SISÄLLYSLUETTELO

Opetuslautakunta pöytäkirja 07.06.2021

Pöytäkirjan kansilehti ... 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus/ KK ... 3

2 § Työjärjestyksen hyväksyminen/ KK ... 4

3 § Asiantuntijoiden selvitykset ja ajankohtaiset asiat/ KK ... 5

4 § Pöytäkirjan tarkastajien valinta/ KK ... 6

5 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ KK ... 7

6 § Tiedoksi merkittävät asiat/ KK ... 8

7 § Oppimateriaalin tarjoaminen maksutta yhteishaussa 2021 valituille 1.8.2021 jälkeen Vantaan toisen asteen koulutuksissa opintonsa aloittaville vuonna 2004 syntyneille opiskelijoille/ KK ... 9

8 § Perusopetuksen iltapäivätoiminnan avustaminen vuonna 2021/KK ... 12

- Perusopetuksen iltapäivätoiminnan avustaminen vuonna 2021 / Yhteenveto kevään 2021 maksuhuojennuksista ja syksyn 2021 avustuslaskelmasta ... 14

9 § Varian osaamispalveluesimiehen viran perustaminen, vakanssi 406683 /AR ... 15

10 § Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen/AR ... 17

- Lukioon valmistavan koulutuksen opetussuunnitelma 2021 ... 18

11 § Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen/AR ... 79

- Lumon lukion opetussuunnitelma 2021 ... 81

- Martinlaakson lukion opetussuunnitelma 2021 ... 603

- Sotungin lukion opetussuunnitelma 2021 ... 1192

- Tikkurilan lukion opetussuunnitelma 2021 ... 1668

- Vantaan suomenkielisten lukioiden opetussuunnitelma, nuorten lukiokoulutus ... 2247

- Vaskivuoren lukion opetussuunnitelma 2021 ... 2329

12 § Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen/AR ... 3027

- Sotungin etälukion opetussuunnitelma 2021 ... 3028

- Vantaan aikuislukion opetussuunnitelma 2021 ... 3338

13 § Leppäkorven koulun opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen/IK ... 3568

- Leppäkorven koulun opetussuunnitelma ... 3569

14 § Suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman päivitykset lukuihin 1.5, 1.7 ja 7.4.2 /IK ... 3629

- Opetussuunnitelman luku 1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö ... 3631

- Opetussuunnitelman luku 1.7 Kieliohjelma ... 3632

- Opetussuunnitelman luku 7.4.2 Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät ... 3633

15 § Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta/MM ... 3635

- Liite/Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslain muuttamisesta ... 3636

- Liite/Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta ... 3685

16 § Vantaan suomenkielisen esiopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen / MM ... 3692

- Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen ... 3694

- Muutokset sisältävä työversio Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmasta 2021 ... 3786

SISÄLLYSLUETTELO

Opetuslautakunta pöytäkirja 07.06.2021

- Esittelyaineisto: Keskeiset muutokset Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmassa 1.8.2021 alkaen 3881
17 § Vantaan suomenkielisen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen / MM 3884
- Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen 3887
- Dokumentti Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman rakentumisesta 3975
- Esittelyaineisto: Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma 4090
18 § Päätös oikaisuvaatimukseen virantoimituksesta pidättämistä koskevasta päätöksestä / IK 4098
Muutoksenhakuohje 1/ Oikaisuvaatimus §:t 1-17 4099
Muutoksenhakuohje 2/ Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen § 18 4100

Opetuslautakunnan kokous

Aika 7.6.2021 klo 17:00−19:14
Paikka Kaupungintalo, Asematie 7, 10300 Vantaa

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	**Varajäsenet**	Läsnä
Edelmann Jan, puheenjohtaja	paikalla (etäyhteys)	Kallionpää Petri	
Laakso Päivi, varapuheenjohtaja	paikalla (etäyhteys)	Haapalainen Tuija	
Ahokas Siri	paikalla (etäyhteys)	Josefsson Helen	
El Issaoui Naima	paikalla (etäyhteys) klo 17:11-	Salminen Helvi	
Kanerva Sami	poissa	Karpin Tiia	paikalla (etäyhteys)
Lundell Kai-Ari	paikalla (etäyhteys)	Lihavainen Antti	
Luukkonen Hanna	paikalla (etäyhteys)	Ylimaa Markus	
Majanto Annukka	paikalla (etäyhteys)	Seppänen Tia	
Pispala Nina	paikalla (etäyhteys)	Kivimäki Kaarlo	
Rehnström Kristian	paikalla (etäyhteys)	Kiviaho Jani	
Rämö Eve	paikalla (etäyhteys)	Atiye Minna	
Sainio Jari	paikalla 17:00-17:15 (etäyhteys 17:16-)	Kähärä Kaarlo	
Sodhi Ranbir	paikalla (etäyhteys)	Viksten Tony	
Kaupunginhallituksen edustaja		**Kaupunginhallituksen varaedustaja**	
Puoskari Pentti	paikalla (etäyhteys)	Jääskeläinen Jouko	
Nuorisovaltuuston edustaja		**Nuorisovaltuuston varaedustaja**	
Pälviä Aapo	poissa	Parkkonen Santeri	

Muut osallistujat		Läsnä
Katri Kalske, apulaiskaupunginjohtaja	esittelijä §:t 1−8	paikalla (etäyhteys)
Ranki Ari, toisen asteen koulutuksen johtaja	esittelijä §:t 9−12	paikalla (etäyhteys)
Kalo Ilkka, perusopetuksen johtaja	esittelijä §:t 13, 14, 18	paikalla (etäyhteys)
Vikström Anders, ruotsinkielisten palveluiden johtaja		paikalla (etäyhteys)
Mäkelä Mikko, varhaiskasvatuksen johtaja	esittelijä §:t 15−17	paikalla (etäyhteys)
Tiihonen Raakel, talous- ja hallintopäällikkö		paikalla (etäyhteys)
Tolvanen Kaisu, viestintäpäällikkö		paikalla (etäyhteys)
Kettunen Ellimaria, lakimies		paikalla
Papinaho Tony, lakimies		paikalla
Immonen Anna, hallintoasiantuntija, pöytäkirjanpitäjä		paikalla

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Jan Edelmann

Pöytäkirjanpitäjä Anna Immonen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 11.6.2021 klo 12 mennessä

Hanna Luukkonen Annukka Majanto

Pykälät 2, 4 ja 15 tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 14.6.2021 Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi

1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus/ KK**

Kuntalain 103 §:n 2 momentin mukaan on kunnan muu toimielin kuin valtuusto päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Kokouskutsu ja esityslistan asialuettelo on toimitettu lautakunnan jäsenille, kokoukseen osallistuville varajäsenille, kaupunginhallituksen edustajalle ja varaedustajalle torstaina 3.6.2021, jolloin esityslista liitteineen ja asiakirjoineen on tallennettu extranetiin.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 1

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) todeta läsnä olevat lautakunnan jäsenet ja muut kokoukseen osallistujat
b) todeta kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi
c) että kokouksen läsnäolomuutokset kirjataan tähän pykälään.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Lisäksi merkittiin, että

- Naima El Issaoui saapui kokoukseen klo 17.11.

2 § **Työjärjestyksen hyväksyminen/ KK**

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 2

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä kokouksen esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Tämä pykälä tarkastetaan heti.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

3 § **Asiantuntijoiden selvitykset ja ajankohtaiset asiat/ KK**

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 3

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Merkitään seuraavat asiantuntijoiden esittelyt ja kokouksessa ajankohtaisista asioista saatavat selvitykset tiedoksi:

- Palvelualuejohtajat: Korona-tilannekatsaus
- Toisen asteen koulutuksen johtaja Ari Ranki: Lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

4 § **Pöytäkirjan tarkastajien valinta/ KK**

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 4

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) valita pöytäkirjan tarkastajiksi Hanna Luukkonen ja Annukka Majanto
b) tarkastaa pöytäkirja viimeistään perjantaihin 11.6.2021 klo 12.00 mennessä.

Tämä pykälä tarkastetaan heti.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

5 § **Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet päätökset/ KK**

Opetuslautakunnalle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat päätökset:

Opetuslautakunnan ruotsinkielisen jaoston pöytäkirja 25.5.2021/Undervisningsnämndens svenskspråkiga sektions protokoll 25.05.2021 17:00

Varhaiskasvatuksen johtaja Mikko Mäkelä
§ 14 Kesätoiminta-aikana 1.7.-31.7.2021 avoinna olevat ja suljettavat Vantaan varhaiskasvatuksen suomenkieliset päiväkodit
§ 15 Avointen päiväkotien, kohtaamispaikkojen sekä asukaspuistojen sisätiloissa tapahtuvan toiminnan keskeyttäminen ajalla 1.6.-30.6.2021

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 5

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta opetuslautakunnan käsiteltäväksi esittelyosassa mainittuja päätöksiä.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

6 § **Tiedoksi merkittävät asiat/ KK**

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään merkitä seuraavat asiat tiedoksi:

Valtion erityisavustus oppimisen tuen ja inkluusion kehittämiseen esi- ja perusopetuksessa vuosille 2021–2022
Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt 735 000 euron jatkorahoituksen esi- ja perusopetuksen tuen ja inkluusion hankkeeseen:

Hankkeen keskeisimpinä tavoitteina ovat:
1. kehittää ja vahvistaa oppimisen tukeen ja inkluusioon liittyviä toimenpiteitä, malleja ja jatkumoita, saavutettavuutta ja selkeyttä
2. lisätä henkilöstön osaamista inklusiiviseen pedagogiikkaan ja toimintakulttuuriin liittyen
3. vahvistaa ja kehittää moniammatillisia yhteistyön käytäntöjä.
4. lisätä erityisen tuen, etenkin vaativan erityisen tuen oikea-aikaista kohdentumista sekä vaikuttavuutta

Päätös on tallennettu opetuslautakunnan extranetiin.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

7 § Oppimateriaalin tarjoaminen maksutta yhteishaussa 2021 valituille 1.8.2021 jälkeen Vantaan toisen asteen koulutuksissa opintonsa aloittaville vuonna 2004 syntyneille opiskelijoille/ KK

VD/5736/12.00.01.00/2021

1.8.2021 voimaan tuleva oppivelvollisuuslaki tuo mukanaan oppimateriaalien maksuttomuuden toisen asteen koulutuksissa opiskeleville oppivelvollisille. Oppivelvollisuuslaki tulee voimaan ikäluokka kerralla portaittain, alkaen vuonna 2021 perusopetuksen päättävistä, eli lain piirissä ovat ensi syksynä pääsääntöisesti vuonna 2005 syntyneet nuoret. Koska yhteishaun kautta opiskelijaksi voivat hakea myös muut kuin perusopetuksen päättäneet, tulee elokuussa 2021 Vantaan lukioissa ja Vantaan ammattiopisto Variassa opintoja aloittamaan sekä oppivelvollisia että ei-oppivelvollisia opiskelijoita.

Vuonna 2021 ei-oppivelvollisina toisen asteen opinnot yhteishaun kautta aloittavien opiskelijoiden määrä on arviolta noin 150 nuorta. Suurimman ryhmän 1.8.2021 jälkeen toisen asteen koulutuksen aloittavista ei-oppivelvollisista muodostaa lukuvuonna 2020–2021 perusopetuksen jälkeisissä valmistavissa koulutuksista (perusopetuksen lisäopetus eli ns. kymppiluokka, lukiokoulutukseen valmistava koulutus eli luva ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus eli valma) opiskelleet nuoret, jotka jatkavat tutkintoon johtavaan toisen asteen koulutukseen. Tämän ryhmän lisäksi on yksittäisiä ei-oppivelvollisia, esimerkiksi perusopetuksen päättötodistuksen syksyllä 2020 saaneita nuoria, jotka ovat olleet ilman toisen asteen opiskelupaikkaa lukuvuonna 2020–2021 tai perusopetukseen valmistavassa opetuksessa lukuvuonna 2020–2021 opiskelleet nuoret, jotka eivät oppivelvollisuuslain mukaan ole oppivelvollisia.

Pääkaupunkiseudun sivistystoimen johto linjasi kokouksessaan 31.3.2021, että kaupunkien opetuksesta vastaaville lautakunnille esitetään, että perusopetuksen jälkeisistä valmistavista koulutuksista toisen asteen opintoihin jatkavat nuoret ovat oikeutettuja maksuttomaan oppimateriaaliin jatkaessaan pääkaupunkien toisen asteen oppilaitoksissa.

Ikäluokka kerrallaan voimaan tuleva oppivelvollisuuslaki luo siirtymävaiheen, jonka ajaksi tehtävällä päätöksellä tuetaan sitä, ettei perusopetuksen jälkeistä valmistavaa koulutusta käyneet nuoret ja tämän vuoksi vuotta vanhempana toisen asteen opinnot aloittavat opiskelijat koe erottuvansa oppivelvollisista toisen asteen opintojen ajan. Oppimateriaalien maksuttomuus kannustaa edellä mainittuja, haavoittuvassa asemassa olevia nuoria, suorittamaan toisen asteen tutkinnon, vaikka he eivät ole oppivelvollisia.

Oppimateriaaleista syntyvät kustannukset, (jotka määräytyvät koulutusalan mukaan, esim. tietokone, oppimateriaalit, työvälineet ja työasut) on laskettu yhteishaussa aloittavien opiskelijoiden määrän mukaisesti, ja ne sisältyvät Vantaan kaupungin vuoden 2021 lisätalousarvioesitykseen sekä 2022 budjettiesitykseen. Kyseiselle kohderyhmälle oppimateriaalien tarjoaminen maksutta koko tutkinnon ajalta tarkoittaa arviolta opiskelijaa kohden 950–2545 € sen mukaan opiskeleeko nuori ammatillisessa vai lukiokoulutuksessa. Nämä kustannukset jakautuvat tutkinnon suorittamisen ajalle (noin kolme vuotta) siten, että ensimmäiselle syksylle tulee suurin osa kustannuksista, opiskelijaa kohden 875–1149 €. Kustannukset syksylle 2021 tulisivat 150 opiskelijan osalta olemaan 131 250–172 500 €. Kokonaiskustannukset koko toisen asteen tutkinnon osalta noin kolmelle vuodelle tulisivat olemaan 142

500–381 750 €. Kustannusten suuruuteen vaikuttaa merkittävästi se, valitsevatko nuoret ammatillisen vai lukiokoulutuksen.

Maksuttomuuden laajennuksen osalta ehdotetaan, että maksuttomiin materiaaleihin olisi oikeus seuraavat kriteerit täyttävillä opiskelijoilla:

- Opiskelija on syntynyt vuonna 2004 ja
- Opiskelija on opiskellut lukuvuonna 2020–2021 luva-, valma- tai kymppiluokalla tai
- Opiskelija on suorittanut perusopetusta lukuvuoden 2020–2021 aikana, ja ollut sen jälkeen ilman opiskelupaikkaa tai
- Opiskelija on opiskellut perusopetukseen valmistavassa opetuksessa lukuvuonna 2020–2021

Ko. kohderyhmän opiskelijoilla on oikeus maksutta opintojen suorittamiseen tarvittavaan oppimateriaaliin (tarvittaessa: tietokone, kirjat, työvälineet, -asut, tutkintomaksut) sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta tai sitä ennen saa toisen asteen tutkinnon valmiiksi. Opiskelijalla on oikeus maksuttomaan materiaaliin niin kauan kuin opinnot etenevät henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Opiskelija ei voi hakea maksuttomuusajan pidentämistä tai saada päätöstä maksuttomuudesta.

Hallintosäännön 10 luvun 1 §:n 8 kohdan mukaan lautakunta tehtäväalueellaan päättää muistakin kuin pykälässä edellä luetelluista asioista, ellei tehtävää ole säädetty tai määrätty muun toimielimen tai viranhaltijan ratkaistavaksi.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että

a) lukuvuonna 2021–2022 oppivelvollisten lisäksi oppilaitoksen tarjoamiin opiskelijalle maksuttomiin materiaaleihin on oikeus seuraavilla opiskelijoilla:
   1. opiskelija on syntynyt vuonna 2004; ja
   2. opiskelija on opiskellut lukuvuonna 2020–2021 lukiokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa, ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa; tai
   3. opiskelija on suorittanut perusopetusta lukuvuoden 2020–2021 aikana, ja ollut sen jälkeen sen jälkeen ilman opiskelupaikkaa; tai
   4. opiskelija on opiskellut perusopetukseen valmistavassa opetuksessa lukuvuonna 2020–2021.

b) Kohdan a mukaisilla opiskelijoilla on oikeus opintojen suorittamiseen tarvittavaan oppimateriaaliin maksutta (tarvittaessa: tietokone, kirjat, työvälineet, -asut, tutkintomaksut) sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta tai sitä ennen saa toisen asteen tutkinnon valmiiksi edellyttäen, että opinnot etenevät henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Opiskelija ei voi hakea maksuttomuusajan pidentämistä tai saada päätöstä maksuttomuudesta.

Käsittely:
Apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavasti: Päätökseen lisättiin kohta c) Kohtien a ja b kriteerit täyttävä Vantaalla asuva nuori, joka aloittaa opintonsa kaupungin omistamassa Yrkesinstitutet Prakticumissa on myös oikeutettu samoihin yllämainittuihin etuihin.

Apulaiskaupunginjohtajan muutettu esitys:
Päätetään, että

a) lukuvuonna 2021–2022 oppivelvollisten lisäksi oppilaitoksen tarjoamiin opiskelijalle maksuttomiin materiaaleihin on oikeus seuraavilla opiskelijoilla:
   5. opiskelija on syntynyt vuonna 2004; ja
   6. opiskelija on opiskellut lukuvuonna 2020–2021 lukiokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa, ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa; tai
   7. opiskelija on suorittanut perusopetusta lukuvuoden 2020–2021 aikana, ja ollut sen jälkeen sen jälkeen ilman opiskelupaikkaa; tai
   8. opiskelija on opiskellut perusopetukseen valmistavassa opetuksessa lukuvuonna 2020–2021.

b) Kohdan a mukaisilla opiskelijoilla on oikeus opintojen suorittamiseen tarvittavaan oppimateriaaliin maksutta (tarvittaessa: tietokone, kirjat, työvälineet, -asut, tutkintomaksut) sen kalenterivuoden loppuun saakka, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta tai sitä ennen saa toisen asteen tutkinnon valmiiksi edellyttäen, että opinnot etenevät henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Opiskelija ei voi hakea maksuttomuusajan pidentämistä tai saada päätöstä maksuttomuudesta.

c) Kohtien a ja b kriteerit täyttävä Vantaalla asuva nuori, joka aloittaa opintonsa kaupungin omistamassa Yrkesinstitutet Prakticumissa on myös oikeutettu samoihin yllämainittuihin etuihin.

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Täytäntöönpano: Toisen asteen koulutuksen palvelualue
Ruotsinkielisten palveluiden palvelualue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Eeva Ahtee, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

8 § Perusopetuksen iltapäivätoiminnan avustaminen vuonna 2021/KK / KK

VD/236/02.03.01.00/2021

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan avustus maksetaan niille iltapäivätoiminnan palveluntuottajille, jotka ovat tehneet sopimuksen iltapäivätoiminnan järjestämisestä Vantaan kaupungin kanssa. Tällä hetkellä voimassa olevia sopimuksia on 20 eri iltapäivätoiminnan palveluntuottajan kanssa.

Vantaan kaupunki on saanut opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen vuoden 2021 valtionosuudesta, joka on 2.425.841 euroa. Valtionosuus perustuu toteutuneisiin ohjaustunteihin vuosina 2019 ja 2020 siten, että tunnit on tasattu talousarvion tuntimäärän kertoimella 0,8748. Kevään tuntimäärä on laskettu poikkeuksellisesti syksyn 2019 tuntimäärästä kertoimella 1,111. Ohjaustunnin suuruus vuonna 2021 on 26 euroa, josta valtionosuus on 57 prosenttia.

Syksyn ennakkoavustusta maksetaan 250 euroa/lapsi. Opetuspäällikkö tekee päätökset 7.6.2021 syksyllä 2021 iltapäiväkerhoissa aloittavista lapsista. Ennakkoavustukset maksetaan palveluntuottajille edellä mainittujen lapsimäärien mukaisesti.

Ennen maksun suorittamista palveluntuottajan on toimitettava sitoumus ennakkomaksusta. Palveluntuottaja sitoutuu maksamaan avustuksen takaisin, mikäli toimintaa, johon avustus on myönnetty, ei toteuteta tai palveluntuottaja ei ole määräaikaan mennessä toimittanut hyväksyttävää tilitystä tai toimintaselvitystä iltapäivätoimintaan tarkoitetun avustuksen käytöstä. Lisäksi, jos ennakkoavustus on suurempi kuin tarkistuslaskennan jälkeen syksyllä maksettava todellinen avustus, palveluntuottaja sitoutuu maksamaan erotuksen takaisin. Syksyn avustuksen kokonaistilanne tarkistetaan 20.9.2021 lapsimäärien mukaan.

Lisäksi palveluntuottajille korvataan asiakasmaksuhuojennuksista aiheutuneet tulojen menetykset kevätlukukaudelta 2021.

Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n 13 kohdan mukaan opetuslautakunta tehtäväalueellaan päättää myöntää aamu- ja iltapäivätoiminnan avustukset.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 8

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) että syksyn ennakkoavustus 250 euroa/lapsi maksetaan sitoumusta vastaan 7.6.2021 lapsilukumäärän mukaan sellaisille iltapäivätoiminnan palveluntuottajille, jotka ovat tehneet sopimuksen iltapäivätoiminnan järjestämisestä Vantaan kaupungin kanssa. Syksyn avustusten kokonaistilanne tarkistetaan 20.9.2021 lapsimäärien mukaan.

b) jakaa kohdennettua avustusta sekä maksuhuojennuksen kompensaatiot seuraaville iltapäivätoiminnan palveluntuottajille:

H & S International School Oy/HSIS iltapäivätoiminta	17597,50
Japalo Oy	16499,50
Kaivoskympin iltapäiväkerhon kannatusyhdistys ry	18131,50
Koivukylän Palloseura ry	16142,50
Korson Veto ry	11627,50

Mammolina Oy	52959,00
MLL:n Seutulan paikallisyhdistys ry	577,50
Musiikkikoulu Grooven kannatusyhdistys ry	2849,00
Nano, lasten ja nuorten kerhotoiminta oy	83712,00
Pilke päiväkodit Oy	69244,00
Sahan-seura ry	0,00
Tikkurilan palloseura ry	14656,00
Vantaan kansainvälisen koulun vanhempainyhdistys, VAKKA ry	12750,00
Vantaan lastenliitto ry	63372,50
Vantaan NMKY ry	31957,50
Vantaan Sanataidekoulu ry	58975,00
Vantaan seudun steinerkoulun kouluyhdistys ry	7530,00
Vantaan seurakuntayhtymä	71930,50
Folkhälsan i Östra Helsinge rf	6425,00
Folkhälsan Välfärd Ab	7927,50
Folkhälsans förbund rf	9675,00
Hem och Skola vid Helsinge Kyrkoby Lågstadium rf	3250,00
Yhteensä	**577789,00**

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet: Yhteenveto kevään 2021 maksuhuojennuksista ja syksyn 2021 avustuslaskelmasta

Täytäntöönpano: Perusopetuksen palvelualue ja ruotsinkieliset palvelut
- ote iltapäivätoiminnan palveluntuottajat

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Suvi Rönnqvist, 040 610 8791 etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Syksyn 2021 ennakkoavustukset ip-palveluntuottajille 250 €/ lapsi 7.6.2021 tilanteen mukaisesti ja maksuhuojennusten korvaukset keväältä 2021

	250 €/lapsi		Maksuhuoj.	Maksetaan
	lkm	Yht. €	€/k.2021	€
H & S International School Oy/HSIS iltapäivätoiminta	65	16250,00	1347,50	17597,50
Japalo Oy	54	13500,00	2999,50	16499,50
Kaivoskympin iltapäiväkerhon kannatusyhdistys ry	64	16000,00	2131,50	18131,50
Koivukylän Palloseura ry	61	15250,00	892,50	16142,50
Korson Veto ry	40	10000,00	1627,50	11627,50
Mammolina Oy	194	48500,00	4459,00	52959,00
MLL:n Seutulan paikallisyhdistys ry	0	0,00	577,50	577,50
Musiikkikoulu Grooven kannatusyhdistys ry	0	0,00	2849,00	2849,00
Nano, lasten ja nuorten kerhotoiminta oy	298	74500,00	9212,00	83712,00
Pilke päiväkodit Oy	252	63000,00	6244,00	69244,00
Sahan-seura ry	0	0,00	0,00	0,00
Tikkurilan palloseura ry	50	12500,00	2156,00	14656,00
Vantaan kansainvälisen koulun vanhempainyhdistys, VAKKA ry	44	11000,00	1750,00	12750,00
Vantaan lastenliitto ry	225	56250,00	7122,50	63372,50
Vantaan NMKY ry	116	29000,00	2957,50	31957,50
Vantaan Sanataidekoulu ry	203	50750,00	8225,00	58975,00
Vantaan seudun steinerkoulun kouluyhdistys ry	22	5500,00	2030,00	7530,00
Vantaan seurakuntayhtymä	272	68000,00	3930,50	71930,50
Folkhälsan i Östra Helsinge rf	25	6250,00	175,00	6425,00
Folkhälsan Välfärd Ab	28	7000,00	927,50	7927,50
Folkhälsans förbund rf	38	9500,00	175,00	9675,00
Hem och Skola vid Helsinge Kyrkoby Lågstadium rf	13	3250,00	0,00	3250,00
Yhteensä	**2064**	**516000,00**	**61789,00**	**577789,00**

Lapsia yhteensä **2064**

9 § Varian osaamispalveluesimiehen viran perustaminen, vakanssi 406683 /AR

VD/5040/01.01.00.00/2021

Kuntalain 11 luvun 88 §:n 1 momentin mukaan viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää valtuusto tai hallintosäännössä määrätty kunnan muu toimielin. Kuntalain 11 luvun 88 §:n 2 momentin mukaan kun virka, jossa ei käytetä julkista valtaa, tulee avoimeksi, se lakkautetaan.

Voimassa olevan hallintosäännön 14 luvun 3 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen täyttäväksi kuuluvien sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan muiden virkojen perustamisesta.

Asianomainen lautakunta ja liikelaitoksen johtokunta päättää muiden tehtäväalueensa virkojen perustamisesta.

Variassa oli laajamittainen organisaatiomuutos 1.8.2018. Uuden organisaation toiminnassa on huomattu, että osaamispalveluesimiesten mitoitus ei tällä hetkellä ole sähköalan organisaatiomuutoksessa suunnitellun mukainen.

Sähköalan osaamispalveluesimiehellä on tällä hetkellä 46 alaista. Toimivan tiimiorganisaation tavoiteltava alaisten määrä on 20–30 henkilöä. Tieto- ja viestintätekniikan tutkintorakenne ja tutkinnon perusteet muuttuivat 1.8.2020. Uudet perusteet mahdollistavat merkittävästi nykyistä laajemman koulutustarjonnan. Uutena osaamisalana ovat mm. hyvinvointiteknologia-asentaja ja ohjelmistokehittäjä, joille on ennakoitu olevan hyvin kysyntää.

Edellä kuvatuista syistä sähköalan tiimi on tarpeen jakaa, mihin tarvitaan uusi osaamispalveluesimiehen virka. Osaamispalveluesimiehen virka esitetään perustettavaksi 1.8.2021 alkaen. Viran perustamisen jälkeen lakkautetaan Variassa käyttämättömänä oleva työsopimussuhteinen koulutuspäällikön vakanssi (404737). Kustannukset katetaan Varian nettobudjetista lisäämällä kyseisen tiimin opiskelijamäärää.

Toimialan HR-palvelut ovat yhtä mieltä esityksestä.

Asia tulee menettelytapavirheen vuoksi uudelleen päätettäväksi.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 9

Toisen asteen koulutuksen johtajan esitys:
Päätetään
a) perustaa osaamispalveluesimiehen virka (406683) 01.08.2021 lukien.
b) vahvistaa viran kelpoisuusehdoksi: ”tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tai muu tutkinto”.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: - Toisen asteen koulutus
- Toimialojen HR-palvelut

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Ari Ranki, 050 314 5378, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

10 § Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen/AR

VD/4914/12.00.01.02/2014

Opetushallitus on antanut 10.2.2021 määräyksen lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteista noudatettavaksi 1.8.2021 lukien. Koulutuksen järjestäjän tulee lukiolain 12 §:n mukaisesti laatia ja hyväksyä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma.

Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n 8 kohdan mukaan opetuslautakunta tehtäväalueellaan päättää hyväksyä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä päivä- ja aikuislukion opetussuunnitelmat.

Vantaan lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelma on päivitetty vastaamaan opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä. Lukioon valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet päivitettiin vastaamaan lukiokoulutuksen uuden opetussuunnitelman linjaa. Vantaan opetussuunnitelmaan on tehty muun muassa seuraavia täydennyksiä ja muutoksia:

- Kurssit on muutettu moduuleiksi ja opintojaksoiksi
- Laaja-alainen osaaminen on lisätty aineryhmäkohtaisiin tavoitteisiin
- Lisätty yksi oppiainerajat ylittävä opintojakso

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia oppilaitoksen opetuskielessä sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja. Lukiokoulutukseen valmistava koulutus ei johda tutkintoon eikä anna oikeutta lukiokoulutukseen, vaan opiskelijan tulee hakea lukion aloituspaikkaa yhteishaussa. Vantaalla lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta järjestetään Lumon lukiossa.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 10

Toisen asteen koulutuksen palvelualueen johtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteenä oleva lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelma
b) että opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2021 lukien.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelma

Täytäntöönpano: Toisen asteen koulutuksen palvelualue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Hanna Kukkonen, 050 3024916, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
Laura Lindfors, 050 304 0073, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
Ari Ranki, 050 314 5378, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

LUKIOON VALMISTAVAN KOULUTUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

2021, VANTAAN KAUPUNKI

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 10 §

SISÄLLYSLUETTELO

1 LUKIOKOULUTUKSEEN VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TEHTÄVÄ 4

2 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT JA OPINTOJEN RAKENNE 5

2 .1 Opintojen rakenne 6

2 .2 Perusopetuksen opintojen suorittaminen 7

2 .3 Lukiokoulutuksen opintojen suorittaminen 7

3 OPETUSSUUNNITELMA 9

4 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN 11

4.1 Arvoperusta 11

4.2 Oppimiskäsitys 11

4.3 Toimintakulttuuri 12

Vantaan kaupunki 12

Yhteistyö ja osallistuminen lukion toimintaan 12

4 .4 Opiskeluympäristö ja työtavat 13

5 OPISKELUN OHJAUS JA TUKI 14

5 .1 Ohjauksen järjestäminen 14

5 .2 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma 15

5 .3 Opiskeluhuolto 15

5 .4 Oppimisen ja opiskelun tuki 16

5 .5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista 17

5 .6 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö 18

6 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT 20

6.1 Opetuksen yleiset tavoitteet 20

6 .2 Laaja-alainen osaaminen 20

6 .3 .1 Äidinkieli ja kirjallisuus (suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) 22

6.4 Muut kielet 28

6.5 Matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede 33

6.6 Historia ja yhteiskuntaoppi 35

6 .7 Opinto-ohjaus 37

6 .8 Valinnaiset opinnot 39

7 ARVIOINTI 41

7 .1 Arvioinnin tavoitteet 41

7 .2 Opintojakson arviointi 41

7.3 Aineryhmän/oppiaineen oppimäärän arviointi 42

7.4 Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut perusopetuksen opinnot 42

7 .5 Lukiokoulutukseen valmistava koulutus 43

7.6 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot 43

LIITE 45

Liite 1 Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko 45

Julkaisija
Vantaan kaupunki
6/2021
Toisen asteen koulutuksen palvelualue

1 LUKIOKOULUTUKSEEN VALMISTAVAN KOULUTUKSEN TEHTÄVÄ

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijalle kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet lukiokoulutukseen siirtymistä varten.

Tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia oppilaitoksen opetuskielessä sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja. Tavoitteena on myös antaa opiskelijalle valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan tukea ja edistää opiskelijoiden oman äidinkielen hallintaa. Lisäksi koulutuksen tulee tukea opiskelijoiden edellytyksiä jatkuvaan oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana.[1]

Koulutusta voidaan tarjota sekä nuorille että aikuisille maahanmuuttajille ja vieraskielisille. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti[2]. Vieraskielisellä tarkoitetaan henkilöä, jonka äidinkieli on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain tarkoittamassa väestötietojärjestelmässä muu kuin suomi, ruotsi tai saame[3].

Koulutuksessa noudatetaan näiden opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laadittua opetussuunnitelmaa. Opetushallitus on näissä perusteissa päättänyt eri oppiaineiden ja aineryhmien opetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä sekä oppilaitoksen ja kodin yhteistyön ja opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista.

2 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT JA OPINTOJEN RAKENNE

Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö;

1) joka on maahanmuuttaja tai vieraskielinen;
2) jolla ei ole riittäviä kielellisiä valmiuksia suoriutua lukio-opinnoista suomen/ruotsin kielellä;
3) jonka tavoitteena on lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen valmistavan koulutuksen jälkeen; ja
4) joka ei ole suorittanut korkeakoulututkintoa.

Opiskelijaksi ottamisesta päättää tarkemmin koulutuksen järjestäjä. Hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.[6] Opiskelijaksi voidaan koulutuksen järjestäjän päätöksellä ottaa perustellusta syystä myös paluumuuttaja. Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen ei voida ottaa opiskelijaa, joka on suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tarkoitetun tutkinnon, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon, erikoisammattitutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon, ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin tai korkeakoulututkinnon.

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus ei johda tutkintoon eikä anna oikeutta lukiokoulutukseen, vaan opiskelijan tulee hakea lukion aloituspaikkaa yhteishaussa. Lukiokoulutukseen jo valittu opiskelija voidaan ottaa opiskelijaksi lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen, mikäli se on tarkoituksenmukaista lukiokoulutuksessa menestymisen kannalta.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen laajuus on 50 opintopistettä. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suorittaa yhdessä vuodessa. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen voi perustellusta syystä jakaa kahdelle peräkkäiselle lukuvuodelle. Koulutus on kuitenkin suunniteltu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, jota ei sen vuoksi ole mahdollista suorittaa erillisinä moduuleina eli aineopintoina.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä sisältää suomen/ruotsin kielen ja tarvittaessa muiden kielten opintoja, muita lukiokoulutuksessa tarvittavia valmiuksia tuottavia opintoja sekä opinto-ohjausta. Oppimäärä voi sisältää myös lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyviä opintoja sekä muita kuin valtioneuvoston asetuksella säädettyjä lukion tehtävään soveltuvia opintoja sen mukaan kuin koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa päätetään. Nämä opinnot ovat opiskelijalle valinnaisia.

Opintoja tulee eriyttää opiskelijoiden taitojen mukaan.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa tavoitteena on kehittää lukio-opiskelussa vaadittavia opiskelutaitoja sekä lisätä tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista. Tavoitteena on syventää erityisesti eri tiedonalojen käsitteiden, ajattelutapojen ja ilmaisun hallintaa. Lisäksi vahvistetaan opiskelijoiden tiedonhankinta ja -soveltamistaitoja sekä tieto- ja viestintäteknistä osaamista. Koulutus kehittää laaja-alaisesti opiskelijan valmiuksia omaksua, yhdistää ja käyttää tietojaan ja taitojaan sekä soveltaa oppimaansa monipuolisesti myös oppiainerajat ylittävästi.

Suomen/ruotsin kielen opintojen lisäksi opiskelijan kieliopintoihin sisältyy toisen kotimaisen kielen, vieraiden kielten ja opiskelijan oman äidinkielen opintoja kuuden (6) opintopisteen verran. Opintopisteet voidaan jakaa näiden opintojen välillä opiskelijan tarpeiden mukaisesti, ja ne määritellään tarkemmin opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa. Pakollisiin opintoihin sisältyy myös neljä (4) opintopistettä matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa ja maantiedettä sekä neljä (4) opintopistettä historiaa ja yhteiskuntaoppia. Opinto-ohjauksen pakollisia opintoja opiskellaan neljä (4) opintopistettä. Opintojen avulla opiskelijalle muodostuu käsitys suomalaisen lukiokoulutuksen ja muun koulutusjärjestelmän toimintamalleista ja vaatimuksista ja hän oppii asettamaan realistisesti koulutustaan ja kehitystään koskevia tavoitteita.

Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta (810/2018) säädettyjä opintoja tai muita koulutuksen järjestäjän tarjoamia opiskelijan lukio-opintovalmiuksia edistäviä opintoja. Ne voivat olla myös perusopetuksen päättötodistuksen korottamiseen tarkoitettuja opintoja. Opiskelija voi siis oppilaitoksen opetustarjonnan mukaan suorittaa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana myös perusopetuksen ja/tai lukiokoulutuksen opintoja. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opinnot voidaan sisällyttää valinnaisiin (12 opintopistettä) opintoihin tai niitä voidaan järjestää opintojen vähimmäisopintopistemäärän (50 opintopistettä) lisäksi.

Lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta voivat järjestää koulutuksen järjestäjät, joilla on lukiokoulutuksen järjestämislupa. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan lukiokoulutuksen järjestämiseen. Lupa voidaan myöntää myös ulkomailla järjestettävää opetusta varten. Lupa sisältää oikeuden järjestää maahanmuuttajille ja vieraskielisille lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta. Perusopetuksen opintojen suorittaminen ja arvosanojen korottaminen on mahdollista lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana yhteistyössä perusopetusta antavien koulujen kanssa.

2 .1 Opintojen rakenne

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus on laajuudeltaan vähintään 50 opintopistettä. Oppimääriin kuuluvat opinnot pisteytetään niiden keston mukaan. Opetusta annetaan nuorille tarkoitetussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitetussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia 20 minuuttia opintopistettä kohden. Opintoihin kuuluu lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja opiskelijan kannalta kohtuullinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot:

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset opinnot
Äidinkieli ja kirjallisuus	20 opintopistettä
Toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, opiskelijan oma äidinkieli	6 opintopistettä
Matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede	4 opintopistettä
Historia ja yhteiskuntaoppi	4 opintopistettä
Opinto-ohjaus	4 opintopistettä
Pakolliset opinnot yhteensä	38 opintopistettä
Valinnaiset opinnot	12 opintopistettä
Opinnot yhteensä	50 opintopistettä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine opetetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot opiskelijalle tarjotaan.

2.2 Perusopetuksen opintojen suorittaminen

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana opiskelija voi suorittaa perusopetuksen opintoja joko lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen kuuluvina valinnaisina opintoina tai valmistavan koulutuksen vähimmäisopintopistemäärän ulkopuolella. Hyväksytyistä perusopetuksen opinnoista opiskelija voi saada todistuksen osallistumalla perusopetuslaissa (628/1998 38 §) tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa perus- opetuksen oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä. Perusopetuksen opintojen suorittamistavoista lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana päätetään opetussuunnitelmassa.

Perusopetuksen opintojen suorittamista varten lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee sopia perusopetuksen järjestäjän kanssa, miten opiskelijat voivat halutessaan suorittaa perusopetuksen opintoja, millaisia opetusjärjestelyjä se edellyttää ja miten erityinen tutkinto järjestetään.

Vantaan kaupunki
Vantaalla perusopetuksen opintojen suorittaminen ja arvosanojen korottaminen on mahdollista lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa Lumon lukiossa. Perusopetuksen arvosanoja voi korottaa suorittamalla perusopetuksen koko oppiaineen oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

2.3 Lukiokoulutuksen opintojen suorittaminen

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valinnaisiin opintoihin voi sisältyä valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta (810/2018) säädettyjä pakollisia ja

valinnaisia opintoja. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa voidaan järjestää valinnaisia opintoja myös niissä lukion oppiaineissa, joita ei opiskella perusopetuksessa. Valinnaisina opintoina suoritetut lukiokoulutuksen opintopisteet merkitään todistukseen lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

Vantaan kaupunki

Lukiokoulutuksen opintojen suorittaminen suunnitellaan opiskelijan kanssa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä. Lukio-opintojen suorittaminen sovitetaan opiskelijan opintoihin siten, että ne tukevat lukiokoulutuksen valmistavan koulutuksen opintopisteiden suorittamista ja eivät haittaa opiskelijan valmistavan koulutuksen opinnoista suoriutumista. Lukion opintojaksoille osallistuminen ja opintojakson suorittaminen tapahtuu opintojakson normaalin aikataulun, tavoitteiden ja rakenteiden mukaisesti. Suoritetuista opintojaksoista annetaan opiskelijoille todistus ja ne voidaan sisällyttää myös osaksi lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valinnaisia opintoja.

3 OPETUSSUUNNITELMA

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman laatimisesta vastaa koulutuksen järjestäjä. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden lisäksi valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta (810/2018 6 §) määritellyt lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet sekä soveltuvin osin mitä lukiolaissa (714/2018) sekä valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta (810/2018) säädetään. Opetussuunnitelma laaditaan näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelmassa tulee olla

- koulutuksen yleiset tavoitteet
- opetusjärjestelyt
- ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen tavoitteet sekä ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako
- opiskelun ohjaus ja tuki
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
  opiskeltavien oppiaineiden, opinto-ohjauksen ja opiskelutaitojen sekä tarjottavien valinnaisten opintojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä mahdolliset opintojen suoritusjärjestystä koskevat rajoitteet
- perusopetuksen opintojen suorittaminen ja perusopetuksen arvosanojen korottaminen lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana
- lukiokoulutuksen opintojen suorittaminen
- yhteistyö oppilaitoksen sisällä sekä opiskelijoiden osallistaminen oppilaitoksen toimintaan
- yhteistyö toisen asteen oppilaitosten ja muiden yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kanssa
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyö
- suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- arvioinnin ja palautteen antamisen menetelmät ja käytänteet sekä todistukset ja niihin merkittävät tiedot.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (1329/2014 5 a §) mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaitoskohtaisesti laaditaan tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014 6 §) mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Vantaan kaupunki
Lukiokoulutukseen valmistava koulutus järjestetään Vantaan lukiokoulutuksen yhteydessä, joten Vantaan suomenkielisten lukioiden nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma hyödynnetään myös lukioon valmistavan opetuksen suunnittelussa. Valmistava koulutus järjestetään Lumon lukiossa. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman hyväksyy Vantaan opetuslautakunta.

Vantaalla lukioon valmistavassa koulutuksessa noudatetaan Lumon lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

4 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Arvoperusta

Suomi turvaa perustuslain (731/1999) nojalla kaikille tasa-arvoiset ja yhdenver- taiset oikeudet. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen arvoperusta nou- dattaa suomalaisen koulutusjärjestelmän arvoperustaa. Arvoperusta toteutuu koulutuksen järjestämistavoissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa sekä oppiaitoksen toimintakulttuurissa.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen yleisenä arvolähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Sivistysihanteena on pyrkimys hyvyyteen, totuuteen ja kauneuteen. Koulutus edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, luo edellytyksiä avoimelle demokratialle ja hyvinvoinnille sekä ehkäisee syrjäytymistä. Lisäksi lukiokoulutukseen valmistava koulutus harjaannuttaa opiskelijoita kestävään elämäntapaan ja arjen taitoihin.

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus ohjaa tunnistamaan yhteisiä kulttuuri- sia hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu tukee opiskelijoiden erilaisia kulttuurisia perinteitä sekä auttaa arvioimaan ja uudistamaan niitä, jos ne ovat ristiriidassa suomalaisen lainsäädännön kanssa. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti moninaisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa opiskelijan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Koulutus kannustaa kulttuuriseen vuoro- vaikutukseen ja edistää hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä miltään taholta.

Opiskelijaa rohkaistaan arvioimaan julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä sekä pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia.

Vantaan kaupunki
Vantaan lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen arvot perustuvat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjattuihin arvoihin, Vantaan lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaan kirjattuun arvoperustaan sekä Vantaan kaupungin arvoihin.

4.2 Oppimiskäsitys

Oppiminen on prosessi, jossa opiskelija rakentaa tietoa aikaisemman tietoperustan pohjalle aktiivisesti ja tavoitteellisesti. Uusi tieto suhteutetaan tietoperustaan ja samalla tietoperustaa muovataan uudelleen. Tiedon rakentaminen on valintaa, vertailemista, jäsentämistä ja järjestämistä sekä tulkitsemista, arvioimista ja soveltamista uusissa tilanteissa. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa korostuu oppiminen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Oppimisessa kielen merkitys on keskeinen. Sen avulla rakennetaan ja muovataan tietoperustaa. Kieli ei ole vain oppimisen väline, vaan kielellä luodaan merkitysiä ja todellisuutta koskevaa tietoa. Lukio-opiskelu edellyttää opiskelijalta tiedonalojen kielten hallintaa. Opiskelija oppii eri tiedonalojen kieltä, kielenkäytössä vaadittavia tekstitaitoja ja tapoja.

Monilukutaito eli taito ymmärtää, tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä on lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa olennainen ja kaikissa opinnoissa välttämätön tavoite. Monilukutaito perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jolloin teksteillä ei tarkoiteta ainoastaan kirjoitettuja tekstejä, vaan myös esimerkiksi puhuttuja ja kuvallisia tekstejä.

4.3 Toimintakulttuuri

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus niveltyy osaksi lukion toimintaa ja sen toimintakulttuuria, mutta vaikuttaa myös lukion toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen.

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toisensa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat samat teemat kuin lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2019) kuvatut teemat: oppiva yhteisö, osallisuus ja yhteisöllisyys, hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.

Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutuksen opiskelijat voivat tulla hyvinkin erilaisista kulttuurisista taustoista ja oppimisympäristöistä, joten yhteisen toimintakulttuurin luominen ja kehittäminen alusta asti on tärkeää. Yhteinen toimintakulttuuri tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista ja se on jatkuvan kehittämisen kohde.

Opetuksessa tuetaan opiskelijoiden vertaisoppimista, ohjataan keskinäisen tuen antamiseen ja vahvistetaan osallisuutta opiskelijoiden ja koko lukion yhteisöön. On tärkeää, että opiskelijat osallistuvat lukion yhteisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Näin valmistava koulutus tulee osaksi lukion toimintakulttuuria.

Vantaan kaupunki
Yhteistyö ja osallistuminen lukion toimintaan
Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa noudatetaan lukiokoulutuksen työ- ja loma-aikoja. Koulutuksessa noudatetaan Vantaan lukioiden yhtenäistä periodijaksojärjestelmää, joka helpottaa lukion kanssa tehtävän yhteistyön toteuttamista. Valmistavan koulutuksen opiskelijat osallistuvat mahdollisuuksien mukaan koulutuksen järjestämisestä vastaavan lukion juhliin ja tapahtumiin. Lukiokoulutukseen valmistava koulutus niveltyy osaksi lukion toimintaa ja siellä vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa lukion toimintakulttuurin muodostumiseen. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan ja vaikuttamaan toimintaympäristön ja käytänteiden kehittämiseen.

Tarkoituksena on tukea opiskelijan integroitumista lukioyhteisöön jo valmistavan koulutuksen aikana.

4.4 Opiskeluympäristö ja työtavat

Opiskelijat harjaantuvat valmistavan koulutuksen aikana lukion työtapoihin. Tavoitteena on, että opiskelijat pystyvät jäsentämään opiskeluaan, lukiossa tarvittavia opiskelutaitoja sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Lisäksi opiskellaan yleisluontoisia eli geneerisiä taitoja. Näitä ovat muun muassa itsenäinen työskentely, tiimityöskentely, tieto- ja viestintätekniset taidot, tiedonhakutaidot, kriittinen lukutaito ja etenkin oppimaan oppimisen taito. Opiskelijaa ohjataan itse- ja vertaisarviointiin.

Oppiminen on sidoksissa opiskelijan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten yksilöllistä. Siksi opetuksessa tulee käyttää monipuolisia opetusmenetelmiä ja hyödyntää erilaisia oppimisympäristöjä.

Eri oppiaineiden tekstikäytänteet ja oppiaineissa vaadittavat tekstitaidot ovat olennainen osa opiskelua, koska kaikki opiskelijat ovat suomea tai ruotsia opet- televia. Tämä edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä valmistavassa koulutuksessa.

Työtapojen tulee olla monipuolisia, opiskelijaa aktivoivia ja eriyttäviä. Niiden tulee virittää opiskelijassa halu oppia ja ottaa vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus voidaan toteuttaa kokonaan lähiopetuksena tai yhdistämällä joustavasti lähiopetusta ja itsenäistä työskentelyä ja/tai etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa ja sen erilaisia mahdollisuuksia. Itsenäistä työskentelyä lisätään opiskelijan omien opiskelu- ja tekstitaitojen kehittyessä. Suomen/ruotsin kielen ja muiden oppiaineiden opintoja voidaan järjestää osittain samanaikaisopetuksena, mikä vahvistaa osaltaan opiskelijan monilukutaitoa ja kielitaidon kehittymistä. Tällöin tulee varmistaa, että molempien oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt toteutuvat, esimerkiksi opiskelijan itsenäisen työskentelyn, etätehtävien tai projektitöiden avulla. Samanaikaisopetusta voidaan hyödyntää myös muiden oppiaineiden opetuksessa.

Opettajan merkitys oppimisen ohjaajana korostuu. Opiskelijat otetaan aktiivisesti mukaan opetuksen suunnitteluun, kokeen tai muun näytön suunnitteluun sekä arviointiprosessiin.

Vantaan kaupunki
Vantaan lukioon valmistavassa koulutuksessa noudatetaan lukion käytäntöjä opiskeluympäristöjen ja työtapojen valinnassa (esim. etäopetus).

5 OPISKELUN OHJAUS JA TUKI

Opiskelijaa ohjataan ja tuetaan lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen suorittamisessa ja lukio-opintoihin hakeutumisessa. Ohjauksen avulla opiskelija oppii suunnittelemaan opintonsa, tekemään yksilöllisiä valintoja, seuraamaan opinnoissa etenemistään ja arvioimaan omaa oppimistaan.

Ohjausta antavat opinto-ohjaajat ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opettajat.

5.1 Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminta lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa muodostaa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa opintojen kaikissa vaiheissa. Ohjaus järjestetään henkilökohtaisena ja ryhmämuotoisena ohjauksena. Opinto-ohjausta antavat opinto-ohjaajat ja aineenopettajat.

Opinto-ohjaaja vastaa opiskelijan ohjauksesta kokonaisvaltaisesti opintojen aikana. Aineenopettajat ohjaavat opiskelijaa oman tiedonalansa käsitteisiin ja tiedonkäsittelytapoihin. Koulun yhteisellä ohjaustoiminnalla tuetaan opiskelijaa ymmärtämään ja arvioimaan omaa oppimista, työskentelytaitoja ja opintojen edistymistä.

Sekä opinto-ohjaaja että aineenopettajat ohjaavat opiskelijaa osallistumaan ja toimimaan ryhmässä sekä harjoittelemaan itselle sopivia työskentelymuotoja. Opiskelijaa ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon etsinnässä ja käyttämisessä sekä oppimisen apuvälineenä.

Opiskelijaa ohjataan arvioimaan aikaisempia opintojaan tai muutoin hankittua osaamistaan, suunnittelemaan opintojensa sisältöä ja tekemään tarkoituksenmukaisia valintoja omista tavoitteistaan käsin. Opiskelijaa ohjataan etsimään tietoa lukiokoulutuksen valinnoista ja niiden vaikutuksista jatko-opintoihin sekä löytämään itselleen sopivia lukiovaihtoehtoja.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan kanssa keskustellaan hänen opintoihinsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Ohjauksessa tuetaan opiskelijan suunnittelun taitoja, taitoja arvioida omaa työskentelyä ja toimia vastuullisesti.

Ryhmäohjauksessa harjoitellaan toimimista ryhmässä, yhdessä vertaisopiskelijoiden kanssa. Ryhmäohjauksen tavoitteena on tukea yksittäisen opiskelijan sitoutumista yhteisesti asetettuihin tavoitteisiin ja työskentelyyn sekä ohjata kantamaan vastuuta sekä omasta että muiden oppimisesta, työskentelystä ja työskentelyn loppuunsaattamisesta.

Ryhmäohjauksessa käydään opiskelijoiden kanssa läpi lukio-opintoihin liittyvät vaatimukset ja mahdollisuudet. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat tekemään tarkoituksenmukaisia ja heille soveltuvia oppiaine- ja oppimäärävalintoja.

5.2 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Koulutuksen alussa laaditaan yhdessä opiskelijan kanssa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, joka perustuu opiskelijan aikaisemmin hankkimiin tietoihin ja taitoihin. Siksi valmistavan koulutuksen alussa selvitetään opiskelijan kielitaidon taso ja oppimishistoria, joiden perusteella opiskelun tavoitteet asetetaan. Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa määritellään opiskelun tavoitteet, opinto-ohjelma, opintojen suoritustavat ja suoritusjärjestys sekä mahdolliset tukitoimet.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana opiskelija voi opiskella perusopetuksen oppiaineita ja korottaa niiden arvosanoja erityisessä tutkinnossa.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskelija parantaa opetus- kielen hallintaansa ja oppimaan oppimisen taitojaan sekä useiden oppiaineiden osaamista opetuskielellä. Lisäksi opiskelija voi suorittaa lukion opintoja. Henki- lökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan voi siis kuulua näiden perusteiden mukaisia opintoja sekä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opintoja.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä päivitetään säännöllisesti osana opinto-ohjausta (ks. luku 6.7).

5.3 Opiskeluhuolto

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskeluhuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin lukion opiskelijoille annettavassa opiskeluhuollossa. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta määrätään nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2019). Suunnitelmassa otetaan huomioon valmistavaan koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden tausta ja yksilölliset tarpeet yhteisöllistä ja yksilökohtaista opiskeluhuoltoa järjestettäessä ja toteutettaessa. Oppilaitoskohtaiset opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvät asiat voidaan sisällyttää lukion opiskeluhuollon suunnitelmaan.

Oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Siihen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Palveluiden järjestämisestä vastaa oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan

opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden, heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuolto, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa opiskeluhuollon toimintatavoista, yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus.

Vantaan kaupunki
Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskeluhuollon järjestämisessä noudatetaan Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhuoltosuunnitelman periaatteita. Lisäksi oppilaitoskohtainen opiskeluhuollon toteuttaminen kuvataan lukiokohtaisesti lukuvuosittain laadittavassa opiskeluhuollon toimintasuunnitelmasta. Menettelytavat opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kuvattu lukion hyvinvointikansiossa. Vastuu opiskeluhuollon toteutumisesta on koko lukioyhteisöllä. Kaikkien lukiokoulutuksessa valmistavassa koulutuksessa työskentelevien on tehtävässään edistettävä opiskelijoiden hyvinvointia. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus saada kuraattorin, psykologin ja terveydenhoitajan palveluja

5.4 Oppimisen ja opiskelun tuki

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimisen ja opiskelun tuen järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin lukion opiskelijoille annettavassa oppimisen ja opiskelun tuessa[15].

Opiskelijoiden osaamisessa voi olla vaihtelua koulutustaustojen moninaisuuden vuoksi tai opiskelun edellytykset voivat olla heikentyneet sairauden, vamman tai muun toimintavajavuuden vuoksi. Opiskelijalla voi olla myös elämäntilanteeseen liittyviä ongelmia, joissa tarvitaan tukea.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelmassa määritellään, miten tukea tarvitsevien opiskelijoiden muut opetuksen tukitoimet järjestetään.

Vantaan kaupunki
Opiskelijan tarvitsema tuki pyritään havaitsemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta tukitoimilla voidaan ennaltaehkäistä ongelmien kasautumista. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen koordinoinnista vastaava opettaja ja aineenopettajat on keskeisessä roolissa tuen tarpeiden tunnistamisessa ja varhaisessa puuttumisessa. Tarvittaessa opetushenkilöstö voi konsultoida terveydenhoitajaa, psykologia, erityisopettajaa tai kuraattoria opiskelijan tuen tarpeista, tällöin opiskelijan asioita tulee käsitellä nimettömänä.

Henkilökohtaisen ohjauskeskustelun yhteydessä yhdessä nuoren ja tarvittaessa huoltajien kanssa selvitetään tuen tarpeita ja mietitään sopivia tukimuotoja. Opiskelija voi myös itse tuoda esille tuen tarpeensa. Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada opintojen ohessa pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen ja itsetunnon vahvistamiseen oppijana. Lisäksi opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus osallistua tukiopetukseen, mikäli opinnoista suoriutumisessa ja kurssien hyväksytysti suorittamisessa on haasteita.

Opiskeluun liittyvissä fyysisissä, psyykkisissä ja sosiaalisissa vaikeuksissa opiskelijan tukena toimivat opetushenkilöstön lisäksi terveydenhoitaja, lukiopsykologi ja kuraattori. Terveydenhoitaja toimii hoitotyön, terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevän terveydenhuollon asiantuntijana. Psykologi tarjoaa ohjausta ja neuvontaa mielenterveyteen, psykologisiin kehitystehtäviin tai ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa sekä koulun ulkopuolisten mielenterveyspalveluiden piiriin hakeutumisessa. Kuraattori toimii sosiaalityön asiantuntijana, joka auttaa opiskelijaa tarvittaessa sosiaalisten ongelmien tunnistamisessa ja niihin puuttumisessa.

5 .5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus on antanut määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman (Opetushallitus 2019) perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana

tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Vantaan kaupunki
Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen osalta noudatetaan nuorten lukiokoulutuksen kanssa yhteistä suunnitelmaa kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

5 .6 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Nuoren opiskelijan kannalta on tärkeää, että huoltajat tukevat nuoren opiskelua. Oppilaitoksen tulee olla aloitteellinen yhteistyön käynnistämisessä ja ylläpitämisessä huoltajien kanssa.

Huoltajille tulee järjestää yhteisiä tapaamisia, joissa keskustellaan suomalaisesta koulutusjärjestelmästä, lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta ja niistä vaatimuksista, joita lukiossa opiskelu edellyttää. Yhteisissä tapaamisissa huoltajien kanssa korostetaan sitä, että kiinnostus nuorten opintoihin ja opinnoissa suoriutumiseen on ensiarvoisen tärkeää opiskelijan opinnoissa menestymisen kannalta. Huoltajille on tärkeää kertoa muun muassa opiskelusta lukiossa sekä opiskelijoiden mahdollisuuksista osallistua omien opintojensa suunnitteluun.

Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opetussuunnitelmassa, millaisia kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuotoja käytetään. Kodin ja koulun yhteistyötä koskeva osuus koskee vain alle 18-vuotiaita opiskelijoita.

Vantaan kaupunki
Huoltajiin ollaan aktiivisesti yhteydessä Wilman välityksellä pitkin lukuvuotta. Opintojen käynnistyessä järjestetään vanhempainilta, jossa on mukana kaikkien tarvittavien kielten tulkit. Tarvittaessa huoltajien kanssa järjestetään pedagogisia neuvotteluita opintojen etenemisestä.

6 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

6.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia oppilaitoksen opetuskielessä sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja lukio-opintojen näkökulmasta. Lisäksi tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan tukea ja edistää opiskelijoiden oman äidinkielen hallintaa.

6 .2 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat koulutuksen yhteiset tavoitteet. Ne ovat keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa laaja- alaisen osaamisen osa-alueet ovat samat kuin lukiokoulutuksessa (ks. kuvio seuraavalla sivulla). Laaja-alaista osaamista konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen ja/tai aineryhmän tavoitteiden ja osa-alueiden kuvauksissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko- opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa opinnoissa, joissa sitä lähestytään kunkin tiedon- ja tieteenalan lähtökohdista.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyys-valmiudet

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

#LOPS2021

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- oppii havainnoimaan ja analysoimaan nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Vantaan kaupunki

Lukioon valmistavassa koulutuksessa laaja-alaisten osaamisten toteutumista määritellään aineryhmäkohtaisesti.

6.3 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Vantaan kaupunki
Lukioon valmistavassa koulutuksessa laaja-alaista osaamista painotetaan kielten opinnoissa seuraavien kuvausten mukaisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen:
Vantaan oppilaitokset ovat monikulttuurisia yhteisöjä, joissa opiskelee monista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevia ihmisiä. Monikulttuurisuus ja kotikansainvälisyys ovat osa ryhmän toimintaa. Lukioon valmistavassa koulutuksessa opiskelijat saavat valmiuksia kohdata, reflektoida ja vahvistaa tuntemustaan kulttuureista ja erilaisista kulttuuri-identiteeteistä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havaitsemaan ja arvostamaan elinympäristönsä kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijat saavat myös tukea oman kulttuuri-identiteettinsä kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen:
Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy lukioon valmistavan koulutuksen läsnäolevan ja kohtaamiseen kannustavan toimintakulttuurin kautta. Päivittäisiin rutiineihin kuuluvat tervehtiminen, hyvät käytöstavat sekä toisten kunnioitus. Vantaalla opettaja on läsnä opiskelijan kouluarjessa. Vuorovaikutus on tapa oppia kaikissa oppiaineissa, mutta korostuu erityisesti kielten opinnoissa lukioon valmistavassa koulutuksessa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten kuuntelemiseen. Opiskelija saa valmiuksia tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä ymmärtää niiden vaikutuksia vuorovaikutustilanteisiin. Opiskelija oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opetuksessa sekä menetelmillä että sisällöillä, ja opiskelijoita otetaan mukaan monenlaiseen päätöksentekoon koulussa.

6 .3 .1 Äidinkieli ja kirjallisuus (suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus)

OPETUKSEN TAVOITTEET

Suomen/ruotsin kielen opintojen (20 op) tavoitteena on parantaa opiskelijoiden valmiuksia opiskella lukiokoulutuksessa suomen/ruotsin kielellä. Erityisesti tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden monilukutaitoa, jolla tarkoitetaan eri- laisten viestien tulkinnan, tuottamisen ja arvottamisen taitoja. Monilukutaito luo perustan ajattelutaidoille ja kyvylle hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa erilaisissa monimediaisissa oppimisympäristöissä ja -tilanteissa.

Monilukutaito on osa kaikkien oppiaineiden opiskelua lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa. Oppiminen etenee perustaitojen hallinnasta kohti laaja-alaisia tekstien ymmärtämis- ja tuottamistaitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja hallitsemaan eri oppiaineille tyypillisiä tapoja käsitteellistää ja ilmaista asioita. Opiskelijat saavat valmiuksia välittää hankkimaansa tietoa, etsiä ratkaisuja ongelmiin ja tuottaa uutta tietoa monessa eri muodossa ja eri välinein. Opetus mahdollistaa opiskelijan viestintätaitojen kehittymisen monimediaisissa ja teknologisesti tuetuissa oppimisympäristöissä ja tukee erilaisten tekstien tulkintaa, käyttämistä ja tuottamista sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Moni- lukutaitoa

kehitetään koko lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ajan, ei ainoastaan suomen/ruotsin kielen opetuksessa.

Suomen/ruotsin kielen opetuksessa korostuvat viestinnällisyys sekä toiminnallisuus eli se, miten erilaisissa kielenkäyttötilanteissa toimitaan ja mihin kieltä käytetään. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa vahvistetaan perus- opetuksen aikana opittuja sisältöjä sekä annetaan valmiuksia lukio-opintoja varten. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa varmistetaan, että opiskelija on saavuttanut perusopetuksen suomi toisena kielenä -oppimäärän tavoitteet. Suomen/ruotsin kielen opetuksen perusoletuksena lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa onkin, että opiskelija hallitsee kehittyvän peruskielitaidon eli osaa toimia tarkoituksenmukaisella tavalla erilaisissa kielenkäyttötilanteissa, osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä kriittisesti sekä käyttää kieltä monipuolisesti ja luovasti, tuntee kirjallisuutta ja kulttuuria, rakentaa monikielistä ja -kulttuurista identiteettiään sekä osaa arvioida ja käyttää kielellisiä valmiuksiaan kaiken oppimisen tukena. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana näitä taitoja syvennetään ja varmistetaan. Koulutuksen alussa opiskelijan kielitaidon osa-alueet kartoitetaan ja opiskelijalle asetetaan oppimistavoitteet siten, että opiskelijan kielitaitoprofiili kehittyy tasaisesti. Kielitaito koostuu tulkintataidoista eli kuullun ja luetun ymmärtämisestä sekä tuottamistaidoista eli puhumisesta ja kirjoittamisesta. Näihin kaikkiin osa-alueisiin sisältyy sanaston ja rakenteiden hallinta. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen päättyessä opiskelijalla tulisi olla toimiva tai sujuva peruskielitaito (kielitaidon tasojen kuvausasteikon taso B1). Kielitaidon eri osa-alueiden osaamista kuvaava kielitaitoprofiili voi kuitenkin vaihdella opiskelijakohtaisesti.

OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Toisen kielen oppimisessa koko kohdekielinen ympäristö tukee opiskelijan kielitaidon kehittymistä. Näin ollen erityisesti suomen kielessä hyödynnetään luokkahuoneen ulkopuolisia ja digitaalisia ympäristöjä. Opiskelijaa kannustetaan erilaisten verkossa tarjolla olevien interaktiivisten oppimisympäristöjen käyttöön. Huomiota kiinnitetään erityisesti kriittiseen tiedonhakuun ja opiskelijan omaan osallistumiseen.

Opiskelijan kielitaidon kokonaisvaltaista kehittämistä tukee se, kun opetuksessa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan muissa oppiaineissa käytettyä materiaalia. Näistä voidaan poimia kielellistä ainesta, joiden avulla vahvistetaan eri tekstilajien ymmärtämistä ja tuottamista.

Vantaan kaupunki
Opintojen aikana tehdään vierailuja lähialueen museoihin. Vierailut järjestetään usein yhteistyössä muiden aineiden kanssa. Sähköisenä opiskelualustana käytetään Google Classroomia.

ARVIOINTI

Opiskelijalle annetaan monipuolista sanallista palautetta hänen edistymisestään kielitaidon eri osa-alueilla, jotta opiskelijalle muodostuu realistinen käsitys omasta kielitaidostaan.

Opiskelijaa ohjataan suhteuttamaan omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 1) sekä asettamaan omia tavoitteitaan, arvioimaan taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa opiskellaan ensisijaisesti lukiossa vaadittavia valmiuksia ja taitoja, erityisesti tekstitaitoja ja tiedonalojen kieltä. Eri aineryhmien tavoitteiden saavuttamista ei arvioida numeerisesti, koska tavoitteet ja sisällöt painottuvat opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa hänen tarpeidensa mukaisesti. Lukiokoulutukseen valmistavasta koulutuksesta saatavalla todistuksella ei myöskään pyritä lukioon, vaan opiskelija hakee lukion aloituspaikkaa yhteishaussa. Kukin opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty.

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valinnaisiin opintoihin voi sisältyä pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa voidaan järjestää valinnaisia opintoja myös niissä lukion oppiaineissa, joita ei opiskella perusopetuksessa. Valinnaisina opintoina suoritetut lukiokoulutuksen opinnot merkitään todistukseen lukion opetussuunnitelman mukaisesti. Perusopetuksen opintojen suorittaminen ja arvosanojen korottaminen on mahdollista lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana yhteistyössä perusopetusta antavien koulujen kanssa.

PAKOLLISET OPINNOT

LVS1 Kielitietoisuus (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kielitaitonsa vahvuudet ja kehittämiskohteet
- kertaa perusopetuksen suomen kielen oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja kehittää kielen rakenteen hallintaansa
- vahvistaa morfologisen sekä sana- ja lausetason osaamistaan
- hallitsee ne lausetason taidot, joilla vahvistetaan opiskelijan kirjoittamisen taitoa.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan kielitaidon kartoitus
- keskeinen morfologia tarpeen mukaan
- syntaksin vahvistaminen ja kirjoittamistaidon kehittyminen
- lausetyyppien, sanajärjestyksen ja rektioiden harjoittelu
- puhutun kielen ja kirjoitetun kielen morfologiset ja syntaktiset erot sekä niiden vaikutus kielenkäyttöön

LVS2 Tekstitietoisuus (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa perusopetuksen suomen kielen oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja kehittää kielen rakenteen hallintaansa
- tutustuu tekstilajien rakennepiirteisiin

Keskeiset sisällöt

- kirjoitetun kielen rakenteet tekstitasolla

- erilajisten tekstien rakentuminen ja keinot niiden rakentamiseen, koheesio ja sidoksisuus
- päälause, rinnasteinen ja alisteinen sivulause
- lausekeajattelu luetun ymmärtämisen tukena

LVS3 Eri tiedonalojen kieli (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- kehittää eri tiedonalojen kielen hallintaa
- kehittää käsitteellisen kielen hallintaa
- ymmärtää oppiaineiden tekstien erilaisia rakennepiirteitä ja tapoja kuvata ilmiöitä
- hallitsee eri oppiaineiden tekstikäytänteitä
- tuntee eri oppiaineiden tyypillisiä tekstilajeja.

Keskeiset sisällöt
- eri tiedonalojen tyypilliset käsitteet, määritelmät ja tekstilajit
- eri tiedonalojen tekstien rakennepiirteet
- tietotekstien käsitesisällöt omassa puheessa
- tietotekstien käsitteistön ymmärtäminen ja aktiivinen tuottaminen

LVS4 Tekstien kirjoittaminen (1 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- kirjoittaa erilaisia arjen tekstejä
- ymmärtää ja tulkitsee suullisesti ja kirjallisesti erilaisia tekstejä
- harjoittelee myös yhdessä kirjoittamista.

Keskeiset sisällöt
- erilaisten arkipäivän tekstien tuottaminen, esimerkiksi blogiviesti tai muu verkkoteksti, mielipide, kommentti, kritiikki, formaali ja ei-formaali sähköposti
- tarkka kuvailu ja yksityiskohtainen kerronta
- sanaston varioivuus ja idiomaattisuus
- yhdessä kirjoittaminen
- omien ja toisten tekstien huoltaminen ja oikeakielisyys, esimerkiksi alkukirjain, välimerkit, kappalejako

LVS5 Eri tiedonalojen tekstien kirjoittaminen (1 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- ymmärtää ja tulkitsee suullisesti ja kirjallisesti eri tiedonaloille tyypillisiä tekstejä
- kirjoittaa eri tiedonalojen opiskeluun liittyviä tekstejä

Keskeiset sisällöt
- opiskeluun liittyvien tekstien tuottaminen, esimerkiksi tutkielma, koevastaus, essee tai käsitemäärittelylähteiden käyttö ja tiedon esittäminen visuaalisesti (esim. diagrammi ja taulukko)

- käsitteiden määrittely sekä systemaattinen sanojen johtaminen
- kielenhuolto

Vantaan kaupunki
LVS5 moduuli muodostaa oppiainerajat ylittävän kokonaisuuden LVBG moduulin kanssa. Opintojaksolla eri tiedonalojen tekstejä tarkastellaan biologian oppiaineen näkökulmasta.

LVS6 Vuorovaikutus 1 (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- kehittää ilmaisutaitojaan
- kehittää puhutun kielen ymmärtämisen ja tuottamisen taitoaan.

Keskeiset sisällöt
- suomen kielen kuuntelemisen ja puhumisen harjoittelu
- ilmaisutaidon harjoituksia (pari- ja ryhmäharjoituksia), roolileikkejä, fiktiivisiä tekstejä, runoja ja riimejä
- puheen pitäminen vapaasta aiheesta
- idiomaattinen reagointi
- huomion kiinnittymistä puhekielen tilanteiseen variaatioon
- läpäisevästi huomiota ääntämiseen, lausepainoon ja puheen rytmiin

LVS7 Kirjallisuus 1 (1 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu suomalaiseen nykykirjallisuuteen
- tutustuu kirjallisuuden keskeisiin analyysikäsitteisiin.

Keskeiset sisällöt
- kirjallisuuden peruskäsitteitä
- lyhyt katsaus muutamaan tärkeään suomalaiseen nykykirjailijaan
- kirjallisuuden tekstilajit, esimerkiksi romaani, novelli, runo, näytelmä
- erilaisiin tekstilajeihin tutustuminen lukemalla
- kirjallisuuden analysoinnin käsitteitä ja keinoja

LVS8 Kirjallisuus 2 (1 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu joihinkin maailmankirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin osana kulttuurikontekstia
- harjoittelee kirjallisuuden analysointia
- saa aineksia oman identiteetin rakentamiseen moninaisessa yhteiskunnassa

Keskeiset sisällöt
- kirjallisuuteen liittyvä monimediainen esitys luetun teoksen pohjalta (esimerkkejä)
- omien fiktiivisten tekstien tuottaminen (esim. hyödyntäen omaa kulttuuri-taustaa)
- kirjallisuuden analysoinnin käsitteitä sekä erilaisia analyysikeinoja

LVS9 Kulttuurinen moninaisuus (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen kulttuuriin
- tulee tietoiseksi kulttuurisesta moninaisuudesta
- vahvistaa kulttuurista identiteettiään.

Keskeiset sisällöt

- suomalaisen kulttuurin peruskäsitteitä suomalaisia tapoja, perinteitä ja juhlapäiviä
- kulttuurinen moninaisuus ja moninaiset identiteetit: ihmisryhmien monenlaiset ja muuttuvat elämänmuodot, esimerkiksi nuorison ajankohtaiset alakulttuurit: erilaiset nettiyhteisöt
- näkökulmia toiseuden kokemuksiin

LVS10 Vuorovaikutus 2 (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy yhteistyö- ja neuvottelutaidoissa
- kehittyy tiedottavan ja vaikuttavan puhumisen taidoissa
- vahvistaa analysoivan kuuntelemisen taitoaan.

Keskeiset sisällöt

- tiedonalojen kieli: keskustelu, vuorovaikutus ja argumentointi
- harjoitellaan tarkkaa kuvailua ja yksityiskohtaista kerrontaa: sanaston varioivuus ja idiomaattisuus.
- harjoitellaan eri tiedonalojen käsitteiden määrittelyä kuultuna ja puhuttuna
- neuvottelutaitojen kehittäminen
- tiedottava ja mielipidepuheenvuoro
- huomion kiinnittäminen siihen, mistä tekijöistä asiapuhe koostuu eli miten puhetta jaksotellaan
- median viestintä: puheen ymmärtäminen nopeassa keskustelussa, jossa on läsnä monta puhujaa
- läpäisevästi huomio ääntämiseen, lausepainoon ja puheen rytmiin

LVS11 Digitaaliset tekstitaidot (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediakulttuuriin osana omaa elämäänsä
- tuottaa erilaisia mediatekstejä erilaisin teknologisin välinein
- pohtii sosiaalisen median merkitystä oman elämänsä näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- vahvistetaan digitaalisia tekstitaitoja
- kiinnitetään huomiota sosiaalisessa mediassa käytettyyn kieleen analysoinnin ja harjoittelun keinoin
- harjoitellaan verkkosivustojen luotettavuuden vertailua
- arvioidaan verkkotekstejä
- tuotetaan erilaisia digitaalisia tekstejä huomioiden kuvat, videot, linkitys ja liikkuva kuva

- oppija aktiivisena tiedontuottajana: oppijan pääsy (tuovat itse valitsemiaan tekstejä oppitunnille), osallisuus ja toimijuus suhteessa teksteihin

LVS12 Mediakulttuuri (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- tutustuu mediakulttuuriin yhteiskunnallisesta näkökulmasta
- pohtii sosiaalisen median merkitystä yhteiskunnallisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt
- mediat ja niiden ilmaisukeinot
- median tekstien piirteitä
- sosiaalisen median tekstit
- vaikuttamaan pyrkivän viestinnän osatekijöiden analyysi (esim. mainosten kieli)
- kuvat ja kuvanlukeminen
- opiskelijoiden valitsemien verkkovideoiden analyysikeinoja

6.4 Muut kielet

Muiden kielten opinnot voivat lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa muodostua yhden tai useamman kielen opinnoista. Valittavia opintoja ovat toisen kotimaisen kielen, vieraiden kielten ja mahdollisuuksien mukaan opiskelijan oman äidinkielen opinnot. Muiden kielten opinnoista koulutuksen järjestäjän tulee tarjota yhteensä vähintään kuusi opintopistettä.

PERUSOPETUKSESSA ALKANUT KIELI

Tavoitteet
Opetuksen päätavoitteena on vahvistaa perusopetuksessa tai muualla saatua toisen kotimaisen tai vieraan kielen taitoa.
Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija
- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteissa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan tarkoituksenmukaisin strategioin
- ymmärtää opiskeltavan kielen merkityksen oman tulevaisuuden kannalta sekä sen merkityksen Suomelle ja kansainvälisesti.

Opetuksen tavoitetason määrittelyssä hyödynnetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 määriteltyjä tavoitetasoja.

OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Opiskeluympäristön ja käytettävien työtapojen tulee tukea aikaisempiin kokemuksiin pohjautuvaa tiedonrakentumista ja auttaa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskeluympäristön tulee antaa tilaisuuksia kokeilla ja löytää itselleen sopivia työskentelymuotoja. Erilaisia apuvälineitä kuten digitaalisia sanakirjoja ja lähdemateriaaleja voidaan käyttää tuntityöskentelyssä ja kokeissa.

Autenttiseen materiaaliin, tiedon hakuun ja sen arviointiin sekä kannustavaan palautteeseen kiinnitetään erityistä huomiota.

ARVIOINTI

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä monipuolisiin arviointimenetelmiin, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, suulliseen ilmaisuun tai muihin näyttötapoihin. Oppimista tukevaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin sekä arviointi- ja kehityskeskustelujen avulla. Kokeissa tai vastaavissa näytöissä suositaan lähteiden ja apuvälineiden käyttöä. Lukion vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen opetussuunnitelmien (Opetushallitus 2019) mukaista kieliprofiilityöskentelyä voidaan hyödyntää osana opintoja. Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty.

PAKOLLISET OPINNOT

LVKA1 Kielitaito osana opiskelua ja muita elämänalueita (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee yhdessä opettajan kanssa opintojen alussa arvion omista lähtökohdistaan ja erityisesti omista opiskelutaidoistaan
- ottaa vastuun oman kielitaitonsa kehittämisestä ja pystyy keskustelemaan moduulin aihepiirin liittyvistä teemoista sekä tuottamaan niistä suppean kirjallisen esityksen.

Keskeiset sisällöt

- perusrakenteiden vahvistaminen sekä puheen ja kirjoittamisen käytänteiden harjoittelua
- opiskeluun ja muihin itselle tärkeisiin elämänalueisiin liittyvä kirjallinen ja suullinen harjoittelu
- oman esityksen tuottaminen ja muokkaaminen myös vertaispalautetta hyödyntäen
- oman kieliprofiilin laatiminen

LVKA2 Arkipäivän vuorovaikutusta (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- selviytyy erilaisista jokapäiväisistä kielenkäyttötilanteista
- osaa tuottaa suullisesti kertomuksen, kuvauksen, ohjeen ja perustellun mielipiteen
- puhuu ja kirjoittaa tilanteen mukaisesti
- kehittää vuorovaikutustaitoja
- harjoittelee vertaispalautteen antamista

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutus- ja asiointiharjoitukset erilaisissa kasvokkaisissa ja monimediaisissa viestintätilanteissa, esim. ostoksilla, viranomaisissa, lääkärissä sekä liikenne-, majoitus- ja ateriapalveluita käytettäessä
- erilaisia suullisia harjoituksia yksin ja ryhmässä
- oman tuotoksen muokkaaminen palautetta hyödyntäen

LVKA3 Mediat (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee perustiedot medioista ja osaa käyttää viestintävälineitä monipuolisesti
- osaa etsiä tietoa erilaisista lähteistä
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelussaan.

Keskeiset sisällöt

- suppea tutkielma projekti tai portfolio aiheesta, joka liittyy yhteiskuntatietouteen tai kulttuurintuntemukseen tai luonnontieteisiin
- opintojen loppuvaiheessa kieliprofiilin täydentäminen tarpeen mukaan

LUKIOKOULUTUKSEEN VALMISTAVASSA KOULUTUKSESSA ALKAVA KIELI

Tavoitteet
Opetuksen päätavoitteena on tutustuttaa opiskelija uuteen lukiokoulutuksessa alkavaan kieleen, sen kielialueisiin ja kulttuureihin.
Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija

- saa tuntuman kielen perussanastoon ja -rakenteisiin
- selviytyy yksinkertaisista vuorovaikutustilanteista ja osaa kertoa itsestään ja arkielämästään
- pystyy kirjoittamaan lyhyitä viestejä tutuissa arkielämän tilanteissa.

Tavoitetasona on lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa alkava oppimäärä A1.2

OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Opiskeluympäristön tulee antaa tilaisuuksia kokeilla ja löytää itselleen sopivia työskentelymuotoja. Erilaisia apuvälineitä kuten digitaalisia sanakirjoja ja lähdemateriaaleja voidaan käyttää lähiopetuksessa ja kokeissa. Autenttiseen materiaaliin, tiedon hakuun ja sen arviointiin sekä kannustavaan palautteeseen kiinnitetään erityistä huomiota.

ARVIOINTI

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä monipuolisiin arviointimenetelmiin, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, suulliseen ilmaisuun tai muihin näyttötapoihin. Oppimista tukevaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin sekä arviointi- ja kehityskeskustelujen avulla. Kokeissa tai vastaavissa näytöissä suositaan lähteiden ja apuvälineiden käyttöä. Lukion vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen opetussuunnitelmien (Opetushallitus 2019) mukaista kieliprofiilityöskentelyä voidaan hyödyntää osana opintoja.
Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty.

PAKOLLISET OPINNOT

LVKB1 Kieleen tutustuminen (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- omaksuu kielen perusäänteitä, intonaatiota sekä alkeistason perussanastoa ja -rakenteita taitotasolla A1.1
- ymmärtää tuttavallista puhetta ja käyttää tavallisia puheilmauksia rutiininomaisissa arkipäivän vuorovaikutustilanteissa
- hahmottaa yksinkertaisen kirjoitetun viestin aihepiirin ja osaa kirjoittaa yksinkertaisia, rutiininomaisia viestejä.

Keskeiset sisällöt

- henkilötietojen ja itseä koskevien perustietojen antaminen
- tervehdykset, keskustelun aloittaminen, kuulumisista kertominen, kysyminen ja vastaaminen
- rutiininomaisten viestien lukeminen ja kirjoittaminen

LVKB2 Asioiminen ja harrastukset (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii arkielämän keskeistä sanastoa ja ilmauksia
- tutustuu perustason A1.1 - A1.2 kielenkäytölle tyypillisiin lauserakenteisiin ja teksteihin
- oppii työskentelemään pareittain tai ryhmässä
- oppii käyttämään kieltä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- tiedustelujen tekoa, puhelin- tai chat-asiointia
- erilaisten arkipäivän palvelujen käyttöä, kaupassa asiointia, liikennevälineissä käyttäytymistä
- harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon liittyviä vuorovaikutustilanteita
- A1.1 - A1.3 - tasoiset tekstit

LVKB3 Elinympäristö ja sosiaaliset verkostot (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii kirjallisesti ja suullisesti kuvailemaan elinympäristöstään, lähipiiristään ja ystävistään
- oppii havainnoimaan kaksikielistä ympäristöä Suomessa
- oppii tekemään yksinkertaista tiedonhakua kohdekielellä.

Keskeiset sisällöt

- A1.2-tasoisten tekstien ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu
- kaksikielisiin ilmiöihin tutustuminen erilaisissa ympäristöissä
- opiskelijan elinympäristöstä kertova suppea kirjallinen tai suullinen esitys

OPISKELIJAN OMA ÄIDINKIELI

Tavoitteet
Opetuksen päätavoitteena on, että opiskelija ylläpitää ja kehittää oman äidinkilen taitoaan ja saa yleiskuvan kieliyhteisönsä kulttuuripiirteistä.
Opiskelijan oman äidinkielen taito kartoitetaan ja tulosten perusteella laaditaan kullekin opiskelijalle henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Opetus perustuu toiminnalliseen kielitaitokäsitykseen, jonka mukaan opiskelija käyttää äidinkieltään monipuolisesti omiin viestintätarpeisiinsa. Opiskelun aikana käytetään autenttista opiskelumateriaalia ja luonnollisia kielenkäyttötilanteita.

ARVIOINTI

Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä monipuolisiin arviointimenetelmiin, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, suulliseen ilmaisuun tai muihin näyttötapoihin. Oppimista tukevaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin sekä arviointi- ja kehityskeskustelujen avulla. Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty.

PAKOLLISET OPINNOT

LVMAI1 Kieli ja identiteetti (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan oman kielialueensa kehityksen vaiheita
- arvostaa omaa kielellistä kulttuuriaan ja ymmärtää sen merkityksen itselleen ja tulevaisuudelleen
- tuntee kielialueensa keskeisiä teoksia ja teemoja
- ymmärtää kaksi- ja monikielisyyden merkityksen identiteetilleen ja omalle kehitykselleen.

Keskeiset sisällöt

- luetun ja kuullun ymmärtämisen harjoituksia autenttista materiaalia käyttäen (esimerkiksi elokuva, sanomalehtiartikkeli, kaunokirjallinen teos, uutiset)
- johonkin oman kulttuuripiirin teokseen perehtyminen ja siitä kertominen suullisesti tai kirjallisesti

LVMAI2 Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (2op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti kieliyhteisönsä nykykulttuuriin ja samalla kehittää oman äidinkielen kirjoittamisen taitojaan
- pystyy ilmaisemaan itseään kirjallisesti ja suullisesti
- tunnistaa tekstilajeja ja perehtyy oppiaineiden keskeisiin käsitteisiin omalla äidinkielellään.

Keskeiset sisällöt

- kieliyhteisön kulttuurisiin ilmiöihin tutustuminen autenttisen materiaalin avulla
- kirjallisen referaatin tai analyysin laatiminen opiskelijan valitsemasta aiheesta

LVMAI3 Puheviestinnän taitojen syventäminen (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää ilmaisuvarmuuttaan esiintymistilanteissa ja ryhmätyöskentelyssä
- pystyy arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa ja opiskelussa
- harjoittelee luontevaa ääntämistä ja intonaatiota.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ominaispiirteitä
- erilaisia vuorovaikutus- ja vertaisarviointitilanteita (haastattelu, väittely, kommentointi)
- suullisen esitelmän pitäminen, vertaispalautteen antaminen ja vastaanottaminen

6.5 Matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede

OPETUKSEN TAVOITTEET

Matemaattis-luonnontieteellisten aineiden opinnoissa syvennetään perusopetuksen oppimäärään sisältyviä tietoja ja taitoja painottaen kyseisen tiedonalan käsitteiden ja sanaston hallintaa. Tiedollisesti varmistetaan perusopetuksen oppimäärän ydinasioiden osaaminen sekä valmistaudutaan lukiossa vaadittavaan opiskelutekniikkaan matematiikassa ja luonnontieteissä. Opintojen aikana arvioi- daan, minkä laajuinen oppimäärä lukio-opinnoissa matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa on tarkoituksenmukainen opiskelijalle.

Toinen luonnontieteellisten aineiden moduuleista tulee yhdistää jonkin suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän moduulin kanssa.

Vantaan kaupunki
Lukioon valmistavassa koulutuksessa laaja-alaista osaamista painotetaan matematiikan, fysiikan, kemian, biologian ja maantieteen opinnoissa seuraavien kuvausten mukaisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen:
Lukioon valmistavan koulutuksen aikana opiskelijat saavat valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Opiskelijat oppivat näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Kielitietoiset työtavat matematiikassa liittyvät ohjeiden ja opetuspuheen avaamiseen ja sanallisten tehtävien purkamiseen. Kemiassa ja fysiikassa ne tarkoittavat käsitemäärittelyjen, selostusten ja muiden aineille tyypillisten tekstilajien (esim. oppikirjatekstien) harjoittelemista. Maantieteessä ja biologiassa kielitietoisia työ-

tapoja ovat käsitemäärittelyharjoitukset, karttojen, diagrammien ja taulukoiden tulkintaharjoitukset ja omien tekstien tuottaminen ohjatusti.

ARVIOINTI

Arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä. Opiskelijat oppivat tuntemaan lukiolle ominaisia arviointimenetelmiä. Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty.

PAKOLLISET OPINNOT

LVMA Matematiikka (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa perusopetuksessa hankittuja matemaattisia taitojaan ja kertaa oppiaineiden keskeisiä käsitteitä
- harjaantuu matematiikan opetukseen liittyvien ohjeiden sekä matemaattisen esitystavan sekä sanallisten tehtävien ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

- luvut ja laskutoimitukset, algebra, funktiot, geometria, todennäköisyys ja tilastot

LVFYKE Fysiikka ja kemia (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy oppiaineiden keskeisiin ilmiöihin ja niitä kuvaaviin käsitteisiin sekä kertaa oppiaineiden keskeisiä käsitteitä
- harjaantuu fysiikan ja kemian opetukseen liittyvien ohjeiden sekä esitystavan ja merkkikielen ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

- liike ja voima, värähdys- ja aaltoliike, lämpö, sähkö, luonnon rakenteet
- ilma ja vesi, raaka-aineet ja tuotanto, elollinen luonto ja yhteiskunta
- luonnon tutkimisen taitoja

LVBG Biologia ja maantiede (1 op)

Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy oppiaineiden keskeisiin ilmiöihin ja niitä kuvaaviin käsitteisiin
- tutustuu luonnon ja ympäristön erityispiirteisiin.

Keskeiset sisällöt

- biologian tutkimustaidot, luonto ja ekosysteemi, elämä ja evoluutio, ihminen, yhteinen ympäristö
- maantieteelliset taidot, Suomen, Euroopan ja maailman jäsentäminen, yhteinen ympäristö
- luonnon tutkimisen taitoja

Vantaan kaupunki
LVBG moduuli muodostaa oppiainerajat ylittävän kokonaisuuden LVS5 moduulin kanssa. Opintojaksolla eri tiedonalojen tekstejä tarkastellaan biologian oppiaineen näkökulmasta.

6.6 Historia ja yhteiskuntaoppi

OPETUKSEN TAVOITTEET

Historian ja yhteiskuntaopin opinnot syventävät opiskelijan tietoja Suomen historiasta ja suomalaisesta yhteiskunnasta sekä antavat opiskelijalle työkaluja erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden itsenäiseen arvioimiseen ja tutkimiseen. Historian opinnot liittyvät Suomen historiaan sekä sen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin. Opinnot syventävät perusopetuksen tietoja ja taitoja ja johdattavat opiskelijoita lukion historian ja yhteiskuntaopin moduulien tavoitteisiin ja sisältöihin. Opetuksessa harjaannutetaan yhteiskuntaopille ja historialle ominaisia opiskelu- ja tekstitaitoja.

Vantaan kaupunki
Lukioon valmistavassa koulutuksessa laaja-alaista osaamista painotetaan historian ja yhteiskuntaopin opinnoissa seuraavien kuvausten mukaisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen:
Opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten lähiympäristöön liittyvien projektien tai tehtävien myötä opiskelijat opettelevat kantamaan sosiaalista vastuuta myös ympäristöstä ja vaikuttamaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin. Opiskelijat perehtyvät demokratian toimintaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen:
Vantaan oppilaitosten tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa osallistuva, itsenäinen ja monilukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset. Lukioon valmistavan koulutuksen aikana opiskelija kehittää omaa digilukutaitoaan.

Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit. Opiskelija oppii eri tieteenalojen ominaiskieltä eri oppiaineissa, ja kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Vantaan lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa annetaan eväitä lukuintoon myös vapaa-ajalla.

Hyvinvointiosaaminen:
Lukioon valmistavien opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen kasvuun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia erityisesti historian ja yhteiskuntaopin opinnoissa. Opiskelija saa valmiuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Kielitietoiset työtavat vahvistavat opiskelijoiden monilukutaitoa. Tekstilähtöinen lukemisen ja kirjoittamisen samanaikainen opiskelu, koevastausten ja itsearvioinnin harjoittelu, käsitemäärittely, omien sanastojen tekeminen, keskusteluharjoitukset ja erilaisten lähteiden pohjalta tehdyt päättelyharjoitukset ovat

historiaan soveltuvia työtapoja. Taideaineiden työtavat ja opintokäynnit soveltuvat kulttuurin peruskäsitteiden tuntemukseen liittyviin opintoihin.

Vantaan kaupunki
Opintojaksoihin pyritään sisällyttämään museovierailuja, myös yhteistyössä suomen kielen opintojaksojen kanssa. Työskentelyn sähköisenä alustana käytetään ItsLearningia. Työskentelyssä painottuu historian ja yhteiskuntaopin taitojen sekä oppiaineiden keskeisen sanaston harjoittelu.

ARVIOINTI

Arvioinnissa käytetään joustavia ja monipuolisia menetelmiä. Oppimispäiväkirjat, prosessitehtävät eri aiheista, esitelmät, referaatit, esseet ja pienoistutkielmat ovat yhteiskunta- ja kulttuurituntemukseen soveltuvia menetelmiä. Käsitteen määrittelytehtävät voivat olla osa oppimista tukevaa arviointia. Lukiolle tyypillisiä kokeita käytetään oppimistehtävinä. Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty.

Vantaan kaupunki
Arviointi on jatkuvaa ja monipuolista. Se rakentuu erilaisten opintojakson aikana työstettävien yksilö-, pari- ja ryhmätehtävien varaan.

PAKOLLISET OPINNOT

LVHY1 Historian perusteita (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä
- tuntee Euroopan ja maailman kulttuurien tärkeimpiä käännekohtia ja osaa suhteuttaa nykyajan ilmiöitä historialliseen kehitykseen
- tuntee erilaisia syitä, jotka ovat johtaneet muuttoliikkeisiin – taloudelliset ja poliittiset syyt, konfliktit, ympäristölliset syyt
- tuntee historialle ja kulttuurihistorialle ominaisia tekstilajeja.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurihistorian kausia ja käännekohtia pääpiirteittäin keräily- ja pyyntikulttuurista jälkiteolliseen aikaan ja yksilöllistymiseen
- muuttoliikkeet osana ihmiskunnan historiaa
- historian tekstien lukeminen ja kirjoittaminen: käsitteiden avaaminen ja omien sanastojen tekeminen, tekstin rakennepiirteet, kuvien, karttojen ja tilastojen ymmärtäminen ja tulkitseminen eri sisältöjen yhteydessä

Vantaan kaupunki
Opintojaksot LVHY1 ja LVHY2 järjestetään tiiviissä yhteistyössä.

LVHY2 Suomen yhteiskunta ja kulttuurit (2 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurista moninaisuutta sekä kulttuurista vuorovaikutusta ja kehittää kulttuurista kompetenssiaan
- tuntee suomalaista yhteiskunta- ja talousjärjestelmää koskevia peruskäsitteitä, joiden avulla hän voi käsitellä ja arvioida

yhteiskunnallista tietoa ja toimia aktiivisena kansalaisena
- tuntee Suomen kieli- ja kulttuuriryhmiä ja niiden historiaa
- oppii tuntemaan kansainvälisten suhteiden ja kansainvälisten järjestöjen toiminnan perusteet
- osaa lukea ja tulkita yhteiskuntaopille ominaisia tiedon esittämistapoja ja tuottaa itse yhteiskuntaopille ominaisia tekstejä.

Keskeiset sisällöt
- valta ja vaikuttaminen: valta ja erilaiset vallankäytön muodot, suomalainen demokratia ja poliittinen järjestelmä ja aktiivinen kansalaisuus
- kansalaisen taloustaito
- oikeusvaltio: perusoikeudet, vallan kolmijako (-oppi) ja kansalaisuus
- Suomen kulttuurihistoria ja kansallisvaltion rakentaminen 1800-luvulla
- suomalaisia perinteitä ja tapakulttuuria sekä niiden muotoutuminen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa
- Suomi osana Pohjoismaita, Eurooppaa ja maailmaa
- moninainen Suomi: vähemmistöt Suomessa
- yhteiskuntaan liittyvien käsitteiden avaaminen ja käsitteiden määrittelyharjoitukset kaikkiin sisältöihin liittyen

Vantaan kaupunki
Opintojaksot LVHY1 ja LVHY2 järjestetään tiiviissä yhteistyössä.

6.7 Opinto-ohjaus

Ohjaustoiminnalla tuetaan opiskelijan opiskelua lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen kaikissa vaiheissa. Ohjaus toteutetaan yhteistyössä opinto-ohjaajan, aineenopettajien ja muun opiskeluhuollon kanssa. Ohjaus auttaa opiskelijaa suunnittelemaan opintojaan ja tekemään omien tavoitteidensa mukaisia lukiokoulutusta koskevia valintoja ja ratkaisuja.

Vantaan kaupunki
Lukioon valmistavassa koulutuksessa laaja-alaista osaamista painotetaan opinto-ohjauksessa seuraavien kuvausten mukaisesti.

Hyvinvointi:
Lumon lukiossa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistävää turvallista sekä yhteisöllistä ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua itselleen ja läheisilleen. Hän oppii kehittämään hyvinvointiosaamistaan. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen:
Opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten lähiympäristöön liittyvien projektien tai tehtävien myötä opiskelijat opettelevat kantamaan sosiaalista vastuuta myös ympäristöstä ja vaikuttamaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin. Opiskelijat perehtyvät demokratian toimintaan muun muassa erilaisten vierailukäyntien myötä.

Ohjauksessa opiskelija omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen:
Ohjauksessa opiskelija omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa.
Monitieteinen ja luova osaaminen:
Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelijaa ohjataan ymmärtämään

- ohjauksen tarkoitusta koulutuksen aikana
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman merkitys sekä seuraamaan ja arvioimaan sen toteutumista lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen kokonaisuus ja siihen sisältyvät valintamahdollisuudet
- oman työskentelyn ja opiskelutaitojen arvioimista ja kehittämään sitä
- suomalaista koulutusjärjestelmää
- suomalaisen lukiokoulutuksen erityispiirteitä ja opiskelukulttuuria
- hakumenettelyä jatko-opintoihin.

Vantaan kaupunki
Yksi lukioon valmistavan koulutuksen arvioinnin keskeisistä tavoitteista on oikeaan jatko-opintopaikkaan ohjaaminen.

OPISKELUYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

Ohjaus toteutetaan paikallisesti päätettävällä tavalla. Opiskeluympäristönä toimivat koulu, verkko-oppimisympäristö ja muut lähiympäristön palvelut. Henkilökohtaisesta ohjauksesta ja pienryhmäohjauksesta vastaavat opinto-ohjaaja ja aineenopettajat yhdessä.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan kanssa keskustellaan opinnoista, koulutusvalinnoista sekä ammatti- ja uratoiveista. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan aikaisemmin hankittu osaaminen ja kiinnostuksen kohteet kytkemällä opittavat tiedot ja taidot opiskelijalle merkityksellisiin kokemuksiin ja toimintamuotoihin. Opintojen tavoitteet asetetaan yhdessä opiskelijan kanssa aikaisempien opintojen ja muutoin hankitun osaamisen pohjalta.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijaa ohjataan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Opiskelijaa ohjataan ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja oppimistavoitteiden suuntaisesta toiminnasta.

Pienryhmäohjauksessa opiskelijoita aktivoidaan tekemään yhteistyötä ja soveltamaan yhteistoiminnallisia työtapoja. Ohjaustilanteissa kannustetaan opiskelijoita pohtimaan yhdessä opintoihin liittyviä asioita sekä tuomaan omia näkemyksiä ja kokemuksia yhteiseen keskusteluun. Tällä vahvistetaan opiskelijoiden keskinäistä yhteisymmärrystä. Vertaistuki ja ryhmän tuki ovat tärkeitä oppimisessa.

Opiskelijaa ohjataan käyttämään monipuolisia opiskelumenetelmiä ja työtapoja tieto- ja viestintätekniikkaa ja sen sovelluksia hyödyntäen. Tieto- ja viestintätekniikkaa ohjataan käyttämään monipuolisesti opintojen suunnittelussa, opiskelussa ja tiedonhaussa.

ARVIOINTI

Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointeja hyödynnetään tehtäessä kokonaisarvioita opiskelijan opinnoissa suoriutumisesta ja motivoitumisesta lukiokoulutuksessa opiskeluun. Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty

PAKOLLISET OPINNOT

LVOP Opinto-ohjaus (4 op)
Tavoitteet
Moduulin tavoitteena on, että opiskelija oppii

- asettamaan opiskelulleen tavoitteita
- laatimaan opiskelusuunnitelman ja sitoutumaan siihen
- tiedostamaan mahdollisuuden korottaa perusopetuksen arvosanoja
- tiedostamaan mahdollisuuden suorittaa lukio-opintoja
- erilaisia työskentely- ja opiskelutapoja
- tietojen ja taitojen syvällistä ja pitkäjänteistä oppimista
- ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja tietää, miten siihen voi vaikuttaa
- hyödyntämään opinnoissaan tieto- ja viestintäteknologiaa sekä kirjastojen tarjoamia palveluita
- työskentelemään itsenäisesti ja yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa
- toimimaan joustavasti ja kannustavasti vuorovaikutustilanteissa
- suunnittelemaan jatko-opintoja lukiokoulutuksessa tai muussa oppilaitoksessa
- käyttämään monipuolisesti tietolähteitä ja hakupalveluita opintojensa suunnittelussa ja jatkokoulutuskohteiden haussa
- hakemaan lukiokoulutukseen tai muihin jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtainen opiskelusuunnitelma
- opiskelu- ja ongelmanratkaisutaidot
- oppiminen erilaisissa oppimisympäristöissä
- tiedonhankinta ja tiedonkäsittelytaidot
- suulliset ja kirjalliset viestintätaidot
- tieto- ja viestintätekniset taidot
- itsenäiset työskentelytaidot
- vuorovaikutustaidot ja yhteistoiminnallisen oppimisen taidot
- itsearviointi- ja vertaisarviointitaidot
- suomalainen koulutusjärjestelmä

6.8 Valinnaiset opinnot

Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä edellä määriteltyjä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen eri aineryhmien valinnaisia opintoja tai muita saman tai

muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä lukio-opintovalmiuksia edistäviä opintoja. Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä lukioasetuksen (810/2018) liitteen 1 tai 2 mukaisia pakollisia tai valtakunnallisia valinnaisia opintoja tai paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattuja valinnaisia opintoja. Valinnaisiksi opinnoiksi ohjataan valitsemaan ensisijaisesti kunkin oppiaineen ensimmäisiä moduuleja. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa voidaan järjestää valinnaisia opintoja myös niissä lukion aineissa, joita ei opiskella perusopetuksessa.

Valinnaisiin opintoihin voi sisältyä myös perusopetuksen opintoja. Valinnaisina opintoina suoritetuista hyväksytyistä perusopetuksen opinnoista opiskelija voi saada todistuksen osallistumalla perusopetuslaissa (38 §) tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppi- määrä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Vantaan kaupunki
Valinnaisina opintoina tarjotaan perusopetuksen opintoja ja lukion opintojaksoja. Opiskelijalla on mahdollisuus korottaa perusopetuksen päättötodistuksen arvosanoja osallistumalla perusopetuslaissa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Perusopetuksen opintojen ja lukion opintojaksojen suorittaminen suunnitellaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä. Lukioon valmistavan koulutuksen aikana opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia suorittaa lukion opintojaksoja osana lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valinnaisia opintoja.

7 ARVIOINTI

7 .1 Arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana että sen päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijalle tai alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalle sekä koulutuksen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten.

Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteidensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen. Arvioinnin tulee olla oppimista tukevaa.

Vantaan kaupunki
Vantaan lukioissa arvioinnin toteuttamisen periaatteina ovat läpinäkyvyys, tasapuolisuus, opiskelijalähtöisyys ja erilaisten oppijoiden huomiointi. Opiskelijan oppimisen tukemisessa ja ohjaamisessa käytetään pedagogisesti perusteltuja, monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia arvioinnin menetelmiä. Arviointi muodostaa selkeän ja ymmärrettävän kokonaisuuden, joka on myös opiskelijoiden tiedossa. Opiskelijoita kannustetaan asettamaan itselleen oppimiseen liittyviä tavoitteita sekä tunnistamaan keinoja tavoitteisiin pääsemiseen.

7.2 Opintojakson arviointi

Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta ja opiskelun etenemisestä. Opintojakson arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua mahdollisten kirjallisten kokeiden lisäksi suullisiin kokeisiin ja muihin osaamisen osoittamistapoihin samoin kuin opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin sekä opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Myös opiskelijan oma itsearviointi voidaan ottaa huomioon ja hyödyntää muun muassa opintojakson arviointikeskustelussa. Arvioinnin menetelmistä ja käytänteistä päätetään tarkemmin opetussuunnitelmassa.

Opiskelijan opiskelema opintojakso arvioidaan sen päätyttyä. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt moduulit arvioidaan asteikolla suoritettu–hylätty. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää arviointia. Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa suoritetut lukion opintojaksot arvioidaan lukion opetussuunnitelman mukaisesti.

Opetussuunnitelmassa määritellyt lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valinnaiset opintojaksot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Todetut kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opintojakson arviointia. Kesken olevan opintojakson suorituksen merkintätavasta voidaan päättää opetussuunnitelmassa.

Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta.

Vantaan kaupunki
Opintojakson arvioinnin periaatteet kirjataan ylös opintojakson sähköiselle alustalle. Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

7.3 Aineryhmän/oppiaineen oppimäärän arviointi

Aineryhmän tai oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja/tai valinnaisista opintojaksoista. Samassa aineryhmässä tai oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset opintojaksomäärät. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä suorituksia aineryhmittäin enintään seuraavasti:

1–4 opintopistettä	0
5–10 opintopistettä	2
11–16 opintopistettä	4
17 opintopistettä tai enemmän	6

Jos opiskelijalla on liikaa hylättyjä suorituksia, hänelle on varattava mahdollisuus hylättyjen opintojaksojen suorittamiseen.

Vantaan kaupunki
Hylättyjä opintojaksoja voi suorittaa lukion uusintakuulusteluissa tai muilla opettajan kanssa sovittavilla tavoilla. Hylätyn opintojakson suorittamista voi yrittää yhden kerran.

7.4 Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut perusopetuksen opinnot

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valinnaisina opintoina suoritetuista hyväksytyistä perusopetuksen opinnoista opiskelija voi saada todistuksen osallistumalla perusopetuslaissa[24] tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Erityisessä tutkinnossa selvitetään eri tavoin, vastaavatko opiskelijan tiedot ja taidot perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja kyseisessä oppiaineessa. Tutkintoon osallistuvan opiskelijan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Opiskelijan osaamisen tason

määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Vantaan kaupunki

Perusopetuksen todistuksen antamisoikeus on myönnetty Lumon lukiolle. Lukioon valmistava koulutus tekee tiivistä yhteistyötä Lumon lukion kanssa niin toiminnan suunnittelussa kuin arjen toiminnassa.

7.5 Lukiokoulutukseen valmistava koulutus

Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kuuluvia opintoja tulee opiskella vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta. Opiskelija on suorittanut lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen silloin, kun hän on suorittanut aineryhmien tai oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen vähimmäisopintopistemäärä 50 täyttyy.

7.6 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen suoritetuista opinnoista saa todistuksen. Todistuksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritetut lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen opinnot
- hyväksytysti suoritetut lukion opinnot
- todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- todistuksessa käytettyjen kirjainmerkkien selitykset
- maininta siitä, että todistus on lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen osalta Opetushallituksen määräyksen OPH-4958-2020 mukainen.

Todistukseen merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä tai merkintä aineryhmän tai oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu). Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla. Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaisopintopistemäärä.

Lukion opinnot arvioidaan ja merkitään todistukseen siten kuin niistä on määrätty joko voimassa olevissa nuorten tai aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa. Opetushallituksen antaman kyseisen määräyksen numero tulee mainita todistuksessa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana perusopetuksen opintoja, niiden suorittamisesta erityisessä tutkinnossa annettu todistus voidaan liittää lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen todistuksen liitteeksi.

Todistukseen kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään mahdolliset todistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset. Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistuksen ulkoasusta.

LIITE

LIITE 1 KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*

A1 .1 Kieli-taidon alkeiden hallinta	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*

A1 .2 Kehit-tyvä alk eis-kielitaito	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*
A1 .3 Toimiva alkeiskieli taito	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taso-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*

A2 .1 **Perus-kieli-taidon alku-vaihe**	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*
A2.2 Kehittyvä perus-kielitaito	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taso-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*

B1 .1 Toimiva perus-kielitaito	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntematto mien ilmauksien merkityksistä.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaa n huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*
B1.2 Sujuva perus-kielitaito	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taso-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*

B2 .1 Italian kielitaidon perustaso	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*
B2.2 Toimiva itsenäinen kielitaito	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan monipuolista kieltä.	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taso-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	*Viestintästrategioiden käyttö*	*Viestinnän kulttuurinen sopivuus*	*Tekstien tulkintataidot*	*Tekstien tuottamistaidot*

C1.1 Taitavan kielitaidon perustaso	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

11 § Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen/AR

VD/4353/12.00.01.02/2016

Opetushallitus on antanut 7.11.2019 määräyksen nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista noudatettavaksi 1.8.2021 lukien. Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee lukiolain 12 §:n mukaisesti laatia ja hyväksyä lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden lisäksi lukiolaki (714/2018) ja valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018).

Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n 8 kohdan mukaan opetuslautakunta tehtäväalueellaan päättää hyväksyä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä päivä- ja aikuislukion opetussuunnitelmat.

Vantaan lukiokoulutuksen opetussuunnitelmat on laadittu opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti vuosien 2019–2021 aikana. Opetussuunnitelman laatimisesta ovat vastanneet toisen asteen koulutuksen asiantuntijoiden johdolla lukioiden opettajat ja rehtorit. Opetussuunnitelmaprosessin eri vaiheissa on kuultu myös opiskelijoiden sekä huoltajien näkemyksiä.

Opetussuunnitelman uudistuksen näkökulmia ovat olleet muun muassa:

- Oppiainerajat ylittävä opiskelu
- Laaja-alainen osaaminen
- Opintojen kokoaminen aiempaa laajemmiksi opintojaksoiksi
- Tiivis yhteistyö korkeakoulujen kanssa
- Kansainvälisten kokemusten tarjoaminen lukioaikana
- Mahdollisuus kehittää työelämä- ja yrittäjyysosaamista lukioaikana
- Henkilökohtaisten tarpeiden mukainen oppimisen tuki ja henkilökohtainen opintosuunnitelma
- Opiskelijoiden ohjaus koko koulun yhteistyönä

Opetussuunnitelman yleinen osa eli lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta, opetuksen toteuttaminen, opiskelijan ohjaus ja tukeminen sekä opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi on laadittu lukioiden yhteistyönä. Tämän pohjalta lukiot ovat laatineet lukiokohtaiset opetussuunnitelmat. Lukiokohtaisissa opetussuunnitelmissa on konkretisoitu lukioiden toimintakulttuuria, opiskelijan ohjausta ja tukemista, opiskelijan arviointia, laaja-alaisen osaamisen tavoitteita sekä opetuksen keskeisiä toimintaperiaatteita lukion näkökulmasta. Lukiokohtaisissa opetussuunnitelmissa on lisäksi kuvattu lukion erityistehtävään tai erityislinjaan liittyvä opintotarjonta sekä kaikki lukissa tarjolla olevat opintojaksot, niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Opetussuunnitelman liitteet eli suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä, lukioiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, lukioiden yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma sekä lukiokohtaiset opiskeluhuollon toimintasuunnitelmat päivitetään lukuvuoden 2021–2022 aikana.

Opetussuunnitelman perusteiden mukainen uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2021 alkaen lukion aloittavilla opiskelijoilla, ja käyttöönotto etenee vuosiluokka kerrallaan.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 11

Toisen asteen koulutuksen palvelualueen johtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteenä oleva nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelma
b) hyväksyä liitteenä olevat Lumon lukion, Martinlaakson lukion, Sotungin lukion, Tikkurilan lukio ja Vaskivuoren lukion opetussuunnitelmat
c) että opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2021 lukien ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoilla.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Vantaan lukiokoulutuksen opetussuunnitelma
- Lumon lukion opetussuunnitelma
- Martinlaakson lukion opetussuunnitelma
- Sotungin lukion opetussuunnitelma
- Tikkurilan lukion opetussuunnitelma
- Vaskivuoren lukion opetussuunnitelma

Täytäntöönpano: Toisen asteen koulutuksen palvelualue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Hanna Kukkonen, 050 3024916, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
Laura Lindfors, 050 304 0073, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
Ari Ranki, 050 314 5378, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lumon lukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Lumon lukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Vantaa
Koulu	Lumon lukio
Pdf luotu	28.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 4
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä. 4
   2.2. Arvoperusta. 4
3. Opetuksen toteuttaminen. 7
   3.1. Opintojen rakenne. 7
      3.1.1. Lumon lukio:. 8
   3.2. Oppimiskäsitys. 8
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 9
   3.4. Toimintakulttuuri. 10
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö. 14
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 15
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 20
   4.1. Ohjaus. 20
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 26
   4.3. Opiskeluhuolto. 28
      4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet. 28
      4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen. 30
   4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä. 34
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. 35
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. 39
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. 39
   5.2. Opintojakson arviointi. 40
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 41
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 42
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 43
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 43
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 44
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 45
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 46
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 47

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 48
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 49
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 51
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 52
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 52
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 53
7. Oppiaineet. 59
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 59
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 60
Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (HI01ÄI0203). 62
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI01). 62
Kirjallisuus ja kertomukset, 2 op (ÄI04). 64
Esiintyminen ja vuorovaikutus, 1 op (ÄI07). 65
Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (ÄI08). 66
Rohkaistu puhujana, 2 op (ÄI09). 68
Kirjoitustaidon syventäminen, 2 op (ÄI10). 69
Lukutaidon syventäminen, 2 op (ÄI11). 70
Kirjoita luovasti, 2 op (ÄI12). 71
Kehity kirjoittajana, 2 op (ÄI13). 72
Mediatekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 3 op (ÄI0506). 72
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6). 74
S2 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S201). 77
S2 Kirjallisuus ja kertomukset, 2 op (S204). 78
S2 Mediatekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 3 op (S205). 80
S2 Esiintyminen ja vuorovaikutus, 1 op (S207). 82
S2 Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (S208). 83
S2 Rohkaistu puhujana, 2 op (S209). 84
S2 Kirjoitustaidon syventäminen, 2 op (S210). 86
S2 Lukutaidon syventäminen, 2 op (S211). 87
S2 Kirjoita luovasti, 2 op (S212). 88
S2 Kehity kirjoittajana, 2 op (S213). 89
S2 Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (S2HI). 89
7.2. Biologia (BI). 89
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01). 92
Ekologian perusteet ja Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI02). 93
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04). 95

Ihmisen biologia, 2 op (BI05). 97
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06). 98
Soveltava laborointi, 2 op (BI07). 100
Maastotyöskentely, 2 op (BI08). 101
Kertaus abeille, 2 op (BI09). 102
Projektityö, 2 op (BI10). 102
Biologiaa englanniksi, 2 op (BIE11). 103
7.3. Elämänkatsomustieto (ET). 104
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01). 106
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02). 108
Kulttuurit, 2 op (ET03). 110
Katsomukset, 2 op (ET04). 111
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05). 113
Tulevaisuus, 2 op (ET06). 115
7.4. Filosofia (FI). 116
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01). 118
Etiikka, 2 op (FI02). 120
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03). 122
Totuus, 2 op (FI04). 123
Abikertaus, 2 op (FI05). 125
Väittelyn taito, 2 op (FI06). 125
Ympäristöfilosofia, 2 op (FI07). 126
Oma projekti, 2 op (FI08). 127
7.5. Fysiikka (FY). 128
Energia ja lämpö, 2 op (FY03). 130
Voima ja liike, 2 op (FY04). 131
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05). 132
Sähkö, 2 op (FY06). 133
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07). 134
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08). 136
Kertaus ja valmistus, 2 op (FY09). 137
Tähtitiede ja avaruus, 2 op (FY10). 138
Hiukkasfysiikka, 2 op (FY11). 139
Fysiikka luonnontieteenä, ympäristö ja yhteiskunta (FY1-2), 2 op (FY0102). 139
Projektiopintojakso, 2 op (Fy12). 141
7.6. Maantiede (GE). 142
Maailma muutoksessa, 2 op (GE01). 144

Sininen planeetta, 2 op (GE02). 146
Yhteinen maailma, 2 op (GE03). 148
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04). 150
Maastotyöskentely, 2 op (GE05). 151
Kertaus abeille, 2 op (GE06). 152
Projektityö, 2 op (GE07). 153
7.7. Historia (HI). 154
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02). 157
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03). 158
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04). 160
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05). 162
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06). 163
Kertauskurssi, 2 op (HI07). 165
Projekti-opintojakso, 2 op (HI08). 166
Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (HI01ÄI0203). 166
S2 Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (S2HI). 166
7.8. Kemia (KE). 166
Kemia, minä ja kestävä kehitys, 2 op (KE01). 169
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03). 171
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04). 173
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05). 174
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06). 176
Kemian kertauskurssi, 2 op (KE07). 178
Kemian laboratoriokurssi, 2 op (KE08). 179
Projektikurssi, 2 op (KE09). 180
7.9. Uskonto (KT). 180
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 182
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01). 182
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02). 184
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03). 186
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04). 187
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05). 189
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06). 191
Kertaava opintojakso, 2 op (UE07). 192
Projekti-opintojakso, 2 op (UE08). 193
Muun katsomusaineen opintojakso, 2 op (UE09). 194
7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2). 194

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01). 194
Ortodoksisuus maailmalla, 2 op (UO02). 196
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03). 197
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04). 198
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05). 200
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06). 201
7.9.3. Katolinen uskonto (KT3). 202
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK01). 202
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK02). 204
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK03). 205
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK04). 206
Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK05). 207
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK06). 209
7.9.4. Islamin uskonto (KT4). 210
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op, 2 op (UI01). 210
Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI02). 211
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeita, 2 op (UI03). 212
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI04). 213
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuureissa, 2 op (UI05). 214
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI06). 215
7.10. Kuvataide (KU). 215
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01). 218
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02). 220
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03). 222
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04). 224
Nykytaiteen työpaja, 2 op (KU05). 225
Lavastus ja puvustus, 2 op (KU06). 226
Aiheena ihminen, 2 op (KU07). 227
Maalaus, 2 op (KU08). 227
Savipaja ja kuvanveisto, 2 op (KU09). 228
Valokuva, 2 op (KU10). 229
Elokuva, 2 op (KU11). 230
Elokuva 2, 2 op (KU12). 230
Kokeileva kuvailmaisu, 2 op (KU13). 231
Tavoitteena kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KU14). 232
Sarjakuva, 2 op (KU15). 233

Taidegrafiikka, 2 op (KU16). 233
Maalaus 2, 2 op (KU17). 234
Valokuva 2, 2 op (KU18). 235
Kuvataiteen projekti 1, 2 op (KU19). 236
Kuvataiteen projekti 2, 2 op (KU20). 237
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD02). 237
7.11. Lukiodiplomit (LD). 238
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD04). 239
7.12. Liikunta (LI). 240
Oppiva liikkuja, 2 op (LI01). 242
Aktiivinen elämä, 2 op (LI02). 243
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03). 245
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04). 246
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05). 247
Rentoutus- ja stressinhallinta, 2 op (LI06). 249
Kehonhuolto, 2 op (LI07). 249
Kuntosaliharjoittelu 1 - perusteet, 2 op (LI08). 250
Kuntosaliharjoittelu 2, 2 op (LI09). 251
Palloilu 1, 2 op (LI10). 252
Paini ja kamppailu, 2 op (LI12). 253
Lajivalmennus, 2 op (LI13). 254
Liikunnan projektijakso, 2 op (LI14). 254
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD04). 255
Palloilu 2, 2 op (Li11). 255
7.13. Matematiikka (MA). 256
7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 259
MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02). 259
MAA3 Geometria, 2 op (MAA03). 260
MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04). 261
MAA05 Funktiot ja yhtälöt, 2 op (MAA05). 262
MAA06 Derivaatta, 3 op (MAA06). 263
MAA07 Integraalilaskenta, 2 op (MAA07). 264
MAA08 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08). 265
MAA09 Talousmatematiikka, 1 op (MAA09). 266
MAA10 3D-geometria, 2 op (MAA10). 267
MAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 268
MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 269
MAA13 Tuki-ja korotuskurssi, 2 op (MAA13). 270

MAA14 Kertauskurssi, 2 op (MAA14). 271
MAA15 YO-kirjoituksiin valmentava kurssi, 2 op (MAA15). 271
7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 272
MAB02 Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02). 272
MAB03 Geometria, 2 op (MAB03). 273
MAB04 Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04). 274
MAB05 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05). 275
MAB06 Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06). 276
MAB07 Talousmatematiikka, 1 op (MAB07). 277
MAB08 Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08). 278
MAB09 Tilastolliset todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09). . . 279
MAB10 Yo-kirjoituksiin valmentava kurssi, 2 op (MAB10). 280
MAB11 Kertaus- ja tukikurssi, 2 op (MAB11). 281
MAB12 Kertaus- ja tukikurssi 2, 2 op (MAB12). 282
7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 283
MAY Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op (MAY01). . 283
7.14. Musiikki (MU). 284
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU01). 286
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU02). 288
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU03). 289
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU04). 291
Musiikkiproduktio 1, 2 op (MU05). 292
Soittamisen työpaja, 2 op (MU06). 293
Laulutyöpaja, 2 op (MU07). 294
Äänittämisen työpaja, 2 op (MU08). 294
Tekniikan työpaja, 2 op (MU09). 295
Kuoro 1, 2 op (MU10). 296
Kuoro 2, 2 op (MU11). 296
Oma produktio 1, 2 op (MU12). 297
Oma produktio 2, 2 op (MU13). 297
Oma produktio 3, 2 op (MU14). 298
Musiikkiproduktio 2, 2 op (MU15). 298
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06). 299
7.15. Opinto-ohjaus (OP). 300
Minä opiskelijana, 2 op (OP01). 301
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02). 302
Tutor-kurssi, 2 op (OP04). 304
Lukiolainen työelämässä-kurssi, 2 op (OP05). 305

Lukiolaiseksi kasvaminen - oppiva ja itseohjautuva ihminen, 4 op (PS01OP01). 306
7.16. Psykologia (PS). 306
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01). 307
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02). 309
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03). 311
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04). 313
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05). 316
Sosiaalipsykologia, 2 op (PS06). 318
Abikertaus, 2 op (PS07). 318
Lukiolaiseksi kasvaminen - oppiva ja itseohjautuva ihminen, 4 op (PS01OP01). 319
7.17. Terveystieto (TE). 319
Terveys voimavarana, 2 op (TE01). 321
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02). 323
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03). 324
Terveystiedon abivalmennus, 2 op (TE04). 327
Terveys- ja hyvinvointiteknologia, 2 op (TE05). 327
7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 328
7.18.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1). 332
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA03). 332
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA04). 333
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA05). 334
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA06). . . 335
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA07). 336
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA08). 337
Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi, 2 op (RUA09). 338
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetti, 4 op (RUA0102). 338
7.18.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 340
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 340
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 341
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 342
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 342
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 343
Valmistaudu ylioppilaskirjoituksiin, 2 op (RUB18). 344
Kielioppikertaus abeille, 2 op (RUB19). 345
Ruotsin kertaus - RUKE, 2 op (RUB114). 345
Lukiolainen kielenkäyttäjänä, 4 op (RUB11-12). 346
7.19. Vieraat kielet (VK). 347

7.19.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 352
Englannin kieli ja kulttuuri luovilla aloilla, 2 op (ENA03). 352
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04). 353
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05). 355
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06). . 356
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07). 357
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA08). 358
Abienglanti, 2 op (ENA09). 359
Peruskoulun englannin kertaus, 2 op (ENA10). 360
Englannin luova kirjoittaminen, 2 op (ENA11). 361
Englanti maailmankielenä, 2 op (ENA12). 362
Englanninkielinen projekti, 2 op (ENA13). 362
Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englannin asema, 4 op (ENA1-2). 363
7.19.2. Espanja A-kielenä (EAA). 365
Pitkä espanja 1, 1 op (EAA1). 365
7.19.3. Espanja B3-kielenä (EAB03). 366
Espanjan alkeet 3, 2 op (EAB0303). 367
Espanjan alkeet 1, 2 op (EAB301). 368
Espanjan alkeet 2, 2 op (EAB302). 370
Espanja 4, 2 op (EAB304). 370
Espanja 5, 2 op (EAB305). 372
Espanja 6, 2 op (EAB306). 373
Espanja 7, 2 op (EAB307). 374
Espanja 8, 2 op (EAB308). 375
7.19.4. Italia (IA01). 376
Kurkistus Italiaan, 2 op (IA01). 377
7.19.5. Japani (JPB3). 378
Japanin alkeet 1, 2 op (JPB31). 378
Japanin alkeet 2, 2 op (JPB32). 379
Japanin alkeet 3, 2 op (JPB33). 380
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (JPB34). 381
Työ ja tulevaisuus, 2 op (JPB37). 382
Japanin ja Suomen elämä, 2 op (JPN35). 383
Syvennä suhteita japaniksi, 2 op (JPN36). 384
Syvennä japanin maailmaa, 2 op (JPN38). 386
7.19.6. Ranska A-kielenä (RAA). 387
Pitkä ranska 1, 1 op (RAA01). 387

Pitkä ranska 2, 3 op (RAA02). 388
Pitkä ranska 3, 2 op (RAA03). 389
Pitkä ranska 4, 2 op (RAA04). 390
Pitkä ranska 5, 2 op (RAA05). 391
Pitkä ranska 6, 2 op (RAA06). 392
Pitkä ranska 7, 2 op (RAA07). 393
Pitkä ranska 8, 2 op (RAA08). 394
7.19.7. Ranska (RAB3). 395
Ranskan alkeet 1, 2 op (RAB31). 396
Ranskan alkeet 2, 2 op (RAB32). 397
Ranskan alkeet 3, 2 op (RAB33). 398
Ranska 4, 2 op (RAB34). 399
Ranska 5, 2 op (RAB35). 400
Ranska 6, 2 op (RAB36). 401
Ranska 7, 2 op (RAB37). 402
Ranska 8, 2 op (RAB38). 403
Abiranska, 2 op (RAB39). 404
7.19.8. Saksa A-kielenä (SAA1). 404
Pitkä saksa 1, 1 op (SAA01). 405
Pitkä saksa 2, 3 op (SAA02). 406
Pitkä saksa 3, 2 op (SAA03). 407
Pitkä saksa 4, 2 op (SAA04). 408
Pitkä saksa 5, 2 op (SAA05). 409
Pitkä saksa 6, 2 op (SAA06). 410
Pitkä saksa 7, 2 op (SAA07). 411
Pitkä saksa 8, 2 op (SAA08). 411
7.19.9. Saksa (SAB). 412
Lyhyt saksa 1, 2 op (SAB301). 414
Lyhyt saksa 2, 2 op (SAB302). 415
Lyhyt saksa 3, 2 op (SAB303). 416
Lyhyt saksa 4, 2 op (SAB304). 417
Lyhyt saksa 5, 2 op (SAB35). 418
Lyhyt saksa 6, 2 op (SAB36). 419
Lyhyt saksa 7, 2 op (SAB37). 420
Lyhyt saksa 8, 2 op (SAB38). 421
Abisaksa, 2 op (SAB39). 422
7.19.10. Venäjä A-kielenä (VEA1). 422
Pitkä venäjä 1, 1 op (VEA01). 422

Pitkä venäjä 2, 3 op (VEA02). 423
Pitkä venäjä 3, 2 op (VEA03). 423
Pitkä venäjä 4, 2 op (VEA04). 424
Pitkä venäjä 5, 2 op (VEA05). 424
Pitkä venäjä 6, 2 op (VEA06). 425
Pitkä venäjä 7, 2 op (VEA07). 425
Pitkä venäjä 8, 2 op (VEA08). 426
7.19.11. Venäjä (VEB3). 426
Venäjän alkeet 1, 2 op (VEB31). 427
Venäjän alkeet 2, 2 op (VEB32). 428
Venäjän alkeet 3, 2 op (VEB33). 429
Venäjä 4, 2 op (VEB34). 429
Venäjä 5, 2 op (VEB35). 430
Venäjä 6, 2 op (VEB36). 431
Venäjä 7, 2 op (VEB37). 431
Venäjä 8, 2 op (VEB38). 432
7.19.12. Lyhyen vieraan kielen projekti (VK100). 433
Vieraan kielen projekti, 2 op (VK100). 434
7.20. Yhteiskuntaoppi (YH). 435
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01). 437
Taloustieto, 2 op (YH02). 438
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03). 440
Lakitieto, 2 op (YH04). 441
Yhteiskuntaopin valmennuskurssi, 2 op (YH05). 442
Yrittäjyyskurssi, 2 op (YH06). 443
Yrittäjyyskurssi II, 2 op (YH07). 443
Talouden instituutiot ja sijoittaminen, 2 op (YH08). 444
7.21. Tietotekniikka (ATK). 445
ATK01 Tietotekniikan peruskurssi A, 2 op (ATK01). 446
ATK02 Tietotekniikan peruskurssi B, 2 op (ATK02). 446
ATK03 Ohjelmointi, 2 op (ATK03). 447
ATK04 Muualla suoritettu tietotekniikan kurssi, 2 op (ATK04). 448
ATK05 Muualla suoritettu tietotekniikan kurssi 2, 2 op (ATK05). 449
ATK06 Tietotekniikan projekti, 2 op (ATK06). 449
ATK07 Robotiikka, 2 op (ATK07). 450
ATK09 Digitutorointi, 2 op (ATK09). 450
7.22. Italia (IA01). 451
Kurkistus Italiaan, 2 op (IA01). 452

7.23. Kansainvälisyys (KVS). 452
Kansainvälisyys opintojakso, 1 op (KV01). 453
7.24. Tanssi (TAN). 454
Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD07). 456
Askelista tanssiksi - tanssin perusteet, 2 op (TAN01). 456
Liikeilmaisu ja kehonhallinta, 2 op (TAN02). 457
Esityskoreografia, 2 op (TAN03). 458
Taitoa, tekniikkaa ja koreografiaa, 2 op (TAN04). 459
Matka omaan tanssiin, 2 op (TAN05). 460
Tanssin projekti, 2 op (TAN06). 460
7.25. Teatteri (TTA). 461
Teatterin lukiodiplomi – oma arvioitava diplomityö, 2 op (TELD8). . . . 462
Ilmaisu ja vuorovaikutus 1 - Improvisaatio 1, 2 op (TTA01). 462
Näyttelemisen perusteet 1 - Kohtausharjoittelu, 2 op (TTA02). 463
Näyttelemisen perusteet 2 - Fyysinen ilmaisu, 2 op (TTA03). 464
Teatteriproduktio 1 – Produktion suunnitteleminen ja roolityö, 2 op (TTA04). 465
Teatteriproduktio 2 – Produktion harjoitukset, 2 op (TTA05). 466
Teatteriproduktio 3 – Produktion valmistaminen ja esitykset, 2 op (TTA06). 466
Kaamosimpro – Hyvinvointia ja jaksamista lempeän teatteri-ilmaisun keinoin, 2 op (TTA07). 467
Puheilmaisu – Puheen, monologin tai esitelmän harjoitteleminen, 2 op (TTA08). 468
Ohjaamisen perusteet – kohti omaa työtä, 2 op (TTA09). 469
Kieli- ja kulttuuritietoinen ilmaisu, 2 op (TTA10). 470
Ilmaisu ja vuorovaikutus 2 - Improvisaatio 2, 2 op (TTA11). 470
Teatteriprojekti 1 – oma projekti, 2 op (TTA12). 471
Teatteriprojekti 2, 2 op (TTA13). 472
Teatteriprojekti 3, 2 op (TTA14). 473
7.26. Integraatio-opintojaksot. 473
Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (HI01ÄI0203). 473
Lukiolaiseksi kasvaminen - oppiva ja itseohjautuva ihminen, 4 op (PS01OP01). 476
S2 Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (S2HI). 478
8. Liitteet. 482
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 482
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 482

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 489
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 489
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 495
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 495
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 500
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 501
8.6. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma. 506
8.6.1. Johdanto. 506

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot tarjoavat laadukasta lukiokoulutusta, joka antaa opiskelijoille laaja-alaisen yleissivistyksen ja hyvät elämänhallintataidot. Lukioyhteisö tukee opiskelijan kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi, vastuuntuntoiseksi ja sivistyneeksi kansalaiseksi, jolla on kyky toimia muuttuvassa yhteiskunnassa ja valmius jatkuvaan oppimiseen. Vantaan lukioista valmistuvilla on hyvät valmiudet jatkaa opintoja ja toteuttaa tavoitteitaan omassa elämässään sekä tulevaisuuden työtehtävissä.

Vantaan lukiot ovat vetovoimaisia, kansainvälisiä, monikulttuurisia, innovatiivisia ja toimintaansa jatkuvasti kehittäviä oppilaitoksia. Opiskelu järjestetään nykyaikaisissa ja turvallisissa oppimisympäristöissä. Vantaan lukioissa opiskelijat osallistuvat aktiivisesti lukion toiminnan kehittämiseen. Opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen on koko yhteisön asia. Lukioiden innostavassa ja kannustavassa toimintakulttuurissa opiskelijalla on mahdollisuus löytää omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena

todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiokoulutuksen arvot perustuvat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjattuihin arvoihin sekä Vantaan kaupungin arvoihin. Nämä näkyvät lukiokoulutuksessa muun muassa seuraaviin tavoin:

Avoimuus

- *avarakatseisuutena ja vaihtoehtoisten toimintatapojen etsimisenä*
- *arvioinnin läpinäkyvyytenä*
- *osallistavana toimintakulttuurina ja viestinnän avoimuutena*
- *lukioiden välisenä yhteistyönä ja onnistumisten jakamisena*

Rohkeus

- *ajatusten ja ideoiden esittämisenä*
- *uskalluksena kehittyä omaksi itsekseen*
- *uuden kokeilemisena ja parhaiden käytäntöjen säilyttämisenä*
- *epäonnistumisten sallimisena ja erehdyksistä oppimisena*
- *uusien kontaktien luomisena*

Vastuullisuus

- *ihmisoikeuksien kunnioittamisena*
- *ekologisena vastuuna*
- *kestävään elämäntapaan tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämisenä sekä soveltamisena*
- *vastuunkantamisena itsestä ja yhteisöstä*
- *keskinäisenä välittämisenä ja huolenpitona sekä varhaisena puuttumisena*
- *yhdenvertaisuutena sekä tasa-arvoisena ja oikeudenmukaisena kohteluna*

Yhteisöllisyys

- *hyvän yhteishengen rakentamisena*
- *oikeudenmukaisena toimintana*
- *moninaisuuden ymmärtämisenä ja kunnioittamisena*
- *kansainvälisten ja monikulttuuristen yhteyksien luomisena*

Lumon lukion arvot

Avoimuus

Päätöksenteko on läpinäkyvää.

Otamme asiat puheeksi ja etsimme ratkaisun.

Rohkeus

Kannustamme kokeilemaan ja yrittämään.

Emme pelkää epäonnistua.

Rohkaisemme ja tuemme omaksi itseksi kasvamista.

Vastuullisuus

Olemme kaikki vastuussa myönteisestä, oikeudenmukaisesta ja opiskelua edistävästä ilmapiiristä.

Edistämme kestävää kehitystä.

Yhteisöllisyys

Osallistumme kaikki Lumon lukion yhteisiin tapahtumiin.

Toimimme yhteishenkeä kohottavasti.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

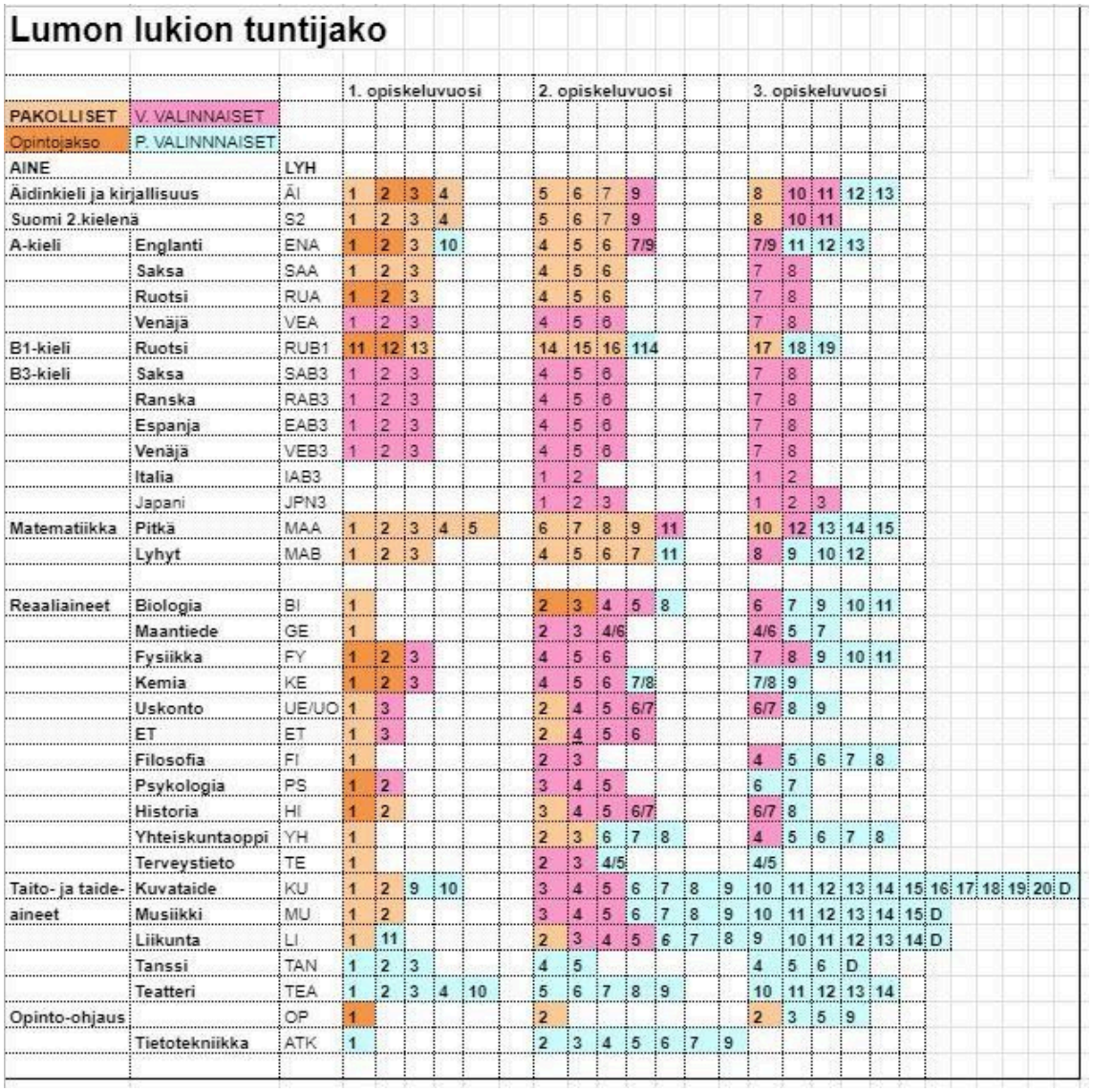

Lumon lukion tuntijako

			1. opiskeluvuosi						2. opiskeluvuosi						3. opiskeluvuosi											
PAKOLLISET	V. VALINNAISET																									
Opintojakso	P. VALINNNAISET																									
AINE		LYH																								
Äidinkieli ja kirjallisuus		ÄI	1	2	3	4			5	6	7	9			8	10	11	12	13							
Suomi 2.kielenä		S2	1	2	3	4			5	6	7	9			8	10	11									
A-kieli	Englanti	ENA	1	2	3	10			4	5	6	7/9			7/9	11	12	13								
	Saksa	SAA	1	2	3				4	5	6				7	8										
	Ruotsi	RUA	1	2	3				4	5	6				7	8										
	Venäjä	VEA	1	2	3				4	5	6				7	8										
B1-kieli	Ruotsi	RUB1	11	12	13				14	15	16	114			17	18	19									
B3-kieli	Saksa	SAB3	1	2	3				4	5	6				7	8										
	Ranska	RAB3	1	2	3				4	5	6				7	8										
	Espanja	EAB3	1	2	3				4	5	6				7	8										
	Venäjä	VEB3	1	2	3				4	5	6				7	8										
	Italia	IAB3							1	2					1	2										
	Japani	JPN3							1	2	3				1	2	3									
Matematiikka	Pitkä	MAA	1	2	3	4	5		6	7	8	9	11		10	12	13	14	15							
	Lyhyt	MAB	1	2	3				4	5	6	7	11		8	9	10	12								
Reaaliaineet	Biologia	BI	1						2	3	4	5	8		6	7	9	10	11							
	Maantiede	GE	1						2	3	4/6				4/6	5	7									
	Fysiikka	FY	1	2	3				4	5	6				7	8	9	10	11							
	Kemia	KE	1	2	3				4	5	6	7/8			7/8	9										
	Uskonto	UE/UO	1	3					2	4	5	6/7			6/7	8	9									
	ET	ET	1	3					2	4	5	6														
	Filosofia	FI	1						2	3					4	5	6	7	8							
	Psykologia	PS	1	2					3	4	5				6	7										
	Historia	HI	1	2					3	4	5	6/7			6/7	8										
	Yhteiskuntaoppi	YH	1						2	3	6	7	8		4	5	6	7	8							
	Terveystieto	TE	1						2	3	4/5				4/5											
Taito- ja taide-	Kuvataide	KU	1	2	9	10			3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	D
aineet	Musiikki	MU	1	2					3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	D					
	Liikunta	LI	1	11					2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	D					
	Tanssi	TAN	1	2	3				4	5						4	5	6	D							
	Teatteri	TEA	1	2	3	4	10		5	6	7	8	9			10	11	12	13	14						
Opinto-ohjaus		OP	1						2							2	3	5	9							
	Tietotekniikka	ATK	1						2	3	4	5	6	7	9											

3.1.1. Lumon lukio:

Opintojen rakenne Lumon lukiossa.....

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden,

tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan,

arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot ovat opiskeluympäristöjä, joissa vuorovaikutus, yhteisöllisyys sekä itsenäinen työskentely tukevat toisiaan. Fyysisiä ja digitaalisia opiskelijaympäristöjä kehitetään opiskelijalähtöisesti. Oppimisympäristöratkaisuissa tuetaan yksilö- sekä ryhmätyöskentelyn mahdollisuuksia ja opiskelijoiden aktiivista toimintaa sekä osallisuutta. Oppimisympäristöjä kehitetään kestävän kehityksen neljän periaatteeen mukaisesti. Vantaan lukiot hyödyntävät lähialueiden tarjoamat mahdollisuudet opiskeluympäristöjen rikastuttajana. Näitä ovat muun muassa kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, luonto- ja muu lähiympäristö, yritysyhteistyö sekä Vantaan lukioverkosto. Myös yhteistyö muiden tiede- ja taidelaitosten, kansalaisyhteiskunnan, työelämän sekä muiden tahojen kanssa tukee opiskeluympäristön laajentumista. Tieto- ja viestintäteknologiset ratkaisut ohjaavat eri oppiaineissa opittujen tietojen ja taitojen yhdistämiseen.

Lukio-opiskelussa korostuu tulevaisuuden taitojen oppiminen, kuten oppimaan oppimisen taidot, kriittinen ajattelu ja luovuus. Opiskelijat saavat ohjausta oman opiskelun suunnitteluun sekä oman toiminnan ja työskentelytaitojen itsearviointiin. Lukio-opintojen edetessä opiskelijat vahvistavat näitä taitoja.

Vantaan lukioissa opiskelija voi ohjatusti valita erilaisia opintojen suoritustapoja. Tällä tuetaan myös opiskelijan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä. Mikäli opintojakson voi suorittaa itsenäisesti, opettaja ja opiskelija laativat suunnitelman opintojakson suoritustavasta, ohjauksesta sekä edistymisen seurannasta. Opinto-ohjaajan kanssa opiskelija voi sopia opintojakson suorittamisesta etälukiossa.

Lumon lukio

Lumon lukiossa kehitetään aktiivisesti ja jatkuvasti niin fyysisiä kuin virtuaalisia opiskeluympäristöjä. Luokkatiloja muokataan tukemaan ergonomiaa ja erilaisia pedagogisia lähestymistapoja. Tiloista pyritään tekemään monipuolisia ja erilaisia toimintoja mahdollistavia.

Tilojen turvallisuuteen ja hyödynnettävyyteen kiinnitetään huomiota kehitystyötä tehdessä. Koska Lumon lukio toimii monitoimitalossa, tilaratkaisuja tehdään myös muut talon toimijat huomioiden. Opettajat ja opiskelijat sekä mahdollisuuksien mukaan huoltajat osallistuvat fyysisten ja virtuaalisten tilojen kehittämisprojekteihin.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää

kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Vantaan lukiokoulutus

Oppiva yhteisö

Lukioiden toimintakulttuurit vahvistavat edellytyksiä toimia oppivana yhteisönä. Yhteisön jäseninä ovat opiskelijat, opettajat, opiskeluhuollon työntekijät sekä rehtori ja muu henkilökunta. Lukion toiminta on opiskelijalähtöistä ja henkilöstön lisäksi opiskelijat osallistuvat oppilaitoksen kehittämiseen ja toimintaan.

Vantaan lukioissa toimitaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteisön kanssa. Fyysisiä ja digitaalisia oppimisympäristöjä käytetään monipuolisesti. Lukiot ylläpitävät ja kehittävät alumnitoimintaa.

Vantaan lukioissa toimitaan toisen asteen koulutuksen yhteisen digivision mukaisesti ja sitä edistäen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Vantaan lukiot edistävät aktiiviseksi kansalaiseksi oppimista kannustamalla opiskelijoita osallistumaan vaikuttamiseen lukion sisällä, kuten myös lähialueen sekä valtakunnan tason vaikuttamiseen. Opiskelijakunnat toimivat aktiivisesti oppilaitoksessa, kaupungin tasolla ja valtakunnan tasolla. Ryhmänohjaus ja tutortoiminta tukevat opiskelijoiden ryhmäytymistä,

lukiolaistaitojen kehittymistä ja itseohjautuvuutta. Ryhmänohjaajien toimintaa kehitetään aktiivisesti yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on Vantaan lukioiden toimintakulttuurin keskiössä. Avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus ovat toimintaperiaatteita, jotka näkyvät kaikessa toiminnassa ja vuorovaikutuksessa oppilaitoksissa. Lukioiden tapahtumilla lisätään sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Opiskelijaa ohjataan opintojen pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa huomioidaan riittävä palautuminen. Liikunnallinen toimintakulttuuri on osa koulun arkea.

Lukiot laativat lukuvuosittain Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhuollon suunnitelman linjausten mukaan oppilaitoskohtaiset opiskeluhuollon toimintasuunnitelmat. Opiskelijat osallistuvat suunnitelman laatimiseen ja sen arviointiin.

Lukioissa toimitaan kestävän kehityksen neljän periaatteen mukaisesti. Vantaalla laaditaan valtuustokausittain ympäristöohjelma, joka ohjaa lukioiden ympäristövastuutoimintaa. Jokainen lukio kirjaa ympäristöohjelman pohjalta opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaansa toimenpiteet, joita he toteuttavat arjen opetuksessaan ja toimintakulttuurissaan.

Opiskelijat otetaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan lukion ympäristövastuutoimintaa. Ympäristökasvatuksessa tehdään yhteistyötä Vantaan kaupungin, yhdistysten, yritysten ja eri oppilaitosten kanssa. Esimerkiksi ruokailua kehitetään yhteistyössä lukioiden hankintapalveluiden ja ateriapalvelutuottajien kanssa ympäristövastuun, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Vantaan lukioissa on laadittu tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti yhdessä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa. Opiskelijat, opettajat ja opiskeluhuollon työntekijät luovat yhdessä toimintakulttuuria, jolla edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan välittömästi ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti huomiota kiinnitetään moniperusteiseen syrjintään, eli tilanteisiin, joissa useampi eri asia vaikuttaa samanaikaisesti syrjivästi. Oppimisympäristöt muodostetaan niin, että ne tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneisiin käytänteihin opiskelijoiden opintovalintojen yhteydessä ja opiskelijan jatko-opintojen suunnittelussa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Vantaa on monikulttuurinen ja -kielinen kaupunki, jossa eri kielet ja kulttuurit kohtaavat luontevasti. Opetusjärjestelyissä ja opintojen ohjauksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset taustat ja lähtökohdat. Lukioissa panostetaan kielitietoisuuteen. Vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille tarjotaan suomi toisena kielenä -opetusta ja mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Lukiot kehittävät toimintaansa niin, että se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua eri kieliin ja kulttuureihin osana lukion arkea sekä yhteistyöprojekteissa. Oppimateriaalien valintaan kiinnitetään huomiota siten, että ne tukevat kulttuurien moninaisuutta ja kielitietoisuutta.

Lumon lukio

Koulun arjessa opiskelijat osallistuvat kurssien toimintaan ja arviointiin. Oppilaskunnan hallitus on mukana lukion toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on päivitetty yhteistyössä oppilaskunnan hallituksen kanssa. Siitä pyritään tekemään osa koulun elävää arkea. Lumon lukiolla on kotikansainvälisyyssuunnitelma, jonka tavoitteena on tuoda esille arjen monikulttuurisuutta vahvuutena. Kielitietoisuuden merkitys tiedostetaan lukiossa, jossa opiskelijoilla on kymmeniä äidinkieliä. Työelämälähtöisen opetuksen suunnitelma on myös luotu Lumon intranettiin ja työelämän tarpeita otetaan opetuksen kehittämisessä huomioon.

Yhteistyöstä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

Lumon lukiossa tuetaan opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia panostamalla lukion sujuvaan aloittamiseen ja ryhmäytymiseen sekä opettamalla suunnitelmallisesti lukio-opiskelijan perustietoja ja- taitoja ensimmäisen lukuvuoden ajan.

Liikunnallinen toimintakulttuuri on Lumon lukiossa toteutuu monipuolisten liikunnan soveltavien opintojaksovalikoiman kautta. Liikunnallisen elämäntavan painotus näkyy työskentelyssä eri tavoin taukojumpista mahdollisuuteen osallistua useiden kuukausien kestoiseen opiskelijoiden hyvinvointivalmennukseen.

Ohjaus- ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa henkilökunnan yhteinen tehtävä, jonka toimintaa ohjaavat Vantaalla ohjaus-ja opiskelijahuoltosuunnitelma sekä Lumon hyvinvointisuunnitelma.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioiden lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuodot ja huoltajien osallisuuden tavat. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön tavoitteena on monipuolistaa lukion toimintakulttuuria. Yhteistyön perustana on helppo lähestyttävyys ja matalan kynnyksen yhteydenpito erilaisista opintoihin liittyvistä asioista. Tavoitteena on positiivinen vuorovaikutus kodin ja oppilaitoksen välillä oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä suunniteltaessa otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat ja huolehditaan tiedon ja yhteistyömuotojen saavutettavuudesta. Yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi huoltajien illat, yhteiset juhlat, yhteistyöpäivät ja vanhempainyhdistystoiminta. Lukion toimintaa tuodaan esille myös erilaisten

virtuaalisten ratkaisujen avulla. Huoltajien ammatillista osaamista tuodaan sopivissa tilanteissa osaksi oppilaitoksen toimintaa.

Opiskelijoiden ja huoltajien mielipiteitä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta selvitetään säännöllisesti. Kyselyiden tuloksista tiedotetaan myös huoltajia ja annetaan heille mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen.

Lukiot huolehtivat siitä, että huoltajat saavat perustiedot lukio-opinnoista, opiskeluhuollosta, ohjauksesta ja eri tukimuodoista. Oppilaitosyhteisöllä ja huoltajilla on yhteinen vastuu opiskelijan opintojen seuraamisesta. Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksityiskohtaisemmin yhteistyötä, jota huoltajien kanssa tekevät aineenopettajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja opiskeluhuollon työntekijät. Ryhmänohjaajalla on päävastuu opetukseen liittyvästä yhteydenpidosta huoltajiin esimerkiksi Wilman kautta. Tavoitteena on yhteistyön jatkuminen koko lukio-opintojen ajan.

Lumon lukio

Lumon lukiossa kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö on tärkeää. Otamme huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat. Yhteistyön muotoja ovat muun muassa yhteydenpito Wilman välityksellä, vanhempainillat ja erilaiset tapahtumat. Lumon lukion lukuvuosisuunnitelmassa sekä opinto-oppaassa kuvataan kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuodot ja huoltajien osallisuuden tavat ja ajankohdat. Lumon lukion toiminnasta tiedotetaan säännöllisesti sähköisen viestinnän (esim. Wilma , sosiaalinen media, nettisivut) kautta.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä

eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vantaan lukiokoulutus

Korkeakouluyhteistyö

Vantaan lukiot kehittävät aktiivisesti yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Lukiolaisia ohjataan tutustumaan rohkeasti, ennakkoluulottomasti ja monipuolisesti eri jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin omaa tulevaisuuttaan suunnitellessaan.

Lukiot järjestävät opiskelijoilleen tutustumismahdollisuuksia korkeakouluopintoihin esim. ala- ja alumniesittelyjen, oppilaitos- ja kampusvierailujen sekä muiden yhteistyötapahtumien avulla. Yhteistyössä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan virtuaaliteknologiaa.

Lukiolaisilla on lisäksi mahdollisuus suorittaa tiettyjä yliopisto- ja ammattikorkeakoulukursseja jo lukioaikana ja hyväksilukea suoritetut kurssit osaksi lukio-opintoja. Myös kesäyliopistojen opintotarjontaa on mahdollista hyödyntää. Kurkistuskurssit antavat opiskelijalle uusia näkökulmia jatko-opintosuunnitelmansa laadintaan ja voivat tukea myös ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa.

Korkeakouluyhteistyöhön osallistuvat sekä lukion opinto-ohjaajat että aineenopettajat. Eri oppiaineiden opintojaksoilla tutustutaan kunkin oppiaineen jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin. Aineenopetusta on myös mahdollista järjestää yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Korkeakouluyhteistyöstä tiedotetaan opiskelijoille monipuolisesti eri tiedotuskanavia hyödyntäen.

Vantaan lukioiden korkeakouluyhteistyössä korostuvat kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Työelämävalmiudet

Työelämäyhteistyö luo edellytykset sille, että opiskelija voi tarkastella omia vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan ja osaamistaan. Opiskelijaa rohkaistaan aktiivisuuteen, oma-aloitteisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen tulevaisuuden työelämän suhteen.

Oppiaineiden työelämäyhteyttä syvennetään esimerkiksi kehittämällä eri oppiaineiden opintojaksojen työelämäyhteistyötä. Opiskelijan työelämävalmiuksia kehitetään esimerkiksi vierailuiden, alumnitoiminnan ja projektien kautta. Opiskelijoille pyritään järjestämään mahdollisuuksia oppia tulevaisuuden työelämästä ja kestävän tulevaisuuden toimintatavoista myös osallistumalla erilaisiin projekteihin, joissa he pääsevät itse tekemään asioita. Projektimainen tapa tehdä yhteistyötä yritysten ja muiden työelämän toimijoiden kanssa mahdollistaa itse tekemällä oppimisen.

Tavoitteet työelämävalmiuksien osalta kirjataan lukiokohtaiseen opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaan.

Kansainvälinen osaaminen

Vantaan lukiot ovat aktiivisia kansainvälisiä toimijoita, ottavat osaa kansainvälisiin projekteihin ja kuuluvat moniin kansainvälisiin verkostoihin. Jokaisella lukiolla on kansainvälisyyssuunnitelma, jonka lukiot päivittävät lukuvuosittain.

Oppiaineiden välistä yhteistyötä opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen kartuttamiseksi tehdään lukiokohtaisesti esimerkiksi yhteisten opintojaksojen muodossa. Globaalikansalaisuuteen kasvattamisessa hyödynnetään mm. järjestöjen asiantuntemusta ja yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Valinnaiskielten opiskelua puolestaan tuetaan mm. lukioiden välisellä yhteistyöllä.

Kukin lukio hyödyntää kansainvälisessä yhteistyössä ulkomaista kumppaniverkostoaan kuten ystävyyskouluja. Myös kotikansainvälistymistä lisätään mm. virtuaaliteknologian avulla ja hyödyntämällä kotimaassa toimivien kansainvälisten tahojen kuten instituutioiden, yksityishenkilöiden ja järjestöjen osaamista.

Vantaa on kaupunkina monikulttuurinen ja siten kansainvälisyys on osa opiskelijoiden arkea. Kaupungin maantieteellinen sijainti tarjoaa oivan kansainvälisen ympäristön vierailukohteineen, työmahdollisuuksineen ja harrastustoimintoineen.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan lukioiden kansainväliseen toimintaan kulttuurien välisen tuntemuksen ja -kunnioituksen edistämiseksi. Lukioiden on mahdollista hyödyntää kansainvälisessä toiminnassaan myös monikulttuuristen opiskelijoidensa osaamista.

Lumon lukio

Lumon lukiossa toteutetaan aktiivisesti toimintaa, joka mahdollistaa tutustumisen korkeakoulujen tarjontaan ja yhteistyöhön. Lukiossa käy säännöllisesti muun muassa eri korkeakouluissa opiskelevia nuoria kertomassa opiskelustaan. Opinto-ohjauksessa vierailujen lisäksi aiheesta tehdään tutustumistehtäviä ja HOPS. Lumon lukiossa opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella korkeakoulujen kursseja yhteistyössä avointen korkeakoulujen kanssa.

Työelämäyhteistyön muodot on kuvattu Lumon työelämälähtöisen opetuksen suunnitelmaan.
Lumon lukion laaja valikoima eri kielissä (ks. opintojen rakenne) avaavat mahdollisuuksia kansainväliseen jatko-opiskeluun ja työelämään sekä auttavat kulttuurien kohtaamisessa.

Lumon lukiossa otetaan kansainvälisyysnäkökulma huomioon monipuolisesti eri aineiden opetuksessa. Kansainvälisyys on luonteva osa Lumon arkea opiskelijoiden erilaisten kieli-ja kulttuuritaustojen kautta.
Työelämäyhteistyöstä, korkeakouluyhteistyöstä ja kansainvälisestä yhteistyöstä kirjataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmaan.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa toimitaan koko koulu ohjaa -periaatteen mukaisesti. Lukion ohjaustoiminta on kokonaisuus, jonka suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat opiskelijat, opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, opiskeluhuollon asiantuntijat, rehtorit sekä huoltajat.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaussuhteen rakentaminen aloitetaan opiskelijan opintojen alussa ja sitä ylläpidetään koko lukio-opintojen ajan. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Vantaalaisia opiskelijoita rohkaistaan näkemään oppiminen kokonaisvaltaisena, elinikäisenä ja myös oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvana prosessina. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen osallistuja ja toimija yhteisössään sekä itseään koskevissa valinnoissa.

Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa.

Ohjauksen avulla opiskelija kehittää valmiuksia, joita tarvitaan lukio-opinnoissa. Opiskelija oppii

- *tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen*
- *kehittämään oppimaan oppimistaitojaan*
- *ottamaan vastuuta opintojensa etenemisestä*
- *kehittämään itsearviointia ja oman oppimisensa reflektointia*
- *vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan*
- *tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua*

Ohjauksen järjestäminen

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tarjotaan ohjausta ja tukea. Kaikkien toimijoiden yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijan jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien kehittymistä sekä urasuunnittelua.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

***Opiskelija** suunnittelee opintojaan ja tekee jatko-opinto- ja urasuunnittelua ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta.*

***Ryhmänohjaaja** on oman ryhmänsä lähiohjaaja ja tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opiskelumenestystä jaksoittain ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin opiskelijan opintojen etenemisestä.*

***Aineenopettaja** välittää opiskelijoille tietoa opettamansa aineen opiskelun merkityksestä sekä tutustuttaa alan jatkokoulutusmahdollisuuksiin ja työelämään. Aineenopettaja ohjaa opiskelijoita opettamansa aineen opiskelutekniikoissa ja vahvistaa opiskelijoiden oppimaan oppimistaitojen kehittymistä. Aineenopettajalla on tärkeä rooli opiskelijan opintojen etenemisen tukemisessa ja seurannassa.*

Opinto-ohjaaja *koordinoi ohjauksen suunnittelua, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia. Opinto-ohjaaja tukee opiskelijoita henkilökohtaisessa kasvussa ja kehityksessä sekä ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen suunnittelussa sekä jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyvissä pohdinnoissa.*

Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin eri toimijoiden tehtäviä opiskelijoiden tukemisessa ja ohjaamisessa.

Ohjaus siirtymävaiheissa

Lukioon siirtymistä tuetaan peruskoulujen kanssa tehtävän aktiivisen yhteistyön ja tiedottamisen avulla. Rehtorit, opinto-ohjaajat ja koulun henkilöstö tiedottavat perusopetuksen henkilöstöä, oppilaita ja huoltajia lukio-opinnoista. Perusopetuksen oppilailla on mahdollisuus tutustua Vantaan lukio-opintoihin jo perusopetuksessa suorittamalla lukio-opintoja Sotungin etälukion kautta. Vantaan lukiot järjestävät vuosittain perusopetuksen päättäville ja heidän huoltajilleen tarkoitettuja tutustumispäiviä. Tämän lisäksi lukioiden opinto-ohjaajat tiedottavat perusopetuksen opinto-ohjaajia oman lukionsa opintotarjonnasta. Opintojen alkuvaiheessa tietojen siirtymisestä perusopetuksesta lukioon hyödynnetään pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta.

Opiskelijoiden siirtymistä lukiokoulutuksesta jatko-opintoihin tuetaan korkeakoulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua erilaisiin jatko-opintoihin- ja koulutusvaihtoehtoihin vierailemalla oppilaitoksissa, kutsumalla korkeakoulujen opiskelijoita, alumneja tai muita asiantuntijoita luennoimaan lukioille sekä osallistumalla yhteistyökorkeakoulujen johdanto- ja kurkistuskursseille.

Opiskelijan, jonka ylioppilaaksi valmistumisesta on kulunut maksimissaan yksi vuosi, on mahdollisuus saada jatko-ohjausta. Opiskelijan jatko-ohjaus järjestetään siinä lukiossa, josta opiskelija on valmistunut ylioppilaaksi. Opiskelija voi olla yhteydessä oman lukionsa opinto-ohjaajaan, joka arvioi hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa ja tarvittaessa ohjaa hänet esimerkiksi Ohjaamon palveluiden piiriin.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Lukio-opintojen aikana opiskelijaa ohjataan urasuunnittelussa. Opiskelijat saavat tietoa eri oppiaineiden merkityksestä työelämän ja tulevaisuuden ammattien näkökulmasta sekä tutustuvat työelämään ja yrittäjyyteen muun muassa erilaisten vierailujen, projektien ja opintojaksojen kautta. Opiskelijaa ohjataan muodostamaan monipuolinen käsitys työelämän ja yrittäjyyden tarjoamista mahdollisuuksista. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa yritysten ja muiden työnantajien kanssa esimerkiksi kesätyöpaikkojen saamiseksi sekä oman urasuunnittelun kehittämiseksi.

Aktiivisella kodin ja koulun yhteistyöllä huolehditaan, että opiskelijan hyvinvoinnin, opiskelun ja opiskeluedellytysten tukeminen tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajille järjestetään erilaisia tilaisuuksia tavata lukion henkilöstöä ja mahdollisuuksia keskusteluun. Huoltajat saavat tietoa lukio-opiskelun sisällöistä ja rakenteesta sekä niiden merkityksestä osana nuoren jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Ryhmänohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin turvataan ohjaamalla opiskelijoita tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan ja tekemään valintoja niiden pohjalta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolitietoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kykyä tehdä mielekkäitä oppiaine- ja muita valintoja sekä merkityksellisiä suunnitelmia niin, että sukupuoli, sosioekonominen tai kieli- ja kulttuuriryhmään liittyvä tausta ei asetu tiedostamattomaksi rajoitteeksi tai esteeksi.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Vantaalla henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa korostuu opiskelijalähtöisyys. Suunnitelman tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja haasteensa oppimisessa sekä kehittämään opiskelutaitojaan tavoitteidensa mukaisesti.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma tehdään yhdessä opiskelijan kanssa ja siinä kysytään vain oppimisen ja opiskelun kannalta tarpeellisia tietoja. Vantaalla pyritään siihen, että

opintosuunnitelma on koko koulun olennainen ohjauksen työväline, jolla varmistetaan opiskelijalle oikea-aikainen tuki ja opintojen sujuva eteneminen.

Vantaan lukioilla on mahdollisuus myös muokata opintosuunnitelman pohjaa opiskelijalähtöisesti kunkin lukion tavoitteita ja toimintakulttuuria vastaavaksi.

Lumon lukio

Ohjauksen käsitteet

Ohjausta tekee koko Lumon lukion henkilökunta yhdessä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa, ensisijaisesti aineenopettaja, ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja. Ohjauksen työmuotona on sekä ryhmämuotoinen että yksilöohjaus.

Ohjausta tehdään yhteistyössä psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan ja erityisopettajan sekä tarvittaessa lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Työmuotona näissä on moniammatillinen yhteistyöryhmä, joka perustetaan tarvittaessa.

Opinto-ohjaaja vastaa Lumon lukion opinto-ohjauksen koordinoinnista. Ryhmänohjaaja toimii ryhmänsä lähi-ohjaajana ja on keskeisessä roolissa huoltajien ja Lumon lukion välisessä yhteydenpidossa.

Aineenopettaja vastaa oman oppiaineensa ohjauksesta.

Tehtävät ja tavoitteet

Opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS), jota päivitetään lukion kuluessa. HOPS sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi.

Ohjauksen toimijat, järjestäminen ja työnjako

Lumon lukiossa toimii kolme päätoimista opinto-ohjaajaa. Jokaisella vuositasolla on kuusi ryhmänohjausryhmää, joilla kullakin on oma ryhmänohjaajansa, ja nimetty opinto-ohjaaja. Psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja ja erityisopettaja työskentelevät yhdessä ryhmänohjaajien, aineenopettajien ja opinto-ohjaajien kanssa. Opiskelijat ja huoltajat osallistuvat omalta osaltaan ohjauksen suunnitteluun ja toteutumiseen.

Lumon lukiossa rehtori osallistuu ohjauksen toteuttamiseen tarvittaessa.

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Ryhmänohjaaja on ryhmänsä lähiohjaaja ja hän seuraa opiskelijoidensa etenemistä säännöllisesti. Ryhmänohjaajat tapaavat opinto-ohjaajia säännöllisesti. Opinto-ohjaaja pitää ryhmämuotoiset opintojaksot ja ohjaa omalta osaltaan HOPSin laatimista yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opinto-ohjaaja tapaa säännöllisesti opiskelijoita ohjauskeskusteluissa. Ryhmänohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa.

Siirtymävaiheet

Lumon lukio tekee aktiivista yhteistyötä perusopetuksen kanssa lukioon tulevien ohjaamiseksi. Opiskelijan siirtyessä perusopetuksesta lukioon tehdään tarvittaessa yhteistyötä kaikkien ohjauksen toimijoiden, huoltajien ja perusopetuksen kanssa.

Opintojen aikana tehdään yhteistyötä toisen asteen oppilaitosten ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa mikäli opiskelija siirtyy muualle opiskelemaan. Koulun ulkopuoliset tahot voivat olla oppilaitosten lisäksi hoito- ja kuntoutustahot.

Yhteistyö korkeakoulujen, jatko-opintojen ja työelämän kanssa on aktiivista jo lukioaikana, ja auttaa siirtymistä lukion jälkeisiin opintoihin. HOPS tukee tätä siirtymää koko lukion ajan. Yhteistyötä tehdään opintojaksojen aikana monessa eri oppiaineessa opinto-ohjauksen lisäksi. Opinto-ohjaajat kutsuvat vierailijoita työelämästä, korkeakouluista ja muista kouluista. Lumon lukiossa toimii korkeakoulu- ja työelämätiimi, joka järjestää tapahtumia.

Lumon lukion opinto-ohjaajat antavat jatko-ohjausta valmistumisen jälkeen.

Ohjauksen arviointi

Opinto-ohjaajat keräävät palautetta omasta toiminnastaan opiskelijoilta ja huoltajilta. Opinto-ohjaajat arvioivat ja kehittävät toimintaansa säännöllisesti. Lumon lukion ohjausta arvioidaan myös koko koulu ohjaa -periaatteen pohjalta.

Ohjaustyötä tekee koko Lumon lukion henkilökunta yhdessä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa, ensisijaisesti aineenopettaja, ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja. Ohjauksen työmuotoja ovat sekä ryhmämuotoinen että yksilöohjaus.

Ohjausta tehdään yhteistyössä psykologin, kuraattorin, terveydenhoitajan ja erityisopettajan sekä tarvittaessa lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Työmuotona näissä on moniammatillinen yhteistyöryhmä, joka perustetaan tarvittaessa.

Opinto-ohjaajat vastaavat Lumon lukion opinto-ohjauksen koordinoinnista ja toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii ryhmänsä lähi-ohjaajana ja on keskeisessä roolissa huoltajien ja Lumon lukion välisessä yhteydenpidossa.

Aineenopettaja vastaa oman oppiaineensa ohjauksesta.

Tehtävät ja tavoitteet

Opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS), jota päivitetään lukion kuluessa. HOPS sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi.

Ohjauksen toimijat, järjestäminen ja työnjako

Lumon lukiossa toimii kolme päätoimista opinto-ohjaajaa. Jokaisella vuositasolla on kuusi ryhmänohjausryhmää, joilla kullakin on oma ryhmänohjaajansa, ja nimetty opinto-ohjaaja. Psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja ja erityisopettaja työskentelevät yhdessä ryhmänohjaajien, aineenopettajien ja opinto-ohjaajien kanssa. Opiskelijat ja huoltajat osallistuvat omalta osaltaan ohjauksen suunnitteluun ja toteutumiseen.

Lumon lukiossa rehtori osallistuu ohjauksen toteuttamiseen tarvittaessa.

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Ryhmänohjaaja on ryhmänsä lähiohjaaja ja hän seuraa opiskelijoidensa etenemistä säännöllisesti. Ryhmänohjaajat tapaavat opinto-ohjaajia säännöllisesti. Opinto-ohjaaja pitää ryhmämuotoiset opintojaksot ja ohjaa omalta osaltaan HOPSin laatimista yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opinto-ohjaaja tapaa säännöllisesti opiskelijoita ohjauskeskusteluissa. Ryhmänohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa.

Siirtymävaihe

Lumon lukio tekee aktiivista yhteistyötä perusopetuksen kanssa lukioon tulevien ohjaamiseksi. Opiskelijan siirtyessä perusopetuksesta lukioon tehdään tarvittaessa yhteistyötä kaikkien ohjauksen toimijoiden, huoltajien ja perusopetuksen kanssa.

Opintojen aikana tehdään yhteistyötä toisen asteen oppilaitosten ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa mikäli opiskelija siirtyy muualle opiskelemaan. Koulun ulkopuoliset tahot voivat olla oppilaitosten lisäksi hoito- ja kuntoutustahot.

Yhteistyö korkeakoulujen, jatko-opintojen ja työelämän kanssa on aktiivista jo lukioaikana, ja auttaa siirtymistä lukion jälkeisiin opintoihin. HOPS tukee tätä siirtymää koko lukion ajan. Yhteistyötä tehdään opintojaksojen aikana monessa eri oppiaineessa opinto-ohjauksen lisäksi. Opinto-ohjaajat kutsuvat vierailijoita työelämästä, korkeakouluista ja muista kouluista. Lumon lukiossa toimii korkeakoulu- ja työelämätiimi, joka järjestää tapahtumia.

Lumon lukion opinto-ohjaajat antavat jatko-ohjausta valmistumisen jälkeen.

Ohjauksen arviointi

Opinto-ohjaajat keräävät palautetta omasta toiminnastaan opiskelijoilta ja huoltajilta. Opinto-ohjaajat arvioivat ja kehittävät toimintaansa säännöllisesti. Lumon lukion ohjausta arvioidaan myös koko koulu ohjaa -periaatteen pohjalta.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien tarpeen arviointi*
- *tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *tuen toteuttaminen*
- *tuen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Vantaan lukiokoulutus

Vantaalla noudatetaan varhaisen puuttumisen ja myönteisen kannustamisen periaatteita. Opiskelijan tuen suunnittelu aloitetaan pääkaupunkiseudun yhteisen opiskelutietolomakkeen pohjalta, jonka opiskelija tuo ryhmänohjaajalle lukio-opinnot aloittaessaan. Ryhmänohjaaja välittää tiedon perusopetuksen aikana käytössä olleista oppimiseen liittyvistä tukitoimista ja mahdollisista lausunnoista niille henkilöille, joille tieto opiskeluhuoltolain ja lukiolain mukaan voidaan luovuttaa. Opiskelutietolomakkeen avulla kartoitetaan taustatietoja opiskelijan aiemmista opinnoista ja tuen tarpeista. Lomakkeen tiedot ovat luottamuksellisia. Opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen toimittamisesta säädetään perusopetuslain 40§:ssä.

Vantaalla jokainen opiskelija täyttää Tuen suunnitelman osana henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa. Tarvittaessa erityisopettaja tekee opiskelijalle myös erityisen tuen suunnitelman. Opiskelijan mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia selvitetään ensimmäisen opiskeluvuoden aikana järjestettävässä lukiseulassa. Opiskelijoita tiedotetaan lukiseulasta ja heille järjestetään mahdollisuus osallistua siihen. Erityisopettaja tulkitsee lukiseulan tulokset ja selvittää kunkin opiskelijan osalta tarpeen lukitestiin. Lukitestin perusteella suunnitellaan yksittäisen opiskelijan tukitoimien tarpeet.

Aineenopettajat tutustuvat kunkin opintojakson alkaessa opiskelijoiden erityisen tuen tarpeisiin, jotka voivat johtua lukivaikeuksista tai muista syistä. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tukemisen toteuttamisen esimerkiksi yksilöllisillä ratkaisuilla. Erityisiä tukimuotoja voivat olla esimerkiksi tukiopetus, tukikurssit, erityisopettajan pedagoginen tuki, läksykahvilat ja osaamisen monipuoliset näyttömahdollisuudet. Tarvittaessa tukitoimien suunnittelussa konsultoidaan erityisopettajaa. Opiskelijan jatkuvaa kehittymistä seurataan ja annetaan positiivista, rakentavaa palautetta sekä kannustetaan häntä jatkuvaan itsearviointiin.

Ylioppilaskirjoituksia varten haettavat erityisjärjestelyt suunnitellaan opiskelijan, erityisopettajan ja rehtorin yhteistyönä. Lisäksi aineenopettajalta pyydetään tarvittaessa lausunto. Opiskelijalle varataan opintojen aikana mahdollisuus harjoitella ylioppilaskirjoituksiin suunniteltujen erityisjärjestelyiden mukaista koetilannetta.

Eri oppiaineiden opinnoissa sekä opinto-ohjauksessa harjoitellaan oppimaan oppimisen strategioita. Kukin aineenopettaja sisällyttää opintojaksoihin kyseisen aineen opiskelumenetelmien harjoittelua. Aineenopettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Koko oppilaitosyhteisön vastuulla on myönteisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin vaaliminen sekä opiskelijoiden jatkuva havainnointi. Mahdolliset huolet viedään eteenpäin Vantaan yhteisen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja

oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 11 §

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*
- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*
- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*

- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*

- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö*
- *monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*
- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*
- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*
- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Vantaan lukiokoulutus

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän välityksellä. Vantaalla toimii moniammatillinen opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä kasvatuksen ja oppimisen opiskeluhuollon kehittämisryhmä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja: opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto.

Kaikissa vantaalaisissa lukioissa toimii säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR). Sen tehtävänä on vastata lukion opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on lukioyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Ryhmää johtaa lukion rehtori.

Opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskelijahuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on laadittu lukioiden yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma. Yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma linjaa ja ohjaa lukioiden opiskeluhuoltotyötä. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteet ja toimintatavat. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa täsmennetään lukiokohtaisesti lukuvuosisuunnitelmassa.

Lumon lukio
Opiskeluhuollon käytänteet tarkennetaan lukuvuosisuunnitelmassa.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön

tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa

vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää,

miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opiskelee monissa kieli- ja kulttuuriympäristöissä kasvaneita nuoria. Kaikkia nuoria kannustetaan tuomaan esiin omaa kulttuuriaan osaksi lukion yhteistä toimintakulttuuria.

Vantaan lukioiden tavoitteena on toteuttaa kieli- ja kulttuuritietoista opetusta ja ohjausta siten, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus menestyä opinnoissaan omaa osaamistaan vastaavalla tasolla. Monipuolisia opiskelu- ja arviointimenetelmiä käyttämällä annetaan opiskelijoille mahdollisuus osoittaa todellinen osaamisensa. Opiskelijoiden ohjaus kuuluu kaikille koulussa työskenteleville.

Vantaalaisissa lukioissa vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta joko oppilaitosten omana opetuksena tai yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen ja oman uskonnon opetusta.

Lumon lukio

Opiskelijoiden oma kieli-ja kulttuuritausta huomioidaan opinnoissa ja arjessa. Opiskelijoita tuetaan muodostamaan ja kehittämään omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiään. Opettajat tiedostavat tämän olevan tarpeellista opiskelujen etenemisen ja opiskelijan hyvinvoinnin näkökulmasta.

Lumon lukiossa tuetaan ja arvostetaan oman äidinkielen opiskelua. Oman äidinkielen opetusta järjestetään yhteistyössä muiden lukioiden kanssa mahdollisuuksien mukaan. Osa opetuksesta järjestetään Lumon lukiossa omaan äidinkieleen erikoistuneen opettajan johdolla.

Opiskelijat saavat tiedon tästä opetuksesta opinto-ohjauksen ja ryhmänohjauksen yhteydessä sekä opinto-oppaasta. Suomi toisena kielenä -opetusta järjestetään Lumon lukiossa omissa ryhmissään.

Suomen kielen opintojen tukistrategia päivitetään vuosittain. Tuen antamisen tavoista ja -aikatauluista kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan ja tiedotetaan opinto-oppaassa ja Wilmassa. Ulkomailla suoritettuja opintojaksoja voidaan hyväksilukea osaksi lukio-opintoja.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa arvioinnin toteuttamisen periaatteina ovat läpinäkyvyys, tasapuolisuus, opiskelijalähtöisyys ja erilaisten oppijoiden huomiointi. Opiskelijan oppimisen tukemisessa ja ohjaamisessa käytetään pedagogisesti perusteltuja, monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia arvioinnin menetelmiä. Arviointi muodostaa selkeän ja ymmärrettävän kokonaisuuden, joka on myös opiskelijoiden tiedossa. Opiskelijoita kannustetaan asettamaan itselleen oppimiseen liittyviä tavoitteita sekä tunnistamaan keinoja tavoitteisiin pääsemiseen.

Lumon lukio

Arviointi on tärkeä osa oppimisprosessia. Se antaa opiskelijalle palautetta osaamisen ja opintojen edistymisestä. Opiskelijan tulee olla aktiivinen palautteen vastaanottaja sekä oman opiskelunsa ymmärtäjä ja ohjaaja. Arviointi perustuu opiskelijan antamaan monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tavoitteena on kannustaa (formatiivinen) ja toisaalta antaa realistista kuvaa opiskelijan tiedoista ja taidoista (summatiivinen). Kurssin arviointikriteerit käydään läpi opiskelijoiden kanssa kurssin alussa ja ne annetaan kirjallisena. Oppiaineen ja opintojakson arvioinnin kriteerit ovat myös huoltajien saatavilla, millä tuetaan huoltajan tehtävää opiskelijan opintojen edistymisen seuraamisessa.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opintojakson tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Yhdessä sovitut arviointiperusteet kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi ja seurattavaksi. Arviointia toteutetaan opintojakson aikana monipuolisin menetelmin, joita voivat olla esimerkiksi tehtävien arviointi, itse- ja vertaisarviointi, palautekeskustelut, parikokeet, suulliset kokeet, kokeet jne.

Opiskelijan työskentelyn arvioinnissa kiinnitetään huomiota sinnikkyyteen, tavoitehakuisuuteen ja kykyyn suunnitella omaa toimintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen suoritusmerkintöjen lisäksi K- ja Z -merkintöjä. K-merkintä tarkoittaa keskeytettyä opintojaksoa, jota ei lasketa mukaan opiskelijan oppimäärään. Z-merkintä tarkoittaa kesken olevaa opintojaksoa. Opintojaksotulosteeseen jokaisesta moduulista kirjataan näkyviin erillinen suoritusmerkintä (numero, K tai Z), jotta opiskelija voi seurata opintojen etenemistä ja tarvittaessa täydentää kesken olevaa opintojaksoa yksittäisen moduulin osalta. Useammasta saman oppimäärän moduulista muodostuvan opintojakson lopullinen arvosana annetaan sitten, kun kaikki opintojaksoon sisältyvät moduulit on suoritettu. Arvosanan ei tarvitse olla moduulien aritmeettinen keskiarvo. Opiskelija voi suorittaa lukiokohtaisesti päätettävässä määräajassa puuttuvia opintojakson osia eli Z-merkittyjä moduuleja.

Opintojakso on suoritettu hyväksytysti (arvosana 5 tai S), kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson tavoitteet on saavutettu opintojakson alussa sovituilla tavoilla.

Arvosanojen korottaminen tehdään opintojaksoittain tai jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, jokaisen moduulin osalta erikseen. Arvosanan korottaminen tehdään osallistumalla opetukseen uudelleen tai suorittamalla opintojakso tai moduuli itsenäisesti. Hyväksytty arvosana voidaan korottaa osoittamalla aiempaa arvosanaa syvempää osaamista.

Opiskelija voi korottaa hylätyn moduulin tai opintojakson arvosanan suorittamalla uudelleen ne opintojakson osat, joita opiskelija ei ole suorittanut hyväksytysti. Kokeen uusiminen voi olla osa hylätyn opintojakson arvosanan korottamista, mutta opiskelijoilta voidaan edellyttää myös muiden moduuliin sisältyvien tehtävien suorittamista.

Lumon lukio

Lähtökohtaisesti tavoitteena on, että opintojakso suoritetaan loppuun valitun periodin aikana. Opetuksen järjestelyjen tavoitteena on antaa opiskelijalle tuki periodin aikana siten, että jokainen suoritus tulee tehdyksi loppuun ennen periodin päättymistä. Mikäli opiskelija saa osasuorituksen

(Z), hän suorittaa opintojakson tai modulin loppuun lähimmässä uusintakuulustelussa. Uusintakuulustelujen ajankohdat tarkennetaan lukuvuosikalenterissa.

Oppiaineiden yleiset arvioinnin kriteerit kirjataan opinto-oppaaseen.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijalla on mahdollisuus opiskella lukiokohtaisesti päätettävät opintojaksot tai yksittäiset moduulit itsenäisesti, mikäli opiskelija on suorittanut hyväksytysti vaadittavat aikaisemmat opinnot. Oppiaineen ensimmäistä moduulia ei pääsääntöisesti suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson itsenäisestä suorituksesta tehdään opiskelijan kanssa kirjallinen suunnitelma. Kirjallisessa suunnitelmassa määritellään itsenäiseen suoritukseen sisältyvät tehtävät, niiden arviointiperusteet ja aikataulu. Itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä arviointikeskusteluja, itsearviointia, vertaisarviointia, kokeita jne. Arvioinnin tulee olla monipuolista.

Jos opiskelija saa itsenäisesti suoritetusta opintojaksosta hylätyn arvosanan, hänet ohjataan suorittamaan opintojakso lähiopetukseen. Muista itsenäisesti suoritettavan opintojakson ohjeista päätetään lukiokohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Lumon lukio

Lähtökohtaisesti pakollisia opintojaksoja ei suoriteta itsenäisesti. Opiskelija neuvottelee opinto-ohjaajan tai aineenopettajan kanssa itsenäisestä suorittamisesta. Aiemmista opintojaksoista tulee olla keskimäärin arvosana 7, jotta lupa itsenäiseen suoritukseen myönnetään.

Opiskelija anoo itsenäisen suoritusoikeuden erikseen. Luvan myöntää rehtori aineenopettajan tai opinto-ohjaajan puoltamisen jälkeen. Luvan myöntämisen jälkeen opiskelijan vastuulla on sopia suorittamisen aikataulu ja sisällöt aineenopettajan kanssa aineryhmässä yhteisesti sovittujen kriteerien mukaisesti. Mikäli opiskelija saa itsenäisestä suorituksesta hylätyn (4), arvosanaa ei sisällytetä hänen lukio-opintoihinsa. Tällöin opiskelijan tulee suorittaa opintojakso läsnäolo-opetuksena.

Läsnäoloon perustuvia opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opiskelija voi suorittaa opintojaksoja myös muissa oppilaitoksissa. Todistus hyväksytystä arvosanasta (vähintään 5) hyväksiluetaan osaksi opiskelijan lukio-opintoja.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vantaan lukiokoulutus

Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja aineenopettajat seuraavat opiskelijan opintojen etenemistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tulee tarjota ohjausta ja tukea. Huoltajille opiskelijan opintojen edistymisestä tiedotetaan jaksoarviointien välityksellä.

Lumon lukio

Huoltajat seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä Wilma-järjestelmän kautta. Aineenopettaja kirjaa Wilmaan poissaolot oppitunneittain. Wilmaan kirjataan myös opintojakson suorittamiseen liittyviä tietoja. Ryhmänohjaaja, huoltaja ja opiskelija keskustelevat aktiivisesti periodin tai opintojakson aikana, mikäli opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja -aikataulu ovat vaarassa jäädä toteutumatta. Ryhmänohjaaja, opiskelija ja huoltaja sopivat yhdessä mahdollisista opiskelun tukitoimista, joista tehdään kirjallinen suunnitelma. Tukitoimet voivat liittyä opintojen yleiseen edistymiseen tai yksittäisen oppiaineen tukeen.

Opiskelija ottaa yhteyden ryhmänohjaajaan tai opinto-ohjaajaan tehdäkseen muutoksia HOPSiinsa. Huoltaja ottaa yhteyden ryhmänohjaajaan, mikäli on itse huolissaan nuoren opintojen edistymisestä. Tavoitteena aktiivisessa yhteydenpidossa on tunnistaa ja tarttua mahdollisimman ajoissa opiskelun sujumisen ongelmiin.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Vantaan lukiokoulutus

Rehtori päättää osaamisen tunnustamisesta ja opintojen hyväksilukemisesta opiskelijan esittämän hakemuksen perusteella. Hyväksiluettavia opintoja ovat esimerkiksi vaihto-opiskelun aikana suoritetut opinnot, korkeakouluopinnot tai muualla suoritetut lukio-opinnot. Perusopetuksen, perusopetuksen lisäopetuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut lukio-opinnot sisällytetään opiskelijan osoittaman todistuksen perusteella osaksi lukio-opintoja. Hyväksiluettavat opinnot voivat olla opintojaksoja tai yksittäisiä opintojakson osia eli moduuleja. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen tehdään opiskelijan edun mukaisesti. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintojakson alkamista.

Jos opiskelija vaihtaa oppiaineen oppimäärän tasoa opintojaksojen aikana, niin viimeisin taso määrittää päättötodistukseen tulevan tason. Opiskelijan tulee ilmoittaa oppiaineen oppimäärän tason vaihdosta kirjallisesti.

Lumon lukio

Opiskelija voi tehdä hyväksilukupyynnön mistä tahansa koulun ulkopuolella suoritetuista opinnoista todistusta vastaan. Todistuksesta tulee ilmetä opintojen laajuus (tuntimäärä), opintojen sisällöt ja kieli, suorituksen ajankohta sekä arvosana. Rehtori tekee päätökset yhteistyössä aineenopettajien kanssa opintojen hyväksilukemisesta.

Vuosittain vahvistetaan yleisimmät hyväksiluettavat opinnot, jotka kerrotaan opinto-oppaassa.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat

päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijan on mahdollista korottaa opintojaksojen keskiarvon perusteella määräytyvää oppiaineen oppimäärän arvosanaa opiskelijan arvioinnista päättävien opettajien ja rehtorin harkinnan perusteella. Oppiaineen oppimäärän arvosanan korottamiseen voidaan opiskelijalta edellyttää tapauskohtaisesti määriteltäviä lisänäyttöjä.

Lumon lukio

Oppiaineen oppimäärän arvosanaa voi korottaa erikseen järjestettävissä korotuskuulusteluissa, jotka tarkennetaan lukuvuosisuunnitelmassa ja opinto-oppaassa.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vantaan lukiokoulutus

Hyvinvointiosaaminen

Vantaan lukioissa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistävää turvallista sekä yhteisöllistä ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua itselleen ja läheisilleen.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä opiskelija saa tukea ja ohjausta monipuolisten ainevalintojen tekemiseksi, esimerkiksi hyvinvointia edistävien taito- ja taideaineiden sisällyttämiseksi opintoihin.

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen kasvuun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia eri oppiaineissa. Opiskelija saa valmiuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy Vantaan lukioiden läsnäolevan ja kohtaamiseen kannustavan toimintakulttuurin kautta. Päivittäisiin rutiineihin kuuluvat tervehtiminen, hyvät käytöstavat sekä toisten kunnioitus. Vantaalla opettaja on läsnä opiskelijan kouluarjessa.

Vuorovaikutus on tapa oppia kaikissa oppiaineissa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten kuuntelemiseen. Opiskelija saa valmiuksia tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä ymmärtää niiden vaikutuksia vuorovaikutustilanteisiin. Opiskelija oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opetuksessa sekä menetelmillä että sisällöillä, ja opiskelijoita otetaan mukaan monenlaiseen päätöksentekoon koulussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa osallistuva, itsenäinen ja monilukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset. Digiosaaminen on luonteva osa lukio-opintoja. Lukioaikanaan opiskelija tutustuu erilaisiin digitalisuuden luomiin mahdollisuuksiin ja kehittää omaa digilukutaitoaan.

Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit. Opiskelija oppii eri tieteenalojen ominaiskieltä eri oppiaineissa, ja kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Vantaan lukioissa annetaan eväitä lukuintoon myös vapaa-ajalla.

Korkeakouluopintoihin opiskelija tutustuu erilaisten lukioaikana toteutettavien vierailujen, asiantuntijavierailijoiden ja tutustumisjaksojen kautta. Korkeakouluyhteistyön kautta opiskelija pääsee laajentamaan osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten lähiympäristöön liittyvien projektien tai tehtävien myötä opiskelijat opettelevat kantamaan sosiaalista vastuuta myös ympäristöstä ja vaikuttamaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin. Opiskelijat perehtyvät demokratian toimintaan muun muassa erilaisten vierailukäyntien myötä.

Opiskelijat tutustuvat kansalaisyhteiskunnan periaatteisiin lukioissa järjestettävien vaalien ja keskustelujen kautta. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lukion toiminnan kehittämiseen erilaisissa tilanteissa, ja vaikutuksen tuloksia tehdään näkyväksi. Opiskelijoiden vaikuttamiskanavia ovat esimerkiksi opiskelijakuntatoiminta, lukioiden tiimit, työryhmät, nuorisovaltuusto sekä erilaiset järjestöt. Opiskelijat ovat mukana lukion tiimeissä tai muissa kehittämisryhmissä ja johtoryhmässä siltä osin kuin laki sen mahdollistaa.

Opiskelijat tutustuvat, saavat kokemuksia ja oppivat tuntemaan työ- ja yrityselämän sisältöjä, vaatimuksia ja tarpeita lukioaikana toteutettavan työelämäyhteistyön avulla. Opiskelija omaksuu rohkean ja myönteisen asenteen yrittäjyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävän elämäntavan edistäminen on tärkeä osa Vantaan lukioiden toimintakulttuuria. Kestävää elämäntapaa tarkastellaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista saavuttaa vain kaikkien näiden näkökulmien yhteensovittamisella.

Lukioaikana opiskelijat saavat valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Opiskelijoille tarjotaan

mahdollisuuksia osallistua ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvien projektien ja opintojaksojen suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskelijat oppivat näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vantaan lukiot ovat monikulttuurisia yhteisöjä, joissa opiskelee ja työskentelee monista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevia ihmisiä. Monikulttuurisuus ja kotikansainvälisyys ovat osa lukioiden toimintaa. Lukiossa opiskelijat saavat valmiuksia kohdata, reflektoida ja vahvistaa tuntemustaan kulttuureista ja erilaisista kulttuuri-identiteeteistä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havaitsemaan ja arvostamaan elinympäristönsä kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijat saavat myös tukea oman kulttuuri-identiteettinsä kehittämiseen.

Kokemuksia kansainvälisyydestä opiskelijat saavat erilaisten projektien, hankkeiden, vierailujen ja vaihtojen kautta. Opiskelija oppii myös tunnistamaan kansainvälistymisen mahdollisuudet kotimaassa. Kansainvälisyyskasvatuksen myötä opiskelijat saavat valmiuksia maailmankansalaisuuteen kasvamiseen sekä edellytyksiä eettiseen toimijuuteen monikulttuurisissa ympäristöissä.

Lumossa painotetaan erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista lukion ensimmäisen syksyn aikana. Opetuksen järjestelyt ja sisällöt suunnitellaan yhteistyössä opettajien ja opiskelijoiden kesken siten, että uusi lukiolainen saa lukiolaiseksi kasvamisen polulla hyvän alun. Lukiolaiseksi kasvamisen polusta kirjataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmassa.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (HI01ÄI0203)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI01)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Paikallinen lisäys

- syventää tietoteknistä osaamistaan tekstien suunnittelussa ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta kirjoitustaidonvastausten ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan ryhmätyöskentelyllä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana tehdyt lukutaidon ja kirjoitustaidon tehtävät sekä muut tehtävät, kuten ryhmätyöt. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttaa opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan eri tekstilajeja sekä niiden rakennetta ja tavoitteita. Opetellaan kirjoitusprosessia sekä vahvistetaan kirjoittajan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Kerrataan kielenhuoltoa. Numeroarviointi.

Kirjallisuus ja kertomukset, 2 op (ÄI04)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii etsimään itseään puhuttelevaa kirjallisuutta paikallisia kirjastoja ja lukion omaa kirjatarjontaa hyödyntäen.
- oppitunneilla pidetään erilaisin lukutaukoja.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään oppitunteja kirjojen lukemiseen.
- Kirjallisuuden analyysien tuottamisessa käytetään vaihtelevia esitysmuotoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kannustamme kirjojen sinnikkääseen lukemiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kokonaisteosten lukeminen auttaa etsimään merkityksiä ja yhdistämään asioita uudella tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat luettujen teosten pohjalta tehdyt erilaiset kirjoitustehtävät. Opintojakson aikana pidetään puhe-esityksiä ja keskusteluharjoituksia, joiden aiheet voivat liittyä globaali- ja kulttuuriosaamiseen tai eettiseen ja ympäristöosaamiseen. Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa nautitaan kirjallisuudesta ja luetaan useita teoksia. Teoksia analysoidaan suullisesti ja kirjallisesti. Opintojaksoon saattaa liittyä vapaavalintainen, maksullinen retki, kuten teatterissa käynti. Numeroarviointi.

Esiintyminen ja vuorovaikutus, 1 op (ÄI07)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi.
- vuorovaikutuksen vahvistaminen erilaisissa viestintäympäristöissä, digitaalisissa ympäristöissä.
- hyödynnetään Lumon luovien opintojen painotusta.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- käytössä olevia digialustoja opetellaan käyttämään monipuolisesti.
- opiskelija hyödyntää Lumon lukion oppimisympäristöä viestintäympäristönä.
- lähiympäristöjä voidaan hyödyntää monipuolisesti omaäänisyyden, esiintymisrohkeuden ja rentoutumisen tukena

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ilmaisuaan sekä kirjallisesti että suullisesti. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa. Opiskelijalla on mahdollisuus pohtia omaa esiintymisjännitystään ja saada rohkeutta suullisiin esityksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana. Hän harjaantuu myös palautteen saamiseen ja vastaanottamiseen sekä vuorovaikutusetiikan pohtimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Omaäänisyys kehittyy sanataideharjoituksin. Opiskelija saa esiintymisrohkeutta ja harjaantuu puheviestinnässä.
Opiskelija syventää moniäänisen tekstin tuottamisen taitojaan, joihin kuuluu aineistojen arvioiminen ja niiden pohjalta kirjoittaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa käytetään PUHVI-kokeen kriteerejä. Opintojakson aikana tehdään erilaisia puhe-esityksiä ja keskusteluharjoituksia. Aktiivinen osallistuminen ja omien tavoitteiden saavuttaminen vaikuttavat arviointiin. Halutessaan opiskelija voi suorittaa myös valtakunnallisen PUHVI-kokeen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään esiintymistaitoja. Omaa ilmaisutapaa kehitetään sanataideharjoituksin. Opintojakson aikana harjoitellaan esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Jaksossa opiskellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavissa ja syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä. Opintojaksoon saattaa liittyä vapaavalintainen, maksullinen retki, kuten teatterissa käynti. Numeroarviointi.

Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (ÄI08)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Paikallinen lisäys

- vantaalaisen identiteetin rakentuminen esimerkiksi vantaalaisten artistien kappaleiden kautta.
- maailmankirjallisuuteen tutustumisen avulla opiskelija laajentaa ja syventää globaalia ajatteluaan suhteessa suomalaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- monipuolisten opetusmenetelmien käyttö
- tekstien tarkastelu eri konteksteissa ja vantaalaisen identiteetin näkökulmasta
- uudet verkkotekstilajit ja multimodaalisten tekstien hyödyntäminen, kuten verkkorunot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuuden lukeminen näyttää, miten merkitys syntyy erilaisten kerronnan näkökulmien ja erilaisten lukijoiden vuoropuhelussa. Kirjallisuuden lukeminen kontekstissaan lisää ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille. Maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta. Opintojaksossa opetellaan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamista. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Hyvinvointiosaaminen

Lukeminen laajentaa näkemystä monenlaisista identiteeteistä. Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen (ja kirjallisuuden lukeminen) edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttaa aktiivinen osallistuminen tunneilla käytäviin keskusteluihin sekä teoksista tehdyt kirjalliset työt. Arviointiin vaikuttaa korottavasti luettujen teosten määrä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia kontekseja, kuten ajallinen, kulttuurinen ja yhteiskunnallinen. Luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta. Numeroarviointi.

Rohkaistu puhujana, 2 op (ÄI09)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- opintojakson työmenetelmissä korostuvat yhdessä tekeminen ja kokemuksellisuus, hyödynnetään etävälineitä ja muita menetelmiä
- tutustutaan vantaalaiseen monikulttuurisuuteen ja syvennetään eettistä dialogia.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan ryhmän ja oppilaitoksen moninaisuutta hyödyntäen pääkaupunkiseudun kulttuurisesti ja sosiaalisesti rikkaassa ympäristössä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisissä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista lähtökohdistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää ja laajentaa vuorovaikutustaitojaan kohti jatko-opintojen ja työelämän tarpeita. Hän kehittää kulttuurista osaamistaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan monipuolisissa viestintätilanteissa. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa omat vuorovaikutustaitonsa osallistumalla myös Puheviestintätaitojen päättökokeeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija asettaa itselleen tavoitteet kehittää omia puheviestintätaitojaan. Arviointiin vaikuttaa opiskelijan kehittyminen itsearvioinnissa: tavoitteiden asettaminen ja niiden saavuttaminen. Myös opettajan kanssa käyty palautekeskustelu on oleellinen osa kurssin suoritusta. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa monipuolistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan argumentoimista ja tutkitaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opintojakso antaa valmiudet osallistua toisen asteen Puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen. Kurssiin saattaa liittyä vapaavalintainen, maksullinen retki, kuten teatterissa käynti. Numeroarviointi.

Kirjoitustaidon syventäminen, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Paikallinen lisäys

- lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustuminen ja sen hyödyntäminen oman ajattelun laajentamisessa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- hyödynnetään vaihtuvia oppimisympäristöjä

- opintojakso valmistaa ylioppilaskirjoitusten kirjoitustaidon kokeeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoitelmien avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa opiskelijaminäänsä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa, mikä lisää varmuutta ylioppilaskokeessa ja muissa vaativissa tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana tehtyihin ylioppilaskokeeseen valmistaviin harjoituksiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden kirjoitustaidon yo-kokeeseen. Numeroarviointi.

Lukutaidon syventäminen, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Paikallinen lisäys

- valmentaa lukutaidon ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa syvennetään kulttuurista lukutaitoa. Tekstejä luetaan globaalissa kontekstissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakso aikana tehtyihin lukutaidon ylioppilaskoeharjoituksiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen. Numeroarviointi.

Kirjoita luovasti, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu kirjoittajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja vahvistaa omaa kirjoittajakuvaansa monipuolisena tekstin tekijänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii hyödyntämään elettyä elämää ja omaa persoonaansa tuottaakseen erilaisia tekstilajeja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkintänä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kirjoitetaan luovasti erilaisia tekstejä ja nautitaan kirjoittamisesta. Kirjoittaminen vahvistaa taitoja käsitellä omaa elämää. Hyväksytty/hylätty.

Kehity kirjoittajana, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittyy suomen kielen kirjoittajana ja oman tekstin muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa työstetään omia tekstejä, jotka voivat liittyä eri oppiaineisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa varmuutta kirjalliseen esittämiseen, mikä rohkaisee häntä osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla hiotaan omia tekstejä ja syvennetään kirjoittamisen taitoja. Kerrataan kirjoittamisen ja kielenhuollon perusasioita. Suoritusmerkintä.

Mediatekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 3 op (ÄI0506)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen
- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu alueellisiin medioihin ja paikallisen vaikuttamisen kanaviin
- opiskelija oppii tuottamaan omaäänistä tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

- opiskelija suunnittelee ja tuottaa multimodaalisen kantaa ottavan tekstikokonaisuuden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan eri medioihin ja vaikuttaviin teksteihin sekä tuotetaan omia vaikuttavia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä kehittää taitojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan itsearviointi sekä tavoitteiden saavuttaminen sekä opintojakson aikana tehdyt kirjalliset ja suulliset opinnäytteet, kuten multimodaalinen tekstikokonaisuus. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opetellaan lukemaan kriittisesti erilaisia vaikuttamiseen pyrkiviä tekstejä. Tuotetaan pohdiskelevia ja kantaa ottavia tekstejä sekä hyödynnetään aineistoja omien tuotosten osana. Opintojaksolla tuotetaan multimodaalinen tekstikokonaisuus. Kurssiin saattaa liittyä vapaavalintainen, maksullinen retki, kuten teatterissa käynti. Numeroarviointi.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan*

erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*

- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

S2 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S201)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- syventää tietoteknistä osaamistaan erilaisilla digitaalisilla alustoilla
- pystyy tuottamaan omaäänisen yhtenäisen tekstin valmiiksi annetusta aiheesta
- saa tietoa oman suomen kielen taitonsa tasosta kurssin alussa tehtävän kielitason kartoituksen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- aineistojen käytön harjoittelu lyhyemmillä teksteillä
- kieliopin kertaaminen ja harjoittelu, erityisesti verbeihin liittyvät kielioppiasiat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää luovuutta koulutehtävien ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Jatkuva kieleen liittyvien taitojen kartuttaminen parantaa yhdenvertaista vaikutusmahdollisuutta yhteiskunnallisissa asioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttavat opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin sekä niiden tavoitteisiin ja rakenteisiin. Harjoitellaan kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia sekä vahvistetaan opiskelijan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Numeroarviointi.

S2 Kirjallisuus ja kertomukset, 2 op (S204)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Paikallinen lisäys

- hyödyntää Lumon lukion ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja saa kasvaa monipuoliseksi taiteen kuluttajaksi
- tutustuu kulttuurin livestriimauksiin ja/tai digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin
- oppii etsimään itseään puhuttelevaa kirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

- pääkaupunkiseudun ja lukion oman kulttuuritarjonnan hyödyntäminen osana kurssin sisältöjä mahdollisuuksien mukaan
- yhden kaunokirjallisen kokonaisteoksen lukeminen
- kieliopin kertaaminen ja harjoittelu, erityisesti välimerkkeihin ja lauseenjäseniin liittyvät kielioppiasiat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään suomalaisesta kulttuurista kirjallisuuden kautta ja oppii tekemään havaintoja yhtäläisyyksistä ja eroista muihin kulttuureihin.

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja.
Kirjallisuudesta keskustelu ja sanataideharjoitusten tekeminen kehittävät kuuntelun ja ilmaisun taitoja ja vahvistavat kykyä tuottaa tekstiä omien havaintojen pohjalta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kaunokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää opiskelijan kykyä arvioida asioita moniulotteisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat opintojakso aikana tehdyt tehtävät. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttavat opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään kirjallisuuden lajeihin ja lukemisen tapoihin. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Opintojaksossa painottuvat erityisesti kaunokirjalliset tekstit, kuten runot, näytelmät ja novellit. Numeroarviointi.

S2 Mediatekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 3 op (S205)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen
- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi myös pääkaupunkiseudun erilaisia viestintäympäristöjä hyödyntäen ja omaa toimintaansa niihin peilaten. Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille kirjoittajana annetaan tilaa.
- tutustuu alueellisiin medioihin ja paikallisen vaikuttamisen kanaviin
- oppii tuottamaan omaäänistä tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Paikallinen lisäys

- erilaisiin medioihin tutustuminen
- laajemman multimodaalisen työn tekeminen
- kieliopin kertaaminen ja harjoittelu, erityisesti sijamutoihin ja virkerakenteisiin liittyvät kielioppiasiat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnallisena vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja. Luetaan yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia. Luettavien vaikuttavien teosten teemoissa voidaan nostaa esiin ympäristöön liittyviä teemoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja ja rakentavan palautteen antamista harjoitellaan yhteiskirjoittamisen ja vertaispalautteen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat kurssin aikana tehdyt tehtävät. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttavat opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet. Numeroarviointi.

S2 Esiintyminen ja vuorovaikutus, 1 op (S207)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi
- löytää omat vahvuutensa esiintyjänä.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

- Lumon lukion luovien opintojen painotuksen hyödyntäminen
- Lähiympäristöjä voidaan hyödyntää monipuolisesti omaäänisyyden, esiintymisrohkeuden ja rentoutumisen tukena
- puhutun ja kirjoitetun kielen erojen tarkastelu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää erityisesti suullista ilmaisuaan. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa. Opiskelijalla on mahdollisuus pohtia omaa esiintymisjännitystään ja saada rohkeutta suullisiin esityksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana. Hän harjaantuu myös palautteen saamiseen ja vastaanottamiseen sekä vuorovaikutusetiikan pohtimiseen. Opiskelija oppii, miten ilmaista itseään kontekstiin sopivalla tavalla, ja tunnistaa myös itseilmaisun eroja eri kulttuureissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee opintojakson aikana taitoja, joista on hyötyä sekä erilaisissa työympäristöissä että aktiivisena kansalaisena toimimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat kurssin aikana tehdyt tehtävät. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttavat opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jaksossa harjaannutetaan esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta ja -jännitystä, tuotetaan puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä, syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhetta ja audiovisuaalista viestintää sekä opiskellaan vuorovaikutustaitoja ja -etiikkaa eri viestintäkanavissa, kuten sosiaalisessa mediassa. Numeroarviointi.

S2 Kirjallisuus ja konteksti, 2 op (S208)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*
- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.*

Paikallinen lisäys

- syventää suomalaisten klassikoiden ja tarinoiden tuntemusta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta*
- *eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- suomalaisen tarinakulttuurin ja kertomusten vertaaminen eri maiden ja kulttuurien tarinoihin
- kieliopin kertaaminen ja harjoittelu, erityisesti isot alkukirjaimet ja yhdyssanat sekä lauseenvastikkeisiin liittyvät kielioppiasiat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää suhdettaan suomalaiseen kulttuuriin ja sen erityispiirteisiin elämyksellisesti kirjallisuuden kautta ja osaa suhteuttaa sen osaksi yleismaailmallista kirjallisuutta ja kulttuuria. Suomalaisen kirjallisuuden lukeminen ja sen vertaaminen maailmankirjallisuuteen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Opiskelija tunnistaa kirjallisuudessa myös sen mahdolliset poliittiset ja yhteiskunnalliset ulottuvuudet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat kurssin aikana tehdyt tehtävät. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttavat opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia kontekseja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta. Numeroarviointi.

S2 Rohkaistu puhujana, 2 op (S209)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Paikallinen lisäys

- oppii erityisesti työelämässä hyödyllisiä esiintymis- ja vuorovaikutustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- työelämän vuorovaikutustilanteiden, kuten työhaastattelun, kokouksiin osallistumisen ja asiallisen viestinnän harjoittelu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisessä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää kulttuurista osaamistaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan monipuolisissa viestintätilanteissa. Opintojaksolla painotetaan työelämään liittyvien vuorovaikutustaitojen ja viestintärohkeuden merkitystä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija syventää ja laajentaa vuorovaikutustaitojaan kohti jatko-opintojen ja työelämän tarpeita. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa omat vuorovaikutustaitonsa osallistumalla myös Puheviestintätaitojen päättökokeeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat kurssin aikana tehdyt tehtävät. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttavat opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Rohkaistu puhujana -opintojaksolla on tarkoitus harjoitella erityisesti työelämän viestintätilanteisiin liittyviä taitoja ja viestintärohkeutta. Tunneilla harjoitellaan esimerkiksi työhaastattelutilanteita ja esityksen pitämistä sekä neuvottelutilanteita. Opintojaksolla harjoitellaan myös työelämään soveltuvaa asiallista kirjallista vuorovaikutusta, kuten työhakemusten tekemistä. Opintojakso antaa valmiudet osallistua toisen asteen Puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen. Numeroarviointi.

S2 Kirjoitustaidon syventäminen, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Paikallinen lisäys

- saa tarvittavat valmiudet suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen kirjoitustehtävistä suoriutumiseen.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*
- *omaäänisten tekstien tuottaminen*
- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*
- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskokeessa kirjoitettavien tekstien kirjoittaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Opiskelija saa itsevarmuutta ja keinoja ylioppilaskokeesta selviytymiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla voidaan harjoitella myös esimerkiksi reaaliaineiden ylioppilaskokeen vastaustekniikkaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttavat opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeeseen. Harjoittelun kohteena ovat erityisesti kirjoitustehtävät, ja tarvittaessa voidaan harjoitella myös esimerkiksi reaaliaineiden esseevastausten kirjoittamista. Numeroarviointi.

S2 Lukutaidon syventäminen, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Paikallinen lisäys

- saa tarvittavat valmiudet suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen kuullun ja luetun ymmärtämisen tehtävistä suoriutumiseen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

- suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeen tehtävien, erityisesti lukemista ja luetun sekä kuullun ymmärtämistä vaativia osioita
- avokysymysten vastaustekniikan harjoittelu
- muiden oppiaineiden ylioppilaskokeiden sanallisiin tehtäviin tutustuminen ja niiden lukeminen ja ymmärtäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa itsevarmuutta ja keinoja ylioppilaskokeesta selviytymiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään muiden oppiaineiden sanallisia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat kurssin aikana tehdyt tehtävät. Palautettavien töiden lisäksi arviointiin vaikuttavat opiskelijan tavoitteellinen ja vuorovaikutuksellinen osallistuminen tuntityöskentelyyn sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarviosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeeseen. Harjoittelun kohteena ovat erityisesti luetun ja kuullun ymmärtämisen tehtävät, ja tarvittaessa voidaan harjoitella myös esimerkiksi muiden oppiaineiden pitkien sanallisten tehtävien lukemista ja ymmärtämistä. Numeroarviointi.

S2 Kirjoita luovasti, 2 op (S212)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii nauttimaan kirjoittamisesta ja ilmaisemaan itseään kirjallisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaisten pitkien ja lyhyiden tekstien kirjoittaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan luovaa kirjoittamista ja käytetään virikkeenä eri tieteen- ja taiteenalojen kuvia, tekstejä sekä ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Haluatko kirjoittaa, mutta asiatekstit kyllästyttävät? Tällä opintojaksolla pääset ilmaisemaan itseäsi kirjoittaen luovasti ja monipuolisesti erilaisia tekstejä. Hyväksytty/hylätty.

S2 Kehity kirjoittajana, 2 op (S213)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy kirjoittajana

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirjoittaminen ja oman ilmaisun hiominen erityisesti kielenhuollon ja oikeinkirjoituksen, mutta myös tekstin rakenteen ja sisällön näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskottava ja oikeakielinen kirjallinen ilmaisu on tarpeen niin opinnoissa, työnhaussa kuin työelämässäkin. Tällä opintojaksolla vahvistetaan näitä taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Haluatko tulla paremmaksi kirjoittajaksi? Haluatko oppia kirjoittamaan hyvää ja uskottavaa sekä huolellista suomen kieltä? Hyvä, tule sitten mukaan tälle opintojaksolle! Opintojaksolla harjoitellaan pitkien tekstien kirjoittamisen ja oman tekstin viimeistelyn lisäksi esimerkiksi neutraalin asiallista kirjallista ilmaisua työelämää ja tulevia opintoja varten. Hyväksytty/hylätty.

S2 Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (S2HI)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä

kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijan kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan esimerkiksi tutustumalla lähiluontoon, Luonnontieteelliseen keskusmuseoon tai Viikin Biokeskukseen.
- Lumossa hyödynnämme mahdollisuuksien mukaan Ankkalammen ympäristöä sekä Lumon lukion laboratoriota.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

- Kokeellisissa töissä hyödynnetään esimerkiksi lähiympäristön luontoa sekä Lumon laboratoriota.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksen aikana voidaan vierailla Helsingin yliopiston Biotieteiden laitoksella ja alan yrityksissä sekä kuulla asiantuntijoita tarvittaessa etäyhteyksin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa voidaan monipuolisten medialähteiden lisäksi hyödyntää Lumon lukion biologian kokoelmien sisältöjä, kuten esimerkiksi lajinäytteitä sekä preparaatteja. Biologisiin tutkimuksiin tutustutaan esimerkiksi erilaisten tieteellisten julkaisujen kautta. Kokeelliset tutkimukset ovat osana oppitunteja. Opiskelija harjoittelee biologisen tutkimuksen osa-alueita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti. Lisäksi tulee olla suoritettuna tutkimus tai projekti itsenäisesti tai pienryhmässä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, *yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tutustutaan biologiaan tieteenä ja biologisen tutkimuksen tekemiseen. Evoluution ymmärtäminen on keskeisenä näkökulmana. Tavoitteena on oppia solurakennetta, elämän edellytyksiä ja eliöiden yhteisiä piirteitä. Eliökunnan rakenne tulee tutuksi ja tutustutaan myös eliöiden luokitteluun.

Ekologian perusteet ja Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI02)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on ymmärtää kaupunkilaisten oman toiminnan ja kestävän elämäntavan vaikutus omaan lähiympäristöön ja sen tulevaisuuteen.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla tarkastellaan biodiversiteettiä, sitä uhkaavia tekijöitä sekä ongelmien ratkaisumahdollisuuksia myös vantaalaisten esimerkkien avulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetuksessa ja opiskelijoiden luontosuhteen vahvistamisessa hyödynnetään esimerkiksi sekä Lumon lukion lähiympäristön että pääkaupunkiseudun luonto- ja elämyskohteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti. Lisäksi tulee olla suoritettuna tutkimus tai projekti itsenäisesti tai pienryhmässä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtainen tavoite, *eettisyys ja ympäristöosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

BI 2 moduulissa tarkastellaan ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta. Käydään läpi lajien levinneisyyteen ja sopeutumiseen vaikuttavia tekijöitä. Opitaan populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa ja käydään niitä läpi esimerkkien avulla. Opitaan aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä. Keskeisenä on oppia luonnon monimuotoisuuden merkitys havainnollistavien esimerkkien avulla.

BI 3 moduulissa keskeistä on ymmärtää ihmisen vaikutus ympäristöongelmiin niin Suomessa kuin muualla maailmassa sekä ympäristöongelmien eri ratkaisukeinoja. Opetuksessa kiinnitetään huomiota moninaisten mahdollisuuksien ja toivon kautta toimimiseen kohti kestävää tulevaisuutta kuljettaessa.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Ryhmässä suoritetaan esimerkiksi mikroskopointeja ja kokeellisia tutkimuksia.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla käydään tutustumassa esimerkiksi biologisen tutkimuksen tekoon Viikin Biokeskuksessa tai Biomedicumissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa tietopohjan yhteiskunnassa käytävän biotieteisiin liittyvän keskustelun ymmärtämiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti. Lisäksi tulee olla suoritettuna tutkimus tai projekti itsenäisesti tai pienryhmässä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, *yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Opintojaksossa tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen

lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Opintojakson työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset

Ihmisen biologia, 2 op (BI05)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa lisätietoa miten suojautua ulkoisilta terveyttä uhkaavilta tekijöiltä omassa elämässään.
- Opiskelija oppii kokeellisten töiden kautta oman elimistönsä toimintaa.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla käydään tutustumassa lääketieteellisen tutkimuksen tekoon esimerkiksi Viikin Biokeskuksessa tai Biomedicumissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää ihmisen perusbiologian ja terveyteen liittyvät prosessit.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti. Lisäksi tulee olla suoritettuna tutkimus tai projekti itsenäisesti tai pienryhmässä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, kuten *hyvinvointiosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Opintojaksossa tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*

- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy kriittisesti arvioimaan geeniteknologian sovelluksia ja merkitystä

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla käydään tutustumassa bioteknologiseen tutkimukseen esimerkiksi Viikin Biokeskuksessa tai kuullaan asiantuntijoita etäyhteyksin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia oppia ymmärtämään biotekniikkaan ja -tieteisiin liittyviä julkaisuja sekä pohtia tulevaisuuden ratkaisumahdollisuuksia. Opetus tukee kestävän elämäntavan valinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti. Lisäksi tulee olla suoritettuna tutkimus tai projekti itsenäisesti tai pienryhmässä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, kuten *eettisyys ja ympäristöosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Opintojaksossa perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävän kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Opintojaksossa opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Soveltava laborointi, 2 op (BI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventyminen biologiseen laboratoriotyöskentelyyn.
- Tutustuminen bioinformatiikkaan ja biotieteellisen tiedonhankintaan ja -käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso, joka on tarkoitettu ensisijaisesti biologiaan erikoistuville opiskelijoille.
- Tutustutaan biologisiin tutkimusmenetelmiin, tiedonhankintaan ja -käsittelyyn erilaisia laboratorio-, viljely- ja mikroskopointikokeita tehden.
- Vieraillaan mahdollisuuksien mukaan alan laitoksissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetus harjaannuttaa opiskelijan biologisten tutkimusmenetelmien käyttöön laboratoriossa ja vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Hyväksytyn suoritusmerkinnän edellytyksenä on opintojakson kokeellisiin töihin osallistuminen sekä laboratorioharjoituksista ja -työskentelystä laadittu raportti tai työpäiväkirja.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, kuten *monitieteinen ja luova osaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti biologiaan erikoistuville. Opintojaksossa tutustutaan biologisiin tutkimusmenetelmiin, tiedonhankintaan ja -käsittelyyn erilaisia laboratorio-, viljely- ja mikroskopointikokeita tehden, ja vieraillaan alan laitoksissa.

Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Maastotyöskentely, 2 op (BI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Eri eliöyhteisöjen lajistoon tutustuminen.
- Luonnon monimuotoisuuden merkityksen ymmärtäminen ja oman luontosuhteen syventäminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutkitaan ympäristön tilaa maastossa ja luokkatiloissa.
- Tutustutaan metsä- ja suotyyppeihin sekä keskitytään vesiekosysteemiin (plankton, vesikasvit ja –hyönteiset) ja tehdään vesianalyysejä sekä perehdytään harsuuntumiseen.
- Vieraillaan mahdollisuuksien mukaan alan laitoksissa ja kuullaan asiantuntijoita oppitunneilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään luonnon itseisarvon ja ekosysteemien moninaisuuden.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Hyväksytyn suoritusmerkinnän edellytyksenä on osallistuminen opintojakson kokeellisiin töihin ja retkille sekä niistä raportointi. Jakson aikana kootaan arvioinnin pohjana toimiva portfolio, johon voi liittää esimerkiksi itse kerätyn (tai digimuotoisen) jäkälä-, sammal- tai kasvikokoelman.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, kuten *eettisyys ja ympäristöosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutkitaan ympäristön tilaa maastossa ja luokkatiloissa. Tutustutaan metsä- ja suotyyppeihin sekä keskitytään vesiekosysteemiin (plankton, vesikasvit ja –hyönteiset) ja tehdään

vesianalyysejä sekä perehdytään bioindikaattoreihin ja harsuuntumiseen. Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan alan laitoksissa.

Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Kertaus abeille, 2 op (BI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Keskeisten biologian opintojaksojen sisältöjen ja digitaalisessa ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmien käytön kertausta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan digitaalisen biologian ylioppilaskokeen tehtäviin vastaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Hyväksytyn suoritusmerkinnän edellytyksenä on jakson opiskelutehtävien tai muun vastaavan kokonaisuuden suorittaminen hyväksytysti ja arviointikriteerien mukaisesti.

Laaja-alaisen osaamisen *kaikkia biologiaan liittyviä* opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeisten biologian opintojaksosisältöjen ja digitaalisessa ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmien käytön kertausta.

Projektityö, 2 op (BI10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti biologian opintoihin erikoistuville ja siitä kiinnostuneille opiskelijoille
- Opintojaksossa opiskelija valitsee opettajan ohjauksella projektinsa aiheen ja toteuttaa itsenäisenä työskentelynä biologiaan liittyvän projektin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jakson aikana opiskelija toteuttaa itseohjautuvasti luonnontieteelliseen ajatteluun sekä tiedon- ja aineistonhankintaan perehdyttävän biologian projektin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla itsenäinen projektityö hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, kuten *monitieteinen ja luova osaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti biologian opintoihin erikoistuville ja siitä kiinnostuneille opiskelijoille. Opintojaksossa opiskelija valitsee opettajan ohjauksella projektinsa aiheen ja toteuttaa itsenäisenä työskentelynä biologiaan liittyvän projektin. Opettaja ohjaa ja seuraa projektin etenemistä. Projektin sisältö ja toteutus sovitaan aiheen mukaan opettajan kanssa.

Biologiaa englanniksi, 2 op (BIE11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskellaan biologian ensimmäisen pakollisen kurssin teemoja englanniksi.
- Aiheina muun muassa elämän tunnusmerkit, solun toiminta, eliöiden luokittelu ja evoluutio.
- Tutustuaan biologian käsitteisiin englannin kielellä ja vahvistaa täten esimerkiksi kansainvälisten tieteellisten, biologiaan liittyvien, tekstien ja tutkimusten ymmärrystä.
- Opintojakson opetuskielenä on englanti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa voidaan monipuolisten medialähteiden lisäksi hyödyntää Lumon lukion biologian kokoelmien sisältöjä, kuten esimerkiksi lajinäytteitä sekä preparaatteja. Biologisiin tutkimuksiin tutustutaan esimerkiksi erilaisten englanninkielisten tieteellisten julkaisujen kautta. Kokeelliset tutkimukset ovat osana oppitunteja. Opiskelija harjoittelee biologisen tutkimuksen osa-alueita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksen aikana voidaan vierailla Helsingin yliopiston Biotieteiden laitoksella ja alan yrityksissä sekä kuulla asiantuntijoita tarvittaessa etäyhteyksin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, *yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan biologian ensimmäisen pakollisen kurssin teemoja englanniksi. Aiheina muun muassa elämän tunnusmerkit, solun toiminta, eliöiden luokittelu ja evoluutio. Opintojakson opetuskielenä on englanti.

7.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä; arvostelukykyä; toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia

kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

*Elämänkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

*Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten

*uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*

- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Paikallinen lisäys

- Elämänkatsomustiedon opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Monikatsomuksellinen pääkaupunkiseutu antaa mahdollisuuden tarkastella ja tutkia eri kulttuuristen ja katsomuksellisten tekijöiden vaikutusta vastuulliseksi ihmiseksi kasvamisessa.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

- Harjoittelee perusteltujen kantojen muodostamista monikatsomuksellisen lähiympäristön ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista hyvään elämään liittyvistä kysymyksistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

"Minä ja hyvä elämä (ET1) -opintojaksossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen. Opiskelija pohtii omaa elämänkatsomustaan ja identiteettiään peilaten niitä eri hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin."

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä ja hyvä elämä (ET1) -opintojaksolla pohditaan erilaisia katsomuksellisia vaihtoehtoja, identiteettiä ja hyvää elämää. Vastauksia etsitään siihen millaista on hyvä, onnellinen ja ihmisarvoinen elämä ja mitä se edellyttää niin yksilöiltä kuin yhteisöiltä.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Paikallinen lisäys

- Elämänkatsomustiedon opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Monikatsomuksellinen pääkaupunkiseutu antaa mahdollisuuden tarkastella ja tutkia eri kulttuuristen ja katsomuksellisten tekijöiden vaikutusta vastuulliseksi ihmiseksi kasvamisessa.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

- Harjoittelee perusteltujen kantojen muodostamista monikatsomuksellisen lähiympäristön ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista yhteiskuntaan liittyvistä kysymyksistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

"Minä ja yhteiskunta (ET2) -opintojaksossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti yhteiskunnallinen osaaminen, eettiset taidot ja globaali- ja kulttuuriosaaminen." Oppisisällöt auttavat opiskelijaa ymmärtämään yteiskuntarakenteita, vaikuttamisen mahdollisuuksia ja osallisuuden merkitystä niin paikallisesti kuin globaalisti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä ja yhteiskunta (ET2) -opintojaksolla pohditaan yksilöä, yksilöiden vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Hyvään yhteiskuntaan liitetään esimerkiksi oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutuminen. Opintojaksolla perehdytään myös länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteisiin, taloudellisen ja poliittisen vallan kytköksiin sekä utopioiden ja dystopioiden rooleihin poliittisen toiminnan motiiveina.

Kulttuurit, 2 op (ET03)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Paikallinen lisäys

- Elämänkatsomustiedon opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Monikatsomuksellinen pääkaupunkiseutu antaa mahdollisuuden tarkastella ja tutkia eri kulttuuristen ja katsomuksellisten tekijöiden vaikutusta vastuulliseksi ihmiseksi kasvamisessa.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*

- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

- Harjoittelee perusteltujen kantojen muodostamista monikatsomuksellisen lähiympäristön ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kulttuuria koskevista kysymyksistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurit (ET3) -opintojaksossa painottuu laaja-alaisen osaamisen tavoitteista globaali- ja kulttuuriosaaminen. Eri kulttuurit ovat moninaisissa vuorovaikutussuhteissa keskenään. Ihmisten väliset kulttuurierot ovat tuottaneet sekä rasismia ja etnosentrisyyttä että keskinäistä kunnioittamista ja yhdenvertaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuurit (ET3) -opintojaksolla pohditaan kulttuurin merkitystä ihmisille ja heidän elämänkatsomuksilleen. Keskisiä opintojaksolla käsiteltäviä ja kulttuurin moninaisuuteen liittyvä teemoja ovat mm. sananvapaus, yhdenvertaisuus ja identiteettivalinnat. Ihmisten väliset kulttuurierot ovat tuottaneet sekä rasismia ja etnosentrisyyttä että keskinäistä kunnioittamista ja yhdenvertaisuutta.

Katsomukset, 2 op (ET04)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Paikallinen lisäys

- Elämänkatsomustiedon opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

- Harjoittelee perusteltujen kantojen muodostamista monikatsomuksellisen lähiympäristön ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista katsomuksellisista kysymyksistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Katsomukset (ET4) -opintojaksossa laaja-alaisista osaamistavoitteista painottuvat erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Katsomukset (ET4) -opintojaksossa perehdytään poliittisiin, tieteellisiin, moraalisiin, uskonnollisiin ja kulttuurihistoriallisiin katsomuksiin ja erilaisiin katsomuksellisiin selittämisen tapoihin. Opintojaksolla tarkastellaan myös erilaisten katsomusten syntyä, historiaa ja tutkimusta.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Paikallinen lisäys

- Elämänkatsomustiedon opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

- Harjoittelee perusteltujen kantojen muodostamista monikatsomuksellisen lähiympäristön ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista uskonnollisuuteen ja uskonnottomuuteen liittyvistä kysymyksistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskonnot ja uskonnottomuus (ET5) -opintojaksossa painottuvat laaja-alaisista osaamistavoitteista erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonnot ja uskonnottomuus (ET5) -opintojaksolla perehdytään uskonnottomuuteen ja uskonnollisuuteen sekä niihin liittyviin ilmiöihin, käsitteisiin ja selittämisen tapoihin. Tutustumme mm. maailmanuskontoihin ja uskontokritiikkiin, ateismiin sekä sekulaariin humanismiin.

Tulevaisuus, 2 op (ET06)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Paikallinen lisäys

- Elämänkatsomustiedon opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Monikatsomuksellinen pääkaupunkiseutu antaa mahdollisuuden tarkastella ja tutkia eri kulttuuristen ja katsomuksellisten tekijöiden vaikutusta vastuulliseksi ihmiseksi kasvamisessa.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

- Harjoittelee perusteltujen kantojen muodostamista monikatsomuksellisen lähiympäristön ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista tulevaisuuteen ja kestävään elämäntapaan liittyvistä kysymyksistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

"Tulevaisuus (ET6) -opintojaksossa tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta. Opintojakso auttaa tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointia, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, moraalia, ympäristöä ja kulttuuria liittyviin kysymyksiin. Opintojakso edistää kaikkia laaja-alaisen osaamisen tavoitteita."

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tulevaisuus (ET6) -opintojaksossa käsitellään tulevaisuutta ja sen toteutumisen luonnetta. Tarkastelemme ihmiskunnan tieteellis-teknologisia murroksia sekä pohdimme mm. tekoälyä, ekologisia muutoksia ja transhumanismia. Voivatko teknologiset muutokset auttaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa?

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä*

*kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kuuntelemaan ja arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun kantansa aiheeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

"Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1) -opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti vuorovaikutus sekä monitieteisyys ja luova osaaminen." Opintojakson aikana harjoitellaan filosofian työtapoja (mm. argumentaatio, päättely, kyseenalaistaminen, käsitteiden määrittely, ajatuskokeet) keskustelun ja kirjoittamisen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

FIlosofian ensimmäinen opintojakso (FI1) johdattaa filosofian työtapoihin, peruskysymyksiin ja ongelmiin. Tavoitteena on oppia väitteiden perustelujen ja pätevyyden arviointia. Opintojakson aikana havaitaan, että jotkut itsestään selviltä tuntuvista uskomuksista ovat virheellisiä ja erilaiset ilmiöt ovat yllättävällä tavalla olemassa.

Etiikka, 2 op (FI02)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kuuntelemaan ja arvioimaan lähiympäristöstään esille nousevia erilaisia moraalisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun kantansa aiheeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Etikkan (FI2) -opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti eettisyys ja ympäristöosaaminen. Etiikan opiskelu kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Opintojaksolla painottuvat ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamisen periaatteet sekä vastuullisen elämäntavan filosofiset periaatteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Etiikka (FI2) tutkii moraalikysymyksiä ja niiden ratkaisemisen perusteluja. Erilaisista lähtökohdista johdetaan erilaisia periaatteita, arvoja, normeja ja tapoja ratkaista moraalisia ongelmia. Opintojaksolla pohditaan oman elämän merkityksellisyyttä ja opitaan arvioimaan erilaisia moraalisia ratkaisuja. Tavoitteena on johdonmukaisen moraalisen argumentaation oppiminen. Opintojakso on pakollinen.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kuuntelemaan ja arvioimaan lähiympäristöstään esille nousevien erilaisten näkemysten luotettavutta sekä muodostamaan oman perustellun kantansa aiheeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntafilosofian (FI3) -opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat laaja-alaisista tavoitteista erityisesti yhteiskunnallinen ja eettinen osaaminen sekä hyvinvointi- ja ympäristöosaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntafilosofian (FI3) -opintojaksolla tarkastellaan erilaisten yhteiskuntajärjestysten, oikeudenmukaisuusperiaatteiden ja instituutioiden oikeutusta. Pohdimme mm. valtaan, omistamiseen ja erilaisiin päätöksentekotapohin liittyviä kysymyksiä. Tutustumme poliittisiin ihanteisiin ja niiden toteuttamiseen. Yhteisölliseen elämään kuuluvat myös yhteiskunnalliset ristiriidat ja jännitteet.

Totuus, 2 op (FI04)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kuuntelemaan ja arvioimaan lähiympäristöstään esille nousevia yhteiskunnallisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun kantansa aiheeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Totuus (FI4) -opintojaksossa laaja-alaisista osaamistavoitteista painottuvat erityisesti monitieteisyys ja luova osaaminen. Nämä korostuvat erityisesti pyrkimyksessä ymmärtää niin tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta kuin filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta ja todellisuuden luonteesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Totuus (FI4) -opintojaksolla tutustutaan tiedon, metafysiikan ja olemassaolon keskeisiin kysymyksiin. Pohdimme tiedon mahdollisuuksia, totuuden ja tieteellisen tutkimuksen sekä

tutkimusmenetelmien luonnetta. Todellisuuden ilmeneminen, hahmottaminen ja luonne ovat aina olleet ajankohtaisia filosofisia ongelmia.

Abikertaus, 2 op (FI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- auttaa opiskelijaa menestymään filosofian ainereaalissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Abikertauksen (FI5) -opintojaksolla korostuu laaja-alaisista osaamistavoitteista painottuvat erityisesti vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikertauksen (FI5) -opintojakso valmentaa filosofian ainereaaliin. Opintojaksolla pyritään laajentamaan opiskelijoiden filoaofista tietämystä syventävien kurssien sisältöjen pohjalta ja harjoitellaan erilaisia vastaustekniikoita.

Väittelyn taito, 2 op (FI06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- auttaa opiskelijaa kehittämään väittelytaitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Väittely on luonteeltaan vuorovaikutteista, jossa korostuvat dialogia, kilvoittelu ja yhdessä ajattelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Väittelyn taito (FI6) -opintojakson tavoitteena on väittely- ja kuuntelutaitojen kehittäminen. Opintojaksolla perehdytään opiskelijoita kiinnostaviin katsomuksellisiin ja filosofisiin teemoihin.

Ympäristöfilosofia, 2 op (FI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kasvattaa opiskelijan ympäristötietoisuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöfilosofia tarkastelee inhimillisen ja ei-inhimillisen suhteiden ongelmia. Ympäristöfilosofialla on käytännöllinen intressi, ja sen kehittyminen liittyi ympäristötietoisuuden nousuun 1960-luvulta alkaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset

ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristöfilosofian (FI7) -opintojaksolla pohditaan ihmisen, yhteiskunnan, muun luonnon ja ympäristön moninaisia suhteita ja näiden suhteiden ongelmia. Opintojakson tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisuutta ja sitouttaa kestävään kehitykseen.

Oma projekti, 2 op (FI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää oman projektin suunnittelu- ja toteuttamistaitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman projektin tekeminen tukee hyvinvointiosaamista, koska se kehittää opiskelijan itseymmärrystä omasta ajattelustaan ja mielenkiinnon kohteistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oma projekti (FI8) on itsenäisesti suoritettava opintojakso, jossa opiskelija valitsee yhdessä opettajan kanssa jonkin filosofiaan liittyvän aiheen tai ilmiön ja erittelee sitä haluamallaan tavalla.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Energia ja lämpö, 2 op (FY03)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan kyky ymmärtää energiantuotantoon ja ilmastonmuutokseen liittyviä ratkaisuja ja ongelmia kehittyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.

- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.

- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Keskeiset sisällöt liittyvät esimerkiksi energiantuotantoon, ilmastonmuutokseen ja rakentamiseen. Opiskelija saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon. Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Voima ja liike, 2 op (FY04)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja kykyä nähdä epäonnistumiset positiivisina asioina, joista voi oppia. Fysiikan opiskelu auttaa ymmärtämään liikenneturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla painotetaan fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudessa. Opiskellaan vuorovaikutuksen aiheuttamaa liikkeen muutosta tasaisen ja tasaisesti kiihtyvän suoraviivaisen liikkeen mallin avulla. Opiskellaan Newtonin lait. Harjoitellaan voimakuvion piirtämistä ja voimien yhteisvaikutuksen ymmärtämistä. Tutustutaan erilaisiin etä- ja kosketusvoimiin. Kehitetään liikeyhtälön käyttöä matemaattisissa tehtävissä. Opiskellaan momentin ja pyörimisen tasapainon käsitteitä yksinkertaisissa tilanteissa. Opiskellaan yksiulotteisten törmäysten avulla liikemäärän säilymislaki ja impulssiperiaate. Opiskellaan liike- ja potentiaalienergia sekä energian säilymislaki. Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkittaessa fysikaalisia ilmiöitä opiskelija kehittyy ymmärtämään syy-seuraussuhteita paremmin. Harjoitellaan erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Sähkö, 2 op (FY06)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu erilaisten sovellusten, mittaustapojen ja –välineiden käytössä. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija kehittyy tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittyy ymmärtämään fysiikan merkitystä globaalien luonnonilmiöiden mallintamisessa. Opiskelija oppii fysiikan historiaa ja kehitystä ja sen vaikutusta nykyaikaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Kertaus ja valmistus, 2 op (FY09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin ja jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan keskeisimmät sisällöt aiemmista opintojaksoista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkittaessa fysikaalisia ilmiöitä opiskelija kehittyy ymmärtämään syy-seuraussuhteita paremmin. Harjoitellaan erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja jatko-opintoihin mm. kertaamalla fysiikan keskeisimpiä asioita. Opintojaksolla työskennellään pääasiassa itsenäisesti omaan tahtiin edeten. Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Tähtitiede ja avaruus, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää ymmärrystään tähtitieteeseen ja avaruuteen liittyvissä asioissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aurinkokunnan rakenteet
- Tähdet
- Maailmankaikkeuden rakenne ja avaruuden mittasuhteet
- Avaruusalukset, -raketit ja -asemat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkittaessa fysikaalisia ilmiöitä opiskelija kehittyy ymmärtämään syy-seuraussuhteita paremmin. Harjoitellaan erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa.

Kurssilla kiinnitetään huomiota lähdekriittisyyteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan mm. nykyaikaisen maailmankuvan rakentumiseen, avaruuden tutkimiseen, aurinkokunnan rakenteeseen sekä taivaankappaleisiin ja niiden liikkeisiin. Kurssin sisältö ja työskentelytavat muovautuvat osittain kurssilaisten kiinnostuksen ja toiveiden mukaisesti. Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Hiukkasfysiikka, 2 op (FY11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on oppia hiukkasfysiikan sisältöjä sekä kansainvälisen tieteellisen yhteistyön merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Hiukkasfysiikka
- Hiukkaskiihdyttimet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan esittämään kysymyksiä ja osallistumaan aktiivisesti luennoilla opintomatkan aikana.

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan opintomatkan aikana oman lukion sekä yhteistyölukioiden opiskelijoiden ja opettajien kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan hiukkasfysiikkaa ja tutustutaan muun muassa seuraaviin aihepiireihin: Higgsin hiukkanen, Big Bang, antimateria ja hiukkaskiihdyttimet. Opintojaksoon kuuluu opintomatka Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskus CERN:iin. Kurssille osallistujat maksavat opintomatkan kokonaan tai suurimmaksi osaksi itse. Opintojakso järjestetään yleensä kahden vuoden välein. Opintojaksolle mahtuu n. 7 opiskelijaa, jotka valitaan halukkaista koulumenestyksen perusteella.

Fysiikka luonnontieteenä, ympäristö ja yhteiskunta (FY1-2), 2 op (FY0102)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan esittämään kysymyksiä ja tekemään oletuksia ja päätelmiä.

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan kokeellisessa ryhmätyöskentelyssä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opikelija kehittää valmiuksiaan osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti.

- Opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä kurssialustalla.
- Arviointi on opiskelijaa kannustavaa ja oppimista ohjavaa.
- Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.
- Arvioinnissa otetaan huomioon mahdollisesti eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.
- Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija saa kuvan fysiikan kokeellisesta luonteesta. Harjoitellaan rakentamaan uutta tietoa tekemällä havaintoja ja kokeita fysiikalle ominaisella tavalla. Opiskelutavat kehittävät yhteistyötaitoja ja luovat perustaa monitieteiselle ja luovalle osaamiselle.

Opintojakson aikana perehdytään siihen, miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään sekä mitä vaikutuksia näillä toiminnoilla on ympäristöön, yhteiskuntaan ja ihmisten hyvinvointiin. Opiskelija saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta. Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Projektiopintojakso, 2 op (Fy12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oman projektin suunnittelu / vapaaehtoistyö / koulun opintomatkat...

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö sovitaan opintojaksokohtaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Projektimuotoinen opintojakso vaatii opiskelijalta monitieteistä ja luovaa osaamista projektin luonteesta ja toteutustavasta riippuen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi sovitaan tapauskohtaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Projekti-opintojaksoon (Fy12, 2 op) voidaan hyväksilukea koulun kanssa tehtävät laajemmat kurssit ja/tai matkat, koulun ulkopuolella hankittu fysiikan osaaminen tai opiskelijan itse

suunnittelema fysiikan tavoitteiden alle sopiva kokonaisuus. Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja. Arviointi: Hyväksytty/Hylätty.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa ***yhteiskunnallista osaamista****.*

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*

- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE01)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*

- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Paikallinen lisäys

- Ajankohtaisten riskiuutisten seuranta.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

- Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia esimerkiksi omilta lähialueilta ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnon, rakennetun ympäristön että ihmiskunnan kannalta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa keskeisenä geomediataitojen harjoittelu.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Maantieteellisen osaamisen korostaminen eri aloilla. Ajankohtaisten yhteiskunnallisten tapahtumien tarkastelu alueellisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Alueelliset esimerkit ja globaaliymmärryksen kehittyminen luovat pohjan eettiselle ajattelulle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ympäristön ja ihmiskunnan alueellisten muutosten ja niiden ratkaisukeinojen pohtiminen kehittää globaalia osaamista. Globaaliymmärrys kehittyy maantieteellisen ajattelukyvyn kehittymisen kautta, eikä se vaadi matkustamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, *yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso rakentaa pohjaa maantieteellisen maailmankuvan kehittämiselle ja alueelliselle ajattelulle. Paikannimistön hallinta luontevissa yhteyksissä konkretisoi opetusta ja linkittää ilmiöt alueisiin. Lisäksi on tärkeä hallita maantieteellisiä peruskäsitteitä. Käsitteitä on käytettävä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.

Opintojaksossa korostuu myös maantieteen ainutlaatuisuus luonnontieteellisten ja humanistis-yhteiskuntatieteellisten ilmiöiden ja prosessin vuorovaikutuksen ymmärtämisessä. Ajankohtaiset, opiskelijoiden elämismaailmaan liittyvät havainnot ja uutiset innostavat maantieteen opiskeluun.

Sininen planeetta, 2 op (GE02)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon ja sen käytön merkityksen myös vantaalaisessa arjessa.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla tutustutaan oman lähiympäristön esimerkkeihin luonnonmaisemista sekä niiden synnystä ja muutoksista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen keinoin voidaan havainnollistaa maantieteellisiä ilmiöitä ja konkretisoida maantieteessä opittuja aiheita tehden niistä merkityksellisiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnonmaantieteellinen ymmärrys rakentaa pohjaa ihmismaantieteen ilmiöiden tarkastelulle vahvistaen eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, *eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso keskittyy luonnonmaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtämiseen sekä syy-seuraussuhteiden tunnistamiseen eri aluetasoilla, jotta opiskelija voi rakentaa ymmärrystään planeettamme ainutkertaisuudesta sekä luonnonympäristön asettamista ihmistoiminnan reunaehdoista. Luonnonmaantieteellinen ymmärrys rakentaa pohjaa ihmismaantieteen ilmiöiden tarkastelulle vahvistaen eettisyyttä ja ympäristöosaamista.

Yhteinen maailma, 2 op (GE03)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla syvennetään ekososiaalista sivistystä tarkastelemalla kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä esimerkiksi Vantaalla ja muualla pääkaupunkiseudulla.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

- Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia esimerkiksi omilta lähialueilta ja hahmotetaan ihmiskunnan globaaleja ilmiöitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija rakentaa ymmärrystä ihmistoiminnan alueellisista piirteistä vahvistaen globaali- ja kulttuuriosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tarkastelee ajankohtaisia ihmistoiminnan ilmiöitä sekä ihmistoiminnan vastuullisuutta ja ympäristön hyvinvointia kehittäen yhteiskunnallista ja hyvinvointiosaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla koe tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, *yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Opintojaksossa tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Opintojakso perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen aluesuunnittelun lähtökohtana ja tuntee kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ajankohtaisten rakennus- ja maankäyttöhankkeiden kautta.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää geomedian merkityksen omassa arjessaan ja yhteiskunnan eri aloilla esimerkiksi aluesuunnittelun työkaluna.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa perehdytään aluesuunnitteluun ja osallistuvan suunnittelun periaatteisiin. Nämä teemat, kuten myös mahdollisesti toteutettava osallistumis- ja vaikuttamisprojekti vahvistavat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opettajan rooli on ohjaavampaa, sillä opiskelijat työskentelevät aktiivisesti – itsenäisesti tai ryhmissä – harjoitellen geomediataitoja, tutkielman tekoa tai projektimaista työskentelyä, mikä kehittää vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla suoritettuna tutkimus tai projekti itsenäisesti tai pienryhmässä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, *yhteiskunnallinen osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduuli perehdyttää aiemmissa moduuleissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia moduulissa ovat aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa

Maastotyöskentely, 2 op (GE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija havainnoi maastoretkillä erilaisia geologisia muodostumia
- Opiskelija oppii yhdistämään digitaalisen kartan luonnossa havaitsemiinsa pinnanmuotoihin
- Opiskelija havaitsee endogeenisten ja eksogeenisten voimien aiheuttamat muutokset maastossa ja osaa tulkita niitä geomedian avulla
- Opiskelija havainnoi jääkauden merkkejä maastosta ja kartoilta sekä ymmärtää niiden syntytavat
- Opiskelija tunnistaa tavallisimpia kivilajeja maastossa
- Opiskelija oppii havainnoimaan säätä
- Opiskelija oppii raportoimaan maastohavainnoistaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin aiheisiin tutustutaan myös lähialueen maastokohteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vaihtelevissa oppimisympäristöissä tapahtuva maantieteen maasto-opetus kehittää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja vastuunottoa niin omasta kuin muiden työskentelystä. Opiskelija ymmärtää lähiluonnon ja -maiseman merkityksen oman hyvinvointinsa näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla portfolio tai vastaava tuotos hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, kuten *hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maantieteen maastotyöskentely perehdyttää opiskelijan maiseman syntyyn vaikuttaneisiin prosesseihin. Opintojaksossa tarkastellaan erilaisia geomorfologisia muodostumia, selvitetään niiden syntyä ja opitaan yhdistämään digitaalinen kartta luonnossa havaittuihin pinnanmuotoihin. Maastotyöskentelyn yhteydessä havainnoidaan myös säätä.

Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja.

Kertaus abeille, 2 op (GE06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää maantieteellisen ajattelun merkityksen ylioppilaskoetehtäviin vastattaessa.
- Opiskelija osaa käyttää geomediaa maantieteen ylioppilaskokeessa.
- Opiskelija osaa vastata aineistotehtäviin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeisten maantieteen kurssisisältöjen ja digitaalisessa ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmien käytön kertausta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maantieteen oppisisältöjä kertaava opetus tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Hyväksytyn suoritusmerkinnän edellytyksenä on jakson opiskelutehtävien tai muun vastaavan kokonaisuuden suorittaminen hyväksytysti ja arviointikriteerien mukaisesti.

Laaja-alaiseen osaamiseen liittyviä opintojaksokohtaisia tavoitteita, kuten *globaali- ja kulttuuriosaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeisten maantieteen opintojaksosisältöjen ja digitaalisessa ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmien käytön kertausta.

Projektityö, 2 op (GE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu maantieteellisenä ajattelijana toteuttassaan itsenäisen projektityön
- Opiskelija osaa käyttää projektinsa eri vaiheissa maantieteelle ominaisia tutkimusmenetelmiä sekä geomediaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maantieteen projektityökurssi on tarkoitettu ensisijaisesti maantieteen opintoihin erikoistuville ja siitä kiinnostuneille opiskelijoille.
- Projektityökurssilla opiskelija valitsee opettajan ohjauksella projektinsa aiheen ja toteuttaa itsenäisenä työskentelynä maantieteeseen liittyvän projektin.
- Opettaja ohjaa ja seuraa projektin etenemistä. Projektin sisältö ja toteutus sovitaan aiheen mukaan opettajan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetus kehittää opiskelijan maantieteellistä tutkimuksellista ajattelua sekä harjaannuttaa geomedian käyttöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen työskentely sekä itsearviointi. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja opiskelijan oppimista ohjataan.

Opintojakson tavoitteet saavuttaakseen ja hyväksytyn suorituksen saadakseen opiskelijalla tulee olla itsenäinen projektityö hyväksytysti läpäistynä opettajan antamien arviointiperusteiden mukaisesti.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita, kuten *monitieteinen ja luova osaaminen,* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti maantieteen opintoihin erikoistuville ja siitä kiinnostuneille opiskelijoille. Opiskelija valitsee opettajan ohjauksella sopivan aiheen ja toteuttaa siitä itsenäisenä työskentelynä maantieteeseen liittyvän projektin.

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

*Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

*Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija harjoittelee käytännössä medialähteiden analysointia ja isojen konfliktivyyhtien hahmottamista.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

- opintojakson työskentelyssä painotetaan tapahtumakulkujen vaikutusta nykytilanteeseen eri alueilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa painotetaan historiallisen empatian näkökulmaa opetuskeskusteluissa ja tehtävänanannoissa. Ihmisten toiminnan vaikutuksia ja ajattelumallien kehittymistä tarkastellaan eri aikakausien kohdalla ja pitkän aikavälin kehityskulkuina. Ihmisten toiminnan vaikutuksia nostetaan esille esimerkiksi konfliktien vaikutusten tai kansainvälisten sopimusten käsittelyn yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansainväliset suhteet (HI2) Opintojakson aikana tutustutaan kansainvälisiin suhteisiin ja niiden muutoksiin 1800-luvun alusta nykypäivään. Työskentelyssä painotetaan moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämistä historiallisen empatian keinoin. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Numeroarviointi.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*

- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana painotetaan käsiteltävien asioiden kytköksiä HI2-opintojakson aihepiireihin.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana painotetaan demokratian, kansalaisaktiivisuuden ja kansainvälisen yhteistyön teemoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson työskentelyssä nostetaan esille erilaisia näkökulmia, ja harjoitellaan aktiivisesti tiedonhakua ja lähdekriittisyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- *opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa*

- *arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä*
- *opiskelijan oppimista ohjaten*

monipuolisesti

- *arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana*
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- *opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla*

Yhteiskunnallisen osaamisen *opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.*

Opintojakson vapaa kuvaus

Itsenäisen Suomen historia (HI3 2op) Opintojaksossa tutustutaan Suomen historiaan 1800-luvulta 2000-luvulle. Keskiössä ovat muutokset politiikassa, yhteiskunnassa ja taloudessa. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Numeroarviointi.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana painotetaan kuva-analyysin harjoittelemista

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun museotarjontaa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen nousee esille opintojakson sisältöjen kautta. Tarkastellaan eri aikakausia useiden tieteenalojen, taiteen ja poliittisen ajattelun kehittymisen kautta. Luodaan täten kytköksiä oppiaineiden välille. Pidetään aktiivisesti esillä monilukutaidon ajatusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Monitieteisen ja luovan osaaminen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eurooppalainen ihminen (HI4 2op) Opintojakson aikana tutustutaan eri tieteenalojen, taiteen ja poliittisten aatteiden kehitykseen Euroopan historiassa antiikista nykypäivään. Opintojakso

saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Numeroarviointi.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu Vantaan alueen historiaan

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- opiskelijalle voidaan antaa mahdollisuus oman suomalaisen sukunsa tai kotiseutunsa historiaan perehtymiseen

- Vantaan paikallishistoriaa
- eri aikakausien historiallisia kohteita kuten esihistoriallisia asuinalueita ja keskiaikaisia liikennereittejä
- pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun museotarjontaa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana huomioidaan historian tuntemuksen identiteettiä tukeva ja rakentava merkitys. Tämä toteutuu erityisesti paikallishistorian käsittelyn kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Hyvinvointiosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin Itämaasta Suomeksi (HI5 2op)

Opintojakson aikana perehdytään tapahtumakulkuihin ja historian tutkimuksen keinoihin eri aikakausina esihistoriasta 1800-luvun alkuun Itämeren piirissä. Käsittelyssä painotetaan paikallishistoriaa. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Numeroarviointi.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*

- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- kehittää taitoja toimia Vantaan monikulttuurisessa ympäristössä
- kehittää historiallisen empatian taitoja

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

- opiskelijalla on mahdollisuus valita alue, jonka kulttuuriin ja historiaan perehtyy laajemmin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tuodaan esille kulttuurista moninaisuutta globaalissa ja paikallisessa kontekstissa. Tällä pyritään lisäämään ymmärrystä ja historiallisen empatian taitoja sekä tukemaan globaalin identiteetin muodostamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6 2op)

Opintojakso koostuu maailmankulttuureihin ja niiden historiaan tutustumisesta. Syvennytään yhteen kulttuurialueeseen opiskelijan kiinnostuksen mukaan. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Numeroarviointi.

Kertauskurssi, 2 op (HI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa lukion historian oppimäärää
- Opiskelija harjaantuu vastaamaan ylioppilaskokeiden mukaisiin tehtävänantoihin
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeiden arviointiperusteisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion historian oppimäärään kytkeytyvä ajankohtainen uutisointi
- lukion historian oppimäärä lyhyesti opiskelijoiden valitsemien painotusten mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana painotetaan lähdekriittisyyttä ja medialukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Yhteiskunnallisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kertauskurssi (HI7 2op)

Kurssilla kerrataan lukion historian oppimäärää ja valmistaudutaan yo-kokeeseen hiomalla kirjoitustaitoja, lähdekriittistä ajattelua ja perehtymällä ajankohtaiseen uutisointiin. Arviointi: Suoritusmerkintä. Numeroarviointi pyydettäessä.

Projekti-opintojakso, 2 op (HI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oman projektin suunnittelu / koulun opintomatkat...

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö sovitaan opintojaksokohtaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi sovitaan tapauskohtaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Projekti-opintojaksoon (HI8, 2 op) voidaan hyväksilukea koulun kanssa tehtävät laajemmat kurssit ja/tai matkat tai opiskelijan itse suunnittelema historian tavoitteiden alle sopiva kokonaisuus. Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja. Arviointi: S (suoritettu).

Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (HI01ÄI0203)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

S2 Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (S2HI)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten

merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä*

mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

*Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

*Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

*Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia, minä ja kestävä kehitys, 2 op (KE01)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- Perehdytetään opiskelijat turvalliseen työskentelyyn laboratoriossa selkeiden turvallisuusohjeiden ja -käytänteiden avulla.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

- Valitsemme kestävän kehityksen esimerkit lähiympäristöstä (esim. Helsinki-Vantaa).

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen ryhmätöissä

Työskentelytapojen valinnoissa painotetaan erityisesti ryhmätyötaitojen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä osaamista käytetään kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE1 Kemia ja minä (1 op)

Moduulissa keskeisimpiä sisältöjä ovat arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä, työelämässä ja jatko-opinnoissa. Moduulissa tutustutaan jaksolliseen järjestelmään ja atomin rakenteeseen elektronikuorimallin avulla. Tutustutaan puhtaisiin aineisiin ja seoksiin ja niiden erotusmenetelmiin. Opetellaan laskemaan ainemäärä ja konsentraatio.

KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus (1 op)

Moduulissa tutustutaan joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä. Opiskellaan aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittämistä. Opiskellaan alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus. Moduulissa tutkitaan aineiden ominaisuuksia kokeellisesti ja selitetään aineiden ominaisuuksia aineen rakenteen avulla.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu soveltuvien ohjelmistojen käyttöön osana opintojakson opiskelua.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

- laimennoksen onnistumisen mittaaminen ja standardisuoran sovittaminen LoggerProlla tai vastaavalla mittausohjelmalla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

ymmärtää kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson Molekyylit ja mallit keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

Moduulissa opiskellaan liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi. Opiskellaan hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteet. Mallinnetaan hiilen yhdisteitä ja tutustutaan kvanttimekaaniseen atomimalliin ja spektrien tuomaan informaatioon aineen rakenteesta. Tällä kurssilla käydään mahdollisuuksien mukaan vierailuilla HSL-alueella.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

- Pyrimme järjestämään vierailun tai vierailijan osana moduulin suorittamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luova osaaminen näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja.

Monitieteistä osaamista käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson Kemiallinen reaktio keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE4 Kemiallinen reaktio (2 op)

Moduulissa opiskellaan erilaisten reaktioiden tutkimista kokeellisesti ja symbolisesti. Käsitellään, tulkitaan ja esitetään tutkimustuloksia. Opiskellaan reaktioyhtälöiden käyttö laskuissa. Kaasulaskut ja polymeerit kuuluvat tähän moduuliin. Tällä kurssilla käydään mahdollisuuksien mukaan vierailuilla HSL-alueella.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Paikallinen lisäys

- Pyrimme tekemään yhteistyötä Yhteiskuntaopin kanssa vierailujen suhteen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppilaiden esitelmät metalleista, ominaisuuksista, valmistusprosesseista ja ympäristövaikutuksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson Kemiallinen energia ja kiertotalous keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op)

Moduuli sisältää sähkökemian, metallit, reaktiosarjat ja reaktion sisäiset energiamuutokset. Lisäksi tutustutaan luonnontieteelliseen tutkimukseen. Tällä kurssilla käydään mahdollisuuksien mukaan vierailuilla HSL-alueella.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*

- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu sähköisten apuvälineiden käyttöön osana kemian opiskelua ja oppii löytämään itselle sopivia tapoja opiskella ja palautua opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

ymmärtää kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta. Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii hyödyntämään oppimisprosessissaan tieto- ja viestintätekniikkaa tarkoituksenmukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson Kemiallinen tasapaino keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE6 Kemiallinen tasapaino (2 op)

Moduulissa opiskellaan kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, happo-emäs-käsite, homogeeninen tasapaino ja puskuriliuokset. Tutustutaan kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa.

Kemian kertauskurssi, 2 op (KE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kertauskurssi ennen kemian YO-kirjoituksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan tärkeimmät kemian moduuleissa tulleet asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luova osaaminen näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista:

Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson Kemian kertauskurssi keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE07 Kemian kertauskurssi

YO-koetta edeltävä kertauskurssi, jossa kerrataan kemian moduulien tärkeimmät asiat YO-koetta varten.

Kemian laboratoriokurssi, 2 op (KE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Laboratoriokurssilla opiskellaan kemian keskeiset työskentelytavat keskittyen YO-kokeessa kysyttyihin kokeellisiin töihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Laboratoriokurssille voi osallistua vasta, kun on opiskellut moduulit KE1, KE2 ja KE3

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä osaamista käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson Kemian laboratoriokurssi keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit ja testit
- opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE08 Kemian laboratoriokurssi

Kokeellista työskentelyä turvallisesti. Kurssille voi osallistua vasta KE1, KE2 ja KE3-moduulien jälkeen. Tällä kurssilla käydään mahdollisuuksien mukaan vierailuilla HSL-alueella.

Projektikurssi, 2 op (KE09)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Soveltava kurssi, joka perustuu muualla opiskeltuun, arvioidaan hyväksytty merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muualla suoritetut hyväksiluetut opinnot merkitään tähän.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia

oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.*

*Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*

- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelija perehtyyLähi-idän uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään. Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä uskontoihin ja katsomuksiin ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää uskontojen ja katsomusten merkitystä ja monimuotoisuutta yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja oppii siten ottamaan huomioon katsomuksellisia näkökohtia vuorovaikutuksessaan muiden kanssa ja erilaisissa toimintaympäristöissä. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle. Työskentelytavoissa korostuu vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Vuorovaikutusosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (UE1, 2op) tutustutaan uskonnon tutkimuksen perusteisiin sekä Lähi-idän uskontoihin. Työskentelytavoissa korostuvat vuorovaikutus ja ryhmässä toimimisen taidot. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä kristillistä moninaisuutta ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista kristillisyyden ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*

- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy kristinuskon historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään. Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustumalla monipuolisesti kristinuskon asemaan ja vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Hyvinvointiosaamisen *opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.*

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa Maailmanlaajuinen kristinusko (UE2, 2 op) perehdytään kristinuskon moninaisuuteen Euroopassa ja muualla maailmassa niin historiallisten kuin ajankohtaistenkin ilmiöiden kautta. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristössään ilmeneviä maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä ja oppii tulkitsemaan niitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailman uskontojen ja uskonnollisten liikkeiden historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään. Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija rakentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Moduulissa käsiteltävien sisältöjen avulla opiskelija saa valmiuksia reflektoida uskontojen ja katsomusten roolia yhteisöjen kulttuuriperinnössä, yksilöiden elämässä ja globaalissa maailmassa ja tämän kautta saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Globaali- ja kulttuuriosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3, 2 op) tutustutaan Aasiassa syntyneisiin ja vaikuttaviin uskontoihin ja katsomuksiin, alkuperäisuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä niiden erilaisiin vaikutuksiin nykypäivänä eri puolilla maailmaa. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Arviointi numeroarvosanalla 4-10.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*

- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa Suomen ja lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii ymmärtämään uskontokentän muotoutumiseen vaikuttaneita historiallisia tapahtumia sekä huomaamaan uskontojen vaikutusta lähiympäristössään. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailmankatsomusten historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen Suomessa ja lähialueellaan sekä kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään. Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Yhteiskunnallisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta (UE4, 2 op) tutustutaan Suomen katsomukselliseen kenttään ja selvitetään nykypäivän tilanteeseen vaikuttaneita historiallisia tapahtumia sekä rakennetaan ymmärrystä toimia monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Arviointi numeroarvosanalla 4-10.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä taiteissa ja populaarikulttuurissa ilmenevää monikatsomuksellisuutta ja -kulttuurisuutta ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailmankatsomusten historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen taiteissa ja populaarikulttuurissa sekä kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään. Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteeseen ja populaarikulttuurin liittyvät sisällöt tukevat opiskelijan monilukutaidon kehittymistä sekä eettisten ja esteettisten arvojen pohdintaa. Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan sekä uskonnollisiin teemoihin populaarikulttuurissa opiskelija tutustuu erilaisiin informaation esittämisen tapoihin. Opetuksessa opiskelijaa rohkaistaan kehittyvien tulkitsemisen taitojensa luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (UE5, 2 op) tarkastellaan uskontojen näkymistä taiteen eri muodoissa eri alueilta eri aikakausina. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Arviointi numeroarvosanalla 4-10.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ilmenemistä mediassa ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailmankatsomusten historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen mediassa ja tieteessä sekä kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään. Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Media-aineistojen lähdekriittisen tarkastelun avulla opintojaksossa on mahdollisuus tutustua uskontojen ja ympäristökysymysten suhteeseen, mikä tukee opiskelijan eettistä ja ympäristöosaamista. Opintojakson teemat lisäävät opiskelijan ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Opintojaksossa uskonnon ja median suhteen tarkasteluun kuuluu olennaisena osana uskontoihin liittyvien eettisten kysymysten tarkastelu. Ajankohtaisen uskonnon tutkimuksen ja uskontoon liittyvien mediasisältöjen tarkastelu ohjaa opiskelijaa pohtimaan monipuolisesti uskontojen eettisiä ulottuvuuksia sekä rohkaisee häntä pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Eettisyys ja ympäristöosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa Uskonto, tiede ja media tarkastellaan eri medioissa ilmenevää uskontojen käsittelyä ja analysoidaan erilaisten esittämis tyylien taustoja ja seurauksia. Opintojaksossa korostuu ajankohtaisen median seuraaminen ja median monilukutaito. Arviointi numeroarvosanalla 4-10.

Kertaava opintojakso, 2 op (UE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa lukion evankelis-luterilaisen uskonnon oppimäärää.
- Opiskelija harjaantuu vastaamaan ylioppilaskokeiden mukaisiin tehtävänantoihin.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeiden arviointiperusteisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Uskontojen tutkimus
- Maailmanuskonnot
- Uskontojen vaikutus kulttuureihin ja yhteiskuntiin
- Suomen uskonnollinen kenttä
- Ajankohtaiset uskontoihin liittyvät kysymykset

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Kertaavalla opintojaksolla (UE7, 2 op) kerrataan evankelis-luterilaisen uskonnon oppimäärän sisältöjä ja harjaannutaan ylioppilaskokeen vaatimissa taidoissa. Opintojakso saattaa sisältää pieniä kuluja retkistä - nämä on mahdollista korvata muilla tehtävillä. Arviointi: S (suoritettu).

Projekti-opintojakso, 2 op (UE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oman projektin suunnittelu / vapaaehtoistyö / koulun opintomatkat...

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö sovitaan opintojaksokohtaisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi sovitaan tapauskohtaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Projekti-opintojaksoon (UE8, 2 op) voidaan hyväksilukea koulun kanssa tehtävät laajemmat kurssit ja/tai matkat, vapaaehtoisprojekteja (esim. isoskoulutus, partionjohtajan kurssi) tai opiskelijan itse suunnittelema katsomusaineiden tavoitteiden alle sopiva kokonaisuus. Opintojaksoon saattaa sisältyä kuluja. Arviointi: S (suoritettu).

Muun katsomusaineen opintojakso, 2 op (UE09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Suoritetun katsomusaineen opintojakson tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suoritetun katsomusaineen opintojakson sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on suoritettavan katsomusaineen opintojakson mukainen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajenna sivistystäsi lukemalla jonkin toisen katsomusaineen jokin opintojakso! Jonkin muun katsomusaineen opintojakson suorittamisesta hyväksiluetaan 2 op laajuisesti opintojakso evankelis-luterilaiseen oppimäärään (UE9). Arviointi: kyseisen opintojakson mukainen arviointi.

7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*

- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Vuorovaikutusosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Ortodoksisuus maailmalla, 2 op (UO02)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*
- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Jakson opetus lisää opiskelijan itsetuntemusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
    - opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Hyvinvointiosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*
- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*

- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
    - opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Vuorovaikutusosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka*

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä*
- *• tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa*
- *ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan*
- *kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa*
- *luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Jakson tehtävät tukevat opiskelijan osallisuuden tunnetta ja osallistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Yhteiskunnallisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta*
- *kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja*
- *perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta*
- *tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja*
- *ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*
- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Jakson sisällöt kehittävät globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
    - opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Globaali- ja kulttuurisosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan*
- *perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta*
- *perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan*
- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma*
- *uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*
- *tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jakson sisällöt antavat valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
    - opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

7.9.3. Katolinen uskonto (KT3)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen ja erityisesti katolisen kirkon sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa toimintaympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä, katolisen kulttuurin määrittely*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa, uskonnonvapaus ihmisoikeutena sekä uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *uskonnon ja tieteen suhde, erityisesti katolisesta näkökulmasta*
- *kristinuskon synty, keskeiset opit, etiikka, uskonnon harjoittaminen ja sisäinen monimuotoisuus katolisen tutkimuksen valossa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi ja elämäntapa sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *katolisen kirkon suhteet juutalaisuuteen ja islamiin*
- *pyhien kirjoitusten synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa, katolinen Raamattu*
- *historiallisia ja ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Vuorovaikutusosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kristinuskon merkitystä katolisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy katolilaisuuden erilaisiin ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa ja osaa hahmottaa niiden suhteen katolisen kirkon viralliseen oppiin*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää mediasisältöä ja keskustelua.*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *katolisen kristillisyyden synty ja kehitys, kirkon erityispiirteet, suhde Raamattuun, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset historiassa*
- *ortodoksisen ja protestanttisen kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *katolisten sääntökuntien merkitys kirkossa ja yhteiskunnassa*
- *uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa*
- *kirkon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa globaalisti*
- *ekumenia ja uskontojen välinen dialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon ja katolisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustumalla monipuolisesti kristinuskon asemaan ja vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä

    - opiskelijan oppimista ohjaten

- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö

- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Hyvinvointiosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää, niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä suhdetta katoliseen kirkkoon*
- *tuntee Aasiassa esiintyvien uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen keskeisiä piirteitä ja levinneisyyttä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *katolisen kirkon suhtautuminen muihin uskontoihin*
- *Intian uskonnot ja niiden vaikutus kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *Kiinan uskontojen ja katsomusten vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan*
- *shintolaisuus ja muut Japanin uskonnot*
- *Intian, Kiinan ja Japanin uskontojen vaikutus länsimaissa sekä uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*
- *luonnonuskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *katolinen kirkko ja uskontojen välinen dialogi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Vuorovaikutusosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollisuutta ja tunnistaa sen vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tutustuu kristilliseen historiaan katolisesta Ruotsin vallan ajasta nykypäivään ja perehtyy katolisen kirkon vaiheisiin suhteessa muihin uskonnollisiin suuntauksiin Suomessa*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa*
- *perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset ja skandinaaviset uskonnot suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *katolisuus suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristilliset suuntaukset Suomessa*
- *katolisia yhteisöjä Suomessa ja niiden suhde yhteiskuntaan*
- *muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa katolisen kirkon näkökulmasta*
- *uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa, katolinen perhekäsitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Jakson tehtävät tukevat opiskelijan osallisuuden tunnetta ja osallistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
  - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
  - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
  - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
  - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
  - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Yhteiskunnallisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskontojen ja taiteen suhdetta yleisesti*
- *ymmärtää uskonnollisen taiteen sekä luovan ilmaisun merkityksen kulttuurin muodostumisessa, erityisesti katolisen kirkon vaikutuksen länsimaisen taiteen kehityksessä historiallisesti sekä nykyajassa*
- *perehtyy siihen, miten taiteiden avulla voidaan ilmaista uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan omassa ympäristössään.*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus*
- *katolisen kirkon suhde taiteisiin*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *Raamatun kertomusten ja katolisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla: historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä kuvataiteesta, musiikista, kirjallisuudesta sekä elokuvataiteen, TV:n ja sähköisen median piiristä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Jakson sisällöt kehittävät globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Globaali- ja kulttuuriosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla, erityisesti katolisesta näkökulmasta*
- *ymmärtää katolisen kirkon suhteen tieteisiin historiallisesti sekä nykypäivänä*
- *tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa yleensä sekä erityisesti katolisen kirkon ja katolisten yhteisöjen tuottamaan kansainväliseen uutisointiin*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla pyritään huomioimaan opetuksen tauottaminen opiskeluhyvinvoinnin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla*
- *katolisen kirkon ja tieteen suhde*
- *katolisten korkeakoulujen rooli ja vaikutus tieteeseen historiallisesti ja nykypäivänä*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä*
- *katolinen media Suomessa ja kansainvälisesti*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jakson sisällöt antavat valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä

    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

7.9.4. Islamin uskonto (KT4)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (2 op, 2 op (UI01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta*

- *pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Jakson opetus lisää opiskelijan itsetuntemusta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen islam

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa*
- *tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen islam

- *islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus*
- *poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet*
- *islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa*
- *suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa*
- *uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa*
- *ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Jaksolla opiskelu lisää itsetuntemusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Jaksolla opiskelu rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeita, 2 op (UI03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *ymmärtää islamin suhdetta hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *islamin suhde hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen ennen ja nyt*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa tunnistaa ja analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, erityisesti muslimeihin*
- *hahmottaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden merkitystä suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinuskoa yhteiskunnan muokkaajana Suomessa ennen ja nyt sekä niiden vaikutusta islamiin Suomessa*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa; uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina; uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *muslimien historia ja nykypäivä Suomessa sekä uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia rakentaa kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuureissa, 2 op (UI05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten taiteen kautta ilmaistaan islamilaista ajattelua ja uskonnon oppeja*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *islamilainen taide ja islamin keskeisten piirteiden ja oppien ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri islamin erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *taide muslimivähemmistön ilmaisukeinona*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus eri taiteen aloilla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: klassisen islamin tieteenalat ja teologia, uskontotiede sekä yhteiskuntatiede tutkimusaloina*
- *islamilainen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä

visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

*Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan*

näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

***Globaali- ja kulttuuriosaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*

- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.

- Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii uusia ilmaisukeinoja ja vahvistaa näin omaa hyvinvointiaan ja kasvuaan oppijana. KU1-opintojakson kantavana teemana on opiskelijan omien ilmaisullisten keinojen etsiminen, tunnistaminen ja vahvistaminen. Ilmapiiri on hyväksyvä ja kannustava sekä itsetuntemuksen kasvua tukeva ja ruokkiva.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla työskennellään vuorovaikutuksessa opettajan ja opiskelijoiden kesken mm. yhteisten teoskatselmusten ja kritiikkien puitteissa. Opiskelija oppii antamaan ja ottamaan vastaan rakentavaa palautetta ja hyödyntämään sitä. Myös ryhmätyöskentely on yksi opintojakson luontevista työskentelymuodoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan opintojaksojen tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Vuorovaikutusosaamista ja hyvinvointiosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen perusopintojakso, jolla syvennetään omaa kuvailmaisua, opitaan käyttämään taiteen peruskäsitteistöä ja tutustutaan visuaaliseen kulttuuriin. Opintojaksolla käytetään monipuolisesti taiteen tekemisen eri tekniikoita ja materiaaleja.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
- Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään toimivan suunnittelun merkityksen arjen hyvinvoinnin osana.

Vuorovaikutusosaaminen

Jaksolla työskennellään vuorovaikutuksessa opettajan ja opiskelijoiden kesken mm. yhteisten teoskatselmusten ja kritiikkien puitteissa. Opiskelija oppii antamaan ja ottamaan vastaan rakentavaa palautetta ja hyödyntämään sitä. Myös ryhmätyöskentely on yksi opintojakson luontevista työskentelymuodoista

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Sekä rakentamisessa, että tuotesuunnittelussa eettisesti kestävät, mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavat ja luonnonvaroja haaskaavat tuotantotavat ovat tärkeitä. Kierrätyksen ja valmiiden tuotteiden uusiokäytön rooli korostuu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Rakennettu ympäristö ja meitä ympäröivä esinemaailma ovat osittain yhteisiä kaikille kulttuureille, osittain paikallisen, oman kulttuurin ja yhteiskunnan muovaamia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan opintojaksojen tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Vuorovaikutus-, hyvinvointi-, eettisyys- ja ympäristöosaamista sekä globaalia- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan luonnonvaraista, rakennettua ja kulttuurista ympäristöä. Tutustutaan muotoilun ja arkkitehtuurin perusteisiin.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
- Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan yhteiskunnallista osaamista käytännön tehtävien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista käytännön tehtävien kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan opintojaksojen tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Yhteiskunnallista, monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan mm. median sisältöihin ja tuotteisiin, median käsitteistöön ja kuvatyyppeihin sekä median ajankohtaisiin ilmiöihin ja kysymyksiin.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
- Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat keskiössä opintojaksolla, jossa käsitellään taiteen kuvia osana kulttuuria.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Myös eettisyys ja ympäristöosaaminen ovat kiinteästi sidoksissa taiteesta puhumiseen ja sen tuottamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan opintojaksojen tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Globaalia-, kulttuuri- ja ympäristöosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KU04 TAITEEN MONET MAAILMAT

Opintojaksolla tutkitaan mm. taiteen sisältöjen ja ilmiöiden yhteyksiä omiin kuviin. Tarkastellaan eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta sekä kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle.

Nykytaiteen työpaja, 2 op (KU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Nykytaiteen ilmiöihin pureudutaan yhteiskunnallisen osaamisen kulmaa hyödyntäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Myös globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat oleellisia osia nykytaiteen kentässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yhteiskunnallista, globaalia- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan eri keinoin nykytaiteen ilmiöihin.

Lavastus ja puvustus, 2 op (KU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta. Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija toimii osana ryhmää, ideoi ja toteuttaa yhteisiä tavoitteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Produktion opintojaksot toteutetaan LULU-aineiden yhteistyönä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista, monitieteellistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla suunnitellaan ja toteutetaan produktio yhdessä muiden taideaineiden kanssa.

Aiheena ihminen, 2 op (KU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan mm. vuorovaikutusosaamista erilaisin pari- ja ryhmätyöskentelytöin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista ja hyvinvointiosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään ihmisen kuvaamiseen eri välineitä hyödyntäen.

Maalaus, 2 op (KU08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.

Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija vahvistaa omaa hyvinvointiosaamistaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Työpajassa opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista ja hyvinvointiosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa kehitetään omaa ilmaisua tutustumalla eri maalaustekniikoihin.

Savipaja ja kuvanveisto, 2 op (KU09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen ovat tärkeä osa työpajan toimintakulttuuria.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään kolmiulotteiseen muotokieleen mm. keramiikan keinoin.

Valokuva, 2 op (KU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta. Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Valokuvataide käsittelee maailmanlaajuisia aiheita ja erilaisia kulttuurisia ilmiöitä ja kehittää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Valokuvaus on keino ottaa kantaa ja tutkia yhteiskunnallisia kysymyksiä ja ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Globaalia- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa tutustutaan valokuvaan ilmaisumuotona.

Elokuva, 2 op (KU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta. Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Valokuvaus on keino ottaa kantaa ja tutkia yhteiskunnallisia kysymyksiä ja ilmiöitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Valokuvataide käsittelee maailmanlaajuisia aiheita ja erilaisia kulttuurisia ilmiöitä ja kehittää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Globaalia- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa tutustutaan valokuvaan ilmaisumuotona.

Elokuva 2, 2 op (KU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta. Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa

ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Elokuva on keino ottaa kantaa ja tutkia yhteiskunnallisia kysymyksiä ja ilmiöitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia projekteissaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa syvennetään jo opittuja elokuvan tekemisen taitoja itsenäisesti toteutettavan projektin muodossa.

Kokeileva kuvailmaisu, 2 op (KU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Työpajassa opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan uusin menetelmin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen ovat keskeisiä voimavaroja työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutustaitoja, hyvinvointiosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa toteutetaan erilaisia projekteja taiteen ilmaisukeinoja ja ilmiöitä yhdistäen.

Tavoitteena kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KU14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa omaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan tähtäimenään lukiodiplomin suorittaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa syvennetään lukiodiplomin suorittamisessa tarvittavia taitoja.

Sarjakuva, 2 op (KU15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen ovat sarjakuvassa tärkeissä rooleissa. Sarjakuvalle on ominaista eri taiteenalojen ja kulttuurillisten ominaisuuksien yhdistäminen taidemuodolle ominaisella tavalla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen ovat sarjakuvassa tärkeissä rooleissa. Globaalit ilmiöt ja kulttuurien moninaisuus näyttäytyy sarjakuvassa ja sen tarinankerronnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monitieteistä ja luovaa sekä globaalia- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa tutustutaan sarjakuvaan ilmaisumuotona.

Taidegrafiikka, 2 op (KU16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Työpajassa opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan uusin menetelmin.

Hyvinvointiosaaminen

Työpajassa opiskelija vahvistaa hyvinvointiosaamistaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan uusin menetelmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista ja hyvinvointiosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa tutustutaan taidegrafiikkaan ilmaisumuotona.

Maalaus 2, 2 op (KU17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Työpajassa opiskelija vahvistaa hyvinvointiosaamistaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Työpajassa opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista ja hyvinvointiosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa vahvistetaan jo opittuja taitoja ja keskitytään oman ilmaisun syventämiseen omien kiinnostusten kohteiden mukaisesti.

Valokuva 2, 2 op (KU18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia projekteissaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Valokuvataide käsittelee maailmanlaajuisia aiheita ja erilaisia kulttuurisia ilmiöitä ja kehittää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monitieteistä ja luovaa osaamista sekä globaalia- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työpajassa syvennetään jo opittuja valokuvan tekemisen taitoja omien kiinnostusten mukaisesti.

Kuvataiteen projekti 1, 2 op (KU19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
  Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija vahvistaa omaa hyvinvointiosaamistaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan valitsemassaan teemassa ja ilmaisumuodossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Osaksi kuvataiteen opintoja voidaan myös räätälöidä opiskelijan erityisosaamisen pohjalta yksilöllinen kuvataideprojekti.

Kuvataiteen projekti 2, 2 op (KU20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta. Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija vahvistaa omaa hyvinvointiosaamistaan syventämällä omaa kuvallista ilmaisuaan valitsemassaan teemassa ja ilmaisumuodossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Osaksi kuvataiteen opintoja voidaan myös räätälöidä opiskelijan erityisosaamisen pohjalta yksilöllinen kuvataideprojekti.

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kuvataidediplomi suoritetaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan abiturienttivuoden toisessa jaksossa lukiodiplomiopintojaksolla. Ennen kuvataidediplomia pitää olla suoritettuna vähintään neljä kuvataiteen opintojaksoa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataiteen lukiodiplomissa opiskelija hyödyntää ja osoittaa lukio-opinnoissaan keräämiään taitoja monitieteellisessä ja luovassa osaamisessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kuvataiteen lukiodiplomi arvioidaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Arviointiin osallistuu ulkopuolinen arvioija. Lukiodiplomin arvosana (4-10) annetaan suorittajalle erikseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataidediplomi suoritetaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan abiturienttivuoden toisessa jaksossa lukiodiplomiopintojaksolla. Ennen kuvataidediplomia pitää olla suoritettuna vähintään neljä kuvataiteen opintojaksoa.

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD04)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kantaa vastuuta erityisestä projektista ja kehittää kykyään itsenäiseen työhön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnan lukiodiplomi arvioidaan valtakunnallisten kriteerien mukaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Liikunnan lukiodiplomin suorittaessaan opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Diplomin osat ovat liikuntakykyisyys, liikuntatiedot (tutkielma), harrastuneisuus / erityisosaaminen ja yhteistyötaidot. Lisäksi opiskelija tekee portfolion, jossa hän pohtii mm. omia vahvuuksiaan liikkujana. Diplomi arvioidaan valtakunnallisten kriteerien mukaan. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun*

säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. ***Yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät ***eettisyytenä ja ympäristöosaamisena****, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri

muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI01)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaiset liikuntatehtävät, -leikit ja pelit kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan liikuntatietoihin ja -taitoihin sekä osallistumiseen ja työskentelyyn liikuntatunneilla
    - summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä liikuntatiedoissa ja –taidoissa sekä liikuntatuntien aikaisessa osallistumisessa ja työskentelyssä
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden, mittaamalla ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista ja vuorovaikutusosaamista sekä eettisyys ja ympäristöosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Esimerkiksi vuorovaikutusosaamiseen liittyvää työskentelyä ja oppimista arvioidaan jakson aikana mm. aloitteellisuuden ja kanssakäymisen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oppiva liikkuja -jaksolla liikutaan monipuolisesti itseä kehittäen ja liikunnan ilosta nauttien. Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja. Opintojaksolla pyritään hyödyntämään ja tekemään tutuksi paikallisia liikuntatiloja- ja toimijoita sekä ulkoliikunta-alueita. Jakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI02)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hyödyntää kurssilla liikuntateknologiaa tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisuuksien mukaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan liikuntatietoihin ja -taitoihin sekä osallistumiseen ja työskentelyyn liikuntatunneilla
    - summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä liikuntatiedoissa ja –taidoissa sekä liikuntatuntien aikaisessa osallistumisessa ja työskentelyssä
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden, mittaamalla ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista sekä eettisyys ja ympäristöosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Esimerkiksi hyvinvointiosaamiseen liittyvää työskentelyä ja oppimista arvioidaan jakson aikana mm. opiskelijan tekemän aktiivisuus- ja toimintakykyarvion perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aktiivinen elämä -jaksolla tehdään monipuolisesti erilaisia liikuntatehtäviä ja nautitaan liikunnan ja kuntoilun tuomasta hyvästä olosta. Jaksolla kehitetään edelleen kykyä omatoimiseen

järkevään harjoitteluun, arvioidaan omia fyysisiä ominaisuuksia ja oman elämäntyylin aktiivisuutta sekä nautitaan liikunnasta yksin ja yhdessä. Jaksolla pyritään hyödyntämään ja tekemään tutuksi paikallisia liikuntatiloja- ja toimijoita sekä ulkoliikunta-alueita. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa jakson arviointitehtävissä. Jakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin, mikä kehittää luovaa osaamista ja ongelmanratkaisutaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaiset liikuntatehtävät, -leikit ja pelit kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten

- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan liikuntatietoihin ja -taitoihin sekä osallistumiseen ja työskentelyyn liikuntatunneilla
    - summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä liikuntatiedoissa ja –taidoissa sekä liikuntatuntien aikaisessa osallistumisessa ja työskentelyssä
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden, mittaamalla ja itsearvioinnin keinoin

- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Esimerkiksi vuorovaikutusosaamiseen liittyvää työskentelyä ja oppimista arvioidaan jakson aikana mm. aloitteellisuuden ja kanssakäymisen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uudet mahdollisuudet -jaksolla harjoitellaan monipuolisesti ja tutustutaan mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin. Jaksolla pyritään hyödyntämään paikallisia yhteistyöverkostoja ja liikuntatoimijoita. Jakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- pitkäjänteinen tanssiharjoittelu ja osallistuminen tanssiesitysten järjestämiseen sekä tanssiesitykseen

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Yhdessä toteutettava vanhojenpäivä ja tanssiesitykset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Paritanssien harjoittelu ja tanssipäivän suunnittelu kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden ja vertaisarvioinnilla.
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *vuorovaikutusosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Vuorovaikutusosaamiseen liittyvää työskentelyä ja oppimista arvioidaan jakson aikana mm. aloitteellisuuden ja kanssakäymisen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhdessä liikkuen -jaksolla nautitaan tanssin ja yhdessäolon riemusta. Jaksolla harjoitellaan erilaisia vanhoja ja uudempia pari- ja ryhmätansseja sekä järjestetään vanhojenpäiväjuhla. Jakso suoritetaan sekä harjoituksiin että tanssiesityksiin osallistumalla. Jakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Jakson sisällöt suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omat voimavaransa liikkujana. Tavoitteena on löytää itselleen sopivia rentouttavia, iloa tuottavia ja kuntoa kehittäviä liikuntamuotoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan liikuntatietoihin ja -taitoihin sekä osallistumiseen ja työskentelyyn liikuntatunneilla
    - summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä liikuntatiedoissa ja –taidoissa sekä liikuntatuntien aikaisessa osallistumisessa ja työskentelyssä
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden, mittaamalla ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista ja yhteiskunnallista osaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Esimerkiksi yhteiskunnalliseen osaamiseen liittyvää työskentelyä ja oppimista arvioidaan jakson aikana mm. aloitteellisuuden, ryhmässä toimimisen ja välineistä huolehtimisen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Virkistystä liikunnasta -jakso suunnitellaan yhdessä. Jaksolla tehdään virkistystä, rentoutumista ja elämyksiä lisäävää liikuntaa. Jaksolla pyritään hyödyntämään lähiliikuntapaikkoja monipuolisesti. Jakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Rentoutus- ja stressinhallinta, 2 op (LI06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Stressin hallinnan taitojen kehittäminen
- Rentoutumisen ja hyväksyvän läsnäolon taitojen kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Palauttavaa liikuntaa
- Rentoutusharjoituksia
- Tietoisen läsnäolon ja hengittämisen harjoituksia
- Opintojaksossa voidaan hyödyntää lähellä olevaa luontoympäristöä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson harjoitteet kehittävät stressinhallinta- ja rentoutumistaitoja. Itsearvioinnin kautta opiskelija voi reflektoida omaa toimintakykyään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu osallistuminen ja läsnäolo. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Rentoutus- ja stressinhallinnan opintojaksolla opitaan keinoja tunnistaa ja hallita stressin oireita rauhallisen virkistysliikunnan ja rentoutusharjoitteiden kautta. Opintojakso tarjoaa palautumisen hetkiä koulupäivien aikana.

Kehonhuolto, 2 op (LI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on edistää toimintakykyä kehonhuollon avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla voidaan hyödyntää lähiympäristöä.
- Erilaiset kehonhuoltomenetelmät ja harjoitukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Kehonhuollon opintojaksolla korostuva oman ruumiin kanssa työskentely kehittää vastuullista, tiedostavaa ja arvostavaa suhtautumista hyvinvointiin ja toimintakykyyn.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korotuu työskentely ja läsnäolo. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Kehonhuollon opintojaksolla saat mahdollisuuden palautua ja kehittää tuki- ja liikuntaelinten hyvinvointia: lihasten ja nivelten joustavuutta, liikelaajuutta, tasapainoa, ryhtiä ja liikeratojen sekä voimankäytön ja venytysten tarkkuutta. Oletpa aktiiviurheilija tai penkki- sellainen, voit hyödyntää kehonhuollon harjoitteita ja edistää kehosi toimivuutta omalla tasollasi.

Kuntosaliharjoittelu 1 - perusteet, 2 op (LI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- fyysisen harjoittelun yleisperiaatteiden ja kuntosaliharjoittelun perusteiden oppiminen
- yleisimpien perusliikkeiden suoritustekniikoiden oppiminen
- perusvoimaa kehittävän ohjelman laatimisen osaaminen
- pitkäjänteinen ja järkevä harjoittelu oman kuntosaliohjelman mukaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- harjoittelun yleisperiaatteet
- voiman lajit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija edistää fyysistä toimintakykyään ja monipuolistaa liikunnallista osaamistaan. Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukeva liikuntamuoto.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tietää hyviä luotettavia lähteitä itsenäisen teoriaopiskelun toteuttamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuntosaliharjoittelun perusteet -jaksolla opitaan kuntosaliharjoittelun perusteet ja yleisimpien perusliikkeiden suoritustekniikat. Jaksolla opitaan tekemään oma kuntosaliohjelma ja harjoitellaan pitkäjänteisesti oman tavoitteen mukaisesti. Jaksolle on helppo osallistua sekä aloittelijana että harjaantuneena kuntoilijana. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kuntosaliharjoittelu 2, 2 op (LI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kuntosali- ja voimaharjoittelussa harjaantuminen
- pitkäjänteinen harjoittelu oman ohjelman mukaan
- monipuolisen harjoittelun merkityksen ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- voimaharjoittelu ja ruokavalio
- monipuolinen harjoittelu voimaominaisuuksien kehittämisessä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija edistää fyysistä toimintakykyään ja monipuolistaa liikunnallista osaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuntosaliharjoittelu 2 -jaksolla harjoitellaan säännöllisesti ja pitkäjänteisesti oman ohjelman mukaan. Jaksolla syvennetään voimaharjoittelun teoriaa ja tekniikoita ottaen huomioon harjoittelijoiden yksilöllinen taso. Jaksolla opitaan urheilijan ruokavaliosta ja opitaan arvioimaan omaa harjoittelua kokonaisuutena. Jakson voivat valita kaikki Kuntosali 1 -jakson suorittaneet aloittelevat ja harjaantuneet kuntoilijat. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Palloilu 1, 2 op (LI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on syventää jo tuttuja pallopelejä ja niiden sovellutuksia, viitepelejä ja pelitaktiikoita sekä tutustua uusiin palloilulajeihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lajeina mm. jalkapallo, koripallo, beach volley, käsipallo, lacrosse, tennis, maahockey ja pesäpallo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jakson tavoitteena on syventää jo tuttuja pallopelejä ja niiden sovellutuksia, viitepelejä ja pelitaktiikoita sekä tutustua uusiin palloilulajeihin. Palloilu 1 toteutetaan pääosin ulkona. Jakson pallopelejä ovat mm. jalkapallo, koripallo, beach volley, käsipallo, lacrosse, tennis, maahockey sekä pesäpallo. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Paini ja kamppailu, 2 op (LI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Monipuolinen harjoittelu

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Turvallista kamppailua, kehonhallintaa, lihaskuntoharjoittelua, ketteryyttä ja voimistelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Turvallista kamppailua, kehonhallintaa, lihaskuntoharjoittelua, ketteryyttä sekä voimistelua. Jakso sopii kaikille, ja kehittää motorisia valmiuksia myös mm. joukkuelajeihin. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Lajivalmennus, 2 op (LI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteellinen ja aktiivinen harjoittelu

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ketteryys ja kehonhallinta, lihaskuntoharjoittelu
- Sisältö suunnitellaan osin yhdessä ryhmän kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Jakso on tarkoitettu aktiivisesti liikuntaa harrastaville. Jakso sisältää kehonhallintaa, lihaskuntoharjoittelua, ketteryyttä sekä eri lajien harjoittelua ryhmässä sekä itsenäisesti. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Liikunnan projektijakso, 2 op (LI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Aktiivinen osallistuminen liikunnalliseen projektiin
- Projektin suunnittelu ja toteutus

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liikunnallinen projekti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältötavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Liikunnallisen projektin suunnittelu ja toteutus. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukion liikuntadiplomi suoritetaan lukio-opintojen aikana valtakunnallisten ohjeiden mukaan.
- Ennen diplomin suorittamista tulee olla suoritettuna kahdeksan opintopistettä liikuntaa.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnan lukiodiplomi arvioidaan valtakunnallisten kriteerien mukaan. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Liikunnan lukiodiplomin suorittaessaan opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Diplomin osat ovat liikuntakykyisyys, liikuntatiedot (tutkielma), harrastuneisuus / erityisosaaminen ja yhteistyötaidot. Lisäksi opiskelija tekee portfolion, jossa hän pohtii mm. omia vahvuuksiaan liikkujana. Diplomi arvioidaan valtakunnallisten kriteerien mukaan. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Palloilu 2, 2 op (Li11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Jakson tavoitteena on syventää jo tuttuja pallopelejä ja niiden sovellutuksia, viitepelejä ja pelitaktiikoita sekä tutustua uusiin palloilulajeihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lajeina mm. futsal, koripallo, lentopallo, käsipallo, lacrosse, kin ball, sulkapallo ja salibandy

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arviointia toteutetaan mm. havainnoiden ja itsearvioinnin keinoin
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jakson tavoitteena on syventää jo tuttuja pallopelejä ja niiden sovellutuksia, viitepelejä ja pelitaktiikoita sekä tutustua uusiin palloilulajeihin. Palloilu 2 toteutetaan pääosin sisällä. Jakson pallopelejä ovat mm. futsal, koripallo, lentopallo, käsipallo, lacrosse, kin ball, sulkapallo ja salibandy. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan kahdessa osassa eri periodeissa (2op+1op). Tutkitaan polynomifunktioita, -yhtälöitä ja -epäyhtälöitä. Käydään läpi mm. toisen asteen yhtälön ratkaisukaava, binomikaavat ja polynomin jakaminen tekijöihin. Tutustutaan myös muunlaisiin funktioihin.

MAA3 Geometria, 2 op (MAA03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kykyään hahmottaa ja ratkaista erilaisia geometrisia ongelmia ja miten taitoa voi hyödyntää käytännön ongelmissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan geometrian peruskäsitteitä, määritetään kulmia, pituuksia, pinta-aloja sekä tilavuuksia. Käytetään laskinohjelmistoja piirtämiseen, laskemiseen sekä mittaamiseen.

MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hahmottaa tilanteita, joihin voidaan soveltaa matemaattista analyysia ja tarkastelua. Lisäksi opiskelija pystyy ratkaisemaan erilaisia ongelmia hyödyntäen analyysin metodeja ja vektoreita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä

opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan kahdessa osassa eri periodeissa (2op+1op). Luodaan yhteyksiä geometristen sekä algebrallisten käsitteiden välille. Tutustutaan analyyttisen geometrian peruskäsitteisiin, itseisarvoon sekä vektoreihin.

MAA05 Funktiot ja yhtälöt, 2 op (MAA05)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hahmottaa tilanteita, joihin voidaan soveltaa erilaisia funktioita ja yhtälöitä. Lisäksi opiskelija pystyy ratkaisemaan erilaisia ongelmia hyödyntäen tietojaan funktioista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan trigonometrisia funktioita, yksikköympyrää ja symmetriaa. Lisäksi tutustutaan logaritmin yhteyttä eksponenttifunktioon. Käydään läpi murtopotenssi, potenssien laskusääntöjä sekä eksponentti- ja logaritmifunktioita.

MAA06 Derivaatta, 3 op (MAA06)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää derivaatan käsitteen ja sen vaikutuksen matemaattiseen päättelyyn ja ympäröivään maailmaan erilaisten ongelmien ja havaintojen kautta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan funktion raja-arvoon ja sen kautta jatkuvuuteen ja derivaattaan. Derivoidaan funktioita mekaanisesti. Tutkitaan erilaisten funktion kulkua ja ääriarvojen määrittämistä derivaatan avulla.

MAA07 Integraalilaskenta, 2 op (MAA07)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ymmärtää integraalin käsitteen ja sen vaikutuksen matemaattiseen päättelyyn ja ympäröivään maailmaan erilaisten ongelmien ja havaintojen kautta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan ymmärtämään integraalifunktion käsite. Integroidaan, lasketaan määrättyjä integraaleja ja tutkitaan integraalifunktioiden avulla pinta-aloja ja tilavuuksia.

MAA08 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla lasketaan eri tapahtumien todennäköisyyksiä, käydään läpi todennäköisyyksien laskusääntöjä sekä kombinatoriikkaa. Havainnollistetaan ja tutkitaan erilaisia diskreettejä jakaumia sekä lasketaan niiden tunnuslukuja. Lisäksi tutustutaan korrelaatioon.

MAA09 Talousmatematiikka, 1 op (MAA09)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija hahmottaa talouden vaikutusta ympäröivään maailmaan ja millaisia eettisiä ja ympäristöllisiä vaikutuksia erilaisilla talouden muuttujilla on

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan soveltamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja. Voidaan tarkastella esimerkiksi ekologisten resurssien riittävyyttä esimerkiksi lukujonoja hyödyntäen. Hyödynnetään symbolista laskentaa esimerkiksi annuiteettilainaa laskiessa. (Kurssi vastaa lyhyen matematiikan kurssia MAB07)

MAA10 3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*

- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kykyään hahmottaa ja ratkaista erilaisia 3D-geometrisia ongelmia ja miten taitoa voi hyödyntää käytännön ongelmissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten yhteydessä. Sovelletaan vektorien laskemista kolmiulotteisissa tilanteissa sekä tutustutaan kahden muuttujan funktioihin.

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*

- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Käydään läpi logiikan ja lukuteorian alkeet sekä peruskäsitteet. Tutustutaan ohjelmointiin ja algoritmeihin.,

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*

- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hahmottaa tilanteita, joihin voidaan soveltaa matemaattista analyysia ja tarkastelua. Lisäksi opiskelija pystyy ratkaisemaan erilaisia ongelmia hyödyntäen analyysin metodeja ja jatkuvaa jakaumaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan ja syvennetään mooduuleissa MAA6 ja MAA7 opiskeltuja analyysin käsitteitä. Perehdytään lisäksi jatkuvaan todennäköisyysjakaumaan, esimerkkinä normaalijakauma.

MAA13 Tuki-ja korotuskurssi, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- MAY01-MAA10 kurssien sisältöjen hallinnan kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- MAY01-MAA10 kurssien sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii matemaattista sanastoa ja kommunikoimaan sen avulla muiden kanssa. Lisäksi vaihtelevat työtavat kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista

tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kolmannen vuoden opiskelijoille suunnattu kurssi. Tällä kurssilla voi korottaa yhtä huonosti mennyttä pakollista pitkän matematiikan kurssiaan (tai poikkeustilanteissa myös arvostelua K) kirjoittaa yo-kirjoituksissa sitten pitkän tai lyhyen matematiikan. Käy myös syksyn yo-kirjoituksiin tukea tarvitseville.

MAA14 Kertauskurssi, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan rauhalliseen tahtiin kurssien MAY01-MAA10 sisältöjä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- MAY01-MAA10 kurssien sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii matemaattista sanastoa ja kommunikoimaan sen avulla muiden kanssa. Lisäksi vaihtelevat työtavat kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän matematiikan kirjoittajille abivuonna suositeltava kurssi. Kerrataan rauhalliseen tahtiin kurssien MAA02-MAA10 teorioita ja käydään läpi perustehtäviä.

MAA15 YO-kirjoituksiin valmentava kurssi, 2 op (MAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjoittaa aikaisempien pitkän matematiikan kurssien sisältöjen hallintaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Funktiot ja yhtälöt
- Geometria
- Analyyttinen geometria ja vektorit
- Derivaatta ja integraali
- Tilastot ja todennäköisyys
- Talousmatematiikka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikurssi, jolla valmistaudutaan kirjoituksiin vanhojen yo-kokeiden avulla.

7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

MAB02 Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan muodostamaan ja käsittelemään lausekkeita sekä ratkaisemaan niden avulla muodostettuja yhtälöitä. Tutustutaan toisen asteen yhtälöön ja lukujonoihin.

MAB03 Geometria, 2 op (MAB03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kykyään hahmottaa ja ratkaista erilaisia geometrisia ongelmia ja miten taitoa voi hyödyntää käytännön ongelmissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan geometrian peruskäsitteitä, määritetään kulmia, pituuksia, pinta-aloja sekä tilavuuksia. Käytetään Geogebraa piirtämiseen, laskemiseen sekä mittaamiseen.

MAB04 Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

- Tutkitaan reaalimaailman ilmiöiden säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää kurssin sisältöjen yhteyden erilaisissa globaalin maailman ongelmien ratkaisussa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan reaalimaailman ilmiöiden säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia. Opiskellaan lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltamista. Arvioidaan mallien hyvyyttä.

MAB05 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opetellaan käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja ja niihin liittyviä tunnuslukuja. Tutustutaan laskinohjelmistojen tilasto-ominaisuuksiin. Opitaan todennäköisyyden käsite ja siihen liittyviä laskulakeja. Perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

MAB06 Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija hahmottaa talouden vaikutusta ympäröivään maailmaan ja millaisia eettisiä ja ympäristöllisiä vaikutuksia erilaisilla talouden muuttujilla on

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan lukujonoihin matemaattisina malleina. Perehdytään koronkorkoon ja talousmatematiikan peruskäsitteisiin.

MAB07 Talousmatematiikka, 1 op (MAB07)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*

- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa talouden vaikutusta ympäröivään maailmaan ja millaisia eettisiä ja ympäristöllisiä vaikutuksia erilaisilla talouden muuttujilla on

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan soveltamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja. Voidaan tarkastella esimerkiksi ekologisten resurssien riittävyyttä esimerkiksi lukujonoja hyödyntäen. Hyödynnetään symbolista laskentaa esimerkiksi annuiteettilainaa laskiessa.

MAB08 Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hahmottaa tilanteita, joihin voidaan soveltaa matemaattista analyysia ja tarkastelua. Lisäksi opiskelija pystyy ratkaisemaan erilaisia ongelmia hyödyntäen analyysin metodeja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan funktion muutosnopeutta. Opitaan derivaatan käsite ja sen käyttö muutosnopeuden mittana. Tutkitaan polynomifunktion kulkua ja opitaan määrittämään polynomifunktion suurin ja pienin arvo.

MAB09 Tilastolliset todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla vahvistetaan tilastojen käsittelytaitoja sekä opitaan, mitä ovat toistokoe, binomijakauma, normaalijakauma sekä luottamusväli.

MAB10 Yo-kirjoituksiin valmentava kurssi, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjoittaa aikaisempien lyhyen matematiikan kurssien sisältöjen hallintaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lausekkeet ja yhtälöt
- Geometria
- Matemaattiset mallit
- Tilastot ja todennäköisyys
- Talousmatematiikka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan ja syvennetään jo opittua ennen yo-kokeita.

MAB11 Kertaus- ja tukikurssi, 2 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- osaa ratkaista toisen asteen polynomiyhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä
- kertaa prosenttilaskennan periaatteet
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- peruslaskutoimitukset ja säännöt
- prosenttilaskenta
- ensimmäisen ja toisen asteen yhtälöiden ratkaiseminen
- polynomifunktiot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii matemaattista sanastoa ja kommunikoimaan sen avulla muiden kanssa. Lisäksi vaihtelevat työtavat kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana

suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Mahdollisuus korottaa moduulin MAY01 arvosanaa. Muuten kurssi arvostellaan hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan MAY01- kurssin perusasioita rauhalliseen tahtiin.

MAB12 Kertaus- ja tukikurssi 2, 2 op (MAB12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- osaa ratkaista toisen asteen polynomiyhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä
- kertaa prosenttilaskennan periaatteet
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- peruslaskutoimitukset ja säännöt
- prosenttilaskenta
- ensimmäisen ja toisen asteen yhtälöiden ratkaiseminen
- polynomifunktiot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii matemaattista sanastoa ja kommunikoimaan sen avulla muiden kanssa. Lisäksi vaihtelevat työtavat kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Mahdollisuus korottaa moduulien MAY02-MAB04 arvosanaa. Muuten kurssi arvostellaan hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan rauhalliseen tahtiin MAB02-MAB04 opintojaksojen sisältöjä.

7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

MAY Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op (MAY01)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kurssilla opittujen teoreettisten matematiikan sisältöjen yhdistämistä käytännön ongelmiin

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii matemaattista sanastoa ja kommunikoimaan sen avulla muiden kanssa. Lisäksi vaihtelevat työtavat kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää kurssin sisältöjen merkitystä yhteiskunnan kehityksen kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Summatiivinen arviointi perustuu opintojakson aikana suoritettavaan kokeeseen tai kokeisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan peruskoulun matematiikan sisältöjä ja tutustutaan lukion digitaalisiin työvälineisiin.

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*

- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU01)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*

- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen korostuu opintojakson sisällöissä yhdessä tekemisen kautta. Tuntitehtävät toteutetaan ryhmässä. Oppiaineelle ominaista on kannustava ja kokeilunhaluinen ilmapiiri opiskelussa.

Hyvinvointiosaaminen

Oma musiikkisuhde antaa opiskelijalle työkaluja itsensä ymmärtämiselle, mikä lisää hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Vuorovaikutusosaamista ja hyvinvointiosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Käytännön musisoinnin kautta opiskelija syventää musiikillisia tietojaan ja taitojaan sekä oppii hahmottamaan omaa musiikkisuhdettaan. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja ja kiinnitetään huomiota taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU02)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikin opiskeluun kuuluu ryhmän kanssa vuorovaikutuksessa toimiminen mikä tukee vuorovaikutusosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin opiskeluun luontevasti kuuluva opiskelun tauottaminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen tukee hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoittena on että opiskelija syventää yhteismusisointitaitojaan ja syventää musiikillista ilmaisuaan. Opintojaksolla analysoidaan musiikin kulttuurisia piirteitä suomalaisen musiikkikulttuurin tulokulmasta. Musiikin opiskeluun kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen ja muunlainen opiskelun tauottaminen mikä tukee vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja hyvinvointia.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU03)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät asiat avaavat ymmärrystä muita kulttuureita kohtaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Musiikillinen sivistys avartaa opiskelijan maailmankuvaa ja tukee yhteiskunnallisten taitojen karttumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU04)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöissä korostuu taiteiden välinen vuorovaikutus ja musiikin rooli ympäröivässä maailmassa myös muiden taidemuotojen osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson teemoihin liittyy eettisyyteen ja ympäristöosaamiseen liittyviä aihealueita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus.

Musiikkiproduktio 1, 2 op (MU05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana toteutetaan pohja produktiolle säveltämällä, sanoittamalla, sovittamalla sekä musisoimalla. Produktio tuotetaan valmiiksi MU15-opintojaksolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Opintojakson aikana toteutetaan pohja produktiolle säveltämällä, sanoittamalla, sovittamalla sekä musisoimalla. Produktio tuotetaan valmiiksi MU15-opintojaksolla.

Soittamisen työpaja, 2 op (MU06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla syvennetään eri instrumenttien soittotaitoja monipuolisen ohjelmiston avulla.
- Opintojaksolla tutustutaan lisäksi musiikin sovittamiseen sekä tuottamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson työtapoihin kuuluvat soittaminen, laulaminen, kuunteleminen sekä tvt:n hyödyntäminen opiskelussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään eri instrumenttien soittotaitoja monipuolisen ohjelmiston avulla. Opintojaksolla tutustutaan lisäksi musiikin sovittamiseen sekä tuottamiseen. Opintojakson työtapoihin kuuluvat soittaminen, laulaminen, kuunteleminen sekä tvt:n hyödyntäminen opiskelussa.

Laulutyöpaja, 2 op (MU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan laulamisen kautta erilaisiin musiikin osa-alueisiin ja syvennetään oman äänenkäytön tuntemusta.
- Lisäksi opintojaksolla tuotetaan omaa musiikkimateriaalia ja hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla lauletaan yhdessä ja yksin ja haetaan rohkeutta musiikilliseen ilmaisuun.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan laulamisen kautta erilaisiin musiikin osa-alueisiin ja syvennetään oman äänenkäytön tuntemusta. Opintojaksolla lauletaan yhdessä ja yksin ja haetaan rohkeutta musiikilliseen ilmaisuun. Lisäksi opintojaksolla tuotetaan omaa musiikkimateriaalia ja hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia.

Äänittämisen työpaja, 2 op (MU08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan musiikin tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opetellaan käyttämään musiikin tuottamis- ja äänitysohjelmia.
- Opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat oman pienimuotoisen äänitysprojektin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan musiikin tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan. Opintojaksolla opetellaan käyttämään musiikin tuottamis- ja äänitysohjelmia, ja opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat oman pienimuotoisen äänitysprojektin.

Tekniikan työpaja, 2 op (MU09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat perehtyvät syvemmin live-äänentoistoon ja ovat mukana lukion tilaisuuksien äänitekniikan toteuttamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään musiikkiteknologian mahdollisuuksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään musiikkiteknologian mahdollisuuksiin. Opiskelijat perehtyvät syvemmin live-äänentoistoon ja ovat mukana lukion tilaisuuksien äänitekniikan toteuttamisessa.

Kuoro 1, 2 op (MU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kuoro kokoontuu lukuvuoden aikana ja esiintyy lukion juhlatilaisuuksissa. Kuoroon voi osallistua usean lukuvuoden aikana ja siitä voi saada yhteensä neljä opintopistettä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.
Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro kokoontuu lukuvuoden aikana ja esiintyy lukion juhlatilaisuuksissa. Kuoroon voi osallistua usean lukuvuoden aikana ja siitä voi saada yhteensä neljä opintopistettä.

Kuoro 2, 2 op (MU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kuoro kokoontuu lukuvuoden aikana ja esiintyy lukion juhlatilaisuuksissa. Kuoroon voi osallistua usean lukuvuoden aikana ja siitä voi saada yhteensä neljä opintopistettä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.
Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro kokoontuu lukuvuoden aikana ja esiintyy lukion juhlatilaisuuksissa. Kuoroon voi osallistua usean lukuvuoden aikana ja siitä voi saada yhteensä neljä opintopistettä.

Oma produktio 1, 2 op (MU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulukohtaisia valinnaisia "oma produktio" -opintojaksoja voi suorittaa joko lukion ulkopuolella tapahtuvan musiikkiharrastuksen kautta tai osallistumalla esim. lukion musiikkiproduktioon (MU05 ja MU15) useana eri lukuvuotena.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulukohtaisia valinnaisia "oma produktio" -opintojaksoja voi suorittaa joko lukion ulkopuolella tapahtuvan musiikkiharrastuksen kautta tai osallistumalla esim. lukion musiikkiproduktioon (MU05 ja MU15) useana eri lukuvuotena.

Oma produktio 2, 2 op (MU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulukohtaisia valinnaisia "oma produktio" -opintojaksoja voi suorittaa joko lukion ulkopuolella tapahtuvan musiikkiharrastuksen kautta tai osallistumalla esim. lukion musiikkiproduktioon (MU05 ja MU15) useana eri lukuvuotena.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulukohtaisia valinnaisia "oma produktio" -opintojaksoja voi suorittaa joko lukion ulkopuolella tapahtuvan musiikkiharrastuksen kautta tai osallistumalla esim. lukion musiikkiproduktioon (MU05 ja MU15) useana eri lukuvuotena.

Oma produktio 3, 2 op (MU14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Koulukohtaisia valinnaisia "oma produktio" -opintojaksoja voi suorittaa joko lukion ulkopuolella tapahtuvan musiikkiharrastuksen kautta tai osallistumalla esim. lukion musiikkiproduktioon (MU05 ja MU15) useana eri lukuvuotena.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulukohtaisia valinnaisia "oma produktio" -opintojaksoja voi suorittaa joko lukion ulkopuolella tapahtuvan musiikkiharrastuksen kautta tai osallistumalla esim. lukion musiikkiproduktioon (MU05 ja MU15) useana eri lukuvuotena.

Musiikkiproduktio 2, 2 op (MU15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tuotetaan valmiiksi MU05-opintojaksolla aloitettu musiikkiproduktio.
- Opintojaksolla hyödynnetään aiemmin opittuja musiikillisia valmiuksia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla viimeistellään ja esitetään musiikillinen tuotos.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tuotetaan valmiiksi MU05-opintojaksolla aloitettu musiikkiproduktio. Opintojaksolla viimeistellään ja esitetään musiikillinen tuotos. Opintojaksolla hyödynnetään aiemmin opittuja musiikillisia valmiuksia.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukion musiikkidiplomi suoritetaan viimeisen opiskeluvuoden aikana valtakunnallisten ohjeiden mukaan.
- Ennen diplomin suorittamista tulee olla suoritettuna kahdeksan opintopistettä musiikinopintoja lukiossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin lukiodiplomissa opiskelija hyödyntää ja osoittaa lukio-opinnoissaan keräämiään taitoja monitieteellisessä ja luovassa osaamisessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Arviointiin osallistuu ulkopuolinen arvioija. Lukiodiplomin arvosana (4-10) annetaan suorittajalle erikseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion musiikkidiplomi tehdään viimeisen opiskeluvuoden aikana valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Ennen diplomin tekemistä tulee olla suoritettuna kahdeksan opintopistettä musiikinopintoja lukiossa.

7.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*

- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP01)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- Lumon lukiossa opinto-ohjausta toteutetaan koulun toimintakulttuuriin sopivilla toteutustavoilla.
- Lumon lukiossa OP1 suoritetaan Lukiolaiseksi kasvaminen -moduulissa syksyn alussa, yhteistyössä PS01 kanssa.
- Opiskelutaidot ja opiskelutekniikka painottuu PS1:een, mutta näitä käsitellään myös OP1:ssä
- Tässä moduulissa myös erityisopettaja omalta osaltaan työstää opiskelijoiden kanssa oppimaan oppimisen taitoja.
- OP1 osana opiskellaan myös lukio-opinnoissa tarvittavia atk-taitoja, kuten abitin käyttöä ja opiskelualustoja.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista tuodaan esille etenkin henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOJKS) laatimisen yhteydessä. Opiskelija tutustuu myös lukion hyvinvointipalveluihin, joiden avulla tuetaan opiskelijan jaksamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan tutustumalla kansainvälisiin opiskelu- ja koulutusvaihtoehtoihin lukion aikana ja sen jälkeen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Op1-osuus arvioidaan hyväksytty tai hylätty, moduulin arvosana muodostuu PS1- osaamisen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

• tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
• osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
• osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- runsaasti vierailijoita korkeakouluista ja edustajia työelämästä

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Opinto-ohjauksessa kannustetaan opiskelijaa tekemään rohkeasti omaan tulevaisuuteen liittyviä valintoja ja pohtimaan niitä monipuolisesti eri tietolähteitä hyödyntäen.
- Opiskelijaa ohjataan löytämään ajantasaiset ja luotettavat tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät omaa tulevaisuuden suunnittelua varten.
- Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittämisessä.
- Lukion loppuvaiheessa korostuu opiskelijan ylioppilaskirjoitus- ja urasuunnitelman laatiminen.
- Oppiaineessa hyödynnetään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustutaan yleisesti jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yrittäjyyden ja työelämän pelisääntöjen tuntemus

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan tutustumalla kansainvälisiin opiskelu-, koulutus- ja työskentelyvaihtoehtoihin lukion jälkeen.

Hyvinvointiosaaminen

Opinto-ohjauksen avulla tuetaan lukiolaisen stressinhallinta- ja paineensietokykyä sekä oman elämänhallintataitojen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen korostuvat tiedonhaussa koulutusvaihtoehtoihin. Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja lähdekriittiseen tiedonhakuun sekä kannustetaan uteliaisuuteen uuden koulutustiedon etsimisessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen tulee esille pohtimalla tulevaisuuden työelämätrendejä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvointi perustuu kirjallisiin tehtäviin kuten urasuunnitelmaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oppiaineessa hyödynnetään pääkaupunkiseudun korkeakouluyhteistyön suomia mahdollisuuksia kurkkaus-yms.kurssien muodossa. Tutustutaan alueen korkeakoulujen monipuoliseen koulutus- ja kurssitarjontaan sekä tutustutaan yleisesti jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla.

OP2-kurssi voi sisältää mahdollisia matkakustannuksia HSL:n alueella.

Tutor-kurssi, 2 op (OP04)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tutor on toisen vuoden opiskelija , joka auttaa ensimmäisen vuoden opiskelijaa kotoutumaan Lumon lukioon.

Hyvinvointiosaaminen

Tutor-opiskelija auttaa ensimmäisen vuoden opiskelijoita opastamalla ja tutustuttamalla Lumon lukion tiloihin, henkilökunnan jäseniin sekä muihin opiskelijoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tutor-toiminta arvioidaan hyväksytty/hylätty-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutorit ovat 2. vuoden opiskelijoita, jotka auttavat 1. vuoden opiskelijoita ryhmäytymään osaksi Lumon lukiota.Haku tutoriksi tapahtuu 1. vuoden keväällä.

Lukiolainen työelämässä-kurssi, 2 op (OP05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Itsenäinen kurssi, jossa teet portfoliota kesätyöstäsi: haastattelet työnantajaasi ja pidät oppimispäiväkirjaa ym.
- Jos haluat suorittaa kurssin, ota yhteyttä omaan opoosi.
- Lukiolainen työelämässä -kurssin suorittaminen edellyttää vähintään kahden viikon työskentelyä työpaikassa, kurssiin liittyvien kirjallisten tehtävien palauttamista ja tapaamista opinto-ohjaajan kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin alussa ja lopussa on oposi pitämä haastattelu.
- Suorituksen edellytyksenä on itse hankittu työpaikka.
- Työpaikan tiedot
- Työsopimusasiat
- Työpäiväkirja
- Essee
- Työhahakemuksen ja ansioluettelon päivitys (CV)
- Työelämävinkit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ymmärtää työelämän pelisääntöjä ja osoittaa kykynsä noudattaa niitä.

Hyvinvointiosaaminen

Oppii tunnistamaan työturvallisuusasioita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

OP5 arvioidaan hylätty/hyväksytty

Lukiolaiseksi kasvaminen - oppiva ja itseohjautuva ihminen, 4 op (PS01OP01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa*

valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS01)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Paikallinen lisäys

- Psykologian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Psykologian opinnot auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan sekä edistävät opiskelun itsesäätelytaitoja. Kasvava tietoisuus omista tiedonkäsittelyn prosesseista auttaa opiskelijaa kehittämään oppimistaan.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Oppimiseen liittyvien psykologisten mekanismien teorioita ja käytännön harjoittelua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Toimiva ja oppiva ihminen (PS1) -opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen. "Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja."

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan psykologiaan tieteenä sekä tarkastellaan ihmistä biologisesta, psyykkisestä, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Lisäksi perehdytään oppimiseen ja opiskeluun psykologisena ilmiönä sekä johonkin valinnaiseen hyvinvoinnin ilmiöön. Opintojakso on pakollinen.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS02)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*

- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Paikallinen lisäys

- Psykologian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Psykologian opinnot auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan sekä edistävät opiskelun itsesäätelytaitoja. Kasvava tietoisuus omista tiedonkäsittelyn prosesseista auttaa opiskelijaa kehittämään oppimistaan.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Yksilöllisten kehityspolkujen muotoutumiseen vaikuttavat tekijä (mahdollisuuksien ja pakkojen ristiveto))

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehittyvä ihminen (PS2) tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen sekä luova ja monitieteinen osaaminen. "Hyvinvointiosaamista tukee opintojaksossa esimerkiksi sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden tarkastelu." Monitieteistä osaamista tukee esimerkiksi varhaisen vuorovaikutuksen ja sosialisoitumisen tarkastelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään ihmisen fyysistä, kognitiivista ja psykososiaalista kehitystä sekä elämänkaarta. Tavoitteena on perehtyä kehityksen yksilöllisyyteen ja jatkuvuuteen. Opintojakso on syventävä.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS03)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*

- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Paikallinen lisäys

- Psykologian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

- Nopean ja hitaan ajattelun ja kognitiivisten vinoumien tarkastelu osana maailmankuvan rakentumista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: ”Opiskelija ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana.”

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa.”

Monitieteistä ja luovaa osaamista tavoitteiden osalta edistää esimerkiksi käsiteltäessä kognitiivisten toimintojen hermostollista perustaa sekä tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyviä häiriöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan inhimillisen tietoisuuden ja tiedonkäsittelyn luonteeseen, toimintatapoihin ja hermostolliseen perustaan. Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden, kuten havaitsemisen, tarkkaavaisuuden, muistin, kielen ja päätöksenteon, tarkastelemiseen. Opintojakso on syventävä.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS04)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Paikallinen lisäys

- Psykologian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*

- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Hyvinvoinnin ylläpitämisen harjoitteleminen mm. tunnetaitojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia.”

Mielenterveyshäiriöistä käytävään keskusteluun liittyy moraalinen ja yhteiskunnallinen ulottuvuus, joita erittelemällä ja pohtimalla voidaan vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista, eettistä ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Tunnetaitojen harjoitteleminen vahvistaa hyvinvointiosaamista. Tunteiden kanssa eläminen vaatii tunteiden tunnistamista, tunnesäätelyä ja sopeutumista ympäristön vaatimuksiin sekä ymmärrystä tunteiden merkityksestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen. Tunne-elämä, nukkuminen, uni, stressi, kriisit, mielenterveyden häiriöt ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen vaikuttavat psyykkiseen hyvinvointiin. Tavoitteena on ymmärtää, että omaa hyvinvointia tukevat ratkaisut edellyttävät myös tietoa.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS05)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Paikallinen lisäys

- Psykologian opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineessa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Älykkyystutkimuksen poliittisten kytköksien tarkasteleminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.”

Yhteiskunnalliseen osaamiseen liittyvät tavoitteet kytkeytyvät moduulissa erityisesti seuraaviin sisältöihin: yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelija tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen ja osaa selittää yksilöiden välisiä eroja erilaisista näkökulmista. Opintojaksossa tutustutaan myös persoonallisuuden tutkimusmenetelmiin sekä tarkastellaan ihmistä kulttuurin ja ryhmän osana.

Sosiaalipsykologia, 2 op (PS06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- auttaa opiskelija ymmärtämään sosiaalisen vuorovaikutuksen ilmiöitä ja ryhmäkäyttäytymisen piirteitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sovitaan opintojaksokohtaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan.”

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on johdattaa opiskelija ymmärtämään sosiaalista vuorovaikutusta ja ryhmäkäyttäytymistä eri tasoilla ja itseään niiden osana. Opintojaksolla perehdytään myös ajankohtaisiin sosiaalipsykologisiin ilmiöihin. Tavoitteena on ymmärtää sosiaalisen maailman ja yhteistoiminnan ehtoja. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Abikertaus, 2 op (PS07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- auttaa opiskelijaa menestymään psykologian ainereaalissa

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso valmentaa psykologian ainereaaliin. Opintojaksolla pyritään laajentamaan opiskelijoiden psykologista tietämystä syventävien kurssien sisältöjen pohjalta ja harjoitellaan erilaisia vastaustekniikoita.

Lukiolaiseksi kasvaminen - oppiva ja itseohjautuva ihminen, 4 op (PS01OP01)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta

edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

***Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*

- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE01)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Paikallinen lisäys

- Lumon lukiossa opiskelijan terveysosaamista pyritään kehittämään tekemällä tutuksi paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita. Opiskelussa huomioidaan oppituntien tauottaminen. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti erilaisissa tehtävissä.

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältöjen opiskelussa pyritään ottamaan huomioon paikalliset terveyttä edistävät toimijat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Esimerkiksi vuorovaikutusosaamiseen liittyvää työskentelyä ja oppimista arvioidaan jakson aikana muun muassa aloitteellisuuden ja kanssakäymisen perusteella.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

    - arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten

- monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys voimavarana -jaksolla opitaan monipuolisesti terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja vahvistetaan omaa terveysosaamista. Terveyttä tarkastellaan jaksolla voimavaralähtöisesti ja kokonaisvaltaisesti. Jakso arvioidaan numerolla.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Paikallinen lisäys

- Lumon lukiossa opiskelijan terveysosaamista pyritään kehittämään tekemällä tutuksi paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita. Opiskelussa huomioidaan oppituntien tauottaminen. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti erilaisissa tehtävissä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*

- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

- Terveys ja ympäristö -jaksolla opitaan vuorovaikutustaitoja muun muassa hyödyntäen korkeakoulumateriaaleja mahdollisuuksien mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jakson sisällöt ja tavoitteet tukevat opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pyrkimystä yhdistellä eri tieteen alojen tietoa samalla mahdollisesti muodostaen itselleen uutta tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Pohtii elämäntapavalintojen merkitystä itselleen ja ympäristölleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Jakson opetusmenetelmät kehittävät opiskelijan vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja ympäristö -jaksolla opitaan hankkimaan, arvioimaan ja tulkitsemaan terveyteen liittyvää tietoa. Jaksolla tehdään pienimuotoinen tutkimus. Lisäksi jaksolla opitaan ympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä sekä mielihyvän perustasta ja riippuvuuksien kehittymisestä. Jakso arvioidaan numerolla.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Paikallinen lisäys

- Lumon lukiossa opiskelijan terveysosaamista pyritään kehittämään tekemällä tutuksi paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita. Opiskelussa huomioidaan oppituntien tauottaminen. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti erilaisissa tehtävissä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteet: Opiskelija osaa työskennellä rakentavasti ryhmässä. Opiskelija käyttää ja vahvistaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tehtävissä sekä kehittää kielitietoisuuttaan.

Tunneilla tapahtuva yhteisöllinen tiedonrakentaminen ja muut pedagogiset ratkaisut tukevat vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoitteet: Opiskelija tunnistaa terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ristiriitatilanteita sekä osaa analysoida niitä. Hän tietää potilaan oikeudet sekä terveydenhuollon eettiset periaatteet ja osaa arvioida niiden toteutumista.

Perehtyminen eettisen analysoinnin näkökulmiin, terveydenhuollon eettisiin periaatteisiin, potilaan oikeuksiin ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttaviin tekijöihin sekä eettisten kysymysten ratkominen tukevat tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa nimetä terveyden yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia edellytyksiä sekä hahmottaa niiden välisiä yhteyksiä. Opiskelija oppii terveyden eriarvoisuuden syntymiseen vaikuttavista taustatekijöistä.

Perehtyminen väestöryhmien välisiin terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin sekä toimenpiteisiin niiden kaventamiseksi tukee yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa nimetä väestötason ja globaalin tason terveyttä määrittäviä tekijöitä, pohtia niiden vaikutusta terveyden ja terveyden eriarvoisuuden rakentumisessa sekä esitellä globaaleja terveysuhkia ja niiden ennaltaehkäisyä.

Perehtyminen väestöjen terveyteen vaikuttaneisiin yhteiskunnallisiin ja tieteeseen ja teknologiaan liittyviin tekijöihin sekä terveyden eriarvoistumiseen vaikuttaviin tekijöihin Suomessa ja globaalisti kehittää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arvioinnista keskustellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit ovat opiskelijoiden nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ja työskentelyä ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen itsenäinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *vuorovaikutusosaamista, yhteiskunnallista osaamista*, eettisyys ja ympäristöosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Esimerkiksi vuorovaikutusosaamista arvioidaan jakson aikana mm. aloitteellisuuden ja kanssakäymisen perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja yhteiskunta -jaksolla opitaan mm. terveyden ja sairauden mielenkiintoisesta historiasta, alati kehittyvistä lääketieteestä ja terveysteknologiasta sekä pohditaan globaaleja terveysaiheita. Jakson yhteiskunnallinen näkökulma tuo esille myös uramahdollisuuksia terveyden alalla. Jaksolla opiskelijan terveysosaamista pyritään kehittämään tekemällä tutuksi paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita.

Jakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Terveystiedon abivalmennus, 2 op (TE04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Jakso valmentaa opiskelijaa terveystiedon yo-kokeeseen.
- Jaksolla huomioidaan opetuksen tauottaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Jaksolla kerrataan monipuolisesti terveystiedon sisältöjä.
- Jaksolla harjoitellaan vastaamista erilaisiin tehtävätyyppeihin ainereaalissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää eri tieteenalojen tuottamaa tietoa terveydestä. Hän osaa soveltaa tietoa erilaisissa tehtävätyypeissä ja harjaantuu reaalivastauksen rakentamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakson arviointikriteerit käydään läpi yhdessä opiskelijoiden kanssa ja ne ovat kirjallisesti nähtävillä.
- Arvioinnin kohteena ovat osallistuminen ja tavoitteellinen työskentely.
- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abivalmennusjaksolla kerrataan monipuolisesti terveystiedon sisältöjä. Jaksolla harjoitellaan vastaamista erilaisiin tehtävätyyppeihin ainereaalissa. Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Terveys- ja hyvinvointiteknologia, 2 op (TE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- terveysteknologiaan perehtyminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä
- ensiaputaidot
- valmentautuminen yo-kokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- terveys- ja hyvinvointiteknologia
- ensiapu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jaksolla opiskelija harjaantuu eri tieteenalojen tuottaman tiedon yhdistelemisessä ja hyödyntämisessä sekä muodostaa uutta tietoa. Opiskelija harjoittelee tiedon soveltamista ja kriittistä tulkintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu osallistuminen ja työskentely jaksotavoitteiden mukaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan terveysteknologian ja digitalisaation tuomiin mahdollisuuksiin hyvinvoinnin edistämisessä nyt ja tulevaisuudessa. Jakson teemoja ovat mm. kehon toimintojen ja elintapojen mittaaminen, hyvinvointiteknologiaan liittyvät eettiset kysymykset, ensiapu ja terveystiedon ylioppilaskokeessa tarvittavat tiedot ja taidot.

Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin osallistuville ja terveys- ja hyvinvointialasta kiinnostuneille opiskelijoille. Jakson voi suorittaa milloin vain TE01 ja TE03 jaksojen jälkeen. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Suomen Punaisen Ristin ensiapukurssin suorittaminen voidaan kuitenkin hyväksilukea jaksolla.

Jakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia,

ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja*

ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

*Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.18.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Opintojaksot

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan erityisesti vantaalaiseen kulttuuritarjontaan ja -ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

- HBL ja LL-bladet osana opiskelumateriaalia opointojakson aikana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurien ymmärryksen syventäminen Pohjoismaisella ja globaalilla tasolla on opintojakson keskeisimpiä teemoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja ruotsinkieliseen mediaan.

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA04)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Monilukutaitoa digiajassa on hyödyllistä harjoitella tällä opintojaksolla esim. tutustumalla monipuolisesti eri ruotsinkielisin medioihin.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- *pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta*
- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- HBL, LL-bladet, Arenan tutustuttavat opiskelijan eri medioihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmisoikeudet , vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa ja median rooli yhteiskunnassa nousevat tämän jakson keskeisiksi osa-alueiksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään ihmisoikeuksia, tasa-arvokysymyksiä , yksilön vastuuta ja velvollisuuksia , sekä nykymedian roolia mielipiteiden muokkaajana.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*

- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Kestävän kehityksen teemat erityisesti Lumon lukiossa ja lähiympäristössämme.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävää tulevaisuutta käsittelevät aiheet ja yleistajuiset tieteelliset tekstit haastavat opiskelijoita keskusteluun omasta suhteestaan ympäristökysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opistojaksolla käsitellään tulevaisuudenvisioita, kestävää kehitystä ja eri tieteenaloja.

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA06)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu eri ruotsinkielisten oppilaitosten opiskelijoihin ja samalla ko. opinahjoon Suomessa.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

Paikallinen lisäys

- Lumon oma kielilähettiläs-språkambassadör kertoo opiskelijoille omista opiskeluvalinnoistaan kohdekielellä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla korostuu työelämävalmiudet ja yrittäjyys-teemat, puhutaan myös jatko-opiskelusta lukion jälkeen, vuorovaikutusosaamista korostaa taas mm. työnhaun harjoittelutilanteet kurssilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään jatko-opintoja ja urasuunnitelmia, puhutaan työnhausta ja harjoitellaan erilaisia työnhakuun ja -tekoon liittyviä vuorovaikutustilanteita.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostuu globaalit ympäristökysymykset ja kestävä elämäntapa juuri opiskelijan omassa elinympäristössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään ilmastonmuutosta, globaaleja ympäristökysymyksiä ja kestävää elämäntapaa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjaannutetaan opiskelijaa käyttämään monipuolista kielitaitoaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suullistetaan tärkeitä yhteiskunnallisia tilanteita,esim. puheen pitäminen
- Digiajan virtuaaliset palvelut käyttöön, esim. Svenska Nu:n natiivien vierailut virtuaalisesti .

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opistojaksossa korostuu selkeästi erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelu, kommunikatiivisuus ja kielellinen vaikuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson numeroarviointi perustuu foneettisiin taitoihin ja äänteiden tuottamiseen, kohteliaiden ilmaisujen käyttötaitoon, sanaston hallintaan, puhe-esityksiin ja muuhun opettajan opetuksen alussa ilmoittamaan näyttöön. Puhekokeesta annetaan erillinen numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia arkipäivän suullisia tilanteita, harjaannutetaan myös opiskelijan monipuolista kielitaitoa haastavammissa, yhteiskunnallisissa ja kansainvälisissä tilanteissa.

Ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi, 2 op (RUA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ylioppilaskokeen eri osa-alueita ja harjoitellaan opettajan ohjauksessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla kehitetään tekstin- ja kuullunymmärtämistaitoja, kerrataan keskeiset rakenteet, kirjoitetaan aineita ja kartutetaan sanavarastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kaikkea edellisten kurssien osaamista sovelletaan luovasti ja monitieteellisesti valmistauduttaessa ylioppilaskokeen vaativaan haasteeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla abiturientit kertaavat ja harjoittelevat kaikkia ylioppilaskokeen eri osa-alueita .

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetti, 4 op (RUA0102)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen
- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa*
- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta*
- *tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- *pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit eri medioissa*

Paikallinen lisäys

- Språkambassadör-vierailut aloitetaan jo A-ruotsin ensimmäisellä opintojaksolla, näin opiskelijat ohjataan luonnollisiin vuorovaikutuistilanteisiin ruotsia äidinkielenään puhuvien kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen korostuu tässä opintojaksossa erityisesti runsaana dialogiharjoitteluna.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, sekä suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin, sekä myös arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelija tutustuu itseensä kielenoppijana ja aloittaa oman kieliprofiilinsa laatimisen . Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita mm. dialogiharjoitusten avulla, laajennetaan näkökulmaa Ruotsiin ja muihin Pohjoismaihin.

7.18.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat tutustuvat opintojakson aikana ruotsinkielisiin Huvudstadsbladet- ja LL-bladet -lehtiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoitteena on tuntea pohjoismaista kulttuuria ja oppia käyttämään erilaisia medioita tiedonlähteenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja ruotsinkielisiin medioihin.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Lumon lukiossa huomioidaan opiskelijoiden kulttuuritaustojen rikkaus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoittenamme on rohkaista opiskelijaa ilmaisemaan oma mielipiteensä yhteiskunnallisissa kysymyksissä ruotsin kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija tutustuu erilaisiin elinympäristöihin ja kulttuureihin, mikä auttaa muodostamaan omaa maailmankuvaa.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään, sekä itsenäistyvän nuoren elämänhallintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija tutustuu mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä, sekä pohtii jatko-opintojaan ja urasuunnitelmiaan.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Suulistetaan pakollisten kurssien aihepiirejä. Kerrataan sanastoa ja kehitetään vuorovaikutusosaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla keskustellaan, tehdään pari- ja ryhmätöitä. Opintojakson päätteeksi pidetään valtakunnallinen suullinen koe.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson numeroarviointi perustuu foneettisiin taitoihin ja äänteiden tuottamiseen, kohteliaiden ilmaisujen käyttötaitoon, sanaston hallintaan, puhe-esityksiin ja muuhun opettajan opetuksen alussa ilmoittamaan näyttöön. Puhekokeesta annetaan erillinen numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan keskustelutaitoja ja vankennetaan vuorovaikutuksen sujuvuutta. Opintojakso päättyy valtakunnalliseen suulliseen kokeeseen.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa syvennetään aiempien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti että kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään kestävää kehitystä ja vastuullista sosiaalisen median käyttöä.

Valmistaudu ylioppilaskirjoituksiin, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmennetaan abiturientteja ylioppilaskokeen haasteisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- RUB18 on ylioppilaskirjoituksiin valmentava opintojakso. Kehitetään tekstin- ja kuullunymmärtämistaitoja, kerrataan keskeiset rakenteet, kirjoitetaan aineita ja kartutetaan sanavarastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ajankohtaiset, moniteteelliset ja yhteiskunnalliset aiheet kertautuu yhtenä opintojakson keskeisimpinä sisältöinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot, suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

RUB18 Ylioppilaskirjoituksiin valmentavalla opintojaksolla harjoitellaan kaikkia ylioppilaskokeen eri osa-alueita, kerrataan keskeisimmät rakenteet ja laajennetaan sanavarastoa.

Kielioppikertaus abeille, 2 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Abiturienteille tarjottava opintojakso, jonka tavoitteena on kerrata keskeisimmät rakenteet ruotsin kielessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan koko lukion kielioppi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lukion keskeisintä kielioppia on tarkoitus luovasti pystyä soveltamaan omaan tietopohjaan, ohjataan opiskelijaa käyttämään rakenteita luovasti oman taitotasonsa mukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RUB19 Opintojakso on abiturienteille tarjottava kieliopin kertaus. Kerrataan keskeisin ruotsin kielioppi ja tehdään paljon opiskelijan taitotason mukaisia kielioppiharjoituksia.

Ruotsin kertaus - RUKE, 2 op (RUB114)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- RUKEssa opiskelija, joka on saanut pakollisesta ruotsin opintojaksosta hylätyn arvosanan , suorittaa opintojakson uudestaan ohjatusti opettajan tuella.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija, jolla on useampi hylätty arvosana RUB-pakollisissa opintojaksoissa, suorittaa RUKEssa hylätyn opintojakson kerraten keskeisimmän sisällön opettajan ohjauksesssa ja täten opiskelija pääsee taas etenemään ruotsin opiskelussaan sujuvammin .

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

RUKE-opintojaksolla opiskelija kertaa saamansa hylätyn pakollisen opintojaksonsa opettajan ohjauksessa, vuorovaikutus opettajan ja vertaisryhmän kanssa on olennainen osa oppimista ja opiskelijan menestyksekästä edistymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

RUB114 RUKE

Ruotsin kertaus. Opintojaksolla voi korottaa suoritetun opintojakson hylättyä arvosanaa.

Lukiolainen kielenkäyttäjänä, 4 op (RUB11-12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Oman kieliprofiilin laatiminen aloitetaan.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ensimmäisen opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti arkipäivän vuorovaikutustilanteita, joten vuorovaikutusosaaminen korostuu selkeästi laaja-alaisen osaamisen eri alueista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Vertaisarviointia ja itsearviointia käytetään monipuolisen arvioinnin tukena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään hyvinvointiin , ihmissuhteisiin ja lähiympäristöön liittyviä teemoja. Otetaan käyttöön kieliprofiili, jota opiskelija muokkaa opintojen edetessä.

7.19. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja

asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Kieliopinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön.*

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*

- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.19.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Englannin kieli ja kulttuuri luovilla aloilla, 2 op (ENA03)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu eri taiteenlajeihin kuten musiikkiin, näyttämötaiteisiin ja niihin liittyvään ajankohtaiseen englanninkieliseen keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa keskustella ja ilmaista mielipiteensä taiteesta ja kulttuurista englanniksi.
- Opiskeija tutustuu englanninkieliseen taiteeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu maailman taiteeseen. Opetussisällössä voidaan hyödyntää paikallista taideantia, kuten näyttelyitä ja esityksiä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa käydä keskustelua taiteesta englanniksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovien alojen sanastoa sekä luovaa ilmaisua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen ja monitieteinen osaaminen voidaan arvioida osana tehtävää tai koetta numeerisesti tai suullisesti. Arviointisisällöt ja kriteerit ilmoitetaan ENA3-opintojakson alussa. Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA3-opintojakso on pakollinen 2 op opintojakso, joka suositellaan käytäväksi ensimmäisenä opiskeluvuotena. Opintojaksossa syvennytään kulttuurin ilmiöihin ja aihepiireihin, joista tehdään arvioitava tuotos. Opintojaksossa painottuu globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä taiteenlajien tarkastelu. Arvioidaan numeroarvosanalla.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA04)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista ymmärrystä sekä Suomessa että englanninkielisessä maailmassa.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- politiikan tuntemus
- uskontojen tuntemus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan omaa kansalaiskuvaa ja itseymmärrystä sekä omaa osallisuutta yhteiskunnassa ja perherakenteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hallitsee argumentaatiotaidot ja oppii tarkastelemaan tietoa kriittisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Englanninkielistä vaikuttamista sovelletaan eri tieteenaloille hyödyntäen luovaa ilmaisua ja osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opettaja voi painottaa laaja-alaisen osaamisen osa-alueita haluamallaan tavalla. Yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen tai monitieteinen ja luova osaaminen voidaan arvioida osana tehtävää tai koetta numeerisesti tai suullisesti. Laaja-alaiset painotukset ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin. Opintojen arvioinnin tavat ja kriteerit ilmoitetaan opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA4 aiheena on yhteiskunta ja siinä vaikuttaminen. Keskeisessä osassa ovat argumentaatiotaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hallitsemaan vaativampaa akateemista terminologiaa.
- Opiskelussa hyödynnetään infograafeja, kaavioita ja kyselyitä, sekä niiden tekemistä ja tulkitsemista.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tieteen alan jatko-opintotarjontaan.
- Opiskelemme erityissanastoa, kuten mittayksikköjärjestelmiä ja alkuaineita englanniksi.
- Opiskelun ohessa on mahdollista jalkautua lähialueelle esim. tutkimustyötä tehdessä.
- Tutustutaan tulevaisuuden teknologioihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Käymme läpi eri tieteenaloja ja niille tyypillisiä piirteitä ja sanastoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Teknologian ymmärtäminen on osa nykyajan ja tulevaisuuden yleistietoa. Yhteiskunta edellyttää usein englanninkielisten järjestelmien hallintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku-, kirjoitus- ja kuuntelutaidot sekä suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työtapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA5-opintojaksossa käymme läpi eri tieteenaloja ja niille tyypillisiä piirteitä ja sanastoa. Teknologian ymmärtäminen on osa nykyajan ja tulevaisuuden yleistietoa. Yhteiskunta edellyttää usein englanninkielistejn järjestelmien hallintaa. Nämä taidot arvioidaan numeroarvosanalla. Pakollinen opintojakso suositellaan opiskeltavaksi toisen lukiovuoden aikana.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA06)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa arvioida kykyään opiskella, sekä hakea työtä ja opiskelupaikkaa englanniksi.
- Opiskelija oppii tiedonhakua, tekstinkäsittelyä ja videon käyttöä.
- Opiskelija oppii tunnistamaan ja käyttämään kielen eri rekistereitä niille sopivissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- CV, työhakemus ja muu työnhakuun liittyvä materiaali.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kasvaa vastuulliseksi opiskelijaksi, työnhakijaksi ja työntekijäksi.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii huolehtimaan perusteista, joilla voi turvata oman sivistyksensä ja toimeentulonsa tulevaisuudessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kuuntelutaidot ja suullinen kielitaito. Arviointitavoitteet, tavat ja kriteerit käydään avoimesti ja vuorovaikutuksellisesti läpi ENA6-opintojen alussa.

Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan sen perusteella, kuinka opiskelija osaa keskustella sivistyksestä ja toimeentulosta. Tämä osaaminen tukee opiskelijan hyvinvointia tulevaisuudessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA6-opinnot käsittelevät opiskelua ja työelämää, taloutta ja tulevaisuutta. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- kehittää ympäristöön, energianlähteisiin ja luontoon liittyvää englanninkielistä erityissanastoa.
- liikkuu ja käyttää aikansa joustavasti esimerkiksi projektitöiden ohessa.
- oppii käyttämään visuaalisia työkaluja ja yhdistämään eri alustoja ja tiedostomuotoja erilaisiin esityksiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*

- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- väittelytaidot
- luonto-, ympäristö- ja eläinsanasto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija kasvaa kohti vastuullista ja kestävää aikuisuutta ja tunnistaa velvollisuutensa ja vastuunsa kansalaisena, kuluttajana ja luonnossa liikkujana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueita: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- kirjoitus- ja kuuntelutaidot sekä suullinen kielitaito. Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA7 laajentaa opiskelijan englannin sanavarastoa. Tutustumme kestävään elämäntapaan esim. yhteiskunnallisten, taloudellisten, ekologisten ilmiöiden kautta. Kehitetään erilaisia tekstejä ja hiotaan kielellistä tarkkuutta. Arvioidaan numeroarvosanalla.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- kehittää fonetiikan ymmärrystään ja äänteiden tuottamista.
- ymmärtää rytmin, intonaation, sekä lause- ja sanapainon merkityksen englannin kielessä.
- oppii viestimään vuorovaikutuksessa myös viestintäteknologiaa apuna käyttäen.
- kehittää itsevarmuuttaan ja valmiuttaan esiintyä yleisön edessä esimerkiksi olemalla tietoinen tilan käytöstä, eleistä ja kehonhallinnasta esiintymisen aikana

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*

- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- ajankohtaiset uutisaiheet
- omat harrastukset ja mielenkiinnon kohteet sekä niistä kertominen ja kysyminen
- asiointi- ja viestintätaidot
- puherekisterien tunnistaminen ja hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

ENA8 opettaa ja syventää eri vuorovaikutustaitoja sekä kielellisiä osa-alueita ja niiden ymmärtämistä. Argumentaatio, retoriikka, pragmatiikka, fonetiikka ja semantiikka ovat osa vuorovaikutusta. Opiskelija oppii paitsi tuottamaan myös tulkitsemaan muiden englanninkielistä vuorovaikutusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan ja sovelletaan monien eri tieteenalojen erikoissanastoa sekä luovaa ongelmanratkaisua esimerkiksi asiointi- ja palvelutilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Valtakunnallisen opintojakson numeroarviointi perustuu foneettisiin taitoihin ja äänteiden tuottamiseen, kohteliaiden ilmaisujen käyttötaitoon, monitieteisen aihesanaston hallintaan, puhe-esityksiin ja muuhun opintojakson alussa ilmoitettavaan näyttöön. Vuorovaikutustaitoja arvioidaan numeroarvosanalla. Puhekokeesta annetaan erillinen numeroarviointi Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA8 on englanninkielinen puheopintojakso, jonka päättökokeella saa suoritettua valtakunnallisen englannin kielen puhediplomin. Opiskelija oppii ymmärtämään ja tuottamaan puhuttua englantia erilaisissa puheakteissa ja esityksissä. Myös muissa lukio-opinnoissa hankittua aihesanasto-osaamista syvennetään. Aiheena käytetään myös ajankohtaisia aiheita kuten uutisia ja artikkeleita.

ENA8 arvioidaan tuntityön osalta numeroarvosanalla, ja toisaalta myös erillisenä suullisen kokeen arvosanana, josta opiskelija saa erillisen englannin suullisen ilmaisun todistuksen päättötodistuksensa liitteenä. Suullinen koe tehdään pareittain Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti. Sekä ENA8 opintojakso että suullinen koe arvioidaan erillisinä numeroarvosanoina.

Abienglanti, 2 op (ENA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy suorittamaan pitkän englannin ylioppilaskokeen.
- Opiskelija hallitsee sähköisten koeympäristöjen tekniikan ja niissä toimimisen käytänteet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pakollisten ja syventävien opintojen sisältöjen kertausta.
- Tutustutaan ylioppilaskokeen rakenteeseen ja eri tehtävätyyppeihin.
- Syvennetään lukemisen, kirjoittamisen ja kuuntelemisen taitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija selviytyy vieraskielisestä päättökokeesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan preliminäärikokeella tai vastaavalla päättökokeella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valmistaudutaan englannin yo-kirjoituksiin kehittämällä tekstin- ja kuullunymmärtämistaitoja, kertaamalla keskeisiä kielioppirakenteita ja kirjoittamalla aineita. Jakson lopussa opiskelijat tekevät prelikokeen. Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Peruskoulun englannin kertaus, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrata peruskoulun englannin oppimäärää.
- Tuki opiskeluissa menestymiselle.
- Opiskelutaitojen kartoitusta.
- Tarkoitettu opiskelijoille, joille englanti on ollut peruskoulussa haastava oppiaine (arvosana 7 tai alle).

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruskielioppi
- Opiskelutaidot
- Sanaston laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaitojen ja minäkuvan vahvistaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaidon kehittäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA10 tarjoaa englannin kertausta lukion alkuvaiheessa läpi käytäväksi niille opiskelijoille, joille englannin opiskelu oli peruskoulussa haastavaa (arvosana 7 tai alle). Kerrataan perusteellisesti sanastoa, rakenteita ja opiskelutaitoja opiskelijoiden toiveiden tai tarpeiden mukaan.

Englannin luova kirjoittaminen, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Käsitellään erilaisia tekstilajeja ja harjoitellaan niiden kirjoittamista englanniksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aiheina esimerkiksi päiväkirja, runo, käsikirjoitus, kirje, puhe, narratiivi, dialogi, sähköposti, käännös ja muistiinpanotekniikka.
- Syntyneet tuotokset kerätään portfolioon ja/tai blogiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tehostetaan kirjallisen ilmaisun taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan luovan ilmaisun keinoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA11 eli creative writing on moduuli, jonka aikana kirjoitetaan runsaasti erilaisia tekstejä englanniksi: esimerkiksi runo, tiivistelmä, kertomus, käsikirjoitus, mielipideteksti, puhe, kuvaileva teksti. Tuotokset kootaan portfolioon tai blogiin, joka arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Englanti maailmankielenä, 2 op (ENA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehdytään englanninkielisten maiden kulttuureihin ja historiaan.
- Opiskelija osaa tunnistaa englannin variantteja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Englanninkielisten maiden kulttuurit ja historia.
- Englannin rooli globaalina lingua francana.
- Tutustutaan monipuolisiin englanninkielisiin lähdemateriaaleihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää historialliset syyt englannin kielen valta-asemaan maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Englanninkielisten maiden yhteiskuntajärjestelmät ja historia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan englanninkielisten maiden historiaan, nykykulttuuriin ja ajankohtaisiin kysymyksiin. Pohditaan englannin kielen asemaa globaalina lingua francana ja tutustutaan englannin kielen eri variantteihin. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Englanninkielinen projekti, 2 op (ENA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija voi mahdollisuuksien mukaan suorittaa vieraskielisiä opintoja ja projekteja.
- Kielikurssit, vaihto-opinnot, opintomatkat.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt vaihtelevat tilannekohtaisesti kohteen, ajankohdan ja järjestävän tahon mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Projekteja voidaan toteuttaa luovasti ja monipuolisesti mielenkiinnon ja tarjoutuvien mahdollisuuksien mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA13 voidaan suorittaa esimerkiksi opintomatkan tai muun erikseen sovittavan tai toteutettavan projektityön muodossa.

Opiskelutaidot, kieli-identiteetti ja englannin asema, 4 op (ENA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on hyödyntää Lumon opiskelijoiden monikielisyyttä.
- Tavoitteena on tukea myös S2-opiskelijoiden kielitaitoa.
- Opiskelija oppii käyttämään äänitallenteita ja sähköisiä oppimisalustoja.
- Opetus rytmitetään ja tauotetaan vuorovaikutustilanteiden luonnollisten vaihteluiden mukaan.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Lumon tavoitteena on kehittää kansainvälisyystaitoja ja toiseuden kohtaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kokee olevansa tasavertainen osa ryhmää, mikä vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja hyvinvointia. Opiskelijan itsetunto kehittyy ja itsetuntemus lisääntyy kieli-identiteetin ja kielitietoisuuden kehittyessä. Englanti on yleiskieli, joka yhdistää eri kielitaustoista tulevat opiskelijat.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja kehittämään erilaisia vuorovaikutustilanteita ja hallitsemaan tyylillistä vaihtelua. Fonetiikan oppiminen vahvistaa ääntämistaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kohtaa eri kulttuureita ja tutustuu erilaisiin englannin kielen puhujiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon eri osa-alueet: sanaston ja rakenteiden hallinta, luku- ja kirjoitus- ja kuuntelutaidot sekä suullinen kielitaito. Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelyä ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin. Hyvinvointiosaaminen täydentyy itsetuntemuksen kehittämisellä. Itsetuntemusta sanallistetaan kieliprofiilin avulla. Kieliprofiili on arvioitava osa opintojaksoa. ENA1-2 arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENA1-2 kehittää opiskelijan englannin kielen kielitaidon eri osa-alueita, kieli-identiteettiä ja englannin aseman hahmottamista maailmankielenä. Kieliprofiili yhdistää lukion eri kieliaineita. Arvioidaan numeroarvosanalla.

7.19.2. Espanja A-kielenä (EAA)

Oppiaineen tehtävä

Espanja on yksi maailman valtakielistä. A-oppimäärän hallinta mahdollistaa jatko-opintoihin ja työelämään osallistumisen espanjan kielellä.

Tavoitteet

Tavoitteena on rakentaa vahva espanjan osaaminen niin kielen eri osa-alueilla kuin laaja-alaisissa taidoissa.

Osaamisen arviointi

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Pitkä espanja 1, 1 op (EAA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija sisällyttää espanjan kielen kieliprofiiliinsa.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Vapaa-ajan aiheiden hallinta espanjan kielellä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tavoitteet ja arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Laaja-alaisia tavoitteita arvioidaan osana suoritusta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojen suorittamisen ajankohdasta voidaan sopia opettajan kanssa.

7.19.3. Espanja B3-kielenä (EAB03)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Espanjan opinnot rakentavat omaa kansainvälistä kieli-identiteettiä. Vieraan kielen osaaminen korostuu seuraavilla aloilla: liiketalous, matkailu, asiakaspalvelu, muotoilu, muoti, elokuvat, musiikki ja kirjallisuus, kansainvälinen kauppa, ravintola-ja hotelliala, kehitysyhteistyö, elektroniikka- ja sähköteollisuus. Espanja on yksi maailman suurimmista valtakielistä. Kulttuurialue on maantieteellisesti laaja ja kielen variantit vaihtelevat alueittain.

Tavoitteet

Opiskelija oppii tunnistamaan espanjankieliset kielialueet maailmassa sekä niille tavanomaisia ja tyypillisiä piirteitä. Opiskelija oppii puhumaan, kuuntelemaan, kirjoittamaan ja lukemaan espanjaksi. Opiskelija oppii tuntemaan osaamisestaan varmuutta ja ottamaan vastuuta omasta identiteetistään aktiivisena ja kehittyvänä kielenopiskelijana. Käytyään läpi espanjan B3-oppimäärän opiskelija on valmis suorittamaan lyhyen espanjan yloppilaskokeen.

Osaamisen arviointi

Arvioidaan numeroarvioinnilla.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ilmaisuaan oman olotilansa kuvaamisessa sekä arkisessa viestinnässä kysymällä toisten kuulumisia sekä vointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan espanjan ymmärrys ja oma kielen tuottaminen kasvaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Espanjan sanasto kattaa useita tieteenaloja ja opiskelija oppii luovaa ongelmanratkaisua esim. asiointi- ja palvelutilanteita harjoitellessaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan ymmärrys eri valtioista kasvaa sekä yhteiskunnan tuntemus lisääntyy vieraan kielen sanavaraston myötä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan sanavarasto kehittyy kattamaan ajankohtaisen maailman tilanteita, joihin liittyvät mm. maantieteen perusasiat sekä ihmisoikeudet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uusiin kielialueisiin (erityisesti Espanjassa ja Amerikassa) ja näkee yhteyksiä eri kielten ja kulttuurien välillä.

Opintojaksot

Espanjan alkeet 3, 2 op (EAB0303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- vierasta kieltä aiemmin opiskelleet voivat aloittaa opintonsa tässä vaiheessa espanjan opintoja.
- arjen tilanteiden hallintaa kerrataan ja jatketaan.
- opiskelija osaa käyttää sähköisiä oppimisalustoja.
- oppilas osaa rytmittää ja tauottaa opiskelua kielen vuorovaikutustilanteille tyypillisen rytmin mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- kiinnostuksen kohteet ja arjen toiminta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa voidaan kannustaa seuraamaan autenttisia keskusteluja eri viestintäkanavissa. Oma espanjan ymmärrys ja ilmaisu vahvistuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla rohkaistaan opiskelijaa tutustumaan espanjankielisiin materiaaleihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Arviointiin luettaviin suorituksiin, niiden määrään ja toteutusmuotoihin voivat vaikuttaa myös opiskelijat. Arvioinnissa otetaan huomioon kielen eri osa-alueet: lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen. Viestintätaidot ovat tärkeä osa arviointia. Laaja-alaiset osaamistavoitteet määritellään opintojakson alussa ja niiden sisällön osaamista arvioidaan osana numeroarvosanaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanjan alkeet 3 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä lukiovuotena, mikäli toiveena ja tavoitteena on osallistua lyhyen espanjan ylioppilaskirjoituksiin. Muussa tapauksessa opintojakson voi valita myöhemmässä vaiheessa lukio-opintoja. Opintojakso edellyttää espanjan alkeet 1-2 -tasojen hallintaa.

Espanjan alkeet 1, 2 op (EAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- lähtee kehittämään espanjan kielen ymmärrystä ja tuottamista

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- espanjan perussanastoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kerää varmuutta olla vuorovaikutuksessa espanjaksi, esimerkiksi kysyä kysymyksiä ja vastata niihin. Opetus painottaa käytännön vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan espanjankielistä maailmaa Euroopassa ja sen ulkopuolella sekä kohtaamaan muiden kulttuurien edustajia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Arviointiin luettaviin suorituksiin, niiden määrään ja toteutusmuotoihin voivat vaikuttaa myös opiskelijat. Arvioinnissa otetaan huomioon kielen eri osa-alueet: lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen. Viestintätaidot ovat tärkeä osa arviointia. Laaja-alaiset osaamistavoitteet määritellään opintojakson alussa ja niiden sisällön osaamista arvioidaan osana numeroarvosanaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanja B3-kielenä alkaa espanjan alkeiden 1.tasosta. Aiempaa kielitaitoa ei tarvita. Opintojakso on parasta suorittaa ensimmäisenä lukiovuotena, jos tavoitteena on osallistua lyhyen espanjan ylioppilaskirjoituksiin. Muussa tapauksessa espanjan alkeet voi valita myös myöhemmissä vaiheissa lukio-opintoja.

Espanjan alkeet 2, 2 op (EAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- jatkaa espanjankielisiin kulttuureihin tutustumista.
- harjoittelee viestintätilanteita espanjaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija näkee itsensä globaalina kansalaisena, oman maansa ja kulttuurinsa edustajana kansainvälisessä ympäristössä.
- Opiskelijan valmiudet käyttää esimerkiksi matkailusanastoa kasvavat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Arviointiin luettaviin suorituksiin, niiden määrään ja toteutusmuotoihin voivat vaikuttaa myös opiskelijat. Arvioinnissa otetaan huomioon kielen eri osa-alueet: lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen. Viestintätaidot ovat tärkeä osa arviointia. Laaja-alaiset osaamistavoitteet määritellään opintojakson alussa ja niiden sisällön osaamista arvioidaan osana numeroarvosanaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanjan alkeiden 2.osa suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen ensimmäisenä vuotena, jos mielii osallistua lyhyen espanjan ylioppilaskirjoituksiin. Muussa tapauksessa espanjan voi valita myös myöhemmässä vaiheessa opointoja. Opinnot edellyttävät espanjan alkeiden hallintaa.

Espanja 4, 2 op (EAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- espanjan kielen sanaston hallinta sekä viestintätaidot vahvistuvat
- viestintävälineiden tarjoamat mahdollisuudet ja niiden käyttötaidot vahvistuvat
- opinnoissa voidaan hyödyntää liikkuvaa opiskelua

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- asuminen ja ihmissuhteet
- espanjankielinen Amerikka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää espanjankielisen Amerikan tuntemustaan ja voi harkita esimerkiksi vaihto-opiskelun mahdollisuuksiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Arviointiin luettaviin suorituksiin, niiden määrään ja toteutusmuotoihin voivat vaikuttaa myös opiskelijat. Arvioinnissa otetaan huomioon kielen eri osa-alueet: lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen. Viestintätaidot ovat tärkeä osa arviointia. Laaja-alaiset osaamistavoitteet määritellään opintojakson alussa ja niiden sisällön osaamista arvioidaan osana numeroarvosanaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanja 4 suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen 2.vuoden aikana, mikäli tavoitteena on osallistua lyhyen espanjan ylioppilaskokeeseen. Muussa tapauksessa opintojakson voi valita muinakin ajankohtina tai muissa vaiheissa opintoja edellyttäen, että espanjan alkeet (esimerkiksi opintojaksot EAB301-3 tai vastaava osaamistaso) ovat hallussa.

Espanja 5, 2 op (EAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- kommunikointitaidot, ongelmanratkaisu ja espanjankielinen ilmaisu kehittyvät
- viestintävälineiden käyttötaidot kehittyvät

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- huolenpito muista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetellaan toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä keskusteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii kertomaan olostaan, voinnistaan ja hyvinvointinsa tilasta espanjaksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Arviointiin luettaviin suorituksiin, niiden määrään ja toteutusmuotoihin voivat vaikuttaa myös opiskelijat. Arvioinnissa otetaan huomioon kielen eri osa-alueet: lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen. Viestintätaidot ovat tärkeä osa arviointia. Laaja-alaiset osaamistavoitteet määritellään opintojakson alussa ja niiden sisällön osaamista arvioidaan osana numeroarvosanaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanja 5 suositellaan opiskeltavaksi lukion toisena opintovuotena, mikäli tavoitteena on suorittaa lyhyen espanjan ylioppilaskirjoitukset. Muussa tapauksessa osallistuminen on mahdollista muulloinkin edellyttäen espanjan alkeiden (opintojaksot EAB301-EAB304 tai vastaavan tason) hallintaa.

Espanja 6, 2 op (EAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- oppii ymmärtämään ja tulkitsemaan espanjankielistä kulttuuria ja mediatarjontaa
- pystyy tuottamaan esityksen espanjaksi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Espanjan paikallisjuhlat, latinalaisen maailman ruokakulttuuri ja luontoon liittyvää tematiikkaa
- tekstejä ja sanastoja kulttuurin eri alueilta, mm. musiikista, kuvataiteesta, videopeleistä kirjallisuudesta ja muodista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa. Keskustelutaidot karttuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan espanjan kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Arviointiin luettaviin suorituksiin, niiden määrään ja toteutusmuotoihin voivat vaikuttaa myös opiskelijat. Arvioinnissa otetaan huomioon kielen eri osa-alueet: lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen. Viestintätaidot ovat tärkeä osa arviointia. Laaja-alaiset osaamistavoitteet määritellään opintojakson alussa ja niiden sisällön osaamista arvioidaan osana numeroarvosanaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanja 6 suositellaan suoritettavaksi lukion 2.opintovuotena, mikäli tavoitteena on suorittaa lyhyen espanjan ylioppilaskirjoitukset. Muussa tapauksessa opintojakson voi suorittaa muulloinkin, edellyttäen espanjan alkeiden hallintaa (esim. opintojaksot EAB301-EAB305 tai vastaava osaamistaso).

Espanja 7, 2 op (EAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- pystyy suorittamaan tehtäviä, joissa tehtävänanto on esitetty espanjaksi
- osaa käyttää digitaalisia oppimisalustoja ja oppimateriaaleja

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Itsensä esittely työnhakutilanteessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainväliset työmarkkinataidot.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tunnistaa omat kykynsä osana työelämää sekä oman potentiaalinsa vieraan kielen jatko-opiskelijana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Arviointiin luettaviin suorituksiin, niiden määrään ja toteutusmuotoihin voivat vaikuttaa myös opiskelijat. Arvioinnissa otetaan huomioon kielen eri osa-alueet: lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen.

Viestintätaidot ovat tärkeä osa arviointia. Laaja-alaiset osaamistavoitteet määritellään opintojakson alussa ja niiden sisällön osaamista arvioidaan osana numeroarvosanaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanja 7-opintojakso suositellaan suoritettavaksi ennen lyhyen espanjan ylioppilaskirjoituksia. Osallistuminen edellyttää espanjan alkeiden (EAB301-EAB306 tai vastaava osaamistaso) hallintaa.

Espanja 8, 2 op (EAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- pystyy suorittamaan lyhyen espanjan ylioppilaskirjoitukset
- osaa käyttää digitaalisia oppimisalustoja sujuvasti

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- kansalaisaktivismi, ympäristöasiat, yhdenvertaisuus, tulevaisuuden haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Espanja 8 -opintojaksossa tarkastellaan maailman menoa uutisten, kansalaistaitojen, ympäristöasioiden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta sekä pohditaan erilaisia tulevaisuuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Lukeminen, kirjoittaminen, kuuntelu ja puhuminen espanjaksi mahdollistavat asia-aiheiden laajempaa käsittelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin kriteerit esitetään opintojakson alussa. Arviointiin luettaviin suorituksiin, niiden määrään ja toteutusmuotoihin voivat vaikuttaa myös opiskelijat. Arvioinnissa otetaan huomioon kielen eri osa-alueet: lukeminen, puhuminen, kuunteleminen ja kirjoittaminen. Viestintätaidot ovat tärkeä osa arviointia. Laaja-alaiset osaamistavoitteet määritellään opintojakson alussa ja niiden sisällön osaamista arvioidaan osana numeroarvosanaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Espanja 8 suositellaan opiskeltavaksi enne n lyhyen oppimäärän espanjan ylioppilaskokeeseen osallistumista. Opinnot edellyttävät espanjan alkeiden vahvaa hallintaa (EAB301-EAB307 tai vastaava osaamistaso).

7.19.4. Italia (IA01)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opetellaan selviytymään italiaksi yksinkertaisissa viestintätilanteissa

Tavoitteet

Kulttuuriosaamisen ja viestintätaitojen kasvattaminen.

Osaamisen arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Eurooppalaisen identiteetin kehittyminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta italiaksi

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oman ilmaisun rakentuminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kulttuurintuntemuksen vahvistaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Italian paikallisia ominaispiirteitä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Euroopan kulttuurialueen tuntemuksen kasvattaminen

Opintojaksot

Kurkistus Italiaan, 2 op (IA01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppii viestimään yksinkertaisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustuu Italiaan monipuolisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan vuorovaikutusta arkitilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opitaan Italian kulttuurista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Italian alkeet, jossa opiskellaan arkisia kielenkäyttötilanteita.

7.19.5. Japani (JPB3)

Oppiaineen tehtävä

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa ja arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä. Opetus auttaa opiskelijaa muodostamaan käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittymään kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suullisen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tieteen- ja tiedonaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Japania voi Lumossa opiskella B3-kielenä.

Opintojaksot

Japanin alkeet 1, 2 op (JPB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKAAB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *tutustuu vähitellen kirjaimistoon ja kirjoitusmerkkeihin ja harjoittelee niiden tunnistamista ja lukemista*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- kirjoitusjärjestelmään tutustumisessa pääpaino on hiragana-merkistössä.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*

- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- oman lähipiirin ja arjen kuvailu
- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa
- tavanomaiset asiointitilanteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luomme ryhmänä turvallisen, innostavan ja myönteisen ilmapiirin uuden kielen alkutaipaleelle.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoittelemme arkipäiväisiä vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumme kielialueiden kulttuureihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti B3-kielen oppimäärä arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla etsitään sopivia keinoja oppia ja opiskella japanin kieltä. Käydään läpi japanin kielen asemaa maailmassa, verrataan kieltä muihin opiskelijan osaamiin kieliin, tutustutaan kirjoitusmerkkeihin, niiden tunnistamiseen ja lukemiseen. Numeroarviointi.

Japanin alkeet 2, 2 op (JPB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKAAB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamaan lisää*
- *tutustuu mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija hallitsee hiragana-merkistön ja tutustuu katakana- ja kanji-merkkeihin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luomme ryhmänä turvallisen, innostavan ja myönteisen ilmapiirin uuden kielen alkutaipaleelle.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoittelemme arkipäiväisiä vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumme kielialueiden kulttuureihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti B3-kielen oppimäärä arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan japanin kielen merkkisysteemejä sekä vuorovaikutustilanteita. Numeroarviointi.

Japanin alkeet 3, 2 op (JPB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKAAB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamista ja omien lyhyiden tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee katakana-merkistöä ja tutustuu kanji-merkkeihin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet (arjessa), tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustumme toisiimme kohdekielellä ja harjoittelemme omien vahvuuksiemme tunnistamista liittyen kielitaidon eri osa-alueisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoittelemme kielen käyttämistä rohkeasti eri vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Harjoitellessamme vuorovaikutustilanteita sovellamme kielialueen kulttuuriosaamistamme.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan katakana-merkistöä ja tutustuu kanji-merkkeihin. Harjoitellaan vapaa-aikaan ja kouluun liityviä vuorovaikutustilanteita. Numeroarviointi.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (JPB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKAAB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *kehittää kirjoitustaitoaan*
- *oppii hyödyntämään perinteisiä ja digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja.*

Paikallinen lisäys

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti
- kehittää kirjoitustaitoaan
- oppii hyödyntämään perinteisiä ja digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Harjoittelemme omasta kulttuurista kertomista kohdekielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustumme koko kielivarantoa käyttäen eri tekstilajeihin, jotka sisältävät tekstiä, kuvaa sekä ääntä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeilemme eri rekisterien käyttöä vuorovaikutuksessa etukäteen valmistelluissa tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Numeroarvionti.

Työ ja tulevaisuus, 2 op (JPB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKAAB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa lukea ja kirjoittaa tekstiä jossa on enenevässä määrin kanji-merkkejä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Pohdimme kohdekielellä hyvän elämän kulmakiviä aikuisiällä.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoittelemme omien vahvuuksien ja heikkouksien pohtimista myös muodollisemmassa tilanteessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoittelemme työnhaussa ja työelämässä sekä jatko-opinnoissa tarvittavia taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti B3-kielen oppimäärä arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Numeroarviointi.

Japanin ja Suomen elämä, 2 op (JPN35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKAAB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti
- opiskelija osaa lukea ja kirjoittaa tekstiä jossa on hiragana-, katakana- ja joitain kanji-merkkejä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- hyvinvointi ja terveys
- eri elämänvaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opettelemme kertomaan meille itselle tärkeistä asioista kohdekielellä pareittain ja ryhmissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoittelemme mielipiteiden ja tuntemusten ilmaisemista, aktiivista kuuntelua sekä vuorovaikutuksen ylläpitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti B3-kielen oppimäärä arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Numeroarviointi.

Syvennä suhteita japaniksi, 2 op (JPN36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKAAB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *jatkaa omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia työvälineitä hyödyntäen.*

Paikallinen lisäys

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti
- jatkaa omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia työvälineitä hyödyntäen
- opiskelija osaa lukea ja kirjoittaa tekstiä jossa on hiragana-, katakana- ja joitain kanji-merkkejä
- japaninkielinen tuotos voi olla esimerkiksi puhe, esitelmä, äänite, video, vlogi, juliste, blogi-kirjoitus tai kirjoitelma.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta
- ajankohtaiset kulttuuriaiheet
- • luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoittelemme oman mielenkiinnon kohteista keskustelemista pareittain ja ryhmissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoittelemme kohdekielisen tuotoksen laatimista oman mielenkiinnon mukaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutkimme eri kulttuurialoja sekä luovaa toimintaa kohdekielen alueilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan arvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijat kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen. Numeroarviointi.

Syvennä japanin maailmaa, 2 op (JPN38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKAAB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa lukea ja kirjoittaa tekstiä jossa on yhä enemmän kanji-merkkejä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Etsimme tietoa ajankohtaisista aiheista ja harjoittelemme eri medioiden käyttöä lähdekriittisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoittelemme tiedonhakua, tekstin tulkitsemista sekä erilaisten asiatekstien tuottamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastelemme oman toimintamme vaikutuksia ympäristöön kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja. Numeroarviointi.

7.19.6. Ranska A-kielenä (RAA)

Oppiaineen tehtävä

Ranskan kielitaidon kehittäminen

Tavoitteet

Opiskelija sisällyttää ranskan kielen kieliprofiiliinsa.

Osaamisen arviointi

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Painottuu opintojaksossa RAA1

Vuorovaikutusosaaminen

Painottuu kaikissa RAA-opintojaksoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Painottuu opintojaksossa RAA3.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Painottuu opintojaksossa RAA4.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Painottuu opintojaksossa RAA7

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Painottuu kaikissa RAA-opintojaksoissa.

Opintojaksot

Pitkä ranska 1, 1 op (RAA01)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija sisällyttää ranskan kieliprofiiliinsa

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii osaamiensa kielten suhdetta ranskan kieleen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut ranska 1 Tutustutaan toisiin ja harjoitellaan arkitilanteita. Tutustutaan eri teksti- ja tyylilajeihin.

Pitkä ranska 2, 3 op (RAA02)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Kieliprofiilia täydennetään

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- tutustutaan ranskankielisiin medioihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruiskoulussa alkanut ranska 2. Vertaillaan viestintätyylejä eri medioissa. Vertaillaan ranskaa muihin kieliin.

Pitkä ranska 3, 2 op (RAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Täydennetään kieliprofiilia

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- tutustutaan ranskankieliseen taiteeseen, musiikkiin, elokuvaan ja kirjallisuuteen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut ranska 3 käsittelee kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä aiheita.

Pitkä ranska 4, 2 op (RAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Täydennetään kieliprofiilia

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- ranskankielisten maiden yhteiskuntajärjestelmät ja ajankohtaiset kysymykset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut ranska 4 käsittelee yksilön vastuita ja velvollisuuksia. Opetellaan neuvottelemisen taitoja.

Pitkä ranska 5, 2 op (RAA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- täydentää kieliprofiiliaan

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- tutustutaan ranskankieliseen tieteelliseen sanastoon

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut ranska 5. Aiheena kestävä tulevaisuus. Tutustutaan tieteellisiin teksteihin.

Pitkä ranska 6, 2 op (RAA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Täydentää kieliprofiiliaan

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- tutustutaan jatko-opinto- sekä työmahdollisuuksiin ranskankielisissä maissa sekä ranskan kielen hyötyihin työelämässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut ranska 6. Suunnitellaan tulevaisuutta, tutustutaan kansallisiin ja kansainvälisiin yhteisöihin ja yrityksiin.

Pitkä ranska 7, 2 op (RAA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- täydentää kieliprofiiliaan

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- ympäristöön liittyvät teemat ja sanastot ranskan kielellä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskouluss aalkanut ranska 7 on valtakunnallinen valinnainen opintojakso, jolla pohditaan kestävää kehitystä opiskelijan omassa elämässä.

Pitkä ranska 8, 2 op (RAA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- täydentää kieliprofiiliaan
- osallistuu valtakunnalliseen suullisen kielitaidon kokeeseen

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- suullisen kielitaidon ja kuuntelemisen kehittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa lakanut ranska 8. Valtakunnallinen opintojakso, jolla tutkitaan puhumisen piirteitä ja äidinkielen vaikutusta puhetilanteisiin.

7.19.7. Ranska (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Ranskan osaaminen korostuu seuraavilla aloilla: oikeustiede, EU-työ, kansainvälinen kauppa, lääkärit, matkailuala, poliisit, sairaanhoitajat ja kätilöt, kosmetiikka-ala, muoti ja kauneus, tanssi, elokuva-ala, taide, kääntäjät, tulkit, kieltenopettajat, kemianteollisuus, elektroniikka- ja sähköteollisuus, sosiaaliala.

Tavoitteet

Suoritettuaan ranskan B3-oppimäärän opiskelija voi suorittaa lyhyen ranskan ylioppilaskokeen.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii kertomaan olotilastaan sekä kyselemään muiden vointia ja kuulumisia.

Vuorovaikutusosaaminen

Suullisissa pari- ja ryhmäharjoituksissa kehitetään yhteistyötaitoja ja vuorovaikutusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ranskan sanasto kattaa useita eri tieteenaloja. Luovaa ongelmanratkaisua harjoitellaan esim. asiointi- ja palvelutilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu ranskankielisiin yhteiskuntiin ja ihmisoikeuksiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii keskustelemaan ympäristöasioista ja ihmisoikeuksista vieraalla kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan ranskankielisen maailman kulttuuripiirteisiin.

Opintojaksot

Ranskan alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- opetellaan ranskan ääntämistä
- harjoitellaan pieniä ja yksinkertaisia suullisia viestintätilanteita

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- ranskan perussanastoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kerää varmuutta olla vuorovaikutuksessa ranskaksi, esimerkiksi kysyä kysymyksiä ja vastata niihin. Opetus painottaa käytännön vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan ranskankielistä maailmaa Euroopassa ja sen ulkopuolella sekä kohtaamaan muiden kulttuurien edustajia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkava ranska 1 - arkielämän kielenkäyttötilanteita. Ranskan kielen ääntämisen perusteet. Lyhyt ranska 1 suositellaan suoritettavaksi lukion 1.opiskeluvuotena.

Ranskan alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- jatkaa ranskankielisiin kulttuureihin tutustumista.
- harjoittelee viestintätilanteita ranskaksi

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija näkee itsensä globaalina kansalaisena, oman maansa ja kulttuurinsa edustajana kansainvälisessä ympäristössä
- Opiskelijan valmiudet käyttää esimerkiksi matkailusanastoa kasvavat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Viestinnän perustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut ranska 2 - omasta perheestä ja lähipiiristä kertominen. Lyhyt ranska 2 suositellaan suoritettavaksi lukion 1.opiskeluvuotena.

Ranskan alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- arjen tilanteiden hallintaa kerrataan ja jatketaan.
- opiskelija osaa käyttää sähköisiä oppimisalustoja.
- oppilas osaa rytmittää ja tauottaa opiskelua kielen vuorovaikutustilanteille tyypillisen rytmin mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- kiinnostuksen kohteet ja arjen toiminta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa voidaan kannustaa seuraamaan autenttisia keskusteluja eri viestintäkanavissa. Oma ranskan ymmärrys ja ilmaisu vahvistuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla rohkaistaan opiskelijaa tutustumaan ranskankielisiin materiaaleihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut ranska - 3 harrastuksiin ja kouluun liittyviä aiheita. Lyhyt ranska 3 suositellaan suoritettavaksi lukion 1.opiskeluvuotena.

Ranska 4, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- opinnoissa voidaan hyödyntää liikkuvaa opiskelua
- viestintävälineiden tarjoamat mahdollisuudet ja niiden käyttötaidot vahvistuvat
- ranskan kielen sanaston hallinta sekä viestintätaidot vahvistuvat

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Ranskankielinen Afrikka ja Kanada

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää ranskankielisen maailman tuntemustaan ja voi harkita esim. vaihto-opiskelun mahdollisuuksiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut ranska 4 - tapoihin ja perinteisiin liittyviä asioita sekä ranskankielisten maiden maantiedettä ja kulttuuria. Suositellaan opiskeltavaksi 2. opintovuotena.

Ranska 5, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- kommunikointitaidot, ongelmanratkaisu ja ranskankielinen ilmaisu kehittyvät
- viestintävälineiden käyttötaidot kehittyvät

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- huolenpito muista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetellaan toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä keskusteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii kertomaan olostaan, voinnistaan ja hyvinvointinsa tilasta ranskaksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut ranska 5 - terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä asioita sekä ranskankielisten maiden maantiedettä ja kulttuuria. Suositellaan opiskeltavaksi 2. opintovuotena.

Ranska 6, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- oppii ymmärtämään ja tulkitsemaan ranskankielistä kulttuuria ja mediatarjontaa
- pystyy tuottamaan esityksen ranskaksi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- tekstejä ja sanastoja kulttuurin eri alueilta, mm. musiikista, kuvataiteesta, videopeleistä kirjallisuudesta ja muodista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa. Keskustelutaidot karttuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan ranskan kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut ranska 6 - taiteeseen ja kulttuurin liittyviä asioita. Suositellaan opiskeltavaksi 2.opintovuotena.

Ranska 7, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- pystyy suorittamaan tehtäviä, joissa tehtävänanto on esitetty ranskaksi
- osaa käyttää digitaalisia oppimisalustoja ja oppimateriaaleja

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- CV ja työhakemus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Itsensä esittely työnhakutilanteessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainväliset työmarkkinataidot.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tunnistaa omat kykynsä osana työelämää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut ranska 7 - jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä aiheita. Suositellaan opiskeltavaksi 3.opintovuotena.

Ranska 8, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- pystyy suorittamaan lyhyen ranskan ylioppilaskirjoitukset
- osaa käyttää digitaalisia oppimisalustoja sujuvasti

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- kansalaisaktivismi, ympäristöasiat, yhdenvertaisuus, tulevaisuuden haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osaa soveltaa kielitaitoaan eri aloille.

Vuorovaikutusosaaminen

Osaa viestiä monia kanavia käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut ranska 8 - mediaa ja ajankohtaisia aiheita. Suositellaan opiskeltavaksi 3. opintovuotena.

Abiranska, 2 op (RAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ranskan lyhyen oppimäärän ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan aiempien opintojaksojen sisältöjä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erikoissanastoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valmistaudutaan lyhyen ranskan ylioppilaskokeeseen.

7.19.8. Saksa A-kielenä (SAA1)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelija pohtii jo osaamiensa kielten suhdetta saksan kieleen.

Tavoitteet

Opiskelija lisää saksan kieliprofiiliinsa.

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu kielen osa-alueiden, sanaston ja rakenteiden hallintaan.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen painottuu opintojaksossa SAA1

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen painottuu kaikissa saksan kielen opintojaksoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu opintojaksossa SAA3.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen painottuu opintojaksossa SAA4.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen painottuu opintojaksossa SAA7.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen painottuu kaikissa saksan kielen opintojaksoissa.

Opintojaksot

Pitkä saksa 1, 1 op (SAA01)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija sisällyttää saksan kielen kieliprofiiliinsa.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*

- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii jo osaamiensa kielte suhdetta saksan kieleen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut saksa 1. Tutustutaan toisiin ja harjoitellaan arkitilanteita. Tutustutaan erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin.

Pitkä saksa 2, 3 op (SAA02)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*

- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu saksankielisiin medioihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut saksa 2. Vertaillaan viestintätyylejä eri medioissa. Vertaillaan saksaa muihin kieliin.

Pitkä saksa 3, 2 op (SAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan saksankieliseen taiteeseen: musiikkiin, elokuvaan ja kirjallisuuteen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut saksa 3. Käsitellään kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä aiheita.

Pitkä saksa 4, 2 op (SAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan saksankielisten maiden yhteiskuntajärjestelmiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut saksa 4. Käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja.

Pitkä saksa 5, 2 op (SAA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- tutustutaan saksankieliseen tieteelliseen sanastoon

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut saksa 5. Aiheena on kestävä tulevaisuus. Tutustutaan tieteellisiin teksteihin.

Pitkä saksa 6, 2 op (SAA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan jatko-opinto- ja työmahdollisuuksiin saksankielisissä maissa sekä saksan kielen osaamisen hyötyihin työelämässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut saksa 6. Suunnitellaan tulevaisuutta. Tutustutaan kansallisiin ja kansainvälisiin yhteisöihin ja yrityksiin.

Pitkä saksa 7, 2 op (SAA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Ympäristöteemat ja sanastot saksan kielellä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut saksa 7. Valtakunnallinen valinnainen opintojakso. Pohditaan kestävää kehitystä opiskelijan omassa elämässä.

Pitkä saksa 8, 2 op (SAA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija täydentää kieliprofiiliaan
- Opiskelija osallistuu valtakunnalliseen suullisen kielitaidon kokeeseen

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Keskitytään suullisen kielitaidon ja kuuntelemisen kehittämiseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa alkanut saksa 8. Valtakunnallinen valinnainen opintojakso. Tutkitaan puhumisen piirteitä ja äidinkielen vaikutusta puhetilanteisiin.

7.19.9. Saksa (SAB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista

tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Saksaa puhuu äidinkielenään yli 100 miljoonaa ihmistä ja se on EU:n yleisin äidinkieli. Saksa on Suomen merkittävimpiä kauppakumppaneita ja saksan osaaminen korostuu seuraavilla aloilla: kauppatieteet, kirjallisuus- ja kulttuurialat, EU-ura, muotoilu- ja suunnitteluala, puunjalostusteollisuus, matkailuala, tekniikka (insinöörialat), valtiotieteet, kieltenopettajat, tulkit ja kääntäjät, paperiteollisuus, kone- ja metalliteollisuus.

Lukiossa alkava B3-oppimäärän saksa alkaa aivan alkeista ja sen voi aloittaa minä opiskeluvuonna tahansa. Jos olet opiskellut saksaa peruskoulussa pitkänä kielenä eli hallitset perusasiat, voit aloittaa ensimmäisenä vuonna suoraan moduulista SAB34. Moduulit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Tavoitteet

Saksan lyhyen (B3) oppimäärän opiskeltuaan opiskelija selviytyy arkielämän kielenkäyttötilanteista, pystyy etsimään tietoa saksankielisistä lähteistä (esim. mediassa tai verkossa) ja tuottamaan lyhyehköjä tekstejä saksaksi. Opinnoissa korostuvat kirjallisen ja puhutun kielen erot, ja B3-oppimäärän jälkeen opiskelija voi osallistua lyhyen saksan ylioppilaskokeeseen.

Osaamisen arviointi

Moduulit arvioidaan numeroarvioinnilla, jonka kriteerit esitetään opiskelijalle kunkin opintojakson alussa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii kertomaan ja kyselemään omasta ja muiden olotiloista vieraalla kielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kieliaineen keskiössä on vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kielten opinnot kattavat sanavarastoa eri tieteenaloilta ja eri asiasanastoista. Kommunikaatiotilanteissa harjoitellaan asiointia eri aloilla ja eri tilanteissa sekä ratkaistaan niitä luovilla tavoilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Saksan opiskelija oppii ymmärtämään saksankielisiä yhteiskuntia suhteessa muihin yhteiskuntiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kielten sanastot kattavat nykymaailman tilanteen: maantieteen perusasiat, ajanohtaiset ympäristöhaasteet sekä ihmisoikeudet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Saksaa puhuu äidinkielenään yli 100 miljoonaa ihmistä ja se on EU:n yleisin äidinkieli.

Opintojaksot

Lyhyt saksa 1, 2 op (SAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan saksan alkeisiin ja saksankieliseen kielialueeseen.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Omasta itsestä ja perheestä kertominen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskellaan puhumista, lukemista, kirjoittamista ja kuuntelemista saksan kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Keskitytään saksankieliseen kielialueeseen keski-Euroopassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkava saksa 1 - arkielämän kielenkäyttötilanteita. Saksan kielen ääntämisen perusteet. Lyhyt saksa 1 suositellaan suoritettavaksi lukion 1.opiskeluvuotena.

Lyhyt saksa 2, 2 op (SAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Keskeistä on opiskelijaa lähellä olevien asioiden kuvailun lisäksi tavanomaiset asiointitilanteet ja niissä kulttuurille ominaisella tavalla toimiminen. Tutustuminen uuteen kieleen ja saksankielisiin maihin jatkuu.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Aihepiireinä ovat säätila, ruoka ja juoma, asuminen, vaatteet ja asusteet sekä kehonosat ja vointi. Itävallan kulttuuri ja ääntäminen ovat keskeisiä teemoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Itävallan kulttuuritietous.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut saksa 2 - omasta perheestä ja lähipiiristä kertominen. Lyhyt saksa 1 suositellaan suoritettavaksi lukion 1.opiskeluvuotena.

Lyhyt saksa 3, 2 op (SAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Keskeistä on perustason alkeisvaiheen kokonaiskuvan muodostaminen.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Aihepiireinä ovat vapaa-ajan vietto ja harrastukset, koulu ja oppiaineet, ulkonäkö ja luonne sekä asuminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Saksankielisten maiden koulujärjestelmät.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Saksankielisten maiden koulujärjestelmät.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut saksa - 3 harrastuksiin ja kouluun liittyviä aiheita. Lyhyt saksa 3 suositellaan suoritettavaksi lukion 1.opiskeluvuotena.

Lyhyt saksa 4, 2 op (SAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu saksankielisiin maihin ja murre-eroihin

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- opiskelija täydentää kieliprofiiliaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan saksankielisiin yhteiskuntiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan saksankieliseen kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut saksa 4 - tapoihin ja perinteisiin liittyviä asioita sekä saksankielisten maiden maantiedettä ja kulttuuria. Suositellaan opiskeltavaksi 2.opintovuotena.

Lyhyt saksa 5, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- kommunikointitaidot, ongelmanratkaisu ja saksankielinen ilmaisu kehittyvät
- viestintävälineiden käyttötaidot kehittyvät

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- huolenpito muista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetellaan toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä keskusteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii kertomaan olostaan, voinnistaan ja hyvinvointinsa tilasta saksaksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut saksa 5 - terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä aiheita. Suositellaan opiskeltavaksi 2.opintovuotena.

Lyhyt saksa 6, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- oppii ymmärtämään ja tulkitsemaan saksankielistä kulttuuria ja mediatarjontaa
- pystyy tuottamaan pienen esityksen saksaksi

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Saksankielisten maiden juhlia ja perinteitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan saksankieliseen taiteeseen ja kulttuurielämään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Käsitellään saksankielistä kulttuuria.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut saksa 6 - taiteeseen ja kulttuuriin liittyviä aiheita. Suositellaan opiskeltavaksi 2.opintovuotena.

Lyhyt saksa 7, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- pystyy suorittamaan tehtäviä, joissa tehtävänanto on esitetty saksaksi
- osaa käyttää digitaalisia oppimisalustoja ja oppimateriaaleja

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- CV ja työhakemus
- jatko-opiskelumahdollisuudet saksankielisissä maissa
- työhaastattelutilanteiden harjoittelu (mahdollisesti etäyhteyksiä hyödyntäen)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppii hahmottamaan ja kehittämään itseään osana yhteiskuntaa ja työelämää.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppii ammattimaista vuorovaikutusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut saksa 7 - jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä aiheita. Suositellaan opiskeltavaksi 3.opintovuotena.

Lyhyt saksa 8, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- pystyy suorittamaan lyhyen saksan ylioppilaskokeen
- osaa käyttää digitaalisia oppimisalustoja sujuvasti

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- kansalaisaktivismi, ympäristöasiat, yhdenvertaisuus, tulevaisuuden haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osaa soveltaa kielitaitoaan eri aloille.

Vuorovaikutusosaaminen

Osaa viestiä monia kanavia käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut saksa 8 - mediaa ja ajankohtaisia aiheita. Suositellaan opiskeltavaksi 3.opintovuotena.

Abisaksa, 2 op (SAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaa saksan lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aiempien opintojaksojen kertaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erikoissanastoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa alkanut saksa 9. Valmistaudutaan lyhyen saksan ylioppilaskokeeseen.

7.19.10. Venäjä A-kielenä (VEA1)

Osaamisen arviointi

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Pitkä venäjä 1, 1 op (VEA01)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*

- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Pitkä venäjä 2, 3 op (VEA02)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Pitkä venäjä 3, 2 op (VEA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*

- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Pitkä venäjä 4, 2 op (VEA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Pitkä venäjä 5, 2 op (VEA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Pitkä venäjä 6, 2 op (VEA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Pitkä venäjä 7, 2 op (VEA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*

- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Pitkä venäjä 8, 2 op (VEA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

7.19.11. Venäjä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii kertomaan omasta olotilastaan venäjäksi sekä kyselemään muiden kuulumisia ja vastaamaan niihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii viestimään monipuolisesti ja monikanavaisesti venäjäksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Venäjän oppiaineessa käydään läpi eri tieteenalojen perussanastoa ja ratkaistaan asiointitilanteita luovasti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu venäjänkieliseen yhteiskuntaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu ympäristökäsitteisiin venäjän kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan venäläistä kulttuurialuetta ja sen tarjontaa.

Opintojaksot

Venäjän alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Kyrilliset aakkoset ja venäjän äänne- ja kirjoitusjärjestelmä
- tutustua venäläiseen kulttuuriin

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan Venäjän kulttuuri- ja kielialueeseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Venäjän alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- harjoittelee viestintätilanteita ja kanssakäymistä venäjäksi

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija näkee itsensä globaalina kansalaisena, oman maansa ja kulttuurinsa edustajana kansainvälisessä ympäristössä.
- Opiskelijan valmiudet käyttää esimerkiksi matkailusanastoa kasvavat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Oppii kertomaan itsestään venäjäksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Venäjän alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- vierasta kieltä aiemmin opiskelleet voivat aloittaa opintonsa tässä vaiheessa espanjan opintoja
- arjen tilanteiden hallintaa kerrataan ja jatketaan.
- opiskelija osaa käyttää sähköisiä oppimisalustoja ja kyrillistä kirjoitusjärjestelmää.
- oppilas osaa rytmittää ja tauottaa opiskelua kielen vuorovaikutustilanteille tyypillisen rytmin mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- kiinnostuksen kohteet ja arjen toiminta

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Venäjä 4, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- venäjän kielen sanaston hallinta sekä viestintätaidot vahvistuvat
- viestintävälineiden tarjoamat mahdollisuudet ja niiden käyttötaidot vahvistuvat

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Venäjän alueelliset kulttuurit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Venäjä 5, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- kommunikointi- ja vuorovaikutustaidot monipuolistuvat

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- huolenpito muista

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Venäjä 6, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- oppii ymmärtämään ja tulkitsemaan venäjänkielistä kulttuuria ja mediatarjontaa
- pystyy tuottamaan pienen esityksen

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Venäjänkielisen kulttuurin juhlia ja perinteitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjänkielisen maailman kulttuurien tuntemus kehittyy.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Venäjä 7, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- osaa käyttää digitaalisia oppimisalustoja ja oppimateriaaleja

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- CV ja työhakemus
- jatko-opiskelumahdollisuudet venäjänkielisissä maissa
- työhaastattelutilanteiden harjoittelu (mahdollisesti etäyhteyksiä hyödyntäen)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppii hahmottamaan ja kehittämään itseään osana yhteiskuntaa ja työelämää.

Hyvinvointiosaaminen

Oppii ammattimaista vuorovaikutusta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Venäjä 8, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- pystyy suorittamaan lyhyen venäjän ylioppilaskirjoitukset
- osaa käyttää digitaalisia oppimisalustoja sujuvasti

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- kansalaisaktivismi, ympäristöasiat, yhdenvertaisuus, tulevaisuuden haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Osaa soveltaa kielitaitoaan eri aloille.

Vuorovaikutusosaaminen

Osaa viestiä monia kanavia käyttäen

Opintojakson vapaa kuvaus

Arvioidaan numeroarvosanalla.

7.19.12. Lyhyen vieraan kielen projekti (VK100)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraskielisen maan kulttuuriin ja kieleen tutustuminen valinnaisena ja mahdollisuuksien mukaan tarjottavina projektiopintoina tai itse järjestettynä toimintana.

Tavoitteet

Projekti tarjoaa mahdollisuuden yksilölliseen ja kertaluontoiseen kokemalla ja tekemällä oppimiseen.

Osaamisen arviointi

Kielen ja kulttuurin osaaminen karttuu.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Kielen ja kulttuurin osaaminen kehittyy vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntiin tutustutaan eri näkökulmista.

Opintojaksot

Vieraan kielen projekti, 2 op (VK100)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan vieraaseen kieleen ja kulttuuriin erityisissä oppimistilanteissa projektimuotoisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vierasta kieltä ja kulttuuria eri tavoilla ja eri näkökulmista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Maailman ja eri kulttuurien ihmisten ymmärtäminen kasvaa projektia tehdessä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Projektissa voidaan opiskella monin eri tavoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suunnitelman mukaan. Suunnitelma voi vaihdella ajoittain ja oppiaineittain, sillä toteutus on usein uniikki ja kertaluontoinen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vieraan kielen projekti voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan. Projektiin voi sisältyä mahdollisia maksuja.

7.20. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.*

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Tuntee paikallisia vaikutuskanavia ja keinoja vaikuttaa arjen elämänlaatuun, paikalliset asukasyhdistykset.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Tutustuminen paikalliseen yhdistystoimintaan, kuten vapaapalokuntaan ja paikallisiin asukasyhdistyksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan kokonaisvaltaista ymmärrystä yhteiskunnasta elävänä ja kehittyvänä sosiaalis-poliittis- ja taloudellisena organisaationa, jonka tärkeä osa hän itse on. Opintojaksossa korostetaan erityisesti kriittisen medialukutaidon merkitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opinnot arvioidaan lukio-opinnoille tyypillisesti laajempina kokonaisuuksina, jolloin voidaan huomioida opiskelijakohtaiset erot aikaresurssien puitteissa. Koetehtävät ovat ylioppilaskoetehtävien kaltaisia ja jakson aikana tehdyt osasuoritukset tukevat laajemmalle kokonaisuudelle asetettuja pedagogisia tavoitteita. Opintojakson arvioinnissa sovelletaan numeroarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntaopille luonteenomaisesti integroimme päivänpolitiikkaa koskevia uutisia osaksi opetussuunnitelmaa, jolloin oppiaineesta tulee "hetkessä elävä" ja siten toteutamme yhteiskuntaopin kansalaiseksi kasvattavia päämääriä. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla.

Taloustieto, 2 op (YH02)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*

- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää lähialueen taloudellista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehokkaasti tuotetaan energiaa jätteestä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetusjaksossa korostetaan arjen pieniäkin tekoja, kuten pullojen ja tölkkien kierrättäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson aikana annettuun näyttöön ja kokeeseen. Opintojakson arvioimisessa sovelletaan numeroarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käydään läpi mikro- ja makrotaloutta. Talouden hektisen luonteen vuoksi kurssilla käytettävä materiaali elää talouden muutosten mukana. Numeroarviointi.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu paikallisiin, toteutettaviin EU-hankkeisiin.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöissä on hyvin tärkeää huomata, että eurooppalaisuus voidaan nähdä sekä integroivana että poissulkevana yläkäsitteenä.

Edelleen EU on myös kansainvälisen kaupan toimija, jolloin voidaan kiinnittää myös huomiota reiluun kauppaan ja muihin vastaaviin ilmiöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lukion yhteiskuntaopin opintojen arvioiminen EU-opintojen tapauksessa perustuu aina laajoihin kokonaisuuksiin, joten arvostelu koostuu useammasta osatekijästä, kuten kokeista, esitelmistä tai projektitöistä. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

EU-opintojen tueksi voidaan käyttää esim. keskuspankin tarjoamaa apua, Suomen EU-toimiston palveluja tai jopa yrityksiä, joilla on paljon kauppaa muualle Eurooppaan.

Luonnollisesti aineen luonteen takia pyritään integroimaan ajankohtaisia tapahtumia opetussuunnitelmaan.

Lakitieto, 2 op (YH04)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*

- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Juridiikan normatiivinen luonne tukee erinomaisesti vuorovaikutusosaamisen. Opintojakson sisällöissä, esimerkiksi rikoslaissa, käydään konkreettisesti läpi tekoja, tekojen seurauksia ja vastuukysymyksiä. Sopimusten juridisen, eettisen ja kulttuurillisen velvoittavuuden tutkiminen avaa yhteiskunnan toimintaa ja ihmisen roolia itsenäisenä ja vastuullisena toimijana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Juridiikan eksaktin luonteen vuoksi opintojakson arvioimisessa korostuu oikean terminologian ja laissa määriteltyjen käsitteiden, oikeustoimien, määräaikojen yms. hallinta. Vaikka arvioiminen on perinteinen numeroarviointi on se tehtävä riittävän läpinäkyvästi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opinnot pyritään integroimaan mahdollisimman lähelle arkielämää, jolloin opintojakson sisältöjen merkitys korostuu myöhemmin elämänhallintataitoina. Opintojen eräs keskeinen päämäärä on vastuullisen kansalaisen vuorovaikutustaitojen kehittäminen, ja juridiikan normatiivinen luonne antaa siihen oivalliset välineet.

Yhteiskuntaopin valmennuskurssi, 2 op (YH05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa Lumon lukion opiskelijoiden tietämystä yhteiskunnasta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin alussa kerätään opiskelijoilta aihetoiveet eli asiat, joista toivoisivat kertausta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson kirjoituksia varten valmistavan luonteen vuoksi on luontevaa korostaa eri oppiaineiden välistä yhteistyötä ja esimerkiksi tilastoihin liittyvän osaamisen soveltaminen on hyvä esimerkki monitieteisyyden arvosta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkintänä. Tähän vaikuttaa opiskelijan kyky arvioida omaa osaamistaan, osallistuminen vierailuihin sekä tuntiaktiivisuus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käydään läpi yhteiskunnallisesti merkittäviä, ajankohtaisia tapahtumia. Vieraillaan mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi eduskunnassa ja Keskuspankissa. Suoritusmerkintä.

Yrittäjyyskurssi, 2 op (YH06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tutustua paikallisiin yrityksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pedagoginen päämäärä on kyetä hahmottamaan mitä tarkoittaa alueellisesti kannattava yritys, jolloin yrittäjyyskurssin suorittaminen tukee sijoituskurssia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opitaan näkemään menestyvän liiketoiminnan ja yleisen hyvinvoinnin välinen yhteys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opinnoissa suoritetaan erilaisia talouteen liittyviin jatko-opintoihin liittyviä suorituksia, kuten liiketoimintasuunnitelma. Kokonaisuudesta tulee suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Paikallisesti kyseinen kurssi opintojakso tukee erinomaisesti Talouden instituutiot ja sijoittaminen - opintoja. Sijoittamisessa on tärkeää "nähdä lukujen taakse" eli hieman ymmärtää liiketoimintaa, johon on sijoittamassa.

Yrittäjyyskurssi II, 2 op (YH07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Työpaikasta työnantajan suostumuksella toteutetaan opinnäytetyö. Räätälöidään opiskelija- ja työpaikkakohtaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pyrimme suosimaan paikallisia yrittäjiä ja samalla kehittämään yhteisöä, jossa toimimme.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tämän opintojakson suorittaminen itsessään osoittaa luovuutta, kun samaan aikaan tehdään työtä ja analysoidaan omaa tekemistä ja (työnantajan luvalla) hieman myös työpaikkaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Työharjoittelun ja siitä tehdyn opinnäytetyön eräs päämäärä on rakentaa verkostoa, joten kyseinen opintojakso kehittää tehokkaasti myös oppilaitosta. Suoritusmerkintä.

Talouden instituutiot ja sijoittaminen, 2 op (YH08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tuntea monipuolisesti sijoituskohteita ja keskeisesti talouteen vaikuttavia toimijoita mm. Keskuspankkia.
- Lumon lukio jatkaa pörssisäätiön kanssa jo vuosia tehtyä yhteistoimintaa, mm. pörssilähettiläs-projektin kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa toteutetaan lukuisia yritysvierailuja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sijoitustoiminnassa tiedon hankkimisen ja sen käyttämisen kehittäminen on elämänikäinen päämäärä itsessään ja erinomainen keino päästä hyviin taloudellisiin tuloksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon kuuluu mm. yritysanalyysejä ja sijoitussuunnitelman laatiminen. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talouden instituutiot ja sijoittaminen -opintojakson sisältö elää talouden mukana. Opintojakson suorittaminen viimeisenä yhteiskuntaopin suorituksena on suositeltavaa, koska silloin opiskelija voi hyödyntää aiempaa tietotaitoa. Suoritusmerkintä.

7.21. Tietotekniikka (ATK)

Oppiaineen tehtävä

Tietotekniikan opiskelu tapahtuu pääasiassa muiden oppiaineiden kursseilla. Jokaiseen oppiaineeseen liittyy omia ohjelmia ja taitoja, joita parhaiten osaa opettaa kyseisen aineen opettaja. Tietotekniikan kursseilla tutustutaan teemoihin, joita ei käsitellä laajemmin muissa oppiaineissa. Esimerkkeinä ohjelmointi ja robotiikka.

Tavoitteet

Tietotekniikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin tietoteknisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää tietotekniikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, joka helpottaa arkea sekä työn tekoa eri aloilla
- rakentaa tietoteknistä pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoteknisiä ongelmia ja ratkaisemaan niitä
- ymmärtää tietokoneen toimintaa ja ohjelmien käyttöperiaatteita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia ohjelmistoja ja tietolähteitä

Osaamisen arviointi

Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi perustuu opiskelijoiden kanssa yhdessä sovittuihin kriteereihin kurssikohtaisesti, joita voivat olla kurssin aikana suoritetut tehtävät, lopputyö sekä aktiivinen osallistuminen opetukseen.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ja kehittää taitojaan hyödyntää tietotekniikkaa, jolla voidaan korvata aikaisemmin enemmän aikaa vieviä työmenetelmiä. Esimerkiksi tietokoneella tuotettu teksti.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan kommunikoida tietotekniikan välityksellä. Opiskelija oppii kommunikoimaan aiheyhteyteen sopivalla dialogilla ja selittämään esimerkiksi ohjelmoimansa koodin toimintaperiaatteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii yhdistelemään aikaisemmin hankkimaansa tietoa tietotekniikasta ja muista oppiaineista uusien sisältöjen kanssa. Tietoteknisten ongelmien ja tehtävien ratkaisu kehittää luovaa ajattelua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää tietotekniikan merkityksen yhteiskunnan toiminnan apuvälineenä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii tietotekniikan eettisyyttä ja sen vaikutuksesta ympäristöön.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa tietotekniikan käytön eroja ja yhtäläisyyksiä eri puolilla maailmaa. Pohditaan myös tietotekniikan kulttuurillisia eroja.

Opintojaksot

ATK01 Tietotekniikan peruskurssi A, 2 op (ATK01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee tietotekniikan perusteita: internet, sähköposti, tekstinkäsittely, esitysgrafiikka sekä tiedon ja laitteen hallinta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- internet ja sähköposti
- tekstinkäsittely
- esitysgrafiikka
- tiedon ja laitteen hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään lisää tietotekniikan merkityksestä yhteiskunnassa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovia ratkaisutapoja erilaisten tietoteknisten tehtävien ja ongelmien ratkaisussa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan Tietokoneen ajokorttitutkinnon materiaalia (Laitteen ja tiedon hallinta, Internet ja sähköposti, Tekstinkäsittely sekä Esitysgrafiikka). Opitaan tietokoneen peruskäyttötaitoja ja käyttämään konetta opiskelun apuvälineenä.

ATK02 Tietotekniikan peruskurssi B, 2 op (ATK02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee tietotekniikan perusteita: taulukkolaskentaa, kuvankäsittelyä sekä verkkotyöskentelyä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- taulukkolaskenta
- kuvankäsittely
- verkkotyöskentely

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään lisää tietotekniikan merkityksestä yhteiskunnassa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovia ratkaisutapoja erilaisten tietoteknisten tehtävien ja ongelmien ratkaisussa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan Tietokoneen ajokorttitutkinnon materiaalia (Taulukkolaskenta, Kuvankäsittely sekä Verkkotyöskentely). Opitaan tietokoneen peruskäyttötaitoja ja käyttämään konetta opiskelun apuvälineenä.

ATK03 Ohjelmointi, 2 op (ATK03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää ohjelmoinnin alkeita: muuttujan käsite, algoritminen ajattelu, silmukat, if-lause

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ohjelmoinnin alkeet
- algoritmit
- silmukka
- if-lause

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hahmottaa koodia ja miten koodista muodostetaan ohjelmia, joita käytämme päivittäin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovia ratkaisutapoja erilaisten koodausteknisten tehtävien ja ongelmien ratkaisussa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Lisäksi arvioidaan tuntityöskentelyä ja tehtäviä, joista tulee olla kurssin alussa sovittu määrä tehtynä. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan ohjelmointiin. Tarkoituksena on perehtyä ohjelmoinnin perusrakenteisiin, algoritmiseen ajatteluun ja sovellusten tuottamiseen graafisesti sekä python-ohjelmointikielellä. Keskeisinä käsitteinä mm. silmukka, if-lause ja aliohjelma.

ATK04 Muualla suoritettu tietotekniikan kurssi, 2 op (ATK04)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään lisää tietotekniikan merkityksestä yhteiskunnassa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovia ratkaisutapoja erilaisten tietoteknisten tehtävien ja ongelmien ratkaisussa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssin voi hyväksilukea muualla suoritetuilla tietotekniikan opinnoilla, esimerkiksi osallistumalla MOOC-kurssille, kansalaisopiston kurssille, tai muulla tapaa osoittaen perehtyneisyytensä tietotekniseen aiheeseen. Kurssisuorituksesta on sovittava opettajan kanssa etukäteen.

ATK05 Muualla suoritettu tietotekniikan kurssi 2, 2 op (ATK05)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään lisää tietotekniikan merkityksestä yhteiskunnassa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovia ratkaisutapoja erilaisten tietoteknisten tehtävien ja ongelmien ratkaisussa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssin voi hyväksilukea muualla suoritetuilla tietotekniikan opinnoilla, esimerkiksi osallistumalla MOOC-kurssille, kansalaisopiston kurssille, tai muulla tapaa osoittaen perehtyneisyytensä tietotekniseen aiheeseen. Kurssisuorituksesta on sovittava opettajan kanssa etukäteen.

ATK06 Tietotekniikan projekti, 2 op (ATK06)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään lisää tietotekniikan merkityksestä yhteiskunnassa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovia ratkaisutapoja erilaisten tietoteknisten tehtävien ja ongelmien ratkaisussa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija toteuttaa itsenäisesti laajahkon tietoteknistä osaamista vaativan projektityön. Projekti voi olla liittyä esimerkiksi ohjelmointiin, robotiikkaan, Micro:bit- tai Arduino-laitteella toteutettuun peliin, laajan ohjelmiston käyttöön, tietoturvaan tai tietoliikenteeseen. Kurssin tavoitteet, suoritus ja osaamisen näyttö sovitaan tarkemmin opettajan kanssa.

ATK07 Robotiikka, 2 op (ATK07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää robotiikan alkeita sekä siihen liittyvää ohjelmointia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- robottiohjelmoinnin alkeet
- ohjelman ja robotin välinen yhteys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hahmottaa robotiikan ilmentymistä yhteiskunnassa ja sen vaikutuksia elämäämme

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii luovia ratkaisutapoja erilaisten robotiikan tehtävien ja ongelmien ratkaisussa

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan robotiikkaan ja siihen liittyvään ohjelmointiin. Kurssilla voidaan käyttää esimerkiksi Arduino-laitteita eikä kurssi vaadi mitään esitietoja.

ATK09 Digitutorointi, 2 op (ATK09)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään lisää tietotekniikan merkityksestä yhteiskunnassa

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii tietotekniikan termistöä ja kehittää omaa osaamistaan opettamalla muita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija toimii lukuvuoden aikana opiskelijadigitutorina toisille opiskelijoille esimerkiksi lukuvuoden alussa 1. vsk. Abittiperehdyttämisessä, Abittitukipajoissa, kursseilla. Kurssin aikana opiskelija perehtyy Abitiin ja Abittikoejärjestelmään syvällisemmin. Opiskelija pitää kurssin ajan oppimispäiväkirjaa tutoroinnistaan ja oppimistaan asioista. Kurssi ei sijaitse missään palkissa ja kestää koko lukuvuoden ajan.

7.22. Italia (IA01)

Oppiaineen tehtävä

Italia on yksi romaanisista kielistä. Euroopan unionin väestöstä noin 13 prosenttia puhuu italiaa äidinkielenään ja noin kolme prosenttia toisena kielenään. Italia on tunnettu mm. muodista ja ruuasta. Se on myös tärkeä matkailumaa.

Tavoitteet

Selviydytään yksinkertaisista viestintätilanteista italian kielellä.

Osaamisen arviointi

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Selviydytään yksinkertaisista viestintätilanteista italian kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan Italian kulttuuriin.

Opintojaksot

Kurkistus Italiaan, 2 op (IA01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppii viestimään yksinkertaisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustuu Italiaan monipuolisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan vuorovaikutusta arkitilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opitaan Italian kulttuurista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnin tavoitteet ja kriteerit esitetään opintojakson alussa. Kielitaidon eri osa-alueita arvioidaan monipuolisesti. Laaja-alaisia osaamistavoitteita arvioidaan osana opintojakson arviointia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Italian alkeet, jossa opiskellaan arkisia kielenkäyttötilanteita.

7.23. Kansainvälisyys (KVS)

Oppiaineen tehtävä

Kansainvälisyyden ja kotikansainvälisyyden moniin mahdollisuuksiin tutustuminen.

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kansainvälistä osaamista kuten eri kielien ja kulttuurien tuntemusta sekä ymmärrystä niistä oppiainerajat ylittäen. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kansainväliseen toimintaan koti- ja/tai ulkomailla – lukiossa ja sen ulkopuolella.

Opiskelija oppii hahmottamaan omaa kulttuuri-identiteettiään peilaamalla sitä muihin kulttuureihin. Tavoitteena on, että kansainvälinen toiminta, johon opiskelija osallistuu, sekä sen kautta karttuva osaaminen tulevat lukioaikana tunnistetuksi ja tunnustetuksi.

Osaamisen arviointi

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

· opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

· arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä

· opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

· arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

· arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

· opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojaksot

Kansainvälisyys opintojakso, 1 op (KV01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kansainvälistä osaamista kuten eri kielien ja kulttuurien tuntemusta sekä ymmärrystä niistä oppiainerajat ylittäen. Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kansainväliseen toimintaan koti- ja/tai ulkomailla – lukiossa ja sen ulkopuolella. Opintojakson aikana opiskelija oppii hahmottamaan omaa kulttuuri-identiteettiään peilaamalla sitä muihin kulttuureihin. Opintojakso tukee opiskelijan yhteistyö-, vuorovaikutus- ja kielitaidon kehittymistä ja antaa valmiuksia tulevaan työelämään sekä jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että kansainvälinen toiminta, johon opiskelija osallistuu, sekä sen kautta karttuva osaaminen tulevat lukioaikana tunnistetuksi ja tunnustetuksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opitaan käytännön kautta. Opintojakson aikana opiskelija osallistuu kansainväliseen toimintaan lukiossa ja sen ulkopuolella. Kv-toiminta voi pitää sisällään esimerkiksi: kansainvälisiin projekteihin (kuten Erasmus, ystävä-/kummikoulut) osallistumista ulkomaisten vieraiden kierrättämistä koululla ja majoittamista kansainvälisiin tapahtumiin osallistumista (kuten globaalikasvatusjärjestöjen työpajat) oppiaineisiin liittyvien ylimääräisten kv-tehtävien tekemistä koti- tai ulkomailla tehtyjä

kielikursseja vaihdon aikana tehtyjä opintoja, joita ei hyväksilueta lukion pakolliseen oppimäärään kansainvälisyyteen liittyvää vapaaehtoistoimintaa tai harrastuksia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen nousee esille demokratiakasvatuksen ja aktiivisen kansalaisuuden käsittelyssä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaaminen liittyy opintojakson sisältöihin ja taitotavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi koostuu kahdesta osiosta, kansainvälisyystoiminnasta ja demokratiakasvatuksesta. Opiskelija saa itse painottaa haluamaansa näkökulmaa. Kurssi suoritetaan keräämällä merkintöjä koko lukio-opiskelun ajan.

7.24. Tanssi (TAN)

Oppiaineen tehtävä

Tanssin tehtävänä erillisenä oppiaineena on antaa opiskelijoille kattava käsitys tanssista esittävän taiteen lajina ja kannustaa opiskelijoita luovaan, keholliseen ja tanssilliseen monipuoliseen itseilmaisuun, kehon- ja itsetuntemukseen, kehonhuoltoon ja -hallintaan sekä erilaisuuden kunnioittamiseen.

Tanssin oppiaineen tehtävän keskiössä on yhteisöllisyys, osallisuus ja luottamus yhteiseen ruumiilliseen tekemiseen. Esitystoiminnassa sitoutuminen yhteiseen tavoitteeseen on olennaisen tärkeää. Yksi Vantaan arvoista on yhteisöllisyys. *Yhteisöllisyys on osallisuutta, luottamuksen ja yhteishengen luomista sekä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.*

Rohkeus, myös Vantaan arvo, on tanssin oppiaineen keskeinen tehtävä: *Rohkeus on uskallusta nousta tulevaisuuden suunnannäyttäjäksi. Pidämme yllä kokeilemisen kulttuuria, jossa toimimme ennakkoluulottomasti ja haastamme totutut tavat.* Tanssissa rohkeus on muun muassa ruumiillista ajattelua sekä uskallusta heittäytyä liikkeeseen ja esiintymiseen. Tanssissa haastetaan ennakkoluulottomasti totuttuja tanssimisen tapoja, silti tanssitaiteen traditioita ja perinteitä kunnioittaen.

Vastuullisuuden edistäminen on Vantaalla ja tanssin oppiaineessa tärkeää. *Vastuullisuus tarkoittaa hyvän elämän turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville.* Hyvä elämä on tässä ja nyt, ja tanssin oppiaineen tehtävä on turvata opiskelijan hyvän elämän edellytyksiä: voimaannuttaa ruumiillisen tekemisen, kokemuksellisen toimimisen ja fyysisen hyvinvoinnin edistämisen kautta.

Tanssissa toimitaan usein ryhmässä ja kontaktissa toisiin ihmisiin, mikä kehittää opiskelijoiden vastuunottoa, vuorovaikutustaitoja ja välittävää asennetta muita ihmisiä sekä ruumiillisuutta kohtaan. Tanssi voi toimia merkittävänä itseilmaisun kanavana ja voimistaa yksilön roolia aktiivisena toimijana.

Tanssin tehtävänä on kulttuurisen ja taiteellisen sivistyksen lisääminen. Opintojaksoilla saatetaan tehdä opintovierailuja, joihin sisältyy maksu. Maksuton vaihtoehto tarjotaan opiskelijoille.

Tavoitteet

Tanssin tavoitteena on kulttuurisen sivistyksen lisääminen (tanssi esittävänä taiteena) sekä opiskelijoiden tanssitaidollisen, luovan ja ilmaisullisen osaamisen kehittäminen itsenäisessä ja ryhmätyöskentelyssä.

Tanssin opintojaksojen tavoitteena on lisäksi syventää opiskelijoiden taiteellista ja tanssillista osaamistaan niin että se voi johtaa tanssin lukiodiplomin suorittamisen ja mahdollisesti tähdätä tanssin alan ammattiopintoihin lukio-opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tavoitteena on tukea positiivisesti opiskelijan tanssillista kehitystä. Arviointi tapahtuu opiskelijaa kannustavalla periaatteella ja sen tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä.

Tanssin arvioinnissa korostuu opiskelijan opiskelussaan osoittama jatkuva näyttö. Tanssin arviointiin vaikuttavia tekijöitä ovat opiskelijan läsnäolo, parhaansa tekeminen omien taitojen kehittämiseksi ja työskentely, kuten osallistuminen ryhmätyöskentelyssä ja vastuun ottaminen itsenäisessä työskentelyssä. Opiskelijoita kannustetaan myös itse- ja vertaisarviointiin.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Itsenäinen ja vuorovaikutteinen toiminta tukevat ruumiillista hyvinvointia fyysisten harjoitteiden ja sosiaalisen ryhmässä tekemisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Monipuoliset ruumiilliset harjoitukset tukevat sanatonta vuorovaikutusta ja kehonkielen sekä eleiden tiedostamista. Tanssi tukee erilaisten kontakti- ja tilaharjoitusten kautta oman ja toisen ruumiillisuuden kunnioittamista, tiedostamista ja kuuntelemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssissa korostuu uteliaisuus, motivaatio sekä heittäytyvä kokeilu- ja leikkimieli. Luovuutta tuetaan opintojaksolla erilaisten ruumiillisten yksilö- ja ryhmäharjoitteiden kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tanssi vahvistaa osaamisen käyttämistä omaksi ja yhteiskunnan hyväksi yhdessä tekemisen kautta ja harjoitellaan työelämävalmiuksia tanssijantyön näkökulmasta: parhaansa tekeminen työskentelyssä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tanssissa kehitetään ymmärrystä esittävästä taiteesta ja tanssista arvona ja opetellaan eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi tanssillisen yhdessä toimimisen sekä myönteisen itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Tanssitaidetta voidaan ymmärtää osana kiertotaloutta ja kestävää kuluttajuutta ja näin edistää eettistä ja ympäristöosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitaiteellisessa musiikkiteatteriproduktiossa toimiminen kehittää suomalaisen ja globaalin kulttuuriosaamisen ymmärrystä sekä maailmankansalaisen asennetta esittävän taiteen toimijan näkökulmasta.

Opintojaksot

Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on henkilökohtaisen taiteellisen työskentelyn kehittäminen tanssitaiteessa tanssin lukiodiplomin valtakunnallisten tavoitteiden mukaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Paikallista ympäristöä, esimerkiksi lumosalia, voidaan hyödyntää opintojaksolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tanssin lukiodiplomin suorittaminen kehittää suomalaisen ja globaalin kulttuuriosaamisen ymmärrystä sekä maailmankansalaisen asennetta esittävän taiteen toimijan näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tanssi vahvistaa osaamisen käyttämistä omaksi ja yhteiskunnan hyväksi yhdessä tekemisen kautta ja harjoitellaan työelämävalmiuksia tanssijantyön näkökulmasta: parhaansa tekeminen työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan tanssin lukiodiplomin valtakunnallisten kriteereiden mukaan. Lukiodiplomi arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla suoritetaan tanssin lukiodiplomi valtakunnallisten ohjeiden, tavoitteiden ja kriteerien mukaan. Lukiodiplomi arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Askelista tanssiksi - tanssin perusteet, 2 op (TAN01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- TAN01 opintojakson tavoitteena on tutustua tanssijantyöhön erilaisten tanssitekniikoiden, improvisaatiotyöskentelyn sekä esitystoimintaan tutustumisen avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla voidaan hyödyntää paikallista ympäristöä ja lumosalissa mahdollisesti vierailevia esityksiä tukemassa esittävän taiteen opiskelua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monipuoliset ruumiilliset harjoitukset tukevat sanatonta vuorovaikutusta ja kehonkielen sekä eleiden tiedostamista. Opintojaksolla tuetaan erilaisten kontakti- ja tilaharjoitusten kautta oman ja toisen ruumiillisuuden kunnioittamista, tiedostamista ja kuuntelemista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson opetuksessa itsenäinen ja vuorovaikutteinen toiminta tukee ruumiillista hyvinvointia fyysisten harjoitteiden ja sosiaalisen ryhmässä tekemisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioinnissa korostuu työskentely ja osallistuminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssin perusteet-opintojaksolla pääset tutustumaan monipuolisesti tanssimiseen ja tanssiin esittävänä taiteenlajina! Kurssilla tutustutaan eri tanssilajeihin, kuten nykytanssi, jazz- ja showtanssi, hip hop, liikeimprovisaatio ja etniset tanssit. Opintojaksolla voidaan käydä katsomassa vapaaehtoinen, maksullinen tanssiesitys tai järjestää esiintymistilaisuus. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Liikeilmaisu ja kehonhallinta, 2 op (TAN02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii hahmottamaan kehoa, tilaa, aikaa, rytmiä
- opiskelija oppii tunnistamaan tanssillisen liikeilmaisun mahdollisuuksia
- opiskelija oppii kehonhallintaa: koordinaatiota, hienomotoriikkaa, tasapainoa, voimankäyttöä
- TAN02 kurssilla tavoitteena on kehittää opiskelijan uteliasta ja heittäytyvää tanssillista tekemistä luovien harjoitusten kautta sekä lisätä kehonhallintataitoja tanssillista kehittymistä tukevien kehonhallintatekniikoiden kautta, esimerkiksi Pilates- tekniikan avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- liikeimprovisaatioharjoitukset
- kehonhallintatekniikoiden harjoittelu: pilates, jooga, tanssin taidolliset harjoitukset
- tanssin luovat yksilö- ja ryhmäharjoitukset

- Opintojaksolla voidaan hyödyntää paikallista ympäristöä ja lumosalissa mahdollisesti vierailevia esityksiä tukemassa esittävän taiteen opiskelua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu uteliaisuus, motivaatio sekä heittäytyvä kokeilu- ja leikkimieli. Luovuutta tuetaan opintojaksolla erilaisten ruumiillisten yksilö- ja ryhmäharjoitteiden kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu työskentely ja osallistuminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tutkimusmatka tanssimisen luoviin mahdollisuuksin ja kehon hallinnan perusteisiin. Opit liikeilmaisuun liittyvistä tekijöistä, kuten keho, tila, aika, voima ja rytmi monipuolisten yksilö- ja ryhmäharjoitusten avulla. Kehität tanssillisen kehonhallinnan taitoja esimerkiksi Pilates- tekniikan avulla. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Esityskoreografia, 2 op (TAN03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- TAN03 opintojaksolla tavoitteena on valmistaa, harjoitella ja esittää tanssikoregrafiat LULU:n (Lumon luovat opinnot) monitaiteelliseen teatteriproduktioon, ja kehittää vaadittavia taitoja (luovia, teknisiä ja ilmaisullisia).

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään paikallista Lumosalia esityspaikkana ja tutustutaan esiintyvän taiteilijan työhön produktion valmistamisen kautta.
- Kurssilla valmistetaan, harjoitellaan ja esitetään tanssikoreografiat LULU:n (Lumon luovat opinnot) monitaiteelliseen musiikkiteatteriproduktioon.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla valmistettavassa produktiossa toimiminen kehittää suomalaisen ja globaalin kulttuuriosaamisen ymmärrystä sekä maailmankansalaisen asennetta esittävän taiteen toimijan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Esityskoreografia-opintojakson arvioinnissa korostuu työskentely: parhaansa tekeminen ja omien taitojen kehittäminen produktion valmistamisessa, harjoittelemisessa ja esiintymisessä.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistetaan tanssikoreografiat isoon musiikkiteatteri-produktioon ja esiinnytään Lumon teatteriviikolla marraskuussa. Tutustutaan tanssijan- ja koreografintyöhön esiintymisen kautta. Opitaan koreografian teon perusteita. Aiempi tanssi- tai esiintymiskokemus on hyödyksi. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Taitoa, tekniikkaa ja koreografiaa, 2 op (TAN04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- TAN04 opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan tanssillisia taitoja: tanssiteknisiä, kehonhallinnallisia ja ilmaisullisia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla voidaan hyödyntää paikallista ympäristöä ja lumosalissa mahdollisesti vierailevia esityksiä tukemassa esittävän taiteen opiskelua.
- Opintojaksolla kehitetään tanssin teknisiä (kehonhallinta, linjaus, liikkuvuus, koordinaatio, voima, motoriikka) sekä ilmaisullisia (heittäytyminen, esiintymisvalmiudet, vuorovaikutus) taitoja.
- Opintojaksolla voidaan valmistaa esitys kevään ylioppilasjuhliin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan osaamisen käyttämistä omaksi ja yhteiskunnan hyväksi yhdessä tekemisen kautta ja harjoitellaan työelämävalmiuksia tanssijantyön näkökulmasta: parhaansa tekeminen työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennät tanssin taidollista, teknistä ja luovaa osaamistasi. Opit ymmärtämään tanssin vaatiman teknisen harjoittelun ja kehonhallinnan merkityksestä. Voidaan valmistaa tanssiesitys kevään ylioppilasjuhliin ja esiintyä siellä. Aiempi tanssikokemus tai lukion tanssikursseilla opiskelu on eduksi. Opintojaksolla arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Matka omaan tanssiin, 2 op (TAN05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- TAN05 opintojaksolla opiskelija oppii ottamaan vastuuta itsenäisestä työskentelystä ja kehittämään tanssin tekemiseen liittyviä työskentelyn taitoja, kuten tiedostavaa liikefraasien luomista, valmiin koreografisen materiaalin varioimista sekä improvisaation hyödyntämistä osana luomisen ja esiintymisen prosessia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liikefraasien luominen eri lähtökohdista, näyttö ja reflektointi, kannustavan palautteen antaminen, pienen liikkeellisen kokonaisuuden valmistaminen ja mahdollinen esiintyminen/demo.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää paikallista ympäristöä ja lumosalissa mahdollisesti vierailevia esityksiä tukemassa esittävän taiteen opiskelua.
- Opintojaksolla voidaan tutustua tanssin lukiodiplomin työstämiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

TAN05 Matkalla omaan tanssiin - tanssin tekijäksi opintojaksolla kehitetään ymmärrystä esittävästä taiteesta ja tanssista arvona ja opetellaan eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi tanssillisen yhdessä toimimisen sekä myönteisen itse- ja vertaisarvioinnin kautta. Tanssitaidetta voidaan ymmärtää osana kiertotaloutta ja kestävää kuluttajuutta ja näin edistää eettistä ja ympäristöosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Matka omaan tanssiin- opintojaksolla kehität taiteellista osaamistasi tanssijana ja koreografina. Kehität aiemmin opittua teknistä ja ilmaisullista osaamista sekä opit työskentelemään itsenäisemmin. Opintojaksolla tehdään erilaisia luovia tehtäviä. Aiempi tanssin harrastuneisuus tai lukion tanssikursseilla opiskelu on eduksi. Opintojakso on suositeltava myös tanssin lukiodiplomia suunnitteleville opiskelijoille. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Tanssin projekti, 2 op (TAN06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lumon lukion tanssiopintojen täydennys ja osaamisen näyttö, joka sovitaan opintojaksokohtaisesti.
- Opintojakson tavoitteet määritellään projektikohtaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Voi sisältää produktiossa toimimista tai muuta tanssin tavoitteellista osaamisen näyttöä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tanssi vahvistaa osaamisen käyttämistä omaksi ja yhteiskunnan hyväksi yhdessä tekemisen kautta ja harjoitellaan työelämävalmiuksia tanssijantyön näkökulmasta: parhaansa tekeminen työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu työskentelytaidot ja osallistuminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (hyväksytty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiopinnoissa suoritettava erillinen projekti, esimerkiksi Lumon teatteriviikon produktiossa esiintyminen toista kertaa.

7.25. Teatteri (TTA)

Tavoitteet

Lumon lukion teatteritaiteen opinnoissa tavoitteina on opettaa ja edistää sellaisia arvoja kuin yhteisöllisyys, yhteistoiminnallisuus, kannustava vuorovaikutus, yritteliäisyys ja vastuullisuus. Teatteritaiteen opintojen tavoitteena on opiskelijan itseluottamuksen, omanarvontunnon ja luovan ajattelun kehittäminen sekä erilaisuuden ja erilaisten tapojen hyväksyminen ja kunnioittaminen.

Opiskelija voi opiskella teatterin opintojaksoja joko yksittäin tai tähdäten esimerkiksi teatteriproduktioon osallistumiseen, oman projektin ja teatterin lukiodiplomin suorittamiseen. Lumon lukion teatteriopinnot antavat opiskelijalle hyvät tiedot teatterialan uramahdollisuuksista ja valmiudet pyrkiä jatko-opintoihin teatteritaiteen aloille lukio-opintojen jälkeen. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun monipuolista teatteritaiteen kulttuuritarjontaa ja tutustumaan siihen yleisesti opintojen aikana.

Osaamisen arviointi

Vantaan lukioissa keskustellaan opintojaksojen tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa: Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojaksot

Teatterin lukiodiplomi – oma arvioitava diplomityö, 2 op (TELD8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Teatterin lukiodiplomissa opiskelija hyödyntää ja osoittaa lukio-opinnoissaan keräämiään taitoja monitieteellisessä ja luovassa osaamisessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Arviointiin osallistuu ulkopuolinen arvioija. Lukiodiplomin arvosana (4-10) annetaan suorittajalle erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistetaan esitys ryhmässä tai yksin. Opiskelija valitsee työnsä aiheen, näkökulman ja toteuttamistavan itse. Esitys arvioidaan. Diplomin voi suorittaa joko yhdellä tai useammalla teatterityön osa-alueella, esimerkiksi näyttelijänä, ohjaajana tai käsikirjoittajana. Esityksen lisäksi teatterin lukiodiplomin muut osat ovat suullinen reflektio, portfolio ja kirjallinen reflektio. Ennen osallistumista lukiodiplomiopintojaksolle, opiskelijan täytyy suorittaa vähintään kuusi opintopistettä teatterin opintojaksoilta.

Ilmaisu ja vuorovaikutus 1 - Improvisaatio 1, 2 op (TTA01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vuorovaikutukseen heittäytyminen
- Muiden kuunteleminen
- Läsnäoleminen
- Ryhmäytyminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Improvisaatio
- Keskittyminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kuuntelemaan itseään ja toisia, ymmärtämään sanattomia ja sanallisia merkityksiä. Opiskelija harjoittelee myös positiivisen ja rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii uskaltamaan ja heittäytymään turvallisessa ympäristössä. Ilmapiiri on salliva ja leikillinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamisen ja hyvinvointiosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään improvisaatioharjoituksia ja -leikkejä, joiden tavoitteena on kehittää opiskelijan taitoa heittäytyä vuorovaikutukseen, kuunnella toisia ja ilmaista itseään. Työilmapiiri on salliva ja leikillinen, jotta vuorovaikutukseen on turvallista heittäytyä. Opintojaksolle osallistuminen ei edellytä aiempia ilmaisutaidon opintoja.

Näyttelemisen perusteet 1 - Kohtausharjoittelu, 2 op (TTA02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Peruskäsitteisiin tutustuminen
- Ilmaisun selkeyttäminen
- Ammattilaisteatteriin tutustuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Draaman kaari
- Tahdonsuunta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii tekemään ehjiä kohtauksia ja kokonaisuuksia lavalla yhdessä ryhmän kanssa. Opiskelija oppii välittämään tekstin avulla erilaisia tunnetiloja ja merkityksiä näkyvästi vastanäyttelijöilleen sekä yleisölle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija erilaisia draamallisia tilanteita ja tekstejä sekä hahmottamaan tilaa taiteen tekemisen välineenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla improvisoidaan yhdessä kohtauksia, harjoitellaan valmiiksi kirjoitettuja kohtauksia sekä tutustutaan näyttelemisen peruskäsitteisiin, kuten Konstantin Stanislavskin näkemyksiin realistisesta näyttelijäntyöstä. Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu teatteri-ilmaisuun, draamallisen kohtauksen näyttelemiseen sekä draamanäyttelemisen keskeisiin käsitteisiin käytännön harjoittelun kautta. Opintojakson käytyään opiskelija tuntee draamanäyttelemisen peruskäsitteet kuten draamallisen tilanteen, henkilöiden tahdonsuunnat ja ristiriidan.

Opintojaksolla on mahdollista tehdä vapaaehtoinen, maksullinen opintoretki.

Näyttelemisen perusteet 2 - Fyysinen ilmaisu, 2 op (TTA03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii kuuntelemaan omaa kehoaan
- Opiskelija oppii ilmaisemaan itseään kehollisesti
- Opiskelija tutustuu fyysiseen teatteriin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Fyysinen teatteri
- Commedia dell'arte

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii kuuntelemaan omaa kehoa. Opiskelija tutustuu erilaisiin tapoihin huoltaa omaa kehoa, näyttelijän työvälinettä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu fyysisen teatterin eri lajeihin ympäri maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kokeillaan erilaisia helppoja liikkeellisiä harjoituksia ja tutustutaan fyysisen ilmaisun työtapoihin. Tavoitteena on tutustua fyysisen teatteriin ja oppia kuuntelemaan omaa kehoa.

Opintojaksolla on mahdollista tehdä vapaaehtoinen, maksullinen opintoretki.

Teatteriproduktio 1 – Produktion suunnitteleminen ja roolityö, 2 op (TTA04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan roolityön peruskäsitteistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu näytelmiin.
- Opiskelija rakentaa roolianalyysin.
- Opiskelijat valitsevat yhdessä produktiossa toteutettavan näytelmän.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu tekstilähtöisen esityksen valmistamisprosessiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu produktioon, joka toteutetaan koko ryhmän yhteisenä työnä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osallistuu produktio-opintojaksoilla tekstilähtöisen esityksen valmistamiseen. Ensimmäisellä produktio-opintojaksolla tutustutaan valmistettavaan näytelmään ja sen roolihahmoihin. Materiaalia tutkitaan leikkien ja kokeillen. Tavoitteena on oppia oman roolihenkilön tahdonsuunnat, toiminta, ristiriidat ja suurin käänne. Löytöjä testataan näyttämöllä. Opiskelijan tulee olla käynyt joku opintojaksoista TTA01, TTA02, TTA03 tai TTA04 ennen produktioon osallistumista. Opintojaksolle osallistuminen edellyttää sitoutumista koko produktioon.

Teatteriproduktio 2 – Produktion harjoitukset, 2 op (TTA05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osallistuu näytelmän harjoituksiin ja seuraa omien kohtausharjoitustensa lisäksi muiden työryhmän jäsenten harjoituksia.
- Opiskelija tutustuu esityksen valmistamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Näytelmäproduktion harjoitukset
- Näytelmäproduktion valmistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu produktion valmistamiseen työryhmän jäsenenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Produktiokurssit toteutetaan yhteistyössä muiden taideaineiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osallistuu produktio-opintojaksoilla tekstilähtöisen esityksen valmistamiseen. Toisella produktio-opintojaksolla harjoitellaan näytelmän kohtauksia omasta työroolista käsin. Tavoitteena on tutustua esityksen valmistamiseen.

Teatteriproduktio 3 – Produktion valmistaminen ja esitykset, 2 op (TTA06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Näytelmäproduktio saatetaan ensi-iltaan.
- Näytelmä esitetään julkiselle yleisölle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Esityksen valmistaminen

- Opiskelija tutustuu esityskaudella toimimiseen omasta työroolista käsin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu produktion valmistamiseen ja esityskaudella toimimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Teatteriproduktio toteutetaan yhteistyössä muiden taideaineiden kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu esityksen valmistamiseen ja esityskaudella toimimiseen omasta työroolista käsin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaamisen, eettisyyden ja ympäristöosaamisen sekä monitieteiden ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osallistuu produktio-opintojaksoilla tekstilähtöisen esityksen valmistamiseen. Kolmannella produktio-opintojaksolla opiskelijat saattavat produktion ensi-iltaan ja esiintyvät julkiselle yleisölle. Tavoitteena on tutustua esityksen valmistamisen sekä esityskaudella toimimiseen omasta työroolista käsin.

Kaamosimpro – Hyvinvointia ja jaksamista lempeän teatteri-ilmaisun keinoin, 2 op (TTA07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää taitoaan olla läsnä hetkessä.
- Opiskelija syventää taitoaan kuunnella itseään ja muita.
- Opiskelija syventää taitoaan käsitellä ja ilmaista tunteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Improvisaatio
- Rentoutuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla löydetään uusia tapoja pitää jaksamisesta huolta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla etsitään energiaa, rentoutta ja hyvinvointia leikillisillä harjoitteilla. Sisällöt tarkentuvat ryhmän tarpeiden mukaan. Tavoitteena on syventää taitoa olla läsnä, kuunnella itseä ja toista sekä tunnistaa ja käsitellä omia tunteita.

Opintojaksolla on mahdollista tehdä vapaaehtoinen, maksullinen opintoretki.

Puheilmaisu – Puheen, monologin tai esitelmän harjoitteleminen, 2 op (TTA08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy yksin esiintymisen vaatimaan yleisökontaktiin.
- Opiskelija vahvistaa omaa puheilmaisuaan.
- Opiskelija tutustuu erilaisiin esiintymisjännitystä lieventäviin keinoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Monologi
- Puheilmaisu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu keinoihin lieventää esiintymisjännitystä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu tilanteisiin ja tapoihin puhua ja esiintyä yleisölle erilaisissa tilaisuuksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyvinvointiosaamisen ja yhteiskunnallisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään puheilmaisuun liittyviä kokeiluja. Opintojaksolla tutkitaan harjoitusten avulla puheilmaisua ja artikulaatiota, yleisökontaktia, jännitystilojen rentouttamista. Tavoitteena on perehtyä yksin esiintymiseen ja sen vaatimaan yleisökontaktiin, vahvistaa selkeää puheilmaisua sekä auttaa hillitsemään yksin esiintymiseen liittyvää jännitystä. Halutessaan opiskelijat voivat valmistaa pienet esitykset.

Opintojaksolla on mahdollista tehdä vapaaehtoinen, maksullinen opintoretki.

Ohjaamisen perusteet – kohti omaa työtä, 2 op (TTA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tapoihin ohjata näyttelijöitä
- Opiskelija ohjaa pieniä kohtauksia omasta materiaalistaan
- Opiskelija syventää itsetuntemustaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Näyttelijän ohjaaminen
- Valmistaudutaan teatterin lukiodiplomin tekemiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu muiden opiskelijoiden ohjaamiseen ja muiden ohjattavana näyttelemiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija etsii omaa näyttämökieltään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla etsitään itselle tärkeitä aiheita, ohjataan omasta materiaalista pieniä kohtauksia ja näytellään opintojaksokavereiden ohjauksissa. Tavoitteena on etsiä omaa näyttämökieltä sekä tutustua näyttelijän ohjaamiseen. Opintojakso lisää opiskelijan itsetuntemusta ja valmistaa teatteridiplomin tekemiseen.

Opintojaksolla on mahdollista tehdä vapaaehtoinen, maksullinen opintoretki.

Kieli- ja kulttuuritietoinen ilmaisu, 2 op (TTA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii heittäytymään vuorovaikutukseen
- Opiskelija oppii kuuntelemaan muita
- Opiskelijat ryhmäytyvät
- Opiskelija oppii etsimään tietoa suomenkielisistä lähteistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tekstipohjainen improvisaatio
- ilmaisuperinteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii toimimaan vuorovaikutuksessa ryhmän muiden opiskelijoiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin tapoihin ilmaista ja ilmentää tunteita ja ajatuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään tekstipohjaisia improvisaatioharjoituksia ja -leikkejä, joiden tavoitteena on rohkaista opiskelijaa käyttämään kieltä, heittäytymään vuorovaikutukseen ja ilmaisemaan itseään eri tavoilla. Työilmapiiri on salliva ja rohkaiseva, jotta kynnys kokeilla eri ilmaisumuotoja on matala. Opintojaksolla opiskelijat tutustuvat erilaisten kulttuurien ilmaisuperinteisiin ja innoitusta etsitään erilaisista teksteistä ja medioista. Opintojaksolle osallistuminen ei vaadi aikaisempia opintoja tai osaamista ilmaisutaidossa.

Opintojaksoa suositellaan erityisesti opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi.

Ilmaisu ja vuorovaikutus 2 - Improvisaatio 2, 2 op (TTA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ilmaisutaidon syventäminen
- Vuorovaikutukseen heittäytyminen
- Muiden kuunteleminen

- Läsnäoleminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Improvisaatio
- Itseilmaisu
- Ehjän improvisaatiokohtauksen rakentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kuuntelemaan itseään ja toisia, ymmärtämään sanattomia ja sanallisia merkityksiä. Opiskelija syventää taitoaan antaa ja vastaanottaa positiivista ja rakentavaa palautetta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii uskaltamaan ja heittäytymään turvallisessa ympäristössä. Ilmapiiri on salliva ja leikillinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaamisen ja hyvinvointiosaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään harjoitteita ja leikkejä, joiden tavoitteena on syventää opiskelijan rohkeutta heittäytyä, ilmaista itseään ja kuunnella toisia. Opintojaksolla tutustutaan lisäksi käytännön työskentelyn kautta improvisaation, vuorovaikutuksen ja ryhmätyön peruskäsitteisiin.

Opintojaksolla on mahdollista tehdä vapaaehtoinen, maksullinen opintoretki.

Teatteriprojekti 1 – oma projekti, 2 op (TTA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson kokonaisuus räätälöidään opiskelijan kiinnostusten mukaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oman projektin hallinnointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan useimmiten ohjaajan assistenttina kakkosvuoden opiskelijoiden teatteriproduktiossa, mutta opintojakson kokonaisuus räätälöidään jokaiselle opiskelijalle hänen kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Opiskelijan oma projekti voi sisältää näyttelijäntyötä, ohjaajan avustamista, visuaalista suunnittelua, äänisuunnittelua tai esimerkiksi tuotannollista työtä.

Teatteriprojekti 2, 2 op (TTA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson kokonaisuus räätälöidään opiskelijan kiinnostusten mukaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oman projektin hallinnointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan useimmiten ohjaajan assistenttia kakkosvuoden opiskelijoiden teatteriproduktiossa, mutta opintojakson kokonaisuus räätälöidään jokaiselle opiskelijalle hänen kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Opiskelijan oma projekti voi sisältää näyttelijäntyötä, ohjaajan assisteeraamista, visuaalista suunnittelua, äänisuunnittelua tai esimerkiksi tuotannollista työtä.

Teatteriprojekti 3, 2 op (TTA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteet määritellään jokaiselle opiskelijalle hänen projektinsa mukaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson kokonaisuus räätälöidään jokaiselle opiskelijalle hänen kiinnostuksen kohteidensa mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan useimmiten ohjaajan assistenttina kakkosvuoden opiskelijoiden teatteriproduktiossa, mutta opintojakson kokonaisuus räätälöidään jokaiselle opiskelijalle hänen kiinnostuksen kohteidensa mukaan. Opiskelijan oma projekti voi sisältää näyttelijäntyötä, ohjaajan avustamista, visuaalista suunnittelua, äänisuunnittelua tai esimerkiksi tuotannollista työtä.

7.26. Integraatio-opintojaksot

Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (HI01ÄI0203)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Historia

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen
- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*

- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii analysoimaan erilaisia lähteitä ja tuottamaan tieteenalalle ominaista tekstiä.
- Opiskelija ymmärtää historian esseen, suomen kielen lukutaidon ja kirjoitustaidon vastauksen eron .
- Opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan, siihen liittyviä rooleja, sosiaalisia tilanteita ja oppii reflektoimaan omia vuorovaikutustaitojaan.
- Opiskelija oppii reflektoimaan omia kirjoitustaitojaan.
- Opiskelija saa käsityksen kontekstin merkityksestä.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

- Jaksossa käsitellään samoja lähteitä molempien oppiaineiden näkökulmasta.
- Opiskelija tutustuu historian opintoihin liittyviin sisältöihin.
- Kirjallisissa tuotoksissa painottuu asiasisällön lisäksi kielen hallinta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana keskitytään omien vahvuuksien tunnistamiseen ja oman työskentelyn tavoitteden asettamiseen. Opiskelija ottaa vastuun työskenlyn etenemisestä ja aikataulutuksesta. Opintojakson aikana otetaan huomioon sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisen merkitys.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa integroidaan historian ja äidinkieli oppisisältöjä. Jaksossa painottuu lähdekriittisyys

Vuorovaikutusosaaminen

Jaksossa korostuvat ryhmätyötaidot. Näin argumentointitaidot, toisten kuunteleminen ja rohkeus osallistua vahvistuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakson oppiaineet arvioidaan erillisillä numeroarvosanoilla

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa yhdistetään historian ja suomen kielen opinnot käsittelemällä samoja tekstejä molemmissa oppiaineissa. Opitaan tuottamaan historian esseitä, lukutaidon ja kirjoitustaidon vastauksia. Opiskelija syventää käsitystään kontekstin ja tekstilajin merkityksestä tekstin ymmärtämiseen. Myös kielen rakenteisiin ja ilmaisuun kiinitetään huomiota. Kurssin aikana myös vuorovaikutustaidot syvenevät: opiskelijan osallistuu ryhmätyöskentelyyn, pohtii omaa rooliaan ryhmässä, rohkaistuu osallistumaan ja ottamaan muut huomioon. Numeroarviointi.

Lukiolaiseksi kasvaminen - oppiva ja itseohjautuva ihminen, 4 op (PS01OP01)

Oppiaineet

- Opinto-ohjaus
- Psykologia

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen
- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*

- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Paikallinen lisäys

- Opetuksessa voidaan hyödyntää erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Oppiaineissa voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustua oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Psykologian ja opinto-ohjauksen opinnot auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan sekä edistävät opiskelun itsesäätelytaitoja. Kasvava tietoisuus omista tiedonkäsittelyn prosesseista auttaa opiskelijaa kehittämään oppimistaan.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*

- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Oppimiseen liittyvien psykologisten mekanismien teorioita ja käytännön harjoittelua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oppiva ja itseohjautuva ihminen () -opintojakso tukee kaikkien laaja-alaisten tavoitteiden saavuttamista, mutta siinä painottuvat erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen. Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa tarkastelemalla psyykkisen hyvinvoinnin ja oppimisen välisiä yhteyksiä esimerkiksi aikaansaamattomuuden, tunne-elämän, motivaationhallinnan ja pystyvyysuskomusten avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso koostuu psykologian ja opinto-ohjauksen ensimmäisistä moduuleista, jotka järjestetään heti lukio-opintojen alussa. Opintojakson oppiaineiden sisältöjä yhdistää opiskelun ja oppimaan oppimisen näkökulmat.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan psykologian moduulin osalta numeroarvosanalla, opinto-ohjauksen moduulin osalta suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso painottaa oppimista ja muistitoimintoja, opiskelutekniikoita ja taitavaa opiskelua, oppimisen itsesäätelya, sekä motivaation ja stressinhallintaa. Psykologian moduulissa (PS1) tutustutaan lisäksi psykologiaan tieteenä sekä tarkastellaan ihmistä biologisesta, psyykkisestä, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Opinto-ohjauksen moduulissa (OP1) tarkastellaan myös opintojen suunnittelua ja elämänhallintataitojen kehittämistä. Opintojakso on pakollinen.

S2 Kaikki liittyy kaikkeen, 4 op (S2HI)

Oppiaineet

- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus
- Historia

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen
- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Paikallinen lisäys

- oppii analysoimaan erilaisia lähteitä ja tuottamaan tieteenalalle ominaista tekstiä
- ymmärtää historian esseen ja omaäänisen kirjoitelman eron
- syventää vuorovaikutustaitojaan, siihen liittyviä rooleja, sosiaalisia tilanteita ja oppii reflektoimaan omia vuorovaikutustaitojaan
- saa käsityksen kontekstin merkityksestä.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

- samojen lähteiden käsittely molempien oppiaineiden näkökulmasta
- historian opintoihin liittyviin sisältöihin tutustuminen
- kirjallisissa tuotoksissa painottuu asiasisällön lisäksi kielen hallinta
- kieliopin kertaaminen ja harjoittelu, erityisesti nomineihin liittyvät kielioppiasiat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana keskitytään omien vahvuuksien tunnistamiseen ja oman työskentelyn tavoitteden asettamiseen. Opiskelija ottaa vastuun työskenlyn etenemisestä ja aikataulutuksesta. Opintojakson aikana otetaan huomioon sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisen merkitys.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa integroidaan historian ja äidinkieli oppisisältöjä. Jaksossa painottuu lähdekriittisyys.

Vuorovaikutusosaaminen

Jaksossa korostuvat ryhmätyötaidot. Näin argumentointitaidot, toisten kuunteleminen ja rohkeus osallistua vahvistuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakson oppiaineet arvioidaan erillisillä numeroarvosanoilla

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen sekä monitieteisen ja luovan osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tässä opintojaksossa yhdistetään historian ja suomen kielen opinnot käsittelemällä samoja tekstejä molemmissa oppiaineissa. Opitaan tuottamaan historian esseitä, lukutaidon ja kirjoitustaidon vastauksia. Opiskelija syventää käsitystään kontekstin ja tekstilajin merkityksestä tekstin ymmärtämiseen. Myös kielen rakenteisiin ja ilmaisuun kiinitetään huomiota. Kurssin aikana myös vuorovaikutustaidot syvenevät: opiskelijan osallistuu ryhmätyöskentelyyn, pohtii omaa rooliaan ryhmässä, rohkaistuu osallistumaan ja ottamaan muut huomioon. Numeroarviointi.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin vähäisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien pääsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.2 ***Sujuva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa, kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteellista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään sanakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.6. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

8.6.1. Johdanto

Tämän suunnitelman tavoitteena on ohjata henkilöstöämme syrjimättömyyteen ja tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden edistämiseen tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain asettamassa viitekehyksessä. Tässä suunnitelmassa keskitytään *toiminnalliseen* tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön eli siihen, miten toimimme syrjimättömästi ja edistämme sukupuolten tasa-arvoa sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta kaikessa opiskelijoihimme ja yhteistyökumppaneihimme liittyvässä toiminnassamme. Tämä suunnitelma on täten
- tasa-arvolain 5 §:n mukainen oppilaitoskohtainen tasa-arvosuunnitelma, joka on laadittu yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa sekä
- yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukainen oppilaitoskohtainen suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Martinlaakson lukion opetussuunnitelma

Nimi	Martinlaakson lukion opetussuunnitelma
Tiivistelmä	Martinlaakson lukion opetussuunnitelma on laadittu opettajien, opiskleijoiden ja hallinnon yhteistyönä. Opetussuunnitelmaan myös huoltajat ovat voineet esittää näkemyksensä.
Kunta	Vantaa
Koulu	Martinlaakson lukio
Pdf luotu	28.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö . . . 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen . . . 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö . . . 2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta . . . 4
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä . . . 4
   2.2. Arvoperusta . . . 5
3. Opetuksen toteuttaminen . . . 7
   3.1. Opintojen rakenne . . . 7
   3.2. Oppimiskäsitys . . . 8
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät . . . 8
   3.4. Toimintakulttuuri . . . 10
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö . . . 13
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys . . . 14
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen . . . 18
   4.1. Ohjaus . . . 18
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki . . . 22
   4.3. Opiskeluhuolto . . . 24
      4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet . . . 25
      4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen . . . 27
   4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä . . . 31
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä . . . 32
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi . . . 36
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa . . . 36
   5.2. Opintojakson arviointi . . . 37
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät . . . 38
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot . . . 39
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi . . . 39
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa . . . 40
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen . . . 40
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi . . . 42
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi . . . 42
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus . . . 44
   5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus . . . 44

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 45
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 48
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 49
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 49
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 51
7. Oppiaineet. 57
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 57
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 58
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). 60
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2). 60
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3). 61
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4). 61
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5). 61
Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6). 61
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7). 61
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8). 61
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9). 61
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10). 61
Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11). 61
Lukupiiri, 2 op (ÄI13). 61
Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI14). 61
Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15). 61
Kielenhuolto, 2 op (ÄI16). 61
Äidinkielen paja, 2 op (ÄIp). 62
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6). 62
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21). 65
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22). 65
Vuorovaikutus 1, 1 op (S23). 65
Kirjallisuus 1, 2 op (S24). 65
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25). 65
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26). 65
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27). 65
Kirjallisuus 2, 2 op (S28). 65
Vuorovaikutus 3, 2 op (S29). 65
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210). 65
Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211). 65
Kielenhuolto (S2), 2 op (S216). 66
S2-paja, 2 op (S2p). 66

7.2. Äidinkielen ja kirjallisuuden valinnaiset valtakunnalliset opinnot (ÄIvv). 66
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9). 66
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10). 67
Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11). 67
7.3. Kielitieto (S2vk1). 67
Kielenhuolto (S2), 2 op (S216). 67
S2-paja, 2 op (S2p). 67
7.4. Äidinkieltä syventäen (ÄIvk1). 68
Lukupiiri, 2 op (ÄI13). 68
Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI14). 68
Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15). 68
Kielenhuolto, 2 op (ÄI16). 68
7.5. Tukea äidinkielen opiskeluun (ÄIvk2). 69
Äidinkielen paja, 2 op (ÄIp). 69
7.6. Suomi toisena kielenä valinnaiset valtakunnalliset opinnot (S2vv). . . 69
Vuorovaikutus 3, 2 op (S29). 70
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210). 70
Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211). 70
7.7. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 70
7.7.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1). 74
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1). . . 74
Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2). 74
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3). 74
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4). 74
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5). 75
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6). 75
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7). 75
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8). 75
Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUAk). 75
Abivalmennus, 2 op (RUAabi). 75
7.7.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 75
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen 1 op, 1 op (RUB11). 75
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12). 75
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 75
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 75
Opiskelu ja työelämä, 2 op (RUB15). 75
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 75

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 76
Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUBk). 76
Abivalmennus, 2 op (RUBabi). 76
Ruotsin kielen paja, 2 op (RUBp). 76
Ruotsin tukikurssi, 2 op (RUBt). 76
7.8. A-ruotsin valinnaiset valtakunnnalliset opinnot (RUAvv). 76
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7). 76
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8). 76
7.9. A-ruotsin abiopinnot (RUAvk1). 77
Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUAk). 77
Abivalmennus, 2 op (RUAabi). 77
7.10. B1-ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (B1vv). 77
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 78
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 78
7.11. B1-ruotsin abiopinnot (RUB1vk2). 78
Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUBk). 79
Abivalmennus, 2 op (RUBabi). 79
7.12. Tukea ruotsin opiskeluun (RUB1vk1). 79
Ruotsin kielen paja, 2 op (RUBp). 79
Ruotsin tukikurssi, 2 op (RUBt). 80
7.13. Vieraat kielet (VK). 80
7.13.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 85
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1). . . 85
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2). 85
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). 85
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 85
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 85
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . . 85
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 86
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 86
English for life, 2 op (ENA10). 86
Englannin abivalmennus, 2 op (ENAabi). 86
ENA2 tukimoduuli, 2 op (ENA2t). 86
ENA tukimoduuli, 2 op (ENAt). 86
7.13.2. Ranska, A-oppimäärä (RAA). 86
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RAA1). . . 87
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RAA2). 88

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA3). 89
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA4). 89
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA5). 90
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA6). 91
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7). 92
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8). 92
Ranskan abivalmennus, 2 op (RAAabi). 92
7.13.3. Saksa, A-oppimäärä (SAA). 92
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (SAA1). . . 93
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (SAA2). 94
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3). 94
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4). 95
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5). 96
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6). 97
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7). 98
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8). 98
Saksan abivalmennus, 2 op (SAAabi). 98
7.13.4. Venäjä, A-oppimäärä (VEA). 98
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VEA1). . . 99
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VEA2). 100
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA3). 100
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA4). 101
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA5). 102
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA6). 103
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7). 103
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA8). 103
Venäjän abivalmennus, 2 op (VEAabi). 103
7.13.5. Espanja, A-oppimäärä (EAA). 104
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (EAA1). . . 104
Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (EAA2). 105
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (EAA3). 106
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (EAA4). 107
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (EAA5). 107
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (EAA6). 108
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (EAA7). 109
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (EAA8). 109

7.13.6. Ranska, B2-oppimäärä (RAB2). 109
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21). 110
Perustaso 1, 2 op (RAB22). 110
Perustaso 2, 2 op (RAB23). 110
Perustaso 3, 2 op (RAB24). 110
Perustaso 4, 2 op (RAB25). 110
Perustaso 5, 2 op (RAB26). 111
Perustaason jatko 1, 2 op (RAB27). 111
Peustason jatko 2, 2 op (RAB28). 112
B2/B3-Ranskan abivalmennus, 2 op (RABabi). 112
7.13.7. Saksa, B2-oppimäärä (SAB2). 112
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21). 113
Perustaso 1, 2 op (SAB22). 113
Perustaso 2, 2 op (SAB23). 113
Perustaso 3, 2 op (SAB24). 113
Perustaso 4, 2 op (SAB25). 113
Perustaso 5, 2 op (SAB26). 113
Perustason jatko 1, 2 op (SAB27). 113
Perustason jatko 2, 2 op (SAB28). 114
B2/B3-Saksan abivalmennus, 2 op (SABabi). 114
7.13.8. Venäjä, B2-oppimäärä (VEB2). 114
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21). 115
Perustaso 1, 2 op (VEB22). 115
Perustaso 2, 2 op (VEB23). 115
Perustaso 3, 2 op (VEB24). 115
Perustaso 4, 2 op (VEB25). 115
Perustaso 5, 2 op (VEB26). 115
Perustason jatko 1, 2 op (VEB27). 115
Perustason jatko 2, 2 op (VEB28). 115
B2/B3-Venäjän abivalmennus, 2 op (VEBabi). 115
7.13.9. Ranska, B3-oppimäärä (RAB3). 116
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31). 116
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32). 117
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33). 117
Perustaso 1, 6 op (RAB34). 117
Perustaso 2, 2 op (RAB35). 117
Perustaso 3, 2 op (RAB36). 117
Perustaso 4, 2 op (RAB37). 117

Perustaso 5, 2 op (RAB38). 117
B2/B3-Ranskan abivalmennus, 2 op (RABabi). 117
7.13.10. Saksa, B3-oppimäärä (SAB3). 117
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31). 118
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32). 118
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33). 118
Perustaso 1, 2 op (SAB34). 118
Perustaso 2, 2 op (SAB35). 118
Perustaso 3, 2 op (SAB36). 118
Perustaso 4, 2 op (SAB37). 119
Perustaso 5, 2 op (SAB38). 119
B2/B3-Saksan abivalmennus, 2 op (SABabi). 119
7.13.11. Venäjä, B3-oppimäärä (VEB3). 119
Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31). 120
Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32). 120
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33). 120
Perustaso 1, 2 op (VEB34). 120
Perustaso 2, 2 op (VEB35). 120
Perustaso 3, 2 op (VEB36). 120
Perustaso 4, 2 op (VEB37). 121
Perustaso 5, 2 op (VEB38). 121
7.13.12. Espanja, B3-oppimäärä (EAB3). 121
Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31). 122
Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32). 122
Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33). 123
Perustaso 1, 2 op (EAB34). 123
Perustaso 2, 2 op (EAB35). 124
Perustaso 3, 2 op (EAB36). 124
Perustaso 4, 2 op (EAB37). 124
Perustaso 5, 2 op (EAB38). 124
7.13.13. Italia, B3-oppimäärä (IAB3). 125
Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31). 125
Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32). 126
Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33). 126
7.13.14. Japani, B3-oppimäärä (JPB3). 126
Perustason alkeet 1, 2 op (JP31). 127
Perustason alkeet 2, 2 op (JPB32). 127
Perustason alkeet 3, 2 op (JP33). 127

7.13.15. Kiina, B3-oppimäärä (KIB3). 127
Perustason alkeet 1, 2 op (KI31). 128
Perustason alkeet 2, 2 op (KI32). 128
7.13.16. Latina, B3-oppimäärä (LAB3). 128
Perustason alkeet 1, 2 op (LAB31). 129
Perustason alkeet 2, 2 op (LAB32). 129
7.13.17. Ruotsi, B3-oppimäärä (RUB3). 129
Perustason alkeet 1, 2 op (RUB31). 130
Perustason alkeet 2, 2 op (RUB32). 130
Perustason alkeet 3, 2 op (RUB33). 130
Perustaso 1, 2 op (RUB34). 130
Perustaso 2, 2 op (RUB35). 130
Perustaso 3, 2 op (RUB36). 130
Perustaso 4, 2 op (RUB37). 131
Perustaso 5, 2 op (RUB38). 131
7.14. A-englannin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (ENAvv). 131
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 132
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 132
7.15. A-englannin valinnaiset koulukohtaiset opinnot (ENAvk). 132
ENA2 tukimoduuli, 2 op (ENA2t). 132
ENA tukimoduuli, 2 op (ENAt). 133
English for life, 2 op (ENA10). 133
Englannin abivalmennus, 2 op (ENAabi). 133
7.16. Tukea englannin opintoihin (ENAvk1). 133
ENA2 tukimoduuli, 2 op (ENA2t). 134
ENA tukimoduuli, 2 op (ENAt). 134
7.17. A-ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (RAAvv). 134
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7). 134
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8). 134
7.18. A-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (SAAvv). 135
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7). 135
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8). 135
7.19. A-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot (VEAvv). 135
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7). 136
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA8). 136
7.20. A-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (EAAvv). 136
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (EAA7). 136
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (EAA8). 136

7.21. Vieraat kielet, valinnaiset koulukohtaiset opinnot (VKvk). 137
Ranskan abivalmennus, 2 op (RAAabi). 137
B2/B3-Ranskan abivalmennus, 2 op (RABabi). 137
Saksan abivalmennus, 2 op (SAAabi). 137
B2/B3-Saksan abivalmennus, 2 op (SABabi). 137
Venäjän abivalmennus, 2 op (VEAabi). 137
B2/B3-Venäjän abivalmennus, 2 op (VEBabi). 137
7.22. B2-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (RAB2vv). 137
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21). 138
Perustaso 1, 2 op (RAB22). 138
Perustaso 2, 2 op (RAB23). 138
Perustaso 3, 2 op (RAB24). 138
Perustaso 5, 2 op (RAB26). 138
Peustason jatko 2, 2 op (RAB28). 138
7.23. B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot, (SAB2vv). 138
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21). 139
Perustaso 1, 2 op (SAB22). 139
Perustaso 2, 2 op (SAB23). 139
Perustaso 3, 2 op (SAB24). 139
Perustaso 4, 2 op (SAB25). 139
Perustaso 5, 2 op (SAB26). 139
Perustason jatko 1, 2 op (SAB27). 139
Perustason jatko 2, 2 op (SAB28). 139
7.24. B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot (VEB2vv). 140
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21). 140
Perustaso 1, 2 op (VEB22). 140
Perustaso 2, 2 op (VEB23). 140
Perustaso 3, 2 op (VEB24). 140
Perustaso 4, 2 op (VEB25). 140
Perustaso 5, 2 op (VEB26). 140
Perustason jatko 1, 2 op (VEB27). 140
Perustason jatko 2, 2 op (VEB28). 141
7.25. B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (RAB3vv). 141
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31). 141
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32). 141
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33). 141
Perustaso 1, 6 op (RAB34). 141
Perustaso 2, 2 op (RAB35). 142

Perustaso 3, 2 op (RAB36). 142
Perustaso 4, 2 op (RAB37). 142
Perustaso 5, 2 op (RAB38). 142
7.26. B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (SAB3vv). 142
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31). 142
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32). 143
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33). 143
Perustaso 1, 2 op (SAB34). 143
Perustaso 2, 2 op (SAB35). 143
Perustaso 3, 2 op (SAB36). 143
Perustaso 4, 2 op (SAB37). 143
Perustaso 5, 2 op (SAB38). 143
7.27. B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot (VEB3vv). 143
Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31). 144
Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32). 144
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33). 144
Perustaso 1, 2 op (VEB34). 144
Perustaso 2, 2 op (VEB35). 144
Perustaso 4, 2 op (VEB37). 144
Perustaso 5, 2 op (VEB38). 144
7.28. B3-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (EAB3vv). 144
Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31). 145
Perustaso 3, 2 op (EAB36). 145
Perustaso 4, 2 op (EAB37). 145
Perustaso 5, 2 op (EAB38). 145
7.29. B3-Italian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (IAB3vv). 145
Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31). 146
Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32). 146
Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33). 146
7.30. B3-Japanin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (JP3vv). 146
Perustason alkeet 1, 2 op (JP31). 147
Perustason alkeet 3, 2 op (JP33). 147
Perustason alkeet 2, 2 op (JPB32). 147
7.31. B3-kiinan kielen valinnaiset valtakunnalliset opinnot (KI3vv). 147
Perustason alkeet 1, 2 op (KI31). 148
Perustason alkeet 2, 2 op (KI32). 148
7.32. B3-Latinan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (LAB3vv). 148
Perustason alkeet 1, 2 op (LAB31). 148

Perustason alkeet 2, 2 op (LAB32). 149
7.33. B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (RUB3vv). 149
Perustason alkeet 1, 2 op (RUB31). 149
Perustason alkeet 2, 2 op (RUB32). 149
Perustason alkeet 3, 2 op (RUB33). 149
Perustaso 1, 2 op (RUB34). 149
Perustaso 2, 2 op (RUB35). 149
Perustaso 4, 2 op (RUB37). 150
Perustaso 5, 2 op (RUB38). 150
7.34. Matematiikka (MA). 150
7.34.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 152
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1). 152
7.34.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 152
Funktiot ja yhtälöt, 3 op (MAA2). 152
Geometria, 2 op (MAA3). 152
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 152
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 152
Derivaatta, 3 op (MAA6). 152
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 152
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 153
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 153
3D geometria, 2 op (MAA10). 153
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 153
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 153
Lukujonot ja sarjat 2, 2 op (MAA13). 153
Matematiikkaa ohjelmoimalla 2, 2 op (MAA14). 153
Ohjelmistot 3, 2 op (MAA15). 153
Differentiaaliyhtälöt 3, 2 op (MAA16). 153
Abivalmennus, 2 op (MAAabi). 153
Matematiikan paja, 2 op (MABp). 153
7.34.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 153
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 153
Geometria, 2 op (MAB3). 154
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 154
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 154
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6). 154
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7). 154
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 154

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 154
Ohjelmistot, 2 op (MAB16). 154
Abivalmennus, 2 op (MABabi). 154
Lyhyt matematiikka, tuki, 2 op (MABt). 154
MAB2:n tukikurssi, 2 op (MAB2t). 154
Matematiikan paja, 2 op (MABp). 154
7.35. Pitkän matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (MAAvv). 155
3D geometria, 2 op (MAA10). 155
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 155
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 155
7.36. Pitkän matematiikan valinnaiset koulukohtaiset opinnot (MAAvk). . 155
Lukujonot ja sarjat 2, 2 op (MAA13). 156
Matematiikkaa ohjelmoimalla 2, 2 op (MAA14). 156
Ohjelmistot 3, 2 op (MAA15). 156
Differentiaaliyhtälöt 3, 2 op (MAA16). 156
Abivalmennus, 2 op (MAAabi). 156
7.37. Lyhyen matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (MABvv). 156
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 157
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 157
7.38. MAB abikertaus (MABvk). 157
Ohjelmistot, 2 op (MAB16). 157
Abivalmennus, 2 op (MABabi). 157
7.39. Tukea matematiikan opiskeluun (MABvkt). 158
Matematiikan paja, 2 op (MABp). 158
MAB2:n tukikurssi, 2 op (MAB2t). 158
Lyhyt matematiikka, tuki, 2 op (MABt). 158
7.40. Biologia (BI). 158
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 161
Ekologian perusteet, 1 op (BI2). 161
Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3). 161
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 161
Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 161
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6). 161
Biologian laborointi, 2 op (BI7). 161
Lajintuntemus, 2 op (BI10). 161
Abivalmennus, 2 op (BIabi). 161
7.41. Biologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (BIvv). 162
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 162

Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 162
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6). 162
7.42. Biologian syventävät opinnot (BIvk1). 162
Biologian laborointi, 2 op (BI7). 163
Lajintuntemus, 2 op (BI10). 163
Abivalmennus, 2 op (BIabi). 163
7.43. Maantiede (GE). 163
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 166
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 166
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 166
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4). 166
Kartat ja paikkatieto, 2 op (GE5). 167
Kehitysmaantiede, 2 op (GE6). 167
Vihreä lippu, 1 op (GE16). 167
Abivalmennus, 2 op (GEabi). 167
7.44. Maantiede, valinnaiset valtakunnalliset opinnot (GEvv). 167
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 168
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 168
7.45. Maantieteen syventävät opinnot (GEvk). 168
Kartat ja paikkatieto, 2 op (GE5). 168
Kehitysmaantiede, 2 op (GE6). 169
Vihreä lippu, 1 op (GE16). 169
7.46. Maantieteen abiopinnot (GEvk2). 169
Abivalmennus, 2 op (GEabi). 169
7.47. Fysiikka (FY). 169
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1). 171
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2). 172
Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 172
Voima ja liike, 2 op (FY4). 172
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 172
Sähkö, 2 op (FY6). 172
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7). 172
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8). 172
Tietoa mittaamalla, 2 op (FY14). 172
Geometrinen optiikka, 2 op (FY15). 172
Fysiikan labra, 2 op (FY16). 172
Abikurssi, 4 op (FYabi). 172
7.48. Fysiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (FYvv). 173

Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 173
Voima ja liike, 2 op (FY4). 173
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 173
Sähkö, 2 op (FY6). 173
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7). 173
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8). 174
7.49. Fysiikan syventävät opinnot (FYvk). 174
Tietoa mittaamalla, 2 op (FY14). 174
Geometrinen optiikka, 2 op (FY15). 174
Fysiikan labra, 2 op (FY16). 174
Abikurssi, 4 op (FYabi). 175
7.50. Kemia (KE). 175
Kemia ja minä, 1 op (KE1). 177
Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2). 177
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 177
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 178
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5). 178
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6). 178
Kemiaa laajemmin, 2 op (KE7). 178
Lukion keskeinen kemia - kertausmoduuli, 2 op (KEabi). 178
7.51. Kemian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (KEvv). 178
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 178
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 179
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5). 179
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6). 179
7.52. Kemian syventävät opinnot (KEvk1). 179
Kemiaa laajemmin, 2 op (KE7). 179
Lukion keskeinen kemia - kertausmoduuli, 2 op (KEabi). 180
7.53. Filosofia (FI). 180
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 182
Etiikka, 2 op (FI2). 182
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 182
Totuus, 2 op (FI4). 182
Filosofian abivalmennus, 2 op (FIabi). 182
7.54. Filosofian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (FIvv). 182
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 183
Totuus, 2 op (FI4). 183
7.55. Filosofian abiopinnot (FIvk). 183

Filosofian abivalmennus, 2 op (FIabi). 183
7.56. Psykologia (PS). 184
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 185
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 185
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 185
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 186
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 186
Sosiaali- ja mediapsykologia, 2 op (PS6). 186
Psykologia työelämässä, 2 op (PS8). 186
Psykologian abivalmennus, 2 op (PSabi). 186
7.57. Psykologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (PSvv). 186
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 186
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 187
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 187
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 187
7.58. Psykologian soveltavat ja kertaavat opinnot (PSvk1). 187
Sosiaali- ja mediapsykologia, 2 op (PS6). 187
Psykologia työelämässä, 2 op (PS8). 188
Psykologian abivalmennus, 2 op (PSabi). 188
7.59. Historia (HI). 188
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 190
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 190
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3). 191
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 191
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 191
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 191
Antiikin kulttuurihistoria, 2 op (HI7). 191
Muinaisen Egyptin kulttuurihistoria, 2 op (HI10). 191
Keskiajan kulttuurihistoria, 2 op (HI11). 191
Kalevala, 2 op (HI12). 191
Historian abivalmennus, 2 op (HIabi). 191
7.60. Historian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (HIvv). 191
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 192
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 192
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 192
7.61. Historia, valinnaiset koulukohtaiset opinnot (HIvk). 192
Antiikin kulttuurihistoria, 2 op (HI7). 193
Muinaisen Egyptin kulttuurihistoria, 2 op (HI10). 193

Keskiajan kulttuurihistoria, 2 op (HI11). 193
Kalevala, 2 op (HI12). 193
7.62. Historian abiopinnot (HIvk2). 193
Historian abivalmennus, 2 op (HIabi). 193
7.63. Yhteiskuntaoppi (YH). 194
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 196
Taloustieto, 2 op (YH2). 196
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 196
Lakitieto, 2 op (YH4). 196
Taloustiedon jatkokurssi, 2 op (YH7). 196
Abivalmennus, 2 op (YHabi). 196
7.64. Yhteiskuntaopin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (YHvv). 196
Lakitieto, 2 op (YH4). 197
7.65. Yhteiskuntaopin valinnaiset koulukohtaiset opinnot (YHvk). 197
Taloustiedon jatkokurssi, 2 op (YH7). 197
Abivalmennus, 2 op (YHabi). 198
7.66. Uskonto (KT). 198
7.66.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 200
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1). 200
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). 200
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3). 200
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4). 200
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5). 200
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6). 200
Uskonnon abivalmennus, 2 op (UEabi). 200
7.66.2. Ortodoksinen uskonto (KT2). 200
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1). 200
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2). 201
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3). 201
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4). 201
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UO5). 201
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UO6). 201
7.66.3. Katolinen uskonto (KT3). 201
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3). 201
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2). 201
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1). 201

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4). 201
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UK5). 201
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6). 201
7.66.4. Islamin uskonto (KT4). 202
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1). 202
Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2). 202
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3). 202
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4). 202
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5). 202
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI6). 202
7.66.5. Juutalainen uskonto (KT5). 203
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1). 203
Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2). 203
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3). 203
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4). 203
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5). 203
Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys., 2 op (UJ6). 203
7.67. Evankelisluterialisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (UEvv). 203
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3). 204
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4). 204
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5). 204
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6). 204
7.68. Ortodoksisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (UOvv). 204
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3). 205
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4). 205
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UO5). 205
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UO6). 205
7.69. Katolisen uskonnon valinnaiset koulukohtaiset opinnot (UKvv). . . . 205
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3). 205
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4). 205
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UK5). 206
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6). 206
7.70. Islamin uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (UIvv). 206
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3). 206

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4). 206
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5). 206
7.71. Juutalaisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (UJvv). . 206
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3). 207
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4). 207
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5). 207
Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys., 2 op (UJ6). 207
7.72. Uskonnon abiopinnot (UEvk). 207
Uskonnon abivalmennus, 2 op (UEabi). 208
7.73. Elämänkatsomustieto (ET). 208
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). 210
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2). 210
Kulttuurit, 2 op (ET3). 210
Katsomukset, 2 op (ET4). 210
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5). 210
Tulevaisuus, 2 op (ET6). 211
Abivalmennus, 2 op (ETabi). 211
7.74. Elämänkatsomustiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (ETvv). 211
Kulttuurit, 2 op (ET3). 211
Katsomukset, 2 op (ET4). 211
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5). 211
Tulevaisuus, 2 op (ET6). 211
7.75. Elämänkatsomustiedon abiopinnot (ETvk1). 212
Abivalmennus, 2 op (ETabi). 212
7.76. Terveystieto (TE). 212
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). 214
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). 214
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). 214
Terveystiedon kertaus abeille - hyviin yo-tuloksiin!, 2 op (TEabi). 214
7.77. Terveystiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (TEvv). 215
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). 216
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). 216
7.78. Liikunta (LI). 216
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1). 218
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2). 218
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3). 218
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4). 218

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5). 218
Laskettelu ja lautailu, 2 op (LI13). 219
Jalkapallo, 2 op (LI22). 219
Jääkiekko, 2 op (LI23). 219
Salibändy, 2 op (LI24). 219
Muodostelmaluistelu, 2 op (LI25). 219
Yksilölajit, 2 op (LI27). 219
Tanssi, 1 op (LI28). 219
Kuntosalistartti (itsenäinen), 1 op (LI36). 219
Uintikurssi (itsenäinen), 1 op (LI39). 219
Kuntosaliharjoittelun jatkokurssi (itsenäinen), 1 op (LI40). 219
Harrasteliikunta (itsenäinen), 2 op (LI41). 219
Palloilu 1, 2 op (LI42). 219
Palloilu 2, 2 op (LI43). 220
7.79. Liikunnan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (LIvv). 220
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3). 220
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4). 220
7.80. Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot (LIvk). 220
Laskettelu ja lautailu, 2 op (LI13). 221
Tanssi, 1 op (LI28). 221
Kuntosalistartti (itsenäinen), 1 op (LI36). 221
Uintikurssi (itsenäinen), 1 op (LI39). 221
Kuntosaliharjoittelun jatkokurssi (itsenäinen), 1 op (LI40). 221
Harrasteliikunta (itsenäinen), 2 op (LI41). 221
Palloilu 1, 2 op (LI42). 221
Palloilu 2, 2 op (LI43). 222
7.81. Lajivalmennukset (LIvalm). 222
Jalkapallo, 2 op (LI22). 222
Jääkiekko, 2 op (LI23). 222
Salibändy, 2 op (LI24). 222
Muodostelmaluistelu, 2 op (LI25). 222
Yksilölajit, 2 op (LI27). 223
7.82. Musiikki (MU). 223
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1). 225
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2). 225
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3). 225
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4). 225
Kuoro ja bändi I - III, 10 op (MU7). 225

Kitaran- ja ukulelensoiton alkeet, 2 op (MU8). 225
Yhtyemusisointi, 2 op (MU9). 226
Musiikkia abeille, 2 op (MU10). 226
Musiikin esiintymiset, 2 op (MU11). 226
Juhlaorkesteri, 2 op (MU12). 226
7.83. Musiikin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (MUvv). 226
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3). 226
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4). 227
7.84. Musiikin valinnaiset koulukohtaiset opinnot (MUvk). 227
Kuoro ja bändi I - III, 10 op (MU7). 228
Kitaran- ja ukulelensoiton alkeet, 2 op (MU8). 228
Yhtyemusisointi, 2 op (MU9). 228
Musiikkia abeille, 2 op (MU10). 228
Musiikin esiintymiset, 2 op (MU11). 228
Juhlaorkesteri, 2 op (MU12). 228
7.85. Kuvataide (KU). 228
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1). 231
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2). 231
Osallisena mediassa, 2 op (KU3). 231
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4). 231
Taidetta kierrättäen, 2 op (KU5). 231
Avoin ateljee, 2 op (KU6). 231
Piirrustus 1 - 2, 2 op (KU7). 231
Maalaus 1 - 2, 2 op (KU8). 232
Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KU9). 232
Valokuvaus, 2 op (KU10). 232
Elokuva, 2 op (KU11). 232
Kuvataiteen projekti, 2 op (KU12). 232
Lavastuksen ja puvustuksen työpaja, 2 op (KU13). 232
7.86. Kuvataiteen valinnaiset valtakunnalliset opinnot (KUvv). 232
Osallisena mediassa, 2 op (KU3). 233
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4). 233
7.87. Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot (KUvk). 233
Taidetta kierrättäen, 2 op (KU5). 234
Piirrustus 1 - 2, 2 op (KU7). 234
Maalaus 1 - 2, 2 op (KU8). 234
Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KU9). 234
Valokuvaus, 2 op (KU10). 234

Elokuva, 2 op (KU11). 234
Kuvataiteen projekti, 2 op (KU12). 234
Lavastuksen ja puvustuksen työpaja, 2 op (KU13). 234
Avoin ateljee, 2 op (KU6). 235
7.88. Opinto-ohjaus (OP). 235
Minä opiskelijana, 2 op (OP1). 236
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2). 236
Lukiolainen työelämässä, 2 op (OP6). 236
7.89. Opinto-ohjaus, valinnaiset koulukohtaiset opinnot (OPvk). 236
Lukiolainen työelämässä, 2 op (OP6). 236
7.90. Temaattiset opinnot (TO). 236
Uskalla elää - lukiolaisen ihmissuhdetaidot, 2 op (IS1). 237
Minä ja tulevaisuuteni - ihmissuhdetaidot II, 2 op (IS2). 237
Jännitys haltuun, 2 op (TO55). 238
Jaksa paremmin, 2 op (TO56). 238
Ensiapu, 1 op (TO60). 239
Lukiolaisen turvakurssi, 2 op (TO61). 239
Tutorointi, 2 op (TO62). 240
Lehtityö - toimitus ja taitto, 2 op (TO65). 240
Edustaminen ja markkinointi, 2 op (TO66). 240
Työelämätaidot tutuiksi, 2 op (TO67). 241
7.91. Lukiodiplomit (LD). 241
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4). 242
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6). 243
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2). 244
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8). 245
7.92. LUMA-opinnot (LUMA). 245
Luma-orientaatio, 2 op (LUMA01). 246
Luma-leirikoulu, 2 op (LUMA02). 246
Tiedettä ja taidetta (STEAM), 2 op (LUMA16). 247
Tutki ja kokeile!, 2 op (LUMA41). 247
Geofysiikka, 2 op (LUMA42). 248
Fysiikan historia, 2 op (LUMA43). 248
Pelit, pulmat ja päättely, 2 op (LUMA45). 249
Matemaattisia kuvioita, 2 op (LUMA46). 249
Teknologiaprojekti, 2 op (LUMA47). 249
Akustiikka, 2 op (LUMA48). 250
Fysiikan ja kemian työkurssi, 2 op (LUMA50). 250

Lääketieteellinen biokemia, 2 op (LUMA52). 250
Rakkaus luma-aineisiin, 2 op (LUMA54). 250
Menestystä ja mahdollisuuksia lukiossa ja työelämässä, 2 op (LUMA55). 251
Itämeri, 2 op (LUMA56). 251
Metsät, suot ja jääkauden jäljet, 2 op (LUMA57). 251
Luontoseuranta, 2 op (LUMA58). 251
Maailmankaikkeus ja tähtitiede, 2 op (LUMA59). 251
Lajintuntemus, 2 op (LUMA60). 252
Metsäkurssi, 2 op (KKY6). 252
7.93. Draama ja teatteri (DTv). 252
Draaman orientaatio-opinnot, 2 op (DT0). 253
Heittäydy, uskalla, elä, 2 op (DT1). 253
Improvisaatio ja näyttelijäntyön perusteet, 2 op (DT2). 253
Rooli- ja kohtausharjoittelu, 2 op (DT3). 253
Produktio I - III, 6 op (DT4). 253
Pienoisnäytelmä, 2 op (DT7). 253
Näyttelijäntyö ja ohjaajantyön perusteet, 2 op (DT8). 254
Draaman ja teatterin soveltavat opinnot, 2 op (DT9). 254
Valo- ja äänitekniikka, 2 op (DT10). 254
7.94. Draaman perusopinnot (DTvk1). 254
Heittäydy, uskalla, elä, 2 op (DT1). 254
Improvisaatio ja näyttelijäntyön perusteet, 2 op (DT2). 254
Rooli- ja kohtausharjoittelu, 2 op (DT3). 255
7.95. Produktio (DTvk2). 255
Produktio I - III, 6 op (DT4). 255
Pienoisnäytelmä, 2 op (DT7). 255
Näyttelijäntyö ja ohjaajantyön perusteet, 2 op (DT8). 255
Draaman ja teatterin soveltavat opinnot, 2 op (DT9). 255
Valo- ja äänitekniikka, 2 op (DT10). 256
7.96. Kulttuurin ja taiteen opinnot (KULT). 256
Taide- ja elämätaidot, 2 op (KULT1). 256
Monitaiteellinen musiikkiprojekti, 2 op (KULT2). 257
Taidetta kaikilla aisteilla, 2 op (KULT3). 257
Nykytaiteen keinoin, 2 op (KULT4). 257
Taide ja ympäristö, 2 op (KULT5). 257
Kielet ja kulttuuri, 2 op (KULT6). 257
Pohjoismainen kulttuuriperintö tutuksi, 2 op (KULT8). 258

Suuret ajattelijat, 2 op (KULT9). 258
Median maailma, 2 op (KULT10). 258
Media mielen manipuloijana, 2 op (KULT11). 258
Musiikki ja kielet, 2 op (KULT14). 258
Arkkitehtuuri, 2 op (KULT15). 259
Ääni ja kuva, 2 op (KULT44). 259
7.97. Kansainvälisyysopinnot, valinnaiset (KVvk). 259
Kansainvälisyysopinnot, 2 op (KV1). 260
Tansanian kummikouluprojekti, 2 op (KV2). 260
Ranska-leirikoulu, 2 op (KV4). 260
Saksa-leirikoulu, 2 op (KV5). 261
Kansainvälinen politiikka, 2 op (KV6). 261
7.98. Opinnot kaupallisesta alasta kiinnostuneille (BUS). 261
TAT Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op (TAT1). 262
TAT Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot, 2 op (TAT2). 262
TAT Talous, raha ja yrittäjyys, 2 op (TAT3). 263
TAT Globaalit markkinat, 2 op (TAT4). 263
Kauppatieteen perusteet, 2 op (BUS1). 264
Bisnesmarkkinointi, 2 op (BUS2). 264
Nuori yrittäjyys, 2 op (BUS3). 264
7.99. Tieto- ja viestintätekniikka (TVT). 265
Tietotekniikan käyttötaito 1, 1 op (TVT1). 265
Office-ohjelmien perusteet, 2 op (TVT2). 266
Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (TVT3). 266
Tietokoneen toiminnan ja tietoliikenteen perusteet, 2 op (TVT4). 266
Verkkosivut, 2 op (TVT5). 266
Johdatus ohjelmointiin, 2 op (KKY21). 266
Tekoäly, 2 op (KKY22). 266
Tietokantojen perusteet, 2 op (KKY23). 266
Ohjelmoinnin jatkokurssi, 3 op (KKY24). 266
Tietotekniikan käyttötaito, 1 op (TVT1). 266
7.100. Toimisto-ohjelmien peruskäyttötaidot (TVTvk2). 267
Office-ohjelmien perusteet, 2 op (TVT2). 267
Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (TVT3). 267
7.101. Tietokoneiden ja internetin toiminnan perusteet (TVTvk3). 267
Tietokoneen toiminnan ja tietoliikenteen perusteet, 2 op (TVT4). 268
Verkkosivut, 2 op (TVT5). 268

7.102. Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot (KKY). 268
Avoimen yliopiston opinnot, 2 op (KKY1). 269
Helsingin yliopiston opinnot, 2 op (KKY2). 269
Johdatus ohjelmointiin, 2 op (KKY21). 269
Tekoäly, 2 op (KKY22). 269
Ohjelmoinnin jatkokurssi, 3 op (KKY24). 269
Tietokantojen perusteet, 2 op (KKY23). 269
Jyväskylän yliopiston opinnot, 2 op (KKY3). 270
Metropolian opinnot, 2 op (KKY4). 270
Laurean väyläopinnot, 2 op (KKY5). 270
Metsäkurssi, 2 op (KKY6). 270
Aalto-yliopiston opinnot, 2 op (KKY7). 271
7.103. Lukio-opintoihin orientoivat opinnot (ORI). 271
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1). 271
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen 1 op, 1 op (RUB11). . 271
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1). 271
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1). 272
Minä opiskelijana, 2 op (OP1). 272
Tietotekniikan käyttötaito, 1 op (TVT1). 272
7.104. Globaali- ja kulttuuriosaaminen 1 (GLO1). 272
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3). 272
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 272
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). . . 272
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 273
7.105. Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2 (GLO2). 273
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4). 273
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8). 273
Kirjallisuus 2, 2 op (S28). 273
Kirjallisuus 1, 2 op (S24). 273
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). 273
Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2). 274
Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2). 274
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2). 274
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2). 274
7.106. Hyvinvointiosaaminen 1 - 2 (HYV1-2). 274
Funktiot ja yhtälöt, 3 op (MAA2). 274
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 274

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). 275
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 275
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). 275
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1). 275
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2). 275
7.107. Vuorovaikutusosaaminen 1 (VUO1). 275
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2). 275
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3). 275
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22). 276
Vuorovaikutus 1, 1 op (S23). 276
Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2). 276
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12). 276
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2). 276
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 276
7.108. Vuorovaikutusosaaminen 2 (VUO2). 276
Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6). 276
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7). 276
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26). 277
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27). 277
7.109. Monitieteinen ja luova osaaminen 1 (MON1). 277
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). 277
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21). 277
Geometria, 2 op (MAA3). 277
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 277
Geometria, 2 op (MAB3). 277
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 278
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1). 278
Kemia ja minä, 1 op (KE1). 278
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1). 278
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1). 278
7.110. Monitieteinen ja luova osaaminen 2 (MON2). 278
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5). 278
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 278
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 279
Derivaatta, 3 op (MAA6). 279
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 279
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 279
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2). 279

7.111. Yhteiskunnallinen osaaminen 1 (YHT1). 279
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 279
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1). 280
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1). 280
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1). 280
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1). 280
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1). 280
7.112. Yhteiskunnallinen osaaminen 2a (YHT2a). 280
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5). 280
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25). 281
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4). 281
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 281
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 281
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3). 281
Taloustieto, 2 op (YH2). 281
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 281
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2). 281
7.113. Yhteiskunnallinen osaaminen 2b (YHT2b). 281
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6). 282
Opiskelu ja työelämä, 2 op (RUB15). 282
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). 282
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 282
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 282
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 282
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6). 282
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7). 282
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2). 282
7.114. Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2 (EET1-2). 282
Ekologian perusteet, 1 op (BI2). 283
Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3). 283
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2). 283
Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2). 283
Etiikka, 2 op (FI2). 283
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 283

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 283
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2). 283
7.115. Integraatio-opintojaksot. 283
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 283
Lajintuntemus, 2 op (BI10). 284
Ekologian perusteet, 1 op (BI2). 285
Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3). 285
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 286
Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 287
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6). 289
Biologian laborointi, 2 op (BI7). 290
Abivalmennus, 2 op (BIabi). 290
Heittäydy, uskalla, elä, 2 op (DT1). 290
Valo- ja äänitekniikka, 2 op (DT10). 291
Improvisaatio ja näyttelijäntyön perusteet, 2 op (DT2). 292
Rooli- ja kohtausharjoittelu, 2 op (DT3). 292
Produktio I - III, 6 op (DT4). 293
Pienoisnäytelmä, 2 op (DT7). 294
Näyttelijäntyö ja ohjaajantyön perusteet, 2 op (DT8). 294
Draaman ja teatterin soveltavat opinnot, 2 op (DT9). 295
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (EAA7). 295
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (EAA8). 296
Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31). 297
Perustaso 3, 2 op (EAB36). 298
Perustaso 4, 2 op (EAB37). 299
Perustaso 5, 2 op (EAB38). 299
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1). 300
English for life, 2 op (ENA10). 301
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2). 301
ENA2 tukimoduuli, 2 op (ENA2t). 302
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). . . 303
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 303
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 304
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). 305
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 305
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 306
Englannin abivalmennus, 2 op (ENAabi). 307
ENA tukimoduuli, 2 op (ENAt). 307

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). 308
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2). 309
Kulttuurit, 2 op (ET3). 310
Katsomukset, 2 op (ET4). 311
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5). 312
Tulevaisuus, 2 op (ET6). 313
Abivalmennus, 2 op (ETabi). 314
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 314
Etiikka, 2 op (FI2). 315
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 316
Totuus, 2 op (FI4). 317
Filosofian abivalmennus, 2 op (FIabi). 318
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1). 318
Tietoa mittaamalla, 2 op (FY14). 319
Geometrinen optiikka, 2 op (FY15). 319
Fysiikan labra, 2 op (FY16). 319
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2). 319
Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 320
Voima ja liike, 2 op (FY4). 321
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 322
Sähkö, 2 op (FY6). 323
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7). 324
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8). 325
Abikurssi, 4 op (FYabi). 326
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 326
Vihreä lippu, 1 op (GE16). 327
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 328
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 329
Kartat ja paikkatieto, 2 op (GE5). 331
Kehitysmaantiede, 2 op (GE6). 331
Abivalmennus, 2 op (GEabi). 331
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 331
Muinaisen Egyptin kulttuurihistoria, 2 op (HI10). 332
Keskiajan kulttuurihistoria, 2 op (HI11). 333
Kalevala, 2 op (HI12). 333
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 333
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3). 334
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 335

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 336
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 338
Antiikin kulttuurihistoria, 2 op (HI7). 339
Historian abivalmennus, 2 op (HIabi). 339
Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31). 340
Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32). 340
Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33). 341
Perustason alkeet 1, 2 op (JP31). 341
Perustason alkeet 3, 2 op (JP33). 342
Perustason alkeet 2, 2 op (JPB32). 343
Kemia ja minä, 1 op (KE1). 343
Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2). 344
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 345
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 346
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5). 347
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6). 348
Kemiaa laajemmin, 2 op (KE7). 349
Lukion keskeinen kemia - kertausmoduuli, 2 op (KEabi). 350
Perustason alkeet 1, 2 op (KI31). 350
Perustason alkeet 2, 2 op (KI32). 351
Johdatus ohjelmointiin, 2 op (KKY21). 351
Tekoäly, 2 op (KKY22). 352
Tietokantojen perusteet, 2 op (KKY23). 352
Ohjelmoinnin jatkokurssi, 3 op (KKY24). 352
Metsäkurssi, 2 op (KKY6). 353
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1). 353
Valokuvaus, 2 op (KU10). 354
Elokuva, 2 op (KU11). 355
Kuvataiteen projekti, 2 op (KU12). 355
Lavastuksen ja puvustuksen työpaja, 2 op (KU13). 355
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2). 356
Osallisena mediassa, 2 op (KU3). 357
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4). 358
Taidetta kierrättäen, 2 op (KU5). 360
Avoin ateljee, 2 op (KU6). 360
Piirrustus 1 - 2, 2 op (KU7). 360
Maalaus 1 - 2, 2 op (KU8). 360
Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KU9). 361

Perustason alkeet 1, 2 op (LAB31). 361
Perustason alkeet 2, 2 op (LAB32). 362
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1). 362
Laskettelu ja lautailu, 2 op (LI13). 363
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2). 363
Jalkapallo, 2 op (LI22). 364
Jääkiekko, 2 op (LI23). 364
Salibändy, 2 op (LI24). 365
Muodostelmaluistelu, 2 op (LI25). 365
Yksilölajit, 2 op (LI27). 365
Tanssi, 1 op (LI28). 365
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3). 366
Kuntosalistartti (itsenäinen), 1 op (LI36). 366
Uintikurssi (itsenäinen), 1 op (LI39). 367
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4). 367
Kuntosaliharjoittelun jatkokurssi (itsenäinen), 1 op (LI40). 368
Harrasteliikunta (itsenäinen), 2 op (LI41). 368
Palloilu 1, 2 op (LI42). 369
Palloilu 2, 2 op (LI43). 369
3D geometria, 2 op (MAA10). 369
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 370
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 371
Lukujonot ja sarjat 2, 2 op (MAA13). 372
Matematiikkaa ohjelmoimalla 2, 2 op (MAA14). 372
Ohjelmistot 3, 2 op (MAA15). 372
Differentiaaliyhtälöt 3, 2 op (MAA16). 373
Funktiot ja yhtälöt, 3 op (MAA2). 373
Geometria, 2 op (MAA3). 374
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 375
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 375
Derivaatta, 3 op (MAA6). 376
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 377
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 378
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 379
Abivalmennus, 2 op (MAAabi). 380
Ohjelmistot, 2 op (MAB16). 380
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 380
MAB2:n tukikurssi, 2 op (MAB2t). 381

Geometria, 2 op (MAB3). 382
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 383
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 383
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6). 384
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7). 385
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 386
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 386
Abivalmennus, 2 op (MABabi). 388
Matematiikan paja, 2 op (MABp). 388
Lyhyt matematiikka, tuki, 2 op (MABt). 388
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1). 389
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1). 390
Musiikkia abeille, 2 op (MU10). 391
Musiikin esiintymiset, 2 op (MU11). 391
Juhlaorkesteri, 2 op (MU12). 391
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2). 392
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3). 392
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4). 393
Kuoro ja bändi I - III, 10 op (MU7). 395
Kitaran- ja ukulelensoiton alkeet, 2 op (MU8). 395
Yhtyemusisointi, 2 op (MU9). 395
Minä opiskelijana, 2 op (OP1). 396
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2). 397
Lukiolainen työelämässä, 2 op (OP6). 398
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 398
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 400
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 401
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 403
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 404
Sosiaali- ja mediapsykologia, 2 op (PS6). 406
Psykologia työelämässä, 2 op (PS8). 406
Psykologian abivalmennus, 2 op (PSabi). 406
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7). 406
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8). 407
Ranskan abivalmennus, 2 op (RAAabi). 408
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21). 409
Perustaso 1, 2 op (RAB22). 409
Perustaso 2, 2 op (RAB23). 410

Perustaso 3, 2 op (RAB24). 411
Perustaso 5, 2 op (RAB26). 412
Peustason jatko 2, 2 op (RAB28). 412
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31). 413
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32). 414
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33). 414
Perustaso 1, 6 op (RAB34). 415
Perustaso 2, 2 op (RAB35). 416
Perustaso 3, 2 op (RAB36). 417
Perustaso 4, 2 op (RAB37). 417
Perustaso 5, 2 op (RAB38). 418
B2/B3-Ranskan abivalmennus, 2 op (RABabi). 419
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1). 419
Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2). 420
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3). 421
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4). 421
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5). 422
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6). 423
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7). 424
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8). 424
Abivalmennus, 2 op (RUAabi). 425
Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUAk). 426
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen 1 op, 1 op (RUB11). . 426
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12). 427
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 428
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 428
Opiskelu ja työelämä, 2 op (RUB15). 429
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 430
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 430
Perustason alkeet 1, 2 op (RUB31). 431
Perustason alkeet 2, 2 op (RUB32). 432
Perustason alkeet 3, 2 op (RUB33). 433
Perustaso 1, 2 op (RUB34). 433
Perustaso 2, 2 op (RUB35). 434
Perustaso 4, 2 op (RUB37). 435
Perustaso 5, 2 op (RUB38). 435
Abivalmennus, 2 op (RUBabi). 436
Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUBk). 436

Ruotsin kielen paja, 2 op (RUBp). 436
Ruotsin tukikurssi, 2 op (RUBt). 437
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21). 437
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210). 438
Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211). 440
Kielenhuolto (S2), 2 op (S216). 441
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22). 441
Vuorovaikutus 1, 1 op (S23). 442
Kirjallisuus 1, 2 op (S24). 443
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25). 443
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26). 444
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27). 445
Kirjallisuus 2, 2 op (S28). 446
Vuorovaikutus 3, 2 op (S29). 446
S2-paja, 2 op (S2p). 447
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7). 448
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8). 448
Saksan abivalmennus, 2 op (SAAabi). 449
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21). 450
Perustaso 1, 2 op (SAB22). 451
Perustaso 2, 2 op (SAB23). 452
Perustaso 3, 2 op (SAB24). 453
Perustaso 4, 2 op (SAB25). 454
Perustaso 5, 2 op (SAB26). 455
Perustason jatko 1, 2 op (SAB27). 456
Perustason jatko 2, 2 op (SAB28). 457
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31). 458
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32). 459
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33). 459
Perustaso 1, 2 op (SAB34). 460
Perustaso 2, 2 op (SAB35). 461
Perustaso 3, 2 op (SAB36). 461
Perustaso 4, 2 op (SAB37). 462
Perustaso 5, 2 op (SAB38). 463
B2/B3-Saksan abivalmennus, 2 op (SABabi). 463
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). 464
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). 465
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). 466

Tietotekniikan käyttötaito, 1 op (TVT1). 467
Office-ohjelmien perusteet, 2 op (TVT2). 468
Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (TVT3). 469
Tietokoneen toiminnan ja tietoliikenteen perusteet, 2 op (TVT4). 469
Verkkosivut, 2 op (TVT5). 470
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1). 470
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). 471
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3). 472
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4). 473
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5). 474
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6). 475
Uskonnon abivalmennus, 2 op (UEabi). 475
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1). 476
Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2). 477
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3). 478
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4). 479
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5). 480
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1). 481
Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2). 482
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3). 482
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4). 483
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5). 484
Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys., 2 op (UJ6). 485
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1). 486
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2). 487
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3). 488
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4). 488
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UK5). 490
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6). 490
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1). 491
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2). 492
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3). 493
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4). 494

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UO5). 495
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UO6). 496
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7). 497
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA8). 497
Venäjän abivalmennus, 2 op (VEAabi). 499
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21). 499
Perustaso 1, 2 op (VEB22). 500
Perustaso 2, 2 op (VEB23). 500
Perustaso 3, 2 op (VEB24). 501
Perustaso 4, 2 op (VEB25). 501
Perustaso 5, 2 op (VEB26). 502
Perustason jatko 1, 2 op (VEB27). 503
Perustason jatko 2, 2 op (VEB28). 503
Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31). 504
Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32). 505
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33). 506
Perustaso 1, 2 op (VEB34). 506
Perustaso 2, 2 op (VEB35). 507
Perustaso 4, 2 op (VEB37). 508
Perustaso 5, 2 op (VEB38). 508
B2/B3-Venäjän abivalmennus, 2 op (VEBabi). 509
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 509
Taloustieto, 2 op (YH2). 511
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 512
Lakitieto, 2 op (YH4). 513
Taloustiedon jatkokurssi, 2 op (YH7). 514
Abivalmennus, 2 op (YHabi). 514
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). 515
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10). 516
Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11). 516
Lukupiiri, 2 op (ÄI13). 517
Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI14). 518
Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15). 518
Kielenhuolto, 2 op (ÄI16). 518
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2). 519
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3). 519
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4). 520
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5). 521

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6). 522
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7). 522
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8). 523
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9). 524
Äidinkielen paja, 2 op (ÄIp). 526
8. Liitteet. 527
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 527
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 527
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 534
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 534
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 540
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 540
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 546
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 546

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Martinlaakson lukion opetussuunnitelma on laadittu opettajien, opiskelijoiden ja hallinnon yhteityössä. Opetussuunnitelma on muuttuva asiakirja, jota päivitetään tarvittaessa kerran lukuvuodessa.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä

osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Martinlaakson lukion opetussuunnitelma on laadittu opiskelijoiden, opettajien, muun henkilökunnan ja hallinnon yhteistyössä. Opetussuunnitelma on muuttuva asiakirja, jota päivitetään tarvittaessa kerran lukuvuodessa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Martinlaakson lukion opetussuunnitelma koostuu yleisestä osasta sekä oppiaineita, opintojaksoja ja moduuleja kuvaavasta osasta. Opetussuunnitelmassa on esitelty lukio-opiskeluun liittyvät yleiset linjaukset ja käytännöt sekä opiskelujen rakenne.

Martinlaakson lukion opinto-oppaassa (Martsarin opinto-opas) ja jokaisen lukuvuoden syyslukukaudella ilmestyvässä lukuvuosisuunnitelmassa määritellään tarkemmin opetussuunnitelman käytännön toteutuksesta.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

Martinlaakson lukion lukiokoulutuksen tehtävä noudattaa Vantaan kaupungin määrittelemää lukiokoulutuksen tehtävää. Martinlaakson lukion arvoperustan paikallinen tarkennus on määritelty kohdassa 2.2.

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot tarjoavat laadukasta lukiokoulutusta, joka antaa opiskelijoille laaja-alaisen yleissivistyksen ja hyvät elämänhallintataidot. Lukioyhteisö tukee opiskelijan kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi, vastuuntuntoiseksi ja sivistyneeksi kansalaiseksi, jolla on kyky toimia muuttuvassa yhteiskunnassa ja valmius jatkuvaan oppimiseen. Vantaan lukioista valmistuvilla on hyvät valmiudet jatkaa opintoja ja toteuttaa tavoitteitaan omassa elämässään sekä tulevaisuuden työtehtävissä.

Vantaan lukiot ovat vetovoimaisia, kansainvälisiä, monikulttuurisia, innovatiivisia ja toimintaansa jatkuvasti kehittäviä oppilaitoksia. Opiskelu järjestetään nykyaikaisissa ja turvallisissa oppimisympäristöissä. Vantaan lukioissa opiskelijat osallistuvat aktiivisesti lukion toiminnan kehittämiseen. Opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen on koko yhteisön asia. Lukioiden innostavassa ja kannustavassa toimintakulttuurissa opiskelijalla on mahdollisuus löytää omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa.

Martinlaakson lukion lukiokoulutuksen tehtävä noudattaa Vantaan lukiokoulutukselle määriteltyä tehtävää.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiokoulutuksen arvot perustuvat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjattuihin arvoihin sekä Vantaan kaupungin arvoihin. Nämä näkyvät lukiokoulutuksessa muun muassa seuraaviin tavoin:

Avoimuus

- *avarakatseisuutena ja vaihtoehtoisten toimintatapojen etsimisenä*
- *arvioinnin läpinäkyvyytenä*
- *osallistavana toimintakulttuurina ja viestinnän avoimuutena*
- *lukioiden välisenä yhteistyönä ja onnistumisten jakamisena*

Rohkeus

- *ajatusten ja ideoiden esittämisenä*
- *uskalluksena kehittyä omaksi itsekseen*
- *uuden kokeilemisena ja parhaiden käytäntöjen säilyttämisenä*
- *epäonnistumisten sallimisena ja erehdyksistä oppimisena*
- *uusien kontaktien luomisena*

Vastuullisuus

- *ihmisoikeuksien kunnioittamisena*
- *ekologisena vastuuna*
- *kestävään elämäntapaan tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämisenä sekä soveltamisena*
- *vastuunkantamisena itsestä ja yhteisöstä*
- *keskinäisenä välittämisenä ja huolenpitona sekä varhaisena puuttumisena*
- *yhdenvertaisuutena sekä tasa-arvoisena ja oikeudenmukaisena kohteluna*

Yhteisöllisyys

- *hyvän yhteishengen rakentamisena*
- *oikeudenmukaisena toimintana*
- *moninaisuuden ymmärtämisenä ja kunnioittamisena*
- *kansainvälisten ja monikulttuuristen yhteyksien luomisena*

Martinlaakson lukio

Martinlaakson lukiossa kokeillaan rohkeasti uudenlaisia toimintatapoja opiskelijalähtöisyyttä korostaen. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen kehittäminen on kaiken opetustoiminnan lähtökohta.

Kannustamme opiskelijoita osallistumaan myös oppituntien tai koulun ulkopuolella tapahtuvaan yhteisölliseen toimintaan.

3. Opetuksen toteuttaminen

Martinlaakson lukion lukiokoulutuksen opetuksen toteuttamisen yleiset linjaukset on kuvattu yleisesti kohdassa 3.1. ja tarkemmin "Oppiaineet"-osion alla tässä opetussuunnitelmassa.

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Oppiaineen opintojen suorittamisjärjestys on määritelty kunkin oppiaineen kohdalla (oppiaineet-otsikon alla).

Opinnot on jaettu opintojaksoihin seuraavasti:

Pakolliset moduulit muodostavat laajempia opintojaksoja, joita ovat:

Lukio-opintoihin orientoivat opinnot (ORI)

Globaali- ja kulttuuriosaaminen 1 ja 2 (GLO1, GLO2)

Hyvinvointiosaaminen (HYV)

Vuorovaikutusosaaminen 1 ja 2 (VUO1, VUO2)

Monitieteinen ja luova osaaminen 1 ja 2 (MON1, MON2)

Yhteiskunnallinen osaaminen 1, 2a ja 2b (YHT1, YHT2a, YHT2b)

Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1 ja 2 (EET1, EET2)

Valinnaiset valtakunnalliset opinnot muodostavat omat opintojaksonsa oppiainekohtaisesti. Näistä opintojaksoista opiskelija voi valita kahden tai useamman opintopisteen kokonaisuuden. Nämä opintojaksot kuvataan tarkemmin "Oppiaineet"-kappaleessa tässä opetussuunnitelmassa.

Valinnaiset koulukohtaiset opinnot on jaettu laajempiin opintojaksoihin oppiainekohtaisesti. Näistä opintojaksoista opiskelija voi valita kahden tai useamman opintopisteen kokonaisuuden. Nämä opintojaksot kuvataan tarkemmin "Oppiaineet"-kappaleessa tässä opetussuunnitelmassa. Valinnaisia koulukohtaisia opintoja ovat sekä puhtaasti yhden oppiaineen muodostamat opintojaksot että useamman oppiaineen yhteistyössä toteuttamat opintojaksot, kuten temaattiset

opinnot (TO), luma-opinnot (LUMA), draaman ja teatterin opinnot (DT), kulttuurin ja taiteen opinnot (KULT), kansainvälisyysopinnot (KV), opinnot kaupallisesta alasta kiinnostuneille (BUS), tieto- ja viestintätekniikka (TVT) sekä korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot (KKY).

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Martinlaakson lukion oppimiskäsitys noudattaa lukion opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsitystä.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot ovat opiskeluympäristöjä, joissa vuorovaikutus, yhteisöllisyys sekä itsenäinen työskentely tukevat toisiaan. Fyysisiä ja digitaalisia opiskelijaympäristöjä kehitetään opiskelijalähtöisesti. Oppimisympäristöratkaisuissa tuetaan yksilö- sekä ryhmätyöskentelyn mahdollisuuksia ja opiskelijoiden aktiivista toimintaa sekä osallisuutta. Oppimisympäristöjä kehitetään kestävän kehityksen neljän periaatteeen mukaisesti. Vantaan lukiot hyödyntävät lähialueiden tarjoamat mahdollisuudet opiskeluympäristöjen rikastuttajana. Näitä ovat muun muassa kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, luonto- ja muu lähiympäristö, yritysyhteistyö sekä Vantaan lukioverkosto. Myös yhteistyö muiden tiede- ja taidelaitosten, kansalaisyhteiskunnan, työelämän sekä muiden tahojen kanssa tukee opiskeluympäristön laajentumista. Tieto- ja viestintäteknologiset ratkaisut ohjaavat eri oppiaineissa opittujen tietojen ja taitojen yhdistämiseen.

Lukio-opiskelussa korostuu tulevaisuuden taitojen oppiminen, kuten oppimaan oppimisen taidot, kriittinen ajattelu ja luovuus. Opiskelijat saavat ohjausta oman opiskelun suunnitteluun sekä oman toiminnan ja työskentelytaitojen itsearviointiin. Lukio-opintojen edetessä opiskelijat vahvistavat näitä taitoja.

Vantaan lukioissa opiskelija voi ohjatusti valita erilaisia opintojen suoritustapoja. Tällä tuetaan myös opiskelijan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä. Mikäli opintojakson voi suorittaa itsenäisesti, opettaja ja opiskelija laativat suunnitelman opintojakson suoritustavasta, ohjauksesta sekä edistymisen seurannasta. Opinto-ohjaajan kanssa opiskelija voi sopia opintojakson suorittamisesta etälukiossa.

Martinlaakson lukion opiskeluympäristöt ja -menetelmät noudattavat Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden kuvauksia.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Vantaan lukiokoulutus

Oppiva yhteisö

Lukioiden toimintakulttuurit vahvistavat edellytyksiä toimia oppivana yhteisönä. Yhteisön jäseninä ovat opiskelijat, opettajat, opiskeluhuollon työntekijät sekä rehtori ja muu henkilökunta. Lukion toiminta on opiskelijalähtöistä ja henkilöstön lisäksi opiskelijat osallistuvat oppilaitoksen kehittämiseen ja toimintaan.

Vantaan lukioissa toimitaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteisön kanssa. Fyysisiä ja digitaalisia oppimisympäristöjä käytetään monipuolisesti. Lukiot ylläpitävät ja kehittävät alumnitoimintaa.

Vantaan lukioissa toimitaan toisen asteen koulutuksen yhteisen digivision mukaisesti ja sitä edistäen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Vantaan lukiot edistävät aktiiviseksi kansalaiseksi oppimista kannustamalla opiskelijoita osallistumaan vaikuttamiseen lukion sisällä, kuten myös lähialueen sekä valtakunnan tason vaikuttamiseen. Opiskelijakunnat toimivat aktiivisesti oppilaitoksessa, kaupungin tasolla ja valtakunnan tasolla. Ryhmänohjaus ja tutortoiminta tukevat opiskelijoiden ryhmäytymistä, lukiolaistaitojen kehittymistä ja itseohjautuvuutta. Ryhmänohjaajien toimintaa kehitetään aktiivisesti yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on Vantaan lukioiden toimintakulttuurin keskiössä. Avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus ovat toimintaperiaatteita, jotka näkyvät kaikessa toiminnassa ja vuorovaikutuksessa oppilaitoksissa. Lukioiden tapahtumilla lisätään sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Opiskelijaa ohjataan opintojen pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa huomioidaan riittävä palautuminen. Liikunnallinen toimintakulttuuri on osa koulun arkea.

Lukiot laativat lukuvuosittain Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhuollon suunnitelman linjausten mukaan oppilaitoskohtaiset opiskeluhuollon toimintasuunnitelmat. Opiskelijat osallistuvat suunnitelman laatimiseen ja sen arviointiin.

Lukioissa toimitaan kestävän kehityksen neljän periaatteen mukaisesti. Vantaalla laaditaan valtuustokausittain ympäristöohjelma, joka ohjaa lukioiden ympäristövastuutoimintaa. Jokainen lukio kirjaa ympäristöohjelman pohjalta opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaansa toimenpiteet, joita he toteuttavat arjen opetuksessaan ja toimintakulttuurissaan.

Opiskelijat otetaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan lukion ympäristövastuutoimintaa. Ympäristökasvatuksessa tehdään yhteistyötä Vantaan kaupungin, yhdistysten, yritysten ja eri oppilaitosten kanssa. Esimerkiksi ruokailua kehitetään yhteistyössä lukioiden hankintapalveluiden ja ateriapalvelutuottajien kanssa ympäristövastuun, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Vantaan lukioissa on laadittu tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti yhdessä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa. Opiskelijat, opettajat ja opiskeluhuollon työntekijät luovat yhdessä toimintakulttuuria, jolla edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan välittömästi ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti huomiota kiinnitetään moniperusteiseen syrjintään, eli tilanteisiin, joissa useampi eri asia vaikuttaa samanaikaisesti syrjivästi. Oppimisympäristöt muodostetaan niin, että ne tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneisiin käytänteihin opiskelijoiden opintovalintojen yhteydessä ja opiskelijan jatko-opintojen suunnittelussa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Vantaa on monikulttuurinen ja -kielinen kaupunki, jossa eri kielet ja kulttuurit kohtaavat luontevasti. Opetusjärjestelyissä ja opintojen ohjauksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset taustat ja lähtökohdat. Lukioissa panostetaan kielitietoisuuteen. Vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille tarjotaan suomi toisena kielenä -opetusta ja mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Lukiot kehittävät toimintaansa niin, että se tarjoaa opiskelijoille

mahdollisuuksia tutustua eri kieliin ja kulttuureihin osana lukion arkea sekä yhteistyöprojekteissa. Oppimateriaalien valintaan kiinnitetään huomiota siten, että ne tukevat kulttuurien moninaisuutta ja kielitietoisuutta.

Martinlaakson lukio

Monipuolinen, myönteinen ja menestyvä

Martinlaakson lukiossa arvostetaan monipuolisuutta, myönteistä suhtautumista opiskeluun ja pyrkimystä saavuttaa asetettuja tavoitteita.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioiden lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuodot ja huoltajien osallisuuden tavat. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön tavoitteena on monipuolistaa lukion toimintakulttuuria. Yhteistyön perustana on helppo lähestyttävyys ja matalan kynnyksen yhteydenpito erilaisista opintoihin liittyvistä asioista. Tavoitteena on positiivinen vuorovaikutus kodin ja oppilaitoksen välillä oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä suunniteltaessa otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat ja huolehditaan tiedon ja yhteistyömuotojen saavutettavuudesta. Yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi huoltajien illat, yhteiset juhlat, yhteistyöpäivät ja vanhempainyhdistystoiminta. Lukion toimintaa tuodaan esille myös erilaisten virtuaalisten ratkaisujen avulla. Huoltajien ammatillista osaamista tuodaan sopivissa tilanteissa osaksi oppilaitoksen toimintaa.

Opiskelijoiden ja huoltajien mielipiteitä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta selvitetään säännöllisesti. Kyselyiden tuloksista tiedotetaan myös huoltajia ja annetaan heille mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen.

Lukiot huolehtivat siitä, että huoltajat saavat perustiedot lukio-opinnoista, opiskeluhuollosta, ohjauksesta ja eri tukimuodoista. Oppilaitosyhteisöllä ja huoltajilla on yhteinen vastuu opiskelijan opintojen seuraamisesta. Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksityiskohtaisemmin yhteistyötä, jota huoltajien kanssa tekevät aineenopettajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja opiskeluhuollon työntekijät. Ryhmänohjaajalla on päävastuu opetukseen liittyvästä yhteydenpidosta huoltajiin esimerkiksi Wilman kautta. Tavoitteena on yhteistyön jatkuminen koko lukio-opintojen ajan.

Martinlaakson lukion lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kodin ja lukion yhteistyömuodot ja käytännöt sekä osallisuuden tavat.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vantaan lukiokoulutus

Korkeakouluyhteistyö

Vantaan lukiot kehittävät aktiivisesti yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Lukiolaisia ohjataan tutustumaan rohkeasti, ennakkoluulottomasti ja monipuolisesti eri jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin omaa tulevaisuuttaan suunnitellessaan.

Lukiot järjestävät opiskelijoilleen tutustumismahdollisuuksia korkeakouluopintoihin esim. ala- ja alumniesittelyjen, oppilaitos- ja kampusvierailujen sekä muiden yhteistyötapahtumien avulla. Yhteistyössä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan virtuaaliteknologiaa.

Lukiolaisilla on lisäksi mahdollisuus suorittaa tiettyjä yliopisto- ja ammattikorkeakoulukursseja jo lukioaikana ja hyväksilukea suoritetut kurssit osaksi lukio-opintoja. Myös kesäyliopistojen opintotarjontaa on mahdollista hyödyntää. Kurkistuskurssit antavat opiskelijalle uusia näkökulmia jatko-opintosuunnitelmansa laadintaan ja voivat tukea myös ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa.

Korkeakouluyhteistyöhön osallistuvat sekä lukion opinto-ohjaajat että aineenopettajat. Eri oppiaineiden opintojaksoilla tutustutaan kunkin oppiaineen jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin. Aineenopetusta on myös mahdollista järjestää yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Korkeakouluyhteistyöstä tiedotetaan opiskelijoille monipuolisesti eri tiedotuskanavia hyödyntäen.

Vantaan lukioiden korkeakouluyhteistyössä korostuvat kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Työelämävalmiudet

Työelämäyhteistyö luo edellytykset sille, että opiskelija voi tarkastella omia vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan ja osaamistaan. Opiskelijaa rohkaistaan aktiivisuuteen, oma-aloitteisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen tulevaisuuden työelämän suhteen.

Oppiaineiden työelämäyhteyttä syvennetään esimerkiksi kehittämällä eri oppiaineiden opintojaksojen työelämäyhteistyötä. Opiskelijan työelämävalmiuksia kehitetään esimerkiksi vierailuiden, alumnitoiminnan ja projektien kautta. Opiskelijoille pyritään järjestämään mahdollisuuksia oppia tulevaisuuden työelämästä ja kestävän tulevaisuuden toimintatavoista myös osallistumalla erilaisiin projekteihin, joissa he pääsevät itse tekemään asioita. Projektimainen tapa tehdä yhteistyötä yritysten ja muiden työelämän toimijoiden kanssa mahdollistaa itse tekemällä oppimisen.

Tavoitteet työelämävalmiuksien osalta kirjataan lukiokohtaiseen opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaan.

Kansainvälinen osaaminen

Vantaan lukiot ovat aktiivisia kansainvälisiä toimijoita, ottavat osaa kansainvälisiin projekteihin ja kuuluvat moniin kansainvälisiin verkostoihin. Jokaisella lukiolla on kansainvälisyyssuunnitelma, jonka lukiot päivittävät lukuvuosittain.

Oppiaineiden välistä yhteistyötä opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen kartuttamiseksi tehdään lukiokohtaisesti esimerkiksi yhteisten opintojaksojen muodossa. Globaalikansalaisuuteen kasvattamisessa hyödynnetään mm. järjestöjen asiantuntemusta ja yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Valinnaiskielten opiskelua puolestaan tuetaan mm. lukioiden välisellä yhteistyöllä.

Kukin lukio hyödyntää kansainvälisessä yhteistyössä ulkomaista kumppaniverkostoaan kuten ystävyyskouluja. Myös kotikansainvälistymistä lisätään mm. virtuaaliteknologian avulla ja hyödyntämällä kotimaassa toimivien kansainvälisten tahojen kuten instituutioiden, yksityishenkilöiden ja järjestöjen osaamista.

Vantaa on kaupunkina monikulttuurinen ja siten kansainvälisyys on osa opiskelijoiden arkea. Kaupungin maantieteellinen sijainti tarjoaa oivan kansainvälisen ympäristön vierailukohteineen, työmahdollisuuksineen ja harrastustoimintoineen.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan lukioiden kansainväliseen toimintaan kulttuurien välisen tuntemuksen ja -kunnioituksen edistämiseksi. Lukioiden on mahdollista hyödyntää kansainvälisessä toiminnassaan myös monikulttuuristen opiskelijoidensa osaamista.

Martinlaakson lukion korkeakoulu-, työelämä ja kansainvälisyysperiaatteet noudattavat Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden kuvauksia.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Martinlaakson lukion opiskelijoiden ohjausta ja tukemista kuvataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmassa ja sen liitteissä.

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille

sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa toimitaan koko koulu ohjaa -periaatteen mukaisesti. Lukion ohjaustoiminta on kokonaisuus, jonka suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat opiskelijat, opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, opiskeluhuollon asiantuntijat, rehtorit sekä huoltajat.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaussuhteen rakentaminen aloitetaan opiskelijan opintojen alussa ja sitä ylläpidetään koko lukio-opintojen ajan. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Vantaalaisia opiskelijoita rohkaistaan näkemään oppiminen kokonaisvaltaisena, elinikäisenä ja myös oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvana prosessina. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen osallistuja ja toimija yhteisössään sekä itseään koskevissa valinnoissa.

Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa.

Ohjauksen avulla opiskelija kehittää valmiuksia, joita tarvitaan lukio-opinnoissa. Opiskelija oppii

- *tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen*
- *kehittämään oppimaan oppimistaitojaan*
- *ottamaan vastuuta opintojensa etenemisestä*
- *kehittämään itsearviointia ja oman oppimisensa reflektointia*
- *vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan*
- *tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua*

Ohjauksen järjestäminen

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tarjotaan ohjausta ja tukea. Kaikkien toimijoiden yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijan jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien kehittymistä sekä urasuunnittelua.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

***Opiskelija** suunnittelee opintojaan ja tekee jatko-opinto- ja urasuunnittelua ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta.*

***Ryhmänohjaaja** on oman ryhmänsä lähiohjaaja ja tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opiskelumenestystä jaksoittain ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin opiskelijan opintojen etenemisestä.*

***Aineenopettaja** välittää opiskelijoille tietoa opettamansa aineen opiskelun merkityksestä sekä tutustuttaa alan jatkokoulutusmahdollisuuksiin ja työelämään. Aineenopettaja ohjaa opiskelijoita opettamansa aineen opiskelutekniikoissa ja vahvistaa opiskelijoiden oppimaan oppimistaitojen*

kehittymistä. Aineenopettajalla on tärkeä rooli opiskelijan opintojen etenemisen tukemisessa ja seurannassa.

***Opinto-ohjaaja** koordinoi ohjauksen suunnittelua, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia. Opinto-ohjaaja tukee opiskelijoita henkilökohtaisessa kasvussa ja kehityksessä sekä ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen suunnittelussa sekä jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyvissä pohdinnoissa.*

Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin eri toimijoiden tehtäviä opiskelijoiden tukemisessa ja ohjaamisessa.

Ohjaus siirtymävaiheissa

Lukioon siirtymistä tuetaan peruskoulujen kanssa tehtävän aktiivisen yhteistyön ja tiedottamisen avulla. Rehtorit, opinto-ohjaajat ja koulun henkilöstö tiedottavat perusopetuksen henkilöstöä, oppilaita ja huoltajia lukio-opinnoista. Perusopetuksen oppilailla on mahdollisuus tutustua Vantaan lukio-opintoihin jo perusopetuksessa suorittamalla lukio-opintoja Sotungin etälukion kautta. Vantaan lukiot järjestävät vuosittain perusopetuksen päättäville ja heidän huoltajilleen tarkoitettuja tutustumispäiviä. Tämän lisäksi lukioiden opinto-ohjaajat tiedottavat perusopetuksen opinto-ohjaajia oman lukionsa opintotarjonnasta. Opintojen alkuvaiheessa tietojen siirtymisestä perusopetuksesta lukioon hyödynnetään pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta.

Opiskelijoiden siirtymistä lukiokoulutuksesta jatko-opintoihin tuetaan korkeakoulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua erilaisiin jatko-opintoihin- ja koulutusvaihtoehtoihin vierailemalla oppilaitoksissa, kutsumalla korkeakoulujen opiskelijoita, alumneja tai muita asiantuntijoita luennoimaan lukioille sekä osallistumalla yhteistyökorkeakoulujen johdanto- ja kurkistuskursseille.

Opiskelijan, jonka ylioppilaaksi valmistumisesta on kulunut maksimissaan yksi vuosi, on mahdollisuus saada jatko-ohjausta. Opiskelijan jatko-ohjaus järjestetään siinä lukiossa, josta opiskelija on valmistunut ylioppilaaksi. Opiskelija voi olla yhteydessä oman lukionsa opinto-ohjaajaan, joka arvioi hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa ja tarvittaessa ohjaa hänet esimerkiksi Ohjaamon palveluiden piiriin.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Lukio-opintojen aikana opiskelijaa ohjataan urasuunnittelussa. Opiskelijat saavat tietoa eri oppiaineiden merkityksestä työelämän ja tulevaisuuden ammattien näkökulmasta sekä tutustuvat työelämään ja yrittäjyyteen muun muassa erilaisten vierailujen, projektien ja opintojaksojen kautta. Opiskelijaa ohjataan muodostamaan monipuolinen käsitys työelämän ja yrittäjyyden tarjoamista mahdollisuuksista. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa yritysten ja muiden työnantajien kanssa esimerkiksi kesätyöpaikkojen saamiseksi sekä oman urasuunnittelun kehittämiseksi.

Aktiivisella kodin ja koulun yhteistyöllä huolehditaan, että opiskelijan hyvinvoinnin, opiskelun ja opiskeluedellytysten tukeminen tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajille järjestetään erilaisia tilaisuuksia tavata lukion henkilöstöä ja mahdollisuuksia keskusteluun. Huoltajat saavat tietoa lukio-opiskelun sisällöistä ja rakenteesta sekä niiden merkityksestä osana nuoren jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Ryhmänohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin turvataan ohjaamalla opiskelijoita tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan ja tekemään valintoja niiden pohjalta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolitietoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kykyä tehdä mielekkäitä oppiaine- ja muita valintoja sekä merkityksellisiä suunnitelmia niin, että sukupuoli, sosioekonominen tai kieli- ja kulttuuriryhmään liittyvä tausta ei asetu tiedostamattomaksi rajoitteeksi tai esteeksi.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Vantaalla henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa korostuu opiskelijalähtöisyys. Suunnitelman tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja haasteensa oppimisessa sekä kehittämään opiskelutaitojaan tavoitteidensa mukaisesti.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma tehdään yhdessä opiskelijan kanssa ja siinä kysytään vain oppimisen ja opiskelun kannalta tarpeellisia tietoja. Vantaalla pyritään siihen, että opintosuunnitelma on koko koulun olennainen ohjauksen työväline, jolla varmistetaan opiskelijalle oikea-aikainen tuki ja opintojen sujuva eteneminen.

Vantaan lukioilla on mahdollisuus myös muokata opintosuunnitelman pohjaa opiskelijalähtöisesti kunkin lukion tavoitteita ja toimintakulttuuria vastaavaksi.

Martinlaakson lukion opiskelijoiden ohjauksen periaatteet noudattavat Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden kuvauksia.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja,

jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien tarpeen arviointi*
- *tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *tuen toteuttaminen*
- *tuen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Vantaan lukiokoulutus

Vantaalla noudatetaan varhaisen puuttumisen ja myönteisen kannustamisen periaatteita. Opiskelijan tuen suunnittelu aloitetaan pääkaupunkiseudun yhteisen opiskelutietolomakkeen pohjalta, jonka opiskelija tuo ryhmänohjaajalle lukio-opinnot aloittaessaan. Ryhmänohjaaja välittää tiedon perusopetuksen aikana käytössä olleista oppimiseen liittyvistä tukitoimista ja mahdollisista lausunnoista niille henkilöille, joille tieto opiskeluhuoltolain ja lukiolain mukaan voidaan luovuttaa. Opiskelutietolomakkeen avulla kartoitetaan taustatietoja opiskelijan aiemmista opinnoista ja tuen tarpeista. Lomakkeen tiedot ovat luottamuksellisia. Opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen toimittamisesta säädetään perusopetuslain 40§:ssä.

Vantaalla jokainen opiskelija täyttää Tuen suunnitelman osana henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa. Tarvittaessa erityisopettaja tekee opiskelijalle myös erityisen tuen suunnitelman. Opiskelijan mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia selvitetään ensimmäisen opiskeluvuoden aikana järjestettävässä lukiseulassa. Opiskelijoita tiedotetaan lukiseulasta ja heille järjestetään mahdollisuus osallistua siihen. Erityisopettaja tulkitsee lukiseulan tulokset ja selvittää kunkin opiskelijan osalta tarpeen lukitestiin. Lukitestin perusteella suunnitellaan yksittäisen opiskelijan tukitoimien tarpeet.

Aineenopettajat tutustuvat kunkin opintojakson alkaessa opiskelijoiden erityisen tuen tarpeisiin, jotka voivat johtua lukivaikeuksista tai muista syistä. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tukemisen toteuttamisen esimerkiksi yksilöllisillä ratkaisuilla. Erityisiä tukimuotoja voivat olla esimerkiksi tukiopetus, tukikurssit, erityisopettajan pedagoginen tuki, läksykahvilat ja osaamisen monipuoliset näyttömahdollisuudet. Tarvittaessa tukitoimien suunnittelussa konsultoidaan erityisopettajaa. Opiskelijan jatkuvaa kehittymistä seurataan ja annetaan positiivista, rakentavaa palautetta sekä kannustetaan häntä jatkuvaan itsearviointiin.

Ylioppilaskirjoituksia varten haettavat erityisjärjestelyt suunnitellaan opiskelijan, erityisopettajan ja rehtorin yhteistyönä. Lisäksi aineenopettajalta pyydetään tarvittaessa lausunto. Opiskelijalle varataan opintojen aikana mahdollisuus harjoitella ylioppilaskirjoituksiin suunniteltujen erityisjärjestelyiden mukaista koetilannetta.

Eri oppiaineiden opinnoissa sekä opinto-ohjauksessa harjoitellaan oppimaan oppimisen strategioita. Kukin aineenopettaja sisällyttää opintojaksoihin kyseisen aineen opiskelumenetelmien harjoittelua. Aineenopettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Koko oppilaitosyhteisön vastuulla on myönteisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin vaaliminen sekä opiskelijoiden jatkuva havainnointi. Mahdolliset huolet viedään eteenpäin Vantaan yhteisen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

Martinlaakson lukion erityisopetus ja muu oppimisen tuki toteutetaan Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden kuvausten mukaisesti. Tukimuotoja kuvataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmassa.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

Martinlaakson lukion opiskeluhuoltoa kuvataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmassa ja sen liitteissä.

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

Martinlaakson lukion opiskeluhuoltoa kuvataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmassa ja sen liitteissä.

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi

ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*
- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*
- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa

laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*

- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*

- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö*
- *monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*

- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*
- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*
- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Vantaan lukiokoulutus

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän välityksellä. Vantaalla toimii moniammatillinen opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä kasvatuksen ja oppimisen opiskeluhuollon kehittämisryhmä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja: opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto.

Kaikissa vantaalaisissa lukioissa toimii säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR). Sen tehtävänä on vastata lukion opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on lukioyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Ryhmää johtaa lukion rehtori.

Opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskelijahuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on laadittu lukioiden yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma. Yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma linjaa ja ohjaa lukioiden opiskeluhuoltotyötä. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteet ja toimintatavat. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa täsmennetään lukiokohtaisesti lukuvuosisuunnitelmassa.

Martinlaakson lukion opiskeluhuoltoa kuvataan tarkemmin lukuvuosisuunnitelmassa ja sen liitteissä.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*

- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Martinlaakson lukion suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä on lukuvuosisuunnitelman liitteenä.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opiskelee monissa kieli- ja kulttuuriympäristöissä kasvaneita nuoria. Kaikkia nuoria kannustetaan tuomaan esiin omaa kulttuuriaan osaksi lukion yhteistä toimintakulttuuria.

Vantaan lukioiden tavoitteena on toteuttaa kieli- ja kulttuuritietoista opetusta ja ohjausta siten, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus menestyä opinnoissaan omaa osaamistaan vastaavalla tasolla. Monipuolisia opiskelu- ja arviointimenetelmiä käyttämällä annetaan opiskelijoille mahdollisuus osoittaa todellinen osaamisensa. Opiskelijoiden ohjaus kuuluu kaikille koulussa työskenteleville.

Vantaalaisissa lukioissa vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta joko oppilaitosten omana opetuksena tai yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen ja oman uskonnon opetusta.

Martinlaakson lukion kieleen ja kulttuuriin liittyvät asiat noudattavat Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden kuvauksia.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

Martinlaakson lukion opiskelijoiden oppimiseen ja osaamisen arviointiin liittyvät käytännöt kuvataan tarkemmin Martsarin opinto-oppaassa.

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa arvioinnin toteuttamisen periaatteina ovat läpinäkyvyys, tasapuolisuus, opiskelijalähtöisyys ja erilaisten oppijoiden huomiointi. Opiskelijan oppimisen tukemisessa ja ohjaamisessa käytetään pedagogisesti perusteltuja, monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia arvioinnin menetelmiä. Arviointi muodostaa selkeän ja ymmärrettävän kokonaisuuden, joka on myös opiskelijoiden tiedossa. Opiskelijoita kannustetaan asettamaan itselleen oppimiseen liittyviä tavoitteita sekä tunnistamaan keinoja tavoitteisiin pääsemiseen.

Martinlaakson lukion arvioinnin tavoitteet ja tehtävät noudattavat Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden linjauksia.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opintojakson tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Yhdessä sovitut arviointiperusteet kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi ja seurattavaksi. Arviointia toteutetaan opintojakson aikana monipuolisin menetelmin, joita voivat olla esimerkiksi tehtävien arviointi, itse- ja vertaisarviointi, palautekeskustelut, parikokeet, suulliset kokeet, kokeet jne.

Opiskelijan työskentelyn arvioinnissa kiinnitetään huomiota sinnikkyyteen, tavoitehakuisuuteen ja kykyyn suunnitella omaa toimintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Martinlaakson lukion opintojakson arviointiperiaatteet noudattavat Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden kuvauksia.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen suoritusmerkintöjen lisäksi K- ja Z -merkintöjä. K-merkintä tarkoittaa keskeytettyä opintojaksoa, jota ei lasketa mukaan opiskelijan oppimäärään. Z-merkintä tarkoittaa kesken olevaa opintojaksoa. Opintojaksotulosteeseen jokaisesta moduulista kirjataan näkyviin erillinen suoritusmerkintä (numero, K tai Z), jotta opiskelija voi seurata opintojen etenemistä ja tarvittaessa täydentää kesken olevaa opintojaksoa yksittäisen moduulin osalta. Useammasta saman oppimäärän moduulista muodostuvan opintojakson lopullinen arvosana annetaan sitten, kun kaikki opintojaksoon sisältyvät moduulit on suoritettu. Arvosanan ei tarvitse olla moduulien aritmeettinen keskiarvo. Opiskelija voi suorittaa lukiokohtaisesti päätettävässä määräajassa puuttuvia opintojakson osia eli Z-merkittyjä moduuleja.

Opintojakso on suoritettu hyväksytysti (arvosana 5 tai S), kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson tavoitteet on saavutettu opintojakson alussa sovituilla tavoilla.

Arvosanojen korottaminen tehdään opintojaksoittain tai jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, jokaisen moduulin osalta erikseen. Arvosanan korottaminen tehdään osallistumalla opetukseen uudelleen tai suorittamalla opintojakso tai moduuli itsenäisesti. Hyväksytty arvosana voidaan korottaa osoittamalla aiempaa arvosanaa syvempää osaamista.

Opiskelija voi korottaa hylätyn moduulin tai opintojakson arvosanan suorittamalla uudelleen ne opintojakson osat, joita opiskelija ei ole suorittanut hyväksytysti. Kokeen uusiminen voi olla osa hylätyn opintojakson arvosanan korottamista, mutta opiskelijoilta voidaan edellyttää myös muiden moduuliin sisältyvien tehtävien suorittamista.

Martinlaakson lukion numeroarvosanan ja suoritusmerkinnän antamisen periaatteet kuvataan tarkemmin Martsarin opinto-oppaassa.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijalla on mahdollisuus opiskella lukiokohtaisesti päätettävät opintojaksot tai yksittäiset moduulit itsenäisesti, mikäli opiskelija on suorittanut hyväksytysti vaadittavat aikaisemmat opinnot. Oppiaineen ensimmäistä moduulia ei pääsääntöisesti suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson itsenäisestä suorituksesta tehdään opiskelijan kanssa kirjallinen suunnitelma. Kirjallisessa suunnitelmassa määritellään itsenäiseen suoritukseen sisältyvät tehtävät, niiden arviointiperusteet ja aikataulu. Itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä arviointikeskusteluja, itsearviointia, vertaisarviointia, kokeita jne. Arvioinnin tulee olla monipuolista.

Jos opiskelija saa itsenäisesti suoritetusta opintojaksosta hylätyn arvosanan, hänet ohjataan suorittamaan opintojakso lähiopetukseen. Muista itsenäisesti suoritettavan opintojakson ohjeista päätetään lukiokohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Martinlaakson lukion itsenäisesti suoritettavien opintojen käytännöt kuvataan tarkemmin Martsarin opinto-oppaassa.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Martinlaakson lukion suullisen kielitaidon arvioinnin käytännöt kuvataan tarkemmin ko. oppiaineen kohdalla tässä opetussuunnitelmassa.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vantaan lukiokoulutus

Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja aineenopettajat seuraavat opiskelijan opintojen etenemistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tulee tarjota ohjausta ja tukea. Huoltajille opiskelijan opintojen edistymisestä tiedotetaan jaksoarviointien välityksellä.

Martinlaakson lukion opiskelijan opintojen edistymistä seurataan yhteistyössä huoltajien kanssa Vantaan kaupungin märittelemien periaatteiden mukaan.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Vantaan lukiokoulutus

Rehtori päättää osaamisen tunnustamisesta ja opintojen hyväksilukemisesta opiskelijan esittämän hakemuksen perusteella. Hyväksiluettavia opintoja ovat esimerkiksi vaihto-opiskelun aikana suoritetut opinnot, korkeakouluopinnot tai muualla suoritetut lukio-opinnot. Perusopetuksen, perusopetuksen lisäopetuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut lukio-opinnot sisällytetään opiskelijan osoittaman todistuksen perusteella osaksi lukio-opintoja. Hyväksiluettavat opinnot voivat olla opintojaksoja tai yksittäisiä opintojakson osia eli moduuleja. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen tehdään opiskelijan edun mukaisesti. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintojakson alkamista.

Jos opiskelija vaihtaa oppiaineen oppimäärän tasoa opintojaksojen aikana, niin viimeisin taso määrittää päättötodistukseen tulevan tason. Opiskelijan tulee ilmoittaa oppiaineen oppimäärän tason vaihdosta kirjallisesti.

Martinlaakson lukiossa opiskelijoiden osaaminen tunnustetaan ja opiskelijan opinnot hyväksiluetaan Vantaan kaupungin linjausten mukaisesti.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Martinlaakson lukion laaja-alaisen osaamisen arvioinnin käytännöt kuvataan tarkemmin ko. oppiaineen ja opintojakson kohdalla tässä opetussuunnitelmassa.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan

matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia *pakollisia ja valinnaisia opintoja,*	*joista voi olla hylättyjä opintoja* *enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijan on mahdollista korottaa opintojaksojen keskiarvon perusteella määräytyvää oppiaineen oppimäärän arvosanaa opiskelijan arvioinnista päättävien opettajien ja rehtorin harkinnan perusteella. Oppiaineen oppimäärän arvosanan korottamiseen voidaan opiskelijalta edellyttää tapauskohtaisesti määriteltäviä lisänäyttöjä.

Martinlaakson lukion oppiaineen oppimäärän arvioinnin periaatteet noudattavat Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden kuvauksia. Arviointia on kuvattu tarkemmin Martsarin opinto-oppaassa.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

Martinlaakson lukion oppimäärän suoritusperiaatteet noudattavat valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori

ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

Martinlaakson lukion muutoksenhakuprosessi arviointia koskevaan päätöksentekoon noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Martinlaakson lukion todistusten laatimisen periaatteet noudattavat valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

Edellä mainitut arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat löytyvät Martsarin opinto-oppaasta.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

Martinlaakson lukion oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt kuvataan tarkemmin ko. oppiaineen kohdalla tässä opetussuunnitelmassa.

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

Martinlaakson lukio

Martinlaakson lukion opetussuunnitelma on laadittu siten, että yksittäiset moduulit on yhdistetty laajamittaisiksi opintokokonaisuuksi seuraavasti:

Pakolliset opinnot on merkitty opetussuunnitelmaan sekä oppiaineen alle että opintojaksoittain. Pakolliset moduulit muodostavat eri aineryhmien välisiä opintojaksoja, joita ovat

Lukio-opintoihin orientoivat opinnot (ORI)

Globaali- ja kulttuuriosaaminen 1 (GLO1)

Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2 (GLO2)

Hyvinvointiosaaminen 1 - 2 (HYV1-2)

Vuorovaikutusosaaminen 1 (VUO1)

Vuorovaikutusosaaminen 2 (VUO2)

Monitieteinen ja luova osaaminen 1 (MON1)

Monitieteinen ja luova osaaminen 2 (MON2)

Yhteiskunnallinen osaaminen 1 (YHT1)

Yhteiskunnallinen osaaminen 2a (YHT2a)

Yhteiskunnallinen osaaminen 2b (YHT2b)

Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1-2 (EET1-2)

Valinnaiset valtakunnalliset opinnot muodostavat oppiainekohtaisia laajempia opintojaksoja. Nämä on merkitty opetussuunnitelmaan ko. oppiaineen alle otsikolla valinnaiset valtakunnalliset opinnot ja oppiaineen koodin perään on merkitty tunnus vv.

Valinnaiset koulukohtaiset opinnot muodostavat sekä oppiainekohtaisia (a.) että oppiainerajat ylittäviä (b.) opintojaksoja.

a. Ainekohtaiset valinnaiset koulukohtaiset opintojaksot on jaoteltu opetussuunnitelmassa ko. oppiaineen alle otsikolla valinnaiset koulukohtaiset opinnot ja tällöin on oppiaineen koodin perässä merkintä vk.

b. Oppiainerajat ylittävät valinnaiset koulukohtaiset opinnot on lueteltu omina oppiaineinaan edellä kuvattujen opintojaksojen jälkeen. Oppiainerajat ylittäviä valinnaisia koulukohtaisia opintoja ovat

Luma-opinnot LUMA

Draama ja teatteri DTvk

Kulttuurin ja taiteen opinnot KULT

Kansainvälisyysopinnot KVvk

Opinnot kaupallisesta alasta kiinnostuneille BUS

Tieto- ja viestintätekniikka TVT

Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot KKY

Opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan opintojakson tavoitteille tarkoituksenmukaisesti sekä kannustetaan jakamaan osaamistaan.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*
- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vantaan lukiokoulutus

Hyvinvointiosaaminen

Vantaan lukioissa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistävää turvallista sekä yhteisöllistä ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua itselleen ja läheisilleen.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä opiskelija saa tukea ja ohjausta monipuolisten ainevalintojen tekemiseksi, esimerkiksi hyvinvointia edistävien taito- ja taideaineiden sisällyttämiseksi opintoihin.

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen kasvuun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia eri oppiaineissa. Opiskelija saa valmiuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy Vantaan lukioiden läsnäolevan ja kohtaamiseen kannustavan toimintakulttuurin kautta. Päivittäisiin rutiineihin kuuluvat tervehtiminen, hyvät käytöstavat sekä toisten kunnioitus. Vantaalla opettaja on läsnä opiskelijan kouluarjessa.

Vuorovaikutus on tapa oppia kaikissa oppiaineissa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten kuuntelemiseen. Opiskelija saa valmiuksia tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä ymmärtää niiden vaikutuksia vuorovaikutustilanteisiin. Opiskelija oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opetuksessa sekä menetelmillä että sisällöillä, ja opiskelijoita otetaan mukaan monenlaiseen päätöksentekoon koulussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa osallistuva, itsenäinen ja monilukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset. Digiosaaminen on luonteva osa lukio-opintoja. Lukioaikanaan opiskelija tutustuu erilaisiin digitalisuuden luomiin mahdollisuuksiin ja kehittää omaa digilukutaitoaan.

Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit. Opiskelija oppii eri tieteenalojen ominaiskieltä eri oppiaineissa, ja kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Vantaan lukioissa annetaan eväitä lukuintoon myös vapaa-ajalla.

Korkeakouluopintoihin opiskelija tutustuu erilaisten lukioaikana toteutettavien vierailujen, asiantuntijavierailijoiden ja tutustumisjaksojen kautta. Korkeakouluyhteistyön kautta opiskelija pääsee laajentamaan osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten lähiympäristöön liittyvien projektien tai tehtävien myötä opiskelijat opettelevat kantamaan sosiaalista vastuuta myös ympäristöstä ja vaikuttamaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin. Opiskelijat perehtyvät demokratian toimintaan muun muassa erilaisten vierailukäyntien myötä.

Opiskelijat tutustuvat kansalaisyhteiskunnan periaatteisiin lukioissa järjestettävien vaalien ja keskustelujen kautta. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lukion toiminnan kehittämiseen erilaisissa tilanteissa, ja vaikutuksen tuloksia tehdään näkyväksi. Opiskelijoiden vaikuttamiskanavia ovat esimerkiksi opiskelijakuntatoiminta, lukioiden tiimit, työryhmät, nuorisovaltuusto sekä erilaiset järjestöt. Opiskelijat ovat mukana lukion tiimeissä tai muissa kehittämisryhmissä ja johtoryhmässä siltä osin kuin laki sen mahdollistaa.

Opiskelijat tutustuvat, saavat kokemuksia ja oppivat tuntemaan työ- ja yrityselämän sisältöjä, vaatimuksia ja tarpeita lukioaikana toteutettavan työelämäyhteistyön avulla. Opiskelija omaksuu rohkean ja myönteisen asenteen yrittäjyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävän elämäntavan edistäminen on tärkeä osa Vantaan lukioiden toimintakulttuuria. Kestävää elämäntapaa tarkastellaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista saavuttaa vain kaikkien näiden näkökulmien yhteensovittamisella.

Lukioaikana opiskelijat saavat valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvien projektien ja opintojaksojen suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskelijat oppivat näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vantaan lukiot ovat monikulttuurisia yhteisöjä, joissa opiskelee ja työskentelee monista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevia ihmisiä. Monikulttuurisuus ja kotikansainvälisyys ovat osa lukioiden toimintaa. Lukiossa opiskelijat saavat valmiuksia kohdata, reflektoida ja vahvistaa tuntemustaan kulttuureista ja erilaisista kulttuuri-identiteeteistä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havaitsemaan ja arvostamaan elinympäristönsä kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijat saavat myös tukea oman kulttuuri-identiteettinsä kehittämiseen.

Kokemuksia kansainvälisyydestä opiskelijat saavat erilaisten projektien, hankkeiden, vierailujen ja vaihtojen kautta. Opiskelija oppii myös tunnistamaan kansainvälistymisen mahdollisuudet kotimaassa. Kansainvälisyyskasvatuksen myötä opiskelijat saavat valmiuksia maailmankansalaisuuteen kasvamiseen sekä edellytyksiä eettiseen toimijuuteen monikulttuurisissa ympäristöissä.

Martinlaakson lukio

Martinlaakson lukiossa laaja-alaisen osaamisen sisällöt löytyvät opintojaksojen kuvauksista.

Martinlaakson lukiossa opiskelijan hyvinvoinnista huolehtimista pidetään tärkeänä lukion kaikessa toiminnassa.

Opiskelijoille tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia tuoda mielipiteensä esille ja vaikuttaa lukion toimintaan. Näitä mahdollisuuksia ovat esimerkiksi kyselyt ja opiskelijakunnan hallituksen toiminta.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lukupiiri, 2 op (ÄI13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kielenhuolto, 2 op (ÄI16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Äidinkielen paja, 2 op (ÄIp)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*

- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi

toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 11 §

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kielenhuolto (S2), 2 op (S216)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

S2-paja, 2 op (S2p)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.2. Äidinkielen ja kirjallisuuden valinnaiset valtakunnalliset opinnot (Älvv)

Tavoitteet

Opintojaksossa opiskelija monipuolistaa jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.Opiskelija syventää tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Jakso mahdollistaa lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustumisen ja sen hyödyntämisen oman ajattelun laajentamisessa. Opiskelija syventää monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen sekä PUHVI-kokeeseen.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.3. Kielitieto (S2vk1)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite

Opiskelija saa tukea ja varmuutta kieleen, kirjoittamiseen ja tekstien tulkitsemiseen.

Keskeinen sisältö

- kielitaidon, lukutaidon ja kirjoitustaidon syventäminen
- oman vastaanottamisen ja tuottamisen harjaannuttaminen
- palautteen antamisen ja vastaanoton harjoittelu
- henkilökohtaiset tuentarpeet

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi valita opintojaksosta haluamansa moduulit. Pajamoduulin laajuus määräytyy osallistumiskertojen ja työskentelyn perusteella.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksot

Kielenhuolto (S2), 2 op (S216)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

S2-paja, 2 op (S2p)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.4. Äidinkieltä syventäen (Älvk1)

Tavoitteet

Opintojakso tarjoaa monipuolisia näkökulmia kieleen ja kirjoittamiseen. Opiskelija saa varmuutta omaäänisen tekstin tuottamiseen eri konteksteissa ja sanataiteen vastaanottamiseen.

Keskeinen sisältö

- lukutaidon ja kirjoitustaidon syventäminen
- oman vastaanottamisen ja tuottamisen harjaannuttaminen
- palautteen antamisen ja vastaanoton harjoittelu
- kulttuurista keskusteleminen

Opintojakson vapaa kuvaus: Opiskelija voi valita opintojaksosta haluamansa moduulit.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Lukupiiri, 2 op (ÄI13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kielenhuolto, 2 op (ÄI16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.5. Tukea äidinkielen opiskeluun (Älvk2)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite

Opiskelija saa tukea äidinkielen opintoihin.

Keskeinen sisältö

- henkilökohtaiset tuentarpeet

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson laajuus määräytyy osallistumiskertojen ja työskentelyn perusteella.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksot

Äidinkielen paja, 2 op (Älp)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.6. Suomi toisena kielenä valinnaiset valtakunnalliset opinnot (S2vv)

Tavoitteet

Opintojaksossa monipuolistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan ja kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Jakso mahdollistaa lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustumisen ja sen hyödyntämisen oman ajattelun laajentamisessa.Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän yo-kokeeseen sekä PUHVI-kokeeseen. Numeroarviointi.

Opiskelija voi valita opintojaksosta haluamansa moduulit.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksot

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.7. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

*Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta**,** joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.*

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa

kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen*

vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*

- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.7.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUAk)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (RUAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.7.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen 1 op, 1 op (RUB11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opiskelu ja työelämä, 2 op (RUB15)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUBk)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (RUBabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin kielen paja, 2 op (RUBp)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin tukikurssi, 2 op (RUBt)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.8. A-ruotsin valinnaiset valtakunnnalliset opinnot (RUAvv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.9. A-ruotsin abiopinnot (RUAvk1)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt:

- tähän mennessä opiskeltujen teemojen ja rakenteiden kertaus
- yhteiskunnalliset aiheet
- valmistautuminen B-ruotsin yo-kokeeseen

Opintojakson vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 4 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa painotetaan laaja-alaisen osaamisen osa-alueista erityisesti vuorovaikutusosaamista.

Opintojaksot

Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUAk)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (RUAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.10. B1-ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (B1vv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.11. B1-ruotsin abiopinnot (RUB1vk2)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt:

- tähän mennessä opiskeltujen teemojen ja rakenteiden kertaus
- yhteiskunnalliset aiheet
- valmistautuminen B-ruotsin yo-kokeeseen

Opintojakson vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 4 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa painotetaan laaja-alaisen osaamisen osa-alueista erityisesti vuorovaikutusosaamista.

Opintojaksot

Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUBk)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (RUBabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.12. Tukea ruotsin opiskeluun (RUB1vk1)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa omaa opiskelutekniikkaansa ja ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen kielen opiskelussa.

Opintojakson keskeinen sisältö: Opintojen kertaaminen, kielen harjoitteleminen yksilöllisesti omien tavoitteiden mukaisesti, kielen opiskeluun liittyvien taitojen harjoitteleminen.

Opintojakson vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 4 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Tässä opintojaksossa painottuu hyvinvointiosaaminen.

Opintojaksot

Ruotsin kielen paja, 2 op (RUBp)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin tukikurssi, 2 op (RUBt)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

*Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.13.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

English for life, 2 op (ENA10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englannin abivalmennus, 2 op (ENAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

ENA2 tukimoduuli, 2 op (ENA2t)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

ENA tukimoduuli, 2 op (ENAt)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.2. Ranska, A-oppimäärä (RAA)

Oppiaineen tehtävä

Ranskan A-kielen opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään kohdekielen oppijana ja osaajana. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa.

Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon kohdekielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

Tavoitteet

Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofiilia työstetään

oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää kieltä erilaisissa viestintätilanteissa, hankkia ja tiivistää olennaista tietoa sekä jatkamaan kielen opintojaan omaehtoisesti myös lukion jälkeen.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RAA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja globaalia kulttuuriosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RAA2)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*

- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti globaalia kulttuuriosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ranskan abivalmennus, 2 op (RAAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.3. Saksa, A-oppimäärä (SAA)

Oppiaineen tehtävä

Saksan A-kielen opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään kohdekielen oppijana ja osaajana. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa.

Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon kohdekielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

Tavoitteet

Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofiilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää kieltä erilaisissa viestintätilanteissa, hankkia ja tiivistää olennaista tietoa sekä jatkamaan kielen opintojaan omaehtoisesti myös lukion jälkeen.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Vieraan kielen opinnoíssa painottuu vuorovaikutusosaaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Myös globaali ja kulttuuriosaaminen kehittyvät vieraan kielen opinnoissa.

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (SAA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja globaalia kulttuuriosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (SAA2)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti globaalia kulttuuriosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan

laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Saksan abivalmennus, 2 op (SAAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.4. Venäjä, A-oppimäärä (VEA)

Oppiaineen tehtävä

Venäjän A-kielen opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään kohdekielen oppijana ja osaajana. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa.

Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon kohdekielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

Tavoitteet

Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofiilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää kieltä erilaisissa viestintätilanteissa, hankkia ja tiivistää olennaista tietoa sekä jatkamaan kielen opintojaan omaehtoisesti myös lukion jälkeen.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VEA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja globaalia kulttuuriosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VEA2)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti globaalia kulttuuriosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Venäjän abivalmennus, 2 op (VEAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.5. Espanja, A-oppimäärä (EAA)

Oppiaineen tehtävä

Espanjan A-kielen opintojen moduulien 1–3 aikana painotetaan opiskelijan kielten opiskelutaitojen ja opiskelu- ja vuorovaikutusstrategioiden kehittämistä hänen omista lähtökohdistaan.

Moduulien 1–2 aikana opiskelija luo kokonaiskuvan omasta kehittymisestään kohdekielen oppijana ja osaajana. Samalla tarkastellaan kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta yhteisön, mutta myös opiskelijan henkilökohtaisesta näkökulmasta.

Moduulista 3 lähtien kiinnitetään entistä enemmän huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen muodollisuusasteeltaan erityyppisissä kielenkäyttötilanteissa.

Moduulien 4–6 opinnoissa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä ottaen huomioon kohdekielen kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tavoitetaso lukio-opinnoille.

Pakollisten opintojen loppuvaiheessa huomio kiinnittyy vahvistamaan taitoja, joita opiskelija hyödyntää pystyäkseen jatkamaan osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opintojen aikana varataan aikaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Kaikkien opintojen aikana harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta.

Tavoitteet

Opiskelija tulee tietoiseksi vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan ja vahvistaa perusopetuksessa luotua pohjaa jatkuvalle kielten opiskelulle. Tätä tarkoitusta varten opiskelija laatii kieliprofiilin ensimmäisen moduulin yhteydessä tai täydentää sitä. Kieliprofiilia työstetään oppimisprosessin edetessä lukio-opintojen aikana. Opiskelija tarkastelee kieliprofiilissaan itseään myös muiden kielten, mukaan lukien äidinkielten, käyttäjänä, osaajana ja oppijana.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää kieltä erilaisissa viestintätilanteissa, hankkia ja tiivistää olennaista tietoa sekä jatkamaan kielen opintojaan omaehtoisesti myös lukion jälkeen.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (EAA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*

- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja globaalia kulttuuriosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (EAA2)

Opintojakson moduulit

- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (EAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii arvioimaan ja kehittämään omaa kielitaitoaan ja viestintätaitojaan sekä kehittää kulttuuriosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - opiskelutaidot - vuorovaikutus - kulttuuri-ilmiöt

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (EAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteiss

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti globaalia kulttuuriosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (EAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (EAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii kommunikoimaan yhteiskunnallisista teemoista ja rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kieli yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä - tieteen kieli - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (EAA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (EAA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.6. Ranska, B2-oppimäärä (RAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Oppimäärän tehtävänä on saada opiskelija laajentamaan kielitaitoaan ja jatkamaan vieraan kielen opiskelua myös lukion jälkeen. Vieraan kielen opinnot vahvistavat opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista ja avaavat mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja työhön.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija oppii käyttämään hyvää peruskieltä sekä suullisissa että kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ajankohtaisista ja kiinnostavista aiheista.

Opintojen aikana edistetään monipuolista kielitaitoa käsittelemällä mm. kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta ja mediaa.

Todistus suullisesta kielitaidosta voidaan antaa missä tahansa vaiheessa opintoja.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiiliaan.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (RAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaason jatko 1, 2 op (RAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa kielitaidon kehittämistaitojaan sekä tekstin tulkinta- ja tuottamistapoja.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Peustason jatko 2, 2 op (RAB28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

B2/B3-Ranskan abivalmennus, 2 op (RABabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.7. Saksa, B2-oppimäärä (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Oppimäärän tehtävänä on saada opiskelija laajentamaan kielitaitoaan ja jatkamaan vieraan kielen opiskelua myös lukion jälkeen. Vieraan kielen opinnot vahvistavat opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista ja avaavat mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja työhön.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija oppii käyttämään hyvää peruskieltä sekä suullisissa että kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ajankohtaisista ja kiinnostavista aiheista.

Opintojen aikana edistetään monipuolista kielitaitoa käsittelemällä mm. kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta ja mediaa.

Todistus suullisesta kielitaidosta voidaan antaa missä tahansa vaiheessa opintoja.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiiliaan.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason jatko 1, 2 op (SAB27)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

B2/B3-Saksan abivalmennus, 2 op (SABabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.8. Venäjä, B2-oppimäärä (VEB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Oppimäärän tehtävänä on saada opiskelija laajentamaan kielitaitoaan ja jatkamaan vieraan kielen opiskelua myös lukion jälkeen. Vieraan kielen opinnot vahvistavat opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista ja avaavat mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja työhön.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija oppii käyttämään hyvää peruskieltä sekä suullisissa että kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ajankohtaisista ja kiinnostavista aiheista.

Opintojen aikana edistetään monipuolista kielitaitoa käsittelemällä mm. kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta ja mediaa.

Todistus suullisesta kielitaidosta voidaan antaa missä tahansa vaiheessa opintoja.

Opintojen aikana opiskelija täydentää vieraiden kielten A-oppimäärän ensimmäisen moduulin yhteydessä laatimaansa kieliprofiiliaan.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (VEB22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (VEB23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (VEB24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (VEB25)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (VEB26)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason jatko 1, 2 op (VEB27)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason jatko 2, 2 op (VEB28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

B2/B3-Venäjän abivalmennus, 2 op (VEBabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.9. Ranska, B3-oppimäärä (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 6 op (RAB34)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

B2/B3-Ranskan abivalmennus, 2 op (RABabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.10. Saksa, B3-oppimäärä (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

B2/B3-Saksan abivalmennus, 2 op (SABabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.11. Venäjä, B3-oppimäärä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*

- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.12. Espanja, B3-oppimäärä (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista.

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 1, 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista ja globaali- ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perustaso 2, 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 3, 2 op (EAB36)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (EAB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (EAB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.13. Italia, B3-oppimäärä (IAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.14. Japani, B3-oppimäärä (JPB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (JP31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (JPB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (JP33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.15. Kiina, B3-oppimäärä (KIB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan

laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (KI31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (KI32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.16. Latina, B3-oppimäärä (LAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (LAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (LAB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.17. Ruotsi, B3-oppimäärä (RUB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Vieraan kielen B3-oppimäärän tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään peruskielitaitoaan arkipäivän tilanteissa ja jatkamaan kieliopintojaan myös lukion jälkeen.

Tavoitteet

Opiskelu painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon. Uusi kieli avaa mahdollisuuksia vieraalla kielellä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Pääasiallisena laaja-alaisena sisältönä on vuorovaikutusosaamisen kehittyminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat myös globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RUB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (RUB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (RUB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (RUB34)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (RUB35)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (RUB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: (alkeistason) suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet monilukutaito tutustuen eri tekstilajeihin nuoren elämään luontevasti liittyvät aiheet (mm. kulttuuri, media, tulevaisuuden suunnitelmat)

Perustaso 4, 2 op (RUB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (RUB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.14. A-englannin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (ENAvv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on syventää englannin osaamista ja valmistautua sekä arkielämään että yo-kirjoituksiin kunkin moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.15. A-englannin valinnaiset koulukohtaiset opinnot (ENAvk)

Tavoitteet

Englannin kielessä jo edistynyt, kaikki pakolliset moduulit suorittanut opiskelija syventää englannin osaamistaan entisestään ja haastaa itseään oppimaan lisää moduulin tavoitteiden mukaisesti. Ryhmätöitä, ajankohtaisasioita, mahdollisesti haastavampaa yliopistotason kirjoittamista ja vierailukäyntejä. Suoritusmerkintä.

Keskeinen sisältö:

- monipuoliset kielenkäyttötilanteet

- ajankohtaisasiat

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti globaali- ja kulttuuriosaamista, vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

ENA2 tukimoduuli, 2 op (ENA2t)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

ENA tukimoduuli, 2 op (ENAt)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

English for life, 2 op (ENA10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englannin abivalmennus, 2 op (ENAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.16. Tukea englannin opintoihin (ENAvk1)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite on tukea opiskelijaa englannin opiskelussa.

Keskeinen sisältö:

- kunkin moduulin keskeinen sisältö

- sanaston ja rakenteiden kertaus

- opiskelustrategiat

- motivaation kasvatus

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa toteutuu ensisijaisesti hyvinvointiosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 4 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Tässä opintojaksossa toteutuu ensisijaisesti hyvinvointiosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

ENA2 tukimoduuli, 2 op (ENA2t)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

ENA tukimoduuli, 2 op (ENAt)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.17. A-ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (RAAvv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.18. A-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (SAAvv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.19. A-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot (VEAvv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan

laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.20. A-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (EAAvv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (EAA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (EAA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.21. Vieraat kielet, valinnaiset koulukohtaiset opinnot (VKvk)

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Ranskan abivalmennus, 2 op (RAAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

B2/B3-Ranskan abivalmennus, 2 op (RABabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Saksan abivalmennus, 2 op (SAAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

B2/B3-Saksan abivalmennus, 2 op (SABabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Venäjän abivalmennus, 2 op (VEAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

B2/B3-Venäjän abivalmennus, 2 op (VEBabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.22. B2-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (RAB2vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Peustason jatko 2, 2 op (RAB28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.23. B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot, (SAB2vv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason jatko 1, 2 op (SAB27)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.24. B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot (VEB2vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (VEB22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (VEB23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (VEB24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (VEB25)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (VEB26)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason jatko 1, 2 op (VEB27)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason jatko 2, 2 op (VEB28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.25. B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (RAB3vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 6 op (RAB34)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.26. B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (SAB3vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.27. B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot (VEB3vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.28. B3-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (EAB3vv)

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 3, 2 op (EAB36)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (EAB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (EAB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.29. B3-Italian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (IAB3vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.30. B3-Japanin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (JP3vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (JP31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (JP33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (JPB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.31. B3-kiinan kielen valinnaiset valtakunnalliset opinnot (KI3vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (KI31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (KI32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.32. B3-Latinan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (LAB3vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (LAB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (LAB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.33. B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (RUB3vv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RUB31)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 2, 2 op (RUB32)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustason alkeet 3, 2 op (RUB33)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 1, 2 op (RUB34)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 2, 2 op (RUB35)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 4, 2 op (RUB37)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Perustaso 5, 2 op (RUB38)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.34. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.34.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.34.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt, 3 op (MAA2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Geometria, 2 op (MAA3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

3D geometria, 2 op (MAA10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lukujonot ja sarjat 2, 2 op (MAA13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matematiikkaa ohjelmoimalla 2, 2 op (MAA14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ohjelmistot 3, 2 op (MAA15)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Differentiaaliyhtälöt 3, 2 op (MAA16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (MAAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matematiikan paja, 2 op (MABp)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.34.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Geometria, 2 op (MAB3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ohjelmistot, 2 op (MAB16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (MABabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lyhyt matematiikka, tuki, 2 op (MABt)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

MAB2:n tukikurssi, 2 op (MAB2t)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matematiikan paja, 2 op (MABp)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.35. Pitkän matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (MAAvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on syventää matematiikan osaamista ja valmistautua ylioppilaskokeeseen.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

3D geometria, 2 op (MAA10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.36. Pitkän matematiikan valinnaiset koulukohtaiset opinnot (MAAvk)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite on syventää matematiikan osaamista ja laajentaa ymmärrystä matematiikan sovelluskohteista.

Modulien keskeiset sisällöt.

Tässä opintojaksossa painotetaan pääasiassa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson avoin kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 11p.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Lukujonot ja sarjat 2, 2 op (MAA13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matematiikkaa ohjelmoimalla 2, 2 op (MAA14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ohjelmistot 3, 2 op (MAA15)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Differentiaaliyhtälöt 3, 2 op (MAA16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (MAAabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.37. Lyhyen matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (MABvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on syventää matematiikan osaamista ja valmistautua matematiikan ylioppilaskokeeseen.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.38. MAB abikertaus (MABvk)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite on valmistautua matematiikan ylioppilaskokeeseen.

Keskeinen sisältö

-Valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojen sisällöt ylioppilaskokeisiin valmistautumista varten.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 4 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tässä opintojaksossa painotetaan pääasiassa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojaksot

Ohjelmistot, 2 op (MAB16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (MABabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.39. Tukea matematiikan opiskeluun (MABvkt)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa yksilöllistä tukea matematiikan opiskeluun.

Keskeinen sisältö: Yksilökohtaiset sisällöt opiskelijan omien tarpeiden mukaisesti.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 6 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tässä opintojaksossa painotetaan pääasiassa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojaksot

Matematiikan paja, 2 op (MABp)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

MAB2:n tukikurssi, 2 op (MAB2t)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lyhyt matematiikka, tuki, 2 op (MABt)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.40. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään

elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä

kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Biologian laborointi, 2 op (BI7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lajintuntemus, 2 op (BI10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (BIabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.41. Biologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (BIvv)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijan itsenäisen opiskelun taidot kehittyvät ja hän ottaa vastuun omasta oppimisestaan.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.42. Biologian syventävät opinnot (BIvk1)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Opiskelija valmistautuu biologian yo-kokeeseen

Keskeinen sisältö: Biologian kurssien kertaus ja asiasisältöjen syventäminen.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op ja enintään 4 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset,

arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Biologian laborointi, 2 op (BI7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lajintuntemus, 2 op (BI10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (BIabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.43. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten

uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

*Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*

- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija syventää maantieteellistä ajatteluaan sekä kehittää maailmankuvaansa ja maantieteellisiä taitojaan

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - luonnon- ja ihmismaantieteellinen ajattelu - kestävä kehitys - geomedia

Kartat ja paikkatieto, 2 op (GE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kehitysmaantiede, 2 op (GE6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vihreä lippu, 1 op (GE16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (GEabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.44. Maantiede, valinnaiset valtakunnalliset opinnot (GEvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite: Opiskelija syventää maantieteellistä ajatteluaan sekä kehittää maailmankuvaansa ja maantieteellisiä taitojaan

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.45. Maantieteen syventävät opinnot (GEvk)

Oppiaineen tehtävä

Tehtävänä on syventää opiskelijan taitoja maantieteessä.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija syventää edelleen maantieteellistä ajatteluaan.

Keskeinen sisältö: kartografian perusteisiin ja paikkatietojärjestelmiin sekä kehityskysymyksiin tutustuminen.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op ja enintään 4 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Kartat ja paikkatieto, 2 op (GE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kehitysmaantiede, 2 op (GE6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vihreä lippu, 1 op (GE16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.46. Maantieteen abiopinnot (GEvk2)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: opiskelija valmistautuu maantieteen ylioppilaskirjoituksiin

Keskeinen sisältö: maantieteen kurssien kertaaminen ja sisältöjen syventäminen

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson

opintoja vähintään 2 op. ja enintään 2 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen; monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Abivalmennus, 2 op (GEabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.47. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä.

Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*

- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Sähkö, 2 op (FY6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tietoa mittaamalla, 2 op (FY14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Geometrinen optiikka, 2 op (FY15)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Fysiikan labra, 2 op (FY16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abikurssi, 4 op (FYabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.48. Fysiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (FYvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite: Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen fysiikan oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyjä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan fysiikalle tarkoituksenmukaisesti. Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Sähkö, 2 op (FY6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.49. Fysiikan syventävät opinnot (FYvk)

Tavoitteet

Opintojakson moduulikohtaisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen fysiikan oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyjä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan fysiikalle tarkoituksenmukaisesti. Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Opintojakson vapaa kuvaus: Fysiikan syventävät opinnot -opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 10 op. Opintojakso koostuu koulukohtaisista valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Opintojaksossa painotetaan ensisijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojaksot

Tietoa mittaamalla, 2 op (FY14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Geometrinen optiikka, 2 op (FY15)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Fysiikan labra, 2 op (FY16)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abikurssi, 4 op (FYabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.50. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

*Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

*Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

Kemian opetus vahvistaa ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia ja minä, 1 op (KE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemiaa laajemmin, 2 op (KE7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lukion keskeinen kemia - kertausmoduuli, 2 op (KEabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.51. Kemian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (KEvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on auttaa ymmärtämään kemiaa syvemmin ja oppia soveltamaan uusia sekä vanhoja tietoja ja taitoja sekä

nähdä kemian tarjoamat mahdollisuudet lukion jälkeen.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.52. Kemian syventävät opinnot (KEvk1)

Oppiaineen tehtävä

Kemian syventävät opinnot sisältävät koulukohtaisia valinnaisia opintoja.

Tavoitteet

Opintojakson tavoite Opiskelija syventää kemian ymmärrystään ja oppii uusia menetelmiä sekä kykenee soveltamaan sekä yhdistelemään tietoja ja taitoja.

Keskeinen sisältö Kokeellisten työtapojen opetteleminen ja luonnontieteellisen tiedon muodostuminen. Keskeisten periaatteiden yhdisteleminen ja uuden ymmärryksen saavuttaminen.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 5 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen Eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä

monitieteisyys ja luova osaaminen.

Opintojaksot

Kemiaa laajemmin, 2 op (KE7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lukion keskeinen kemia - kertausmoduuli, 2 op (KEabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.53. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten

näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Etiikka, 2 op (FI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Totuus, 2 op (FI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Filosofian abivalmennus, 2 op (Flabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.54. Filosofian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (Flvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite: Tiedon hankkimisen, vaikuttamisen ja ajattelun harjoitteleminen

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset,

arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Totuus, 2 op (FI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.55. Filosofian abiopinnot (FIvk)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Filosofian keskeisten kokonaisuuksien kertaaminen

Keskeinen sisältö: tieto, tiede, moraali, etiikka, yhteiskunta

Avoin kuvaus: Opintojakso suoritetaan 2 op. suuruisena.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Vuorovaikutus, tieteellisyys, moraalinen luovuus

Opintojaksot

Filosofian abivalmennus, 2 op (Flabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.56. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Sosiaali- ja mediapsykologia, 2 op (PS6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Psykologia työelämässä, 2 op (PS8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Psykologian abivalmennus, 2 op (PSabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.57. Psykologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (PSvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite, on että opiskelija syventää psykologista osaamistaan ja

oppii soveltamaan psykologian tietoja omasta ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.58. Psykologian soveltavat ja kertaavat opinnot (PSvk1)

Oppiaineen tehtävä

Opintojakson tehtävänä on ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoite on, että opiskelija soveltaa, syventää ja kertaa psykologian osaamista.

Keskeinen sisältö sosiaali- ja mediapsykologia, psykologian sovellusalat ja tutkimus. Psykologian yo-kirjoituksiin valmistautuminen.

Vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 6 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: erityisesti painottuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Sosiaali- ja mediapsykologia, 2 op (PS6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Psykologia työelämässä, 2 op (PS8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Psykologian abivalmennus, 2 op (PSabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.59. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

Vuorovaikutusosaaminen *näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

Historian opetuksessa korostetaan ***yhteiskunnallista osaamista*** *tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Antiikin kulttuurihistoria, 2 op (HI7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Muinaisen Egyptin kulttuurihistoria, 2 op (HI10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Keskiajan kulttuurihistoria, 2 op (HI11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kalevala, 2 op (HI12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Historian abivalmennus, 2 op (HIabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.60. Historian valinnaiset valtakunnalliset opinnot (HIvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite: Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen kehityksen seuraaminen eri maantieteellisillä alueilla.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat

vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.61. Historia, valinnaiset koulukohtaiset opinnot (HIvk)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Opiskelija ymmärtää identiteettinsä globaalissa maailmassa

Opintojakson sisältö: kulttuuri-identiteetti ja sen muodostuminen eri alueilla

Vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 6 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Kulttuuriymmärrys

Opintojaksot

Antiikin kulttuurihistoria, 2 op (HI7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Muinaisen Egyptin kulttuurihistoria, 2 op (HI10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Keskiajan kulttuurihistoria, 2 op (HI11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kalevala, 2 op (HI12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.62. Historian abiopinnot (HIvk2)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Historian pääkausien kertaus

Keskeinen sisältö: Yo-kokeisiin tutustuminen, historian pääsisältöjen koonti

Vapaa kuvaus: Opintojakso suoritetaan 2 op. suuruisena

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Tieteellisyys, synteettisyys

Opintojaksot

Historian abivalmennus, 2 op (HIabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.63. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.*

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taloustiedon jatkokurssi, 2 op (YH7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (YHabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.64. Yhteiskuntaopin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (YHvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on että opiskelija saa perustiedot Suomen oikeusjärjestelmästä

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset,

arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Lakitieto, 2 op (YH4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.65. Yhteiskuntaopin valinnaiset koulukohtaiset opinnot (YHvk)

Oppiaineen tehtävä

Tehtävänä on opiskeljan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen syventäminen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on että oppilas syventää yhteiskuntaopin ylioppilaskokeessa tarvitsemiaan tietoja ja taitoja

Keskeinen sisältönä on YH1, YH2, YH ja YH4 moduulit

Opintojakson vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen:

- Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan kaikissa yhteiskuntaopin moduleissa.

Opintojaksot

Taloustiedon jatkokurssi, 2 op (YH7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (YHabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.66. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.*

*Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute

että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.66.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonnon abivalmennus, 2 op (UEabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.66.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UO5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UO6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.66.3. Katolinen uskonto (KT3)

Opintojaksot

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UK5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.66.4. Islamin uskonto (KT4)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: klassisen islamin tieteenalat ja teologia, uskontotiede sekä yhteiskuntatiede tutkimusaloina*
- *islamilainen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*

- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

7.66.5. Juutalainen uskonto (KT5)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys., 2 op (UJ6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.67. Evankelisluterialisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (UEvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset,

arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.68. Ortodoksisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (UOvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UO5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UO6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.69. Katolisen uskonnon valinnaiset koulukohtaiset opinnot (UKvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UK5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.70. Islamin uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (Ulvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.71. Juutalaisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (UJvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys., 2 op (UJ6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.72. Uskonnon abiopinnot (UEvk)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite kertaus ja valmistautuminen uskonnon yo-kirjoituksiin.

Keskeinen sisältö: keskeisten teemojen kertaus ja syventäminen

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 2 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan kaikissa uskonnon moduleissa. Erityisesti painottuu

globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksot

Uskonnon abivalmennus, 2 op (UEabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.73. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä; arvostelukykyä; toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

*Elämänkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

*Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

*Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*

- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Abivalmennus, 2 op (ETabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.74. Elämänkatsomustiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (ETvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on antaa opiskelijoille valmiuksia tunnistaa ja eritellä omaa ja toisten katsomuksia sekä niihin vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.75. Elämänkatsomustiedon abiopinnot (ETvk1)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite on valmistautua yo-kirjoituksiin. Arvioidaan numerolla.

Keskeinen sisältö: Elämänkatsomustiedon opintojen keskeisten teemojen kertaus ja syventäminen.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op ja enintään 2op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan kaikissa elämänkatsomustiedon moduleissa. Erityisesti painottuu vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Abivalmennus, 2 op (ETabi)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.76. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata

opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

***Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Terveystiedon kertaus abeille - hyviin yo-tuloksiin!, 2 op (TEabi)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: opiskelija syventää terveysosaamistaan monipuolisesti eri sisällöissä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: valtakunnallisten kurssien sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: painotetaan erityisesti hyvinvointiosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op ja enintään 2 op.

7.77. Terveystiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot (TEvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite: Opiskelija syventää terveysosaamistaan monipuolisesti eri sisällöissä.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.78. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun*

säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. ***Yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät ***eettisyytenä ja ympäristöosaamisena****, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri

muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Liikuntaan liittyvien tietojen ja taitojen syventäminen. Liikunnan lisääminen arjessa erilaisiin liikuntamuotoihin tutustumalla moduulien kuvausten mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Moduulien mukaiset monipuoliset liikuntamuodot.

Laskettelu ja lautailu, 2 op (LI13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jalkapallo, 2 op (LI22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jääkiekko, 2 op (LI23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Salibändy, 2 op (LI24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Muodostelmaluistelu, 2 op (LI25)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yksilölajit, 2 op (LI27)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tanssi, 1 op (LI28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kuntosalistartti (itsenäinen), 1 op (LI36)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uintikurssi (itsenäinen), 1 op (LI39)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kuntosaliharjoittelun jatkokurssi (itsenäinen), 1 op (LI40)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Harrasteliikunta (itsenäinen), 2 op (LI41)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Palloilu 1, 2 op (LI42)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Palloilu 2, 2 op (LI43)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.79. Liikunnan valinnaiset valtakunnalliset opinnot (LIvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite: Liikuntaan liittyvien tietojen ja taitojen syventäminen. Liikunnan lisääminen arjessa erilaisiin liikuntamuotoihin tutustumalla moduulien kuvausten mukaisesti.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.80. Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot (LIvk)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Liikuntaan liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen ja syventäminen.

Keskeinen sisältö: Moduulien mukaiset liikuntamuodot.

Opintojakson vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Erityisesti painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojaksot

Laskettelu ja lautailu, 2 op (LI13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tanssi, 1 op (LI28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kuntosalistartti (itsenäinen), 1 op (LI36)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uintikurssi (itsenäinen), 1 op (LI39)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kuntosaliharjoittelun jatkokurssi (itsenäinen), 1 op (LI40)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Harrasteliikunta (itsenäinen), 2 op (LI41)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Palloilu 1, 2 op (LI42)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Palloilu 2, 2 op (LI43)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.81. Lajivalmennukset (LIvalm)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Tarjota kilpatasolla urheileville opiskelijoille mahdollisuus harjoitella opiskelujen ohessa aamuisin.

Keskeinen sisältö: Lajiharjoitukset

Opintojakson vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Erityisesti painotetaan hyvinvointiosaamista.

Opintojaksot

Jalkapallo, 2 op (LI22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jääkiekko, 2 op (LI23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Salibändy, 2 op (LI24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Muodostelmaluistelu, 2 op (LI25)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yksilölajit, 2 op (LI27)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.82. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla*

*ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*

- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kuoro ja bändi I - III, 10 op (MU7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kitaran- ja ukulelensoiton alkeet, 2 op (MU8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yhtyemusisointi, 2 op (MU9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Musiikkia abeille, 2 op (MU10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Musiikin esiintymiset, 2 op (MU11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Juhlaorkesteri, 2 op (MU12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.83. Musiikin valinnaiset valtakunnalliset opinnot (MUvv)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite:

Opiskelija kehittää musiikillista monipuolisuutta, luovaa ilmaisua ja tuottamista sekä pohtii musiikin merkitystä. Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson moduulien tavoitteisiin. Numeroarvosana.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.84. Musiikin valinnaiset koulukohtaiset opinnot (MUvk)

Oppiaineen tehtävä

Tehtävänä on kehittää opiskelijan musiikillisia taitoja, osaamisen monipuolisuutta sekä musiikillisia vuorovaikutustaitoja.

Tavoitteet

Opintojakson tavoite:

Opiskelija kehittää musiikillisia taitojaan, luovaa ilmaisuaan, osaamisen monipuolisuutta sekä musiikillisia vuorovaikutus- ja ajattelun taitojaan. Hän oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan, asettaa tavoitteita toiminnalleen ja osaa käyttää musiikkia keinona ylläpitää ja kehittää hyvinvointiaan. Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.

Keskeinen sisältö:

- laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät

- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua kehittävät tehtävät

- kokoonpanoille ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia esiintyä

Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus:

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritusperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, kannustavaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritusperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin vaikuttavat moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen:

- vuorovaikutusosaaminen

- yhteiskunnallinen osaaminen

- hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Kuoro ja bändi I - III, 10 op (MU7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kitaran- ja ukulelensoiton alkeet, 2 op (MU8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Yhtyemusisointi, 2 op (MU9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Musiikkia abeille, 2 op (MU10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Musiikin esiintymiset, 2 op (MU11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Juhlaorkesteri, 2 op (MU12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.85. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen

taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

*Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti,*

sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

***Globaali- ja kulttuuriosaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*

- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Osallisena mediassa, 2 op (KU3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taidetta kierrättäen, 2 op (KU5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Avoin ateljee, 2 op (KU6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Piirrustus 1 - 2, 2 op (KU7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maalaus 1 - 2, 2 op (KU8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KU9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Valokuvaus, 2 op (KU10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Elokuva, 2 op (KU11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kuvataiteen projekti, 2 op (KU12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lavastuksen ja puvustuksen työpaja, 2 op (KU13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.86. Kuvataiteen valinnaiset valtakunnalliset opinnot (KUvv)

Tavoitteet

Oppaineen tavoite: Opiskelija tutustuu taiteen perinteeseen ja nykyilmiöihin, soveltaa oppimaansa osana omaa ilmaisua sekä harjoittelee taiteentekemisen ja viestinnän tekniikoita ja materiaalituntemusta.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Osallisena mediassa, 2 op (KU3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.87. Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot (KUvk)

Oppiaineen tehtävä

Tehtävänä on opiskelijan oman taiteellisen ilmaisun, vastuullisen taiteen tekemisen sekä taiteen teemojen tuntemuksen edistäminen ja kehittäminen.

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Tavoitteena on monipuolinen taiteen ja viestinnän tuntemuksen lisääminen ja työskentely erilaisten taiteen tekemisen materiaalien, tekniikoiden ja sisältöjen parissa. Kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta. Olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa. Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeinen sisältö: Tässä opintojaksossa opiskellaan ensisijaisesti taiteen, kulttuurin ja viestinnän tuntemusta, keskustelua ja jakamista, harjoitellaan monimateriaalisuuteen ja -tekniikkaan pohjautuvaa työskentelyä omakohtaisen tekemisen kautta.Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Opintojakson vapaa kuvaus: Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella (kuitenkin vähintään 2 op).

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: opintojaksolla toteutuvat monitieteisyys ja luova osaaminen.

Muita laaja-alaisen osaamisen osa-alueita käsitellään kunkin moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Taidetta kierrättäen, 2 op (KU5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Piirrustus 1 - 2, 2 op (KU7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maalaus 1 - 2, 2 op (KU8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KU9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Valokuvaus, 2 op (KU10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Elokuva, 2 op (KU11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kuvataiteen projekti, 2 op (KU12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lavastuksen ja puvustuksen työpaja, 2 op (KU13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Avoin ateljee, 2 op (KU6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.88. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*

- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lukiolainen työelämässä, 2 op (OP6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.89. Opinto-ohjaus, valinnaiset koulukohtaiset opinnot (OPvk)

Opintojaksot

Lukiolainen työelämässä, 2 op (OP6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.90. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Uskalla elää - lukiolaisen ihmissuhdetaidot, 2 op (IS1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kasva itsesi tuntemisessa, vahvista itsetuntoasi, valmistaudu toimivaan parisuhteeseen, arvioi elämäsi vahvoja vaikuttajia, tule sellaiseksi kuin sinun pitikin tulla. Uskalla elää! -tietotaitoa elämyksellisten työtapojen avulla. Kurssin pääosa leirikokemuksena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Minä ja tulevaisuuteni - ihmissuhdetaidot II, 2 op (IS2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ihmissuhdetaitokurssin jatkokurssilla syvennetään minätuntemusta ja pohditaan omaa tulevaisuutta. Kurssin keskeisinä teemoina ovat minuus, omat vahvuudet ja arvot, tärkeät ihmissuhteet (käsitellään mm. parisuhdetta ja yksinäisyyttä) sekä oma tulevaisuus (pohditaan mm. tulevaisuuden tavoitteita ja pelkoja). Kurssin opiskelumenetelminä ovat toiminnalliset ja elämykselliset harjoitukset. Kurssi toteutetaan osittain koulun ulkopuolella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Jännitys haltuun, 2 op (TO55)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduuli on suunnattu opiskelijoille, jotka kokevat jännittämisen haittaavan omaa elämäänsä. Pienessä ja turvallisessa ryhmässä pohditaan keinoja jännityksen lieventämiseksi, kokeillaan harjoituksia, joilla jännityksen kanssa selviää paremmin sekä tehdään rentoutusharjoituksia. Opinnot toteutetaan osittain koulun ulkopuolella. Suoritusmerkintä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Jaksa paremmin, 2 op (TO56)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija kehittää hyvinvointiosaamistaan. Moduuli tarjoaa mahdollisuuden syventyä omaan hyvinvointiin vaikuttaviin asioihin. Moduulissa laajennetaan terveystiedon ja psykologian opintojen aiheita. Moduulissa käytetään monipuolisia toiminnallisia menetelmiä ja kootaan henkilökohtainen hyvinvoinnin työkalupakki. Opiskelijoiden toiveet huomioidaan moduulin toteutuksessa. Suoritusmerkintä. Keskeinen sisältö: fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset keinot arjessa jaksamisen tukena Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: hyvinvointiosaaminen. Moduulin voi suorittaa 2 opintopisteen opintojaksona tai yhdistää muihin temaattisiin opintoihin laajemmaksi opintojaksoksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Ensiapu, 1 op (TO60)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija harjoittelee ensiaputaitoja Keskeinen sisältö: ensiaputaidot Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: hyvinvointiosaaminen Suoritus tapahtuu SPR:n EA1-kurssin käymällä. Todistuksen perusteella suoritus viedään lukion rekisteriin. Opintojakso tulee yhdistää johonkin toiseen temaattiseen opintojaksoon laajemmaksi, vähintään 2 opintopisteen opintokokonaisuudeksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

deksi.

Lukiolaisen turvakurssi, 2 op (TO61)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukiolaisen turvakurssi on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) järjestämä yhteiskuntatietoutta ja turvallisuutta lisäävä opintokokonaisuus. Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu omatoimiseen varautumiseen, pelastus- ja poliisiviranomaisten toimintaan sekä turvallisuuden alalla toimiviin järjestöihin teorian ja käytännön harjoittelun kautta. Moduuli järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Lisätietoja https://lukiolaisenturvakurssi.etapahtuma.fi/

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tutorointi, 2 op (TO62)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduuli suoritetaan osallistumalla 5. jaksossa tutorkoulutukseen ja jatkaen toimintaa sovitusti seuraavan lukuvuoden aikana. Osallistujat valitaan hakemusten perusteella, hakemisesta informoidaan Wilman kautta. Moduuliin sisältyy tutorina toimiminen 1.vuoden opiskelijoille sekä lukion markkinointiin osallistuminen. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Lehtityö - toimitus ja taitto, 2 op (TO65)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lehtityökurssi jakautuu koko lukuvuodelle. Opintojen aikana opiskelija pääsee tekemään juttuja sekä Martsarilainen-lehden verkkojulkaisuun että vuosittain ilmestyvään painettavaan lehteen. Toimituskokouksia on sovittuina aikoina ja yksittäiset tehtävät ovat kirjoittamiseen tai kuvatoimittamiseen liittyviä (esim. valokuvaus, sarjakuva, kuvitus ja taitto). Valitsemalla moduulin tarjottimelta ilmoittaudut mukaan toimituskuntaan, mutta suoritustapansa takia moduuli ei vie palkkia. Mukaan voi tulla koska tahansa, ja opintopisteiden määrää voidaan pienentää tai kasvattaa oman aktiivisuutesi mukaan. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Edustaminen ja markkinointi, 2 op (TO66)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulissa harjoitellaan monipuolisten edustustehtävien hoitamista ja markkinointia käytännön edustustehtävissä lukiossa ja lukion ulkopuolella. Moduuli koostuu tehtävään kuuluvasta perehdytyksestä ja edustus- sekä markkinointitehtävistä. Moduuli toimii yhteistyössä OPKH:n ja tutortoiminnan kanssa, ja täydentää tarvittaessa näitä. Moduuliin valitaan sellaisia opiskelijoita, jotka ovat osoittaneet kykyä monipuoliseen yhteistyöhön, esiintymiseen, markkinointiin sekä aikataulujen ja sopimusten noudattamiseen. Moduulin suorittaneet saavat suoritusmerkinnän lisäksi myös työtodistuksen.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Työelämätaidot tutuiksi, 2 op (TO67)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Haluatko oppia tekemään hyvän työhakemuksen ja ansioluettelon? Mistä löydät vapaita työpaikkoja? Miten toimia työhaastattelussa? Millaiset ovat työelämän pelisäännöt? Tervetuloa toiminnalliselle ja käytännönläheiselle opintojaksolle, jossa saat vastaukset mm. edellisiin kysymyksiin! Opintojen aikana opiskelija perehtyy työelämään, työnhakuun, työnhaun erilaisiin kanaviin sekä työelämätaitoihin. Arviointi: S-merkintä

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

7.91. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää

lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnan lukiodiplomi on osoitus opiskelijan fyysisestä toimintakyvystä, liikuntatiedoista, harrastuneisuudesta tai erityisosaamisesta sekä yhteistyö- ja työskentelytaidoista. Suoritusmerkintä ja diplomin arviointi.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Paikallinen lisäys

- Lukiodiplomin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson moduulit

- Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa*
- *vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija valmistaa esityksen ryhmässä tai yksin. Opiskelija valitsee työnsä aiheen, näkökulman ja toteuttamistavan itse. Esitys arvioidaan. Diplomin voi suorittaa joko yhdellä tai useammalla teatterityön osa-alueella, esimerkiksi näyttelijänä, ohjaajana tai käsikirjoittajana. Esityksen lisäksi teatterin lukiodiplomin muut osat ovat suullinen reflektio, portfolio ja kirjallinen reflektio. Jotta opiskelija voi osallistua diplomiopintoihin, vähintään kolme teatterikurssia pitää olla suoritettuna.

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- *opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys*
- *työskentelyprosessin hallinta*
- *taiteellisen prosessin arviointitaidot*
- *taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen*
- *teatterin keinot*
- *yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot*
- *esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus*

7.92. LUMA-opinnot (LUMA)

Oppiaineen tehtävä

Martinlaakson lukiossa LUMA-aineet ovat tukemassa opiskelijan matemaattis-luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä yksittäisten oppiaineiden tehtävien lisäksi.

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Omien kiinnostuksen kohteiden mukainen luonnontieteiden ja matematiikan tietojen ja taitojen syventäminen

Keskeinen sisältö: Luonnontieteitä integroivat moduulien sisällöt

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op ja enintään 40 op.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Luma-orientaatio, 2 op (LUMA01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kaikille luma-lukion aloittaville. Moduulin tavoitteena on saada syvällisempi käsitys siitä, mitä luma-aineet ovat tutustuen samalla toisiin lumalukiolaisiin. Opintojen aikana tehdään yhdessä mielenkiintoisia luma-vierailuja ja vierailuista pidetään oppimispäiväkirjaa. Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista osallistumista kurssille. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Luma-leirikoulu, 2 op (LUMA02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana tehdään leirikoulumatka yhdessä sovittuun ajankohtaiseen luma-kohteeseen ja vierailuista pidetään oppimispäiväkirjaa. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tiedettä ja taidetta (STEAM), 2 op (LUMA16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tiedettä ja taidetta on STEAM- yhteistyökurssi, joka järjestetään yhteistyössä Euroopan koulujen kanssa. Opintojen tavoitteena on kansainvälisyyden lisääminen, tieteen ja taiteen yhdistäminen luovasti sekä opiskelijoiden kanssa yhdessä valitun projektin tekeminen. Kurssin opetuskieli on englanti. Arviointi suoritusmerkinnällä. Laaja-alainen osaaminen: Globaali ja kulttuuriosaaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tieteen ja taiteen yhteisprojekti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tutki ja kokeile!, 2 op (LUMA41)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventyy tieteelliseen ja kriittiseen ajatteluun sekä tutkimustyön tekemiseen. Opiskelija opiskelee yliopiston ja ammattikorkeakoulun opinnäytetöissä vaadittavien tutkimusmetodien alkeita. Opintojen aikana laaditaan tutkimussuunnitelma ja tutkimus myös käytännössä. Opiskelija opiskelee itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. Moduulilla voi olla sisällöllistä yhteyttä tutkimusaiheesta riippuen useaan oppiaineeseen. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Geofysiikka, 2 op (LUMA42)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Geofysiikan teemakurssilla tarkastellaan maapallon rakennetta ja toimintaa. Maan kivi-, vesi- ilma- ja plasmakehää sekä niiden ilmiöitä selvitetään fysiikan ja maantieteen näkökulmista. Opiskelijat tekevät ryhmissä oman tutkimuksen, jonka luonne määräytyy opiskelijoiden pohjatietojen perusteella. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Fysiikan historia, 2 op (LUMA43)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat muodostavat kollektiivisesti kokonaiskuvan fysiikan historiasta ja sen kehityskuluista erinäisten fysikaalisten käsitteiden, mallien ja keksintöjen taustalla. Tavoitteena on hahmottaa fysiikan historia ja laajemmin tieteen historia osana yleistä historiaa. Opintojen aikana käytetään oppimisympäristöä, jossa opiskelijat laativat valitsemistaan aiheista historiallista kehityskulkua kuvaavia kokonaisuuksia. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Pelit, pulmat ja päättely, 2 op (LUMA45)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija kehittää matemaattista ajatteluaan pelien ja pulmien avulla. Keskeinen sisältö: Ongelmanratkaisumenelmiä, nollasummapeli. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen. Arviointi: Suoritusmerkintä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Matemaattisia kuvioita, 2 op (LUMA46)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Modulissa tutustutaan matemaattisiin muotoihin, kuvioihin ja malleihin ja niiden hyödyntämiseen kuvataiteessa. Modulissa tehdään kuvataiteen töitä matematiikkaa unohtamatta! Keskeinen sisältö: Laatoitukset, fraktaalit, kultainen leikkaus, arkkitehtuuri. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen. Arviointi: Suoritusmerkintä

Keskeiset sisällöt

Teknologiaprojekti, 2 op (LUMA47)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tekee ohjatusti yksin tai yhdessä muiden kanssa haluamansa teknologisen projektin. Arviointi: Suoritusmerkintä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Akustiikka, 2 op (LUMA48)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssilla sovelletaan tiede- ja taidepainotteista suuntausta yhdistämällä fysiikka ja musiikki. Tutkimme monipuolisesti akustiikan ilmiöitä esim. vierailulla johonkin pääkaupunkiseudun konserttisaliin, Aalto-yliopiston akustiikkalaboratorioon sekä johonkin alan yritykseen. Vierailuista kirjoitetaan raportti. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Fysiikan ja kemian työkurssi, 2 op (LUMA50)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kokeellinen työskentely ja tulosten havainnointi sekä selitysmallien hakeminen on keskeisin tapa hankkia uutta tietoa luonnontieteissä. Samalla syventyy ilmiöiden ymmärtäminen, minkä lisäksi pienryhmälaborointi on usein myös hauskaa. Kurssi on oiva lisä fysiikan ja kemian osaajalle, jonka mielestä pelkät oppitunnit ovat liian teoreettisia. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Lääketieteellinen biokemia, 2 op (LUMA52)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan ymmärrys solutason kemiallisista rakenteista ja ilmiöistä kehittyy, ja hän ymmärtää niiden merkityksen elimistön toiminnassa ja lääketieteellisissä sovelluksissa. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Rakkaus luma-aineisiin, 2 op (LUMA54)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Itsenäisesti suoritettava kurssi, joka on tarkoitettu LUMA-aineita harrastaville. Kurssin voi suorittaa tutustumalla alan kirjallisuuteen ja osallistumalla alan tapahtumiin, luentoihin ja näyttelyihin. Opintopisteitä voi kerätä raportoimalla edellä mainituista asioista. Työn laajuus, opintopisteiden määrä arvioidaan tilanteen mukaan kyseisen aineen opettajan kanssa. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Menestystä ja mahdollisuuksia lukiossa ja työelämässä, 2 op (LUMA55)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Osallistutaan LUMA-aineiden valtakunnallisiin kilpailuihin. Harjoitellaan aikaisempia valtakunnallisia kilpailutehtäviä ja yleisiä vaikean tehtävän ratkaisustrategioita. Osallistutaan LUMA-tapahtumiin ja työelämävierailuihin. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Itämeri, 2 op (LUMA56)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy Itämeren ominaispiirteisiin ja lajistoon. Samalla tutustutaan veden kemiallisten ominaisuuksien tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan erilaisia maastotyöskentelymenetelmiä. Kurssiin sisältyy retki kotimaassa. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Metsät, suot ja jääkauden jäljet, 2 op (LUMA57)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssiin sisältyy retkeily kotimaassa. Metsä- ja suotyypit sekä jääkauden vaikutukset Suomen pinnanmuotoihin ja lajistoon tulevat tutuiksi. Opiskelija harjoittelee erilaisia biologian ja maantieteen maastotyöskentelymenetelmiä, kerättyjen näytteiden analysointia ja luonnonmaantieteellisten karttojen tulkitsemista. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Luontoseuranta, 2 op (LUMA58)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin tapoihin tutkia ympäristössä tapahtuvia muutoksia (mm. lintujen rengastus, laskenta- ja kartoitusmenetelmät, omat havainnot). Luokasta luontoon on homman nimi, osallistuminen erilaisiin projekteihin on mahdollista, jos opiskelijalla riittää intoa ja harrastuneisuutta. Arviointi suoritusmerkinnällä

Keskeiset sisällöt

Maailmankaikkeus ja tähtitiede, 2 op (LUMA59)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa kokonaiskuvan maailmankaikkeuden rakenteesta ja kehityksestä. Arviointi: Suoritusmerkintä

Keskeiset sisällöt

Lajintuntemus, 2 op (LUMA60)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opetellaan tunnistamaan tavallisimpia suomalaisia selkärankaisia eläimiä ja eri biotooppien tyyppikasveja, sekä perehdytään niiden ekologiaan. Kurssilla retkeillään lähiluonnossa. BI1 on oltava suoritettu. Enintään 24 opiskelijaa. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Metsäkurssi, 2 op (KKY6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.93. Draama ja teatteri (DTv)

Oppiaineen tehtävä

Draaman ja teatterin opintokokonaisuuden tehtävä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus itseilmaisuun ja monipuoliseen yhteistyöhön kannustavassa ilmapiirissä.

Tavoitteet

Draaman ja teatterin opintokokonaisuuden tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu heittäytymään, esiintymään ja käyttämään piileviä voimavarojaan. Hän oppii kehittämään vuorovaikutustaitojaan, yhteistyökykyjään ja luovaa ajatteluaan. Draaman ja teatterin opinnot laajentavat mielikuvitusta ja kehittävät monipuolista ilmaisukykyä sekä tarjoavat mahdollisuuden esiintyä ja tutustua esityksen valmistamiseen. Tavoitteena on myös, että opiskelija oppii vastaanottamaan kulttuuria aktiivisesti.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintokokonaisuuden ensisijaisena laaja-alaisena sisältönä on opiskelijan vuorovaikutustaitojen kehittäminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintokokonaisuudessa painottuvat myös monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksot

Draaman orientaatio-opinnot, 2 op (DT0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Moduuli on tarkoitettu draamalinjalla opintonsa aloittaville opiskelijoille. Moduulin tavoitteena on, että opiskelija kehittää ilmaisun perusvalmiuksia ja tutustuu esitystaiteeseen. Tavoitteena on myös tutustua muihin draamalinjalla opiskeleviin opiskelijoihin. Moduulin suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opintoihin ja arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on ensisijaisesti vuorovaikutusosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovuus ja monitieteisyys korostuvat laaja-alaisina osaamisalueina.

Hyvinvointiosaaminen

Draaman ja teatterin orientaatio-opinnoissa myös hyvinvointiosaaminen kehittyy.

Heittäydy, uskalla, elä, 2 op (DT1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Improvisaatio ja näyttelijäntyön perusteet, 2 op (DT2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Rooli- ja kohtausharjoittelu, 2 op (DT3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Produktio I - III, 6 op (DT4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Pienoisnäytelmä, 2 op (DT7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Näyttelijäntyö ja ohjaajantyön perusteet, 2 op (DT8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Draaman ja teatterin soveltavat opinnot, 2 op (DT9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Valo- ja äänitekniikka, 2 op (DT10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.94. Draaman perusopinnot (DTvk1)

Tavoitteet

Opintojen tavoite

Opintojen tavoitteena on, että opiskelija kehittää ilmaisun perusvalmiuksia ja tutustuu teatterin eri lajeihin.

Keskeinen sisältö

Keskeisenä sisältönä ovat keskittymis- ja kontaktiharjoitukset, ryhmässä toimiminen, roolityöskentely sekä puhe- ja fyysinen ilmaisu.

Opinnot voi suorittaa vähintään 2 opintopisteen kokonaisuutena. Opiskelija voi myös valita kaikki draaman perusopintojen moduulit.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alainen osaamisalue:

Laaja-alaisena osaamisalueena on ensisijaisesti vuorovaikutusosaaminen.

Luovuus ja monitieteisyys korostuvat laaja-alaisina osaamisalueina.

Draaman ja teatterin orientaatio-opinnoissa myös hyvinvointiosaaminen kehittyy.

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Heittäydy, uskalla, elä, 2 op (DT1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Improvisaatio ja näyttelijäntyön perusteet, 2 op (DT2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Rooli- ja kohtausharjoittelu, 2 op (DT3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.95. Produktio (DTvk2)

Tavoitteet

Opintojen tavoite

Opintojen tavoitteena on, että opiskelija kehittää ilmaisun perusvalmiuksia ja tutustuu teatterin eri lajeihin. Opiskelija on mukana valmistamassa draaman produktion.

Keskeinen sisältö:

Keskeisenä sisältönä ovat keskittymis- ja kontaktiharjoitukset, ryhmässä toimiminen, roolityöskentely sekä puhe- ja fyysinen ilmaisu.

Opinnot voi suorittaa vähintään 2 opintopisteen kokonaisuutena. Opiskelija voi myös valita useampia produktioon liittyviä moduuleja.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alainen osaaminen: laaja-alaisina osaamisalueina korostuvat ensisijaisesti vuorovaikutusosaaminen ja luovuus sekä monitieteisyys.

Draaman ja teatterin orientaatio-opinnoissa myös hyvinvointiosaaminen kehittyy.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Produktio I - III, 6 op (DT4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Pienoisnäytelmä, 2 op (DT7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Näyttelijäntyö ja ohjaajantyön perusteet, 2 op (DT8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Draaman ja teatterin soveltavat opinnot, 2 op (DT9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Valo- ja äänitekniikka, 2 op (DT10)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.96. Kulttuurin ja taiteen opinnot (KULT)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventyy kulttuurin ja taiteen sisältöihin laajemmin.

Keskeinen sisältö: Moduulin keskeiset sisällöt.

Opinnot voi suorittaa vähintään 2 opintopisteen kokonaisuutena tai opiskelija voi valita useampia kaupalliseen alaan liittyviä moduuleja.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova ajattelu korostuvat kulttuurin ja taiteen opinnoissa. Myös hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen ovat keskeisiä osaamisalueita.

Opintojaksot

Taide- ja elämätaidot, 2 op (KULT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana käsitellään elämäntaitoja yhdistäen psykologiaa sekä taiteen keinoja minän tarkastelussa. Keskeisinä teemoina ovat minätuntemus, vuorovaikutus ja elämänhallinta. Opiskelumenetelminä ovat mm. valokuvat ja draama identiteettien rakentajina ja ilmaisuvälineinä, kuvataiteen sekatekniikat oman itsensä näkyväksi tekemisessä, voiumauttavan valokuvan keinot elämänkokemusten käsittelyssä ja terapeuttiset menetelmät rentoutuksessa. Toteutetaan koulun ulkopuolella. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Monitaiteellinen musiikkiprojekti, 2 op (KULT2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulii tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Taidetta kaikilla aisteilla, 2 op (KULT3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kiinnostaako musiikki, taide, tanssi vai ehkä sittenkin teatteri? Opintojen aikana tutustutaan lähialueiden kulttuurikohteisiin sekä tehdään päiväretki ryhmän opiskelijoiden kanssa yhdessä valittuun kohteeseen. Kohde voi olla esim. Turku, Lahti, Porvoo tai Tampere. Retkipäivän aikana tutustumme taide-, teatteri- tai musiikkilaitoksiin, teemme vierailuja ja bongaamme kaupungin tärkeimmät kohteet kaupunkisuunnistuksessa. Omakustanteinen matka. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Nykytaiteen keinoin, 2 op (KULT4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana tehdään vierailuja ja analyysejä mm. elokuvien ja teatterin historiasta nykypäivään. Esittävän taiteen genrejä ja uusia ulottuvuuksia. Opiskelu painottuu keskusteluun, pieniin harjoituksiin ja vierailuihin. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Taide ja ympäristö, 2 op (KULT5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduuli on opettajan kanssa erikseen sovittava työpajaluontoinen projekti. Projektin tavoitteet asetetaan yhdessä opettajan ja opiskelijan välillä. Opintokokonaisuus voi sisällöltään koostua usean eri oppiaineen sisällöistä, mutta siihen liittyy taiteellinen lähestymistapa. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Kielet ja kulttuuri, 2 op (KULT6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tutustua eurooppalaisen kielialueen ihmisiin ja kulttuureihin kielisalkku-periaatteella. Yksilöllisesti tehtävä kielisalkku muodostuu opintojen aikana

tehtävistä raporteista (suomeksi tai vieraalla kielellä) sekä tutustumiskäynneistä eri kulttuurikohteisiin, yrityksiin, Euroopan maihin tms. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Pohjoismainen kulttuuriperintö tutuksi, 2 op (KULT8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana tutustutaan pohjoismaiseen kulttuuriperintöön, kuten esim. viikinkeihin ja saagoihin, Pohjoismaiseen tiedeyhteisöön, moderniin populaarikulttuuriin sekä Pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon. Opintojen aikana tehdään yhdessä sovitusti matka esim. Ruotsiin. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Suuret ajattelijat, 2 op (KULT9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tutustua filosofian, uskonnon, politiikan ja et:n suuriin ajattelijoihin, opiskelijalähtöisesti ja heidän kiinnostuksestaan käsin inspiroivan keskustelun kautta. Opiskelija tutustuu tarkemmin yhteen ajattelijaan ja toimii vetäjänä häntä koskevassa keskustelussa. Sisällöt linkitetään nykyajatteluun. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Median maailma, 2 op (KULT10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Itsenäinen verkkokurssi tutustuttaa median maailmaan ja antaa opiskelijalle valmiuksia pohtia omaa mediasuhdettaan. Mediadiplomin tekijälle pakollinen moduuli. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Media mielen manipuloijana, 2 op (KULT11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kasvattaa opiskelijoiden mediakriittisyyttä ja opettaa ajankohtaisten asioiden seuraamista. Ajankohtaiset uutisaiheet ja ilmiöt eri medioissa, runsaasti vierailuja tai vierailijoita. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Musiikki ja kielet, 2 op (KULT14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana musisoidaan monipuolisesti eri kieliä hyödyntäen. Työkielenä on englanti. Osallistujien toiveet kurssilla käytettävistä kielistä otetaan huomioon. Opintojen

aikana valmistetaan mahdollisesti musiikkiesitys johonkin koulun tilaisuuteen. Arviointi: Suoritusmerkintä

Keskeiset sisällöt

Arkkitehtuuri, 2 op (KULT15)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Ääni ja kuva, 2 op (KULT44)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana tehdään musiikkia ja kuvaa yhdistelevä projekti, joka voi olla esitys koulun tilaisuuteen tai näyttelyyn tai kuvaa ja musiikkia yhdistelevä video. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

7.97. Kansainvälisyysopinnot, valinnaiset (KVvk)

Tavoitteet

Opintojakson tavoite: Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kansainvälisyyteen itseään kiinnostavalla tavalla.

Keskeinen sisältö: Moduulin keskeinen sisältö.

Opinnot voi suorittaa vähintään 2 opintopisteen kokonaisuutena tai opiskelija voi valita useampia kansainväliyssteen liittyviä moduuleja.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Ensisijaisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen, mutta myös vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen sekä yhteiskunnallinen ja monitieteinen, luova osaaminen.

Opintojaksot

Kansainvälisyysopinnot, 2 op (KV1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kansainvälisyyteen esim. kotikansainvälisyyden, vaihto-opiskelun tai vaikkapa ulkomaisten vieraiden isännöimisen tai emännöimisen avulla. Kansainvälisyysopintojen keskeinen sisältö muodostuu opiskelijan omavalintaisen kansainvälisyyshankkeen tai -toiminnan avulla. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Tansanian kummikouluprojekti, 2 op (KV2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Yhteistyö Kilingin koulun kanssa jatkuu erilaisin tempausten, kuten leirikoulun, keräysten ja erilaisten tapahtumien muodossa. Aktiivista yhteistyötä, vuorovaikutusta, molemminpuolista antamista ja saamista. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Ranska-leirikoulu, 2 op (KV4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kiinnostaako Ranska? Lukiomme opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua ranskalaiseen kulttuuriin leirikoulussa. Leirikoulun aikana testataan kielitaitoa, saadaan uusia ystäviä, tutustutaan ranskalaisiin lukio-opintoihin ja elämänmenoon. Vierailu iki-ihanaan Pariisiin kruunaa matkaajien toiveet! Ystävyyskulumme Les Sables d'Olonnessa sijaitsee Atlantin rannikolla. Ranskalaiset ystävämme ovat tehneet vastavierailuja lukiomme ja rikastuttaaneet arkeamme jo useamman kerran. Matkat Ranskaan toteutetaan Sotungin lukion kanssa. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Saksa-leirikoulu, 2 op (KV5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Martsarilaiset ovat matkanneet Berliinin lähellä sijaitsevaan Potsdamiin opintomatkoille jo usean vuosikymmenen ajan. Saksalainen ystävyyskoulumme on vakituinen vierailukohteemme niin opiskelijoiden kuin opettajienkin vaihdossa. Mukaan matkalle pääsevät kieltä opiskelevat ja saksalaisesta kultuurista kiinnostuneet. Matkojen kohokohtia ovat Berliinin vierailut, uudet ystävät, saksalaiseen kouluun tutustuminen ja perhemajoitukset. Potsdamiin matkataan vuosittain. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälinen politiikka, 2 op (KV6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintomatka Eu-parlamenttiin. Tavoitteena on tutustua syvällisesti EU-politiikkaan paikan päällä. Opiskelijat kurssille valitaan yhteiskuntaopin ja historian opinnoissa ansioitumisen mukaan. Arviointi: Suoritusmerkintä

Keskeiset sisällöt

7.98. Opinnot kaupallisesta alasta kiinnostuneille (BUS)

Oppiaineen tehtävä

Opintojen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus tutustua kaupalliseen alaan ja kaupalliseen ajatteluun.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu johtamiseen, markkinointiin, laskentatoimeen, rahoitukseen ja kansantaloustieteeseen. Opiskelija saa yleiskuvan kaupalliseen alaan liittyvistä aihealueista.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnoissa painottuu ensisijaisesti yhteiskunnallinen osaaminen. Mutta opinnoissa käsitellään myös globaalisuuteen ja vuorovaikutusosaamiseen liittyviä teemoja.

Opintojaksot

TAT Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op (TAT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kaupalliseen ajatteluun, sekä myyntiin ja markkinointiin liittyviin peruskäsitteisiin ja toimintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeisenä sisältöinä ovat oman liikeidean brändäämisen, markkinoinnin ja hinnoittelun harjoitteleminen. Opinnot toteutetaan yhteistyössä taloudellisen tiedotustoimiston kanssa pääsääntöisesti digitaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen on oleellista kaikessa markkinoinnissa. Vuorovaikutusta harjoitellaan erilaisissa käytännön tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen lisääntyy markkinointiin ja myyntiin liittyvien käsitteiden ja osaamisen lisääntyessä.

TAT Vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot, 2 op (TAT2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija oppii neuvottelutaitoja sekä oman näkemyksen selkeään esittämiseen liittyviä taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojen keskeisenä sisältönä on vuorovaikutukseen ja itseilmaisuun liittyvien taitojen kehittäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on vuorovaikutustaitojen lisääminen.

TAT Talous, raha ja yrittäjyys, 2 op (TAT3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija oppii yrityksen rahoituksen ja laskentatoimen perusteet. Opiskelija tutustuu yrityksiin sijoituskohteina sekä sijoittamisen perusteisiin myös oman talouden hallintaan liittyen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojen keskeistä sisältöä ovat yrityksen rahoitus ja laskentatoimen perusteet sekä sijoittamisen perustaidot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen keskeisenä sisältönä on yhteiskunnallisen osaamisen kehittäminen talouteen liittyvien osa-alueiden ja käsitteiden tuntemuksen lisääntyessä.

TAT Globaalit markkinat, 2 op (TAT4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan kansainväliseen kauppaan ja yritysten kilpailukykyyn sekä markkinoiden toimintaympäristöön ja asiakkaiden tarpeiden tunnistamiseen liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tämän kurssin keskeisiä sisältöjä ovat kansainvälinen kauppa sekä markkinoiden toimintaympäristön ja asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen. Näkökulmana on tutkia kansainvälisten yritysten kilpailukykyyn vaikuttavia tekijöitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on globaali- ja kulttuuriosaamiseen liittyvien taitojen kehittäminen.

Kauppatieteen perusteet, 2 op (BUS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija saa yleiskuvan kauppatieteen perusteista. Kauppatieteen perusopinnot luovat hyvän perustan kauppatieteen syventäville opinnoille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana opiskelija tutustuu kauppatieteen peruskäsitteisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnoissa painottuu yhteiskunnallinen osaaminen. Opiskelija pystyy hyödyntämään kauppatieteen peruskäsitteistöä ja kiinnostuu sekä omaan että yhteiskunnalliseen talouteen liittyvistä kysymyksistä.

Bisnesmarkkinointi, 2 op (BUS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija saa hyvän kokonaiskuvan liiketoiminnan perusteista ja kaupallisesta alasta urana ja ammattina.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Markkinointi, markkinointiajattelu, markkinoinnin suunnittelu, markkinointiviestintä, mainonta, myynti ja suhdetoiminta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Nuori yrittäjyys, 2 op (BUS3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana opiskelija oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja hyödyntämään niitä omassa yrittäjyydessään. Tavoitteena on, että opiskelijan yrittäjyysasenne sekä taloudenhallinta- ja työelämätaidot lisääntyvät. Opiskelijan taidot lisääntyvät tekemällä oppimisen avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojen keskeisenä sisältönä on opiskelijan oman yrityksen perustamiseen ja yrittäjyysasenteen kehittämiseen liittyvät aihealueet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojen laaja-alaisina osaamisalueina ovat luovuus ja monitieteisyys. Tavoitteena on että opiskelija oppii hyödyntämään omaa luovuuttaan ja monitieteistä ajatteluaan yrittäjyyteen liittyen.

7.99. Tieto- ja viestintätekniikka (TVT)

Oppiaineen tehtävä

Testitehtävä

Tavoitteet

Testitavoitteet

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Testiarviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

testilaaja-alainen

Opintojaksot

Tietotekniikan käyttötaito 1, 1 op (TVT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso sisältyy lukio-opintoihin orientoivaan opintojaksoon. TVT1 opinnoissa opiskelija harjoittelee lukio-opiskelussa tarvittavien tvt-työkalujen käyttöä. Opiskelija tutustuu sähköisen yo-koejärjestelmän ohjelmistojen käyttöön. TVT1 suoritetaan osana lukio-opintoihin orientoivaa opintojaksoa heti lukion alussa ja sen suorittamista suositellaan kaikille lukio-opintonsa aloittaville opiskelijoille. Keskeiset sisällöt: Tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmien käytön alkeet, kokeiden suorittaminen

abittijärjestelmässä. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti hyvinvointiosaamista ja vuorovaikutusosaamista. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä.

Office-ohjelmien perusteet, 2 op (TVT2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (TVT3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tietokoneen toiminnan ja tietoliikenteen perusteet, 2 op (TVT4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Verkkosivut, 2 op (TVT5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Johdatus ohjelmointiin, 2 op (KKY21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekoäly, 2 op (KKY22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tietokantojen perusteet, 2 op (KKY23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ohjelmoinnin jatkokurssi, 3 op (KKY24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tietotekniikan käyttötaito, 1 op (TVT1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.100. Toimisto-ohjelmien peruskäyttötaidot (TVTvk2)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii toimisto-ohjelmien peruskäyttötaidot.

Keskeiset sisällöt: toimistotöissä usein vastaan tulevien ohjelmistojen käyttötaidot.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään opintojakson moduulien kokonaismäärän.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti yhteiskunnallista osaamista.

Opintojaksot

Office-ohjelmien perusteet, 2 op (TVT2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (TVT3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.101. Tietokoneiden ja internetin toiminnan perusteet (TVTvk3)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on opiskelijan tutustuminen tietokoneiden toimintaan ja internetin toiminnan periaatteisiin.

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään opintojakson moduulien kokonaismäärä.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti yhteiskunnallista osaamista.

Opintojaksot

Tietokoneen toiminnan ja tietoliikenteen perusteet, 2 op (TVT4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Verkkosivut, 2 op (TVT5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.102. Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot (KKY)

Oppiaineen tehtävä

Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot ovat pääsääntöisesti virtuaalisia, itsenäisesti suoritettavia kokonaisuuksia, jotka orientoivat ko. alan yliopisto- ja korkeakouluopintoihin.

Tavoitteet

Tavoitteena on, että lukion opiskelija saa mahdollisuuden tutustua korkeakoulu- ja yliopisto-opintoihin jo lukioaikanaan.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Avoimen yliopiston opinnot, 2 op (KKY1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukion opiskelijalla on mahdollisuus valita lukioaikana avoimen yliopiston opinnoista lukiolaisille soveltuviksi merkittyjä kursseja. Avoimen yliopiston kurssitarjonta on laaja ja lukiolaisille tarjolla olevat yliopistokurssit (esim. johdanto- ja peruskurssit eri alojen yliopisto-opintoihin) löytyvät avoimen yliopiston verkkosivuilta osoitteesta https://www.helsinki.fi/fi/avoin-yliopisto. Opinnot ovat lukiolaisille ilmaisia. Opintoihin ilmoittaudutaan yliopiston verkkosivujen kautta, mutta ennen ilmoittautumista on oltava yhteydessä omaan opinto-ohjaajaan. Lukioaikana suoritetut avoimen yliopiston kurssit hyväksiluetaan pääsääntöisesti lukio-opintoihin. Nämä opinnot voidaan hyväksilukea jatkossa myös ko. alan tuleviin yliopisto-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Helsingin yliopiston opinnot, 2 op (KKY2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiolaisilla on mahdollisuus osallistua maksutta mille tahansa Avoimen yliopiston opintojaksolle! Opintojaksoilla pääset kurkistamaan eri tieteenaloille ja kokeilemaan, millaista yliopisto-opiskelu on. Opinnot saa hyväksiluettua lukio-opintoihin ja ne jäävät myös yliopiston opintorekisteriin odottamaan mahdollista tutkinto-opiskelijaksi pääsyä. Ao. linkistä voit suodattaa lukiolaisille soveltuvat kurssit. Ilmoittautuminen tehdään opon kanssa yhdessä. Nettisivu: https://courses.helsinki.fi/fi/open-university/ Lisätietoja: Opoilta. Kaikki Helsingin yliopiston kurssit voidaan hyväksilukea jatkossa ko. alan yliopisto-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Johdatus ohjelmointiin, 2 op (KKY21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekoäly, 2 op (KKY22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ohjelmoinnin jatkokurssi, 3 op (KKY24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tietokantojen perusteet, 2 op (KKY23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jyväskylän yliopiston opinnot, 2 op (KKY3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Jyväskylän yliopistossa lukiolaiset voivat kokeilla eri tieteenalojen yliopistotasoisia opintoja. Opiskelu on joustavaa, sillä opintojaksot suoritetaan kokonaan verkossa. Opinnot sopivat toteutustavoiltaan ja laajuudeltaan (2 opintopistettä) lukion rinnalla opiskeltaviksi. Laajuus vastaa yhtä lukiokurssia. Lisätietoja ja kurssikuvaukset osoitteessa https://www.avoin.jyu.fi/fi/opintotarjonta/opinnot-lukioille Opinnot ovat lukiolaisille ilmaisia. Opintoihin ilmoittaudutaan yliopiston verkkosivujen kautta, mutta ennen ilmoittautumista on oltava yhteydessä omaan opinto-ohjaajaan. Lukioaikana suoritetut yliopiston kurssit hyväksiluetaan pääsääntöisesti lukio-opintoihin. Nämä opinnot voidaan hyväksilukea jatkossa myös ko. alan tuleviin yliopisto-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Metropolian opinnot, 2 op (KKY4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiolaisena voit suorittaa maksutta Metropolia amk:n opintoja. Opinnoissa pääset kurkistamaan ammattikorkekouluopiskeluun ja kokeilemaan haluamaasi koulutusalaa. Lukioaikana suoritetut Metropolian yhteistyökurssit hyväksiluetaan lukio-opintoihin. Nämä opinnot voidaan hyväksilukea jatkossa myös ko. alan tuleviin korkeakouluopintoihin. Valitun opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt löytyvät Metropolian opintotarjottimesta. Lukion opinto-ohjaajilta saa lisätietoa opintojen suorittamisesta ja sisällöstä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valitun opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt löytyvät Metropolian opintotarjottimesta. Lukion opinto-ohjaajilta saa lisätietoa opintojen suorittamisesta ja sisällöstä.

Laurean väyläopinnot, 2 op (KKY5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiolaisena voit suorittaa maksutta Laurea amk:n väyläopintoja. Väyläopinnoissa pääset kurkistamaan ammattikorkekouluopiskeluun ja kokeilemaan haluamaasi koulutusalaa. Opinnot saa hyväksiluettua lukio-opintoihin ja tuleviin jatko-opintoihin Laureassa. Valitun opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt löytyvät Laurean opintotarjottimesta. Lukion opinto-ohjaajilta saa lisätietoa opintojen suorittamisesta ja sisällöstä. Ilmoittautuminen tehdään opon kanssa yhdessä. Nettisivu: https://www.laurea.fi/koulutus/avoin-ammattikorkeakoulu/vaylaopinnot/ Lisätietoja: Opoilta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Metsäkurssi, 2 op (KKY6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Aalto-yliopiston opinnot, 2 op (KKY7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukioaikana suoritetut Aalto-yliopiston kurssit hyväksiluetaan lukio-opintoihin. Valitun opintokokonaisuuden keskeiset sisällöt löytyvät Aalto-yliopiston opintotarjottimesta. Lukion luma-opettajilta saa lisätietoa opintojen suorittamisesta ja sisällöstä. Aalto-yliopiston kurssit voidaan mahdollisesti hyväksilukea jatkossa ko. alan yliopisto-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

7.103. Lukio-opintoihin orientoivat opinnot (ORI)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija oppii lukiossa tarvittavia tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen 1 op, 1 op (RUB11)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tietotekniikan käyttötaito, 1 op (TVT1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.104. Globaali- ja kulttuuriosaaminen 1 (GLO1)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia ilmiöitä sekä eri kulttuurien merkityksiä ja arvoja.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.105. Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2 (GLO2)

Tavoitteet

Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.106. Hyvinvointiosaaminen 1 - 2 (HYV1-2)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on

- tarkastella opiskelijan omaa opiskelua, hyvinvointia ja identiteettiä

- tunnistaa ja kehittää vahvuuksia

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt, 3 op (MAA2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.107. Vuorovaikutusosaaminen 1 (VUO1)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.108. Vuorovaikutusosaaminen 2 (VUO2)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitoja ja kehittyy esiintyjänä. Hän rohkaistuu ilmaisemaan itseään sekä kirjallisesti että vuorovaikutustilanteissa.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.109. Monitieteinen ja luova osaaminen 1 (MON1)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Geometria, 2 op (MAA3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Geometria, 2 op (MAB3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemia ja minä, 1 op (KE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.110. Monitieteinen ja luova osaaminen 2 (MON2)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja lähdekriittisyyttään sekä rohkaistuu käyttämään osaamistaan luovasti.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.111. Yhteiskunnallinen osaaminen 1 (YHT1)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on, että opiskelija oppii yhteiskunnan keskeiset toimintatavat ja osallistumismahdollisuudet sekä kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.112. Yhteiskunnallinen osaaminen 2a (YHT2a)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.113. Yhteiskunnallinen osaaminen 2b (YHT2b)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojaksot

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opiskelu ja työelämä, 2 op (RUB15)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.114. Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2 (EET1-2)

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset,

arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Laaja-alaiset osaamiset

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksot

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Etiikka, 2 op (FI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.115. Integraatio-opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Biologia

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Lajintuntemus, 2 op (BI10)

Oppiaineet

- Biologian syventävät opinnot
- Biologia

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Oppiaineet

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2
- Biologia

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Ympäristöön liittyvien ongelmien ymmärtäminen ja ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Oppiaineet

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2
- Biologia

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Ympäristöön liittyvien ongelmien ymmärtäminen ja ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Oppiaineet

- Biologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Biologia

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijan itsenäisen opiskelun taidot kehittyvät ja hän ottaa vastuun omasta oppimisestaan.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Biologisten rakenteiden, toimintojen ja vuorovaikutusten tarkastelu eri tasoilla, sekä näiden sovellusmahdollisuudet mm. lääketieteessä ja geenitekniikassa.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Oppiaineet

- Biologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Biologia

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*

- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijan itsenäisen opiskelun taidot kehittyvät ja hän ottaa vastuun omasta oppimisestaan.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

- Biologisten rakenteiden, toimintojen ja vuorovaikutusten tarkastelu eri tasoilla, sekä näiden sovellusmahdollisuudet mm. lääketieteessä ja geenitekniikassa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Oppiaineet

- Biologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Biologia

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelijan itsenäisen opiskelun taidot kehittyvät ja hän ottaa vastuun omasta oppimisestaan.

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Biologisten rakenteiden, toimintojen ja vuorovaikutusten tarkastelu eri tasoilla, sekä näiden sovellusmahdollisuudet mm. lääketieteessä ja geenitekniikassa.

Biologian laborointi, 2 op (BI7)

Oppiaineet

- Biologian syventävät opinnot
- Biologia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää biologista ymmärrystään monipuolisten käytännön töiden avulla, ja oppii samalla laborointitaitoja. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Abivalmennus, 2 op (Blabi)

Oppiaineet

- Biologian syventävät opinnot
- Biologia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu biologian yo-kirjoituksiin aiemmin opittua kerraten ja syventäen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskokeiden sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Heittäydy, uskalla, elä, 2 op (DT1)

Oppiaineet

- Draama ja teatteri
- Draaman perusopinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana kehitetään ilmaisun perusvalmiuksia, kuten keskittymistä, kontaktia, ryhmässä toimimista, roolityöskentelyä, puheilmaisua, improvisointitaitoja ja fyysistä ilmaisua. Moduuli voi sisältää teatterikäynnin. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on ensisijaisesti vuorovaikutusosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovuus ja monitieteisyys korostuvat laaja-alaisina osaamisalueina.

Hyvinvointiosaaminen

Draaman ja teatterin perusopinnoissa myös opiskelijan hyvinvointiosaaminen kehittyy.

Valo- ja äänitekniikka, 2 op (DT10)

Oppiaineet

- Draama ja teatteri
- Produktio

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valo- ja äänitekniikkakurssi on avoin kaikille. Opintoihin sitoudutaan vähintään kahdeksi vuodeksi. Teknikot hoitavat valoja ja ääniä koulun juhlissa ja tilaisuuksissa sekä näytelmäproduktiossa. Valo- ja äänitekniikasta on mahdollista suorittaa opintojen päätteeksi myös teatteritaiteen lukiodiplomi. Opintopisteitä saa tehdyn työmäärän mukaan. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuuriosaaminen korostuu teatterin valo- ja äänitekniikan opinnoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Myös luovuus ja monitieteisyys korostuvat laaja-alaisina osaamisalueina.

Improvisaatio ja näyttelijäntyön perusteet, 2 op (DT2)

Oppiaineet

- Draama ja teatteri
- Draaman perusopinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana vahvistetaan esiintymistaitoja, tehdään improvisaatioharjoituksia sekä tutustutaan roolin ja kohtauksen rakentamiseen. Opintojen aikana harjoitellaan muulle ryhmälle esitettävä kohtaus sekä käydään teatterissa. Opintoihin osallistuminen edellyttää, että DT1 on suoritettu. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on ensisijaisesti vuorovaikutusosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovuus ja monitieteisyys korostuvat laaja-alaisina osaamisalueina

Hyvinvointiosaaminen

Improvisaation, esiintymisen ja esitysten katsomisen avulla myös opiskelijan hyvinvointiosaaminen kehittyy.

Rooli- ja kohtausharjoittelu, 2 op (DT3)

Oppiaineet

- Draama ja teatteri
- Draaman perusopinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opinnoissa perehdytään näyttelijätyön taitoihin, teatterin tyylilajeihin sekä syvennetään improvisaatio-osaamista. Tutustustaan devising-tekniikkaan ja monologin valmistukseen. Opintoihin osallistuminen edellyttää, että DT1 on suoritettu. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeisenä sisältönä ovat roolien ja kohtausten monipuolinen harjoitteleminen ja teatterivierailun tekeminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on ensisijaisesti vuorovaikutusosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Myös luovuus korostuu laaja-alaisena osaamisalueena.

Hyvinvointiosaaminen

Rooli- ja kohtausharjoittelussa myös opiskelijan hyvinvointiosaaminen kehittyy.

Produktio I - III, 6 op (DT4)

Oppiaineet

- Draama ja teatteri
- Produktio

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana valmistetaan ja esitetään näytelmä. Esitys valmistetaan devising-tekniikalla eli ne syntyvät ryhmälähtöisesti tai valmiin käsikirjoituksen pohjalta. Produktio on laajuudeltaan 3 kurssia. Tunnit pidetään 8. palkissa pääsääntöisesti maanantaisin ja torstaisin klo 14:45-17:00. Tämän lisäksi pidetään muutamia pidempiä harjoituksia yhteisesti sovittuina aikoina. Produktioon osallistuminen edellyttää, että DT1 ja DT2 ja/tai DT3 on suoritettu. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Esitys valmistetaan devising-tekniikalla (eli ryhmälähtöisesti ja improvisaatiota hyödyntäen) tai valmiin käsikirjoituksen avulla. Prduktio-opintoihin osallistuminen edellyttää, että opiskelija on suorittanut DT1 - DT3 opinnot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on ensisijaisesti vuorovaikutusosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Myös luovuus korostuu laaja-alaisena osaamisalueena.

Pienoisnäytelmä, 2 op (DT7)

Oppiaineet

- Draama ja teatteri
- Produktio

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana valmistetaan pienimuotoisia esityksiä, kuten pienoisnäytelmiä. Myös opiskelijalähtöiset, eli opiskelijoiden omista ideoista ja aloitteista alkunsa saaneet produktiot ovat mahdollisia. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijalähtöisesti toteutettu pienimuotoinen näytelmä, joka esitetään yhdessä sovitulle yleisölle. Sisältö ja toteutus sovitaan yhdessä ryhmän kanssa opintokokonaisuuden alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on ensisijaisesti vuorovaikutusosaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Myös luovuus korostuu laaja-alaisena osaamisalueena.

Hyvinvointiosaaminen

Pienoisnäytelmää tehdessä myös opiskelijan hyvinvointiosaaminen kehittyy.

Näyttelijäntyö ja ohjaajantyön perusteet, 2 op (DT8)

Oppiaineet

- Draama ja teatteri
- Produktio

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojen aikana syvennetään osaamista näyttelijäntyön tekniikoista ja tutustutaan ohjaajantyön perusteisiin. Moduuli on tarkoitettu teatteridiplomin tekemistä suunnitteleville opiskelijoille. Se voidaan pitää yhdistetysti DT3-moduulin kanssa siten, että DT8-opiskelijat tekevät osan harjoitteista eriytetysti ensi kertaa opinnoissa mukana olevien kanssa. Suoritusmerkintä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovuus korostuu laaja-alaisena osaamisalueena.

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on myös vuorovaikutusosaaminen.

Draaman ja teatterin soveltavat opinnot, 2 op (DT9)

Oppiaineet

- Draama ja teatteri
- Produktio

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opinnot voit suorittaa toimimalla erilaisissa tehtävissä kuten lipunmyyjänä, näyttämöavustajana, rekvisiittavastaavana, kuiskaajana, apulaisohjaajana tai vaikkapa juontajana. Opintopisteitä saa tehdyn työmäärän mukaan. Minimisuoritus on 1 opintopiste. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisena osaamisalueena on vuorovaikutusosaaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuuriosaaminen korostuu teatterin soveltavissa opinnoissa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (EAA7)

Oppiaineet

- Espanja, A-oppimäärä
- A-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (EAA8)

Oppiaineet

- Espanja, A-oppimäärä
- A-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja ympäristöosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31)

Oppiaineet

- Espanja, B3-oppimäärä
- B3-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*

- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 3, 2 op (EAB36)

Oppiaineet

- Espanja, B3-oppimäärä
- B3-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 4, 2 op (EAB37)

Oppiaineet

- Espanja, B3-oppimäärä
- B3-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - jatko-opinto- ja työelämätaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Perustaso 5, 2 op (EAB38)

Oppiaineet

- Espanja, B3-oppimäärä
- B3-espanjan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - jatko-opinto- ja työelämätaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Oppiaineet

- Lukio-opintoihin orientoivat opinnot
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija oppii lukiossa tarvittavia tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Paikallinen lisäys

- Sisältö: Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - opiskelutaidot - oman opiskelun suunnittelu

English for life, 2 op (ENA10)

Oppiaineet

- A-englannin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Englannin kielessä jo edistynyt, kaikki pakolliset moduulit suorittanut opiskelija syventää englannin osaamistaan entisestään ja haastaa itseään oppimaan lisää moduulin tavoitteiden mukaisesti. Ryhmätöitä, ajankohtaisasioita, mahdollisesti haastavampaa yliopistotason kirjoittamista ja vierailukäyntejä. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - monipuoliset kielenkäyttötilanteet - ajankohtaisasiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti globaali- ja kulttuuriosaamista, vuorovaikutusosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 1
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*

- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - rakentava vuorovaikutus - omat viestintätaidot - ryhmäviestintätaidot

ENA2 tukimoduuli, 2 op (ENA2t)

Oppiaineet

- A-englannin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Tukea englannin opintoihin
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ENA2 -moduuliin sidottu tukimoduuli ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille. Moduulissa kerrataan ENA1 -moduulin kielioppia ja sanastoa sekä pohditaan itselle sopivia opiskelustrategioita.. Tämän moduulin jälkeen jatketaan suoraan suorittamaan ENA2 -moduulia omassa opiskeluryhmässä, jossa ENA2 käydään normaalia hitaammassa tahdissa. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tässä opintojaksossa toteutuu ensisijaisesti hyvinvointiosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 1
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia ilmiöitä sekä eri kulttuurien merkityksiä ja arvoja.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuuri-ilmiöt - ympäristön ja ihmiskunnan muutokset - medialukutaito - ajankohtaiset aiheet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*

- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 2
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja lähdekriittisyyttään sekä rohkaistuu käyttämään osaamistaan luovasti.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - lähdekriittisyys - digitaalinen toimintaympäristö

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Oppiaineet

- A-englannin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää englannin osaamista ja valmistautua sekä arkielämään että yo-kirjoituksiin kunkin moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - moduulien sisällöt - sanaston ja rakenteiden kertaus

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Oppiaineet

- A-englannin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää englannin osaamista ja valmistautua sekä arkielämään että yo-kirjoituksiin kunkin moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - moduulien sisällöt - sanaston ja rakenteiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti eettisyyttä ja ympäristöosaamista, vuorovaikutusosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op ja enintään 4 op.

Englannin abivalmennus, 2 op (ENAabi)

Oppiaineet

- A-englannin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää englannin kielen osaamistaan, jatkaa kieliopin ja sanaston kertausta sekä valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin. Arvioidaan numerolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sanaston ja rakenteiden kertaus ylioppilastutkinnon tehtävätyyppeihin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista.

ENA tukimoduuli, 2 op (ENAt)

Oppiaineet

- A-englannin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Tukea englannin opintoihin
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduuli on tarkoitettu sinulle, joka kaipaat kertausta englannin perusasioissa. Moduuli sopii sekä ensimmäisen, toisen että kolmannen vuosikurssin opiskelijoille ja lisää motivaatiota englannin kielen opiskeluun. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tässä opintojaksossa toteutuu ensisijaisesti hyvinvointiosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Oppiaineet

- Hyvinvointiosaaminen 1 - 2
- Elämänkatsomustieto

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on - tarkastella opiskelijan omaa opiskelua, hyvinvointia ja identiteettiä - tunnistaa ja kehittää vahvuuksia

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi syvennetään käytännössä - opiskelutaitoja - itsetuntemusta - stressin hallintaa - sinnikkyyden kehittämistä

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Elämänkatsomustieto

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Oppiaineet

- Elämänkatsomustiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Elämänkatsomustieto

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on antaa opiskelijoille valmiuksia tunnistaa ja eritellä omaa ja toisten katsomuksia sekä niihin vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuuri - uskonnolliset ja uskonnottomat katsomukset - tulevaisuus

Katsomukset, 2 op (ET4)

Oppiaineet

- Elämänkatsomustiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Elämänkatsomustieto

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on antaa opiskelijoille valmiuksia tunnistaa ja eritellä omaa ja toisten katsomuksia sekä niihin vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuuri - uskonnolliset ja uskonnottomat katsomukset - tulevaisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan kaikissa elämänkatsomustiedon moduleissa. Erityisesti painottuu globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Oppiaineet

- Elämänkatsomustiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Elämänkatsomustieto

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on antaa opiskelijoille valmiuksia tunnistaa ja eritellä omaa ja toisten katsomuksia sekä niihin vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuuri - uskonnolliset ja uskonnottomat katsomukset - tulevaisuus

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Oppiaineet

- Elämänkatsomustiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Elämänkatsomustieto

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on antaa opiskelijoille valmiuksia tunnistaa ja eritellä omaa ja toisten katsomuksia sekä niihin vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuuri - uskonnolliset ja uskonnottomat katsomukset - tulevaisuus

Abivalmennus, 2 op (ETabi)

Oppiaineet

- Elämänkatsomustiedon abiopinnot
- Elämänkatsomustieto

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on kertaus ja valmistautuminen elämänkatsomustiedon yo-kirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskirjoitusten sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 1
- Filosofia

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - rakentava vuorovaikutus - omat viestintätaidot - ryhmäviestintätaidot

Etiikka, 2 op (FI2)

Oppiaineet

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2
- Filosofia

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Ympäristöön liittyvien ongelmien ymmärtäminen ja ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Oppiaineet

- Filosofian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Filosofia

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Paikallinen lisäys

- Tiedon hankkimisen, vaikuttamisen ja ajattelun harjoitteleminen

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

- Aatteet, yksilö, yhteiskunta, valtio, tieto, tiede.

Totuus, 2 op (FI4)

Oppiaineet

- Filosofian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Filosofia

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Tiedon hankkimisen, vaikuttamisen ja ajattelun harjoitteleminen

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Aatteet, yksilö, yhteiskunta, valtio, tieto, tiede,

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Yhteiskuntafilosofian moduulissa painottuu yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja Totuus-moduulissa tiedon ja tieteen merkitys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa monipuoliseen tiedonhankintaan ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Filosofian abivalmennus, 2 op (FIabi)

Oppiaineet

- Filosofian abiopinnot
- Filosofia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kohti yo-kirjoituksia. Filosofian moduulien keskeisten teemojen kertausta ja syventämistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Fysiikka

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Tietoa mittaamalla, 2 op (FY14)

Oppiaineet

- Fysiikan syventävät opinnot
- Fysiikka

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Geometrinen optiikka, 2 op (FY15)

Oppiaineet

- Fysiikan syventävät opinnot
- Fysiikka

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Fysiikan labra, 2 op (FY16)

Oppiaineet

- Fysiikan syventävät opinnot
- Fysiikka

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)

Oppiaineet

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2

- Fysiikka

Opintojakson moduulit

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Ympäristöön liittyvien ongelmien ymmärtäminen ja ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Oppiaineet

- Fysiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Fysiikka

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen fysiikan oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyjä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan fysiikalle tarkoituksenmukaisesti. Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Opintojaksossa painotetaan ensisijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-alueita käsitellään kunkin moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Oppiaineet

- Fysiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Fysiikka

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen fysiikan oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyjä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-

taitojaan fysiikalle tarkoituksenmukaisesti. Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Opintojaksossa painotetaan ensisijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-alueita käsitellään kunkin moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan ensisijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-alueita käsitellään kunkin moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikan kokonaiskuva -opintojaksonsaa suorittaa haluamallaan laajudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 16 op

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Oppiaineet

- Fysiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Fysiikka

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen fysiikan oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyjä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan fysiikalle tarkoituksenmukaisesti. Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Sähkö, 2 op (FY6)

Oppiaineet

- Fysiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Fysiikka

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen fysiikan oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyjä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan fysiikalle tarkoituksenmukaisesti. Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Oppiaineet

- Fysiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Fysiikka

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen fysiikan oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan

jäsenneltyjä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan fysiikalle tarkoituksenmukaisesti. Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Oppiaineet

- Fysiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Fysiikka

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen fysiikan oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti. Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyjä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta. Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan fysiikalle tarkoituksenmukaisesti. Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Abikurssi, 4 op (FYabi)

Oppiaineet

- Fysiikan syventävät opinnot
- Fysiikka

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää fysiikan osaamistaan lämpöopin, mekaniikan, jaksollisen liikkeen, sähkön, sähkömagnetismi, valon, aineen, säteilyn ja kvantittumisen keskeisistä sisällöistä ja hankkii valmiuksia ylioppilaskirjoituksia varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 1
- Maantiede

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*

- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia ilmiöitä sekä eri kulttuurien merkityksiä ja arvoja.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuuri-ilmiöt - ympäristön ja ihmiskunnan muutokset - medialukutaito - ajankohtaiset aiheet

Vihreä lippu, 1 op (GE16)

Oppiaineet

- Maantieteen syventävät opinnot
- Maantiede

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: opiskelija toimii aktiivisesti kestävän elämäntavan puolesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: kestävän elämäntavan konkretisoiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suorituksen saa osallistumalla lukioaikana aktiivisesti Vihreä lippu -tiimin toimintaan.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Oppiaineet

- Maantiede, valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Maantiede

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija syventää maantieteellistä ajatteluaan sekä kehittää maailmankuvaansa ja maantieteellisiä taitojaan

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - luonnon- ja ihmismaantieteellinen ajattelu - kestävä kehitys - geomedia

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Oppiaineet

- Maantiede, valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Maantiede

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää maantieteellistä ajatteluaan sekä kehittää maailmankuvaansa ja maantieteellisiä taitojaan

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*

- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - luonnon- ja ihmismaantieteellinen ajattelu - kestävä kehitys - geomedia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kartat ja paikkatieto, 2 op (GE5)

Oppiaineet

- Maantieteen syventävät opinnot
- Maantiede

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Kehitysmaantiede, 2 op (GE6)

Oppiaineet

- Maantieteen syventävät opinnot
- Maantiede

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Abivalmennus, 2 op (GEabi)

Oppiaineet

- Maantieteen abiopinnot
- Maantiede

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Maantiedon kertausta abeille - hyviin yo-tuloksiin.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Oppiaineet

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2
- Historia

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*

- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Ympäristöön liittyvien ongelmien ymmärtäminen ja ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

Muinaisen Egyptin kulttuurihistoria, 2 op (HI10)

Oppiaineet

- Historia, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Historia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulissa tutustutaan Egyptin kieleen, lähdeaineistoihin, historian pääkausiin, uskontoon, tieteeseen, taiteeseen ja vaikutukseen länsimaihin. Kurssi syventää näkemystä varhaisista korkeakulttuureista.

Keskeiset sisällöt

Keskiajan kulttuurihistoria, 2 op (HI11)

Oppiaineet

- Historia, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Historia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulissa perehdytään kiehtovan keskiajan kulttuuriin, tapahtumiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Kalevala, 2 op (HI12)

Oppiaineet

- Historia, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Historia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy suomalaiseen muinaishistoriaan, mytologiaan ja kalevalaiseen maailmaan. Tarkastelun kohteena on aika josta ei ole suoria kirjallisia lähteitä, mutta se vaikuttaa suoraan suomalaiseen kulttuuriin, taiteeseen ja ajattelutapoihin. Pohdimme asioita historiatieteen, kansanperinteen ja uskototieteen näkökulmasta. Käymme vierailuilla (esim. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) ja kutsumme vierailijoita. Arviointi: Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Oppiaineet

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2
- Historia

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*

- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Ympäristöön liittyvien ongelmien ymmärtäminen ja ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Historia

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*

- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Oppiaineet

- Historian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Historia

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*

- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen kehityksen seuraaminen eri maantieteellisillä alueilla.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Suomen varhaishistoria, Euroopan kulttuurihistoria, Maailman suuret kulttuurialueet

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Oppiaineet

- Historian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Historia

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen kehityksen seuraaminen eri maantieteellisillä alueilla.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Suomen varhaishistoria, Euroopan kulttuurihistoria, Maailman suuret kulttuurialueet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Yhteiskunnallinen vaikuttaminen, taide, tiede, ihmisoikeudet, demokratia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: Yhteiskunnallinen vaikuttaminen, taide, tiede, ihmisoikeudet, demokratia

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Oppiaineet

- Historian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Historia

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen kehityksen seuraaminen eri maantieteellisillä alueilla.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Suomen varhaishistoria, Euroopan kulttuurihistoria, Maailman suuret kulttuurialueet

Antiikin kulttuurihistoria, 2 op (HI7)

Oppiaineet

- Historia, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Historia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan monipuolisesti eurooppalaisen kulttuurin yhteisiin juuriin antiikin Kreikassa ja Rooman valtakunnassa.

Keskeiset sisällöt

Historian abivalmennus, 2 op (HIabi)

Oppiaineet

- Historian abiopinnot
- Historia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulissa kerrataan pakollisten ja valtakunnallisten syventävien moduulien sisältöjä ryhmän kiinnostusten mukaan. Painopiste on Euroopan historiassa ja aikakausiin perehdytään kronologisessa järjestyksessä. Moduulissa harjoitellaan myös essee-tehtävien vastaustekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Historian ylioppilaskirjoitusten sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31)

Oppiaineet

- Italia, B3-oppimäärä
- B3-Italian valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32)

Oppiaineet

- Italia, B3-oppimäärä
- B3-Italian valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33)

Oppiaineet

- Italia, B3-oppimäärä
- B3-Italian valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 1, 2 op (JP31)

Oppiaineet

- B3-Japanin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Japani, B3-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 3, 2 op (JP33)

Oppiaineet

- B3-Japanin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Japani, B3-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 2, 2 op (JPB32)

Oppiaineet

- B3-Japanin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Japani, B3-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Kemia ja minä, 1 op (KE1)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2)

Oppiaineet

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Ympäristöön liittyvien ongelmien ymmärtäminen ja ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Oppiaineet

- Kemian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on auttaa ymmärtämään kemiaa syvemmin ja oppia soveltamaan uusia sekä vanhoja tietoja ja taitoja sekä nähdä kemian tarjoamat mahdollisuudet lukion jälkeen.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*

- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: erilaiset aineet, niiden rakenteet, ominaisuudet ja reaktiotavat sekä energian muutokset. Näiden valtakunnallisten sisältöjen lisäksi tärkeä näkökulma on kemian opintojen jatkumo lukion valtakunnallisten pakollisten opintojen jälkeen.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Oppiaineet

- Kemian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on auttaa ymmärtämään kemiaa syvemmin ja oppia soveltamaan uusia sekä vanhoja tietoja ja taitoja sekä nähdä kemian tarjoamat mahdollisuudet lukion jälkeen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: erilaiset aineet, niiden rakenteet, ominaisuudet ja reaktiotavat sekä energian muutokset. Näiden valtakunnallisten sisältöjen lisäksi tärkeä näkökulma on kemian opintojen jatkumo lukion valtakunnallisten pakollisten opintojen jälkeen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä monitieteisyys ja luova osaaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Oppiaineet

- Kemian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on auttaa ymmärtämään kemiaa syvemmin ja oppia soveltamaan uusia sekä vanhoja tietoja ja taitoja sekä nähdä kemian tarjoamat mahdollisuudet lukion jälkeen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: erilaiset aineet, niiden rakenteet, ominaisuudet ja reaktiotavat sekä energian muutokset. Näiden valtakunnallisten sisältöjen lisäksi tärkeä näkökulma on kemian opintojen jatkumo lukion valtakunnallisten pakollisten opintojen jälkeen.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Oppiaineet

- Kemian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on auttaa ymmärtämään kemiaa syvemmin ja oppia soveltamaan uusia sekä vanhoja tietoja ja taitoja sekä nähdä kemian tarjoamat mahdollisuudet lukion jälkeen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: erilaiset aineet, niiden rakenteet, ominaisuudet ja reaktiotavat sekä energian muutokset. Näiden valtakunnallisten sisältöjen lisäksi tärkeä näkökulma on kemian opintojen jatkumo lukion valtakunnallisten pakollisten opintojen jälkeen.

Kemiaa laajemmin, 2 op (KE7)

Oppiaineet

- Kemian syventävät opinnot
- Kemia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ke7 on tarkoitettu kemiaa opiskeleville, joiden on tarkoitus suorittaa kemian yo-koe ja/tai hakea lukion jälkeen alalle, jossa tarvitaan kemian osaamista. Moduuli on kemian abivuoteen orientoiva ja se arvioidaan S-merkinnällä (S = suoritettu) läsnäoloperusteisesti. Ke7-moduuli täydentää ja laajentaa Ke3-Ke6 -moduulien vaikeimmiksi koettuja asioita sekä esittelee kemiaa myös oppikirjan ulkopuolelta. Moduuli voi sisältää myös laboratoriotöitä sekä retkiä tutkimus- ja oppilaitoksiin sekä teollisuuteen ja yrityksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä.

Lukion keskeinen kemia - kertausmoduuli, 2 op (KEabi)

Oppiaineet

- Kemian syventävät opinnot
- Kemia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskirjoituksiin sekä kemiaa vaativiin jatko-opintoihin valmistava kertaava kurssi. Kurssi arvioidaan S-merkinnällä, mutta hyvin tiedoin suoritettu kurssi voi mahdollistaa päättötodistuksen kemian arvosana korottamisen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kemian ylioppilaskokeiden ja korkeakoulujen pääsykokeiden sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: numeroarvosana.

Perustason alkeet 1, 2 op (KI31)

Oppiaineet

- B3-kiinan kielen valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Kiina, B3-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 2, 2 op (KI32)

Oppiaineet

- B3-kiinan kielen valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Kiina, B3-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Johdatus ohjelmointiin, 2 op (KKY21)

Oppiaineet

- Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot
- Tieto- ja viestintätekniikka

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Modulissa opiskellaan ohjelmoinnin perusteita. Ennakkotietoja ei vaadita. Keskeiset sisällöt: Ohjelmoinnin alkeet, peruskomennot, ehto, toisto, omat funktiot. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti yhteiskunnallista osaamista. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Tekoäly, 2 op (KKY22)

Oppiaineet

- Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot
- Tieto- ja viestintätekniikka

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Modulissa tutustutaan tekoälyn perusteisiin: millainen vaikutus sillä on tulevaan työelämään ja vapaa-aikaan ja mitä tekoäly oikeastaan edes on. Suoritetaan osana Helsingin yliopiston MOOC-kurssia. Keskeiset sisällöt: Tekoälyn käsitteistöön ja käytännön sovelluksiin tutustuminen. Arviointi: suoritusmerkintä Kurssi hyväksiluetaan lukion luma-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Tietokantojen perusteet, 2 op (KKY23)

Oppiaineet

- Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot
- Tieto- ja viestintätekniikka

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Modulissa opiskellaan tietokantojen käytön alkeet. Kurssi ei vaadi ennakkotietoja. Keskeiset sisällöt: Perus SQL-kyselyiden suorittaminen. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti yhteiskunnallista osaamista. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Ohjelmoinnin jatkokurssi, 3 op (KKY24)

Oppiaineet

- Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot
- Tieto- ja viestintätekniikka

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Modulissa syvennetään ohjelmointitaitoja. Ennakkotietoina vaaditaan KKY21, vastaavien taitojen hallinta Keskeiset sisällöt: Sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa kurssin aluksi. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti yhteiskunnallista osaamista. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Metsäkurssi, 2 op (KKY6)

Oppiaineet

- Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa yhteistyössä suoritettavat opinnot
- LUMA-opinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Metsät ovat Suomen tärkein luonnonvara ja metsäala keskeinen hyvinvoinnin tuoja. Kurssilla monipuolinen metsäala esittäytyy vierailuilla ja retkillä. Valtakunnallisen kurssin järjestävät metsäalan koulutusta tarjoavat korkeakoulut sekä suuret metsäalan yritykset. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Luma-opettajilta saa lisätietoa opintojen suorittamisesta ja sisällöstä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Myös eettisyys ja ympäristöosaamisen taidot korostuvat.

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Kuvataide

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*

- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Valokuvaus, 2 op (KU10)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Järjestelmäkameran käyttö, kuvauksen mahdollisuuksia ja genrejä sekä kokeilevia kuvausprojekteja. Moduuli on suunnattu myös abivideon tekijöille: kuvaus- ja editointivastaaville Arviointi: Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Elokuva, 2 op (KU11)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Katsaus elokuvahistoriaan, -analysointiin ja ideasta käsikirjoittamiseen sekä kuvauksesta editointiin. Pienryhmätyöskentelyä. Abivideontekijöillä on myös mahdollisuus erillisiin merkintöihin. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Kuvataiteen projekti, 2 op (KU12)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduuli käsittää monimuotoisen taidealan projektin esim. seinämaalaus julkiseen tilaan. Tavoitteet ja opetussisällöt sovitaan yhdessä opettajan kanssa. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Lavastuksen ja puvustuksen työpaja, 2 op (KU13)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Työpajassa tehdään kunkin vuoden teatteriproduktion lavasteet ja puvustus. Moduuli toteutetaan yhdessä sovittavina päivinä tiivistetysti. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Työpajassa tehdään kunkin vuoden teatteriproduktion lavasteet ja puvustus. Moduuli toteutetaan yhdessä sovittavina päivinä tiivistetysti. Suoritusmerkintä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Oppiaineet

- Eettisyys ja ympäristöosaaminen 1- 2
- Kuvataide

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää tieteellistä ja kokeellista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Ympäristöön liittyvien ongelmien ymmärtäminen ja ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen.

Osallisena mediassa, 2 op (KU3)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Kuvataide

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu taiteen perinteeseen ja nykyilmiöihin, soveltaa oppimaansa osana omaa ilmaisua sekä harjoittelee taiteentekemisen ja viestinnän tekniikoita ja materiaalituntemusta.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*

- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö oman ilmaisun kehittäminen vastuullinen taiteentekeminen taiteen teemojen käsitteleminen osana yhteiskuntaa aikojen saatossa

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Kuvataide

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu taiteen perinteeseen ja nykyilmiöihin, soveltaa oppimaansa osana omaa ilmaisua sekä harjoittelee taiteentekemisen ja viestinnän tekniikoita ja materiaalituntemusta.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö oman ilmaisun kehittäminen vastuullinen taiteentekeminen taiteen teemojen käsitteleminen osana yhteiskuntaa ja aikaa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: painotus monitieteisessä ja luovassa osaamisessa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella 2 - 4 op.

Taidetta kierrättäen, 2 op (KU5)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kierrätysmateriaalien hyödyntäminen osana taiteen ja käsityön keinoja ja sisältöjä. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Avoin ateljee, 2 op (KU6)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kokeilevaa taiteen tekemistä, jossa asetetaan työskentelylle henkilökohtaiset taiteelliset tavoitteet. Monimateriaalista ja -teknistä tekemistä omista kiinnostuksen kohteista lähtöisin. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Piirrustus 1 - 2, 2 op (KU7)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehitetään omaa ilmaisua ja tutustutaan erilaisiin piirrostekniikoihin ja taidegrafiikkaan. Moduulin voi käydä kahdesti, jolloin ensimmäisenä vuonna opiskellaan piirustustekniikoita, toisena vuonna opiskelija voi syventää taitojaan omien projektien mukaisesti. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Maalaus 1 - 2, 2 op (KU8)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan maalaustaiteen yleisimpiin menetelmiin, materiaaleihin ja työtapoihin. Maalataan mallista ja mielikuvituksesta. Moduulin voi käydä kahdesti, jolloin ensimmäisenä vuonna opiskellaan piirustustekniikoita, toisena vuonna opiskelija voi tulla syventämään taitojaan omien projektien mukaan. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KU9)

Oppiaineet

- Kuvataiteen valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Erilaisten materiaalien tutkimista ja hyödyntämistä rakentelussa, veistotaiteessa, pienoismalleissa ja keramiikkatyöskentelyssä. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Perustason alkeet 1, 2 op (LAB31)

Oppiaineet

- Latina, B3-oppimäärä
- B3-Latinan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 2, 2 op (LAB32)

Oppiaineet

- Latina, B3-oppimäärä
- B3-Latinan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Oppiaineet

- Hyvinvointiosaaminen 1 - 2
- Liikunta

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on - tarkastella opiskelijan omaa opiskelua, hyvinvointia ja identiteettiä - tunnistaa ja kehittää vahvuuksia

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi syvennetään käytännössä - opiskelutaitoja - itsetuntemusta - stressin hallintaa - sinnikkyyden kehittämistä

Laskettelu ja lautailu, 2 op (LI13)

Oppiaineet

- Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulissa tehdään laskettelu- ja lautailuretki yhdessä sovittuun kohteeseen joko kotimaassa tai ulkomailla. Moduuli voidaan järjestää yhteistyössä jonkin muun oppiaineen kanssa. Moduulin tavoitteena on opiskelijoiden liikkumisen lisääminen ja opiskelijoiden vuorovaikutuksen lisääminen. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Oppiaineet

- Hyvinvointiosaaminen 1 - 2
- Liikunta

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on - tarkastella opiskelijan omaa opiskelua, hyvinvointia ja identiteettiä - tunnistaa ja kehittää vahvuuksia

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi syvennetään käytännössä - opiskelutaitoja - itsetuntemusta - stressin hallintaa - sinnikkyyden kehittämistä

Jalkapallo, 2 op (LI22)

Oppiaineet

- Lajivalmennukset
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lajivalmennuksien tavoitteena on tarjota urheileville opiskelijoille mahdollisuus harjoitella opiskelujen ohessa. Lajivalmennusta koordinoi Vaskivuoren lukio.

Keskeiset sisällöt

Jääkiekko, 2 op (LI23)

Oppiaineet

- Lajivalmennukset
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lajivalmennuksien tavoitteena on tarjota urheileville opiskelijoille mahdollisuus harjoitella opiskelujen ohessa. Lajivalmennusta koordinoi Vaskivuoren lukio.

Keskeiset sisällöt

Salibändy, 2 op (LI24)

Oppiaineet

- Lajivalmennukset
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lajivalmennuksien tavoitteena on tarjota urheileville opiskelijoille mahdollisuus harjoitella opiskelujen ohessa. Lajivalmennusta koordinoi Vaskivuoren lukio.

Keskeiset sisällöt

Muodostelmaluistelu, 2 op (LI25)

Oppiaineet

- Lajivalmennukset
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lajivalmennuksien tavoitteena on tarjota urheileville opiskelijoille mahdollisuus harjoitella opiskelujen ohessa. Lajivalmennusta koordinoi Vaskivuoren lukio.

Keskeiset sisällöt

Yksilölajit, 2 op (LI27)

Oppiaineet

- Lajivalmennukset
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lajivalmennuksien tavoitteena on tarjota urheileville opiskelijoille mahdollisuus harjoitella opiskelujen ohessa.

Keskeiset sisällöt

Tanssi, 1 op (LI28)

Oppiaineet

- Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Improvisoivaa tanssia, oman kehon toimintaa luovan ilmaisun välineenä, erilaiset rytmit, mielikuvat, liikekokeilut ja tanssisarjat. Motoristen taitojen ja ketteryyden harjoittelua, rytmitajun kehittämistä. Arviointi: Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Oppiaineet

- Liikunnan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Liikunta

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Liikuntaan liittyvien tietojen ja taitojen syventäminen. Liikunnan lisääminen arjessa erilaisiin liikuntamuotoihin tutustumalla moduulien kuvausten mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- Moduulien mukaiset monipuoliset liikuntamuodot.

Kuntosalistartti (itsenäinen), 1 op (LI36)

Oppiaineet

- Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan ja harjoittelee kuntosalilla itsenäisesti. Moduulin tavoitteena on motivoida opiskelijaa itsenäiseen kuntosaliharjoitteluun. Moduuli

arvioidaan harjoitussuunnitelman, päiväkirjan ja näytön perusteella numerolla. Laajuus 1op.

Keskeiset sisällöt

Uintikurssi (itsenäinen), 1 op (LI39)

Oppiaineet

- Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omaa uimataitoaan itsenäisesti. Moduulin tavoitteena on motivoida opiskelijaa itsenäiseen harjoitteluun. Kurssi arvioidaan päiväkirjan ja uimataidosta annetun näytön perusteella numerolla. Laajuus 1op.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Oppiaineet

- Liikunnan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Liikunta

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Liikuntaan liittyvien tietojen ja taitojen syventäminen. Liikunnan lisääminen arjessa erilaisiin liikuntamuotoihin tutustumalla moduulien kuvausten mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Moduulien mukaiset monipuoliset liikuntamuodot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Erityisesti painotetaan hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op ja enintään 6 op.

Kuntosaliharjoittelun jatkokurssi (itsenäinen), 1 op (LI40)

Oppiaineet

- Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan LI36 Kuntosalistartista (1op) tai aikaisemmasta kuntosaliharjoittelusta saamiensa kokemusten pohjalta itsenäisesti. Moduulin tavoitteena on kehittää opiskelijan kykyä analysoida ja muokata harjoitteluaan omien tavoitteiden mukaisesti. Moduuli arvioidaan harjoitussuunnitelman, päiväkirjan ja näytön perusteella numerolla. Laajuus 1op.

Keskeiset sisällöt

Harrasteliikunta (itsenäinen), 2 op (LI41)

Oppiaineet

- Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman harrastuneisuuden tai oppilaitoksen liikunnan edistämisen (esim. liikuntatapahtuman järjestämisen, tanssiesityksen tai muun projektin) kautta hyväksiluettua liikuntaa. Kurssi voidaan suorittaa 1 tai 2 opintopisteen laajuisena.

Moduulin hyväksytty suorittaminen edellyttää opettajan kanssa sovittujen osa-alueiden aktiivista ja hyvätasoista suorittamista. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Palloilu 1, 2 op (LI42)

Oppiaineet

- Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on syventää opiskelijan taitoja ja tietoja eri pallopeleissä ja tarjota mahdollisuus monipuoliseen pallopelien harrastamiseen koulupäivän puitteissa. Moduulin liikuntaohjelma suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Palloilu 1 toteutetaan mahdollisuuksien mukaan kesälajien aikaan. Moduulin hyväksytty suorittaminen edellyttää riittävää läsnäoloa ja aktiivista osallistumista opetukseen. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Palloilu 2, 2 op (LI43)

Oppiaineet

- Liikunta, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Liikunta

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on syventää opiskelijan taitoja ja tietoja eri pallopeleissä ja tarjota mahdollisuus monipuoliseen pallopelien harrastamiseen koulupäivän puitteissa. Moduulin liikuntaohjelma suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Palloilu 2 toteutetaan mahdollisuuksien mukaan talvilajien aikaan. Moduulin hyväksytty suorittaminen edellyttää riittävää läsnäoloa ja aktiivista osallistumista opetukseen. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

3D geometria, 2 op (MAA10)

Oppiaineet

- Pitkän matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on syventää matematiikan osaamista ja valmistautua ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

- Modulien keskeiset sisällöt.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Oppiaineet

- Pitkän matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on syventää matematiikan osaamista ja valmistautua ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

- Modulien keskeiset sisällöt.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Oppiaineet

- Pitkän matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on syventää matematiikan osaamista ja valmistautua ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

- Modulien keskeiset sisällöt.

Lukujonot ja sarjat 2, 2 op (MAA13)

Oppiaineet

- Pitkän matematiikan valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija syventää osaamistaan lukujonoista ja tutustuu sarjoihin. Keskeinen sisältö: Lukujonot, sarjat ja summat Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Matematiikkaa ohjelmoimalla 2, 2 op (MAA14)

Oppiaineet

- Pitkän matematiikan valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija oppii ratkaisemaan matemaattisia ongelmia ohjelmoimalla. Keskeinen sisältö: Ohjelmoinnin soveltaminen matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Ohjelmistot 3, 2 op (MAA15)

Oppiaineet

- Pitkän matematiikan valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija vahvistaa osaamistaan ylioppilaskokeessa käytössä olevien matematiikkaohjelmistojen käytössä. Keskeinen sisältö: Abittiohjelmistojen harjoittelua erilaisissa tehtävätyypeissä Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Differentiaaliyhtälöt 3, 2 op (MAA16)

Oppiaineet

- Pitkän matematiikan valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite:Opiskelija tutustuu differentiaaliyhtälöihin ja niiden sovelluksiin Keskeinen sisältö: 1. ja 2. kertaluvun yhtälöiden ratkaisumenetelmät Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt, 3 op (MAA2)

Oppiaineet

- Hyvinvointiosaaminen 1 - 2
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on - tarkastella opiskelijan omaa opiskelua, hyvinvointia ja identiteettiä - tunnistaa ja kehittää vahvuuksia

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi syvennetään käytännössä - opiskelutaitoja - itsetuntemusta - stressin hallintaa - sinnikkyyden kehittämistä

Geometria, 2 op (MAA3)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 2

- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja lähdekriittisyyttään sekä rohkaistuu käyttämään osaamistaan luovasti.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - lähdekriittisyys - digitaalinen toimintaympäristö

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 2
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja lähdekriittisyyttään sekä rohkaistuu käyttämään osaamistaan luovasti.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - lähdekriittisyys - digitaalinen toimintaympäristö

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 2
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*

- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja lähdekriittisyyttään sekä rohkaistuu käyttämään osaamistaan luovasti.

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - lähdekriittisyys - digitaalinen toimintaympäristö

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Abivalmennus, 2 op (MAAabi)

Oppiaineet

- Pitkän matematiikan valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Matematiikan pitkä oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Kertaa pitkän matematiikan pakollisten modulien sisällöt.
  Keskeinen sisältö: Valtakunnallisten pakollisten modulien sisällöt Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen.

Keskeiset sisällöt

Ohjelmistot, 2 op (MAB16)

Oppiaineet

- MAB abikertaus
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija vahvistaa osaamistaan ylioppilaskokeessa käytössä olevien matematiikkaohjelmistojen käytössä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Abittiohjelmistojen harjoittelua ylioppilaskoetta varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Suoritusmerkintä

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Oppiaineet

- Hyvinvointiosaaminen 1 - 2

- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on - tarkastella opiskelijan omaa opiskelua, hyvinvointia ja identiteettiä - tunnistaa ja kehittää vahvuuksia

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi syvennetään käytännössä - opiskelutaitoja - itsetuntemusta - stressin hallintaa - sinnikkyyden kehittämistä

MAB2:n tukikurssi, 2 op (MAB2t)

Oppiaineet

- Tukea matematiikan opiskeluun
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa lisätukea MAB2 moduulin sisältöjen opiskeluun. MABt moduulin valinneet jatkavat MAB2t moduuliin. Sisältö on sama kuin MAB2 moduulissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Lausekkeet ja yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Numeroarviointi

Geometria, 2 op (MAB3)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*

- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 2
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja lähdekriittisyyttään sekä rohkaistuu käyttämään osaamistaan luovasti.

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - lähdekriittisyys - digitaalinen toimintaympäristö

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*

- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*

- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Oppiaineet

- Lyhyen matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on syventää matematiikan osaamista ja valmistautua matematiikan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Modulien keskeiset sisällöt.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Oppiaineet

- Lyhyen matematiikan valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on syventää matematiikan osaamista ja valmistautua matematiikan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

- Modulien keskeiset sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tässä opintojaksossa painotetaan pääasiassa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Abivalmennus, 2 op (MABabi)

Oppiaineet

- MAB abikertaus
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Yo-kirjoituksiin valmistava opintokokonaisuus abeille. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 4 op.

Matematiikan paja, 2 op (MABp)

Oppiaineet

- Tukea matematiikan opiskeluun
- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Paja järjestetään kerran viikossa koko lukuvuoden ajan. Pajaan voi tulla tekemään läksyjä tai kertaamaan tunnilla käsiteltyjä asioita. Pajassa voi saada myös tukiopetusta. Suorituksen saa osallistumalla pajaan 18 kertaa lukioaikana. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Lyhyt matematiikka, tuki, 2 op (MABt)

Oppiaineet

- Tukea matematiikan opiskeluun
- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan peruslaskutoimitusten osaamista ja lisätä edellytyksiä oppia tulevien kurssien sisältöjä sekä harjoitella matemaattisten ohjelmistojen käyttämistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: Yläkoulun matematiikan kertaus sekä yhteisen MAY1 moduulin sisältöjen kertaus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä. Ei kurssikoetta.

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Oppiaineet

- Lukio-opintoihin orientoivat opinnot
- Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija oppii lukiossa tarvittavia tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

- Sisältö: Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - opiskelutaidot - oman opiskelun suunnittelu

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Musiikki

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Musiikkia abeille, 2 op (MU10)

Oppiaineet

- Musiikin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Musiikki

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen tavoitteena on rentoutua yhdessä musiikin parissa ja tuottaa musiikkia abivuoden tarpeisiin. Musisoidaan laulamalla ja soittamalla, kuunnellaan musiikkia ja haetaan virkistystä lukuaineiden keskelle. Moduulissa valmistetaan musiikkia abivuoden tapahtumiin, kuten yömessuun, puurojuhliin tai abishow'hun. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Musiikin esiintymiset, 2 op (MU11)

Oppiaineet

- Musiikin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Musiikki

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija voi kerryttää 1–3 opintopistettä osallistumalla esiintymisiin koulun juhlissa. Esiintymiset voi jakaa koko lukioajalle. Esiintymisiin ei lasketa muilla opintojaksoilla valmisteltuja musiikkiesityksiä, vaan opintopisteiden kertymiseen vaaditaan omatoimisesti harjoiteltua ohjelmistoa. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Juhlaorkesteri, 2 op (MU12)

Oppiaineet

- Musiikin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Musiikki

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Juhlaorkesteri harjoittelee musiikkia lukion juhliin (esim. yhteislaulujen säestykset). Juhlaorkesteriin pääsee mukaan omalla instrumentilla ilmoittamalla musiikin opettajalle halukkuudestaan osallistua koulun musiikkitoimintaan. Orkesterin harjoitusten aikataulusta sovitaan erikseen. Moduulin suorittaminen edellyttää myös itsenäistä harjoittelua. Opintojen laajuus voi vaihdella tilaisuuksien lukumäärän mukaan 1–6 opintopisteeseen. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 2
- Musiikki

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja lähdekriittisyyttään sekä rohkaistuu käyttämään osaamistaan luovasti.

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - lähdekriittisyys - digitaalinen toimintaympäristö

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Oppiaineet

- Musiikin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Musiikki

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*

- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää musiikillista monipuolisuutta, luovaa ilmaisua ja tuottamista sekä pohtii musiikin merkitystä. Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta. Opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn. Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin kulttuurin osana (erityisesti MU3). Opiskelijat voivat osallistua moduulien prosessien ja ohjelmiston suunnitteluun (erityisesti MU4). Sisältöjä valittaessa pyritään monipuoliseen työskentelyyn. Ohjelmaan sisällytetään mahdollisuuksien mukaan käyntejä konserteissa tai tutustumista muihin lähialueen taide- ja kulttuuripalveluihin. Opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan opintojakson tavoitteille tarkoituksenmukaisesti sekä kannustetaan jakamaan osaamistaan.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Oppiaineet

- Musiikin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Musiikki

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää musiikillista monipuolisuutta, luovaa ilmaisua ja tuottamista sekä pohtii musiikin merkitystä. Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun

taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta. Opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn. Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin kulttuurin osana (erityisesti MU3). Opiskelijat voivat osallistua moduulien prosessien ja ohjelmiston suunnitteluun (erityisesti MU4). Sisältöjä valittaessa pyritään monipuoliseen työskentelyyn. Ohjelmaan sisällytetään mahdollisuuksien mukaan käyntejä konserteissa tai tutustumista muihin lähialueen taide- ja kulttuuripalveluihin. Opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi. Opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan opintojakson tavoitteille tarkoituksenmukaisesti sekä kannustetaan jakamaan osaamistaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painottuvat

- vuorovaikutusosaaminen

- globaali- ja kulttuuriosaaminen

- eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson moduulien tavoitteisiin. Numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op.

Kuoro ja bändi I - III, 10 op (MU7)

Oppiaineet

- Musiikin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Musiikki

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on yhteislaulu- tai soittotaidon kehittäminen ja esitysten valmistaminen. Lukion kuoro ja bändi kokoontuvat harjoittelemaan kerran viikossa populaarimusiikkiin painottuvaa ohjelmistoa, jonka suunnitteluun opiskelijat voivat osallistua. Osallistujille ei ole pääsykoetta. Tavoitteena on laulaa ja soittaa kehittäen omia vahvuuksia ja kokeilla erilaisia rooleja orkesterissa. Harjoitusten lisäksi opintoihin kuuluu mahdollisuuksien mukaan esiintymisiä koulun tilaisuuksissa sekä omissa konserteissa. Opintojen laajuus merkitään säännöllisen osallistumisen mukaan 2–10 op. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Kitaran- ja ukulelensoiton alkeet, 2 op (MU8)

Oppiaineet

- Musiikin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Musiikki

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojen tavoitteena on oppia säestämään kappaleita sointumerkeistä sekä soittamaan helpohkoja melodioita tabulatuureista. Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa soitettavaan ohjelmistoon. Ryhmään voidaan ottaa enintään 25 opiskelijaa. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Yhtyemusisointi, 2 op (MU9)

Oppiaineet

- Musiikin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Musiikki

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opinnot on tarkoitettu soittajille ja laulajille, joita kiinnostaa yhteismusisointi. Opiskelijat jakautuvat bändeihin, jotka harjoittelevat kukin omaa ohjelmistoaan. Kokoonpanoilla on mahdollisuus esiintyä koulun tilaisuuksissa. Moduulin suorittaminen edellyttää myös itsenäistä työskentelyä. Moduuli arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Oppiaineet

- Lukio-opintoihin orientoivat opinnot
- Opinto-ohjaus

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija oppii lukiossa tarvittavia tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Sisältö: Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - opiskelutaidot - oman opiskelun suunnittelu

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Opinto-ohjaus

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Lukiolainen työelämässä, 2 op (OP6)

Oppiaineet

- Opinto-ohjaus, valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Opinto-ohjaus

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää omaa tietoisuutta työelämästä ja oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan työelämän näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija kerryttää itselleen työkokemusta. Opintojaksolla harjoitellaan työnhakuun liittyvää prosessia ja opetellaan tunnistamaan kirjallisten tehtävien avulla omia vahvuuksia ja kiinnostuksia. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii ajan hallintataitoja ja yhdistämään lukio-opinnot ja työssäkäynnin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö Opintojaksoon kuuluu erilaisia kirjallisia tehtäviä, joiden valintaan opiskelijalla on mahdollisuus itse vaikuttaa. Lukiolainen työelämässä -opintojakson suorittaminen edellyttää vähintään 40 tunnin työskentelyä opiskelijan itse hankkimassa työpaikassa joko lukuvuoden tai kesäloman aikana, opintojaksoon liittyvien kirjallisten tehtävien palauttamista ja muita mahdollisia alussa sovittuja sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää opintojakson alussa sovittujen sisältöjen hyväksyttyä suoritusta ja vähintään 40 tunnin työssäkäyntiä. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä. Opintojakso soveltuu jokaiselle vuositasolle. Opintojakson voi suorittaa vain kerran lukioaikana.

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Oppiaineet

- Hyvinvointiosaaminen 1 - 2

- Psykologia

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on - tarkastella opiskelijan omaa opiskelua, hyvinvointia ja identiteettiä - tunnistaa ja kehittää vahvuuksia

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi syvennetään käytännössä - opiskelutaitoja - itsetuntemusta - stressin hallintaa - sinnikkyyden kehittämistä

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Oppiaineet

- Psykologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Psykologia

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite, on että opiskelija syventää psykologista osaamistaan ja oppii soveltamaan psykologian tietoja omasta ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*

- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - luonnontieteellinen, yhteiskuntatieteellinen ja käyttäytymistieteellinen näkökulma ihmisen toimintaan - valmiuksia tarkastella omaan kehitykseen, psyykkiseen hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen liittyviä tekijöitä

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Oppiaineet

- Psykologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Psykologia

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite, on että opiskelija syventää psykologista osaamistaan ja oppii soveltamaan psykologian tietoja omasta ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - luonnontieteellinen, yhteiskuntatieteellinen ja käyttäytymistieteellinen näkökulma ihmisen toimintaan - valmiuksia tarkastella omaan kehitykseen, psyykkiseen hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen liittyviä tekijöitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan kaikissa psykologian oppiaineen moduuleissa. Erityisesti painottuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 8 op.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Oppiaineet

- Psykologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Psykologia

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite, on että opiskelija syventää psykologista osaamistaan ja oppii soveltamaan psykologian tietoja omasta ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - luonnontieteellinen, yhteiskuntatieteellinen ja käyttäytymistieteellinen näkökulma ihmisen toimintaan - valmiuksia tarkastella omaan kehitykseen, psyykkiseen hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen liittyviä tekijöitä

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Oppiaineet

- Psykologian valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Psykologia

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*

- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite, on että opiskelija syventää psykologista osaamistaan ja oppii soveltamaan psykologian tietoja omasta ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - luonnontieteellinen, yhteiskuntatieteellinen ja käyttäytymistieteellinen näkökulma ihmisen toimintaan - valmiuksia tarkastella omaan kehitykseen, psyykkiseen hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen liittyviä tekijöitä

Sosiaali- ja mediapsykologia, 2 op (PS6)

Oppiaineet

- Psykologian soveltavat ja kertaavat opinnot
- Psykologia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää tietojaan sosiaalipsykologiasta ja tutustuu mediapsykologiaan.Teemoja ovat mm. median psykologiset vaikutuskeinot, mainonta, asenteet, sosiaalinen havaitseminen mm. ensivaikutelma, stereotypiat, attribuutiot ja mediariippuvuus.

Keskeiset sisällöt

Psykologia työelämässä, 2 op (PS8)

Oppiaineet

- Psykologian soveltavat ja kertaavat opinnot
- Psykologia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin psykologian sovellusaloihin (esim. urheilu, hypnoosi, aivotutkimus, ammatinvalinta, vankila, psykoterapia, psykiatrinen sairaala). Painotus toiminnallisessa ja tutkivassa oppimisessa (mm. vierailut ja vierailijat).

Keskeiset sisällöt

Psykologian abivalmennus, 2 op (PSabi)

Oppiaineet

- Psykologian soveltavat ja kertaavat opinnot
- Psykologia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Psykologian kurssien keskeisten teemojen kertausta ja yo-kirjoituksiin valmistautumista. Syvennytään myös psykologisen tutkimuksen perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7)

Oppiaineet

- Ranska, A-oppimäärä
- A-ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8)

Oppiaineet

- Ranska, A-oppimäärä
- A-ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista. Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja ympäristöosaamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja ympäristöosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Ranskan abivalmennus, 2 op (RAAabi)

Oppiaineet

- Ranska, A-oppimäärä
- Vieraat kielet, valinnaiset koulukohtaiset opinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää saksan/ranskan/venäjän kielen osaamista ja valmistautua yo-kirjoituksiin. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: sanaston ja rakenteiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Oppiaineet

- Ranska, B2-oppimäärä
- B2-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Oppiaineet

- Ranska, B2-oppimäärä
- B2-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Oppiaineet

- Ranska, B2-oppimäärä
- B2-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista ja globaali- ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Oppiaineet

- Ranska, B2-oppimäärä
- B2-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*

- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Oppiaineet

- Ranska, B2-oppimäärä
- B2-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Peustason jatko 2, 2 op (RAB28)

Oppiaineet

- Ranska, B2-oppimäärä
- B2-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa kielitaidon kehittämistaitojaan sekä tekstin tulkinta- ja tuottamistapoja.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Oppiaineet

- Ranska, B3-oppimäärä
- B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Oppiaineet

- Ranska, B3-oppimäärä
- B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Oppiaineet

- Ranska, B3-oppimäärä
- B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 1, 6 op (RAB34)

Oppiaineet

- Ranska, B3-oppimäärä
- B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen
- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen
- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista ja globaali- ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Oppiaineet

- Ranska, B3-oppimäärä
- B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Oppiaineet

- Ranska, B3-oppimäärä
- B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Oppiaineet

- Ranska, B3-oppimäärä
- B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - jatko-opinto- ja työelämätaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Oppiaineet

- Ranska, B3-oppimäärä
- B3-Ranskan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - jatko-opinto- ja työelämätaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

B2/B3-Ranskan abivalmennus, 2 op (RABabi)

Oppiaineet

- Ranska, B2-oppimäärä
- Ranska, B3-oppimäärä
- Vieraat kielet, valinnaiset koulukohtaiset opinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää saksan/ranskan/venäjän kielen osaamista ja valmistautua yo-kirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: sanaston ja rakenteiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1)

Oppiaineet

- Lukio-opintoihin orientoivat opinnot
- Ruotsi, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*

- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija oppii lukiossa tarvittavia tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta*
- *tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Sisältö: Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - opiskelutaidot - oman opiskelun suunnittelu

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 1
- Ruotsi, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa*
- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- *pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit eri medioissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - rakentava vuorovaikutus - omat viestintätaidot - ryhmäviestintätaidot

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 1
- Ruotsi, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia ilmiöitä sekä eri kulttuurien merkityksiä ja arvoja.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuuri-ilmiöt - ympäristön ja ihmiskunnan muutokset - medialukutaito - ajankohtaiset aiheet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Ruotsi, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- *pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta*
- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 2
- Ruotsi, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja lähdekriittisyyttään sekä rohkaistuu käyttämään osaamistaan luovasti.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - lähdekriittisyys - digitaalinen toimintaympäristö

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Ruotsi, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja ja osaa soveltaa tietojaan myös käytännössä.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Oppiaineet

- A-ruotsin valinnaiset valtakunnnalliset opinnot
- Ruotsi, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: rakentava viestintä lähdekriittisyys ja monilukutaito yhteiskunnalliset aiheet (esim. kestävä kehitys)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Oppiaineet

- A-ruotsin valinnaiset valtakunnnalliset opinnot
- Ruotsi, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa*
- *dialogisuus*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: rakentava viestintä lähdekriittisyys ja monilukutaito yhteiskunnalliset aiheet (esim. kestävä kehitys)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa painotetaan laaja-alaisen osaamisen osa-alueista erityisesti vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 4 op.

Abivalmennus, 2 op (RUAabi)

Oppiaineet

- A-ruotsin abiopinnot
- Ruotsi, A-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tarjoaa haasteita ruotsia hyvin osaaville. Valmentaa myös A-ruotsin yo-kokeeseen. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUAk)

Oppiaineet

- A-ruotsin abiopinnot
- Ruotsi, A-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kolmannen vuosikurssin opiskelijoille tarkoitettu moduuli perustuu kunkin oman kirjoitustaidon lisäämiseen. Tavoitteena on tulla varmemmaksi kirjoittajaksi. Opinnot toteutetaan suurimmaksi osaksi työjärjestyksen ulkopuolella, mutta joitakin yhteisiä tapaamisia pidetään. Opiskelijat kirjoittavat erilaisia tekstejä (esim. kirjeitä, mielipidekirjoituksia ja työhakemuksia) ja opettaja arvioi ne sekä antaa niistä henkilökohtaista palautetta. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen 1 op, 1 op (RUB11)

Oppiaineet

- Lukio-opintoihin orientoivat opinnot
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija oppii lukiossa tarvittavia tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Paikallinen lisäys

- Sisältö: Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - opiskelutaidot - oman opiskelun suunnittelu

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 1
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - rakentava vuorovaikutus - omat viestintätaidot - ryhmäviestintätaidot

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 1
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia ilmiöitä sekä eri kulttuurien merkityksiä ja arvoja.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuuri-ilmiöt - ympäristön ja ihmiskunnan muutokset - medialukutaito - ajankohtaiset aiheet

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Opiskelu ja työelämä, 2 op (RUB15)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2b
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: yhteiskunnallisen elämän perusasioiden soveltaminen omassa elämässä ja lähipiirissä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Oppiaineet

- B1-ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: rakentava viestintä lähdekriittisyys ja monilukutaito yhteiskunnalliset aiheet (esim. kestävä kehitys)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Oppiaineet

- B1-ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: rakentava viestintä lähdekriittisyys ja monilukutaito yhteiskunnalliset aiheet (esim. kestävä kehity

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa painotetaan laaja-alaisen osaamisen osa-alueista erityisesti vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson saa suorittaa haluamallaan laajuudella sisältäen kuitenkin opintojakson opintoja vähintään 2 op. ja enintään 4 op.

Perustason alkeet 1, 2 op (RUB31)

Oppiaineet

- Ruotsi, B3-oppimäärä
- B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: (alkeistason) suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet monilukutaito tutustuen eri tekstilajeihin nuoren elämään luontevasti liittyvät aiheet (mm. kulttuuri, media, tulevaisuuden suunnitelmat)

Perustason alkeet 2, 2 op (RUB32)

Oppiaineet

- Ruotsi, B3-oppimäärä
- B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: (alkeistason) suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet monilukutaito tutustuen eri tekstilajeihin nuoren elämään luontevasti liittyvät aiheet (mm. kulttuuri, media, tulevaisuuden suunnitelmat)

Perustason alkeet 3, 2 op (RUB33)

Oppiaineet

- Ruotsi, B3-oppimäärä
- B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: (alkeistason) suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet monilukutaito tutustuen eri tekstilajeihin nuoren elämään luontevasti liittyvät aiheet (mm. kulttuuri, media, tulevaisuuden suunnitelmat)

Perustaso 1, 2 op (RUB34)

Oppiaineet

- Ruotsi, B3-oppimäärä
- B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: (alkeistason) suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet monilukutaito tutustuen eri tekstilajeihin nuoren elämään luontevasti liittyvät aiheet (mm. kulttuuri, media, tulevaisuuden suunnitelmat)

Perustaso 2, 2 op (RUB35)

Oppiaineet

- Ruotsi, B3-oppimäärä
- B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: (alkeistason) suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet monilukutaito tutustuen eri tekstilajeihin nuoren elämään luontevasti liittyvät aiheet (mm. kulttuuri, media, tulevaisuuden suunnitelmat)

Perustaso 4, 2 op (RUB37)

Oppiaineet

- Ruotsi, B3-oppimäärä
- B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: (alkeistason) suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet monilukutaito tutustuen eri tekstilajeihin nuoren elämään luontevasti liittyvät aiheet (mm. kulttuuri, media, tulevaisuuden suunnitelmat)

Perustaso 5, 2 op (RUB38)

Oppiaineet

- Ruotsi, B3-oppimäärä
- B3-Ruotsin valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: (alkeistason) suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet monilukutaito tutustuen eri tekstilajeihin nuoren elämään luontevasti liittyvät aiheet (mm. kulttuuri, media, tulevaisuuden suunnitelmat)

Abivalmennus, 2 op (RUBabi)

Oppiaineet

- B1-ruotsin abiopinnot
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tarjoaa haasteita ruotsia hyvin osaaville. Valmentaa myös B-ruotsin yo-kokeeseen. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Opi kirjoittamaan paremmin!, 2 op (RUBk)

Oppiaineet

- B1-ruotsin abiopinnot
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kolmannen vuosikurssin opiskelijoille tarkoitettu moduuli perustuu kunkin oman kirjoitustaidon lisäämiseen. Tavoitteena on tulla varmemmaksi kirjoittajaksi. Opinnot toteutetaan suurimmaksi osaksi työjärjestyksen ulkopuolella, mutta joitakin yhteisiä tapaamisia pidetään. Opiskelijat kirjoittavat erilaisia tekstejä (esim. kirjeitä, mielipidekirjoituksia ja työhakemuksia) ja opettaja arvioi ne sekä antaa niistä henkilökohtaista palautetta. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kielen paja, 2 op (RUBp)

Oppiaineet

- Tukea ruotsin opiskeluun
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oletko joskus saanut nelosen tai vitosen ruotsin kielestä? Haluatko apua läksyjen tekemiseen tai ruotsin kertaamiseen? Tule pajaan nostamaan arvosanojasi ja / tai täydentämään ruotsin kielen taitojasi. Pajaan voi osallistua oman tarpeen mukaan, mutta suoritusmerkinnän saa vain säännöllisellä osallistumisella. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Pajan opinnoissa korostuu vuorovaikutusosaaminen kielitaidon kehittyessä.

Ruotsin tukikurssi, 2 op (RUBt)

Oppiaineet

- Tukea ruotsin opiskeluun
- Ruotsi, B1-oppimäärä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tuntuuko siltä, että ruotsin opiskelua pitää tehostaa heti lukion alussa? Tässä moduulissa kerrataan keskeisiä rakenteita ja vahvistetaan ilmaisuvarmuutta. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Oppiaineet

- Suomi toisena kielenä valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa monipuolistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan ja kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Jakso mahdollistaa lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustumisen ja sen hyödyntämisen oman ajattelun laajentamisessa.Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän yo-kokeeseen sekä PUHVI-kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*
- *omaäänisten tekstien tuottaminen*
- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*
- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan ryhmän ja oppilaitoksen moninaisuutta hyödyntäen ja pääkaupunkiseudun kulttuurisesti ja sosiaalisesti rikkaassa ympäristössä. Hyödynnetään yhteiskirjoittamista ja mahdollisuuksien mukaan vaihtuvia oppimistiloja Tauottaminen ja TVT: Opiskelija syventää taitojaan käyttää sopivia alustoja ja työkaluja kirjoittamiseen, tekstin suunnitteluun, jakamiseen, yhteiskirjoittamiseen ja palautteen antamiseen sekä vastaanottamiseen. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan vaihtuvissa pienryhmäkokoonpanoissa ja erilaisia tilaratkaisuja hyödyntäen. Opintojakson aikana on luontevaa hyödyntää monipuolisesti oppilaitoksen esitystekniikkaa ja tiloja, kuten neuvotteluhuoneita, auditoriota ja liikuntasalia. Keholliset harjoitukset tukevat vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Monipuoliset luku- ja kirjoitustaidon harjoitukset mahdollistavat monipuolisen liikkumisen oppilaitoksen sisällä ja koko pääkaupunkiseudulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää ja laajentaa vuorovaikutustaitojaan kohti jatko-opintojen ja työelämän tarpeita. Hän kehittää kulttuurista osaamistaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan monipuolisissa viestintätilanteissa. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa omat vuorovaikutustaitonsa osallistumalla myös Puheviestintätaitojen päättökokeeseen. Opintojakso tukee opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoittamisen avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa. Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisessä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa. Opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla

kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opintojakso tukee olennaista elämänhallinnan taitoa: tekstitaitoa.Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaito vahvistuu tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta. Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi valita opintojaksosta haluamansa moduulit.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Oppiaineet

- Suomi toisena kielenä valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa monipuolistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan ja kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Jakso mahdollistaa lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustumisen ja sen hyödyntämisen oman ajattelun laajentamisessa.Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän yo-kokeeseen sekä PUHVI-kokeeseen. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Kielenhuolto (S2), 2 op (S216)

Oppiaineet

- Kielitieto
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Substantiivitautiin, pilkunpuutteeseen, kinkittelyyn ja muihin tarpeellisiin kielenhuollon osa-alueisiin saa tehokasta ja täsmällistä opastusta. Kielenhuollossa kerrataan ja syvennetään asiakirjoittamisen sääntöjä – turhia pingottamatta. Suoritusmerkintä

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 1
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - rakentava vuorovaikutus - omat viestintätaidot - ryhmäviestintätaidot

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 1
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*

- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - rakentava vuorovaikutus - omat viestintätaidot - ryhmäviestintätaidot

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 2
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitoja ja kehittyy esiintyjänä. Hän rohkaistuu ilmaisemaan itseään sekä kirjallisesti että vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kirjoitusprosessin vaiheet - puheenvuoron rakentaminen - kirjoitettujen, puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analyysi.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 2
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitoja ja kehittyy esiintyjänä. Hän rohkaistuu ilmaisemaan itseään sekä kirjallisesti että vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kirjoitusprosessin vaiheet - puheenvuoron rakentaminen - kirjoitettujen, puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analyysi.

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*
- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta*
- *eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Oppiaineet

- Suomi toisena kielenä valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa monipuolistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan ja kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Jakso mahdollistaa lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustumisen ja sen hyödyntämisen oman ajattelun laajentamisessa.Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän yo-kokeeseen sekä PUHVI-kokeeseen. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

S2-paja, 2 op (S2p)

Oppiaineet

- Kielitieto
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Paja kokoontuu säännöllisesti lukuvuoden ajan. Opiskelija voi tulla täydentämään puuttuvia suorituksia, kertaamaan tarpeen mukaan tai saamaan tukiopetusta. Suorituksen saa säännöllisestä osallistumisesta. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7)

Oppiaineet

- Saksa, A-oppimäärä
- A-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8)

Oppiaineet

- Saksa, A-oppimäärä
- A-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja ympäristöosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Saksan abivalmennus, 2 op (SAAabi)

Oppiaineet

- Saksa, A-oppimäärä
- Vieraat kielet, valinnaiset koulukohtaiset opinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää saksan/ranskan/venäjän kielen osaamista ja valmistautua yo-kirjoituksiin. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: sanaston ja rakenteiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot,

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot,

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista ja globaali- ja kulttuuriosaamist

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot,

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot,

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot,

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot,

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustason jatko 1, 2 op (SAB27)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot,

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa kielitaidon kehittämistaitojaan sekä tekstin tulkinta- ja tuottamistapoja.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB28)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- B2-saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot,

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa kielitaidon kehittämistaitojaan sekä tekstin tulkinta- ja tuottamistapoja.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Oppiaineet

- Saksa, B3-oppimäärä
- B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Oppiaineet

- Saksa, B3-oppimäärä
- B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Oppiaineet

- Saksa, B3-oppimäärä
- B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Oppiaineet

- Saksa, B3-oppimäärä
- B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista ja globaali- ja kulttuuriosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Oppiaineet

- Saksa, B3-oppimäärä
- B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Oppiaineet

- Saksa, B3-oppimäärä
- B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Oppiaineet

- Saksa, B3-oppimäärä
- B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - jatko-opinto- ja työelämätaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Oppiaineet

- Saksa, B3-oppimäärä
- B3-Saksan valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - jatko-opinto- ja työelämätaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksii

B2/B3-Saksan abivalmennus, 2 op (SABabi)

Oppiaineet

- Saksa, B2-oppimäärä
- Saksa, B3-oppimäärä
- Vieraat kielet, valinnaiset koulukohtaiset opinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää saksan kielen osaamista ja valmistautua yo-kirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: sanaston ja rakenteiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista.

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Oppiaineet

- Hyvinvointiosaaminen 1 - 2
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on - tarkastella opiskelijan omaa opiskelua, hyvinvointia ja identiteettiä - tunnistaa ja kehittää vahvuuksia

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*

- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi syvennetään käytännössä - opiskelutaitoja - itsetuntemusta - stressin hallintaa - sinnikkyyden kehittämistä

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Oppiaineet

- Terveystiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija syventää terveysosaamistaan monipuolisesti eri sisällöissä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - terveys omassa elämässä - ympäristön ja terveyden väliset yhteydet - terveys yhteiskunnassa

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Oppiaineet

- Terveystiedon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite: Opiskelija syventää terveysosaamistaan monipuolisesti eri sisällöissä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - terveys omassa elämässä - ympäristön ja terveyden väliset yhteydet - terveys yhteiskunnassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen - painotetaan erityisesti hyvinvointiosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tietotekniikan käyttötaito, 1 op (TVT1)

Oppiaineet

- Lukio-opintoihin orientoivat opinnot
- Tieto- ja viestintätekniikka

Opintojakson paikalliset opintojaksot

- Tietotekniikan käyttötaito 1, 1 op (TVT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija oppii lukiossa tarvittavia tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä arvioimaan omaa osaamistaan suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin.

Tietotekniikan käyttötaito 1

- Opintojakso sisältyy lukio-opintoihin orientoivaan opintojaksoon. TVT1 opinnoissa opiskelija harjoittelee lukio-opiskelussa tarvittavien tvt-työkalujen käyttöä. Opiskelija tutustuu sähköisen yo-koejärjestelmän ohjelmistojen käyttöön. TVT1 suoritetaan osana lukio-opintoihin orientoivaa opintojaksoa heti lukion alussa ja sen suorittamista suositellaan kaikille lukio-opintonsa aloittaville opiskelijoille. Keskeiset sisällöt: Tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmien käytön alkeet, kokeiden suorittaminen abittijärjestelmässä. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti hyvinvointiosaamista ja vuorovaikutusosaamista. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö: Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - opiskelutaidot - oman opiskelun suunnittelu

Tietotekniikan käyttötaito 1

Opintojakson arviointi

Tietotekniikan käyttötaito 1

Arviointi: suoritusmerkintä.

Office-ohjelmien perusteet, 2 op (TVT2)

Oppiaineet

- Tieto- ja viestintätekniikka
- Toimisto-ohjelmien peruskäyttötaidot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- TVT2-opinnoissa opiskelija syventää tvt-osaamistaan tekstinkäsittelyssä ja taulukkolaskennassa. Keskeiset sisällöt: tekstin- ja taulukkolaskentaohjelmiston käyttötaidot. Googlen driven peruspalvelujen käyttöön tutustuminen. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti yhteiskunnallista osaamista. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä.

Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (TVT3)

Oppiaineet

- Tieto- ja viestintätekniikka
- Toimisto-ohjelmien peruskäyttötaidot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija muodostaa yleiskuvan digitaalisesta kuvankäsittelystä ja tutustuu kuvankäsittelyssä käytettyihin työkaluihin. Opiskelija harjoittelee mm. tasojen ja maskien hyödyntämistä kuvan muokkaamisessa. Opiskelija tutustuu myös valokuvaukseen. Keskeiset sisällöt: digitaalinen kuvankäsittely, tasot, maskit ja kuvan muokkaaminen. Laaja-alaisena osaamisalueina korostuvat monitieteisyys ja luova osaaminen. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä tai haluttaessa arvosana.

Tietokoneen toiminnan ja tietoliikenteen perusteet, 2 op (TVT4)

Oppiaineet

- Tieto- ja viestintätekniikka
- Tietokoneiden ja internetin toiminnan perusteet

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tietokoneiden toiminnan perusteisiin ja siihen mistä osista tietokone koostuu. Tutustutaan myös tietoliikenneverkkojen käsitteistöön ja perustoimintaperiaatteisiin. Keskeiset sisällöt: Tietokoneen osiin ja niiden toimintaan tutustuminen. Tietoliikenteen peruskäsitteistön hallinta ja internetin toiminnan perusperiaatteet. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti yhteiskunnallista osaamista. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Myös arvosana on mahdollinen, mikäli opiskelija pyytää arvosanan.

Verkkosivut, 2 op (TVT5)

Oppiaineet

- Tieto- ja viestintätekniikka
- Tietokoneiden ja internetin toiminnan perusteet

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan kotisivujen tekemiseen HTML-koodilla sekä tutustutaan CSS-tyyleihin ja javascriptiin keinona tuoda dynaamisuutta sivuille. Keskeiset sisällöt: HTML-kielen perustagit ja niiden toiminta. CSS-tiedostojen käyttäminen ja javascript-komentojen käyttö dynaamisen sisällön aikaansaamiseksi. Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti yhteiskunnallista osaamista. Arviointi: suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 1
- Evankelisluterilainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on, että opiskelija oppii yhteiskunnan keskeiset toimintatavat ja osallistumismahdollisuudet sekä kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*

- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: demokratiakasvatus, tasa-arvoinen yhteiskunta, ihmisoikeudet, turvallisuus ja monikulttuurisuus.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Evankelisluterilainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*

- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Oppiaineet

- Evankelisluterialisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Evankelisluterilainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Oppiaineet

- Evankelisluterialisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Evankelisluterilainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan kaikissa uskonnon moduleissa. Erityisesti painottuu globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Oppiaineet

- Evankelisluterialisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Evankelisluterilainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Oppiaineet

- Evankelisluterialisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Evankelisluterilainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonnon abivalmennus, 2 op (UEabi)

Oppiaineet

- Uskonnon abiopinnot
- Evankelisluterilainen uskonto

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on kertaus ja valmistautuminen uskonnon yo-kirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskirjoitusten sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 1
- Islamin uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on, että opiskelija oppii yhteiskunnan keskeiset toimintatavat ja osallistumismahdollisuudet sekä kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta*
- *pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: demokratiakasvatus, tasa-arvoinen yhteiskunta, ihmisoikeudet, turvallisuus ja monikulttuurisuus.

Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Islamin uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen islam

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa*
- *tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen islam

- *islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus*
- *poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet*
- *islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*

- *islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa*
- *suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa*
- *uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa*
- *ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3)

Oppiaineet

- Islamin uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Islamin uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *ymmärtää islamin suhdetta hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *islamin suhde hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen ennen ja nyt*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4)

Oppiaineet

- Islamin uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Islamin uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa tunnistaa ja analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, erityisesti muslimeihin*
- *hahmottaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden merkitystä suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinuskoa yhteiskunnan muokkaajana Suomessa ennen ja nyt sekä niiden vaikutusta islamiin Suomessa*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa; uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina; uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *muslimien historia ja nykypäivä Suomessa sekä uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5)

Oppiaineet

- Islamin uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Islamin uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten taiteen kautta ilmaistaan islamilaista ajattelua ja uskonnon oppeja*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *islamilainen taide ja islamin keskeisten piirteiden ja oppien ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri islamin erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *taide muslimivähemmistön ilmaisukeinona*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus eri taiteen aloilla*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 1
- Juutalainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on, että opiskelija oppii yhteiskunnan keskeiset toimintatavat ja osallistumismahdollisuudet sekä kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *kristinuskon ja islamin sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: demokratiakasvatus, tasa-arvoinen yhteiskunta, ihmisoikeudet, turvallisuus ja monikulttuurisuus.

Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Juutalainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen juutalaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää juutalaisuuteen liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee juutalaisuuden keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy juutalaisuuden erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia juutalaisuuteen liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen juutalaisuus

- *juutalaisuuden asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Suomessa, Israelissa ja eri puolilla maailmaa*
- *juutalaisuuden ja erityisesti modernin ortodoksijuutalaisuuden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *juutalaisuuden erilaiset suuntaukset*
- *juutalaisuuteen nojaavien ei-juutalaisten uskontojen, kuten messiaanisen juutalaisuuden ja ei-juutalaisten kabbalististen liikkeiden pääpiirteet*
- *juutalaisuuden eri suuntausten välinen yhteistyö sekä uskontodialogi*
- *juutalaisuus ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia juutalaisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3)

Oppiaineet

- Juutalaisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Juutalainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4)

Oppiaineet

- Juutalaisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Juutalainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä niiden yhtäläisyyksiä ja eroja verrattuna juutalaisuuteen*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin ja osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina sekä edellä mainittujen vaikutus Suomen juutalaisuuteen*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5)

Oppiaineet

- Juutalaisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Juutalainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti juutalaisuuden, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Tanachin kertomusten ja juutalaisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys., 2 op (UJ6)

Oppiaineet

- Juutalaisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Juutalainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UJ6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 1
- Katolinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen ja erityisesti katolisen kirkon sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa toimintaympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on, että opiskelija oppii yhteiskunnan keskeiset toimintatavat ja osallistumismahdollisuudet sekä kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä, katolisen kulttuurin määrittely*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa, uskonnonvapaus ihmisoikeutena sekä uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

- *uskonnon ja tieteen suhde, erityisesti katolisesta näkökulmasta*
- *kristinuskon synty, keskeiset opit, etiikka, uskonnon harjoittaminen ja sisäinen monimuotoisuus katolisen tutkimuksen valossa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi ja elämäntapa sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *katolisen kirkon suhteet juutalaisuuteen ja islamiin*
- *pyhien kirjoitusten synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa, katolinen Raamattu*
- *historiallisia ja ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: demokratiakasvatus, tasa-arvoinen yhteiskunta, ihmisoikeudet, turvallisuus ja monikulttuurisuus.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Katolinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kristinuskon merkitystä katolisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy katolilaisuuden erilaisiin ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa ja osaa hahmottaa niiden suhteen katolisen kirkon viralliseen oppiin*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää mediasisältöä ja keskustelua.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *katolisen kristillisyyden synty ja kehitys, kirkon erityispiirteet, suhde Raamattuun, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset historiassa*
- *ortodoksisen ja protestanttisen kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *katolisten sääntökuntien merkitys kirkossa ja yhteiskunnassa*
- *uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa*
- *kirkon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa globaalisti*
- *ekumenia ja uskontojen välinen dialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon ja katolisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3)

Oppiaineet

- Katolisen uskonnon valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Katolinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää, niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä suhdetta katoliseen kirkkoon*
- *tuntee Aasiassa esiintyvien uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen keskeisiä piirteitä ja levinneisyyttä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *katolisen kirkon suhtautuminen muihin uskontoihin*
- *Intian uskonnot ja niiden vaikutus kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *Kiinan uskontojen ja katsomusten vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan*
- *shintolaisuus ja muut Japanin uskonnot*
- *Intian, Kiinan ja Japanin uskontojen vaikutus länsimaissa sekä uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*
- *luonnonuskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *katolinen kirkko ja uskontojen välinen dialogi*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4)

Oppiaineet

- Katolisen uskonnon valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Katolinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollisuutta ja tunnistaa sen vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tutustuu kristilliseen historiaan katolisesta Ruotsin vallan ajasta nykypäivään ja perehtyy katolisen kirkon vaiheisiin suhteessa muihin uskonnollisiin suuntauksiin Suomessa*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa*
- *perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset ja skandinaaviset uskonnot suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *katolisuus suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristilliset suuntaukset Suomessa*
- *katolisia yhteisöjä Suomessa ja niiden suhde yhteiskuntaan*
- *muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa katolisen kirkon näkökulmasta*
- *uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa, katolinen perhekäsitys*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UK5)

Oppiaineet

- Katolisen uskonnon valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Katolinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskontojen ja taiteen suhdetta yleisesti*
- *ymmärtää uskonnollisen taiteen sekä luovan ilmaisun merkityksen kulttuurin muodostumisessa, erityisesti katolisen kirkon vaikutuksen länsimaisen taiteen kehityksessä historiallisesti sekä nykyajassa*
- *perehtyy siihen, miten taiteiden avulla voidaan ilmaista uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan omassa ympäristössään.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus*
- *katolisen kirkon suhde taiteisiin*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *Raamatun kertomusten ja katolisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla: historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä kuvataiteesta, musiikista, kirjallisuudesta sekä elokuvataiteen, TV:n ja sähköisen median piiristä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6)

Oppiaineet

- Katolisen uskonnon valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Katolinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla, erityisesti katolisesta näkökulmasta*
- *ymmärtää katolisen kirkon suhteen tieteisiin historiallisesti sekä nykypäivänä*
- *tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa yleensä sekä erityisesti katolisen kirkon ja katolisten yhteisöjen tuottamaan kansainväliseen uutisointiin*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla*
- *katolisen kirkon ja tieteen suhde*
- *katolisten korkeakoulujen rooli ja vaikutus tieteeseen historiallisesti ja nykypäivänä*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä*
- *katolinen media Suomessa ja kansainvälisesti*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 1
- Ortodoksinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*

- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on, että opiskelija oppii yhteiskunnan keskeiset toimintatavat ja osallistumismahdollisuudet sekä kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: demokratiakasvatus, tasa-arvoinen yhteiskunta, ihmisoikeudet, turvallisuus ja monikulttuurisuus.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Ortodoksinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*

- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*
- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3)

Oppiaineet

- Ortodoksisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Ortodoksinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*
- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Oppiaineet

- Ortodoksisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Ortodoksinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä*
- *• tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa*
- *ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan*
- *kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa*
- *luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UO5)

Oppiaineet

- Ortodoksisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Ortodoksinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta*
- *kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja*
- *perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta*
- *tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja*

- *ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*
- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UO6)

Oppiaineet

- Ortodoksisen uskonnon valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Ortodoksinen uskonto

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan*
- *perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta*
- *perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan*
- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on uskontojen ja katsomusten laaja-alainen yleissivistys.

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma*

- *uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*
- *tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurinen lukutaito - uskontojen sisäinen moninaisuus - uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyvät ajattelu- ja vuorovaikutustaidot

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7)

Oppiaineet

- Venäjä, A-oppimäärä
- A-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VEA8)

Oppiaineet

- Venäjä, A-oppimäärä
- A-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii keskustelemaan globaaleista ympäristökysymyksistä. Lisäksi opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyistä aiheista. Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja ympäristöosaamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja ympäristöosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Venäjän abivalmennus, 2 op (VEAabi)

Oppiaineet

- Venäjä, A-oppimäärä
- Vieraat kielet, valinnaiset koulukohtaiset opinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää saksan/ranskan/venäjän kielen osaamista ja valmistautua yo-kirjoituksiin. Numeroarviointi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: sanaston ja rakenteiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä
- B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perustaso 1, 2 op (VEB22)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä
- B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Perustaso 2, 2 op (VEB23)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä
- B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 3, 2 op (VEB24)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä
- B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - arkielämän kommunikointitilanteet - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 4, 2 op (VEB25)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä
- B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perustaso 5, 2 op (VEB26)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä
- B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - jatko-opinto- ja työelämätaidot

Perustason jatko 1, 2 op (VEB27)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä
- B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa kielitaidon kehittämistaitojaan sekä tekstin tulkinta- ja tuottamistapoja.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Perustason jatko 2, 2 op (VEB28)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä

- B2-venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa kielitaidon kehittämistaitojaan sekä tekstin tulkinta- ja tuottamistapoja.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Oppiaineet

- Venäjä, B3-oppimäärä
- B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Oppiaineet

- Venäjä, B3-oppimäärä
- B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Oppiaineet

- Venäjä, B3-oppimäärä
- B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Oppiaineet

- Venäjä, B3-oppimäärä
- B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista, hyvinvointiosaamista ja globaali- ja kulttuuriosaamista.

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Oppiaineet

- Venäjä, B3-oppimäärä
- B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan sekä tutustuu kohdekulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - viestintätaidot - kulttuuriin tutustuminen

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Oppiaineet

- Venäjä, B3-oppimäärä
- B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - jatko-opinto- ja työelämätaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tässä opintojaksossa käsitellään ensisijaisesti vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Oppiaineet

- Venäjä, B3-oppimäärä
- B3-Venäjän valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - jatko-opinto- ja työelämätaidot - valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin

B2/B3-Venäjän abivalmennus, 2 op (VEBabi)

Oppiaineet

- Venäjä, B2-oppimäärä
- Vieraat kielet, valinnaiset koulukohtaiset opinnot

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää venäjän kielen osaamista ja valmistautua yo-kirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: sanaston ja rakenteiden kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: tässä opintojaksossa käsitellään ensijaisesti monitieteistä ja luovaa osaamista.

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 1
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on, että opiskelija oppii yhteiskunnan keskeiset toimintatavat ja osallistumismahdollisuudet sekä kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: demokratiakasvatus, tasa-arvoinen yhteiskunta, ihmisoikeudet, turvallisuus ja monikulttuurisuus.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Lakitieto, 2 op (YH4)

Oppiaineet

- Yhteiskuntaopin valinnaiset valtakunnalliset opinnot
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on että opiskelija saa perustiedot Suomen oikeusjärjestelmästä

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - Suomen oikeusjärjestelmä ja kansalainen juridisena toimijana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisten sisältöjen toteutuminen: yhdessä muiden yhteiskuntaopin moduulien kanssa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan 2 op kokonaisuutena.

Taloustiedon jatkokurssi, 2 op (YH7)

Oppiaineet

- Yhteiskuntaopin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Yhteiskuntaoppi

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Taloustiedon jatko-opinnoissa syvennetään taloustiedon osaamista. Pääpaino verkkopohjaisessa ja digitaalisessa opiskelussa. Arviointi suoritusmerkinnällä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Abivalmennus, 2 op (YHabi)

Oppiaineet

- Yhteiskuntaopin valinnaiset koulukohtaiset opinnot
- Yhteiskuntaoppi

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssilla kerrataan yhteiskuntaopin keskeisiä asioita ja tehdään aiheeseen liittyviä tehtäviä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Oppiaineet

- Monitieteinen ja luova osaaminen 1
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien yleisten tavoitteiden lisäksi opintojakson tavoitteena on, että opiskelijalle herää motivaatio opiskella laajemmin ja uteliaisuus yhdistellä asioita uudenlaisilla tavoilla.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson moduulien keskeisten sisältöjen lisäksi: - oppimisen säätely - jatkuva oppimistaitojen kehittäminen

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Äidinkielen ja kirjallisuuden valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelija monipuolistaa jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.Opiskelija syventää tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Jakso mahdollistaa lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustumisen ja sen hyödyntämisen oman ajattelun laajentamisessa. Opiskelija syventää monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen sekä PUHVI-kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Äidinkielen ja kirjallisuuden valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelija monipuolistaa jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.Opiskelija syventää tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Jakso mahdollistaa lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustumisen ja sen hyödyntämisen oman ajattelun laajentamisessa. Opiskelija syventää monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen sekä PUHVI-kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Lukupiiri, 2 op (ÄI13)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Äidinkieltä syventäen

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelijan lukeminen lisääntyy ja että opiskelija innostuu lukemaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukupiirissä jutellaan yhteisesti luetusta kirjasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Mukaan voi tulla ilman ennakkoilmoittautumista. Opiskelija voi osallistua yksittäisiinkin tapaamisiin. Lukupiiri kokoontuu noin kerran jaksossa.

Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI14)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Äidinkieltä syventäen

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija innostuu lukemaan kaunokirjallisutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Haluatko opintosuorituksen kaunokirjallisuutta lukemalla? Lue omaan tahtiisi 12 teosta ja perusta esimerkiksi kirjablogi, jossa esittelet lukemiasi kirjoja. Tarkemmat ohjeet opettajilta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Äidinkieltä syventäen

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Kielenhuolto, 2 op (ÄI16)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Äidinkieltä syventäen

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Substantiivitautiin, pilkunpuutteeseen, kinkittelyyn ja muihin tarpeellisiin kielenhuollon osa-alueisiin saa tehokasta ja täsmällistä opastusta. Kielenhuollossa kerrataan ja syvennetään asiakirjoittamisen sääntöjä – turhia pingottamatta. Suoritusmerkintä

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 1
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - rakentava vuorovaikutus - omat viestintätaidot - ryhmäviestintätaidot

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 1
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - rakentava vuorovaikutus - omat viestintätaidot - ryhmäviestintätaidot

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Oppiaineet

- Yhteiskunnallinen osaaminen 2a
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhteiskunnallisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - yhteiskunnalliset peruskäsitteet ja osa-alueet

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 2
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitoja ja kehittyy esiintyjänä. Hän rohkaistuu ilmaisemaan itseään sekä kirjallisesti että vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kirjoitusprosessin vaiheet - puheenvuoron rakentaminen - kirjoitettujen, puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analyysi.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Oppiaineet

- Vuorovaikutusosaaminen 2
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*

- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitoja ja kehittyy esiintyjänä. Hän rohkaistuu ilmaisemaan itseään sekä kirjallisesti että vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: - kirjoitusprosessin vaiheet - puheenvuoron rakentaminen - kirjoitettujen, puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analyysi.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Oppiaineet

- Globaali- ja kulttuuriosaaminen 2
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan valmiuksia ymmärtää, analysoida ja tulkita maailmanlaajuisia kulttuuri-ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*

- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö - kulttuurin analysoiminen eri näkökulmista - kulttuurin monitulkintaisuus

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Äidinkielen ja kirjallisuuden valinnaiset valtakunnalliset opinnot

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelija monipuolistaa jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa.Opiskelija syventää tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Jakso mahdollistaa lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustumisen ja sen hyödyntämisen oman ajattelun laajentamisessa. Opiskelija syventää monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen sekä PUHVI-kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan ryhmän ja oppilaitoksen moninaisuutta hyödyntäen ja pääkaupunkiseudun kulttuurisesti ja sosiaalisesti rikkaassa ympäristössä. Hyödynnetään yhteiskirjoittamista ja mahdollisuuksien mukaan vaihtuvia oppimistiloja Tauottaminen ja TVT: Opiskelija syventää taitojaan käyttää sopivia alustoja ja työkaluja kirjoittamiseen, tekstin suunnitteluun, jakamiseen, yhteiskirjoittamiseen ja palautteen antamiseen sekä vastaanottamiseen. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan vaihtuvissa pienryhmäkokoonpanoissa ja erilaisia tilaratkaisuja hyödyntäen. Opintojakson aikana on luontevaa hyödyntää monipuolisesti oppilaitoksen esitystekniikkaa ja tiloja, kuten neuvotteluhuoneita, auditoriota ja liikuntasalia. Keholliset harjoitukset tukevat vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Monipuoliset luku- ja kirjoitustaidon harjoitukset mahdollistavat monipuolisen liikkumisen oppilaitoksen sisällä ja koko pääkaupunkiseudulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää ja laajentaa vuorovaikutustaitojaan kohti jatko-opintojen ja työelämän tarpeita. Hän kehittää kulttuurista osaamistaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan monipuolisissa viestintätilanteissa. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa omat vuorovaikutustaitonsa osallistumalla myös Puheviestintätaitojen päättökokeeseen. Opintojakso tukee opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoittamisen avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa. Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisessä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa. Opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opintojakso tukee olennaista elämänhallinnan taitoa: tekstitaitoa.Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaito vahvistuu tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta. Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet muodostuvat opintojakson moduulien perusteella. Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan kunkin moduulin alussa. Moduulin arviointiin voivat

vaikuttaa muun muassa moduulin aikainen työskentely ja suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Opiskelijan laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Äidinkielen paja, 2 op (ÄIp)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Tukea äidinkielen opiskeluun

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Paja kokoontuu säännöllisesti lukuvuoden ajan. Opiskelija voi tulla täydentämään puuttuvia suorituksia, kertaamaan tarpeen mukaan tai saamaan tukiopetusta. Suorituksen saa säännöllisestä osallistumisesta. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

8. Liitteet

Martinlaakson lukion opetussuunnitelmaan kuuluvat liitteet ovat Valtionevoston asetus lukiokoulutuksesta, kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko sekä lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan osaamisen arviointi. Näiden liitteiden kuvaukset noudattavat Vantaan kaupungin sekä opetussuunnitelman perusteiden linjauksia.

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

Martinlaakson lukio noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin vähäisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien pääsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 **Kehittyvä peruskielitaito**	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 **Toimiva peruskielitaito**	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin ilmauksissa.*
B1.2 ***Sujuva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteellista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ratkaisuehdotuksia. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

Martinlaakson lukio noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

Martinlaakson lukio noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*

- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio

tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Martinlaakson lukio noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

Martinlaakson lukio noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Martinlaakson lukio noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

Martinlaakson lukio noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä

ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*

- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Martinlaakson lukio noudattaa valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia linjauksia.

Sotungin lukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Sotungin lukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Vantaa
Koulu	Sotungin lukio
Pdf luotu	28.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 4
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä. 4
   2.2. Arvoperusta. 5
3. Opetuksen toteuttaminen. 7
   3.1. Opintojen rakenne. 7
      3.1.1. Tuntijako ja kieliohjelma. 7
   3.2. Oppimiskäsitys. 9
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 10
      3.3.1. Itsenäisen opiskelun periaatteet. 12
      3.3.2. Lukuvuosisuunnitelma. 12
   3.4. Toimintakulttuuri. 12
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö. 15
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 17
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 21
   4.1. Ohjaus. 21
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 25
   4.3. Opiskeluhuolto. 27
      4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet. 28
      4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen. 29
   4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä. 34
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. 35
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. 38
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. 38
   5.2. Opintojakson arviointi. 39
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 40
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 41
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 42
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 42
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 43
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 44
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 45

5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 46
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 47
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 48
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 50
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 51
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 51
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 52
7. Oppiaineet. 58
7.1. Opinto-ohjaus (OP). 58
Minä opiskelijana, 2 op (OP1). 59
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2). 61
Ryhmänohjaus, 2 op (OP3). 63
Lukiolainen työelämässä, 2 op (OPS4). 63
7.2. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 64
7.2.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 66
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). 68
Kieli- ja tekstitietoisuus sekä kirjoittaminen, 2 op (ÄI2_ÄI6). 69
Vuorovaikutuksen perustaidot, 2 op (ÄI3_ÄI7). 71
Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (ÄI4). 73
Tekstit ja vaikuttaminen, 2 op (ÄI5). 74
Kirjallisuus kontekstissaan, 2 op (ÄI8). 76
Vuorovaikutustaitojen monipuolistaminen, 2 op (ÄI9). 77
Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI10). 79
Tekstien tulkinnan syventäminen 2, 2 op (ÄI11). 80
Kielenhuollon kertaus, 2 op (ÄIS12). 82
Äidinkielen tuki 1, 1 op (ÄIS13). 83
Aidinkielen tuki 2, 1 op (ÄIS14). 83
7.2.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6). 84
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21). 87
Kieli, kulttuuri ja vuorovaikutus, 2 op (S22_S23). 89
Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (S24). 91
Tekstit ja vaikuttaminen, 2 op (S25). 92
Kirjoitus- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S26_S27). 94
Kirjallisuus kontekstissaan, 2 op (S28). 95
Kirjoitustaitojen kertaus, 2 op (S210). 97
Lukutaitojen syventäminen, 2 op (S211). 98

7.2.3. Oma äidinkieli, venäjä (OÄI_VE). 99
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (OÄI1_VE). 99
Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus, 2 op (OÄI2_OÄI3_VE). 100
Kirjallisuus 1, 2 op (OÄI4_VE). 101
Tekstien tulkinta, 2 op (OÄI5_VE). 101
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (OÄI6_OÄI7_VE). 102
Kirjallisuus 2, 2 op (OÄI8_VE). 103
7.3. Oma äidinkieli, venäjä (OÄI_VE). 103
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (OÄI1_VE). 103
Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus, 2 op (OÄI2_OÄI3_VE). . 104
Kirjallisuus 1, 2 op (OÄI4_VE). 105
Tekstien tulkinta, 2 op (OÄI5_VE). 105
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (OÄI6_OÄI7_VE). 106
Kirjallisuus 2, 2 op (OÄI8_VE). 106
7.4. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 107
7.4.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1). 111
Opiskelutaidot ja ruotsi vuorovaikutuksen välineenä, 4 op (RUA1_RUA2). 111
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3). 113
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4). 115
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5). 116
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6). . . . 117
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7). 119
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8). 120
Det är dags att skriva!, 2 op (RUAS19). 122
Slutspurten – kohti yo-kirjoituksia, 2 op (RUAS20). 122
7.4.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 122
Kielitietoisuus ja vuorovaikutustaidot, 4 op (RUB11_RUB12). . . 122
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 124
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 126
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 127
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 128
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 129
Starta på nytt!, 2 op (RUBS18). 131
Det är dags att skriva!, 2 op (RUBS19). 132
Slutspurten – kohti yo-kirjoituksia!, 2 op (RUBS20). 132
7.5. Vieraat kielet (VK). 133
7.5.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 138

Englannin oppijana monikielisessä maailmassa, 4 op (ENA1_ENA2). 138
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). 140
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 141
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 142
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . . 144
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 145
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 146
Kertaa englantia YO-kirjoituksiin, 2 op (ENS9). 147
Kirjoita, kuuntele ja kertaa kielioppia, 2 op (ENS10). 148
Treenaa englantia, 2 op (ENS11). 149
7.5.2. Saksa, A (SAA). 149
Saksan oppijana monikielisessä maailmassa, 4 op (SAA1_SAA2). 149
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3). 151
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4). 152
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5). 154
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA7). 155
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7). 157
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8). 158
Endspurt - saksan preppausta abeille, 2 op (SAAS9). 159
7.5.3. Ranska, A (RAA). 160
Ranskan oppijana monikielisessä maailmassa, 4 op (RAA1_RAA2). 160
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA3). 162
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA4). 164
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA5). 165
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA6). 167
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7). 168
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8). 169
7.5.4. Saksa, B3 (SAB3). 171
Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (SAB31). 171
Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (SAB32). 173
Jokapäiväinen elämämme, 2 op (SAB33). 174
Tavat tutuksi!, 2 op (SAB34). 175
Voi hyvin!, 2 op (SAB35). 177
Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (SAB36). 178
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SAB37). 179

Yhteinen maailmamme, 2 op (SAB38). 180
7.5.5. Ranska, B3 (RAB3). 182
Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (RAB31). 182
Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (RAB32). 183
Jokapäiväinen elämämme, 2 op (RAB33). 185
Tavat tutuksi!, 2 op (RAB34). 186
Voi hyvin!, 2 op (RAB35). 187
Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (RAB36). 189
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (RAB37). 190
Yhteinen maailmamme, 2 op (RAB38). 191
7.5.6. Espanja, B3 (EAB3). 193
Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (EAB31). 193
Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (EAB32). 194
Jokapäiväinen elämämme, 2 op (EAB33). 196
Tavat tutuksi!, 2 op (EAB34). 197
Voi hyvin!, 2 op (EAB35). 198
Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (EAB36). 199
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (EAB37). 201
Yhteinen maailmamme, 2 op (EAB38). 202
7.5.7. Venäjä, B3 (VEB3). 204
Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (VEB31). 204
Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (VEB32). 205
Jokapäiväinen elämämme, 2 op (VEB33). 207
Tavat tutuksi!, 2 op (VEB34). 208
Voi hyvin!, 2 op (VEB35). 209
Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (VEB36). 210
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (VEB37). 212
Yhteinen maailmamme, 2 op (VEB38). 213
7.6. Matematiikka (MA). 215
7.6.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 217
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1). 217
Matematiikan alkuaskel, 2 op (MAYS0). 218
7.6.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 219
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2). 219
Geometria, 2 op (MAA3). 220
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 221
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 222
Derivaatta, 3 op (MAA6). 223

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 224
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 225
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 226
3D-geometria, 2 op (MAA10). 227
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 228
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 229
Toisen vuoden kertaus, 2 op (MAAS13). 230
Pitkän matematiikan yo-valmennus, 2 op (MAAS14). 231
7.6.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 232
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 232
Geometria, 2 op (MAB3). 233
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 234
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 235
Talousmatematiikka, 2 op (MAB6_MAB7). 236
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 237
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 238
Lyhyen matematiikan yo-valmennus, 2 op (MABS10). 239
7.7. Fysiikka (FY). 240
Fysiikan perusteet, 2 op (FY1_FY2). 242
Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 243
Voima ja liike, 2 op (FY4). 244
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 246
Sähkö, 2 op (FY6). 247
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7). 248
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8). 249
Fysiikan abivalmennus, 2 op (FYS9). 250
Fysiikan ekskursiokurssi, 2 op (FYS10). 251
7.8. Kemia (KE). 252
Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1_KE2). 254
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 256
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 258
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5). 259
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6). 260
Kemian yo-valmennus, 2 op (KES7). 261
7.9. Biologia (BI). 262
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 265
Ekologian perusteet, 2 op (BI2_BI3). 266
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 268

Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 269
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6). 271
Biologian abitreenit, 2 op (BIS7). 272
Selkärankaisten vertaileva anatomia, 2 op (BIS8). 273
7.10. Maantiede (GE). 273
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 276
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 277
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 279
Geomedia – tutki, osallistu, vaikuta, 2 op (GE4). 280
Maantieteen abitreenit, 2 op (GES5). 282
7.11. Historia (HI). 282
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 285
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 287
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3). 288
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 290
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 291
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 293
Historian abivalmennus, 2 op (HIS7). 295
Yhdysvaltojen historia, 2 op (HIS8). 295
Venäjän ja Neuvostoliiton historia, 2 op (HIS9). 296
7.12. Yhteiskuntaoppi (YH). 297
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 299
Taloustieto, 2 op (YH2). 301
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 302
Lakitieto, 2 op (YH4). 304
Yhteiskunnan abivalmennus, 2 op (YHS5). 306
Yrittäjyyskurssi, 2 op (YHS6). 306
Raha ja sijoittaminen, 2 op (YHS7). 307
7.13. Terveystieto (TE). 308
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). 310
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). 311
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). 312
Terveystiedon abivalmennus, 2 op (TES4). 313
Ravitsemuksen perusteet, 2 op (TES5). 313
7.14. Elämänkatsomustieto (ET). 314
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). 316
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2). 318
Kulttuurit, 2 op (ET3). 319

Katsomukset, 2 op (ET4). 321
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5). 323
Tulevaisuus, 2 op (ET6). 324
Elämänkatsomustiedon abivalmennus, 2 op (ETS7). 326
7.15. Filosofia (FI). 326
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 329
Etiikka, 2 op (FI2). 330
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 332
Totuus, 2 op (FI4). 333
Filosofian abivalmennus, 2 op (FIS5). 335
7.16. Psykologia (PS). 336
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 338
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 339
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 341
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 343
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 345
Sosiaalipsykologia, 2 op (PSS6). 347
Tutki ja kokeile, 2 op (PSS7). 348
Urheilupsykologia, 2 op (PSS8). 349
Psykologian abivalmennus, 2 op (PSS9). 350
7.17. Uskonto (KT). 351
7.17.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 353
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljill, 2 op (UE1). 353
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). 354
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3). 356
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4). 357
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5). 359
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6). 360
Uskonnon abivalmennus, 2 op (UES7). 361
7.18. Kuvataide (KU). 362
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1). 365
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2). 367
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3). 369
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4). 370
Maalaus, 2 op (KUS5). 372
Muotoilu ja rakentelu, 2 op (KUS6). 374
Piirustus, 2 op (KUS7). 375

Kuvispaja, 2 op (KUS8). 376
Muualla suoritetut kuvataiteen opinnot, 2 op (KUS9). 378
7.19. Liikunta (LI). 378
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1). 380
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2). 381
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3). 383
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4). 385
Virkisty liikunnasta, 2 op (LI5). 386
Vanhojen tanssit, 2 op (LIS6). 388
Kuntosaliharjoittelun perusteet, 2 op (LIS7). 389
Palloilu- ja mailapelit, 2 op (LIS8). 390
Palloilu- ja mailapelit 2, 2 op (LIS9). 390
Elämysliikunta, 2 op (LIS10). 391
Liikuttajat, 2 op (LIS11). 393
7.20. Musiikki (MU). 394
Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1). 396
Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2). 398
Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU3). 400
Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU4). 401
Musiikkiprojekti, 2 op (MUS5). 403
Kuoro, 2 op (MUS6). 404
Poplaulu, 2 op (MUS7). 404
Soittopaja, 2 op (MUS8). 405
Kitaransoitto, 2 op (MUS9). 406
Musapaja, 2 op (MUS10). 407
Ääni- ja valotekniikka 1, 2 op (MUS11). 407
Ääni- ja valotekniikka 2, 2 op (MUS12). 408
Ääni- ja valotekniikka 3, 2 op (MUS13). 409
Muualla suoritetut musiikkiopinnot, 2 op (MUS14). 410
Muualla suoritetut musiikkiopinnot, 2 op (MUS15). 410
7.21. Lukiodiplomit (LD). 411
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2). 412
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6). 413
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4). 415
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8). 416
7.22. Teatteri (TEA). 417
Teatteria kaikille, 2 op (TEAS1). 420
Produktiokurssi 1, 2 op (TEAS2). 421

Produktiokurssi 2, 2 op (TEAS3). 422
7.23. Kansainvälisyys (KV_). 423
Kansainvälinen ja aktiivinen sotunkilainen, 2 op (KV1). 424
Ruotsin kulttuurimatka, 2 op (KV2). 424
Tutustu englanninkieliseen maahan ja sen kulttuuriin, 2 op (KV3). . . . 425
Espanjan kulttuurimatka, 2 op (KV4). 426
Ranskan kulttuurimatka, 2 op (KV5). 426
Saksan kulttuurimatka, 2 op (KV6). 426
Tutustu Kiinan kulttuuriin ja kieleen, 2 op (KV7). 427
World School, 2 op (KV8). 428
Kansainvälinen projekti 1, 2 op (KV9). 428
Kansainvälinen projekti 2, 2 op (KV10). 429
Kansainvälinen projekti 3, 2 op (KV11). 429
Kansainvälinen projekti 4, 2 op (KV12). 429
Kansainvälinen liikkuvuus 1, 2 op (KV13). 429
Kansainvälinen liikkuvuus 2, 2 op (KV14). 430
Kansainvälinen liikkuvuus 3, 2 op (KV15). 430
Kansainvälinen liikkuvuus 4, 2 op (KV16). 430
7.24. Urheiluvalmennus (VAL). 430
Urheiluvalmennus 1, 2 op (VAL11). 431
Urheiluvalmennus 2, 2 op (VAL12). 431
Urheiluvalmennus 3, 2 op (VAL13). 431
Urheiluvalmennus 4, 2 op (VAL14). 431
Urheiluvalmennus 5, 2 op (VAL15). 431
Urheiluvalmennus 6, 2 op (VAL21). 432
Urheiluvalmennus 7, 2 op (VAL22). 432
Urheiluvalmennus 8, 2 op (VAL23). 432
Urheiluvalmennus 9, 2 op (VAL24). 432
Urheiluvalmennus 10, 2 op (VAL25). 432
Urheiluvalmennus 11, 2 op (VAL31). 433
Urheiluvalmennus 12, 2 op (VAL32). 433
Urheiluvalmennus 13, 2 op (VAL33). 433
Urheiluvalmennus 14, 2 op (VAL34). 433
Urheiluvalmennus 15, 2 op (VAL35). 433
Urheiluvalmennus 16, 2 op (VAL41). 434
Urheiluvalmennus 17, 2 op (VAL42). 434
Urheiluvalmennus 18, 2 op (VAL43). 434
Urheiluvalmennus 19, 2 op (VAL44). 434

Urheiluvalmennus 20, 2 op (VAL45). 434
7.25. Informaatioteknologia ja sovellukset (ITS). 435
Tietokoneen @/A-ajokortti, 2 op (ITS1). 435
Ohjelmoinnin perusteet, 2 op (ITS2). 435
Robotiikka, 2 op (ITS3). 436
Pelien kehittäminen, 2 op (ITS4). 436
Nettisivut ja -sovellukset, 2 op (ITS5). 437
8. Liitteet. 438
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 438
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 438
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 445
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 445
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 451
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 451
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 456
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 457

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot tarjoavat laadukasta lukiokoulutusta, joka antaa opiskelijoille laaja-alaisen yleissivistyksen ja hyvät elämänhallintataidot. Lukioyhteisö tukee opiskelijan kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi, vastuuntuntoiseksi ja sivistyneeksi kansalaiseksi, jolla on kyky toimia muuttuvassa yhteiskunnassa ja valmius jatkuvaan oppimiseen. Vantaan lukioista valmistuvilla on hyvät valmiudet jatkaa opintoja ja toteuttaa tavoitteitaan omassa elämässään sekä tulevaisuuden työtehtävissä.

Vantaan lukiot ovat vetovoimaisia, kansainvälisiä, monikulttuurisia, innovatiivisia ja toimintaansa jatkuvasti kehittäviä oppilaitoksia. Opiskelu järjestetään nykyaikaisissa ja turvallisissa oppimisympäristöissä. Vantaan lukioissa opiskelijat osallistuvat aktiivisesti lukion toiminnan kehittämiseen. Opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen on koko yhteisön asia. Lukioiden innostavassa ja kannustavassa toimintakulttuurissa opiskelijalla on mahdollisuus löytää omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa.

Sotungin lukio
Sotungin lukiossa korostetaan opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkitystä ja kannustetaan liikunnalliseen ja terveelliseen elämäntapaan. Tarjoamme opiskelijoille monipuolisia mahdollisuuksia kansainväliseen toimintaan. Opiskelijat kohdataan yksilöinä. Opettajat ja muu henkilöstö tukevat opiskelijoita heidän tarvitsemallaan tavalla. Opiskelijat pääsevät vaikuttamaan lukion toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin opiskelijakunnan kautta. Tasa-arvoa toteutetaan kaikilla toiminnan osa-alueilla ja arviointi on läpinäkyvää. Lukion tiloja käytetään monipuolisesti ja joustavasti.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiokoulutuksen arvot perustuvat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjattuihin arvoihin sekä Vantaan kaupungin arvoihin. Nämä näkyvät lukiokoulutuksessa muun muassa seuraaviin tavoin:

Avoimuus

- *avarakatseisuutena ja vaihtoehtoisten toimintatapojen etsimisenä*
- *arvioinnin läpinäkyvyytenä*
- *osallistavana toimintakulttuurina ja viestinnän avoimuutena*
- *lukioiden välisenä yhteistyönä ja onnistumisten jakamisena*

Rohkeus

- *ajatusten ja ideoiden esittämisenä*
- *uskalluksena kehittyä omaksi itsekseen*
- *uuden kokeilemisena ja parhaiden käytäntöjen säilyttämisenä*
- *epäonnistumisten sallimisena ja erehdyksistä oppimisena*
- *uusien kontaktien luomisena*

Vastuullisuus

- *ihmisoikeuksien kunnioittamisena*
- *ekologisena vastuuna*
- *kestävään elämäntapaan tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämisenä sekä soveltamisena*
- *vastuunkantamisena itsestä ja yhteisöstä*
- *keskinäisenä välittämisenä ja huolenpitona sekä varhaisena puuttumisena*
- *yhdenvertaisuutena sekä tasa-arvoisena ja oikeudenmukaisena kohteluna*

Yhteisöllisyys

- *hyvän yhteishengen rakentamisena*
- *oikeudenmukaisena toimintana*
- *moninaisuuden ymmärtämisenä ja kunnioittamisena*
- *kansainvälisten ja monikulttuuristen yhteyksien luomisena*

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

3.1.1. Tuntijako ja kieliohjelma

Sotungin lukion tuntijako

Oppiaineryhmä ja oppiaine	Pakolliset opinnot (op)	Valtakunnalliset valinnaiset (op)	Koulukohtaiset valinnaiset (op)
Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot			
-Äidinkieli ja kirjallisuus	12	6	4
-Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	12	4	
-A-kieli	12	4	
englanti			6
ruotsi			4
saksa			2
-B1 kieli, ruotsi	10	4	6
-B3-kielet		16	
saksa			
ranska			
espanja			
venäjä			
Oma äidinkieli, venäjä		12	
Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot			
-Matematiikan yhteiset opinnot	2		2
- Matematiikka, lyhyt	10	4	2
- Matematiikka, pitkä	18	6	4
-Biologia	4	6	4
-Maantiede	2	6	2
-Fysiikka	2	12	4
-Kemia	2	8	2
Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot			
-Filosofia	4	4	2
-Psykologia	2	8	6
-Historia	6	6	6
-Yhteiskuntaoppi	6	2	6
-Uskonto tai elämänkatsomustieto	4	8	2
-Terveystieto	2	4	2
Taito- ja taideaineiden opinnot			

-Liikunta	4	6	12
-Musiikki ja kuvataide yhteensä	6		
- Musiikki	2 tai 4	4	18
- Kuvataide	2 tai 4	4	8
Opinto-ohjaus	4		2
Temaattiset opinnot, lukiodiplomit		6	
Koulukohtaiset valinnaiset oppiaineet			
-Urheiluvalmennus			20
-Kansainvälisyys			20
-Informaatioteknologia ja sovellukset			10
-Teatteri			6
Pakolliset opinnot yhteensä	94 tai 102		
Valtakunnalliset valinnaiset opinnot vähintään	20		
Opinnot yhteensä vähintään	150		

Sotungin lukion kieliohjelma

Sotungin lukiossa voi opiskella seuraavia kieliä

A-kielet	ruotsi, englanti, saksa
B1-kieli	ruotsi
B3-kieli	ranska, saksa, espanja, venäjä
Valinnainen oman äidinkielen opetus	venäjä

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan,

tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot ovat opiskeluympäristöjä, joissa vuorovaikutus, yhteisöllisyys sekä itsenäinen työskentely tukevat toisiaan. Fyysisiä ja digitaalisia opiskelijaympäristöjä kehitetään opiskelijalähtöisesti. Oppimisympäristöratkaisuissa tuetaan yksilö- sekä ryhmätyöskentelyn mahdollisuuksia ja opiskelijoiden aktiivista toimintaa sekä osallisuutta. Oppimisympäristöjä kehitetään kestävän kehityksen neljän periaatteeen mukaisesti. Vantaan lukiot hyödyntävät lähialueiden tarjoamat mahdollisuudet opiskeluympäristöjen rikastuttajana. Näitä ovat muun muassa kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, luonto- ja muu lähiympäristö, yritysyhteistyö sekä Vantaan lukioverkosto. Myös yhteistyö muiden tiede- ja taidelaitosten, kansalaisyhteiskunnan, työelämän sekä muiden tahojen kanssa tukee opiskeluympäristön laajentumista. Tieto- ja viestintäteknologiset ratkaisut ohjaavat eri oppiaineissa opittujen tietojen ja taitojen yhdistämiseen.

Lukio-opiskelussa korostuu tulevaisuuden taitojen oppiminen, kuten oppimaan oppimisen taidot, kriittinen ajattelu ja luovuus. Opiskelijat saavat ohjausta oman opiskelun suunnitteluun sekä oman toiminnan ja työskentelytaitojen itsearviointiin. Lukio-opintojen edetessä opiskelijat vahvistavat näitä taitoja.

Vantaan lukioissa opiskelija voi ohjatusti valita erilaisia opintojen suoritustapoja. Tällä tuetaan myös opiskelijan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä. Mikäli opintojakson voi suorittaa itsenäisesti, opettaja ja opiskelija laativat suunnitelman opintojakson suoritustavasta, ohjauksesta sekä edistymisen seurannasta. Opinto-ohjaajan kanssa opiskelija voi sopia opintojakson suorittamisesta etälukiossa.

Sotungin lukio

Sotungin lukio tarjoaa monipuolisia opiskeluympäristöjä, ja niitä kehitetään jatkuvasti. Sekä urheilu- että yleislinjan opiskelijoiden käytössä on lukion omien liikuntatilojen lisäksi myös Hakunilan urheilupuiston liikuntapaikkatarjonta. Sotungin lukio hyödyntää luontevasti Sotungin etälukion valmiita digitaalisia opiskelualustoja ja -menetelmiä. Sotungin lukio verkottuu lähiympäristössään yrityselämän, kansalaisyhteiskunnan ja muun koulutustarjonnan kanssa. Yhteisiä oppimisympäristöjä luodaan myös yli kielirajojen.

Sotungin lukion opiskelijoille ja opettajille on tarjolla monia mahdollisuuksia yhteistyöhön eri eurooppalaisten oppilaitosten kanssa varsinkin Euroopan unionin ohjelmien puitteissa. Näin tuetaan merkityksellisten oppimiskokemusten syntyä, joissa henkilölle kertyvät tiedot ja taidot liittyvät omiin kokemuksiin ja ympäröivän maailman ilmiöihin. Kansainvälisyys on lukiomme painopistealue.

Opiskeluympäristöjen kestävän elämäntavan periaatetta edistetään sekä toteuttamalla erilaisia vierailuja virtuaalisesti että toteuttamalla opiskelijoiden kanssa ekotekoja pitkin lukuvuotta.

Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät ovat luonteva osa opetustamme.

3.3.1. Itsenäisen opiskelun periaatteet

Sotungin lukio

Opintojaksoja voi suorittaa perustelluista syistä itsenäisesti. Suoritustapa sovitaan opettajan kanssa kirjallisesti ennen periodin alkua. Kirjallisessa sopimuksessa sovitaan opintojakson sisällöt ja suoritustapa. Itsenäinen suorittaminen voidaan evätä mikäli opintojakso suoritetaan läsnäolo-opintoina (esimerkiksi kulttuurimatka, vierailuja sisältävät opinnot tai muut läsnäoloa edellyttävät opinnot) tai opiskelijalla ei ole aiemman opintomenestyksen ja suoritusten perusteella edellytyksiä itsenäiseen suorittamiseen.

Itsenäisesti opiskellusta opintojaksosta edellytetään hyväksyttyä arvosanaa (vähintään 5 tai S). Itsenäisestä suorituksesta tehtyä hylättyä arvosanaa ei merkitä suoritukseksi ja opiskelija ohjataan suorittamaan opintojakso lähiopetuksessa.

Itsenäiseen suoritukseen on kolme eri tapaa:

1. Etälukiossa voi opiskella opintojakson, joka suoritetaan yhden periodin aikana. Opiskelu vaatii omatoimisuutta ja määrätietoisuutta. Etälukioon ilmoittaudutaan oman opinto-ohjaajan kautta.

2. Itsenäisestä suorittamisesta tehdään kirjallinen sopimus opettajan kanssa hyvissä ajoin ennen jakson alkua.

3. Opintoja voi suorittaa myös toisessa oppilaitoksessa. Ennen opintojen suorittamista toisessa oppilaitoksessa kannattaa kysyä rehtorilta mahdollisuudesta hyväksilukuun.

3.3.2. Lukuvuosisuunnitelma

Sotungin lukio

Vuosittain päivitettävässä lukuvuosisuunnitelmassa sovitaan seuraavista asioista

- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto (ohjaussuunnitelmassa)
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin

periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja

toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Vantaan lukiokoulutus

Oppiva yhteisö

Lukioiden toimintakulttuurit vahvistavat edellytyksiä toimia oppivana yhteisönä. Yhteisön jäseninä ovat opiskelijat, opettajat, opiskeluhuollon työntekijät sekä rehtori ja muu henkilökunta. Lukion toiminta on opiskelijalähtöistä ja henkilöstön lisäksi opiskelijat osallistuvat oppilaitoksen kehittämiseen ja toimintaan.

Vantaan lukioissa toimitaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteisön kanssa. Fyysisiä ja digitaalisia oppimisympäristöjä käytetään monipuolisesti. Lukiot ylläpitävät ja kehittävät alumnitoimintaa.

Vantaan lukioissa toimitaan toisen asteen koulutuksen yhteisen digivision mukaisesti ja sitä edistäen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Vantaan lukiot edistävät aktiiviseksi kansalaiseksi oppimista kannustamalla opiskelijoita osallistumaan vaikuttamiseen lukion sisällä, kuten myös lähialueen sekä valtakunnan tason vaikuttamiseen. Opiskelijakunnat toimivat aktiivisesti oppilaitoksessa, kaupungin tasolla ja valtakunnan tasolla. Ryhmänohjaus ja tutortoiminta tukevat opiskelijoiden ryhmäytymistä, lukiolaistaitojen kehittymistä ja itseohjautuvuutta. Ryhmänohjaajien toimintaa kehitetään aktiivisesti yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on Vantaan lukioiden toimintakulttuurin keskiössä. Avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus ovat toimintaperiaatteita, jotka näkyvät kaikessa toiminnassa ja vuorovaikutuksessa oppilaitoksissa. Lukioiden tapahtumilla lisätään sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Opiskelijaa ohjataan opintojen pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa huomioidaan riittävä palautuminen. Liikunnallinen toimintakulttuuri on osa koulun arkea.

Lukiot laativat lukuvuosittain Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhuollon suunnitelman linjausten mukaan oppilaitoskohtaiset opiskeluhuollon toimintasuunnitelmat. Opiskelijat osallistuvat suunnitelman laatimiseen ja sen arviointiin.

Lukioissa toimitaan kestävän kehityksen neljän periaatteen mukaisesti. Vantaalla laaditaan valtuustokausittain ympäristöohjelma, joka ohjaa lukioiden ympäristövastuutoimintaa. Jokainen lukio kirjaa ympäristöohjelman pohjalta opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaansa toimenpiteet, joita he toteuttavat arjen opetuksessaan ja toimintakulttuurissaan.

Opiskelijat otetaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan lukion ympäristövastuutoimintaa. Ympäristökasvatuksessa tehdään yhteistyötä Vantaan kaupungin, yhdistysten, yritysten ja eri oppilaitosten kanssa. Esimerkiksi ruokailua kehitetään yhteistyössä lukioiden hankintapalveluiden ja ateriapalvelutuottajien kanssa ympäristövastuun, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Vantaan lukioissa on laadittu tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti yhdessä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa. Opiskelijat, opettajat ja opiskeluhuollon työntekijät luovat yhdessä toimintakulttuuria, jolla edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan välittömästi ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti huomiota kiinnitetään moniperusteiseen syrjintään, eli tilanteisiin, joissa useampi eri asia vaikuttaa samanaikaisesti syrjivästi. Oppimisympäristöt muodostetaan niin, että ne tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneisiin käytänteihin opiskelijoiden opintovalintojen yhteydessä ja opiskelijan jatko-opintojen suunnittelussa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Vantaa on monikulttuurinen ja -kielinen kaupunki, jossa eri kielet ja kulttuurit kohtaavat luontevasti. Opetusjärjestelyissä ja opintojen ohjauksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset taustat ja lähtökohdat. Lukioissa panostetaan kielitietoisuuteen. Vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille tarjotaan suomi toisena kielenä -opetusta ja mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Lukiot kehittävät toimintaansa niin, että se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua eri kieliin ja kulttuureihin osana lukion arkea sekä yhteistyöprojekteissa. Oppimateriaalien valintaan kiinnitetään huomiota siten, että ne tukevat kulttuurien moninaisuutta ja kielitietoisuutta.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan

tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioiden lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuodot ja huoltajien osallisuuden tavat. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön tavoitteena on monipuolistaa lukion toimintakulttuuria. Yhteistyön perustana on helppo lähestyttävyys ja matalan kynnyksen yhteydenpito erilaisista opintoihin liittyvistä asioista. Tavoitteena on positiivinen vuorovaikutus kodin ja oppilaitoksen välillä oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä suunniteltaessa otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat ja huolehditaan tiedon ja yhteistyömuotojen saavutettavuudesta. Yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi huoltajien illat, yhteiset juhlat, yhteistyöpäivät ja vanhempainyhdistystoiminta. Lukion toimintaa tuodaan esille myös erilaisten virtuaalisten ratkaisujen avulla. Huoltajien ammatillista osaamista tuodaan sopivissa tilanteissa osaksi oppilaitoksen toimintaa.

Opiskelijoiden ja huoltajien mielipiteitä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta selvitetään säännöllisesti. Kyselyiden tuloksista tiedotetaan myös huoltajia ja annetaan heille mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen.

Lukiot huolehtivat siitä, että huoltajat saavat perustiedot lukio-opinnoista, opiskeluhuollosta, ohjauksesta ja eri tukimuodoista. Oppilaitosyhteisöllä ja huoltajilla on yhteinen vastuu opiskelijan opintojen seuraamisesta. Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksityiskohtaisemmin yhteistyötä, jota huoltajien kanssa tekevät aineenopettajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja opiskeluhuollon työntekijät. Ryhmänohjaajalla on päävastuu opetukseen liittyvästä yhteydenpidosta huoltajiin esimerkiksi Wilman kautta. Tavoitteena on yhteistyön jatkuminen koko lukio-opintojen ajan.

Sotungin lukio

Sotungin lukion lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuodot. Sotungin lukiossa koko henkilöstö tekee aktiivista yhteistyötä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteenamme on toiminta, joka saavuttaa eri sosioekonomisista taustoista tulevat perheet matalalla kynnyksellä. Tärkeimpinä tiedottamiskanavina Sotungin lukiossa toimivat Wilma, koulun kotisivut, opinto-opas sekä sosiaalisen median eri kanavat.

Sotungin lukiossa järjestetään vanhempainillat kerran vuodessa jokaisella vuositasolla. Lisäksi järjestämme vuosittain tapahtumia, joihin perheet ovat tervetulleita.

Tavoitteenamme on ennaltaehkäistä opiskelujen hidastumista ottamalla nopeasti ja matalalla kynnyksellä yhteyttä huoltajiin.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vantaan lukiokoulutus

Korkeakouluyhteistyö

Vantaan lukiot kehittävät aktiivisesti yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Lukiolaisia ohjataan tutustumaan rohkeasti, ennakkoluulottomasti ja monipuolisesti eri jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin omaa tulevaisuuttaan suunnitellessaan.

Lukiot järjestävät opiskelijoilleen tutustumismahdollisuuksia korkeakouluopintoihin esim. ala- ja alumniesittelyjen, oppilaitos- ja kampusvierailujen sekä muiden yhteistyötapahtumien avulla. Yhteistyössä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan virtuaaliteknologiaa.

Lukiolaisilla on lisäksi mahdollisuus suorittaa tiettyjä yliopisto- ja ammattikorkeakoulukursseja jo lukioaikana ja hyväksilukea suoritetut kurssit osaksi lukio-opintoja. Myös kesäyliopistojen opintotarjontaa on mahdollista hyödyntää. Kurkistuskurssit antavat opiskelijalle uusia näkökulmia jatko-opintosuunnitelmansa laadintaan ja voivat tukea myös ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa.

Korkeakouluyhteistyöhön osallistuvat sekä lukion opinto-ohjaajat että aineenopettajat. Eri oppiaineiden opintojaksoilla tutustutaan kunkin oppiaineen jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin. Aineenopetusta on myös mahdollista järjestää yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Korkeakouluyhteistyöstä tiedotetaan opiskelijoille monipuolisesti eri tiedotuskanavia hyödyntäen.

Vantaan lukioiden korkeakouluyhteistyössä korostuvat kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Työelämävalmiudet

Työelämäyhteistyö luo edellytykset sille, että opiskelija voi tarkastella omia vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan ja osaamistaan. Opiskelijaa rohkaistaan aktiivisuuteen, oma-aloitteisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen tulevaisuuden työelämän suhteen.

Oppiaineiden työelämäyhteyttä syvennetään esimerkiksi kehittämällä eri oppiaineiden opintojaksojen työelämäyhteistyötä. Opiskelijan työelämävalmiuksia kehitetään esimerkiksi vierailuiden, alumnitoiminnan ja projektien kautta. Opiskelijoille pyritään järjestämään mahdollisuuksia oppia tulevaisuuden työelämästä ja kestävän tulevaisuuden toimintatavoista myös osallistumalla erilaisiin projekteihin, joissa he pääsevät itse tekemään asioita. Projektimainen tapa tehdä yhteistyötä yritysten ja muiden työelämän toimijoiden kanssa mahdollistaa itse tekemällä oppimisen.

Tavoitteet työelämävalmiuksien osalta kirjataan lukiokohtaiseen opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaan.

Kansainvälinen osaaminen

Vantaan lukiot ovat aktiivisia kansainvälisiä toimijoita, ottavat osaa kansainvälisiin projekteihin ja kuuluvat moniin kansainvälisiin verkostoihin. Jokaisella lukiolla on kansainvälisyyssuunnitelma, jonka lukiot päivittävät lukuvuosittain.

Oppiaineiden välistä yhteistyötä opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen kartuttamiseksi tehdään lukiokohtaisesti esimerkiksi yhteisten opintojaksojen muodossa. Globaalikansalaisuuteen kasvattamisessa hyödynnetään mm. järjestöjen asiantuntemusta ja yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Valinnaiskielten opiskelua puolestaan tuetaan mm. lukioiden välisellä yhteistyöllä.

Kukin lukio hyödyntää kansainvälisessä yhteistyössä ulkomaista kumppaniverkostoaan kuten ystävyyskouluja. Myös kotikansainvälistymistä lisätään mm. virtuaaliteknologian avulla ja hyödyntämällä kotimaassa toimivien kansainvälisten tahojen kuten instituutioiden, yksityishenkilöiden ja järjestöjen osaamista.

Vantaa on kaupunkina monikulttuurinen ja siten kansainvälisyys on osa opiskelijoiden arkea. Kaupungin maantieteellinen sijainti tarjoaa oivan kansainvälisen ympäristön vierailukohteineen, työmahdollisuuksineen ja harrastustoimintoineen.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan lukioiden kansainväliseen toimintaan kulttuurien välisen tuntemuksen ja -kunnioituksen edistämiseksi. Lukioiden on mahdollista hyödyntää kansainvälisessä toiminnassaan myös monikulttuuristen opiskelijoidensa osaamista.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa toimitaan koko koulu ohjaa -periaatteen mukaisesti. Lukion ohjaustoiminta on kokonaisuus, jonka suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat opiskelijat, opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, opiskeluhuollon asiantuntijat, rehtorit sekä huoltajat.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaussuhteen rakentaminen aloitetaan opiskelijan opintojen alussa ja sitä ylläpidetään koko lukio-opintojen ajan. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Vantaalaisia opiskelijoita rohkaistaan näkemään oppiminen kokonaisvaltaisena, elinikäisenä ja myös oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvana prosessina. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen osallistuja ja toimija yhteisössään sekä itseään koskevissa valinnoissa.

Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa.

Ohjauksen avulla opiskelija kehittää valmiuksia, joita tarvitaan lukio-opinnoissa. Opiskelija oppii

- *tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen*
- *kehittämään oppimaan oppimistaitojaan*
- *ottamaan vastuuta opintojensa etenemisestä*
- *kehittämään itsearviointia ja oman oppimisensa reflektointia*
- *vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan*
- *tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua*

Ohjauksen järjestäminen

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tarjotaan ohjausta ja tukea. Kaikkien toimijoiden yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijan jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien kehittymistä sekä urasuunnittelua.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

***Opiskelija** suunnittelee opintojaan ja tekee jatko-opinto- ja urasuunnittelua ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta.*

***Ryhmänohjaaja** on oman ryhmänsä lähiohjaaja ja tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opiskelumenestystä jaksoittain ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin opiskelijan opintojen etenemisestä.*

***Aineenopettaja** välittää opiskelijoille tietoa opettamansa aineen opiskelun merkityksestä sekä tutustuttaa alan jatkokoulutusmahdollisuuksiin ja työelämään. Aineenopettaja ohjaa opiskelijoita opettamansa aineen opiskelutekniikoissa ja vahvistaa opiskelijoiden oppimaan oppimistaitojen kehittymistä. Aineenopettajalla on tärkeä rooli opiskelijan opintojen etenemisen tukemisessa ja seurannassa.*

Opinto-ohjaaja *koordinoi ohjauksen suunnittelua, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia. Opinto-ohjaaja tukee opiskelijoita henkilökohtaisessa kasvussa ja kehityksessä sekä ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen suunnittelussa sekä jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyvissä pohdinnoissa.*

Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin eri toimijoiden tehtäviä opiskelijoiden tukemisessa ja ohjaamisessa.

Ohjaus siirtymävaiheissa

Lukioon siirtymistä tuetaan peruskoulujen kanssa tehtävän aktiivisen yhteistyön ja tiedottamisen avulla. Rehtorit, opinto-ohjaajat ja koulun henkilöstö tiedottavat perusopetuksen henkilöstöä, oppilaita ja huoltajia lukio-opinnoista. Perusopetuksen oppilailla on mahdollisuus tutustua Vantaan lukio-opintoihin jo perusopetuksessa suorittamalla lukio-opintoja Sotungin etälukion kautta. Vantaan lukiot järjestävät vuosittain perusopetuksen päättäville ja heidän huoltajilleen tarkoitettuja tutustumispäiviä. Tämän lisäksi lukioiden opinto-ohjaajat tiedottavat perusopetuksen opinto-ohjaajia oman lukionsa opintotarjonnasta. Opintojen alkuvaiheessa tietojen siirtymisestä perusopetuksesta lukioon hyödynnetään pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta.

Opiskelijoiden siirtymistä lukiokoulutuksesta jatko-opintoihin tuetaan korkeakoulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua erilaisiin jatko-opintoihin- ja koulutusvaihtoehtoihin vierailemalla oppilaitoksissa, kutsumalla korkeakoulujen opiskelijoita, alumneja tai muita asiantuntijoita luennoimaan lukioille sekä osallistumalla yhteistyökorkeakoulujen johdanto- ja kurkistuskursseille.

Opiskelijan, jonka ylioppilaaksi valmistumisesta on kulunut maksimissaan yksi vuosi, on mahdollisuus saada jatko-ohjausta. Opiskelijan jatko-ohjaus järjestetään siinä lukiossa, josta opiskelija on valmistunut ylioppilaaksi. Opiskelija voi olla yhteydessä oman lukionsa opinto-ohjaajaan, joka arvioi hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa ja tarvittaessa ohjaa hänet esimerkiksi Ohjaamon palveluiden piiriin.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Lukio-opintojen aikana opiskelijaa ohjataan urasuunnittelussa. Opiskelijat saavat tietoa eri oppiaineiden merkityksestä työelämän ja tulevaisuuden ammattien näkökulmasta sekä tutustuvat työelämään ja yrittäjyyteen muun muassa erilaisten vierailujen, projektien ja opintojaksojen kautta. Opiskelijaa ohjataan muodostamaan monipuolinen käsitys työelämän ja yrittäjyyden tarjoamista mahdollisuuksista. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa yritysten ja muiden työnantajien kanssa esimerkiksi kesätyöpaikkojen saamiseksi sekä oman urasuunnittelun kehittämiseksi.

Aktiivisella kodin ja koulun yhteistyöllä huolehditaan, että opiskelijan hyvinvoinnin, opiskelun ja opiskeluedellytysten tukeminen tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajille järjestetään erilaisia tilaisuuksia tavata lukion henkilöstöä ja mahdollisuuksia keskusteluun. Huoltajat saavat tietoa lukio-opiskelun sisällöistä ja rakenteesta sekä niiden merkityksestä osana nuoren jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Ryhmänohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin turvataan ohjaamalla opiskelijoita tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan ja tekemään valintoja niiden pohjalta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolitietoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kykyä tehdä mielekkäitä oppiaine- ja muita valintoja sekä merkityksellisiä suunnitelmia niin, että sukupuoli, sosioekonominen tai kieli- ja kulttuuriryhmään liittyvä tausta ei asetu tiedostamattomaksi rajoitteeksi tai esteeksi.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Vantaalla henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa korostuu opiskelijalähtöisyys. Suunnitelman tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja haasteensa oppimisessa sekä kehittämään opiskelutaitojaan tavoitteidensa mukaisesti.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma tehdään yhdessä opiskelijan kanssa ja siinä kysytään vain oppimisen ja opiskelun kannalta tarpeellisia tietoja. Vantaalla pyritään siihen, että

opintosuunnitelma on koko koulun olennainen ohjauksen työväline, jolla varmistetaan opiskelijalle oikea-aikainen tuki ja opintojen sujuva eteneminen.

Vantaan lukioilla on mahdollisuus myös muokata opintosuunnitelman pohjaa opiskelijalähtöisesti kunkin lukion tavoitteita ja toimintakulttuuria vastaavaksi.

Sotungin lukio

Lukuvuoden alussa tehdään lukuvuosisuunnitelma, jonka osana on Sotungin lukion ohjaussuunnitelma. Ohjaussuunnitelmassa tarkennetaan ohjauksen toimintatavat, eri toimijoiden tehtävät ja kunkin lukuvuoden painotukset.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja,

jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien tarpeen arviointi*
- *tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *tuen toteuttaminen*
- *tuen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Vantaan lukiokoulutus

Vantaalla noudatetaan varhaisen puuttumisen ja myönteisen kannustamisen periaatteita. Opiskelijan tuen suunnittelu aloitetaan pääkaupunkiseudun yhteisen opiskelutietolomakkeen pohjalta, jonka opiskelija tuo ryhmänohjaajalle lukio-opinnot aloittaessaan. Ryhmänohjaaja välittää tiedon perusopetuksen aikana käytössä olleista oppimiseen liittyvistä tukitoimista ja mahdollisista lausunnoista niille henkilöille, joille tieto opiskeluhuoltolain ja lukiolain mukaan voidaan luovuttaa. Opiskelutietolomakkeen avulla kartoitetaan taustatietoja opiskelijan aiemmista opinnoista ja tuen tarpeista. Lomakkeen tiedot ovat luottamuksellisia. Opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen toimittamisesta säädetään perusopetuslain 40§:ssä.

Vantaalla jokainen opiskelija täyttää Tuen suunnitelman osana henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa. Tarvittaessa erityisopettaja tekee opiskelijalle myös erityisen tuen suunnitelman. Opiskelijan mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia selvitetään ensimmäisen opiskeluvuoden aikana järjestettävässä lukiseulassa. Opiskelijoita tiedotetaan lukiseulasta ja heille järjestetään mahdollisuus osallistua siihen. Erityisopettaja tulkitsee lukiseulan tulokset ja selvittää kunkin opiskelijan osalta tarpeen lukitestiin. Lukitestin perusteella suunnitellaan yksittäisen opiskelijan tukitoimien tarpeet.

Aineenopettajat tutustuvat kunkin opintojakson alkaessa opiskelijoiden erityisen tuen tarpeisiin, jotka voivat johtua lukivaikeuksista tai muista syistä. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tukemisen toteuttamisen esimerkiksi yksilöllisillä ratkaisuilla. Erityisiä tukimuotoja voivat olla esimerkiksi tukiopetus, tukikurssit, erityisopettajan pedagoginen tuki, läksykahvilat ja osaamisen monipuoliset näyttömahdollisuudet. Tarvittaessa tukitoimien suunnittelussa konsultoidaan erityisopettajaa. Opiskelijan jatkuvaa kehittymistä seurataan ja annetaan positiivista, rakentavaa palautetta sekä kannustetaan häntä jatkuvaan itsearviointiin.

Ylioppilaskirjoituksia varten haettavat erityisjärjestelyt suunnitellaan opiskelijan, erityisopettajan ja rehtorin yhteistyönä. Lisäksi aineenopettajalta pyydetään tarvittaessa lausunto. Opiskelijalle varataan opintojen aikana mahdollisuus harjoitella ylioppilaskirjoituksiin suunniteltujen erityisjärjestelyiden mukaista koetilannetta.

Eri oppiaineiden opinnoissa sekä opinto-ohjauksessa harjoitellaan oppimaan oppimisen strategioita. Kukin aineenopettaja sisällyttää opintojaksoihin kyseisen aineen opiskelumenetelmien harjoittelua. Aineenopettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Koko oppilaitosyhteisön vastuulla on myönteisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin vaaliminen sekä opiskelijoiden jatkuva havainnointi. Mahdolliset huolet viedään eteenpäin Vantaan yhteisen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden

tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä

lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan

kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*
- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*
- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*
- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö*
- *monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*
- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*

- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*
- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Vantaan lukiokoulutus

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän välityksellä. Vantaalla toimii moniammatillinen opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä kasvatuksen ja oppimisen opiskeluhuollon kehittämisryhmä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja: opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto.

Kaikissa vantaalaisissa lukioissa toimii säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR). Sen tehtävänä on vastata lukion opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on lukioyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Ryhmää johtaa lukion rehtori.

Opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskelijahuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on laadittu lukioiden yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma. Yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma linjaa ja ohjaa lukioiden opiskeluhuoltotyötä. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteet ja toimintatavat. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa täsmennetään lukiokohtaisesti lukuvuosisuunnitelmassa.

Sotungin lukio

Sotungin lukion yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR) laatii opiskeluhuollon toimintasuunnitelman koko lukuvuodelle. YHR:n tehtävänä on koko opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen

taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opiskelee monissa kieli- ja kulttuuriympäristöissä kasvaneita nuoria. Kaikkia nuoria kannustetaan tuomaan esiin omaa kulttuuriaan osaksi lukion yhteistä toimintakulttuuria.

Vantaan lukioiden tavoitteena on toteuttaa kieli- ja kulttuuritietoista opetusta ja ohjausta siten, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus menestyä opinnoissaan omaa osaamistaan vastaavalla tasolla. Monipuolisia opiskelu- ja arviointimenetelmiä käyttämällä annetaan opiskelijoille mahdollisuus osoittaa todellinen osaamisensa. Opiskelijoiden ohjaus kuuluu kaikille koulussa työskenteleville.

Vantaalaisissa lukioissa vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta joko oppilaitosten omana opetuksena tai yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen ja oman uskonnon opetusta.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa arvioinnin toteuttamisen periaatteina ovat läpinäkyvyys, tasapuolisuus, opiskelijalähtöisyys ja erilaisten oppijoiden huomiointi. Opiskelijan oppimisen tukemisessa ja ohjaamisessa käytetään pedagogisesti perusteltuja, monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia arvioinnin menetelmiä. Arviointi muodostaa selkeän ja ymmärrettävän kokonaisuuden, joka on myös opiskelijoiden tiedossa. Opiskelijoita kannustetaan asettamaan itselleen oppimiseen liittyviä tavoitteita sekä tunnistamaan keinoja tavoitteisiin pääsemiseen.

Sotungin lukio

Sotungin lukiossa arviointi tukee opiskelijan osaamisen kehittymistä. Erityisluonteen arviointiin tuo urheilijoiden opiskelun tukeminen ja kehittäminen.

Sotungin lukion toiminnan yleiset periaatteet kuuluvat myös arviointikulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan hyvin niin oppitunteihin, kokeisiin kuin ylioppilaskirjoituksiinkin. Valmistautumisen on hyvä sisältää sekä tietojen että opiskelutaitojen kehittämistä. Opiskelijan opiskeluprosessia arvioitaessa kiinnitetään huomiota myös siihen, miten pitkäjänteisesti ja olennaiseen keskittyen opiskelija on opiskellut. Opiskelun sosiaalista ulottuvuutta voidaan arvioida mm. sen mukaan, kuinka hyvin opiskelija on tukenut muiden oppimista ja työskennellyt osana ryhmää.

Formatiivista arviointia voidaan antaa kirjallisesti ja suullisesti, sekä yksilö- että ryhmäarviointina. Summatiivisen arvioinnin muotoina voivat perinteisten kokeiden lisäksi olla esimerkiksi pari- tai ryhmätehtävät, suulliset kokeet, palautettavat kirjalliset tehtävät tai arviointikeskustelut.

Eri aineryhmien opettajat seuraavat lukuvuosittain arviointiin liittyvien periaatteiden ja käytänteiden toteutumista oppiaineissaan. Aineryhmät keskustelevat vuosittain yhteisistä arviointiperiaatteista ja käytänteistä.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opintojakson tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Yhdessä sovitut arviointiperusteet kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi ja seurattavaksi. Arviointia toteutetaan opintojakson aikana monipuolisin menetelmin, joita voivat olla esimerkiksi tehtävien arviointi, itse- ja vertaisarviointi, palautekeskustelut, parikokeet, suulliset kokeet, kokeet jne.

Opiskelijan työskentelyn arvioinnissa kiinnitetään huomiota sinnikkyyteen, tavoitehakuisuuteen ja kykyyn suunnitella omaa toimintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Sotungin lukio

Opintojakson arviointiin tavoitteista ja vaikuttavista tekijöistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Yhdessä sovitut arviointiperusteet kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi ja seurattavaksi.

Opiskelijalle annetaan palautetta kirjallisesti tai suullisesti välikokeista tai muista tehdyistä osasuorituksista. Osasuorituksia voivat olla esimerkiksi sanakokeet, esseet, muut kirjalliset tuotokset tai suulliset esitykset. Näiden suhteen voidaan toteuttaa myös opiskelijoiden vertais- ja itsearviointia. Lisäksi opiskelijaa kannustetaan aktiiviseen ja osallistuvaan otteeseen opiskelussa. Opiskelijan kanssa keskustellaan opintojakson etenemisestä ja tehtävien suorittamisesta tarpeen mukaan.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen suoritusmerkintöjen lisäksi K- ja Z -merkintöjä. K-merkintä tarkoittaa keskeytettyä opintojaksoa, jota ei lasketa mukaan opiskelijan oppimäärään. Z-merkintä tarkoittaa kesken olevaa opintojaksoa. Opintojaksotulosteeseen jokaisesta moduulista kirjataan näkyviin erillinen suoritusmerkintä (numero, K tai Z), jotta opiskelija voi seurata opintojen etenemistä ja tarvittaessa täydentää kesken

olevaa opintojaksoa yksittäisen moduulin osalta. Useammasta saman oppimäärän moduulista muodostuvan opintojakson lopullinen arvosana annetaan sitten, kun kaikki opintojaksoon sisältyvät moduulit on suoritettu. Arvosanan ei tarvitse olla moduulien aritmeettinen keskiarvo. Opiskelija voi suorittaa lukiokohtaisesti päätettävässä määräajassa puuttuvia opintojakson osia eli Z-merkittyjä moduuleja.

Opintojakso on suoritettu hyväksytysti (arvosana 5 tai S), kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson tavoitteet on saavutettu opintojakson alussa sovituilla tavoilla.

Arvosanojen korottaminen tehdään opintojaksoittain tai jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, jokaisen moduulin osalta erikseen. Arvosanan korottaminen tehdään osallistumalla opetukseen uudelleen tai suorittamalla opintojakso tai moduuli itsenäisesti. Hyväksytty arvosana voidaan korottaa osoittamalla aiempaa arvosanaa syvempää osaamista.

Opiskelija voi korottaa hylätyn moduulin tai opintojakson arvosanan suorittamalla uudelleen ne opintojakson osat, joita opiskelija ei ole suorittanut hyväksytysti. Kokeen uusiminen voi olla osa hylätyn opintojakson arvosanan korottamista, mutta opiskelijoilta voidaan edellyttää myös muiden moduuliin sisältyvien tehtävien suorittamista.

Sotungin lukio

Opiskelijan saadessa moduulista tai opintojaksosta merkinnän Z, on suorituksesta puuttuvat osat suoritettava viimeistään seuraavan periodin loppuun mennessä. Muutoin arvosana muuttuu merkinnäksi K, ja suoritus on tehtävä uudelleen. Arvioinnissa voidaan määritellä myös vähimmäistaso, jolla opiskelija saa arvosanan 4 tai H. Opettaja tiedottaa moduulin alkaessa arvosanan 4 vaatimuksista. Suorituksen jäädessä arvosanan 4 tai H alle, tulee suorituksesta merkintä Z.

Kahden hylätyn suoritusyrityksen jälkeen opiskelijaa ohjataan ja tuetaan moduulin tai opintojakson eri osien suorittamisessa.

Arvosanojen korottaminen tehdään opintojaksoittain tai jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, jokaisen moduulin osalta erikseen. Arvosanan korottaminen tehdään osallistumalla opetukseen uudelleen tai suorittamalla opintojakso tai moduuli itsenäisesti. Hyväksytty arvosana voidaan korottaa osoittamalla aiempaa arvosanaa syvempää osaamista.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijalla on mahdollisuus opiskella lukiokohtaisesti päätettävät opintojaksot tai yksittäiset moduulit itsenäisesti, mikäli opiskelija on suorittanut hyväksytysti vaadittavat aikaisemmat opinnot. Oppiaineen ensimmäistä moduulia ei pääsääntöisesti suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson itsenäisestä suorituksesta tehdään opiskelijan kanssa kirjallinen suunnitelma. Kirjallisessa suunnitelmassa määritellään itsenäiseen suoritukseen sisältyvät tehtävät, niiden arviointiperusteet ja aikataulu. Itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä arviointikeskusteluja, itsearviointia, vertaisarviointia, kokeita jne. Arvioinnin tulee olla monipuolista.

Jos opiskelija saa itsenäisesti suoritetusta opintojaksosta hylätyn arvosanan, hänet ohjataan suorittamaan opintojakso lähiopetukseen. Muista itsenäisesti suoritettavan opintojakson ohjeista päätetään lukiokohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Sotungin lukio

Opiskelija voi suorittaa moduuleita myös muissa oppilaitoksissa tai korkeakouluissa. Opiskelijalle voidaan myöntää lupa suorittaa moduuli myös etälukiossa.

Opiskelija voi ennen jakson alkua sopia opettajan kanssa itsenäisestä suorituksesta. Opettaja arvioi, onko itsenäiseen suorittamiseen edellytyksiä huomioon ottaen opiskelijan aiemmat näytöt sekä moduulin tai opintojakson vaativuus ja sisältö. Suorittamisesta tehdään kirjallinen suunnitelma, jonka toteutumista opettaja valvoo. Itsenäisestä suoritetuista opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana. Mikäli itsenäisestä suorituksesta tulisi arvosana 4, tai H, tiedottaa opettaja opinto-ohjaajaa, ja opiskelija ohjataan suorittamaan moduuli tai opintojakso lähiopetuksessa.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vantaan lukiokoulutus

Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja aineenopettajat seuraavat opiskelijan opintojen etenemistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tulee tarjota ohjausta ja tukea. Huoltajille opiskelijan opintojen edistymisestä tiedotetaan jaksoarviointien välityksellä.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Vantaan lukiokoulutus

Rehtori päättää osaamisen tunnustamisesta ja opintojen hyväksilukemisesta opiskelijan esittämän hakemuksen perusteella. Hyväksiluettavia opintoja ovat esimerkiksi vaihto-opiskelun aikana suoritetut opinnot, korkeakouluopinnot tai muualla suoritetut lukio-opinnot. Perusopetuksen, perusopetuksen lisäopetuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut lukio-opinnot sisällytetään opiskelijan osoittaman todistuksen perusteella osaksi lukio-opintoja. Hyväksiluettavat opinnot voivat olla opintojaksoja tai yksittäisiä opintojakson osia eli moduuleja. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen tehdään opiskelijan edun mukaisesti. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintojakson alkamista.

Jos opiskelija vaihtaa oppiaineen oppimäärän tasoa opintojaksojen aikana, niin viimeisin taso määrittää päättötodistukseen tulevan tason. Opiskelijan tulee ilmoittaa oppiaineen oppimäärän tason vaihdosta kirjallisesti.

Sotungin lukio

Rehtori päättää osaamisen tunnustamisesta ja opintojen hyväksilukemisesta. Rehtori voi konsultoida kyseisen oppiaineen opettajaa tehdessään päätöstä.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat

päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijan on mahdollista korottaa opintojaksojen keskiarvon perusteella määräytyvää oppiaineen oppimäärän arvosanaa opiskelijan arvioinnista päättävien opettajien ja rehtorin harkinnan perusteella. Oppiaineen oppimäärän arvosanan korottamiseen voidaan opiskelijalta edellyttää tapauskohtaisesti määriteltäviä lisänäyttöjä.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*

2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*

- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vantaan lukiokoulutus

Hyvinvointiosaaminen

Vantaan lukioissa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistävää turvallista sekä yhteisöllistä ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua itselleen ja läheisilleen.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä opiskelija saa tukea ja ohjausta monipuolisten ainevalintojen tekemiseksi, esimerkiksi hyvinvointia edistävien taito- ja taideaineiden sisällyttämiseksi opintoihin.

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen kasvuun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia eri oppiaineissa. Opiskelija saa valmiuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy Vantaan lukioiden läsnäolevan ja kohtaamiseen kannustavan toimintakulttuurin kautta. Päivittäisiin rutiineihin kuuluvat tervehtiminen, hyvät käytöstavat sekä toisten kunnioitus. Vantaalla opettaja on läsnä opiskelijan kouluarjessa.

Vuorovaikutus on tapa oppia kaikissa oppiaineissa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten kuuntelemiseen. Opiskelija saa valmiuksia tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä ymmärtää niiden vaikutuksia vuorovaikutustilanteisiin. Opiskelija oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opetuksessa sekä menetelmillä että sisällöillä, ja opiskelijoita otetaan mukaan monenlaiseen päätöksentekoon koulussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa osallistuva, itsenäinen ja monilukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset. Digiosaaminen on luonteva osa lukio-opintoja. Lukioaikanaan opiskelija tutustuu erilaisiin digitalisuuden luomiin mahdollisuuksiin ja kehittää omaa digilukutaitoaan.

Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit. Opiskelija oppii eri tieteenalojen ominaiskieltä eri oppiaineissa, ja kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Vantaan lukioissa annetaan eväitä lukuintoon myös vapaa-ajalla.

Korkeakouluopintoihin opiskelija tutustuu erilaisten lukioaikana toteutettavien vierailujen, asiantuntijavierailijoiden ja tutustumisjaksojen kautta. Korkeakouluyhteistyön kautta opiskelija pääsee laajentamaan osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten lähiympäristöön liittyvien projektien tai tehtävien myötä opiskelijat opettelevat kantamaan sosiaalista vastuuta myös ympäristöstä ja vaikuttamaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin. Opiskelijat perehtyvät demokratian toimintaan muun muassa erilaisten vierailukäyntien myötä.

Opiskelijat tutustuvat kansalaisyhteiskunnan periaatteisiin lukioissa järjestettävien vaalien ja keskustelujen kautta. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lukion toiminnan kehittämiseen erilaisissa tilanteissa, ja vaikutuksen tuloksia tehdään näkyväksi. Opiskelijoiden vaikuttamiskanavia ovat esimerkiksi opiskelijakuntatoiminta, lukioiden tiimit, työryhmät, nuorisovaltuusto sekä erilaiset järjestöt. Opiskelijat ovat mukana lukion tiimeissä tai muissa kehittämisryhmissä ja johtoryhmässä siltä osin kuin laki sen mahdollistaa.

Opiskelijat tutustuvat, saavat kokemuksia ja oppivat tuntemaan työ- ja yrityselämän sisältöjä, vaatimuksia ja tarpeita lukioaikana toteutettavan työelämäyhteistyön avulla. Opiskelija omaksuu rohkean ja myönteisen asenteen yrittäjyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävän elämäntavan edistäminen on tärkeä osa Vantaan lukioiden toimintakulttuuria. Kestävää elämäntapaa tarkastellaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista saavuttaa vain kaikkien näiden näkökulmien yhteensovittamisella.

Lukioaikana opiskelijat saavat valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Opiskelijoille tarjotaan

mahdollisuuksia osallistua ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvien projektien ja opintojaksojen suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskelijat oppivat näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vantaan lukiot ovat monikulttuurisia yhteisöjä, joissa opiskelee ja työskentelee monista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevia ihmisiä. Monikulttuurisuus ja kotikansainvälisyys ovat osa lukioiden toimintaa. Lukiossa opiskelijat saavat valmiuksia kohdata, reflektoida ja vahvistaa tuntemustaan kulttuureista ja erilaisista kulttuuri-identiteeteistä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havaitsemaan ja arvostamaan elinympäristönsä kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijat saavat myös tukea oman kulttuuri-identiteettinsä kehittämiseen.

Kokemuksia kansainvälisyydestä opiskelijat saavat erilaisten projektien, hankkeiden, vierailujen ja vaihtojen kautta. Opiskelija oppii myös tunnistamaan kansainvälistymisen mahdollisuudet kotimaassa. Kansainvälisyyskasvatuksen myötä opiskelijat saavat valmiuksia maailmankansalaisuuteen kasvamiseen sekä edellytyksiä eettiseen toimijuuteen monikulttuurisissa ympäristöissä.

7. Oppiaineet

7.1. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*

- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- Opinto-ohjauksessa vahvistetaan nuoren tietoturva-, medialuku ja digilukutaitoja, jotta opiskelijalla on riittävät taidot löytää tietoa jatko-opinto- ja urasuunnitteluun.
- Opintojakson sisällöt suunnitellaan opiskelijan jaksaminen ja motivaatio huomioiden. Oppitunnit rakennetaan sisällöiltään vaihteleviksi.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista tuodaan esille etenkin henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Opiskelija tutustuu myös lukion hyvinvointipalveluihin, joiden avulla tuetaan opiskelijan jaksamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen ja vuorovaikutusosaaminen tuodaan esille tutustumalla työelämään ja lukion jälkeisiin koulutusvaihtoehtoihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen korostuvat tiedonhaussa koulutusvaihtoehtoihin. Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja lähdekriittiseen tiedonhakuun sekä kannustetaan uteliaisuuteen uuden koulutustiedon etsimisessä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan tutustumalla kansainvälisiin opiskelu- ja koulutusvaihtoehtoihin lukion aikana ja sen jälkeen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen ja vuorovaikutusosaaminen tuodaan esille tutustumalla työelämään ja lukion jälkeisiin koulutusvaihtoehtoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opinto-ohjauksen opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opinto-ohjauksen kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa kurssin alussa. Yhdessä sovitut kriteerit kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä opiskelijana (2 op) OP01, pakolliset opinnot

Opiskelija tutustuu lukion käytänteisiin ja toimintakulttuuriin, lukion-opintojen rakenteeseen ja henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatimiseen. Opiskelija tutustuu myös ylioppilastutkinnon rakenteeseen ja sen vaikutukseen jatko-opintoihin hakeutumisessa. Opiskelijoita tuetaan löytämään ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan opintojen ja elämän suunnittelun tukena. Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä lukiovuotena. Suoritusmerkintä.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opinto-ohjauksessa vahvistetaan nuoren tietoturva-, medialuku ja digilukutaitoja, jotta opiskelijalla on riittävät taidot löytää tietoa jatko-opinto- ja urasuunnitteluun.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt suunnitellaan opiskelijan jaksaminen ja motivaatio huomioiden. Oppitunnit rakennetaan sisällöiltään vaihteleviksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen ja vuorovaikutusosaaminen tulevat esille tutustumalla työelämätaitoihin ja yrittäjyyteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen korostuu tiedon hakemisessa eri koulutusvaihtoehdoista. Opinto-ohjauksessa opiskelija tutustuu koulutusvaihtoehtoihin ja työelämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen tulee esille pohtimalla tulevaisuuden työelämätrendejä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan tutustumalla kansainvälisiin opiskelu-, koulutus- ja työskentelyvaihtoehtoihin lukion jälkeen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen ja vuorovaikutusosaaminen tulevat esille tutustumalla työelämätaitoihin ja yrittäjyyteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opinto-ohjauksen opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opinto-ohjauksen kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa kurssin alussa. Yhdessä sovitut kriteerit kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op) OP2, pakolliset opinnot

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintaitojaan. Opiskelija perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta keskeisiin teemoihin, jotka antavat valmiuksia jatko-opintopäätöksen tekemiseen sekä työelämään siirtymiselle. Opintojakso suoritetaan toisena ja kolmantena lukiovuotena. Suoritusmerkintä.

Ryhmänohjaus, 2 op (OP3)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritusmerkintä kolmannen vuoden päätteeksi perustuu aktiiviseen osallistumiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso toteutuu lukion suorituksen aikana. Opiskelijat osallistuvat joka viikko ryhmänohjaustuokioihin. Ryhmänohjaaja antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän kolmannen opiskeluvuoden kolmannen jakson päättyessä, mikäli opiskelija on säännöllisesti osallistunut ryhmänohjaukseen. Suoritusmerkintä.

Lukiolainen työelämässä, 2 op (OPS4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää omaa tietoisuutta työelämästä ja oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan työelämän näkökulmasta.
- Opiskelija kerryttää itselleen työkokemusta.
- Opiskelija harjoittelee työnhakuun liittyvää prosessia ja opettelee tunnistamaan kirjallisten tehtävien avulla omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan.
- Opiskelija oppii ajanhallintataitoja ja yhdistämään lukio-opinnot ja työssäkäynnin.
- Tässä opintojaksossa vahvistetaan nuoren taitoja etsiä tietoa ja käyttää digitaalisia välineitä työnhaun prosessissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson suorittaminen edellyttää vähintään 40 tunnin työskentelyä opiskelijan itse hankkimassa työpaikassa joko lukuvuoden tai kesäloman aikana. Opiskelijan tulee näyttää työsopimusta tai -todistusta palautekeskustelussa.
- Opintojaksoon kuuluu kirjallisia tehtäviä, joiden valintaan opiskelijalla on mahdollisuus itse vaikuttaa.
- Opintojakson aikana opiskelija sopii kaksi tapaamista oman opinto-ohjaajan kanssa. Alkutapaamisessa käydään läpi kurssin suorittamisen sisällöt ja sovitaan työkokemuksen kerryttämisestä. Lopputapaamisessa käydään läpi opintojaksoon kuuluvat tehtävät.
- Opintojakson tehtävistä opiskelija pystyy valitsemaan itselleen sopivan kokonaisuuden ja valitsee itselleen sopivan ajan hankkia työkokemusta lukioaikana. Tavoitteena on, että opiskelija oppii hallitsemaan ajankäyttöään lukio-opintojen ja työssäkäynnin yhteensovittamiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ymmärretään vuorovaikutustaitojen merkitys työnhaun ja työelämän kannalta.

Hyvinvointiosaaminen

Korostetaan ajanhallintataitojen merkitystä opiskelun, työnteon ja vapaa-ajan yhdistämisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää opintojakson alussa sovittujen sisältöjen hyväksyttyä suoritusta ja vähintään 40 tunnin työssäkäyntiä. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä. Opintojakso soveltuu jokaiselle vuositasolle. Opintojakson voi suorittaa vain kerran lukioaikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiolainen työelämässä (2 op) OP4, koulukohtainen valinnainen opintojakso

Opintojaksolla harjoitellaan työnhakuun liittyvää prosessia ja opetellaan tunnistamaan kirjallisten tehtävien avulla omia vahvuuksia ja kiinnostuksia. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii ajanhallintataitoja ja yhdistämään lukio-opinnot ja työssäkäynnin.

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää opintojakson alussa sovittujen sisältöjen hyväksyttyä suoritusta ja vähintään 40 tunnin työssäkäyntiä. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

7.2. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.2.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Paikallinen lisäys

- tiedonhaku vantaalaisessa kontekstissa
- tutustutaan tekstinkäsittely-ympäristöön
- tuntityöskentelyä rytmitetään vaihtelemalla työtapoja
- työskennellään mahdollisuuksien mukaan luokan ulkopuolella (rakennuksen ja lähiympäristön hyödyntäminen) ja tauotetaan erilaisin keskittymisharjoituksin

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- äidinkielen ja kirjallisuuden työtapoihin perehtyminen
- lähikirjaston käyttö mahdollisuuksien mukaan
- kouluyhteisön erityispiirteiden hyödyntäminen ja mahdollisesti paikallisten aiheiden käyttö kirjoitustehtävissä ja luettavissa teksteissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta kirjoitustaidon vastausten ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan ryhmätyöskentelyllä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan eri tekstilajeja sekä niiden rakennetta ja tavoitteita. Siinä painotetaan monimuotoisten tekstikokonaisuuksien ominaisuuksien ja rakenteiden ymmärtämistä, analysointia ja tulkitsemista. Opetellaan kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia sekä vahvistetaan kirjoittajan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Kerrataan kielenhuoltoa.
Numeroarviointi.

Kieli- ja tekstitietoisuus sekä kirjoittaminen, 2 op (ÄI2_ÄI6)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Paikallinen lisäys

- Monikulttuurisen Vantaan lukiossa opiskeleva nuori hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

- digitaitoja kehitetään käyttämällä oikeakielisyyteen liittyvää digimateriaalia sekä audiovisuaalisia aineistoja
- tekstejä tuotetaan erilaisille digialustoille
- tuntityöskentelyssä käytetään vaihtelevia työmenetelmiä ja ryhmiä periodin aikana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssin sisältöjä opiskelemalla opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tunti- ja kirjoitustehtävien avulla opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjoittamisprosessi, kieli- ja tekstitietoisuus sekä monilukutaito.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kehitetään kieli- ja tekstitietoisuutta sekä monilukutaitoa. Jakso tutustuttaa kieleen rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä. Lisäksi tutustutaan kirjoittamisprosessin eri vaiheisiin ja kirjoitetaan aineistoja hyödyntäen. Jakson aikana tehdään kielen- ja tekstinhuollon harjoituksia sekä tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia.

Numeroarviointi

Vuorovaikutuksen perustaidot, 2 op (ÄI3_ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään audiovisuaalisia välineitä ja erilaisia digiohjelmia puhe-esityksissä.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- Työskentelyä rytmitetään erilaisilla rentoutumis- ja vireystilaharjoituksilla.
- Tutkitaan liikkumista ja kehollisuutta osana viestintää.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisten puhe- ja viestintäharjoitusten avulla opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelijalla on mahdollisuus harjoitella erilaisia osallistumis- ja vaikuttamistilanteita sekä reflektoida niitä myös yhteiskunnallisen osaamisen näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat monipuoliset vuorovaikutustaidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana keskitytään lisäämään viestintärohkeutta, vähentämään esiintymisjännitystä, syventämään viestijäkuvaa sekä käsitystä kielestä ja identiteetistä. Jakson aikana harjoitellaan ryhmäviestintätaitoja ja puheenvuoron rakentamista sekä esittämistä. Lisäksi opitaan analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä sekä tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Tuntitehtävien aikana käytetään erilaisia digialustoja sekä perehdytään multimodaalisiin teksteihin.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Tuntityöskentelyä tauotetaan esimerkiksi Learning Cafe -tyyppisillä työtavoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti.

- Kirjallisuudesta keskustelu ja sanataideharjoitusten tekeminen kehittävät kuuntelun ja ilmaisun taitoja ja vahvistavat kykyä tuottaa tekstiä omien havaintojen pohjalta. Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaiset vierailut tiede- ja kulttuurilaitoksissa ja -tapahtumissa vahvistavat opiskelijan identiteettiä kulttuurielämän osana ja lisäävät valmiuksia koulunjälkeiseen elämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua, esimerkiksi Agenda 2030-ohjelmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjallisuuden lajien ja ilmaisukeinojen tunteminen, monilukutaito ja kirjallisuuden monitulkintaisuuden ymmärtäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Kurssilla havainnoidaan tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin.

Tekstit ja vaikuttaminen, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Tuntityöskentelyä tauotetaan esimerkiksi Learning Cafe -tyyppisillä työtavoilla.
- Hyödynnetään kirjoittamisessa ja teksteihin tutustumisessa erilaisia verkkoalustoja ja multimodaalisia tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan paikallisen vaikuttamisen keinoihin, kuten paikallislehteen lähetettävän mielipidekirjoituksen kirjoittamiseen sekä kuntalaisaloitteen tekoon.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Mm. dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä sekä niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat medialukutaito, monimerkityksisten tekstien tulkitseminen sekä vaikuttamisen ja argumentaation keinot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet.

Kirjallisuus kontekstissaan, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Paikallinen lisäys

- Käsitellään vantaalaisen identiteetin rakentumista esimerkiksi vantaalaisten artistien kappaleiden kautta.
- Kurssilla käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi opiskelijoiden omia kansainvälisiä yhteyksiä ja suomalaista monikulttuurisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä ja ylioppilaskirjoituksiin valmistautumista edistäviä rentoutusharjoituksia.
- Tarkastellaan tekstejä identiteetin kautta eri konteksteissa ja hyödynnetään uusia verkkotekstilajeja ja multimodaalisia tekstejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta. Opintojaksossa pyritään kielellisen ja kulttuurisen

moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Kirjallisuuden lukeminen näyttää, miten merkitys syntyy erilaisten kerronnan näkökulmien ja erilaisten lukijoiden vuoropuhelussa. Kirjallisuuden lukeminen kontekstissaan lisää ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille.

Hyvinvointiosaaminen

Lukeminen laajentaa näkemystä monenlaisista identiteeteistä. Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Lukeminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen (ja kirjallisuuden lukeminen) edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisten teosten ja teemojen tuntemus sekä niiden analysointi osana kulttuurikontekstia.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia kontekseja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta.

Vuorovaikutustaitojen monipuolistaminen, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Otetaan vuorovaikutustaitojen kehittämisessä erityisesti huomioon, että kaupunki on tiheästi asuttu muuttovoittokunta ruuhka-Suomessa, jossa opiskelijoiden juuret ovat monenlaiset.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla pyritään tutustumaan vantaalaisiin yrityksiin ja työelämään esimerkiksi työhaastattelujen avulla.
- Opintojaksossa käytetään kehollisia harjoituksia.
- Harjoitellaan yhteiskirjoittamista (mm. kokouspöytäkirjat) ja hyödynnetään etävälineitä (mm. etäkokousten seuraaminen).

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestintätilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee, ja opiskelija tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija syventää ja laajentaa vuorovaikutustaitojaan kohti jatko-opintojen ja työelämän tarpeita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää kulttuurista osaamistaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan monipuolisissa viestintätilanteissa. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa omat vuorovaikutustaitonsa osallistumalla Puheviestintätaitojen päättökokeeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu monipuolisten vuorovaikutustaitojen syventäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa monipuolistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä harjoitellaan rakentavaa toimintaa haastavissakin vuorovaikutustilanteissa. Opetellaan argumentoimista ja tutkitaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opintojakso antaa valmiudet osallistua toisen asteen Puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen.

Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan lähiseudun kulttuuritarjontaan ja hyödynnetään sitä oman ajattelun laajentamisessa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään erilaisilla alustoilla tapahtuvaa yhteiskirjoittamista sekä - mahdollisuuksien mukaan - vaihtuvia oppimistiloja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoitelmien avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjoittamisprosessin hallinta ja taito tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden kirjoitustaidon yo-kokeeseen.

Tekstien tulkinnan syventäminen 2, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*

- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Paikallinen lisäys

- Lähiseudun kulttuuritarjontaan tutustuminen ja sen hyödyntäminen oman ajattelun laajentamisessa.
- Mahdollisuuksien mukaan myös vantaalaisen median hyödyntäminen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

- Työskentelyä tauotetaan rentoutumis- ja taukojumppaharjoituksin.
- Opiskelijat hyödyntävät erilaisia digialustoja, joilla voivat jakaa tekstejään ja kirjoittaa niitä yhdessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee olennaista elämänhallinnan taitoa: tekstitaitoa. Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa kehitetään kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa, monilukutaitoa sekä kielitietoisuutta, mikä tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon syventäminen, monimuotoisten tekstien analysointi, tulkinta, arviointi ja oman tulkinnan perustelu.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen.

Kielenhuollon kertaus, 2 op (ÄIS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Erilaisten digitaalisten alustojen ja ohjelmien käyttö kielenhuollon harjoituksissa. Tauottaminen tehtävätyyppejä ja työskentelytapoja vaihdellen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Pari- ja ryhmätöiden avulla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät kielenhuollon merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä viestin välittymisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kielenhuollon merkitys yleiskielisten tekstien kirjoittamisessa.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutustaidot. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso auttaa opiskelijaa hiomaan kirjoittamisen taitojaan kielenhuollon näkökulmasta. Jakson aikana kerrataan kieliopin termejä ja kielenhuollon kompastuskiviä, esimerkiksi alkukirjaimia, yhdyssanoja, pronomineja ja välimerkkejä.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Äidinkielen tuki 1, 1 op (ÄIS13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- erilaisten digitaalisten alustojen ja ohjelmien käyttö opiskelijoiden tekstejä hiottaessa
- tauottaminen tehtävätyyppejä ja työskentelytapoja vaihdellen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittajana tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Jakson tavoitteena on kehittää opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu opiskelijan yksilöllinen kehittyminen kirjoittajana.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu hyvinvointiosaaminen. Se ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄIS13 ÄIDINKIELEN TUKI 1 (1op)

Opintojakson voivat valita kaikki, jotka tarvitsevat tukea äidinkielen kirjallisissa tehtävissä. Opintojaksolla tuetaan henkilökohtaisesti opiskelijan luku- ja kirjoitustaitoja, ja siellä voi tehdä opettajan avustamana äidinkielen kotitehtäviä.

Suoritusmerkintä.

Aidinkielen tuki 2, 1 op (ÄIS14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- erilaisten digitaalisten alustojen ja ohjelmien käyttö opiskelijoiden tekstejä hiottaessa
- tauottaminen tehtävätyyppejä ja työskentelytapoja vaihdellen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittajana tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Jakson tavoitteena on kehittää opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu opiskelijan yksilöllinen kehittyminen kirjoittajana.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu hyvinvointiosaaminen. Se ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Äidinkielen tuki 2 (1 op, paikallinen opintojakso ÄIS14)

Opintojakson voivat valita kaikki, jotka tarvitsevat tukea äidinkielen kirjallisissa tehtävissä. Opintojaksolla tuetaan henkilökohtaisesti opiskelijan luku- ja kirjoitustaitoja, ja siellä voi tehdä opettajan avustamana äidinkielen kotitehtäviä.

Suoritusmerkintä.

7.2.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan opiskelussa käytettäviin digitaalisiin oppimisympäristöihin.
- Tuntityöskentelyä rytmitetään vaihtelemalla työtapoja.

- Työskennellään mahdollisuuksien mukaan luokan ulkopuolella (rakennuksen ja lähiympäristön hyödyntäminen).

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- Suomi toisena kielenä -oppiaineen työtapoihin perehtyminen, lähikirjaston käyttö mahdollisuuksien mukaan
- kouluyhteisön erityispiirteiden hyödyntäminen
- mahdollisesti paikallisten aiheiden käyttö kirjoitustehtävissä ja luettavissa teksteissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään omaa luovuuttaan ja erityisosaamistaan esim. harrastustensa kautta opintojakson tehtävissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan ryhmätyöskentelyllä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää oman monikielisyytensä arvon ja mahdollisuudet. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin ja opitaan ymmärtämään niiden tavoitteita. Harjoitellaan myös pitkien tekstien lukustrategioita. Opetellaan kirjoitusprosessia ja erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia. Vahvistetaan opiskelijan käsitystä itsestään kirjoittajana.
Numeroarviointi.

Kieli, kulttuuri ja vuorovaikutus, 2 op (S22_S23)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Paikallinen lisäys

- Monikulttuurisen Vantaan lukiossa opiskeleva nuori hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

- Tuntityöskentelyssä käytetään vaihtelevia työmenetelmiä ja ryhmiä opintojakson aikana.
- Suulliset työskentelytavat rytmittävät oppitunteja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisältöjä opiskelemalla opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyötaitoja vahvistetaan monipuolisesti varsinkin opintojakson vuorovaikutusmoduulin aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutustaidot ja vuorovaikutustilanteiden reflektointi.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kehitetään kieli- ja tekstitietoisuutta sekä monilukutaitoa. Tarkastellaan kieltä rakenteina, merkitysten muodostajana sekä sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä. Jakson aikana harjoitellaan myös suullisia ryhmäviestintätaitoja ja opitaan analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Numeroarviointi.

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään multimodaalisiin teksteihin, jotka voivat sisältää esim. ääntä, liikkuvaa kuvaa ja interaktiivisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

- Tuntityöskentelyä voidaan rytmittää luovuuteen, leikkiin ja kehollisuuteen perustuvilla sanataideharjoituksilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja.

Kirjallisuudesta keskustelu ja sanataideharjoitusten tekeminen kehittävät kuuntelun ja ilmaisun taitoja ja vahvistavat kykyä tuottaa tekstiä omien havaintojen pohjalta. Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuminen eri tiede- ja kulttuurilaitoksiin ja -tapahtumiin vahvistavat opiskelijan identiteettiä kulttuurielämän osana ja lisäävät valmiuksia koulunjälkeiseen elämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää ajankohtaista yhteiskunnallista keskustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kaunokirjallisuuden ilmaisukeinojen ymmärtäminen ja taito perustella omia havaintoja.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys- ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Analysoidaan kirjallisuutta ja opetellaan perustelemaan omia havaintoja; käsitellään kirjallisuutta myös elämyksellisesti. Harjaannutaan ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta.

Numeroarviointi.

Tekstit ja vaikuttaminen, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Paikallinen lisäys

- Tuntityöskentelyä tauotetaan sopivilla työtavoilla.
- Hyödynnetään kirjoittamisessa ja teksteihin tutustumisessa erilaisia verkkoalustoja ja multimodaalisia tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan paikallisen vaikuttamisen keinoihin, esimerkiksi paikallislehteen lähetettävän mielipidekirjoituksen kirjoittamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Mm. dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat medialukutaito, argumentoivan kielenkäytön keinojen hallinta sekä taito perustella omat mielipiteensä.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään median rooliin yhteiskunnassa. Tarkastellaan tekstien vaikuttamisen keinoja erityisesti kielen kannalta ja opitaan perustelemaan omia mielipiteitä niin kirjallisesti kuin suullisestikin. Tutustutaan myös muun muassa sananvapauteen, mediaetiikkaan ja tekijänoikeuksiin.

Kirjoitus- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (S26_S27)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjaannutaan kirjoittamaan monimediaisessa ympäristössä.
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia aiheita käsitteleviä aineistoja.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*

- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

- Tuntityöskentelyssä käytetään vaihtelevia työmenetelmiä ja ryhmiä opintojakson aikana.
- Suulliset työskentelytavat rytmittävät oppitunteja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää opintojakson aikana kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan. Sitä kautta kriittinen ajattelu ja laajojen kokonaisuuksien hahmottaminen vahvistuvat.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyötaitoja vahvistetaan monipuolisesti varsinkin opintojakson vuorovaikutusmoduulin aikana. Opiskelijan kyky antaa ja vastaanottaa palautetta vahvistuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjoittamisprosessin hallinnan taidot sekä vuorovaikutuksen, kuten kuullun ymmärtämisen taidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan kirjoittamisprosessin eri vaiheisiin ja kirjoitetaan aineistoja hyödyntäen. Syvennetään ryhmäviestintätaitoja, kuten kuuntelemisen ja suullisen viestinnän strategioita. Opintojakson aikana perehdytään S2-ylioppilaskokeeseen ja harjoitellaan sen tehtävätyyppejä.

Numeroarviointi.

Kirjallisuus kontekstissaan, 2 op (S28)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*

- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi opiskelijoiden omia kansainvälisiä yhteyksiä ja suomalaista monikulttuurisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta*
- *eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä.
- Tarkastellaan tekstejä identiteetin kautta eri konteksteissa ja hyödynnetään uusia verkkotekstilajeja ja multimodaalisia tekstejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta. Opintojaksossa keskitytään kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Kirjallisuuden lukeminen näyttää, miten merkitys syntyy erilaisten kerronnan näkökulmien ja erilaisten lukijoiden vuoropuhelussa. Kirjallisuuden lukeminen kontekstissaan lisää ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille.

Hyvinvointiosaaminen

Lukeminen laajentaa näkemystä monenlaisista identiteeteistä. Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Lukeminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa

oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen (ja kirjallisuuden lukeminen) edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kaunokirjallisuuden ja sen kontekstien, erityisesti suomalaisen kulttuurikontekstin tuntemus.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään kaunokirjallisuuden tuntemusta. Perehdytään kirjallisuuden eri konteksteihin, kuten kulttuurilliseen ja historialliseen kontekstiin. Erityisesti perehdytään suomalaiseen kirjallisuuteen ja sen klassikkoteoksiin. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Kirjoitustaitojen kertaus, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Paikallinen lisäys

- Erilaisten digitaalisten alustojen ja ohjelmien käyttö kielenhuollon harjoituksissa.
- Tauottaminen tehtävätyyppejä ja työskentelytapoja vaihdellen.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*
- *omaäänisten tekstien tuottaminen*
- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*

- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Pari- ja ryhmätöiden avulla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät kielenhuollon merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa ja viestin välittymisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla syvennetään kirjoittamisprosessissa vaadittavia taitoja. Kerrataan monipuolisesti kielioppiasioita ja vahvistetaan kielen rakenteiden tuntemusta erilaisilla kielioppiharjoituksilla. Harjoitellaan tekstien muokkaamista ja omaäänisyyttä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään kirjoittamisprosessissa vaadittavia taitoja. Kerrataan monipuolisesti kielioppiasioita ja vahvistetaan kielen rakenteiden tuntemusta erilaisilla kielioppiharjoituksilla. Harjoitellaan tekstien muokkaamista ja omaäänisyyttä.

Lukutaitojen syventäminen, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Paikallinen lisäys

- Erilaisten digitaalisten alustojen ja ohjelmien käyttö kielenhuollon harjoituksissa.
- Tauottaminen tehtävätyyppejä ja työskentelytapoja vaihdellen.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Pari- ja ryhmätöiden avulla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät kielenhuollon merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa ja viestin välittymisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstin ymmärtämisen ja analysoinnin taidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutustaidot. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään asiatekstien ja kaunokirjallisten tekstien ymmärtämisessä vaadittavia taitoja. Kerrataan myös monipuolisesti kielioppiasioita ja vahvistetaan kielen rakenteiden tuntemusta erilaisilla kielioppiharjoituksilla. Numeroarviointi.

7.2.3. Oma äidinkieli, venäjä (OÄI_VE)

Oppiaineen tehtävä

Lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielenä voidaan opettaa suomen, ruotsin, saamen, romanikielen ja viittomakielen lisäksi myös muuta koulutuksen järjestäjän tarjoamaa ja opiskelijan valitsemaa opiskelijan äidinkieltä. Tällöin mainittua äidinkieltä opetetaan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 määritellyllä tuntimäärällä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan kielikohtaisesti suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärään laadittuja lukion opetussuunnitelman perusteita soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijan äidinkielen kehittymiselle.

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (OÄI1_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistaa venäläistä kirjallista osaamista ja kieliopin rakenteita
- laajentaa ja vahvistaa venäjän kielen sanavarastoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan erilaisia tekstilajeja ja tulkitsemaan monipuolisesti eri näkökulmista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tehtäviä tehdään pienryhmissä sekä vertaispalautetta antamalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI1.

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus, 2 op (OÄI2_OÄI3_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- viestiminen venäjän kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoittesiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tehtäviä tehdään pienryhmissä. Opintojaksolla opiskelijat harjoittelevat väittelyitä sekä erilaisten esitysten pitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa itsevarmuutta harjoittelemalla erilaisia esiintymistilanteita. Opiskelijan identiteetti kehittyy itseilmaisun avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI2(1op) ja OÄI3(1op).

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Kirjallisuus 1, 2 op (OÄI4_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- venäläisen kirjallisuuden keskeisimmät kirjailijat ja runoilijat

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii asettamaan itsensä erilaisten ihmisten asemaan lukemalla monenlaista kirjallisuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuuden moninaisuuden avulla opiskelija syventää omia ajatuksiaan erilaisista kulttuureista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjallisuus 1 (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI4.

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Tekstien tulkinta, 2 op (OÄI5_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistaa venäläistä kirjallista osaamista ja kieliopin rakenteita

- laajentaa ja vahvistaa venäjän kielen sanavarastoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää medialukutaitoaan ja oppii tunnistamaan erilaisia vaikuttamisen keinoja. Hän tulee tietoiseksi omasta asemastaan sosiaalisen median käyttäjänä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaisia tekstejä lukemalla ja analysoimalla opiskelija syventää omaa kulttuuriosaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tekstien tulkinta 1 (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI5.

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (OÄI6_OÄI7_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- osaa viestiä venäjän kielelle ja sen kulttuurialuuelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjoittaminen (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI6 (1op) ja OÄI7 (1op).

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Kirjallisuus 2, 2 op (OÄI8_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- venäläinen nykykirjallisuus

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjallisuus 2 (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI8.

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

7.3. Oma äidinkieli, venäjä (OÄI_VE)

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (OÄI1_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistaa venäläistä kirjallista osaamista ja kieliopin rakenteita
- laajentaa ja vahvistaa venäjän kielen sanavarastoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan erilaisia tekstilajeja ja tulkitsemaan monipuolisesti eri näkökulmista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tehtäviä tehdään pienryhmissä sekä vertaispalautetta antamalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI1.

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus, 2 op (OÄI2_OÄI3_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- viestiminen venäjän kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoittesiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tehtäviä tehdään pienryhmissä. Opintojaksolla opiskelijat harjoittelevat väittelyitä sekä erilaisten esitysten pitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa itsevarmuutta harjoittelemalla erilaisia esiintymistilanteita. Opiskelijan identiteetti kehittyy itseilmaisun avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI2(1op) ja OÄI3(1op).

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Kirjallisuus 1, 2 op (OÄI4_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- venäläisen kirjallisuuden keskeisimmät kirjailijat ja runoilijat

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii asettamaan itsensä erilaisten ihmisten asemaan lukemalla monenlaista kirjallisuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuuden moninaisuuden avulla opiskelija syventää omia ajatuksiaan erilaisista kulttuureista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjallisuus 1 (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI4.

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Tekstien tulkinta, 2 op (OÄI5_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistaa venäläistä kirjallista osaamista ja kieliopin rakenteita
- laajentaa ja vahvistaa venäjän kielen sanavarastoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää medialukutaitoaan ja oppii tunnistamaan erilaisia vaikuttamisen keinoja. Hän tulee tietoiseksi omasta asemastaan sosiaalisen median käyttäjänä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaisia tekstejä lukemalla ja analysoimalla opiskelija syventää omaa kulttuuriosaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tekstien tulkinta 1 (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI5.

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (OÄI6_OÄI7_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- osaa viestiä venäjän kielelle ja sen kulttuurialuuelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjoittaminen (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI6 (1op) ja OÄI7 (1op).

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

Kirjallisuus 2, 2 op (OÄI8_VE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- venäläinen nykykirjallisuus

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttavat osaaminen kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät sekä esitelmät. Lisäksi luettavan kirjan arvostelu sisältyy arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjallisuus 2 (2op)
Sisältää moduuli(t) OÄI8.

Moduulin sisällöt ovat opetussuunnitelman kappaleessa: *Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.*

7.4. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

*Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta**,** joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.*

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja

yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

*Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

*Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

*Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.4.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja ruotsi vuorovaikutuksen välineenä, 4 op (RUA1_RUA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen
- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa*
- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Opintojaksolla korostuvat opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta*
- *tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- *pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit eri medioissa*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri Pohjoismaiden kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä suomenruotsalaiseen kulttuuriin ja oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

RUA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

RUA2 Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen (3 op)

Opintojakson tehtävänä on totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa ruotsin kieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Opintojakson tehtävänä on tarkastella ruotsin kieltä lähiympäristöstä käsin Suomessa laajentaen näkökulmaa Ruotsiin ja muihin Pohjoismaihin sekä globaalille tasolle. Opintojaksossa harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Numeroarviointi.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op), RUA3, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä tarkastelemalla suomenruotsalaisia, ruotsalaisia sekä muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä sekä yksilön ja yhteisön arvojen moninaisuutta. Kulttuurin ja taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä omia kiinnostuksen kohteita.

Numeroarviointi.

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat ruotsin kielen oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opintojaksolla korostuvat opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- *pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta*
- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op), RUA4, pakolliset opinnot

Opintojaksossa kehitetään opiskelijan ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ruotsin kielellä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Numeroarvionti.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat ruotsin kielen oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opintojaksolla korostuvat opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*

- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun laajan korkeakouluverkoston luomia mahdollisuuksia hyödynnetään kestävän tulevaisuuden ja tieteen aihepiirien syventämiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat eri näkökulmista maapalloon elinympäristönä sekä kestävään elämäntapaan ja yhdistelevät eri tieteenalojen näkökulmia luovasti kokonaisuuksiksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op), RUA5, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi.

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa.
- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.
- Työpaikkaintensiivisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia työelämäkontaktien synnyttämiseksi kohdekieltä tarvitseviin yrityksiin hyödynnetään. Pääkaupunkiseudun laajan korkeakouluverkoston luomia mahdollisuuksia hyödynnetään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op), RUA6, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Opintojaksossa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa ruotsin kielellä erityisesti pohjoismaisessa kontekstissa. Opintojaksossa käsitellään asioita, jotka liittyvät itsenäistyvän nuoren elämänpiiriin.

Numeroarvionti.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella. Opiskelijaa kannustetaan havainnoimaan omaa lähiympäristöään ja pohtimaan kestäviä ratkaisuja sen hyvinvointiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op), RUA7, valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin ruotsin kielellä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä. Moduulissa pyritään hyödyntämään yhteistyökontakteja ruotsinkielisten tai pohjoismaisten koulujen kanssa.

Numeroarvionti.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa*
- *dialogisuus*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 op), RUA8, valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan pohjoismaiseen ja kansainväliseen toimijuuteen, ja tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Numeroarviointi.

Det är dags att skriva!, 2 op (RUAS19)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso keskittyy erityisesti hiomaan kirjallista ilmaisua sekä vahvistamaan ja monipuolistamaan rakenteiden hallintaa. Kurssi valmentaa yo-kirjoitusten ruotsin kokeen ainekirjoitusosuuteen.

Suoritusmerkintä.

Slutspurten – kohti yo-kirjoituksia, 2 op (RUAS20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kerrataan koko lukion oppimäärän rakenteet ja tehdään runsaasti yo-kuunteluita, yo-tekstejä sekä kirjoitetaan aine. Opintojakson päätteeksi on preliminäärikoe.

Suoritusmerkintä.

7.4.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Kielitietoisuus ja vuorovaikutustaidot, 4 op (RUB11_RUB12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*

- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri Pohjoismaiden kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä suomenruotsalaiseen kulttuuriin ja oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kielitietoisuus ja vuorovaikutustaidot (4op) RUB11, RUB12, pakolliset opinnot

RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

RUB12 Ruotsin kieli arjessani (3 op)

Opintojakson tehtävä on johdattaa ja motivoida opiskelijaa lukion ruotsin opintoihin ja kasvattaa opiskelijan tietoisuutta omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan sekä kannustaa opiskelijaa käyttämään ruotsia rohkeasti ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan eri tilanteissa.

Numeroarviointi

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*

- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu eri taiteen aloihin sekä mediaan ja rohkaistuu itse kokeilemaan luovuuttaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri Pohjoismaiden kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä suomenruotsalaiseen kulttuuriin ja oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri ja mediat (2 op), RUB13, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen**.**

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä.

Numeroarviointi

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristömme (2 op), RUB14, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on edelleen vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä. Opiskelija tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin ja kehittyy tekstin tuottamisessa.

Numeroarviointi

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa.
- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

- Työpaikkaintensiivisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia työelämäkontaktien synnyttämiseksi kohdekieltä tarvitseviin yrityksiin hyödynnetään. Pääkaupunkiseudun laajan korkeakouluverkoston luomia mahdollisuuksia hyödynnetään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu- ja työelämä (2 op) , RUB15, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on tutustuttaa mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Opiskelija perehtyy pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön sekä rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä.

Numeroarviointi

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*

- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 op), RUB16, valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja rakentaa dialogia. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Numeroarviointi

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella. Opiskelijaa kannustetaan havainnoimaan omaa lähiympäristöään ja pohtimaan kestäviä ratkaisuja sen hyvinvointiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä elämäntapa (2 op), RUB17, valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää oppimäärän pakollisten opintojaksojen teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.

Numeroarviointi.

Starta på nytt!, 2 op (RUBS18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RUBS18 **Starta på nytt! (2 op), koulukohtainen valinnainen**

Opiskelija kertaa ruotsin kielen peruskielioppirakenteita sekä tutustuu helpohkoihin teksteihin. Kerrataan yläasteen asioita. Kurssia suositellaan kaikille, joilla ruotsin arvosana lukioon tullessa on seitsemän tai alempi.

Suoritusmerkintä.

Det är dags att skriva!, 2 op (RUBS19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää hyväkseen ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessaan laaja-alaisesti ja luovasti erilaisia oppimistekniikoita ja –alustoja. Opiskelijat tutustuvat eri tieteenalojen sisältöihin tekstin- ja kuullunymmärryksen harjoituksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä.

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää kaikkien opintojakson aikaisten tehtävien suorittamista ja testien läpäisemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RUBS19 Det är dags att skriva! (2op), koulukohtainen valinnainen

Opintojakso keskittyy erityisesti hiomaan kirjallista ilmaisua sekä vahvistamaan ja monipuolistamaan rakenteiden hallintaa. Kurssi valmentaa yo-kirjoitusten ruotsin kokeen ainekirjoitusosuuteen.

Suoritusmerkintä.

Slutspurten – kohti yo-kirjoituksia!, 2 op (RUBS20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää hyväkseen ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessaan laaja-alaisesti ja luovasti erilaisia oppimistekniikoita ja –alustoja. Opiskelijat tutustuvat eri tieteenalojen sisältöihin tekstin- ja kuullunymmärryksen harjoituksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä.

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää kaikkien opintojakson aikaisten tehtävien suorittamista ja testien läpäisemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RUBS20 Slutspurten – kohti yo-kirjoituksia **(2 op)**

Opintojakson aikana kerrataan koko lukion oppimäärän rakenteet ja tehdään runsaasti yo-kuunteluita, yo-tekstejä sekä kirjoitetaan aine. Opintojakson päätteeksi on preliminäärikoe.

Suoritusmerkintä.

7.5. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri*

kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

*Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.5.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Englannin oppijana monikielisessä maailmassa, 4 op (ENA1_ENA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*

- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on hyödyntää opiskelijoiden monikielisyyttä ja tukea myös S2-opiskelijoiden kielitaitoa
- Opiskelija oppii käyttämään äänitallenteita ja sähköisiä oppimisalustoja.
- Opinnoissa voidaan hyödyntää liikkuvaa opiskelua.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa toteutuu laaja-alaisen osaamisen osa-alueista vuorovaikutusosaaminen. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan ryhmätyöskentelyllä. Minäpystyvyyttä kasvatetaan opintojaksossa tehtävän Kieliprofiilin myötä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa toteutuu laaja-alaisen osaamisen osa-alueista globaali- ja kulttuuriosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuvat opintojakson teemojen käsittelyn myötä kun opiskelija tutustuu englannin kieleen lingua francana ja sen variaatioihin eri maissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksossa tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin oppijana monikielisessä maailmassa

4 opintopistettä

ENA1, ENA2

Pakolliset opinnot

Keskeisenä sisältönä on kieliprofiilin laatiminen ja tavoitteiden asettelu kieltenopiskelulle, kansainvälisyys ja englannin kielen asema globaalina kielenä. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan, syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä , kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä, monipuolistaa kieltenopiskelustrategioitaan, oppii käyttämään kieltenopiskelun apuvälineitä, tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta, kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan, vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan, syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Arviointi numerolla 4-10

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään visuaalisia työkaluja ja yhdistämään eri alustoja ja tiedostomuotoja erilaisiin esityksiin.
- Opetusta rytmitetään ja tauotetaan vuorovaikutustilanteiden luonnollisten vaihteluiden mukaan.
- Opinnoissa voidaan hyödyntää liikkuvaa opiskelua.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa toteutuu erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen opiskelijan tutustuessa eri kulttuureista lähtöisin olevan taiteen eri lajeihin ja opiskelemalla taiteeseen liittyvää sanastoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksossa tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

2 opintopistettä

ENA3

Pakolliset opinnot

Keskeisenä sisältönä ovat luova toiminta, kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle ja itseilmaisu identiteetin rakentumisessa. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä, pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä, vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Arviointi numerolla 4-10

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija liikkuu ja käyttää aikansa joustavasti esimerkiksi projektitöiden ohessa.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*

- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksossa opiskelija kehittää kriittistä medialukutaitoa ja oppii tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Hän oppii tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksossa opiskelija kehittää kriittistä medialukutaitoa ja oppii tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Hän oppii tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksossa tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat numeroarvosanaan. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

2 opintopistettä

ENA04

Pakolliset opinnot

Keskeisenä sisältönä ovat vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa, ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo, yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus ja media. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella, hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Arviointi numerolla 4-10

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tiedonhakua, tekstinkäsittelyä sekä videon käyttöä.
- Opiskelija oppii käyttämään visuaalisia työkaluja ja yhdistämään eri alustoja ja tiedostomuotoja erilaisiin esityksiin.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson teemojen ja työtapojen kautta vahvistetaan opiskelijan luovaa ja monitieteellistä osaamista. Teemoja ovat eri tieteenalat, teknologia, uudet innovaatiot ja tulevaisuudenvisiot, joita käsitellään monipuolisesti eri näkökulmista. Opintojakson tehtävien avulla opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson aikana tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat arvosanaan. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede

2 opintopistettä

ENA5

Pakolliset opinnot

Keskeisenä sisältönä ovat kiinnostavat tieteenalat, erilaiset tulevaisuudenvisiot ja innovaatiot. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja, kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Arviointi numerolla 4-10

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa arvioida kykyään opiskella, sekä hakea työtä ja opiskelupaikkaa englanniksi.
- Opiskelija oppii tiedonhakua, tekstinkäsittelyä sekä videon käyttöä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson teemojen ja työtapojen kautta vahvistetaan opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Teemoja opiskelu, työelämä ja talous käsitellään monipuolisesti eri näkökulmista. Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan minäpystyvyyttä kasvatetaan opintojaksossa tehtävän Kieliprofiilin myötä. Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson aikana tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat arvosanaan. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

2 opintopistettä

ENA6

Pakolliset opinnot

Keskeisenä sisältönä ovat jatko-opinto- ja urasuunnitelmat, kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten, yhteisöt tai yritykset työnantajina ja itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille, rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Arviointi numerolla 4-10

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Viestintävälineiden tarjoamat mahdollisuudet ja niiden käyttötaidot vahvistuvat.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson teemojen ja työtapojen kautta vahvistetaan opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Teemoja luonto ja ympäristö käsitellään monipuolisesti eri näkökulmista ja opintojakson aikana tehtävien töiden avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteellinen ja luova osaaminen vahvistuu opintojakson aikana tehtävien töiden ja tehtävien avulla. Opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson aikana tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat arvosanaan. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

2 opintopistettä

ENA7

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Keskeisenä sisältönä ovat globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos, kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä, esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan ja kehittää ajattelun taitojaan Opintojakso voi sisältää laajempia suullisia tai kirjallisia töitä.

Arviointi numerolla 4-10

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii viestimään vuorovaikutuksessa myös viestintäteknologiaa apuna käyttäen, oppii tunnistamaan ja käyttämään kielen eri rekistereitä niille sopivissa tilanteissa.
- Opiskelija kehittää itsevarmuuttaan ja valmiuttaan esiintyä yleisön edessä esimerkiksi olemalla tietoinen tilan käytöstä, eleistä ja kehonhallinnasta esityksen aikana.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisten puhe- ja viestintäharjoitusten avulla opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kokeilee ja kehittää omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia erilaisissa viestintätilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tiedostaa omat voimavaransa erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojakson aikana tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat arvosanaan. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen

2 opintopistettä

ENA8

Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Keskeisenä sisältönä ovat puhumisen eri piirteet, englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija harjoittelee ja vahvistaa suullista kielitaitoaan ja taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja.

Arviointi numerolla 4-10

Kertaa englantia YO-kirjoituksiin, 2 op (ENS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kerrataan sanastoa ja rakenteita sekä vahvistetaan englannin kielen osaamista ylioppilaskirjoituksia varten.
- Kerrataan kaikkien englannin pakollisten ja syventävien valtakunnallisten opintojaksojen aihepiirejä.
- Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti luetunymmärtämistä ja ylioppilaskirjoitusten koetyyppejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aihealueita ovat ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENS9 Kertaa englantia YO-kirjoituksiin

Opintojakson aikana kerrataan sanastoa ja rakenteita sekä vahvistetaan englannin kielen osaamista ylioppilaskirjoituksia varten. Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti luetunymmärtämistä ja ylioppilaskirjoitusten koetyyppejä. Aihealueita ovat ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet. Kerrataan kaikkien englannin pakollisten ja syventävien valtakunnallisten opintojaksojen aihepiirejä. Arviointi asteikolla hyväksytty/hylätty. Laajuus 2 opintopistettä.

Kirjoita, kuuntele ja kertaa kielioppia, 2 op (ENS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan sanastoa ja rakenteita sekä vahvistetaan englannin kielen osaamista ylioppilaskirjoituksia varten.
- Kerrataan kaikkien englannin pakollisten ja syventävien valtakunnallisten opintojaksojen aihepiirejä.
- Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti luetunymmärtämistä ja ylioppilaskirjoitusten koetyyppejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aihealueita ovat ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENS10 Kirjoita, kuuntele ja kertaa kielioppia

Opintojakso on soveltava, YO-kirjoituksiin valmentava opintojakso. Opintojakson aikana kerrataan erityisesti kielioppia, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä ja kirjoitetaan paljon erilaisia tekstejä. Arviointi asteikolla hyväksytty/hylätty. Laajuus 2 opintopistettä.

Treenaa englantia, 2 op (ENS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kerrataan erityisesti kielioppia, harjoitellaan kuullun ymmärtämistä ja kirjoitetaan paljon erilaisia tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Englannin kielen perusrakenteita ja sanastoa kertaava opintojakso, jonka voi suorittaa koska vain lukio-opintojen aikana, myös muussa oppilaitoksessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

ENS11 Treenaa englantia

Englannin kielen perusrakenteita ja sanastoa kertaava opintojakso, jonka voi suorittaa koska vain lukio-opintojen aikana, myös muussa oppilaitoksessa. Suositellaan lukio-opintojen alkuun. Arviointi asteikolla hyväksytty/hylätty. Laajuus 2 opintopistettä.

7.5.2. Saksa, A (SAA)

Opintojaksot

Saksan oppijana monikielisessä maailmassa, 4 op (SAA1_SAA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*

- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventyy kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa ja oppii näkemään monikielisyyden voimavarana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saksan/Ranskan oppijana monikielisessä maailmassa (4op) VKA1 JA VKA2, pakolliset opinnot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3 op)

Opintojakson tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Opintojakson tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Moduulissa harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Numeroarviointi

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 OP), VKA3

Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Opintojaksossa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Numeroarviointi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli vaikuttamisen välineenä (2 OP), VKA4

Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista kohdekielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Numeroarviointi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.
- Pääkaupunkiseudun laajan korkeakouluverkoston luomia mahdollisuuksia hyödynnetään kestävän tulevaisuuden ja tieteen aihepiirien syventämiseksi.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat eri tieteiden näkökulmista maapalloon elinympäristönä sekä kestävään elämäntapaan ja yhdistelevät eri tieteenalojen näkökulmia luovasti kokonaisuuksiksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 OP), VKA5

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti opintojakson aihepiireihin kestävään tulevaisuuteen ja tieteeseen liittyen, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA7)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.
- Työpaikkaintensiivisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia työelämäkontaktien synnyttämiseksi kohdekieltä tarvitseviin yrityksiin hyödynnetään.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 OP), VKA6

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojaksossa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Numeroarviointi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 OP), VKA7

Opintojaksonn tehtävänä on valmistaa opiskelija maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua keskusteluihin globaaleista ympäristökysymyksistä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta opintojaksossa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Numeroarviointi.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*

- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan.

Moduulin arviointi: numeroarviointi

Lisäksi erillinen arviointi Opetushallituksen tuottamasta kielitaidon kokeesta

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 OP), VKA8

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen

Numeroarviointi.

Lisäksi erillinen arviointi Opetushallituksen tuottamasta kielitaidon kokeesta

Endspurt - saksan preppausta abeille, 2 op (SAAS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä kurssin aikainen työskentely. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Endspurt- saksan preppausta abeille (2 OP), VKA9

Opintojakson tehtävänä on harjoituttaa abiturientteja tulevan ylioppilaskokeen varalle kielen eri osa-alueilla.

Suoritusmerkintä.

7.5.3. Ranska, A (RAA)

Opintojaksot

Ranskan oppijana monikielisessä maailmassa, 4 op (RAA1_RAA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*

- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventyy kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa ja oppii näkemään monikielisyyden voimavarana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ranskan oppijana monikielisessä maailmassa (4op) VKA1 JA VKA2, pakolliset opinnot

RAA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

RAA2 Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen (3 op)

Opintojakson tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Opintojakson tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Moduulissa harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Numeroarviointi

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 OP), RAA3

Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Opintojaksossa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa

ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Numeroarviointi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli vaikuttamisen välineenä (2 OP), RAA4

Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista kohdekielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Numeroarviointi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.
- Pääkaupunkiseudun laajan korkeakouluverkoston luomia mahdollisuuksia hyödynnetään kestävän tulevaisuuden ja tieteen aihepiirien syventämiseksi.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat eri tieteiden näkökulmista maapalloon elinympäristönä sekä kestävään elämäntapaan ja yhdistelevät eri tieteenalojen näkökulmia luovasti kokonaisuuksiksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 OP), RAA5

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti opintojakson aihepiireihin kestävään tulevaisuuteen ja tieteeseen liittyen, ja vahvistaa hänen tekstin

tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.
- Työpaikkaintensiivisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia työelämäkontaktien synnyttämiseksi kohdekieltä tarvitseviin yrityksiin hyödynnetään.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 OP), RAA6

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojaksossa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Numeroarviointi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 OP), RAA7

Opintojakson tehtävänä on valmistaa opiskelija maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua keskusteluihin globaaleista ympäristökysymyksistä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta opintojaksossa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Numeroarviointi.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan.

Moduulin arviointi: numeroarviointi

Lisäksi erillinen arviointi Opetushallituksen tuottamasta kielitaidon kokeesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 OP), RAA8

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen

Numeroarviointi.

Lisäksi erillinen arviointi Opetushallituksen tuottamasta kielitaidon kokeesta.

7.5.4. Saksa, B3 (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*

- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme! (2 OP), **SAB31**

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Tässä opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita, keskeisimpiä viestintästrategioita sekä tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Numeroarviointi.

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotona ja matkalla maailmalla (2 OP), SAB32

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Moduulissa harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi.

Jokapäiväinen elämämme, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarvionti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokapäiväinen elämämme (2 OP), SAB33

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Opintojakossa harjoitellaan tavanomaisimpia asiontitilanteita sekä sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Lisäksi opitaan kertomaan omasta vapaa-ajasta, harrastuksista ja opiskelusta.

Numeroarviointi.

Tavat tutuksi!, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarvionti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavat tutuksi! (2 OP), SAB34

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Opintojaksossa vertaillaan kulttuurieroja ja keskustellaan arjen tavoista ja traditioista, ja muita keskeisiä sisältöjä ovat kohdekielen maantieteellinen levinneisyys ja variantit, sekä Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta.

Numeroarviointi.

Voi hyvin!, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarvionti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voi hyvin! (2 OP), SAB35

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Opintojaksossa harjoitellaan hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa.

Numeroarviointi.

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu eri taiteen aloihin sekä mediaan ja rohkaistuu itse kokeilemaan luovuuttaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria? (2 OP), SAB36

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Numeroarviointi.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu, työ ja tulevaisuus (2 OP), SAB37

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Numeroarviointi.

Yhteinen maailmamme, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat eri näkökulmista maapalloon elinympäristönä sekä kestävään elämäntapaan ja yhdistelevät eri tieteenalojen näkökulmia luovasti kokonaisuuksiksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteinen maailmamme (2 OP), SAB38

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Numeroarviointi.

7.5.5. Ranska, B3 (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme! (2 OP), **RAB31**

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Tässä opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita, keskeisimpiä viestintästrategioita sekä tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Numeroarviointi.

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarvionti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotona ja matkalla maailmalla (2 OP), RAB32

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Moduulissa harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi.

Jokapäiväinen elämämme, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarvionti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokapäiväinen elämämme (2 OP), RAB33

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Opintojakossa harjoitellaan tavanomaisimpia asiontitilanteita sekä sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Lisäksi opitaan kertomaan omasta vapaa-ajasta, harrastuksista ja opiskelusta.

Numeroarviointi.

Tavat tutuksi!, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavat tutuksi! (2 OP), RAB34

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Opintojaksossa vertaillaan kulttuurieroja ja keskustellaan arjen tavoista ja traditioista, ja muita keskeisiä sisältöjä ovat kohdekielen maantieteellinen levinneisyys ja variantit, sekä Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta.

Numeroarviointi.

Voi hyvin!, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voi hyvin! (2 OP), RAB35

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Opintojaksossa harjoitellaan hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa.

Numeroarviointi.

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu eri taiteen aloihin sekä mediaan ja rohkaistuu itse kokeilemaan luovuuttaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria? (2 OP), RAB36

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Numeroarviointi.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarvionti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu, työ ja tulevaisuus (2 OP),RAB37

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Numeroarviointi.

Yhteinen maailmamme, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat eri näkökulmista maapalloon elinympäristönä sekä kestävään elämäntapaan ja yhdistelevät eri tieteenalojen näkökulmia luovasti kokonaisuuksiksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteinen maailmamme (2 OP), RAB38

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen

tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Numeroarviointi.

7.5.6. Espanja, B3 (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (EAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme! (2 OP), **EAB31**

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Tässä opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita, keskeisimpiä viestintästrategioita sekä tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Numeroarviointi.

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

: Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotona ja matkalla maailmalla (2 OP), EAB32

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Moduulissa harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi.

Jokapäiväinen elämämme, 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokapäiväinen elämämme (2 OP), EAB33

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa harjoitellaan tavanomaisimpia asiointitilanteita sekä sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Lisäksi opitaan kertomaan omasta vapaa-ajasta, harrastuksista ja opiskelusta.

Numeroarviointi.

Tavat tutuksi!, 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavat tutuksi! (2 OP), EAB34

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Opintojaksossa vertaillaan kulttuurieroja ja keskustellaan arjen tavoista ja traditioista, ja muita keskeisiä sisältöjä ovat kohdekielen maantieteellinen levinneisyys ja variantit, sekä Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta.

Numeroarviointi.

Voi hyvin!, 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voi hyvin! (2 OP), EAB35

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Opintojaksossa harjoitellaan hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa.

Numeroarviointi.

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (EAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu eri taiteen aloihin sekä mediaan ja rohkaistuu itse kokeilemaan luovuuttaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria? (2 OP), EAB36

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Numeroarviointi.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (EAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu, työ ja tulevaisuus (2 OP), EAB37

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Numeroarviointi.

Yhteinen maailmamme, 2 op (EAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat eri näkökulmista maapalloon elinympäristönä sekä kestävään elämäntapaan ja yhdistelevät eri tieteenalojen näkökulmia luovasti kokonaisuuksiksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteinen maailmamme (2 OP), EAB38

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Numeroarviointi.

7.5.7. Venäjä, B3 (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme! (2 OP), **VEB31**

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Tässä opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita, keskeisimpiä viestintästrategioita sekä tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Numeroarviointi.

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotona ja matkalla maailmalla (2 OP), VEB32

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Moduulissa harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi.

Jokapäiväinen elämämme, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokapäiväinen elämämme (2 OP), VEB33

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa harjoitellaan tavanomaisimpia asiointitilanteita sekä sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Lisäksi opitaan kertomaan omasta vapaa-ajasta, harrastuksista ja opiskelusta.

Numeroarviointi.

Tavat tutuksi!, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavat tutuksi! (2 OP), VEB34

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Opintojaksossa vertaillaan kulttuurieroja ja keskustellaan arjen tavoista ja traditioista, ja muita keskeisiä sisältöjä ovat kohdekielen maantieteellinen levinneisyys ja variantit, sekä Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta.

Numeroarviointi.

Voi hyvin!, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voi hyvin! (2 OP), VEB35

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Opintojaksossa harjoitellaan hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa.

Numeroarviointi.

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu eri taiteen aloihin sekä mediaan ja rohkaistuu itse kokeilemaan luovuuttaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria? (2 OP), VEB36

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Numeroarviointi.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Monikulttuurisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia kulttuurikompetenssien syventämiseksi ja eri kulttuuripiirien kohtaamisten toteutumiseksi pyritään hyödyntämään.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu, työ ja tulevaisuus (2 OP), VEB37

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Numeroarviointi.

Yhteinen maailmamme, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

- Opiskelun tauottaminen ja jaksottaminen ohjaamalla liikuntaan, rentoutukseen, rytmin vaihdoksiin, työmenetelmien ja tehtävätyyppien vaihteluihin sekä opiskelijuuden ja henkilökohtaisen maailman rytmityksellä.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kielten tarpeellisuuden työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat eri näkökulmista maapalloon elinympäristönä sekä kestävään elämäntapaan ja yhdistelevät eri tieteenalojen näkökulmia luovasti kokonaisuuksiksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kohdekielen kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteinen maailmamme (2 OP), VKB38

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Numeroarviointi.

7.6. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*

- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.6.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opettaja rytmittää opiskelua niin, että oikeanlaista vuorovaikutusta pääsee tapahtumaan ryhmien välillä. Käytännössä tämä tarkoittaa monipuolisia opetusmenetelmiä, joissa opettaja ei ole koko ajan äänessä.
- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä matemaattisia ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luvut ja yhtälöt(2op, pakollinen moduuli MAY1)

Opintojaksossa harjoitellaan matematiikan perustaitoja, esimerkiksi prosenttilaskentaa, murtolukuja ja yhtälöitä. Numeroarviointi.

Matematiikan alkuaskel, 2 op (MAYS0)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Matematiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.
- Kiinnitämme huomiota opiskelijoiden oikeanlaiseen työn ja palautumisen rytmittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matematiikan alkuaskel (2op, koulukohtainen valinnainen MAYS0)

Opintojaksossa kerrataan peruskoulun ydinosaamista. Arviointi asteikolla hyväksytty/hylätty.

7.6.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Matematiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.
- Kiinnitämme huomiota opiskelijoiden oikeanlaiseen työn ja palautumisen rytmittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Funktiot ja yhtälöt 1 (3 op, pakollinen MAA2)

Opintojaksossa perehdytään yksinkertaisiin funktioihin sekä opetellaan ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä. Tämän lisäksi harjoitellaan monien muiden yhtälöiden ratkaisumetodeja. Numeroarviointi.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Matematiikka toimii luonnontieteiden työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Tuomme esiin, että matematiikan kieli on universaali kieli.
- Tuomme esiin matematiikan historiaa ja kehityskulkua sopivissa asiayhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Geometria (2 op, pakollinen moduuli MAA3)

Keskeisinä sisältöinä opintojaksossa ovat geometriset kappaleet, yhdenmuotoisuus, ympyrät sekä tasogeometria. Tämän lisäksi opetellaan sinilauseen ja kosinilauseen käyttöä. Numeroarviointi.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia.
- Tuomme esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin vahvistamme opiskelijoiden digiosaamista.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijoiden luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

A**nalyyttinen geometria ja vektorit (3 op, pakollinen, MAA4)**

Tutkitaan mm. käyrien käyttäytymistä tasossa ja käyrien leikkauspisteitä. Tutustutaan yhtälöryhmän ratkaisemiseen sekä vektoreiden maailmaan. Numeroarviointi.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Matematiikka toimii luonnontieteiden työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.

- Toimimme oikeudenmukaisesti, tasavertaisesti, reilusti ja läpinäkyvästi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op, pakollinen, MAA5)

Tutustutaan trigonometrisiin funktioihin sekä yksikköympyrään. Ratkotaan logaritmi- ja eksponenttiyhtälöitä. Numeroarviointi.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia.

- Tuomme esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin vahvistamme opiskelijoiden digiosaamista.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijoiden luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Derivaatta (3 op, pakollinen, MAA6)

Opintojaksossa tutkitaan funktioiden hetkellistä muutosnopeutta eli derivaattaa. Numeroarviointi.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Matematiikka toimii luonnontieteiden työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Tuomme esiin, että matematiikan kieli on universaali kieli.
- Tuomme esiin matematiikan historiaa ja kehityskulkua sopivissa asiayhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Integraalilaskenta (2 op, pakollinen moduuli MAA7)

Tutustutaan keinoihin laskea pinta-aloja sekä tilavuuksia integraalifunktioiden avulla. Numeroarviointi.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*

- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota matematiikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa.
- Otamme esille ajankohtaisia asioita yhteiskunnasta.
- Keskustellaan matematiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.
- Harjaannutamme opiskelijoita lähdekriittisyyteen esimerkiksi tilastollisten aineistojen tarkastelussa.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op, pakollinen moduuli MAA8)

Opintojaksossa tutkitaan todennäköisyyden käsitettä ja sen laskusääntöjä. Harjaannutaan käyttämään taulukkolaskentaa tilastojen tutkimisessa. Numeroarviointi.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*

- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota matematiikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa.
- Otamme esille ajankohtaisia asioita yhteiskunnasta.
- Keskustellaan matematiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.
- Harjaannutamme opiskelijoita lähdekriittisyyteen esimerkiksi tilastollisten aineistojen tarkastelussa.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikka (1 op, pakollinen, MAA9)

Tutustutaan taloudellisiin tilanteisiin soveltuviin matemaattisiin malleihin. Tutkitaan lukujonoja ja summia. Numeroarviointi.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*

- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia.
- Tuomme esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin vahvistamme opiskelijoiden digiosaamista.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijoiden luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

3D-geometria (2 op, valtakunnallinen valinnainen MAA10)

Opintojaksossa harjaannutaan laskemaan vektoreilla kolmiulotteisessa avaruudessa. Harjoitellaan ristitulon ja pistetulon laskemista. Numeroarviointi.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia.

Tuomme esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä.

Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin vahvistamme opiskelijoiden digiosaamista.

Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.

Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijoiden luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Algoritmit ja lukuteoria (2 op, valtakunnallinen valinnnainen, MAA11)

Opintojaksossa harjaannutaan käyttämään algoritmeja erilaisten ongelmien ratkaisemiseksi. Tutustutaan logiikan peruskäsitteisiin.Numeroarviointi.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*

- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia.

Tuomme esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä.

Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin vahvistamme opiskelijoiden digiosaamista.

Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.

Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijoiden luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op, valtakunnallinen valinnainen MAA12)

Syvennytään funktioiden ominaisuuksiin tarkemmin. Numeroarviointi.

Toisen vuoden kertaus, 2 op (MAAS13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia.

Tuomme esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä.

Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin vahvistamme opiskelijoiden digiosaamista.

Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.

Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijoiden luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Toisen vuoden kertauskurssi (2op, koulukohtainen valinnainen MAAS13)

Kerrataan toisen vuoden kurssien keskeistä sisältöä sekä harjoitellaan digitaitoja. Arviointi asteikolla hyväksytty/hylätty.

Pitkän matematiikan yo-valmennus, 2 op (MAAS14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Matematiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.
- Kiinnitämme huomiota opiskelijoiden oikeanlaiseen työn ja palautumisen rytmittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän matematiikan yo-valmennus (2op, koulukohtainen valinnainen MAAS14)

Opintojakso toimii tukena valmistauduttaessa YO-kirjoituksiin. Arviointi asteikolla hyväksytty/ hylätty.

7.6.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Matematiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.
- Kiinnitämme huomiota opiskelijoiden oikeanlaiseen työn ja palautumisen rytmittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lausekkeet ja yhtälöt (2 op, pakollinen, MAB2)

Harjoitellaan yhtälöiden ratkaisua. Tutkitaan lukujonoja ja summia. Numeroarviointi.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Matematiikka toimii luonnontieteiden työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Tuomme esiin, että matematiikan kieli on universaali kieli.
- Tuomme esiin matematiikan historiaa ja kehityskulkua sopivissa asiayhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Geometria (2 op, pakollinen, MAB3)

Opiskellaan taso- ja avaruusgeometrian peruskäsitteitä. Numeroarviointi

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Matematiikka toimii luonnontieteiden työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Toimimme oikeudenmukaisesti, tasavertaisesti, reilusti ja läpinäkyvästi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattisia malleja (2 op, pakollinen, MAB4)

Opetellaan mallintamaan reaalimaailman ilmiöitä suoran yhtälön sekä eksponentiaalisen mallin avulla. Numeroarviointi.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota matematiikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa.
- Otamme esille ajankohtaisia asioita yhteiskunnasta.
- Keskustellaan matematiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.
- Harjaannutamme opiskelijoita lähdekriittisyyteen esimerkiksi tilastollisten aineistojen tarkastelussa.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen.

Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastot ja todennäköisyys (2 op, pakollinen, MAB5)

Tutustutaan tilastotieteen peruskäsitteisiin, todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyden laskusääntöihin. Numeroarviointi.

Talousmatematiikka, 2 op (MAB6_MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia.
- Tuomme esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin vahvistamme opiskelijoiden digiosaamista.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijoiden luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikan alkeet (1 + 1 op, pakollinen, MAB6, MAB7)

Harjoitellaan mm. prosenttilaskentaa, korkolaskua sekä indeksien käyttöä taloudellisissa sovelluksissa. Numeroarviointi.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia.

Tuomme esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä.

Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin vahvistamme opiskelijoiden digiosaamista.

Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.

Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijoiden luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattinen analyysi (2 op, valtakunnallinen valinnainen, MAB8)

Tutkitaan funktion muutosnopeutta eli derivaattaa ja sen sovelluksia. Numeroarviointi.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*

- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota matematiikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa.
- Otamme esille ajankohtaisia asioita yhteiskunnasta.
- Keskustellaan matematiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.
- Harjaannutamme opiskelijoita lähdekriittisyyteen esimerkiksi tilastollisten aineistojen tarkastelussa.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op, valtakunnallinen valinnainen, MAB9)

Syvennetään tilastotieteen ja todennäköisyyslaskennan taitoja. Numeroarviointi.

Lyhyen matematiikan yo-valmennus, 2 op (MABS10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Matematiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.
- Kiinnitämme huomiota opiskelijoiden oikeanlaiseen työn ja palautumisen rytmittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot käydään yhdessä läpi opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa tehtävien palautteissa ja arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lyhyen matematiikan yo-valmennus (2 op, koulukohtainen valinnainen, MABS10)

Opintojakso toimii tukena ylioppilaskokeisiin valmistauduttaessa. Arvostelu suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

7.7. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

*Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

*Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

*Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**, **globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.*

*Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja*

viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikan perusteet, 2 op (FY1_FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmistojen käyttöön osana fysiikan opiskelua ja oppii löytämään itselle sopivia tapoja opiskella ja palautua opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*

- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmissä työskentely sekä keskusteleva ja osallistava toimintakulttuuri kehittävät opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, moduulin aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikan perusteet (2 op, pakolliset moduulit FY1 ja FY2) Opintojaksossa tutustutaan fysiikkaan kokeellisena luonnontieteenä sekä perehdytään siihen, mikä merkitys fysiikalla on ympäristössämme ja yhteiskunnassamme. Opintojakson työskentelytavat kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Numeroarviointi.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu ohjelmistojen käytössä osana fysiikan opiskelua ja osaa tauottaa opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija syventää ympäristöosaamistaan sekä valmiuksiaan tehdä vastuullisia valintoja. Opiskelija kehittää myös valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulin alussa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, moduulin aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Energia ja Lämpö (2 op, valtakunnallinen valinnainen FY3). Opintojaksossa tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Opiskelija saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon. Numeroarviointi.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu yhä monipuolisemmin ohjelmistojen käytössä osana fysiikan opiskelua.
- Opiskelija osaa tauottaa opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä - onnistumisen kokemukset puolestaan kehittävät opiskelijan itsevarmuuden ja osaamisen tunnetta. Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä. Opintojakson sisältöjen omaksuminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään liikenneturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulin alussa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, moduulin aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voima ja liike (2 op, valtakunnallinen valinnainen FY4). Opintojaksossa tarkastellaan voimaan ja liikkeeseen liittyviä keskeisiä käsitteitä sekä niihin liittyviä fysiikan lakeja.

Opintojaksossa kehitetään kokeellisen työskentelyn taitoja ja pohditaan mm. fysiikan merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta. Numeroarviointi.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostetaan fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin. Opiskelija tutustuu erilaisten fysiikan sovellusten hyödyntämiseen eri tieteenaloilla sekä harjaantuu käyttämään eri mittaustapoja ja -laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulin alussa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, moduulin aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jaksollinen liike ja aallot (2 op, valtakunnallinen valinnainen FY5). Opintojaksossa perehdytään ympyrä-, värähtely- ja aaltoliikkeeseen. Opiskelija oppi kuvaamaan jaksollista liikettä fysiikan ja matematiikan käsitteiden avulla sekä tutustuu fysiikan sovelluksiin eri tieteenaloilla. Numeroarviointi.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua ja tulosten esittämistä.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinjakson aikana opiskelijaa rohkaistaan luovaan ongelmanratkaisuun ja monipuoliseen tulosten esittämiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen painottuu sähköturvallisuuden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähkö (2 op, valtakunnallinen valinnainen FY6) Opintojaksossa perehdytään sähköisiin perusilmiöihin, sähköisiin komponentteihin sekä kytkentöihin. Opintojaksossa opitaan mm. perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan ohjelmistojen monipuolisena käyttäjänä osana fysiikan tutkimuksia sekä tulosten analysointia, mallintamista ja esittämistä.
- Opiskelija ymmärtää myös palautumisen merkityksen osana tavoitteellista opiskelua.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostetaan sähkömagnetismiin perustuvien sovellusten merkitystä modernin yhteiskunnan sekä sen kehityksen kannalta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa perehdytään myös fysiikan sovellusten hyödyntämiseen eri tieteenaloilla, erityisesti esimerkiksi lääketieteessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähkömagnetismi ja valo (2 op, valtakunnallinen valinnainen FY7) Opintojaksossa perehdytään sähkömagnetismiin, sähkömagneettiseen säteilyyn sekä sähköenergian tuotantoon ja siirtoon. Numeroarviointi.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti mittaustulosten analysoinnissa, tulkinnassa ja havainnollistamisessa.
- Opiskelija osaa tauottaa työ- ja opiskelurytmiään hänelle sopivalla ja oppimisen kannalta tehokkaalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tuodaan esille fysiikan osaamisen merkitystä globaalissa sekä lokaalissa päätöksenteossa. Opiskelija harjaantuu myös mediakriittisyyteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan sekä ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op, valtakunnallinen valinnainen FY8). Opintojaksossa syvennetään tietämystä aineen rakenteesta ja perusvuorovaikutuksista. Opintojaksossa perehdytään kvanttifysiikan maailmankuvaan alkeishiukkasista kosmologiaan ja tutustutaan myös kvanttifysiikan teknologisiin sovelluksiin sekä ionisoivaan säteilyyn.

Fysiikan abivalmennus, 2 op (FYS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan, kootaan ja harjoitellaan aiempien opintojaksojen sisältöjä ja tehdään vanhoja YO-tehtäviä.
- Tutustutaan arviointikriteereihin,

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinjakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään monipuolisesti kaikkea osaamistaan luovassa ongelmanratkaisussa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus hyvinvointiosaamisen näkökulmasta on esillä - opiskelijan on tärkeää löytää itselleen sopiva työnteon ja palautumisen rytmi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikan abivalmennus (2 op, koulukohtainen valinnainen FY9). Opintojaksossa kerrataan, kootaan ja harjoitellaan aiempien opintojaksojen sisältöjä ja tehdään vanhoja YO-tehtäviä. Kaikki jakson tehtävät tehdään digitaalisesti ja jaksossa kerrataan YO-kokeessa vaadittavia digitaalisia taitoja. Suoritusmerkintä.

Fysiikan ekskursiokurssi, 2 op (FYS10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa syvennytään fysiikan tutkimukseen tai jonkin fysiikan sovelluksen kehitys- ja tuotantotyöhön. Opintojaksossa pyritään samaan käsitys siitä, millaisten ongelmien parissa fyysikot tai insinöörit työskentelevät.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksoon sisällytetään vierailu, joka suuntautuu mahdollisuuksien mukaan ulkomaille. Vierailukohteeseen ja sen harjoittamaan tieteeseen paneudutaan etukäteen opintojakson aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti. Arvosanaan vaikuttavat suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikan ekskursiokurssi (2 op, koulukohtainen valinnainen, FY10). Opinjakson aikana opiskelija perehtyy syvällisemmin johonkin fysiikan perus- tai soveltavan tutkimuksen alaan tai vastaavasti fysiikka soveltavaan teknologiaan ja sen tuottamiseen ja kehittämiseen. Tavoitteena on tehdä yksi tai useampi vierailu johonkin erikseen sovittavaan kohteeseen, mahdollisuuksien mukaan vierailu on kansainvälinen. Vierailua edeltää luento- ja harjoitustyöosuus, jossa perehdytään aiheeseen ennalta.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan*

hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

Kemian opetus vahvistaa ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1_KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu sähköisten ohjelmistojen käyttöön osana kemian opiskelua ja oppii löytämään itselle sopivia tapoja opiskella ja palautua opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan paikallisiin kemian alan yrityksiin ja jatko-opintomahdollisuuksiin esim. virtuaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmissä työskentely sekä keskusteleva ja osallistava toimintakulttuuri kehittävät opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa kiinnitetään huomiota kemian merkitykseen yhteiskunnassamme sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Tutustutaan kemian merkitykseen työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alussa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus (2 op, pakolliset moduulit KE1 ja KE2) Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä. Tutustutaan ainemäärän käsitteeseen, kemiallisiin sidoksiin ja niiden merkitykseen aineen ominaisuuksille sekä luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä. Kokeellisessa työssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä sekä johtopäätösten tekemistä havainnoista. Numeroarviointi.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hiilen yhdisteiden merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian avulla opitaan mallintamaan molekyylejä tavalla, jota käytetään myös globaalisti kulttuurista riippumatta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Molekyylit ja mallit (2 op, valtakunnallinen valinnainen KE3) Opintojaksossa tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakennetta ja ominaisuuksia. Tarkastellaan hiilen yhdisteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä ja kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen

kytkeytyvän mallintamisen kautta. Opitaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä. Numeroarviointi.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu yhä monipuolisemmin ohjelmistojen käytössä osana kemian opiskelua ja osaa tauottaa opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kokeellista työskentelyä toteutetaan ryhmissä. Digitaaliset viestintävälineet ja niiden mukanaan tuomat kohtaamis- ja viestintätavat ovat keskeisessä osassa opettajan ja opiskelijan välisessä vuorovaikutuksessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan kemiallisten reaktioiden moninaisuuteen ja merkitykseen elinympäristössämme. Käytetään ja sovelletaan reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemiallinen reaktio (2 op, valtakunnallinen valinnainen KE4) Opintojaksossa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa. Numeroarviointi.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa tuottaa sähköisiä ohjelmistoja käyttäen esitelmän. Opiskelija osaa tasapainottaa opiskeluaan sopivalla palauttavalla tekemisellä.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*

- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisia tavoitteita toteutetaan mm. tekemällä esitelmiä eri metalleista, ominaisuuksista, valmistusprosesseista ja ympäristövaikutuksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alussa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op, valtakunnallinen valinnainen KE5) Opintojaksossa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Perehdytään luonnontieteellisen tutkimuksen suunnitteluun sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja opetellaan sähkökemian keskeisiä periaatteita.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Numeroarviointi.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti mittaustulosten analysoinnissa, tulkinnassa ja havainnollistamisessa.
- Opiskelija osaa tauottaa työ- ja opiskelurytmiään hänelle sopivalla ja oppimisen kannalta tehokkaalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustutaan kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alussa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemiallinen tasapaino (2 op, valinnainen moduuli KE6) Opintojaksossa tarkastellaan kemiallisen reaktion nopeutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tieto- ja viestintätekniikan avulla esitetään tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan tuloksia. Numeroarviointi.

Kemian yo-valmennus, 2 op (KES7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään sähköisiä apuvälineitä monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään monipuolisesti kaikkea osaamistaan luovassa ongelmanratkaisussa.

Hyvinvointiosaaminen

Myös opiskelijan itsetuntemus hyvinvointiosaamisen näkökulmasta on esillä - opiskelijan on tärkeää löytää itselleen sopiva työnteon ja palautumisen rytmi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemian yo-valmennus (2 op, koulukohtainen valinnainen KES7). Opintojaksossa kerrataan, kootaan ja harjoitellaan aiempien opintojaksojen sisältöjä sekä tehdään vanhoja YO-tehtäviä. Kaikki tehtävät tehdään digitaalisesti ja kerrataan YO-kokeessa vaadittavia digitaalisia taitoja.

Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Suoritusmerkintä.

7.9. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan ***hyvinvointiosaamista.*** *Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Vuorovaikutusosaamisen *osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen *osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Biologian opetus kehittää opiskelijan ***ympäristöosaamista*** *ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa* ***eettisyyttä*** *vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduuli rakentaa pohjaa luonnontieteellisen tiedon ymmärtämiselle. Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia. Näin havainnollistetaan biologian eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä. Luovaa ajattelua edustaa biologisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa korostuu biologian yhteiskunnallinen merkitys eri tieteenalojen, työelämän ja innovaatioiden kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vakavimmat ympäristöongelmat ovat mittakaavaltaan globaaleja.

Vuorovaikutusosaaminen

Ympäristöongelmat ovat luonteeltaan yhteiskunnallisia, joten niitä myös ratkaistaan vaikuttamalla yhteiskunnallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin, perehdytään evoluution pääkohtiin ja keskeisimpiin mekanismeihin, sekä eliökunnan rakenteeseen. Opintojaksossa harjoitellaan biologialle tyypillistä tapaa hankkia ja kuvata tietoa. Numeroarviointi.

Ekologian perusteet, 2 op (BI2_BI3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen lähtökohtana on vahva luontosuhde. Luontosuhdetta voidaan vahvistaa mm. retkeilemällä lähialueilla tai museovierailuilla, jolloin tieto ankkuroituu opittuun omien havaintojen ja kokemusten kautta.

Ekologian perusteiden ymmärrys on välttämätöntä, jotta opiskelija voi hahmottaa aikamme ongelmia ja toimia kestävän tulevaisuuden edistämiseksi. Tällaisia ongelmia ovat mm. ilmastonmuutos, biodiversiteetin heikkeneminen ja nälänhätä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen vahvistuu monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksen ymmärtämisestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoitteena on ymmärtää ihmisen vaikutus niin ympäristöongelmiin kuin niiden ratkaisukeinoihinkin sekä Suomessa että muualla maailmassa. Opiskelija tarkastelee ajankohtaisia yhteiskunnallisia kysymyksiä ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset, sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ekologian perusteita populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien tasolla, sekä elämän monimuotoisuutta. Keskeisinä teemoina ovat myös ympäristöongelmat sekä niiden ratkaisukeinot. Tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa. Numeroarviointi.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy solun toimintaan ja tietoihin, jotka on saatu eri tieteenalojen yhteistyöllä. Luonnontieteellinen maailmankuva on monitieteinen, tutkiva ja luova.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset, sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan tumallisen solun rakennetta, energiataloutta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Numeroarviointi.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan oppii aikaisempaa syvemmin fyysisen terveyden ja elimistöjen toimintaa fysiologian ja anatomian opiskelussa. Opintojaksossa tarkastellaan muun muassa yksilön ravitsemusta, liikkumista ja hormonaalista toimintaa hyvinvoinnin perustana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisyyttä vaaditaan kattavaan tieteelliseen ihmistuntemukseen. Ihminen on monitahoinen fyysis-psyykkinen ja sosiaalinen eläin. Kokeellisissa töissä ja tutkimuksissa voivat yhdistyä esim. terveystieto, liikunta, fysiikka, matematiikka ja biokemia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset, sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan. Numeroarviointi.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*

- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa voidaan luontevasti perehtyä jatko-opintomahdollisuuksiin ja uratarinoihin, tutustua solu- ja molekyylibiologian eri tieteenaloihin (tutkimukset, artikkelit, uutisseuranta) sekä eri ammattiryhmiin, alan tutkijoihin ja tutkimuslaitoksiin sekä niiden kehittämiin innovaatioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset, sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa sekä kestävän kehityksen mahdollistajina. Keskeisiä aiheita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Numeroarviointi.

Biologian abitreenit, 2 op (BIS7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso on kertaava yhteenveto jokaisen biologian kurssin keskeisimmistä oppisisällöistä. Luonnontieteellinen maailmankuva on monitieteinen, tutkiva ja luova.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat kirjallinen osaaminen kurssikokeessa, suullinen näyttö sekä tehtävät, joista sovitaan kurssin alkaessa.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan hyväksytty / hylätty -merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan biologian oppisisällöt koko lukioajalta tavoitteena saavuttaa hyvät valmiudet ylioppilaskirjoituksissa. Arviointi: hyväksytty / hylätty -merkintä.

Selkärankaisten vertaileva anatomia, 2 op (BIS8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan eri selkärankaisryhmien anatomiaan ja fysiologiaan vertailevasta näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat kirjallinen osaaminen kurssikokeessa, suullinen näyttö sekä tehtävät, joista sovitaan kurssin alkaessa.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan hyväksytty / hylätty -merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan eri selkärankaisryhmien anatomiaan ja fysiologiaan vertailevasta näkökulmasta eri selkärankaisryhmien edustajia preparoimalla.

Arviointi: hyväksytty / hylätty -merkintä.

7.10. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

*Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*

- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä kulttuuristen ja luonnonympäristöjen merkityksestä. Opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Saadaan valmiuksia soveltaa maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vakavimmat ympäristöongelmat ovat mittakaavaltaan globaaleja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään muuttuvan ympäristön ja ihmiskunnan ilmiöihin, seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan ilmiöitä alueellisesti sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Käsitellään myös mahdollisuuksia ennakoida, hillitä, varautua ja sopeutua muutoksiin. Numeroarviointi.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*

- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelijalle tulee tutuksi elottoman luonnon tunteminen ja ymmärtäminen, ja sitä kautta elottoman luonnon arvostaminen osana luonnon monimuotoisuuden perustaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii digitaalisten karttojen tulkitsemista, harjoittelee sekä tietojen etsimistä että esittämistä erilaisissa geomedian kartta-alustoissa sekä oppii diagrammien laatimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet alueellisesta näkökulmasta. Käsitellään näihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä. Numeroarviointi.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*

- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso keskittyy ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtämiseen sekä globaalien vuorovaikutussuhteiden tunnistamiseen eri aluetasoilla. Opiskelija rakentaa ymmärrystä ihmistoiminnan alueellisista piirteistä vahvistaen globaali- ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ajankohtaisia ihmistoiminnan ilmiöitä sekä ihmistoiminnan vastuullisuutta ja ympäristön hyvinvointia kehittäen yhteiskunnallista ja hyvinvointiosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ajankohtaisia ihmistoiminnan ilmiöitä sekä ihmistoiminnan vastuullisuutta ja ympäristön hyvinvointia kehittäen yhteiskunnallista ja hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja vuorovaikutuksia. Keskeisinä näkökulmina ovat ihmistoiminnan ja luonnonvarojen esiintymisen alueelliset piirteet sekä ympäristön hyvinvointi. Numeroarviointi.

Geomedia – tutki, osallistu, vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee eri tavoin havainnollistetun tiedon tulkintaa sekä sen tuottamista samalla hahmottaen aluesuunnittelun periaatteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja tutkielman teossa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Tutuiksi tulevat myös aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet.

Vuorovaikutusosaaminen

Ympäristöongelmat ovat luonteeltaan yhteiskunnallisia ja niitä ratkaistaan vaikuttamalla yhteiskunnallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arvioinnissa otetaan huomioon tuotokset, tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.
Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa sovelletaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Sisältöjä ovat myös aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa. Numeroarviointi.

Maantieteen abitreenit, 2 op (GES5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat kirjallinen osaaminen kurssikokeessa, suullinen näyttö sekä tehtävät, joista sovitaan kurssin alkaessa.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakso arvioidaan hyväksytty / hylätty -merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan maantieteen oppisisällöt koko lukioajalta tavoitteena saavuttaa hyvät valmiudet ylioppilaskirjoituksissa. Arviointi: hyväksytty / hylätty -merkintä.

7.11. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden

moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*

- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.
- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa voidaan ottaa Vantaa esimerkiksi keskiaikaisesta Itämeren alueen pitäjästä, jolla on juuret ainakin vuodesta 1351 asti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään millä eri tavoilla ihminen on ollut vuorovaikutuksessa luonnon kanssa, ja miten nykyiset ympäristöhaasteet ovat syntyneet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssi avaa globalisaation kehitystä sekä kertoo eurooppalaisen kulttuurin vuorovaikutuksesta muun maailman kanssa eri aikoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia. Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hi1, Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op. Pakollinen opintojakso. Hi01, Opintojaksolla käsitellään ihmiskunnan historia esihistoriasta aina nykypäivään asti. Teemoina painottuvat taloushistoria, väestönkehitys sekä ihmisen ja luonnon suhde. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.
- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kurssilla tarkastellaan ulkopolitiikkaa ja sotia myös sodan oikeutuksen näkökulmasta. Lisäksi opitaan, että ympäristöön liittyvät kysymykset voivat vaikuttaa konfliktien taustalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii, että: Ulkopolitiikka, konfliktit ja muu vuorovaikutus toisten valtioiden kanssa ovat yhteiskuntien kehityksen kannalta tärkeitä osa-alueita. Valtioiden ulkopolitiikka on aina sidoksissa niiden sisäiseen yhteiskunnalliseen kehitykseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia.

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hi2, kansainväliset suhteet, 2 op. Pakollinen opintojakso. Opintojaksossa opiskellaan kansainvälisen politiikan kehitystä 1800-luvun lopulta aina nykyaikaan asti. Erityisesti käsitellään maailmanpolitiikan muutoksia, konflikteja sekä valtioiden välisiä sopimuksia ja yhteistyötä. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.
- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa voidaan tuoda Vantaan alue esille, teollistumisen, sisällissodan, ja toisen maailmansodan yhteydessä, sekä esimerkkinä suuren rakennemuutoksen aikana kasvaneesta kaupungista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kurssi tarjoaa näkökulmia siihen, miten Suomesta on kehittynyt vauras ja tasa-arvoinen demokratia. Opitaan myös, että vaikka lukuisat kriisit ovat uhanneet tätä kehitystä, Suomi on kyennyt säilyttämään nämä saavutukset.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssi tarjoaa näkökulmia siihen, miten Suomesta on kehittynyt vauras ja tasa-arvoinen demokratia. Opitaan myös, että vaikka lukuisat kriisit ovat uhanneet tätä kehitystä, Suomi on kyennyt säilyttämään nämä saavutukset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia.

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Itsenäisen Suomen historia, 2 op. Pakollinen opintojakso. Opintojaksossa tutustutaan Suomen kehitykseen aina autonomian ajan lopulta nykyaikaan asti. Teemoina ovat talouden ja kulttuurin kehitys, sekä sisä- ja ulkopoliittinen kehitys. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.
- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssin sisällöissä esiin tuleva tieteiden, taiteiden ja yhteiskunnallisten aatteiden kehitys pitkän ajan kuluessa syventää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssin aatehistoriallinen osa auttaa oppimaan, miten käsitykset länsimaisesta vapaudesta ja tasa-arvosta, sekä demokratiasta, ovat kehittyneet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia.

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hi4, Eurooppalainen ihminen, 2 op. valinnainen opintojakso. Opintojakso käsittelee eurooppalaisen tieteen, taiteen ja yhteiskunnallisen ajattelun kehitystä antiikin ajasta 1900-luvulle asti. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.
- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa voidaan käyttää Helsingin pitäjää (Vantaa) esimerkkinä Suomen varhaisen historian eri vaiheissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Suomen varhaisen historian tutkiminen edellyttää ymmärrystä historian lisäksi myös arkeologiasta, uskontotieteistä sekä kielitieteestä. Näitä sivutaan opintojakson sisällöissä, kehittäen opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suomen kehitys osana Ruotsia opitaan näkemään perustana nykyisen suomalaisen yhteiskunnan kehitykselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia.

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hi5, Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op. Valinnainen opintojakso. Opintojaksossa tarkastellaan suomalaisten historiaa esihistorian ajasta aina 1800-luvun alkuun asti. Teemoina ovat väestön ja kulttuurin, sekä talouden kehitys. Lisäksi perehdytään yhteiskunnan kehitykseen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.

- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan monikulttuurisuus toimii hyvänä lähtökohtana, kun tutustutaan esimerkiksi islamilaiseen kulttuuriin tai aasialaisiin kulttuureihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii lisää oman kulttuuripiirin ulkopuolisista kulttuureista. Niiden kehityskulkuja ja eri aikoina tapahtuvia kohtaamisia toisten kulttuurien kanssa. Opiskelija ymmärtää, että maailmaa voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta, emmekä elä monokulttuurissa. Kulttuurien kohtaaminen vaatii vuorovaikutustaitoja ja empatiakykyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia.

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hi6, Maailman kulttuurit kohtaavat, 2op. Valinnainen opintojakso. Opintojaksossa perehdytään eri maailmankulttuurien historiaan, mm. Kiinaan, Intiaan, islamilaisen maailmaan ja arktisiin kulttuureihin. Teemoina ovat eri kulttuureihin tutustumisen lisäksi suhtautuminen niihin sekä länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaaminen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Historian abivalmennus, 2 op (HIS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.
- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan ymmärrys tieteenalojen ja oppiaineiden välisistä yhteyksistä syvenee. Opiskelija oppii soveltamaan tietoa luovasti ja monipuolisesti. Historian aiheiden kertaaminen syventää myös muiden opintojaksojen yhteydessä omaksuttuja tietoja ja taitoja, joita opiskelija voi hyödyntää historian ylioppilaskirjoituksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Formatiivinen arviointi tapahtuu pääasiassa suullisesti kurssilla kerrattaessa historian kursseja. Lisäksi formatiivinen arviointi voi tapahtua harjoitusesseiden tai muiden kirjallisten palautustöiden yhteydessä. Summatiivinen arviointi, samoin kuin monitieteisen ja luovan osaamisen arviointi, perustuu kirjallisiin palautettaviin harjoitusesseisiin sekä näyttöihin kirjallisessa preliminäärikokeessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

His7 Historian abivalmennus, 2op. Valinnainen opintojakso. Opintojaksolla valmistaudutaan historian ylioppilaskokeeseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Yhdysvaltojen historia, 2 op (HIS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.
- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhdysvalloilla on pitkään ollut merkittävä rooli maailmantaloudessa, maailmanpolitiikassa sekä populaarikulttuurin kehityksessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Formatiivinen arviointi perustuu pääasiassa suulliseen palautteeseen, jota voi täydentää palaute kirjallisista tehtävistä. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen sekä palautettavaan kirjoitelmaan tai muuhun kirjalliseen näyttöön. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen teemoissa, tai muiden kurssien tietojen soveltaminen. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

His8 Yhdysvaltojen historia, 2 op. Valinnainen opintojakso. Opintojaksossa tutustutaan USA:n historiaan sen itsenäistymisestä nykyaikaan asti. Teemoina ovat kulttuuri, yhteiskunnan kehitys sekä USA:n rooli maailmantaloudessa ja maailmanpolitiikassa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Venäjän ja Neuvostoliiton historia, 2 op (HIS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.
- Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Venäjällä ja Neuvostoliitolla on ollut merkittävä rooli Euroopan ja Suomen historiassa. Venäjän kulttuuri on vaikuttanut Suomen kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Formatiivinen arviointi perustuu pääasiassa suulliseen palautteeseen, jota voi täydentää palaute kirjallisista tehtävistä. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen sekä palautettavaan

kirjoitelmaan tai muuhun kirjalliseen näyttöön. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen teemoissa, tai muiden opintojakson tietojen soveltaminen. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

His9 Venäjän ja Neuvostoliiton historia, 2 op. Valinnainen opintojakso. Opintojaksossa tutustutaan Venäjän ja Neuvostoliiton historiaan keskiajalta aina 1900-luvun loppupuolelle. Teemoina ovat yhteiskunnan kehitys, kulttuuri sekä Venäjän/Neuvostoliiton rooli maailmanpolitiikassa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.12. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine*

syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****.*

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*

- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.

- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan opintojakson tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä. Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa huomioidaan Vantaan monikulttuurinen luonne, sekä sijainti osana pääkaupunkiseutua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suomalaisen yhteiskunnan rakenteiden ja instituutioiden oppimisen kautta opiskelija hahmottaa paremmin oman asemansa, oikeuksineen ja velvollisuuksineen, yhteiskunnassa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija perehtyy hyvinvointivaltion toimintaan sekä oppii ymmärtämään ikärakenteen kaltaiset haasteet.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää olevansa osa yhteiskuntaa, jossa hän on jatkuvasti vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Tämän vaikutuksen hahmottaminen on tärkeä osa vallankäytön ymmärtämisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomalainen yhteiskunta, 2 op. Pakollinen opintojakso. Opintojakso antaa yleiskuvan suomalaisesta yhteiskunnasta sekä poliittisesta päätöksenteosta. Jaksolla perehdytään myös poliittisen vaikuttamiseen ja median toimintaan. Arviointi numerolla.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun. .
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä. Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa huomioidaan Vantaan rooli logistiikan, palveluiden ja liikenteen solmukohtana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii, mitkä asiat vaikuttavat Suomen taloudelliseen hyvinvointiin. Mihin asioihin voimme vaikuttaa paremmin ja mitkä asiat tulevat kansantaloutemme ulkopuolelta. Näin opiskelija hahmottaa, että taloutemme on sidoksissa globaaleihin trendeihin ja muutoksiin. Opiskelija oppii myös perusteet erilaisista talouspoliittisista näkökannoista ja oppii muodostamaan perusteltuja talouspoliittisia mielipiteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ymmärtämällä talouden logiikkaa opiskelija saa paremman käsityksen rahan liikkeestä ja talouden toimintamekanismeista, jolloin voidaan ennaltaehkäistä mahdollisia tulevia rahankäyttöön liittyviä ongelmia.

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla seurataan talousuutisointia sekä keskustellaan kansantalouteen liittyvistä ongelmista ja kysymyksistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Taloustieto, 2 op. Pakollinen opintojakso. Opintojaksossa perehdytään talouden perusilmiöihin sekä yritysten, julkiseen talouden, kotitalouksien ja rahoitusmarkkinoiden toimintaan. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä. Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa huomioidaan globalisaation vahva vaikutus Vantaalla, johtuen liikenneyhteyksistä ja sijainnista pääkaupunkiseudulla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää Suomen olevan osa Eurooppaa ja Euroopan unionia, joka vaikuttaa häneen suuresti. Euroopan unionin käytännön toiminnan ja arvojen hahmottaminen luo

pohjaa aktiivisena kansalaisena toimimiselle ja suojaa opiskelijaa vääriltä mielikuvilta sekä harhaanjohtavalta uutisoinnilta. Opiskelija oppii myös hahmottamaan globalisaation vaikutusta, sekä EU:n monikansallista luonnetta ja eurooppalaista identiteettiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään EU:n vaikutuksen suomalaiseen lainsäädäntöön. Opintojakson kautta opiskelija hahmottaa selkeämmin myös Suomen geopoliittisen aseman ja Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ratkaisut.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op. Pakollinen opintojakso. Tärkeimmät teemat ovat Globalisaatio, EU:n kehitys ja toiminta, sekä turvallisuuspolitiikan toteutus. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä. Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa huomioidaan lyhyt etäisyys Helsingin yliopiston oikeustieteelliseen tiedekuntaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lisätään opiskelijan ymmärrystä oikeudellisesta toiminnasta ja yhteiskunnan pelisäännöistä. Opiskelija tulee tietoiseksi omista lakiin perustuvista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan, ja osaa toimia yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen tavoitteissa. Niitä voidaan arvioida esimerkiksi painottamalla opintojaksoon kuuluvia tehtäviä ja koetehtäviä laaja-alaisten tavoitteiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lakitieto, 2 op. Valinnainen opintojakso. Opintojaksossa perehdytään lainsäädännön eri osa-alueisiin, ja saadaan valmiuksia oikeudelliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Yhteiskunnan abivalmennus, 2 op (YHS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelua voidaan jaksottaa esimerkiksi jakamalla oppitunteja opettajan luento-osuuksiin, itsenäiseen työskentelyyn, sekä tehtävien purkuun.
- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä. Opintojakson materiaalit ja tehtävät voivat olla kokonaan tai osittain digitaalisessa muodossa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan ymmärrys tieteenalojen ja oppiaineiden välisistä yhteyksistä syvenee. Opiskelija oppii soveltamaan tietoa luovasti ja monipuolisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntaopin kertaaminen syventää myös muiden opintojaksojen yhteydessä omaksuttuja yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Formatiivinen arviointi tapahtuu pääasiassa suullisesti kurssilla kerrattaessa yhteiskuntaopin kursseja. Lisäksi formatiivinen arviointi voi tapahtua harjoitusesseiden tai muiden kirjallisten palautustöiden yhteydessä. Summatiivinen arviointi perustuu kirjallisiin palautettaviin tehtäviin sekä näyttöihin kirjallisessa preliminäärikokeessa. Laaja-alaisten osaamistavoitteiden arviointi sisältyy harjoitusesseiden ja preliminäärikokeiden tehtävistä annettuun palautteeseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhs5 Yhteiskunnan abivalmennus, 2 op. Valinnainen opintojakso. Opintojaksossa valmistaudutaan yhteiskuntaopin ylioppilaskokeeseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Yrittäjyyskurssi, 2 op (YHS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelu jaksottuu hyvin luontevasti, koska opintojaksossa korostuu opiskelijoiden itsenäinen työskentely.
- Digitaalisia taitoja opitaan muun työskentelyn ohessa, sillä yrittäjyysharjoittelu vaatii kirjanpitoon, viestintään ja markkinointiin liittyviä digitaalisia taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä vantaalaisten pienyritysten ja yrittäjäyhdistyksen kanssa. Liikeideoiden luomista tukee Vantaan rooli palvelualan yritysten kuntana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii yrittäjän asemassa olemaan vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja instituutioiden kanssa ja kuuntelemaan heidän tarpeitaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan ymmärrys yrittäjyyden yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä yrittäjän vuorovaikutuksesta muun yhteiskunnan kanssa, syvenee.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivinen arviointi tapahtuu suullisesti. Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan aktiivisuuteen yritystoiminnassa. Arvioinnissa voidaan käyttää myös suullista arviointikeskustelua. Samalla opiskelijaa voidaan arvioida suullisesti myös laaja-alaisten osaamistavoitteiden suhteen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhs6 Yrittäjyyskurssi, 2 op. Valinnainen opintojakso. Opintojakso toteutetaan osana valtakunnallisen Nuori Yrittäjyys - hankkeen toimintaa. Opintojaksolla perustetaan oma yritys ja se kestää koko lukuvuoden. Oppitunteja on 2-3 kuussa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Raha ja sijoittaminen, 2 op (YHS7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään institutionaalisen sijoittamisen yhteiskunnallisen merkityksen, esim. rahastot.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan ymmärrys sijoittamisen globaaleista vaikutuksista syvenee, samalla rahoitusmarkkinoiden globaalisti verkottunut luonne tulee esille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Suullinen näyttö voi täydentää kirjallisesti osoitettua osaamista. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen tai muuhun kirjalliseen tehtävään. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon opiskelijan näytöt laaja-alaisen oppimisen teemoissa sekä YH2 – kurssilla opitun tiedon ansiokas soveltaminen. Palaute laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamisesta annetaan kirjallisista tehtävistä annettavassa palautteessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Raha ja sijoittaminen, 2 op. Valinnainen opintojakso. Opintojaksolla tutustutaan sijoittamiseen ja sen eri mahdollisuuksiin. Samalla käydään lävitse miten suuremmat toimijat, kuten keskuspankit ja sijoitusrahastot, vaikuttavat sijoitusmarkkinoihin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.13. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa*

kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

***Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista

sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Opintojakson vapaa kuvaus

TE1, Terveys voimavarana. 2op. Pakollinen opintojakso. Kurssilla perehdytään ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviin tekijöihin. Sisältöinä painottuvat kehon ja mielen hyvinvointi sekä terveyskäyttäytymisen ymmärtäminen. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Opintojakson vapaa kuvaus

TE2, Terveys ja ympäristö. 2 op. Valtakunnallinen valinnainen. Kurssilla arvioidaan terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimiseen. Lisäksi tarkastellaan

elinympäristöjen ja riippuvuuksien terveysvaikutuksia sekä arvioidaan omien valintojen merkitystä ympäristön terveellisyydelle. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Opintojakson vapaa kuvaus

TE3, Terveys ja yhteiskunta. 2 op. Valtakunnallinen valinnainen. Kurssilla tarkastellaan terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiaa sekä tulevaisuuden haasteita. Teemoina mm. tarttumattomat ja tartuntataudit, eettiset kysymykset sekä globaalit terveyshaasteet. Opintojakso arvioidaan numerolla.

Terveystiedon abivalmennus, 2 op (TES4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan etsiä ja yhdistellä eri tieteenalan luotettavaa tietoa, tulkita sitä kriittisesti sekä tuottaa uutta tietoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle sekä saa keinoja kestävän kehityksen tukemiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

TES4, terveystiedon abivalmennus. 2op. Koulukohtainen valinnainen.
Opintojakson aikana valmistaudutaan terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin. Tavoitteena on harjoitella vastaamista erilaisiin tehtävätyyppeihin sekä kerrata terveystiedon kokeessa tarvittavien ohjelmistojen käyttöä. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Ravitsemuksen perusteet, 2 op (TES5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan eettisesti ravintoon liittyviä valintoja ja niiden seurauksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan yhdistelemään tietoa ja ymmärtämään suurempia kokonaisuuksia yhdistelemällä eri tieteenalojen tietoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää ravinnon merkityksen oman ja väestötason hyvinvoinnin edistäjänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

· läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

· monipuolisesti

· opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään tietämystä **r**avitsemuksesta. Teemoina mm. ravintolisät, ravitsemusfysiologia, elintarvikkeet ja ravinto mediassa. Lisäksi tavoitteena on hyödyntää teknologiaa ravinnon tarkastelemisessa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssi sopii ravitsemuksesta kiinnostuneille. Suoritusmerkintä.

7.14. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä; arvostelukykyä; toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on ***monitieteinen****, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan* ***luovasti*** *eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti ***eettisyyden*** *taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään* ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*

- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

- Sotungin lukiossa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii omaa elämänkatsomustaan ja identiteettiään peilaten niitä eri hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset

ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan maailmankatsomukseen. Perehdytään uskonnollisiin ja maallisiin katsomuksiin ja niiden eroihin. Tutkitaan, miten ympäristö, tieto, media, uskonnot, taide, politiikka ja kulttuuri vaikuttavat maailmankatsomusten syntyyn. Tavoitteena on jäsentää omaa maailmankatsomusta ja ymmärtää toisia. Numeroarviointi.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*

- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan erilaisia ihmiskäsityksiä, omaa identiteettiä, ihmisoikeuksia sekä tutustutaan erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä. Numeroarviointi.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa.
- Osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan erilaisia ihmiskäsityksiä, omaa identiteettiä, ihmisoikeuksia sekä tutustutaan erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä. Numeroarviointi.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä
- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.

- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Elämänkatsomustiedon abivalmennus, 2 op (ETS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu kirjoittamaan esseevastauksia, perehtyy keskeisiin sisältöihin ja tutustuu arviointikriteereihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista. Kurssin aikana perehdytään esseen kirjoittamiseen, arviointikriteereihin ja ET:n keskeisiin sisältöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan opiskelijana ja tämä lisääntyvä itsetuntemus tukee opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua. Opintojakson aikana on mahdollista keskustella yhdessä opettajan kanssa hyvinvointia edistävistä keinoista ylioppilaskirjoitusten aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista. Kurssin aikana perehdytään esseen kirjoittamiseen ja arviointikriteereihin.

7.15. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja

niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja*

erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu esittämään väitteille perusteluja.

Opintojaksossa harjoitellaan johdonmukaista argumentaatiota ja pätevää päättelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa yleiskuvan filosofisesta ajattelutavasta ja filosofisista kysymyksistä. Filosofian opiskelussa ihmetellään ympäröivää todellisuutta sekä perehdytään argumentointiin, kyseenalaistamiseen ja asioiden selittämiseen. Opintojaksolla pohditaan olemassaoloa, tieteen ja tiedon luonnetta sekä tahdon vapautta.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*

- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Etiikan opiskelu rohkaisee itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan.
Etiikan opetus kannustaa tavoittelemaan ekologisesti kestävää ja vastuullista elämäntapaa ja tarkastelee sen filosofisia perusteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssi auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja sitä, että eri kulttuureissa on erilaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä.

Hyvinvointiosaaminen

Eettiset pohdinnat auttavat opiskelijaa jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä ja moraalista sekä vahvistavat itsetuntemusta ja oman identiteetin rakentamista, mikä tukee hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla pohditaan hyvän elämän edellytyksiä ja tutustutaan filosofisen etiikan kysymyksiin: Millaista on hyvä elämä? Millainen on hyvä ihminen? Mihin arvot perustuvat? Näiden kysymysten kautta tutustutaan filosofien esittämiin teorioihin.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*

- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutkitaan yksilön ja valtion välistä suhdetta sekä etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Millainen olisi oikeudenmukainen valtio? Mitä vapauksia yksilölle kuuluu? Millä tavoin yhteiskunta käyttää yksilöön valtaa? Miksi ihmisiä pitäisi rangaista? Opintojakson teemat sopivat myös yhteiskuntatiedon, historian, uskonnon ja ET:n kirjoittajille.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin sisällöt auttavat opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennytään ihmismielen suurimpiin mysteereihin. Olenko vapaa vai ulkopuolisten voimien vietävänä? Onko minulla sielua vai olenko hiukkasten muodostama kokonaisuus? Mihin kieli ja kommunikaatio perustuvat? Mitä voisin pitää luotettavana tietona? Kurssilla tutustutaan myös tieteeseen. Opintojakson teemat sopivat hyvin psykologian ja ET:n kirjoittajille.

Filosofian abivalmennus, 2 op (FIS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu esseen kirjoittajana sekä tutustuu arviointikriteereihin ja keskeisiin sisältöihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opintojaksossa valmistautudaan reaalikokeeseen. Opintojaksossa harjoitellaan esseen kirjoittamista, tutustutaan arviointikriteereihin ja filosofian keskeisiin sisältöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan opiskelijana ja tämä lisääntyvä itsetuntemus tukee opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua. Opintojakson aikana on mahdollista keskustella yhdessä opettajan kanssa hyvinvointia edistävistä keinoista ylioppilaskirjoitusten aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista. Opintojakson aikana perehdytään esseen kirjoittamiseen ja arviointikriteereihin. Suoritusmerkintä.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian

yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*

- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Opintojaksossa opinnot auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan sekä edistävät opiskelun itsesäätelytaitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistetaan tarkastelemalla stressin syitä, oireita ja hallintaa. Opiskelijan hyvinvointiosaamista tukee sisäiseen motivaatioon perehtyminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan oppimiseen, psykologiatieteen luonteeseen sekä ryhmäkäyttäytymisen perusteisiin. Tavoitteena on oivaltaa kuinka monimutkainen olento ihminen on. Opintojaksossa perehdytään johonkin valinnaiseen hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta ja sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*

- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista tukee tunnetaitojen, tunteiden säätelyn ja toiminnanohjauksen tarkastelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään ihmisen fyysistä, kognitiivista ja sosioemotionaalista kehitystä elämänkulun aikana. Tavoitteena on auttaa ymmärtämään omaa ja toisten elämää sekä perehtymään kehityksen jatkuvuuteen.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*

- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Opintojaksossa opinnot auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan sekä edistävät opiskelun itsesäätelytaitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia. Kokeellisen tutkimuksen periaatteiden käsittely, soveltaminen ja arviointi tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan inhimillisen tietoisuuden ja tiedonkäsittelyn luonteeseen, toimintatapoihin ja hermostolliseen perustaan. Tavoitteena on, että opiskelija osaa hyödyntää tiedonkäsittelyn perusteita esimerkiksi tarkkaavaisuudesta, havaitsemisesta ja muistin toiminnasta omaan oppimiseensa.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*

- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta nostettujen esimerkkien tarkastelu sekä mielenterveys -käsitteen pohdinta tukevat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen. Tunne-elämä, nukkuminen, uni, stressi, kriisit, mielenterveyden häiriöt ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen vaikuttavat psyykkiseen hyvinvointiin. Tavoitteena on ymmärtää, että omaa hyvinvointia tukevat ratkaisut edellyttävät myös tietoa.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*

- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan. Kurssilla käsitellään arvoja, asenteita, stereotypioita, attribuutiota, joihin perehtyminen vahvistaa opiskelijan globaali – ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelija tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen ja osaa selittää yksilöiden välisiä eroja erilaisista näkökulmista. Opintojaksossa tutustutaan myös persoonallisuuden tutkimusmenetelmiin sekä tarkastellaan ihmistä kulttuurin ja ryhmän osana.

Sosiaalipsykologia, 2 op (PSS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu sosiaalipsykologiaan tieteenalana sekä perehtyy sosiaalipsykologisiin tutkimuksiin ja teorioihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- sosiaalinen havaitseminen
- sosiaalinen vaikuttaminen
- asenteet
- ryhmän toiminta
- kulttuuripsykologia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on johdattaa opiskelija ymmärtämään sosiaalista vuorovaikutusta ja ryhmäkäyttäytymistä eri tasoilla ja itseään niiden osana. Opintojaksolla perehdytään myös ajankohtaisiin sosiaalipsykologisiin ilmiöihin. Tavoitteena on ymmärtää yksilön ja ryhmien sosiaaliseen toimintaan sekä ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä tekijöitä.

Tutki ja kokeile, 2 op (PSS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Opiskelija hahmottaa psykologisen tutkimuksen peruskäsitteitä.
- Opiskelija oppii suunnittelemaan tieteellisen tutkimuksen.
- Opiskelija tutustuu klassikkotutkimuksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Kokeellinen ja ei-kokeellinen tutkimus.
- Tutkimussuunnitelman laatiminen.
- Tutkimuksen analysointi ja arviointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä osaamista vahvistetaan tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia sekä psykologisista tutkimuksista nostettuja esimerkkejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään psykologisen tutkimuksen lähtökohtiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin. Tutustutaan psykologisiin tutkimuksiin sekä tehdään omia tutkimuksia. Opintojakso tukee erinomaisesti psykologian ylioppilaskirjoituksiin valmistautumista.

Urheilupsykologia, 2 op (PSS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutkii urheiluun liittyviä ilmiöitä psykologisen tiedon avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Motivaatio
- Flow
- Tunteet
- Epäonnistuminen ja tulkinta (attribuutiot)
- Asiantuntijuus ja sen kehittyminen
- Taitojen oppiminen
- Psyykkinen valmennus
- Ryhmän toiminta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Urheilusuoritusten ja harjoittelun tarkasteleminen psykologisen tiedon avulla auttaa hyvinvoinnin huomioimisessa urheiluharrastuksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miten oma asenne vaikuttaa urheilusuoritukseen? Mikä on voittajan strategia? Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin psykologisiin tekijöihin, jotka vaikuttavat urheilusuoritusten ja harjoittelun taustalla. Opintojakso sopii muillekin kuin urheilijoille ja se on suunnattu opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet psykologian ensimmäisen opintojakson.

Psykologian abivalmennus, 2 op (PSS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.
- Harjaannutaan esseen kirjoittamisessa.
- Tutustutaan arviointikriteereihin ylioppilaskirjoituksissa.
- Perehdytään psykologian keskeisiin sisältöihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.
- Esseen kirjoittaminen.
- Tehtävien arviointikriteerit.
- Psykologian keskeisten sisältöjen hahmottaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan opiskelijana ja tämä lisääntyvä itsetuntemus tukee opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua. Opintojakson aikana on mahdollista keskustella yhdessä opettajan kanssa hyvinvointia edistävistä keinoista ylioppilaskirjoitusten aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso valmentaa psykologian ainereaaliin. Opintojaksolla pyritään laajentamaan opiskelijoiden psykologista tietämystä valinnaisten opintojaksojen sisältöjen pohjalta ja harjoitellaan erilaisia vastaustekniikoita.

7.17. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.*

*Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*

- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.17.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljill, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Uskontoon ja uskonnottomuuteen ilmiöinä tutustuminen antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen pohtimiseen.
- Opiskelutaitojen harjoittelu edistää omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamista opiskelijana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan uskonnoissa ja maailmankatsomuksissa ilmeneviin kysymyksiin. Mihin ja miksi ihminen uskoo? Millaista on nykyajan uskonnollisuus? Tarkastelun kohteena ovat Lähi-idän uskonnot: juutalaisuus, kristinusko ja islam. Opintojakson keskeisenä tavoitteena on kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustuessaan kristinuskoon ja ympäristökysymyksiin, opiskelija oppii lisää perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan tarkemmin maailman suurimpaan uskontoon: kristinuskoon. Tavoitteena on hahmottaa kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kaukoidässä syntyneisiin uskontoihin tutustuminen vahvistaa opiskelijan kansainvälistä osaamista. Uusiin uskonnollisiin liikkeisiin tutustuminen syventää opiskelijan tietoja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan Kaukoidässä syntyneitä uskontoja sekä tutustutaan uusiin uskonnollisiin liikkeisiin. Tavoitteena on kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskontojen vaikutukseen perehtyminen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla opettaa ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisenä sisältönä on uskonnon kulttuuriset ja yhteiskunnalliset vaikutukset Suomessa. Tavoitteena on oppia ymmärtämään uskontojen merkitystä tämän päivän suomalaisessa yhteiskunnassa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija oppii tunnistamaan uskonnollista symboliikkaa eri taidemuodoissa, mikä kehittää hänen monilukutaitoaan sekä kielitietoisuuttaan.
- Tutustuminen uskonnollisten teemojen käsittelyyn populaarikulttuurissa mahdollistaa sananvapauden merkityksen ja sen vastuullisen käytön pohtimisen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisiä sisältöjä kurssilla ovat uskonnollinen symboliikka, taiteen ja populaarikulttuurin uskonnolliset teemat sekä uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri. Tavoitteena on harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskontoon liittyvien eri medioissa esiintyvien ajankohtaisten teemojen ja sisältöjen analysoiminen kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja vahvistaa kykyä arvioida tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan uskonnon tutkimukseen sekä ajankohtaisiin uskontoon liittyviin teemoihin mediassa. Opintojakson tavoitteena on oppia kriittisesti arvioimaan uskontoon liittyvää informaatiota mediassa sekä tutustua median hyödyntämiseen uskonnoissa.

Uskonnon abivalmennus, 2 op (UES7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään
- opiskelija harjaantuu esseen kirjoittamisen taidoissa
- opiskelija tutustuu reaalikokeen tehtäviin ja arviointikriteereihin
- opiskelija perehtyy oppiaineen keskeisiin sisältöihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella
- esseen kirjoittamisen harjoittelu
- arviointikriteereihin tutustuminen
- oppiaineen keskeisiin sisältöihin perehtyminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan opiskelijana ja tämä lisääntyvä itsetuntemus tukee opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua. Opintojakson aikana on mahdollista keskustella yhdessä opettajan kanssa hyvinvointia edistävistä keinoista ylioppilaskirjoitusten aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, opiskelijan oppimista ohjaten, monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan uskonnon reaalikokeeseen vastaamista ja tutustutaan arviointiohjeisiin. Tavoitteena on hankkia paremmat valmiudet uskonnon ainereaalikokeen kirjoittamiseen.

7.18. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

*Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan*

elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*

- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta
- olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa
- eppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen avulla opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan ja löytämään kiinnostava ja luonteva tapa taiteelliseen ilmaisuun sekä uuden oppimiseen. Oman ilmaisutavan löytäminen ja syventäminen sekä uusien ilmaisutapojen kokeilu lisäävät taide- ja taitoaineille ominaista henkilökohtaista hyvinvointia. Työskentelyssä opiskelija ilmaisee itseään jolloin kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen tuntemisen ja henkilökohtaisten merkitysten kautta tuetaan opiskelijan hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään ryhmässä oppimista keskustelun, yhteistyön, kuvallisen jakamisen ja vertaisarvioinnin avulla. Opiskelijoita ohjataan antamaan palautetta toisilleen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan taidetta oman, kansallisen ja globaalin kulttuurin näkökulmasta. Taide nähdään yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa muokkaavana sekä kulttuuriperintöjä heijastavana ilmiöinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen

kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Tämä opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valtakunnallinen pakollinen

Jakson sisältöinä tutkitaan ja työstetään kuvia identiteetin ja kulttuurin rakentajina sekä syvennytään kuvien tulkintaan ja erilaisiin käsityksiin visuaalisesta kulttuurista. Työskentelyssä käytetään monipuolisesti kuvataiteen eri tekniikoita. Numeroarvosana.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta
- olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa
- oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen avulla opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan ja löytämään hänelle kiinnostava ja luonteva tapa taiteelliseen ilmaisuun sekä uuden oppimiseen. Oman ilmaisutavan löytäminen ja syventäminen sekä uusien ilmaisutapojen kokeilu lisäävät taide- ja taitoaineille ominaista henkilökohtaista hyvinvointia. Työskentelyssä opiskelija ilmaisee itseään jolloin kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen tuntemisen ja henkilökohtaisten merkitysten kautta tuetaan opiskelijan hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään ryhmässä oppimista keskustelun, yhteistyön, kuvallisen jakamisen ja vertaisarvioinnin avulla. Opiskelijoita ohjataan antamaan palautetta toisilleen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan muotoilun ja rakentelun tekotapoja, materiaaleja ja merkitystä ekologisten ja eettisten näkökulmien kannalta ja tekemään yksilön ja ympäristön kannalta riittävän oikeita valintoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Tämä opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valtakunnallinen pakollinen

Opintojaksolla perehdytään ympäristöön, arkkitehtuuriin ja muotoiluun, jotka muodostavat meidän kulttuuriympäristön. Opintojaksolla opiskellaan ympäristön havainnointia ja suunnittelua sekä kolmiulotteista esitystapaa.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta
- olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa
- oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*

- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijoita kannustetaan tutkimaan erilaisten visuaalisten kulttuurien ja ilmiöiden yhteyksiä. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tutkiessaan visuaalista kulttuuria. Työskentelyssä kokeillaan ja yhdistellään erilaisia kuvantekemisen tapoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kuvien tuottamisen ja kuluttamisen vastuun, vallan ja merkitysten ymmärtäminen sekä omassa elämässä että laajemmin yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Tämä opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valtakunnallinen valinnainen

Opintojaksolla käsitellään mediakulttuuria, jonka pohjalta tehdään erilaisia harjoitustöitä. Oman tutkimisen, tarkastelun ja työskentelyn keinoin visuaalisuuden merkitys mediaviestinnässä ja mediaympäristöissä tulevat tutuiksi. Numeroarviointi.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*

- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta
- olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa
- oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen avulla opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan ja löytämään hänelle itselleen kiinnostava ja luonteva tapa taiteelliseen ilmaisuun sekä uuden oppimiseen. Oman ilmaisutavan löytäminen ja syventäminen sekä uusien ilmaisutapojen kokeilu lisäävät taide- ja taitoaineille ominaista henkilökohtaista hyvinvointia. Työskentelyssä opiskelija ilmaisee itseään jolloin kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen tuntemisen ja henkilökohtaisten merkitysten kautta tuetaan opiskelijan hyvinvointia

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan taidetta oman, kansallisen ja globaalin kulttuurin näkökulmasta. Taide nähdään yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa muokkaavana sekä kulttuuriperintöjä heijastavana ilmiöinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Tämä opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valtakunnallinen valinnainen

Opintojaksolla perehdytään kuvataiteen eri ajanjaksojen, tyylisuuntien ja kulttuurien pääpiirteisiin teemallisesti ja/tai kronologisesti oman kuvallisen työskentelyn ja kuvien tutkimisen ja tulkinnan avulla. Kuvailmaisussa harjoitellaan sommittelua, värien käyttöä, valon, varjon ja liikkeen merkitystä ja perehdytään erilaisiin materiaaleihin.

Maalaus, 2 op (KUS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoittelee havainto- ja ilmaisukykyään sekä suhde- ja muototajuaan tutkimalla ja tekemällä
- perehtyy erilaisiin maalaustekniikoihin, tyylisuuntiin ja – kausiin sekä väriin sommittelukeinona sekä värien käyttöön tilan ja tunnelman luojana
- oppii käsittelemään maalattavaa aihetta eri tyyleillä ja tekniikoilla
- osaa soveltaa oppimaansa kuvallisessa työskentelyssä ja löytää itselleen mielekkään tavan tuottaa teoksia maalaamalla
- vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta
- olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa
- oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri maalaustapojen käyttö monipuolisesti sekä kokeilut ennakkoluulottomasti eri tekniikoilla sekä eri tekniikoita yhdistellen
- perehdytään maalaustaiteen tyylisuuntiin, - kausiin ja teemoihin maalaamisen keinoin maalaustaide taiteellisen ilmaisun välineenä
- opiskelijan persoonallisen kuvailmaisun vahvistaminen
- omat kuvakulttuurit maalaamisen lähtökohtana
- opetuksen ja työskentelyn tauottaminen kuvataiteessa tapahtuu rytmittämällä teoriaopetus, ohjeiden anto, välineiden ja materiaalien hakeminen/poisvienti sekä kuvataiteellinen työskentely, vuorovaikutteinen palaute ja keskustelu
- tietotekniikkaa käytetään toimimalla sähköisessä oppimisympäristössä mm. kuvien tallennus ja muokkaaminen, tehtävien tekeminen sekä tehtävien ohjeisiin ja ideoihin perehtyminen
- kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Jaksolla hyödynnetään ryhmässä oppimista keskustelun, yhteistyön, kuvallisen jakamisen ja vertaisarvioinnin avulla. Opiskelijoita ohjataan antamaan palautetta toisilleen. Työskentelyssä pyritään yhteistoiminnallisuuteen sekä turvalliseen ja hyväksyvään vuorovaikutukseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan maalaustaidetta oman, kansallisen ja globaalin kulttuurin näkökulmasta. Maalaustaide taidemuotona nähdään yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa muokkaavana sekä kulttuuriperintöjä heijastavana ilmiöinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Tämä opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulukohtainen valinnainen

Opintojaksolla opiskelija tutustuu monipuolisesti maalauksen eri tyyleihin, välineisiin, materiaaleihin ja tekniikoihin. Opiskelija syventää omaa persoonallista kuvailmaisuaan sekä pääsee kokeilemaan eri tekniikoita. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Muotoilu ja rakentelu, 2 op (KUS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää tietojaan ja taitojaan muotoilun ja rakentelun perustekniikoista ja harjaantuu käyttämään kolmiulotteisia työskentelytapoja taiteellisessa ilmaisussaan
- havainnoi muotoiltua ja rakennettua taidetta ja ympäristöä omassa kulttuuriympäristössään sekä muissa kulttuuriympäristöissä
- tutustuu muotoilun ja rakentelun teemoihin kuvataiteessa
- syventää muotoon, materiaaliin ja tilaan pohjautuvaa suunnittelutaitoa
- kehittää kolmiulotteisen muodon kautta tapahtuvaa kuvallista ilmaisua
- vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta
- olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa
- oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- työstää erilaisia kolmiulotteisia muotoilu- ja rakentelutöitä eri teemojen, kulttuurien, aikakausien ja/tai taidesuuntausten pohjalta
- erilaisten muotoilu- ja rakentelumateriaalien tarkoituksenmukainen käyttö ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen muotoilun ja rakentelun näkökulmista
- opetuksen ja työskentelyn tauottaminen kuvataiteessa tapahtuu rytmittämällä teoriaopetus, ohjeiden anto, välineiden ja materiaalien hakeminen/poisvienti sekä kuvataiteellinen työskentely, vuorovaikutteinen palaute ja keskustelu
- tietotekniikkaa käytetään toimimalla sähköisessä oppimisympäristössä mm. kuvien tallennus ja muokkaaminen, tehtävien tekeminen sekä tehtävien ohjeisiin ja ideoihin perehtyminen
- kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan muotoilua ja rakentelua oman, kansallisen ja globaalin kulttuurin näkökulmasta. Muotoilu ja rakentelu taidemuotona nähdään yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa muokkaavana sekä kulttuuriperintöjä heijastavana ilmiöinä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan muotoilun ja rakentelun tekotapoja, materiaaleja ja merkitystä ekologisten ja eettisten näkökulmien kannalta ja tekemään yksilön ja ympäristön kannalta riittävän oikeita valintoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Tämä opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulukohtainen valinnainen

Opintojaksolla tutustutaan kolmiulotteiseen muotoilun ja rakentelun mahdollisuuksiin kuvataiteessa ja tehdään erilaisilla muotoilu- ja rakentelutekniikoilla kolmiulotteisia kuvataiteellisia teoksia. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Piirustus, 2 op (KUS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoittelee havainto- ja ilmaisukykyään sekä suhde- ja muototajuaan
- perehtyy erilaisiin piirtämisen tekniikoihin ja tapoihin
- osaa soveltaa oppimaansa kuvallisessa työskentelyssä ja löytää itselleen mielekkään tavan tuottaa teoksia piirtämällä, jolloin persoonallinen kuvailmaisu vahvistuu
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.
- olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa
- oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri piirtimien ja piirustustekniikoiden käyttö monipuolisesti sekä kokeilut ennakkoluulottomasti eri tekniikoilla
- perehdytään kuvataiteen eri teemoihin piirtämisen keinoin
- opetuksen ja työskentelyn tauottaminen kuvataiteessa tapahtuu rytmittämällä teoriaopetus, ohjeiden anto, välineiden ja materiaalien hakeminen/poisvienti sekä kuvataiteellinen työskentely, vuorovaikutteinen palaute ja keskustelu
- tietotekniikkaa käytetään toimimalla sähköisessä oppimisympäristössä mm. kuvien tallennus ja muokkaaminen, tehtävien tekeminen sekä tehtävien ohjeisiin ja ideoihin perehtyminen
- kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään ryhmässä oppimista keskustelun, yhteistyön, kuvallisen jakamisen ja vertaisarvioinnin avulla. Opiskelijoita ohjataan antamaan palautetta toisilleen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan piirtämistä oman, kansallisen ja globaalin kulttuurin näkökulmasta. Piirtäminen taidemuotona nähdään yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa muokkaavana sekä kulttuuriperintöjä heijastavana ilmiöinä.

Hyvinvointiosaaminen

Piirtämisen avulla opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan ja löytämään hänelle itselleen kiinnostava ja luonteva tapa taiteelliseen ilmaisuun sekä uuden oppimiseen. Oman ilmaisutavan löytäminen ja syventäminen sekä uusien ilmaisutapojen kokeilu lisäävät taide- ja taitoaineille ominaista henkilökohtaista hyvinvointia. Työskentelyssä opiskelija ilmaisee itseään jolloin kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen tuntemisen ja henkilökohtaisten merkitysten kautta tuetaan opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Tämä opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulukohtainen valinnainen

Opintojaksolla opiskelija tutustuu monipuolisesti piirustuksen eri tyyleihin, välineisiin, materiaaleihin ja tekniikoihin. Opintojaksolla opiskelija syventää omaa persoonallista kuvailmaisuaan sekä pääsee kokeilemaan eri tapoja ja tekniikoita. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kuvispaja, 2 op (KUS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustuu erilaisiin kuvataiteen tapoihin ja tekniikoihin ja näin syventää tietämystään kuvataiteessa
- perehtyy taiteen monipuoliseen kenttään ja ilmiöihin ja laajentaa omaa ilmaisuaan
- kokeilee ennakkoluulottomasti erilaisia tekniikoita ja tekniikoiden yhdistelyä omassa työskentelyssään
- vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta
- olennainen osa oppiainetta on oman tekemisen kautta oppiminen vuorovaikutuksessa ryhmänjäsenten kanssa
- oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- omien teosten suunnittelu, työstäminen ja arviointi eri teemojen ja taiteen ilmiöiden pohjalta
- tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- jaksolla toteutetaan moniulotteisia teoksia erilaisiin ympäristöihin
- opetuksen ja työskentelyn tauottaminen kuvataiteessa tapahtuu rytmittämällä teoriaopetus, ohjeiden anto, välineiden ja materiaalien hakeminen/poisvienti sekä kuvataiteellinen työskentely, vuorovaikutteinen palaute ja keskustelu
- tietotekniikkaa käytetään toimimalla sähköisessä oppimisympäristössä mm. kuvien tallennus ja muokkaaminen, tehtävien tekeminen sekä tehtävien ohjeisiin ja ideoihin perehtyminen
- kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Taito ja taideaineet pyrkivät lisäämään opiskelijan itsetuntemusta ja henkistä hyvinvointia. Kuvataiteen keinoin on mahdollista ilmaista tunteita ja mielipiteitä itselle ominaisella tavalla. Lisäksi taiteellisella työskentelyllä on opiskelijan vireyttä jaksamista lisäävä merkitys.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan ja ohjataan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja. Opiskelija harjaantuu ymmärtämään ja arvostamaan taiteen kentällä esiintyviä ilmiöitä. Opiskelija pyrkii laajentamaan kuvataiteellista ilmaisuaan uuden oppimisen avulla. Taiteen avulla on mahdollista myös tutustua ja perehtyä yhteiskunnan ja kulttuurin arvoihin. Taiteeseen tutustuminen ja sen kriittinen tutkiminen auttaa ymmärtämään globaalia maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Tämä opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulukohtainen valinnainen

Kuvataiteen pajajaksolla opiskelija tutustuu monipuolisesti kuvataiteen eri mahdollisuuksiin. Jaksolla työstetään erilaisilla kuvataiteen tavoilla eri teemoihin tai ilmiöihin pohjautuvia taiteellisia projekteja. Opintojaksolla opiskelija syventää omaa persoonallista kuvailmaisuaan sekä pääsee kokeilemaan eri tekniikoita. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Muualla suoritetut kuvataiteen opinnot, 2 op (KUS9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opiskelija on opiskellut toisessa perusopetuksen jälkeisessä oppilaitoksessa kahden opintopisteen laajuisen kuvataiteen opinnot ja hänellä on esittää todistus hyväksytystä suorituksesta, opintotavoitteet ja -sisällöt sekä tehdyt harjoitustyöt, niin opinnot voidaan hyväksyä lukion kuvataiteen koulukohtaiseksi valinnaiseksi opintojaksoksi. Opiskelijalta voidaan vaatia myös lisänäyttöä. Kuvataidekoulussa suoritettuja opintoja ei hyväksytä.

7.19. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

Vuorovaikutusosaaminen *kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. ***Yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät ***eettisyytenä ja ympäristöosaamisena****, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaiset liikuntatehtävät, leikit ja pelit kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

o opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

o arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä

o opiskelijan oppimista ohjaten

- monipuolisesti

o arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

o formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa

o summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, kuten aktiivisuudesta

- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LI1 Oppiva liikkuja. Pakollinen opintojakso. 2 op
Monipuolisia kokemuksia yhdessä liikkumisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä reilun pelin hengessä. Tavoitteena on kokea liikunnan iloa ja virkistystä. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää itseään liikkujana tavoitteellisesti ymmärtäen hyvinvoinnin merkityksen opiskelu- ja työhyvinvoinnille nyt ja tulevaisuudessa. Opiskelija hyödyntää muissa oppiaineissa (esim. terveystiedossa) saamaansa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hyödyntää kurssilla liikuntateknologiaa tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisuuksien mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

· läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

o opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

o arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä

o opiskelijan oppimista ohjaten

· monipuolisesti

o arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

o formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa

o summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä

· opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LI2 Aktiivinen elämä. Pakollinen opintojakso. 2 op.
Tavoitteena on monipuolistaa liikuntakokemuksia ja löytää oma liikunnallinen elämäntapa riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan kurssilla voidaan hyödyntää liikunta- ja hyvinvointiteknologiaa. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija edistää fyysistä toimintakykyään ja monipuolistaa liikunnallista osaamistaan sekä perinteisten että mahdollisuuksien mukaan uusien liikuntamuotojen ja -lajien avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen ja ymmärtää oman toimintansa merkityksen kaikkia tukevan ja kannustavan ilmapiirin luomisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija laajentaa vastuullisuuden käsitystään esim. saamalla tietoa ympäristöä säästävistä tai kuluttavista liikuntamuodoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

· läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

o opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

o arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä

o opiskelijan oppimista ohjaten

· monipuolisesti

o arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

o formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa

o summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä

· opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LI3 Uudet mahdollisuudet. Valtakunnallinen valinnainen opintojakso. 2 op.
Tavoitteena on liikkua tuttujen lajien parissa mutta kokeilla myös uudempia lajeja ja pelejä. Opintojakson sisältö sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään yhteisöllisyyden merkitystä hyvinvoinnin perustana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii yhteistyötaitoja osana projektin toteuttamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

· läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

o opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

o arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä

o opiskelijan oppimista ohjaten

· monipuolisesti

o arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

o formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin,joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa

o summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä,

· opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LI4 Yhdessä liikkuen. Valtakunnallinen valinnainen opintojakso. 2 op.
Tavoitteena on liikkua monipuolisesti ja lisätä samalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Opintojakso suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Virkisty liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omat voimavaransa liikkujana. Tavoitteena on löytää itselleen sopivia rentouttavia, iloa tuottavia ja kuntoa kehittäviä liikuntamuotoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää liikunnan kokonaisvaltaisen merkityksen hyvinvoinnilleen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

· läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

o opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

o arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä

o opiskelijan oppimista ohjaten

· monipuolisesti

o arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

o formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin, joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa

o summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä

· opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LI5 Virkisty liikunnasta. Valtakunnallinen valinnainen opintojakso. 2 op.
Tavoitteena on edistää liikkuen opiskelijan psyykkistä toimintakykyä, myönteistä minäkuvaa, voimavaroja ja jaksamista. Opetuksessa korostuvat toiminta- ja opiskelukyvyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Vanhojen tanssit, 2 op (LIS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vanhojen tanssien oppimista voidaan tukea tieto- ja viestinteknologian avulla.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään monipuolisesti yhteisöllisiä tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia tanssien opiskelemisessa.
- Tavoitteena on tasa-arvoisen, yhteisöllisen ja myönteisen ilmapiirin luominen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää itseään tanssijana tavoitteellisesti ymmärtäen oman harjoittelunsa merkityksen yhteisen tavoitteen edistämiseksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää vanhojen tassien merkityksen omalle lähiyhteisölle mutta myös laajemmassa merkityksessä terveyden edistäjänä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää monipuolista tuntemustaan tanssien historiaan ja kulttuuriin liittyen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan liikunnallista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu yleisten sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä yhdessä työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LIS06 Vanhojen tanssit. Koulukohtainen valinnainen opintojakso. 2 op.
Opintojaksona aikana harjoitellaan vanhoja tansseja ja toteutetaan yhdessä vanhojen juhla. Kurssi on 3. Jaksossa ja se on tarkoitettu toisen vuosikurssin opiskelijoille. Etukäteen ei tarvitse olla tanssiparia. Kaikki ovat tervetulleita mukaan!

Kuntosaliharjoittelun perusteet, 2 op (LIS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa fyysistä kuntoaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen muiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää itseään ymmärtäen oman harjoittelunsa merkityksen terveyden edistämisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan liikunnallista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu yleisten sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, työskentelytaidot ja työskentelyn tulokset. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LIS7 Kuntosaliharjoittelun perusteet. Koulukohtainen valinnainen opintojakso. 2 op.
Opintojakson aikana perehdytään kuntosalityöskentelyn perusteisiin, lihasvoiman eri alueisiin ja harjoitusmenetelmiin sekä kohennetaan fyysistä kuntoa ja lihasvoimaa. Bonuksena opitaan lihasten latinankielisiä nimiä.

Palloilu- ja mailapelit, 2 op (LIS8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa fyysistä kuntoaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää monipuolista tuntemustaan maila- ja palloilulajien kulttuuriin liittyen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan liikunnallista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu yleisten sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, työskentelytaidot ja työskentelyn tulokset. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

LIS8 Palloilu- ja mailapelikurssi. Koulukohtainen valinnainen opintojakso. 2op.
Tavoitteena on harrastaa monipuolista liikuntaa eri maila- ja joukkuepelien parissa. Päätavoitteena liikunnan ilo ja virkistys! Opintojakson aikana kerrataan erikoisempien lajien sääntöjä ja taktiikkaa. Ehkä löydät itsellesi jopa uuden harrastuksen?

Palloilu- ja mailapelit 2, 2 op (LIS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa fyysistä kuntoaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen muiden kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää monipuolista tuntemustaan maila- ja palloilulajien kulttuuriin liittyen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan liikunnallista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu yleisten sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LIS9 Palloilu- ja mailapelit 2. Koulukohtainen valinnainen opintojakso. 2op.
Tavoitteena syventää tietämystä ja osaamista jo tutuissa pallopeleissä ja niiden sovelluksissa. Apuna taitojen kehittämisessä ovat erilaiset viitepelit ja taktiikat. Opintojakson aikana tutustutaan myös uusiin lajeihin.

Elämysliikunta, 2 op (LIS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen muiden kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää monipuolista tuntemustaan uusissa ympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan liikunnallista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu yleisten sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LIS10 Elämysliikunta. Koulukohtainen valinnainen opintojakso. 2 op.
Laskettelumatka kotimaiseen tai ulkomaiseen laskettelukohteeseen, esimerkiksi Åreen. Vaihtoehtoisesti kurssi voidaan toteuttaa useampana erillisenä retkenä lukuvuoden aikana, esimerkiksi pyöräily-, vaellus-, purjehdus-, rullaluistelu- tai/ja melontaretkenä.

Liikuttajat, 2 op (LIS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Liikunnan opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita löytämään omat vahvuudet liikkujana ja kannustetaan aktiivisen elämäntavan ylläpitämiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liikunnanopetuksessa perinteisten opiskelutapojen lisäksi hyödynnetään erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita.
- Liikunnanopetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamiseen ja oppimista tukevien liikuntamuotojen omaksumiseen osaksi omaa arkea.
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös lähialueen tarjoamia liikuntamahdollisuuksien ja ympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden jakaa opiskelijoiden omaa hyvinvointiosaamista muille.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää muita ja ymmärtää oman ohjauksensa merkityksen muille terveyden edistämisessä. Opiskelija kehittää osaamistaan erilaisissa tilanteissa luovasti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu ja ohjaa muita liikkumaan toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää monipuolista tuntemustaan uusissa ympäristöissä ja erilaisten ihmisten parissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan liikunnallista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu yleisten sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, työskentelytaidot ja työskentelyn tulokset. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaiset tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

LIS11 Liikuttajat. Koulukohtainen valinnainen opintojakso. 2op.

Opintojakson aikana kerätään tunteja erilaisista liikuntatehtävistä ja -tapahtumista. Saat suoritusmerkinnän lisäksi työtodistuksen osallistumisestasi. Tapahtumat suunnitellaan yhteistyössä lähialueen toimijoiden kanssa, kuten vanhainkotien, päiväkotien ja peruskoulujen. Tavoitteena on kehittää opiskelijoiden työelämäntaitoja ja liikunnanohjaamiseen liittyviä ohjaus- ja organisointitaitoja.

Opintojakso on merkitty palkille 8 mutta kokoonnumme tarvittaessa. Viime vuosina tapahtumina ovat olleet esim. opetus- ja toimitsijatehtävät Lasten lumipäivillä ja Suomen Cupin hiihtokilpailuissa sekä lasten ja vanhusten liikuntatapahtumissa.

7.20. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*

- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*

- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin opiskelu tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikin opiskelu tukee yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Musiikillisen toiminnan kautta opiskelija harjaantuu ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kyky kuvitteluun on tärkeää ympäristöosaamisen kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Pakollisissa opinnoissa on numeroarviointi (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla soitetaan, lauletaan ja kuunnellaan erityylistä musiikkia. Opetellaan kitaran-, basson-, ukulelen-, koskettimien- ja rumpujensoiton alkeita, tutustutaan musiikin peruselementteihin ja harjoitellaan musiikin luovaa tuottamista. Opintojaksoon kuuluu konserttikäynti tai sitä vastaava suoritus.

Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.

- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin opiskelu tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikin opiskelu tukee yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Musiikillisen toiminnan kautta opiskelija harjaantuu ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia. Musiikki opettaa opiskelijaa toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan luovaa ja monitieteistä osaamista. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Pakollisissa opinnoissa on numeroarviointi (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan suomalaisen musiikin eri tyyleihin ja opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin. Vahvistetaan soitto- ja laulutaitoja, kuunnellaan musiikkia ja tuotetaan omia musiikillisia ideoita musiikkiteknologiaa hyödyntäen. Opintojaksoon kuuluu konserttikäynti tai sitä vastaava suoritus.

Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijan ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia. Musiikki opettaa opiskelijaa toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Musiikin opetus syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa on numeroarviointi (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan maailman eri musiikinlajeihin, musiikkityyleihin ja musiikkikulttuureihin laulaen, soittaen, liikkuen, kuunnellen ja katsellen. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisia musiikkitapahtumia ja osallistutaan yhdessä sovittavaan musiikkitilaisuuteen.

Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.

- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikin opiskelu tukee yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Musiikillisen toiminnan kautta opiskelija harjaantuu ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Musiikin opetus syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan luovaa ja monitieteistä osaamista. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-

alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa on numeroarviointi (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa sekä yhteiskunnassa. Tutustutaan teemaan sopiviin musiikkiteoksiin laulamalla, soittamalla, kuuntelemalla ja katselemalla. Konserttikäynti tai johonkin musiikkitilaisuuteen osallistuminen toteutetaan ryhmän valinnan mukaan.

Musiikkiprojekti, 2 op (MUS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Musiikkiprojektiin osallistuvat opiskelijat esiintyvät koulun juhlissa ja tapahtumissa. Opintojaksoon vaadittavat tunnit täyttyvät esimerkiksi osallistumalla harjoituksiin ja esiintymisiin vähintään kahden lukuvuoden ajan. Kysy tarkemmin musiikinopettajalta!

Kuoro, 2 op (MUS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Tule mukaan laulamaan Sotungin lukion kuoroon! Kuoro harjoittelee kerran viikossa ruokavälitunnilla ja tarpeen mukaan muinakin aikoina. Kuoro esiintyy koulun juhlissa. Opintojaksoon vaadittavat tunnit täyttyvät esimerkiksi osallistumalla harjoituksiin ja esiintymisiin vähintään kahden lukuvuoden ajan.

Poplaulu, 2 op (MUS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Poplaulu-opintojaksolla kehität laulutaitoasi ja opit tervettä äänenkäyttöä. Opintojakson aikana lauletaan monipuolista ohjelmistoa ja opetellaan laulamaan mikrofoniin. Voidaan käydä konsertissa tai muussa musiikkitilaisuudessa.

Soittopaja, 2 op (MUS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Soittopajassa opetellaan soittamaan monipuolista ohjelmistoa bändisoittimilla (kitara, ukulele, basso, rummut, kosketinsoittimet) ja muilla valituilla soittimilla. Opintojakson aikana harjoitellaan soittamista sekä yksin että yhdessä ryhmän muiden opiskelijoiden kanssa. Voidaan käydä konsertissa tai muussa musiikkitilaisuudessa.

Kitaransoitto, 2 op (MUS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan sointumerkeistä säestämistä kitaralla ja opetellaan soittamaan erilaisia säestysrytmejä eli –komppeja. Opintojakson aikana tutustutaan myös näppäilysoittoon soittamalla melodioita kitaratabulatuureista. Voidaan käydä konsertissa tai muussa musiikkitilaisuudessa.

Musapaja, 2 op (MUS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Musapajan tarkoituksena on luoda kiireetön hetki opiskelupäivään ja antaa musiikin vahvistaa hyvinvointia. Opintojakson sisältö päätetään yhdessä opiskelijoiden kanssa. Voidaan esimerkiksi soittaa, laulaa, kuunnella musiikkia, tehdä joku lyhyt projekti ja rentoutua musiikin avulla.

Ääni- ja valotekniikka 1, 2 op (MUS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Ääni- ja valotekniikan opintojaksolle osallistuvat muodostavat Sotungin lukion tekniikkaryhmän. Tekniikkaryhmä on mukana kaikissa lukion juhlissa ja muissa tilaisuuksissa, joissa tarvitaan äänentoistoa tai valaistusta. Ryhmässä voi erikoistua ääni- tai valosuunnitteluun. Koulutuksia ja kokouksia pidetään tarpeen mukaan.

Ääni- ja valotekniikka 2, 2 op (MUS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Ääni- ja valotekniikan opintojaksolle osallistuvat muodostavat Sotungin lukion tekniikkaryhmän. Tekniikkaryhmä on mukana kaikissa lukion juhlissa ja muissa tilaisuuksissa, joissa tarvitaan äänentoistoa tai valaistusta. Ryhmässä voi erikoistua ääni- tai valosuunnitteluun. Koulutuksia ja kokouksia pidetään tarpeen mukaan.

Ääni- ja valotekniikka 3, 2 op (MUS13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Ääni- ja valotekniikan opintojaksolle osallistuvat muodostavat Sotungin lukion tekniikkaryhmän. Tekniikkaryhmä on mukana kaikissa lukion juhlissa ja muissa tilaisuuksissa, joissa tarvitaan äänentoistoa tai valaistusta. Ryhmässä voi erikoistua ääni- tai valosuunnitteluun. Koulutuksia ja kokouksia pidetään tarpeen mukaan.

Muualla suoritetut musiikkiopinnot, 2 op (MUS14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Muualla suoritettujen musiikkiopintojen hyväksiluettavuudessa noudatetaan Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry:n (SML) ja Koulujen musiikinopettajat ry:n (KMO) valtakunnallista yleissuositusta musiikkioppilaitoksissa suoritettujen musiikinkurssien hyväksiluettavuudesta lukioissa.

Muualla suoritetut musiikkiopinnot, 2 op (MUS15)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Muualla suoritettujen musiikkiopintojen hyväksiluettavuudessa noudatetaan Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry:n (SML) ja Koulujen musiikinopettajat ry:n (KMO) valtakunnallista yleissuositusta musiikkioppilaitoksissa suoritettujen musiikinkurssien hyväksiluettavuudesta lukioissa.

7.21. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen avulla opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan ja löytämään hänelle itselleen kiinnostava ja luonteva tapa taiteelliseen ilmaisuun sekä uuden oppimiseen. Oman ilmaisutavan löytäminen ja syventäminen sekä uusien ilmaisutapojen kokeilu lisäävät taide- ja taitoaineille ominaista henkilökohtaista hyvinvointia. Työskentelyssä opiskelija ilmaisee itseään jolloin kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen tuntemisen ja henkilökohtaisten merkitysten kautta tuetaan opiskelijan hyvinvointia

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan ja ohjataan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja. Opiskelija harjaantuu ymmärtämään ja arvostamaan taiteen kentällä esiintyviä ilmiöitä. Opiskelija pyrkii laajentamaan kuvataiteellista ilmaisuaan uuden oppimisen avulla. Taiteen avulla on mahdollista myös tutustua ja perehtyä yhteiskunnan ja kulttuurin arvoihin. Taiteeseen tutustuminen ja sen kriittinen tutkiminen auttaa ymmärtämään globaalia maailmaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijoita kannustetaan tutkimaan erilaisten visuaalisten kulttuurien ja ilmiöiden yhteyksiä. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tutkiessaan visuaalista kulttuuria. Työskentelyssä kokeillaan ja yhdistellään erilaisia kuvantekemisen tapoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kuvien tuottamisen ja kuluttamisen vastuun, vallan ja merkitysten ymmärtäminen sekä omassa elämässä että laajemmin yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia. Lukiodiplomi arvioidaan numerolla (4-10), joka tulee erilliseen lukiodiplomitodistukseen. Lukion jakso- ja päättötodistuksessa opintojakson arviointi on suoritusmerkintänä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Temaattiset opinnot; valtakunnallinen valinnainen

Kuvataiteen lukiodiplomikurssi on valtakunnallinen kurssi, jonka ohjeet ja tehtävät saadaan opetushallituksesta. Kuvataiteessa lukiodiplomi on prosessiluonteinen työ, johon kuuluu kuvataiteellinen tuotos sekä portfolio. Ennen kurssille osallistumista opiskelijalla tulee olla suoritettuna neljä lukion kuvataiteen kurssia. Lukiodiplomi arvioidaan numerolla (4-10), joka tulee erilliseen lukiodiplomitodistukseen. Lukion jakso- ja päättötodistuksessa opintojakson arviointi on suoritusmerkintänä.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.

- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa sekä tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan luovaa ja monitieteistä osaamista. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu. Lukiodiplomi arvioidaan numerolla (4-10), joka tulee erilliseen lukiodiplomitodistukseen. Lukion jakso- ja päättötodistuksessa opintojakson arviointi on suoritusmerkintänä.

Opintojakson vapaa kuvaus

MULD6 MUSIIKIN LUKIODIPLOMI (2op)

Musiikin lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on vähintään neljän lukion musiikin opintojakson suorittaminen. Musiikin lukiodiplomin perustana on opiskelijan koko lukioaikainen musiikinopiskelu. Opintojakson aikana kootaan näytesalkku, joka sisältää musiikillisen omaelämäkerran sekä näytteitä lukioaikaisista musiikkiopinnoista ja -toiminnasta. Opiskelija

saa lukiodiplomin suorittamisesta erillisen diplomitodistuksen ja sanallisen arvioinnin työstään. Lukiodiplomi arvioidaan numerolla (4-10), joka tulee erilliseen lukiodiplomitodistukseen. Lukion jakso- ja päättötodistuksessa opintojakson arviointi on suoritusmerkintänä.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnan lukiodiplomin suorittamisessa voidaan käyttää apuna tieto- ja viestintäteknologiaa.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Paikallinen lisäys

- Liikunnan lukiodiplomisessa erilaisia hyvinvointisovelluksia ja –laitteita voidaan hyödyntää apuna.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden näyttää osaamistaan liikunnan parissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen omia taitoja analysoitaessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää osaamistaan diplomin avulla. Tavoitteena on tarkastella tutkielman aihetta monitieteisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan liikunnallista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu valtakunnallisesti laadittuihin kriteereihin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan tekemä portfolio. Lukiodiplomi arvioidaan numerolla (4-10), joka tulee erilliseen lukiodiplomitodistukseen. Lukion jakso- ja päättötodistuksessa opintojakson arviointi on suoritusmerkintänä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiodipoliomin tarkoituksena on antaa näyttö lukioaikaisesta osaamisesta ja harrastuneisuudesta liikunnassa. Diplomin tekemiseen voivat osallistua kaikki halukkaat taitotasosta riippumatta. Arviointi toteutetaan valtakunnallisten kriteerien mukaisesti. Arviointikohteina ovat liikuntakykyisyys, liikuntatiedot, erityisosaaminen tai harrastuneisuus ja yhteistyötaidot. Opintojakso järjestetään toisella periodilla lukion 3. tai 4. vuosikurssin opiskelijoille. Diplomista voi saada lisäpisteitä hakeutuessa jatko-opintoihin tai esim. kesätöihin. Lukiodiplomi arvioidaan numerolla (4-10), joka tulee erilliseen lukiodiplomitodistukseen. Lukion jakso- ja päättötodistuksessa opintojakson arviointi on suoritusmerkintänä.

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson moduulit

- Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa*
- *vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.*

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- *opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys*
- *työskentelyprosessin hallinta*
- *taiteellisen prosessin arviointitaidot*
- *taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen*
- *teatterin keinot*
- *yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot*
- *esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Teatterin lukiodiplomi arvioidaan valtakunnallisten perusteiden mukaisesti. Lukiodiplomi arvioidaan numerolla (4-10), joka tulee erilliseen lukiodiplomitodistukseen. Lukion jakso- ja päättötodistuksessa opintojakson arviointi on suoritusmerkintänä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Teatterin diplomi suoritetaan valtakunnallisten perusteiden mukaisesti. Diplomin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan

teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus. Lukiodiplomi arvioidaan numerolla (4-10), joka tulee erilliseen lukiodiplomitodistukseen. Lukion jakso- ja päättötodistuksessa opintojakson arviointi on suoritusmerkintänä.

7.22. Teatteri (TEA)

Oppiaineen tehtävä

Lukion teatteriopetus perustuu ajatukselle, että Teatteri on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Teatterin ja draaman opetuksen tehtävä on tukea opiskelijan ihmisenä olemisen ja maailmasuhteen dialogista kehittymistä. Keskeistä on, että opiskelija tutkii erilaisten suhteiden, liitosten ja kytkösten merkityksiä omassa elämässään ja itsen ulkopuolella olevassa todellisuudessa. Toinen tehtävä on avata teatteria taiteenlajina sekä jäsentää teatteritaiteen tehtäviä osana suomalaista, eurooppalaista ja yleisinhimillistä kulttuuriperintöä.

Teatteritaiteessa on olennaista toden ja fiktion rajapinnan kohtaaminen. Opiskelu perustuu roolissa toimimiselle ja näyttelemiselle fiktiivisissä tilanteissa. Esiintyminen ymmärretään esillä ja katsottavana olemisena. Tuotettua ilmaisua ja sen synnyttämiä merkityksiä, vaikutelmia ja kokemuksia käsitellään havainnoiden, tarkkaillen, reflektoiden, tulkiten ja keskustellen sekä tekijän että katsojan näkökulmista.

Teatteriesityksen valmistamisen aikana taiteellisen ja tuotannollisen prosessin työvaiheet ja teatterialan ammattilaisten työnkuvat tulevat näkyviksi ja konkreettisiksi. Työelämää simuloivassa oppimisympäristössä oppiaine avaa teatteritaidetta taidemuotona ja avartaa ymmärrystä teatterista moniammatillisena työpaikkana. Opiskelijat tunnistavat teatterin yhteisöllisyyden ja sitoutumisen tavoitteeseen.

Teatteritaiteen opiskelu antaa valmiuksia hakeutua alan jatko-opintoihin ja näkemyksiä oppiaineen sovellettavuudesta muilla aloilla ja ammateissa. Opintojen myötä opiskelija luo omakohtaisen, elinikäisen ja ajassa muotoutuvan suhteen teatteritaiteeseen.

Tavoitteet

Teatteritaiteen ja draaman opetuksen tavoitteena on, että omakohtaisen tekemisen ja kokemisen kautta opiskelijalle muodostuu käsitys teatteritaiteen tehtävistä ja hän vahvistaa teatteritaiteellisia taitojaan. Opiskelija

- laajentaa tietojaan siitä, *miten teatteritaidetta harjoitetaan*
- tietää, minkälaisia *mahdollisuuksia teatteritaiteella* voi olla
- *syventää tietoa itsestään, muista ja maailmasta.*

Teatterin ja draaman peruselementit ovat rooli ja henkilöhahmo, suhde, tilanne, olosuhde, ääni, liike, fokus (keskittymisen suunta), mielentila, tunnelma, jännite, tila, aika, kieli, symbolit, yleisö. Keskeisenä teatterin ja draaman opiskelussa ovat myös leikillisyys ja toiminnallisuus sekä tahto ja tavoite, jotka suuntaavat toimintaa.

Teatteritaiteen harjoittaminen

Tavoitteena on, että opiskelija kehittyy työskentelytaidoissa ja ilmaisussaan:

- Opiskelija asettaa itsensä avoimesti katsottavaksi ja esille.
- Opiskelija oppii keskittymisen, läsnäolon, sitoutumisen, vastuunkannon ja luottamuksen sekä toissuuntautuneisuuden merkityksen teatterin tekemisessä.
- Opiskelija oppii lämmittelemään ja virittäytymään työskentelyyn.

- Opiskelija kykenee luontevaan vuorovaikutukseen ja kontaktiin fiktiivisissä tilanteissa muiden kanssa.
- Opiskelija oppii työskentelemään kokonaisvaltaisesti luottaen sanojen, puheen ja äänen ilmaisukanavien lisäksi keholliseen ilmaisuun.
- Opiskelija oppii luottamaan keholliseen, intuitiiviseen ja sanattomaan ajatteluun.
- Opiskelija oppii luottamaan tunteisiin ja hän oppii vapauttamaan ja säätelemään ilmaisuaan.

Esittävää teatteria tehdessä tavoitteena on, että opiskelija kehittää näyttämöllisiä taitojaan:

- Opiskelija oppii dramaturgista jäsentelyä ja näyttämön kerronnallisuutta.
- Opiskelija hahmottaa dramaturgisia muotoja ja teatterin tyylilajeja. Hän löytää merkityksiä ja tekee tulkintoja teoksista ja näyttämötoteutuksista suhteessa nykyaikaan.
- Opiskelija osaa tarttua mielikuviin, luoda mielikuvia ja kannatella niitä toimiessaan roolissa.
- Opiskelija osaa käyttää erilaisia menetelmiä ja tekniikoita roolin rakentamiseen.
- Opiskelija osaa elää roolinsa tilanteessa kontaktissa vastanäyttelijän kanssa.
- Opiskelija osaa tutkia tilaa, aikaa, tempoa ja rytmiä näyttämöllisessä toiminnassa.
- Opiskelija kehittää kykyään toimia kontaktissa katsojien kanssa ja huomioida erilaiset yleisöt teatterin kokijoina.
- Opiskelija hahmottaa (teatteri)taiteellisen prosessin vaiheita
- Opiskelija oppii arvostamaan luovaan toimintaan liittyvää epävarmuutta ja epäonnistumista osana kehittymistään teatterin tekijänä.

Teatteritaiteen mahdollisuudet

Tavoitteena on, että

- Opiskelijan teatteri- ja taidekäsitys avartuu. Hänelle muodostuu käsitys teatteritaiteen tehtävistä todellisuutta havainnoivana taidemuotona, mahdottomien kysymysten esittäjänä, yhteiskunnallisen keskustelun herättäjänä, aktivoivana toimintana muutosten aikaansaamiseksi ja sivistyksen etsijänä ja tekijänä.
- Opiskelija ymmärtää keskeiset teatteritaiteen elementit, käsitteet ja rakenteet, ja osaa sijoittaa teatteritaiteen taiteen kentälle.
- Opiskelija ymmärtää, miten teatteritaide ja muut taiteet vaikuttavat yksilöihin ja yhteiskuntaan.
- Opiskelija luottaa siihen, että hänellä on tärkeää sanottavaa maailmasta ja ihmisyydestä.
- Opiskelijan käsitys tiedon luonteesta rikastuu ja jäsentyy. Opiskelija ymmärtää, että inhimillinen tieto on omakohtaista.

Tiedon syventyminen itsestä, muista ja maailmasta

Tavoitteena on, että

- Opiskelija etsii omaa luovaa, emotionaalista ja esteettistä ajatteluaan. Hän oppii tunnistamaan ja arvostamaan omaa ajatteluaan sekä rohkaistuu omaäänisyyteen. Hän hahmottaa itsensä osana muuta todellisuutta monimuotoisesti ja toisten asemiin eläytyen. Hän oppii tekemään havaintoja maailmasta ympärillään ja välittää havaintojaan teatterin tekijänä.
- Opiskelija oppii toimimaan aloitteellisesti, ennakkoluulottomasti ja kokeilevasti.
- Opiskelijan kokemusmaailma monipuolistuu ja voimistuu.
- Opiskelija osaa ja tahtoo toimia yhteistyössä ja jakaa kokemuksiaan avoimessa vuoropuhelussa toisten kanssa.
- Opiskelija osaa luoda ja ylläpitää turvallista työskentelyilmapiiriä ja huolehtia fyysisestä työturvallisuudesta.
- Opiskelija löytää ja tiedostaa teatteritaiteellisen toiminnan merkityksiä itselleen ja muille.
- Opiskelija tarkastelee teatterin ilmentymiä eri yhteisöissä ja kulttuureissa.

Osaamisen arviointi

Teatteritaiteen opetuksessa arviointi tukee opiskelijan kasvua teatteritaiteen tekijänä ja opiskelijan omakohtaisen teatterisuhteen kehittymistä. Arviointi ohjaa kohti teatteritaiteen opintojen yleisten ja opintojakso kohtaisten tavoitteiden saavuttamista.

Arviointi perustuu havaintoihin suhteessa oppimisen etenemiseen. Arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa ohjataan opiskelijaa opiskelussa eteenpäin. Sanallinen arviointi on erittelevää, havainnollista, kannustavaa ja avointa.

Arvioinnissa huomioidaan teatteritaiteellisen toiminnan ryhmälähtöisyys, joka on arvioinnin voimavara. Arviointi kohdistuu koko työskentely- ja oppimisprosessiin ja siihen, miten prosessin aikana ryhmä vaikuttaa yksilöön ja yksilö vaikuttaa ryhmään. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu kiinteästi oman työn reflektointi ja vertaispalaute. Arvioinnilla ohjataan työtapojen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä. Arviointi tukee teatteritaiteen metataitojen oppimista ja opiskelijan metakognitiivista ajattelua.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Teatteritaiteen opinnot tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, tunteiden tunnistamisen ja ilmaisun sekä henkilökohtaisen merkityksenannon kautta. Teatteritaiteen opiskelu tukee opiskelijan identiteetin rakentumista tarjoamalla mahdollisuuksia tutustua itseen ja muihin ihmisiin sekä hyväksyä erilaisuus ja yksilöllisyys. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden ajatuksia, tunteita ja ilmaisuvalmiuksia.

Opetuksen ryhmämuotoisuus, kontaktissa toimiminen, samoin kuin fiktiivisissä maailmoissa eri rooleissa toimiminen harjoittavat asettumista toisen asemaan ja näkemään toisin silmin. Se luo pohjaa empatian, myötätunnon ja omanarvontunnon kehittymiselle eli sosiaaliselle ja mielen hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen on teatteritaiteen ytimessä. Vuorovaikutusta tutkitaan sekä fiktiivisissä asetelmissa että opiskelijaryhmän vuorovaikutustilanteissa. Vuorovaikutus on draamallisen jännitteen, suhteessa toiseen olemisen, perusyksikkö. Roolissa läsnäoleminen kehittää hyväksyvän kuuntelemisen taitoa ja kykyä tunnistaa toimiva vuorovaikutus. Näytelmien lukeminen ja tekeminen lisää ymmärrystä erilaisen inhimillisen käytöksen syihin ja seurauksiin. Opiskelu tapahtuu yhteistyössä, jossa koettavaksi ja tutkittavaksi nousevat vuorovaikutuksen ja yhteistyön sujuvuus ja esteet. Kokemuksien sanoittaminen, merkitysten jakaminen opiskeluryhmän kanssa, vertaispalautteen antaminen ja vastaanottaminen ja muut keskustelut kehittävät kykyä rakentavaan viestintään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu teatteritaiteen opiskelussa tarkastelemalla ihmistä moninaisissa suhteissa, tilanteissa ja muutoksissa. Teatteritaide herättää kiinnostuksen tutkia ihmistä kokonaisvaltaisesti sekä fiktiivisten maailmojen roolihenkilöiden että todellisen elämän eri konteksteissa.

Opiskelija hahmottaa oman ainutkertaisen ajattelunsa tapoja, tunnistaa oman ja muiden luovuuden piirteitä ja osaa ravita omaa ja muiden luovuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen syvenee tutkimalla eri näytelmätekstejä ja erilaisia lähdemateriaaleja, joista piirtyy näkymiä erilaisiin yhteiskuntiin historiassa, nykyajassa ja tulevaisuudessa. Teatteri ja draama tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien toteutumista ja nykytodellisuuden ristiriitoja taiteen keinoin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Teatteritaiteen opinnoissa syvennetään eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ihmisen halujen, toiminnan, vaikuttimien, motivaation ja valintojen suhdetta toisiinsa. Teatteritaiteessa ryhmän jäsenten keskinäisriippuvuus on toiminnan peruslähtökohta.

Taiteellisen työskentelyn avulla opiskelijalle avautuu vaihtoehtoisia näkymiä tulevaisuudesta, jonka toteutumiseen ihmisten elämäntavat ja arkiset valinnat vaikuttavat. Materiaalivalinnoissa opiskelijaa ohjataan huomioimaan eri materiaalien ekologinen kestävyys, huollettavuus ja kierrätettävyys. Teatteritaiteen opiskelu tukee vastuullisen maailmasuhteen muotoutumista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opinnoissa tarkastellaan kulttuurin vaikutusta puhuttuun kieleen, sanattomaan viestintään, tunneilmaisuun ja kehonkieleen. Näytelmät ja muut esitystekstit ovat siltoja historian eri aikakausiin ja kulttuureihin ja niiden kautta opiskelija syventää kulttuurista osaamistaan. Opinnoissa digitaalisuus tuo lisää mahdollisuuksia tutkia teatteritaidetta globaalisti ja monipuolisesti.

Opintojaksot

Teatteria kaikille, 2 op (TEAS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omia ilmaisullisia valmiuksiaan yhdessä muiden kanssa toimien.
- Opiskelija hallitsee ilmaisullisia keinoja luoda fiktiivisiä tilanteita ja osaa toimia niissä keskittyen ja ollen rohkeasti kontaktissa vastanäyttelijöiden kanssa.
- Opiskelija oppii tunnistamaan impulsseja ja tarttumaan niihin.
- Opiskelija harjoittelee katseen alla olemista.
- Opiskelija tottuu teatterille ominaiseen ryhmätyöskentelyyn, jossa jokainen osallistuja kasvattaa luottamusta muihin ja itseensä ryhmän tukemana ja haastamana, harjoittelemalla valmiuksiaan ja omaa toimintaansa reflektoimalla.
- Opiskelija osaa perustella havaintojaan.
- Tutustua valittuun näytelmäkirjallisuuden merkkihenkilöön ja hänen teokseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset vuorovaikutusta ja omaa ilmaisua vahvistavat pelit ja leikit
- erilaiset kontaktiin, läsnäoloon, aisteihin ja kehollisuuteen liittyvät harjoitteet ja pelit
- oman toiminnan, havaintojen, tuntemusten/aistimusten ja tunteiden sanoittaminen
- erilaiset teatterilliseen ilmaisuun ohjaavat ja omaa ilmaisua vahvistavat harjoitteet
- mielikuvitusta vahvistavat harjoitteet
- rytmiin, tempoon ja liikelaatuun liittyvät harjoitteet
- roolihenkilön rakennukseen, toimintaan ja toiminnan päämäärään ohjaavat harjoitteet
- oman ja muiden työskentelyn reflektointi

- yhteen teatterin historialliseen merkkihenkilöön ja tämän teoksiin tutustuminen
- Kurssiin voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja opintokäyntejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointia tapahtuu aktiivisesti kurssin aikana ja sen lopuksi. Arviointi tapahtuu opettajan ohjaavana palautteena, dialogisena keskusteluna, itsefeflektiona, jatkuvana oman ja muiden toiminnan havainnointina, vertaispalautteena sekä formaalisena loppuarviointina. Arviointiin vaikuttavat kurssin tavoitteet, opiskelijan henkilökohtaiset toiveet ja tavoitteet sekä niiden reflektoiminen. Opettaja ohjaa arviointia ja pitää huolta että opiskelija tulee tietoiseksi myös laaja-alaisen osaamisen arvioinnista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tehdään ilmaisullisia harjoituksia ja -leikkejä, joiden tavoitteena on kehittää opiskelijan taitoa heittäytyä vuorovaikutukseen, kuunnella toista ja ilmaista itseään. Keskeisiä tutkimuskohteita ovat kontakti, vuorovaikutus, ryhmätyö, impulssit, reagointi, fyysisyys, kehollisuus ja konkreettisuus. Oppiminen tapahtuu pelien, teatterileikkien, -harjoitusten ja -improvisaation keinoin. Kurssilla tutustutaan myös näytelmätekstiin ja sen analysoimiseen.

Kurssiin voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

Produktiokurssi 1, 2 op (TEAS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii rakentamaan roolihahmoja annettujen ohjeiden ja omien impulssien pohjalta.
- Ymmärtää ihmisen/roolihenkilön olevan päämäärään pyrkivä ja aktiivinen toimija.
- Oppii toimimaan dialogissa muiden kanssa, aistien, kuunnellen ja reagoiden.
- Osaa analysoida työskentelyssä käytettävää tekstiä ja löytää sieltä motiiveja ja tavoitteita ja sisältöjä esittämälleen roolihenkilölle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Näytelmätekstinalysointi ja tutkiminen
- Roolin rakennus joko devicing-menetelmällä tai valmiin tekstin pohjalta
- Lämmittelyn ja virittäytymisen harjoittelu
- Kokonaisen teatteriesityksen rakentaminen ja harjoitteleminen kaikkine osa-alueineen (näytteleminen, tarinankerronta, puvustus, lavastus, musiikki, tanssi, valot jne.) yhteistoiminnallisesti muun ryhmän kanssa.
- Näyttämötyöskentelyn harjoittelu
- Lavastusten valmistaminen
- Rekvisiitan ja puvustuksen hankinta ja/tai valmistus
- Teatterityöskentelyn vaatiman sitoutumisen ja vastuunkannon ymmärtäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointia tapahtuu aktiivisesti kurssin aikana ja sen lopuksi. Arviointi tapahtuu opettajan ohjaavana palautteena, dialogisena keskusteluna, itsefeflektiona, jatkuvana oman ja muiden toiminnan havainnointina, vertaispalautteena sekä formaalisena loppuarviointina.

Arviointiin vaikuttavat kurssin tavoitteet, opiskelijan henkilökohtaiset toiveet ja tavoitteet sekä niiden reflektoiminen. Opettaja ohjaa arviointia ja pitää huolta että opiskelija tulee tietoiseksi myös laaja-alaisen osaamisen arvioinnista. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osallistuu produktiokursseilla tekstilähtöisen- tai Devising-menetelmällä toteutetun

esityksen valmistamiseen. Ensimmäisellä produktiokurssilla tutustutaan valmistettavaan näytelmään, aiheeseen, teemaan ja roolihenkilöihin. Materiaalia tutkitaan leikkien ja kokeillen. Tavoitteena on oppia roolinrakennusta ja kehittää näyttämöllistä ajattelua. Löytöjä testataan näyttämöllä. Kurssille osallistuminen edellyttää sitoutumista sekä TEATTERI 2 että TEATTERI 3 kursseille. Suositellaan TEAS1 “Teatteria kaikille” kurssin käyntiä ensin. Suoritusmerkintä.

Produktiokurssi 2, 2 op (TEAS3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tilankäyttö, näyttämöllisyys, näyttelemisen kolmiulotteisuus ja moniaistisuus
- Pitkäjänteinen yhteinen harjoittelu kohti esitystä
- Kokonaisen teatteriesityksen esittäminen kaikkine osa-alueineen (näytteleminen, tarinankerronta, puvustus, lavastus, musiikki, tanssi, valot jne.)
- Live-esitystilanne, yleisökontakti
- Esityskauden prosessi
- Esityskauden päättäminen ja prosessin lopetus
- Omaäänisyyden löytäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ymmärtää esityksenvalmistus prosessia
- Ymmärtää tilan käytön mahdollisuudet ilmaisullisena elementtinä
- Oppia toimimaan tuotannollisen ja taiteellisen työryhmän jäsenenä (lavastus, puvustus, markkinointi)
- Harjoitella yleisölle esiintymistä ja yleisökontaktia
- Opetella vastuunkantoa itsestä, muista ja yhteisen päämäärän saavuttamisesta
- Opiskelija osaa kannatella fiktiota läpi esityksen
- Opiskelija osaa kantaa vastuunsa ryhmän jäsenenä esityskauden läpi loppuun asti
- Opiskelija tulee tietoiseksi tunteista, toiveista ja peloista joita esiintyminen live-yleisön edessä saattaa tuoda ja oppii hallitsemaan ja käsittelemään niitä
- Opiskelija oppii toimimaan aloitteellisesti, ennakkoluulottomasti ja kokeilevasti.
- Opiskelija ymmärtää teatterin yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet ja pääsee kokeilemaan niitä
- Opiskelija vahvistuu käyttämään omaa ääntään
- Opiskelija löytää ja tiedostaa teatteritaiteellisen toiminnan merkityksiä itselleen ja muille sekä oppii arvostamaan tehtyä työtä
- Opiskelija ymmärtää että teatteria tehdään katsojille
- Opiskelija luottaa siihen, että hänellä on tärkeää sanottavaa maailmasta ja ihmisyydestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointia tapahtuu aktiivisesti kurssin aikana ja sen lopuksi. Arviointi tapahtuu opettajan ohjaavana palautteena, dialogisena keskusteluna, itsefeflektiona, jatkuvana oman ja muiden toiminnan havainnointina, vertaispalautteena sekä formaalisena loppuarviointina. Arviointiin vaikuttavat kurssin tavoitteet, opiskelijan henkilökohtaiset toiveet ja tavoitteet sekä niiden reflektoiminen. Opettaja ohjaa arviointia ja pitää huolta että opiskelija tulee tietoiseksi myös laaja-alaisen osaamisen arvioinnista. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Produktiotyöskentely jatkuu ja opiskelija tutustuu esityksen valmistamisen sekä esityskaudella toimimiseen omasta työroolista käsin. Kurssin lopuksi produktio saatetaan ensi-iltaan ja opiskelijat esiintyvät julkiselle yleisölle. Produktiokurssit TEATTERI 2 ja TEATTERI 3 toteutuvat oppituntien ulkopuolella kahtena iltana n.15-17.30 välisenä aikana ja yhteisesti sovittuna viikonloppuna. Kurssilla opiskellaan myös puvustusta, lavastusta ja markkinointia. Kurssille osallistuminen edellyttää sitoutumista sekä TEATTERI 2 että TEATTERI 3 kursseille. Suoritusmerkintä.

7.23. Kansainvälisyys (KV_)

Oppiaineen tehtävä

Kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa maailmassa. Oppiaine tukee opiskelijan yhteistyö-, vuorovaikutus- ja kielitaidon kehittymistä ja antaa valmiuksia tulevaan työelämään sekä jatko-opintoihin.

Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kansainvälistä osaamista kuten eri kielien ja kulttuurien tuntemusta sekä ymmärrystä niistä oppiainerajat ylittäen. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan kansainväliseen toimintaan koti- ja/tai ulkomailla – lukiossa ja sen ulkopuolella. Tavoitteena on, että kansainvälinen toiminta, johon opiskelija osallistuu, sekä sen kautta karttuva osaaminen tulevat lukioaikana tunnistetuksi ja tunnustetuksi.

Osaamisen arviointi

Arviointi: Suoritusmerkintä.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä eri vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija saa kokemuksia kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa lisävalmiuksia toimintaansa aktiivisena kansalaisena ja syventää tietojaan ja taitojaan vaikuttamisesta eri tavoin. Eri opintojaksoissa voivat nousta esiin esimerkiksi seuraavat teemat: mediakasvatus, monikulttuurisuus, demokraattinen yhteiskunta, sukupuolten välinen tasa-arvo, kestävä kehitys (erityisesti YK:n toimintaohjelma Agenda 2030), perus- ja ihmisoikeudet maailmassa ja suomalaisessa yhteiskunnassa, eurooppalainen kulttuuriperimä ja Euroopan eri instituutiot.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta. Opiskelija hahmottaa oman kotimaan kulttuuria ja omaa identiteettiään peilaamalla niitä muihin kulttuureihin ja kulttuuri-identiteetteihin. Vieras kulttuuri avautuu henkilökohtaisen kokemuksen kautta ja oppiaineen eri opintojaksojen teemat ja niiden aikana tehtävät työt lisäävät opiskelijan kansainvälistä osaamista.

Opintojaksot

Kansainvälinen ja aktiivinen sotunkilainen, 2 op (KV1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S) kun osasuorituksia on kertynyt vähintään 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

KV1 Kansainvälinen ja aktiivinen sotunkilainen (2 op)

Opintojakson teemoina ovat kansainvälisyys ja aktiivinen kansalaisuus. Opiskelija saa itse painottaa haluamaansa näkökulmaa. Kahden opintopisteen opintojakso suoritetaan keräämällä osasuorituksia koko lukio-opiskelun ajan. Opintojaksosta järjestetään joka syksy infotunti. Tämän jälkeen opintojakson toiminta on itsenäistä tai kytkeytyy muuhun lukio-opiskeluun. Osasuorituksia pitää olla eri osa-alueilta. Opintojaksoon kuuluu myös kirjallisia tai suullisesti palautettavia töitä.

Opintojaksossa voidaan käyttää apuna paikallisia vantaalaisia kansalaisjärjestöjä, urheiluseuroja ja muita toimijoita.

Ruotsin kulttuurimatka, 2 op (KV2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella. Opiskelijaa kannustetaan havainnoimaan omaa lähiympäristöään ja pohtimaan kestäviä ratkaisuja sen hyvinvointiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä.

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää kaikkien opintojakson aikaisten tehtävien suorittamista ja itse kulttuurimatkalle osallistumista.

Opintojakson vapaa kuvaus

KV2 Ruotsin kulttuurimatka (2 op)

Opiskelijat tekevät yhdessä opettajansa kanssa kulttuurimatkan johonkin Pohjoismaahan. Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti suullisen kielen tuottamista ja syvennytään kyseisen Pohjoismaan kulttuuriin ja historiaan.

Tutustu englanninkieliseen maahan ja sen kulttuuriin, 2 op (KV3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustutaan kohdemaan kieleen ja kulttuuriin
- harjoitellaan suullista kielitaitoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan yhteistyö-, vuorovaikutus- ja kielitaidon kehittymistä kun hän osallistuu ryhmän jäsenenä opintojaksossa tehtäviin töihin vieraalla kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa oman kotimaan kulttuuria ja omaa identiteettiään peilaamalla niitä muihin kulttuureihin ja kulttuuri-identiteetteihin. Vieras kulttuuri avautuu henkilökohtaisen kokemuksen kautta ja opintojakson teemat ja sen aikana tehtävät työt lisäävät opiskelijan kansainvälistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä. Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää kaikkien opintojakson aikaisten tehtävien suorittamista ja itse matkalle osallistumista, jos se on osa opintojaksoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

KV3 Tutustu englanninkieliseen maahan ja sen kulttuuriin (2 op)

Opintojakson tavoitteena on tutustua kohdemaan kieleen ja kulttuuriin sekä harjoitella suullista kielitaitoa. Opintojaksoon voi sisältyä opintomatka kohdemaahan.

Opintojaksossa käytetään hyödyksi paikallisia mahdollisuuksia tutustua englanninkieliseen kulttuuriin. Digitaitoja harjoitellaan opintojakson aikana tehtävissä töissä.

Espanjan kulttuurimatka, 2 op (KV4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Ranskan kulttuurimatka, 2 op (KV5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Saksan kulttuurimatka, 2 op (KV6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijat kehittävät digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan
- käytetään hyödyksi kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: suoritusmerkintä.

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää kaikkien opintojakson aikaisten tehtävien suorittamista ja itse kulttuurimatkalle osallistumista.

Opintojakson vapaa kuvaus

KV6 Saksan kulttuurimatka (2 op)

Opiskelijat tekevät yhdessä opettajansa kanssa kulttuurimatkan Saksaan ystävyyskoulun vieraaksi. Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti suullisen kielen tuottamista ja syvennytään kyseisen Saksan kulttuuriin ja historiaan.

Tutustu Kiinan kulttuuriin ja kieleen, 2 op (KV7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustutaan Kiinan kulttuuriin ja kieleen
- opintojaksossa käytetään hyödyksi paikallisia mahdollisuuksia tutustua kiinalaiseen kulttuuriin
- digitaitoja harjoitellaan opintojakson aikana tehtävissä töissä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksoon voi sisältyä opintomatka Kiinaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä kun hän osallistuu ryhmän jäsenenä opintojaksossa tehtäviin töihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa oman kotimaan kulttuuria ja omaa identiteettiään peilaamalla niitä toiseen kulttuuriin ja kulttuuri-identiteettiin. Vieras kulttuuri avautuu henkilökohtaisen kokemuksen kautta ja opintojakson teemat ja sen aikana tehtävät työt lisäävät opiskelijan kansainvälistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi : Suoritusmerkintä. Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää kaikkien opintojakson aikaisten tehtävien suorittamista ja itse matkalle osallistumista, jos se on osa opintojaksoa.

Opintojakson vapaa kuvaus

KV7 Tutustu Kiinan kulttuuriin ja kieleen (2op)

Opintojakson tavoitteena on tutustua Kiinan kulttuuriin ja kieleen. Opintojaksoon voi sisältyä opintomatka Kiinaan.

Opintojaksossa käytetään hyödyksi paikallisia mahdollisuuksia tutustua kiinalaiseen kulttuuriin. Digitaitoja harjoitellaan opintojakson aikana tehtävissä töissä.

World School, 2 op (KV8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan yhteistyö-, vuorovaikutus- ja kielitaidon kehittymistä kun hän osallistuu kansainvälisen ryhmän jäsenenä ennen konferenssia ja sen aikana tehtäviin projektitöihin ja keskusteluihin vieraalla kielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Konferenssin vuosittainen teema vaatii eri aloihin tutustumista ja niiden käsittelyä konferenssin projektitöissä. Opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Teeman parissa työskentelyn myötä opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi : Suoritusmerkintä. Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää itse konferenssiin osallistumista ja konferenssin vaatimien tehtävien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

KV8 World School (2op)

Opiskelijat osallistuvat vuosittain järjestettävään kansainväliseen World School-konferenssiin ja osallistuvat sen sisältöjen toteuttamiseen opettajan kanssa sovittavilla tavoilla. World School on ainutlaatuinen mahdollisuus tavata lukiolaisia opettajineen ympäri maailmaa, oppia niin omasta kuin eri maiden kulttuureista ja kokea maailmanlaajuista yhteyttä. Sotungin lukiota konferenssissa edustaa vuosittain kolme opiskelijaa ja yksi opettaja.

Konferenssia varten tehtävissä töissä harjoitellaan digitaitoja ja käytetään apuna paikallisia toimijoita mahdollisuuksien mukaan.

Kansainvälinen projekti 1, 2 op (KV9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

KV9 Kansainvälinen projekti 1 (2 op)

Opiskelijat osallistuvat kansainväliseen projektiin.

Suoritusmerkintä.

Kansainvälinen projekti 2, 2 op (KV10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

KV10 Kansainvälinen projekti 2 (2 op)

Opiskelijat osallistuvat kansainväliseen projektiin.

Suoritusmerkintä.

Kansainvälinen projekti 3, 2 op (KV11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

KV11 Kansainvälinen projekti 3 (2 op)

Opiskelijat osallistuvat kansainväliseen projektiin.

Suoritusmerkintä.

Kansainvälinen projekti 4, 2 op (KV12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

KV12 Kansainvälinen projekti 4 (2 op)

Opiskelijat osallistuvat kansainväliseen projektiin.

Suoritusmerkintä.

Kansainvälinen liikkuvuus 1, 2 op (KV13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

KV13 Kansainvälinen liikkuvuus 1 (2 op)

Opiskelijat osallistuvat kansainväliseen liikkuvuuteen joko yksin tai pienessä ryhmässä.

Suoritusmerkintä.

Kansainvälinen liikkuvuus 2, 2 op (KV14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

KV14 Kansainvälinen liikkuvuus 2 (2 op)

Opiskelijat osallistuvat kansainväliseen liikkuvuuteen joko yksin tai pienessä ryhmässä.

Suoritusmerkintä.

Kansainvälinen liikkuvuus 3, 2 op (KV15)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

KV15 Kansainvälinen liikkuvuus 3 (2 op)

Opiskelijat osallistuvat kansainväliseen liikkuvuuteen joko yksin tai pienessä ryhmässä.

Suoritusmerkintä.

Kansainvälinen liikkuvuus 4, 2 op (KV16)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

KV16 Kansainvälinen liikkuvuus 4 (2 op)

Opiskelijat osallistuvat kansainväliseen liikkuvuuteen joko yksin tai pienessä ryhmässä.

Suoritusmerkintä.

7.24. Urheiluvalmennus (VAL)

Oppiaineen tehtävä

Urheiluvalmennus edistää liikunnallista elämäntapaa ja elämänhallintataitoja. Urheiluvalmennuksessa luodaan kannustava ja kehitysmyönteinen ilmapiiri, joka tukee opiskelijoiden tavoitteita ja motivaatiota urheilussa.

Urheiluvalmennuksessa painotetaan yleis- ja lajitaitojen kehittymistä.

Urheilija ymmärtää harjoittelun, levon ja ravinnon merkityksen omassa kehityksessään.

Urheilijaa ohjataan ajankäytön hallintaan ja itsenäisyyteen niin urheilussa, opiskelussa kuin sosiaalisessa elämässä.

Tavoitteet

Kehittää eri lajien urheilijoita heidän omista lähtökohdistaan.

Opintojaksot

Urheiluvalmennus 1, 2 op (VAL11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus ykkösille, periodi 1. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 2, 2 op (VAL12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus ykkösille, periodi 2. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 3, 2 op (VAL13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus ykkösille, periodi 3. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 4, 2 op (VAL14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus ykkösille, periodi 4. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 5, 2 op (VAL15)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus ykkösille, periodi 5. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 6, 2 op (VAL21)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kakkosille, periodi 1. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 7, 2 op (VAL22)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kakkosille, periodi 2. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 8, 2 op (VAL23)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kakkosille, periodi 3. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 9, 2 op (VAL24)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kakkosille, periodi 4. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 10, 2 op (VAL25)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kakkosille, periodi 5. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 11, 2 op (VAL31)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kolmosille, periodi 1. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 12, 2 op (VAL32)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kolmosille, periodi 2. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 13, 2 op (VAL33)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kolmosille, periodi 3. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 14, 2 op (VAL34)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kolmosille, periodi 4. Suoritusmerkintä

Urheiluvalmennus 15, 2 op (VAL35)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus kolmosille, periodi 5. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 16, 2 op (VAL41)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus nelosille, periodi 1. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 17, 2 op (VAL42)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus nelosille, periodi 2. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 18, 2 op (VAL43)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus nelosille, periodi 3. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 19, 2 op (VAL44)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus nelosille, periodi 4. Suoritusmerkintä.

Urheiluvalmennus 20, 2 op (VAL45)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennus nelosille, periodi 5. Suoritusmerkintä.

7.25. Informaatioteknologia ja sovellukset (ITS)

Opintojaksot

Tietokoneen @/A-ajokortti, 2 op (ITS1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Onnistumisen kokemukset Abitti-ohjelmien käytössä kehittävät minäpystyvyyden tunnetta. Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kiinnitetään huomiota tietotekniikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa ja sen näkymiseen eri aloilla kuten terveydenhuollossa, finanssipalveluissa ja koulutusyksiköissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Modulissa järjestetään näyttökokeita muutaman viikon välein liittyen eri sisältöihin kuten mm. Office toimisto-ohjelmiin ja kuvankäsittelyyn. @-kortin vaatimuksiin sisältyy vähintään neljän osa-alueen näyttökokeen suoritus ja A-ajokorttiin vaaditaan seitsemän osa-alueen näyttökokeen suoritus. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Suoritusmerkintä S.

Opintojakson vapaa kuvaus

ITS1,Tietokoneen @/A-ajokortti, 2op, valinnainen yhden modulin opintojakso, jossa tarkoitus on suorittaa joko tietokoneen @/A-ajokortti, jota voit hyödyntää jatko-opinnoissa tai työn haussa. Suoritus: S eli hyväksytty tai hylätty.

Ohjelmoinnin perusteet, 2 op (ITS2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat oppivat ohjelmoinnin perustaitoja, joita he voivat soveltaa monipuolisesti hyvin erilaisissa tehtävissä myöhemmin. Ohjelmoinnin merkitystä tieteen ja teknologian kehityksessä voidaan myös tuoda esille.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kiinnitetään huomiota ohjelmoinnin ja sovellusten merkitykseen nyky-yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu viikoittaisiin tehtäviin sekä kurssi lopussa palautettavaan kurssityöhön. Opintojaksossa opiskellaan kaikille ohjelmointikielille yhteisiä ohjelmoinnin perustyökaluja ja algoritmeja. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan suullisesti osana jakson aikana tehtävästä työskentelystä annettavaa palautetta.

Robotiikka, 2 op (ITS3)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään robotiikan ja siihen liittyvän teknologian merkityksen yhteiskunnassa ja kansantaloudessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii soveltamaan ja liittämään ohjelmointitaitojaan yhteen muun teknologiaosaamisen kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla pyritään ratkomaan ongelmia pienissä ryhmissä, mikä kehittää yhteistyötaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolle voi osallistua suoritettuaan opintojakson Ohjelmoinnin perusteet ITS2. Opiskelija saa kurssisuorituksen valmistettuaan yksin tai pienryhmässä toimivan robotiikkaan liittyvä sovelluksen. Suoritusmerkintä S. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan suullisesti osana jakson aikana tehtävästä työskentelystä annettavaa palautetta.

Pelien kehittäminen, 2 op (ITS4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii, että pelienkehittämisessä tarvitaan taitoja ohjelmoinnissa, kuvien käsittelyssä, äänten käsittelyssä sekä 3d – suunnittelussa. Vahvuudet matematiikassa sekä taito- ja taideaineissa tukevat pelien kehittämistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii huomaamaan pelienkehittämisen monipuoliset työllistävät mahdollisuudet sekä peliteollisuuden kansantaloudellisen merkityksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson voi suorittaa, kun on ensin suorittanut opintojakson Ohjelmoinnin perusteet. Opiskelija saa opintojaksosta suoritusmerkinnän S, kun hän on toteuttanut toimivan pelin. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan suullisesti osana jakson aikana tehtävästä työskentelystä annettavaa palautetta.

Nettisivut ja -sovellukset, 2 op (ITS5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa yhdistää tietojaan ja taitojaan ohjelmoinnissa, sekä huomioida visuaalisen ulkoasun ja toimivan käyttöliittymän merkityksen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää nettisovellusten ja –sivujen kansantaloudellisen merkityksen, sekä rooli esim. Viestinnässä. Kurssilla voidaan tarkastella myös tietoturvaan liittyviä näkökulmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson voi suorittaa, kun on ensin suorittanut opintojakson Ohjelmoinnin perusteet. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi perustuu opiskelijan näyttöihin, joita voivat olla opintojakson aikana palautettavat tehtävät sekä lopputyö.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin vähäisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta harjoitelluissa ilmauksissa.*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin*
B1.2 **Sujuva peruskielitaito**	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteellista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Tikkurilan lukion opetussuunnitelma

Nimi	Tikkurilan lukion opetussuunnitelma
Kunta	Vantaa
Koulu	Tikkurilan lukio
Pdf luotu	28.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 4
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä. 4
   2.2. Arvoperusta. 5
3. Opetuksen toteuttaminen. 7
   3.1. Opintojen rakenne. 7
   3.2. Oppimiskäsitys. 8
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 9
   3.4. Toimintakulttuuri. 10
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö. 15
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 16
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 21
   4.1. Ohjaus. 21
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 27
   4.3. Opiskeluhuolto. 30
      4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet. 31
      4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen. 32
   4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä. 38
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. 39
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. 43
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. 43
   5.2. Opintojakson arviointi. 44
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 45
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 46
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 47
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 47
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 48
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 49
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 50
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 51
   5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 52

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 52
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 55
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 56
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 56
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 57
7. Oppiaineet. 63
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 63
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 64
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). 66
Kieli- ja tekstitietoisuus ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI2-3). 68
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4). 69
Tekstien tulkinta, 2 op (ÄI5). 71
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8). 73
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9). 74
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10). 76
Tekstien tulkinta, 2 op (ÄI11). 77
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI6-7). 78
Verkkokirjoittaminen, 2 op (ÄIS12). 80
Teatterin erikoiskurssi, 2 op (ÄIS13). 80
Kielenhuolto, 2 op (ÄIS14). 80
Kirjoittamisen perusteita, 2 op (ÄIS15). 81
Luova kirjoittaminen 1, 2 op (ÄIS16). 82
Luova kirjoittaminen 2, 2 op (ÄIS17). 82
Lukion kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄIS18). 82
Asiakirjoittaminen, 2 op (ÄIS19). 82
Kirjallisuuspiiri, 2 op (ÄIS20). 82
Väittelyn taito, 2 op (ÄIS21). 82
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6). 82
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21). 85
Kirjallisuus, 2 op (S24). 87
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25). 89
Kirjallisuus 2, 2 op (S28). 91
Vuorovaikutus 3, 2 op (S29). 92
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210). 93
Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211). 94
Kieli ja vuorovaikutus, 2 op (S22-3). 95
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (S26-7). 98
Kielen ja tekstien rakenteita, 2 op (S2S12). 100

7.2. Biologia (BI). 100
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 103
Ekologian perusteet, 1 op (BI2). 104
Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3). 105
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 106
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6). 108
Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 109
Biologian abikertaus, 2 op (BIS7). 111
Laborointi, 2 op (BIS8). 111
Ihmisen anatomiaa ja fysiologiaa, 2 op (BIS9). 112
Lajintuntemus, 2 op (BIS10). 112
Eläinten viestintä ja käyttäytyminen, 2 op (BIS11). 112
Ekologiaa maastossa, 2 op (BIS12). 112
Biologian vaellus, 2 op (BIS13). 112
Lajista kuvaksi, 2 op (BIS14). 112
Menossa lääketieteelliseen, 2 op (BIS15). 112
7.3. Elämänkatsomustieto (ET). 112
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). 115
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2). 117
Kulttuurit, 2 op (ET3). 119
Katsomukset, 2 op (ET4). 122
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5). 124
Tulevaisuus, 2 op (ET6). 126
Elämänkatsomustiedon kertaus ainereaaliin valmistautuville, 1 op (ETS7). 128
Vapaaehtoistyön koulutus, 2 op (ETS8). 129
Muun katsomusaineen opintojakso, 2 op (ETS9). 130
7.4. Filosofia (FI). 131
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 133
Etiikka, 2 op (FI2). 135
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 137
Totuus, 2 op (FI4). 138
Laudatur filosofiasta (Abikertaus), 2 op (FIS5). 140
Filosofia, tietokonepelit ja tekoäly, 2 op (FIS6). 140
Etiikan erityiskysymyksiä, 2 op (FIS7). 140
Ilmastonmuutos ja ympäristön filosofiset kysymykset, 2 op (FIS8). . . 140
Tietoisuuden ja vapaan tahdon filosofiaa, 2 op (FIS9). 140
Homer Simpson ja elämän tarkoitus, 2 op (FIS10). 141

Filosofian historia Sokrateesta Sartreen, 2 op (FIS11). 141
Voiko taiteella vaikuttaa maailmaan?, 2 op (MU23/FI12). 141
7.5. Fysiikka (FY). 141
Fysiikan perusteet, 2 op (FY1-2). 143
Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 145
Voima ja liike, 2 op (FY4). 146
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 147
Sähkö, 2 op (FY6). 149
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7). 150
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8). 152
Fysiikan kokonaiskuva (abikertaus), 2 op (FYS09). 153
Elektroniikka, 2 op (FYS10). 154
Cern-leirikoulu, 2 op (FYS11). 155
Tähtitiede, 2 op (FYS12). 155
Kokeelliset menetelmät, 2 op (FYS13). 155
7.6. Maantiede (GE). 156
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 158
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 160
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 162
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4). 164
Maantieteen abikertaus, 2 op (GES5). 165
Kartografia, 2 op (GES6). 166
Kehittyvät maat, 2 op (GES7). 166
7.7. Historia (HI). 166
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 168
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 170
Itsenäisen Suomen historia, 0 op (HI3). 172
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 173
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 175
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 176
Historiaa soveltavasti (abikertaus), 2 op (HIS7). 178
Retkiä historiaan, 2 op (HIS8). 179
Historiaa uutisotsikoiden takana, 2 op (HIS9). 180
World History in English, 2 op (HIS10). 180
Ihmisoikeudet ja juutalaisvainot (HI, PS, FI, ÄI), 4 op (HIS12). 181
Kansakunnan historiaa paikan päällä, 2 op (HIS13). 182
7.8. Kemia (KE). 183
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 186

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 188
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5). 189
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6). 191
Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1-2). 193
Kemiaa kokeellisesti, 2 op (KES8). 195
Kemian kokonaiskuva, 2 op (KES7). 196
7.9. Uskonto (KT). 196
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 198
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1). 198
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). 201
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3). 203
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4). 205
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5). 207
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6). 209
Uskonnon kertaus ainereaaliin valmistautuville, 2 op (UES7). . . 211
Vapaaehtoistyön koulutus, 2 op (UES8). 212
Muun katsomusaineen opintojakso, 2 op (UES9). 213
7.10. Kuvataide (KU). 213
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01). 216
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02). 218
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03). 221
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04). 223
Taidehistoria, 2 op (KUS05). 225
Taidegrafiikka, 2 op (KUS06). 226
Piirustus, 2 op (KUS07). 227
Maalaus, 2 op (KUS08). 229
Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KUS09). 230
7.11. Lukiodiplomit (LD). 232
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2). 233
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4). 235
Mediadiplomi, 2 op (MELD5). 235
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6). 236
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8). 237
7.12. Liikunta (LI). 237
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1). 239
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2). 240
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3). 240

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4). 241
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5). 242
Liikuntaleirikoulu, 2 op (LIs17). 242
Rytmi- ja musiikkiliikunta, 2 op (LIs14L). 242
Lajikurssi, 2 op (Lis6). 243
Ryhmäliikunnasta hyvinvointia, 2 op (Lis7). 243
Virkisty liikunnasta, 2 op (Lis8). 244
Kuntosalikurssi, 2 op (Lis9). 244
Pallopelien jatkokurssi, 2 op (Lis11). 244
Tanssiprojekti, 2 op (Lis12). 245
Uudet urheilulajit, 2 op (Lis13L). 245
Liikunnan ohjaus, 2 op (Lis15L). 245
Retkeily ja vaellus, 2 op (Lis16L). 246
Vasta-alkajan palloilukurssi, 2 op (lis10). 246
7.13. Matematiikka (MA). 246
7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 249
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2). 249
Geometria, 2 op (MAA3). 250
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 251
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 252
Derivaatta, 3 op (MAA6). 253
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 254
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 255
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 256
3D-geometria, 2 op (MAA10). 257
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 258
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 259
Matematiikan haasteet, 1 op (MAAS14). 260
Differentiaaliyhtälöt, 2 op (MAAS15). 260
Kompleksiluvut ja avaruuden vektorit, 2 op (MAAS16). 260
Lineaarialgebra, 2 op (MAAS17). 260
7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 260
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 260
Geometria, 2 op (MAB3). 262
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 263
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 264
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6). 265
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7). 266

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 267
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 267
7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 268
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1). 268
7.14. Musiikki (MU). 270
Kaikki soimaan, 2 op (MU1). 272
Soiva ilmaisu, 2 op (MU2). 274
Globaali uteliaisuus, 2 op (MU3). 275
Luovasti yhdessä, 2 op (MU4). 277
Musiikkiprojekti, 2 op (MUS5). 278
Bändi ja yhteismusisointi 1, 2 op (MUS6). 279
Voiko taiteella vaikuttaa maailmaan?, 2 op (MU23/FI12). 281
Bändi ja yhteismusisointi 2, 2 op (MUS7). 281
Bändi ja yhteismusisointi 3, 2 op (MUS8). 282
Kuoro1, 2 op (MUS9). 283
Kuoro2, 2 op (MUS10). 284
Kuoro3, 2 op (MUS11). 285
Musiikkiteknologia 1, 2 op (MUS12). 287
Musiikkiteknologia 2, 2 op (MUS13). 288
Luova studiotyö, 2 op (MUS14). 289
Poplaulu 1, 2 op (MUS15). 290
Poplaulu 2, 2 op (MUS16). 291
Poplaulu 3, 2 op (MUS17). 292
Musiikkitieto 1, 2 op (MUS18). 294
Musiikkitieto 2, 2 op (MUS19). 295
Orkesteri/Big Band, 2 op (MUS20). 296
Syventävä musiikkiprojekti, 2 op (MUS21). 297
Solistisen instrumentin perustaso 3, 2 op (MUS22). 298
7.15. Opinto-ohjaus (OP). 298
Minä opiskelijana, 2 op (OP1). 300
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2). 302
Lukiolainen työelämässä, 2 op (OPS3). 304
Tutorointi, 2 op (OPS5). 305
7.16. Psykologia (PS). 305
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 307
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 309
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 311
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 313

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 315
Psykologian abikertaus, 2 op (PSS6). 316
Sosiaalipsykologia, 2 op (PSS7). 317
Psykologian tutkimus, 2 op (PSS8). 318
7.17. Terveystieto (TE). 319
Terveys voimavarana, 2 op (TE01). 321
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02). 324
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03). 326
Abikertaus terveystiedon ainereaaliin valmistautuville, 2 op (TES04). . 329
Terveys- ja hyvinvointiteknologia TES5, 2 op (TES05). 330
Terveystiedon hajautettu opintokokonaisuus TES6, 2 op (TES06). . . . 332
7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 333
7.18.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1). 337
Kieli ja kulttuuri, 2 op (RUA3). 337
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4). 338
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5). 339
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6). . . . 340
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7). 341
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8). 343
Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUA1-2). 344
Abiruotsiopintojakso, 2 op (RUAS09). 345
Tutustu Pohjoismaiden elämään, 2 op (RUAS10). 346
Ruotsin kulttuuriopintojakso, 2 op (RUAS11). 346
7.18.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 347
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 347
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 348
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 349
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 350
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 351
Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB1-2). 352
Abiruotsiopintojakso, 2 op (RUBS08). 354
Tutustu Pohjoismaiden elämään, 2 op (RUBS09). 354
Ruotsin kulttuuriopintojakso, 2 op (RUBS10). 355
Ruotsin perusrakenteiden kertaus, 2 op (RUBS11). 355
7.19. Vieraat kielet (VK). 356
7.19.1. Italia (IAB3). 361
Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31). 361
Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32). 363

Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33). 364
Perustaso 1, 2 op (IAB34). 365
Perustaso 2, 2 op (IAB35). 366
Perustaso 3, 2 op (IAB36). 367
Perustaso 4, 2 op (IAB37). 368
Perustaso 5, 2 op (IAB38). 369
7.19.2. Venäjä (VEB3). 371
Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31). 371
Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32). 372
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33). 373
Perustaso 1, 2 op (VEB34). 374
Perustaso 2, 2 op (VEB35). 376
Perustaso 3, 2 op (VEB36). 377
Perustaso 4, 2 op (VEB37). 378
Perustaso 5, 2 op (VEB38). 379
Kulttuuriopintojakso, 2 op (VEB3S10). 380
Ilmiöpohjainen opintojakso, 2 op (VEB3S11). 381
Abikertaus, 2 op (VEB3S9). 382
7.19.3. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 382
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). 382
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 384
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 385
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . . 386
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 387
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 389
Minä kielten maailmassa - englanti maailman kielenä, 4 op (ENA1-2). 390
Finishing Touches (abikertaus), 2 op (ENAS09). 392
Business English, 2 op (ENAS10). 392
International English, 2 op (ENAS11). 393
Arts and Culture Club, 2 op (ENAS12). 394
Writing for Special Purposes, 2 op (ENAS13). 394
Back to Basics, 2 op (ENAS14). 395
7.19.4. Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä (VKLKB3). 396
Ikkunat auki antiikkiin, 2 op (LAB31). 396
Antiikin elämää, 2 op (LAB32). 397
Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB33). 398
Rooman historian vaiheita, 2 op (LAB34). 399

Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB35). 400
Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB36). 401
Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB37). 402
Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB38). 403
Rooman-matka, 2 op (LAB3S10). 404
Antiikin kulttuurikurssi, 2 op (LAB3S9). 405
7.19.5. Espanja (EAB3). 406
Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31). 406
Kulttuuriopintojakso, 2 op (EAB310). 407
Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32). 408
Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33). 409
Perustaso 1, 2 op (EAB34). 411
Perustaso 2, 2 op (EAB35). 412
Perustaso 3, 2 op (EAB36). 413
Perustaso 4, 2 op (EAB37). 414
Perustaso 5, 2 op (EAB38). 415
Abikertaus, 2 op (EAB3S9). 416
7.19.6. Vieraat kielet, ranska, A-oppimäärä (RAA). 417
Minä kielten maailmassa - ranska maailman kielenä, 4 op (RAA1-2). 417
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA3). 419
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA4). 420
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA5). 421
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA6). 423
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7). 424
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8). 425
Syvennä osaamistasi, 2 op (RAAS10). 427
La Culture Populaire Francophone, 2 op (RAAS11). 428
Abikertaus, 2 op (RAAS9). 428
7.19.7. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2). 430
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21). 430
Perustaso 1, 2 op (RAB22). 431
Perustaso 2, 2 op (RAB23). 432
Perustaso 3, 2 op (RAB24). 434
Perustaso 4, 2 op (RAB25). 435
Perustaso 5, 2 op (RAB26). 436
Perustason jatko 1, 2 op (RAB27). 437
Perustason jatko 2, 2 op (RAB28). 438

Syvennä osaamistasi, 2 op (RAB2S10). 439
La Culture Populaire Francophone, 2 op (RAB2S11). 440
Abikertaus, 2 op (RAB2S9). 441
7.19.8. Ranska (RAB3). 442
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31). 443
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32). 444
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33). 445
Perustaso 1, 2 op (RAB34). 446
Perustaso 2, 2 op (RAB35). 447
Perustaso 3, 2 op (RAB36). 448
Perustaso 4, 2 op (RAB37). 450
Perustaso 5, 2 op (RAB38). 451
Syvennä osaamistasi, 2 op (RAB3S10). 452
Kulttuuriopintojakso, 2 op (RAB3S11). 453
Abikertaus, 2 op (RAB3S9). 454
7.19.9. Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä (SAA). 454
Saksan kieli globaalissa maailmassa, 4 op (SAA1-2). 454
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3). 456
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4). 457
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5). 459
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6). 460
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7). 461
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8). 462
Syvennä osaamistasi, 2 op (SAAS10). 464
Kulttuuriopintojakso, 2 op (SAAS11). 465
Abikertaus, 2 op (SAAS9). 466
7.19.10. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (SAB2). 467
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21). 467
Perustaso 1, 2 op (SAB22). 469
Perustaso 2, 2 op (SAB23). 470
Perustaso 3, 2 op (SAB24). 471
Perustaso 4, 2 op (SAB25). 472
Perustaso 5, 2 op (SAB26). 473
Perustason jatko 1, 2 op (SAB27). 474
Perustason jatko 2, 2 op (SAB28). 475
Syvennä osaamistasi, 2 op (SAB2S10). 477
Kulttuuriopintojakso, 2 op (SAB2S11). 478
Abikertaus, 2 op (SAB2S9). 478

7.19.11. Saksa (SAB3). 480
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31). 480
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32). 481
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33). 482
Perustaso 1, 2 op (SAB34). 483
Perustaso 2, 2 op (SAB35). 485
Perustaso 3, 2 op (SAB36). 486
Perustaso 4, 2 op (SAB37). 487
Perustaso 5, 2 op (SAB38). 488
Syvennä osaamistasi, 2 op (SAB3S10). 489
Kulttuuriopintojakso, 2 op (SAB3S11). 490
Abikertaus, 2 op (SAB3S9). 491
7.20. Yhteiskuntaoppi (YH). 492
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 494
Taloustieto, 2 op (YH2). 496
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 498
Lakitieto, 2 op (YH4). 500
Yhteiskuntaoppia soveltavasti (abikurssi), 2 op (YHS5). 501
Yrittäjyys ja yrityksen perustaminen, 2 op (YHS6). 502
Nuorisovaltuusto/opiskelijakunta, 2 op (YHS7). 503
Paranna maailmaa - kansalaisvaikuttaminen ja vapaaehtoistyö, 2 op (YHS8). 504
Yrittäjyyskilpailu, 2 op (YHS9). 505
Kestävä talous ja tuotteistaminen, 2 op (YHS10). 505
Lakitietoa syventävästi, 2 op (YHS11). 506
Talous- ja yhteiskuntapolitiikka, 2 op (YHS12). 507
7.21. Viestintä (VIE). 508
Viestinnän perusteet, 2 op (VIES01). 510
Media ja elämänhallinta, 2 op (VIES02). 511
Populaarikulttuuri, 2 op (VIES03). 511
Mediapsykologia, 2 op (VIES04). 511
Journalismin perusteet, 2 op (VIES10). 512
Koulun mediatuotanto 1, 2 op (VIES11). 513
Koulun mediatuotanto 2, 2 op (VIES12). 514
Mainonta ja markkinointiviestintä, 2 op (VIES13). 514
Filmivalokuvaus, 2 op (VIES20). 514
Digitaalinen valokuvaus, 2 op (VIES21). 516
Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (VIES22). 518

Graafinen suunnittelu 1, 2 op (VIES23). 519
Sarjakuva, 2 op (VIES24). 521
Teatteri-ilmaisu 1, 4 op (VIES30). 522
Teatteri-ilmaisu 2, 2 op (VIES31). 524
Esityksen valmistaminen 1, 4 op (VIES32). 524
Esityksen valmistaminen 2, 2 op (VIES33). 525
Ääni- ja valotekniikka, 2 op (VIES34). 525
Lavastus, 2 op (VIES35). 525
7.22. Tietotekniikka (ATS). 527
Muualla hankittu tietotekninen osaaminen, 2 op (ATS1). 527
Tietotekniikan käyttötaidot opiskelua varten, 2 op (ATS2). 527
Robotiikka, 2 op (ATS3). 528
Kymmensormijärjestelmä, 2 op (ATS4). 529
Kotisivut, 2 op (ATS5). 529
Ohjelmoinnin perusteet, 2 op (ATS6). 530
Ohjelmoinnin jatko, 2 op (ATS7). 531
7.23. Elokuva (ELO). 531
Elokuvatietous 1, 2 op (ELOS1). 533
Elokuvaleirikoulu, 2 op (ELOS10). 533
Ihmefilmi, 2 op (ELOS11). 535
Elokuvatietous 2, 2 op (ELOS2). 535
Elokuvan tekeminen, 6 op (ELOS3-5). 536
Animaatioelokuva, 2 op (ELOS6). 537
Eurooppalainen elokuva, 2 op (ELOS7). 537
Tieteiselokuva ja tulevaisuudentutkimus, 2 op (ELOS8). 537
Euroopan historia elokuvan silmin, 2 op (ELOS9). 537
7.24. Integraatio-opintojaksot. 537
Voiko taiteella vaikuttaa maailmaan?, 2 op (MU23/FI12). 537
8. Liitteet. 539
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 539
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 539
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 546
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 546
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 552
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 552

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 557
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 558

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot tarjoavat laadukasta lukiokoulutusta, joka antaa opiskelijoille laaja-alaisen yleissivistyksen ja hyvät elämänhallintataidot. Lukioyhteisö tukee opiskelijan kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi, vastuuntuntoiseksi ja sivistyneeksi kansalaiseksi, jolla on kyky toimia muuttuvassa yhteiskunnassa ja valmius jatkuvaan oppimiseen. Vantaan lukioista valmistuvilla on hyvät valmiudet jatkaa opintoja ja toteuttaa tavoitteitaan omassa elämässään sekä tulevaisuuden työtehtävissä.

Vantaan lukiot ovat vetovoimaisia, kansainvälisiä, monikulttuurisia, innovatiivisia ja toimintaansa jatkuvasti kehittäviä oppilaitoksia. Opiskelu järjestetään nykyaikaisissa ja turvallisissa oppimisympäristöissä. Vantaan lukioissa opiskelijat osallistuvat aktiivisesti lukion toiminnan kehittämiseen. Opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen on koko yhteisön asia. Lukioiden innostavassa ja kannustavassa toimintakulttuurissa opiskelijalla on mahdollisuus löytää omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa.

Tikkurilan lukion kantavat ajatukset kaikessa toiminnassa ovat yksilöiden moninaisuuden kunnioittaminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja kannustavan opiskeluympäristön edistäminen. Tikkurilan lukio antaa mahdollisuudet opiskella ja kasvaa osaavaksi ja vastuulliseksi yhteisön jäseneksi. Lukiomme tukee yksilön hyvinvoinnin ja elämäntaitojen kehittymistä sekä luo mahdollisuuksia omien voimavarojen parempaan tunnistamiseen ja käyttöön. Tikkurilan lukiossa jokainen kohdataan ja jokaista arvostetaan omana itsenään.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiokoulutuksen arvot perustuvat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjattuihin arvoihin sekä Vantaan kaupungin arvoihin. Nämä näkyvät lukiokoulutuksessa muun muassa seuraaviin tavoin:

Avoimuus

- *avarakatseisuutena ja vaihtoehtoisten toimintatapojen etsimisenä*
- *arvioinnin läpinäkyvyytenä*
- *osallistavana toimintakulttuurina ja viestinnän avoimuutena*
- *lukioiden välisenä yhteistyönä ja onnistumisten jakamisena*

Rohkeus

- *ajatusten ja ideoiden esittämisenä*
- *uskalluksena kehittyä omaksi itsekseen*
- *uuden kokeilemisena ja parhaiden käytäntöjen säilyttämisenä*
- *epäonnistumisten sallimisena ja erehdyksistä oppimisena*
- *uusien kontaktien luomisena*

Vastuullisuus

- *ihmisoikeuksien kunnioittamisena*
- *ekologisena vastuuna*
- *kestävään elämäntapaan tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämisenä sekä soveltamisena*
- *vastuunkantamisena itsestä ja yhteisöstä*
- *keskinäisenä välittämisenä ja huolenpitona sekä varhaisena puuttumisena*
- *yhdenvertaisuutena sekä tasa-arvoisena ja oikeudenmukaisena kohteluna*

Yhteisöllisyys

- *hyvän yhteishengen rakentamisena*
- *oikeudenmukaisena toimintana*
- *moninaisuuden ymmärtämisenä ja kunnioittamisena*
- *kansainvälisten ja monikulttuuristen yhteyksien luomisena*

Tikkurilan lukion toimintaa ohjaavat Vantaan yhteiset arvot: avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Ne muodostavat toiminnan periaatepohjan niin opetustilanteissa kuin muissakin koulun arkisissa kohtaamisissa. Toiminta-ajatuksen keskeiset teemat, kunnioitus ja arvostus, luovat lukioomme kulttuuria, jossa jokainen voi olla avoimesti rohkea sekä oppii kantamaan vastuuta arvostavan yhteisöllisyyden rakentumisesta.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Tikkurilan lukion tarjottavista opinnoista on koottu taulukko, jossa näkyvät opetussuunnitelman mukaiset valtakunnalliset ja paikalliset moduulit sekä niiden suositussuoritusajankohdat. Oppiaineteksteissä on kuvattana mahdollisia tarkennuksia suoritusjärjestyksestä.

Joihinkin opintojaksoihin voi sisältyä maksullinen opintokäynti. Tällöin opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus maksuttomaan vaihtoehtoon.

Tikkurilan lukiossa voi lukea vieraina A-kielinä englantia, ranskaa, saksaa ja venäjää. Ryhmät toteutuvat mikäli opiskelijoita on riittävä määrä. Kielten B2-oppimäärän mukaisia moduuleita tarjotaan ranskassa ja saksassa sekä B-3 oppimäärän moduuleita espanjassa, italiassa, latinassa, ranskassa, saksassa ja venäjässä. Opintoja voidaan tarjota alkamaan joka toinen vuosi niin että kukin ikäluokka voi suorittaa lukio-opintojen aikana riittävän pohjan ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Suositus opintojaksojen jakamisesta 3 vuodelle

pakolliset *valtakunnalliset* s koulukohtaiset

		1. lukiovuosi					2. lukiovuosi						2.-3.vuosi				3. lukiovuosi			
AI	**Äidinkieli ja kirjallisuus**	1	2-3	4	9	s15	5	6-7					8	9	s12-s22		10	11		
S2	Suomi toisena kielenä	1	2-3	4	9	ÄIs15, S2s12			5	6-7	8		9	ÄIs16-ÄIs22			10	11	s12	
Kielet																				
RUA	A-ruotsi	1	2	3			4	5	6				s10				7	8	s9	
RUB	B-ruotsi	1	2	s11		3	3	4	5				6	s9			7	s8		
ENA	A-englanti	1	2	3	4	s14	5	6	7	s10	s11		8	s12	s13		s9			
RAA	A-ranska	1	2	3			4	5	6				s11				7	8	s9	
SAA	A-saksa	1	2	3			4	5	6				s11				7	8	s9	
RAB2	B2-ranska	1	2				3	4	5				s11				6	7	8	s10
SAB2	B2-saksa	1	2				3	4	5				s11				6	7	8	s10
RAB3	B3-ranska	1	2	3	4		5	6	7				s11				8	s9	s10	
SAB3	B3-saksa	1	2	3	4		5	6	7				s11				8	s9	s10	
VEB3	B3-venäjä	1	2	3			4	5	6				s10	s11			7	8	s9	
LAB3	B3-latina	1	2	3			4	5	6				s9	s10			7	8		
EAB3	B3-espanja	1	2	3			4	5	6				s10				7	8	s9	
IAB3	B3-italia	1	2	3			4	5	6				s9				7	8		
Matematiikka																				
MAB	Lyhyt	2	3				4	5	6	7			9				8	9	s10	
MAA	Pitkä	2	3	4			5	6	7	8	9	s20	11	s14-19			10	12	s13	
MAY1		1																		
Ympäristö- ja luonnontieteet																				
BI	Biologia	1	4				2	3	4	5	s8	s9	6	s10-s14			s7	s15		
GE	Maantiede	1					2	3					4	s6	s7		s5			
FY	Fysiikka	1-2	3				1-2	4	5	6			s11	s12	s13		7	8	s9	s10
KE	Kemia	1-2					3	4	5	6			s8				6	s7		
Reaaliaineet																				
FI	Filosofia	1	2				2	3	4				3	s6-12			s5			
PS	Psykologia	1	s7				2	3	4				4	5	s7	s8	s6			
HI	Historia	1	2				3	s8					4	5	6	s9-s13		s7		
YH	Yhteiskuntaoppi	1					2	3	s6				4	s7-s12			s5			
UE	Ev.-lut. uskonto	1	2				2	3					4	5			6	s7		
ET	Elämänkatsomustieto	1					2						3+5 / 4+6				s7			
TE	Terveystieto	1	2	s5									2	3	s5		s4			
Taito- ja taideaineet																				
LI	Liikunta	1	13L	14L			2	4	15L				3	5	S6-12		16L	S17		
MU	Musiikki	1	2	s6	s9	s12	2	3	s7	s10	s13	s15	4	s8	s11	s14	s16	s17		
KU	Kuvataide	1					2						3	4	s5-10					
OP	**Opinto-ohjaus**	1	s3										2	s3						
Valinnaisaineet, kirjoita viivoille		Valinnaisaineita voi pääsääntöisesti suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa																		
ATS	Tietotekniikka	1	2	3	4	5	6	7												
ELO	Elokuva	1	2	3-5		6	7	8	9	10	11									
VIE	Viestintä	1	2	3	4	10	11	12	13	20	21	22	23	24	30	31	32	33	34	35
	Lukiodiplomit 3. vuotena	KULD2			LILD4			MELD5			MULD6			TELD8						

Opintojen jakaminen 3 lukiovuodelle

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia

kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot ovat opiskeluympäristöjä, joissa vuorovaikutus, yhteisöllisyys sekä itsenäinen työskentely tukevat toisiaan. Fyysisiä ja digitaalisia opiskelijaympäristöjä kehitetään opiskelijalähtöisesti. Oppimisympäristöratkaisuissa tuetaan yksilö- sekä ryhmätyöskentelyn mahdollisuuksia ja opiskelijoiden aktiivista toimintaa sekä osallisuutta. Oppimisympäristöjä kehitetään kestävän kehityksen neljän periaatteeen mukaisesti. Vantaan lukiot hyödyntävät lähialueiden tarjoamat mahdollisuudet opiskeluympäristöjen rikastuttajana. Näitä ovat muun muassa kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, luonto- ja muu lähiympäristö, yritysyhteistyö sekä Vantaan lukioverkosto. Myös yhteistyö muiden tiede- ja taidelaitosten, kansalaisyhteiskunnan, työelämän sekä muiden tahojen kanssa tukee opiskeluympäristön laajentumista. Tieto- ja viestintäteknologiset ratkaisut ohjaavat eri oppiaineissa opittujen tietojen ja taitojen yhdistämiseen.

Lukio-opiskelussa korostuu tulevaisuuden taitojen oppiminen, kuten oppimaan oppimisen taidot, kriittinen ajattelu ja luovuus. Opiskelijat saavat ohjausta oman opiskelun suunnitteluun sekä oman toiminnan ja työskentelytaitojen itsearviointiin. Lukio-opintojen edetessä opiskelijat vahvistavat näitä taitoja.

Vantaan lukioissa opiskelija voi ohjatusti valita erilaisia opintojen suoritustapoja. Tällä tuetaan myös opiskelijan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä. Mikäli opintojakson voi suorittaa itsenäisesti, opettaja ja opiskelija laativat suunnitelman opintojakson suoritustavasta, ohjauksesta sekä edistymisen seurannasta. Opinto-ohjaajan kanssa opiskelija voi sopia opintojakson suorittamisesta etälukiossa.

Tikkurilan lukiossa hyödynnetään pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa monipuolisesti. Eri oppiaineissa tehdään yhteistyötä niin korkeakoulujen kuin työelämän kanssa. Lähialueen yhteistyökumppaneina ovat monipuolisesti niin tiede- kuin taidelaitokset. Digitaalisia opiskeluratkaisuja ja oppimisympäristöjä hyödynnetään laajasti osana opetusta ja tarvittaessa myös henkilökohtaisissa opiskelusuunnitelmissa.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia

edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Vantaan lukiokoulutus

Oppiva yhteisö

Lukioiden toimintakulttuurit vahvistavat edellytyksiä toimia oppivana yhteisönä. Yhteisön jäseninä ovat opiskelijat, opettajat, opiskeluhuollon työntekijät sekä rehtori ja muu henkilökunta. Lukion toiminta on opiskelijalähtöistä ja henkilöstön lisäksi opiskelijat osallistuvat oppilaitoksen kehittämiseen ja toimintaan.

Vantaan lukioissa toimitaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteisön kanssa. Fyysisiä ja digitaalisia oppimisympäristöjä käytetään monipuolisesti. Lukiot ylläpitävät ja kehittävät alumnitoimintaa.

Vantaan lukioissa toimitaan toisen asteen koulutuksen yhteisen digivision mukaisesti ja sitä edistäen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Vantaan lukiot edistävät aktiiviseksi kansalaiseksi oppimista kannustamalla opiskelijoita osallistumaan vaikuttamiseen lukion sisällä, kuten myös lähialueen sekä valtakunnan tason vaikuttamiseen. Opiskelijakunnat toimivat aktiivisesti oppilaitoksessa, kaupungin tasolla ja valtakunnan tasolla. Ryhmänohjaus ja tutortoiminta tukevat opiskelijoiden ryhmäytymistä, lukiolaistaitojen kehittymistä ja itseohjautuvuutta. Ryhmänohjaajien toimintaa kehitetään aktiivisesti yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on Vantaan lukioiden toimintakulttuurin keskiössä. Avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus ovat toimintaperiaatteita, jotka näkyvät kaikessa toiminnassa ja vuorovaikutuksessa oppilaitoksissa. Lukioiden tapahtumilla lisätään sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Opiskelijaa ohjataan opintojen pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa huomioidaan riittävä palautuminen. Liikunnallinen toimintakulttuuri on osa koulun arkea.

Lukiot laativat lukuvuosittain Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhuollon suunnitelman linjausten mukaan oppilaitoskohtaiset opiskeluhuollon toimintasuunnitelmat. Opiskelijat osallistuvat suunnitelman laatimiseen ja sen arviointiin.

Lukioissa toimitaan kestävän kehityksen neljän periaatteen mukaisesti. Vantaalla laaditaan valtuustokausittain ympäristöohjelma, joka ohjaa lukioiden ympäristövastuutoimintaa. Jokainen lukio kirjaa ympäristöohjelman pohjalta opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaansa toimenpiteet, joita he toteuttavat arjen opetuksessaan ja toimintakulttuurissaan.

Opiskelijat otetaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan lukion ympäristövastuutoimintaa. Ympäristökasvatuksessa tehdään yhteistyötä Vantaan kaupungin, yhdistysten, yritysten ja eri oppilaitosten kanssa. Esimerkiksi ruokailua kehitetään yhteistyössä lukioiden hankintapalveluiden ja ateriapalvelutuottajien kanssa ympäristövastuun, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Vantaan lukioissa on laadittu tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti yhdessä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa. Opiskelijat, opettajat ja opiskeluhuollon työntekijät luovat yhdessä toimintakulttuuria, jolla edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan välittömästi ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti huomiota kiinnitetään moniperusteiseen syrjintään, eli tilanteisiin, joissa useampi eri asia vaikuttaa samanaikaisesti syrjivästi. Oppimisympäristöt muodostetaan niin, että ne tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneisiin käytänteihin opiskelijoiden opintovalintojen yhteydessä ja opiskelijan jatko-opintojen suunnittelussa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Vantaa on monikulttuurinen ja -kielinen kaupunki, jossa eri kielet ja kulttuurit kohtaavat luontevasti. Opetusjärjestelyissä ja opintojen ohjauksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset taustat ja lähtökohdat. Lukioissa panostetaan kielitietoisuuteen. Vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille tarjotaan suomi toisena kielenä -opetusta ja mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Lukiot kehittävät toimintaansa niin, että se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua eri kieliin ja kulttuureihin osana lukion arkea sekä yhteistyöprojekteissa. Oppimateriaalien valintaan kiinnitetään huomiota siten, että ne tukevat kulttuurien moninaisuutta ja kielitietoisuutta.

Tikkurilan lukio on yhteisö, jota luonnehtii moninaisuus: opintotarjonta on laajaa ja monipuolista, ja opiskelijalla on mahdollisuus opiskella liikunta-, matematiikka-, musiikki- ja viestintälinjalla. Tikkurilan lukiossa on laaja kielitarjonta sekä mahdollisuus syventyä mm. elokuvan opiskeluun. Toimintakulttuurissa näkyvät laaja verkostoituminen, kansainvälisyys ja monikielisyys. Yhteisöllisen kulttuurin rakentamisessa on mukana koko kouluyhteisö. Vuoropuhelu kansallisen lukiokoulutuksen ja IB-linjan välillä lisää myös yhteisön moninaisuutta sekä tukee pedagogista kehittymistä.

Toimintaa ja toimintakulttuuria arvioidaan jatkuvassa vuoropuhelussa opiskelijoiden ja opettajien välillä. Toiminnan kehittämiseksi teetetään säännöllisesti palautekyselyitä huoltajille ja opiskelijoille. Tulokset analysoidaan ja niistä johdetaan kehittämisehdotuksia sekä toimenpiteitä. Tuloksia käsittelevät niin opiskelijat kuin opettajat.

OPPIVA YHTEISÖ

Tikkurilan lukion monipuoliset verkostot tukevat oppimista. Verkostoihin kuuluu muun muassa aktiivinen alumniyhteisö, korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö, kansainvälinen toiminta sekä vuorovaikutus huoltajien kanssa. Oppimisen yhteisöllinen luonne ja opiskelijalähtöisyys ovat läsnä oppilaitoksen toiminnassa ja ne tukevat yksilön osallisuutta omaan oppimiseensa ja vaikutusmahdollisuuksiin yhteisiin asioihin.

Tikkurilan lukiossa järjestetään vuosittain lukemiseen liittyviä tapahtumia ja koko koulu on edistämässä lukemisen lisäämistä.

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Tikkurilan lukion tutorit toimivat aktiivisesti uusien opiskelijoiden ryhmäyttämisessä, ja siten yhdessä ryhmänohjauksen ja muun koulun toiminnan kanssa tukevat yhteisöllisen, kaikkia osallistavan kulttuurin kehittymistä. Opiskelijakunnan toiminta on avointa ja opiskelijat osallistuvat aktiivisesti Tikkurilan lukion pienryhmien ja johtoryhmän toimintaan. Opiskelijakunnan hallitus aktivoi toiminnallaan opiskelijayhteisö vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin ja esimerkiksi seuraamaan politiikkaa vaalien yhteydessä erilaisten paneelien ja nuorisovaalien myötä. Sekä opiskelijakunnan hallituksella että tutoreilla on koulun toimintakulttuurin kannalta keskeinen rooli, ja toiminnassa korostuvat itseohjautuvuus, aloitteellisuus ja opiskelijalähtöisyys.

Tikkurilan lukion kaikki opetus ja muut toiminta pyrkivät tukemaan opiskelijoiden aktiivisuutta vaikuttaa yhteisöä ja yhteiskuntaa koskeviin asioihin. Kouluyhteisö tukee toiminnallaan opiskelijan mahdollisuuksia tutkia hyvän elämän ehtoja ja elämän merkitystä sekä opiskelijan kykyä osallistua rakentavaan dialogiin ja käyttää luovuuttaan oman elämän ja yhteisön elämän ongelmanratkaisussa.

HYVINVOINTI JA KESTÄVÄ TULEVAISUUS

Tikkurilan lukion vuosittaisilla yhteisöllisillä tapahtumilla ja toiminnalla lisätään sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Useimmat tapahtumat ovat opiskelijalähtöisiä ja opiskelijakunta suunnittelee ja organisoi niitä.

Liikkuva opiskelu -toiminta lisää yhteisöllisyyttä ja luo kouluun toimintakulttuuria, joka lisää myös arkiaktiivisuutta kaikkien koulun toimijoiden elämässä.

Kestävän tulevaisuuden pohdinta ja toiminta sen edistämiseksi on läsnä lukion arjessa. Tikkurilan lukiossa tulevaisuutta tehdään ratkaisukeskeisesti paitsi koulun toiminnassa myös yhteiskunnassa koulun ulkopuolella erilaisissa verkostoissa.

TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS

Tikkurilan lukiossa koko kouluyhteisö osallistuu yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen. Lukio on syrjinnästä vapaa tila, jossa on sitouduttu tunnustamaan kaikkien yhdenvertaisuus, vastustamaan syrjintää ja puuttumaan siihen.

KULTTUURINEN MONINAISUUS JA KIELITIETOISUUS

Tikkurilan lukiossa moninaisuuden huomioiminen näkyy kaikessa koulun toiminnassa. Lukio on monikielinen yhteisö, jossa kieli on oppimisen ja vuorovaikutuksen välinen mutta myös osa moninaisia identiteettejä. Tikkurilan lukio kehittää jatkuvasti toimintaa kielellisen moninaisuuden saralla: kielitietoinen opetus on koko oppilaitoksen asia, ja Tikkurilan lukio on suunnannäyttäjä S2-opetuksen kehittämisessä. Tikkurilan lukiossa kulttuurien ja katsomusten moninaisuus on osa jokapäiväistä työskentelyä, jossa opetellaan ymmärtämään ja rakentamaan sekä yhteistä, omaa että toisen kulttuuria.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioiden lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuodot ja huoltajien osallisuuden tavat. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön tavoitteena on monipuolistaa lukion toimintakulttuuria. Yhteistyön perustana on helppo lähestyttävyys ja matalan kynnyksen yhteydenpito erilaisista opintoihin liittyvistä asioista. Tavoitteena on positiivinen vuorovaikutus kodin ja oppilaitoksen välillä oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä suunniteltaessa otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat ja huolehditaan tiedon ja yhteistyömuotojen saavutettavuudesta. Yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi huoltajien illat, yhteiset juhlat, yhteistyöpäivät ja vanhempainyhdistystoiminta. Lukion toimintaa tuodaan esille myös erilaisten virtuaalisten ratkaisujen avulla. Huoltajien ammatillista osaamista tuodaan sopivissa tilanteissa osaksi oppilaitoksen toimintaa.

Opiskelijoiden ja huoltajien mielipiteitä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta selvitetään säännöllisesti. Kyselyiden tuloksista tiedotetaan myös huoltajia ja annetaan heille mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen.

Lukiot huolehtivat siitä, että huoltajat saavat perustiedot lukio-opinnoista, opiskeluhuollosta, ohjauksesta ja eri tukimuodoista. Oppilaitosyhteisöllä ja huoltajilla on yhteinen vastuu opiskelijan opintojen seuraamisesta. Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksityiskohtaisemmin yhteistyötä, jota huoltajien kanssa tekevät aineenopettajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja opiskeluhuollon työntekijät. Ryhmänohjaajalla on päävastuu opetukseen

liittyvästä yhteydenpidosta huoltajiin esimerkiksi Wilman kautta. Tavoitteena on yhteistyön jatkuminen koko lukio-opintojen ajan.

Tikkurilan lukio

Tikkurilan lukion toimintakulttuuriin kuuluu aktiivinen ja monipuolinen yhteistyö kotien ja huoltajien kanssa koko lukio-opiskelun ajan, sekä yhteisöllisyys, hyvinvointi ja turvallisuus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus. Tiedottamisen välineinä toimivat mm. Wilma-järjestelmä, lukion kotisivut, lukion kotisivuilta löytyvät opinto-opas ja lukuvuosikalenteri.

Wilman kautta huoltajat voivat seurata nuoren opiskeluja ja olla yhteydessä lukioon. Lukuvuosittain järjestettävissä huoltajailloissa tiedotetaan ajankohtaisista asioista, ja huoltajilla on mahdollisuus keskustella lukion eri toimijoiden kanssa. Huoltajia voidaan tarvittaessa pyytää lukiolle ja huoltaja voi halutessaan varata tapaamisajan yhdessä nuorensa kanssa.

Huoltajan ensisijainen yhteydenpitokanava koulun henkilökuntaan on Wilma. Opiskelijoiden ja huoltajien yhteydenpito tapahtuu ensisijaisesti ryhmänohjaajan ja asiasta riippuen aineenopettajan, opiskeluhuoltohenkilökunnan tai rehtorin kautta. Huollettavan lukioaikana huoltajat pääsevät myös vastaamaan lukion toiminnan arviointikyselyyn ja antamaan palautetta näin lukiolle.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus,

kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vantaan lukiokoulutus

Korkeakouluyhteistyö

Vantaan lukiot kehittävät aktiivisesti yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Lukiolaisia ohjataan tutustumaan rohkeasti, ennakkoluulottomasti ja monipuolisesti eri jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin omaa tulevaisuuttaan suunnitellessaan.

Lukiot järjestävät opiskelijoilleen tutustumismahdollisuuksia korkeakouluopintoihin esim. ala- ja alumniesittelyjen, oppilaitos- ja kampusvierailujen sekä muiden yhteistyötapahtumien avulla. Yhteistyössä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan virtuaaliteknologiaa.

Lukiolaisilla on lisäksi mahdollisuus suorittaa tiettyjä yliopisto- ja ammattikorkeakoulukursseja jo lukioaikana ja hyväksilukea suoritetut kurssit osaksi lukio-opintoja. Myös kesäyliopistojen opintotarjontaa on mahdollista hyödyntää. Kurkistuskurssit antavat opiskelijalle uusia näkökulmia jatko-opintosuunnitelmansa laadintaan ja voivat tukea myös ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa.

Korkeakouluyhteistyöhön osallistuvat sekä lukion opinto-ohjaajat että aineenopettajat. Eri oppiaineiden opintojaksoilla tutustutaan kunkin oppiaineen jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin. Aineenopetusta on myös mahdollista järjestää yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Korkeakouluyhteistyöstä tiedotetaan opiskelijoille monipuolisesti eri tiedotuskanavia hyödyntäen.

Vantaan lukioiden korkeakouluyhteistyössä korostuvat kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Työelämävalmiudet

Työelämäyhteistyö luo edellytykset sille, että opiskelija voi tarkastella omia vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan ja osaamistaan. Opiskelijaa rohkaistaan aktiivisuuteen, oma-aloitteisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen tulevaisuuden työelämän suhteen.

Oppiaineiden työelämäyhteyttä syvennetään esimerkiksi kehittämällä eri oppiaineiden opintojaksojen työelämäyhteistyötä. Opiskelijan työelämävalmiuksia kehitetään esimerkiksi vierailuiden, alumnitoiminnan ja projektien kautta. Opiskelijoille pyritään järjestämään mahdollisuuksia oppia tulevaisuuden työelämästä ja kestävän tulevaisuuden toimintatavoista myös osallistumalla erilaisiin projekteihin, joissa he pääsevät itse tekemään asioita. Projektimainen tapa tehdä yhteistyötä yritysten ja muiden työelämän toimijoiden kanssa mahdollistaa itse tekemällä oppimisen.

Tavoitteet työelämävalmiuksien osalta kirjataan lukiokohtaiseen opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaan.

Kansainvälinen osaaminen

Vantaan lukiot ovat aktiivisia kansainvälisiä toimijoita, ottavat osaa kansainvälisiin projekteihin ja kuuluvat moniin kansainvälisiin verkostoihin. Jokaisella lukiolla on kansainvälisyyssuunnitelma, jonka lukiot päivittävät lukuvuosittain.

Oppiaineiden välistä yhteistyötä opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen kartuttamiseksi tehdään lukiokohtaisesti esimerkiksi yhteisten opintojaksojen muodossa. Globaalikansalaisuuteen kasvattamisessa hyödynnetään mm. järjestöjen asiantuntemusta ja yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Valinnaiskielten opiskelua puolestaan tuetaan mm. lukioiden välisellä yhteistyöllä.

Kukin lukio hyödyntää kansainvälisessä yhteistyössä ulkomaista kumppaniverkostoaan kuten ystävyyskouluja. Myös kotikansainvälistymistä lisätään mm. virtuaaliteknologian avulla ja hyödyntämällä kotimaassa toimivien kansainvälisten tahojen kuten instituutioiden, yksityishenkilöiden ja järjestöjen osaamista.

Vantaa on kaupunkina monikulttuurinen ja siten kansainvälisyys on osa opiskelijoiden arkea. Kaupungin maantieteellinen sijainti tarjoaa oivan kansainvälisen ympäristön vierailukohteineen, työmahdollisuuksineen ja harrastustoimintoineen.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan lukioiden kansainväliseen toimintaan kulttuurien välisen tuntemuksen ja -kunnioituksen edistämiseksi. Lukioiden on mahdollista hyödyntää kansainvälisessä toiminnassaan myös monikulttuuristen opiskelijoidensa osaamista.

Korkeakouluyhteistyö:

Lukiossa on vuosittain useita yhteistyöprojekteja korkeakoulujen kanssa. Tikkurilan lukion alumnitoiminta on osa korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä. Aineenopetuksessa tutustutaan oppiaineen opiskelumahdollisuuksiin esimerkiksi integroimalla korkeakouluopintojen virtuaaliesittelyjä. Yhteistyön vuosittaista toteutumista kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa.

Työelämäyhteistyö:

Eri oppiaineissa tehdään jatkuvaa työelämäyhteistötä esimerkiksi opintokäynnein ja vierailijoin. Tikkurilan lukiossa tarjotaan “Lukiolainen työelämässä”-opintojakso. Työelämään tutustuminen mahdollistetaan osana opinto-ohjauksen moduulia. Yrityksien kanssa tehtävässä yhteistyössä osallistutaan esimerkiksi 4-5 henkilön ryhmissä yrityksen toivomaan ideointityöhön.

Vantaan kaupungin yleisten LOPS-linjausten mukaisesti Tikkurilan lukio kehittää työelämäyhteistyötä mm. seuraavilla osa-alueilla:

- aineenopettajien ja opojen yhteistyö

- lukiolaisten TET-jaksot
- alumnien ja huoltajien työelämäverkostot
- yhteistyö lähiseudun oppilaitosten ja yritysten kanssa.

Kansainvälisyys:

Tikkurilan lukio on hyvin kansainvälinen. Koulussa toimii IB-linja, ja opiskelijoita on kymmenistä eri kulttuureista. Tämä näkyy koulun arjessa päivittäin. Lukiossa on aktiivista vaihto-opiskelijatoimintaa. Koulussa toteutetaan vuosittain useita matka- ja vaihtoprojekteja eri puolille maailmaa.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa toimitaan koko koulu ohjaa -periaatteen mukaisesti. Lukion ohjaustoiminta on kokonaisuus, jonka suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat opiskelijat, opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, opiskeluhuollon asiantuntijat, rehtorit sekä huoltajat.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaussuhteen rakentaminen aloitetaan opiskelijan opintojen alussa ja sitä ylläpidetään koko lukio-opintojen ajan. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Vantaalaisia opiskelijoita rohkaistaan näkemään oppiminen kokonaisvaltaisena, elinikäisenä ja myös oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvana prosessina. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen osallistuja ja toimija yhteisössään sekä itseään koskevissa valinnoissa.

Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa.

Ohjauksen avulla opiskelija kehittää valmiuksia, joita tarvitaan lukio-opinnoissa. Opiskelija oppii

- *tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen*
- *kehittämään oppimaan oppimistaitojaan*
- *ottamaan vastuuta opintojensa etenemisestä*
- *kehittämään itsearviointia ja oman oppimisensa reflektointia*
- *vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan*
- *tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua*

Ohjauksen järjestäminen

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tarjotaan ohjausta ja tukea. Kaikkien toimijoiden yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijan jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien kehittymistä sekä urasuunnittelua.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

***Opiskelija** suunnittelee opintojaan ja tekee jatko-opinto- ja urasuunnittelua ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta.*

***Ryhmänohjaaja** on oman ryhmänsä lähiohjaaja ja tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opiskelumenestystä jaksoittain ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin opiskelijan opintojen etenemisestä.*

***Aineenopettaja** välittää opiskelijoille tietoa opettamansa aineen opiskelun merkityksestä sekä tutustuttaa alan jatkokoulutusmahdollisuuksiin ja työelämään. Aineenopettaja ohjaa opiskelijoita opettamansa aineen opiskelutekniikoissa ja vahvistaa opiskelijoiden oppimaan oppimistaitojen kehittymistä. Aineenopettajalla on tärkeä rooli opiskelijan opintojen etenemisen tukemisessa ja seurannassa.*

Opinto-ohjaaja *koordinoi ohjauksen suunnittelua, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia. Opinto-ohjaaja tukee opiskelijoita henkilökohtaisessa kasvussa ja kehityksessä sekä ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen suunnittelussa sekä jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyvissä pohdinnoissa.*

Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin eri toimijoiden tehtäviä opiskelijoiden tukemisessa ja ohjaamisessa.

Ohjaus siirtymävaiheissa

Lukioon siirtymistä tuetaan peruskoulujen kanssa tehtävän aktiivisen yhteistyön ja tiedottamisen avulla. Rehtorit, opinto-ohjaajat ja koulun henkilöstö tiedottavat perusopetuksen henkilöstöä, oppilaita ja huoltajia lukio-opinnoista. Perusopetuksen oppilailla on mahdollisuus tutustua Vantaan lukio-opintoihin jo perusopetuksessa suorittamalla lukio-opintoja Sotungin etälukion kautta. Vantaan lukiot järjestävät vuosittain perusopetuksen päättäville ja heidän huoltajilleen tarkoitettuja tutustumispäiviä. Tämän lisäksi lukioiden opinto-ohjaajat tiedottavat perusopetuksen opinto-ohjaajia oman lukionsa opintotarjonnasta. Opintojen alkuvaiheessa tietojen siirtymisestä perusopetuksesta lukioon hyödynnetään pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta.

Opiskelijoiden siirtymistä lukiokoulutuksesta jatko-opintoihin tuetaan korkeakoulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua erilaisiin jatko-opintoihin- ja koulutusvaihtoehtoihin vierailemalla oppilaitoksissa, kutsumalla korkeakoulujen opiskelijoita, alumneja tai muita asiantuntijoita luennoimaan lukioille sekä osallistumalla yhteistyökorkeakoulujen johdanto- ja kurkistuskursseille.

Opiskelijan, jonka ylioppilaaksi valmistumisesta on kulunut maksimissaan yksi vuosi, on mahdollisuus saada jatko-ohjausta. Opiskelijan jatko-ohjaus järjestetään siinä lukiossa, josta opiskelija on valmistunut ylioppilaaksi. Opiskelija voi olla yhteydessä oman lukionsa opinto-ohjaajaan, joka arvioi hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa ja tarvittaessa ohjaa hänet esimerkiksi Ohjaamon palveluiden piiriin.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Lukio-opintojen aikana opiskelijaa ohjataan urasuunnittelussa. Opiskelijat saavat tietoa eri oppiaineiden merkityksestä työelämän ja tulevaisuuden ammattien näkökulmasta sekä tutustuvat työelämään ja yrittäjyyteen muun muassa erilaisten vierailujen, projektien ja opintojaksojen kautta. Opiskelijaa ohjataan muodostamaan monipuolinen käsitys työelämän ja yrittäjyyden tarjoamista mahdollisuuksista. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa yritysten ja muiden työnantajien kanssa esimerkiksi kesätyöpaikkojen saamiseksi sekä oman urasuunnittelun kehittämiseksi.

Aktiivisella kodin ja koulun yhteistyöllä huolehditaan, että opiskelijan hyvinvoinnin, opiskelun ja opiskeluedellytysten tukeminen tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajille järjestetään erilaisia tilaisuuksia tavata lukion henkilöstöä ja mahdollisuuksia keskusteluun. Huoltajat saavat tietoa lukio-opiskelun sisällöistä ja rakenteesta sekä niiden merkityksestä osana nuoren jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Ryhmänohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin turvataan ohjaamalla opiskelijoita tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan ja tekemään valintoja niiden pohjalta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolitietoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kykyä tehdä mielekkäitä oppiaine- ja muita valintoja sekä merkityksellisiä suunnitelmia niin, että sukupuoli, sosioekonominen tai kieli- ja kulttuuriryhmään liittyvä tausta ei asetu tiedostamattomaksi rajoitteeksi tai esteeksi.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Vantaalla henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa korostuu opiskelijalähtöisyys. Suunnitelman tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja haasteensa oppimisessa sekä kehittämään opiskelutaitojaan tavoitteidensa mukaisesti.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma tehdään yhdessä opiskelijan kanssa ja siinä kysytään vain oppimisen ja opiskelun kannalta tarpeellisia tietoja. Vantaalla pyritään siihen, että

opintosuunnitelma on koko koulun olennainen ohjauksen työväline, jolla varmistetaan opiskelijalle oikea-aikainen tuki ja opintojen sujuva eteneminen.

Vantaan lukioilla on mahdollisuus myös muokata opintosuunnitelman pohjaa opiskelijalähtöisesti kunkin lukion tavoitteita ja toimintakulttuuria vastaavaksi.

Ohjauksen tehtävä ja tavoitteet Tikkurilan lukiossa

Tikkurilan lukion ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa kokonaisvaltaisesti oppimisessa, kasvussa ja kehityksessä. Koko henkilökunta on tätä tehtävää varten. Ohjaus on kokonaisvaltaista ja opiskelijalähtöistä.

Ohjauksen tavoitteena on myös lisätä opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, hyvinvointia ja toimijuuden kokemusta. Ohjaus on väline, jonka avulla opiskelijan opiskelu-, tiedonhaku-, reflektointi- ja päätöksentekotaidot kehittyvät ja koulutuksen nivelvaiheiden siirtymät käyvät sujuvammin.

Opiskelijan toimijuutta tuetaan ja vahvistetaan kokonaisvaltaisella ja yksilöllisellä ohjausprosessilla. Opiskelijalla on oikeus riittävään ohjaukseen, jotta hän voi tehdä tulevaisuuden valintojaan kiinnostuksiinsa ja kykyihinsä perustuvasti.

Käytännön toteutus Tikkurilan lukiossa

Opinto-ohjaus on henkilökohtaista, pienryhmämuotoista, luokkamuotoista ja vertaisohjausta. Opinto-ohjaajilla on omat ohjausryhmänsä, joita he ohjaavat pääsääntöisesti lukion alusta loppuun. Lukio-opintojaan pidentävät ja lukiosta valmistuneet opiskelijat, jotka hakeutuvat jälkiohjaukseen, jatkavat samoin ehdoin oman opinto-ohjaajansa ohjauksessa.

Opinto-ohjaajat ovat tavattavissa pääsääntöisesti joka arkipäivä.

Lukuvuosisuunnitelman yhteydessä laaditaan ohjaussuunnitelma. Se sisältää

- opinto-ohjauksen konkreettiset tavoitteet,

- työnjaon eri toimijoiden kesken,

- nivelvaiheen ohjauksen ja tiedonsiirron,

- yhteistyön sidosryhmien kanssa, kuten jatko-opintokohteiden, työelämän ja muiden lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa sekä Vantaan lukioiden kesken.

- yhteistyön huoltajien kanssa

- tiedotussuunnitelman ja

- ohjaustoiminnan arvioinnin menettelytavat.

Ohjauksen työnjako eri toimijoiden kesken Tikkurilan lukiossa

Opiskelija

· on vastuussa henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa päivittämisestä ja seuraamisesta ja hakee tarvittaessa ohjausta ja tukea

· suunnittelee ja päivittää henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa ohjauksen eri toimijoiden tukemana

· osallistuu aktiivisesti viikoittaisiin ryhmänohjaajan pitämiin ro-tuokioihin sekä rehtorin ja opinto-ohjaajien järjestämiin infotilaisuuksiin

Rehtori

· tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille määräyksistä ja säännöistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista

Vuositasorehtorit (vararehtorit, apulaisrehtori ja IB-koordinaattori)

· ovat opiskelijoiden tavattavissa liiallisten poissaolojen selvittämisessä

· tukevat opiskelijoiden hyvinvointia ohjaten heitä tarvittaessa eri tukitoimiin

Opinto-ohjaaja

· on päävastuussa ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta

· vastaa opinto-ohjauksen käytännön järjestelyistä ja toteutuksesta (luokkamuotoinen ohjaus, pienryhmäohjaus, henkilökohtainen ohjaus, vertaisohjaus)

· ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen etenemisessä, henkilökohtaisen opintosuunnitelman muutoksissa, lukion ainevalinnoissa, vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden kartoittamisessa, ylioppilastutkinnon suorittamisen suunnittelussa tai lukion keskeytyessä

· ohjaa tulevaisuuden ja jatko-opintojen suunnittelussa

· seuraa opiskelijoiden opintojen etenemistä yhdessä ryhmänohjaajien kanssa

· tekee yhteistyötä ryhmänohjaajien, aineenopettajien, muun YHR-henkilöstön ja huoltajien kanssa opiskelijoiden asioissa

· järjestää erilaisia mahdollisuuksia tutustua jatko-opintoihin ja työelämään

· tekee yhteistyötä sidosryhmäyhteistyötä

Ryhmänohjaaja

· toimii kotiryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaajana ja tapaa ryhmän opiskelijat viikoittaisilla ryhmänohjaustuokioilla

· tiedottaa ro-tuokioilla kotiryhmänsä opiskelijoille ajankohtaiset ro-tiedotuksen mukaiset asiat, seuraa kotiryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä, poissaoloja ja kurssikertymiä ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin tai YHR-henkilöstöön

· tiedottaa kotiryhmänsä opinto-ohjaajaa jaksoarvioinnin jälkeen kotiryhmänsä opiskelijoiden mahdollisista opiskelun ongelmista

· haastattelee kotiryhmänsä opiskelijat ensimmäisen lukiovuoden aikana

· osallistuu oman vuositasonsa ryhmänohjaajien kokoontumiseen jaksoittain

· suunnittelee ja organisoi yhdessä vuositason muiden ryhmänohjaajien kanssa vuositason tapahtumia (esimerkiksi huoltajaillat)

Aineenopettaja

· ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja -tekniikoissa, ja auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan

· tukee oman oppiaineensa asiantuntijana osaltaan opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämätuntemusta

· toimii ennaltaehkäisevässä roolissa puuttuen tarvittaessa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, opiskeluvaikeuksiin, käyttäytymisen muutoksiin tai opintomenestyksen heikentymiseen ja tiedottaa havainnoistaan ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle tai muulle opiskeluhuoltohenkilöstöön kuuluvalle henkilölle

· kirjoittaa pyydettäessä erityisjärjestelyhakemukseen ainekohtaisen lausunnon

Erityisopettaja

· järjestää ensimmäisen vuoden opiskelijoille mahdollisuuden osallistua lukiseulaan ja kutsuu lukitestaukseen ne opiskelijat, joilla seulassa havaitaan viitteitä lukivaikeudesta

· ohjaa opiskelijaa ja tämän huoltajia lukivaikeusasioissa

· konsultoi tarvittaessa opettajia, opiskelijoita ja näiden huoltajia oppimisen vaikeuksiin ja erityisjärjestelyihin liittyvissä kysymyksissä

· lukivaikeustapauksissa laatii lukilausunnon opiskelijalle ylioppilastutkintolautakuntaa varten

Lukiotutorit

· toimivat uusien opiskelijoiden tukena ja vertaisohjaajina erityisesti lukion ensimmäisessä jaksossa osallistuvat aktiivisesti omalla panoksellaan uusien opiskelijoiden ryhmäyttämiseen

· tukevat uuteen opiskeluympäristöön sopeutumista sekä luovat myönteistä opiskeluilmapiiriä järjestävät oppilaitoksen yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa

Ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa

Tikkurilan lukio jakaa tietoa lukiokoulutuksesta peruskoululaisille, heidän huoltajilleen ja kouluilleen.

Yhdeksäsluokkalaiset huoltajineen voivat tutustua Tikkurilan lukioon avointen ovien päivänä, joka järjestetään normaalioloissa paikan päällä. Englanninkielisen IB-linjan tutustumispäivät järjestetään erikseen. Vantaalla käytössä oleva tiedonsiirtolomake on siirtymävaiheessa tarpeellinen. Lukio-opiskelun käytänteisiin opiskelija perehdytetään lukio-opiskelujen alussa, ja aktiivisin rooli tässä ja ryhmäyttämisessä on ryhmänohjaajilla ja tutoreilla.

Jos nuori haluaa vaihtaa toisen asteen oppilaitosta opintojen aikana, opinto-ohjaaja ohjaa häntä prosessissa ja on tiiviisti yhteydessä alle 18-vuotiaan nuoren huoltajaan. Lukionsa päättävillä opiskelijoilla on mahdollisuus saada jatko-opinto-ohjausta vuoden ajan vielä lukio-opintojen jälkeenkin.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Tikkurilan lukiossa järjestetään avoimet ovet yhdeksäsluokkalaisille ja heidän huoltajilleen. Lukion tutor-opiskelijat esittelevät Tikkurilan lukiota peruskouluille. Tikkurilan lukion opinto-ohjaajat tekevät yhteistyötä peruskoulujen oppilaanohjaajien kanssa. Työelämäyhteistyöhön kuuluu asiantuntijuus- ja työelämäkokonaisuuden järjestäminen toisen vuoden opiskelijoille. Kokonaisuudessa on mukana eri alojen edustajia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus tutustua eri oppilaitosten jatko-opintotapahtumiin.

Ohjaustoiminnan arviointi

Ohjaustoiminnan arviointia voidaan toteuttaa opiskelija- ja huoltajakyselyillä sekä ohjaustoiminnassa mukana oleville koulun toimijoille suunnatuilla kyselyillä. Opinto-ohjaajat arvioivat ja kehittävät aktiivisesti lukion ohjaustoimintaa. Arviointia voi sisältyä lisäksi valtakunnallisiin kyselyihin, joihin opiskelijat ja huoltajat vastaavat (esimerkiksi kouluterveyskysely).

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa,

pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien tarpeen arviointi*
- *tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *tuen toteuttaminen*
- *tuen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Vantaan lukiokoulutus

Vantaalla noudatetaan varhaisen puuttumisen ja myönteisen kannustamisen periaatteita. Opiskelijan tuen suunnittelu aloitetaan pääkaupunkiseudun yhteisen opiskelutietolomakkeen pohjalta, jonka opiskelija tuo ryhmänohjaajalle lukio-opinnot aloittaessaan. Ryhmänohjaaja välittää tiedon perusopetuksen aikana käytössä olleista oppimiseen liittyvistä tukitoimista ja mahdollisista lausunnoista niille henkilöille, joille tieto opiskeluhuoltolain ja lukiolain mukaan voidaan luovuttaa. Opiskelutietolomakkeen avulla kartoitetaan taustatietoja opiskelijan aiemmista opinnoista ja tuen tarpeista. Lomakkeen tiedot ovat luottamuksellisia. Opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen toimittamisesta säädetään perusopetuslain 40§:ssä.

Vantaalla jokainen opiskelija täyttää Tuen suunnitelman osana henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa. Tarvittaessa erityisopettaja tekee opiskelijalle myös erityisen tuen suunnitelman. Opiskelijan mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia selvitetään ensimmäisen opiskeluvuoden aikana järjestettävässä lukiseulassa. Opiskelijoita tiedotetaan lukiseulasta ja heille järjestetään mahdollisuus osallistua siihen. Erityisopettaja tulkitsee lukiseulan tulokset ja selvittää kunkin opiskelijan osalta tarpeen lukitestiin. Lukitestin perusteella suunnitellaan yksittäisen opiskelijan tukitoimien tarpeet.

Aineenopettajat tutustuvat kunkin opintojakson alkaessa opiskelijoiden erityisen tuen tarpeisiin, jotka voivat johtua lukivaikeuksista tai muista syistä. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tukemisen toteuttamisen esimerkiksi yksilöllisillä ratkaisuilla. Erityisiä tukimuotoja voivat olla esimerkiksi tukiopetus, tukikurssit, erityisopettajan pedagoginen tuki, läksykahvilat ja osaamisen monipuoliset näyttömahdollisuudet. Tarvittaessa tukitoimien suunnittelussa konsultoidaan erityisopettajaa. Opiskelijan jatkuvaa kehittymistä seurataan ja annetaan positiivista, rakentavaa palautetta sekä kannustetaan häntä jatkuvaan itsearviointiin.

Ylioppilaskirjoituksia varten haettavat erityisjärjestelyt suunnitellaan opiskelijan, erityisopettajan ja rehtorin yhteistyönä. Lisäksi aineenopettajalta pyydetään tarvittaessa lausunto. Opiskelijalle varataan opintojen aikana mahdollisuus harjoitella ylioppilaskirjoituksiin suunniteltujen erityisjärjestelyiden mukaista koetilannetta.

Eri oppiaineiden opinnoissa sekä opinto-ohjauksessa harjoitellaan oppimaan oppimisen strategioita. Kukin aineenopettaja sisällyttää opintojaksoihin kyseisen aineen opiskelumenetelmien harjoittelua. Aineenopettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Koko oppilaitosyhteisön vastuulla on myönteisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin vaaliminen sekä opiskelijoiden jatkuva havainnointi. Mahdolliset huolet viedään eteenpäin Vantaan yhteisen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

Tikkurilan lukiossa opiskelijaa tuetaan ensimmäisestä koulupäivästä alkaen. Oppimisen tuki on monipuolista ja -alaista ja siihen osallistuu eri tavoin koko kouluyhteisö. Henkilökohtainen opintosuunnitelma on osa oppimisen tukea ja sitä päivitetään opintojen aikana. Siihen kirjataan ilmenevät tuen tarpeet ja päivitetään tarpeen mukaan.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Kaikki opiskelijat saavat mahdollisuuden osallistua ensimmäisenä vuonna digilukiseulaan, jossa kartoitetaan lukemisen ja kirjoittamisen taitoja. Erityisopettaja kutsuu seulan perusteella yksilölukitestiin, jossa testataan mahdollinen lukivaikeus. Erityisopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan, ryhmänohjaajan, aineenopettajan tai opiskeluhuollon toimijoiden kanssa opiskelijalle sopivia tukimuotoja.
Tukiopetusta antavat aineenopettajat tarpeen mukaan. Eri oppiaineissa on valittavissa oppimisen haasteissa opiskelijaa tukevia opintojaksoja. Tikkurilan lukiossa toimii myös Study café, jossa opettajien ja vanhempien opiskelijoiden tuella tehdään yhdessä ohjatusti läksyjä. Erilaisin pedagogisin ratkaisuin esim. samanaikaisopetus, pienryhmät, tukiryhmät jne. voidaan myös tukea joissakin tilanteissa oppimisvaikeuksisia opiskelijoita.

Opiskelijoita ohjataan tarvittaessa hyödyntämään niin tukiopetusta kuin erityisopettajankin palveluja. Tätä ohjausta tekevät aineenopettajat, opinto-ohjaajat ja ryhmänohjaajat. Jokainen aineenopettaja vastaa omalta osaltaan oppimaan oppimisen taitojen opetuksesta omassa oppiaineessaan.

Suomi toisena kielenä -opiskelijat ja ne opiskelijat, jotka ovat kaksikielisiä tai jotka ovat opiskelleet pitkään ulkomailla tai muulla kuin suomen kielellä, saavat mahdollisuuden osalistua kielitestiin ensimmäisenä lukuvuotena heti opintojen alussa. Testien perusteella opiskelijoita ohjataan tarkoituksenmukaisiin opintoihin.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden

tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä

lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan

kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*
- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*
- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*
- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö*
- *monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*
- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*

- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*
- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Vantaan lukiokoulutus

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän välityksellä. Vantaalla toimii moniammatillinen opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä kasvatuksen ja oppimisen opiskeluhuollon kehittämisryhmä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja: opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto.

Kaikissa vantaalaisissa lukioissa toimii säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR). Sen tehtävänä on vastata lukion opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on lukioyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Ryhmää johtaa lukion rehtori.

Opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskelijahuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on laadittu lukioiden yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma. Yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma linjaa ja ohjaa lukioiden opiskeluhuoltotyötä. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteet ja toimintatavat. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa täsmennetään lukiokohtaisesti lukuvuosisuunnitelmassa.

Opiskeluhuollon tavoitteena on oppilaitosyhteisön kokonaisvaltainen hyvinvointi, viihtyvyys ja turvallisuus, opiskelijoiden opintojen edistyminen sekä kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö.

Opiskeluhuoltotyö kuuluu lukion koko henkilökunnalle

Opiskeluhuollon tasot ja toimet Tikkurilan lukiossa

1. Huolenpito

Tikkurilan lukion toimintakulttuuri rakentuu elementeille, joissa jokaisen vastuulla on huolehtivan kulttuurin ylläpito. Jokainen toimii vastuullisesti ja osana isoa kokonaisuutta. Aineenopettaja huolehtii kurssillaan ryhmästään, ryhmän työskentelyilmapiiristä, työmäärästä jne. Ryhmänohjaaja huolehtii ryhmästään esim. seuraamalla opintojen etenemistä, opetukseen osallistumista ja jaksojen valintoja. Opinto-ohjaaja huolehtii mm. seuraamalla opiskelijan suunnitelmia, opintojen etenemistä ja jatkoon hakeutumista. Opiskeluhenkilöstö huolehtii mm. yhdessä muun henkilöstön kanssa yhteisöllisyyden edistämisestä ja turvallisen sekä terveellisen opiskeluympäristön toteutumisesta.

2. Puuttuminen

Jokainen yhteisön jäsen on velvoitettu puuttumaan, mikäli huoli opiskelijasta herää tai opiskelijan toiminta aiheuttaa haasteita opinnoista selviämiselle. Puheeksi ottaminen kuuluu kaikkien tehtäviin. Opiskelija ohjataan opiskeluhuollon palveluiden piiriin, jos tilanne sitä edellyttää.

3. Ratkaisut

Ratkaisut sekä toimenpiteet opiskelijan tukemiseksi ja auttamiseksi ovat usein yksilökohtaisia. Tarvittaessa opiskelija ohjataan ulkopuolisten tukipalveluiden piiriin. Perheitä ja nuorta autetaan, neuvotaan sekä ohjataan avun ja tuen saamisessa. Ratkaisuja pohditaan yleensä opiskelijakohtaisessa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Ratkaisut voivat myös olla rakenteellisia ja koskea tällöin jotakin ryhmää tai koko yhteisöä. Tällöin yhteisö osallistuu toimintakulttuurin uudistamiseen omaksumalla ja suunnittelemalla uusia käytäntöjä. Jossakin tapauksessa jokin tietty opiskelijaryhmä työstää yhteisöllisin menetelmin esiin tulleita ongelmia opiskeluhuoltohenkilöstön ja koulun henkilöstön avulla.

Opiskeluhuoltopalvelut ja henkilöstön toimenkuvat

Tikkurilan lukiossa psykologin, kuraattorin, sekä opiskeluterveydenhoitajan ja lääkärin palveluja on tarjolla ohjeellisten määrien mukaisesti. Tarvetta seurataan säännöllisesti. Palveluiden tavoitettavuutta ja saatavuutta arvioidaan seuraamalla palveluiden käyttäjämääriä, kyselyin opiskelijoille ja huoltajille, opiskelijakunnan ja oppilaitoksen edustajien arviointikeskusteluissa sekä henkilökohtaisissa kontakteissa.

Kuraattori

Kuraattori on oppilaitoksessa työskentelevä sosiaalialan asiantuntija. Kuraattoreiden tehtävänä on tukea nuorten opiskelua, hyvinvointia sekä kehitystä ja toimintakykyä. Tukea voidaan antaa yksittäiselle opiskelijalle, opiskelijaryhmälle tai koko oppilaitosyhteisölle.

Kuraattori auttaa nuorta esimerkiksi opiskelussa, itsenäistymisessä ja elämänhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Kuraattori ja opiskelija etsivät tilannetta helpottavia ratkaisuja yhdessä. Ratkaisujen löytymiseksi yhteistyötä tehdään myös opiskelijan vanhempien ja oppilaitoksen muun henkilökunnan sekä eri verkostoiden kanssa. Verkostoja voivat olla esimerkiksi terveyspalvelut, sosiaalityö, kolmas sektori ja poliisi.

Kuraattori kirjaa asiakkuuden ja tapaamiset Apotti-järjestelmään. Tapaamiset ovat luottamuksellisia ja opiskelijalle vapaaehtoisia. Kuraattori voi auttaa esimerkiksi seuraavissa asioissa: opiskelu (motivaatio, poissaolot, kaverisuhteet, kiusaaminen,) itsenäistyminen (asuminen, raha-asiat, toimeentulo), elämänhallinta (ajankäyttö, vuorokausirytmi, päihteet), ihmissuhteet (perhetilanne, seurustelu- ja parisuhde, yksinäisyys) ja hyvinvointi ja jaksaminen.

Kuraattori osallistuu myös yhteisölliseen opiskeluhuoltoon esim. osallistumalla YHR:n toimintaan ohjaamalla mm. erilaisia ryhmiä (esimerkiksi elämäntaito- ja stressinhallintaryhmät) sekä työskentelevät opiskelijaryhmissä ja osallistuvat oppilaitoksen tilaisuuksiin, esimerkiksi vanhempainiltoihin.

Opiskeluhuollon psykologi

Psykologin tehtävänä on tukea lukion opiskelijoiden mielen hyvinvointia ja opiskelukykyä. Psykologi tarjoaa luottamuksellista keskustelutukea matalalla kynnyksellä esimerkiksi seuraavissa kysymyksissä: huoli mielen hyvinvoinnista (kuten masentuneisuus tai ahdistuneisuus), stressi, jaksamisen ja nukkumisen vaikeudet, kriisit, identiteetti ja itsetuntemus, hankaluudet ihmissuhteissa, opiskelun vaikeudet.Psykologi ohjaa opiskelijan tarvittaessa muiden tukitahojen, kuten perustason tai erikoissairaanhoidon mielenterveyspalveluiden tai sosiaalitoimen palveluiden piiriin ja tekee yhteistyötä edellä mainittujen kanssa.

Psykologit osallistuvat yhteisölliseen työhön esimerkiksi osallistumalla YHR:ään sekä muihin työryhmiin, osallistumalla yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä tukevien opiskeluhuollollisten tapahtumien järjestämiseen sekä tarvittaessa ovat mukana suunnittelemassa tai toteuttamassa hyvinvointia tai opiskelutaitoja tukevia luentoja tai oppitunteja yksittäisille ryhmille tai luokille.

Terveydenhoitaja

Opiskeluterveydenhoitajan tehtävänä on edistää opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita.

Opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta huolehditaan oppilaitoksen muiden toimijoiden ja viranomaisten kanssa. Tavoitteena on varhaisessa vaiheessa ennaltaehkäistä terveyteen ja opinnoissa selviytymiseen liittyviä haasteita ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Terveydenhoitaja seuraa yhteistyössä opiskeluterveydenhuollon lääkärin kanssa opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja opinnoissa selviytymistä terveystarkastuksin, -tapaamisin, kyselyin sekä erilaisin seulontatutkimuksin. Terveydenhoitajan työnkuvaan kuuluu myös terveysneuvonta yksilöllisesti/ryhmissä. Hän tapaa opiskelijoita yksilöllisen tarpeen mukaan ja ohjaa tarvittaessa muiden tukitahojen tai palveluiden piiriin.

Opiskelijan sairauden edellyttämän opiskelupäiväisen hoidon ja lääkityksen järjestäminen hoidetaan opiskeluterveydenhuollon, oppilaitoksen henkilöstön sekä opiskelijan ja huoltajan yhteistyönä. Tapauskohtaisesti mukana on sairaanhoidosta ja kuntoutuksesta vastaava taho.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa

omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opiskelee monissa kieli- ja kulttuuriympäristöissä kasvaneita nuoria. Kaikkia nuoria kannustetaan tuomaan esiin omaa kulttuuriaan osaksi lukion yhteistä toimintakulttuuria.

Vantaan lukioiden tavoitteena on toteuttaa kieli- ja kulttuuritietoista opetusta ja ohjausta siten, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus menestyä opinnoissaan omaa osaamistaan vastaavalla tasolla. Monipuolisia opiskelu- ja arviointimenetelmiä käyttämällä annetaan opiskelijoille mahdollisuus osoittaa todellinen osaamisensa. Opiskelijoiden ohjaus kuuluu kaikille koulussa työskenteleville.

Vantaalaisissa lukioissa vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta joko oppilaitosten omana opetuksena tai yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen ja oman uskonnon opetusta.

Tikkurilan lukio on monikielinen yhteisö.

Kieli on yhtäältä oppimisen ja vuorovaikutuksen väline mutta toisaalta osa moninaisia identiteettejä. Tikkurilan lukio tunnustaa yhteisönä tämän moninaisuuden.

Tikkurilan lukio tunnistaa sekä velvollisuutensa että mahdollisuutensa toimia suunnannäyttäjänä monikielisen oppimisen kehittämisessä.

Käytänteitä, joilla monikielistä oppimista tuetaan, voivat olla mm.

- kieli ja kulttuuri osana tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa
- opetus pääasiallisesti kansalliskielellä
- opiskelijan oman äidinkielen tuen koordinointi kaupungin tasolla
- opiskelijan suomi toisena kielenä -tarpeiden tunnistaminen ja kielivalintojen tukeminen: identifioiminen, määritteleminen, kurssien järjestäminen, soveltavien kehittäminen, tukitoimien järjestäminen
- IB-linja osaksi koko koulun toimintakulttuuria

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa arvioinnin toteuttamisen periaatteina ovat läpinäkyvyys, tasapuolisuus, opiskelijalähtöisyys ja erilaisten oppijoiden huomiointi. Opiskelijan oppimisen tukemisessa ja ohjaamisessa käytetään pedagogisesti perusteltuja, monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia arvioinnin menetelmiä. Arviointi muodostaa selkeän ja ymmärrettävän kokonaisuuden, joka on myös opiskelijoiden tiedossa. Opiskelijoita kannustetaan asettamaan itselleen oppimiseen liittyviä tavoitteita sekä tunnistamaan keinoja tavoitteisiin pääsemiseen.

Tikkurilan lukiossa arviointi on monipuolista, ammattitaitoista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi on kannustavaa ja tarkoituksenmukaista. Arviointia suunniteltaessa ja toteutettaessa otetaan huomioon lukion toiminta-ajatus. Se perustuu kussakin opintojaksossa jakson tavoitteisiin. Arviointi on sekä oppimisen tuloksia tarkastelevaa että oppimista edistävää.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Tavoitteena on rohkaista opiskelijaa tunnistamaan vahvuuksiaan ja syventämään osaamistaan.

Monipuolinen ja kannustava arviointi voi sisältää vertais- ja itsearviointia, arviointikeskusteluja, yhteisöllistä arviointia. Arviointi voi olla suullista tai kirjallista.

Arviointia kehitetään jatkuvasti ja arviointiperiaatteista keskustellaan sekä aineryhmissä että yleisellä tasolla. Arvioinnin toteutumista tarkastellaan ja arvioidaan monipuolisesti.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opintojakson tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Yhdessä sovitut arviointiperusteet kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi ja seurattavaksi. Arviointia toteutetaan opintojakson aikana monipuolisin menetelmin, joita voivat

olla esimerkiksi tehtävien arviointi, itse- ja vertaisarviointi, palautekeskustelut, parikokeet, suulliset kokeet, kokeet jne.

Opiskelijan työskentelyn arvioinnissa kiinnitetään huomiota sinnikkyyteen, tavoitehakuisuuteen ja kykyyn suunnitella omaa toimintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Arviointikriteereistä ja niiden soveltamisesta sovitaan ryhmän kanssa opintojakson alussa opintojakson arviointiperusteiden puitteissa.

Arviointipalautteesta sovitaan ryhmän kanssa. Palaute annetaan joko yksilöllisesti tai ryhmälle.

Opiskelijalla on oikeus saada tietää, miten arviointiperusteita on hänen suoritukseensa sovellettu.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen suoritusmerkintöjen lisäksi K- ja Z -merkintöjä. K-merkintä tarkoittaa keskeytettyä opintojaksoa, jota ei lasketa mukaan opiskelijan oppimäärään. Z-merkintä tarkoittaa kesken olevaa opintojaksoa. Opintojaksotulosteeseen jokaisesta moduulista kirjataan näkyviin erillinen suoritusmerkintä (numero, K tai Z), jotta opiskelija voi seurata opintojen etenemistä ja tarvittaessa täydentää kesken olevaa opintojaksoa yksittäisen moduulin osalta. Useammasta saman oppimäärän moduulista muodostuvan opintojakson lopullinen arvosana annetaan sitten, kun kaikki opintojaksoon sisältyvät moduulit on suoritettu. Arvosanan ei tarvitse olla moduulien aritmeettinen keskiarvo. Opiskelija voi suorittaa lukiokohtaisesti päätettävässä määräajassa puuttuvia opintojakson osia eli Z-merkittyjä moduuleja.

Opintojakso on suoritettu hyväksytysti (arvosana 5 tai S), kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson tavoitteet on saavutettu opintojakson alussa sovituilla tavoilla.

Arvosanojen korottaminen tehdään opintojaksoittain tai jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, jokaisen moduulin osalta erikseen. Arvosanan korottaminen tehdään

osallistumalla opetukseen uudelleen tai suorittamalla opintojakso tai moduuli itsenäisesti. Hyväksytty arvosana voidaan korottaa osoittamalla aiempaa arvosanaa syvempää osaamista.

Opiskelija voi korottaa hylätyn moduulin tai opintojakson arvosanan suorittamalla uudelleen ne opintojakson osat, joita opiskelija ei ole suorittanut hyväksytysti. Kokeen uusiminen voi olla osa hylätyn opintojakson arvosanan korottamista, mutta opiskelijoilta voidaan edellyttää myös muiden moduuliin sisältyvien tehtävien suorittamista.

Opintojakso opiskellaan pääsääntöisesti suorittamalla kaikki opintojaksoon kuuluvat osasuoritukset opetusaikataulun mukaan.

Jos moduulin suorittaminen jää kesken, siitä merkitään arvosana Z ja suorituksen lisätietoihin yksilöidään puuttuva osasuoritus. Kesken olevan moduulin täydentämisen aikaraja on pääsääntöisesti yksi jakso alkuperäisestä suorituksesta.

Jos suoritettu moduuli on osa opintojaksoa ja opintojakson suorittaminen on muilta osin kesken, merkitään moduulin lisätietoihin suoritetun moduulin arvosana. Opintojakso arvioidaan kokonaisuutena valtakunnallisissa perusteissa kirjattujen sääntöjen mukaan.
Jos opiskelijalta puuttuu opintojaksoon kuuluva moduuli esimerkiksi oppilaitoksen vaihtamisen takia, on puuttuva moduuli mahdollista suorittaa erillisenä joko vastaavassa ryhmässä tai muulla sopivalla tavalla.

Koulukohtaisista valinnaisista opinnoista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty).

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijalla on mahdollisuus opiskella lukiokohtaisesti päätettävät opintojaksot tai yksittäiset moduulit itsenäisesti, mikäli opiskelija on suorittanut hyväksytysti vaadittavat aikaisemmat opinnot. Oppiaineen ensimmäistä moduulia ei pääsääntöisesti suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson itsenäisestä suorituksesta tehdään opiskelijan kanssa kirjallinen suunnitelma. Kirjallisessa suunnitelmassa määritellään itsenäiseen suoritukseen sisältyvät tehtävät, niiden arviointiperusteet ja aikataulu. Itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä arviointikeskusteluja, itsearviointia, vertaisarviointia, kokeita jne. Arvioinnin tulee olla monipuolista.

Jos opiskelija saa itsenäisesti suoritetusta opintojaksosta hylätyn arvosanan, hänet ohjataan suorittamaan opintojakso lähiopetukseen. Muista itsenäisesti suoritettavan opintojakson ohjeista päätetään lukiokohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Itsenäinen opiskelu täydentää opiskelijan mahdollisuuksia suorittaa lukio-opintoja. Itsenäinen opiskelu tulee kyseeseen, kun opiskelija esimerkiksi suorittaa suurta opintopistemäärää ja tarvittavat opinnot sijoittuvat lukujärjestysteknisesti päällekkäin tai kun opiskelija on estynyt osallistumasta lähiopetukseen esimerkiksi pitkäaikaissairauden vuoksi.

Moduulin suorittaminen itsenäisesti on mahdollista, jos opiskelijan opintomenestys oppiaineen aikaisemmissa opinnoissa on riittävän hyvä. Jos oppiaineessa on vain yksi pakollinen moduuli, sen suorittaminen itsenäisesti sallitaan ainoastaan pakottavista syistä. Paikallisia valinnaisia opintoja ei voi suorittaa itsenäisesti. Opetussuunnitelmassa kerrotaan joidenkin oppiaineiden yhteydessä myös muista moduuleista, joita ei voi suorittaa itsenäisesti.

Itsenäisesti suoritetun moduulin hylättyä suoritusta ei kirjata opintorekisteriin. Itsenäistä opiskelua voidaan sisällyttää osana eri oppiaineiden moduulien suorittamiseen, esimerkiksi erilaisissa opiskeluprojekteissa ja portfoliotyönä. Itsenäinen opiskelu on parhaimmillaan opettajan tukemaa, opiskelijan itseohjautuvuuteen perustuvaa oppimista. Itsenäisen opiskelun ohjeet tarkennetaan lukuvuosittain opinto-oppaassa.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vantaan lukiokoulutus

Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja aineenopettajat seuraavat opiskelijan opintojen etenemistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tulee tarjota ohjausta ja tukea. Huoltajille opiskelijan opintojen edistymisestä tiedotetaan jaksoarviointien välityksellä.

Tikkurilan lukiossa ryhmänohjaaja tiedottaa jaksoittain opinto-ohjaajalle ja vuositasorehtorille ryhmän opintojen etenemisestä.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan

eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Vantaan lukiokoulutus

Rehtori päättää osaamisen tunnustamisesta ja opintojen hyväksilukemisesta opiskelijan esittämän hakemuksen perusteella. Hyväksiluettavia opintoja ovat esimerkiksi vaihto-opiskelun aikana suoritetut opinnot, korkeakouluopinnot tai muualla suoritetut lukio-opinnot. Perusopetuksen, perusopetuksen lisäopetuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut lukio-opinnot sisällytetään opiskelijan osoittaman todistuksen perusteella osaksi lukio-opintoja. Hyväksiluettavat opinnot voivat olla opintojaksoja tai yksittäisiä opintojakson osia eli moduuleja. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen tehdään opiskelijan edun mukaisesti. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintojakson alkamista.

Jos opiskelija vaihtaa oppiaineen oppimäärän tasoa opintojaksojen aikana, niin viimeisin taso määrittää päättötodistukseen tulevan tason. Opiskelijan tulee ilmoittaa oppiaineen oppimäärän tason vaihdosta kirjallisesti.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä

käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijan on mahdollista korottaa opintojaksojen keskiarvon perusteella määräytyvää oppiaineen oppimäärän arvosanaa opiskelijan arvioinnista päättävien opettajien ja rehtorin harkinnan perusteella. Oppiaineen oppimäärän arvosanan korottamiseen voidaan opiskelijalta edellyttää tapauskohtaisesti määriteltäviä lisänäyttöjä.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan

todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*

- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vantaan lukiokoulutus

Hyvinvointiosaaminen

Vantaan lukioissa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistävää turvallista sekä yhteisöllistä ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua itselleen ja läheisilleen.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä opiskelija saa tukea ja ohjausta monipuolisten ainevalintojen tekemiseksi, esimerkiksi hyvinvointia edistävien taito- ja taideaineiden sisällyttämiseksi opintoihin.

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen kasvuun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia eri oppiaineissa. Opiskelija saa valmiuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy Vantaan lukioiden läsnäolevan ja kohtaamiseen kannustavan toimintakulttuurin kautta. Päivittäisiin rutiineihin kuuluvat tervehtiminen, hyvät käytöstavat sekä toisten kunnioitus. Vantaalla opettaja on läsnä opiskelijan kouluarjessa.

Vuorovaikutus on tapa oppia kaikissa oppiaineissa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten kuuntelemiseen. Opiskelija saa valmiuksia tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä ymmärtää niiden vaikutuksia vuorovaikutustilanteisiin. Opiskelija oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opetuksessa sekä menetelmillä että sisällöillä, ja opiskelijoita otetaan mukaan monenlaiseen päätöksentekoon koulussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa osallistuva, itsenäinen ja monilukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset. Digiosaaminen on luonteva osa lukio-opintoja. Lukioaikanaan opiskelija tutustuu erilaisiin digitalisuuden luomiin mahdollisuuksiin ja kehittää omaa digilukutaitoaan.

Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit. Opiskelija oppii eri tieteenalojen ominaiskieltä eri oppiaineissa, ja kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Vantaan lukioissa annetaan eväitä lukuintoon myös vapaa-ajalla.

Korkeakouluopintoihin opiskelija tutustuu erilaisten lukioaikana toteutettavien vierailujen, asiantuntijavierailijoiden ja tutustumisjaksojen kautta. Korkeakouluyhteistyön kautta opiskelija pääsee laajentamaan osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten lähiympäristöön liittyvien projektien tai tehtävien myötä opiskelijat opettelevat kantamaan sosiaalista vastuuta myös ympäristöstä ja vaikuttamaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin. Opiskelijat perehtyvät demokratian toimintaan muun muassa erilaisten vierailukäyntien myötä.

Opiskelijat tutustuvat kansalaisyhteiskunnan periaatteisiin lukioissa järjestettävien vaalien ja keskustelujen kautta. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lukion toiminnan kehittämiseen erilaisissa tilanteissa, ja vaikutuksen tuloksia tehdään näkyväksi. Opiskelijoiden vaikuttamiskanavia ovat esimerkiksi opiskelijakuntatoiminta, lukioiden tiimit, työryhmät, nuorisovaltuusto sekä erilaiset järjestöt. Opiskelijat ovat mukana lukion tiimeissä tai muissa kehittämisryhmissä ja johtoryhmässä siltä osin kuin laki sen mahdollistaa.

Opiskelijat tutustuvat, saavat kokemuksia ja oppivat tuntemaan työ- ja yrityselämän sisältöjä, vaatimuksia ja tarpeita lukioaikana toteutettavan työelämäyhteistyön avulla. Opiskelija omaksuu rohkean ja myönteisen asenteen yrittäjyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävän elämäntavan edistäminen on tärkeä osa Vantaan lukioiden toimintakulttuuria. Kestävää elämäntapaa tarkastellaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista saavuttaa vain kaikkien näiden näkökulmien yhteensovittamisella.

Lukioaikana opiskelijat saavat valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Opiskelijoille tarjotaan

mahdollisuuksia osallistua ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvien projektien ja opintojaksojen suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskelijat oppivat näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vantaan lukiot ovat monikulttuurisia yhteisöjä, joissa opiskelee ja työskentelee monista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevia ihmisiä. Monikulttuurisuus ja kotikansainvälisyys ovat osa lukioiden toimintaa. Lukiossa opiskelijat saavat valmiuksia kohdata, reflektoida ja vahvistaa tuntemustaan kulttuureista ja erilaisista kulttuuri-identiteeteistä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havaitsemaan ja arvostamaan elinympäristönsä kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijat saavat myös tukea oman kulttuuri-identiteettinsä kehittämiseen.

Kokemuksia kansainvälisyydestä opiskelijat saavat erilaisten projektien, hankkeiden, vierailujen ja vaihtojen kautta. Opiskelija oppii myös tunnistamaan kansainvälistymisen mahdollisuudet kotimaassa. Kansainvälisyyskasvatuksen myötä opiskelijat saavat valmiuksia maailmankansalaisuuteen kasvamiseen sekä edellytyksiä eettiseen toimijuuteen monikulttuurisissa ympäristöissä.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan lukio-opinnoissa tarvittaviin teknisiin ympäristöihin, harjoitellaan vuorovaikutusta erilaisissa ryhmissä sekä käytetään erilaisia ryhmätyötapoja, työskennellään myös luokkahuoneen ulkopuolella. Pyritään lisäämään yhteisöllisyyttä opintojen alusta lähtien.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perehdytään äidinkielen ja kirjallisuuden keskeisiin työtapoihin ja opiskelutekniikoihin, käytetään kirjastoja monipuolisesti ja tutustutaan pääkaupunkiseudun kulttuurilaitostarjontaan. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään paikallisia aiheita oppisisällöissä. Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä elokuvaopetuksen kanssa. Monipuoliset opiskelumenetelmät ja opetuksen tauottaminen lisäävät hyvinvointia. Jakson aikana syvennetään oppiaineeseen sopivia digitaitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan ryhmätyöskentelyllä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia monimuotoisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta muun muassa kirjoitustehtävien suunnittelussa ja tuottamisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisen ja niiden vahvistamisen myötä. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy eri tekstilajeihin sekä niiden rakenteisiin ja tavoitteisiin. Opintojaksossa painotetaan monimuotoisten tekstikokonaisuuksien ominaisuuksien ja rakenteiden ymmärtämistä, analysointia ja tulkitsemista. Opiskelija harjoittelee kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia sekä vahvistaa käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Kerrataan kielenhuoltoa.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kieli- ja tekstitietoisuus ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI2-3)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Vantaa on monikulttuurinen kaupunki, jonka alueella liki neljäsosa kuntalaisista puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vantaalla opiskeleva nuori hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

- Käytetään oikeakielisyyteen liittyvää tietotekniikkaa, digimateriaaleja, kielenhuollon ohjeistoja ja audiovisuaalisia aineistoja. Voidaan tehdä yhteistyötä elokuvatutkimuksen kanssa. Opiskelija ymmärtää eri oppiaineiden vaatimien vastaustekstien eroavaisuuden. Monipuoliset opiskelumenetelmät ja tauotus opetuksessa tukevat opiskelijan oppimista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana keskitytään omien vahvuuksien tunnistamiseen ja oman työskentelyn tavoitteiden asettamiseen. Opiskelija ottaa vastuun työskentelyn etenemisestä ja aikataulutuksesta. Opintojakson aikana tuetaan sosiaalista vuorovaikutusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat ryhmätyötaidot. Samalla vahvistuvat toisten kuuntelemisen ja omien vahvuuksien tunnistamisen taidot. Jakson aikana opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan ja oppii reflektoimaan omaa toimintaansa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään monialaisia oppisisältöjä ja painotetaan lähdekriittisyyttä. Opiskelija oppii analysoimaan erilaisia lähteitä ja harjoittelee tieteenalalle ominaisten tekstien lukemista ja ymmärtämistä. Opiskelija syventää käsitystään kontekstin ja tekstilajien merkityksestä tekstin ymmärtämiseen ja tulkintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kielen eri muotojen hallinta sekä monipuolinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy kielen ja tekstin käsitteiden tarkasteluun. Opintojaksossa syvennytään erilaisiin käsityksiin kielestä, kielipolitiikkaan ja kielenohjailun periaatteisiin, monilukutaidon käsitteeseen ja laajaan teksti- ja tekstilajikäsitykseen.

Opiskelija pohtii omaa viestijäkuvaansa ja kehittää erityisesti ryhmäviestintätaitoja. Jaksossa käsitellään kielen ja identiteetin suhdetta sekä kielen tilanteista vaihtelua erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään oman lukion ja sen lähiympäristön sekä pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi. Pyritään tutustumaan verkossa jaettaviin kulttuurisisältöihin ja digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä. Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä elokuvaopetuksen kanssa. Opintojaksossa tutustutaan myös kirjallisuuden digitaalisiin muotoihin. Monipuoliset opiskelumenetelmät ja tauotus opetuksessa syventävät lukemiseen keskittymistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti.

Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaiset vierailut tiede- ja kulttuurilaitoksissa ja -tapahtumissa vahvistavat opiskelijan identiteettiä kulttuurielämän osana ja lisäävät valmiuksia koulunjälkeiseen elämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua, esimerkiksi Agenda 2030 -ohjelmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta sekä omaääninen kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Opiskelija havainnoi tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Tekstien tulkinta, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun monikulttuurisuutta ja erityisyyttä opintojakson sisällössä ja työtavoissa. Opintojaksolla voidaan perehtyä paikalliseen mediaan ja kunnalliseen päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*

- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöissä voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun kulttuuritapahtumia, aiheita ja näkökulmia. Perehdytään median maailmaan erityisesti kriittisen monilukutaidon kautta. Opintojaksolla käytetään vaihtelevia työtapoja, esimerkiksi väittelyitä ja muita vuorovaikutusharjoituksia tauotuksineen. Digitaalinen media on osa oppisisältöjä. Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä elokuvaopetuksen kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opiskelijan kriittinen medialukutaito kehittyy, ja hän oppii tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Erilaisissa keskusteluharjoituksissa opiskelija harjaantuu eettisten argumentoinnin tapojen ja retoriikan käyttäjänä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta (erityisesti kriittinen monilukutaito) ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen (erityisesti tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutus). Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään oman lukion ja sen lähiympäristön sekä pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi. Pyritään tutustumaan verkossa jaettaviin kulttuurisisältöihin ja digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi jakson sisältöjä.Opintojaksossa voidaan tarkastella vantaalaisen identiteetin rakentumista esimerkiksi vantaalaisten artistien kappaleiden kautta.Opintojaksossa käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi opiskelijoiden omia kansainvälisiä yhteyksiä ja vantaalaista monikulttuurisuutta. Monipuoliset opiskelumenetelmät ja tauotus tukevat syventymistä kirjallisuuteen. Jakson aikana tutustutaan kirjallisuuden digitaalisiin muotoihin. Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä elokuvaopetuksen kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta.

Opiskelija havaitsee kirjallisuutta lukemalla, miten merkitys syntyy erilaisten kerronnan näkökulmien ja erilaisten lukijoiden vuoropuhelussa. Kirjallisuuden lukeminen kontekstissaan lisää opiskelijan ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille.

Hyvinvointiosaaminen

Lukemisen avulla opiskelija laajentaa näkemystään monenlaisista identiteeteistä. Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukeminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen ja kirjallisuuden lukeminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta (erityisesti kyky tarkastella kirjallisuutta osana kontekstia)vuorovaikutusosaaminen (erityisesti tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutus). Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia kontekseja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisessä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista taidoistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisessä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista taidoistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu Arvioinnissa otetaan huomioon jakson suulliset ja mahdolliset kirjalliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija mahdollisesti maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja. Opiskelija harjoittelee argumentoimista haastavissakin vuorovaikutustilanteissa. Opintojakso antaa valmiudet osallistua toisen asteen Puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssilla tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien, tehtävien ja median seuraamisen kautta. Kirjoitelmien avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Kurssilla opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tulkitsemalla ja tuottamalla tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden kirjoitustaidon yo-kokeeseen.

Tekstien tulkinta, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee olennaista elämänhallinnan taitoa: tekstitaitoa. Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen.

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI6-7)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi ja hyödyntää pääkaupunkiseudun erilaisia viestintäympäristöjä ja peilaa omaa toimintaansa niihin. Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille kirjoittajana ja esiintyjänä annetaan tilaa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*

- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hakemaan tietoa ja tuottamaan tekstiä erilaisille alustoille. Opetuksessa hyödynnetään pääkaupunkiseudun mahdollisuuksia tuottaa tekstiä erilaisissa paikoissa. Opintojakson aikana on mahdollista tehdä erilaisia rentous- ja vireystilaharjoituksia sekä ottaa liikkuminen ja kehollisuus osaksi viestintää.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ilmaisuaan sekä kirjallisesti että suullisesti. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa. Opiskelijalla on mahdollisuus pohtia omaa esiintymisjännitystään ja saada rohkeutta suullisiin esityksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana. Hän harjaantuu myös palautteen saamiseen ja vastaanottamiseen sekä vuorovaikutusetiikan pohtimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää moniäänisen tekstin tuottamisen taitojaan, joihin kuuluu aineistojen arvioiminen ja niiden pohjalta kirjoittaminen. Omaäänisyys kehittyy muun muassa sanataideharjoituksin. Opiskelija saa esiintymisrohkeutta ja harjaantuu puheviestinnässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kirjoitusprosessin hallinta ja vuorovaikutustaitojen syventäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallintaa ja kehittää esiintymistaitoja. Jaksossa harjoitellaan aineistojen valintaa ja käyttöä oman tekstin rakentamisessa sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Omaa ilmaisutapaa kehitetään muun muassa sanataideharjoituksin.

Opintojakson aikana harjoitellaan myös esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Jaksossa opiskellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavissa ja syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija mahdollisesti maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Verkkokirjoittaminen, 2 op (ÄIS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää käsitystään verkossa viestimisestä ja kehittyy verkkojulkaisujen lukijana ja tuottajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Syvennytään netissä ja muissa sähköisissä välineissä käytettävään kieleen. Aiheita ovat mm. blogit, verkossa käytettävä kieli, sosiaaliset median palvelut, kuvien käyttö, linkittäminen, verkkoteksteihin liittyvät oikeudelliset kysymykset ja tekijänoikeudet. Opintojaksossa luetaan ja tuotetaan itse tekstejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää aktiivisen verkko-osallistumisen taitoja ja vahvistaa taitojaan viestijänä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija eettisen viestinnän hallinta kehittyy.

Teatterin erikoiskurssi, 2 op (ÄIS13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Kielenhuolto, 2 op (ÄIS14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla opiskelijat kertaavat oikeinkirjoituksen ja kielenhuollon asioita. Tehdään harjoituksia ja harjaannutaan oman tekstin muokkaamiseen. Kurssilla kerrataan kirjakielen keskeisiä rakenteita ja keskitytään opiskelijan oman tekstin sujuvuuteen, havainnollisuuteen ja virheettömyyteen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksoa suositellaan ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelijat kertaavat oikeinkirjoituksen ja kielenhuollon asioita. Tehdään harjoituksia ja harjaannutaan oman tekstin muokkaamiseen. Kurssilla kerrataan kirjakielen keskeisiä rakenteita ja keskitytään opiskelijan oman tekstin sujuvuuteen, havainnollisuuteen ja virheettömyyteen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.
Kurssia suositellaan ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille.

Kirjoittamisen perusteita, 2 op (ÄIS15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tottuu itse arvioimaan omia tekstejään ja muokkaamaan niitä. Opiskelija syventää näkemystään itsestään kirjoittajana ja oppii arvioimaan kehittymistään kirjoittamisessa sekä tunnistaa itselleen keskeisiä harjoittelun kohteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan oikeinkirjoituksen perusteet ja välimerkkisäännöt sekä muut keskeiset kielen normit. Harjoitellaan kirjoitustaidon esseen aloitusta, lopetusta ja rakennetta. Kiinnitetään erityistä huomiota tekstin selkeyteen ja havainnollisuuteen. Luodaan pohjaa aineistopohjaisen esseen kirjoittamiselle lukemis- ja kirjoittamistehtävien avulla. Harjoitellaan pohjatekstien erittelyä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman tekstin suunnittelu, muokkaaminen ja kirjoittamisen reflektointi lisäävät ymmärrystä itsestä kehittyvänä kirjoittajana, mikä lisää hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sanataiteen keinojen käyttäminen kirjoittamisessa monipuolistaa opiskelijan luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta ja tuottaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu niille ensimmäisen vuoden opiskelijoille, joiden on tarpeen varmentaa oikeinkirjoituksen ja kirjoittamisen taitojaan. Jakson aikana pyritään siihen, että opiskelija tottuu itse arvioimaan omia tekstejään ja muokkaamaan niitä.
Kurssilla kerrataan oikeinkirjoituksen perusteet ja välimerkkisäännöt sekä muut keskeiset kielen normit. Harjoitellaan aineen aloitusta, lopetusta ja rakennetta. Kiinnitetään erityistä huomiota tekstin selkeyteen ja havainnollisuuteen. Luodaan pohjaa aineistopohjaisen aineen kirjoittamiselle lukemis- ja kirjoittamistehtävien avulla. Harjoitellaan pohjatekstien erittelyä. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.
Ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

Luova kirjoittaminen 1, 2 op (ÄIS16)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Luova kirjoittaminen 2, 2 op (ÄIS17)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Lukion kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄIS18)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Asiakirjoittaminen, 2 op (ÄIS19)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuuspiiri, 2 op (ÄIS20)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Väittelyn taito, 2 op (ÄIS21)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat

perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii*

lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin

aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan lukio-opinnoissa tarvittaviin teknisiin ympäristöihin, harjoitellaan vuorovaikutusta erilaisissa ryhmissä sekä käytetään erilaisia ryhmätyötapoja ja työskennellään myös luokkahuoneen ulkopuolella. Pyritään lisäämään yhteisöllisyyttä opintojen alusta lähtien. Vahvistetaan kokemusta vantaalaisen yhteisön jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden työtapoihin, käytetään kirjastoja monipuolisesti ja tutustutaan pääkaupunkiseudun kulttuurilaitostarjontaan. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään paikallisia aiheita oppisisällöissä. Opintojaksolla keskitytään monimuotoisten tekstien ominaisuuksiin ja rakenteisiin sekä kirjoitusprosessin vaiheisiin ja tekstien pohjalta kirjoittamiseen: referointiin ja kommentointiin. Opintojaksossa opiskellaan myös kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä elokuvaopetuksen kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta lyhyen kirjoitustehtävän ja kirjoitelman ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan pari- ja ryhmätyöskentelyllä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella. Ymmärrys monikielisyyden ja -kulttuurisuuden rikkaudesta vahvistuu. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu eri tekstilajeihin sekä niiden rakenteisiin ja tavoitteisiin sekä luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittaviin strategioihin. Opintojaksossa opiskelija osaa tuottaa ja tulkita monimuotoisia tekstejä, niiden rakenteita ja ilmaisutapoja. Opetellaan kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia sekä vahvistetaan kirjoittajan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Luetaan kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja. Kerrataan kielenhuoltoa. Numeroarviointi.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kirjallisuus, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään oman lukion ja sen lähiympäristön sekä pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi.

Pyritään tutustumaan verkossa jaettaviin kulttuurisisältöihin jai digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä. opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä elokuvaopetuksen kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti. Kirjallisuudesta keskustelu ja sanataideharjoitusten tekeminen kehittävät kuuntelun ja ilmaisun taitoja ja vahvistavat kykyä tuottaa tekstiä omien havaintojen pohjalta. Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaiset vierailut tiede- ja kulttuurilaitoksissa ja -tapahtumissa vahvistavat opiskelijan identiteettiä kulttuurielämän osana ja lisäävät valmiuksia koulunjälkeiseen elämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua, esimerkiksi Agenda 2030 -ohjelmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta sekä omaääninen kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Opintojaksossa havainnoidaan tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin. Opintojaksossa perehdytään kielen kuvallisuuteen ja kulttuurisidonnaisuuteen. Opintojaksossa luetaan kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna.

Numeroarviointi.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun monikulttuurisuutta ja erityisyyttä opintojakson sisällössä ja työtavoissa. Opintojaksolla voidaan perehtyä paikalliseen mediaan ja kunnalliseen päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöissä voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun kulttuuritapahtumia, aiheita ja näkökulmia. Perehdytään median maailmaan erityisesti kriittisen monilukutaidon

kautta. Opintojakson luonteeseen sopivat hyvin Learning Cafe -tyyppiset työtavat. Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä elokuvaopetuksen kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Mm. dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta (erityisesti kriittinen monilukutaito) ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen (erityisesti tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutus). Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään kriittistä lukutaitoa, erityisesti medialukutaitoa. Opiskelija ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana. Opintojaksossa keskitytään vaikuttamisen ja argumentoinnin keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet. Perehdytään geneerisiin ilmauksiin ja modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinoihin. Luetaan yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos. Numeroarviointi.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*
- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään oman lukion ja sen lähiympäristön sekä pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi. Pyritään tutustumaan verkossa jaettaviin kulttuurisisältöihin ja digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin. Vantaalaista identiteettiä voidaan vahvistaa esimerkiksi vantaalaisten artistien kappaleiden kautta. Tauotuksessa voidaan käyttää esimerkiksi ylioppilaskirjoituksiin valmistautumista edistäviä keskittymisharjoituksia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta*
- *eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä. Opintojaksossa voidaan tarkastella vantaalaisen identiteetin rakentumista esimerkiksi vantaalaisten artistien kappaleiden kautta. Opintojaksossa käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi opiskelijoiden omia kansainvälisiä yhteyksiä ja vantaalaista monikulttuurisuutta. Maailmankirjallisuuteen tutustumisen avulla opiskelija laajentaa ja syventää globaalia ajatteluaan ja ymmärtämystään suomalaisen kulttuurin yhteyksistä muihin kulttuureihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta. Kirjallisuuden lukeminen näyttää, miten merkitys syntyy erilaisten kerronnan näkökulmien ja erilaisten lukijoiden vuoropuhelussa. Kirjallisuuden lukeminen kontekstissaan lisää ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille.

Hyvinvointiosaaminen

Lukeminen laajentaa näkemystä monenlaisista identiteeteistä. Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukeminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen (ja kirjallisuuden lukeminen) edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä. Opintojaksossa voidaan tarkastella vantaalaisen identiteetin rakentumista esimerkiksi vantaalaisten artistien kappaleiden kautta. Opintojaksossa käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi opiskelijoiden omia kansainvälisiä yhteyksiä ja vantaalaista monikulttuurisuutta. Maailmankirjallisuuteen tutustumisen avulla opiskelija laajentaa ja syventää globaalia ajatteluaan ja ymmärtämystään suomalaisen kulttuurin yhteyksistä muihin kulttuureihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia kontekseja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta. Luetaan merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos. Numeroarviointi.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisessä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää ja laajentaa vuorovaikutustaitojaan kohti jatko-opintojen ja työelämän tarpeita. Hän kehittää kulttuurista osaamistaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan monipuolisissa viestintätilanteissa. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa omat vuorovaikutustaitonsa osallistumalla myös Puheviestintätaitojen päättökokeeseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan argumentoimista ja tutkitaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opintojakso antaa valmiudet osallistua toisen asteen Puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*
- *omaäänisten tekstien tuottaminen*
- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*
- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoitelmien avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään aineistopohjaisten laajojen tekstien kirjoittamistaitoja ja omaäänisten tekstien tuottamista. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojakso valmentaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän yo-kokeen kirjoitustaidon osioon. Luetaan ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja. Numeroarviointi.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee olennaista elämänhallinnan taitoa: tekstitaitoa. Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän yo-kokeen lukutaidon osioon. Luetaan runokokoelma tai näytelmäteksti. Numeroarviointi.

Kieli ja vuorovaikutus, 2 op (S22-3)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaa on monikulttuurinen kaupunki, jonka alueella liki neljäsosa kuntalaisista puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vantaalla opiskeleva nuori hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

- Käytetään oikeakielisyyteen liittyvää tietotekniikkaa, digimateriaaleja, kielenhuollon ohjeistoja, audiovisuaalisia aineistoja. Tutustutaan digitaalisiin oman kielitaidon arviointivälineisiin. Tarkastellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita. Voidaan tehdä yhteistyötä elokuvatutkimuksen kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana keskitytään omien vahvuuksien tunnistamiseen ja oman työskentelyn tavoitteiden asettamiseen. Opiskelija ottaa vastuun työskentelyn etenemisestä ja aikataulutuksesta sekä käyttää hyödykseen erityisen tuen mahdollisuutta. Opintojakson aikana otetaan huomioon sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisen merkitys ja tärkeys.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat ryhmätyötaidot. Samalla vahvistuvat toisten kuuntelemisen ja omien vahvuuksien tunnistamisen taidot. Jakson aikana opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan, siihen liittyviä rooleja, sosiaalisia tilanteita ja oppii reflektoimaan omaa toimintaansa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Opiskelija lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään monialaisia oppisisältöjä ja painotetaan lähdekriittisyyttä. Opiskelija oppii analysoimaan erilaisia lähteitä ja tuottamaan luovia ja asiatyylisiä tekstejä. Opiskelija ymmärtää eri oppiaineiden vaatimien vastaustekstien eroavaisuuden. Opiskelija syventää käsitystään kontekstin ja tekstilajien merkityksestä tekstin ymmärtämiseen ja tulkintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kielen eri muotojen hallinta sekä monipuolinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy suomen kielen ominaispiirteisiin ja vertailee aiemmin oppimiaan kieliä koulussa opiskeltaviin kieliin. Opiskelija perehtyy suomen kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. Opintojaksossa syvennytään monilukutaidon käsitteeseen. Opiskelija ymmärtää virallisen ja epävirallisen viestinnän erot. Opiskelija pohtii omaa viestijäkuvaansa ja kehittää erityisesti ryhmäviestintätaitoja. Jaksossa käsitellään kielen ja identiteetin suhdetta sekä kielen tilanteista vaihtelua erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Numeroarviointi.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (S26-7)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi ja hyödyntää pääkaupunkiseudun erilaisia viestintäympäristöjä hyödyntäen ja peilaa omaa toimintaansa niihin. Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille kirjoittajana ja esiintyjänä annetaan tilaa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hakemaan tietoa ja tuottamaan tekstiä erilaisille alustoille. Opetuksessa hyödynnetään pääkaupunkiseudun mahdollisuuksia tuottaa tekstiä erilaisissa paikoissa.

Opintojakson aikana on mahdollista tehdä erilaisia rentouus ja vireystilaharjoituksia sekä ottaa liikkuminen ja kehollisuus osaksi viestintää.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ilmaisuaan sekä kirjallisesti että suullisesti. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa. Opiskelijalla on mahdollisuus pohtia omaa esiintymisjännitystään ja saada rohkeutta suullisiin esityksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana. Hän harjaantuu myös palautteen saamiseen ja vastaanottamiseen sekä vuorovaikutusetiikan pohtimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää moniäänisen tekstin tuottamisen taitojaan, joihin kuuluu aineistojen arvioiminen ja niiden pohjalta kirjoittaminen. Omaäänisyys kehittyy sanataideharjoituksin. Opiskelija saa esiintymisrohkeutta ja harjaantuu puheviestinnässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kirjoitusprosessin hallinta ja vuorovaikutustaitojen syventäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallintaa ja kehittää esiintymistaitoja. Jaksossa harjoitellaan aineistojen käyttöä oman tekstin rakentamisessa sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opiskelija syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä. Opintojakson aikana harjoitellaan myös esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Opintojaksolla tutkitaan sidosteisuutta tekstin eri tasoilla. Opiskelija syventää kuullunymmärtämistaitojaan.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Kielen ja tekstien rakenteita, 2 op (S2S12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso tukee tekstien tuottamisen taitoa keskittymällä erityisesti tekstien rakenteisiin. Kyseessä on kirjoittamista tukeva opintojakso, jossa pyritään eriyttämään opetusta opiskelijoiden yksilöllisen tarpeen mukaan ja tekemään yhteistyötä erityisopettajan kanssa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tuotetaan opiskelijalle tarpeellisia tekstilajeja, joita voivat olla esimerkiksi essee, kommentti, reklamaatio, työhakemus ansioluetteloineen tai novelli-, runo- tai kuva-analyysi eli tekstilajeja, joissa opiskelija tarvitsee harjaantumista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisen ja niiden vahvistamisen myötä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tekstien piirteiden tunnistaminen ja kirjoittajana kehittyminen edistävät luovaa ja monitieteistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson alussa asetetaan yksilölliset tavoitteet, joiden saavuttamista arvioidaan opintojakson lopussa itsearvioinnin ja tehtyjen tehtävien perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tuotetaan opiskelijalle tarpeellisia tekstilajeja, joita voivat olla esimerkiksi essee, kommentti, reklamaatio, työhakemus ansioluetteloineen tai novelli-, runo- tai kuva-analyysi eli tekstilajeja, joissa opiskelija tarvitsee harjaantumista. Erityistä huomiota kiinnitetään lause- ja virkerakenteisiin, sidosteisuuteen, kappalerakenteisiin sekä tekstikokonaisuuteen. Jaksossa voidaan käydä lävitse tarvittaessa esimerkiksi virkerakenteita ja välimerkkien käyttöä, suomen kielen rektioita, lauseenvastikkeita, vertailurakenteita tai referointitekniikkaa.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista.

Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia*

kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa ***eettisyyttä*** *vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon

opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulissa perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Keskeinen näkökulma moduulissa on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Moduulissa tutustutaan biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduuli rakentaa pohjaa luonnontieteellisen tiedon ymmärtämiselle. Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia. Näin havainnollistetaan biologian eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistetaan tutkimalla kokeellisesti biologisia ilmiöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa korostuu myös biologian yhteiskunnallinen merkitys eri tieteenalojen, työelämän ja innovaatioiden kautta, mikä innostaa opiskelijaa biologian opiskeluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulissa tutustutaan elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Opiskelija perehtyy evoluution pääkohtiin ja keskeisimpiin mekanismeihin sekä eliökunnan rakenteeseen. Moduulissa harjoitellaan biologialle tyypillistä tapaa tiedon hankkimiseen.

Keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti. Arviointi suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, siten että se tukee ja ohjaa heitä oppimisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Sovitut kriteerit tulevat opiskelijan nähtäväksi.

Arvioinnin monipuolisuus on tärkeää koko moduulin ajan. Sen perustana käytetään kurssikokeen ohella esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointia, suullisia esityksiä, sähköisiä testejä ja pelejä. Opiskelija saa näistä oppimisen etenemistä tukevaa ja ohjaavaa palautetta.

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla. Tämän moduulin yhteydessä arvioidaan osana muuta moduulisuoritusta laaja-alaisesta osaamisesta *monitieteisyys ja luova osaaminen* sekä *yhteiskunnallinen osaaminen*.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tutustutaan elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Opiskelija perehtyy evoluution pääkohtiin ja sen keskeisimpiin mekanismeihin sekä eliökunnan rakenteeseen. Moduulissa harjoitellaan biologialle tyypillistä tapaa tiedon hankkimiseen. Kustannuksia voi tulla esim. mahdollisesta Luomus-museokäynnistä. Numeroarviointi.

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Paikallinen lisäys

- Moduulissa tarkastellaan ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen lähtökohtana on vahva luontosuhde. Sitä voidaan vahvistaa mm. retkeilemällä lähialueilla tai museovierailuilla, jolloin tieto ankkuroituu opittuun omien havaintojen ja kokemusten kautta.

Ekologian perusteiden ymmärrys on välttämätöntä, jotta opiskelija voi hahmottaa aikamme ongelmia ja toimia kestävän tulevaisuuden edistämiseksi.

Hyvinvointiosaaminen

Ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi vahvistuu puhtaan, terveellisen ja monimuotoisen ympäristön merkityksen ymmärtämisestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulissa tarkastellaan ekologian perusteita populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien tasolla. Keskeistä on ymmärtää elämän monimuotoisuuden kokonaisuutta. Moduulin arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon jakson tehtävät ja muut suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely. Itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää myös.

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat *hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen* sekä *monitieteinen ja luova osaaminen*. Ne tulevat esille sekä opintojakson sisältöalueissa että työskentelytavoissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tarkastellaan ekologian perusteita populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien tasolla sekä elämän monimuotoisuutta. Numeroarviointi.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin keskeisinä teemoina ovat ympäristöongelmat Suomessa ja muualla maailmassa. Moduulissa tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin teemat sopivat hyvin argumentointiharjoituksiin, vastamainosten tai mielipidekirjoitusten laatimiseen sekä muihin vaikuttamisen keinoihin perehtymiseen. Kurssilla voidaan työskennellä pareittain ja pienryhmissä esimerkiksi tutkimusprojektien yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulin keskeisinä teemoina ovat ympäristöongelmat Suomessa ja muualla maailmassa sekä niiden ratkaisukeinot. Moduulin teemat liittyvät läheisesti moduulissa BI2 käsiteltyihin sisältöihin. Moduulissa tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

Arviointi on monipuolista ja sen tehtävänä on tukea opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden kanssa yhdessä sovitut arviointikriteerit julkaistaan heidän nähtäväkseen. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.

Kurssikokeen lisäksi moduulin arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Arvioinnin osana ovat myös osana laaja-alaisesta osaamisesta *eettisyys ja ympäristöosaaminen* sekä *yhteiskunnallinen osaaminen.*

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin keskeisinä teemoina ovat sekä kotimaiset että maailmanlaajuiset ympäristöongelmat ja niiden ratkaisukeinot. Moduulissa tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen luonnon monimuotoisuuden suojelussa. Mahdollisesta tutustumiskäynnistä voi tulla kuluja. Numeroarviointi.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Moduulissa tarkastellaan tumallisen solun rakennetta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Solujen toimintoja havainnollistetaan kokeellisella työskentelyllä.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija perehtyy solun toimintaan ja tietoihin, jotka on saatu eri tieteenalojen yhteistyöllä. Moduulissa voidaan tehdä kokeellisia töitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan oppimista tuetaan ja ohjataan sekä formatiivisella että summatiivisella arvioinnilla. Opiskelija pääsee moduulin aikana mikroskopoimaan sekä tekemään pienimuotoisen solubiologian alaan liittyvän työn. Kokeellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden itsearviointiin sekä tietojen kuin taitojenkin osalta. Moduulin olennaisia sisältöjä ovat solun rakenne, toiminta ja lisääntyminen sekä perinnöllisyyden perusteet.

Arviointiin voi vaikuttaa kokeen lisäksi muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, kokeellinen työskentely, sähköiset testit ja pelit sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Näiden menetelmien painotukset on sovittu opiskelijoiden kanssa jakson alussa.

Moduuli arvioidaan numeroarvioinnilla.

Tässä moduulissa arvioinnin osana laaja-alaisesta osaamisesta on *monitieteinen ja luova osaaminen.*

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tarkastellaan tumallisen solun rakennetta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Numeroarviointi.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen sovellusten kehittämisessä niin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa kuin luonnonvarojen kestävän kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geenitekniikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Moduulissa esitellään uusimpia biotekniikan sovelluksia nopeasti kehittyvällä alalla.

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Biologista tutkimusta tehdään yhä enemmän kansainvälisesti. Esimerkiksi geenitekniikka ja sen soveltaminen näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maailmaa, ja niihin suhtautumisessa on erilaisia kulttuurisia piirteitä. Opetuksessa pyritään ymmärtämään ilmiöiden globaali näkökulma sekä se, kuinka biotekniikan sovelluksia voidaan hyödyntää esimerkiksi luonnonvarojen kestävän kehityksen mukaisessa käytössä tai ratkoa ympäristönsuojeluun liittyviä haasteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan oppimista tuetaan ja ohjataan sekä formatiivisella että summatiivisella arvioinnilla. Opiskelija luo omat tavoitteet moduulille ja seuraa tavoitteiden saavuttamista tehden itsearviointia. Opettaja käyttää arvioinnissa monipuolisia menetelmiä, kuten testejä ja keskusteluja. Näiden arviointimenetelmien painotukset on sovittu ja selvitetty opiskelijalle jakson alussa.

Biotekniikka on monitieteinen ja kehittyvä tieteenala. Tässä moduulissa monien bioteknologisten ja mikrobiologisten tekijöiden yhteisvaikutusten ymmärtäminen merkittävää. Arvioinnin osana voi olla myös laborointi tai esimerkiksi tiedonhakuun pohjautuva tutkimustyö.

Moduuli arvioidaan numeroarvioinnilla.

Arvioinnin osana on myös laaja-alaisesta osaamisesta *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin BI6 tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen. Perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa sekä kestävän kehityksen mahdollistajina. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kuluja voi tulla mahdollisesta vierailusta. Numeroarviointi.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*

- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Paikallinen lisäys

- Moduulissa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Moduulissa tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii aikaisempaa syvemmin miten elimistöt toimivat ja ylläpitävät fyysistä terveyttä. Opintojaksossa tarkastellaan muun muassa yksilön ravitsemusta, liikkumista ja hormonaalista toimintaa hyvinvoinnin perustana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisyyttä vaaditaan kattavaan tieteelliseen ihmistuntemukseen. Ihminen on monitahoinen fyysis-psyykkis-sosiaalinen eläin, jonka tasapainoiseen toimintaan vaikuttavat monet edellä mainitut tekijät. Mahdollisissa kokeellisissa töissä ja tutkimuksissa voivat yhdistyä esim. terveystieto, liikunta, fysiikka, matematiikka ja biokemia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan oppimista tuetaan ja ohjataan sekä formatiivisella että summatiivisella arvioinnilla. Formatiivisessa arvioinnissa myös opiskelija pääsee arvioimaan omaa opiskeluaan. Opiskelija tunnistaa oman tasonsa fysiologian ja anatomian tiedoissa, luo omat tavoitteet moduulille ja seuraa tavoitteiden saavuttamista tehden itsearviointia niin tietojen kuin taitojenkin osalta. Opettaja käyttää arvioinnissa monipuolisia menetelmiä, kuten testejä ja keskusteluja. Näiden menetelmien painotukset ja merkitykset arvioinnissa on selvitetty opiskelijalle jakson alussa.

Ihmisen terveys on monen tekijän summa. Tässä moduulissa monien tekijöiden yhteisvaikutuksen ymmärtäminen on keskeistä niin formatiivisessa kuin myös summatiivisessa arvioinnissa. Arvioinnin osana voi olla myös ravitsemukseen tai liikuntatottumuksiin liittyvä käytännön työ tai tutkimus.

Moduuli arvioidaan numeroarvioinnilla.

Tässä moduulissa arvioinnin osana laaja-alaisesta osaamisesta on *hyvinvointiosaaminen* sekä *monitieteinen ja luova osaaminen*.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Lisäksi tutustutaan ihmiselimistön kykyyn sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan. Kuluja voi tulla mahdollisesta vierailusta. Numeroarviointi.

Biologian abikertaus, 2 op (BIS7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Larorointi, 2 op (BIS8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Ihmisen anatomiaa ja fysiologiaa, 2 op (BIS9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Lajintuntemus, 2 op (BIS10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Eläinten viestintä ja käyttäytyminen, 2 op (BIS11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Ekologiaa maastossa, 2 op (BIS12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Biologian vaellus, 2 op (BIS13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Lajista kuvaksi, 2 op (BIS14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Menossa lääketieteelliseen, 2 op (BIS15)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia

tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on ***monitieteinen****, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan* ***luovasti*** *eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti ***eettisyyden*** *taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään* ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu Vantaalla monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin sisällöt tarjoavat opiskelijalle eväitä elämänkatsomukselliseen keskusteluun, jonka puitteissa toteutuu vuorovaikutusosaaminen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omaa elämänkatsomustaan ja identiteettiään peilaten niitä eri hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin. Tämä vahvistaa hänen itsetuntemustaan, mikä on omiaan kehittämään myös hänen hyvinvointiosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä ja hyvä elämä, ET1, 2 op, pakollinen opintojakso

ET1 suoritetaan ensimmäisenä.

Keskeiset sisällöt:

- Minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- Hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia
- Luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- Yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot
- Ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus

- Ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

ET:n opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko elämänkatsomustiedon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvä tuntemus, kyky ymmärtää niiden välisiä suhteita sekä taito pohtia omaa elämänkatsomustaan rakentaa omaa ihmisyyttä ja muiden ymmärrystä.

Elämänkatsomustiedossa harjoiteltavia taitoja edellytetään riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*

- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu Vantaalla monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä ja yhteiskunta, ET2, 2 op, pakollinen opintojakso

Keskeiset sisällöt:

- Kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu
- Koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen yhteisöjen vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen
- Aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- Yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita
- Taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- Ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet
  Globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

ET:n opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko elämänkatsomustiedon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvä tuntemus, kyky ymmärtää niiden välisiä suhteita sekä taito pohtia omaa elämänkatsomustaan rakentaa omaa ihmisyyttä ja muiden ymmärrystä.

Elämänkatsomustiedossa harjoiteltavia taitoja edellytetään riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*

- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu Vantaalla monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opitaan, että mikään kulttuuri ei ole immuuni vaikutuksille ja että kulttuurit ovat erilaisissa vuorovaikutussuhteissa keskenään. Kulttuurisia ilmiöitä jäsennetään käsitteellisesti ja ne asetetaan historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Tämä auttaa ymmärtämään eri kulttuuria edusta ihmisiä ja rohkaisee antautumaan vuorovaikutukseen heidän kanssaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää eettistä osaamista. Opintojaksossa tarkastellaan ongelmia, joita vieraan kulttuurin ymmärtämiseen, kulttuurien välisiin eroihin ja eri kulttuuria edustavien ihmisten kohtaamisiin voi liittyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kehittää yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksossa tarkastellaan ongelmia, joita vieraan kulttuurin ymmärtämiseen, kulttuurien välisiin eroihin ja eri kulttuuria edustavien ihmisten kohtaamisiin voi liittyä. Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuurit, ET3, 2 op, valinnainen opintojakso, tarjolla joka toinen vuosi

Keskeiset sisällöt:

- Kulttuurin käsite ja merkitys
- Kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita
- Kulttuuriperintö
- Suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- Kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus
- Etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

ET:n opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko elämänkatsomustiedon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvä tuntemus, kyky ymmärtää niiden välisiä suhteita sekä taito pohtia omaa elämänkatsomustaan rakentaa omaa ihmisyyttä ja muiden ymmärrystä. Elämänkatsomustiedossa harjoiteltavia taitoja edellytetään riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu Vantaalla monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.

- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan niihin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa käsiteltävät asiat auttavat opiskelijaa arvioimaan oman katsomuksensa perusteita ja rakentamaan omaa identiteettiä, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan niihin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Katsomukset, ET4, 2 op, valinnainen opintojakso, tarjolla joka toinen vuosi

Keskeiset sisällöt

- Katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- Ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen, katsomusten historiaa
- Poliittisia maailmankatsomuksia
- Katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- Elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

ET:n opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko elämänkatsomustiedon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvä tuntemus, kyky ymmärtää niiden välisiä suhteita sekä taito pohtia omaa elämänkatsomustaan rakentaa omaa ihmisyyttä ja muiden ymmärrystä. Elämänkatsomustiedossa harjoiteltavia taitoja edellytetään riippumatta siitä, eläkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*

- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu Vantaalla monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonnottomiin katsomuksiin ja hahmotetaan niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt kehittävät opiskelijan kykyä verrata uskonnollisia ja uskonnottomia katsomuksia omaan elämänkatsomukseensa ja kykyä muodostaa niihin perusteltu kantansa. Näin opintojakso tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten elämän valintojen tekemistä ja aktiivista kansalaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonnot ja uskonnottomuus, ET5, 2 op, valinnainen opintojakso, tarjolla joka toinen vuosi

Keskeiset sisällöt:

- Uskonnon, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määritteleminen ja selittäminen
- Uskontokritiikki
- Uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä
- Kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- Ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- Uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

ET:n opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko elämänkatsomustiedon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvä tuntemus, kyky ymmärtää niiden välisiä suhteita sekä taito pohtia omaa elämänkatsomustaan rakentaa omaa ihmisyyttä ja muiden ymmärrystä. Elämänkatsomustiedossa harjoiteltavia taitoja edellytetään riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu Vantaalla monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta. Se kattaa näin kaikki elämänkatsomuksen kannalta keskeiset aihealueet, mutta huomio kiinnitetään nyt erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin, jotka ohjaavat yksilöiden toimintaa, talouselämää ja yhteiskunnallista päätöksentekoa jo tällä hetkellä. Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointia, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, moraalia, ympäristöä ja kulttuuria liittyviin kysymyksiin. Tällä tavalla opintojakso edistää kaikkia laaja-alaisen osaamisen tavoitteita, mutta erityispainotus voidaan nähdä monitieteisessä ja luovassa osaamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tulevaisuus, ET6, 2 op, valinnainen opintojakso, tarjolla joka toinen vuosi

Opintojaksossa tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta. Se kattaa näin kaikki elämänkatsomuksen kannalta keskeiset aihealueet, mutta huomio kiinnitetään nyt erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin, jotka ohjaavat yksilöiden toimintaa, talouselämää ja yhteiskunnallista päätöksentekoa jo tällä hetkellä. Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointia, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, moraalia, ympäristöä ja kulttuuria liittyviin kysymyksiin.

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

ET:n opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko elämänkatsomustiedon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvä tuntemus, kyky ymmärtää niiden välisiä suhteita sekä taito pohtia omaa elämänkatsomustaan rakentaa omaa ihmisyyttä ja muiden ymmärrystä. Elämänkatsomustiedossa harjoiteltavia taitoja edellytetään riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Elämänkatsomustiedon kertaus ainereaaliin valmistautuville, 1 op (ETS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu elämänkatsomustiedon ainereaalikokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- elämänkatsomustiedon keskeisten tietojen ja taitojen harjoittelu ja ainereaalikokeeseen valmistautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan luovasti yhdistelemään elämänkatsomustiedon opinnoissa, muissa opinnoissa ja muussa elämässä opittua niin, että harjaannutaan ajatteluprosessin tuloksena hyvien reaalivastausten kirjoittamisessa. Opintojakso hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Opintojakso vahvistaa siten monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämänkatsomustiedon kertaus ainereaaliin valmistautuville, ET7, 1op, valinnainen opintojakso

Opintojaksolla kerrataan ja laajennetaan oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja valmentaudutaan ainereaalikokeeseen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Vapaaehtoistyön koulutus, 2 op (ETS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kouluttautuu vapaaehtoistyöhön koulun ulkopuolisessa koulutuksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulun ulkopuoliseen vapaaehtoistyöhön liittyvä koulutus (esim. partionjohtajakoulutus, isoskoulutus tmv.) voidaan harkinnan mukaan hyväksyä elämänkatsomustiedon koulukohtaiseksi valinnaiseksi opintojaksoksi.
- Opiskelija vastaa itse opintojakson mahdollisista kustannuksista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vapaaehtoistyön koulutus tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Hyvinvointiosaaminen

Vapaaehtoistyön koulutuksella opiskelija kehittää eettistä ajatteluaan myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä huomioon. Se tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vapaaehtoistyön koulutus, ET8, 2 op, valinnainen muualla suoritettava opintojakso

Koulun ulkopuoliseen vapaaehtoistyöhön liittyvä koulutus (esim. partionjohtajakoulutus, isoskoulutus tmv.) voidaan harkinnan mukaan hyväksyä elämänkatsomustiedon koulukohtaiseksi valinnaiseksi opintojaksoksi. Ole yhteydessä opettajaan/ rehtoriin.

Opiskelija vastaa itse opintojakson mahdollisista kustannuksista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Muun katsomusaineen opintojakso, 2 op (ETS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija laajentaa katsomusosaamistaan muun katsomusaineen opinnoilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- muun katsomusaineen opintojakson sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa ja monipuolistaa opiskelijan monitieteistä osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa ja monipuolistaa opiskelijan monitieteistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan muun katsomusaineen opintojakson arviointikriteereillä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muun katsomusaineen opintojakso, ET9, 2op

Jos suoritat jonkun valitsemasi uskonnon (UE, UI, UK, UO) opintojakson, se merkitään elämänkatsomustiedon oppimäärääsi valinnaisena koulukohtaisena opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan ***vuorovaikutusosaamista sekä*** *kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään,

ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*

- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*

- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opetuksessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan **vuorovaikutusosaamista.** Opintojaksolla opetellaan argumentoimaan omia mielipiteitä pätevästi, perustellusti sekä ryhmän muita jäseniä kunnioittaen. Opintojakson keskeinen tavoite on ajattelun taitojen kehittäminen. Ajattelun taidot auttavat vuorovaikutuksessa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opintojaksolla opiskelija oppii punnitsemaan omia mielipiteitään, käsityksiään ja suhdetta itseensä sekä ympäristöönsä jäsennellysti. Jäsentämisen taito on keskeisessä roolissa hyvinvointiosaamisen harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Johdatus filosofiseen ajatteluun, FI1, 2 op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan ensimmäisenä.

Opintojakso kehittää rationaalisen ajattelun, pätevän päättelyn sekä argumentoinnin taitoja. Opintojaksolla opiskelija tutustuu filosofiseen kysymyksenasetteluun sekä oppii ajankohtaisten ilmiöiden käsitteellistä jäsentämistä.

Keskeiset sisällöt:

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa

- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opetuksessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan **eettistä osaamista.** Opintojaksolla perehdytään laajasti eettisiin kysymyksiin ja harjoitetaan eettisten kantojen perustelemista ja arviointia.

Opintojakso auttaa myös **ympäristöosaamisen** kehittymisessä. Eettisiä kysymyksiä pohditaan niin ihmisen kuin luonnonkin näkökulmasta ja opiskelija oppii opintojaksolla hahmottamaan ja arvioimaan omaa toimintaansa osana luontoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettinen ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Etiikka, FI2, 2op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan FI1:n jälkeen.

Opintojaksolla tutustutaan etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin. Opintojaksolla opiskelija pääsee pohtimaan laajasti eettisiä kysymyksiä niin yksilön kuin globaalin yhteisönkin tasolla. Opiskelija saa myös mahdollisuuden pohtia filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta.

Keskeiset sisällöt:

- moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opetuksessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista.** Opintojaksolla perehdytään keskeisiin yhteiskuntafilosofisiin teorioihin ja arvioidaan kriittisesti eri käsityksiä yhteiskunnasta ja yhteiskunnallisesta toiminnasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla harjoitetaan **globaaleja ja kulttuuriosaamisen** taitoja. Opintojaksolla tutustutaan eri käsityksiin hyvästä ja oikeudenmukaisesta yhteiskunnasta ja arvioidaan näitä käsityksiä kriittisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali-, kulttuuri- ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntafilosofia, FI3, 2op, valinnainen opintojakso

Voidaan suorittaa FI1:n jälkeen.

Opintojaksolla opiskelija perehtyy keskeisiin yhteiskuntafilosofisiin teorioihin. Erilaisten yhteiskuntajärjestelmien lisäksi opiskelija tutustuu keskeisiin yhteiskuntafilosofisiin käsitteisiin kuten valta, vapaus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus.

Keskeiset sisällöt:

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*

- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opetuksessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kannustaa opiskelijaa **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen.** Opintojaksolla tutustutaan tieteenfilosofiaan ja eri tieteenalojen filosofisiin perusteisiin. Tieteenfilosofian opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Totuus, FI4, 2op, valinnainen opintojakso

Voidaan suorittaa FI1:n jälkeen.

Opintojaksolla opiskelija tutustuu tärkeimpiin epistemologisiin, metafyysisiin ja kielifilosofisiin teorioihin. Tiedon ja totuuden käsitteiden lisäksi opiskelija perehtyy tieteelllisen tutkimuksen luonteeseen ja menetelmiin.

Keskeiset sisällöt:

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laudatur filosofiasta (Abikertaus), 2 op (FIS5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Filosofia, tietokonepelit ja tekoäly, 2 op (FIS6)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Etiikan erityiskysymyksiä, 2 op (FIS7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Ilmastonmuutos ja ympäristön filosofiset kysymykset, 2 op (FIS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Tietoisuuden ja vapaan tahdon filosofiaa, 2 op (FIS9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Homer Simpson ja elämän tarkoitus, 2 op (FIS10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Filosofian historia Sokrateesta Sartreen, 2 op (FIS11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Voiko taiteella vaikuttaa maailmaan?, 2 op (MU23/FI12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

*Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

*Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa

ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*

- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikan perusteet, 2 op (FY1-2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Opiskelussa pidetään yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Opiskelijoita kannustetaan ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostetaan fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Kokeellisessa työskentelyssä opitaan tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.

Hyvinvointiosaaminen

- Onnistumisen kokemukset kehittävät itsevarmuuden ja osaamisen tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.
- Kiinnitetään huomiota opiskelijoiden oikeanlaiseen työn ja palautumisen rytmittämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otetaan esille ajankohtaisia tiedeuutisia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikan perusteet (2 op) FY1, FY2, pakolliset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan fysiikkaan oppiaineena ja tieteenä. Opiskelija perehtyy aineen ja maailmankaikkeuden rakenteisiin liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään

luonnon perusrakenteista. Opiskelija perehtyy energiaan käsitteenä ja tutustuu erilaisiin energiantuotantotapoihin.

Numeroarviointi

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelussa pidetään yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Opiskelijoita kannustetaan ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otetaan esille ajankohtaisia tiedeuutisia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.

- Fysiikka käyttää matematiikan kieltä globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Opinnoissa tulee esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Kokeellisessa työskentelyssä opitaan tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Energia ja lämpö (2 op) FY3, valinnaiset opinnot

Opiskelija tutustuu energian, lämpöopin ilmiöihin ja saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun.

Numeroarviointi

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelussa pidetään yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Opiskelijoita kannustetaan ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelijat harjaantuvat käyttämään eri mittaustapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuodaan esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaistaan opiskelijoita luovaan ongelman ratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opitaan tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittäessä fysikaalisia ilmiöitä opitaan ymmärtämään syy-seuraussuhteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otetaan esille ajankohtaisia tiedeuutisia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan kieltä globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Opinnoissa tulee esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voima ja liike (2 op) FY4, valinnaiset opinnot

Opiskelija tutkii etenemisliikkeeseen ja vuorovaikutuksen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti sekä teoreettisesti ja käsittelee niihin liittyviä malleja.

Numeroarviointi

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelussa pidetään yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Opiskelijoita kannustetaan ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelijat harjaantuvat käyttämään eri mittaustapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuodaan esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaistaan opiskelijoita luovaan ongelman ratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opitaan tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittäessä fysikaalisia ilmiöitä opitaan ymmärtämään syy-seuraussuhteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otetaan esille ajankohtaisia tiedeuutisia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan kieltä globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Opinnoissa tulee esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jaksollinen liike ja aallot (2 op) FY5, valinnaiset opinnot

Opiskelija perehtyy gravitaatioon, jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteisiin jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä.

Numeroarviointi

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelussa pidetään yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Opiskelijoita kannustetaan ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.

- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Kokeellisessa työskentelyssä opitaan tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otetaan esille ajankohtaisia tiedeuutisia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan kieltä globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Opinnoissa tulee esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähkö (2 op) FY6, valinnaiset opinnot

Opiskelija tutustuu sähköön liittyviin peruskäsitteisiin ja arkipäivän sovelluksiin.

Numeroarviointi

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelussa pidetään yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Opiskelijoita kannustetaan ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelijat harjaantuvat käyttämään eri mittaustapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuodaan esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaistaan opiskelijoita luovaan ongelman ratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opitaan tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittäessä fysikaalisia ilmiöitä opitaan ymmärtämään syy-seuraussuhteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otetaan esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Harjaannutetaan opiskelijoita mediakriittisyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelijan kyky globaalien ongelmien juurisyiden ymmärtämiseen kehittyy, mikä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnistamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan kieltä globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Opinnoissa tulee esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähkömagnetismi ja valo (2 op) FY7, valinnaiset opinnot

Opiskelija tutustuu valoon, sähkömagnetismiin, sähköenergian tuottamiseen ja sähköenergian siirtämiseen.

Numeroarviointi

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelussa pidetään yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Opiskelijoita kannustetaan ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.

- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelijat harjaantuvat käyttämään eri mittaustapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuodaan esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaistaan opiskelijoita luovaan ongelman ratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opitaan tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittäessä fysikaalisia ilmiöitä opitaan ymmärtämään syy-seuraussuhteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otetaan esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.
- Harjaannutetaan opiskelijoita mediakriittisyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelijan kyky globaalien ongelmien juurisyiden ymmärtämiseen kehittyy, mikä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnistamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan kieltä globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Opinnoissa tulee esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op) FY8, valinnaiset opinnot

Opiskelija perehtyy kosmologian, radioaktiivisuuden, ydin- ja kvanttifysiikan perusteisiin.

Numeroarviointi

Fysiikan kokonaiskuva (abikertaus), 2 op (FYS09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa käsityksen fysiikan merkityksestä yksilön ja yhteiskunnan kannalta
- Opiskelija saa selkeän kokonaiskuvan niin fysiikan kokeellisesta kuin teoreettisestakin luonteesta

- Opiskelija perehtyy siihen, miten vastataan ylioppilaskokeen fysiikan tehtäviin
- Opiskelija vahvistaa TVT-taitojaan fysiikan opinnoissaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kinematiikka
- Mekaniikka
- Lämpöoppi
- Sähköoppi
- Aaltoliike
- Sähkömagnetismi
- Moderni fysiikka

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Elektroniikka, 2 op (FYS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu elektroniikan tieteelliseen, tekniseen ja yhteiskunnalliseen merkitykseen
- Opiskelija tutustuu elektroniikan komponentteihin
- Opiskelija oppii suunnittelemaan ja rakentamaan yksinkertaisia elektroniikan piirejä ja laitteita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Puolijohteet
- Vastus ja kondensaattori
- Diodi, termistori ja transistori

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on kokeellinen. Opintojaksolla tutustutaan mm. puolijohteiden toimintaan ja tehdään omia elektroniikkalaitteita kytkentälevylle tai piirilevylle.

Cern-leirikoulu, 2 op (FYS11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Ei järjestetä toistaiseksi. Opetussuunnitelma laaditaan tarpeen vaatiessa.

Tähtitiede, 2 op (FYS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tähtitieteen perusteisiin
- Opiskelija oppii tunnistamaan planeettoja, tähtikuvioita ja kirkkaimpia tähtiä
- Opiskelija saa yleiskuvan tähtitieteessä käytettävistä tutkimusmenetelmistä ja -laitteista
- Opiskelija saa käsityksen maailmankaikkeuden rakenteesta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aurinkokunta ja sen rakenne
- Tähtien synty ja kehitys
- Galaksit
- Maailmankaikkeuden synty ja rakenne
- Tähtitaivaan havainnointi (ulkoilmassa ja/tai tietokoneen avulla)
- Tähtitieteen tutkimusmenetelmät

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kokeelliset menetelmät, 2 op (FYS13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija oppii tuottamaan tehtävään sähköisen vastauksen, hankkimaan kokeellista tietoa erilaisista fysikaalisista ilmiöistä, joutuu pohtimaan fysikaalisia ilmiöitä, tekee erilaisia fysikaalisia mittauksia ja tulkitsee mittaustuloksia YO-kirjoituksissa käytetyillä ohjelmistoilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tehdään fysikaalisia tutkimustöitä, kerätään ja analysoidaan mittausdataa YO-kirjoituksissa käytettävillä ohjelmistoilla sekä harjoitellaan tehtäviin vastaamista sähköisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen*

ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa ***yhteiskunnallista osaamista****.*

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*

- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Paikallinen lisäys

- Moduuli perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ilmiöiden tarkasteluun ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten kautta. Moduulin aikana seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan maailmanlaajuisia muutoksia sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Moduuli käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä sekä mahdollisuuksia ennakoida ja hillitä sekä varautua ja sopeutua muutoksiin.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija hahmottaa ympäristöongelmia, kuten kuivuutta, tulvia tai puhtaan veden puutetta ja nälänhätää sekä niiden välisiä riippuvuussuhteita ja oppii toimimaan kestävän tulevaisuuden edistämiseksi. Globaaliymmärryksen kehittyminen luo pohjaa eettisille pohdinnoille ihmisten moninaisuuden ymmärtämiselle ja näiden itseisarvolle sekä luontoympäristön merkitykselle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee eri tavoin havainnollistetun tiedon tulkintaa sekä sen tuottamista. Yhteiskunnalliset ja ympäristökysymykset ovat tärkeässä asemassa opintojaksolla. Maantieteellisen tietämyksen avulla opiskelija kykenee mediakriittisyyteen, mitä voidaan vahvistaa uutisseurannan ja -analyysien kautta. Tärkeää on havainnoida suomalaisen uutisvirran

alueellista jakautumista: mitkä ja mihin sijoittuvat tapahtumat ylittävät uutiskynnyksen? Miksi? Miten media vaikuttaa maailmankuvamme muodostumiseen?

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulissa keskeisiä teemoja ovat muuttuvan ympäristön ja ihmiskunnan ilmiöt. Moduulin aikana seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa. Tämä auttaa hahmottamaan ilmiöiden alueellisuutta ja vaikutuksia luonnon, ympäristön ja ihmiskunnan kannalta. Moduuli käsittelee mahdollisuuksiamme ennakoida, hillitä, varautua ja sopeutua muutoksiin.

Moduulin arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointiin voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat *globaali- ja kulttuuriosaaminen* sekä *eettisyys ja ympäristöosaaminen*. Ne ilmenevät sekä opintojakson tavoitteissa, sisältöalueissa että työskentelytavoissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa GE1 perehdytään muuttuvan ympäristön ja ihmiskunnan ilmiöihin. Moduulin aikana seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan ilmiöitä alueellisesti sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Moduuli käsittelee mahdollisuuksiamme ennakoida, hillitä, varautua ja sopeutua muutoksiin. Kuluja saattaa tulla mahdollisesta vierailusta. Numeroarviointi.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Paikallinen lisäys

- Moduulissa tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelijalle tulee tutuksi elottoman luonnon tunteminen ja ymmärtäminen, ja sitä kautta sen arvostaminen osana luonnon monimuotoisuuden perustaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii digitaalisten karttojen tulkitsemista ja harjoittelee sekä tietojen etsimistä että esittämistä erilaisissa geomedian kartta-alustoissa. Lisäksi tutustutaan diagrammien laatimiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulissa tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä syventäen ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä sisältönä ovat luonnon prosessit syineen ja seurauksineen. Lisäksi käsitellään luonnonriskejä ratkaisuehdotuksineen. Teemoja tarkastellaan alueellisesti ja paikallisesti.

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arvioinnissa toteutuu läpinäkyvyys, tasapuolisuus ja opiskelijalähtöisyys. Moduulin arvioinnin perusteina käytetään kurssikokeen lisäksi esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Arvioinnin osana ovat myös osana laaja-alaisesta osaamisesta *monitieteinen ja luova osaaminen, ympäristöosaaminen* sekä *eettisyys.*

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Lisäksi käsitellään alueiden riskejä ja ongelmia sekä myönteisiä kehityspiirteitä. Numeroarviointi.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Paikallinen lisäys

- Moduulissa tarkastellaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta ja vuorovaikutusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta sekä ihmistoiminnan vastuullisuus ja ympäristön hyvinvointi. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*

- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteinen maailma -moduuli keskittyy ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtämiseen sekä globaalien vuorovaikutussuhteiden tunnistamiseen eri aluetasoilla. Opiskelija rakentaa ymmärrystä ihmistoiminnan alueellisista piirteistä vahvistaen globaali- ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Moduulissa tarkastellaan ajankohtaisia ihmistoiminnan ilmiöitä sekä vastuullisuutta ja ympäristön hyvinvointia. Lisäksi pyritään kehittämään yhteiskunnallisia taitoja sekä hyvinvointiosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa tarkastellaan ajankohtaisia ihmistoiminnan ilmiöitä sekä vastuullisuutta ja ympäristön hyvinvointia. Lisäksi pyritään kehittämään yhteiskunnallisia taitoja sekä hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduulin keskeisiä sisältöjä ovat ihmistoiminnan alueellisen toiminnan tunteminen ja vuorovaikutusten ymmärtäminen. Näkökulmina kurssilla ovat ihmisten sekä ympäristön hyvinvointi ja niiden myönteisen kehityksen edistäminen. Moduulin aikana tapahtuva formatiivinen arviointi ja palaute ohjaa opiskelijan työskentelyä ja kartuttaa hänen maantieteellistä osaamistaan. Arviointi on monipuolista ja sovitaan yhdessä jakson alussa. Siihen voivat vaikuttavat muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat *globaali- ja kulttuuriosaaminen* sekä *hyvinvointiosaaminen* ja y*hteiskunnallinen osaaminen*. Ne ilmenevät sekä opintojakson tavoitteissa, sisältöalueissa että työskentelytavoissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa keskeisiä ovat ihmismaantieteelliset ilmiöt ja vuorovaikutukset. Keskeisinä näkökulmina ovat ihmistoiminnan ja luonnonvarojen esiintymisen alueelliset piirteet sekä ympäristön hyvinvointi. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä. Kustannuksia saattaa tulla mahdollisesta vierailusta. Numeroarviointi.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Paikallinen lisäys

- Moduuli perehdyttää aiemmissa moduuleissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia moduulissa ovat aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija pääsee toteuttamaan soveltavan tutkielman tai vaikuttamisprojektin pareittain tai pienryhmässä. Pienryhmissä yhteinen ideointi ja suunnittelu vahvistaa vuorovaikutusosaamista. Tuotosten esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Moduulin teemoihin sopivat myös asiaperusteinen argumentointi, vastamainokset, mielipidekirjoitukset, esitysjulisteet ja muut vaikuttavat tekstilajit.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksia aluesuunnitteluun. Keskeistä tässä moduulissa on geomediataitojen oppiminen (esim. kartat, paikkatieto, diagrammit, kuvat, videot). Opetuksessa huomioidaan, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, yhteiskunnan eri aloilla ja omassa arjessa, sekä nostetaan siitä erilaisia konkreettisia esimerkkejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, yhdessä sovittua, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa. Formatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omaehtoinen ja yhteisöllinen työskentely. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan opintojakson aikana toteutetut projektit, kokeet ja mahdolliset testit.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat *monitieteinen ja luova osaaminen* sekä *vuorovaikutustaidot*. Ne ilmenevät sekä opintojakson sisältöalueissa, projekteissa että työskentelytavoissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää opiskelijaa aiemmissa moduuleissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia opintojaksossa ovat alueiden ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa. Numeroarviointi.

Maantieteen abikertaus, 2 op (GES5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Kartografia, 2 op (GES6)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Kehittyvät maat, 2 op (GES7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

Vuorovaikutusosaaminen *näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

Historian opetuksessa korostetaan ***yhteiskunnallista osaamista*** *tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu historian tieteenalaan ja perehtyy historialliseen ajatteluun. Koska opinnot sijoittuvat lukion alkuun, harjoitellaan tavoitteiden asettamista ja vastuun ottamista omasta opiskelusta. Monipuoliset työtavat vahvistavat opiskelijoiden argumentointi- ja keskustelutaitoja. Opintojakson tehtävät kehittävät erityisesti historiatietoisuutta ja empatiaa.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

- Maatalouden, teollistumisen ja kansainvälisen kaupan ilmiöiden historiaa ja merkitystä ympäristölle voidaan tarkastella myös Vantaan kaupungin kehityksestä käsin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristön ja ilmaston muutosten historiallinen tarkastelu antaa opiskelijalle valmiuksia tarkastella tämän päivän yhteisöjen toiminnan perusteita ja tehtyjen ratkaisujen seurauksia.

Asettuminen menneisyyden ihmisten asemaan vahvistaa kykyä asettua toisen ihmisen asemaan ja ymmärtää hänen ratkaisujaan hänen oman aikansa lähtökohdista (historiallinen empatia).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihminen, ympäristö ja historia, HI1, 2 op, pakollinen opintojakso.

Suoritetaan ensimmäisenä. Itsenäinen suorittaminen mahdollista vain painavista erityissyistä.

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskunnallista kehitystä pitkällä aikavälillä. Opetuksen näkökulma on sekä historiallisten ilmiöiden tarkastelussa että nykyisyyden selittämisessä. Ilmiötä tarkastellaan sekä eurooppalaisesta että globaalista näkökulmasta. Opintojaksolla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Lisäksi harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Kansainvälisten suhteiden historian opiskelu vahvistaa opiskelijan ymmärrystä demokratian, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksestä ja tukee hänen kasvuaan aktiiviseksi kansalaiseksi. Opiskelija kehittää myös medialukutaitoaan sekä valmiuksiaan lähdekritiikkiin.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla voidaan tutustua historian käyttöön yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tarkastelee kansainvälisiä suhteita yhteiskunnallista osaamista tukevalla tavalla. Demokratian, ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkitys tulee esiin käsiteltäessä ajanjaksoja, kun ne ovat olleet uhattuina ja unohdettuina. Opintojakso auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskunnan muuttumisen olevan ihmisten toiminnan seurausta, jolloin hän voi hahmottaa myös omat mahdollisuutensa turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen on opintojaksolla myös tärkeässä roolissa, samoin ymmärryksen lisääminen historian poliittisesta käytöstä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansainväliset suhteet, HI2, 2 op, pakollinen opintojakso.

Opintojaksolla tarkastellaan kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja niiden taustoja 1800-luvun lopulta nykypäivään. Opintojaksolla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisista taloudellisista ja ideologista näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat vastakkainasettelun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Lisäksi syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Itsenäisen Suomen historia, 0 op (HI3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Suomalaisen yhteiskunnan ja valtiollisen kehityksen historiaan perehtyminen vahvistaa opiskelijan historiatietoisuutta sekä muutoksen ja jatkuvuuden käsitteiden ymmärtämistä. Vantaan monikulttuurisuus ja kansainvälisyys avaa opiskelijoille näkökulman Suomen kulttuurisesta moninaisuudesta sekä erilaisista identiteeteistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu yhteiskunnallisiin ja poliittisiin aatteisiin sekä liikkeisiin. Näiden vaikutuksia 1800-luvun alusta nykypäiviin voidaan tutkia myös paikallisesta näkökulmasta. Vantaan kaupungin lähiöiden ja lentokentän kasvun tarkastelu mahdollistaa Suomen rakennemuutoksen ja globalisoitumisen merkityksen ymmärtämisen paikallisella tasolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Suomen historian muutosprosessien ja kehityslinjojen tunteminen autonomian ajalta nykypäivään mahdollistaa oman identiteetin rakentamisen ja ymmärtämisen Suomen kehityslinjoja vasten. Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisen historia avaa näkökulman huolenpitoon kansalaisista, itsestä ja muista, muuttuvassa yhteiskunnassa ajallista kontekstia vasten.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Itsenäisen Suomen historia, HI3, 2 op, pakollinen opintojakso.

Opintojakson tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan lopulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta demokraattiseen kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Opintojaksolla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön. Lisäksi syvennetään ymmärrystä historiallisesta empatiasta.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy erityisesti monipuolisten lähdeaineistojen käyttöön sekä perusteltujen tulkintojen muodostamiseen niiden perusteella. Tämä vahvistaa opiskelijan monilukutaidon, historiallisen ajattelun sekä vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tarkastelee eri tieteenalojen kehitystä ja taidehistorian suuria linjoja. Lisäksi käydään läpi länsimaisten yhteiskuntien aatteellista perustaa ja demokratian ja yhdenvertaisuuden kehitystä. Luovuuden esille tuominen mahdollistetaan opintojakson tehtävissä. Suunnittelussa voidaan tehdä yhteistyötä muiden humanististen aineiden opettajien kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin ja maailmankuvan rakentumista monipuolisten lähdeaineistojen avulla. Historian lukutapa suhtautua eri lähteisiin tulkinnan kohteena, ei neutraalina informaationa, vahvistaa opiskelijoiden kykyä toimia muuttuvassa informaatioympäristössä. Historian tekstitaitojen harjoittelu edistää opiskelijan monilukutaitoa. Keskeisimpänä lähtökohtana on tutkitun tiedon arvostaminen ja ymmärtäminen, minkä pohjalta on mahdollista muodostaa perusteltuja tulkintoja ja päätelmiä. Historiallinen tieto ei ole mielipidekysymys, vaan tulkinnan tulee perustua käytettävissä olevaan evidenssiin ja tieteenalojen tapoihin rakentaa tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eurooppalainen ihminen, HI4, 2 op, valtakunnallinen valinnainen opintojakso.

Opintojakso tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Opintojaksolla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä

Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde sekä sukupuoli ja arkielämä.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- Monipuoliset, oppilaslähtöiset tiedontuottamis- ja julkaisemistavat kehittävät opiskelijoiden vuorovaikutus- sekä argumentaatiotaitoja. Paikallinen näkökulma syventää opiskelijan historiallista ajattelua ja empatiaa.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- Vantaan alueella on asuttu keskeytyksettä kivikaudelta lähtien. Eri aikakausilta periytyvät historialliset kohteet sekä museot mahdollistavat paikallishistorian hyödyntämisen oppimisen tukena.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojakson opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Opintojaksolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintojaksolla opiskelija tunnistaa menneisyyden jälkiä ympäristössään ja osaa asettaan ne omaan yhteyteensä. Opiskelija oppii tarkastelemaan itseään osana historiallista jatkumoa. Opintojakso vahvistaa historiallista empatiaa eli kykyä eläytyä menneisyyden ajan ihmisen asemaan ja ymmärtää heidän ratkaisujaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin itämaasta Suomeksi, HI5, 2 op, valtakunnallinen valinnainen opintojakso.

Opintojakso tarkastelee nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Opintojaksolla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Lisäksi syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*

- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Kulttuurien kohtaamista voidaan tarkastella opintojaksolla myös paikallisesti. Vantaan monikulttuurisuus ja kansainvälisyys antaa valmiuksia vahvistaa opiskelijoiden ymmärtämystä kulttuurisesta moninaisuudesta sekä erilaisista identiteeteistä maailmankulttuurien taustaa vasten.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

- Globaali- ja kulttuuriosaamisen teemoja lähestytään opintojakson aikana eri maanosien ja kulttuurialueiden näkökulmista ja opitaan samalla ymmärtämään monikulttuurisuutta omalla lähialueella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee, miten asenteet ja suhtautuminen muihin kulttuureihin ovat muuttuneet ja miten ne on perusteltu eri aikoina. Opetus kannustaa kunnioittamaan kulttuuriperintöjä mutta myös niiden kriittiseen reflektointiin ja moniperspektiiviseen suhtautumiseen. Historiallinen perspektiivi globalisaatioon, globaalin kansalaisuuden muotoutumiseen, maailman verkottumiseen ja keskinäisiin riippuvuuksiin auttaa ymmärtämään tätä päivää ja suuntaamaan tulevaisuuteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman kulttuurit kohtaavat, HI6, 2 op, valtakunnallinen valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. Lisäksi tarkastellaan länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Historiaa soveltavasti (abikertaus), 2 op (HIS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso tukee opiskelijaa ylioppilaskirjoitusten reaalikokeeseen valmistautumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen keskeiset sisällöt ja osaa muodostaa historiallisen ajatteluun perustuen kokonaiskuvan opintojen eri teemoista. Lisäksi opiskelija tutustuu historian reaalikokeen vaatimuksiin, tehtävätyyppeihin ja käytänteisiin sekä harjoittelee esseevastausten kirjoittamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pakollisten ja valtakunnallisten opintojen keskeiset sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kertaavassa opintojaksossa näkyvät kaikki laaja-alaisen osaamisen alueet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Historiaa soveltavasti (abikurssi), HI7, 2 op, valinnainen opintojakso.

Vain historian ainereaaliin osallistuville abeille tarkoitettu opintojakso, jolla syvennytään historian erityiskysymyksiin ja luodaan kokonaiskuva historiasta kaikkien käytyjen opintojaksojen pohjalta.

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Abikurssi suoritetaan viimeisenä opintojaksona ennen historian yo-kokeeseen osallistumista.

Retkiä historiaan, 2 op (HIS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana käydään tutustumassa pääkaupunkiseudun historiallisiin kohteisiin. Opiskelija tekee pienoistutkielman jostakin retkikohteesta. Tällöin varsinkin opintojaksoissa HI3 ja HI5 opiskellut asiat konkretisoituvat lähiympäristössä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson vierailukohteet valikoituvat opiskelijoiden mielenkiinnon ja käytyjen yhteisten keskustelujen perusteella. Vierailukohteina voivat olla mm. Suomenlinna, Seurasaari, Kansallismuseo ja Tuusulan rantatien kohteet. Vantaalla voidaan tutustua mm. Jokiniemen muinaispuistoon ja Maatalousmuseoon.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijaa oman identiteettinsä rakentamisessa osana historiallista jatkumoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Retkiä historiaan, HI8, 2 op, valinnainen opintojakso.

Opintojakson aikana käydään tutustumassa pääkaupunkiseudun historiallisiin kohteisiin. Opiskelija tekee pienoistutkielman jostakin retkikohteesta. Tällöin varsinkin opintojaksoissa HI3 ja HI5 opiskellut asiat konkretisoituvat lähiympäristössä.

Opintojakson vierailukohteet valikoituvat opiskelijoiden mielenkiinnon ja käytyjen yhteisten keskustelun perusteella. Vierailukohteina voivat olla mm. Suomenlinna, Seurasaari, Kansallismuseo ja Tuusulan rantatien kohteet. Vantaalla voidaan tutustua mm. Jokiniemen muinaispuistoon ja Maatalousmuseoon. Vierailut saattavat sisältää maksun.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Historiaa uutisotsikoiden takana, 2 op (HIS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskellaan ajankohtaisia maailmantapahtumia ja niiden taustoja median kautta. Opintojakso auttaa syventämään muiden lukion opintojaksojen historiallista ymmärtämistä ja lisää opiskelijan tietoutta ajankohtaisista aiheista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson teemat vaihtuvat vuosittain ajankohtaisuuden mukaan. Pääsääntöisesti keskitytään kansainväliseen politiikkaan. Yhteisten aiheiden lisäksi opiskelijat syventyvät itseään kiinnostaviin aiheisiin pari- tai ryhmätyöskentelyn merkeissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa painotetaan monipuolisia tiedontuottamis- ja julkaisemistapoja sekä harjoitellaan asiaperusteista argumentointia. Erilaisten tulkintojen kautta ymmärretään eri näkemysten taustoja ja opitaan näkemään kansainvälisten kysymysten laaja-alaisuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Historiaa uutisotsikoiden takana, HI9, 2 op, valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla tarkastellaan maailmanpolitiikan tapahtumia ajankohtaisen uutisaineiston pohjalta. Opiskelijat seuraavat valitsemaansa aihetta tiedotusvälineistä ja selvittävät itsenäisesti tapahtumien taustoja. Opintojakson aikana pyritään vierailemaan sopivassa käyntikohteessa. Opintojaksoon sisältyy itsenäisen opiskelun jakso.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

World History in English, 2 op (HIS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Historiallista ajattelua ja taitoja syventävä opintojakso, joka opiskellaan englanniksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson teema vaihtelee vuosittain. Painopisteenä voi olla Välimeren kulttuuripiirin historia, uuden ajan alun historia sekä Euroopan poliittinen ja kulttuurihistoria.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eri maantieteellisten alueiden tai kultturipiirien historian tutkiminen syventää opiskelijoiden ymmärrystä muutoksen ja jatkuvuuden käsitteistä sekä auttaa asettamaan nykypäivän ilmiöitä ja tapahtumia laajempaan perspektiiviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

World History in English, HI10, 2 op, valinnainen opintojakso.

Historian soveltava opintojakso, joka opiskellaan englanniksi. Painopisteinä Välimeren kulttuuripiirin historia, uuden ajan alun historia sekä Euroopan poliittinen ja kulttuurihistoria.

Suositellaan toiselle tai kolmannelle opiskeluvuodelle.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Ihmisoikeudet ja juutalaisvainot (HI, PS, FI, ÄI), 4 op (HIS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskelija tutustuu ihmisoikeuksiin ja niiden kehittymiseen 1900-luvulla ja nykyaikana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskelija tutustuu ihmisoikeuksiin ja niiden kehittymiseen 1900-luvulla ja nykyaikana. Asiaa käsitellään perehtymällä juutalaisvainojen syihin ja seurauksiin mm. historian, psykologian ja kirjallisuuden näkökulmista. Opintojaksolla opiskelija pohtii esim. seuraavia kysymyksiä: Kuka kertoo totuuden? Mitä on ihmisyys? Mitä tapahtumat kertovat etiikasta ja mitä juutalaisvainoista pitää oppia? Suurin osa opintojaksosta suoritetaan opintomatkalla Krakovaan ja entiseen Auschwitzin keskitysleiriin. Matkaan valmistaudutaan tutustumalla aihepiiriin esimerkiksi alustusten, keskustelujen tai väittelyiden kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian ongelmakohtiin perehtyminen kehittää opiskelijan tunne- ja empatiataitoja. Yhdessä opiskeleminen ja matkustaminen kehittää opiskelijan sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä sekä yhdessä oppimisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Saman teeman lähestyminen monitieteisesti luo opiskelijalle aihepiiristä laajan kuvan ja yhdistelee asioita uusilla tavoilla. Erilaiset oppimateriaalit kehittävät opiskelijan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihmisoikeudet ja juutalaisvainot (HI, PS, FI, ÄI), HI12, 3 op, valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla tutustutaan ihmisoikeuksiin ja niiden kehittymiseen 1900-luvulla ja nykyaikana. Asiaa käsitellään perehtymällä juutalaisvainojen syihin ja seurauksiin mm. historian, psykologian ja kirjallisuuden näkökulmista. Opintojaksolla pohditaan mm. seuraavia kysymyksiä: Kuka kertoo totuuden? Mitä on ihmisyys? Mitä tapahtumat kertovat etiikasta ja mitä juutalaisvainoista pitää oppia?

Opiskelutapoja esimerkiksi:

* Tutustumista ihmisoikeuskysymyksiin opiskelijoiden mielenkiinnon mukaan

* Alustuksia eri näkökulmista

* Keskusteluja ja väittelyitä

* Vierailijoita

* Matka Krakovaan ja entiseen Auschwitzin keskitysleiriin

Arviointi: suoritusmerkintä

Kansakunnan historiaa paikan päällä, 2 op (HIS13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällön mukaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Muualla suoritettu kurssi/opintojakso. Esim. vaihto-oppilasvuotena suoritettava USA:n historia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällön mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansakunnan historiaa paikan päällä, HI13, 2 op, valinnainen kurssi.

Muualla suoritettu kurssi/opintojakso. Esim. vaihto-oppilasvuotena suoritettava USA:n historia.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen

tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

Kemian opetus vahvistaa ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan

osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- osaa käyttää MarvinSketch ohjelmistoa hiilen yhdisteiden mallintamisessa

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

- Lääkemolekyylien stereoisomeriaa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hiilen yhdisteiden kemian merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta

Yhteiskunnallinen osaaminen

Orgaanisten yhdisteiden kemian merkitys yhteiskunnan kannalta

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Orgaanisten yhdisteiden kemian merkitys globaalissa mittakaavassa

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikus on keskeisessä roolissa ryhmätöissä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään molekyylien mallintamisessa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson *Molekyylit ja mallit* keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointi-, yhteiskunnallinen-, globaali ja kulttuuri-, vuorovaikutus-, monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Molekyylit ja mallit
- 2 op
- KE3
- Valinnainen
- Opintojaksossa tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakennetta ja ominaisuuksia. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään molekyylien mallintamisessa. Hiilen yhdisteiden kemian merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta.
- Numeroarviointi
- Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Paikallinen lisäys

- osaa kirjata ylös kvalitatiivisia havaintoja ja niiden avulla tuottaa tapahtuvan reaktion reaktioyhtälön
- osaa tuottaa vastauksen laskennalliseen tehtävään abittiympäristössä

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

- Pyrimme järjestämään vierailun tai vierailijan osana moduulin suorittamista esim. Tikkurila Oyj

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus on keskeisessä roolissa ryhmätöissä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustutaan muovien rakenteisiin ja ominaisuuksiin sekä elinkaareen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson *Kemiallinen reaktio* keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova-, vuorovaikutus-, eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Kemiallinen reaktio
- 2 op
- KE4
- Valinnainen
- Opintojaksossa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa.
- Numeroarviointi
- Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*

- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu paikallisesti kiertotalouden periaatteisiin sekä niihin liittyviin ratkaisuihin
- osaa tulkita aineistoja ja tuottaa perustellun vastuksen aineistopohjaiseen tehtävään

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia kalorimetrisellä mittauksella

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Metallien merkitys ympäristön näkökulmasta. Tulevaisuuden akkuteknologia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus on keskeisessä roolissa ryhmätöissä

Yhteiskunnallinen osaaminen

Energian tuotanto ja metallien merkitys yhteiskunnassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson *Kemiallinen energia ja kiertotalous* keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristö-, vuorovaikutus- ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Kemiallinen energia ja kiertotalous
- 2 op
- KE5
- Valinnainen
- Opintojaksossa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Siinä perehdytään luonnontieteellisen tutkimuksen suunnitteluun sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja niiden sovelluksia
- Numeroarviointi
- Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu metanolin valmistukseen synteesikaasusta sekä myös uudempaan tekniikkaan, jossa metanolia pyritään valmistamaan hiilidioksidista ja vedystä.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*

- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

- LoggerPro ohjelman käyttö kuvaajien tuottamisessa mittausdatasta sekä kuvaajien analysoinnissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kemian merkitys terveyteen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kemian merkitys ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus on keskeissä roolissa ryhmätöissä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintätekniikan avulla esitetään tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan tuloksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson *Kemiallinen tasapaino* keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointi-, eettisyys ja ympäristö-, vuorovaikutus-, monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Kemiallinen tasapaino
- 2 op
- KE6
- Valinnainen
- Moduulissa otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tieto- ja viestintätekniikan avulla esitetään tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan tuloksia.
- Numeroarviointi
- Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1-2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- kokeellisen työskentelyn kautta kiinnostuu ja innostuu kemiasta.
- saa positiivisia kokemuksia ryhmätyöskentelystä ja kehittyy ryhmätyötaidoissa.

- jaksaa ylläpitää keskittymistään koko oppitunnin ajan vaihtelevien opetusmenetelmien avulla.
- perehtyy turvalliseen työskentelyyn laboratoriossa selkeiden turvallisuusohjeiden ja -käytänteiden avulla.
- osaa mallintaa mittaustuloksia graafisesti.
- tutustuu aineen rakenteen mallintamiseen tietokonesimulaatiolla.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

- tutustuminen paikallisiin kemian alan yrityksiin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- kestävä tulevaisuus Vantaan näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään kemian metkitystä yhteiskunnassa

Hyvinvointiosaaminen

Tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus on keskeisessä roolissa ryhmätöissä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kokeellisessa työskentelyssä harjoitellaan erityisesti johtopäätösten tekemistä havainnoista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opinnoissa tutustutaan myös luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson *Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus* keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ja opiskelua jatkuvan palautteen avulla ohjaten

sekä monipuolisesti

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. palautettavat kurssitehtävät, laboratorioraportit, testit ja kurssikoe
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen-, hyvinvointi-, vuorovaikutus- , monitieteinen ja luova- sekä eettinen ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus
- 2 op
- KE1-2
- Pakollinen
- Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä. Tutustuminen ainemäärän käsitteeseen esittelee kemiasta kvantitatiivisen puolen. Kokeellisessa työssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä.

  Opintojaksossa opiskelija syventää käsitystään kemiallisista sidoksista ja niiden merkityksestä aineen ominaisuuksille. Kokeellisessa työskentelyssä harjoitellaan erityisesti johtopäätösten tekemistä havainnoista. Opinnoissa tutustutaan myös luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä.
- Numeroarviointi
- Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Kemiaa kokeellisesti, 2 op (KES8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppii tuottamaan tehtävään sähköisen vastauksen
- hankkii kokeellista tietoa erilaisista kemiallisista ilmiöistä
- joutuu pohtimaan kemiallisia ilmiöitä
- tekee erilaisia kemiallisia mittauksia
- oppii tulkitsemaan mittaustuloksia YO-kirjoituksissa käytetyillä ohjelmistoilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tehdään kemiallisia tutkimustöitä
- kerätään ja analysoidaan mittausdataa YO-kirjoituksissa käytettävillä ohjelmistoilla
- harjoitellaan tehtäviin vastaamista sähköisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Kemiaa kokeellisesti
- 2 op
- KES8
- Valinnainen
- Kurssilla tehdään kokeellisia töitä ja harjoitellaan tulosten käsittelyä
- Suoritusmerkintä
- Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Kemian kokonaiskuva, 2 op (KES7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija sisäistää lukion kemian oppisisällöt kokonaisvaltaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kemian sähköiseen ainereaaliin valmentautuminen
- kemian laskutehtäviin, kemiallisten ilmiöiden selitystehtäviin, kokeellisiin tehtäviin ja ainerajat ylittäviin tehtäviin vastaaminen sähköisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Kemian kokonaiskuva
- 2 op
- KES7
- Valinnainen
- Kurssilla kerrataan kemian ylioppilaskokeisiin
- Suoritusmerkintä
- Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen

rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.*

*Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä*

niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailmankatsomusten historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan pääkaupunkiseudun monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään.
- Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin tutustuttaessa esimerkiksi uskontoon ja uskonnottomuuteen ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin yhteisiin juuriin, keskeisiin piirteisiin, kulttuuriperintöön ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Käsiteltäessä uskonnonvapautta

ihmisoikeutena opiskelija oppii hahmottamaan oikeuksiaan, velvollisuuksiaan ja asemaansa yhteiskunnassa. Opintojakson sisällöt tukevat valmiuksia ymmärtää ja arvostaa itseä ja muita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opintojaksossa opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä, UE1, 2 op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan ensimmäisenä.

Opintojakso kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä ja tunnistamaa ja arvioida ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä.

Keskeisinä sisältöinä uskonnon olemus, uskonnon tutkimus, uskonto ja uskonnottomuus nykymaailmassa, Lähi-idän monoteististen uskontojen monimuotoisuus, kulttuuri- ja yhteiskuntavaikutukset sekä keskeiset ja yhteiset piirteet.

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Kaikki UE:n opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko uskonnon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvää tuntemusta sekä kykyä ymmärtää niiden välisiä suhteita edellytetään monilla eri aloilla riippumatta

siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy kristinuskon historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan pääkaupunkiseudun monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään.
- Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä sekä hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Kristinuskon eri muotojen eettisen ajattelun ja arvojen pohtiminen rakentaa lisäksi valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanlaajuinen kristinusko, UE2, 2 op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan milloin tahansa UE1 jälkeen.

Opintojakso auttaa ymmärtämään kristinuskon monimuotoista vaikutusta maailmassa sekä ajankohtaisia kristinuskoon ja sen vaikutuksiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja.

Keskeisinä sisältöinä kristinuskon monimuotoisuus, asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa.

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Kaikki UE-opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko uskonnon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvää tuntemusta sekä kykyä ymmärtää niiden välisiä suhteita edellytetään monilla eri aloilla riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailmankatsomusten historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan pääkaupunkiseudun monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään.
- Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja

yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija rakentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opintojaksossa käsiteltävien sisältöjen avulla opiskelija saa valmiuksia reflektoida uskontojen ja katsomusten roolia yhteisöjen kulttuuriperinnössä, yksilöiden elämässä ja globaalissa maailmassa ja tämän kautta saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, UE3, 2op valinnainen opintojakso

Kehittää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Soveltuu uskonnon ainereaalin kirjoittajien lisäksi kaikille uskonnollisista, kulttuurisista ja yhteiskunnallisista ilmiöistä kiinnostuneille opiskelijoille.

Keskeisinä sisältöinä Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneet uskonnot osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutukset kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä luonnonuskonnot ja uudet uskonnolliset liikkeet.

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Kaikki UE-opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko uskonnon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvää tuntemusta sekä kykyä ymmärtää niiden välisiä suhteita edellytetään monilla eri aloilla riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailmankatsomusten historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan pääkaupunkiseudun monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään.
- Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan ja yhteiskunnallisesta vastuustaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa, UE4, 2 op, valinnainen opintojakso

Antaa ymmärrystä uskonnollisen tiedon merkityksestä yhteiskunnan eri osa-alueilla sekä valmiuksia osallistua rakentavaan keskusteluun eri maailmankatsomusten välillä.

UE 2 suositellaan suoritettavaksi ennen tätä opintojaksoa.

Soveltuu uskonnon ainereaalin kirjoittajien lisäksi kaikille uskonnollisista, kulttuurisista ja yhteiskunnallisista ilmiöistä kiinnostuneille opiskelijoille.

Keskeisinä sisältöinä uskonnot ja uskonnolliset yhteisöt Suomessa ja niiden merkitys yhteiskunnan ja kulttuurin osana ja muokkaajina sekä katsomusten välinen dialogi, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnollinen ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa.

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Kaikki UE-opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko uskonnon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvää tuntemusta sekä kykyä ymmärtää niiden välisiä suhteita edellytetään monilla eri aloilla riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailmankatsomusten historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan pääkaupunkiseudun monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään.
- Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja

yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sisällöt tukevat opiskelijan monilukutaidon kehittymistä sekä eettisten ja esteettisten arvojen pohdintaa. Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan sekä uskonnollisiin teemoihin populaarikulttuurissa opiskelija tutustuu erilaisiin informaation esittämisen ja luovan ilmaisun tapoihin. Opetuksessa opiskelijaa rohkaistaan kehittyvien tulkitsemisen taitojensa luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto taiteessa ja populaarikulttuurissa, UE5, 2 op, valinnainen opintojakso

Soveltuu uskonnon ainereaalin kirjoittajien lisäksi kaikille taiteesta ja muista kulttuurisista ilmiöistä kiinnostuneille opiskelijoille.

Keskeisinä sisältöinä uskonnon ja taiteen suhde sekä uskonnollinen symboliikka ja uskonnolliset teemat taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Kaikki UE-opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko uskonnon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvää tuntemusta sekä kykyä ymmärtää niiden välisiä suhteita edellytetään monilla eri aloilla riippumatta siitä, eläkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy maailmankatsomusten historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan pääkaupunkiseudun monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään.
- Uskonnon opiskelu on ulospäin suuntautuvaa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehittää opiskelijan monitieteistä osaamista sekä antaa mahdollisuuden oman ajattelun, näkemysten ja toiminnan arvolähtökohtien pohdintaa ja kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tutustuttaa hänet erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Opiskelija vahvistaa

taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta harjoittelemalla uskontoon liittyvän informaation ja sen lähteiden kriittistä arviointia. Lisäksi opintojakson sisällöt tarjoavat mahdollisuuden pohtia elämän- ja maailmankatsomusten näkökulmasta tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja sekä vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita. Opintojakson toteutuksen yhteydessä voidaan mahdollisuuksien mukaan tehdä korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskontoon liittyviin tutkimuksiin ja mediasisältöihin tutustuminen auttaa opiskelijaa havaitsemaan uskonnon ja yhteiskunnan erilaisia suhteita eri puolilla maailmaa sekä tuottaa edellytyksiä ymmärtää ja arvostaa demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä ihmisoikeuksiin, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita ja antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa yhteisöissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ajankohtaisen uskonnon tutkimuksen ja uskontoon liittyvien mediasisältöjen tarkastelu ohjaa opiskelijaa pohtimaan monipuolisesti uskontojen eettisiä ulottuvuuksia sekä rohkaisee häntä pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä. Samalla opiskelija harjaantuu hahmottamaan perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, tiede ja media, UE6, 2 op, valinnainen opintojakso

Soveltuu uskonnon ainereaalin kirjoittajien lisäksi kaikille uskonnon ja kulttuurin tutkimuksesta, viestinnästä sekä uskonnollisista, kulttuurisista ja yhteiskunnallisista ilmiöistä kiinnostuneille opiskelijoille.

Keskeisinä sisältöinä ajankohtainen uskonnon tutkimus eri tieteenaloilla, uskontoon mediassa liittyvien ajankohtaisten teemojen tunnistaminen, analysoiminen ja kriittinen arvioiminen sekä uskonnon ja medioiden välisten suhteiden ymmärtäminen, uskonnollinen media ja median vaikutus uskontoihin.

Opintojaksolla voidaan tehdä opintokäyntejä ja oppitunneilla voi käydä vierailijoita. Jos opintokäyntikohde on maksullinen, opiskelijalle saattaa tulla siitä kustannuksia. Tällöin on tarjolla myös vaihtoehtoinen suoritustapa.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Kaikki UE-opintojaksot soveltuvat hyvin yleisivistäviksi opinnoiksi riippumatta siitä, valmistautuuko uskonnon ainereaaliin vai ei. Kulttuurien ja katsomusperinteiden hyvää tuntemusta sekä kykyä ymmärtää niiden välisiä suhteita edellytetään monilla eri aloilla riippumatta siitä, elääkö ja työskenteleekö monikulttuurisessa kotimaassa vai kansainvälisissä tehtävissä. Katsomusaineiden opiskelu tukee myös opiskelijan oman elämänkatsomuksen muodostamista.

Uskonnon kertaus ainereaaliin valmistautuville, 2 op (UES7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu uskonnon ainereaalikokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- uskonnon keskeisten tietojen ja taitojen harjoittelu ja ainereaalikokeeseen valmistautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan luovasti yhdistelemään uskonnon opinnoissa, muissa opinnoissa ja muussa elämässä opittua niin, että harjaannutaan ajatteluprosessin tuloksena hyvien reaalivastausten kirjoittamisessa. Opintojakso hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Opintojakso vahvistaa siten monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonnon kertaus ainereaaliin valmistautuville, UE7, 2 op

Opintojaksolla kerrataan ja laajennetaan oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja valmentaudutaan ainereaalikokeeseen.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Vapaaehtoistyön koulutus, 2 op (UES8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kouluttautuu vapaaehtoistyöhön koulun ulkopuolisessa koulutuksessa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulun ulkopuoliseen vapaaehtoistyöhön liittyvä koulutus (esim. partionjohtajakoulutus, isoskoulutus tmv.) voidaan harkinnan mukaan hyväksyä uskonnon koulukohtaiseksi valinnaiseksi opintojaksoksi.
- Opiskelija vastaa itse opintojakson mahdollisista kustannuksista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vapaaehtoistyön koulutus tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Hyvinvointiosaaminen

Vapaaehtoistyön koulutuksella opiskelija kehittää eettistä ajatteluaan myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä huomioon. Se tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vapaaehtoistyön koulutus, UE8, 2 op, valinnainen muualla suoritettava opintojakso

Koulun ulkopuoliseen vapaaehtoistyöhön liittyvä koulutus (esim. partionjohtajakoulutus, isoskoulutus tmv.) voidaan harkinnan mukaan hyväksyä uskonnon koulukohtaiseksi valinnaiseksi opintojaksoksi. Ole yhteydessä opettajaan/ rehtoriin.

Opiskelija vastaa itse opintojakson mahdollisista kustannuksista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Muun katsomusaineen opintojakso, 2 op (UES9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija laajentaa katsomusosaamistaan muun katsomusaineen opinnoilla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- muun katsomusaineen opintojakson sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa ja monipuolistaa opiskelijan monitieteistä osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso vahvistaa ja monipuolistaa opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan muun katsomusaineen opintojakson arviointikriteereillä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muun katsomusaineen opintojakso, UE9, 2 op, valinnainen opintojakso

Jos suoritat jonkun valitsemasi elämänkatsomustiedon tai muun uskonnon (ET, UI, UK, UO) opintojakson, se merkitään UE-oppimäärääsi valinnaisena koulukohtaisena opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista.

Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan*

ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

*Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU01)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla hyödynnetään kuvataiteen opintojaksoilla uutta teknologiaa luontevana osana kuvataiteen tuottamista ja sisältöä. Opetusmenetelmät ja -tuokiot ovat vaihtelevia ja siten lisäävät opiskelijan hyvinvointia ja jaksamista.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Opetuksessa huomioidaan lähialueen taidemuseot, galleriat ja julkinen taide.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöosaaminen korostuu materiaalien valinnassa ja materiaalihävikin välttämisessä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta. Lähialueen taidemuseot ja galleriat tarjoavat mahdollisuuksia tarkastella kulttuuristen merkitysten muodostumista taiteessa.

Hyvinvointiosaaminen

Jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteita ja tieteitä yhdistävä nykytaide käsittelee elämän ilmiöitä laajasti. Siihen sisältyy asioita, joita eri oppiaineiden tunneilla käsitellään. Nykytaide tarjoaa hyvän ympäristön tarkastella ja tutkia monitieteisesti erilaisia teemoja ja aiheita. Taiteeseen avautuu eri oppiaineiden tuoman lisätiedon myötä uusia tutkimuskohteita. Taiteen avulla on mahdollista yhdistellä eri oppiaineiden

tietoa ja käsityksiä maailmasta kokonaisen ymmärryksen luomiseksi. Taide vaikuttaa oppimiseen sinänsä. Matematiikassa, historiassa tai vaikka biologiassa opiskeltavan asian kiinnittäminen musiikkiin ja kuvaan voi tarjota uuden näkö- ja kuulokulman opiskeltavaan asiaan ja saattaa auttaa myös muistamaan asiaa paremmin. Taiteen tekeminen ja taiteesta keskusteleminen rohkaisevat ajattelemaan, epäilemään, perustelemaan ja luomaan.

Luovuus korostuu prosessityöskentelyssä, jossa ideoita yhdistellään ja kehitetään eteenpäin uusien teosten ja tiedon hankkimiseksi. Portfoliotyöskentely vahvistaa taitoja arvioida tiedon luotettavuutta ja tutustuttaa erilaisiin tiedonhankinnan tapoihin ja erityisesti tiedon visuaalisen esittämisen keinoihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Omia kuvakulttuureita tutkimalla pohditaan, miten kuvat vaikuttavat omaan ilmaisuun, identiteetin muodostumiseen ja kuluttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan kuvataiteen ja kuvallisen kulttuurin ilmiöihin, sekä harjoitellaan kuvan tekemisen perustekniikoita ja kuvien analysointia.
Pakollinen opintojakso. KU01 suoritetaan ensimmäisenä.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU02)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla hyödynnetään kuvataiteen opintojaksoilla uutta teknologiaa luontevana osana kuvataiteen tuottamista ja sisältöä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Opetuksessa huomioidaan lähialueen taidemuseot, galleriat ja julkinen taide.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataiteen toisella kurssilla pohditaan suunnittelun etiikkaa erityisesti julkisen taiteen ja ympäristötaiteen näkökulmasta. Ympäristöosaaminen on keskeinen osa kurssin sisältöpainotuksia: muotoilua, arkkitehtuuria ja ympäristötaidetta. Materiaalien ekologisuus ja materiaalihävikin välttäminen sekä kiertotalouden näkökulma sekä suunnittelussa, että kurssimateriaalien valinnassa on oleellista.

Arkkitehtuuri ja muotoilu voivat tarjota kestävän kehityksen ratkaisumalleja esim. materiaalien tehokkaampana käyttönä tai elinkaariajattelun avulla lisäämään kiertotalouden mahdollisuuksia. Parhaimmillaan muotoilu voi edistää tasa-arvoa mahdollistamalla esteettisen, laadukkaan ja ekologisten tuotteiden ja palveluiden saattamista suurempien ihmisryhmien käyttöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Muotoilutuotteet, arkkitehtuuri ja ympäristötaide näkyvät yhteiskunnassa ja niiden suunnitteluun liittyy myös yhteiskunnallista keskustelua ja valintoja. Arvoja ja merkityksiä pohditaan sekä omissa harjoitustöissä että jo vakiintuneita teoksia analysoimalla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rakennetun ympäristön projektit ja muotoiluprojektit vaativat monitieteellistä ja luovaa osaamista sekä ryhmätyötaitoja. Hankkeissa huomioidaan eri tiedon- ja tieteenalojen näkökulmia.

Vuorovaikutusosaaminen

Muotoiluun ja Arkkitehtuuriin pohjautuvien tehtävien projektimainen suunnittelu ja toteuttaminen mahdollistaa yhteistoiminnallisen ja vuorovaikutusosaamista kehittävän työskentelyn.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arkkitehtuurin, muotoilun (design), median ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen. Harjoitellaan erityisesti kolmiulotteista ilmaisua esimerkiksi muovailun, rakentamisen ja 3D-mallinnuksen keinoin.
Pakollinen opintojakso. Suoritetaan KU01 kurssin jälkeen.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU03)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksen mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Lähialueen tarjoamaan julkiseen kuvastoon tutustuminen ja sen kulttuuristen piirteiden pohtiminen ja tunnistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Mediaan keskittyvä kurssi tutkii kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta erityisesti kuvallista viestintää hyödyntämällä. Tekijänoikeuksia pohditaan suhteessa omaan työskentelyyn.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvallinen viestintä ja markkinointi sekä kuvataide tarjoavat näkökulmia kurssin työskentelyyn. Perinteiset kuvan tekemisen tekniikat yhdistyvät tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan Television, mainonnan, uutisten, internetin ja sosiaalisen median kuvastoja sekä tuotetaan ja muokataan omia kuvia erityisesti sähköisillä välineillä.
Syventävä opintojakso. Voi suorittaa milloin tahansa.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU04)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*

- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat lähtökohta yhteiskunnalliseen osaamiseen. Taideopinnoissa opiskelijat tutustuvat yhteiskunnallisesti osallistuvien taiteilijoiden tuotantoon ja työskentelytapoihin. Opiskelijat omaksuvat aktiivisen kansalaisuuden toimintatapoja ja motivoituvat ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin myös taiteen keinoin. Historiallisiin tapoihin käyttää taidetta myös propagandan välineenä on hyvä reflektoida oppitunneilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan etenkin kuvataiteen tiedonalan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalissa maailmassa. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan kuvataiteen historiaa ja nykyisyyttä eri kulttuureissa. Tutkimustuloksia hyödyntämällä valmistetaan omia taideteoksia eri tekniikoilla yksin ja ryhmässä.
Syventävä opintojakso. Voi suorittaa milloin tahansa.

Taidehistoria, 2 op (KUS05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tuntee ja tunnistaa länsimaisen taidehistorian perusteoksia ja tyylisuuntia
- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön prosessipäiväkirjan avulla.
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta
- hyödyntää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- tarkastelee kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkinnan menetelmiä
- ymmärtää taiteen historian merkityksen omissa kuvissa sekä vaikuttamisessa ja osallistumisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- prosessityöskentely ja portfoliotyö tutkimusvälineenä taidehistoriaan
- Taidehistorian tutkiminen oman taiteellisen tuottamisen kautta
- taidehistorian hyödyntäminen oman työskentelyn ja tuottamisen lähtökohtana
- taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kuvallisia kulttuuriperintöjä ja niiden välittämiä arvoja ja merkityksiä, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taidehistoria linkittyy monitieteisesti sekä taiteen että historian tiedonaloihin. Oman tekemisen kautta syntyy myös elämyksellistä tarttumapintaa taidehistorian teoksiin ja niiden innoittamiin uusiin teoksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan erityisesti länsimaisen taiteen historiaa ja sen vaikutusta nykytaiteeseen. Tutkimustuloksia hyödyntämällä valmistetaan omia taideteoksia eri tekniikoilla yksin ja ryhmässä. Soveltava opintojakso. Voi suorittaa milloin tahansa. Soveltuu suoritettavaksi itsenäisesti.

Taidegrafiikka, 2 op (KUS06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- osaa tuottaa taidegrafiikkaa valituilla painomenetelmillä
- hahmottaa taidegrafiikan keskeisiä ilmaisukeinoja ja käyttötapoja eri medioissa
- tutustuu taidegrafiikan traditioihin taidehistoriassa
- käyttää taidegrafiikan ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tekee omakohtaisia ratkaisuja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan oman työskentelyn kautta valittuihin painomenetelmiin esim: kohopaino, laakapaino ja syväpaino (lino, puupiirros, serigrafia, kuivaneula, etsaus, akvatinta)
- kehitetään prosessityöskentelyä (tavoitteet, tutkimus ja vertailu, lähteiden merkitseminen, itsearviointi, ulkoasu)
- pohditaan grafiikan ilmaisukeinoja ja muotoja taidehistoriassa sekä nykypäivässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Taidegrafiikan opintojaksolla pohditaan käytettyjen painovärien ekologisuutta ja mahdollisuuksien mukaan kierrätetään painolaattoja ja välineitä. Laattojen ja välineiden pesussa huomioidaan ympäristönäkökulmat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valmistetaan taidekuvia eri painomenetelmiä hyödyntäen sekä tutkitaan painokuvien historiaa ja nykyisiä mahdollisuuksia.
Soveltava opintojakso. Voi suorittaa milloin tahansa.

Piirustus, 2 op (KUS07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventyy piirrostaiteen ilmaisumahdollisuuksiin ja itseään kiinnostaviin piirtämisen menetelmiin
- tutkii piirrostaiteen historiaa ja nykykäytäntöjä
- Harjaantuu prosessi- ja portfoliotyöskentelyssä
- oppii piirtämisen käsitteistöä ja tekniikkaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Portfolio oppimisen välineenä (tavoitteet, tutkimus ja vertailu, lähteiden merkitseminen, itsearviointi, ulkoasu)
- havaintopiirustus (elävä malli, esineet, perspektiivin perusteet)
- Eri piirtimet ja piirtämisen tekniikat
- Piirtämisen sovellusalueet (esim. Digitaalinen piirtäminen ja taidegrafiikka)
- Piirtämisen historia ja nykykäytännöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Piirtäminen tukee oppilaan hyvinvointia aktivoimalla monipuolisesti sekä havaintoon, että motorikkaan tarvittavia taitoja. Käsillä tekeminen ja sanaton keskittyminen piirtämiseen vahvistaa tietoisuustaitoja ja keskittymiskykyä. Piirtämisen harjoittelu konkretisoi elinikäisen oppimisen käsitettä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Piirtäminen on globaali kieli ja piirtämisen harjoittelu tukee muiden kulttuureiden ymmärtämistä. Piirtäminen muokkaa maailmaa havainnollistamalla tietoa ja tarjoamalla kuvia sellaisistakin todellisuuksista, joita ei vielä ole havaittavissa muilla teknologioilla tai tieteeltä vaadittavalla tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Piirtämisen teknologia on usein hyvin ekologista ja materiaalien turvallisuuden ja ympäristökuormituksen osalta. Piirtäminen tarjoaa välineitä kestävän kehityksen ajatusten levittämiseen myös lukutaidottomien keskuudessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KUS07 PIIRUSTUS
Tehdään piirustusharjoituksia havainnosta ja mielikuvitusta hyödyntäen sekä valmistetaan taideteoksia ja kuvituksia eri piirtimillä.
Opintojakson työt suoritetaan pääsääntöisesti oppitunneilla ja sähköisissä oppimisympäristöissä, kotitehtäviä tulee harvoin. Opintojaksoon sisältyy luentoja, tiedonhakua, näyttelysuunnittelua ja usein myös näyttelykäynti. Uutta teknologiaa hyödynnetään luontevana osana kuvataiteen tuottamista ja sisältöä.

Soveltava Opintojakso. Voi suorittaa milloin tahansa.

Maalaus, 2 op (KUS08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventyy taidemaalauksen ilmaisumahdollisuuksiin ja itseään kiinnostaviin maalausmenetelmiin (esim. digitaalinen maalaus)
- harjoittelee tavoitteellista ja prosessia tiedostavaa työskentelyä
- hahmottaa maalaustaiteen historiaa lajityyppien ja kehityskulkujen kautta sekä niiden ilmenemistä nykytaiteessa
- oppii analysoimaan maalaustaiteen teoksia
- syventää ja laajentaa osaamistaan portfoliotyöskentelyssä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustuminen taidemaalauksen eri tekniikoihin ja materiaaleihin (vesiväri, peiteväri, akryyliväri, öljyväri, pastelliliidut.)
- syventyminen valittuun maalaustekniikkaan ja/tai eri tekniikoiden yhdistely
- taidehistorian hyödyntäminen oman työskentelyn ja tuottamisen apuna
- Maalaustaide globaalina ilmiönä
- maalaustaiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot
- Portfoliotyöskentely oppimisen, dokumentoinnin ja arvioinnin välineenä
- maalaustaiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset
- värioppi, sommittelu, maalausmateriaalit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Taidemaalaus tukee oppilaan hyvinvointia aktivoimalla monipuolisesti sekä havaintoon, että motorikkaan tarvittavia taitoja. Käsillä tekeminen ja sanaton keskittyminen maalaamiseen vahvistaa tietoisuustaitoja ja keskittymiskykyä. Maalaamisen harjoittelu konkretisoi elinikäisen

oppimisen käsitettä. Oppilaan hyvinvointia tukee myös mahdollisuus työskennellä itselle merkityksellisiä kuvakulttuureita hyödyntämällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KUS08 MAALAUS
Harjoitellaan taidemaalausta eri välineillä ja väriaineilla. Tutustutaan taidemaalauksen ilmaisukeinoihin ja valmistetaan taideteoksia valituilla maalaustekniikoilla. Tutkitaan maalaustaiteen historiaa ja nykyisyyttä.

soveltava opintojakso. Voi suorittaa milloin tahansa.

Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KUS09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventyy kolmiulotteiseen muotoilmaisuun ja itseään kiinnostaviin materiaaleihin
- Harjoittelee tavoitteellista ja prosessia tiedostavaa työskentelyä
- Tutkitaan muotoja ja niiden suhdetta tilaan sekä kolmiulotteisia ilmaisukeinoja
- Tutustutaan kuvanveiston ja keramiikan perinteisten materiaalien (kuten savi ja kipsi) lisäksi myös ennakkoluulottomasti muihin mahdollisiin materiaaleihin.
- Valmistetaan kolmiulotteisia taideteoksia ja/tai käyttöesineitä keramiikan ja kuvanveiston materiaaleja ja menetelmiä hyödyntäen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Työskentelytapana voi olla myös tietokonemallinnus ja 3D-tulostus.
- Kuvanveiston materiaalit ja niiden työstäminen
- Kolmiulotteinen muodonanto ja muotojen ilmaisumahdollisuudet tilassa
- Keramiikan materiaalit ja menetelmät
- Keramiikan ja kuvanveiston käsitteistön laajentaminen ja käyttä
- Portfoliotyöskentely oman työn dokumentoinnissa ja tutkimisessa sekä tiedonhankinnassa ja arvioinnissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Keramiikan ja kuvanveiston opetusjaksolla huomioidaan materiaalien ekologisuus. Materiaalihävikkiä pyritään minimoimaan ja valitsemaan kierrätetään materiaaleja mahdollisuuksien mukaan. Sekä kuvanveistossa että keramiikassa tutkitaan myös hauraiden ja katoavien teosten mahdollisuuksia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keraamiset muotoilutuotteet ja kolmiulotteinen taide näkyvät yhteiskunnassa ja niiden suunnitteluun liittyy myös yhteiskunnallista keskustelua ja valintoja. Arvoja ja merkityksiä pohditaan sekä omissa harjoitustöissä että jo vakiintuneita teoksia analysoimalla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Keramiikka ja kuvanveisto ovat globaaleja ilmiöitä. Niiden tutkiminen lisää tietämystä sekä omasta että vieraammista kulttuureista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

KUS09 KERAMIIKKA JA KUVANVEISTO
Tutustutaan keramiikan ja kuvanveiston historiaan sekä valmistetaan käyttökeramiikkaa ja taideteoksia kolmiulotteiseen muotoiluun keskittyen.
Kurssilla ohjataan valittujen tekniikoiden käyttöön. Opintojakson työt suoritetaan pääsääntöisesti oppitunneilla, kotitehtäviä tulee harvoin. Opintojaksoon sisältyy luentoja, tiedonhakua, näyttelyripustusta ja usein myös näyttelykäynti.

Soveltava opintojakso. Voi suorittaa milloin tahansa.

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Osaa rakentaa näyttelyripustuksen omalle teokselleen
- Osaa dokumentoida työvaiheet ja lopputulokset digitaalisesti tarvittaessa myös arviointia varten

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Paikallinen lisäys

- Näyttelyripustuksen merkitys teokselle
- Kyseisen vuoden lukiodiplomitehtävien sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lukiodiplomi kannustaa ja rohkaisee käyttämään monitieteellistä lähestymistapaa prosessityöskentelyssä. Muissa aineissa saadut taidot ja tiedot voivat laajentaa ja syventää diplomin kysymyksenasettelua. Yksi diplomin tehtävänannoista vuosittain kannustaa yhdistämään eri lukiodiplomeja toisiinsa monitaiteellisiksi kokonaisuuksiksi. Diplomin toteutustekniikka on usein vapaa ja siten kannustaa luovuuteen ilmaisukeinojen valinnassa. Myöskin muilta tieteenaloilta sovelletut tekniikat sopivat usein kuvataidediplomin toteutukseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija.

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä ja löytyvät opetushallituksen sivuilta
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset tehtävät sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla (lukiodiplomi) tai suoritusmerkinnällä (oma taideprojekti)

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Lukiodiplomin arviointia ohjaavat opetushallituksen antamat ohjeet.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa suoritetaan **kuvataiteen lukiodiplomi** (teos + portfolio+ näyttelyripustus) tai vaihtoehtoisesti **oma taideprojekti** (teos + portfolio+ näyttelyripustus) . Lukiodiplomi suoritetaan opetushallituksen ohjeiden mukaan valitsemalla annetuista tehtävistä yksi. Lukiodiplomisuoritus

käsittää taideteoksen ja portfolion. Ohjeet ja tehtävät ovat ennakkoon nähtävissä verkkosivulla www.edu.fi (Seuraa linkkejä: yleissivistävä koulutus> lukiokoulutus> lukiodiplomit.)

*Vaihtoehtoisest*i opiskelija syventyy itselleen tärkeäksi katsomaansa visuaalisen ilmaisun alueeseen, harjoitellen tavoitteellista ja prosessia tiedostavaa työskentelyä. Opiskelija valmistaa myös tässä vaihtoehdossa teoksen ja portfolion. Hyväksytystä opintojaksosta saa suoritusmerkinnän mutta ei kuvataiteen lukiodiplomia.

Lukiodiplomin suorittamisen vaatimuksiin kuuluu 4 hyväksytysti suoritettua kuvataiteen opintojaksoa (Tikkurilan lukiossa valmistaviksi opintojaksoiksi soveltuvat myös kuvallisen viestinnän kurssit.)

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija suorittaa valtakunnallisen liikunnan lukiodiplomin.
- Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen.

Mediadiplomi, 2 op (MELD5)

Opintojakson moduulit

- Median lukiodiplomi, 2 op (MELD5), Valinnainen

Tavoitteet

Median lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan*
- *osoittaa hallitsevansa monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä*
- *osoittaa hallitsevansa informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa*
- *osaa analysoida omaa mediasuhdettaan ja tunnistaa median toimintaympäristön.*

Keskeiset sisällöt

Median lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat portfolion ja mediaesityksen muodostamasta kokonaisuudesta.*

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Paikallinen lisäys

- opintojakson keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson moduulit

- Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa*
- *vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.*

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- *opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys*
- *työskentelyprosessin hallinta*
- *taiteellisen prosessin arviointitaidot*
- *taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen*
- *teatterin keinot*
- *yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot*
- *esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus*

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

*Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

*Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

*Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

*Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*

- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaiset liikuntatehtävät, -leikit ja pelit kehittävät yhteistyö-ja vuorovaikutustaitoja

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ottamaan vastuuta omasta liikkumisestaan. Hän harjoittaa taitojaan ja kuntoaan pitkäjänteisesti ja monipuolisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyyään.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaiset liikuntatehtävät kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää itseään liikkujana tavoitteellisesti ymmärtäen hyvinvoinnin merkityksen opiskelu-ja työhyvinvoinnille nyt ja tulevaisuudessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää liikunnan merkityksen yksilön ja väestön terveyden edistäjänä ja ylläpitäjänä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hyödyntää kurssilla liikuntateknologiaa tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisuuksien mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija edistää fyysistä toimintakykyään ja monipuolistaa liikunnallista osaamistaan perinteisten ja uusien liikuntamuotojen avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää oman toimintansa merkityksen kaikkia kannustavan ilmapiirin luomisessa ja harjaantuu toimimaan toisia kunnioittaen eri vuorovaikutustilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää luovaa osaamistaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan tutustumalla uusiin lajeihin ja liikuntamuotoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uudet lajit syventävät opiskelijan kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään yhteisöllisyyden merkityksen osana hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee yhteistyötaitoja ja oppii näkemään oman työpanoksensa merkityksen tavoitteen saavuttamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso yhdistää liikunnallista ja musiikillista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää yhteisten tapahtumien merkityksen osana kulttuuria.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää liikunnan kokonaisvaltaisen merkityksen hyvinvoinnille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Moduuli arvioidaan numeroarvosanalla.

Liikuntaleirikoulu, 2 op (LIs17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso järjestetään liikunnallisena leirikouluna kotimaassa tai ulkomailla.
- Tavoitteena on tutustua liikuntaleirikulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö tarkennetaan leirikoulukohteen varmistuessa.
- Opiskelijat voivat vaikuttaa sisältöihin.
- Opintojakso on maksullinen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Leirikoulun tavoitteena on harjoittaa opiskelijan itsenäistymistaitoja sekä tarjota kulttuurisia elämyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Rytmi- ja musiikkiliikunta, 2 op (LIs14L)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduuli on tarkoitettu liikuntalinjan ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille

- Opiskelija tutustuu musiikkiliikunnan eri muotoihin ja harjoittaa taitojaan sekä laatii yhdessä tanssisommitelman

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tanssi- musiikkiliikunnan eri muodot
- Ilmaisun harjoitteleminen
- Tanssisommitelman tekeminen ryhmässä itse valittuun musiikkiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Lajikurssi, 2 op (Lis6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu syvällisemmin yhteen liikuntalajiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukuvuonna 2021-2022 kurssin lajina on lentopallo ja beach volley

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Ryhmäliikunnasta hyvinvointia, 2 op (Lis7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu monipuolisesti eri kuntoliikuntalajeihin ja -muotoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla tutustutaan eri ryhmäliikuntalajeihin ja niiden harjoittamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Virkisty liikunnasta, 2 op (Lis8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija harjoittaa monipuolisesti perusliikuntaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.
- Opintojaksossa mahdollisia opintokäyntejä eri liikuntapaikkoihin jotka opiskelijan tulee kustantaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kuntosalikurssi, 2 op (Lis9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kuntosaliohjelman laadintaan ja toteutukseen tavoitteenasettelun kautta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perehdytään kuntosaliharjoittelun periaatteisiin.
- Opiskelija tutustuu harjoitusohjelman laatimiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Pallopelien jatkokurssi, 2 op (Lis11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on tarjota edistyneempää palloiluopetusta jo ennestään palloilulajeja harrastaneille opiskelijoille

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla opitaan edistyneempiä tekniikoita ja taktiikoita eri pallopeleissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Tanssiprojekti, 2 op (Lis12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on tutustua tanssin eri ilmenemismuotoihin ja lajeihin sekä niiden käyttämiseen tanssikoreografiassa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tehdään muun muassa musiikin ja liikkeen yhdistämisharjoitteita, ilmaisuharjoitteita ja improvisaatiota.
- Opintojakson lopputyönä tehdään yhdessä tanssikoreografia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Uudet urheilulajit, 2 op (Lis13L)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Liikuntalinjan ensimmäisen vuoden opiskelijoille tarkoitettu moduuli.
- Tavoitteena on tutustua monipuolisesti uusiin liikuntalajeihin.
- Kurssin aikana tehdään opintovierailuja joiden kustannuksiin opiskelijan tulee varautua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssi on hajautettu 2.- ja 4.- jaksoihin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Liikunnan ohjaus, 2 op (Lis15L)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduuli on tarkoitettu liikuntalinjan toisen vuosikurssin opiskelijoille.
- Tavoitteena on harjoitella liikunnan ohjaamisen perustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Liikunnan ohjaamisen perustaitojen harjoittaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Retkeily ja vaellus, 2 op (Lis16L)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduuli on tarkoitettu liikuntalinjan kolmannen vuosikurssin opiskelijoille

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Retkeilyn perustaidot ja luonnossa toimiminen
- Opintojakso on maksullinen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Vasta-alkajan palloilukurssi, 2 op (lis10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu eri pallopeleihin ja harjoittaa omia lajitaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan eri pallo-ja malapelien tekniikkaa
- Tutustutaan eri pelien sääntöihin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja

rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*

- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painotetaan vuorovaikutusosaamista laaja-alaista osaamisalueista.
Tavoitteena muun muassa opiskelijan matemaattisen suullisen ja kirjallisen ilmaisun kehittyminen. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti.Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Funktiot ja yhtälöt 1 MAA2, 3op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan ensimmäisenä pitkän matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan hyvinvointiosaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Tavoitteena on opiskelijan oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen ja pitkäjänteiseen työntekoon oppiminen.
Opintojakson aikana opiskelija oppii suunnittelemaan ajankäyttöä ja harjoitellee rohkeutta lähteä ongelmanratkaisutilanteessa joskus keskeneräisenkin tuntuisesta ideasta liikkeelle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luvut ja yhtälöt MAA3, 2op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan toisena matematiikan opintojaksona. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luova osaamista laaja-alaisista osaamisalueista

Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti.
Opiskelija oppii kuinka analyyttisen geometrian menetelmät luovat yhteyden geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille ja kuinka vektorilaskenta monipuolistaa geometrian menetelmiä ja tuo erilaisia näkökulmia geometristen ja *tieteidenvälisten* ongelmien ratkaisemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Analyyttinen geometria ja vektorit MAA4, 3op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan kolmantena pitkän matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa painotetaan globaali- ja kulttuuriosaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin

tavoitteiden mukaisesti. Opintojaksossa autetaan opiskelijaa hahmottamaan, että matematiikka voi toimia apuvälineenä, kun globaaleihin ongelmiin yritetään etsiä ratkaisuja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Funktiot ja yhtälöt 2 MAA5, 2op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan neljäntenä pitkän matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti. Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin tiedon esitystapoihin. Näitä voi olla sanallinen, numeerinen, symbolinen tai kuvallinen esittämistapa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Derivaatta MAA6, 3op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan viidentenä pitkän matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa painotetaan eettisyyttä ja ympäristöosaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti. Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikka voi toimia apuvälineenä, kun kun yritetään ymmärtää esimerkiksi ympäristöön liittyviä ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Integraalilaskenta MAA7, 2op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan kuudentena pitkän matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti. Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin tiedon hankinta- ja esitystapoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastot ja todennäköisyys MAA8, 2op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan seitsemäntenä pitkän matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamiista laaja-alaisista osaamisalueista Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti.
Opintojaksossa ohjataan opiskelijaa esimerkiksi kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikka MAA9, 1op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan kahdeksantena pitkän matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-alueita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti. Tavoitteena on, että opiskelija syventäisi avaruusgeometrian ja vektorilaskennan sisältöjä ja näin oppisi paremmin ymmärtämään ja mallintamaan avaruudellisia tilanteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

3d-geometria MAA9, 2op, valinnainen opintojakso

Opintojakson voi suorittaa, kun hallitsee modulien MAA2-MAA6 sisällöt. Opintojakson itsenäinen suorittaminen perustellusta syystä mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Algoritmit ja lukuteoria MAA11, 2op, valinnainen opintojakso

Opintojakson voi suorittaa, kun hallitsee modulin MAA2 oppisisällöt. Opintojakson itsenäinen suorittaminen perustellusta syystä mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Analyysi ja jatkuva jakauma MAA12, 2op, pakollinen opintojakso

Opintojakson voi suorittaa, kun hallitsee modulien MAA2-MAA8 sisällöt. Opintojakson itsenäinen suorittaminen perustellusta syystä mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Matematiikan haasteet, 1 op (MAAS14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matematiikan haasteet on soveltava pitkän matematiikan kurssi, joka on suunnattu erityisesti matematiikkalinjalaisille ja muille matematiikassa erityisen hyvin pärjääville opiskelijoille. Kurssi suoritetaan hajautetusti kurssien MAA5 - MAA9 aikana suorittamalla annetut kursseihin lisäaineistona liittyvät tehtävät ja ylimääräiset koetehtävät.

Differentiaaliyhtälöt, 2 op (MAAS15)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Kompleksiluvut ja avaruuden vektorit, 2 op (MAAS16)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Lineaarialgebra, 2 op (MAAS17)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään käsitystä matematiikasta ja lukukäsitteestä tutustumalla kompleksilukuihin ja niiden eri esitysmuotoihin sekä syvennetään käsitystä vektoreista tutustumalla esim. vektori- eli ristituloon ja skalaarikolmituloon.
Suoritetaan toisena tai kolmantena lukiovuotena.

7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan hyvinvointiosaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-alueita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksia. Lisätavoitteita ovat opiskelijan

- oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen
- pitkäjänteisen työnteon oppiminen
- ajankäytön suunnittelun oppiminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lausekkeet ja yhtälöt 2op, MAB2, pakollinen opintojakso

Suoritetaan ensimmäisenä lyhyen matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa painotetaan globaali- ja kulttuuriosaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti. Globaali- ja kulttuuriosaamisen kautta opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Geometria 2op, MAB3, pakollinen opintojakso

Suoritetaan toisena lyhyen matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista laaja-alaisista osaamisalueista. Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti. Opintojaksossa opiskelija tutustuu erilaisiin tiedon hankinta- ja esitystapoihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana voidaan pohditia muun muassa erilaisiin ilmiöihin liittyvien matemaattisten mallien toimivuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattisia malleja 2op, MAB4, pakollinen opintojakso

Suoritetaan kolmantena lyhyen matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista laaja-alaisista osaamisalueista.

Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti. Opintojaksossa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä, sekä pohditaan, kuinka tilastoja voidaan hyödyntää yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastot ja todennäköisyys 2op, MAB5, pakollinen opintojakso

Suoritetaan neljäntenä lyhyen matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista laaja-alaisista osaamisalueista Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti.
Opintojakson aikana tutustutaan talouselämän peruskäsitteisiin ja tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä.
Opiskelijaa voidaan myös ohjata tarkastelemaan taloutta sekä yksilön, että yhteiskunnan näkökulmista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelijaa autetaan hahmottamaan, mikä on matematiikan merkitys omassa taloudenhallinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikan alkeet, 1op, MAB6, pakollinen opintojakso

Suoritetaan viidentenä lyhyen matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista laaja-alaisista osaamisalueista.

Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti.
Opintojaksossa tutustutaan muun muassa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikka , 1op, MAB7, pakollinen opintojakso

Suoritetaan kuudentena lyhyen matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattinen analyysi, 2op, MAB8, valinnainen opintojakso

Opintojakson voi suorittaa, kun hallitsee moduulien MAB2-MAB4 sisällöt.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilasotolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2op, MAB9, valinnainen opintojakso

Opintojakson voi suorittaa, kun hallitsee moduulien MAB2-MAB5 sisällöt. Opintojakson itsenäinen suorittaminen perustellusta syystä mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*

- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan hyvinvointiosaamista ja vuorovaikutusosaamista laaja-alaista osaamisalueista.
Muita laaja-alaisen osaamisen osa-aluita käsitellään moduulin tavoitteiden mukaisesti.
Opintojakson aikana opiskelijaa vahvistetaan luottamaan omiin kykyihin, ohjataan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta ja luodaan työn tekemisen kulttuuri.

Vuorovaikutusosaaminen

Matematiikan tehtävissä oma (tai opiskelukaverin) epäonnistuminen, uudelleen yrittäminen ja mahdollinen onnistuminen auttaa opiskelijaa harjoittamaan hänen empatia- ja tunneosaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan
voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luvut ja yhtälöt MAY1, 2op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan ensimmäisenä matematiikan opintojaksona.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen*

yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan yhteismusisoinnin perusteita, jotka kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan henkilökohtaisia taitoja musisoinnissa. Luovaa ongelmanratkaisua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin musiikkikulttuureihin sekä musiikin merkitykseen ihmiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan. Opiskelija opiskelee käyttämään musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottamaan musiikillisia ideoita. Opintojaksolla

harjoitellaan hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti sekä tutkitaan ja syvennetään henkilökohtaista kuuntelusuhdetta.

Soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin musiikkikulttuureihin sekä musiikin merkitykseen ihmiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan henkilökohtaisia taitoja musisoinnissa, luovaa ilmaisua sekä improvisointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan yhteismusisointia, jotka kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa. Lisäksi hän kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan. Opintojaksolla analysoidaan musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä.

Globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.

- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin musiikkikulttuureihin sekä musiikin merkitykseen ihmiselle eri kulttuuriympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan yhteiskunnallisia ilmiöitä musiikin keinoin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan henkilökohtaisia taitoja musisoinnissa. Luovaa ongelmanratkaisua.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan yhteismusisointia, joka kehittää vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin musiikinlajeihin, musiikkityyleihin ja -kulttuureihin sekä niihin kytkeytyviin merkityksiin ja arvostuksiin. Opintojaksolla opiskellaan musiikillista uteliaisuutta ja perehdytään kokemuksellisesti itselle uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin.

Opiskelija syventää laulu- ja soittotaitojaan, yhteismusisointitaitojaan sekä luovaa toimintaa ryhmässä.

Luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan henkilökohtaisia taitoja musisoinnissa. Luovaa ongelmanratkaisua.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan yhteismusisointia, joka kehittävää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin ja muiden taiteiden vaikutus ihmisen hyvinvointiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa. Opiskelija opiskelee ottamaan vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta. Opintojaksolla opiskelija syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista.

Opiskelija syventää laulu- ja soittotaitojaan, yhteismusisointitaitojaan sekä luovaa toimintaa ryhmässä.

Musiikkiprojekti, 2 op (MUS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso sisältää musisointia, laiteopintoja sekä koordinoinnin opiskelua. Opintojaksolla opiskellaan yhteistyötä koulumme eri viestintä- ja mediaopintojen kanssa.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovaa ongelmanratkaisua yhteisen päämäärän saavuttamiseksi

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä toteutettu projekti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden.
Opintojakson voi valita 1. Opintojakson suoritettuaan toisena tai kolmantena opiskeluvuotena.

Bändi ja yhteismusisointi 1, 2 op (MUS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on oppia bändisoittimien ja -laulun perusteita. Pidemmälle ehtineille kurssi tarjoaa mahdollisuuden taitojen kartuttamiseen.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.

- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso pitää sisällään elävää musisointia, jossa korostetaan ns. perus bändisoittimien opiskelua. Kurssilla järjestetään alkeisopetusta vasta-alkajille rummuissa, sähkökitarassa, sähköbassossa sekä kosketinsoittimissa. Laulajille opetetaan äänenkäyttöä ja mikrofonitekniikkaa. Opiskellaan yhteissoiton perusteita.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhtyemusisoinnissa opiskellaan yhteisöllisyyttä ja toisen huomioimista yhteisen päämäärän saavuttamiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat musiikin lisäksi teknologian alaan. Luovaa ongelmanratkaisua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijoista muodostetaan 4-6 opiskelijan bändejä lähtötason mukaan.
Harjoittelu tapahtuu itsenäisesti koulun bänditilassa. Opettaja kiertää ryhmissä tarpeen mukaan opettamassa ja koordinoimassa. Opintojaksolla tutustutaan myös äänitystekniikkaan ja esitysten järjestämiseen.

Suositellaan ensimmäiselle opiskeluvuodelle.

Voiko taiteella vaikuttaa maailmaan?, 2 op (MU23/FI12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Bändi ja yhteismusisointi 2, 2 op (MUS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kartuttaa käytännön taitoja bändisoittimissa ja -laulussa.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso pitää sisällään elävää musisointia, jossa korostetaan oman bändisoittimen tai laulun opiskelua. Opintojaksolla järjestetään työpajoja rummuissa, sähkökitarassa, sähköbassossa sekä kosketinsoittimissa. Laulajille opetetaan äänenkäyttöä ja mikrofonitekniikkaa. Opiskellaan yhteissoittoa.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla keskitytään yhteismusisointiin, jossa opitaan vuorovaikutusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat musiikin lisäksi teknologian alaan. Luovaa ongelmanratkaisua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijoista muodostetaan 4-6 opiskelijan bändejä. Harjoittelu tapahtuu osaksi itsenäisesti ja osaksi ohjatusti. Opettaja kiertää ryhmissä tarpeen mukaan opettamassa ja koordinoimassa.

Opintojaksolla tutustutaan äänitystekniikkaan ja esitysten järjestämiseen.

Suositellaan toiselle opiskeluvuodelle.

Bändi ja yhteismusisointi 3, 2 op (MUS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kartuttaa käytännön taitoja bändisoittimissa ja -laulussa.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso pitää sisällään elävää musisointia, jossa korostetaan oman sovittamaista ja yhteismusisointia. Opintojaksolla järjestetään työpajoja rummuissa, sähkökitarassa, sähköbassossa sekä kosketinsoittimissa. Laulajille opetetaan äänenkäyttöä ja mikrofonitekniikkaa. Opiskellaan yhteissoittoa.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla keskitytään yhteismusisointiin, jossa opitaan vuorovaikutusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutustuvat musiikin lisäksi teknologian alaan. Luovaa ongelmanratkaisua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijoista muodostetaan 4-6 opiskelijan bändejä. Harjoittelu tapahtuu osaksi itsenäisesti ja osaksi ohjatusti. Opettaja kiertää ryhmissä tarpeen mukaan opettamassa ja koordinoimassa.

Opintojaksolla tutustutaan äänitystekniikkaan ja esitysten järjestämiseen.

Suositellaan kolmannelle opiskeluvuodelle.

Kuoro1, 2 op (MUS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on henkilökohtaisen äänenkäytön kehittäminen ja yhteislaulutaidon parantaminen.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä. Edetään yksiäänisistä lauluista moniäänisiin. Pyritään mahdollisuuksien mukaan esiintymään koulun tilaisuuksissa sekä äänittämään tallenne koulumme studiossa.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.

- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kuoro-opinnoissa painotetaan yhteislaulua, sekä toisten huomioimista.

Hyvinvointiosaaminen

Hengitys- ja rentoutumisharjoitteet edistävät opiskelijan hyvinvointia ja terveyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opetusjärjestelyt ja työtavat

Kuoro-opintojaksot (MU9, MU10, MU11) muodostavat yhden kuoron. Opiskelija suorittaa ensimmäisenä opiskeluvuotena opintojakson Kuoro1 ja toisena opiskeluvuotena opintojakson Kuoro2 ja kolmantena vuotena opintojakson Kuoro3.

Suositellaan ensimmäiselle opiskeluvuodelle.

Kuoro2, 2 op (MUS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus kuorolaulun lisäopintoihin.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä. Edetään yksiäänisistä lauluista moniäänisiin. Pyritään mahdollisuuksien mukaan esiintymään koulun tilaisuuksissa sekä äänittämään tallenne koulumme studiossa.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kuoro-opinnoissa painotetaan yhteislaulua, sekä toisten huomioimista.

Hyvinvointiosaaminen

Hengitys- ja rentoutumisharjoitteet edistävät opiskelijan hyvinvointia ja terveyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro-opintojaksot (MU9, MU10, MU11) muodostavat yhden kuoron. Opiskelija suorittaa ensimmäisenä opiskeluvuotena opintojakson Kuoro1 ja toisena opiskeluvuotena opintojakson Kuoro2 ja kolmantena vuotena opintojakson Kuoro3.

Suositellaan toiselle opiskeluvuodelle.

Kuoro3, 2 op (MUS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on harjaannuttaa opiskelijan henkilökohtaisia laulutaitoja sekä perehdyttää opiskelija toimimaan aktiivisena kuorolaisena.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä. Edetään yksiäänisistä lauluista moniäänisiin. Pyritään mahdollisuuksien mukaan esiintymään koulun tilaisuuksissa sekä äänittämään tallenne koulumme studiossa.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kuoro-opinnoissa painotetaan yhteislaulua, sekä toisten huomioimista.

Hyvinvointiosaaminen

Hengitys- ja rentoutumisharjoitteet edistävät opiskelijan hyvinvointia ja terveyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuoro-opintojaksot (MU9, MU10, MU11) muodostavat yhden kuoron. Opiskelija suorittaa ensimmäisenä opiskeluvuotena opintojakson Kuoro1 ja toisena opiskeluvuotena opintojakson Kuoro2 ja kolmantena vuotena opintojakson Kuoro3.

Musiikkiteknologia 1, 2 op (MUS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on hahmottaa musiikin äänitysprosessin kulku. Opiskelija opiskelee perusteita mikrofonitekniikasta, digitaalisesta moniraitatekniikasta, äänenkäsittelystä, miksauksesta ja masteroinnista.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskellaan Protools- pohjaisen studion perusteet. Tutustumme live-äänentoistoon, äänenkäsittelyn ja editointiprosessin teoriaan. Opiskellaan studion huoltoa ja studiokäytöstä.
- Opintojaksolla opiskellaan perusteita mikrofonitekniikasta, digitaalisesta moniraitatekniikasta, äänenkäsittelystä, miksauksesta ja masteroinnista. Tutustumme myös musiikin tuottamiseen tarkoitettuihin puhelin-, tablet ja verkkosovelluksiin.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin, tegnologian ja äänifysiikan luovaa pohdintaa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sisältää opettajan ohjaavaa opetusta sekä pienryhmissä tehtäviä harjoitus- ja projektitöitä. Opintojakson aikana saatetaan tehdä opintovierailu, joka voi sisältää erillisen maksun.

Suositellaan ensimmäiselle tai toiselle opiskeluvuodelle.

Musiikkiteknologia 2, 2 op (MUS13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisenä tavoitteena on opastaa opiskelija itsenäiseen toimintaan studiossa sekä liveäänentoiston parissa. Harjoitustöiden kautta opiskelija saa tiedot ja taidot organisoida äänitystapahtuma sekä äänentoistotapahtuma alusta loppuun itsenäisesti.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskellaan Protools- pohjaisen studion hallintaa. Tutustumme äänenkäsittelyn ja editointiprosessin teoriaan. MIDI- äänitys ja – editointi. Opiskellaan live-äänentoiston miksausta ja editointia.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin, tegnologian ja äänifysiikan luovaa pohdintaa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opettajan ohjaamaa opetusta, harjoitustöitä ja – projekteja. Yhteistyötä järjestetään bändi- ja kuoro-opintojaksojen kanssa. Opintojakson aikana saatetaan tehdä opintovierailu, joka voi sisältää erillisen maksun.

Musiikkitegnologia 1 tulee olla suoritettuna.

Suositellaan toiselle opiskeluvuodelle.

Luova studiotyö, 2 op (MUS14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisenä tavoitteena on opastaa opiskelija luovaan ja itsenäiseen toimintaan studiossa. Harjoitustöiden kautta opiskelija saa tiedot ja taidot organisoida äänitystapahtuma alusta loppuun itsenäisesti.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla jatketaan Protools HD- pohjaisen studion hallinnan opiskelua.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikkiteknologian luovaa soveltamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustumme äänenkäsittelyn ja editointiprosessin teoriaan. MIDI- äänitys ja – editointi.
Opintojakso on tarkoitettu lähinnä musiikkilinjan opiskelijalle, joka syventyy studiotekniikkaan.
Opettajan ohjaamaa opetusta, harjoitustöitä ja – projekteja. Yhteistyötä järjestetään bändi- ja kuoro-opintojaksojen kanssa. Vierailu amattistudioon.

Poplaulu 1, 2 op (MUS15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus henkilökohtaisen laulutaidon kehittämiseen.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laululla on positiivisia terveysvaikutuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laulun opiskelu on integraatiossa kielenopiskelun ja musiikin luovassa toiminnassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä. Opintojaksolla keskitytään opiskelijan henkilökohtaiseen laulutekniikkaan, ilmaisuun sekä tulkintaan. Harjoittelemme mikrofonitekniikkaa sekä esiintymistä soistina yhtyeessä.
Opetusjärjestelyt ja työtavat
Opiskelijan tulee valita omaa ohjelmistoa opetusta varten. Opintojaksolla pyritään käyttämään myös vierailevia opettajia. Opintojakso on seminaarityyppinen, jossa opetus ja tapahtuu osaksi yhdessä keskustelemalla ja vertaisarviointia hydyntämällä.

Ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena.

Poplaulu 2, 2 op (MUS16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus henkilökohtaisen laulutaidon kehittämiseen.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laulun ja hengitystekniikan opiskelu lisää fyysistä ja henkistä hyvinvointia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä.

Opintojaksolla keskitytään opiskelijan henkilökohtaiseen
laulutekniikkaan, ilmaisuun sekä tulkintaan. Harjoittelemme mikrofonitekniikkaa
sekä esiintymistä soistina yhtyeessä.
Opiskelijan tulee valita omaa ohjelmistoa opetusta varten. Opintojaksolla pyritään
käyttämään myös vierailevia opettajia. opintojakso on seminaarityyppinen, jossa opetus ja tapahtuu osaksi yhdessä keskustelemalla ja vertaisarviointia hydyntämällä.

Toinen tai kolmas opiskeluvuosi. Valitaan MU15 jälkeen.

Poplaulu 3, 2 op (MUS17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus henkilökohtaisen laulutaidon kehittämiseen, sekä tarjota mahdollisuus pienyhtyelaulun harjoittelemiseen.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.

- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laulu- ja hengitysharjoitteet lisäävät hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan rentoutta, hengitystekniikkaa, äänenmuodostusta sekä luonnollista äänenkäyttöä.

Opintojaksolla keskitytään opiskelijan henkilökohtaiseen
laulutekniikkaan, ilmaisuun sekä tulkintaan. Harjoittelemme mikrofonitekniikkaa
sekä esiintymistä soistina yhtyeessä.
Opiskelijan tulee valita omaa ohjelmistoa opetusta varten. Kurssilla pyritään
käyttämään myös vierailevia opettajia. Opintojakso on seminaarityyppinen, jossa opetus ja tapahtuu osaksi yhdessä keskustelemalla ja vertaisarviointia hydyntämällä.

Kolmas opintovuosi. valitaan MU16 jälkeen.

Musiikkitieto 1, 2 op (MUS18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on perehdyttää opiskelija musiikinteorian ja säveltapailun alkeisiin.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskellaan nuottien, rytmien, sävellajien ja harmonian alkeita.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opetus pitää sisällään teoriaharjoituksia ja -tehtäviä, säveltapailu harjoituksia ja melodia- ja rytmidiktaatteja.
Opintojaksolla tutustutaan keskeisimpään musiikkisanastoon.

Opintojakso on pakollinen musiikkilinjalaisille.

Musiikkitieto 2, 2 op (MUS19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on perehdyttää opiskelija musiikinteorian ja säveltapailun perustasoon.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskellaan nuottien, rytmien, sävellajien ja harmonian alkeita.
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opetus pitää sisällään teoriaharjoituksia ja -tehtäviä, säveltapailu harjoituksia ja melodia- ja rytmidiktaatteja.
Opintojaksolla tutustutaan keskeisimpään musiikkisanastoon.

Opintojakso on pakollinen musiikkilinjalaisille. Valitaan MU18 jälkeen.

Orkesteri/Big Band, 2 op (MUS20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan henkilökohtaisia sekä yhtyesoitollisia taitoja orkesterisoitossa.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteissoitton harjoittelu kehittää vuorovaikutustaitoja

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Orkesterin ohjelmisto muodostuu helpohkosta orkesteri ja opiskelijaorkesterimateriaalista. Orkesterilla tehdään myös erilaisia projekteja ja esiintymisiä koulun konserteissa ja tilaisuuksissa.
Kurssi järjestetään ns. palkkien ulkopuolella, jolloin opetus tapahtuu projektiluontoisesti opettajan johdolla.

Ensimmäiselle tai toiselle opiskeluvuodelle.

Syventävä musiikkiprojekti, 2 op (MUS21)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja.
- Vantaan lukioiden musiikinopetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.
- Musiikinopetuksen tavoitteissa otetaan huomioon Vantaan kaupungin arvot avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Projekti suoritetaan yhdessä suunnittelemalla ja tekemällä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Projektin avulla opiskellaan eri musiikin osa-alueita ja - kulttuureita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Projektin suunnitteluun ja toteutukseen kuuluu luovaa ongelmanratkaisua eri tieteiden ja taiteiden välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan
ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää
aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi
pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite, taiteidenvälinen
projekti tai musikaali.
Opintojakso suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Solistisen instrumentin perustaso 3, 2 op (MUS22)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso, jonka opiskelija saa, suoritettuaan musiikkiopistossa tai vastaavassa oppilaitoksessa solistisen instrumentin perustason 3.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Todistetuista ulkopuolisista opinnoista annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muualla suoritettavat

7.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään

purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii kehittämään itsetuntemustaan ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Tikkurilan lukiossa koko kouluyhteisö vahvistaa opiskelijan toimijuutta, edistymistä opinnoissa ja tukee kiinnittymistä lukioyhteisöön.
- Opinto-ohjauksessa nuori vahvistaa tietoturva-, medialuku ja digilukutaitojaan, jotta hänellä on riittävät taidot löytää tietoa jatko-opinto- ja urasuunnitteluaan varten.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Tikkurilan lukiossa opinto-ohjauksessa tuetaan opiskelijaa lukio-opinnoissa, urasuunnittelussa ja elämään liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa.
- Opiskelija laatii ja päivittää henkilökohtaisen opintosuunnitelmaansa opinto-ohjaajan sekä muiden oppilaitoksen toimijoiden tukemana. Opintojakson sisällöt ja rakenteet suunnitellaan opiskelijoiden keskittyminen ja jaksaminen huomioiden. Opinto-ohjauksen

oppitunneilla käytetään monipuolisia ja toiminnallisia opetusmenetelmiä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi.
- Tikkurilan lukiossa ryhmänohjaus sisältyy opinto-ohjauksen pakollisiin moduuleihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointiosaaminen vahvistuu etenkin henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Opiskelija tutustuu myös lukion hyvinvointipalveluihin, joiden avulla tuetaan opiskelijan jaksamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu, kun opiskelija tutustuu työelämään ja lukion jälkeisiin koulutusvaihtoehtoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen vahvistuu kaikissa ohjaustilanteissa (luokkaohjaus, henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus) sekä ohjauksellisissa tehtävissä ja harjotteissa tapahtuvan kommunikaation ja reflektion kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen lisääntyy, kun hän hakee tietoa eri koulutusvaihtoehdoista. Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja lähdekriittiseen tiedonhakuun sekä kannustetaan uteliaisuuteen uuden koulutustiedon etsimisessä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu tutustumalla lukion aikaisiin ja sen jälkeisiin kansainvälisiin opiskelu- ja koulutusvaihtoehtoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää opiskelijalta läsnäoloa ja aktiivista osallistumista sekä oppimistehtävien tekemistä ja palauttamista tehtävien edellyttämien vaatimusten mukaisesti. Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Opinto-ohjauksen opintojaksot arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tikkurilan lukion opinto-ohjauksessa tuetaan opiskelijaa lukio-opinnoissa, jatko-opinto- ja urasuunnittelussa sekä elämään liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa. Opiskelija oppii tunnistamaan ja sanoittamaan omia vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksiaan sekä vahvistamaan itsetuntemustaan ja itsetuntoaan.

Tikkurilan lukiossa koko kouluyhteisö vahvistaa opiskelijan toimijuutta, edistymistä opinnoissa ja tukee kiinnittymistä lukioyhteisöön. Opiskelija laatii ja päivittää henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa opinto-ohjaajan ja muiden oppilaitoksen toimijoiden tukemana.

Opintojakson sisällöt ja rakenteet suunnitellaan opiskelijoiden keskittyminen ja jaksaminen huomioiden. Opintojaksolla käytetään monipuolisia ja toiminnallisia opetusmenetelmiä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi. Opintojaksolla opiskelija vahvistaa tietoturva-, medialuku ja digilukutaitojaan, jotta hänellä on riittävät taidot löytää tietoa jatko-opinto- ja urasuunnitteluun.

Tikkurilan lukiossa ryhmänohjaus sisältyy opinto-ohjauksen pakollisiin moduuleihin.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Tikkurilan lukiossa opinto-ohjauksessa kannustetaan ja ohjataan opiskelijaa tekemään rohkeasti omaan tulevaisuuteen liittyviä valintoja ja pohtimaan niitä monipuolisesti eri tietolähteitä hyödyntäen.
- Tikkurilan lukio tekee aktiivista yhteistyötä opinto-ohjauksen kehittämisessä ja ajankohtaisen tiedon jakamisessa muiden vantaalaisten lukioiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Toisen vuoden opiskelijat osallistuvat asiantuntijuus- ja työelämäkokonaisuuteen.
- Tikkurilan lukiossa jokainen toisen vuoden opiskelija osallistuu henkilökohtaiseen tai pienryhmämuotoiseen uraohjauskeskusteluun.
- Opiskelijaa ohjataan löytämään ajantasaiset ja luotettavat tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät omaa tulevaisuuden suunnittelua varten.
- Opiskelija päivittää henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa opinto-ohjaajan tukemana. Toisena ja kolmantena vuonna korostuu opiskelijan ylioppilaskirjoitus- ja urasuunnitelman laatiminen ja päivittäminen.
- Oppiaineessa hyödynnetään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustutaan yleisesti jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla.
- Tikkurilan lukiossa ryhmänohjaus sisältyy opinto-ohjauksen pakollisiin moduuleihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen huomioidaan Tikkurilan lukion opinto-ohjauksen sisältöjen suunnittelussa. Opinto-ohjauksen avulla tuetaan lukiolaisen stressinhallinta- ja paineensietokykyä sekä oman elämänhallintataitojen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu tutustumalla työelämätaitoihin ja yrittäjyyteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen vahvistuu kaikissa ohjaustilanteissa (luokkaohjaus, henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus) sekä ohjauksellisissa tehtävissä ja harjotteissa tapahtuvan kommunikaation ja reflektion kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen lisääntyy tiedon hakemisessa eri koulutusvaihtoehdoista. Opinto-ohjauksessa opiskelija tutustuu koulutusvaihtoehtoihin ja työelämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan eettinen ja ympäristöosaaminen vahvistuu, kun opiskelija pohtii tulevaisuuden työelämätrendejä, omia arvojaan ja valintojaan suhteessa omaan urasuunnitteluunsa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu tutustumalla lukion jälkeisiin kansainvälisiin opiskelu-, koulutus- ja työskentelyvaihtoehtoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen hyväksytysti edellyttää läsnäoloa ja aktiivista osallistumista sekä oppimistehtävien tekemistä ja palauttamista tehtävien edellyttämien vaatimusten mukaisesti. Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Opinto-ohjauksen opintojaksot arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tikkurilan lukion opinto-ohjauksessa kannustetaan ja ohjataan opiskelijaa tekemään rohkeasti ja luottavaisesti omaan tulevaisuuteen liittyviä valintoja ja pohtimaan niitä monipuolisesti eri tietolähteitä hyödyntäen. Opiskelija vahvistaa työnhaku- ja työelämätaitojaan. Toisen vuoden opiskelijat osallistuvat kattavaan asiantuntijuus- ja työelämäkokonaisuuteen.

Tikkurilan lukiossa koko kouluyhteisö vahvistaa ja tukee opiskelijaa urasuunnittelussa. Jokainen toisen vuoden opiskelija osallistuu opinto-ohjaajan toteuttamaan henkilökohtaiseen tai pienryhmämuotoiseen uraohjauskeskusteluun. Opiskelijaa ohjataan löytämään ajantasaiset ja luotettavat tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät omaa tulevaisuuden suunnittelua varten. Opiskelija päivittää henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa. Toisena ja kolmantena vuonna korostuu opiskelijan ylioppilaskirjoitus- ja urasuunnitelman laatiminen ja päivittäminen.

Tikkurilan lukio tekee aktiivista yhteistyötä opinto-ohjauksen kehittämisessä ja ajankohtaisen tiedon jakamisessa muiden vantaalaisten lukioiden kanssa. Opintojaksolla opiskelija tutustuu korkeakoulujen monipuoliseen koulutus- ja kurssitarjontaan ja yleisesti jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla. Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaavalintaisia maksullisia tapahtumia.

Tikkurilan lukiossa ryhmänohjaus sisältyy opinto-ohjauksen pakollisiin moduuleihin.

Lukiolainen työelämässä, 2 op (OPS3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii työelämä- ja ajanhallintataitoja .

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskelija harjoittelee työnhakuun liityviä prosesseja ja opettelee tunnistamaan kirjallisten tehtävien avulla omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää opintojakson alussa sovittujen sisältöjen hyväksyttyä suoritusta ja vähintään 40 tunnin työssäkäyntiä.

Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija harjoitelee työnhakuun liittyviä prosesseja ja opettelee tunnistamaan kirjallisten tehtävien avulla omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan. Tavoitteena on, että opiskelija oppii työelämä- ja ajanhallintataitoja.

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää, että opiskelija suorittaa hyväksytysti opintojakson alussa sovitut sisällöt ja käy vähintään 40 tuntia työssä.

Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

Tutorointi, 2 op (OPS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutortoiminnan tavoitteena on lisätä yksilön ja yhteisön hyvinvointia. Toiminta palvelee ensisijaisesti ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita, mutta myös kouluun hakevia uusia 9.lk:n oppilaita. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus kehittää vuorovaikutukseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen sekä viestintään liittyviä taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutortoimintaan kuuluu uusien opiskelijoiden vastaanotto ja tukeminen sekä lukio-opintojen esittelyä mm. vanhempainilloissa, yläkouluissa ja messuilla. Lisäksi tutorit osallistuvat lukion tapahtumien järjestämiseen, kuten avointen ovien päivään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tutortoiminnan keskiössä on yhteistoiminnallisuus. Yhteisen tekemisen kautta opiskelijalla on mahdollisuus tarkkailla ja kehittää omia vuorovaikutustaitojaan.

Hyvinvointiosaaminen

Tutortoiminnan yhtenä tavoitteena on lisätä yksilön ja yhteisön hyvinvointia yhteisen toimintakulttuurin kautta. Aktiivisena ryhmän toimijana opiskelijalla on mahdollisuus tutustua erilaisiin yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia liisääviin toimintamalleihin ja kartuttaa omaa hyvinvointiosaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintosuoritus(2op) edellyttää aktiivista osallistumista kaikkiin tutortehtäviin. Tutorina toimiminen on luottamustehtävä, josta saa erillisen todistuksen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu toisen vuoden opiskelijoille, jotka ovat kiinnostuneita toimimaan uusien opiskelijoiden opastajina lukio-opiskelussa. Tutortoiminta vaatii sosiaalisuutta, oma-aloitteisuutta ja vastuullisuutta. Kurssiin kuuluu aloitusleiri, jolloin tutorit perehdytetään tutor-toimintaan ja tutor-vuoden tärkeimpiin tehtäviin sekä tapahtumiin. Tutorit ja tutor-ohjaajat tapaavat viikoittain lukuvuoden aikana. Tutortoiminnasta saa opintopisteiden lisäksi erillisen tutortodistuksen.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä

se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Hyvinvointiosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia voi käsitellä esimerkiksi tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan psykologiaan tieteenä sekä tarkastellaan ihmistä biologisesta, psyykkisestä, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Lisäksi perehdytään oppimiseen ja opiskeluun psykologisena ilmiönä sekä johonkin valinnaiseen hyvinvoinnin ilmiöön. Opintojakso on pakollinen.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*

- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa.

Vuorovaikutusosaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tunnetaitojen, tunteiden säätelyn ja toiminnanohjauksen tarkastelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään ihmisen hermoston kehitystä, tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitystä sekä kognitiivista kehitystä. Lisäksi tarkastellaan identiteetin muuttuvuutta elämänkulun aikana. Tavoitteena on perehtyä kehityksen yksilöllisyyteen ja jatkuvuuteen. Lisäksi tarkastellaan kehityspsykologiaan liittyvää tutkimusta. Opintojakso on syventävä.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.”

Kokeellisen tutkimuksen periaatteiden käsittely, soveltaminen ja arviointi tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

Tavoite: ”Opiskelija ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana.”

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen liittyviä näkökohtia voi tässä yhteydessä nostaa esiin esimerkiksi tarkasteltaessa esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta.

Tavoite: ”Opiskelija osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa.”

Monitieteistä ja luovaa osaamista voi tämän osalta edistää esimerkiksi käsiteltäessä kognitiivisten toimintojen hermostollista perustaa sekä tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyviä häiriöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa

- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan tiedonkäsittelyn luonteeseen ja sen hermostolliseen perustaan. Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden, kuten havaitsemisen, tarkkaavaisuuden, muistin, kielen ja päätöksenteon, tarkastelemiseen. Tutustutaan kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmiin sekä suunnitellaan yksinkertainen kokeellinen tutkimus. Opintojakso on syventävä.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia.”

Mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta nostettujen esimerkkien tarkastelu sekä mielenterveys-käsitteen pohdinta tukevat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Tavoite: ”Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen.”

Moduulin sisältöihin kuuluvan resilienssin tarkastelun avulla opiskelijaa voidaan rohkaista ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Lisäksi: epäkohtien ymmärtäminen motivoi myös poliittiseen toimintaan ja epäkohtien korjaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään tunteiden psykologiaan, psyykkisen hyvinvoinnin ja psyykkisen tasapainon ylläpitämiseen sekä mielenterveyteen. Tavoitteena on, että opiskelija osaa selittää tunteisiin, mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen. Tutustutaan erityisesti ei-kokeelliseen tutkimukseen, kuten korrelatiiviseen ja kuvailevaan tutkimukseen. Opintojakso on syventävä.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*

- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan.”

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista.

Tavoite: ”Opiskelija ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta.”

Tämän osalta esimerkiksi identiteetin ja persoonallisuuden narratiivisuuden tarkastelu tukee opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.”

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen kannalta hyödyllisiä sisältöjä ovat esimerkit kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen sekä esimerkit yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Psykologian abikertaus, 2 op (PSS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelija psykologian ainereaaliin. Sen aikana kerrataan, syvennetään ja sovelletaan psykologian keskeisiä asioita ainereaalia varten ja harjoitellaan esseevastausten kirjoittamista. Pyritään laajentamaan opiskelijoiden psykologista tietämystä syventävien opintojaksojen sisältöjen pohjalta ja harjoitellaan erilaisia vastaustekniikoita. Opintojakso on soveltava.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksojen PS1-PS5 keskeiset sisällöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan opiskelijana ja tämä lisääntyvä itsetuntemus tukee opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua. Opintojakson aikana on mahdollista keskustella yhdessä opettajan kanssa hyvinvointia edistävistä keinoista ylioppilaskirjoitusten aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty. Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset

Sosiaalipsykologia, 2 op (PSS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on johdattaa opiskelija ymmärtämään sosiaalista vuorovaikutusta ja ryhmäkäyttäytymistä eri tasoilla sekä itseään niiden osana. Tavoitteena on oppia ymmärtämään itseä ja muita laajempien yhteisöjen sekä kulttuurin jäsenenä sekä saada virikkeitä sosiaalisen vuorovaikutuksen kehittämiseen. Opintojaksolla perehdytään ajankohtaisiin sosiaalipsykologisiin ilmiöihin ja tutustutaan sosiaalipsykologiseen tutkimukseen. Opintojakso on soveltava.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan.”

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty. Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset

Psykologian tutkimus, 2 op (PSS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tarkastella psykologiaa tieteenä ja syventyä tarkemmin psykologian tutkimukseen. Lisäksi opintojaksolla tehdään omaa psykologista tutkimustyötä ja samalla syvennytään johonkin tiettyyn psykologian aihepiiriin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: Opiskelija ymmärtää sen, millainen tiede psykologia on, ja sen, että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin.

Tätä voi lähestyä monitieteistä osaamista vahvistaen esimerkiksi tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia sekä laadullisista ja psykologisista tutkimuksista nostettuja esimerkkejä.

Tavoite: Opiskelija osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta.

Monitieteistä osaamista tukee tämän osalta esimerkiksi tieteellisen tiedon ja arkitiedon tarkastelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty. Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset.

7.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

Vuorovaikutusosaaminen *kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten ***yhteiskunnallista osaamista****.*

Eettisyys ja ympäristöosaaminen *näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE01)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tuntemaan paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*

- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pidetään esillä alan jatko-opinto- ja uramahdollisuuksia.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija vahvistaa tietojaan ja taitojaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Moduulin sisällöt ja tavoitteet tukevat hyvinvointiosaamisen monipuolista kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa työskennellä rakentavasti ryhmässä. Opiskelija käyttää ja vahvistaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tehtävissä sekä kehittää kielitietoisuuttaan.

Moduulin sisällöt ja tavoitteet tukevat vuorovaikutusosaamisen kehittymistä. Esimerkiksi sosioemotionaaliset taidot osana mielen hyvinvoinnin opetusta sekä tunneilla tapahtuva yhteisöllinen tiedonrakentaminen ja muut pedagogiset ratkaisut tukevat kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: Opiskelijaa ohjataan löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja. Opiskelija pyrkii yhdistelemään eri tieteenalojen tietoa, tulkitsemaan sitä kriittisesti samalla mahdollisesti muodostaen itselleen uutta tietoa.

Moduulin sisällöt, tavoitteet sekä oppiaineen luonne tukevat monitieteistä lähestymistä. Terveys muodostuu yksilöllisistä, yhteisöllisistä, ympäristöön liittyvistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, jotka ovat vuorovaikutuksellisissa suhteissa toisiinsa. Näiden yhteyksien hahmottaminen vaatii opiskelijalta monitieteistä ja monitasoista ymmärrystä sekä toisaalta kriittistä otetta jatkuvasti muuttuvaa ja ristiriitaistakin terveystietoa kohtaan. Pedagogiset ratkaisut ja työskentelymenetelmät sekä opiskeluhyvinvointi sisältönä tukevat itselle sopivien oppimistapojen löytymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: Opiskelija pohtii elämäntapavalintojen merkitystä itselleen ja ympäristölleen.

Moduulin keskeisiä sisältöjä ovat elintavat, kuten uni, ravitsemus, fyysinen aktiivisuus ja tavoitteena niihin liittyvien valintojen merkityksen ymmärtäminen omalle ja lähiympäristön terveydelle. Lisäksi seksuaaliterveys, mielenterveys ja opiskeluhyvinvointi sisältöinä tukevat kestävän tulevaisuuden hahmottamista ja näin yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: Opiskelija oppii arvioimaan eettisesti terveyteen liittyviä valintoja ja niiden seurauksia.

Moduulissa käsitellään elintapojen ja muiden terveyteen liittyvien valintojen seurauksia, pohditaan terveyden arvostamisen ja terveystottumusten välistä ristiriitaa sekä hyvinvointia tukevien voimavarojen säilyttämisen merkitystä omaksi ja yhteiseksi hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: Opiskelija pohtii suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin merkitystä yksilön ja yhteisön terveydelle.

Terveyskulttuuriset ilmiöt kuten medikalisaatio, terveyteen sairastuminen, erilaiset terveystottumuksiin liittyvät trendit ja kulttuuriset lähtökohdat sekä seksuaalisuus ja sen moninaisuus tukevat opetussisältöinä globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
    - summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista, moniteteistä ja luovaa osaamista, yhteiskunnallista osaamista, eettisyys ja ympäristöosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys voimavarana, TE1, 2op, pakollinen opintojakso

Suoritetaan ensimmäisenä.

Opintojakso kehittää valmiuksia kuvailla keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä ja tunnistaa näitä tekijöitä myös itsessään ja omassa elinpiirissään sekä analysoida niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja omaan ja muiden terveyteen.

Keskeisiä sisältöjä ovat terveyttä määrittävät yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit, terveyttä ja elintapoja selittävät sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit sekä terveyskulttuuriset ilmiöt, kuten terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakso saattaa sisältää vapaaehtoisen maksullisen opintokäynnin. Tarvittaessa tarjotaan maksuton korvaava vaihtoehto.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tuntemaan paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pidetään esillä alan jatko-opinto- ja uramahdollisuuksia.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija vahvistaa tietojaan, taitojaan ja itsetuntemustaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Moduulin sisällöt ja tavoitteet tukevat hyvinvointiosaamisen monipuolista kehittymistä. Esimerkiksi työhyvinvointi, päihteettömyys sekä turvallisuus ja väkivallan ehkäisy sisältöinä tukevat hyvinvointiosaamisen monipuolista kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa työskennellä rakentavasti ryhmässä. Opiskelija käyttää ja vahvistaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tehtävissä sekä kehittää kielitietoisuuttaan.

Tunneilla tapahtuva yhteisöllinen tiedonrakentaminen ja muut pedagogiset ratkaisut tukevat kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: Opiskelija kehittää taitojaan etsiä ja yhdistellä eri tieteenalan luotettavaa tietoa, tulkita sitä kriittisesti sekä tuottaa uutta tietoa.

Oppiaineen monitieteinen luonne sekä sisältöinä tieteellisen tutkimuksen perusteet ja tiedon ja yleisen terveysviestinnän luotettavuuden arviointi kehittävät monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa esitellä turvallisen ympäristön rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä ja pohtia omien elintapavalintojen vaikutusta niihin.

Sisältöinä kestävä kehitys ja terveys, ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy ja työhyvinvointi sekä pedagoginen toteutus antavat opiskelijalle valmiuksia ymmärtää turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edellytyksiä ja hänen omaa rooliaan tässä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle sekä saa keinoja kestävän kehityksen tukemiseksi.

Kestävä kehitys, fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteydet terveyteen tukevat sisältöinä valmiuksia tehdä eettisesti kestäviä ratkaisuja suhteessa muihin ihmisiin ja ympäristöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä

työskentelyyn opintojakson aikana
    - formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin jokatulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
    - summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista, moniteteistä ja luovaa osaamista, yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyys ja ympäristöosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso saattaa sisältää vapaaehtoisen maksullisen opintokäynnin. Tarvittaessa tarjotaan maksuton korvaava vaihtoehto.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja ympäristö, TE2, 2op, syventävä opintojakso

Voidaan suorittaa milloin vain TE1 jälkeen.

Opintojakso kehittää valmiuksia hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen liittyvää tietoa ja analysoida terveysviestinnän vaikuttavuutta sekä tunnistaa ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle ja omien kulutustottumusten ja elintapojen vaikutuksia ympäristöön. Lisäksi opintojakso harjannuttaa erittelemään riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoimaan riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeisiä sisältöjä ovat terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta, tieteellinen tutkimusprosessi ja terveysviestintä. Muita keskeisiä sisältöjä ovat fyysisen ja psykososiaalisen elin- ja työympäristön terveellisyys, turvallisuus ja väkivallattomuus sekä mielihyvä ja riippuvuus.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*

- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tuntemaan paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pidetään esillä alan jatko-opinto- ja uramahdollisuuksia.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija vahvistaa tietojaan, taitojaan ja itsetuntemustaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Perehtyminen tarttuviin ja tarttumattomiin tauteihin ja niiden riskitekijöihin ja ehkäisykeinoihin, sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä potilaan oikeuksiin terveydenhuollossa tukee hyvinvointiosaamisen monipuolista kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa työskennellä rakentavasti ryhmässä. Opiskelija käyttää ja vahvistaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tehtävissä sekä kehittää kielitietoisuuttaan.

Tunneilla tapahtuva yhteisöllinen tiedonrakentaminen ja muut pedagogiset ratkaisut tukevat kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa nimetä terveyden yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia edellytyksiä sekä hahmottaa niiden ja yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyden eriarvoisuuden syntymiseen.

Perehtyminen väestöryhmien välisiin terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin sekä toimenpiteisiin niiden kaventamiseksi tukee yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: Opiskelija tunnistaa terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ristiriitatilanteita sekä osaa analysoida niitä. Hän tietää potilaan oikeudet sekä terveydenhuollon eettiset periaatteet ja osaa arvioida niiden toteutumista.

Perehtyminen eettisen analysoinnin näkökulmiin, terveydenhuollon eettisiin periaatteisiin, potilaan oikeuksiin ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttaviin tekijöihin sekä eettisten kysymysten ratkominen tukee tavoitteen saavuttamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa nimetä väestötason ja globaalin tason terveyttä määrittäviä tekijöitä, pohtia niiden vaikutusta terveyden ja terveyden eriarvoisuuden rakentumisessa sekä esitellä globaaleja terveysuhkia ja niiden ennaltaehkäisyä.

Perehtyminen väestöjen terveyteen vaikuttaneisiin yhteiskunnallisiin ja tieteeseen ja teknologiaan liittyviin tekijöihin sekä terveyden eriarvoistumiseen vaikuttaviin tekijöihin Suomessa ja globaalisti kehittää globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

- läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti
    - opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
    - arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
    - opiskelijan oppimista ohjaten
- monipuolisesti
    - arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
    - formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin jokatulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
    - summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista, yhteiskunnallista osaamista, eettisyys ja ympäristöosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja yhteiskunta, TE3, 2op, syventävä opintojakso

Voidaan suorittaa milloin vain TE1 jälkeen.

Opintojakso kehittää valmiuksia tarkastella laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa, hahmottaa tarttumattomiin ja tartuntatauteihin liittyviä tekijöitä sekä tarkastella sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle sekä tarkastella terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisisä kysymyksiä ja globaaleja terveyshaasteita.

Keskeisiä sisältöjä ovat terveyskäsitykset, sairauksien selitysmallit ja väestöjen terveyteen vaikuttaneet yhteiskunnalliset, tieteeseen ja teknologiaan liittyvät tekijät eri aikakausina sekä tulevaisuuden terveyshaasteet ja mahdollisuudet. Lisäksi opintojaksossa tarkastellaan keskeisiä tarttumattomia ja tartuntatuteja, sosiaali ja terveyspalvelujen järjestämistä, tuottamista ja käyttämistä sekä terveyteen, terveyden eriarvoisuuteen ja terveydenhuollon toteutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja periaatteita.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakso saattaa sisältää vapaaehtoisen maksullisen opintokäynnin. Tarvittaessa tarjotaan maksuton korvaava vaihtoehto.

Abikertaus terveystiedon ainereaaliin valmistautuville, 2 op (TES04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Abikertaus on tarkoitettu terveystiedon ainereaaliin valmistautuville. Tavoitteena on, että opiskelija kertaa ja syventää tietouttaan aiemmin opituista asioista sekä kehittyy ainereaalissa tarvittavissa vastausteknisissä taidoissa.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla kerrataan ja syvennetään aikaisemmin opittuja tietoja, tarkastellaan mediassa ajankohtaisia terveysteemoja sekä perehdytään terveystiedon ylioppilaskokeen kysymyksiin ja niiden vaatimuksiin sekä vastaamistekniikkaan.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: Opiskelija kehittää taitojaan etsiä ja yhdistellä eri tieteenalan luotettavaa tietoa, tulkita sitä kriittisesti sekä tuottaa uutta tietoa. Lisäksi opiskelija kehittää oppimisen säätelyään vahvistaen ja löytäen itselleen sopivia oppimisen tapoja.

Terveystiedon monitieteisyys sekä kertauskurssilla oppisisällön ja oppiainerajat ylittävän tiedon yhdistäminen, vastausteknisten taitojen kehittäminen ja erilaisten oppimisstrategioiden käyttäminen tukevat tavoitteen saavuttamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikertaus terveystiedon ainereaaliin valmistautuville, TES4, 2op, soveltava opintojakso.

Opintojakso on tarkoitettu terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin osallistuville. Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään aikaisemmin opittuja tietoja, tarkastellaan mediassa ajankohtaisia terveysteemoja sekä perehdytään terveystiedon ylioppilaskokeen kysymyksiin ja niiden vaatimuksiin sekä vastaamistekniikkaan.
Opintojakso suoritetaan viimeisessä jaksossa ennen terveystiedon yo-kokeeseen osallistumista.

Terveys- ja hyvinvointiteknologia TES5, 2 op (TES05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii mittaamaan terveystottumuksiaan, tulkitsemaan tuloksiaan sekä tekemään niiden pohjalta johtopäätöksiä terveyskäyttäytymisestään.
- Opiskelija osaa kuvata fyysisen harjoittelun perusperiaatteita, laatia erilaisia harjoitusohjelmia sekä analysoida erilaisten harjoitteiden ja fyysisten suoritusten vaatimia energiantuottotapoja
- Opiskelija osaa kuvata terveys- ja hyvinvointiteknologian hyödyntämistä ja kehitysnäkymiä yksilö- , yhteisö-, yhteiskunta- ja globaalilla tasolla sekä analysoida terveys-ja hyvinvointiteknologian käyttöön ja tulevaisuuden visioihin liittyviä eettisiä kysymyksiä.
- Opiskelija osaa selittää medikalisaatio-ilmiön muodostumista ja arvioida sen merkitystä terveydelle.
- Opiskelija vahvistaa ensiaputaitojaan.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Terveys- ja hyvinvointiteknologia, itsehoito, omahoito ja medikalisaatio, tulevaisuuden kehitysnäkymät ja visiot sekä niihin liittyvät eettiset kysymykset
- Itsemittaaminen ja biohakkerointi
- Aerobinen ja anaerobinen energiantuotto, sykerajat, kestävyys- ja voimaharjoittelun perusteet sekä kunnon kehittämisen periaatteet
- Ensiavun perusteet
- Opintojaksolla pidetään esillä alan jatko-opinto- ja uramahdollisuuksia.
- Monipuolisilla opetusjärjestelyillä, oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella tuetaan opiskeluhyvinvointia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija vahvistaa tietojaan, taitojaan ja itsetuntemustaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Oman kehon toimintojen ja elintapojen mittaaminen, seuraaminen ja analysointi tukee hyvinvointiosaamisen monipuolista kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoite: Opiskelija työskentelee ryhmässä aktiivisesti ja rakentavasti yhteiskeskustelua tukien. Opiskelija käyttää ja vahvistaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tehtävissä.

Tunneilla tapahtuva yhteisöllinen tiedonrakentaminen ja muut pedagogiset ratkaisut tukevat kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoite: Opiskelija kehittää taitojaan etsiä ja yhdistellä eri tieteenalan luotettavaa tietoa, tulkita sitä kriittisesti sekä tuottaa uutta tietoa.

Oppiaineen monitieteinen luonne sekä oman kehon toimintojen ja terveystottumusten mittaaminen ja seuraaminen sekä tutustuminen laaja-alaisesti terveys- ja hyvintointiteknologian hyödyntämisalueisiin kehittävät monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: Opiskelija osaa kertoa, miten terveys- ja hyvinvointiteknologian kehittyminen muuttaa terveyden ylläpitämistä ja hoitoa yksilö- ja yhteiskuntatasolla tulevaisuudessa ja hahmottaa tämän muutoksen yhteyksiä terveyden eri- ja tasa-arvoisuuteen sekä terveyden määritelmään.

Perehtyminen terveys- ja hyvinvointiteknologian kasvavaan rooliin itsehoidossa ja terveyden ylläpitämisessa yhteiskunnassa sekä medikalisaation piirteisiin ja syiden yleistymiseen tukee yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoite: Opiskelija tunnistaa terveys- ja hyvinvointiteknologian kehittymiseen sekä medikalisaatioon liittyviä eettisiä ristiriitatilanteita sekä osaa analysoida niitä. Hän tietää potilaan oikeudet sekä terveydenhuollon eettiset periaatteet ja osaa arvioida niiden toteutumista.

Perehtyminen terveys- ja hyvinvointiteknologian ja medikalisaation nostattamiin eettisiin kysymyksiin, teknologian käytön tarkastelu terveydenhuollon eettisten periaatteiden ja potilaan oikeuksien näkökulmasta sekä näiden eettisten kysymysten ratkominen tukee osaamisen saavuttamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on läpinäkyvää, opiskelijalähtöistä, monipuolista ja jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista, vuorovaikutusosaamista, moniteteistä ja luovaa osaamista, yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyys ja ympäristöosaamista* arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys- ja hyvinvointiteknologia, TES5, soveltava opintojakso.

Voidaan suorittaa milloin vain TE01 jälkeen.

Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin osallistuville. Jaksolla tutustutaan teknologian ja digitaalisuuden tuomiin mahdollisuuksiin ja tulevaisuuden näkymiin terveyden alalla. Keskeisiä teemoja ovat kehon toimintojen ja elintapojen mittaaminen ja seuraaminen, liikuntaharjoittelun perusperiaatteet, itsehoidon ja omahoidon kehittyminen, medikalisaatio sekä teknologian ja digitalisaation vaikutus terveydenhuollon käytänteisiin. Jaksolla syvennetään lisäksi aiempien terveystiedon teemojen teoreettista tietoutta, harjoitellaan ensiaputaitoja, nostetaan esiin terveys- ja hyvinvointiteknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä harjoitellaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia tietoja ja taitoja. Jaksolla vieraillaan mahdollisuuksien mukaan teemaan sopivissa kohteissa.

Opintojakso saattaa sisältää vapaaehtoisen maksullisen opintokäynnin. Tarvittaessa tarjotaan maksuton korvaava vaihtoehto.

Terveystiedon hajautettu opintokokonaisuus TES6, 2 op (TES06)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoite: Opiskelija vahvistaa tietojaan, taitojaan ja itsetuntemustaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Ensiapukoulutus, hygieniapassin suorittaminen tai vastaavasti pelastus-, turvallisuus- ja terveysalan opinnot tukevat hyvinvointiosaamisen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoite: Opiskelija saa valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja sen tarjoamissa rooleissa terveyttä ja turvallisuutta edistävästi.

Ensiapukoulutus, hygieniapassin suorittaminen tai vastaavasti pelastus-, turvallisuus- ja terveysalan opinnot tukevat yhteiskunnallisen osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Valitut terveys- ja turvallisuussisällöt sekä opitun raportointi tulee suorittaa hyväksytysti. Lisäksi opiskelija itse arvioi laaja-alaisista tavoitteista *hyvinvointiosaamista ja yhteiskunnallista osaamista* suhteessa käymiensä opintojen tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveystiedon hajautettu opintokokonaisuus, TES6, 2op, soveltava opintojakso

Voidaan suorittaa milloin vain.

Opintosuoritus voidaan koota eri terveys- ja turvallisuussisältöjä yhdistävistä opinnoista. Esimerkkinä suorituksesta on EA1:n ja hygieniapassin suorittaminen ja niistä ohjeiden mukainen raportoiminen. Opintojakson voi suorittaa koulussa tai koulun ulkopuolella.
Koulussa suorittaminen
Opintojakson suoritusmahdollisuudesta koulussa ilmoitetaan opiskelijoille aina, kun opintojakso perustetaan. Koulun tarjoamia sisältöjä ovat mm. Ensiapu I ja hygieniapassi.
Koulun ulkopuolella suorittaminen
Opintosuorituksen voi saada myös esim. esittämällä todistukset muualla suoritetuista EA1-kurssista ja hygieniapassista tai muista pelastus-, turvallisuus- ja terveysalan opinnoista ja kirjoittamalla näistä erillisen ohjeiden mukaisen raportin. Mikäli opiskelija haluaa sisällyttää opintojaksoon muita opintoja kuin EA1:n ja hygieniapassin, tulee ne hyväksyttää terveystiedon opettajalla tai rehtorilla.
Muita mahdollisia hyväksyttäviä suoritussisältöjä voivat olla toisessa lukiossa tarjottava terveystiedon soveltava opintojakso.

Opiskelija huolehtii itse opintojakson aiheuttamista mahdollisista kustannuksista.
Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

*Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta**,** joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.*

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja*

laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – –

[Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.18.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Opintojaksot

Kieli ja kulttuuri, 2 op (RUA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä tarkastelemalla suomenruotsalaisia, ruotsalaisia sekä muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä sekä yksilön ja yhteisön arvojen moninaisuutta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **globaaliin ja kulttuuriosaamiseen** tekstimateriaalin luoman informaatio- sekä sanasto-osaamisen pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Aihepiirinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, ruotsinkieliset mediat sekä luova toiminta.

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten

opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- *pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta*
- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kehitetään opiskelijan ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta ruotsin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen** tiedonhankintataitojen käsittelyn kautta sekä tekstin tulkinta- ja tuottamistason vahvistamisen myötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*

- *kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **yhteiskunnalliseen osaamiseen** etenkin tekstuaalisen aineiston käsittelyn välityksellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa ruotsin kielellä. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin ruotsin kielellä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **eettisyys- ja ympäristöosaamiseen** kommunikatiivisten harjoitusten myötä, joissa korostuu tekstiaineksen tarjoama vokabulaarinen perusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa*
- *dialogisuus*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan pohjoismaiseen ja kansainväliseen toimijuuteen, ja tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **vuorovaikutusosaamiseen** niin kulttuurien kuin yksilötasonkin rajapinnoissa, joissa tapahtuvaa kommunikaatiota opintojakso erityisesti harjoittaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa korostuu suullinen kielitaito. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen
- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa*
- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta*
- *tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- *pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit eri medioissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on avata lukion ruotsin kielen opiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa sekä tarkastella ruotsin kieltä lähiympäristöstä käsin Suomessa laajentaen näkökulmaa Ruotsiin ja muihin Pohjoismaihin sekä globaalille tasolle.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **hyvinvointiosaamiseen** varsinkin opiskelutaitojen ja oppimisstrategioiden pragmaattisen tarkastelun kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle ja etsitään autenttisia ruotsinkielisiä kielenkäyttöympäristöjä sekä keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin, harrastuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja kielenkäyttötarpeisiin.

Abiruotsiopintojakso, 2 op (RUAS09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena valmentaa opiskelijoita ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan tekstin ja kuullun ymmärtämistä sekä kirjoittamista yo-koetta varten sekä kerrataan kielioppia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää aktiivista osallistumista opintojaksoon ja

preliminäärikokeen suorittamista hyväksytysti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena valmentaa opiskelijoita ylioppilaskokeeseen. Harjoitellaan tekstin ja kuullun ymmärtämistä sekä kirjoittamista yo-koetta varten sekä kerrataan kielioppia.
Voi suorittaa opintojakson RUA6 jälkeen. Opintojakso suoritetaan viimeisenä opintojaksona ennen ruotsin yo-kokeeseen osallistumista.

Tutustu Pohjoismaiden elämään, 2 op (RUAS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään Pohjoismaiden kulttuurien tuntemusta ja harjoitellaan yo-koetta varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pohjoismaisista kulttuuri-ilmiöistä kertovat tekstit sekä monipuoliset sanastoharjoitukset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Edellyttää aktiivista läsnäoloa oppitunneilla sekä opintojaksoon liittyvien tehtävien suorittamista ja osakokeiden läpäisemistä hyväksytysti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjoitellaan yo-koetta varten kuullun- ja luetunymmärtämistä sekä laajennetaan sanavarastoa.
Voi suorittaa opintojakson RUA6 kanssa samanaikaisesti tai sen jälkeen.

Ruotsin kulttuuriopintojakso, 2 op (RUAS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa pohjoismaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perehdytään pohjoismaiseen kulttuuriin monipuolisten työtapojen kautta. Opintojaksoon voi sisältyä maksullinen matka Pohjoismaissa sekä valmistavia tehtäviä ja oppitunteja ja se toteutetaan projektiluontoisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson osallistujat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perehdytään pohjoismaiseen kulttuuriin monipuolisten työtapojen kautta. Opintojaksoon voi sisältyä maksullinen matka Pohjoismaissa sekä valmistavia tehtäviä ja oppitunteja ja se toteutetaan projektiluontoisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson osallistujat valitaan hakemusten perusteella.

7.18.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **globaaliin ja kulttuuriosaamiseen**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **yhteiskunnalliseen osaamiseen**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*

- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on, että opiskelija tutustuu mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä ja tutustuu pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja rakentaa dialogia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **vuorovaikutusosaamiseen**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa korostuu suullinen kielitaito. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja

kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on syventää oppimäärän pakollisten moduulien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **eettisyys- ja ympäristöosaamiseen**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille.

Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*

- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi. Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävä on johdattaa ja motivoida opiskelijaa lukion toisen kotimaisen kielen opintoihin ja kasvattaa opiskelijan tietoisuutta omasta kieli- ja kulttuuri taustastaan vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa. Opintojakson tehtävänä on kannustaa opiskelijaa käyttämään ruotsia rohkeasti ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan eri tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet **hyvinvointiosaamiseen**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti ja opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden

sekä laaja-alaisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja työskentelyyn opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

Abiruotsiopintojakso, 2 op (RUBS08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena valmentaa opiskelijoita ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan tekstin ja kuullun ymmärtämistä sekä kirjoittamista yo-koetta varten sekä kerrataan kielioppia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää aktiivista osallistumista opintojaksoon ja

preliminäärikokeen suorittamista hyväksytysti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena valmentaa opiskelijoita ylioppilaskokeeseen. Harjoitellaan tekstin ja kuullun ymmärtämistä sekä kirjoittamista yo-koetta varten sekä kerrataan kielioppia. Voi suorittaa opintojakson RUB15 kanssa samanaikaisesti (lähinnä IB-opiskelijat) tai sen jälkeen. Opintojakso suoritetaan viimeisenä opintojaksona ennen ruotsin yo-kokeeseen osallistumista.

Tutustu Pohjoismaiden elämään, 2 op (RUBS09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään Pohjoismaiden kulttuurien tuntemusta ja harjoitellaan yo-koetta varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pohjoismaisista kulttuuri-ilmiöistä kertovat tekstit sekä monipuoliset sanastoharjoitukset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Edellyttää aktiivista läsnäoloa oppitunneilla sekä opintojaksoon liittyvien tehtävien suorittamista ja osakokeiden läpäisemistä hyväksytysti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voi suorittaa opintojakson RUB5 kanssa samanaikaisesti tai sen jälkeen. Harjoitellaan yo-koetta varten kuullun- ja luetunymmärtämistä sekä laajennetaan sanavarastoa.

Ruotsin kulttuuriopintojakso, 2 op (RUBS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa pohjoismaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perehdytään pohjoismaiseen kulttuuriin monipuolisten työtapojen kautta. Opintojaksoon voi sisältyä maksullinen matka Pohjoismaissa sekä valmistavia tehtäviä ja oppitunteja ja se toteutetaan projektiluontoisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson osallistujat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perehdytään pohjoismaiseen kulttuuriin monipuolisten työtapojen kautta. Opintojaksoon voi sisältyä maksullinen matka Pohjoismaissa sekä valmistavia tehtäviä ja oppitunteja ja se toteutetaan projektiluontoisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson osallistujat valitaan hakemusten perusteella.

Ruotsin perusrakenteiden kertaus, 2 op (RUBS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Peruskoulussa opitun kertaaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruskoulun oppimäärä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää aktiivista läsnäoloa oppitunneilla sekä opintojaksoon liittyvien tehtävien suorittamista ja osakokeiden läpäisemistä hyväksytysti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulussa opitun kertausta. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.19. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi*

monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

*Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.19.1. Italia (IAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (IAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti tavallisimpien kohteliaisuuteen liittyvien ilmaisujen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 1, IAB31, perustason alkeet 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kohdekielen asemaan maailmassa sekä hahmottaa uutta kieltä. Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä. Opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita ja tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia sekä kielen perusrakenteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 2, 2 op (IAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- TVT ja tauottaminen: Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen vuorovaikutustilanteissa sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 2, IAB32, perustason alkeet 2 (2 op)

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja auttaa hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin. Opintojakson aikana opetellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 3, 2 op (IAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu elämän moniin osa-alueisiin harrasteiden ja koulumaailman kautta ja harjaantuu kertomaan omista mielenkiinnon alueista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden

sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 3, IAB33, perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija muodostaa kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestään kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa käsitellään vapaa-ajanviettoon, harrastuksiin sekä kouluun liittyvää sanastoa sekä harjoitellaan lisää tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 1, 2 op (IAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Suomen ja kohdekielen kulttuurien eroihin ja oppii kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurien välisiä soveliaita tapoja kommunikointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 4, IAB34, perustaso 1 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa kertomaan omasta kotimaastaan ja kulttuuristaan sekä huomaamaan kulttuurieroja.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 2, 2 op (IAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet vuorovaikutuksen ylläpitoon ja aktiiviseen kuunteluun. Opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 5, IAB35, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Opintojakson aihepiirinä ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 3, 2 op (IAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*

- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijan käsitys kielialueen kulttuurisesta rikkaudesta avartuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen oman mielenkiintonsa perusteella ja rohkaistuu käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 6, IAB36, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kielialueen kulttuurisesti keskeisiin aiheisiin. Opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen valitsemastaan kulttuuriaiheesta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 4, 2 op (IAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tilanteisiin ja oppii hahmottamaan kohdekielen käyttöä työelämän kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin sekä työelämään liittyviä tilanteita ja niissä toimimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 7, IAB37, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opitaan kertomaan tulevaisuudensuunnitelmista sekä harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä tilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 5, 2 op (IAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemiansa tekstien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita sekä kykyä olla lähdekriittinen. Opiskelija käyttää luovuutta tuottaessaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 8, IAB38, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

7.19.2. Venäjä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.
- Opintojakson aikana opiskellaan kyrilliset kirjaimet sekä opitaan lukemaan kyrilliikalla kirjoitettua tekstiä ja kirjoittamaan itse kyrillisin kirjaimin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti tavallisimpien kohteliaisuuteen liittyvien ilmaisujen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 1, VEB31, perustason alkeet 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kohdekielen asemaan maailmassa sekä hahmottaa uutta kieltä. Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä. Opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita ja tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia sekä kielen perusrakenteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen vuorovaikutustilanteissa sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 2, VEB32, perustason alkeet 2 (2 op)

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja auttaa hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin. Opintojakson aikana opetellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu elämän moniin osa-alueisiin harrasteiden ja koulumaailman kautta ja harjaantuu kertomaan omista mielenkiinnon alueista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 3, VEB33, perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija muodostaa kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestään kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa käsitellään vapaa-ajanviettoon, harrastuksiin sekä kouluun liittyvää sanastoa sekä harjoitellaan lisää tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Suomen ja kohdekielen kulttuurien eroihin ja oppii kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurien välisiä soveliaita tapoja kommunikointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 4, VEB34, perustaso 1 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa kertomaan omasta kotimaastaan ja kulttuuristaan sekä huomaamaan kulttuurieroja.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet vuorovaikutuksen ylläpitoon ja aktiiviseen kuunteluun. Opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 5, VEB35, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Opintojakson aihepiirinä ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijan käsitys kielialueen kulttuurisesta rikkaudesta avartuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen oman mielenkiintonsa perusteella ja rohkaistuu käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 6, VEB36, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kielialueen kulttuurisesti keskeisiin aiheisiin. Opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen valitsemastaan kulttuuriaiheesta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tilanteisiin ja oppii hahmottamaan kohdekielen käyttöä työelämän kannalta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin sekä työelämään liittyviä tilanteita ja niissä toimimista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tilanteisiin ja oppii hahmottamaan kohdekielen käyttöä työelämän kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 7, VEB37, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opitaan kertomaan tulevaisuudensuunnitelmista sekä harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä tilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemiansa tekstien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita sekä kykyä olla lähdekriittinen. Opiskelija käyttää luovuutta tuottaessaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 8, VEB38, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Kulttuuriopintojakso, 2 op (VEB3S10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään kohdemaan kulttuurista ja kielestä. Opiskelija oppii toimimaan kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä osallistumalla matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa omaa uteliaisuuttaan, motivaatiotaan ja taitoaan toimia kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä. Opiskelija syventää maailmankansalaisen taitojaan tutustumalla kohdekieltä äidinkielenään puhuviin ihmisiin ja kommunikoimalla vieraalla kielellä heidän kanssaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB310

Kulttuuripainotteinen opintojakso, johon kuuluu matka kohdemaahan sekä mahdollisesti matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Opiskelijalle aiheutuu opintojaksosta kuluja.

Kurssi suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Ilmiöpohjainen opintojakso, 2 op (VEB3S11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija laajentaa etukäteistehtävien, oppituntien sekä opintomatkan kautta monipuolisesti tietojaan Venäjästä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB311

Eri oppiaineiden yhteistyönä toteutettava opintojakso, jonka aikana tutustutaan Venäjään esimerkiksi taiteiden, historian ja maantuntemuksen kautta. Opintojaksoon kuuluu matka kohdemaahan sekä matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Opiskelijalle aiheutuu opintojaksosta kuluja.

Opintojakso suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Abikertaus, 2 op (VEB3S9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa ja kertaa aiemmissa opintojaksoissa opittua sanastoa ja rakenteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan taitoja ennen yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

VEB39

Kerrataan aiemmissa opintojaksoissa opittua sanastoa ja rakenteita. Opintojakso valmentaa abiturientteja ylioppilaskokeen eri osa-alueissa

Abikertaus suoritetaan viimeisessä jaksossa ennen venäjän yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19.3. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*

- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- kehittää kielen keskeisen sanaston ja rakenteiden hallintaa

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen
- rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti eri kulttuurimuotoihin ja pohditaan kulttuurin ja taiteen merkitystä yksilöille ja yhteisölle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

· opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista

· **formatiivinen** arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa

· **summatiivinen** arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön

· opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

· tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa

· **laaja-alaiset** kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta

· opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle.

Opiskelija tutustuu kulttuurin ja taiteen eri muotoihin sekä pohditaan niiden merkitystä omassa elämässä.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Paikallinen lisäys

- kehittää kielen keskeisten sanaston ja rakenteiden hallintaa

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen
- rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään omien mielipiteiden ilmaisutaitoja eri tilanteissa sekä kirjallisesti että suullisesti. Harjoitellaan neuvottelutaitoja ja argumentointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja vaikuttamisen keinoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

· opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista

· **formatiivinen** arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa

· **summatiivinen** arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön

· opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

· tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa

· **laaja-alaiset** vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta

· opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastellaan yksilön roolia yhteiskunnan jäsenenä ja harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä, esim. tutustumalla erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin. Opintojakson tehtävänä on myös kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen
- rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Englannin kieli kansainvälisenä tieteen lingua francana avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin ja tietolähteisiin.

Eri tieteen- ja tiedonaloja yhdistävänä oppiaineena englanti avaa yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä monitieteiseen ja luovaan osaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

- opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista
- **formatiivinen** arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa
- **summatiivinen** arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön
- opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.
- tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa
- **laaja-alaiset** monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu eri tiedon- ja tieteenaloihin sekä englannin kielen asemaan kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Hän harjoittelee asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja sekä kehittää taitoaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista tieteeseen tai teknologiaan liittyvistä aiheista.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen
- rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan erilaisiin ammatteihin ja niiden vaatimuksiin. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa voidaan harjoitella jatko-opintoihin ja työnhakuun liittyviä tilanteita, joissa tutustutaan eri osapuolten rooleihin ja eri kommunikointitilanteissa käytettyyn kieleen.

Hyvinvointiosaaminen

Tavoitteena on rakentaa ymmärrystä monipuolisen kielitaidon merkityksestä lukion ulkopuolella sekä lukiota seuraavissa elämänvaiheissa, opinnoissa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

- opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista
- **formatiivinen** arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa
- **summatiivinen** arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön
- opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.
- tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa
- **laaja-alaiset** vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Opiskelija täydentää henkilökohtaisen kieliprofiilinsa tulevaisuuden tarpeita varten.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen
- rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan globaaleja ympäristökysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

- opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista
- **formatiivinen** arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa
- **summatiivinen** arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön
- opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.
- tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa
- **laaja-alaiset** eettisyys- ja ympäristöosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastellaan globaaleja ympäristökysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelija pohtii asenteiden ja arvojen merkitystä sekä vastuuntuntoaan. Opiskelija kehittää taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- kertaa ja laajentaa sanavarastoaan

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hyödyntää lukio-opinnoissa opittua kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka vaihtelevat arkipäivän kohtaamisista vaativiin kommunikointitilanteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista
- **formatiivinen** arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa
- **summatiivinen** arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön
- opintojakson arvosana perustuu opiskelijan suullisen kielitaidon ja kommunikointitaitojen sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin
- tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa

- **laaja-alaiset** vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta
- opintojakson arviointi perustuu valtakunnallisen suullisen kielitaidon kokeen ja luokkatyöskentelyn tuotoksiin ja tuloksiin (esim. jatkuva näyttö, esitykset ja sanakokeet).
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10)
- arvosanan lisäksi opiskelija saa valtakunnallisen suullisen kokeen tuloksesta erillisen todistuksen
- **opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti**

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan lukio-opinnoissa opittua sanastoa esim. teemoittain erilaisten suullisten harjoitusten avulla (pari- ja pienryhmätehtävät, erilaiset esitykset tms.). Suullisen työskentelyn lisäksi voidaan pitää sanakokeita, jotta sanasto vahvistuisi. Opiskelija täydentää henkilökohtaista kieliprofiiliansa tulevaisuuden tarpeita varten. Opintojaksoon kuuluu valtakunnallinen suullinen koe, joka tehdään Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti, ja siitä annetaan erillinen todistus.

Minä kielten maailmassa - englanti maailman kielenä, 4 op (ENA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- kehittää kielen keskeisen sanaston ja rakenteiston hallintaa

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*

- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen
- perusrakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kieliprofiilin laatimisen kautta opiskelija pohtii omaa hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamistaan (esim. itselleen sopivat kieltenoppimisstrategiat ja oman oppimisen edistyminen, kielitaidon arvostaminen ja hyödyntäminen).

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan esim. erilaisten työtapojen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

- opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista
- **formatiivinen** arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa
- **summatiivinen** arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön
- opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.
- tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa
- opintojakson ENA1-2 suorittaminen edellyttää **kieliprofiilin** laatimista
- **laaja-alaiset** vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10)
- opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Opintojakson tehtävänä on myös tarkastella englannin kielen käyttöä eri puolilla maailmaa sekä vuorovaikutustilanteissa, joissa englanti ei välttämättä ole kenenkään äidinkieli.

Opiskelija aloittaa henkilökohtaisen kieliprofiilin laatimisen ja täydentää sitä lukio-opintojen edistyessä.

Finishing Touches (abikertaus), 2 op (ENAS09)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Business English, 2 op (ENAS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija omaksuu englanninkielistä kaupallista sanastoa
- opiskelija kehittää viestintätaitojaan kansainväliseen liike-elämään liittyvissä yhteyksissä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kaupallisen alan englannin harjoittelu
- englanninkieliseen liike-elämään tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu englannin kielen taidon käyttökelpoisuus kansainvälisessä liike-elämässä. Opintojakso vahvistaa opiskelijan valmiuksia kansainvälistymiseen ja maailmankansalaisena toimimiseen, kun opiskelija harjoittelee kaupallisen alan englantia ja kehittää viestintätaitojaan kansainväliseen liike-elämään liittyvissä yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja sen hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla ja opintojaksoon liittyvien tehtävien ja mahdollisten kokeiden suorittamista.
- Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

- Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta
- Kaikki pakolliset tehtävät on palautettava jakson aikana.
- Ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan kaupallisen alan englantia ja tutustutaan englanninkieliseen liike-elämään. Aihepiirin perussanaston lisäksi käsitellään ajankohtaista ja autenttista materiaalia eri lähteistä. Tavoitteena on, että opiskelija omaksuu englanninkielistä kaupallista sanastoa ja kehittää viestintätaitojaan kansainväliseen liike-elämään liittyvissä yhteyksissä.

International English, 2 op (ENAS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija laajentaa sanavarastoaan, jotta hän pystyy aiempaa sujuvammin seuraamaan englanninkielistä uutisointia vaativistakin ajankohtaisista aiheista ja keskustelemaan niistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- autenttiseen englanninkieliseen uutismateriaaliin tutustuminen
- ajankohtaisessa uutisoinnissa esiintyvän sanaston harjoittelu vaativankin autenttisen materiaalin avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu englanninkielen taidon käyttökelpoisuus autenttisen uutismateriaalin seuraamisessa. Opintojakso vahvistaa opiskelijan valmiuksia kansainvälistymiseen ja maailmankansalaisena toimimiseen, kun opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin uutisaiheisiin ja harjoittelee niissä esiintyvää sanastoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja sen hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla ja opintojaksoon liittyvien tehtävien ja mahdollisten kokeiden suorittamista.
- Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

- Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta
- Kaikki pakolliset tehtävät on palautettava jakson aikana.
- Ei voi suorittaa itsenäisesti

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisiä aihealueita ovat ajankohtaiset tapahtumat ja jaksossa käsitellään autenttista uutismateriaalia eri lähteistä. Käytettävä autenttinen materiaali on haastavaa. Keskeinen tavoite on laajentaa sanastoa, jotta opiskelija pystyy entistä sujuvammin seuraamaan kohdekielistä uutisointia vaativistakin ajankohtaisista aiheista ja keskustelemaan niistä.

Arts and Culture Club, 2 op (ENAS12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Writing for Special Purposes, 2 op (ENAS13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin ja harjoittelee niiden kirjoittamista
- Opiskelija harjaantuu suunnittelemaan, muokkaamaan ja viimeistelemään johdonmukaista sekä erityyppisiin viestintätilanteisiin tyylilajiltaan sopivaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan suunnittelemaan, muokkaamaan ja viimeistelemään johdonmukaista ja tyylilajiltaan oikeaa asiatekstiä sekä elämyksellistä ja pohtivaa tekstiä.
- Kirjoitetaan erilaisia tekstejä luovasta kirjoittamisesta argumentatiiviseen aineeseen ja blogista aineiston käyttämiseen.
- Tutustutaan yo-aineen vaatimuksiin ja harjoitellaan sen kirjoittamista.
- Vahvistetaan monipuolisten sidoskeinojen käyttöä sekä idiomaattista ja vivahteikasta ilmaisua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutkii tausta-aineistoja ja soveltaa tietojaan. Kirjoitustehtävissä on sekä asiatekstien laadintaa että luovuutta tukevia tehtävätyyppejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja sen hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla ja opintojaksoon liittyvien tehtävien ja mahdollisten kokeiden suorittamista.
- Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.
- Palautetta annetaan vain kullekin tehtävälle annettuun määräaikaan mennessä palautetuista töistä.
- Kaikki pakolliset tehtävät on palautettava jakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana perehdytään erilaisiin tekstityyppeihin. Asiatekstien kirjoittamista harjoitellaan monipuolisten lähteiden avulla. Oman tekstin muokkausta käsitellään eri tasoilla, kuten jäsentelyn ja viestin selkeyden kannalta. Lisäksi harjoitellaan luovan kirjoittamisen strategioita ja prosessikirjoittamista. Tavoitteena on harjaannuttaa opiskelija suunnittelemaan, muokkaamaan ja viimeistelemään johdonmukaista sekä erityyppisiin viestintätilanteisiin tyylilajiltaan sopivaa tekstiä.

Back to Basics, 2 op (ENAS14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opintojakso tukee niitä ensimmäisen vuoden opiskelijoita, jotka tarvitsevat lisäharjoitusta kielen perusasioissa
- opiskelija kertaa keskeistä sanastoa ja kielioppia
- opiskelija harjoittelee lukion työtapoja
- opiskelija perehtyy erilaisiin opiskelustrategioihin
- opiskelija saa tietoa omista vahvuuksistaan ja kehittämisen kohteistaan lukiotasoisen englannin opinnoissa
- opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kielitaitoaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perussanaston ja -rakenteiden kertaaminen
- arkielämän aihepiireistä puhuminen ja kirjoittaminen
- vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan perusasioita yhdessä pohtien. Yhteistyöllä rakennetaan tietoisuutta omista vahvuuksista kielenoppijana ja löydetään uusia tapoja käsitellä ja ymmärtää kieleen liittyviä perusasioita.

Hyvinvointiosaaminen

Pariharjoituksissa opiskelijat tukevat toistensa oppimisprosessia ja löytävät itsestään ja toisistaan vahvuuksia, joita voi kehittää edelleen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja sen hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla ja opintojaksoon liittyvien tehtävien ja mahdollisten kokeiden suorittamista.
- Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.
- Laaja-alaiset vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta
- Kaikki pakolliset tehtävät on palautettava jakson aikana.
- Ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään perussanaston ja rakenteiden opetteluun, ja niitä harjoitellaan sekä kirjallisten että suullisten tehtävien avulla. Tekstit ja sanastot liittyvät arkielämän aihepiireihin. Tavoitteena on kerrata ja laajentaa keskeistä sanastoa ja kielioppia sekä perehtyä lukion työtapoihin ja opiskelustrategioihin.

7.19.4. Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä (VKLKB3)

Tavoitteet

Latinan kielen B3-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi*
- *ymmärtää latinan kielen merkityksen kulttuurissa ja tieteissä*
- *ymmärtää latinan kielen vaikutuksen eurooppalaisten kielten kehitykseen*
- *oppii tuntemaan kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa sekä tekee huomioita niiden vaikutuksesta eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin*
- *osaa kohtalaisen hyvin perussanastoa ja keskeisiä muoto- ja lauseopin rakenteita sekä yleisiä idiomaattisia ilmauksia*
- *ymmärtää apuvälineitä käyttäen helppoa autenttista tekstiä, osaa poimia yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden perusteella.*

Osaamisen arviointi

Opiskelijan kielen osaamista arvioidaan latinan kielen erityisten tavoitteiden mukaan sekä soveltuvin osin vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden mukaan. Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää ottaen huomioon latinan kielen erityispiirteet ja käyttöalueen rajallisuus. Opintojen aikana annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia.

Opintojaksot

Ikkunat auki antiikkiin, 2 op (LAB31)

Opintojakson moduulit

- Ikkunat auki antiikkiin, 2 op (LAB31), Valinnainen

Tavoitteet

Ikkunat auki antiikkiin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kertomaan itsestään perusasioita latinaksi*
- *tutustuu kielen keskeisiin piirteisiin*
- *tutustuu antiikin kulttuuriin ja latinan kieleen nykyajan näkökulmasta*
- *ymmärtää latinan kielen aseman Euroopan kielten joukossa ja erityisesti romaanisissa kielissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Ikkunat auki antiikkiin

- *Rooman valtakunnan latinan kielen vaiheet pääpiirteittäin*
- *antiikin ja nykypäivän Italiaa ja roomalaisia*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään latinan kielen merkityksestä eurooppalaisen kulttuurin ja kielten kehityksessä. Latinan kielen opiskelu auttaa opiskelijaa tunnistamaan nykykulttuurissa vallitsevien ajattelutapojen ja kertomusten historiallisia juuria.

Vuorovaikutusosaaminen

Vieraan kielen opiskeluun liittyvät vuorovaikutustilanteet tukevat opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ikkunat auki antiikkiin, LAB31 (2 op.)

Opiskelija tutustuu latinan kielen alkeisiin sekä latinan asemaan maailmassa ennen ja nyt.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista

Antiikin elämää, 2 op (LAB32)

Opintojakson moduulit

- Antiikin elämää, 2 op (LAB32), Valinnainen

Tavoitteet

Antiikin elämää

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kielitietoisuuttaan ja oppii käyttämään kieliopillisia käsitteitä*
- *oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja lisää muoto-opin osaamistaan*
- *tutustuu pääpiirteittäin elämään antiikin aikaisessa kaupungissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Antiikin elämää

- *yksityinen ja julkinen elämä antiikissa*
- *työnteko antiikissa*
- *orjuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja kieleen tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Tämä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Antiikin elämää, LAB32 (2 op.)

Opintojaksolla jatketaan tutustumista latinan kielen perusrakenteisiin, sekä tutustutaan elämään roomalaiskodeissa ja -kaupungeissa.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB33)

Opintojakson moduulit

- Tietoa, taitoa ja taruperintöä, 2 op (LAB33), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa, taitoa ja taruperintöä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *laajentaa lauseopin osaamistaan*
- *harjaantuu lukemaan ja suomentamaan fiktiivisiä tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Tietoa, taitoa ja taruperintöä

- *antiikin vapaa-aika*
- *antiikin roomalaisnuorten kasvatus ja koulunkäynti*
- *antiikin kreikkalais-roomalainen jumaltarusto ja faabelit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt syventävät opiskelijan ymmärrystä latinasta eri tieteitä yhdistävänä kielenä. Tämä auttaa opiskelijaa tunnistamaan erityisesti ilmiöiden moninäkökulmaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tietoa, taitoa ja taruperintöä, LAB33 (2 op)

Opintojaksossa perusrakenteiden opiskelun lisäksi tutustutaan myös lauseoppiin. Aihepiireinä vapaa-aika, koulunkäynti ja jumaltarustot.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Rooman historian vaiheita, 2 op (LAB34)

Opintojakson moduulit

- Rooman historian vaiheita, 2 op (LAB34), Valinnainen

Tavoitteet

Rooman historian vaiheita

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää muoto- ja lauseopin tuntemustaan*
- *tutustuu pääpiirteittäin Rooman historiaan*
- *tutustuu etruskeihin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Rooman historian vaiheita

- *Rooman varhaishistoria ja siihen liittyvät tarut*
- *Rooman historian käännekohdat*
- *Rooman kehittyminen maailmanvallaksi*
- *roomalainen aikakäsitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt syventävät opiskelijan ymmärrystä vieraan kulttuurin ja yhteiskunnan erityispiirteistä. Tämä tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Rooman historian vaiheita, LAB34 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu Rooman historiaan ja valtakunnan eri vaiheisiin sekä syventää muoto- ja lauseopin tuntemustaan.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB35)

Opintojakson moduulit

- Merkittäviä roomalaisia, 2 op (LAB35), Valinnainen

Tavoitteet

Merkittäviä roomalaisia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *täydentää lauseopin osaamistaan*
- *hallitsee keskeisen muoto-opin*
- *syventää tietämystään roomalaisesta yhteiskunnasta*
- *tutustuu runomitoista heksametriin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Merkittäviä roomalaisia

- *Rooman historian merkkihenkilöitä*
- *roomalaiset hyveet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikan opiskelija tutustuu roomalaisten käsitykseen hyvästä ja oikeasta, sekä heidän suhtautumisestaan muihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Merkittäviä roomalaisia, LAB35 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu joihinkin merkittäviin historiallisiin henkilöihin sekä laajentaa muoto- ja lauseopin osaamistaan.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB36)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuriperintömme, 2 op (LAB36), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuuriperintömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään sijamuotojen käytöstä lauseessa*
- *monipuolistaa käsitystään antiikista periytyvästä kulttuurista*
- *tutustuu lyyrisiin runomittoihin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuriperintömme

- *antiikin kulttuurin eri alueet ja niiden merkitys kulttuuriperinnössämme*
- *antiikin tieteet ja taiteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt syventävät opiskelijan ymmärrystä latinasta eri tieteitä yhdistävänä kielenä. Tämä auttaa opiskelijaa tunnistamaan erityisesti ilmiöiden moninäkökulmaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuriperintömme, LAB36 (2 op)

Opiskelija monipuolistaa käsitystään antiikista periytyvästä kulttuurista ja vahvistaa tietämystään sijamuotojen käytöstä lauseessa.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB37)

Opintojakson moduulit

- Viestejä menneisyydestä, 2 op (LAB37), Valinnainen

Tavoitteet

Viestejä menneisyydestä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hioo lauseopin (syntaksin) taitojaan*
- *tarkastelee elämän suuria kysymyksiä antiikin näkökulmasta autenttisten tekstikatkelmien pohjalta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Viestejä menneisyydestä

- *tekstit avaimena menneisyyden arkeen*
- *antiikin roomalaisten elämä ja suhtautuminen elämän eri ilmiöihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään latinan kielen ja antiikin kulttuurin erityispiirteistä. Tämä auttaa opiskelijaa tunnistamaan kulttuurien välisiä eroja ja vaikutuksia toisessa kulttuuriympäristössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viestejä menneisyydestä, LAB37 (2op)

Opiskelija tarkastelee elämän suuria kysymyksiä antiikin näkökulmasta autenttisten tekstikatkelmien pohjalta ja hioo lauseopin taitojaan.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB38)

Opintojakson moduulit

- Latinaa kautta vuosisatojen, 2 op (LAB38), Valinnainen

Tavoitteet

Latinaa kautta vuosisatojen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii muokattuja tekstejä ja helppoja autenttisia tekstinäytteitä*
- *nauttii latinan kielen moninaisuudesta kautta vuosisatojen ja ymmärtää latinan kielen arvon monenlaisen viestinnän välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Latinaa kautta vuosisatojen

- *latinan kielen käyttöalueet myöhäisantiikista nykypäivään*
- *kristillinen ja humanistinen latina*
- *latinan lausuminen eri maissa*
- *Suomen latiniteetti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään japanin kielen ja japanilaisen kulttuurin erityispiirteistä. Tämä auttaa opiskelijaa tunnistamaan kulttuurien välisiä eroja ja vaikutuksia toisessa kulttuuriympäristössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Latinaa kautta vuosisatojen, LAB38 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee ymmärtämään muokattuja tekstejä ja helppoja autenttisia tekstinäytteitä. Tekstinäytteiden kautta opiskelija saa kuvan eri aikakausien latinasta antiikista nykaikaan.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Rooman-matka, 2 op (LAB3S10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu monipuolisesti kohdemaan kulttuuriin osallistuessaan opintomatkalle.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu monipuolisesti Italian ja Rooman historiaan ja kultuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija laajentaa kuvaansa Roomasta ja sen historian merkityksestä monesta eri näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso avrioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Rooman-matka, LAB310, (2 op)

Opintojakso on vahvasti yleissivistystä painottava, eikä vaadi muita latinan kielen opintoja. Opintojaksoon kuuluu matka kohdemaahan sekä mahdollisesti matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Opiskelijalle aiheutuu opintojaksosta kuluja.

Kurssi suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Antiikin kulttuurikurssi, 2 op (LAB3S9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Nähdään antiikin kulttuurin perinnön merkitys myöhempiin aikoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Antiikin kirjallisuus
- Kuvataiteet
- Tiede ja maailmankuva
- Mytologia
- Antiikin maailman kehitysvaiheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu laajasti antiikin kulttuuriin ja sen vaikutukseen myöhempinä aikaoina.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opikselija saa monipuolisen käsityksen antiikin kulttuurista: tieteistä ja taiteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Antiikin kulttuurikurssi, LAB39 (2 op)

Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisesti antiikin Kreikkaan ja Roomaan; niiden historiaan, kulttuuri-ilmiöihin ja taruihin.

Opintojakso ei vaadi latinan kielen taitoja.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19.5. Espanja (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti tavallisimpien kohteliaisuuteen liittyvien ilmaisujen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 1, EAB31, perustason alkeet 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kohdekielen asemaan maailmassa sekä hahmottaa uutta kieltä. Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä. Opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita ja tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia sekä kielen perusrakenteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Kulttuuriopintojakso, 2 op (EAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään kohdemaan kulttuurista ja kielestä. Opiskelija oppii toimimaan kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä osallistumalla matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija osallistuu matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan. Opiskelija syventää tietämystään kohdekielen kulttuurista ja kielestä tekemällä matkalle valmistavia tehtäviä ja osallistumalla opintojaksoon liittyville oppitunneille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa omaa uteliaisuuttaan, motivaatiotaan ja taitoaan toimia kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä. Opiskelija syventää maailmankansalaisen taitojaan tutustumalla kohdekieltä äidinkielenään puhuviin ihmisiin ja kommunikoimalla vieraalla kielellä heidän kanssaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB310

Kulttuuripainotteinen opintojakso, johon kuuluu matka kohdemaahan sekä mahdollisesti matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Opiskelijalle aiheutuu opintojaksosta kuluja.

Kurssi suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten

oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen vuorovaikutustilanteissa sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 2, EAB32, perustason alkeet 2 (2 op)

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja auttaa hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin. Opintojakson aikana opetellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu elämän moniin osa-alueisiin harrasteiden ja koulumaailman kautta ja harjaantuu kertomaan omista mielenkiinnon alueista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 3, EAB33, perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija muodostaa kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestään kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa käsitellään vapaa-ajanviettoon, harrastuksiin sekä kouluun liittyvää sanastoa sekä harjoitellaan lisää tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 1, 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Suomen ja kohdekielen kulttuurien eroihin ja oppii kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurien välisiä soveliaita tapoja kommunikointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 4, EAB34, perustaso 1 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa kertomaan omasta kotimaastaan ja kulttuuristaan sekä huomaamaan kulttuurieroja.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 2, 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet vuorovaikutuksen ylläpitoon ja aktiiviseen kuunteluun. Opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 5, EAB35, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Opintojakson aihepiirinä ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 3, 2 op (EAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijan käsitys kielialueen kulttuurisesta rikkaudesta avartuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen oman mielenkiintonsa perusteella ja rohkaistuu käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 6, EAB36, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kielialueen kulttuurisesti keskeisiin aiheisiin. Opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen valitsemastaan kulttuuriaiheesta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 4, 2 op (EAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tilanteisiin ja oppii hahmottamaan kohdekielen käyttöä työelämän kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin sekä työelämään liittyviä tilanteita ja niissä toimimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 7, EAB37, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opitaan kertomaan tulevaisuudensuunnitelmista sekä harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä tilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 5, 2 op (EAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten

oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemiansa tekstien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita sekä kykyä olla lähdekriittinen. Opiskelija käyttää luovuutta tuottaessaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 8, EAB38, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Abikertaus, 2 op (EAB3S9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa ja kertaa aiemmissa opintojaksoissa opittua sanastoa ja rakenteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan taitoja ennen yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

EAB309

Kerrataan aiemmissa opintojaksoissa opittua sanastoa ja rakenteita. Opintojakso valmentaa abiturientteja ylioppilaskokeen eri osa-alueissa

Abikertaus suoritetaan viimeisessä jaksossa ennen espanjan yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19.6. Vieraat kielet, ranska, A-oppimäärä (RAA)

Opintojaksot

Minä kielten maailmassa - ranska maailman kielenä, 4 op (RAA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- kertaa kielen perusrakenteita ja -sanastoa

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- perusrakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen vuorovaikutustilanteissa sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa.

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti tavallisimpien arkielämän tilanteisiin liittyvien ilmaisujen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia;

Annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Opintojakson VK 1-2 suorittaminen edellyttää kieliprofiilin laatimista.

Laaja-alaiset hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija totuttelee ja harjaantuu lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan, kieli-identiteettiään ja itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista. Opiskelija tarkastelee vieraan kielen käyttöä eri puolilla maailmaa eri vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija aloittaa henkilökohtaisen kieliprofiilin laatimisen ja täydentää sitä lukio-opintojen edistyessä.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- kertaa ja laajentaa kielen perusrakenteita ja -sanastoa

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti eri kulttuurimuotoihin ja pohditaan kulttuurin ja taiteen merkitystä yksilöille ja yhteisölle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Opiskelija tutustuu kulttuurin ja taiteen eri muotoihin sekä pohtii niiden merkitystä omassa elämässä.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- kertaa ja laajentaa kielen perusrakenteita ja -sanastoa

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*

- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää omien mielipiteidensä ilmaisutaitoja eri tilanteissa sekä kirjallisesti että suullisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee neuvottelutaitoja, argumentointia sekä tutustuu erilaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja vaikuttamisen keinoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset yhteiskunnallista osaamista ja vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tarkastelee yksilön roolia yhteiskunnan jäsenenä ja harjoittelee aktiivista toimijuutta vieraalla kielellä, esim. tutustumalla erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin. Opintojakson aikana opiskelija myös kehittää ajattelu- ja opiskelutaitojaan harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vieraan kielen hallitseminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin ja tietolähteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu eri tiedon- ja tieteenaloihin sekä vieraan kielen asemaan kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Hän harjoittelee asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja sekä kehittää taitoaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista tieteeseen tai teknologiaan liittyvistä aiheista.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin ammatteihin ja niiden vaatimuksiin. Opiskelija oppii käsittelemään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä hahmottamaan laajempia talouden ilmiöitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee jatko-opintoihin ja työnhakuun liittyviä tilanteita, joissa hän tutustuu eri osapuolten rooleihin ja eri kommunikointitilanteissa käytettyyn kieleen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa ymmärrystä monipuolisen kielitaidon merkityksestä lukion ulkopuolella sekä lukiota seuraavissa elämänvaiheissa, opinnoissa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset yhteiskunnallista osaamista sekä hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija syventää käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Opiskelija tutustuu tekstilajeihin, joita hän kohtaa mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opiskelija pohtii jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija oppii käsittelemään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä hahmottamaan laajempia talouden ilmiöitä. Opiskelija täydentää henkilökohtaisen kieliprofiilinsa tulevaisuuden tarpeita varten.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen sekä rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelija oppii pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee globaaleja ympäristökysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset eettisyys- ja ympäristöosaamista sekä globaalia ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tarkastelee globaaleja ympäristökysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelija pohtii asenteiden ja arvojen merkitystä sekä vastuuntuntoaan. Opiskelija kehittää taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- kertaa ja laajentaa sanavarastoaan

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hyödyntää lukio-opinnoissa opittua kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka vaihtelevat arkipäivän kohtaamisista vaativiin kommunikointitilanteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön. Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan suullisen kielitaidon ja kommunikointitaitojen sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakson arviointi perustuu valtakunnallisen suullisen kielitaidon kokeen ja luokkatyöskentelyn tuotoksiin ja tuloksiin (esim. jatkuva näyttö, esitykset ja sanakokeet).Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Arvosanan lisäksi opiskelija saa valtakunnallisen suullisen kokeen tuloksesta erillisen todistuksen.

Opintojakso ei sovellu itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija kertaa lukio-opinnoissa opittua sanastoa esim. teemoittain erilaisten suullisten harjoitusten avulla (pari- ja pienryhmätehtävät, erilaiset esitykset tms.). Suullisen työskentelyn lisäksi voidaan pitää sanakokeita, jotta sanasto vahvistuisi. Opiskelija täydentää henkilökohtaista kieliprofiiliansa tulevaisuuden tarpeita varten. Opintojaksoon kuuluu valtakunnallinen suullinen koe, joka tehdään Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti, ja siitä annetaan erillinen todistus.

Syvennä osaamistasi, 2 op (RAAS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijaa tehokkaasti ja monipuolisesti saksan ylioppilastutkinnon eri osa-alueisiin. Tavoitteena on myös vahvistaa kohdekielen tietämystä ja hallintaa sanaston ja rakenteiden osalta sekä opiskelijan taitoja tuottaa tekstiä kirjallisesti eri tekstilajien ominaispiirteet huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla laajennetaan ja kerrataan edelleen eri aihepiirien sanastoa lukemalla ja kuuntelemalla eri tekstilajeja sekä vahvistetaan aikaisemmilla opintojaksoilla opittuja rakenteita monipuolisia tehtäviä tehden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAAS10, Syvennä osaamistasi (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

La Culture Populaire Francophone, 2 op (RAAS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään kohdemaan kulttuurista ja kielestä.
- Opiskelija oppii toimimaan kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä osallistumalla matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija osallistuu matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.
- Opiskelija syventää tietämystään kohdekielen kulttuurista ja kielestä tekemällä matkalle valmistavia tehtäviä ja osallistumalla opintojaksoon liittyville oppitunneille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa omaa uteliaisuuttaan, motivaatiotaan ja taitoaan toimia kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä. Opiskelija syventää maailmankansalaisen taitojaan tutustumalla kohdekieltä äidinkielenään puhuviin ihmisiin ja kommunikoimalla vieraalla kielellä heidän kanssaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAAS11, La Culture Populaire Francophone (2op)

Kulttuuripainotteinen opintojakso, johon kuuluu matka kohdemaahan sekä matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Opintojakso aiheuttaa opiskelijalle kustannuksia.

Opintojakso suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Kurssin toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Abikertaus, 2 op (RAAS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu laajasti medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin vahvistaen tietämystään eri tekstilajeista.
- Opiskelija laajentaa ja kertaa eri aihepiirien sanastoa ja kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitään sekä argumentointiaan tiedon perusteella.
- Opiskelija osaa ilmaista itseään kirjallisesti tekstilajien ominaispiirteet huomioiden.
- Opiskelija osaa hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu laajasti medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja vahvistaa tietämystään eri tekstilajeista.
- Opiskelija syventää sanavarastoaan eri aihepiireihin liittyvien tekstien avulla.
- Opiskelija kertaa vieraan kielen keskeistä kielioppia sekä harjoittelee ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä, esim. kuullun - ja luetunymmärtämistä sekä kirjallista ilmaisua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana. Preliminäärikoe on tehtävä huolellisesti suoritusmerkinnän saamiseksi.

Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAAS9, Abikertaus (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri

tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19.7. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista.

Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*

- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu elämän moniin osa-alueisiin harrasteiden ja koulumaailman kautta ja harjaantuu kertomaan omista mielenkiinnon alueista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 1, RAB21, perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija muodostaa kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestään kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa käsitellään vapaa-ajanviettoon, harrastuksiin sekä kouluun liittyvää sanastoa sekä harjoitellaan lisää tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten

oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Suomen ja kohdekielen kulttuurien eroihin ja oppii kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurien välisiä soveliaita tapoja kommunikointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 2, RAB22, perustaso 1 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa kertomaan omasta kotimaastaan ja kulttuuristaan sekä huomaamaan kulttuurieroja.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet vuorovaikutuksen ylläpitoon ja aktiiviseen kuunteluun. Opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 3, RAB23, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Opintojakson aihepiirinä ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijan käsitys kielialueen kulttuurisesta rikkaudesta avartuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen oman mielenkiintonsa perusteella ja rohkaistuu käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 4, RAB24, perustaso 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kielialueen kulttuurisesti keskeisiin aiheisiin. Opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen valitsemastaan kulttuuriaiheesta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 4, 2 op (RAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tilanteisiin ja oppii hahmottamaan kohdekielen käyttöä työelämän kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin sekä työelämään liittyviä tilanteita ja niissä toimimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 5, RAB25, perustaso 4 (2 op)

Opintojakson aikana opitaan kertomaan tulevaisuudensuunnitelmista sekä harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä tilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemiansa tekstien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita sekä kykyä olla lähdekriittinen. Opiskelija käyttää luovuutta tuottaessaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 6, RAB26, perustaso 5 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason jatko 1, 2 op (RAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- Moduulin tehtävänä on auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijat tekevät esim. kurssitöillä, jotka vahvistavat työelämävalmiuksia sekä yhteiskunnallista valveutuneisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 7, RAB27, perustason jatko 1 (2 op)

Opintojakso tehtävänä on auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Opintojakso antaa valmiudet yhteiskunnalliseen osaamiseen. Tämä toteutuu kurssilla tehtävillä kurssitöillä, jotka vahvistavat työelämävalmiuksia sekä yhteiskunnallista valveutuneisuutta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason jatko 2, 2 op (RAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijat tekevät esim. kurssitöitä, jotka vahvistava eettistä tietoisuutta ja antaa valmiudet arvolähteiseen toimintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 8, RAB28. perustason jatko 2 (2 op)

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta.

Opintojakso antaa valmiudet eettisyys- ja ympäristöosaamiseen. Tämä toteutuu esim. opintojakson aikana tehtävillä kurssitöillä, jotka vahvistava eettistä tietoisuutta ja antaa valmiudet arvolähteiseen toimintaan.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Syvennä osaamistasi, 2 op (RAB2S10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijaa tehokkaasti ja monipuolisesti saksan ylioppilastutkinnon eri osa-alueisiin. Tavoitteena on myös vahvistaa kohdekielen tietämystä ja hallintaa sanaston ja rakenteiden osalta sekä opiskelijan taitoja tuottaa tekstiä kirjallisesti eri tekstilajien ominaispiirteet huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla laajennetaan ja kerrataan edelleen eri aihepiirien sanastoa lukemalla ja kuuntelemalla eri tekstilajeja sekä vahvistetaan aikaisemmilla opintojaksoilla opittuja rakenteita monipuolisia tehtäviä tehden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB2S10, Syvennä osaamistasi (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

La Culture Populaire Francophone, 2 op (RAB2S11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään kohdemaan kulttuurista ja kielestä. Opiskelija oppii toimimaan kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä osallistumalla matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija osallistuu matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan. Opiskelija syventää tietämystään kohdekielen kulttuurista ja kielestä tekemällä matkalle valmistavia tehtäviä ja osallistumalla opintojaksoon liittyville oppitunneille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa omaa uteliaisuuttaan, motivaatiotaan ja taitoaan toimia kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä. Opiskelija syventää maailmankansalaisen taitojaan tutustumalla kohdekieltä äidinkielenään puhuviin ihmisiin ja kommunikoimalla vieraalla kielellä heidän kanssaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB2S11, La Culture Populaire Francophone (2 op)

Kulttuuripainotteinen opintojakso, johon kuuluu matka kohdemaahan sekä matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Matkakulut (matkat, majoitus, pääsyliput jne.) opiskelija maksaa itse.

Opintojakso suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Kurssin toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Abikertaus, 2 op (RAB2S9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu laajasti medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin vahvistaen tietämystään eri tekstilajeista. Opiskelija laajentaa ja kertaa eri aihepiirien sanastoa ja kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitään sekä argumentointiaan tiedon perusteella. Opiskelija osaa ilmaista itseään kirjallisesti tekstilajien ominaispiirteet huomioiden. Opiskelija osaa hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu laajasti medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja vahvistaa tietämystään eri tekstilajeista. Opiskelija syventää sanavarastoaan eri aihepiireihin liittyvien tekstien avulla. Opiskelija kertaa vieraan kielen keskeistä kielioppia sekä harjoittelee ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä, esim. kuullun - ja luetunymmärtämistä sekä kirjallista ilmaisua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB3S9, Abikertaus (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19.8. Ranska (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti tavallisimpien kohteliaisuuteen liittyvien ilmaisujen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden

sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 1, RAB31, perustason alkeet 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kohdekielen asemaan maailmassa sekä hahmottaa uutta kieltä. Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä. Opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita ja tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia sekä kielen perusrakenteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen vuorovaikutustilanteissa sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 2, RAB32, perustason alkeet 2 (2 op)

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja auttaa hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin. Opintojakson aikana opetellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu elämän moniin osa-alueisiin harrasteiden ja koulumaailman kautta ja harjaantuu kertomaan omista mielenkiinnon alueista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 3, RAB33, perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija muodostaa kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestään kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa käsitellään vapaa-ajanviettoon, harrastuksiin sekä kouluun liittyvää sanastoa sekä harjoitellaan lisää tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*

- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Suomen ja kohdekielen kulttuurien eroihin ja oppii kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurien välisiä soveliaita tapoja kommunikointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 4, RAB34, perustaso 1 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa kertomaan omasta kotimaastaan ja kulttuuristaan sekä huomaamaan kulttuurieroja.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten

oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet vuorovaikutuksen ylläpitoon ja aktiiviseen kuunteluun. Opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 5, RAB35, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Opintojakson aihepiirinä ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijan käsitys kielialueen kulttuurisesta rikkaudesta avartuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen oman mielenkiintonsa perusteella ja rohkaistuu käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 6, RAB36, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kielialueen kulttuurisesti keskeisiin aiheisiin. Opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen valitsemastaan kulttuuriaiheesta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tilanteisiin ja oppii hahmottamaan kohdekielen käyttöä työelämän kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin sekä työelämään liittyviä tilanteita ja niissä toimimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 7, RAB37, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opitaan kertomaan tulevaisuudensuunnitelmista sekä harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä tilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemiansa tekstien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita sekä kykyä olla lähdekriittinen. Opiskelija käyttää luovuutta tuottaessaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 8, RAB38, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Syvennä osaamistasi, 2 op (RAB3S10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijaa tehokkaasti ja monipuolisesti saksan ylioppilastutkinnon eri osa-alueisiin. Tavoitteena on myös vahvistaa kohdekielen tietämystä ja hallintaa sanaston ja rakenteiden osalta sekä opiskelijan taitoja tuottaa tekstiä kirjallisesti eri tekstilajien ominaispiirteet huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla laajennetaan ja kerrataan edelleen eri aihepiirien sanastoa lukemalla ja kuuntelemalla eri tekstilajeja sekä vahvistetaan aikaisemmilla opintojaksoilla opittuja rakenteita monipuolisia tehtäviä tehden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB3S10, Syvennä osaamistasi (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kulttuuriopintojakso, 2 op (RAB3S11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään kohdemaan kulttuurista ja kielestä. Opiskelija oppii toimimaan kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä osallistumalla matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija osallistuu matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan. Opiskelija syventää tietämystään kohdekielen kulttuurista ja kielestä tekemällä matkalle valmistavia tehtäviä ja osallistumalla opintojaksoon liittyville oppitunneille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa omaa uteliaisuuttaan, motivaatiotaan ja taitoaan toimia kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä. Opiskelija syventää maailmankansalaisen taitojaan tutustumalla kohdekieltä äidinkielenään puhuviin ihmisiin ja kommunikoimalla vieraalla kielellä heidän kanssaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB3S11, Kulttuuriopintojakso (2 op)

Kulttuuripainotteinen opintojakso, johon kuuluu matka kohdemaahan sekä mahdollisesti matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Opiskelijalle aiheutuu opintojaksosta kuluja.

Kurssi suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Abikertaus, 2 op (RAB3S9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa ja kertaa aiemmissa opintojaksoissa opittua sanastoa ja rakenteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan taitoja ennen yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAB3S9, Abikertaus (2 op)

Kerrataan aiemmissa opintojaksoissa opittua sanastoa ja rakenteita. Opintojakso valmentaa abiturientteja ylioppilaskokeen eri osa-alueissa

Abikertaus suoritetaan viimeisessä jaksossa ennen ranskan yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19.9. Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä (SAA)

Opintojaksot

Saksan kieli globaalissa maailmassa, 4 op (SAA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- kertaa ja laajentaa kielen perusrakenteita ja -sanastoa

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- perusrakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen vuorovaikutustilanteissa sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa.

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti tavallisimpien arkielämän tilanteisiin liittyvien ilmaisujen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia;

Annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Opintojakson suorittaminen edellyttää kieliprofiilin laatimista.

Laaja-alaiset vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija totuttelee ja harjaantuu lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan, kieli-identiteettiään ja itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista. Opiskelija tarkastelee vieraan kielen käyttöä eri puolilla maailmaa eri vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija aloittaa henkilökohtaisen kieliprofiilin laatimisen ja täydentää sitä lukio-opintojen edistyessä.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- kertaa ja laajentaa kielen perusrakenteita ja -sanastoa

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti eri kulttuurimuotoihin ja pohditaan kulttuurin ja taiteen merkitystä yksilöille ja yhteisölle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Opiskelija tutustuu kulttuurin ja taiteen eri muotoihin sekä pohtii niiden merkitystä omassa elämässä.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- kertaa ja laajentaa kielen perusrakenteita ja -sanastoa

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää omien mielipiteidensä ilmaisutaitoja eri tilanteissa sekä kirjallisesti että suullisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee neuvottelutaitoja, argumentointia sekä tutustuu erilaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja vaikuttamisen keinoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tarkastelee yksilön roolia yhteiskunnan jäsenenä ja harjoittelee aktiivista toimijuutta vieraalla kielellä, esim. tutustumalla erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin. Opintojakson aikana opiskelija myös kehittää ajattelu- ja opiskelutaitojaan harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vieraan kielen hallitseminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin ja tietolähteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu eri tiedon- ja tieteenaloihin sekä vieraan kielen asemaan kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Hän harjoittelee asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja sekä kehittää taitoaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista tieteeseen tai teknologiaan liittyvistä aiheista.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin ammatteihin ja niiden vaatimuksiin. Opiskelija oppii käsittelemään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä hahmottamaan laajempia talouden ilmiöitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee jatko-opintoihin ja työnhakuun liittyviä tilanteita, joissa hän tutustuu eri osapuolten rooleihin ja eri kommunikointitilanteissa käytettyyn kieleen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa ymmärrystä monipuolisen kielitaidon merkityksestä lukion ulkopuolella sekä lukiota seuraavissa elämänvaiheissa, opinnoissa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija syventää käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Opiskelija tutustuu tekstilajeihin, joita hän kohtaa mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opiskelija pohtii jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija oppii käsittelemään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä hahmottamaan laajempia talouden ilmiöitä. Opiskelija täydentää henkilökohtaisen kieliprofiilinsa tulevaisuuden tarpeita varten.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- opintokokonaisuuden aihepiiriin liittyvän sanaston kertaus ja laajentaminen sekä rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelija oppii pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee globaaleja ympäristökysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Laaja-alaiset eettisyys- ja ympäristöosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tarkastelee globaaleja ympäristökysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelija pohtii asenteiden ja arvojen merkitystä sekä vastuuntuntoaan. Opiskelija kehittää taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*

- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- kertaa ja laajentaa sanavarastoaan

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hyödyntää lukio-opinnoissa opittua kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka vaihtelevat arkipäivän kohtaamisista vaativiin kommunikointi tilanteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön. Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan suullisen kielitaidon ja kommunikointitaitojen sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakson arviointi perustuu valtakunnallisen suullisen kielitaidon kokeen ja luokkatyöskentelyn tuotoksiin ja tuloksiin (esim. jatkuva näyttö, esitykset ja sanakokeet).Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoilla (4-10).

Laaja-alaiset vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaamista sekä yhteiskunnallista osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Arvosanan lisäksi opiskelija saa valtakunnallisen suullisen kokeen tuloksesta erillisen todistuksen.

Opintojakso ei sovellu itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija kertaa lukio-opinnoissa opittua sanastoa esim. teemoittain erilaisten suullisten harjoitusten avulla (pari- ja pienryhmätehtävät, erilaiset esitykset tms.). Suullisen työskentelyn lisäksi voidaan pitää sanakokeita, jotta sanasto vahvistuisi. Opiskelija täydentää henkilökohtaista kieliprofiiliansa tulevaisuuden tarpeita varten. Opintojaksoon kuuluu valtakunnallinen suullinen koe, joka tehdään Opetushallituksen ohjeiden mukaisesti, ja siitä annetaan erillinen todistus.

Syvennä osaamistasi, 2 op (SAAS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijaa tehokkaasti ja monipuolisesti saksan ylioppilastutkinnon eri osa-alueisiin.
- Tavoitteena on myös vahvistaa kohdekielen tietämystä ja hallintaa sanaston ja rakenteiden osalta sekä opiskelijan taitoja tuottaa tekstiä kirjallisesti eri tekstilajien ominaispiirteet huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla laajennetaan ja kerrataan edelleen eri aihepiirien sanastoa lukemalla ja kuuntelemalla eri tekstilajeja sekä vahvistetaan aikaisemmilla opintojaksoilla opittuja rakenteita monipuolisia tehtäviä tehden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana. Preliminäärikoe on tehtävä huolellisesti suoritusmerkinnän saamiseksi.

Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAAS10, Syvennä osaamistasi (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri

tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kulttuuriopintojakso, 2 op (SAAS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään kohdemaan kulttuurista ja kielestä.
- Opiskelija oppii toimimaan kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä osallistumalla matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija osallistuu matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.
- Opiskelija syventää tietämystään kohdekielen kulttuurista ja kielestä tekemällä matkalle valmistavia tehtäviä ja osallistumalla opintojaksoon liittyville oppitunneille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa omaa uteliaisuuttaan, motivaatiotaan ja taitoaan toimia kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä. Opiskelija syventää maailmankansalaisen taitojaan tutustumalla kohdekieltä äidinkielenään puhuviin ihmisiin ja kommunikoimalla vieraalla kielellä heidän kanssaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana. Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAAS11, Kulttuuriopintojakso (2 op)

Kulttuuripainotteinen opintojakso, johon kuuluu matka kohdemaahan sekä matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Opintojakso aiheuttaa opiskelijalle kustannuksia.

Opintojakso suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Kurssin toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Abikertaus, 2 op (SAAS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu laajasti medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin vahvistaen tietämystään eri tekstilajeista.
- Opiskelija laajentaa ja kertaa eri aihepiirien sanastoa ja kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitään sekä argumentointiaan tiedon perusteella.
- Opiskelija osaa ilmaista itseään kirjallisesti tekstilajien ominaispiirteet huomioiden.
- Opiskelija osaa hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu laajasti medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja vahvistaa tietämystään eri tekstilajeista.
- Opiskelija syventää sanavarastoaan eri aihepiireihin liittyvien tekstien avulla.
- Opiskelija kertaa vieraan kielen keskeistä kielioppia sekä harjoittelee ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä, esim. kuullun - ja luetunymmärtämistä sekä kirjallista ilmaisua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana. Preliminäärikoe on tehtävä huolellisesti suoritusmerkinnän saamiseksi.

Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAAS9, Abikertaus (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19.10. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista.

Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Osaamisen arviointi

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu elämän moniin osa-alueisiin harrasteiden ja koulumaailman kautta ja harjaantuu kertomaan omista mielenkiinnon alueista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 1, SAB21, perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija muodostaa kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestään kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa käsitellään vapaa-ajanviettoon, harrastuksiin sekä kouluun liittyvää sanastoa sekä harjoitellaan lisää tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Suomen ja kohdekielen kulttuurien eroihin ja oppii kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurien välisiä soveliaita tapoja kommunikointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 2, SAB22, perustaso 1 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa kertomaan omasta kotimaastaan ja kulttuuristaan sekä huomaamaan kulttuurieroja.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- TVT ja tauottaminen: Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet vuorovaikutuksen ylläpitoon ja aktiiviseen kuunteluun. Opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 3, SAB23, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Opintojakson aihepiirinä ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijan käsitys kielialueen kulttuurisesta rikkaudesta avartuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen oman mielenkiintonsa perusteella ja rohkaistuu käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 4, SAB24, perustaso 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kielialueen kulttuurisesti keskeisiin aiheisiin. Opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen valitsemastaan kulttuuriaiheesta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tilanteisiin ja oppii hahmottamaan kohdekielen käyttöä työelämän kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin sekä työelämään liittyviä tilanteita ja niissä toimimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 5, SAB25, perustaso 4 (2 op)

Opintojakson aikana opitaan kertomaan tulevaisuudensuunnitelmista sekä harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä tilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemiansa tekstien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita sekä kykyä olla lähdekriittinen. Opiskelija käyttää luovuutta tuottaessaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 6, SAB26, perustaso 5 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason jatko 1, 2 op (SAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- Moduulin tehtävänä on auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat vahvistavat työelämävalmiuksia sekä yhteiskunnallista valveutuneisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 7, SAB27, perustason jatko 1 (2 op)

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Opintojakso antaa valmiudet yhteiskunnalliseen osaamiseen. Tämä toteutuu esim. opintojakson aikana tehtävillä kurssitöillä, jotka vahvistavat työelämävalmiuksia sekä yhteiskunnallista valveutuneisuutta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opinotjakson aikana opiskelijat tekevät esim. kurssitöitä, joilla vahvistetaan eettistä tietoisuutta ja annetaan valmiudet arvolähteiseen toimintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 8, SAB28, perustason jatko 2 (2 op)

Opintojakson tehtävänä on auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta.

Opintojakso antaa valmiudet eettisyys- ja ympäristöosaamiseen. Tämä toteutuu esim. opintojakson aikana tehtävillä kurssitöillä, jotka vahvistava eettistä tietoisuutta ja antaa valmiudet arvolähteiseen toimintaan.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Syvennä osaamistasi, 2 op (SAB2S10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijaa tehokkaasti ja monipuolisesti saksan ylioppilastutkinnon eri osa-alueisiin. Tavoitteena on myös vahvistaa kohdekielen tietämystä ja hallintaa sanaston ja rakenteiden osalta sekä opiskelijan taitoja tuottaa tekstiä kirjallisesti eri tekstilajien ominaispiirteet huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla laajennetaan ja kerrataan edelleen eri aihepiirien sanastoa lukemalla ja kuuntelemalla eri tekstilajeja sekä vahvistetaan aikaisemmilla opintojaksoilla opittuja rakenteita monipuolisia tehtäviä tehden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAB2S10, Syvennä osaamistasi (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kulttuuriopintojakso, 2 op (SAB2S11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään kohdemaan kulttuurista ja kielestä. Opiskelija oppii toimimaan kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä osallistumalla matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija osallistuu matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan. Opiskelija syventää tietämystään kohdekielen kulttuurista ja kielestä tekemällä matkalle valmistavia tehtäviä ja osallistumalla opintojaksoon liittyville oppitunneille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa omaa uteliaisuuttaan, motivaatiotaan ja taitoaan toimia kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä. Opiskelija syventää maailmankansalaisen taitojaan tutustumalla kohdekieltä äidinkielenään puhuviin ihmisiin ja kommunikoimalla vieraalla kielellä heidän kanssaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAB2S11, Kulttuuriopintojakso (2 op)

Kulttuuripainotteinen opintojakso, johon kuuluu matka kohdemaahan sekä matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Matkakulut (matkat, majoitus, pääsyliput jne.) opiskelija maksaa itse.

Opintojakso suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Kurssin toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Abikertaus, 2 op (SAB2S9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu laajasti medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin vahvistaen tietämystään eri tekstilajeista. Opiskelija laajentaa ja kertaa eri aihepiirien sanastoa ja kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitään sekä argumentointiaan tiedon perusteella. Opiskelija osaa ilmaista itseään kirjallisesti tekstilajien ominaispiirteet huomioiden. Opiskelija osaa hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu laajasti medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja vahvistaa tietämystään eri tekstilajeista. Opiskelija syventää sanavarastoaan eri aihepiireihin liittyvien tekstien avulla. Opiskelija kertaa vieraan kielen keskeistä kielioppia sekä harjoittelee ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä, esim. kuullun - ja luetunymmärtämistä sekä kirjallista ilmaisua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAB2S9, Abikertaus (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19.11. Saksa (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta harjoitellaan suullisesti tavallisimpien kohteliaisuuteen liittyvien ilmaisujen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 1, SAB31, perustason alkeet 1 (2 op)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu kohdekielen asemaan maailmassa sekä hahmottaa uutta kieltä. Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä. Opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita ja tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia sekä kielen perusrakenteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen vuorovaikutustilanteissa sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 2, SAB32, perustason alkeet 2 (2 op)

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja auttaa hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin. Opintojakson aikana opetellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*

- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Tarvittaessa huomiota kiinnitetään B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu elämän moniin osa-alueisiin harrasteiden ja koulumaailman kautta ja harjaantuu kertomaan omista mielenkiinnon alueista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 3, SAB33, perustason alkeet 3 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija muodostaa kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestään kohdekielen opinnoissa. Opintojaksossa käsitellään vapaa-ajanviettoon, harrastuksiin sekä kouluun liittyvää sanastoa sekä harjoitellaan lisää tavanomaisia asiointitilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Moduulissa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Suomen ja kohdekielen kulttuurien eroihin ja oppii kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurien välisiä soveliaita tapoja kommunikointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 4, SAB34, perustaso 1 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään kohdekieltä tiedonhankinnan välineenä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa kertomaan omasta kotimaastaan ja kulttuuristaan sekä huomaamaan kulttuurieroja.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvoinnin edistämiseen ja sen eri osa-alueisiin kohdekielellä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso antaa valmiudet vuorovaikutuksen ylläpitoon ja aktiiviseen kuunteluun. Opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 5, SAB35, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija oppii ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä. Moduulissa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Opintojakson aihepiirinä ovat hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Moduulissa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan. Moduulin aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelija kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijan käsitys kielialueen kulttuurisesta rikkaudesta avartuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen oman mielenkiintonsa perusteella ja rohkaistuu käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 6, SAB36, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu kielialueen kulttuurisesti keskeisiin aiheisiin. Opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen valitsemastaan kulttuuriaiheesta.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä tarjoamalla mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa valmiuksia erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tilanteisiin ja oppii hahmottamaan kohdekielen käyttöä työelämän kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin sekä työelämään liittyviä tilanteita ja niissä toimimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 7, SAB37, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opitaan kertomaan tulevaisuudensuunnitelmista sekä harjoitellaan erilaisia jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä tilanteita.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamista. Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*

- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemiansa tekstien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita sekä kykyä olla lähdekriittinen. Opiskelija käyttää luovuutta tuottaessaan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, monipuolisesti ja opiskelijalähtöisesti. Opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden sekä opintojakson aikana tapahtuvan työskentelyn lisäksi laaja-alaisten kokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso 8, SAB38, perustaso 2 (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä. Opintojaksossa vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista.

Syvennä osaamistasi, 2 op (SAB3S10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on valmentaa opiskelijaa tehokkaasti ja monipuolisesti saksan ylioppilastutkinnon eri osa-alueisiin. Tavoitteena on myös vahvistaa kohdekielen tietämystä ja hallintaa sanaston ja rakenteiden osalta sekä opiskelijan taitoja tuottaa tekstiä kirjallisesti eri tekstilajien ominaispiirteet huomioiden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla laajennetaan ja kerrataan edelleen eri aihepiirien sanastoa lukemalla ja kuuntelemalla eri tekstilajeja sekä vahvistetaan aikaisemmilla opintojaksoilla opittuja rakenteita monipuolisia tehtäviä tehden.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee monipuolisesti globaaleja ja eri kulttuureihin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisöjen näkökulmasta eri tekstilajien pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.

Opintojaksolla käytetään sekä formatiivista että summatiivista arviointia; annettava palaute voi olla kirjallista tai suullista.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa tukevaa palautetta, joka ohjaa opiskelijaa työskentelynsä kehittämisessä, tavoitteiden asettamisessa ja niiden saavuttamisessa.

Summatiivinen arviointi pohjautuu opiskelijan osaamisestaan antamaan näyttöön.

Opintojakson arvosana perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon monilla eri osa-alueilla (esim. kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa.

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla sekä kurssiin liittyvien tehtävien ja mahdollisten osakokeiden suorittamista. Palautetta annetaan vain määräaikaan mennessä palautetuista töistä. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAB3S10, Syvennä osaamistasi (2 op)

Opintojakson aikana opiskelija keskittyy kertaamaan ja syventämään lukion aiempien opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja rakenteita. Opintojakson syventää tietämystään eri tekstilajeista ja niiden ominaispiirteistä. Opintojakson aikana opiskelija valmistautuu vieraan kielen ylioppilaskokeeseen harjoittelemalla monipuolisesti ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kulttuuriopintojakso, 2 op (SAB3S11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ja syventää tietämystään kohdemaan kulttuurista ja kielestä. Opiskelija oppii toimimaan kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä osallistumalla matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija osallistuu matkalle vierasta kieltä puhuvaan maahan. Opiskelija syventää tietämystään kohdekielen kulttuurista ja kielestä tekemällä matkalle valmistavia tehtäviä ja osallistumalla opintojaksoon liittyville oppitunneille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa omaa uteliaisuuttaan, motivaatiotaan ja taitoaan toimia kulttuurisesti ja kielellisesti kohdekielen ympäristössä. Opiskelija syventää maailmankansalaisen taitojaan tutustumalla kohdekieltä äidinkielenään puhuviin ihmisiin ja kommunikoimalla vieraalla kielellä heidän kanssaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista opintojaksoon liittyvään toimintaan. Tarkemmat arviointiperiaatteet ja vaadittavat osasuoritukset määritellään opintojakson alussa. Kaikki pakolliset tehtävät on tehtävä ja palautettava opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAB3S11, Kulttuuriopintojakso (2 op)

Kulttuuripainotteinen opintojakso, johon kuuluu matka kohdemaahan sekä mahdollisesti matkalle valmistavia tehtäviä ja oppitunteja. Opiskelijalle aiheutuu opintojaksosta kuluja.

Opintojakso suoritetaan projektiluonteisena kouluajan ulkopuolella. Opintojakson toteutumisesta tiedotetaan opiskelijoille erikseen ja opiskelijat valitaan hakemusten perusteella.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Abikertaus, 2 op (SAB3S9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa ja kertaa aiemmissa opintojaksoissa opittua sanastoa ja rakenteita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan taitoja ennen yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

SAB39

Kerrataan aiemmissa opintojaksoissa opittua sanastoa ja rakenteita. Opintojakso valmentaa abiturientteja ylioppilaskokeen eri osa-alueissa

Abikertaus suoritetaan viimeisessä jaksossa ennen saksan yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojakso koostuu valinnaisista opinnoista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.20. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan*

toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****.*

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*

- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy erilaisten yhteiskuntien, erityisesti demokratioiden toimintaan sekä paikallisiin ja kansallisiin vaikutusmahdollisuuksiin. Opiskelija tutustuu monipuolisiin tiedontuottamis- ja julkaisemistapoihin sekä harjoittelee asiaperusteista argumentointia.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Vantaan sijainti mahdollistaa yhteistyön eduskunnan sekä muiden valtakunnallisten päätöksentekoinstituutioiden kanssa. Vantaa on ollut edelläkävijä nuorisovaltuustotoiminnassa koko 2000-luvun ajan, mikä konkretisoi paikallista vaikuttamista lukiolaisille. Muita vaikuttamiseen kasvattavia keinoja voivat olla vaalipaneelit, yhteistyö kansalaisjärjestöjen ja median kanssa sekä asiantuntijavierailut. Opetuksessa huomioidaan myös merkittävät ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso on yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaine. Opintojakso kehittää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opintojakso vahvistaa opiskelijan demokratiataitoja, kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan sekä vaikuttamaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Yhteiskuntaopin opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään yhteiskuntien muutoksen ihmisten toiminnan seurauksena sekä hahmottamaan omat mahdollisuudet vaikuttaa tämän päivän ja tulevaisuuden yhteiskuntiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla pyritään kehittämään opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön ja yhdessä oppimiseen. Tämä tapahtuu luontevasti yhteiskunnalliseen osallistumiseen perehtymisen kautta. Opetuksessa painottuvat monipuoliset tiedontuottamis- ja julkaisemistavat, sekä asiaperusteisen argumentoinnin taitojen kehittäminen ja sen myötä rakentavan viestinnän taidot. Opiskelijaa kannustetaan aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, ajankohtaisten asioiden seuraaminen sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomalainen yhteiskunta, YH1, 2 op, pakollinen opintojakso.

Suoritetaan ensimmäisenä. Itsenäinen suorittaminen mahdollista vain painavista erityissyistä.

Opintojakso perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Opintojakso keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, ihmisoikeudet, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta sekä vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- Taloustieto johdattaa opiskelijan pohtimaan poliittisten päätösten ja yhteiskunnallisten rakenteiden yhteyttä kestävään elämäntapaan. Opiskelija ymmärtää työn ja yrittäjyyden merkityksen omassa elämässään sekä yritysten ja kansantalouden tasolla. Opiskelijan

analysointi- ja argumentointitaidot vahvistuvat tutustumalla taloustieteellisen tiedon lähteisiin ja tieteenalan tapaan tuottaa tietoa.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu talouskasvun mahdollisuuksiin ja rajoihin sekä talouden ympäristövaikutuksiin. Työelämä ja yrittäjyys korostuvat Vantaalla taloustiedon opetuksessa. Kaupungin asemaa logistisena keskuksena ja monikulttuurisena osana pääkaupunkiseutua voidaan hyödyntää opiskelussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy talouden toimintaan laaja-alaisesti Suomen ja koko maailmantalouden näkökulmasta. Käsiteltävät teemat ulottuvat oman talouden hallinnasta yrittäjyyteen ja yrityksiin sekä aina maailmantalouden ilmiöihin asti. Talouden globalisaatio eri ilmenemismuodoissa ja erilaiset vaikutukset sekä yleisesti että Suomen osalta korostuvat myös opiskelussa. Opiskelija tutustuu talouskasvun mahdollisuuksiin ja rajoihin ja saa eväitä eettiseen ja kestävään taloudelliseen käyttäytymiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää digiajan vaatimaa monilukutaitoa oppimalla valitsemaan, tulkitsemaan kriittisesti ja soveltamaan tutkimuspohjaista talouteen liittyvää tietoaineistoa. Samalla hän oppii arvioimaan tilastollisesti ja matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja. Opintojaksossa korostuu tilastojen lukutaito.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, ajankohtaisten asioiden seuraaminen sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Taloustieto, YH2, 2 op, pakollinen opintojakso.

Taloustieteisiin pohjautuva opintojakso johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Opintojaksolla käsitellään mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kotitalouksien, yritysten ja julkisen talouden näkökulmista. Opintojaksolla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan ja Suomen näkeminen osana Euroopan unionia ja globaalia, verkottunutta maailmaa vahvistaa opiskelijan valmiuksia vaikuttaa kansainvälisesti. Ymmärrys identiteettien moninaisuudesta harjaannuttaa opiskelijaa vastuulliseen kansalaisuuteen.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

- Globalisaation ja EU:n vaikutuksia sekä identiteettien moninaisuutta voidaan tarkastella paikallisesta näkökulmasta käsin. Vantaan asema liikenteen solmukohtana sekä kaupungin monikulttuurinen väestö havainnollistavat globalisaation vaikutuksia ja kulttuurien moninaisuutta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee keskinäisiä riippuvuuksia ja globalisaatiota ihmisoikeuksien, demokratian, politiikan, turvallisuuden ja talouden näkökulmista: globalisaation synty, hyödyt ja haitat, vaikutukset turvallisuuteen yksilöllisellä, yhteiskunnallisella ja globaalilla tasolla. Eurooppalaisuuden ymmärtäminen kokonaisvaltaisesti auttaa ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja arvostamaan erilaisia lähtökohtia.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää hyvinvointiosaamistaan vahvistamalla oman elämän ja yhteisöllisyyden taitoja sekä syventämällä oikeudellista, taloudellista ja yhteiskunnallista ymmärrystä. Opiskelija vahvistaa oman identiteettinsä rakentamista ja tutustuu identiteettien moninaisuuteen osana eurooppalaisuutta. Opiskelija ymmärtää yhteyden suomalaisen identiteetin, eurooppalaisen identiteetin ja globaalin kansalaisuuden välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, ajankohtaisten asioiden seuraaminen sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, YH3, 2 op, pakollinen opintojakso.

Opintojakso perehdyttää Suomen ja Euroopan asemaan globalisoituvassa maailmassa sekä Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen. Opintojaksolla seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia käyttäen monipuolisia tietolähteitä. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun ja toimimaan globaalikansalaisena. Lisäksi on mahdollista toteuttaa tutkivaa oppimista.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Paikallinen lisäys

- Oikeustieteen käsitteisiin sekä ajatteluun perehtyminen kehittää opiskelijan valmiuksia elämänhallintaan sekä aktiiviseen kansalaisuuteen. Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee myös asiaperustaista argumentointia.

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*

- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

- Opiskelussa voidaan hyödyntää asiantuntijavieraita tai paikallisia kohteita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Lakitiedon opinnoissa perehdytään kansalaista lähellä olevaan lainsäädäntöön ja käsitellään kansalaisten yleisimpiä oikeustoimia. Opinnot kehittävät opiskelijan hyvinvointiosaamista opiskelijan oikeudellisen tietämyksen ja taitojen karttuessa. Oikeudellisen ymmärryksen syveneminen vahvistaa opiskelijan oman elämänhallinnan taitoja tulevaisuutta varten.

Vuorovaikutusosaaminen

Lakitiedon opinnoissa harjoitellaan tiedon tuottamista ajantasaista lainsäädäntöä oikeustapauksissa lähteenä käyttäen. Opiskelijan vuorovaikutustaidot karttuvat yhdessä oppimisen ja oivaltamisen kautta. Lakitiedon opintoihin kuuluu yhtenä harjoiteltavana taitona asiaperusteinen argumentointi, mikä osaltaan kehittää opiskelijan viestinnän taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi: Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja perusteet julkaistaan opiskelijoille.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, ajankohtaisten asioiden seuraaminen sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue arvioidaan osana opintojakson taitojen ja sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lakitieto, YH4, 2 op, valtakunnallinen valinnainen opintojakso.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Yhteiskuntaoppia soveltavasti (abikurssi), 2 op (YHS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii yhdistämään aiemmin opittujen opintojaksojen asiat ja osaa soveltaa niitä yhteiskuntaopin reaalikokeen tehtävissä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt ovat lukion yhteiskuntaopin keskeisiä aiheita yhteiskuntatiedosta, taloudesta, lakitiedosta sekä Euroopan unionin rakenteista ja ilmiöistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisten lähteiden, aineistojen ja tilastojen analysointia ja tulkintaa. Opiskelijan monilukutaito ja kyky punnita tietoa kriittisesti kehittyvät.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntaoppia soveltavasti, YH5, 2 op, valinnainen opintojakso.

Opintojakso tukee opiskelijaa ylioppilaskirjoitusten reaalikokeeseen valmistautumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen keskeiset sisällöt ja osaa muodostaa kokonaiskuvan opintojen eri teemoista. Lisäksi opiskelija tutustuu yhteiskuntaopin reaalikokeen vaatimuksiin, tehtävätyyppeihin ja käytänteisiin sekä harjoittelee esseevastausten kirjoittamista.

Opintojakson aikana harjoitellaan erilaisten lähteiden, aineistojen ja tilastojen analysointia ja tulkintaa. Opiskelijan monilukutaito ja kyky punnita tietoa kriittisesti kehittyvät.

Abikurssi suoritetaan viimeisenä opintojaksona ennen yhteiskuntaopin yo-kokeeseen osallistumista.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Yrittäjyys ja yrityksen perustaminen, 2 op (YHS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelija yrittäjyyteen ja yrityksen liiketoiminnan suunnitteluun ja pyörittämiseen. Tavoitteena on myös, että opiskelija osaa arvioida omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa harkitessaan yrittäjäksi ryhtymistä sekä laatia yritykselle liiketoimintasuunnitelman.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana laaditaan yrityksen liiketoimintasuunnitelma, joka pitää sisällään mm. omien vahvuuksien kartoittamisen, yritysidean hahmottamisen,

kilpailija- ja markkina-analyysin, kustannuslaskelman ja rahoitussuunnitelman sekä markkinointisuunnitelman.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yrittäjyys ja yrityksen perustaminen, YH6, 2 op, valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla suunnitellaan yritys, jolle laaditaan liiketoimintasuunnitelma. Opintojakson voi yhdistää YH10-opintojaksoon valinnaisessa järjestyksessä.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Nuorisovaltuusto/opiskelijakunta, 2 op (YHS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen kasvaminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirjallisin töin täydennettävä opintojakso opiskelijalle, joka osallistuu lukioaikana nuorisovaltuuston tai opiskelijakunnan hallituksen toimintaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso perehdyttää opiskelijaa poliittiseen päätöksentekoon ja vaikuttamiseen paikallisella tasolla. Yhteistyötaidot ja kyky rakentavaan viestintään kehittyvät vaikuttamistyössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Nuorisovaltuusto/opiskelijakunta, YH7, 2 op, valinnainen opintojakso.

Kirjallisin töin täydennettävä opintojakso opiskelijalle, joka osallistuu lukioaikana nuorisovaltuuston tai opiskelijakunnan hallituksen toimintaan.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Paranna maailmaa - kansalaisvaikuttaminen ja vapaaehtoistyö, 2 op (YHS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy käytännössä erilaisiin kansalaisvaikuttamisen keinoihin. Pyrkimyksenä on, että kukin opiskelija löytää mielekkäitä vapaaehtoistöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisiin kansalaisvaikuttamisen keinoihin, vapaaehtoistyön periaatteisiin sekä järjestökenttään Suomessa ja mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Opiskelija pohtii vahvuuksiaan eri tyyppisiin vapaaehtoistöihin sekä sitä, miten vapaaehtoistyön avulla voi kehittää työelämätaitoja ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Osa opintojaksosta suoritetaan käytännön vapaaehtoistyössä kouluajan ulkopuolella. Järjestöt/vapaaehtoistyön kohteet valitaan mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden toiveiden pohjalta, ottaen huomioon myös opiskelijoiden ikä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vapaaehtoistyön kautta opiskelija käyttää osaamistaan yhteiskunnan hyväksi ja kehittää omia työelämävalmiuksiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Paranna maailmaa - kansalaisvaikuttaminen ja vapaaehtoistyö, YH8, 2 op, valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla opiskellaan kansalaisjärjestöjen toimintaa ja vapaaehtoistyötä sekä teoriassa että itse tekemällä. Osa opintojaksosta suoritetaan käytännön vapaaehtoistyössä kouluajan ulkopuolella. Järjestöt/kohteet valitaan mahdollisuuksien mukaan opiskelijoiden toiveiden pohjalta.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Yrittäjyyskilpailu, 2 op (YHS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kannustaa nuoria kehittämään yritysideoitaan eteenpäin ohjatusti valitsemansa yrityskilpailun kontekstissa. Opintojakso voidaan toteuttaa hajautetusti yhden lukuvuoden aikana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso mahdollistaa opiskelijoille osallistumisen vuosittain järjestettäviin yrittäjyyskilpailuihin kuten Nuori yrittäjyys ry:n Uskalla yrittää -kilpailuun tai Yhdysvaltojen suurlähetystön Entrepreneurial Challenge -kilpailuun tai muihin lukuvuoden aikana järjestettäviin yrittäjyyskilpailuihin. Opiskelija voi suorittaa YHS9-opintojakson halutessaan YHS5- ja YHS10-opintojakson jatkoksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yrittäjyyskilpailu, YH9, 2 op, valinnainen opintojakso.

Tavoitteet: Opintojakson tavoitteena on kannustaa nuoria kehittämään yritysideoitaan eteenpäin ohjatusti valitsemansa yrityskilpailun kontekstissa. Opintojakso voidaan toteuttaa hajautetusti yhden lukuvuoden aikana.

Sisällöt: Opintojakso mahdollistaa opiskelijoille osallistumisen vuosittain järjestettäviin yrittäjyyskilpailuihin kuten Nuori yrittäjyys ry:n Uskalla yrittää -kilpailuun tai Yhdysvaltojen suurlähetystön Entrepreneurial Challenge -kilpailuun tai muihin lukuvuoden aikana järjestettäviin yrittäjyyskilpailuihin. Opiskelija voi suorittaa YHS9-opintojakson halutessaan YHS5- ja YHS10-opintojakson jatkoksi.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kestävä talous ja tuotteistaminen, 2 op (YHS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hahmottaa kansainvälisen liiketoiminnan ja kestävän kehityksen periaatteet sekä ymmärtää niiden yhteydet omaan elämäänsä ja ympäröiviin ajankohtaisiin ilmiöihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu palvelumuotoilun periaatteisiin, tuotteistamiseen, myyntiin ja markkinointiin sekä soveltaa näihin kestävän kehityksen periaatteita. Opintojaksolla suunnitellaan mm. kestävän matkailun tuotteita yhteistyössä Vantaan Matkailun ja matkailualan yrittäjien kanssa. Opintojakso toteutetaan yhteistyössä Laurea ammattikorkeakoulun ja Varia ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Opintojakso pidetään suomeksi ja englanniksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla suunnitellaan tuotteita (tavaroita tai palveluita), jotka noudattavat kestävän kehityksen periaatteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä talous ja tuotteistaminen, YH10, 2 op, valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla suunnitellaan tuotteita (tavaroita tai palveluita), jotka noudattavat kestävän kehityksen periaatteita. Opintojakso toteutetaan yhteistyössä Laurea ammattikorkeakoulun ja Varia ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Opintojakso pidetään suomeksi ja englanniksi. Opintojakson voi yhdistää YH5-opintojaksoon valinnaisessa järjestyksessä.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Lakitietoa syventävästi, 2 op (YHS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan oikeustieteen ymmärrystä ja kykyä lukea oikeustieteen tekstejä sekä korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään eri oikeudenalojen lainsäädäntöön. Painopisteet saattavat vaihdella ajankohtaisten oikeustapausten mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson opinnoissa käytetään erilaisia lähteitä, joiden pohjalta opiskelija muodostaa tulkintoja ja tekee päätelmiä. Erilaisten lähteiden käyttö kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja olennaisen tiedon tunnistamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lakitietoa syventävästi, YH11, 2 op, valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla perehdytään oikeustieteeseen tieteenä ja analysoidaan laajempia oikeustapauksia. Opintojaksolla perehdytään esimerkiksi hallinto-oikeuden, prosessioikeuden, rikosoikeuden, velvoiteoikeuden, markkinaoikeuden, immateriaalioikeuden, työoikeuden ja ympäristöoikeuden lainsäädäntöön. Lisäksi voidaan tutustua mahdollisuuksien mukaan myös oikeudenalan koulutukseen, tutkimukseen tai työtehtäviin.

Osallistuminen edellyttää opintojakson YH4 suorittamista.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Talous- ja yhteiskuntapolitiikka, 2 op (YHS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla on tavoitteena syventää pakollisten opintojaksojen (YH1-3) sisältöjä. Opiskelija tarkastelee politiikkaa, poliittista toimintaa ja taloudellista tilannetta erilaisista näkökulmista ja perehtyy ajankohtaiseen poliittiseen ja taloudelliseen keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson painotus vaihtelee vuosittain ajankohtaisten aiheiden mukaan, esimerkiksi vaalivuodet huomioiden. Olennaista on kuitenkin pakollisten kurssien sisältöjen syventäminen ja yhdistäminen. Opetusmateriaalina käytetään ajankohtaista materiaalia, jota eritellään yksityiskohtaisemmin kuin pakollisilla opintojaksoilla. Tällaisia materiaaleja ovat esimerkiksi tilastot, graafit, erilainen kuvamateriaali tai taloudelliset ennusteet. Opintojaksoon voi liittyä myös laajempi kirjallinen tehtävä sekä vierailuja/vierailijoita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija yhdistää politiikan ja talouden lähestymistapoja yhteiskuntaan sekä kehittää lähdekriittisyyttä ja monilukutaitoa erilaisten aineistojen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijat osallistuvat opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen suunnitteluun. He saavat myös monipuolista tukea ja ohjausta opintoihinsa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talous- ja yhteiskuntapolitiikka, YH12, 2 op, valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla pyritään ymmärtämään politiikkaa ja poliittisen toiminnan ideologisia tavoitteita sekä keskittymään ajankohtaiseen taloudelliseen tilanteeseen erilaisista näkökulmista. Opintojakso syventää yhteiskuntaopin pakollisilla opintojaksoilla opittuja asioita. Opintojakson painotus vaihtelee vuosittain ajankohtaisten aiheiden mukaan (esim. vaalivuodet).

Opiskelussa käytetään ajankohtaisia aineistoja sekä opetellaan tulkitsemaan tarkemmin erilaisia yhteiskunnallisen tiedon lähteitä kuten tilastoja, graafeja ja kuvia. Opintojaksoon voi liittyä myös laajempi kirjallinen tehtävä sekä vierailuita/vierailijoita.

Opintojakso on tarkoitettu erityisesti niille opiskelijoille, jotka valmistautuvat yhteiskuntaopin ainereaalikokeeseen ja jotka ovat menestyneet hyvin opinnoissaan. Opintojaksot YH1-YH3 on oltava suoritettuina ennen tätä opintojakso.

Opintojaksoon saattaa liittyä maksullinen opintokäynti.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.21. Viestintä (VIE)

Oppiaineen tehtävä

Viestinnän opetuksen tehtävä on antaa laaja-alaista viestinnän opetusta, jossa viestintää tarkastellaan sisällön, tuotannon, ilmaisun ja vastaanoton näkökulmasta. Viestinnän opetus on taidekasvatuksellista, teknistä, yhteiskunnallista ja eettistä. Siinä korostuvat luovuus, tulkinta, analyysi ja kriittisyys.

Viestinnän opetus yhdistää koulun toimintaa ympäröivään maailmaan – paikallisesti ja globaalisti. Viestinnän opetus auttaa opiskelijaa muissa lukio-opinnoissa sekä valmentaa häntä jatko-opintoihin.

Viestinnän opetus on jaettu seuraaviin kokonaisuuksiin:

- *perustaitojen polku*, johon kuuluvat mm. viestinnän peruskurssi, populaarikulttuuri ja mediapsykologia. Ne tukevat muiden viestinnän kurssien suorittamista. Viestinnän perusteiden (VIES1) suorittaminen on edellytyksenä median lukiodiplomin suorittamiselle.
- *teatteri-ilmaisun polku*, jonka keskeisiä sisältöjä ovat mm. ilmaisullisten taitojen oppiminen sekä erilaisten esitysten valmistaminen.
- *graafinen polku*, jonka keskeisiä sisältöjä ovat mm. valokuvaus, kuvien tuottaminen ja graafinen suunnittelu.
- *mediapolku*, jonka keskeisiä sisältöjä ovat mm. lehdistö, radio, televisio, verkkoviestintä, journalistiikka ja mainonta.
- *elokuvapolku*, jonka keskeisiä sisältöjä ovat mm. elokuvatietous, -ilmaisu ja -tekniikka. Elokuvakurssit muodostavat oman oppiaineensa koodilla ELO.

Viestinnän piiriin kuuluvat myös median ja teatterin lukiodiplomit, joiden vaatimuksista kerrotaan tarkemmin niiden kohdalla.

Tavoitteet

Viestinnän opetuksen tavoitteena on, että

- opiskelija hallitsee laaja-alaisen medialukutaidon: hän osaa tuottaa sisältöjä eri medioihin, osaa analysoida ja tulkita eri medioiden viestejä.
- opiskelija hallitsee kulttuurisen lukutaidon: ymmärtää eri kulttuurien tapoja viestiä ja kommunikoida.
- opiskelija hallitsee laajan digitaalisen ja audiovisuaalinen lukutaidon: elokuvan, television, videon, tietoverkkojen, radion ja television peruslukutaidon.
- opiskelija osaa ilmaista itseään jonkin median avulla.
- opiskelija hallitsee omaa mediankäyttöään ja osaa lähettää ja vastaanottaa viestejä harkiten.
- opiskelija saa viestinnän opetuksesta taitoja ja tietoja, jotta hän voi suhtautua kriittisesti ja aktiivisesti ympäröivään yhteiskuntaan sekä vaikuttaa siihen.
- opiskelija ymmärtää, että viestintä on myös tärkeä teollisuudenala, jolla on taloudellista valtaa ja vaikutusmahdollisuuksia.
- opiskelija saa tietoja ja taitoja, jotka auttavat häntä selviytymään tulevaisuuden yhteiskunnassa ja olemaan aktiivinen oppija koko elinikänsä.
- opiskelija osaa myös nauttia median tarjoamista mahdollisuuksista.

Viestinnän opetus on avointa ja edesauttaa koulun sisäistä viestintää sekä lujittaa koulun yhteisöllisyyttä. Tämä toteutuu esimerkiksi yhteisten juhlien, esitysten ja sähköisten medioiden välityksellä.

Osaamisen arviointi

Opintojen arviointi perustuu opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Opiskelijan suorittama opintokokonaisuus arvostellaan suoritusmerkinnällä todistukseen. Jokaisen viestinnän kurssin yhteydessä määritellään tapa, jolla kurssi arvostellaan.

Median ja teatterin lukiodiplomi arvioidaan numeroarvosanalla valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaan.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Viestintä- ja mediataidot ovat osa hyvää elämää. Siksi niiden hallitseminen tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Viestinnän ydinaluetta on vuorovaikutus sekä suoraan yksilöiden välillä että erilaisten sähköisten välineiden avulla. Oppiaine kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Viestinnän ja median tuottamisessa yhdistyvät monenlaiset osaamisalueet, kuten puhe, kirjoittaminen, visuaalisuus ja liikkuva kuva. Näiden yhdistäminen luvalla tavalla kehittää opiskelijan monitieteellistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunta ei voisi toimia ilman viestintää ja mediaa. Näiden taitojen oppiminen ja hallitseminen parantaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Media ja viestintä ovat täynnä valintoja, joiden tekemisen harjoittelu kehittää opiskelijan eettistä osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Media tuo maailman lähellemme, ja viestinnän avulla on mahdollista kertoa omasta ympäristöstämme ja kulttuuristamme muille. Oppiaineen sisällöt tukevat globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä opiskelijoilla.

Opintojaksot

Viestinnän perusteet, 2 op (VIES01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oivaltaa, ettei ole olemassa viestitöntä, merkitöntä tilaa tai tilannetta; oppii, että viestintä on monitieteinen ala, jota voidaan lähestyä eri näkökulmista; oppii tarkastelemaan mediaa eri näkökulmista; tutustuu viestinnän vaikuttamiskeinoihin; tietää, että viestintää ja mediaa säätelevät lait ja eettiset säännöt. Opinnoissa viestintää tarkastellaan mm. tuottajan, vastaanottajan ja arkisen kanssakäymisen näkökulmista. Kurssi jakautuu yleisviestinnän ja median jaksoihin. Kurssi pohjustaa muita viestinnän kursseja. Kurssi on vaatimuksena median lukiodiplomin suorottaisellesuorittamiselle.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeisiä sisältöjä ovat mm. viestinnän teoria, arjen viestintätilanteet, puheviestintä ja jännittäminen. Mediaosuudessa käsitellään mediavälineiden kehitystä, vaikuttamisen keinoja, etiikkaa ja lainsäädäntöä sekä opiskelijan omaa suhdetta mediaan ajan- ja rahankäytön näkökulmasta. Lisäksi käsitellään visuaalista viestintää sekä median merkitystä yhteiskunnassa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista käsittelemällä viestinnän ja median merkitystä yhteiskunnassa.

Hyvinvointiosaaminen

Viestintätaidot ja esimerkiksi oman mediankäytön hallinta lisäävät opiskelijat hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Arkisen viestinnän ja mediataitojen oppiminen käytännön harjoituksissa ja teorian tasolla lisäävät opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Samalla pohditaan hyvän vuorovaikutuksen esteitä ja sitä edistäviä tekijöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen mediankäyttö ja oman mediankäytön tiedostaminen edistävät opiskelijan eettistä osaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Media tarjoaa mahdollisuuksia oman luovuuden toteuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen ja tehtävien suorittamista. Kurssin päätöspäivänä työskennellään työpajamaisesti ja tuotetaan omia mediaesityksiä. Opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikille suositeltava opintojakso johdattelee opiskelijan viestinnän ja median maailmaan. Opinnoissa käsitellään viestintää ja mediaa sekä teorian että käytännön harjoistusten kannalta. Pohditaan mm. arjen viestintätilanteita, jännittämistä, omaa mediankäyttöä, median kehitystä, visuaalista viestintää sekä median yhteiskunnallista ulottuvuutta. Opintojakso vaaditaan, mikäli opiskelija haluaa suorittaa median lukiodiplomin. Taidoista on hyötyä mm. äidinkielen ja suomi toisena kielenä -aineen opinnoissa.

Media ja elämänhallinta, 2 op (VIES02)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Populaarikulttuuri, 2 op (VIES03)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Mediapsykologia, 2 op (VIES04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Mediapsykologiassa on tavoitteena tutkia syvällisesti, mitä ihmiset tekevät medialla ja mitä media tekee ihmiselle. Mediapsykologia on mediakäyttäytymisen, ihmisen ja median välisen suhteen tutkimista. Keskeisiä sisältöjä ovat mm. suostuttelu ja vaikuttaminen median kautta, ihmisen ajattelun ja käyttäytymisen analysointi suhteessa mediaan sekä ajankohtaiset ilmiöt mediassa. Opintojaksolla tuotetaan laaja analyysi tutkimalla jotakin median ilmiötä, tuotetta tai käyttäytymistä. Opintojakso antaa valmiuksia medialukutaidon kehittämiseen, kriittiseen ajatteluun ja psykologian soveltamiseen arkipäivän ilmiöiden kautta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoite: ”Opiskelija osaa tarkastella viestinnän, median, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön ja ryhmien toimintaan.”

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuuriin ja sosiaaliseen ympäristöön kytkeytyvien median muotojen ilmenemistä, kuten mainonnan ja sosiaalisen median vaikutusta yksilöiden ja ryhmien toimintaan sekä arvojen, asenteiden ja ihanteiden muodostumista osana median käyttöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty. Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- formatiivinen arviointi on ohjaavaa ja kohdistuu opiskelijan reflektointiin joka tulee näkyviin jatkuvassa vuorovaikutuksessa esim. opetuskeskusteluissa, erilaisissa yksilö- ja ryhmäharjoituksissa ja itse- ja vertaisarvioinneissa
- summatiivinen arviointi koostuu eri tavoin annetuista osaamisen näytöistä, esim. kirjalliset työt, suulliset esitykset.

Journalismin perusteet, 2 op (VIES10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on oppia ymmärtämään journalistisen vaikuttamisen mekanismeja, lainalaisuuksia ja perinteitä. Samalla oppilas saa monipuolisen kuvan journalistin työstä. Opiskelija löytää kiinnostavia journalistisia sisältöjä, osaa arvioida niitä sekä osaa itse tuottaa journalistisia tekstejä ja kuvia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opinnoissa tutustutaan muun muassa journalismin peruskäsitteisiin, lajeihin ja historiaan. Lisäksi käsitellään median tehtäviä, uutiskriteerejä, journalistin etiikkaa sekä journalistisia ammatteja ja koulutusta. Perehdytään mm. radion, television ja lehdistön historiaan, tuotantoon, nykytilanteeseen ja tulevaisuuteen. Kurssilla perehdytään myös tiedonhankinnan menetelmiin sekä lähdekritiikkiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy samalla kun hän ymmärtää journalismin merkityksen ja vaikutusmekanismit.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Journalismin etiikka auttaa opiskeljaa hahmottamaan sen merkityksen yhteiskunnassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Journalismi koostuu monista elementeistä, kuten teksteistä, valokuvista, videoista, kuvituksista ja graafisista elementeistä. Lisäksi eri levityskanavat vaikuttavat sen vaikuttavuuteen. Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden yhdistellä erilaisia taitoja luovalla tavalla. Taidoista on hyötyä mm. äidinkielen ja suomi toisena kielenä -aineen opinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen ja tehtävien suorittamista. Opinnoista annetaan suoritusmerkintä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Journalismin perusteissa tutustutaan monipuolisesti journalismin eri lajeihin ja välineisiin sekä teoreettisesti että itse mediaa tuottamalla. Samalla pohditaan omaa suhdetta mediaan ja opetellaan suhtautumaan kriittisesti journalistisiin sisältöihin.

Koulun mediatuotanto 1, 2 op (VIES11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on toimittaa koulun eri medioita kuten sähköistä lehteä Hälyä, blogia, sosiaalisen median kanavia sekä vuosikertomusta. Opiskelijat voivat tuottaa videoita, tekstejä, valokuvia ja kuvituksia. Käytännöllinen työskentely mahdollistaa monien koulussa ja työelämässä hyödyllisten taitojen oppimisen. Samalla tutustutaan mm. journalistiseen prosessiin sekä sosiaalisen median mekanismeihin. Osa toimitetusta sisällöstä suunnataan koulun omalle väelle, osa muille kohdetyhmille. Toimitustyössä vaaditaan sekä yhteisöllisiä että yksilöllisiä työskentelytaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tuotetaan monenlaisia sisältöjä koulun medioihin. Opitaan eri juttutyyppien kirjoittamisen lisäksi myös kuvajournalismia. Työskentelyssä lähdetään ideoinnista ja aiheiden valikoinnista ja päädytään sisältöjen toteuttamiseen ja julkaisuun. Mediatuotannossa yhdistyvät tekninen, tiedollinen, esteettinen ja eettinen osaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle tärkeitä yhteiskunnallisen osaamisen työkaluja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso mahdollistaa median eri alojen luovan yhdistämisen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista koulun medioiden toimittamiseen. Tämä voi tapahtua hajautetusti koko lukion aikana. Opinnoista annetaan suoritusmerkintä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulun mediatuotanto mahdollistaa monipuolisen oppimisen. Hajautetustta opintojaksossa tuotetaan koulun eri medioihin mm. tekstejä, kuvia, videoita ja kuvituksia. Työskentely tapahtuu ryhmässä. Opisntojakson aikana opiskelija hahmottaa koko mediatuotannon prosessin ja saa hyödyllisiä taitoja.

Koulun mediatuotanto 2, 2 op (VIES12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Mainonta ja markkinointiviestintä, 2 op (VIES13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Filmivalokuvaus, 2 op (VIES20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppii analogisen järjestelmäkameran käyttöä
- Oppii kehittämään mustavalkoisen filmin
- Oppii vedostamaan filmistä valokuvia suureennoskonetta käyttäen
- Tutustuu mustavalkoisen valokuvan historiaan ja ilmaisukeinoihin
- Harjaantuu keskustelemaan kuvien ominaisuuksista
- Oppii ripustamaan valokuvanäyttelyn ja arvioimaan ripustuksen merkitystä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Mustavalkoisten valokuvien valmistusprosessi filmistä vedostukseen
- Pimiötyöskentely ja työturvallisuus
- Valokuvan historiaa (teknologia, kuvat, tekijät)

- Näyttelyvierailu ja/tai koulun valokuvakokoelmaan tutustuminen
- Valokuvailmaisu (rajaus, sommittelu, tarinallisuus, ratkaiseva hetki, aukon ja suljinajan vaikutus kuvaan.)
- Vaihtoehtoisten valokuvausmenetelmien tutkimista ja kokeilua (neulanreikäkuvaus, fotogrammit, syanotypia, lumenvedokset)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Filmivalokuvauksessa syvennetään eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten valokuvausmateriaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Filmille kuvaaminen ja pimiötyöskentely tekee konkreettiseksi fysiikan ja kemian ilmiöitä. Kameran asetusten muuntelu sekä omaa ajattelua tukevat tehtävät antavat mahdollisuuksia luovalle valokuvaukselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään filmivalokuvauksessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä valokuvauksen keinoin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Tehtäviä voi tahdä ryhmässä ja pimiötyöskentelyssä opitaan ottamaan muut huomioon työturvallisuudesta tinkimättä. Samalla opiskelijat kehittävät erityisesti kuvallista monilukutaitoaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

VIE07 Filmivalokuvaus

Keskeisinä sisältöinä ovat mm: valokuvailmaisu, analogisen (filmi) kameran käyttö, filmin kehitys, valokuvien vedostus pimiössä ja kuvien tarkastelu.

Soveltava opintojakso. Voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa.

Digitaalinen valokuvaus, 2 op (VIES21)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppii käyttämään kuvallista käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- Oppii digitaalisen järjestelmäkameran ja siihen liittyvän kuvauskaluston hallintaa
- Oppii kuvailmaisun keskeisiä käsitteitä ja taitoja
- Opitaan keskustelemaan kuvista ja perustelemaan omia näkökulmia sekä opitaan kuvien analysoinnissa käytettävää käsitteistöä ja tulkintamalleja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvauskaluston käyttö (langattomat studiosalamat, jalustat, taustakankaat)
- Digitaalisella järjestelmäkameralla kuvaaminen (asetukset ja toiminnot)
- Oman kuvailmaisun kehittäminen (rajaus, sommittelu, tarinallisuus, ratkaiseva hetki, aukon ja suljinajan vaikutus kuvaan.)
- kuvan perussäädöt kuvankäsittelyssä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Digitaalisessa valokuvauksessa syvennetään eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten valokuvausmateriaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Valokuvaus syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy. Kuvalliselle viestinnälle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Hyvinvointiosaaminen

Valokuvaamalla ja keskustelemalla kuvista opiskelija vahvistaa elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kuvallinen kulttuuri. Valokuvaaminen edistää myös liikkunnallista elämäntapaa, sillä kuvaustehtävät vaativat usein kävelyä kohteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

VIE08 Digitaalinen valokuvaus
Kuvataan digitaalisilla järjestelmäkameroilla ja kännyköillä. Kehitetään omaa valokuvailmaisua sekä harjoitellaan valaisua, kuvien jälkikäsittelyä ja kuvien tarkastelua.
Soveltava opintojakso. Voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa.

Digitaalinen kuvankäsittely, 2 op (VIES22)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppilas oppii tuottamaan digitaalista kuvamateriaalia vaihteleviin käyttötarkoituksiin eri välineitä ja ohjelmia monipuolisesti hyödyntäen.
- oppii kuvankäsittelyn keskeiset taidot
- harjaantuu käyttämään kuvataiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- Osaa käsitellä kuvia ylioppilaskokeissa tarvittavalla tasolla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvankäsittely Adobe PhotoShop -ohjelmalla sekä ylioppilaskokeessa käytettävillä kuvankäsittelyohjelmilla
- Graafisten tuotteiden suunnittelua valokuvia ja vektorigrafiikkaa hyödyntämällä (julkaisut, tuotepakkaukset, graafiset käyttöliittymät)
- Median ja taidehistorian kuvien tutkimista kuvia muokkaamalla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvankäsittelyjaksossa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta erityisesti kuvia hyödyntämällä. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä kuvallisen viestinnän ja taiteen keinoin. . Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvankäsittelyssä tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta hyödyntäen myös ikäkaudelle tyypillistä kuvailmaisua. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

VIE09 Digitaalinen kuvankäsittely
Muokataan itse valmistettuja ja kierrätettyjä digitaalisia kuvia uusiksi koosteiksi sekä erilaisiin käyttötarkoituksiin. Tutustutaan myös ylioppilaskokeessa käytettäviin kuvankäsittelyohjelmiin. Tarkastellaan ja analysoidaan digitaalisia kuvia.

Soveltava opintojakso. Voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa.

Graafinen suunnittelu 1, 2 op (VIES23)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppii suunnittelemaan ja tuottamaan laadukasta grafiikkaa vaihteleviin käyttötarkoituksiin sekä perinteisiä välineitä että graafisia ohjelmistoja monipuolisesti hyödyntäen.
- Oppii arvioimaan omia ja muiden graafisia tuotteita käyttäen tieteenalan käsitteistöä
- Harjaantuu projektityöskentelyssä ja löytää vahvuuksiaan graafisena suunnittelijana

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Graafisen suunnittelun ohjelmistojen käyttö
- Graafikon työnkuvaan tutustuminen erilaisten harjoitustehtävien avulla
- Tutustutaan käyttögrafiikan ilmaisukeinoihin, lehdissä, julisteissa, mainoksissa, pakkaussuunnittelussa, verkossa ja mobiilimedioissa
- Graafisen materiaalin tuottaminen perinteisillä ja/tai digitaalisilla välineillä. (Julkaisut, pakkaussuunnittelu, kuvittaminen, graafiset käyttöliittymät)
- Ylioppilaskokeissa käytettävien graafisten ohjelmistojen harjoittelua
- Typografia, värioppi, sommittelu ja muut kuvalliset keinot graafisessa suunnittelussa,
- Koulun viestintätuotteiden graafista suunnittelua ja toteutusta
- Suunnitteluprosessin dokumentointi ja esittely.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään graafisessa suunnittelussa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä median kuvastoissa erityisesti mainonnan ja markkinoinnin osalta. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta hyödyntäen graafista viestintää. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä graafisen viestinnän keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin graafisen alan näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Graafisen suunnittelun opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja viestinnän alalle ominaisen,tiimityöskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Graafinen ilmaisu syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Graafiselle ilmaisulle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeisinä sisältöinä mm: kuvankäsittelyn ja muiden graafisten ohjelmistojen alkeet, typografia, värioppi, sommittelu ja muut kuvalliset keinot graafisessa suunnittelussa, graafisten tuotteiden analysointi, graafisen materiaalin tuottaminen eri menetelmillä, painoa tai digitaalista julkaisua varten.

Soveltava opintojakso. Voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa.

Sarjakuva, 2 op (VIES24)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppii sarjakuvantekemisen perinteisiä ja digitaalisia tekniikoita
- Oppii suunnittelemaan sarjakuvatuotteita
- Osaa hyödyntää sarjakuvalle ominaisia ilmaisukeinoja
- Laajentaa käsitteistöään visuaalisesta kulttuurista ja hyödyntää sitä perustellessaan näkemyksiään.
- oppii ymmärtämään sarjakuvan ominaispiirteitä taiteenlajina sarjakuvien katsomisen, harjoitustehtävien ja keskustelujen kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan sarjakuvan ilmaisukeinoihin (kuvakoot/leikkaukset/rytmi/tehosteet/värit/ muodot/viivailmaisu jne)
- Tutustutaan sarjakuvan valmistamisen perinteisiin ja digitaalisiin tekniikoihin (piirustus- ja maalaus, kollasi, kamerat, ohjelmistot)
- Tuotetaan sarjakuvia ja kehitetään omaa ilmaisua
- Prosessityöskentely ja prosessin dokumentointi
- Sarjakuvan historia ja nykymuodot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sarjakuvien avulla lisätään vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Yhteistoiminnallisia taitoja harjoitellaan ryhmätöissä ja yhteisten julkaisujen valmistamisessa.. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sarjakuvan opiskelu syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Sarjakuvat sisältävät myös runsaasti intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi kirjallisuuteen, näytelmiin, elokuviin ja muihin kulttuurin kuvastoihin. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään sarjakuvia eri välineillä. Piirtämisen ja maalaamisen lisäksi hyödynnetään myös digitaalisia välineitä mahdollisuuksien mukaan. Tutustutaan sarjakuvan historiaan ja ilmaisukeinoihin ja kehitetään omaa sarjakuvailmaisua. Opintojaksolla pyritään myös julkaisemaan sarjakuvia eri alustoilla ja eri käyttötarkoituksiin.

Voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa.

Teatteri-ilmaisu 1, 4 op (VIES30)

Opintojakson paikalliset opintojaksot

- Media ja elämänhallinta, 2 op (VIES02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on rohkaista opiskelijaa laajentamaan itseilmaisuaan ja ymmärrystään omasta toimijuudestaan ryhmässä. Opiskelija rohkaistuu tuomaan näkemyksiään esille ja syventää kykyään kuunnella muita. Opiskelija oppii tunnistamaan teatterin erilaisia muotoja ja ilmaisutapoja oman tekemisen kautta. Opiskelija oppii ymmärtämään teatterin yhteisöllistä luonnetta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään teatteri-ilmaisun keskeisiin osa-alueisiin: ääneen, liikkeeseen, tilaan ja kontaktiin. Keskeisiä ovat ääni- ja liikeharjoitukset, kontakti- ja statusharjoitukset sekä improvisaation alkeet. Opintojaksossa luodaan fiktiivisiä tilanteita ja harjoitellaan roolien tekemistä ryhmäharjoitteissa. Opintojakson aikana tutustutaan teatteriammatteihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaidot ovat opintojakson keskeinen osa. Siihen kuuluu sekä kehollisia että sanallisia harjoituksia. Opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan ryhmätilanteessa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan rohkeus itseilmaisuun ja toisaalta ryhmätaitojen syventäminen lisäävät hyvinvointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteinen toiminta, toisten kuuntelu, ja tilanteiden ratkaiseminen esimerkiksi improvisaatioharjoituksissa vahvistavat eettistä osaamista vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on keskustelevaa, enimmäkseen suullista ja se sisältää sekä yksilöpalautetta että vertaisarviointia. Arvioinnissa on keskeistä opiskelijan itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, sekä eettinen ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat tehtävien harjoitteiden reflektoinnissa.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksolla voidaan osallistua maksulliseen toimintaan, esimerkiksi mennä teatteriin tai taidenäyttelyyn, jolloin opiskelija tarvittaessa maksaa itse pääsylipun ja matkakustannukset. Maksullisen toiminnan vaihtoehtona on aina myös korvaava tehtävä (maksuton toiminta).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisia ilmaisun muotoja turvallisessa ryhmätilanteessa. Tutkitaan teatterin peruselementtejä, kuten ääntä, liikettä, tilaa ja kontaktia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Teatteri-ilmaisu 2, 2 op (VIES31)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on syventää opiskelijan taitoja työskennellä osana ryhmää, rohkaista opiskelijaa kokeilemaan erilaisia roolityön tekemisen metodeja. Opiskelija syventää kykyään työskennellä ryhmän jäsenenä. Tavoitteena on syventää teatterityöskentelyn moninaisuuden ja monialaisuuden ymmärtämistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tehdään näyttelijäntyön perusharjoituksia: ääni-, liike, tunne- ja improvisaatioharjoituksia sekä esimerkiksi pantomiimia ja naamionäyttelemistä. Opetellaan roolin rakentamisen elementtejä, syvennetään ilmaisun kokonaisvaltaista käyttöä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmätyö, toisten kuuntelu, yhteinen ongelmanratkaisu ja teatteritilanteiden rakentaminen ja itseilmaisun syventäminen kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisten näyttelijäntyön metodien harjoittaminen lisää luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on keskustelevaa, enimmäkseen suullista ja se sisältää sekä yksilöpalautetta että vertaisarviointia. Arvioinnissa on keskeistä opiskelijan itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen, sekä eettinen ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat tehtävien harjoitteiden reflektoinnissa.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään teatteri-ilmaisun keinoja. Opintojakso sisältää näyttelijäntyön perusharjoituksia: ääni-, liike, tunne- ja improvisaatioharjoituksia sekä esimerkiksi pantomiimia ja naamionäyttelemistä.

Esityksen valmistaminen 1, 4 op (VIES32)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää teatterintekemisen taitojaan. Hän toimii osana ryhmää edistäen tavoitetta tehdä esitys, jonka tavoitteet asetetaan projektin alussa. Opiskelija kehittää

ja laajentaa omaa teatteri-ilmaisullista osaamistaan. Opiskelija oppii näkemään osallisuutensa teatteritaiteellisessa prosessissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana syvennetään teatterin ensemble-työskentelyn taitoja ja opiskelija perehtyy roolin rakentamiseen kohti esitystä. Opiskelija käyttää rytmiä, liikkettä ja tilaa kerronnan välineenä ja osana esitystä. Hän luo yhdessä muiden ryhmäläisten kanssa fiktiivisiä tilanteita ja harjoittelee tarkoituksenmukaisia esityksellisiä muotoja. Esitykset ja prosessin arviointi ovat osa opintojakson toimintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa on keskeistä omaa työn reflektointi suhteessa ryhmän toimintaan sekä vertaisarviointi suhteessa produktion tavoitteisiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistetaan esitys, joka voi olla musikaali, puheteatteria tai muuta esitystaidetta.

Esityksen valmistaminen 2, 2 op (VIES33)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Ääni- ja valotekniikka, 2 op (VIES34)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Lavastus, 2 op (VIES35)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- rakentaa tehtävänä olevaan produktioon toimiva ja vaikuttava lavastus
- oppii keskeisten kuvallisten ja tilallisten keinojen käyttöä lavastuksen suunnittelussa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lavastuksen suunnittelu keskustelujen, kuvien ja pienoismallien avulla
- Eri materiaalien työstäminen lavasteiden rakentamisessa
- Lavastustaiteen ilmaisukeinot
- Lavasteiden hoito, korjaaminen ja operointi esitysten aikana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lavastusproduktioissa useat eri taiteenalat ja tekniset alat ovat läsnä samanaikaisesti. Tarvittavilla ratkaisuilla ei usein ole valmista mallia, joten luovuutta tarvitaan rakennelmien toteuttamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Monitaiteelliset produktiot vaativat jatkuvaa ja sujuvaa vuorovaikutusta. Oppilaat harjaantuvat tiimityöskentelyyn sekä viestimään projektiorganisaatiossa eri toimijoiden välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vantaan lukioissa keskustellaan kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista opiskelijoiden kanssa. Monipuolisessa arvioinnissa hyödynnetään osana oppimista itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskusteluja sekä portfolioarviointia kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Arviointi on jatkuvaa ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tavoite on kehittää opiskelijan opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja kannustaa prosessityöskentelyyn sekä itsenäisesti että ryhmässä. Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset kurssin keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suunnitellaan ja toteutetaan lavastus yhteistyössä muun projektiorganisaation kanssa (esim: ohjaaja, valaistushenkilöt, maskeeraajat, musiikkivastaavat, näyttelijät jne.) Opintojaksoon saattaa myös sisältyä puvustusta ja maskeerausta sekä lavastuksen hoitoa ja toteutusta esitysten aikana. Yleensä lavastus valmistetaan osana produktiota kuten musikaalia, teatterin lukiodiplomia, koulun videotuotantoa tai muuta koulun tapahtumaa. Oppilaat toimivat opintojaksolla tyypillisesti tiimeissä, joista kukin vastaa omasta osiostaan lavastusta. Opintojaksolla harjoitellaan yhteistoimintaa monitaiteellisessa produktiossa sekä lavastuksessa tarvittavia kädentaitoja. Kurssiin saattaa sisältyä myös puvustukseen liittyviä osia.
Soveltava kurssi. Suoritetaan hajautetusti.

7.22. Tietotekniikka (ATS)

Oppiaineen tehtävä

Tietotekniikan opiskelu tutustuttaa tietojenkäsittelyn keskeisiin osa-alueisiin ja niihin liittyvään ajattelutapaan sekä antaa opiskelijalle valmiuksia valita sopivat välineet tietokoneella tehtävään työskentelyyn.

Tavoitteet

Tietotekniikan opiskelun tavoitteena on syventää ja laajentaa opiskelijoiden tietoja ja tietokoneen käyttötaitoja, lisätä harrastuneisuutta sekä antaa valmiuksia omatoimiseen opiskeluun ja tiedon hankintaan.

Osaamisen arviointi

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin suoritukseen voivat vaikuttaa muun muassa moduulin aikana suoritettavat työt, koesuoritukset, arviointikeskustelut sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojaksot

Muualla hankittu tietotekninen osaaminen, 2 op (ATS1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulun tai oppituntien ulkopuolella suoritettava korvaava kurssi/opintojakso tai tietoteknisten erityistaitojen hyödyntäminen koulussa erikseen sovitulla laajuudella ja tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Korvaavuudesta päättää rehtori tapauskohtaisesti. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koulun tai oppituntien ulkopuolella suoritettava korvaava kurssi/opintojakso tai tietoteknisten erityistaitojen hyödyntäminen koulussa erikseen sovitulla laajuudella ja tavalla.

Tietotekniikan käyttötaidot opiskelua varten, 2 op (ATS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on saavuttaa hyvät valmiudet käyttää tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmistoja lukio- ja jatko-opinnoissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään käyttämään ja hyödyntämään monipuolisesti tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmien ominaisuuksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ohjataan opiskelijaa tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksia. Tuetaan opiskelijan oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan työvälineohjelmistojen käyttöä erityisesti tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelmistoja.

Robotiikka, 2 op (ATS3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustua elektroniikkalaitteiden toimintaperiaatteisiin ja toteuttaa pieniä robotteja rakentamalla ja ohjelmoimalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan käytännössä siihen, miten ympäröivät erilaiset elektroniikkalaitteet toimivat.
- Rakennetaan ja ohjelmoidaan erilaisia pieniä robotteja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Syvennetään osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan kurssilla opittavia menetelmiä ratkaisujen toteuttamiseen että myös kehittelemään omia ratkaisuideoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan elektroniikkalaitteiden toimintaperiaatteisiin sekä luodaan rakentamalla ja ohjelmoimalla pieniä robotteja.

Kymmensormijärjestelmä, 2 op (ATS4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on opetella kirjoittamaan sujuvasti kymmensormijärjestelmää käyttäen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opiskellaan kymmensormijärjestelmä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ohjataan opiskelijaa ottamaan haltuun kymmensormijärjestelmä, josta on hyötyä opiskelussa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opetellaan kymmensormijärjestelmän käyttöä.

Kotisivut, 2 op (ATS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan kotisivujen tekemisen perusteita ja tuotetaan kotisivut, joissa käytetään mahdollisimman monipuolisesti opittuja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan kotisivujen tekemistä HTML- ja CSS-kieltä käyttäen.
- Tehdään harjoitustyönä laajempi sivusto.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuetaan taidoissa siirtyä eri tiedon esitysmuodoista toiseen esitettävän asian mallintamisessa. Ohjataan etsimään ja arvioimaan tietolähteitä sekä käyttämään niitä apuna ongelman ratkaisemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan kotisivujen tekemisen perusteita ja tuotetaan kotisivut, joilla käytetään mahdollisimman monipuolisesti opittuja taitoja.

Ohjelmoinnin perusteet, 2 op (ATS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa perustiedot ohjelmoinnista ja opastaa hyvään ohjelmointitekniikkaan sekä itsenäiseen kokeiluun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan ohjelmoinnin peruskäsitteisiin ja -rakenteisiin tarkoitukseen soveltuvaa ohjelmointikieltä käyttäen.
- Tehdään paljon pieniä ohjelmointiharjoituksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan ohjelmoinnin menetelmiä ratkaisujen toteuttamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa pyytämään apua ja keskustelemaan ohjelmointitehtäviin liittyvistä probleemista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ohjelmoinnin peruskäsitteisiin ja -rakenteisiin sekä harjoitellaan ohjelmoimaan.

Ohjelmoinnin jatko, 2 op (ATS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan tietoja ohjelmoinnista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan olio-ohjelmointiin ja syvennetään ohjelmointitietoja ja -taitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan ohjelmoinnin menetelmiä ratkaisujen toteuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan tietoja ohjelmoinnista.

7.23. Elokuva (ELO)

Oppiaineen tehtävä

Liikkuvan kuvan analysointi sekä elokuvataiteen keskeisten teosten ja tyylisuuntien tunteminen kuuluvat yleissivistykseen. Elokuvaopetuksen tehtävänä on kasvattaa valistuneita katsojia, jotka uskaltavat heittäytyä mukaan elokuvan moniin maailmoihin. Elokuvallisesti sivistynyt ihminen nauttii kuvallisen kulttuurin eri muodoista ja osaa jäsentää maailmaa elokuvan ja muun liikkuvan kuvan avulla. Hän tunnistaa, että elävää kuvaa käytetään myös esimerkiksi kaupallisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä. Elokuvaopetuksella on kulttuurillinen, ilmaisullinen, sosiaalinen ja kasvattava aspekti. Elokuva kertoo paljon ajasta, paikasta ja kulttuurista, jossa se on syntynyt. Lisäksi sen avulla on mahdollista ilmaista omia ajatuksia ja tunteita. Elokuva voi myös toimia elämyksellisenä johdatuksena lähes kaikkiin aiheisiin ja oppiaineisiin.

Tavoitteet

Elokuvaopetus kehittää opiskelijan valmiuksia hahmottaa maailmaa ja ilmaista itseään liikkuvan kuvan avulla. Elokuvaopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteenlajin yleiset lainalaisuudet ja vaikutuskeinot.

- saa kokemuksia ja elämyksiä, joiden kautta hän oppii ymmärtämään maailmaa ja itseään.
- oppii arvostamaan taiteilijoita, taidetta ja niiden roolia yhteiskunnassa.
- oppii analysoimaan näkemäänsä ja ilmaisemaan ajatuksensa muille.
- ymmärtää eri tapoja, joilla audio-visuaalisen kerronnan avulla vaikutetaan yhteiskunnassa.
- pystyy ilmaisemaan itseään audiovisuaalisesti.
- osaa työskennellä taiteellisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.
- tuntee taiteenlajin keskeisimmät teokset, tyylisuunnat ja tekijät.
- tuntee monipuolisesti elokuvakulttuurin ilmiöitä ja levityskanavia.
- osaa hyödyntää oppimaansa esimerkiksi yo-kirjoituksissa, muissa oppiaineissa, harrastuksissa, jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu aineen opetuksen tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan tapa työskennellä, tuntiaktiivisuus, vaaditut tehtävät sekä työn tulokset. Soveltavasta kokonaisuudesta annetaan suoritusmerkintä (S).

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Taide on osa hyvää elämää. Elokuva-oppiaine ohjaa opiskelijaa nauttimaan monipuolisesti kulttuurista.

Vuorovaikutusosaaminen

Elokuvaopinnot ohjaavat opiskelijoita jakamaan ajatuksia suullisesti, kirjallisesti ja median avulla. Elokuvan tekeminen tarjoaa mahdollisuuksia vuorovaikutuksen kehittämiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Elokuva on monien taiteiden ja tieteiden kiteytymä. Elokuvatuotannon aikana opiskelija oppii ymmärtämään eri osa-alueiden merkityksen ja hahmottaa taitellisen kokonaisuuden syntymisen. Elokuvan parissa luovuutta voi toteuttaa monella tavalla ja tasolla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Elokuva liittyy aina aikaan ja paikkaan, ja se kertoo yhteiskunnasta, jossa se on syntynyt. Elokuvaan liittyy myös poliittisia, taloudellisia, taiteellisia ja kulttuurillisia aspekteja, joiden ymmärtäminen avaa opiskelijan tietoisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Elokuvan tekemiseen liittyy eettisiä valintoja, joita työryhmä joutuu punnitsemaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Elokuva tuo maailman katsojan ulottuville. Elokuvan avulla on mahdollista ymmärtää globaaleja kysymyksiä ja muita kulttuureja.

Opintojaksot

Elokuvatietous 1, 2 op (ELOS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii ymmärtämään elokuvan ominaispiirteitä taiteenlajina; tajuaa mekanismit, menetelmät ja keinot, joilla elokuvantekijät vaikuttavat katsojaan; hahmottaa elokuvahistorian tärkeimmät vaiheet; tunnistaa perusteoksia sekä tärkeimpiä tyylisuuntia, lajityyppejä ja tekijöitä; osaa nauttia elokuvakulttuurin moninaisuudesta ja maailman elokuva-aarteista; oppii etsimään ja jäsentämään tietoa elokuvista; osaa analysoida näkemäänsä ja kertoa havainnoistaan suullisesti ja kirjallisesti sekä hyödyntämään oppimaansa muissa aineissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla tutustutaan elokuvan ilmaisukeinoihin ja kielioppiin. Aiheita ovat muun muassa musiikki ja äänet, leikkaus, sommittelu ja kuvakoot. Elokuvan historiaa lähestytään muun muassa genreteorian kautta. Lisäksi tutustutaan elokuvan tekemisen ja tutkimiseen liittyviin ammatteihin sekä jatko-opiskelumahdollisuuksiin. Vierailut ja vieraat ovat mahdollisia. Kurssilla tutustutaan monenlaisiin elokuviin, jolloin opiskelija saa monipuolisen kuvan erilaisista elokuvakulttuureista. Opiskelijaa ohjataan löytämään tietoa sekä elokuvia mm. tietoverkoista, elokuvafestivaaleilta, erilaisista arkistoista sekä elokuvateattereista. Kurssiin kuuluva elokuvakäynti on maksullinen, mutta sen voi korvata opettajan antamalla lisätehtävällä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eri maissa ja eri aikoina valmistuneiden elokuvien kautta opiskelija ymmärtää muita kulttuureita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen sekä tehtävien ja harjoitustöiden suorittamista. Kurssiin kuuluu pakollisena oppimispäiväkirjan tair suppean tutkielman tekeminen. Kurssista annetaan suoritusmerkintä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi on kaikille sopiva johdanto elokuvan maailmaan. Aiheita ovat mm. ääni- ja kuvakerronta, lajityypit, elokuvan ammatit ja opiskelu, elokuvan historia ja tyylisuunnat sekä elokuva-analyysi ja sen hyödyntäminen esimerkiksi ylioppilaskirjoituksissa. Kurssiin kuuluu oppimispäiväkirjan kirjoittaminen, paljon elokuvanäytteitä, keskustelija, elokuvan katsominen koululla sekä maksullinen elokuvakäynti.

Elokuvaleirikoulu, 2 op (ELOS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija perehtyy tärkeään elokuvakulttuurin osaan eli festivaaleihin. Hän tutustuu eri maiden elokuvakulttuureihin; ymmärtää elokuvantekijöiden näkemyksiä taiteenlajin merkityksestä ja kehityksestä; osaa työskennellä ja toimia ryhmässä sekä harjaantuu analyyttiseen kirjoittamiseen ja osaa keskustella näkemästään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla matkustetaan kesäkuussa Sodankylän elokuvajuhlille. Kurssin sisällöt vaihtelevat vuosittain festivaalin elokuvien ja vieraiden mukaan. Kaikkina vuosina on kuitenkin mahdollista tutustua niin klassiseen elokuvaan kuin nykyelokuvan helmiin. Festivaalille osallistuu monia alan huipputekijöitä, joiden luennoilla on mahdollista saada ainutlaatuista tietoa taiteenlajin historiasta ja nykypäivästä.
- Ennen Sodankylään matkustamista kurssilaiset tapaavat koululla muutaman kerran, jolloin tutustutaan festivaalin teemoihin ja vierailijoihin sekä käytännön järjestelyihin. Sodankylässä opiskelijat osallistuvat yhteisesti sovittujen ja vapaavalintaisten elokuvien näytöksiin, aamuhaastatteluihin sekä yhteisiin opetustuokioihin. Vapaa-ajalla kurssilaiset voivat osallistua vapaasti elokuvanäytöksiin. Kurssiin liittyvät maksut saattavat vaihdella vuosittain. Niistä tiedotetaan aina ilmoittautumisen yhteydessä. Käytännön järjestelyistä sovitaan tarkemmin, mikäli kurssille ilmoittautuneita on tarpeeksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilaiset matkustavat yhdessä opettajan kanssa Sodankylään ja majoittuvat vuosittain valikoitavassa majapaikassa yhdessä. Ryhmässä toimiminen vaatii ryhmältä hyvää yhteistoimintaa ja vastuullisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Sodankylään matkustetaan mahdollisimman ekologisesti, ja festivaalin aikana noudatetaan ympäristöystävällisiä käytänteitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Sodankylän elokuvajuhlilla kohtaavat tekijät ja katsojat kaikkialta maailmasta. Se mahdollistaa ajatusten ja kokemusten vaihtamisen monenlaisten ihmisten kanssa. Samalla elokuvataiden tuo eri kulttuurien edustajien kokemukset, ajatukset ja tuntemukset lähelle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen ja harjoitustöiden suorittamista. Kurssista annetaan suoritusmerkintä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi järjestetään kesäkuun puolivälissä Sodankylän elokuvajuhlilla. Sisällöt vaihtelevat vuosittain festivaalin elokuvien ja vieraiden mukaan. Ilmoittautumisesta sekä kurssin järjestelyistä ja maksuista tiedotetaan erikseen keväällä. Soveltava kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Voi suorittaa yksittäisenä elokuvakurssina.

Ihmefilmi, 2 op (ELOS11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu elokuvahistorian klassikoihin ja kiinnostaviin ilmiöihin; pohtii omaa suhdettaan sekä vanhoihin että uusiin elokuviin; tunnistaa elokuvan perusteoksia sekä tärkeimpiä tyylisuuntia, lajityyppejä ja tekijöitä; oppii analysoimaan elokuvia ja kertomaan havainnoistaan kirjallisesti. Kurssin suorittanut opiskelija osaa rakentaa elokuvasivistystään ja lisätä uusia elämyksiä henkilökohtaiseen elokuvalistaansa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin aikana katsotaan kymmenen klassikkoelokuvaa. Elokuvat katsotaan elokuvateatterimaisissa oloissa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa yhden lukukauden aikana. Elokuvien katsomisen lisäksi tutustutaan elokuvia käsittelevään kirjalliseen materiaaliin, osallistutaan keskusteluun elokuvista joko tietoverkossa tai kasvotusten, kirjataan havaintoja omista tuntemuksista ja havainnoista sekä puretaan katsomiskokemuksia analyyttisesti kirjoittamalla esseitä. Kurssin sisällöt vaihtelevat vuosittain elokuvavalikoiman mukaan. Digitaalisuutta hyödynnetään erityisesti tehtävien tekemisessä, mutta poikkeusoloissa myös elokuvien katsomista voidaan toteuttaa verkossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

IhmeFilmi-kurssin elokuvat edustavat eri aikakausia, maita, lajityyppejä ja kulttuureja. Elokuvat tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden eläytyä globaalien kysymysten pohdintaan ja samastua muiden ihmisten tilanteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen ja kirjallisten töiden tekemistä. Kurssista annetaan suoritusmerkintä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla katsotaan suomalaisia ja ulkomaisia elokuvaklassikoita ja laatuelokuvia sekä kirjoitetaan mm. elokuvapäiväkirjaa ja esseitä. Kurssin tarkat vaatimukset vaihtelevat vuosittain. Ihmefilmejä voi käydä katsomassa myös ilman kurssin suorittamista.Tarkemmat ohjeet annetaan syksyisin. Soveltava kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Voi suorittaa yksittäisenä elokuvakurssina.

Elokuvatietous 2, 2 op (ELOS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää peruskurssilla opittuja tietoja ja taitoja. Hän ymmärtää hyvin elokuvan muotokieltä ja perinteitä; hahmottaa elokuvan ja todellisuuden suhdetta; osaa tarkastella kriittisesti audiovisuaalisia teoksia; tajuaa elokuvan ja tuhansia vuosia

vanhan tarinankerronnan perinteen välisen yhteyden, huomaa liikkuvan kuvan jatkuvan kehityksen ja tutustuu uudenlaisiin kuva-kulttuurin muotoihin sekä huomaa kaupallisten intressien vaikutuksen elokuvakulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla käsitellään niin fiktion kuin dokumenttielokuvan suhdetta todellisuuteen sekä dokumenttielokuvan historiaa ja nykytilaa. Lisäksi tutustutaan dokumenttielokuvasta vaikutteita saaneeseen tosi-tv-ilmiöön. Toisena pääaiheena on myyttien ja tarinankertomisen ikivanhojen perinteiden merkitys elokuvalle. Monomyyttiteoria on monen menestyselokuvan taustalla. Elokuva on paitsi taidemuoto myös yksi maailman kannattavimmista liike-toiminnan muodoista. Kurssilla pohditaan elokuvan suhdetta rahaan ja markkinointiin. Musiikkivideo on elokuvaakin uudempi taidemuoto, jossa sekoittuvat kaupallisuus ja moderni ilmaisu. Kurssilla tutustutaan musiikkivideon historiaan ja muotokieleen. Kurssilla katsotaan paljon näytteitä mutta myös kokonainen elokuva. Lisäksi hyödynnetään digitaalisuuden mahdollisuuksia. Kurssilla harjoitellaan arvostelun kirjoittamista. Elokuvakäynti saattaa olla maksullinen, mutta tarvittaessa sen voi korvata opettajan kanssa sovittavalla tehtävällä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Elokuvan tarinat kumpuavat ihmiskunnan yhteisestä tarinaperinteestä, johon jokainen luova taiteilija lisää oman osuutensa. Lisäksi pohditaan esimerkiksi taiteen ja kaupallisuuden yhteyttä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Dokumentaarisen elokuvan avulla opiskelija kohtaa erilaisia kulttuureja ja oppii ymmärtämään maailman moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen ja harjoitustöiden suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla syvennetään peruskurssilla opittua. Käsitellään mm. elokuvan ja todellisuuden suhdetta dokumenttielokuvan kautta, musiikkivideota, tarinankerronnan myyttitaustaa (monomyyttiteoria eli sankarin matka), elokuvan keinoja sekä elokuvaa liiketoimintana. Maksullinen elokuvakäynti ja mahdollisesti vierailuja. Kurssiin kuuluu kirjallinen työ sekä ryhmätöitä, keskusteluja, paljon elokuvanäytteitä sekä kokonaisen elokuva katsominen kurssin aikana. ELO1 tulee suorittaa ennen tätä opintojaksoa.

Elokuvan tekeminen, 6 op (ELOS3-5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Animaatioelokuva, 2 op (ELOS6)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen elokuva, 2 op (ELOS7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Tieteiselokuva ja tulevaisuudentutkimus, 2 op (ELOS8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Euroopan historia elokuvan silmin, 2 op (ELOS9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.24. Integraatio-opintojaksot

Voiko taiteella vaikuttaa maailmaan?, 2 op (MU23/FI12)

Oppiaineet

- Filosofia
- Musiikki

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija:
- kehittää ymmärrystään taiteen olemuksesta
- harjaantuu tarkastelemaan taidetta käsitteellisesti
- arvioi mahdollisia omia taideharrastuksiaan filosofian näkökulmasta
- kehittää kykyään pohtia taiteen ja filosofian risteyskohtia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson teemoja ovat taiteen ja viihteen välinen suhde sekä taidekäsitykset ja niiden muutokset eri aikakausilla aina antiikista nykypäivään
- Mitä taide on? Mitä taide ei ole? Mitä kauneus on?
- Mikä on hyvää, mikä huonoa taidetta?
- Kuka saa päättää, mikä on taidetta?
- Tarvitseeko taiteentekijällä olla taitoa, tekhnétä?

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiainerajat ylittävä opintojakso lisää opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista.** Opintojaksolla tarkastellaan taidetta, taiteen vaikutusmahdollisuuksia sekä yhteiskunnallista asemaa niin filsofian kuin musiikinkin näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen on keskeisessä roolissa opintojaksolla, jossa paneudutaan taiteen yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksiin

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla ei ole kirjallista materiaalia. Taiteen määritelmää ja yhteiskunnallista vaikuttamisen mahdollisuutta pohditaan keskustellen ryhmän kesken sekä taiteilijavierailuin. Keskustelujen keskeinen tavoite on vahvistaa opiskelijoiden **vuorovaikutusosaamista** ohjaamalla heitä argumentoimaan näkemyksiään perustellen ja ryhmän jäseniä kunnioittaen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tähtää opiskelijoiden **hyvinvointiosaamisen** lisäämiseen. Keskusteluissa pohditaan taiteen vaikutusmahdollisuuksia niin yhteiskunnallisella kuin yksilötasollakin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.
Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on oppiainerajat ylittävä kokonaisuus, jossa taiteen määritelmää tutkitaan niin filosofian kuin musiikinkin näkökulmasta.

Opintojakso koostuu kahdesta opintopisteestä (1op filosofia ja 1op musiikki). Opintojakso on keskustelumuotoinen. Opintojaksolla ei ole oppikirjaa, vaan opiskelu koostuu keskusteluista ja taidevierailijoiden vierailuista sekä konsertti-/elokuva-/taidenäyttelykäynneistä.

Opintojaksolla opiskelija pääsee keskustelemaan omasta taidekäsityksestään ja vertaamaan sitä estetiikan teorioiden määrittämiin taidekäsityksiin sekä pohtimaan taiteen vaikutusmahdollisuuksia musiikin maailmassa.

Opintojakson voi suorittaa milloin tahansa.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin vähäisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien pääsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin ilmauksissa.*
B1.2 ***Sujuva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteellista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ratkaisuehdotuksia. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Vantaan suomenkielisten lukioiden opetussuunnitelma, nuorten lukiokoulutus

Nimi	Vantaan suomenkielisten lukioiden opetussuunnitelma, nuorten lukiokoulutus
Kunta	Vantaa
Pdf luotu	28.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 4
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä. 4
   2.2. Arvoperusta. 4
3. Opetuksen toteuttaminen. 7
   3.1. Opintojen rakenne. 7
   3.2. Oppimiskäsitys. 7
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 7
   3.4. Toimintakulttuuri. 9
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö. 12
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 13
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 17
   4.1. Ohjaus. 17
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 21
   4.3. Opiskeluhuolto. 23
      4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet. 24
      4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen. 25
   4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä. 30
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. 30
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. 34
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. 34
   5.2. Opintojakson arviointi. 35
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 35
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 36
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 37
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 37
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 38
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 39
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 40
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 41
   5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 42

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 42
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 45
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 46
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 46
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 47
7. Oppiaineet. 53
8. Liitteet. 54
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 54
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 54
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 61
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 61
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 67
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 67
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 72
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . . 73

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot tarjoavat laadukasta lukiokoulutusta, joka antaa opiskelijoille laaja-alaisen yleissivistyksen ja hyvät elämänhallintataidot. Lukioyhteisö tukee opiskelijan kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi, vastuuntuntoiseksi ja sivistyneeksi kansalaiseksi, jolla on kyky toimia muuttuvassa yhteiskunnassa ja valmius jatkuvaan oppimiseen. Vantaan lukioista valmistuvilla on hyvät valmiudet jatkaa opintoja ja toteuttaa tavoitteitaan omassa elämässään sekä tulevaisuuden työtehtävissä.

Vantaan lukiot ovat vetovoimaisia, kansainvälisiä, monikulttuurisia, innovatiivisia ja toimintaansa jatkuvasti kehittäviä oppilaitoksia. Opiskelu järjestetään nykyaikaisissa ja turvallisissa oppimisympäristöissä. Vantaan lukioissa opiskelijat osallistuvat aktiivisesti lukion toiminnan kehittämiseen. Opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen on koko yhteisön asia. Lukioiden innostavassa ja kannustavassa toimintakulttuurissa opiskelijalla on mahdollisuus löytää omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta.

Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiokoulutuksen arvot perustuvat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjattuihin arvoihin sekä Vantaan kaupungin arvoihin. Nämä näkyvät lukiokoulutuksessa muun muassa seuraaviin tavoin:

Avoimuus

- avarakatseisuutena ja vaihtoehtoisten toimintatapojen etsimisenä
- arvioinnin läpinäkyvyytenä
- osallistavana toimintakulttuurina ja viestinnän avoimuutena
- lukioiden välisenä yhteistyönä ja onnistumisten jakamisena

Rohkeus

- ajatusten ja ideoiden esittämisenä
- uskalluksena kehittyä omaksi itsekseen
- uuden kokeilemisena ja parhaiden käytäntöjen säilyttämisenä
- epäonnistumisten sallimisena ja erehdyksistä oppimisena
- uusien kontaktien luomisena

Vastuullisuus

- ihmisoikeuksien kunnioittamisena
- ekologisena vastuuna
- kestävään elämäntapaan tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämisenä sekä soveltamisena
- vastuunkantamisena itsestä ja yhteisöstä
- keskinäisenä välittämisenä ja huolenpitona sekä varhaisena puuttumisena
- yhdenvertaisuutena sekä tasa-arvoisena ja oikeudenmukaisena kohteluna

Yhteisöllisyys

- hyvän yhteishengen rakentamisena
- oikeudenmukaisena toimintana
- moninaisuuden ymmärtämisenä ja kunnioittamisena
- kansainvälisten ja monikulttuuristen yhteyksien luomisena

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkityksselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot ovat opiskeluympäristöjä, joissa vuorovaikutus, yhteisöllisyys sekä itsenäinen työskentely tukevat toisiaan. Fyysisiä ja digitaalisia opiskelijaympäristöjä kehitetään opiskelijalähtöisesti. Oppimisympäristöratkaisuissa tuetaan yksilö- sekä ryhmätyöskentelyn mahdollisuuksia ja opiskelijoiden aktiivista toimintaa sekä osallisuutta. Oppimisympäristöjä kehitetään kestävän kehityksen neljän periaatteeen mukaisesti. Vantaan lukiot hyödyntävät

lähialueiden tarjoamat mahdollisuudet opiskeluympäristöjen rikastuttajana. Näitä ovat muun muassa kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, luonto- ja muu lähiympäristö, yritysyhteistyö sekä Vantaan lukioverkosto. Myös yhteistyö muiden tiede- ja taidelaitosten, kansalaisyhteiskunnan, työelämän sekä muiden tahojen kanssa tukee opiskeluympäristön laajentumista. Tieto- ja viestintäteknologiset ratkaisut ohjaavat eri oppiaineissa opittujen tietojen ja taitojen yhdistämiseen.

Lukio-opiskelussa korostuu tulevaisuuden taitojen oppiminen, kuten oppimaan oppimisen taidot, kriittinen ajattelu ja luovuus. Opiskelijat saavat ohjausta oman opiskelun suunnitteluun sekä oman toiminnan ja työskentelytaitojen itsearviointiin. Lukio-opintojen edetessä opiskelijat vahvistavat näitä taitoja.

Vantaan lukioissa opiskelija voi ohjatusti valita erilaisia opintojen suoritustapoja. Tällä tuetaan myös opiskelijan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä. Mikäli opintojakson voi suorittaa itsenäisesti, opettaja ja opiskelija laativat suunnitelman opintojakson suoritustavasta, ohjauksesta sekä edistymisen seurannasta. Opinto-ohjaajan kanssa opiskelija voi sopia opintojakson suorittamisesta etälukiossa.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Vantaan lukiokoulutus

Oppiva yhteisö

Lukioiden toimintakulttuurit vahvistavat edellytyksiä toimia oppivana yhteisönä. Yhteisön jäseninä ovat opiskelijat, opettajat, opiskeluhuollon työntekijät sekä rehtori ja muu henkilökunta. Lukion toiminta on opiskelijalähtöistä ja henkilöstön lisäksi opiskelijat osallistuvat oppilaitoksen kehittämiseen ja toimintaan.

Vantaan lukioissa toimitaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteisön kanssa. Fyysisiä ja digitaalisia oppimisympäristöjä käytetään monipuolisesti. Lukiot ylläpitävät ja kehittävät alumnitoimintaa.

Vantaan lukioissa toimitaan toisen asteen koulutuksen yhteisen digivision mukaisesti ja sitä edistäen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Vantaan lukiot edistävät aktiiviseksi kansalaiseksi oppimista kannustamalla opiskelijoita osallistumaan vaikuttamiseen lukion sisällä, kuten myös lähialueen sekä valtakunnan tason vaikuttamiseen. Opiskelijakunnat toimivat aktiivisesti oppilaitoksessa, kaupungin tasolla ja valtakunnan tasolla. Ryhmänohjaus ja tutortoiminta tukevat opiskelijoiden ryhmäytymistä, lukiolaistaitojen kehittymistä ja itseohjautuvuutta. Ryhmänohjaajien toimintaa kehitetään aktiivisesti yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on Vantaan lukioiden toimintakulttuurin keskiössä. Avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus ovat toimintaperiaatteita, jotka näkyvät kaikessa toiminnassa ja vuorovaikutuksessa oppilaitoksissa. Lukioiden tapahtumilla lisätään sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Opiskelijaa ohjataan opintojen pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa huomioidaan riittävä palautuminen. Liikunnallinen toimintakulttuuri on osa koulun arkea.

Lukiot laativat lukuvuosittain Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhuollon suunnitelman linjausten mukaan oppilaitoskohtaiset opiskeluhuollon toimintasuunnitelmat. Opiskelijat osallistuvat suunnitelman laatimiseen ja sen arviointiin.

Lukioissa toimitaan kestävän kehityksen neljän periaatteen mukaisesti. Vantaalla laaditaan valtuustokausittain ympäristöohjelma, joka ohjaa lukioiden ympäristövastuutoimintaa. Jokainen lukio kirjaa ympäristöohjelman pohjalta opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaansa toimenpiteet, joita he toteuttavat arjen opetuksessaan ja toimintakulttuurissaan.

Opiskelijat otetaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan lukion ympäristövastuutoimintaa. Ympäristökasvatuksessa tehdään yhteistyötä Vantaan kaupungin, yhdistysten, yritysten ja eri oppilaitosten kanssa. Esimerkiksi ruokailua kehitetään yhteistyössä lukioiden hankintapalveluiden ja ateriapalvelutuottajien kanssa ympäristövastuun, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Vantaan lukioissa on laadittu tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti yhdessä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa. Opiskelijat, opettajat ja opiskeluhuollon työntekijät luovat yhdessä toimintakulttuuria, jolla edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan välittömästi ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti huomiota kiinnitetään moniperusteiseen syrjintään, eli tilanteisiin, joissa useampi eri asia vaikuttaa samanaikaisesti syrjivästi. Oppimisympäristöt muodostetaan niin, että ne tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneisiin käytänteihin opiskelijoiden opintovalintojen yhteydessä ja opiskelijan jatko-opintojen suunnittelussa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Vantaa on monikulttuurinen ja -kielinen kaupunki, jossa eri kielet ja kulttuurit kohtaavat luontevasti. Opetusjärjestelyissä ja opintojen ohjauksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset taustat ja lähtökohdat. Lukioissa panostetaan kielitietoisuuteen. Vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille tarjotaan suomi toisena kielenä -opetusta ja mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Lukiot kehittävät toimintaansa niin, että se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua eri kieliin ja kulttuureihin osana lukion arkea sekä yhteistyöprojekteissa. Oppimateriaalien valintaan kiinnitetään huomiota siten, että ne tukevat kulttuurien moninaisuutta ja kielitietoisuutta.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioiden lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuodot ja huoltajien osallisuuden tavat. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön tavoitteena on monipuolistaa lukion toimintakulttuuria. Yhteistyön perustana on helppo lähestyttävyys ja matalan kynnyksen

yhteydenpito erilaisista opintoihin liittyvistä asioista. Tavoitteena on positiivinen vuorovaikutus kodin ja oppilaitoksen välillä oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä suunniteltaessa otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat ja huolehditaan tiedon ja yhteistyömuotojen saavutettavuudesta. Yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi huoltajien illat, yhteiset juhlat, yhteistyöpäivät ja vanhempainyhdistystoiminta. Lukion toimintaa tuodaan esille myös erilaisten virtuaalisten ratkaisujen avulla. Huoltajien ammatillista osaamista tuodaan sopivissa tilanteissa osaksi oppilaitoksen toimintaa.

Opiskelijoiden ja huoltajien mielipiteitä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta selvitetään säännöllisesti. Kyselyiden tuloksista tiedotetaan myös huoltajia ja annetaan heille mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen.

Lukiot huolehtivat siitä, että huoltajat saavat perustiedot lukio-opinnoista, opiskeluhuollosta, ohjauksesta ja eri tukimuodoista. Oppilaitosyhteisöllä ja huoltajilla on yhteinen vastuu opiskelijan opintojen seuraamisesta. Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksityiskohtaisemmin yhteistyötä, jota huoltajien kanssa tekevät aineenopettajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja opiskeluhuollon työntekijät. Ryhmänohjaajalla on päävastuu opetukseen liittyvästä yhteydenpidosta huoltajiin esimerkiksi Wilman kautta. Tavoitteena on yhteistyön jatkuminen koko lukio-opintojen ajan.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus,

kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vantaan lukiokoulutus

Korkeakouluyhteistyö

Vantaan lukiot kehittävät aktiivisesti yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Lukiolaisia ohjataan tutustumaan rohkeasti, ennakkoluulottomasti ja monipuolisesti eri jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin omaa tulevaisuuttaan suunnitellessaan.

Lukiot järjestävät opiskelijoilleen tutustumismahdollisuuksia korkeakouluopintoihin esim. ala- ja alumniesittelyjen, oppilaitos- ja kampusvierailujen sekä muiden yhteistyötapahtumien avulla. Yhteistyössä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan virtuaaliteknologiaa.

Lukiolaisilla on lisäksi mahdollisuus suorittaa tiettyjä yliopisto- ja ammattikorkeakoulukursseja jo lukioaikana ja hyväksilukea suoritetut kurssit osaksi lukio-opintoja. Myös kesäyliopistojen opintotarjontaa on mahdollista hyödyntää. Kurkistuskurssit antavat opiskelijalle uusia näkökulmia jatko-opintosuunnitelmansa laadintaan ja voivat tukea myös ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa.

Korkeakouluyhteistyöhön osallistuvat sekä lukion opinto-ohjaajat että aineenopettajat. Eri oppiaineiden opintojaksoilla tutustutaan kunkin oppiaineen jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin. Aineenopetusta on myös mahdollista järjestää yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Korkeakouluyhteistyöstä tiedotetaan opiskelijoille monipuolisesti eri tiedotuskanavia hyödyntäen.

Vantaan lukioiden korkeakouluyhteistyössä korostuvat kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Työelämävalmiudet

Työelämäyhteistyö luo edellytykset sille, että opiskelija voi tarkastella omia vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan ja osaamistaan. Opiskelijaa rohkaistaan aktiivisuuteen, oma-aloitteisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen tulevaisuuden työelämän suhteen.

Oppiaineiden työelämäyhteyttä syvennetään esimerkiksi kehittämällä eri oppiaineiden opintojaksojen työelämäyhteistyötä. Opiskelijan työelämävalmiuksia kehitetään esimerkiksi vierailuiden, alumnitoiminnan ja projektien kautta. Opiskelijoille pyritään järjestämään mahdollisuuksia oppia tulevaisuuden työelämästä ja kestävän tulevaisuuden toimintatavoista myös osallistumalla erilaisiin projekteihin, joissa he pääsevät itse tekemään asioita. Projektimainen tapa tehdä yhteistyötä yritysten ja muiden työelämän toimijoiden kanssa mahdollistaa itse tekemällä oppimisen.

Tavoitteet työelämävalmiuksien osalta kirjataan lukiokohtaiseen opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaan.

Kansainvälinen osaaminen

Vantaan lukiot ovat aktiivisia kansainvälisiä toimijoita, ottavat osaa kansainvälisiin projekteihin ja kuuluvat moniin kansainvälisiin verkostoihin. Jokaisella lukiolla on kansainvälisyyssuunnitelma, jonka lukiot päivittävät lukuvuosittain.

Oppiaineiden välistä yhteistyötä opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen kartuttamiseksi tehdään lukiokohtaisesti esimerkiksi yhteisten opintojaksojen muodossa. Globaalikansalaisuuteen kasvattamisessa hyödynnetään mm. järjestöjen asiantuntemusta ja yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Valinnaiskielten opiskelua puolestaan tuetaan mm. lukioiden välisellä yhteistyöllä.

Kukin lukio hyödyntää kansainvälisessä yhteistyössä ulkomaista kumppaniverkostoaan kuten ystävyyskouluja. Myös kotikansainvälistymistä lisätään mm. virtuaaliteknologian avulla ja hyödyntämällä kotimaassa toimivien kansainvälisten tahojen kuten instituutioiden, yksityishenkilöiden ja järjestöjen osaamista.

Vantaa on kaupunkina monikulttuurinen ja siten kansainvälisyys on osa opiskelijoiden arkea. Kaupungin maantieteellinen sijainti tarjoaa oivan kansainvälisen ympäristön vierailukohteineen, työmahdollisuuksineen ja harrastustoimintoineen.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan lukioiden kansainväliseen toimintaan kulttuurien välisen tuntemuksen ja -kunnioituksen edistämiseksi. Lukioiden on mahdollista hyödyntää kansainvälisessä toiminnassaan myös monikulttuuristen opiskelijoidensa osaamista.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa toimitaan koko koulu ohjaa -periaatteen mukaisesti. Lukion ohjaustoiminta on kokonaisuus, jonka suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat opiskelijat, opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, opiskeluhuollon asiantuntijat, rehtorit sekä huoltajat.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaussuhteen rakentaminen aloitetaan opiskelijan opintojen alussa ja sitä ylläpidetään koko lukio-opintojen ajan. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Vantaalaisia opiskelijoita rohkaistaan näkemään oppiminen kokonaisvaltaisena, elinikäisenä ja myös oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvana prosessina. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen osallistuja ja toimija yhteisössään sekä itseään koskevissa valinnoissa.

Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa.

Ohjauksen avulla opiskelija kehittää valmiuksia, joita tarvitaan lukio-opinnoissa. Opiskelija oppii

- tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen
- kehittämään oppimaan oppimistaitojaan
- ottamaan vastuuta opintojensa etenemisestä
- kehittämään itsearviointia ja oman oppimisensa reflektointia
- vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan
- tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua

Ohjauksen järjestäminen

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tarjotaan ohjausta ja tukea. Kaikkien toimijoiden yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijan jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien kehittymistä sekä urasuunnittelua.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

Opiskelija suunnittelee opintojaan ja tekee jatko-opinto- ja urasuunnittelua ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta.

Ryhmänohjaaja on oman ryhmänsä lähiohjaaja ja tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opiskelumenestystä jaksoittain ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin opiskelijan opintojen etenemisestä.

Aineenopettaja välittää opiskelijoille tietoa opettamansa aineen opiskelun merkityksestä sekä tutustuttaa alan jatkokoulutusmahdollisuuksiin ja työelämään. Aineenopettaja ohjaa opiskelijoita opettamansa aineen opiskelutekniikoissa ja vahvistaa opiskelijoiden oppimaan oppimistaitojen kehittymistä. Aineenopettajalla on tärkeä rooli opiskelijan opintojen etenemisen tukemisessa ja seurannassa.

Opinto-ohjaaja koordinoi ohjauksen suunnittelua, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia. Opinto-ohjaaja tukee opiskelijoita henkilökohtaisessa kasvussa ja kehityksessä sekä ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen suunnittelussa sekä jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyvissä pohdinnoissa.

Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin eri toimijoiden tehtäviä opiskelijoiden tukemisessa ja ohjaamisessa.

Ohjaus siirtymävaiheissa

Lukioon siirtymistä tuetaan peruskoulujen kanssa tehtävän aktiivisen yhteistyön ja tiedottamisen avulla. Rehtorit, opinto-ohjaajat ja koulun henkilöstö tiedottavat perusopetuksen henkilöstöä, oppilaita ja huoltajia lukio-opinnoista. Perusopetuksen oppilailla on mahdollisuus tutustua Vantaan lukio-opintoihin jo perusopetuksessa suorittamalla lukio-opintoja Sotungin etälukion kautta. Vantaan lukiot järjestävät vuosittain perusopetuksen päättäville ja heidän huoltajilleen tarkoitettuja tutustumispäiviä. Tämän lisäksi lukioiden opinto-ohjaajat tiedottavat perusopetuksen opinto-ohjaajia oman lukionsa opintotarjonnasta. Opintojen alkuvaiheessa tietojen siirtymisestä perusopetuksesta lukioon hyödynnetään pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta.

Opiskelijoiden siirtymistä lukiokoulutuksesta jatko-opintoihin tuetaan korkeakoulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua erilaisiin jatko-opintoihin- ja koulutusvaihtoehtoihin vierailemalla oppilaitoksissa, kutsumalla korkeakoulujen opiskelijoita, alumneja tai muita asiantuntijoita luennoimaan lukioille sekä osallistumalla yhteistyökorkeakoulujen johdanto- ja kurkistuskursseille.

Opiskelijan, jonka ylioppilaaksi valmistumisesta on kulunut maksimissaan yksi vuosi, on mahdollisuus saada jatko-ohjausta. Opiskelijan jatko-ohjaus järjestetään siinä lukiossa, josta opiskelija on valmistunut ylioppilaaksi. Opiskelija voi olla yhteydessä oman lukionsa opinto-ohjaajaan, joka arvioi hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa ja tarvittaessa ohjaa hänet esimerkiksi Ohjaamon palveluiden piiriin.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Lukio-opintojen aikana opiskelijaa ohjataan urasuunnittelussa. Opiskelijat saavat tietoa eri oppiaineiden merkityksestä työelämän ja tulevaisuuden ammattien näkökulmasta sekä tutustuvat työelämään ja yrittäjyyteen muun muassa erilaisten vierailujen, projektien ja opintojaksojen kautta. Opiskelijaa ohjataan muodostamaan monipuolinen käsitys työelämän ja yrittäjyyden tarjoamista mahdollisuuksista. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa yritysten ja muiden työnantajien kanssa esimerkiksi kesätyöpaikkojen saamiseksi sekä oman urasuunnittelun kehittämiseksi.

Aktiivisella kodin ja koulun yhteistyöllä huolehditaan, että opiskelijan hyvinvoinnin, opiskelun ja opiskeluedellytysten tukeminen tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajille järjestetään erilaisia tilaisuuksia tavata lukion henkilöstöä ja mahdollisuuksia keskusteluun. Huoltajat saavat tietoa lukio-opiskelun sisällöistä ja rakenteesta sekä niiden merkityksestä osana nuoren jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Ryhmänohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin turvataan ohjaamalla opiskelijoita tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan ja tekemään valintoja niiden pohjalta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolitietoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kykyä tehdä mielekkäitä oppiaine- ja muita valintoja sekä merkityksellisiä suunnitelmia niin, että sukupuoli, sosioekonominen tai kieli- ja kulttuuriryhmään liittyvä tausta ei asetu tiedostamattomaksi rajoitteeksi tai esteeksi.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Vantaalla henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa korostuu opiskelijalähtöisyys. Suunnitelman tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja haasteensa oppimisessa sekä kehittämään opiskelutaitojaan tavoitteidensa mukaisesti.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma tehdään yhdessä opiskelijan kanssa ja siinä kysytään vain oppimisen ja opiskelun kannalta tarpeellisia tietoja. Vantaalla pyritään siihen, että

opintosuunnitelma on koko koulun olennainen ohjauksen työväline, jolla varmistetaan opiskelijalle oikea-aikainen tuki ja opintojen sujuva eteneminen.

Vantaan lukioilla on mahdollisuus myös muokata opintosuunnitelman pohjaa opiskelijalähtöisesti kunkin lukion tavoitteita ja toimintakulttuuria vastaavaksi.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään

omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien tarpeen arviointi*
- *tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *tuen toteuttaminen*
- *tuen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Vantaan lukiokoulutus

Vantaalla noudatetaan varhaisen puuttumisen ja myönteisen kannustamisen periaatteita. Opiskelijan tuen suunnittelu aloitetaan pääkaupunkiseudun yhteisen opiskelutietolomakkeen pohjalta, jonka opiskelija tuo ryhmänohjaajalle lukio-opinnot aloittaessaan. Ryhmänohjaaja välittää tiedon perusopetuksen aikana käytössä olleista oppimiseen liittyvistä tukitoimista ja mahdollisista lausunnoista niille henkilöille, joille tieto opiskeluhuoltolain ja lukiolain mukaan voidaan luovuttaa. Opiskelutietolomakkeen avulla kartoitetaan taustatietoja opiskelijan aiemmista opinnoista ja tuen tarpeista. Lomakkeen tiedot ovat luottamuksellisia. Opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen toimittamisesta säädetään perusopetuslain 40§:ssä.

Vantaalla jokainen opiskelija täyttää Tuen suunnitelman osana henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa. Tarvittaessa erityisopettaja tekee opiskelijalle myös erityisen tuen suunnitelman. Opiskelijan mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia selvitetään ensimmäisen opiskeluvuoden aikana järjestettävässä lukiseulassa. Opiskelijoita tiedotetaan lukiseulasta ja heille järjestetään mahdollisuus osallistua siihen. Erityisopettaja tulkitsee

lukiseulan tulokset ja selvittää kunkin opiskelijan osalta tarpeen lukitestiin. Lukitestin perusteella suunnitellaan yksittäisen opiskelijan tukitoimien tarpeet.

Aineenopettajat tutustuvat kunkin opintojakson alkaessa opiskelijoiden erityisen tuen tarpeisiin, jotka voivat johtua lukivaikeuksista tai muista syistä. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tukemisen toteuttamisen esimerkiksi yksilöllisillä ratkaisuilla. Erityisiä tukimuotoja voivat olla esimerkiksi tukiopetus, tukikurssit, erityisopettajan pedagoginen tuki, läksykahvilat ja osaamisen monipuoliset näyttömahdollisuudet. Tarvittaessa tukitoimien suunnittelussa konsultoidaan erityisopettajaa. Opiskelijan jatkuvaa kehittymistä seurataan ja annetaan positiivista, rakentavaa palautetta sekä kannustetaan häntä jatkuvaan itsearviointiin.

Ylioppilaskirjoituksia varten haettavat erityisjärjestelyt suunnitellaan opiskelijan, erityisopettajan ja rehtorin yhteistyönä. Lisäksi aineenopettajalta pyydetään tarvittaessa lausunto. Opiskelijalle varataan opintojen aikana mahdollisuus harjoitella ylioppilaskirjoituksiin suunniteltujen erityisjärjestelyiden mukaista koetilannetta.

Eri oppiaineiden opinnoissa sekä opinto-ohjauksessa harjoitellaan oppimaan oppimisen strategioita. Kukin aineenopettaja sisällyttää opintojaksoihin kyseisen aineen opiskelumenetelmien harjoittelua. Aineenopettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Koko oppilaitosyhteisön vastuulla on myönteisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin vaaliminen sekä opiskelijoiden jatkuva havainnointi. Mahdolliset huolet viedään eteenpäin Vantaan yhteisen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan

paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*

- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*
- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*

- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*

- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö*
- *monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*
- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*
- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*

- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Vantaan lukiokoulutus

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän välityksellä. Vantaalla toimii moniammatillinen opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä kasvatuksen ja oppimisen opiskeluhuollon kehittämisryhmä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja: opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto.

Kaikissa vantaalaisissa lukioissa toimii säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR). Sen tehtävänä on vastata lukion opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on lukioyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Ryhmää johtaa lukion rehtori.

Opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskelijahuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on laadittu lukioiden yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma. Yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma linjaa ja ohjaa lukioiden opiskeluhuoltotyötä. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteet ja toimintatavat. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa täsmennetään lukiokohtaisesti lukuvuosisuunnitelmassa.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 11 §

identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa

omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opiskelee monissa kieli- ja kulttuuriympäristöissä kasvaneita nuoria. Kaikkia nuoria kannustetaan tuomaan esiin omaa kulttuuriaan osaksi lukion yhteistä toimintakulttuuria.

Vantaan lukioiden tavoitteena on toteuttaa kieli- ja kulttuuritietoista opetusta ja ohjausta siten, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus menestyä opinnoissaan omaa osaamistaan vastaavalla tasolla. Monipuolisia opiskelu- ja arviointimenetelmiä käyttämällä annetaan opiskelijoille mahdollisuus osoittaa todellinen osaamisensa. Opiskelijoiden ohjaus kuuluu kaikille koulussa työskenteleville.

Vantaalaisissa lukioissa vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta joko oppilaitosten omana opetuksena tai yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen ja oman uskonnon opetusta.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa arvioinnin toteuttamisen periaatteina ovat läpinäkyvyys, tasapuolisuus, opiskelijalähtöisyys ja erilaisten oppijoiden huomiointi. Opiskelijan oppimisen tukemisessa ja ohjaamisessa käytetään pedagogisesti perusteltuja, monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia arvioinnin menetelmiä. Arviointi muodostaa selkeän ja ymmärrettävän kokonaisuuden, joka on myös opiskelijoiden tiedossa. Opiskelijoita kannustetaan asettamaan itselleen oppimiseen liittyviä tavoitteita sekä tunnistamaan keinoja tavoitteisiin pääsemiseen.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opintojakson tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Yhdessä sovitut arviointiperusteet kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi ja seurattavaksi. Arviointia toteutetaan opintojakson aikana monipuolisin menetelmin, joita voivat olla esimerkiksi tehtävien arviointi, itse- ja vertaisarviointi, palautekeskustelut, parikokeet, suulliset kokeet, kokeet jne.

Opiskelijan työskentelyn arvioinnissa kiinnitetään huomiota sinnikkyyteen, tavoitehakuisuuteen ja kykyyn suunnitella omaa toimintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat

lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen suoritusmerkintöjen lisäksi K- ja Z -merkintöjä. K-merkintä tarkoittaa keskeytettyä opintojaksoa, jota ei lasketa mukaan opiskelijan oppimäärään. Z-merkintä tarkoittaa kesken olevaa opintojaksoa. Opintojaksotulosteeseen jokaisesta moduulista kirjataan näkyviin erillinen suoritusmerkintä (numero, K tai Z), jotta opiskelija voi seurata opintojen etenemistä ja tarvittaessa täydentää kesken olevaa opintojaksoa yksittäisen moduulin osalta. Useammasta saman oppimäärän moduulista muodostuvan opintojakson lopullinen arvosana annetaan sitten, kun kaikki opintojaksoon sisältyvät moduulit on suoritettu. Arvosanan ei tarvitse olla moduulien aritmeettinen keskiarvo. Opiskelija voi suorittaa lukiokohtaisesti päätettävässä määräajassa puuttuvia opintojakson osia eli Z-merkittyjä moduuleja.

Opintojakso on suoritettu hyväksytysti (arvosana 5 tai S), kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson tavoitteet on saavutettu opintojakson alussa sovituilla tavoilla.

Arvosanojen korottaminen tehdään opintojaksoittain tai jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, jokaisen moduulin osalta erikseen. Arvosanan korottaminen tehdään osallistumalla opetukseen uudelleen tai suorittamalla opintojakso tai moduuli itsenäisesti. Hyväksytty arvosana voidaan korottaa osoittamalla aiempaa arvosanaa syvempää osaamista.

Opiskelija voi korottaa hylätyn moduulin tai opintojakson arvosanan suorittamalla uudelleen ne opintojakson osat, joita opiskelija ei ole suorittanut hyväksytysti. Kokeen uusiminen voi olla osa hylätyn opintojakson arvosanan korottamista, mutta opiskelijoilta voidaan edellyttää myös muiden moduuliin sisältyvien tehtävien suorittamista.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijalla on mahdollisuus opiskella lukiokohtaisesti päätettävät opintojaksot tai yksittäiset moduulit itsenäisesti, mikäli opiskelija on suorittanut hyväksytysti vaadittavat aikaisemmat opinnot. Oppiaineen ensimmäistä moduulia ei pääsääntöisesti suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson itsenäisestä suorituksesta tehdään opiskelijan kanssa kirjallinen suunnitelma. Kirjallisessa suunnitelmassa määritellään itsenäiseen suoritukseen sisältyvät tehtävät, niiden arviointiperusteet ja aikataulu. Itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä arviointikeskusteluja, itsearviointia, vertaisarviointia, kokeita jne. Arvioinnin tulee olla monipuolista.

Jos opiskelija saa itsenäisesti suoritetusta opintojaksosta hylätyn arvosanan, hänet ohjataan suorittamaan opintojakso lähiopetukseen. Muista itsenäisesti suoritettavan opintojakson ohjeista päätetään lukiokohtaisissa opetussuunnitelmissa.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vantaan lukiokoulutus

Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja aineenopettajat seuraavat opiskelijan opintojen etenemistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tulee tarjota ohjausta ja tukea. Huoltajille opiskelijan opintojen edistymisestä tiedotetaan jaksoarviointien välityksellä.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Vantaan lukiokoulutus

Rehtori päättää osaamisen tunnustamisesta ja opintojen hyväksilukemisesta opiskelijan esittämän hakemuksen perusteella. Hyväksiluettavia opintoja ovat esimerkiksi vaihto-opiskelun aikana suoritetut opinnot, korkeakouluopinnot tai muualla suoritetut lukio-opinnot. Perusopetuksen, perusopetuksen lisäopetuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut lukio-opinnot sisällytetään opiskelijan osoittaman todistuksen perusteella osaksi lukio-opintoja. Hyväksiluettavat opinnot voivat olla opintojaksoja tai yksittäisiä opintojakson osia eli moduuleja. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen tehdään opiskelijan edun mukaisesti. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintojakson alkamista.

Jos opiskelija vaihtaa oppiaineen oppimäärän tasoa opintojaksojen aikana, niin viimeisin taso määrittää päättötodistukseen tulevan tason. Opiskelijan tulee ilmoittaa oppiaineen oppimäärän tason vaihdosta kirjallisesti.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä

käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijan on mahdollista korottaa opintojaksojen keskiarvon perusteella määräytyvää oppiaineen oppimäärän arvosanaa opiskelijan arvioinnista päättävien opettajien ja rehtorin harkinnan perusteella. Oppiaineen oppimäärän arvosanan korottamiseen voidaan opiskelijalta edellyttää tapauskohtaisesti määriteltäviä lisänäyttöjä.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan

todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*

- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vantaan lukiokoulutus

Hyvinvointiosaaminen

Vantaan lukioissa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistävää turvallista sekä yhteisöllistä ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua itselleen ja läheisilleen.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä opiskelija saa tukea ja ohjausta monipuolisten ainevalintojen tekemiseksi, esimerkiksi hyvinvointia edistävien taito- ja taideaineiden sisällyttämiseksi opintoihin.

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen kasvuun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia eri oppiaineissa. Opiskelija saa valmiuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy Vantaan lukioiden läsnäolevan ja kohtaamiseen kannustavan toimintakulttuurin kautta. Päivittäisiin rutiineihin kuuluvat tervehtiminen, hyvät käytöstavat sekä toisten kunnioitus. Vantaalla opettaja on läsnä opiskelijan kouluarjessa.

Vuorovaikutus on tapa oppia kaikissa oppiaineissa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten kuuntelemiseen. Opiskelija saa valmiuksia tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä ymmärtää niiden vaikutuksia vuorovaikutustilanteisiin. Opiskelija oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opetuksessa sekä menetelmillä että sisällöillä, ja opiskelijoita otetaan mukaan monenlaiseen päätöksentekoon koulussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa osallistuva, itsenäinen ja monilukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset. Digiosaaminen on luonteva osa lukio-opintoja. Lukioaikanaan opiskelija tutustuu erilaisiin digitalisuuden luomiin mahdollisuuksiin ja kehittää omaa digilukutaitoaan.

Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit. Opiskelija oppii eri tieteenalojen ominaiskieltä eri oppiaineissa, ja kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Vantaan lukioissa annetaan eväitä lukuintoon myös vapaa-ajalla.

Korkeakouluopintoihin opiskelija tutustuu erilaisten lukioaikana toteutettavien vierailujen, asiantuntijavierailijoiden ja tutustumisjaksojen kautta. Korkeakouluyhteistyön kautta opiskelija pääsee laajentamaan osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten lähiympäristöön liittyvien projektien tai tehtävien myötä opiskelijat opettelevat kantamaan sosiaalista vastuuta myös ympäristöstä ja vaikuttamaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin. Opiskelijat perehtyvät demokratian toimintaan muun muassa erilaisten vierailukäyntien myötä.

Opiskelijat tutustuvat kansalaisyhteiskunnan periaatteisiin lukioissa järjestettävien vaalien ja keskustelujen kautta. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lukion toiminnan kehittämiseen erilaisissa tilanteissa, ja vaikutuksen tuloksia tehdään näkyväksi. Opiskelijoiden vaikuttamiskanavia ovat esimerkiksi opiskelijakuntatoiminta, lukioiden tiimit, työryhmät, nuorisovaltuusto sekä erilaiset järjestöt. Opiskelijat ovat mukana lukion tiimeissä tai muissa kehittämisryhmissä ja johtoryhmässä siltä osin kuin laki sen mahdollistaa.

Opiskelijat tutustuvat, saavat kokemuksia ja oppivat tuntemaan työ- ja yrityselämän sisältöjä, vaatimuksia ja tarpeita lukioaikana toteutettavan työelämäyhteistyön avulla. Opiskelija omaksuu rohkean ja myönteisen asenteen yrittäjyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävän elämäntavan edistäminen on tärkeä osa Vantaan lukioiden toimintakulttuuria. Kestävää elämäntapaa tarkastellaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista saavuttaa vain kaikkien näiden näkökulmien yhteensovittamisella.

Lukioaikana opiskelijat saavat valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Opiskelijoille tarjotaan

mahdollisuuksia osallistua ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvien projektien ja opintojaksojen suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskelijat oppivat näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vantaan lukiot ovat monikulttuurisia yhteisöjä, joissa opiskelee ja työskentelee monista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevia ihmisiä. Monikulttuurisuus ja kotikansainvälisyys ovat osa lukioiden toimintaa. Lukiossa opiskelijat saavat valmiuksia kohdata, reflektoida ja vahvistaa tuntemustaan kulttuureista ja erilaisista kulttuuri-identiteeteistä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havaitsemaan ja arvostamaan elinympäristönsä kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijat saavat myös tukea oman kulttuuri-identiteettinsä kehittämiseen.

Kokemuksia kansainvälisyydestä opiskelijat saavat erilaisten projektien, hankkeiden, vierailujen ja vaihtojen kautta. Opiskelija oppii myös tunnistamaan kansainvälistymisen mahdollisuudet kotimaassa. Kansainvälisyyskasvatuksen myötä opiskelijat saavat valmiuksia maailmankansalaisuuteen kasvamiseen sekä edellytyksiä eettiseen toimijuuteen monikulttuurisissa ympäristöissä.

7. Oppiaineet

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 11 §

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin vähäisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.2 ***Sujuva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa, kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteellista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 11 §

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 11 §

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 11 §

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 11 §

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Vaskivuoren lukion opetussuunnitelma

Nimi	Vaskivuoren lukion opetussuunnitelma
Kunta	Vantaa
Koulu	Vaskivuoren lukio
Pdf luotu	28.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 4
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä. 4
   2.2. Arvoperusta. 4
3. Opetuksen toteuttaminen. 7
   3.1. Opintojen rakenne. 7
   3.2. Oppimiskäsitys. 7
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 8
   3.4. Toimintakulttuuri. 9
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö. 13
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 14
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 18
   4.1. Ohjaus. 18
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 23
   4.3. Opiskeluhuolto. 25
      4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet. 26
      4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen. 28
   4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä. 32
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. 33
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. 37
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. 37
   5.2. Opintojakson arviointi. 38
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 39
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 39
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 40
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 41
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 41
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 43
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 43
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 44
   5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 45

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 46
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 48
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 49
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 49
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 50
7. Oppiaineet. 56
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 56
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 57
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI01). 59
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI04). 61
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI05). 63
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI08). 64
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI09). 66
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10). 67
Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11). 69
Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI12). 70
Lukion kielenhuolto, 2 op (ÄI13). 71
Suomen kielen ja kirjallisuuden tuki, 2 op (ÄI14). 72
Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15). 73
Äidinkielen yo-kokeen lisävalmennus, 0 op (ÄI16). 74
Äidinkielen ja kirjallisuuden perusteet, 0 op (ÄI17). 75
Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus 1, 2 op (ÄI02ÄI03). . . 76
Kirjoittaminen 1 ja vuorovaikutus 2, 2 op (ÄI06ÄI07). 78
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6). 80
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S201). 83
Kirjallisuus 1, 2 op (S204). 85
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S205). 86
Kirjallisuus 2, 2 op (S208). 88
Vuorovaikutus 3, 2 op (S209). 89
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210). 91
Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211). 93
Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus, 2 op (S202S203). . . 94
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 0 op (S206S207). 96
7.2. Biologia (BI). 98
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01). 100
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04). 102
Ihmisen biologia, 2 op (BI05). 103
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06). 105

Biologian yo-kertaus, 2 op (BI07). 106
Laborointi, 2 op (BI08). 107
Biologian ytimessä, 2 op (BI09). 108
Ekologia ja ympäristö, 2 op (BI02BI03). 109
7.3. Elämänkatsomustieto (ET). 111
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01). 113
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02). 115
Kulttuurit, 2 op (ET03). 117
Katsomukset, 2 op (ET04). 119
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05). 121
Tulevaisuus, 2 op (ET06). 123
Elämänkatsomustiedon yo-kertaus, 2 op (ET07). 125
7.4. Filosofia (FI). 126
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01). 128
Etiikka, 2 op (FI02). 130
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03). 132
Totuus, 2 op (FI04). 133
Filosofian yo-kertaus, 2 op (FI05). 135
Estetiikka, 2 op (FI06). 136
7.5. Fysiikka (FY). 138
Energia ja lämpö, 2 op (FY03). 140
Voima ja liike, 2 op (FY04). 142
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05). 144
Sähkö, 2 op (FY06). 146
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07). 148
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08). 150
Fysiikan yo-kertaus, 2 op (FY09). 152
Kokeellinen fysiikka, 2 op (FY10). 153
Tähtitiede, 2 op (FY11). 155
Fysiikka luonnontieteenä ja fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 2 op (FY01FY02). 157
7.6. Maantiede (GE). 159
Maailma muutoksessa, 2 op (GE01). 162
Sininen planeetta, 2 op (GE02). 164
Yhteinen maailma, 2 op (GE03). 165
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04). 167
Maantieteen yo-kertaus, 2 op (GE05). 169
Kehitysmaantiede, 2 op (GE06). 170

560 kartografian keinoin, 2 op (GE07). 170
7.7. Historia (HI). 171
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01). 174
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02). 176
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03). 178
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04). 180
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05). 181
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06). 183
Historian yo-kertaus, 2 op (HI07). 185
Maailma tänään, 2 op (HI08). 186
7.8. Kemia (KE). 186
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03). 189
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04). 190
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05). 191
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06). 192
Kemian yo-kertaus, 2 op (KE07). 194
Kokeellinen kemia, 2 op (KE08). 194
Kemia yhteiskunnassa, 2 op (KE01KE02). 195
7.9. Uskonto (KT). 197
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 199
Uskonto ilmiönä – kristinuskon juutalaisuuden ja islamin jäljillä, 2 op (UE01). 199
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02). 201
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03). 203
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04). 205
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05). 207
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06). 209
Uskonnon yo-kertaus, 2 op (UE07). 211
Ihminen ja Jumala Raamatussa, 2 op (UE08). 212
7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2). 214
Uskonto ilmiönä, 2 op (UO01). 214
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02). 216
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03). 217
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04). 219
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05). 222
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06). 223
7.9.3. Katolinen uskonto (KT3). 225
Uskonto ilmiönä, 2 op (UK01). 225

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK02). 227
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK03). 229
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK04). 231
Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK05). 233
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK06). 235
7.9.4. Islamin uskonto (KT4). 237
Uskonto ilmiönä, 2 op (UI01). 237
Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI02). 238
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI03). 240
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI04). 242
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI05). 244
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI06). 245
7.9.5. Juutalainen uskonto (KT5). 247
Uskonto ilmiönä, 2 op (UJ01). 247
Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ02). 249
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ03). 250
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ04). 252
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ05). 254
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UJ06). 256
7.10. Kuvataide (KU). 257
Kuvat ja kulttuurit, 2 op (KU01). 260
Muotoillut ja rakennetut ympäristöt, 2 op (KU02). 262
Osallisena mediassa, 2 op (KU03). 264
Taiteen monet maailmat, 4 op (KU04). 265
Piirustus ja maalaus, 2 op (KU07). 267
Öljyvärimaalaus, 2 op (KU08). 268
Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KU09). 269
Muotoilu, 2 op (KU10). 270
Musiikkivideo, 2 op (KU11). 270
Elokuvailmaisu, 2 op (KU12). 271
Tietokonegrafiikka ja graafinen suunnittelu, 2 op (KU13). 272
Valokuvaus, 2 op (KU14). 273
Valokuvauksen jatko, 2 op (KU15). 274
Taidegrafiikka, 2 op (KU016). 274
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD02). 275
7.11. Lukiodiplomit (LD). 276
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2). 277
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD04). 278

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06). 279
Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD07). 280
Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8). 282
7.12. Liikunta (LI). 282
Oppiva liikkuja, 2 op (LI01). 284
Aktiivinen elämä, 2 op (LI02). 286
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03). 287
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04). 289
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05). 290
Salibandy ja futsal, 2 op (LI07). 291
Liikunnalliset leikit ja pelit, 2 op (LI08). 292
Laskettelu, 2 op (LI09). 293
Pallo- ja mailapelit, 2 op (LI010). 293
Pallo- ja mailapelien jatko, 2 op (LI011). 294
Kamppailu- ja kehonhallinta, 2 op (LI012). 295
Retkeily, 2 op (LI013). 295
Uinti- ja vesililikunta, 2 op (LI014). 296
7.13. Matematiikka (MA). 296
7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 299
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02). 299
Geometria, 2 op (MAA03). 300
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04). 301
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05). 302
Derivaatta, 3 op (MAA06). 304
Integraalilaskenta, 2 op (MAA07). 305
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08). 306
Talousmatematiikka, 1 op (MAA09). 308
Avaruusgeometria, 2 op (MAA10). 309
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 310
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 312
Pitkän matematiikan yo-kertaus, osa 1, 2 op (MAA13). 313
Pitkän matematiikan yo-kertaus, osa 2, 2 op (MAA14). 314
Funktioiden jatkokurssi, 2 op (MAA17). 314
Matriisilaskenta ja differentiaaliyhtälöt, 2 op (MAA18). 315
7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 316
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02). 316
Geometria, 2 op (MAB03). 317
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04). 318

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05). 320
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06). 321
Talousmatematiikka, 1 op (MAB07). 322
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08). 323
Tilastolliset- ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09). 324
Lyhyen matematiikan yo-kertaus, 1 op (MAB10). 326
Matematiikan tukikurssi, 2 op (MAB11). 327
7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 327
Matematiikka 1, 2 op (MAY01). 327
7.14. Musiikki (MU). 329
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU01). 331
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU02). 333
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU03). 334
Demo - Luovasti yhdessä, 2 op (MU04). 336
7.15. Opinto-ohjaus (OP). 337
Minä opiskelijana, 2 op (OP01). 339
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02). 341
Lukiolainen työelämässä, 2 op (OP03). 343
7.16. Psykologia (PS). 344
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 346
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 348
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 350
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 352
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 355
Psykologian yo-kertaus, 2 op (PS6). 357
Sosiaalipsykologia, 2 op (PS7). 358
Mitä on sukupuoli?, 2 op (PS08). 359
7.17. Terveystieto (TE). 361
Terveys voimavarana, 2 op (TE01). 363
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02). 364
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03). 366
Terveystiedon yo-kertaus, 2 op (TE04). 368
7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 369
7.18.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1). 373
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA03). 373
Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA04). 374
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA05). 376
Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA06). . . 377

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA07). 379
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA08). 381
Ruotsin yo-kertaus, 2 op (RUA09). 382
Ainekirjoitus, 2 op (RUA10). 383
Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RUA01RUA02). 384
7.18.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 386
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 386
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 387
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 388
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 389
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 391
Ainekirjoitus, 2 op (RUB18). 392
Ruotsin yo-kertaus, 2 op (RUB19). 393
Peruskoulun ruotsin kertaus, 2 op (RUB110). 394
Keskipitkän ruotsin tuki, 2 op (RUB111). 394
Kielitietoisuus ja vuorovaikutustaidot, 4 op (RUB11RUB12). . . . 395
7.19. Temaattiset opinnot (TO). 397
Ryhmänohjaus, 2 op (TO01). 397
Opiskelijakunta, 2 op (TO02). 398
Liikennekasvatus, autokoulu, 2 op (TO03). 399
Robotiikka, 2 op (TO04). 399
USA! USA!, 2 op (TO05). 400
Minä vaikuttajana, 2 op (TO06). 402
Antiikin perintö, 2 op (TO07). 403
Rytmiikka ja liike, 2 op (TO08). 404
Nuorisovaltuustotoiminta, 2 op (TO09). 406
Holokausti ilmiönä, 2 op (TO10). 406
Kansainvälisyys 1, 2 op (TO11). 407
Kansainvälisyys 2, 2 op (TO12). 408
Matemaattinen fysiikka, 2 op (TO13). 409
Oppimaan, 2 op (TO14). 410
Lukion tutor 1, 2 op (TO15). 411
Lukion tutor 2, 2 op (TO16). 412
Studia generalia, 2 op (TO17). 413
7.20. Vieraat kielet (VK). 413
7.20.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 418
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKENA03). . . 418

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKENA04). 420
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKENA05). 422
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKENA06). 423
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKENA07). 425
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKENA8). 427
Englannin yo-kertaus, 2 op (VKENA09). 429
Kirjallinen ilmaisu, 2 op (VKENA10). 429
Peruskoulun englannin kertaus, 2 op (VKENA11). 430
Englannin tuki, 2 op (VKENA12). 431
Maailmankansalaisen englanti, 2 op (VKENA13). 432
Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (VKENA01VKENA02). 433
7.20.2. Espanja (EAA). 435
Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (EAA01EAA02). 436
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (EAA03). 438
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (EAA04). 439
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (EAA05). 440
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (EAA06). 441
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (EAA07). 442
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (EAA08). 444
7.20.3. Espanja (EAB3). 445
Perustason alkeet 1, 2 op (EAB301). 446
Perustason alkeet 2, 2 op (EAB302). 447
Perustason alkeet 3, 2 op (EAB303). 449
Perustaso 1, 2 op (EAB304). 450
Perustaso 2, 2 op (EAB305). 451
Perustaso 3, 2 op (EAB306). 452
Perustaso 4, 2 op (EAB307). 453
Perustaso 5, 2 op (EAB308). 454
Yo-kertaus, 2 op (EAB309). 455
7.20.4. Italia (IAB3). 456
Perustason alkeet 1, 2 op (IAB301). 457
Perustason alkeet 2, 2 op (IAB302). 459
Perustason alkeet 3, 2 op (IAB303). 460
Perustaso 1, 2 op (IAB304). 461
Perustaso 2, 2 op (IAB305). 462
Perustaso 3, 2 op (IAB306). 463
Perustaso 4, 2 op (IAB307). 464

Perustaso 5, 2 op (IAB308). 465
Yo-kertaus, 2 op (IAB309). 466
7.20.5. Kiina (KIB3). 467
Perustason alkeet 1, 2 op (KIB301). 468
Perustason alkeet 2, 2 op (KIB302). 469
Perustason alkeet 3, 2 op (KIB303). 470
Perustaso 1, 2 op (KIB304). 471
Perustaso 2, 2 op (KIB305). 472
Perustaso 3, 2 op (KIB306). 474
Perustaso 4, 2 op (KIB307). 475
Perustaso 5, 2 op (KIB308). 476
7.20.6. Ranska (RAA). 477
Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RAA01RAA02). 478
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA03). 480
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA04). 481
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA05). 482
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA06). 483
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA07). 484
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA08). 485
7.20.7. Ranska (RAB3). 487
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB301). 488
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB302). 489
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB303). 490
Perustaso 1, 2 op (RAB304). 491
Perustaso 2, 2 op (RAB305). 493
Perustaso 3, 2 op (RAB306). 494
Perustaso 4, 2 op (RAB307). 495
Perustaso 5, 2 op (RAB308). 496
7.20.8. Saksa (SAA). 497
Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (SAA01SAA02). 498
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA03). 500
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA04). 501
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA05). 502
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA06). 503
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA07). 504
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA08). 505
Yo-kertaus, 2 op (SAA09). 507

7.20.9. Saksa (SAB2). 507
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB201). 508
Perustaso 1, 2 op (SAB202). 509
Perustaso 2, 2 op (SAB203). 510
Perustaso 3, 2 op (SAB204). 511
Perustaso 4, 2 op (SAB205). 512
Perustaso 5, 2 op (SAB206). 513
Perustason jatko 1, 2 op (SAB207). 514
Perustason jatko 2, 2 op (SAB208). 516
Yo-kertaus, 0 op (SAB209). 517
7.20.10. Saksa (SAB3). 518
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB301). 519
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB302). 520
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB303). 521
Perustaso 1, 2 op (SAB304). 522
Perustaso 2, 2 op (SAB305). 524
Perustaso 3, 2 op (SAB306). 525
Perustaso 4, 2 op (SAB307). 526
Perustaso 5, 2 op (SAB308). 527
Yo-kertaus, 2 op (SAB309). 528
7.20.11. Venäjä (VEA). 529
Kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa, 4 op (VEA01VEA02). 530
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA03). 532
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA04). 533
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA05). 534
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA06). 535
7.20.12. Venäjä (VEB3). 536
Venäjän alkeet 1, 2 op (VEB31). 537
Venäjän alkeet 2, 2 op (VEB32). 538
venäjän alkeet 3, 2 op (VEB33). 539
venäjän perusopinnot 1, 2 op (VEB34). 540
venäjän perusopinnot 2, 2 op (VEB35). 541
venäjän perusopinnot 3, 2 op (VEB36). 541
venäjän perusopinnot 4, 2 op (VEB37). 542
venäjän perusopinnot 5, 2 op (VEB38). 543
Pojehali! Keskustelua ja kulttuuria, 2 op (VEB39). 544
7.21. Yhteiskuntaoppi (YH). 545

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01). 547
Taloustieto, 2 op (YH02). 549
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03). 551
Lakitieto, 2 op (YH04). 553
Yhteiskuntaopin yo-kertaus, 2 op (YH05). 554
Lukiolaisten sijoittajakoulu, 2 op (YH06). 555
7.22. Japanin kieli ja kulttuuri (JAP). 556
Japanin kieli ja kulttuuri 1, 2 op (JAP01). 556
Japanin kieli ja kulttuuri 2, 2 op (JAP02). 557
7.23. Latina (LAT). 558
Perustason alkeet 1, 2 op (LAB31). 559
Perustason alkeet 2, 2 op (LAB32). 560
Perustason alkeet 3, 2 op (LAB33). 561
7.24. Musiikki musiikkilukiossa: Luova tuottaminen (MULU). 563
Lasten musikaali, 2 op (MULA). 563
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06). 564
Jazzimprovisointi, 2 op (MUZ). 565
7.25. Musiikki musiikkilukiossa: Soiton- ja laulunopetus (MUSO). 566
Kitaransoiton alkeet, 2 op (MUKI). 566
Pop/jazzlaulu, 2 op (MUP). 567
Soitonopetus, 2 op (MUS). 568
Yksinlaulu, 2 op (MUY). 568
7.26. Musiikki musiikkilukiossa: Musiikkiteknologia (MUTE). 569
Elektroninen musiikki, 2 op (MUEL). 570
Äänitekniikka 1, 2 op (ÄT01). 570
Äänitekniikka 2, 2 op (ÄT02). 571
Ääni- ja videotekniikka, 2 op (ÄVT). 572
7.27. Musiikki musiikkilukiossa: Musiikkitieto (MUTI). 573
Musiikki ammattina, 2 op (MUA). 573
Taidemusiikki, 2 op (MUH01). 574
Musiikki meillä ja maailmalla, 2 op (MUH02). 574
Rock- ja jazzmusiikki, 2 op (MUH03). 575
Näyttämömusiikki, 2 op (MUH04). 576
Moniääninen laulu, 2 op (MUMO). 577
Musiikkiprojekti, 2 op (MUPR). 577
Musiikin hahmotus 1, 2 op (MUT01). 578
Musiikin hahmotus 2, 2 op (MUT02). 579
Musiikin hahmotus 3, 4 op (MUT03). 580

7.28. Musiikki musiikkilukiossa: Yhteismusisointi (MUYH). 582
Big Band, 2 op (MUB). 582
Kuoro, 2 op (MUK). 583
Kamarimusiikki, 2 op (MUO). 584
Musikaaliorkesteri, 2 op (MUOR). 584
Rock-musiikki, 2 op (MUR). 585
Yhtyelaulu, 2 op (MUYH). 586
7.29. Media (Med). 587
Journalismin perusteet, 2 op (JOU01). 587
Kuvajournalismi, 2 op (JOU02). 588
Journalismi ammattina, 2 op (JOU03). 589
Journalismi kansainvälisenä yhteistyönä, 2 op (JOU04). 589
Median perusteet, 2 op (MED01). 590
Mediailmaisu, 2 op (MED02). 590
Valotekniikka, 2 op (Med03). 591
Radiotyön perusteet, 2 op (RAD01). 592
Radioilmaisu/radiopersoona keskiössä, 2 op (RAD02). 592
Suora radiolähetys, 2 op (RAD03). 593
Urheiluselostus, 2 op (RAD04). 593
Televisiotyön ja elokuvan perusteet, 2 op (TEL01). 594
Suora televisiolähetys, 2 op (TEL02). 595
Abivideo tai elokuvaproduktio, 2 op (TEL03). 595
Kansainvälinen elokuva- tai televisiotuotanto, 2 op (TEL04). 596
7.30. Tanssi (TAK). 596
Tanssia kaikille 1, 2 op (TAK01). 599
Tanssia kaikille 2, 2 op (TAK02). 601
Tanssia kaikille 3, 2 op (TAK03). 602
Katutanssi, 2 op (TAK04). 603
Nykytanssi, 2 op (TAK05). 604
Jazz/showtanssi, 2 op (TAK06). 606
Koreografia, 2 op (TAK07). 607
Tanssiproduktio, 2 op (TAK08). 608
7.31. Tanssi tanssilukiossa (TAL). 609
Myyteistä moderniin, 2 op (TAH01). 612
Modernista meidän päiviin, 2 op (TAH02). 613
Tanssitieto, 2 op (TAH03). 614
Tanssi ja minä, 2 op (TAL01). 615
Nykytanssi 1, 2 op (TAL02). 617

Liikeimprovisaatio, 2 op (TAL03). 618
Rytmi ja liike, 2 op (TAL04). 619
Koreografia, 2 op (TAL05). 621
Tanssitekniikka, 2 op (TAL06). 622
Nykytanssi 2, 2 op (TAL07). 623
Tanssiproduktio, 2 op (TAP01-3). 624
Tanssin perustekniikka, 2 op (TAPT01-6). 626
Tanssin work-shop, 2 op (TAW01-3). 626
7.32. Teatteri (TEA). 628
Teatteri 1, Teatteria kaikille, 2 op (TEA01). 632
Teatteri 2, Rooli ja teksti, 2 op (TEA02). 633
Teatteri 3, Teatterin historialliset tyylilajit, 2 op (TEA03). 635
Teatteri 4, Teatteri-improvisaatio, 2 op (TEA04). 636
Teatteri 5, Teatteriproduktio 1, 6 op (TEA05). 638
Teatteri 6, Teatteriproduktio 2, 6 op (TEA06). 640
Teatteri 7, Dramaturgia ja teatteriohjaus, 2 op (TEA07). 643
Teatteri 8, Fyysinen teatteri, 2 op (TEA08). 645
7.33. Tietotekniikka (TITE). 646
Ohjelmoinnin perusteet, 2 op (AT01). 647
Ohjelmoinnin jatko, 2 op (AT02). 647
Tekoälyn perusteet, 2 op (AT03). 647
Ohjelmoinnin MOOC, 2 op (AT04). 648
Aallon ohjelmoinnin MOOC, 2 op (AT05). 648
Lamerfest 1, 2 op (AT06). 649
Lamerfest 2, 2 op (AT07). 649
Lamerfest 3, 2 op (AT08). 650
Kyberturvallisuus, 2 op (AT09). 650
7.34. Urheiluvalmennus (VAL). 651
Jalkapallovalmennus, 2 op (VJA1-8). 651
Jääkiekkovalmennus, 2 op (VJÄ1-8). 652
Muodostelmaluisteluvalmennus, 2 op (VML1-8). 653
Salibandyvalmennus, 2 op (VSA1-8). 654
Yksilölajivalmennus, 2 op (VYL1-8). 654
8. Liitteet. 656
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 656
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 656
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 663

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 663
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 669
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 669
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 674
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 675

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot tarjoavat laadukasta lukiokoulutusta, joka antaa opiskelijoille laaja-alaisen yleissivistyksen ja hyvät elämänhallintataidot. Lukioyhteisö tukee opiskelijan kasvua ja kehittymistä tasapainoiseksi, vastuuntuntoiseksi ja sivistyneeksi kansalaiseksi, jolla on kyky toimia muuttuvassa yhteiskunnassa ja valmius jatkuvaan oppimiseen. Vantaan lukioista valmistuvilla on hyvät valmiudet jatkaa opintoja ja toteuttaa tavoitteitaan omassa elämässään sekä tulevaisuuden työtehtävissä.

Vantaan lukiot ovat vetovoimaisia, kansainvälisiä, monikulttuurisia, innovatiivisia ja toimintaansa jatkuvasti kehittäviä oppilaitoksia. Opiskelu järjestetään nykyaikaisissa ja turvallisissa oppimisympäristöissä. Vantaan lukioissa opiskelijat osallistuvat aktiivisesti lukion toiminnan kehittämiseen. Opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen on koko yhteisön asia. Lukioiden innostavassa ja kannustavassa toimintakulttuurissa opiskelijalla on mahdollisuus löytää omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena

todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiokoulutuksen arvot perustuvat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjattuihin arvoihin sekä Vantaan kaupungin arvoihin. Nämä näkyvät lukiokoulutuksessa muun muassa seuraaviin tavoin:

Avoimuus

- *avarakatseisuutena ja vaihtoehtoisten toimintatapojen etsimisenä*
- *arvioinnin läpinäkyvyytenä*
- *osallistavana toimintakulttuurina ja viestinnän avoimuutena*
- *lukioiden välisenä yhteistyönä ja onnistumisten jakamisena*

Rohkeus

- *ajatusten ja ideoiden esittämisenä*
- *uskalluksena kehittyä omaksi itsekseen*
- *uuden kokeilemisena ja parhaiden käytäntöjen säilyttämisenä*
- *epäonnistumisten sallimisena ja erehdyksistä oppimisena*
- *uusien kontaktien luomisena*

Vastuullisuus

- *ihmisoikeuksien kunnioittamisena*
- *ekologisena vastuuna*
- *kestävään elämäntapaan tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämisenä sekä soveltamisena*
- *vastuunkantamisena itsestä ja yhteisöstä*
- *keskinäisenä välittämisenä ja huolenpitona sekä varhaisena puuttumisena*
- *yhdenvertaisuutena sekä tasa-arvoisena ja oikeudenmukaisena kohteluna*

Yhteisöllisyys

- *hyvän yhteishengen rakentamisena*
- *oikeudenmukaisena toimintana*
- *moninaisuuden ymmärtämisenä ja kunnioittamisena*
- *kansainvälisten ja monikulttuuristen yhteyksien luomisena*

Vaskivuoren lukion arvot

Avoimuus

Vaskivuoren lukiossa toiminta on avointa ja läpinäkyvää. Sekä henkilökunta, opettajat että opiskelijat pääsevät osallistumaan oppilaitoksen kehittämiseen ja päätöksentekoon. Meillä otetaan kaikkien ajatukset ja ideat huomioon ja mietitään yhdessä ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin. Vaskivuoressa sana on vapaa. Lukion viestintä on laadukasta, ja sitä kehitetään jatkuvasti. Lukiomme näkyy sosiaalisessa mediassa ja erilaisissa tapahtumissa monipuolisesti.

Rohkeus

Vaskivuoren lukiossa kannustetaan opiskelijoita kokeilemaan rajojaan ja tavoittelemaan rohkeasti unelmiaan. Rohkeutta on pyytää ja vastaanottaa apua, ja meillä saa myös epäonnistua. Vaskivuorelaiset kulkevat kehityksen kärjessä ja tarttuvat ennakkoluulottomasti haasteisiin. Olemme verkostoituneet monenlaisten toimijoiden kanssa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.

Vastuullisuus

Vaskivuoren lukiossa jokainen yhteisön jäsen ymmärtää, että omat valinnat vaikuttavat koko yhteisön toimintaan. Otamme vastuuta niin omasta kuin muidenkin hyvinvoinnista, oppimisesta ja yhteisöllisyydestä. Vaskivuoressa on laadittu yhteiset käytännöt, joista kaikki pitävät kiinni. Meillä jaetaan vastuuta opettajille, opiskelijoille ja henkilökunnalle. Kestävän kehityksen periaatteet ovat kiinteä osa toimintakulttuuriamme, ja pidämme huolta yhteisten tilojen ja ympäristön siisteydestä.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys on Vaskivuoren lukiossa kaiken toiminnan ydin. Moninaiset tapahtumat rakentavat yhteisöllisyyttä, ja niiden järjestämistä pidetään tärkeänä. Vaskivuori on tunnettu me-hengestään, eikä meillä jätetä ketään yksin. Yhteisöllisyys luo turvallisuutta. Meille on tärkeää moninaisuuden hyväksyminen - syrjintää tai kiusaamista emme hyväksy missään muodossa. Vaskivuoressa jokainen saa olla oma itsensä.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Vaskivuoren lukiossa opiskeltavista opintojaksoista ja niiden järjestyksestä päätetään lukuvuosittain. Opintojaksot on kuvattu Vaskivuoren lukion opetussuunnitelmassa Oppiaineet-kohdassa. Vaskivuoren lukiossa voi opiskella kieliä seuraavasti, mikäli valintatoiveita tulee ryhmän verran:

A1/A2-kieli: englanti, espanja, ranska, ruotsi, saksa, venäjä

B1-kieli: ruotsi

B2-kieli: ranska, saksa

B3-kieli: espanja, italia, kiina, latina, ranska, saksa, venäjä

Muu kieli: japani

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan

tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukiot ovat opiskeluympäristöjä, joissa vuorovaikutus, yhteisöllisyys sekä itsenäinen työskentely tukevat toisiaan. Fyysisiä ja digitaalisia opiskelijaympäristöjä kehitetään opiskelijalähtöisesti. Oppimisympäristöratkaisuissa tuetaan yksilö- sekä ryhmätyöskentelyn mahdollisuuksia ja opiskelijoiden aktiivista toimintaa sekä osallisuutta. Oppimisympäristöjä kehitetään kestävän kehityksen neljän periaatteeen mukaisesti. Vantaan lukiot hyödyntävät lähialueiden tarjoamat mahdollisuudet opiskeluympäristöjen rikastuttajana. Näitä ovat muun muassa kirjasto-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, luonto- ja muu lähiympäristö, yritysyhteistyö sekä Vantaan lukioverkosto. Myös yhteistyö muiden tiede- ja taidelaitosten, kansalaisyhteiskunnan, työelämän sekä muiden tahojen kanssa tukee opiskeluympäristön laajentumista. Tieto- ja viestintäteknologiset ratkaisut ohjaavat eri oppiaineissa opittujen tietojen ja taitojen yhdistämiseen.

Lukio-opiskelussa korostuu tulevaisuuden taitojen oppiminen, kuten oppimaan oppimisen taidot, kriittinen ajattelu ja luovuus. Opiskelijat saavat ohjausta oman opiskelun suunnitteluun sekä oman toiminnan ja työskentelytaitojen itsearviointiin. Lukio-opintojen edetessä opiskelijat vahvistavat näitä taitoja.

Vantaan lukioissa opiskelija voi ohjatusti valita erilaisia opintojen suoritustapoja. Tällä tuetaan myös opiskelijan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä. Mikäli opintojakson voi suorittaa itsenäisesti, opettaja ja opiskelija laativat suunnitelman opintojakson suoritustavasta, ohjauksesta sekä edistymisen seurannasta. Opinto-ohjaajan kanssa opiskelija voi sopia opintojakson suorittamisesta etälukiossa.

Vaskivuoren lukiossa käytetään monipuolisesti niin fyysisiä kuin digitaalisia oppimisympäristöjä ja niitä kehitetään aktiivisesti tarpeiden mukaan. Lukiossamme kokeillaan uusia oppimismenetelmiä joustavasti eri oppiaineiden erityispiirteet sekä opetuksen yleiset tavoitteet huomioiden. Opiskelijoita kannustetaan löytämään omat vahvuutensa opiskelijana ja hyödyntämään niitä lukio-opinnoissaan.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa

yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Vantaan lukiokoulutus

Oppiva yhteisö

Lukioiden toimintakulttuurit vahvistavat edellytyksiä toimia oppivana yhteisönä. Yhteisön jäseninä ovat opiskelijat, opettajat, opiskeluhuollon työntekijät sekä rehtori ja muu henkilökunta. Lukion toiminta on opiskelijalähtöistä ja henkilöstön lisäksi opiskelijat osallistuvat oppilaitoksen kehittämiseen ja toimintaan.

Vantaan lukioissa toimitaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteisön kanssa. Fyysisiä ja digitaalisia oppimisympäristöjä käytetään monipuolisesti. Lukiot ylläpitävät ja kehittävät alumnitoimintaa.

Vantaan lukioissa toimitaan toisen asteen koulutuksen yhteisen digivision mukaisesti ja sitä edistäen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Vantaan lukiot edistävät aktiiviseksi kansalaiseksi oppimista kannustamalla opiskelijoita osallistumaan vaikuttamiseen lukion sisällä, kuten myös lähialueen sekä valtakunnan tason vaikuttamiseen. Opiskelijakunnat toimivat aktiivisesti oppilaitoksessa, kaupungin tasolla ja valtakunnan tasolla. Ryhmänohjaus ja tutortoiminta tukevat opiskelijoiden ryhmäytymistä, lukiolaistaitojen kehittymistä ja itseohjautuvuutta. Ryhmänohjaajien toimintaa kehitetään aktiivisesti yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on Vantaan lukioiden toimintakulttuurin keskiössä. Avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus ovat toimintaperiaatteita, jotka näkyvät kaikessa toiminnassa ja vuorovaikutuksessa oppilaitoksissa. Lukioiden tapahtumilla lisätään sekä henkistä että fyysistä hyvinvointia ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Opiskelijaa ohjataan opintojen pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa huomioidaan riittävä palautuminen. Liikunnallinen toimintakulttuuri on osa koulun arkea.

Lukiot laativat lukuvuosittain Vantaan lukioiden yhteisen opiskeluhuollon suunnitelman linjausten mukaan oppilaitoskohtaiset opiskeluhuollon toimintasuunnitelmat. Opiskelijat osallistuvat suunnitelman laatimiseen ja sen arviointiin.

Lukioissa toimitaan kestävän kehityksen neljän periaatteen mukaisesti. Vantaalla laaditaan valtuustokausittain ympäristöohjelma, joka ohjaa lukioiden ympäristövastuutoimintaa. Jokainen lukio kirjaa ympäristöohjelman pohjalta opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaansa toimenpiteet, joita he toteuttavat arjen opetuksessaan ja toimintakulttuurissaan.

Opiskelijat otetaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan lukion ympäristövastuutoimintaa. Ympäristökasvatuksessa tehdään yhteistyötä Vantaan kaupungin, yhdistysten, yritysten ja eri oppilaitosten kanssa. Esimerkiksi ruokailua kehitetään yhteistyössä lukioiden hankintapalveluiden ja ateriapalvelutuottajien kanssa ympäristövastuun, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Vantaan lukioissa on laadittu tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti yhdessä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa. Opiskelijat, opettajat ja opiskeluhuollon työntekijät luovat yhdessä toimintakulttuuria, jolla edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan välittömästi ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti huomiota kiinnitetään moniperusteiseen syrjintään, eli tilanteisiin, joissa useampi eri asia vaikuttaa samanaikaisesti syrjivästi. Oppimisympäristöt muodostetaan niin, että ne tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneisiin käytänteihin opiskelijoiden opintovalintojen yhteydessä ja opiskelijan jatko-opintojen suunnittelussa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Vantaa on monikulttuurinen ja -kielinen kaupunki, jossa eri kielet ja kulttuurit kohtaavat luontevasti. Opetusjärjestelyissä ja opintojen ohjauksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset taustat ja lähtökohdat. Lukioissa panostetaan kielitietoisuuteen. Vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille tarjotaan suomi toisena kielenä -opetusta ja mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Lukiot kehittävät toimintaansa niin, että se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua eri kieliin ja kulttuureihin osana lukion arkea sekä yhteistyöprojekteissa. Oppimateriaalien valintaan kiinnitetään huomiota siten, että ne tukevat kulttuurien moninaisuutta ja kielitietoisuutta.

Vaskivuoren lukiossa

OPPIVA YHTEISÖ

Vaskivuoren lukiossa luodaan suunnitelmallisesti toimintatapoja myönteiselle vuorovaikutukselle ja opiskelijalähtöiselle oppimiselle. Lukiossamme kannustetaan kokeilemaan, tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin sekä tekemään yhteistyötä monien eri sidosryhmien kanssa. Vaskivuoressa ollaan avoimia uusille asioille.

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Vaskivuoren lukiossa yhteisöllinen toimintakulttuuri tukee oppimista. Opiskelijat ovat aktiivisia jäseniä opiskeluympäristön yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämisessä. Opiskelijoita osallistetaan kehittämisryhmien toimintaan, päätösten valmisteluun ja rohkaistaan oman mielipiteen ilmaisuun ja sitä kautta yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen. Vaskivuoren lukion erityistehtävät ja painotukset - musiikki, tanssi ja media - lisäävät erilaisten tapahtumien kautta opiskelijoiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

HYVINVOINTI JA KESTÄVÄ TULEVAISUUS

Vaskivuoren lukiossa kaikessa toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan hyvinvointi. Kiireettömyys ja turvallisuus ovat erityisiä arvoja. Vaskivuoressa vallitsee välittämisen ilmapiiri.

TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS

Vaskivuoren lukiossa tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja moninaisuuden hyväksyminen ovat toiminnan lähtökohta. Turvallinen yhteisö tukee avoimuutta ja mahdollistaa vaikeidenkin asioiden käsittelemisen.

KULTTUURINEN MONINAISUUS JA KIELITIETOISUUS

Vaskivuoren lukiossa kansainvälisyys on arkipäivää. Kansainvälisten yhteistyöprojektien, kotikansainvälisyyden ja oppiaineissa tapahtuvien kansainvälisten kontaktien avulla opiskelija harjaantuu globaaliin maailmankansalaisuuteen. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista tutustumalla tieteenalojen kieliin, äidinkieliin, murteisiin ja rekistereihin sekä vieraisiin kieliin.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioiden lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan kodin ja oppilaitoksen yhteistyömuodot ja huoltajien osallisuuden tavat. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön tavoitteena on monipuolistaa lukion toimintakulttuuria. Yhteistyön perustana on helppo lähestyttävyys ja matalan kynnyksen yhteydenpito erilaisista opintoihin liittyvistä asioista. Tavoitteena on positiivinen vuorovaikutus kodin ja oppilaitoksen välillä oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä suunniteltaessa

otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat ja huolehditaan tiedon ja yhteistyömuotojen saavutettavuudesta. Yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi huoltajien illat, yhteiset juhlat, yhteistyöpäivät ja vanhempainyhdistystoiminta. Lukion toimintaa tuodaan esille myös erilaisten virtuaalisten ratkaisujen avulla. Huoltajien ammatillista osaamista tuodaan sopivissa tilanteissa osaksi oppilaitoksen toimintaa.

Opiskelijoiden ja huoltajien mielipiteitä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta selvitetään säännöllisesti. Kyselyiden tuloksista tiedotetaan myös huoltajia ja annetaan heille mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen.

Lukiot huolehtivat siitä, että huoltajat saavat perustiedot lukio-opinnoista, opiskeluhuollosta, ohjauksesta ja eri tukimuodoista. Oppilaitosyhteisöllä ja huoltajilla on yhteinen vastuu opiskelijan opintojen seuraamisesta. Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksityiskohtaisemmin yhteistyötä, jota huoltajien kanssa tekevät aineenopettajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja opiskeluhuollon työntekijät. Ryhmänohjaajalla on päävastuu opetukseen liittyvästä yhteydenpidosta huoltajiin esimerkiksi Wilman kautta. Tavoitteena on yhteistyön jatkuminen koko lukio-opintojen ajan.

Vaskivuoren lukio tekee monipuolista yhteistyötä kotien kanssa mm. opiskeluhuollossa, työelämälähtöisyydessä ja musiikkiseuratoiminnassa. Useamman kerran lukuvuoden aikana järjestettävissä vanhempainilloissa huoltajia osallistetaan lukion toiminnan kehittämiseen. Huoltajat ovat tervetulleita kaikkiin lukiossamme järjestettäviin tapahtumiin. Kodin ja koulun yhteydenpidossa käytetään pääasiassa Wilmaa. Keväällä laaditaan huoltajille kysely koulun toiminnasta ja yhteistyön onnistumisesta sekä kehittämisestä.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä

eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vantaan lukiokoulutus

Korkeakouluyhteistyö

Vantaan lukiot kehittävät aktiivisesti yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Lukiolaisia ohjataan tutustumaan rohkeasti, ennakkoluulottomasti ja monipuolisesti eri jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin omaa tulevaisuuttaan suunnitellessaan.

Lukiot järjestävät opiskelijoilleen tutustumismahdollisuuksia korkeakouluopintoihin esim. ala- ja alumniesittelyjen, oppilaitos- ja kampusvierailujen sekä muiden yhteistyötapahtumien avulla. Yhteistyössä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan virtuaaliteknologiaa.

Lukiolaisilla on lisäksi mahdollisuus suorittaa tiettyjä yliopisto- ja ammattikorkeakoulukursseja jo lukioaikana ja hyväksilukea suoritetut kurssit osaksi lukio-opintoja. Myös kesäyliopistojen opintotarjontaa on mahdollista hyödyntää. Kurkistuskurssit antavat opiskelijalle uusia näkökulmia jatko-opintosuunnitelmansa laadintaan ja voivat tukea myös ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisessa.

Korkeakouluyhteistyöhön osallistuvat sekä lukion opinto-ohjaajat että aineenopettajat. Eri oppiaineiden opintojaksoilla tutustutaan kunkin oppiaineen jatkokoulutus- ja uramahdollisuuksiin. Aineenopetusta on myös mahdollista järjestää yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

Korkeakouluyhteistyöstä tiedotetaan opiskelijoille monipuolisesti eri tiedotuskanavia hyödyntäen.

Vantaan lukioiden korkeakouluyhteistyössä korostuvat kaikki laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Työelämävalmiudet

Työelämäyhteistyö luo edellytykset sille, että opiskelija voi tarkastella omia vahvuuksiaan, kiinnostuksen kohteitaan ja osaamistaan. Opiskelijaa rohkaistaan aktiivisuuteen, oma-aloitteisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen tulevaisuuden työelämän suhteen.

Oppiaineiden työelämäyhteyttä syvennetään esimerkiksi kehittämällä eri oppiaineiden opintojaksojen työelämäyhteistyötä. Opiskelijan työelämävalmiuksia kehitetään esimerkiksi vierailuiden, alumnitoiminnan ja projektien kautta. Opiskelijoille pyritään järjestämään mahdollisuuksia oppia tulevaisuuden työelämästä ja kestävän tulevaisuuden toimintatavoista myös osallistumalla erilaisiin projekteihin, joissa he pääsevät itse tekemään asioita. Projektimainen tapa tehdä yhteistyötä yritysten ja muiden työelämän toimijoiden kanssa mahdollistaa itse tekemällä oppimisen.

Tavoitteet työelämävalmiuksien osalta kirjataan lukiokohtaiseen opetus- ja lukuvuosisuunnitelmaan.

Kansainvälinen osaaminen

Vantaan lukiot ovat aktiivisia kansainvälisiä toimijoita, ottavat osaa kansainvälisiin projekteihin ja kuuluvat moniin kansainvälisiin verkostoihin. Jokaisella lukiolla on kansainvälisyyssuunnitelma, jonka lukiot päivittävät lukuvuosittain.

Oppiaineiden välistä yhteistyötä opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen kartuttamiseksi tehdään lukiokohtaisesti esimerkiksi yhteisten opintojaksojen muodossa. Globaalikansalaisuuteen kasvattamisessa hyödynnetään mm. järjestöjen asiantuntemusta ja yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Valinnaiskielten opiskelua puolestaan tuetaan mm. lukioiden välisellä yhteistyöllä.

Kukin lukio hyödyntää kansainvälisessä yhteistyössä ulkomaista kumppaniverkostoaan kuten ystävyyskouluja. Myös kotikansainvälistymistä lisätään mm. virtuaaliteknologian avulla ja hyödyntämällä kotimaassa toimivien kansainvälisten tahojen kuten instituutioiden, yksityishenkilöiden ja järjestöjen osaamista.

Vantaa on kaupunkina monikulttuurinen ja siten kansainvälisyys on osa opiskelijoiden arkea. Kaupungin maantieteellinen sijainti tarjoaa oivan kansainvälisen ympäristön vierailukohteineen, työmahdollisuuksineen ja harrastustoimintoineen.

Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan lukioiden kansainväliseen toimintaan kulttuurien välisen tuntemuksen ja -kunnioituksen edistämiseksi. Lukioiden on mahdollista hyödyntää kansainvälisessä toiminnassaan myös monikulttuuristen opiskelijoidensa osaamista.

Kansainvälisyys

Tavoitteena on, että kansainvälinen ulottuvuus huomioidaan kaikissa oppiaineissa.

Kansainvälisiä liikkuvuuksia mahdollistetaan kaikille opiskelijoille ja opettajille avoimesti ja läpinäkyvästi. Pyritään luomaan kansainvälistä yhteistyötä monialaisesti sekä yleis- että erityislukiolaisille.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa toimitaan koko koulu ohjaa -periaatteen mukaisesti. Lukion ohjaustoiminta on kokonaisuus, jonka suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat opiskelijat, opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, opiskeluhuollon asiantuntijat, rehtorit sekä huoltajat.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaussuhteen rakentaminen aloitetaan opiskelijan opintojen alussa ja sitä ylläpidetään koko lukio-opintojen ajan. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Vantaalaisia opiskelijoita rohkaistaan näkemään oppiminen kokonaisvaltaisena, elinikäisenä ja myös oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvana prosessina. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen osallistuja ja toimija yhteisössään sekä itseään koskevissa valinnoissa.

Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa.

Ohjauksen avulla opiskelija kehittää valmiuksia, joita tarvitaan lukio-opinnoissa. Opiskelija oppii

- *tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen*
- *kehittämään oppimaan oppimistaitojaan*
- *ottamaan vastuuta opintojensa etenemisestä*
- *kehittämään itsearviointia ja oman oppimisensa reflektointia*
- *vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan*
- *tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua*

Ohjauksen järjestäminen

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tarjotaan ohjausta ja tukea. Kaikkien toimijoiden yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijan jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien kehittymistä sekä urasuunnittelua.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

***Opiskelija** suunnittelee opintojaan ja tekee jatko-opinto- ja urasuunnittelua ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta.*

***Ryhmänohjaaja** on oman ryhmänsä lähiohjaaja ja tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opiskelumenestystä jaksoittain ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin opiskelijan opintojen etenemisestä.*

***Aineenopettaja** välittää opiskelijoille tietoa opettamansa aineen opiskelun merkityksestä sekä tutustuttaa alan jatkokoulutusmahdollisuuksiin ja työelämään. Aineenopettaja ohjaa opiskelijoita opettamansa aineen opiskelutekniikoissa ja vahvistaa opiskelijoiden oppimaan oppimistaitojen kehittymistä. Aineenopettajalla on tärkeä rooli opiskelijan opintojen etenemisen tukemisessa ja seurannassa.*

Opinto-ohjaaja *koordinoi ohjauksen suunnittelua, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia. Opinto-ohjaaja tukee opiskelijoita henkilökohtaisessa kasvussa ja kehityksessä sekä ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen suunnittelussa sekä jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyvissä pohdinnoissa.*

Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin eri toimijoiden tehtäviä opiskelijoiden tukemisessa ja ohjaamisessa.

Ohjaus siirtymävaiheissa

Lukioon siirtymistä tuetaan peruskoulujen kanssa tehtävän aktiivisen yhteistyön ja tiedottamisen avulla. Rehtorit, opinto-ohjaajat ja koulun henkilöstö tiedottavat perusopetuksen henkilöstöä, oppilaita ja huoltajia lukio-opinnoista. Perusopetuksen oppilailla on mahdollisuus tutustua Vantaan lukio-opintoihin jo perusopetuksessa suorittamalla lukio-opintoja Sotungin etälukion kautta. Vantaan lukiot järjestävät vuosittain perusopetuksen päättäville ja heidän huoltajilleen tarkoitettuja tutustumispäiviä. Tämän lisäksi lukioiden opinto-ohjaajat tiedottavat perusopetuksen opinto-ohjaajia oman lukionsa opintotarjonnasta. Opintojen alkuvaiheessa tietojen siirtymisestä perusopetuksesta lukioon hyödynnetään pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta.

Opiskelijoiden siirtymistä lukiokoulutuksesta jatko-opintoihin tuetaan korkeakoulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua erilaisiin jatko-opintoihin- ja koulutusvaihtoehtoihin vierailemalla oppilaitoksissa, kutsumalla korkeakoulujen opiskelijoita, alumneja tai muita asiantuntijoita luennoimaan lukioille sekä osallistumalla yhteistyökorkeakoulujen johdanto- ja kurkistuskursseille.

Opiskelijan, jonka ylioppilaaksi valmistumisesta on kulunut maksimissaan yksi vuosi, on mahdollisuus saada jatko-ohjausta. Opiskelijan jatko-ohjaus järjestetään siinä lukiossa, josta opiskelija on valmistunut ylioppilaaksi. Opiskelija voi olla yhteydessä oman lukionsa opinto-ohjaajaan, joka arvioi hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa ja tarvittaessa ohjaa hänet esimerkiksi Ohjaamon palveluiden piiriin.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Lukio-opintojen aikana opiskelijaa ohjataan urasuunnittelussa. Opiskelijat saavat tietoa eri oppiaineiden merkityksestä työelämän ja tulevaisuuden ammattien näkökulmasta sekä tutustuvat työelämään ja yrittäjyyteen muun muassa erilaisten vierailujen, projektien ja opintojaksojen kautta. Opiskelijaa ohjataan muodostamaan monipuolinen käsitys työelämän ja yrittäjyyden tarjoamista mahdollisuuksista. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa yritysten ja muiden työnantajien kanssa esimerkiksi kesätyöpaikkojen saamiseksi sekä oman urasuunnittelun kehittämiseksi.

Aktiivisella kodin ja koulun yhteistyöllä huolehditaan, että opiskelijan hyvinvoinnin, opiskelun ja opiskeluedellytysten tukeminen tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajille järjestetään erilaisia tilaisuuksia tavata lukion henkilöstöä ja mahdollisuuksia keskusteluun. Huoltajat saavat tietoa lukio-opiskelun sisällöistä ja rakenteesta sekä niiden merkityksestä osana nuoren jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Ryhmänohjaajat ovat keskeisessä roolissa huoltajien ja oppilaitoksen välisessä yhteydenpidossa.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin turvataan ohjaamalla opiskelijoita tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan ja tekemään valintoja niiden pohjalta. Ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolitietoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Tavoitteena on tukea opiskelijoiden kykyä tehdä mielekkäitä oppiaine- ja muita valintoja sekä merkityksellisiä suunnitelmia niin, että sukupuoli, sosioekonominen tai kieli- ja kulttuuriryhmään liittyvä tausta ei asetu tiedostamattomaksi rajoitteeksi tai esteeksi.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Vantaalla henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa korostuu opiskelijalähtöisyys. Suunnitelman tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan omat vahvuutensa ja haasteensa oppimisessa sekä kehittämään opiskelutaitojaan tavoitteidensa mukaisesti.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma tehdään yhdessä opiskelijan kanssa ja siinä kysytään vain oppimisen ja opiskelun kannalta tarpeellisia tietoja. Vantaalla pyritään siihen, että

opintosuunnitelma on koko koulun olennainen ohjauksen työväline, jolla varmistetaan opiskelijalle oikea-aikainen tuki ja opintojen sujuva eteneminen.

Vantaan lukioilla on mahdollisuus myös muokata opintosuunnitelman pohjaa opiskelijalähtöisesti kunkin lukion tavoitteita ja toimintakulttuuria vastaavaksi.

Ohjaussuunnitelma

Vaskivuoren lukiossa kaikki opiskelijat saavat ammattitaitoista ja hyvin suunniteltua ohjausta. Lukion ohjaustoiminta on kokonaisuus, jonka suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat opiskelijat, opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, opiskeluhuoltohenkilöstö, rehtorit sekä huoltajat.

Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Opiskelijoita rohkaistaan näkemään oppiminen kokonaisvaltaisena, elinikäisenä ja myös oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvana prosessina. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen osallistuja ja toimija yhteisössään sekä itseään koskevissa valinnoissa.

Ohjauksen avulla opiskelija kasvaa lukio-opiskelijaksi ja oppii:

• Tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen

• Kehittämään oppimaan oppimistaitoja

• Ottamaan vastuuta opintojen etenemisestä

• Kehittämään itsearviointia ja oman oppimisen reflektointia

• Vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan

• Tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua

Lukioon siirtymistä toteutetaan peruskoulujen kanssa tehtävän aktiivisen yhteistyön ja tiedottamisen avulla. Opettajat, opinto-ohjaajat ja rehtorit välittävät perusopetuksen henkilöstölle, oppilaille ja oppilaiden huoltajille tietoa lukiokoulutuksen sisällöistä ja tavoitteista. Yhdenvertaisuus huomioidaan lukioon hakeutumisessa tarjoamalla lukioesittelyjä eri muodoissa ja eri kohderyhmille. Perusopetuksesta lukiokoulutukseen siirtymisen tukena käytetään Vaskivuoren lukion opiskelutietolomaketta. Lukio-opintojen esteettömyyttä suunnitellaan ja toteutetaan sen mukaan, millaisia erityisiä esteettömyystarpeita Vaskivuoren lukiolaisilla on. Tämä voi sisältää esimerkiksi erilaisia tuki- ja opiskelumuotoja sekä oppimateriaaleja.

Ohjaussuhteen rakentaminen aloitetaan opiskelijan opintojen alussa ja sitä ylläpidetään koko lukio-opintojen ajan. Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa. Jokainen Vaskivuoren lukion opiskelija laatii eri ammattilaisten tukemana henkilökohtaisen opintosuunnitelman, johon kuuluu opiskelusuunnitelma, ylioppilastutkintosuunnitelma ja jatko-opinto- ja urasuunnitelma, jota päivitetään vuosittain.

Vantaan lukioiden yhteisessä opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu eri toimijoiden tehtävät opiskelijoiden tukemisessa ja ohjaamisessa. Opinto-ohjaajilla on päävastuu ohjauksen suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista yhdessä lukion muun henkilökunnan kanssa. Kaikkien toimijoiden yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijan opiskelutaitojen, jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien kehittymistä sekä urasuunnittelua. Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tarjotaan ohjausta ja tukea. Ryhmänohjaaja on oman ryhmänsä lähiohjaaja ja tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opiskelumenestystä jaksoittain ja tiedottaa tarvittaessa huoltajia opiskelijan opintojen etenemisestä. Aineenopettaja tehtävänä on muun muassa vahvistaa opiskelijoiden oppimaan oppimistaitojen kehittymistä sekä välittää tietoa oman aineensa jatkokoulutusmahdollisuuksista ja työelämän tarpeista.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa

ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien tarpeen arviointi*
- *tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *tuen toteuttaminen*
- *tuen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Vantaan lukiokoulutus

Vantaalla noudatetaan varhaisen puuttumisen ja myönteisen kannustamisen periaatteita. Opiskelijan tuen suunnittelu aloitetaan pääkaupunkiseudun yhteisen opiskelutietolomakkeen pohjalta, jonka opiskelija tuo ryhmänohjaajalle lukio-opinnot aloittaessaan. Ryhmänohjaaja välittää tiedon perusopetuksen aikana käytössä olleista oppimiseen liittyvistä tukitoimista ja mahdollisista lausunnoista niille henkilöille, joille tieto opiskeluhuoltolain ja lukiolain mukaan voidaan luovuttaa. Opiskelutietolomakkeen avulla kartoitetaan taustatietoja opiskelijan aiemmista opinnoista ja tuen tarpeista. Lomakkeen tiedot ovat luottamuksellisia. Opetuksen tai koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen toimittamisesta säädetään perusopetuslain 40§:ssä.

Vantaalla jokainen opiskelija täyttää Tuen suunnitelman osana henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa. Tarvittaessa erityisopettaja tekee opiskelijalle myös erityisen tuen suunnitelman. Opiskelijan mahdollisia lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia selvitetään ensimmäisen opiskeluvuoden aikana järjestettävässä lukiseulassa. Opiskelijoita tiedotetaan lukiseulasta ja heille järjestetään mahdollisuus osallistua siihen. Erityisopettaja tulkitsee lukiseulan tulokset ja selvittää kunkin opiskelijan osalta tarpeen lukitestiin. Lukitestin perusteella suunnitellaan yksittäisen opiskelijan tukitoimien tarpeet.

Aineenopettajat tutustuvat kunkin opintojakson alkaessa opiskelijoiden erityisen tuen tarpeisiin, jotka voivat johtua lukivaikeuksista tai muista syistä. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tukemisen toteuttamisen esimerkiksi yksilöllisillä ratkaisuilla. Erityisiä tukimuotoja voivat olla esimerkiksi tukiopetus, tukikurssit, erityisopettajan pedagoginen

tuki, läksykahvilat ja osaamisen monipuoliset näyttömahdollisuudet. Tarvittaessa tukitoimien suunnittelussa konsultoidaan erityisopettajaa. Opiskelijan jatkuvaa kehittymistä seurataan ja annetaan positiivista, rakentavaa palautetta sekä kannustetaan häntä jatkuvaan itsearviointiin.

Ylioppilaskirjoituksia varten haettavat erityisjärjestelyt suunnitellaan opiskelijan, erityisopettajan ja rehtorin yhteistyönä. Lisäksi aineenopettajalta pyydetään tarvittaessa lausunto. Opiskelijalle varataan opintojen aikana mahdollisuus harjoitella ylioppilaskirjoituksiin suunniteltujen erityisjärjestelyiden mukaista koetilannetta.

Eri oppiaineiden opinnoissa sekä opinto-ohjauksessa harjoitellaan oppimaan oppimisen strategioita. Kukin aineenopettaja sisällyttää opintojaksoihin kyseisen aineen opiskelumenetelmien harjoittelua. Aineenopettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Koko oppilaitosyhteisön vastuulla on myönteisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin vaaliminen sekä opiskelijoiden jatkuva havainnointi. Mahdolliset huolet viedään eteenpäin Vantaan yhteisen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

Vaskivuoren lukiossa ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat osallistuvat lukiseulaan syksyn alussa. Erityisopettaja kutsuu opiskelijat henkilökohtaisesti tulosten perusteella yksilölliseen lukitestiin. Ryhmänohjaajat tiedottavat jo tiedossa olevista tuen tarpeista heti lukion alussa asianomaisille opettajille ja muille tahoille.

Opiskelijan pyynnöstä ja luvalla opettajat saavat tiedon opiskelijan tuen tarpeesta. Tuen tarve kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen tuen suunnitelmaan.

Vaskivuoren lukiossa tukiopetusta järjestetään viikoittain säännöllisesti ryhmämuotoisena. Opettajat auttavat niissä oppiaineissa, joissa opiskelijat pyytävät apua.

Eri oppiaineiden opettajista koostuva Tuki-tiimi vastaa oppimisen tuen suunnittelemisesta ja toteuttamisesta Vaskivuoressa.

Vaskivuoren lukiossa pyritään siihen, että opiskelija saa tarvitsemansa tuen mahdollisimman nopeasti ja koko lukiossa opiskelun ajan.Erityisopettaja auttaa opiskelijoita opiskelun pulmissa ryhmä- ja yksilöohjauksessa. YHR:n henkilöstö tapaa opiskelijoita myös luokissa erilaisten tietoiskujen yhteydessä yksilötapaamisten lisäksi. Erityisopettajan, opettajien ja YHR:n väen välinen yhteistyö takaa opiskelijalle parhaan mahdollisen tuen.

Opiskelija tekee erityisjärjestelyhakemuksen ylioppilaskirjoituksia varten yhdessä erityisopettajan tai apulaisrehtorin kanssa. Opiskelijan nimeämiltä aineen opettajilta pyydetään lausunnot tarpeen vaatiessa.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan

tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi

ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*
- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*
- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa

laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*

- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*

- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö*
- *monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*

- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*
- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*
- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Vantaan lukiokoulutus

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän välityksellä. Vantaalla toimii moniammatillinen opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä kasvatuksen ja oppimisen opiskeluhuollon kehittämisryhmä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja: opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto.

Kaikissa vantaalaisissa lukioissa toimii säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR). Sen tehtävänä on vastata lukion opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on lukioyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Ryhmää johtaa lukion rehtori.

Opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi kootaan tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskelijahuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on laadittu lukioiden yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma. Yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma linjaa ja ohjaa lukioiden opiskeluhuoltotyötä. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on kuvattu opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut sekä yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteet ja toimintatavat. Opiskeluhuoltosuunnitelmaa täsmennetään lukiokohtaisesti lukuvuosisuunnitelmassa.

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*

- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen

huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opiskelee monissa kieli- ja kulttuuriympäristöissä kasvaneita nuoria. Kaikkia nuoria kannustetaan tuomaan esiin omaa kulttuuriaan osaksi lukion yhteistä toimintakulttuuria.

Vantaan lukioiden tavoitteena on toteuttaa kieli- ja kulttuuritietoista opetusta ja ohjausta siten, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus menestyä opinnoissaan omaa osaamistaan vastaavalla tasolla. Monipuolisia opiskelu- ja arviointimenetelmiä käyttämällä annetaan opiskelijoille mahdollisuus osoittaa todellinen osaamisensa. Opiskelijoiden ohjaus kuuluu kaikille koulussa työskenteleville.

Vantaalaisissa lukioissa vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta joko oppilaitosten omana opetuksena tai yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen ja oman uskonnon opetusta.

Vaskivuoren lukiossa opiskelee monissa kieli- ja kulttuuriympäristöissä kasvaneita nuoria. Opetusjärjestelyissä ja opintojen ohjauksessa pyritään ottamaan huomioon opiskelijoiden yksilölliset taustat ja lähtökohdat. Lukion arjessa ja yhteistyöprojekteissa pyritään tarjoamaan opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua eri kieliin ja kulttuureihin. Opiskelijoita kannustetaan tuomaan esiin kulttuuriaan ja siten rikastuttamaan lukion toimintakulttuuria.

Opiskelijoita informoidaan heidän opiskelumahdollisuuksistaan, tukijärjestelyistä sekä oikeuksista ylioppilastutkinnossa ohjauksen eri muotojen avulla. Opiskelijoiden ohjaus ja kielitietoisuuden edistäminen kuuluvat kaikille koulussa työskenteleville. Tavoitteena on toteuttaa kieli- ja kulttuurisensitiivistä opetusta ja ohjausta siten, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus

menestyä opinnoissaan omaa osaamistaan vastaavalla tasolla. Monipuolisia opiskelu- ja arviointimenetelmiä käyttämällä annetaan opiskelijoille mahdollisuus osoittaa todellinen osaamisensa.

Vaskivuoren lukiossa vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta joko opetuksena omassa oppilaitoksessa tai yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Opiskelijoille järjestetään Vantaalla mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen ja oman uskonnon opetusta, mikäli opiskelija tai huoltaja sitä pyytää.

Lukio-opintojen alussa opiskelija saa tukea ja ohjausta ÄI/S2-oppimäärän valintaan. Opiskelijalla on valinnan jälkeenkin mahdollisuus vaihtaa oppimäärää, kuitenkin niin, että lopullinen valinta on tehtävä pääsääntöisesti ÄI04/S204-opintojakson jälkeen.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa arvioinnin toteuttamisen periaatteina ovat läpinäkyvyys, tasapuolisuus, opiskelijalähtöisyys ja erilaisten oppijoiden huomiointi. Opiskelijan oppimisen tukemisessa ja ohjaamisessa käytetään pedagogisesti perusteltuja, monipuolisia ja tarkoituksenmukaisia arvioinnin menetelmiä. Arviointi muodostaa selkeän ja ymmärrettävän kokonaisuuden, joka on myös opiskelijoiden tiedossa. Opiskelijoita kannustetaan asettamaan itselleen oppimiseen liittyviä tavoitteita sekä tunnistamaan keinoja tavoitteisiin pääsemiseen.

Vaskivuoren lukiossa opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnin lähtökohtana on kannustava, oikeudenmukainen, monipuolinen ja tarkoituksenmukainen arviointi. Arvioinnin keskeisenä tavoitteena on auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja näin motivoida ja rohkaista opiskelijaa syventämään osaamistaan. Vaskivuoren lukiossa sekä opettaja että opiskelija ovat arvioinnin aktiivisia suunnittelijoita ja toteuttajia. Kannustava ja monipuolinen arviointi voi sisältää esimerkiksi itse- ja vertaisarviointia sekä henkilökohtaisia arviointikeskusteluja. Vaskivuoren lukiossa arvioidaan vuosittain arvioinnin toteutumista esimerkiksi opiskelijoille suunnattujen kyselyiden avulla.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa opintojakson tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Yhdessä sovitut arviointiperusteet kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi ja seurattavaksi. Arviointia toteutetaan opintojakson aikana monipuolisin menetelmin, joita voivat olla esimerkiksi tehtävien arviointi, itse- ja vertaisarviointi, palautekeskustelut, parikokeet, suulliset kokeet, kokeet jne.

Opiskelijan työskentelyn arvioinnissa kiinnitetään huomiota sinnikkyyteen, tavoitehakuisuuteen ja kykyyn suunnitella omaa toimintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Vantaan lukiokoulutus

Vantaan lukioissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen suoritusmerkintöjen lisäksi K- ja Z -merkintöjä. K-merkintä tarkoittaa keskeytettyä opintojaksoa, jota ei lasketa mukaan opiskelijan oppimäärään. Z-merkintä tarkoittaa kesken olevaa opintojaksoa. Opintojaksotulosteeseen jokaisesta moduulista kirjataan näkyviin erillinen suoritusmerkintä (numero, K tai Z), jotta opiskelija voi seurata opintojen etenemistä ja tarvittaessa täydentää kesken olevaa opintojaksoa yksittäisen moduulin osalta. Useammasta saman oppimäärän moduulista muodostuvan opintojakson lopullinen arvosana annetaan sitten, kun kaikki opintojaksoon sisältyvät moduulit on suoritettu. Arvosanan ei tarvitse olla moduulien aritmeettinen keskiarvo. Opiskelija voi suorittaa lukiokohtaisesti päätettävässä määräajassa puuttuvia opintojakson osia eli Z-merkittyjä moduuleja.

Opintojakso on suoritettu hyväksytysti (arvosana 5 tai S), kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson tavoitteet on saavutettu opintojakson alussa sovituilla tavoilla.

Arvosanojen korottaminen tehdään opintojaksoittain tai jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, jokaisen moduulin osalta erikseen. Arvosanan korottaminen tehdään osallistumalla opetukseen uudelleen tai suorittamalla opintojakso tai moduuli itsenäisesti. Hyväksytty arvosana voidaan korottaa osoittamalla aiempaa arvosanaa syvempää osaamista.

Opiskelija voi korottaa hylätyn moduulin tai opintojakson arvosanan suorittamalla uudelleen ne opintojakson osat, joita opiskelija ei ole suorittanut hyväksytysti. Kokeen uusiminen voi olla osa hylätyn opintojakson arvosanan korottamista, mutta opiskelijoilta voidaan edellyttää myös muiden moduuliin sisältyvien tehtävien suorittamista.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin

edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijalla on mahdollisuus opiskella lukiokohtaisesti päätettävät opintojaksot tai yksittäiset moduulit itsenäisesti, mikäli opiskelija on suorittanut hyväksytysti vaadittavat aikaisemmat opinnot. Oppiaineen ensimmäistä moduulia ei pääsääntöisesti suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Opintojakson itsenäisestä suorituksesta tehdään opiskelijan kanssa kirjallinen suunnitelma. Kirjallisessa suunnitelmassa määritellään itsenäiseen suoritukseen sisältyvät tehtävät, niiden arviointiperusteet ja aikataulu. Itsenäiseen suoritukseen voi sisältyä arviointikeskusteluja, itsearviointia, vertaisarviointia, kokeita jne. Arvioinnin tulee olla monipuolista.

Jos opiskelija saa itsenäisesti suoritetusta opintojaksosta hylätyn arvosanan, hänet ohjataan suorittamaan opintojakso lähiopetukseen. Muista itsenäisesti suoritettavan opintojakson ohjeista päätetään lukiokohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Vaskivuoren lukiossa opiskelijalla on mahdollisuus opiskella kurssi itsenäisesti, jos opiskelijan opintomenestys oppiaineen aikaisemmissa kursseissa on riittävän hyvä. Opettaja ja tarvittaessa rehtori arvioivat yhdessä opiskelijan kanssa, onko opiskelijalla edellytyksiä suorittaa kurssi itsenäisesti. Itsenäisesti ei voi suorittaa oppiaineen ainoaa / ensimmäistä pakollista kurssia tai kursseja, joiden kohdalla opetussuunnitelmassa sanotaan, että ne eivät sovellu itsenäisesti suoritettaviksi.

Kurssi suoritetaan itsenäisesti pääsääntöisesti jaksolla, jolloin kurssia opetetaan. Pakollisen oppiaineen ensimmäistä kurssia (tai ainoaa pakollista kurssia) ei voi suorittaa itsenäisesti; kielten suullisia kursseja ei voi pääsääntöisesti tehdä itsenäisesti; itsenäisesti suoritetun kurssin työmäärä tulee vastata lähiopetuksessa suoritetun kurssin työmäärää (38*45min + kotitehtävät ja muut suoritukset)

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vantaan lukiokoulutus

Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja aineenopettajat seuraavat opiskelijan opintojen etenemistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tulee tarjota ohjausta ja tukea. Huoltajille opiskelijan opintojen edistymisestä tiedotetaan jaksoarviointien välityksellä.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman

perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Vantaan lukiokoulutus

Rehtori päättää osaamisen tunnustamisesta ja opintojen hyväksilukemisesta opiskelijan esittämän hakemuksen perusteella. Hyväksiluettavia opintoja ovat esimerkiksi vaihto-opiskelun aikana suoritetut opinnot, korkeakouluopinnot tai muualla suoritetut lukio-opinnot. Perusopetuksen, perusopetuksen lisäopetuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut lukio-opinnot sisällytetään opiskelijan osoittaman todistuksen perusteella osaksi lukio-opintoja. Hyväksiluettavat opinnot voivat olla opintojaksoja tai yksittäisiä opintojakson osia eli

moduuleja. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen tehdään opiskelijan edun mukaisesti. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintojakson alkamista.

Jos opiskelija vaihtaa oppiaineen oppimäärän tasoa opintojaksojen aikana, niin viimeisin taso määrittää päättötodistukseen tulevan tason. Opiskelijan tulee ilmoittaa oppiaineen oppimäärän tason vaihdosta kirjallisesti.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Vantaan lukiokoulutus

Opiskelijan on mahdollista korottaa opintojaksojen keskiarvon perusteella määräytyvää oppiaineen oppimäärän arvosanaa opiskelijan arvioinnista päättävien opettajien ja rehtorin harkinnan perusteella. Oppiaineen oppimäärän arvosanan korottamiseen voidaan opiskelijalta edellyttää tapauskohtaisesti määriteltäviä lisänäyttöjä.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi

sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*

5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vantaan lukiokoulutus

Hyvinvointiosaaminen

Vantaan lukioissa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistävää turvallista sekä yhteisöllistä ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua itselleen ja läheisilleen.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä opiskelija saa tukea ja ohjausta monipuolisten ainevalintojen tekemiseksi, esimerkiksi hyvinvointia edistävien taito- ja taideaineiden sisällyttämiseksi opintoihin.

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen kasvuun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia eri oppiaineissa. Opiskelija saa valmiuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy Vantaan lukioiden läsnäolevan ja kohtaamiseen kannustavan toimintakulttuurin kautta. Päivittäisiin rutiineihin kuuluvat tervehtiminen, hyvät käytöstavat sekä toisten kunnioitus. Vantaalla opettaja on läsnä opiskelijan kouluarjessa.

Vuorovaikutus on tapa oppia kaikissa oppiaineissa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten kuuntelemiseen. Opiskelija saa valmiuksia tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä ymmärtää niiden vaikutuksia vuorovaikutustilanteisiin. Opiskelija oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opetuksessa sekä menetelmillä että sisällöillä, ja opiskelijoita otetaan mukaan monenlaiseen päätöksentekoon koulussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa osallistuva, itsenäinen ja monilukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset. Digiosaaminen on luonteva osa lukio-opintoja. Lukioaikanaan opiskelija tutustuu erilaisiin digitalisuuden luomiin mahdollisuuksiin ja kehittää omaa digilukutaitoaan.

Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit. Opiskelija oppii eri tieteenalojen ominaiskieltä eri oppiaineissa, ja kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Vantaan lukioissa annetaan eväitä lukuintoon myös vapaa-ajalla.

Korkeakouluopintoihin opiskelija tutustuu erilaisten lukioaikana toteutettavien vierailujen, asiantuntijavierailijoiden ja tutustumisjaksojen kautta. Korkeakouluyhteistyön kautta opiskelija pääsee laajentamaan osaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten lähiympäristöön liittyvien projektien tai tehtävien myötä opiskelijat opettelevat kantamaan sosiaalista vastuuta myös ympäristöstä ja vaikuttamaan elinympäristöönsä liittyviin asioihin. Opiskelijat perehtyvät demokratian toimintaan muun muassa erilaisten vierailukäyntien myötä.

Opiskelijat tutustuvat kansalaisyhteiskunnan periaatteisiin lukioissa järjestettävien vaalien ja keskustelujen kautta. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lukion toiminnan kehittämiseen erilaisissa tilanteissa, ja vaikutuksen tuloksia tehdään näkyväksi. Opiskelijoiden vaikuttamiskanavia ovat esimerkiksi opiskelijakuntatoiminta, lukioiden tiimit, työryhmät, nuorisovaltuusto sekä erilaiset järjestöt. Opiskelijat ovat mukana lukion tiimeissä tai muissa kehittämisryhmissä ja johtoryhmässä siltä osin kuin laki sen mahdollistaa.

Opiskelijat tutustuvat, saavat kokemuksia ja oppivat tuntemaan työ- ja yrityselämän sisältöjä, vaatimuksia ja tarpeita lukioaikana toteutettavan työelämäyhteistyön avulla. Opiskelija omaksuu rohkean ja myönteisen asenteen yrittäjyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävän elämäntavan edistäminen on tärkeä osa Vantaan lukioiden toimintakulttuuria. Kestävää elämäntapaa tarkastellaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista saavuttaa vain kaikkien näiden näkökulmien yhteensovittamisella.

Lukioaikana opiskelijat saavat valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Opiskelijoille tarjotaan

mahdollisuuksia osallistua ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvien projektien ja opintojaksojen suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskelijat oppivat näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vantaan lukiot ovat monikulttuurisia yhteisöjä, joissa opiskelee ja työskentelee monista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevia ihmisiä. Monikulttuurisuus ja kotikansainvälisyys ovat osa lukioiden toimintaa. Lukiossa opiskelijat saavat valmiuksia kohdata, reflektoida ja vahvistaa tuntemustaan kulttuureista ja erilaisista kulttuuri-identiteeteistä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havaitsemaan ja arvostamaan elinympäristönsä kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijat saavat myös tukea oman kulttuuri-identiteettinsä kehittämiseen.

Kokemuksia kansainvälisyydestä opiskelijat saavat erilaisten projektien, hankkeiden, vierailujen ja vaihtojen kautta. Opiskelija oppii myös tunnistamaan kansainvälistymisen mahdollisuudet kotimaassa. Kansainvälisyyskasvatuksen myötä opiskelijat saavat valmiuksia maailmankansalaisuuteen kasvamiseen sekä edellytyksiä eettiseen toimijuuteen monikulttuurisissa ympäristöissä.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI01)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan lukio-opiskeluun ja opiskelijoihin mm. vuorovaikutusharjoitusten ja ryhmätöiden kautta.
- Tutustutaan tekstinkäsittely-ympäristöön (jakoon ja kommentointiin).
- Opintojaksossa hyödynnetään luokan ulkopuolisia oppimisympäristöjä, esim. lähiympäristöä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy äidinkielen ja kirjallisuuden työtapoihin ja kirjaston käyttöön.
- Tehtävissä ja esimerkiksi tiedonhaun opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia aiheita.
- Opintojakson tauotukseen sopivat erityisesti erilaiset keskittymisharjoitukset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan ryhmätyöskentelyllä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta kirjoitustaidon vastausten ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kielen eri muotojen hallinta sekä monipuolinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI01 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2op) pakolliset opinnot

Opintojaksossa keskitytään monimuotoisten tekstien ominaisuuksiin ja rakenteisiin sekä kirjoitusprosessin vaiheisiin ja tekstien pohjalta kirjoittamiseen: referointiin ja kommentointiin. Opintojaksossa opiskellaan myös kielen- ja tekstinhuoltoa.

Numeroarviointi.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI04)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Vaskivuoren lukion ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi.
- Pyritään tutustumaan kulttuurin livestriimauksiin ja/tai digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti. Kirjallisuudesta keskustelu ja sanataideharjoitusten tekeminen kehittävät kuuntelun ja ilmaisun taitoja ja vahvistavat kykyä tuottaa tekstiä omien havaintojen pohjalta. Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaiset vierailut tiede- ja kulttuurilaitoksissa ja -tapahtumissa vahvistavat opiskelijan identiteettiä kulttuurielämän osana ja lisäävät valmiuksia koulunjälkeiseen elämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan valinnan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua, esimerkiksi Agenda 2030 -ohjelmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta sekä omääääninen kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI04 Kirjallisuus 1 (2op) pakolliset opinnot

Opintojaksossa perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti.Jaksossa havainnoidaan tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin.

Numeroarviointi.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI05)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään mahdollisuuksien mukaan paikalliseen mediaan ja kunnalliseen päätöksentekoon

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään median moninaiseen maailmaan mm. liikkumalla erilaisilla digitaalisilla alustoilla ja perehtymällä monimediaisiin teksteihin.
- Opintojakson luonteeseen sopivat hyvin Learning Cafe -tyyppiset työtavat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Esimerkiksi dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tuottaminen ja tulkinta, erityisesti kriittinen monilukutaito, sekä tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI05 Tekstien tulkinta 1 (2 op) pakolliset opinnot

Opintojaksossa keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet.

Numeroarviointi.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI08)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Paikallinen lisäys

- Maailmankirjallisuuteen tutustumisen avulla opiskelija laajentaa ja syventää globaalia ajatteluaan ja ymmärtämystään suomalaisen kulttuurin yhteyksistä muihin kulttuureihin.
- Opintojaksossa käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi opiskelijoiden omia kansainvälisiä yhteyksiä ja suomalaista monikulttuurisuutta. Lisäksi pyritään hyödyntämään myös paikallisten artistien tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Tekstejä tarkastellaan identiteetin kautta eri konteksteissa. Lisäksi hyödynnetään uusia verkkotekstilajeja ja multimodaalisia tekstejä.
- Tekstejä tarkastellaan identiteetin kautta eri konteksteissa. Lisäksi hyödynnetään uusia verkkotekstilajeja ja multimodaalisia tekstejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Lukeminen laajentaa näkemystä monenlaisista identiteeteistä.Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen (ja kirjallisuuden lukeminen) edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Lukeminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin. Kirjallisuuden lukeminen kontekstissaan lisää ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta, erityisesti kyky tarkastella kirjallisuutta osana kontekstia, ja tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutus. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI08 Kirjallisuus 2 (2op) pakolliset opinnot

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia kontekseja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta.

Numeroarviointi.

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI09)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla tutustutaan mahdollisuuksien mukaan vantaalaisiin yrityksiin ja työelämään esimerkiksi työhaastattelujen avulla.
- Opintojakson työmenetelmissä korostuvat yhdessä tekeminen ja kokemuksellisuus, esimerkiksi yhteiskirjoittaminen (mm. kokouspöytäkirjat) ja etävälineiden hyödyntäminen (mm.etäkokousten seuraaminen)

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan hyödyntäen ryhmän ja oppilaitoksen moninaisuutta pääkaupunkiseudun kulttuurisesti ja sosiaalisesti rikkaassa ympäristössä.

- Opintojakson aikana on luontevaa hyödyntää monipuolisesti oppilaitoksen esitystekniikkaa ja tiloja, kuten neuvotteluhuoneita, auditoriota ja liikuntasalia.
- Keholliset harjoitukset tukevat vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisessä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija syventää ja laajentaa vuorovaikutustaitojaan kohti jatko-opintojen ja työelämän tarpeita. Hän kehittää kulttuurista osaamistaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan monipuolisissa viestintätilanteissa. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa omat vuorovaikutustaitonsa osallistumalla myös Puheviestintätaitojen päättökokeeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittava vuorovaikutusosaaminen sekä argumentointi. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI09 Vuorovaikutus 3 (2op) Valtakunnallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossa monipuolistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan argumentoimista ja analysoidaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opintojakso antaa valmiudet osallistua toisen asteen Puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden yo-kokeisiin.

Numeroarviointi.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa voidaan tutustua lähiseudun kulttuuritarjontaan ja siten opitaan hyödyntämään sitä oman ajattelun laajentamisessa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa hyödynnetään yhteiskirjoittamista ja mahdollisuuksien mukaan vaihtuvia oppimisympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoitelmien avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kirjoitusprosessi sekä omaääninen pohtiva tai kantaa ottava kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset

tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI10 Kirjoittaminen 2 (2 op) Valtakunnallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden kirjoitustaidon yo-kokeeseen.

Numeroarviointi.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan lähiseudun kulttuuritarjontaan ja paikallismediaan sekä hyödynnetään niitä mahdollisuuksien mukaan oman ajattelun laajentamisessa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee olennaista elämänhallinnan taitoa: tekstitaitoa. Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien analysointi ja tulkinta. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (2op) valtakunnallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen.

Numeroarviointi.

Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on innostaa innostaa opiskelijoita monenlaisten teosten pariin ja tukea lukemisharrastusta
- Opintojakso lisää opiskelijan kirjallisuuden tuntemusta ja yleissivistystä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Luetaan annetusta valikoimasta 20 teosta, joista osa voi olla digitaalisia ja multimodaalisia.

- Tehdään luetun ymmärtämisen tehtäviä luetuista teoksista.
- Tehdään luovia tehtäviä luetuista teoksista mahdollisuuksien mukaan.
- Teoksia luetaan omaan tahtiin, omissa oppimisympäristöissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä maailmasta ja eri kulttuureista.

Opiskelija havaitsee kirjallisuutta lukemalla, miten merkitys syntyy erilaisten kerronnan näkökulmien ja erilaisten lukijoiden vuoropuhelussa. Kirjallisuuden lukeminen kontekstissaan lisää opiskelijan ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille.

Hyvinvointiosaaminen

Lukemisen avulla opiskelija laajentaa näkemystään monenlaisista identiteeteistä. Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kaunokirjallisuuden lukeminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä mahdollisuuksien mukaan yhteisöllinen työskentely ja itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI12 Kirjallisuusdiplomi (2 op) paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti lukemalla 20 teosta annetusta nykykirjallisuus- ja klassikkolistasta. Luetuista kirjoista tehdään erilaisia töitä. Opintojaksoa voi suorittaa omaan tahtiin, vaikka koko lukion ajan.

Suoritusmerkintä.

Lukion kielenhuolto, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla vahvistetaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia erityisesti kielenkäyttöön liittyviä kirjoitustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan keskeisiä kielenhuollon asioita ja hiotaan tekstejä tyylillisesti.
- Vahvistetaan myös opiskelijan teknisiä valmiuksia kirjoittaa huoliteltu teksti.
- Opiskelija tutustuu oikeakielisyyteen liittyviin digimateriaaleihin ja kielenhuollon ohjeistoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa kirjallista vuorovaikutusosaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI13 Lukion kielenhuolto (2 op) Paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossaa vahvistetaan ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia erityisesti kielenkäyttöön liittyviä kirjoitustaitoja. Kerrataan keskeisiä kielenhuollon asioita ja hiotaan tekstejä tyylillisesti. Vahvistetaan myös opiskelijan teknisiä valmiuksia kirjoittaa huoliteltu teksti. Opiskelija tutustuu oikeakielisyyteen liittyviin digimateriaaleihin ja kielenhuollon ohjeistoihin.

Numeroarviointi.

Suomen kielen ja kirjallisuuden tuki, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on paikata vakavia puutteita kirjoittamisessa ja lukemisessa
- Opintojakso auttaa opiskelijaa suorittamaan puuttuvat opintojaksot ennen ylioppilaskirjoituksia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen ohjelma.
- Opintojakso ei korvaa ÄI10- ja ÄI11-opintojaksoja.
- Opiskelijan henkilökohtaisen ohjelman mukaan runsaasti kirjoittamis- tai lukemisharjoituksia tai kokonaisen opintojakson opinnot.
- Yhteiskirjoittamista mahdollisuuksien mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee olennaisia elämänhallinnan taitoja, kuten tekstitaitoja. Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee kohti ylioppilaskokeiden vaatimuksia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu opiskelijan henkilökohtaisen ohjelman tavoitteisiin Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu hyvinvointiosaaminen, joka ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI15 Äidinkielen ja kirjallisuuden tuki (2 op) Paikallinen valinnainen (Huom. Vuoden 2016 opsissa opintojakson koodi on ÄI11)

Opintojakso on tarkoitettu niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia saada vaaditut äidinkielen opintojaksot suoritetuiksi ennen kirjoituksia. Opintojaksossa voi myös täydentää pakollista, opintojaksoa, josta on jäänyt todistukseen Z-merkintä. Lisäksi voi paikata vakavia puutteita kirjoittamisessa. Jokaiselle osallistujalle laaditaan henkilökohtainen ohjelma. Ilmoittautumisesta on neuvoteltava opinto-ohjaajan ja opettajan kanssa. Opintojakso ei korvaa ÄI10- tai ÄI11-opintojaksoja. Numeroarviointi tai suoritusmerkintä.

Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on rohkaistua kirjoittamaan erilaisia tekstejä ja nauttia kirjoittamisesta yhdessä muiden kanssa. Opintojaksolla pyritään hiomaan omaa kirjoitustyyliä annetun palautteen pohjalta ja laajentamaan ilmaisumahdollisuuksia myös esim. novellin tai runon suuntaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tehdään runsaasti erilaisia kirjoitusharjoituksia ja opetellaan palautteen antamista sekä vastaanottamista. Lisäksi tutustutaan kaunokirjallisiin ilmaisutapoihin, lajeihin ja tyyleihin myös tekstiesimerkkien kautta.
- Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisesti erilaisia digitaalisia ympäristöjä mm. tekstien jakamisessa ja palautteen antamisessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa luodaan edellytyksiä sille, että kirjoittamisesta tulisi luonteva itseilmaisun väline.

Vuorovaikutusosaaminen

Luodaan turvallinen ilmapiiri tekstien jakamiselle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kannustetaan ja rohkaistaan luovuuteen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI14 Luova kirjoittaminen (2 op) paikalliset valinnaiset opinnot (Huom! Vuoden 2016 opsissa opintojakson koodi on ÄI10.)

Opintojaksolla tehdään runsaasti erilaisia kirjoitusharjoituksia ja opetellaan palautteen antamista sekä vastaanottamista. Lisäksi tutustutaan kaunokirjallisiin ilmaisutapoihin, lajeihin ja tyyleihin myös tekstiesimerkkien kautta. Tavoitteena on rohkaistua kirjoittamaan erilaisia tekstejä ja nauttia kirjoittamisesta yhdessä muiden kanssa.

Suoritusmerkintä.

Äidinkielen yo-kokeen lisävalmennus, 0 op (ÄI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on ohjata opiskelijaa kertaamaan äidinkielen yo-kokeisiin valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen opiskelun jälkeen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirjoitetaan yo-tekstejä.
- Opiskelija saa yksilöllistä palautetta ja kehitysehdotuksia.
- Kielenhuollon ongelmakohtien paikkausta ja toisaalta ilmaisuvoimaisen tyylin hiomista.
- Tutkitaan mallitekstejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa ohjausta äidinkielen ylioppilaskokeeseen valmentautumiseen. Opintojaksossa opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kirjoitusprosessi sekä omaääninen pohtiva tai kantaa ottava kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI16 Äidinkielen yo-kokeen lisävalmennus (2 op) Paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojakson tavoitteena on ohjata opiskelijaa kertaamaan äidinkielen yo-kokeisiin. Opintojakso on jatkoa eli lisävalmennusta valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen (ÄI09, ÄI10, ÄI11) jälkeen. Opintojaksossa tutkitaan mallitekstejä ja kirjoitetaan yo-tekstejä, ja opiskelijalla on mahdollista saada henkilökohtaista ohjausta ja kehitysehdotuksia. Lisäksi opintojaksossa paikataan kielenh*uollon ongelmakohtia ja toisaalta hiotaan ilmaisuvoimaista tyyliä.*

Valtakunnalliset valinnaiset ÄI10 ja ÄI11 ovat opintojakson pohjavaatimuksena.

Suoritusmerkintä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden perusteet, 0 op (ÄI17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ÄI0 on lukiolaisten ja lukiokymppiläisten yhteinen opintojakso, jossa painopisteenä on luku- ja kirjoitustaitojen kehittäminen.
- Opintojakson tavoitteena on innostaa opiskelijoita erilaisten tekstien ja tekstilajien pariin, tukea lukemisharrastusta, lisätä opiskelijan äidinkielen sisältöjen tuntemista sekä vahvistaa valmiuksia äidinkielen opiskeluun lukiossa.
- Vaihtoehtoisesti opintojakso toimii lukion opiskelijoille myös tukikurssina, jossa voi suorittaa tuettuna jonkin lukion äidinkielen opintojakson.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan eri tekstilajeja, luetaan, kirjoitetaan ja keskustellaan paljon. Lisäksi vahvistetaan valmiuksia digitaalisten ympäristöjen käyttöön.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa valmiuksia äidinkielen opiskeluun lukiossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Opintojakson vapaa kuvaus

***ÄI0* Äidinkielen ja kirjallisuuden perusteet (2 op) Paikallinen valinnainen opintojakso**

ÄI10 on lukiolaisten ja lukiokymppiläisten yhteinen opintojakso, jossa painopisteenä on luku- ja kirjoitustaitojen kehittäminen. Vaihtoehtoisesti opintojakso toimii lukion opiskelijoille myös tukikurssina, jossa voi suorittaa tuettuna jonkin lukion äidinkielen opintojakson. Opintojakson tavoitteena on innostaa opiskelijoita erilaisten tekstien ja tekstilajien pariin, tukea lukemisharrastusta, lisätä opiskelijan äidinkielen sisältöjen tuntemista sekä vahvistaa valmiuksia äidinkielen opiskeluun lukiossa.

Suoritusmerkintä.

Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus 1, 2 op (ÄI02ÄI03)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa huomioidaan Vantaa monikulttuurisena kaupunkina, jonka alueella liki neljäsosa kuntalaisista puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vantaalla opiskeleva nuori hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu oikeakielisyyteen liittyvään tietotekniikkaan, digimateriaaleihin, kielenhuollon ohjeistoihin ja audiovisuaalisiin aineistoihin. Opintojaksossa käytetään periodin aikana vaihtelevia työmuotoja ja ryhmiä ja harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita.
- Opintojaksossa käytetään periodin aikana vaihtelevia työmuotoja ja ryhmiä ja harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana keskitytään omien vahvuuksien tunnistamiseen ja oman työskentelyn tavoitteiden asettamiseen. Opiskelija ottaa vastuun työskentelyn etenemisestä ja aikataulutuksesta. Opintojakson aikana otetaan huomioon sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisen merkitys ja tärkeys.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat ryhmätyötaidot. Samalla vahvistuvat toisten kuuntelemisen ja omien vahvuuksien tunnistamisen taidot. Jakson aikana opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan, siihen liittyviä rooleja, sosiaalisia tilanteita ja oppii reflektoimaan omaa toimintaansa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään monialaisia oppisisältöjä ja painotetaan lähdekriittisyyttä. Opiskelija oppii analysoimaan erilaisia lähteitä ja tuottamaan tieteenalalle ominaista tekstiä. Opiskelija ymmärtää eri oppiaineiden vaatimien vastaustekstien eroavaisuuden. Opiskelija syventää käsitystään kontekstin ja tekstilajien merkityksestä tekstin ymmärtämiseen ja tulkintaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelussa perehdytään monipuolisiin kielikäsityksiin ja opitaan kielipolitiikan periaatteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kielitietoisuus ja kielipolitiikka sekä kielenohjailun periaatteisiin perehtyminen. Jaksolla korostuvat myös oman viestijäkuvan pohtiminen ja ryhmäviestintätaitojen kehittäminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI020ÄI3 Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus 1 (2 op) pakolliset opinnot

Moduuleista ÄI2 Kieli ja tekstitietoisuus (1op) ja ÄI3 Vuorovaikutus (1op)

Opintojaksolla keskitytään kielen ja tekstin käsitteiden tarkasteluun. Jaksolla perehdytään erilaisiin kielikäsityksiin ja kielipolitiikkaan sekä kielenohjailun periaatteisiin, monilukutaidon käsitteeseen ja laajaan tekstikäsitykseen. Jaksossa pohditaan myös omaa viestijäkuvaa ja kehitetään erityisesti ryhmäviestintätaitoja. Jaksossa opiskellaan kielen ja identiteetin suhdetta sekä kielen tilanteista vaihtelua.

Numeroarviointi.

Kirjoittaminen 1 ja vuorovaikutus 2, 2 op (ÄI06ÄI07)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi myös pääkaupunkiseudun erilaisia viestintäympäristöjä hyödyntäen ja omaa toimintaansa niihin peilaten. Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille kirjoittajana ja esiintyjänä annetaan tilaa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään kirjoittamiseen, tekstin suunnitteluun, jakamiseen, yhteiskirjoittamiseen ja palautteen antamiseen sekä vastaanottamiseen sopivia alustoja ja työkaluja.
- Multimodaalisten tekstien vastaanottamisen taidot harjaantuvat.
- Vuorovaikutustaitoja ja esiintymisrohkeutta harjoitellaan monipuolisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ilmaisuaan sekä kirjallisesti että suullisesti. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa. Opiskelijalla on mahdollisuus pohtia omaa esiintymisjännitystään ja saada rohkeutta suullisiin esityksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana. Hän harjaantuu myös palautteen saamiseen ja vastaanottamiseen sekä vuorovaikutusetiikan pohtimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää moniäänisen tekstin tuottamisen taitojaan, joihin kuuluu aineistojen arvioiminen ja niiden pohjalta kirjoittaminen. Omaäänisyys kehittyy sanataideharjoituksin. Opiskelija saa esiintymisrohkeutta ja harjaantuu puheviestinnässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjoitusprosessin hallinta ja vuorovaikutustaitojen syventäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄI06 Kirjoittaminen 1 ja vuorovaikutus 2 (2 op) pakolliset opinnot

Moduuleista ÄI6 Kirjoittaminen 1 (1op) ja ÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Opintojaksossa syvennetään kirjoitusprosessin hallintaa ja kehitetään esiintymistaitoja. Jaksossa harjoitellaan pohjatekstien valintaa ja käyttöä oman tekstin rakentamisessa sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Omaa ilmaisutapaa kehitetään sanataideharjoituksin. Opintojakson aikana harjoitellaan myös esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Jaksossa opiskellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavissa ja syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä.

Numeroarviointi

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan*

erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*

- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S201)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan lukio-opiskeluun ja opiskelijoihin mm. vuorovaikutusharjoitusten ja ryhmätöiden kautta.
- Tutustutaan tekstinkäsittely-ympäristöön (jakoon ja kommentointiin).
- Opintojaksossa hyödynnetään luokan ulkopuolisia oppimisympäristöjä, esim. lähiympäristöä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy äidinkielen ja kirjallisuuden työtapoihin ja kirjaston käyttöön.
- Tehtävissä ja esimerkiksi tiedonhaun opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia aiheita.
- Opintojakson tauotukseen sopivat erityisesti erilaiset keskittymisharjoitukset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan ryhmätyöskentelyllä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta kirjoitustaidon vastausten ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kielen eri muotojen hallinta sekä monipuolinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S201 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) pakolliset opinnot

Opintojaksossa keskitytään monimuotoisten tekstien ominaisuuksiin ja rakenteisiin sekä kirjoitusprosessin vaiheisiin ja tekstien pohjalta kirjoittamiseen: referointiin ja kommentointiin. Opintojaksossa opiskellaan myös kielen- ja tekstinhuoltoa.

Numeroarviointi.

Kirjallisuus 1, 2 op (S204)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Vaskivuoren lukion ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi. Pyritään tutustumaan kulttuurin livestriimauksiin ja/tai digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti. Kirjallisuudesta keskustelu ja sanataideharjoitusten tekeminen kehittävät kuuntelun ja ilmaisun taitoja ja vahvistavat kykyä tuottaa tekstiä omien havaintojen pohjalta. Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaiset vierailut tiede- ja kulttuurilaitoksissa ja -tapahtumissa vahvistavat opiskelijan identiteettiä kulttuurielämän osana ja lisäävät valmiuksia koulunjälkeiseen elämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan valinnan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua, esimerkiksi Agenda 2030 -ohjelmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta sekä omaääninen kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S204 Kirjallisuus 1 (2op) pakolliset opinnot

Opintojaksossa perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti.Jaksossa havainnoidaan tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin.

Numeroarviointi.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S205)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään mahdollisuuksien mukaan paikalliseen mediaan ja kunnalliseen päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään median moninaiseen maailmaan mm. liikkumalla erilaisilla digitaalisilla alustoilla ja perehtymällä monimediaisiin teksteihin.
- Opintojakson luonteeseen sopivat hyvin Learning Cafe -tyyppiset työtavat.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Esimerkiksi dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tuottaminen ja tulkinta, erityisesti kriittinen monilukutaito, sekä tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S205 Tekstien tulkinta 1 (2 op) pakolliset opinnot

Opintojaksossa keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet.

Numeroarviointi.

Kirjallisuus 2, 2 op (S208)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*
- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.*

Paikallinen lisäys

- Maailmankirjallisuuteen tutustumisen avulla opiskelija laajentaa ja syventää globaalia ajatteluaan ja ymmärtämystään suomalaisen kulttuurin yhteyksistä muihin kulttuureihin.
- Opintojaksossa käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi opiskelijoiden omia kansainvälisiä yhteyksiä ja suomalaista monikulttuurisuutta. Lisäksi pyritään hyödyntämään myös paikallisten artistien tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta*
- *eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Tekstejä tarkastellaan identiteetin kautta eri konteksteissa. Lisäksi hyödynnetään uusia verkkotekstilajeja ja multimodaalisia tekstejä.
- Opintojaksossa tehdään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi ylioppilaskirjoituksiin valmistautumista edistäviä keskittymisharjoituksiä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin. Kirjallisuuden lukeminen

kontekstissaan lisää ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille.

Hyvinvointiosaaminen

Lukeminen laajentaa näkemystä monenlaisista identiteeteistä.Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen (ja kirjallisuuden lukeminen) edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Lukeminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta, erityisesti kyky tarkastella kirjallisuutta osana kontekstia, ja tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutus. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S208 Kirjallisuus 2 (2op) pakolliset opinnot

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia kontekseja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta.

Numeroarviointi.

Vuorovaikutus 3, 2 op (S209)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Paikallinen lisäys

- Jaksossa tutustutaan mahdollisuuksien mukaan vantaalaisiin yrityksiin ja työelämään esimerkiksi työhaastattelujen avulla.
- Opintojakson työmenetelmissä korostuvat yhdessä tekeminen ja kokemuksellisuus, esimerkiksi yhteiskirjoittaminen (mm. kokouspöytäkirjat) ja etävälineiden hyödyntäminen (mm.etäkokousten seuraaminen).

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan hyödyntäen ryhmän ja oppilaitoksen moninaisuutta pääkaupunkiseudun kulttuurisesti ja sosiaalisesti rikkaassa ympäristössä.
- Opintojakson aikana on luontevaa hyödyntää monipuolisesti oppilaitoksen esitystekniikkaa ja tiloja, kuten neuvotteluhuoneita, auditoriota ja liikuntasalia. Keholliset harjoitukset tukevat vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia vaativissakin viestinnällisessä tilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija syventää ja laajentaa vuorovaikutustaitojaan kohti jatko-opintojen ja työelämän tarpeita. Hän kehittää kulttuurista osaamistaan ja yhteiskunnallisia valmiuksiaan monipuolisissa

viestintätilanteissa. Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa omat vuorovaikutustaitonsa osallistumalla myös Puheviestintätaitojen päättökokeeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittava vuorovaikutusosaaminen sekä argumentointi. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S209 Vuorovaikutus 3 (2op) valtakunnallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossa monipuolistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä rakentavaa toimintaa vaativissakin vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan argumentoimista ja analysoidaan erilaisia vuorovaikutustilanteita. Opintojakso antaa valmiudet osallistua toisen asteen Puheviestinnän päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden yo-kokeisiin.

Numeroarviointi.

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa voidaan tutustua lähiseudun kulttuuritarjontaan ja siten opitaan hyödyntämään sitä oman ajattelun laajentamisessa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*
- *omaäänisten tekstien tuottaminen*
- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*
- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa hyödynnetään yhteiskirjoittamista ja mahdollisuuksien mukaan vaihtuvia oppimisympäristöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoitelmien avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kirjoitusprosessi sekä omaääninen pohtiva tai kantaa ottava kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S210 Kirjoittaminen 2 (2 op) valtakunnallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden kirjoitustaidon yo-kokeeseen.

Numeroarviointi.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan lähiseudun kulttuuritarjontaan ja paikallismediaan sekä hyödynnetään niitä mahdollisuuksien mukaan oman ajattelun laajentamisessa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee olennaista elämänhallinnan taitoa: tekstitaitoa. Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien analysointi ja tulkinta. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S211 Tekstien tulkinta 2 (2op) valtakunnallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden lukutaidon yo-kokeeseen.

Numeroarviointi.

Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus, 2 op (S202S203)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa huomioidaan Vantaa monikulttuurisena kaupunkina, jonka alueella liki neljäsosa kuntalaisista puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vantaalla opiskeleva nuori hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.
- Tutustutaan digitaalisiin oman kielitaidon arviointivälineisiin.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu oikeakielisyyteen liittyvään tietotekniikkaan, digimateriaaleihin, kielenhuollon ohjeistoihin ja audiovisuaalisiin aineistoihin.
- Opintojaksossa käytetään periodin aikana vaihtelevia työmuotoja ja ryhmiä ja harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana keskitytään omien vahvuuksien tunnistamiseen ja oman työskentelyn tavoitteiden asettamiseen. Opiskelija ottaa vastuun työskentelyn etenemisestä ja aikataulutuksesta. Opintojakson aikana otetaan huomioon sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisen merkitys ja tärkeys.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat ryhmätyötaidot. Samalla vahvistuvat toisten kuuntelemisen ja omien vahvuuksien tunnistamisen taidot. Jakson aikana opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan, siihen liittyviä rooleja, sosiaalisia tilanteita ja oppii reflektoimaan omaa toimintaansa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään monialaisia oppisisältöjä ja painotetaan lähdekriittisyyttä. Opiskelija oppii analysoimaan erilaisia lähteitä ja tuottamaan tieteenalalle ominaista tekstiä. Opiskelija

ymmärtää eri oppiaineiden vaatimien vastaustekstien eroavaisuuden. Opiskelija syventää käsitystään kontekstin ja tekstilajien merkityksestä tekstin ymmärtämiseen ja tulkintaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelussa perehdytään monipuolisiin kielikäsityksiin ja opitaan kielipolitiikan periaatteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kielitietoisuus ja kielipolitiikka sekä kielenohjailun periaatteisiin perehtyminen. Jaksolla korostuvat myös oman viestijäkuvan pohtiminen ja ryhmäviestintätaitojen kehittäminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S202S203 Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus

(Moduulit S202 Kieli ja tekstitietoisuus (1op) ja S203 Vuorovaikutus (1op))

Opintojaksossa keskitytään kielen ja tekstin käsitteiden tarkasteluun. Jaksolla perehdytään erilaisiin kielikäsityksiin ja kielipolitiikkaan sekä kielenohjailun periaatteisiin, monilukutaidon käsitteeseen ja laajaan tekstikäsitykseen. Jaksossa pohditaan myös omaa viestijäkuvaa ja kehitetään erityisesti ryhmäviestintätaitoja. Jaksossa opiskellaan kielen ja identiteetin suhdetta sekä kielen tilanteista vaihtelua.

Numeroarviointi.

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 0 op (S206S207)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi myös pääkaupunkiseudun erilaisia viestintäympäristöjä hyödyntäen ja omaa toimintaansa niihin peilaten. Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille kirjoittajana ja esiintyjänä annetaan tilaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään kirjoittamiseen, tekstin suunnitteluun, jakamiseen, yhteiskirjoittamiseen ja palautteen antamiseen sekä vastaanottamiseen sopivia alustoja ja työkaluja.
- Multimodaalisten tekstien vastaanottamisen taidot harjaantuvat.
- Vuorovaikutustaitoja ja esiintymisrohkeutta harjoitellaan monipuolisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ilmaisuaan sekä kirjallisesti että suullisesti. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa. Opiskelijalla on mahdollisuus pohtia omaa esiintymisjännitystään ja saada rohkeutta suullisiin esityksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana. Hän harjaantuu myös palautteen saamiseen ja vastaanottamiseen sekä vuorovaikutusetiikan pohtimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää moniäänisen tekstin tuottamisen taitojaan, joihin kuuluu aineistojen arvioiminen ja niiden pohjalta kirjoittaminen. Omaäänisyys kehittyy sanataideharjoituksin. Opiskelija saa esiintymisrohkeutta ja harjaantuu puheviestinnässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjoitusprosessin hallinta ja vuorovaikutustaitojen syventäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

S206S207 Kirjoittaminen ja vuorovaikutus (2 op) pakolliset opinnot (Moduulit S206 Kirjoittaminen 1 (1op) ja S207 (1op) Vuorovaikutus 2)

Opintojaksossa syvennetään kirjoitusprosessin hallintaa ja kehitetään esiintymistaitoja. Jaksossa harjoitellaan pohjatekstien valintaa ja käyttöä oman tekstin rakentamisessa sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Omaa ilmaisutapaa kehitetään sanataideharjoituksin. Opintojakson aikana harjoitellaan myös esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Jaksossa opiskellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavissa ja syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä.

Numeroarviointi

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.*

Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Biologian opetus kehittää opiskelijan ***ympäristöosaamista*** *ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa* ***eettisyyttä*** *vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI01)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Paikallinen lisäys

- Perehtyä elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin.
- Tutustua biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*

- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

- Keskeisenä aiheena on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee eettisyyttä ja ympäristöosaamista perehtymällä elämän kehitykseen ja tieteellisen tutkimuksen periaatteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson työskentelytapojen valinnoissa painotetaan erityisesti ryhmätyötaitoja ja siten kehitetään vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Elämä ja evoluutio (2 op), BI1, pakolliset opinnot

Opiskelija perehtyy elämän edellytyksiin, kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin ja evoluutioon sekä tutustuu biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä.

Numeroarviointi

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI04)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Solujen toimintoja havainnollistetaan kokeellisella työskentelyllä.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tarkastelee tumallisen solun rakennetta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy tietoihin, jotka on saatu eri tieteenalojen yhteistyöllä sekä tekee kokeellisia töitä ja näin harjoittelee monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Solu ja perinnöllisyys (2 op), BI4, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opiskelija tarkastelee tumallisen solun rakennetta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita.

Numeroarviointi

Ihmisen biologia, 2 op (BI05)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*

- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy ihmiselimistön kykyyn sopeutua muutoksiin ja kykyyn puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjoittelee laaja-alaisista taidoista hyvinvointiosaamista perehtymällä ihmiskehon rakenteeseen ja toimintaan sekä niihin vaikuttaviin tekijöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Ihmisen biologia,(2 op), BI5, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opiskelija perehtyy ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Opintojakson keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen.

Numeroarviointi

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI06)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijalle muodostuu kuva biologian panoksesta nykytutkimuksessa.

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

- Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geenitekniikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy biologian panokseen nykytutkimuksessa globaalien ongelmien ratkaisemiseksi ja näin harjoittelee monitieteistä ja luovaa osaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija perehtyy biologian panokseen nykytutkimuksessa globaalien ongelmien ratkaisemiseksi ja näin harjoittelee hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä hyvinvointiosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op), BI6, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opiskelija tutustuu geenitekniikan ja mikrobiologian erilaisiin sovelluksiin ja ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävän kehityksen mukaisessa käytössä.

Numeroarviointi

Biologian yo-kertaus, 2 op (BI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää lukion biologian keskeisen sisällön ymmärtämistään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee biologian reaalivastauksen laatimista.
- Opintojaksossa kerrataan opiskelijoiden toivomia aikaisempien opintojaksojen asioita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kertaa aikaisempien opintojaksojen sisältöjä ja tätä kautta hahmottaa biologian merkityksen monitieteellisessä maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Biologian kertauskurssi (2 op), BI7, koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opiskelija kertaa ja syventää lukion biologian keskeisen sisällön ymmärtämistään sekä harjoittelee biologian reaalivastauksen laatimista.

Suoritusmerkintä.

Laborointi, 2 op (BI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjoitella biologisessa työskentelyssä tarvittavia laborointitaitoja sekä oppia käsittelemään ja analysoimaan saatuja tuloksia.
- Kerrata biologian perusilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla työskennellään ohjatusti ryhmissä biologisiin ilmiöihin liittyviä tutkimusongelmia ratkoen.
- Kurssi harjaannuttaa laboratorion työtapoja, työselostuksen laatimistekniikkaa ja luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusosaamista työskennellessään pienryhmissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee tieteellisten tutkimusten teossa monitieteistä ja luovaa osaamista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Laborointi (2 op), BI8, koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opiskelija harjoittelee biologisessa työskentelyssä tarvittavia laborointitaitoja sekä oppii käsittelemään ja analysoimaan saatuja tuloksia.

Numeroarviointi

Biologian ytimessä, 2 op (BI09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssilla syvennetään ja laajennetaan ymmärrystä biologian perusilmiöistä painottaen lisääntymisen biologiaa ja luonnontieteellistä ajattelua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso toteutetaan mm. kokeellisen työskentelyn, ongelmanratkaisun ja vierailujen keinoin.
- Opintojakson aiheet painottuvat isääntymisen biologiaan ja luonnontieteellisen ajattelun kehittämiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää kokeellisen työskentelyn ja ongelmanratkaisua vaativien tehtävien avulla monitieteistä ja luovaa osaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Biologian ytimessä (2 op), BI9, koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opiskelija syventää ja laajentaa ymmärrystään biologian perusilmiöistä. Opintojaksossa painotetaan lisääntymisen biologiaa ja luonnontieteellistä ajattelua.

Numeroarviointi

Ekologia ja ympäristö, 2 op (BI02BI03)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää biologisen tiedon merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.
- Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan merkitystä oman lähiympäristönsä kannalta ja myös globaalilla tasolla.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa hyödynnetään paikallisia ympäristöjä oppimisympäristöinä tutustuen alueen nimistöön.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan merkitystä oman lähiympäristönsä kannalta ja myös globaalilla tasolla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan merkitystä oman lähiympäristönsä kannalta ja myös globaalilla tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Ekologia ja ympäristö (2 op), BI2, BI3, pakolliset opinnot

Opiskelija perehtyy ekologian perusteisiin ja elämän monimuotoisuuteen sekä ympäristöongelmiin Suomessa ja muualla maailmassa. Opintojaksossa tutustutaan myös ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

7.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä; arvostelukykyä; toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

*Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

*Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä

rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET01)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään. Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*

- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisiin hyvän elämän malleihin ja katsomuksiin perehtyminen antaa opiskelijalle valmiuksia pohtia omaa identiteettiään ja käsitystään hyvästä elämästä. Tämä kehittää samalla opiskelijan itsetuntemusta ja hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Identiteetin, katsomusten ja hyvän elämän kysymyksiin tutustuminen tukee opiskelijan kykyä tunnistaa ja analysoida näihin teemoihin liittyviä ajankohtaisia keskusteluja. Samalla opiskelija harjaantuu huomioimaan erilaisten identiteettien ja katsomusten merkityksen kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä ja hyvä elämä (2 op) ET1, pakolliset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan hyvän elämän kysymyksiin: hyvän elämän edellytyksiin, erilaisiin hyvän elämän malleihin ja ihmisen olemassaolon peruskysymyksiin. Opintojaksolla tutustutaan lisäksi identiteetin, maailmankatsomuksen ja maailmankuvan teemoihin.

Numeroarviointi.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET02)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään. Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*

- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja ilmiötä sekä omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalilla tasolla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt syventävät opiskelijan tietoa ja ymmärrystä yhteiskuntien luonteesta sekä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Näin opintojakso tukee opiskelijan kykyä toimia aktiivisena kansalaisena.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan tietoja ja ymmärrystä ihmisoikeuksiin sekä globaaliin oikeudenmukaisuuteen ja kestävään tulevaisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Samalla opiskelija harjaantuu toimimaan oikeudenmukaisen, demokraattisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä ja yhteiskunta (2 op) ET2, pakolliset opinnot

Opintojaksolla perehdytään yhteisöllisyyden merkitykseen ihmisyydelle ja yksilön identiteetille. Opintojakso tarjoaa välineitä tarkastella yhteiskuntaa ja sen eri osa-alueita, mediaa ja yhteiskuntaa koskevia väitteitä kriittisesti. Lisäksi opintojaksolla perehdytään ihmisoikeusajatteluun.

Numeroarviointi.

Kulttuurit, 2 op (ET03)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään. Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*

- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt syventävät opiskelijan tietoja ja ymmärrystä kulttuurista historiallisesti rakentuvana, muuttuvana ja monimuotoisena ilmiönä. Samalla opiskelija harjaantuu tunnistamaan ja ymmärtämään kulttuuri-identiteettien moninaisuutta sekä niiden taustalla olevia arvoja ja uskomuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Kulttuurien ja identiteettien vuorovaikutukseen perehtymällä opiskelija syventää käsitystään erilaisista kulttuuri-identiteeteistä ja niiden merkityksestä yhteiskunnassa. Näin opiskelija harjaantuu huomioimaan kulttuurien ja niihin liittyvien identiteettien moninaisuuden erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kulttuurien välisten erojen sekä rasismin ja etnosentrismin kaltaisten ilmiöiden tunnistaminen tukee opiskelijan eettisen ajattelun kehitystä ja valmiuksia toimia tasa-arvoisemman ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuurit (2 op) ET3, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään monipuolisesti kulttuurin ilmiöön sekä kulttuurin ja identiteetin ilmiöiden väliseen suhteeseen. Keskeisiä opintojakson käsitteitä ja aiheita ovat muun muassa kulttuuriperintö, kulttuurien välinen vuorovaikutus ja konfliktit sekä etnisyyteen ja syrjintään liittyvät kysymykset.

Numeroarviointi.

Katsomukset, 2 op (ET04)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään. Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*

- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan kykyä arvioida ja rakentaa omaa identiteettiään ja elämän- ja maailmankatsomustaan, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Katsomusten ilmiöihin perehtyminen syventää opiskelijan ymmärrystä erilaisten katsomusten ja kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta esimerkiksi niin, että opiskelija tunnistaa ja osaa arvioida katsomuksiin kytkeytyvien arvojen ja käsitysten merkityksen laajemman kulttuurin kontekstissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Katsomusten, kulttuurien ja erilaisten yhteiskuntien väliseen vuorovaikutukseen perehtyminen vahvistaa muun muassa opiskelijan tietoutta ja ymmärrystä erilaisten elämänkatsomusten asemasta yhteiskunnissa sekä katsomuksiin kytkeytyvien arvojen ja uskomusten merkityksestä yhteiskuntien kehityksessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Katsomukset (2 op) ET4, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään erilaisiin elämänkatsomuksiin ja niihin liittyviin ilmiöihin. Lisäksi opintojaksossa perehdytään erilaisten elämänkatsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntien väliseen vuorovaikutukseen.

Numeroarviointi.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET05)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään. Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle valmiuksia tunnistaa ja analysoida erilaisten katsomusten merkitystä yhteiskunnan kehityksen taustalla ja toisaalta katsomuksellisten kysymysten asemaa yhteiskunnassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaisiin uskonnollisiin ja uskonnottomiin katsomuksiin perehtyminen tukee opiskelijan kykyä tunnistaa ja analysoida erilaisiin katsomuksiin kytkeytyviä identiteettejä, arvoja ja käsityksiä ja niiden merkitystä ja asemaa laajemmin kulttuurissa ja yhteiskunnassa sekä globaalisti.

Hyvinvointiosaaminen

Uskonnollisiin ja uskonnottomiin katsomuksiin liittyvä tieto tarjoaa opiskelijalle aineksia oman elämänkatsomuksen muodostamiseen ja sen kriittiseen arviointiin. Tämä tukee samalla opiskelijan hyvinvointitaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonnot ja uskonnottomuus (2 op) ET5, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnollisiin ja uskonnottomiin elämänkatsomuksiin sekä niiden tieteelliseen tutkimukseen. Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia tunnistaa ja analysoida uskonnon ja uskonnottomuuden asemaa muun muassa arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä.

Numeroarviointi.

Tulevaisuus, 2 op (ET06)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään. Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan eettisen ajattelun kehittymistä ja ympäristöosaamista auttaen opiskelijaa tunnistamaan, erittelemään ja arvoimaan erilaisia tulevaisuuden hyvinvointia ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta koskevia vastauksia. samalla opintojakso tukee opiskelijan valmiuksia toimia kestävän tulevaisuuden edistämiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tulevaisuuden tutkimus sekä teknologisen kehityksen ja yhteiskunnan välistä suhdetta käsittelevät teemat kehittävät opiskelijan kykyä tunnistaa monimutkaisia yhteyksiä esimerkiksi teknologian, tieteen ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden välillä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan kykyä tunnistaa ja arvioida erilaisia tarjolla olevia malleja hyvästä tulevaisuudesta ja hyvästä yhteiskunnasta. Opintojakso ohjaa opiskelijaa huomaamaan omien valintojensa merkityksen kestävän tulevaisuuden kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tulevaisuus (2 op) ET6, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään tulevaisuuden tutkimukseen, teknologian kehittymiseen ja siihen, kuinka teknologinen kehitys vaikuttaa yhteiskuntien kehitykseen ja ympäristöön. Opintojaksolla

pohditaan hyvää elämää tulevaisuudessa ja sitä, millainen merkitys yksilön valinnoilla on kestävän tulevaisuuden kannalta.

Numeroarviointi.

Elämänkatsomustiedon yo-kertaus, 2 op (ET07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kykenee itsenäisesti kertaamaan lukion elämänkatsomustiedon oppimäärän.
- Opiskelija tuntee elämänkatsomustiedon ylioppilaskokeen luonteen ja rakenteen sekä kokeen suorittamiseksi tarvittavat ohjelmistot.
- Opiskelijan hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan lukion elämänkatsomustiedon oppimäärä.
- Elämänkatsomustiedon opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa ja viestinnässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan osaamista ja itsetuntoa elämänkatsomustiedon sisältöjen käsittelyssä ja ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään ylioppilaskokeen luonteeseen ja siihen vastaamiseen. Tämä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämänkatsomustiedon yo-kertaus (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla kerrataan aiempien lukion elämänkatsomustiedon opintojaksojen keskeisimmät sisältöalueet ja harjoitellaan ylioppilaskirjoitustehtäviin vastaamista. Opintojakso on tarkoitettu elämänkatsomustiedon ainereaaliin valmistautuville.

Suoritusmerkintä.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä

kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*

- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI01)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa filosofian opiskelun tavoite on tukea opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opiskelija tutustuu mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisiin oppimisympäristöihin.

- Opiskelijan hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa ja viestinnässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso harjaannuttaa perustelemaan ja kriittisesti arvioimaan erilaisia väitteitä sekä käymään järkiperäistä, toiset keskustelijat huomioonottavaa keskustelua.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso edesauttaa eri oppiaineiden välistä integraatiota, sillä opintojakso perehdyttää tiedon ja argumentaation eroihin ja yhtäläisyyksiin eri tieteenaloilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op) FI1, pakolliset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan filosofian ja filosofisten peruskysymysten luonteeseen. Lisäksi opintojakso perehdyttää pätevän päättelyn ja johdonmukaisen argumentaation perusteisiin esimerkiksi erilaisten kirjallisten ja vuorovaikutteisten harjoitteiden avulla. Lisäksi opintojaksossa tutustutaan tietoa ja tiedettä koskeviin filosofisiin kysymyksiin. .

Numeroarviointi.

Etiikka, 2 op (FI02)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa filosofian opiskelun tavoite on tukea opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opiskelija tutustuu mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisiin oppimisympäristöihin.
- Opiskelijan hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa ja viestinnässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Etiikan opiskelu rohkaisee ja harjaannuttaa itsenäiseen ajatteluun ja johdonmukaisten eettisten argumenttien esittämiseen. Samalla etiikan opiskelu kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan, esimerkiksi yhteiskunnallisten epäkohtien ja ekologisten ongelmien tunnistamiseen ja toimimiseen niiden korjaamiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta etiikan opiskelu auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja sitä, että eri kulttuureissa on erilaisia oikeaan ja väärään liittyviä käsityksiä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta etiikan opiskelu edistää kykyä pitää huolta itsestä, muista ja ympäristöstä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Etiikka (2 op) FI2, pakolliset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, teorioihin ja kysymyksiin. Etiikka-opintojakso tarjoaa välineitä erilaisten eettisten valintatilanteiden ratkaisemiseksi ja laajemmin hyvän elämän pohtimiseksi.

Numeroarviointi.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI03)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa filosofian opiskelun tavoite on tukea opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opiskelija tutustuu mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisiin oppimisympäristöihin.
- Opiskelijan hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa ja viestinnässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen näkökulmasta opintojakso syventää opiskelijan tietoutta ja ymmärrystä yhteiskuntafilosofisten kysymysten luonteesta. Opintojakso auttaa analysoimaan ajankohtaisia yhteiskunnallisia keskusteluja esimerkiksi oikeudenmukaisuuteen ja valtaan liittyen. Opintojakso tarjoaa välineitä oman, yhteiskuntaa koskevien käsitysten muodostamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista argumentaatiotaitoa, esimerkiksi kykyä ymmärtää ja suvaita omista käsityksistä poikkeavia käsityksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntafilosofia (2 op) FI3, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja kysymyksiin: mitä on valta ja kenellä sitä on? Millainen on oikeudenmukainen yhteiskunta? Opintojakso syventää opiskelijan kykyä tunnistaa ja analysoida yhteiskunnallisia keskusteluja ja ongelmia. Opintojakso kannustaa opiskelijaa kohti aktiivista kansalaisuutta.

Numeroarviointi.

Totuus, 2 op (FI04)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*

- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa filosofian opiskelun tavoite on tukea opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opiskelija tutustuu mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisiin oppimisympäristöihin.
- Opiskelijan hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa ja viestinnässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tietoteoreettiset kysymykset ja ongelmat yhdistävät eri tieteenaloja. Niihin perehtyminen auttaa opiskelijaa myöhemmin syventymään yksittäisiin tieteenaloihin ja tieteenvälisiin rajapintoihin.

Hyvinvointiosaaminen

Monimutkaisten tietoon ja totuuteen liittyvien kysymysten käsittely auttaa sietämään inhimilliseen kokemukseen sisältyvää epävarmuutta. Tämä vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Totuus (2 op) FI4, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan tietoa, totuutta ja todellisuutta koskeviin filosofisiin kysymyksiin. Lisäksi opintojaksolla perehdytään tieteenfilosofiaan. Opintojakso vahvistaa opiskelijan kykyä luovia informaatiotulvassa ja kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä.

Numeroarviointi.

Filosofian yo-kertaus, 2 op (FI05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kykenee itsenäisesti kertaamaan lukion filosofian oppimäärän.
- Opiskelija tuntee filosofian ylioppilaskokeen luonteen ja rakenteen sekä kokeen suorittamiseksi tarvittavat ohjelmistot.
- Vantaan lukiokoulutuksessa filosofian opiskelun tavoite on tukea opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opiskelija tutustuu mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisiin oppimisympäristöihin.
- Opiskelijan hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan lukion filosofian oppimäärä.
- Filosofian opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa ja viestinnässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan osaamista ja itsetuntoa filosofisten kysymysten käsittelyssä ja ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään ylioppilaskokeen luonteeseen ja siihen vastaamiseen. Tämä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Filosofian yo-kertaus (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla kerrataan aiempien lukion filosofian opintojaksojen keskeisimmät sisältöalueet ja harjoitellaan ylioppilaskirjoitustehtäviin vastaamista. Opintojakso on tarkoitettu filosofian ainereaaliin valmistautuville.

Suoritusmerkintä.

Estetiikka, 2 op (FI06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee erilaisia kauneuden ja taiteen määrittely-yrityksiä sekä niihin liittyviä ongelmia.
- Opiskelija tuntee keskeisiä taiteen ontologiaan liittyviä lähestymistapoja ja niihin liittyviä ongelmia.
- Opiskelija osaa eritellä taideteosten ja ihmisen elinympäristön esteettisten objektien välisiä eroja.
- Opiskelija ymmärtää kauneuden ja taiteen arvottamiseen liittyviä ongelmia.
- Vantaan lukiokoulutuksessa filosofian opiskelun tavoite on tukea opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opiskelija tutustuu mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisiin oppimisympäristöihin.
- Opiskelijan hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Estetiikan keskeiset käsitteet (kauneus, taide, esteettinen kokemus) ja niiden historiallinen kehittyminen länsimaissa.

- Keskeiset taiteen ja kauneuden määritelmät
- Taiteen arvottamiseen liittyvät keskeiset näkökulmat
- Taiteen ontologia
- Ihmisen elinympäristön estetiikka (esimerkiksi arkkitehtuuri)
- Taiteen yhteiskunnallinen merkitys
- Filosofian opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessa ja viestinnässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan kykyä analysoida ja tulkita taidetta ja elinympäristön esteettisiä ilmiöitä. Kauneuden ja taiteen ilmiöihin perehtyminen tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tarjoaa näkökulmia eri aikoina ja eri kulttuureissa vallinneisiin kauneus- ja taidekäsityksiin. Tämä tukee opiskelijan kulttuuriosaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Estetiikka (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan filosofisen estetiikan keskeisiin kysymyksiin ja ongelmiin: mitä on kauneus? Kuinka taide voidaan määritellä? Lisäksi opintojaksolla perehdytään rakennetun ympäristön estetiikkaan (esimerkiksi arkkitehtuuriin) sekä taiteen ja vallan väliseen suhteeseen.

Suoritusmerkintä.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Energia ja lämpö, 2 op (FY03)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Energia ja lämpö (2 op) FY3, valinnaiset opinnot

Opiskelija tutustuu energiaan, lämpöopin ilmiöihin ja saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun.

Numeroarviointi

Voima ja liike, 2 op (FY04)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voima ja liike (2 op) FY4, valinnaiset opinnot

Opiskelija tutkii etenemisliikkeeseen ja vuorovaikutukseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti sekä teoreettisesti ja käsittelee niihin liittyviä malleja.

Numeroarviointi

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY05)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettavat kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jaksollinen liike ja aallot (2 op) FY5, valinnaiset opinnot

Opiskelija perehtyy gravitaatioon, jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteisiin jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä.

Numeroarviointi

Sähkö, 2 op (FY06)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähkö (2 op) FY6, valinnaiset opinnot

Opiskelija tutustuu sähköön liittyviin peruskäsitteisiin sekä mittaustekniikan ja arkipäivän sovelluksiin.

Numeroarviointi

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY07)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.

- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähkömagnetismi ja valo (2 op) FY7, valinnaiset opinnot

Opiskelija tutustuu sähkömagnetismiin, valoon sekä sähköenergian tuottamiseen ja siirtämiseen.

Numeroarviointi

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY08)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op) FY8, valinnaiset opinnot

Opiskelija perehtyy kosmologian, radioaktiivisuuden, ydin- ja kvanttifysiikan perusteisiin.

Numeroarviointi

Fysiikan yo-kertaus, 2 op (FY09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Aikaisemmin opiskeltujen opintojaksojen sisältöjen syventäminen ja yhteen nivominen. Valmistaudutaan vastaamaan fysiikan ylioppilaskoetehtäviin. Opintojakson päätöskokeena preliminäärikoe.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kooste fysiikan pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen keskeisistä sisällöistä.
- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikan YO-kertaus (2 op), valinnaiset opinnot

Aikaisemmin opiskeltujen kurssien sisältöjen syventäminen ja yhteen nivominen. Valmistaudutaan vastaamaan fysiikan ylioppilaskoetehtäviin. Kurssikokeena preliminäärikoe.

Numeroarvostelu tai suoritusmerkintä

Kokeellinen fysiikka, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.

- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ilmiöistä teoriaksi - Fysiikan kokeelliset työt (2 op), valinnaiset opinnot

Valitse oma tutkimuskohteesi laajasta valikoimasta mielenkiintoisia ilmiöitä:

- Musiikki ja soitinten fysiikka
- Fysiikan laboratoriotyöt
- Urheilun laji-, tekniikka- ja voimaharjoittelu
- Ajoneuvot ja liikenne
- Sähkö ja elektroniikka

Voit myös syventää ymmärrystäsi jo aiemmin opiskelemistasi fysiikan opintojaksoista kokeellisen työskentelyn avulla.

Julkaise tutkimuksesi tulokset raporttina tai halutessasi artikkelina, videona tai näiden yhdistelmänä.

Suoritusmerkintä

Tähtitiede, 2 op (FY11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmankaikkeuden rakenteita, maailmankaikkeuden historiaa sekä maailmankaikkeuden mahdollista tulevaisuutta.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maailmankaikkeuden rakenteet, maailmankaikkeuden historia & maailmankaikkeuden tulevaisuus (mahdollinen).
- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.

- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tähtitiede (2 op), valinnaiset opinnot

Tähtitieteen opintojaksossa voidaan tutustua esimerkiksi maailmankaikkeuden mittasuhteisiin, aurinkokuntaan, tähtijärjestelmiin, tähtitieteen uusimpiin saavutuksiin, tähtitieteen havaintovälineisiin, sähkömagneettiseen säteilyyn, galakseihin, mustiin aukkoihin, eksoplaneettoihin, astrobiologiaan ja kosmologiaan. Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Opintokäynnit voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Suoritusmerkintä

Fysiikka luonnontieteenä ja fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 2 op (FY01FY02)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.

- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelijaa ohjataan muodostamaan jäsenneltyä kysymyksiä tutkittavasta aiheesta.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti moduulien alussa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettavat kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikka luonnontieteenä & Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta (2 op) FY1, FY2, pakolliset opinnot

Opintojaksolla herätetään ja syvennetään kiinnostusta luonnontieteitä kohtaan tutustumalla fysiikkaa oppiaineena ja tieteenä. Opiskelija perehtyy aineen ja maailmankaikkeuden rakenteisiin liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista. Opiskelija perehtyy energiaan käsitteenä ja siihen, minkälaisia vaikutuksia eri energiantuotantotavoilla on ympäristöön.

Numeroarviointi

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

*Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE01)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy muuttuvaan maailmaan ja sen alueellisiin ilmiöihin tarkastelemalla ympäristön muutoksia ja ihmiskunnan muutoksia

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*

- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa hyödynnetään paikallisia ympäristöjä oppimisympäristöinä tutustuen alueen nimistöön.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija seuraa ajankohtaisia uutisia ja hahmottaa näin maailmassa tapahtuvia muutoksia luonnossa ja ihmiskunnassa samalla pohtien kestävän kehityksen perusteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija seuraa ajankohtaisia uutisia ja hahmottaa näin maailmassa tapahtuvia muutoksia luonnossa ja ihmiskunnassa samalla pohtien kestävän kehityksen perusteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Maailma muutoksessa (2 op), GE1, pakolliset opinnot

Opiskelija perehtyy muuttuvan maailman ja sen alueellisten ilmiöiden tarkasteluun ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten kautta.

Numeroarviointi

Sininen planeetta, 2 op (GE02)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa erottaa paikallisympäristössään luonnonmaisemien rakennetta ja muutosta sekä tutustuu alueen nimistöön.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

- Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutus paikallisessa ympäristössä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee eri muodoissa esitetyn tiedon tulkintaa, harjaantuu syy-seuraussuhteiden hahmottamisessa sekä asioiden havainnollistamista tietoteknisin keinoin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee eri muodoissa esitetyn tiedon tulkintaa, harjaantuu syy-seuraussuhteiden hahmottamisessa sekä asioiden havainnollistamista tietoteknisin keinoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Sininen planeetta (2 op), GE2, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opiskelija tarkastelee luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syventää ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemustaan. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet.

Numeroarviointi

Yhteinen maailma, 2 op (GE03)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*

- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa tieto- ja viestintätekniikan avulla hakea, tulkita, visualisoida ja esittää tietoa.
- Opiskelija osaa erottaa paikallisympäristössään ihmismaantieteen ilmiöitä ja muutosta sekä tutustuu alueen nimistöön.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

- Erilaisten tvt-taitojen harjoittelu esimerkiksi Classroomissa, LibreOfficessa ja Abitissa.
- Alueen nimistöön tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ryhmätyötaitoja erilaisten vaihtelevien työskentelymenetelmien avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Yhteinen maailma (2 op), GE3, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opiskelija perehtyy ihmismaantieteellisiin ilmiöihin ja syventää ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemustaan ja vuorovaikutusta sekä rakentaa ymmärrystään ihmistoiminnan alueellisista piirteistä.
Numeroarviointi

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE04)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa tulkita tieto- ja viestintäteknisesti tuotettua tietoa sekä tuottaa sitä
- Opiskelija hahmottaa aluesuunnittelun periaatteita ja kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksia aluesuunnitteluun

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee tieto- ja viestintäteknisesti tuotetun tiedon tulkintaa sekä sen tuottamista
- Opiskelija perehtyy aluesuunnittelun periaatteisiin ja kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksiin aluesuunnittelussa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu aluesuunnittelun periaatteisiin ja kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksia aluesuunnitteluun. Näin hän harjoittaa yhteiskunnallista osaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee tieto- ja viestintäteknisesti tuotetun tiedon tulkintaa sekä sen tuottamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta (2 op), GE4, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opiskelija soveltaa aiemmissa moduuleissa hankittuja maantieteellisiä tietoja ja taitoja tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa.

Numeroarviointi

Maantieteen yo-kertaus, 2 op (GE05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrata ja syventää lukion maantiedon keskeisen sisällön ymmärtämistä. Harjoitella maantiedon reaalivastauksen laatimista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla painotetaan lukion maantiedon keskeisiä aiheita. Lisäksi perehdytään niihin asioihin, jotka ovat jääneet aikaisemmilla kursseilla opiskelijoiden itsenäisen opiskelun varaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa maantieteellistä osaamistaan ja harjoittelee asioiden havainnollistamista tieto- ja viestintäteknisin keinoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Maantieteen kertauskurssi (2 op), GE6, koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opiskelija kertaa ja syventää lukion maantiedon keskeisen sisällön ymmärtämistään sekä harjoittelee maantiedon reaalivastauksen laatimista.

Suoritusmerkintä.

Kehitysmaantiede, 2 op (GE06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tarkastelee kehittyneisyyden ilmentymisen muotoja ja näiden eroja maapallolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maapallon eri alueiden taloudellisten ja sosiaalisten kehittyneisyyden erojen ilmentymisen vertailua sekä eroista aiheutuvia seurauksia.
- Luonnonvarojen ja vaurauden jakautumisen vertailua sekä eroista aiheutuvia seurauksia.
- Eriarvoisuuden vähentämisen keinojen pohtiminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy kehittyneisyyden ilmentymisen eri muotoihin ja eriarvoisuuden ilmentymiseen maapallolla sekä tutustuu keinoihin vähentää eriarvoisuuta eri tasoilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy kehittyneisyyden ilmentymisen eri muotoihin ja eriarvoisuuden ilmentymiseen maapallolla sekä tutustuu keinoihin vähentää eriarvoisuuta eri tasoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: Kehitysmaantiede (2 op), GE8, koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opiskelija tarkastelee kehittyneisyyden ilmentymisen muotoja ja näiden eroja maapallolla.
Numeroarviointi

560 kartografian keinoin, 2 op (GE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy erilaisiin karttoihin ja diagrammeihin hyödyntäen myös paikkatieto-ohjelmistoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla tutustutaan kaupunkirakenteeseen ja kaupunkiympäristöön jokerilinjalla 560 omien havaintojen kautta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee maantieteellisen tiedon hankintaa sekä sen tuottamista ja havainnollistamista eri tavoin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ryhmätyötaitoja erilaisten vaihtelevien työskentelymenetelmien avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista. Se tukee ja ohjaa opiskelijoiden oppimista ja tavoitteiden saavuttamista. Yhdessä opiskelijoiden kanssa sovitut kriteerit julkaistaan opiskelijoiden nähtäväksi. Näin arviointi on läpinäkyvää, tasapuolista ja opiskelijalähtöistä.
Opintojakson arvioinnin perusteina käytetään esimerkiksi palautettavia tehtäviä, vertais- ja itsearviointeja, suullisia esityksiä, käytännön harjoituksia, testejä ja pelejä.
Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso: 560 kartografian keinoin (2 op), GE5, koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opiskelija tutustuu kaupunkirakenteeseen ja –ympäristöön jokerilinjalla 560 omien havaintojensa, karttojen ja diagrammien kautta käyttäen apuna myös paikkatieto-ohjelmistoja. Opintojakso järjestetään joka toinen vuosi.

Suoritusmerkintä.

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden

moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*

- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI01)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Historian opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.
- Historiallista empatiaa harjoitellaan useilla opintojaksoilla, esimerkiksi tarinoiden ja ihmiskohtaloiden kautta. Ihmisen ja luonnon välinen vuorovaikutus korostuu HI1-opintojaksolla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- Opiskelija ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- Historiassa opetellaan hahmottamaan syy-seuraus -suhteita. Historiallisen tiedon epävarmuus ja tulkinta ovat osa oppiainetta ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen

osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihminen, ympäristö ja historia (2op) HI01, pakolliset opinnot

Opintojakso tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Opintojaksolla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Opintojaksolla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Numeroarviointi.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI02)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Historian opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat

Yhteiskunnallinen osaaminen

- osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä -
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

kansainväliset suhteet (2op) HI02, pakolliset opinnot

Opintojakso tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Opintojaksolla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Opintojaksolla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin

Numeroarviointi.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI03)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Historian opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia

Yhteiskunnallinen osaaminen

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Itsenäisen Suomen historia (2op) HI03, pakolliset opinnot

Opintojakson tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Opintojaksolla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Numeroarviointi.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI04)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Historian opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Vuorovaikutusosaaminen

- Historian opintojaksoilla kannustetaan vuorovaikutteisiin harjoituksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eurooppalainen ihminen (2op) HI04, valinnaiset opinnot

Opintojakso tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Opintojaksolla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa sekä kontakteihin muihin kulttuurialueisiin. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä

Numeroarviointi.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI05)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Historian opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin

- tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa

Yhteiskunnallinen osaaminen

- osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin itämaasta Suomeksi (2op) HI05, valinnaiset opinnot

Opintojakso tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Opintojaksolla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Opintojaksolla syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Numeroarviointi.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI06)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*

- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Historian opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- Opintojaksolla voidaan hyödyntää opettajien ja opiskelijoiden kontakteja toisiin kulttuureihin.

Vuorovaikutusosaaminen

- Historian opintojaksoilla kannustetaan vuorovaikutteisiin harjoituksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen

osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman kulttuurit kohtaavat (2op) HI06, valinnaiset opinnot

Opintojaksossa perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Opintojaksolla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Numeroarviointi.

Historian yo-kertaus, 2 op (HI07)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Historian yo-kertaus (2op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojakso palvelee opiskelijoiden valmentautumista yo-tutkinnon historian kokeeseen. Kerrataan pakollisten ja syventävien opintojaksojen keskeistä sisältöä ja käydään läpi edellisvuosien reaalikoetehtäviä historiasta. Lisäksi seurataan ajankohtaisia teemoja.

Suoritusmerkintä.

Maailma tänään, 2 op (HI08)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailma tänään (2 op), paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossa seurataan ajankohtaisia maailmantapahtumia ja analysoidaan niihin johtanutta kehitystä eri tiedotusvälineiden avulla. Samalla harjoitellaan tutkielman tekemistä.

Suoritusmerkintä.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja

työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

*Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Molekyylimallinnusohjelman käytön harjoittelu.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelija osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmätyötaidot kokeellisessa työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Arvosanaan vaikuttaa opintojakson koe, kokeellisista töistä tehdyt työselostukset, tuntityöskentely sekä mahdolliset muut kirjalliset tuotokset.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

Perehdytään hiilen yhdisteiden kemiaan ja sen merkitykseen opiskelijan omassa elämässä hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Opitaan valmistamaan ja laimentamaan liuoksia, tarkennetaan atomimallia ja opitaan määrittämään laskennallisesti yhdisteen kaava.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Paikallinen lisäys

- Jatketaan reaktioiden kirjoittamista molekyylimallinnusohjelmalla.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*

- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmätyötaidot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Arvosanaan vaikuttaa opintojakson koe, kokeellisista töistä tehdyt työselostukset, tuntityöskentely sekä mahdolliset muut kirjalliset tuotokset.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE4 Kemiallinen reaktio (2 op)

Perehdytään erilaisiin kemiallisiin reaktioihin symbolisen ilmaisun lisäksi kokeellisesti ja laskennallisesti.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Eettisyyttä ja ympäristöosaamista materiaaleihin liittyen.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmätyötaidot kokeellisessa työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Arvosanaan vaikuttaa opintojakson koe, kokeellisista töistä tehdyt työselostukset, tuntityöskentely sekä mahdolliset muut kirjalliset tuotokset.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op)

Opitaan ymmärtämään kemialliseen reaktioon liittyviä energiamuutoksia. Perehdytään monipuolisesti metallien kemiaan. Opetellaan käsittelemään reaktiosarjoja ja seoslaskuja.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*

- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Paikallinen lisäys

- Mittausdatan kerääminen ja sen käyttö.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen ympäristönäkökohdat huomioiden.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Laboratoriotöissä ryhmässä työskentely.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Arvosanaan vaikuttaa opintojakson koe, kokeellisista töistä tehdyt työselostukset, tuntityöskentely sekä mahdolliset muut kirjalliset tuotokset.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perehdytään kemiallisen reaktion nopeuteen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin. Opitaan erilaisia tasapainoreaktioita ja niiden laskennallista käsittelyä. Lisäksi tutustutaan tasapainotilaan vaikuttaviin tekijöihin, happoihin, emäksiin ja puskuriliuoksiin.

Kemian yo-kertaus, 2 op (KE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kootaan lukiokemian sisällöt kertaamalla keskeisiä periaatteita, vahvistamalla laskennallisia valmiuksia ennen ylioppilaskirjoituksia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan epäorgaanisesta ja orgaanisesta kemiasta keskeisiä osia mm. kemiallinen sidos, reaktiotyyppejä, orgaanisen kemian keskeiset yhdisteet ja nimeäminen. Kerrataan kemiallisiin reaktioihin liittyvät laskut, atomi- ja molekyyliorbitaalit.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakson kokeena preliminäärikoe.
- Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan kemian keskeisiä sisältöjä. Syvennetään aikaisemmin opittua.

Kokeellinen kemia, 2 op (KE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso voidaan suorittaa kun moduulit 1,2, ja 3 on suoritettu.
- Opiskelija oppii tuntemaan ja käyttämään kemian työvälineitä ja kemikaaleja työturvallisuuden näkökohdat huomioon ottaen.
- Tutkitaan aineiden ominaisuuksia ja reaktioita opiskelijatöinä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Todetaan käytännön töiden avulla keskeisimpien kemian käsitteiden ja ryhmäominaisuuksien paikkansapitävyys.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakso on pari-/ryhmätyöskentelyä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Integroidaan eri kemian kursseilla saatua tietoa ja pyritään yhdistämään asioita myös biologiaan ja fysiikkaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakson arvosana tulee kokeellisista töistä tehtyjen työselostusten arvosanojen keskiarvona.
- Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kokeellisen kemian tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan ja käyttämään kemian työvälineitä ja kemikaaleja työturvallisuuden näkökohdat huomioon ottaen. Kurssi on projektityöskentelyä. Tutkitaan aineiden ominaisuuksia ja reaktioita opiskelijatöinä.

Kemia yhteiskunnassa, 2 op (KE01KE02)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- Monipuoliset työmenetelmät/tauottaminen

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Osaa soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Kokeellisissa töissä ja tiedonhakutehtävissä ryhmätyötaidot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Numeroarviointi.
- Arvosanaan vaikuttaa opintojakson koe, kokeellisista töistä tehdyt työselostukset, tuntityöskentely sekä mahdolliset muut kirjalliset tuotokset.

Opintojakson vapaa kuvaus

KE1 Kemia ja minä (1 op)

Opitaan arjen aineiden turvallisuuden arviointia ja kemian merkitystä omassa elämässä, työelämässä ja jatko-opinnoissa. Sisältöihin kuuluu jaksollinen järjestelmä, atomin rakenne elektronikuorimallin avulla, aineen luokittelu, erotusmenetelmät sekä ainemäärä ja konsentraatio.

KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus (1 op)

Tutustutaan luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä. Perehdytään aineen rakenteeseen sidosten ja kokeellisuuden avulla ja opitaan esittämään yhdisteiden kaavoja.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa*

valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä ***eettisyyden*** *tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan* ***ympäristöosaamista*** *lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan,

tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – kristinuskon juutalaisuuden ja islamin jäljillä, 2 op (UE01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Uskonnon ja katsomusten ilmiöihin perehtyessä opiskelija saa valmiuksia ymmärtää uskontojen ja katsomusten merkitystä ja monimuotoisuutta yksilöiden ja yhteisöjen elämässä. Näin opiskelija harjaantuu ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon erilaisia katsomuksellisia näkökohtia. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä demokratialle ja kestävälle tulevaisuudelle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskonnon ja tieteen suhteeseen, uskonnon määrittelyyn ja Lähi-idässä syntyneisiin uskontoihin tutustuminen laajentaa opiskelijan ymmärrystä uskonnon ja katsomusten ilmiöistä eri tieteenalojen ja uskontojen itseymmärryksen näkökulmasta. Uskontojen erilaisiin tulkintaperinteisiin ja sisäiseen monimuotoisuuteen tutustuminen harjaannuttaa opiskelijan kykyä tarkastella lähdekriittisesti uskonnollisia ja uskontoa käsitteleviä tekstejä ja kielenkäyttöä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskontojen ja katsomusten ilmiöihin tutustuminen tukee opiskelijan ymmärrystä katsomusten ja uskontojen sekä niihin kytkeytyvien identiteettien moninaisuudesta. Samalla opiskelija syventää ymmärrystään lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta ja harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin samalla toimien kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin tarkastelun kautta opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan erilaisia kulttuuriperintöjä ja arvoja, joihin erilaiset identiteetit ja elämäntavat suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalisti rakentuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä (2 op) UE1, pakolliset opinnot

Opintojakso perehdyttää uskontoon ilmiönä, uskonnon ja uskonnottomuuden asemaan nykymaailmassa. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja keskeisiin piirteisiin sekä niiden asemaan ja merkitykseen länsimaisissa yhteiskunnissa.

Numeroarviointi.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy kristinuskon historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen ja kehittää katsomus- ja kulttuuritietoisuuttaan pääkaupunkiseudun monikatsomuksellisessa ja -kulttuurisessa lähiympäristössään. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla

ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hankkii välineitä hahmottaa ja analysoida katsomusten merkitystä yhteiskuntien ja ympäröivän kulttuurin kehityksessä. Samalla opiskelija saa valmiuksia edistää demokraattisen ja oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita. Kristinuskon eri muotojen eettisen ajattelun ja arvojen pohtiminen rakentaa lisäksi valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustumalla monipuolisesti kristinuskon asemaan ja vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään yhteiskunnan moninaisuudesta tutustuessaan kristinuskon erilaisiin ilmenemismuotoihin ja tulkintatapoihin. Samalla hän saa välineitä tunnistaa ja analysoida kristinuskon eri muotoihin perustuvia kulttuuriperintöjä, arvoja ja identiteettejä sekä niiden asemaa ja merkitystä suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op) UE2, pakolliset opinnot

Opintojaksolla opiskelija perehtyy kristinuskon syntyyn, kehitykseen ja sen keskeisiin piirteisiin ja suuntauksiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan kristinuskon merkitykseen yhteiskuntien ja kulttuurien kehityksessä sekä ajankohtaisiin kristinuskoon liittyviin kysymyksiin.

Numeroarviointi.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisiin uskontoihin ja perinteisiin tutustuminen opintojakson aikana tarjoaa opiskelijalle välineitä ja valmiuksia huomioida katsomuksiin liittyviä tekijöitä omassa vuorovaikutuksessaan esimerkiksi kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erilaisiin katsomuksiin tutustuminen tarjoaa opiskelijalle väineitä hahmottaa, kuinka eri tavoin erilaiset katsomukset voivat hahmottavat ihmisen ja luonnon välistä suhdetta sekä kuinka katsomukset voivat edistää tai estää toimintaa ekologisesti kestävän tulevaisuuden puolesta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan ymmärrys maailman, kulttuurien ja identiteettien moninaisuudesta ja niiden keskinäisestä vuorovaikutuksesta syvenee, kun hän perehtyy opintojakson aikana erilaisiin katsomuksellisiin perinteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op) UE3, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään erilaisiin luonnonuskontoihin sekä Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin katsomuksellisiin perinteisiin ja niiden keskeisiin piirteisiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan katsomusten ja kulttuurin väliseen vuorovaikutukseen.

Numeroarviointi.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla

toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskeltavat sisällöt kehittävät opiskelijan ymmärrystä uskonnoista ja katsomuksista osana ympäröivää kulttuuria ja suomalaista yhteiskuntaa. Opiskelija perehtyy katsomusten ja uskontojen asemaan suomalaisessa lainsäädännössä sekä niiden merkitykseen suomalaisen yhteiskunnan eri sektoreilla. Tätä kautta opiskelija saa valmiuksia toimia itse sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän tulevaisuuden puolesta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään suomalaista uskonnollisuutta ja uskonnottomuutta, uskonnon- ja katsomuksenvapautta sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä kysymyksiä. Tämän myötä opiskelija saa välineitä oman identiteettinsä rakentamiseen sekä itsensä ja toisten arvostamiseen ja valmiuksia edistää yhteisöjen hyvinvointia sekä toimia oman ja toisten turvallisuuden hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle valmiuksia hahmottaa monipuolisesti suomalaista uskonnollista ja katsomuksellista kenttää eri tieteenalojen kuten yhteiskunnan ja kulttuurin tutkimuksen näkökulmista. Samalla hän saa välineitä uskontoja koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op) UE4, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan muinaissuomalaisiin uskontoperinteisiin sekä uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten sekä uskonnottomuuden asemaan ja merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Numeroarviointi.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Taiteen ja uskonnon suhteeseen perehtyminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan uskontojen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia ja vaikutuksia. Taito havaita uskonnon merkityksiä taiteessa ja populaarikulttuurissa lisää ymmärrystä eri katsomuksista, kulttuureista ja aikakausista. Lisäksi se antaa valmiuksia ottaa kantaa moduulin teemoihin liittyviin yhteiskunnallisiin keskusteluihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Taiteen ja populaarikulttuurin uskonnollisiin teemoihin tutustuminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan sitä, miten taiteen kautta ilmaistaan uskontojen kuten kristinuskon keskeisiä oppeja ja kertomuksia. Tämä avaa myös uskontojen eettisten ja ekologisten ulottuvuuksien tarkastelua ja rohkaisee opiskelijaa pohtimaan myös omaa, näihin teemoihin liittyvää toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden näkökulmista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat eri kulttuureissa. Samalla opiskelija saa valmiuksia ymmärtää kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin merkitystä yksilöille ja yhteisöille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op) UE5, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon ja taiteen väliseen vuorovaikutukseen sekä uskonnon merkitykseen populaarikulttuurissa. Taiteen ja populaarikulttuurin teoksia käsitellään monipuolisesti ja opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet huomioiden. Opintojakson suoritukseen kuuluu teosanalyysin valmistelu.

Numeroarviointi.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuminen ajankohtaisiin uskontoon liittyviin aiheisiin mediassa auttaa opiskelijaa pohtimaan erilaisten katsomuksen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia yksilöiden ja yhteisöjen elämässä. Uskonnon ja median välisen suhteen ymmärtäminen antaa välineitä tunnistaa hyvinvointia

edistäviä ja ehkäiseviä tekijöitä sekä valmiuksia toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Uskonnon tutkimukseen perehtyminen tarjoaa tukea erilaisten elämän- ja maailmankatsomusten ymmärtämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskontoon liittyviin tutkimuksiin ja mediasisältöihin perehtyminen antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Opintojakson sisällöt ohjaavat opiskelijaa kehittämään kielitietoisuutta ja monilukutaitoa. Uskonnon ja median käsittelyyn liittyy luontevasti myös pohdinta sananvapauden merkityksestä ja sen vastuullisesta käytöstä. Nämä pohdinnat antavat opiskelijalle valmiuksia hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle. Ajankohtaisiin uskonnollisiin ilmiöihin tutustuminen tutkimuksen ja median näkökulmista antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuminen uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla kehittää opiskelijan monitieteistä osaamista sekä antaa mahdollisuuden oman ajattelun, näkemysten ja toiminnan arvolähtökohtien pohdintaan. Uskonnon tutkimukseen ja uskontoon liittyviin mediasisältöihin perehtyminen kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tutustuttaa hänet erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Moduulissa opiskelija vahvistaa taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta harjoittelemalla uskontoon liittyvän informaation ja sen lähteiden kriittistä arviointia. Moduulin tavoitteet antavat hyvät edellytykset myös korkeakouluyhteistyölle esimerkiksi humanististen ja yhteiskuntatieteellisten alojen kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, tiede ja media (2 op) UE6, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnon ja median väliseen vuorovaikutukseen. Mahdollisuuksien mukaan opintojaksolla tehdään tutustumiskäyntejä esimerkiksi teologiseen tiedekuntaan Helsingin yliopistossa tai lehden toimitukseen. Opintojakson suoritukseen kuuluu oman mediaprojektin tuottaminen.

Numeroarviointi.

Uskonnon yo-kertaus, 2 op (UE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää tietämystään lukion uskonnon oppimäärästä
- Opiskelija harjaantuu ylioppilaskokeen tehtäviin vastaamisessa
- Opiskelija hallitsee uskonnon ylioppilaskokeen rakenteen sekä siinä kysyttävien tehtävien luonteen
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion uskonnon oppimäärän keskeiset kysymykset ja teemat
- Uskonnon ylioppilaskokeen luonne ja rakenne
- Vastaustekniikka uskonnon ylioppilaskokeen tehtäviin liittyen
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan osaamista ja itsetuntoa uskonnon oppimäärään liittyvien kysymysten käsittelyssä ja ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään ylioppilaskokeen luonteeseen ja siihen vastaamiseen. Tämä vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonnon yo-kertaus (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojakso on tarkoitettu uskonnon reaalikokeeseen valmistautuville abiturienteille. Opintojakson aikana harjoitellaan ylioppilaskokeen kysymyksiin vastaamista ja kerrataan lukion uskonnon oppimäärä.

Suoritusmerkintä.

Ihminen ja Jumala Raamatussa, 2 op (UE08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa Raamatun vaikutuksen länsimaisen kulttuurin muokkaajana
- Opiskelija tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia ja niiden erilaisia tulkintoja
- Opiskelija ymmärtää Raamatun luonteen pitkällä aikavälillä syntyneenä, moniäänisenä pyhien kirjoitusten kokoelmana
- Opiskelija tutustuu niin juutalaisuuden kuin kristinuskon monimuotoiseen tapaan lukea ja käyttää Raamatun kirjoituksia
- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Raamatun asema länsimaisen kulttuurin peruskirjana ja kulttuurivaikuttajana
- Raamatun syntyhistoria ja sisältö
- Raamatun tekstien tulkintatavat ja kääntämisen periaatteet
- Raamatuntutkimuksen menetelmät
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan Raamatun merkitystä uskonnollisen identiteetin rakentajana ja se tarjoaa mahdollisuuksia myös opiskelijan oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen hahmottamiseen. Raamatun tekstien tarkastelun avulla voidaan pohtia ihmisyyttä ja elämää koskevia perimmäisiä kysymyksiä sekä niiden erilaisia tulkintoja eri aikoina ja eri yhteisöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan raamatuntutkimuksen tieteenalaan monipuolisesti tarkastelemalla sen historiaa, menetelmiä ja sovellutuksia. Raamatuntutkimus on luonteeltaan monitieteistä ja siinä hyödynnetään useiden eri tieteenalojen näkökulmia. Opintojakso auttaa opiskelijaa ymmärtämään tieteellisen tutkimuksen tekemistä ja sen tarjoamia mahdollisuuksia historian ja nykyisyyden tarkasteluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso auttaa ymmärtämään juutalaisuuden ja kristinuskon yhteisiä juuria ja kehittää näihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa. Raamatun monipuolinen tarkastelu kehittää opiskelijan taitoa hahmottaa ja analysoida juutalaista ja kristillistä kulttuuriperintöä sekä niiden vaikutusta yhteiskuntaan. Opintojakso antaa valmiuksia ymmärtää erilaisia näkemyksiä Raamatun merkityksestä ja käytöstä ja tukee näin opiskelijan toimintaa monikulttuurisissa ja moniuskontoisissa ympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihminen ja Jumala Raamatussa (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla lähestytään Raamattua ja raamatuntutkimusta erilaisista tarkastelukulmista ja tutustutaan Raamatun syntyyn, sisältöön, tyylilajeihin ja tulkintaan. Opintojaksolla harjoitellaan tekstianalyysin kirjoittamista ja syvennytään myös Raamatun kulttuurivaikutuksiin.

Numeroarvostelu.

7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä, 2 op (UO01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia kehittää sosiaalisia taitojaan ja mahdollisuuksia harjaannuttaa kykyään keskustella uskontoihin liittyvistä kysymyksistä. Tämä vahvistaa opiskelijan yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa kulttuurien välisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä rakentaa omaa identiteettiään monimuotoisessa ja moniuskontoisessa ympäristössä sekä tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin yhteisiin juuriin, keskeisiin piirteisiin, kulttuuriperintöön ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä (2 op) U01, pakolliset opinnot

Opintojakso perehdyttää uskontoon ilmiönä, uskonnon ja uskonnottomuuden asemaan nykymaailmassa. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja keskeisiin piirteisiin sekä niiden asemaan ja merkitykseen länsimaisissa yhteiskunnissa.

Numeroarviointi.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO02)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*
- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan analysoida ja arvioida ajankohtaisia ortodoksiseen kirkkoon ja muuhun kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä, tietolähteitä ja keskusteluja. Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään ortodoksiseen kirkkoon ja muuhun kristinuskoon liittyvän kulttuurisen ja symbolisen lukutaidon osalta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustumalla ortodoksisen kirkon ja muiden kristillisten kirkkojen asemaan sekä kirkkojen ja valtioiden suhteisiin Euroopassa sekä kristinuskon vaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa opiskelija saa valmiuksia hahmottaa yksilöiden ja yhteisöjen erilaisia mahdollisuuksia ja asemaa demokraattisessa yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisuus maailmassa (2 op) U02, pakolliset opinnot

Opintojaksolla opiskelija perehtyy kristinuskon syntyyn, kehitykseen ja sen keskeisiin piirteisiin ja suuntauksiin erityisesti ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan ortodoksisen kirkon merkitykseen yhteiskuntien ja kulttuurien kehityksessä sekä ajankohtaisiin kysymyksiin.

Numeroarviointi.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*
- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdyttäessä hindulaisuuden, buddhalaisuuden, shintolaisuuden, sikhiläisyyden ja jainalaisuuden eettisiin piirteisiin, sekä Kiinan perinteisten uskontojen keskeisiin piirteisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin, opiskelija saa välineitä hahmottaa, miten uskonnot ja katsomukset

voivat joko edistää tai estää toimintaa ekologisesti kestävän tulevaisuuden puolesta. Käsiteltäessä luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiä piirteitä opiskelija saa välineitä pohtia ihmisen ja luonnon välistä suhdetta erilaisista näkökulmista käsin. Tutustuttaessa luonnonuskontoihin ja niiden levinneisyyteen, opiskelija hahmottaa syitä siihen, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnon kantokykyyn sekä saa valmiuksia pohtia ilmastonmuutoksen vaikutuksia erilaisten yhteisöjen ja elämäntapojen kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuttaessa eri uskontojen keskeisiin piirteisiin ja niiden rooliin osana yksilöiden ja yhteisöjen elämäntapaa, opiskelija rakentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Moduulissa käsiteltävien sisältöjen avulla opiskelija saa valmiuksia reflektoida uskontojen ja katsomusten roolia yhteisöjen kulttuuriperinnössä, yksilöiden elämässä ja globaalissa maailmassa ja tämän kautta saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op) U03, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään erilaisiin luonnonuskontoihin sekä Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin katsomuksellisiin perinteisiin ja niiden keskeisiin piirteisiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan katsomusten ja kulttuurin väliseen vuorovaikutukseen.

Numeroarviointi.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä*
- *• tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa*
- *ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan*
- *kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa*
- *luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa käyttää omaa osaamistaan itsensä ja yhteiskunnan hyväksi. Moduulin sisältöjä opiskeltaessa opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan suomalaista ja karjalaisortodoksista kulttuuriperintöä ja saa valmiuksia ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Hän oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat yksilöiden arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa. Samalla hän syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta saaden valmiuksia toimia kulttuurisen moninaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op) U04, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan muinaissuomalaisiin uskontoperinteisiin sekä uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten sekä uskonnottomuuden asemaan ja merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Numeroarviointi.

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO05)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta*
- *kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja*
- *perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta*
- *tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja*
- *ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*
- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä pohtia ja rakentaa omaa elämän- ja maailmankatsomustaan taiteen ja kulttuurin kautta. Hän perehtyy ortodoksisen ja muun uskonnollisen taiteen erilaisiin ilmaisutapoihin ja pystyy erottamaan uskonnollisia elementtejä myös ei-uskonnollisesta taiteesta. Opiskelija oppii hahmottamaan uskonnon, erityisesti ortodoksisuuden, ja taiteen välistä suhdetta ja siten laajentaa näkemystään taiteen merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle. Hän

harjaantuu myös tunnistamaan erityisesti ortodoksisen taiteen ilmaisussa tekijän tavoitteen ja uskonnollisen sisällön.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään taiteen eri muotojen sisällöllisiä merkityksiä ja hahmottamaan uskonnon, taiteen ja kulttuurin keskinäistä vuorovaikutusta. Hän oppii analysoimaan uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden suhdetta taiteen eri teemoihin ja muotoihin sekä symboliikkaan ja myytteihin. Tämä vahvistaa opiskelijan kykyä ymmärtää uskonnon, taiteen ja kulttuurin välisiä suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus (2 op) U05, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon ja taiteen väliseen vuorovaikutukseen. Opintojaksolla opiskelija perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta. Kristillistä taidetta käsitellään monipuolisesti ja opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet huomioiden.

Numeroarviointi.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO06)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*

- *perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan*
- *perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta*
- *perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan*
- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma*
- *uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*
- *tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää omaa osaamistaan erilaisten informaatiosisältöjen tarkastelussa ja kykenee tarkastelemaan kriittisesti tieteen ja median erilaisia sisältöjä ja niiden lähtökohtia. Hän perehtyy ortodoksisuuden ja muiden uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan, oppii analysoimaan median, tieteen ja ortodoksisuuden välistä suhdetta sekä kehittää valmiuksiaan tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy median, tieteen ja uskontojen rooliin yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä rauhan ja konfliktien kysymyksissä. Hän harjaantuu erottamaan mediasisältöjen yhteiskunnallisia vaikutuspyrkimyksiä ja tarkastelemaan niiden yhteyttä ortodoksisuuden ja yleisesti uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan. Opiskelija kehittää myös taitojaan tunnistaa ja analysoida uskonnollisen kielen ja symbolien käyttöä eri medioissa sekä taitojaan tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisuus, tiede ja media (2 op) UO6, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnon ja median väliseen vuorovaikutukseen. Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu kriittisesti arvioimaan uskonnon asemaa mediassa. Opintojakson suoritukseen kuuluu mahdollisesti oman mediaprojektin tuottaminen.

Numeroarviointi.

7.9.3. Katolinen uskonto (KT3)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä, 2 op (UK01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UK1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen ja erityisesti katolisen kirkon sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa toimintaympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä, katolisen kulttuurin määrittely*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa, uskonnonvapaus ihmisoikeutena sekä uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *uskonnon ja tieteen suhde, erityisesti katolisesta näkökulmasta*
- *kristinuskon synty, keskeiset opit, etiikka, uskonnon harjoittaminen ja sisäinen monimuotoisuus katolisen tutkimuksen valossa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi ja elämäntapa sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *katolisen kirkon suhteet juutalaisuuteen ja islamiin*
- *pyhien kirjoitusten synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa, katolinen Raamattu*
- *historiallisia ja ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä uskontoihin ja katsomuksiin ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää uskontojen ja katsomusten merkitystä, niiden välistä sekä sisäistä monimuotoisuutta yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja oppii siten ottamaan huomioon katsomuksellisia näkökohtia vuorovaikutuksessaan muiden kanssa ja erilaisissa toimintaympäristöissä. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle ja rauhalle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perehtymällä maailman uskontotilanteeseen ja sen yhteiskunnallisiin vaikutuksiin opiskelija saa valmiuksia toimia ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Samalla opiskelija kehittää taitojaan toimia osana katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisia työyhteisöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä (2 op) UK1, pakolliset opinnot

Opintojakso perehdyttää uskontoon ilmiönä, uskonnon ja uskonnottomuuden asemaan nykymaailmassa. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja keskeisiin piirteisiin sekä niiden asemaan ja merkitykseen länsimaisissa yhteiskunnissa.

Numeroarviointi.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UK2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kristinuskon merkitystä katolisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy katolilaisuuden erilaisiin ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa ja osaa hahmottaa niiden suhteen katolisen kirkon viralliseen oppiin*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää mediasisältöä ja keskustelua.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *katolisen kristillisyyden synty ja kehitys, kirkon erityispiirteet, suhde Raamattuun, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset historiassa*
- *ortodoksisen ja protestanttisen kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *katolisten sääntökuntien merkitys kirkossa ja yhteiskunnassa*
- *uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa*
- *kirkon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa globaalisti*
- *ekumenia ja uskontojen välinen dialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon ja katolisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkasteltaessa kristinuskon moninaisia ilmenemismuotoja, tulkintatapoja sekä niiden suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta. Moduulissa käsiteltyjen sisältöjen kautta opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä sekä muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta. Katolisen kirkon ja kristinuskon eri muotojen eettisen ajattelun ja arvojen pohtiminen rakentaa lisäksi valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustumalla uskonnon asemaan sekä uskonnon ja valtioiden suhteisiin sekä kristinuskon vaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa opiskelija saa välineitä hahmottaa yksilöiden ja yhteisöjen erilaisia mahdollisuuksia ja asemaa yhteiskunnassa. Samalla hän saa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa ja edistää oikeudenmukaisen sekä yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op) UK2, pakolliset opinnot

Opintojaksolla opiskelija perehtyy kristinuskon syntyyn, kehitykseen ja sen keskeisiin piirteisiin ja suuntauksiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan kristinuskon merkitykseen yhteiskuntien ja kulttuurien kehityksessä sekä ajankohtaisiin kristinuskoon liittyviin kysymyksiin.

Numeroarviointi.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UK3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää, niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä suhdetta katoliseen kirkkoon*
- *tuntee Aasiassa esiintyvien uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen keskeisiä piirteitä ja levinneisyyttä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *katolisen kirkon suhtautuminen muihin uskontoihin*
- *Intian uskonnot ja niiden vaikutus kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *Kiinan uskontojen ja katsomusten vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan*
- *shintolaisuus ja muut Japanin uskonnot*

- *Intian, Kiinan ja Japanin uskontojen vaikutus länsimaissa sekä uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*
- *luonnonuskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *katolinen kirkko ja uskontojen välinen dialogi*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä eri uskontoihin ja niiden merkityksiin yksilöiden ja yhteisöjen elämässä, opiskelija saa välineitä huomioida katsomuksiin liittyviä tekijöitä omassa vuorovaikutuksessaan. Tämä luo valmiuksia toimia tiedostaen, empaattisesti ja kunnioittavasti kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuttaessa eri uskontojen keskeisiin piirteisiin ja niiden rooliin osana yksilöiden ja yhteisöjen elämäntapaa, opiskelija rakentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Moduulissa käsiteltävien sisältöjen avulla opiskelija saa valmiuksia reflektoida uskontojen ja katsomusten roolia yhteisöjen kulttuuriperinnössä, yksilöiden elämässä ja globaalissa maailmassa ja tämän kautta saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op) UK3, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään erilaisiin luonnonuskontoihin sekä Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin katsomuksellisiin perinteisiin ja niiden keskeisiin piirteisiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan katsomusten ja kulttuurin väliseen vuorovaikutukseen.

Numeroarviointi.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UK4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollisuutta ja tunnistaa sen vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tutustuu kristilliseen historiaan katolisesta Ruotsin vallan ajasta nykypäivään ja perehtyy katolisen kirkon vaiheisiin suhteessa muihin uskonnollisiin suuntauksiin Suomessa*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa*
- *perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset ja skandinaaviset uskonnot suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *katolisuus suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristilliset suuntaukset Suomessa*
- *katolisia yhteisöjä Suomessa ja niiden suhde yhteiskuntaan*
- *muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa katolisen kirkon näkökulmasta*
- *uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa, katolinen perhekäsitys*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisältöjä opiskeltaessa opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea ihmisoikeuksien toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa sekä yhteistyössä muiden kanssa perehtymällä moduulin sisältöihin kuten, katolisuus suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristilliset suuntaukset Suomessa, katolisia yhteisöjä Suomessa ja niiden suhde yhteiskuntaan, muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa, uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa, uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa katolisen kirkon näkökulmasta, uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa, katolinen perhekäsitys. Samalla vahvistetaan opiskelijan edellytyksiä osallisuuteen ja osallistumiseen sekä rohkaistaan häntä toimimaan ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Näitä tavoitteita voidaan edistää myös toteuttamalla osana moduulia vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtymällä jonkin katolisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Hyvinvointiosaaminen

Käsiteltäessä suomalaista uskonnollisuutta ja uskonnottomuutta, uskonnon- ja katsomuksenvapautta sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä kysymyksiä opiskelija saa välineitä oman identiteettinsä rakentamiseen sekä itsensä ja toisten arvostamiseen. Samalla hän saa valmiuksia edistää yhteisöjen hyvinvointia sekä toimia oman ja toisten turvallisuuden hyväksi. Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti, joka harjaannuttaa opiskelijan taitoja toimia hyvinvoinnin edistämisessä tai perehtyä jonkin katolisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op) UK4, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan muinaissuomalaisiin uskontoperinteisiin sekä uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten sekä uskonnottomuuden asemaan ja merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Numeroarviointi.

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja kulttuurissa, 2 op (UK5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskontojen ja taiteen suhdetta yleisesti*
- *ymmärtää uskonnollisen taiteen sekä luovan ilmaisun merkityksen kulttuurin muodostumisessa, erityisesti katolisen kirkon vaikutuksen länsimaisen taiteen kehityksessä historiallisesti sekä nykyajassa*
- *perehtyy siihen, miten taiteiden avulla voidaan ilmaista uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan omassa ympäristössään.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus*
- *katolisen kirkon suhde taiteisiin*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *Raamatun kertomusten ja katolisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla: historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä kuvataiteesta, musiikista, kirjallisuudesta sekä elokuvataiteen, TV:n ja sähköisen median piiristä*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perehtymällä uskonnon ja taiteen suhteeseen opiskelija tutustuu samalla taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksiin ja rooliin yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnin edistäjinä. Harjaannuttamalla taitoa havaita uskonnon, taiteen ja kulttuurin moninaista vuorovaikutusta opiskelijalla on mahdollisuus pohtia itselleen tärkeitä elämänkysymyksiä ja kulttuurin muotoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan opiskelija oppii osaltaan tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat eri kulttuureissa. Samalla opiskelija saa valmiuksia ymmärtää kulttuurisen identiteetin merkitystä yksilöille ja yhteisöille. Moduulin sisällöt tukevat monipuolisesti valmiuksia toimia kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä erilaisissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto taiteissa ja kulttuurissa (2 op) UK5, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon ja taiteen väliseen vuorovaikutukseen sekä uskonnollisen symboliikan ilmenemiseen taiteessa. Uskonnon ja taiteen teemoja käsitellään monipuolisesti ja opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet huomioiden.

Numeroarviointi.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UK6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla, erityisesti katolisesta näkökulmasta*
- *ymmärtää katolisen kirkon suhteen tieteisiin historiallisesti sekä nykypäivänä*
- *tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa yleensä sekä erityisesti katolisen kirkon ja katolisten yhteisöjen tuottamaan kansainväliseen uutisointiin*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla*
- *katolisen kirkon ja tieteen suhde*
- *katolisten korkeakoulujen rooli ja vaikutus tieteeseen historiallisesti ja nykypäivänä*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa, historiallisia ja ajankohtaisia esimerkkejä*
- *katolinen media Suomessa ja kansainvälisesti*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuminen uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla kehittää opiskelijan monitieteistä osaamista sekä antaa mahdollisuuden oman ajattelun, näkemysten ja toiminnan arvolähtökohtien pohdintaan. Tieteelliseen tutkimukseen ja uskontoon liittyviin mediasisältöihin perehtyminen kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tutustuttaa hänet

erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Opiskelijalla on mahdollisuus harjaantua näissä taidoissa esimerkiksi tekemällä uskontoon liittyvä mediasisältö tai media-analyysi, joka voidaan toteuttaa osana moduulia. Moduulissa opiskelija vahvistaa taitojaan arvioida tiedon luotettavuutta harjoittelemalla informaation ja sen lähteiden kriittistä arviointia. Lisäksi moduulin sisällöt tarjoavat mahdollisuuden pohtia elämän- ja maailmankatsomusten näkökulmasta tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja sekä vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita. Moduulin tavoitteet antavat hyvät edellytykset myös yhteistyölle korkeakoulujen ja kirkon toimijoiden kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Media-aineistojen lähdekriittisen tarkastelun avulla moduulissa on mahdollisuus tutustua uskontojen ja ympäristökysymysten suhteeseen, mikä tukee opiskelijan eettistä ja ympäristöosaamista. Samalla opiskelija harjaantuu hahmottamaan perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Moduulin teemat lisäävät opiskelijan ymmärrystä siitä, että uskonnoilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Moduulissa uskonnon ja median suhteen tarkasteluun voi sisällyttää uskontoihin liittyvien eettisten kysymysten tarkastelua. Ajankohtaisen uskonnon tutkimuksen ja uskontoon liittyvien mediasisältöjen tarkastelu ohjaa opiskelijaa pohtimaan monipuolisesti uskontojen eettisiä ulottuvuuksia sekä rohkaisee häntä pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, tiede ja media (2 op) UK6, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnon ja median väliseen vuorovaikutukseen. Mahdollisuuksien mukaan opintojaksolla tehdään tutustumiskäyntejä. Opintojakson suoritukseen voi mahdollisesti kuulua myös oman mediaprojektin tuottaminen.

Numeroarviointi.

7.9.4. Islamin uskonto (KT4)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä, 2 op (UI01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta*
- *pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin tutustuttaessa esimerkiksi uskontoon ja uskonnottomuuteen ilmiöinä, sekä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiin juuriin, keskeisiin piirteisiin, kulttuuriperintöön ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Käsiteltäessä uskonnonvapautta ihmisoikeutena opiskelija oppii hahmottamaan oikeuksiaan, velvollisuuksiaan ja asemaansa yhteiskunnassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkasteltaessa uskontoja ja katsomuksia ilmiöinä opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä (2 op) UI1, pakolliset opinnot

Opintojakso perehdyttää uskontoon ilmiönä sekä uskonnon ja uskonnottomuuden asemaan nykymaailmassa. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja keskeisiin piirteisiin sekä niiden asemaan ja merkitykseen länsimaisissa yhteiskunnissa.

Numeroarviointi.

Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen islam

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa*
- *tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen islam

- *islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus*
- *poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet*
- *islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa*
- *suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa*
- *uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa*
- *ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkasteltaessa islamin moninaisia ilmenemismuotoja, tulkintatapoja sekä niiden suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanlaajuinen islam (2 op) UI2, pakolliset opinnot

Opintojaksolla opiskelija perehtyy islamin syntyyn, kehitykseen ja sen keskeisiin piirteisiin ja suuntauksiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan islamin merkitykseen yhteiskuntien ja kulttuurien kehityksessä sekä ajankohtaisiin uskontoon liittyviin kysymyksiin.

Numeroarviointi.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UI3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *ymmärtää islamin suhdetta hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi

monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *islamin suhde hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen ennen ja nyt*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä eri uskontoihin ja niiden merkityksiin yksilöiden ja yhteisöjen elämässä, opiskelija saa välineitä huomioida katsomuksiin liittyviä tekijöitä omassa vuorovaikutuksessaan. Tämä luo valmiuksia toimia tiedostaen, empaattisesti ja kunnioittavasti kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op) UI3, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään erilaisiin luonnonuskontoihin sekä Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin katsomuksellisiin perinteisiin ja niiden keskeisiin piirteisiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan katsomusten ja kulttuurin väliseen vuorovaikutukseen.

Numeroarviointi.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UI4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa tunnistaa ja analysoida monimuotoisen Suomen historiaa ja nykypäivää suhteessa vähemmistöihin, erityisesti muslimeihin*
- *hahmottaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden merkitystä suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinuskoa yhteiskunnan muokkaajana Suomessa ennen ja nyt sekä niiden vaikutusta islamiin Suomessa*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa; uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina; uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *muslimien historia ja nykypäivä Suomessa sekä uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea ihmisoikeuksien toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa sekä yhteistyössä muiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op) UI4, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan muinaissuomalaisiin uskontoperinteisiin sekä uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten sekä uskonnottomuuden asemaan ja merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Numeroarviointi.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UI5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten taiteen kautta ilmaistaan islamilaista ajattelua ja uskonnon oppeja*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *islamilainen taide ja islamin keskeisten piirteiden ja oppien ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri islamin erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *taide muslimivähemmistön ilmaisukeinona*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus eri taiteen aloilla*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perehtymällä uskonnon ja taiteen suhteeseen opiskelija tutustuu samalla taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksiin ja rooliin yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnin edistäjinä. Harjaannuttamalla taitoa havaita uskonnon, taiteen ja kulttuurin moninaista vuorovaikutusta opiskelijalla on mahdollisuus pohtia itselleen tärkeitä elämänkysymyksiä ja kulttuurin muotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op) UI5, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon ja taiteen väliseen vuorovaikutukseen sekä uskonnon merkitykseen populaarikulttuurissa. Taiteen ja populaarikulttuurin teoksia käsitellään monipuolisesti ja opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet huomioiden.

Numeroarviointi.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UI6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: klassisen islamin tieteenalat ja teologia, uskontotiede sekä yhteiskuntatiede tutkimusaloina*
- *islamilainen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuminen uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla kehittää opiskelijan monitieteistä osaamista sekä antaa mahdollisuuden oman ajattelun, näkemysten ja toiminnan arvolähtökohtien pohdintaan. Tieteelliseen tutkimukseen ja uskontoon liittyviin mediasisältöihin perehtyminen kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tutustuttaa hänet erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, tiede ja media (2 op) UI6, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnon ja median väliseen vuorovaikutukseen. Opintojakson aikana harjoitellaan taitoja analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.

Numeroarviointi.

7.9.5. Juutalainen uskonto (KT5)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä, 2 op (UJ01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UJ1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*

- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *kristinuskon ja islamin sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin tutustuttaessa esimerkiksi uskontoon ja uskonnottomuuteen ilmiöinä, sekä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiin juuriin, keskeisiin piirteisiin, kulttuuriperintöön ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. Käsiteltäessä uskonnonvapautta ihmisoikeutena opiskelija oppii hahmottamaan oikeuksiaan, velvollisuuksiaan ja asemaansa yhteiskunnassa. Opintojakson sisällöt tukevat valmiuksia ymmärtää ja arvostaa itseä ja muita.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä uskontoihin ja katsomuksiin ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää uskontojen ja katsomusten merkitystä, niiden välistä sekä sisäistä monimuotoisuutta yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja oppii siten ottamaan huomioon katsomuksellisia näkökohtia vuorovaikutuksessaan muiden kanssa ja erilaisissa toimintaympäristöissä. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle ja rauhalle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä (2 op) UJ1, pakolliset opinnot

Opintojakso perehdyttää uskontoon ilmiönä, uskonnon ja uskonnottomuuden asemaan nykymaailmassa. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja keskeisiin piirteisiin sekä niiden asemaan ja merkitykseen länsimaisissa yhteiskunnissa.

Numeroarviointi.

Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ02)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen juutalaisuus, 2 op (UJ2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen juutalaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää juutalaisuuteen liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee juutalaisuuden keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy juutalaisuuden erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia juutalaisuuteen liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen juutalaisuus

- *juutalaisuuden asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Suomessa, Israelissa ja eri puolilla maailmaa*
- *juutalaisuuden ja erityisesti modernin ortodoksijuutalaisuuden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *juutalaisuuden erilaiset suuntaukset*
- *juutalaisuuteen nojaavien ei-juutalaisten uskontojen, kuten messiaanisen juutalaisuuden ja ei-juutalaisten kabbalististen liikkeiden pääpiirteet*
- *juutalaisuuden eri suuntausten välinen yhteistyö sekä uskontodialogi*
- *juutalaisuus ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia juutalaisuuteen liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää kykyään sekä hahmottaa että analysoida juutalaisuuden merkitystä kulttuurin ja yhteiskunnan näkökulmasta. Samalla opiskelija kehittää juutalaisuuteen liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanlaajuinen juutalaisuus (2 op) UJ2, pakolliset opinnot

Opintojaksolla opiskelija perehtyy juutalaisuuden syntyyn, kehitykseen ja sen keskeisiin piirteisiin ja suuntauksiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan juutalaisuuden merkitykseen yhteiskuntien ja kulttuurien kehityksessä sekä ajankohtaisiin juutalaisuuteen liittyviin kysymyksiin.

Numeroarviointi.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ03)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UJ3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuttaessa erilaisiin uskontoihin, sekä erityisesti niihin liittyviin elämäntapoihin ja etiikkaan, opiskelija saa valmiuksia ymmärtää katsomusten roolia osana yksilöiden ja yhteisöjen elämää. Nämä valmiudet tarjoavat työkaluja tarkastella uskonnon ja katsomuksen merkitystä niin omassa kuin muidenkin elämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op) UJ3, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään erilaisiin luonnonuskontoihin sekä Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin katsomuksellisiin perinteisiin ja niiden keskeisiin piirteisiin. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan katsomusten ja kulttuurin väliseen vuorovaikutukseen.

Numeroarviointi.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ04)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UJ4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä niiden yhtäläisyyksiä ja eroja verrattuna juutalaisuuteen*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin ja osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä, kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina sekä edellä mainittujen vaikutus Suomen juutalaisuuteen*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisältöjä opiskeltaessa opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea ihmisoikeuksien toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa sekä yhteistyössä muiden kanssa. Samalla vahvistetaan opiskelijan edellytyksiä osallisuuteen ja osallistumiseen sekä rohkaistaan häntä toimimaan ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Näitä tavoitteita voidaan edistää myös toteuttamalla osana opintojaksoa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissatetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op) UJ4, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan muinaissuomalaisiin uskontoperinteisiin sekä uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten sekä uskonnottomuuden asemaan ja merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Numeroarviointi.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ05)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UJ5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti juutalaisuuden, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Tanachin kertomusten ja juutalaisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Perehtymällä uskonnon ja taiteen suhteeseen opiskelija tutustuu samalla taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksiin ja rooliin yksilön ja yhteisöjen hyvinvoinnin edistäjinä. Harjaannuttamalla taitoa havaita uskonnon, taiteen ja kulttuurin moninaista vuorovaikutusta opiskelijalla on mahdollisuus pohtia itselleen tärkeitä elämänkysymyksiä ja kulttuurin muotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (2 op) UJ5, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon ja taiteen väliseen vuorovaikutukseen sekä uskonnon merkitykseen populaarikulttuurissa. Taiteen ja populaarikulttuurin teoksia käsitellään monipuolisesti ja opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet huomioiden.

Numeroarviointi.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UJ06)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UJ6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa lähiympäristönsä monikatsomuksellisuuden ja -kulttuurisuuden ja oppii tulkitsemaan sitä osana maailmanlaajuista katsomusten ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tietoja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun monikatsomukselliseen ja -kulttuuriseen lähiympäristöön tutustuminen. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Vantaalla toimivat uskonnolliset yhteisöt, aatteelliset ja yhteiskunnallista työtä tekevät järjestöt sekä museot. Yhteistyötä tehdään opintojaksolla soveltuvin osin ja mahdollisuuksien mukaan.
- Opiskeluhyvinvoinnin tukeminen opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuminen uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla kehittää opiskelijan monitieteistä osaamista sekä antaa mahdollisuuden oman ajattelun, näkemysten ja toiminnan arvolähtökohtien pohdintaan. Tieteelliseen tutkimukseen ja uskontoon

liittyviin mediasisältöihin perehtyminen kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja tutustuttaa hänet erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, tiede ja media (2 op) UJ6, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnon ja median väliseen vuorovaikutukseen. Opintojaksolla opiskelija kehittää kykyään analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä.

Numeroarviointi.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle

historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

*Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

Globaali- ja kulttuuriosaamista *syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.*

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*

- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*
- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Kuvat ja kulttuurit, 2 op (KU01)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja
- käyttää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tekee omakohtaisia ratkaisuja
- tarkastelee omia ja muiden kuvakulttuureja sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä

- tarkastelee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista kuvatulkinnan menetelmiä käyttäen
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Vantaalla hyödynnetään lähialueiden kulttuuripalveluja ja pääkaupunkiseudun läheisyyttä kulttuuripalvelujen tuottajana.
- Opetuksessa hyödynnetään monipuolisia opetusmenetelmiä, yhteistoiminnallisuutta ja uutta teknologiaa.
- Hyväksyttyyn kurssisuoritukseen opiskelija osallistuu kuvataiteen sisältöjen tutkimiseen, suunnittelu- ja toteutusprosesseihin sekä osallistuu arviointikäytäntöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista • kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot • kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot • taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt

Muotoillut ja rakennetut ympäristöt, 2 op (KU02)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija • tutkii ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä ja niiden suunnittelussa sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*

- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina • luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot • ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot • luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys rakentamisessa, ympäristötaiteen merkitys Vantaalaisessa kulttuuri-identiteetissä. Vantaalla kiinnitetään huomiota erityisesti lähiympäristöön ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin ympäristön, muotoilun, arkkitehtuurin ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina • luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana

Osallisena mediassa, 2 op (KU03)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- tutkii median yhteyksiä muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvallisen viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan syventäen
- tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa mediaympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee mediakulttuurien henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksen mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*

- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- mediakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- median sisällöt, tuotteet, palvelut, ilmiöt ja ympäristöt kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- median käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- mediaesitysten tulkinnan keinot
- median ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu kuvallisen vaikuttamisen keinoihin ja kriittiseen ajatteluun.

Opetuksessa hyödynnetään opetusmenetelmiä monipuolisesti ja yhteistyötä tehdään esimerkiksi alueella toimivia media-alan toimijoiden kanssa. Kurssilla perehdytään digitaalisen kuvan tuottamiseen ja TVT-työskentelyyn.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvaviestinnän perusteet ja kuvan vaikutuskeinot.

Taiteen monet maailmat, 4 op (KU04)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- tarkastelee kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkinnan menetelmiä
- tutkii omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- ymmärtää taiteen merkityksen rakennetuissa ja luonnon ympäristöissä, omissa kuvissa sekä vaikuttamisessa ja osallistumisessa.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

“Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.”

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla hyödynnetään lähialueiden taidemuseotarjontaa ja kulttuuritapahtumia. Monipuoliset opetusmenetelmät antavat opiskelijalle valmiudet ymmärtää taiteen ja kulttuurin kehitystä historiallisena jatkumona. Monilukutaito on osa kurssin sisältöä ja tutkiva ote toimii tiedonhankinnan välineenä. Opiskelija laajentaa omaa tietämystään vertaisoppimalla.

Piirustus ja maalaus, 2 op (KU07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään erilaisia maalaustekniikoita, syventää tietojaan kuvataiteessa. Kehittää kuvallista ilmaisuaan ja opittujen asioiden itsenäistä soveltamista. - kehittää harrastustaan kuvataiteeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Piirtämis- ja maalausharjoituksia välineitä ja materiaaleja vaihdellen. Kuvan rakentamisen keinojen teoriaa, värioppia, myös tietotekniikkaa hyödyntäen. Akvarelli- ja akryyliväreillä maalaamisen perustekniikat. Julkisen taideteoksen suunnittelu ja toteuttaminen. Taide itseilmaisun välineenä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Piirustus- ja maalaustehtäviä eri tekniikoilla

Öljyvärimaalaus, 2 op (KU08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy öljyvärimaamaalauksen historiaan, oppii erilaisia öljyvärimaalaustekniikoita, saa valmiuden itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maalausharjoituksia aiheita ja tyylejä vaihdellen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Öljyvärimaalauksen perusteet. Värien käyttö ja erilaiset maalaustekniikat

Keramiikka ja kuvanveisto, 2 op (KU09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskellaan erilaisia kuvanveiston ja keramiikan tekniikoita, syvennetään taidehistorian tuntemusta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keramiikan ja kuvanveiston tekniikat ja materiaalit. Kolmiulotteinen rakentaminen eri materiaaleista. Opintokäyntejä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Keramiikan ja kuvanveiston harjoituksia eri materiaaleilla

Muotoilu, 2 op (KU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tuotesuunnittelun ja muotoilun perusteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Monipuolisia muotoilutehtäviä sekä vierailuja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Muotoilun historia ja perinne. Muotoilun perusteet ja designin tutkiminen. Muotoilutehtäviä sekä vierailuja

Musiikkivideo, 2 op (KU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehdytään musiikkivideoiden tuottamisen prosessiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perehdytään musiikkivideoiden tuottamisen prosessiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

“Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.”

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tuotetaan ryhmänä musiikkivideo. Numeroarviointi.

Elokuvailmaisu, 2 op (KU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Elokuvan historian, ilmaisukielen ja tekniikan tuntemus. Oppia elokuvan tekemisen perusteet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Elokuvan historia, lajityypit ja ilmaisukeinot. Digitaaliset videokamerat ja –editointiohjelmat. Erilaisten ohjelmatyyppien tarjoamat mahdollisuudet. Elokuvailmaisu itseilmaisun kanavana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Perehdytään elokuvan historiaan ja ilmaisukieleen ja tuotetaan erilaisia ohjelmatyyppejä ryhmissä

Tietokonegrafiikka ja graafinen suunnittelu, 2 op (KU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Graafisen suunnittelun käsitteistöön ja mahdollisuuksiin perehtyminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Graafisen suunnittelun historiaa, Kuvankäsittelyn ja taiton perusteet. Visuaalisten suunnitteluprosessien harjoitteleminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Graafisen suunnittelun perusteet ja ohjelmistot. Julkaisun suunnitteluprosessi ja sen toteutus

Valokuvaus, 2 op (KU14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valokuvauksen perusteet: laitteiden hallinta ja kuvallinen ajattelun kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla tutustutaan valokuvataiteen historiaan, kuvaamiseen järjestelmäkameralla ja kuvien muokkaamiseen kuvankäsittelyohjelmilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan valokuvataiteen historiaan, kuvaamiseen järjestelmäkameralla, mustavalko- ja digitaalikuvaan ja kuvien muokkaamiseen kuvankäsittelyohjelmilla

Valokuvauksen jatko, 2 op (KU15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syventää osaamista valokuvaukseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valokuvaustehtäviä ja oman projektin tuottamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vantaalla hyödynnetään kuvataiteen opintojaksoilla uutta teknologiaa luontevana osana kuvataiteen tuottamista ja sisältöä. Opetusmenetelmät ja -tuokiot ovat vaihtelevia ja siten lisäävät opiskelijan hyvinvointia ja jaksamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

“Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.”

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi edellyttää KU14 kurssin suorittamista. Syvennytään valokuvauksen

pitkäkestoisten projektien avulla. Numeroarviointi.

Taidegrafiikka, 2 op (KU016)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee taidegrafiikan menetelmät ja kehittää kuvallista ilmaisua

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla opiskellaan koho ja syväpainotekniikoita sekä serigrafiaa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja oppituntien tauottamisilla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ideasta painetuksi vedokseksi. Kurssilla opiskellaan koho- ja syväpainotekniikoita sekä serigrafiaa. Kurssilla painetaan mm. paitoja ja julisteita

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oman taiteellisen osaamisen esittäminen
- Opiskelija työskentelee omilla vahvuusalueellaan
- Työssä osoitetaan kypsyyttä ja kykyä perusteltuun toimintaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suoritus muodostuu portfoliosta (suunnittelusta, luonnoksista ja valmiista työstä) sekä siihen liittyvästä kirjallisesta tehtävästä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Työ koostuu diplomista ja työstä. Kokonaisuudesta tulee käydä ilmi laaja-alainen taiteen kentän ymmärtäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Diplomityö arvioidaan asteikolla 1–5 opettajan ja ulkopuolisen arvioijan toimesta, kurssista suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritus muodostuu portfoliosta (suunnittelusta, luonnoksista ja valmiista työstä) sekä siihen liittyvästä kirjallisesta tehtävästä. Opetushallitus lähettää vuosittain tehtävät.

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Oman taiteellisen harrastuneisuuden osoitus
- Itsenäisen, tavoitteellisen kokonaisuuden hallinta ja toteutus
- Projektin koordinointi ja vastuunkanto

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa työn vaativuuden ja osaa arvioida oman taitotasonsa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Diplomityö osoittaa opiskelijan kypsyyden ja kyvyn käydä diskurssia yhteiskunnassa taiteen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa:

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, jatkuvaan näyttöön, itsereflektointiin sekä vuorovaikutusosaamiseen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, soiva/kirjallinen loppukoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritus muodostuu portfoliosta (suunnittelusta, luonnoksista ja valmiista työstä) sekä siihen liittyvästä kirjallisesta tehtävästä. Opetushallitus lähettää vuosittain tehtävät.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD04)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Opintojakson vapaa kuvaus

Liikunnan lukiodiplomi (2op), LILD4, valtakunnalinen

Opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa liikunnalliset valmiutensa sekä harrastuneisuutensa lukiodiplomikurssilla, sekä syventää tietämystään valitsemallaan liikuntakulttuurin alueella.

Numeroarviointi

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*
- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Paikallinen lisäys

- Vaskivuoren lukion musiikin opetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Arviointiin osallistuu ulkopuolinen arvioija. Lukiodiplomin arvosana (4-10) annetaan suorittajalle erikseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

MULD06 - Musiikin lukiodiplomi (2 op, valinnainen moduuli MULD)

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa taiteellisen kokonaisuuden, josta ilmenee hänen lukioaikanaan koulussa ja muualla omaksutut musiikilliset taidot, tiedot ja osaaminen. Projektityöstä kootaan näytesalkku (portfolio) musiikin lukiodiplomin suoritusta varten. Vaihtoehtoisesti opiskelija kokoaa salkun lukioaikaisesta musiikin työkansiostaan.

Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD07)

Opintojakson moduulit

- Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7), Valinnainen

Tavoitteet

Tanssin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa*
- *kehittää tanssillisen tehtävän myötä tanssillista osaamistaan edelleen*
- *kuvaa kirjallisesti tanssin opiskelupolkuaan ja tanssillista kehitystään.*

Paikallinen lisäys

- Vaskivuoren lukion tanssinopetus kannustaa luovaan työskentelyyn ja rohkaisee opiskelijaa kehittämään sekä tutkimaan osaamistaan tanssin parissa
- opintojaksossa opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan itseohjautuvuuteen sekä oma-aloitteiseen työskentelyyn, jossa opiskelija itse toimii diplomi-projektinsa vastuuhenkilönä

Keskeiset sisällöt

Tanssin lukiodiplomi

- *tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian*
- *tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ*
- *tanssin lukiodiplomiin sisältyvä tutkielma*

Paikallinen lisäys

- opintojakson aikana opiskelijan työskentelyä tukee yhteistyö muiden ryhmän opiskelijoiden ja ohjaavan opettajan kanssa palautteen sekä keskustelujen muodossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat oppimisen sekä tanssin diplomin valmistamisen keskiössä.

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Arviointiin osallistuu ulkopuolinen arvioija. Lukiodiplomin arvosana (4-10) annetaan suorittajalle erikseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssin lukiodiplomi (2op) TALD07, valinnainen moduuli MULD07

Opintojaksossa valmistetaan tanssin lukiodiplomi, joka koostuu tutkielmasta, soolo- tai ryhmätanssiteoksesta ja esitykseen liittyvästä kirjallisesta työstä. Tanssin diplomin valmistamalla opiskelija kehittää edelleen osaamistaan tanssissa ja tuo esiin osaamistaan luovasti. Tanssin lukiodiplomin voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai koreografina.

Tanssin lukiodiplomi on kaikille valittavissa oleva opintojakso, jonka suorittamiseen vaaditaan kuusi opintopistettä lukion tanssiopintoja.

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä ja tanssin diplomikokonaisuus arvioidaan numeroin.

Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson moduulit

- Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa*
- *vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.*

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- *opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys*
- *työskentelyprosessin hallinta*
- *taiteellisen prosessin arviointitaidot*
- *taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen*
- *teatterin keinot*
- *yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot*
- *esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus*

Opintojakson vapaa kuvaus

Teatterin lukiodiplomi suoritetaan valtakunnallisten perusteiden mukaisesti.

Diplomin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus.

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa

käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

*Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

*Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

*Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

*Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI01)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikunta-alueita.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

- Toteutetaan monipuolisesti eri vuodenaikojen sisä- ja ulkoliikuntalajeja. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaiset liikuntatehtävät, -leikit ja pelit kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ottamaan vastuuta omasta liikkumisestaan. Hän kehittää taitojaan ja kuntoaan pitkäjänteisesti ja monipuolisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskeluryhmät koostuvat taustaltaan erilaisista oppijoista, jolloin yhdessä tekeminen vahvistaa opiskelijoiden globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oppiva liikkuja (2op) LI01, pakolliset opinnot

Opiskelija ymmärtää liikuntataitojen sekä fyysisen aktiivisuuden merkityksen oman toimintakyvyn, terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Yhteisten ja monipuolisten liikuntakokemusten avulla opiskelijan myönteinen minäkuva vahvistuu.

Numeroarviointi

Aktiivinen elämä, 2 op (LI02)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

- Toteutetaan monipuolisesti eri vuodenaikojen sisä- ja ulkoliikuntalajeja. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaiset liikuntatehtävät kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hyödyntää opintojaksolla liikuntateknologiaa tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisuuksien mukaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää liikunnan merkityksen yksilön hyvinvointiin ja ymmärtää yksilön hyvinvoinnin merkityksen yhteiskuntaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää muissa oppiaineissa (esim. terveystiedossa) saamaansa osaamista ja kehittää itseään liikkujana tavoitteellisesti ymmärtäen hyvinvoinnin merkityksen opiskelu- ja työhyvinvoinnille nyt ja tulevaisuudessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aktiivinen elämä (2op) LI02, pakolliset opinnot

Opiskelijaa opetetaan ja kannustetaan liikunnallisen elämäntavan sekä riittävän päivittäisen aktiivisuuden saavuttamiseen.

Numeroarviointi

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI03)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen ja ymmärtää oman toimintansa merkityksen kaikkia tukevan ja kannustavan ilmapiirin luomisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija edistää fyysistä toimintakykyään ja monipuolistaa liikunnallista osaamistaan sekä perinteisten että mahdollisuuksien mukaan uusien liikuntamuotojen ja -lajien avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uudet lajit syventävät opiskelijan kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija laajentaa vastuullisuuden käsitystään esim. saamalla tietoa ympäristöä säästävistä tai kuluttavista liikuntamuodoista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin, mikä kehittää luovaa osaamista ja ongelmanratkaisutaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uudet mahdollisuudet (2op) LI03, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Tavoitteena on edistää opiskelija fyysistä toimintakykyä sekä monipuolistaa opiskelijan liikunnallista osaamista ja koettua pätevyyttä uuden oppimisen myötä.

Numeroarviointi

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI04)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii näkemään henkilökohtaisen panostuksen ja yhdessä tekemisen merkityksen yhteisen tavoitteen saavuttamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii yhteistyötaitoja osana projektin toteuttamista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään yhteisöllisyyden merkitystä hyvinvoinnin perustana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää yhteisten tapahtumien merkitystä osana kulttuuria.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osallistuu toiset huomioon ottaen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää muissa oppiaineissa (esim. musiikissa) saamaansa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhdessä liikkuen (2 op), LI04, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Tavoitteena edistää opiskelijan sosiaalista toimintakykyä ja yhteenkuuluvuutta liikunnan avulla. Opintojakso toteutetaan harjoittelemalla ja esittämällä vanhojen tanssit.

Numeroarviointi

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI05)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Toteutetaan monipuolisesti eri vuodenaikojen sisä- ja ulkoliikuntalajeja. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää liikunnan kokonaisvaltaisen merkityksen hyvinvoinnilleen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omat voimavaransa liikkujana. Tavoitteena on löytää itselleen sopivia rentouttavia, iloa tuottavia ja kuntoa kehittäviä liikuntamuotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Virkistystä liikunnasta (2op), LI05, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Tavoitteena edistää opiskelijan psyykkistä toimintakykyä, myönteistä minäkuvaa, voimavaroja ja jaksamista liikunnan avulla. Opetuksessa korostuvat toiminta- ja opiskelukyvyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys. Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson sisältöihin.

Numeroarviointi

Salibandy ja futsal, 2 op (LI07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä harjoittelu ja pelaaminen kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Salibandy- ja futsal (2op), LI07, koulukohtaiset valinnaiset opinnot

Salibandyn ja futsalin perustaitojen ja sääntötuntemuksen kehittäminen. Toteutetaan

viikoittaisina peliharjoituksina urheilutalolla.

Suoritusmerkintä.

Liikunnalliset leikit ja pelit, 2 op (LI08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Toteutetaan monipuolisesti eri vuodenaikojen sisä- ja ulkoliikuntalajeja. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaiset liikuntatehtävät, -leikit ja pelit kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Liikunnalliset pelit ja leikit (2op), LI08, koulukohtaiset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään vanhoihin klassisiin liikuntaleikkeihin ja -peleihin sekä keksitään uusia.

Suoritusmerkintä.

Laskettelu, 2 op (LI09)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen opintojakson tehtäviin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laskettelu (2op), LI09, koulukohtaiset valinnaiset opinnot

Kouluajan ulkopuolella tapahtuvan lasketteluretken suunnittelu ja toteutus.

Suoritusmerkintä.

Pallo- ja mailapelit, 2 op (LI010)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Toteutetaan monipuolisesti eri vuodenaikojen sisä- ja ulkoliikuntalajeja. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä harjoittelu ja pelaaminen kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pallo- ja mailapelit (2 op), LI010, paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään monipuolisesti erilaisiin pallo- ja mailapeleihin.

Suoritusmerkintä.

Pallo- ja mailapelien jatko, 2 op (LI011)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Toteutetaan monipuolisesti eri vuodenaikojen sisä- ja ulkoliikuntalajeja. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä harjoittelu ja pelaaminen kehittävät yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pallo- ja mailapelien jatko (2op), LI011, paikalliset valinnaiset opinnot

Syvennetään pallo- ja mailapeliopintojaksolla opittuja tietoja ja taitoja sekä tutustutaan

muutamiin harvinaisempiin pallopeleihin mm. lacrosse, kelttiläinen jalkapallo, lippupallo.

Suoritusmerkintä.

Kamppailu- ja kehonhallinta, 2 op (LI012)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Toteutetaan monipuolisesti eri vuodenaikojen sisä- ja ulkoliikuntalajeja. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään, sekä löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kamppailu ja kehonhallinta (2 op), LI012, paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tarkoituksena on tutustua erilaisiin kamppailu- ja kehonhallintalajeihin mm.judo, nyrkkeily, akrobatia, uimahypyt. Suoritusmerkintä.

Retkeily, 2 op (LI013)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan paikallista luontoa ja palveluja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija liikkuu toiset huomioon ottaen ja ympäristöä kunnioittaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen opintojakson suunnitteluun ja toteutukseen. Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Retkeily (2op), LI013, paikalliset valinnaiset opinnot

Kouluajan ulkopuolella tapahtuvan maastoretken suunnittelu(teoria)ja toteutus. Suoritusmerkintä.

Uinti- ja vesililikunta, 2 op (LI014)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita sekä ulkoliikuntaalueita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden löytää omaa hyvinvointiaan tukevia liikuntamuotoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, jossa opiskelija toimii vastuullisesti muut huomioiden. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uinti- ja vesiliikunta (2 op), LI014, paikalliset valinnaiset opinnot

Tutustutaan erilaisiin uintitekniikoihin ja vesiliikuntamuotoihin. Tavoitteena on parantaa ja monipuolistaa uintitekniikoita ja -kuntoa sekä lisätä vesiliikunnan iloa.

Suoritusmerkintä.

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten

tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*

- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- oppii matemaattista ajattelua, hahmottamaan asioiden keskinäisiä riippuvuussuhteita ja kehittää ongelmanratkaisutaitoaan.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä. Opetuksessa tuetaan epävarmuuden sietokykyä ja vahvistetaan luottamusta omiin kykyihin, jolloin opiskelija oppii arvioimaan myös omia voimavarojaan ja suunnittelemaan ajankäyttöään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja tavoitteellinen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA2 Funktiot ja yhtälöt (3 op), pakollinen opintojakso

Tutustutaan polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden kuvaamisessa ja ongelmanratkaisussa.
Keskeiset sisällöt: polynomifunktio, polynomiyhtälö, toisen asteen yhtälön ratkaisukaava, polynomien tulo, binomikaavat, polynomien tekijät, potenssifunktio, potenssiyhtälö, rationaalifunktiot, rationaaliyhtälöt, juurifunktiot ja juuriyhtälöt.

Numeroarviointi

Geometria, 2 op (MAA03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Autetaan opiskelijaa hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista käytännön ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA3 Geometria (2 op), pakollinen opintojakso

Opiskelija harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt: Kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus, monikulmiot, sini- ja kosinilause, ympyröihin liittyvä geometria ja avaruuskappaleet.

Numeroarviointi

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa tuetaan epävarmuuden sietokykyä ja vahvistetaan luottamusta omiin kykyihin, jolloin opiskelija oppii arvioimaan myös omia voimavarojaan ja suunnittelemaan ajankäyttöään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla ja yhdistelemään asioita. Monitieteellinen lähestymistapa motivoi oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja luova osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op), pakollinen opintojakso

Perehdytään geometriaan tasokoordinaatistossa. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille.

Keskeiset sisällöt: suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt, yhtälöryhmät, suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus, itseisarvoyhtälö, tason vektorit ja tason vektorien laskutoimitukset.

Numeroarviointi

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii matemaattista ajattelua, hahmottamaan asioiden keskinäisiä riippuvuussuhteita ja kehittää ongelmanratkaisutaitoaan.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

- Funktion kuvaajan sovittaminen annettuun dataan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali ja kulttuuriosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op), pakollinen opintojakso

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla.

Keskeiset sisällöt: suunnattu kulma, radiaani, yksikköympyrä, sini- ja kosinifunktiot, sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen, murtopotenssit ja juuret, eksponenttifunktiot ja eksponenttiyhtälöt, logaritmi, logaritmin laskusäännöt sekä logaritmifunktiot ja -yhtälöt.

Numeroarviointi

Derivaatta, 3 op (MAA06)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla ja yhdistelemään asioita. Monitieteellinen lähestymistapa motivoi oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA6 Derivaatta (3 op), pakollinen opintojakso

Keskeisenä päämääränä on ohjata opiskelija sisäistämään derivaatan käsite funktion muutosnopeuden mittana, hahmottamaan funktion ja sen derivaattafunktion välinen yhteys sekä harjaannuttaa opiskelija käyttämään derivaattaa monipuolisesti funktioiden tutkimisessa sekä ääriarvo-ongelmien ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt: funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta, polynomi- rationaali- ja juurifunktioiden derivaatat, sini- ja kosinifunktioiden derivaatat, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat, funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta, yhdistetty funktio , yhdistetyn funktion derivointi ja funktioiden kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen derivaatan avulla.

Numeroarviointi

Integraalilaskenta, 2 op (MAA07)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen jla luova osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA7 Integraalilaskenta (2 op), pakollinen opintojakso

Keskeisenä päämääränä on, että opiskelija sisäistää integraalilaskennan peruskäsitteet: integraalifunktion ja määrätyn integraalin, ymmärtää niiden välisen yhteyden sekä tutustuu joihinkin integraalilaskennan sovelluksiin.

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa.

Numeroarviointi

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Matematiikan avulla voidaan jäsentää, esittää ja ratkaista globaaleja ongelmia. Opetuksessa autetaan ymmärtämään epävarmuuden käsitettä ja vahvistetaan keinoja ja luottamusta sen hallintaan. Opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys (2 op), pakollinen opintojakso

Harjoitellaan tilastojen ja tilastokuvaajien tulkintaa ja luomista. Tutustutaan epävarmuuden kuvaamiseen todennäköisyyden avulla.

Keskeiset sisällöt: keskiluvut ja keskihajonta, korrelaatio, lineaarinen regressio, klassinen ja tilastollinen todennäköisyys, permutaatiot, kombinaatiot, todennäköisyyden laskusäännöt, binomijakauma, diskreetti todennäköisyysjakauma ja diskreetin jakauman odotusarvo.

Numeroarviointi

Talousmatematiikka, 1 op (MAA09)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ohjataan opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun luodaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA9 Talousmatematiikka (1 op), pakollinen opintojakso

Tavoitteena on, että opiskelija oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyden arviointiin, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan.

Keskeiset sisällöt: aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja summa, korkolaskut, talletukset, lainat ja taloudellisiin tilanteisiin soveltuvat matemaattiset mallit, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia.

Numeroarviointi

Avaruusgeometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.

- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita keskustelemaan, etsimään ja esittämään omia ratkaisumenetelmiä ja sanoittamaan omaa ajatteluaan. Luodaan työn tekemisen kulttuuri, joka arvostaa omaa ja muiden osaamista, sallii erityisosaamista mutta myös epäonnistumisia. Tavoitteena ovat yhteistyö, yhdessä tutkiminen ja -oppiminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA10 3D-geometria (2 op), valinnainen opintojakso

Täydennetään ja syvennetään avaruusgeometrian sekä vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa.

Keskeiset sisällöt: vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa, piste- ja ristitulo, piste, suora ja taso avaruudessa, kulma avaruudessa, yhden muuttujan differentiaali- ja

integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa sekä kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa.

Numeroarviointi

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

- kahden muuttujan kokonaislukuyhtälöt ja Diofantoksen yhtälö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojen aikana tutustutaan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa, ja matematiikan kannalta olennaisten monilukutaidon osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen, kuvallinen) hallintaa syvennetään tavoitteellisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op), valinnainen opintojakso

Tavoitteena on, että opiskelija tietää mikä on algoritmi sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat sekä oppii toteuttamaan yksinkertaisia algoritmeja ohjelmoimalla. Moduulissa perehdytään myös logiikan ja lukuteorian käsitteisiin.

Keskeiset sisällöt: algoritmisen ajattelun perusteet, peräkkäisyys, valinta, toisto, vuokaavio, yksinkertaisten algoritmien ohjelmointi, konnektiivit, totuusarvot, kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö, kongruenssi, Eukleideen algoritmi ja aritmetiikan peruslause.

Numeroarviointi

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii hahmottamaan odotus- ja raja-arvojen avulla erilaisten valintojen pitkäkestoista vaikutusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op), valinnainen opintojakso

Syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä. Tutustutaan mm. jatkuviin todennäköisyysjakaumiin ja käänteisfunktioihin sekä täydennetään integraalilaskennan taitoja.

Keskeiset sisällöt: paloittain määritelty funktio, funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen, jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia, käänteisfunktio, funktioiden raja-arvot äärettömyydessä, epäoleelliset integraalit, jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen.

Numeroarviointi

Pitkän matematiikan yo-kertaus, osa 1, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata ja selkeyttää kurssien 1-4 sisällöt.
- Matemaattisten ohjelmistojen sujuva käyttö.
- Kurssi on ylioppilaskokeisiin valmistava.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pitkän matematiikan kurssien 1-4 sisällöt.
- Matemaattisten ohjelmistojen käyttö.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kasvaa vastuunottoon omasta opiskelustaan ja osaamisestaan.

Kurssi auttaa opiskelijaa tunnistamaan omat vahvuutensa ja heikot kohtansa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu hyvinvointiosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA13 - Pitkän matematiikan kertauskurssi, osa 1 (2 op), valinnainen opintojakso

Kerrataan lukion 1. vuoden matematiikan sisällöt ja harjoitellaan matemaattisten ohjelmistojen käyttöä. Ylioppilaskokeisiin valmistava kurssi.

Suositellaan käytäväksi 2. vuonna tai 3. vuoden syksyllä.

Suoritusmerkintä

Pitkän matematiikan yo-kertaus, osa 2, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata pitkän matematiikan pakollinen oppimäärä.
- Harjoitellaan matemaattisten ohjelmistojen sujuvaa ja järkevää käyttöä.
- Valmistellaan kokelaita ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pitkän matematiikan kurssien 5-9 sisällöt.
- Matemaattisten ohjelmistojen käyttö.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu yhdistelemään asioita ja näkemään ongelmia ja niiden ratkaisutapoja monipuolisemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat luova ja monitieteinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA14 - Pitkän matematiikan kertauskurssi, osa 2 (2 op), valinnainen opintojakso

Kerrataan pakollisten matematiikan kurssien 5-9 sisällöt ja harjoitellaan matemaattisten ohjelmistojen käyttöä. Ylioppilaskokeisiin valmistava kurssi.

Suositellaan käytäväksi yo-kirjoituksia edeltävässä jaksossa.

Suoritusmerkintä

Funktioiden jatkokurssi, 2 op (MAA17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään funktioista ja niiden ominaisuuksista opittuja asioita.
- Harjoitellaan funktioiden käyttöä soveltavissa tehtävissä.
- Käytetään monipuolisesti matemaattisia apuvälineitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Funktioiden ominaisuudet: määrittelyjoukko, arvojoukko, jatkuvuus, raja-arvot, jaksollisuus, parillisuus, parittomuus, monotonisuus.
- Funktioiden rakentaminen ja derivaatan käyttö soveltavissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kohtaa erilaisia ongelmia ja rohkaistuu monipuolisesti yhdistelemään oppimiaan asioita sekä soveltamaan matemaattisia menetelmiä vaihteleviin tilanteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat luova ja monitieteinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA17 - Funktioiden jatkokurssi (2 op), paikallinen valinnainen opintojakso

Moduulissa vahvistetaan ja monipuolistetaan funktiokursseila 2, 5 ja 6 opittujen sisältöjen hallintaa. Sovelletaan funktioita monipuolisesti käytännön ongelmiin.

Keskeiset sisällöt: Funktioiden ominaisuudet, tunnistaminen ja analysointi. Sovellustehtävät.

Numeroarviointi

Matriisilaskenta ja differentiaaliyhtälöt, 2 op (MAA18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu matriiseihin ja saa tuntumaa niiden käytöstä soveltavien esimerkkien avulla.
- Tutustutaan differentiaaliyhtälöihin: Millaisia tilanteita niillä kuvataan ja miten niitä voidaan ratkaista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matriisit ja matriiseilla laskeminen.
- Separoituvat differentiaaliyhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan matemaattinen ajattelu monipuolistuu ja hän oppii luovasti hahmottamaan, miten matemaattisia kuvauksia saadaan rakennettua erilaisille riippuvuuksille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat luova ja monitieteinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAA18 - Matriisit ja differentiaaliyhtälöt (2 op), paikallinen valinnainen opintojakso

Moduulissa opiskelija tutustuu matriiseihin ja niillä laskemiseen soveltavien esimerkkien avulla. Opiskelija harjaantuu ratkaisemaan yksinkertaisia differentiaaliyhtälöitä saa tuntumaa, millaisia tilanteita differentiaaliyhtälöillä voidaan kuvata.

Keskeiset sisällöt: Matriisit, separoituvat differentiaaliyhtälöt

Numeroarviointi

7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB02)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä. Kannustetaan opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja matematiikan opiskelukäytänteiden oppiminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB2 - Lausekkeet ja yhtälöt (2 op), pakollinen opintojakso

Moduulissa opitaan muotoilemaan ongelmia matemaattisiksi yhtälöiksi ja ratkaisemaan niitä. Opitaan luottamaan omiin matemaattisiin kykyihin. Vahvistetaan ohjelmistotaitoja yhtälöitä ratkaisemalla sekä taulukkolaskennan kautta.

Keskeiset sisällöt: ensimmäisen ja toisen asteen yhtälöt, toisen asteen polynomifunktio sekä aritmeettinen ja geometrinen lukujono.

Numeroarviointi

Geometria, 2 op (MAB03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat tieteenaloja yhdistävä ja luova osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB3 - Geometria (2 op), pakollinen opintojakso

Tehdään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista ja vahvistetaan tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitoja. Ratkaistaan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen. Opiskelija harjaantuu laskinohjelmiston hyödyntämiseen geometrian ongelmien ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt: kuvioiden yhdenmuotoisuus, suorakulmaisen kolmion trigonometria, Pythagoraan lause sekä kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen.

Numeroarviointi

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB04)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB4 - Matemaattisia malleja (2 op), pakollinen opintojakso

Perehdytään lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin ominaisuuksiin ja käyttöön ilmiöitä mallinnettaessa. Arvioidaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta. Opitaan käyttämään ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt: lineaarinen ja eksponentiaalinen malli, eksponenttiyhtälön ratkaiseminen sekä ennusteet ja mallin hyvyys.

Numeroarviointi

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB05)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia. Opetuksessa autetaan ymmärtämään epävarmuuden käsitettä ja vahvistetaan keinoja ja luottamusta sen hallintaan. Opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB5 - Tilastot ja todennäköisyys (2 op), pakollinen opintojakso

Opitaan käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja erityisesti taulukkolaskentaohjelmaa käyttäen. Perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin.

Keskeiset sisällöt: tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen, regressio ja korrelaatio, todennäköisyyden käsite, yhteen- ja kertolaskusääntö, kombinaatiot ja tuloperiaate.

Numeroarviointi

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun luodaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB6 - Talousmatematiikan alkeet (1 op), pakollinen opintojakso

Opitaan hallitsemaan talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot, syvennetään prosenttilaskennan taitoja ja opitaan kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä.

Käytetään tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt: verotus, indeksit, valuutat ja rahan arvon sekä yksinkertaisen korkolaskenta.

Numeroarviointi

Talousmatematiikka, 1 op (MAB07)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*

- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen. Opetus tukee opiskelijan yritteliäisyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa sekä opettaa työn loppuunsaattamisen merkityksen. Opiskeluun luodaan ”yrittäjämäinen” ilmapiiri, joka antaa vapauksia mutta kannustaa vastuunottoon.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu yhteiskunnallinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB7 - Talousmatematiikka (1 op), pakollinen opintojakso (sama kuin MAA9)

Tavoitteena on, että opiskelija oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyden arviointiin, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan.

Keskeiset sisällöt: aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja summa, korkolaskut, talletukset, lainat ja taloudellisiin tilanteisiin soveltuvat matemaattiset mallit, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia.

Numeroarviointi

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB08)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla ja yhdistelemään asioita. Monitieteellinen lähestymistapa motivoi oppimaan uutta ja innostaa uteliaisuuteen sekä merkityksien etsimiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu monitieteinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB8 - Matemaattinen analyysi (2 op), valinnainen opintojakso

Tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin, numeerisin ja analyyttisin menetelmin. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt: graafisia ja numeerisia menetelmiä, polynomifunktion derivaatta, polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen, polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä sekä funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Numeroarviointi

Tilastolliset- ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB09)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa matematiikan opiskelun tärkein tavoite on tukea opiskelijan matemaattista ajattelua ja kykyä soveltaa sitä käytännön tilanteisiin ja ympäröivän maailman kuvaamiseen.
- Oppimista ja hyvinvointia tuetaan monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Matematiikan avulla voidaan jäsentää, esittää ja ratkaista globaaleja ongelmia. Opetuksessa autetaan ymmärtämään epävarmuuden käsitettä ja vahvistetaan keinoja ja luottamusta sen hallintaan. Opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB9 - Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op), valinnainen opintojakso

Moduulissa vahvistetaan ja monipuolistetaan MAB5-moduulin sisältöjen hallintaa: todennäköisyyslaskennan periaatteita (erityisesti todennäköisyyden laskusäännöt binomitodennäköisyyden yhteydessä) sekä tilastojen käsittelytaitoja.

Keskeiset sisällöt: normaalijakauma, toistokoe, binomijakauma, luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite.

Numeroarviointi

Lyhyen matematiikan yo-kertaus, 1 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan lyhyen matematiikan pakollinen oppimäärä.
- Harjoitellaan matemaattisten ohjelmistojen sujuvaa ja järkevää käyttöä.
- Valmistellaan kokelaita ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lyhyen matematiikan kurssien 1-6 sisällöt.
- Matemaattisten ohjelmistojen käyttö.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskellja harjaantuu yhdistelemään asioita ja näkemään ongelmia ja niiden ratkaisutapoja monipuolisemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat luova ja monitieteinen osaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB10 Lyhyen matematiikan yo-kertaus (2 op), paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojakso on tarkoitettu niille, joilla on hylätty arvosana jostakin pakollisesta opintojaksosta. Jokaiselle opintojaksolle tulevalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskeluohjelma. Opintojaksolle ilmoittautumisesta neuvoteltava opinto-ohjaajan ja matematiikan opettajan kanssa. Opintojaksolla korotetaan jonkun jo suoritetun opintojakson hylätty arvosana tai saadaan suoritettua uusi opintojakso.

Joko arvosanan korotus tai suoritusmerkintä.

Matematiikan tukikurssi, 2 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan matematiikan osaamista ja kerrata osa-alueita, joissa on puutteita seuraavia opiskeltavia opintojaksoja ajatellen.
- Voidaan myös nostaa suoritetun opintojakson hylättyjä arvosanoja (4) korkeammiksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssi räätälöidään jokaiselle osallistujalle sopivaksi.
- Kurssilla voidaan keskittyä joko yhteen pakollisista opintojaksoista tai harjoitella matematiikkaa laajemmin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Harjoitellaan opiskelutaitoja ja tuetaan opiskelijan uskoa omiin kykyihinsä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson päätteeeksi arvioidaan, onko opiskelija saavuttanut jakson alussa yhteisesti asetetut tavoitteet.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAB11 - Lyhyen matematiikan tukikurssi (2 op), paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojakso on tarkoitettu niille, joilla on hylätty arvosana jostakin pakollisesta opintojaksosta. Jokaiselle opintojaksolle tulevalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskeluohjelma. Opintojaksolle ilmoittautumisesta neuvoteltava opinto-ohjaajan ja matematiikan opettajan kanssa. Opintojaksolla korotetaan jonkun jo suoritetun opintojakson hylätty arvosana tai saadaan suoritettua uusi opintojakso.

Joko arvosanan korotus tai suoritusmerkintä.

7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Matematiikka 1, 2 op (MAY01)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa tuntumaa matematiikan kirjoittamisesta sähköisin välinein.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Rakennetaan innostava ilmapiiri luomaan positiivista mielikuvaa matematiikasta. Kannustetaan opiskelijoita keskustelemaan ja sanoittamaan omaa ajatteluaan. Luodaan työn tekemisen kulttuuri, joka arvostaa omaa ja muiden osaamista, sallii erityisosaamista mutta myös epäonnistumisia. Tavoitteena ovat yhteistyö, yhdessä tutkiminen ja -oppiminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson aikaiset suoritukset sekä opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op), pakollinen opintojakso

Perusopetuksessa opiskeltujen sisältöjen kertaaminen ja syventäminen.
Keskeiset sisällöt: murtolukujen laskutoimitukset, prosenttilaskenta, verrannollisuus, potenssien laskusäännöt, yhtälö, yhtälöpari, funktiot.

Numeroarviointi

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen*

yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU01)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Paikallinen lisäys

- Vaskivuoren lukion musiikin opetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää musisointi- ja yhteismusisointitaitojaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan sekä kehittää äänenkäyttöään. Opiskelija toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita. Opiskelija harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lisäksi Vaskivuoren lukiossa arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU01 INTRO - kaikki soimaan (2 op, pakollinen moduuli MU1)

Kaikille yhteisellä musiikin opintojaksolla etsitään jokaiselle omaa tapaansa toimia musiikin alueella ja pohditaan musiikin merkitystä ihmiselle. Laulamalla, soittamalla, kuuntelemalla ja itse musiikkia luovasti tuottamalla tutkitaan mahdollisuuksia toimia musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana ja kulttuuripalveluiden käyttäjänä. Perinteisten soittimien rinnalla hyödynnetään musiikkiteknologiaa: sovelluksia, ohjelmistoja ja laitteita.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU02)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Paikallinen lisäys

- Vaskivuoren lukion musiikin opetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

opiskelija syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

opiskelija kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

opiskelija analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

opiskelija kehittää taiteellista ilmaisuaan ja heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lisäksi Vaskivuoren lukiossa arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi, sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU02 SYKE - soiva ilmaisu (2 op, pakollinen moduuli MU02)

Opintojaksolla opiskelija syventää musiikillista osaamistaan itselleen mieluisalla tavalla, kehittää yhteismusisointitaitojaan ja analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä sekä merkityksiä. Musiikin tekeminen ja tuottaminen teknologiaa hyödyntäen on keskeinen osa opintojaksoa.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU03)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä sekä suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin.

Opiskelija hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lisäksi Vaskivuoren lukiossa arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi, sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU03 GENRE - globaali uteliaisuus (2 op, valinnainen moduuli MU03)

Opintojaksolla tutustutaan soittamalla, laulamalla ja kuuntelemalla globaaliin musiikilliseen maailmaan, joka rikkaudessaan sisältää erilaisia musiikkityylejä ja -kulttuureita. Opiskelija tutustuu itselleen uusiin musiikin lajeihin ja pohtii musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Opintojaksolla hyödynnetään opiskelijoiden omaa tietoa esimerkiksi marginaali- tai underground-kulttuureista.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Demo - Luovasti yhdessä, 2 op (MU04)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Paikallinen lisäys

- Vaskivuoren lukion musiikin opetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista.
- Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta.
- Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa ja hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin sekä mediaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lisäksi Vaskivuoren lukiossa arviointiperusteet selvitetään ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Itse- ja vertaisarviointi sekä kannustava palaute ovat osa kokonaisarviointia. Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Opintojakson vapaa kuvaus

MU04 DEMO - luovasti yhdessä (2 op, valinnainen moduuli MU04)

Musiikki on läsnä jokapäiväisessä elämässämme. Opintojaksolla tutustutaan musiikin käyttöön eri taiteenlajeissa ja mediassa omakohtaisen tekemisen kautta. Lisäksi syvennetään ymmärrystä musiikillisen vaikuttamisen tavoista. Opintojakson sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja resurssit sekä kiinnostuksen kohteet.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

7.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät

tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP01)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- Vantaalaisissa lukioissa opinto-ohjausta toteutetaan koulun toimintakulttuuriin sopivilla toteutustavoilla. Opinto-ohjauksessa tuetaan opiskelijaa lukio-opinnoissa, urasuunnittelussa ja elämään liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa. Opiskelija oppii kehittämään itsetuntemustaan ja tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Opinto-ohjauksessa vahvistetaan opiskelijan toimijuutta, edistymistä opinnoissa ja tuetaan kiinnittymistä lukioyhteisöön. Vantaalaisessa lukiokoulutuksessa opinto-ohjaaja tukee opiskelijaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa ja päivittämisessä yhdessä muiden oppilaitoksen toimijoiden kanssa. Oppituntien sisällöt ja rakenteet suunnitellaan opiskelijoiden keskittyminen ja jaksaminen huomioiden. Opinto-ohjauksen oppitunneilla käytetään monipuolisia ja toiminnallisia opetusmenetelmiä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi. Opinto-ohjauksessa vahvistetaan nuoren tietoturva-, medialuku ja digilukutaitoja, jotta opiskelijalla on riittävät taidot löytää tietoa jatko-opinto- ja urasuunnitteluun.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Vaskivuoren lukiossa opiskelija tutustuu lukion käytänteisiin ja toimintakulttuuriin, lukio-opintojen rakenteeseen ja henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimiseen. Opiskelija tutustuu myös ylioppilastutkinnon rakenteeseen ja vaikutukseen jatko-opintoihin hakeutumisessa. Opiskelijaa kannustetaan suunnittelemaan opintojaan pitkäjänteisesti, ottamaan vastuuta omista opinnoistaan ja niiden etenemisestä. Opintojakson aikana tutustutaan lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin ja rohkaistaan opiskelijaa kehittämään itseään oppijana. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään opinto-opasta opintojensa suunnittelun tukena. Opiskelijoita tuetaan löytämään ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan opintojen ja elämän suunnittelun tukena. Opintojakson aikana opiskelija saa tietoa opiskeluhuollon palveluista ja niihin hakeutumisesta. Opintojaksolla korostetaan opiskelijoiden hyvinvoinnin ja opiskelukyvystä huolehtimisen merkitystä arjessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen ja vuorovaikutusosaaminen tuodaan esille tutustumalla työelämään ja lukion jälkeisiin koulutusvaihtoehtoihin.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista tuodaan esille etenkin henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Opiskelija tutustuu myös lukion hyvinvointipalveluihin, joiden avulla tuetaan opiskelijan jaksamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen korostuvat tiedonhaussa koulutusvaihtoehtoihin. Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja lähdekriittiseen tiedonhakuun sekä kannustetaan uteliaisuuteen uuden koulutustiedon etsimisessä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan tutustumalla kansainvälisiin opiskelu- ja koulutusvaihtoehtoihin lukion aikana ja sen jälkeen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu aktiivisesti oppitunneilla erilaisten ryhmätehtävien avulla omien vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Opinto-ohjaajan ja muiden ohjaajien tapaamisissa opiskelija kasvattaa vuorovaikutusosaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana järjestetään monipuolisesti luokkatunteja, infoja, asiantuntijaluentoja, yksilöllistä ja pienryhmäohjausta. Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä lukiovuotena. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä opiskelijana (2 op) OP01, pakolliset opinnot

Opiskelija tutustuu lukion käytänteisiin ja toimintakulttuuriin, lukio-opintojen rakenteeseen ja henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimiseen. Opiskelija tutustuu myös ylioppilastutkinnon rakenteeseen ja sen vaikutukseen jatko-opintoihin hakeutumisessa. Opiskelijoita tuetaan löytämään ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan opintojen ja elämän suunnittelun tukena.

Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä lukiovuotena.

Suoritusmerkintä.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP02)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Vantaalaisissa lukioissa opinto-ohjausta toteutetaan koulun toimintakulttuuriin sopivilla toteutustavoilla. Opinto-ohjauksessa kannustetaan opiskelijaa tekemään rohkeasti omaan tulevaisuuteen liittyviä valintoja ja pohtimaan niitä monipuolisesti eri tietolähteitä hyödyntäen. Opiskelijaa ohjataan löytämään ajantasaiset ja luotettavat tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät omaa tulevaisuuden suunnittelua varten. Samalla opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivittämisessä. Lukion loppuvaiheessa korostuu opiskelijan ylioppilaskirjoitus- ja urasuunnitelman laatiminen. Vantaalaiset lukiot tekevät aktiivista yhteistyötä opinto-ohjauksen kehittämisessä ja ajankohtaisen tiedon jakamisessa. Oppiaineessa hyödynnetään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustutaan yleisesti jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin Suomessa ja ulkomailla.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*

- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan. Opiskelija perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta keskeisiin teemoihin, jotka antavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Opiskelija tutustuu erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muihin mahdollisuuksiin lukion jälkeen, jotka antavat näkökulmia opiskelijan tulevaisuuden suunnitteluun. Opintojakson tavoitteena on lisätä opiskelijan työelämätietoutta sekä syventää työelämätuntemusta. Opintojaksolla tuetaan opiskelijan luottamusta tulevaisuuteen sekä rohkaistaan häntä tekemään omaan tulevaisuuteen, koulutus- ja uravalintaan liittyviä päätöksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen huomioidaan vantaalaisten lukioiden opinto-ohjauksen sisältöjen suunnittelussa. Opinto-ohjauksen avulla tuetaan lukiolaisen stressinhallinta- ja paineensietokykyä sekä oman elämänhallintataitojen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen ja vuorovaikutusosaaminen tulee esille tutustumalla työelämätaitoihin ja yrittäjyyteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen vahvistuu osallistumalla oppitunneilla erilaisten ryhmätehtävien tekemiseen. Vuorovaikutusosaamista kehitetään myös erilaisten ohjausmuotojen avulla, kuten pienryhmä- ja yksilöohjaus.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen korostuu tiedon hakemisessa eri koulutusvaihtoehdoista. Opinto-ohjauksessa opiskelija tutustuu koulutusvaihtoehtoihin ja työelämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen tulee esille pohtimalla tulevaisuuden työelämätrendejä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan tutustumalla kansainvälisiin opiskelu-, koulutus- ja työskentelyvaihtoehtoihin lukion jälkeen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana järjestetään monipuolisesti luokkatunteja, infoja, asiantuntijaluentoja, yksilöllistä ja pienryhmäohjausta. Opintojakson aikana opiskelija osallistuu erilaisiin jatko-opintoihin ja työelämään liittyviin tapahtumiin. Opintojakso suoritetaan toisena ja kolmantena lukiovuotena. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op) OP02, pakolliset opinnot

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan. Opiskelija perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta keskeisiin teemoihin, jotka antavat valmiuksia jatko-opintopäätöksen tekemiseen sekä työelämään siirtymiselle.

Opintojakso suoritetaan toisena ja kolmantena lukiovuotena.

Suoritusmerkintä.

Lukiolainen työelämässä, 2 op (OP03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää omaa tietoisuutta työelämästä ja oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan työelämän näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija kerryttää itselleen työkokemusta. Opintojaksolla harjoitellaan työnhakuun liittyvää prosessia ja opetellaan tunnistamaan kirjallisten tehtävien avulla omia vahvuuksia ja kiinnostuksia. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii ajanhallintataitoja ja yhdistämään lukio-opinnot ja työssäkäynnin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksoon sisältyy kaksi tapaamista oman opinto-ohjaajan kanssa. Tapaamisista sovitaan opiskelijakohtaisesti. Opintojaksoon kuuluu erilaisia kirjallisia tehtäviä, joiden valintaan opiskelijalla on mahdollisuus itse vaikuttaa. Lukiolainen työelämässä -opintojakson suorittaminen edellyttää vähintään 40 tunnin työskentelyä opiskelijan itse hankkimassa työpaikassa joko lukuvuoden tai kesäloman aikana, opintojaksoon liittyvien kirjallisten tehtävien palauttamista ja tapaamisia opinto-ohjaajan kanssa. Opiskelijan tulee näyttää työsopimusta tai -todistusta palautekeskustelussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alainen osaaminen on integroitu opintojakson teemoihin ja oppimistehtäviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää opintojakson alussa sovittujen sisältöjen hyväksyttyä suoritusta ja vähintään 40 tunnin työssäkäyntiä. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä. Opintojakso soveltuu jokaiselle vuositasolle. Opintojakson voi suorittaa vain kerran lukioaikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan työnhakuun liittyvää prosessia ja opetellaan tunnistamaan kirjallisten tehtävien avulla omia vahvuuksia ja kiinnostuksia. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii ajanhallintataitoja ja yhdistämään lukio-opinnot ja työssäkäynnin.

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää opintojakson alussa sovittujen sisältöjen hyväksyttyä suoritusta ja vähintään 40 tunnin työssäkäyntiä. Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta*

opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*

- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Sosiaalisen ja kulttuurisen näkökulman käsittelyssä voidaan nostaa esiin lähiympäristöstä esiin nousevia monikulttuurisuuden teemoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu opintojakson aikana johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Hyvinvointiosaamista vahvistetaan myös tarkastelemalla esimerkiksi sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia voi käsitellä esimerkiksi pystyvyysuskomusten ja motivaation kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ymmärtää sen, millainen tiede psykologia on sekä sen, että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin. Tätä voi lähestyä monitieteistä osaamista vahvistaen esimerkiksi tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia sekä laadullisista ja psykologisista tutkimuksista nostettuja esimerkkejä. Monitieteistä osaamista tukee myös tieteellisen tiedon ja arkitiedon tarkastelu. Oppimiseen liittyvät sisällöt, kuten oppimisstrategiat, metakognitio ja erilaiset oppimiskulttuurit, auttavat saavuttamaan monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan psykologiaan tieteenä sekä tarkastellaan ihmistä biologisesta, psyykkisestä, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Lisäksi perehdytään oppimiseen ja opiskeluun psykologisena ilmiönä sekä johonkin valinnaiseen hyvinvoinnin ilmiöön. Opintojakso on pakollinen.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelija tutustuu opintojaksolla myös omaan kehityshistoriaansa ja sitä kautta analysoi myös paikallista kasvuympäristöään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä osaamista tukee esimerkiksi varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteiden sekä temperamentin käsitteen tarkastelu. Monitieteiseen osaamiseen liittyviä näkökulmia voi tuoda esiin esimerkiksi tarkasteltaessa hermoston kehitystä psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana. Tunne-elämää, vuorovaikutusta ja kognitiivista kehitystä tarkastellaan useista näkökulmista, ja aiheet yhdistyvät laajempaan kokonaisuuteen jossa pohditaan erilaisten kehityspolkujen muodostumista varhaislapsuudesta aikuisuuteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tuetaan esimerkiksi vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkityksen käsittelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään ihmisen hermoston kehitystä, tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitystä sekä kognitiivista kehitystä. Lisäksi tarkastellaan identiteetin muuttuvuutta elämänkulun aikana. Tavoitteena on perehtyä kehityksen yksilöllisyyteen ja jatkuvuuteen. Lisäksi tarkastellaan kehityspsykologiaan liittyvää tutkimusta. Opintojakso on valinnainen ja syventävä.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä lähiympäristössä toimivien korkeakoulujen ja yritysten kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kokeellisen tutkimuksen suunnitteluun ja tutkimussuunnitelman arvioimiseen kuuluu eettisten näkökohtien huomioon ottaminen, mikä tukee eettistä osaamista. Neurologisen yksilöllisyyden ymmärtäminen tukee moraalitajun ja kykyä toisten ihmisten huomioimiseen. Samoin ymmärrys elämän hauraudesta: milli kalloa ja rahtunen nestettä suojaavat aivoja, minkä oivaltaminen auttaa moraalisen vastuunkannon kirkastumisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Esimerkiksi sisäisten mallien ja havaintokehän tarkastelu tukee globaali- ja kulttuuriosaamiseen liityviä tavoitteita. Tähän liittyy myös ennakkoluulojen rakentumisen ja kognitiivisten vinoumien ymmärtäminen. Lisäksi havaintopsykologiset lainalaisuudet selittävät joitakin kulttuurisia eroavaisuuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kokeellisen tutkimuksen periaatteiden käsittely, soveltaminen ja arviointi tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista. Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen liittyviä näkökohtia voi nostaa esiin esimerkiksi tarkasteltaessa esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta. Monitieteistä ja luovaa osaamista lisäksi edistää esimerkiksi käsiteltäessä kognitiivisten toimintojen hermostollista perustaa sekä tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyviä häiriöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan tiedonkäsittelyn luonteeseen ja sen hermostolliseen perustaan. Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden, kuten havaitsemisen, tarkkaavaisuuden, muistin, kielen ja päätöksenteon, tarkastelemiseen. Tutustutaan kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmiin sekä suunnitellaan yksinkertainen kokeellinen tutkimus. Opintojakso on syventävä.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

- Mielenterveyteen liittyviä teemoja voidaan pohtia myös paikallisessa kontekstissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista tukee esimerkiksi ymmärrys resiliensseistä ja tunteiden säätelystä sekä kriisien ja niistä selviytymisen käsittely. Opintojaksolla tarkastellaan muun muassa mielenterveyden ylläpitämisen keinoja, onnellisuuden saavuttamista ja psyykkisen hyvinvoinnin osatekijöitä. Yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ja niiden tyypillisten oireiden tarkastelu edistää myös hyvinvointiosaamiseen liittyviä tavoitteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Tunteiden psykologiaan liittyvät sisällöt tukevat monipuolisesti vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta nostettujen esimerkkien tarkastelu sekä mielenterveys-käsitteen pohdinta tukevat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opintojakson sisältöihin kuuluvan resilienssin tarkastelun avulla opiskelijaa voidaan rohkaista ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia. Epäkohtien ymmärtäminen motivoi myös poliittiseen toimintaan ja epäkohtien korjaamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään tunteiden psykologiaan, psyykkisen hyvinvoinnin ja psyykkisen tasapainon ylläpitämiseen sekä mielenterveyteen. Tavoitteena on, että opiskelija osaa selittää tunteisiin, mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen. Tutustutaan erityisesti ei-kokeelliseen

tutkimukseen, kuten korrelatiiviseen ja kuvailevaan tutkimukseen. Opintojakso on valinnainen ja syventävä.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*

- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Sosiaalisen ja kulttuurisen näkökulman käsittelyssä voidaan nostaa esiin lähiympäristöstä esiin nousevia monikulttuurisuuden teemoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista. Myös identiteetin ja persoonallisuuden narratiivisuuden tarkastelu tukee opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi käsiteltäessä perimän ja ympäristön vuorovaikutusta älykkyydessä. Monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteita voidaan tukea tarkasteltaessa älykkyyteen ja luovuuteen vaikuttavia yksilöllisiä eroja esimerkiksi persoonallisuuden pysyvyyden ja muuttuvuuden sekä käyttäytymisgenetiikan perustiedon avulla. Luovuuden määritelmien ja luovuuteen liittyvien tekijöiden käsitteleminen syventää opiskelijan käsitystä luovuudesta. Muun muassa yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista ovat moduulin sisältöjä, joiden avulla voidaan vahvistaa opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään persoonallisuuteen kokonaisuutena sekä sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitykseen yksilön toiminnassa. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen ja osaa selittää yksilöiden välisiä eroja erilaisista näkökulmista sekä soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen. Opintojaksossa opiskelija tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen. Opintojakso on valinnainen ja syventävä.

Psykologian yo-kertaus, 2 op (PS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Aiemmin opitun kertaaminen ja vahvistaminen
- Psykologian ainereaalin ylioppilaskokeeseen ja tehtävätyyppeihin tutustuminen
- Vastaustekniikan harjoittelu
- Psykologian ainereaalin ylioppilaskokeessa tarvittavan tieto- ja viestintätekniikan harjoittelu

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion psykologian oppimäärän kertaaminen soveltuvin osin
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan psykologian ainereaalissa tarvittavia kirjallisen viestinnän taitoja kuten jäsennellyn esseevastauksen kirjoittamista .

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa kerrataan psykologian oppimäärään kuuluvia keskeisiä asioita ja tuetaan opiskelijaa yhdistämään eri opintojaksojen sisältöjä joustavasti toisiinsa niin, että opiskelija kykenee tarkastelemaan ihmisen käyttäytymistä monipuolisesti eri näkökulmista käsin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti:

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten.

Monipuolisesti:

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Psykologian yo-kertaus (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojakso valmentaa psykologian ainereaaliin. Sen aikana kerrataan, syvennetään ja sovelletaan psykologian keskeisiä asioita ainereaalia varten ja harjoitellaan esseevastausten kirjoittamista. Pyritään laajentamaan opiskelijoiden psykologista tietämystä syventävien opintojaksojen sisältöjen pohjalta ja harjoitellaan erilaisia vastaustekniikoita. Opintojakso on valinnainen ja soveltava.

Opintojakso suoritetaan viimeisenä ennen psykologian yo-kokeeseen osallistumista. Suoritusmerkintä (hyväksytty/hylätty).

Sosiaalipsykologia, 2 op (PS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- sosiaalipsykologian keskeisten käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtäminen
- yksilön toiminnan selittäminen osana ryhmää ja yhteisöä
- valinnaiseen sosiaalipsykologiseen ilmiöön ja sen tutkimiseen perehtyminen
- tarkoituksenmukaisen tieto- ja viestintätekniikan käyttö oppimisessa ja viestinnässä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sosialisaatioprosessin tarkastelu
- Sosiaalinen kognitio
- Asenteet ja sosiaalinen vaikuttaminen
- Yksilö ryhmän ja yhteisön jäsenenä
- Ryhmien väliset suhteet
- Ajankohtaisten, sosiaalipsykologiaan liittyvien yhteiskunnallisten ilmiöiden tarkastelu
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opintojaksossa voidaan nostaa esiin lähiympäristöstä esiin nousevia monikulttuurisuuden teemoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan tukea tarkasteltaessa esimerkiksi sosiaalipsykologian tutkimusesimerkkejä sekä esimerkkiejä, jotka liittyvät kulttuurien vaikutukseen ajatteluun ja käyttäytymiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen kannalta hyödyllisiä sisältöjä ovat esimerkit kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen sekä esimerkit yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on johdattaa opiskelija ymmärtämään sosiaalista vuorovaikutusta ja ryhmäkäyttäytymistä eri tasoilla sekä itseään niiden osana. Tavoitteena on oppia ymmärtämään itseä ja muita laajempien yhteisöjen sekä kulttuurin jäsenenä sekä saada virikkeitä sosiaalisen vuorovaikutuksen kehittämiseen. Opintojaksolla perehdytään ajankohtaisiin sosiaalipsykologisiin ilmiöihin ja tutustutaan sosiaalipsykologiseen tutkimukseen. Opintojakso on valinnainen ja soveltava.

Mitä on sukupuoli?, 2 op (PS08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy sukupuolen ja seksuaalisuuden ilmiöihin ja erilaisiin, esimerkiksi psykologisiin tai filosofisiin, tapoihin selittää niitä.
- Opiskelija harjaantuu tunnistamaan ja analysoimaan sukupuolta ja seksuaalisuutta koskevia väitteitä ja ajankohtaisia keskusteluja.
- Opiskelija ymmärtää sukupuolen ja seksuaalisuuden ilmiöiden liittyvän laajemmin yhteiskunnallisiin kysymyksiin oikeudemukaisuudesta, tasa-arvosta ja ihmisoikeuksista.
- Opiskelija ymmärtää sukupuolen ja seksuaalisuuden luonteen yhtä aikaa yksilöllisenä kokemuksena ja identiteettinä ja toisaalta yhteiskunnallisena järjestelmänä.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sukupuolta ja seksuaalisuutta selittävät keskeiset teoriaperinteet (mm. psykologiset, filosofiset ja biologiset selitysmallit)
- Sukupuolentutkimus ilmiönä ja sen tutkimuskohteet sekä välineet
- Sukupuoli ja seksuaalisuus yhteiskunnallisina järjestelminä
- Sukupuolen ja seksuaalisuuden historialliset ja nykyiset selitysmallit
- Ajankohtaiset sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvät yhteiskunnalliset kysymykset
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella

- Keskeisten teemojen käsittelyssä voidaan nostaa esiin lähiympäristöstä esiin nousevia monikulttuurisuuden teemoja ja tehdä mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä lähiympäristössä toimivien järjestöjen ja oppilaitosten kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan monitieteisesti sukupuolen ja seksuaalisuuden ilmiöihin. Erilaisiin sukupuolta ja seksuaalisuutta koskeviin malleihin perehtyminen tukee opiskelijan kykyä tunnistaa ja analysoida erilaisista tieteellisistä näkökulmista tuotettua tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan tietoutta ja ymmärrystä sukupuolen ja seksuaalisuuden ilmiöiden merkityksestä ja asemasta yhteiskunnassa ja laajemmin kulttuurissa. Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan ja analysoimaan ajankohtaisia sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyviä yhteiskunnallisia keskusteluja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan kykyä erilaisten sukupuoleen ja seksuaalisuuteen liittyvien identiteettien ja yhteiskunnallisten asemien tunnistamiseen ja ymmärtämiseen. Samalla se tarjoaa välineitä reflektoida omaa identiteettiä, joka tukee opiskelijan hyvinvointitaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä on sukupuoli? (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla perehdytään sukupuolen ja seksuaalisuuden luonteeseen historian, psykologian, filosofian ja uskonnon näkökulmista. Opintojakso tukee katsomusaineiden sekä psykologian ja filosofian opintoja. Opintojakson tavoitteena on tarjota opiskelijoille välineitä tarkastella kriittisesti sukupuolta ja seksuaalisuutta, niitä koskevia yhteiskunnallisia ilmiöitä ja ajankohtaisia yhteiskunnallisia keskusteluja.

Suoritusmerkintä.

7.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden

*aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

***Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE01)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Paikallinen lisäys

- Terveysosaamista pyritään kehittämään tekemällä tutuksi paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita.

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

- Opiskelussa huomioidaan oppituntien tauottaminen. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii elämäntapavalintojen merkitystä itselleen ja ympäristölleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa työskennellä rakentavasti ryhmässä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa tietojaan ja taitojaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija pohtii suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin merkitystä yksilön ja yhteisön terveydelle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan eettisesti terveyteen liittyviä valintoja ja niiden seurauksia

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa mahdollisesti löytää itselle sopivia oppimisen tapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin. Arviointi on oppimisprosessin aikaista ja summatiivista loppuarviointia. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia. Arviointi kohdistuu asiatietojen hallintaan ja käsitteiden käyttöön, tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, arvioida ja yhdistella tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys voimavarana (2op), TE01, pakolliset opinnot

Opintojaksolla keskitytään ihmisen keskeisiin voimavaroihin esim. uni, liikunta, ravitsemus ja mielenterveys. Opintojaksolla pohditaan eri tekijöiden, kuten elintapojen, merkitystä terveyteen ja hyvinvointiin, sekä arvioidaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä.

Numeroarviointi

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE02)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan terveysosaamista pyritään kehittämään tekemällä tutuksi paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

- Opiskelussa huomioidaan oppituntien tauottaminen. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa esitellä turvallisen ympäristön rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä ja pohtia omien elintapavalintojen vaikutusta niihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa työskennellä rakentavasti ryhmässä. Opiskelija käyttää ja vahvistaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tehtävissä sekä kehittää kielitietoisuuttaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa tietojaan, taitojaan ja itsetuntemustaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle sekä saa keinoja kestävän kehityksen tukemiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan etsiä ja yhdistellä eri tieteenalan luotettavaa tietoa, tulkita sitä kriittisesti sekä tuottaa uutta tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin. Arviointi on oppimisprosessin aikaista ja summatiivista loppuarviointia. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia. Arviointi kohdistuu asiatietojen hallintaan ja käsitteiden käyttöön, tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, arvioida ja yhdistella tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja ympäristö (2 op), TE02 , valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla kehitetään valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. Lisäksi tarkastellaan ympäristön terveysvaikutuksia, omien valintojen vaikutusta ympäristöön sekä mielihyvää ja riippuvuutta.

Numeroarviointi.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE03)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien*

merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta

- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan terveysosaamista pyritään kehittämään tekemällä tutuksi paikallisia terveyttä edistäviä toimijoita.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelussa huomioidaan oppituntien tauottaminen. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa nimetä terveyden yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia edellytyksiä sekä hahmottaa niiden ja yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyden eriarvoisuuden syntymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa työskennellä rakentavasti ryhmässä. Opiskelija käyttää ja vahvistaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tehtävissä sekä kehittää kielitietoisuuttaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa tietojaan, taitojaan ja itsetuntemustaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa nimetä väestötason ja globaalin tason terveyttä määrittäviä tekijöitä, pohtia niiden vaikutusta terveyden ja terveyden eriarvoisuuden rakentumisessa sekä esitellä globaaleja terveysuhkia ja niiden ennaltaehkäisyä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan etsiä ja yhdistellä eri tieteenalan luotettavaa tietoa, tulkita sitä kriittisesti sekä tuottaa uutta tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin. Arviointi on oppimisprosessin aikaista ja summatiivista loppuarviointia. Arviointi voi sisältää myös vertais-, ja itsearviointia. Arviointi kohdistuu asiatietojen hallintaan ja käsitteiden käyttöön, tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, arvioida ja yhdistella tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja yhteiskunta (2op), TE03, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tarkastellaan terveydenhuollon historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Lisäksi perehdytään tarttuviin ja tarttumattomiin taguteihin, tarkastellaan sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle, pohditaan terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja globaaleja terveyshaasteita.

Numeroarviointi.

Terveystiedon yo-kertaus, 2 op (TE04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kykenee itsenäisesti kertaamaan lukion terveystiedon oppimäärän. Opiskelija tuntee terveystiedon ylioppilaskokeen luonteen ja rakenteen sekä kokeen suorittamiseksi tarvittavat ohjelmistot. Vantaan lukiokoulutuksessa terveystiedon opiskelun tavoite on tukea opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä ja ajatuksia terveystiedon laajasta aihepiiristä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelussa huomioidaan oppituntien tauottaminen. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti erilaisissa tehtävissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan etsiä ja yhdistellä eri tieteenalan luotettavaa tietoa, tulkita sitä kriittisesti sekä tuottaa uutta tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon kuuluvien tehtävien tekeminen. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveystiedon yo-kertaus (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Keskitytään terveystiedon ainereaalin sisältöihin ja harjoitellaan

ylioppilaskirjoitustehtäviin vastaamista.

Suoritusmerkintä.

7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

*Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta**,** joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.*

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja*

laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – –

[Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.18.1. Ruotsi, A-oppimäärä (TKRUA1)

Opintojaksot

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Tutustutaan suomenruotsalaisen, ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaiden kulttuurien eri osa-alueisiin ja yhteisön arvojen moninaisuuteen. Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä, ja samalla pohtia kulttuurin ja taiteen merkitystä oman identiteetin kehitykselle. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos. Keskeisinä sisältöinä ovat luova toiminta, pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt, ruotsinkieliset mediat sekä kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan suomenruotsalaisen, ruotsalaisen sekä pohjoismaisen kulttuurin eri osa-alueisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op) RUA3, pakolliset opinnot

Opintojakson aikana tutustutaan suomenruotsalaisen, ruotsalaisen sekä pohjoismaisen kulttuurin eri osa-alueisiin. Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä.

Numeroarviointi

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA04)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsiksi*
- *kehittää taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää eri tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja. Opintojakson aikana harjoitellaan luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ruotsin kielellä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella ja hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä

- *pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta ja sen tausta*
- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Keskeisiä sisältöjä ovat pohjoismainen hyvinvointi ja sen taustat, vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa, ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo, yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus, neuvottelemisen taidot sekä median rooli asenteiden muokkaajana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ruotsin kielellä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta monimuotoisessa maailmassa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehittää taitojaan ilmaista mielipiteitä sekä opettelee hyödyntämään erilaisia tietolähteitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ruotsin kielellä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta monimuotoisessa maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehittää taitojaan ilmaista mielipiteitä sekä opettelee hyödyntämään erilaisia tietolähteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta, argumentointi sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen (osallisuus), globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op) RUA4, pakolliset opinnot

Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ruotsin kielellä pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta monimuotoisessa maailmassa. Opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehittää taitojaan ilmaista mielipiteitä sekä opettelee hyödyntämään erilaisia tietolähteitä.

Numeroarviointi

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson päätehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta. Opintojakson aikana opitaan tulkitsemaan tieteellistä tekstiä ja kirjoittamaan asiatekstiä. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja sekä kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista sekä itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*

- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat ja erilaiset tulevaisuudenvisiot sekä kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot ja mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia. Opintojaksolla käsitellään yleistajuisia tieteellisiä tekstejä. Lähdekriittisyys on yksi opintojakson keskeisistä sisällöistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehittää taitojaan ilmaista mielipiteitä sekä opettelee hyödyntämään erilaisia tietolähteitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tieteellisten tekstien tulkinta ja erilaisten tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä yksin, että ryhmässä. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op) RUA5, pakolliset opinnot

Opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehittää taitojaan ilmaista mielipiteitä sekä opettelee hyödyntämään erilaisia tietolähteitä. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA06)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojaksossa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa kontekstissa ruotsin kielellä erityisesti pohjoismaisessa kontekstissa.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille, rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa, kehittää taitoaan ilmaista itseään ruotsiksi myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä ja kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *pohjoismaiset yhteisöt tai yritykset työnantajina (vapaaehtoistoiminta, kansalaisjärjestöt)*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*

Paikallinen lisäys

- Keskeisiä sisältöjä ovat ruotsin kielen rooli jatkossa opiskelijan elämässä, jatko-opinto- ja urasuunnitelmat, kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten, kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina, itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta. Opintojaksossa tutustutaan työnhakuprosessiin esim. CV:n ja hakemusten, puhelinetiketin tai työhaastattelujen kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla syventyy opiskelijan ymmärrys ruotsin kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa, vahvistaa tietämystään työelämän aihepiiriin liittyvistä tekstilajeista ja kehittää kielitaitoaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä - myös muodollisissa - vuorovaikutustilanteissa ja asiayhteyksissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona, pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa eri pohjoismaisessa kontekstissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat erilaisiin tekstilajeihin tutustuminen ja muodollisen tekstien tuottaminen sekä uudenlaiset vuorovaikutustilanteet. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op) RUA6, pakolliset opinnot

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona, pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa eri pohjoismaisessa kontekstissa. Opiskelija vahvistaa tietämystään työelämän aihepiiriin liittyvistä tekstilajeista ja kehittää kielitaitoaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä - myös muodollisissa - vuorovaikutustilanteissa ja asiayhteyksissä.
Numeroarviointi

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hakee aiheeseen liittyvää tietoa ja laajentaa ilmaisuvarastoaan*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin ruotsin kielellä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä. Pyritään hyödyntämään yhteistyökontakteja ruotsinkielisten tai pohjoismaisten koulujen kanssa. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta, kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi sekä osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos, kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä, esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista sekä ratkaisukeskeisyys.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan tietoa ja taitoa globaalien ympäristökysymysten käsittelyyn ruotsin kielellä**.** Tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta, kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi sekä osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan tietoa ja taitoa globaalien ympäristökysymysten käsittelyyn ruotsin kielellä**.** Tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä. Pyritään hyödyntämään yhteistyökontakteja ruotsinkielisten tai pohjoismaisten koulujen kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat erilaisiin tekstilajeihin tutustuminen sekä kirjalliset ja suulliset vuorovaikutustilanteet. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op) RUA7, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan tietoa ja taitoa globaalien ympäristökysymysten käsittelyyn ruotsin kielellä**.** Tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä. Harjoitellaan laajempia suullisia tai kirjallisia vuorovaikutustilanteita.

Numeroarviointi

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja sen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan pohjoismaiseen, sekä kansainväliseen toimijuuteen sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tavoitteena on toisen huomioiminen viestintätilanteessa.
- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *ruotsin puhujien taustojen tai äidinkielten vaikutus puhetilanteissa*
- *dialogisuus*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen. Pyritään syventämään ymmärrystä suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä sekä vahvistamaan suullisen vuorovaikutuksen taitojaa ja ymmärtämään kielen eri variantteja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi sekä ohjata toisen huomioon ottamiseen viestintätilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat erilaiset vuorovaikutustilanteet monipuolisiin aihepiireihin liittyen sekä valtakunnalliseen suulliseen kokeeseen valmistautuminen sekä kyseisen kokeen suorittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat erityisesti vuorovaikutustaidot sekä hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 op) RUA8, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Numeroarviointi

Ruotsin yo-kertaus, 2 op (RUA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan koko lukion oppimäärän rakenteet sekä kirjoitetaan erilaisia kirjoitelmia.
- Laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan luetun- ja kuullunymmärtämistä.
- Tavoitteena on kerrata ja syventää rakenteiden hallintaa sekä hioa kirjallista ilmaisua

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan koko lukion oppimäärän rakenteet ja tehdään runsaasti yo-kuunteluita, yo-tekstejä sekä kirjoitetaan aineita.
- Opintojaksossa hiotaan kirjallista ilmaisua ja kerrataan ja syvennetään rakenteiden hallintaa.
- Opintojakso on yhteinen RUB08 - opiskelijoiden kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustilanteita harjoitellaan monipuolisesti valmistautuen yo-kirjoituksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat erityisesti vuorovaikutustaidot. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksyttyyn merkintään vaaditaan säännöllistä läsnäoloa sekä annettujen kirjallisten suorittamista. Opintojakson päätteeksi on preliminäärikoe soveltuvin osin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin yo-kertaus (2op), RUA09, valinnaiset opinnot

Tavoitteena on kerrata ja syventää rakenteiden hallintaa sekä hioa kirjallista ilmaisua. Opintojaksolla kerrataan kielioppirakenteita sekä laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan luetun- ja kuullunymmärtämistä. Opintojaksolla tehdään preliminäärikoe.

Suoritusmerkintä

Ainekirjoitus, 2 op (RUA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on parantaa kirjallista ilmaisua sekä harjoitella erilaisten rakenteiden ja ilmaisujen käyttöä aineessa.
- Opintojakso valmentaa ylioppilaskirjoitusten ruotsin kokeen ainekirjoitusosuuteen. Se keskittyy erityisesti hiomaan kirjallista ilmaisua sekä vahvistamaan ja monipuolistamaan rakenteiden hallintaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erityyppisten kirjoitustehtävien laatiminen annettujen ohjeiden avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Viestiminen kirjallisesti erityyppisissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat erilaiset vuorovaikutustilanteet monipuolisiin aihepiireihin liittyen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat erityisesti vuorovaikutustaidot. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Suoritusmerkinnän saa osallistumalla säännöllisesti oppitunneille ja suorittamalla hyväksytysti kaikki annetut kirjoitustehtävät.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ainekirjoitus (2op), RUA10, valinnaiset opinnot

Tavoitteena on parantaa kirjallista ilmaisua sekä harjoitella erilaisten rakenteiden ja ilmaisujen käyttöä aineessa. Opintojakso valmentaa ylioppilaskirjoitusten ruotsin kokeen ainekirjoitusosuuteen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RUA01RUA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUA1), Pakollinen
- Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (RUA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään ruotsin kielen taitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B2.1 (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä) ja B1.2 (taito tuottaa tekstejä).*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittelee kielenkäyttöä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa*
- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan ruotsin kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kieli- ja vuorovaikutustaitojaan ja tutustuu erilaisiin opiskelumenetelmiin. Avataan lukion ruotsin kielen opiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Verrataan äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta. Kehitetään kielten opiskelustrategioita sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja. Lisäksi asetetaan tavoitteet kielen opiskelulle, arvioidaan omaa kielitaitoa ja täydennetään kieliprofiilia ruotsin kielen näkökulmasta. Tutustutaan erilaisiin teksti-ja tyylilajeihin sekä pyritään näkemään kielen osaaminen voimavarana.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *vertailua äidinkieleen ja muihin kieliin ruotsin näkökulmasta*
- *tavoitteiden asettelu lukion A-ruotsin opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen ruotsin kielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*

- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen

- *pohjoismaiset ja kansainväliset suhteet arjessa ja lähiympäristössä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *erilaiset ruotsin puhujat autenttisissa ympäristöissä, puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *ruotsin kielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen, ruotsin eri variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit eri medioissa*

Paikallinen lisäys

- Totutetaan opiskelijaa kieltenopiskeluun, jossa ruotsia käytetään mahdollisimman paljon ja tutustutaan kielen oppimisen apuvälineisiin.
- Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä ja kerrataan perussanastoa ja -rakenteita tutustuen samalla toisiin opiskelijoihin sekä kohdemaan kulttuuriin ja tapoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kieli- ja vuorovaikutustaitojaan ja tutustuu erilaisiin opiskelumenetelmiin.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvivointiosaaminen korostuu monipuolisina työskentelytapoina ja hyvän työilmapiirin kehittämisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi:

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kulttuurin tuntemus sekä kielen perusteiden kertaus. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen (4 op) RUA01RUA02, pakolliset opinnot

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kieli- ja vuorovaikutustaitojaan ja tutustuu erilaisiin opiskelumenetelmiin. Opintojakson aikana harjoitellaan ruotsin ääntämistä ja kerrataan perussanastoa ja -rakenteita tutustuen samalla toisiin opiskelijoihin sekä pohjoismaiseen kulttuuriin ja tapoihin.

Numeroarviointi

7.18.2. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu suomenruotsalaisuuden ja muiden pohjoismaiden kulttuuri-ilmiöihin. Opintojakson aikana opiskelija hyödyntää ruotsalaisia medioita opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tiedonhaku, tekstin tuottaminen ja

ymmärtäminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu globaali - ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri ja mediat (2 op), RUB13, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen**.**

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä.

Numeroarviointi

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija syventyy erilaisiin paikallisiin ja yhteiskunnallisiin aiheisiin nuorten näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin tuottaminen ja ymmärtäminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen. Tämä ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristömme (2 op), RUB14, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on edelleen vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä. Opiskelija tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin ja kehittyy tekstin tuottamisessa.

Numeroarviointi

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää omakohtaisesti ruotsin kielen tarpeen työelämässä ja jatko-opinnoissa.
- Opiskelijoita kannustetaan jatkamaan vieraiden kielten opiskelua, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*

- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson teemoina jatko-opinnot, urasuunnitelmat ja elinikäinen oppiminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu pääkaupunkiseudun tarjoamiin opiskelu- ja työntekomahdollisuuksiin ruotsin kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat jatko-opiskeluun ja työelämään liittyvät vuorovaikutustaidot sekä näihin teemoihin liittyvien tekstien ymmärtäminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Kieliprofiilin laatimisessa pääpaino on itsearvioinnissa sekä omien vahvuuksien tunnistamisessa.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu- ja työelämä (2 op) , RUB15, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on tutustuttaa mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Opiskelija perehtyy pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön sekä rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä.

Numeroarviointi

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Paikallinen lisäys

- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan kaksikielisen Vantaam tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarjotaan opiskelijalle mahdollisuuksia keskustella monialaisesti oppiainerajat ylittävistä ajankohtaisista ja paikallisista teemoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat vuorovaikutustaidot monialaisia teemoja käsitellen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely, itsearviointi sekä suullisen kielitaidon koe.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 op), RUB16, valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja rakentaa dialogia. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Numeroarviointi

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Opiskelijoita kannustetaan jatkamaan vieraiden kielten opiskelua, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.
- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään kestävää elämäntapaa monipuolisesti ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden paikallista vaikuttavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjalliset vuorovaikutustaidot sekä kestävään elämäntapaan liittyvien tekstien ymmärtäminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä elämäntapa (2 op), RUB17, valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää oppimäärän pakollisten opintojaksojen teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.

Numeroarviointi

Ainekirjoitus, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on parantaa kirjallista ilmaisua sekä harjoitella erilaisten rakenteiden ja ilmaisujen käyttöä aineessa
- Opintojakso valmentaa ylioppilaskirjoitusten ruotsin kokeen ainekirjoitusosuuteen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso keskittyy erityisesti hiomaan kirjallista ilmaisua sekä vahvistamaan ja monipuolistamaan rakenteiden hallintaa.
- Erityyppisten kirjoitustehtävien laatiminen annettujen ohjeiden avulla.
- Suoritusmerkinnän saa osallistumalla säännöllisesti oppitunneille ja suorittamalla hyväksytysti kaikki annetut kirjoitustehtävät.
- RUA10 -opintojakso vastaa RUB18-opintojaksoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustilanteita monipuolisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Ainekirjoitus (2op) RUB18, valinnaiset opinnot

Opintojakso keskittyy erityisesti hiomaan kirjallista ilmaisua sekä vahvistamaan ja monipuolistamaan rakenteiden hallintaa. Opintojakso valmentaa yo-kirjoitusten ruotsin kokeen ainekirjoitusosuuteen. RUB18 = RUA10

Suoritusmerkintä.

Ruotsin yo-kertaus, 2 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata ja syventää rakenteiden hallintaa sekä hioa kirjallista ilmaisua
- Opintojaksolla kerrataan lukion oppimäärän rakenteita ja tehdään yo-kuunteluita, yo-tekstejä sekä kirjoitetaan kirjoitelmia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan kielioppirakenteita sekä laajennetaan sanavarastoa ja harjoitellaan luetun- ja kuullunymmärtämistä
- Opintojakso päättyy preliminäärikokeeseen.
- RUA09 -opintojakso vastaa RUB19-opintojaksoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustilanteita harjoitellaan monipuolisesti valmistautuen ylioppilaskokeeseen,

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, preliminäärikoe, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin yo-kertaus (2op) RUB19, valinnaiset opinnot

Opintojaksolla kerrataan lukion oppimäärän rakenteita ja tehdään yo-kuunteluita, yo-tekstejä sekä kirjoitetaan kirjoitelmia. Opintojakson päätteeksi on preliminäärikoe. RUB19 = RUA09

Suoritusmerkintä.

Peruskoulun ruotsin kertaus, 2 op (RUB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ruotsin kielen peruskielioppirakenteita sekä tutustuu helpohkoihin teksteihin.
- Opintojaksoa suositellaan kaikille, joilla ruotsin arvosana lukioon tullessa on seitsemän tai alempi.
- Opintojakso valmentaa ruotsin lukio-opintoihin ja vahvistaa perusasioiden osaamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy nuorille läheisiin teemoihin ja perusrakenteiden kertaamiseen.
- Opintojaksolla harjoitellaan myös suullista kielitaitoa, kirjoittamista ja kuuntelua.
- Opiskelijoiden toiveet ja tarpeet otetaan huomioon.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan arkisia vuorovaikutustilanteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa opiskelijoiden kanssa keskustellaan opintojakson tavoitteista ja arvioinnin perusteista. Yhdessä sovitut kriteerit kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi. Itse- ja vertaisarviointia hyödynnetään yhtenä osana arviointia. Opiskelija saa luokkayhteisössään jatkuvaa, monipuolista ja kannustavaa palautetta, jonka pohjalta opiskelija voi reflektoida omaa edistymistään. Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulun ruotsin kertaus (2op), RUB110, valinnaiset opinnot

Opiskelija kertaa ruotsin kielen peruskielioppirakenteita sekä tutustuu helpohkoihin teksteihin. Kerrataan yläasteen asioita. Opintojaksoa suositellaan kaikille, joilla ruotsin arvosana lukioon tullessa on seitsemän tai alempi.

Suoritusmerkintä.

Keskipitkän ruotsin tuki, 2 op (RUB111)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on vaikeuksia saada ruotsin opintojaksot suoritetuiksi
- Tavoitteena on saada hylätty opintojakso korotettua hyväksytyksi,

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Jokaiselleopiskelijalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma.
- Vaaditut suorituskriteerit täyttämällä on mahdollista korottaa yksi hylätty arvosana arvosanaksi 5.
- Opintojaksosta on myös mahdollista arvosanan korottamisen sijaan saada suoritusmerkintä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustilanteita harjoitellaan monipuolisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojaksosta on myös mahdollista arvosanan korottamisen sijaan saada suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskipitkän ruotsin tuki (2 op), RUB111, valinnaiset opinnot

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on vaikeuksia saada ruotsin opintojaksot suoritetuiksi. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma. Vaaditut suorituskriteerit täyttämällä on mahdollista korottaa yksi hylätty arvosana arvosanaksi 5.

Opintojaksosta on myös mahdollista arvosanan korottamisen sijaan saada suoritusmerkintä.

Kielitietoisuus ja vuorovaikutustaidot, 4 op (RUB11RUB12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*

- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.
- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ruotsin kielen tarpeen työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Kielten opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija laatii kieliprofiilin ja vahvistaa oppimaan oppimisen taitoja. Opintojaksona aika opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan. Opiskeltavat tekstit käsittelevät yksilön ja yhteisön hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat vuorovaikutustaidot ja opiskelustrategiat. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojen alkuvaiheessa arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan sitoutuminen, sinnikkyys ja vastuun ottaminen opinnoissaan.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kielitietoisuus ja vuorovaikutustaidot (4op) RUB11RUB12, pakolliset opinnot

RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op)

RUB12 Ruotsin kieli arjessani (3 op)

Opintojakson tehtävä on johdattaa ja motivoida opiskelijaa lukion ruotsin opintoihin ja kasvattaa opiskelijan tietoisuutta omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan sekä kannustaa opiskelijaa käyttämään ruotsia rohkeasti ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan eri tilanteissa.

Numeroarviointi

7.19. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Ryhmänohjaus, 2 op (TO01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija toimii osana ohjausryhmäänsä osallistumalla ryhmänohjaukseen lukio-opintojensa aikana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ryhmänohjaustuokioihin, ro-vartteihin ja muuhun ryhmänohjaukseen sisältyvä toiminta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ryhmänohjaukseen osallistuminen tukee opiskelijan hyvinvointiosaamisen kehittymistä lukio-opintojen aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivinen osallistuminen ryhmänohjaukseen.

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ryhmänohjaus (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojakso toteutuu lukionkäynnin aikana. Opiskelijat osallistuvat joka viikko ryhmänohjaustuokioihin ja ryhmänohjaustunneille. Ryhmänohjaustuokioiden sisällöt on kirjattu lukuvuosittain ryhmänohjauksen vuosikelloon. Ryhmänohjaaja antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän kolmannen opiskeluvuoden III jakson päättyessä, mikäli opiskelija on säännöllisesti osallistunut ryhmänohjaukseen.

Suoritusmerkintä.

Opiskelijakunta, 2 op (TO02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintosuorituksen saa OPKH-toiminnasta kalenterivuoden ajalta
- Koulun päätöksentekoon osallistuminen
- Vastuun kantaminen
- Yhteistyötaitojen kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- OPKH-tekee tiivistä yteistyötä koulun johdon ja ohjaavien opettajien kanssa
- OPKHn tukiyhdistys vastaa varojen käytöstä ja kirjanpidosta
- Koulun arjen sujuvoittaminen ja koko työyhteisön tukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyöosaamisen kehittäminen opiskelijoiden ja opettajakunnan kesken. OPKHn jäsenet päättävät asioista demokraattisesti, päätöksen teon perusteet ja toisen kunnioittaminen. Kompromissitaidot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen arvioidaan kalenterivuoden jälkeen suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijakunta (2 op), paikallinen valinnainen

Opiskelijakunnan hallituksen toimintaan aktiivisesti osallistumalla opiskelija voi suorittaa Opiskelijakunta -opintojakson. Opiskelijakunnan toimintaa ohjaa opiskelijakunnan toimintasuunnitelma, joka on hyväksytty osaksi vuotuista lukion lukuvuosisuunnitelmaa. Opiskelijakunta työskentelee yhteistyössä rehtorin ja opettajien kanssa myönteisen ja viihtyisän ilmapiirin luomiseksi lukioyhteisöömme. Suoritusmerkintä.

Liikennekasvatus, autokoulu, 2 op (TO03)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Robotiikka, 2 op (TO04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu elektroniikkaan ja ohjelmointiin.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu elektroniikkaan ja ohjelmointiin Arduinon avulla.
- Opintojakson aikana opiskelija tekee projektityön, jossa hän hyödyntää opintojakson aikana tai aiemmin oppimiaan tietoja ja taitoja.
- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.
- Kokeellisella työskentelyllä ja muilla monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan ja robotiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.
- Otamme esille ajankohtaisia tiedeuutisia.
- Keskustellaan fysiikan ja robotiikan osaamisen merkityksestä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.

- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.
- Kokeellinen työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka ja robotiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka ja robotiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka ja robotiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Opiskelijan kyky ymmärtää globaalien ongelmien juurisyyt kehittyy. Tämä mahdollistaa opiskelijan ottamaan vastuuta ja tunnustamaan oma roolinsa niiden ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelijoita harjaannutetaan käyttämään luovasti eri mittatapoja ja –laitteita, sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Kokeellisessa työskentelyssä opiskelija oppii tekemään havaintoja ja mallintamaan havaittuja ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Robotiikka (2 op), valinnaiset opinnot

Robotiikan opintojaksossa opiskelija tutustuu elektroniikkaan ja ohjelmointiin Arduinojen avulla. Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Suoritusmerkintä

USA! USA!, 2 op (TO05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu Yhdysvaltoihin useamman eri oppiaineen näkökulmasta ja syventää tietämystään Yhdysvaltojen historiasta, yhteiskunnasta, uskonnollisuudesta ja kulttuurista.
- Opiskelija kiinnostuu opiskelemaan aihetta myös opintojakson ulkopuolella omatoimisesti.
- Opiskelija huomaa Yhdysvaltojen merkityksen nykymaailmassa ja oppii arvioimaan sen roolia myös tulevaisuudessa.
- Opintojaksolla harjoitellaan TVT-taitoja käyttämällä runsaasti virtuaalista oppimisympäristöä (esim. Classroom), opiskelija voi myös rytmittää omaa työntekoaan itse
- Mahdollisuuksien mukaan opintojaksolla tehdään opintoretkiä lähiseudulla sopiviin kohteisiin (esim. USA:n suurlähetystö, taidenäyttelyt)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yhdysvaltojen historian keskeiset linjaukset Kolumbuksen ajoista tähän päivään
- Yhdysvaltojen poliittinen rakenne ja sen vaikutus poliittiseen kulttuuriin
- Uskonnollisuuden merkitys Yhdysvalloissa
- Amerikkalainen retoriikka
- Populaarikulttuuri Yhdysvalloissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso perehdyttää ymmärtämään kohdemaan yhteiskuntaa ja yhteiskunnallisia ilmiöitä kokonaisvaltaisesti, myös historiallisessa valossa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla voi olla yhteistyökumppani amerikkalaisesta koulusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan Yhdysvaltoihin monen eri oppiaineen näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

USA! USA! (2 op), OY3, valinnaiset opinnot
Miksi Yhdysvaltojen lipussa on 13 raitaa? Miksi Donald Trump voitti vaalit 2016 saamatta enemmistöä annetuista äänistä? Entinen presidentti George W. Bush oli metodisti – eli mikä? Mikä oli Martin Luther Kingin suuri unelma ja miten Black Lives Matter -liike vertautuu siihen?
Näihin ja moniin muihin kiinnostaviin kysymyksiin perehdytään USA! USA! -opintojaksolla. Yhdysvallat on kiehtova, mahtava ja kovin ristiriitainen maa, johon kannattaa tutustua yli oppiainerajojen (mukana ovat ainakin historia, yhteiskuntaoppi, uskonto, englannin kieli, musiikki).

Suoritusmerkintä.

Minä vaikuttajana, 2 op (TO06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on rohkaista opiskelijaa osallistumaan aktiivisesti ja koulun toimintaan ja yhteisölliseen tekemiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintokokonaisuuden sisällön opiskelija valitsee itse.
- Osasuoritukset voivat olla ajankohtaisten tarpeiden tai yhteistyöprojektien synnyttämiä kokonaisuuksia, kuten organisointitehtäviä koulun tapahtumissa tai esimerkiksi tiimien toimintaan osallistumista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällön valinta vaikuttaa siihen, mitä laaja-alaisen osaamisen taitoja opiskelija erityisesti pääsee itsessään kehittämään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson sisällön valinta vaikuttaa siihen, mitä laaja-alaisen osaamisen taitoja opiskelija erityisesti pääsee itsessään kehittämään.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällön valinta vaikuttaa siihen, mitä laaja-alaisen osaamisen taitoja opiskelija erityisesti pääsee itsessään kehittämään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällön valinta vaikuttaa siihen, mitä laaja-alaisen osaamisen taitoja opiskelija erityisesti pääsee itsessään kehittämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisällön valinta vaikuttaa siihen, mitä laaja-alaisen osaamisen taitoja opiskelija erityisesti pääsee itsessään kehittämään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällön valinta vaikuttaa siihen, mitä laaja-alaisen osaamisen taitoja opiskelija erityisesti pääsee itsessään kehittämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintokokonaisuuden suoritusaikaa on koko lukio-opintojen ajan. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos olet kiinnostunut kehittämään koulun toimintaa tai innostunut yhteisöllisestä tekemisestä oppituntien ulkopuolella, niin kannattaa lähteä suorittamaan Minä vaikuttajana opintoja. Opintokokonaisuuden suoritusaikaa on koko lukio-opintojen ajan. Opintokokonaisuuden sisällön saat valita itse. Osasuoritukset voivat olla ajankohtaisten tarpeiden tai yhteistyöprojektien synnyttämiä kokonaisuuksia kuten organisointitehtäviä koulun tapahtumissa, tiimien toimintaan osallistumista, apuopettajana toimimista Klasu Cafeessa, materiaalin tuottamista esim. LUMA-kanavalle jne. Osasuorituksen voi myös keksiä itse. Lisäohjeita antavat kaikki koulun opettajat. Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Antiikin perintö, 2 op (TO07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu antiikkiin ajanjaksona sekä yhteiskunta- ja kulttuurimuotona.
- Opiskelija syventää tietämystään antiikin historiasta, aatemaailmasta ja sen filosofisista ja uskonnollisista ilmiöistä.
- Opiskelija tuntee keskeisiä antiikin taiteen, arkkitehtuurin ja kirjallisuuden ilmiöitä.
- Opiskelija kykenee tuottamaan yksin ja ryhmässä opintojakson teeman mukaisia harjoitustöitä ja esityksiä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Antiikki historiallisena ajanjaksona.
- Antiikin filosofinen ja uskonnollinen ajattelu.
- Antiikin erilaiset yhteiskunnat.
- Antiikin vaikutus nykypäivään.
- Kohdemaan tapakulttuuri ja yhteiskunta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan antiikkiin monen eri oppiaineen näkökulmasta ja pyritään luomaan kokonaiskuvaa antiikin yhteiskunnasta ja sen vaikutuksista nykypäivään asti.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla syvennetään opiskelijoiden sosiaalisia taitoja tekemällä pääosin töitä ryhmissä, joissa harjoitellaan monipuolisia tiedontuottamisen ja -julkaisemisen tapoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Antiikin kulttuurin tuntemuksen lisäksi opintojakson aikana opetellaan toimimista vieraassa kulttuurissa ja tutustutaan kohdemaan tapakulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisenopintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Antiikin perintö (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Oppiainerajat ylittävällä opintojaksolla perehdytään antiikkiin erityisesti historian, yhteiskuntaopin, uskonnon ja filosofian näkökulmista. Opintojakso koostuu kahdesta osasta: Vaskivuoressa tehtävästä valmistelutyöstä ja noin viikon mittaisesta opintoretkestä (vuorovuosin Roomaan tai Ateenaan) neljännen jakson päätösviikon aikana. Maksullinen opintoretki on mahdollista suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Suoritusmerkintä.

Rytmiikka ja liike, 2 op (TO08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu keholla ja erilaisilla soittimilla tuotettaviin rytmeihin ja vahvistaa musiikin osa-alueista erityisesti rytmiikkaa
- opiskelija osallistuu demo-esityksen kokonaisuuden rakentamisprosessiin yhdessä muiden ryhmän jäsenten ja opettajien kanssa, ja hahmottaa näin prosessin eri vaiheita
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn toimintatavat ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti opetukseen ja ryhmän toimintaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musiikin ja tanssin yhteisellä opintojaksolla perehdytään musiikin elementeistä erityisesti rytmiikkaan kehollisesta näkökulmasta
- opintojaksolla käytetään monipuolisesti eri työtapoja ja välineitä, kuten kehorytmejä (bodypercussion), rytmisoittimia sekä "epäsoittimia" (esim. harjanvarret, ämpärit)
- opintojaksolla yhdistetään tanssi ja liike rytmiikkaan harjoittelemalla erilaisia liikkumisen tapoja sekä tekemällä lyhyitä kompositioita/koreografioita yhdess
- opintojakson päätteeksi kootaan demo-esitys opintojakson materiaaleista “STOMP” -hengessä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija uskaltaa käyttää rytmiikkaa ilmaisunsa välineenä ja myös itse tuottaa musiikillisia ideoita. Opiskelija harjaantuu hahmottamaan musiikin elementeistä erityisesti rytmiikkaa kokemuksellisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin ja tanssin opinnot tukevat opiskelijan hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Rytmiikka ja liike (2op), paikalliset valinnaiset opinnot

Musiikin ja tanssin yhteisellä opintojaksolla perehdytään musiikin elementeistä erityisesti rytmiikkaan kehollisesta näkökulmasta. Opintojaksolla käytetään monipuolisesti eri työtapoja ja välineitä, kuten kehorytmejä (bodypercussion), rytmisoittimia sekä "epäsoittimia" (esim. harjanvarret, ämpärit).

Opintojaksolla yhdistetään tanssi ja liike rytmiikkaan harjoittelemalla erilaisia liikkumisen tapoja sekä tekemällä lyhyitä kompositioita/koreografioita yhdessä. Opintojakson aikana rytmi ja liike yhdistyvät lopulta “STOMP”-hengessä visuaaliseksi kokonaisuudeksi, demo-esitykseksi. Opintojakso on avoin kaikille, eikä aikaisempaa kokemusta rytmiikasta tai tanssista vaadita.

Suoritusmerkintä.

Nuorisovaltuustotoiminta, 2 op (TO09)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Holokausti ilmiönä, 2 op (TO10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää holokaustin moniulotteisena ilmiönä.
- Opiskelija oppii analysoimaan, kuinka holokaustia käsitellään kaunokirjallisuudessa ja/tai populaarikulttuurissa.
- Opintojaksolla voidaan mahdollisuuksien mukaan tehdä opintomatka Puolaan, jossa tutustutaan muun muassa keskitysleirien toimintaan ja johonkin paikalliseen juutalaisyhteisöön.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään holokaustiin sekä ilmiönä sekä kertomuksena.
- Holokaustia tarkastellaan uskontotieteen, juutalaisen identiteetin, kaunokirjallisuuden ja/ tai ja populaarikulttuurin näkökulmista käsin.
- Opintojaksolla tuotetaan oma analyysi jostakin holokaustia käsittelevästä kaunokirjallisesta ja/tai populaarikulttuurin teoksesta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa rohkaistaan tarkastelemaan holokaustia eri näkökulmista käsin. Opintojaksolla pyritään rakentamaan ymmärrystä siitä, kuinka holokausti ajanjaksona on vaikuttanut eri ihmisryhmiin ja heidän välisiin suhteisiin sekä näiden ryhmien itseymmärrykseen. Opintojaksolla opiskelija pohtii holokaustin vaikutusta juutalaisten itseymmärrykseen. Opintojaksolla tutustutaan myös siihen, millaista puhetta holokaustista on eri aikoina tuotettu ja kuinka se on vaikuttanut käsitykseemme holokaustin merkityksestä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla yhdistetään äidinkielen, uskonnon ja sosiaalipsykologian lähestymistapoja holokausti-ilmiön tarkastelussa. Opiskelija harjaantuu analysoimaan ja keskustelemaan eri näkökulmia hyödyntäen ja tietoa soveltaen. Holokaustin käsittely eri näkökulmista auttaa opiskelijaa ymmärtämään, että yhteiskunnallisien ilmiöiden tarkasteluun ja selittämiseen tarvitaan monitieteistä ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu suoritettaviin tehtäviin ja läsnäoloon. Opiskelijalle annetaan kannustavaa palautetta omien ajattelutaitojensa kehittämisestä.

Opintojakson vapaa kuvaus

TO10 Holokausti ilmiönä (2 op) paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksolla tutustutaan holokaustiin kaunokirjallisuuden ja uskonto- tai yhteiskuntatieteiden näkökulmista. Eri vuosina voidaan keskittyä eri teemoihin. Opintojaksolla luetaan yksi keskitysleiriaiheinen romaani ja voidaan mahdollisuuksien mukaan tehdä opintomatka keskitysleirille. Suoritusmerkintä.

Kansainvälisyys 1, 2 op (TO11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Osallistuminen lukion kansainväliseen toimintaan monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa maailmassa
- Opiskelija rohkaistuu toimimaan aktiivisesti kansainvälisissä yhteyksissä ja eri kulttuureissa.
- Opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään hankkimaansa kielitaitoa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat osallistuvat lukion kansainväliseen toimintaan mm. kantamalla vastuuta vierailujen järjestelyistä, tiedottamalla opiskelusta ja harjoittelusta ulkomailla, kutsumalla vierailevia puhujia, järjestämällä eri maita sekä valtioiden ja kulttuurien välistä suvaitsevaisuutta edistäviä järjestöjä koskevia päivänavauksia, teemapäiviä ja näyttelyitä.
- Opintojakson voi myös suorittaa osallistumalla ulkomailla järjestettävään hankkeeseen.
- Kansainvälisiä kontakteja ylläpidetään ja luodaan myös virtaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija pääsee omakohtaisesti tutustumaan eri kulttuureihin ja olemaan aktiivinen osallistuja kansainvälisessä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa vierailla kielillä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja kehitetään kansainvälisessä yhteistyössä. Uskallus käyttää vieraitä kieliä korostuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kansainvälisyyskoordinaattori ja hankevastaavat vastaavat opintojaksosta hankekohtaisesti. Opintojakson voi suorittaa yksittäisenä projektina tai lukion aikana kertyneinä aktiivisuussuoritteina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansainvälisyys 1, TO11 (2op) koulukohtaiset valinnaiset opinnot, KAN1

Opiskelijat osallistuvat lukion kansainväliseen toimintaan lukio-opintojensa aikana erikseen sovittavalla tavalla. Kansainvälisyyskoordinaattori ja hankevastaavat vastaavat opintojaksosta.

Suoritusmerkintä

Kansainvälisyys 2, 2 op (TO12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Osallistuminen lukion kansainväliseen toimintaan monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa maailmassa
- Opiskelija rohkaistuu toimimaan aktiivisesti kansainvälisissä yhteyksissä ja eri kulttuureissa.
- Opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään hankkimaansa kielitaitoa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat osallistuvat lukion kansainväliseen toimintaan mm. kantamalla vastuuta vierailujen järjestelyistä, tiedottamalla opiskelusta ja harjoittelusta ulkomailla, kutsumalla vierailevia puhujia, järjestämällä eri maita sekä valtioiden ja kulttuurien välistä suvaitsevaisuutta edistäviä järjestöjä koskevia päivänavauksia, teemapäiviä ja näyttelyitä.
- Opintojakson voi myös suorittaa osallistumalla ulkomailla järjestettävään hankkeeseen.
- Opintojakson suorittamista valvovat opettaja, joka on nimetty kansainvälisyyskoordinaattoriksi sekä hankevastaavat.
- Suoritusaika koska tahansa lukio-opintojen aikana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija pääsee omakohtaisesti tutustumaan eri kulttuureihin ja olemaan aktiivinen osallistuja kansainvälisessä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa vierailla kielillä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja kehitetään kansainvälisessä yhteistyössä. Uskallus käyttää vieraita kieliä korostuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kansainvälisyyskoordinaattori ja hankevastaavat vastaavat opintojaksosta hankekohtaisesti. Opintojakson voi suorittaa yksittäisenä projektina tai lukion aikana kertyneinä aktiivisuussuoritteina.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansainvälisyys 2, TO12 (2op), koulukohtaiset valinnaiset opinnot, KAN2

Opiskelijat osallistuvat lukion kansainväliseen toimintaan lukio-opintojensa aikana erikseen sovittavalla tavalla. Kansainvälisyyskoordinaattori ja hankevastaavat vastaavat opintojaksosta.

Matemaattinen fysiikka, 2 op (TO13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää ymmärrystään lukion matematiikasta ja sen soveltamisesta fysiikassa.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu korkeakoulutason fysiikkaan ja siinä tarvittaviin matemaattisiin työkaluihin
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman työskentelynsä merkityksen oppimisessa ja oppii toimimaan sen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Korkeakoulutasoisessa fysiikassa tarvittavat matemaattiset työkalut, esimerkiksi differentiaaliyhtälöt, osittaisderivaatta ja nabla.
- Opintojaksossa opiskelijaa tuetaan kehittämään TVT-taitojaan tarkoituksenmukaisesti.
- Monipuolisilla oppimistilanteilla rytmitetään opiskelua ja syvennetään osaamista.
- Opintojakson yhteydessä voidaan tutustua jatko-opintomahdollisuuksiin, tutkimuslaitoksiin sekä alan yrityksiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Kiinnitämme huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme.

Vuorovaikutusosaaminen

- Ryhmissä työskentely kehittää vuorovaikutusosaamista.
- Pidämme yllä keskustelevaa kulttuuria. Opiskelijat tottuvat esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä.
- Kannustamme opiskelijoita ratkaisemaan yhdessä fysiikan ongelmia.
- Opiskelijat harjaantuvat oman toiminnan arvioimisessa ja vertaispalautteen antamisessa.

Hyvinvointiosaaminen

- Fysiikka oppiaineena harjaannuttaa opiskelijoita rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen.
- Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä.
- Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.
- Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja ryhmähenkeä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Fysiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.
- Fysiikka käyttää matematiikan globaalia kieltä mallintamaan luonnonilmiöitä.
- Tuomme esiin fysiikan historiaa ja kehityskulkua aiheiden käsittelyn yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Fysiikka ja matematiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Korostamme fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin.
- Tuomme esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen.
- Selittämällä fysikaalisia ilmiöitä opiskelija oppii ymmärtämään syy-seuraus-suhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alkaessa. Moduulin arvosanaan vaikuttavat esimerkiksi moduulin aikana suoritettava kokeellinen työskentely, koesuoritukset sekä muu moduulille tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattinen fysiikka (2 op), valinnaiset opinnot

Matemaattisen fysiikan opintojaksossa tutustutaan korkeakoulutasoiseen fysiikkaan ja siinä tarvittaviin matemaattisiin työkaluihin. Opintojakson aikana opiskelija syventää lukioaikana oppimiaan tietoja ja taitoja fysiikasta ja matematiikasta, sekä oppii uusien matemaattisten työkalujen käyttöä, kuten osittaisderivointia, differentiaaliyhtälöiden ratkaisemista ja gradientin laskemista.

Suoritusmerkintä.

Oppimaan, 2 op (TO14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on vahvistaa eri oppiaineiden opiskelutaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksosuoritus kertyy opiskelijalle lukioaikana eri oppiaineiden tukiopetukseen osallistumisesta. Myös opiskelijahuoltohenkilöstön tapaamiset huomioidaan.
- Opiskelija kerää osallistumismerkinnät vihreään opintokirjaan, jonka saa kansliasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso edistää opiskelijan osaamista oppiaineissa, aikatauluttamisessa ja opintojen loppuun saattamisessa. Opiskelija tutustuu myös lukion hyvinvointipalveluihin, joiden avulla tuetaan opiskelijan jaksamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

TO14 Oppimaan (2 op) Paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojaksossa vahvistetaan eri oppiaineiden opiskelutaitoja. Opintojaksosuoritus kertyy opiskelijalle lukioaikana eri oppiaineiden tukiopetukseen osallistumisesta. Myös opiskelijahuoltohenkilöstön tapaamiset huomioidaan. Opiskelija kerää osallistumismerkinnät vihreään opintokirjaan, jonka saa kansliasta.

Suoritusmerkintä.

Lukion tutor 1, 2 op (TO15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukion tutorit toimivat mm. markkinointitehtävissä.
- Opiskelija oppii ottamaan vastuuta mm. muista opiskelijoista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukio tutorit valitaan tavallisesti ykkösvuosikurssin opiskelijoista.
- Työnkuva voi vaihdella eri vuosina.
- Tutorit toimivat mm. lukion markkinointitehtävissä.
- Aktiivisella osallistumisella tutortoimintaan myös 2. lukuvuoden aikana opiskelija voi saada opintojaksosuorituksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kasvattaa opiskelijan vastuunkantoa yhteisöstään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan tunnetaitoja ja vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta toiminnastaan tutorina. Aktiivisella osallistumisella tutortoimintaan myös 2. lukuvuoden aikana opiskelija voi saada opintojaksosuorituksen.

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

TO15 Lukion tutor 1 (2 op) paikalliset valinnaiset opinnot

Lukio tutorit valitaan tavallisesti ykkösvuosikurssin opiskelijoista. Tutorit toimivat mm. lukion markkinointitehtävissä. Työnkuva voi vaihdella eri vuosina. Aktiivisella osallistumisella tutortoimintaan myös 2. lukuvuoden aikana opiskelija voi saada opintojaksosuorituksen.

Suoritusmerkintä.

Lukion tutor 2, 2 op (TO16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukion tutorit toimivat mm. lukion markkinointitehtävissä.
- Opiskelija oppii ottamaan vastuuta mm. muista opiskelijoista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion tutorit valitaan tavallisesti ykkösvuosikurssin opiskelijoista.
- Työnkuva voi vaihdella eri vuosina.
- Tutorit toimivat mm. lukion markkinointitehtävissä.
- Aktiivisella osallistumisella tutortoimintaan myös 2. lukuvuoden aikana opiskelija voi saada opintojaksosuorituksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan tunnetaitoja ja vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kasvattaa opiskelijan vastuunkantoa yhteisöstään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta toiminnastaan tutorina. Aktiivisella osallistumisella tutortoimintaan myös 2. lukuvuoden aikana opiskelija voi saada opintojaksosuorituksen.

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

TO15 Lukion tutor 2 (2 op) paikalliset valinnaiset opinnot

Lukio tutorit valitaan tavallisesti ykkösvuosikurssin opiskelijoista. Tutorit toimivat mm. lukion markkinointitehtävissä. Työnkuva voi vaihdella eri vuosina. Aktiivisella osallistumisella tutortoimintaan myös 2. lukuvuoden aikana opiskelija voi saada opintojaksosuorituksen.

Suoritusmerkintä.

Studia generalia, 2 op (TO17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa järjestetään lukuvuoden aikana viisi koko koulun väelle avointa tilaisuutta, joihin kutsutaan opiskelijoiden haastateltaviksi ajankohtaisia asiantuntijavieraita yhteiskunnan eri aloilta (esim. media, politiikka, kulttuuri, eri tieteen- ja taiteenalat)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy valitsemaansa vieraaseen sekä rakentaa ja toteuttaa haastattelun yhdessä toisen opiskelijan kanssa opettajan ohjauksessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja arvolähtökohtien pohdintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa palautetta osallistumisestaan ja toteutuksestaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

TO17 Studia generalia (2 op) Paikalliset valinnaiset opinnot

Studia generalia -opintojaksossa järjestetään lukuvuoden aikana viisi koko koulun väelle avointa tilaisuutta, joihin kutsutaan opiskelijoiden haastateltaviksi ajankohtaisia asiantuntijavieraita yhteiskunnan eri aloilta (esim. media, politiikka, kulttuuri, eri tieteen- ja taiteenalat). Opiskelija perehtyy valitsemaansa vieraaseen sekä rakentaa ja toteuttaa haastattelun yhdessä toisen opiskelijan kanssa opettajan ohjauksessa. Opintojakso tarjoaa ikimuistoisia kohtaamisia, uusia näkökulmia, itsensä ylittämisen hetkiä ja opettavaisen kokemuksen. Aiempien vuosien vieraita ovat olleet esimerkiksi elokuvaohjaaja Zaida Bergroth, HS:n toimittaja Heikki Aittokoski, teatteriohjaaja Paavo Westerberg ja musikaalitähti Lauri Mikkola.

Suoritusmerkintä.

7.20. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden

eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Kieliopinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan*

asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan

hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.20.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKENA03)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Tutustutaan kohdekielisen kulttuurin eri osa-alueisiin. Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä, ja samalla pohtia kulttuurin ja taiteen merkitystä oman identiteetin kehitykselle.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Pyrkimys minäpystyvyyden kasvattamiseen, empatian ja hyvien tapojen harjaannuttamiseen vuorovaikutustaitoja kehittämällä. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä erilaisissa kommunikaatiotilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kulttuuristen tuotosten tulkinta, tekstien tuottaminen sekä näiden avulla tapahtuva vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen

sekä vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op) VKENA03, valtakunnallinen pakollinen

Opintojakson aikana tutustutaan kohdekielisen kulttuurin eri osa-alueisiin. Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä.

Numeroarviointi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKENA04)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja. Opintojakson aikana harjoitellaan luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella ja hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Keskeisiä sisältöjä ovat vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa, ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo, yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus, neuvottelemisen taidot sekä median rooli asenteiden muokkaajana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Pyrkimys minäpystyvyyden kasvattamiseen, empatian ja hyvien tapojen harjaannuttamiseen vuorovaikutustaitoja kehittämällä. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä erilaisissa kommunikaatiotilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista antamalla kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan hyvinvoinnin ja minäpystyvyyden kasvun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kriittiset luku-ja tiedonhankintataidot, sekä niihin pohjautuvat argumentoinnin ja tuottamisen taidot. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen (osallisuus), globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op) VKENA04, valtakunnallinen pakollinen

Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä. Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehitetään taitoa ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella.

Numeroarviointi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKENA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson päätehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta. Opintojakson aikana opitaan tulkitsemaan tieteellistä tekstiä ja kirjoittamaan asiatekstiä. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja sekä kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista sekä itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat ja erilaiset tulevaisuudenvisiot sekä kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot ja mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia. Opintojaksolla käsitellään yleistajuisia tieteellisiä tekstejä. Lähdekriittisyys on yksi opintojakson keskeisistä sisällöistä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat eettisyyttä ja ympäristöosaamista mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat vieraan kielen rooli tieteen kielenä, lähdekriittisyys, lukemisen strategiat sekä asiatekstien tulkinta ja tuottaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op) VKENA05, valtakunnallinen pakollinen

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKENA06)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojaksossa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille, rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa, kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä. Keskeisiä sisältöjä ovat jatko-opinto- ja urasuunnitelmat, kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten, kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina, itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan työnhakuprosessiin esim. CV:n ja hakemusten, puhelinetiketin tai työhaastattelujen kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Pyrkimys minäpystyvyyden kasvattamiseen, empatian ja hyvien tapojen harjaannuttamiseen vuorovaikutustaitoja kehittämällä. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä erilaisissa kommunikaatiotilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista antamalla kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat työelämän vuorovaikutusosaaminen, kielenkäyttö muodollisissa tilanteissa sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelmat. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson aikana täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2op) VKENA06, valtakunnallinen pakollinen

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona, pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija vahvistaa tietämystään työelämän aihepiiriin liittyvistä tekstilajeista ja kehittää kielitaitoaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä - myös muodollisissa - vuorovaikutustilanteissa ja asiayhteyksissä.

Numeroarviointi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKENA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta moduulissa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta, kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi sekä osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos, kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä, esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista sekä ratkaisukeskeisyys.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat eettisyyttä ja ympäristöosaamista mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan hyvinvoinnin ja minäpystyvyyden kasvun.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista antamalla kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat globaaliin ympäristökeskusteluun liittyvät tiedonhankintataidot, ajattelun taitojen kehittäminen sekä laajempiin suullisiin ja kirjallisiin tilanteisiin liittyvät vuorovaikutustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op) VKENA07, valtakunnallinen syventävä

Opintojakso harjaannuttaa opiskelijan kykyä osallistua ympäristöä ja kestävää elämäntapaa koskeviin keskusteluihin. Näkökulma on sekä opiskelijan omassa arjessa että globaaleissa kysymyksissä. Tavoitteena on kehittää opiskelijan tiedonhankintataitoja, kykyä ymmärtää syy-seuraussuhteita sekä tuottaa opintojakson teeman mukaista kirjallista ja suullista asiatekstiä.

Numeroarviointi

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*

- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelussa hyödynnetään opintojakson tavoitteisiin nähden tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Pyrkimys minäpystyvyyden kasvattamiseen, empatian ja hyvien tapojen harjaannuttamiseen vuorovaikutustaitoja kehittämällä. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä erilaisissa kommunikaatiotilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan hyvinvoinnin ja minäpystyvyyden kasvun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu monipuolinen suullinen vuorovaikutusosaaminen, uskallus käyttää kieltä vaativimmissakin tilanteissa sekä kielen eri varianttien ymmärtäminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, hyvinvointiosaaminen sekä luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 op) VKENA8, valtakunnallinen syventävä

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Numeroarviointi.

Englannin yo-kertaus, 2 op (VKENA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrata lukion keskeistä A-englannin oppimäärää
- Harjoitella ylioppilaskokeen vaatimaa koeteknistä osaamista
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella
- Opiskelussa hyödynnetään opintojakson sisältöjen kannalta tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- A-tasoisen päättökokeen tyyppiset luetut ja kuullut tekstit
- Kieliopin, sanaston ja koetekniikan harjoittamiseen soveltuva materiaali

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin yo-kertaus (2 op) VKENA09, koulukohtainen soveltava

Opintojaksolla harjoitellaan ylioppilaskokeen kannalta keskeistä materiaalia. Huomiota kiinnitetään myös kokeen teon teknisiin yksityiskohtiin. Suoritusmerkintä.

Kirjallinen ilmaisu, 2 op (VKENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjoittaa opiskelijan kirjallista ilmaisua
- Vahvistaa opiskelijan kykyä tunnistaa ja tuottaa erilaisia tekstilajeja
- Harjoitella ylioppilaskokeen kirjallista tuotosta
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella
- Opiskelussa hyödynnetään opintojakson sisältöjen kannalta tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaiset ylioppilaskokeessa esiintyvät tekstityypit kuten argumentoiva teksti, kuvaileva teksti, kirjeet ja puheet
- Kielen rekisterin tunnistaminen ja hallinta
- Oikeakielisyys
- Sanaston laajentaminen
- Oman tekstin arviointi ja korjaaminen
- Vertaisarviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vuorovaikutusosaaminen

Pyrkimys minäpystyvyyden kasvattamiseen, empatian ja hyvien tapojen harjaannuttamiseen vuorovaikutustaitoja kehittämällä. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä erilaisissa kommunikaatiotilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista antamalla kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ainerkirjoitus (2 op) VKENA10, koulukohtainen valinnainen

Opintojaksolla perehdytään erityyppisten tekstien kirjoittamiseen, laajennetaan sanavarastoa sekä syvennetään kirjoittamisen kannalta keskeistä kielioppia. Jaksojen 1-3 opintojaksot on varattu abiturienteille, jakson 4 opintojakso toisen vuosikurssin opiskelijoille, jotka kirjoittavat englannin seuraavana syksynä.

Peruskoulun englannin kertaus, 2 op (VKENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kieliopintojen niveltäminen peruskoulun ja lukion välillä
- Saavuttaa lukio-opinnoissa tarvittava osaaminen
- Kieliopin kertaaminen
- Arkisen sanaston kertaaminen
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella
- Opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käsitellään opiskelijan arkeen ja vapaa-aikaan liittyviä aihepiirejä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rohkaistuu puhumaan ja kirjoittamaan englantia ja oppii luottamaan taitoihinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu puhumaan ja kirjoittamaan englantia ja oppii luottamaan taitoihinsa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Peruskoulun englannin kertaus (2 op) VKENA11, koulukohtainen valinnainen

Opintojakson aikana kerrataan peruskoulun aikana opittuja sisältöjä, harjoitellaan perusrakenteiden käyttöä ja vahvistetaan arkisen sanaston hallintaa. Opintojaksolla voi vaihtoehtoisesti korottaa hylätyn arvosanan arvosanaksi 5. Suoritusmerkintä.

Englannin tuki, 2 op (VKENA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on vahvistaa lukiossa jo opittua kielitaitoa.
- Tavoitteena on vahvistaa kieliopin hallintaa.
- Pyrkimyksenä on laajentaa sanavarastoa.
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelussa hyödynnetään opintojakson sisältöjen kannalta tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältö sovitaan opiskelijoiden kiinnostuksen ja tarpeiden mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rohkaistuu kielenkäyttäjänä ja oppii luottamaan taitoihinsa suunnatessaan kohti ylioppilaskirjoituksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu kielenkäyttäjänä ja oppii luottamaan taitoihinsa suunnatessaan kohti ylioppilaskirjoituksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin tuki (2 op) VKENA11, paikallinen valinnainen opintojakso

Opintojakso on suunnattu toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille, jotka tarvitsevat tukea englannin opinnoissaan. Opintojakson sisällöt sovitaan erikseen opiskelijoiden kiinnostuksen kohteet ja tarpeet huomioiden. Opintojaksolla voi korottaa yhden hylätyn arvosanan arvosanaksi 5.

Suoritusmerkintä.

Maailmankansalaisen englanti, 2 op (VKENA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa ylioppilaskokeisiin
- Kehittää tiedonhankintataitoja
- Antaa valmiuksia kansainväliseen toimintaan
- Antaa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään
- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella
- Opiskelussa hyödynnetään opintojakson sisältöjen kannalta tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- englanti lingua francana
- ajankohtaiset yhteiskunnalliset aihepiirit
- opiskelu ja työskentely ulkomailla
- kansainvälinen toimijuus
- median kriittinen tarkastelu ja käyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista antamalla kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat eettisyyttä ja ympäristöosaamista mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmankansalaisen englanti (2 op) VKENA13, koulukohtainen valinnainen

Opintojakso on suunnattu abiturienteille. Opintojakson teemoina ovat ajankohtaiset kansainväliset ja yhteiskunnalliset asiat, joiden käsittely laajentaa opiskelijan sanavarastoa ja eri tekstityyppien hallintaa. Näin opintojakso myös valmentaa opiskelijoita ylioppilaskokeeseen.

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (VKENA01VKENA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskeluhyvinvointia tuetaan opetusjärjestelyin, esimerkiksi monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opiskelussa hyödynnetään tarkoituksenmukaista tietotekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä ja kerrataan perussanastoa ja -rakenteita tutustuen samalla toisiin opiskelijoihin sekä kohdemaan kulttuuriin ja tapoihin. Lisäksi asetetaan tavoitteet kielen opiskelulle, arvioidaan omaa kielitaitoa ja täydennetään kieliprofiilia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Pyrkimys minäpystyvyyden kasvattamiseen, empatian ja hyvien tapojen harjaannuttamiseen vuorovaikutustaitoja kehittämällä. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä erilaisissa kommunikaatiotilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan hyvinvoinnin ja minäpystyvyyden kasvun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

VKA01VKA02

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat oman kieli-identiteetin hahmottaminen, oppimisstrategioiden haltuun ottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson aikana opiskelija aloittaa kieliprofiilin kokoamisen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen (4 op) VKENA01VKENA02, valtakunnallinen pakollinen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kieli- ja vuorovaikutustaitojaan ja tutustuu erilaisiin opiskelumenetelmiin. Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä ja kerrataan perussanastoa ja -rakenteita tutustuen samalla toisiin opiskelijoihin sekä kohdemaan kulttuuriin ja tapoihin.

Numeroarviointi.

7.20.2. Espanja (EAA)

Oppiaineen tehtävä

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (EAA01EAA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan espanjan erikoismerkkien käyttöä eri ohjelmilla

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja ihmisiin tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Samalla opiskelija kehittää omaa kulttuuri-identiteettiään.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä monipuolisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen (4 op) EAA1, EAA2, pakolliset opinnot

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kieli- ja vuorovaikutustaitojaan ja tutustuu erilaisiin opiskelumenetelmiin. Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä ja kerrataan perussanastoa ja -rakenteita tutustuen samalla toisiin opiskelijoihin sekä kohdemaan kulttuuriin ja tapoihin.

Numeroarviointi.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (EAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään eri lähteitä tutustuakseen kohdekielisiin teksteihin, äänitteisiin ja videoihin.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään vantaalaista monikulttuurisuutta tutustuttaessa kielialueen eri kulttuureihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään maailman kielten joukossa. Samalla opiskelijan ymmärrys eri kulttuureista kasvaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kerää varmuutta olla vuorovaikutuksessa kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op) EAA3, pakolliset opinnot

Opintojakson aikana tutustutaan ranskankielisten maiden kulttuurien eri osa-alueisiin. Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä.

Numeroarviointi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (EAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu kohdekielisiin medioihin.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan taito ymmärtää ajankohtaisia uutisia ja niiden taustoja kasvaa sanavaraston kehittymisen myötä. Opiskelijan kasvattaa taitoaan osallistua keskusteluun yhteiskunnallisista asioista ja vaikuttaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin ja puheen ymmärtäminen, oman mielipiteen tuottaminen kohdekielellä sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op) EAA4, pakolliset opinnot

Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista espanjan kielellä. Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehitetään taitoa ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella.

Numeroarviointi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (EAA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan tietotekniikkaan liittyvä sanavarasto kasvaa

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan taito ymmärtää yleistajuisia tieteellisiä tekstejä kehittyy ja ympäristöön ja eettisiin valintoihin liittyvä sanavarasto kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin ja puheen ymmärtäminen, ja kirjallinen tuotos.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op) EAA5, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (EAA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*

- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan oppii tuntemaan kohdemaiden koulu- ja koulutusjärjestelmiä ja vertailemaan suomalaista työkulttuuria kohdekielisten maiden työkulttuureihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat opiskelu- ja työelämään liittyvän sanaston oppiminen ja oma kirjallinen tuotos.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op) EAA6, pakolliset opinnot

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona, pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija vahvistaa tietämystään työelämän aihepiiriin liittyvistä tekstilajeista ja kehittää kielitaitoaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä - myös muodollisissa - vuorovaikutustilanteissa ja asiayhteyksissä.

Numeroarviointi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (EAA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii kestävän kehityksen teemoja samalla laajentaen sanavarastoaan.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaalin vastuun kysymyksiin syventyminen tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija käsittelee kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op) EAA7, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakso harjaannuttaa opiskelijan kykyä osallistua ympäristöä ja kestävää elämäntapaa koskeviin keskusteluihin. Näkökulma on sekä opiskelijan omassa arjessa että globaaleissa kysymyksissä. Tavoitteena on kehittää opiskelijan tiedonhankintataitoja, kykyä ymmärtää syy-seuraussuhteita sekä tuottaa opintojakson teeman mukaista kirjallista ja suullista asiatekstiä.

Numeroarviointi.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (EAA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta eri aihealueisiin liittyen ja valmistautuu valtakunnalliseen suulliseen kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- vahvistetaan suullista osaamista eri aihepiireihin liittyen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään aiemmin oppimaansa kieliainesta erilaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opiskelija saa erillisen arvosanan valtakunnallisesta suullisesta kokeesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 op) EAA8, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Numeroarviointi.

7.20.3. Espanja (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (EAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään uutta kieltä virheistä huolimatta ja kompensoimaan puuttuvaa kielitaitoa. Hän myös tutustuu kohdekielisten maiden kohteliaisuussääntöihin ja kulttuurien välisiin eroihin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta vähäisellä kielitaidolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden romaanisen kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään eurooppalaisten kielten joukossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 1 (2 op) EAB31, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opintojakson aikana harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita ja ilmauksia.

Numeroarviointi.

Perustason alkeet 2, 2 op (EAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ymmärrystään kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee viestien kirjoittamista teknologiaa hyväksikäyttäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutusosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa omaa identiteettiään vieraalla kielellä, kertomaan esimerkiksi kuka minä olen ja mistä minä tulen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 2 (2 op) EAB32, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi.

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan, hän oppii poimimaan olennaisimmat tiedot kuulemastaan ja lukemastaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vertailee suomalaista ja espanjalaista koulusysteemiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kohdemaan ja suomalaisen kulttuurin vertailu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 3 (2 op) EAB33, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan kohtaamisia tavanomaisissa asiointitilanteissa. Aihepiireinä vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä koulu.

Numeroarviointi

Perustaso 1, 2 op (EAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu nettisanakirjoihin ja tiedonhakuun espanjaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan ja oppii kertomaan oman maansa tavoista ja perinteistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen

sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 1 (2 op) EAB34, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on pohtia kohdekielen maantieteellistä levinneisyyttä sekä tutustua kohdemaan tapoihin ja perinteisiin ja verrata niitä oman maan kulttuuriin.

Numeroarviointi

Perustaso 2, 2 op (EAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee tiedonhakua espanjaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan mielipiteenilmaisua, otetaan esille opiskelijan hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii liikunnan ja terveyden merkitystä omassa elämässään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 2 (2 op) EAB35, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa sekä mielipiteen ilmaisua. Aihepiireinä hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Numeroarviointi.

Perustaso 3, 2 op (EAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu syvemmin kohdekielisten maiden kulttuurien ja hän tunnistaa maiden merkittävimpiä kirjailijoita, taiteilijoita, esiintyjiä ja heidän teoksiaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu monipuolisesti kohdekielisten maiden kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 3 (2 op) EAB36, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Tutustutaan kohdekielisen kulttuurin eri osa-alueisiin.

Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (EAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta muodollisemmissa opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 4 (2 op) EAB37, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Samalla pohditaan tulevaisuudensuunnitelmia.

Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (EAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään haastavampia tekstejä, esimerkiksi uutisia ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiirejä tarkastellaan niin vantaalaisesta kuin maailmanlaajuisesta näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsittelevään aineistoon.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan kysymyksiä oman elämänsä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 5 (2 op) EAB38, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on oppia kertomaan luonnosta ja luonnonilmiöistä, kestävästä elämäntavasta sekä maahan- ja maastamuuton syistä ja seurauksista ja rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan eri tasoisia ja pituisia tekstejä ajankohtaisista aiheista.

Numeroarviointi.

Yo-kertaus, 2 op (EAB309)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää tekstinymmärtämisen taitoja, laajentaa sanavarastoa, kerrata keskeistä kielioppia, harjoitella kuullunymmärtämistä ja oman tekstin tuottamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

opiskelija harjaantuu ymmärtämään ja analysoimaan monipuolisesti eri aloja käsitteleviä tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä preliminäärikoe.

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yo-kertaus (2 op) EAB39, Koulukohtainen valinnainen opintojakso

Opintojakson tehtävänä on syventää tekstinymmärtämisen taitoja, laajentaa sanavarastoa, kerrata keskeistä kielioppia, harjoitella kuullunymmärtämistä ja oman tekstin tuottamista. Pääpaino on ylioppilaskirjoituksiin valmentautumisessa.

Numeroarviointi

7.20.4. Italia (IAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (IAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään uutta kieltä virheistä huolimatta ja kompensoimaan puuttuvaa kielitaitoa. Hän myös tutustuu kohdekielisen maan kohteliaisuussääntöihin ja kulttuurien välisiin eroihin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta vähäisellä kielitaidolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää millaisia mahdollisuuksia yhden romaanisen kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään eurooppalaisten kielten joukossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 1 (2 op) IAB31, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opintojakson aikana harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita ja ilmauksia.

Numeroarviointi

Perustason alkeet 2, 2 op (IAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ymmärrystään kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee viestien kirjoittamista teknologiaa hyväksikäyttäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutusosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa omaa identiteettiään vieraalla kielellä, kertomaan esimerkiksi kuka minä olen ja mistä minä tulen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 2 (2 op), IAB32 valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi

Perustason alkeet 3, 2 op (IAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan, hän oppii poimimaan olennaisimmat tiedot kuulemastaan ja lukemastaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vertailee suomalaista ja italialaista koulusysteemiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kohdemaan ja suomalaisen kulttuurin vertailu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 3 (2 op) IAB33, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla harjoitellaan tavanomaisia asiointitilanteita ja muita arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteita. Aihepiireinä vapaa-aika, harrastukset ja koulu.

Numeroarviointi

Perustaso 1, 2 op (IAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu nettisanakirjoihin ja tiedonhakuun italiaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan ja oppii kertomaan oman maansa tavoista ja perinteistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 1 (2 op) IAB34, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana tutustutaan kohdemaan tapoihin ja perinteisiin sekä verrataan niitä oman maan kulttuuriin. Harjoitellaan tiedonhakua italiaksi.

Numeroarviointi.

Perustaso 2, 2 op (IAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee tiedonhakua italiaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan mielipiteenilmaisua, otetaan esille opiskelijan hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii liikunnan ja terveyden merkitystä omassa elämässään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 2 (2 op) IAB35, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa omien mielipiteiden ja tuntemuksien ilmaisua sekä aktiivisen kuuntelun taitoa. Aihepiireinä hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Numeroarviointi

Perustaso 3, 2 op (IAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu syvemmin kohdekielisen maan kulttuuriin ja hän tunnistaa sen merkittävimpiä kirjailijoita, taiteilijoita, esiintyjiä ja heidän teoksiaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu monipuolisesti kohdekielisen maan kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 3 (2 op) IAB36, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla tutustutaan italialaisen kulttuurin eri osa-alueisiin. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään kohdekieltä itseään kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessaan.

Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (IAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta muodollisemmissa opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 4 (2 op) IAB37, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Samalla pohditaan tulevaisuudensuunnitelmia.

Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (IAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään haastavampia tekstejä, esimerkiksi uutisia ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiirejä tarkastellaan niin vantaalaisesta kuin maailmanlaajuisesta näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsittelevään aineistoon.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan kysymyksiä oman elämänsä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 5 (2 op) IAB38, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on oppia kertomaan luonnosta ja luonnonilmiöistä, kestävästä elämäntavasta sekä maahan- ja maastamuuton syistä ja seurauksista ja rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan eri tasoisia ja pituisia tekstejä ajankohtaisista aiheista.

Numeroarviointi

Yo-kertaus, 2 op (IAB309)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää tekstinymmärtämisen taitoja, laajentaa sanavarastoa, kertaa keskeistä kielioppia sekä harjoittelee kuullunymmärtämistä ja oman tekstin tuottamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

opiskelija harjaantuu ymmärtämään ja analysoimaan monipuolisesti eri aloja käsitteleviä tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä preliminäärikoe.

Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yo-kertaus (2 op) koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää tekstinymmärtämisen taitoja, laajentaa sanavarastoa, kerrata keskeistä kielioppia, harjoitella kuullunymmärtämistä ja oman tekstin tuottamista. Pääpaino on ylioppilaskirjoituksiin valmentautumisessa.

Suoritusmerkintä.

7.20.5. Kiina (KIB3)

Oppiaineen tehtävä

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa ja arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä. Opetus auttaa opiskelijaa muodostamaan käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittymään kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suullisen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tieteen- ja tiedonaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (KIB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKAAB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *tutustuu vähitellen kirjaimistoon ja kirjoitusmerkkeihin ja harjoittelee niiden tunnistamista ja lukemista*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään uutta kieltä virheistä huolimatta ja kompensoimaan puuttuvaa kielitaitoa. Hän myös tutustuu kiinankielisten maiden kohteliaisuussääntöihin ja kulttuurien välisiin eroihin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta vähäisellä kielitaidolla. Tutustutaan pinyin -kirjoitukseen sekä vähitellen kirjoitusmerkkeihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu mandariinikiinan asemaan maailmassa, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään maailman kielten joukossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen

sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 1 (2 op), KIB31 valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opintojakson aikana harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita ja ilmauksia.

Numeroarviointi.

Perustason alkeet 2, 2 op (KIB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKAAB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamaan lisää*
- *tutustuu mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ymmärrystään kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee viestien kirjoittamista sekä pinyinillä että kirjoitusmerkein teknologiaa apuna käyttäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutusosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa omaa identiteettiään vieraalla kielellä, kertomaan esimerkiksi kuka minä olen ja mistä minä tulen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 2 (2 op) KIB32, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi.

Perustason alkeet 3, 2 op (KIB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKAAB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamista ja omien lyhyiden tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan, hän oppii poimimaan olennaisimmat tiedot kuulemastaan ja lukemastaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet (arjessa), tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vertailee suomalaista ja kiinalaista koulujärjestelmää.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan ja oppii poimimaan olennaisimmat tiedot kuulemastaan ja lukemastaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kohdemaiden ja suomalaisen kulttuurin vertailu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 3 (2 op) KIB33, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan kohtaamisia tavanomaisissa asiointitilanteissa. Aihepiireinä vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä koulu.

Numeroarviointi.

Perustaso 1, 2 op (KIB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKAAB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *kehittää kirjoitustaitoaan*
- *oppii hyödyntämään perinteisiä ja digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu sähköisiin sanakirjoihin ja tiedonhakuun kiinaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan ja oppii kertomaan oman maansa tavoista ja perinteistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 1 (2 op) KIB34, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on pohtia mandariinikiinan maantieteellistä levinneisyyttä sekä tutustua kohdemaiden tapoihin ja perinteisiin ja verrata niitä oman maan kulttuuriin.

Numeroarviointi.

Perustaso 2, 2 op (KIB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKAAB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee tiedonhakua kiinaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan mielipiteenilmaisua, otetaan esille opiskelijan hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii liikunnan ja terveyden merkitystä omassa elämässään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kiinaksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 2 (2 op) KIB35, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa sekä mielipiteen ilmaisua. Aihepiireinä hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Numeroarviointi.

Perustaso 3, 2 op (KIB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKAAB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *jatkaa omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia työvälineitä hyödyntäen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu syvemmin kiinankieliseen kulttuuriin ja hän tunnistaa merkittävimpiä kiinankielisiä kirjailijoita, taiteilijoita, esiintyjiä ja heidän teoksiaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu monipuolisesti kiinankieliseen kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 3 (2 op) KIB36, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kiinaa itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Tutustutaan kiinankielisen kulttuurin eri osa-alueisiin.

Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (KIB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKAAB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta muodollisemmissa opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen

sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 4 (2 op) KIB37, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Samalla pohditaan tulevaisuudensuunnitelmia.

Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (KIB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKAAB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan lukemaan kirjoitusmerkeillä kirjoitettuja tekstejä esimerkiksi lyhyitä uutisia.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiirejä tarkastellaan niin vantaalaisesta kuin maailmanlaajuisesta näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsittelevään aineistoon.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan kysymyksiä oman elämänsä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 5 (2 op) KIB38, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on oppia kertomaan luonnosta ja luonnonilmiöistä, kestävästä elämäntavasta sekä maahan- ja maastamuuton syistä ja seurauksista ja rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan eri tasoisia ja pituisia tekstejä ajankohtaisista aiheista.

Numeroarviointi.

7.20.6. Ranska (RAA)

Oppiaineen tehtävä

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RAA01RAA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan ranskan erikoismerkkien käyttöä eri ohjelmilla

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä monipuolisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja ihmisiin tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Samalla opiskelija kehittää omaa kulttuuri-identiteettiään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAA01RAA02 Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen (4 op) VKA1, VKA2, pakolliset opinnot

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kieli- ja vuorovaikutustaitojaan ja tutustuu erilaisiin opiskelumenetelmiin. Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä ja kerrataan perussanastoa ja -rakenteita tutustuen samalla toisiin opiskelijoihin sekä kohdemaan kulttuuriin ja tapoihin.

Numeroarviointi

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään eri lähteitä tutustuakseen kohdekielisiin teksteihin, äänitteisiin ja videoihin.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään vantaalaista monikulttuurisuutta tutustuttaessa kielialueen eri kulttuureihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kerää varmuutta olla vuorovaikutuksessa kohdekielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään maailman kielten joukossa. Samalla opiskelijan ymmärrys eri kulttuureista kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAA03 Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op) VKA3, pakolliset opinnot

Opintojakson aikana tutustutaan ranskankielisten maiden kulttuurien eri osa-alueisiin. Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä.

Numeroarviointi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu kohdekielisiin medioihin.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan taito ymmärtää ajankohtaisia uutisia ja niiden taustoja kasvaa sanavaraston kehittymisen myötä. Opiskelijan kasvattaa taitoaan osallistua keskusteluun yhteiskunnallisista asioista ja vaikuttaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin ja puheen ymmärtäminen, oman mielipiteen tuottaminen kohdekielellä sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAA04 Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op) VKA4, pakolliset opinnot

Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ranskan kielellä. Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehitetään taitoa ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella.

Numeroarviointi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RAA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan tietotekniikkaan liittyvä sanavarasto kasvaa

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan taito ymmärtää yleistajuisia tieteellisiä tekstejä kehittyy ja ympäristöön ja eettisiin valintoihin liittyvä sanavarasto kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin ja puheen ymmärtäminen, ja kirjallinen tuotos.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op) VKA5, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RAA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan oppii tuntemaan kohdemaiden koulu- ja koulutusjärjestelmiä ja vertailemaan suomalaista työkulttuuria kohdekielisten maiden työkulttuureihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat opiskelu- ja työelämään liittyvän sanaston oppiminen ja oma kirjallinen tuotos.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAA06 Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op) VKA6, pakolliset opinnot

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona, pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija vahvistaa tietämystään työelämän aihepiiriin liittyvistä tekstilajeista ja kehittää kielitaitoaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä - myös muodollisissa - vuorovaikutustilanteissa ja asiayhteyksissä.

Numeroarviointi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RAA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii kestävän kehityksen teemoja samalla laajentaen sanavarastoaan.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*

- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija käsittelee kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Hyvinvointiosaaminen

Globaalin vastuun kysymyksiin syventyminen tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op) VKA7, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakso harjaannuttaa opiskelijan kykyä osallistua ympäristöä ja kestävää elämäntapaa koskeviin keskusteluihin. Näkökulma on sekä opiskelijan omassa arjessa että globaaleissa kysymyksissä. Tavoitteena on kehittää opiskelijan tiedonhankintataitoja, kykyä ymmärtää syy-seuraussuhteita sekä tuottaa opintojakson teeman mukaista kirjallista ja suullista asiatekstiä.

Numeroarviointi.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RAA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*

- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta eri aihealueisiin liittyen ja valmistautuu valtakunnalliseen suulliseen kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- vahvistetaan suullista osaamista eri aihepiireihin liittyen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään aiemmin oppimaansa kieliainesta erilaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opiskelija saa erillisen arvosanan valtakunnallisesta suullisesta kokeesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

RAA08 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op) VKA8, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Numeroarviointi

7.20.7. Ranska (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään uutta kieltä virheistä huolimatta ja kompensoimaan puuttuvaa kielitaitoa. Hän myös tutustuu ranskankielisten maiden kohteliaisuussääntöihin ja kulttuurien välisiin eroihin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta vähäisellä kielitaidolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden romaanisen kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään eurooppalaisten kielten joukossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 1 (2 op) RAB31, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opintojakson aikana harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita ja ilmauksia.

Numeroarviointi

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ymmärrystään kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee viestien kirjoittamista teknologiaa hyväksikäyttäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutusosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa omaa identiteettiään vieraalla kielellä, kertomaan esimerkiksi kuka minä olen ja mistä minä tulen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 2 (2 op) RAB32, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan, hän oppii poimimaan olennaisimmat tiedot kuulemastaan ja lukemastaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vertailee suomalaista ja ranskalaista koulujärjestelmää.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kohdemaiden ja suomalaisen kulttuurin vertailu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 3 (2 op) RAB33, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan kohtaamisia tavanomaisissa asiointitilanteissa. Aihepiireinä vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä koulu.

Numeroarviointi

Perustaso 1, 2 op (RAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu sähköisiin sanakirjoihin ja tiedonhakuun ranskaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan ja oppii kertomaan oman maansa tavoista ja perinteistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 1 (2 op) RAB34, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena pohtia ranskan maantieteellistä levinneisyyttä sekä tutustua kohdemaiden tapoihin ja perinteisiin ja verrata niitä oman maan kulttuuriin.

Numeroarviointi

Perustaso 2, 2 op (RAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee tiedonhakua ranskaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan mielipiteenilmaisua, otetaan esille opiskelijan hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii liikunnan ja terveyden merkitystä omassa elämässään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään ranskaksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 2 (2 op) RAB35, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa sekä mielipiteen ilmaisua. Aihepiireinä hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Numeroarviointi

Perustaso 3, 2 op (RAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu syvemmin ranskankielisten maiden kulttuureihin ja hän tunnistaa maiden merkittävimpiä kirjailijoita, taiteilijoita, esiintyjiä ja heidän teoksiaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu monipuolisesti ranskankielisten maiden kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 3 (2 op) RAB36, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään ranskaa itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Tutustutaan ranskankielisen kulttuurin eri osa-alueisiin.

Numeroarviointi

Perustaso 4, 2 op (RAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta muodollisemmissa opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee kertomaan tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 4 (2 op) RAB37, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Samalla pohditaan tulevaisuudensuunnitelmia.

Numeroarviointi

Perustaso 5, 2 op (RAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään haastavampia tekstejä, esimerkiksi uutisia ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiirejä tarkastellaan niin vantaalaisesta kuin maailmanlaajuisesta näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsittelevään aineistoon.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan kysymyksiä oman elämänsä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 5 (2 op) RAB38, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä ajankohtaisista aiheista. Jakson aikana vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Numeroarviointi

7.20.8. Saksa (SAA)

Oppiaineen tehtävä

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (SAA01SAA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan saksan erikoismerkkien käyttöä eri ohjelmilla

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä monipuolisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja ihmisiin tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Samalla opiskelija kehittää omaa kulttuuri-identiteettiään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot ja vuorovaikutusosaaminen (4 op) VKA1, VKA2, valtakunnalliset pakolliset opinnot

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kieli- ja vuorovaikutustaitojaan ja tutustuu erilaisiin opiskelumenetelmiin. Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä ja kerrataan perussanastoa ja -rakenteita tutustuen samalla toisiin opiskelijoihin sekä kohdemaan kulttuuriin ja tapoihin.

Numeroarviointi.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään eri lähteitä tutustuakseen kohdekielisiin teksteihin, äänitteisiin ja videoihin.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään vantaalaista monikulttuurisuutta tutustuttaessa kielialueen eri kulttuureihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kerää varmuutta olla vuorovaikutuksessa kohdekielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään maailman kielten joukossa. Samalla opiskelijan ymmärrys eri kulttuureista kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op) VKA3, valtakunnalliset pakolliset opinnot

Opintojakson aikana tutustutaan saksankielisten maiden kulttuurien eri osa-alueisiin. Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä.

Numeroarviointi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu kohdekielisiin medioihin.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan taito ymmärtää ajankohtaisia uutisia ja niiden taustoja kasvaa sanavaraston kehittymisen myötä. Opiskelijan kasvattaa taitoaan osallistua keskusteluun yhteiskunnallisista asioista ja vaikuttaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin ja puheen ymmärtäminen, oman mielipiteen tuottaminen kohdekielellä sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli vaikuttamisen välineenä (2 op) VKA4, pakolliset opinnot

Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista saksan kielellä. Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehitetään taitoa ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella.

Numeroarviointi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan tietotekniikkaan liittyvä sanavarasto kasvaa.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan taito ymmärtää yleistajuisia tieteellisiä tekstejä kehittyy ja ympäristöön ja eettisiin valintoihin liittyvä sanavarasto kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin ja puheen ymmärtäminen, ja kirjallinen tuotos.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op) VKA5, pakolliset opinnot

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan oppii tuntemaan kohdemaiden koulu- ja koulutusjärjestelmiä ja vertailemaan suomalaista työkulttuuria kohdekielisten maiden työkulttuureihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat opiskelu- ja työelämään liittyvän sanaston oppiminen ja oma kirjallinen tuotos.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op) VKA6, pakolliset opinnot

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona, pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija vahvistaa tietämystään työelämän aihepiiriin liittyvistä tekstilajeista ja kehittää kielitaitoaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä - myös muodollisissa - vuorovaikutustilanteissa ja asiayhteyksissä.

Numeroarviointi.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA07)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii kestävän kehityksen teemoja samalla laajentaen sanavarastoaan.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*

- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija käsittelee kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Hyvinvointiosaaminen

Globaalin vastuun kysymyksiin syventyminen tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op) VKA7, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakso harjaannuttaa opiskelijan kykyä osallistua ympäristöä ja kestävää elämäntapaa koskeviin keskusteluihin. Näkökulma on sekä opiskelijan omassa arjessa että globaaleissa kysymyksissä. Tavoitteena on kehittää opiskelijan tiedonhankintataitoja, kykyä ymmärtää syy-seuraussuhteita sekä tuottaa opintojakson teeman mukaista kirjallista ja suullista asiatekstiä.

Numeroarviointi.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA08)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*

- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta eri aihealueisiin liittyen ja valmistautuu valtakunnalliseen suulliseen kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- vahvistetaan suullista osaamista eri aihepiireihin liittyen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään aiemmin oppimaansa kieliainesta erilaisissa suullisissa vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opiskelija saa erillisen arvosanan valtakunnallisesta suullisesta kokeesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen (2 op) VKA8, valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Numeroarviointi.

Yo-kertaus, 2 op (SAA09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa keskeisiä rakenteita ja laajentaa sanastoa sekä tekee yo-tehtäviä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurista ja kielen eri rekistereistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsitteleviin teksteihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana tekemiin erityyppisiin tehtäviin. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät ja opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yo-kertaus (2 op), koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opintojakso on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville SAA- ja SAB-abiturienteille. Kerrataan keskeinen kielioppi, laajennetaan sanastoa sekä tehdään yo-tehtäviä. Opintojakso päättyy preliminäärikokeeseen.

Suoritusmerkintä.

7.20.9. Saksa (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista

tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB201)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään kieltä virheistä huolimatta ja kompensoimaan puuttuvaa kielitaitoa. Hän myös tutustuu kohdekielisten maiden kohteliaisuussääntöihin ja kulttuurien välisiin eroihin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta hankkimallaan kielitaidolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden germaanisen kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään eurooppalaisten kielten joukossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen

sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 3 (2 op) SAB21, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana kerrataan ja vahvistetaan perusrakenteita ja -sanastoa ja harjoitellaan suullista ilmaisua. Numeroarviointi

Perustaso 1, 2 op (SAB202)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ymmärrystään kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee viestien kirjoittamista teknologiaa hyväksikäyttäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutusosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa omaa identiteettiään vieraalla kielellä, kertomaan esimerkiksi kuka minä olen ja mistä minä tulen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 1 (2 op) SAB22, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita. Numeroarviointi.

Perustaso 2, 2 op (SAB203)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan, hän oppii poimimaan olennaisimmat tiedot kuulemastaan ja lukemastaan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vertailee suomalaista ja saksalaista koulusysteemiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kohdemaan ja suomalaisen kulttuurin vertailu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 2 (2 op) SAB23, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan kohtaamisia tavanomaisissa asiointitilanteissa. Aihepiireinä vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä koulu.

Numeroarviointi.

Perustaso 3, 2 op (SAB204)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu nettisanakirjoihin ja tiedonhakuun saksaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan ja oppii kertomaan oman maansa tavoista ja perinteistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 3 (2 op) SAB24, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on pohtia kohdekielen maantieteellistä levinneisyyttä sekä tutustua kohdemaan tapoihin ja perinteisiin ja verrata niitä oman maan kulttuuriin.

Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (SAB205)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee tiedonhakua saksaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan mielipiteenilmaisua, otetaan esille opiskelijan hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii liikunnan ja terveyden merkitystä omassa elämässään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 4 (2 op) SAB25, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa sekä mielipiteen ilmaisua. Aihepiireinä hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (SAB206)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu syvemmin kohdekielisten maiden kulttuurien ja hän tunnistaa maiden merkittävimpiä kirjailijoita, taiteilijoita, esiintyjiä ja heidän teoksiaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu monipuolisesti kohdekielisten maiden kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 5 (2 op) SAB26, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Tutustutaan kohdekielisen kulttuurin eri osa-alueisiin.

Numeroarviointi.

Perustason jatko 1, 2 op (SAB207)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta muodollisemmissa opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason jatko 1 (2 op) SAB27, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Samalla pohditaan tulevaisuudensuunnitelmia.

Numeroarviointi.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB208)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään haastavampia tekstejä, esimerkiksi uutisia ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiirejä tarkastellaan niin vantaalaisesta kuin maailmanlaajuisesta näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsittelevään aineistoon.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan kysymyksiä oman elämänsä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason jatko 2 (2 op) SAB28, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on oppia kertomaan luonnosta ja luonnonilmiöistä, kestävästä elämäntavasta sekä maahan- ja maastamuuton syistä ja seurauksista ja rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan eri tasoisia ja pituisia tekstejä ajankohtaisista aiheista.

Numeroarviointi.

Yo-kertaus, 0 op (SAB209)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa keskeisiä rakenteita ja laajentaa sanastoa sekä tekee yo-tehtäviä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsitteleviin teksteihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurista ja kielen eri rekistereistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana tekemiin erityyppisiin tehtäviin. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät ja opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yo-kertaus (2 op) SAB29, koulukohtaiset soveltavat opinnot

Opintojakso on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville SAA- ja SAB-abiturienteille. Kerrataan keskeinen kielioppi, laajennetaan sanastoa sekä tehdään yo-tehtäviä. Opintojakso päättyy preliminäärikokeeseen.

Suoritusmerkintä.

7.20.10. Saksa (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB301)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään uutta kieltä virheistä huolimatta ja kompensoimaan puuttuvaa kielitaitoa. Hän myös tutustuu kohdekielisten maiden kohteliaisuussääntöihin ja kulttuurien välisiin eroihin.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta vähäisellä kielitaidolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden germaanisen kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään eurooppalaisten kielten joukossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 1 (2 op) VKB31, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opintojakson aikana harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita ja ilmauksia.

Numeroarviointi.

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB302)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ymmärrystään kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee viestien kirjoittamista teknologiaa hyväksikäyttäen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutusosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa omaa identiteettiään vieraalla kielellä, kertomaan esimerkiksi kuka minä olen ja mistä minä tulen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 2 (2 op) VKB32, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB303)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan, hän oppii poimimaan olennaisimmat tiedot kuulemastaan ja lukemastaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vertailee suomalaista ja saksalaista koulusysteemiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kohdemaan ja suomalaisen kulttuurin vertailu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 3 (2 op) VKB33, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan kohtaamisia tavanomaisissa asiointitilanteissa. Aihepiireinä vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä koulu.

Numeroarviointi.

Perustaso 1, 2 op (SAB304)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu nettisanakirjoihin ja tiedonhakuun saksaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan omasta maastaan ja kulttuuristaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan ja oppii kertomaan oman maansa tavoista ja perinteistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 1 (2 op), VKB34 Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on pohtia kohdekielen maantieteellistä levinneisyyttä sekä tutustua kohdemaan tapoihin ja perinteisiin ja verrata niitä oman maan kulttuuriin.

Numeroarviointi.

Perustaso 2, 2 op (SAB305)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee tiedonhakua saksaksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan mielipiteenilmaisua, otetaan esille opiskelijan hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii liikunnan ja terveyden merkitystä omassa elämässään.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 2 (2 op) VKB35, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa sekä mielipiteen ilmaisua. Aihepiireinä hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Numeroarviointi.

Perustaso 3, 2 op (SAB306)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu syvemmin kohdekielisten maiden kulttuurien ja hän tunnistaa maiden merkittävimpiä kirjailijoita, taiteilijoita, esiintyjiä ja heidän teoksiaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu monipuolisesti kohdekielisten maiden kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat monitieteinen ja luova osaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 3 (2 op) VKB36, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Tutustutaan kohdekielisen kulttuurin eri osa-alueisiin.

Numeroarviointi.

Perustaso 4, 2 op (SAB307)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee kertomaan tulevaisuudensuunnitelmistaan.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee työelämään ja jatko-opintoihin liittyviä taitoja ja sanastoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta muodollisemmissa opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 4 (2 op) VKB37, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Samalla pohditaan tulevaisuudensuunnitelmia.

Numeroarviointi.

Perustaso 5, 2 op (SAB308)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään haastavampia tekstejä, esimerkiksi uutisia ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiirejä tarkastellaan niin vantaalaisesta kuin maailmanlaajuisesta näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija harjoittelee kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsittelevään aineistoon.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii kestävän elämäntavan kysymyksiä oman elämänsä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat eettisyys ja ympäristöosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustaso 5 (2 op) VKB38, Valtakunnalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson tavoitteena on oppia kertomaan luonnosta ja luonnonilmiöistä, kestävästä elämäntavasta sekä maahan- ja maastamuuton syistä ja seurauksista ja rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan eri tasoisia ja pituisia tekstejä ajankohtaisista aiheista.

Numeroarviointi.

Yo-kertaus, 2 op (SAB309)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa keskeisiä rakenteita ja laajentaa sanastoa sekä tekee yo-tehtäviä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää kestävään kehitykseen liittyvää sanastoa ja tutustuu aihepiiriä käsitteleviin teksteihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurista ja kielen eri rekistereistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana tekemiin erityyppisiin tehtäviin. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät ja opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yo-kertaus (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojakso on tarkoitettu ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville SAA- ja SAB-abiturienteille. Kerrataan keskeinen kielioppi, laajennetaan sanastoa sekä tehdään yo-tehtäviä. Opintojakso päättyy preliminäärikokeeseen.

Suoritusmerkintä.

7.20.11. Venäjä (VEA)

Oppiaineen tehtävä

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Kieli-identiteetti ja vuorovaikutus globaalissa maailmassa, 4 op (VEA01VEA02)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- varmistetaan että opiskelija osaa käyttää kyrillisiä kirjaimia tietokoneella ja puhelimessa
- Opiskelijoita kannustetaan hyödyntämään Pietarin läheisyyttä harjoitella venäjän kieltä ja tutustua venäläiseen kulttuuriin opintojen aikana

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- *tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle*
- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- • Opiskelu rytmittyy monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien ansiosta luontevasti. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan kohdekielellä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja ihmisiin tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Samalla opiskelija kehittää omaa kulttuuri-identiteettiään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu käyttämään ja kehittämään kieli- ja vuorovaikutustaitojaan ja tutustuu erilaisiin opiskelumenetelmiin. Opintojakson aikana harjoitellaan ääntämistä ja kerrataan perussanastoa ja -rakenteita tutustuen samalla toisiin opiskelijoihin sekä kohdemaan kulttuuriin ja tapoihin.

Numeroarviointi

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA03)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaiheita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään eri lähteitä tutustuakseen kohdekielisiin teksteihin, äänitteisiin ja videoihin.

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- Pyritään mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään vantaalaista monikulttuurisuutta tutustuttaessa kielialueen eri kulttuureihin.
- Myös Pietarin läheisyys tarjoaa mahdollisuuden harjoitella venäjän kieltä ja tutustua venäläiseen kulttuuriin opintojen aikana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kerää varmuutta olla vuorovaikutuksessa kohdekielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden kielen osaaminen avaa muiden kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään maailman kielten joukossa. Samalla opiskelijan ymmärrys eri kulttuureista kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan venäläisen kulttuurin eri osa-alueisiin. Tavoitteena on pystyä tekemään omia tulkintoja ja tuottamaan tekstiä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä. Opintojaksossa voidaan tehdä laajahko luovan ilmaisun tuotos.
Numeroarviointi.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA04)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu venäjänkieliseen mediaan

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- • Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan taito ymmärtää ajankohtaisia uutisia ja niiden taustoja kasvaa sanavaraston kehittymisen myötä. Opiskelijan kasvattaa taitoaan osallistua keskusteluun yhteiskunnallisista asioista ja vaikuttaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin ja puheen ymmärtäminen, oman mielipiteen tuottaminen kohdekielellä sekä vuorovaikutusosaaminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista venäjän kielellä. Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin, kehitetään taitoa ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella.

Numeroarviointi.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA05)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan tietotekniikkaan liittyvä sanavarasto kasvaa

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä*

Paikallinen lisäys

- • Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan taito ymmärtää yleistajuisia tieteellisiä tekstejä kehittyy ja ympäristöön ja eettisiin valintoihin liittyvä sanavarasto kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstin ja puheen ymmärtäminen, ja kirjallinen tuotos.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Numeroarviointi.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA06)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.
- Opiskelijoita kannustetaan tutustumaan Pietarin tarjoamiin jatkokoulutusmahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- Oppitunnit rytmitetään ja tauotetaan opiskelu- ja vuorovaikutustilanteiden luonnollisen rytmin mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan oppii tuntemaan venäläistä koulujärjestelmää ja vertailemaan suomalaista työkulttuuria venäläiseen työkulttuuriin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat opiskelu- ja työelämään liittyvän sanaston oppiminen ja oma kirjallinen tuotos.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona, pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Opiskelija vahvistaa tietämystään työelämän aihepiiriin liittyvistä tekstilajeista ja kehittää kielitaitoaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä - myös muodollisissa - vuorovaikutustilanteissa ja asiayhteyksissä.

Numeroarviointi.

7.20.12. Venäjä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin. Myös Pietarin läheisyys tarjoaa mahdollisuuden harjoitella venäjän kieltä ja tutustua venäläiseen kulttuuriin opintojen aikana ja opiskelijoita kannustetaan tutustumaan Pietarin tarjoamiin jatkokoulutusmahdollisuuksiin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-

opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Opintojaksot

Venäjän alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy lukemaan kyrillisillä kirjaimilla kirjoitettua tekstiä.
- Opiskelijoita ohjataan asentamaan kyrillinen näppäimistö tietokoneelleen ja puhelimelleen, ja kannustetaan käyttämään mm. sanastoa harjoittavia sovelluksia myös vapaa-aikanaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta vähäisellä kielitaidolla, häntä rohkaistaan käyttämään uutta kieltä virheistä huolimatta ja kompensoimaan puuttuvaa kielitaitoa. Hän myös tutustuu venäläisiin kohteliaisuussääntöihin ja kulttuurien välisiin eroihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää minkälaisia mahdollisuuksia yhden slaavilaisen kielen osaaminen avaa muiden slaavilaisten kielten osaamiseen, samalla hän kasvattaa ymmärrystään omasta identiteetistään ja äidinkielestään eurooppalaisten kielten joukossa,

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.
Numeroarviointi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan venäjän kieleen ja kulttuuriin ja venäjän kielen asemaan maailmassa. Opintojakson aikana opiskellaan kyrilliset kirjaimet ja harjoitellaan tavanomaisia viestintätilanteita ja ilmauksia.

Numeroarviointi

Venäjän alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija huomaa Pietarin läheisyyden tarjoamat mahdollisuuden harjoitella venäjän kieltä ja tutustua venäläiseen kulttuuriin opintojen aikana.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee viestien kirjoittamista kyrillisillä kirjaimilla teknologiaa hyväksikäyttäen.
- Opiskelija tutustuu myös venäjän kaunokirjaimiin ja ymmärtää kaunokirjoituksen merkityksen venäläisessä kulttuurissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutusosaamistaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa omaa identiteettiään vieraalla kielellä, kertomaan esimerkiksi kuka minä olen ja mistä minä tulen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa sekä tavanomaisia asiointitilanteita.

Numeroarviointi

venäjän alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää edelleen vuorovaikutustaitojaan, hän oppii poimimaan olennaisimmat tiedot kuulemastaan ja lukemastaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija vertailee suomalaista ja venäläistä koulusysteemiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan kohtaamisia tavanomaisissa asiointitilanteissa. Aihepiireinä vapaa-ajan vietto ja harrastukset sekä koulu.

Numeroarviointi

venäjän perusopinnot 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy jo sujuvasti käyttämään kyrillistä näppäimistöä ja tutustuu nettisanakirjoihin ja tiedonhakuun venäjäksi.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on pohtia kohdekielen maantieteellistä levinneisyyttä sekä tutustua kohdemaan tapoihin ja perinteisiin ja verrata niitä oman maan kulttuuriin.
Numeroarviointi

venäjän perusopinnot 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii liikunnan ja terveyden merkitystä omassa elämässään

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ilmaisemaan tuntemuksiaan ja mielipiteitään kohdekielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi**.**

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa sekä mielipiteen ilmaisua. Aihepiireinä hyvinvointi ja terveys sekä eri elämänvaiheet.

Numeroarviointi

venäjän perusopinnot 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan omien mielenkiinnonkohteidensa pohjalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Opiskelija tutustuu syvemmin venäläiseen kulttuuriin ja hän tunnistaa merkittävimpiä venäläisiä kirjailijoita, taiteilijoita, esiintyjiä ja heidän teoksiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

-Opintojaksossa tutustutaan venäläisen kulttuurin eri osa-alueisiin. Opiskelijat tutkivat itseään kiinnostavia kulttuuriaiheita ja tekevät oman venäjänkielisen tuotoksen.

Numeroarviointi

venäjän perusopinnot 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta muodollisemmissa opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia. Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on harjoitella kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Samalla pohditaan tulevaisuudensuunnitelmia.
Numeroarviointi

venäjän perusopinnot 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiirejä tarkastellaan niin vantaalaisesta kuin maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Hyödynnetään haastavampia tekstejä, esimerkiksi uutisia ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään ja opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta ja tarpeellisuutta ja merkittävyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi**.**

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa luetaan ja tulkitaan eri tasoisia ja pituisia tekstejä ajankohtaisista aiheista ja vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.
Numeroarviointi

Pojehali! Keskustelua ja kulttuuria, 2 op (VEB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on lisätä opiskelijan Venäjä-tietoutta ja kulttuurin tuntemusta, opiskelija tutustuu Venäjään matkailumaana.
- Opiskelija harjoittelee selviytymistä venäläisen puhekumppanin kanssa ja pyrkii toimimaan autenttisessa ympäristössä. Opiskelija oppii perusasioita Venäjän maasta, kulttuurista ja tavoista sekä harjoittelee puhumista aidoissa arkipäivän tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson toteuttaminen ja sisältö sovitaan lukuvuoden alussa. Voidaan toteuttaa yhteistyössä Espoonlahden lukion kanssa. Suoritusajankohta 1. tai 2.vuoden kevät (jaksot: 4 ja 5)
- opintojaksoon sisältyy Pietarin matka, jonka opiskelijat maksavat itse

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoa arkisissa kohtaamisissa venäjänkielisten kanssa ja hyödyntämään kaikkea kielitaitoaan kommunikoimiseen, sekä kommunikoimaan omalla äidinkielellä suomen kieltä vain vähän osaavien kanssa. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittämisestä kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu venäläiseen kulttuuriin, arkkitehtuuriin, yhteiskuntaan, ihmisiin ja hän harjaantuu huomaamaan suomalaisen ja venäläisen kulttuurin eroja ja yhtäläisyyksiä ja ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta vieraassa ympäristössä ja hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija osallistuu opintojakson ja opintoretken suunnitteluun ja tekee matkan päätteeksi yhdessä sovitun raportin matkasta. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pojehali! Keskustelua ja kulttuuria (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Venäjän keskustelu- ja kulttuuriopintojakso, jonka tehtävänä on lisätä opiskelijan Venäjä-tietoutta ja kulttuurin tuntemusta ja opiskelija tutustuu Venäjään matkailumaana. Opintojaksoon sisältyy Pietarin matka, jonka opiskelijat maksavat itse, sekä ennakkotehtävät ja matkan raportointi. Suoritetaan 1. tai 2. vuoden keväällä.

Suoritusmerkintä

7.21. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.*

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*

- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH01)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*

- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Yhteiskuntaopin opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Ymmärrys ympäröivästä yhteiskunnasta ja taloudesta auttaa hahmottamaan yksilön vaikutusmahdollisuuksia, sekä omaa paikkaa yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Tuntee ja ymmärtää erilaiset tavat vaikuttaa yhteiskunnassa. Kiinnostuu aktiivisesta kansalaisuudesta

Vuorovaikutusosaaminen

- Erityisesti YH01-opintojaksossa harjoitellaan erilaisten perusteltujen näkemysten arviointia ja toista kunnoittavaa keskustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja vahvistaa kykyä ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomalainen yhteiskunta (2op) YH01, pakolliset opinnot.

Opintojakso perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Opintojakso keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Numeroarviointi.

Taloustieto, 2 op (YH02)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*

- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Yhteiskuntaopin opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Ymmärtää ja osaa soveltaa oppimaansa kulutusvalinnoissa, säästämisessä ja sijoittamisessa

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Ymmärtää taloustieteen yhteyden muihin tieteisiin, esim. psykologia ja sosiologia
- Yhteiskuntaoppi on luonteeltaan monitieteinen oppiaine. Opiskelijaa rohkaistaan hahmottamaan yhteiskuntaa kokonaisuutena. Opiskelijat harjoittelevat luovaa ongelmanratkaisua erityisesti opintojaksoilla 1-3.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan

opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja vahvistaa kykyä ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Taloustieto (2op) YH02, pakolliset opinnot.

Taloustieteisiin pohjautuva opintojakso johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Opintojaksolla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta.

Numeroarviointi.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH03)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Yhteiskuntaopin opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*

- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä

Yhteiskunnallinen osaaminen

- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja vahvistaa kykyä ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2op) YH03, pakolliset opinnot.

Opintojakso perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Opintojakson aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan

erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Opintojakson toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Numeroarviointi.

Lakitieto, 2 op (YH04)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetusta rytmitetään siten, että opetus on menetelmiltään ja ajankäytöltään vaihtelevaa. Opiskelijan hyvinvointia edistetään esim. tauottamalla opetusta riittävästi.
- Yhteiskuntaopin opetuksessa edistetään opiskelijan TVT-taitojen kehittymistä käyttämällä tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti, runsaasti ja kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon paikallisnäkökulma ja Vantaan erityispiirteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Ymmärrys ympäröivästä yhteiskunnasta ja lainsäädännöstä auttaa hahmottamaan yksilön vaikutusmahdollisuuksia, sekä omaa paikkaa yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja vahvistaa kykyä ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lakitieto (2op) YH04, valinnaiset opinnot.

Opintojaksolla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

Numeroarviointi.

Yhteiskuntaopin yo-kertaus, 2 op (YH05)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja vahvistaa kykyä ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntaopin yo-kertaus (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot.

Opintojakso palvelee opiskelijan valmentautumista yo-tutkinnon yhteiskuntaopin kokeeseen. Opintojaksolla kerrataan yhteiskuntaopin opintojaksojen keskeistä sisältöä ja käydään läpi edellisvuosien ylioppilaskokeen tehtäviä ja harjoitellaan myös digitaalista koetta varten.

Suoritusmerkintä.

Lukiolaisten sijoittajakoulu, 2 op (YH06)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Ymmärtää taloustieteen yhteyden muihin tieteisiin, esim. psykologia ja sosiologia
- Yhteiskuntaoppi on luonteeltaan monitieteinen oppiaine. Opiskelijaa rohkaistaan hahmottamaan yhteiskuntaa kokonaisuutena. Opiskelijat harjoittelevat luovaa ongelmanratkaisua erityisesti opintojaksoilla 1-3.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Moduulin arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja arviointikriteerit ovat koko ajan opiskelijoiden nähtävillä. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opiskelija saa, ja hän voi myös pyytää tarkempaa palautetta oppimisestaan. Palaute voi olla suullista tai kirjallista, ja sen tarkoitus on kehittää opiskelijan oppimisen taitoja ja vahvistaa kykyä ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja. Opettajan antama palaute oppimisesta on osa jatkuvaa arviointia. Moduulin summatiivinen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiolaisten sijoittajakoulu (2op) YH06, paikallinen valinnainen opintojakso.

Opintojaksolla tutustutaan osakesäästämisen ja sijoittamisen perusteisiin. Opintojakso kestää 2,5 vuotta ja se koostuu kuukausittaisista tapaamisista, joissa tarkastellaan erilaisia talouden ilmiöitä

sijoittamisen näkökulmasta ja harjoitellaan taloustaitoja. Opintojakson aikana tehdään vierailuja valtakunnallisiin tapahtumiin ja alan yrityksiin.

Suoritusmerkintä.

7.22. Japanin kieli ja kulttuuri (JAP)

Oppiaineen tehtävä

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksot

Japanin kieli ja kulttuuri 1, 2 op (JAP01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy japanin kielen alkeisiin
- Opiskelija perehtyy Japanin kulttuuriin ja historiaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Japanin kielen alkeet
- Japanin historia ja kulttuuri

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja kieleen tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Tämä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään japanin kielen ja japanilaisen kulttuurin erityispiirteistä. Tämä auttaa opiskelijaa tunnistamaan kulttuurien välisiä eroja ja vaikutuksia toisessa kulttuuriympäristössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö.
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Japanin kieli ja kulttuuri 1 (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana opiskellaan japanin kielen alkeet ja tutustutaan japanilaiseen kulttuuriin. Oppitunnit järjestetään tuntikaavion ulkopuolella.

Suoritusmerkintä.

Japanin kieli ja kulttuuri 2, 2 op (JAP02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan japanin kielen alkeissa
- Opiskelija perehtyy Japanin historiaan ja kulttuuriin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Japanin kielen perusteet
- Japanin historia ja kulttuuriperintö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja kieleen tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Tämä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt syventävät opiskelijan ymmärrystä vieraan kulttuurin ja yhteiskunnan erityispiirteistä. Tämä tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Japanin kieli ja kulttuuri 2 (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla opiskellaan japanin kielen alkeet ja tutustutaan japanilaiseen kulttuuriin. Oppitunnit järjestetään tuntikaavion ulkopuolella.

Suoritusmerkintä.

7.23. Latina (LAT)

Oppiaineen tehtävä

Monikielisellä Vantaalla kansainvälisyys ja kielitietoisuus korostuvat ja niillä on erityinen merkitys monikulttuuriselle kaupungillemme. Vantaalla opiskelijoita rohkaistaan tutustumaan lähiseudun erityisiin, kansainvälisiin toimijoihin ja hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kaupunki on tukikohta ja koti suurelle joukolle erikielisiä asukkaita ja lähiseutu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua kieliin ja kulttuuriin.

Tavoitteet

Oppiainerajoja ylittävässä työskentelyssä ja vapaa-ajalla kannustetaan käyttämään kaikkia osaamiaan kieliä. luomaan sosiaalisia kontakteja kohdekielen edustajiin vaikka tutustumalla arjen käytännöllisiin kielenkäyttötilanteisiin, vieraita kieliä voi hyödyntää esimerkiksi jatko-opinnoissa tai työelämässä. Opetuksessa halutaan välittää opiskelijalle ajatus kieltenopiskelusta elämänmittaisena elämää rikastuttavana prosessina, joka jatkuu myös koulun ulkopuolella ja opintojen jälkeen.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vieraan kielen opiskelu tukee opiskelijan osallisuutta sekä kielellisen itsetunnon kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista itseään eri asiayhteyksissä ja rekistereissä. Tämä tukee opiskelijan vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monikielisyys ja monilukutaito kehittyvät opiskelijan tutustuessa eri aihepiirien teksteihin sekä luodessa omia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskeleminen tukee opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä kykyä argumentoida. Opiskelija harjaantuu osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun vieraalla kielellä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vieraita kieliä opiskellessaan opiskelija tarkastelee kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä. Tämä tukee opiskelijan ymmärrystä omasta vastuustaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opiskelu tukee opiskelijan valmiuksia toimia monikulttuurisissa työ- ja opiskeluympäristöissä. Samalla opiskelijan kulttuurinen ymmärrys syvenee.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (LAB31)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee latinan kielen alkeet
- Opiskelija perehtyy Rooman historiaan ja kulttuuriin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Latinan alkeet
- Rooman historia ja kulttuuri

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään latinan kielen merkityksestä eurooppalaisen kulttuurin ja kielten kehityksessä. Latinan kielen opiskelu auttaa opiskelijaa tunnistamaan nykykulttuurissa vallitsevien ajattelutapojen ja kertomusten historiallisia juuria.

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja kieleen tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Tämä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 1 (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Latinaa pidetään monien kielten äitinä. Nykyään sitä käytetään kansainvälisenä kielenä esimerkiksi lääke-, laki-, kasvi- ja eläintieteessä. Opintojaksolla opiskellaan latinan kielen alkeet. Samalla tutustutaan antiikin Rooman historiaan ja kulttuuriin.

Suoritusmerkintä.

Perustason alkeet 2, 2 op (LAB32)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu latinan alkeiden hallinnassa
- Opiskelija syventyy Rooman historiaan ja kulttuuriin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Latinan kielen alkeet

- Rooman historia ja kulttuuri

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään latinan kielen merkityksestä eurooppalaisen kulttuurin ja kielten kehityksessä. Latinan kielen opiskelu auttaa opiskelijaa tunnistamaan nykykulttuurissa vallitsevien ajattelutapojen ja kertomusten historiallisia juuria.

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja kieleen tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Tämä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 2 (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Latinaa pidetään monien kielten äitinä. Nykyään sitä käytetään kansainvälisenä kielenä esimerkiksi lääke-, laki-, kasvi- ja eläintieteessä. Opintojaksolla opiskellaan latinan kielen alkeet. Samalla tutustutaan antiikin Rooman historiaan ja kulttuuriin.

Suoritusmerkintä.

Perustason alkeet 3, 2 op (LAB33)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu latinan alkeisiin
- Opiskelija tutustuu Rooman historiaan ja kulttuuriin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Latinan alkeet
- Rooman historia ja kulttuuri

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Uuteen kulttuuriin ja kieleen tutustuminen kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja osallisuutta. Tämä tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään latinan kielen merkityksestä eurooppalaisen kulttuurin ja kielten kehityksessä. Latinan kielen opiskelu auttaa opiskelijaa tunnistamaan nykykulttuurissa vallitsevien ajattelutapojen ja kertomusten historiallisia juuria.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perustason alkeet 3 (2 op), paikalliset valinnaiset opinnot

Latinaa pidetään monien kielten äitinä. Nykyään sitä käytetään kansainvälisenä kielenä esimerkiksi lääke-, laki-, kasvi- ja eläintieteessä. Opintojakson aikana opiskellaan latinan kielen alkeet. Samalla tutustutaan antiikin Rooman historiaan ja kulttuuriin.

Suoritusmerkintä.

7.24. Musiikki musiikkilukiossa: Luova tuottaminen (MULU)

Oppiaineen tehtävä

Luova tuottaminen on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaine luo pohjaa hyvinvointi- ja vuorovaikutustaitojen sekä eettisyyden kehittymiselle. Opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja musiikin merkityksiä elämässä yleensä. Produktioissa opiskelijat oppivat ymmärtämään toistensa tunteita ja ajatuksia.

Produktiot avaat myös usein näkökulmia muihin kulttuureihin ja yhteiskuntaan. Niiden kautta voimme käsitellä vaikeitakin asioita. Luova tuottaminen kehittää mielikuvitusta ja ongelmanratkaisutaitoja auttaen opiskelijaa ajattelemaan uusilla tavoilla sekä etsimään erilaisia ratkaisuja ongelmiin.

Vaskivuoren musiikkilukiossa luovan tuottamisen opintoja ovat musiikin lukiodiplomi, lasten musikaali ja jazzimprovisointi.

Laaja-alaisista taidoista oppiaineessa painottuvat erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksot

Lasten musikaali, 2 op (MULA)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ryhmässä taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla ryhmä suunnittelee, harjoittelee ja esittää yhdessä lastenmusikaali-esityksen, joka esitetään läheisille päiväkodeille joko koululla tai päiväkotien tiloissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MULA - Lasten musikaali (2 op, valinnainen opintojakso MULA)

Opintojaksolla valmistetaan lastenmusikaali-esitys. Opintojakso tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.
- Vaskivuoren lukion musiikin opetuksessa pyritään kehittämään luovaa ilmaisua ja tuottamista. Yhdessä tekemällä vahvistetaan vuorovaikutus- ja ajattelun taitoja, kommunikointia ja suvaitsevaisuutta. Musiikin opintojaksoilla kannustetaan opiskelijoita itseohjautuvuuteen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikin lukiodiplomi:
- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta,
- musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku,
- yhteenveto
- arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet
- Musiikinopetukseen kuuluu luontevasti tehtävien vaihtaminen, siirtymät ja luokkatilassa liikkuminen. Näiden taukojen aikana on mahdollisuus kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden jaksamista ja oppimista tukeviin toimiin.
- Perinteisten musiikin opiskelutapojen ja -välineiden lisäksi hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian suomia mahdollisuuksia.
- Oppiaineessa pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen monipuolista koulutus- ja kurssitarjontaa ja tutustumaan oppiaineen jatko-opinto- ja uramahdollisuuksiin yleisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiodiplomit

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Arviointiin osallistuu ulkopuolinen arvioija. Lukiodiplomin arvosana (4-10) annetaan suorittajalle erikseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

MULD06 Musiikin lukiodiplomi (2 op, valinnainen opintojakso MULD06)

Opintojaksolla suunnitellaan musiikin lukiodiplomin toteutus ja laaditaan diplomisuoritukseen kuuluva kirjallinen osuus. Lukiodiplomin suorittaminen sisältää runsaasti itsenäistä työskentelyä. Diplomisuorituksesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteeksi.

Jazzimprovisointi, 2 op (MUZ)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakso tavoitteena on, että opiskelija omaksuu improvisoinnin perusteita ja kehittää improvisointitaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tunneilla tehdään soittoharjoituksia, joissa käydään läpi asteikkoja, rakenteita ja harmonioita.
- Pienissä ryhmissä harjoitellaan jazzimprovisoinnin alkeita ja yhteissoittoa.
- Opintojaksolla tutustutaan lisäksi niihin musiikin teorian osa-alueisiin, joiden pohjalta improvisointia voi toteuttaa.
- Osa opiskelusta voi tapahtua itsenäisesti tai pienissä ryhmissä.
- Suoritukseen kuuluu opintojakson yhtyeiden yhdessä pitämä matinea.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiin vaikuttaa taitojen kehittyminen kurssin aikana ja sitoutuminen kurssin toimintaan. Opintojakson tiedollisesta aineksesta voidaan pitää koe.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUZ01-02 Jazzimprovisointi (2 op, valinnainen opintojakso MUZ01-02)

Opintojakson tavoitteena on kehittää ja syventää opiskelijan improvisointitaitoja teorian ja käytännön harjoitteiden kautta. Opiskelija pääsee kokeilemaan soittamista erilaisten kokoonpanojen kanssa ja opintojakson suorittamiseen kuuluu esityksen valmistaminen pienessä ryhmässä.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

7.25. Musiikki musiikkilukiossa: Soiton- ja laulunopetus (MUSO)

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineessa opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja musiikin merkityksiä elämässä yleensä. Musisointi avaa näkökulmia muihin kulttuureihin ja yhteiskuntaan ja musiikin avulla voimme käsitellä vaikeitakin asioita. Musisointi kehittää mielikuvitusta ja ongelmanratkaisutaitoja auttaen opiskelijaa ajattelemaan uusilla tavoilla sekä etsimään erilaisia ratkaisuja ongelmiin

Vaskivuoren musiikkilukiossa soiton- ja laulunopetukseen kuuluvat soiton- ja laulunopetuksen opintojaksot sekä kitaransoiton alkeet -opintojakso. Lukiossa opiskelijoille pyritään järjestämään opetusta ainakin seuraavissa soittimissa: viulussa, alttoviulussa, sellossa, huilussa, klarinetissa, saksofonissa, trumpetissa, pasuunassa, kitarassa, bassossa, rummuissa, klassisessa pianossa ja vapaassa säestyksessä. Lauluopinnoissa suuntautumisvaihtoehtoina ovat yksinlaulu ja pop/jazz-laulu.

Laaja-alaisista taidoista oppiaineessa painottuvat erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opiskelija voi hyväksilukea taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa noudattavan oppilaitoksen, esimerkiksi musiikkiopiston, opintoja osaksi lukio-opintojaan.

Opintojaksot

Kitaransoiton alkeet, 2 op (MUKI)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa säestää omaa ja toisten laulua soinnuilla ja hänellä on valmiudet jatkaa soitonopiskelua itsenäisesti eteenpäin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan avosointuihin, barresointujen periaatteisiin, sointumerkkeihin, tabulatuureihin, erilaisiin säestys- ja komppaustapoihin sekä eri kitaratyyppeihin.
- Jakson lopuksi tehdään pieni yhteisesitys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan tuntiaktiivisuutta ja harjoittelun kautta tapahtuvaa taitojen kehittymistä jakson aikana.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUKI - Kitaransoiton alkeet (2 op, valinnainen opintojakso MUKI)

Opintojaksolla käydään läpi kitaransoiton perusasioita: sointuja ja erilaisia tapoja säestää lauluja.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Pop/jazzlaulu, 2 op (MUP)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opetuksen tavoite on ohjata opiskelijaa löytämään laulamisen yhteydessä oma terve ja persoonallinen äänenkäyttötapansa.
- Tarkemmat tavoitteet asetetaan opettajan ja opiskelijan käymässä keskustelussa lukuvuoden alussa.
- Tavoitteita voidaan tarkistaa opiskelun edetessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusmateriaalin valinnassa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja henkilökohtaiset tavoitteet.
- Opintojakson suorittamiseen kuuluvat esiintymiset koulun konserteissa ja matineoissa sekä mahdollisissa muissa tilaisuuksissa.
- Opiskelijan on mahdollisuus halutessaan edetä Suomen Musiikkioppilaitosten liiton kurssitutkintovaatimusten mukaan ja suorittaa näitä tutkintoja maksamalla oppilaitosten määräämät tutkintomaksut.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yhdessä asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioivat sekä opettaja että opiskelija. Arvioinnissa painotetaan taiteellista osaamista ja sitoutumista lauluopintoihin.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUP01-04 Pop/jazzlaulu (2 op, valinnainen opintojakso MUP01-04)

Pop/jazzlaulussa ohjelmisto koostuu pop-, rock- ja jazz-musiikista eri tyylilajeineen. Myös mikrofonitekniikan hallintaan kiinnitetään huomioita. Opintojakson voi suorittaa käymällä laulutunneilla taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa noudattavassa musiikkioppilaitoksessa tai Vaskivuoren lukion musiikkiseura ry:n järjestämillä maksullisilla soittotunneilla.

Soitonopetus, 2 op (MUS)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelun päätavoitteena on kehittää opiskelijan soittotaitoa: soittimen hallintaa, äänenmuodostusta ja esitysteknisiä asioita kuten fraseerausta ja intonaatiota.
- Tarkemmat tavoitteet asetetaan opettajan ja opiskelijan käymässä keskustelussa lukuvuoden alussa.
- Tavoitteita voidaan tarkistaa opiskelun edetessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusmateriaalin valinnassa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja henkilökohtaiset tavoitteet.
- Opintojakson suorittamiseen kuuluvat esiintymiset koulun konserteissa ja matineoissa sekä mahdollisissa muissa tilaisuuksissa.
- Opiskelijalla on mahdollisuus halutessaan edetä Suomen Musiikkioppilaitosten liiton (SML) kurssitutkintovaatimusten mukaan ja suorittaa näitä tutkintoja maksamalla oppilaitosten määräämät tutkintomaksut.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yhdessä asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioivat sekä opettaja että opiskelija. Arvioinnissa painotetaan taiteellista osaamista ja sitoutumista instrumenttiopintoihin.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Yhtenä lukiovuonna voi suorittaa yhden opintojakson samassa soittimessa.

Musiikkilukion opiskelijoilla käytetään seuraavia lyhenteitä: ALT alttoviulu, BAS sähköbasso, FAG fagotti, HUI huilu, KIT kitara, KLA klarinetti, KON kontrabasso, KÄY käyrätorvi, NOK nokkahuilu, OBO oboe, PAS pasuuna, PIA piano, RUM rummut, SAK saksofoni, SEL sello, TRU trumpetti, VAP vapaa säestys, VIU viulu.

Muilla opiskelijoilla lyhenne on soitonopetuksesta MUS.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUS01-04 Soitonopetus (2 op, valinnainen opintojakso MUS01-04)

Opiskelija käy soittotunneilla valitsemallaan soittimella. Opintojakson voi suorittaa käymällä soittotunneilla taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa noudattavassa musiikkioppilaitoksessa tai Vaskivuoren lukion musiikkiseura ry:n järjestämillä maksullisilla soittotunneilla.

Yksinlaulu, 2 op (MUY)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opetuksen tavoite on ohjata opiskelijaa löytämään laulamisen yhteydessä oma terve ja persoonallinen äänenkäyttötapansa.
- Tarkemmat tavoitteet asetetaan opettajan ja opiskelijan käymässä keskustelussa lukuvuoden alussa.
- Tavoitteita voidaan tarkistaa opiskelun edetessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusmateriaalin valinnassa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja henkilökohtaiset tavoitteet.
- Opintojakson suorittamiseen kuuluvat esiintymiset koulun konserteissa ja matineoissa sekä mahdollisissa muissa tilaisuuksissa.
- Opiskelijan on mahdollisuus halutessaan edetä Suomen Musiikkioppilaitosten liiton kurssitutkintovaatimusten mukaan ja suorittaa näitä tutkintoja maksamalla oppilaitosten määräämät tutkintomaksut.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yhdessä asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioivat sekä opettaja että opiskelija. Arvioinnissa painotetaan taiteellista osaamista ja sitoutumista lauluopintoihin.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUY01-04 - Yksinlaulu (2 op, valinnainen opintojakso MUY01-04)

Yksinlaulun opetuksessa tutustutaan eri maiden kansanlauluihin, suomalaisten ja pohjoismaisten säveltäjien laulumusiikkiin, musikaali- ja elokuvasävelmiin sekä italiankielisiin lauluihin ja saksalaisiin liedeihin. Opintojakson voi suorittaa käymällä laulutunneilla taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa noudattavassa musiikkioppilaitoksessa tai Vaskivuoren lukion musiikkiseura ry:n järjestämillä maksullisilla soittotunneilla.

7.26. Musiikki musiikkilukiossa: Musiikkiteknologia (MUTE)

Oppiaineen tehtävä

Musiikkiteknologia

Oppiaineessa opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja musiikin merkityksiä elämässä yleensä. Musiikkiteknologia on osa hyvää yleissivistystä ja se kehittää opiskelijan luovaa ja monitieteistä osaamista. Ongelmaratkaisu ja uudet luovat tavat tehdä asioita ovat keskeinen osa musiikkiteknologiaa.

Vaskivuoren musiikkilukiossa musiikkiteknologian opintoja ovat elektronisen musiikin, äänitekniikan sekä ääni- ja videotekniikan opintojaksot.

Laaja-alaisista taidoista oppiaineessa painottuvat erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutustaidot sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksot

Elektroninen musiikki, 2 op (MUEL)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii elektronisen musiikin tuotannon ja äänisynteesin perusteita sekä pystyy soveltamaan taitojaan laaja-alaisesti eri laite- ja ohjelmistoympäristöissä.
- Opiskelija hallitsee sekvensseriohjelmien sekä syntetisaattorien perustoimintoja ja käyttöä.
- Opiskelija oppii tunnistamaan musiikin tuotannolle keskeisiä tyylipiirteitä ja soundeja sekä tuottamaan niitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Elektronisen musiikin tuotantoon perehdytään musiikin tekemisen, luomisen ja kokeilemisen kautta.
- Opintojaksolla tutustutaan elektronisen musiikin tuotantotapoihin ja -menetelmiin sekä tutustutaan erityyppisten ohjelmistojen käyttöön (looppi-, sample- sekvensseripohjaiset ohjelmistot).
- Opintojaksolla käytetään erilaisia kuuntelu- ja havainnointitehtäviä tukemaan oppimisprosessia, harjoitellaan samplaamista, tehdään omaa musiikkia ja tutustutaan rumpukoneisiin, syntetisaattoreihin ja erilaisten soundien luontiin.
- Opintojakson aikana toteutetaan pienimuotoinen projekti.
- Opintovierailuja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijat antavat ja saavat monipuolista palautetta. Vertaisarviointi ja itsearviointi ovat tärkeä osa oppimista. Arviointi perustuu jatkuvaan arviointiin ja palautettuihin harjoitustöihin.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUEL - Elektroninen musiikki (2 op, valinnainen opintojakso MUEL)

Opintojakso lähestyy muusikkoutta näkökulmasta, jossa perinteinen instrumenttiosaaminen ei ole keskiössä. Tietotekniset laitteet, kuten iPadit, tietokoneet ja syntetisaattorit ovat keskeisiä työkaluja. Opintojakso on suunniteltu siten, että opiskelijoilla on matala kynnys toteuttaa itseään ja luoda elektronista musiikkia. Opintojakso soveltuu kaikille Vaskivuoren lukion opiskelijoille.

Äänitekniikka 1, 2 op (ÄT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on saada perustietoa äänestä, sähköisestä äänen tuottamisesta ja vahvistamisesta sekä
- oppia huolehtimaan erilaisten juhlien, tilaisuuksien ja konserttien äänentoistojärjestelyistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetellaan äänentoiston suunnittelua ja toteutusta erilaisiin tiloihin ja tilanteisiin.
- Opitaan hallitsemaan äänentoistojärjestelmän eri osa-alueet: vahvistimet, kaiuttimet, mikrofonit, liittimet, miksauspöydät, erilaiset lisälaitteet kuten efektit jne.
- Avustetaan äänitarkkailijaa aidossa äänentoistotilanteessa.
- Opitaan toimimaan äänitarkkailijana sekä lava- että saliäänen tuotossa.
- Opintojakson suorittamiseen kuuluu teoriajaksoja ja omien äänentoistotöiden hoitamista koulun eri tilaisuuksissa kuten musiikkiryhmien konserteissa.
- Äänitekniikka 2:n kurssille voi osallistua vain, jos on suorittanut Äänitekniikka 1:n kurssin hyväksytysti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painottuu sitoutuminen äänentoistotehtävien suorittamiseen. Kurssin tiedollisesta aineksesta voidaan pitää kirjallinen koe.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄT01 - Äänitekniikka 1 (2 op, valinnainen opintojakso ÄT01)

Opintojaksolla käydään läpi äänitekniikan perusteet ja tutustutaan äänentoistossa tarvittaviin laitteisiin. Lisäksi opetellaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisten tilaisuuksien ja konserttien äänentoisto.

Äänitekniikka 2, 2 op (ÄT02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on, että opiskelija oppii huolehtimaan itsenäisesti julkaisukelpoisten äänitysten ja miksausten toteuttamisesta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opitaan valitsemaan oikeanlainen mikrofoni kullekin soittimelle sekä hallitsemaan studion tallentimien, miksauspöydän ja muiden laitteiden käyttö.
- Erilaisten kokoonpanojen esityksiä äänitetään ja miksataan.
- Äänityssession edellyttämät työskentelytavat ja rutiinit omaksutaan.
- Opetus sisältää yhteisiä teoriaosuuksia, opintokäyntejä ja itsenäistä äänitystyötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin tiedollisesta aineksesta voidaan pitää koe. Lopputyönä jokainen opiskelija huolehtii opettajan ohjauksessa äänityssession toteuttamisesta. Äänitettävänä ryhmänä voi olla jokin koulun kokoonpanoista.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Studiomestari

Molemmat äänitekniikan opintojaksot kiitettävästi suorittanut opiskelija voidaan nimittää studiomestariksi.

Studiomestari on henkilö, jolla on oikeus toimia lukion äänitysstudiossa äänitystilanteessa itsenäisesti äänittäjänä ja samalla koko nauhoituksen vastuuhenkilönä. Studiomestarin toimenkuvaan kuuluu myös toisten opiskelijoiden opastamista ja vieraille oppaana toimimista sekä studion laitteiden, soittimien ja tilojen ylläpitoa. Studiomestarin nimitys säilyy vielä senkin jälkeen, kun opiskelija on lähtenyt Vaskivuoren lukiosta.

Studiomestarin nimityksen voi saada Vaskivuoren lukion opiskelija, joka on suorittanut molemmat äänitekniikan kurssit kiitettävillä arvosanoilla. Sen lisäksi hänen tulee olla musiikinopettajien kollegion mielestä luotettava ja hyväkäytöksinen henkilö.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄT02 - Äänitekniikka 2 (2 op, valinnainen opintojakso ÄT02)

Opintojaksolla käydään läpi musiikkituotannon ja studiotekniikan perusteet. Pääpaino on äänittämisessä ja miksaamisessa. Opintojaksolle osallistuminen edellyttää Äänitekniikka 1:n suorittamista.

Molemmat äänitekniikan opintojaksot kiitettävästi suorittanut opiskelija voi saada nimityksen studiomestariksi.

Ääni- ja videotekniikka, 2 op (ÄVT)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on, että opiskelija oppii riittävät perustaidot ääni- ja kuvaustekniikassa livemusiikkivideon tekemiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käydään läpi musiikkivideon tekemiseen tarvittavat ääni- ja kuvaustekniikan perusasiat ja prosessin eri vaiheet (suunnittelu, kuvaus/äänitys, miksaus/editointi).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

ÄVT - Ääni- ja videotekniikka (2 op, valinnainen opintojakso ÄVT)

Opintojaksolla suunnitellaan, tallennetaan, editoidaan ja julkaistaan live-musiikkivideo. Opiskelijat saavat videot itselleen.

7.27. Musiikki musiikkilukiossa: Musiikkitieto (MUTI)

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineessa opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja musiikin merkityksiä elämässä yleensä. Musiikkitieto avaa näkökulmia muihin kulttuureihin ja yhteiskuntiin sekä vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia. Musiikkitieto on osa hyvää yleissivistystä ja se kehittää opiskelijan luovaa ja monitieteistä osaamista.

Vaskivuoren musiikkilukiossa musiikkitiedon opintoja ovat musiikin historian, musiikin hahmotuksen ja moniäänisen laulun opintojaksot sekä musiikki ammattina ja musikkiprojekti-opintojaksot.

Laaja-alaisista taidoista oppiaineessa painottuvat erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksot

Musiikki ammattina, 2 op (MUA)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu musiikkialaan ja sen eri ammatteihin.
- Opintojaksolla opitaan mitä levy-yhtiö, kustantaja, keikkamyyjä, muusikko, tuottaja, biisinkirjoittaja, agentti tai musiikkiteatterin ammattilainen tekevät ja miten musiikkibisnes toimii.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käydään läpi alan toimijoita ja ammatteja sekä analysoidaan biisejä ja tutustutaan niiden tekemiseen.
- Tunneilla käy vieraina alan ammattilaisia kertomassa työstään.
- Opintojakson tehtävät ovat samoja asioita, joita alan ammattilaisetkin tekevät: kirjoitetaan liidejä (= biisin tilaus), tehdään biisejä ja biografia sekä suunnitelma alan yrityksen perustamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan em. tehtävien ja opiskelijan aktiivisuuden perusteella.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUA - Musiikki ammattina (2op, valinnainen opintojakso MUA)

Opintojaksolla tutustutaan musiikkialaan, sen ammatteihin ja musiikkibisnekseen. Tunneilla vierailee ammattilaisia kertomassa omasta työstään.

Taidemusiikki, 2 op (MUH01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää tietämystään länsimaisen taidemusiikin vaiheista, nykytilanteesta sekä keskeisistä teoksista ja säveltäjistä.
- Hän ymmärtää kunkin ajan taiteen ja historian välisiä syy- ja seuraussuhteita.
- Opiskelija tutustuu länsimaisen konserttitradition käytänteisiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla luodaan kronologinen katsaus eurooppalaisen taidemusiikin kehitykseen painottaen Suomen musiikkielämää.
- Kurssilla vahvistetaan opiskelijoiden omaa musiikillista identiteettiä tutustumalla suomalaisen musiikin suhteuttamalla se eurooppalaiseen ja koko maailman musiikkikulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan musiikin historian tiedollista hallintaa ja säveltäjäesittelyn sisältöä.

Opintojakso on osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Opintojakson voi korvata lukioaikana suoritetulla musiikkiopiston Yleinen musiikkitieto D -kurssilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUH01 - Taidemusiikki (2 op, pakollinen opintojakso MUH 1)

Opintojaksolla tutustutaan länsimaisen taidemusiikin aika- ja tyylikausiin antiikin ajoista tähän päivään asti. Kuuntelu- ja musisointiesimerkkien kautta saadaan tietoa musiikin kehityksestä ja tärkeimmistä säveltäjistä sekä heidän teoksistaan. Konserttikäynti on osa opintojakson suoritusta. Se voi olla maksullinen konserttikäynti ja sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Musiikki meillä ja maailmalla, 2 op (MUH02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikkikulttuureita ja ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuuden.
- Oma musiikillinen identiteetti vahvistuu, kun tietämys omista musiikillisista juurista täsmentyy ja syventyy.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suomalaisen kansanperinteen ja -musiikin menneisyyden ja nykypäivän tuntemusta syvennetään ja vahvistetaan soittamalla ja laulamalla.
- Opiskelijat perehtyvät pienemmissä ryhmissä johonkin itselleen vieraaseen musiikkikulttuurin ja kokoavat koko ryhmälle esittelyn, joka sisältää aktiivista musisointia.
- Jonkin musiikkikulttuurin esittelyssä voidaan käyttää ulkopuolista asiantuntijaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan opintojakson tiedollista asioiden hallintaa ja musiikkikultturin esittelyn sisältöä.

Opintojakso on osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUH02- Musiikki meillä ja maailmalla (2op, pakollinen opintojakso MUH2)

Opintojaksolla tutustutaan suomalaiseen kansanmusiikkiin ja muihin etnisiin musiikkikulttuureihin. Opiskelijat valitsevat itse ne musiikkikulttuurit, joihin perehdytään musisoimalla ja kuuntelemalla.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Rock- ja jazzmusiikki, 2 op (MUH03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu jazzmusiikin synty- ja kehitysvaiheisiin ja ymmärtää jazzin vaikutuksen rockmusiikin ja populaarikulttuurin syntymiseen.
- Hän syventää tietoaan rockmusiikista, etenkin itselleen vieraista tyyleistä ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Jazz- ja rockmusiikin tyyleihin tutustutaan kuuntelemalla ja itse musisoiden.
- Samalla omaksutaan perusteita improvisoinnista ja jazzfraseerauksesta.
- Ohjelmisto kattaa rock- ja jazzmusiikin keskeisimmät kehitysvaiheet ja merkittävimmät tekijät.
- Opiskelijoiden erityisosaamista joiltakin rockmusiikin osa-alueilta hyödynnetään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan jazz- ja rockmusiikin historian tiedollista hallintaa ja säveltäjäesittelyn sisältöä.

Opintojakso on osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUH03 - Rock- ja jazzmusiikki (2op, Pakollinen opintojakso MUH3)

Opintojaksolla syvennetään tietämystä jazzmusiikin synty- ja kehitysvaiheista osana populaarimusiikin ja -kulttuurin syntyä. Rockmusiikin ilmiöihin perehdytään soittamalla, laulamalla ja kuuntelemalla monipuolista ohjelmistoa.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Näyttämömusiikki, 2 op (MUH04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan näyttämömusiikin osa-alueisiin (ooppera, operetti, baletti ja musikaali) sekä musiikin käyttöön puhenäytelmissä ja elokuvissa.
- Myös musiikkivideot kuuluvat sisältöihin.
- Opiskelija oppii näyttämöilmaisun perusteita ja ymmärtää musiikkiteatteriproduktion vaativuuden ja esittämisen haasteellisuuden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Teosesimerkkien avulla saadaan tietoa paitsi näyttämömusiikin tekijöistä, myös sen lajien kehityksestä ja olennaisista piirteistä.
- Musisoimalla saadaan tuntumaa musiikkiteatterin tekemisestä.
- Musiikin käyttöä kuvallisessa ilmaisussa tutkitaan.
- Opiskelijat voidaan jakaa ryhmiin, jotka suunnittelevat, harjoittelevat ja toteuttavat pienimuotoisen musiikkiteatteriesityksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painotetaan näyttämömusiikin historian tiedollista hallintaa ja pienoisnäyttämömusiikkiesityksen suunnittelu- ja harjoitteluprosessin onnistumista.

Opintojakso on osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUH04 - Näyttämömusiikki (2 op, pakollinen opintojakso MUH4)

Opintojaksolla tutustutaan näyttämömusiikin eri lajeihin ja musiikin käyttöön kuvallisessa ilmaisussa. Suoritukseen kuuluu käynti koulun ulkopuolisessa näyttämömusiikkiesityksessä, esimerkiksi oopperassa. Se voi olla maksullinen ja sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Moniääninen laulu, 2 op (MUMO)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on johdattaa opiskelijaa moniäänisen laulamisen pariin vahvistamalla sekä omaa äänenkäyttöä että muiden laulajien kuulemista suhteessa omaan laulamiseen.
- Opintojaksolla harjoitellaan säveltapailutaitoja monipuolisen ohjelmiston avulla ja tutustutaan lauluäänen eri rekistereihin ja pyritään löytämään itselleen luontaisin ääniala.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käydään läpi laulutekniikan perusteita: kehollisia harjoituksia, hengitystekniikkaa sekä ääniharjoituksia.
- Nuottikuvan hahmottamista harjoitellaan erilaisin säveltapailuharjoituksin.
- Moniäänistä laulua harjoitellaan monipuolisen ohjelmiston kautta, joka koostuu mm. kaanoneista ja muista moniäänisistä harjoituksista.
- Improvisoinnin avulla harjoitellaan omien stemmojen keksimistä erilaisiin melodioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan tuntityöskentelyä ja tavoitteiden saavuttamista.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUMO - Moniääninen laulu (2 op, valinnainen opintojakso MUMO)

Moniääninen laulu -opintojakso johdattaa opiskelijan moniäänisen laulamisen pariin ja se sopii etenkin uusille kuorolaisille orientoiviksi opinnoiksi kuorolaulua tukevana opintojaksona.

Musiikkiprojekti, 2 op (MUPR)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on perehtyä käsiteltävään aiheeseen syvemmin kuin muiden musiikin opintojaksojen aikana on mahdollista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan käsiteltävään aiheeseen sekä itse aktiivisesti musisoiden että kuunnellen.
- Osana opintojaksoa voi olla pienimuotoinen esitys, jonka opiskelijat valmistavat opintojakson aikana.
- Opetus voidaan järjestää pidemmissä jaksoissa tuntikaavion ulkopuolella. Työskentelyjaksoja voi olla myös viikonloppuisin ja loma-aikoina.
- Opettajina voi toimia koulun ulkopuolisia asiantuntijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson alussa sovitaan arviointikriteereistä yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUPR - Musiikkiprojekti (2op, valinnainen opintojakso MUPR)

Tarpeen mukaan toteutettava opintojakso, jonka sisällöt pohjautuvat opiskelijoiden toiveisiin ja kiinnostuksen kohteisiin, esimerkiksi eri musiikkikulttuureiden käsittelyyn tai erilaisiin yhteistyöhankkeisiin muiden kulttturialan toimijoiden kanssa.

Opintojaksoon saattaa sisältyä vapaaehtoinen maksullinen konserttikäynti. Sen voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Musiikin hahmotus 1, 2 op (MUT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Musiikin hahmotus 1 -opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan, tunnistaa musiikin ominaispiirteitä, hahmottaa rakenteita ja omaksuu musiikin terminologiaa.
- Tavoitteena on myös, että opiskelija pystyy hyödyntämään musiikin hahmotustaitojaan omassa musisoinnissaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vantaan musiikkiopiston opetussuunnitelman mukaan opintojakson sisällöt ovat:
- Rytmi
- aika-arvot (1/16-kokonuotti ja vastaavat tauot)
- em. aika-arvoista muodostuvia ryhmikuvioita
- pisteellinen puoli-, neljäsosa- ja kahdeksasosanuotti
- tahtilajit eli 2/4, 3/4 ja 4/4
- perussykkeen ja tempon säilyttäminen eri tempoissa
- Melodia ja harmonia
- duuriin ja luonnollisen molliin perustuvaa yksinkertaista melodiikkaa työtapana solmisaatio
- tutustutaan intervalleihin ja niiden sävyihin
- tutustutaan duuri- ja mollisointuun sekä niiden sävyihin
- nuottinimet sekä yksinkertaiset etumerkit (# ja b) sekä palautusmerkki
- oktaavialat
- klaavit opettajan harkinnan ja ryhmän tarpeiden mukaan
- asteikko ja sen periaate sekä koko- ja puolisävelaskel
- sävellajit 2#:n ja 2b:n
- intervallit priimistä oktaaviin (laadut opettajan harkinnan mukaan)
- yksinkertaiset reaalisointumerkit

- Muoto ja terminologia
- Tutustutaan muotorakenteisiin ja terminologiaan
- Sovitus, sävellys ja improvisaatio
- Tutustutaan ja rohkaistaan oppilaita oman musiikin tekemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MUT-opintojaksot arvioidaan numeroarvioinnilla suoritetun kurssitutkinnon perusteella. Todistukseen tuleva arvosana määräytyy arvosanojen muuntotaulukon mukaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Jos opiskelija hallitsee musiikin teoriaa ja omaa säveltapailutaitoja, hän voi opettajan kanssa neuvoteltuaan osallistua kokeeseen osallistumatta opetukseen ja suorittaa opintojakson ja musiikkiopiston kurssitutkinnon.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUT01 Musiikin hahmotus 1 (2op, valinnainen opintojakso MUT01)

Opintojaksolla opiskellaan Vantaan musiikkiopiston Musiikin hahmotus 1 -kurssin opetussuunnitelman mukaiset sisällöt.

Musiikin hahmotus 2, 2 op (MUT02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Musiikin hahmotus 2 -opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan, tunnistaa musiikin ominaispiirteitä, hahmottaa rakenteita ja omaksuu musiikin terminologiaa.
- Tavoitteena on myös, että opiskelija pystyy hyödyntämään musiikin hahmotustaitojaan omassa musisoinnissaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vantaan musiikkiopiston opetussuunnitelman mukaan opintojakson sisällöt ovat:
- Rytmi
- Jatketaan Musiikin hahmotus 1 -opintojakson asioiden vahvistamista sekä itse tuottaen että kirjoittaen
- tutustutaan 3/8- ja 6/8-tahtilajeihin ja vaihtuviin tahtilajeihin
- synkooppi
- trioli
- Melodia ja harmonia
- duuriin ja erilaisiin molliasteikkoihin (luonnollinen, harmoninen, melodinen) perustuvaa melodiikkaa laulaen ja kirjoittaen
- laulaen 1–2 -äänistä satsia ja kaanoneita
- sävellajit, etumerkinnät ja asteikot 4 # ja 4 b saakka
- nuottinimet, oktaavialat ja klaavit
- oktaavisiirtomerkinnät

- intervallit laatuineen (s, p, pu, tritonus)
- kuunnellaan ja lauletaan intervalleja ja puhutaan niiden sävyistä
- lauletaan, kuunnellaan ja tunnistetaan sointuja (d, m, y, v, d7)
- yksinkertaiset reaalisointumerkit
- tutustutaan laulaen ja kuunnellen pääsointuihin ja sointukulkuihin
- opiskellaan soinnun asteen käsite ja astemerkintä
- Muoto ja terminologia
- Tutustutaan muotorakenteisiin ja terminologiaan.
- Erilaisia muotorakenteita ja musiikkitermejä käytetään työstettävien teosten ja harjoitusten sekä oman musiikin tekemisen yhteydessä.
- Sovitus, sävellys ja improvisaatio
- Tutustutaan ja rohkaistaan opiskelijoita oman musiikin tekemiseen
- Rohkaistaan oppilaita musiikin tekemiseen yksin tai ryhmässä.
- Opettajan harkinnan ja käytettävissä olevan laitteiston mukaan harjoitellaan nuotinnusohjelman ja/tai valitun musiikin tuotanto-ohjelman käyttöä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MUT-opintojaksot arvioidaan numeroarvioinnilla suoritetun kurssitutkinnon perusteella. Todistukseen tuleva arvosana määräytyy arvosanojen muuntotaulukon mukaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Jos opiskelija hallitsee musiikin teoriaa ja omaa säveltapailutaitoja, hän voi opettajan kanssa neuvoteltuaan osallistua kokeeseen osallistumatta opetukseen ja suorittaa opintojakson ja musiikkiopiston kurssitutkinnon.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUT02 Musiikin hahmotus 2 (2op, valinnainen opintojakso MUT02)

Opintojaksolla opiskellaan Vantaan musiikkiopiston Musiikin hahmotus 2a ja 2b -kurssien opetussuunnitelman mukaiset sisällöt. Musiikin hahmotuksen opetuksessa kehitetään oppilaan musisointi- ja hahmotustaitoja sekä musiikin rakenteiden tiedostamista.

Musiikin hahmotus 3, 4 op (MUT03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Musiikin hahmotus 3 -opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan, tunnistaa musiikin ominaispiirteitä, hahmottaa rakenteita ja omaksuu musiikin terminologiaa.
- Tavoitteena on myös, että opiskelija pystyy hyödyntämään musiikin hahmotustaitojaan omassa musisoinnissaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vantaan musiikkiopiston opetussuunnitelman mukaan kurssin sisällöt ovat:
- Rytmi
- Kerrataan perustason rytmiikkaan kuuluvat asiat eli:

- tavallisimmat aika-arvot ja tauot (kokonuotti–1/32)
- synkooppi ja trioli sekä vastaavat tauot itse tuottaen ja kirjoittaen
- tavallisimmat tahtiosoitukset: 2/4, 3/4, 4/4, 5/4, 3/8, 6/8 sekä alla breve
- tavallisimmat rytmiset ilmiöt (syke, metri, rytmikuviot, kestot, tauot ja fraseeraus)
- perussyke sekä pulssin ja tempon hallinta eri tempoissa
- Melodia
- Kerrataan perustason melodiikkaan kuuluvat asiat. Tavoitteena on sujuva nuottikuvan hahmottaminen eli:
- rytmin ja melodisen linjan hallinta
- oikea-aikainen aloittaminen
- säveltason löytäminen ja sävelpuhtaus
- oman stemman hahmottaminen sekä eteneminen mahdollisista virheistä huolimatta. Samalla hahmotetaan harmonian ja tyylin perusteita, musiikin jäsentelyä ja muotorakenteita.
- Laulamista harjoitellaan yksi- ja moniäänisesti.
- Myös prima vista -laulua harjoitellaan.
- Musiikin kirjoittamista harjoitellaan kuulonvaraisesti ja instrumentin avulla (koskettimisto, oma soitin tai jokin muu väline)
- nuottinimet, oktaavialat ja klaavit (g-, f- ja c-)
- kaksoiskorotus ja kaksoisalennus
- sävellajit, etumerkinnät ja asteikot 7 # ja 7 b saakka
- painottaen 4 # ja 4 b saakka.
- duuri sekä luonnollinen, harmoninen ja melodinen molli
- moodit opettajan harkinnan mukaan
- s, p, pu, y ja v intervallit
- Harmonia
- Melodioista ja säestyksistä pyritään hahmottamaan toonika-, subdominantti-, dominantti-, dominanttiseptimisointuja sekä tavallisimpia lopukkeita ja niiden vaikutusta muotoon:
- kolmisoinnut ja D7-sointu laatuineen ja käännöksineen
- konsonanssin ja dissonanssin käsiteet
- peruskadenssit
- melodioista ja säestyksistä pyritään hahmottamaan perustehot
- tehdään yksinkertaista sointuanalyysiä
- reaalisointumerkinnät
- Muoto
- Tutustutaan tavallisimpiin muotorakenteisiin myös kuulonvaraisesti.
- Erilaisia muotorakenteita ja musiikkitermejä käytetään työstettävien teosten ja harjoitusten sekä oman musiikin tekemisen yhteydessä.
- Musiikkiterminologia
- Tutustutaan ja käytetään luontevissa musiikillisissa yhteyksissä, mm. oman musiikin tekemisen yhteydessä.
- Sovitus, sävellys ja improvisaatio
- Rohkaistaan ja harjoitellaan musiikin tekemistä yksin tai ryhmässä
- Opettajan harkinnan ja käytettävien laitteistojen mahdollisuuksien mukaan harjoitellaan nuotinnusohjelman ja/tai valitun musiikin tuotanto-ohjelman käyttöä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

MUT-opintojaksot arvioidaan numeroarvioinnilla suoritetun kurssitutkinnon perusteella. Todistukseen tuleva arvosana määräytyy arvosanojen muuntotaulukon mukaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Jos opiskelija hallitsee musiikin teoriaa ja omaa säveltapailutaitoja, hän voi opettajan kanssa neuvoteltuaan osallistua kokeeseen osallistumatta opetukseen ja suorittaa opintojakson ja musiikkiopiston kurssitutkinnon.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUT03 Musiikin hahmotus 3 (4op, valinnainen opintojakso, entiset MUT3 ja 4)

Opintojaksolla opiskellaan Vantaan musiikkiopiston Musiikin hahmotus 3 -kurssin opetussuunnitelman mukaiset sisällöt. Musiikin hahmotuksen opetuksessa kehitetään oppilaan musisointi- ja hahmotustaitoja sekä musiikin rakenteiden tiedostamista.

7.28. Musiikki musiikkilukiossa: Yhteismusisointi (MUYH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteismusisointi on yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaine luo pohjaa hyvinvointi- ja vuorovaikutustaitojen sekä eettisyyden kehittymiselle. Oppiaineessa opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja musiikin merkityksiä elämässä yleensä. Yhdessä musisoitaessa opiskelijat oppivat ymmärtämään toistensa tunteita ja ajatuksia.

Yhteismusisointi avaa näkökulmia muihin kulttuureihin ja yhteiskuntiin ja musiikin avulla voidaan käsitellä vaikeitakin asioita. Yhteismusisointi kehittää mielikuvitusta ja ongelmanratkaisutaitoja auttaen opiskelijaa ajattelemaan uusilla tavoilla sekä etsimään erilaisia ratkaisuja ongelmiin.

Lukioaikanaan musiikkilukion opiskelijan tulee suorittaa vähintään yhteismusisoinnin opintoja vähintää kuuden opintopisteen (kolmen opintojakson) verran. Vaskivuoren musiikkilukiossa yhteismusisointiin kuuluvat big bandin, kuorojen, rock-musiikin, kamarimusiikin, yhtyelaulun ja musikaaliorkesterin opintojaksot.

Muualla suoritettuja yhteismusisoinnin opintoja ei hyväksilueta.

Laaja-alaisista taidoista oppiaineessa painottuvat erityisesti hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, eettisyys- ja ympäristöosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen.

Opintojaksot

Big Band, 2 op (MUB)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelun tavoitteena on kehittää oman soittimen hallintaa.
- Lisäksi parannetaan sekä soitinryhmän sisäisiä että koko orkesterin yhteissoittotaitoja.
- Esiintymiset, esiintymismatkat ja harjoitusleirit kohentavat paitsi esiintymisvalmiuksia myös sosiaalisia ja vuorovaikutustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusmateriaalina käytetään monipuolisesti erityylistä big band -musiikkia.

- Esiintymiset kuuluvat olennaisena osana kurssin suorittamiseen. Niitä voi olla myös koulun ulkopuolisissa tilaisuuksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja sitoutuminen ryhmän toimintaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUB01-08 Big Band (2 op, valinnainen opintojakso MUB01-08)

Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan oman soittimen hallintaa ja yhteissoittotaitoja. Opetusmateriaalina käytetään monipuolisesti erityylistä big band -musiikkia ja esiintymiset kuuluvat olennaisena osana opintojakson suorittamiseen.

Kuoro, 2 op (MUK)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omaa äänenmuodostustaan ja ilmaisuaan sekä harjoittaa säveltapailutaitojaan.
- Yhdessä laulaminen ryhmässä kehittää yhteismusisointi- sekä vuorovaikutustaitoja.
- Tyylillisesti monipuolisen ohjelmiston avulla opiskelija kasvattaa musiikkillista yleissivistystään.
- Erilaiset esiintymiset, konsertit, konserttimatkat ja levytykset kehittävät esiintymis- ja tulkitsemistaitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ohjelmisto on tyylillisesti monipuolista ja vaatimustasoltaan sopivan haasteellista koti- ja ulkomaista kuoro-ohjelmistoa.
- Kuoroilmaisua voidaan laajentaa sisältämään myös liikettä ja koreografioita.
- Harjoitusleirit, esiintymiset, esiintymismatkat ja levytykset kuuluvat opintojakson suorittamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan kuorossa tarvittavia musiikillisia taitoja sekä osallistumista ja sitoutumista kuoron toimintaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUK01-08 - Kuoro (2 op, valinnainen opintojakso MUK01-08)

Lukiossa toimii kolme kuoroa: tyttökuoro, mieskuoro ja kamarikuoro. Kuoroihin pyrkiville järjestetään koelaulutilaisuudet. Kuorolaulun suorittamiseen kuuluu viikoittaisten harjoitusten lisäksi stemmaharjoituksia, harjoitusleirejä sekä esiintymisiä.

Kamarimusiikki, 2 op (MUO)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelun tavoitteena on kehittää oman instrumentin hallintaa ja yhteissoittoa kohentaen samalla niin vuorovaikutus- kuin esiintymistaitojakin.
- Eri aikakausien ja tyylisuuntien musiikin soittaminen laajentaa tietämystä musiikin esitystavoista ja -traditioista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitettava ja esitettävä ohjelmisto valitaan ryhmän taitotason perusteella.
- Yhtyeiden kokoonpanoja voidaan vaihdella ohjelmiston mukaan.
- Esiintymiset Aitiopaikassa, Klassinen maraton -konsertissa sekä koulun ja koulun ulkopuolisissa juhlissa ja tilaisuuksissa kuuluvat opintojakson suoritukseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan taiteellista osaamista, osallistumista ja sitoutumista ryhmän toimintaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUO01-04 - Kamarimusiikki (2 op, valinnainen opintojakso MUO01-04)

Opiskelijoista muodostetaan kamariyhtyeitä (=soitinyhtyeitä), jotka harjoittelevat viikoittain. Harjoitusten lisäksi opintojakson suorittamiseen kuuluu esiintymisiä niin koulun kuin koulun ulkopuolisissakin tapahtumissa ja juhlissa.

Musikaaliorkesteri, 2 op (MUOR)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelun tavoitteena on kehittää oman instrumentin hallintaa ja yhteissoittotaitoja.
- Eri aikakausien ja tyylisuuntien musikaalien musiikin soittaminen laajentaa tietämystä musikaalin esitystavoista ja -traditioista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Orkesterin kokoonpanon ja soitettavan materiaalin määrittää kulloinkin esitettävä musikaali.
- Opintojakson suorittamiseen kuuluvat harjoitukset, jotka ajoittuvat normaalisti syys-tammikuulle sekä esitykset (n. 20 kpl).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan taiteellista osaamista, osallistumista ja sitoutumista orkesterin toimintaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUOR01-08 - Musikaaliorkesteri (2 op, valinnainen opintojakso MUOR01-08)

Musikaaliorkesteri harjoittelee vuosittaisen musikaalin orkesteriosuuden ja esittää sen yhdessä musikaalin muiden esiintyjien kanssa Kulttuuritalo Martinuksessa.

Rock-musiikki, 2 op (MUR)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelun tavoitteena on oman soittimen hallinnan ja yhteissoittotaitojen kehittäminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelun lähtökohtana ovat rock-musiikin eri tyylilajit. Opetusmateriaali sovitetaan ryhmän taitotasoa vastaavaksi.
- Yhtyeitä kannustetaan oman tyylin löytämiseen ja oman musiikin tekemiseen. Oman musiikin tekemiseen kuuluu säveltäminen, sanoittaminen ja sovittaminen.
- Jokainen yhtye valmistaa ainakin yhden esityksen lukuvuodessa. Esiintymisfoorumeita ovat koulussa järjestettävät Bändimaraton- ja Kesäkorva-konsertit, kuukausittaiset Vaskiklubi-illat sekä muut mahdolliset tilaisuudet.
- Jos yhtye tekee omaa musiikkia, sitä on mahdollista tallentaa lukion äänitysstudiossa yhteistyössä studiomestareiden kanssa.
- Opintojaksolle voi osallistua jo olemassa olevat bändikokoonpanot.
- Muista ilmoittautuneista muodostetaan kokoonpanoja mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa kokoonpanoja voidaan muuttaa ryhmän taitotason mukaiseksi.
- Opiskelija voi lukuvuonna osallistua yhden ryhmän opetukseen. Poikkeuksena voivat olla opiskelijat, joilla on sivusoittimessaan riittävä taito bändisoittoon.
- Pidemmällä oleville opetusryhmille, joille harjoittelu- ja työskentelytottumukset ovat tuttuja, osa kurssisuorituksesta voi olla itsenäisesti suoritettavia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja sitoutuminen ryhmän toimintaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUR01-04 - Rock-musiikki (2 op, valinnainen opintojakso MUR01-04)

Opintojakson lähtökohtana ovat rock- ja popmusiikin eri tyylilajit, joihin tutustutaan yhtyesoiton avulla. Yhtyeitä kannustetaan oman tyylin löytämiseen ja oman musiikin tekemiseen. Esiintymiset ja demoäänitykset ovat osa opintoja.

Yhtyelaulu, 2 op (MUYH)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omaa äänenmuodostustaan ja ilmaisuaan sekä kehittää säveltapailutaitojaan.
- Yhdessä laulaminen pienemmässä ryhmässä kehittää yhteismusisointi- ja vuorovaikutustaitoja sekä vie lauluinstrumentin hallintaa solistisempaan suuntaan.
- Tyylillisesti monipuolisen ohjelmiston avulla opiskelija kasvattaa musiikkillista yleissivistystään.
- Esiintymis- ja tulkitsemistaidot vahvistuvat esiintymisten myötä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ohjelmisto on monipuolista ja vaatimustasoltaan sopivan haasteellista ja erilaisia painotuksia esim. kansanmusiikin tai populaarimusiikin suuntaan voidaan tehdä kunkin yhtyeen mieltymysten mukaisesti.
- Yhtyelauluilmaisua voidaan laajentaa sisältämään myös liikettä ja koreografioita.
- Esiintymiset Aitiopaikassa, Klassinen maraton -konsertissa sekä koulun ja koulun ulkopuolisissa juhlissa ja tilaisuuksissa kuuluvat opintojakson suoritukseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa painotetaan lauluyhtyeessä tarvittavia musiikillisia taitoja sekä osallistumista ja sitoutumista lauluyhtyeen toimintaan.

Opintojakso voi olla osa musiikkilukion pakollisia opintoja. Siksi se arvioidaan musiikkilukion opiskelijoille arvosanalla.

Yleislukion opiskelijoille opintojakso on valinnaisia opintoja. Se arvioidaan kuitenkin arvosanalla ja halutessaan opiskelija voi pyytää opintojaksosta suoritusmerkinnän päättötodistukseensa.

Opintojakson vapaa kuvaus

MUYH01-03 - Yhtyelaulu (2 op, valinnainen opintojakso MUYH01-03)

Opiskelijat muodostavat 3-8 hengen lauluyhtyeitä, jotka harjoittelevat viikoittain. Harjoitusten lisäksi opintojakson suorittamiseen kuuluu esiintymisiä niin koulun kuin koulun ulkopuolisissakin tapahtumissa ja juhlissa. Opintojaksolle osallistuminen edellyttää neljän opintopisteen (kahden opintojakson) verran kuoro-opintoja tai muutoin osoitettuja riittäviä yhteislaulutaitoja.

7.29. Media (Med)

Oppiaineen tehtävä

Medialinjan opiskelijat ovat medialinjalle päästyään sitoutuneet suorittamaan median kursseja seuraavasti: MED1, MED2, MED3, JOU1, TEL1 ja RAD1. Näiden lisäksi opiskelija valitsee vähintään kaksi (2) opintojaksoa lehti-, radio- tai televisiotyötä. Kaikille lukion opiskelijoille avoimia median kursseja ovat MED4, JOU2, JOU3, JOU4, RAD2, RAD3 ja RAD4 sekä TEL2, TEL3 ja 3, mikäli ryhmissä on tilaa. Medialinjan opiskelijoille ja mediadiplomin suorittaville opiskelijoille suositellaan myös seuraavia yleislukionkursseja: KU3, KU11, KU12, KU13, KU14, AI7 ja AI10. Mediadiplomia tekevällä opiskelijalla tulee olla suoritettuna vähintään neljä (4) edellä mainittua yleislukion tai medialinjan opintojaksoa.

Tavoitteet

Linjalla keskitytään journalismin peruskysymyksiin ja annetaan perusvalmiuksia lehti-, radio- ja televisiotyöhön. Tavoitteena on antaa opiskelijoille mahdollisuus omien aineistojen julkaisuun sekä käytännön kokemuksen saamiseen media-alan työelämästä.

Osaamisen arviointi

Jos medialinjan opiskelija on suorittanut kahdeksan (8) median opintojakso, hän saa päättötodistukseen merkinnän opiskelusta medialinjalla. Opintojaksot arvostellaan pääsääntöisesti numeroarvosanalla. Mikäli opiskelija kuitenkin haluaa opintojaksosta suoritusmerkinnän numeroarvioinnin sijaan, tulee hänen ilmoittaa siitä opettajalle opintojakson alussa.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Journalismin perusteet, 2 op (JOU01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään journalismin piirteisiin mediateksteissä. Tutustutaan mediaopiskelijan rooliin sekä uuden tiedon tuottajana että yhteiskunnallisena keskustelijana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kehitetään omaa mediajuttujen tekemisen prosessia: ideointitekniikkaa, tiedonhankinnan menetelmiä, sisällön tuottamisen taitoja sekä tekstien viimeistely- ja editointitaitoja. Numeroarvostelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ymmärretään laaja-alaisesti yhteiskunnan toimintaa ja mediatekstin vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään journalismin piirteisiin mediateksteissä. Tutustutaan mediaopiskelijan rooliin sekä uuden tiedon tuottajana että yhteiskunnallisena keskustelijana. Opintojakson aikana kehitetään omaa mediajuttujen tekemisen prosessia: ideointitekniikkaa, tiedonhankinnan menetelmiä, sisällön tuottamisen taitoja sekä tekstien viimeistely- ja editointitaitoja.

Kuvajournalismi, 2 op (JOU02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kuvan käyttö journalismissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskitytään valokuvaan ja liikkuvaan kuvaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Keskitytään kuvan vaikutuskeinoihin ja käyttämiseen monipuolisesti journalismin välineenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvajournalismin opintojaksolla tutkitaan kuvan merkitystä ja sen voimaa mediakentällä. Opintojaksolla tehdään harjoituksia, jotka kehittävät kuvailmaisua journalismin näkökulmasta.

Journalismi ammattina, 2 op (JOU03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoite on syventää journalistisen kirjoittamisen tietoja ja taitoja. Opintojaksolla tutustutaan tutkivaan journalismiin ja syvennetään JOU1 ja JOU2 -kursseilla saatuja taitoja. Perehdytään journalismin etiikkaan sekä median sisältöratkaisuihin vaikuttaviin tekijöihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson erityinen fokus on kirjoittamisessa. Opitaan elävöittämään faktatekstiä erilaisilla kielen keinoilla. Numeroarvostelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan journalismin ammattilaisilta työn moniuloitteisuudesta ja erilaisista toimenkuvista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään Jou1- ja Jou2-opintojaksoilla opittuja sisältöjä. Opintojakson erityinen fokus on kirjoittamisessa. Opitaan elävöittämään faktatekstiä erilaisilla kielen keinoilla.

Journalismi kansainvälisenä yhteistyönä, 2 op (JOU04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tehdään journalismia kansainvälisessä työympäristössä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yhteistyöoppilaitokset ovat eri kulttuureista ja työskentelykieli on englanti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opitaan yhteistyötaitoja ja erilaisia kulttuurisia näkökulmia asioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään journalistinen projekti toisen tai toisten maiden koulujen kanssa. Projekti suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä. Opiskelijat oppivat taitoja toimia monikulttuurisessa työympäristössä journalismin avulla.

Median perusteet, 2 op (MED01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään median rakenteeseen, toimintaan ja lainsäädäntöön sekä median sisällöllisiin ja ilmaisullisiin erityispiirteisiin. Käsitellään journalismin peruskysymyksiä, median yhteiskunnallista ja kulttuurista vaikuttavuutta. Tehdään harjoituksia eri medioista mediakritiikin keinoin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Otetaan haltuun median eri välineistöä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ymmärretään median valtarakenteita, toimintatapoja ja yhteiskunnallista merkitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Medialinjan opiskelijoiden ensimmäinen opintojakso missä tutustutaan toisiin opiskelijoihin, ryhmäydytään, opitaan median valtarakenteita ja toimintatapoja tekemällä harjoituksia.

Mediailmaisu, 2 op (MED02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehdytään sekä sanallisen että sanattoman viestinnän tekniikoihin ja niiden tulkitsemiseen. Opetellaan haastattelutekniikkaa ja esiintymisen taitoja puhe- ja improvisaatioharjoitusten avulla. Tehtävät syventävät ryhmän yhteenkuuluvuutta ja vapauttavat luovaa energiaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oman ilmaisun kehittäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan parantamaan omaa ilmaisua ja kannustamaan sekä arvioimaan muiden ilmaisua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Medialinjalaisten toinen opintojakso. Perehdytään sekä sanallisen että sanattoman viestinnän tekniikoihin ja niiden tulkitsemiseen. Opetellaan haastattelutekniikkaa ja esiintymisen taitoja puhe- ja improvisaatioharjoitusten avulla. Tehtävät syventävät ryhmän yhteenkuuluvuutta ja vapauttavat luovaa energiaa.

Valotekniikka, 2 op (Med03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valotekniikan rakentaminen ja työturvallinen oppiminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Elokuva-, televisio-, esitys- ja teatterivalaistus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ymmärretään valotyön merkityksellisyys erilaisissa kulttuurialan tuotannoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valotekniikan opintojaksolla opiskellaan valotekniikan perusteet. Syvennytään elokuva-, esitys- ja teatterivalaistukseen ja niiden toteuttamiseen suunnittelusta rakentamiseen ja esitykseen. Opiskelijat tekevät valotyöt johonkin koulun projektiin.

Radiotyön perusteet, 2 op (RAD01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskellaan äänenkäsittelyn perusteet. Opintojaksolla tutustutaan digitaaliseen tallennukseen, mikrofonin käyttöön ja äänen editointiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutkitaan erilaisia radio- ohjelmia ja tehdään harjoitustöitä. Opiskelija valitsee arvostelutavan opintojakson alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ymmärretään oman äänenkäytön merkitys radioilmaisussa vuorovaikutuksessa kuulijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan äänenkäsittelyn perusteet. Opintojaksolla tutustutaan digitaaliseen tallennukseen, mikrofonin käyttöön ja äänen editointiin. Harjoitustehtäviä ja niiden analysointia.

Radioilmaisu/radiopersoona keskiössä, 2 op (RAD02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskellaan radio-ohjelman teon peruskysymyksiä, ohjelmapolitiikkaa ja radioilmaisua. Tutustutaan jutun taustamateriaalin hankintaan, ohjelmasuunnitelman tekoon, haastatteluun, äänimateriaalin käyttöön, kielenkäyttöön sekä ohjelman editointiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään harjoitustöitä ja tutustutaan lähetys- ja jakelutekniikkaan. Opiskelija valitsee arvostelutavan opintojakson alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ymmärretään oman äänenkäytön merkitys radioilmaisussa vuorovaikutuksessa kuulijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opiskellaan radio-ohjelman teon peruskysymyksiä, ohjelmapolitiikkaa ja radioilmaisua. Tutustutaan jutun taustamateriaalin hankintaan, ohjelmasuunnitelman tekoon, haastatteluun, äänimateriaalin käyttöön, kielenkäyttöön sekä ohjelman editointiin. Tehdään radio-ohjelma.

Suora radiolähetys, 2 op (RAD03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Radiotyön opintojaksoon liittyvä harjoittelu, jonka aikana kukin opiskelija tekee erityyppisiä radiojuttuja, jotka kaikki kritikoidaan, arvioidaan ja muokataan lähetyskuntoon.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ohjelmat julkaistaan joko koulun omassa radiossa, nettiradiossa tai paikallisradiossa. Opiskelija valitsee arvostelutavan opintojakson alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ymmärretään oman äänenkäytön merkitys radioilmaisussa vuorovaikutuksessa kuulijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan liveradion tekemistä ja ilmaisua. Toteutetaan suoraa radio-ohjelmaa eri radiomedioissa.

Urheiluselostus, 2 op (RAD04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan urheiluselostusta puheradion muodossa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valitaan opiskelijan kannalta mielenkiintoinen laji, jonka selostamiseen syvennytään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ymmärretään oman äänenkäytön merkitys radioilmaisussa vuorovaikutuksessa kuulijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan, harjoitellaan ja toteutetaan urheiluselostusta valitusta lajista.

Televisiotyön ja elokuvan perusteet, 2 op (TEL01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjoitellaan video-, ja elokuvakameran käyttöä, videon editointia sekä kuvaviestinnän perusteita. Tutustutaan televisio-ohjelman teon peruskysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan televisio-ohjelman teon peruskysymyksiin. Erilaisten videokoosteiden laadintaa sekä harjoitustöitä. Opiskelija valitsee arvostelutavan opintojakson alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ymmärretään oman työpanoksen merkitys elokuva- ja televisiotyössä osana työryhmää. Kokeillaan eri rooleja ja toimenkuvia ja uskalletaan tehdä luovia kokeiluja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan video-, ja elokuvakameran käyttöä, videon editointia sekä kuvaviestinnän perusteita. Tutustutaan televisio-ohjelman teon peruskysymyksiin.

Suora televisiolähetys, 2 op (TEL02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Suoritusaika 2. vuonna. Opetellaan televisio-ohjelman suunnittelua. Opetellaan aineiston hankintaa, kuvausta, editointia. Musiikin, tehosteiden ja lavastuksen suunnittelua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Monikamerastriimaus eri tapahtumista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ymmärretään oman työpanoksen merkitys elokuva- ja televisiotyössä osana työryhmää. Kokeillaan eri rooleja ja toimenkuvia ja uskalletaan tehdä luovia kokeiluja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskellaan ja toteutetaan suoraa televisiolähetystä koulun verkossa tai striiminä internetin välituksellä.

Abivideo tai elokuvaproduktio, 2 op (TEL03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Elokuvatuotanto eri rooleissa käsikirjoituksesta valmiiseen abielokuvaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yhteistyöproduktio missä vastuuroolit jaetaan ja työryhmä tuottaa vuosittaisen Vaskivuoren abivideon.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ymmärretään oman työpanoksen merkitys elokuva- ja televisiotyössä osana työryhmää. Kokeillaan eri rooleja ja toimenkuvia ja uskalletaan tehdä luovia kokeiluja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suunnitellaan ja toteutetaan Vaskivuoren lukion perinteeksi muodostunut Abivideo/elokuva.

Kansainvälinen elokuva- tai televisiotuotanto, 2 op (TEL04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tehdään verkostokoulujen kanssa yhteiseurooppalainen lyhytelokuva- tai televisiotuotanto

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Toimitaan ja opitaan kansainvälisissä työryhmissä. Työskentelykieli englanti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opitaan yhteistyötaitoja ja erilaisia kulttuurisia näkökulmia asioihin

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ymmärretään oman työpanoksen merkitys elokuva- ja televisiotyössä osana työryhmää. Kokeillaan eri rooleja ja toimenkuvia ja uskalletaan tehdä luovia kokeiluja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi projektitöiden ja yhdessäoppimisen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tehdään verkostokoulujen kanssa yhteiseurooppalainen lyhytelokuva- tai televisiotuotanto. Toimitaan ja opitaan kansainvälisissä työryhmissä. Työskentelykieli englanti.

Projektit vaihtuvat yleensä kahden vuoden jaksoissa.

7.30. Tanssi (TAK)

Oppiaineen tehtävä

Tanssiopinnoissa opiskelija havainnoi ja tarkastelee sekä itseään, oppimistaan että ympäröivää maailmaa oman kehonsa kautta – tanssin ja liikkeen keinoin. Tanssi oppiaineena ymmärretään

kuten tanssitaide; monilajisena, monipuolisena sekä maailmanlaajuisena ilmiönä. Tanssin tehtävä lukion oppiaineena on perehdyttää tanssiin taiteenlajina, avartaa ja laajentaa opiskelijan tanssikäsitystä sekä kannustaa ja tukea opiskelijan henkilökohtaista kehitystä. Opintojen keskeisenä tavoitteena on tarjota monipuolista tanssin ja taiteen opetusta ja näin ohjata opiskelijaa kohti kokonaisvaltaisempaa käsitystä ja ymmärrystä tanssista taiteena.

Tanssin opetus perustuu holistiseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan ihminen on kehollinen, tajunnallinen ja elämäntilanteeseensa sekä ympäristöönsä kytköksissä oleva olento. Kehollisuus, kokemuksellisuus, toiminnallisuus ja vuorovaikutteisuus muodostavat opetuksen perustan, jonka kautta opiskelijaa kannustetaan havainnoimaan, analysoimaan ja reflektoimaan omaa sekä toisten työskentelyä. Opiskelija tarkastelee omaa suhdettaan tanssiin ja haastaa tanssikäsitystään opetuksen tuottamien uusien kokemusten pohjalta.

Tanssiopinnot ovat pääasiassa ryhmäopetusta, jossa ryhmädynamiikan havainnointi sekä ryhmän yhteisen suunnan löytäminen on keskeistä. Tanssin opiskelu vahvistaa opiskelijan kykyä havainnoida ryhmän toimintaa ja hän tulee tietoisemmaksi yksilön vaikutuksesta ryhmän työskentelyyn.

Lukion tanssiopinnoissa syvennetään opiskelijan esittävän taiteen monilukutaitoa ja kykyä yhdistellä eri tieteitä ja taiteita. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan keskusteluihin, ilmaisemaan näkemyksiään ja kokemuksiaan tanssista sekä katsojana että itse tanssin toteuttajana. Tanssiopintojen tarjoamat uudet kokemukset, esiintymismahdollisuudet sekä tavoitteellinen työskentely luovat perustaa monipuoliselle oppimiselle. Tieto- ja viestintätekniikka mahdollistaa tanssin tarkastelun maailmanlaajuisena ilmiönä. Digitaalisuus tuo lähemmäs ja avaa tanssin sisällä olevia erilaisia kulttuureja, traditioita, historiallista kehitystä sekä esitystoimintaa.

Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti tanssin ammattiryhmien, teattereiden, museoiden, taideoppilaitosten ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Paikallisesti hyödynnetään Vantaalla tapahtuvaa kulttuuritoimintaa, sekä toimitaan yhteistyössä paikallisten tanssin toimijoiden ja tanssiopistojen kanssa.

Tanssi oppiaineena toimii myös opiskelijan arkea tauottavana toimintana, jolla on sekä kehonhuollollisia että kehon ja mielen hyvinvointiin liittyviä positiivisia vaikutuksia.

Lukion tanssiopinnot avaavat opiskelijoille tanssia ammattina ja taidemuotona myös oppimisympäristöjensä kautta. Tanssin opiskelu tapahtuu tarkoituksenmukaisessa turvallisessa opetustilassa kuten harjoitusstudiossa tai näyttämöllä. Esityksen valmistamisprosessin avulla opiskelijat tutustuvat taiteellisen työn ammattilaisten työnkuvaan sekä työtehtäviin. Tanssiopinnot tarjoavat tietoa tanssin jatko-opintomahdollisuuksista ja kannustavat pitkäkestoiseen elämäntapaan liikkeen parissa.

Lukion tanssiopintojen päätteeksi on mahdollista suorittaa tanssin lukiodiplomi, jonka tekemiseen vaaditaan kolme opintojaksoa lukion tanssiopintoja.

Tavoitteet

Tanssin opetuksen tavoitteena on:

- kannustaa ja tukea opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä tanssin opetuksen keinoin
- innostaa sekä rohkaista opiskelijaa uusien kokemusten äärelle ja syventää opiskelijan ymmärrystä tanssista taiteena
- rohkaista opiskelijaa avoimuuteen, luovuuteen, oman liikekielen havainnointiin sekä tutkimiseen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn
- purkaa käsityksiä suorituskeskeisestä tanssin opiskelusta luovuuden, yhteisöllisyyden, kannustavan osallisuuden sekä dialogisuuden avulla
- tarjota tietoa tanssin ammattikentän toiminnasta, jatko-opinnoista sekä niiden mahdollisuuksista Suomessa sekä ulkomailla

Lisäksi opetuksen tavoitteena on, että

Opiskelija

- tarkastelee omaa suhdettaan tanssiin ja haastaa omaa tanssikäsitystään opetuksen tuottamien uusien kokemusten pohjalta
- oppii tunnistamaan onnistumisia ja omia vahvuuksiaan, sekä löytämään itselleen uusia tavoitteita ja kehityskohteita
- ottaa vastuuta sekä toimii aktiivisesti ryhmänsä jäsenenä, kunnioittaa kaikkien työskentelyä ja osallistuu rakentavasti keskusteluun, tuoden esiin omia näkemyksiään
- analysoi sekä reflektoi omia ajatuksiaan sekä oppimiskokemuksiaan tanssista myös kirjallisesti

Osaamisen arviointi

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan kehitystä tanssiopinnoissa sekä hänen tanssisuhteensa syventymistä. Arviointi ohjaa kohti opintojaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamista erilaiset oppijat sekä henkilökohtainen kehitys huomioiden.

Arviointia tehdään monipuolisesti ja avoimesti, huomioiden opiskelijan tietojen ja taitojen kehitystä, motivaatiota, yhteistyötaitoja ja vastuunottoa omasta opiskelusta sekä ryhmän toiminnasta. Arviointi on vuorovaikutteista ja toteutuu opintojakson sisältöön sitoutuneena prosessina, joka ohjaa ja kannustaa opiskelijaa eteenpäin opinnoissaan.

Tanssiopinnoissa opiskelijat saavat palautetta työskentelystään erilaisia palautteen antamisen keinoja hyödyntäen. Arvioinnin työkaluina käytetään vaihdellen erilaisia arvioinnin tapoja, kuten itsearviointia, työskentelypäiväkirjaa, suullista sekä kirjallista palautetta ja vertaisarviointia.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan tanssin harjoittelussa. Tanssi tarjoaa mahdollisuuksia tutustua itseen ja muihin sekä hyväksyä ihmisen erilaisuus, yksilöllisyys ja monimuotoisuus. Tanssiopinnoissa yhdessä tekeminen ja yhteistä päämäärää kohti kulkeminen mahdollistavat empatian ja myötätunnon kehittymisen ja harjoittavat lempeämpää suhtautumista itsekritiikkiin. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa. Omien kokemusten sanoittaminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, merkitysten jakaminen opiskelijaryhmän kesken, esitysten tarkasteleminen katsojan näkökulmasta, mielipiteiden ja käsitysten muodostaminen sekä niiden esiin tuominen yhteisessä keskustelussa ohjaavat ja kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa toisen luoman liikemateriaalin harjoittelu ja omaksuminen, liikemateriaalin tuottaminen, oman liikkeen tutkiminen sekä uteliaisuus antavat mahdollisuuden tutkia ympäröivää maailmaa ja kommentoida sitä tanssin keinoin. Opiskelija hahmottaa ainutlaatuisen ajattelunsa tapoja ja tunnistaa oman ja muiden luovuuden. Opiskelija tutustuu tieteiden ja taiteiden arvoihin

ja etiikkaan, joiden avulla hän oppii hahmottamaan tieteiden, taiteiden ja taitojen rajapintoja sekä muodostamaan niiden yhdistelmiä. Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetustilanteessa opiskelijan osallistuminen on vastuullista, sallivaa ja ryhmätoimintaa tukevaa. Tanssiopinnoissa oppiminen nähdään tasa-arvoisena ja keskustelevana tapahtumana, jossa opetus on vuorovaikutteista ja kaikkien osallistujien läsnäolo sekä ajatukset ovat osana opiskelun rakentumista. Opiskelijat hahmottavat jokaisen yksilöllistä tilaa, kehollista koskemattomuutta sekä suvaitsevaa ja sallivaa käytöstä kunnioittavia toimintatapoja. Tasavertaisuus ja luottamuksen rakentuminen ryhmässä luovat yhdenvertaista ilmapiiriä ja tukevat jokaisen henkilökohtaista opintopolkua. Tanssiopinnoissa kimmokkeena toimivat niin yhteiskunnalliset, visuaaliset, abstraktit, kulttuurilliset sekä äänimaailmojen ja musiikin mukanaan tuomat aiheet, joita luovasti yhdistelemällä ja niistä inspiroitumalla opiskelija rakentaa omaa tanssikäsitystään sekä taiteellista näkemystään maailmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää eettisen toiminnan periaatteet vuorovaikutteisen ja sallivan opetustilanteen ja oppimisympäristön luomisen edellytyksenä. Omalla käytöksellään opiskelija vahvistaa yhteisen toimintakulttuurin sekä hyvän työskentelyilmapiirin syntymistä. Positiiviset kokemukset ryhmän vastuullisuudesta sekä huolenpidosta ryhmän jäseniä ja toimintaa kohtaan, vahvistavat opiskelijan kokemusta oman toiminnan merkityksellisyydestä. Tanssitaidetta tulkitaan ja tarkastellaan myös ekologisesta ja kestävän kehityksen näkökulmasta, etsien vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja toteutustapoja esimerkiksi materiaalivalintojen suhteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opetuksessa ja keskusteluissa opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota siihen, miten elinympäristö ja kulttuuri vaikuttavat yksilön sekä yhteisön ajatuksiin, toimintaan ja tapoihin, ilmaisuun, arvoihin ja uskomuksiin. Tanssiopintojen kautta voidaan havainnoida kulttuurin ja ympäristön vaikutusta esimerkiksi keholliseen ilmaisuun. Opinnot vahvistavat kulttuurisen moninaisuuden ymmärrystä ja arvostusta. Opiskelijoita rohkaistaan tuomaan omia mielenkiinnon kohteitaan osaksi tuntityöskentelyä tai jakamaan niitä keskustelussa. Opiskelija ymmärtää tanssitaiteen globaalina, kulttuurisena ja historiallisena ilmiönä, jonka kehitys on jatkuvaa, ja jonka kehityksessä he omalta osaltaan ovat mukana. Opiskelija hahmottaa tanssitaiteen historiaa ja kulttuurin kehittymisen eri vaiheita tanssitaiteen historiallisen kehityksen kautta. Opinnoissa digitaalisuus lisää mahdollisuuksia tutkia tanssimaailman kehityssuuntia globaalimmin ja monipuolisemmin.

Opintojaksot

Tanssia kaikille 1, 2 op (TAK01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii hahmottamaan liikettä suhteessa ympäröivään tilaan, ryhmän jäseniin ja musiikkiin
- opiskelija tunnistaa nykytanssin, jazztanssin ja liikeimprovisaation perusteita
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla tutustutaan tanssin perusteisiin nykytanssin, jazztanssin ja liikeimprovisaation keinoin
- opintojaksolla opitaan hahmottamaan liikettä tilassa, tutustutaan oman liikkeen tuottamiseen ja harjoitellaan lyhyitä koreografioita, joiden avulla liike hahmottuu suhteessa musiikkiin
- opintojakso tulee suorittaa produktioihin hakeutumista varten

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssia kaikille 1 (2op) TAK01, valinnaiset opinnot

Tanssiopintojen ensimmäinen opintojakso, jossa tutustutaan tanssin perusteisiin nykytanssin, jazztanssin sekä liikeimprovisaation kautta. Opiskelija oppii hahmottamaan liikettä tilassa, omassa itsessään sekä suhteessa musiikkiin. Opintojakso sopii tanssin vasta-alkajille sekä jo tanssia harrastaville. TAK01 opintojakso tulee suorittaa produktioihin hakeutumista varten. Opintojaksoon

voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Suoritusmerkintä.

Tanssia kaikille 2, 2 op (TAK02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja jatkaa tanssin eri elementtien harjoittelua nykytanssin, jazztanssin ja liikeimprovisaation avulla
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn toimintatavat ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti opetukseen ja ryhmän toimintaan
- opiskelija kulkee kohti omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, joihin opetus häntä tukee ja kannustaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla jatketaan tanssin perusteiden harjoittelua nykytanssin, jazztanssin sekä liikeimprovisaation keinoin
- hyödynnetään aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja, sekä haastetaan tanssin oppimista uudesta näkökulmasta
- opintojakso koostuu erilaisista koreografioista sekä vapaammista harjoituksista, joiden avulla opiskelija pääsee tarkkailemaan omaa sekä ryhmän kehitystä opintojakson aikana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssia kaikille 2, (2op) TAK 2, valinnaiset opinnot

Opintojakso jatkaa tanssin perusteiden hahmottamista ja harjoittelua nykytanssin, jazztanssin sekä liikeimprovisaation elementtien avulla. Opintojakso sopii aloittelijoille sekä tanssia jo harrastaville. Opintojaksolle osallistuakseen on suoritettava TAK01 -opintojakso. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Suoritusmerkintä.

Tanssia kaikille 3, 2 op (TAK03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja jatkaa tanssin eri elementtien harjoittelua nykytanssin, jazztanssin ja liikeimprovisaation avulla
- opiskelija kulkee kohti omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, joihin opetus häntä tukee ja kannustaa
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn toimintatavat ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti opetukseen ja ryhmän toimintaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla jatketaan tanssin harjoittelua nykytanssin, jazztanssin sekä liikeimprovisaation keinoin
- hyödynnetään aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja, sekä haastetaan tanssin oppimista uudesta näkökulmasta
- opintojakso koostuu erilaisista koreografioista sekä vapaammista harjoituksista, joiden avulla opiskelija pääsee tarkkailemaan omaa sekä ryhmän kehitystä opintojakson aikana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssia kaikille 3 (2op) TAK03, valinnaiset opinnot

Opintojakso jatkaa edelleen tanssin perusteiden harjoittelua ja hahmottamista. Opiskelija hyödyntää sekä haastaa aikaisemmin oppimaansa ja laajentaa näin käsitystään tanssista. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Suoritusmerkintä.

Katutanssi, 2 op (TAK04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hahmottaa katutanssikulttuurin syntyhistoriaa ja kehitystä
- opiskelija hahmottaa katutanssikulttuurin laajuutta, sekä erilaisia tanssilajeja sekä tyylisuuntia
- opiskelija ymmärtää katutanssilajien maailmaa, ja löytää tanssin ilon opintojakson harjoitteista sekä koreografioista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa tutustutaan katutanssiin tanssilajina, sen erilaisten tanssityylien kautta
- hahmotetaan katutanssin syntyhistoriaa, sekä harjoitellaan sen perusteita erilaisten tekniikkaharjoitusten sekä pidempien koreografioiden avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Katutanssi (2op) TAK04, valinnaiset opinnot

Opintojaksossa tutustutaan katutanssiin tanssilajina, sen erilaisten tanssityylien kautta. Hahmotetaan katutanssin historiaa, sekä harjoitellaan sen perusteita erilaisten tekniikkaharjoitusten sekä pidempien koreografioiden avulla. Opintojakso sopii sekä vasta-alkajille että tanssia jo harrastaville. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä sekä opettajavierailuja. Opintojaksolle osallistuakseen on ensin suoritettava TAK01.

Suoritusmerkintä.

Nykytanssi, 2 op (TAK05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hahmottaa nykytanssin liikemaailmaa sekä tunnistaa sille ominaisia piirteitä ja syventää tanssikäsitystään nykytanssin opintojakson kautta
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn toimintatavat ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti opetukseen ja ryhmän toimintaan

- opiskelija kulkee kohti omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, joihin opetus häntä tukee ja kannustaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa syvennytään nykytanssin liikemaailmaan, tanssitekniikkaan ja improvisaatioon sekä oman liikkeen tutkimiseen erilaisten liikekompositioiden ja tehtävien avulla
- opintojakso koostuu erilaisista koreografioista sekä vapaammista harjoituksista, joiden avulla opiskelija pääsee tarkkailemaan omaa sekä ryhmän kehitystä opintojakson aikana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Nykytanssi (2op) TAK05, valinnaiset opinnot

Opintojaksossa syvennytään nykytanssin liikemaailmaan, tanssitekniikkaan ja improvisaatioon sekä oman liikkeen tutkimiseen erilaisten liikekompositioiden ja tehtävien avulla. Opintojakso sopii sekä vasta-alkajille että tanssin harrastajille. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä

ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla. Opintojaksolle osallistuakseen on suoritettava TAK01.

Suoritusmerkintä.

Jazz/showtanssi, 2 op (TAK06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hahmottaa jazz- ja showtanssille ominaisia piirteitä ja tanssitekniikkaa
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja jatkaa tanssin eri elementtien harjoittelua jazz- ja showtanssitekniikan avulla
- opiskelija oppii hahmottamaan liikettä suhteessa ympäröivään tilaan, ryhmän jäseniin ja musiikkiin
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn toimintatavat ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti opetukseen ja ryhmän toimintaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla harjoitellaan jazz- ja showtanssitekniikkaa, sekä sille ominaisia taitoja kuten piruetteja ja liikkeen tarkkaa rytmitystä
- tanssitunnit koostuvat tekniikkaharjoitusten lisäksi eri tyylejä sisältävistä liikesarjoista ja koreografioista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jazz/showtanssi (2op) TAK06, valinnaiset opinnot

Opintojaksossa tutustutaan jazz- ja showtanssin tanssitekniikkaan ja harjoitellaan lajille ominaisia taitoja, kuten piruetteja, jalkatekniikkaa ja liikkeen tarkkaa rytmitystä. Tanssitunnit koostuvat eri tanssityylejä edustavista koreografioista ja liikesarjoista. Opintojakso tukee musikaaliproduktioon osallistumista. Opintojakso sopii sekä vasta-alkajille että tanssin harrastajille. Opintojaksolle osallistuakseen on ensin suoritettava TAK01.

Suoritusmerkintä.

Koreografia, 2 op (TAK07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutkii, tarkastelee ja kokeilee eri tapoja koreografian valmistamiseen
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja jatkaa tanssin eri elementtien harjoittelua opintojakson tarjoamassa kehyksessä
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn toimintatavat ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti opetukseen ja ryhmän toimintaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla tutustutaan koreografian valmistamisen eri vaiheisiin, osa-alueisiin sekä koreografian perusrakenteisiin
- opintojakso tutkii vastauksia kysymykseen "Miten tanssiesitys syntyy?"
- opintojaksolla valmistetaan lyhyitä liikekompositioita sekä tehdään liikeimprovisaatioharjoitteita, joiden avulla koreografian valmistamista sekä liikkeen suunnittelua havainnoidaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koreografia (2op) TAK07, valinnaiset opinnot

Opintojakson aikana valmistetaan lyhyitä tanssikompositioita, joiden avulla tutustutaan koreografian valmistamisen eri vaiheisiin, osa-alueisiin ja koreografian perusrakenteisiin. Miten tanssiesitys syntyy? Opintojakso toimii hyvänä perustana tanssin lukiodiplomikurssille, mutta sopii kaikille tanssista kiinnostuneille. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla. Opintojaksolle osallistuakseen on ensin suoritettava TAK01.

Suoritusmerkintä.

Tanssiproduktio, 2 op (TAK08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija osallistuu aktiivisesti esityksen valmistamisprosessin eri vaiheisiin
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu yhteisöllisesti ja muita kunnioittavasti ryhmän toimintaan ja opetukseen
- opiskelija osallistuu esitykseen esiintyjänä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla valmistetaan opiskelijoiden ja opettajan yhteistyönä tanssiesitys
- esityksen aihe, rakenne ja tyyli vaihtelevat vuosittain
- opiskelijat ovat aktiivisesti mukana esityksen valmistamisprosessissa ja pääsevat havainnoimaan sen rakentumista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijaryhmän kesken. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, opiskelijan itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiproduktio (2op) TAK08, valinnaiset opinnot

Opintojaksossa valmistetaan opiskelijoiden ja ryhmän yhteistyönä tanssiesitys. Esityksen aihe, rakenne ja tyyli vaihtelevat vuosittain. Opiskelijat ovat aktiivisesti mukana esityksen valmistamisprosessissa ja pääsevat havainnoimaan sen rakentumista. Tanssiproduktio esitetään koulun lavalla. Opintojaksolle voivat osallistua sekä tanssin vasta-alkajat että tanssin harrastajat. Opintojaksolle osallistuakseen on suoritettava TAK01.

Suoritusmerkintä.

7.31. Tanssi tanssilukiossa (TAL)

Oppiaineen tehtävä

Vaskivuoren lukiolla on tanssin erityistehtävä. Tanssilukion opinnot tarjoavat motivoituneille ja tanssissa harrastuneille opiskelijoille mahdollisuuden tanssin sekä lukionkäynnin yhdistämiseen.

Tanssilukion opinnot perehdyttävät tanssiin taiteenlajina, avartavat ja laajentavat opiskelijan tanssikäsitystä sekä kannustavat ja tukevat opiskelijan henkilökohtaista kehitystä. Kehollisuus, kokemuksellisuus, toiminnallisuus ja vuorovaikutteisuus muodostavat opetuksen perustan, jonka kautta opiskelijaa kannustetaan havainnoimaan, analysoimaan ja reflektoimaan omaa sekä toisten työskentelyä.

Opiskelija tarkastelee omaa suhdettaan tanssiin ja haastaa tanssikäsitystään opetuksen tuottamien uusien kokemusten pohjalta. Tanssiopintojen tarjoamat kokemukset, esiintymismahdollisuudet sekä tavoitteellinen työskentely luovat perustaa monipuoliselle oppimiselle. Lukion tanssiopintojen päätteeksi on mahdollista suorittaa tanssin lukiodiplomi.

Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti tanssin ammattiryhmien, teattereiden, museoiden, taideoppilaitosten ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Paikallisesti hyödynnetään Vantaalla tapahtuvaa kulttuuritoimintaa, sekä toimitaan yhteistyössä paikallisten tanssin toimijoiden ja tanssiopistojen kanssa.

Tanssi oppiaineena toimii opiskelijan arkea tauottavana toimintana, jolla on sekä kehonhuollollisia että kehon ja mielen hyvinvointiin liittyviä positiivisia vaikutuksia.

Tieto- ja viestintätekniikka mahdollistaa tanssin tarkastelun maailmanlaajuisena ilmiönä. Digitaalisuus tuo lähemmäs ja avaa tanssin sisällä olevia erilaisia kulttuureja, traditioita, historiallista kehitystä sekä esitystoimintaa.

Tanssilukion tuntijako

Opetusministeriön 22.1.2016 (nro 51/530/2015) ja Vantaan opetuslautakunnan 11.5.2005 § 10 tekemien päätösten mukaisesti Vaskivuoren lukion opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 24 opintopistettä tanssin erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (955/2002) 8 §:ssä säädetystä valtakunnallisen tuntijaon pakollisten opintojen määrästä 16 opintopistettä.

Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen opinnoista. Niissä oppiaineissa, joissa opiskelija osallistuu ylioppilastutkintoon, hänen tulee suorittaa kaikki valtakunnallisen tuntijaon mukaiset pakolliset opinnot.

Tansslukiolaisen tulee suorittaa 24 opintopistettä tanssin erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, joista 14 opintopistettä on liikeilmaisua ja 6 tanssitietoa ja -historiaa. Lisäksi tanssilukiolaisen tulee suorittaa musiikin pakollinen valtakunnallinen opintojakso (Intro - Kaikki soimaan).

Tavoitteet

Tanssilukion opetuksen tavoitteena on:

- tarjota monipuolista tanssin ja taiteen opetusta ja ohjata opiskelijaa kohti kokonaisvaltaisempaa käsitystä ja ymmärrystä tanssista taiteena ja ilmiönä
- kannustaa ja tukea opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä tanssin opetuksen keinoin
- rohkaista opiskelijaa avoimuuteen, luovuuteen, oman liikekielen havainnointiin sekä tutkimiseen ja oma-aloitteiseen työskentelyyn sekä uusien kokemusten äärelle
- purkaa käsityksiä suorituskeskeisestä tanssin opiskelusta luovuuden, yhteisöllisyyden, kannustavan osallisuuden sekä dialogisuuden avulla
- tarjota tietoa tanssin ammattikentän toiminnasta, jatko-opinnoista sekä niiden mahdollisuuksista Suomessa sekä ulkomailla

Lisäksi opetuksen tavoitteena on, että

Opiskelija

- tarkastelee omaa suhdettaan tanssiin ja haastaa omaa tanssikäsitystään opetuksen tuottamien kokemusten pohjalta

- oppii tunnistamaan onnistumisia ja omia vahvuuksiaan, sekä löytämään itselleen uusia tavoitteita ja kehityskohteita
- ottaa vastuuta sekä toimii aktiivisesti ryhmänsä jäsenenä, kunnioittaa kaikkien työskentelyä ja osallistuu rakentavasti keskusteluun, tuoden esiin omia näkemyksiään
- analysoi ja reflektoi omia ajatuksiaan sekä oppimiskokemuksiaan tanssista myös kirjallisesti

Osaamisen arviointi

Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan kehitystä tanssiopinnoissa sekä hänen tanssisuhteensa syventymistä. Arviointi ohjaa kohti opintojaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamista erilaiset oppijat sekä henkilökohtainen kehitys huomioiden.

Arviointia tehdään monipuolisesti ja avoimesti, huomioiden opiskelijan tietojen ja taitojen kehitystä, motivaatiota, yhteistyötaitoja ja vastuunottoa omasta opiskelusta sekä ryhmän toiminnasta. Arviointi on vuorovaikutteista ja toteutuu opintojakson sisältöön sitoutuneena prosessina, joka ohjaa ja kannustaa opiskelijaa eteenpäin opinnoissaan.

Tanssiopinnoissa opiskelijat saavat palautetta työskentelystään erilaisia palautteen antamisen keinoja hyödyntäen. Arvioinnin työkaluina käytetään vaihdellen erilaisia arvioinnin tapoja, kuten itsearviointia, työskentelypäiväkirjaa, suullista sekä kirjallista palautetta ja vertaisarviointia.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan tanssin harjoittelussa. Tanssi tarjoaa mahdollisuuksia tutustua itseen ja muihin sekä hyväksyä ihmisen erilaisuus, yksilöllisyys ja monimuotoisuus. Tanssiopinnoissa yhdessä tekeminen ja yhteistä päämäärää kohti kulkeminen mahdollistavat empatian ja myötätunnon kehittymisen ja harjoittavat lempeämpää suhtautumista itsekritiikkiin. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa. Omien kokemusten sanoittaminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, merkitysten jakaminen opiskelijaryhmän kesken, esitysten tarkasteleminen katsojan näkökulmasta, mielipiteiden ja käsitysten muodostaminen sekä niiden esiin tuominen yhteisessä keskustelussa ohjaavat ja kehittävät vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa toisen luoman liikemateriaalin harjoittelu ja omaksuminen, liikemateriaalin tuottaminen, oman liikkeen tutkiminen sekä uteliaisuus antavat mahdollisuuden tutkia ympäröivää maailmaa ja kommentoida sitä tanssin keinoin. Opiskelija hahmottaa ainutlaatuisen ajattelunsa tapoja ja tunnistaa oman ja muiden luovuuden. Opiskelija tutustuu tieteiden ja taiteiden arvoihin ja etiikkaan, joiden avulla hän oppii hahmottamaan tieteiden, taiteiden ja taitojen rajapintoja sekä muodostamaan niiden yhdistelmiä. Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetustilanteessa opiskelijan osallistuminen on vastuullista, sallivaa ja ryhmätoimintaa tukevaa. Tanssiopinnoissa oppiminen nähdään tasa-arvoisena ja keskustelevana tapahtumana, jossa opetus on vuorovaikutteista ja kaikkien osallistujien läsnäolo sekä ajatukset ovat osana opiskelun rakentumista. Opiskelijat hahmottavat jokaisen yksilöllistä tilaa, kehollista koskemattomuutta sekä suvaitsevaa ja sallivaa käytöstä kunnioittavia toimintatapoja. Tasavertaisuus ja luottamuksen rakentuminen ryhmässä luovat yhdenvertaista ilmapiiriä ja tukevat jokaisen henkilökohtaista opintopolkua. Tanssiopinnoissa kimmokkeena toimivat niin yhteiskunnalliset, visuaaliset, abstraktit, kulttuurilliset sekä äänimaailmojen ja musiikin mukanaan tuomat aiheet, joita luovasti yhdistelemällä ja niistä inspiroitumalla opiskelija rakentaa omaa tanssikäsitystään sekä taiteellista näkemystään maailmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää eettisen toiminnan periaatteet vuorovaikutteisen ja sallivan opetustilanteen ja oppimisympäristön luomisen edellytyksenä. Omalla käytöksellään opiskelija vahvistaa yhteisen toimintakulttuurin sekä hyvän työskentelyilmapiirin syntymistä. Positiiviset kokemukset ryhmän vastuullisuudesta sekä huolenpidosta ryhmän jäseniä ja toimintaa kohtaan, vahvistavat opiskelijan kokemusta oman toiminnan merkityksellisyydestä. Tanssitaidetta tulkitaan ja tarkastellaan myös ekologisesta ja kestävän kehityksen näkökulmasta, etsien vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja toteutustapoja esimerkiksi materiaalivalintojen suhteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opetuksessa ja keskusteluissa opiskelijoita ohjataan kiinnittämään huomiota siihen, miten elinympäristö ja kulttuuri vaikuttavat yksilön sekä yhteisön ajatuksiin, toimintaan ja tapoihin, ilmaisuun, arvoihin ja uskomuksiin. Tanssiopintojen kautta voidaan havainnoida kulttuurin ja ympäristön vaikutusta esimerkiksi keholliseen ilmaisuun. Opinnot vahvistavat kulttuurisen moninaisuuden ymmärrystä ja arvostusta. Opiskelijoita rohkaistaan tuomaan omia mielenkiinnon kohteitaan osaksi tuntityöskentelyä tai jakamaan niitä keskustelussa. Opiskelija ymmärtää tanssitaiteen globaalina, kulttuurisena ja historiallisena ilmiönä, jonka kehitys on jatkuvaa, ja jonka kehityksessä he omalta osaltaan ovat mukana. Opiskelija hahmottaa tanssitaiteen historiaa ja kulttuurin kehittymisen eri vaiheita tanssitaiteen historiallisen kehityksen kautta. Opinnoissa digitaalisuus lisää mahdollisuuksia tutkia tanssimaailman kehityssuuntia globaalimmin ja monipuolisemmin.

Opintojaksot

Myyteistä moderniin, 2 op (TAH01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija ymmärtää länsimaisen taidetanssin syntyvaiheet ja tuntee keskeiset vaikuttajat oppii hakemaan tietoa taidetanssista eri lähteistä
- opiskelija toimii aktiivisena etsijänä ja oppii hakemaan tietoa taidetanssista eri lähteistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan esihistorian, antiikin, keskiajan, renessanssin, barokin, rokokoon ja romantiikan ajan länsimaisen taidetanssin kehitykseen
- opintojaksolla opiskelija tutustuu tanssialan lähdekirjallisuuteen, tietokantoihin ja keskeisiin tanssivaikuttajiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää tanssitaiteen globaalina, kulttuurisena ja historiallisena ilmiönä, jonka kehitys on jatkuvaa. Opiskelija hahmottaa tanssitaiteen historiaa ja kulttuurin kehittymisen eri vaiheita tanssitaiteen historiallisen kehityksen kautta. Opinnoissa digitaalisuus lisää mahdollisuuksia tutkia tanssimaailman kehityssuuntia globaalimmin ja monipuolisemmin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan osallistuminen on vastuullista, sallivaa ja ryhmätoimintaa tukevaa. Tanssiopinnoissa oppiminen nähdään tasa-arvoisena ja keskustelevana tapahtumana, jossa opetus on vuorovaikutteista ja kaikkien osallistujien läsnäolo sekä ajatukset ovat osana opiskelun rakentumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Myyteistä moderniin (2op) TAH01, tanssilukion pakollinen kurssi

Länsimaisen taidetanssin synty, historia ja merkitys. Tutustutaan länsimaisen taidetanssin syntyyn ja merkittävimpiin henkilöihin esihistorialliselta ajalta 1900-luvun alkuun asti. Opintojaksoon sisältyy oppimistehtävä, ryhmätyö tai essee. Opintojaksoon voi sisältyä myös vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Opintojakso järjestetään joka kolmas lukuvuosi.

Numeroarviointi.

Modernista meidän päiviin, 2 op (TAH02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu länsimaisen taidetanssin kehitykseen vaikuttaviin tekijöihin 1900-luvun aikana ja osaa yhdistää ne kulttuurihistoriallisiin tapahtumiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Baletin ja modernin tanssin kehitys 1900-luvulla sekä nykypäivän tanssimaailman suuntaukset ja ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää tanssitaiteen globaalina, kulttuurisena ja historiallisena ilmiönä, jonka kehitys on jatkuvaa. Opiskelija hahmottaa tanssitaiteen historiaa ja kulttuurin kehittymisen eri vaiheita tanssitaiteen historiallisen kehityksen kautta. Opinnoissa digitaalisuus lisää mahdollisuuksia tutkia tanssimaailman kehityssuuntia globaalimmin ja monipuolisemmin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan osallistuminen on vastuullista, sallivaa ja ryhmätoimintaa tukevaa. Tanssiopinnoissa oppiminen nähdään tasa-arvoisena ja keskustelevana tapahtumana, jossa opetus on vuorovaikutteista ja kaikkien osallistujien läsnäolo sekä ajatukset ovat osana opiskelun rakentumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Modernista meidän päiviin (2op) TAH02, tanssilukion pakollinen opintojakso

Tutustutaan länsimaiseen taidetanssin suuntauksiin ja merkittävimpiin henkilöihin 1900- luvulla sekä havainnoidaan nykypäivän tanssimaailman suuntauksia. Opintojakson keskiössä baletin sekä modernin tanssin kehitys. Opintojaksoon sisältyy oppimistehtävä, ryhmätyö tai essee. Opintojaksoon voi sisältyä myös vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Opintojakso järjestetään joka kolmas lukuvuosi.

Numeroarviointi.

Tanssitieto, 2 op (TAH03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija ymmärtää suomalaisen taidetanssin kehitysvaiheet ja tuntee keskeiset tämän päivän vaikuttajat
- opiskelija osallistuu aktiivisesti opintojakson eri osa-alueisiin, niistä käytyyn keskusteluun sekä valmistettaviin tehtäviin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa tutustutaan tanssijan kehitystä tukeviin aiheisiin, kuten kehonhuoltoon ja ravitsemukseen
- tutustutaan taidetanssin kehitykseen Suomessa sekä nykypäivän suomalaisiin koreografeihin
- opintojakso esittelee tanssin jatko-opintomahdollisuuksia Suomessa ja ulkomailla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää tanssitaiteen globaalina, kulttuurisena ja historiallisena ilmiönä, jonka kehitys on jatkuvaa. Opiskelija hahmottaa tanssitaiteen historiaa ja kulttuurin kehittymisen eri vaiheita tanssitaiteen historiallisen kehityksen kautta. Opinnoissa digitaalisuus lisää mahdollisuuksia tutkia tanssimaailman kehityssuuntia globaalimmin ja monipuolisemmin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan osallistuminen on vastuullista, sallivaa ja ryhmätoimintaa tukevaa. Tanssiopinnoissa oppiminen nähdään tasa-arvoisena ja keskustelevana tapahtumana, jossa opetus on vuorovaikutteista ja kaikkien osallistujien läsnäolo sekä ajatukset ovat osana opiskelun rakentumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssitieto (2op) TAH03, tanssilukion pakollinen opintojakso

Opintojaksossa tutustutaan tanssijan kehitystä tukeviin aiheisiin, kuten kehonhuoltoon ja liikkujan ravitsemukseen. Tutustutaan taidetanssin vaiheisiin Suomessa sekä suomalaisiin nykypäivän koreografeihin. Lisäksi opintojakso esittelee tanssin jatko-opintomahdollisuuksia ja tanssitaiteilija vierailee kertomassa työstään. Opintojaksoon sisältyy oppimistehtävä, ryhmätyö tai essee. Opintojaksoon voi sisältyä myös vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Opintojakso järjestetään joka kolmas lukuvuosi.

Numeroarviointi.

Tanssi ja minä, 2 op (TAL01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja jatkaa tanssin eri elementtien harjoittelua esityksen valmistamisen muodossa
- opintojakson lopussa opiskelija reflektoi oppimaansa esityksen valmistamisprosessin eri vaiheiden kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa tutustutaan tanssilukion opintoihin sekä oman vuosikurssin tanssilukiolaisiin, ryhmäydytään, luodaan yhteiset työskentelytavat ja havainnoidaan omaa suhdetta tanssiin
- opintojaksossa valmistetaan esitys yhdessä musiikkilukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoiden kanssa ("Ykkösten Show")
- opintojaksossa suunnitellaan koreografisia kompositioita, joista opiskelijat ryhmänä muokkaavat materiaalia osaksi esitystä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssi ja minä (2op) TAL01, tanssilukion pakollinen opintojakso

Opintojaksossa tutustutaan tanssilukion opintoihin sekä oman vuosikurssin tanssilukiolaisiin. Ryhmäydytään, luodaan työskentelytavat ja havainnoidaan omaa suhdetta tanssiin. Opintojakson aikana valmistetaan esitys yhdessä ensimmäisen vuosikurssin musiikkilukiolaisten kanssa ("Ykkösten show"). Opintojakson lopuksi kirjoitetaan itsearviointi, jossa tarkastellaan omaa oppimista ja tanssilukion aloitusta.

Numeroarviointi.

Nykytanssi 1, 2 op (TAL02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hyödyntää aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä pyrkii löytämään uusia näkökulmia tanssin harjoitteluun
- opiskelija kulkee kohti omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, joihin opetus häntä tukee ja kannustaa
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla harjoitellaan nykytanssin peruselementtejä, kuten lattiatekniikkaa, liikeimprovisaatiota,
- tutkitaan ja havainnoidaan kehon oikeaa linjausta sekä erilaisia liikelaatuja tanssiessa
- hahmotetaan kehon kokonaisvaltaista käyttöä tanssiessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Nykytanssi 1 (2op) TAL02 tanssilukion pakollinen opintojakso

Opintojaksolla harjoitellaan nykytanssin peruselementtejä, kuten lattiatekniikkaa, liikeimprovisaatiota, havainnoidaan kehon oikeaa linjausta ja liikelaatuja sekä tutkitaan kokonaisvaltaista kehonkäyttöä tanssiessa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Numeroarviointi.

Liikeimprovisaatio, 2 op (TAL03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutkii ja havainnoi liikettä erilaisten improvisaatiotehtävien kautta
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja rakentaa omaa käsitystään tanssista improvisaation avulla
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa tutustutaan improvisaatioon eri muotoihin ja tapoihin sekä havainnoidaan omaa sekä ryhmän toimintaa
- tutkitaan, havainnoidaan ja kokeillaan omaa liikettä erilaisten improvisaatioharjoitteiden avulla
- rakennetaan improvisaatioharjoitteista lyhyitä kompositioita

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Liikeimprovisaatio (2op) TAL03, tanssilukion pakollinen opintojakso

Opintojaksossa tutustutaan improvisaation maailmaan tanssissa. Havainnoidaan oman kehon luontevaa tapaa liikkua ja olla kontaktissa muihin. Tarkastellaan ja etsitään omaa liikettä erilaisten improvisaatioharjoitteiden avulla. Tutustutaan kontakti-improvisaatioon. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Numeroarviointi.

Rytmi ja liike, 2 op (TAL04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kulkee kohti omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, joihin opetus häntä tukee ja kannustaa
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja jatkaa tanssin eri elementtien harjoittelua jazztanssitekniikan avulla
- • opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla tutustutaan jazztanssin tekniikkaan ja rytmiin ilmiönä

- tutkitaan liikkeen ja musiikin suhdetta, havainnoidaan rytmiä liikkeessä ja vahvistetaan tanssitekniikkaa jazztanssille ominaisten harjoitusten avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Rytmi ja liike (2op) TAL04, tanssilukion pakollinen opintojakso

Opintojaksolla tutustutaan jazztanssin tekniikkaan ja rytmiin ilmiönä. Tutkitaan liikkeen ja musiikin suhdetta, havainnoidaan rytmiä liikkeessä ja vahvistetaan tanssitekniikkaa jazztanssille ominaisten harjoitusten avulla. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Numeroarviointi.

Koreografia, 2 op (TAL05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hahmottaa esityksenrakenteen osa-alueita sekä esityksen valmistamisprosessin vaiheita
- opiskelija hahmottaa, mistä koreografin työtehtävät koostuvat
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä avartaa tanssikäsitystään uusien näkökulmien avulla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla tutkitaan ja kokeillaan koreografian valmistamisen eri tapoja ja mahdollisuuksia
- työstetään yksin sekä pienryhmissä tehtävien pohjalta liikekompositioita
- havainnoidaan koreografian ja liikkeen herättämiä ajatuksia ja keskustellaan niistä yhdessä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Koreografia (2op) TAL05, tanssilukion pakollinen opintojakso

Opintojaksossa tutustutaan tanssiesityksen valmistamisen eri vaiheisiin ja kokeillaan erilaisia tapoja tehdä koreografiaa. Mitä, miten ja kenelle liike viestii? Mitkä ovat koreografin tehtävät? Työstetään yksin sekä pienryhmissä tehtävien pohjalta liikekompositioita. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Numeroarviointi.

Tanssitekniikka, 2 op (TAL06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kulkee kohti omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, joihin opetus häntä tukee ja kannustaa
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja soveltaa sitä opintojakson sisältöihin
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksolla tutkitaan tanssijalle tärkeitä linjauksia ja tanssitekniikan perusteita
- opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan ymmärrystä tanssitekniikasta ja sen osa-alueista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä

käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssitekniikka (2op) TAL06, tanssilukion pakollinen opintojakso

Opintojaksolla tutkitaan tanssijalle tärkeitä linjauksia ja tanssitekniikan perusteita. Opintojakso keskittyy opiskelijan tanssiteknisen osaamisen vahvistamiseen sekä laajentaa ymmärrystä oman kehon arvostuksesta tanssijan työvälineenä. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Numeroarviointi.

Nykytanssi 2, 2 op (TAL07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hyödyntää aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja, sekä haastaa oppimistaan uudesta näkökulmasta
- opiskelija kulkee kohti omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, joihin opetus häntä tukee ja kannustaa
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää tanssijuuttaan nykytanssin eri elementtien kautta
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja pyrkii hahmottamaan tanssia henkilökohtaisesta näkökulmastaan käsin
- opintojakso johdattelee tanssin lukiodiplomin prosessiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen

harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Nykytanssi 2 (2op) TAL07, tanssilukion pakollinen opintojakso

Opintojaksossa opiskelija syventää tanssijuuttaan nykytanssin elementtien, erilaisten liikesarjojen sekä tehtävien avulla. Opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja pyrkii hahmottamaan tanssia henkilökohtaisesta näkökulmastaan käsin. Opintojakso edeltää tanssin lukiodiplomi -opintojaksoa. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja vapaaehtoinen maksullinen opintokäynti. Opintokäynnin voi suorittaa myös vaihtoehtoisella erikseen sovittavalla tavalla.

Numeroarviointi.

Tanssiproduktio, 2 op (TAP01-3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija sitoutuu esityksen valmistamisprosessiin ja harjoitusaikatauluun
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa valmistetaan tanssiesitys - aihe, tanssityyli ja toteutus vaihtelevat vuosittain

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssiproduktio (2op) TAP01-3, tanssilukion valinnainen opintojakso

Opintojaksolla valmistetaan tanssilukion opiskelijoiden ja opettajan yhteistyönä esitys, joka esitetään koulun lavalla sekä mahdollisesti myös tanssitapahtumissa koulun ulkopuolella. Opintojaksolle voivat osallistua kaikkien vuosikurssien tanssilukiolaiset. Produktion aihe, tanssityyli ja toteutus vaihtelevat vuosittain. Opiskelija voi halutessaan osallistua joka lukuvuosi Tanssiproduktio -opintojaksolle.

Numeroarviointi.

Tanssin perustekniikka, 2 op (TAPT01-6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kulkee kohti omia henkilökohtaisia tavoitteitaan, joihin opetus häntä tukee ja kannustaa
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen
- opiskelija hyödyntää aikaisemmin oppimaansa ja jatkaa tanssin eri elementtien harjoittelua valitsemansa tanssitunnin puitteissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija suorittaa opintojakson valitsemassaan tanssioppilaitoksessa tai tanssinopetusta tarjoavan yhdistyksen oppitunneilla
- opintojakso voi koostua esimerkiksi nykytanssin, jazz- tai showtanssin, baletin tai katutanssilajien opetuksesta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssin perustekniikka (2op) TAPT01-6, tanssilukion valinnainen opintojakso

Tanssilukion valinnainen opintojakso, jonka opiskelija suorittaa lukion opetuksen ulkopuolella valitsemassaan tanssioppilaitoksessa tai tanssin opetusta tarjoavan yhdistyksen oppitunneilla. Opintojakso voi olla esimerkiksi nykytanssia, jazz- tai showtanssia, balettia tai katutanssilajeja. Tuntimäärän tulee vastata yhden lukion opintojakson tuntimäärää.

Opintojakson lopuksi on täytettävä lukion kansliasta haettava lomake, jonka tanssitunnin opettaja täyttää ja tanssilukion opettaja hyväksyy.

Numeroarviointi.

Tanssin work-shop, 2 op (TAW01-3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija sitoutuu esityksen valmistamisprosessiin sekä harjoitusaikatauluun
- opiskelija ymmärtää ryhmässä työskentelyn merkityksen ja osallistuu aktiivisen yhteisöllisesti ryhmän toimintaan ja opetukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksossa valmistetaan esitys johonkin koulun tapahtumaan, esimerkiksi kevään ylioppilasjuhlaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssiopinnot esittävänä taiteena tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, oman ja toisen kehon kunnioittamisen, turvallisen harjoittelun ymmärtämisen, terveellisen ja sallivan kehonkuvan tukemisen ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden yksilöllisiä tunteita ja ajatuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen rakentuu tanssiopinnoissa vertaistyöskentelyssä ja rakentamalla dialogia opiskelijoiden välille esimerkiksi erilaisia kompositio-, pienryhmä- ja improvisaatiotehtäviä käyttäen. Ryhmätyöskentelyssä sallivan ilmapiirin luominen kaikille ryhmän jäsenille on tärkeää. Opiskelijoiden välinen kuuntelu sekä keskustelussa että liikkeessä, toisen huomioon ottaminen ja luottamuksen rakentaminen ovat avainasemassa tanssin usein sanattoman ja liikkeellisen kommunikaation syntymisessä ja harjoittelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tanssiopinnoissa korostuu luova osaaminen, jossa uteliaisuus, kokeilun kautta etsiminen, tutkiminen ja löytäminen sekä asioiden yhdisteleminen uudella tavalla ovat opetuksen ja oppimisen keskiössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on opiskelijalähtöistä, erilaiset oppijat huomioivaa sekä opiskelijan oppimista ohjaavaa. Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tavoitteet, mahdolliset tehtävät, itsearviointi sekä opiskelijan aktiivinen ja toiset huomioiva läsnäolo ryhmän jäsenenä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista arvioinnissa painottuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Tanssilukion opinnoista annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssin work-shop (2op) TAW01-3, tanssilukion valinnainen opintojakso

Opintojaksolla valmistetaan esitys koulun tapahtumaan, esimerkiksi kevään ylioppilasjuhlaan. Opintojaksolle voivat osallistua kaikkien vuosikurssien tanssilukiolaiset.

Numeroarviointi.

7.32. Teatteri (TEA)

Oppiaineen tehtävä

Teatteri on taide- ja taitoaine, joka sisältää esittävän ja soveltavan teatterin muodot ja teatterilähtöiset menetelmät. Teatterin opetuksen tehtävä on avata teatteria taiteenlajina sekä jäsentää teatteritaiteen tehtäviä osana suomalaista, eurooppalaista ja yleisinhimillistä sivistystä ja kulttuuriperintöä. Lukion teatteriopinnoissa opiskelija tutkii todellisuutta teatteritaiteen keinoin. Teatterin tehtävä on tukea opiskelijan ihmisenä olemisen ja maailmasuhteen dialogista kehittymistä lukiokoulutuksen arvoperustan ja lukio-opetuksen yleisten tavoitteiden mukaisesti

Teatteritaiteen opetus ja tietokäsitys perustuvat holistiselle ihmiskäsitykselle, jonka mukaan ihminen on kehollinen, tajunnallinen ja elämäntilanteeseensa sekä ympäristöönsä kytköksissä oleva olento. Opetusmenetelmät perustuvat kokemuksellisuudelle, kehollisuudelle, vuorovaikutukselle ja toiminnallisuudelle hyödyntäen moniaistillista havainnointi- ja kuvittelukykyä, fiktiota ja tarinankerrontaa.

Teatterin opiskelija luo, kokeilee ja harjoittelee teatteritaiteelle ominaista ilmaisua. Teatterissa tarkastellaan esityksen, näyttelemisen ja draaman keinoin ihmisen moninaisia suhteita elämän eri tilanteissa ja olosuhteissa improvisoinnin, draamallisten tilanteiden sekä näytelmien ja esitystekstien avulla. Teatterissa on olennaista toden ja fiktion rajapinnan kohtaaminen. Teatterin opiskelu perustuu näyttelemiselle fiktiivisissä tilanteissa. Esiintyminen ymmärretään esillä ja katsottavana olemisena. Teatteria ja sen synnyttämiä merkityksiä, vaikutelmia ja kokemuksia käsitellään havainnoiden, tarkkaillen, reflektoiden, tulkiten ja keskustellen sekä tekijän että katsojan näkökulmista.

Teatterin opiskelu tapahtuu ryhmässä ja opiskelussa korostuvat ryhmätyö- ja vuorovaikutustaidot. Ryhmän jäsenenä opiskelija oppii, millaiset tekijät ja ryhmäprosessit vaikuttavat ryhmien ja erilaisten yhteisöjen koheesioon.

Opiskelijaa kannustetaan käymään keskustelua, ilmaisemaan näkemyksiään ja kokemuksiaan teatteritaiteen tekijänä, kokijana ja katsojana. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti teattereiden, museoiden, taideoppilaitosten ja eri kulttuuritoimijoiden taidetarjontaa. Teatterin opiskelu avartaa opiskelijan esittävän taiteen monilukutaitoa ja kykyä yhdistellä eri oppiaineiden tuottamaa tietoa ja eri taidemuotojen ilmaisukeinoja.

Ammatillisia käytäntöjä noudattavissa ja siten teattereiden työelämää simuloivissa oppimisympäristöissä oppiaine lisää ymmärrystä teatterista moniammatillisena työpaikkana. Teatteritaidetta opiskellaan tarkoituksenmukaisessa, työturvallisessa opetustilassa kuten studiossa ja näyttämöllä. Teatteriesityksen valmistamisen aikana taiteellisen ja tuotannollisen prosessin työvaiheet ja teatterialan ammattilaisten työnkuvat tulevat konkreettisiksi ja näkyviksi, kun opiskelijat toimivat itse teatterin eri työtehtävissä esimerkiksi näyttelijöinä, ohjaajina, tuottajina tai puvustajina ja seuraavat toistensa työskentelyä. Opiskelijat tunnistavat esityksen valmistamisen yhteisöllisyyden ja työryhmän sitoutumisen tavoitteeseen.

Teatteritaiteen opiskelu antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua alan opintoihin lukion jälkeen ja näkemyksiä oppiaineen tuottamien taitojen sovellettavuudesta muilla aloilla ja ammateissa. Opintojen myötä opiskelija luo omakohtaisen, elinikäisen ja ajassa muotoutuvan suhteen teatteritaiteeseen.

Tavoitteet

Teatterin opetuksen tavoitteena on, että omakohtaisen tekemisen ja kokemisen kautta opiskelijalle muodostuu käsitys teatteritaiteen tehtävistä ja hän vahvistaa teatteri-ilmaisun taitojaan. Opiskelija

- laajentaa tietojaan siitä, *miten teatteria harjoitetaan.*
- tietää, minkälaisia *mahdollisuuksia teatterilla* voi olla.
- *syventää tietoa itsestään, muista ja maailmasta.*

Teatterin peruselementtejä ovat rooli ja henkilöhahmo, suhde, tilanne, olosuhde, ääni, liike, fokus (keskittymisen suunta), mielentila, tunnelma, jännite, tila, aika, kieli, symbolit, yleisö. Keskeisiä teatterin ja draaman opiskelussa ovat myös leikillisyys ja toiminnallisuus sekä tahto ja tavoite, jotka suuntaavat toimintaa.

Teatterin harjoittaminen

Tavoitteena on, että opiskelija kehittyy työskentelytaidoissa ja ilmaisussaan:

- Opiskelija asettaa itsensä avoimesti katsottavaksi ja esille.
- Opiskelija oppii keskittymisen, läsnäolon, sitoutumisen, vastuun kantamisen ja luottamuksen sekä toissuuntautuneisuuden merkityksen teatterin tekemisessä.
- Opiskelija oppii lämmittelemään ja virittäytymään työskentelyyn.
- Opiskelija kykenee luontevaan vuorovaikutukseen ja kontaktiin fiktiivisissä tilanteissa muiden kanssa.
- Opiskelija oppii työskentelemään kokonaisvaltaisesti luottaen sanojen, puheen ja äänen ilmaisukanavien lisäksi keholliseen ilmaisuun.
- Opiskelija oppii luottamaan keholliseen, intuitiiviseen ja sanattomaan ajatteluun.
- Opiskelija oppii luottamaan tunteisiin ja hän oppii vapauttamaan ja säätelemään ilmaisuaan.

Esittävää teatteria tehdessä tavoitteena on, että opiskelija kehittää näyttämöllisiä taitojaan:

- Opiskelija oppii dramaturgista jäsentelyä ja näyttämön kerronnallisuutta. Hän hahmottaa teoksen ja esityksen kokonaisuutena. Hän löytää erilaisista fiktiivisistä teksteistä ja tilanteista dramaturgisesti olennaisia asioita ja itselleen kiinnostavia tarttumakohtia.
- Opiskelija hahmottaa dramaturgisia muotoja ja teatterin tyylilajeja. Hän löytää merkityksiä ja tekee tulkintoja teoksista ja näyttämötoteutuksista suhteessa nykyaikaan.
- Opiskelija osaa tarttua mielikuviin, luoda mielikuvia ja kannatella niitä toimiessaan roolissa.
- Opiskelija osaa käyttää erilaisia menetelmiä ja tekniikoita roolin rakentamiseen.
- Opiskelija osaa elää roolinsa tilanteessa kontaktissa vastanäyttelijän kanssa.
- Opiskelija osaa tutkia tilaa, aikaa, tempoa ja rytmiä näyttämöllisessä toiminnassa.
- Opiskelija kehittää kykyään toimia kontaktissa katsojien kanssa ja huomioida erilaiset yleisöt teatterin kokijoina.
- Opiskelija hahmottaa (teatteri)taiteellisen prosessin vaiheita
- Opiskelija oppii arvostamaan luovaan toimintaan liittyvää epävarmuutta ja epäonnistumista osana kehittymistään teatterin tekijänä.

Teatterin mahdollisuudet

Tavoitteena on, että

- opiskelijan teatteri- ja taidekäsitys avartuu. Hänelle muodostuu käsitys teatterin tehtävistä todellisuutta havainnoivana taidemuotona, mahdottomien kysymysten esittäjänä, yhteiskunnallisen keskustelun herättäjänä, aktivoivana toimintana muutosten aikaansaamiseksi ja sivistyksen etsijänä ja luojana.
- opiskelija ymmärtää keskeiset teatterin elementit, käsitteet ja rakenteet, ja osaa sijoittaa teatteritaiteen taiteen kentälle.
- opiskelija ymmärtää, miten teatteri ja muut taiteet vaikuttavat yksilöihin ja yhteiskuntaan.
- opiskelija luottaa siihen, että hänellä on tärkeää sanottavaa maailmasta ja ihmisyydestä.
- opiskelijan käsitys tiedon luonteesta rikastuu ja jäsentyy. Opiskelija ymmärtää, että inhimillinen tieto on suhteellista, historiallisesti ja kollektiivisesti rakentuvaa, mutta paljossa omakohtaista.

Tiedon syventyminen itsestä, muista ja maailmasta

Tavoitteena on, että

- opiskelijan kokemusmaailma monipuolistuu ja voimistuu.
- opiskelija hahmottaa itsensä osana muuta todellisuutta monimuotoisesti ja toisten asemiin eläytyen.
- opiskelija etsii omaa luovaa, emotionaalista ja esteettistä ajatteluaan.

- opiskelija oppii tunnistamaan ja arvostamaan omaa ajatteluaan sekä rohkaistuu omaäänisyyteen.
- opiskelija oppii toimimaan aloitteellisesti, ennakkoluulottomasti ja kokeilevasti.
- opiskelija osaa ja tahtoo toimia yhteistyössä ja jakaa kokemuksiaan avoimessa vuoropuhelussa toisten kanssa.
- opiskelija osaa luoda ja ylläpitää turvallista työskentelyilmapiiriä ja huolehtia fyysisestä työturvallisuudesta.
- opiskelija oppii tekemään havaintoja maailmasta ympärillään ja välittää havaintojaan teatterin tekijänä.
- opiskelija löytää ja tiedostaa teatteritaiteellisen toiminnan merkityksiä itselleen ja muille.
- opiskelija tarkastelee teatterin ilmentymiä eri yhteisöissä ja kulttuureissa.

Osaamisen arviointi

Teatterin oppiaineen opetuksessa arviointi tukee opiskelijan kasvua teatteritaiteen tekijänä ja opiskelijan omakohtaisen teatterisuhteen kehittymistä. Arviointi ohjaa kohti teatterin lukio-opintojen yleisten ja opintojaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamista.

Arviointi perustuu havaintoihin suhteessa oppimisen etenemiseen. Arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa ohjataan opiskelijaa opiskelussa eteenpäin. Sanallinen arviointi on erittelevää, havainnollista, kannustavaa ja avointa.

Arvioinnissa huomioidaan teatteritaiteellisen toiminnan ryhmälähtöisyys, joka on arvioinnin voimavara. Arviointi kohdistuu koko työskentely- ja oppimisprosessiin ja siihen, miten prosessin aikana ryhmä vaikuttaa yksilöön ja yksilö vaikuttaa ryhmään. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu kiinteästi oman työn reflektointi ja vertaispalaute. Arvioinnilla ohjataan työtapojen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä. Arviointi tukee laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden oppimista teatterin opiskelussa sekä opiskelijan metakognitiivisen ajattelun kehittymistä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Teatterin oppiaine tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista. Teatterin opiskelu tukee opiskelijan identiteetin rakentumista tarjoamalla mahdollisuuksia tutustua itseen ja muihin ihmisiin sekä hyväksyä erilaisuus ja yksilöllisyys. Itsetunto vahvistuu kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, tunteiden tunnistamisen ja ilmaisun sekä henkilökohtaisen merkityksenannon kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden ajatuksia, tunteita ja ilmaisuvalmiuksia.

Sosiaalinen ja psyykkinen hyvinvointi lisääntyy opiskelijan empatiakyvyn, myötätunnon ja omanarvontunnon kehittyessä teatterin opetuksen ryhmämuotoisissa vuorovaikutustilanteissa sekä fiktiivisten roolitöiden kautta. Roolityöskentely kehittää taitoa asettua toisen asemaan ja tarkastella maailmaa eri näkökulmista.

Teatterin opiskeluprosessissa harjoitellaan toistoa ja muutoksia. Toistot luovat opiskelu- ja työskentelyrutiinia, mikä tukee elämänhallintataitojen kehittymistä. Muutosten harjoitteleminen vahvistaa kykyä toimia joustavasti, pitkäjänteisesti ja sinnikkäästi.

Teatterin opiskelun toiminnallisuus ja ilmaisun kehollisuus tukevat tervettä suhdetta omaan kehoon, fyysistä hyvinvointia ja liikunnallisen elämäntavan ja kehittyvän kehotietoisuuden ylläpitämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen on teatterin lukio-opetuksen ytimessä. Opiskelijat tekevät havaintoja vuorovaikutuksesta sekä ryhmän vuorovaikutustilanteissa että fiktiivisissä asetelmissa. Näytelmien lukeminen, kirjoittaminen, harjoitteleminen ja katsominen sekä roolityöskentely lisää ymmärrystä erilaisen inhimillisen käytöksen syistä ja seurauksista sekä kehittää kykyä tunnistaa

vuorovaikutuksen jännitteitä. Opiskelijan kyky rakentavaan viestintään kehittyy, kun opiskelija sanallistaa havaintojaan ja kokemuksiaan, jakaa merkityksiä keskusteluissa opiskeluryhmän kanssa, ja antaa ja vastaanottaa vertaispalautetta.

Vuorovaikutustaidot ovat ihmissuhdetaitojen lisäksi tehtäväkeskeisiä taitoja. Tehtäväkeskeisiä vuorovaikutustaitoja ovat mm. kokonaisuuden hahmottaminen, aikataulutus ja ajankäyttö, työnjako, tiedottaminen ja viestintä. Teatterin opiskelussa harjoitellaan työskentelemään tavoitteellisesti luovassa prosessissa sovittaen yhteen itsenäinen työskentely ja tiimityö.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu teatterin opiskelussa tarkastelemalla ihmistä moninaisissa suhteissa, tilanteissa ja muutoksissa. Teatteri herättää kiinnostuksen tutkia ihmistä kokonaisvaltaisesti sekä fiktiivisten maailmojen roolihenkilöiden että todellisen elämän eri konteksteissa. Teatterin kokonaisvaltaisuus ja ilmiölähtöisyys luo lähtökohdan opiskelijan monitieteiselle ja -taiteiselle, kokemukselliselle ja asioita yhdistelevälle ajattelulle.

Opettaja ja opiskelijat ammentavat materiaalia työskentelyyn useista eri lähteistä. Teatterin opiskeluun tarjoaa materiaalia yhteiskunnalliset ja antropologiset aiheet ja muut taiteet, joita luovasti yhdistelemällä opiskelija rakentaa omaa taiteellista näkemystään maailmasta ja sen tilasta. Tutkiva ote, päätelmien tekeminen, tiedon luotettavuuden ja käytettävyyden, todennäköisyyksien ja poikkeuksien kriittinen arviointi ovat läsnä oppimisprosessissa.

Opiskelija hahmottaa oman ainutkertaisen ajattelunsa tapoja, tunnistaa oman ja toisten luovuuden piirteitä ja osaa ravita omaa ja toisten luovuutta. Opiskelija tutustuu erilaisiin arvolähtökohtiin ja oppii pohtimaan moraalisia kysymyksiä monista eri näkökulmista. Opiskelija löytää yhteyden omaan intuitiiviseen ajatteluun ja harjaantuu muodostamaan synteesejä taitojensa ja eri taidemuotojen sekä kohtaamansa tieteellisen ajattelun aineksista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan osallistuminen oppimistilanteessa on kokonaisvaltaista, yhteistoiminnallista ja vastavuoroista. Siten opiskelijan ymmärrys omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan ryhmän jäsenenä syvenee. Opiskelija tunnistaa luottamusta synnyttävän, tasavertaista kanssakäymistä tukevan toiminnan tunnusmerkkejä, ja ymmärtää ne demokraattisen ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan tukipilareiksi. Opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen laajenee lukion teatterin opiskelussa monitahoisesti.

Teatterin opiskelussa opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee tutkimalla eri näytelmätekstejä ja erilaisia lähdemateriaaleja, joista piirtyy näkymiä erilaisiin yhteiskuntiin historiassa, nykyajassa ja tulevaisuudessa. Teatteri tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian sekä perusoikeuksien toteutumista ja nykytodellisuuden ristiriitoja. Opiskelijat ymmärtävät sananvapautta, julkaisu- ja painovapautta, yksityisyyttä ja koskemattomuutta ja tekijänoikeuksia koskevien lakien merkityksen sekä kokevat mahdolliseksi nostaa esiin taiteen keinoin yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Teatteri johdattelee opiskelijoita yhteiskunnalliseen lukutaitoon, johon kuuluu valtasuhteiden ja eriarvoisuuksien tunnistaminen. Näytelmissä, roolihenkilöissä ja harjoitteissa tutkitaan valtasuhteita, vallankäyttöä ja vallan rakenteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Teatterin oppiaineessa opiskelija syventää eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ihmisen halujen, toiminnan, vaikuttimien, motivaation ja valintojen suhdetta toisiinsa. Teatteritaiteessa ryhmän jäsenten yhteistoiminta on toiminnan peruslähtökohta. Ryhmän vastuullinen toiminta työskentelyä kohtaan ja huolenpito ryhmän jäsenistä vahvistaa opiskelijan käsitystä oman toiminnan merkityksestä suhteessa muihin ihmisiin ja luontoon. Taiteellisen työskentelyn avulla opiskelijalle avautuu vaihtoehtoisia näkymiä tulevaisuudesta, jonka toteutumiseen ihmisten elämäntavat ja arkiset valinnat vaikuttavat. Materiaalivalinnoissa opiskelijaa ohjataan

huomioimaan eri materiaalien ekologinen kestävyys, huollettavuus ja kierrätettävyys. Teatterin opiskelu tukee vastuullisen maailmasuhteen muotoutumista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Teatterin opiskelijaa ohjataan havainnoimaan ja huomioimaan, miten elinpiiri ja kulttuuri muovaavat yksilön ja yhteisöjen ajatuksia, toimintaa, tapoja, ilmaisua, aatteita, arvoja ja uskomuksia eli kansallisia ja kulttuurisia identiteettejä. Teatterin opinnoissa tarkastellaan kulttuurin vaikutusta puhuttuun kieleen, sanattomaan viestintään, tunneilmaisuun ja kehonkieleen. Teatterin opinnot vahvistavat kulttuurisen moninaisuuden ymmärrystä ja arvostusta. Näytelmät, muut esitystekstit ja tarinat ovat siltoja historian eri aikakausiin ja kulttuureihin ja niiden kautta opiskelija syventää kulttuurista osaamistaan. Teatterin opinnoissa digitaalisuus tuo lisää mahdollisuuksia tutkia teatteritaidetta globaalisti ja monipuolisesti. Teatterin opinnot vahvistavat opiskelijan kykyä toimia erilaisissa ympäristöissä ja kulttuureissa.

Opintojaksot

Teatteri 1, Teatteria kaikille, 2 op (TEA01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omia ilmaisullisia valmiuksiaan yhdessä muiden kanssa toimien
- Opiskelija oppii ilmaisullisia keinoja luoda fiktiivisiä tilanteita ja osaa toimia niissä keskittyneesti ja kontaktissa vastanäyttelijöiden kanssa
- Opiskelija oppii havainnoimaan ja sanallistamaan havaintojaan sekä reflektoimaan kokemuksiaan
- Opiskelija oppii käyttämään mielikuvia työskentelyssään, osaa tarttua impulsseihin ja antaa impulsseja toisille
- Opiskelija rohkaistuu olemaan esillä
- Opiskelija kehittää teatterille tunnusomaista ryhmätyöskentelyn taitoja ja oppii vahvistamaan luovan työskentelyn edellyttämää turvallista ilmapiiriä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vuorovaikutusta ja teatteri-ilmaisua vahvistavat harjoitteet
- kontaktiin, läsnäoloon, aisteihin ja kehollisuuteen liittyvät harjoitteet ja pelit mielikuvitusta vahvistavat harjoitteet
- keholliseen ilmaisuun kuten rytmiin, tempoon ja liikelaatuun liittyvät harjoitteet
- roolihenkilön toimintaan ja toiminnan päämäärään ohjaavat harjoitteet
- oman toiminnan, havaintojen, tuntemusten, aistimusten ja tunteiden sanallistaminen, oman kokemuksen ja oppimisen sekä oman ja muiden työskentelyn reflektointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, tunteiden tunnistamisen ja ilmaisun sekä henkilökohtaisen merkityksenannon kautta. Opintojakso tukee opiskelijan identiteetin rakentumista tarjoamalla mahdollisuuksia tutustua itseen ja toisiin sekä hyväksyä erilaisuus ja yksilöllisyys. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden ajatuksia, tunteita ja ilmaisuvalmiuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen on opintojakson opetuksen ytimessä. Opiskelijat tekevät havaintoja vuorovaikutuksesta sekä ryhmän vuorovaikutustilanteissa että fiktiivisissä asetelmissa. Roolityöskentely lisää ymmärrystä erilaisen inhimillisen käytöksen syistä ja seurauksista sekä kehittää kykyä tunnistaa vuorovaikutuksen jännitteitä. Opiskelijan kyky rakentavaan viestintään kehittyy, kun opiskelija sanallistaa havaintojaan ja kokemuksiaan, jakaa merkityksiä keskusteluissa opiskeluryhmän kanssa, ja antaa ja vastaanottaa vertaispalautetta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelija saa aineksia eettisten ja ympäristökysymysten pohdintaan tutkimalla ihmisen halujen, toiminnan, vaikuttimien, motivaation ja valintojen suhdetta toisiinsa. Teatteritaiteessa ryhmän jäsenten yhteistoiminta on toiminnan peruslähtökohta. Ryhmän vastuullinen toiminta työskentelyä kohtaan ja huolenpito ryhmän jäsenistä vahvistaa opiskelijan käsitystä oman toiminnan merkityksestä suhteessa muihin ihmisiin ja luontoon. Taiteellisen työskentelyn avulla opiskelijalle avautuu vaihtoehtoisia näkymiä tulevaisuudesta, jonka toteutumiseen ihmisten elämäntavat ja arkiset valinnat vaikuttavat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu harjoitusten ja tehtävien tekemiseen ja läsnäoloon. Opintojakson aikana arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa opettaja ohjaa opiskelijat sanallistamaan havaintojaan ja kokemuksiaan keskusteluiden, vertaispalautteen ja reflektoinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tehdään teatteri-ilmaisullisia harjoituksia, joiden tavoitteena on kehittää opiskelijan taitoa heittäytyä vuorovaikutukseen, kuunnella toista ja ilmaista itseään. Keskeisiä sisältöjä ovat kontakti, vuorovaikutus, ryhmätyö, impulssit, reagointi, fyysinen toiminta, kehollinen ilmaisu, havainnointi, tunteet. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja opiskelua täydentäviä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

Teatteri 2, Rooli ja teksti, 2 op (TEA02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii analysoimaan ja harjoittelemaan näytelmätekstiä itsenäisesti, pareittain, pienryhmässä ja isossa ryhmässä ohjaajan ohjeiden mukaisesti
- Opiskelija ymmärtää ihmisen/roolihenkilön olevan päämäärään pyrkivä ja aktiivinen toimija
- Opiskelija osaa toimia kontaktissa toisten kanssa, aistien, kuunnellen ja reagoiden
- Opiskelija osaa analysoida työskentelyssä käytettävää tekstiä ja löytää sieltä motiiveja, tavoitteita ja sisältöjä esittämälleen roolihenkilölle
- Opiskelija osaa käyttää kokonaisvaltaista ilmaisua, kehoa ja mielikuvia roolihenkilön rakentamisessa ja osaa luottaa fiktiivisen maailmaan, jossa roolihenkilö toimii
- Opiskelija osaa ajatella roolihenkilön näkökulmasta käsin
- Opiskelija hahmottaa omaa näyttämöllisen kuvittelun kykyään
- Opiskelija tunnistaa taiteelliseen työskentelyyn liittyvää epävarmuutta ja uskaltaa kokeilla uutta. Opiskelija ymmärtää harjoittelun merkityksen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Näytelmätekstin analysointi, harjoittelu ja esittäminen
- Lämmittelemisen ja virittäytymisen harjoittelu
- Roolin ja kohtauksen rakentaminen joko devising-menetelmällä tai valmiin tekstin pohjalta
- Keskeisen rekvisiitan, puvustuksen, lavastuksen ja äänimaiseman kokeileminen osana harjoittelua ja esitystä
- Toisten työskentelyn ja esityksien katsominen ja niistä keskusteleminen ryhmässä
- Teatterityöskentelyn vaatiman sitoutumisen ja vastuun kantamisen harjoitteleminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso herättää kiinnostuksen tutkia ihmistä kokonaisvaltaisesti sekä fiktiivisten maailmojen roolihenkilöiden että todellisen elämän eri konteksteissa. Opintojakson opiskeluun tarjoaa materiaalia yhteiskunnalliset ja antropologiset aiheet ja muut taiteet, joita luovasti yhdistelemällä opiskelija rakentaa omaa taiteellista näkemystään maailmasta ja sen tilasta. Tutkiva ote, päätelmien tekeminen, tiedon luotettavuuden ja käytettävyyden, todennäköisyyksien ja poikkeuksien kriittinen arviointi ovat läsnä oppimisprosessissa. Opiskelija hahmottaa oman ainutkertaisen ajattelunsa tapoja, tunnistaa oman ja toisten luovuuden piirteitä ja osaa ravita omaa ja toisten luovuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee tutkimalla eri näytelmätekstejä ja erilaisia lähdemateriaaleja, joista piirtyy näkymiä erilaisiin yhteiskuntiin historiassa, nykyajassa ja tulevaisuudessa. Opiskelijat ymmärtävät sananvapautta, julkaisu- ja painovapautta, yksityisyyttä ja koskemattomuutta ja tekijänoikeuksia koskevien lakien merkityksen sekä kokevat mahdolliseksi nostaa esiin taiteen keinoin yhteiskunnallisia ilmiöitä. Opintojakso johdattelee opiskelijoita yhteiskunnalliseen lukutaitoon, johon kuuluu valtasuhteiden ja eriarvoisuuksien tunnistaminen. Näytelmissä, roolihenkilöissä ja harjoitteissa tutkitaan valtasuhteita, vallankäyttöä ja vallan rakenteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelija syventää eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ihmisen halujen, toiminnan, vaikuttimien, motivaation ja valintojen suhdetta toisiinsa. Ryhmän vastuullinen toiminta työskentelyä kohtaan ja huolenpito ryhmän jäsenistä vahvistaa opiskelijan käsitystä oman toiminnan merkityksestä suhteessa muihin ihmisiin ja luontoon. Taiteellisen työskentelyn avulla opiskelijalle avautuu vaihtoehtoisia näkymiä tulevaisuudesta, jonka toteutumiseen ihmisten elämäntavat ja arkiset valinnat vaikuttavat. Materiaalivalinnoissa opiskelijaa ohjataan huomioimaan eri materiaalien ekologinen kestävyys, huollettavuus ja kierrätettävyys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu harjoitusten ja tehtävien tekemiseen ja läsnäoloon. Opintojakson aikana arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa opettaja ohjaa opiskelijat sanallistamaan havaintojaan ja kokemuksiaan keskusteluiden, vertaispalautteen ja reflektoinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija osallistuu näytelmän tai devising-menetelmällä toteutettavan esityksen valmistamiseen. Tutustutaan teoksen aiheeseen, teemaan, roolihenkilöihin ja dramaturgiaan. Roolityöskentelyä opiskellaan erilaisten leikkien, harjoitteiden ja kokeilujen avulla yhteistoiminnallisesti. Opiskelija harjoittelee katkelman teoksesta parin tai pienryhmän kanssa ja esittää sen muulle ryhmälle opintojakson päätteeksi. Esityksen valmistaminen kehittää näyttämöllistä kuvittelukykyä. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja opiskelua täydentäviä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

Teatteri 3, Teatterin historialliset tyylilajit, 2 op (TEA03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tunnistaa erilaisia historiallisia tyylilajeja ja esityskonventioita
- Ymmärtää teatterin merkityksiä ja sidonnaisuuksia osana Euroopan historiaa ja teatterin perintöä nykyajan teatterissa
- Hahmottaa omaa teatterikäsitystään suhteessa eri tyylilajien traditioihin ja käytänteisiin
- Osaa etsiä, kokeilla ja soveltaa harjoitteita ja ilmaisutapoja eri tyylilajeista
- Jäsentää ja omaksuu teatterin keinoja ja teatterin sanastoa
- Syventää teatteri-ilmaisun taitojaan ryhmän jäsenenä ja itsenäisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso perehdyttää opiskelijan eurooppalaisen teatterin historiaan. Tutkittavia aikakausia ja tyylilajeja ovat: antiikin Kreikan teatteri, komedia (farssi, karnevalismi ja commedia dell’arte), Elisabetin ajan teatteri, realismi ja naturalismi, ekspressionismi, Bertolt Brecht - eeppinen teatteri Antonin Artaud - julmuuden teatteri, absurdi teatteri
- Teatterin merkitys ja tehtävä historian eri ajanjaksoina
- Kyseisten aikakausien keskeiset näytelmät ja teatterintekijät
- Kyseisten aikakausien teatterin esityskonventiot, näyttelijäntyö, ohjaajantyö, skenografia, termit ja käsitteet
- Historiallisten tyylilajien toiminnallinen kokeilu
- Havaintojen tekeminen eri tyylilajikokeiluista ja havainnoista keskustelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksolla tarkastelemalla ihmistä moninaisissa suhteissa, tilanteissa ja muutoksissa. Opiskelija hahmottaa oman ainutkertaisen ajattelunsa ja ilmaisunsa tapoja, tunnistaa oman ja toisten luovuuden piirteitä ja osaa ravita omaa ja toisten luovuutta. Opiskelija tutustuu erilaisiin arvolähtökohtiin ja oppii pohtimaan moraalisia kysymyksiä monista eri näkökulmista. Opiskelija löytää yhteyden omaan intuitiiviseen ajatteluun ja harjaantuu muodostamaan synteesejä taitojensa ja eri taidemuotojen sekä kohtaamansa tieteellisen ajattelun aineksista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee tutkimalla eri näytelmätekstejä ja erilaisia lähdemateriaaleja, joista piirtyy näkymiä erilaisiin yhteiskuntiin historiassa, nykyajassa ja tulevaisuudessa. Opiskelijat ymmärtävät sananvapautta, julkaisu- ja painovapautta, yksityisyyttä

ja koskemattomuutta ja tekijänoikeuksia koskevien lakien merkityksen sekä kokevat mahdolliseksi nostaa esiin taiteen keinoin yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Teatterin opiskelijaa ohjataan havainnoimaan ja huomioimaan, miten elinpiiri ja kulttuuri muovaavat yksilön ja yhteisöjen ajatuksia, toimintaa, tapoja, ilmaisua, aatteita, arvoja ja uskomuksia eli kansallisia ja kulttuurisia identiteettejä. Opintojakson opinnot vahvistavat kulttuurisen moninaisuuden ymmärrystä ja arvostusta. Näytelmät, muut esitystekstit ja tarinat ovat siltoja historian eri aikakausiin ja kulttuureihin ja niiden kautta opiskelija syventää kulttuurista osaamistaan. Opintojakson opinnoissa digitaalisuus tuo lisää mahdollisuuksia tutkia teatteritaidetta globaalisti ja monipuolisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu harjoitusten ja tehtävien tekemiseen ja läsnäoloon. Opintojakson aikana arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa opettaja ohjaa opiskelijat sanallistamaan ajatteluaan, havaintojaan ja kokemuksiaan keskusteluiden, vertaispalautteen ja reflektoinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan länsimaisen teatterihistorian tärkeimpiin tyylilajeihin: antiikin Kreikan tragediasta mm. commedia dell’arten, Shakespearen, eeppisen ja absurdin teatterin kautta nykyteatteriin. Tyylilajeihin tutustutaan kirjallisten lähteiden, digitaalisten lähteiden ja erilaisten harjoitteiden avulla yhteistoiminnallisesti kokeillen. Teatterin lukiodiplomin suorittajille opintojakso on pakollinen. Opintojaksoon sisältyy kirjallisia tehtäviä ja opiskelua täydentäviä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

Teatteri 4, Teatteri-improvisaatio, 2 op (TEA04)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tuntee teatteri-improvisaation menetelmiä ja miten improvisoituja kohtauksia voi rakentaa
- Rohkaistuu heittäytymään improvisoituun tilanteeseen
- Osaa luoda ja kannatella fiktiivisiä tilanteita ja toimia niissä keskittyen ja avoimessa kontaktissa vastanäyttelijöiden kanssa
- Havaitsee ja hyväksyy impulsseja ja tarttuu niihin, tarjoaa impulsseja
- Syventää teatteri-ilmaisun taitojaan ryhmän jäsenenä ja itsenäisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Heittäytymistä, keskittymiskykyä, läsnäoloa, mielikuvitusta ja intuitiivista ajattelua hyödyntävät ja vahvistavat harjoitteet
- Rakentavaa ja kokonaisvaltaista vuorovaikutusta kehittävät pelit, leikit ja harjoitteet
- Draamallisen tilanteen ja jännitteen rakentaminen ja purkaminen
- Tarkkaavuutta ja havainnointikykyä terävöittävät harjoitteet
- Fiktiivisissä tilanteissa hyväksyvän asenteen omaksumista kehittävät harjoitteet
- Esiintyminen ryhmän kanssa improvisoiden

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan identiteetin rakentumista tarjoamalla mahdollisuuksia tutustua itseen ja muihin ihmisiin sekä hyväksyä erilaisuus ja yksilöllisyys. Itsetunto vahvistuu kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, tunteiden tunnistamisen ja ilmaisun sekä henkilökohtaisen merkityksenannon kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden ajatuksia, tunteita ja ilmaisuvalmiuksia.

Sosiaalinen ja psyykkinen hyvinvointi lisääntyy opiskelijan empatiakyvyn, myötätunnon ja omanarvontunnon kehittyessä teatterin opetuksen ryhmämuotoisissa vuorovaikutustilanteissa sekä fiktiivisten roolitöiden kautta. Roolityöskentely kehittää taitoa asettua toisen asemaan ja tarkastella maailmaa eri näkökulmista.

Opintojakson opiskeluprosessissa harjoitellaan toistoa ja muutoksia. Toistot luovat opiskelu- ja työskentelyrutiinia, mikä tukee elämänhallintataitojen kehittymistä. Muutosten harjoitteleminen vahvistaa kykyä toimia joustavasti, pitkäjänteisesti ja sinnikkäästi.

Opintojaksolla opiskelun toiminnallisuus ja ilmaisun kehollisuus tukevat tervettä suhdetta omaan kehoon, fyysistä hyvinvointia ja liikunnallisen elämäntavan ja kehittyvän kehotietoisuuden ylläpitämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen on opintojakson opetuksen ytimessä. Opiskelijat tekevät havaintoja vuorovaikutuksesta sekä ryhmän vuorovaikutustilanteissa että fiktiivisissä asetelmissa. Roolityöskentely lisää ymmärrystä erilaisen inhimillisen käytöksen syistä ja seurauksista sekä kehittää kykyä tunnistaa vuorovaikutuksen jännitteitä. Opiskelijan kyky rakentavaan viestintään kehittyy, kun opiskelija sanallistaa havaintojaan ja kokemuksiaan, jakaa merkityksiä keskusteluissa opiskeluryhmän kanssa, ja antaa ja vastaanottaa vertaispalautetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksolla tarkastelemalla ihmistä moninaisissa suhteissa, tilanteissa ja muutoksissa. Opiskelija hahmottaa oman ainutkertaisen ajattelunsa ja ilmaisunsa tapoja, tunnistaa oman ja toisten luovuuden piirteitä ja osaa ravita omaa ja toisten luovuutta. Opiskelija tutustuu erilaisiin arvolähtökohtiin ja oppii pohtimaan moraalisia kysymyksiä monista eri näkökulmista. Opiskelija löytää yhteyden omaan intuitiiviseen ajatteluun ja harjaantuu muodostamaan synteesejä taitojensa ja eri taidemuotojen sekä kohtaamansa tieteellisen ajattelun aineksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu harjoitusten ja tehtävien tekemiseen ja läsnäoloon. Opintojakson aikana arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa opettaja ohjaa opiskelijat sanallistamaan ajatteluaan, havaintojaan ja kokemuksiaan keskusteluiden, vertaispalautteen ja reflektoinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan teatteri-improvisaatioon näyttelijäntyön harjoitusmuotona ja itsenäisenä esittävän taiteen lajina. Kurssilla tehdään improvisaation perusharjoitteita, pelejä ja kohtauksia, jotka kehittävät kykyä heittäytyä, olla läsnä ja toimia kontaktissa. Kurssilla harjoitellaan impulssien havaitsemista, hyväksymistä ja niihin tarttumista. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia

tehtäviä, demonstraatioesitys ja opiskelua täydentäviä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

Teatteri 5, Teatteriproduktio 1, 6 op (TEA05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa harjoitella roolia itsenäisesti ja ensemblen jäsenenä, ja ohjaajan palauteen pohjalta kohti tavoitteen saavuttamista. Opiskelijan yhteistyötaidot vahvistuvat.
- Opiskelijan näyttelijäntaidot vahvistuvat ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii toimimaan aloitteellisesti ja ennakkoluulottomasti kokeillen. Opiskelija ymmärtää, että roolin ja esityksen valmistaminen on muutoksen harjoittelua.
- Opiskelija osaa arvioida omaa ja toisten esiintymistä rakentavasti. Opiskelija tiedostaa tunteita, toiveita ja pelkoja, joita esiintyminen yleisön edessä saattaa aiheuttaa, ja oppii käsittelemään niitä.
- Opiskelija ymmärtää kehonhuollon, terveellisen ravinnon ja palautumisen tarpeellisuuden osana esiintyjän ammattitaitoa.
- Opiskelija oppii yleisökontaktista esiintyessään yleisölle.
- Opiskelija ymmärtää teatterin erilaisia taiteellisia ja tuotannollisia ammatteja ja osaa toimia työryhmän jäsenenä.
- Opiskelija ymmärtää teatterin yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet. Opiskelija luottaa siihen, että hänellä on tärkeää sanottavaa maailmasta ja ihmisyydestä.
- Opiskelijan musiikillinen ilmaisu kehittyy rinnan muiden näyttelijantaitojen kanssa. Hänen äänenkäyttönsä vahvistuu ja tekstin tulkitseminen roolihahmon kautta vahvistuu.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Roolin ja teoksen valmistaminen ja esittäminen kaikkine teatterin osa-alueineen (näytteleminen, tarinankerronta, puvustus, lavastus, musiikki, tanssi, valot jne.).
- Esityksen valmistaminen valmiista näytelmätekstistä tai devising-menetelmiä hyödyntäen. Teoksen arvojen, merkitysten ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden analysointi.
- Monipuoliset näyttelijäntyön harjoitteet
- Opiskelijan itsenäisen harjoittelun sovittaminen ryhmän harjoitteluun ja teoksen valmistamisen vaiheeseen.
- Pitkäjänteinen taiteellisen prosessin läpikäyminen. Perehtyminen teatteriesityksen valmistamisen kokonaisuuteen ja eri vaiheisiin: alkuharjoitukset, harjoitukset, pukusovitukset, maskiharjoitukset, läpimenoharjoitukset, tekniset harjoitukset, kenraaliharjoitukset, esitykset ja purku.
- Aikataulutus ja teatteriesityksen eri osa-alueiden ja olosuhteiden yhteen sovittaminen.
- Teatterin eri ammatteihin tutustuminen
- Näyttelijän työterveys
- Terveen äänenkäytön perusteet
- Oman äänen kestävyydestä huolehtiminen itselle sopivilla harjoitteilla.
- Samanaikaisen liikkeen ja laulun yhdistäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan identiteetin rakentumista tarjoamalla mahdollisuuksia tutustua itseen ja muihin ihmisiin sekä hyväksyä erilaisuus ja yksilöllisyys. Itsetunto vahvistuu kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, tunteiden tunnistamisen ja ilmaisun sekä henkilökohtaisen merkityksenannon kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja

arvostamaan omia ja muiden ajatuksia, tunteita ja ilmaisuvalmiuksia. Roolityöskentely kehittää taitoa asettua toisen asemaan ja tarkastella maailmaa eri näkökulmista.

Teatteritaiteen opiskeluprosessissa harjoitellaan toistoa ja muutoksia. Toistot luovat opiskelu- ja työskentelyrutiinia, mikä tukee elämänhallintataitojen kehittymistä. Muutosten harjoitteleminen vahvistaa kykyä toimia joustavasti, pitkäjänteisesti ja sinnikkäästi.

Teatterin opiskelun toiminnallisuus ja ilmaisun kehollisuus tukevat tervettä suhdetta omaan kehoon, fyysistä hyvinvointia ja liikunnallisen elämäntavan ja kehittyvän kehotietoisuuden ylläpitämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Näytelmien lukeminen, kirjoittaminen, harjoitteleminen ja katsominen sekä roolityöskentely lisää ymmärrystä erilaisen inhimillisen käytöksen syistä ja seurauksista sekä kehittää kykyä tunnistaa vuorovaikutuksen jännitteitä. Vuorovaikutustaidot ovat ihmissuhdetaitojen lisäksi tehtäväkeskeisiä taitoja. Tehtäväkeskeisiä vuorovaikutustaitoja ovat mm. kokonaisuuden hahmottaminen, aikataulutus ja ajankäyttö, työnjako, tiedottaminen ja viestintä. Opintojaksolla harjoitellaan työskentelemään tavoitteellisesti luovassa prosessissa sovittaen yhteen itsenäinen työskentely ja tiimityö.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksolla tarkastelemalla ihmistä moninaisissa suhteissa, tilanteissa ja muutoksissa. Opintojakso herättää kiinnostuksen tutkia ihmistä kokonaisvaltaisesti sekä fiktiivisten maailmojen roolihenkilöiden että todellisen elämän eri konteksteissa. Teatterin kokonaisvaltaisuus ja ilmiölähtöisyys luo lähtökohdan opiskelijan monitieteiselle ja -taiteiselle, kokemukselliselle ja asioita yhdistelevälle ajattelulle.

Teatterin opiskeluun tarjoaa materiaalia yhteiskunnalliset ja antropologiset aiheet ja muut taiteet, joita luovasti yhdistelemällä opiskelija rakentaa omaa taiteellista näkemystään maailmasta ja sen tilasta. Tutkiva ote, päätelmien tekeminen, tiedon luotettavuuden ja käytettävyyden, todennäköisyyksien ja poikkeuksien kriittinen arviointi ovat läsnä oppimisprosessissa.

Opiskelija hahmottaa oman ainutkertaisen ajattelunsa ja ilmaisunsa tapoja, tunnistaa oman ja toisten luovuuden piirteitä ja osaa ravita omaa ja toisten luovuutta. Opiskelija tutustuu erilaisiin arvolähtökohtiin ja oppii pohtimaan moraalisia kysymyksiä monista eri näkökulmista. Opiskelija löytää yhteyden omaan intuitiiviseen ajatteluun ja harjaantuu muodostamaan synteesejä taitojensa ja eri taidemuotojen sekä kohtaamansa tieteellisen ajattelun aineksista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee tutkimalla eri näytelmätekstejä ja erilaisia lähdemateriaaleja, joista piirtyy näkymiä erilaisiin yhteiskuntiin historiassa, nykyajassa ja tulevaisuudessa. Opintojakso tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian sekä perusoikeuksien toteutumista ja nykytodellisuuden ristiriitoja teatterin keinoin. Opiskelijat ymmärtävät sananvapautta, julkaisu- ja painovapautta, yksityisyyttä ja koskemattomuutta ja tekijänoikeuksia koskevien lakien merkityksen sekä kokevat mahdolliseksi nostaa esiin taiteen keinoin yhteiskunnallisia ilmiöitä. Opintojakso johdattelee opiskelijoita yhteiskunnalliseen lukutaitoon, johon kuuluu valtasuhteiden ja eriarvoisuuksien tunnistaminen. Näytelmissä, roolihenkilöissä ja harjoitteissa tutkitaan valtasuhteita, vallankäyttöä ja vallan rakenteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelija syventää eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ihmisen halujen, toiminnan, vaikuttimien, motivaation ja valintojen suhdetta toisiinsa. Opintojaksolla ryhmän jäsenten yhteistoiminta on toiminnan peruslähtökohta. Ryhmän vastuullinen toiminta työskentelyä kohtaan ja huolenpito ryhmän jäsenistä vahvistaa opiskelijan käsitystä oman toiminnan

merkityksestä suhteessa muihin ihmisiin ja luontoon. Taiteellisen työskentelyn avulla opiskelijalle avautuu vaihtoehtoisia näkymiä tulevaisuudesta, jonka toteutumiseen ihmisten elämäntavat ja arkiset valinnat vaikuttavat. Materiaalivalinnoissa opiskelijaa ohjataan huomioimaan eri materiaalien ekologinen kestävyys, huollettavuus ja kierrätettävyys. Opintojakso tukee opiskelijan vastuullisen maailmasuhteen muotoutumista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan havainnoimaan ja huomioimaan, miten elinpiiri ja kulttuuri muovaavat yksilön ja yhteisöjen ajatuksia, toimintaa, tapoja, ilmaisua, aatteita, arvoja ja uskomuksia eli kansallisia ja kulttuurisia identiteettejä. Opintojaksolla tarkastellaan kulttuurin vaikutusta puhuttuun kieleen, sanattomaan viestintään, tunneilmaisuun ja kehonkieleen. Näytelmät, muut esitystekstit ja tarinat ovat siltoja historian eri aikakausiin ja kulttuureihin ja niiden kautta opiskelija syventää kulttuurista osaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu harjoitusten ja tehtävien tekemiseen ja läsnäoloon. Opintojakson aikana arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa opettaja ohjaa opiskelijat sanallistamaan ajatteluaan, havaintojaan ja kokemuksiaan keskusteluiden, vertaispalautteen ja reflektoinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Teatteriproduktio-opintojaksolla opitaan musikaalin tai näytelmän valmistamista harjoituksista valmiiseen esitykseen saakka. Teos voi olla valmis musikaali- tai näytelmäkäsikirjoitus tai se voidaan valmistaa aihelähtöisesti devising-menetelmää hyödyntäen. Opiskelija voi osallistua produktioon toiselta vuosikurssilta lähtien suoritettuaan kolme edeltävää opintojaksoa: TEA01, TEA02 ja TAK01. Harjoituksia voi olla myös viikonloppuisin ja loma-aikoina. Yhteen produktioon osallistumisesta saa 2-6 opintopistettä riippuen opiskelijan tehtävän laajuudesta. Opintojaksoon voi sisältyä opiskelua täydentäviä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

Teatteri 6, Teatteriproduktio 2, 6 op (TEA06)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa harjoitella roolia itsenäisesti ja ensemblen jäsenenä, ja ohjaajan palauteen pohjalta kohti tavoitteen saavuttamista. Opiskelijan yhteistyötaidot vahvistuvat.
- Opiskelijan näyttelijäntaidot vahvistuvat ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii toimimaan aloitteellisesti ja ennakkoluulottomasti kokeillen. Opiskelija ymmärtää, että roolin ja esityksen valmistaminen on muutoksen harjoittelua.
- Opiskelija osaa arvioida omaa ja toisten esiintymistä rakentavasti. Opiskelija tiedostaa tunteita, toiveita ja pelkoja, joita esiintyminen yleisön edessä saattaa aiheuttaa, ja oppii käsittelemään niitä.
- Opiskelija ymmärtää kehonhuollon, terveellisen ravinnon ja palautumisen tarpeellisuuden osana esiintyjän ammattitaitoa.
- Opiskelija oppii yleisökontaktista esiintyessään yleisölle.
- Opiskelija ymmärtää teatterin erilaisia taiteellisia ja tuotannollisia ammatteja ja osaa toimia työryhmän jäsenenä.
- Opiskelija ymmärtää teatterin yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet. Opiskelija luottaa siihen, että hänellä on tärkeää sanottavaa maailmasta ja ihmisyydestä.
- Opiskelijan musiikillinen ilmaisu kehittyy rinnan muiden näyttelijantaitojen kanssa. Hänen äänenkäyttönsä vahvistuu ja tekstin tulkitseminen roolihahmon kautta vahvistuu.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Roolin ja teoksen valmistaminen ja esittäminen kaikkine teatterin osa-alueineen (näytteleminen, tarinankerronta, puvustus, lavastus, musiikki, tanssi, valot jne.).
- Esityksen valmistaminen valmiista näytelmätekstistä tai devising-menetelmiä hyödyntäen. Teoksen arvojen, merkitysten ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden analysointi.
- Monipuoliset näyttelijäntyön harjoitteet
- Opiskelijan itsenäisen harjoittelun sovittaminen ryhmän harjoitteluun ja teoksen valmistamisen vaiheeseen.
- Pitkäjänteinen taiteellisen prosessin läpikäyminen. Perehtyminen teatteriesityksen valmistamisen kokonaisuuteen ja eri vaiheisiin: alkuharjoitukset, harjoitukset, pukusovitukset, maskiharjoitukset, läpimenoharjoitukset, tekniset harjoitukset, kenraaliharjoitukset, esitykset ja purku.
- Aikataulutus ja teatteriesityksen eri osa-alueiden ja olosuhteiden yhteen sovittaminen.
- Teatterin eri ammatteihin tutustuminen
- Näyttelijän työterveys
- Oman äänen kestävyydestä huolehtiminen itselle sopivilla harjoitteilla.
- Samanaikaisen liikkeen ja laulun yhdistäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan identiteetin rakentumista tarjoamalla mahdollisuuksia tutustua itseen ja muihin ihmisiin sekä hyväksyä erilaisuus ja yksilöllisyys. Itsetunto vahvistuu kokonaisvaltaisen läsnäolon, vuorovaikutuksessa toimimisen, tunteiden tunnistamisen ja ilmaisun sekä henkilökohtaisen merkityksenannon kautta. Opiskelijoita kannustetaan kuuntelemaan ja arvostamaan omia ja muiden ajatuksia, tunteita ja ilmaisuvalmiuksia. Roolityöskentely kehittää taitoa asettua toisen asemaan ja tarkastella maailmaa eri näkökulmista.

Teatteritaiteen opiskeluprosessissa harjoitellaan toistoa ja muutoksia. Toistot luovat opiskelu- ja työskentelyrutiinia, mikä tukee elämänhallintataitojen kehittymistä. Muutosten harjoitteleminen vahvistaa kykyä toimia joustavasti, pitkäjänteisesti ja sinnikkäästi.

Teatterin opiskelun toiminnallisuus ja ilmaisun kehollisuus tukevat tervettä suhdetta omaan kehoon, fyysistä hyvinvointia ja liikunnallisen elämäntavan ja kehittyvän kehotietoisuuden ylläpitämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Näytelmien lukeminen, kirjoittaminen, harjoitteleminen ja katsominen sekä roolityöskentely lisää ymmärrystä erilaisen inhimillisen käytöksen syistä ja seurauksista sekä kehittää kykyä tunnistaa vuorovaikutuksen jännitteitä. Vuorovaikutustaidot ovat ihmissuhdetaitojen lisäksi tehtäväkeskeisiä taitoja. Tehtäväkeskeisiä vuorovaikutustaitoja ovat mm. kokonaisuuden hahmottaminen, aikataulutus ja ajankäyttö, työnjako, tiedottaminen ja viestintä. Opintojaksolla harjoitellaan työskentelemään tavoitteellisesti luovassa prosessissa sovittaen yhteen itsenäinen työskentely ja tiimityö.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojaksolla tarkastelemalla ihmistä moninaisissa suhteissa, tilanteissa ja muutoksissa. Opintojakso herättää kiinnostuksen tutkia ihmistä kokonaisvaltaisesti sekä fiktiivisten maailmojen roolihenkilöiden että todellisen elämän eri konteksteissa. Teatterin kokonaisvaltaisuus ja ilmiölähtöisyys luo lähtökohdan opiskelijan monitieteiselle ja -taiteiselle, kokemukselliselle ja asioita yhdistelevälle ajattelulle.

Teatterin opiskeluun tarjoaa materiaalia yhteiskunnalliset ja antropologiset aiheet ja muut taiteet, joita luovasti yhdistelemällä opiskelija rakentaa omaa taiteellista näkemystään maailmasta ja sen tilasta. Tutkiva ote, päätelmien tekeminen, tiedon luotettavuuden ja käytettävyyden, todennäköisyyksien ja poikkeuksien kriittinen arviointi ovat läsnä oppimisprosessissa.

Opiskelija hahmottaa oman ainutkertaisen ajattelunsa ja ilmaisunsa tapoja, tunnistaa oman ja toisten luovuuden piirteitä ja osaa ravita omaa ja toisten luovuutta. Opiskelija tutustuu erilaisiin arvolähtökohtiin ja oppii pohtimaan moraalisia kysymyksiä monista eri näkökulmista. Opiskelija löytää yhteyden omaan intuitiiviseen ajatteluun ja harjaantuu muodostamaan synteesejä taitojensa ja eri taidemuotojen sekä kohtaamansa tieteellisen ajattelun aineksista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee tutkimalla eri näytelmätekstejä ja erilaisia lähdemateriaaleja, joista piirtyy näkymiä erilaisiin yhteiskuntiin historiassa, nykyajassa ja tulevaisuudessa. Opintojakso tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian sekä perusoikeuksien toteutumista ja nykytodellisuuden ristiriitoja teatterin keinoin. Opiskelijat ymmärtävät sananvapautta, julkaisu- ja painovapautta, yksityisyyttä ja koskemattomuutta ja tekijänoikeuksia koskevien lakien merkityksen sekä kokevat mahdolliseksi nostaa esiin taiteen keinoin yhteiskunnallisia ilmiöitä. Opintojakso johdattelee opiskelijoita yhteiskunnalliseen lukutaitoon, johon kuuluu valtasuhteiden ja eriarvoisuuksien tunnistaminen. Näytelmissä, roolihenkilöissä ja harjoitteissa tutkitaan valtasuhteita, vallankäyttöä ja vallan rakenteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskelija syventää eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ihmisen halujen, toiminnan, vaikuttimien, motivaation ja valintojen suhdetta toisiinsa. Opintojaksolla ryhmän jäsenten yhteistoiminta on toiminnan peruslähtökohta. Ryhmän vastuullinen toiminta työskentelyä kohtaan ja huolenpito ryhmän jäsenistä vahvistaa opiskelijan käsitystä oman toiminnan merkityksestä suhteessa muihin ihmisiin ja luontoon. Taiteellisen työskentelyn avulla opiskelijalle avautuu vaihtoehtoisia näkymiä tulevaisuudesta, jonka toteutumiseen ihmisten elämäntavat ja arkiset valinnat vaikuttavat. Materiaalivalinnoissa opiskelijaa ohjataan huomioimaan eri materiaalien ekologinen kestävyys, huollettavuus ja kierrätettävyys. Opintojakso tukee opiskelijan vastuullisen maailmasuhteen muotoutumista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan havainnoimaan ja huomioimaan, miten elinpiiri ja kulttuuri muovaavat yksilön ja yhteisöjen ajatuksia, toimintaa, tapoja, ilmaisua, aatteita, arvoja ja uskomuksia eli kansallisia ja kulttuurisia identiteettejä. Opintojaksolla tarkastellaan kulttuurin vaikutusta puhuttuun kieleen, sanattomaan viestintään, tunneilmaisuun ja kehonkieleen. Näytelmät, muut esitystekstit ja tarinat ovat siltoja historian eri aikakausiin ja kulttuureihin ja niiden kautta opiskelija syventää kulttuurista osaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu harjoitusten ja tehtävien tekemiseen ja läsnäoloon. Opintojakson aikana arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa opettaja ohjaa opiskelijat sanallistamaan ajatteluaan, havaintojaan ja kokemuksiaan keskusteluiden, vertaispalautteen ja reflektoinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Teatteriproduktio-opintojaksolla opitaan musikaalin tai näytelmän valmistamista harjoituksista valmiiseen esitykseen saakka. Teos voi olla valmis musikaali- tai näytelmäkäsikirjoitus tai se

voidaan valmistaa aihelähtöisesti devising-menetelmää hyödyntäen. Opiskelija voi osallistua produktioon suoritettuaan edeltävät opintojaksot: TEA01, TEA02, TAK01, TEA05-TEA07. Harjoituksia voi olla myös viikonloppuisin ja loma-aikoina. Yhteen produktioon osallistumisesta saa 2-6 opintopistettä riippuen opiskelijan tehtävän laajuudesta. Opintojaksoon voi sisältyä opiskelua täydentäviä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

Teatteri 7, Dramaturgia ja teatteriohjaus, 2 op (TEA07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa erilaisten tekstien dramaturgisia peruskäsitteitä ja rakenteita
- Opiskelijan dramaturginen hahmotuskyky kehittyy ja avartuu
- Opiskelija tuntee joitakin ohjaamisen konkreettisia vaiheita ja työskentelymenetelmiä
- Opiskelija saa käsityksen siitä, mitä taiteellisten ryhmien ja taiteellisten prosessien johtaminen tarkoittaa
- Opiskelijalle muodostuu käsitys teatteritaiteen tehtävistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Draaman päälajit komedia, tragedia, ja muita lajeja
- Keskeiset dramaturgiset rakenteet ja draaman kaari, tekstimateriaalin järjestämisen kokeileminen
- Näytelmän tekstityypit: dialogi, monologi, näyttämöohjeet
- Näytelmän osat: näytös, kohtaus, tilanne
- Konteksti, esittämisen tapa, metaforat, näyttämökuva
- Draaman osa-alueet: aihe, roolihenkilö, toiminta, tarina, juoni, tilanne, käänne, jännite
- Ohjauksen harjoittelu ja ohjausprosessin jäsentäminen, havainnointi ja reflektointi
- Tutustuttaminen ohjaajan ennakkotyöhön, kuten aiheen ja tekstin valinta, teoksen analysointi ja esityksen maailman visiointi, aikataulusuunnittelu, työryhmän kokoaminen, roolien ja tehtävien jako
- Taiteellisten valintojen ja näyttämöllisten ratkaisujen tekeminen ja niiden perustelu
- Yleisökontaktin luominen ja arviointi
- Luovaan työhön liittyvä epävarmuuden tunteen käsittely
- Keskustelu taiteen arvopohjasta ja yhteiskunnallisista tehtävistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Näytelmien lukeminen, kirjoittaminen, harjoitteleminen ja katsominen sekä roolityöskentely lisää ymmärrystä erilaisen inhimillisen käytöksen syistä ja seurauksista sekä kehittää kykyä tunnistaa vuorovaikutuksen jännitteitä. Opiskelijan kyky rakentavaan viestintään kehittyy, kun opiskelija sanallistaa havaintojaan ja kokemuksiaan, jakaa merkityksiä keskusteluissa opiskeluryhmän kanssa, ja antaa ja vastaanottaa vertaispalautetta.

Vuorovaikutustaidot ovat ihmissuhdetaitojen lisäksi tehtäväkeskeisiä taitoja. Tehtäväkeskeisiä vuorovaikutustaitoja ovat mm. kokonaisuuden hahmottaminen, aikataulutus ja ajankäyttö, työnjako, tiedottaminen ja viestintä. Opintojaksolla harjoitellaan työskentelemään tavoitteellisesti luovassa prosessissa sovittaen yhteen itsenäinen työskentely ja tiimityö.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskeluun tarjoaa materiaalia yhteiskunnalliset ja antropologiset aiheet ja muut taiteet, joita luovasti yhdistelemällä opiskelija rakentaa omaa taiteellista näkemystään maailmasta ja sen tilasta. Tutkiva ote, päätelmien tekeminen, tiedon luotettavuuden ja käytettävyyden, todennäköisyyksien ja poikkeuksien kriittinen arviointi ovat läsnä oppimisprosessissa.

Opiskelija tutustuu erilaisiin arvolähtökohtiin ja oppii pohtimaan moraalisia kysymyksiä monista eri näkökulmista. Opiskelija löytää yhteyden omaan intuitiiviseen ajatteluun ja harjaantuu muodostamaan synteesejä taitojensa ja eri taidemuotojen sekä kohtaamansa tieteellisen ajattelun aineksista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen syvenee tutkimalla eri näytelmätekstejä ja erilaisia lähdemateriaaleja, joista piirtyy näkymiä erilaisiin yhteiskuntiin historiassa, nykyajassa ja tulevaisuudessa. Opintojakso tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian sekä perusoikeuksien toteutumista ja nykytodellisuuden ristiriitoja. Opiskelijat ymmärtävät sananvapautta, julkaisu- ja painovapautta, yksityisyyttä ja koskemattomuutta ja tekijänoikeuksia koskevien lakien merkityksen sekä kokevat mahdolliseksi nostaa esiin taiteen keinoin yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Opintojakso johdattelee opiskelijoita yhteiskunnalliseen lukutaitoon, johon kuuluu valtasuhteiden ja eriarvoisuuksien tunnistaminen. Näytelmissä, roolihenkilöissä ja harjoitteissa tutkitaan valtasuhteita, vallankäyttöä ja vallan rakenteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Taiteellisen työskentelyn avulla opiskelijalle avautuu vaihtoehtoisia näkymiä tulevaisuudesta, jonka toteutumiseen ihmisten elämäntavat ja arkiset valinnat vaikuttavat. Materiaalivalinnoissa opiskelijaa ohjataan huomioimaan eri materiaalien ekologinen kestävyys, huollettavuus ja kierrätettävyys. Opintojakso tukee opiskelijan vastuullisen maailmasuhteen muotoutumista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kulttuurin vaikutusta puhuttuun kieleen, sanattomaan viestintään, tunneilmaisuun ja kehonkieleen. Näytelmät, muut esitystekstit ja tarinat ovat siltoja historian eri aikakausiin ja kulttuureihin ja niiden kautta opiskelija syventää kulttuurista osaamistaan. Opintojaksolla digitaalisuus tuo lisää mahdollisuuksia tutkia teatteritaidetta globaalisti ja monipuolisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu harjoitusten ja tehtävien tekemiseen ja läsnäoloon. Opintojakson aikana arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa opettaja ohjaa opiskelijat sanallistamaan havaintojaan ja kokemuksiaan keskusteluiden, vertaispalautteen ja reflektoinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan toiminnallisesti dramaturgian ja ohjaajantyön peruskäsitteitä ja työmenetelmiä. Suositellaan erityisesti opiskelijoille, jotka suunnittelevat teatterin lukiodiplomin suorittamista. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja opiskelua täydentäviä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

Teatteri 8, Fyysinen teatteri, 2 op (TEA08)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää omia kehollisen ilmaisullisia valmiuksiaan yhdessä muiden kanssa toimien.
- Omaksuu leikittelevän ja kokeilevan asenteen oman kehon käyttämiseen ilmaisun välineenä.
- Opiskelija osaa tuottaa liikemateriaalia roolihahmon luomiseksi.
- Opiskelija osaa tuottaa liikemateriaalia roolihahmon luomiseksi. Opiskelija käyttää mielikuvia ja kehollisia syötteitä työskentelyssään, osaa tarttua impulsseihin ja antaa impulsseja toisille.
- Opiskelija osaa luoda liikettä näyttämölle kertoa tarinaa kehollisen ilmaisun kautta. Opiskelija tunnistaa joitakin fyysisen teatterin lajeja.
- Opiskelija yhdistää fyysiseen teatteriin eri taiteita.
- Opiskelija oppii havainnoimaan ja sanallistamaan havaintojaan sekä reflektoimaan kokemuksiaan.
- Opiskelija rakentaa ja ylläpitää turvallista ilmapiiriä ja ottaa huomioon fyysiset turvallisuustekijät.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää kehollisen ilmaisun ja sanattoman tarinankerronnan taitoja.
- Fyysisen teatterin perusharjoitteet ja improvisaatio. Fyysistä teatteria ovat esimerkiksi naamioteatteri, klovneria, tanssiteatteri ja mimiikka. Opintojakso voi sisältää myös taistelulajeja ja koreografisia harjoitteita.
- Näyttämöllistä ja kehollista mielikuvitusta vahvistavat harjoitteet, joiden avulla tutkitaan liikelähtöistä näyttelijäntyötä ja opiskelija saa kokemuksellista tietoa omasta erityisestä tavastaan liikkua.
- Kontaktiin, läsnäoloon, aisteihin, rytmiin, tempoon ja liikelaatuun liittyvät harjoitteet ja pelit.
- Keskeisiä tutkittavia käsitteitä ovat tila, muoto, aika, tunne, liike ja tarina.
- Tutkitaan muiden taidemuotojen, erityisesti musiikin vaikutusta liikkeeseen, tunnelmaan ja tarinaan.
- Keskeisen rekvisiitan, puvustuksen ja lavastuksen kokeileminen.
- Valmistetaan demoesitys opintojakson päätteeksi.
- Oman toiminnan, havaintojen, tuntemusten, aistimusten ja tunteiden sanallistaminen, oman kokemuksen ja oppimisen sekä oman ja muiden työskentelyn reflektointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelun toiminnallisuus ja ilmaisun kehollisuus tukevat tervettä suhdetta omaan kehoon, fyysistä hyvinvointia ja liikunnallisen elämäntavan ja kehittyvän kehotietoisuuden ylläpitämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan kyky rakentavaan viestintään kehittyy, kun opiskelija sanallistaa havaintojaan ja kokemuksiaan, jakaa merkityksiä keskusteluissa opiskeluryhmän kanssa, ja antaa ja vastaanottaa vertaispalautetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hahmottaa oman ainutkertaisen ajattelunsa ja ilmaisunsa tapoja, tunnistaa oman ja toisten luovuuden piirteitä ja osaa ravita omaa ja toisten luovuutta. Opiskelija tutustuu erilaisiin arvolähtökohtiin ja oppii pohtimaan moraalisia kysymyksiä monista eri näkökulmista. Opiskelija löytää yhteyden omaan intuitiiviseen ajatteluun ja harjaantuu muodostamaan synteesejä taitojensa ja eri taidemuotojen sekä kohtaamansa tieteellisen ajattelun aineksista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat ymmärtävät koskemattomuutta koskevien lakien merkityksen sekä kokevat mahdolliseksi nostaa esiin taiteen keinoin yhteiskunnallisia ilmiöitä. Opintojakso johdattelee opiskelijoita yhteiskunnalliseen lukutaitoon, johon kuuluu valtasuhteiden ja eriarvoisuuksien tunnistaminen. Näytelmissä, roolihenkilöissä ja harjoitteissa tutkitaan valtasuhteita, vallankäyttöä ja vallan rakenteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kulttuurin vaikutusta puhuttuun kieleen, sanattomaan viestintään, tunneilmaisuun ja kehonkieleen. Teatterin opinnoissa digitaalisuus tuo lisää mahdollisuuksia tutkia teatteritaidetta globaalisti ja monipuolisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu harjoitusten ja tehtävien tekemiseen ja läsnäoloon. Opintojakson aikana arviointia toteutetaan dialogisena ja toimintaan sitoutuneena prosessina, jossa opettaja ohjaa opiskelijat sanallistamaan havaintojaan ja kokemuksiaan keskusteluiden, vertaispalautteen ja reflektoinnin avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fyysistä teatteria ovat esimerkiksi naamioteatteri, klovneria, tanssiteatteri ja sanaton teatteri. Opiskelu tukee erityisesti kehollisen ilmaisun ja sanattoman tarinankerronnan taitojen kehittymistä. Opintojaksoon voi sisältyä kirjallisia tehtäviä ja opiskelua täydentäviä vapaaehtoisia maksullisia opintokäyntejä. Suoritusmerkintä.

7.33. Tietotekniikka (TITE)

Oppiaineen tehtävä

Tietotekniikan opetuksen tavoitteena on syventää ja laajentaa opiskelijoiden tietoja ja antaa valmiuksia tietotekniikan omatoimiseen opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojaksot

Ohjelmoinnin perusteet, 2 op (AT01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on antaa perustiedot ohjelmoinnista ja opastaa ohjelmoinnin opiskeluun.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on antaa perustiedot ohjelmoinnista ja opastaa ohjelmoinnin opiskeluun. Suoritusmerkintä.

Ohjelmoinnin jatko, 2 op (AT02)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää ohjelmoinnin opintoja.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on syventää ohjelmoinnin opintoja. Suoritusmerkintä.

Tekoälyn perusteet, 2 op (AT03)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- The Elements of AI koostuu ilmaisista verkkokursseista, jotka ovat tehneet Reaktor ja Helsingin yliopisto yhteistyössä. Tavoitteenamme on rohkaista ihan jokaista ikään ja taustaan katsomatta oppimaan tekoälyn perusteet: mitä tekoäly on, mitä sillä voi (ja ei voi) tehdä ja miten luoda tekoälymenetelmiä. Opintojakso koostuu teoriaosuuksista ja käytännön harjoituksista, ja voit suorittaa ne omaan tahtiisi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- https://www.elementsofai.com/fi/

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

The Elements of AI koostuu ilmaisista verkkokursseista, jotka ovat tehneet Reaktor ja Helsingin yliopisto yhteistyössä. Tavoitteenamme on rohkaista ihan jokaista ikään ja taustaan katsomatta oppimaan tekoälyn perusteet: mitä tekoäly on, mitä sillä voi (ja ei voi) tehdä ja miten luoda tekoälymenetelmiä. Opintojakso koostuu teoriaosuuksista ja käytännön harjoituksista, ja voit suorittaa ne omaan tahtiisi. Suoritusmerkintä.

Ohjelmoinnin MOOC, 2 op (AT04)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ohjelmoinnin MOOC on verkkokurssi https://www.mooc.fi/ , jossa perehdytään algoritmien laatimiseen ja nykyaikaisen ohjelmoinnin perusideoihin. Opiskelijalta ei edellytetä ennakkotietoja ohjelmoinnista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Ohjelmoinnin MOOC on verkkokurssi https://www.mooc.fi/, jossa perehdytään algoritmien laatimiseen ja nykyaikaisen ohjelmoinnin perusideoihin. Opiskelijalta ei edellytetä ennakkotietoja ohjelmoinnista. Suoritusmerkintä.

Aallon ohjelmoinnin MOOC, 2 op (AT05)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Aalto-yliopiston avoimella verkkokurssilla opit kattavat perusteet ohjelmoinnista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso vastaa sisällöltään Aallon kurssia Ohjelmointi 1. http://mooc.aalto.fi/

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Aalto-yliopiston avoimella verkkokurssilla opit kattavat perusteet ohjelmoinnista. Suoritusmerkintä.

Lamerfest 1, 2 op (AT06)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pääset järjestämään Vantaan suurinta multimedia- ja pelitapahtumaa. Lamerfestin järjestämisessä jokaiselle löytyy jotakin, eikä sinun tarvitse edes olla kiinnostunut pelaamisesta. Voit tulla muun muassa taltioimaan, somettamaan, streamaamaan, tekemään grafiikkaa, lavastamaan tai suunnittelemaan valoshowta. Et tarvitse aikaisempaa kokemusta. Opintojakso on avoin kaikille. Suositellaan erityisesti medialinjalaisille. Opintojakso järjestetään kouluajan ulkopuolella. Lisätietoja www.lamerfest.fi. Kysymykset voi lähettää osoitteeseen lamerfest@lamerfest.fi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Lamerfest 1 (2 op) AT06, paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla pääset järjestämään Vantaan suurinta multimedia- ja pelitapahtumaa. Lamerfestin järjestämisessä jokaiselle löytyy jotakin, eikä sinun tarvitse edes olla kiinnostunut pelaamisesta. Voit tulla muun muassa taltioimaan, somettamaan, streamaamaan, tekemään grafiikkaa, lavastamaan tai suunnittelemaan valoshowta. Et tarvitse aikaisempaa kokemusta. Opintojakso on avoin kaikille. Suositellaan erityisesti medialinjalaisille. Opintojakso järjestetään kouluajan ulkopuolella. Lisätietoja www.lamerfest.fi. Kysymykset voi lähettää osoitteeseen lamerfest@lamerfest.fi.

Suoritusmerkintä.

Lamerfest 2, 2 op (AT07)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pääset järjestämään Vantaan suurinta multimedia- ja pelitapahtumaa. Lamerfestin järjestämisessä jokaiselle löytyy jotakin, eikä sinun tarvitse edes olla kiinnostunut pelaamisesta. Voit tulla muun muassa taltioimaan, somettamaan, streamaamaan, tekemään grafiikkaa, lavastamaan tai suunnittelemaan valoshowta. Et tarvitse aikaisempaa kokemusta. Opintojakso on avoin kaikille. Suositellaan erityisesti medialinjalaisille. Opintojakso järjestetään kouluajan ulkopuolella. Lisätietoja www.lamerfest.fi. Kysymykset voi lähettää osoitteeseen lamerfest@lamerfest.fi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Lamerfest 2 (2 op) AT07, paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla pääset järjestämään Vantaan suurinta multimedia- ja pelitapahtumaa. Lamerfestin järjestämisessä jokaiselle löytyy jotakin, eikä sinun tarvitse edes olla kiinnostunut pelaamisesta. Voit tulla muun muassa taltioimaan, somettamaan, streamaamaan, tekemään grafiikkaa, lavastamaan tai suunnittelemaan valoshowta. Et tarvitse aikaisempaa kokemusta. Opintojakso on avoin kaikille. Suositellaan erityisesti medialinjalaisille. Opintojakso järjestetään kouluajan ulkopuolella. Lisätietoja www.lamerfest.fi. Kysymykset voi lähettää osoitteeseen lamerfest@lamerfest.fi.

Suoritusmerkintä.

Lamerfest 3, 2 op (AT08)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pääset järjestämään Vantaan suurinta multimedia- ja pelitapahtumaa. Lamerfestin järjestämisessä jokaiselle löytyy jotakin, eikä sinun tarvitse edes olla kiinnostunut pelaamisesta. Voit tulla muun muassa taltioimaan, somettamaan, streamaamaan, tekemään grafiikkaa, lavastamaan tai suunnittelemaan valoshowta. Et tarvitse aikaisempaa kokemusta. Opintojakso on avoin kaikille. Suositellaan erityisesti medialinjalaisille. Opintojakso järjestetään kouluajan ulkopuolella. Lisätietoja www.lamerfest.fi. Kysymykset voi lähettää osoitteeseen lamerfest@lamerfest.fi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Lamerfest 3 (2 op) AT08, paikalliset valinnaiset opinnot

Opintojaksolla pääset järjestämään Vantaan suurinta multimedia- ja pelitapahtumaa. Lamerfestin järjestämisessä jokaiselle löytyy jotakin, eikä sinun tarvitse edes olla kiinnostunut pelaamisesta. Voit tulla muun muassa taltioimaan, somettamaan, streamaamaan, tekemään grafiikkaa, lavastamaan tai suunnittelemaan valoshowta. Et tarvitse aikaisempaa kokemusta. Opintojakso on avoin kaikille. Suositellaan erityisesti medialinjalaisille. Opintojakso järjestetään kouluajan ulkopuolella. Lisätietoja www.lamerfest.fi. Kysymykset voi lähettää osoitteeseen lamerfest@lamerfest.fi.

Suoritusmerkintä.

Kyberturvallisuus, 2 op (AT09)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan kyberturvallisuuteen sekä henkilökohtaisesta, että maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Opitaan ymmärtämään ja tunnistamaan kyberhyökkäyksiä ja tutustutaan kyberpuolustukseen. Perehdytään omaan digitaaliseen jalanjälkeen, siitä aiheutuviin riskeihin, sekä niiden hallintaan. Opintojaksolla opetellaan ylläpitämään henkilökohtaista tietoturvaa eri laitteilla ja alustoilla, tutustutaan turvalliseen viestintään, sekä oman sähköisen yksityisyyden hallintaan. Opiskelijalta ei edellytetä ennakkotietoja aiheesta, mutta sujuva tietokoneen peruskäyttötaito on hyödyksi. Opintojaksolla tutustutaan tietokoneiden, tietoverkkojen ja älypuhelinten tekniseen toimintaan pintaa syvemmältä. Osa Opintojaksosta suoritetaan mahdollisuuksien mukaan viikonloppuna.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan kyberturvallisuuteen sekä henkilökohtaisesta, että maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Opitaan ymmärtämään ja tunnistamaan kyberhyökkäyksiä ja tutustutaan kyberpuolustukseen. Perehdytään omaan digitaaliseen jalanjälkeen, siitä aiheutuviin riskeihin, sekä niiden hallintaan. Opintojaksolla opetellaan ylläpitämään henkilökohtaista tietoturvaa eri laitteilla ja alustoilla, tutustutaan turvalliseen viestintään, sekä oman sähköisen yksityisyyden hallintaan. Opiskelijalta ei edellytetä ennakkotietoja aiheesta, mutta sujuva tietokoneen peruskäyttötaito on hyödyksi. Opintojaksolla tutustutaan tietokoneiden, tietoverkkojen ja älypuhelinten tekniseen toimintaan pintaa syvemmältä. Osa Opintojaksosta suoritetaan mahdollisuuksien mukaan viikonloppuna. Suoritusmerkintä.

7.34. Urheiluvalmennus (VAL)

Oppiaineen tehtävä

Urheiluvalmennus on tarkoitettu kansallisella tasolla tavoitteellisesti kilpaurheiluun suuntautuville motivoituneille opiskelijoille. Valmennus tapahtuu yhteistyössä lajivalmentajien kanssa. Opiskelija voi halutessaan suorittaa 8 urheiluvalmennuksen opintojaksoa lukion aikana.

Tavoitteet

Lajissa tarvittavien taito- ja kuntotekijöiden kehittäminen. Hyödynnetään paikallisia toimijoita ja liikuntapaikkoja.

Osaamisen arviointi

Aktiivinen osallistuminen harjoitustapahtumiin. Suoritusmerkintä.

Opintojaksot

Jalkapallovalmennus, 2 op (VJA1-8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmennuksesta vastaa vantaalainen Vantaan Jalkapallo Seura.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valmennuksessa keskitytään perus-, peli- ja pelipaikkataitojen kehittämiseen. Toiminta tukee seuroissa tapahtuvaa harjoittelua.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään ja pelitaitojaan. Opintojakso antaa mahdollisuuden yhdistää tavoitteellinen kilpaurheilu ja opiskelu mielekkäällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen harjoitustapahtumiin. Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Jalkapallovalmennus (2po) VJA1-8, koulukohtainen valinnainen

Valmennuksessa keskitytään perus-, peli- ja pelipaikkataitojen kehittämiseen. Toiminta tukee seuroissa tapahtuvaa harjoittelua.

Suoritusmerkintä

Jääkiekkovalmennus, 2 op (VJÄ1-8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia tiloja ja asiantuntijoita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso soveltuu kaikille kilpa- ja harrastetasolla pelaaville jääkiekkoilijoille ja ringeten pelaajille. Harjoituksissa perehdytään henkilökohtaisten lajitaitojen, erityisesti maalinteon ja siihen liittyvien tukitoimien harjoitteluun. Harjoitukset tukevat seuroissa tapahtuvaa harjoittelua. Jäällä ollaan kevytvarustuksella (kypärä, hanskat, luistimet ja maila), maalivahteja lukuun ottamatta. Opintojaksolla saa myös tietoa fyysisen suorituskyvyn harjoittamisesta sekä sovellettua psyykkistä valmennusta jääkiekon näkökulmasta katsottuna.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään ja pelitaitojaan. Opintojakso antaa mahdollisuuden yhdistää tavoitteellinen kilpaurheilu ja opiskelu mielekkäällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen harjoitustapahtumiin. Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Jääkiekkovalmennus (2op) VJÄ1-8, koulukohtainen valinnainen

Opintojakso soveltuu kaikille kilpa- ja harrastetasolla pelaaville jääkiekkoilijoille ja ringeten pelaajille. Harjoituksissa perehdytään henkilökohtaisten lajitaitojen, erityisesti maalinteon ja siihen liittyvien tukitoimien harjoitteluun. Harjoitukset tukevat seuroissa tapahtuvaa harjoittelua. Jäällä ollaan kevytvarustuksella (kypärä, hanskat, luistimet ja maila), maalivahteja lukuun ottamatta.

Suoritusmerkintä

Muodostelmaluisteluvalmennus, 2 op (VML1-8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään paikallisia tiloja ja asiantuntijoita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoittelun tarkoituksena on kehittää muodostelma- ja yksinluistelijoiden lajissa vaadittavia kunto- ja taito-ominaisuuksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään ja pelitaitojaan. Opintojakso antaa mahdollisuuden yhdistää tavoitteellinen kilpaurheilu ja opiskelu mielekkäällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen harjoitustapahtumiin. Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Muodostelmaluisteluvalmennus (2op) VML1-8, koulukohtainen valinnainen

Harjoittelun tarkoituksena on kehittää muodostelma- ja yksinluistelijoiden lajissa vaadittavia kunto- ja taito-ominaisuuksia.

Suoritusmerkintä

Salibandyvalmennus, 2 op (VSA1-8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjoittelussa hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja -toimijoita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoituksissa keskitytään henkilökohtaisten taitojen kehittämiseen ja pelikäsityksen parantamiseen. Toiminta tukee seuroissa tapahtuvaa harjoittula

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään ja pelitaitojaan. Opintojakso antaa mahdollisuuden yhdistää tavoitteellinen kilpaurheilu ja opiskelu mielekkäällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen harjoitustapahtumiin. Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Salibandyvalmennus (2op) VSA1-8, koulukohtainen valinnainen

Harjoituksissa keskitytään henkilökohtaisten taitojen kehittämiseen ja pelikäsityksen parantamiseen. Toiminta tukee seuroissa tapahtuvaa harjoittula

Yksilölajivalmennus, 2 op (VYL1-8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Mahdollisuuksien mukaan harjoittelussa hyödynnetään paikallisia liikuntatiloja ja toimijoita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lajeina yksilölajit. Valmennus suunnitellaan yhteistyössä opiskelijan omavalmentajan kanssa. Harjoittelun seurannassa ja raportoinnissa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt antavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida ja kehittää omaa fyysistä toimintakykyään ja pelitaitojaan. Opintojakso antaa mahdollisuuden yhdistää tavoitteellinen kilpaurheilu ja opiskelu mielekkäällä tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Aktiivinen osallistuminen harjoitustapahtumiin. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yksilölajivalmennus (2op), VYL1-8, koulukohtainen valinnainen

Lajeina yksilölajit. Valmennus suunnitellaan yhteistyössä opiskelijan omavalmentajan kanssa. Harjoittelun seurannassa ja raportoinnissa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin vähäisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.2 ***Sujuva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa, kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteellista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai kantopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

12 § **Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen/AR**

VD/5395/12.00.01.02/2016

Opetushallitus on antanut 7.11.2019 määräyksen aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista noudatettavaksi 1.8.2021 lukien. Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee lukiolain 12 §:n mukaisesti laatia ja hyväksyä lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden lisäksi lukiolaki (714/2018) ja valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018).

Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n 8 kohdan mukaan opetuslautakunta tehtäväalueellaan päättää hyväksyä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä päivä- ja aikuislukion opetussuunnitelmat.

Vantaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelmat on laadittu opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti vuosien 2019–2021 aikana. Vantaalla aikuisten lukiokoulutusta järjestetään Sotungin lukion aikuislinjalla, Sotungin etälukiossa sekä Tikkurilan lukion aikuislinjalla, Vantaan aikuislukiossa. Sotungin etälukio ja Vantaan aikuislukio ovat laatineet lukiokohtaiset aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelmat.

Opetussuunnitelman perusteiden mukainen uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2021 alkaen lukion aloittavilla opiskelijoilla, ja käyttöönotto etenee vuosiluokka kerrallaan.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 12

Toisen asteen koulutuksen palvelualueen johtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteenä oleva Sotungin lukion aikuislinjan, Sotungin etälukion opetussuunnitelma
b) hyväksyä liitteenä oleva Tikkurilan lukion aikuislinjan, Vantaan aikuislukion opetussuunnitelma
c) että opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2021 lukien.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Sotungin etälukion opetussuunnitelma
- Vantaan aikuislukion opetussuunnitelma

Täytäntöönpano: Toisen asteen koulutuksen palvelualue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Hanna Kukkonen, 050 3024916, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
Laura Lindfors, 050 304 0073, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
Ari Ranki, 050 314 5378, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Sotungin etälukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Sotungin etälukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Vantaa
Koulu	Sotungin lukio
Pdf luotu	28.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö . . . 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen . . . 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö . . . 2
2. Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta . . . 3
   2.1. Tehtävä . . . 3
   2.2. Arvoperusta . . . 4
3. Opetuksen toteuttaminen . . . 6
   3.1. Opintojen rakenne . . . 6
   3.2. Oppimiskäsitys . . . 8
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät . . . 9
   3.4. Toimintakulttuuri . . . 10
   3.5. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys . . . 13
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen . . . 16
   4.1. Ohjaus . . . 16
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki . . . 20
   4.3. Opiskeluhuolto . . . 22
   4.4. Turvallinen opiskeluympäristö ja työrauha . . . 22
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä . . . 22
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi . . . 26
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa . . . 26
   5.2. Opintojakson arviointi . . . 27
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät . . . 27
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot . . . 28
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi . . . 29
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa . . . 29
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen . . . 29
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi . . . 31
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi . . . 31
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus . . . 32
   5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus . . . 33
   5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot . . . 34
   5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat . . . 36
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt . . . 38

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 38
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 39
7. Oppiaineet. 44
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 44
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 45
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). 47
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2). 49
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3). 50
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4). 51
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5). 53
Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6). 54
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7). 55
Äidinkielen YO-kertaus, 2 op (ÄIS12). 57
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6). 58
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21). 61
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22). 62
Vuorovaikutus 1, 1 op (S23). 63
Kirjallisuus 1, 2 op (S24). 64
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25). 66
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26). 67
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27). 68
Suomi toisena kielenä YO-kertaus, 2 op (S2S12). 70
7.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 70
7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 75
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11). . . 75
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12). 76
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 78
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 79
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 80
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 81
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 83
Starta på nytt!, 2 op (RUBS18). 84
Slutspurten – kohti yo-kirjoituksia!, 2 op (RUBS20). 84
7.3. Vieraat kielet (VK). 85
7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 90
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1). . . 90
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2). 91

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). 93
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 94
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 95
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . . 96
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 98
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 99
Kertaa englantia YO-kirjoituksiin, 2 op (ENAS9). 101
7.3.2. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (EAB). 101
Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (EAB31). 101
Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (EAB32). 103
Jokapäiväinen elämämme, 2 op (EAB33). 104
Tavat tutuksi!, 2 op (EAB34). 105
Voi hyvin!, 2 op (EAB35). 106
Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (EAB36). 107
7.3.3. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB). 108
Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (SAB31). 108
Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (SAB32). 109
Jokapäiväinen elämämme, 2 op (SAB33). 110
7.3.4. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB). 112
Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (VEB31). 112
Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (VEB32). 113
Jokapäiväinen elämämme, 2 op (VEB33). 114
Tavat tutuksi!, 2 op (VEB34). 115
7.4. Matematiikka (MA). 116
7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 118
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1). 118
7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 120
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2). 120
Geometria, 2 op (MAA3). 121
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 122
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 123
Derivaatta, 3 op (MAA6). 124
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 126
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 127
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 128
3D-geometria, 2 op (MAA10). 129
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 130

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 131
Pitkän matematiikan YO-valmennus, 2 op (MAAS14). 133
7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 133
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 133
Geometria, 2 op (MAB3). 135
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 136
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 137
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6). 138
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7). 139
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 140
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 141
Lyhyen matematiikan YO-valmennus, 2 op (MABS10). 142
Matematiikan alkuaskel, 2 op (MAYS0). 143
7.5. Biologia (BI). 144
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 146
Ekologian perusteet, 1 op (BI2). 148
Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3). 149
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 150
Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 152
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6). 153
7.6. Maantiede (GE). 155
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 157
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 159
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 160
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4). 162
7.7. Fysiikka (FY). 163
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1). 165
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2). 166
Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 167
Voima ja liike, 2 op (FY4). 168
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 169
Sähkö, 2 op (FY6). 171
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7). 172
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8). 173
Fysiikan YO-valmennus, 2 op (FYS9). 174
7.8. Kemia (KE). 175
Kemia ja minä, 1 op (KE1). 178
Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2). 179

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 181
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 182
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5). 183
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6). 185
Kemian YO-kertaus, 2 op (KES7). 186
7.9. Filosofia (FI). 187
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 189
Etiikka, 2 op (FI2). 191
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 192
Totuus, 2 op (FI4). 194
Filosofian YO-valmennus, 2 op (FIS5). 196
7.10. Historia (HI). 197
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 199
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI2). 201
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI3). 202
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 204
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 205
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 207
Historian YO-valmennus, 2 op (HIS7). 208
7.11. Yhteiskuntaoppi (YH). 209
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 211
Taloustieto, 2 op (YH2). 213
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 214
Lakitieto, 2 op (YH4). 216
Yhteiskuntaopin YO-valmennus, 2 op (YHS5). 217
7.12. Uskonto (KT). 218
7.12.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 220
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinauskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1). 220
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). 221
Maailmanuskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3). 222
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4). 224
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5). 225
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6). 227
7.12.2. Ortodoksinen uskonto (KT2). 228
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1). 228
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2). 229
7.12.3. Islamin uskonto (KT4). 231

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1). . . . 231
Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2). . . . 233
7.12.4. Buddhalainen uskonto (UXB). . . . 234
Uskonto ilmiönä, 2 op (UXB1). . . . 234
Maailmanlaajuinen buddhalaisuus, 2 op (UXB2). . . . 236
7.13. Elämänkatsomustieto (ET). . . . 238
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). . . . 240
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2). . . . 242
Kulttuurit, 2 op (ET3). . . . 243
Katsomukset, 2 op (ET4). . . . 245
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5). . . . 247
Tulevaisuus, 2 op (ET6). . . . 249
7.14. Psykologia (PS). . . . 250
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). . . . 252
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). . . . 254
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). . . . 256
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). . . . 258
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). . . . 260
Psykologian YO-valmennus, 2 op (PSS9). . . . 262
7.15. Kuvataide (KU). . . . 263
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1). . . . 263
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2). . . . 264
7.16. Terveystieto (TE). . . . 265
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). . . . 265
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). . . . 266
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). . . . 267
Terveystiedon YO-valmennus, 2 op (TES4). . . . 268
7.17. Informaatioteknologia ja sovellukset (ITS). . . . 269
Digivalmiudet lukiossa, 2 op (ITS1). . . . 269
Ohjelmoinnin alkeet, 2 op (ITS2). . . . 270
7.18. Bisnes (BSN). . . . 271
Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op (BSN1). . . . 271
Vuorovaikutus ja neuvottelutaidot, 2 op (BSN2). . . . 271
Globaalit markkinat, 2 op (BSN3). . . . 272
Talous, raha ja yrittäjyys, 2 op (BSN4). . . . 273
7.19. Temaattiset opinnot (TO). . . . 274
Tutkiva työskentely, 2 op (TOS1). . . . 274

8. Liitteet. 276
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 276
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 276
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 283
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 283
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 289
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 289
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeisest sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 294
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 295

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki aikuisten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos aikuisten lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Aikuisten lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät koulutuksen tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään oppilaitoksen opetus- ja sivistystyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman pohjalta lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon oppilaitoksen toimintaympäristö ja erityisresurssit, oppilaitoksen sijaintialueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet, elinkeino- ja kulttuurielämä sekä muiden oppilaitosten opetustarjonta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan ja tarkennetaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä ja ruotsinkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla oppilaitoksen opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata kaikille aikuisten lukiokoulutukseen osallistuville opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Alle

18-vuotiaiden opiskelijoiden vanhemmilla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan aikuisten lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) tuntijaon mukainen koulutuksen järjestäjän hyväksymä aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako*
- *kieliohjelma*
- *toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaaminen osa-alueet*
- *oppiaineiden tehtävät, oppiaineiden opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *työelämä- ja kansainvälisyysosaaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Opetussuunnitelmassa tulee kuvata kaikkien siihen sisältyvien opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Mikäli oppilaitos järjestää vieraskielistä opetusta, etäopetusta, opetusta rangaistuslaitoksessa tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Tehtävä

Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikanaan opiskelija kartuttaa ja syventää olennaista ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Opetus auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään elämässä ja maailmassa vallitsevista monitahoisista keskinäisriippuvuuksista sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Aikuisten lukiokoulutuksella on opetus- ja sivistystehtävä, jonka tavoitteisiin kuuluu myös aikuisväestön syrjäytymisen ehkäisy ja kotoutumisen tukeminen. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Aikuisten lukiokoulutus lisää opiskelijan työelämässä menestymisen yleisiä edellytyksiä sekä kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan.

Aikuisten lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Aikuisten lukiokoulutuksessa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Aikuisten lukiokoulutus ehkäisee syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuuden jatkaa tai aloittaa lukio-opintoja aikuisena. Koulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, kansainvälisyyteen ja jatkuvaan oppimiseen.

Aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos voi järjestää opiskelijoilleen mahdollisuuden

- *suorittaa lukion oppimäärän*
- *suorittaa yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän*
- *suorittaa yksittäisiä opintojaksoja*
- *suorittaa muita lukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita tai temaattisia opintoja*
- *suorittaa ylioppilastutkinnon tai sen osan.*

Sotungin etälukio on verkossa toimiva Sotungin lukion aikuislinja. Etälukio on jatkuvasti kehittyvä oppilaitos, joka toimii tiiviissä yhteistyössä Vantaan muiden oppilaitosten kanssa. Etälukio mahdollistaa eri elämäntilanteissa olevien opiskelijoiden opiskelun tarjoamalla joustavan opintojen aloittamisen ja aiempien kesken jääneiden opintojen jatkamisen.

Sotungin etälukiossa voi suorittaa
- lukion oppimäärän
- yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän
- yksittäisiä opintojaksoja
- muita lukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita tai temaattisia opintoja
- ylioppilastutkinnon tai sen osan.

2.2. Arvoperusta

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Aikuisten lukiokoulutuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Aikuisten lukiokoulutus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Oppilaitoksessa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman oppilaitoksen kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Arvoperustaa konkretisoi näissä aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Sotungin etälukion arvot perustuvat Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteisiin kirjattuihin arvoihin sekä Vantaan kaupungin arvoihin, joita ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

Vantaan kaupungin arvot näkyvät Vantaalla ja Sotungin etälukiossa muun muassa seuraavin tavoin.

Avoimuus

Avoimuus tarkoittaa päätöksentekomme ja koko toimintakulttuurimme läpinäkyvyyttä. Kuuntelemme ja jaamme tietoa. Opiskelijat tietävät, miten opintojaksolla toimitaan ja mihin heidän

suoritustensa arvioinnit perustuvat. Seuraamme aktiivisesti omassa toimintaympäristössämme tapahtuvia muutoksia ja tiedotamme omasta toiminnastamme.

Rohkeus

Pidämme yllä kokeilemisen kulttuuria, jossa toimimme ennakkoluulottomasti ja haastamme totutut tavat. Luomme sellaisen ilmapiirin, jossa epäonnistumiset ja erehdykset ovat sallittu osa oppimisprosessia. Kannustamme esittämään omia ideoita ja ajatuksia.

Vastuullisuus

Tärkeitä arvoja toiminnassamme ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvoisuus ja oikeudenmukaisuus. Etäopiskelu opettaa itseohjautuvuuteen ja vastuunkantamiseen omasta itsestä. Ohjaamme opiskelijoita tiedostamaan kestävän elämäntavan välttämättömyyden, jotta hyvä elämä voidaan turvata nykyisille ja tuleville sukupolville.

Yhteisöllisyys

Oikeudenmukainen toiminta, moninaisuuden ymmärtäminen ja kunnioittaminen luo yhteisöllisyyttä.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Aikuisten lukiokoulutusta kehitetään osana lukiokoulutusta ja aikuisille suunnattua koulutusta. Opiskelumahdollisuuksien tarjonnan lähtökohtana on, että aikuinen rakentaa osaamistaan elämänkokemukselleen, aikaisemmin omaksumilleen tiedoille ja taidoille sekä mahdollisesti rinnakkaisille opinnoille. Opetustarjonnan valinnaisuus ja vaihtoehdot mahdollistavat opiskelun ja yksilölliset opintopolut erilaisissa elämäntilanteissa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän laajuus on 88 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 2 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut temaattisia opintoja lukuun ottamatta opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukaisiin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin, joista aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos tarjoaa kyseisen asetuksen liitteen 2 mukaisen määrän.

Biologiassa, maantieteessä, fysiikassa ja kemiassa oppilaitos tarjoaa pakollisten opintojen lisäksi valtakunnallisia valinnaisia opintoja yhteensä vähintään 10 opintopisteen verran. Näissä oppiaineissa opiskelija suorittaa kolmessa oppiaineessa pakollisia opintoja kahden ja yhdessä neljän opintopisteen verran.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. Opiskelijalla tulee kuitenkin olla mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 2 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Sotungin etälukion tuntijako

Oppiaineryhmä ja oppiaine	Pakolliset opinnot opintopisteinä	Valtakunnalliset valinnaiset opinnot opintopisteinä	Koulukohtaiset valinnaiset opinnot opintopisteinä
Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot			
Äidinkieli ja kirjallisuus			
- suomen kieli ja kirjallisuus	10		2
- suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	10		2
A-kieli, englanti	12	2	2
B1-kieli, ruotsi	10	2	4
B3-kielet			
- espanja		12	
- saksa		6	
- venäjä		8	
Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot			
Matematiikan yhteiset opinnot	2		
Matematiikan lyhyt tai pitkä oppimäärä			
- Lyhyt	10	4	4
- Pitkä	18	6	2
Biologia, maantiede, fysiikka ja kemia yhteensä	10	32	4
- Biologia	2 tai 4	6 tai 8	
- Maantiede	2 tai 4	4 tai 6	
- Fysiikka	2 tai 4	10 tai 12	2
- Kemia	2 tai 4	6 tai 8	2
Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot			
Uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi ja filosofia yhteensä	12	36	8

- Uskonto tai elämänkatsomustieto	2	10	
- Historia	4	8	2
- Yhteiskuntaoppi	4	4	2
- Filosofia	2	6	2
- Psykologia		10	2
Taito- ja taideaineet			
- Kuvataide			4
Terveystieto			8
Temaattiset opinnot		2	
Informaatioteknologia ja sovellukset			4
Bisnes			8
Pakolliset opinnot yhteensä	66 tai 74		
Opinnot yhteensä vähintään	88		

Lisäksi opiskelijalle voidaan hyväksyä osaksi opintoja muita aikuisten valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteissa 2019 kuvattuja moduuleita, jotka on suoritettu muussa oppilaitoksessa.

Sotungin etälukion kieliohjelma

Sotungin etälukiossa voi opiskella
A-kielenä englantia
B1-kielenä ruotsia
B3-kielenä espanjaa, saksaa ja venäjää.

3.2. Oppimiskäsitys

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia aineistojen pohjalta sekä tietojaan ja taitojaan uudella tavalla yhdistäen. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa sekä auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija oppii vähitellen yhä paremmin arviomaan ja kehittämään opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

Sotungin etälukiossa opiskelijan oma opiskelutausta ja elämänkokemus ovat lähtökohtana lukio-opinnoille. Etälukiossa otetaan huomioon yksilöllisiä tarpeita ja tuetaan opiskelijaa opintojen aikana, jotta hän saa onnistumisia ja myönteisiä oppimiskokemuksia.

Sotungin etälukiossa opiskellaan verkossa ja hyödynnetään digitaalisia sovelluksia. Digitaaliset opetusmenetelmät mahdollistavat yksilöllistämisen ja syvemmän oppiaiheisiin perehtymisen. Vuorovaikutus etälukion kursseilla tapahtuu digitaalisten työkalujen avulla.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat koulutusta ohjaava oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden yhdenvertaisuus, edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet. Aikuisten lukiokoulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet, joista keskeisin on aikuisopiskelijoiden opiskelulähtökohtien moninaisuus. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien avulla luodaan mahdollisuuksia joustaviin yksilöllisiin ja yhteisöllisiin opiskelumahdollisuuksiin.

Opiskeluympäristöt

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa opiskeluympäristöt ovat monipuolisia, turvallisia ja viihtyisiä. Ne edistävät opiskelumotivaatiota ja rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia sekä tarjoavat mahdollisuuksia itselle sopivien opiskelumenetelmien hyödyntämiseen. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään monin tavoin sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Suoritettaessa aikuisten lukiokoulutusta vankilassa lukiokoulutusta säätelevien normien lisäksi otetaan huomioon vankeuslain ja -asetuksen säännökset sekä kansainväliset vankilaopetusta koskevat suositukset. Opetuksessa otetaan huomioon yhdenvertaisuus sekä rikosseuraamuslaitoksessa noudatettava normaalisuusperiaate ja mahdollisuuksien tasa-arvo. Vankilaopetus tukee opiskelijoiden yhteiskuntaan integroitumista. Vankilaopetus edistää vankeuslain (767/2005) 1 §:n mukaisia tavoitteita parantaa vankien elämänhallintataitoja sekä ohjaa rikoksettomaan elämään.

Opiskelumenetelmät

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavissa oppilaitoksissa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen

ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla voidaan rakentaa myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia. Elämänkokemus sekä taito arvioida omaa ajatteluaan ja oppimistaan ovat aikuisten lukiokoulutuksessa erityinen voimavara.

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavien oppilaitosten opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija saa tilaisuuksia käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä ja päivittää digitaalista osaamistaan.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Sotungin etälukio on verkossa toimiva Sotungin lukion aikuislinja. Opiskelu on opettajan ohjaamaa etäopiskelua digitaalisissa oppimisympäristöissä ja perustuu opiskelijan itseohjautuvuuteen. Sotungin etälukiossa otetaan huomioon aikuisopiskelijoiden opiskelulähtökohtien moninaisuus tarjoamalla monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumuotoja. Sotungin etälukion opiskelujärjestelyt mahdollistavat joustavan, yksilöllisen ja vuorovaikutusta edistävän henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman. Etäopiskelu mahdollistaa opiskelijoiden yksilöllisen etenemisen ja henkilökohtaiset oppimispolut sekä tukee opiskelutaitojen kehittymistä.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta oppilaitoksen tehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella aikuisten lukiokoulutusta järjestävällä oppilaitoksella on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu

välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppilaitos luo henkilöstönsä ja opiskelijoidensa avulla toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Oppilaitoksessa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea oppilaitoksen toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta. Opiskelijaa kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään ja liikunnalliseen elämäntapaan.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus on oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Oppilaitos edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa

tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Aikuisten lukiokoulutusta järjestävässä oppilaitoksessa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa oppilaitoksessa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja. Vieraskielisten opiskelijoiden kotoutumista tuetaan vahvistamalla opetuskielen hallintaa osana kaikkien oppiaineiden opetusta ja oppilaitoksen muuta toimintaa.

Oppiva yhteisö

Sotungin etälukion toiminta on opiskelijalähtöistä ja vuorovaikutteista. Opintojaksojen aikana vuorovaikutus tapahtuu pääasiassa digitaalisissa oppimisympäristöissä opettajan ja opiskelijan välillä. Opettaja antaa tukea, ohjausta ja palautetta, mutta myös opiskelijat antavat palautetta opintojakson toteutuksesta. Siten opiskelijat vaikuttavat oppilaitoksen käytänteiden ja opintojaksojen kehittämiseen.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Sotungin etälukiossa opiskelijoita kannustetaan ilmaisemaan mielipiteensä ja osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen. Opiskelijat vastaavat säännöllisesti palautekyselyihin ja näiden vastausten perusteella kehitetään etälukion toimintaa ja opetusjärjestelyjä. Opiskelijoilla on mahdollisuus antaa palautetta jatkuvasti opetuksesta, opetusjärjestelyistä ja etälukion toiminnasta koko opintojensa ajan. Yhteisöllisyyttä ja asioihin vaikuttamismahdollisuuksia edistetään myös vuosittain järjestettävillä iltatapahtumilla, joissa etälukion henkilöstöä on tavattavissa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Sotungin etälukiossa ohjaus nähdään kaikkien toimijoiden yhteisenä tehtävänä. Tavoitteena on tukea opiskelijaa kaikissa hänen opintojensa vaiheissa. Avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus ovat toimintaperiaatteita, jotka näkyvät kaikessa toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Opintojen yksilöllinen suunnittelu ja opintojen joustavuus tukevat opiskelijan hyvinvointia.

Vantaalla laaditaan valtuustokauden mukaisesti kestävän kehityksen toimintasuunnitelma, joka ohjaa myös lukioiden toimintaa. Kestävää kehitystä tuetaan Vantaalla myös mahdollisuuksina tehdä muiden toimijoiden kanssa yhteistyötä.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Sotungin etälukiossa on laadittu yhdessä Sotungin lukion kanssa tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti. Sotungin etälukion digitaaliset oppimisympäristöt mahdollistaa opiskelun eri elämäntilanteissa ja lähtötilanteessa oleville opiskelijoille, mikä edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Tätä tuetaan opintojen aikaisella ohjauksella.

Kulttuurien moninaisuus ja kielitietoisuus

Sotungin etälukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja ja kielitietoinen opettaminen on osa etälukion toimintakulttuuria. Kielitietoinen näkökulma huomioidaan opettajan laatimissa oppimateriaaleissa. Opetusjärjestelyissä ja opintojen ohjauksessa huomioidaan

opiskelijoiden yksilölliset taustat ja lähtökohdat. Vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille tarjotaan suomi toisena kielenä -opetusta.

3.5. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §).

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Oppilaitoksen opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan oppilaitoksen toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukio-opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Oppilaitoksen ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa kannustetaan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Oppilaitoksessa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle.

Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisella tasolla.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukio-opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista jatkuvasti muuttuva työelämä häneltä edellyttää. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Oppilaitos luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa oppilaitoksen toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia oppilaitoksen ja työelämän sekä oppilaitoksen, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava oppilaitoksen ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Oppilaitos linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys rikastaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Oppilaitoksen opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan yhdistää kansainvälisen ja työelämäosaamisen elementtejä sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Opiskelijaa ohjataan vahvistamaan kansainvälistä osaamistaan hyödyntämällä lukion toimintaympäristön kansainvälisyyttä, virtuaalisen kansainvälisyyden mahdollisuuksia, oppilaitoksen tarjoamia tai omaehtoisia vaihto-ohjelmia, tutustumis- ja opiskelujaksoja ulkomailla sekä muita kansainvälisen yhteistyön muotoja.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja oppilaitoksen kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisella tasolla.

Korkeakouluyhteistyö

Sotungin etälukiossa korkeakouluyhteistyö toteutetaan yhdessä Sotungin lukion kanssa. Opiskelijoille tarjotaan tutustumismahdollisuuksia korkeakouluopintoihin esimerkiksi oppilaitos- ja kampusvierailujen sekä muiden yhteistyötapahtumien avulla. Yhteistyössä voidaan hyödyntää virtuaaliteknologiaa. Opiskelijoilla on lisäksi mahdollisuus suorittaa tiettyjä yliopisto- ja ammattikorkeakoulukursseja jo lukioaikana ja hyväksilukea suoritetut kurssit osaksi lukio-opintoja.

Työelämävalmiudet

Sotungin etälukion opiskelijat ovat aikuisia, joista monet ovat jo työelämässä, vaihtamassa alaa tai heillä on selkeä jatko-opintotavoite jo opintojen alussa. Lukioaikaisella ohjauksella tuetaan opiskelijaa oman tavoitteensa saavuttamisessa.

Yrittäjyyskasvatus on mukana Sotungin etälukion opintotarjonnassa.

Kansainvälinen osaaminen

Sotungin etälukiossa opiskelu tapahtuu verkossa ja on aikaan ja paikkaan sitomatonta. Tämä mahdollistaa lukio-opinnot esimerkiksi vaihto-opintojen tai ulkomailla olevan työn ohessa.

Sotungin etälukion kielitarjonta mahdollistaa opiskelijan kielitaidon laajentamisen.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Ohjauksen avulla opitaan lisäksi tunnistamaan, miten lukiokoulutuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukainen opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, ihmisenä kasvua ja kehittymistä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan monialaisena yhteistyönä.

Ohjaus on oppilaitoksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen käytännön koordinoinnista ja toteutuksesta. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä.

Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen sopia tavoista, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Oppilaitoksen ohjaussuunnitelman tulee sisältää aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa ja suoritettaessa mahdollisia kahden tutkinnon opintoja: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukiokoulutukseen ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja tarvittaessa päivitetään lukio-opintojen aikana. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa aikuisten lukiokoulutukseen hakeutuville henkilöille, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelija laatii opetushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä

jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtainen opintosuunnitelma ohjaa opiskelijan tiedollista ja taidollista kehittymistä koko opintojen ajan. Suunnitelmassa jäsennetään opiskelun tavoitteet ja arvioidaan niiden saavuttamiseen kuluva aika yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon opiskelijan elämäntilanne, valmiudet ja opiskelun tavoitteet sekä tunnistetaan aiemmin opittu. Myös opiskelijan opiskeluhistoria, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset otetaan huomioon henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa. Aikuisten lukiokoulutuksessa tulee lukiolain (714/2018) 27 §:n mukaan tunnistaa ja tunnustaa opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suoritetut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1. *opiskelusuunnitelma*

- *aikaisempi koulutus, erityisesti aikaisemmin suoritetut lukio-opinnot ja ammatilliset opinnot sekä mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus tai muu kokemus*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *mahdolliset muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot ja/tai työelämään tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
- *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*

1. *ylioppilastutkintosuunnitelma*
2. *jatko-opinto- ja urasuunnitelma.*

Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon opiskelijalle mahdollisesti aiemmin tehty henkilökohtainen opintosuunnitelma ja sen toteutuminen. Suunnitelma laaditaan oppilaitoksen opetushenkilöstön tuella opintojen alussa ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Sotungin etälukiossa ohjaustoiminta on kokonaisuus, joka suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä rehtorin, etälukiokoordinaattorin, opinto-ohjaajien, aineenopettajien ja etäohjaajien kanssa. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja omaa vastuullisuutta. Etälukion opinto-ohjauksessa korostuu opiskelijan henkilökohtainen ohjaaminen. Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa.

Ohjauksen avulla opiskelija kehittää valmiuksia, joita tarvitaan lukio-opinnoissa:

- Tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen
- Kehittämään oppimaan oppimistaitoja
- Ottamaan vastuuta opintojen etenemisestä

- Kehittämään itsearviointia ja oman oppimisen reflektointia
- Vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan
- Tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua

Ohjauksen toimijat ja työnjako

Opiskelija suunnittelee opintojaan ja tekee jatko-opinto- ja urasuunnittelua ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta.

Opinto-ohjaaja laatii opiskelijan kanssa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mahdollisimman pian etälukioon ilmoittautumisen jälkeen. Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan opintojen edetessä. Opinto-ohjauksen painopisteenä on opiskelun suunnitteleminen opiskelijan omista lähtökohdista ja elämäntilanteesta käsin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tavat ja vahvuudet opiskelijana. Opinto-ohjaajat ovat tavattavissa henkilökohtaisesti ajanvarauksella Sotungin lukiossa tai etäyhteyden kautta.

Etäohjaaja tukee opiskelijaa opinnoissa, tiedottaa ja opastaa käytännön asioissa, seuraa opintosuorituksia ja -suunnitelmaa ja pitää opiskelijaan yhteyttä. Jokaisella tutkintotavoitteisella opiskelijalla on oma etäohjaaja.

Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa, auttaa kehittämään oppimaan oppimisen taitoja sekä oppimisen valmiuksia. Opettajaan voi olla yhteydessä Wilman kautta, sähköpostilla, verkko-oppimisympäristön kautta ja puhelimitse. Viesteihin vastataan pääsääntöisesti seuraavana työpäivänä.

Varian lukiokoordinaattori vastaa kaksoistutkinto-opiskelijoiden etäopintojen tuesta. Lukiokoordinaattori pitää säännöllisesti lukiopajaa, jossa Varian opiskelijoilla on mahdollista saada tukea lukio-opintoihinsa. Lukiokoordinaattori tiedottaa ja opastaa käytännön asioissa, seuraa opintosuorituksia ja -suunnitelmaa ja pitää opiskelijaan yhteyttä. Lukiokoordinaattori tiedottaa Varian opinto-ohjaajia opiskelijan opintojen etenemisestä.

Etälukion opintosihteeri vastaa opiskelijoiden opintoihin liittyviin kysymyksiin sekä tiedottaa säännöllisesti opiskelijoita etäopiskeluun liittyvistä asioista.

Etälukion rehtori ja etälukiokoordinaattori tukevat ohjauksessa tehtävää yhteistyötä ja suunnittelua. Rehtori vastaa aikaisempien opintojen hyväksilukujen ja osaamisen tunnustamisen päätöksistä sekä muista opintoihin liittyvistä hallinnollisista päätöksistä yhteistyössä etälukiokoordinaattorin kanssa.

Kaikkien ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako on määritelty tarkemmin Sotungin etälukion Ohjauksen tehtävät ja työnjako -suunnitelmassa. Sitä päivitetään ja toimintaa arvioidaan ja kehitetään lukuvuosittain.

Ohjauksen toteutumisesta pyydetään vuosittain opiskelijapalautetta ja ohjausta kehitetään palautteen perusteella. Opinto-ohjaajat ja etäohjaajat arvioivat lukuvuoden aikana ohjauksen toimivuutta.

Ohjaus siirtymävaiheissa

Etälukion aloittava tutkintotavoitteinen opiskelija laatii opinto-ohjaajan avustuksella henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman lukio-opinnoista. Opiskelusuunnitelma sisältää hyväksiluvut mahdollisista aikaisemmista opinnoista ja osaamisesta sekä erityisen tuen tarpeet. Opiskelusuunnitelmassa otetaan huomioon opiskelijan aikaisempi opiskelutausta, elämäntilanne ja hänen tavoitteensa lukio-opinnoissa. Ylioppilaskirjoitussuunnitelma tehdään yhdessä opinto-ohjaajan ja opiskelijan kanssa, jonka toteutumista seurataan ja päivitetään tarpeen mukaan.

Etälukiosta valmistuville opiskelijoille tiedotetaan jatko-opintoihin liittyvistä hakukäytänteistä ja tarjotaan mahdollisuutta henkilökohtaiseen opinto-ohjaajan tapaamiseen. Opiskelijoiden siirtymistä lukiokoulutuksesta jatko-opintoihin tuetaan korkeakoulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opiskelijan, jonka ylioppilaaksi valmistumisesta on kulunut maksimissaan yksi vuosi, on mahdollisuus saada jatko-ohjausta. Opiskelija voi olla yhteydessä etälukion opinto-ohjaajaan, joka arvioi hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa ja tarvittaessa ohjaa hänet esimerkiksi Ohjaamon palveluiden piiriin.

Lukio-opintonsa keskeyttävä tai keskeyttämistä harkitseva opiskelija saa halutessaan ura- ja työelämäohjausta opinto-ohjaajalta. Jos alle 29-vuotias nuori keskeyttää opintonsa lukiokoulutuksessa ilman jatkosuunnitelmia Sotungin etälukio luovuttaa nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot hänen kotikuntansa etsivää nuorisotyötä varten (Nuorisolaki 11 §).

Perusopetuksen oppilailla on mahdollisuus tutustua Vantaan lukio-opintoihin jo perusopetuksessa suorittamalla lukio-opintoja Sotungin etälukion kautta.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Lukio-opintojen aikana opiskelijaa ohjataan urasuunnittelussa. Urasuunnittelussa korostuu yksilöllinen ohjaus, jossa huomioidaan opiskelijan oma elämäntilanne ja muut tavoitteet.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö Sotungin etälukiossa koskee alle 18-vuotiaana etälukio-opinnot aloittaneita opiskelijoita. Alaikäisten opiskelijoiden huoltajat saavat tietoa opintojen edistymisestä Wilman kautta. Huoltajien kanssa järjestetään palavereja tarpeen vaatiessa.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Sotungin etälukiossa henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa korostuu opiskelijalähtöisyys. Suunnitelman tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa omat tavoitteensa, etenee tavoitteidensa mukaisesti ja osaa suunnitella opintojaan ottaen huomioon oman elämäntilanteensa.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma tehdään yhteistyössä opiskelijan ja opinto-ohjaajan kanssa opintojen alussa ja siinä kysytään vain oppimisen ja opiskelun kannalta tarpeellisia tietoja.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa ja jatko-opinnoissa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijan omat lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet.

Oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa mahdollisimman hyvin, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijalle ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Tukea on oikeus saada riippumatta siitä, mistä syystä tuen tarve aiheutuu. Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan, tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisistä, matemaattisista tai tarkkaavuuden ongelmista tai opiskelutaitojen puutteista. Se voi liittyä myös sairauden tai vamman aiheuttamiin oppimisvaikeuksiin tai sosiaalisiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen vaikeuksiin.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja tarvittaessa huoltajien kanssa sekä heiltä saatu tieto. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella saatuun tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.).

Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä ja tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista monipuolisilla opetus- ja arviointimenetelmillä. Opiskelijaa ohjataan käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Tukitoimia voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja hyödyntämällä tuen tarpeen huomioon ottavia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan

oppimista voidaan tukea myös tarjoamalla tukiopetusta tai muuta opiskelijan tarpeen mukaista tukea sekä tarjoamalla erilaisia oppimista ja hyvinvointia edistäviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai muiden toimijoiden kanssa.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan omien vahvuuksien ja oppimisen haasteiden tunnistamista. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamista eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Erityisjärjestelyihin tulee antaa mahdollisuus lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Näiden kokemusten perusteella erityisopettaja arvioi yhdessä opiskelijan ja muiden opettajien kanssa erityisjärjestelyjen hyödyllisyyttä sekä ohjaa opiskelijan tarvittaessa hakemaan erityisjärjestelyjä myös ylioppilastutkinnon kokeissa. Järjestelyjen tarpeen arvioinnissa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa. Opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten. Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan.

Lukiolain (417/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita (lukiolaki 714/2018, 29 § 3 mom.). Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee määritellä, miten opiskelijoiden tukitoimien tarve arvioidaan ja miten tuki toteutetaan käytännössä.

Sotungin etälukiossa tutkintotavoitteisen opiskelijan alkuohjaustapaamisessa opinto-ohjaaja kartoittaa opiskelijan aiemmissa opinnoissa saadut tuen muodot. Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa erityisopettajalle tai muulle asiantuntijalle erityisjärjestelyjen tarpeen selvittämiseksi. Sotungin etälukion erityisopettaja tekee tarvittaessa etälukion tutkintotavoitteiselle opiskelijalle myös erityisen tuen suunnitelman.

Ennen opintojakson alkua opiskelija ilmoittaa aineenopettajalle erityisen tuen tarpeistaan, jotka voivat johtua lukivaikeuksista tai muista syistä. Aineenopettaja suunnittelee yhdessä opiskelijan kanssa tukemisen toteuttamisen esimerkiksi yksilöllisillä ratkaisuilla. Tarvittaessa tukitoimien suunnittelussa konsultoidaan erityisopettajaa. Kukin aineenopettaja tukee opiskelijaa oman aineensa opiskelutaitojen kehittämisessä. Aineenopettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja ja kielitietoisuuteen kiinnitetään huomiota opintojaksojen toteutuksessa.

Sotungin etälukiossa erityisiä tukimuotoja voivat olla esimerkiksi etätunnit, koulukohtaiset valinnaiset opinnot, erityisopettajan tapaamiset, laskutreenit ja osaamisen monipuoliset näyttömahdollisuudet. Ylioppilaskirjoituksia varten haettavat erityisjärjestelyt suunnitellaan opiskelijan, erityisopettajan ja rehtorin yhteistyönä.

4.3. Opiskeluhuolto

Koulutuksen järjestäjän käytettävissä olevien toimien avulla voidaan edistää opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan kuvata koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltoon liittyvät käytänteet.

4.4. Turvallinen opiskeluympäristö ja työrauha

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan kuvata koulutuksen järjestäjän turvalliseen opiskeluympäristöön ja työrauhaan liittyvät käytänteet.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija jatkaa oman suhteensa kehittämistä kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoille on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että opiskelija jatkaa oman suhteensa kehittämistä kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän muista yhteyksistään, esimerkiksi yhteisöstään ja perusopetuksesta, saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan aikuisten lukiokoulutuksen yleisiä tavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja

kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka oppilaitos ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin.

Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisille opiskelijoille on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, aikuisen lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään, ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiokoulutuksessa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Sotungin etälukion tavoitteena on toteuttaa kieli- ja kulttuurisensitiivistä opetusta ja ohjausta siten, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus menestyä opinnoissaan omaa osaamistaan vastaavalla tasolla. Erilaisia opiskelu- ja arviointimenetelmiä käyttämällä opiskelijoilla on mahdollisuus osoittaa osaamisensa opintojaksoissa.

Sotungin etälukiossa vierasta kieltä äidinkielenään puhuville opiskelijoille järjestetään suomi toisena kielenä -opetusta. Opintojen alussa vieraskielisiä opiskelijoita ohjataan osallistumaan S2-opettajan järjestämään kielitaitotasotestiin. Testin avulla saadaan tietoa opiskelijan suomen

kielen taitotasosta ja sen mukaan opiskelija ohjataan valitsemaan hänelle parhaiten sopiva suomen kielen oppimäärä (suomen kieli ja kirjallisuus tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus) tai hänet ohjataan opiskelemaan suomen kielen alkeis- ja peruskursseja ennen lukio-opintojen aloittamista, jos kielitaito ei riitä lukio-opintojen suorittamiseen. S2-opettaja ohjeistaa vieraskielisyystodistuksen hankkimisessa. S2-opettaja tiedottaa vieraskielisiä opiskelijoita kielitestaukseen ja vieraskielisyystodistukseen liittyvistä kysymyksistä.

Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman uskonnon opetusta. Opetuksessa noudatetaan Opetushallituksen antamia perusteita.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät oppilaitoksen arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Sotungin etälukiossa palautteen antamisella ja arvioinnilla ohjataan opiskelijaa omien opiskelutavoitteiden asettamisessa ja saavuttamisessa sekä työskentelytapojen kehittämisessä.

Opintojakson arviointi perustuu opintojakson aikana formatiiviseen ja summatiiviseen arviointiin. Opintojakson aikana opiskelijalle annetaan säännöllisesti palautetta etälukion käytössä olevilla digitaalisilla työvälineillä. Opettajan antaman palautteen lisäksi itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää osana opintojakson aikaista formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu eri tavoin todennettuun näyttöön.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Sotungin etälukiossa opintojaksojen arviointiperusteet ovat luettavissa verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön. Opiskelijat tietävät opintojakson arviointiin vaikuttavien eri osioiden painoarvon opintojakson alkaessa. Oppimisen edistymisen seuranta, palautteen antaminen ja vuorovaikutus tapahtuvat digitaalisissa ympäristöissä.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat. Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Sotungin etälukiossa pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista annetaan numeroarvosana lukuun ottamatta temaattisia opintoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S=hyväksytty, H=hylätty). Myös arvosanalle 4 määritellään opintojakson alkaessa kriteerit opintojaksokohtaisesti. Koulukohtaisista valinnaisista kuvataiteen ja terveystiedon opinnoista, jotka ovat nuorisoasteella pakollisia opintoja, annetaan numeroarvosana. Muut koulukohtaiset valinnaiset opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä, ellei opintojaksokohtaisesti ole opetussuunnitelmaan muuta kirjattu.

Opintojakso on suoritettu, kun opetussuunnitelman mukaiset opintojakson tavoitteet on saavutettu opintojakson alussa sovituilla tavoilla.

Mikäli opintojakso on osittain suoritettu, annetaan opintojaksosta Z. Kesken olevan opintojakson osasuoritusten arvioinnin opettaja kirjaa hallintojärjestelmään. Lopullisen arvosanan saamiseksi opintojakson puuttuvat osat täytyy suorittaa hyväksytysti. Z:n yleisistä täydentämiskäytänteistä tiedotetaan opinto-oppaassa lukuvuoden alkaessa.

Keskeytynyt opintojakso arvioidaan K-merkinnällä, jolloin opintojakso täytyy suorittaa kokonaan uudelleen. K-merkintä poistetaan opiskelijan rekisteristä ennen päättöarviointia.

Hylätyn arvosanan (arvosana 4 tai H) voi korottaa joko osallistumalla uudelleen opintojaksolle tai suorittamalla opettajan määräämät opintojakson osat hyväksytysti. Hyväksyttyä opintojakson arvosanaa voi korottaa osallistumalla uudelleen opintojaksolle tai suorittamalla opettajan määräämät opintojakson osat uudelleen. Opintojakson arvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Etälukiossa opintojakson itsenäinen suorittaminen tarkoittaa opintojakson suorittamista opintojaksotarjottimen ulkopuolella. Luvan opintojakson suorittamiseksi opintojaksotarjottimen ulkopuolella antaa opinto-ohjaajan suosituksesta rehtori tai rehtoria

etälukioasioissa sijaistava henkilö. Opintojakson suorittaminen opintojaksotarjottimen ulkopuolella tehdään aina opettajan ohjauksessa ja samoilla opintojakson tavoitteilla kuin muutenkin opintojaksolla.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Sotungin etälukiossa ei järjestetä suullisen kielitaidon opintojaksoa. Suullisen kielitaidon opintojakson voi suorittaa joko Sotungin lukiossa, Vantaan aikuislukiossa tai muussa oppilaitoksessa, ja se hyväksiluetaan Sotungin etälukion opintoihin.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, oppilaitos voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Sotungin etälukion ohjaussuunnitelmaan on kirjattu alle 18-vuotiaan opiskelijan kohdalla noudatettavat käytänteet. Opiskelijan edistymistä opinnoissa seurataan etälukion ohjaussuunnitelman mukaisesti.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa oppilaitoksen rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten oppilaitos voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Oppilaitoksen rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa oppilaitos ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden

mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Sotungin etälukiossa lukio-opintojen alussa opinto-ohjaaja ja opiskelija käyvät yhdessä läpi muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemisen ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisen. Osaaminen tunnustetaan yhteistyössä aineenopettajan kanssa. Rehtori tekee päätöksen hyväksilukemisesta. Hyväksilukeminen ja osaamisen tunnustaminen tehdään opiskelijan edun mukaisesti.

Muualla suoritettuja opintoja voidaan hyväksilukea, jos ne vastaavat laajuudeltaan ja sisällöltään opetussuunnitelman tavoitteita

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamisena näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukiokoulutuksen tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Oppiaineen arvosanan korottamismahdollisuus erillisessä kuulustelussa järjestetään opiskelijoille yhteistyössä Sotungin lukion kanssa. Korottamismahdollisuudesta tiedotetaan etälukion viestintäkanavien kautta.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 88 opintopistettä. (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät)

sekä opinto-ohjausta. Taito- ja taideaineiden opinnot ovat kuitenkin vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1–2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 88 opintopistettä täyttyy. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 88 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

Sotungin etälukio tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta opinto-oppaassa.

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Aikuisten lukiokoulutuksessa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*

- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä".

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Oppilaitoksessa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Aikuisten lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*

- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Aikuisten lukiokoulutuksen opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä aikuisopiskelijoille annettavan lukiokoulutuksen erityisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia

ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille aikuisten lukiokoulutusta järjestäville oppilaitoksille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*
- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon oppilaitoksen toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija

hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella,

tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Hyvinvointiosaaminen

Sotungin etälukiossa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden hyvinvointia edistävää turvallista ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä opiskelija saa tukea ja ohjausta monipuolisten ainevalintojen tekemiseksi ja otetaan huomioon opiskelijan yksilöllinen tilanne.

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen kasvuun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia eri oppiaineissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Sotungin etälukiossa opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy kannustavan toimintakulttuurin kautta. Etälukiossa digitaaliset viestintävälineet ja niiden mukanaan tuomat kohtaamis- ja viestintätavat ovat keskeisessä osassa.

Vuorovaikutus on osana oppimista kaikissa oppiaineissa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten näkökulmien huomioon ottamiseen. Opiskelijoiden näkökulmia kuullaan ja otetaan huomioon opetuksen kehittämisessä ja oppilaitoksen päätöksenteossa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sotungin etälukiossa etäopiskelu edellyttää osallistuvaa, itsenäistä ja monilukutaitoista otetta, ja näiden taitojen kehittymistä tuetaan. Digiosaaminen on luonteva osa etälukio-opintoja. Lukioaikanaan opiskelija tutustuu erilaisiin digitalisuuden luomiin mahdollisuuksiin ja kehittää omaa monilukutaitoaan. Opiskelija osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset.

Kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit.

Etälukiossa tiedotetaan mahdollisuuksista suorittaa avoimen korkeakoulun ja yliopiston opintoja jo lukioaikana ja osallistua korkeakoulujen avoimiin oviin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Sotungin etälukiossa opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Tämä korostuu etenkin aikuisopiskelijoilla etälukio-opintojen luonteesta johtuen. Lukio-opinnot lisäävät valmiuksia yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lukion toiminnan kehittämiseen. Etälukiossa kerätään palautetta ja opintojaksoja kehitetään palautteen pohjalta. Lisäksi tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa etälukion kehittämiseen vuosittaisen palautekyselyn kautta.

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus osallistua Sotungin lukiossa järjestettäviin koulutus- ja työelämätapahtumiin. Etälukiossa on mahdollista valita yrittäjyyteen liittyviä opintoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Sotungin etälukiossa kestävää elämäntapaa tarkastellaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta opintojaksojen sisältöjen kautta. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista saavuttaa vain kaikkien näiden näkökulmien yhteensovittamisella.

Lukio-opinnoissa opiskelija saa valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Opiskelija oppii näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Sotungin etälukiossa opiskelija saa eri oppiaineiden sisältöjen kautta valmiuksia vahvistaa omaa kulttuuri-identiteettiään ja verrata sitä muihin kulttuureihin.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan etäopiskeluympäristöön.
- Etätyöskentelyä rytmitetään opintojakson aikana viikoittain palautettavilla tehtävillä ja vaihtelevilla työtavoilla.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Äidinkielen ja kirjallisuuden työtapoihin perehtyminen, etälukion erityispiirteiden hyödyntäminen ja mahdollisesti paikallisten aiheiden käyttö kirjoitustehtävissä ja luettavissa teksteissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella. Vuorovaikutustaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta kirjoitustaidon vastausten ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op, ÄI1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa opiskellaan eri tekstilajeja sekä niiden rakennetta ja tavoitteita. Siinä painotetaan monimuotoisten tekstikokonaisuuksien ominaisuuksien ja rakenteiden ymmärtämistä, analysointia ja tulkitsemista. Opetellaan kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia, sekä vahvistetaan kirjoittajan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Kerrataan kielenhuoltoa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Monikulttuurisen Vantaan etälukiossa opiskeleva hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Paikallinen lisäys

- Tekstejä tuotetaan erilaisille digialustoille.
- Etätyöskentelyssä käytetään vaihtelevia työmenetelmiä.
- Etätyöskentelyä rytmitetään opintojakson aikana säännöllisesti palautettavilla tehtävillä ja vaihtelevilla työtavoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kieli- ja tekstitietoisuus sekä monilukutaito.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Se ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1op, ÄI2, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson aikana kehitetään kieli- ja tekstitietoisuutta sekä monilukutaitoa. Jakso tutustuttaa kieleen rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään audiovisuaalisia välineitä ja erilaisia digiohjelmia suullisissa harjoituksissa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*

- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

- Etätyöskentelyä rytmitetään opintojakson aikana säännöllisesti palautettavilla tehtävillä ja vaihtelevilla työtavoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan digitaalisilla alustoilla tapahtuvalla ryhmätyöskentelyllä.

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisten puhe- ja viestintäharjoitusten avulla opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat monipuoliset vuorovaikutustaidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuorovaikutus 1, 1op, ÄI3, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson aikana keskitytään lisäämään viestintärohkeutta, syventämään viestijäkuvaa sekä käsitystä kielestä ja identiteetistä. Jakson aikana harjoitellaan ryhmäviestintätaitoja ja opitaan analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä ja tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*

- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana perehdytään multimodaalisiin teksteihin, jotka voivat sisältää mm. ääntä, liikkuvaa kuvaa ja interaktiivisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Etätyöskentelyä rytmitetään opintojakson aikana säännöllisesti palautettavilla tehtävillä ja vaihtelevilla työtavoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti.
- Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää ajankohtaista yhteiskunnallista keskustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjallisuuden lajien ja ilmaisukeinojen tunteminen, monilukutaito ja kirjallisuuden monitulkintaisuuden ymmärtäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjallisuus 1, 2 op, ÄI4, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Opintojaksossa havainnoidaan tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana hyödynnetään kirjoittamisessa ja teksteihin tutustumisessa entistä laajemmin erilaisia verkkoalustoja ja sovelluksia kriittisen lukutaidon, erityisesti medialukutaidon, syventämiseksi.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

- Etätyöskentelyä rytmitetään opintojakson aikana säännöllisesti palautettavilla tehtävillä ja vaihtelevilla työtavoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Mm. dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kieli- ja tekstitietoisuus sekä monilukutaito.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tekstien tulkinta 1, 2op, ÄI5, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen kielellisten ja audiovisuaalisten keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka, lähdekritiikki ja tekijänoikeudet.

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana syvennetään kirjoitustaitoja käyttämällä mahdollisuuksien mukaan oman kirjoittamisen pohjana myös paikallisia tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

- Etätyöskentelyä rytmitetään opintojakson aikana säännöllisesti palautettavilla tehtävillä ja vaihtelevilla työtavoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisältöjä opiskelemalla opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tehtävien avulla opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kieli- ja tekstitietoisuus sekä monilukutaito.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjoittaminen 1, 1op, ÄI6, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa syvennetään kirjoitusprosessin eri vaiheiden hallintaa, tekstien pohjalta kirjoittamista sekä käsitystä tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin. Jakson aikana kerrataan myös kielen- ja tekstinhuoltoa.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään audiovisuaalisia välineitä ja erilaisia digiohjelmia puhe-esityksissä.
- Viestintään ja sen eettisyyttä analysoidaan ja arvioidaan erilaisilla digitaalisilla alustoilla.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään keinoihin hallita esiintymisjännitystä esimerkiksi rentoutumisharjoituksilla.
- Etätyöskentelyä rytmitetään opintojakson aikana säännöllisesti palautettavilla tehtävillä ja vaihtelevilla työtavoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan digitaalisilla alustoilla tapahtuvalla ryhmätyöskentelyllä.

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisten puhe- ja viestintäharjoitusten avulla opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat monipuoliset vuorovaikutustaidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuorovaikutus 2, 1op, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson aikana keskitytään lisäämään viestintärohkeutta, vähentämään esiintymisjännitystä ja syventämään viestijäkuvaa. Jakson aikana harjoitellaan puheenvuoron rakentamista ja esittämistä sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Äidinkielen YO-kertaus, 2 op (ÄIS12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana syvennetään kirjoitustaitoja ja tekstien analysoinnin taitoja käyttämällä mahdollisuuksien mukaan aineistoina myös paikallisia tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Etätyöskentelyä rytmitetään opintojakson aikana säännöllisesti palautettavilla tehtävillä ja vaihtelevilla työtavoilla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää opintojakson aikana kirjoitusprosessin hallinnan sekä monimuotoisten tekstien analysoinnin taitojaan. Tätä kautta kriittinen ajattelu ja laajojen kokonaisuuksien hahmottaminen vahvistuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat ylioppilaskokeen tehtävissä vaadittavat taidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen. Tämä ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Äidinkielen YO-kertaus, 2 op, ÄIS12, valinnainen koulukohtainen, suoritusmerkintä (hyväksytty/ hylätty)

Opintojakson aikana kerrataan sekä luku- että kirjoitustaidon ylioppilaskokeessa vaadittavia taitoja. Syvennetään taitoja tuottaa tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia esseitä. Syvennetään myös taitoja analysoida ja tulkita erilaisia tekstejä, kuvia ja videoita.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 12 §

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan opiskelussa käytettäviin digitaalisiin oppimisympäristöihin.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- Suomi toisena kielenä -oppiaineen työtapoihin perehtyminen, oman lähikirjaston käyttöön kannustaminen, mahdollisesti paikallisten aiheiden käyttö kirjoitustehtävissä ja luettavissa teksteissä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Opiskelijaa kannustetaan käyttämään omaa luovuuttaan ja erityisosaamistaan opintojakson tehtävissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen. Tämä ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2op, S21, pakollinen, numeoarviointi

Opintojaksossa opiskellaan eri tekstilajeja sekä niiden rakennetta ja tavoitteita. Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin tekstilajeihin ja opitaan ymmärtämään niiden tavoitteita. Harjoitellaan myös pitkien tekstien lukustrategioita. Opetellaan tekstien kirjoittamista prosessina ja vahvistetaan opiskelijan käsitystä itsestään kirjoittajana.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Paikallinen lisäys

- Monikulttuurisella pääkaupunkiseudulla opiskeleva opiskelija hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Paikallinen lisäys

- Työskentelyssä käytetään vaihtelevia työmenetelmiä.
- Kannustetaan opiskelijoita suunnittelemaan opiskelurytmiään ja ajankäyttöään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisältöjä opiskelemalla opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kieli- ja tekstitietoisuus.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Tämä ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1op, S22, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson aikana kehitetään kieli- ja tekstitietoisuutta sekä monilukutaitoa. Tarkastellaan kieltä rakenteina, merkitysten muodostajana sekä sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä. Perehdytään mm. suomen kielen ominaispiirteisiin sekä yleis- ja puhekielen eroihin.

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään vuorovaikutukseen digitaalisilla alustoilla.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*

- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

- Työskentelyä rytmitetään vaihtelevilla tehtävätyypeillä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan digitaalisilla alustoilla tapahtuvalla ryhmätyöskentelyllä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat vuorovaikutustaidot sekä kyky havainnoida ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen. Tämä ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuorovaikutus 1, 1op, S23, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson aikana harjoitellaan ryhmäviestintätaitoja digitaalisilla alustoilla. Opitaan analysoimaan ja arvioimaan erilaisia ryhmäviestinnän ilmiöitä. Syvennetään käsitystä omasta itsestä viestijänä.

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*

- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään multimodaalisiin teksteihin, jotka voivat sisältää esim. ääntä, liikkuvaa kuvaa ja interaktiivisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

- Työskentelyä rytmitetään vaihtelevilla tehtävätyypeillä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää ajankohtaista yhteiskunnallista keskustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kaunokirjallisuuden ilmaisukeinojen ymmärtäminen ja taito perustella omia havaintoja.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjallisuus 1, 2op, S24, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksolla perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Analysoidaan kirjallisuutta ja opetellaan perustelemaan omia havaintoja; käsitellään kirjallisuutta myös elämyksellisesti. Harjaannutaan ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Paikallinen lisäys

- Hyödynnetään kirjoittamisessa ja teksteihin tutustumisessa erilaisia verkkoalustoja ja multimodaalisia tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan paikallisen vaikuttamisen keinoihin, esimerkiksi paikallislehteen lähetettävän mielipidekirjoituksen kirjoittamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Mm. dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat medialukutaito, argumentoivan kielenkäytön keinojen hallinta sekä taito perustella omat mielipiteensä.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tekstien tulkinta 1, 2op, S25, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksolla perehdytään median rooliin yhteiskunnassa. Tarkastellaan tekstien vaikuttamisen keinoja erityisesti kielen kannalta ja opitaan perustelemaan omia mielipiteitä. Tutustutaan myös muun muassa sananvapauteen, mediaetiikkaan ja tekijänoikeuksiin.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla harjaannutaan kirjoittamaan monimediaisessa ympäristössä.
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia aiheita käsitteleviä aineistoja.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käytetään vaihtelevia työmenetelmiä ja tehtävätyyppejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää opintojakson aikana kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan. Tätä kautta kriittinen ajattelu ja laajojen kokonaisuuksien hahmottaminen vahvistuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat kirjoittamisprosessin hallinnan taidot sekä vuorovaikutuksen, kuten kuullun ymmärtämisen taidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen. Tämä ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjoittaminen 1, 1op, S26, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksolla harjoitellaan kirjoittamisprosessin eri vaiheita ja kirjoitetaan aineistoja hyödyntäen. Vahvistetaan tekstien rakenteiden ymmärtämistä sekä kerrataan kielioppia. Opintojakson aikana perehdytään S2-ylioppilaskokeeseen ja harjoitellaan sen tehtävätyyppejä.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään vuorovaikutukseen digitaalisilla alustoilla.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

- Työskentelyä rytmitetään vaihtelevilla tehtävätyypeillä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan digitaalisilla alustoilla tapahtuvalla ryhmätyöskentelyllä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat vuorovaikutus- ja kuullun ymmärtämisen taidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu vuorovaikutusosaaminen. Tämä ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuorovaikutus 2, 1op, S27, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson aikana syvennetään käsitystä omasta itsestä viestijänä ja esiintyjänä. Havainnoidaan viestintätilanteita erityisesti kuullun ymmärtämisen näkökulmasta. Opintojakson aikana perehdytään S2-ylioppilaskokeeseen ja harjoitellaan sen tehtävätyyppejä.

Suomi toisena kielenä YO-kertaus, 2 op (S2S12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään digitaaliseen ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käytetään vaihtelevia työmenetelmiä ja tehtävätyyppejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää opintojakson aikana kirjoitusprosessin sekä luetun- ja kuullunymmärtämisen hallinnan taitojaan. Tätä kautta kriittinen ajattelu ja laajojen kokonaisuuksien hahmottaminen vahvistuvat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tuottamisen ja ymmärtämisen taidot.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuu monitieteinen ja luova osaaminen. Tämä ohjaa opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttaa sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomi toisena kielenä YO-kertaus, S2S12, koulukohtainen valinnainen, arviointi suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojakso valmentaa S2-ylioppilaskoetta varten. Opintojaksolla syvennetään tekstien kirjoittamisessa ja ymmärtämisessä tarvittavia taitoja. Perehdytään ylioppilaskokeeseen ja harjoitellaan sen tehtävätyyppejä.

7.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä

niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

*Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

*Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään tekemään kieliaineiden välistä yhteistyötä ensimmäisten opintojaksojen kesken keskittyen kieliaineiden yhteisiin piirteisiin, monikieliseen kompetenssiin, kielten oppimisen taitoihin ja eri kielten rinnakkaiseen käyttöön.
- Opiskelija kehitää digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan.
- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä tai opintojaksoja.
- Käytetään hyödyksi kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.
- Opiskelijaa kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op, RUB11, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävä on johdattaa ja motivoida opiskelijaa lukion toisen kotimaisen kielen opintoihin ja kasvattaa opiskelijan tietoisuutta omasta kieli- ja kulttuuritaustastaan vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa. Opintojakson tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ruotsin kielen taustasta, historiasta ja asemasta Suomessa sekä ohjata opiskelijaa löytämään ruotsin kielen vaikutuksesta kertovia kielellisiä ja kulttuurisia piirteitä omasta arjesta ja yhteiskunnasta.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään tekemään kieliaineiden välistä yhteistyötä ensimmäisten opintojaksojen kesken keskittyen kieliaineiden yhteisiin piirteisiin, monikieliseen kompetenssiin, kielten oppimisen taitoihin ja eri kielten rinnakkaiseen käyttöön.
- Opiskelija kehittää digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan.
- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä tai opintojaksoja.

- Opintojaksossa käytetään hyödyksi kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.
- Opiskelijaa kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin kieli arjessani, 3 op, RUB12, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on kannustaa opiskelijaa käyttämään ruotsia rohkeasti ja kehittämään omia vuorovaikutustaitojaan eri tilanteissa.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kolme opiskelijoita ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.
- Kulttuuri ja mediat –teema mahdollistaa monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien luontevan soveltamisen. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu eri taiteen aloihin sekä mediaan ja rohkaistuu itse kokeilemaan luovuuttaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri Pohjoismaiden kulttuurien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä suomenruotsalaiseen kulttuuriin ja oppii ymmärtämään kulttuurien eri piirteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri ja mediat, 2 op, RUB13, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja ruotsinkielisiä medioita hyödyntäen.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa ohjataan hankkimaan tietoa Vantaan ympäristöasioista käyttäen hyödykseen monipuolisesti digitaitojaan.
- Kaksikielisen Vantaan tarjoamia mahdollisuuksia käytetään hyödyksi molempien kansalliskielten osaamisen, kieliryhmien keskinäisen ymmärryksen ja kulttuurikompetenssin lisäämiseksi.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristömme, 2 op, RUB14, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä. Opiskelija tutustuu moduulissa erilaisiin tekstityyppeihin.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ruotsin kielen tarpeen työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opintojakson toteutuksessa hyödynnetään opinto-ohjauksen kanssa tehtävää oppiainerajat ylittävää yhteistyötä.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelu- ja työelämä, 2 op, RUB15, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on, että opiskelija tutustuu mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä ja tutustuu pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ruotsin kielen tarpeen työelämässä ja jatko-opinnoissa.
- Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään ja kehittämään kielitaitoaan myös perinteisten oppimisympäristöjen ulkopuolella.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op, RUB16, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksoa ei järjestetä Sotungin etälukiossa, mutta se on mahdollista opiskella joko Sotungin lukiossa tai muussa lukiossa.

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja rakentaa dialogia. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Paikallinen lisäys

- Kestävä elämäntapa –teema mahdollistaa monipuolisten oppimistilanteiden ja -menetelmien luontevan soveltamisen. Oppimisympäristö pyritään luomaan opiskelijoiden hyvinvointia tukevaksi.
- Kestävä elämäntapa mahdollistaa luontevan oppiainerajat ylittävän yhteistyön.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää vastuullisen elämän merkityksen ja osaa toiminnassaan ottaa huomioon luonnon ja ympäröivän maailman hyvinvoinnin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä elämäntapa, 2 op, RUB17, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on syventää oppimäärän pakollisten opintojaksojen teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Starta på nytt!, 2 op (RUBS18)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös ruotsin kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Starta på nytt!, 2 op, RUBS18, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Ruotsin kertausta erityisesti opintojaan lukiossa aloitteleville. Opintojakson aikana kerrataan ruotsin kielen perusrakenteet ja lisäksi laajennetaan ja vahvistetaan sanastoa. Opintojakson voi valita myös myöhemmin, jos kokee tarvitsevansa kertausta ja tukea ruotsin kielen opinnoissa

Slutspurten – kohti yo-kirjoituksia!, 2 op (RUBS20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa ohjataan kehittämään digitaitoja, jotka tukevat kielten oppimista ja kannustetaan jakamaan digiosaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää hyväkseen ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessaan laaja-alaisesti ja luovasti erilaisia oppimistekniikoita ja –alustoja. Opiskelija tutustuu eri tieteenalojen sisältöihin tekstin- ja kuullunymmärryksen harjoituksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty suoritusmerkintä edellyttää kaikkien opintojakson aikaisten tehtävien suorittamista ja testien läpäisemistä. Arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Slutspurten – kohti yo-kirjoituksia!, 2 op, RUBS20, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojakson aikana kerrataan koko lukion oppimäärän rakenteet ja tehdään runsaasti yo-kuunteluita, yo-tekstejä sekä kirjoitetaan aine. Opintojakson päätteeksi on preliminäärikoe (yo-kokeen harjoituskoe).

7.3. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten

välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

*Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden*

kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Kieliopinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kieltenopiskelustrategioitaan

- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kieltenopiskelun apuvälineitä, kuten tekstinkäsittelyä, visuaalisia työkaluja ja sähköisiä oppimisalustoja
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Paikallinen lisäys

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa toteutuu laaja-alaisen osaamisen osa-alueista hyvinvointiosaaminen. Minäpystyvyyttä kasvatetaan opintojaksossa tehtävän Kieliprofiilin myötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksolla tehtävät työt, tuntiosaaminen ja mahdollinen loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1op, ENA1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on avata lukion kieltenopiskelun tavoitteita suhteessa jatkuvaan oppimiseen ja tulevaisuuden tarpeisiin muutosten monikielisessä maailmassa. Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on hyödyntää opiskelijoiden monikielisyyttä ja tukea myös S2-opiskelijoiden kielitaitoa.

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään äänitallenteita ja sähköisiä oppimisalustoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa toteutuvat opiskelijan hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen kasvattaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa toteutuu laaja-alaisen osaamisen osa-alueista globaali- ja kulttuuriosaaminen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuvat opintojakson teemojen käsittelyn myötä, kun opiskelija tutustuu englannin kieleen lingua francana ja sen variaatioihin eri maissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksolla tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englanti globaalina kielenä, 3op, ENA2, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on tarkastella englannin kielen aseman kehittymistä lingua francana globaaleissa konteksteissa ja vuorovaikutustilanteissa, joissa englanti ei välttämättä ole kenenkään äidinkieli. Tehtävänä on myös tarkastella, miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Opintojaksossa avataan rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) käsitettä keskeisenä kielitaidon osa-alueena.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- Opiskelija pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- Opiskelija oppii käyttämään visuaalisia työkaluja ja yhdistämään eri alustoja ja tiedostomuotoja erilaisiin esityksiin
- Opiskelija vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa toteutuu erityisesti globaali- ja kulttuuriosaaminen opiskelijan tutustuessa eri kulttuureista lähtöisin olevan taiteen eri lajeihin ja opiskelemalla taiteeseen liittyvää sanastoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksolla tehtävät työt, tuntiosaaminen ja mahdollinen loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2op, ENA3, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on syventää kulttuurista ymmärrystä. Opintojaksossa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin
- Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- Opiskelija hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)

- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksossa opiskelija kehittää kriittistä medialukutaitoa ja oppii tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Hän oppii tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson teemojen media, ihmisoikeuskysymykset, vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa ja sananvapaus kautta opiskelija laajentaa näkemystään yhteiskunnasta ja globaalista maailmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksolla tehtävät työt, tuntiosaaminen ja mahdollinen loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2op, ENA4, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- opiskelija kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin

- opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson teemojen ja työtapojen kautta vahvistetaan opiskelijan luovaa ja monitieteellistä osaamista. Teemoja ovat eri tieteenalat, teknologia, uudet innovaatiot ja tulevaisuudenvisiot, joita käsitellään monipuolisesti eri näkökulmista. Opintojakson tehtävien avulla opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksolla tehtävät työt, tuntiosaaminen ja mahdollinen loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2op, ENA5, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- opiskelija rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- opiskelija kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä
- opiskelija oppii tiedonhakua, tekstinkäsittelyä sekä videon käyttöä

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson teemojen ja työtapojen kautta vahvistetaan opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Teemoja opiskelu, työelämä ja talous käsitellään monipuolisesti eri näkökulmista. Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan minäpystyvyyttä kasvatetaan opintojaksossa tehtävän Kieliprofiilin myötä. Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Kuvaus, miten.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksolla tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2op, ENA6, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojaksossa pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- opiskelija kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- opiskelija osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson teemojen ja työtapojen kautta vahvistetaan opiskelijan eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Teemoja luonto ja ympäristö käsitellään monipuolisesti eri näkökulmista ja opintojakson aikana tehtävien töiden avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu opintojakson aikana tehtävien töiden ja tehtävien avulla. Opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksolla tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2op, ENA7, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta opintojaksossa tutustutaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- opiskelija vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- opiskelija oppii viestimään vuorovaikutuksessa myös viestintäteknologiaa apuna käyttäen
- opiskelija vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- opiskelija harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Erilaisten puhe- ja viestintäharjoitusten avulla opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kokeilee ja kehittää omia vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ja saa valmiuksia toimia erilaisissa viestintätilanteissa. Esiintymisvarmuus paranee ja opiskelija tiedostaa omat voimavaransa erilaisissa viestinnällisissä rooleissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön. Opintojaksolla tehtävät työt, tuntiosaaminen ja loppukoe tai muut näytöt vaikuttavat opintojakson numeroarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Viesti ja vaikuta puhuen, 2op, ENA8, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksoa ei järjestetä Sotungin etälukiossa, mutta se on mahdollista opiskella joko Sotungin lukiossa tai muussa lukiossa.

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen, sekä tarjota opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi. Tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja sekä toisen arvostamista ja huomioon ottamista. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen tai erillisen ohjeistuksen mukaisten näyttöjen suorittaminen.

Kertaa englantia YO-kirjoituksiin, 2 op (ENAS9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kerrataan sanastoa ja rakenteita sekä vahvistetaan englannin kielen osaamista ylioppilaskirjoituksia varten.
- Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti luetunymmärtämistä ja ylioppilaskirjoitusten koetyyppejä.
- Aihealueita ovat ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.
- Kerrataan kaikkien englannin pakollisten ja syventävien valtakunnallisten opintojaksojen aihepiirejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi asteikolla hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kertaa englantia YO-kirjoituksiin, 2 op, ENS9, koulukohtainen valinnainen, arviointi suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojakson aikana kerrataan sanastoa ja rakenteita sekä vahvistetaan englannin kielen osaamista ylioppilaskirjoituksia varten. Opintojakson aikana harjoitellaan erityisesti luetunymmärtämistä ja ylioppilaskirjoitusten koetyyppejä. Aihealueita ovat ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet. Kerrataan kaikkien englannin pakollisten ja syventävien valtakunnallisten opintojaksojen aihepiirejä.

7.3.2. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (EAB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (EAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään tekemään kieliaineiden välistä yhteistyötä ensimmäisten opintojaksojen kesken keskittyen kieliaineiden yhteisiin piirteisiin, monikieliseen kompetenssiin, kielten oppimisen taitoihin ja eri kielten rinnakkaiseen käyttöön.
- Opiskelijat kehittävät digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan.
- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä tai opintojaksoja.
- Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op, EAB31, valinnainen, numeroarvointi

Tässä opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita, keskeisimpiä viestintästrategioita sekä tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan.
- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä tai opintojaksoja.
- Opiskelijaa kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op, EAB32, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita.

Jokapäiväinen elämämme, 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa digitaitoja harjoitellaan monipuolisesti erilaisten tehtävien ja oppimisympäristöjen avulla.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokapäiväinen elämämme, 2 op, EAB33, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa harjoitellaan tavanomaisimpia asiointitilanteita sekä sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Lisäksi opitaan kertomaan omasta vapaa-ajasta, harrastuksista ja opiskelusta.

Tavat tutuksi!, 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa digitaitoja harjoitellaan monipuolisesti erilaisten tehtävien ja oppimisympäristöjen avulla.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavat tutuiksi!, 2 op, EAB34, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa vertaillaan kulttuurieroja ja keskustellaan arjen tavoista ja traditioista. Muita keskeisiä sisältöjä ovat kohdekielen maantieteellinen levinneisyys ja variantit sekä Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta.

Voi hyvin!, 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa digitaitoja harjoitellaan monipuolisesti erilaisten tehtävien ja oppimisympäristöjen avulla.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voi hyvin!, 2 op, EAB35, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista kohdekielellään tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Opintojaksossa harjoitellaan hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää sanastoa.

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op (EAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa digitaitoja harjoitellaan monipuolisesti erilaisten tehtävien ja oppimisympäristöjen avulla.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri kulttuuripiirien eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä oppii ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään työelämän ja ympäröivän yhteiskunnan rakenteita ja suuntaa katseensa lukion jälkeiseen elämään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu eri taiteen aloihin sekä mediaan ja rohkaistuu itse kokeilemaan luovuuttaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mitä tekisinkään ilman kulttuuria?, 2 op, EAB36, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa rohkaistaan opiskelijaa käyttämään kohdekieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Opintojaksossa käsitellään ajankohtaisia kulttuuriaiheita.

7.3.3. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään tekemään kieliaineiden välistä yhteistyötä ensimmäisten opintojaksojen kesken keskittyen kieliaineiden yhteisiin piirteisiin, monikieliseen kompetenssiin, kielten oppimisen taitoihin ja eri kielten rinnakkaiseen käyttöön.
- Opiskelija kehittää digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan.
- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä tai opintojaksoja.
- Opiskelijaa kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös saksan kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op, SAB31, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan kohdekielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Tässä opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita, keskeisimpiä viestintästrategioita sekä tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan.

- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä tai opintojaksoja.
- Opiskelijaa kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös saksan kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op, SAB32, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojaksossa harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita.

Jokapäiväinen elämämme, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa digitaitoja harjoitellaan monipuolisesti erilaisten tehtävien ja oppimisympäristöjen avulla.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa ja erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös saksan kielen oppimisen kannalta olennaisten digitaitojen käytön kehittyminen.

Arvioinnissa huomioidaan opintojakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen työskentely, osaaminen kirjallisissa ja suullisissa kokeissa sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueet ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sisältövalintoihin ja arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokapäiväinen elämämme, 2 op, SAB33, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa. Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti. Opintojaksossa

harjoitellaan tavanomaisimpia asiointitilanteita sekä sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Lisäksi opitaan kertomaan omasta vapaa-ajasta, harrastuksista ja opiskelusta.

7.3.4. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään tekemään kieliaineiden välistä yhteistyötä ensimmäisten opintojaksojen kesken keskittyen kieliaineiden yhteisiin piirteisiin, monikieliseen kompetenssiin, kielten oppimisen taitoihin ja eri kielten rinnakkaiseen käyttöön.
- Opiskelija kehittää digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan.
- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä tai opintojaksoja.
- Opiskelijaa kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Hyvää päivää - tutustutaan toisiimme!, 2op, VEB31, valinnainen, numeroarviointi

Tässä opintojaksossa harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita, keskeisimpiä viestintästrategioita ja tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää digitaitojen hyödyntämistä kielen opinnoissaan.
- Vantaalla tehdään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä kielten opetuksessa ja pyritään luomaan yhteisiä oppimissisältöjä tai opintojaksoja.
- Opiskelijaa kannustetaan opiskelemaan useita kieliä, ja opiskelija kehittää itselleen monipuolista kieliprofiilia.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*

- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotona ja matkalla maailmalla, 2 op, VEB32, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa harjoitellaan oman lähipiirin ja arjen kuvailua, sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa ja tavanomaisia asiointitilanteita.

Jokapäiväinen elämämme, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa digitaitoja harjoitellaan monipuolisesti erilaisten tehtävien ja oppimisympäristöjen avulla.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omaan hyvinvointiinsa vaikuttavia tekijöitä ja edistämään omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokapäiväinen elämämme, 2 op, VEB33, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa, tavanomaisia asiointitilanteita, opitaan kertomaan omasta vapaa-ajan vietosta ja harrastuksista sekä opiskelusta.

Tavat tutuksi!, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa digitaitoja harjoitellaan monipuolisesti erilaisten tehtävien ja oppimisympäristöjen avulla.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu uuden kielialueen kulttuurisiin erityispiirteisiin ja vertaa niitä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä jo aiemmin opiskelemiinsa kieliin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan opiskelijan motivaatiota ja rohkeutta osallistua kielelliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuskäyttäytymisensä sopivuutta ja sosiaalista hyväksyttävyyttä vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat osaaminen opintojakson kirjallisissa kokeissa ja mahdollisissa suullisissa kokeissa sekä opintojakson aikainen työskentely ja palautettavat tehtävät. Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavat tutuksi!, 2 op, VEB34, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa vertaillaan kulttuurieroja ja keskustellaan arjen tavoista ja traditioista ja muita keskeisiä sisältöjä ovat kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit ja Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta.

7.4. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien

*ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**, **eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista.***

*Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

*Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*

- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmistojen käyttöön osana matematiikan opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan vuorovaikutusosaamista. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija tottuu keskustelevaan kulttuuriin verkko-oppimisessa, tottuu esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä. Vuorovaikutteisen palautteen kautta opiskelija harjaantuu oman toiminnan arvioimisessa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luvut ja yhtälöt, 2 op, MAY1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa harjoitellaan matematiikan perustaitoja, esimerkiksi prosenttilaskentaa, murtolukuja ja yhtälöitä.

7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmistojen käyttöön osana matematiikan opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan hyvinvointiosaamista. Matematiikan opiskelu harjaannuttaa opiskelijaa rohkeaan kokeilemiseen, epävarmuuden ja epäonnistumisen sietämiseen sekä kehittää opiskelijan sinnikkyyttä. Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta. Opiskelijan hyvinvoinnin vuoksi kiinnitetään huomiota opiskelun oikeanlaiseen rytmittämiseen. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op, MAA2, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään yksinkertaisiin funktioihin, opitaan ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä ja epäyhtälöitä. Opitaan käyttämään ohjelmistoja potenssi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ratkaisemisessa.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu geometriaohjelmien käyttöön osana geometrian opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan globaali- ja kulttuuriosaamista. Geometrian opiskelun yhteydessä opiskelija tutustuu matematiikan historiaan

sekä matematiikan merkitykseen menneissä kulttuureissa. Tuodaan esille matematiikan merkitys luonnontieteiden työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa sekä matematiikan luonne universaalina kielenä. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Geometria, 2op, MAA3, pakollinen, numeroarviointi

Keskeisinä sisältöinä opintojaksossa ovat geometriset kappaleet, yhdenmuotoisuus, ympyrät sekä tasogeometria. Tämän lisäksi opetellaan sinilauseen ja kosinilauseen käyttöä.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu soveltuvien ohjelmistojen käyttöön osana opintojakson opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*

- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista. Geometria, analyyttinen geometria ja vektorit tarjoavat ongelmanratkaisuihin erilaisia lähestymistapoja, joten opiskelijaa rohkaistaan käyttämään erilaisia luovia ongelmanratkaisutapoja. Opiskelijaa harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Opiskelijan digiosaaminen vahvistuu. Tuodaan esille matematiikan roolia monien tieteiden työvälineenä. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op, MAA4, pakollinen, numeroarviointi

Tutkitaan suorien ja käyrien käyttäytymistä tasossa sekä käyrien leikkauspisteitä. Tutustutaan yhtälöryhmän ratkaisemiseen sekä vektoreiden maailmaan.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään ohjelmistoja osana opintojakson opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Eksponentti- ja logaritmifunktioilla mallinnetaan monia luonnonilmiöitä ja ihmisen toiminnan ympäristövaikutuksia, joten tällä opintojaksolla opiskelija huomaa, miten matematiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Funktiot ja yhtälöt 2, 2op, MAA5, pakollinen, numeroarviointi

Tutustutaan trigonometrisiin funktioihin sekä yksikköympyrään. Ratkotaan logaritmi- ja eksponenttiyhtälöitä.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii ohjelmsitojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä osana opintojakson opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista. Derivaattalaskennan keinoin voidaan käsitellä laajasti moninaisia ongelmia, joten opintojaksolla tuodaan esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä. Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijan luovaa ongelmanratkaisutaitoa. Opiskelijaa harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Opiskelijan digiosaaminen vahvistuu. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Derivaatta, 3 op, MAA6, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutkitaan funktioiden raja-arvoja, jatkuvuutta ja derivaattaa eli muutosnopeutta.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään integraalilaskentaan soveltuvia ohjelmistoja osana opiskeluaan.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan globaali- ja kulttuuriosaamista. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys luonnontieteiden työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa sekä matematiikan luonne universaalina kielenä. Tuodaan esille matematiikan historiaa ja kehityskulkua sopivissa asiayhteyksissä. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Integraalilaskenta, 2op, MAA7, pakollinen, numeroarviointi

Opitaan integroimaan erilaisia funktioita sekä tutustutaan keinoihin laskea pinta-aloja ja tilavuuksia integraalifunktioiden avulla.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa ja muita tarkoituksen mukaisia ohjelmia tilastollisten aineistojen ja jakaumien käsittelyss
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijaa lähdekriittisyyteen esimerkiksi

tilastollisten aineistojen tarkastelussa. Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä. Kiinnitetään huomiota matematiikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op, MAA8, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutkitaan todennäköisyyden käsitettä ja sen laskusääntöjä. Harjaannutaan käyttämään taulukkolaskentaa tilastojen tutkimisessa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa osaamistaan ohjelmistojen käytössä.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista. Opiskelija ymmärtää matematiikan merkityksen taloudessa ja teknologiayhteiskunnassa. Opiskelija harjaantuu lähdekriittisyyteen esimerkiksi ymmärtämällä matemaattisten mallien rajoitukset. Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä, ja opiskelijan oman työn merkitys hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tulee näkyväksi. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikka, 1op, MAA9, pakollinen, numeroarviointi

Tutustutaan taloudellisiin tilanteisiin soveltuviin matemaattisiin malleihin. Tutkitaan lukujonoja ja summia.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmistojen käyttöön kolmiulotteisessa avaruudessa osana opintojakson opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista. Differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksilla tuodaan esille matematiikan rooli monien tieteiden työvälineenä. Opiskelijaa harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin myös opiskelijan digiosaaminen vahvistuu. Tuodaan esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaisemme opiskelijoita luovaan ongelmanratkaisemiseen. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

3D-geometria, 2op, MAA10, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa harjaannutaan laskemaan vektoreilla kolmiulotteisessa avaruudessa. Harjoitellaan ristitulon ja pistetulon laskemista.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa käyttää tarkoituksenmukaisia ohjelmistoja osana opintojakson opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista. Opiskelija oppii ymmärtämään algoritmien ja ohjelmoinnin merkityksen yhteiskunnassa. Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä, ja opiskelijan oman työn merkitys hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tulee näkyväksi. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Algoritmit ja lukuteoria, 2op, MAA11, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa harjaannutaan käyttämään algoritmeja erilaisten ongelmien ratkaisemiseksi. Tutustutaan logiikan peruskäsitteisiin.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista. Differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksilla sekä jakaumien yhteyksissä tuodaan esille matematiikan rooli monien tieteiden työvälineenä. Opiskelijaa harjaannutetaan käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin myös opiskelijan digiosaaminen vahvistuu. Tuodaan esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaistaan opiskelijaa luovaan ongelmanratkaisemiseen. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op, MAA12, valinnainen, numeroarviointi

Syvennetään tietämystä funktion jatkuvuudesta ja derivoituvuudesta, tutkitaan käänteisfunktioita ja määritetään raja-arvoja äärettömyydessä. Täydennetään integraalilaskennan taitoja ja sovelletaan jakaumia.

Pitkän matematiikan YO-valmennus, 2 op (MAAS14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija varmistaa riittävän osaamisensa ohjelmistojen käytössä osana matematiikan osaamistaan.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pitkän matematiikan sisältöjen kertaaminen, kokoaminen ja vahvistaminen.
- Digitaalisten taitojen varmistaminen.
- Aiempiin pitkän matematiikan ylioppilaskirjoituskokeisiin tutustuminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan hyvinvointiosaamista. Rohkaistaan opiskelijaa rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen. Kannustetaan opiskelijaa sinnikkääseen työhön ja sietämään epäonnistumista. Onnistumisen kokemuksilla kehitetään minäpystyvyyden tunnetta. Kiinnitetään huomiota opiskelijan oikeanlaiseen työn ja palautumisen rytmittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Pitkän matematiikan YO-valmennus, MAAS14, 2 op, arvoidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/ hylätty)

Opintojakso toimii tukena valmistauduttaessa YO-kirjoituksiin.

7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan hyvinvointiosaamista. Matematiikan opiskelu harjaannuttaa opiskelijaa rohkeaan kokeilemiseen, epävarmuuden ja epäonnistumisen sietämiseen sekä kehittää opiskelijan sinnikkyyttä. Onnistumisen kokemukset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta. Opiskelijan hyvinvoinnin vuoksi kiinnitetään huomiota opiskelun oikeanlaiseen rytmittämiseen. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lausekkeet ja yhtälöt, 2op, MAB2, pakollinen, numeroarviointi

Harjoitellaan yhtälöiden ratkaisua. Tutkitaan lukujonoja ja summia.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii geometriaohjelmistojen käyttöä osana opintojakson opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan globaali- ja kulttuuriosaamista. Geometrian opiskelun yhteydessä opiskelija tutustuu matematiikan historiaan sekä matematiikan merkitykseen menneissä kulttuureissa. Tuodaan esille matematiikan merkitys luonnontieteiden työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa sekä matematiikan luonne universaalina kielenä. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa

ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Geometria, 2 op, MAB3, pakollinen, numeroarviointi

Opiskellaan tasogeometrian peruskäsitteitä.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu ohjelmistojen käytössä osana opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Eksponenttifunktioilla mallinnetaan monia luonnonilmiöitä ja ihmisen toiminnan ympäristövaikutuksia, joten tällä opintojaksolla opiskelija huomaa, miten matematiikka toimii työvälineenä globaalien ongelmien ratkaisemisessa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattisia malleja, 2op, MAB4, pakollinen, numeroarviointi

Opetellaan mallintamaan tilanteita suoran yhtälön sekä eksponentiaalisen mallin avulla.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan ohjelmistojen käytössä osana opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijaa lähdekriittisyyteen esimerkiksi tilastollisten aineistojen tarkastelussa. Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä. Kiinnitetään huomiota matematiikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op, MAB5, pakollinen, numeroarviointi

Tutustutaan tilastotieteen peruskäsitteisiin sekä todennäköisyyden laskusääntöihin.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan ohjelmistojen käytössä osana opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*

- *valuutat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista. Opiskelija ymmärtää matematiikan merkityksen taloudessa ja teknologiayhteiskunnassa. Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä, ja opiskelijan oman työn merkitys hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tulee näkyväksi. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikan alkeet, 1op, MAB6, pakollinen, numeroarviointi

Harjoitellaan mm. prosenttilaskentaa, korkolaskua sekä indeksien käyttöä taloudellisissa sovelluksissa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan ohjelmistojen käytössä osana opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista. Talousmatematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia ja tuodaan esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä. Opiskelija harjaantuu käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin opiskelijan digiosaaminen vahvistuu. Tuodaan esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaistaan opiskelijaa luovaan ongelmanratkaisemiseen. Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijan luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Talousmatematiikka, 1 op, MAB7, pakollinen, numeroarviointi

Syvennetään opintojakson Talousmatematiikan alkeet taitoja.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan ohjelmistojen käytössä osana opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan monitieteistä ja luovaa osaamista. Matematiikassa käsitellään laajasti moninaisia ongelmia. Tuodaan esille matematiikan roolia useiden tieteiden työvälineenä. Opiskelija harjaantuu käyttämään luovasti eri sovelluksia ja välineitä ongelmanratkaisussa. Tällä tavoin opiskelijan digiosaaminen vahvistuu. Tuodaan esille erilaisia lähestymistapoja ongelmanratkaisussa ja rohkaistaan opiskelijaa luovaan ongelmanratkaisemiseen. Avoimet ongelmat ovat hyvä tapa kehittää opiskelijan luovaa ongelmanratkaisutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattinen analyysi, 2 op, MAB8, valinnainen, numeroarviointi

Tutkitaan funktion hetkellistä muutosnopeutta eli derivaattaa ja sen sovelluksia.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan ohjelmistojen käytössä osana opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan yhteiskunnallista osaamista. Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijaa lähdekriittisyyteen esimerkiksi tilastollisten aineistojen tarkastelussa. Matematiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä. Kiinnitetään huomiota matematiikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon myös opintojakson tehtävien valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op, MAB9, valinnainen, numeroarviointi

Syvennetään opintojakson Tilastot ja todennäköisyys (MAB5) taitoja.

Lyhyen matematiikan YO-valmennus, 2 op (MABS10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa käyttää monipuolisesti ohjelmistoja osana laadukkaan vastauksen laatimista.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelija osaa rytmittää opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan hyvinvointiosaamista. Rohkaistaan opiskelijaa rohkeaan kokeilemiseen ja epävarmuuden sietämiseen. Kannustetaan opiskelijaa sinnikkääseen työhön ja sietämään epäonnistumista. Onnistumisen kokemuksilla kehitetään minäpystyvyyden tunnetta. Kiinnitetään huomiota opiskelijan oikeanlaiseen työn ja palautumisen rytmittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Lyhyen matematiikan YO-valmennus, 2 op, MABS10, koulukohtainen valinnainen, arviointi suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojakso toimii tukena ylioppilaskokeisiin valmistauduttaessa.

Matematiikan alkuaskel, 2 op (MAYS0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmistojen käyttöön osana opiskelua.
- Opintojakson aikataulun suunnittelulla opiskelijaa ohjataan rytmittämään opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan perustaitojen harjoittelu.
- Prosenttilaskut
- Murtoluvut
- Yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tässä opintojaksossa painotetaan vuorovaikutusosaamista. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelija tottuu keskustelevaan kulttuuriin verkko-oppimisessa, tottuu esittämään kysymyksiä sekä tekemään oletuksia ja päätelmiä. Vuorovaikutteisen palautteen kautta opiskelija harjaantuu oman toiminnan arvioimisessa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointiperusteet ja eri osa-alueiden painoarvot esitellään verkko-oppimisympäristössä opintojakson alkaessa. Arviointiperusteissa tarkennetaan, mitä vaaditaan opintojakson hyväksyttyyn suoritukseen. Formatiivista arviointia opiskelija saa jatkuvasti tehtävien palautteissa ja mahdollisissa arviointikeskusteluissa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Matematiikan alkuaskel, 2 op, MAYS0, koulukohtainen valinnainen, arviointi suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojaksossa harjoitellaan matematiikan perustaitoja, esimerkiksi prosenttilaskentaa, murtolukuja ja yhtälöitä.

7.5. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan ***hyvinvointiosaamista.*** *Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Vuorovaikutusosaamisen *osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen *osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Biologian opetus kehittää opiskelijan ***ympäristöosaamista*** *ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa* ***eettisyyttä*** *vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*

- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso rakentaa pohjaa luonnontieteellisen tiedon ymmärtämiselle. Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia. Näin havainnollistetaan biologian eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä. Luovaa ajattelua edustaa biologisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuu biologian yhteiskunnallinen merkitys eri tieteenalojen, työelämän ja innovaatioiden kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämä ja evoluutio, 2 op, BI1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutustutaan elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin, perehdytään evoluution pääkohtiin ja keskeisimpiin mekanismeihin, sekä eliökunnan rakenteeseen. Opintojaksossa harjoitellaan biologialle tyypillistä tapaa hankkia ja kuvata tietoa.

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Valinnainen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen lähtökohtana on vahva luontosuhde. Luontosuhdetta voidaan vahvistaa mm. retkeilemällä lähialueilla tai museovierailuilla, jolloin tieto ankkuroituu opittuun omien havaintojen ja kokemusten kautta.

Ekologian perusteiden ymmärrys on välttämätöntä, jotta opiskelija voi hahmottaa aikamme ongelmia ja toimia kestävän tulevaisuuden edistämiseksi. Tällaisia ongelmia ovat mm. ilmastonmuutos, biodiversiteetin heikkeneminen ja nälänhätä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen vahvistuu monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksen ymmärtämisestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ekologian perusteet, 1 op, BI2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa keskeisinä teemoina ovat ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus, alkuaineiden kierrot ja energian virtaus ekosysteemeissä, populaatioiden ominaisuudet, lajien väliset suhteet sekä ekolokeron käsite. Tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*

- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoitteena on ymmärtää ihmisen vaikutus niin ympäristöongelmiin kuin niiden ratkaisukeinoihinkin sekä Suomessa että muualla maailmassa. Opiskelija tarkastelee ajankohtaisia yhteiskunnallisia kysymyksiä ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vakavimmat ympäristöongelmat ovat mittakaavaltaan globaaleja.

Vuorovaikutusosaaminen

Ympäristöongelmat ovat luonteeltaan yhteiskunnallisia, joten niitä myös ratkaistaan vaikuttamalla yhteiskunnallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op, BI3, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson sisältöjä ovat aikamme ympäristöongelmat, kuten ilmastonmuutos, happamoituminen, rehevöityminen, ympäristömyrkyt ja mikromuovit. Näiden lisäksi käsitellään biologisen monimuotoisuuden tasot, ihmisen vaikutus monimuotoisuuteen sekä ekosysteemipalveluiden merkitys. Tutustutaan myös ekologiseen tutkimukseen ja sen soveltamiseen ekosysteemien ja monimuotoisuuden suojelussa.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy solun toimintaan ja tietoihin, jotka on saatu eri tieteenalojen yhteistyöllä. Luonnontieteellinen maailmankuva on monitieteinen, tutkiva ja luova.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Solu ja perinnöllisyys, 2 op, BI4, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tarkastellaan tumallisen solun rakennetta, energiataloutta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan oppii aikaisempaa syvemmin fyysisen terveyden ja elimistöjen toimintaa fysiologian ja anatomian opiskelussa. Opintojaksossa tarkastellaan muun muassa yksilön ravitsemusta, liikkumista ja hormonaalista toimintaa hyvinvoinnin perustana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisyyttä vaaditaan kattavaan tieteelliseen ihmistuntemukseen. Ihminen on monitahoinen fyysis-psyykkinen ja sosiaalinen eläin. Kokeellisissa töissä ja tutkimuksissa voivat yhdistyä esim. terveystieto, liikunta, fysiikka, matematiikka ja biokemia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihmisen biologia, 2 op, BI5, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa voidaan luontevasti perehtyä jatko-opintomahdollisuuksiin ja uratarinoihin, tutustua solu- ja molekyylibiologian eri tieteenaloihin (tutkimukset, artikkelit, uutisseuranta) sekä eri ammattiryhmiin, alan tutkijoihin ja tutkimuslaitoksiin sekä niiden kehittämiin innovaatioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset, sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op, BI6, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa sekä kestävän kehityksen mahdollistajina. Keskeisiä aiheita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä ***monitieteelliseen ja luovaan*** *työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa

*opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*

- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Saadaan valmiuksia soveltaa maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vakavimmat ympäristöongelmat ovat mittakaavaltaan globaaleja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset, sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailma muutoksessa, 2 op, GE1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään muuttuvan ympäristön ja ihmiskunnan ilmiöihin, seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan ilmiöitä alueellisesti sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Käsitellään myös mahdollisuuksia ennakoida, hillitä, varautua ja sopeutua muutoksiin.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opiskelijalle tulee tutuksi elottoman luonnon tunteminen ja ymmärtäminen, ja sitä kautta elottoman luonnon arvostaminen osana luonnon monimuotoisuuden perustaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii digitaalisten karttojen tulkitsemista, harjoittelee sekä tietojen etsimistä että esittämistä erilaisissa geomedian kartta-alustoissa sekä oppii diagrammien laatimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset, sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sininen planeetta, 2 op, GE2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet alueellisesta näkökulmasta. Käsitellään näihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*

- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso keskittyy ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtämiseen sekä globaalien vuorovaikutussuhteiden tunnistamiseen eri aluetasoilla. Opiskelija rakentaa ymmärrystä ihmistoiminnan alueellisista piirteistä vahvistaen globaali- ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ajankohtaisia ihmistoiminnan ilmiöitä sekä ihmistoiminnan vastuullisuutta ja ympäristön hyvinvointia kehittäen yhteiskunnallista ja hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arviointiin voivat vaikuttaa muun muassa suoritettavat työt, koesuoritukset, sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteinen maailma, 2 op, GE3, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tarkastellaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja vuorovaikutuksia. Keskeisinä näkökulmina ovat ihmistoiminnan ja luonnonvarojen esiintymisen alueelliset piirteet sekä ympäristön hyvinvointi.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee eri tavoin havainnollistetun tiedon tulkintaa sekä sen tuottamista samalla hahmottaen aluesuunnittelun periaatteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee eri tavoin havainnollistetun tiedon tulkintaa sekä sen tuottamista samalla hahmottaen aluesuunnittelun periaatteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Ympäristöongelmat ovat luonteeltaan yhteiskunnallisia, joten niitä myös ratkaistaan vaikuttamalla yhteiskunnallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa sekä erilaiset oppijat huomioivaa.

Arvioinnissa otetaan huomioon opintojaksoon sisältyvät tuotokset, tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op, GE4, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa sovelletaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Sisältöjä ovat myös aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

7.7. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

*Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

*Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

*Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**, **globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.*

*Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*

- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti vuorovaikutusosaamista. Opiskelija harjoittelee päätelmien, ratkaisujen ja tuloksien esittämistä ja kehittää omaa toimintaansa saamansa palautteen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alussa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat harjoitukset sekä muu opintojaksolla tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op, FY1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa opiskelija perehtyy fysiikkaan kokeellisena luonnontieteenä. Tutustutaan tiedonhankintamenetelmiin sekä suunnitellaan ja toteutetaan yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita. Harjoitellaan tuloksien esittämistä graafisesti.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmistojen käyttöön osana fysiikan opiskelua.

- Opiskelija oppii löytämään itselle sopivia tapoja opiskella ja palautua opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *yhteiskunnallista osaamista*. Opintojaksossa kiinnitetään huomiota fysiikan merkitykseen yhteiskunnassamme sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alussa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat harjoitukset sekä muu opintojaksolla tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op, FY2, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakson aikana opiskelija perehtyy energialajeihin, energian tuotantotapoihin ja harjaantuu arvioimaan eri tuotantotapoja ja niiden ympäristövaikutuksia. Näiden ja energian muuntumisen ja hyötysuhteeseen liittyvien käsitteiden hallinta antaa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksen tekoon energiatalouden näkökulmasta.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu ohjelmistojen käytössä osana fysiikan opiskelua.
- Opiskelija osaa tauottaa opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *eettisyyttä ja ympäristöosaamista.* Opintojakson aikana opiskelija syventää ympäristöosaamistaan sekä valmiuksiaan tehdä vastuullisia valintoja. Opiskelija kehittää myös valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan alussa. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojakson tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Energia ja lämpö, 2 op, FY3, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Opiskelija saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*

- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu yhä monipuolisemmin ohjelmistojen käytössä osana fysiikan opiskelua.
- Opiskelija osaa tauottaa opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *hyvinvointiosaamista.* Fysiikka oppiaineena kehittää opiskelijan sinnikkyyttä ja epäonnistumisen sietokykyä - onnistumisen kokemukset puolestaan kehittävät opiskelijan itsevarmuuden ja osaamisen tunnetta. Opintojakson sisältöjen omaksuminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään liikenneturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan alussa. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voima ja liike, 2 op, FY4, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tarkastellaan voimaan ja liikkeeseen liittyviä keskeisiä käsitteitä sekä niihin liittyviä fysiikan lakeja. Opintojaksossa kehitetään kokeellisen työskentelyn taitoja ja pohditaan mm. fysiikan merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *monitieteistä ja luovaa osaamista.* Opintojaksossa korostetaan fysiikan yhteyksiä muihin tieteisiin. Opiskelija tutustuu erilaisten fysiikan sovellusten hyödyntämiseen eri tieteenaloilla sekä harjaantuu miten eri mittaustapoja ja -laitteita, sovelluksia ja välineitä käytetään ongelmanratkaisussa ja tulosten esittämisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan alussa. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op, FY5, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään ympyrä-, värähtely- ja aaltoliikkeeseen. Opiskelija oppi kuvaamaan jaksollista liikettä fysiikan ja matematiikan käsitteiden avulla sekä tutustuu fysiikan sovelluksiin eri tieteenaloilla.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua ja tulosten esittämistä.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *monitieteistä ja luovaa osaamista sekä hyvinvointiosaamista.* Opinjakson aikana opiskelijaa rohkaistaan luovaan ongelmanratkaisuun ja monipuoliseen tulosten esittämiseen. Hyvinvointiosaaminen painottuu sähköturvallisuuden näkökulmasta.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen painottuu sähköturvallisuuden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan alussa. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähkö, 2 op, FY6, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään sähköisiin perusilmiöihin, sähköisiin komponentteihin sekä kytkentöihin. Opintojaksossa opitaan mm. perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää osaamistaan ohjelmistojen monipuolisena käyttäjänä osana fysiikan tutkimuksia sekä tulosten analysointia, mallintamista ja esittämistä.
- Opiskelija ymmärtää myös palautumisen merkityksen osana tavoitteellista opiskelua.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *yhteiskunnallista osaamista ja monitieteistä ja luovaa osaamista.* Opintojaksossa korostetaan sähkömagnetismiin perustuvien sovellusten merkitystä modernin yhteiskunnan sekä sen kehityksen kannalta. Opintojaksossa perehdytään myös fysiikan sovellusten hyödyntämiseen eri tieteenaloilla, erityisesti esimerkiksi lääketieteessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *yhteiskunnallista osaamista ja monitieteistä ja luovaa osaamista.* Opintojaksossa korostetaan sähkömagnetismiin perustuvien sovellusten merkitystä modernin yhteiskunnan sekä sen kehityksen kannalta. Opintojaksossa perehdytään myös fysiikan sovellusten hyödyntämiseen eri tieteenaloilla, erityisesti esimerkiksi lääketieteessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti alussa. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op, FY7, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään sähkömagnetismiin, sähkömagneettiseen säteilyyn sekä sähköenergian tuotantoon ja siirtoon.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti mittaustulosten analysoinnissa, tulkinnassa ja havainnollistamisessa.
- Opiskelija osaa tauottaa työ- ja opiskelurytmiään hänelle sopivalla ja oppimisen kannalta tehokkaalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *globaali- ja kulttuuriosaamista* sekä *yhteiskunnallista osaamista.* Opiskelija tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan sekä ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa. Opintojaksossa tuodaan esille fysiikan osaamisen merkitystä globaalissa sekä lokaalissa päätöksenteossa. Opiskelija harjaantuu myös mediakriittisyyteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *globaali- ja kulttuuriosaamista* sekä *yhteiskunnallista osaamista.* Opiskelija tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan sekä ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa. Opintojaksossa tuodaan esille fysiikan osaamisen merkitystä globaalissa sekä lokaalissa päätöksenteossa. Opiskelija harjaantuu myös mediakriittisyyteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti alussa. Arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op, FY8, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa syvennetään tietämystä aineen rakenteesta ja perusvuorovaikutuksista. Opintojaksossa perehdytään kvanttifysiikan maailmankuvaan alkeishiukkasista kosmologiaan ja tutustutaan myös kvanttifysiikan teknologisiin sovelluksiin sekä ionisoivaan säteilyyn.

Fysiikan YO-valmennus, 2 op (FYS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti mittaustulosten analysoinnissa, tulkinnassa ja havainnollistamisessa.
- Opiskelija osaa tauottaa työ- ja opiskelurytmiään hänelle sopivalla ja oppimisen kannalta tehokkaalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan, kootaan ja harjoitellaan aiempien opintojaksojen sisältöjä ja tehdään ja palautetaan vanhoja YO-tehtäviä.
- Kerrataan YO-kokeessa vaadittavia digitaalisia taitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *monitieteistä ja luovaa osaamista sekä hyvinvointiosaamista.* Opinjakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään monipuolisesti kaikkea osaamistaan luovassa ongelmanratkaisussa. Myös opiskelijan itsetuntemus hyvinvointiosaamisen näkökulmasta on esillä - opiskelijan on tärkeää löytää itselleen sopiva työnteon ja palautumisen rytmi.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti *monitieteellistä ja luovaa osaamista sekä hyvinvointiosaamista.* Opinjakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään monipuolisesti kaikkea osaamistaan luovassa ongelmanratkaisussa. Myös opiskelijan itsetuntemus hyvinvointiosaamisen näkökulmasta on esillä - opiskelijan on tärkeää löytää itselleen sopiva työnteon ja palautumisen rytmi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet sovitaan yhteisesti opintojakson alussa.
Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikan YO-valmennus, 2 op, FYS9, koulukohtainen valinnainen, suoritusmerkintä (hyväksytty/ hylätty)

Opintojaksossa kerrataan, kootaan ja harjoitellaan aiempien opintojaksojen sisältöjä ja tehdään ja palautetaan vanhoja YO-tehtäviä. Kerrataan YO-kokeessa vaadittavia digitaalisia taitoja. Hyväksytyn suorituksen kriteereistä sovitaan opintojakson alussa. Suoritusmerkintä.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa

opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

*Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

*Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

*Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

*Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

*Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

*Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia ja minä, 1 op (KE1)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmistojen käyttöön osana kemian opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselle sopivia tapoja opiskella ja palautua opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan paikallisiin kemian alan yrityksiin ja jatko-opintomahdollisuuksiin virtuaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostuvat hyvinvointiosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Tutustutaan kemian merkitykseen työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painotetaan myös vuorovaikutusosaamista. Opiskelija harjoittelee päätelmien, ratkaisujen ja tuloksien esittämistä ja kehittää omaa toimintaansa saamansa palautteen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet on luettavissa verkko-oppimisalustalla opintojakson alkaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemia ja minä, 1 op, KE1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä. Tutustutaan ainemäärän käsitteeseen, kemiallisista sidoksiin ja niiden merkitykseen aineen ominaisuuksille. Tutustutaan kemian kokeellisuuteen videoleikkeiden avulla. Opitaan turvallisia työskentelytapoja kemian kokeellisissa töissä.

Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii soveltamaan ohjelmistoja mm. mallintamalla mittaustuloksia graafisesti.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

- Valitaan kestävän kehityksen esimerkkejä lähiympäristöstä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Tutustutaan kemian merkitykseen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet on luettavissa verkko-oppimisalustalla opintojakson alkaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op, KE2, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa syvennetään käsitystä kemiallisista sidoksista ja niiden merkityksestä aineen ominaisuuksille. Tutustutaan myös luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä. Kokeellisen työskentelyn osuutta toteutetaan videoleikkein ja harjoitellaan erityisesti johtopäätösten tekemistä havainnoista.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään ohjelmistoja molekyylien mallinnuksessa.
- Opiskelija oppii tauottamaan opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painottuu hyvinvointiosaaminen. Hiilen yhdisteiden kemian merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa painottuvat myös globaali- ja kulttuuriosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Tieto- ja viestintäteknologian avulla opitaan mallintamaan molekyylejä tavalla, jota käytetään myös globaalisti kulttuurista riippumatta molekyylien mallintamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet on luettavissa verkko-oppimisalustalla opintojakson alkaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Molekyylit ja mallit, 2 op, KE3, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakennetta ja ominaisuuksia. Tarkastellaan hiilen yhdisteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä ja kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta. Opitaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu yhä monipuolisemmin ohjelmistojen käytössä osana kemian opiskelua.
- Opiskelija osaa tauottaa opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*

- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painottuvat monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Tutustutaan kemiallisten reaktioiden moninaisuuteen ja merkitykseen elinympäristössämme. Käytetään ja sovelletaan reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painottuvat myös vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Digitaaliset viestintävälineet ja niiden mukanaan tuomat kohtaamis- ja viestintätavat ovat keskeisessä osassa opettajan ja opiskelijan välisessä vuorovaikutuksessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet on luettavissa verkko-oppimisalustalla opintojakson alkaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemiallinen reaktio, 2 op, KE4, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa tuottaa digitaalisia ohjelmistoja käyttäen esitelmän.
- Opiskelija osaa tasapainottaa opiskeluaan sopivalla palauttavalla tekemisellä.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostuvat eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Laaja-alaisia tavoitteita toteutetaan mm. tekemällä esitelmiä eri metalleista: niiden ominaisuuksista, valmistusprosesseista ja ympäristövaikutuksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet on luettavissa verkko-oppimisalustalla opintojakson alkaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op, KE5, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Perehdytään luonnontieteellisen tutkimuksen suunnitteluun sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä opiskellaan sähkökemian keskeisiä periaatteita.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti mittaustulosten analysoinnissa, tulkinnassa ja havainnollistamisessa.
- Opiskelija osaa tauottaa työ- ja opiskelurytmiään hänelle sopivalla ja oppimisen kannalta tehokkaalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painottuvat hyvinvointiosaamisen sekä eettisen ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet. Tutustutaan kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet on luettavissa verkko-oppimisalustalla opintojakson alkaessa. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemiallinen tasapaino, 2 op, KE6, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tarkastellaan kemiallisen reaktion nopeutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tieto- ja viestintätekniikan avulla esitetään tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan tuloksia.

Kemian YO-kertaus, 2 op (KES7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua.
- Opiskelija osaa rytmittää työskentelyään palautumisen kannalta hänelle sopivalla tavalla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa kerrataan, kootaan ja harjoitellaan aiempien opintojaksojen sisältöjä ja tehdään vanhoja YO-tehtäviä.
- Kaikki jakson tehtävät tehdään digitaalisesti ja jaksossa kerrataan YO-kokeessa vaadittavia digitaalisia taitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti monitieteistä ja luovaa osaamista. Opintojakson aikana opiskelija oppii hyödyntämään monipuolisesti kaikkea osaamistaan luovassa ongelmanratkaisussa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa painotetaan erityisesti hyvinvointiosaamista. Opiskelijan itsetuntemus hyvinvointiosaamisen näkökulmasta on esillä - opiskelijan on tärkeää löytää itselleen sopiva työnteon ja palautumisen rytmi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet esitellään verkko-oppimisalustalla opintojakson alkaessa. Opintojakson arviointiin vaikuttavat koesuoritukset, opintojakson aikana suoritettavat työt ja harjoitukset sekä muu opintojaksolle tarkoituksenmukainen osaamisen näyttö. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Kemian YO-kertaus, 2 op, KES7, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojaksossa kerrataan, kootaan ja harjoitellaan aiempien opintojaksojen sisältöjä ja tehdään vanhoja YO-tehtäviä. Kaikki jakson tehtävät tehdään digitaalisesti ja jaksossa kerrataan YO-kokeessa vaadittavia digitaalisia taitoja.

7.9. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä

kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*

- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu esittämään väitteille perusteluja.

Opintojaksossa harjoitellaan johdonmukaista argumentaatiota ja pätevää päättelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviointikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op, FI1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojakso antaa yleiskuvan filosofisesta ajattelutavasta ja filosofisista kysymyksistä. Filosofian opiskelussa ihmetellään ympäröivää todellisuutta sekä perehdytään argumentointiin, kyseenalaistamiseen ja asioiden selittämiseen. Opintojaksolla pohditaan olemassaoloa, tieteen ja tiedon luonnetta sekä tahdon vapautta.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Valinnainen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Etiikan opiskelu rohkaisee itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan.
Etiikan opetus kannustaa tavoittelemaan ekologisesti kestävää ja vastuullista elämäntapaa ja tarkastelee sen filosofisia perusteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja sitä, että eri kulttuureissa on erilaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä.

Hyvinvointiosaaminen

Eettiset pohdinnat auttavat opiskelijaa jäsentämään omaa käsitystä hyvästä elämästä ja moraalista sekä vahvistavat itsetuntemusta ja oman identiteetin rakentamista, mikä tukee hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Etiikka, 2 op, FI2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksolla pohditaan hyvän elämän edellytyksiä ja tutustutaan filosofisen etiikan kysymyksiin: Millaista on hyvä elämä? Millainen on hyvä ihminen? Mihin arvot perustuvat? Näiden kysymysten kautta tutustutaan filosofien esittämiin teorioihin.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa, rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen ja antaa hänelle käsitteellisiä välineitä analysoida ja puolustaa demokratiaa, vapautta ja tasa-arvoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntafilosofia, 2 op, FI3, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksolla tutkitaan yksilön ja valtion välistä suhdetta sekä etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Millainen olisi oikeudenmukainen valtio? Mitä vapauksia yksilölle kuuluu? Millä tavoin yhteiskunta käyttää yksilöön valtaa? Miksi ihmisiä pitäisi rangaista? Opintojakson teemat sopivat myös yhteiskuntatiedon, historian, uskonnon ja ET:n kirjoittajille.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja niin kahdenvälisissä vuorovaikutustilanteissa kuin eri tieteenalojen tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä

- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Totuus, 2 op, FI4, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa syvennytään ihmismielen suurimpiin mysteereihin. Olenko vapaa vai ulkopuolisten voimien vietävänä? Onko minulla sielua vai olenko hiukkasten muodostama kokonaisuus? Mihin kieli ja kommunikaatio perustuvat? Mitä voisin pitää luotettavana tietona?

Opintojaksolla tutustutaan myös tieteeseen. Opintojakson teemat sopivat hyvin psykologian ja ET:n kirjoittajille.

Filosofian YO-valmennus, 2 op (FIS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kuuntelemaan ja kriittisesti arvioimaan lähiympäristössään esille nousevia erilaisia näkemyksiä sekä muodostamaan oman perustellun näkemyksen aiheesta.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Filosofian opiskelu tukee opiskelijan kykyä muodostaa perusteltuja näkemyksiä monikulttuurisen ja -katsomuksellisen lähiympäristön ajankohtaisista ilmiöistä ja nuorten esiin nostamista kysymyksistä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan opiskelijana ja tämä lisääntyvä itsetuntemus tukee opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Filosofian YO-valmennus, 2 op, FIS5, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojaksolla harjoitellaan reaalikokeeseen vastaamista. Opintojakson aikana perehdytään esseen kirjoittamiseen ja arviointikriteereihin.

7.10. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja*

vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

Historian opetuksessa korostetaan ***yhteiskunnallista osaamista*** *tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*

- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään, millä eri tavoilla ihminen on ollut vuorovaikutuksessa luonnon kanssa, ja miten nykyiset ympäristöhaasteet ovat syntyneet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso avaa globalisaation kehitystä sekä kertoo eurooppalaisen kulttuurin vuorovaikutuksesta muun maailman kanssa eri aikoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op, HI1, pakollinen, numeroarviointi

Ihminen, ympäristö ja historia opintojaksossa käsitellään ihmiskunnan historia esihistoriasta aina nykypäivään asti. Teemoina painottuvat taloushistoria, väestönkehitys sekä ihmisen ja luonnon suhde.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu digitaalisten apuvälineiden käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tarjoaa näkökulmia siihen, miten Suomesta on kehittynyt vauras ja tasa-arvoinen demokratia. Opitaan myös, että vaikka lukuisat kriisit ovat uhanneet tätä kehitystä, Suomi on kyennyt säilyttämään nämä saavutukset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Itsenäisen Suomen historia, 2 op, HI2, pakollinen, numeroarviointi

Itsenäisen Suomen historia opintojaksossa tutustutaan Suomen kehitykseen aina autonomian ajan lopulta nykyaikaan asti. Teemoina ovat talouden ja kulttuurin kehitys, sekä sisä- ja ulkopoliittinen kehitys.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Valinnainen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii, että ulkopolitiikka, konfliktit ja muu vuorovaikutus toisten valtioiden kanssa ovat yhteiskuntien kehityksen kannalta tärkeitä osa-alueita. Valtioiden ulkopolitiikka on aina sidoksissa niiden sisäiseen yhteiskunnalliseen kehitykseen. Opintojaksolla tarkastellaan ulkopolitiikkaa ja sotia myös sodan oikeutuksen näkökulmasta. Lisäksi opitaan, että ympäristöön liittyvät kysymykset voivat vaikuttaa konfliktien taustalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansainväliset suhteet, 2 op, HI3, valinnainen, numeroarviointi

Kansainväliset suhteet opintojaksossa opiskellaan kansainvälisen politiikan kehitystä 1800-luvun lopulta aina nykyaikaan asti. Erityisesti käsitellään maailmanpolitiikan muutoksia, konflikteja sekä valtioiden välisiä sopimuksia ja yhteistyötä.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöissä esiin tuleva tieteiden, taiteiden ja yhteiskunnallisten aatteiden kehitys pitkän ajan kuluessa syventää opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aatehistoriallinen osa auttaa oppimaan, miten käsitykset länsimaisesta vapaudesta ja tasa-arvosta, sekä demokratiasta, ovat kehittyneet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eurooppalainen ihminen, 2 op, HI4, valinnainen, numeroarviointi

Eurooppalainen ihminen opintojakso käsittelee eurooppalaisen tieteen, taiteen ja yhteiskunnallisen ajattelun kehitystä antiikin ajasta 1900-luvulle asti.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Suomen varhaisen historian tutkiminen edellyttää ymmärrystä historian lisäksi myös arkeologiasta, uskontotieteistä sekä kielitieteestä. Näitä sivutaan opintojakson sisällöissä, kehittäen opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suomen kehitys osana Ruotsia opitaan näkemään perustana nykyisen suomalaisen yhteiskunnan kehitykselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op, HI5, valinnainen, numeroarviointi

Ruotsin itämaasta Suomeksi opintojaksossa tarkastellaan suomalaisten historiaa esihistorian ajasta aina 1800-luvun alkuun asti. Teemoina ovat väestön ja kulttuurin, sekä talouden kehitys. Lisäksi perehdytään yhteiskunnan kehitykseen.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii lisää oman kulttuuripiirin ulkopuolisista kulttuureista. Niiden kehityskulkuja ja eri aikoina tapahtuvia kohtaamisia toisten kulttuurien kanssa. Opiskelija ymmärtää, että maailmaa voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta, emmekä elä monokulttuurissa. Kulttuurien kohtaaminen vaatii vuorovaikutustaitoja ja empatiakykyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op, HI6, valinnainen, numeroarviointi

Maailman kulttuurit kohtaavat opintojaksossa perehdytään eri maailmankulttuurien historiaan, mm. Kiinaan, Intiaan, islamilaisen maailmaan ja arktisiin kulttuureihin. Teemoina ovat eri kulttuureihin tutustumisen lisäksi suhtautuminen niihin sekä länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaaminen.

Historian YO-valmennus, 2 op (HIS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaalisia taitoja, mukaan lukien ymmärrys tietoturvasta, opitaan tehtäviä tehtäessä ja palautettaessa sekä abitti-kokeita tehtäessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso perustuu ohjattuun itsenäiseen työskentelyyn.
- Opintojakson materiaalit ja tehtävät ovat pääasiassa digitaalisessa muodossa.
- Opintojakson aikana perehdytään yo-vastaamiseen, erilaisiin aineistotehtäviin sekä kerrataan pakollisten ja tärkeimpien valinnaisten opintojaksojen pääkohtia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan ymmärrys tieteenalojen ja oppiaineiden välisistä yhteyksistä syvenee. Opiskelija oppii soveltamaan tietoa luovasti ja monipuolisesti. Historian aiheiden kertaaminen syventää myös muiden opintojaksojen yhteydessä omaksuttuja tietoja ja taitoja, joita opiskelija voi hyödyntää historian ylioppilaskirjoituksissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivinen arviointi tapahtuu pääasiassa harjoitusesseistä ja preliminäärikokeesta annettavan palautteen muodossa, sekä opiskelijan ja opettajan muussa viestinnässä. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, onko opiskelija palauttanut vaadittavat opintojakson tehtävät. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Historian YO-valmennus, 2 op, HIS7, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojakson aikana perehdytään yo-vastaamiseen, erilaisiin aineistotehtäviin sekä kerrataan pakollisten ja tärkeimpien valinnaisten opintojaksojen pääkohtia.

7.11. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****.*

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua. ja oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu paikallistason vaikuttamiseen ja Vantaan kunnalliseen toimintaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija hahmottaa paremmin asemansa osana yhteiskuntaa, jossa hän on jatkuvassa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomalainen yhteiskunta, 2 op, YH1, pakollinen, numeroarviointi

Suomalainen yhteiskunta opintojakso antaa yleiskuvan suomalaisesta yhteiskunnasta sekä poliittisesta päätöksenteosta. Jaksolla perehdytään myös poliittisen vaikuttamiseen ja median toimintaan.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

- Vantaan kuntatalouden haasteiden ja ominaisuuksien hahmottaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii, mitkä asiat vaikuttavat Suomen taloudelliseen hyvinvointiin. Mihin asioihin voimme vaikuttaa paremmin ja mitkä asiat tulevat kansantaloutemme ulkopuolelta. Näin opiskelija hahmottaa, että taloutemme on sidoksissa globaaleihin trendeihin ja muutoksiin. Opiskelija oppii myös perusteet erilaisista talouspoliittisista näkökannoista ja oppii muodostamaan perusteltuja talouspoliittisia mielipiteitä. Ymmärtämällä talouden logiikkaa opiskelija saa paremman käsityksen rahan liikkeestä ja talouden toimintamekanismeista, jolloin voidaan ennaltaehkäistä mahdollisia tulevia rahankäyttöön liittyviä ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Taloustieto, 2 op, YH2, pakollinen, numeroarviointi

Taloustieto opintojaksossa perehdytään talouden perusilmiöihin sekä yritysten, julkiseen talouden, kotitalouksien ja rahoitusmarkkinoiden toimintaan.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Valinnainen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää Suomen olevan osa Eurooppaa ja Euroopan unionia, joka vaikuttaa häneen suuresti. Euroopan unionin käytännön toiminnan ja arvojen hahmottaminen luo pohjaa aktiivisena kansalaisena toimimiselle ja suojaa opiskelijaa vääriltä mielikuvilta sekä harhaanjohtavalta uutisoinnilta. Opiskelija oppii myös hahmottamaan globalisaation vaikutusta, sekä EU:n monikansallista luonnetta ja eurooppalaista identiteettiä. Opiskelija oppii ymmärtämään EU:n vaikutuksen suomalaiseen lainsäädäntöön. Opintojakson kautta opiskelija hahmottaa selkeämmin myös Suomen geopoliittisen aseman ja Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ratkaisut.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op, YH3, valinnainen, numeroarviointi

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma opintojakson tärkeimmät teemat ovat globalisaatio, EU:n kehitys ja toiminta, sekä turvallisuuspolitiikan toteutus.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla lisätään opiskelijan ymmärrystä oikeudellisesta toiminnasta ja yhteiskunnan pelisäännöistä. Opiskelija tulee tietoiseksi omista lakiin perustuvista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan, ja osaa toimia yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritus- ja arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja kokeen arvosana. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävissä. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lakitieto, 2 op, YH4, valinnainen, numeroarviointi

Lakitieto opintojaksossa perehdytään lainsäädännön eri osa-alueisiin, ja saadaan valmiuksia oikeudelliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Yhteiskuntaopin YO-valmennus, 2 op (YHS5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija omaksuu ohjelmistojen käyttöä osana opiskelua.
- Opiskelija oppii löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella ja pohtia omaa jaksamistaan ja palautumistaan opiskelun aiheuttamasta rasituksesta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelijan ymmärrys tieteenalojen ja oppiaineiden välisistä yhteyksistä syvenee. Opiskelija oppii soveltamaan tietoa luovasti ja monipuolisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskuntaopin kertaaminen syventää muiden opintojaksojen yhteydessä omaksuttuja yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

opintojakson suoritusperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät ja preliminääri. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntaopin YO-valmennus, 2 op, YHS5, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojaksossa valmistaudutaan yhteiskuntaopin ylioppilaskokeeseen. Opintojakson tavoitteena on syventää opiskelijan muissa opintojaksoissa kartuttamaa osaamista, ja valmistaa häntä ylioppilaskirjoituksiin. Samalla voidaan vielä vahvistaa opiskelijan kirjoittamis- ja tekstianalyysitaitoja.

7.12. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa*

valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä ***eettisyyden*** *tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan* ***ympäristöosaamista*** *lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan,

tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.12.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinauskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Uskontoon ja uskonnottomuuteen ilmiöinä tutustuminen antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen pohtimiseen. Opiskelutaitojen harjoittelu edistää omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamista opiskelijana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä mahdollinen itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinauskon ja islamin jäljillä, 2 op, UE1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutustutaan uskonnoissa ja maailmankatsomuksissa ilmeneviin kysymyksiin. Mihin ja miksi ihminen uskoo? Millaista on nykyajan uskonnollisuus? Tarkastelun kohteena ovat Lähi-idän uskonnot: juutalaisuus, kristinusko ja islam. Opintojakson keskeisenä tavoitteena on kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Valinnainen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustuessaan kristinuskoon ja ympäristökysymyksiin, opiskelija oppii lisää perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op, UE2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutustutaan tarkemmin maailman suurimpaan uskontoon: kristinuskoon. Tavoitteena on hahmottaa kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Maailmanuskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kaukoidässä syntyneisiin uskontoihin tutustuminen vahvistaa opiskelijan kansainvälistä osaamista. Uusiin uskonnollisiin liikkeisiin tutustuminen syventää opiskelijan tietoja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanuskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op, UE3, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa opiskellaan Kaukoidässä syntyneitä uskontoja sekä tutustutaan uusiin uskonnollisiin liikkeisiin. Tavoitteena on kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskontojen vaikutukseen perehtyminen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla opettaa ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op, UE4, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson keskeisenä sisältönä on uskonnon kulttuuriset ja yhteiskunnalliset vaikutukset Suomessa. Tavoitteena on oppia ymmärtämään uskontojen merkitystä tämän päivän suomalaisessa yhteiskunnassa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*

- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan uskonnollista symboliikkaa eri taidemuodoissa, mikä kehittää hänen monilukutaitoaan sekä kielitietoisuuttaan.

Tutustuminen uskonnollisten teemojen käsittelyyn populaarikulttuurissa mahdollistaa sananvapauden merkityksen ja sen vastuullisen käytön pohtimisen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op, UE5, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson keskeisiä sisältöjä opintojaksolla ovat uskonnollinen symboliikka, taiteen ja populaarikulttuurin uskonnolliset teemat sekä uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri. Tavoitteena on harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uskontoon liittyvien eri medioissa esiintyvien ajankohtaisten teemojen ja sisältöjen analysoiminen kehittää opiskelijan monilukutaitoa ja vahvistaa kykyä arvioida tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti opiskelijan oppimista ohjaten. Arviointikriteerit ovat opiskelijan nähtävillä.

Arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen ja aktiivinen työskentely sekä itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto, tiede ja media, 2 op, UE6, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutustutaan uskonnon tutkimukseen sekä ajankohtaisiin uskontoon liittyviin teemoihin mediassa. Opintojakson tavoitteena on oppia kriittisesti arvioimaan uskontoon liittyvää informaatiota mediassa sekä tutustua median hyödyntämiseen uskonnoissa.

7.12.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hyödyntämään oppimisprosessissaan tieto- ja viestintätekniikkaa tarkoituksenmukaisesti.
- Opiskelija kehittää kykyään jäsentää työskentelyä itselleen sopiviin kokonaisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*

- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää valmiuksiaan havaita uskontojen moninaisuutta lähiympäristössään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Juutalaisuuden, islamin ja kristinuskon yhteisten juurien hahmottaminen ja analysointi kehittää kulttuurista lukutaitoa ja antaa valmiuksia toimia yhdessä yhteiskunnassa ja rakentaa kestävää tulevaisuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailman uskontojen moninaisuuden hahmottaminen ja analysointi antaa valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnissa huomioidaan tiedollinen osaaminen, tiedon käsittelytaidot ja työskentely opintojakson aikana. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana edellisiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op, UO1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään maailman uskontotilanteeseen sekä uskontojen monimuotoisuuteen. Keskeinen näkökulma on juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisten juurien, piirteiden ja kulttuuriperinteiden ymmärtäminen. Opintojaksossa pyritään tutkimaan Raamatun ja tradition merkitystä ortodoksisen kirkon opetuksessa ja sen ihmiskuvassa. Opintojaksolla tarkastellaan lisäksi uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hyödyntämään oppimisprosessissaan tieto- ja viestintätekniikkaa tarkoituksenmukaisesti.
- Opiskelija kehittää kykyään jäsentää työskentelyä itselleen sopiviin kokonaisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*
- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää valmiuksia toimia lähiympäristössään kulttuurisen lukutaidon näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa ortodoksisen kirkon kehityksen osana kristinuskon moninaisuutta ja saa valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden ja hengellisen elämän pohjalta opiskelija saa valmiuksia pohtia omakohtaisia arvoja ja eettisiä kysymyksiä ja suhteuttaa niitä ympäröivään maailmaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arvioinnissa huomioidaan tiedollinen osaaminen, tiedon käsittelytaidot ja työskentely opintojakson aikana. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana edellisiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op, UO2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään ortodoksisen kirkon syntyyn, perinteeseen ja oppiin. Opintojaksossa tutustutaan ortodoksisiin paikalliskirkkoihin sekä orientaalisiin kirkkoihin ja niiden erityispiirteisiin. Tarkastelun kohteena on myös läntinen kristillisyys, ekumenia ja uskontodialogi.

7.12.3. Islamin uskonto (KT4)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UI1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskontojen sisäistä monimuotoisuutta.
- Opiskelija osaa kuvailla uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä.
- Opiskelija hahmottaa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.
- Opiskelija kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*

- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta*
- *pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- uskonto ilmiönä eli miten sitä voi kuvailla ja määritellä sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta ja synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet islamin näkökulmasta
- pyhien kirjojen muotoutuminen, merkitys, käyttö ja tulkinnat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja kristinuskon sisäinen monimuotoisuus, oppi, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta.
- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.
- Opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa tarkastellaan, miten opiskelija on saavuttanut opintojakson tavoitteet ja miten opiskelija hallitsee opintojakson keskeiset sisällöt. Arvioinnissa huomioidaan tiedollinen osaaminen, tiedon käsittely- ja analyysitaidot sekä työskentely- ja tiedonhakutaidot opintojakson aikana. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op, UI1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään maailman uskontotilanteeseen sekä kolmen globaalin uskonnon monimuotoisuuteen. Keskeinen näkökulma on juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisten juurien, piirteiden ja kulttuuriperinteiden ymmärtäminen. Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisten juurten hahmottaminen ja analysointi. Keskeisten piirteiden, kulttuuriperinnön ja

yhteiskunnallisten vaikutusten ymmärtäminen ja analysointi sekä niihin liittyvän kulttuurisen lukutaidon kehittäminen. Digitaitojen ja opiskelun tauottamisen vahvistaminen.

Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen islam, 2 op (UI2), Valinnainen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen islam

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa*
- *tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista ja uskonnollista lukutaitoa.
- Opiskelija tuntee islamin keskeisiä suuntauksia, niiden syntytaustan ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä sekä pystyy vertailemaan eri suuntauksien keskeisiä piirteitä.
- Opiskelija perehtyy islamin erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa.
- Opiskelija osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia islamiin liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja.
- Opiskelijakehittää valmiuksiaan toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen islam

- *islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä*
- *islamin sisäinen monimuotoisuus*
- *poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet*
- *islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa*
- *suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa*
- *uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa*
- *ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- islamin opillinen perusta sekä sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutuminen ja niiden keskeisiä piirteitä
- islamin sisäinen monimuotoisuus
- poliittinen islam ja nykypäivän keskeiset islamilaiset liikkeet
- islamilainen etiikka, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset

- islamin merkitys Euroopassa ja eurooppalaisessa uskontodialogissa
- suhtautuminen muslimivähemmistöihin länsimaissa
- uskonnon asema, uskonnon ja valtion suhteet sekä islamin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelija hahmottaa ja osaa analysoida islamin merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää islamiin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.
- Opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa tarkastellaan, miten opiskelija on saavuttanut opintojakson tavoitteet ja miten opiskelija hallitsee opintojakson keskeiset sisällöt. Arvioinnissa huomioidaan tiedollinen osaaminen, tiedon käsittely- ja analyysitaidot sekä työskentely- ja tiedonhakutaidot opintojakson aikana. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana kokonaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanlaajuinen islam, 2 op, UI2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään islamin opilliseen perustaan ja sunnalaisuuden, shiialaisuuden ja suufilaisuuden muotoutumiseen sekä niiden keskeisiin piirteisiin. Perehdytään islamin monimuotoisuuden syntyyn, perinteisiin ja oppiin sekä eettiseen ajatteluun. Tarkastelun kohteena on myös islam länsimaissa ja Euroopassa sekä uskontodialogi.

7.12.4. Buddhalainen uskonto (UXB)

Oppiaineen tehtävä

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita ja erityisesti kaikkien oppimäärien yhteisiä opetuksen tavoitteita.

Muiden uskontojen opetusta varten opetussuunnitelman perusteet annetaan erillisillä päätöksillä. Moduulien koodit muodostetaan käyttäen koodia UX ja moduulin numeroa.

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä, 2 op (UXB1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä sekä tuntee uskontoihin ja erityisesti buddhalaiseen uskontoon liittyvää tutkimusta
- opiskelija perehtyy maailman uskonnolliseen tilanteeseen sekä osaa keskustella rakentavasti uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- opiskelija tutustuu buddhalaisuuden sekä muiden uskontojen sisäiseen monimuotoisuuteen

- opiskelija tutustuu buddhalaisiin rituaaleihin sekä niiden merkitykseen ihmisten arjessa
- opiskelija perehtyy juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiin juuriin, keskeisiin piirteisiin sekä ilmenemismuotoihin nykymaailmassa ja historiassa
- opiskelija hahmottaa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin suhdetta muihin uskontoihin sekä erityisesti buddhalaisuuteen
- opiskelija kehittää kykyään toimia monikulttuurisessa ja moniuskontoisessa ympäristössä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- uskonto ja uskonnottomuus ilmiöinä, uskonnon määrittely sekä uskontojen ja erityisesti buddhalaisen uskonnon tutkimus
- nykyajan uskonnollinen kenttä ja sen monimuotoisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus sekä uskonnonvapaus
- buddhalaisuus ja muut uskonnot osana kestävän tulevaisuuden luomista
- buddhalaisuuteen ja muihin uskontoihin kytkeytyviä ajankohtaisia kysymyksiä
- buddhalaiset rituaalit osana ihmisten arkea
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteiset juuret, kulttuuritausta, keskeiset piirteet sekä vaikutusten näkyminen historiassa ja nykyajassa
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskeiset piirteet suhteessa buddhalaisuuteen ja muihin uskontoihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kehittää kykyään toimia monikulttuurisessa ja moniuskontoisessa ympäristössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppimalla ymmärtämään, mihin ihmiset uskovat ja miksi, opiskelija kehittää kykyään tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustumalla uskontoon ilmiönä opiskelija pääsee kehittämään hyvinvointiosaamistaan: hän saa työkaluja oman identiteettinsä rakentamiseen sekä oppii tunnistamaan oman ajattelunsa ja uskomustensa toimintamekanismeja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisältöjä lähestytään monitieteellisestä näkökulmasta. Opiskelijaa perehdytetään lähdekritiikkiin ja häntä kannustetaan tarkastelemaan lähteitä kriittisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija pääsee tutustumaan buddhalaisuuteen ja muihin uskontoihin kytkeytyviin ajankohtaisiin kysymyksiin. Monet ajankohtaiset kysymykset kytkeytyvät ihmisoikeuksiin ja ympäristökysymyksiin, minkä lisäksi ne askarruttavat lukuisia ihmisiä ympäri maailmaa. Ajankohtaisiin kysymyksiin paneutuminen kannustaakin opiskelijaa eettiseen toimintaan yhteiseksi hyväksi sekä kehittämään ympäristöosaamistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa opintojakson aikana tietoja ja taitoja, joita hän voi käyttää sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu opiskelijan palauttamista kirjallisista töistä sekä kokeesta. Kirjallisten töiden aiheet nousevat opintojakson keskeisistä sisällöistä ja ne on suunniteltu vahvistamaan opiskelijan laaja-alaisen osaamisen osa-alueita.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonto ilmiönä, 2 op, UXB1, valinnainen, numeroarviointi

Uskonto on vaikuttanut voimakkaasti siihen, millaisiksi kulttuurit ja yhteiskunnat eri puolilla maailmaa ovat muotoutuneet. Tämän opintojakson aikana tutustutaan uskontoon ilmiönä. Samalla pohditaan, mihin ihmiset uskovat ja miksi. Opintojakson aikana tutustutaan myös nykyajan uskonnollisuuteen ja buddhalaisuuden monimuotoisuuteen. Tarkastelun kohteena opintojaksossa ovat lisäksi Lähi-idän uskonnot: juutalaisuus, kristinusko ja islam. Niitä vertaillaan buddhalaisuuteen. Opintojakson aikana kehitetään taitoja toimia monikulttuurisessa ja moniuskontoisessa ympäristössä.

Maailmanlaajuinen buddhalaisuus, 2 op (UXB2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija ymmärtää buddhalaisuuden merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- opiskelija tuntee buddhalaisuuden keskeiset suuntaukset sekä niiden syntyhistorian ja ominaispiirteet
- opiskelija tutustuu buddhalaisuuden erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin ympäri maailmaa
- opiskelija tutustuu buddhalaisuuden ja hindulaisuuden sekä buddhalaisuuden ja muiden uskontojen väliseen vuorovaikutukseen eri aikakausina ja erilaisissa kulttuureissa
- opiskelija osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista buddhalaisuuteen liittyvää keskustelua ja mediasisältöä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- buddhalaisuuden kolmen pääsuuntauksen, theravadan, mahayanan ja vajrayanan, synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- buddhalaisuuden ja hindulaisuuden sekä buddhalaisuuden ja muiden uskontojen välinen vuorovaikutus
- buddhalaisuuden sisäinen monimuotoisuus
- kansanuskon vaikutus buddhalaisuuteen eri kulttuureissa
- maallikkobuddhalaisuus ja luostareihin keskittyvä buddhalaisuus
- modernit buddhalaiset liikkeet
- osallistuva buddhalaisuus
- buddhalaisuus länsimaissa ja sen ilmenemismuodot
- maailmanlaajuiset buddhalaiset järjestöt sekä interbuddhalaisuus
- uskontodialogi

- ajankohtaisia buddhalaisuuteen liittyviä kysymyksiä, kuten ilmasto- ja ympäristökysymykset sekä niiden taustoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa keskeisenä sisältönä oleva uskontodialogi kehittää opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista, koska se vahvistaa hänen eettistä toimijuuttaan globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa keskeisenä sisältönä oleva uskontodialogi on eräs kestävän, rauhanomaisen tulevaisuuden rakentamisen mahdollistavista työkaluista. Tutustumalla ajankohtaisiin buddhalaisuuteen liittyviin kysymyksiin, kuten ilmasto- ja ympäristökysymyksiin sekä niiden taustoihin, opiskelija kehittää taitojaan vaikuttaa turvallisen, kestävän ja oikeudenmukaisen tulevaisuuden puolesta.

Hyvinvointiosaaminen

Buddhalaiseen perinteeseen syventyminen auttaa opiskelijaa tuntemaan perinteen syvällisemmin sekä analysoimaan sitä tarkemmin. Tämä vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista, sillä hän saa työkaluja oman identiteetin rakentamiseen. Lisäksi opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus reflektoida omia arvojaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Myötätunto on buddhalaisuuden monissa suuntauksissa keskeinen arvo ja buddhalaiseen etiikkaan perehtyminen kannustaakin huolehtimaan sekä itsestä että toisista. Eräs opintojakson keskeisistä sisällöistä on uskontodialogi. Uskontodialogi kannustaa arvolähtöiseen ja eettiseen toimintaan yhteiseksi hyväksi. Opintojaksossa perehdytään lisäksi ajankohtaisiin buddhalaisuuteen liittyviin kysymyksiin, kuten ilmasto- ja ympäristökysymyksiin, sekä niiden taustoihin. Tämä kannustaa opiskelijaa arvostamaan luonnon monimuotoisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Uskontodialogiin perehtymällä opiskelija kehittää sosiaalisia taitojaan sekä rakentavan viestinnän taitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvosana muodostuu opiskelijan palauttamista kirjallisista töistä sekä kokeesta. Kirjallisten töiden aiheet nousevat opintojakson keskeisistä sisällöistä ja ne on suunniteltu vahvistamaan opiskelijan laaja-alaisen osaamisen osa-alueita.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmanlaajuinen buddhalaisuus, 2 op, UXB2, valinnainen, numeroarvosana

Opintojaksossa perehdytään uskontoon, jolla on suuri merkitys Aasian historiassa ja monissa nykykulttuureissa: buddhalaisuuteen. Opintojakson aikana tutustutaan tarkemmin buddhalaisuuden suuntauksiin ja koulukuntiin. Tarkastelun kohteena ovat erityisesti

pääsuuntaukset theravada, mahayana ja vajrayana. Lisäksi perehdytään buddhalaisuuteen liittyvään ajankohtaiseen keskusteluun. Opintojakson aikana selviää muun muassa miten buddhalaisuuden piirissä reagoidaan ympäristökysymyksiin.

7.13. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä; arvostelukykyä; toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään*

erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

*Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

*Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*

- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

- Sotungin etälukiossa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omaa elämänkatsomustaan ja identiteettiään peilaten niitä eri hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä ja hyvä elämä, 2 op, ET1, pakollinen, numeroarviointi

Opintojaksolla tutustutaan maailmankatsomukseen. Perehdytään uskonnollisiin ja maallisiin katsomuksiin ja niiden eroihin. Tutkitaan, miten ympäristö, tieto, media, uskonnot, taide,

politiikka ja kulttuuri vaikuttavat maailmankatsomusten syntyyn. Tavoitteena on jäsentää omaa maailmankatsomusta ja ymmärtää toisia.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Valinnainen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun monipuolisia oppimisympäristöjä.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalillakin tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Minä ja yhteiskunta, 2 op, ET2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutkitaan erilaisia ihmiskäsityksiä, omaa identiteettiä, ihmisoikeuksia sekä tutustutaan erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa.
- Opiskelija osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuurit, 2 op, ET3, valinnainen, numeroarviointi

WILMAAN TULEVA KUVAUSTEKSTI PUUTTUU.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija

- Opiskelija osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä
- Opiskelija ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä

- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana

- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin

Opintojakson vapaa kuvaus

Katsomukset, 2 op, ET4, valinnainen, numeroarviointi

Katsomuksellinen käsitteistö, ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen, katsomusten historiaan, poliittisia maailmankatsomuksia, katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*

- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op, ET5, valinnainen, numeroarviointi

Uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määritteleminen ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä; uskontojen historiallinen ja maantieteellinen levinnäisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; ateismi, agnotismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet; uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa aineksia oman identiteettinsä rakentamiseksi monikulttuurisessa ja -katsomuksellisessa lähiympäristössään ja harjaantuu toimimaan siinä kunnioittavasti.
- Opiskelija oppii käyttämään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisessaan ja viestinnässään.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

- Vantaan lukiokoulutuksessa opiskelijan oman elämänkatsomukseen liittyvä pohdinta tapahtuu monikulttuurisessa ja monikatsomuksellisessa elämismaailmassa. Tämä huomioidaan monipuolisesti opetuksessa.
- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa
- Opiskelija saa valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tulevaisuus, 2 op, ET6, valinnainen, numeroarviointi

Tulevaisuuden tutkimus, tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, ihmiskäsitysten ja hyvän elämän ihanteiden mahdollinen muutos, yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos, globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset.

7.14. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa,

uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*

- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Valinnainen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*

- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opintojaksossa opinnot auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan sekä edistävät opiskelun itsesäätelytaitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsiteltäessä esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan, kuten attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op, PS1, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutustutaan oppimiseen, psykologiatieteen luonteeseen sekä ryhmäkäyttäytymisen perusteisiin. Tavoitteena on oivaltaa kuinka monimutkainen olento ihminen on. Opintojaksossa perehdytään johonkin valinnaiseen hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta ja sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tutkitaan kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään itseään ja muita ihmisiä paremmin. Itseymmärryksen lisääntyminen edistää hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista tukee esimerkiksi tunnetaitojen, tunteiden säätelyn ja toiminnanohjauksen tarkastelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kehittyvä ihminen, 2 op, PS2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa käsitellään ihmisen fyysistä, kognitiivista ja sosioemotionaalista kehitystä elämänkulun aikana. Tavoitteena on auttaa ymmärtämään omaa ja toisten elämää sekä perehtymään kehityksen jatkuvuuteen.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.
- Opintojaksossa opinnot auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan sekä edistävät opiskelun itsesäätelytaitoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kokeellisen tutkimuksen periaatteiden käsittely, soveltaminen ja arviointi tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tämä opintojakso kytkeytyy yhteiskunnalliseen osaamiseen esimerkiksi tarkasteltaessa nopean ja hitaan ajattelun sisältöjä ja kognitiivisia vinoumia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä

- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op, PS3, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tutustutaan inhimillisen tietoisuuden ja tiedonkäsittelyn luonteeseen, toimintatapoihin ja hermostolliseen perustaan. Tavoitteena on, että opiskelija osaa hyödyntää tiedonkäsittelyn perusteita esimerkiksi tarkkaavaisuudesta, havaitsemisesta ja muistin toiminnasta omaan oppimiseensa.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ja niiden tyypillisten oireiden tarkastelu edistää hyvinvointiosaamiseen liittyviä tavoitteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta nostettujen esimerkkien tarkastelu sekä mielenterveys -käsitteen pohdinta tukevat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa

- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tunteet ja mielenterveys, 2 op, PS4, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen. Tunne-elämä, nukkuminen, uni, stressi, kriisit, mielenterveyden häiriöt ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen vaikuttavat psyykkiseen hyvinvointiin. Tavoitteena on ymmärtää, että omaa hyvinvointia tukevat ratkaisut edellyttävät myös tietoa.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*

- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla hyödynnetään erilaisia opetusmenetelmiä opetuksen tauottamiseksi ja opetus voi mahdollisuuksien mukaan tapahtua myös muualla kuin luokkahuoneessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointiosaamista voidaan vahvistaa tarkasteltaessa esimerkiksi piirreteoreettista näkökulmaa, motivaatiota ja yksilöllisiä tulkinta- ja toimintatyylejä sekä älykkyyden ja luovuuden määritelmiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi käsiteltäessä perimän ja ympäristön vuorovaikutusta älykkyydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op, PS5, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa opiskelija tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen ja osaa selittää yksilöiden välisiä eroja erilaisista näkökulmista. Opintojaksossa tutustutaan myös persoonallisuuden tutkimusmenetelmiin sekä tarkastellaan ihmistä kulttuurin ja ryhmän osana.

Psykologian YO-valmennus, 2 op (PSS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää ymmärrystään vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan opiskelijana ja tämä lisääntyvä itsetuntemus tukee opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua. Opintojakson aikana on mahdollista keskustella yhdessä opettajan kanssa hyvinvointia edistävistä keinoista ylioppilaskirjoitusten aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan

läpinäkyvästi ja opiskelijalähtöisesti

- opintojakson arviointia suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- arviontikriteerit on opiskelijan nähtävillä
- opiskelijan oppimista ohjaten

monipuolisesti ja erilaiset oppijat huomioiden

- arviointi kohdistuu sisältö- ja taitotavoitteiden saavuttamiseen sekä työskentelyyn opintojakson aikana
- arvioinnissa otetaan huomioon eri tavoin annettu osaamisen näyttö, jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi
- opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Psykologian YO-valmennus, 2 op, PSS9, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

7.15. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiolain (714/2018) 11 §:n 1 momentin mukaan taito- ja taideaineiden opinnot ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Näiden aineiden opintoja voidaan sisällyttää paikalliseen opetussuunnitelmaan opiskelijalle valinnaisina opintoina koulutuksen järjestäjän päätöksellä. Opetussuunnitelma laaditaan näiltä osin lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan aikuisille soveltaen.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä ja työskentelyn rytmittämisellä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen avulla opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan ja löytämään kiinnostava ja luonteva tapa taiteelliseen ilmaisuun sekä uuden oppimiseen. Oman ilmaisutavan löytäminen ja syventäminen sekä uusien ilmaisutapojen kokeilu lisäävät taide- ja taitoaineille ominaista henkilökohtaista hyvinvointia. Työskentelyssä opiskelija ilmaisee itseään jolloin kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen tuntemisen ja henkilökohtaisten merkitysten kautta tuetaan opiskelijan hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kuvien tuottamisen ja kuluttamisen vastuun, vallan ja merkitysten ymmärtäminen sekä omassa elämässä että laajemmin yhteiskunnassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan taidetta oman, kansallisen ja globaalin kulttuurin näkökulmasta. Taide nähdään yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa muokkaavana sekä kulttuuriperintöjä heijastavana ilmiöinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Tämä opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op, KU1, valinnainen, numeroarviointi

Opintojakson sisältöinä tutkitaan ja työstetään kuvia identiteetin ja kulttuurin rakentajina sekä syvennytään kuvien tulkintaan ja erilaisiin käsityksiin visuaalisesta kulttuurista.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vantaalainen kuvataiteen sisältöjen ominaispiirre on lähiympäristön ja kulttuuripalveluiden hyödyntäminen osana opiskelijan elämysmaailmaa ja kulttuurin tuntemusta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteessa huomioidaan kestävää kehitystä tukevat toimintatavat, tietotekniikan osaamisen lisääminen ja jaksamisesta huolehtiminen vaihtelevilla työmenetelmillä sekä työskentelyn rytmittämisellä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen avulla opiskelijaa kannustetaan kokeilemaan ja löytämään hänelle kiinnostava ja luonteva tapa taiteelliseen ilmaisuun sekä uuden oppimiseen. Oman ilmaisutavan löytäminen ja syventäminen sekä uusien ilmaisutapojen kokeilu lisäävät taide- ja taitoaineille ominaista henkilökohtaista hyvinvointia. Työskentelyssä opiskelija ilmaisee itseään jolloin kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen tuntemisen ja henkilökohtaisten merkitysten kautta tuetaan opiskelijan hyvinvointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan muotoilun ja rakentelun tekotapoja, materiaaleja ja merkitystä ekologisten ja eettisten näkökulmien kannalta ja tekemään yksilön ja ympäristön kannalta riittävän oikeita valintoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on jakson aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja jaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Arviointi voi olla numeerista ja sanallista. Arviointiin kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Tämä opintojakso arvioidaan numerolla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op, KU2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksolla perehdytään ympäristöön, arkkitehtuuriin ja muotoiluun, jotka muodostavat meidän kulttuuriympäristön. Harjoitustöiden avulla opiskellaan ympäristön havainnointia ja suunnittelua sekä kolmiulotteista esitystapaa.

7.16. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystiedon opinnot ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Terveystiedon opintoja voidaan sisällyttää paikalliseen opetussuunnitelmaan opiskelijalle valinnaisina opintoina koulutuksen järjestäjän päätöksellä. Opetussuunnitelma laaditaan näiltä osin lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan aikuisille soveltaen.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- opiskelija osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- opiskelija tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa tietojaan ja taitojaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii elämäntapavalintojen merkitystä itselleen ja ympäristölleen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan eettisesti terveyteen liittyviä valintoja ja niiden seurauksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija pohtii suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin merkitystä yksilön ja yhteisön terveydelle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi voi sisältää vertais- ja itsearviointia. Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin palautuksiin. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon näytöt laaja-alaisen oppimisen teemoissa. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys voimavarana, 2 op, TE1, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa perehdytään ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviin tekijöihin. Sisältöinä painottuvat kehon ja mielen hyvinvointi sekä terveyskäyttäytymisen ymmärtäminen.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa tietojaan, taitojaan ja itsetuntemustaan oman ja toisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa esitellä turvallisen ympäristön rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä ja pohtia omien elintapavalintojen vaikutusta niihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle sekä saa keinoja kestävän kehityksen tukemiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi voi sisältää vertais- ja itsearviointia. Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon näytöt laaja-alaisen oppimisen teemoissa. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja ympäristö, 2 op, TE2, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa arvioidaan terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimiseen. Lisäksi tarkastellaan elinympäristöjen ja riippuvuuksien terveysvaikutuksia sekä arvioidaan omien valintojen merkitystä ympäristön terveellisyydelle.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa nimetä terveyden yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia edellytyksiä sekä hahmottaa niiden ja yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyden eriarvoisuuden syntymiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tunnistaa terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ristiriitatilanteita sekä osaa analysoida niitä. Hän tietää potilaan oikeudet sekä terveydenhuollon eettiset periaatteet ja osaa arvioida niiden toteutumista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa nimetä väestötason ja globaalin tason terveyttä määrittäviä tekijöitä, pohtia niiden vaikutusta terveyden ja terveyden eriarvoisuuden rakentumisessa sekä esitellä globaaleja terveysuhkia ja niiden ennaltaehkäisyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi voi sisältää myös vertais- ja itsearviointia. Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon näytöt laaja-alaisen oppimisen teemoissa. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveys ja yhteiskunta, 2 op, TE3, valinnainen, numeroarviointi

Opintojaksossa tarkastellaan terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiaa sekä tulevaisuuden haasteita. Teemoina mm. tarttumattomat ja tartuntataudit, eettiset kysymykset sekä globaalit terveyshaasteet.

Terveystiedon YO-valmennus, 2 op (TES4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Digitaaliset oppimisympäristöt voivat mahdollistaa opetuksen toteuttamisen monin eri tavoin tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppimistavoitteiden saavuttaminen on nuorelle mahdollista erilaisissa elämäntilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimismenetelmillä ja opetuksen tauottamisella.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja. Opiskelija pyrkii yhdistelemään eri tieteenalojen tietoa, tulkitsemaan sitä kriittisesti samalla mahdollisesti muodostaen itselleen uutta tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi voi sisältää vertais-, ja itsearviointia. Formatiivinen arviointi perustuu jakson aikaisiin kirjallisiin tai suullisiin tehtäväpalautuksiin. Summatiivinen arviointi perustuu edellä mainitun lisäksi jakson lopussa suoritettavaan kokeeseen. Arvioinnissa voidaan sisältöjen hallinnan lisäksi ottaa huomioon näytöt laaja-alaisen oppimisen teemoissa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveystiedon YO-valmennus, 2 op, TES4, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)
Opintojakson aikana valmistaudutaan terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin. Tavoitteena on harjoitella vastaamista erilaisiin tehtävätyyppeihin sekä kerrata terveystiedon kokeessa tarvittavien ohjelmistojen käyttöä.

7.17. Informaatioteknologia ja sovellukset (ITS)

Opintojaksot

Digivalmiudet lukiossa, 2 op (ITS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu erilaisten ohjelmistojen käytössä osana tietotekniikan opiskelua.
- Opiskelija osaa tauottaa opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Onnistumisen kokemukset ohjelmien käytössä kehittävät minäpystyvyyden tunnetta. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kiinnitämme huomiota tietotekniikan merkitykseen teknologiayhteiskunnassa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa on eri digivalmiuksiin liittyviä tehtäviä, joita opiskelija tekee ja palauttaa opettajalle arvioitavaksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Digivalmiudet lukiossa, 2 op, ITS1, koulukohtainen valinnainen, arviointi suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Opintojakson tarkoitus on valmentaa etäopiskelijaa käyttämään sujuvammin sekä tietokonetta ja mobiilisovelluksia että Abitti-sovelluksia.

Ohjelmoinnin alkeet, 2 op (ITS2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ohjelmoinnin perusteisiin osana informaatioteknologian opiskelua.
- Opiskelija osaa tauottaa opiskeluaan itselleen sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Onnistumisen kokemukset koodauksessa kehittävät minäpystyvyyden tunnetta. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kiinnitämme huomiota ohjelmoinnin merkitykseen teknologiayhteiskunnassa. Laaja-alaisen osaamisen painotukset otetaan huomioon tehtävien ja työskentelytapojen valinnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa on ohjelmointitehtäviä, joita opiskelija tekee ja palauttaa opettajalle arvioitavaksi. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana työskentelyä ja se on mukana tehtävien palautteessa ja arvioinnissa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Ohjelmoinnin alkeet, 2 op, ITS2, koulukohtainen valinnainen, arviointi suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin Python-kielen avulla.

7.18. Bisnes (BSN)

Opintojaksot

Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op (BSN1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat käyttävät paikallisia yrityksiä esimerkkeinä opintojakson aikana.
- Digitaalisen viestinnän ja markkinoinnin merkitys korostuu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskelija hahmottaa myynnin ja yrittämisen vaikutuksen kansantalouteen ja yhteiskuntaan ja voi hyödyntää näitä oppeja oman hyvinvointinsa edistämisessä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija hahmottaa myynnin ja yrittämisen vaikutuksen kansantalouteen ja yhteiskuntaan ja voi hyödyntää näitä oppeja oman hyvinvointinsa edistämisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritusperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen, 2 op, eBSN1, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen -opintojakso käsittelee talouden ja yrittämisen perustaitojen kartuttamisesta. Tämän lisäksi käsitellään kaupallistamista, brändäystä, markkinoinnin merkitystä ja onnistuneen myynnin saloja.

Vuorovaikutus ja neuvottelutaidot, 2 op (BSN2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Digitaalisen vuorovaikutuksen merkitys ja mahdollisuudet tulevat esille opintojaksolla.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tutustuu tarkemmin vuorovaikutukseen toisten kanssa. Tämä luo hallinnan tunnetta esimerkiksi neuvottelutilanteissa. Näin myös itsetuntemus lisääntyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritusperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Vuorovaikutus ja neuvottelutaidot, 2 op, eBSN2, koulukohtainen valinnainen, arviointi suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Vuorovaikutus ja neuvottelutaidot -opintojaksolla käsitellään rakentavan vuorovaikutuksen edellytyksiä ja sen merkitystä liiketoiminnassa henkilökohtaisen elämän lisäksi. Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin tapoihin kommunikoida, neuvottelujen vaiheisiin ja tavoitteisiin sekä neuvotteluteknikoihin.

Globaalit markkinat, 2 op (BSN3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija ymmärtää paremmin, miten globalisaatio ja globaali talous vaikuttavat Suomen talouteen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija ymmärtää paremmin, miten globalisaatio ja globaali talous vaikuttavat Suomen talouteen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. Samalla opiskelija hahmottaa vuorovaikutuksen voiman kansainvälisissä suhteissa ja suhdanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritusperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Globaalit markkinat, 2 op, eBSN3, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Globaalit markkinat opintojaksolla tarkastellaan liiketoiminnan kansainvälistymistä eri näkökulmista. Keskiössä ovat globalisaatioon liittyvät haasteet ja mahdollisuudet sekä talouden megatrendit. Lisäksi tutkitaan vastuullisen liiketoiminnan merkitystä ja toteutusta yritystoiminnassa.

Talous, raha ja yrittäjyys, 2 op (BSN4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu käyttämään ohjelmistoja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osana luovaa ongelmanratkaisua.
- Opiskelija oppii tauottamaan työskentelyn ja palautumisen rytmiä hänelle sopivalla tavalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat käyttävät paikallisia yrityksiä esimerkkeinä opintojakson aikana.
- Digitaalisen työkalujen käyttö sijoittamisosion yhteydessä korostuu.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu tarkemmin rahan liikkeeseen ja sen vaikutukseen yhteiskuntaan. Opiskelija voi hyödyntää näitä oppeja oman hyvinvointinsa edistämisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritusperusteet käydään läpi opintojakson alkaessa ja löytyvät oppimisalustalta. Opintojakson arvosanaan vaikuttavat opintojakson aikana tehdyt tehtävät. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Talous, raha ja yrittäjyys, 2 op, BSN4, koulukohtainen valinnainen, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty)

Talous, raha ja yrittäjyys -opintojaksolla keskitytään yritystoiminnan kannattavaan pyörittämiseen ja hahmottamaan, mistä kaikesta yritystoiminta muodostuu. Keskiössä ovat laskentatoimi ja rahoitus, kuten esimerkiksi sijoittaminen. Oman yrityksen perustamiseen tutustutaan startup-maailman kautta.

7.19. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Tutkiva työskentely, 2 op (TOS1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen.
- Tavoitteena on, että opiskelija hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia.
- Tavoitteena on, että opiskelija hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja.
- Tavoitteena on, että opiskelija työskentelee tavoitteellisesti häntä kiinnostavan aihepiirin parissa.
- Tavoittena on, että opiskelija hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija voi itse ehdottaa häntä kiinnostavaa tutkimusaihetta tai aihe voidaan kehitellä yhdessä opiskelijan ja opettajan kanssa.
- Opiskelijalle voidaan myös hyväksilukea muualla hankittua soveltuvaa osaamista.
- Teemaopinnot voidaan järjestää yhdessä toisen oppilaitoksen kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun hän suunnittelee, toteuttaa ja esittää johonkin aihepiiriin tai ilmiöön liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla opiskelija hahmottaa tiedonalojen välisiä yhteyksiä sekä kehittää kriittistä ja luovaa ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija saa jatkuvaa työskentelyään ja oppimistaan ohjaavaa kannustavaa palautetta. Itse- ja vertaisarviointia käytetään, mikäli opiskelijan valitsema tutkivan työskentelyn suorittamistapa sen mahdollistaa. Arvioinnin perusteet sovitaan opiskelijan kanssa opintojakson alkaessa ja ne kirjataan sähköiseen oppimisympäristöön. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkiva työskentely, 2 op, TOS1, koulukohtainen valinnainen opintojakso, arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/hylätty

Opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää johonkin aihepiiriin tai ilmiöön liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Opiskelija voi itse ehdottaa häntä kiinnostavaa aihetta tai aihe voidaan kehitellä yhdessä opiskelijan ja opettajan kanssa. Opiskelijalle voidaan myös hyväksilukea muualla hankittua soveltuvaa osaamista.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitetun määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta harjoitelluissa ilmauksissa.*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin*
B1.2 **Sujuva peruskielitaito**	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttuista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään sekä fraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ratkaisuehdotuksia. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 70/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2369-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita

kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 70/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2370-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 12 §

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeisest sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 70/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2371-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Vantaan aikuislukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Vantaan aikuislukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Vantaa
Koulu	Tikkurilan lukio
Pdf luotu	28.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
2. Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 3
   2.1. Tehtävä. 3
   2.2. Arvoperusta. 3
3. Opetuksen toteuttaminen. 6
   3.1. Opintojen rakenne. 6
   3.2. Oppimiskäsitys. 7
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 8
   3.4. Toimintakulttuuri. 10
   3.5. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 12
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 15
   4.1. Ohjaus. 15
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 19
   4.3. Opiskeluhuolto. 21
   4.4. Turvallinen opiskeluympäristö ja työrauha. 21
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. 22
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. 25
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. 25
   5.2. Opintojakson arviointi. 26
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 26
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 27
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 28
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 28
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 28
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 30
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 30
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 32
   5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 32
   5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 33
   5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 35
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 37

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 37
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 38
7. Oppiaineet. 43
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 43
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 44
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). 46
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2). 48
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3). 49
Kirjallisuuden tulkintaa 1, 2 op (ÄI4). 51
Tekstien tulkinta, 2 op (ÄI5). 52
Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6). 54
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7). 55
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8). 56
Äidinkielen abikertaus, 2 op (ÄI12). 58
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6). 59
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21). 62
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22). 64
Vuorovaikutus, 1 op (S23). 65
Kirjallisuus 1, 2 op (S24). 67
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25). 68
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26). 70
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27). 71
Abikertaus - suomi toisena kielenä, 2 op (S212). 73
7.2. Biologia (BI). 74
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 76
Ekologian perusteet, 1 op (BI2). 78
Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3). 79
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 80
Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 82
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6). 83
Kokeellinen työskentely, 3 op (KT1). 85
7.3. Elämänkatsomustieto (ET). 85
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). 87
7.4. Filosofia (FI). 88
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 90
7.5. Fysiikka (FY). 91
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1). 94
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2). 95

Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 96
Voima ja liike, 2 op (FY4). 97
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 98
Sähkö, 2 op (FY6). 99
Kokeellinen työskentely, 3 op (KT1). 100
7.6. Maantiede (GE). 101
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 103
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 105
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 106
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4). 108
7.7. Historia (HI). 110
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 112
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 114
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3). 115
7.8. Kemia (KE). 116
Kemia ja minä, 1 op (KE1). 119
Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2). 120
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 121
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 122
Kokeellinen työskentely, 3 op (KT1). 123
7.9. Uskonto (KT). 124
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 126
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1). 126
7.10. Matematiikka (MA). 127
7.10.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 129
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2). 129
Geometria, 2 op (MAA3). 130
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 131
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 132
Derivaatta, 3 op (MAA6). 133
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 134
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 136
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 137
3-D geometria, 2 op (MAA10). 138
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 139
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 140
Pitkän matematiikan kokonaiskuva, 2 op (MAA13). 141

7.10.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 142
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 142
Geometria, 2 op (MAB3). 144
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 145
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 146
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6). 147
Talousmatematiikka II, 1 op (MAB7). 148
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 150
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 151
Lyhyen matematiikan kokonaiskuva, 2 op (MAB10). 152
Matematiikan AMK-valmennuskurssi, 2 op (MAB.amk). 153
7.10.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 154
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1). 154
7.11. Psykologia (PS). 155
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 157
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 158
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 160
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 161
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 162
7.12. Terveystieto (TE). 164
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). 164
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). 165
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). 166
Terveystiedon abikertaus, 2 op (TE4). 167
7.13. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 167
7.13.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 171
Ruotsin starttiopinnot, 2 op (RUB0). 171
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB1). . . 172
Ruotsi kieli arjessani, 3 op (RUB12). 173
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 174
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 175
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 177
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 178
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 179
Ruotsin abikertaus, 2 op (RUB18). 180
7.14. Temaattiset opinnot (TO). 181
Teemajakso, 2 op (TO01). 181
7.15. Vieraat kielet (VK). 182

7.15.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 187
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1). . . 187
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2). 188
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). 190
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 191
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 192
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . . 193
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 194
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 195
Englannin abikertaus, 2 op (ENA9). 196
7.15.2. Ranska (RAB3). 197
Ranska - perustason alkeet 1, 2 op (RAB31). 197
Ranska - perustason alkeet 2, 2 op (RAB32). 198
Ranska - perustason alkeet 3, 2 op (RAB33). 199
Ranska - perustaso 1, 2 op (RAB34). 200
7.16. Yhteiskuntaoppi (YH). 201
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 203
Taloustieto, 2 op (YH2). 205
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 206
Lakitieto, 2 op (YH4). 207
7.17. Tieto- ja viestintäteknologia (TVT). 208
Tieto- ja viestintätekniikka opiskelussa, 2 op (TVT1). 208
7.18. Integraatio-opintojaksot. 209
Kokeellinen työskentely, 3 op (KT1). 209
8. Liitteet. 210
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 210
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 210
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeisest sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 217
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 217

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki aikuisten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos aikuisten lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Aikuisten lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät koulutuksen tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään oppilaitoksen opetus- ja sivistystyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman pohjalta lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon oppilaitoksen toimintaympäristö ja erityisresurssit, oppilaitoksen sijaintialueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet, elinkeino- ja kulttuurielämä sekä muiden oppilaitosten opetustarjonta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan ja tarkennetaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä ja ruotsinkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla oppilaitoksen opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata kaikille aikuisten lukiokoulutukseen osallistuville opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Alle

18-vuotiaiden opiskelijoiden vanhemmilla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan aikuisten lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) tuntijaon mukainen koulutuksen järjestäjän hyväksymä aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako*
- *kieliohjelma*
- *toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaaminen osa-alueet*
- *oppiaineiden tehtävät, oppiaineiden opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *työelämä- ja kansainvälisyysosaaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Opetussuunnitelmassa tulee kuvata kaikkien siihen sisältyvien opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Mikäli oppilaitos järjestää vieraskielistä opetusta, etäopetusta, opetusta rangaistuslaitoksessa tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Tehtävä

Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikanaan opiskelija kartuttaa ja syventää olennaista ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Opetus auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään elämässä ja maailmassa vallitsevista monitahoisista keskinäisriippuvuuksista sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Aikuisten lukiokoulutuksella on opetus- ja sivistystehtävä, jonka tavoitteisiin kuuluu myös aikuisväestön syrjäytymisen ehkäisy ja kotoutumisen tukeminen. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Aikuisten lukiokoulutus lisää opiskelijan työelämässä menestymisen yleisiä edellytyksiä sekä kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan.

Aikuisten lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Aikuisten lukiokoulutuksessa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Aikuisten lukiokoulutus ehkäisee syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuuden jatkaa tai aloittaa lukio-opintoja aikuisena. Koulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, kansainvälisyyteen ja jatkuvaan oppimiseen.

Aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos voi järjestää opiskelijoilleen mahdollisuuden

- *suorittaa lukion oppimäärän*
- *suorittaa yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän*
- *suorittaa yksittäisiä opintojaksoja*
- *suorittaa muita lukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita tai temaattisia opintoja*
- *suorittaa ylioppilastutkinnon tai sen osan.*

2.2. Arvoperusta

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Aikuisten lukiokoulutuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Aikuisten lukiokoulutus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Oppilaitoksessa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman oppilaitoksen kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Arvoperustaa konkretisoi näissä aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Paikallinen tarkennus

Vantaan aikuislukiossa toteutetaan Vantaan kaupungin keskeisiä arvoja, avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Nämä periaatteet leimaavat koulun toimintaa ja ilmapiiriä kokonaisuutena.

Avoimuus näkyy Vantaan aikuislukiossa matalana kynnyksenä aloittaa opinnot tai jatkaa kesken jääneitä opintoja. Aikuislukiolaisilla on usein jo aiempaa kokemusta työelämästä ja opiskelusta, joista saattaa olla hyötyä lukio-opiskelussa. Opintoja suoritettaessa kurssivaatimusten ja arviointiperusteiden läpinäkyvyys on keskeistä, jotta opiskelijoille on selvää, mihin suoritusarvioinnit perustuvat.

Opinnoissa eteneminen ja menestyminen vaatii usein aikuislukiolaiselta **rohkeutta**, epämukavuusalueelle menemistä uuden suunnan löytämiseksi. Vantaan aikuislukio pyrkii kannustamaan opiskelijoitaan rohkeuteen niin itsensä kehittämisen kuin uuden alan, jatko-opintojen, löytämisen urilla. Opiskelijoiden itseilmaisun kehittämisen tukeminen onkin koulun keskeinen arvo. Aikuislukio mahdollistaa ja valmentaa opiskelijoita elinikäiseen oppimiseen ja kasvattaa epävarmuuden ja muutoksen sietokykyä tukien siten yksilön elämänhallinnan taitoja ja työelämässä menestymistä.

Aikuislukio kantaa yhteiskunnallista vastuuta syrjäytymisen torjunnasta tarjoamalla opintomahdollisuuksia nuorille aikuisille. Lisäksi aikuislukio aikuislukio tarjoaa opiskelumahdollisuuksia eri tarpeisiin ilman yläikärajaa. **Vastuullisuus** tarkoittaa aikuislukiossa myös opiskelijoiden hyvinvoinnin tukitoimien kehittämistä sekä opiskelijan urasuunnitelman

ohjaamisesta huolehtimista. Koulu haluaa kasvattaa vastuullisuutta yhteisestä ympäristöstä huomioimalla kestävän kehityksen koulun arjessa.

Lähiopetukseen perustuva opetus tukee **yhteisöllisyyden** syntyä ja kehittää opiskelijoiden ryhmätyöskentelytaitoja ryhmäkokojen ollessa maltillisia. Myös opiskelijakunnan järjestäytyneen toiminnan mahdollistaminen, verkostoitumisen tukeminen ja taukotilan tai kahvilapalveluiden järjestäminen auttavat osaltaan luomaan opiskelijoiden yhteisöllisyyttä.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Aikuisten lukiokoulutusta kehitetään osana lukiokoulutusta ja aikuisille suunnattua koulutusta. Opiskelumahdollisuuksien tarjonnan lähtökohtana on, että aikuinen rakentaa osaamistaan elämänkokemukselleen, aikaisemmin omaksumilleen tiedoille ja taidoille sekä mahdollisesti rinnakkaisille opinnoille. Opetustarjonnan valinnaisuus ja vaihtoehdot mahdollistavat opiskelun ja yksilölliset opintopolut erilaisissa elämäntilanteissa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän laajuus on 88 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 2 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut temaattisia opintoja lukuun ottamatta opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukaisiin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin, joista aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos tarjoaa kyseisen asetuksen liitteen 2 mukaisen määrän.

Biologiassa, maantieteessä, fysiikassa ja kemiassa oppilaitos tarjoaa pakollisten opintojen lisäksi valtakunnallisia valinnaisia opintoja yhteensä vähintään 10 opintopisteen verran. Näissä oppiaineissa opiskelija suorittaa kolmessa oppiaineessa pakollisia opintoja kahden ja yhdessä neljän opintopisteen verran.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. Opiskelijalla tulee kuitenkin olla mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 2 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Vantaan aikuislukion opintojaksotarjotin mahdollistaa lukio-opintojen suorittamisen kolmen vuoden aikana alusta loppuun. Aikuislukiolainen tutkintotavoitteinen opiskelija kuitenkin usein täydentää jo aiemmin aloitettuja lukio-opintoja tai suorittaa valikoituja lukio-opintoja ammattitutkintonsa pohjalta tavoitteenaan vain ylioppilastutkinto. Opintojen rakenne tulee siis olla sellainen, että se mahdollistaa joustavasti monenlaisista lähtökohdista aikuislukioon tulevan opiskelijan etenemisen. Tämä tarkoittaa, että opintojen hyödyllisyys suhteessa ylioppilastutkintoon ja kerrytettävään tarpeelliseen opintojaksomäärään on avainasemassa niiden houkuttelevuudessa opiskelijoille. Myös suunniteltavien opintojaksojen ja moduuleiden tulee soveltua hyväksilukutilanteisiin, joka johtaa siihen, että aikuislukion opintojaksojen laajuus on oltava maltillinen.

Vantaan aikuislukion tuntijako

AINEET	PAKOLLISET OPINTOJAKSOT opintojaksojen numerot	VALTAKUNNALLISET VALINNAISET opintojaksojen numerot	KOULUKOHTAISET VALINNAISET OPINTOJAKSOT
Äidinkieli ja kirjallisuus	1-7	8	abikertaus
Suomi toisena kielenä	1-7		abikertaus
Ruotsi, B1-kieli	1-5	6	starttikurssi, abikertaus
Englanti, A1-kieli	1-6	7,8	abikertaus
Ranska, B3		1-2, (3-4)	
Pitkä matematiikka	1*, 2-9	(10-12)	abikertaus
Lyhyt matematiikka	1*, 2-7	(8-9)	abikertaus
Fysiikka	1-2	3 (4-6)	Kokeellinen työskentely (FY,KE,BI)
Kemia	1-2	3-4	Kokeellinen työskentely (FY,KE,BI)
Biologia	1-3	4-6	Kokeellinen työskentely (FY,KE,BI)
Terveystieto		1-3	abikertaus
Maantiede	1	(2-4)	
Uskonto/ Elämänkatsomustieto	1	(2)	
Filosofia	1	(2)	
Historia	1-2	3	
Yhteiskuntaoppi	1-2	3-4	
Psykologia		1-5	
TVT			1

* MAY01 on yhteinen opintojakso pitkän ja lyhyen matematiikan oppimäärälle.
(xx) Suluissa mainittujen opintojaksojen toteutumista ei voida taata.

3.2. Oppimiskäsitys

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia aineistojen pohjalta sekä tietojaan ja taitojaan uudella tavalla yhdistäen. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa sekä auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat

oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija oppii vähitellen yhä paremmin arviomaan ja kehittämään opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat koulutusta ohjaava oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden yhdenvertaisuus, edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet. Aikuisten lukiokoulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet, joista keskeisin on aikuisopiskelijoiden opiskelulähtökohtien moninaisuus. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien avulla luodaan mahdollisuuksia joustaviin yksilöllisiin ja yhteisöllisiin opiskelumahdollisuuksiin.

Opiskeluympäristöt

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa opiskeluympäristöt ovat monipuolisia, turvallisia ja viihtyisiä. Ne edistävät opiskelumotivaatiota ja rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia sekä tarjoavat mahdollisuuksia itselle sopivien opiskelumenetelmien hyödyntämiseen. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään monin tavoin sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Suoritettaessa aikuisten lukiokoulutusta vankilassa lukiokoulutusta säätelevien normien lisäksi otetaan huomioon vankeuslain ja -asetuksen säännökset sekä kansainväliset vankilaopetusta koskevat suositukset. Opetuksessa otetaan huomioon yhdenvertaisuus sekä rikosseuraamuslaitoksessa noudatettava normaalisuusperiaate ja mahdollisuuksien tasa-arvo. Vankilaopetus tukee opiskelijoiden yhteiskuntaan integroitumista. Vankilaopetus edistää vankeuslain (767/2005) 1 §:n mukaisia tavoitteita parantaa vankien elämänhallintataitoja sekä ohjaa rikoksettomaan elämään.

Opiskelumenetelmät

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavissa oppilaitoksissa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen

ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla voidaan rakentaa myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia. Elämänkokemus sekä taito arvioida omaa ajatteluaan ja oppimistaan ovat aikuisten lukiokoulutuksessa erityinen voimavara.

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavien oppilaitosten opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija saa tilaisuuksia käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä ja päivittää digitaalista osaamistaan.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Vantaan aikuislukio järjestää lähiopetusta iltaisin sekä Martinlaaksossa että Tikkurilassa. Aikuislukio vastaa myös Kauppiaitten kauppaoppilaitoksen Mercurian kaksoistutkinto-opiskelijoiden lukio-opinnoista, jotka järjestetään kauppaoppilaitoksen tiloissa päiväsaikaan. Kaksoistutkintolaisten on mahdollista valita lukio-opintoja myös päivälukiosta. Aikuislukio vastaa myös kaksoistutkintolaisten ylioppilaskirjoitusten järjestämisestä. Ammatillisen tutkinnon jo aiemmin suorittaneet voivat opiskella aikuislukiossa ja valmistua ylioppilaaksi vain kirjoitusaineisiin keskittymällä.

Aikuislukion tutkintotavoitteiset iltaopiskelijat voivat laajentaa opintovalikoimaansa valitsemalla opintojaksoja Tikkurilan lukion opintojaksotarjottimelta päivälukion resurssien antaessa siihen mahdollisuuden. Aikuislukio-opiskelijat voivat täydentää opintojaksovalikoimaansa myös Sotungin etälukiossa suoritettavilla verkko-opinnoilla ja Sotungin etälukion opiskelijat voivat suorittaa opintojaksoja luokkamuotoisena iltaopiskeluna aikuislukiossa. Lähi- ja etäopintojen lisäksi aikuislukiolainen voi suorittaa yksittäisiä opintojaksoja itsenäisesti opettajan kanssa asiasta sovittuaan ja opettajan vakuuttuessa opiskelijan riittävistä edellytyksistä itsenäisestä opiskelusta suoriutumiseen. Aikuislukiolla ja Sotungin etälukiolla on myös esimerkiksi opintojaksotarjonnan suunnittelua, opiskelijarekisterikäytäntöjä ja opetussuunnitelmien harmonisointia koskevaa yhteistyötä. Yksittäisten opintojaksojen suorittaminen avoimessa yliopistossa tai verkko-opintoina (MOOC) on myös mahdollista tutkintotavoitteiselle aikuislukiolaiselle. Opintojen aikana suoritettavien oppimistehtävien erityyppiset palautustavat tukevat opiskelijoiden yhdenvertaisuutta, opiskelija voi tällöin valita itselleen vahvimman toteutustavan. Myös itsearviointia käytetään oppimisen tukemiseen.

Opiskelu nojaa päivittäin useampaan eri digitaaliseen oppimisympäristöön ja -työkaluun, kuten kustantajien digikirjoihin ja Vantaalla yleisesti käytössä olevaan oppimisalustaan. Opiskelijoiden kanssa viestimiseen, opintojaksoarviointeihin ja -valintoihin aikuislukiossa käytetään sähköistä Wilma-järjestelmää. Sähköisten oppimisalustojen arkipäiväistyminen tarkoittaa käytännössä kannettavan tietokoneen ja internet-yhteyden omaamista heti lukio-opintojen alusta alkaen, vaikka opiskelija valitsisikin oppikirjojen hankinnan printtiversiona omaan käyttöönsä.

Tikkurilassa aikuislukiolaisten käytössä on oma kahvihuone, joka osaltaan tukee opiskelijoiden keskinäistä kanssakäymistä ja viihtyvyyttä koululla. Kahvihuoneen mahdolliset tuotot käytetään lukuvuoden lopussa jaettavaan stipendiin.

Mahdollisten opintoihin liittyvien vierailujen toteuttaminen on haastavaa opetuksen myöhäisen ajankohdan vuoksi, mutta ei kuitenkaan täysin poissuljettua, tilanteesta ja kiinnostuksesta riippuen.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta oppilaitoksen tehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella aikuisten lukiokoulutusta järjestävällä oppilaitoksella on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppilaitos luo henkilöstönsä ja opiskelijoidensa avulla toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Oppilaitoksessa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea oppilaitoksen toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta. Opiskelijaa kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään ja liikunnalliseen elämäntapaan.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus on oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Oppilaitos edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Aikuisten lukiokoulutusta järjestävässä oppilaitoksessa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa oppilaitoksessa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja. Vieraskielisten opiskelijoiden kotoutumista tuetaan vahvistamalla opetuskielen hallintaa osana kaikkien oppiaineiden opetusta ja oppilaitoksen muuta toimintaa.

Vantaan aikuislukion toiminnan johtoajatuksena on tukea jo aikuiselämään siirtyneiden opiskelijoiden uusille urille hakeutumista ja mahdollistaa uusia elämänsuuntia. Aikuislukion yhteisön jäseniä ovat koulun opiskelijat, opettajat, opiskeluhuollon työntekijät sekä rehtori ja muu käytännön toimintaa tukeva henkilökunta. Opiskelijoilta saatu palaute koulun toiminnasta huomioidaan toiminnan kehittämisessä.

Opiskelijat ovat pääkaupunkiseutusijainnin takia monipuolinen joukko sekä kulttuuriselta että koulutustaustoiltaan. Opiskelijoiden vaihtuvuus on suurta, heidän muuttaessa työn ja muiden elämän tuomien tilaisuuksien perässä. Opintojen hyväksiluku on siten asia, joka on koulun opintojaksojen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioitava asia. Opiskelijoita yhdistää jo hankitun elämänkokemuksen mukanaan tuoma halu muuttaa asioita, pyrkimys omassa elämässä etenemiseen ja kehittymiseen.

Opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu on aikuislukion toiminnan lähtökohta. Erilaisuutta ja erilaisia taustoja arvostava suhtauminen ovat osa yhdenvertaista kohtelua. Opiskelijoiden erilaiset kielelliset ja kulttuuriset taustat korostavat yhdenvertaista opintojen arviointia, mutta myös yksilöllistä kohtelua ja kohdatuksi tulemista.

Aikuislukio on opiskelijoilleen ponnahduslauta uuden suunnan hakemiseen jatko-opintojen merkeissä, ja tämän välineellisyyden vuoksi haasteena on opiskelijoiden osallistaminen opiskelijakuntatoimintaan. Opintojen sujuvuuden kannalta haasteena on myös kaikkien opiskelijoiden riittävien digivalmiuksien ja erityisesti tarvittavien IT-välineiden omaaminen jo heti opintojen alusta alkaen. Opiskelussa tarvittavia IT-taitoja tuetaan lukuvuoden alussa järjestettävällä tietotekniikkakurssilla.

3.5. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §).

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Oppilaitoksen opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan oppilaitoksen toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukio-opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Oppilaitoksen ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa kannustetaan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Oppilaitoksessa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisella tasolla.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukio-opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista jatkuvasti muuttuva työelämä häneltä edellyttää. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Oppilaitos luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa oppilaitoksen toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia oppilaitoksen ja työelämän sekä oppilaitoksen, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava oppilaitoksen ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus,

kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Oppilaitos linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys rikastaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Oppilaitoksen opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan yhdistää kansainvälisen ja työelämäosaamisen elementtejä sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Opiskelijaa ohjataan vahvistamaan kansainvälistä osaamistaan hyödyntämällä lukion toimintaympäristön kansainvälisyyttä, virtuaalisen kansainvälisyyden mahdollisuuksia, oppilaitoksen tarjoamia tai omaehtoisia vaihto-ohjelmia, tutustumis- ja opiskelujaksoja ulkomailla sekä muita kansainvälisen yhteistyön muotoja.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja oppilaitoksen kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisella tasolla.

Vantaan aikuislukiossa tutkintotavoitteisten opiskelijoiden on mahdollista suorittaa yksittäisiä avoimen yliopiston opintojaksoja Vantaan kaupungin solmiman yhteistyösopimuksen puitteissa. Myös opiskelijan aiemmat tai opintojen aikana omaehtoisesti suoritetut, riittävän laajat yliopistokurssit, ml. verkkokurssit, mahdollisuuksien mukaan hyväksiluetaan aikuislukion opintojaksokertymään.

Työelämään tutustumista järjestetään Studia-messukäyntien avulla ja ammattikorkeakoulun pääsykokeita silmällä pitäen tarjotaan niihin valmistavaa matematiikan kurssia. Kansainvälisyys on aikuislukiolla pääosin kotikansainvälisyyttä, mutta myös mahdollisuutta osallistua Tikkurilan lukion järjestämiin kansainvälisiin ohjelmiin. Kaksoistutkinto-opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua joidenkin kuukausien pituiseen ulkomailla suoritettavaan harjoittelujaksoon kauppaoppilaitosopintojensa puitteissa. Valinnaiskielten opiskelua tuetaan mm. lukioiden välisellä yhteistyöllä. Lisäksi tutkintotavoitteinen aikuislukion opiskelija voi valita suoritusmerkinnällä arvioitavan kansalaisvaikuttamisen ja vapaaehtoistyön opintojakson päivälukion puolelta itsenäisenä opiskeluna.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Ohjauksen avulla opitaan lisäksi tunnistamaan, miten lukiokoulutuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukainen opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, ihmisenä kasvua ja kehittymistä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan monialaisena yhteistyönä.

Ohjaus on oppilaitoksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen käytännön koordinoinnista ja toteutuksesta. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä.

Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen sopia tavoista, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Oppilaitoksen ohjaussuunnitelman tulee sisältää aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa ja suoritettaessa mahdollisia kahden tutkinnon opintoja: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukiokoulutukseen ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja tarvittaessa päivitetään lukio-opintojen aikana. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa aikuisten lukiokoulutukseen hakeutuville henkilöille, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelija laatii opetushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä

jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtainen opintosuunnitelma ohjaa opiskelijan tiedollista ja taidollista kehittymistä koko opintojen ajan. Suunnitelmassa jäsennetään opiskelun tavoitteet ja arvioidaan niiden saavuttamiseen kuluva aika yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon opiskelijan elämäntilanne, valmiudet ja opiskelun tavoitteet sekä tunnistetaan aiemmin opittu. Myös opiskelijan opiskeluhistoria, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset otetaan huomioon henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa. Aikuisten lukiokoulutuksessa tulee lukiolain (714/2018) 27 §:n mukaan tunnistaa ja tunnustaa opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suoritetut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1. *opiskelusuunnitelma*

- *aikaisempi koulutus, erityisesti aikaisemmin suoritetut lukio-opinnot ja ammatilliset opinnot sekä mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus tai muu kokemus*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *mahdolliset muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot ja/tai työelämään tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
- *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*

1. *ylioppilastutkintosuunnitelma*
2. *jatko-opinto- ja urasuunnitelma.*

Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon opiskelijalle mahdollisesti aiemmin tehty henkilökohtainen opintosuunnitelma ja sen toteutuminen. Suunnitelma laaditaan oppilaitoksen opetushenkilöstön tuella opintojen alussa ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Paikallinen tarkennus

Vantaan aikuislukion opinto-ohjaustoiminnalla tuetaan opiskelijaa koko lukion ajan, “koko koulu ohjaa” -periaatteen pohjalta. Ohjauksen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat opinto-ohjaajat, aineenopettajat, ryhmänohjaajat, opiskeluhuollon asiantuntijat sekä rehtorit. Ohjauksen avulla toteutetaan koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Ohjauksen arviointia toteutetaan henkilökunnan suorittamalla vertaisarvioinnilla.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaussuhteen rakentaminen aloitetaan opiskelijan opintojen alussa ja sitä ylläpidetään koko lukio-opintojen ajan. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Aikuisopiskelijoita rohkaistaan näkemään oppiminen kokonaisvaltaisena, elinikäisenä ja myös oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuvana prosessina. Tavoitteena on, että opiskelija on aktiivinen osallistuja ja toimija yhteisössään sekä itseään koskevissa valinnoissa.

Ohjauksen toteuttamisessa huomioidaan opiskelijan tarpeet lukio-opintojen eri vaiheissa. Ohjauksen avulla opiskelija kehittää valmiuksia, joita tarvitaan lukio- ja jatko-opinnoissa:

- Tuntemaan lukio-opintojen rakenteen ja ainevalintojen merkityksen
- Kehittämään oppimaan oppimistaitoja ja itsearviointien avulla reflektoimaan omaa oppimistaan
- Vahvistamaan omaa toimijuuttaan ja vastuullisuuttaan
- Tekemään jatko-opintosuunnitelman sekä ura- ja elämänsuunnittelua

Ohjauksen järjestäminen

Ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen edistymistä. Mikäli opiskelijalla on vaikeuksia opintojen etenemisessä, hänelle tarjotaan ohjausta ja tukea luvussa 4.2. mainituilla tavoilla. Koulun tehtävänä on tukea opiskelijan jatko-opinto- ja työelämävalmiuksien kehittymistä sekä urasuunnittelua.

Opiskelijan, jonka ylioppilaaksi valmistumisesta on kulunut maksimissaan yksi vuosi, on mahdollisuus saada jatko-ohjausta. Opiskelijan jatko-ohjaus järjestetään siinä lukiossa, josta opiskelija on valmistunut ylioppilaaksi. Opiskelija voi olla yhteydessä oman lukionsa opinto-

ohjaajaan, joka arvioi hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa ja tarvittaessa ohjaa hänet esim. Ohjaamon palveluiden piiriin.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

Opiskelija suunnittelee opintojaan ja tekee jatko-opinto ja urasuunnittelua ohjauksen eri toimijoiden tuella ja vastaa suunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta.

Ryhmänohjaaja on oman ryhmänsä lähiohjaaja ja tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden opiskelun edellytyksiä ja hyvinvointia. Lukion oppimäärää suorittavat tutkintotavoitteiset opiskelijat kuuluvat ryhmänohjauksen piiriin. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opiskelumenestystä jaksoittain ja ottaa yhteyttä opiskelijoihin Wilman ja sähköpostin välityksellä, mikäli hän huomaa opintojen edistymisen seisahtuneen. Myös kasvokkain käydyt keskustelut ovat mahdollisia opiskelijoita koululla tavatessa. Tarvittaessa ryhmänohjaaja on yhteydessä alaikäisten opiskelijoiden huoltajiin.

Aineenopettaja välittää opiskelijoille tietoa opettamansa aineen opiskelun merkityksestä jatko-opintojen ja työelämän kannalta sekä oppiaineen jatkokoulutusmahdollisuuksista. Aineenopettaja ohjaa opiskelijoita opettamansa aineen opiskelutekniikoissa ja vahvistaa opiskelijoiden oppimaan oppimistaitojen kehittymistä. Aineenopettajalla on tärkeä rooli opiskelijan opintojen etenemisen tukemisessa ja seurannassa. Aineenopettajan antama ohjaus kohdistuu myös aineopiskelijoihin.

Opinto-ohjaaja koordinoi ohjauksen suunnittelua, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia. Opinto-ohjaaja tukee opiskelijoita henkilökohtaisessa kasvussa ja kehityksessä sekä ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen suunnittelussa ja jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyvien asioiden käsittelyssä. Aikuislukion opinto-ohjaaja toimii yli kolme vuotta opiskelevien opiskelijoiden ryhmänohjaajana. Aikuislukiossa opinto-ohjaaja vastaa seuraavista ohjauksen eri osa-alueista: alkuopastus, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) laadinta ja päivitys vuosittain yhdessä opiskelijan kanssa, henkilökohtainen ohjaus ja opastus koko opiskeluajan, opiskelun etenemisen jatkuva seuranta, pudokkaiden tilanteen selvittely, urasuunnittelu ja jatko-opiskeluopastus, yhteydenpito jatko-opiskelupaikkojen, etsivän nuorisotyön ja muiden tukea tarjoavien tahojen sekä työelämän suuntaan sekä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaaminen asiantuntijoiden piiriin.

Kaksoistutkintokoordinaattori huolehtii yhteistyökoulujen opiskelijoille ja heidän vanhemmilleen yhdistelmäopinnoista ja ylioppilastutkintoon liittyvistä asioista tiedottamisesta. Yhdessä yhteistyökoulujen opinto-ohjaajien ja ryhmänohjaajien kanssa hän myös seuraa kaksoistutkinto-opiskelijoiden opintojen etenemistä ja puuttuu ongelmiin tarvittaessa. Kaksoistutkintokoordinaattori toimii siten myös kaksoistutkintolaisten ryhmänohjaajana.

Siirtymävaiheen ohjaus ja korkeakouluyhteistyö

Siirtymävaiheissa aikuislukioon ja edelleen jatko-opintoihin kaksoistutkintokoordinaattorin ja opinto-ohjaajan ohjaavat roolit korostuvat. He antavat tietoa aikuisten lukiokoulutukseen hakeutuville henkilöille, opinto-ohjaajille ja opettajille. Jatko-opintoihin hakeutumisessa ohjauksen antama ajanmukainen tieto pääsyvaatimuksista ja -kokeista on olennaista.

Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Ohjauksessa tulee huomioida aikuislukioon tulevien opiskelijoiden erilaiset taustat, ja esimerkiksi aikaisempien opintojen mahdollisuus hyväksilukuun tarkastetaan. Hyväksiluvussa voidaan hyödyntää temaattisia opintoja aikuislukiossa epätyypillisten opintokokonaisuuksien huomioimiseksi.

Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua erilaisiin jatko-opintoihin esimerkiksi Studia-messukäynneillä ja kaupungin järjestämien avointen yliopistokurssien väylällä. Avoimessa yliopistossa suoritetut yksittäiset kurssit hyväksiluetaan opiskelijan

opintopistemäärään. Osalla opiskelijoista voi jo olla työelämäkokemusta, jota voidaan hyödyntää oppitunneilla ja sen kautta tutustua työelämään.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan.

Esteettömyys

Puuttellinen kielitaito tai pohjatiedot voivat muodostua esteeksi aikuislukio-opinnoille sisäänpääsyvaatimuksen ollessa vain 18 vuoden ikä. Tällöin ohjannan keinoin etsitään vaihtoehtoja puutteiden korjaamiseksi esimerkiksi mahdollisista tukikursseista tai perustietoja opettavista muista kouluista, esimerkiksi LUVA-koulutuksesta. Ohjannan tulee olla stereotypiavapaata ja opiskelijan vahvuuksiin keskittyvää. Henkilökohtaisen ohjauksen kautta tuetaan aikuislukio-opiskelijaa hänen erityisten kiinnostusten kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa ja vahvistetaan opiskelijan vastuullisuutta opinnoistaan.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa ja jatko-opinnoissa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijan omat lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet.

Oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa mahdollisimman hyvin, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijalle ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Tukea on oikeus saada riippumatta siitä, mistä syystä tuen tarve aiheutuu. Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan, tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisistä, matemaattisista tai tarkkaavuuden ongelmista tai opiskelutaitojen puutteista. Se voi liittyä myös sairauden tai vamman aiheuttamiin oppimisvaikeuksiin tai sosiaalisiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen vaikeuksiin.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja tarvittaessa huoltajien kanssa sekä heiltä saatu tieto. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella saatuun tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.).

Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä ja tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana.

Samalla opiskelijan itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista monipuolisilla opetus- ja arviointimenetelmillä. Opiskelijaa ohjataan käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Tukitoimia voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja hyödyntämällä tuen tarpeen huomioon ottavia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan tukea myös tarjoamalla tukiopetusta tai muuta opiskelijan tarpeen mukaista tukea sekä tarjoamalla erilaisia oppimista ja hyvinvointia edistäviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai muiden toimijoiden kanssa.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan omien vahvuuksien ja oppimisen haasteiden tunnistamista. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamista eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Erityisjärjestelyihin tulee antaa mahdollisuus lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Näiden kokemusten perusteella erityisopettaja arvioi yhdessä opiskelijan ja muiden opettajien kanssa erityisjärjestelyjen hyödyllisyyttä sekä ohjaa opiskelijan tarvittaessa hakemaan erityisjärjestelyjä myös ylioppilastutkinnon kokeissa. Järjestelyjen tarpeen arvioinnissa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa. Opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten. Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan.

Lukiolain (417/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita (lukiolaki 714/2018, 29 § 3 mom.). Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee määritellä, miten opiskelijoiden tukitoimien tarve arvioidaan ja miten tuki toteutetaan käytännössä.

Vantaan aikuislukiossa tutkintotavoitteisten opiskelijoiden tuen suunnittelu aloitetaan pääkaupunkiseudun yhteisen opiskelutietolomakkeen pohjalta, jonka opiskelija tuo opinto-ohjaajan alkuhaastatteluun. Opiskelutietolomakkeen avulla kartoitetaan taustatietoja opiskelijan aiemmista opinnoista ja tuen tarpeista lukio-opintoja varten. Lomakkeen tiedot ovat

luottamuksellisia. Opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijaa tarvittavan tuen piirin ja tarvittaessa tiedottaa aineenopettajia opiskelijan tuen tarpeesta. Erityistuen tarve voidaan opiskelijan suostumuksella kirjata joko HOPSiin opinto-ohjaajan tai sähköisen järjestelmän tuki-lehdelle erityisopettajan toimesta. Vieraskielisten opiskelijoiden opinto-ohjauksessa kiinnitetään huomioita opiskeluun tarvittavaan riittävään kielitaitoon ja tarvittaessa ohjaamiseen opiskelijan kielitaidon kehittymistä tukeviin opintoihin.

Erityisopettaja pitää ensimmäisen vuoden opiskelijoille lukiseulan, jossa kartoitetaan lukemisen ja kirjoittamisen taitoja. Seulan jälkeen erityisopettaja kutsuu tarvittaessa yksilölliseen lukitestiin, jonka avulla erityisopettaja toteaa mahdollisen lukivaikeuden. Erityisopettaja suunnittelee tarpeen mukaan yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa aineenopettajan kanssa mahdollisista tukimuodoista. Niitä voivat olla esimerkiksi aineenopettajan antama eriytetty opetus ja/ tai tukiopetus, erityisopettajan antama pedagoginen tuki ja opiskelumenetelmien opetus ja lisäaika kokeissa. Erityisopettaja voi pitää myös ryhmämuotoista opetusta opiskelustrategioista. Lukiseulasta informoidaan koulun nettisivuilla ja opinto-oppaassa.

Aineenopettajat seuraavat opetuksen edetessä opiskelijoiden erityisen tuen tarpeita, jotka voivat johtua lukivaikeuksista tai muista syistä, ja tiedottavat opiskelijoita tukimahdollisuuksista. Tarvittaessa konsultoidaan erityisopettajaa tai psykologia. Opiskelijan opintojen edistymistä seuraavat myös ryhmänohjaajat. Lukuvuoden aikana suunnitellusti toteutetut itsearvioinnit tukevat opiskelijan omien opiskelutaitojen kehittymisen seuraamista.

Tuen toteutumista arvioidaan opiskelijoiden itsearvioinneilla, aineenopettajat arvioivat esimerkiksi lisäajan toteutumista ja hyödyllisyyttä sekä lisäksi kerran vuodessa tehtävällä opiskelijoille suunnatulla palautekyselyllä, jonka tuloksia opettajakunta käyttää apuna tuen toteutumista arvioidessaan.

4.3. Opiskeluhuolto

Koulutuksen järjestäjän käytettävissä olevien toimien avulla voidaan edistää opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan kuvata koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltoon liittyvät käytänteet.

Vantaan aikuislukion opiskeluhuolto on luonteeltaan yksilökohtaista opiskeluhuoltotyötä, joka koostuu erityisopettajan, opinto-ohjaajan, ryhmänohjaajan, psykologin ja apulaisrehtorin muodostamasta moniammatillisesta asiantuntijuudesta.

Opinto-ohjaaja voi ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa yhteiskunnan tarjoamien palveluiden puoleen ja ryhmänohjaajat voivat ohjata psykologille esimerkiksi henkisen hyvinvoinnin ongelmissa. Opiskeluhuollon toiminta kattaa tutkintotavoitteiset opiskelijat.

4.4. Turvallinen opiskeluympäristö ja työrauha

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan kuvata koulutuksen järjestäjän turvalliseen opiskeluympäristöön ja työrauhaan liittyvät käytänteet.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija jatkaa oman suhteensa kehittämistä kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoille on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että opiskelija jatkaa oman suhteensa kehittämistä kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän muista yhteyksistään, esimerkiksi yhteisöstään ja perusopetuksesta, saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan aikuisten lukiokoulutuksen yleisiä tavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka oppilaitos ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin.

Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisille opiskelijoille on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, aikuisen lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia

tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään, ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiokoulutuksessa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

Vantaan aikuislukion arviointikulttuurin tavoitteena on tukea opiskelijoiden oppimista ja opintojen päämäärätietoista edistymistä. Arviointi auttaa aikuisopiskelijaa hahmottamaan omat vahvuutensa ja kehityskohteensa, siten osaltaan valmistaen opiskelijaa ylioppilaskokeisiin sekä jatko-opintoihin. Arviointi tehdään läpinäkyväksi kertomalla selvästi sekä opintojaksojen vaatimukset, että vaatimusten vaikutukset arvosanan muodostumiseen jokaisen opintojakson alussa. Itsearvioinneilla valmennetaan opiskelijaa arvioimaan itselleen sopivia oppimistapoja.

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät oppilaitoksen arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Vantaan aikuislukiossa opintojakson aikainen arviointi on formatiivista eli luonteeltaan opiskelijan toimintaa ohjaavaa sekä summatiivista, eli opiskelijan osaamista arvioivaa. Opintojaksojen arvosanat perustuvat pääosin summatiiviseen tuotosten arviointiin ja vähäisessä määrin myös tuntityöskentelyn sujuvuuteen ja suullisten tuotosten arviointiin, sen mukaan mitä kunkin opintojakson alussa on sovittu. Lukio-opintojen aikana tapahtuvalla erityisjärjestelyiden tarpeen kartoituksella tuetaan opiskelijan suoriutumista lukio-opinnoista. Laaja-alaisen osaamisen sisällöt, niin teemat kuin toimintatavat, on integroitu opintojaksojen sisältöihin ja tulevat siten arvioiduiksi osana kulloisenkin suorituksen oppimäärää.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat. Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Vantaan aikuislukiossa pakolliset opintojaksot arvioidaan numeroarvosanoilla. Mikäli opintojakson alussa määritellyistä vaadituista osioista on jokin suorittamatta, arvosana on tällöin Z. Puuttuvia opintojakson osia (Z-arvosanaa) voi aikuislukiossa täydentää 6 kk ajan jakson päättymisestä. Mikäli opiskelija ei täydennä opintojaksoa annetun aikarajan sisällä, suoritus katsotaan keskeytyneeksi. K-merkintä arvioinnissa tarkoittaa keskeytynyttä opintojaksoa. Muita kuin valtakunnallisia valinnaisopintoja voidaan arvioida “suoritettu” -arvosanalla (S).
Opintosuoritus voi keskeytyä em. lisäksi myös runsaisiin poissaoloihin. Arvosana 4 tarkoittaa riittävää läsnäoloa opintojaksolla sekä kaikkien osasuoritusten suorittamista, mutta ei hyväksytysti. Hylättyä arvosanaa opiskelija voi yrittää korottaa kerran seuraavan 6 kuukauden aikana. Mikäli hylätty arvosana jää korotusyrityksen jälkeen voimaan, on opintojakso suoritettava uudelleen osallistumalla opetukseen.

Mikäli opintojakso koostuu useamman aineen moduuleista, arvosanaa voi yrittää korottaa joko korottamalla yksittäisen moduulin arvosanaa tai opintojaksoon sisältyvien kaikkien moduulien arvosanoja. Jos opintojakso koostuu vain yhden aineen moduuleista, korottamisyritys edellyttää kaikkien moduulien korottamista. Korotukset ovat mahdollisia silloin, kun ko. opintojakso on opetustarjonnassa. Opintojakson korottaminen edellyttää riittävän monipuolista aihepiirin hallinnan osoittamista.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Vantaan aikuislukion opiskelija voi perustelluista syistä suorittaa yksittäisiä aikuislukion pakollisia opintojaksoja itsenäisesti vastuuopettajan kanssa asiasta sovittuaan ja pääsääntöisesti opintojakson ollessa opetusohjelmassa. Opettaja arvioi valmiudet itsenäiselle suoritukselle hakijakohtaisesti. Valinnaisopintoja ei voi suorittaa itsenäisesti. Opintosuorituksen arviointi tapahtuu rinnan käynnissä olevan opintojakson kanssa, opiskelijan tehden summatiivisen

arvioinnin osuudet samaan tapaan muun ryhmän kanssa. Opettaja varmistaa itsenäisen suorituksen riittävän monipuolisuuden tilanteeseen soveltuvin tehtävin.

Itsenäisen opintojakson arviointi on asteikolla 5-10 tai K. Mikäli jaksosta puuttuu osasuorituksia, opintojakso tulkitaan keskeytyneeksi. Hylätyn summatiivisen arvioinnin suoritukset saa yrittää korottaa kerran. K-arvosanan jälkeen opiskelijan tulee suorittaa opintojakso lähiopetuksessa.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, oppilaitos voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vantaan aikuislukiossa ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaaja seuraavat kaikkien aikuislukion opiskelijoiden edistymistä; myös aineenopettajat havainnoivat tilannetta tahoillaan raportoiden vaikeuksista tarpeen mukaan ryhmänohjaajille ja opinto-ohjaajalle. Mikäli opiskelijalle ei kerry 6 kuukauden sisällä yhtään opintosuoritusta, opinto-ohjaaja on häneen yhteydessä tilanteen selvittämiseksi. Opintosuunnitelma voidaan tällöin päivittää tai mikäli opintosuunnitelmia ei enää henkilöllä ole, hänet arkistoidaan. Jos opiskelu venyy yli neljälle vuodelle, tulee opiskelijan hakea lisäaikaa.

Alaikäisen opiskelijan huoltaja pystyy seuraamaan wilmasta opiskelijan edistymistä.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista

koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa oppilaitoksen rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten oppilaitos voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Oppilaitoksen rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa oppilaitos ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää

mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Vantaan aikuislukiossa rehtori tekee päätökset muualla suoritettujen opintojen tunnustamisesta opiskelijan esittämän hakemuksen perusteella. Tarvittaessa rehtori voi pyytää lisänäyttöä suorituksen kartoittamiseksi. Hyväksiluettavia opintoja ovat esimerkiksi korkeakouluopinnot tai muualla suoritetut lukio-opinnot. Perusopetuksen, perusopetuksen lisäopetuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen aikana suoritetut lukio-opinnot sisällytetään opiskelijan osoittaman todistuksen perusteella osaksi lukio-opintoja. Temaattiset opinnot antavat mahdollisuuden rehtorin harkinnan mukaan hyväksilukea aineita, jotka poikkeavat aikuislukion opintotarjonnasta.

Jos opiskelija vaihtaa oppiaineen oppimäärän tasoa opintojaksojen aikana, määrittää viimeisin taso päättötodistukseen tulevan tason. Opiskelijan tulee ilmoittaa oppiaineen oppimäärän tason vaihdosta opinto-ohjaajalle.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamisena näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukiokoulutuksen tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Vantaan aikuislukion opiskelijan on mahdollista korottaa opintojaksojen keskiarvon perusteella määräytyvää oppiaineen oppimäärän arvosanaa opiskelijan arvioinnista päättävien opettajien ja rehtorin harkinnan perusteella. Oppimäärän arvosanan korottaminen edellyttää riittävän monipuolista oppiaineen hallinnan osoittamista.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 88 opintopistettä. (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. Taito- ja taideaineiden opinnot ovat kuitenkin vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1–2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 88 opintopistettä täyttyy. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 88 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori

ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Aikuisten lukiokoulutuksessa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*

2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä".

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Oppilaitoksessa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Aikuisten lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*

- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Aikuisten lukiokoulutuksen opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä aikuisopiskelijoille annettavan lukiokoulutuksen erityisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia

ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille aikuisten lukiokoulutusta järjestäville oppilaitoksille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*
- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon oppilaitoksen toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija

hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella,

tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vantaan aikuislukio

HYVINVOINTIOSAAMINEN

Vantaan aikuislukiossa ylläpidetään ja kehitetään opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia edistävää turvallista sekä yhteisöllistä ilmapiiriä ja välittämisen kulttuuria. Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan hyvinvointipalveluista ja valmiuksia hakea tarvittaessa apua itselleen ja läheisilleen.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen yhteydessä opiskelija saa tukea ja ohjausta monipuolisten ainevalintojen tekemiseksi, myös hyvinvointia edistävien taito- ja taideaineiden sisällyttämiseksi opintoihin.

Lukio-opintojen aikana opiskelija saa valmiuksia kokonaisvaltaiseen itsensä kehittämiseen. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia eri oppiaineissa. Opiskelija saa valmiuksia ristiriitojen kohtaamiseen ja ratkaisujen kehittämiseen.

VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN

Aikuislukiossa opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy Vantaan lukioiden läsnäolevan ja kohtaamiseen kannustavan toimintakulttuurin kautta. Päivittäisiin rutiineihin kuuluvat tervehtiminen, hyvät käytöstavat sekä toisten kunnioitus. Vantaalla opettaja on läsnä opiskelijan kouluarjessa.

Vuorovaikutus on tapa oppia kaikissa oppiaineissa. Opiskelijaa kannustetaan omien näkemystensä esille tuomiseen ja toisten kuuntelemiseen. Opiskelija saa valmiuksia tiedostaa omia ja toisten tunteita sekä ymmärtää niiden vaikutuksia vuorovaikutustilanteisiin. Opiskelija oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opetuksessa sekä menetelmillä että sisällöillä, ja opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua päätöksentekoon koulussa.

MONITIETEINEN JA LUOVA OSAAMINEN

Vantaan aikuislukiossa tavoitteena on, että opiskelijasta kehittyy osallistuva, itsenäinen ja monilukutaitoinen kansalainen, joka osaa huolehtia tietoturvastaan sekä ottaa huomioon viestinnän eettiset vastuukysymykset. Digiosaaminen on luonteva osa lukio-opintoja. Lukioaikanaan opiskelija tutustuu erilaisiin digitalisuuden luomiin mahdollisuuksiin ja kehittää omaa digilukutaitoaan.

Osana kunkin oppiaineen opiskelua opiskelija tutustuu eri tieteen- ja taiteenaloille ominaisiin tapoihin käyttää kieltä sekä esittää ja rakentaa todellisuutta. Opiskelijan kehittymistä tekstien tulkitsijana tukevat opiskelussa hyödynnettävät monipuoliset materiaalit. Opiskelija oppii eri tieteenalojen ominaiskieltä eri oppiaineissa, ja kielitietoisuus on läsnä kaikessa opiskelussa. Vantaan lukioissa annetaan eväitä lukuintoon myös vapaa-ajalla.

Korkeakouluopintoihin opiskelijalla on mahdollisuus tutustua lukioaikana esimerkiksi Studia-messujen kautta. Opiskelijan mahdolliset korkeakoulusuoritukset sisällytetään soveltuvin osin opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS).

YHTEISKUNNALLINEN OSAAMINEN

Vantaan aikuislukiossa opiskelijat ovat aktiivisia omien opintojensa suunnittelijoita ja ottavat vastuuta omista valinnoistaan. Erilaisten oppimistehtävien myötä opiskelijat vahvistavat sosiaalista vastuunkantoaan ympäristöstä ja pohtivat mahdollisuuksiaan vaikuttaa elinympäristöönsä liittyviin asioihin.

Aikuislukio-opiskelijoilla on usein jo ikänsä puolesta kokemusta kansalaisyhteiskunnan toiminnasta ja sen periaatteet vahvistuvat myös osana lukio-opetusta. Opiskelijoille tarjotaan myös mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lukion toiminnan kehittämiseen erilaisissa tilanteissa, ja vaikutuksen tuloksia tehdään näkyväksi. Opiskelijoiden vaikuttamiskanavia ovat esimerkiksi opiskelijakuntatoiminta, lukioiden tiimit, työryhmät sekä aikuislukion järjestämät, opiskelijoille suunnatut mielipidekartoitukset. Opiskelijoiden on mahdollista vaikuttaa koulun työryhmissä ja johtoryhmässä siltä osin kuin laki sen sallii.

EETTISYYS JA YMPÄRISTÖOSAAMINEN

Kestävän elämäntavan edistäminen on tärkeä osa **Vantaan aikuislukion** toimintakulttuuria. Kestävää elämäntapaa tarkastellaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on mahdollista saavuttaa vain kaikkien näiden näkökulmien yhteensovittamisella.

Lukio-opintojen aikana opiskelijan valmiuksia pohtia omien valintojensa ja tekojensa merkitystä ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta tuetaan ja kehitetään. Opiskelijoille tarjotaan myös mahdollisuuksia ilmaista mielipiteensä kurssisältöjen painotuksista ja heidän kanssaan käsitellään aiheita, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen. Opiskelijat oppivat näkemään asioiden välisiä yhteyksiä ja hahmottamaan yhä suurempia kokonaisuuksia sekä toimimaan globaalista näkökulmasta.

GLOBAALI- JA KULTTUURIOSAAMINEN

Vantaan aikuislukiokoulutuksen toimijat ovat monikulttuurisia yhteisöjä, joissa opiskelee ja työskentelee monista kieli- ja kulttuuriympäristöistä tulevia ihmisiä. Monikulttuurisuus ja kotikansainvälisyys ovat osa lukioiden toimintaa. Aikuislukion arjessa opiskelijoilla on mahdollisuuksia kohdata, reflektoida ja vahvistaa tuntemustaan kulttuureista ja erilaisista kulttuuri-identiteeteistä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii havaitsemaan ja arvostamaan elinympäristönsä kulttuurista moninaisuutta. Opiskelijat saavat myös tukea oman kulttuuri-identiteettinsä kehittämiseen.

Opiskelija oppii tunnistamaan kansainvälistymisen mahdollisuudet myös kotimaassa. Kansainvälisyyskasvatuksen myötä opiskelijat saavat valmiuksia maailmankansalaisuuteen kasvamiseen sekä edellytyksiä eettiseen toimijuuteen monikulttuurisissa ympäristöissä.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan lukio-opinnoissa tarvittaviin teknisiin ympäristöihin, harjoitellaan vuorovaikutusta erilaisissa ryhmissä sekä käytetään erilaisia ryhmätyötapoja.
- Pyritään lisäämään yhteisöllisyyttä opintojen alusta lähtien.
- Työskennellään mahdollisuuksien mukaan myös luokkahuoneen ulkopuolella.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään äidinkielen ja kirjallisuuden keskeisiin työtapoihin ja opiskelutekniikoihin.
- Hyödynnetään kirjastoja ja oppisisällöissä mahdollisuuksien mukaan paikallisia aiheita.
- Hyödynnetään yhteiskirjoittamista ja mahdollisuuksien mukaan vaihtuvia oppimistiloja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta kirjoitustaidon vastausten ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan ryhmätyöskentelyllä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy eri tekstilajeihin sekä niiden rakenteisiin ja tavoitteisiin. Opintojaksossa painotetaan monimuotoisten tekstikokonaisuuksien ominaisuuksien ja rakenteiden ymmärtämistä, analysointia ja tulkitsemista. Opetellaan kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia sekä vahvistetaan kirjoittajan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Kerrataan kielenhuoltoa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Paikallinen lisäys

- Käytetään oikeakielisyyteen liittyvää tietotekniikkaa, digimateriaaleja, kielenhuollon ohjeistoja ja audiovisuaalisia aineistoja. .
- Opiskelija ymmärtää eri oppiaineiden vaatimien vastaustekstien eroavaisuuden

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään monialaisia oppisisältöjä ja painotetaan lähdekriittisyyttä. Opiskelija oppii analysoimaan erilaisia lähteitä ja harjoittelee tieteenalalle ominaisten tekstien lukemista ja ymmärtämistä. Opiskelija syventää käsitystään kontekstin ja tekstilajien merkityksestä tekstin ymmärtämiseen ja tulkintaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana keskitytään omien vahvuuksien tunnistamiseen ja oman työskentelyn tavoitteiden asettamiseen. Opiskelija ottaa vastuun työskentelyn etenemisestä ja aikataulutuksesta. Opintojakson aikana tuetaan sosiaalista vuorovaikutusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kielen eri muotojen hallinta sekä monipuolinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy kielen ja tekstin käsitteiden tarkasteluun. Opintojaksossa syvennytään erilaisiin käsityksiin kielestä, kielipolitiikkaan ja kielenohjailun periaatteisiin, monilukutaidon käsitteeseen ja laajaan teksti- ja tekstilajikäsitykseen.

Jaksossa käsitellään kielen ja identiteetin suhdetta sekä kielen tilanteista vaihtelua erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*

- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että jokainen oppii ottamaan vastuuta ryhmätehtävistä ja kehittämään omaa ilmaisukykyään.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pyritään luomaan turvallinen ympäristö, jossa jokainen voi kehittää yksilöllisesti omia vuorovaikutus- ja viestintätaitojaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat ryhmätyötaidot. Samalla vahvistuvat toisten kuuntelemisen ja omien vahvuuksien tunnistamisen taidot. Jakson aikana opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan, siihen liittyviä rooleja, sosiaalisia tilanteita ja oppii reflektoimaan omaa toimintaansa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana otetaan huomioon sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisen merkitys ja tärkeys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu monipuolinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat vuorovaikutusosaaminen ja hyvinvointiosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija pohtii omaa viestijäkuvaansa ja kehittää erityisesti ryhmäviestintätaitoja. Jaksossa käsitellään myös kielen tilanteista vaihtelua erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Kirjallisuuden tulkintaa 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään lähiympäristön sekä pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi.
- Pyritään tutustumaan verkossa jaettaviin kulttuurisisältöihin ja digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaiset vierailut tiede- ja kulttuurilaitoksissa ja -tapahtumissa vahvistavat opiskelijan identiteettiä kulttuurielämän osana ja lisäävät valmiuksia koulunjälkeiseen elämään. Vierailuja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan ja myös itsenäiset käynnit tai ns. passisuoritukset ovat mahdollisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua, esimerkiksi Agenda 2030 -ohjelmaa.

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti.

Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuvat tekstien tulkinta sekä omaääninen kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Opiskelija havainnoi tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin.

Tekstien tulkinta, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun monikulttuurisuutta ja erityisyyttä opintojakson sisällössä ja työtavoissa. .
- Opintojaksolla voidaan perehtyä paikalliseen mediaan ja poliittiseen päätöksentekoon

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöissä voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun kulttuuritapahtumia, aiheita ja näkökulmia.
- Perehdytään median maailmaan erityisesti kriittisen monilukutaidon kautta.
- Opintojaksolla käytetään vaihtelevia työtapoja, esimerkiksi väittelyitä ja muita vuorovaikutusharjoituksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Mm. dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta (erityisesti kriittinen monilukutaito) ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen (erityisesti tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutus). Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet.

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy omääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi ja hyödyntää pääkaupunkiseudun erilaisia viestintäympäristöjä ja peilaa omaa toimintaansa niihin.
- Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille kirjoittajana annetaan tilaa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hakemaan tietoa ja tuottamaan tekstiä erilaisille alustoille.
- Opetuksessa hyödynnetään pääkaupunkiseudun mahdollisuuksia tuottaa tekstiä erilaisissa paikoissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää moniäänisen tekstin tuottamisen taitojaan, joihin kuuluu aineistojen arvioiminen ja niiden pohjalta kirjoittaminen. Omaäänisyys kehittyy muun muassa sanataideharjoituksin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää kirjallista ilmaisuaan. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kirjoitusprosessin hallinta.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallintaa. Jaksossa harjoitellaan aineistojen valintaa ja käyttöä oman tekstin rakentamisessa sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Omaa ilmaisutapaa kehitetään muun muassa sanataideharjoituksin.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi
- Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille esiintyjänä annetaan tilaa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana on mahdollista tehdä erilaisia rentous- ja vireystilaharjoituksia sekä ottaa liikkuminen ja kehollisuus osaksi viestintää.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää suullista ilmaisuaan. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa. Opiskelijalla on mahdollisuus pohtia omaa esiintymisjännitystään ja saada rohkeutta suullisiin esityksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana. Hän harjaantuu myös palautteen saamiseen ja vastaanottamiseen sekä vuorovaikutusetiikan pohtimiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu vuorovaikutustaitojen syventäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Jaksossa opiskellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavissa ja syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*

- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään lähiympäristön sekä pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi.
- Pyritään tutustumaan verkossa jaettaviin kulttuurisisältöihin ja digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä.
- Opintojaksossa voidaan tarkastella vantaalaisen identiteetin rakentumista esimerkiksi vantaalaisten artistien kappaleiden kautta.
- Opintojaksossa käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi myös opiskelijoiden omia kansainvälisiä yhteyksiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden lukeminen avartaa opiskelijoiden näkemystä kulttuurien yhteyksistä ja monikulttuurisuudesta.

Opiskelija havaitsee kirjallisuutta lukemalla, miten merkitys syntyy erilaisten kerronnan näkökulmien ja erilaisten lukijoiden vuoropuhelussa. Kirjallisuuden lukeminen kontekstissaan lisää opiskelijan ymmärrystä historiallisten, sosiaalisten ja kulttuuristen olosuhteiden merkityksestä ihmisyhteisölle ja yksilöille.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukeminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä.

Hyvinvointiosaaminen

Lukemisen avulla opiskelija laajentaa näkemystään monenlaisista identiteeteistä. Opiskelijan identiteetti avartuu kirjallisuuden lukemisen avulla. Lukeminen itsessään lisää hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa

oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen ja kirjallisuuden lukeminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta (erityisesti kyky tarkastella kirjallisuutta osana kontekstia). Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kaunokirjallisuutta osana erilaisia konteksteja ja luetaan tekstejä eri näkökulmista. Suomen kirjallisuutta tarkastellaan osana maailmankirjallisuutta.

Äidinkielen abikertaus, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan paikallismediaan sekä hyödynnetään niitä mahdollisuuksien mukaan oman ajattelun laajentamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssilla tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoitelmien avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Kurssilla opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi: hyväksytty/hylätty

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta (erityisesti kyky tarkastella kirjallisuutta osana kontekstia). Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Lisäksi syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden yo-kokeeseen.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan*
- *oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan lukio-opinnoissa tarvittaviin teknisiin ympäristöihin, harjoitellaan vuorovaikutusta erilaisissa ryhmissä sekä käytetään erilaisia ryhmätyötapoja ja työskennellään myös luokkahuoneen ulkopuolella.

- Pyritään lisäämään yhteisöllisyyttä opintojen alusta lähtien.
- Vahvistetaan kokemusta vantaalaisen yhteisön jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen*
- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

- Perehdytään suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden työtapoihin.
- Hyödynnetään kirjastoja monipuolisesti ja paikallisia aiheita oppisisällöissä.
- Opintojaksolla keskitytään monimuotoisten tekstien ominaisuuksiin ja rakenteisiin sekä kirjoitusprosessin vaiheisiin ja tekstien pohjalta kirjoittamiseen: referointiin ja kommentointiin.
- Opintojaksossa opiskellaan myös kielen- ja tekstinhuoltoa.
- Hyödynnetään yhteiskirjoittamista ja mahdollisuuksien mukaan vaihtuvia oppimistiloja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan erilaisia digitaalisia journalistisia tekstejä. Hän tarkastelee aiheita monista eri näkökulmista. Opiskelija käyttää luovuutta lyhyen kirjoitustehtävän ja kirjoitelman ideoinnissa, rajaamisessa ja näkökulman valinnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan antamalla ja saamalla vertaispalautetta. Yhteistyötaitoja vahvistetaan pari- ja ryhmätyöskentelyllä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan itsetuntemus ja identiteetti kehittyvät omien taitojen tunnistamisella ja niiden vahvistamisella. Ymmärrys monikielisyyden ja -kulttuurisuuden rikkaudesta vahvistuu. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen edistää tätä prosessia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta ja tuottaminen

sekä vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu eri tekstilajeihin sekä niiden rakenteisiin ja tavoitteisiin sekä luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittaviin strategioihin. Opintojaksossa opiskelija osaa tuottaa ja tulkita monimuotoisia tekstejä, niiden rakenteita ja ilmaisutapoja. Opetellaan kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia sekä vahvistetaan kirjoittajan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Luetaan kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja. Kerrataan kielenhuoltoa.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Paikallinen lisäys

- Vantaa on monikulttuurinen kaupunki, jonka alueella liki neljäsosa kuntalaisista puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea. Vantaalainen opiskelija hahmottaa alueen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden sekä oppii arvostamaan ja hyödyntämään monimuotoisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Paikallinen lisäys

- Käytetään oikeakielisyyteen liittyvää tietotekniikkaa, digimateriaaleja, kielenhuollon ohjeistoja, audiovisuaalisia aineistoja.
- Tutustutaan digitaalisiin oman kielitaidon arviointivälineisiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana keskitytään omien vahvuuksien tunnistamiseen ja oman työskentelyn tavoitteiden asettamiseen. Opiskelija ottaa vastuun työskentelyn etenemisestä ja aikataulutuksesta

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija syventää käsitystään kielestä ja identiteetistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään monialaisia oppisisältöjä ja painotetaan lähdekriittisyyttä. Opiskelija oppii analysoimaan erilaisia lähteitä ja tuottamaan luovia ja asiatyylisiä tekstejä. Opiskelija ymmärtää eri oppiaineiden vaatimien vastaustekstien eroavaisuuden. Opiskelija syventää käsitystään kontekstin ja tekstilajien merkityksestä tekstin ymmärtämiseen ja tulkintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.
Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kielen eri muotojen hallinta sekä monipuolinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy suomen kielen ominaispiirteisiin ja vertailee aiemmin oppimiaan kieliä koulussa opiskeltaviin kieliin. Opiskelija perehtyy suomen kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. Opintojaksossa syvennytään monilukutaidon käsitteeseen. Jaksossa käsitellään kielen ja identiteetin suhdetta.

Vuorovaikutus, 1 op (S23)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana*

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta*
- *oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että jokainen oppii ottamaan vastuuta ryhmätehtävistä ja kehittämään omaa ilmaisukykyään.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelevaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen*
- *kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot*
- *tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä*
- *verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä*
- *ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pyritään luomaan turvallinen ympäristö, jossa jokainen voi kehittää yksilöllisesti omia vuorovaikutus- ja viestintätaitojaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa korostuvat ryhmätyötaidot. Samalla vahvistuvat toisten kuuntelemisen ja omien vahvuuksien tunnistamisen taidot. Jakson aikana opiskelija syventää vuorovaikutustaitojaan, siihen liittyviä rooleja, sosiaalisia tilanteita ja oppii reflektoimaan omaa toimintaansa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Opiskelija lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana otetaan huomioon sosiaalisen vuorovaikutuksen tukemisen merkitys ja tärkeys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kielen eri muotojen hallinta sekä monipuolinen vuorovaikutusosaaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija pohtii omaa viestijäkuvaansa ja kehittää erityisesti ryhmäviestintätaitojaan. Jaksossa käsitellään kielen tilanteista vaihtelua erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Opiskelija ymmärtää virallisen ja epävirallisen viestinnän erot.

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään lähiympäristön sekä pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa ja tukemaan opiskelijoiden kasvamista monipuolisiksi taiteen kuluttajiksi.
- Pyritään tutustumaan verkossa jaettaviin kulttuurisisältöihin jai digitaalisuutta hyödyntäviin taiteenlajeihin.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyyttista kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

- Pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa kytketään mahdollisuuksien mukaan osaksi kurssin sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuden elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen kautta opiskelija syventää näkemystään omasta identiteetistään, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden monitulkintaisuus lisää kykyä kohdata ristiriitoja. Eettisten ja ajankohtaisten kysymysten käsittely kirjallisuudessa lisää kykyä nähdä moniulotteisesti. Kirjallisuudesta keskustelu ja sanataideharjoitusten tekeminen kehittävät kuuntelun ja ilmaisun taitoja ja vahvistavat kykyä tuottaa tekstiä omien havaintojen pohjalta. Kirjallisuus auttaa muutosten maailmassa elämisessä ja kehittää ajattelun taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mahdolliset vierailut tiede- ja kulttuurilaitoksissa ja -tapahtumissa vahvistavat opiskelijan identiteettiä kulttuurielämän osana ja lisäävät valmiuksia koulunjälkeiseen elämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää globaaleja kysymyksiä erilaisista näkökulmista lukemansa kauno- ja tietokirjallisuuden kautta. Kirjojen tematiikan pohjana voi käyttää yhteiskunnallista keskustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta sekä omaääninen kirjoittaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Opintojaksossa havainnoidaan tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin. Opintojaksossa perehdytään kielen kuvallisuuteen ja kulttuurisidonnaisuuteen. Opintojaksossa luetaan kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja*
- *osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana*
- *oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.*

Paikallinen lisäys

- Pyritään hyödyntämään pääkaupunkiseudun monikulttuurisuutta ja erityisyyttä opintojakson sisällössä ja työtavoissa.
- Opintojaksolla voidaan perehtyä paikalliseen mediaan ja poliittiseen päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot*
- *perustelemisen harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot*
- *kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli*
- *yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöissä voidaan hyödyntää pääkaupunkiseudun kulttuuritapahtumia, aiheita ja näkökulmia.
- Perehdytään median maailmaan erityisesti kriittisen monilukutaidon kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään median roolia yhteiskunnan vaikuttajana. Opintojaksossa kehitetään kriittistä medialukutaitoa ja opitaan tunnistamaan erilaisia kielellisiä ja audiovisuaalisia vaikuttamisen keinoja. Opiskelijaa rohkaistaan omaksumaan aktiivisen, vastuullisen ja eettisen kansalaisen taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opitaan tunnistamaan ja käyttämään monipuolisesti vaikuttamisen keinoja vuorovaikutustilanteissa. Mm. dialogeissa ja debateissa on mahdollista harjoitella eettisiä argumentoinnin tapoja ja retoriikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa opitaan tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä tietoja ideologisista ja eettisistä lähtökohdista. Opintojaksossa käsitellään myös mediaetiikkaa, sananvapautta ja tekijänoikeuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta (erityisesti kriittinen monilukutaito) ja tuottaminen sekä vuorovaikutusosaaminen (erityisesti tavoitteellinen ja eettinen vuorovaikutus). Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan

tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään kriittistä lukutaitoa, erityisesti medialukutaitoa. Opiskelija ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana. Opintojaksossa keskitytään vaikuttamisen ja argumentoinnin keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet. Perehdytään geneerisiin ilmauksiin ja modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinoihin. Luetaan yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi ja hyödyntää pääkaupunkiseudun erilaisia viestintäympäristöjä hyödyntäen ja peilaa omaa toimintaansa niihin.
- Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille kirjoittajana annetaan tilaa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot*
- *sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys*
- *asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii hakemaan tietoa ja tuottamaan tekstiä erilaisille alustoille.

- Opetuksessa hyödynnetään pääkaupunkiseudun mahdollisuuksia tuottaa tekstiä erilaisissa paikoissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää kirjallista ilmaisuaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää moniäänisen tekstin tuottamisen taitojaan, joihin kuuluu aineistojen arvioiminen ja niiden pohjalta kirjoittaminen. Omaäänisyys kehittyy sanataideharjoituksin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu kirjoitusprosessin hallinta.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi. Opintojakson tekstien arvioinnissa käytetään Ylioppilastutkintolautakunnan arviointikriteerejä.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallintaa. Jaksossa harjoitellaan aineistojen käyttöä oman tekstin rakentamisessa sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opiskelija syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä. Opintojaksolla tutkitaan myös sidosteisuutta tekstin eri tasoilla.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*

- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy omaääniseksi, rohkeaksi ja eettisesti toimivaksi viestijäksi.
- Opiskelijan omille kiinnostuksen kohteille ja vahvuuksille esiintyjänä annetaan tilaa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana on mahdollista tehdä erilaisia rentous- ja vireystilaharjoituksia sekä ottaa liikkuminen ja kehollisuus osaksi viestintää.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti sekä viestijänä että vastaanottajana. Hän harjaantuu myös palautteen saamiseen ja vastaanottamiseen sekä vuorovaikutusetiikan pohtimiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää suullista ilmaisuaan. Hän saa varmuutta erilaisissa viestintätilanteissa toimimiseen ja oppii arvioimaan vuorovaikutusetiikkaa eri viestintäkanavissa. Opiskelijalla on mahdollisuus pohtia omaa esiintymisjännitystään ja saada rohkeutta suullisiin esityksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu vuorovaikutustaitojen syventäminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon jakson kirjalliset ja suulliset tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat hyvinvointiosaaminen ja vuorovaikutusosaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Opiskelija syventää myös kuullunymmärtämistaitojaan.

Abikertaus - suomi toisena kielenä, 2 op (S212)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan lähiseudun kulttuuritarjontaan ja paikallismediaan sekä hyödynnetään niitä mahdollisuuksien mukaan oman ajattelun laajentamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tuetaan opiskelijan kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla sekä ajankohtaista mediaa seuraamalla. Kirjoitelmien avulla on mahdollista ottaa kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja syventää keskustelevaa kirjoittamisen taitoa. Opintojakso syventää monilukutaitoa. Moninaisten tekstien lukeminen edistää opiskelijan tulevaisuuden demokratiataitoja ja kykyä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun rakentavasti.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija rakentaa identiteettiään kirjoittamalla omaäänistä pohtivaa tekstiä. Kirjoittamalla kehitetään itseilmaisun taitoja sekä ajankäytön hallintaa. Erilaisten tekstien ja tehtävänantojen avulla on mahdollista tutustua yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opintojakso tukee myös olennaista elämänhallinnan taitoa: tekstitaitoa. Opintojakson aikana opiskelijan kyky sinnikkääseen ja tarkoituksenmukaiseen prosessinhallintaan syvenee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tulkitsemalla ja tuottamalla monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen. Tekstien ja tehtävänantojen avulla tuetaan opiskelijan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan kykyä arvioida tekstien ja tiedon luotettavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan hyväksytty/hylätty-arvosanoin.

Opintojakson arviointi on monipuolista, läpinäkyvää, jatkuvaa, erilaiset oppijat huomioivaa. Arviointi perustuu jakson tavoitteisiin, joissa korostuu tekstien tulkinta ja tuottaminen. Arvioinnissa otetaan huomioon jakson tehtävät, opiskelijan tavoitteellinen, aktiivinen ja yhteisöllinen työskentely sekä itsearviointi.

Laaja-alaisen osaamisen alueista korostuvat yhteiskunnallinen osaaminen, hyvinvointiosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen. Ne ohjaavat opintojakson työskentelytapoja ja vaikuttavat sekä sisältövalintoihin että arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään aineistopohjaisten laajojen tekstien kirjoittamistaitoja ja omaäänisten tekstien tuottamista. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Opintojaksossa syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän yo-kokeeseen. Luetaan runokokoelma tai näytelmäteksti.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*

- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hallitsee eliökunnan rakenteen ja evoluution linjaukset.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

- Eliökunnan rakenteen jäsentäminen
- Elämän edellytykset ja perusrakenne
- Biologisen tutkimuksen kulku
- Muuntelu, luonnonvalinta ja lajiutuminen evoluution mahdollistajina
- Digitaalisten välineiden käyttö biologisen tiedon hankintaan ja esittämiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduuli antaa valmiudet biologiseen ajatteluun ja elämän monimuotoisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Elollista ympäristöä tarkastellaan tieteellisen tutkimuksen näkökohdista ja tutustutaan tutkimusprosessin yleisiin periaatteisiin. Kurssilla pohditaan tieteellisen tiedon tuottamista ja luonnon monimuotoisuutta evoluution näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa huomioidaan yhteiskunnallinen vastuu ympäristöstä ja aktiivinen kansalaisuus. Biologia tieteenä vaikuttaa työelämän, innovaatioiden ja yleisen hyvinvoinnin kautta yhteiskuntaan ja on osana yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset yhteiskunnallista osaamista sekä monitieteellisyyttä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduuli tarkastelee elollisen luonnon edellytyksiin ja peruspiirteisiin. Eliökunnan rakennetta tarkastellaan sopeutumisen ja perinnöllisen muuntelun kannalta sekä tutustutaan evoluution ja tutkimuksen periaatteisiin.

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Valinnainen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kuvat ekosysteemien toimintaa lajien ja populaatioiden avulla.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Paikallinen lisäys

- Ekosysteemin rakenteen tunteminen populaatioiden ja eliöyhteisöjen kannalta
- Luonnon monimuotoisuuden tasot
- Aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- Sopeutuminen ja lajien välisten suhteiden kuvaus ja nimeäminen
- Jaksolla huomioidaan Vantaan ekosysteemien ja luonnon erityispiirteitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ekosysteemin tuntemus ja ymmärrys lisäävät hyvinvointia. Aineiden kulku luonnossa, pysyvyys ja sopeutuminen auttavat kohti terveitä ja luontoa huomioivia elämäntapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset hyvinvointiosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tarkastellaan ekosysteemin perusteita, populaatioita, lajien välisiä suhteita, aineiden kiertoa sekä luonnon monimuotoisuutta.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Ympäristöongelman tunnistus, syiden, seurausten ja ratkaisukeinojen pohdinta
- Tieteellisen tutkimuksen avulla saatua tiedon tulkitseminen.
- Tieto perusteluineen siitä, mitä sisältyy ekologisesti kestävään elämäntapaan

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*

- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla huomioidaan Vantaan ja lähialueiden ympäristön tilaa sekä siihen vaikuttavia tekijöitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen lähtökohtana ymmärrys luonnon ihmisen vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen ja sen vaalimiseen. Eettisen toiminnan pohjana on tutkimustieto ja kestävän elämäntavan arvostaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla etsitään yhdessä ja pienissä ryhmissä ratkaisuja ympäristöongelmiin. Omien näkemyksiä voi tuoda esille sanallisesti että kirjallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista sekä eettistä ja ympäristöosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa perehdytään ympäristöekologiaan, ihmisen aiheuttamiin muutoksiin ekosysteemeissä. Tarkastelun kohteena ovat ajankohtaiset ympäristöongelmat ja niiden ratkaisukeinoja.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*

- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Tieto solun rakenteesta ja toiminnasta
- Geneettisen periytymisen periaatteet ja niiden soveltaminen esimerkkitapauksiin

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

- Jaksolla tuodaan esille aiheeseen liittyviä ajankohtaisia uutisia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Solubiologiasta ja genetiikasta saadaan jatkuvasti uutta tietoa eri tieteenalojen yhteistyön tuloksena. Moduuliin voi sisältyä kokeellisuutta ja laborointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarvionti 4-10

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tutustutaan solun rakenteeseen ja toimintaan sekä periytymiseen geenien ilmentymisen ja säätelyn kautta. Solun toiminnoista tarkastellaan tumallisen solun perusreaktioita ja solujen lisääntymistä.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Paikallinen lisäys

- Ihmisen kehon elintoimintojen tunteminen
- Elimistön kyky reagoida ulkoisin ärsykkeisiin ja puolustautua mikrobeja vastaan
- Elimistön rakenteiden nimeäminen ja niiden toiminnan tunnistus

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

- Digiosaaminen ja terveellinen ympäristön huomioiminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Moduuliin sisältyy yhteistoimintaa ja pieniä vuorovaikutustilanteita. Ihmisen kehon fysiologisten periaatteiden ymmärtäminen lisää opiskelijan kykyä tunnistaa oman kehon reagointitapa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Elintoimintojen tunnistus lisää kykyä huolehtia omasta ja toisten hyvinvoinnista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi (4-10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tutustutaan ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Ihmisen elimistö toimintaa ja sen säätelyä tarkastellaan kokonaisuuksina. tarkastelun kohteena on lisäksi lisääntyminen sekä elimistön reagointi ympäristön muutoksiin ja puolustautuminen mikrobeja vastaan.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*

- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Paikallinen lisäys

- Mikrobien rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen ymmärtäminen
- Geenitekniikan käyttö ihmiskunnan hyväksi

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

- Digitaalisten alustojen käyttö tutkimuksen apuna.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Biotekniikan alalle tulee paljon uusia sovelluksia, joiden käyttöön liittyy runsaasti mahdollisuuksia, mutta myös riskejä. Moduulissa huomioidaan alan kansainvälisyys sekä tutkimuksen että kulttuurin näkökulmasta. Globaaleihin ongelmiin etsitään ratkaisuja bioteknologian avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson

sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.
Numeroarviointi (4-10)-

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa esitellään bio- ja geeniteknologian sovelluksia sekä niiden käyttöä eri tieteen aloilla. Tarkastelun kohteina ovat eri mikrobit ja niiden ominaispiirteet sekä geenitekniikan uudet sovellukset. Päähuomio on biotekniikan mahdollisuuksissa ja riskeissä.

Opintojakson säännöllinen toteutuminen on epävarmaa.

Kokeellinen työskentely, 3 op (KT1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä; arvostelukykyä; toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä.*

Elämänkatsomustieto tukee ***vuorovaikutusosaamisen*** *tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on ***monitieteinen****, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan* ***luovasti*** *eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti ***eettisyyden*** *taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään* ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*

- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson toteutuminen on epävarmaa.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen

ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen *näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso kehittää rationaalisen ajattelun, pätevän päättelyn sekä argumentoinnin taitoja. Opintojaksolla opiskelija tutustuu filosofiseen kysymyksenasetteluun sekä oppii ajankohtaisten ilmiöiden käsitteellistä jäsentämistä.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

*Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

*Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

*Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**, **globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.*

*Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*

- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää fysiikan tiedon keräyksen perusteita
- Opiskelija osaa esittää tietoa graafisesti
- Opiskelija tuntee tieteen luonteen perusteita

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Paikallinen lisäys

- Kuvaajan piirtäminen teknisten apuvälineiden avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tulkitsemaan ja esittämään tietoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii fysiikan kuvasta kansainvälisenä tieteenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset monitieteistä ja luovaa sekä globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu tieteen kansainväliseen luonteeseen, maailmankaikkeuden olemukseen ja saa kokemuksia, jotka herättävät kiinnostusta fysiikkaan ja sen opiskeluun.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristön ja teknologian rooli fysiikassa, energiantuotannon yhteiskunnalliset ja ympäristölliset vaikutukset.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset eettisyys ja ympäristö osaamista sekä monitieteellistä ja luovaa osaamista tukevat

sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii energiasta ja energiantuotannosta sekä energiantuotannon ympäristöllisistä vaikutuksista ja ilmastonmuutoksesta.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää ymmärrystään energiasta opiskelija ymmärtää voiman ja työn käsitteet
- opiskelija oppii termodynaamisista systeemeistä ja osaa mallintaa niillä yksinkertaisia systeemejä,
- opiskelija ymmärtää voiman ja työn käsitteet

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

- Omien elintapojen vaikutus kasvihuoneilmiön voimistumiseen ja ilmastonmuutokseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kts. alla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Energian merkitys selkeytyy, ilmastonmuutoksen mekanismien ymmärtäminen, tieteellisen tiedon hakeminen, soveltaminen, tulkitsemien ja esittäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset eettisyys ja ympäristö osaamista sekä monitieteellistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään termodynamiikkaan. Energian käsitys syvenee ja opiskelija oppii termodynaamisista systeemeistä ja miten niitä voidaan soveltaa mm. kasvihuoneilmiön mallintamiseen.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii dynamiikkaan keskeiset käsitteet kuten voima, energia ja liikemäärä, ja miten nämä kytkeytyvät yhteen.
- Graafisisten esityksien analysointi ja esitystaidot syventyvät.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää tiedon esittämisen ja luovan ongelmanratkaisun taitojaan. Energian ja mekaniikan osaaminen tarkentuu energiantuotannossa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelijan käsitys energiasta, voimasta ja työstä vahvistuvat. Opiskelija oppii dynamiikan keskeiset käsitteet, lait ja periaatteet ja tuntee, miten ne liittyvät toisiinsa. Tiedon analysointi ja esittämis taidot kehittyvät edelleen.

Opintojakson toteutuminen on epävarmaa.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa mallintaa ympyrä- ja värähtelyliikettä,
- Opiskelija ymmärtää äänen luonteen ja osaa mallintaa ääntä mekaanisena aaltona

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan tieteen ymmärrys ja tiedon haku taidot kehittyvät. Opiskelijan fysikaalinen maailmankuva voimistuu. Opiskelijan luovan ongelmanratkaisu taidot kehittyvät

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija dynamiikan osaaminen syventyy, kun tutustutaan harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin. Opiskelija oppii aalloista ja äänestä.

Opintojakson toteutumista ei voida taata.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää yksinkertaisten virtapiirien toiminnan ja niihin liittyvät lait, kuten Ohmin laki ja Kirchoffin lait.
- Opiskelija osaa sähköstatiikan perusteet.
- Opiskelija tuntee sähköturvallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii sähkön merkityksestä, siirrosta ja tuotannosta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaito ja luovat ongelmanratkaisutaidot kehittyvät.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Opiskelija oppii yksinkertaisten virtapiirien suunnittelua ja tutkimista sekä sähköturvallisuuden perusteet

Opintojakson toteutumista ei voida taata.

Kokeellinen työskentely, 3 op (KT1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä ***monitieteelliseen ja luovaan*** *työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa

*opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*

- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Paikallinen lisäys

- Maantieteellinen tuntemus lisääntyy paikannimistön ja alueellisten riskien tunnistamisen kautta.
- Ympäristön ja ihmisten aiheuttamien muutosten riskien tunnistaminen ja osaa nimetä niihin ratkaisuja.
- Geomedian käyttö

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

- Kestävä kehitys Vantaalla ja ajankohtaiset ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulissa etsitään keinoja, joilla opiskelija voi hillitä ihmisten aiheuttamia muutoksia. Kestävän kehityksen mukaista elämäntapaa tarkastellaan eri osa-alueittain. Geomediaa käytettäessä tietoa kerätään eri lähteistä, pyritään mediakriittisyyteen ja sitä analysoidaan sekä siitä tuotetaan digitaalisia esityksiä. Ajankohtaisia ilmiöitä tarkastellaan alueittain.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöongelmien syy- ja seuraussuhteita tarkastellaan globaalisti tuoden esille erilaisia ratkaisuja ja keinoja seurauksien hillitsemiseksi. Opiskelija tietää, miten toimia kestävän kehityksen mukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista tukevat sisällöt

arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi (4-10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tarkastellaan alueellisesti maailmassa tapahtuvia muutoksia. Muutoksien syitä ja seurauksia analysoidaan sekä etsitään keinoja muutosten hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Paikallinen lisäys

- Maan planetaarisuus ja siitä johtuvat ilmiöt
- geomedian käyttö: diagrammien teko ja tulkinta
- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- Tuulet ja meriveden liikkeet

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

- Geomedian käyttö ja digitaitojen kartuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnon toiminnan ymmärtäminen tukee toimintaa yhteiseksi hyväksi. Moduulissa opitaan arvostamaan luonnon monimuotoisuutta ja luonnonmaantieteellisen tiedon merkitystä ihmisten arkielämään. Tutkimustietoa ja teknologiaa käytetään alueiden ilmiöiden tarkastelussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Geomediassa asioiden ymmärtämiseksi käytetään erilaisia lähteitä ja tietoja ja niitä opitaan kuvaamaan diagrammein. Asiat ja ilmiöt yhdistetään alueiden kartoille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset eettisyyttä ja ympäristöosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.
Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa opiskellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä, niiden syitä ja seurauksia sekä jakautumista alueittain. Riskejä kartoitetaan ja tutustutaan ratkaisuihin. Alueita tarkastellaan planetaarisesti ja hahmotetaan maapallon vesi- ja ilmakehää sekä endo- ja eksogeenisia ilmiötä. Tutustutaan ilmiöiden syys- ja seuraussuhteisiin sekä myönteiseen kehitykseen.

Opintojakson säännöllinen toteutuminen on epävarmaa.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*

- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Paikallinen lisäys

- Ihmismaantieteellisen tiedon vaikutus yhteiskuntaan ja yksilön arkeen.
- Luonnonvarojen ja ympäristön vaikutus ihmistoimintaan
- Ihmismaantieteeseen liittyvien ilmiöiden ymmärtäminen ja paikallistaminen

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

- Monikulttuurillisuus ja globaalit yhteydet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduulissa maantieteellisiä ilmiöitä tarkastellaan eri alueiden ja kulttuurien näkökulmista. Globaalituntemus ja kulttuurinen monainaisuus ovat esille.

Vuorovaikutusosaaminen

Mediaa ja teknologia yhdistetään aihepiireihin ja seurataan ajankohtaisia tapahtumia. Aihepiirien tarkasteluun sisältyy keskusteluja ja eri näkökulmien pohdintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista sekä vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi (4-10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tutustutaan ihmismaantieteeseen liittyviin ilmiöihin. Tutkittavina ovat ihmistoiminnan ja luonnonvarojen suhde, väestö, kaupungit ja liikenne.

Paikallisia riskejä käsitellään geomedian avulla monipuolisesti ja kehityksen myönteisiä mahdollisuuksia tuodaan esille.

Opintojakson säännöllinen tarjoaminen on epävarmaa.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tutkimuksen raportointi lisää varmuutta monipuoliseen viestintään. Muita kurssille soveltuvia viestintätapoja ovat mm vastamainokset ja argumentointi. Tutkimuksessa yhteistyötaidot kohentuvat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkimuksen voi tehdä omasta lähialueesta tutkien ja yhdistellen eri tietolähteitä. Paikallinen vaikuttaminen aluesuunnitteluun lisääntyy ja digitaalinen monilukutaito tarkentuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa yhdistetään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja sekä suunnitellaan ja toteutetaan tutkimus. Geomediaa käytetään yhdistäen eri tietolähteistä saatavaa informaatiota. Paikkatietosovellukset ja karttatiedon tuntemus vahvistuvat. Lisäksi tutustutaan aluesuunnittelun periaatteisiin.

Opintojakson tarjoaminen on hyvin epävarmaa.

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa

*monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

*Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

*Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*

- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*

- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Osataan huomioida muiden ihmisten edustamia näkökulmia sekä ymmärretään lähdekriittisyys.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Historiallisen tiedon luonteen ymmärtämisen ja historiallisten lähteiden kriittisen arvioinnin oppiminen. Opitaan hahmottamaan yleisen historian kehityslinjat maatalouden synnystä kohti maailmankauppaa ja teollistumista.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Valinnainen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää kansainvälisen politiikan kehityksen merkityksen sekä syy- ja seuraussuhteet yhteiskuntien hyvinvoinnille. Opiskelija hahmottaa kansainvälisen yhteistyön merkityksen kansallisella tasolla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan kansainvälisen politiikan perusteet sekä tutustutaan yleisen historian viime vuosisadan kehitykseen, imperialismista maailmansotien syihin ja seurauksiin sekä kylmän sodan kilpailuun.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutustaitojen sekä yhteiskunnallisen ja historiallisen tiedon kehittäminen keskusteluin ja yksilötehtävin

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan tuntemaan Suomen historian keskeiset muutokset sekä Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehitys autonomian ajalta itsenäisen Suomen aikaan. Miten Suomi on ollut mukana kansainvälisissä konflikteissa ja sitä kautta kehittynyt hyvinvointivaltioksi.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden.

Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua*

ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

*Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*

- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia ja minä, 1 op (KE1)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*

Paikallinen lisäys

- herättää ja syventää kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *yhteiskunnallista osaamista ja hyvinvointia* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10-

Opintojakson vapaa kuvaus

Vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan esille kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä. Tutustutaan jaksolliseen järjestelmään, atomin rakenteeseen elektronikuorimallin avulla sekä ainemäärän ja konsentraation käsitteisiin.

Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset yhteiskunnallista osaamista ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla. Tutustutaan luonnontieteiden ratkaisuihin kestävän elämäntavan edistämisessä.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisten elämän ilmiöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4 - 10

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.Laaja-alaiset yhteiskunnallista osaamista *sekä* globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan hiilen yhdisteisiin sekä opitaan mallintamaan ja selittämään ominaisuuksia niiden rakenteen avulla.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*

- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4 - 10

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta, oppii tutkimaan kemiallisia reaktioita erilaisia malleja käyttämällä sekä kokeellisesti.

Kokeellinen työskentely, 3 op (KT1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa*

valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä ***eettisyyden*** *tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan* ***ympäristöosaamista*** *lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan,

tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso kehittää valmiuksia toimia monikatsomuksellisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä ja tunnistamaa ja arvioida ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä.

7.10. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.10.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta ja hyvinvointia tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioden avulla, tutustutaan funktioiden ominaisuuksiin sekä ratkaistaan niihin liittyviä yhtälöitä. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Paikallinen lisäys

- harjaantua hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- opiskelija osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- opiskelija harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *vuorovaikutusta ja hyvinvointia* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan taso- ja avaruusgeometrian perusteisiin, kuten pinta-alan ja tilavuuden määrittämiseen, sini- ja kosinilauseeseen ja yhdenmuotoisuuteen. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön geometrian tehtävien ratkaisemisessa.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*

- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteys geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille. Ongelmanratkaisutaitojen kehittyminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.
Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan ratkaisemaan itseisarvoyhtälöitä ja yhtälöryhmiä sekä tutustutaan suoran, käyrän, paraabelin ja ympyrän yhtälöihin sekä vektoreihin kaksiulotteisessa tasossa. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ilmiöiden mallintaminen matemaattisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *vuorovaikutusta, hyvinvointia ja globaali-ja kulttuuriosaamista* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla, tutustutaan funktioiden ominaisuuksiin sekä ratkaistaan niihin liittyviä yhtälöitä. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön funktioiden tutkimisessa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*

- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- Opiskeija hallitsee funktion kulun tutkiminen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvoja

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan erilaisiin tiedon esitystapoihin, matemaattisen ilmaisun kehittyminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *monitieteistä ja luovaa osaamista* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan funktion raja-arvoon ja jatkuvuuteen sekä opitaan derivoimaan. Opintojaksolla tutkitaan myös funktion kulkua ja määritetään ääriarvoja. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Autetaan havainnollistamaan, että matematiikan avulla voidaan ratkaista erilaisia ongelmia.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen, matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4 -10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset hyvinvointia ja globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla ymmärretään integraalifunktion käsitteen ja opitaan määrittämään funktioiden integraalifunktioita. Opitaan määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen, matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tilastojen ja datan analysointi, tulkinta- ja esittämistaitojen kehittyminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 -10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan tilastotieteeseen ja todennäköisyyslaskentaan, kuten erilaisiin jakaumiin, tunnuslukuihin, korrelaatioon, klassiseen ja tilastolliseen todennäköisyyteen. Näihin kaikkiin aiheisiin opitaan teknisillä apuvälineillä laskemista.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää lukujonojen osaamista
- opiskelija osaa erilaisia talousmatematiikkalaskuja ja -malleja
- opiskelija kehittyy teknisten apuvälineiden käyttämisessä

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii yhteiskunnan keskeisistä taloudellisista aiheista kuten verotuksesta ja koroista. Opiskelija oppii talouden suunnittelusta, yrittäjyydestä ja kannattavuuden laskemisesta. Opiskelija oppii hyödyntämään teknisiä apuvälineitä talousmatematiikan laskuihin, jotka kuvaavat oikean elämän kannalta tärkeitä tilanteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen, matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan teknisten apuvälineiden käyttötaidot kehittyvät.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen, matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviionti 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia, yhteiskunnallista osaamista ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan talousmatematiikan perusteisiin. Jaksolla opitaan soveltamaan malleja erilaisiin talouteen liittyviin tilanteisiin ja laskemaan lainoja ja korkoja. Teknisiä apuvälineitä käytetään monipuolisesti eri tehtävien ratkaisuissa.

3-D geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*

- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opitaan mallintamaan ja ratkaisemaan kolmiulotteisen avaruuden tilanteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *monitieteistä ja luovaa osaamista* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa. Opintojaksolla vahvistetaan avaruusgeomeetrian osaamista sekä tutustutaan kahden muuttujan funktioon. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön.

Opintojakson toteutumista ei voida taata.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*

- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan erilaisia algoritmeja mm. ohjelmoinnin avulla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan algoritmeihin ja opitaan ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja, perehdytään logiikan käsitteisiin, alkulukuihin sekä tutkitaan kokonaislukujen jaollisuutta. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön.

Opintojakson toteutumista ei voida taata.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Syvennetään ja laajennetaan aiemmin opittuja menetelmiä derivaatta ja integraalilaskenta -opintojaksoilta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4 -10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä sekä täydennetään integraalilaskennan taitoja. Tutustutaan myös käänteisfunktion käsitteeseen sekä normaalijakaumaan. Opintojaksolla tutustutaan myös teknisten apuvälineiden käyttöön.

Opintojakson toteutumista ei voida taata.

Pitkän matematiikan kokonaiskuva, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija valmistautuu yo-kirjoituksiin

- opiskelija saa kokonaiskuvan matematiikasta tieteenä
- opiskelijan ongelmanratkaisutaidot kehittyvät
- opiskelijan teknisten apuvälineiden käyttö kehittyy

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan kuva matematiikasta tieteenä ja sen roolista muissa tieteissä kehittyy. Opiskelija oppii yhdistämään matematiikan tietonsa yhtenäisemmäksi kokonaisuudeksi. Ongelmanratkaisutaidot kehittyvät entistä enemmän, kun jo olemassa olevaa tietoa opitaan soveltamaan tehokkaammin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Arviointi: hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lukion pitkää matematiikka ja valmistellaan yo-kirjoituksia varten. Matematiikan eri osista pyritään muodostamaan kokonaiskuva, tietoa pyritään oppimaan soveltamaan tehtäviin tehokkaammin ja teknisten apuvälineiden käyttöä kehitetään.

7.10.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- oppii käyttämään teknisiä apuvälineitä lukujonojen ja yhtälöiden ratkaisemisessa
- oppii soveltamaan matematiikkaa ongelmien ratkaisemiseen

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käyttö lukujono ja yhtälö laskuissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovan ongelmanratkaisutaidon kehittyminen ja matematiikan ohjelmistojen oppiminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii ongelmien muodostamisen yhtälöiksi, näiden yhtälöiden ratkaisemista, ratkaisujen tulkintaa ja arviointia. Opintojaksolla tutustutaan lisäksi lukujonoihin ja teknisiin apuvälineisiin.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käyttö geometrian tehtävien ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteys geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille, teknisten apuvälineiden oppiminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt

arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu geometrian taso- ja avaruusgeometrian perusteisiin, kuten yhdenmuotoisuuteen, trigonometriaa, Pythagoraan lauseeseen, pinta-alan ja tilavuuden määrittämiseen. Opintojaksolla opiskelija oppii myös teknisten apuvälineiden käyttöä geometrian tehtävien ratkaisemisessa.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käyttö mallinnuksessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mallien ja todellisuuden yhteyden ymmärtäminen ja niiden soveltaminen ennusteiden tekemiseen. Mallinnus teknisillä apuvälineillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii malleista ja mallinnuksesta. Opiskelija oppii soveltamaan eri malleja eri tilanteissa, tekemään ennusteita ja arvioimaan mallin ja tuloksen järkevyyttä. Opintojaksolla tekniset apuvälineet ovat keskeisessä roolissa ennusteiden tekemisessä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käyttö tilastojen esittämisessä ja tulkinnassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tilastojen ja datan analysointi, tulkinta- ja esittämistaitojen kehittyminen.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija oppii tilastotieteen ja todennäköisyyslaskennan perusteet. Opiskelija oppii tilastoaineiston havainnollistamisen ja aineiston analysointia teknisten apuvälineiden kanssa. Opiskelija oppii todennäköisyyslaskennan sääntöjä ja perusteita ja osaa soveltaa niitä erilaisiin tilanteisiin.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käyttö talousmatematiikan tehtävien ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii yhteiskunnan keskeisistä taloudellisista aiheista kuten verotuksesta ja koroista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan teknisten apuvälineiden käyttö taidot kehittyvät.

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia, monitieteistä ja luovaa osaamista ja yhteiskunnallista osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii talousmatematiikan alkeita. Prosenttilaskujen taidot vahvistuvat. Opiskelija oppii korkolaskuja, verotuksen perusteet ja valuuttalaskuja. Opiskelijan teknisten apuvälineiden käyttötaidot kehittyvät.

Talousmatematiikka II, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käyttö talousmatematiikan tehtävien ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii talouden suunnittelusta, yrittäjyydestä ja kannattavuuden laskemisesta. Opiskelija oppii hyödyntämään teknisiä apuvälineitä talousmatematiikan laskuihin, jotka kuvaavat oikean elämän kannalta tärkeitä tilanteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Matemaattisen ilmaisun kehittyminen suullisesti ja kirjallisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia, monitieteistä ja luovaa osaamista ja yhteiskunnallista osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla lukujonojen laskenta taidot kehittyvät ja niitä sovelletaan talousmatematiikkaan. Korkolaskujen taidot kehittyvät, kun opiskelija oppii laskemaan koron korkoa ja diskonttaamaan. Opiskelija oppii talletuksiin ja lainoihin liittyviä laskuja.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija ymmärtää derivaatan luonteen
- opiskelija osaa soveltaa derivaattaa polynomifunktioiden tutkimiseen
- opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja derivaattatehtävissä

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käyttö derivoinnissa ja funktion tulkitsemisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan ongelmanratkaisutaidot kehittyvät edelleen ja samalla sinnikkyys ja epäonnistumisen sietokyky kehittyy.

Hyvinvointiosaaminen

Ongelmanratkaisussa onnistumiset kehittävät minäpystyvyyden tunnetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Teknisten apuvälineiden käytön taidot kehittyvät.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu derivaatan perusteisiin graafisesti ja numeerisin menetelmin. Opiskelija oppii hyödyntämään derivaattaa polynomifunktion kulun ja suurimman ja pienimmän arvon määrittämisessä. Opintojaksolla syvennetään edelleen teknisten apuvälineiden käytön taitoja osana matematiikkaa ja ongelmanratkaisua.

Opintojakson säännöllinen toteutumista ei voida taata.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija osaa jakaumien perusteet ja niiden yksinkertaisen soveltamisen
- opiskelijan tilastojen käsittely- ja tutkimustaidot ohjelmistojen avulla kehittyvät
- opiskelija osaa määrittää aineistosta tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä ohjelmistojen avulla

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käyttö erilaisten jakaumien laskemisessa ja tilastojen esittämisessä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oppimistaitojen ja itseluottamuksen kehittyminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tilastojen ja datan analysointi, tulkinta- ja esittämistaitojen kehittyminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tilastojen ja datan analysointi, tulkinta- ja esittämistaitojen kehittyminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta, hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii lisää todennäköisyyslaskennasta. Opintojaksolla tutustutaan jakaumiin, tilastollisiin tunnuslukuihin ja virhemarginaaliin. Opintojaksolla tilastojen käsittely- ja tutkimustaidot ohjelmistoja käyttäen kehittyvät.

Opintojakson toteutumista ei voida taata.

Lyhyen matematiikan kokonaiskuva, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija valmistautuu YO-kirjoituksiin
- opiskelija saa matematiikasta kokonaisen kuvan tieteenä
- opiskelijan ongelmanratkaisutaidot kehittyvät
- opiskelijan teknisten apuvälineiden käyttö kehittyy

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Teknisten apuvälineiden käytön syventäminen kirjoituksia varten

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ongelmanratkaisutaidot kehittyvät entistä enemmän, kun jo olemassa olevaa tietoa opitaan soveltamaan tehokkaammin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan kuva matematiikasta tieteenä ja sen roolista muissa tieteissä kehittyy. Opiskelija oppii yhdistämään matematiikan tietonsa yhtenäisemmäksi kokonaisuudeksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeraalinen arviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lukion matematiikka ja valmistellaan yo-kirjoituksia varten. Matematiikan eri osista pyritään muodostamaan kokonaiskuva, tietoa pyritään oppimaan soveltamaan tehtäviin tehokkaammin ja teknisten apuvälineiden käyttöä kehitetään.

Matematiikan AMK-valmennuskurssi, 2 op (MAB.amk)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii kurssilla erityisesti ratkaisemaan ensimmäisen ja toisen asteen yhtälöitä, yhtälöpareja, prosenttilaskentaa, sieventämään lausekkeita sekä selvittämään fysiikan kaavoista tuntemattomia muuttujia. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan millaisia ratkaisumenetelmiä loogisen päättelyn tehtävissä kannattaa hyödyntää. Kurssilla opiskelija perehtyy myös todennäköisyyslaskentaan sekä muistikeinoihin esimerkiksi yksikönmuunnoksissa sekä fysiikkaa soveltavissa tehtävissä. Kurssin tarkoituksena on vahvistaa osallistujan itsetuntoa ja käydä tehokkaasti kaikkia yleisimpiä pääsykokeiden tehtävätyyppejä menneiltä vuosilta, jotta pääsykoe olisi hakijan kannalta menestyksekäs.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan asteikolla suoritettu/hylätty

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ammattikorkeakoulujen tekniikan alan valtakunnallisissa sisäänpääsykokeissa testataan muun muassa hakijoiden matemaattisia sekä loogisen päättelyn taitoja. AMK-valmennuskurssilla valmennetaan osallistujia pääsykoetta varten kertaamalla lyhyen matematiikan ensimmäisten kolmen opintojakson sisältöjä yhdistäen niihin soveltuvin osin fysiikkaa. Kurssilla tehdään runsaasti ongelmanratkaisutehtäviä sekä harjoitellaan erityisesti pääsykokeiden tason mukaisia tehtäviä, jotta sisäänpääsy olisi mahdollinen myös sellaisille hakijoille, joilla ei ole aiempaa lukiotaustaa matematiikassa, kuten ammattikouluopiskelijoilla.

7.10.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- vahvistaa funktion käsitteen ymmärrystä
- osata käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa

- oppia käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan luottamusta omiin kykyihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Pitkäjänteisen työnteon oppiminen. Ongelmanratkaisutaidot kehittyvät.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutus, hyvinvointia ja monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennytään murtolukujen ja potenssien laskutoimituksiin, tarkastellaan suoraan ja kääntäenverrannollisuutta, opitaan yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet ja vahvistetaan ymmärrystä funktion käsitteestä. Opintojaksolla tutustutaan myös matematiikassa tarvittavien teknisten apuvälineiden käyttöön.

7.11. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä.

Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Valinnainen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*

- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*

- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*

- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

7.12. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystiedon opinnot ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Terveystiedon opintoja voidaan sisällyttää paikalliseen opetussuunnitelmaan opiskelijalle valinnaisina opintoina koulutuksen järjestäjän päätöksellä. Opetussuunnitelma laaditaan näiltä osin lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan aikuisille soveltaen.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vaikutuksia omaa hyvinvointiin
- Opiskelija omaksuu terveellisiä elintapoja, joista saadaan voimavaroja myös muuhunkin opiskeluun ja elämänhallintaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on tunnistaa ja lisätä henkilökohtaista terveysosaamista ja hyvinvointia.
- Terveyden ymmärtäminen voimavarana.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointia pohditaan monitieteellisesti fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen näkökulman kautta. Jaksossa tutustutaan terveyden eri ulottuvuuksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset hyvinvointiosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson suorittaminen edellyttää terveysosaamista tiedon, taidon, itsetuntemuksen, eettisen vastuullisuuden ja kriittisen ajattelun näkökulmista. Henkilökohtainen terveyskäyttäytyminen tai asenne ei vaikuta arviointiin. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Opiskelutaidot ja niiden kehittämisvalmiudet ovat osa opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso kehittää valmiuksia kuvailla keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä ja tunnistaa näitä tekijöitä myös itsessään ja omassa elinpiirissään sekä analysoida niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja omaan ja muiden terveyteen.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa erilaisten ympäristöjen vaikutuksia terveyteen
- Opiskelija ymmärtää riippuvuuksien mekanismeja
- Opiskelija osaa verrata arkitietoa tutkimustietoon

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Digitaalisuuden vaikutus terveyteen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hahmottaa psykososiaalisen ympäristön vaikutuksia terveyteen. Hän kykenee mielipiteiden rakentavaan ilmaisuun.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Jaksolla perustellaan kestävän kehityksen rooli terveyden edellytyksenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista, eettisyyttä ja ympäristöosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson suorittaminen edellyttää terveysosaamista tiedon, taidon, itsetuntemuksen, eettisen vastuullisuuden ja kriittisen ajattelun näkökulmista. Henkilökohtainen terveyskäyttäytyminen tai asenne ei vaikuta arviointiin. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Opiskelutaidot ja niiden kehittämisvalmiudet ovat osa opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso kehittää valmiuksia hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen liittyvää tietoa ja analysoida terveysviestinnän vaikuttavuutta sekä tunnistaa ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle ja omien kulutustottumusten ja elintapojen vaikutuksia ympäristöön. Lisäksi opintojakso harjannuttaa erittelemään riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoimaan riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa yhteiskunnan roolin terveyden edistämisessä ja sairauksien ehkäisyssä.
- Terveyttä historiaa tunnetaan pääpiirteissään ja sen avulla osataan tunnistaa syitä eri aikakausien yleisimpiin tauteihin.
- Osataan perustella terveyteen liittyviä eettisiä näkökulmia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Digitaalisuuden vaikutus terveyden edistämisessä ja sairauksien ehkäisyssä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Jaksolla tarkastellaan terveyteen liittyviä eettisiä näkökulmia sekä yhteiskunnan vaikutusta niihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti.Laaja-alaiset yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson suorittaminen edellyttää terveysosaamista tiedon, taidon, itsetuntemuksen, eettisen vastuullisuuden ja kriittisen ajattelun näkökulmista. Henkilökohtainen terveyskäyttäytyminen tai asenne ei vaikuta arviointiin. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Opiskelutaidot ja niiden kehittämisvalmiudet ovat osa opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso kehittää valmiuksia tarkastella laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa, hahmottaa tarttumattomiin ja tartuntatauteihin liittyviä tekijöitä sekä tarkastella sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle sekä tarkastella terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja globaaleja terveyshaasteita.

Terveystiedon abikertaus, 2 op (TE4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan etsiä ja yhdistellä eri tieteenalan luotettavaa tietoa, tulkita sitä kriittisesti sekä tuottaa uutta tietoa. Lisäksi opiskelija kehittää oppimisen säätelyään vahvistaen ja löytäen itselleen sopivia oppimisen tapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

hyväksytty/hylätty

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla kerrataan lukio terveystiedon aihepiirejä, harjoitellaan digitaalista vastaamista ja tutustutaan ylioppilaskokeen rakenteeseen.

7.13. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

*Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta**,** joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.*

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä.

Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.*

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

*Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.13.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Ruotsin starttiopinnot, 2 op (RUB0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- Opiskelija syventää kielellisiä valmiuksiaan aloittaa lukion oppimäärän opiskelu
- Opiskelija tunnistaa itselleen sopivat kielen opiskelutavat

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kielitietoisuuden ja opiskelutaitojen kehittäminen.
- Perussanaston kertaus ja laajentaminen
- Perusrakenteiden kertaus ja laajentaminen
- Opiskelija tottuu käyttämään sähköisiä opetusmateriaaleja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan kielellisiä vahvuuksiaan ja kehittämään ja kannustetaan löytämään kielen opiskeluun sopivia työtapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Opiskelutaidot ja niiden kehittämisvalmiudet *ovat osa opintojakson arviointia*

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso kertaa peruskoulun ruotsin oppimäärää ja antaa valmiuksia lukioruotsin opiskeluun.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa itselleen sopivat työtavat kielen opiskeluun
- Opiskelija syventää kieli-identiteettiään
- Opiskelija rohkaistuu käyttämään kielitaitoaan

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Paikallinen lisäys

- Kieli-identiteetin tunnistaminen ja opiskelutaitojen kehittäminen.
- Opiskelija oppii käyttämään sähköisiä opetusmateriaaleja
- Kieliprofiilin täydentäminen ja sen yhteyksien huomaaminen yli ainerajojen englannin ja äidinkielen vastaavan tehtävään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat harjaannuttavat yhdessä vuorovaikutustaitojaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan kielenkäyttäjänä, sekä rakentamaan kieli-identiteettiään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset hyvinvointia ja vuorovaikutusta tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson suorittaminen edellyttää kieliprofiilin täydentämistä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Opiskelutaidot ja niiden kehittämisvalmiudet ovat osa opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija löytää itselleen sopivat oppimistavat ja omaa oppimista edistävät työtavat sekä rakentaa kieli-identiteettiään kieliprofiilia työstäen.

Ruotsi kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää erilaisia viestintäkanavia käyttäen keskustelu- ja kuuntelutaitojaan
- Opiskelija oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta.
- Opiskelija harjaantuu kertomaan ruotsiksi omasta elinpiiristään ja elämästään

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Omasta paikallisesta elinpiiristä keskusteleminen ja kertominen.
- Perussanaston kertaus ja laajentaminen
- Perusrakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija syventää kielitietoisuuttaan ja harjoittelee rakentavaa vuorovaikutusta yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *hyvinvointia ja vuorovaikutusta* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista ja kielitietoisuutta tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Numeroarviointi 4-10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjaannutetaan ruotsin kielen ääntämistä ja kehitetään taitoa käyttää ruotsia arkisissa vuorovaikutustilanteissa.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*

- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä
- Opiskelija ymmärtää ruotsinkielisiä uutistekstejä pääosin
- Opiskelija osaa hyödyntää ruotsinkielistä mediaa sekä muita lähteitä tiedonhaussaan

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

- Ruotsinkielisen digitaalisen median hyödyntäminen opiskelussa
- Sanaston kertaus ja laajentaminen
- Rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan kehittämään media- ja monilukutaitoaan. Opiskelija harjaannuttaa lähdekriittisyyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii tulkitsemaan ja tuottamaan eri tekstityyppejä ja tutustuu monipuolisesti ruotsinkieliseen mediaan.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa ympäristöaiheista monilukutaitoaan ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitojaan erilaisia oppimisympäristöjä hyödyntäen.
- Opiskelija syventää eettistä ja ekolgista ympäristöosaamistaan.
- Opiskelija oppii ilmaisemaan mielipiteensä aihepiiristä lyhyesti kirjallisesti.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Ympäristöaiheisen monilukutaidon sekä erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitojen kehittäminen.
- Sanaston kertaus ja laajentaminen
- Rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa kannustetaan suunnittelemaan toimintaansa eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta ympäristö huomioiden monitieteisen ja luovan ajattelun avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *eettisyyttä- ja ympäristöosaamista sekä monitieteistä ja luovaa osaamista* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta ja erilaisia elinympäristöjä.Opiskelijoita kannustetaan muodostamaan oma näkökulma kestävään kehitykseen ja elämäntapaan sekä oman ympäristön että globaalin ajattelun avulla.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä opiskeluun ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija saa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen.
- Opiskelija kehittää osaamistaan opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen liittyvissä tekstilajeissa ja ymmärrystään yhteiskunnan toiminnoista.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

- Työelämään, työnhakuun ja jatko-opiskeluun liittyvien sanastojen laajentaminen
- Digitaitojen vahvistaminen työelämää ja jatko-opiskelua varten
- Kielenkäyttövarmuuden lisääminen jatko-opiskelun ja työelämän tarpeet huomioiden

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan arvioimaan erilaista tietoa elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa kannalta. Opiskelija harjoittaa työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiaan sekä yhteiskunnallista osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *yhteiskunnallista osaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Opintojakson suoritus sisältää kieliprofiilin täydentämistä.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijan vuorovaikutustaitoja jatko-opiskeluun sekä työelämään liittyen. Opiskelija oppii laatimaan erilaisia hakemuksia jatko-opiskelua ja työelämää varten. Lisäksi opiskelija täydentää kieliprofiiliaan.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii suullista vuorovaikutusta ja rakentamaan dialogia sekä tunnistaa puheen eri piirteitä.
- Opiskelija kykenee arvioimaan osaamistaan ja kehittymistään suullisen kielen käyttäjänä.
- Opiskelija sujuvoittaa ruotsin kielen suullista taitoaan ja laatii suullisen esityksen.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Suullisen kielitaidon kehittäminen vuorovaikutuksessa.
- Dialogin rakentaminen erilaisissa kielenkäyttötilanteissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa autetaan tunnistamaan vahvuuksiaan kielen puhujana ja kehittämään suullista kielitaitoaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Kurssilla suoritetaan suullinen koe.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija kehittää suullista kielitaitoaan vuorovaikutustilanteissa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa ja opettelee dialogin rakentamista vaihtelevissa aidoissa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Hän opettelee myös havainnoimaan puheen eri piirteitä.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan.
- Opiskelija oppii ohjaamaan ajatteluaan ja toimintaansa kestävää elämäntapaa toteuttaen
- Opiskelija syventää kielen tulkinta ja tuottamistaitojaan vuorovaikutustilanteissa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

- Vastuullisen median käytön ja kestävän kehityksen huomioiminen ajattelussa ja toiminnassa.
- Kestävän elämäntavan toteuttaminen paikallisesti ja globaalisti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan ajatteluaan ja toimintaansa kestävän elämäntavan kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset eettisyyttä ja ympäristöosaamista sekä globaali - ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tarkastelee elämäntapaansa, eettistä ja vastuullista median käyttöä sekä kestävää kehitystä pakollisten opintojaksojen teemojen näkökulmasta.

Ruotsin abikertaus, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa varmuutta kehittämällä kielellistä osaamistaan ylioppilaskokeessa suoriutumisesta varten.
- Opiskelija saa kielelliset valmiudet jatko-opintoihin ja työelämän tarpeisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yo-kokeen tehtävätyyppien harjoittelu
- Lukion oppimäärän sanastollinen ja kieliopillinen kertaus
- Sähköisen abittijärjestelmän käyttövarmuuden harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan kehittämään opiskelutaitojaan ylioppilaskoetta ja jatkuvaa oppimista varten.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikoilla hyväksytty/hylätty.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset monimuotoista ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson

sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikurssi valmistaa opiskelijoita ruotsin ylioppilaskirjoituksiin niin yo-tehtävätyyppejä harjoituttamalla, sanastoa ja kielioppia kertaamalla kuin abitissa tehtävällä preliminäärikokeella.

7.14. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Teemajakso, 2 op (TO01)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää ymmärrystään itse valitsemastaan aiheesta
- opiskelija osoittaa riittävän laajaa ja monipuolista aiheen hallintaa
- opiskeltavien teemojen tutkiminen analyyttisesti kirjallisessa selonteossa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskeltava sisältö määritellään opiskelijan valitseman aiheen pohjalta yhteistyössä opettajan kanssa
- analyyttisen ja kriittisen lähestymisen harjoittaminen valittuun tutkimusaiheeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää valitsemansa teeman osaamistaan pohtimalla sen kytköksiä muihin tieteenaloihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on läpinäkyvää ja opiskelijalähtöistä. Arviointiin vaikuttavat osasuoritukset ja niiden monipuolisuuteen pyrkivät suoritustavat sovitaan opintojakson alussa opiskelijan kanssa. Laaja-alaiset monitieteisyyttä ja luovuutta tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta. Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija esittää omavalintaisen opiskeltavan aiheen opettajalle, ja he yhdessä sopivat aihepiiriin soveltuvat opiskelutavat, laajuuden ja suoritusperusteet. Opiskelu on pitkälti opiskelijavetoista, hänen omista intresseistään kumpuavaa, mutta opettajan ohjauksessa.

7.15. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

*Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

*Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.15.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa itselleen toimivat tavat opiskella vieraita kieliä
- Opiskelija syventää käsitystään kielten osaamisesta
- Opiskelija rohkaistuu kehittämään omaa kielitaitoaan.
- Opiskelija tottuu käyttämään sähköisiä opetusmateriaaleja

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Paikallinen lisäys

- kieliprofiilin laadinta ja sen yhteyksien huomaaminen yli ainerajojen ruotsin ja äidinkielen vastaavaan tehtävään

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyötä tekemällä opiskelijat kehittävät yhdessä oppimisen taitoja ja harjaannuttavat vuorovaikutustaitojaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan kielenkäyttäjänä, sekä rakentamaan kieli-identiteettiään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusta ja hyvinvointia tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson suorittaminen edellyttää kieliprofiilin laadintaa. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset **sovitaan** opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Opiskelutaidot ja niiden kehittämisvalmiudet *ovat osa opintojakson arviointia.*

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin tekstityyppeihin ja rakennetaan omaa identiteettiä kielenoppijana työstämällä kieliprofiilia.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää mediaation, rakentavan vuorovaikutuksen, taitojaan ja syventää käsitystään englannista kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden aspektista

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- sanaston kertaus ja laajentaminen
- perusrakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentava vuorovaikutus harjoittaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoiden kielitietoisuuden ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi on läpinäkyvää ja opiskelijalähtöistä. Arviointiin vaikuttavat osasuoritukset ja niiden monipuolisuuteen pyrkivät suoritustavat sovitaan opintojakson alussa opiskelijoiden kanssa. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista ja kielitietoisuutta tukevat sisällöt arvioidaan osana kurssin suoritusta.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englanti globaalina kielenä, lingua francana ja mediaation välineenä.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- Kehittää erilaisten tekstityyppien tulkintavalmiuksia.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilön hyvinvoinnille
- sanaston kertaus ja laajentaminen
- rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Taiteen ja luovuuden merkitys hyvinvoinnille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista sekä hyvinvointia tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri-ilmiöiden ja taiteen vaikutus yksilöön ja yhteiskuntaan. Itseilmaisun kehittäminen.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää taitojaan arvioida eri lähteistä saatua tietoa ja hyödyntää erilaisia tietolähteitä oppimisessaan

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

- digitaitojen merkitys nyky-yhteiskunnassa ja viestinnässä
- sanaston kertaus ja laajentaminen
- rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Aktiivisen kansalaisuuteen ja toimijuuteen liittyvät vaikuttamistaidot omaksi ja yhteiskunnan hyväksi. Medialukutaito.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Aktiivisen kansalaisuuteen ja toimijuuteen liittyvät vaikuttamistaidot omaksi ja yhteiskunnan hyväksi. Medialukutaito.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *yhteiskunnallista ja luovaa osaamista* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson arviointi on numeraalinen, asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Mediaan liittyvien aiheiden kautta lähestytään erilaisia yhteiskunnallisia teemoja kuten yhteiskunnallista vaikuttamista ja median roolia asenteiden muokkaajana.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Paikallinen lisäys

- Asiayhteyteen sopivien lukustrategioiden harjoittaminen

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

- tieteen innovatiiviset sovellukset arjessa
- sanaston kertaus ja laajentaminen
- rakenteiden kertaus ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden lähdekriittistä lukemista ja tiedon arviointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso keskittyy tiedeaiheisiin, tulevaisuudenvisioihin ja kestävään tulevaisuuteen liittyviin innovaatioihin.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kielellisiä jatko-opintovalmiuksiaan vahvistamalla eri tekstityyppien tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

- sanaston kertaus ja laajentaminen
- kieliopin kertaus ja laajentaminen
- työelämään, työnhakuun ja jatko-opiskeluun liittyvät teemat englanninkielisessä kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuetaan opiskelijiden kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisuutta asenteena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson teemoina ovat jatko-opinnot ja urasuunnitelmat sekä työelämä ja talous.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Laajojen tieteellisten tekstikokonaisuuksien harjoittaminen kurssin aihepiirin liittyvistä teksteistä

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään ympäristöystävällisyyteen ja ilmaston lämpenemiseen liittyviä teemoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset *eettisyyttä ja ympäristöosaamista* tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijoita kannustetaan muodostamaan oma näkökulma kestävään kehitykseen ja elämäntapaan sekä oman ympäristön että globaalin ajattelun avulla.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla syvennetään suullisen kielitaidon tuottamista sekä taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehityskohteitaan suullisessa kielitaidossaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa. Kurssilla suoritetaan suullinen koe.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteistyötä tekemällä opiskelijat kehittävät yhdessä oppimisen taitoja ja harjaannuttavat erityisesti suullisia vuorovaikutustaitojaan.

Englannin abikertaus, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan YO-koevarmuuden tukeminen
- YO-kokeessa vaadittavien digitaitojen harjaannuttaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Abitti-kokeen harjoittelu
- Ylioppilaskokeen tehtävätyyppien harjoittelu
- Kieliopin kertaus
- Sanastollinen kertaaminen
- Erilaisten tekstityyppien tulkintaharjoitukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jatkuva oppimistaitojen kehittäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset monitieteisyyttä ja luovuutta tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson

sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Prelikoe (harjoitus-yo-koe) arvioidaan Ylioppilaslautakunnan arviointikriteerein.

Opintojaksosuoritus arvioidaan hyväksytty tai hylätty -merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikurssi valmistaa opiskelijoita pitkän englannin ylioppilaskirjoituksiin niin yo-tehtävätyyppejä harjoituttamalla, sanastoa ja kielioppia kertaamalla kuin abitissa tehtävällä preli-kokeella.

7.15.2. Ranska (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opintojaksot arvioidaan arvosanoilla 4-10.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksot

Ranska - perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun
- vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan ja vahvistaa kielitietoisuuttaan sekä monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan uuteen kieleen ja sen perusrakenteisiin.

Ranska - perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on motivoida pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan ja vahvistaa kielitietoisuuttaan sekä monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana jatketaan tutustumista kieleen ja sen perusrakenteisiin.

Ranska - perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemys perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä kohdekielen opinnoissa.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan ja vahvistaa kielitietoisuuttaan sekä monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4-10

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään tutustumista kieleen ja sen perusrakenteisiin.

Ranska - perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan tutustuessaan ranskankielisten maiden kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan ja vahvistaa kielitietoisuuttaan sekä monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeraalinen 4-10.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Laaja-alaiset vuorovaikutusosaamista sekä globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat sisällöt arvioidaan osana opintojakson sisältöä. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään tutustumista kieleen ja sen vaativampiin rakenteisiin, samalla tutustuen lähemmin ranskankielisten maiden kulttuurielämään.

7.16. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa

*yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.*

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oman elämän taitojen vahvistaminen sekä kriittinen ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen tavoitteena.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutuksi tulevat suomalaisen yhteiskunnan ja väestön rakenne, opitaan tuntemaan demokratiaan ja oikeusvaltioon kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet, eri vallankäytön muodot ja päätöksenteko sekä kansalaisen vaikuttamiskeinot ja yhteiskunnallinen päätöksentekojärjestelmä.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija perehtyy talouden toimintaan laaja-alaisesti Suomen ja koko maailmantalouden näkökulmasta. Käsiteltävät teemat ulottuvat oman talouden hallinnasta yrittäjyyteen ja yrityksiin sekä aina maailmantalouden ilmiöihin asti.

Hyvinvointiosaaminen

Talouden hallinnan taitojen opastus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan talouden peruskäsitteet sekä miten kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus tapahtuu. Lisäksi miten markkinat toimivat kilpailutilanteessa sekä yrittäjyys, säästäminen ja taloudelliset häiriötilat kuuluvat keskeisiin asioihin.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Valinnainen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää Suomen ja Euroopan asemaan globalisoituvassa maailmassa sekä Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*

- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla.

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijalähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Opintojaksolla harjaannutaan oikeudelliseen ajatteluun, tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen. Painopiste on yksilön kannalta keskeisissä oikeudellisissa näkökulmissa.

7.17. Tieto- ja viestintäteknologia (TVT)

Opintojaksot

Tieto- ja viestintätekniikka opiskelussa, 2 op (TVT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tukea opiskelua muilla opintojaksoilla siten, että erityisesti reaaliaineissa ja matematiikassa käytettäviä sähköisiä työvälineitä harjoitellaan muiden aineiden oppituntien ulkopuolella ammattitaitoisella avustuksella. Opintojakson jälkeen opiskelijalla on valmiudet suoriutua opiskelusta aikuislukiossa että ylioppilaskirjoituksissa vaivattomammin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla laaditaan osa sähköisistä muistiinpanoista blogimuotoisesti. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstiä ja sisältöä poimien aineistoa eri lähteistä muokaten esitystavan ilmeisekseen. Opiskelija kehittyy arvioimaan sähköisten apuvälineiden osaamistaan ja laatimaan muistiinpanoja oppimistaan asioista sekä yhdistämään oppimiaan tieto-taitoja eri tieteenaloilta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tieto- ja viestintätekniikan opintojaksolla perehdytään sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa vaadittaviin tietokoneen käyttötaitoihin ja harjoitellaan tietokoneen käyttöä osana opiskelua. Opintojaksolla syvennytään koeympäristöissä käytettäviin apuohjelmiin kuten tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta ja matematiikan ohjelmistoihin.

7.18. Integraatio-opintojaksot

Kokeellinen työskentely, 3 op (KT1)

Oppiaineet

- Biologia
- Fysiikka
- Kemia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua laboratoriossa työskentelyyn
- Ymmärtää kokeellisen tutkimuksen periaatteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulissa yhdistetään eri tieteenalojen tutkimusta ja menetelmiä.

Vuorovaikutusosaaminen

Laboratoriotöitä tehdään usein pienissä ryhmissä tai pareittain.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty/hylätty

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulissa tutustutaan biologian, kemian ja fysiikan kokeelliseen tutkimukseen. Tutkimuksista kirjoitetaan tutkimusraportit. Kutakin ainetta opiskellaan 1 opintopisteen verran.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin vähäisen määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien pääsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 **Kehittyvä peruskielitaito**	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 **Toimiva peruskielitaito**	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.2 **Sujuva peruskielitaito**	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttuista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeisest sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 70/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2371-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*

- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*

- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

13 § Leppäkorven koulun opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen/IK

VD/5738/12.00.01.02/2021

Opetuslautakunta päätti muuttaa Leppäkorven koulu 1.–9. luokkien yhtenäiskouluksi 1.8.2021 alkaen. Samalla päätettiin Korson koulun lakkauttamisesta (6.11.2017 § 9).

Opetuslautakunnalle on valmisteltu hyväksyttäväksi Leppäkorven koulun uusi opetussuunnitelma. Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n 8 kohdan mukaan opetuslautakunta tehtäväalueellaan päättää hyväksyä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä päivä- ja aikuislukion opetussuunnitelmat.

Koulun kuvaus opetussuunnitelmaprosessista

Nimetty työryhmä on työstänyt opetussuunnitelman. Pohjaksi on otettu Leppäkorven koulun pedagoginen suunnitelma sekä Korson koulun ja Leppäkorven koulun opetussuunnitelmat. Uuden yhtenäiskoulun työyhteisövalmennus on käynnistetty konsultin johdolla keväällä 2019, jolloin pidettiin ensimmäinen yhteinen suunnittelupäivä. Vastaavia päiviä tai yhteisiä iltapäiviä molempien koulujen henkilöstöjen kesken on järjestetty yhteensä 5 kertaa aloituskerran lisäksi. Näissä päivissä on tuotettu opetussuunnitelmaan sisältöä. Lisäksi sisällöllistä vastuuta on jaettu osallisuus- ja tuen rakenteet -tiimeille.

Ops-työryhmä on tuottanut osio kerrallaan opetussuunnitelman luonnoksen. Opettajat ovat voineet kommentoida luonnosta osio kerrallaan. Myös valmista opetussuunnitelmaluonnosta kokonaisuudessaan oli kaikilla opettajilla mahdollisuus kommentoida.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 13

Perusopetuksen johtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteenä oleva Leppäkorven koulun opetussuunnitelma
b) että opetussuunnitelma astuu voimaan 1.8.2021.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Leppäkorven koulun opetussuunnitelma

Täytäntöönpano: Perusopetuksen palvelualue
– ote Leppäkorven koulu

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Lotte Koivulainen, 0405769241, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Leppäkorven koulun opetussuunnitelma

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1 Vantaan suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman laadinta ja rakenne

Vantaalla on laadittu Opetushallituksen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 pohjalta kaupunkitasoiset osuudet lukuihin 1 -12. Koulut ovat täydentäneet omalta osaltaan lukuja 2 – 12. Oppiainekohtaiset opetussuunnitelmat on laadittu kaupunkitasoisina. Kaupunki- ja koulukohtaiset opetussuunnitelmat tallennetaan Mediawiki -alustalle.

Vantaalla kaupunkitasoinen opetussuunnitelma on laadittu koskemaan suomenkielistä perusopetusta, laajamittaista kaksikielistä opetusta (kielipainotteinen opetus, kielikylvyt) ja kokonaan englanninkielellä tapahtuvaa opetusta (Vantaan kansainvälinen koulu). Opetussuunnitelmassa noudatetaan Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman 2014 rakennetta ja käsittelyjärjestystä. Mediawiki –alustalla näkyy kaupunkitasoinen opetussuunnitelma luku kerrallaan. Luvut täydentyvät koulukohtaisilla osuuksilla. Vantaalla ei tehdä oppiainekohtaisiin opetussuunnitelmiin koulukohtaisia lisäyksiä, vaan koulut tarkentavat omia opetussuunnitelmiaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien, valinnaisaineiden ja mahdollisten etäyhteyksien käyttämisen osalta lukuvuosisuunnitelmissaan.

Vantaalla on laadittu perusopetusta täydentävän romanikielen opetussuunnitelma sekä perusopetusta täydentävän oman äidinkielen opetussuunnitelma, joka on yhteinen kaikille opetettaville kielille.

Vantaalla on laadittu erillinen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma, joka on myös yhteinen kaikille kouluille.

1.2 Laadintavaiheen yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Henkilöstö, oppilaat ja huoltajat ovat osallistuneet opetussuunnitelmien laadintaan, arviointiin ja kehittämiseen koulujen itse valitsemin tavoin.

Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä seuraavien sidosryhmien ja toimijoiden kanssa: Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan kaupunginkirjasto, Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut, Vantaan kaupungin liikuntapalvelut, Vantaan nuorisopalvelut, Vantaan luontokoulu, Vantaan seurakunnat, VANVARY ry, vanhempainyhdistykset ja vanhempien foorumit, Vantti, Yrityskylä ja Pääkaupunkiseudun Urheiluakatemia (Urhea).

Kaupunkitasoista opetussuunnitelmaa on työstetty myös varhaiskasvatuksen kanssa. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyöryhmät ovat kokoontuneet säännöllisesti opetussuunnitelmallisen jatkumon merkeissä.

1.3 Vantaan suomenkielisen perusopetuksen arvo- ja visiotyöskentely opetussuunnitelman laatimisen lähtökohtana

Vantaan kaupungin perusopetuksessa tehtiin mittava arvo- ja visiotyöskentely lukuvuoden 2013–2014 aikana. Kaikki koulut henkilökuntineen sekä osa oppilaista ja huoltajista osallistui työskentelyyn. Vantaan kaupungin arvot ja visiot sekä tässä työskentelyssä luotu arvopohja ovat olleet Vantaan suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman laatimisen lähtökohtana.

1.4 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, opetussuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen sekä opetussuunnitelmaa täydentävät paikalliset suunnitelmat

Vantaan kaupungin oppilashuoltoa kuvaava luku on kirjoitettu yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen ja Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen kanssa. Sosiaali- ja terveystoimesta työskentelyyn osallistuivat kouluterveydenhoitajien, koululääkärien sekä koulukuraattorien esimiehet. Koulukohtaisia osioita on tehty osittain yhteistyössä huoltajien kanssa. Kodin ja koulun yhteistyötä kuvaava luku kirjoitettiin yhdessä Vantaan vanhempainyhdistysten alueyhdistys VANVARY ry.n kanssa. Koulukohtaisissa osioissa on tarkemmin kuvattu jokaisen koulun osalta yhteistyötä kotien kanssa. Koulukohtaisten lukujen valmistelu on toteutettu koulukohtaisesti vanhempien tapaamisissa, Wilma-kyselyiden avulla, vanhepainyhdistyksiä kuullen tai muulla koulun valitsemalla tavalla.

Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään kaupunkitasoisen pedagogisen kehittämistiimin ja johtoryhmien ohjauksen (navigoinnit) avulla sekä koulujen lukuvuosisuunnitelmia hyödyntäen.

Opetussuunnitelmaa täydentävät seuraavat paikalliset suunnitelmat:

- koulun lukuvuosisuunnitelma
- Vantaan perusopetuksen oppilashuollon käsikirja
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma
- koulun hyvinvointikansio
- suunnitelma kasvatuskeskusteluista ja kurinpidollisten keinojen käytöstä
- koulukohtainen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma HYVIS
- aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma
- kulttuurikasvatussuunnitelma
- koulun liikuntavuosi
- Vantaan monikulttuurisuusohjelma

- Vantaan ympäristöohjelma
- Vantaan perusopetuksen tieto- ja viestintäteknologian taitotasot

1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle on määritelty rakenteet ja tavoitteet. Yhteistyötä tehdään kaupunki- ja aluetasoisesti sekä koulujen ja päiväkotien välillä. Yhteistyö tapahtuu sekä toiminnallisena että tiedonsiirtoon liittyvänä.

Jokaiselle koululle on nimetty yhteistyöpäiväkodit, jotka muodostavat esi- ja alkuopetuksen ryppään. Ryppäiden kokoonpano tarkistetaan vuosittain. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle sovitaan kaupunkitasoinen pedagoginen kärki, joka määrittää teeman yhteistyölle. Edellä esitettyä kutsutaan esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön malliksi, johon kaikki esiopetusta järjestävät päiväkodit ja alkuopetusta järjestävät koulut ovat sitoutuneet. Mallin tavoitteena on edistää lasten ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyden kehittymistä sekä mahdollistaa lasten tutustuminen koulun oppimisympäristöön ja toimintakulttuuriin. Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun.

Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa. Keskeisenä dokumenttina käytetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (LEOPS), jota hyödynnetään huoltajien luvalla tietoa siirrettäessä. Kevään LEOPS-keskustelussa arvioidaan esiopetusvuotta ja samalla pohditaan kouluun siirtymistä yhdessä huoltajien ja lapsen sekä tarvittaessa monialaisen henkilöstön ja tulevan koulun edustajan kanssa. Erityistä tukea tarvitsevien koulutulokkaiden osalta kouluun toimitetaan tarvittavat asiakirjat ja rehtori vastaa tiedonsiirtokeskustelusta ja huoltajan kuulemisesta keväällä.

Kun oppilas siirtyy peruskoulun toiselta luokalta kolmannelle, hyödynnetään opettajan vaihtuessa koulun sisäisiä tiedonsiirtomenetelmiä. tuen järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tapahtuvat yläkoulussa. Oppilas, huoltaja ja opettaja käyvät arviointikeskustelun, jossa hyödynnetään oppilaan itsearviointia luvussa 6 kuvatulla tavalla.

Kuudennelta luokalta seitsemännelle vuosiluokalle siirryttäessä toteutetaan tiedonsiirto yläkoulun oppilashuollon, opinto-ohjaajan ja alakoulun luokanopettajien sekä oppilashuollon yhteistyönä. Erityisen tuen järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tapahtuvat yläkoulussa. Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle siirtymiseen liittyy oppilaan, huoltajan ja opettajan välinen arviointikeskustelu, jossa hyödynnetään oppilaan itsearviointia luvussa 6 kuvatulla tavalla.

Oppilaiden siirtymistä perusopetuksesta jatko-opintoihin tuetaan peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten monipuolisella yhteistyöllä. Yhdeksännen luokan oppilaille järjestetään mahdollisuuksia tutustua toisen asteen opintoihin oppilaitosvierailujen, kurkkauskurssien sekä esittelytilaisuuksien muodossa. Lisäksi oppilaille järjestetään kahden viikon työelämään tutustumisjakso. Opinnoissaan hyvin menestyneet yhdeksännen luokan oppilaat voivat mahdollisuuksien mukaan suorittaa lukion kursseja jo yhdeksännen luokan aikana.

Toisen asteen opintojen onnistuneen aloituksen varmistamiseksi Vantaalla käytetään tietojen siirtämisessä pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta. Lomakkeen tavoitteena on antaa toisen asteen oppilaitoksessa nuoren kanssa työskenteleville tietoja opiskelijan vahvuuksista sekä niistä osa-alueista, joissa hän tarvitsee tukea.

Henkilöstön välillä peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyömuotoja ovat: ylä- ja yhtenäiskoulujen opettajien tutustumisvierailut toisen asteen oppilaitoksiin, perusopetuksen ja toisen asteen opettajien välinen yhteistyö, oppilaanohjaajien tutustumistilaisuudet ja yhteiskokoukset toisen asteen kanssa sekä erityisopettajien ja opinto-ohjaajien vuosittaiset

alueelliset työkokoukset. Ylä- ja yhtenäiskoulujen sekä toisen asteen oppilaitosten rehtorit tapaavat vuosittain.

1.5.1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen esi- ja alkuopetuksessa

Ajattelu ja oppimaan oppimisen tavoitteena on lapsen tietoisuuden lisääntyminen omasta oppimisprosessista, oppimisen ilon vaaliminen, luottamuksen kehittyminen omaan osaamiseen sekä itsearvioinnin harjoittelu. Tietoisuutta omasta oppimisprosessista kehitetään monipuolisten toiminnallisten työtapojen kautta. Työtavoissa korostuu vertaistyöskentely ja yhteistoiminnallinen oppiminen, leikki sekä oppimisprosessista kertominen. Lasta kannustetaan auttamaan ja tukemaan myös muita oppimisessa. Opettajat rohkaisevat lapsia luottamaan itseensä tarjoamalla myönteisiä oppimiskokemuksia. Itsearvioinnin opettelu aloitetaan esiopetuksessa. Itsearvioinnin avulla halutaan tukea motivaation syntymistä ja se perustuu lapsen ja opettajan väliseen avoimeen vuorovaikutukseen.

Vantaalla toteutetaan esi- ja alkuopetuksen toiminnallista yhteistyömallia. Toiminnallisen yhteistyön voi toteuttaa yhteistoiminnallisena projektina. Projekti voi olla esim. kirjaprojekti, luontopolku, taidenäyttely, musikaali tms. Lasten oma ideointi projektissa korostuu. Projektissa painotetaan ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja vuorovaikutuksen, ongelmanratkaisutehtävien ja vertaisoppimisen keinoin. Projektissa lapsi saa käyttää luontaista uteliaisuuttaan ja kokeilunhalua sekä kokea oivaltamisen iloa vertaisryhmän kanssa. Projektiin voidaan palata tai sitä voidaan jatkaa seuraavina vuosina koulussa.

Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun. Suunnittelussa tulee huomioida ohjaamisen pedagoginen tavoitteellisuus. Projektin toteutuksessa huomioidaan oppijoiden ikätason mukaiset itsearvioinnin taidot. Ohjaamisen menetelmien tavoitteena tulee olla lapsen ajattelun kehittyminen ja toimijuuden vahvistaminen. Projektiluontoisuus, johon sisältyy tavoite lopputuloksesta, prosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi, vahvistavat oppimista.

Esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön yhteistyötapaamisessa arvioidaan yhteistoiminnallisen projektin sujumista: miten ajattelu ja oppimaan oppiminen toteutui yhteisessä projektissa sekä miten lasten osallisuus oli huomioitu.

1.5.2 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen esi- ja alkuopetuksessa

Esiopetuksen aikana jokainen lapsi tutustuu tieto- ja viestintäteknologisten -laitteiden (tvt) käyttöön. Esiopetuksessa tvt -laitteiden käytössä painotetaan lasten aktiivista toimintaa, leikkiä ja pelillisyyttä osana mediakasvatusta. Oppimisympäristö tukee tvt -taitojen kehittymistä. Pedagogiikassa korostuu yhdessä tekeminen ja uusien asioiden kokeilu. Tieto- ja viestintäteknologian käytöllä opetuksessa tuetaan lapsen ja oppilaan aktiivista roolia sekä syvennetään oppimista. Esiopetuksessa olevat lapset ja kasvattajat tutustuvat uuden teknologian käyttöön yhdessä. Eri taitotasoilla olevat tukevat toisiaan oppimisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen huomioidaan erityisesti esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä ja siirtymävaiheessa. Vantaalla esi- ja alkuopetuksessa tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen lähtökohtana on, että jokaiselle vantaalaiselle lapselle tarjotaan yhdenmukainen mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön esi- ja alkuopetuksen aikana. Tieto- ja viestintäteknologian opetuksen tavoitteena on tarjota valmiuksia toimia aktiivisesti tulevaisuuden yhteiskunnassa. Esi- ja alkuopetuksessa digitaalisia laitteita hyödynnetään osana pedagogiikkaa.

Esiopetuksessa noudatetaan Vantaan varhaiskasvatuksen Tieto- ja viestintätekniikan pedagogisen käytön strategiaa, perusopetuksessa Vantaan perusopetuksen tieto- ja viestintäteknologian taitotasoja.

1.6 Opetusjärjestelyt, vuosiluokittain etenevä opetus, oppiainejakoisuus ja tuntijaot

Vantaalla opetus voidaan järjestää yhdysluokkaopetuksena, mikäli se on koulun opetusjärjestelyjen kannalta tarkoituksenmukaista joko oppilasmäärän vuoksi tai pedagogisista syistä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erityisopetuksen tai joustavan perusopetuksen ryhmittelyyn liittyvät järjestelyt. Opetusjärjestelyistä päättää koulun rehtori. Lisäksi opetus on toteutettu yhdysluokkaopetuksena montessoriopetusta tarjoavassa alakoulussa.

Vantaalla opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä paitsi niille oppilaille, joille on tehty erillinen päätös vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta (VSOP). Vuosiluokkiin sitomaton opetus mahdollistaa joko vuosiluokittain etenemistä hitaamman tai nopeamman opinnoissa etenemisen. Lisäksi perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilas noudattaa henkilökohtaista, vuosiluokkiin sitomatonta opetussuunnitelmaa (luku 5.4.1). Vantaalla opetus järjestetään oppiainejakoisena, poikkeuksena kuitenkin toiminta-alueittain annettava opetus (luku 7.4.4), jossa opetus on kokonaan eheytettyä.

Vantaan Opetuslautakunta on päätöksessään (9.11.2015) hyväksynyt tuntijaot. Kaikki suomenkielisen perusopetuksen luokat noudattavat samaa tuntijakoa, poikkeuksina painotettua musiikinopetusta antavat musiikkiluokat, laajamittaista kaksikielistä opetusta antavat kieliluokat sekä Vantaan kansainvälinen koulu. Tuntijaot ovat opetussuunnitelman liitteenä. Opetuslautakunta on vahvistanut tuntijaot vielä kesäkuussa 2016 kun koko Vantaan suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma asiakirja hyväksyttiin (13.6.2016 §14).

1.7 Kieliohjelma

Vantaan kaupungissa kaikki oppilaat aloittavat englannin opiskelun varhennettuna kielenopetuksena ensimmäisellä luokalla. Yhden vuosiviikkotunnin laajuinen opiskelu jatkuu toisella vuosiluokalla. Kolmannella vuosiluokalla kaikki oppilaat aloittavat A1-kielenään englannin.

Neljänneltä luokalta alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi on mahdollista valita ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai espanja. A2-kielen ryhmän ryhmäkoosta päättää opetuslautakunta. A2-kielen opetusjärjestelyissä on mahdollista hyödyntää useamman koulun välisiä etäopetusmahdollisuuksia ja muodostaa koulujen yhteisiä ryhmiä.

Kaikilla oppilailla alkaa kuudennella luokalla B1-kielenä ruotsin kieli. A2-kielenä ruotsia opiskelleet oppilaat jatkavat tällöin opiskelua omana ryhmänään. Yläkouluilla on lisäksi mahdollisuus tarjota yhtenä valinnaisena oppiaineena kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla opiskeltava B2-kieli.

1.8 Valinnaiset aineet

Vantaalla oppilas ja huoltajat valitsevat oppilaan valinnaiset aineet, ja lopullisesta valintojen toteutumisesta ja opetusryhmien muodostumisesta päättää koulun rehtori taloudellisten resurssien puitteissa. Valinnaisainetarjotin laaditaan kouluissa käsittämään kattavasti kaikki taide- ja taitoaineet vuosiluokilla 4 - 6 ja 8 - 9. Muita valinnaisia aineita on Vantaalla vuosiluokilla 4 - 9.

Vantaan kaupungin yleisen tuntijaon mukaisesti 4 - 6 luokkien oppilaille tarjotaan valittavaksi kaikkia taide- ja taitoaineita kahden vuosiviikkotunnin sekä muita valinnaisaineita yhden

vuosiviikkotunnin laajuisina. Poikkeuksen muodostavat painotettua musiikin tai kielen opetusta antavat luokat, joissa valinnaisainetunteja käytetään painotuksen toteuttamiseen.

Vuosiluokilla 8 - 9 oppilaat valitsevat kahden vuosiviikkotunnin laajuisen pitkän valinnaisaineen taide- ja taitoaineista sekä yhdeksännellä vuosiluokalla yhden vuosiviikkotunnin laajuisen lyhyen taide- ja taitoaineen. Muita valinnaisia opintoja on seitsemännen luokan oppilailla kaksi vuosiviikkotuntia. Niistä muodostuu kaksi lyhyttä valinnaiskurssia. Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla on kolme vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Nämä muodostavat yhden pitkän, kahden vuosiviikkotunnin laajuisen ja yhden lyhyen, yhden vuosiviikkotunnin laajuisen valinnaisaineen. Valinnaisaine voi olla sisällöltään myös taide- ja taitoaine tai B2-kieli. Jokaisen yläkoulun tulee tarjota osana muita valinnaisia opintoja yhden vuosiviikkotunnin laajuista Urhea-kurssia (yhteistyö Pääkaupunkiseudun Urheiluakatemia Urhean kanssa). Urhea-kurssin sisältö on työstetty yhdessä Urhean ja liikunnan oppiaineryhmän kanssa.

Koulut täsmentävät valinnaiskurssien sisällöt ja toteutuksen vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Valinnaisaineista ja niiden valitsemisesta kerrotaan tarkemmin luvussa 12.

1.9 Painotettu opetus

Musiikkiluokkatoiminta alkaa Vantaalla kolmannelta vuosiluokalta. Musiikkiluokille voi pyrkiä myös kuudennelta vuosiluokalta 7. - 9. vuosiluokkien ajaksi. Oppilaat valitaan musiikkiluokille musikaalisuustestien perusteella. Vantaan musiikkiopiston opettaja osallistuu kaikkien kolmannelle vuosiluokalle pyrkivien testaamiseen. Musiikkiopisto voi osallistua myös seitsemännelle vuosiluokalle pyrkivien oppilaiden testaamiseen.

Musiikkiluokkatoimintaa on Vantaalla Aurinkokiven (3. – 9. vuosiluokat), Hämeenkylän (3. – 9. vuosiluokat), Lehtikuusen (3. - 9. vuosiluokat), Martinlaakson (3. -9. vuosiluokat), Mikkolan (3. -9. vuosiluokat), Simonkallion (3. - 6. vuosiluokat), Peltolan (7. - 9. vuosiluokat) ja Ylästön (3. -9. vuosiluokat) kouluissa.

Musiikkiluokat noudattavat opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa, joka on liitteenä. Musiikkiluokkaopetusta antavat koulut täsmentävät koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan musiikin tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 3 - 9. Musiikkiluokkien tuntijako poikkeaa yleisestä tuntijaosta 3. vuosiluokkien ja 4. vuosiluokkien käsityössä, 5. vuosiluokkien ja 6. vuosiluokkien kuvataiteessa ja 7. vuosiluokkien ja 8. vuosiluokkien liikunnassa ja oppilaanohjauksessa.

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä sekä ruotsin kielikylpyopetusta. Koulut kuvaavat koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan kohdekielen/kielikylpykielen tavoitteet ja sisällöt. Opetuksessa noudatetaan opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa, joka on liitteenä. Englanninkieliseen opetukseen oppilaat valitaan kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Jos ruotsin kielikylpyluokille hakee ensimmäiselle vuosiluokalle enemmän kuin kaksikymmentäviisi oppilasta, teetetään oppilaille kielellisen valmiuden arvioinnin koe. Myöhemmille vuosiluokille hakeuduttaessa oppilaan tulee osata luokkatason mukaista englannin tai ruotsin kieltä. Kielitaito testataan kielikokeen avulla.

Vantaan kansainvälisessä koulussa opetus annetaan englannin kielellä. Vantaan kansainväliseen koulun oppilaaksi tullaan kielikokeen kautta. Kouluun voi pyrkiä mille vuosiluokalle tahansa. Vantaan kansainvälinen koulu kuvaa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1. - 9. Vantaan kansainvälisen koulun tuntijako on liitteenä.

Laajamittaisessa englanninkielisessä opetuksessa opiskelleiden oppilaiden on mahdollista pyrkiä Vantaan Kansainväliseen kouluun yläkouluun siirtymisvaiheessa. Laajamittaisesta kaksikielisestä opetuksesta kerrotaan tarkemmin luvussa 10 sekä koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Vantaalla tarjotaan montessoripainotteista opetusta Kuusikon koulussa vuosiluokilla 1 - 6. Opetus perustuu montessoripedagogiikan mukaisesti kokonaisuuksiin ja on oppiaineisiin jakamatonta opetusta. Luonteeltaan opetus on toiminnallista. Opetus toteutetaan yhdysluokkaopetuksena. Oppilaiden oppiminen arvioidaan Vantaan kaupungin arviointikriteerien mukaisesti. Montessoripainotteista opetusta kuvataan tarkemmin luvussa 11.

1.10 Oppilaanohjaus

Oppilaanohjaus on oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista. Oppilaanohjauksella pyritään edesauttamaan oppilaan positiivista asennetta oppimista, koulunkäyntiä sekä myöhempää elämää, jatko-opintoja ja työelämää kohtaan. Oppilaanohjausta tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Koko peruskoulun ajan järjestettävät arviointitapaamiset sekä muut palaverit ja yhteistyö huoltajien kanssa ovat osa oppilaan ohjausta.

Oppilaanohjaus toteutetaan Vantaalla vuosiluokilla 1 - 6 koulun kaikessa toiminnassa jokaisena koulupäivänä, eikä sitä erikseen arvioida. Oppilaanohjauksen tehtäviä tehdään muiden oppiaineiden yhteydessä ja niihin liitettyinä. Vantaan perusopetuksen oppilaanohjauksen painopisteinä ovat työelämätaidot ja yrittäjyys, ja siinä edistetään oppilaan kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietämystä.

Vantaalla vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjauksen päätavoitteena on edistää oppilaan opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia ja niiden kehittymistä myöhempää koulutyöskentelyä ja oppimista varten. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaan mynteistä minäkäsitystä ja sosiaalista kasvua. Oppijaksi kasvamisessa painottuvat itsensä huolehtimisen taidot, kuten omista työvälineistä ja tehtävistä huolehtiminen. Ryhmässä toimimisen taidoissa painottuvat yhteisten pelisääntöjen noudattaminen sekä vuorovaikutustaidot.

Vuosiluokilla 3 - 4 oppilaanohjauksen päätavoitteena on sosiaalisten taitojen oppiminen ryhmätilanteissa. Oppilaanohjauksessa vahvistetaan oppilaan taitoja työskennellä monipuolisesti erilaisissa pari- ja ryhmämuodostelmissa sekä arvioida omaa toimintaansa niissä. Ryhmässä toimimisen taitojen lisäksi vuosiluokilla 3 - 4 oppilaanohjauksella tuetaan oppilasta kohti vastuullisia valintoja koskien erityisesti omaa koulunkäyntiä ja valinnaisaineiden valintaa. Vuosiluokilla 5 - 6 valmistaudutaan yläkouluun ja aineenopettajajärjestelmään siirtymiseen. Oppilaan omatoimisuus ja tavaroista huolehtiminen korostuvat.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen päätavoitteet ovat uuteen opiskelu- ja kouluympäristöön osalliseksi kasvaminen, oppilaan itsetuntemuksen vahvistaminen sekä oppilaan päätöksentekovalmiuksien parantaminen. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja mahdollisuutensa sekä tekemään perusopetuksen jälkeisiä opintoja koskevia valintoja. Oppilas suunnittelee omaa tulevaisuuttaan ja pohtii suunnitelmien toteuttamista ja sen vaatimaa sitoutumista käytännön tasolla. Oppilas tarvitsee kykyä hakea tarvittavaa tietoa päätöksiensä tueksi. Tiedonhaun lisäksi oppilas tutustuu koulutusmahdollisuuksiin sekä työuran luomiseen tai työelämään.

Yläkoulussa päävastuu oppilaanohjauksesta on oppilaanohjaajalla. Oppilaanohjaaja työskentelee oppilaan kanssa oppilaanohjauksen oppitunneilla, pienryhmä- ja henkilökohtaisissa tapaamisissa sekä koulun jokapäiväisessä arkielämässä. Oppilaanohjaus Vantaalla on kuvattu tarkemmin oppilaanohjauksen opetussuunnitelmassa.

2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Vantaan perusopetuksen arvot ovat hyvinvointi, oppimisen ilo ja toisten kunnioitus. Visiomme on: ”Opimme tulevaisuuden tietoja ja taitoja sekä rakennamme turvallista lähikoulua. Toimimme vastuullisesti ja teemme ekososiaalisesti kestäviä valintoja.”

Vantaalla noudatetaan lähikouluperiaatetta. Kouluissa huolehditaan perustaitojen oppimisesta sekä riittävän yleissivistyksen saamisesta. Koulujen toimintakulttuuriin kuuluu ekologisesti kestävä arki, ja oppilaita ohjataan ekososiaaliseen sivistykseen.

Vantaalla korostetaan jokaisen aikuisen roolia oppilaan tukijana ja oppimisen mahdollistajana. Oppilaan omat lähtökohdat ja kehitysvaihe huomioidaan. Jokaiselle oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua koulun arjen rakentamiseen. Oppilailla on oikeus tulla kuulluksi ja aikuisilla on velvollisuus ottaa oppilaiden ideat käsittelyyn.

Vantaalla opetusjärjestelyissä korostetaan oppilaiden mahdollisuutta hahmottaa kokonaisuuksia, yhdessä tekemistä ja tutkimista. Oppilaat toimivat myös itse tiedon tuottajina. Oppimisen iloa syntyy oppilaiden uteliaisuutta herättämällä ja antamalla oppilaiden vaikuttaa arjen valintoihin. Koulussa jokaiselle annetaan mahdollisuus kokea oppimisen iloa.

Koulussa oppilaita kannustetaan sinnikkyyteen ja yrittämiseen, ja oppimisen vaikutusta myöhempään elämään korostetaan. Koulussa tuetaan oppilaiden halua oppia lisää. Koulussa jokainen on arvokas omana itsenään. Kun lapsella on turvallinen olo ja tunne siitä, että hän kelpaa, hän oppii.

Vantaalla opetussuunnitelman laadinnan perusteena käytetyn arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan kaupunkitasoisen pedagogisen kehittämistiimin avulla sekä koulukohtaisesti päätetyllä tavalla.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Mitkä ovat perusopetuksen oppimiskäsitystä täydentävät koulukohtaiset näkökulmat tai painotukset?
- Miten arvoperusta ja oppimiskäsitys toteutuvat koulun työssä ja opetuksen järjestämisessä?
- Miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan?

2.1 Perusopetus yleissivistyksen perustana Leppäkorven koulussa

Leppäkorven koulun arvot ovat Vantaan perusopetuksen yhteiset arvot: hyvinvointi, oppimisen ilo ja toisten kunnioitus.

Oppimiskäsityksen mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Yhdessä tekeminen, vuorovaikutuksellisuus ja myönteiset tunnekokemukset ovat tärkeitä. Opetamme oppilaita ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan. Opettajan roolin muuttuminen tiedon jakajasta oppimisen ohjaajaksi edistää oppilaiden aktiivisuutta.

Koulumme painottaa toiminnassaan oppimaan oppimista ja opiskelutekniikoita siten, että eri oppiaineiden ominaispiirteet ja -tarpeet huomioidaan opetuksessa. Vastuu oppimisesta on oppilaalla ja opettajalla.

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutustavat näkyvät lukuvuosisuunnitelmassa ja koulun arjessa. Toteutumista seurataan ja arvioidaan työyhteisön yhteisissä keskusteluissa lukuvuoden aikana.

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Vantaalla korostetaan laaja-alaisissa osaamisalueissa opetuksen kokonaisuuden tarkastelua. Käsitys laaja-alaisesta osaamisesta syntyy kouluyhteisön yhteisessä keskustelussa. Avoimuus ympäröivään yhteisöön rikastuttaa laaja-alaisen osaamisen käsitettä. Oppimisen lähtökohtana ovat usein arjen tilanteet. Tavoitteena on, että oppilas oppii pitämään huolta itsestään, toisista sekä rakennetusta ja luonnon ympäristöstä.

Vantaalaisissa kouluissa ennakoidaan tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja. Opitaan ponnistelemaan ja arvostamaan työn tekemistä. Ahkeruutta ja luovaa ajattelua tuetaan. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia uusien ideoiden tuottamiseen ja ongelmien ratkaisemiseen.

Vantaalla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan kaupunkitasoisen pedagogisen työryhmän avulla sekä koulukohtaisesti päätetyllä tavalla.

Vantaalla laaja-alaisen osaamisen alueet arvioidaan oppilaan, huoltajan ja opettajan välisessä arviointikeskustelussa ja ne toimivat sen runkona.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen koulukohtaiset painotukset?
- Miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja miten tavoitteiden toteutumista seurataan?

3.1 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet Leppäkorven koulussa

Perusopetuksen valtakunnallisen suunnitelman seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta tulevat esille jokaisen oppiaineen sisällä opetussuunnitelman määräämällä tavalla. Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet ovat:

- ajattelu ja oppimaan oppiminen
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- monilukutaito
- tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- työelämätaidot ja yrittäjyys ja

- osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisen osaamisen taidoista painotamme Leppäkorven koulussa itsestä huolehtimista ja arjen taitojen hallintaa, kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua sekä ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Arjen tilanteet ovat erinomaisia oppimistilanteita; rutiinit ovat keskeisiä. Koulumme toimintaa ohjaavat selkeät, kouluyhteisön yhdessä sopimat säännöt ja rajat. Niiden noudattamatta jättämisestä olemme laatineet yhteiset seuraamuskäytänteet. Leppäkorven koulussa oppilaiden kohtelu on tasapuolista ja oikeudenmukaista.

Oppilaat harjoittelevat ottamaan vastuuta omasta itsestään ja omista teoistaan ikätaso huomioiden.

Huolehdimme yhdessä yhteisestä omaisuudesta sekä ympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan ja käsittelemään uutta tietoa sekä tarkastelemaan ajattelutapojaan.

Vuorovaikutteisessa oppimisessa oppilaat tunnistavat oman tapansa oppia ja osaavat arvioida sitä. Kannustamme oppilaita aktiivisuuteen, omatoimisuuteen ja oman oppimisen havainnointiin. Hyvä ja positiivinen ilmapiiri on edellytys oppimaan oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Ohjaamme oppilaita ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan asuinympäristöään, lähiseutuaan sekä korsolaista ja vantaalaista identiteettiä.

Monikulttuurisuus on osa Leppäkorven koulun arkipäivää. Haluamme Leppäkorven koulussa nähdä erilaisuuden myönteisenä voimavarana myös arvojen ja asenteiden tasolla. Koulun aikuiset ohjaavat oppilaita omalla esimerkillään kunnioittamaan muita ihmisiä.

Monilukutaito

Oppilaat oppivat hallitsemaan monilukutaidon eri osa-alueita (esimerkiksi sanallista, kuvallista ja auditiivista tietoa) kokemalla, tekemällä ja lukemalla. Opetamme oppilaille kriittistä suhtautumista suureen määrään saatavilla olevaa informaatiota; käytämme monipuolisesti erilaisia välineitä ja tietolähteitä.

Osallistaminen ja vaikuttaminen

Leppäkorven koulussa harjoittelemme osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen.

Rohkaisemme oppilaita toimimaan aktiivisesti ja ymmärtämään vaikutusmahdollisuutensa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Leppäkorven koulussa tieto- ja viestintäteknologia on osa arjen koulutyötä. Teknologia tukee eriyttämistä sekä oppilaan mahdollisuuksia oppia ja tuoda esiin oppimistaan yksilöllisesti eri tavoin.

Työelämätaidot ja yrittäjyys

Laajentamalla oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle annamme oppilaille mahdollisuuden tutustua lähiympäristön toimijoihin ja ympäröivään yhteiskuntaan. Opettelemme työn arvostamista jo alkuopetusluokilta lähtien. Tavoitteena on edistää oppilaan kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä, yrittäjyyttä ja työelämää kohtaan sekä vahvistaa siihen liittyvää tietämystä. Tuemme oppilaan työelämään tutustumista ja jatko-opintoihin suuntautumista.

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

Johtamisella on merkittävä rooli siinä, miten koulu omaksuu uusia toimintatapoja. Pedagoginen johtaminen on kaikkea johtamistoimintaa, joka tähtää opetussuunnitelman toteutumiseen, oppilaiden saaman opetuksen laadun kehittämiseen, oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen ja tähän kannustavan, kestävän toimintakulttuurin luomiseen.

Kokonaisvaltaisella asioiden ja ihmisten johtamisella viestitään kouluyhteisölle siitä, mikä koulussa on tärkeää ja arvostettua. Päävastuu laajasta pedagogisesta johtamisesta on rehtorilla, mutta se kuuluu olennaisena osana myös koulujen johtoryhmien jäsenten työhön. Vantaalla koulun johtaminen edellyttää rehtorin ja koulun johtoryhmän jäsenten välistä yhteistyötä. Pedagogisen johtamisen lisäksi johtoryhmän tehtävänä on auttaa rehtoria tuomaan arvot, visio ja strategia osaksi jokaisen kouluyhteisön jäsenen arkea.

Vantaalla perusopetuksen toimintakulttuurissa korostuvat sekä koulujen välinen että ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. Toimintakulttuuri näkyy joustavuutena, kehittämismyönteisyytenä ja yhdessä oppimisena. Dialogin kautta myös oppilaat tietävät, miksi ovat koulussa ja miksi asioita opitaan. Tällöin tavoitteiden saavuttaminen ja oppiminen itse koetaan palkitsevana.

Oppimisympäristöt tukevat toiminnallista oppimista ja oppilaiden osallisuutta. Oppimisympäristömme edistävät tieto- ja viestintäteknologian käyttöä, oppiainerajojen rikkomista ja ekososiaalisen sivistyksen sekä luontosuhteen kehittymistä.

Vantaalla noudatetaan Vantaan perusopetuksen tieto- ja viestintäteknologian taitotasoja.

Vantaalla koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittymistä sekä toteutumista johtoryhmätyöskentelyn avulla.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Koulu täsmentää oman toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet.
- Miten koulu edistää ja arvioi toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista?
- Miten koulussa seurataan, arvioidaan ja kehitetään oppimiskokonaisuuksien toteutumista ja oppilaiden osallistumista niiden suunnitteluun siten, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus vuodessa?
- Koulu määrittää eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat.

4.1 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

Leppäkorven koulun toimintakulttuuria ohjaavat yhteisöllisyys, avoimuus, toisten kunnioittaminen ja osallisuus. Tavoitteena on kaikkien hyvinvointi ja turvallinen arki.

Koulun toiminnan jatkuva arviointi ja kehittäminen on kiinteä osa toimintakulttuuria.

Leppäkorven koulussa me-henki ja yhteisöllisyys näkyvät vahvana. Oppilasryhmien sijoittelulla mahdollistamme eri-ikäisten oppilaiden kohtaamisen ja vuorovaikutuksen. Huolehdimme yhdessä koulutilojen ja ympäristön viihtyisyydestä.

Leppäkorven koulussa kohtaamme toisemme avoimesti ja arvostavasti sellaisina kuin olemme. Painotamme oppilaiden terveen itsetunnon kehittämistä. Toisten kunnioittaminen on mahdollista vain, jos jokainen arvostaa itseään ja omaa työtään. Kulttuuri-identiteetin kehittyminen on tärkeä osa itsekunnioitusta. Toisten kunnioittamista opetellaan päivittäin koulun arjessa.

Tärkeä osa yhteistyötä on avoin viestiminen koulun asioista huoltajille ja muille lähitoimijoille monipuolisin tavoin. Koulu kutsuu aktiivisesti huoltajia mukaan yhteistyöhön tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua oman lapsen asioiden käsittelyyn, yhteiseen suunnitteluun ja toimintaan.

Suunnittelemme ja toteutamme yhteistyössä monenlaista toimintaa oppiaine- ja luokka-asterajoja ylittäen tai koko koulun yhteistyönä. Oppilaat ovat mukana vaikuttamassa koulun asioissa esimerkiksi erilaisissa osallisuusryhmissä. Opettajat ja oppilaat luovat yhdessä koulun juhlat, tapahtumat ja teemapäivät, jotka rytmittävät kouluvuotta.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Käytämme oppimisympäristönä lähiympäristöä mahdollisimman kattavasti. Oppimisen tilat jakautuvat muuntojoustaviin yleisen oppimisen tiloihin ja erityisvarusteltuihin tiloihin. Tilat mahdollistavat monenlaiset oppimistilanteet. Samoissa tiloissa voi luontevasti tehdä ryhmätöitä,

opiskella itsenäisesti ja työskennellä erikokoisissa opetusryhmissä.Työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppimiselle asetetut tavoitteet

Oppilaat ja opettajat käyttävät kullekin oppiaineelle ominaisia, monipuolisia menetelmiä ja työtapoja, jotka johtavat tavoitteiden mukaisten tulevaisuudessakin tarvittavien tietojen ja taitojen oppimiseen. Monipuolisilla työtavoilla voidaan toteuttaa myös opetuksen eriyttämistä ja eheyttämistä.

Leppäkorven koulussa on yhteisopettajuutta, tiimityötä ja työparityöskentelyä. Teemme yhteistyötä eri luokka-asteiden opettajien ja aineopettajien kesken.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Jokaisella oppilaalla on vähintään yksi perinteiset oppiainerajat ylittävä oppimiskokonaisuus lukuvuoden aikana. Niiden teemat, sisällöt ja toteuttamistavat tarkennetaan lukuvuosisuunnitelmassa. Opettajat, oppilaat ja koulun henkilökunta suunnittelevat yhdessä monialaiset oppimiskokonaisuudet. Kouluyhteisössä arvioidaan ja kehitetään toimintatapoja oppilailta ja opettajilta saatavan palautteen perusteella.

Eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat sovitaan lukuvuosittain yhdessä mahdollisimman tasapuolisesti.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Hyvä ja turvallinen koulupäivä alkaa kotoa. Koulumatkan turvallisuus on osa hyvää koulupäivää. Koulun tehtävänä on huolehtia oppilaan koulupäivästä siten, että oppilas voi kulkea koulumatkansa kotiin päin turvallisin mielin.

Koulun turvallista arkea määrittävät koulun toimintakulttuuri, johon koulun säännöt ja ohjeet kuuluvat. Järjestyssäännöt käsitellään yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa, ja niiden noudattamista valvotaan. Kaikkia kouluyhteisön jäseniä kohdellaan arvostavasti ja tasapuolisesti. Arvostava ja tasapuolinen kohtelu ilmenee toisia kunnioittavana ja kohteliaana ilmapiirinä. Koulukiusaamista ennaltaehkäistään ja siihen puututaan aktiivisesti. Hyvä yhteistyö kotien kanssa edistää varhaista puuttumista kiusaamiseen. Yhteisöllisiä toimintatapoja kiusaamisen ehkäisyyn mietitään yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulut tekevät hyvinvointikansion osana suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Yhteinen vastuu koulupäivästä toteutuu koulun aikuisten yhteistyöllä. Kouluyhteisössä tuetaan avointa keskustelua ja uskallusta tuoda esiin omat mielipiteet. Kaikkien kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan.

Kaikki yhteisön jäsenet osallistuvat kouluviihtyvyyden parantamiseen. Vastuu on yhteinen. Oppilaat valtuutetaan ikä- ja kehitystason mukaisesti huolehtimaan kouluympäristön siisteydestä

ja ympäristöstä. Koulun pihan tulee tarjota turvallinen ja virikkeellinen ympäristö sekä mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen. Koulut toimivat ympäristövastuullisesti.

Koulun aikuiset valvovat aktiivisesti välitunnin turvallisuutta. Oppilaiden mahdollisuutta liikkua välitunneilla tuetaan. Myös siirtymätilanteet ovat suunnitelmallisia koulupäivän osia. Niissä tulee olla riittävästi aikuisia paikalla, jotta niistä tulee turvallisia ja valvottuja.

5.2 Yhteistyö

5.2.1 Oppilaiden osallisuus

Oppilaan kasvaminen vaikuttamiseen ja osallisuuteen lähtee mahdollisuuksista olla aktiivinen omissa oppimisprosesseissa ja oman koulun jäsenenä. Oppilaskuntatoiminta sekä kunta- ja aluetasoiset vaikuttamisen foorumit tarjoavat tilaisuuden oppia edustuksellisen vaikuttamisen mekanismeja. Aikuisten tehtävänä on luoda mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen sekä tehdä vaikuttamisen tulokset näkyviksi. Oppilaan osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia lisääviä rakenteita suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä nuorisopalveluiden, nuorisovaltuuston ja järjestöjen kanssa.

5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun ja huoltajien välillä tehdään vuorovaikutuksellista yhteistyötä koko koulupolun ajan. Tärkeä osa yhteistyötä on viestiminen koulun asioista ja vuorovaikutus. Koulu tarjoaa huoltajille mahdollisuuksia osallistua luontevilla tavoilla oman lapsen asioiden käsittelyyn ja koulutyötä koskeviin asioihin sekä yhteiseen suunnitteluun. Koulu kutsuu aktiivisesti huoltajia mukaan yhteistyöhön. Kouluissa edistetään ja tuetaan tavoitteellista yhteistyötä koulun ja huoltajien kesken kunnassa kulloinkin voimassa olevien yhteistyömallien mukaisesti. Tavoitteellisen yhteistyön lisäksi tarvitaan myös matalan kynnyksen keskustelutilanteita. Onnistunut yhteistyö syntyy, kun huoltajat saavat osallistua keskusteluun. Tavoitteena on päästä aitoon koko kouluyhteisön väliseen vuorovaikutukseen ja dialogiin. Ihmisten ja perheiden moninaisuutta kunnioitetaan.

Koulut järjestävät tarvittaessa tulkkauksen vanhempainiltoihin tai opettajan ja huoltajan välisiin tapaamisiin, esimerkiksi arviointikeskusteluihin. Koulun tulee tiedottaa tulkin saamisen mahdollisuudesta sekä tiedustella tulkin tarvetta myös huoltajilta.

Vantaalaisiin kouluihin pyritään saamaan toimivia vanhempainyhdistyksiä. Mikäli sellainen on, voidaan yhdistykselle nimetä koulun henkilökunnasta yhdyshenkilö, jolla on mahdollisuus osallistua yhdistyksen kokouksiin.

Kodin ja koulun yhteistyöhön luodaan jatkuvuutta, jolloin uusia toimintatapoja ei tarvitse miettiä aina uudelleen, kun huoltajat vaihtuvat. Hyviä toimintamalleja jatketaan lukuvuoden vaihtuessa. Koulut voivat yhdistää voimavaransa tarvittaessa vanhempainiltojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kouluissa toteutetaan Vantaalla laadittua toimintaohjetta kodin ja koulun yhteistyöhön.

5.2.3 Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävät yksityiset palveluntuottajat, järjestöt ja seurakunta. Koulupäivä ja iltapäivätoiminta muodostavat oppilaalle sujuvan jatkumon, jonka mahdollistaa koulun ja iltapäiväkerhon toimiva yhteistyö.

Koulun henkilöstö ja iltapäiväkerhon ohjaajat kohtaavat koulun arjessa. Koulun henkilöstö ja iltapäiväkerhonohjaajat keskustelevat koulun toimintakulttuurista, järjestyssäännöistä ja tila-asioista kahdesti lukuvuoden aikana. Koulun henkilöstö konsultoi tarvittaessa iltapäiväkerhonohjaajia. Koulun ja iltapäiväkerhon toiminta pohjautuvat yhteiseen oppimiskäsitykseen ja arvopohjaan. Iltapäiväkerhossa oppilaiden ryhmäytymiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Iltapäiväkerhossa tapahtuva oppilaiden ryhmäytyminen tukee koulutyötä.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Vantaalla kasvatuskeskusteluiden ja kurinpidollisten keinojen käyttöä ohjeistetaan erillisen asiakirjan (suunnitelma kasvatuskeskusteluista ja kurinpidollisten keinojen käytöstä) avulla.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP)

Vantaalla käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opetusjärjestelyä silloin, kun oppiainekohtainen eteneminen vuosiluokkatasoa hitaammin tai nopeammin on tarkoituksenmukaista oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta. Etenkin opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä opetusjärjestelynä vuosiluokkiin sitomaton opetus on perusteltu järjestely. Opetusjärjestelyyn päädytään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään yksittäisille oppilaille viranhaltijan päätöksen mukaisesti.

Eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmassa mainitaan opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan, ja määritellään niiden suorittamisjärjestys, aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet. Suunnitelmaa päivitetään ja arvioidaan Vantaan ohjeistuksen mukaisesti. Vuosiviikkotunnit noudattavat oppilaan ikätason mukaista tuntimäärää. Oppilas siirtyy luku-vuoden koulutyön päätyttyä pääsääntöisesti seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas luetaan kuitenkin yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän on suorittanut perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

5.4.2 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetusta käytetään silloin, kun se on koulun opetusjärjestelyjen kannalta tarkoituksenmukaista oppilasmäärän vuoksi tai pedagogisista syistä. Lähikouluissa ja kaupunkitasoisissa erityisen tuen ryhmissä järjestettävä opetus toteutetaan usein yhdysluokkaopetuksena molemmista edellä mainituista syistä johtuen.

Vuorokurssiperiaatetta hyödynnettäessä huomioidaan nivelvaiheet ja siirtymät koulusta kouluun siten, että oppilaat saavat kouluvuosien aikana suoritetuksi johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Kursseja suunniteltaessa oppilaan ikäkausi ja erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon. Yhdysluokkaopetusta hyödyntävät koulut kuvaavat opetusjärjestelyt tarkemmin lukuvuosisuunnitelmissaan.

5.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäopetusta suunnitellaan ja toteutetaan oman kouluyhteisön sisällä, koulujen välillä sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Etäopetuksella valinnaisten aineiden tarjontaa rikastetaan ja opetusta syvennetään. Etäopetus tukee yksilöllisiä koulupolkuja. Perusopetuksen aikana jokaisen oppilaan tulee saada kokemuksia etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta. Etäopetusta voidaan hyödyntää tarvittaessa esimerkiksi oppilaan ollessa sairauden vuoksi pitkään pois koulussa tai käydessä koulua sairaalakoulussa. Tavoitteena on tällöin säilyttää yhteys omaan luokkaan ja opettajaan.

Koulut kuvaavat lukuvuosisuunnitelmassa miten erilaisia oppimis- ja verkkoympäristöjä hyödynnetään oppimisessa.

5.4.4 Joustava perusopetus

Joustava perusopetus on toiminnallinen ja työpainotteinen tapa suorittaa perusopetuksen viimeiset lukuvuodet. Opiskelussa vuorottelevat koulussa tapahtuva opiskelu ja työssäoppimisjaksot. Lisäksi opiskelussa hyödynnetään muita oppimisympäristöjä ja tehdään tiiviistä yhteistyötä muun muassa työnantajien ja toisen asteen oppilaitosten kanssa.

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden elämänhallintaa, opiskelumotivaatiota ja työelämätaitoja sekä luoda joustavia opiskelupolkuja. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä peruskoulun jälkeisissä jatko-opinnoissa.

Vantaalla joustavaa perusopetusta tarjotaan työelämäpainotteisena opetuksena jokaisessa ylä- ja yhtenäiskoulussa koulun 8.-9.-luokkalaisille. Opetus voi olla luokkamuotoista tai ei-luokkamuotoista opetusta koulun päätöksen mukaisesti.

Joustava perusopetus on tarkoitettu oppilaille, joiden katsotaan hyötyvän toiminnallisuudesta ja mahdollisuudesta erilaisiin työympäristöihin tutustumisesta ja varhaisista työelämäkontakteista esimerkiksi uravalinnassa tai kotoutumisessa. Lähtökohtana opetuksessa on oppilaan vahvuudet ja itsetuntemus sekä toimijuuden vahvistaminen. Oppilaalta edellytetään sitoutumista ja motivaatiota sekä kykyä opiskella työssäoppimisjaksoilla. Oppilaat ovat oppivelvollisuusikäisiä ja aloitusvuoden aikana vähintään 14-vuotiaita.

Oppilaat valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajien hakemuksen sekä haastattelun perusteella. Oppilaat ja heidän huoltaja haastatellaan Vantaan yhteisellä haastattelukyselyllä. Oppilaan perheen edellytetään sitoutuvan opiskelun tukemiseen. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös, joka valmistellaan koulussa moniammatillisesti. Koulun luokkamuotoisessa joustavassa perusopetuksessa opiskelee 10-13 oppilasta. Ei-luokkamuotoiseen työelämäpainotteiseen perusopetukseen otettavien määrä on suhteutettu koulun kokoon ja tarkistetaan vuosittain. Päähaku joustavaan työelämäpainotteiseen perusopetukseen on keväisin. Lisäksi toimintaan voidaan ottaa oppilaita lukuvuoden aikana, jos koulun opetuksessa on vapaita oppilaspaikkoja.

Joustavaa työelämäpainotteista opetusta ohjaa koulussa opettaja tai oppilaanohjaaja, ja sitä tukee koulun moniammatillinen tiimi. Luokkamuotoisessa joustavassa perusopetuksessa työssäoppimisjaksoja on lukuvuoden aikana noin puolet lukuvuodesta ja ei-luokkamuotoisessa toiminnassa noin 5-7 viikkoa lukuvuoden aikana. Ennen työssäoppimisjaksoa tehdään osapuolten kesken työsopimus, jonka yhteydessä selvitetään työturvallisuusmääräykset sekä tietosuojaan ja salassapitoon liittyvät asiat.

Työssäoppimisjaksoilla oppilaat saavat opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä, joissa suoriutuminen otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Oppilas saa jakson aikana ja jälkeen

opettajalta tai oppilaanohjaajalta ohjausta tehtäviin ja työssäoppimisjaksoon liittyen. Työssäoppimisjakson päätteeksi jakso arvioidaan.

Oppilaat ovat perusopetuksen oppilaita ja siten oikeutettuja oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ja ohjaukseen sekä oppilashuoltoon. Joustavan perusopetuksen oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) kahden kuukauden kuluessa opetuksen alkamisesta. Suunnitelmassa määritellään myös yksilöllinen valinnaisaineiden suorittamistapa.

Joustavan perusopetuksen toimintaa suunnittelee, organisoi, arvioi ja kehittää kaupunkitasoinen ohjausryhmä.

5.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan sairastumisen tai muun vaikean elämäntilanteen estäessä koulunkäynnin opetus järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan tilanteen vaatimalla tavalla. Jos oppilas ei tällöin voi osallistua kouluopetukseen, hänelle tehdään Perusopetuslain (PoL) 18§:n mukaan hallinto-päätös, jossa määritellään oppilaan opetusjärjestelyt. Oppilaan koulunkäynnin järjestelyjä koskeva suunnitelma kirjataan hänen oppimissuunnitelmaansa tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä hänen henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaansa (HOJKS).

Oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa sieltä takaisin omaan kouluunsa tehdään tiivistä yhteistyötä sairaalaopetuksen yksikön kanssa oppilaan nivelvaiheen onnistumiseksi. Nivelvaihe suunnitellaan aina yksilökohtaisesti. Nivelvaiheessa on tärkeää jakaa tietoa hyväksi todetuista käytänteistä sekä oppilaan erityisistä tarpeista. Erityisissä tilanteissa annettavassa opetuksessa voidaan myös hyödyntää etäyhteyksiä ja verkko-opiskelua.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Erilaiset tapahtumat, kurssit, projektit, työpajat ja vaihtoehtoiset oppitunnit kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden sekä Vantaan luontokoulun ja seurakunnan kanssa rikastuttavat koulupäivää, syventävät ja tukevat oppimista. Yhteistyö tukee monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista. Koulun opetushenkilöstö voi toteuttaa yhdessä muidenkin sidosryhmien kanssa vaihtoehtoisia ja elämyksellisiä tapoja järjestää opetusta. Vaihtoehtoiset tavat toteuttaa opetusta myös muualla kuin kouluympäristössä kasvattavat oppilaiden opiskelumotivaatiota.

5.5.1 Kirjastopalvelut

Kirjasto tarjoaa kouluille erilaisia tapoja, joiden avulla tietoa voidaan etsiä ja jäsentää osana oppimisprosessia sekä ohjatusti että omatoimisesti. Tavoitteena on tehdä kirjasto oppilaille tutuksi oppimisympäristöksi sekä innostaa oppilaita monilukutaidon kehittämisessä elämyksellisin keinoin.

Kirjasto tarjoaa koululle aineistoja, välineitä, ammatillista henkilöstöä sekä oppimisyhteisön, jossa on mahdollista opiskella asioita monialaisina kokonaisuuksina tutkivan oppimisen menetelmin. Kirjasto tukee koulua mediataitojen ja monilukutaidon oppimisessa.

Oppilaille tarjotaan perusopetuksen aikana mahdollisuus vähintään kolmeen kirjaston kanssa toteutettavaan yhteistyöhön seuraavasti:

- Aineistovinkkausta jokaiselle luokalle kerran alakouluvuosien aikana. Tämä sisältää työtapoja, joissa oppilaat voivat osallistua vinkkauksen suunnitteluun ja omien aineistoesittelyjen tekemiseen.
- Tiedonhallintataitojen ja tutkivan oppimisen ohjausta jokaiselle luokalle kerran alakoulu- ja kerran yläkouluopintojen aikana. Kirjasto tukee oppilaiden työskentelyä tarjoamalla mahdollisuuden työskennellä kirjastossa opiskeltavan aihealueen parissa.

5.5.2 Kulttuuripalvelut

Vantaan kaupunginmuseon ja taidemuseon, Taidetalo Pessin ja Toteemin, Vantaan kulttuuritalo Martinuksen sekä Vantaan kuvataidekoulun ja musiikkiopiston kouluille suunnatuissa kulttuuritarjonnoissa etsitään keinoja lasten ja nuorten identiteettien, kulttuurisen osaamisen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Kulttuuripalveluiden taidepedagogiikalla vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja osallisuutta niin paikallisesti kuin globaalistikin.

Oppilaalle tarjotaan tasavertainen mahdollisuus vähintään kolmeen eri taiteenlajeja soveltavaan kulttuurikokemukseen perusopetuksen aikana seuraavasti:

- Esittäviin taiteisiin ja kulttuuriin perehtyminen 1.–3. luokkien aikana
- Visuaaliseen taiteeseen ja kulttuuriin perehtyminen 4.–6 .luokkien aikana
- Mediaan ja digitaaliseen kulttuuriin perehtyminen 7.–9. luokkien aikana

Vantaan esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmassa määritellään tarkemmin, kuinka perusopetuksen ja kulttuuripalveluiden yhteistoimintaa organisoidaan, seurataan ja kehitetään.

5.5.3 Liikuntapalvelut

Vantaan liikuntapalvelut tukee kouluja aktiivisen ja monipuolisen koulupäivän toteuttamisessa. Liikuntapalvelut järjestää uinninopetusta, liikunnallisia koulutuksia oppilaille ja opettajille sekä ylläpitävää liikuntavälinelainaamoa. Uimahallit, urheiluhallit, lähiliikuntapaikat ja ulkoilureitit toimivat oppimisympäristöinä.

Liikuntapalvelut järjestää koulujen kanssa yhteistyössä liikunnallisia teemapäiviä, jotka tukevat koulun yhteisöllisyyttä ja lisäävät koko kouluyhteisön fyysistä aktiivisuutta. Liikunnallisten teemapäivien ja tapahtumien suunnitteluun otetaan oppilaat ja huoltajat mukaan. Koulut voivat tehdä myös itsenäisesti yhteistyötä liikuntaseurojen kanssa. Seurat järjestävät lajiesittelytunteja, tapahtumia ja kerhotoimintaa.

5.5.4 Nuorisopalvelut

Vantaan nuorisopalvelut on koulun aktiivinen yhteistyökumppani alueellisella tasolla. Nuorisotilat tarjoavat turvallisen vapaa-ajan ympäristön koulupäivän jälkeen. Nuorisotyöntekijät ovat mukana koulun me-hengen luomisessa ja ylläpitämisessä erilaisten toimintojen kautta. Toiminnan lähtökohtana on osallisuuden lisääminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja vuorovaikutussuhteiden parantaminen esimerkiksi pienryhmätoimintojen ja harrastusryhmien avulla. Toimintamuotoina ovat muun muassa luokkien ryhmäyttämispäivät, erilaisten tapahtumien järjestäminen yhdessä koulun kanssa sekä tieto- ja neuvontatyö.

Nuorisotyöntekijät tukevat JOPO -luokkien toimintaa ja ovat pyydettäessä mukana koulun yhteisöllisessä hyvinvointityöryhmässä.

Lasten ja nuorten alueellista osallisuutta kehitetään yhdessä koulujen, oppilaskuntien, nuorisovaltuuston, järjestöjen ja nuorisotilojen kanssa.

5.5.5 Vantaan luontokoulu

Vantaan luontokoulutoiminta tukee koulujen ympäristökasvatustyötä, kestävän elämäntavan vahvistamista ja ympäristövastuullista toimintaa. Luontokoulun kouluille suunnattuja toimintamuotoja ovat kummiluokkatoiminta, yksittäiset luonto-opetuspäivät ja kasvattajien kurssit. Luontokoulun kummiluokkatoimintaan voivat hakea kaikki perusopetuksen luokat. Luontokoulussa pääosa opetuksesta tapahtuu ulkona. Elävässä luonnossa luontosuhde syntyy itse kokemalla ja kokeilemalla. Opetuksessa käytettävät menetelmät ovat toiminnallisia ja käytännönläheisiä. Luontokoulupäivän aikana tutkitaan, leikitään, eläydytään, ratkaistaan arvoituksia, ja opetellaan havainnoimaan eri aistein ja harjoitellaan arjen ekotekoja. Vantaalaisilla on mahdollisuus osallistua myös pääkaupunkiseudun muiden luontokoulujen kursseille ja tapahtumiin. Vantaan luontokoululla on oma ympäristökasvatus- ja opetussuunnitelmansa.

5.5.6 Vantaan seurakunnat

Vantaan seurakunnat voivat olla koulujen tukena ryhmäyttämistoiminnassa, monikulttuurisuustyössä ja päivänavausten sekä juhlapyhiin liittyvien tilaisuuksien järjestämisessä osapuolten sopimalla tavalla. Perusopetus järjestää yhteistyössä evankelis-luterilaisten seurakuntien kanssa mahdollisuuden kolmansien luokkien oppilaille tutustua kotiseutu- ja kulttuurihistoriaan Pyhän Laurin kirkossa ja sen ympäristössä. Työskentelyn periaatteina ovat elämyksellisyys ja erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Seurakuntien nuorisotyöntekijät voivat myös toimia lasten ja nuorten tukena koulun arjessa koulun osoittamalla tavalla. Seurakuntien tarjoamaa tukea koulun kriisityölle kuvataan tarkemmin hyvinvointikansiossa.

Sidosryhmien kanssa toteutunutta yhteistyöstä seurataan kaupunkitasoisesti, suomenkielisen perusopetuksen tulosalueella.

5.5.7 Yrityskyläyhteistyö

Yrityskylä on Taloudellisen tiedotustoimiston (TAT) työelämän, yrittäjyyden ja yhteiskunnan oppimiskokonaisuus, johon vantaalaiset peruskoulun kuudennen vuosiluokan oppilaat osallistuvat.

Yrityskyläpäivään kuuluu Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 perustuva oppimateriaali, jonka avulla oppilaat oppivat muun muassa, mitä on työ ja miten sitä haetaan. Lisäksi he perehtyvät talouden ja yhteiskunnan perusteisiin sekä pyrkivät hahmottamaan omaa rooliaan Yrityskylässä työntekijänä, kuluttajana ja yhteisön jäsenenä.

5.5.8 Koulun kerhotoiminta

Vantaalla koulut voivat järjestää omien kerhojen lisäksi kerhoja yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kuten järjestöjen ja seurojen kanssa. Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla voidaan tukea oppilaiden päivän kokonaisuutta. Koulut kuvaavat kerhotoimintaansa vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

5.5.9 Kouluruokailu

Koulussa tarjotaan laadukasta ja terveellistä kouluruokaa. Tavoitteena on, että oppilas oppii arvostamaan ruokaa ja tekemään terveellisiä valintoja. Ruokailutilanteessa tulee olla läsnä riittävä määrä aikuisia. Oppilaille varataan tarpeeksi aikaa miellyttävään ruokailuun ja tapakasvatus huomioidaan ruokailussa. Oppilailla on mahdollisuus osallistua ruokalistan ja ruokailutapahtuman suunnitteluun yhteistyössä koulun keittiöhenkilökunnan ja koulun henkilöstön

kanssa. Vantaalla toimivat koulukohtaiset ruokaryhmät. Ruokalaa fyysisenä tilana kehitetään yhdessä oppilaiden kanssa toimivammaksi ja viihtyisämmäksi. Kulttuuriin tai terveyteen liittyvät eritystarpeet huomioidaan kouluissa tarjoamalla oppilaille erityistarpeita vastaava vaihtoehto päivän ruoalle. Terveydenhoitaja keskustelee tarvittaessa ruokailuun liittyvistä erityistarpeista huoltajien kanssa.

5.5.10 Koulumatkat ja koulukuljetukset

Koulu tukee oppilaan kotoa saamaa liikennekasvatusta. Koulun aikuiset edistävät oppilaan ikäkauden mukaista liikennevalmiuden kehittymistä. Tavoitteena on kyky toimia vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä muut liikkujat huomioiden.

Koulu kannustaa oppilaita omaehtoiseen liikkumiseen koulumatkoilla, mutta päätös siitä, miten ja millä kulkuvälineellä koulumatkaa kuljetaan, tehdään aina kotona. Koulussa tutustutaan keskeisiin liikennesääntöihin ja koulumatkoihin liittyviin erilaisiin liikenneympäristöihin sekä siihen, mitä turvallinen koulumatkapyöräily on. Omaehtoinen liikkuminen parantaa oppilaan kykyä havainnoida ja ymmärtää ympäristössä tapahtuvia asioita, ja se edistää oppilaan psyykkistä ja fyysistä jaksamista. Terveellisyyden ja turvallisuuden lisäksi koulumatkoissa huomioidaan tapakasvatus.

Oppilaan oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen perustuu opetuslautakunnan päättämiin koulukuljetusperusteisiin sekä perusopetuslakiin. Koulun tulee järjestää sivistystoimen järjestämää koulukuljetusta odottaville oppilaille valvonta sekä mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Sivistystoimi tiedottaa huoltajia koulukuljetuksen periaatteista.

5.6 Sidosryhmäyhteistyön toteutumisen seuranta

Sidosryhmien kanssa toteutunutta yhteistyöstä seurataan kaupunkitasoisesti, suomenkielisen perusopetuksen tulosalueella.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Millainen on hyvä ja turvallinen koulupäivä? Mistä hyvä koulupäivä koostuu? Välitunnit tulee huomioida yhtenä tärkeänä koulupäivän osana.
- Miten koulu toimii oppivana yhteisönä hyvän kouluarjen toteuttamisessa?
- Miten koulussa tuetaan hyvää ilmapiiriä ja ryhmäytymistä?
- Miten kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan?
- Mitä on osallisuus koulussa. Miten osallisuus näkyy kouluarjessa? Miten se toteutuu jokaisen oppilaan kouluarjessa?
- Miten osallisuuden toteutumista arvioidaan?
- Mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön muodot ja toteuttamisen keskeiset periaatteet?
- Miten yhteistyötä mahdollisten koulun ulkopuolisten toimijoiden (esim. iltapäivätoiminnan palveluntuottajien) kanssa organisoidaan ja yhteistyötä kehitetään?
- Miten ympäristövastuullinen toiminta näkyy koulussa?
- Miten ja missä tilanteissa etäyhteyksiä hyödynnetään opetuksessa?
- Koulu kuvaa kerhotoiminnan periaatteita ja niiden kytkeytymistä opetussuunnitelmaan.

- Koulu kuvaa halutessaan miten oppilaat osallistuvat kouluruokailun ja ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
- Koulu tarkentaa kuvausta siitä miten koulu edistää liikennetaitojen oppimista.

5.7 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Leppäkorven koulussa

Hyvä ja turvallinen koulupäivä
Hyvä ja turvallinen koulupäivä koostuu selkeistä rakenteista ja käytänteistä, jotka ovat yhdessä laaditut ja kaikkien tiedossa. Suunnittelemme välituntien ajankohdat siten, että ne rytmittävät koulupäivää ja mahdollistavat erilaiset aktiviteetit koulupäivän aikana. Turvallisuutta luo se, että jokaisella lapsella ja nuorella on koulussa tuttuja aikuisia.

Koulussamme vallitsee positiivinen, kannustava, avoin ja suvaitsevainen ilmapiiri. Koko koulun yhteinen toiminta esimerkiksi erilaisten tapahtumien muodossa tutustuttaa oppilaita toisiinsa yli luokkarajojen. Tavoitteena on, että oppilaat oppisivat toimimaan sekä itseään nuorempien että vanhempien oppilaiden kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Osallisuus Leppäkorven koulussa on lapsen ja nuoren mahdollisuutta ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa kouluyhteisön asioihin. Koulussamme toimii useita osallisuusryhmiä, joiden kautta oppilaat pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan.

Osallisuus edellyttää vastavuoroisuutta ja kommunikointia kouluarjessa. Osallisuuden ja vaikuttamisen tulee olla toimintaa, joka on lähellä oppilaan elämää ja riittävän konkreettista koulun arjen eri tilanteissa.

Oppilaita osallistetaan myös omaan oppimiseen liittyvissä asioissa. Osallisuuden toteutumista arvioidaan jatkuvasti arkipäivän tilanteissa.

Kodin ja koulun yhteistyö

Pyrimme avoimeen ja vastavuoroiseen yhteistyöhön, jonka tavoitteena on oppimisen ja kasvun turvaaminen.

Arjen yhteydenpito koulun ja huoltajien välillä tapahtuu tarkoituksenmukaisten kanavien kautta. Järjestämme oppilastapaamisia säännöllisesti. Kutsumme huoltajia vanhempainiltoihin, kodin ja koulun yhteistyöpäivään sekä tapahtumiin ja juhliin. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua luokkatoimikuntien ja vanhempainyhdistyksen toimintaan.

Koulun ulkopuoliset toimijat

Koulun opettajat ja henkilökunta tekevät ulkopuolisten toimijoiden kanssa monipuolista yhteistyötä. Yhteistyön lähtökohta on, että molemmat yhteistyötahot toimivat aktiivisesti ja

hyötyvät yhteistyöstä. Yhteistyökumppanit ja yhteistyön laajuus määritellään lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Ympäristövastuullinen toiminta

Koulun toiminnassa pyrimme ympäristövastuullisuuteen. Opiskellessamme erilaisissa ympäristöissä opettelemme ottamaan niistä vastuuta ja vahvistamme oppilaan suhdetta ympäristöön.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella voidaan elävöittää opetusta ja laajentaa oppimisympäristöä koulun ulkopuolelle.

Kerhotoiminta

Leppäkorven koulussa kerhotoiminta on kaikille oppilaille avointa ja pohjautuu oppilaiden kiinnostukseen ja innostukseen. Kerhotoiminta tukee opetussuunnitelman yleisiä ja kasvatuksellisia tavoitteita.

Liikennetaidot

Liikennetaitojen oppimisessa ohjeistusta antavat tarvittaessa tilanteen mukaan kaikki koulun aikuiset.

6 Oppimisen arviointi

6.1 Yhteistyö huoltajien kanssa

Oppilaan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai opintokokonaisuuden osalta aina oppilaan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Yhteistyö huoltajien kanssa on kuitenkin tärkeää. On tärkeää, että huoltaja tietää, mistä arvioinnissa on kyse. Koulun arviointikulttuurin tulee siksi olla avointa, johdonmukaista ja yhdenvertaista.

Yhteistyö huoltajien kanssa oppimisen ja osaamisen arvioinnissa tarkoittaa tiedottamista siitä:

- miten oppilaan oppimista ja osaamista arvioidaan, miten opettaja havainnoi, kerää ja dokumentoi arviointitietoa
- mitä arvioidaan lukuvuoden aikana ja mitä lukuvuoden päätteeksi
- mitkä ovat oppiaineiden tavoitteet ja arviointikriteerit.

Tärkeää yhteistyötä kodin ja koulun välillä on lukuvuoden aikana pidettävä arviointikeskustelu. Arviointikeskusteluun osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanopettaja/ luokanvalvoja. Arviointikeskustelu on osa monipuolista arviointia, joka ohjaa ja kannustaa opiskelua sekä kuvaa, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet.

Koulut päättävät arviointikeskustelujen ajankohdat ja kirjaavat ne lukuvuosisuunnitelmaan. Erityisen tuen oppilaiden osalta arviointikeskustelu voidaan sisällyttää HOJKS:n päivitykseen.

Vantaalla arviointikeskustelu käydään tavoitteiden ja hyvinvoinnin hengessä – pääosassa on lapsi!

6.2 Arvioinnista tiedottamisen muodot

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaiden opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä formatiivisen arvioinnin avulla.

Oppilaille tulee selvittää oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet. Oppilaiden tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten suoriutumista arvioidaan.

Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä, jotta arviointi on johdonmukaista ja yhdenvertaista. Yhteistyö näyttäytyy oppilaille ja huoltajille tiedottamisen selkeytenä ja arvioinnin läpinäkyvyytenä.

Kukin koulu päättää, miten tiedottaa oppimisen ja osaamisen arvioinnista ja kirjaa tiedottamisen tavat koulun opetussuunnitelmaan.

Koulukohtaiset täsmennykset:

- Mitä asioita huoltajille tiedotetaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista?
- Miten oppilaille ja huoltajille annetaan lukuvuoden aikana tietoa opintojen etenemisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä?
- Milloin? Tiedottamisen ajankohdat.

6.3 Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet

Käyttäytymisen arvioi oppilaan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Vantaalla on laadittu kaupunkitasoiset arviointikriteerit käyttäytymisen arvioinnille, jotka astuvat voimaan 1.8.2021.

6.4 Valinnaisaineiden arviointi

Valinnaisaineet jaotellaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti:

- valinnaisiin aineisiin
- taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin

Valinnaiset aineet sekä taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat kaksi eri asiaa ja ne arvioidaan eri periaattein.

Valinnaiset aineet muodostavat omat oppimääränsä, jotka suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan itsenäisinä kokonaisuuksina. Valinnaiset aineet arvioidaan erikseen joko numeroarvosanalla tai sanallisella arviolla riippuen niiden laajuudesta.

Jokainen taide- ja taitoaineiden valinnainen tunti sisältyy aina taide- ja taitoaineiden yhteiseen oppimäärään. Kunkin taide- ja taitoaineen oppimäärän vähimmäistuntimäärästä ja siihen mahdollisesti taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista osoitetusta opetusajasta on

muodostettu jatkumo, joka perustuu ko. oppiaineen yhteisen oppimäärän opetukselle annettuihin tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin.

Koulu tarkentaa valinnaisaineiden sisällöt lukuvuosisuunnitelmassa.

Valinnaisaineiden tuntimääristä, tarjonnasta ja jaosta valinnaisiin aineisiin ja taide- ja taitoaineisiin kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 12, Valinnaisuus perusopetuksessa.

6.4.1 Valinnaisten aineiden arviointi vuosiluokilla 4-6

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaossa on varattu kolme vuosiviikkotuntia valinnaisille aineille vuosiluokille 4-6 (1 vuosiviikkotunti/vuosiluokka).

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen oppiaineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

Valinnaisaineisiin liittyviä periaatteita kuvataan myös kaupunkitasoisen opetussuunnitelman luvussa 12, Valinnaisuus perusopetuksessa.

6.4.2 Taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien arviointi vuosiluokilla 4-6

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaossa on varattu kuusi vuosiviikkotuntia taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin (2 vuosiviikkotuntia/vuosiluokka) vuosiluokille 4-6. Valinnaisten taide- ja taitoaineiden tuntien tulee olla eri oppiainetta kullakin vuosiluokalla.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei tule erillistä arviota todistuksiin. Kotitaloutta ei ole yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 4-6. Valinnainen kotitalous arvioidaan lukuvuositodistuksessa merkinnällä hyväksytty/hylätty (S/H).

Taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien käyttö edistää näiden oppiaineiden tavoitteellista opiskelua.

6.4.3 Valinnaisten aineiden arviointi vuosiluokilla 7-9

Valinnaisena aineena voidaan tarjota syventäviä ja soveltavia oppiaineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä.

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaossa on varattu kahdeksan vuosiviikkotuntia valinnaisille aineille vuosiluokille 7-9.

Vuosiluokilla 7-9 ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.Kasva urheilijaksi -kurssia tarjotaan joka vuosiluokalla liikunnan syventävänä valinnaisena aineena. Kasva urheilijaksi -kurssi muodostaa oppimäärän, joka arvioidaan numeroin. Jos Kasva urheilijaksi -kurssi jää oppimäärältään alle kahteen vuosiviikkotuntiin, arvioidaan se sanallisesti. 9. vuosiluokalla valinnaisaineiden suorituksia tarkistettaessa koulu sopii, kuka tarkistaa oppilaiden Kasva urheilijaksi -kurssin laajuuden.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet, arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen oppiaineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja käytetään painotetun opetuksen järjestämiseen. Koulun oppilaanohjaaja kertoo yhdessä opettajien kanssa oppilaalle siitä, kuinka valinnaisaineiden arvosanat vaikuttavat opiskelijaksi ottamisen perusteisiin toiselle asteelle.

Valinnaisaineisiin liittyviä periaatteita kuvataan myös kaupunkitasoisen opetussuunnitelman luvussa 12, Valinnaisuus perusopetuksessa.

6.4.4 Taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien arviointi vuosiluokilla 7-9

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaossa on varattu viisi vuosiviikkotuntia taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin vuosiluokille 7-9.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisaineiden arviointi on osa kyseisen, kaikille yhteisen oppiaineen arviointia. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineiden valinnaisten aineiden osalta, vaan arvosana kuuluu osaksi kaikille pakollisen taide- ja taitoaineen arviointia.

Valinnaisaineisiin liittyviä periaatteita kuvataan myös kaupunkitasoisen opetussuunnitelman luvussa 12, Valinnaisuus perusopetuksessa.

6.4.5 Valinnaisaineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa.

Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja arvosana. Sanallisesti arvioitavista valinnaisista aineista merkitään ”hyväksytty”. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen kyseisen oppiaineen alle. Valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen, merkitään todistukseen otsikon ”Soveltavat valinnaiset aineet” alle. Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, merkitään päättötodistukseen kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle numeroarvosana tai ”osallistunut”, ja uudesta ”hyväksytty” tai numeroarvosana riippuen vuosiviikkotuntimäärästä.

Taide- ja taitoaineiden päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

Oppilaalle tulee selvittää miten valinnaisaineiden arvosanat vaikuttavat opiskelijaksi ottamisen perusteisiin toiselle asteelle. Vastuu on oppilaanohjaajalla yhdessä opettajien kanssa.

6.5 Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Oppilaan ja huoltajien tulee saada tietää hyvissä ajoin, mikäli on vaarassa, että oppilas ei saavuta oppimäärän tavoitteita edes välttävästi. Oppilaan oppimisen edistymistä seurataan ja edistymisestä käydään keskustelua oppilaan ja huoltajien sekä oppilaan opettajien kanssa.

Ennen luokalle jättämistä on tarkasteltava oppilaan kokonaistilannetta; miten oppilasta on tuettu ja miten hän hyötyisi mahdollisesta luokan kertaamisesta. Erityisen tuen oppilaan kohdalla luokan kertaamisen sijaan tulee arvioida vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen järjestämistä. Oppilaalla, jolla on yksilöllistettyjä oppiaineita, ei luokan kertaamisen perusteena voi olla heikko koulumenestys yksilöllistetyissä oppiaineissa.

Mikäli näyttää siltä, että oppilas ei suorita oppiainetta hyväksytysti, hänelle tulee antaa mahdollisuus erikseen osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot ennen lukuvuoden loppumista tai hänelle tulee järjestää mahdollisuus osoittaa ne lukuvuoden päätyttyä, ennen seuraavan lukuvuoden alkamista. Vuosiluokalle jättämisestä päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Opintokokonaisuudet kirjataan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSn. Opintokokonaisuudet voivat sisältää yhden oppiaineen sisältöjä tai useamman oppiaineen sisältöjä. Sisällöt pohjautuvat aina opetussuunnitelmaan. Opintokokonaisuuksille määritellään tavoitteet, suorittamisjärjestys, aikataulu ja arviointi. Opintokokonaisuuksien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä.

6.6 Sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa

Lukuvuositodistuksessa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1-3. Sanallisesta arviosta käy ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista jokaisessa opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Lukuvuositodistuksessa käytetään numeroarviointia vuosiluokilla 4-9. Sanallista ja numeroarviointia täydennetään kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä vuosiluokilla 1-6. Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Väli- ja lukuvuositodistukseen merkitään arvio oppilaan käyttäytymisestä. Vuosiluokilla 1–3 käyttäytymisestä annetaan sanallinen arvio, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Yksilöllistettyjen oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan samaa ohjeistusta kuin muussakin arvioinnissa ts. vuosiluokkien 1-3 oppilaille annetaan sanallista arviota ja vuosiluokkien 4-9 oppilaille annetaan numero. Sanallisen arvion tai numeroarvosanan perään lisätään tähti (*) Numeerisen arvosanan lisäksi voi antaa myös sanallista arviointia todistuksen liitteenä.

Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

Oman opinto-ohjelman (oppimissuunnitelma, HOJKS) mukaan, vuosiluokkiin sitomattomasti opiskelevan oppilaan välitodistus voidaan jättää antamatta. Lukuvuositodistuksessa oppilas saa suorittamistaan opintokokonaisuuksista arvosanat. Opintokokonaisuudet tarkennetaan oppimissuunnitelmassa tai henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa.

6.7 Välitodistus

Vantaalla oppilaille annetaan välitodistus lukuvuoden aikana koulun valitsemana ajankohtana. Välitodistuksessa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1-3 ja numeroarviointia vuosiluokilla 4-9. Välitodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus.

Välitodistus on summatiivista arviointia, jossa lukuvuoden puolivälissä kuvataan missä määrin oppilas on saavuttanut kyseiselle vuosiluokalle asetetut tavoitteet, joita siihen mennessä on opiskeltu.

Välitodistukseen merkitään myös arvio oppilaan käyttäytymisestä. Vuosiluokilla 1–3 käyttäytymisestä annetaan sanallinen arvio, joka annetaan todistuksen liitteenä.

6.8 Erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat

Kotiopetuksessa oleville oppilaille erityisen tutkinnon suorittamismahdollisuudesta sovitaan erikseen.

6.9 Arvioinnista tiedottamisen muodot Leppäkorven koulussa

Rehtori tiedottaa huoltajia arvioinnin yleisistä periaatteista, aikatauluista sekä arviointitavoista lukuvuoden alussa. Opettajat vastaavat keskeisten sisältöjen, tavoitteiden ja arviointikriteerien tiedottamisesta koteihin ja oppilaille lukuvuoden aikana.

Oppilaat saavat kirjalliset arvioinnit syyslukukauden ja kevätlukukauden päätteeksi. Arviointikeskustelun ja kirjallisten arviointien ajankohdat kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

Opettaja arvioi käyttäytymistä, työskentelytaitoja ja oppiaineenhallintaa oppiaineille ominaisilla tavoilla. Hän huomioi arvioinnissa oppilaiden iän sekä oppilaiden yksilölliset erot. Arviointi tapahtuu vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa. Vanhemmilla on mahdollisuus seurata arviointia ja kommentoida ja keskustella perusteluista.

Opintojen etenemisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä tietoa jaetaan esimerkiksi suullisena palautteena, tuntimerkinnöillä, jakso- ja koearvioinneilla sekä muilla arviointivälineillä.

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Vantaalla oppilaat saavat tarvitsemansa oppimisen ja koulunkäynnin tuen ensisijaisesti osoitteen mukaisessa lähikoulussaan. Kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät sekä etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät. Näitä ryhmiä kuvataan tämän luvun lopussa. Joustavaa perusopetusta kuvataan luvussa 5.4. Opetuksen järjestämistapoja.

Tuen järjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaan yksilölliset tarpeet huomioiden. Tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja oikea-aikaisesti aloitetut tukitoimet ovat ratkaisevia oppilaan oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamisessa.

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppilaalla on oikeus saada laadukasta perusopetusta sekä tarvitsemaansa ohjausta ja tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä kaikkina työpäivinä omassa lähikoulussaan. Laadukkaalla perusopetuksella ehkäistään oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ja niiden kasautumista. Oppimista, koulunkäyntiä ja yhteisöllisyyttä tukeva toimintakulttuuri on lähikoulujen opetuksen järjestämisen perusta. Monipuolisten pedagogisten menetelmien ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen ovat osa ennaltaehkäisevää toimintaa, samoin kuin sosiaalisia- ja tunnetaitoja tukevien menetelmien käyttäminen sekä joustavat opetusjärjestelyt.

Opetuksen ja tuen järjestämisessä ollaan aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan selkeää ja avointa tietoa tarvittavista perusopetuksen tukimuodoista. Oppilas osallistuu itseään koskevien asioiden käsittelyyn ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti siten, että oppilaan osuus kasvaa siirryttäessä ylemmille vuosiluokille. Tuki järjestetään oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti opettajien ja tarvittaessa moniammatillisena yhteistoimintyönä. Oppilaiden oppimista ja kouluhyvinvointia seurataan ja arvioidaan koulupäivän aikana tapahtuvana arviointina sekä Vantaalla sovittuja seulonta- ja arviointityökaluja määräajoin käyttäen. Saatua arviointitietoa hyödynnetään yksittäisen oppilaan tuen tarpeen havaitsemiseksi ja tuen järjestämiseksi sekä koko kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Opetushenkilöstö arvioi oppilaan tuen tarvetta, suunnittelee tukea ja tukee oppimista yhteistyössä oppilaan asian edellyttämien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. (Oppilashuolto on kuvattu tarkemmin luvussa 8.) Oppilaan tuen tarpeen niin edellyttäessä kootaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa monialainen asiantuntijaryhmä tukea tai oppilashuoltoa varten. Oppilaan saaman tuen portaan muuttuessa pedagogiset asiakirjat, pedagoginen arvio ja pedagoginen selvitys käsitellään tarvittavien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Oppilaan oppimissuunnitelman tai HOJKS:n laadintaan ja päivittämiseen oppilashuollon ammattihenkilöt voivat osallistua tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan ja huoltajan kanssa sovitulla tavalla.

Siirtymävaiheiden yhteiset käytänteet; esiopetuksesta kouluun, koulusta kouluun ja perusopetuksesta toiselle asteelle, on kuvattu erillisissä suunnitelmissa ja kaupunkitasoisissa ohjeissa. Siirtymävaiheissa tehdään tiivistä yhteistyötä lähettävän ja vastaanottavan tahon kesken. Kaikista oppilaista järjestetään prosessikaavioiden mukainen tiedonsiirto nivelvaiheissa. Lähettävä koulu huolehtii erityisen tuen oppilaiden pedagogisen selvityksen teosta ja vastaanottava koulu kuulee oppilasta ja huoltajaa Vantaan sisällä koulusta kouluun siirryttäessä.

Perusopetuksessa järjestettävän tuen taso määrittyy oppilaan kokonaistilanteen mukaan ja se voi oppilaan tarpeen mukaan olla yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Opetuksen eriyttäminen

on kaikkeen opetukseen kuuluva ensisijainen keino ottaa huomioon oppilaiden erilaisuus. Tällöin keskiössä ovat eri oppilaille ominaiset oppimistavat, työskentelyn rytmi, erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet. Lisäksi huomioidaan itsetuntoon ja motivaatioon kytkeytyvät tarpeet. Opetusta voidaan eriyttää opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihtelulla.

Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen muotoja ovat muun muassa tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, erilaiset joustavat opetusjärjestelyt, koulunkäyntiavustajapalvelut ja erilaiset oppilashuollon palvelut. Tuki järjestetään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Koulut kuvaavat tuen järjestelyt lukuvuosisuunnitelmissaan ja koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

7.2 Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Yleinen tuki järjestetään suunnitelmallisesti oppilaan edistymistä seuraten hänen omassa opetusryhmässään työjärjestykseen kuuluvien oppituntien aikana tai oppituntien ulkopuolella. Tuki suunnitellaan ja järjestetään yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja tarvittaessa muun henkilöstön kanssa.

Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä, -materiaaleja ja oppimisympäristöjä, ja opetusta eriytetään. Oppilas saa tarvittaessa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta tai oppilashuollon tukea. Osana yleistä tukea oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma tulee kuitenkin laatia, mikäli oppilaan tarvitsema tuki on hyvin säännöllistä ja kohdennettua. Yleisen tuen oppimissuunnitelmaa hyödynnetään arvioitaessa tehostetun tuen tarvetta ja laadittaessa pedagogista arviota.

7.3 Tehostettu tuki

Mikäli oppilas tarvitsee yleistä tukea laajempaa, pitkäaikaisempaa ja suunnitelmallisempaa tukea, hänen tukitoimiaan tehostetaan. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu oppilaan opettajan tai opettajien laatimaan pedagogiseen arvioon, jossa kuvataan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajien näkökulmista. Tehostettuun tukeen siirtyminen käsitellään pedagogisen arvioin perusteella moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Samoin menetellään palattaessa tehostetusta tuesta takaisin yleiseen tukeen. Yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Tehostetun tuen toteuttamiseksi laaditaan oppimissuunnitelma, jossa kuvataan oppilaan tarvitsema pedagoginen tuki ja sen järjestäminen. Suunnitelmaa arvioidaan ja tarkistetaan oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa aina tuen tarpeen muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Oppimissuunnitelma kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa luvussa 7.3.2. Tehostetun tuen aikana osa-aikainen erityisopetus, opintojen yksilöllinen ohjaus ja kodin kanssa tehtävä yhteistyö korostuvat.

Elleivät tavanomaiset perusopetuksen tukimuodot riitä, voidaan oppilaan oppimissuunnitelmassa määritellä opiskelun erityiset painoalueet yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan opinnoissa etenemisen kannalta oppiaineen keskeiset sisällöt ja samalla vahvistaa oppimaan oppimisen taitoja. Erityiset painoalueet muodostetaan oppilaan oman vuosiluokan kaikkein keskeisimmistä sisällöistä.

Tehostettua tukea tulee toteuttaa riittävän pitkään, jotta oppilaalle annettujen tukitoimien vaikuttavuutta ja vahvuutta voidaan arvioida. Arvioinnissa otetaan kantaa tukimuotojen sopivuuteen ja oppilaan tarvitseman tuen tasoon jatkossa. Oppilas voi siirtyä takaisin yleiseen tukeen, jatkaa tehostetussa tuessa samoilla tai muunnelluilla tukitoimilla tai siirtyä erityiseen tukeen. Tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa hyödynnetään arvioitaessa erityisen tuen tarvetta ja laadittaessa pedagogista selvitystä.

7.4 Erityinen tuki

Oppilas voi saada erityistä tukea, mikäli hän tarvitsee tehostettua tukea intensiivisempää ja pitkäkestoisempaa sekä useita tukimuotoja sisältävää tukea. Erityinen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa erilaisin joustavin järjestelyin tai erityisryhmässä. Tämän luvun lopussa kerrotaan Vantaan alue- ja kaupunkitasoisista erityisen tuen ryhmistä. Näitä järjestelyjä voivat olla samanaikaisopetus, integraatioryhmät ja osittainen tai kokoaikainen pienryhmäopetus. Yläkoulussa voidaan hyödyntää myös työharjoittelujaksoja ja työelämäpainotteista opiskelua erityisen tuen oppilaiden opetuksen järjestämisessä.

Erityisen tuen päätös edellyttää pedagogista selvitystä, josta selviää oppilaalle annettu tehostettu tuki ja suunnitelma siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea. Pedagogisen selvityksen laatii oppilaan opettaja(t) yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Selvitys käsitellään moniammatillisesti tarvittavien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogista selvitystä täydennetään tarvittaessa psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä. Erityisen tuen päätöksen tekee perusopetuksen aluepäällikkö.

Ennen oppivelvollisuuden alkamista tehtävä erityisen tuen päätös ei edellytä pedagogista selvitystä eikä aiempaa tehostetun tuen antamista, vaan voi perustua psykologiseen tai lääketieteelliseen arvioon. Erityisen tuen valmistelusta ja siihen liittyvästä oppilaan ja huoltajan kuulemisesta vastaa rehtori. Päätöksen tekee perusopetuksen johtosäännön määrittelemä viranhaltija. Erityisen tuen oppilaiden osalta Pol18§:n mukaiset erityiset opetusjärjestelyt päätetään erityisen tuen päätöksessä.

Erityisen tuen päätös tarkistetaan 2. ja 6. vuosiluokan aikana sekä aina tuen tarpeen tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Vammaisopetuksen ryhmien oppilaiden erityisen tuen tarkistamisajankohdista kerrotaan luvussa 7.4.2. Mikäli todetaan, että erityinen tuki ei ole enää tarpeen, tehdään tuen lopettamisesta viranhaltijapäätös, joka perustuu moniammatillisesti käsiteltyyn pedagogiseen selvitykseen ja oppilaan ja huoltajan kuulemiseen. Oppilas siirtyy tällöin tehostettuun tukeen.

Oppilaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) laaditaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun erityisen tuen päätös on tehty. Jatkossa oppilaan HOJKS laaditaan aina lukuvuoden alussa ja tarkistetaan vähintään kerran lukuvuoden aikana. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmassa hyödynnetään pedagogista selvitystä sekä erityisen tuen päätöksen sisältöä. Asiantuntijalausuntojen sisältöjä hyödynnetään siten, kuin se oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta on pedagogisesti tarkoituksenmukaista.

7.4.1 Oppiaineen yksilöllistäminen

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tuetaan siten, että hänen on mahdollista suorittaa yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet kaikissa oppiaineissa. Mikäli annettu tuki ei riitä, sovitaan

opiskelun erityisten painoalueiden mukaisesta opiskelusta yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun oppimisen kannalta välttämättömät sisällöt. Keskittymällä olennaiseen oppilaalle jää voimavaroja vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan. Opiskelun erityisiä painoalueita voidaan hyödyntää tehostetun ja erityisen tuen vaiheissa ja ne tulee kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:an yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Erityisten painoalueiden mukaisesta arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Mikäli oppilas ei tuesta huolimatta suoriudu ydinsisältöihin liittyvistä tavoitteista hyväksytysti, voidaan oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Erityisten painoalueiden käyttöä edellytetään kuitenkin ennen oppiaineen yksilöllistämistä. Kunkin oppiaineen yksilöllistämisen tarve perustellaan pedagogisessa selvityksessä erikseen ja tehdään uusi erityisen tuen päätös. Tällöin myös jo aiemmin yksilöllistettyjen oppiaineiden jatkuminen yksilöllistettyinä tulee perustella. Yksilöllistämisestä sovittaessa selvitetään oppilaalle ja huoltajille yksilöllistettyjen oppimäärien mahdolliset vaikutukset opetuksen järjestämiseen ja jatko-opintoihin.

Yksilöllistettäessä oppilaan oppiaineita selvitetään oppilaan taitotaso tarkasti. Apuna käytetään opettajan tai erityisopettajan tekemää monipuolista arviointia, oppilaan koulutehtäviä sekä arjen havaintoja oppimistilanteissa. Lisäksi hyödynnetään mahdollisia asiantuntijalausuntoja. Oppilaan tavoitetaso määritellään oppimisen mahdollistavaksi ja oppimista eteenpäin vieväksi. Yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet, keskeiset sisällöt, oppilaan edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan oppilaan HOJKS:ssa. Oppilaan arviointi tapahtuu tällöin suhteessa HOJKS:ssa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin.

7.4.2 Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät

Ryhmämuotoinen tuki

Oppilaan opiskelu järjestetään pienemmässä oppilasryhmässä oppilaan omassa lähikoulussa tai kaupunkitasoisessa erityisryhmässä erityisopettajan johdolla silloin, kun hänen tuen tarpeensa tätä edellyttää. Lähikouluissa ryhmämuotoista tukea tarjotaan osa- tai kokoaikaisen erityisryhmän tai integraatioryhmän muodossa. Koulut kuvaavat järjestelyt omissa lukuvuosisuunnitelmissaan. Kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät, etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät.

Etappiopetus

Etappitoiminta tarjoaa vahvaa ja moniammatillista tukea 1. – 6. luokan oppilaille, joiden koulunkäyntiä käyttäytymis- ja tunne-elämän vaikeudet estävät tai olennaisesti vaikeuttavat. Etappijakson aikana arvioidaan oppilaan koulunkäynnin kokonaistilannetta sekä suunnitellaan ja toteutetaan tarvittavia tukitoimia. Jakso on määräaikainen, ja sen pituutta arvioidaan jakson aikana. Tavoitteena on pedagogisten tukitoimien järjestäminen, mahdollisten tutkimusten, hoidon ja sosiaalisen tuen tarpeen arviointi, verkostoyhteistyö sekä oppilaan lähikoulun osaamisen vahvistaminen.

Etappitoimintaa linjaa kaupunkitasoinen ohjausryhmä. Toiminta järjestetään alueellisena palveluna. Työmuotoja ovat jalkautuvan etapin tuki oppilaan omassa lähikoulussa ja etappiluokassa tapahtuva ryhmämuotoinen opetus. Tapauskohtaisesti arvioidaan, kumpi työmuodoista valikoituu. Toiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, johon kuuluu opetushenkilöstön lisäksi sosiaali- ja terveystoimen työntekijöitä. Etappiluokassa työskentelevät erityisopettaja ja koulunkäyntiavustaja / oppilashoitaja. Toinen erityisopettaja on jalkautuvassa työssä oppilaan lähikoululla. Sosiaali- ja terveystoimen työntekijät toimivat opettajien työpareina joko etappiluokassa tai jalkautuvassa työssä. Oppilaan etappihakemuksen tekee monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Perusopetuksen

aluepäällikkö ottaa oppilaat etappitoimintaan. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen etappijakson aloittamista.

Oppilaan HOJKS laaditaan ja päivitetään yhdessä oppilaan, hänen huoltajansa, oppilashuollon ja tarvittavien tukiverkostojen asiantuntijoiden kanssa. Etappiluokassa opiskeleva oppilas voi jakson aikana osallistua lähikoulunsa opiskeluun HOJKS:an kirjatulla tavalla. Oppiaineiden opettamisen ohella etappijaksolla opetetaan ja vahvistetaan oppilaan sosio-emotionaalisia taitoja. Etappijakson tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti jakson kuluessa. Lähikoulun kanssa tehtävä yhteistyö on toiminnan edellytys.

Etappijakson aikana tehdään tiivistä yhteistyötä perheen, lähettävän koulun ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on sekä lapsen että perheen omien voimavarojen vahvistaminen ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä sopiminen yhteistyössä huoltajien ja muun verkoston kanssa. Jokaisella oppilaalla on monialainen asiantuntijaryhmä, minkä lisäksi oppilaalla on oikeus myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin jakson aikana.

Pajaopetus

Pajaopetuksella tarkoitetaan vahvaa erityisen tuen pienryhmää, jossa korostuu oppilaan kokonaisvaltainen elämänhallinnan tukeminen. Opetus järjestetään alueellisena palveluna, jota linjaa kaupunkitasoinen ohjausryhmä. Pajaopetus on tarkoitettu perusopetuksen päättövaiheessa olevalle nuorelle, jolle oman koulun ja verkoston suunnitelmallinen tuki ei ole riittänyt, ja tilanteessa, jossa vaikeudet ovat kasautuneet ja huolena on syrjäytyminen. Opiskelun tavoitteena on auttaa oppilasta kiinnittymään koulunkäyntiin, tukea häntä elämänhallintataitojen kehittämisessä, päättötodistuksen saavuttamisessa ja toisen asteen opintoihin sijoittumisessa. Lisäksi tavoitteena on verkostoyhteistyön ylläpitäminen ja sen vahvistaminen.

Hakemuksen pajalle tekee oppilaan monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen pajalla aloittamista. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaan pajaopetukseen. Pajaluokan toiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, johon kuuluu niin opetus- kuin sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöä. Luokassa työskentelee kaksi erityisopettajaa ja koulunkäyntiavustaja / oppilashoitaja. Pajatiimin jäsenenä ja oppilaiden tukena toimii myös sosiaali- ja terveystoimen työntekijä. Pajan toiminta perustuu moniammatilliseen tavoitteelliseen yhteistyöhön. Opetus toteutetaan pääosin luokkatyöskentelynä.

Pajalla oppilas etenee opinnoissaan vuosiluokkiin sitomattoman opetussuunnitelman (VSOP) ja hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. Suunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja oppilaan yhteistyöverkostojen kanssa. Siinä painotetaan oppilaan edistymistä oppimisen, koulunkäynnin ja elämänhallinnan osa-alueilla. Vuorovaikutustaidot, arjen hallinta ja kyky ottaa vastuuta opiskelusta ovat keskiössä. Huoltajien ja moniammatillisen verkoston tuki on välttämätön oppilaan kokonaisvaltaisen kasvun ja elämänhallinnan edistämisessä. Jokaisella pajan oppilaalla on moniammatillinen asiantuntijaryhmä, johon kuuluvat pajatiimi ja aluekoordinaattori. Ryhmää täydennetään muilla tarvittavilla asiantuntijoilla. Oppilaat ovat oikeutettuja myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin.

Poliopetus

Poliopetus on tarkoitettu vantaalaisille lasten- tai nuorisopsykiatrista tukea tarvitseville perusopetusikäisille oppilaille, joiden koulunkäynti ei tukitoimista huolimatta onnistu oppilaan omassa koulussa. Työ perustuu tiiviiseen yhteistyöhön oppilaan, huoltajien, koulun ja hoitotahon välillä. Tavoitteena on turvata oppilaan koulunkäynti sekä tukea hänen kuntoutumistaan, kasvuaan ja kehitystään. Opetus järjestetään kaupunkitasoisena palveluna, jonka toimintaa suunnittelee, arvioi ja kehittää kaupunkitasoinen ohjausryhmä yhteistyössä poliopetuksen tiimin

kanssa. Vantaan polikliinisen opetuksen yksikkö toimii Viertolan koulun yhteydessä. Poliopetuksen oppilaaksiottoprosessissa oppilaat otetaan hallinnollisesti Viertolan koulun oppilaiksi. Oppilailla on erityisen tuen päätös ja aktiivinen hoitosuhde lasten- tai nuortenpsykiatrisen hoitotahoon. Oppilaaksi haetaan hoitavan tahon lähetteellä. Moniammatillinen oppilaaksiottokokous järjestetään vuosittain keväällä, ja täydentävä haku mahdollisille vapaille oppilaspaikoille joulukuussa. Oppilaaksiottokokouksissa arvioidaan aiemmin oppilaaksi otettujen oppilaiden tarve jatkaa poliopetuksessa. Arvio perustuu hoitavan tahon ja huoltajien kanssa käytyihin keskusteluihin. Päätöksen oppilaaksiotosta tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Oppilaaksioton yhteydessä tehdään oppilaan, huoltajien ja koulun kesken koulusopimus, jossa määritellään yhteistyön periaatteet.

Polikliinisella luokalla oppilas opiskelee omien kykyjensä ja edellytystensä mukaisesti yleisen opetussuunnitelman tai yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Tarvittaessa hyödynnetään vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua ja opiskelun erityisiä painoalueita oppilaan etenemisen turvaamisessa. Suunnitelmia tehdään ja tarkistetaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajiensa ja hoidon kanssa. Opetus järjestetään mahdollisimman suurelta osin erityisluokkaopetuksena yhdysluokissa. Lisäksi oppilaiden opetuksessa ja ryhmittelyssä voidaan käyttää joustavia opetusjärjestelyitä ja tilapäisesti yksilöopetusta.

Oppilaat huomioidaan erilaisina yksilöinä ja oppijoina, samalla painottaen yhteisöllistä toimintaa ja muiden huomioon ottamista. Oppilaiden oppimista ja käyttäytymistä ohjataan yhteisöllisesti turvallisessa oppimisympäristössä pienistä asioista alkaen. Tavoitteena on, että oppilaat löytävät oman optimaalisen suoritustasonsa. Jokaiselle oppilaalle laaditaan yksilöllinen lukujärjestys ja henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tavoitteena on noudattaa oppilaan oman luokka-asteen mukaista viikkotuntimäärää, kuitenkin oppilaan voimavarat, yksilölliset tarpeet ja haasteet huomioiden. Mikäli oppilas opiskelee vuosiluokkansa tuntimäärästä poikkeavaa tuntimäärää, sovitaan erityisistä opetusjärjestelyistä yhteistyössä huoltajien ja hoidon kanssa (PoL §18). Polikliinisen opetuksen opetushenkilöstö on tiiviissä yhteydessä hoitavaan tahoon. Tarvittaessa hoitava taho jalkautuu luokkiin oppilaan koulunkäynnin edistämiseksi.

Koulupäivän runko poliopetuksessa rakentuu opetussuunnitelmassa määritellyistä oppiaineista ja monialaisista oppimiskokonaisuuksista. Opetustoiminta perustuu hyvään oppilaan tuntemukseen sekä turvalliseen ja kunnioittavaan pedagogiseen ohjaamiseen. Oppiaineiden opiskelun ohella painotetaan onnistumisen elämyksiä, pettymysten sietokyvyn kasvattamista, oman vastuun ottamista, itsetunnon vahvistumista sekä koululaisen identiteetin ja motivaation kasvamista. Opetuksessa kiinnitetään huomiota oppilaan käyttäytymis- ja vuorovaikutustaitoihin, ja tunne-elämän taitoja sekä ongelmanratkaisukykyä vahvistetaan. Oppilaita ohjataan tarkkailemaan ja ymmärtämään omaa käyttäytymistään sekä oman käyttäytymisen vaikutusta muihin oppilaisiin, ja heitä tuetaan löytämään myönteisiä ratkaisumalleja eri tilanteisiin.

Koulun aikuiset pyrkivät toiminnassaan positiivisen vuorovaikutuksen synnyttämiseen lapsen ja aikuisen sekä lapsen ja toisen lapsen välille. Tällä rakennetaan oppilaan kokemusta siitä, miten toimitaan yhdessä. Oppilaan siirtymistä pois polikliinisestä opetuksesta tuetaan tutustumisjaksolla, jonka aikana polikliinisen tiimin jäsen on tarpeen mukaan seuraamassa ja ohjaamassa lähikouluun paluuta. Oppilaan siirtyminen omaan kouluun tapahtuu siten asteittain, yksilöllisen nivelvaihesuunnitelman mukaisesti, perustuen moniammatilliseen arviointiin yhteistyössä oppilaan, huoltajien, hoidon, perusopetuksen aluekoordinaattorin ja koulujen kanssa.

Vammaisopetus

Vantaalla kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden opetus järjestetään pääsääntöisesti alueellisissa erityisryhmissä. Nämä alueelliset ryhmät toimivat yleisopetuksen koulujen

yhteydessä, jolloin oppilaan on mahdollista integroitua monipuolisesti omien taitojensa sekä ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti muihin ryhmiin. Oppilaan opetus voidaan järjestää erityisin perustein myös oman asuinalueen lähikoulussa, mikäli oppilaan tarvitsema tuki voidaan siellä toteuttaa.

Kaikilla vammaisopetuksen piiriin kuuluvilla oppilailla on erityisen tuen päätös, joka tarkistetaan 3.luokan syksyllä ja 6. vuosiluokan aikana sekä aina tuen tarpeen muuttuessa tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Näissä ryhmissä opetus järjestetään oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla oppiaineittain perustuen erilaajuisiin oppimääriin, kokonaan toiminta-alueittain tai näiden yhdistelmänä. Oppilas voi mahdollisuuksien mukaan osallistua oman äidinkielen opetukseen. Toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen opetussuunnitelman mukaan opiskeleva oppilas voi suorittaa kykyjensä mukaan jostakin oppiaineesta erilaajuisia oppimääriä. Hänet luetaan tällöin edelleen toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen oppilaaksi.

Oppilaalle asetetut tavoitteet kirjataan hänelle laadittavaan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Suunnitelmassa määritellään oppiaineittain opiskeleville oppilaille kuhunkin oppiaineeseen oppilaan tavoitteet ja toiminta-alueittain opiskeleville oppilaille toiminta-alueisiin liittyvät tavoitteet. Mikäli oppilas opiskelee edellisten yhdistelmänä, kirjataan molempien osa-alueiden tavoitteet HOJKS:an. Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden arvioinnista kerrotaan luvussa 7.6.4, oppiaineittain opiskelevien oppilaiden arvioinnista luvussa 6. Vammaisopetuksessa tavoitteena on oppilaan tasapainoisen kokonaiskehityksen turvaaminen yhteistyössä opettajien, opetusta avustavan henkilökunnan, huoltajien, eri asiantuntijoiden ja erityistyöntekijöiden kanssa. Opetusta avustava henkilökunta tukee oppilaiden kokonaiskehitystä koko koulupäivän ajan, mukaan lukien aamu- ja päivätoiminnan.

Vammaisopetuksessa opetus on konkreettista, eri aistikanavia hyödyntävää, asioita kertaavaa ja strukturoitua. Opetus jäsennetään ajan, paikan, tilan ja henkilöiden suhteen. Opetuksessa sanallisten ohjeiden lisäksi käytetään vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä; kuten kuvat, viittomat, fyysinen ohjaus, eleet, osoittaminen sekä kirjoitetut ohjeet ja tekniset apuvälineet. Oppilaat opiskelevat henkilökohtaisten päivä- ja viikko-ohjelmien mukaisesti. Opetuksen tavoitteena on oppilaiden osallisuuden vahvistaminen.

Menolippu

Menolippu –toimintamalli tarjoaa peruskoulun loppuun suorittamisen mahdollisuuden niille oppivelvollisuusiän ylittäneille vantaalaisille nuorille, joiden peruskoulu on jäänyt kesken. Menolippu –toimintaa toteutetaan Vantaan nuorten työpajalla. Opiskelijoita otetaan aloittamaan opintoja ympäri vuoden. Menolipussa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen etenemissuunnitelma ja tarjotaan tukea omaan elämäntilanteeseen. Nuorelta saattaa puuttua vain muutama suoritus tai muutaman vuoden suoritukset peruskoulun päättötodistuksen saamiseksi. Opiskeluaika määräytyy yksilöllisesti ja siihen vaikuttavat myös opiskelijan terveydellinen, taloudellinen ja sosiaalinen tilanne. Menolipussa nuorten kanssa työskentelee erityisopettaja ja kaksi ohjaajaa. Lisäksi nuorille tarjotaan psykososiaalista ja terveydenhoidollista tukea yksilöllisten tarpeiden mukaan. Opiskelijat ohjautuvat Menolippuun usein TE-toimiston tai etsivän nuorisotyön kautta taikka omatoimisesti.

Menolipussa noudatetaan Vantaan nuorten tai aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelmaa opiskelijan yksilöllinen tarve ja ikä huomioiden.

Menolipun toiminnan ja opetuksen järjestämisestä on laadittu erillinen kuvaus, joka löytyy Vantaan ammattiopisto Varian internet –sivuilta.

7.4.3 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Pidennetty oppivelvollisuus tarkoittaa oppivelvollisuuden alkamista vuotta säädettyä aiemmin. Oppivelvollisuus ei pidenny perusopetuksen keskeltä tai lopusta. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen esiopetuksen alkamista. Lisäksi oppilaalle tehdään erityisen tuen päätös. Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen tekeminen harkitaan aina tapauskohtaisesti.

Pidennettyä oppivelvollisuutta harkittaessa toimitetaan asiantuntijalausunto perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen vastuuhenkilöille arvioitavaksi. Arvion jälkeen päiväkotien esimiehet kuulevat lasta ja huoltajaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen ja erityiseen tukeen liittyen. Asiasta tekee päätöksen perusopetuksen aluepäällikkö. Esiopetuksen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatus.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille tehdään päiväkodissa ennen koulunaloitusta pedagoginen selvitys, jonka laatii esiopetuksen opettaja. Pedagoginen selvitys tarvitaan perusopetuksessa oppilaan erityisen tuen päätöstä varten. Opetus järjestetään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain (luku 7.4.4). Oppilasta ja huoltajaa kuullaan opetusjärjestelyistä. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden tuen tarve tulee tarkistaa säädetyissä kohdissa ja aina kun tapahtuu jokin olennainen muutos tuen tarpeessa tai opetuksen järjestämisessä. Tällöin arvioidaan myös pidennetyn oppivelvollisuuden jatkotarve.

7.4.4 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Opetus järjestetään toiminta-alueittain, kun se on oppilaan kannalta tarkoituksenmukaista. Toiminta-alueittain tapahtuvasta opetuksesta tehdään pedagogiseen selvitykseen ja asiantuntijalausuntoon pohjautuva hallintopäätös. Toiminta-alueittain annettavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle jatko-opinnoissa ja itsenäisessä elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaan vahvuudet huomioidaan tavoitteita ja sisältöjä suunniteltaessa. Tärkeää on luoda oppilaille turvallinen ja oppilaskohtaisesti optimaalinen oppimisympäristö. Toiminta-alueet ovat oppilaan elämässä tiiviisti limittäisiä osa-alueita. Yhden osa-alueen harjoittamisella on siirtovaikutusta aina useampaan muuhun osa-alueeseen.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

Tukiopetusta voidaan antaa oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin edistämiseen tuen kaikilla tasoilla. Tehostetun tuen oppilaiden osalta tukiopetus kirjataan oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:aan. Tukiopetus tulee aloittaa mahdollisimman pian tarpeen havaitsemisen jälkeen tai jo tuen tarvetta ennakoiden vaikeuksien ehkäisemiseksi. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat tukiopetuksen tarpeen, mutta myös oppilas ja hänen huoltajansa voivat tehdä aloitteen tukiopetuksesta. Oppilas voi tarvita tukiopetusta esimerkiksi oppiainesisältöjen omaksumiseen, oppimaan oppimisen ja työskentelytaitojen edistämiseen tai sosio-emotionaalisten taitojen hallintaan. Tukiopetusta voidaan tarvittaessa antaa myös oppilaan omalla äidinkielellä.

Tukiopetusta annetaan joko oppilaan koulupäivän aikana tai oppituntien ulkopuolella samanaikaisopetuksena oppilaan omassa opetusryhmässä, pienryhmässä, täysin yksilöllisesti tai erilaisia joustavia ryhmittelyjä käyttäen. Tukiopetuksen järjestämisessä käytetään monipuolisia ja

oppilasta motivoivia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Huoltajille tiedotetaan tukiopetuksen järjestämisestä koulun lukuvuosisuunnitelmassa, vanhempainilloissa sekä koulun tiedotteissa ja viesteissä.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen erityisopetus on oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista tukevaa työtä, johon jokaisella oppilaalla on tuen tasosta riippumatta oikeus sitä tarvitessaan. Pyrkimyksenä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan opiskelutottumuksiin, työskentelytapoihin ja koulumotivaatioon. Suunnittelun ja järjestelyjen lähtökohtana ovat oppilaiden yksilölliset tarpeet. Osa-aikainen erityisopetus on joko ennaltaehkäisevää tai jo ilmenneitä vaikeuksia kuntouttavaa. Opetus voi kohdentua kielellisten ja matemaattisten taitojen tukemiseen, sosioemotionaalisten taitojen tai toiminnanohjaus- ja opiskelutaitojen kehittämiseen. Erityisopettaja kartoittaa yhdessä luokanopettajien tai aineenopettajien kanssa, ketkä tarvitsevat osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikainen erityisopetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä. Opetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös monialaisen asiantuntijaryhmän kanssa.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään muun opetuksen yhteydessä samanaikaisopetuksena, palkeissa pienryhmässä tai erityisestä syystä yksilöopetuksena. Lisäksi erityisopettaja konsultoi muita koulun opettajia tuen järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen käyttäminen tukimuotona kirjataan tehostetun tuen oppilaiden osalta oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:an. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilasta ja huoltajia. Resurssin kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulun sisällä säännöllisesti ja muutoksia tehdään tarpeen mukaan joustavasti.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Avustaja- ja tulkitsemispalvelut

Koulut saavat resurssin avustajapalveluiden järjestämiseen. Rehtori päättää avustajapalveluiden kohdentumisesta koulun sisällä konsultoituaan opetus- ja oppilashuollon henkilöstöä. Palvelun kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulussa säännöllisesti ja oppilaiden tuen tarpeen muuttuessa tarvittavia muutoksia tehdään lukuvuoden mittaan joustavasti. Avustajapalveluiden tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tukitoimien kokonaisuus. Oppilaalle turvataan hänen tarvitsemansa tulkitsemispalvelut koulupäivän aikana. Tulkitsemispalvelut on mahdollista järjestää avustajapalvelun yhteydessä.

Erityisen tuen oppilaan saamista avustaja- ja tulkitsemispalveluista päätetään oppilaan erityisen tuen päätöksessä, ja palvelun kohdentuminen kirjataan oppilaan HOJKS:an. Oppilaita ja huoltajia informoidaan avustajapalveluista koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja oppilaan pedagogisia asiakirjoja yhteistyössä kodin kanssa laadittaessa.

Apuvälineet

Oppilas on oikeutettu saamaan opetukseen osallistumisen kannalta välttämättömät apuvälineet. Apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai oppimisen erityistarpeisiin. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttö ja hyödyllisyys arvioidaan oppilaan pedagogisissa asiakirjoissa. Tarvittavat apuvälineet hankitaan joko koulun toimesta tai erillisellä hakemuksella keskitetysti sivistysvirastosta.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset
- Miten koulun tasolla näkyy ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit sekä toiminta kaikissa nivelvaiheissa?
- Miten koulun tasolla näkyy kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä?

Yleinen tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Yleisen tuen käytännön järjestäminen
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa

Tehostettu tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Tehostetun tuen käytännön järjestäminen
- Toimintatavat oppilaan tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä
- Oppimisssuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa

Erityinen tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Erityisen tuen käytännön järjestäminen
- Toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena
- HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä
- Menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Oppimäärän yksilöllistämiseen liittyvät toimintatavat osana pedagogisen selvityksen laadintaa, erityisen tuen päätöstä ja HOJKSin laatimista.
- Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Käytännön järjestäminen
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken

- Oppilaalle ja huoltajille tiedottamiseen ja oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat

7.6 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Leppäkorven koulussa

Leppäkorven koulu on muiden vantaalaisten koulujen tapaan lähikouluperiaatetta noudattava koulu. Kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti oppilaamme saavat yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Suunnittelemme oppimisen ja koulunkäynnin tuen muodot ja järjestämme opetuksen oppilaiden tuen tarpeista käsin. Esimerkkejä erilaisista ryhmäjärjestelyistä ovat ryhmäintegraatio sekä osa- tai kokoaikainen pienryhmäopetus. Leppäkorven koulussa pidetään varhaisessa puuttumisessa tärkeänä dialogia ja oppilaan kohtaamisen välittömyyttä. Henkilökunta seuraa aktiivisesti oppilaiden työskentelyä ja opiskelun edistymistä arjessa. Opettaja on yhteydessä kotiin heti tarpeen vaatiessa. Kodin ja koulun välillä on luottamuksellinen ja positiivinen yhteistyön ilmapiiri. Yhteistyömuotoina ovat tiivis yhteydenpito, vanhempainillat ja arviointikeskustelut.

Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen keinoja ovat esimerkiksi tukiopetus, läksykerho, erityisopettajien ja koulunkäyntiavustajien antama tuki sekä opetuksen eriyttäminen. Pedagogiset asiakirjat toimivat opettajan työn tukena ja pohjana. Niistä huoltaja ja oppilas näkevät yhdessä sovitut asiat.

Tarkastelemme tuen muotoja ja rakenteita lukuvuosittain ja suunnittelemme alkavan lukuvuoden opetusjärjestelyt kokonaistilanne huomioiden. Tuen rakenteet kuvaamme lukuvuosisuunnitelmassa. Seuraamme tuen kohdentumista lukuvuoden kuluessa ja teemme muutoksia esimerkiksi avustaja- ja erityisopetusresurssien jaossa tarpeen mukaan.

Teemme yhteistyötä opetuksen ja tuen järjestämisessä oppilaan ja huoltajien sekä tarvittaessa moniammatillisen asiantuntijaryhmän kanssa. Annamme huoltajille avointa tietoa oppimisen ja koulunkäynnin tuen muodoista. Oppimissuunnitelmia laadittaessa kiinnitämme huomiota myös vanhempien rooliin oppilaan koulunkäynnin tukemisessa.

Seuraamme ja arvioimme oppilaiden oppimista ja kouluhyvinvointia koulussamme. Käytämme Vantaalla kaupunkitasoisesti käytössä olevia menetelmiä sekä laadimme omia kyselyjä.

Yleinen tuki

Kaikki oppilaat kuuluvat yleisen tuen piirin. Yleistä tukea on opetuksen eriyttäminen, tukiopetus, opettajan henkilökohtainen ohjaus oppituntien aikana, joustavat ryhmittelyt, samanaikais- ja työpariopetus sekä läksykerho. Jos yleiseen tukeen on tarvetta useammassa oppiaineessa ja/tai oppilas tarvitsee tukea säännöllisemmin, oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma, jonka laatimisesta vastaa luokanohjaaja, joka voi olla luokanopettaja tai yläkoulun puolella luokanvalvoja. Oppimissuunnitelma tehdään yhteistyössä luokanohjaajan, oppilasta opettavien opettajien, oppilaan ja huoltajien kanssa. Pedagogiset asiakirjat toimivat opetuksen suunnittelun pohjana. Kaikki oppilasta opettavat ovat vastuussa omalta osaltaan tuen toteutumisesta.

Opettajat eriyttävät opetusta erilaisten oppimateriaalien ja henkilökohtaisen ohjauksen avulla lapsen tuen tarpeen mukaisesti.

Tehostettu tuki

Mikäli oppilas tarvitsee yleistä tukea laajempaa, pitkäkestoisempaa ja suunnitelmallisempaa tukea, hänen tukitoimiaan tehostetaan. Tehostetun tuen keinot mietitään ja tarkastellaan jokaisen sitä tarvitsevan oppilaan kohdalla aina tapauskohtaisesti ja ne kirjataan oppilaan henkilökohtaiseen oppimissuunnitelmaan. Tehostetussa tuessa tuen määrä lisääntyy sekä muuttuu säännöllliseksi ja yhteydenpito kotiin on tiiviimpää. Tarvittaessa oppilashuolto tarjoaa tukea oppilaalle. Tarvittaessa opiskelu toteutetaan painoalueittain, jotka muodostuvat oppilaan oman vuosiluokan oppiaineen keskeisimmistä sisällöistä.

Ennen tehostetun tuen aloittamista oppilaasta tehdään pedagoginen arvio. Sen laadinnasta vastaa luokanohjaaja yhteistyössä muiden oppilasta opettavien opettajien ja erityisopettajan kanssa. Tarvittaessa voidaan hyödyntää moniammatillisen yhteistyön antamaa tietoa. Pedagogisessa arviossa opettajat kuvaavat oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteen. Tehostettuun tukeen siirtyminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti. Samoin menetellään palattaessa tehostetusta tuesta takaisin yleiseen tukeen.

Tehostetun tuen oppimissuunnitelman laatimisesta vastaa luokanohjaaja ja se tehdään yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien, oppilaan ja huoltajien sekä erityisopettajien kanssa. Oppimissuunnitelmaan kirjataan selkeät konkreettiset tavoitteet ja myös huoltajien tarjoama tuki.

Oppimissuunnitelma tarkistetaan lukuvuosittain ja aina tuen tarpeen muuttuessa oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Tehostettua tukea toteutetaan riittävän pitkään, jotta oppilaalle annettujen tukitoimien vaikuttavuutta ja vahvuutta voidaan arvioida. Tuen arvioinnissa opettajat ottavat kantaa tukimuotojen sopivuuteen ja oppilaan tarvitseman tuen tasoon jatkossa. Oppilas voi siirtyä takaisin yleiseen tukeen, jatkaa tehostetussa tuessa samoilla tai muunnelluilla tukitoimilla, tai siirtyä erityiseen tukeen. Tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa hyödynnetään arvioitaessa erityisen tuen tarvetta ja laadittaessa pedagogista selvitystä.

Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu tehostetussa tuessa. Ennen erityisen tuen hakemista on oppilaalle tarjottava tehostettua tukea pääsääntöisesti vähintään kuuden kuukauden ajan. Kun oppilaalla on tarve siirtyä erityiseen tukeen, oppilalle laaditaan pedagoginen selvitys. Sen laadinnasta vastaa luokanohjaaja yhdessä erityisopettajan kanssa. Pedagoginen selvitys käsitellään moniammatillisesti. Huoltajia ja oppilasta kuullaan erityistä tukea haettaessa ja opetusjärjestelyistä päätettäessä. Päätöksen erityisen tuen alkamisesta tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Erityisen tuen päätökset ovat määräaikaisia. Päätökset tarkistetaan toisen luokan sekä kuudennen luokan lopussa.

Erityisen tuen oppilaan opetus järjestetään joko pienryhmässä tai integroituna yleisopetuksen ryhmässä. Oppilaalle, jolla on erityisen tuen päätös, laaditaan HOJKS eli henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. HOJKS:n laadinnasta vastaa luokanohjaaja/erityisluokanopettaja. Laaja-alainen erityisopettaja osallistuu HOJKS:n laadintaan silloin, kun kyseessä on integroitu erityisen tuen oppilas. Laadintaan osallistuvat myös oppilas sekä huoltaja(t) ja tarvittaessa muita asiantuntijatahoja. HOJKS tulee laatia kahden kuukauden sisällä erityisen tuen päätöspäivämäärästä.

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tuetaan siten, että hänen on mahdollista suorittaa yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet oman vuosiluokkansa kaikissa oppiaineissa. Mikäli tämä ei kuitenkaan onnistu oppilas siirtyy opiskelemaan painoaluettain. Jos oppilas ei saavuta painoalueiden tavoitteita määrätyssä ajassa, hän voi siirtyä opiskelemaan yksilöllistettyä oppimäärää. Oppiaineen yksilöllistämisessä oppilaalle laaditaan omat tavoitteet. Yksilöllistämistä varten oppilasta ja huoltajaa kuullaan ja opettajat laativat pedagogisen selvityksen.

Mikäli erityiselle tuelle ei ole enää tarvetta, laaditaan pedagoginen selvitys ja oppilasta sekä huoltajia kuullaan. Tuki jatkuu tämän jälkeen tehostettuna tukena.

8 Oppilashuolto

Vantaalla kaikki koulussa työskentelevät aikuiset huolehtivat oppilaiden hyvinvoinnista ja oppimisesta yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilaan kouluhyvinvointiin vaikuttavat kouluympäristön turvallisuus ja terveys sekä riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Hyvinvointityö on oppilaan kohtaamista, kannustamista, auttamista sekä oppilaan osallisuuden vahvistamista.

Oppilashuoltotyö on oppilaan ja koko kouluyhteisön tukemista. Oppilaalla on oikeus oppilashuoltoon esiopetuksessa, perusopetuksessa sekä myös toisella asteella. Tavoitteena on toimia ennaltaehkäisevästi ja puuttua varhain mahdollisiin koulunkäynnin vaikeuksiin.

Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista voidaan tukea kokemuksella vaikuttamisesta ja siitä, että omilla mielipiteillä on merkitystä. Lasten ja nuorten pitää saada tulla kuulluiksi ja heille on annettava aito mahdollisuus vaikuttaa. Oppilaan tulee saada osallistua häntä itseään koskevien asioiden käsittelyyn ikätasonsa ja edellytystensä mukaan. Näin hän pääsee vaikuttamaan omiin asioihinsa ja tietää, mitä yhteisesti on sovittu ja päätetty.

Vantaalla oppilashuoltoa toteutetaan lähtökohtaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa. Tärkeää on luoda kodin ja koulun välille hyvä ja luottamuksellinen yhteistyö, joka edesauttaa oppilaan hyvinvointia ja arjen sujumista sekä koulussa että kotona. Koulun tehtävänä on huolehtia siitä, että oppilaat, huoltajat, koulun henkilöstö ja muut yhteistyötahot saavat tarvitsemansa tiedon oppilashuollon palveluista ja toiminnasta. Koulun oppilailla tulee olla riittävä tieto siitä, mitä oppilashuolto on, mitä oppilashuollon palveluita oppilailla on käytössä ja miten palveluihin halutessaan pääsee.

8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Vantaan perusopetuksessa oppilashuollon ohjausryhmänä toimii kaupunkitasoisesti nimetty oppilashuollon koordinaatiotyöryhmä. Tämä ohjausryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista Vantaalla.

Vantaalla oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden hoitavien ja kuntouttavien tahojen kanssa. Oppilashuoltoon osallistuvat soveltuvin osin myös muut yhteistyötahot.

Oppilashuollon toteuttaminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville aikuisille ja oppilashuoltotyöstä vastaaville viranomaisille.

Iltapäivätoiminta ja koulun kerhotoiminta tukevat lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö voi osallistua tarpeen mukaan lasta koskeviin koulun neuvotteluihin huoltajien luvalla.

Kuva 1: Oppilashuollon yhteistyö Vantaalla kaupungin, alueen ja koulun tasolla

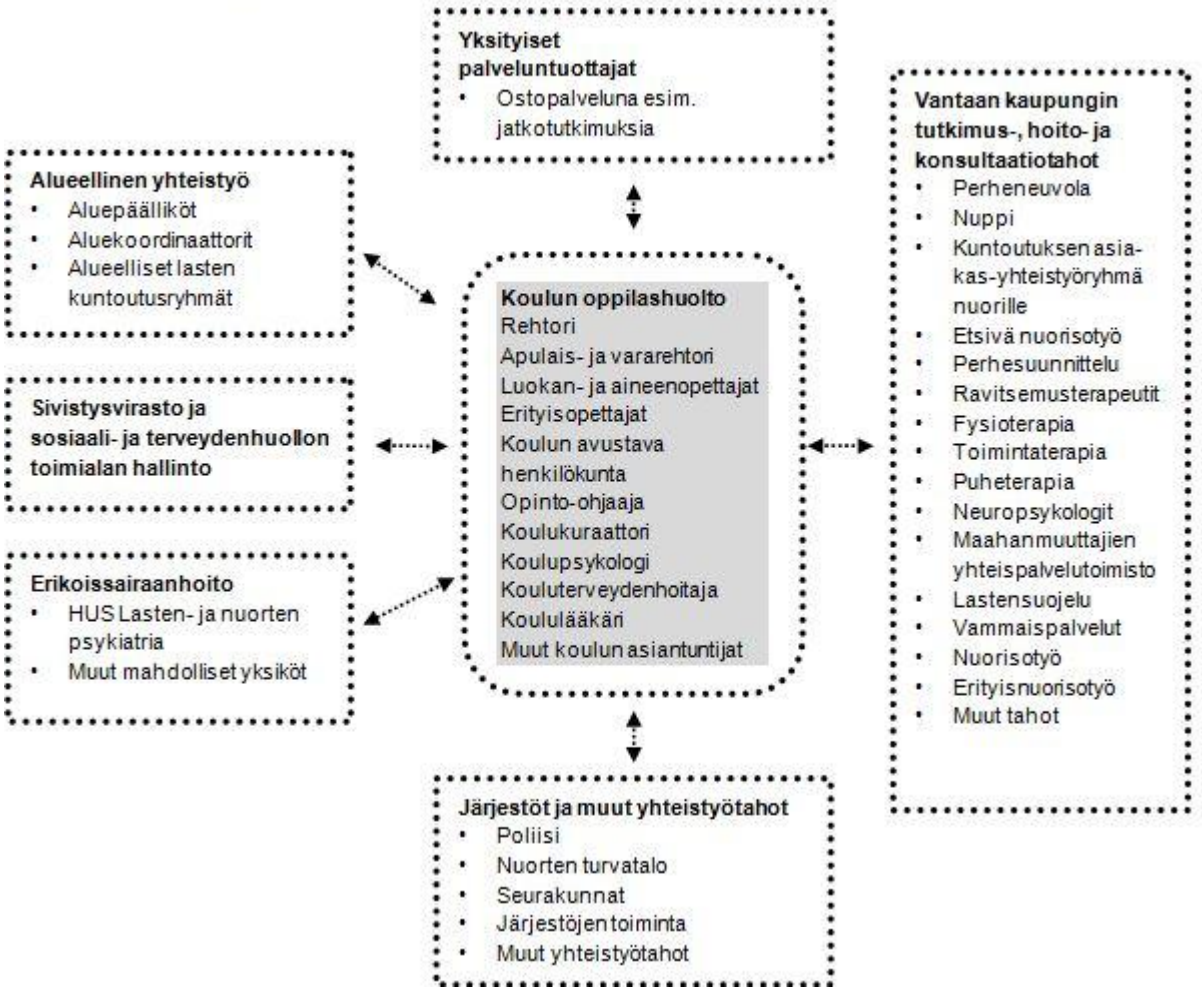

8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Vantaalla koulukohtainen oppilashuoltoryhmä on nimeltään yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR).

Vantaalaisen koulun yhteisöllisen hyvinvointiryhmän peruskokoonpano on:

- rehtori/apulaisrehtori
- koulupsykologi
- koulukuraattori
- kouluterveydenhoitaja
- erityisopettaja
- oppilaanohjaaja (7.-9.-vuosiluokilla)

Näiden em. henkilöiden lisäksi yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintaan kutsutaan mukaan oppilaiden, huoltajien, koulun henkilökunnan ja yhteistyötahojen edustajia asian ja toiminnan kannalta mielekkäällä tavalla ja aikataululla.

Opettaja osallistuu yhteisöllisen hyvinvointiryhmän kokoukseen silloin kun hänen luokkansa asiaa käsitellään yleisellä tasolla. Luokan tilannetta voidaan käsitellä esim. ilmapiirin tai kiusaamisen näkökulmasta niin, että yksittäisten oppilaiden asiat ja nimet eivät nouse esille. Mikäli ko. luokassa työskentelee koulukäyntiavustaja/ oppilashoitaja, myös hän voi olla mukana yhteisöllisen hyvinvointiryhmän kokouksessa.

Rehtori johtaa koulunsa oppilashuoltoa ja yhteisöllistä hyvinvointiryhmää.

Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän keskeisiä tehtäviä ovat:

- koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta
- yhteisöllisen hyvinvointityön kehittäminen ja koordinointi
- oppilaiden ja huoltajien osallistumisen mahdollistaminen koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadintaan ja oppilashuolto- ja hyvinvointityöhön yleensä
- yhteistyön koordinointi koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
- oppimisympäristön kehittäminen
- koulun lukuvuosisuunnitelman valmistelu oppilashuollon osalta
- kodin ja koulun välisen oppilashuollollisen yhteistyön kehittäminen ja seuranta
- lakisääteisten hyvinvointiin liittyvien muiden mahdollisten suunnitelmien laadinta

Vantaalla yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä ei käsitellä yksittäisten oppilaiden asioita tunnisteellisesti, vaan siellä voidaan käsitellä esim. kouluterveyskyselyn tuloksia, oppilaiden ja huoltajien osallisuuden vahvistamista tai luokan ilmapiiriasioita. Oppilaita on hyvä kuulla esim. kyselyllä tietyistä teemoista kuten kiusaaminen ja tulosten perusteella koulussa suunnitellaan miten kiusaamista ehkäistään ja siihen puututaan.

Perusopetuksen oppilashuollon käsikirjassa on esimerkkejä yhteisöllisestä hyvinvointityöstä.

Oppilashuollon arviointi koulun tasolla

Vantaalla oppilashuoltoa arvioidaan koulussa seuraavasti:

- yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR) suunnittelee omaa toimintaansa vähintään kerran lukuvuodessa
- yhteisöllinen hyvinvointiryhmä (YHR) arvioi omaa toimintaansa vähintään kerran lukuvuodessa
- koulun henkilökunta arvioi koulunsa oppilashuollon toteutumista säännöllisesti vähintään kerran lukuvuodessa
- koulut osallistuvat arviointeihin, jotka tehdään koulutuksen järjestäjän (Vantaan kaupunki) tai muun sellaisen tahon toimesta, jolla on lakisääteinen oikeus arvioinnin toteuttamiseen.

Yhteistyö oppilaan ohjauksessa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Oppilashuollon näkökulmasta oppilaan ohjauksen tavoitteena on, että oppilaat saavat tarvitsemansa tuen ja ohjauksen opintojen eri vaiheissa.

Oppilashuolto tukee yhteisöllisesti oppilaiden opintojen edistymistä koko koulun tasolla ja miettii tarvittavia resursseja erityisesti ennaltaehkäisyn ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin kannalta.

Yksittäisen oppilaan kohdalla monialainen asiantuntijaryhmä tukee tarvittaessa oppilasta koulunkäynnissä ja opintoja koskevissa valinnoissa ja tulevaisuuden suunnittelussa. Perusopetuksesta jatko-opintoihin siirtymisen asioita voidaan pohtia myös konsultatiivisesti opetushenkilökunnan ja oppilashuollon henkilökunnan kanssa niiltä osin kuin se on opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä.

Yhteishaun tulosten julkaisemisen jälkeen oppilaanohjaaja ottaa yhteyttä nuoreen, joka ei ole saanut opiskelupaikkaa. Nuoren tuen tarpeesta riippuen nuoren yhteyshenkilöksi on voitu sopia myös koulun oppilashuollon muu asiantuntijajäsen. Ilman opiskelupaikkaa jäänyt nuori ohjataan hakemaan lisäopetukseen, ammattistarteille taikka ammatillisiin opintoihin valmistaviin ryhmiin, yhteishaussa vapaiksi jääneisiin paikkoihin tai hänet ohjataan muuhun tuen tarpeen mukaisiin palveluihin.

Koulutukselliset siirtymävaiheet

Kun oppilas siirtyy esiopetuksesta kouluun, perusopetuksen sisällä koulusta kouluun tai perusopetuksesta toiselle asteelle tuetaan hänen siirtymävaihettaan turvallisuuden tunteen ja oppilashuollollisen jatkuvuuden varmistamiseksi. Siirtymävaiheissa on turvattava, että tieto oppilaan tarvitsemasta tuesta siirtyy uuteen kouluun. Näin oppilaan tarvitsemaa tukea voidaan suunnitella ja toteuttaa heti myös hänen uudessa koulussa. Siirtymävaiheissa on tarkoituksenmukaista välittää tietoa myös oppilaan vahvuuksista.

Vantaalla on käytössä yhtenäiset siirtymävaiheen mallit, joista on laadittu erilliset asiakirjat ja ohjeistukset. Tiedonsiirto tapahtuu yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Tiedonsiirrossa saatua tietoa koulut voivat käyttää tarvittaessa esim. ryhmien muodostamiseen, oppilaan tukitoimien suunnitteluun ja oikeaan kohdentamiseen sekä muiden oppilashuollollisten palvelujen järjestämiseen.

Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaan terveyden edistämiseksi kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan säännöllisesti ja Vantaalla sitä kutsutaan opiskeluympäristön arvioinniksi. Tarkastus tehdään yhteistyössä koulun ja sen oppilaiden, kouluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain. Tarkemmin tarkastuksista on ohjeistettu koulun hyvinvointikansiossa.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveysneuvonta toteutetaan yksilöllisesti, ryhmässä ja yhteisöllisesti. Neuvontatyöhön osallistuvat kouluterveydenhuolto, koulun terveystiedon opettajat ja muut sovitut opettajat ja yhteistyötahot.

Järjestyssäännöt

Koulun järjestyssäännöt tai muut koulussa sovellettavat järjestysmääräykset laaditaan yhdessä oppilaiden kanssa.

Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Koulun opettajien tulee seurata säännöllisesti oppilaiden poissaoloja. Kun huoli poissaoloista herää, opettaja ottaa huolen puheeksi oppilaan, hänen huoltajiensa ja oppilashuollon henkilökunnan kanssa mahdollisimman varhain. Yhdessä pohditaan tarvittavia tukitoimenpiteitä ja seurataan niiden vaikutuksia suunnitelmallisesti. Koulu tiedottaa huoltajia siitä, miten koulu ilmoittaa oppilaan poissaoloista huoltajille ja ohjeistaa huoltajia miten heidän tulee ilmoittaa/selvittää lapsensa poissaolot.

Poissaolojen seuraamiseen ja puuttumiseen on lisäohjeistusta Vantaan oppilashuollon käsikirjassa.

Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulutapaturmien ehkäisyssä kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden huomioiminen on ensisijaista. Tavoitteena on ennakoida ja hallita riskitilanteita. Koulutapaturmia seurataan, arvioidaan ja niistä kertynyttä tietoa hyödynnetään tapaturmien ehkäisyssä. Opettajien, koulun muun henkilöstön ja oppilaiden on oltava selvillä siitä, miten toimitaan tapaturman sattuessa, minne oppilas ohjataan hoitoon ja kenelle tästä on ilmoitettava. Koulutapaturmien ja äkillisesti sairaan oppilaan ensiapu, hoidon tarpeen arvio ja hoitoonohjaus kuuluvat terveydenhoitajalle silloin, kun hänellä on vastaanottopäivä koululla ja vamman tai sairauden laatu vaatii terveydenhoitajan arviota. Jokaisessa koulussa tulee olla tarkoituksenmukainen ensiapuvälineistö ja sen kunnosta ja täydentämisestä huolehtivat koulu- ja terveydenhuoltohenkilöstö yhdessä. Koulun rehtorin tulee varmistaa, että koulun henkilökunnassa on riittävästi ensiaputaitoista henkilökuntaa.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulun aikuisten tulee puuttua koululaisten päihteiden käyttöön ja tehdä asiassa tarvittaessa yhteistyötä oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Painopisteenä tulee olla ennalta ehkäisevä työ.

Tupakkatuotteet ja päihteet otetaan puheeksi jo alakoulussa, oppilaiden kehitysasteen mukaisesti. Oppilaiden päihteiden käyttö kartoitetaan 8. luokan laajassa terveystarkastuksessa.

Mikäli alaikäinen oppilas käyttää päihteitä, terveydenhoitaja ja/tai lääkäri puuttuvat alaikäisen päihteiden käyttöön, tekevät tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen ja ohjaavat jatkohoitoon.

Vantaan oppilashuollon käsikirjassa on lisäohjeistusta päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja käyttöön puuttumiseksi.

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Turvallinen koulumatka: Oppilaalla on oikeus turvalliseen koulumatkaan. Koulu tukee oppilaan ikäkauden mukaisien valmiuksien kehittymistä, tavoitteena kyky toimia vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä muut liikkujat huomioiden. Lisäksi koulussa käydään läpi keskeiset liikennesäännöt ja koulumatkaan liittyvät erilaiset liikenneympäristöt sekä perustelut esimerkiksi sille, miksi pyörällä kulkevien oppilaiden tulee käyttää pyöräilykypärää.

Koulun tulee ryhtyä suunnitelman mukaisiin toimiin tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta sekä ilmoittaa niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle.

Koulun liikennejärjestelysuunnitelma: Kouluissa noudatetaan Vantaan kaupungin liikenneturvallisuussuunnitelmaa. Sen mukaan koulujen tulee laatia liikennejärjestelysuunnitelma, jossa kartoitetaan alueen liikennejärjestelyihin liittyvät riskit sekä niiden poistamiseen tähtäävät toimenpideehdotukset. Liikennejärjestelysuunnitelmaan merkitään turvalliset nouto- ja tuontipaikat autolla kuljetettaville oppilaille.

Koulut tiedottavat syyslukukauden alkaessa huoltajille koulun liikennejärjestelyistä, pyöräilyohjeista sekä muista turvalliseen koulumatkaan liittyvistä ohjeista. Koulut tiedottavat liikennejärjestelyistä myös taksiyhtiöille, jotka hoitavat koulukuljetukset.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville aikuisille. Jokaisella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, ja siksi jokaisen koulussa työskentelevien aikuisen on sitouduttava kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen. Tämä edellyttää:

- yhteisiä keskusteluja, joissa pohditaan koulun tärkeitä arvoja, jaetaan kokemuksia

ja rakennetaan kouluun parhaiten sopivia toimintatapoja

- huomion kiinnittämistä koulun työskentelyilmapiiriin, kasvatuskulttuuriin ja esim.

toisten hyväksymiseen ja kiusaamiseen liittyviin asenteisiin

- koulun yhteisöllisyyden tukemista

Jos kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää esiintyy, on koulun suhtauduttava tilanteeseen vakavasti ja ryhdyttävä selvittämään asiaa ja puututtava siihen. Tämä tapahtuu joko koulun omin voimin tai koulun ja ulkopuolisten tahojen yhteistoimin tai ilmoittamalla asiasta lastensuojeluviranomaisille tai poliisille. Minkäänlaista kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa ei koulussa hyväksytä.

Toimintaohjeet tilanteisiin, joissa epäillään väkivalta- ja seksuaalirikoksen tapahtuneen, löytyvät Vantaan oppilashuollon käsikirjasta.

Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Kiusaamista voidaan ennaltaehkäistä keskustelemalla asiasta säännöllisesti oppilaiden kanssa. Myös huoltajien ja eri yhteistyötahojen kanssa on hyvä keskustella asiasta. Sekä oppilaiden että huoltajien on tiedettävä, kehen ottaa yhteyttä kiusaamistilanteissa, ja mitkä ovat koulussa sovitut toimintatavat kiusaamistilanteiden selvittämisessä ja puuttumisessa.

Väkivallan ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Väkivaltatilanteissa koululle ja sen oppilashuollolle ja kriisiryhmälle antavat tukea tarvittaessa myös sivistysviraston turvallisuusasiantuntija ja koulun oma poliisi/lähipoliisi. Vanhempainilloissa on hyvä käsitellä myös väkivaltaan ja aggressiiviseen käyttäytymiseen liittyviä teemoja.

Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Häirintä voi näyttäytyä epäasiallisena kohteluna tai puheena, joka voi sisältää sukupuolisuuteen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta tai ei-toivottuna fyysisenä kosketuksena. Kaikkien koulun aikuisten tulee puuttua häirintään ja häirinnän kokemuksiin kouluyhteisössä. Mikäli tapahtumaa selvitettäessä herää huoli lapsesta, tehdään lastensuojeluilmoitus. Mikäli epäillään, että on tapahtunut rikos, tulee asia saattaa poliisiviranomaisen selvitettäväksi.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla

Vantaalla yhteisöllinen hyvinvointiryhmä suunnittelee koulussa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän käsittelyn malleja niin yhteisö-, ryhmä- kuin yksilötasolla. Mikäli yksittäinen oppilas tarvitsee tukea ja asian yksilökohtaista käsittelyä, perustetaan hänen asioilleen monialainen asiantuntijaryhmä. Vantaan oppilashuollon käsikirjassa on lisää ohjeistusta asioiden käsittelyyn koulussa.

Yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta

Kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää kokeneen tai niihin osallistuneen oppilaan tukena on ensisijaisesti oma luokanopettaja tai -valvoja. Oppilaiden, huoltajien ja opettajien tukena ovat oppilashuollon asiantuntijat.

Kiusaamiseen puuttumisessa on käytössä erilaisia toimintamalleja. Seuranta on tärkeää kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisyssä ja puuttumisessa.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyössä huoltajien kanssa on tavoitteena luottamuksen ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen. Sekä oppilaille että huoltajille korostetaan, että minkäänlaista kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa ei koulussa hyväksytä. Huoltajia kannustetaan keskuste-lemaan lasten kanssa kiusaamisesta, häirinnästä ja väkivallasta ja osaltaan kannustaa oppilai ta kertomaan niistä sekä kotona että koulussa jos sellaista on kokenut tai nähnyt.

Yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa

Koulun yhteistyötahoja kiusaamis-, häirintä- ja väkivalta -asioissa voivat olla esim. sosiaali- ja terveystoimi, lastensuojelu, lähipoliisi, sivistysviraston turvallisuusasiantuntija, nuorisotoimi, mielenterveyspalvelut, perheneuvola ja erilaiset yhdistykset ja järjestöt. Jo kiusaamista ehkäisevässä työssä toimivien yhteistyöverkostojen luominen on erittäin tärkeää.

Vantaan perusopetuksen, poliisin ja lastensuojelun yhteistyöhön on tehty oma erillinen ohjeistus joka on oppilashuollon käsikirjan liitteenä.

Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Koulu kuvaa, miten se tiedottaa väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaamisen suunnitelmasta oppilaita, huoltajia ja eri yhteistyötahoja. Rehtori vastaa henkilökunnan perehdyttämisestä suunnitelmaan.

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Tämä suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sisältyy koulun hyvinvointikansioon. Suunnitelma päivitetään vuosittain hyödyntäen seurannasta ja arvioinnista saatuja tietoja. Koulut täydentävät suunnitelmaan oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä konkreettisia kuvauksia siitä, miten koulussa toimitaan ennaltaehkäisyn, puuttumisen ja seurannan näkökulmasta.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa

Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus sekä toimiva yhteistyö kouluyhteisössä, kodin ja koulun sekä muidenkin tahojen kanssa ennaltaehkäisee kriisitilanteiden syntymistä. Varautuminen kriisitilanteisiin luo turvallisuutta yhteisöön. Kaikkien koulun tiloissa toimivien tahojen ja henkilöiden tulee olla perehtyneitä koulun kriisi- ja pelastusohjeisiin riittävässä määrin. Koulun rehtori vastaa siitä, että toimintaohjeet on saatettu tiedoksi kaikille koulun tiloissa toimiville tahoille ja henkilöille.

Jokaisella Vantaan koululla toimii kriisiryhmä. Koulun kriisiryhmä päivittää vuosittain koulun kriisisuunnitelman.

Äkillisissä kriisitilanteissa koulun rehtorin on huolehdittava siitä, että koulun kriisiryhmän jäsenet saavat tiedon tapahtuneesta kriisistä mahdollisimman pian ja kriisiryhmä kutsutaan koolle arvioimaan, miten kriisitilanteessa toimitaan. Kriisiryhmä arvioi esim. jälkipuinnin tarpeen ja tarvittavan oppilashuollollisen tuen oppilaille ja koulun henkilöstölle. Kriisitilanteiden jälkipuinnissa on aina arvioitava myös koulussa toimivien yhteistyötahojen tarve siihen (esim. aamu- ja iltapäivätoimijat ja koulun kerhonohjaajat).

Perusopetuksen johto, sivistystoimen turvallisuusasiantuntija, työsuojeluhenkilöstö ja työterveyshuolto tukevat tarvittaessa kouluyhteisöä erilaisissa kriisitilanteissa. Kriisityössä sosiaali- ja terveystoimen työntekijät (koulukuraattorit, kouluterveydenhoitajat ja – lääkärit, sosiaali- ja kriisipäivystys) ja esim. seurakunnat ovat usein keskeisiä kriisityön organisoimisessa ja käytännön toteuttamisessa.

Johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa

Kriisitilanteissa toimitaan normaaliolojen johtamisjärjestelmän mukaisesti. Tilanteen niin vaatiessa sivistystoimen johtoryhmästä muodostettava kriisiryhmä kokoontuu tilannekuvan muodostamiseksi ja tarvittavien tukitoimien käynnistämiseksi.

Sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet

Koulun hyvinvointikansiossa sekä toimialan valmiussuunnitelmassa on tarkemmat ohjeistot häiriö- ja poikkeusolojen viestintää varten.

Viestintätoimet käynnistetään välittömästi kriisin havaitsemisen jälkeen

Viestintää johtaa se viranomainen, jolla on vastuu toiminnan johtamisesta. Kaupunki vastaa omia palveluitaan koskevasta tiedottamisesta myös näissä tapauksissa.

Toimialatasoisesta viestinnästä vastaa apulaiskaupunginjohtaja ja tulosaluetasoisesta perusopetuksen johtaja. Rehtori vastaa koulun toimintaan liittyvästä viestinnästä ja sen järjestämisestä. Rehtori tai hänen sijaisensa ilmoittaa asiasta välittömästi aluepäällikölle, turvallisuusasiantuntijalle tai viestintäpäällikölle, joista tiedon saanut vastaa tiedon levittämisestä ko. ryhmälle sekä muille tarpeellisille tahoille. Rehtori vastaa tiedon jakamisesta henkilöstölle ja paikallistason toimijoille.

Kriisissä viestintävastuu tulee keskittää määritellyille henkilöille yhdenmukaisen tiedon varmistamiseksi. Kriisin kohdatessa sovitaan selkeästi, kuka vastaa kustakin kohderyhmästä.

Asianmukaisesti hoidettu viestintä voi vähentää kriisin aiheuttamia haittoja ja estää väärien tietojen sekä huhujen leviämisen.

Vantaalla sivistystoimen viestintäpäällikkö auttaa vaikeiden asioiden viestinnässä medialle, huoltajille sekä henkilöstölle ja konsultoi tarvittavien toimenpiteiden suhteen.

Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

Vantaalla kriiseihin liittyvän oppilaiden psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon alkuarvioinnin järjestää koulun kriisiryhmä ja oppilashuolto. Jälkihoidon järjestämisen jälkeen on tärkeää turvata myös kriisityötä tehneiden oppilashuoltotyöntekijöiden mahdollisuus kriisin läpikäymiseen. Vantaalla koulupsykologit, koulukuraattorit ja kouluterveydenhoitajat tekevät kriisityötä omilla kouluillaan. Lisäksi Vantaalla toimii kriisityön tukiryhmä, joka on koottu em. ammattiryhmien kriisityön osaajista ja jotka tarvittaessa tulevat tueksi kriisityön hoitamisessa kriisikoululle..

Työntekijöiden jälkipuinnista vastaa työterveyshuolto. Esimiehet organisoivat jälkipuinnin työntekijöilleen.

Kouluyhteisöä kohdanneen järkytyksen jälkeen joku kriisiryhmän jäsenistä nimetään seuraamaan toipumista ja jatkohoidon toteutumista vähintään lukuvuoden loppuun.

Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Koulu kuvaa, miten se tiedottaa toiminnastaan kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa oppilaita, huoltajia ja eri yhteistyötahoja. Rehtori vastaa henkilökunnan perehdyttämisestä suunnitelmaan.

Toimintavalmiuksien harjoittelu sekä suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Vantaalla koulun kriisiryhmä kokoontuu ilman akuuttia kriisiä vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa, jolloin myös toimintavalmiuksia harjoitellaan kriisiryhmän kesken ja sovitusti koko koulussa.

Koulun kriisiryhmä arvioi ja päivittää suunnitelman vuosittain.

Tämä suunnitelma toiminnasta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa sisältyy koulun hyvinvointikansioon. Koulut täydentävät suunnitelmaan toiminnasta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa konkreettisia kuvauksia siitä, miten koulussa toimitaan ennaltaehkäisyn, akuutin tilanteen ja seurannan näkökulmasta.

8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi

Vantaalla yksilökohtaista oppilashuoltoa ovat koulupsykologin, koulukuraattorin ja kouluterveydenhuollon palvelut. Näiden lisäksi yksittäisen opiskelijan tai tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Alaikäinen voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn. Arvion oppilaan edun toteutumisesta tällaisessa tilanteessa tekee oppilashuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö.

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen on kuvattu tarkemmin Vantaan oppilashuollon käsikirjassa.

Oppilashuollon palvelut

Vantaalla oppilashuollon palvelut (sisältävät koulupsykologi-, kuraattori- ja kouluterveyden-huollon palvelut) resursoidaan ja kohdennetaan kaupunkitasoisesti. Koulun rehtori suunnittelee yhdessä yhteisöllisen hyvinvointiryhmän kanssa koulun saaman resurssin käytön ja arvioi sen kohdentumisen tarkoituksenmukaisuuden.

Vantaalla on 20.9.2015 seuraava mitoitus oppilashuollon palveluissa koulupsykologin, koulu-kuraattorin, kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin osalta:

- koulupsykologi: n. 943 oppilasta / työntekijä. Yhdellä koulupsykologilla on keskimää-rin 2 toimipistettä.
- koulukuraattori: n. 780 oppilasta /työntekijä. Yhdellä koulukuraattorilla on keskimäärin 2 toimipistettä.
- kouluterveydenhoitaja: n. 606 oppilasta/ työntekijä. Yhdellä terveydenhoitajalla on keskimäärin 2 toimipistettä.
- koululääkäri: n. 4000 oppilasta/työntekijä. Yhdellä lääkärillä on useita toimipisteitä.

Vantaan oppilashuollon palveluiden sisällöistä (koulupsykologin, koulukuraattorin ja koulu-terveydenhoitajan ja -lääkärin palvelut) on kerrottu oppilashuollon käsikirjassa.

Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Ennen laajoja terveystarkastuksia luokanopettaja/ryhmänohjaaja on yhteydessä huoltajiin, jos hänellä on huoli oppilaan terveydentilasta. Tällöin huoltajien kanssa sovitaan mitä oppi-laan terveydentilasta on hyvä välittää kouluterveydenhuoltajalle. Luokanopetta-ja/ryhmänohjaaja voi siirtää terveydenhoitajalle opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon myös ilman huoltajien suostumusta.

Kouluterveydenhuolto tekee laajoista terveystarkastuksista luokkayhteenvedot, jotka käsitellään yhdessä luokanopettajan/ryhmänohjaajan kanssa. Tarvittaessa luokan tilanteesta keskustellaan yleisten ilmiöiden tasolla myös yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä. Yksittäisen oppilaan asioita ei luokkayhteenvedosta nosteta käsittelyyn YHR:ssä vaan tarvittaessa oppilaan asioille kootaan monialainen asiantuntijaryhmä. Monialaisen asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö voi olla myös kouluterveydenhoitaja tai koululääkäri.

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Hoito, erityisruokavalio tai lääkityksen järjestäminen oppilaalle sovitaan tapauskohtaisesti. Kouluterveydenhuolto osallistuu tarpeen mukaan oppilaan sairauden, erityisruokavalion tai lääkityksen vaatimien tukitoimien arviointiin ja tarvittaessa osaltaan niiden järjestämiseen.

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Perusopetuslain mukaan kolmiportainen tuki on käsiteltävä moniammatillisesti oppilashuollon kanssa. Vantaalla tämä tarkoittaa sitä, että käsittelyssä on mukana sosiaali- ja terveystoi-men työntekijä opetushenkilökunnan lisäksi. Käytännössä koulun koulupsykologi, kouluku-raattori, kouluterveydenhoitaja ja/tai koululääkäri ovat useimmiten mukana oppilashuollon edustajina kun kolmiportaista tukea käsitellään.

Vantaalla moniammatillisuus kolmiportaisen tuen käsittelyssä toteutetaan konsultatiivisena yhteistyönä. Oppilaan tarpeista riippuen konsultoidaan psykologia, kuraattoria tai terveydenhoitajaa, tarvittaessa kaikkia edellä mainittuja. Samaa mallia käytetään kaikissa erityisen tuen rakenteissa. Ohjeistuksissa pedagogisten asiakirjojen laadinnasta ja oppilashuollon käsikirjassa on tarkemmin kuvattu yhteistyötä tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä.

Kuva 2. Yhteistyö yleisen, tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä

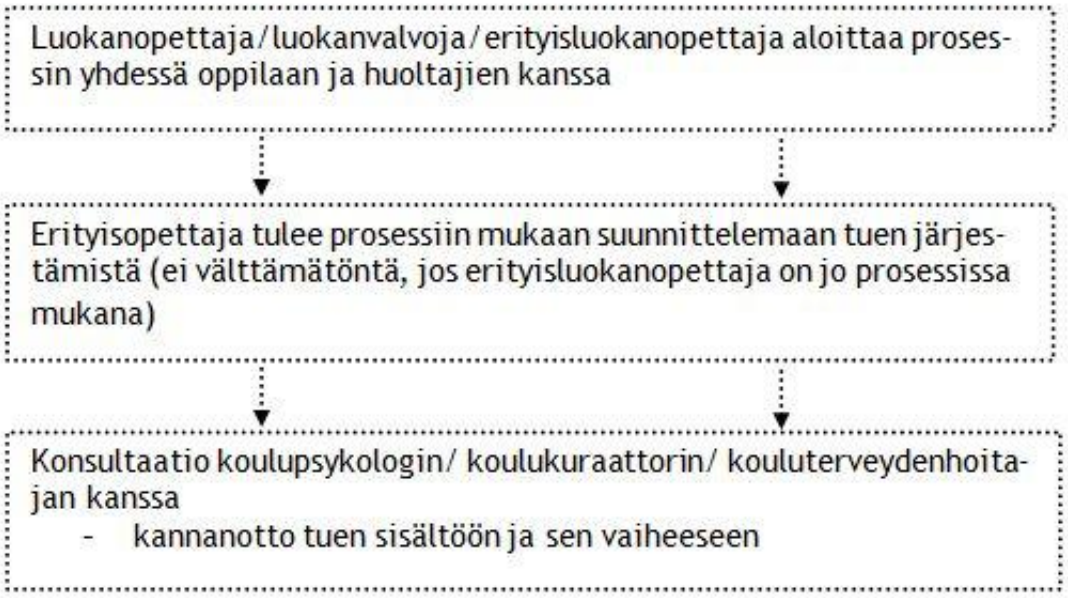

Oppilashuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilaalle, jolta on evätty opetus jäljellä olevan koulupäivän ajaksi, jolle on annettu kirjallinen varoitus tai joka on erotettu määräajaksi, on järjestettävä tarvittava oppilashuolto. Kun oppilas on määrätty poistumaan opetustilasta tai opetus on evätty, oppi-lasta ei saa jättää ilman valvontaa. Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon opetuksen epäämisestä. Tässäkään tilanteessa oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa.

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

On tärkeää, että opettajat ottavat huolensa oppilaasta varhaisessa vaiheessa esille oppilaan ja huoltajien ja sitä kautta koulun oppilashuollon työntekijöiden kanssa. Näin oppilaan asialle voidaan tarvittaessa koota mahdollisimman varhain monialainen asiantuntijaryhmä häntä tukemaan.

Yksittäisen oppilaan asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, joka kootaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmään osallistuu oppilaan asian kannalta keskeiset koulun työntekijät ja mahdolliset ulkopuoliset tahot ja oppilaan läheiset. On tärkeää, että oppilas osallistuu aktiivisesti oman asiansa käsittelyyn. Huoltajalle varataan mahdollisuus osallistua lapsensa asian käsittelyyn, mikäli se on asian kannalta perusteltua. Oppilaalla on ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti oikeus kieltää huoltajan osallistuminen asiansa käsittelyyn. Tällöin sosiaali- ja terveystoimen työntekijä arvioi onko oppilaan asia sellainen, että oppilas voi kieltää huoltajiensa osallistumisen asiaansa. Oppilaan asian vireille tuloa monialaiseen asiantuntijaryhmään, sen kokoamista ja menettelytapoja suostumuksineen on kuvattu tarkemmin Vantaan oppilashuollon käsikirjassa.

Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

Vantaan perusopetuksessa on käytössä yhteinen malli oppilashuollon kertomukselle. Oppilashuollon kertomusten laadintaa ja säilytystä on avattu perusopetuksen oppilashuollon käsikirjassa.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi

Oppilashuollon yhteistyötä Vantaan, alueen ja koulun tasolla on kuvattu tämän asiakirjan kuvassa 1. Oppilashuollon käsikirjassa ja sen liitteissä on kuvattu kaupunkitasoisesti yhteistyötä mm.:

- lastensuojelun ja koulun
- poliisin ja koulun kanssa.

Lisäksi ohjeistuksia on tehty erikoissairaanhoidon ja koulun välille esim. lähetekäytänteisiin liittyen.

Yhteisöllisessä hyvinvointityössä on tärkeää tehdä ja kehittää yhteistyötä myös alueen nuorten kanssa toimivien tahojen kuten nuorisotoimen, seurakuntien ja järjestöjen kanssa.

8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Vantaan oppilashuollon opetussuunnitelma muodostuu viidestä kokonaisuudesta:

1. Vantaan kaupunkitasoiset oppilashuollon opetussuunnitelman osuudet sisältävät ne kaupunkikohtaiset opetussuunnitelman sisällöt ja linjaukset jotka koskevat kaikkia kouluja. Kaupunkitasoisen oppilashuollon opetussuunnitelman sisältöjä konkretisoidaan Vantaan perusopetuksen oppilashuollon käsikirjassa.

2. Lastensuojelulain edellyttämä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (Vantaalla HYVIS) sisällytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja valtakunnallisessa opetussuunnitelman perusteissa määritellyt asiat.

Näitä ovat:

- opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet
- arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta
- toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhuoltoa ja opiskelijoiden varhaista tukea
- tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhuollon laadunarvioinnista.

3. Koulut täydentävät koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sellaiset asiat, joita ei ole kuvattu ja linjattu kaupunkitasoisesti. Tämä koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma on osa koulun lukuvuosisuunnitelmaa.

4. Vantaalla koulun hyvinvointikansio sisältää asiakirjoja, jotka opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa määrätään sisällytettäväksi koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Näitä ovat:

- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa
- suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- koulun järjestyssäännöt tai muut koulussa sovellettavat järjestysmääräykset
- suunnitelma päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja päihteiden käyttöön puuttumiseksi
- koulun pelastussuunnitelma
- koulutapaturmien ehkäisyyn ja ensiapuun liittyvä ohjeistus
- lääkehoidon suunnitelma

5. Vuosittaiseen koulun lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan sellaisia opetussuunnitelman asioita, joita ei ole tarkoituksenmukaista kirjata opetussuunnitelmaan koska niitä päivitetään vuosittain tai niiden sisällöt vaihtuvat.

Kuva 3: Vantaan oppilashuollon opetussuunnitelman muodostuminen

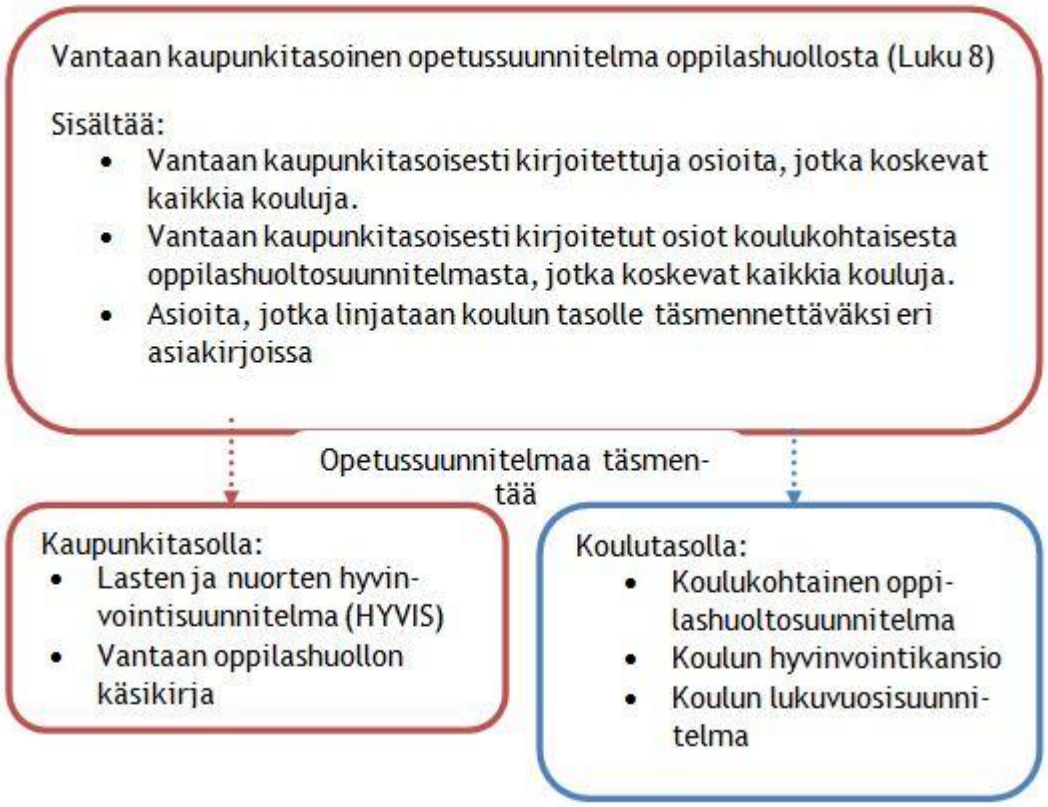

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (HYVIS) hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Vantaan oppilashuollon kaupunkitasoisia asioita täsmennetään ja konkretisoidaan oppilashuollon käsikirjassa, joka ei kuitenkaan ole varsinainen opetussuunnitelma-asiakirja. Oppilashuollon käsikirja päivitetään kaupunkitasoisesti vuosittain aina uuden lukuvuoden alkuun mennessä.

Koulut ilmoittavat koulukohtaisten suunnitelmien päivittämisestä lukuvuosisuunnitelman yhteydessä.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Vantaalla oppilashuollon koordinaatiotyöryhmä linjaa miten oppilashuollon omavalvonta toteutetaan perusopetuksessa kaupunki- ja koulutasoisesti.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma (koulu täyttää osana lukuvuosisuunnitelmaa) sisältää seuraavat asiat:

- Mitä asioita koulu kehittää yhteisöllisessä hyvinvointityössä?
- Yhteisöllisen hyvinvointiryhmän toimintatavat, käytännöt ja kehittämistarpeet
- Miten koulu vahvistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuutta oppilashuollossa?
- Miten oppilaan ja huoltajan osallisuus toteutetaan yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa ?

- Keiden ulkopuolisten tahojen kanssa koulu tekee yhteistyötä ja millä tavalla yhteisöllistä oppilashuoltoa kehitetään heidän kanssaan? Yhteistyökumppaneina ajatellaan esim. nuorisotoimi, *lastensuojelu, erikoissairaanhoito, poliisi jne.
- Miten oppilashuollon palvelut kohdennetaan yksittäisiin oppilaisiin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan?
- Miten koulu seuraa, ilmoittaa ja puuttuu poissaoloihin sekä ohjeistaa niistä huoltajia?
- Miten koulun henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan ja miten suunnitelmasta tiedotetaan? Miten *toteuttamista seurataan ja arvioidaan? (seurannasta vastuussa olevan taho koulussa, seurattavat asiat, käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi, seurannan aikataulu, seurantatietojen *käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille)
- Koulukohtaiset oppilashuollon kehittämiskohteet

9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Koulu on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa erilaiset identiteetit, kielet ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Koulun tehtävänä on kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa ja kaikkien kouluyhteisön jäsenten osallisuutta. Kulttuurinen moninaisuus antaa mahdollisuuden keskustella opetettavasta aineksesta eri näkökulmista. Koulujen toimintakulttuurissa huomioidaan kielitietoisuus eli kielen merkitys kaikessa kanssakäymisessä ja opettamisessa. Monikielisyys tehdään näkyväksi kouluympäristössä ja erilaisissa oppimistilanteissa. Jokainen opettaja on myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja ja kielellinen malli. Kielitietoiset työtavat hyödyttävät koulun kaikkia oppilaita.

Vantaalla järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta, joka toteutetaan erillisessä valmistavan opetuksen ryhmässä tai inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä. Perusopetuksen aluekoordinaattori keskustelee sopivasta toteutusmuodosta oppilaan ja huoltajien kanssa perheen tavatessaan. Valmistavan opetuksen päätöksen tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Valmistavassa opetuksessa noudatetaan Vantaan kuntakohtaista valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa. Valmistavassa opetuksessa oppilaalle laaditaan aina oppimissuunnitelma tavoitteineen ja sisältöineen. Oppimissuunnitelmaa edellytetään vielä vähintään vuoden ajan oppilaan siirryttyä perusopetukseen. Oppimissuunnitelmapohja on yhteinen perusopetuksen kanssa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan myös tarkemmin oppilaskohtaisesti joustavat ja monipuoliset arviointimenetelmät, joilla oppilas voi osoittaa osaamisensa, kun otetaan huomioon oppilaan kehittyvä kielitaito ja kokonaistilanne. Tavoitteena on mahdollisimman nopeasti pyrkiä arvioimaan oppilaan osaamista yleisten arviointikriteerien perusteella, jotta oppilaalle ja hänen huoltajilleen muodostuu realistinen kuva oppilaan osaamisesta. Yläkouluikäisenä maahan tulleet luku- ja kirjoitustaidottomat oppilaat on huomioitu erikseen Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa.

Suomi toisena kielenä -opetusta järjestetään Vantaalla suomi äidinkielenä -opetuksen yhteydessä, samanaikaisopetuksena, erillisessä ryhmässä tai edellisten yhdistelmänä. Oppiaineen oppimäärä kuvataan tarkemmin tarkemmin Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus – oppiaineen opetussuunnitelmassa. Oppilaan oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta, ja sitä annetaan kaksi vuosiviikkotuntia. Oman äidinkielen opetus tukee oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä ja suomen kielen oppimista sekä luo pohjaa

toimivalle monikielisyydelle. Oppilaan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä äidinkielen eri oppimäärien sekä muiden aineiden opetuksen kanssa. Vantaalla järjestetään oman äidinkielen opetusta tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelma on liitteenä. Oppilaan omalla äidinkielellä annettavaa tukiopetusta pyritään myös järjestämään mahdollisuuksien ja oppilaiden tarpeiden mukaan.

Romanikielen ja saamen kielen opetus ovat perusopetusta täydentävää opetusta. Saamen kielen opetuksen järjestämisessä voidaan hyödyntää etäopetusmahdollisuuksia. Romanikielen opetuksella pyritään tukemaan oppilaiden koulunkäyntiä ja monikielisyyttä. Romanikielen opetussuunnitelma on liitteenä. Viittomakielen opetusta järjestetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan Vantaalla omana ryhmänä tai yhteistyössä Helsingin kanssa. Kuulovammaisten lasten opetusjärjestelyt suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien, perusopetuksen aluekoordinaattorin ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Opetus järjestetään oppilaan lähikoulussa hyödyntäen tarvittaessa viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Mahdollisuuksien mukaan ja oppilaan tarpeen näin vaatiessa voidaan opetus järjestää kuulovammaisille oppilaille järjestettävässä opetuksessa Pitäjänmäen peruskoulussa Helsingissä.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Miten kielitietoista toimintakulttuuria edistetään koulussanne ja miten sen kehittymistä seurataan?
- Kuinka oppilaiden äidinkielet näkyvät kouluympäristössä, opettamisessa ja oppimisessa?
- Kuinka valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvien oppilaiden järjestelyt on suunniteltu?

9.1 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Leppäkorven koulussa

Kielitietoinen toimintakulttuuri

Leppäkorven koulussa opettajat tuovat kielitietoisuuden osaksi jokapäiväistä työskentelyä. Aineenopettajat ovat oman oppiaineensa kielen asiantuntijoita. Kielitietoisessa opiskelussa on tärkeää keskittyä oppiaineiden keskeisiin sisältöihin, termeihin ja käsitteisiin.

Käytämme monipuolisia työtapoja ja lähestymme kieltä tilanne- ja ilmiökeskeisesti. Tekstin ja kielen tuottamisessa kiinnitämme huomiota niiden liittämiseen luontevaksi osaksi oppilaan arkea. Oppilasta rohkaistaan käyttämään omaa äidinkieltään esimerkiksi tiedonhaussa ja selvittämään oppiaineiden painoalueet ja ydinsisällöt omalla äidinkielellään sekä ilmaisemaan ne suomenkielellä. Opetuksessa käytetään oppilaiden keskinäistä vertaistukea mahdollisuuksien mukaan.

Oppilaiden äidinkielet kouluympäristössä

Leppäkorven koulu tukee jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä monipuolisesti. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä monikielisyyttä kohtaan. Tuomme oppilaiden eri äidinkielet ja kulttuuritaustat näkyviksi jokapäiväisessä koulunkäynnissä eri tavoin.

Kehitämme ja pyrimme lisäämään yhteistyötä omien äidinkielten sekä S2-opettajien kanssa.

Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen

Oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen huolehditaan riittävästä tiedonsiirrosta, jossa ovat mukana luokanohjaaja, valmistavan luokan opettaja, aluekoordinaatori, oppilas ja huoltaja. Järjestämme tarvitaessa oppilaalle tutustumisjakson uuteen kouluun.

Jokaiselle valmistavalta luokalta perusopetukseen siirtyvälle oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma, jossa määritellään oppilaan tavoitteet, opetusjärjestelyt, tarvittava tuki ja arviointi. Oppimissuunnitelmaa pidetään yllä vähintään yhden lukuvuoden ajan ja sen laadinnasta vastaa luokanohjaaja. Siirtymistä tukevia käytänteitä suunnitellaan yhdessä oppilaan huoltajan ja oppilasta opettavien opettajien kesken. S2 -opettajalla on tässä keskeinen asema.

10 Kaksikielinen opetus

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä Kaivokselan ja Rekolanmäen alakouluissa. Äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla oppilaat puhuvat ja työskentelevät suomen kielellä, muuten opetuskielenä on englanti. Englannin kielen opetukseen tarvittavat tunnit on siirretty valinnaisaineiden tunneista. Lisäksi tunteja on siirretty äidinkieli- ja kirjallisuus – oppiaineesta englannin kieleen. Kaivokselan ja Rekolanmäen koulut kuvaavat koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1-6. Tuntijako noudattaa Opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa, joka on liitteenä.

Kaivokselan ja Rekolanmäen koulujen oppilaat valitaan ensimmäiselle luokalle kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Myöhemmille vuosiluokille haettaessa oppilaan täytyy osoittaa osaavansa luokkatason mukaista englanninkieltä. Rekolanmäen koulussa opetus alkaa lukuvuoden 2016 alkaessa yhdellä ensimmäisellä luokalla ja laajenee vuosittain seuraavalle vuosiluokalle oppilaiden kasvaessa. Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa opiskelleiden oppilaiden on mahdollista pyrkiä Vantaan Kansainväliseen kouluun yläkouluun siirtymisvaiheessa.

Vantaan kansainvälisessä koulussa opetus annetaan englannin kielellä. Äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla käytetään suomen kieltä. Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä opetuskielessä että suomen kielessä. Oppilaat valitaan kielitestin perusteella. Kouluun voi pyrkiä mille vuosiluokalle tahansa. Englannin kielen opetukseen tarvittavia tunteja on siirretty valinnaisista tunneista sekä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tunneista. Vantaan kansainvälisen koulun tuntijako poikkeaa yleisestä tuntijaosta myös 7. vuosiluokkien ja 8. vuosiluokkien liikunnassa ja oppilaanohjauksessa. Tuntijako on liitteenä. Koulu kuvaa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1 - 9.

Ruotsin kielen kielikylpyopetusta annetaan Uomarinteen ja Kilterin sekä Viertolan ja Peltolan kouluissa. Jos ruotsin kielikylpyluokille hakee ensimmäiselle vuosiluokalle enemmän kuin kaksikymmentäviisi oppilasta, teetetään oppilaille kielellisen valmiuden arvioinnin koe.

Ruotsin kielellä annetun opetuksen määrä on vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3-4 noin 70% ja vuosiluokilla 5-9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä. Kielikylpykieli on oppilaan A1-kieli.

Uomarinteen alakoulussa ruotsin kielikylpyluokalla aloittaneet oppilaat jatkavat kielikylpyopetusta 7. - 9. luokilla Kilterin koulussa. Viertolan koulussa ruotsin kielikylpyluokalla aloittaneet jatkavat kielikylpyopetusta Peltolan koulussa. Yläkouluun siirryttäessä voidaan kouluihin ottaa uusia oppilaita, jotka ovat olleet kielikylpyopetuksessa muualla tai jotka osoittavat vastaavat tiedot kielikokeen perusteella.

Ruotsin kielikylpyopetuksessa noudatetaan Vantaan kaupunkitasoista kielikylvyn tuntijakoa. Ruotsin kielen opetukseen tarvittavat tunnit on siirretty äidinkieli- ja kirjallisuus – oppiaineesta ruotsin kieleen. Lisäksi tunteja on siirretty valinnaisaineiden tunneista. Ruotsin kielellä opiskeltavat oppiaineet määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. Ruotsin kielellä opiskeltavissa oppiaineissa varmennetaan suomen kielen sanaston hallinta muun muassa jatko-opintojen turvaamiseksi.

Lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus järjestetään valmistavan opetuksen kautta suomenkielisessä perusopetuksessa, ellei oppilas pääse kielitestin kautta englanninkieliseen opetukseen.

11 Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Vantaalla erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvaa opetusta tarjotaan montessoripainotteisessa opetuksessa Kuusikon koulussa vuosiluokilla 1 - 6. Opetus järjestetään yhdysluokkaopetuksena. Opetusta antavat luokanopettajat, jotka ovat erikoistuneet montessoripedagogiikkaan. Opetus perustuu montessoripedagogiikan mukaisesti kokonaisuuksiin ja on oppiaineisiin jakamatonta opetusta. Luonteeltaan opetus on toiminnallista. Yhdysluokkaopetuksessa toiminnallinen oppimateriaali mahdollistaa oppilaan opiskelun yksilöllisen ja kiireettömän etenemisen. Työskentelytapa mahdollistaa vertaisoppimisen, lisää yhteisöllisyyttä ja kasvattaa lasta ryhmän aktiiviseksi jäseneksi. Opiskelun kehyksenä on elämää kunnioittava, ekologinen käsitys maailmasta ja ihmisestä osana sitä. Tärkeää on tutkiminen, käsin tekeminen, luova ongelmanratkaisu, oivaltava oppiminen ja syy-seuraus-suhteiden pohtiminen.

Montessoripedagogiikan yksi keskeisimmistä kasvatustavoitteista on lapsen itsenäistymiskehityksen tukeminen. Menetelmän ytimenä on oppilaan tarkka havainnointi ja huomioiden teko hänen kehityksestään. Tarkkailun ja tehtyjen huomioiden avulla opettaja saa oleellisen tiedon oppilaan kehitystasosta ja siitä, miten hänen tulee ohjata oppilasta kehittymään ja millaisia oppimisvälineitä hänen tulee oppilaan oppimisen tueksi tarjota. Montessorivälineet ovat osa montessoriympäristöä, joka on kasvattava, rauhallinen ja omaan itsenäisyyteen ja innostukseen kannustava ympäristö.

Montessoripainotteisessa opetuksessa oppilas saavuttaa oppivelvollisuuteen kuuluvien oppimäärien mukaiset tiedot ja taidot. Arviointi toteutetaan Vantaan perusopetuksen arviointikriteerien mukaisesti.

12 Valinnaisuus perusopetuksessa

12.1 Valinnaiset taide- ja taitoaineet

Taide- ja taitoaineiden avulla syvennetään kaikille yhteisillä oppitunneilla opittuja perustaitoja. Valinnaisten taide- ja taitoaineiden sisällöt voivat olla joko yleisiä oppiaineen sisältöjä tai kohdistua erityisesti johonkin tiettyyn oppiaineen sisältöalueeseen. Vuosiluokkien 4 - 6 kotitalouden valinnaiskurssien tehtävänä on syventää oppilaan laaja-alaista osaamista, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja(L1) sekä itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja (L3). Koulu tarkentaa valinnaiskurssien sisällöt lukuvuosisuunnitelmassa. Oppilaat valitsevat 4. - 6. -luokilla kaksi tuntia valinnaisia taide- ja taitoaineita, joiden tulee olla eri oppiainetta. Oppilaat valitsevat kurssit kolmannen, neljännen ja viidennen luokan keväällä seuraavaa lukuvuotta varten. Jokainen koulu tarjoaa kaikkia viittä taide- ja taitoainetta, myös kotitaloutta.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla taide- ja taitoaineiden valinnaisista opinnoista muodostuu kahden vuosiviikkotunnin laajuinen pitkä valinnainen kurssi sekä yhdeksännellä vuosiluokalla yhden vuosiviikkotunnin laajuinen lyhyt valinnainen kurssi. Yhdeksännellä vuosiluokalla valittava lyhyt taide- ja taitoaine voi olla sama oppiaine kuin pitkä valinnainen kurssi. Oppilaat valitsevat pitkän valinnaisen kurssin seitsemännen luokan keväällä. Valittu kurssi jatkuu yhdeksännen luokan loppuun saakka. Lisäksi oppilaat valitsevat kahdeksannen luokan keväällä lyhyen valinnaisen kurssin yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Tällöinkin koulun tulee tarjota valittavaksi kaikkia taide- ja taitoaineita.

Valinnaisten taide- ja taitoaineiden arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 6, Oppimisen arviointi.

12.2 Muut valinnaiset aineet

Oppilaille tulee varata mahdollisuus osallistua muihin valinnaisiin opintoihin kuuluvien kurssien suunnitteluun. Kurssien sisällöissä voidaan huomioida monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen alueet.

Vuosiluokkien 4 - 6 muiden valinnaisaineiden valinta tapahtuu kuten taide- ja taitoaineiden valinnaistenkin valinta. Muista valinnaisista aineista muodostuu vuosiluokille 4 - 6 yhden vuosiviikkotunnin laajuinen lyhyt valinnainen kurssi. Muut valinnaiset kurssit voivat olla sisällöltään taide- ja taitoaineita.

Seitsemännellä luokalla oppilailla on kaksi vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Niistä muodostuu kaksi lyhyttä valinnaiskurssia. Kurssit valitaan kuudennen vuosiluokan keväällä. Mikäli oppilaalla on kaksi lyhyttä valinnaista kurssia samaa oppiainetta, ne eivät voi muodostaa pitkää valinnaista eikä niitä voi yhdistää yhdeksi arvioitavaksi kurssiksi. Seitsemännellä vuosiluokalla A2 –kieli on oppilaan muu valinnainen.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla on kolme vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Nämä muodostavat yhden pitkän, kahden vuosiviikkotunnin laajuisen ja yhden lyhyen, yhden vuosiviikkotunnin laajuisen valinnaisaineen. Koulu päättää valinnaisainetarjottimestaan. Valinnaisaine voi olla sisällöltään myös taide- ja taitoaine tai B2 -kieli. Kurssien sisällöissä voidaan huomioida monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen alueet. Pitkä valinnaisaine valitaan seitsemännen luokan keväänä kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa

varten. Lyhyt valinnaisaine valitaan seitsemännellä luokalla kahdeksatta vuosiluokkaa ja kahdeksannella luokalla yhdeksättä vuosiluokkaa varten.

Jokaisen yläkoulun tulee tarjota osana muita valinnaisia opintoja yhden vuosiviikkotunnin laajuista Urhea-kurssia (yhteistyö Pääkaupunkiseudun Urheiluakatemia Urhean kanssa) seitsemättä, kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Urhea-kurssi on luonteeltaan yleisharjoittelua. Tarkemmin Urhea-yhteistyötä on kuvattu luvussa 12.2.1.

Valinnaiskurssien sisällöt ja toteutus täsmennetään vuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmassa. Valinnaisaineiden arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 6, Oppimisen arviointi.

12.2.1 Urhea-yhteistyö 7.-9. luokilla

Kaikki vantaalaiset koulut, joissa on luokka-asteet 7 - 9 ovat Urhea-kouluja. Urhea-toiminnalla tuetaan tavoitteellisesti urheilevien lasten ja nuorten koulunkäynnin ja urheiluharrastuksen yhteensovittamista. Urhea-oppilaiden tulee sitoutua noudattamaan koulun, urheiluseuran, Urhean (Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia), oppilaan huoltajan ja oppilaan välillä solmittavaa Urhea-sopimusta. Kaikki oppilaat voivat hakea Urhea-oppilaaksi, myös urheiluseuraan kuulumattomat oppilaat. Edellytyksenä on, että oppilaalla on kiinnostusta tavoitteelliseen urheiluharjoitteluun ja hänellä on päämääränä löytää urheiluseura harjoittelun tueksi. Urhea –sopimus tehdään 7.-9. luokkien ajaksi.

Urhea-kouluissa toimintaan osallistuville oppilaille mahdollistetaan harjoitusaikaa seuraavasti:

- Vantaalaiset koulut pitävät viikoittain yhtenä iltapäivänä yhteissuunnitteluajan (YT-aika) samaan aikaan. Tämä mahdollistaa Urhea-oppilaiden osallistumisen seurojen järjestämään valmennukseen. YT-ajalla tapahtuva harjoittelu on urheiluseurojen valmentajien ohjaamaa tai oppilaan omatoimista harjoittelua.
- Koulujen Urhea-oppilaat aloittavat yhtenä aamuna viikossa koulun vasta noin kello 9.00. Tämä mahdollistaa urheiluseuroihin kuuluville oppilaille osallistumisen seurojen järjestämään valmennukseen noin klo 7.00–8.30. Aamulla tapahtuva harjoittelu on urheiluseurojen valmentajien ohjaamaa tai oppilaan omatoimista harjoittelua.

Jokainen koulu tarjoaa yhden vuosiviikkotunnin laajuisena valinnaisaineena Urhea-liikuntaa (Urhea-kurssi), joka on luonteeltaan yleisharjoittelua. Urhea-kurssi ei ole osa taide- ja taitoaineiden valinnaisia opintoja vaan niin sanottuja muita valinnaisia opintoja. Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti Urhea-oppilaille. Jos kurssilla on tilaa, sitä voidaan tarjota myös tavoitteellisesta urheiluharjoittelusta kiinnostuneille oppilaille. Oppilaiden vapaaehtoiset kielivalinnat tai koulun painotukset (esimerkiksi musiikkiluokat, Vantaan kansainvälinen koulu, ruotsin kielikylpy) voivat vaikuttaa Urhea-kurssin toteutumiseen oppilailla.

Urhea-oppilaat osallistuvat liikunnallisten tapahtumien ja välituntiliikunnan ideointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilökunnan kanssa.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vantaan kaupungissa kaikki oppilaat aloittavat englannin opiskelun varhennettuna kielenopetuksena ensimmäisellä luokalla. Yhden vuosiviikkotunnin laajuinen opiskelu jatkuu toisella vuosiluokalla. Kolmannella vuosiluokalla kaikki oppilaat aloittavat A1-kielenään englannin kielen.

Neljänneltä luokalta alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi on mahdollista valita ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai espanja. A2-kielen ryhmän ryhmäkoosta päättää opetuslautakunta. A2-kielen opetusjärjestelyissä on mahdollista hyödyntää useamman koulun välisiä etäopetusmahdollisuuksia ja muodostaa tällä tavoin koulujen yhteisiä ryhmiä.

Kaikilla oppilailla alkaa kuudennella luokalla B1-kielenä ruotsin kieli. A2-kielenä ruotsia opiskelleet oppilaat jatkavat tällöin opiskelua omana ryhmänään. Yläkouluilla on lisäksi mahdollisuus tarjota kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten B2-kieltä muiden valinnaisten opintojen osana.

14 § Suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman päivitykset lukuihin 1.5, 1.7 ja 7.4.2 /IK

VD/5739/12.00.01.02/2021

Perusopetuksen palvelualueella on tarve päivittää kolmea lukua kaupunkitasoisessa opetussuunnitelmassa. Perustelut muutoksille on kuvattu listatekstissä ja itse muutokset opetussuunnitelman luvuissa, jotka ovat liitteenä.

Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n 8 kohdan mukaan opetuslautakunta tehtäväalueellaan päättää hyväksyä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä päivä- ja aikuislukion opetussuunnitelmat.

1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Osaa opetussuunnitelman luvusta 1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö on päivitetty. Esiopetuksesta kouluun prosessi kantaa nimeä Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi, jota on kehitetty. Entinen prosessi oli asiantuntijavetoinen ja lapsen asioita käsiteltiin jakokokouksessa monen asiantuntijan voimin. Nyt uuteen malliin on pyritty saamaan tiedon siirtymistä toimijalta toiselle. Toimijoiden määrä ja osallistuminen ovat kasvaneet. Prosessilla on seurantaryhmä, joka tekee kehittämistyöstä saadun palautteen pohjalta.

1.7 Kieliohjelma

Osaa opetussuunnitelman luvusta 1.7 Kieliohjelma on päivitetty. Luvussa puhutaan varhennetusta kielenopetuksesta, joka ei vastaa nykytilannetta. Nykyään koko maassa kaikki 1.-luokkalaiset aloittavat kielen opiskelun A1-kielenä. Kieliohjelmasta on maininta myös luvussa 12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät, jonne nämä samat lauseet tullaan lisäämään päätöksen jälkeen.

7.4.2 Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät

Opetussuunnitelman lukua 7.4.2 Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät on päivitetty. Lukua on päivitetty, koska pajatoimintaan on tullut myös jalkautuva työmuoto, jolla pyritään tavoittamaan kotiin jääneitä oppilaita.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialla tapahtuneen organisaatiomuutoksen myötä etappi- ja pajatoiminnalla ei ole enää ohjausryhmiä. Toimintaa koordinoi tuen aluepäällikkö yhdessä aluekoordinaattorin kanssa.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 14

Perusopetuksen johtajan esitys:
Päätetään hyväksyä liitteenä olevat päivitykset opetussuunnitelman lukuihin 1.5, 1.7 ja 7.4.2.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Opetussuunnitelman luku 1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö
- Opetussuunnitelman luku 1.7 Kieliohjelma
- Opetussuunnitelman luku 7.4.2 Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät

Täytäntöönpano: Perusopetuksen palvelualue
– ote kaikki koulut

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Pepita Kaskentaus, 0407202962, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
Lotte Koivulainen, 0405769241, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

~~Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa. Keskeisenä dokumenttina käytetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (LEOPS), jota hyödynnetään huoltajien luvalla tietoa siirrettäessä. Kevään LEOPS-keskustelussa arvioidaan esiopetusvuotta ja samalla pohditaan kouluun siirtymistä yhdessä huoltajien ja lapsen sekä tarvittaessa monialaisen henkilöstön ja tulevan koulun edustajan kanssa. Erityistä tukea tarvitsevien koulutulokkaiden osalta kouluun toimitetaan tarvittavat asiakirjat ja rehtori vastaa tiedonsiirtokeskustelusta ja huoltajan kuulemisesta keväällä.~~

Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa. Keskeisenä dokumenttina käytetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (LEOPS), jota hyödynnetään tietoa siirrettäessä. Kevään LEOPS-keskustelussa arvioidaan esiopetusvuotta ja samalla pohditaan kouluun siirtymistä yhdessä huoltajien ja lapsen sekä mahdollisen muun lapsen kanssa työskentelevän verkoston kanssa.

Erityistä tukea tarvitsevien koulutulokkaiden osalta
toimitetaan aluekoordinaattorille tarvittavat asiakirjat (pedagoginen selvitys mahdollisine liitteineen/ asiantuntijalausuntoineen). Aluekoordinaattori toimittaa asiakirjat koululle ja rehtori vastaa tiedonsiirtokeskustelusta ja huoltajan kuulemisesta keväällä. Erityisen tuen asiakirjat toimitetaan aluepäällikölle päätöksentekoa varten.

1.7 Kieliohjelma

~~Vantaan kaupungissa kaikki oppilaat aloittavat englannin opiskelun varhennettuna kielenopetuksena ensimmäisellä luokalla. Yhden vuosiviikkotunnin laajuinen opiskelu jatkuu toisella vuosiluokalla. Kolmannella vuosiluokalla kaikki oppilaat aloittavat A1-kielenään englannin.~~

A1-kielen opiskelu alkaa 1. vuosiluokalla. Vantaalla A1-kieli on englannin kieli.

7.4.2 Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät

Ryhmämuotoinen tuki

Oppilaan opiskelu järjestetään pienemmässä oppilasryhmässä oppilaan omassa lähikoulussa tai kaupunkitasoisessa erityisryhmässä erityisopettajan johdolla silloin, kun hänen tuen tarpeensa tätä edellyttää. Lähikouluissa ryhmämuotoista tukea tarjotaan osa- tai kokoaikaisen erityisryhmän tai integraatioryhmän muodossa. Koulut kuvaavat järjestelyt omissa lukuvuosisuunnitelmissaan. Kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät, etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät.

Etappi

Etappitoiminta tarjoaa vahvaa ja moniammatillista tukea 1.–6. luokan oppilaille, joiden koulunkäyntiä käyttäytymis- ja tunne-elämän vaikeudet estävät tai olennaisesti vaikeuttavat. Etappijakson aikana arvioidaan oppilaan koulunkäynnin kokonaistilannetta sekä suunnitellaan ja toteutetaan tarvittavia tukitoimia. Tavoitteena on pedagogisten tukitoimien järjestäminen, mahdollisten tutkimusten, hoidon ja sosiaalisen tuen tarpeen arviointi, verkostoyhteistyö sekä oppilaan lähikoulun osaamisen vahvistaminen.

Työmuotoja ovat jalkautuvan etapin tuki oppilaan omassa lähikoulussa ja etappiluokassa tapahtuva ryhmämuotoinen opetus. Tapauskohtaisesti arvioidaan, kumpi työmuodoista valikoituu. Kiinteässä ryhmässä jakso on määräaikainen ja kestää enintään vuoden. Jalkautuvan etapin jakson kesto on 4–6 viikkoa. Toiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, johon kuuluu opetushenkilöstön lisäksi sosiaali- ja terveystoimen työntekijöitä. Etappiluokassa työskentelevät erityisluokanopettaja ja koulunkäyntiavustaja / oppilashoitaja. Toinen erityisopettaja on jalkautuvassa työssä oppilaan lähikoululla. Sosiaali- ja terveystoimen työntekijät toimivat opettajien työpareina joko etappiluokassa tai jalkautuvassa työssä. Oppilaan etappihakemuksen tekee oppilaan monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaat etappitoimintaan. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen etappijakson aloittamista.

Oppilaan HOJKS laaditaan ja päivitetään yhdessä oppilaan, hänen huoltajansa, oppilashuollon ja tarvittavien tukiverkostojen asiantuntijoiden kanssa. Etappiluokassa opiskeleva oppilas voi jakson aikana osallistua lähikoulunsa opiskeluun HOJKS:an kirjatulla tavalla. Oppiaineiden opettamisen ohella etappijaksolla opetetaan ja vahvistetaan oppilaan sosio-emotionaalisia taitoja. Etappijakson tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti jakson kuluessa. Lähikoulun kanssa tehtävä yhteistyö on toiminnan edellytys.

Etappijakson aikana tehdään tiivistä yhteistyötä perheen, lähettävän koulun ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on sekä lapsen että perheen omien voimavarojen vahvistaminen ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä sopiminen yhteistyössä huoltajien ja muun verkoston kanssa. Jokaisella oppilaalla on monialainen asiantuntijaryhmä, minkä lisäksi oppilaalla on oikeus myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin jakson aikana.

Paja

Pajatoiminnan tavoitteena on auttaa oppilasta kiinnittymään koulunkäyntiin, vahvistaa nuoren opiskeluvalmiuksia sekä tukea häntä elämänhallintataitojen kehittämisessä, päättötodistuksen saavuttamisessa ja toisen asteen opintoihin sijoittumisessa. Lisäksi tavoitteena on verkostoyhteistyön ylläpitäminen ja sen vahvistaminen. Pajatoimintaa toteutetaan ryhmämuotoisena ja jalkautuvana työmuotona alueilla. Jalkautuva paja pyrkii tavoittamaan kotiin jääneitä oppilaita ja ohjaamaan heitä takaisin koulunkäynnin pariin omiin lähikouluihinsa.

Jalkautuvan pajan oppilaat voivat olla 5.–9.-luokilta. Kiinteässä ryhmässä oppilaat käyvät koulua pajaluokassa. Luokka on tarkoitettu perusopetuksen päättövaiheessa [(7.) 8.–9.lk] olevalle nuorelle, joka tarvitsee vahvaa erityistä tukea ja jonka koulunkäyntiin liittyvät ongelmat ovat kasautuneet ja suurena riskinä on koulupudokkuus. Pajatoiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, jossa toimii erityisluokanopettaja(t), erityisopettaja, koulunkäyntiavustaja / oppilashoitaja. sekä sosiaali- ja terveystoimen työntekijä. Pajan toiminta perustuu moniammatilliseen tavoitteelliseen yhteistyöhön.

Hakemuksen pajalle tekee oppilaan monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen pajalla aloittamista. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaan pajaopetukseen.

Pajalla oppilas etenee opinnoissaan vuosiluokkiin sitomattoman opetussuunnitelman (VSOP) ja hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. Suunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja oppilaan yhteistyöverkostojen kanssa. Siinä painotetaan oppilaan edistymistä oppimisen, koulunkäynnin ja elämänhallinnan osa-alueilla. Vuorovaikutustaidot, arjen hallinta ja kyky ottaa vastuuta opiskelusta ovat keskiössä. Huoltajien ja moniammatillisen verkoston tuki on välttämätön oppilaan kokonaisvaltaisen kasvun ja elämänhallinnan edistämisessä. Jokaisella pajan oppilaalla on moniammatillinen asiantuntijaryhmä, johon kuuluvat pajatiimi ja aluekoordinaattori. Ryhmää täydennetään muilla tarvittavilla asiantuntijoilla. Oppilaat ovat oikeutettuja myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin.

15 § Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta/MM

VD/5589/03.00.00/2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut 6.5.2021 kommentoitavaksi luonnoksen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta. Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjaukseen, että varhaiskasvatukseen kehitetään kolmiportaisen tuen malli.
Lausunto jätetään sähköisessä lausuntopalvelu.fi -palvelussa 11.6.2021 mennessä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuslakia siten, että siinä säädettäisiin varhaiskasvatuksessa olevan lapsen oikeudesta tarvitsemaansa tukeen sekä varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteesta. Lakiin ehdotetaan luotavaksi nykyistä vahvempi jatkumo esi- ja perusopetukseen. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 3 a luku. Luvussa säädettäisiin lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista, hallintopäätöksen tekemisestä sekä muutoksenhausta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022.

Vantaan kaupungin lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta on valmisteltu varhaiskasvatuksen palvelualueella.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 15

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys
Päätetään antaa opetus- ja kulttuuriministeriöön liitteen mukainen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tämä pykälä tarkastetaan heti kokouksessa.

Liitteet:
- Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta
- Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Täytäntöönpano: Varhaiskasvatuksen palvelualue

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Mikko Mäkelä, 050 341 7386, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuslakia siten, että siinä säädettäisiin varhaiskasvatuksessa olevan lapsen oikeudesta tarvitsemaansa tukeen sekä varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteesta.

Lakiin ehdotetaan luotavaksi nykyistä vahvempi jatkumo esi- ja perusopetukseen. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 3 a luku. Luvussa säädettäisiin lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista, hallintopäätöksen tekemisestä sekä muutoksenhausta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022.

LUONNOS

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
PERUSTELUT....3
1 Asian tausta ja valmistelu....3
1.1 Tausta....3
1.2 Valmistelu....4
2 Nykytila ja sen arviointi....4
2.1 Varhaiskasvatuslain nojalla annettava tuki....4
2.2 Perusopetuslain nojalla annettava tuki....7
2.3 Sosiaali- ja terveydenhuollon tuen kokonaisuus....9
2.4 Tuen tilastot varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa....11
2.5 Nykytilan arviointi....11
3 Tavoitteet....17
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset....17
4.1 Keskeiset ehdotukset....17
4.2 Pääasialliset vaikutukset....18
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset....18
4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin....19
4.2.3 Yritysvaikutukset....20
4.2.4 Vaikutukset lapsiin ja perheisiin....21
4.2.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset....23
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot....23
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset....23
5.2 Pohjoismaiden lainsäädäntö....25
6 Lausunto- ja kuulemispalaute....27
7 Säännöskohtaiset perustelut....27
7.1 Varhaiskasvatuslaki....27
8 Voimaantulo....32
9 Toimeenpano ja seuranta....32
10 Suhde muihin esityksiin....33
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä....33
10.2 Suhde talousarvioesitykseen....33
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys....33
LAKIEHDOTUS....42
Laki varhaiskasvatuslain muuttamisesta....42
LIITE....45
RINNAKKAISTEKSTI....45
Laki varhaiskasvatuslain muuttamisesta....45

LUONNOS

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Varhaiskasvatus ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirtyivät vuoden 2013 alusta sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön. Varhaiskasvatuksessa annettavasta tuesta on keskusteltu varhaiskasvatuslain kehittämisen eri vaiheissa. Esimerkiksi keväällä 2015 lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksessä ehdotettiin varhaiskasvatuksessa annettavan tuen sääntelyä, mutta ehdotus raukesi hallituskauden päättyessä. Lausunnoilla ollut lainsäädännön muutos pohjautui osittain varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raporttiin Kohti varhaiskasvatuslakia (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:11). Raportissa esitettiin varhaiskasvatuslain kokonaisuudistukseen sisältyväksi myös varhaiskasvatuksessa annettavan tuen sääntelyä.

Nykyinen varhaiskasvatuslaki (540/2018) tuli voimaan 1.9.2018. Laissa ei säädetä varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteesta. Lain eduskuntakäsittelyn yhteydessä eduskunta edellytti (EV 67/2018 vp), että valtioneuvosto valmistelee hallituksen esityksen varhaiskasvatuksessa tarjottavasta tuesta.

Vuonna 2015 lakiuudistuksessa (580/2015) lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) nimi muutettiin varhaiskasvatuslaiksi ja lakiin lisättiin säännökset varhaiskasvatussuunnitelmasta. Varhaiskasvatuslain (540/2018) kokonaisuudistuksen yhteydessä varhaiskasvatuksen kytkentä sosiaalihuollon säädöksiin katkesi. Varhaiskasvatukseen aikaisemmin sovelletut eri sosiaalihuollon järjestämistä koskeviin lakeihin ja asetuksiin sekä lasten päivähoidosta annettuun asetukseen kuuluneet säännökset koottiin varhaiskasvatuslakiin. Lainsäädännön uudistamisen yhteydessä perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota, että lakiehdotukseen ei sisälly erityisiä säännöksiä vammaisen tai muun erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen tukitoimien järjestämisestä varhaiskasvatuksessa. Hallituksen esityksen (HE 40/2018 vp) mukaisen hallinnonalasiirron loppuunsaattaminen merkitsi osaltaan sitä, että sosiaalihuoltoa koskevan lainsäädännön soveltaminen varhaiskasvatustoimintaan lakkasi kokonaan. Perustuslakivaliokunta katsoi, että eräitä vammaisen lapsen oikeuksien kannalta keskeistä lainsäädäntöä ei enää jatkossa sovelleta varhaiskasvatukseen, joka voisi heikentää muun muassa vammaisten lasten asemaa. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta (PeVL 17/2018 vp, s. 3 ja 10) asetti tavallisen lain säätämisjärjestyksessä säätämisen ehdoksi, että laissa on myös säädettävä vammaisten lasten tukitoimien vaikutuksista varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitukseen. Vastaavasti sivistysvaliokunta (SiVM 5/2018 vp, s. 8) katsoi, että lapsen edun kannalta keskeisin puute hallituksen esityksessä on se, että siitä puuttuu erityiset säännökset lapsen tuen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa. Kyseisessä hallituksen esityksessä (HE 40/2018 vp, s. 80) erikseen mainittiin, että tukea koskien opetus- ja kulttuuriministeriö aloittaisi erillisen valmistelutyön.

Varhaiskasvatuksen yhdenvertaista saavutettavuutta on parannettu kuluvalla hallituskaudella alentamalla varhaiskasvatusmaksuja muuttamalla varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettua lakia (1052/2020) ja palauttamalla varhaiskasvatuslakiin (1395/2020) subjektiivinen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen. Lisäksi valtioneuvosto muutti päiväkotien henkilöstön ja lasten välistä suhdelukua (1586/2019). Muutoksen jälkeen päiväkodeissa on seitsemän lasta yhtä kasvattajaa kohden. Suhdeluvun muutos koskee kolme vuotta täyttäneitä lapsia, jotka ovat päiväkodissa yli viisi tuntia päivässä. Opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämä viisivuotiaiden lasten maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kokeilu alkoi 1.8.2018. Ministeriö myöntää osallistuville kunnille avustusta kokeilun toteuttamiseen. Maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua jatkettiin kolmannella kaudella elokuun alusta 2020 heinäkuun 2021 loppuun.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman (s.167) mukaan varhaiskasvatukseen kehitetään kolmiportaisen tuen malli.

1.2 Valmistelu

Asiaa on valmisteltu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä. Valmistelua on tehty myös Oikeus oppia – Oppimisen tuen, lapsen tuen ja inkluusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmistelevassa työryhmässä, jossa järjestettiin kuulemistilaisuuksia lainsäädännön kehittämistarpeista.

Esitysluonnos on annettu lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi –sivustolla. Lausuntoaika on 3.5.2021—7.6.2021.

Esitystä käsitellään kunnan viranhaltijain neuvotteluoikeudesta annetun lain (389/1944) tarkoittamassa neuvottelussa toukokuussa 2021.

Esitys käsitellään kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa syksyllä 2021.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Varhaiskasvatuslain nojalla annettava tuki

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä varhaiskasvatuksen tietovarannosta. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatuslain 2 §:n mukaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuksen tavoitteista säädetään varhaiskasvatuslain 3 §:ssä. Säännöksen mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista. Tavoitteena on lisäksi varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö sekä tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä.

Varhaiskasvatuslain 4 § velvoittaa ottamaan huomioon lapsen edun ensisijaisuuden varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä. Lapsen edun ensisijaisuus on toiminnan järjestämistä sekä lain tulkintaa ohjaava yleinen periaate.

Lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen säädetään varhaiskasvatuslain 12 §:ssä. Pykälän 1 momentissa turvataan kaikille lapsille subjektiivinen oikeus täysipäiväiseen ja kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen. Pykälän 2 momentissa turvataan osa-aikainen täydentävä varhaiskasvatus niille lapsille, jotka osallistuvat ennen oppivelvollisuusikää perusopetuslain tarkoittamaan esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan taikka perusopetukseen.

Olennainen lapsen tukea koskeva säännös liittyy varhaiskasvatuslain 23 §:ään, jossa säädetään lapsen henkilökohtaisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta. Pykälän mukaan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunni-

telmaan on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön ja lapsen vanhempien tai muiden huoltajien kanssa. Sen laatimiseen osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt. Päiväkodeissa sen laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksen opettajan asiantuntijuutta voidaan käyttää perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen osallistuvat tarpeen mukaan myös muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. Jos tuen tarpeen arviointi edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, on näiden osallistuttava arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä. Lapsen mielipide ja toiveet tulee selvittää ja huomioida lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessissa.

Lain 23 §:n 3 momentin mukaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista sekä lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Suunnitelma on kuitenkin tarkistettava tätä useammin aina, kun siihen on lapsen tarpeista johtuva peruste.

Varhaiskasvatuslain 25 § velvoittaa kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan huolehtimaan siitä, että varhaiskasvatuksessa on riittävä määrä varhaiskasvatuslain 6 luvussa säädettyä eri kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä, jotta varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa, ja jotta myös vammaisten ja muiden lasten tuen tarpeisiin vastataan. Kunnan käytettävissä on oltava varhaiskasvatuksessa esiintyvää tarvetta vastaavasti varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja. Lisäksi varhaiskasvatuksessa voi olla lasten tarpeet ja varhaiskasvatuksen tavoitteet huomioiden myös muuta henkilöstöä.

Päiväkodin henkilöstön mitoituksesta säädetään varhaiskasvatuslain 35 §:ssä. Pykälän 1 momentin nojalla päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämäänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä henkilöitä, joilla on varhaiskasvatuslaissa säädetty varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai lastenhoitajan ammatillinen kelpoisuus. Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai muuten tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen. Pykälän 3 momentin mukaan päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa 1 momentissa tarkoitettua henkilöä vastaava määrä lapsia.

Varhaiskasvatuslain 38 §:ssä säädetään perhepäiväkodin henkilöstön mitoituksesta. Pykälän 2 momentin mukaan myös perhepäiväkodin lasten tai varhaiskasvatuksen tehtäviin osallistuvien henkilöiden lukumäärässä on otettava huomioon, jos perhepäiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai muuten tuen tarpeessa oleva lapsi, jollei perhepäiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Päiväkodin ja perhepäiväkodin henkilöstön mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta (753/2018).

Varhaiskasvatuslain 40 §:n velvoittaa, että sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, lapsen tuen tarvetta, tukitoimia ja niiden toteuttamista koskevat tiedot sekä lapsen henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia koskevat tiedot

ovat salassa pidettäviä. Lisäksi varhaiskasvatuslain 23 §:ssä tarkoitettu lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä. Varhaiskasvatuslain 41 § sisältää erityissäännökset oikeudesta poiketa salassapitovelvoitteista. Pykälän 2 momentin mukaan lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjälle ja tuottajalle sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaa erityisesti varhaiskasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus, 2018) mukaan kehityksen ja oppimisen tuki rakentuu lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tuodaan esille, että lapsen tuen tarve voi vaihdella. Tuen tarve voi olla lyhytaikaista ja vähäistä, jolloin voi riittää yksittäinen tuen muoto tai järjestelyt, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman nopeasti ja varhaisessa vaiheessa. Osa lapsista tarvitsee enemmän ja säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tuen muotoja toisiaan täydentävinä. Tukea voidaan antaa lapselle monin tavoin. Tuki voi sisältää pedagogisia, rakenteellisia ja hyvinvointia tukevia muita järjestelyjä. Pedagogisia järjestelyjä ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultoiva tai jaksottainen tuki, lapsikohtainen ohjaaminen, tulkitsemis- ja avustamispalvelut sekä erityisten apuvälineiden sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttö. Lapsen tukeen voi myös kuulua viittomien ja kuvien käyttö tai muu kielen ja kommunikoinnin tukeminen. Rakenteellisia järjestelyjä ovat muun muassa ryhmän lapsimäärän pienentäminen sekä henkilöstön mitoitukseen tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut. Hyvinvointia tukevia muita järjestelyjä ovat esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden antama ohjaus ja konsultaatio.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa todetaan, että kun lapsen tuen tarve johtuu lapsen vaikeasta vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymästä tai sosioemotionaaliseen kehitykseen liittyvästä tuen tarpeesta, tarvitsee lapsi yleensä kokoaikaista, jatkuvaa ja yksilöllistä tukea. Tällöin lapsella on usealla kehityksen osa-alueella haasteita tai jollakin alueella erittäin suuri tuen tarve. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki vertaisryhmässä edellyttää suunnitelmallisuutta, erityisosaamista sekä mahdollisesti erilaisia järjestelyjä tai apuvälineitä. Lapsi tarvitsee apua ryhmässä toimimiseen, toiminnallista eriyttämistä sekä aikaa perustaitojen harjoitteluun. Tällöin tuki voi edellyttää henkilöstön erityispedagogisen tai sairaanhoidollisen osaamisen vahvistamista tai monialaista yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen järjestäminen

Varhaiskasvatuslain 5 §:n mukaisesti kunnan on huolehdittava lasten varhaiskasvatuksen järjestämisestä asukkailleen. Kunnan asukkaalla tarkoitetaan sitä, jonka kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on. Jollei lapsella ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa, häntä pidetään sen kunnan asukkaana, jossa hän oleskelee.

Lapsella on tietyissä tilanteissa oikeus saada varhaiskasvatusta myös kunnalta, joka ei ole lapsen kotikunta. Kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevalle henkilölle kuin kunnan asukkaalle.

Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta myös lapselle, joka asuu vanhempiensa tai muiden huoltajiensa työn, opiskelun tai vastaavien syiden vuoksi kotikuntansa ulkopuolella, eikä hänen kotikuntansa kotikuntalain 3 §:n perusteella muutu tai hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa.

Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatusta on järjestettävä myös lapsen vanhempien tai muiden huoltajien asuessa eri paikkakunnilla, jolloin lapsen kotikunta on sama kuin toisen huoltajan, mutta jaetun asumisen takia hän asuu ja hänellä on varhaiskasvatuksen tarve molemmilla paikkakunnilla.

Kunnalla on mahdollisuus sopia varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja kustannusten korvaamisesta lapsen kotikunnan sekä toisen, varhaiskasvatusta järjestävän kunnan kesken kuntien välisellä sopimuksella. Varhaiskasvatuslaissa tarkoitetusta päiväkoti- ja perhepäivähoitona järjestettävästä varhaiskasvatuksesta voidaan määrätä kuukausimaksu. Laissa varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista (1503/2016) 4 §:n 5 momentin mukaisesti lapsen huoltajien asuessa eri osoitteessa, mutta lapselle järjestetään varhaiskasvatusta vain yhdessä kunnassa, määrätään maksu sen perheen tulojen perusteella, jonka luona lapsella on väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) mukainen asuinpaikka. Jos lapselle järjestetään varhaiskasvatusta kahden kunnan alueella, on maksu määrättävä erikseen molemmissa kunnissa. Tällöin maksu määrätään osa-aikaisen varhaiskasvatuksen kuukausimaksuna.

2.2 Perusopetuslain nojalla annettava tuki

Lapsen kehityksen ja oppimisen tuen sääntely poikkeaa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Esiopetuksessa tuki järjestetään perusopetuslain (628/1998) säännösten mukaan, joissa tuen muodot ja tuen prosessi on kuvattu. Perusopetuslain nojalla annettava tuki on kolmiportainen. Opetuksen yhteydessä annettavaa yleistä tukea vahvemmat tukimuodot ovat tehostettu tuki ja erityinen tuki. Oppilaalle, joka tarvitsee pidempikestoista ja laajempaa tukea annetaan tehostettua tukea tai tehdään erityisen tuen päätös, jossa määrätään oppilaan opetuksen järjestämisestä ja hänen tarvitsemistaan tukipalveluista. Varhaiskasvatuslaissa tuen rakenne ei jäsenny yhtä selkeästi kuin perusopetuslaissa, vaan siihen viitataan useassa eri lainkohdassa. Varhaiskasvatuslaissa ei myöskään säädetä tuen kolmiportaisuudesta, eikä tuen käsitteistö vastaa perusopetuslain tuen käsitteistöä.

Perusopetuslain 30 §:n 1 momentin mukaan lapsilla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki jakautuu perusopetuslain 16, 16 a ja 17 §:ssä tehostettuun tukeen sekä erityiseen tukeen. Perusopetuslain 16 §:n 1 momentin mukaan oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Pykälän 2 momentin mukaan oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa.

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on perusopetuslain 16 a §:n 1 momentin nojalla annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Oppimissuunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan sekä tarvittaessa oppilaan

muun laillisen edustajan kanssa. Tehostettu tuki sisältää oppilaalle annettavia, erityisesti perusopetuslain 16, 31 ja 31 a §:ssä tarkoitettuja tukimuotoja sekä tarvittavia pedagogisia järjestelyjä. Tehostetun tuen ja oppimissuunnitelman keskeisestä sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa. Perusopetuslain 16 a §:n 2 momentin mukaan tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Perusopetuslain 17 §:n mukainen erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä pedagogiseen selvitykseen perustuva kirjallinen päätös, jota ennen opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on perusopetuslain 17 a §:n mukaisesti laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Suunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan sekä tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Suunnitelma tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Suunnitelman keskeisestä sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa.

Perusopetuslain 18 §:ssä säädetään erityisistä opetusjärjestelyistä. Pykälän 1 momentin mukaan oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin perusopetuslaissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä. Pykälän 2 momentin mukaan, jos oppilaan huoltaja ei ole tehnyt esitystä opiskelun järjestämisestä 1 momentissa tarkoitetulla tai sen nojalla säädetyllä tavalla, on huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Muille kuin oppivelvollisille järjestettävässä opetuksessa on vastaavasti varattava oppilaalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Esiopetuksessa olevan lapsen oikeus saada maksutta muun muassa opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet on perusopetuslain 31 §:n nojalla turvattu. Esi- ja perusopetuksen oppilaan oikeus maksuttomaan kuljetukseen määräytyy perusopetuslain 32 §:n nojalla.

Perusopetuslain (1267/2013) 4 a §:n mukaisesti sairaalan sijaintikunnalla on velvollisuus järjestää esi- ja perusopetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua. Myös kunnat, joissa sijaitsee erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö voivat järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Sairaalan sijaintikunta sekä oppilaan lain 6 §:ssä tai 28 §:ssä tarkoitettu koulu järjestävät siirtymät sairaalaopetukseen ja takaisin yhteistyössä. Oppilaalla on aina oikeus palata siihen lähikouluun ja opetukseen, johon oppilas osallistui ennen siirtymistään sairaalaopetukseen.

Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ovat perusopetuslain 14 §:n 2 momentin mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikallinen esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma laaditaan ja esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat erityisesti perusopetuslaki ja -asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012).

Oppilas- ja opiskelijahuolto

Esiopetuksessa oleva lapsi kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisen oppilashuollon piiriin, johon sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut. Esiopetuksessa olevien lasten yksilökohtainen terveydenhuolto järjestetään terveydenhuoltolain 15 §:n mukaisesti osana neuvolapalveluja (HE 67/2013 vp). Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 § takaa oppilaalle oikeuden saada maksutta sellaista opiskeluhuoltoa, jota opetukseen osallistuminen edellyttää.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:ssä säädetty opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto on osa oppimisen tuen kokonaisuutta ja se liittyy läheisesti ennen kaikkea tukiopetukseen, erityisopetukseen ja perusopetuslain 16—17 §:ssä säädettyyn kolmiportaiseen tukeen. Vaikka tukiopetus, erityisopetus ja kolmiportainen tuki ovat opetusta, tulevat nämä tukimuodot usein sovellettavaksi rinnakkain opiskeluhuoltona järjestettävien tukitoimenpiteiden kanssa (HE 67/2013 vp).

2.3 Sosiaali- ja terveydenhuollon tuen kokonaisuus

Monialaisesta yhteistyöstä säädetään varhaiskasvatuslain 7 §:ssä jonka mukaan kunnan on varhaiskasvatusta järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista, sosiaalihuollosta, lastensuojelusta, neuvolatoiminnasta ja muusta terveydenhuollosta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Pykälän 2 momentti sisältää yhteistyösäännöksen, joka koskee yhteistyön toteuttamista liittyen yksittäisen lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeen. Lapsen oikeuteen saada kehityksensä ja hyvinvointinsa tueksi sosiaali- ja terveydenhuollon tukitoimia ja palveluja sovelletaan sosiaalihuoltolakia (1301/2014), vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettua lakia (380/1987, jäljempänä vammaispalvelulaki), kehitysvammaisten erityishuollosta annettua lakia (519/1977, jäljempänä kehitysvammalaki) ja terveydenhuoltolakia (1326/2010) sekä mitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista muualla laissa säädetään. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan on tarpeen mukaan toimittava yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavien tahojen kanssa lapsen tarvitseman tuen ja palvelujen kokonaisuuden arvioimiseksi, suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Vastaavia yhteistyösäännöksiä, jotka edellyttävät yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa, sisältyy myös useaan sosiaali- ja terveydenhuollon säädökseen.

Terveydenhuolto vastaa sellaisista henkilökohtaisten apuvälineiden järjestämisestä, joita lapsi tarvitsee päivittäisissä toiminnoissaan. Esimerkiksi liikkumisen apuvälineet järjestetään lapselle terveydenhuoltolain 29 §:n nojalla. Terveydenhuoltolain 29 §:n mukaan kunnan on järjestettävä potilaan sairaanhoitoon liittyvä lääkinnällinen kuntoutus. Lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvat muun muassa toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat, kuten puhe- ja toimintaterapia, sekä muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet sekä apuvälinepalvelut. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet ovat käyttäjilleen maksuttomia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) nojalla. Varhaiskasvatuksessa voidaan toteuttaa kuntoutusta ja toimintakykyä tukevia toimenpiteitä esimerkiksi fysio-,

puhe- tai toimintaterapeutin ohjeistuksen mukaisesti. Toimenpiteitä tehdään kuitenkin varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustausta huomioiden vain siinä määrin, kuin se on osaamiseen nähden mahdollista.

Vammaisten henkilöiden tarvitsemat sosiaalipalvelut järjestetään ensisijaisesti osana yleistä palvelujärjestelmää sosiaalihuoltolain mukaisesti. Sosiaalihuoltolain mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä muun muassa sosiaalityötä, sosiaalista kuntoutusta, perhetyötä, kotipalveluja, kotihoitoa, asumispalveluja, sekä liikkumista tukevia palveluja. Sosiaalihuoltolain mukaisilla kotipalveluilla tuetaan asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen, asiointiin sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Kotipalvelulla tuetaan myös vammaisten lasten ja vanhempien jokapäiväisen elämän suoriutumista.

Jos vammainen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai etuuksia sosiaalihuoltolain tai muun lain nojalla, hänen tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet järjestetään vammaispalvelulain ja sitä täydentävän vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (759/1987, jäljempänä vammaispalveluasetus) tai kehitysvammalain mukaisesti.

Vammaispalvelulain mukaan vaikeavammaisella henkilöllä on oikeus kuljetuspalveluihin ja niihin liittyviin saattajapalveluihin, päivätoimintaan, palveluasumiseen ja henkilökohtaiseen apuun. Samoin vaikeavammaisella henkilöllä on oikeus saada taloudellisena tukitoimena korvaus kohtuullisista kustannuksista, jotka hänelle aiheutuvat asunnon muutostöistä ja asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankinnasta. Kunnan on järjestettävä edellä mainitut palvelut ja tukitoimet niihin oikeutetuille riippumatta tarkoitukseen varaamiensa määrärahojen riittävyydestä. Vaikeavammaisen määritelmä vaihtelee laissa palvelu- ja tukimuodoittain. Muutkin kuin vaikeavammaiset henkilöt voivat palvelu- ja tukitoimikohtaisten edellytysten täyttyessä saada niitä vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia, jotka kuuluvat kunnan yleisen järjestämisvelvollisuuden piiriin ja joita kunta järjestää tarkoitukseen varaamiensa määrärahojen rajoissa. Määrärahasidonnaisia palveluja ovat kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus. Määrärahasidonnaisina taloudellisina tukitoimina kunta voi korvata vammaiselle henkilölle kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista sekä päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankinnasta.

Kehitysvammalain mukainen erityishuolto kuuluu lain mukaan henkilöille, joiden kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden tai vamman vuoksi. Erityishuollon palvelut on lueteltu kehitysvammalain 2 §:ssä. Kehitysvammalain mukaisia palveluja järjestetään vain, jollei henkilö voi saada tarvitsemiaan palveluja muun lain nojalla. Vammaispalvelulaki on lähtökohtaisesti ensisijainen suhteessa kehitysvammalakiin. Kehitysvammaisille henkilölle järjestetään hänen vammaisuutensa edellyttämiä palveluja ja tukitoimia ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla siltä osin kuin ne ovat hänen palveluntarpeeseensa nähden riittäviä ja sopivia sekä muutoinkin hänen etunsa mukaisia.

Kehitysvammalain 1 §:n mukaiseen soveltamisalaan kuuluvien lasten varhaiskasvatus voidaan järjestää kehitysvammalain mukaisena erityishuoltona toteutettuna kuntouttavana varhaiskasvatuksena. Mikäli varhaiskasvatusta järjestetään ensisijaisesti kehitysvammaisen lapsen erityisen yksilöllisen hoidon ja huolenpidon turvaamiseksi tavoitteena edistää hänen kuntoutumistaan, kuten sosiaalisten taitojen kehittymistä ryhmässä, kyseessä saattaa olla kehitysvammalain mukainen erityishuolto. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n mukaan kehitysvammaisten erityishuolto ja siihen liittyvät kuljetukset ovat maksuttomia.

Varhaiskasvatus vastaa niistä tukitoimista ja apuvälineistä, joita lapsi tarvitsee varhaiskasvatukseen osallistumiseensa. Tällaisia tukitoimia ovat esimerkiksi nimenomaisesti varhaiskasvatuksessa tarvittavat apuvälineet, toiminnan käytännön järjestämiseen liittyvät järjestelyt, kuten esimerkiksi pyörätuoliliuskat, lapsen oppimisen ja kehityksen tukemiseksi tarvittavat lelut, kommunikointia ja vuorovaikutusta tukevat välineet, erityiset tila- ja/tai huonekalujärjestelyt sekä lapsi- tai ryhmäkohtaiset avustajat. Palvelut, joita lapsi tarvitsee jokapäiväisessä elämässään varhaiskasvatuksen ulkopuolella, ovat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuulla.

2.4 Tuen tilastot varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoraportin (THL Tilastoraportti 33/2020) mukaan varhaiskasvatukseen osallistui kaikkiaan 253 727 lasta vuonna 2019. Määrä vastaa noin 77 prosenttia väestön 1—6-vuotiaista lapsista. Kunnan kustantamassa varhaiskasvatuksessa päiväkodissa oli 76 prosenttia (193 079 lasta) ja perhepäivähoidossa 6 prosenttia (15 868 lasta) kaikista varhaiskasvatukseen osallistuneista lapsista vuonna 2019. Kunnan myöntämää varhaiskasvatuksen palveluseteliä käytti 13 prosenttia (31 856 lasta) kaikista varhaiskasvatukseen osallistuneista lapsista. Kelan yksityisen hoidon tuen hoitorahaa maksettiin 5 prosentille (12 924 lasta) varhaiskasvatukseen osallistuneista lapsista.

Lasten tuen tarpeista viimeiset tilastotiedot ovat vuodelta 2016 (THL, Tilastoraportti 30:2017). Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista tehostettua tai erityistä tukea saavia oli vuonna 2016 arviolta 14 300, eli noin 7 prosenttia kunnallisen varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista. Tukea saavista lapsista enemmistö (72 prosenttia) oli poikia.

Tilastokeskuksen tietojen perusteella syksyllä 2019 perusopetuksen oppilaista tehostettua tukea 11,6 prosenttia peruskoulun oppilaista ja erityistä tukea 8,5 prosenttia peruskoulun oppilaista. Poikien osuus tuen piirissä olevista oppilaista oli huomattavasti isompi kuin tyttöjen. Tehostetun tuen oppilaista poikia oli 66 ja tyttöjä 37 prosenttia. Erityistä tukea saaneista poikia oli 71 ja tyttöjä 29 prosenttia.

2.5 Nykytilan arviointi

Varhaiskasvatuksen siirryttyä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, on varhaiskasvatusta koskevaa sääntelyä uudistettu useita kertoja. Uuden varhaiskasvatuslain säännökset lapsen tuen järjestämisen osalta pohjautuvat pääosin ennen varhaiskasvatuslakia sovellettavaan lasten päivähoidosta annettuun lakiin (36/1973). Lainsäädäntöuudistuksista huolimatta varhaiskasvatuksen tuki on edelleen löyhemmin säädelty kuin esi- ja perusopetuksessa.

Varhaiskasvatuksen tuen nykytilan viime vuosina toteutuneiden selvitysten ja tutkimusten, opetus- ja kulttuuriministeriössä käynnissä olevan tuen työryhmätyöskentelyn ja tuen lainvalmistelun myötä on käynyt ilmeiseksi tukeen liittyvän ajankohtaisen, luotettavan ja vertailukelpoisen valtakunnallisen tilastoinnin ja tiedontuotannon puutteet niin varhaiskasvatuksessa kuin esi- ja perusopetuksessakin. Myös tutkimusta tuen moninaisista teemoista tarvitaan lisää. Tilastoja ja nykyistä kattavampaa tietopohjaa tarvitaan tuen järjestämistä koskevan päätöksenteon pohjaksi, tuen toimintakäytäntöjen kehittämiseen, varhaiskasvatuspalvelun saatavuuden ja riittävän resursoinnin (mm. henkilöstöresurssi ja koulutusmäärät) turvaamiseksi sekä tuen kustannus- ja rahoitusrakenteiden selkiyttämiseksi.

Asiaan on kiinnitetty huomiota myös hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyssä. Varhaiskasvatuksen kokonaisuudistuksen yhteydessä sivistysvaliokunta on todennut mietinnössään (SiVM 5/2018 vp, 8 ja 81), että lapsen edun kannalta keskeisin puute hallituksen esityksessä on se, että siitä puuttuu erityiset säännökset lapsen tuen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa. Valiokunnan

saamissa useissa lausunnoissa on toivottu lapsen tukeen ja erityiseen tukeen liittyvien säännösten pikaista uudistamista ja perusopetusta vastaavaan niin sanottuun kolmiportaisen tuen malliin siirtymistä. Sivistysvaliokunta (SiVM 5/2018 vp, s. 8) on edelleen todennut olevan välttämätöntä, että yksityisten palveluntuottajien tarjoamassa varhaiskasvatuksessa lapset saavat yhtä hyvät ja kattavat palvelut kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, jotta yhdenvertaisuus lasten kesken toteutuu. Sivistysvaliokunnan mukaan julkisen ja yksityisen palvelun tuottajilla on yhtäläinen velvollisuus järjestää lapselle tämän tarvitsema tuki ja tämä tulee käsitellä myös siinä yhteydessä, kun ryhdytään erilliseen valmistelutyöhön tuen kokonaisuudesta varhaiskasvatuksessa.

Tuen käytännön toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus, 2018) mukaan varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella on myönteisiä vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja oppimiseen sekä köyhyyden ja sosiaalisen eriarvoisuuden vähentämiseen. Varhaiskasvatus tasoittaa lasten elinolosuhteista seuraavia eroja ja tarjoaa siten kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet kehittyä omien edellytystensä mukaisesti.

Uudistunut varhaiskasvatuslaki tuli voimaan 1.9.2018. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuen kirjaukseen ei kuitenkaan tehty muutoksia, vaan ne ovat peräisin varhaiskasvatuslakia edeltäneestä lasten päivähoidosta annetusta laista (36/1973). Varhaiskasvatuslaissa mainitaan, että lapsen tuen tarve tunnistetaan ja siihen järjestetään tarkoituksenmukaista tukea. Eskelisen ja Hjeltin (2017) sekä Heiskasen ym. (2021) mukaan osa kunnista käyttää perusopetuslakia mukailevaa jaottelua tehostettuun ja erityiseen tukeen myös varhaiskasvatuksessa. Käytännöt tuen tarpeen arvioinnissa ja tuen myöntämisessä eroavat eri kunnissa. Toimintamalli ei kuitenkaan perustu lakiin. Varhaiskasvatuslaissa tai muissa varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa ei ole säädetty, kuinka nopeasti tuen tulisi järjestyä ja tämän vuoksi välittömästi saatavilla olevat tukitoimet vaihtelevat kunnittain. (Vainikainen ym. 2018, s. 1.)

Nykytilaa kuvaavat tukea koskevat selvitykset

Nykytilaa kuvaa kolme viime vuosina tuotettua selvitystä; opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallinen selvitys *Varhaiskasvatuksen henkilöstö ja lapsen tuen toteuttaminen* (Eskelinen & Hjelt 2017), valtioneuvoston teettämä tutkimuskokonaisuus *Oppimisen tuki varhaislapsuudesta toisen asteen siirtymään: tasa-arvon toteutuminen ja kehittämistarpeet* (Vainikainen ym. 2018) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön lainvalmistelun pohjaksi laadittu valtakunnallinen selvitys *Kehityksen ja oppimisen tuki sekä inklusiivisuus varhaiskasvatuksessa. Selvitys nykytilasta kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa sekä esitys kehityksen ja oppimisen tuen malliksi*. (Heiskanen, Neitola, Syrjämäki, Viljamaa, Nevala, Siipola ja Viitala. 2021).

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallisen selvitystyön (Eskelinen & Hjelt 2017) tavoitteena oli kartoittaa lapsen kehityksen ja oppimisen tuen järjestämistä ja tuen toimenpiteitä, erityisopettajan palvelujen saatavuutta, erityiskasvatuksen moniammatillisen työryhmän toimintaa, kehityksen ja oppimisen tuen kehittämistarpeita sekä perusopetuslain mukaisen kolmiportaisuuden soveltamista varhaiskasvatuksessa. Selvityksen kohteena oli koko varhaiskasvatuksen henkilöstö Suomessa. Henkilöstökyselyyn vastasi kaikkiaan 13 290 (24 % koko varhaiskasvatuksen henkilöstöstä) varhaiskasvatuksessa työskentelevää henkilöä ja vastauksia saatiin 282 kunnasta (96 % Manner-Suomen kunnista). Koska vastaajien kokonaismäärä oli noin 24 prosenttia alalla työskentelevistä, selvitystä voidaan pitää vain suuntaa-antavana.

Kyselyn tulokset osoittivat, että yli puolet vastaajista toivoo lailla säädettäväksi lapsen kehityksen ja oppimisen tuen osalta tuen kolmiportaisuutta, määritelmää erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta, lapsen oikeudesta saada tarvitsemaansa tukea heti tuen tarpeen ilmettyä, varhaiskasvatuksen erityisopettajien määrästä sekä monialaisesta yhteistyöstä. Lisäksi lakiin toivottiin kirjauksia tuen toimenpiteistä, asiantuntijakonsultaatiosta, avustajista sekä hallinnollisen päätöksen tekemisestä.

Selvitystyön tuloksista ilmeni kuntien kirjavat käytännöt lapsen kehityksen ja oppimisen tuen järjestämisessä. Vastaajista noin puolet edustivat kuntia, joissa on varhaiskasvatuksen osalta toimintamallina käytössä perusopetuslain mukainen tehostettu ja erityinen tuki. Käytännön on koettu selkeyttäneen ja yhdenmukaistaneen tuen järjestämistä ja parantaneen vuoropuhelua lapsen huoltajien kanssa. Myös varhaiskasvatuksen henkilökunta kokee kolmiportaisen tuen selkiyttävän tuen prosessia. Vastaajista noin kaksi kolmasosaa (64 %) niistä, joilla ei ollut käytössä kolmiportainen tuki, kertoivat odottavansa valtakunnan tason linjauksia asiasta. Loput 26 % vastaajista kokivat, että kolmiportaiseen tukeen ei ole tarvetta nykyisten käytäntöjen ollessa riittävän toimivia, sääntelyä ei haluttu lisätä tai kolmiportainen tuki koettiin varhaiskasvatukseen soveltumattomaksi malliksi. Kokonaisuutena kyselyn perusteella vaikuttaa siltä, että kunnissa on halukkuutta ottaa käyttöön kolmiportaisen tuen malli.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen välisessä tukitoimien vertailussa esiopetuksen tukitoimien saavutettavuus näyttäytyi parempana. Varhaiskasvatuksen puutteina näyttäytyi resurssipula, henkilöstön vaihtuvuus ja puutteet varhaiskasvatuksen toimintakäytännöissä. Myös yksityisten varhaiskasvatuksen palveluntarjoajien osalta kuntien käytännöt näyttäytyivät vaihtelevina. Pääsääntöisesti tuen tarpeessa olevat lapset sijoitetaan suoraan tai vaihtoehtoisesti siirretään myöhemmin kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Kunnat myös tarjoavat yksityisille palveluntuottajille maksutta varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja. Yksityinen palvelutarjoaja huolehtii selvästi harvemmin itse erityisen tuen järjestämisestä lapselle.

Valtioneuvoston tutkimuskokonaisuudessa (Vainikainen ym. 2018) tarkasteltiin varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen tukijärjestelmien sekä toiselle asteelle siirtymisen tilannetta erityisesti eri alueilla toteutettavien toimintamallien näkökulmasta. Osana tutkimusta varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimijoille lähetettiin valtakunnallinen kysely keväällä 2018. Kyselyssä selvitettiin erityistä tukea saavien lasten suhteellista osuutta, tuen järjestämisen käytäntöjä ja vastaajien kokemusta tuen riittävyydestä ja toimivuudesta varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi 480 päiväkodinjohtajaa, 27 perhepäivähoidon ohjaajaa, 421 varhaiskasvatuksen erityisopettajaa ja 126 rehtoria. Vastauksia saatiin 229:stä kunnasta, mikä oli 77.6 prosenttia kaikista Manner-Suomen kunnista. Kyselyyn vastanneista 70 prosenttia ilmoittivat, että kunnassa oli käytössä jaottelu tehostettuun ja erityiseen tukeen, vastaajista 30 prosenttia raportoi, että kyseinen jaottelu ei ollut käytössä. Tuen mallilla ei ollut yhteyttä tukea saavien lasten suhteelliseen osuuteen eikä arvioihin tuen riittävyydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta. Kyselyn tuloksista kävi ilmi, että tuen arvioitiin järjestyvän useammin nopealla aikataululla silloin, kun käytössä ei ollut jakoa tehostettuun ja erityiseen tukeen.

Kyselyn tulosten perusteella tuen arvioidaan toteutuvan varhaiskasvatuksessa pääosin hyvin. Tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. Tuen järjestämisen pääasiallisena muotona olivat erilaiset joustavat ja pedagogiset järjestelyt lapsen omassa ryhmässä. Rakenteellisia tukitoimia (avustaja, ryhmän pienennys, erityisryhmäsijoitus tai sijoitus integroituun erityisryhmään) sen sijaan järjestettiin vain harvoille tukea tarvitseville lapsille silloinkaan, kun lapsi oli vaativamman tuen tarpeessa. Vaativamman tuen tarpeessa oleva lapsi tarvitsee usein samanaikaisesti eri tukimuotoja. Kyselyn tulosten valossa jäi epäselväksi pedagogisen

tuen riittävyys niiden lasten kohdalla, jotka tarvitsevat paljon tukea varhaiskasvatussuunnitelman mukaiseen toimintaan osallistumiseen, sekä kehitykseen ja oppimiseen. Tukijärjestelyissä esiintyy myös alueellisia eroja, mikä voi lisätä eriarvoistumista kuntien välillä.

Kyselyn tulosten puitteissa jäi osin epäselväksi se, millaisia resursseja tukea antavilla varhaiskasvatuksen opettajilla, sosionomeilla ja lastenhoitajilla on pedagogisen tuen antamiseen, lisääntyvään suunnitteluun ja muiden ammattilaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön. S2-opetukseen varatut resurssit ja käytännöt koettiin myös osin riittämättömiksi. Varhaiskasvatuksen järjestäjät ja palveluntuottajat käyttävät vaihtelevaa lapsen kehityksen ja oppimisen tuen käsitteistöä. Käsitteellinen vaihtelu johtaa kirjaviin tulkintoihin tuen muodoista ja toimenpiteistä. Tämä puolestaan voi vaarantaa lasten koulutuksellisen tasa-arvon. Kyselyn tuloksissa tuen järjestelyt näyttäytyvät kirjavina yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa ja yksityisen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen välisessä työnjaossa lapsen kehityksen ja oppimisen kysymyksissä. Näyttää siltä, että yksityisen palveluntuotannon lisääntyminen tuottaa palvelun eriytymistä erityisesti resurssia vaativan lapsen kehityksen ja oppimisen tuen järjestämisen osalta. Tuen järjestämisessä on alueellisia eroja sekä eroja maaseutumaisten, taajaan asuttujen ja kaupunkimaisten kuntien välillä. Maaseutumaisissa kunnissa suurempi osa lapsista sai kehityksen ja oppimisen tukea kuin muissa kuntaryhmissä. Maaseutumaisissa kunnissa tuen järjestely koettiin joustavammaksi ja sen riittävyyteen ja tarkoituksenmukaisuuteen oltiinkin tyytyväisempiä kuin muissa kuntaryhmissä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö teettämä varhaiskasvatuksen tukea koskeva selvitys (Heiskanen, ym. 2021) julkaistiin maaliskuussa 2021. Selvitys muodostuu aiemman varhaiskasvatuksen tukeen liittyvän tutkimus- ja selvitystiedon koosteesta, valtakunnallisen varhaiskasvatuksen ammattilaisille tehdyn kyselyn tuloksista, vanhempien ja varhaiskasvatuksen järjestäjien kanssa pidettyjen pienryhmäkeskustelujen aineistosta sekä kehittämisehdotuksista. Raporttiin sisältyy myös ehdotus varhaiskasvatukseen soveltuvasta kehityksen ja oppimisen tuen mallista. Valtakunnallisen kyselyn tavoitteena oli täydentää aiemmista selvityksistä saatua tietoa ja selvittää, miten ja millaisin järjestelyin kehityksen ja oppimisen tuki toteutuu kunnissa ja yksityisten palveluntuottajien toteuttamassa varhaiskasvatuksessa.

Valtakunnallisen kyselyn aineiston analysointiin voitiin hyödyntää 750 varhaiskasvatusalalla työskentelevän henkilön vastauksia. Vastaajina oli varhaiskasvatuksen erityisopettajia, varhaiskasvatuksen opettajia, sosionomeja, lastenhoitajia, avustajia ja perhepäivähoitajia sekä varhaiskasvatuksen hallinnon edustajia. Kyselyn aineisto edustaa erityisesti kunnallisen varhaiskasvatuksen tilannetta ja sen hallinnon, varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja perhepäivähoitajien näkökulmaa. Muiden osalta tuloksia voidaan pitää suuntaa antavana. Aineistoa saatiin yhteensä 134 kunnasta. Vastaajista 87 prosenttia edustaa julkista varhaiskasvatusta ja 13 prosenttia yksityistä.

Kyselyn mukaan kehityksen ja oppimisen tuen toteutuminen varhaiskasvatuksessa oli ristiriitaista ja tuen saamisessa oli vaihtelevuutta niin tukitoimien, varhaiskasvatuksen eri palvelumuotojen kuin eri ikäryhmien osalta. Tuen saatavuudessa on myös alueellisia eroja. Toisaalta vastaajat kuvaavat kaikkien lasten saavan tukea sitä tarvitessaan, mutta kuitenkaan erityisesti rakenteellisen tuen toimia, esimerkiksi lisähenkilöstön tai avustajien palkkaamista, ei ole mahdollista saada siinä määrin kuin lasten tarpeet edellyttäisivät. Rakenteellisen tuen aloittamisen ehtona edellytetään hyvin usein erilaisia lausuntoja, päätöksiä ja diagnooseja. Avustajan ja lisähenkilökunnan saamiseen sekä ryhmäkoon pienentämiseen liittyy paljon ehtoja, mikä käytännössä vaikeuttaa ja hidastaa tuen saamista. Etenkin perhepäivähoidossa avustajan saaminen on harvinaista. Rakenteelliset tukitoimet eivät näin ollen aina toteudu tai niitä ei ole mahdollista saada, vaikka lapsella olisi niihin selvästi tarve. Lasten pääsy saatavilla oleviin erityisryhmiin

on vastaajien mukaan sattumanvaraista ja hidasta ja niihin pääsemiseen liittyy usein ehtoja tai ne ovat tarjolla etupäässä esi-opetusikäisille tai 3—5 -vuotiaille.

Vastaajista yli puolet (58,2 %) vastasi, että varhaiskasvatuksen järjestäjällä on moniammatillinen tai monialainen tiimi, joka käsittelee lasten asioita yhteisöllisesti tai yksilökohtaisesti. Vastaajien mukaan varhaiskasvatuksen erityisopettajien saatavuudessa on paikoin ongelmia, eikä erityisopettajia ole kunnissa aina riittävästi saatavilla. Kyselyyn vastanneiden erityisopettajien mukaan lapsiryhmät ovat aiempaa monikielisempiä ja erityisopettajat arvioivat työmääränsä nykytilanteessa yleensä liian suureksi, alueet liian laajoiksi ja osaamisvaatimukset moninaisiksi.

Vaativan tuen järjestämisen käytänteet ovat varhaiskasvatuksessa vaihtelevia ja monin paikoin puutteellisia selvityksen mukaan. Monivammaiset lapset sijoitetaan herkemmin erityisryhmään kuin muut tukea tarvitsevat lapset ja heidän pääsynsä inklusiivisempiin lapsiryhmiin näyttää harvinaisemmalta. Vaativaa tukea tarvitsevat lapset siirretään usein julkisen varhaiskasvatuksen piiriin.

Vastaajista yli puolet (n = 462, 62 %) ilmoitti, että varhaiskasvatuspalveluiden järjestäjä soveltaa varhaiskasvatuksessa perusopetuslain mukaista kolmiportaista oppimisen tuen rakennetta tai sen sovellusta. Liki viidennes (n = 147, 19,7 %) kertoi käytössä olevan jonkin muun kuin kolmiportaisen tuen. Lähes yhtä usea (n = 136, 18,3 %) ilmoitti, ettei tiennyt varhaiskasvatuksen järjestäjän noudattamaa kehityksen ja oppimisen tuen rakennetta. Tuen mallista näytti siis kyselyn mukaan vallitsevan epätietoisuutta ja tuen portaita oli määritelty eri tavoin. Kokemukset kolmiportaisen tuen mallista olivat positiivisia mutta malliin esitettiin kyselyssä myös parannuksia. Mallia toivottiin yksinkertaistettavaksi muun muassa siten, että hallinnollisia prosesseja ja pedagogisten asiakirjojen laadinnan käytäntöjä kevennettäisiin. Vastaajien mielestä kolmiportaisen tuen mallissa tulisi olla valtakunnalliset kriteerit ja käytänteet ja mallissa tulisi selkeästi määritellä, millaisia palveluja ja tuki¬muotoja kuuluu millekin tuen portaalle.

Selvityksen mukaan sekä kunnalliset että yksityiset varhaiskasvatuksen järjestäjät to-teavat kehityksen ja oppimisen tuen toteutuvan yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa vaihtelevasti tai riittämättömästi. Julkisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen yhteistyö ja esimerkiksi erityisopettajien työ yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden kanssa oli selvityksen mukaan vaihtelevaa ja jäsentymätöntä. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa kehityksen ja oppimisen tuki toteutuu kyselyn mukaan pitkälti julkisella rahoituksella erityisesti silloin, kun tuki edellyttää lisäresursseja. Pieni osa yksityisistä varhaiskasvatuksen järjestäjistä oli palkannut omia varhaiskasvatuksen erityisopettajia.

Vanhemmilla oli hyvin erilaisia kokemuksia mahdollisuudesta vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Vanhemmille oli tärkeää kokea tulleensa aidosti kuulluksi erityisesti, kun lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittiin. Vanhempia myös huolestutti, että toteutuuko suunnitelmaan kirjatut tukitoimet vai jäävätkö ne vain kirjauksiksi lomakkeeseen. Jotkut vanhemmat kokivat, että riittävän tuen saamiseksi pitää olla hyvin aktiivinen ja jopa taistella. Asiansa osaavan henkilökunnan avulla vanhemmat kertoivat oppineensa itse lapsestaan ja lapseen suhtautumisesta aivan uusia asioita ja huomanneet, että vaikeasti vammainen lapsikin voi osallistua ja vaikuttaa. Tuen kolmiportaisuus ei ollut kaikille vanhemmille tuttu toimintamalli, mutta vanhemmat arvioivat, että tuen portaittainen vahvistuminen saattaisi selkiyttää prosessien ymmärtämistä ja lisätä tasa-arvoa tuen saamisessa asuinkunnasta riippumatta. Vanhemmat toivoivat myös, että malli edistäisi tuen kirjaamista konkreettisesti ja yksityiskohtaisesti.

Selvitykseen sisältyy ehdotus varhaiskasvatukseen soveltuvasta kehityksen ja oppimisen tuen mallista. Malliin sisältyvät tuen muodot ovat pedagoginen, rakenteellinen ja hoidollinen tuki, varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut sekä monialainen yhteistyö ja konsultaatio. Tuen

mallin laadinnassa on otettu huomioon käsitteellinen ja rakenteellinen jatkuvuus esi- ja perusopetuksen kolmiportaisen tuen mallin kanssa soveltaen malli kuitenkin varhaiskasvatukseen. Selvityksessä esitetty kehityksen ja oppimisen tuen rakenne muodostuu kaikille lapsille tarjottavasta tuesta, tuen tehostamisesta ja erityisestä tuesta. Tuen rakenteessa on yhtymäkohtia esi- ja perusopetuksessa sovellettavaan kolmiportaisen tuen malliin, mutta sitä on sovitettu varhaiskasvatuksen toimintatapoihin ja ominaispiirteisiin. Tuen mallin rakenteen ydinajatus on, että tuki tehostuu saumattomasti kaikille lapsille tarjottavasta kehityksen ja oppimisen tuesta tarvittaessa erityiseen tukeen asti. Tuen tarpeen voimistuessa ja tuen tehostuessa tuen muotojen valikoimaa, tuen intensiteettiä, kestoa ja erityispedagogisen osaamisen merkitystä kasvatetaan lapsen yksilöllisten tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Inklusiivisuus varhaiskasvatuksen järjestämisen periaatteena

Suomi on valtiona sitoutunut moniin kansainvälisiin kasvatusta ja koulutusta koskeviin sopimuksiin ja suosituksiin, joiden päämääränä on inklusiivisuuden periaatteiden ja inklusiivisen pedagogiikan edistäminen (mm. Unescon Salamancan julistus 1994 ja sen seurantaraportti vuodelta 2020, YK:n Lasten oikeuksia koskeva yleissopimus (SopS 59-60/1991, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2006). Lisäksi varhaiskasvatusta ja esi- ja perusopetusta koskeva kansallinen ja kansainvälinen tutkimus ja kehittämistyö (Unescon Education for all –liike 1990, Unescon ohjeistus inkluusion toteuttamiseen 2005 ja vuonna 2009 politiikkaohjeet, Erityisopetuksen strategia OKM 2007, Euroopan erityisopetuksen ja inklusiivisen opetuksen kehittämiskeskuksen varhaiskasvatuksen hanke, IECE vuosina 2015—2017, European Agency for Special Needs and Inclusive Education vuodesta 1996, EU komission varhaiskasvatustyöryhmän tuottama raportti Toolkit for Inclusive Early Childhood and Care. Providing High Quality Education and Care to all Young Children 2021, Euroopan Unionin Erasmus +-ohjelman, Key Action 3 rahoittama InTrans –hanke; Inclusive Transitions Across the Early Years 2020—2023) ovat alkaneet viime vuosina tuottaa inkluusioon liittyvää tietoa päätöksenteon ja kehittämisen tueksi.

Inkluusio mainitaan toiminnan periaatteena lyhyesti varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteissa (OPH 2018), sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (OPH 2014). Lainsäädännöstä käsite ja sen tarkempi kuvaus on toistaiseksi puuttunut. Tästä johtuen inkluusio on usein jäänyt toissijaiseksi päämääräksi ja käytännössä vähäisemmin toteutuneeksi varhaiskasvatusta järjestettäessä. Inkluusion määrittelystä ja sen toteuttamisesta käytännössä on myös ristiriitaista tulkintaa.

Inkluusiossa on kyse varhaiskasvatustoiminnan järjestämisen arvoperustasta ja ideologisesta kokonaisvaltaisesta tavasta ajatella, joka johtaa tietynlaisiin pedagogisiin ratkaisuihin ja toimintakulttuuriin. Inkluusion käytännön toiminnan toteuttamisessa näkyviä arvopohjaisia periaatteita ovat kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on monitahoinen ja –tasoinen ilmiö, jota on kuvattu ekosysteemisenä mallina (mm. Pihlaja & Viitala (toim), 2018, Heiskanen ym. 2021). Mallin mukaisesti inkluusioon liittyy varhaiskasvatuksen järjestämisen paikka, lähipalveluperiaate eli se, että tuki toteutetaan siellä missä lapsi olisi muutenkin, mutta myös mm. varhaiskasvatuksen järjestämisen edellytykset ja toiminnan lopputulos, jossa tavoitteena on lapsen sosiaalinen ja moninainen osallisuus, sitoutuneisuus ja oppiminen. Inkluusio on ymmärrettävä jatkuvasti kehittyvänä prosessina ja tavoitteena kohti maksimaalista osallisuutta.

Inklusiivisten periaatteiden mukaisesti jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus lähipalveluna ja omassa lapsiryhmässään toteutuvaan varhaiskasvatukseen ja siellä toteutuvaan kehityksen ja oppimisen sekä hyvinvoinnin tukeen. Lapsella on kuitenkin tuen tarpeidensa mukaisesti

oikeus myös varhaiskasvatuksen ja tuen toteuttamiseen pienryhmässä tai erityisryhmässä. Nämä voivat olla myös inklusiivisia toimintaympäristöjä, jos niiden toteutus tapahtuu inkluusion periaatteiden mukaisesti. Inklusiivisen pedagogiikan toteuttamisen edellytyksenä varhaiskasvatuksessa on laadukas pedagoginen ja hoidollinen toiminta, erityispedagoginen osaaminen, kasvatus- ja opetushenkilöstön sitoutuminen inklusiivisiin periaatteisiin, ympäristön muokkaaminen lapsille sopivaksi ja yhteistyö vanhempien ja monialaisten ammattilaisten kanssa. Tärkeitä elementtejä ovat myös inkluusion johtaminen sekä inkluusion toteutumisen arviointi.

Tutkimuksissa (mm. Viljamaa ja Takala 2017; Tuominen 2019; Laakso, Pihlaja ja Pirttimaa 2020) on todettu, että suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja esi- ja perusopetuksessa toiminnan arvopohjasta ja sen mukaisista käytännöistä keskustellaan vähän ja inkluusio mielletään enemmän toimintamalliksi tai lapsen varhaiskasvatuspaikkaan liittyvänä ratkaisuna kuin kokonaisvaltaisina toimintaa ohjaavina periaatteina tai lapsen oikeutena yhteisiin palveluihin ja opetukseen. Tämä vaikuttaa myös resurssien kohdentamiseen inkluusion edistämiseksi. Myöskään inkluusion periaatteiden toteutumisen arviointia ei tehdä tarpeeksi eikä inkluusion johtamiseen kiinnitetä riittävästi huomiota.

3 Tavoitteet

Ehdotuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen lakisääteistä oikeutta tarvitsemaansa tukeen. Tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatusikäisten tasavertaista oikeutta kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeen. Paikallisesti vaihtelevat käytännöt aiheuttavat sen, että lasten oikeus tukeen ei toteudu tasavertaisesti. Tämän vuoksi tavoitteena on luoda yhtenäinen lainsäädäntöpohja, mikä vahvistaa ja selkiyttää lapselle annettavaa tukea, tuen järjestämisen periaatteita ja käytäntöjä sekä käsitteitä. Tämä vahvistaa myös edellytyksiä järjestää varhaiskasvatusta yhdenvertaisesti ottaen huomioon jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet. Lainsäädännön tavoitteena on edistää kaikkien lasten yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja sukupuolten tasa-arvoa.

Lapsen oikeus tukeen sekä pedagogiseen varhaiskasvatukseen nousee haasteeksi erityisesti silloin, kun lapsen tarvitsema tuki on vaativaa. Tavoitteena on turvata niiden lasten oikeus saada tukea, joilla tuen tarve on paljon tuen tarvetta. Erityisesti vammaisten ja kehitysvammaisten lasten asemaa parannetaan. Tavoitteena on, että vaativinta tukea tarvitsevien lasten oikeusturvaa parannettaisiin.

Tavoitteena on, että lapsen varhaiskasvatuksessa aloitetut tukitoimenpiteet siirtyisivät tarpeen mukaisesti esi- ja perusopetukseen huomioiden koulutusmuotojen erityispiirteet. Lapsen varhaiskasvatuksessa tarvitseman tuen tarve viitoittaa lapsen tarvitsemaa tukea myös tulevissa koulutusmuodoissa, vaikka tuen tarve koulutuspolun aikana voi muuttua. Tavoitteena on luoda nykyistä vahvempi lainsäädännöllinen ja käsitteellinen jatkumo varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Varhaiskasvatuksen laadukas tuen toteuttaminen edellyttää, että laki ohjaa tuen toteuttamista nykyistä selkeämmin. Lakiin luodaan nykyistä vahvempi jatkumo esi- ja perusopetukseen.

Lapselle annettavasta tuesta ehdotetaan säädettäväksi nykyistä täsmällisemmin ja siten pyrittäisiin edistämään tuen saaminen oikea-aikaisesti ja lasten yksilölliset tarpeet huomioiden. Oikea-aikaisella tuella voidaan paitsi edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia, niin myös ehkäistä lapsen ongelmien kasvamista ja monimuotoistumista sekä lasten syrjäytymistä.

Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 3 a luku. Luvussa säädettäisiin lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista, hallintopäätöksen antamisesta sekä muutoksenhausta. Lukuun koottaisiin hajallaan laissa olevat säännökset lapsen tukeen liittyen samaan lukuun, mikä selkeyttäisi lapselle annettavan tuen säädöspohjaa ja lain sovellettavuutta.

Lapsen tuen tarve, tukitoimet sekä niiden toteuttaminen ja seuranta kirjattaisiin lapselle laadittavaan varhaiskasvatussuunnitelmaan nykytilan mukaisesti. Lapsen tuen tarvetta olisi arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Tiedonsaantia koskevia säännöksiä ei ehdoteta muutettavaksi, koska varhaiskasvatuslain 41 §:n 1 ja 2 momentti ovat riittävät tiedonsaantiin. Nykyinen sääntely kattaa oikeuden poiketa salassapitosäännöksistä myös tuen osalta.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ei ehdoteta uusien tukimuotojen luomista, vaan nykyisinkin käytössä olevien keinojen suunnitelmallisempaa käyttämistä. Ehdotukset selkeyttäisivät varhaiskasvatuksen järjestäjän vastuuta tukitoimien järjestämisessä.

Kustannuksia syntyy erityisestä tuesta tehtävistä hallinnollisista päätöksistä. Taloudellisten arvioinnin oletuksena on se, että hallinnollisista päätöksistä korvataan kunnille se osa, joka tosiallisesti on kunnille uutta velvoitetta. Näin ollen esimerkiksi tuen tarpeen arvioinnista, huoltajien osallisuudesta tuen arpeen arvioinnista tai moniammatillisesta yhteistyöstä ei katsota syntyvän kuntiin uusia työtunteja tästä ehdotuksesta johtuen. Laskelmissa on oletettu, että päätöksiä tehtäisiin varhaiskasvatuksessa samassa suhteessa kuin perusopetuksessa. Tietopalvelu Vipusen tilastojen mukaan perusopetuksessa on ollut erityisen tuen piirissä olevia oppilaita 8,5 prosenttia kokonaismäärästä vuonna 2019. Mikäli oletetaan, että kunnallisen varhaiskasvatuksen piirissä (sisältäen myös ostopalvelun ja palvelusetelin, sekä yksityisen varhaiskasvatuksen) on arviolta 253 000 lasta, tarvittavien erityisen tuen päätösten määrä olisi n. 21 500. Laskelmissa on oletettu, että päätöksen tekemiseen tarvittaisiin kaksi työtuntia á 36,00 euroa. Erityisen tuen päätöksistä muodostuisi varhaiskasvatuksen osalta näin ollen kustannuksia 1,5 miljoonaa euroa.

Kustannuksia syntyy myös itse tuen järjestämiseen liittyen. Koska kunta tekisi erityisen tuen päätöksen myös yksityisen hoidon piirissä olevalle lapselle, päätöksessä määritellystä tuesta saattaisi syntyä lisäkustannuksia myös kunnalle, esimerkiksi koskien avustajaresurssia ja sen kustannusten jakamista. Kustannusten kompensointi yksityisille palvelun tuottajille perustuu sopimusvapauden piiriin. Kustannusten mahdollinen kompensointi yksityisille varhaiskasvatuksen tuottajille perustuu kuntien harkintaan, ja se on huomioitu tämän esityksen tuen järjestämiseen liittyvissä kokonaiskustannuksissa. Kokonaiskustannus sisältää mahdolliset kompensaatiot yksityisille palvelun tuottajille.

Kunnissa lapsen tarvitseman tuen järjestäminen voitaisiin taata esimerkiksi lisäämällä varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Palkattavan henkilökunnan voimin kuntien olisi mahdollista esimerkiksi pienentää varhaiskasvatuksen ryhmiä tai tarjota nykyistä yksilökohtaisempaa tukea, esimerkiksi erityisopettajan antamaa tukea. Vuosipalkkoja on tarkasteltu Tilastokeskuksen tilastosta ”Kuntasektorin palkat 2019”. Laskennan lähtökohtana on käytetty kokonaisansion keskiarvoa, johon on lisätty lomaraha ja työnantajan sivukulut. Lainvalmistelun yhteydessä on arvioitu, että palkkaamalla kuntiin esimerkiksi 100 varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, 120

varhaiskasvatuksen opettajaa ja 100 varhaiskasvatuksen avustajaa, kustannuksia syntyisi arviolta noin 13,5 miljoonaa euroa. Kunta itse lopulta ratkaisee, kuinka se järjestää lapsen tarvitseman tuen, ja miten yleiskatteellinen valtionosuus kohdennetaan.

Varhaiskasvatuksen tuesta aiheutuvat kustannukset olisivat yhteensä noin 15,0 miljoonaa euroa vuositasolla. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 55 §:n 2 momentin mukaisesti laajentuvissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on sata prosenttia mainittujen tehtävien laskennallisista kustannuksista. Varhaiskasvatuksen tuesta aiheutuvat kustannukset maksetaan osana kuntien peruspalveluiden valtionosuutta yleiskatteellisena rahoituksena momentilta 28.90.30 siten, että lain voimaantulovuonna kustannuksista korvataan 5/12, koska laki tulisi voimaan elokuun alusta alkaen. Näin ollen vuonna 2022 kuntien peruspalveluiden valtionosuusmomentilta osoitetaan kunnille 6,250 miljoonaa euroa. Edellisen lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön momentilta 29.10.20 maksettaisiin menoina ja avustuksina 8,750 miljoonaa euroa varhaiskasvatuksen tuen toimeenpanon tukemiseen vuonna 2022. Vuodesta 2023 alkaen kunnille osoitetaan 15,0 miljoonaa euroa osana kuntien peruspalveluiden valtionosuutta pysyvänä määrärahalisäyksenä.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin

Varhaiskasvatuksen järjestäminen on säädetty kuntien tehtäväksi lain 5 §:ssä. Lapselle annettavan tuen osalta kunnan olisi varmistettava lapsen tuen tarpeen havaitsemisen ja tarpeellisen tuen tarjoamisen kannalta välttämättömät menettelyt. Kunnan olisi lisäksi kiinnitettävä huomiota monialaisen yhteistyön edellyttämiin käytännön yhteistyörakenteisiin muiden viranomais- ja yhteistyötahojen kanssa. Esimerkiksi ehdotettu 15 b §:n 4 momentin mukainen velvollisuus toimia yhteistyössä tilanteessa, jossa lapsi osallistuu useamman varhaiskasvatuksen järjestäjän varhaiskasvatukseen.

Erityisen tuen hallintopäätöksen tekeminen kuuluisi kunnan toimivaltaan. Varhaiskasvatuslaissa ei säädettäisi, mikä kunnan viranomainen tai viranhaltija vastaisi hallintopäätöksen tekemisestä. Asia jäisi kuntien harkintavaltaan. Lainsäädännön muutos voi vaatia kuntien hallintosääntöjen muuttamista vastaamaan uutta lainsäädäntöä. Hallintopäätöksen tekisi kuntalain (410/2015) 90 §:n hallintosäännössä määritelty kunnan toimielin tai viranhaltija. Valtuusto voi kuntalain 91 §:n mukaisesti hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa kunnan muille toimielimille sekä luottamushenkilöille ja viranhaltijoille.

Opetushallituksen tehtävänä on määrätä varhaiskasvatuksen perusteet. Opetushallituksen tulisi määrätä varhaiskasvatuksen perusteet siten, että varhaiskasvatuksen järjestäjät ja tuottajat voisivat ottaa ne käyttöön lain voimaantullessa eli 1.8.2022. Opetushallitus valmistelisi perusteiden muutokset syksyn 2021 aikana. Määräys varhaiskasvatuksen perusteista annettaisiin kevään 2021 aikana sekä suomen että ruotsin kielellä. Opetushallitus järjestäisi tarvittavaa informaatio-ohjausta ja koulutusta paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimiseen liittyen lainsäädännön uudistukseen.

Esitetyt muutokset vaikuttaisivat myös aluehallintovirastojen toimintaan. Ehdotuksen mukaisesti ennen erityisen tuen antamista lapselle tehtäisiin päätös erityisestä tuesta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös erityisen tuen päätöksen muutoksenhausta. Lapsen tukea koskevaan päätökseen saisi vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Sääntely vastaisi perusopetuslain mukaista erityisen tuen päätöksen muutoksenhakua. Ehdotettu sääntely lisää aluehallintovirastoille saapuvien oikaisuvaatimusten määrää. Aluehallintovirastoilta saadun selvityksen mukaan oikaisuvaatimusten määrä voisi vastata perusopetuksen vuosittaisia, eli noin 50—70 oikaisuvaatimusta vuosittain. Tukeen liittyvät asiat ovat yleinen aihe myös opetustoimen kanteluissa, joten oletuksena on, että tuen sääntely voi lisätä kantelujen

määrää. Lisäksi tukea koskeviin kysymyksiin liittyvät yhteydenotot ja informaatio-ohjauksen tarve lisäävät työmäärää aluehallintovirastoissa. Oleellista on, kuinka sääntelyn toimeenpanon tuki toteutuu valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

4.2.3 Yritysvaikutukset

Sivistysvaliokunta (SiVM 5/2018 vp, s. 8) on todennut olevan välttämätöntä, että yksityisten palveluntuottajien tarjoamassa varhaiskasvatuksessa lapset saavat yhtä hyvät ja kattavat palvelut kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, jotta yhdenvertaisuus lasten kesken toteutuu. Sivistysvaliokunnan mukaan julkisen ja yksityisen palvelun tuottajilla tulee olla yhtäläinen velvollisuus järjestää lapselle tämän tarvitsema tuki ja tämä tulee käsitellä myös siinä yhteydessä, kun ryhdytään erilliseen valmistelutyöhön tuen kokonaisuudesta varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuslaki koskee myös niitä yksityisiä palveluntuottajia, jotka ovat käyneet läpi varhaiskasvatuslain mukaisen ilmoitusmenettelyn. Nämä tuottajat voivat järjestää varhaiskasvatusta yksityisen hoidon tuella tai tuottaa sitä ostopalveluna tai palvelusetelillä. Lainvalmistelussa on arvioitu, että lapsen ollessa edellä mainitulla tavalla yksityisessä varhaiskasvatuksessa tukea koskevan hallintopäätöksen tekisi järjestämisvastuussa oleva kunta (vrt. julkisen vallan käyttö). Nykyisen varhaiskasvatuslain 43 §:n mukaan ”Yksityinen palveluntuottaja vastaa siitä, että sopimuksen tai hallintopäätöksen perusteella asiakkaalle järjestettävä palvelukokonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset.” Varhaiskasvatuslain piiriin kuuluvassa yksityisessä varhaiskasvatuksessa palveluntuottajalla olisi velvollisuus järjestää tukea lain mukaisesti. Työsopimussuhteinen, perheen itse palkkaama hoito, ei ole varhaiskasvatuslain piirissä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen palveluissa olevista lapsista noin 8 prosentilla on kehityksen ja oppimisen tuen tarvetta. Tämä on huomattavasti vähemmän kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevilla lapsilla (15 %). Selvityksissä on myös ilmennyt, että tuen järjestäminen on yksityisessä varhaiskasvatuksessa kirjavaa ja rakenteelliset tukitoimet harvinaisia. Tavallisimmin yksityiset palveluntuottajat eivät järjestä tukea ainakaan kokonaan itse vaan saavat esimerkiksi erityisopettajan palveluita kunnilta. (Eskelinen & Hjelt, 2017; Pihlaja & Neitola, 2017; Vainikainen ym., 2018.)

Kunta voi tukea yksityistä varhaiskasvatusta muun muassa tarjoamalla palvelunkäyttäjälle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) mukaisen palvelusetelin, jolla katetaan yksityisen varhaiskasvatuspalvelun asiakasmaksua. Palveluntuottajan palvelun maksamiseksi voidaan tarjota palveluseteliä, mikäli palveluntuottaja sitoutuu täyttämään sääntökirjassa asetetut ehdot. Kunta voi määrittää palvelusetelin arvon palvelun tarpeen mukaan esimerkiksi eri-ikäisten lasten tai lasten tuen tarpeiden mukaan. Tiedossa ei kuitenkaan ole, missä määrin palvelusetelin sääntökirjoja käytetään yksityisten palveluntuottajien tarjoamien tuen järjestelyjen ja tuen tarjoamisen velvollisuuksien määrittelemisessä. Osa kunnista tukee yksityistä varhaiskasvatusta yksityisen hoidon tuen kuntalisällä. Toisin sanoen kunta voi maksaa yksityiselle varhaiskasvatuksen tuottajalle enemmän kuin laki yksityisen hoidon tuesta velvoittaa. Jos kunta ei huomioi palvelusetelin arvossa tai kuntalisässä yksityisen palveluntuottajan tuottamassa varhaiskasvatuksessa olevien lasten tuen järjestämisestä yksityiselle palveluntuottajalle aiheutuvia kustannuksia, tukea tarvitsevista lapsista aikaisempaa suurempi osa saattaa siirtyä kunnallisiin varhaiskasvatuspalveluihin. (Ks. Eskelinen & Paananen, 2018.) Yksityiset varhaiskasvatuksen palveluntuottajat saattaisivat kompensoida lapsen tuen järjestämisestä aiheutuneiden kulujen vuoksi nousseita kustannuksiaan asiakasmaksuja nostamalla. Tällöin varhaiskasvatuksesta huoltajilta perittävät maksut saattaisivat nousta huomattaviksi ja tosiasiallisesti johtaa tukea tarvitsevan lapsen siirtämiseen kunnalliseen päiväkotiin. Koska yksityinen varhaiskasvatuspalvelu perustuu sopimukseen palveluntuottajan ja lapsen huoltajien välillä, se voidaan sol-

mia ja päättää kummankin osapuolen toimesta yksipuolisesti. Olisi siis mahdollista, että palveluntuottaja päättäisi palvelusopimuksen perheen kanssa tilanteessa, jossa lapsella on havaittu sellainen tuen tarve, johon vastaaminen aiheuttaisi kustannuksia. Kunta voisi edelleen tukea yksityisiä palveluntuottajia joko rahallista tukea kasvattamalla (palvelusetelin arvo tai yksityisen hoidon kuntalisä) tai tuottamalla esimerkiksi erityisopettajan palveluita yksityiselle palveluntuottajalle. Niissä kunnissa, joissa varhaiskasvatuspalveluista huomattava osa tuotetaan yksityisesti, yksityisillä palveluntuottajilla on vahva neuvotteluasema lapsen tuen kustannusten jaosta kunnan kanssa neuvotellessa. Todennäköistä onkin, että näissä kunnissa lapsen tuesta aiheutuneista kustannuksista vastaa kunta.

Yksityiset perhepäivähoitajat toimivat yleensä yksityisen hoidon tuella, jota kunta voi tukea yksityisen hoidon tuen kuntalisällä. Perhepäivähoidossa tukea tarvitseville lapsille voidaan järjestää lähinnä erityisopettajan konsultaatiota tai pedagogisia tukitoimia. Koska perhepäivähoitajien koulutus- ja osaamistaustat vaihtelevat runsaasti, perhepäivähoidossa mahdollisuudet tukea lasta ovat kapeammat kuin päiväkotitoiminnassa. Yksityisen hoidon tuella toimiva perhepäivähoitaja on todennäköisesti täysin kunnan järjestämien lapsen kehityksen ja oppimisen tuen varassa. Toinen vaihtoehto on, että lapsi siirretään kunnan varhaiskasvatuksen järjestämisvastuulle.

4.2.4 Vaikutukset lapsiin ja perheisiin

Ehdotuksessa muutettaisiin varhaiskasvatuslain 3§:n 1 momentin 2 kohtaa niin, että varhaiskasvatuksen tavoitteena olisi tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Nykyistä inklusiivisempi toiminta hyödyttäisi jokaista lasta, myös tukea tarvitsevaa lasta, kun toiminnan ja yksittäistä lasta koskevan varhaiskasvatuksen järjestämisen arvopohjana ja periaatteina yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, tasa-arvo ja lapsen sosiaalinen osallisuus edistyisivät. Toiminnan järjestämisen arvopohjan ja periaatteiden selkiyttäminen yhtenäistäisi tuen järjestämisen periaatteita ja käytäntöjä niin kunnallisessa kuin yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja edistäisi yhdenvertaisuutta tuen toteutumisessa ja lasten saamaa tukea eri varhaiskasvatuksen järjestäjillä.

Esitys vahvistaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen (SopS 59—60, voimaan Suomessa 1991) ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista annetun sopimuksen (27/2006) sekä Unescon Salamancan julistuksen (1994) toimeenpanoa Suomessa.

Ehdotuksen 15 a §:n kirjattaisiin aikaisempaa selkeämmin ja täsmällisemmin lapsen lakisääteinen oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen. Tämä vahvistaisi lapsen saamaa tukea yksilölliseen kehitykseensä, oppimiseensa ja hyvinvointiinsa heti tuen tarpeen ilmettyä. Edm. pykälän 2 momentin mukaisesti lapsi saisi myös tehostettua tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti, jos varhaiskasvatuksen perustoimintana annettava tuki ei ole riittävää. Lapsella olisi täten oikeus saada oppimistaan ja kehitystään tukevaa, intensiteetiltään kasvavaa ja monipuolisia tuen toteuttamistapoja hyödyntävää tukea tarpeidensa mukaisesti.

Lisäksi 15 a §:n 2 momentin mukaan, jos lapsen saama tehostettu tukikaan ei ole riittävää tai hän tarvitsee tukea vamman tai sairauden, kehityksen viivästymän tai muusta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta tukea, lapsella on oikeus saada yksilöllisesti suunniteltua erityistä tukea. Tämä vahvistaa edelleen lapsen henkilökohtaisesti saamaa tukea ja antaa oikeuden saada vahvinta varhaiskasvatuksessa annettavaa tukea.

Esitys vahvistaa erityisesti vammaisten, sairaiden ja kehityksessään viivästyneiden lasten asemaa, oikeusturvaa ja tasavertaisuutta lapsen varhaiskasvatuksen toimipaikasta tai asuinkunnasta

riippumatta. Lapsen yksilöllistä huomioimista ja tuen toteuttamista sekä sen arviointia edistävät esityksessä olevat täsmennykset siitä, että tehostetussa ja erityisessä tuessa oleva lapsi on otettava huomioon päiväkodin tai perhepäiväkodin henkilöstön mitoituksessa ellei kyseisellä lapsella ole avustajaa.

Lapsi hyötyy eniten saamastaan tuesta mitä varhaisemmassa iässä ja kehitysvaiheessa suunnitelmallinen ja tavoitteellinen tuki aloitetaan. Alle kolmevuotiaita koskeva tuen toteuttaminen on usein vähäisintä. Tuen uudistuksella voikin olla positiivisia heijastusvaikutuksia myös siihen, että pienempien varhaiskasvatusikäisten lasten tuen tarpeiden tunnistamiseen ja toteuttamiseen kiinnitetään entistä paremmin ja aikaisemmin huomiota tuen tarpeiden vaikeutumisen ennaltaehkäisy tavoitteena.

Ehdotukseen sisältyy (15 b 2 mom) lapsen tuen järjestämisen jäsentäminen pedagogisiin, hoidollisiin ja rakenteellisiin järjestelyihin, kuten erityisopettajan palveluihin, varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiin tulkitsemis- ja avustamispalveluihin tai apuvälineiden käyttöön. Lisäksi yhteistyö eri toimijoiden, kuten huoltajien ja ammattilaisten kanssa katsotaan tuen järjestämisen kannalta tärkeäksi. Tämä jäsentäminen selkiyttäisi tuen muotojen määrittelyä, yhtenäistäisi kuntien ja toiminnan muiden tuottajien käytäntöjä ja lisäksi selkiyttäisi ja vahvistaisi myös lapselle kohdennettavia yksilöllisiä tukimuotoja.

Lapsen oikeutta, oikeusturvaa ja huoltajien oikeutta saada lapselleen erityistä tukea vahvistaa omalta osaltaan se, että esityksen mukaan erityisestä tuesta tehdään muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös. Lapsi ja huoltajat hyötyisivät hallintopäätöksen laatimisesta, koska päätökseen kirjattaisiin ne annettavat tuen muodot ja tukipalvelut, joihin lapselle syntyisi oikeus. Jos oikeudet eivät toteutuisi päätöksen mukaisesti, huoltajat voisivat vaatia päätökseen oikaisua aluehallintovirastosta sekä oikaisuvaatimuksen päätöksen jälkeen myös valittaa asiasta hallinto-oikeuteen. Tällä hetkellä huoltajilla ei ole mahdollisuutta hakea muutosta lapsen saamaan tukeen koska hallinnollista päätöstä lapsen tuesta ei tehdä. Vanhempien asema vahvistuisi edelleen tukitoimia koskevaa päätöstä laadittaessa, koska pykälän 2 momentin mukaan ennen päätöksen tekemistä varhaiskasvatuksen järjestäjän olisi kuultava lapsen huoltajaa tai laillista edustajaa hallintolain 34 §:n mukaisesti.

Esityksessä huomioidaan tilanteet, jossa lapsi on useamman järjestäjän tai tuottajan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Lapsen saamaa tukea selkiyttää ja vahvistaa se, että lapselle tehtävän erityisen tuen päätöksen osalta lapselle suunnattava tuki tulee suunnitella, toteuttaa ja arvioida yhteistyössä. Lapsen etua, oikeusturvaa ja tuen käytännön toteuttamista selkiyttää myös se, että hallintopäätöksen tekemisestä ja järjestämisvastuusta suhteessa lapseen ehdotetaan säädettäväksi.

Esitys selkeyttää myös lapsen tuen järjestämistä yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa. Nykyinen käytäntö, jossa vaativampaa tukea tarvitseva lapsi siirretään tutusta lapsiryhmästä pois kunnalliseen päiväkotiin, on lapsen ja hänen perheensä kannalta usein kohtuuton. Lapsen edun punninnan tulisi olla tärkein kriteeri lapsen varhaiskasvatuspaikan määräytymisessä. Lapsen tarvitsema tuki toteutuu parhaiten yleisessä, laadultaan hyvässä varhaiskasvatuksen pedagogisessa toimintaympäristössä, jossa on tarjolla kattavasti myös erityispedagogisia menetelmiä.

Tuen järjestämisen selkiytyminen ja vahvistuminen nostavat varhaiskasvatuksen asemaa ja merkitystä sekä lapsen oppimisen kehityksen ja hyvinvoinnin edistämisessä että myös huoltajien luottamusta lapsen tuen toteuttamisessa varhaiskasvatuksessa. Tämä saattaa lisätä lasten varhaiskasvatukseen osallistumista, kun varhaiskasvatuksen laatu tuen toteuttamisen osalta paranee. Huoltajat saattavat kokea saavansa nykyistä enemmän tukea omaan vanhemmuuteensa

ja lapsen kasvatukseen. Uudistuksen arvioidut positiiviset vaikutukset eivät hyödytä lapsia, jotka eivät ole tai eivät hakeudu varhaiskasvatuksen pariin.

4.2.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen palveluissa tuen käsitteellinen kirjavuus saattaa johtaa vaihteleviin tulkintoihin tuen muodoista ja toimenpiteistä. Esityksessä on pyritty selkeyttämään varhaiskasvatuksen kehityksen ja oppimisen tuen käsitteitä ja tuen muotoja. Yhdenmukaisemmat ratkaisut lisäävät koulutuksellista tasa-arvoa. Kun lapsen oikeus tukeen vahvistuu ja tuen rakenne selkiytyy, tukea tarvitsevien lasten yhdenvertaisuus tukea tarvitsemattomiin ikätovereihinsa vahvistuu. Tuen käsitteiden ja rakenteen selkeytyminen vähentää myös tuen järjestämisen alueellisia eroja.

Lapsen kehityksen ja oppimisen tuen tilastointi on tällä hetkellä puutteellista. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos on selvittänyt lasten tuen tarvetta erillisellä kuntakyselyllä viimeksi vuonna 2016. Tuen syitä tai muotoja ei kysytty erikseen. Tukea tarvitsevien lasten määrä raportoitiin sukupuolittain. Tukea tarvitsevista 72 prosenttia oli poikia. Koska tukea tarvitsevista lapsista suurin osa on poikia, voidaan katsoa, että käsillä oleva esitys parantaa erityisesti poikien asemaa koulutuspolulla, sillä mitä varhaisemmassa vaiheessa lapsen tuen tarpeisiin pystytään vastaamaan, sitä tehokkaampaa se on. Esityksellä saattaakin olla varhaiskasvatusaikaa pidempiaikaisia suotuisia vaikutuksia poikien oppimistuloksiin.

Esitys selkeyttää myös työnjakoa kuntien ja yksityisten varhaiskasvatuksen järjestäjien ja tuottajien välillä: kaikilla varhaiskasvatuksen palveluntuottajilla on velvollisuus huolehtia siitä, että lapsi saa tarvitsemansa tuen. Tämä todennäköisesti vähentää eri tavoin tuotettujen palvelujen eriytymistä erityisesti resursseja vaativan lapsen kehityksen ja oppimisen tuen järjestämisen osalta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Lapsen oikeus tukeen

Lapsen oikeus saada varhaiskasvatuksessa annettavaa tukea vaihtelee kansainvälisesti arvioiden (ks. luku 5.2). Oikeus saada tukea voidaan toteuttaa lailla joko a) *nimenomaisen sääntelyn kautta, joka luo lapselle subjektiivisen oikeuden saada tukea tuen tarpeen ilmetessä*, tai b) *järjestämisvelvoitteen kautta järjestää tukea*. Voimassa oleva varhaiskasvatuslaki luo oikeuden tukeen järjestämisvelvollisuuden kautta. Tuen myöntämisen kriteereistä ei ole säädetty. Tämä osaltaan aiheuttaa sen, että varhaiskasvatuksen järjestäjien käytännöt vaihtelevat. Perustuslain 80 §:n mukaisesti yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista tulee säätää lailla. Hallinnon lainalaisuusperiaate ja lakisidonnaisuus edellyttävät, että yksilön oikeuksista säädetään lailla. Tämä osaltaan edistää oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta. Kyseessä on myös julkisen vallan käytöstä suhteessa yksilöön, jonka tulee perustua lakiin perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaisesti. Lähtökohtana on, että kussakin asiassa toimivaltaisen viranomaisen tulee käydä ilmi laista. Edellä mainittu huomioon ottaen esityksessä on valittu vaihtoehto, jonka mukaan lapsen oikeus tukeen esitetään säädettäväksi nimenomaisesti lailla.

Tuen toteuttaminen

Esi- ja perusopetuksessa tukea vahvistetaan portaittain. Perusopetuslaki luo tuelle kolmiportaisuuden rakenteen, jossa tukea vahvistetaan tuen tarpeen mukaisesti. Voimassaolevassa varhaiskasvatuslaissa ei säädetä tuen kolmiportaisuudesta, eikä tuen käsitteistö vastaa perusopetuslain tuen käsitteistöä. Esiopetus järjestetään valtaosin varhaiskasvatuksen yhteydessä. Esiopetukseen sovelletaan perusopetuslakia. Varhaiskasvatuksessa kolmiportaista tuen mallia toteutetaan laajasti käytännössä.

Lainvalmistelussa arvioitiin myös muita tuen malleja, esimerkiksi perusopetuslain (642/2011) edeltänyttä tuen ns. kaksiportaisuutta, jossa tukea annettaisiin vain yleisenä ja erityisenä tukena. Tuen toteutumisessa on tarkoitus luoda nykyistä vahvempi jatkumo esi- ja perusopetukseen. Olemassa oleva käytäntö sekä jatkumo esi- ja perusopetukseen perustelevat varhaiskasvatuksen tuen kolmiportaisuutta. Varhaiskasvatus ja esi- ja perusopetus ovat universaaleja palveluita, joiden osallistumisaste on erittäin korkea. Lapsen tuen tarpeiden moninaisuuteen vastaamiseen edellyttää, että lainsäädännössä on riittävästi keinoja tukea lasta. Varhainen tuki mahdollistaisi, että tuen avulla tuettaisiin oppimista ja kasvua sekä ehkäistäisiin lapsen oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvien ongelmien syvenemistä ja monimuotoistumista. Liian kategorisessa tuen rakenteessa riskinä voisi olla se, ettei lapsen tuki toteutuisi tai varhainen tuki jäisi toteutumatta, jolloin kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin tuen ongelmat syvenisivät.

Päätös annettavasta tuesta

Perustuslain 21 §:n mukaisesti jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Lapsen oikeus sosiaaliturvaan ja oikeus perusopetukseen on voitava tarpeen vaatiessa toteuttaa myös tuomioistuintietä. Tämä edellyttää, että laissa säädetään muutoksenhakukeinoista. Ehdotetun sääntelyn ensisijainen tarkoitus on yksilön oikeuksien suojaaminen. Samalla sääntely toimisi hyvän hallinnon takeena, jotta myös menettelylliset oikeudet toteutuisivat asian käsittelyssä. Tämä osaltaan vahvistaisi yhdenvertaisuutta.

Valmistelussa on arvioitu tulisiko hallintopäätös tehdä myös tehostetusta tuesta. Ehdotuksen mukaisesti tehostetun tuen antaminen ei kuitenkaan edellyttäisi hallintopäätöksen tekemistä, vaan kyse olisi nykyisen mukaisesta tosiasiallisesta hallintotoiminnasta. Tehostettua tukea toteutetaan lapsen tuen tarpeen mukaisesti esimerkiksi lyhytaikaisesti varhaisena tukena. Hallinnollinen prosessi voisi hidastaa lapsen varhaisen tuen saantia. Sen sijaan erityisen tuen osalta tuen tarve on yleensä kestoltaan pitkäaikaista ja vahvaa yksilöllistä tukea. Kyse on lapsista, jotka vammaisuuden tai muun vahvan tuen tarpeen perusteella tarvitsevat tukea ja ovat täten haavoittuvammassa asemassa. Lainsäädännölle on katsottu olevan ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen yksilöiden tosiasiallista tasa-arvoa. Hallintopäätös ja vahvat muutoksenhakukeinot tukevat osaltaan yksilön oikeusturvaa.

Yksityisen palvelun tuottajan järjestämä varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusta järjestävät kuntien lisäksi myös varhaiskasvatuslain 43 §:n mukaiset yksityiset varhaiskasvatusjärjestäjät. Velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta on voimassa olevan lain mukaan vain kunnalla. Yksityisillä palveluntuottajilla ei katsota olevan julkista palvelutehtävää, jonka vuoksi toimija voi määritellä tiettyjä toimintoja, kuten aukioloaikoja kaupallisin perustein, valita asiakkaansa ja varhaiskasvatuksessa käytettävän kielen. Yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjän ja palveluntuottajien ja lapsen huoltajien välinen suhde ja palvelusta perittävä maksu perustuvat sopimukseen.

Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää, esimerkiksi huolehdittava, että varhaiskasvatusta on tarjolla eri vuorokauden aikoina. Voimassa olevan lain mukaan vain kunnalla on oltava käytettävissä varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluita. Varhaiskasvatuslakia sovelletaan kategorisesti myös yksityisiin palveluntuottajiin ja perhepäivähoitoon siltä osin kuin sääntely ei koske pelkästään kunnan järjestämisvelvollisuutta.

Voimassa oleva laki edellyttää sekä kunnilta että yksityisiltä toimijoilta lapsen tarvitseman tuen tarpeen kirjaamista osana lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista. Tämän lisäksi lain mukaan myös tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen tulee kirjata. Voimassa oleva laki siis edellyttää tarpeen selvittämistä ja sen suunnittelemista, miten tarpeeseen vastataan. Tuen järjestämisen vastuutahoa ei kuitenkaan ole nimenomaisesti säädetty. Varhaiskasvatuksessa annettavan tuen sääntelyn ehdotetaan koskevan samanlaisena sekä kunnallista että yksityistä varhaiskasvatusta, sillä erilainen sääntely voisi aiheuttaa sosioekonomista eriytymistä palveluiden tuottajien piiriin valikoitumisessa. Eriyttävä sääntely aiheuttaisi sen, että yksityinen varhaiskasvatus ei vastaisi tasoltaan kunnallista varhaiskasvatusta. Sivistysvaliokunta on vastaavasti todennut mietinnössään (SiVM 5/2018 vp), että julkisen ja yksityisen palvelun tuottajilla on yhtäläinen velvollisuus järjestää lapsen tarvitsema tuki ja on lasten yhdenvertaisuuden kannalta välttämätöntä, että yksityisten palveluntuottajien tarjoamassa varhaiskasvatuksessa lapset saavat yhtä hyvät ja kattavat palvelut kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa.

5.2 Pohjoismaiden lainsäädäntö

Ehdotettua lainsäädäntöä on arvioitu Pohjoismaiden lainsäädäntöön johtuen varhaiskasvatusjärjestelmien samanlaisuudesta. Pohjoismaissa lapsen oikeus tukeen lainsäädännössä ilmenee käytännössä kahdella tavalla, joko nimenomaisen sääntelyn kautta, joka luo lapselle subjektiivisen oikeuden saada tukea tuen tarpeen ilmetessä tai vaihtoehtoisesti laki luo järjestämisvelvoitteen järjestää tukea. Usein tuen antamiseen liittyy hallintopäätös tai arviointi- ja yhteistyömenettely huoltajien kanssa. Karvin selvityksen (Julkaisut 22:2017) mukaisesti yhteistä on, että kaikissa Pohjoismaissa laki edellyttää lisäksi, että laaditaan erilaisia järjestäjä- ja yksikkökohtaisia suunnitelmia, jotka ohjaavat varhaiskasvatuksen paikallisen tason arviointia ja tasalaatuisuutta. Sen sijaan lapsen henkilökohtaisia suunnitelman laatimista koskeva velvoite on vain Suomessa.

Ruotsi

Ruotsissa varhaiskasvatusta koskevat säännökset ovat koululaissa (Skollag 2010:800), jossa Suomen varhaiskasvatusta vastaavasta toiminnasta käytetään termiä *förskola*. Koululain mukaan lapselle, joka tarvitsee kehityksessään erityistä tukea fyysisestä, psyykkisestä tai muusta syystä, on annettava hänen erityistarpeidensa edellyttämä tuki. Lapsen erityisen tuen tarpeen ilmetessä yksikön johtajan on varmistettava, että lapselle tarjotaan tällaista tukea. Lisäksi lapsen huoltajalle on annettava mahdollisuus osallistua erityisten tukitoimien suunnitteluun.

Perhepäivähoidon osalta (*pedagogisk omsorg*) säädetään, että lapselle, joka tarvitsee kehityksessään erityistä tukea fyysisestä, psyykkisestä tai muusta syystä, on annettava hänen erityistarpeidensa edellyttämä huolenpito. Toiminta on suunniteltava siten, että se valmentaa lapsia jatko-oppimiseen.

Norja

Varhaiskasvatuksesta säädetään laissa päiväkodeista (Lov om barnehager, Lov-2005-06-17 Nr 64). Norjan lainsäädännössä vammaiset lapset on asetettu etusijalle päiväkotiin pääsyssä. Asiantuntija-arvio määrittää sen, onko lapsi vammainen. Kunta on vastuussa siitä, että etusijalla olevat lapset saavat päiväkotipaikan.

Laissa säädetään myös lapsen oikeudesta erityiseen tukeen. Lapsella on oikeus erityiseen tukeen, jos lapsella on erityisiä tarpeita. Erityisen tuen tarkoituksena on tarjota lapsille varhaista tukea esimerkiksi kielen ja sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja oppimiseen. Erityistä tukea voidaan järjestää joko ryhmässä tai yksilökohtaisesti. Ennen erityisen tuen päätöstä tulee tehdä asiantuntija-arvio, jossa määritellään lapsen erityisen tuen tarve. Kunta tekee päätöksen erityisestä tuesta ja mikäli päätös poikkeaa asiantuntija-arviosta, tulee perustelut kirjata päätökseen.

Laissa säädetään, että ennen asiantuntijan tekemää arviointia ja erityisen tuen päätöstä vanhempien suostumus tulee varmistaa. Vanhemmilla on oikeus tutustua asiantuntijan arvioinnin sisältöön ja kertoa mielipiteensä ennen päätöksen tekemistä. Lapsen erityinen tuki on mahdollisuuksien mukaan suunniteltava yhteistyössä lapsen ja lapsen vanhempien kanssa ja heidän näkemyksilleen tulee antaa asiassa painoarvoa. Kerran vuodessa lapsen saamasta tuesta laaditaan kirjallinen yleiskatsaus, joka sekä vanhempien että kunnan tulee saada.

Lisäksi laissa on säännökset erityistä tukea tarvitsevien lasten oikeudesta ilmaiseen kuljetukseen, lapsen oikeudesta viittomakieliseen opetukseen sekä vaihtoehtoiseen ja täydentävään kommunikointiin sekä vammaisten lasten oikeudesta yksilöllisiin päiväkotipalveluihin.

Tanska

Tanskassa varhaiskasvatusta koskeva sääntely sisältyy päivähoitolakiin (Lov om Dagtilbud nr 1326 af 09/09/2020). Laissa säädetään, että niille lapsille, jotka tarvitsevat kasvaakseen ja kehittyäkseen erityistä tukea esimerkiksi päivähoidossa, tarjotaan tällaista tukea.

Tanskan varhaiskasvatusjärjestelmän yksi erityispiirre on voimakas painotus kielen kehityksen arvioimiseen ja mahdollisen tuen järjestämiseen. Kunnalla on vastuu siitä, että 3-vuotiaiden lasten kielitaito arvioidaan. Kunnan on huolehdittava kielen kehityksen arvioinnista myös sellaisten 3-vuotiaiden lasten osalta, jotka eivät ole päivähoidossa. Mikäli arvioidaan, että lapsi tarvitsee kielen kehitykseen tukea, tulee kunnan huolehtia sen järjestämisestä.

Tanskan päivähoitolaissa säädetään myös pakollisesta varhaiskasvatuksesta. Yksivuotiaille lapsille tulee lain mukaan järjestää pakollista varhaiskasvatusta 25 tuntia viikossa, mikäli he asuvat heikommassa asemassa olevilla asuinalueilla eivätkä lapset ole päivähoidossa.

Islanti

Varhaiskasvatuksesta säädetään päiväkotilaissa (Lög um leikskóla 2008 nr. 90). Lain mukaan paikallisen viranomaisen tulee tarjota varhaiskasvatuksen erityispalveluja. Erityispalvelut käsittävät lasten ja heidän perheidensä tukemisen ja toisaalta myös varhaiskasvatuksen henkilöstön ja heidän työnsä tukemisen. Päätös erityispalvelujen järjestämistavasta kuuluu paikallisille viranomaisille, mutta palvelut on kuitenkin ensisijaisesti pyrittävä järjestämään varhaiskasvatuksessa.

Lapsella on päiväkotilain mukaan oikeus varhaiskasvatuksen erityispalveluihin, jos hän ammattihenkilöiden arvion perusteella tarvitsee erityistukea. Kussakin yksikössä päiväkodin johtaja vastaa yksittäisen lapsen palveluita hoitavien henkilöiden työn koordinoinnista. Tarpeen mukaan erityispalveluiden järjestämisessä on kuultava kunnan sosiaalipalveluja.

6 Lausunto- ja kuulemispalaute

Esitysluonnos annettiin lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi -sivustolla x.5—.xx.6.2021. Hallituksen esityksen luonnoksesta pyydettiin lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistelun aikana kuullut Suomen Kuntaliittoa.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Varhaiskasvatuslaki

3 §. *Varhaiskasvatuksen tavoitteet*. Pykälän *1 momentin 2 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että varhaiskasvatuksen tavoitteena olisi tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista *inklusiivisesti*. Lisäys toisi lakiin paremmin esiin varhaiskasvatuksen tavoitteen siitä, että varhaiskasvatuksen kaikessa toiminnassa ja kaikkien lasten kohdalla, ei vain nyt ehdotettavan tuen toteuttamisessa ja tukea tarvitsevan lapsen osalta, tavoitteena on inklusiivisuuden periaatteiden toteutuminen, kaikille yhteinen varhaiskasvatus. Momentin kohtaan 2 ehdotetaan lisättäväksi toteuttamistavaksi inklusiivisuus.

3 a luku. **Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen**

Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 3 a luku. Luvun nimi olisi *Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen*. Luvussa säädettäisiin lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista, hallintopäätöksen antamisesta ja muutoksenhausta. Lukuun koottaisiin hajallaan laissa olevat säännökset saman luvun alle, mikä selkeyttäisi lapselle annettavan tuen säädöspohjaa ja lain sovellettavuutta.

15 a §. *Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen*. Ehdotettu pykälä olisi nykytilaan nähden uusi. Pykälän *1 momentin* mukaan varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella olisi oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää tukea heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Nykyisin lapsen tukeminen on ilmaistu varhaiskasvatuksen tavoitteissa ja tuen kirjaamisesta on säädetty lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhteydessä, mutta uutena asiana selkeytettäisiin lapsen oikeutta saada tarvitsemansa tuki varhaiskasvatuksessa. Tuen toteuttamisen lähtökohtana olisi pyrkimys hyvään ja tiiviiseen yhteistyöhön lapsen huoltajien kanssa. Lapselle annettaisiin tukea lapsen edun ensisijaisuuden näkökulmasta, vaikka lapsen huoltajat vastustaisivat sitä. Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteesta.

Pykälän *2 momentin* mukaan, jos 1 momentissa tarkoitettu tuki ei olisi riittävää tai lapsi tarvitsee vahvempaa tukea, olisi tukea tehostettava matalalla kynnyksellä lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tuki ennaltaehkäisisi lapsen myöhempää tuen haasteiden moninaistumista. Tuen tehostaminen voisi tapahtua esimerkiksi siten, että tuen toteuttamistapoja lisätään tai niiden intensiteettiä kasvatetaan. Tuen tehostaminen voisi olla lyhytkestoista tai pidempään jatkuvaa. Tuen tehostaminen voisi johtua lapsen väliaikaisesta tuen tarpeesta esimerkiksi lievästä kielenkehityksen häiriöstä johtuen, mutta myös pidempiaikaisesta tuen tarpeesta. Tehostetun tuen piiriin voisivat kuulua esimerkiksi sosio-emotionaalisen tuen tarpeessa olevat lapset, joiden kohdalla on herännyt huoli koskien lapsen vuorovaikutustilanteita, tunteiden säätelyä, toiminnanohjausta ja tarkkaavaisuutta (esim. neuropsykologiset vaikeudet). Tuen tarve voisi liittyä esimerkiksi fyysisen, motorisen tai kognitiivisen kehityksen tuen tarpeesta.

Ratkaisu, milloin lapsen tuen tarve vaatii tehostettua tukea ja milloin erityistä tukea on arvioitava tapauskohtaisesti. Tuen tehostaminen tapahtuisi varhaiskasvatuksen henkilöstön ratkaisusta, lapsen ryhmän henkilöstön ja huoltajien kanssa käydyn keskustelun pohjalta. Ratkaisun tuen tehostamisesta tekisi varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja. Kyseessä olisi tosiasiallinen hallintotoimi, eikä tuen tehostaminen vaatisi hallintopäätöstä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin tilanteessa, jossa 2 momentissa tarkoitettu tuki ei olisi riittävää tai lapsi tarvitsisi tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen. Tällöin tukea olisi annettava yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Kyseessä olisi lain nojalla annettava vahvin varhaiskasvatuksessa annettavan tuen muoto. Lain 35 §:n 2 momenttia ja 38 §:n 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että erityisen tuen piiriin kuuluva lapsi on otettava huomioon päiväkodin henkilöstön mitoituksessa. Erityisestä tuesta olisi tehtävä ehdotetun 15 d §:n mukainen hallintopäätös.

15 b §. *Lapselle annettava tuki ja tuen toteutus*. Säännös olisi nykytilaan nähden uusi. Pykälän *1 momentin* mukaan tuki voisi sisältää lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia järjestelyjä, kuten erityisopettajan palveluja ja monialaista yhteistyötä. Pedagogisia tuen muotoja tai järjestelyjä olisivat varhaiskasvatuksen toistuvien toimintojen ja struktuurin luominen lapsen päivän rakenteeseen, sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat (kuten puhetta korvaavat kommunikaatiomenetelmät) ja lapsen tarpeisiin vastaamisen edellyttämät yhteiset pedagogiset toimintatavat ja -menetelmät. Pedagogisena tukimuotona voitaisiin pitää myös toiminnan suunnittelua, havainnointia, dokumentointia ja arviointia. Rakenteellisia tuen muotoja olisivat henkilöstön osaamisen lisääminen, henkilöstön lisääminen lapsiryhmään ja/tai henkilöstörakenteen tarkastelu sekä lapsimäärän pienentäminen lapsiryhmässä. Rakenteellisia tuen muotoja olisivat lisäksi varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustamispalvelut tai apuvälineiden käyttäminen. Hoidolliset tukitoimet ovat keinoja, joilla vastataan lapsen sairaanhoidollisiin, perushoitoon, hoivaan ja avustamiseen liittyviin tarpeisiin. Nämä voivat olla esimerkiksi lapsen pitkäaikaissairauksien hoitoon, lääkitykseen, ruokavalioon ja liikkumiseen liittyvät avustamisen tarpeet ja apuvälineet. Niin rakenteelliset kuin hoidollisetkin tukitoimet olisi aina suunniteltava myös pedagogisesti niin, että lapsen osallisuus, oikeus oppia ja toimia osana vertaisryhmää toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Erityisopettajan antama tuki voi olla lapsi- ja/tai ryhmätasoisesti annettavaa opetusta tai konsultatiivista tukea, jolloin tuki kohdentuisi lapsen ryhmän henkilöstölle ja/tai lapsen huoltajille. Monialainen yhteistyö on varhaiskasvatuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden varhaiskasvatuksen ammattilaisille antamaa lapsen tukeen liittyvää konsultaatiota ja ohjausta. Lista ei olisi tyhjentävä, vaan tuen toteuttamistapa jäisi paikalliseen ja tapauskohtaiseen harkintaan.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi informatiivisen viittauksen jo olemassa oleviin 35 §:n ja 38 §:n 2 momentteihin, joissa säädetään päiväkodin ja perhepäivähoidon mitoituksesta. Lapsen tuen tarve huomioitaisiin mitoituksessa nykytilan mukaisesti. Mitoitusta koskevaa sääntelyä ei tältä osin esitetä muutettavaksi.

Pykälän *3 momentin* mukaan lapsen tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen kirjattaisiin lain 23 §:ssä tarkoitettuun lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Momentti vastaa nykyistä lain 23 §:n sääntelyä. Kirjaamiseen ei muutoin esitetä muutoksia ja näin ollen tuen kirjauksista vastaisi edelleen lain 23 §:n mukaisesti päiväkodeissa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin tilanteessa, jossa lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan varhaiskasvatukseen. Jos lapselle tehtäisiin varhaiskasvatuslain 15 d §:ssä tarkoitettu hallintopäätös, olisi tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava yhteistyössä.

15 c §. *Tuen tarpeen arviointi*. Pykälä olisi lakiteknisesti uusi, mutta sen sisältö vastaisi pitkälti nykyistä sääntelyä. Uusi pykälä auttaisi jäsentämään tuen tarpeen arviointia nykyistä paremmin. Tuen tarpeen arviointia sovellettaisiin kaikilla tuen tasoilla.

Pykälän *1 momentin* mukaan lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä ja toteutumista olisi arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran vuodessa esimerkiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tarkastamisen yhteydessä tai tuen tarpeen muuttuessa. Momentti vastaisi asiallisesti nykyistä lain 23 §:n 3 momenttia. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan tuen vaikuttavuuden ja toteuttamisen tukitoimien arviointi. Tuen tarpeen arvioinnin prosessi voisi käynnistyä huoltajien tai lapsen varhaiskasvatuksen henkilöstön tekemän huomion pohjalta. Asiassa toimittaisiin yhteistyössä huoltajien kanssa. Ennen tehostetun tai erityisen tuen antamisen aloittamista lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattaisiin tuen vaikuttavuuden ja toteutettujen tukitoimien arviointi. Arviointi pitäisi sisällään kuvauksen tukitoimista, niiden vaikuttavuuden arvioinnista ja kehittämisestä sekä perustelut millaisista tuen toimista lapsi hyötyisi. Koko lapsen varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuisi tuen toteuttamiseen. Perhepäivähoidossa lapsen tuen tarpeen tunnistaminen, tuen suunnittelu ja arviointi tehtäisiin tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on pedagoginen asiakirja, joka tehdään voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapsille. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti lapsen vahvuuksia sekä kehittymisen, oppimisen ja hyvinvoinnin kehittämisen tavoitteita ja tuen tarpeita. Tavoitteet asetetaan henkilöstön toiminnalle ja varhaiskasvatusympäristölle, jotta voidaan tukea lapsen oppimista ja kehittymistä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan havainnoinnin kautta saatua seuranta- ja arviointitietoa lapsen kehityksestä ja oppimisesta sekä varhaiskasvatuksen pedagogisten toimintakäytäntöjen vaikutuksia lapsen kehitykseen ja oppimiseen. Lisäksi kirjataan vanhempien ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden näkemyksiä lapsen kehityksen ja oppimisen edistymisestä, tuen tarpeista ja toiminnan toteuttamisesta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on toiminnan suunnittelun ja arvioinnin väline lapsen oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi, johon lasta koskeva tieto karttuu koko lapsen varhaiskasvatuksessa olemisen ajan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ei yhtäläisesti vastaa esi- ja perusopetuksen pedagogista selvitystä ja arviointia, mutta toimintakäytäntönä se sisältää lapsen kehitykseen, tukeen ja oppimiseen sekä varhaiskasvatustoimintaan liittyvää tiedonkeruuta, seurantaa ja arviointia voidaan käyttää hyväksi tehtäessä hallinnollista päätöstä erityisestä tuesta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitettäisiin hallinnollisen päätöksen sisällön mukaisesti.

Pykälän *2 momentin* mukaan varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuisi lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Momentti vastaisi asiallisesti voimassaolevan lain 23 §:n 2 momentin sääntelyä.

Pykälän *3 momentin* mukaan lapsen tuen tarpeen arviointiin voisivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. Koska tuen tarpeen arviointi edellyttää myös sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, ehdotetaan arviointiin liittyen, että sosiaali- ja terveysviranomaisten olisi osallistuttava arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä. Vastaava sääntely ehdotetaan siirrettäväksi voimassaolevan lain 23 §:n 2 momentista. Tuen tarpeen arviointi edellyttää useimmiten

Pykälän 4 *momentin* mukaan arvioinnissa toimittaisiin yhteistyössä huoltajien kanssa lain 20 §:n mukaisesti.

15 d §. *Päätös annettavasta tuesta*. Pykälä olisi nykytilaan nähden uusi. Pykälän 1 *momentin* mukaan 15 a §:n 3 momentin mukaisesta erityisestä tuesta olisi tehtävä hallintopäätös. Päätöksessä olisi mainittava lapselle annettavat tuen muodot ja tukipalvelut. Päätöksessä päätettäisiin ehdotetun lain 15 a §:n 3 momentin mukaisesta erityisestä tuesta ja lain 15 b §:n mukaisesta lapselle annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta. Tarkempi tuen käytännön toteuttaminen, esimerkiksi pedagogiset keinot ja toteuttamistapojen intensiivisyys kirjattaisiin lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Kirjauksia päätöksen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman välillä olisi harkittava siten, että päätökseen saatetaan kaikki sellaiset asiat, jotka huoltajien tulee voida saattaa muutoksenhaun alaiseksi. Päätöksen tekisi vahaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta.

Varhaiskasvatuslaki koskee myös niitä yksityisiä palveluntuottajia, jotka ovat käyneet läpi varhaiskasvatuslain mukaisen ilmoitusmenettelyn. Nykyisen varhaiskasvatuslain 43 §:n mukaan ”Yksityinen palveluntuottaja vastaa siitä, että sopimuksen tai hallintopäätöksen perusteella asiakkaalle järjestettävä palvelukokonaisuus täyttää sille asetetut vaatimukset.”. Varhaiskasvatuslain piiriin kuuluvassa yksityisessä varhaiskasvatuksessa palveluntuottajalla olisi velvollisuus järjestää tukea ehdotetun lain mukaisesti. Työsopimussuhteinen, perheen itse palkkaama hoito, ei ole varhaiskasvatuslain piirissä, eikä siten ehdotetun tuen sääntelyn piirissä.

Hallintopäätös vaikuttaa yksilön perusoikeuksiin. Perustuslain 124 §:n viimeisen virkkeen mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Perustuslain esitöiden ja perustuslakivaliokunnan käytännön perusteella merkittävän julkisen vallan käyttämisenä on pidettävä esimerkiksi yksilön oikeuksista päättämistä.

Lainvalmistelussa on pyritty huomioimaan tietyt varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvät erityistilanteet tukeen liittyvässä päätöksenteossa. Palvelun järjestäjien ja tuottajien ratkaisut tuen järjestämisestä voivat erota paljonkin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että päätöksen erityisestä tuesta tekisi varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Varhaiskasvatuslain 5 §:n 2 momentin mukaisesti kunta voi järjestää varhaiskasvatuslain siten kuin kuntalain (410/2015) 8 ja 9 §:ssä säädetään eli järjestämällä palvelut itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Kunta voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai hankkia ne sopimukseen perustuen muulta palvelujen tuottajalta. Varhaiskasvatuksessa voidaan antaa palvelun käyttäjälle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain mukainen palveluseteli.

Kunnan järjestämisvastuusta suhteessa lapseen säädetään varhaiskasvatuslain 6 §:ssä Lapsen saadessa varhaiskasvatusta ostopalveluna hankitussa varhaiskasvatuksessa, tekisi tukea koskevan hallintopäätöksen varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Vastaavasti palvelusetelin myöntänyt kunta tekisi tukea koskevan hallintopäätöksen. Huoltajan ostamassa yksityisessä varhaiskasvatuksessa, johon perhe voi saada yksityisen hoidon tukea, kunnan varhaiskasvatuksen järjestämisvastuu ei ole välttämättä aiemmin aktivoitunut. Näin ollen järjestämisvastuullinen kunta tulisi ratkaistavaksi vasta päätettäessä erityisestä tuesta. Ratkaisu tehdään noudattaen varhaiskasvatuslain 6 §:n mukaisia periaatteita. Yksi indikaatio järjestämisvastuusta voisi olla yksityisen hoidon tuen kuntalisän maksaminen.

Huoltajan yksityisen hoidon tuella ostamassa varhaiskasvatuksessa, jossa kunnalle ei muodostu varhaiskasvatuslain 6 §:n mukaista järjestämisvastuuta suhteessa lapseen on todennäköistä, että erityisen tuen tarpeessa oleva lapsi siirtyisi kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen.

Voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti lapselle tehdään varhaiskasvatuksen ottopäätös. Voimassa oleva laki mahdollistaa, että lapselle voi järjestää varhaiskasvatusta useampi kuin

yksi varhaiskasvatuksen järjestäjä tai tuottaja. Esimerkiksi vuoroasumistilanteessa, tekisivät erityisen tuen hallintopäätöksen erikseen molemmat kunnat, mikäli molemmilla kunnilla on varhaiskasvatuksen järjestämisvastuu lain 6 §:n mukaisesti. Tällöin varhaiskasvatuksen järjestäjillä ja tuottajilla olisi velvollisuus 15 b §:n 4 momentin mukaisesti on tuen tarve, on tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava yhteistyössä lapsen edun mukaisesti.

Pykälän 2 *momentin* mukaan ennen päätöksen tekemistä varhaiskasvatuksen järjestäjän olisi kuultava lapsen huoltajaa tai laillista edustajaa siten kuin hallintolain 34 §:ssä säädetään.

Pykälän 3 *momentin* mukaan muutosta päätökseen voisi hakea muutosta 62 §:n mukaisesti.

23 §. *Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma*. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattavaa tuen tarvetta, tukitoimenpiteitä ja niiden toteuttamista koskevat säännökset siirrettäisiin lain 15 b §:ään, jossa säädetään lapsen tuen toteuttamisesta ja kirjaamisesta. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen viittaussäännös lain 15 b §:ään.

Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistumista koskeva sääntely lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin siirrettäisiin lain 15 c §:ään, jossa säädettäisiin tuen tarpeen arvioinnista. Vastaavasti ehdotetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta koskeva sääntely siirrettäisiin lain 15 c §:ään.

Pykälän *3 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että lapsen tuen tarpeen ja riittävyyden arviointia ja niiden tarkistamista koskeva sääntely siirrettäisiin uuteen15 c §:ään.

35 §. *Päiväkodin henkilöstön mitoitus*. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa viitattaisiin lapsen tuen tarpeen osalta lain 15 a §:n 2 ja 3 momentteihin. Momentti säätelee henkilöstön mitoitusta niissä tapauksissa, joissa päiväkodissa on vammainen tai tuen tarpeessa oleva lapsi. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi viittaamalla lapsen tarvitsemaan tehostettuun tai erityiseen tukeen. Muilta osin säännöstä ei esitetä muutettavaksi. Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai edellä mainitun tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta säädettyyn mitoitukseen.

38 §. *Perhepäiväkodin henkilöstön mitoitus*. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa viitattaisiin lapsen tuen osalta lain 15 a §:n 2 ja 3 momentteihin. Momentti säätelee perhepäiväkodin henkilöstömitoitusta niissä tapauksissa, joissa perhepäiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai muuten tuen tarpeessa oleva lapsi. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi viittaamalla lapsen tarvitsemaan tehostettuun tai erityiseen tukeen. Muilta osin säännöstä ei esitetä muutettavaksi. Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos perhepäiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai edellä mainitun tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta säädettyyn mitoitukseen.

62 §. *Muutoksenhaku varhaiskasvatusoikeutta, lapselle annettavaa tukea ja varhaiskasvatukseen ottamista koskevaan päätökseen*. Pykälän otsikkoon ehdotetaan lisättäväksi lapselle annettava päätös. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momenttiin lisättäisiin säännös muutoksenhausta päätökseen lapselle annettavasta tuesta. Säännöksessä viitattaisiin ehdotettuun 15 d §:ään, erotuksena lapsen varhaiskasvatusta koskevaan päätökseen. Päätöksen haettaisiin oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiviittaus päivitettäisiin uuteen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019), jolla on kumottu nykyisen viittauksen mukainen hallintolainkäyttölaki. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi siis hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

8 Voimaantulo

Laki varhaiskasvatuslain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2022.

9 Toimeenpano ja seuranta

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) on laatimassa pääministeri Sannan Marinin hallitusohjelman mukaisesti osana Oikeus oppia-ohjelmaa kansallisia tutkimusperustaisia varhaiskasvatuksen laatukriteerejä ja digitaalista laadunarvioinnin järjestelmää (Valkea), johon laatukriteerit sisältyvät. Laadunarviointijärjestelmään sisältyy myös tuen laatuun liittyviä kriteerejä, jotka muokataan uudistuneen tukea koskevan lainsäädännön mukaisiksi. Laadunarviointijärjestelmä on tarkoitettu kansalliseen sekä kuntien ja muiden varhaiskasvatuksen tuottajien käyttöön varhaiskasvatuksen laadun arvioimiseksi ja toiminnan kehittämiseksi. Laatukriteerit ja sähköinen laadunarvioinnin järjestelmä valmistuvat vuoden 2022 loppuun mennessä. Sähköinen laadunarvioinnin järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2023. Laadunarviointijärjestelmästä järjestetään koulutusta varhaiskasvatustoiminnan järjestäjille.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on 15.3.-23.4.2021 ollut auki valtion erityisavustushaku koskien oppimisen tuen ja inkluusion kehittämistä vuosina 2021—2022 varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Varhaiskasvatuksessa myönnettävä rahoitus on 4 750 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan momentilta 29.10.20. Avustuspäätökset pyritään tekemään keväällä 2021. Avustuksen käyttötarkoitukset tukevat ehdotetun sääntelyn toimenpanoa. Avustusta voidaan käyttää tuen ja inkluusion kehittämistoimintaa ohjaavan ja suunnittelevan henkilön, koordinaattorin palkkaamiseen. Avustusta voidaan kohdentaa myös ohjausryhmän toimintaan, koulutuksiin osallistumisista ym. aiheutuviin sijaiskuluihin sekä mahdollisiin matka- ja päivärahakuluihin. Avustusta ei voi käyttää varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkaamiseen eikä ryhmäkokojen pienentämiseen. Kehittämisverkostojen toiminnan tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa varhaiskasvatuksessa olevan lapsen oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin sekä inkluusion toimeenpanoon liittyviä opetuksen tuen järjestelyjä sekä suunnitella niiden valtakunnallista levittämistä. Lähtökohtana on, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen läpinäkyvästi, suunnitelmallisesti, moniammatillisesti, oikea-aikaisesti ja oikean vahvuisena mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Avustus on osa hallituksen Oikeus oppia-kehittämisohjelman toimeenpanoa.

Varhaiskasvatuslain viime aikaiset uudistukset edistävät varhaiskasvatuksen tuen havaitsemista ja toteuttamista kuten 1.8.2020 voimaan tullut uudistus varhaiskasvatuksen subjektiivisen oikeuden palauttamisesta, jonka johdosta kaikille lapsille taattiin yhdenvertainen oikeus varhaiskasvatukseen ja sitä kautta tarvitsemaansa oppimisen ja kehityksen tukeen. Lasten ja kasvatus- ja opetushenkilöstön suhdeluvun palautus 1:7:n päiväkodeissa yli kolmevuotiaiden lasten osalta 1.8.2020 alkaen puolestaan antaa paremmin mahdollisuuden lasten yksilölliseen huomioimiseen ja tuen tarpeiden tunnistamiseen ja toteuttamiseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen ja päiväkodin johtajan kelpoisuusehtojen uudistaminen kasvatustieteen/varhaiskasvatustieteen maisteriksi vuoteen 2030 mennessä turvaa sen, että päiväkotien henkilöstössä on jatkossa nykyistä enemmän korkeammin koulutettuja ja myös varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen saaneita.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus laativat keväällä 2022 ohjeistuksen lain käytännön soveltamisesta sekä tarvittavaa tukimateriaalia.

Opetushallitus päättää varhaiskasvatuslakiin perustuen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Perusteita päivitetään vastaamaan ehdotettua lainsäädäntöä. Varhaiskasvatuksen järjestäjät päivittävät paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat 1.8.2022 mennessä.

Ministeriö toteuttaa yhteistyössä Opetushallituksen ja aluehallintovirastojen kanssa lain toimeenpanon tueksi koulutustilaisuuksia keväällä 2022 varhaiskasvatuksen hallinnossa työskenteleville ja muulle henkilöstölle.

Ministeriö käynnistää vuonna 2022 tutkimuksen, jolla seurataan varhaiskasvatuksen tuen lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kehittää tuen tilastotiedonkeruuta vastaamaan ehdotettua lainsäädäntöä.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esityksellä on vaikutusta kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen ja valtion talousarvioon. Valtionosuuden lisäys toteutetaan korottamalla 0-5-vuotiaiden perushintaa tai muuttamalla yleistä valtionosuusprosenttia. Tarpeelliset muutokset kunnan peruspalvelujen valtionosuuslakiin valmistelee valtiovarainministeriö, joka ottaa myös tästä esityksestä aiheutuvat kustannukset huomioon.

10.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esityksen aiheuttamat kustannukset kunnille on huomioitu lisäämällä valtion talousarvion momentin 28.90.30 rahoitusta. Vuonna 2022 lisäys on 6 250 000 euroa ja vuodesta 2023 alkaen 15 miljoonaa euroa. Kyseessä on pysyvä määräraha.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotetulla lailla vahvistettaisiin lapsen oikeutta saada tukea varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen kannalta huomioitavia keskeisiä perusoikeuksia ovat perustuslain 16 §:n mukaiset sivistykselliset oikeudet ja 19 §:n mukainen oikeus sosiaaliturvaan. Lisäksi esitystä arvioidaan perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen ja 10 §:n yksityiselämän suojan näkökulmasta. Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää perusoikeusmyönteisenä ja lapsen oikeuksia tukevana.

Esitys kytkeytyy myös ihmisoikeussopimuksiin. Keskeisimpänä YK:n lapsen oikeuksia koskeva yleissopimukseen (SopS 59—60/1991, jälj. lapsen oikeuksien sopimus) sekä vammaisten henkilöiden oikeuksista annettuun yleissopimukseen (SopS 27/2016). Lisäksi esitystä arvioidaan suhteessa henkilötietojen käsittelyn osalta yleisen tietosuoja-asetuksen (luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja

direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2016/679) ja sitä täsmentävään ja täydentävään kansallisen tietosuojalain (1050/2018) soveltamisalaan.

Sivistykselliset oikeudet ja oikeus sosiaaliturvaan

Perustuslakivaliokunta on aikaisemman lausuntokäytäntönsä mukaisesti katsonut, että varhaiskasvatusta koskevaa sääntelyä arvioidaan edelleen ensisijaisesti perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaisena sosiaalipalveluna. Arvioinnissa tulee kuitenkin huomioida, että varhaiskasvatuksen järjestämiseen ei enää nykyisin sovelleta sosiaalihuollon järjestelmiä koskevia säädöksiä. Perustuslaissa perusoikeutena turvatun perusoikeuden sisältö voidaan pitää autonomisena suhteessa varhaiskasvatuslakiin, jolla ei voida sitovasti määritellä, mitä perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettu perusoikeus tarkoittaa. Varhaiskasvatus toteuttaa ensisijaisesti perustuslain 19 §:n 3 momentissa asetettua julkisen vallan velvollisuutta tukea perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan säännöksen tarkoitusta toteuttavista tukijärjestelmistä voidaan esimerkkeinä mainita lasten päivähoitojärjestelmä, sekä lapsiperheiden aineellinen tukeminen esimerkiksi tukijärjestelmän ja verotuksellisten toimenpiteiden kautta (HE 309/1993 vp, s. 71–72; PeVL 25/2012 vp, s. 2).

Ehdotettu sääntely toteuttaa myös YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista (SopS 59 ja 60/1991) sopimuksen velvoitteita. Sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lasten etu. Artiklan 2 kohdan mukaan sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan lapselle hänen hyvinvoinnilleen välttämättömän suojelun ja huolenpidon ottaen huomioon hänen vanhempiensa, laillisten huoltajiensa tai muiden hänestä oikeudellisessa vastuussa olevien henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet. Tähän pyrkiessään sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarpeellisiin lainsäädäntö- ja hallintotoimiin.

Ehdotettu sääntely kiinnittyy vahvinten sopimuksen 18 artiklan 2 ja 3 kohtiin. Artiklan 2 kohdan mukaan yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien takaamiseksi ja edistämiseksi sopimusvaltiot antavat vanhemmille ja muille laillisille huoltajille asianmukaista apua heidän hoitaessaan lastenkasvatustehtäväänsä sekä huolehtivat lastensuojelulaitosten ja -palvelujen kehittämisestä. Artiklan 3 kohdan mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin asianmukaisiin toimiin taatakseen, että työssäkäyvien vanhempien lapsilla on oikeus hyödyntää heille tarkoitettuja lastenhoitopalveluita ja –laitoksia. Lisäksi sääntely tukee sopimuksen 28 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaisesti jokaisella lapsella on oikeus saada opetusta.

Hallinnonalan siirto sekä varhaiskasvatuslain uudistamisen yhteydessä tehdyt muutokset ovat tuoneet perustuslailliseen arviointiin mukaan myös perustuslain 16 §:n 2 momentin mukaisen sivistyksellisten oikeuksien elementit (PeVL 12/2015 vp, s 3 ja PeVL 17/2018 vp, s. 2). Varhaiskasvatuksen järjestäminen toteuttaa perustuslain 16 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle asetettua velvollisuutta turvata jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Tämä julkisen vallan velvoite ilmenee varsinkin varhaiskasvatuslain sisällöllisissä tavoitteissa, esimerkiksi lain 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa, jonka mukaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteena on ”*tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista*;”. Yksittäisen lapsen oppimisen ja kasvun tuki korostuvat esimerkiksi lain 23 §:n mukaisessa lapsen henkilökohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Lasten oikeuksien sopimuksen 28 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiot tunnustavat jokaisen lapsen oikeuden saada opetusta. Ehdotettu sääntely tukee lapsen oikeutta saada opetusta ja koulutusta.

Perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan perustuslain 19 §:n 3 momentin mukainen lapsen hyvinvointi kattaa sekä aineellisen että henkisen hyvinvoinnin, jonka vuoksi säännöstä on tarkasteltava yhteydessä muihin perustuslain turvaamiin perusoikeuksiin, kuten perustuslain 16 §:ssä säädettyihin sivistyksellisiin oikeuksiin (HE 309/1993 vp, 72). Varhaiskasvatusta tuleekin perustuslain näkökulmasta arvioida sekä sosiaalisena että sivistyksellisenä oikeutena. Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukainen velvoite tukea lapsen yksilöllistä kasvua pitää sisällään opetuksen järjestämisen (HE 309/1993 vp, s. 71-72). Ehdotettu sääntely lapsen oikeudesta tukee lapsen oikeutta oppimiseen, kasvuun ja hyvinvointiin. Sääntely tukee lapsen perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettua yksilöllistä kasvua ja perheiden kasvatustehtävää sekä 16 §:ssä tarkoitettuja sivistyksellisiä oikeuksia. Ehdotettu sääntely tukee sitä, että lapsen oikeus perusopetukseen toteutuu tosiasiallisesti, lapsi pystyy varttuessaan suorittamaan oppivelvollisuuteensa ja osallistumaan muihin 16 §:ssä tarkoitettuihin koulutuksiin.

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n mukaisesti ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Perusoikeusuudistusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 309/1993 vp, s. 42) on todettu, että pykälä ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Ehdotetulla sääntelyllä turvataan jokaisen varhaiskasvatukseen osallistuvan lapsen oikeus saada oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tukea ja edistetään lasten keskinäistä yhdenvertaisuutta osallistua varhaiskasvatukseen.

Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia yksilölle sekä asetettaessa velvollisuuksia. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen ihmisten tosiasiallista yhdenvertaisuutta. Perustuslakivaliokunta on käytännössään nimenomaisesti korostanut, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (HE 309/1993 vp ja siinä mainitut perustuslakivaliokunnan lausunnot sekä esim. PeVL 59/2002 vp, PeVL 1/2006 vp, PeVL 38/2006 vp, PeVL 28/2009 vp, PeVL 64/2010 vp, PeVL 2/2011 vp, PeVL 12/2011 vp, PeVL 11/2012 vp).

Ehdotettu sääntely pyrkii asettamaan tukea saavat lapset tosiasiallisesti yhdenvertaiseen asemaan. Tuen tarve voi johtua esimerkiksi vammaisuudesta tai terveydentilasta. Perustuslakivaliokunta on lisäksi painottanut, että lapsen etua on harkittava yksittäisen lapsen kannalta tapausja tilannekohtaisesti myös sääntelyn soveltamisessa (PeVM 14/2020 vp, s. 2, PeVM 6/2020 vp, s. 3, ks. PeVL 18/2018 vp, s. 3, PeVL 17/2018 vp, s. 3). Tuen käytännön toteuttaminen jää aina tapauskohtaiseen harkintaan. Syrjintäkielto edellyttää, että tuen toteuttamisen käytännöt eivät saa muodostua syrjiviksi tai sekregoiviksi. Syrjivänä voidaan pitää myös sitä, jos lapsi ei saa tukea, vaikka lapsi tarvitsisi tukea. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä lähdetään siitä, että varhaiskasvatusta järjestetään inklusiivisesti osana varhaiskasvatusta. Inklusiivisuuden tavoite koskee myös tuen järjestämistä. Syrjinnänkiellon näkökulmasta olennaista arvioinnissa on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. Perustelulle asetettavat vaatimukset ovat erityisesti säännöksessä lueteltujen kiellettyjen erotteluperusteiden kohdalla korkeat. Ehdotettu sääntely ei estäisi tosiasiallisen tasa-arvon turvaamiseksi tehtyä tarpeellista positiivista erityiskohtelua eli tietyn ryhmän asemaa ja olosuhteita parantavia toimia (HE 309/1993 vp).

Perustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Perusoikeudet kuuluvat siten lähtökohtaisesti myös lapsille. Käytännön tilanteissa kysymys saattaa kuitenkin palautua

siihen, kuka käyttää perusoikeuksia koskevissa asioissa lapsen puhevaltaa. Hallituksen esityksen (HE 309/1993 vp) perusteluissa on nimenomaan todettu, että säännöksellä halutaan korostaa, että lapsia tulee kohdella aikuisväestöön nähden tasa-arvoisina, periaatteessa yhtäläiset perusoikeudet omaavina ihmisinä, että keskenään yhdenvertaisesti. Tämän ohella säännös osoittaa, että jokaista lasta tulee kohdella yksilönä, ei pelkästään toiminnan kohteena. Varhaiskasvatuslain 20 §:n lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Sääntely koskee myös tuen järjestämistä.

Yhdenvertaisuutta edistävä tekijä on myös riittävät oikeusturvakeinot. Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaisesti jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Ehdotettu sääntelyllä mahdollistetaan muutoksenhaku. Lisäksi oikeus saada vahvimman tuen tasolla hallintopäätös annettavasta edistää oikeusturvan toteutumista.

Haavoittuvassa asemassa olevat lapset

Ehdotetuilla muutoksilla tuetaan varsinkin haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeutta saada kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukea. Lapsen oikeuksien sopimuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiot tunnustavat, että henkisesti tai ruumiillisesti vammaisen lapsen tulisi saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä oloissa, jotka takaavat ihmisarvon, edistävät itseluottamusta ja helpottavat lapsen aktiivista osallistumista yhteisönsä toimintaan. Vammaisten henkilöiden oikeuksista annetun yleissopimuksen (SopS 27/2016) 7 artiklan mukaisesti kaikissa vallitsevissa tilanteissa vammaisten lasten tulee voida nauttia kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa. Lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artikla velvoittaa, että kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Ehdotetulla sääntelyllä on siis selkeä kytkentä 19 artiklaan, mikä edellyttää tukemaan elämistä itsenäisesti ja osallisuutta yhteisössä.

Ehdotettu sääntely kiinnittyy myös lasten oikeuksin sopimuksen 23 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan sopimusvaltiot tunnustavat, että henkisesti tai ruumiillisesti vammaisen lapsen tulisi saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä oloissa, jotka takaavat ihmisarvon, edistävät itseluottamusta ja helpottavat lapsen aktiivista osallistumista yhteisönsä toimintaan.

Ehdotetun lain 15 a §:n 2 ja 3 momentissa on lueteltu niitä perusteluita, milloin lapsen tukea olisi vahvistettava portaittain. Näillä lapsilla tuen tarve on vahva. Yleissopimuksen 9 artiklan määräykset esteettömyydestä ja saavutettavuudesta soveltuvat myös varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Erilaisissa oppimisympäristöissä tulee huomioida esteettömyys ja saavutettavuus, jotta vammaisille henkilöille on tosiasiallinen yhdenvertainen pääsy palveluihin. Lainvalmistelussa on tunnistettu vammaisten lasten erityinen asema, jonka vuoksi vahvinta lain mukaista tukea tarvitsevalla lapselle tehtäisiin hallintopäätös, mikä toteuttaisi oikeutta saada tukea. Se mitä kohtuulliset mukautukset tarkoittavat määräytyvät tapauskohtaisesti.

Lainvalmistelussa on tunnistettu, että lain soveltamisalan ulkopuolelle jää joukko lapsia, jotka olisivat vastaavan tuen tarpeessa, mutta eivät kuulu lain soveltamisen piiriin, esimerkiksi kotihoidossa olevat lapset. Varhaiskasvatuksen yhdenvertaista saavutettavuutta ja osallistumisastetta on tuettu aikaisemmilla lainsäädäntömuutoksilla, kuten alentamalla varhaiskasvatusmak-

suja muuttamalla varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettua lakia (1052/2020) ja palauttamalla subjektiivinen oikeus varhaiskasvatuslain (1395/2019) mukaiseen kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen.

Kohtuullisista mukautuksista säädetään myös yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 15 §:ssä. Säännös velvoittaa tekemään asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammainen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Yksityiselämä ja henkilötietojen suoja

Ehdotettu lakimuutos on valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan ”jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.”

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan, siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat. EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä. Samoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

Esitykseen liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluisi yleisen tietosuoja-asetuksen (luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679) ja sitä täsmentävän ja täydentävän kansallisen tietosuojalain (1050/2018) soveltamisalaan.

Perustuslakivaliokunnan mielestä tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta (kts. PeVL 14/2018 vp).

Kansallinen liikkumavara

Kun on kyse tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä, kansallinen erityislainsäädäntö on mahdollista silloin, kun tietosuoja-asetus nimenomaisesti jättää jäsenvaltioille kansallista sääntelyliikkumavaraa. Kansallista sääntelyliikkumavaraa liittyy useaan tietosuoja-asetuksen artiklaan.

Sääntelyliikkumavaraa voidaan ensinnäkin käyttää, kun henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, eli silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Kyseisen artiklan 3 kohdan mukaan c alakohdassa tarkoitetun käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä.

Käsillä olevalla esityksellä säädettäisiin lapsen oikeudesta tarvitsemaansa tukeen ja näin olleen säädettäisiin myös varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan velvollisuudesta antaa lapselle hänen tarvitsemansa tuki. Jo nykyisellään varhaiskasvatuslaissa säädetään, että lapsen tarvitsema tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Uutena ehdotetaan säädettäväksi erityisen tuen hallintopäätöksestä. Jo nykyisen sääntelyn mukaan lapsen tuen tarpeen arviointi voi edellyttää monialaista yhteistyötä eri viranomaisten kanssa. Tuen suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi vaativat henkilötietojen käsittelyä.

Esityksessä mainitut pykälät, etenkin 15 a–d ja 23 §, toimisivat varhaiskasvatustoimijan henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena ja käsittelyn lainmukaisuus arvioitaisiin mainitun 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan kautta.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti perusvaatimuksena lakisääteiseen velvoitteeseen perustuvalle lainsäädännölle on, että sen on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja sen on oltava oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Lapsen tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen, sillä tuesta hyötyvät muun muassa lapsi itse ja lapsen perhe sekä muut lapset varhaiskasvatuksessa. Tutkimusten mukaan varhaisella tuella on suuri merkitys myös lapsen myöhemmässä elämässä. Lapsen tuen toteutuminen ei olisi mahdollista ilman henkilötietojen käsittelyä, joten käsittely nähdään oikeasuhtaiseksi edellä mainittuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Rekisterinpitäjä

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta vastaa päiväkodeissa nykylainsäädännön mukaan lapsen varhaiskasvatuksen opettaja. Lapsen tukeen liittyvien henkilötietojen käsittelyssä rekisterinpitäjänä voidaan näin ollen pääsääntöisesti hahmottaa olevan se taho, jonka organisaatioon varhaiskasvatuksen opettaja kuuluu. Näin ollen esimerkiksi palvelusetelillä tai ostopalveluna toteutetussa varhaiskasvatuksessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvästä henkilötietojen käsittelystä vastaisi yksityinen palveluntuottaja, ei kunta. Sen sijaan erityisestä tuesta tehtäisiin hallintopäätös kunnassa ja tähän hallintopäätökseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn rekisterinpitäjänä toimisi kunta. Monialaisessa yhteistyössä ja usean varhaiskasvatuksen toteuttajan yhteistyössä kukin toimija vastaa omassa organisaatiossaan henkilötietojen käsittelystä ja toimii siinä rekisterinpitäjänä.

Salassapito ja siitä poikkeaminen

Nykyisen varhaiskasvatuslain 40 §:n 2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, lapsen tuen tarvetta, tukitoimia ja niiden toteuttamista koskevat tiedot sekä lapsen henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä.

Esityksessä voidaan tunnistaa olevan seuraavia henkilötietojen käsittelyä sisältäviä vaiheita: tuen suunnittelu, toteutus ja arviointi varhaiskasvatuksen toimipaikassa, tuen suunnittelu, toteutus ja arviointi monialaisessa yhteistyössä, tuen suunnittelu, toteutus ja arviointi kahden varhaiskasvatustoimijan yhteistyönä sekä tukeen liittyvän hallintopäätöksen tekeminen. Tuen tietojen siirtämiselle voi olla tarvetta lapsen siirtyessä toiseen varhaiskasvatuspaikkaan tai esi- tai perusopetuksen piiriin.

Lapsen tuen tarve huomataan usein lapselle tutussa varhaiskasvatuksen toimipaikassa, kuten päiväkodissa. Lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt osallistuvat tuen suunnittelemiseen ja sen kirjaamiseen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Päiväkodeissa sen

laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Tällaisessa tapauksessa, jossa tuki ei vaadi monialaista yhteistyötä taikka kahden toteuttajan yhteistyötä, lapsen tukeen liittyviä henkilötietoja käsittelee pääsääntöisesti lapselle tuttu varhaiskasvatuksen henkilöstö, joka on jo entuudestaan käsitellyt lapsen varhaiskasvatukseen liittyviä tietoja. Myös mahdollisille henkilöstön sijaisille voi olla tarpeen kertoa lapsen tukeen liittyvistä seikoista. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja voi olla työnkuvaltaan niin sanottu kiertävä erityisopettaja, eli hänellä ei ole yhtä nimettyä toimipaikkaa, vaan hän konsultoi tuen asioissa useampaa toimipaikkaa. Nykyisen varhaiskasvatuslain 41 §:n 2 momentin mukaan lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjälle ja tuottajalle sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä.

Jos tuen tarpeen arviointi edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, on näiden osallistuttava arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä. Näin ollen lapsen henkilötietoja käsittelevien tahojen piiri laajenee sosiaali- ja terveydenhuollon puolelle. Nykyisen varhaiskasvatuslain 41 §:n 1 momentin mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjällä ja tuottajalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta lapsen varhaiskasvatuksen järjestämiseksi ja tuottamiseksi välttämättömät tiedot lapsen huoltajilta, opetustoimen viranomaisilta, sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilta, muilta varhaiskasvatus-, sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tuottajilta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiltä.

Vahvimmasta tuen muodosta olisi tehtävä hallintopäätös. Päätöksen tekisi lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta. Näin ollen lapsen tuen tietojen käsittely voi mahdollisesti laajeta oman varhaiskasvatuksen toimipaikan ulkopuolelle niihin henkilöihin, joilla on oikeus tehdä kunnassa viranhaltijapäätöksiä. Yksityinen varhaiskasvatuksen järjestäjä ei voisi tehdä tuesta hallintopäätöstä, joten vahvimman tuen vaiheessa lapsen tuen tietojen käsittely laajenisi yksityisestä varhaiskasvatuksesta kunnalliseen päätöksentekojärjestelmään.

Jos lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan varhaiskasvatukseen esimerkiksi vuoroasumisesta johtuen, olisi tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava yhteistyössä, jotta tuelle syntyisi lapsen kannalta mahdollisimman eheä jatkumo. Varhaiskasvatustoimijat voisivat vaihtaa lapsen tukeen liittyviä tietoja edellä mainitun 41 §:n 2 momentin nojalla.

Lapsen siirtyessä kokonaan varhaiskasvatuspaikasta toiseen taikka esi- tai perusopetuksen piiriin tulee tuen tiedot siirtyä seuraavalle toimipaikalle. Nykyisen varhaiskasvatuslain 41 §:n 3 momentin mukaan, jos lapsi siirtyy toisen varhaiskasvatuksen järjestäjän tämän lain mukaisesti järjestämään varhaiskasvatukseen tai perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen tai perusopetukseen, aikaisemman varhaiskasvatuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle varhaiskasvatuksen järjestäjälle taikka varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot esiopetuksen tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös varhaiskasvatuksen, esiopetuksen tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.

Erityiset henkilötiedot ja arkaluonteiset tiedot

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ovat tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaan esimerkiksi terveydentilaa taikka seksuaalista käyttäytymistä kuvaavat tiedot. On mahdollista, että

lapsen tuen tiedot rinnastuvat tietosuoja-asetuksen tarkoittamiin erityisiin henkilötietoihin, etenkin silloin, kun tuen toteuttamiseen liittyy monialaista yhteistyötä. Tällöin tuen tarve voi johtua terveydentilaan johtuvasta syystä, jolloin käsitellään lapsen terveystietoja.

Erityisten henkilötietoryhmien käsittely on tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan lähtökohtaisesti kiellettyä. Erityisiä henkilötietoryhmiä voidaan käsitellä vain silloin, kun käsittelykieltoon on säädetty 9 artiklan 2 kohdan mahdollistamissa rajoissa poikkeus. Kansallisella tietosuojalailla on käytetty 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan mahdollistamaa liikkumavaraa ja säädetty lain 6 §:n 1 momentissa, että erityisten henkilötietojen käsittely on mahdollista tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Edellytyksenä käsittelylle on, että rekisteröidyn oikeudet suojataan asianmukaisesti, siten kuin tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa säädetään.

Varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan toteuttama tukeen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään varhaiskasvatuslaissa ja käsittely johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja tuottajien olisi kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota tietosuojalain 6 §:n 2 momentin mukaisiin suojatoimiin, kuten toimenpiteisiin, joilla on jälkeenpäin mahdollista varmistaa ja todentaa kenen toimesta henkilötietoja on tallennettu, muutettu tai siirretty, toimenpiteisiin, joilla parannetaan henkilötietoja käsittelevän henkilöstön osaamista; sekä tietosuojavastaavan nimittäminen. Esimerkiksi näiden toimenpiteiden arvioidaan jo nyt toteutuvan varhaiskasvatussuunnitelman osalta.

Perustuslakivaliokunta on edelleen pitänyt perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteiseksi (PeVL 15/2018 vp, s. 39). Näillä tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin vain tietosuoja-asetuksessa tarkoitetut erityiset henkilötietoryhmät (ks. tältä osin myös esim. PeVL 17/2018 vp, s. 6). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä arkaluonteisiin tietoihin on katsottu kuuluvan tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa luetellut tiedot sekä myös sosiaalihuollon asiakastiedot (ks. esim. PeVL 15/2018 vp, s. 38). Lisäksi arvioidessaan varhaiskasvatuslain valtakunnalliseen tietovarantoon sisältyviä tietoja perustuslakivaliokunta on todennut, ettei varhaiskasvatuksen asiakkuutta itsessään koskevaa tietoa ole syytä luonnehtia erityisen arkaluonteiseksi. Sen sijaan lapsen tuen tarvetta, tukitoimia ja niiden toteuttamista koskeviin tietoihin sekä lapsen henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia koskeviin tietoihin sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman käsittelyyn voi perustuslakivaliokunnan arvion mukaan sisältyä sellaisia riskejä, että niitä on lähtökohtaisesti arvioitava arkaluonteisina tietoina (ks. PeVL 17/2018 vp, s. 6).

Valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 12/2019 vp ja PeVL 3/2017 vp, s. 5).

Koska tuen tiedot on jo nykyisessä varhaiskasvatuslaissa säädetty salassa pidettäviksi (40 §) ja salassa pidosta poikkeamiseen on säädetty selkeät perusteet (41 §), katsotaan esityksen täyttävän perustuslain mukaisen yksityiselämän ja henkilötietojen suojan vaatimukset.

Säätämisjärjestys

Perustuslain 120 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991) erikseen säädetään. Varhaiskasvatuslakia ei sovelleta Ahvenanmaalla, koska Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 13 kohdan mukaisesti Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövalta koskien sosiaalihuoltoa. Lain esitöissä (HE 97/1990

vp, 68) käsite sosiaalihuollon käsitteen on katsottu sisältävän myös lasten päivähoidon. Varhaiskasvatus on ennen kuulunut sosiaalihuollon alaisuuteen ja nykyisin se on osa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaa. Varhaiskasvatuslaki ja sen nojalla annetut asetukset eivät siis koske Ahvenanmaata.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varhaiskasvatuslain (540/2018) 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 23 §:n 1-3 momentti, 35 §:n 2 momentti, 38 §:n 2 momentti, 62 §:n otsikko, 1 ja 2 momentti,
lisätään uusi 3 a luku, 15 a §, 15 b §, 15 c §, 15 d §
seuraavasti:

3 §

Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:
— —
2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti:
— —

3 a luku

Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen

15 a §

Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää tukea heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee vahvempaa tukea, on tukea tehostettava lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Jos 2 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee tukea vammasta tai sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on annettava yksilöllisesti suunniteltua erityistä tukea.

15 b §

Lapselle annettava tuki ja tuen toteutus

Lapselle annettava tuki voi sisältää lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia järjestelyjä, kuten varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa konsultaatiota ja opetusta, varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiä tulkitsemis- ja avustamispalveluja tai apuvälineiden käyttöä.

Lapsen tuen tarve huomioidaan tämän lain 35 §:n ja 38 §:n 2 momentin mukaisesti lasten taikka pykälässä tarkoitettujen henkilöstön lukumäärässä.

Lapsen tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen kirjataan 23 §:ssä tarkoitettuun lapsen varhaiskasvatus-suunnitelmaan.

Jos lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan varhaiskasvatukseen ja lapsella on tuen tarve, on tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava yhteistyössä.

15 c §

Tuen tarpeen arviointi

Lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä ja toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran vuodessa tai tuen tarpeen muuttuessa.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan.

Lapsen tuen tarpeen arviointiin voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. Jos tuen tarpeen arviointi edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, on näiden osallistuttava arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä.

Arvioinnissa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa tämän lain 20 §:n mukaisesti.

15 d §

Päätös annettavasta tuesta

Päätös tehdään 15 a §:n 3 momentin mukaisesta tuesta. Päätöksessä on mainittava 15 b §:n mukaiset tuen muodot ja tukipalvelut. Päätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta.

Ennen päätöksen tekemistä kunnan on kuultava lapsen huoltajaa tai laillista edustajaa siten kuin hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään.

Muutosta päätökseen voi hakea tämän lain 62 §:n mukaisesti.

23 §

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tuen toteuttaminen 15 b §:n mukaisesti.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön ja lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa. Sen laatimiseen osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt. Päiväkodeissa sen laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta. Lapsen mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Tätä useammin se on tarkistettava, jos lapsen tarpeet sitä edellyttävät.

35 §

Päiväkodin henkilöstön mitoitus

— —

Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai 15 a §:n 2 tai 3 momentin mukaisen tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.

— —

38 §

Perhepäiväkodin henkilöstön mitoitus

— —

Jos perhepäiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai 15 a §:n 2 tai 3 momentin mukaisen tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten tai varhaiskasvatuksen tehtäviin osallistuvien henkilöiden lukumäärässä, jollei perhepäiväkodissa ole tällaista varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.

— —

62 §

Muutoksenhaku varhaiskasvatusoikeutta, lapselle annettavaa tukea ja varhaiskasvatukseen ottamista koskevaan päätökseen

Lapsen varhaiskasvatusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua 50 §:ssä tarkoitetulta kunnan monijäseniseltä toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään. Lain 15 d §:ssä tarkoitettuun lapsen tukea koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2022.

———

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Opetusministeri Jussi Saramo

Liite
Rinnakkaisteksti

Laki

varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varhaiskasvatuslain (540/2018) 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 23 §:n 1-3 momentti, 35 §:n 2 momentti, 38 §:n 2 momentti, 62 §:n otsikko, 1 ja 2 momentti,
lisätään uusi 3 a luku, 15 a §, 15 b §, 15 c §, 15 d §
seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Varhaiskasvatuksen tavoitteet	*Varhaiskasvatuksen tavoitteet*
Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:	Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuk-sellisen tasa-arvon toteuttamista	2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista *inklusiivisten periaatteiden mukaisesti*:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	3 a luku
	Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen
	15 a §
	Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen
	Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää tukea heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa.
	Jos 1 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee vahvempaa tukea, on tukea tehostettava lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos 2 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on tukea annettava yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena.

15 b §

Lapselle annettava tuki ja tuen toteutus

Lapselle annettava tuki voi sisältää lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia järjestelyjä, kuten varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa konsultaatiota ja opetusta, varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiä tulkitsemis- ja avustamispalveluja tai apuvälineiden käyttöä.

Lapsen tuen tarve huomioidaan tämän lain 35 §:n 2 momentin ja 38 §:n 2 momentin mukaisesti lasten taikka pykälässä tarkoitettujen henkilöstön lukumäärässä.

Lapsen tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen kirjataan 23 §:ssä tarkoitettuun lapsen varhaiskasvatus-suunnitelmaan.

Jos lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan varhaiskasvatukseen ja lapsella on tuen tarve, on tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava yhteistyössä.

15 c §

Tuen tarpeen arviointi

Lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä ja toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran vuodessa tai tuen tarpeen muuttuessa.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan.

Lapsen tuen tarpeen arviointiin voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. Jos tuen tarpeen arviointi edel-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lyttää sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, on näiden osallistuttava arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä.

Arvioinnissa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa tämän lain 20 §:n mukaisesti.

15 d §

Päätös annettavasta tuesta

Päätös tehdään 15 a §:n 3 momentin mukaisesta tuesta. Päätöksessä on mainittava 15 b §:n mukaiset tuen muodot ja tukipalvelut. Päätöksen tekee varhaiskasvatuksen järjestämisvastuussa oleva kunta.

Ennen päätöksen tekemistä kunnan on kuultava lapsen huoltajaa tai laillista edustajaa siten kuin hallintolain (434/2003) 34 §:ssä säädetään.

Muutosta päätökseen voi hakea tämän lain 62 §:n mukaisesti.

23 §

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tuen tarve, *tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen*.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön ja lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa. Sen laatimiseen osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt. Päiväkodeissa sen laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. *Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan.* Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja

23 §

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tuen *toteuttaminen 15 b §:n mukaisesti*.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön ja lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa. Sen laatimiseen osallistuvat lapsen opetuksesta, kasvatuksesta ja hoidosta vastaavat henkilöt. Päiväkodeissa sen laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta. Lap-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta. Lapsen mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot. *Jos tuen tarpeen arviointi edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten asiantuntemusta, on näiden osallistuttava arvioinnin tekemiseen varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä.*	sen mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot.
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista *sekä lapsen tuen tarvetta, riittävyyttä* ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Tätä useammin se on tarkistettava, jos lapsen tarpeet sitä edellyttävät.	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Tätä useammin se on tarkistettava, jos lapsen tarpeet sitä edellyttävät.
35 §	35 §
Päiväkodin henkilöstön mitoitus	*Päiväkodin henkilöstön mitoitus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai *muuten* tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.	Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai *15 a §:n 2 tai 3 momentin mukaisen* tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
38 §	38 §
Perhepäiväkodin henkilöstön mitoitus	*Perhepäiväkodin henkilöstön mitoitus*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jos perhepäiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai *muuten* tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten tai varhaiskasvatuksen tehtäviin osallistuvien henkilöiden lukumäärässä, jollei perhepäiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.	Jos perhepäiväkodissa on yksi tai useampi vammainen tai *15 a §:n 2 tai 3 momentin mukaisen* tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten tai varhaiskasvatuksen tehtäviin osallistuvien henkilöiden lukumäärässä, jollei perhepäiväkodissa ole tällaista varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
62 §	62 §
Muutoksenhaku varhaiskasvatusoikeutta ja varhaiskasvatukseen ottamista koskevaan päätökseen	*Muutoksenhaku varhaiskasvatusoikeutta, lapselle annettavaa tukea ja varhaiskasvatukseen ottamista koskevaan päätökseen*
Lapsen varhaiskasvatusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua 50 §:ssä tarkoitetulta kunnan monijäseniseltä toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään.	Lapsen varhaiskasvatusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua 50 §:ssä tarkoitetulta kunnan monijäseniseltä toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään. *Lain 15 d §:ssä tarkoitettuun lapsen tukea koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.*
Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.	Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin *oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019)* säädetään.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2022.

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Vantaan kaupunki antaa lausunnon Opetus- ja kulttuuriministeriön luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta. Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjaukseen, että varhaiskasvatukseen kehitetään kolmiportaisen tuen malli.

Lausunto jätetään sähköisessä lausuntopalvelu.fi -palvelussa 11.6.2021 mennessä.

Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Lausunnon keskeinen sisältö

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että laki velvoittaa järjestämään tuen kaikille lapsille siten kuin lapsen tarpeet varhaiskasvatuksessa sitä edellyttävät. On myös tärkeää, että varhaiskasvatuslakiin esitetään kirjattavaksi, että varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Vantaan kaupunki kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että esitetty lakiluonnos mukailee suoraan perusopetuslain tuen kolmiportaisuutta. Selkein muutos, jonka lakiesitys toisi Vantaan varhaiskasvatuksen tuen järjestämiseen, olisi erityisen tuen hallintopäätös. Vantaan kaupunki ehdottaa lausunnossaan myös muita muutoksia lakiesitykseen, jotta laki vahvistaisi ja selkiyttäisi tuen toteuttamista, ja parantaisi lasten yhdenvertaisuutta yksilöllisesti suunnitellun tuen saamisessa varhaiskasvatuksessa.

Vantaan kaupunki esittää, että lakiesitykseen kirjatut tuen muodot eli pedagogiset, rakenteelliset ja hoidolliset järjestelyt voitaisiin järjestää kaikilla tuen portailla. Tuen muotojen kohdentaminen perustuisi aina arvioon, millaisia pedagogisia järjestelyjä on tuen toteuttamiseksi syytä käyttää, ja tarvitaanko näiden lisäksi rakenteellisia tai hoidollisia järjestelyjä. Tuen portaiden keskeisin piirre olisi, että ne velvoittaisivat säännöllisen arvioinnin yhteydessä tarkastelemaan tuen toteutumista, ja tarvetta tehostamiselle. Tuen tehostamiseen ja erityiseen tukeen tulee sitoutua kaikkien lapsen kanssa työskentelevien varhaiskasvatuksen työntekijöiden, mutta lisäksi lausunnossa on esitetty tarkennus varhaiskasvatuksen erityisopettajan rooliin lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arvioinnissa.

Vantaan kaupunki ehdottaa poistamaan lakiesityksestä ne kirjaukset, jotka viittaavat vammaan tai muuhun terveydenhuollon asiantuntijan määrittelemään terveydentilaa koskevaan lausuntoon, sillä tuen järjestäminen ei saisi olla lapsen saamasta asiantuntija-arviosta riippuvainen. Lapsen tuen tarve tulisi arvioida aina varhaiskasvatuksen toimesta, ja tässä arvioinnissa keskeistä on, millaista tukea lapsi tarvitsee omassa varhaiskasvatusympäristössään. Vantaan kaupunki ehdottaa, että monialainen sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa tehtävää yhteistyötä ei rajattaisi tuen tarpeen arviointiin, vaan varhaiskasvatuslaki ohjaisi yhteiseen työhön tuen toteuttamisen osalta, erityisesti erityisen tuen vaiheessa.

Vantaan kaupunki esittää huomioimaan lainvalmistelussa pykäliä koskevat ehdotukset, sillä niiden on arvioitu lisäävän varhaisen tuen vaikuttavuutta, selkiyttävän vastuita tuen antamisen eri vaiheissa sekä vahvistavan kaikkien lasten oikeutta yksilöllisesti suunniteltuun tukeen varhaiskasvatuksessa.

1. **Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 3 § Varhaiskasvatuksen tavoitteet**
   Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että varhaiskasvatuslakiin lisätään maininta, että varhaiskasvatuksen tavoitteita määrittää inklusiivisuuden periaate. Siten se koskee arvopohjaisesti niin kaikkea varhaiskasvatuksen toimintaa kuin kaikkia lapsia.

2. **Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen lukuun 3 a Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen**
   Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuslaki määrittää lapsen oikeuden varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen.

3. **Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 15 a § Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen**
   Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että pykälän nimessä tuki kohdennetaan sekä lapsen kehitykseen, oppimiseen että hyvinvointiin.

   Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että varhaiskasvatuslaki edellyttää momentissa 1 aloittamaan lapsen tuen osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa heti tuen tarpeen ilmetessä.
   Vantaan kaupunki ehdottaa, että momentin kohtaa muutetaan vielä seuraavasti: *Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa tai hyvinvointinsa edellyttämää* ***pedagogista, rakenteellista tai hoidollista tukea, tai useampaa näistä samanaikaisesti,*** *heti tuen tarpeen ilmettyä osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa.*
   Tällä lisäyksellä velvoitettaisiin heti tuen tarpeen ilmettyä arvioimaan, millä kaikilla tuen muodoilla lasta on varhaiskasvatuksessa syytä tukea. Rakenteellisten järjestelyjen perustana olisi aina suunnitelma pedagogisista järjestelyistä.

   Vantaan kaupunki pitää onnistuneena ratkaisuna, että momentissa 2 käytetään ilmausta *tukea tehostetaan* eikä perusopetuslain ilmausta *tehostettu tuki.* Tämä ratkaisu mahdollistaa sen, että tukitoimia tehostetaan yksilöllisesti lapsen aiemmin varhaiskasvatuksessa saamaa tukea arvioiden. Mikäli laissa tai velvoittavissa asiakirjoissa määritellään tuen portaille kuuluvat tuen muodot, heijastuu se tuen joustavuuteen kielteisesti, ja saattaa jopa viivästyttää lapsen tarvitseman tuen aloittamista. Tuen tehostaminen ja erityinen tuki tulee perustua aina lapsen sen hetkisiin yksilöllisiin tarpeiseen, ja arvioon siitä, miten varhaiskasvatuksessa jo annettu tuki on vastannut näihin tarpeisiin.

   Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että tuki suunnitellaan yksilöllisesti aina riippumatta siitä, onko tuki juuri aloitettu, onko sitä tehostettu vai onko tarve erityiseen tukeen. Siten Vantaan kaupunki esittää 15 a § 3 momenttiin seuraavaa muutosta: *Jos 2 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää tai lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai*

muusta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on tukea annettava ~~yksilöllisesti suunniteltuna~~ erityisenä tukena.

Vantaan kaupunki ei pidä hyvänä ratkaisuna, että momentissa 3 erityisen tuen antaminen liitetään lapsen vammaan, sairauteen, kehityksen viivästymiseen tai muuhun lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeeseen. Tällainen lain kirjaus tulisi jatkamaan käytäntöä, jossa lapsen tuen antamisen aloittamiseen, ja tuen tarpeen arviointiin kytkeytyy liian voimakkaasti terveydenhuollon henkilöstön antama lausunto tai lapsen terveydentilaa koskeva diagnoosi. Vantaan kaupunki ehdottaa, että momenttia muutetaan seuraavasti: *Jos 2 momentissa tarkoitettu tuki ei ole riittävää ~~tai lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä tai muusta lapsen oppimisen ja kehityksen tuen tarpeesta johtuen,~~ on tukea annettava **monialaisesti, yhdessä sosiaali- ja/tai terveydenhuollon viranomaisten kanssa** suunniteltuna erityisenä tukena.* Tämä ilmaus velvoittaisi sosiaali- ja/tai terveydenhuollon henkilöstön osallistumaan erityisen tuen antamisen suunnitteluun, ja lisäisi siten asiantuntemusta yksilöllisten tukitoimien suunnittelussa ja arvioinnissa tässä tuen järjestämisen vaativimmassa vaiheessa.

4. Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 15 b § Lapselle annettava tuki ja tuen toteutus

Vantaan kaupunki pitää onnistuneena annettavan tuen määrittelyä pedagogisiksi, rakenteellisiksi ja hoidollisiksi järjestelyiksi. Vantaan kaupunki pitää myös tärkeänä, että laissa on mainittu varhaiskasvatuksen erityisopettajan antaman konsultaation lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettajan antama opetus.

Vantaan kaupunki ehdottaa seuraavaa lisäystä pykälään: *Lapselle annettava tuki voi sisältää lapsen tarvitsemia pedagogisia, rakenteellisia ja hoidollisia järjestelyjä, kuten varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa konsultaatiota ja **osa-aikaista tai kokoaikaista** opetusta, varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiä tulkitsemis- ja avustamispalveluja tai apuvälineiden käyttöä.* Ehdotus varmistaisi, että varhaiskasvatuksen erityisopettajien antama tuki voisi kohdentua intensiteetiltään hyvin eri tavoin riippuen sekä lapsen sen hetkistä tuen tarpeesta että käytössä olevista muista tuen muodoista.

Vantaan varhaiskasvatus kiinnittää huomiota tulkitsemis- ja avustamispalveluiden määrittelyyn osana tuen järjestelyjä. Mikäli avustamispalvelut mainitaan varhaiskasvatuslaissa yhtenä tuen järjestämisen muotona, toiveena on, että avustamispalvelu määritellään laajasti, jotta lapsen avustamisesta voivat vastata myös muut työntekijäryhmät kuin avustajat. Lisäksi on tärkeää, että avustamisen tarve tarkastellaan aina suhteessa koko varhaiskasvatusryhmän tilanteeseen, ja käytössä olevaan henkilöstöresurssiin, ei ainoastaan yhden lapsen henkilökohtaisen avustamisen tarpeena. Tulkitsemispalveluiden osalta Vantaan kaupunki toivoo selkeää määrittelyä, mitä tulkitsemisella alle esiopetusikäisten lasten osalta tarkoitetaan, jotta kirjavilta tulkinnoilta vältyttäisiin.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että jos lapsella on tuen tarve, ja lapsi osallistuu useamman kuin yhden varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan varhaiskasvatukseen, on tuki suunniteltava, toteutettava ja arvioitava yhteistyössä.

5. Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 15 c § Tuen tarpeen arviointi

Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Vantaan kaupunki ehdottaa kuitenkin lisättäväksi momenttiin seuraavan asian: *Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan,* ***jos lapsen tuki on määritelty 15 a § 1 momentin mukaan. 15 a §:n 2 ja 3 momenttien mukaisen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arviointiin varhaiskasvatuksen opettaja osallistuu säännöllisesti, kuitenkin vähintään kerran vuodessa tai tuen tarpeen muuttuessa.***

Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että lakiin kirjataan, että lapsen tuen tarpeen arviointiin voivat osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat muut viranomaiset, asiantuntijat ja muut tarvittavat tahot, mutta näiden edellä mainittujen tahojen osallistuminen ei ole välttämätöntä tuen tarvetta arvioitaessa. Tämä mahdollistaa tuen aloittamisen heti, kun tarve varhaiskasvatuksessa ilmenee.

6. Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 15 d § Päätös annettavasta tuesta

Vantaan kaupunki pitää 1 momentin seuraavaa kirjausta epäselvänä: *Päätöksessä on mainittava 15 b §:n mukaiset tuen muodot ja tukipalvelut.* Viitataanko tällä pedagogisiin, rakenteellisiin ja hoidollisiin järjestelyihin vai esimerkkeinä annettuihin erityisopettajan antamaan konsultaatioon ja opetukseen, varhaiskasvatukseen osallistumisen edellyttämiin tulkitsemis- ja avustamispalveluihin tai apuvälineiden käyttöön? Vantaan kaupunki pitää liian suppeana, että erityisen tuen päätökseen kirjattaisiin vain laissa esimerkkeinä mainitut tuen muodot ja palvelut. Varhaiskasvatuksen järjestäjällä saattaa olla avustamispalvelun lisäksi kehityksen ja oppimisen tuen henkilöstönä esimerkiksi lastenhoitajia tai taidepedagogeja, joita ei lueta päiväkodin henkilöstömitoitukseen. On tärkeää, että päätettäessä 15 a § 3 momentin mukaisesta tuesta, päätökseen voidaan kirjata kaikki tosiasiallisesti toteutuvat tuen muodot.

Vantaan kaupunki ehdottaa seuraavaa muutosta: *Päätöksessä on mainittava 15 b §:n mukaiset* ***rakenteelliset ja/tai hoidolliset järjestelyt siten kuin ne on suunniteltu toteutuvan.*** Pedagogisia järjestelyitä ei ole tarpeen eritellä päätöksessä, sillä ne ovat kirjattuna lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, ja niiden toteutumisen arvioinnin ja suunnittelun tulee olla mahdollisimman joustavaa.

Vantaan kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että hallinnollisten päätösten valmistelutyö sekä mahdollisten, huoltajien tekemien muutoksenhakujen käsittely tulevat työllistämään todennäköisesti enemmän kuin lakiesityksen vaikutusten osalta on arvioitu. Koska erityispedagoginen osaaminen on tärkeää tässä tuen antaminen vaativimmassa vaiheessa, varhaiskasvatuksen erityisopettajien työ päätöksen valmisteluvaiheessa tulee hyvin todennäköisesti lisääntymään, mikä tulee huomioida resursoinnissa.

7. Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 23 § Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Vantaan kaupunki pitää epäselvänä seuraavaa 1 momentin kirjausta: *Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tuen toteuttaminen 15 b §:n mukaisesti.* Vantaan kaupunki ehdottaa seuraavaa muutosta: *Lisäksi suunnitelmaan kirjataan ~~lapsen tuen toteuttaminen~~ 15 b §:n*

mukaiset pedagogiset, rakenteelliset ja/tai hoidolliset järjestelyt lapsen tuen tarpeen edellyttämällä tavalla. Jos 15 a § mukainen tuki edellyttää lasten tai henkilöstön lukumäärän huomiointia 35 § tai 38 § mukaisesti, varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää tarvittavasta järjestelystä erikseen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuen.

8. Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 35 § Päiväkodin henkilöstön mitoitus

Pykälän 15 a § 3 momenttia koskevan ehdotuksen perusteella Vantaan kaupunki ehdottaa seuraavaa muutosta myös tähän pykälään: *Jos päiväkodissa on yksi tai useampi ~~vammainen tai~~ 15 a §:n 2 tai 3 momentin mukaisen tuen tarpeessa oleva lapsi, …*

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että lainsäädäntö ei rajaa liian tiukasti kehityksen ja oppimisen tuen lisähenkilöstöä. Avustajien sijaan pedagogisen lisähenkilöstön, kuten lastenhoitajien tai taidepedagogien tuella voidaan vastata paremmin moniin lapsen tuen tarpeisiin. Näin ollen Vantaan kaupunki ehdottaa pykälään myös seuraavaa muutosta: *Avustajaa **tai muuta kehityksen ja oppimisen tuen lisähenkilöstöä** ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.*

9. Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 38 § Perhepäiväkodin henkilöstön mitoitus

Pykälän 15 a § 3 momenttia koskevan ehdotuksen perusteella Vantaan kaupunki ehdottaa seuraavaa muutosta tähän pykälään: *Jos perhepäiväkodissa on yksi tai useampi ~~vammainen tai~~ 15 a §:n 2 tai 3 momentin mukaisen tuen tarpeessa oleva lapsi, …*

Pykälään 35 § tehdyn ehdotuksen mukaisesti Vantaan kaupunki ehdottaa myös seuraavaa muutosta: *Avustajaa **tai muuta kehityksen ja oppimisen tuen lisähenkilöstöä** ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.*

Vantaan kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että perhepäiväkodissa tuen tehostaminen ja erityisen tuen antaminen on haastavaa henkilöstön koulutustausta huomioiden, ja tämä on syytä huomioida niissä velvoittavissa asiakirjoissa, jotka lainsäädäntöä ohjaavat. Kuitenkin tietyissä tilanteissa esimerkiksi infektioherkkyyteen tai sairauden vaikeahoitoisuuteen liittyen lapsen varhaiskasvatuksessa annettava tuki voi toteutua hyvin perhepäiväkodissa. Tapauskohtainen harkinta ja lapsen edun ensisijaisuus tulee ohjata aina ratkaisua siitä, miten tuki järjestetään.

10. Palautetta ja muutosehdotuksia esitysluonnoksen pykälään 62 § Muutoksenhaku varhaiskasvatusoikeutta, lapselle annettavaa tukea ja varhaiskasvatukseen ottamista koskevaan päätökseen

Vantaan kaupunki esittää huomioitavaksi pykälää 15 d § koskevan muutosehdotuksen.

11. Yleistä palautetta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Vantaan kaupunki pitää hyvänä lähtökohtana, että tuen toteuttaminen koskee myös yksityistä varhaiskasvatusta, sillä se vahvistaa kuntalaisten yhdenvertaisuutta palvelujen saatavuudessa. Vantaan kaupunki pitää kuitenkin tärkeänä, että lakiin kirjattaisiin, kuuluuko velvoite tuen järjestämisestä ensisijaisesti yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjän vai kunnan velvoitteisiin. Vantaan kaupunki kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että lakiesitys tulee lisäämään kunnassa tapahtuvaa hallinnollista työtä yksityisessä varhaiskasvatuksessa annettavan tuen järjestämisessä ja valvonnassa. Lisäksi on todennäköistä, että rakenteelliset järjestelyt tulevat lisäämään kunnan tarvetta rahoittaa nämä järjestelyt, ja lisäävät siten kunnan hallinnossa tehtävää päätöksentekoa erityisen tuen hallintopäätösten ohella. Näitä näkökulmia ei Vantaan kaupungin arvion mukaan ole huomioitu lakiesitystä koskevissa laskelmissa riittävästi.

Vantaan kaupunki esittää lisättäväksi varhaiskasvatuslakiin, että mikäli lapsi osallistuu sairaalassa hoidon aikana sairaalavarhaiskasvatukseen, tulee lapselle annettavan tuen jatkumon varmistamiseksi tehdä yhteistyötä lapsen kotikunnan varhaiskasvatuksen järjestäjän tai tuottajan kanssa.

Vantaan kaupunki pitää ongelmallisena, ettei lakiesitys ota kantaa, missä kaikissa ympäristöissä lapsen tarvitsema tuki voidaan varhaiskasvatuksen toimesta järjestää. Mikäli lapsi tarvitsee jatkuvaa sairaanhoidollista huolenpitoa lapsen kotona, tai lapsi ei infektioalttiuden vuoksi voi osallistua ryhmämuotoiseen varhaiskasvatukseen, onko lapsi silti oikeutettu varhaiskasvatuksen järjestämään tukeen?

Vantaan kaupunki esittää, että varhaiskasvatuslaki määrittelisi täsmällisemmin, voidaanko tukea toteuttaa myös avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa.

Vantaan kaupunki pitää ongelmallisena, että varhaiskasvatuslaki ei ota kantaa, miten lapsen tuen jatkumo tapahtuu, kun lapsi siirtyy esiopetukseen ja perusopetuslain piiriin. Kun lapsi on esiopetuksessa ja sitä täydentävässä varhaiskasvatuksessa, ohjaako tuen toteuttamista sekä perusopetuslaki että varhaiskasvatuslaki? Erityisen tuen hallintopäätöksen osalta on myös hyvä tarkentaa, voiko se koskea sekä esiopetuksessa että varhaiskasvatuksessa annettavaa tukea. Lapsen tuen toteuttamisen kannalta olennaisen tiedon siirtäminen tulisi myös kirjata varhaiskasvatuslakiin.

Vantaan kaupunki pitää hyvänä ratkaisuna, että varhaiskasvatuslaki ei määrittele varhaiskasvatuksen erityisopettajien määrää suhteessa lasten määrään, vaan ohjaa muuten varhaiskasvatuksen järjestäjää varmistamaan, että käytössä on riittävä määrä varhaiskasvatuksen erityisopettajia lain määrittelemissä tehtävissä, eli osallistumassa lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arviointiin sekä antamassa konsultaatiota ja opetusta. On myös mahdollista, että erityisen tuen päätöksenteon edellyttämä huoltajan tai laillisen edustajan kuuleminen tulee lisäämään varhaiskasvatuksen erityisopettajien vastuuta asian valmistelussa, mikä tulee huomioida resursoinnissa.

Lapsivaikutuksia arvioitaessa Vantaan kaupungin mielestä on erityisen tärkeää, että tuen järjestämistä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus, myös niissä tilanteissa, joissa huoltajat vastustavat tuen antamista. Tämä lisää lapsen oikeutta tarvitsemaansa tukeen varhaiskasvatuksessa. Lapsivaikutuksia arvioitaessa tulee myös kiinnittää huomiota syrjimättömyyden periaatteeseen. Vantaan kaupunki ehdottaa lausunnollaan, että lapsen oikeus tukeen olisi samankaltainen tuen muotojen toteutumisen osalta kaikilla tuen portailla, ja siten lapsen tarpeeseen ei vastattaisi eri tavoin riippuen siitä, onko tukea tehostettu tai

onko tehty päätös erityisestä tuesta. Tällöin sosiaali- ja terveydenhoitoviranomaisen antama lausunto lapsen terveydentilasta tai muusta tuen tarpeesta ei heikentäisi esimerkiksi viivästyessään lasten oikeutta tukeen. Myös perheen sosioekonominen asema, ja mahdollisuus käyttää yksityisiä terveydenhuollon palveluja ei tällöin heijastuisi tuesta päättämiseen. Lisäksi on tärkeää, että huoltajien kielitaito tai palvelujärjestelmän tuntemus ei viivästytä tuen toteuttamista. Säännöllisellä tuen toteutumisen arvioinnilla, ja tarvittavien asiantuntijoiden läsnäololla arvioinnissa sekä tuen tehostamisen ja erityisen tuen suunnittelussa voitaisiin vahvistaa lasten yhdenvertaisuutta tuen riittävässä kohdentamisessa. Vantaan kaupunki esittää lausunnossaan joitakin täsmennyksiä lakiesitykseen, sillä täsmällisemmillä lakipykäliin tehdyillä kirjauksilla voidaan vähentää erilaisia ja jopa ristiriitaisia tulkintoja, jotka puolestaan heijastuisivat kielteisesti lasten yhdenvertaiseen kohteluun. Lakiesitystä toivotaan tarkennettavan vielä yksityisen varhaiskasvatuksen ja kunnan velvoitteiden osalta, mutta lähtökohtaisesti voidaan ajatella, että lasten yhtäläinen oikeus tukeen vahvistuu, kun lakiesityksellä tarkennetaan tuen toteuttamisen periaatteita sekä kunnallisen että yksityisen varhaiskasvatuksen osalta.

Lapsivaikutuksia arvioitaessa voidaan todeta vielä, että on tärkeää, että tuen suunnittelu ja arviointi tapahtuu lakiesityksen ehdottomalla tavalla lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka velvoittavasti laaditaan kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapsille. Lapsen osallisuus ja kuulluksi tuleminen voidaan parhaiten varmistaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä ja tarkennettaessa.

Lapsivaikutusten arvioinnin osalta todettakoon, että lapsia tai muita osallisia, kuten huoltajia ei ole osallistettu lakiesitystä koskevaa lausuntoa tehtäessä, vaan lapsivaikutusten arviointi perustuu Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksesta vastaavien kokemukseen ja palvelujärjestelmän tuntemukseen.

16 § **Vantaan suomenkielisen esiopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen / MM**

VD/5203/12.00.01.02/2021

Vantaan suomenkielisen esiopetuksen opetussuunnitelma ja siihen sisältyvä Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille (jäljempänä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma) uudistettiin vuonna 2016 vastaamaan valtakunnallisia esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita (OPH, 2014). Suunnitelmaa työstettiin laajasti lapsia ja huoltajia osallistaen sekä vahvassa yhteistyössä varhaiskasvatuksen poikkihallinnollisten kumppanuuksien kanssa. Vuonna 2019 Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa päivitettiin Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmapäivityksen ja kaupungin arvojen uudistumisen yhteydessä. Samalla opetussuunnitelmaan tarkennettiin myös mm. esiopetuksen ja koulun siirtymävaiheen prosesseja ja yhteistyömallia sekä esiopetukseen osallistumisen tukemista.

1.8.2021 käyttöön otettavaksi esitettävässä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmassa on päivitetty tieto- ja viestintäteknologian sekä oppilashuollon osuuksia. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelman (2021) myötä monilukutaidon sekä tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kohdalla lasten oma tuottaminen on nostettu opetussuunnitelmassa vahvemmin esiin. Oppilashuollon osalta hyvinvointityön käsite on puolestaan vaihdettu lainsäädännön velvoittavuutta paremmin kuvaavaksi oppilashuolto -käsitteeksi. Tämän lisäksi suunnitelmaan on tehty joitakin ajassa muuttuneita käsitteellisiä päivityksiä.

Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n 8 kohdan mukaan opetuslautakunta tehtäväalueellaan päättää hyväksyä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä päivä- ja aikuislukion opetussuunnitelmat.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 16

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:
Päätetään
a) kumota 1.8.2021 alkaen opetuslautakunnan päätös 10.6.2019 § 17 Vantaan suomenkielisen esiopetuksen opetussuunnitelmasta
b) hyväksyä liitteen mukainen Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma
c) ottaa Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma käyttöön 1.8.2021
d) oikeuttaa varhaiskasvatuksen johtaja tekemään Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan teknisiä muutoksia

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen
- Muutokset sisältävä työversio Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmasta 2021
- Esittelyaineisto: Keskeiset muutokset Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmassa 1.8.2021 alkaen

Täytäntöönpano: Varhaiskasvatuksen palvelualue
- ote kunnalliset varhaiskasvatuksen toimintayksiköt ja yksityiset esiopetuksen järjestämispaikat

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Tiina-Liisa Åkerfelt, 040 586 4893, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 2021

Sisältäen Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelman 6-vuotiaille

Opetuslautakunta 7.6.2021

Sisällys

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma 4
1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 4
1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen 4
2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet 8
2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet 8
2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisenpolkua 11
2.3 Arvoperusta 14
2.4 Oppimiskäsitys 15
2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa 16
Ajattelu ja oppiminen 17
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu 18
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot 18
Monilukutaito 19
Tieto-ja viestintä teknologinen osaaminen 20
Osallistuminen ja vaikuttaminen 21
2.6 Paikallisesti päätettävät asiat 22
3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri 22
3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet 23
Kaikille yhteinen esiopetus 23
Oppimisen ja oivalluksen ilo 24
Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana 25
Hyvinvointi ja turvallinen arki 25
3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa 27
3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa 29
Yhteistyö esiopetuksessa 29
Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö 30
Yhteistyö siirtymävaiheissa 33
3.4 Paikallisesti päätettävät asiat 35
4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet 35
4.1 Monipuoliset työtavat 35
4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena 39
4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet 41
Ilmaisun monet muodot 43

Kielen rikas maailma....45
Minä ja meidän yhteisömme....47
Tutkin ja toimin ympäristössäni....49
Kasvan ja kehityn....52
4.4Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä....54
Laajamittainen kaksikielinen esiopetus....57
Suppeampi kaksikielinen esiopetus....57
4.5 Paikallisesti päätettävät asiat....58
5.Lapsen kasvun ja oppimisen tuki....59
5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet....59
Kolmiportainen tuki Vantaan esiopetuksessa....60
5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana....63
5.3 Yleinen tuki....64
5.4 Tehostettu tuki....65
Pedagoginen arvio....66
Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana....67
5.5 Erityinen tuki....68
Pedagoginen selvitys....69
Erityisen tuen päätös....71
Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma....72
Pidennetty oppivelvollisuus....73
5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot....75
Osa-aikainen erityisopetus....75
Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet....76
5.7 Paikallisesti päätettävät asiat....77
6. Oppilashuolto....78
6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö....80
6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto....82
6.3 Yksilökohtainen oppilashuolto....84
6.4 Oppilashuoltosuunnitelmat....87
6.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta....88
7. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus....91
7.1 Paikallisesti päätettävät asiat....92

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on perusopetuslain mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys[1], jonka mukaan paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan ja esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat erityisesti perusopetuslaki ja asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus[2].

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on edistää laadukkaan ja yhtenäisen esiopetuksen yhdenvertaista toteutumista koko maassa. Uudistuksen valmistelun lähtökohtana ovat lasten kasvuympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten tuomat haasteet tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Perusteita on valmisteltu laajassa yhteistyössä hyödyntäen uusimpien tutkimus- ja kehittämistyön tuloksia.

Opetussuunnitelman perusteet on päätös esiopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön yhteistyöstä sekä oppilashuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista[3]. Esiopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet liittyvät yhteen ja muodostavat toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältää esiopetuksen tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät viittauksia lainsäädäntöön. Viittausten tarkoituksena on selventää perustetekstin yhteyttä lainsäädännölliseen perustaan. Esiopetusta ohjaavista säädöksistä poiketen tässä perusteasiakirjassa käytetään oppilaasta esiopetukseen paremmin soveltuvana sanaa lapsi, oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki sekä opiskelija- ja oppilashuoltolain mukaisesta opiskeluhuollosta termiä esiopetuksen oppilashuolto.

1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä[4]. Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään esiopetuksen kasvatus- ja opetustyön, oppilashuollon, huoltajien ja esiopetuksen yhteistyön sekä esiopetuksen muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta esiopetuksen kansallisten perusteiden pohjalta. Opetussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee esiopetuksen järjestämistä kaikissa esiopetuksen yksiköissä. Opetuksen järjestäjä ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet sekä esiopetusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset opetussuunnitelmaa laatiessaan.

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon myös muut paikalliset suunnitelmat, kuten:

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma

[1] Perusopetuslaki (628/1998) 14 § 2 mom. ja Valtioneuvoston asetus (422/2012) 13§

[2] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

[3] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

[4] Perusopetuslaki (628/1998) 15 § 1 mom.

- perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- perusopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma[5]
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma[6]
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät koulutusta, lapsia ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa esiopetusta varten[7]. Paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille opetuksen järjestäjän esiopetuksen yksiköille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä yksikkökohtaisia osia sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Opetuksen järjestäjät voivat myös sopia järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä opetussuunnitelmaa laadittaessa, sitä arvioitaessa ja kehitettäessä. Lisäksi opetuksen järjestäjän tulee laatia esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva vuosittainen suunnitelma ja tiedottaa huoltajille ennalta siinä päätetyistä keskeisistä asioista[8]. Suunnitelmassa tarkennetaan, miten paikallista opetussuunnitelmaa kussakin esiopetuksen yksikössä kyseisen vuoden aikana toteutetaan.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että esiopetuksen henkilöstö sekä huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen. Myös lasten näkemyksiä kuullaan ja hyödynnetään kehittämisessä[9]. Huoltajien ja lasten kannalta mielekkäisiin osallistumis- ja vaikuttamistapoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan esiopetuksen opetussuunnitelman yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[10]. Lasten eheän oppimisen polun turvaamiseksi on tärkeää, että muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö saa mahdollisuuden tutustua ja osallistua esiopetuksen opetussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen.

Esiopetuksessa olevalla lapsella on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä suotuisan kehityksen ja oppimisen edellyttämää tukea jokaisena esiopetuksen työpäivänä[11]. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen esiopetuksessa olevan lapsen kanssa työskentelevä noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja muita toimintaa ohjaavia normeja. Myös lapsen kasvun ja oppimisen tukeen kuuluvat lasten yksilölliset suunnitelmat[12] laaditaan yhteisen opetussuunnitelman pohjalta.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa esiopetusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on esiopetuksen laadun kehittäminen ja lasten

[5] Lastensuojelulaki (417/2007)12 §; Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §
[6] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) 4 §
[7] Perusopetuslaki 15 § 1 mom. (628/1998)
[8] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)
[9] Perusopetuslaki 47a (1267/2013); YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989
[10] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)
[11] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)
[12] Perusopetuslaki 16 a ja 17a (642/2010)

oppimisen edellytysten parantaminen[13]. Paikallisen opetussuunnitelman ja sitä tarkentavan vuosittaisen suunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi on osa arviointitehtävää ja siihen perustuvaa kehittämistä. Opetuksen järjestäjän ja esiopetuksen yksiköiden tuottaman tiedon lisäksi esiopetuksen arvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman perustana on Opetushallituksen laatimat valtakunnalliset Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Vantaalla esiopetuksen opetussuunnitelma koostuu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista, paikallisesti laaditusta Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmasta sekä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmasta 6-vuotiaille. Vantaan esiopetuksen omat linjaukset ja painotukset on esitetty tässä asiakirjassa sinisellä pohjalla. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteista 2015 on tummemmalla oranssilla olevalla pohjalla ne asiat, jotka koskevat 6-vuotiaiden valmistavaa opetusta. Vantaan 6-vuotiaiden valmistavan opetuksen linjaukset ja painotukset ovat vaaleamman oranssilla pohjalla. Opetuslautakunta hyväksyy em. Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmakokonaisuuden. Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain varhaiskasvatuksen toimintayksikköjen ja esiopetusryhmien toimintasuunnitelmissa.

Tämä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma on laadittu suomenkielellä annettavaa esiopetusta varten. Lisäksi tämä suunnitelma koskee Vantaan englanninkielisiä, kielirikasteisia (suomi- englanti) ja ruotsin kielen kielikylpyä toteuttavia esiopetusryhmiä.

Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille
Vantaalla perusopetukseen valmistava opetus 6-vuotiaille järjestetään esiopetuksen yhteydessä. Kuusivuotiaiden valmistavassa opetuksessa noudatetaan em. opetussuunnitelmakokonaisuuden lisäksi Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita (2015).

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman laatiminen
Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa (2016) tehtiin yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön, lasten ja huoltajien kanssa. Kaikki eri tavoin kerätyt ajatukset, mielipiteet ja palautteet otettiin huomioon paikallisia osioita työstettäessä. Työskentely varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa toteutettiin järjestämällä opetussuunnitelmahautomoita, joissa työstettiin yhdessä uutta opetussuunnitelmaa. Varhaiskasvatukseen osallistuvat lapset pääsivät osallistumaan opetussuunnitelman tekoon päiväkodissa tehtyjen tehtävien kautta. Lasten huoltajille oli opetussuunnitelman työstämisen aikana avoinna Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle -blogi, kuvattiin opetussuunnitelmatyön etenemistä ja kerättiin huoltajien kommentteja ja mielipiteitä esiopetuksesta. Lasten ja huoltajien kommentteja ja ajatuksia on luettavissa esiopetussuunnitelman puhekuplissa.

[13] Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. (1296/2013)

Paikallista opetussuunnitelmaa työstettiin varhaiskasvatuksen yhteistyökumppaneiden kanssa. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyöryhmät kokoontuivat säännöllisesti opetussuunnitelmallisen jatkumon merkeissä. Tiettyihin opetussuunnitelman kohtiin on kuvattu yhteisiä linjauksia ja toimintatapoja. Myös kulttuuri-, liikunta- ja kirjastopalveluiden kanssa sovittiin yhteisesti toteutettavista oppimiskokonaisuuksista. Oppilashuollon osalta yhteistyötä tehtiin sosiaali- ja terveystoimen toimijoiden kanssa.

Keväällä 2019 Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa päivitettiin Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmapäivityksen ja kaupungin arvojen uudistumisen yhteydessä. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman (2019) päivitykset kirjattiin soveltuvin osin käsillä olevaan esiopetuksen suunnitelmaan. Samalla opetussuunnitelmaan tarkennettiin perusopetuksen kanssa yhteistyössä laadittuja esiopetuksen ja koulun siirtymävaiheen prosesseja sekä yhteistyömallia. Oppilashuollon osuuksissa esiopetukseen osallistumisen tukemista ja poissaolojen ehkäisyä koskevien kirjausten osalta hyödynnettiin Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE) sekä Vantaan esiopetuksen hyvinvointityön verkostotapaamisen antia. Opetussuunnitelman päivityksessä huomioitiin Vantaalla laajentuva kielirikasteinen esiopetus, jonka kirjauksiin sisältöjä saatiin verkostotapaamisessa esiopetuksen opettajilta ja päiväkodin johtajilta. Vantaan esiopetussuunnitelmaan päivitettiin lisäksi muuttuneita käsitteitä sekä muotoiltiin muita päivitystä vaativia kohtia, kuten varhaiskasvatuksen kehityksen ja oppimisen tuen kaupunkikohtaisten linjausten (2018) myötä tapahtuneita muutoksia.

Keväällä 2021 Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa päivitettiin tieto- ja viestintäteknologian sekä oppilashuollon osalta. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelman (2021) myötä monilukutaidon sekä tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kohdalla lasten oma tuottaminen nostettiin vahvemmin esiin opetussuunnitelmassa. Oppilashuollon osalta hyvinvointityön käsite puolestaan vaihdettiin lainsäädännön velvoittavuutta paremmin kuvaavaksi oppilashuolto -käsitteeksi.

Opetussuunnitelman toteutuminen ja arviointi

Vantaan esiopetusta arvioidaan ja kehitetään osana varhaiskasvatusta valmistelussa olevan arviointimallin mukaisesti. Arviointimalli kokoaa vantaalaista varhaiskasvatuksen arviointia yhteen ja tekee näkyväksi arvioinnin eri tasoja. Arviointimallin sisällöt ja työkalut muuttuvat ajassa erilaisten ilmiöiden ja arviointitarpeiden sekä valtakunnallisen ohjauksen vaikutuksesta.

Esiopetusta toteutetaan lapsiryhmissä valtakunnallisen ja kaupunkitasoisen opetussuunnitelman pohjalta. Toimintayksikön ja esiopetusryhmän toimintasuunnitelmissa tarkennetaan opetussuunnitelmien toteuttamista lukuvuosittain. Perusopetusasetuksen[14] edellyttämä esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma sisältyy toimintayksikön vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaa työstetään prosessinomaisesti arviointitiedon keräämisen, suunnittelun, kokeilun, sekä kehittämisen jatkuvana kehänä. Toimintasuunnitelma luo suuntaviivoja pedagogisen toiminnan, toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämiselle lukuvuoden aikana. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelman päivittyvistä tavoitteista keskustellaan päiväkodin johtajan kanssa ja/tai toimintayksikön johtoryhmässä vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Tämän lisäksi esiopetusryhmän henkilöstö arvioi säännöllisesti omaa osaamistaan ja kehittymistarpeitaan sekä yksilönä että tiiminä itsearviointina ja yhdessä päiväkodin johtajan kanssa.

Esiopetusta järjestävät päiväkodit vastaavat siitä, että huoltajat ovat tietoisia käytössä olevasta esiopetuksen opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta toimintasuunnitelmasta. Vantaan esiopetuksen

[14] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)

opetussuunnitelma on huoltajien ja muiden sidosryhmien luettavissa Vantaan internetsivuilla. Esiopetukseen osallistuvat lapset arvioivat opetussuunnitelman toteutumista lapsikohtaisen suunnitelma -keskustelun (LEOPS/HOJKS) yhteydessä.

Vantaan esiopetussuunnitelmaa päivitetään Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin tulevien muutosten pohjalta. Lisäksi esiopetuksen opetussuunnitelmaa päivitetään paikallisten olosuhteiden muuttuessa.

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään inkluusion periaatteiden mukaisesti. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan[15]. Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta[16]. Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodeissa ja kouluissa. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin[17] sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella[18]. Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki[19], tasa-arvolaki[20], Euroopan ihmisoikeuksien sopimus[21] ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus[22].

[15] Perusopetuslaki 26 a § 4 mom. (1040/2014)
[16] Perusopetuslaki (628/1998) 4§
[17] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
[18] Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom.
[19] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004)
[20] Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
[21] Euroopan ihmisoikeuksien sopimus, Valtiosopimukset (63/1999)
[22] YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

Esiopetuksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetusta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, jos se ei vaaranna lasten mahdollisuuksia seurata opetusta[23]. Tästä määrätään tarkemmin luvussa 4.4.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja[24]. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä ja opetuksen tulee turvata riittävä yhdenvertaisuus koko maassa. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksessa[25].

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden[26], ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia[27]. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5. Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää muita varhaiskasvatuspalveluja[28].

Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten erilaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta[29]. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista sekä lapsensa esiopetuspäivästä esiopetuksen aikana. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia[30]. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu[30].

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön[31]. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt. Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja

[23] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)
[24] Perusopetuslaki (628/1998) 2 §
[25] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2-4 §
[26] Perusopetuslaki (628/1998) 9 § 2 mom.
[27] Perusopetusasetus (852/1998) 3 § 2 mom.
[28] Perusopetuslaki 6 § 1 mom. (1288/1999) ja Laki lasten päivähoidosta 11 b (1290/1999)
[29] Perusopetuslaki 3 § 3 mom. (628/1998)
[30] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003) ja Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom. [30] Perusopetuslaki (628/1998) 31 § 2 mom.
[31] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain[32] mukaisia kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Opetuksen järjestäjä huolehtii lain edellyttämän suunnitelman laatimisesta joko erillisenä tai osana paikallista opetussuunnitelmaa.

Kunta tai esiopetuksen järjestämiseen luvan saanut muu opetuksen järjestäjä voi hankkia esiopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta[33]. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään esiopetusta koskevien säädösten, järjestämisluvan sekä näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Esiopetuksen järjestäminen Vantaalla

Vantaalla suomenkielisen esiopetuksen järjestämisvastuu on varhaiskasvatuksen palvelualueella ja ruotsinkielisen esiopetuksen järjestämisvastuu on ruotsinkielisten palveluiden palvelualueella. Opetuslautakunta päättää esiopetuksen ja 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestämisperiaatteista, oppilaaksiottoalueista, oppilaaksioton perusteista, kuljetuksen perusteista sekä vuosittain esiopetuksen järjestämispaikoista sekä työ- ja loma-ajoista.

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta (Perusopetuslaki 628/1998). Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa (Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §). Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

6-vuotiaiden perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen sekä opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt Vantaalla

[32] Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 ja 36 a § (477/2003 ja 1267/2013)

[33] Perusopetuslaki 4 § 1 mom. ja 7 § 5 mom. (628/1998)

Vantaalla 6-vuotiaiden perusopetukseen valmistava opetus järjestetään suomenkielisen varhaiskasvatuksen palvelualueella kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Opetuksessa noudatetaan Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmakokonaisuutta sekä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita (2016). Valmistavan opetuksen järjestämisessä noudatetaan Vantaan suomenkielisen esiopetuksen ja 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestämistä koskevia periaatteita. Valmistavaan opetukseen osallistuvat lapset saavat opetusta viisi tuntia päivässä esiopetuksen työpäivinä. Valmistava opetus järjestetään inklusiivisesti esiopetuksen ryhmissä.

Valmistavaa opetusta tarjotaan Vantaalla niille lapsille, joiden suomen kielen taito jää alle kehittyvän alkeiskielitaidon tason. Näitä lapsia voivat olla esim. Suomessa asuvat lapset, jotka eivät aiemmin ole olleet suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa, kansainvälisen adoption kautta tulleet lapset sekä suomalaiset paluumuuttajaperheiden lapset. Juuri maahan muuttaneet lapset otetaan suoraan valmistavaan opetukseen. Yhden toimintakauden tai yli puoli vuotta suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa olleiden lasten suomen kielitaidon tason kartoittaa kieli- ja kulttuurikoordinaattori. Valmistavaan opetukseen osallistumisesta sovitaan yhdessä huoltajien kanssa. Valmistavaa opetusta järjestävän päiväkodin johtaja vastaa siitä, että huoltajien kanssa järjestetään tapaaminen valmistavaa opetusta koskien, Tapaamiseen kutsutaan huoltajien lisäksi kieli- ja kulttuurikoordinaattori, tuleva esiopetusryhmän opettaja ja tarvittaessa tulkki. Tapaamisessa annetaan huoltajalle tietoa valmistavan opetuksen tavoitteista ja järjestämisestä sekä täytetään hakemus valmistavaan opetukseen. Päiväkodin johtaja valmistelee tapaamisessa täytetyn hakemuksen perusteella valmistavaan opetukseen ottamispäätöksen, jonka hän toimittaa varhaiskasvatuspäällikölle. Päätöksen lapsen ottamisesta valmistavaan opetukseen tekee palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisenpolkua

On tärkeää, että varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kasvun tukemisen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä luvussa 3.3 kuvatulla tavalla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä. Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella esiopetusyksiköissä ja opetuksen järjestäjän tasolla on tärkeä merkitys.

Valtioneuvoston asetuksen[34] mukaan esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä. Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Huoltajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Kasvun ja oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

[34] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 5§

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten kasvua ja oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman. Oppimissuunnitelma on laadittava, mikäli lapsi saa tehostettua tukea. Erityisen tuen piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)[35].

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opettelun kannalta. Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Kun huoltaja on ilmoittanut lapsen esiopetukseen, lähtökohtana on, että lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan[36]. Opetuksen järjestäjä päättää ja tiedottaa huoltajille lapsen sairaudesta tai muusta syystä johtuvan vapautuksen hakemiseen liittyvistä käytännöistä. Huoltaja, opettaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.

Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua Vantaalla

Esiopetukseen osallistuminen

Esiopetukseen osallistuminen on lapsen oikeus ja etu. Säännöllinen osallistuminen edellyttää esiopetuksen henkilöstöltä ja päiväkodin johtajalta esiopetuksen velvoittavuuden sekä esiopetuksen tavoitteiden ja sisältöjen avaamista huoltajille vanhempaintilaisuuksissa ja päivittäisissä kohtaamisissa. Säännöllisen osallistumisen lisäksi esiopetukseen saapuminen ajallaan on olennaista. Esiopetuksen henkilöstö seuraa myöhästymisiä ja poissaoloja sekä puuttuu niihin voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Mikäli lapsen säännöllinen osallistuminen vaarantuu, ratkaisuja myöhästymisten ja poissaolojen ehkäisyyn pohditaan yhdessä huoltajien, lapsen ja esiopetuksen henkilöstön sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Esiopetuksen aikana tapahtuvista lomista sovitaan huoltajien ja esiopetuksen välillä voimassaolevan ohjeistuksen mukaisesti. Poissaoloihin ja myöhästymisiin puuttumista on kuvattu tarkemmin *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa*.

[35] Perusopetuslaki 16 a§ 1 mom. (628/1998)

[36] Perusopetuslaki 35 § (1040/2014)

Lapsikohtaiset suunnitelmat

Vantaalla jokaiselle esiopetukseen osallistuvalle lapselle laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). HOJKS on kuvattu tarkemmin luvussa 5.5.

LEOPS sisältää lapsen puheenvuoron ja itsearvioinnin, sekä huoltajien puheenvuoron. Lapsen suunnitelmaan kirjataan rajattu määrä konkreettisia tavoitteita, miten pedagogista toimintaa ryhmässä kehitetään lapsen yksilölliset vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja tuen tarpeet huomioiden. Lapsen suunnitelman ei ole tarkoitus sisältää kokonaisvaltaisesti tietoa lapsesta, vaan siinä keskitytään joihinkin keskeisimpiin lapsen elämässä ajankohtaisiin asioihin. LEOPS sisältää tarpeen mukaan monikielisyyden suunnitelman, tai tehostetun tuen suunnitelman, LEOPS toimii myös valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmana. Mikäli lapsi on esiopetuksen lisäksi muussa varhaiskasvatuksessa, voidaan varhaiskasvatusta koskevat tavoitteet ja muut huomioitavat asiat kirjata oppimissuunnitelmaan.

Esiopetuksen opettaja työstää kasvattajatiimin kanssa koonnin lapsikohtaisten suunnitelmien tavoitteista sekä lasten vahvuuksista ja kiinnostuksenkohteista. Lukuvuoden mittaan päivittyvä koonti toimii yhdessä muun pedagogisen dokumentoinnin kautta esiopetusryhmästä kerätyn tiedon kanssa toimintasuunnitelman perustana.

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- **oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet**
- **oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin**
- **opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö**
- **oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen**
- **ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.**

Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteet 2015.)

Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma Vantaalla 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Oppilaan omaa opinto-ohjelmaa kutsutaan Vantaalla Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaksi. Tämä on sama lomake kuin Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Valmistavan opetuksen tavoitteita asetettaessa on huomioitava lapsen suomen kielen taitotaso ja oppimisvalmiudet. Opetukseen käytettävien keinojen ja menetelmien valinnassa huomioidaan kullekin lapselle ominainen tapa oppia.

Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma sisältää monikielisyyden suunnitelman, jolla tuetaan sekä oman äidinkielen että suomen kielen taidon kehittymistä. Lapsen suomen kielen taidon kehittymistä seurataan. Ohjeet kielitaidon havainnoimiseen löytyvät *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjasta*. Lapsi voi arvioida omia taitojaan soveltuvin osin kuvitetun

itsearviointilentokoneen avulla. Oppimissuunnitelman täyttämisen yhteydessä lapselle annetaan mahdollisuus kertoa oppimistavoitteistaan.

Vantaalla 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa oppilaanohjaus toteutuu päivittäin lasta kannustamalla ja rohkaisemalla. Opetuksessa huolehditaan, että lapsi tulee tietoiseksi omista vahvuuksistaan ja oppimisen taidoistaan. Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainosta kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Lisäksi lapsen oppimisen taidot vahvistuvat ja hän saa valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten.

2.3 Arvoperusta

Esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunnetaitojaan ja kauneudentajuaan.

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin perheisiin sekä kotien erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkemyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta[37].

Esiopetuksessa noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita ja otetaan huomioon sen eri ulottuvuudet: sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen. Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten tasaarvoisuutta. Siihen sisältyvät muun muassa mielipiteiden ja sukupuolten tasa-arvo. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia ennakko-odotuksia ja rajoituksia. Tasa-arvopyrkimyksiä täydentää laaja-alainen yhdenvertaisuuden periaate[38]. Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

[37] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2 §
[38] Yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom. (21/2004)

Vantaan esiopetuksen arvoperusta

Esiopetuksessa sitoudutaan Vantaan varhaiskasvatuksen arvoihin ja visioon. *Iloiset, oppivat ja osallistuvat lapset kasvavat kestävään tulevaisuuteen* on varhaiskasvatuksen visio, joka kuvaa varhaiskasvatuksen tehtävää. Visio innostaa ja antaa merkityksen yhdessä tehtävälle työlle.

Vantaan kaupungin arvot ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa arvot ja niihin liittyvät teot konkretisoituvat/näkyvät toiminnassa seuraavasti.

Avoimuus
Toimimme osallistuen ja osallistaen. Varmistamme asioiden valmistelussa eri osapuolten osallisuuden, joka näkyy arvostavana dialogina ja avoimuutena suhteessa yhteistyökumppaneihin sekä erilaisiin näkökulmiin. Avoimuus näkyy myös siinä että, toimintamme ja päätöksentekomme on läpinäkyvää ja perusteltua. Viestimme ennakoivasti jo asioiden ja päätösten valmisteluvaiheessa. Perustelemme päätökset ja tuomme perustelut esille sekä teemme työmme näkyväksi hyödyntäen useita viestintäkanavia. Jaamme tietoa ja osaamista oikea-aikaisesti, avoimesti ja niin että ne ovat kaikkien käytettävissä.

Yhteisöllisyys
Sitoudumme yhteisiin tavoitteisiin. Kannustava ja positiivinen toimintakulttuurimme rakentuu yhteisestä perustehtävästä ja yhteisistä tavoitteista. Vuorovaikutuksella rakennamme varhaiskasvatuksen laadun. Edistämme lasten yhteenkuuluvuuden tunnetta ja jokainen lapsi, perhe ja kasvattaja on tärkeä osa yhteisöä. Leikillä on itseisarvo ja se edistää vertaissuhteiden rakentumista. Ketään ei jätetä yksin. Toimimme yhdessä ja arvostamme toisiamme ja toistemme osaamista. Harjoittelemme yhdessä tunne- ja kaveritaitoja ja jokaisen osaaminen on yhteistä pääomaa ja annamme sen kaikkien käyttöön.

Rohkeus
Olemme rohkeita ja kokeilemme uusia toimintatapoja ennakkoluulottomasti. Rohkaisemme ja kannustamme kokeilukulttuuriin sekä arjen pieniin innovaatioihin. Valitsemme rohkeasti parhaan ratkaisun. Käymme avointa ja ammatillista keskustelua sekä puutumme ja tunnistamme lapsen ja perheen tuen tarpeet. Rohkaisemme lasta kokeilemaan, tutkimaan ja oppimaan. Rakennamme yhdessä lasten kanssa hauskoja, jännittäviä ja kiinnostavia oppimisympäristöjä.

Vastuullisuus
Vastaamme omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen vaikutuksista. Kehittämme ammatillista osaamistamme. Sitoudumme yhteiseen strategiaan, päätöksiin ja linjauksiin. Edistämme kestävää elämäntapaa. Vastuullisuus näkyy kestävänä elämätapana, harkittuina hankintoina ja lapsen luontosuhteen vahvistamisena. Toteutamme resurssiviisaudentiekartan toimenpiteitä ja toimimme esimerkkeinä. Tutustutaan lähiympäristöön, pidetään luonnosta ja lähiympäristöstä huolta, kierrätetään, tehdään ekologisia valintoja sekä pohditaan syyseuraussuhteita.

2.4 Oppimiskäsitys

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, eri yhteisöjen ja

lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Esiopetuksen ohjatussa toiminnassa ja leikissä lapset opettelevat toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle. Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Tavoitteena on, että uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

Oppimiskäsitys Vantaan esiopetuksessa

Oppiminen on toisaalta yhteisöllistä ja toisaalta yksilöllistä. Ryhmässä oppiminen on tärkeää. Lapset oppivat aikuisilta ja toisilta lapsilta. Lapset voivat myös opettaa aikuisia monissa tilanteissa. Oppimista tapahtuu erityisesti vuorovaikutussuhteessa toisten kanssa. Positiivisen ryhmähengen luominen on ensiarvoisen tärkeää ja erilaisia ryhmäytymisen menetelmiä tulee käyttää pitkin vuotta, mutta erityisesti esiopetusvuoden alussa. Yhteisöllisen oppimisen lisäksi tulee huomioida jokaisen lapsen yksilöllisyys, oppimisen tavat ja tavoitteet.

Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikissa esiopetuksen tilanteissa. Myös arkitoiminnan tilanteet hyödynnetään oppimistilanteina.

Oppiminen mahdollistuu vasta kun lapsi kokee olonsa turvalliseksi. Kun lapsella on turvallinen olo, pystyy hän omien lähtökohtiensa pohjalta menemään mukavuusalueensa ulkopuolelle, jossa oppiminen tapahtuu. Hyvä ryhmähenki takaa turvallisen oppimisympäristön, jossa on hyvä harjoitella ja tehdä myös virheitä.

Vantaalaisessa esiopetuksessa painottuu leikin merkitys oppimisessa. Leikki on esiopetusikäiselle lapselle ominaisin tapa toimia ja oppiminen on tehokkainta sen kautta. Leikkiä esiopetuksen työtapana kuvataan enemmän luvussa 4.1.

2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa.
Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laaja-alaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä otetaan huomioon kaikessa esiopetuksen toiminnassa: toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä kehitettäessä sekä kasvatus- ja opetustyössä. Tehtävä perustuu

valtioneuvoston asetuksen periaatteelle tarkastella opetusta kokonaisuutena[39]. Sen toteutuminen edellyttää suunnitelmallista työskentelyä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia sekä esi- ja perusopetuksen yhteistyötä.

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tukevat heidän valmiuttaan suuntautua elinikäisen oppimisen polulle ja luovat pohjaa kestävän elämäntavan omaksumiselle. Esiopetuksessa painopisteenä ovat kestävän elämäntavan sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa opeteltavia tietosisältöjä enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan.

Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon määrä ja sen nopea uudistuminen edellyttävät taitoja uuden omaksumiseen sekä oman oppimisen ohjaamiseen. Tiedon jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua. Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa.

Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoinnin ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa. Monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset tukevat lasten oppimista. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita ja heitä ohjataan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Toimintaa dokumentoidaan, siitä keskustellaan, ja sen onnistumista pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla autetaan lapsia havaitsemaan edistymistään ja oppimistaan.

Ajattelu ja oppiminen Vantaan esi- ja alkuopetuksessa

Vantaalla laaja-alaisen osaamisen alueista Ajattelu ja oppiminen huomioidaan erityisesti esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä ja siirtymävaiheessa. Osa-alueen tavoitteena on tietoisuuden lisääntyminen omasta oppimisprosessista, oppimisen ilon vaaliminen, luottamuksen kehittyminen omaan osaamiseen sekä itsearvioinnin harjoittelu. Tietoisuutta omasta oppimisprosessista kehitetään monipuolisten toiminnallisten työtapojen kautta. Työtavoissa korostuu vertaistyöskentely ja yhteistoiminnallinen oppiminen, leikki sekä oppimisprosessista kertominen. Lasta kannustetaan auttamaan ja tukemaan myös muita oppimisessa. Opettajat rohkaisevat lapsia luottamaan itseensä tarjoamalla myönteisiä oppimiskokemuksia. Itsearvioinnin opettelu aloitetaan esiopetuksessa. Itsearvioinnin avulla halutaan tukea motivaation syntymistä ja se perustuu lapsen ja opettajan väliseen avoimeen vuorovaikutukseen.

Vantaalla toteutetaan esi- ja alkuopetuksen toiminnallista yhteistyömallia. Toiminnallisen yhteistyön voi toteuttaa yhteistoiminnallisena projektina. Projekti voi olla esim. kirjaprojekti, luontopolku, taidenäyttely, musikaali tms. Lasten oma ideointi projektissa korostuu. Projektissa painotetaan ajattelun ja oppimaan

[39] Valtioneuvoston asetus (422/2012) ja OKM muistio 28.6.2012

oppimisen taitoja vuorovaikutuksen, ongelmanratkaisutehtävien ja vertaisoppimisen keinoin. Projektissa lapsi saa käyttää luontaista uteliaisuuttaan ja kokeilunhalua sekä kokea oivaltamisen iloa vertaisryhmän kanssa. Projektiin voidaan palata tai sitä voidaan jatkaa seuraavina vuosina koulussa.

Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun. Suunnittelussa tulee huomioida ohjaamisen pedagoginen tavoitteellisuus. Projektin toteutuksessa huomioidaan oppijoiden ikätason mukaiset itsearvioinnin taidot. Ohjaamisen menetelmien tavoitteena tulee olla lapsen ajattelun kehittyminen ja toimijuuden vahvistaminen. Projektiluontoisuus, johon sisältyy tavoite lopputuloksesta, prosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi vahvistavat oppimista.

Esiopetuksessa ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä seurataan ja arvioidaan LEOPS-/HOJKS -keskustelussa syksyllä ja keväällä.

Esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön yhteistyötapaamisessa arvioidaan yhteistoiminnallisen projektin sujumista: miten ajattelu ja oppimaan oppiminen toteutui yhteisessä projektissa sekä miten lasten osallisuus oli huomioitu.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestävään elämäntapaan sitoutumisesta. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.
Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä. Heitä ohjataan pyytämään ja

hakemaan apua tarvittaessa. Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

Huoltajan vastaus kysymykseen ”Mihin haluaisitte kiinnittää huomiota arjen taitojen harjoittelussa esiopetuksessa?” Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle –blogissa.

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä.

Monilukutaito Vantaan esiopetuksessa

Esiopetuksessa korostetaan tarinoiden kerrontaa, satujen lukemista ja niiden tulkintaa sekä harjoitellaan peruslukutaidon alkeita ja tutustutaan kirjoitettuun tekstiin sekä numeroihin. Tehdään huomioita siitä, että symbolijärjestelmiä on monenlaisia; isoja ja pieniä kirjaimia, numeroita, kuvia ja eri tavoin kirjoitettuja tekstejä.

Yhdessä vertaisryhmän kanssa tutkitaan ympäristöjä ja etsitään niistä erilaisia viestejä. Pohditaan, millaisia viestejä ympäristöstä voi löytyä ja miten ihmiset voivat viestiä toisilleen. Monilukutaidon oppimisessa keskeistä on tulkinnan taitojen lisäksi myös erilaisten sisältöjen tuottaminen. Esiopetuksessa lasten omaa ilmaisua tuetaan leikin ja taiteen avulla. Myös digitaalisten välineiden käytössä painottuu lasten aktiivisuus ja uutta luovat menetelmät, kuten kuvaaminen, videoiminen ja äänittäminen.

Vantaalaisessa esiopetuksessa monilukutaitoa harjoitellaan tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Pääpaino esiopetuksessa on erilaisten sosiaalisten tilanteiden tulkinnassa ja vertaisten kanssa toimeen tulemisessa. Esiopetusvuoden aikana harjoitellaan tulkitsemaan ja lukemaan ihmisten kasvoja, toimintatapoja ja ratkaisukeinoja erilaisissa tilanteissa. Keskustellaan ja pohditaan sitä, kuinka tärkeää on osata lukea erilaisia tilanteita ja viestejä oikein pystyäkseen tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa.

Esiopetusikäisten lasten vastauksia kysymykseen ”Mitä on monilukutaito?”

Tieto-ja viestintä teknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää

kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Lapsia ohjataan omaksumaan turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Vantaan esiopetuksessa

Vantaan esiopetuksen digipedagogiikka perustuu lapsen osallisuuteen, aktiivisuuteen ja uutta luovaan työskentelyyn. Digipedagogiikkaa ohjaa Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelma. Digivälineitä käytetään toiminnallisesti ja leikillisesti yhdessä ja vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä osassa toimintaa. Esiopetuksen aikana jokainen lapsi tutustuu TVT-laitteiden käyttöön. Lapset ja kasvattajat tutustuvat uuden teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin yhdessä. Eri taitotasoilla olevat tukevat toisiaan oppimisessa.

Digipedagogiikassa huomioidaan se, että tieto- ja viestintäteknologia, mediakasvatus ja ohjelmointi limittyvät tiiviisti yhteen. TVT-välineitä käytetään monipuolisesti ja luovasti osana leikkiä, tutkimista, liikkumista ja pedagogista dokumentointia. Lasten kanssa kiinnitetään huomiota teknologiaan arjen eri tilanteissa, mietitään eri laitteiden toimintaa ja tutustutaan ohjelmoinnin periaatteisiin esimerkiksi erilaisten leikkien ja omien laitteiden tai pelien kehittelyn avulla. Lasten kanssa tutustutaan ja tuotetaan erilaisia mediasisältöjä. Lasten erilaisista mediakokemuksista keskustellaan ja heitä ohjataan kohti tasapainoista, turvallista ja vastuullista mediatoimijuutta. Mediatoimijuutta on median kuluttaminen, vastaanottaminen ja tuottaminen.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa[40]. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun.

Osallistuminen ja vaikuttaminen Vantaan esiopetuksessa-

Esiopetusvuoden aikana ryhmässä harjoitellaan kertomaan omia mielipiteitä, osallistumaan päätöksentekoon lähiympäristössä sekä sallimaan myös toisten ihmisten osallistuminen ja mielipiteiden ilmaisu. Lähtökohtana on, että lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään.

[40] YK:n yleissopimus lastenoikeuksista 1989

Lapset osallistuvat ja vaikuttavat jatkuvasti esiopetuksen toimintaan ja oppimisympäristöihin. Esiopetusta suunnitellaan yhdessä lapsiryhmän kanssa kehkeytyvänä prosessina. Pedagogisen dokumentoinnin kautta kerätty monipuolinen aineisto ja havainnointitieto vievät toimintaa ja esiopetusyhteisön oppimista eteenpäin. Lapset osallistuvat pedagogisen dokumentoinnin eri vaiheisiin.

Vantaan Vaikuttaja-päivä

Vantaalla lasten osallistumista ja vaikuttamista tuetaan koko kaupungin tasolla Vaikuttaja-päivän kautta. Vaikuttaja-päivän tavoitteena on saada lapsia ja nuoria osallistumaan omaa elämänpiiriään koskevaan päätöksentekoon ja keskusteluun sekä innostamaan heitä vaikuttamaan omiin asioihinsa. Vaikuttaja-päivän tehtäväksiannon kautta esiopetuksessa käsitellään vuosittain vaihtuvaa kaupunkitasoista teemaa ja tehdään päättäjille ja virkamiehille näkyväksi lasten aloitteita ja näkökulmia asiasta.

2.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää keskustella, mitä tässä luvussa määrätyt esiopetuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet merkitsevät ja miten esiopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- esiopetuksen järjestäminen ja sitä ohjaavat velvoitteet paikallisesta näkökulmasta
- esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta
- esiopetuksen arvoperusta ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat
- oppimiskäsitys ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään.

Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään esiopetuksen toimintakulttuuria, opetuksen toteuttamista, kasvun ja oppimisen tukea ja oppilashuoltoa käsittelevissä osissa opetussuunnitelmaa.

3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia, joka kehittyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat esiopetusta koskevat säädökset sekä opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisissa suunnitelmissa määritellyt arvot, oppimiskäsitys sekä esiopetusta koskevat tavoitteet. Sitä muovaavat myös johtamisrakenteet ja käytännöt, henkilöstön ammattitaito sekä käytettävissä olevat tilat, välineet ja materiaalit. Toimintakulttuuri näkyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä ja vaikuttaa aina lasten kohtaamaan esiopetuksen laatuun. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä.

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja

tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös tahattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Lasten kanssa työskentelevien aikuisten on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteis-työ muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt Vantaalla

Toimintakulttuurin kehittäminen ja sen ylläpitäminen vaativat koko työyhteisöltä yhteisiä pedagogisia keskusteluja ja niitä tukevia rakenteita. Henkilöstö rakentaa positiivista ja kannustavaa ilmapiiriä päivittäisessä toiminnassaan. Henkilöstö tiedostaa ilmapiirin vaikutuksen ja on sitoutunut toisia arvostavaan ja myönteiseen vuorovaikutukseen. Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisestä ja sen arvioinnista vastaa yksikkötasolla päiväkodin johtaja ja tiimitasolla esiopetuksen opettaja.

Lapsiryhmissä pedagoginen dokumentointi ohjaa jatkuvaan toimintakulttuurin arviointiin ja kehittämiseen. Esiopetustiimissä kehitetään toimintakulttuuria esiopetusryhmän toimintasuunnitelman avulla. Lukuvuoden aikana tiimissä kehittyvää suunnitelmaa pysähdytään arvioimaan vähintään kaksi kertaa vuodessa päiväkodin johtajan kanssa ja/tai toimintayksikön johtoryhmässä. Vantaan kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla arvioidaan ja kehitetään toimintakulttuuria kasvua ja oppimista tukevaksi. Valikkoa kuvataan tarkemmin luvussa 5. Tämän lisäksi henkilöstön työskentelyyn liittyvää toimintakulttuuria voidaan kuvata tiimisopimuksessa.

Vantaan esiopetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin omaksuminen ja kehittäminen ovat osa henkilöstön monipuolista osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittämisessä hyödynnetään monipuolisia työtapoja. Näitä ovat muun muassa pedagogiset keskustelut, vertaistapaamiset, perehdyttäminen, mentorointi, työnkierto, varjostus, kirjapiirit, verkkokoulutukset ja työparityöskentely.

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintaa kehitetään inklusiiviseen ja kulttuurista monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia

oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan pohjaa monimuotoisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Kaikille yhteinen esiopetus Vantaalla

Vantaalla lapsia ei pääsääntöisesti siirretä toiseen toimintayksikköön esiopetusvuodeksi. Lapselle pyritään tarjoamaan esiopetuspaikka mahdollisimman läheltä kotia ja järjestämään lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki sinne. Vantaalla esiopetukseen osallistuvat lapset toimivat esiopetuksen toiminta-ajan omana ryhmänään.

Kuusivuotiaiden valmistavan opetuksen toteutuminen osana muuta esiopetusta tukee kaikille yhteisen esiopetuksen toimintakulttuuria. Koska lapset tulevat erilaisista kulttuureista ja näkemys opetuksesta ja oppimisesta voi olla hyvinkin erilainen, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria.

Huolimatta siitä, että sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, esiopetuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus. Oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon kysymyksiä voidaan käsitellä luontevasti päivittäisten tapahtumien yhteydessä. Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla tietoinen omista sukupuoleen ja kulttuuriin liittyvistä ennakkokäsityksistään ja pohtia niiden vaikutusta lasten kohtaamiseen. Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen kasvattaja viestittää lapsille, että kaikki lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat. Omien, normeihin perustuvien ajattelutapojen tiedostaminen ja aikuisen vallankäytön tunnistaminen eri tilanteissa ovat askelia kohti sensitiivisempää lapsen kohtaamista. Lapsella tulee olla sukupuolestaan ja kulttuuristaan riippumatta mahdollisuus leikkiä erilaisia leikkejä ja hänellä on myös oikeus yksilöllisiin mielenkiinnon kohteisiin. Kasvattajatiimillä on vastuu suvaitsevan ilmapiirin luomisessa.

Esiopetuksessa huomioidaan jokaisen perheen ja lapsen perhekulttuuri. Kasvattaja kohtaa lapsen hänen tarpeidensa, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti, siten että lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen ja yhdenvertainen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään. Esiopetuksessa huomioidaan huoltajien ja lasten osallisuus yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvissä asioissa. Esiopetuksessa yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan *Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman* mukaisesti.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa.

Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti oppimisympäristöissä. Turvallisen arjen käytännöissä noudatetaan luvussa 6 kuvattuja turvallisuuteen liittyviä oppilashuollon periaatteita sekä suunnitelmia.

Hyvinvointi ja turvallinen arki Vantaan esiopetuksessa

Esiopetus- ja varhaiskasvatusyhteisön arkiset toimet ratkaisevat sen, miten hyvinvointityö toimintayksikössä toteutuu. Kokemus turvallisuudesta, positiivisesta tunneilmastosta ja ryhmään kuulumisesta syntyy yhteisön vuorovaikutuksen tuloksena. Oppimisympäristöjen terveellisyyttä ja turvallisuutta pohditaan toimintayksikön henkilöstön sekä lasten kanssa. Esimerkiksi arkitoimintatilanteet, kuten ruokailu ja ulkoilu ovat luontevia tilanteita terveellisyydestä ja turvallisuudesta keskustelemiselle.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 § mukaan esiopetukseen tulee laatia suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Kaikissa Vantaan varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä laaditaan *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma*, joka koskee myös esiopetusta. Suunnitelmaa varten on laadittu yhteinen kaupunkitasoinen pohja. Suunnitelmassa määritellään kiusaamisen käsite sekä kuvataan toimintayksikkökohtaiset toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja tilanteiden jatkokäsittelyyn. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan toimenpiteet lasten suojaamiseksi väkivallalta ja häirinnältä. Suunnitelma päivitetään vuosittain. Esiopetusryhmän

toimintasuunnitelmaan kirjataan yksityiskohtaisemmin ryhmässä kokeiltavia konkreettisia keinoja ja tapoja kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen.

Henkilöstö toimii sensitiivisesti ja havaitsee lasten aloitteet sekä vastaa niihin lasten osallisuutta tukevalla tavalla. Lapset kokevat tulevansa kuulluksi sekä arvostetuiksi yksilöllisistä ominaisuuksistaan tai kieli, kulttuuri- ja katsomustaustastaan riippumatta. Välittävän ilmapiirin rakentaminen alkaa lapsen saapuessa esiopetuspaikkaan, jolloin lapsi otetaan lämpimästi tervehtien vastaan mahdollisuuksien mukaan lapsen omalla äidinkielellä tervehtien. Kasvattajat tiedostavat eri lasten kanssa käytettävät yksilölliset vuorovaikutustavat. Kommunikaation tueksi käytetään tarvittaessa puhetta korvaavia menetelmiä, jotta jokainen lapsi tulee aidosti kohdatuksi ja kuulluksi päivän aikana.

Kasvattajat huolehtivat siitä, että jokainen lapsi kokee olevansa ryhmän jäsen ja tuntee kuuluvansa ryhmään. Kasvattajat ovat kiinnostuneita lapsista ja tuovat heidän vahvuuksiaan esille päivittäin. Lasten kanssa iloitaan, ihmetellään ja hassutellaan. Kasvattajat tukevat ryhmäytymistä sekä varmistavat kaikkien lasten osallisuuden. Keskiössä ovat vertaissuhteet sekä lasten ja aikuisten väliset positiiviset kohtaamiset. Ryhmän vuorovaikutussuhteiden kartoittamisessa ja tukemisessa voidaan käyttää apuna esimerkiksi lapsiryhmän toiminnan havainnointia ja sosiogrammia. Yhteisössä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla on hyvä ja turvallinen olla, tunne tasavertaisuudesta sekä kokemus kiusaamattomuudesta. Kasvattajatiimi tekee yhteistyötä huoltajien kanssa ryhmän yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi sekä kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja puuttumiseksi. Yksikön yhteisöllisyys vahvistuu ryhmärajat ylittävällä yhteisellä toiminnalla ja avunannolla.

Ryhmässä harjoitellaan aktiivisesti tunne- ja kaveritaitoja sekä hyviä käytöstapoja. Leikin systemaattinen havainnointi ja lasten leikkiin liittymisen tukeminen auttavat ehkäisemään kiusaamista. Vaihtelevien leikki- ja pienryhmien avulla luodaan mahdollisuuksia monipuolisten vertaissuhteiden luomiselle. Kasvattajat varmistavat, että jokainen lapsi pääsee mukaan leikkiin. Kasvattajat tukevat ja ohjaavat lapsia tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelussa sekä toisten lasten kohtaamisessa. Ryhmässä tunnistetaan ja sanoitetaan tunnetiloja sekä lohdutetaan toinen toista.

Kehotunnekasvatus ja turvataidot

Lasten kanssa keskustellaan ihmiskehon eri osista, omaan kehoon liittyvästä koskemattomuudesta ja itsemääräämisoikeudesta. Lapsille annetaan oikeaa tietoa sopivassa määrin. Lasten kanssa jutellaan tykkäämisistä, omista oikeuksista, sopivuus- ja turvasäännöistä. Seksuaalisuudesta puhutaan myönteiseen sävyyn ja lasten kysymyksiin vastataan lapsen näkökulma ja ikä huomioiden.

Lasten kanssa tutustutaan ns. uimapukusääntöön. Ne kehon paikat, jotka jäävät uimapuvun alle ovat yksityisiä ja arvokkaita, ja niistä lapsi saa määrätä itse, eikä niitä tarvitse näyttää muille. Kukaan ei saa koskea uimapuvun alla oleviin paikkoihin, katsoa niitä tai puhua niistä ikävään sävyyn ilman lapsen lupaa. Lapsi oppii, että kehon osat ovat yhtä arvokkaita, ja että on tärkeä arvostaa ja hoitaa omaa kehoaan. Lisäksi lasten kanssa keskustellaan hyvästä ja turvallisesta kosketuksesta ja opetetaan tarvittaessa puolustamaan itseään, jos jokin asia tuntuu pelottavalta tai pahalta. Kaikille lapsille opetetaan turvataitoja vahvistamalla lasten omia taitoja puolustaa itseään positiivisella tavalla ja pitää huolta rajoistaan ja oikeuksistaan. Toisen ihmisen kehoa ja itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidolliset keinot

Perusopetuslain (1998/628) 35a § mukaisia kasvatuskeskusteluja ei käytetä lain tarkoittamassa muodossa esiopetuksessa. Perusopetuslain mukaisen kasvatuskeskustelun sijaan lapsen kanssa keskustellaan tilanteesta saman päivän aikana. Keskustelun tavoitteena on saada lapsi ymmärtämään tekojensa seurauksia. Yhdessä pohtien pyritään löytämään teoille syitä ja oikeanlaisia ratkaisumalleja. Huoltajille kerrotaan tarvittaessa em. tilanteesta saman päivän aikana.

Perusopetuslain (1998/628) 36 § mukaisia kurinpidollisia keinoja käytetään esiopetuksessa lapsen ikään ja kehitystasoon soveltuvalla tavalla. Jälki-istuntoa, kirjallista varoitusta, opetuksen epäämistä jäljellä olevaksi päiväksi tai määräaikaista erottamista ei esiopetuksessa käytetä kurinpitokeinona. Esiopetustilannetta voimakkaasti häiritsevä tai aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi voidaan poistaa tilasta. Lasta ei jätetä yksin, vaan ryhmän työntekijä on hänen kanssaan. Lapsen kanssa keskustellaan tilanteesta. Huoltajille kerrotaan em. tilanteista samana päivänä ja tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun. Lapsen kiinnipidosta, poistamisesta, tarkastamisesta ja esineen haltuunotosta esiopetusaikana on erilliset ohjeet henkilökunnalle.

Esiopetuksen oppilashuoltoa kuvataan lisäksi *Oppilashuolto Vantaan esiopetuksessa* -luvussa (luku 6).

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Kehittämistä ohjaavat näissä perusteissa määritellyt arvoperusta, oppimiskäsitys sekä toimintakulttuurin kehittämiselle asetetut tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon lasten osaaminen, heidän kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa sekä luvussa 4 kuvatut esiopetuksen toteuttamisen periaatteet. Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä[41]. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen ja sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että ne edistävät vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon rakentumista. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja ja tasa-arvoa. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa.

[41] Valtioneuvoston asetus 4 § (422/2012)

Oppimisympäristöinä käytetään ulko- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Esiopetuksessa käytetään ja sovelletaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia mahdollisuuksia. Lasten omia leikkikaluja, tieto- ja viestintäteknologisia laitteita ja muita välineitä voidaan käyttää huoltajien kanssa sovituilla tavoilla. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

Esiopetuksen oppimisympäristöt Vantaalla

Vantaalla kiinnitetään erityistä huomiota psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön kehittymiseen ja kehittämiseen koko esiopetusvuoden aikana. Esiopetusvuoden alkaessa annetaan aikaa tutustumiselle, ryhmäytymiselle ja turvallisuuden tunteen kehittymiselle. Eri kielet ja kulttuurit näkyvät oppimisympäristöissä. Esiopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto tukee psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristöjen rakentumista.

Joustavat ja muunneltavat oppimisympäristöt tarjoavat lapsille haasteita sekä antavat tilaisuuksia lasten omaehtoiseen pohdintaan, tutkimiseen, ongelmien ratkaisemiseen ja kokeiluun. Oppimisympäristöjä rakennetaan yhdessä lasten kanssa ja pedagogiseen dokumentointiin tukeutuen. Lapset saavat vaikuttaa siihen, mitä leikkivälineitä, materiaaleja ja leikkejä esiopetusryhmässä on tarjolla. Välineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja lapsia opastetaan ja kannustetaan huolehtimaan niistä asianmukaisesti. Lasten töiden esillepanossa otetaan huomioon lasten näkemykset ja ne asetetaan sopivalle korkeudelle. Esteettinen ja viihtyisä oppimisympäristö antaa elämyksiä, innostaa ja vaikuttaa myönteisesti oppimiseen ja henkiseen hyvinvointiin.

Kuvien käytöllä ja kuvittamisella tuetaan lasten ymmärrystä päivän kulusta ja toiminnasta. Päiväkodin tiloja pyritään hyödyntämään maksimaalisesti esimerkiksi rytmittämällä lapsiryhmien ulkoiluaikoja. Esiopetuksessa on käytössä joustavasti vakaa päivärytmi. Käännetyn päiväjärjestyksen käyttö esiopetusryhmässä tuo lisää toimintatilaa ja -aikaa aamupäivän työskentelyyn.

Esiopetuksessa hyödynnetään myös päiväkodin ulkopuolisia tiloja ja ympäristöjä. Esiopetusta toteutetaan päiväkotitilojen lisäksi ulkona, metsissä, puistoissa sekä muissa rakennetuissa ympäristöissä. Kirjasto-kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tarjoamia mahdollisuuksia käytetään säännöllisesti. Esiopetusvuoden aikana kirjasto tehdään tutuksi oppimisympäristöksi jokaiselle lapselle. Vantaan kulttuurikohteita tehdään tutuksi lapsille esiopetusvuoden aikana. Ulkoilureitit, urheilukentät ja muut lähiliikuntapaikat toimivat oppimisympäristöinä.

Vantaalla on panostettu TVT-laitteisiin osana oppimisympäristöä. TVT-laitteita käytetään kaikissa esiopetusryhmissä pedagogisesti ja suunnitelmallisesti osana oppimista ja toimintaa. TVT-laitteiden käytössä painottuu yhteisöllinen tekeminen, dokumentointi, tiedonhaku sekä lasten ilmaisun, leikin ja luovuuden tukeminen. Lasten kanssa hyödynnetään vain Vantaan kasvatuksen ja oppimisen tietoturvaryhmän hyväksymiä sovelluksia.

Esiopetuksen oppimisympäristöjä arvioidaan, suunnitellaan ja kehitetään esiopetusryhmän toimintasuunnitelman sekä kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla. Tiimisopimuksessa voidaan kuvata-ja arvioida ryhmän psyykkistä oppimisympäristöä.

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Esiopetuksen, muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteistyöllä opetussuunnitelmien laatimisessa ja kehittämisessä edistetään varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Lasten kasvun ja oppimisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten kasvun ja oppimisen tuen sekä esiopetuksen oppilashuollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö esiopetuksessa on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa käytetään erilaisia yhteistyömuotoja ja pienryhmätoimintaa. Lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla[42].

Yhteistyö esiopetuksen aikana Vantaalla

Esiopetus osana varhaiskasvatusta

Vantaalla suomenkielinen esiopetus järjestetään kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen palvelualueella. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ei tuo suurta kulttuurista muutosta varhaiskasvatuksen piirissä olleen lapsen elämään. Esiopetus toteutuu usein tutussa päiväkodissa, tuttujen aikuisten johdolla.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

Vantaalla on sovitut esi- ja alkuopetuksen yhteistyön rakenteet ja tavoitteet. Yhteistyötä tehdään kaupunki- ja aluetasoisesti sekä koulujen ja päiväkotien välillä. Jokaiselle koululle on nimetty yhteistyöpäiväkodit, jotka muodostavat esi- ja alkuopetuksen ryppään. Ryppäiden kokoonpano tarkistetaan vuosittain. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle sovitaan kaupunkitasoisesti yhteisen työn pedagogiset kärjet, jotka määrittävät vuosittain yhteistyön teeman.

[42] Perusopetuslaki 47a (1267/2013)

Vantaalla on käytössä esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön malli, johon kaikki esiopetusta järjestävät päiväkodit ja alkuopetusta järjestävät koulut ovat sitoutuneet. Mallin tavoitteena on edistää lasten ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyden kehittymistä sekä mahdollistaa lasten tutustuminen koulun oppimisympäristöihin ja toimintakulttuuriin. Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun. Koulu kutsuu syksyllä esiopetusryppään suunnittelemaan lukuvuoden yhteistä toimintaa kaupunkitasoisen teeman puitteissa. Koulun ja esiopetuksen työpari järjestää lukuvuoden aikana vähintään kaksi yhteistä tapahtumaa ja / tai toimintakokonaisuutta, jossa esiopetukseen osallistuvat lapset ja koulun oppilaat toimivat yhdessä. Lisäksi luokanopettajat tutustuvat Vantaan esiopetussuunnitelmaan ja esiopetuksen opettajat koulun opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden lopussa päiväkodit ja koulut arvioivat toiminnallisen yhteistyön toteutumista.

Yhteistyö sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden toimijoiden kanssa
Erilaisten palveluketjujen saumattomuus on tärkeää lasten hyvinvoinnin tukemisessa. Jotta lapsi ja perhe voivat joustavasti saada tarvitsemansa palvelut, ja jotta yhteistyö vahvistuisi, on esiopetuksen henkilöstön tunnettava eri yhteistyötahojen työnjako ja osattava ohjata lapsi ja perhe oikealle taholle.

Perheneuvola tarjoaa moniammatillista asiantuntija-apua lasten psyykkiseen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lasten huoltajat voivat hakeutua perheneuvolaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevien kysymysten vuoksi sekä perheen tuen tarpeen selvittämiseksi esimerkiksi haastavassa elämäntilanteessa.

Perheneuvola tarjoaa moniammatillista asiantuntija-apua lasten psyykkiseen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lasten huoltajat voivat hakeutua perheneuvolaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevien kysymysten vuoksi sekä perheen tuen tarpeen selvittämiseksi esimerkiksi haastavassa elämäntilanteessa.

Varhaiskasvatuksella ja esiopetuksella on selkeä toimintamalli ja rakenteet yhteistyön toteuttamiseksi lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden, kuten perhesosiaalityön kanssa. Lisäksi varhaiskasvatus ja esiopetus tekevät yhteistyötä kuntouttavien tahojen, esimerkiksi lasten terapiapalveluiden ja muiden tutkivien tahojen kanssa.

Yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehdään aina salassapito- ja tiedonsiirtosäädösten mukaisesti. Avoin yhteistyö lapsen asioiden käsittelyyn osallistuvien tahojen välillä on ensiarvoisen tärkeää mahdollisimman tehokkaan asioiden hoidon kannalta. Tiedonsiirtoon ja yhteistyöhön liittyvät lupa-asiat keskustellaan huoltajien kanssa hyvän yhteistyön hengessä.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

Huoltajien kokemukset lastensa aiemmasta kasvuympäristöistä, kehityksestä, oppimisesta ja mielenkiinnon kohteista otetaan esiopetuksessa huomioon. Opettaja keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon opetuksen toteuttamisessa ja mahdollisen lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsensa esiopetuspäivään. Keskustelulle huoltajien kanssa varataan riittävästi aikaa. Huoltajien kieli- ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa.

Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kasvun ja oppimisen etenemisestä. Erityisen tärkeää yhteistyö huoltajien kanssa on lasten kasvun ja oppimisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Huoltajien tulee saada tietoa kuljetuksista ja oppilashuollosta esiopetuksen aikana sekä lapsille esiopetuksen lisäksi tarjolla olevista muista varhaiskasvatuspalveluista. Huoltajien ja lasten palaute otetaan huomioon opetusta, tuen muotoja ja toimintakulttuuria kehitettäessä.

Huoltajan vastaus kysymykseen ”Mihin asioihin haluaisitte vaikuttaa lapsenne esiopetuksessa?” Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle –blogissa.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö Vantaan esiopetuksessa

Huoltajille tulee antaa tietoa esiopetuksen sisällöstä ja järjestämisestä, kasvun ja oppimisen tukimuodoista sekä esiopetuksen oppilashuollon palveluista. Tietoa näistä yleisistä, kaikkia esiopetuksen lapsia koskevista asioista saa Vantaan kaupungin internetsivuilta sekä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöltä.

Huoltajien odotukset ja tarpeet yhteistyölle vaihtelevat. Onnistuneen yhteistyön perusta on selkeä ja toimiva viestintäkulttuuri, joka rakentuu molemminpuoliselle arvostukselle, luottamukselle, avoimuudelle ja toisen osapuolen kuulemiselle. Viestintäkulttuurilla tarkoitetaan tässä niitä yhteistyön muotoja ja kanavia, joiden kautta tietoa jaetaan ja vastaanotetaan. Huoltajien kanssa sovitaan, mitä viestintäkanavia käytetään. Viestintään liittyvät toiveet kysytään perheiltä itseltään. Varhaiskasvatuksen toimintayksikön ja esiopetusryhmän asioista tiedotetaan huoltajille henkilökohtaisesti keskustelemalla. Lisäksi käytössä voi olla mm. sähköpostiviestintä tai ryhmän oma blogi.-

Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään ensisijaisesti henkilökohtaisesti keskustelemalla. Esiopetusvuoden aikana huoltajille tulee antaa riittävästi ja säännöllisesti tietoa lapsen esiopetuksesta ja sen toteutumisesta. Jokaiselle lapselle laaditaan joko Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai erityisessä tuessa lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa. Huoltajat ovat mukana suunnittelemassa lapsen mahdollisesti tarvitsemaa tukea ja heidän kanssaan arvioidaan säännöllisesti tuen toteutumista. Kasvun ja oppimisen tuen aikana tehtävää yhteistyötä on kuvattu tarkemmin luvussa 5.

Keväällä huoltajien kanssa arvioidaan lapsen esiopetusvuotta ja käydään keskustelu kouluun siirrettävistä lapsen oppimista ja kehitystä koskevista tiedoista.

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Yhteistyö huoltajien kanssa 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Valmistavan opetuksen ja huoltajien välisessä yhteistyössä huomioidaan perheen kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaasta. Huoltajille kerrotaan suomalaisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteista ja toimintatavoista, valmistavan opetuksen sisällöistä ja toteuttamisesta sekä lapselle laadittavasta Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmasta. Huoltajat osallistuvat Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelman laatimiseen ja arviointiin. Huoltajia kannustetaan osallistumaan esiopetuksen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Perheiden osallistuminen mahdollistetaan esimerkiksi tulkkipalveluja käyttäen.

Huoltajien tapaamisessa täytetään tai tarkistetaan yhdessä keskustellen Alkukeskustelu -lomake. Keskustelun ja kirjausten avulla saadaan tietoa lapsen aiemmasta koulu/päiväkotitaustasta, oman äidinkielen osaamisesta, kielitaidosta ja muista vahvuuksista.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään. Siirtymävaiheiden käytäntöjen tulee olla suunnitelmallisia. On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon.

Opetuksen järjestäjä luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kasvua ja oppimista tukevalla tavalla. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä yksiköstä toiseen tai koulutusasteelta toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä[43]. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeuksellisesta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

Lapsen ja huoltajan kanssa keskustellaan esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävästä sekä toimintatavoista. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat tutustuvat esi- ja alkuopetuksen oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön jo ennen opetuksen alkua. Perusopetukseen siirtyville lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

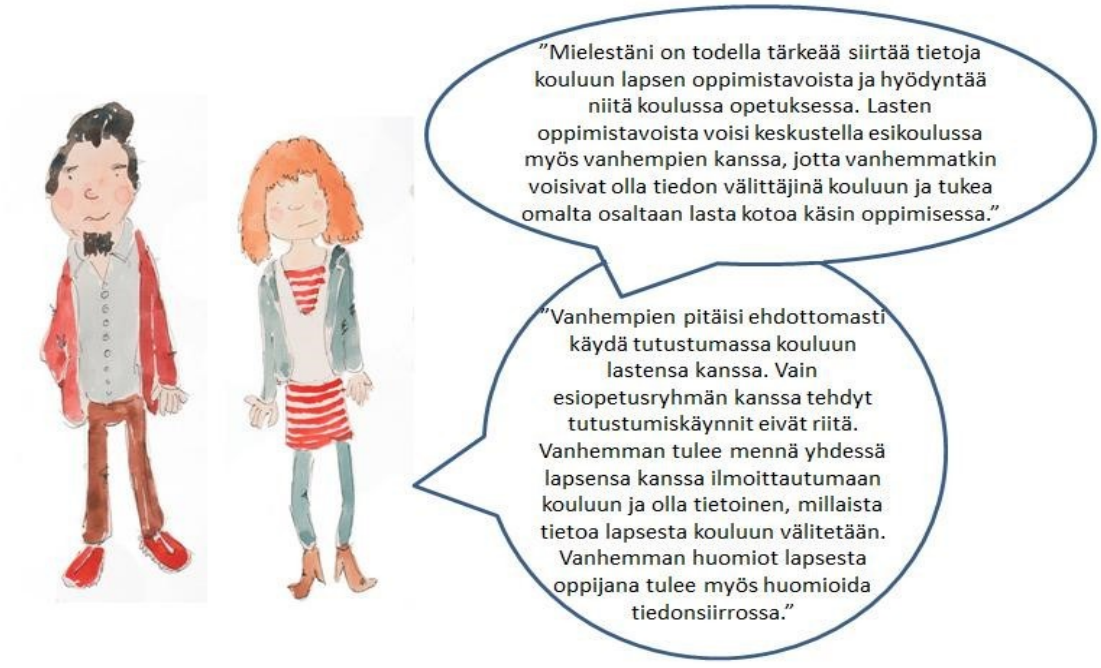

Huoltajien vastauksia kysymyksiin ”Mihin mielestänne tulisi kiinnittää huomiota kouluun siirryttäessä? Miten vanhemmat voisivat mielestänne olla mukana kouluun siirtymisen eri vaiheissa?” Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle –blogissa.

[43] Perusopetuslaki 40-41 § (642/2010)

Yhteistyö siirtymävaiheissa Vantaan esiopetuksessa

Lapsen siirtyminen esiopetukseen

Ennen esiopetuksen alkua pidetään kaikissa Vantaan esiopetuksen järjestämispaikoissa tutustumistilaisuus lapsille ja huoltajille tietyllä viikolla toukokuussa. Tutustumistilaisuudessa huoltajat saavat tietoa esiopetusryhmän käytännöistä, esiopetuksen sisällöistä ja toimintatavoista. Jos esiopetus toteutuu samassa päiväkodissa kuin aiempi varhaiskasvatus, voivat ryhmät käydä säännöllisesti vierailemassa ja leikkimässä tulevassa esiopetusryhmässä. Esiopetusvuoden alkaessa yhteistyö huoltajien kanssa on tiivistä ja päivittäistä. Ensimmäinen vanhempaintilaisuus järjestetään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua.

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Esiopetusvuosi on lapsen elämässä itsessään merkityksellinen ja arvokas ajanjakso. Vuoden aikana vahvistetaan lapsen luottamusta omiin taitoihin, tuetaan positiivisen minäkuvan kehittymistä ja vahvistetaan kokemusta esiopetusryhmään kuulumisesta. Esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön kautta lapset saavat kokemuksia koulusta oppimisympäristönä ja rakentavat yhteisössä ymmärrystä tulevasta kouluun siirtymisestä. Tiedonsiirrossa lapsen vahvuuksien huomioiminen sekä avoin yhteistyö huoltajien kanssa luovat perustan siirtymälle. Tavoitteena on tarkoituksenmukaisen tiedon siirtäminen kouluun huoltajien osallisuutta tukien ja tarvittaessa monialaista konsultaatiota hyödyntäen.

Vantaalla on käytössä *Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi*, joka määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa. Keskeisenä dokumenttina käytetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (LEOPS), jota hyödynnetään huoltajien luvalla tietoa siirrettäessä. Kevään LEOPS-keskustelussa keskitytään arvioimaan esiopetusvuotta ja samalla pohditaan kouluun siirtymistä yhdessä huoltajien ja lapsen sekä tarvittaessa monialaisen henkilöstön kanssa. Tarkemmat ohjeet prosessista löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetistä.

Eskarista ekalle -yhteistyöprosessia kuvataan tuen tarpeen osalta tarkemmin luvussa 5.

Siirtymävaihe 6-vuotiaiden valmistavasta opetuksesta kouluun Vantaalla

Valmistavan opetuksen jälkeen lapsi siirtyy perusopetuksen oppilaaksi. Tiedonsiirto valmistavasta opetuksesta kouluun tapahtuu Eskarista ekalle -yhteistyöprosessin ohjeistuksen mukaisesti. Mikäli lapsi on aloittanut valmistavassa opetuksessa kesken esiopetuksen lukuvuotta, siirtyminen perusopetukseen suunnitellaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorin sekä perusopetuksen aluekoordinaattorin kanssa.

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt
- esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt
- yhteistyön tavoitteet ja käytännöt esiopetuksen toteuttamisessa, huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa
- yhteistyön eri osa-alueiden arvioinnin käytännöt.

Opetuksen järjestäjä huolehtii, että kukin esiopetuksen toimintayksikkö voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä. Täsmennykset voidaan kirjata joko yksikkökohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/ tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Esiopetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon aiemmissa luvuissa kuvatut esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä toimintakulttuurille asetetut tavoitteet.

4.1 Monipuoliset työtavat

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kasvua ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa (luku 2.5) kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

Esiopetuksessa työtavat ovat sekä oppimisen väline että opettelun kohde - vähitellen kehittyvä taito, jota lapset tarvitsevat oppimisen polulla. Tämän vuoksi on tärkeää, että opettaja ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, työtapojen valintaan ja tekevät erilaisia työtehtäviä. Tämä on arjen osallisuutta, jonka tavoitteena on tukea lasten aloitteellisuuden kehittymistä ja omaa vastuunottoa. Oppimista edistää se, että lapset ovat mukana miettimässä työskentelyn tavoitteita ja he tietävät, mitä heiltä odotetaan. Tehtyjen valintojen ja työskentelyn onnistumista arvioidaan yhdessä.

Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa. Tämän vuoksi leikki eri muodoissaan on keskeistä esiopetuksessa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimismotivaatiota. Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät muistiaan ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta. Oppimisen ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymisen tukemiseksi esiopetuksessa käytetään esimerkiksi erilaisia pelejä. Yhdessä työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättelemään ja ratkaisemaan ongelmia sekä toimimaan tavoitteellisesti yhteisen päämäärän suuntaisesti. Lapsille järjestetään myös mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti.

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Toimivat oppimisympäristöt tarjoavat tilaisuuksia eriyttää lasten työskentelyä. Onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella tuetaan lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä. Tavoitteena on, että lasten halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta.

Työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearvioinnin sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella.

Lasten toiveita tulevalle esiopetusvuodelle.

Monipuoliset työtavat Vantaan esiopetuksessa

Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa. Vantaalaisessa esiopetuksessa painottuvat leikki ja leikilliset menetelmät työtapana. Leikille tulee luoda tilaa ja mahdollisuuksia suunnittelemalla esiopetusryhmän toimintaa ja struktuuria leikkiä tukevaksi. Erilaisin juonellisen ja tarinallisen oppimisen menetelmin voidaan toteuttaa lapsille mielekkäitä oppimiskokonaisuuksia. Myös opetuksen eheyttäminen tapahtuu luonnostaan näiden leikillisten työtapojen kautta. Lasten leikkiä tulee havainnoida aktiivisesti ja suunnitella toimintaa havaintojen pohjalta.

Liikunnan ja aktiivisen elämäntavan merkitys on lapsen kokonaiskehityksen kannalta suuri. Työtapoja valitessa tulee ottaa huomioon se, että työskentely ei ole liian paikallaan pysyvää ja liikkumattomuuteen kannustavaa. Lapsi oppii liikkuen, leikkien, toimien ja tutkien. Jokaiseen esiopetuspäivään tulee kuulua oppimista liikunnan ja liikkeen kautta.

Esiopetuksen opettajalla tulee olla laaja-alaista osaamista ja opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Esiopetuksen henkilökunnan omia kiinnostuksen kohteita ja osaamisalueita hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Esiopetuksessa suositaan pienryhmätoimintaa, mutta pienryhmät eivät ole pysyviä. Esiopetuksen aikana harjoitellaan työskentelyä monenlaisissa ja monen kokoisissa ryhmissä. Myös suuremmassa ryhmässä sekä itsenäisesti työskennellen.

Vantaalla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa pedagogisesti oppimisen ja leikin tukena. Jokaisessa esiopetusryhmässä on käytössä tablet-laitteita, joiden pedagogiseen käyttöön henkilökuntaa on koulutettu. Tablet-laitteiden lisäksi esiopetusryhmissä on käytössä mm. digikameroita, videokameroita, datatykkejä ja tietokoneita. Vantaan esiopetuksessa noudatetaan *Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelmaa.*

Esiopetus ei perustu tehtäväkirjojen käyttöön, vaan toiminnan on oltava monipuolista. Esiopetuskirjasarjojen opettajan oppaat ovat hyvä tuki työhön, mutta esiopetuksen toiminta ja työtavat tulee rakentaa muun kuin tehtäväkirjojen täytön ympärille.

Työtapojen valinnassa ja arvioinnissa otetaan lapsilta ja huoltajilta saadut palautteet huomioon. Lasten ajatuksia ja aloitteita kerätään esiopetusryhmissä aktiivisesti ja erilaisin menetelmin. Esiopetuksen henkilökunta arvioi käyttämiään työtapoja säännöllisesti hyödyntäen mm. pedagogista dokumentointia, esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaa ja siihen liittyviä arviointikeskusteluja sekä henkilöstön tulos- ja kehityskeskusteluja.

Pedagoginen dokumentointi esiopetuksen työtapana
Pedagogisen dokumentoinnin avulla vahvistetaan lasten osallisuutta oman toimintansa suunnittelussa sekä tehdään näkyväksi lasten ajatuksia, kiinnostuksen kohteita ja oppimista. Esiopetuksen henkilöstön vastuulla on käyttää pedagogista dokumentointia työtapana niin, että lasten osallisuus mahdollistuu.

Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on auttaa henkilökuntaa yhdessä lasten kanssa arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään esiopetusryhmän toimintaa, oppimisympäristöjä sekä toimintakulttuuria lapsia yksilöinä ja ryhmänä tukevaan suuntaan. Pedagogisessa dokumentoinnissa havaintoja ja aineistoja kerätään monipuolisin keinoin yhdessä lasten, kasvattajien ja huoltajien kanssa. Kerättyihin dokumentteihin palataan ja niiden pohjalta tehdään näkyväksi hetkiä lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen arjesta sekä rakennetaan ryhmän yhteistä sosiaalista todellisuutta.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintäteknisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Oppimisympäristö ja monipuoliset työtavat 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

Valmistavaan opetukseen osallistuvien lasten oppimisympäristöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon opetuksen ja oppimisen eheyttäminen ja eriyttäminen. Valmistavassa opetuksessa eheyttävä työskentely tapahtuu erilaisten teemojen, projektien, leikin ja päivittäisten toimintojen avulla monipuolisia työtapoja ja menetelmiä käyttäen. Kuvien käyttö oppimisympäristössä ja päivittäin eri tilanteissa auttaa lasta arjen sujumisessa sekä suomen kielen ymmärtämisessä ja oppimisessa. Opetuksen eriyttämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen vahvuudet, kehitystaso ja kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset tavat oppia. Opetusta eriyttämällä lapsille tarjotaan onnistumisen kokemuksia ja riittäviä haasteita.

Pienryhmätoimintaa käytetään oppimisen eriyttämiseen. Lapsen kotoutumisen vaiheesta riippuen, hän saattaa tarvita eriytettyä ohjausta esim. arkitaitojen oppimisessa.

Vantaalla valmistava opetus koostuu päivittäin neljästä esiopetustunnista ja yhdestä suomen kielen opettamiseen keskittyvästä tunnista, joka sijoittuu ennen tai jälkeen esiopetusajan. Esiopetuksen opettaja vastaa valmistavan opetuksen toteutumisesta, sisällön suunnittelusta ja arvioinnista. Suomen kielen opetusta voi esiopetuksen opettajan lisäksi kuka tahansa päiväkodin kasvattaja. Suomen kielen opetuksen sisältö suunnitellaan valmistavaa opetusta saavan lapsen lähtökohdista, mutta opetushetkillä voi olla mukana myös muita samansisältöisestä opetuksesta hyötyviä lapsia.

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta[44]. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä[45]. Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvuympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Keskeisiä tiedonlähteitä ovat lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse. Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Suunnittelun apuna voidaan käyttää lapsikohtaista esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

Opettaja seuraa kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seurannan kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla[46]. Seuranta perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja omat kokemukset ovat osa dokumentointia ja arviointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat tärkeitä. Kootun seurantatiedon ja siitä johdettujen arviointipäätelmien pohjalta opettaja suuntaa opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja kehittämisalueista. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan[47].

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin[48]. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisten tehtävien onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapselle mahdollisesti laadittua oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia. Opetuksen järjestäjä vastaa toimivien siirtymävaiheen käytäntöjen luomisesta. Tietojen siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

[44] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998); Perusopetusasetus 14 § 2 mom. (852/1998)
[45] Valtioneuvoston asetus 5 § (422/2012)
[46] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)
[47] Peruospetusasetus 10 § 1 mom. (852/1998)
[48] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

Opetushenkilöstön tavoitteellinen itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomion toiminnan kehittämisessä.

Lapsille annetaan lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen osallistumistodistus[49]. Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun/päiväkodin ja lapsen nimi, lapsen henkilötunnus sekä todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena Vantaan esiopetuksessa

Arvioinnin tarkoitus on peilata toimintaa suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi edellyttää, että toiminnasta kerätään järjestelmällisesti tietoa ja sitä analysoidaan ja tulkitaan. Arvioinnilla pyritään vastaamaan siihen, onko saatu aikaan se mitä tavoiteltiin ja onko tarvittavia muutoksia toimintaan tehty.

Esiopetuksessa kehitetään jatkuvasti toimintaa, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä lasten tarpeita vastaaviksi. Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä toiminnan jatkuvalle kehittämiselle. Pedagogisen dokumentoinnin pohjalta tapahtuva arviointi ja suunnittelu varmistavat lapsilähtöisen toiminnan. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on auttaa henkilöstöä yhdessä lasten kanssa arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään ryhmän toimintaa, oppimisympäristöjä ja toimintakulttuuria. Pedagogisessa dokumentoinnissa havaintoja ja aineistoja kerätään monipuolisin keinoin yhdessä lasten, kasvattajien ja huoltajien kanssa. Keskeinen työväline pedagogiseen dokumentointiin on Vantaalla käytössä oleva Esiopetusikäisen lapsen havainnointi – lomake, jonka avulla havainnoidaan koko ryhmän lasten taitoja ja toimintaa eri osa-alueilla. Havainnointilomakkeen avulla saadaan tietoa paitsi yksittäisestä lapsesta, myös koko ryhmän toiminnasta. Havainnointitiedon perusteella esiopetuksen henkilökunta arvioi ja suunnittelee ryhmän toimintaa sekä pystyy tunnistamaan tietyillä osa-alueilla oppimisessaan ja kehityksessään tukea tarvitsevat lapset.

LEOPS-/HOJKS -keskustelut ovat tärkeä osa esiopetuksen henkilöstön, lapsen ja huoltajien yhteistä arviointia. Lapsen oppimissuunnitelma sisältää lapsen puheenvuoron ja itsearvioinnin, sekä huoltajien puheenvuoron. Huoltajien tekemää arviointia ja palautetta tulee käyttää pedagogisesti osana lapsen esiopetuksen suunnittelua ja arviointia.

Toiminnan suunnittelussa hyödynnetään kootusti lapsikohtaisten suunnitelmien tavoitteita ja teemoja sekä ryhmästä pedagogisen dokumentoinnin keinoin kerättävää monipuolista arviointitietoa. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaan kirjattuja kehittämisen tekoja lähdetään toteuttamaan yhdessä lasten kanssa arvioiden, suunnitellen ja kokeillen.

Vanhempaintilaisuuksia käytetään yhteisen suunnittelun ja arvioinnin foorumeina. Lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa hyödynnetään myös asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksia.

[49] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998)

Esiopetuksen lapset täyttävät syksyllä LEOPS:n yhteydessä itsearviointilentokoneen, jossa he arvioivat omaa osaamistaan värikoodein. Aikuinen ohjaa tilannetta keskustelemalla, mutta ei puutu lapsen arviointiin. Itsearviointi toistetaan keväällä ja verrataan lapsen kanssa osaamisen kehittymistä.

Henkilöstö ja lapset havainnoivat, arvioivat, suunnittelevat, kokeilevat ja kehittävät toimintaa yhdessä Lapsille tehdään näkyväksi oppimisen prosessi ja yhteisöllinen oppiminen.

Vantaalla arviointia koskeva tiedonsiirto esiopetuksesta perusopetukseen toteutuu Eskarista ekalle -yhteistyöprosessin kautta, jota on kuvattu luvussa 3.3.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vantaan kaupungin laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Arviointi ja osallistumistodistus 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

Vantaan 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa noudatetaan samoja arvioinnin periaatteita kuin esiopetuksessa. Erityisesti kiinnitetään huomiota suomen kielen oppimiseen.

Vantaan 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa käytetään samaa osallistumistodistusta kuin esiopetuksessa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opetuksen sisältö sekä lapsen edistyminen valmistavan opetuksen aikana kuvataan Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmassa.

4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä tässä luvussa kuvatut opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet (kuvio 1). Yhteiset tavoitteet perustuvat eri tiedon- ja taidonaloista nouseviin, esiopetuksen kannalta oleellisiin opetuksen tavoitteisiin sekä laaja-alaiselle osaamiselle asetettuihin tavoitteisiin. Yhteiset tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita.

Oppimiskokonaisuuksina toteutetun opetuksen tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvinvointia sekä tarjota monipuolinen perusta heidän osaamisensa edistymiselle. Leikki ja muut lapsille ominaiset tavat oppia ja työskennellä ovat opetuksen ja toiminnan lähtökohtana. Oppimiskokonaisuuksien kesto ja toteutustapa vaihtelevat valitun aihepiirin, tilanteen ja lasten oppimisen etenemisen mukaan. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja työskennellä omaan tahtiinsa sekä kehittää taitojaan vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajan ja muun henkilöstön kanssa monipuolisissa oppimisympäristöissä. Oppimiskokonaisuuksien tehtävä on tarjota lapsille uusia ja innostavia oppimiskokemuksia sekä mahdollisuuksia työskennellä kullekin lapselle sopivia oppimisen haasteita sisältävien tehtävien parissa. Opetuksessa otetaan huomioon lasten erilaiset tuen tarpeet ja annetaan lapsille riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Tässä luvussa kuvatut opetukselle asetetut yhteiset tavoitteet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi. Kuhunkin kokonaisuuteen on koottu tavoitteita, joilla on toisiinsa liittyviä opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Eri kokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä yhdistellään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia muodostettaessa.

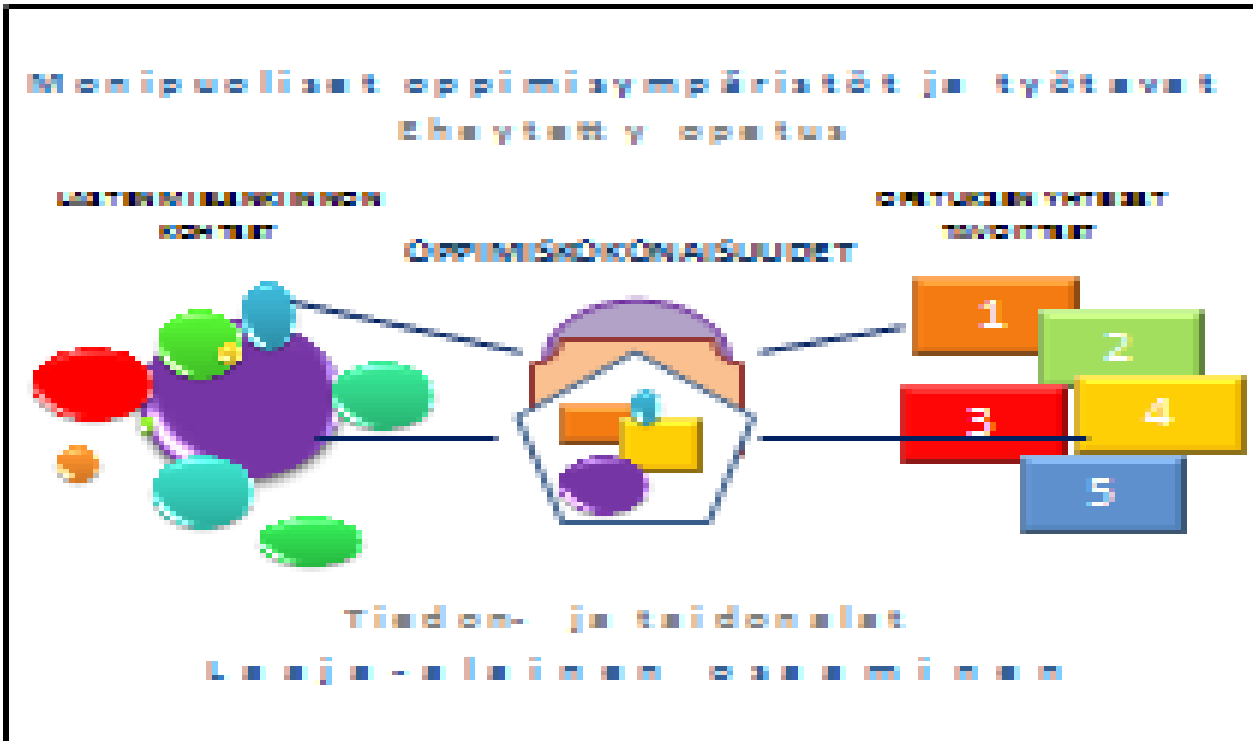

Kuvio 1. Oppimiskokonaisuuksien muodostaminen

Lapsen toiveita tulevalle esiopetusvuodelle.

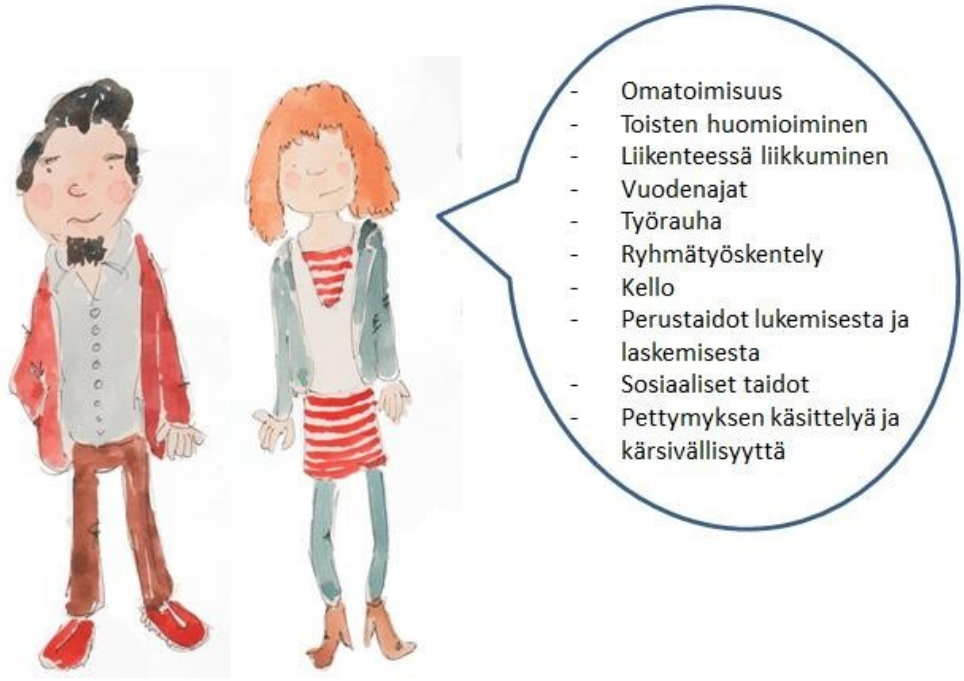

Huoltajien toiveita esiopetusvuonna opeteltavista asioista.

Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Harjoittelu tukee myös lasten keskittymiskyvyn ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua **musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun** perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja

vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
Esiopetuksen **musiikillinen toiminta** on monipuolista ja moniaistista, ja sen tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsille tarjotaan kokemuksia heidän omista musiikillisista taidoistaan laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla. Heidän kanssaan opetellaan lauluja ja tutustutaan eri musiikkityyleihin ja soittimiin. Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan. Lasten kanssa havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa. Opetus tarjoaa lapsille kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä.
Esiopetuksessa harjoitellaan **käsitöiden tekemistä** ja erilaisten työvälineiden käyttöä. Lapsia innostetaan käsitöiden tekemiseen. Lasten kanssa kokeillaan sekä kovien että pehmeiden materiaalien käyttöä ja opetellaan niiden käsittelyssä tarvittavia tekniikoita ja perustaitoja. Lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä mielikuvituksensa ja omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa. Lapset suunnittelevat ja valmistavat opettajan ohjauksessa myös pitempikestoisen käsityön. Työskentelyssä voidaan hyödyntää paikallisia tai lapsiryhmän taustoihin liittyviä käsityöperinteitä.
Esiopetuksessa tuetaan lasten **kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun** kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia. Opeteltava asia suunnitellaan lasten kokemusmaailmasta ja kiinnostuksen kohteista lähtien. Lapsia rohkaistaan kokeilemaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja. Kuvan tekemisen taitoja harjoitellaan moniaistisesti esimerkiksi maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä. Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tuottamiensa kuvien lisäksi taideteoksia, median kuvia, esineiden muotoilua sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita. Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä. Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin.
Lapsia rohkaistaan **suulliseen ja keholliseen ilmaisuun** monipuolisten harjoitusten ja leikin avulla. Tavoitteena on, että lapset saavat kokemuksia siitä, miten kielellä ja keholla voidaan leikkiä ja viestiä monimuotoisesti. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun keinoin. Opetuksessa hyödynnetään loruja, runoja sekä lasten kirjallisuutta. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta prosessista. Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta ja tanssia.

Yhteistyö Vantaan kulttuuripalveluiden kanssa

Esiopetuksen kulttuurikasvatuksen tavoitteena on, että lapsi tutustuu esiopetuksessa vantaalaiseen kulttuuritarjontaan ja saa monipuolisia kulttuurikokemuksia. Esi- ja alkuopetuksen kulttuurikasvatuksessa painottuvat leikilliset ja toiminnalliset työtavat sekä esittävät taiteet.

Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut tukee esiopetusta kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustumisessa. Vantaan kulttuuripalvelut tarjoaa monia käyntikohteita esiopetuksen ryhmille kulttuuriin ja taiteen eri muotoihin tutustumiseen, kokemiseen ja itse tekemiseen. Jokainen esiopetusryhmä vierailee vuoden aikana vähintään yhdessä Vantaan kulttuuripalveluiden järjestämässä tapahtumassa tai kohteessa. Esiopetusryhmille suunnatut Vantaan kulttuuripalveluiden tapahtumat ja kohteet löytyvät puolivuosittain ilmestyvästä esitteestä, joka toimitetaan päiväkoteihin.

Kielen rikas maailma

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten **kielellisten taitojen** kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute ovat tärkeitä oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Esiopetuksessa lasten kielellisen ja kulttuurisen taustan monimuotoisuus tunnistetaan, sitä kunnioitetaan ja sen jatkuvuutta tuetaan. Eri kielten havainnointi tukee lasten kielitietoisuutta sekä kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieliin ja kulttuureihin. Lasten kielellisen tietoisuuden kehittymistä edistetään kielellä leikkien, loruillen sekä tutustuen monipuolisesti puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen. Lasten kehittyvää luku- ja kirjoitustaitoa tuetaan leikkien ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Opetus ja oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida, tutkia ja kokeilla puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä laajentaa sanavarastoaan. Opetuskielen lisäksi esiopetuksessa havainnoidaan muita kieliä. On tärkeää, että lapset, joiden äidinkieli on muu kuin esiopetuksen kieli, saavat vahvan tuen opetuskielen taidon kehittymiselle ja samalla kokemuksen, että heidän kotona puhumansa kieli on tärkeä ja arvokas.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Lasten **suomen/ ruotsin/ saamen/ viittomakielen taidon** kehittymistä tuetaan monipuolisesti esiopetuksen aikana.

Opetus tarjoaa lapsille mahdollisuuksia harjoitella kuuntelemista ja puhumista erilaisissa tilanteissa. Heitä ohjataan kertomaan ja keskustelemaan sekä eläytymään, ymmärtämään ja muistamaan kuulemaansa. Sanojen merkityksiä pohditaan yhdessä ja sanoilla leikitellään. Yhteisissä keskusteluissa lapset kehittävät taitojaan kysyä, päätellä ja arvioida kuulemaansa. Lapsia innostetaan tarinoiden tekemiseen ja taitoa harjoitellaan esimerkiksi saduttamalla tai digitarinoita tekemällä.

Lapsille luetaan erilaisia tekstejä ja niistä keskustellaan yhdessä. Tämä auttaa lapsia ymmärtämään lukemisen merkitystä. Opettajan mallintamisen ja erilaisten harjoitusten avulla lapset saavat kokemuksia siitä, miten puheen voi muuttaa kirjoitetuksi kieleksi ja kirjoitetun kielen puheeksi. Kirjoitettua ja puhuttua kieltä tutkitaan yhdessä. Lapsia ohjataan havaitsemaan, että puheen voi jakaa pienempiin osiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänteisiin.

Lasten lukutaidon kehittymistä tuetaan järjestämällä heille mahdollisuuksia leikilliseen kirjoittamiseen ja omien tekstien tuottamiseen tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Lapsia innostetaan yhdessä ja omatoimisesti tunnistamaan ja tuottamaan eri tavoin kirjaimia, sanoja ja tekstejä taitojensa ja mielenkiintonsa mukaisesti heille mielekkäissä asiayhteyksissä.

Opetuksessa käytetään monipuolisesti lastenkirjallisuutta. Lapsia rohkaistaan tutkimaan ja lukemaan oman taitonsa mukaisesti erilaisia tekstejä sekä kertomaan ja ilmaisemaan eri tavoin kuulemastaan tai lukemastaan.

Erilaisten leikkien ja harjoitusten avulla tuetaan lasten hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä heidän kykyään hahmottaa tilaa ja suuntia. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen kynäotteeseen ja näppäimistöjen käyttöön.

Esiopetuksessa tuetaan lasten kielellisiä valmiuksia havainnoimalla **eri kieliä** yhdessä lasten kanssa. Erityisesti tarkastellaan lapsiryhmässä ja lähiympäristössä puhuttuja kieliä. Näin tuetaan lasten kielitietoisuuden ja oman kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä. Samalla lapsia autetaan havaitsemaan ympäröivän maailman kielellinen ja kulttuurinen rikkaus ja kiinnostavuus. Opetuksessa voidaan käyttää esimerkiksi erikielisiä lauluja, leikkejä ja viittomia.

Yhteistyö Vantaan kaupunginkirjaston kanssa

Esiopetusvuoden aikana tutustutaan kirjaston käyttöön ja kirjastoon oppimisympäristönä. Vantaan kirjastot tarjoavat esiopetusryhmille erilaisia palveluita, joista saa tietoa olemalla yhteydessä kirjastoon. Esiopetusryhmille järjestetään muun muassa tilaussatutunteja ja kootaan lainattavia aineistopaketteja ryhmän toivomista teemoista. Kirjasto tukee esiopetusta mediataitojen ja monilukutaidon opetuksessa. Kirjastoautot tuovat palvelunsa myös suoraan monien päiväkotien pihoille. Kirjaston Satudiplomin suorittaminen on suositeltavaa esiopetusvuoden aikana.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimisille. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Kielen rikas maailma 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

Kuusivuotiaiden perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomen kielen oppimisessa. Suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen tavoitteet, sisällöt ja menetelmät kirjataan Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS). Suomen kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisesti kielellisten taitojen ja valmiuksien osa-alueilla kunkin lapsen tarpeista ja edellytyksistä lähtien. Lapsen suomen kielen taitoa kehitetään kielen eri osa-alueilla, joita ovat vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavaranto sekä kielitietoisuus.

Suomi toisena kielenä opetus ja suomen kielen oppiminen nivoutuvat kaikkiin esiopetuksen oppimiskokonaisuuksiin. Suomen kielen oppiminen on prosessi, joka tapahtuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja suunnitelmallisessa toiminnassa. S2-opetukseen liittyvä ohjeistus löytyy *kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjasta*.-

Ryhmässä tutustutaan esiopetusvuoden aikana lapsiryhmässä esiintyviin kieliin ja opetellaan joitakin yleisimpiä fraaseja ja sanoja. Kirjojen ja kerrottujen tarinoiden kautta tutustutaan eri maiden kansansatuihin ja niiden erilaisiin versioihin. Vantaan kaupunginkirjastoista on saatavilla lastenkirjallisuutta monilla eri kielillä. Kirjaston kanssa tehtävän yhteistyön avulla voidaan tukea lapsen oman äidinkielen kehittymistä.

Oman äidinkielen tukemiseen liittyvä ohjeistus löytyy *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjasta.*

Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään historiallisesta ja

yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista. Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyttä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä. Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin katsomuksiin ja uskontoihin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelylle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
Lasten kanssa tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen **historiallisesta** näkökulmasta. Aihetta lähestytään havainnollisesti ja moniaistisesti eri ilmaisutapoja hyödyntäen. Lisäksi opetuksessa voidaan käsitellä lapsia kiinnostavia muita historiallisia tapahtumia, henkilöitä, kulttuureja ja kulttuuriperintöä. Tiedon lähteinä voidaan käyttää lähiyhteisön jäseniä, esineistöä ja ympäristöä sekä hyödyntää lasten huoltajien asiantuntemusta omasta kulttuuriperinnöstään. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös juhlaperinteitä, kertomuksia, perinneleikkejä ja vanhoja lauluja.
Lasten kiinnostusta **yhteiskunnallisiin** asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista. Lasten kanssa tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti. Mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa. Opetuksessa tutustutaan lasten oikeuksiin hyödyntäen YK:n yleissopimusta lapsen oikeuksista. Lasten kanssa laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä. Samalla autetaan lapsia ymmärtämään, että yhteisön säännöt ovat ihmisten luomia sopimuksia. Lähiympäristöä hyödynnetään niin että lapsilla on mahdollisuus aitoon osallistumis- ja vaikuttamiskokemukseen.
Esiopetukseen sisältyy koko ryhmälle yhteistä **eettistä kasvatusta.** Kasvatus liitetään lasten arkeen ja käytännön tilanteisiin, joihin liittyy tunteita ja eettisiä valintoja. Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita. Lasten kanssa pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita, tyttönä ja poikana olemiseen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista. Yhteisten keskustelujen lisäksi luontevia tapoja eettiseen kasvatukseen antavat esimerkiksi roolileikit sekä sadut ja median kertomukset. Opetuksessa voidaan hyödyntää sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja kehittäviä opetusohjelmia ja materiaaleja.

Esiopetuksen **katsomuskasvatuksessa** yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja katsomukset. Uskonnottomuutta tarkastellaan esiopetuksessa muiden katsomusten rinnalla. Katsomuskasvatus liitetään arjen asioihin, juhliin ja ajankohtaisiin tapahtumiin, joilla on uskonnollista tai katsomuksellista merkitystä. Tavoitteena on auttaa lapsia ymmärtämään ja kunnioittamaan sekä omia että toisten lasten ja perheiden erilaisia katsomuksellisia perinteitä sekä niihin liittyviä tapoja ja käsityksiä. Lapsia rohkaistaan erilaisten elämänkysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa toimien. Samalla heidän valmiutensa ymmärtää uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä sanoja ja käsitteitä vahvistuvat. Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia.

Minä ja meidän yhteisömme Vantaan esiopetuksessa

Vantaalaisessa esiopetuksessa näkyy kulttuurinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus. Lasten esittämiä kysymyksiä, jotka liittyvät erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin ja kulttuureihin, käsitellään luontevasti esiopetuksen eri tilanteissa. Lapsi saa tukea katsomuksellisen ja kulttuurisen identiteettinsä kehittymiseen elämänkysymysten pohtimisen ja ihmettelyn sekä erilaisiin juhlaperinteisiin tutustumisen kautta. Näin vahvistetaan lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja opetetaan lapsia arvostamaan kaikkien perheiden perinteitä ja tapoja. Katsomuskasvatuksessa voidaan tehdä yhteistyötä lähialueen eri uskonnollisten ja katsomuksellisten yhteisöjen kanssa.

Ryhmässä tutustutaan esiopetusvuoden aikana lapsiryhmässä esiintyviin kieliin ja kulttuureihin. Ryhmässä läsnä olevista kielistä opetellaan joitakin yleisimpiä fraaseja ja sanoja. Perheiden asiantuntemusta omasta kulttuuritaustastaan hyödynnetään esiopetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kirjojen ja kerrottujen tarinoiden kautta tutustutaan eri maiden kansansatuihin ja niiden erilaisiin versioihin. Kirjastoista on saatavilla erilaisista kulttuureista kertovia kirjoja ja muita aineistoja. Lastenkirjoja löytyy myös useilla eri kielillä.

Tietoa ja toimintamalleja kieli- ja kulttuuritietoiseen esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen on koottu henkilökunnalle laadittuun *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan*.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Erityisen tärkeää opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä on **matemaattisten taitojen** opettelussa sekä **teknologia- ja ympäristökasvatusten** toteuttamisessa. Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja päättelemällä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille.

Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään omia ratkaisuja.

Opetuksessa tutustutaan tutkivaan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Lapsia kannustetaan kehittämään **matemaattisia taitojaan** toiminnallisesti, leikkien ja eri aisteja käyttäen erilaisissa oppimisympäristöissä. Opetuksessa tutustutaan matematiikkaan ja sen osaalueisiin havainnollisesti ja yhdessä toimien.

Lapsia innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan erilaisissa arjen tilanteissa opettajan mallintamisen ja kielellistämisen avulla. Havaintoja harjoitellaan esittämään itse ja kuvien sekä erilaisten välineiden avulla. Toiminta suunnitellaan niin että siinä on paljon mahdollisuuksia luokitella, vertailla, asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia. Opetukseen kuuluu muistia kehittäviä leikkejä ja tehtäviä. Lapsia kannustetaan myös toimintaympäristöön liittyvien ongelmanratkaisutehtävien päättelyyn ja ratkaisujen etsimiseen.

Lukukäsitteen kehittymistä tuetaan monipuolisesti leikkien ja työskennellen. Lapsia innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristöstä sekä liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin taitojensa mukaan. Lukumääriä vertaillaan ja tutkitaan lukumäärän muutosta käytännön esimerkkejä keksien. Erityisesti opetuksessa kiinnitetään huomiota lasten lukujonotaitojen ja nimeämisen kehittämiseen.

Erilaisilla harjoituksilla tuetaan lasten tason ja tilan hahmottamista. Lapsia kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan 2- ja 3-ulotteisuutta sekä opettelemaan sijainti- ja suhdekäsitteitä, kuten edessä, ylhäällä ja joka toinen, esimerkiksi liikuntaleikkien avulla. Lasten geometrisen ajattelun vahvistamiseksi heille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun. Opettajan ohjauksessa lapset tutustuvat ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoittelevat nimeämään niitä.

Esiopetuksessa kokeillaan mittaamista keholla ja eri välineillä. Opetuksessa harjoitellaan ajankäsitteitä, kuten joskus, eilen ja aamulla. Aikajärjestystä pohditaan yhdessä esimerkiksi vuorokaudenaikoja havainnoimalla.
Opetuksessa hyödynnetään muun muassa leikkejä, pelejä ja tarinoita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Esiopetuksen **ympäristökasvatus** tarjoaa lapsille luontokokemuksia sekä mahdollisuuden tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin**.** Ympäristöä havainnoidaan eri aistein sekä havaintovälineiden avulla. Opetukseen voi kuulua myös pieniä kokeita. Havainnoista keskustellaan ja havaintotietoa harjoitellaan luokittelemaan. Samalla opetellaan luontoon liittyvien käsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä sekä pohditaan syy-seuraus suhteita. Lasten luonnontuntemusta hyödynnetään opetuksessa. Lasten kanssa harjoitellaan tiedon hankintaa hakemalla yhdessä tietoa joistakin lapsia kiinnostavista asioista. Opetuksessa luodaan pohjaa kestävälle elämäntavalle tutustumalla luonnonsuojeluun. Lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä.

Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä **teknologisia ratkaisuja** ja niiden ominaisuuksia ja toimivuutta. Opetuksessa tuodaan esille, että teknologia on ihmisen luovan toiminnan aikaansaamaa. Lapset tutustuvat teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen. Lapsia kannustetaan kuvailemaan tekemiään ratkaisuja. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppimisympäristöjen välineiden lisäksi esimerkiksi lasten omia leikkikaluja ja miettiä niiden toimintaperiaatteita.

Matemaattisten valmiuksien arviointi ja tukeminen Vantaan esiopetuksessa

Matematiikka koostuu isosta joukosta erilaisia tietoja ja taitoja, jotka kehittyvät vaiheittain lapsen oman tutkiskelun ja oppimisen sekä opetuksen ja siihen liittyvän harjoittelun kautta. Vantaalaisessa esiopetuksessa korostetaan arkipäivän matematiikkaa. Esiopetuksen toiminnat, kuten pelit, arkitoimintatilanteet ja sääntöleikit, sisältävät paljon tilanteita, joissa harjoitellaan ja käytetään matemaattisia taitoja. Erityisesti esiopetusvuoden syksyllä yksittäisten lasten kohdalla on tärkeä pohtia paitsi senhetkisiä taitoja myös sitä, pystyykö lapsi oppimaan, kun taitoa harjoitellaan. Matemaattisten taitojen säännöllinen havainnointi ja kehittäminen ovat myöhemmän oppimisen kannalta tärkeää.

Ympäristökasvatus Vantaan esiopetuksessa

Vantaalaisessa esiopetuksessa luonto on helposti saavutettavissa oleva oppimisympäristö. Lähes kaikilla esiopetusryhmillä on lähimetsä kävelymatkan päässä. Tavoitteena on lapsen luontosuhteen vahvistaminen. Luonnossa lapset saavat kokemuksia ja elämyksiä yhdessä toisten kanssa, mutta metsässä on mahdollisuus myös rauhoittumiseen.

Kestävään elämäntapaan kasvattaminen perustuu Vantaan kaupungin arvoihin, joista yksi on vastuullisuus. Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita määrittää resurssiviisauden tiekartta. Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvaroja vastuullisesti ja harkitusti hyvinvointia ja kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Tiekartan toimenpiteet tarkentuvat varhaiskasvatuksen toteutussuunnitelmalla, jonka keskiössä on lasten luontosuhteen vahvistaminen: tutustutaan lähiympäristöön, pidetään luonnosta ja lähiympäristöstä huolta, kierrätetään, tehdään ekologisia valintoja sekä pohditaan syyseuraussuhteita. Lasten kanssa lajitellaan jätteitä ja kiinnitetään huomiota energian kulutukseen. Toimintayksiköt voivat osallistua Vantaan kaupungin järjestämiin EkoTeko-kilpailuihin, joissa esiopetusryhmät voivat olla aktiivisina toimijoina.

Vantaalaiset esiopetusryhmät tekevät yhteistyötä Vantaan luontokoulun kanssa. Vantaan luontokoulun toiminta tukee päiväkotien ympäristökasvatustyötä. Luontokoulun esiopetukselle suunnattuja toimintamuotoja ovat kummiluokkatoiminta, yksittäiset luonto-opetuspäivät ja kasvattajien kurssit. Luontokoulussa pääosa opetuksesta tapahtuu ulkona. Opetuksessa käytettävät menetelmät ovat toiminnallisia ja käytännönläheisiä. Opetuksen sisällöt ovat monialaisia.

Kasvan ja kehityn

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laajaalaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden** näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää liikkumisen yhteyttä hyvinvointiin ja terveyteen. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia lasten motoristen ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta tärkeiden havaintomotoristen taitojen kehittymiseen. Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä. Lapsia ohjataan kohtuulliseen kulutukseen. Opetuksessa pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä sekä tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään. Lapset saavat tietoja turvallisesta liikkumisesta lähiympäristössä sekä esiopetuksen oppimisympäristöissä.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
Esiopetuksen tavoitteena on innostaa lapsia **liikkumaan** monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa. Liikkumisen ja leikkien avulla lasten yhdessä toimimisen taidot kehittyvät. Samalla heidän kehonhallintansa vahvistuu sekä heidän taitonsa hahmottaa omaan kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan kehittyy. Ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa. Esiopetuksessa harjoitellaan monipuolisesti ja säännöllisesti arkeen liittyviä motorisia perustaitoja eri ympäristöissä. Näitä ovat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot. Tasapainoa harjoitellaan pysähtymisiä ja harhauttamisia sisältävien leikkien avulla tai taitoradalla leikitellen. Liikkumistaitoja edistetään kierimistä, kiipeämistä, juoksua ja hyppelyjä sisältävillä harjoituksilla. Välineenkäsittelytaitoja harjoitellaan työntämällä ja vetämällä sekä käyttämällä monipuolisesti eri välineitä ja palloja. Lisäksi lapsia innostetaan harjaannuttamaan hienomotorisia taitojaan sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittävien pelien ja leikkien avulla. Tavoitteena on, että toiminta antaa kaikille lapsille mahdollisuuksia osallistumiseen ja onnistumiseen sekä tukee lasten hyvinvointia ja toimintakykyä.
Esiopetuksessa ruokailutilanteita käytetään päivittäisen terveyttä edistävän syömisen ja **ruokaan liittyvän**

osaamisen oppimisympäristönä. Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa mahdollisimman viihtyisiä ja lapsia ohjataan hyviin tapoihin. Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin lisäksi opetuksessa tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen.

Lasten kanssa tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa sekä pohditaan **kohtuullisen kuluttamisen** merkityksestä. Esimerkiksi lasten leikeissä ja piirroksissa ilmenevät tulkinnat kulutuksesta ja mainonnasta voivat toimia esiopetuksen kuluttajakasvatuksen pohjana.

Lapsia ohjataan ymmärtämään liikunnan, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä **hyvinvoinnille ja terveydelle**. Lasten kanssa pohditaan terveyttä ja sairauksia ja niiden syitä sekä ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan fyysiseen terveyteensä ja mielen hyvinvointiin. Hyvistä ihmissuhteista ja niiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille keskustellaan. Kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa. Lasten kanssa havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää sekä mietitään niiden yhteyttä päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon. Opetuksessa haetaan tietoa hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana esiopetuksen arkea.

Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudestaan **turvalliseen** elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuuteen. Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita. Tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hankkia apua sekä toimia turvallisesti tavallisimmissa arjen tilanteissa. Lapsia rohkaistaan hakemaan aikuisen apua esiopetuksen ongelmatilanteissa ja kiusaamista kohdatessaan sekä kertomaan huolistaan. Opetuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä sekä turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla.

Liikunta Vantaan esiopetuksessa

Liikkuminen on lapselle ominainen tapa toimia. Lapset ilmaisevat itseään liikkuen ja kehittävät motorisia taitojaan leikin lomassa. Liikunnan tulee olla lapselle positiivinen elämys. Sen tarjoamat tunnekokemukset ovat oleellisessa osassa elämänikäisen liikunnan ilon löytämisessä. Liikunta on tehokas keino vahvistaa lapsen itsetuntoa, mutta myös heikentää sitä, jos liikunnan iloa ei osata hyödyntää oikein. Esiopetuksen liikunnassa tulee tietoisesti pyrkiä pois kilpailusta ja suoritusten vertailusta.

Yhteistyö perheiden kanssa on tärkeää, sillä liikunnallinen elämäntapa ei voi syntyä vain esiopetuksen aikana. Esimerkiksi liikunnalliset vanhempaintilaisuudet tai esiopetuksen erilaiset koko perheen tapahtumat lähimetsässä tai liikunnallisten tehtäväratojen merkeissä tukevat koko perheen liikkumista. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) -keskusteluissa keskustellaan lapsen päivittäisestä liikunnan määrästä. Alle kouluikäisen lapsen tulisi liikkua kolme tuntia päivässä (*Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä – Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset*, OKM). Osa tästä toteutuu kotona ja osa esiopetuspäivän aikana. Esiopetuksessa tulee pohtia, kuinka liikkuminen mahdollistetaan arkitilanteissa päivän aikana. Erityisesti vähemmän liikkuvien lasten aktivointiin kiinnitetään huomiota.

Esiopetuksen lapset osallistuvat uimaopetukseen esiopetusvuoden aikana. Matkat tehdään päiväkodin sijainnista riippuen kävellen, joukkoliikennevälineillä tai tilausbussilla. Esiopetuksen henkilökunta vastaa lapsista koko uimahalliretken ajan, myös pukuhuoneessa toimimisesta. Opetuksesta vastaa koulutettu uimaopettaja.

Yhteistyö liikuntapalvelujen kanssa

Vantaan liikuntapalvelut tukee esiopetusta aktiivisen ja monipuolisen esiopetuksen tarjoamisessa. Liikuntapalvelut ylläpitää liikuntavälinevuokraamoa, josta esiopetuksen ryhmät voivat lainata liikuntavälineitä. Uimahallit, urheiluhallit, lähiliikuntapaikat ja ulkoilureitit toimivat oppimisympäristöinä. Varhaiskasvatus, liikuntapalvelut ja urheiluseurat suunnittelevat yhteistyössä liikuntatapahtumia ja osaamisen kehittämistä. Lisäksi valtakunnallinen Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma tukee toimintayksiköitä liikuntamyönteisen toimintakulttuurin kehittämisessä.

Huoltajan vastaus kysymykseen ”Mitä liikuntalajeja tulisi mielestänne esiopetuksen liikuntaan sisältyä?” Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle –blogista.

4.4Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien lasten esiopetuksessa noudatetaan samoja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia esiopetuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan esiopetuksessa huomioon. Esiopetuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteettien kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Erityisenä tavoitteena on tukea kaksi- ja monikielisten lasten eri kielten taitoa.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Erillisessä ryhmässä esiopetus

voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä[50]. Huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana perusopetuslain mukaisella esiopetuksen opetuskielellä.

Erilaiset kieli- ja kulttuuri taustat esiopetuksessa

Saamelaislasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten saamelaista identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan sekä antaa lapsille mahdollisuus opetella saamelaisia perinnetietoja ja taitoja. Opetuksessa voidaan hyödyntää lähiympäristöä sekä yhteistyötä huoltajien ja saamelaisyhteisön kanssa. Esiopetusta voidaan järjestää saamenkielisenä tai kaksikielisenä kielikylpyopetuksena.

Silloin kun esiopetus järjestetään jollakin kolmesta saamen kielestä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa kielen ymmärtämistä ja kielen käyttötaitoja. Tavoitteena on lisätä lasten valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Romanilasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten identiteettikehitystä ja tietoisuutta omasta historiastaan ja kulttuuristaan. Lisäksi tuetaan kaksikielisyyttä yhteistyössä lasten perheiden kanssa. Lapsille annetaan romanikielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Romanikielen opetuksessa tutustutetaan lapsia romanikieleen ja -kulttuuriin, laajennetaan sana- ja ilmaisuvarantoa sekä rohkaistaan käyttämään kieltä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Viittomakieltä käyttävien lasten esiopetus toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisessä ryhmässä tai sekaryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Viittomakielisen esiopetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa lasten kieli- ja kulttuuri-identiteettiä antamalla heille mahdollisuus omaksua viittomakieltä. Tavoitteena on myös vahvistaa lasten suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakielistä ilmaisua ja viittomavarantoa sekä rohkaista käyttämään viittomakieltä ja lisätä lasten valmiuksia toimia erilaisissa kieliympäristöissä.

Esiopetuksessa tuetaan **vieraskielisten ja monikielisten lasten** kielitaidon sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien sekä ohjatusti että esiopetuksen arjessa. Erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta ja lasten oman äidinkielen/äidinkielten opetusta tarjotaan mahdollisuuksien mukaan. Maahanmuuttajataustaiset lapset voivat osallistua joko esiopetukseen tai perusopetukseen valmistavaan opetukseen tai molempiin.

Kieli- ja kulttuuritietoisuus Vantaan esiopetuksessa

Vantaalla *kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen* esiopetuksen tavoitteena on tukea lasten kielellisten ja kulttuuristen identiteettien kasvua sekä ohjata lapset kunnioittamaan eri kieliä, kulttuureja, uskontoja ja katsomuksia. Näin vahvistetaan lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia yhteiskunnan jäsenenä.

Vantaalla esiopetusryhmän kasvattajat vastaavat suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Alle kouluikäisen lapsen suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen tehtävänä on kehittää lapsen suomen kielen taitoa kielen eri osa-alueilla, joita ovat vuorovaikutustaidot, kielen

[50] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavaranto sekä kielitietoisuus. Säännölliset, tavoitteelliset, pedagogisesti suunnitellut suomen kielen oppimistuokiot ovat tärkeä toimintatapa S2-opetuksessa. Lapsi oppi ymmärtämään ja käyttämään eri tiedon- ja taidonaloille ominaista kieltä ja sanastoa.

Vastuu lasten oman äidinkielen säilymisestä ja kehittämisestä on perheellä. Esiopetuksen henkilöstö kannustaa ja tukee perhettä vaalimaan omaa kieltään ja kulttuuriaan. Esiopetuksen henkilöstö keskustelee perheiden kanssa oman äidinkielen merkityksestä ja ohjaa, miten omaa äidinkieltä voidaan tukea ja kehittää uudessa kieliympäristössä.

Vantaalla työskentelee kieli- ja kulttuurikoordinaattoreita, joiden tehtävänä on konsultoida ja ohjata varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökuntaa kaksi- ja monikielisten lasten asioissa sekä vahvistaa jo olemassa olevaa osaamista. Kaksi- ja monikielisten lasten suomen kielen oppimiseen liittyvissä asioissa esiopetuksen opettaja on ensisijaisesti yhteydessä kieli- ja kulttuurikoordinaattoriin.

Tietoa ja toimintamalleja kieli- ja kulttuuritietoiseen varhaiskasvatukseen on koottu henkilökunnalle suunnattuun *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan*.

Kaksikielinen esiopetus

Kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on hyödyntää lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyyskautta tarjoamalla tavanomaista esiopetusta monipuolisempaa kielikasvatusta. Opetuksessa luodaan motivoivia kieltenoppimistilanteita, joilla rakennetaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Tavoitteena on, että toiminta monikielisessä ympäristössä kehittää lasten kielitietoisuutta. Lasten kaksi- tai monikielistä kieliidentiteettiä tuetaan ja heille tarjotaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua kieliä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Myös monenlaiset kulttuurit, joita tuodaan tietoisesti esiin ja keskusteltavaksi, kohtaavat luontevasti tällä tavoin järjestetyssä opetuksessa.

Suppeamman kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto ja myönteinen asenne kieltä kohtaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä ja oppia opetuskielen lisäksi myös muulla kielellä.

Kaksikielistä opetusta voidaan toteuttaa usealla tavalla. Yhteistä toteutustavoille on se, kielet eivät ole pelkästään opetuksen ja oppimisen kohteena, vaan niitä käytetään oppimiskokonaisuuksien opetuksessa ja esiopetuksen arjen toiminnassa.

Kaksikielinen esiopetus Vantaalla

Vantaan kaupunki järjestää laajamittaista englannin kielistä esiopetusta ja ruotsin kielikylpyesiopetusta. Vantaalla tarjotaan myös kielirikasteista esiopetusta pääsääntöisesti englannin kielellä. Opetuslautakunnan päätöksellä kieli voi olla myös muu, kuin englanti. Kielirikasteisen esiopetuksen järjestämispaikoista päätetään vuosittain esiopetuspaikkojen hyväksymisen ja vahvistamisen yhteydessä. Perusperiaatteena Vantaalla esiopetuksen järjestämisessä muulla kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä on mahdollinen jatkumo samankieliseen perusopetukseen.

Laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy esiopetuksessa

Ruotsinkielistä kielikylpyä voidaan järjestää suomenkielisessä esiopetuksessa ja suomenkielistä kielikylpyä ruotsinkielisessä esiopetuksessa. Lisäksi sekä suomen- että ruotsinkielisessä esiopetuksessa voidaan järjestää saamenkielistä kielikylpyä. Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy on ohjelma, joka alkaa esiopetuksesta ja kestää perusopetuksen loppuun. Esiopetuksen ja koulun opetuskieli sekä toinen kotimainen kieli tai saamen kieli muodostavat kokonaisuuden. Esiopetus toteutetaan pääosin kielikylpykielellä. Lasten äidinkielen tai äidinkielten taitojen kehittymistä tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kielikylpyopettaja käyttää johdonmukaisesti ainoastaan kielikylpykieltä. Lapsia kannustetaan kielikylpykielen monipuoliseen käyttöön, mutta heillä tulee olla mahdollisuus tulla ymmärretyksi myös äidinkielellään. Lapsia kannustetaan opetuskielisen kulttuurin lisäksi myös toisen kotimaisen kielen mukaiseen tai saamelaiseen kulttuuriin tutustumiseen. Kotimaisten kielten kielikylvyn tavoitteena on antaa lapsille valmiudet jatkaa opiskelua sekä opetuskielellä että toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Esiopetuksen ja tulevan kielikylpykoulun välisessä yhteistyössä varmistetaan, että koulussa on käytettävissä riittävästi tietoa kouluun siirtyvien lasten kielenkehityksen vaiheesta.

Muu laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä. Jotkut lapsista voivat puhua kyseistä kieltä äidinkielenään. Toiminta suunnitellaan siten, että eri kieliryhmät saavat oppimiselleen tarvittavaa tukea. Ryhmissä voi olla myös lapsia, joille kumpikaan opetuksessa käytettävä kieli ei ole äidinkieli. Pääsääntöisesti nämä lapset ohjataan valmistavaan opetukseen, jos sellaista on saatavilla.

Kaksikielisessä esiopetuksessa toiminta suunnitellaan niin, että kahdella kielellä toteutetusta esiopetuksesta muodostuu kokonaisuus, jossa molemmat kielet ovat läsnä ja kehittyvät vähitellen opettajan mallintamisen ja lasten aktiivisen toiminnan kautta. Mikäli mahdollista, kukin opettaja käyttää vain jompaakumpaa kieltä aktiivisesti. Lapsia kannustetaan monipuoliseen kielenkäyttöön. Myös opetuskieliin liittyviä kulttuureita tuodaan lasten ulottuville. Tavoitteena on valmius jatkaa opiskelua molemmilla kielillä. Tavoite asettaa vaatimuksia oppimisympäristöille ja edellyttää yhteistyötä esiopetuksen ja perusopetuksen järjestäjän välillä lasten siirtyessä perusopetukseen.

Suppeampi kaksikielinen esiopetus

Kielirikasteinen esiopetus

Kielirikasteisella esiopetuksella tarkoitetaan esiopetusta, jossa alle 25 % toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä. Kielirikasteinen esiopetus antaa luontevia mahdollisuuksia tuoda monikielisyyttä ja kulttuurien kohtaamisia esiin esiopetuksen arjessa ja toimintakulttuurissa. Tavoitteena on, että lapset olisivat sekä kielen oppijoita että käyttäjiä. Tavoitteena voi olla siirtyminen kielirikasteiseen tai muuhun kaksikieliseen perusopetukseen.

Kielirikasteinen esiopetus

Kielirikasteisessa esiopetuksessa hyödynnetään Vantaan monipuolista ja rikasta kieliympäristöä. Kielirikasteisissa ryhmissä tutustutaan englantiin kansainvälisenä yleiskielenä ja lisäksi esiopetusyhteisön kotikieliin. Toiminnassa korostuvat tutkiva oppiminen ja lasten aloitteisiin tarttuminen. Lapset ja henkilöstö yhdessä ovat kielten tutkijoita ja oppijoita. Yhteiseen tarkasteluun tuodaan lasten elinympäristöissä ilmeneviä erilaisia kieliä ja kulttuureja. Toiminta tapahtuu laulujen, leikkien ja keskeisten sanojen ihmettelyn kautta. Arkitoimintatilanteissa harjoitellaan tervehdyksiä, kiittämistä sekä muita keskeisiä fraaseja. Kielten ja kulttuurien ympärille voidaan rakentaa erilaisia projekteja. Lisäksi huoltajien osaamista hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi monikulttuuristen tapahtumien järjestämisessä. Tavoitteena on luoda luontevia mahdollisuuksia lasten kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiselle sekä kiinnostuksen heräämiselle erilaisia kieliä ja niiden oppimista kohtaan.

Kielirikasteisen esiopetuksen toteutuksessa huomioidaan lasten oman äidinkielen keskeinen merkitys kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymiselle. Kielirikasteisen esiopetuksen laajuutta suunniteltaessa huomioidaan ryhmässä olevien lasten tarpeet ja kielelliset taustat. Sanavarannon laajentamista ja käsitteiden oppimista tuetaan kielirikasteisessa esiopetuksessa sekä opetuskielellä (suomi) että tutustumisen kohteena olevalla kielellä (englanti). Tällöin suomen kielen käsitteiden oppiminen toisenakin kielenä (S2) toteutuu tarkoituksenmukaisesti. Kielirikasteista esiopetusta suunniteltaessa ja arvioitaessa hyödynnetään *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaa*.

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Monipuoliset työtavat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan,

- millaisia työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavia periaatteita paikallisesti käytetään
- miten henkilöstön itsearviointia sekä huoltajilta ja lapsilta saatua palautetta käytetään työtapojen kehittämisessä.

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennetaan perusteissa kuvattuja esiopetuksen arvioinnin periaatteita ja käytäntöjä. Lisäksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan,

- miten arviointia koskevan tiedon siirron käytännöt toteutetaan lapsen siirtyessä perusopetukseen tai lapsen vaihtaessa esiopetuspaikkaa
- miten henkilöstön itsearviontiin perustuvia tietoja sekä lapsilta ja huoltajilta saatua palautetta käytetään esiopetuksen laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä
- millaista osallistumistodistusta käytetään.

Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Paikalliseen opetussuunnitelmaan liitetään esiopetuksen yhteiset tavoitteet, jotta esiopetuksen yhtenäisyys voi toteutua. Lisäksi opetussuunnitelmassa kuvataan, miten lasten mielenkiinnon kohteet otetaan huomioon oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan tarkentaa yhteisten tavoitteiden kuvauksia.

Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa otetaan huomioon, että lasten kieli- ja kulttuuritaustat vaihtelevat. Opetussuunnitelmassa kuvataan eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetusta sekä kaksikielistä opetusta niiltä osin kuin paikallinen esiopetuksen järjestäminen edellyttää.

Opetuksen järjestäjä antaa ohjeet, miten mahdollisiin yksikkökohtaisiin esiopetuksen opetussuunnitelmiin kirjataan tarvittavat täsmennykset, jotta kansallisesti ja paikallisesti asetetut tavoitteet voivat toteutua.

5.Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta esiopetukseen paremmin sopivaa nimitystä kasvun ja oppimisen tuki. Kasvun ja oppimisen tuki ja lukuun 6 sisältyvä oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta.

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Esiopetukseen osallistuvat lapset kuuluvat perusopetuslain mukaisen kasvun ja oppimisen tuen piiriin. Lain mukaan lapsilla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä[51]. Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.
Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä.
Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista. Varhaisen tunnistamisen sekä kasvun ja oppimisen tuen tehtävänä on ehkäistä oppimisvaikeuksia sekä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä.

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Esiopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikki lapset saavat onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Näin tuetaan lasten myönteistä käsitystä itsestään. Monipuolista palautetta ja oppimisesta koottua tietoa käytetään suunnitelmallisesti lasten kannustamiseen ja ohjaamiseen. Tällä tehdään oppimisen edistyminen lapsille näkyväksi.

Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Opettajien, erityisopettajien, esiopetuksen muun henkilöstön sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö lasten tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Periaatteena on, että tuen tarve arvioidaan, ja sitä koskevat ratkaisut ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua. Usein lapsen tuen tarve on havaittu jo ennen esiopetuksen alkamista. Esiopetuksen, lapsen aiemman varhaiskasvatuksen, neuvolan ja huoltajien

[51] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

yhteistyöllä turvataan lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen jatkumoa. Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista tukitoimista hyödynnetään esiopetuksessa.

Tuen tarvetta arvioitaessa ensimmäiseksi tarkastellaan käytettyjä toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa lapselle paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja.

Tuki annetaan lapselle ensisijaisesti omassa esiopetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei lapsen etu välttämättä edellytä lapsen siirtämistä toiseen ryhmään tai yksikköön. Mikäli lapsi käyttää esiopetuksen lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa.

On tärkeää, että tieto lapsen tuen tarpeesta ja esiopetuksen aikana saamasta tuesta siirtyy myös perusopetukseen. Opetuksen järjestäjät vastaavat sujuvista tiedon siirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

Kasvun ja oppimisen tuki Vantaan esiopetuksessa

Kolmiportainen tuki Vantaan esiopetuksessa

Vantaalla kolmiportainen tuki alkaa varhaiskasvatuksessa muodostaen jatkumon esiopetukseen ja perusopetukseen. Vantaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on käytössä *Kehityksen ja oppimisen tuen linjaukset*, jossa on kuvattu tarkemmin kehityksen ja oppimisen tuen suunnitteluun ja järjestämiseen liittyvät rakenteet, prosessit ja vastuut sekä varhaiskasvatuksen että esiopetuksen osalta.
Käsitettä *kehityksen ja oppimisen tuki* voidaan siten käyttää *kasvun ja oppimisen tuki* -käsitteen rinnalla myös esiopetuksessa.

Tuen tarpeen arviointi esiopetukseen siirryttäessä

Vantaalla toimintatapojen, opetusjärjestelyiden ja oppimisympäristöjen arviointiin käytetään Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa ja esiopetusikäisen lapsen havainnointia. Ne auttavat esiopetuksen kasvattajatiimiä kehittämään työkäytäntöjään vastaamaan lasten yksilöllisiin tarpeisiin ryhmässä. Kehityksen ja oppimisen tuen valikko toimii pedagogisena työvälineenä lasten tarvitseman tuen ja opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Se haastaa kasvattajatiimit arvioimaan omaa toimintaansa, tunnistamaan muutoksen tarpeita ja etsimään kehittämisen tapoja. Kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla kasvattajatiimi käy keskustelua tuen tarjoamisesta lapsille mahdollisimman varhain ja ennaltaehkäisevästi. Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa hyödynnetään etenkin esiopetuksen toimintasuunnitelman laadinnassa, arvioinnissa ja ryhmän pedagogiikan kehittämisessä.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnissa, suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään lapsesta tehtyjä havaintoja, lapselle tehtyjen terveystarkastusten ja muiden arviointien tuloksia sekä aiemmin laadittua lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lisäksi henkilöstön tukena lapsen tuen tarpeen arvioinnissa ovat varhaiskasvatuksen erityisopettajat, esiopetuksen oppilashuollon psykologit ja kuraattorit sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat tarpeen mukaan. Mikäli lapsen arvioidaan tarvitsevan tehostettua tai erityistä tukea esiopetuksessa, voidaan tästä tuen tarpeesta laatia pedagoginen arvio tai selvitys joko aikaisintaan esiopetusta edeltävänä keväänä tai esiopetusvuoden aikana. Pedagoginen arvio tai selvitys käsitellään

moniammatillisesti oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Myös tuen vaiheen muutoksesta keskustellaan aina oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Tuen järjestämisen lähtökohtia
Esiopetus perustuu opetuksen eheyttämiseen. Lapsen tarvitsema kasvun ja oppimisen tuki sisällytetään opetuksen yhteisiin tavoitteisiin ja oppimiskokonaisuuksiin. Eheyttämisen tavoitteena on luoda jokaiselle lapselle hänen edellytyksiään vastaava mahdollisuus oppimiseen. Leikkiä, toiminnallisuutta sekä tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia hyödynnetään kasvun ja oppimisen tuen järjestämisessä.

Lasta tuetaan erilaisin pedagogisin tukitoimin riippuen tuen tarpeen laadusta ja laajuudesta. Pedagogisia menetelmiä käytetään joustavasti ja lasten tarpeiden mukaan kaikissa tuen vaiheissa. Pedagogisia tukitoimia ovat esimerkiksi pienryhmätoiminta, toiminnan eriyttäminen, päivä- ja viikkostruktuuri, erilaisten oppimistyylien huomioiminen opetuksessa sekä puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiokeinojen hyödyntäminen.

Joustavissa pienryhmissä työskentely sekä kuvitettu päivä- ja viikkostruktuuri hyödyttävät kaikkia lapsia. Erityistä huomiota kiinnitetään esteettömään viestintään. Viestinnän sujuvuutta ja ymmärrettävyyttä voidaan tukea puhetta tukevin ja korvaavin kommunikaatiokeinoin: ilmein, elein, kuvin, viittomin tai piirtämällä. Esteettömän viestinnän tavoitteena on mahdollistaa lasten yhdenvertainen osallistuminen ja lasten erilaiset tarpeet sekä nähdyksi ja kuulluksi tuleminen. Esiopetuksessa hyödynnetään monipuolisesti kaikkia aisteja tuomalla erilaisia oppimistyylejä opetukseen. Asioihin tutustutaan näkemisen, kuulemisen, liikkumisen ja kosketuksen kautta.

Esiopetuksen eriyttämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset tavat oppia. Opetusta eriyttämällä lapsille voidaan tarjota onnistumisen kokemuksia ja sopivia haasteita. Opetusta eriytetään tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien osalta kunkin lapsen kehitystason, tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

Lapsen tarvitsema tuki pyritään järjestämään inklusiivisesti, hänen lähipäiväkodissaan. Lapsen tukemiseen osallistuu koko kasvattajatiimi, esiopetuksen opettajan tai erityisopettajan pedagogisella ohjauksella. Päiväkodin johtajan tehtävänä on varmistaa, että lapsi saa tarvitsemansa tuen. Konsultoivat varhaiskasvatuksen erityisopettajat ohjaavat ja konsultoivat esiopetuksen henkilöstöä. Pedagogisten tukitoimien lisäksi Vantaan esiopetuksessa on käytössä rakenteellisia tukitoimia. Näitä ovat muun muassa varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajan, kehityksen ja oppimisen tuen lastenhoitajan, taidepedagogin tai avustajan sijoittaminen ryhmään. Tämän lisäksi on käytössä integroidun, pienennetyn ja erityisryhmän palveluita sekä tulkitsemispalveluita.

Lapsen sijoittuminen esiopetusryhmään
Vantaalla lapsia ei pääsääntöisesti siirretä toiseen toimintayksikköön esiopetusvuodeksi. Jos lapsi on ollut integroidussa ryhmässä tai erityisryhmässä ennen esiopetusta, arvioidaan tapauskohtaisesti lapsen siirtyminen esiopetusryhmään. Integroidussa ryhmässä olevat esiopetusikäiset lapset osallistuvat mahdollisuuksiensa mukaan esiopetusryhmän toimintaan. Lapsi saa kokemuksen vertaisryhmässä toimimisesta omien edellytystensä mukaisesti. Toimintatapa edellyttää ryhmien opettajien välistä toiminnallista yhteistyötä.

Perusopetuksessa tarvittavan tuen tarpeen arviointi

Sujuvan koulunaloituksen edellytyksenä on lapsen tarvitseman tuen suunnittelu ennen koulun aloittamista. Osa lapsista tarvitsee koulun alkaessa tilapäistä tai jatkuvampaa tukea. Lasten tarvitseman tuen järjestäminen esiopetuksesta kouluun siirtymävaiheessa edellyttää tiivistä yhteistyötä esiopetuksen, perusopetuksen sekä oppilashuollon ammattihenkilöiden välillä. Vantaalla on käytössä Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi, joka määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa myös tukea tarvitsevien lasten osalta. Eskarista ekalle -yhteistyöprosessi korostaa tuen tarpeen osalta sekä moniammatillisen konsultaation hyödyntämistä tuen tarpeen arvioinnissa että esiopetuksen henkilöstön roolia tiedon kokoamisessa sekä lapsen tuen tarpeen että oppimista tukevien järjestelyjen osalta. Huoltajien osallisuus tulee toteutua tuen tarpeen arvioinnin, yhteistyön ja tiedonsiirron eri vaiheissa. Tarkemmat ohjeet prosessista löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetista.

Tietojen siirto esiopetuksesta perusopetukseen

Pedagogista arviota ja selvitystä hyödynnetään esiopetusvuoden aikana moniammatillista konsultaatiota varten tehtävässä tiedonsiirrossa, kun arvioidaan perusopetuksen ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa lapsen tehostetun tuen, erityisen tuen tai perusopetuksen aloituksen myöhentämisen tarvetta. Tieto lapsen erityisen tuen tarpeesta siirretään perusopetukseen pedagogisella selvityksellä, ja sitä mahdollisesti täydentävillä lausunnoilla.

Keskeiset dokumentit tiedonsiirrossa perusopetukseen ovat lisäksi lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Kevään arviointikeskustelussa voidaan yhdessä huoltajien ja tarvittaessa perusopetuksen tai oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa koota keskeisimmät tiedot, jotka tukevat lapsen siirtymistä kouluun. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden osalta toteutetaan lisäksi tiedonsiirtokeskustelu keväällä lapsen tulevassa koulussa.

Tilanteissa, joissa huoltajat eivät anna suostumusta tiedon siirtoon lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun, tulee kuitenkin opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirtää eteenpäin (Perusopetuslaki 40§). Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot koskevat ennen kaikkea lapsen tuen tarvetta ja tuen järjestämisen kannalta tarvittavia toimenpiteitä, ja niillä tulee olla merkitystä siirtymishetkellä. Esiopetuksen opettaja vastaa tietojen siirtämisestä. Esiopetuksen opettaja kertoo huoltajille, mitä tietoa siirtää ja millä perusteilla. Jos huoltajat edelleen vastustavat tietojen siirtoa, päiväkodin johtaja on yhteydessä palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikköön ja lakimieheen. Esiopetuksen opettaja siirtää tiedot perusopetukseen konsultoituaan lakimiestä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteet 2015.)

Kasvun ja oppimisen tuki 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Lapsella on oikeus pedagogisiin ja rakenteellisiin tukitoimiin 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa. Mikäli ennen esiopetusvuotta on tiedossa, että lapsi tarvitsee tehostettua tai erityistä tukea, on syytä aina yksilöllisesti arvioida yhdessä huoltajien kanssa, hyötyykö lapsi esiopetusvuoden aikana valmistavasta

opetuksesta. Valmistavassa opetuksessa järjestettävät pedagogiset tukitoimet suunnitellaan osana lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaa. Päätös rakenteellisesta tukitoimesta voidaan tehdä joko ennen valmistavan opetuksen alkamista tai sen aikana. Rakenteellisten tukitoimien päätöksenteossa toimitaan *Kehityksen ja oppimisen tuen linjausten* mukaisesti.

Eskarista ekalle -yhteistyöprosessi koskee myös valmistavassa opetuksessa olevia lapsia. Tuen tarpeen arvioinnin ja tiedonsiirron osalta tehdään yhteistyötä tämän yhteistyöprosessin mukaisesti.

5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea[52]. Kun lapsella on tuen tarvetta, huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Esiopetuksen henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön lapsen tukeen liittyvissä asioissa. Kaikille huoltajille on hyvä kertoa tuen mahdollisuudesta ja sen keskeisistä periaatteista. Lapset osallistuvat yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, heille sopivalla tavalla.

Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä huoltajaan heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Huoltajalle annetaan riittävästi tietoa esimerkiksi lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Huoltajaa kannustetaan tukemaan osaltaan lastaan tavoitteiden saavuttamisessa. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Huoltajien on hyvä tietää, että he tai lapsi eivät voi kieltäytyä kasvun ja oppimisen tuen vastaanottamisesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Lapsi voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Tämä perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää huoltajan suostumusta (katso luku 6 Oppilashuolto).

Yhteistyö huoltajien kanssa tuen aikana Vantaan esiopetuksessa

Kasvun ja oppimisen tuen aikana yhteistyö korostuu. Vastuu yhteistyöstä on esiopetuksen opettajalla. Huoltajilla ja esiopetuksen henkilöstöllä on lasten kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa omat, toisiaan täydentävät tehtävänsä.

Kodin ohella esiopetus on lapsen kasvulle ja oppimiselle tärkeä kasvuympäristö. Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että lapsi saa kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö perustuu avoimeen ja tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen.

Tuen antamisen käytännöistä esiopetuksessa tai valmistavassa opetuksessa keskustellaan huoltajien kanssa jo ennen esiopetukseen siirtymistä, jos lapsella on havaittu tuen tarve. Pedagogisen arvion tai selvityksen avulla tieto tuen tarpeesta ja käytössä olleista pedagogisista ja rakenteellisista toimenpiteistä tuen tarpeeseen vastaamiseksi siirretään esiopetukseen. Huoltajat saavat tutustuttavaksi tuen tarvetta ja tarvittavia tukitoimia kuvaavan pedagogisen arvion tai selvityksen.

[52] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

Lapsen tuen tarpeeseen vastaamisesta esiopetuksen tai valmistavan opetuksen aikana keskustellaan huoltajien kanssa lapsikohtaisten keskustelujen (LEOPS/HOJKS) yhteydessä. Jos perusopetuksen henkilöstöä tai oppilashuollon ammattihenkilöihin kuuluvia asiantuntijoita konsultoidaan lapsen tuen tarpeeseen vastaamisesta perusopetuksessa, huoltajilla tarjotaan mahdollisuus osallistua keskusteluun.

Kaikki esiopetuksesta tehtävä tiedonsiirto lapsen tuen tarpeeseen liittyen (LEOPS/HOJKS ja erityisen tuen tarpeen osalta pedagoginen selvitys) annetaan huoltajien tutustuttavaksi ennen niiden toimittamista eteenpäin.

5.3 Yleinen tuki

Laadukas esiopetus on perusta lapsen kasvulle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi erilaisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään esiopetuksen opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Huoltajan ja lapsen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana lapsen tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa soveltuvia materiaaleja ja välineitä, esiopetukseen soveltuvia opetusohjelmia ja osaaikaista erityisopetusta. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää yleisen tuen aikana.

Yleinen tuki Vantaan esiopetuksessa

Huoltajien tai esiopetuksen kasvattajatiimin havaitsemiin lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeisiin reagoidaan heti. Tuen tarpeet voivat vaihdella tilapäisestä jatkuvaan ja vähäisestä vahvempaan. Tukimuotoja määriteltäessä tulee huomioida kunkin lapsen oppimistyylit sekä perheiden erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat.

Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa ja esiopetusikäisen lapsen havainnointia käytetään yleisen tuen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Yleisen tuen antamisesta ja toteutuksesta sovitaan yhdessä huoltajien ja mahdollisuuksien mukaan lapsen kanssa. Lapsen tuen tarpeet sekä yleisen tuen aikana käytettävät tukimuodot kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan.

Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa ja konsultoi esiopetuksen kasvattajatiimiä yleisen tuen vaiheessa pedagogisten menetelmien tai välineiden käyttöönotossa, jos ryhmässä ei työskentele varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettaja. Lisäksi pedagogisten ratkaisujen suunnittelussa sekä oppilashuollon työntekijät että lasta mahdollisesti jo tuntevat asiantuntijat, kuten terapeutit, ovat tärkeitä yhteistyötahoja.

5.4 Tehostettu tuki

Lapselle, joka tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle laaditun oppimissuunnitelman mukaisesti[53]. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Lapsen tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Lapsi tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia esiopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Opettaja antaa palautetta lapselle ja huoltajalle lapsen edistymisestä sekä kuuntelee ja ottaa huomioon heidän näkemyksensä asiasta. Opettaja seuraa lapsen oppimista ja hyvinvointia säännöllisesti yhteistyössä huoltajan kanssa tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä lasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Tehostettua tukea annetaan pääsääntöisesti esiopetuksen loppuun saakka. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen päätöksen tekeminen esiopetuksen aikana tehostettua tukea saavalle lapselle on harvoin tarpeen.

Tehostettu tuki Vantaan esiopetuksessa

Mikäli yleinen tuki ei riitä, käynnistetään toimenpiteet tehostetun tuen järjestämiseksi lapselle. Tehostetun tuen tavoitteena on mahdollistaa säännöllisen tuen tarpeessa olevan lapsen täysipainoinen osallistuminen esiopetukseen. Tehostetun tuen aikana käytettävät pedagogiset tukitoimet kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS) ja lisäksi tehostetun tuen osalta arvioidaan aina rakenteellisten tukitoimien tarve. Tehostetun tuen aikana käytettäviä tukimuotoja Vantaan esiopetuksessa on kuvattu tarkemmin luvussa 5.1.

Lapsen tehostetun tuen tarve arvioidaan yhteistyössä huoltajan kanssa. Esiopetuksen opettajan vastuulla on käynnistää prosessi tehostetun tuen järjestämiseksi. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa ja konsultoi tehostetun tuen aloittamista. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu aina pedagogiseen arvioon, jonka laatii esiopetuksen opettaja yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Pedagogista arviota tehtäessä yhteistyö oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa on tärkeää, sillä tehostetun aloittaminen perustuu tälle yhteistyölle.

Tehostetun tuen aloittaminen ja lapsen mahdollisesti tarvitsemat rakenteelliset tukitoimet esiopetuksessa tai valmistavassa opetuksessa käsitellään Alueellisessa kasvun ja oppimisen tuen (AKOT)-työryhmässä, jossa asian esittelijänä toimii toimintayksikön konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päätöksen tekijänä palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

Tehostetun tuen pedagogiset tukitoimet otetaan käyttöön heti, kun tuen tarve ilmenee. Rakenteelliset tukitoimet otetaan käyttöön, kun palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö on ne myöntänyt. Mikäli

[53] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

esiopetusvuoden aikana todetaan, että tehostetun tuen tarvetta ei enää ole, tulee muutos viedä tiedoksi AKOT-työryhmään. Esiopetuksen opettaja vastaa siitä, että tieto siirtyy konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle, joka vie asian edelleen tiedoksi AKOT-työryhmälle. Tällöin lapsi siirtyy yleiseen tukeen.

Tarkemmat ohjeet tehostettuun tukeen liittyvästä prosessista ja vastuista Varhaiskasvatuksen intranetissa.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanne esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen kiinnostuksen kohteet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opettaja tai opettajat laativat yhdessä kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään muita asiantuntijoita. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa[54]. Tähän käsittelyyn ei tarvita huoltajan suostumusta. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Pedagoginen arvio Vantaan esiopetuksessa

Päiväkodin johtaja vastaa siitä, että pedagoginen arvio laaditaan lapsesta, jolla on tehostetun tuen tarve. Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen tai valmistavaan opetukseen siirtyvien lasten kohdalla, joilla on tehostuen tuen tarve, pedagogisen arvion laatii ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja keväällä ennen esiopetusvuoden alkua yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Tuen tarpeen ilmetessä esiopetuksen tai valmistavan opetuksen aikana pedagogisen arvion laatii esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Varhaiskasvatuksen opettaja tai esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja konsultoi esiopetuksen oppilashuollon henkilöstöä (kuraattori ja/tai psykologi ja/tai terveydenhoitaja) laatiessaan pedagogista arviota, ja kirjaa konsultaation pedagogiseen arvioon.

[54] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään lapselle aiemmin laadittua lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaa huoltajan luvalla. Lisäksi pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään esiopetusvuoden alussa lapsesta tehtyä Esiopetusikäisen lapsen havainnointia.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana lapselle järjestettävä tuki kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan[55]. Oppimissuunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata lapsen edellytykset saavuttaa hänelle asetetut tavoitteet. Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa[56]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina lapsen tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava osa-aikainen erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- esiopetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

[55] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

[56] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana Vantaan esiopetuksessa

Kaikille Vantaalla esiopetukseen osallistuville laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS), joka sisältää tarvittaessa tehostetun tuen suunnitelman. Pedagogista arviota, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja muita asiantuntijalausuntoja hyödynnetään huoltajan luvalla tehostettua tukea varten laadittavaan oppimissuunnitelmaan.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma ja sen sisältävän tehostetun tuen suunnitelman laatii esiopetuksesta vastaava opettaja tai erityisopettaja yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa suunnitelman laadinnassa käytetään konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajan asiantuntijuutta. Laadintaan voi osallistua myös muita asiantuntijoita. Yhdessä lapsen huoltajien kanssa sovitaan niistä pedagogisista ratkaisuista, joilla lasta pyritään tukemaan.

Lapsen esiopetuksen tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Tehostettua tukea saavien lasten suunnitelma arvioidaan tarpeen mukaan esiopetusvuoden aikana. Arviointi tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa.

5.5 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman tai vakavan sairauden vuoksi. Erityisen tuen tehtävänä on antaa lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea sekä edistää hänen oppimisedellytyksiään. Myös erityistä tukea saavan lapsen on saatava kokea onnistumisen ja oppimisen iloa. Näin vahvistetaan hänen itsetuntoaan ja oppimismotivaatiotaan.

Lapsen erityisestä tuesta voidaan päättää joko esiopetuksen aikana tai ennen esi- tai perusopetuksen alkamista. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta lapsen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta[57]. Erityisopetus ja lapsen saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Opetuksen järjestäjä huolehtii, että erityisen tuen toteuttamisessa on käytettävissä erityispedagogista osaamista.

[57] Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

Sellaiselle lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan lapsen oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla lapsella on oikeus myös muuhun esiopetuksen tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Erityinen tuki Vantaan esiopetuksessa

Erityisen tuen päätökset koskeva pääsääntöisesti pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneita lapsia. Vantaalla rakenteelliset tukitoimet ovat saatavilla tarvittaessa jo tehostetun tuen aikana.

Erityisen tuen tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon huoltajien, esiopetuksen opettajan tai erityisopettajan sekä lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen näkemys lapsen tuen tarpeesta mm. palveluiden ja apuvälineiden osalta. Erityisen tuen tehtävänä on tarjota yksilöllisesti suunniteltua ja toteutettua kasvun ja oppimisen tukea.

Erityistä tukea saavat lapset sijoittuvat pääsääntöisesti integroituihin ryhmiin tai erityisryhmään. Erityisopetuksen toteuttamisesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Erityistä tukea saavien lasten osallistuminen esiopetusryhmään tulee toteuttaa kunkin lapsen edellytysten mukaan ja osallistumisen määrä ja tavat voivat vaihdella. Esiopetusryhmän toimintaan osallistumista tulee arvioida vuoden aikana, ja lisätä tai vähentää osallistumisaikaa / -kertoja lapsen tarpeiden mukaisesti.

Tarkemmat ohjeet erityiseen tukeen liittävästä prosessista ja vastuista Varhaiskasvatuksen intranetista.

Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys[58]. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- lapsen esiopetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella esiopetuksen järjestäjä tekee arvion lapsen erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi[59].

[58] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki 34, 35 ja 36 § (434/2003) [59]
Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010)

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- lapsen oppimisen eteneminen
- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilannetta esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama tehostettu tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta mahdollisesti aiemmin laadittua pedagogista arviota ja lapsen oppimissuunnitelmaa. Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Pedagoginen selvitys Vantaan esiopetuksessa

Vantaan esiopetuksessa pedagoginen selvitys laaditaan kaikista niistä lapsista, joille esitetään erityistä tukea. Varhaiskasvatuksen opettaja/esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa pedagogisen selvityksen laatimisesta erityistä tukea varten sekä ennen esiopetuksen alkamista että esiopetuksen aikana. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja auttaa tarvittaessa pedagogisen selvityksen laatimisessa. Lisäksi pedagogista selvitystä varten konsultoidaan oppilashuollon ammattihenkilöstöön kuuluvia työntekijöitä.

Esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja toimittaa pedagogisen selvityksen ja mahdollisen lausunnon konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle huoltajan kuulemista varten. Huoltajan kuulemisen jälkeen konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimittaa huoltajan kuulemislomakkeen ja pedagogisen selvityksen varhaiskasvatuspäällikölle erityisen tuen päätöksen tekoa varten. Erityisen tuen päätös tuodaan tiedoksi Alueelliseen kehityksen ja oppimisen tuen (AKOT) -työryhmään. Lisäksi mahdolliset muutokset rakenteellisen tuen tarpeessa, joista erityisen tuen päätöksessä on päätetty, käsitellään AKOT-työryhmässä.

Pedagoginen selvitys kouluun siirtymisvaiheessa

Jos lapsen arvioidaan tarvitsevan erityistä tukea perusopetuksen alkaessa, laaditaan pedagoginen selvitys perusopetukseen sovitun aikataulun mukaisesti esiopetusvuoden aikana. Pedagogista selvitystä tehtäessä hyödynnetään oppilashuollon ammattihenkilöiden asiantuntemusta. Pedagogiseen selvitykseen voidaan myös liittää asiantuntijalausunto, joka antaa lisätietoa lapsen tuen tarpeesta. Tarkemmat tiedot pedagogisen selvityksen tekemiseen liittyvistä yhteistyökäytännöistä ja prosessin etenemisestä Eskarista ekalle -yhteistyöprosessissa, joka löytyy Varhaiskasvatuksen intranetista.

Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi esiopetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös[59]. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava lasta ja huoltajaa[60]. Päätös tehdään hallintolain mukaisesti[61]. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää lapsen pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa lapsen esiopetuksen poikkeava järjestäminen[62]. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, koska huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla[63]. Päätös on aina perusteltava[64]. Päätöksen perustelut sisältyvät yleensä pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten[65]. Yleensä erityisen tuen päätös tehdään aikaisintaan esiopetuksen alkaessa. Ainoastaan pidennettyä oppivelvollisuutta tarvitsevalle lapselle se tulee tehdä viisivuotiaana. Jos erityisen tuen päätös tehdään esiopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua lapsen tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Perusopetuslain mukaan erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistaminen esiopetuksen aikana tarkoittaa yleensä jonkin erityisen tuen päätöksessä määrätyn asian muuttamista. Tällaisia ovat esimerkiksi muutos avustajapalvelussa tai erityisissä apuvälineissä. Tarkistamista varten lapsesta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli lapsi ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin lapselle ryhdytään antamaan tehostettua tukea. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen lopettaminen esiopetuksen aikana on harvinaista.

Erityisen tuen päätös Vantaan esiopetuksessa

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä kuullaan huoltajaa ja mahdollisuuksien mukaan lasta. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa huoltajien kuulemisesta yhteistyössä päiväkodin johtajan kanssa esiopetusta koskien. Huoltajan kuulemislomake ja sen liitteenä oleva asiantuntijalausunto ja pedagoginen selvitys toimitetaan varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee kirjallisen päätöksen erityisestä tuesta.

Erityisestä tuesta, huoltajan kuulemisesta ja pidennetystä oppivelvollisuudesta on erillinen ohje Varhaiskasvatuksen intranetissa.-

[59] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642 /2010)
[60] Perusopetuslaki 17 § 3 mom (642/2010)
[61] Hallintolaki (434/2003)
[62] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)
[63] Perusopetuslaki 42 § 2 mom. (642/2010)
[64] Hallintolaki 45§ 1mom. (434/2003)
[65] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi lapselle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä lapsen erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen[66]. Se on kirjallinen suunnitelma lapsen esiopetuksen ja oppimisen tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä pedagogisista menetelmistä ja lapsen tarvitsemasta tuesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa hyödynnetään lapselle mahdollisesti aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Lapsen opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä kehitykseen liittyvät tavoitteet, kuten tiedolliset, sosiaaliset, motoriset, kielelliset ja emotionaaliset tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa
- kuvaus lapsen esiopetuksen kuljetusten järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan lapsen ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen seuranta ja arviointi

[66] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

- lapsen ja huoltajan kanssa yhdessä tehtävä arvio lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kokonaistilanteesta
- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, lapsen tarpeiden mukaiseksi[67]. Sitä muutetaan aina lapsen tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, lapselle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) Vantaan esiopetuksessa

Kaikille erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, muita asiantuntijalausuntoja sekä lapselle laadittua pedagogista selvitystä hyödynnetään huoltajan luvalla HOJKS:n laadinnassa. Päiväkodin johtajan vastaa siitä, että erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille on laadittu HOJKS.

Lapsen esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa HOJKS:n laatimisesta, toteutuksesta ja arvioinnista yhteistyössä lapsen kasvatukseen ja opetukseen osallistuvien asiantuntijatahojen kanssa. HOJKS laaditaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajat ovat myös mukana HOJKS:n toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan mahdollisuuksien mukaan.

HOJKS:n toteutumista seurataan säännöllisesti. Erityistä tukea saavien lasten suunnitelma tulee arvioida vähintään kaksi kertaa esiopetusvuoden aikana. Arviointi tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Arvioinnin pohjalta suunnitelmaa tarkistetaan lapsen tarpeiden mukaisesti.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin[68]. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle lapselle annettavassa esiopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta[69]. Tarkoitus on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

[67] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)
[68] Perusopetuslaki 25 § 2 mom. (628/1998)
[69] Perusopetuslaki 9 § 2 mom. (628/1998)

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen[70]. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta[71]. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus esiopetukseen alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin[73] eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Pidennetty oppivelvollisuus Vantaan esiopetuksessa

Kun lapselle on asiantuntijalausunnossa suositeltu pidennettyä oppivelvollisuutta, järjestetään huoltajan kuuleminen koskien sekä pidennettyä oppivelvollisuutta että erityistä tukea. Vantaalla pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksenteossa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

Pidennetty oppivelvollisuus toteutetaan Vantaalla varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa yhdestä kahteen vuotta riippuen pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisen ajankohdasta ja lapsen yksilöllisistä tarpeista.

Pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisestä tuesta sekä huoltajien kuulemisesta on erillinen ohje Varhaiskasvatuksen intranetissa.

[70] Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

[71] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010) ja 26 a § 2-3 mom. (1040/2014) [73]
Perusopetuslaki (628/1998) 27 §

5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Osa-aikainen erityisopetus

Lapsella, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun esiopetuksen ohessa[72]. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan lapsille, joilla on esimerkiksi kielellisiin, matemaattisiin tai motorisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, vaikeuksia oman toiminnan ohjauksessa, tarkkaavaisuudessa tai vuorovaikutustaidoissa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä ja ehkäistä kehityksen ja oppimisen vaikeuksia. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista esiopetuksessa tiedotetaan kaikille huoltajille. Sen toteuttamista suunnitellaan ja sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään lapsen saamaan muuhun opetukseen.

Osa-aikainen erityisopetus Vantaan esiopetuksessa

Osa-aikainen erityisopetus on joustava tuen järjestämisen muoto, joka on mahdollista järjestää kaikilla tuen tasoille. Esiopetuksessa ja valmistavassa opetuksessa tehtävä jatkuva havainnointi auttaa esiopetuksen opettajaa tai erityisopettajaa tunnistamaan tarpeet, joihin osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan vastata. Myös yhteistyö oppilashuollon kuraattorien ja psykologien sekä mahdollisten muiden lasta jo tuntevien asiantuntijoiden kanssa auttaa tunnistamaan ja suunnittelemaan osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämistä. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan mahdollisimman pian tarpeen ilmettyä, ja suunnitellaan osana lapsen esiopetuksen järjestämistä. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestäminen sekä tavoitteiden että toimintatapojen osalta suunnitellaan yhdessä huoltajien kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistapa kirjataan lapsen esiopetuksen tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS) tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteista ja toimintatavoista sovittaessa on tärkeää myös sopia, milloin osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen tarvetta ja järjestämistapaa arvioidaan ja tarpeen mukaan tarkennetaan.

Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisessä hyödynnetään aina varhaiskasvatuksen erityisopettajan osaamista. Jos ryhmässä ei työskentele varhaiskasvatuksen erityisopettajaa tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajaa, niin konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja konsultoi ja ohjaa esiopetuksen opettajaa osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisessä.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet

Lapsella on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla[73]. Tarkoituksena on turvata lapselle kasvun

[72] Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)
[73] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

ja oppimisen perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikissa oppimisympäristöissä.

Lapselle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien lasten kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten lasten kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Lapsen kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea lasta kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Avustajan antama tuki edistää lapsen itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle lapselle tai opetusryhmälle. Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida lapsen ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee lasta päivittäisissä tilanteissa ja tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa esiopetuksen muun henkilöstön kanssa.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Lapsen kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat lasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti, niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Lapsen kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Lapsen tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota esiopetusyksikön omalla henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten lapsille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan lapsen opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen lapsen ja huoltajan antamia tietoja sekä mahdollisten esiopetuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan lapsen palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle lapselle tehdään lapsen tarvitsemista palveluista ja erityisistä apuvälineistä hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet Vantaan esiopetuksessa

Avustajapalvelun järjestämisen osalta toimitaan *Kehityksen ja oppimisen tuen linjausten* mukaisesti eli avustaja rakenteellisena tukitoimena käsitellään alueellisessa kehityksen ja oppimisen tuen työryhmässä (AKOT).

Tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee omien erityistarpeidensa vuoksi tulkitsemispalvelua, oppimis- ja ohjauskeskuksen palveluja tai apuvälinettä oppimisensa tueksi, tarve arvioidaan yksilöllisesti ja moniammatillisesti. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päiväkodin johtaja ovat mukana suunnittelemassa opetukseen osallistumisen edellyttämien palveluiden järjestämistä ja erityisten apuvälineiden käyttöä. Tarkemmat ohjeet näiden palveluiden ja erityisten apuvälineiden järjestämisestä ja päätöksenteosta ovat Varhaiskasvatuksen intranetissa.

5.7 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestämisen käytännöt mahdollisimman konkreettisesti opetuksen järjestäjän määrittämällä tavalla. Opetussuunnitelmassa voidaan käyttää perusteiden tekstiä soveltuvin osin.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan:

Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen

- tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset
- ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit
- toiminta nivelvaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytänteet
- kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi, arviointi tuen aikana sekä seuranta
- yhteistyö, vastuut ja työnjako esiopetuksesta vastaavan hallinnon sisällä sekä muiden hallintokuntien kanssa
- yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa
- huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet kasvun ja oppimisen tuen kysymyksissä
- kasvun ja oppimisen tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä

Yleinen tuki

- yleisen tuen käytännön järjestäminen
- yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa

Tehostettu tuki

- tehostetun tuen käytännön järjestäminen
- pedagogisen arvion laadintaan liittyvät käytänteet
- toimintatavat lapsen tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä

- oppimissuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet
- yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä

Erityinen tuki

- erityisen tuen käytännön järjestäminen
- pedagogisen selvityksen laadintaan liittyvät käytänteet
  - huoltajan ja lapsen kuulemiseen liittyvä menettely
  - erityisen tuen päätöksen tekeminen
  - erityisen tuen päätöksen tarkistaminen
  - toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena
  - HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet
  - yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
  - menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä
  - menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
    - pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten kohdalla
      - lapsen ohjautuminen pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, monialainen yhteistyö prosessissa
    - opetuksen käytännön järjestäminen
    - yhteistyö muun varhaiskasvatuksen kanssa sekä muu yhteistyö, eri toimijoiden vastuut ja työnjako
    - yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

- tuen käytännön järjestäminen
- yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- huoltajalle ja lapselle tiedottamiseen ja huoltajan ja lapsen kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät[74] hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

6. Oppilashuolto

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä[75].

[74] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

[75] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus[76].

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää[77]. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon[78]. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Esiopetuksen toteuttamiseen kuuluvasta kasvun ja oppimisen tuesta määrätään perusteiden luvussa 5[79].

Oppilashuolto Vantaan esiopetuksessa

Esiopetuksen oppilashuoltoon sisältyvät ennaltaehkäisevä yhteisöllinen ja yksilökohtainen oppilashuolto. Esiopetuksessa lasten hyvinvointia tuetaan yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Lisäksi esiopetuksen oppilashuolto kuuluu esiopetuksen psykologien ja kuraattorien sekä lasten neuvoloiden henkilöstön tehtäviin. Hyvinvointityössä mukana voivat olla myös muut yhteistyötahot.

Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käytänteet on koottu varhaiskasvatuksen henkilöstölle suunnattuun *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjaan*.

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

[76] YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

[77] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom.

[78] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 1 - 2 mom.

[79] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 6 §

Oppilashuolto Vantaan 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Valmistavan opetuksen oppilashuoltoa toteutetaan osana esiopetuksen oppilashuoltoa. Valmistavan opetuksen oppilashuollon tavoitteena on tukea lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edellytyksiä sekä luoda kieltä ja kulttuuria tukeva terveellinen kasvu- ja oppimisympäristö.

6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus[80]. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset[81]. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla[82]. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina[83]. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla[85]. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa[84].

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja[85]. Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisäävät oppilashuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia[86].

Monialainen oppilashuollon yhteistyö Vantaan esiopetuksessa

[80] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 1 mom.
[81] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.
[82] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 ja 2 mom.
[83] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 3 mom. ja terveydenhuoltolaki (1326/2010) 15 § [85] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
[84] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 15 § ja 17 §
[85] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 11 § 1 - 2mom.
[86] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 25 §

Vantaalla esiopetuksen oppilashuollossa tehdään moniammatillista ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Vantaalaisen oppilashuollon tavoitteena on ennaltaehkäisy, varhainen tukeminen ja asioihin puuttuminen tilanteen vaatimalla tavalla ja intensiteetillä.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltoa ohjaavat luottamuksellisuus sekä lapsen ja huoltajan kunnioittaminen. Oppilashuollosta ja siihen liittyvistä toimintatavoista tulee antaa riittävästi tietoa huoltajille sekä esiopetusvuoden alkaessa että esiopetusvuoden aikana.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Monialainen oppilashuolto 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa toimitaan monialaisen oppilashuollon osalta samoin kuin esiopetuksessa. Valmistavassa opetuksessa olevien lasten oppilashuollossa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että huoltajille annetaan riittävästi tietoa esiopetuksen oppilashuollosta sekä suomalaisen varhaiskasvatus-, koulu-, sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmien toimintatavoista ja käytännöistä. Vieraskielisten huoltajien kanssa toimittaessa tulee huolehtia siitä, että he ymmärtävät lapsen ja huoltajien oikeudet esiopetuksen oppilashuoltopalveluihin. Tarvittaessa käytetään tulkkipalveluita.

Oppilashuoltoryhmät

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano[87]. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon, kuten esi- ja perusopetuksen, yhteinen.

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä. Ryhmää johtaa opetuksen

[87] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 14 § 1 - 4mom.

järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu[88]. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

Oppilashuoltoryhmät Vantaan esiopetuksessa

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmien kokonaisuus muodostuu Vantaan esiopetuksessa ohjausryhmästä, sekä yhteisöllisistä hyvinvointiryhmistä (YHR). Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen.

Esiopetuksen oppilashuollon ohjausryhmä
Vantaalla esiopetuksen oppilashuollon ohjausryhmänä toimii esiopetuksen, perusopetuksen ja toisen asteen yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä vastaa myös esiopetuksen oppilashuollon ohjauksesta ja arvioinnista.

Esiopetuksen yhteisölliset hyvinvointiryhmät (YHR)
Yhteisölliset hyvinvointiryhmät muodostetaan pienaluetasoisesti pienalueen johtajatiimien jakojen mukaisesti. Pienalueen johtajatiimistä yksi päiväkodin johtaja toimii hyvinvointiryhmän puheenjohtajana vähintään kahden lukuvuoden ajan. Hyvinvointiryhmään kuuluu kunnallisten ja yksityisten esiopetusta järjestävien päiväkotien johtajat, esiopetuksen opettajien edustajat, psykologi, kuraattori sekä terveydenhoitajien, huoltajien ja perusopetuksen edustaja. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida pienalueen esiopetuksen oppilashuoltoa. Ryhmä keskittyy yhteisöllisen oppilashuollon asioiden, ilmiöiden ja osaamisen jakamiseen. Ryhmä voi tarvittaessa kutsua muita asiantuntijoita tai edustajia ryhmän kokouksiin. Ryhmässä ei käsitellä yksittäisten lasten asioita.

Monialainen asiantuntijaryhmä
Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen yksittäisen lapsen ja / tai perheen tuen tarpeen selvittämiseksi, oppilashuollon järjestämiseksi sekä näitä täydentäviin muihin mahdollisiin palveluihin ohjaamiseksi. Ryhmän kokoaa huoltajan luvalla se esiopetushenkilöstön tai esiopetuksen oppilashuollon edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Yksittäisen lapsen asian käsittelystä laaditaan yksilökohtainen oppilashuoltokertomus, jota päivitetään tarvittaessa vuoden aikana.

6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä[89]. Yhteisöllisten

[88] Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013
[89] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 mom.

toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin[90], joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykkinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille[91].

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa[94].

Yhteisöllinen oppilashuolto Vantaan esiopetuksessa

Yhteisöllisellä oppilashuollolla edistetään positiivista vuorovaikutusta esiopetusryhmässä ja -yhteisössä. Tällöin keskiössä ovat ryhmän lasten ja aikuisten väliset positiiviset kohtaamiset, leikillisyys ja aktiivinen toimijuus. Yhteisössä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla esiopetusyhteisön jäsenillä on hyvä ja turvallinen olo, tunne tasavertaisuudesta sekä kokemus kiusaamattomuudesta. Yhteisöllisellä oppilashuollolla tuetaan ryhmäytymistä ja ryhmädynamiikkaa sekä varmistetaan kaikkien lasten liittyminen ryhmään. Kulttuurien välinen vuorovaikutus nähdään arvokkaana ja monet kulttuurit tulevat tutuiksi esiopetusyhteisössä. Erityisesti ryhmän lasten kielet ja kulttuurit huomioidaan ja tehdään näkyviksi esiopetusyhteisössä.

Terveydestä ja terveellisyydestä keskustellaan esiopetusyhteisössä luontevasti erilaisissa arkitoimintatilanteissa. Terveellisiä elämäntapoja voidaan myös tehdä näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin kautta. Esimerkiksi lasten liikkumisen dokumentoinnin kautta lasten kanssa voidaan konkreettisesti tutkia liikkumista ja keskustella sen merkityksestä terveydelle. Dokumentoinnin pohjalta päästään kehittämään yksilö- ja ryhmätasoilla lasten liikkumistottumuksia yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

Yhteisöllisellä oppilashuollolla edistetään lasten osallisuutta. Esiopetusyhteisössä rakennetaan toimintakulttuuria, jossa jokainen ryhmän jäsen tulee kuulluksi ja kohdatuksi. Esiopetuksen ryhmässä tuetaan lasten aktiivista toimijuutta, jolloin lapsia rohkaistaan ilmaisemaan näkemyksiään sekä rakentamaan yhdessä muiden lasten ja aikuisten kanssa esiopetusryhmän toimintakulttuuria. Samalla harjoitellaan vastuunottoa omista teoista ja valinnoista.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa kehitetään ja toteutetaan yhdessä esiopetuksen henkilöstön, lasten, huoltajien sekä moniammatillisten yhteistyötahojen kanssa. Huoltajat otetaan mukaan yhteisöllisen oppilashuollon suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin. Vanhempaintilaisuuksien ja – toimikuntien lisäksi huoltajilla on

[90] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

[91] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013) [94] Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

mahdollisuus osallistua mm. palvelujen muotoiluun sekä erilaisiin tapahtumiin ja niiden järjestämiseen. Huoltajien edustajat ovat mukana myös yhteisöllisissä hyvinvointiryhmissä. Vantaan esiopetuksen oppilashuollon psykologit ja kuraattorit osallistuvat aktiivisesti yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön sekä alue- että toimintayksikkötasolla. Psykologit ja kuraattorit käyvät seuraamassa esiopetusryhmien toimintaa tarpeen mukaan ja kehittävät yhteistyössä muun henkilöstön kanssa uusia yhteisöllisiä toimintamalleja. Lisäksi he osallistuvat tarvittaessa esiopetuksen vanhempaintilaisuuksiin ja järjestävät vanhempain- ja lastenryhmiä.

Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa. Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Yhteisöllinen oppilashuolto Vantaan 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Yhteisölliset hyvinvointiryhmät mahdollistavat ajankohtaisten ilmiöiden käsittelyn oppilashuollon näkökulmasta. Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä voi kutsua kokouksiinsa ulkopuolisia asiantuntijoita esimerkiksi silloin, kun käsiteltävänä on kielellisiin, kulttuurisiin tai katsomuksellisiin teemoihin liittyviä kysymyksiä.

Huoltajilla on oikeus osallistua yhteisöllisen oppilashuollon suunnitteluun ja arviointiin. Kaksi- ja monikielisille perheille tulee tarjota tasavertaiset mahdollisuudet osallistua yhteisölliseen oppilashuoltoon. Tarvittaessa käytetään tulkkipalveluja.

6.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa[92].

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

[92] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 1 mom.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen[93]. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti[94]. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä[95]. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta[96].

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat[97]:

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu[98].

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä[99].

[93] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

[94] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.

[95] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 1 ja 2 mom.

[96] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

[97] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 - 4 mom.

[98] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 5 mom.

[99] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom

Terveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen[100].

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi[104]. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot[101]. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta[102]. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä[103].

Yksilökohtainen oppilashuolto Vantaan esiopetuksessa

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Ongelmia ennaltaehkäistään yhdessä huoltajien kanssa avoimeen yhteistyöhön, kunnioitukseen ja luottamukseen perustuen. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen ja konkreettiset käytänteet on kuvattu tarkemmin Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus neuvolan terveydenhoitajan, esiopetuksen psykologin ja kuraattorin palveluihin. Nämä yksilökohtaiset oppilashuoltopalvelut ovat perheille vapaaehtoisia. Lapsen toivomukset ja mielipiteet huomioidaan häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa.

Esiopetusikäisten terveydenhoitopalvelut toteutetaan sosiaali- ja terveystoimessa äitiys- ja lasten neuvoloissa. Terveydenhoitajat työskentelevät omaterveydenhoitaja -periaatteella eli sama terveydenhoitaja hoitaa sekä raskauden ajan että lapsen kehityksen seurannan kouluikään asti.

Oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut järjestetään opiskeluhuollon yksikön kautta esiopetukselle kohdennettuina palveluina. Aikaisemmat asiakkuudet esimerkiksi perheneuvolassa tai psykologipalveluissa, jatkuvat esiopetusiässä pääsääntöisesti niissä palveluissa, joissa asiakkuus on syntynyt. Oppilashuoltona järjestettävien tukitoimenpiteiden kanssa pohditaan usein rinnakkain myös kolmiportaisen tuen muotoja.

[100] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) [104] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 2 mom.

[101] Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

[102] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 3 mom.

[103] Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Yksilökohtainen oppilashuolto 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

Vaikka lapsella ei olisi voimassa olevaa oleskelulupaa, hänellä on oikeus valmistavan opetuksen aikana määräaikojen puitteissa annettaviin yksilökohtaisiin oppilashuoltopalveluihin (psykologi- ja kuraattoripalvelut, lasten neuvolapalvelut) ja niissä tarvittaviin tulkkipalveluihin. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori voi osallistua lapsen yksilökohtaiseen oppilashuoltoon huoltajan luvalla.

6.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Esiopetuksessa opetussuunnitelma tulee myös oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[104]. Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat

- kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus[105]
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta[106]
- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma[107].

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

Vantaan esiopetuksen oppilashuoltoa ohjaavat suunnitelmat

Vantaan esiopetuksen oppilashuollon oppilashuoltosuunnitelmat muodostuvat neljästä kokonaisuudesta:

1. *Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman oppilashuollon osuudet* sisältävät ne kaupunkikohtaiset esiopetuksen

[104] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)
[105] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.
[106] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)
[107] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 §

opetussuunnitelman sisällöt ja linjaukset, jotka koskevat kaikkia esiopetuksen järjestämispaikkoja. Esiopetuksen oppilashuollon sisältöjä konkretisoidaan tarkemmin *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa*.

2. Kaupunkitasoiseen lastensuojelulain edellyttämään *lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan* sisällytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja valtakunnallisessa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt asiat. Suunnitelman tarkoitus on tukea toimintaa, jossa lapsi tai nuori on keskiössä. Lapsen, nuoren ja perheen tarvitsema apu muodostuu usein eri toimijoiden ja ammattilaisten palveluista. Keskeistä on huomioida arkiympäristön ja siinä olevien toimijoiden merkitys hyvinvoinnin tukemisessa.

3. Alueellisella tasolla esiopetuksen oppilashuoltoa ohjaavat *Vantaan esiopetussuunnitelma* sekä sitä tarkentava *pienaluekohtainen oppilashuoltosuunnitelma*. Yhteisölliset hyvinvointiryhmät laativat syksyllä pienaluekohtaisen oppilashuoltosuunnitelman lukuvuoden työskentelylle. Suunnitelma tarkistetaan vuodenvaihteen jälkeen ja sen toteutumista arvioidaan ennen lukuvuoden päättymistä.

4. Toimintayksikkö- ja lapsiryhmätasolla esiopetuksen oppilashuoltoa suunnitellaan ja arvioidaan mm. *toimintasuunnitelmien, turvallisuussuunnitelman* sekä *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen -suunnitelman* kautta.

6.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Opetussuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä yksikkökohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa yksiköissä. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään yksikkökohtaisesti.

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma [108]. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman esiopetusyksikön yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa[109].

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

[108] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 §

[109] Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

1. *Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut* [110]

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio esiopetusyksikön oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitkä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee esiopetuksen käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa huomioidaan oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan esiopetusyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä esiopetuksessa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös lapsilta ja huoltajilta sekä esiopetuksen ja oppilashuollon henkilöstöltä saatava tieto.

- Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio esiopetuksen käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava monialainen yhteistyö
- oppilashuollon palvelujen kohdentaminen yksittäisiin lapsiin, yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. *Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat* [111]

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat esiopetusyhteisön ja -ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja toimintatavat
- oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- esiopetuksen kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet
- suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

<u>a. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä</u>[112]

[110] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. 1-kohta
[111] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. 2-kohta
[112] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2. mom. ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet esiopetuksessa. Suunnitelmassa kuvataan

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma[113]. Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä esiopetuksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen [114]

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisten tukitoimien toteuttamiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa
- esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

[113] Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §
[114] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2. mom.

- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa, kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa [115]

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiksi. Suunnitelmassa kuvataan

- lapsen ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen [116]

Opetuksen järjestäjä seuraa esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista[117].

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi[118]. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho esiopetuksessa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen esiopetuksen oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen lapsille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta[119].

7. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan esiopetuksen järjestämiseen[120]. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa esiopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa esiopetukselle asetettuja yleisiä tavoitteita sekä oppimiskokonaisuuksien toteuttamiselle asetettuja yhteisiä tavoitteita. Esiopetuksessa noudatetaan näitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta lapsia tiettyyn opetuksen taustalla olevaan

[115] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2. mom.
[116] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2. mom.
[117] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 4 mom.
[118] Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013
[119] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 26 § 1 mom.
[120] Perusopetuslaki 7 § (628/1998)

maailmankatsomukseen tai kasvatusjärjestelmän taustalla olevaan arvo- ja kasvatusfilosofiseen järjestelmään. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa[121].

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus Vantaalla

Vantaalla esiopetuksen järjestämislupa voidaan myöntää toimijalle, jolla on jatkumo perusopetukseen Vantaalla. Vantaalla järjestetään erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvaa esiopetusta yksityisten palveluntuottajien toimesta. Yksityiset palveluntuottajat sitoutuvat noudattamaan Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Näiden asiakirjojen lisäksi he noudattavat omia opetussuunnitelmiaan, joissa on kuvattu pedagogiikkaan liittyvät erityispiirteet tarkemmin.

7.1 Paikallisesti päätettävät asiat

Esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvan ja valtioneuvoston asetuksen asettamissa rajoissa. Paikallinen opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa esiopetusta koskevan lainsäädännön tai esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa sen lisäksi, mitä perusteasiakirjassa aiemmin määrätään,

- mitkä ovat erityiseen maailmankatsomukseen liittyvät esiopetuksen arvoperustaa täydentävät näkökulmat ja miten nämä näkökulmat näkyvät esiopetuksen toimintakulttuurissa, työskentelytavoissa ja oppimiskokonaisuuksien painotuksissa
- mitkä ovat miten erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään liittyvät pedagogiset periaatteet ja ratkaisut sekä miten nämä periaatteet ja ratkaisut näkyvät esiopetuksen toimintakulttuurissa, työskentelytavoissa ja oppimiskokonaisuuksien painotuksissa.

[121] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 § ja 10 §

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 2021

Sisältäen Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelman 6-vuotiaille

Muutokset sisältävä versio

Opetuslautakunta 7.6.2021

Lisäykset tehty vihreällä taustalla ja poistettavat kohdat yliviivauksin.

Sisällys

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma 4
1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 4
1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen 4
2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet 8
2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet 8
2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisenpolkua 12
2.3 Arvoperusta 14
2.4 Oppimiskäsitys 16
2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa 17
Ajattelu ja oppiminen 17
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu 19
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot 19
Monilukutaito 20
Tieto-ja viestintä teknologinen osaaminen 21
Osallistuminen ja vaikuttaminen 22
2.6 Paikallisesti päätettävät asiat 23
3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri 23
3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet 24
Kaikille yhteinen esiopetus 25
Oppimisen ja oivalluksen ilo 26
Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana 26
Hyvinvointi ja turvallinen arki 26
3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa 28
3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa 30
Yhteistyö esiopetuksessa 30
Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö 32
Yhteistyö siirtymävaiheissa 34
3.4 Paikallisesti päätettävät asiat 36
4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet 36
4.1 Monipuoliset työtavat 36
4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena 40
4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet 43
Ilmaisun monet muodot 45

Kielen rikas maailma....46
Minä ja meidän yhteisömme....49
Tutkin ja toimin ympäristössäni....51
Kasvan ja kehityn....54
4.4Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä....56
Laajamittainen kaksikielinen esiopetus....59
Suppeampi kaksikielinen esiopetus....59
4.5 Paikallisesti päätettävät asiat....60
5.Lapsen kasvun ja oppimisen tuki....61
5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet....61
Kolmiportainen tuki Vantaan esiopetuksessa....62
5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana....65
5.3 Yleinen tuki....66
5.4 Tehostettu tuki....67
Pedagoginen arvio....68
Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana....69
5.5 Erityinen tuki....70
Pedagoginen selvitys....71
Erityisen tuen päätös....73
Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma....74
Pidennetty oppivelvollisuus....75
5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot....77
Osa-aikainen erityisopetus....77
Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet....78
5.7 Paikallisesti päätettävät asiat....79
6. Oppilashuolto....80
6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö....82
6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto....85
6.3 Yksilökohtainen oppilashuolto....87
6.4 Oppilashuoltosuunnitelmat....90
6.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta....91
7. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus....95
7.1 Paikallisesti päätettävät asiat....95

1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.1 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on perusopetuslain mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys[1], jonka mukaan paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma laaditaan ja esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat erityisesti perusopetuslaki ja asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus[2].

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on edistää laadukkaan ja yhtenäisen esiopetuksen yhdenvertaista toteutumista koko maassa. Uudistuksen valmistelun lähtökohtana ovat lasten kasvuympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten tuomat haasteet tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Perusteita on valmisteltu laajassa yhteistyössä hyödyntäen uusimpien tutkimus- ja kehittämistyön tuloksia.

Opetussuunnitelman perusteet on päätös esiopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä, huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön yhteistyöstä sekä oppilashuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista[3]. Esiopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet liittyvät yhteen ja muodostavat toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältää esiopetuksen tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät viittauksia lainsäädäntöön. Viittausten tarkoituksena on selventää perustetekstin yhteyttä lainsäädännölliseen perustaan. Esiopetusta ohjaavista säädöksistä poiketen tässä perusteasiakirjassa käytetään oppilaasta esiopetukseen paremmin soveltuvana sanaa lapsi, oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki sekä opiskelija- ja oppilashuoltolain mukaisesta opiskeluhuollosta termiä esiopetuksen oppilashuolto.

1.2 Paikallinen opetussuunnitelma ja sen kehittäminen

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä[4]. Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään esiopetuksen kasvatus- ja opetustyön, oppilashuollon, huoltajien ja esiopetuksen yhteistyön sekä esiopetuksen muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta esiopetuksen kansallisten perusteiden pohjalta. Opetussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee esiopetuksen järjestämistä kaikissa esiopetuksen yksiköissä. Opetuksen järjestäjä ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet sekä esiopetusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset opetussuunnitelmaa laatiessaan.

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon myös muut paikalliset suunnitelmat, kuten:

- mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma

[1] Perusopetuslaki (628/1998) 14 § 2 mom. ja Valtioneuvoston asetus (422/2012) 13§

[2] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

[3] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

[4] Perusopetuslaki (628/1998) 15 § 1 mom.

- perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma
- perusopetuksen opetussuunnitelma
- mahdollinen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma[5]
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma[6]
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät koulutusta, lapsia ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa esiopetusta varten[7]. Paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille opetuksen järjestäjän esiopetuksen yksiköille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä yksikkökohtaisia osia sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Opetuksen järjestäjät voivat myös sopia järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä opetussuunnitelmaa laadittaessa, sitä arvioitaessa ja kehitettäessä. Lisäksi opetuksen järjestäjän tulee laatia esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva vuosittainen suunnitelma ja tiedottaa huoltajille ennalta siinä päätetyistä keskeisistä asioista[8]. Suunnitelmassa tarkennetaan, miten paikallista opetussuunnitelmaa kussakin esiopetuksen yksikössä kyseisen vuoden aikana toteutetaan.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että esiopetuksen henkilöstö sekä huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen. Myös lasten näkemyksiä kuullaan ja hyödynnetään kehittämisessä[9]. Huoltajien ja lasten kannalta mielekkäisiin osallistumis- ja vaikuttamistapoihin kiinnitetään erityistä huomiota. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan esiopetuksen opetussuunnitelman yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[10]. Lasten eheän oppimisen polun turvaamiseksi on tärkeää, että muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö saa mahdollisuuden tutustua ja osallistua esiopetuksen opetussuunnitelman laatimiseen ja kehittämiseen.

Esiopetuksessa olevalla lapsella on perusopetuslain turvaama oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä suotuisan kehityksen ja oppimisen edellyttämää tukea jokaisena esiopetuksen työpäivänä[11]. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen esiopetuksessa olevan lapsen kanssa työskentelevä noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja muita toimintaa ohjaavia normeja. Myös lapsen kasvun ja oppimisen tukeen kuuluvat lasten yksilölliset suunnitelmat[12] laaditaan yhteisen opetussuunnitelman pohjalta.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa esiopetusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on esiopetuksen laadun kehittäminen ja lasten

[5] Lastensuojelulaki (417/2007)12 §; Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §
[6] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) 4 §
[7] Perusopetuslaki 15 § 1 mom. (628/1998)
[8] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)
[9] Perusopetuslaki 47a (1267/2013); YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989
[10] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)
[11] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)
[12] Perusopetuslaki 16 a ja 17a (642/2010)

oppimisen edellytysten parantaminen[13]. Paikallisen opetussuunnitelman ja sitä tarkentavan vuosittaisen suunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi on osa arviointitehtävää ja siihen perustuvaa kehittämistä. Opetuksen järjestäjän ja esiopetuksen yksiköiden tuottaman tiedon lisäksi esiopetuksen arvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman perustana on Opetushallituksen laatimat valtakunnalliset Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Vantaalla esiopetuksen opetussuunnitelma koostuu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista, paikallisesti laaditusta Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmasta ~~2019~~ sekä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmasta 6-vuotiaille. Vantaan esiopetuksen omat linjaukset ja painotukset on esitetty tässä asiakirjassa sinisellä pohjalla. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteista 2015 on tummemmalla oranssilla olevalla pohjalla ne asiat, jotka koskevat 6-vuotiaiden valmistavaa opetusta. Vantaan 6-vuotiaiden valmistavan opetuksen linjaukset ja painotukset ovat vaaleamman oranssilla pohjalla. Opetuslautakunta hyväksyy em. Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmakokonaisuuden. Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain varhaiskasvatuksen toimintayksikköjen ja esiopetusryhmien toimintasuunnitelmissa.

Tämä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma on laadittu suomenkielellä annettavaa esiopetusta varten. Lisäksi tämä suunnitelma koskee Vantaan englanninkielisiä, kielirikasteisia (suomi- englanti) ja ruotsin kielen kielikylpyä toteuttavia esiopetusryhmiä.

Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma 6-vuotiaille
Vantaalla perusopetukseen valmistava opetus 6-vuotiaille järjestetään esiopetuksen yhteydessä. Kuusivuotiaiden valmistavassa opetuksessa noudatetaan em. opetussuunnitelmakokonaisuuden lisäksi Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita (2015).

Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman laatiminen
Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa (2016) tehtiin yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön, lasten ja huoltajien kanssa. Kaikki eri tavoin kerätyt ajatukset, mielipiteet ja palautteet otettiin huomioon paikallisia osioita työstettäessä. Työskentely varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa toteutettiin järjestämällä opetussuunnitelmahautomoita, joissa työstettiin yhdessä uutta opetussuunnitelmaa. Varhaiskasvatukseen osallistuvat lapset pääsivät osallistumaan opetussuunnitelman tekoon päiväkodissa tehtyjen tehtävien kautta. Lasten huoltajille oli opetussuunnitelman työstämisen aikana avoinna Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle -blogi, kuvattiin opetussuunnitelmatyön etenemistä ja kerättiin huoltajien kommentteja ja mielipiteitä esiopetuksesta. Lasten ja huoltajien kommentteja ja ajatuksia on luettavissa esiopetussuunnitelman puhekuplissa.

[13] Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. (1296/2013)

Paikallista opetussuunnitelmaa työstettiin varhaiskasvatuksen yhteistyökumppaneiden kanssa. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyöryhmät kokoontuivat säännöllisesti opetussuunnitelmallisen jatkumon merkeissä. Tiettyihin opetussuunnitelman kohtiin on kuvattu yhteisiä linjauksia ja toimintatapoja. Myös kulttuuri-, liikunta- ja kirjastopalveluiden kanssa sovittiin yhteisesti toteutettavista oppimiskokonaisuuksista. Oppilashuollon osalta yhteistyötä tehtiin sosiaali- ja terveystoimen toimijoiden kanssa.

Keväällä 2019 Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa päivitettiin Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmapäivityksen ja kaupungin arvojen uudistumisen yhteydessä. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman (2019) päivitykset kirjattiin soveltuvin osin käsillä olevaan esiopetuksen suunnitelmaan. Samalla opetussuunnitelmaan tarkennettiin perusopetuksen kanssa yhteistyössä laadittuja esiopetuksen ja koulun siirtymävaiheen prosesseja sekä yhteistyömallia. ~~Esiopetuksen hyvinvointityön monialainen valmistelutiimi on täsmentänyt opetussuunnitelman hyvinvointityön (oppilashuollon) osuuksia. Suunnitelman kirjauksissa on mm. huomioitu esiopetuksen osalta Vantaan sivistystoimen uusi opiskeluhuollon yksikkö.~~ Oppilashuollon osuuksissa esiopetukseen osallistumisen tukemista ja poissaolojen ehkäisyä koskevien kirjausten osalta hyödynnettiin Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE) sekä Vantaan esiopetuksen hyvinvointityön verkostotapaamisen antia. Opetussuunnitelman päivityksessä huomioitiin Vantaalla laajentuva kielirikasteinen esiopetus, jonka kirjauksiin sisältöjä saatiin verkostotapaamisessa esiopetuksen opettajilta ja päiväkodin johtajilta. Vantaan esiopetussuunnitelmaan päivitettiin lisäksi muuttuneita käsitteitä sekä muotoiltiin muita päivitystä vaativia kohtia, kuten varhaiskasvatuksen kehityksen ja oppimisen tuen kaupunkikohtaisten linjausten (2018) myötä tapahtuneita muutoksia.

Keväällä 2021 Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa päivitettiin tieto- ja viestintäteknologian sekä oppilashuollon osalta. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelman (2021) myötä monilukutaidon sekä tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kohdalla lasten oma tuottaminen nostettiin vahvemmin esiin opetussuunnitelmassa. Oppilashuollon osalta hyvinvointityön käsite puolestaan vaihdettiin lainsäädännön velvoittavuutta paremmin kuvaavaksi oppilashuolto -käsitteeksi.

Opetussuunnitelman toteutuminen ja arviointi

Vantaan esiopetusta arvioidaan ja kehitetään osana varhaiskasvatusta valmistelussa olevan arviointimallin mukaisesti. Arviointimalli kokoaa vantaalaista varhaiskasvatuksen arviointia yhteen ja tekee näkyväksi arvioinnin eri tasoja. Arviointimallin sisällöt ja työkalut muuttuvat ajassa erilaisten ilmiöiden ja arviointitarpeiden sekä valtakunnallisen ohjauksen vaikutuksesta.

Esiopetusta toteutetaan lapsiryhmissä valtakunnallisen ja kaupunkitasoisen opetussuunnitelman pohjalta. Toimintayksikön ja esiopetusryhmän toimintasuunnitelmissa tarkennetaan opetussuunnitelmien toteuttamista lukuvuosittain. Perusopetusasetuksen[14] edellyttämä esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma sisältyy toimintayksikön vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaa työstetään prosessinomaisesti arviointitiedon keräämisen, suunnittelun, kokeilun, sekä kehittämisen jatkuvana kehänä. Toimintasuunnitelma luo suuntaviivoja pedagogisen toiminnan, toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämiselle lukuvuoden aikana. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelman päivittyvistä tavoitteista keskustellaan päiväkodin johtajan kanssa ja/tai toimintayksikön johtoryhmässä vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Tämän lisäksi esiopetusryhmän henkilöstö arvioi säännöllisesti omaa osaamistaan ja kehittymistarpeitaan sekä yksilönä että tiiminä itsearviointina ja yhdessä päiväkodin johtajan kanssa.

[14] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)

Esiopetusta järjestävät päiväkodit vastaavat siitä, että huoltajat ovat tietoisia käytössä olevasta esiopetuksen opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta toimintasuunnitelmasta. Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma on huoltajien ja muiden sidosryhmien luettavissa Vantaan internetsivuilla. Esiopetukseen osallistuvat lapset arvioivat opetussuunnitelman toteutumista lapsikohtaisen suunnitelma -keskustelun (LEOPS/HOJKS) yhteydessä.

Vantaan esiopetussuunnitelmaa päivitetään Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin tulevien muutosten pohjalta. Lisäksi esiopetuksen opetussuunnitelmaa päivitetään paikallisten olosuhteiden muuttuessa.

2. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Esiopetus on tärkeä ajanjakso lapsen elämässä. Esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään inkluusion periaatteiden mukaisesti. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

2.1 Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan[15]. Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta[16]. Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodeissa ja kouluissa. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin[17] sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella[18]. Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä

[15] Perusopetuslaki 26 a § 4 mom. (1040/2014)
[16] Perusopetuslaki (628/1998) 4§
[17] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
[18] Suomen perustuslaki (731/1999) 6 § 2 mom.

sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki[19], tasa-arvolaki[20], Euroopan ihmisoikeuksien sopimus[21] ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus[22].

Esiopetuksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetusta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, jos se ei vaaranna lasten mahdollisuuksia seurata opetusta[23]. Tästä määrätään tarkemmin luvussa 4.4.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja[24]. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä ja opetuksen tulee turvata riittävä yhdenvertaisuus koko maassa. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksessa[25].

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden[26], ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia[27]. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetuksen toteuttamisen vaihtoehdot kuvataan luvussa 5.5. Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää muita varhaiskasvatuspalveluja[28].

Esiopetus toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten erilaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta[29]. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista sekä lapsensa esiopetuspäivästä esiopetuksen aikana. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia[30]. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu[30].

---

[19] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004)

[20] Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (609/1986)

[21] Euroopan ihmisoikeuksien sopimus, Valtiosopimukset (63/1999)

[22] YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

[23] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

[24] Perusopetuslaki (628/1998) 2 §

[25] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2-4 §

[26] Perusopetuslaki (628/1998) 9 § 2 mom.

[27] Perusopetusasetus (852/1998) 3 § 2 mom.

[28] Perusopetuslaki 6 § 1 mom. (1288/1999) ja Laki lasten päivähoidosta 11 b (1290/1999)

[29] Perusopetuslaki 3 § 3 mom. (628/1998)

[30] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003) ja Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom. [30] Perusopetuslaki (628/1998) 31 § 2 mom.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön[31]. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt. Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain[32] mukaisia kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Opetuksen järjestäjä huolehtii lain edellyttämän suunnitelman laatimisesta joko erillisenä tai osana paikallista opetussuunnitelmaa.

Kunta tai esiopetuksen järjestämiseen luvan saanut muu opetuksen järjestäjä voi hankkia esiopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta[33]. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään esiopetusta koskevien säädösten, järjestämisluvan sekä näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Esiopetuksen järjestäminen Vantaalla

Vantaalla suomenkielisen esiopetuksen järjestämisvastuu on varhaiskasvatuksen ~~tulosalueella~~ palvelualueella ja ruotsinkielisen esiopetuksen järjestämisvastuu on ruotsinkielisten palveluiden ~~tulosalueella~~ palvelualueella. Opetuslautakunta päättää esiopetuksen ja 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestämisperiaatteista, oppilaaksiottoalueista, oppilaaksioton perusteista, kuljetuksen perusteista sekä vuosittain esiopetuksen järjestämispaikoista sekä työ- ja loma-ajoista.

[31] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

[32] Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 ja 36 a § (477/2003 ja 1267/2013)

[33] Perusopetuslaki 4 § 1 mom. ja 7 § 5 mom. (628/1998)

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta (Perusopetuslaki 628/1998). Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa (Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §). Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

6-vuotiaiden perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen sekä opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt Vantaalla

Vantaalla 6-vuotiaiden perusopetukseen valmistava opetus järjestetään suomenkielisen varhaiskasvatuksen ~~tulosalueella~~ palvelualueella kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Opetuksessa noudatetaan Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmakokonaisuutta sekä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita (2016). Valmistavan opetuksen järjestämisessä noudatetaan Vantaan suomenkielisen esiopetuksen ja 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestämistä koskevia periaatteita. Valmistavaan opetukseen osallistuvat lapset saavat opetusta viisi tuntia päivässä esiopetuksen työpäivinä. Valmistava opetus järjestetään inklusiivisesti esiopetuksen ryhmissä.

Valmistavaa opetusta tarjotaan Vantaalla niille lapsille, joiden suomen kielen taito jää alle kehittyvän alkeiskielitaidon tason. Näitä lapsia voivat olla esim. Suomessa asuvat lapset, jotka eivät aiemmin ole olleet suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa, kansainvälisen adoption kautta tulleet lapset sekä suomalaiset paluumuuttajaperheiden lapset. Juuri maahan muuttaneet lapset otetaan suoraan valmistavaan opetukseen. Yhden toimintakauden tai yli puoli vuotta suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa olleiden lasten suomen kielitaidon tason kartoittaa kieli- ja kulttuurikoordinaattori. Valmistavaan opetukseen osallistumisesta sovitaan yhdessä huoltajien kanssa. Valmistavaa opetusta järjestävän päiväkodin johtaja vastaa siitä, että huoltajien kanssa järjestetään tapaaminen valmistavaa opetusta koskien, Tapaamiseen kutsutaan huoltajien lisäksi kieli- ja kulttuurikoordinaattori, tuleva esiopetusryhmän opettaja ja tarvittaessa tulkki. Tapaamisessa annetaan huoltajalle tietoa valmistavan opetuksen tavoitteista ja järjestämisestä sekä täytetään hakemus valmistavaan opetukseen. Päiväkodin johtaja valmistelee tapaamisessa täytetyn hakemuksen perusteella valmistavaan opetukseen ottamispäätöksen, jonka hän toimittaa varhaiskasvatuspäällikölle. Päätöksen lapsen ottamisesta valmistavaan opetukseen tekee ~~tulosyksikön~~ palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisenpolkua

On tärkeää, että varhaiskasvatus, siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kasvun tukemisen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä luvussa 3.3 kuvatulla tavalla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä. Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella esiopetusyksiköissä ja opetuksen järjestäjän tasolla on tärkeä merkitys.

Valtioneuvoston asetuksen[34] mukaan esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä. Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Huoltajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Kasvun ja oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät opetussuunnitelman perusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut tavoitteet hyödyttävät lasten kasvua ja oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja voi yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatia kullekin lapselle oppimissuunnitelman. Oppimissuunnitelma on laadittava, mikäli lapsi saa tehostettua tukea. Erityisen tuen piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)[35].

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opettelun kannalta. Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

[34] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 5§

[35] Perusopetuslaki 16 a§ 1 mom. (628/1998)

Kun huoltaja on ilmoittanut lapsen esiopetukseen, lähtökohtana on, että lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan[36]. Opetuksen järjestäjä päättää ja tiedottaa huoltajille lapsen sairaudesta tai muusta syystä johtuvan vapautuksen hakemiseen liittyvistä käytännöistä. Huoltaja, opettaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.

Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua Vantaalla

Esiopetukseen osallistuminen

Esiopetukseen osallistuminen on lapsen oikeus ja etu. Säännöllinen osallistuminen edellyttää esiopetuksen henkilöstöltä ja päiväkodin johtajalta esiopetuksen velvoittavuuden sekä esiopetuksen tavoitteiden ja sisältöjen avaamista huoltajille vanhempaintilaisuuksissa ja päivittäisissä kohtaamisissa. Säännöllisen osallistumisen lisäksi esiopetukseen saapuminen ajallaan on olennaista. Esiopetuksen henkilöstö seuraa myöhästymisiä ja poissaoloja sekä puuttuu niihin voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Mikäli lapsen säännöllinen osallistuminen vaarantuu, ratkaisuja myöhästymisten ja poissaolojen ehkäisyyn pohditaan yhdessä huoltajien, lapsen ja esiopetuksen henkilöstön sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Esiopetuksen aikana tapahtuvista lomista sovitaan huoltajien ja esiopetuksen välillä voimassaolevan ohjeistuksen mukaisesti. Poissaoloihin ja myöhästymisiin puuttumista on kuvattu tarkemmin *Vantaan esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon käsikirjassa*.

Lapsikohtaiset suunnitelmat

Vantaalla jokaiselle esiopetukseen osallistuvalle lapselle laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). HOJKS on kuvattu tarkemmin luvussa 5.5.

LEOPS sisältää lapsen puheenvuoron ja itsearvioinnin~~,~~ sekä huoltajien puheenvuoron. Lapsen suunnitelmaan kirjataan rajattu määrä konkreettisia tavoitteita, miten pedagogista toimintaa ryhmässä kehitetään lapsen yksilölliset vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja tuen tarpeet huomioiden. Lapsen suunnitelman ei ole tarkoitus sisältää kokonaisvaltaisesti tietoa lapsesta, vaan siinä keskitytään joihinkin keskeisimpiin lapsen elämässä ajankohtaisiin asioihin. LEOPS sisältää tarpeen mukaan monikielisyyden suunnitelman, tai tehostetun tuen suunnitelman, LEOPS toimii myös valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmana. Mikäli lapsi on esiopetuksen lisäksi muussa varhaiskasvatuksessa, voidaan varhaiskasvatusta koskevat tavoitteet ja muut huomioitavat asiat kirjata oppimissuunnitelmaan.

Esiopetuksen opettaja työstää kasvattajatiimin kanssa koonnin lapsikohtaisten suunnitelmien tavoitteista sekä lasten vahvuuksista ja kiinnostuksenkohteista. Lukuvuoden mittaan päivittyvä koonti toimii yhdessä muun pedagogisen dokumentoinnin kautta esiopetusryhmästä kerätyn tiedon kanssa toimintasuunnitelman perustana.

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai

[36] Perusopetuslaki 35 § (1040/2014)

oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opintoohjelmaan kirjataan:
- **oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet**
- **oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin**
- **opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö**
- **oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen**
- **ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.**

Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteet 2015.)

Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma Vantaalla 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Oppilaan omaa opinto-ohjelmaa kutsutaan Vantaalla Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaksi. Tämä on sama lomake kuin Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS). Valmistavan opetuksen tavoitteita asetettaessa on huomioitava lapsen suomen kielen taitotaso ja oppimisvalmiudet. Opetukseen käytettävien keinojen ja menetelmien valinnassa huomioidaan kullekin lapselle ominainen tapa oppia.

Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma sisältää monikielisyyden suunnitelman, jolla tuetaan sekä oman äidinkielen että suomen kielen taidon kehittymistä. Lapsen suomen kielen taidon kehittymistä seurataan. Ohjeet kielitaidon havainnoimiseen löytyvät *Vantaan ~~kieli- ja kulttuuritietoisen~~ kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjasta*. Lapsi voi arvioida omia taitojaan soveltuvin osin kuvitetun itsearviointilentokoneen avulla. Oppimissuunnitelman täyttämisen yhteydessä lapselle annetaan mahdollisuus kertoa oppimistavoitteistaan.

Vantaalla 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa oppilaanohjaus toteutuu päivittäin lasta kannustamalla ja rohkaisemalla. Opetuksessa huolehditaan, että lapsi tulee tietoiseksi omista vahvuuksistaan ja oppimisen taidoistaan. Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainosta kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Lisäksi lapsen oppimisen taidot vahvistuvat ja hän saa valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten.

2.3 Arvoperusta

Esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä

edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunnetaitojaan ja kauneudentajuaan.

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin perheisiin sekä kotien erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkemyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta[37].

Esiopetuksessa noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita ja otetaan huomioon sen eri ulottuvuudet: sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen. Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten tasaarvoisuutta. Siihen sisältyvät muun muassa mielipiteiden ja sukupuolten tasa-arvo. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia ennakko-odotuksia ja rajoituksia. Tasa-arvopyrkimyksiä täydentää laaja-alainen yhdenvertaisuuden periaate[38]. Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Vantaan esiopetuksen arvoperusta

Esiopetuksessa sitoudutaan Vantaan varhaiskasvatuksen arvoihin ja visioon. *Iloiset, oppivat ja osallistuvat lapset kasvavat kestävään tulevaisuuteen* on varhaiskasvatuksen visio, joka kuvaa varhaiskasvatuksen tehtävää. Visio innostaa ja antaa merkityksen yhdessä tehtävälle työlle.

Vantaan kaupungin arvot ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa arvot ja niihin liittyvät teot konkretisoituvat/näkyvät toiminnassa seuraavasti.

Avoimuus
Toimimme osallistuen ja osallistaen. Varmistamme asioiden valmistelussa eri osapuolten osallisuuden, joka näkyy arvostavana dialogina ja avoimuutena suhteessa yhteistyökumppaneihin sekä erilaisiin näkökulmiin. Avoimuus näkyy myös siinä että, toimintamme ja päätöksentekomme on läpinäkyvää ja perusteltua. Viestimme ennakoivasti jo asioiden ja päätösten valmisteluvaiheessa. Perustelemme päätökset ja tuomme perustelut esille sekä teemme työmme näkyväksi hyödyntäen useita viestintäkanavia. Jaamme tietoa ja osaamista oikea-aikaisesti, avoimesti ja niin että ne ovat kaikkien käytettävissä.

Yhteisöllisyys
Sitoudumme yhteisiin tavoitteisiin. Kannustava ja positiivinen toimintakulttuurimme rakentuu yhteisestä perustehtävästä ja yhteisistä tavoitteista. Vuorovaikutuksella rakennamme varhaiskasvatuksen laadun. Edistämme lasten yhteenkuuluvuuden tunnetta ja jokainen lapsi, perhe ja kasvattaja on tärkeä osa yhteisöä.

[37] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2 §
[38] Yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom. (21/2004)

Leikillä on itseisarvo ja se edistää vertaissuhteiden rakentumista. Ketään ei jätetä yksin. Toimimme yhdessä ja arvostamme toisiamme ja toistemme osaamista. Harjoittelemme yhdessä tunne- ja kaveritaitoja ja jokaisen osaaminen on yhteistä pääomaa ja annamme sen kaikkien käyttöön.

Rohkeus
Olemme rohkeita ja kokeilemme uusia toimintatapoja ennakkoluulottomasti. Rohkaisemme ja kannustamme kokeilukulttuuriin sekä arjen pieniin innovaatioihin. Valitsemme rohkeasti parhaan ratkaisun. Käymme avointa ja ammatillista keskustelua sekä puutumme ja tunnistamme lapsen ja perheen tuen tarpeet. Rohkaisemme lasta kokeilemaan, tutkimaan ja oppimaan. Rakennamme yhdessä lasten kanssa hauskoja, jännittäviä ja kiinnostavia oppimisympäristöjä.

Vastuullisuus
Vastaamme omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen vaikutuksista. Kehittämme ammatillista osaamistamme. Sitoudumme yhteiseen strategiaan, päätöksiin ja linjauksiin. Edistämme kestävää elämäntapaa. Vastuullisuus näkyy kestävänä elämätapana, harkittuina hankintoina ja lapsen luontosuhteen vahvistamisena. Toteutamme resurssiviisaudentiekartan toimenpiteitä ja toimimme esimerkkeinä. Tutustutaan lähiympäristöön, pidetään luonnosta ja lähiympäristöstä huolta, kierrätetään, tehdään ekologisia valintoja sekä pohditaan syyseuraussuhteita.

2.4 Oppimiskäsitys

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, eri yhteisöjen ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Esiopetuksen ohjatussa toiminnassa ja leikissä lapset opettelevat toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle. Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Tavoitteena on, että uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

Oppimiskäsitys Vantaan esiopetuksessa

Oppiminen on toisaalta yhteisöllistä ja toisaalta yksilöllistä. Ryhmässä oppiminen on tärkeää. Lapset oppivat aikuisilta ja toisilta lapsilta. Lapset voivat myös opettaa aikuisia monissa tilanteissa. Oppimista tapahtuu erityisesti vuorovaikutussuhteessa toisten kanssa. Positiivisen ryhmähengen luominen on ensiarvoisen tärkeää ja erilaisia ryhmäytymisen menetelmiä tulee käyttää pitkin vuotta, mutta erityisesti esiopetusvuoden

alussa. Yhteisöllisen oppimisen lisäksi tulee huomioida jokaisen lapsen yksilöllisyys, oppimisen tavat ja tavoitteet.

Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikissa esiopetuksen tilanteissa. Myös arkitoiminnan tilanteet hyödynnetään oppimistilanteina.

Oppiminen mahdollistuu vasta kun lapsi kokee olonsa turvalliseksi. Kun lapsella on turvallinen olo, pystyy hän omien lähtökohtiensa pohjalta menemään mukavuusalueensa ulkopuolelle, jossa oppiminen tapahtuu. Hyvä ryhmähenki takaa turvallisen oppimisympäristön, jossa on hyvä harjoitella ja tehdä myös virheitä.

Vantaalaisessa esiopetuksessa painottuu leikin merkitys oppimisessa. Leikki on esiopetusikäiselle lapselle ominaisin tapa toimia ja oppiminen on tehokkainta sen kautta. Leikkiä esiopetuksen työtapana kuvataan enemmän luvussa 4.1.

2.5 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa.
Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laaja-alaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä otetaan huomioon kaikessa esiopetuksen toiminnassa: toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä kehitettäessä sekä kasvatus- ja opetustyössä. Tehtävä perustuu valtioneuvoston asetuksen periaatteelle tarkastella opetusta kokonaisuutena[39]. Sen toteutuminen edellyttää suunnitelmallista työskentelyä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia sekä esi- ja perusopetuksen yhteistyötä.

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tukevat heidän valmiuttaan suuntautua elinikäisen oppimisen polulle ja luovat pohjaa kestävän elämäntavan omaksumiselle. Esiopetuksessa painopisteenä ovat kestävän elämäntavan sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa opeteltavia tietosisältöjä enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan.

Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon määrä ja sen nopea uudistuminen edellyttävät taitoja uuden omaksumiseen sekä oman oppimisen ohjaamiseen. Tiedon jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua. Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa.

[39] Valtioneuvoston asetus (422/2012) ja OKM muistio 28.6.2012

Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoinnin ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa. Monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset tukevat lasten oppimista. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita ja heitä ohjataan kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Toimintaa dokumentoidaan, siitä keskustellaan, ja sen onnistumista pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla autetaan lapsia havaitsemaan edistymistään ja oppimistaan.

Ajattelu ja oppiminen Vantaan esi- ja alkuopetuksessa

Vantaalla laaja-alaisen osaamisen alueista Ajattelu ja oppiminen huomioidaan erityisesti esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä ja siirtymävaiheessa. Osa-alueen tavoitteena on tietoisuuden lisääntyminen omasta oppimisprosessista, oppimisen ilon vaaliminen, luottamuksen kehittyminen omaan osaamiseen sekä itsearvioinnin harjoittelu. Tietoisuutta omasta oppimisprosessista kehitetään monipuolisten toiminnallisten työtapojen kautta. Työtavoissa korostuu vertaistyöskentely ja yhteistoiminnallinen oppiminen, leikki sekä oppimisprosessista kertominen. Lasta kannustetaan auttamaan ja tukemaan myös muita oppimisessa. Opettajat rohkaisevat lapsia luottamaan itseensä tarjoamalla myönteisiä oppimiskokemuksia. Itsearvioinnin opettelu aloitetaan esiopetuksessa. Itsearvioinnin avulla halutaan tukea motivaation syntymistä ja se perustuu lapsen ja opettajan väliseen avoimeen vuorovaikutukseen.

Vantaalla toteutetaan esi- ja alkuopetuksen toiminnallista yhteistyömallia. Toiminnallisen yhteistyön voi toteuttaa yhteistoiminnallisena projektina. Projekti voi olla esim. kirjaprojekti, luontopolku, taidenäyttely, musikaali tms. Lasten oma ideointi projektissa korostuu. Projektissa painotetaan ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja vuorovaikutuksen, ongelmanratkaisutehtävien ja vertaisoppimisen keinoin. Projektissa lapsi saa käyttää luontaista uteliaisuuttaan ja kokeilunhalua sekä kokea oivaltamisen iloa vertaisryhmän kanssa. Projektiin voidaan palata tai sitä voidaan jatkaa seuraavina vuosina koulussa.

Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun. Suunnittelussa tulee huomioida ohjaamisen pedagoginen tavoitteellisuus. Projektin toteutuksessa huomioidaan oppijoiden ikätason mukaiset itsearvioinnin taidot. Ohjaamisen menetelmien tavoitteena tulee olla lapsen ajattelun kehittyminen ja toimijuuden vahvistaminen. Projektiluontoisuus, johon sisältyy tavoite lopputuloksesta, prosessin suunnittelu, toteutus ja arviointi vahvistavat oppimista.

Esiopetuksessa ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä seurataan ja arvioidaan LEOPS-/HOJKS -keskustelussa syksyllä ja keväällä.

Esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön yhteistyötapaamisessa arvioidaan yhteistoiminnallisen projektin sujumista: miten ajattelu ja oppimaan oppiminen toteutui yhteisessä projektissa sekä miten lasten osallisuus oli huomioitu.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestävään elämäntapaan sitoutumisesta. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.
Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä. Heitä ohjataan pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa. Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

Huoltajan vastaus kysymykseen ”Mihin haluaisitte kiinnittää huomiota arjen taitojen harjoittelussa esiopetuksessa?” Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle –blogissa.

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä.

Monilukutaito Vantaan esiopetuksessa

Esiopetuksessa korostetaan tarinoiden kerrontaa, satujen lukemista ja niiden tulkintaa sekä harjoitellaan peruslukutaidon alkeita ja tutustutaan kirjoitettuun tekstiin sekä numeroihin. Tehdään huomioita siitä, että symbolijärjestelmiä on monenlaisia; isoja ja pieniä kirjaimia, numeroita, kuvia ja eri tavoin kirjoitettuja tekstejä.

Yhdessä vertaisryhmän kanssa ~~yhdessä~~ tutkitaan ympäristöjä ja etsitään niistä erilaisia viestejä. Pohditaan, millaisia viestejä ympäristöstä voi löytyä ja miten ihmiset voivat viestiä toisilleen. ~~Tutustutaan muun muassa leikin, taiteen ja TVT-laitteiden avulla viestien tuottamiseen, tulkitsemiseen, arvioimiseen ja muokkaamiseen.~~ Monilukutaidon oppimisessa keskeistä on tulkinnan taitojen lisäksi myös erilaisten sisältöjen tuottaminen. Esiopetuksessa lasten omaa ilmaisua tuetaan leikin ja taiteen avulla. Myös digitaalisten välineiden käytössä painottuu lasten aktiivisuus ja uutta luovat menetelmät, kuten kuvaaminen, videoiminen ja äänittäminen.

Vantaalaisessa esiopetuksessa monilukutaitoa harjoitellaan tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Pääpaino esiopetuksessa on erilaisten sosiaalisten tilanteiden tulkinnassa ja vertaisten kanssa toimeen tulemisessa. Esiopetusvuoden aikana harjoitellaan tulkitsemaan ja lukemaan ihmisten kasvoja, toimintatapoja ja ratkaisukeinoja erilaisissa tilanteissa. Keskustellaan ja pohditaan sitä, kuinka

tärkeää on osata lukea erilaisia tilanteita ja viestejä oikein pystyäkseen tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa.

Esiopetusikäisten lasten vastauksia kysymykseen ”Mitä on monilukutaito?”

Tieto-ja viestintä teknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Lapsia ohjataan omaksumaan turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Vantaan esiopetuksessa ~~ja alkuopetuksessa~~

Vantaan esiopetuksen digipedagogiikka perustuu lapsen osallisuuteen, aktiivisuuteen ja uutta luovaan työskentelyyn. Digipedagogiikkaa ohjaa Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelma. Digivälineitä käytetään toiminnallisesti ja leikillisesti yhdessä ja vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä osassa toimintaa. Esiopetuksen aikana jokainen lapsi tutustuu TVT-laitteiden käyttöön. Lapset ja kasvattajat tutustuvat uuden teknologian ~~käyttöön~~ tarjoamiin mahdollisuuksiin yhdessä. Eri taitotasoilla olevat tukevat toisiaan oppimisessa.

Digipedagogiikassa huomioidaan se, että tieto- ja viestintäteknologia, mediakasvatus ja ohjelmointi limittyvät tiiviisti yhteen. TVT-välineitä käytetään monipuolisesti ja luovasti osana leikkiä, tutkimista, liikkumista ja pedagogista dokumentointia. Lasten kanssa kiinnitetään huomiota teknologiaan arjen eri tilanteissa,

mietitään eri laitteiden toimintaa ja tutustutaan ohjelmoinnin periaatteisiin esimerkiksi erilaisten leikkien ja omien laitteiden tai pelien kehittelyn avulla. Lasten kanssa tutustutaan ja tuotetaan erilaisia mediasisältöjä. Lasten erilaisista mediakokemuksista keskustellaan ja heitä ohjataan kohti tasapainoista, turvallista ja vastuullista mediatoimijuutta. Mediatoimijuutta on median kuluttaminen, vastaanottaminen ja tuottaminen.

~~Esiopetuksessa TVT-laitteiden käytössä painotetaan lasten aktiivista toimintaa, leikkiä ja pelillisyyttä osana mediakasvatusta. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat TVT-taitojen kehittymistä. Pedagogiikassa korostuu yhdessä tekeminen ja uusien asioiden kokeilu. Tieto- ja viestintäteknologian käytöllä opetuksessa tuetaan lapsen ja oppilaan aktiivista roolia sekä syvennetään oppimista.~~

~~Vantaalla laaja-alaisen osaamisen alueista Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen huomioidaan erityisesti esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä ja siirtymävaiheessa. Vantaalla Esi- ja alkuopetuksessa tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen lähtökohtana on, että jokaiselle vantaalaiselle lapselle tarjotaan yhdenmukainen mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön esi- ja alkuopetuksen aikana. Tieto- ja viestintäteknologian opetuksen tavoitteena on tarjota valmiuksia toimia aktiivisesti tulevaisuuden yhteiskunnassa. Esi- ja alkuopetuksessa digitaalisia laitteita hyödynnetään osana pedagogiikkaa.~~

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa[40]. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun.

Osallistuminen ja vaikuttaminen Vantaan esiopetuksessa

Esiopetusvuoden aikana ryhmässä harjoitellaan kertomaan omia mielipiteitä, osallistumaan päätöksentekoon lähiympäristössä sekä sallimaan myös toisten ihmisten osallistuminen ja mielipiteiden ilmaisu. Lähtökohtana on, että lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään.

Lapset osallistuvat ja vaikuttavat jatkuvasti esiopetuksen toimintaan ja oppimisympäristöihin. Esiopetusta suunnitellaan yhdessä lapsiryhmän kanssa kehkeytyvänä prosessina. Pedagogisen dokumentoinnin kautta kerätty monipuolinen aineisto ja havainnointitieto vievät toimintaa ja esiopetusyhteisön oppimista eteenpäin. Lapset osallistuvat pedagogisen dokumentoinnin eri vaiheisiin.

[40] YK:n yleissopimus lastenoikeuksista 1989

Vantaan Vaikuttaja-päivä
Vantaalla lasten osallistumista ja vaikuttamista tuetaan koko kaupungin tasolla Vaikuttaja-päivän kautta. Vaikuttaja-päivän tavoitteena on saada lapsia ja nuoria osallistumaan omaa elämänpiiriään koskevaan päätöksentekoon ja keskusteluun sekä innostamaan heitä vaikuttamaan omiin asioihinsa. Vaikuttaja-päivän tehtäväksiannon kautta esiopetuksessa käsitellään vuosittain vaihtuvaa kaupunkitasoista teemaa ja tehdään päättäjille ja virkamiehille näkyväksi lasten aloitteita ja näkökulmia asiasta.

2.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää keskustella, mitä tässä luvussa määrätyt esiopetuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet merkitsevät ja miten esiopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia.
Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- esiopetuksen järjestäminen ja sitä ohjaavat velvoitteet paikallisesta näkökulmasta
- esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta
- esiopetuksen arvoperusta ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat
- oppimiskäsitys ja sitä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja niihin mahdollisesti liittyvät paikalliset painotukset sekä ne toimenpiteet, joiden avulla tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja kehitetään.

Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon ja niitä syvennetään esiopetuksen toimintakulttuuria, opetuksen toteuttamista, kasvun ja oppimisen tukea ja oppilashuoltoa käsittelevissä osissa opetussuunnitelmaa.

3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia, joka kehittyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat esiopetusta koskevat säädökset sekä opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisissa suunnitelmissa määritellyt arvot, oppimiskäsitys sekä esiopetusta koskevat tavoitteet. Sitä muovaavat myös johtamisrakenteet ja käytännöt, henkilöstön ammattitaito sekä käytettävissä olevat tilat, välineet ja materiaalit. Toimintakulttuuri näkyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä ja vaikuttaa aina lasten kohtaamaan esiopetuksen laatuun. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä.

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös tahattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Lasten kanssa työskentelevien aikuisten on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin. Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteis-työ muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt Vantaalla

Toimintakulttuurin kehittäminen ja sen ylläpitäminen vaativat koko työyhteisöltä yhteisiä pedagogisia keskusteluja ja niitä tukevia rakenteita. Henkilöstö rakentaa positiivista ja kannustavaa ilmapiiriä päivittäisessä toiminnassaan. Henkilöstö tiedostaa ilmapiirin vaikutuksen ja on sitoutunut toisia arvostavaan ja myönteiseen vuorovaikutukseen. Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisestä ja sen arvioinnista vastaa yksikkötasolla päiväkodin johtaja ja tiimitasolla esiopetuksen opettaja.

Lapsiryhmissä pedagoginen dokumentointi ohjaa jatkuvaan toimintakulttuurin arviointiin ja kehittämiseen. Esiopetustiimissä kehitetään toimintakulttuuria esiopetusryhmän toimintasuunnitelman avulla. Lukuvuoden aikana tiimissä kehittyvää suunnitelmaa pysähdytään arvioimaan vähintään kaksi kertaa vuodessa päiväkodin johtajan kanssa ja/tai toimintayksikön johtoryhmässä. Vantaan kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla arvioidaan ja kehitetään toimintakulttuuria kasvua ja oppimista tukevaksi. Valikkoa kuvataan tarkemmin luvussa 5. Tämän lisäksi henkilöstön työskentelyyn liittyvää toimintakulttuuria voidaan kuvata tiimisopimuksessa.

Vantaan esiopetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin omaksuminen ja kehittäminen ovat osa henkilöstön monipuolista osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittämisessä hyödynnetään monipuolisia työtapoja. Näitä ovat muun muassa pedagogiset keskustelut, vertaistapaamiset, perehdyttäminen, mentorointi, työnkierto, varjostus, kirjapiirit, verkkokoulutukset ja työparityöskentely.

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Toimintaa kehitetään inklusiiviseen ja kulttuurista monimuotoisuutta tukevaan suuntaan. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan pohjaa monimuotoisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Kaikille yhteinen esiopetus Vantaalla

Vantaalla lapsia ei pääsääntöisesti siirretä toiseen toimintayksikköön esiopetusvuodeksi. Lapselle pyritään tarjoamaan esiopetuspaikka mahdollisimman läheltä kotia ja järjestämään lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki sinne. Vantaalla esiopetukseen osallistuvat lapset toimivat esiopetuksen toiminta-ajan omana ryhmänään.

Kuusivuotiaiden valmistavan opetuksen toteutuminen osana muuta esiopetusta tukee kaikille yhteisen esiopetuksen toimintakulttuuria. Koska lapset tulevat erilaisista kulttuureista ja näkemys opetuksesta ja oppimisesta voi olla hyvinkin erilainen, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria.

Huolimatta siitä, että sukupuolten asema vaihtelee eri kulttuureissa, esiopetuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus. Oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon kysymyksiä voidaan käsitellä luontevasti päivittäisten tapahtumien yhteydessä. Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla tietoinen omista sukupuoleen ja kulttuuriin liittyvistä ennakkokäsityksistään ja pohtia niiden vaikutusta lasten kohtaamiseen. Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen kasvattaja viestittää lapsille, että kaikki lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat. Omien, normeihin perustuvien ajattelutapojen tiedostaminen ja aikuisen vallankäytön tunnistaminen eri tilanteissa ovat askelia kohti sensitiivisempää lapsen kohtaamista. Lapsella tulee olla sukupuolestaan ja kulttuuristaan riippumatta mahdollisuus leikkiä erilaisia leikkejä ja hänellä on myös oikeus yksilöllisiin mielenkiinnon kohteisiin. Kasvattajatiimillä on vastuu suvaitsevan ilmapiirin luomisessa.

Esiopetuksessa huomioidaan jokaisen perheen ja lapsen perhekulttuuri. Kasvattaja kohtaa lapsen hänen tarpeidensa, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti, siten että lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen ja yhdenvertainen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään. Esiopetuksessa huomioidaan huoltajien ja lasten osallisuus yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvissä asioissa. Esiopetuksessa yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan *Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman* mukaisesti.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa.

Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä

omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti oppimisympäristöissä. Turvallisen arjen käytännöissä noudatetaan luvussa 6 kuvattuja turvallisuuteen liittyviä oppilashuollon periaatteita sekä suunnitelmia.

Hyvinvointi ja turvallinen arki Vantaan esiopetuksessa

Esiopetus- ja varhaiskasvatusyhteisön arkiset toimet ratkaisevat sen, miten hyvinvointityö toimintayksikössä toteutuu. Kokemus turvallisuudesta, positiivisesta tunneilmastosta ja ryhmään kuulumisesta syntyy yhteisön vuorovaikutuksen tuloksena. Oppimisympäristöjen terveellisyyttä ja turvallisuutta pohditaan toimintayksikön henkilöstön sekä lasten kanssa. Esimerkiksi arkitoimintatilanteet, kuten ruokailu ja ulkoilu ovat luontevia tilanteita terveellisyydestä ja turvallisuudesta keskustelemiselle.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy
Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 § mukaan esiopetukseen tulee laatia suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Kaikissa Vantaan varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä laaditaan *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma*, joka koskee myös esiopetusta. Suunnitelmaa varten on laadittu yhteinen kaupunkitasoinen pohja. Suunnitelmassa määritellään kiusaamisen käsite sekä kuvataan toimintayksikkökohtaiset toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja tilanteiden jatkokäsittelyyn. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan toimenpiteet lasten suojaamiseksi väkivallalta ja häirinnältä. Suunnitelma päivitetään vuosittain. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaan kirjataan yksityiskohtaisemmin ryhmässä kokeiltavia konkreettisia keinoja ja tapoja kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen.

Henkilöstö toimii sensitiivisesti ja havaitsee lasten aloitteet sekä vastaa niihin lasten osallisuutta tukevalla tavalla. Lapset kokevat tulevansa kuulluksi sekä arvostetuiksi yksilöllisistä ominaisuuksistaan tai kieli, kulttuuri- ja katsomustaustastaan riippumatta. Välittävän ilmapiirin rakentaminen alkaa lapsen saapuessa esiopetuspaikkaan, jolloin lapsi otetaan lämpimästi tervehtien vastaan mahdollisuuksien mukaan lapsen omalla äidinkielellä tervehtien. Kasvattajat tiedostavat eri lasten kanssa käytettävät yksilölliset vuorovaikutustavat. Kommunikaation tueksi käytetään tarvittaessa puhetta korvaavia menetelmiä, jotta jokainen lapsi tulee aidosti kohdatuksi ja kuulluksi päivän aikana.

Kasvattajat huolehtivat siitä, että jokainen lapsi kokee olevansa ryhmän jäsen ja tuntee kuuluvansa ryhmään. Kasvattajat ovat kiinnostuneita lapsista ja tuovat heidän vahvuuksiaan esille päivittäin. Lasten kanssa iloitaan, ihmetellään ja hassutellaan. Kasvattajat tukevat ryhmäytymistä sekä varmistavat kaikkien lasten osallisuuden. Keskiössä ovat vertaissuhteet sekä lasten ja aikuisten väliset positiiviset kohtaamiset. Ryhmän vuorovaikutussuhteiden kartoittamisessa ja tukemisessa voidaan käyttää apuna esimerkiksi lapsiryhmän toiminnan havainnointia ja sosiogrammia. Yhteisössä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla on hyvä ja turvallinen olla, tunne tasavertaisuudesta sekä kokemus kiusaamattomuudesta. Kasvattajatiimi tekee yhteistyötä huoltajien kanssa ryhmän yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi sekä kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja puuttumiseksi. Yksikön yhteisöllisyys vahvistuu ryhmärajat ylittävällä yhteisellä toiminnalla ja avunannolla.

Ryhmässä harjoitellaan aktiivisesti tunne- ja kaveritaitoja sekä hyviä käytöstapoja. Leikin systemaattinen havainnointi ja lasten leikkiin liittymisen tukeminen auttavat ehkäisemään kiusaamista. Vaihtelevien leikki- ja pienryhmien avulla luodaan mahdollisuuksia monipuolisten vertaissuhteiden luomiselle. Kasvattajat varmistavat, että jokainen lapsi pääsee mukaan leikkiin. Kasvattajat tukevat ja ohjaavat lapsia tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelussa sekä toisten lasten kohtaamisessa. Ryhmässä tunnistetaan ja sanoitetaan tunnetiloja sekä lohdutetaan toinen toista.

Kehotunnekasvatus ja turvataidot

Lasten kanssa keskustellaan ihmiskehon eri osista, omaan kehoon liittyvästä koskemattomuudesta ja itsemääräämisoikeudesta. Lapsille annetaan oikeaa tietoa sopivassa määrin. Lasten kanssa jutellaan tykkäämisistä, omista oikeuksista, sopivuus- ja turvasäännöistä. Seksuaalisuudesta puhutaan myönteiseen sävyyn ja lasten kysymyksiin vastataan lapsen näkökulma ja ikä huomioiden.

Lasten kanssa tutustutaan ns. uimapukusääntöön. Ne kehon paikat, jotka jäävät uimapuvun alle ovat yksityisiä ja arvokkaita, ja niistä lapsi saa määrätä itse, eikä niitä tarvitse näyttää muille. Kukaan ei saa koskea uimapuvun alla oleviin paikkoihin, katsoa niitä tai puhua niistä ikävään sävyyn ilman lapsen lupaa. Lapsi oppii, että kehon osat ovat yhtä arvokkaita, ja että on tärkeä arvostaa ja hoitaa omaa kehoaan. Lisäksi lasten kanssa keskustellaan hyvästä ja turvallisesta kosketuksesta ja opetetaan tarvittaessa puolustamaan itseään, jos jokin asia tuntuu pelottavalta tai pahalta. Kaikille lapsille opetetaan turvataitoja vahvistamalla lasten omia taitoja puolustaa itseään positiivisella tavalla ja pitää huolta rajoistaan ja oikeuksistaan. Toisen ihmisen kehoa ja itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidolliset keinot

Perusopetuslain (1998/628) 35a § mukaisia kasvatuskeskusteluja ei käytetä lain tarkoittamassa muodossa esiopetuksessa. Perusopetuslain mukaisen kasvatuskeskustelun sijaan lapsen kanssa keskustellaan tilanteesta saman päivän aikana. Keskustelun tavoitteena on saada lapsi ymmärtämään tekojensa

seurauksia. Yhdessä pohtien pyritään löytämään teoille syitä ja oikeanlaisia ratkaisumalleja. Huoltajille kerrotaan tarvittaessa em. tilanteesta saman päivän aikana.

Perusopetuslain (1998/628) 36 § mukaisia kurinpidollisia keinoja käytetään esiopetuksessa lapsen ikään ja kehitystasoon soveltuvalla tavalla. Jälki-istuntoa, kirjallista varoitusta, opetuksen epäämistä jäljellä olevaksi päiväksi tai määräaikaista erottamista ei esiopetuksessa käytetä kurinpitokeinona. Esiopetustilannetta voimakkaasti häiritsevä tai aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi voidaan poistaa tilasta. Lasta ei jätetä yksin, vaan ryhmän työntekijä on hänen kanssaan. Lapsen kanssa keskustellaan tilanteesta. Huoltajille kerrotaan em. tilanteista samana päivänä ja tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun. Lapsen kiinnipidosta, poistamisesta, tarkastamisesta ja esineen haltuunotosta esiopetusaikana on erilliset ohjeet henkilökunnalle.

Esiopetuksen ~~hyvinvointityötä~~ oppilashuoltoa kuvataan lisäksi ~~*Hyvinvointityö*~~ *Oppilashuolto* *Vantaan esesiopetuksessa* -luvussa (luku 6).

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Kehittämistä ohjaavat näissä perusteissa määritellyt arvoperusta, oppimiskäsitys sekä toimintakulttuurin kehittämiselle asetetut tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon lasten osaaminen, heidän kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa sekä luvussa 4 kuvatut esiopetuksen toteuttamisen periaatteet. Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä[41]. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen ja sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että ne edistävät vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon rakentumista. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja ja tasa-arvoa. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa.

Oppimisympäristöinä käytetään ulko- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Esiopetuksessa käytetään ja sovelletaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia

[41] Valtioneuvoston asetus 4 § (422/2012)

mahdollisuuksia. Lasten omia leikkikaluja, tieto- ja viestintäteknologisia laitteita ja muita välineitä voidaan käyttää huoltajien kanssa sovituilla tavoilla. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

Esiopetuksen oppimisympäristöt Vantaalla

Vantaalla kiinnitetään erityistä huomiota psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön kehittymiseen ja kehittämiseen koko esiopetusvuoden aikana. Esiopetusvuoden alkaessa annetaan aikaa tutustumiselle, ryhmäytymiselle ja turvallisuuden tunteen kehittymiselle. Eri kielet ja kulttuurit näkyvät oppimisympäristöissä. Esiopetuksen yhteisöllinen ~~hyvinvointityö~~ oppilashuolto tukee psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristöjen rakentumista.

Joustavat ja muunneltavat oppimisympäristöt tarjoavat lapsille haasteita sekä antavat tilaisuuksia lasten omaehtoiseen pohdintaan, tutkimiseen, ongelmien ratkaisemiseen ja kokeiluun. Oppimisympäristöjä rakennetaan yhdessä lasten kanssa ja pedagogiseen dokumentointiin tukeutuen. Lapset saavat vaikuttaa siihen, mitä leikkivälineitä, materiaaleja ja leikkejä esiopetusryhmässä on tarjolla. Välineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja lapsia opastetaan ja kannustetaan huolehtimaan niistä asianmukaisesti. Lasten töiden esillepanossa otetaan huomioon lasten näkemykset ja ne asetetaan sopivalle korkeudelle. Esteettinen ja viihtyisä oppimisympäristö antaa elämyksiä, innostaa ja vaikuttaa myönteisesti oppimiseen ja henkiseen hyvinvointiin.

Kuvien käytöllä ja kuvittamisella tuetaan lasten ymmärrystä päivän kulusta ja toiminnasta. Päiväkodin tiloja pyritään hyödyntämään maksimaalisesti esimerkiksi rytmittämällä lapsiryhmien ulkoiluaikoja. Esiopetuksessa on käytössä joustavasti vakaa päivärytmi. Käännetyn päiväjärjestyksen käyttö esiopetusryhmässä tuo lisää toimintatilaa ja -aikaa aamupäivän työskentelyyn.

Esiopetuksessa hyödynnetään myös päiväkodin ulkopuolisia tiloja ja ympäristöjä. Esiopetusta toteutetaan päiväkotitilojen lisäksi ulkona, metsissä, puistoissa sekä muissa rakennetuissa ympäristöissä. Kirjasto-kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tarjoamia mahdollisuuksia käytetään säännöllisesti. Esiopetusvuoden aikana kirjasto tehdään tutuksi oppimisympäristöksi jokaiselle lapselle. Vantaan kulttuurikohteita tehdään tutuksi lapsille esiopetusvuoden aikana. Ulkoilureitit, urheilukentät ja muut lähiliikuntapaikat toimivat oppimisympäristöinä.

Vantaalla on panostettu TVT-laitteisiin osana oppimisympäristöä. TVT-laitteita käytetään kaikissa esiopetusryhmissä pedagogisesti ja suunnitelmallisesti osana oppimista ja toimintaa. TVT-laitteiden käytössä painottuu yhteisöllinen tekeminen, dokumentointi, tiedonhaku sekä lasten ilmaisun, leikin ja luovuuden tukeminen. ~~Oppimista pelillistetään pedagogisesti perustellulla tavalla, esimerkiksi hyödyntämällä pelillisyyttä tukevia sovelluksia ja laadukkaita oppimispelejä~~. Lasten kanssa hyödynnetään vain Vantaan kasvatuksen ja oppimisen tietoturvaryhmän hyväksymiä sovelluksia.

Esiopetuksen oppimisympäristöjä arvioidaan, suunnitellaan ja kehitetään esiopetusryhmän toimintasuunnitelman sekä kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla. Tiimisopimuksessa voidaan kuvata-ja arvioida ryhmän psyykkistä oppimisympäristöä.

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Esiopetuksen, muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteistyöllä opetussuunnitelmien laatimisessa ja kehittämisessä edistetään varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Lasten kasvun ja oppimisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten kasvun ja oppimisen tuen sekä esiopetuksen oppilashuollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö esiopetuksessa on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa käytetään erilaisia yhteistyömuotoja ja pienryhmätoimintaa. Lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla[42].

Yhteistyö esiopetuksen aikana Vantaalla

Esiopetus osana varhaiskasvatusta

Vantaalla suomenkielinen esiopetus järjestetään kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen ~~tulosalueella~~ palvelualueella. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ei tuo suurta kulttuurista muutosta varhaiskasvatuksen piirissä olleen lapsen elämään. Esiopetus toteutuu usein tutussa päiväkodissa, tuttujen aikuisten johdolla.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

Vantaalla on sovitut esi- ja alkuopetuksen yhteistyön rakenteet ja tavoitteet. Yhteistyötä tehdään kaupunki- ja aluetasoisesti sekä koulujen ja päiväkotien välillä. Jokaiselle koululle on nimetty yhteistyöpäiväkodit, jotka muodostavat esi- ja alkuopetuksen ryppään. Ryppäiden kokoonpano tarkistetaan vuosittain. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle sovitaan kaupunkitasoisesti yhteisen työn pedagogiset kärjet, jotka määrittävät vuosittain yhteistyön teeman.

[42] Perusopetuslaki 47a (1267/2013)

Vantaalla on käytössä esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön malli, johon kaikki esiopetusta järjestävät päiväkodit ja alkuopetusta järjestävät koulut ovat sitoutuneet. Mallin tavoitteena on edistää lasten ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyden kehittymistä sekä mahdollistaa lasten tutustuminen koulun oppimisympäristöihin ja toimintakulttuuriin. Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun. Koulu kutsuu syksyllä esiopetusryppään suunnittelemaan lukuvuoden yhteistä toimintaa kaupunkitasoisen teeman puitteissa. Koulun ja esiopetuksen työpari järjestää lukuvuoden aikana vähintään kaksi yhteistä tapahtumaa ja / tai toimintakokonaisuutta, jossa esiopetukseen osallistuvat lapset ja koulun oppilaat toimivat yhdessä. Lisäksi luokanopettajat tutustuvat Vantaan esiopetussuunnitelmaan ja esiopetuksen opettajat koulun opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden lopussa päiväkodit ja koulut arvioivat toiminnallisen yhteistyön toteutumista.

Yhteistyö sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden toimijoiden kanssa
Erilaisten palveluketjujen saumattomuus on tärkeää lasten hyvinvoinnin tukemisessa. Jotta lapsi ja perhe voivat joustavasti saada tarvitsemansa palvelut, ja jotta yhteistyö vahvistuisi, on esiopetuksen henkilöstön tunnettava eri yhteistyötahojen työnjako ja osattava ohjata lapsi ja perhe oikealle taholle.

Perheneuvola tarjoaa moniammatillista asiantuntija-apua lasten psyykkiseen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lasten huoltajat voivat hakeutua perheneuvolaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevien kysymysten vuoksi sekä perheen tuen tarpeen selvittämiseksi esimerkiksi haastavassa elämäntilanteessa.

Perheneuvola tarjoaa moniammatillista asiantuntija-apua lasten psyykkiseen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lasten huoltajat voivat hakeutua perheneuvolaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevien kysymysten vuoksi sekä perheen tuen tarpeen selvittämiseksi esimerkiksi haastavassa elämäntilanteessa.

Varhaiskasvatuksella ja esiopetuksella on selkeä toimintamalli ja rakenteet yhteistyön toteuttamiseksi lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden, kuten perhesosiaalityön kanssa. Lisäksi varhaiskasvatus ja esiopetus tekevät yhteistyötä kuntouttavien tahojen, esimerkiksi lasten terapiapalveluiden ja muiden tutkivien tahojen kanssa.

Yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehdään aina salassapito- ja tiedonsiirtosäädösten mukaisesti. Avoin yhteistyö lapsen asioiden käsittelyyn osallistuvien tahojen välillä on ensiarvoisen tärkeää mahdollisimman tehokkaan asioiden hoidon kannalta. Tiedonsiirtoon ja yhteistyöhön liittyvät lupa-asiat keskustellaan huoltajien kanssa hyvän yhteistyön hengessä.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

Huoltajien kokemukset lastensa aiemmasta kasvuympäristöistä, kehityksestä, oppimisesta ja mielenkiinnon kohteista otetaan esiopetuksessa huomioon. Opettaja keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon opetuksen toteuttamisessa ja mahdollisen lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsensa esiopetuspäivään. Keskustelulle huoltajien kanssa varataan riittävästi aikaa. Huoltajien kieli- ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa.

Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kasvun ja oppimisen etenemisestä. Erityisen tärkeää yhteistyö huoltajien kanssa on lasten kasvun ja oppimisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Huoltajien tulee saada tietoa kuljetuksista ja oppilashuollosta esiopetuksen aikana sekä lapsille esiopetuksen lisäksi tarjolla olevista muista varhaiskasvatuspalveluista. Huoltajien ja lasten palaute otetaan huomioon opetusta, tuen muotoja ja toimintakulttuuria kehitettäessä.

Huoltajan vastaus kysymykseen ”Mihin asioihin haluaisitte vaikuttaa lapsenne esiopetuksessa?” Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle –blogissa.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö Vantaan esiopetuksessa

Huoltajille tulee antaa tietoa esiopetuksen sisällöstä ja järjestämisestä, kasvun ja oppimisen tukimuodoista sekä esiopetuksen ~~hyvinvointityön (oppilashuollon)~~ oppilashuollon palveluista. Tietoa näistä yleisistä, kaikkia esiopetuksen lapsia koskevista asioista saa Vantaan kaupungin internetsivuilta sekä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöltä.

Huoltajien odotukset ja tarpeet yhteistyölle vaihtelevat. Onnistuneen yhteistyön perusta on selkeä ja toimiva viestintäkulttuuri, joka rakentuu molemminpuoliselle arvostukselle, luottamukselle, avoimuudelle ja toisen osapuolen kuulemiselle. Viestintäkulttuurilla tarkoitetaan tässä niitä yhteistyön muotoja ja kanavia, joiden kautta tietoa jaetaan ja vastaanotetaan. Huoltajien kanssa sovitaan, mitä viestintäkanavia käytetään. Viestintään liittyvät toiveet kysytään perheiltä itseltään. Varhaiskasvatuksen toimintayksikön ja esiopetusryhmän asioista tiedotetaan huoltajille henkilökohtaisesti keskustelemalla. Lisäksi käytössä voi olla mm. sähköpostiviestintä tai ryhmän oma blogi.-

Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään ensisijaisesti henkilökohtaisesti keskustelemalla. Esiopetusvuoden aikana huoltajille tulee antaa riittävästi ja säännöllisesti tietoa lapsen esiopetuksesta ja sen toteutumisesta. Jokaiselle lapselle laaditaan joko Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai erityisessä tuessa lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa. Huoltajat ovat mukana suunnittelemassa lapsen mahdollisesti tarvitsemaa tukea ja heidän kanssaan arvioidaan säännöllisesti tuen toteutumista. Kasvun ja oppimisen tuen aikana tehtävää yhteistyötä on kuvattu tarkemmin luvussa 5.

Keväällä huoltajien kanssa arvioidaan lapsen esiopetusvuotta ja käydään keskustelu kouluun siirrettävistä lapsen oppimista ja kehitystä koskevista tiedoista.

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Yhteistyö huoltajien kanssa 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Valmistavan opetuksen ja huoltajien välisessä yhteistyössä huomioidaan perheen kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaasta. Huoltajille kerrotaan suomalaisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteista ja toimintatavoista, valmistavan opetuksen sisällöistä ja toteuttamisesta sekä lapselle laadittavasta Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmasta. Huoltajat osallistuvat Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelman laatimiseen ja arviointiin. Huoltajia kannustetaan osallistumaan esiopetuksen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Perheiden osallistuminen mahdollistetaan esimerkiksi tulkkipalveluja käyttäen.

Huoltajien tapaamisessa täytetään tai tarkistetaan yhdessä keskustellen Alkukeskustelu -lomake. Keskustelun ja kirjausten avulla saadaan tietoa lapsen aiemmasta koulu/päiväkotitaustasta, oman äidinkielen osaamisesta, kielitaidosta ja muista vahvuuksista.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään. Siirtymävaiheiden käytäntöjen tulee olla suunnitelmallisia. On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon.

Opetuksen järjestäjä luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kasvua ja oppimista tukevalla tavalla. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä yksiköstä toiseen tai koulutusasteelta toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä[43]. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeuksellisesta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

Lapsen ja huoltajan kanssa keskustellaan esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävästä sekä toimintatavoista. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat tutustuvat esi- ja alkuopetuksen oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön jo ennen opetuksen alkua. Perusopetukseen siirtyville lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Huoltajien vastauksia kysymyksiin ”Mihin mielestänne tulisi kiinnittää huomiota kouluun siirryttäessä? Miten vanhemmat voisivat mielestänne olla mukana kouluun siirtymisen eri vaiheissa?” Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle –blogissa.

Yhteistyö siirtymävaiheissa Vantaan esiopetuksessa

[43] Perusopetuslaki 40-41 § (642/2010)

Lapsen siirtyminen esiopetukseen

Ennen esiopetuksen alkua pidetään kaikissa Vantaan esiopetuksen järjestämispaikoissa tutustumistilaisuus lapsille ja huoltajille tietyllä viikolla toukokuussa. Tutustumistilaisuudessa huoltajat saavat tietoa esiopetusryhmän käytännöistä, esiopetuksen sisällöistä ja toimintatavoista. Jos esiopetus toteutuu samassa päiväkodissa kuin aiempi varhaiskasvatus, voivat ryhmät käydä säännöllisesti vierailemassa ja leikkimässä tulevassa esiopetusryhmässä. Esiopetusvuoden alkaessa yhteistyö huoltajien kanssa on tiivistä ja päivittäistä. Ensimmäinen vanhempaintilaisuus järjestetään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua.

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Esiopetusvuosi on lapsen elämässä itsessään merkityksellinen ja arvokas ajanjakso. Vuoden aikana vahvistetaan lapsen luottamusta omiin taitoihin, tuetaan positiivisen minäkuvan kehittymistä ja vahvistetaan kokemusta esiopetusryhmään kuulumisesta. Esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön kautta lapset saavat kokemuksia koulusta oppimisympäristönä ja rakentavat yhteisössä ymmärrystä tulevasta kouluun siirtymisestä. Tiedonsiirrossa lapsen vahvuuksien huomioiminen sekä avoin yhteistyö huoltajien kanssa luovat perustan siirtymälle. Tavoitteena on tarkoituksenmukaisen tiedon siirtäminen kouluun huoltajien osallisuutta tukien ja tarvittaessa monialaista konsultaatiota hyödyntäen.

Vantaalla on käytössä *Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi*, joka määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa. Keskeisenä dokumenttina käytetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (LEOPS), jota hyödynnetään huoltajien luvalla tietoa siirrettäessä. Kevään LEOPS-keskustelussa keskitytään arvioimaan esiopetusvuotta ja samalla pohditaan kouluun siirtymistä yhdessä huoltajien ja lapsen sekä tarvittaessa monialaisen henkilöstön kanssa. Tarkemmat ohjeet prosessista löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetistä.

Eskarista ekalle -yhteistyöprosessia kuvataan tuen tarpeen osalta tarkemmin luvussa 5.

Siirtymävaihe 6-vuotiaiden valmistavasta opetuksesta kouluun Vantaalla

Valmistavan opetuksen jälkeen lapsi siirtyy perusopetuksen oppilaaksi. Tiedonsiirto valmistavasta opetuksesta kouluun tapahtuu Eskarista ekalle -yhteistyöprosessin ohjeistuksen mukaisesti. Mikäli lapsi on aloittanut valmistavassa opetuksessa kesken esiopetuksen lukuvuotta, siirtyminen perusopetukseen suunnitellaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuurikoordinaattorin sekä perusopetuksen aluekoordinaattorin kanssa.

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt
- esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt
- yhteistyön tavoitteet ja käytännöt esiopetuksen toteuttamisessa, huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa

- yhteistyön eri osa-alueiden arvioinnin käytännöt.

Opetuksen järjestäjä huolehtii, että kukin esiopetuksen toimintayksikkö voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä. Täsmennykset voidaan kirjata joko yksikkökohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/ tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Esiopetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon aiemmissa luvuissa kuvatut esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä toimintakulttuurille asetetut tavoitteet.

4.1 Monipuoliset työtavat

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kasvua ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa (luku 2.5) kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

Esiopetuksessa työtavat ovat sekä oppimisen väline että opettelun kohde - vähitellen kehittyvä taito, jota lapset tarvitsevat oppimisen polulla. Tämän vuoksi on tärkeää, että opettaja ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, työtapojen valintaan ja tekevät erilaisia työtehtäviä. Tämä on arjen osallisuutta, jonka tavoitteena on tukea lasten aloitteellisuuden kehittymistä ja omaa vastuunottoa. Oppimista edistää se, että lapset ovat mukana miettimässä työskentelyn tavoitteita ja he tietävät, mitä heiltä odotetaan. Tehtyjen valintojen ja työskentelyn onnistumista arvioidaan yhdessä.

Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa. Tämän vuoksi leikki eri muodoissaan on keskeistä esiopetuksessa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimismotivaatiota. Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät muistiaan ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta. Oppimisen ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymisen tukemiseksi esiopetuksessa käytetään esimerkiksi erilaisia pelejä. Yhdessä työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättelemään ja ratkaisemaan ongelmia sekä toimimaan tavoitteellisesti yhteisen päämäärän suuntaisesti. Lapsille järjestetään myös mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti.

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Toimivat oppimisympäristöt tarjoavat tilaisuuksia eriyttää lasten työskentelyä. Onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella tuetaan lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä. Tavoitteena on, että lasten halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta.

Työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearvioinnin sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella.

Lasten toiveita tulevalle esiopetusvuodelle.

Monipuoliset työtavat Vantaan esiopetuksessa

Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa. Vantaalaisessa esiopetuksessa painottuvat leikki ja leikilliset menetelmät työtapana. Leikille tulee luoda tilaa ja mahdollisuuksia suunnittelemalla esiopetusryhmän toimintaa ja struktuuria leikkiä tukevaksi. Erilaisin juonellisen ja tarinallisen oppimisen menetelmin voidaan toteuttaa lapsille mielekkäitä oppimiskokonaisuuksia. Myös opetuksen eheyttäminen tapahtuu luonnostaan näiden leikillisten työtapojen kautta. Lasten leikkiä tulee havainnoida aktiivisesti ja suunnitella toimintaa havaintojen pohjalta.

Liikunnan ja aktiivisen elämäntavan merkitys on lapsen kokonaiskehityksen kannalta suuri. Työtapoja valitessa tulee ottaa huomioon se, että työskentely ei ole liian paikallaan pysyvää ja liikkumattomuuteen kannustavaa. Lapsi oppii liikkuen, leikkien, toimien ja tutkien. Jokaiseen esiopetuspäivään tulee kuulua oppimista liikunnan ja liikkeen kautta.

Esiopetuksen opettajalla tulee olla laaja-alaista osaamista ja opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Esiopetuksen henkilökunnan omia kiinnostuksen kohteita ja osaamisalueita hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Esiopetuksessa suositaan pienryhmätoimintaa, mutta pienryhmät eivät ole pysyviä. Esiopetuksen aikana harjoitellaan työskentelyä monenlaisissa ja monen kokoisissa ryhmissä. Myös suuremmassa ryhmässä sekä itsenäisesti työskennellen.

Vantaalla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa pedagogisesti oppimisen ja leikin tukena. Jokaisessa esiopetusryhmässä on käytössä tablet-laitteita, joiden pedagogiseen käyttöön henkilökuntaa on koulutettu. Tablet-laitteiden lisäksi esiopetusryhmissä on käytössä mm. digikameroita, videokameroita, datatykkejä ja tietokoneita. Vantaan esiopetuksessa noudatetaan *Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelmaa.* ~~*Vantaan varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintäteknologian pedagogisen käytön strategiaa.*~~

Esiopetus ei perustu tehtäväkirjojen käyttöön, vaan toiminnan on oltava monipuolista. Esiopetuskirjasarjojen opettajan oppaat ovat hyvä tuki työhön, mutta esiopetuksen toiminta ja työtavat tulee rakentaa muun kuin tehtäväkirjojen täytön ympärille.

Työtapojen valinnassa ja arvioinnissa otetaan lapsilta ja huoltajilta saadut palautteet huomioon. Lasten ajatuksia ja aloitteita kerätään esiopetusryhmissä aktiivisesti ja erilaisin menetelmin. Esiopetuksen henkilökunta arvioi käyttämiään työtapoja säännöllisesti hyödyntäen mm. pedagogista dokumentointia, esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaa ja siihen liittyviä arviointikeskusteluja sekä henkilöstön tulos- ja kehityskeskusteluja.

Pedagoginen dokumentointi esiopetuksen työtapana
Pedagogisen dokumentoinnin avulla vahvistetaan lasten osallisuutta oman toimintansa suunnittelussa sekä tehdään näkyväksi lasten ajatuksia, kiinnostuksen kohteita ja oppimista. Esiopetuksen henkilöstön vastuulla on käyttää pedagogista dokumentointia työtapana niin, että lasten osallisuus mahdollistuu.

Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on auttaa henkilökuntaa yhdessä lasten kanssa arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään esiopetusryhmän toimintaa, oppimisympäristöjä sekä toimintakulttuuria lapsia yksilöinä ja ryhmänä tukevaan suuntaan. Pedagogisessa dokumentoinnissa havaintoja ja aineistoja kerätään monipuolisin keinoin yhdessä lasten, kasvattajien ja huoltajien kanssa. Kerättyihin dokumentteihin palataan ja niiden pohjalta tehdään näkyväksi hetkiä lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen arjesta sekä rakennetaan ryhmän yhteistä sosiaalista todellisuutta.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintäteknisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Oppimisympäristö ja monipuoliset työtavat 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

Valmistavaan opetukseen osallistuvien lasten oppimisympäristöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon opetuksen ja oppimisen eheyttäminen ja eriyttäminen. Valmistavassa opetuksessa eheyttävä työskentely tapahtuu erilaisten teemojen, projektien, leikin ja päivittäisten toimintojen avulla monipuolisia työtapoja ja menetelmiä käyttäen. Kuvien käyttö oppimisympäristössä ja päivittäin eri tilanteissa auttaa lasta arjen sujumisessa sekä suomen kielen ymmärtämisessä ja oppimisessa. Opetuksen eriyttämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen vahvuudet, kehitystaso ja kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset tavat oppia. Opetusta eriyttämällä lapsille tarjotaan onnistumisen kokemuksia ja riittäviä haasteita.

Pienryhmätoimintaa käytetään oppimisen eriyttämiseen. Lapsen kotoutumisen vaiheesta riippuen, hän saattaa tarvita eriytettyä ohjausta esim. arkitaitojen oppimisessa.

Vantaalla valmistava opetus koostuu päivittäin neljästä esiopetustunnista ja yhdestä suomen kielen opettamiseen keskittyvästä tunnista, joka sijoittuu ennen tai jälkeen esiopetusajan. Esiopetuksen opettaja vastaa valmistavan opetuksen toteutumisesta, sisällön suunnittelusta ja arvioinnista. Suomen kielen opetusta voi esiopetuksen opettajan lisäksi kuka tahansa päiväkodin kasvattaja. Suomen kielen opetuksen sisältö suunnitellaan valmistavaa opetusta saavan lapsen lähtökohdista, mutta opetushetkillä voi olla mukana myös muita samansisältöisestä opetuksesta hyötyviä lapsia.

4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta[44]. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä[45]. Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvuympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Keskeisiä tiedonlähteitä ovat lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse. Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Suunnittelun apuna voidaan käyttää lapsikohtaista esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

Opettaja seuraa kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seurannan kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla[46]. Seuranta perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja omat kokemukset ovat osa dokumentointia ja arviointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat tärkeitä. Kootun seurantatiedon ja siitä johdettujen arviointipäätelmien pohjalta opettaja suuntaa opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja kehittämisalueista. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan[47].

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin[48]. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisten tehtävien onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapselle mahdollisesti laadittua oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia. Opetuksen järjestäjä vastaa toimivien siirtymävaiheen käytäntöjen luomisesta. Tietojen siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

[44] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998); Perusopetusasetus 14 § 2 mom. (852/1998)
[45] Valtioneuvoston asetus 5 § (422/2012)
[46] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)
[47] Peruospetusasetus 10 § 1 mom. (852/1998)
[48] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

Opetushenkilöstön tavoitteellinen itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomion toiminnan kehittämisessä.

Lapsille annetaan lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen osallistumistodistus[49]. Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun/päiväkodin ja lapsen nimi, lapsen henkilötunnus sekä todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena Vantaan esiopetuksessa

Arvioinnin tarkoitus on peilata toimintaa suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi edellyttää, että toiminnasta kerätään järjestelmällisesti tietoa ja sitä analysoidaan ja tulkitaan. Arvioinnilla pyritään vastaamaan siihen, onko saatu aikaan se mitä tavoiteltiin ja onko tarvittavia muutoksia toimintaan tehty.

Esiopetuksessa kehitetään jatkuvasti toimintaa, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä lasten tarpeita vastaaviksi. Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä toiminnan jatkuvalle kehittämiselle. Pedagogisen dokumentoinnin pohjalta tapahtuva arviointi ja suunnittelu varmistavat lapsilähtöisen toiminnan. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on auttaa henkilöstöä yhdessä lasten kanssa arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään ryhmän toimintaa, oppimisympäristöjä ja toimintakulttuuria. Pedagogisessa dokumentoinnissa havaintoja ja aineistoja kerätään monipuolisin keinoin yhdessä lasten, kasvattajien ja huoltajien kanssa. Keskeinen työväline pedagogiseen dokumentointiin on Vantaalla käytössä oleva Esiopetusikäisen lapsen havainnointi – lomake, jonka avulla havainnoidaan koko ryhmän lasten taitoja ja toimintaa eri osa-alueilla. Havainnointilomakkeen avulla saadaan tietoa paitsi yksittäisestä lapsesta, myös koko ryhmän toiminnasta. Havainnointitiedon perusteella esiopetuksen henkilökunta arvioi ja suunnittelee ryhmän toimintaa sekä pystyy tunnistamaan tietyillä osa-alueilla oppimisessaan ja kehityksessään tukea tarvitsevat lapset.

LEOPS-/HOJKS -keskustelut ovat tärkeä osa esiopetuksen henkilöstön, lapsen ja huoltajien yhteistä arviointia. Lapsen oppimissuunnitelma sisältää lapsen puheenvuoron ja itsearvioinnin, sekä huoltajien puheenvuoron. Huoltajien tekemää arviointia ja palautetta tulee käyttää pedagogisesti osana lapsen esiopetuksen suunnittelua ja arviointia.

Toiminnan suunnittelussa hyödynnetään kootusti lapsikohtaisten suunnitelmien tavoitteita ja teemoja sekä ryhmästä pedagogisen dokumentoinnin keinoin kerättävää monipuolista arviointitietoa. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaan kirjattuja kehittämisen tekoja lähdetään toteuttamaan yhdessä lasten kanssa arvioiden, suunnitellen ja kokeillen.

Vanhempaintilaisuuksia käytetään yhteisen suunnittelun ja arvioinnin foorumeina. Lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa hyödynnetään myös asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksia.

[49] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998)

Esiopetuksen lapset täyttävät syksyllä LEOPS:n yhteydessä itsearviointilentokoneen, jossa he arvioivat omaa osaamistaan värikoodein. Aikuinen ohjaa tilannetta keskustelemalla, mutta ei puutu lapsen arviointiin. Itsearviointi toistetaan keväällä ja verrataan lapsen kanssa osaamisen kehittymistä.

Henkilöstö ja lapset havainnoivat, arvioivat, suunnittelevat, kokeilevat ja kehittävät toimintaa yhdessä Lapsille tehdään näkyväksi oppimisen prosessi ja yhteisöllinen oppiminen.

Vantaalla arviointia koskeva tiedonsiirto esiopetuksesta perusopetukseen toteutuu Eskarista ekalle -yhteistyöprosessin kautta, jota on kuvattu luvussa 3.3.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vantaan kaupungin laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Arviointi ja osallistumistodistus 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

Vantaan 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa noudatetaan samoja arvioinnin periaatteita kuin esiopetuksessa. Erityisesti kiinnitetään huomiota suomen kielen oppimiseen.

Vantaan 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa käytetään samaa osallistumistodistusta kuin esiopetuksessa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opetuksen sisältö sekä lapsen edistyminen valmistavan opetuksen aikana kuvataan Valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmassa.

4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä tässä luvussa kuvatut opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet (kuvio 1). Yhteiset tavoitteet perustuvat eri tiedon- ja taidonaloista nouseviin, esiopetuksen kannalta oleellisiin opetuksen tavoitteisiin sekä laaja-alaiselle osaamiselle asetettuihin tavoitteisiin. Yhteiset tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita.

Oppimiskokonaisuuksina toteutetun opetuksen tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvinvointia sekä tarjota monipuolinen perusta heidän osaamisensa edistymiselle. Leikki ja muut lapsille ominaiset tavat oppia ja työskennellä ovat opetuksen ja toiminnan lähtökohtana. Oppimiskokonaisuuksien kesto ja toteutustapa vaihtelevat valitun aihepiirin, tilanteen ja lasten oppimisen etenemisen mukaan. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja työskennellä omaan tahtiinsa sekä kehittää taitojaan vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajan ja muun henkilöstön kanssa monipuolisissa oppimisympäristöissä. Oppimiskokonaisuuksien tehtävä on tarjota lapsille uusia ja innostavia oppimiskokemuksia sekä mahdollisuuksia työskennellä kullekin lapselle sopivia oppimisen haasteita sisältävien tehtävien parissa. Opetuksessa otetaan huomioon lasten erilaiset tuen tarpeet ja annetaan lapsille riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Tässä luvussa kuvatut opetukselle asetetut yhteiset tavoitteet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi. Kuhunkin kokonaisuuteen on koottu tavoitteita, joilla on toisiinsa liittyviä opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Eri kokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä yhdistellään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia muodostettaessa.

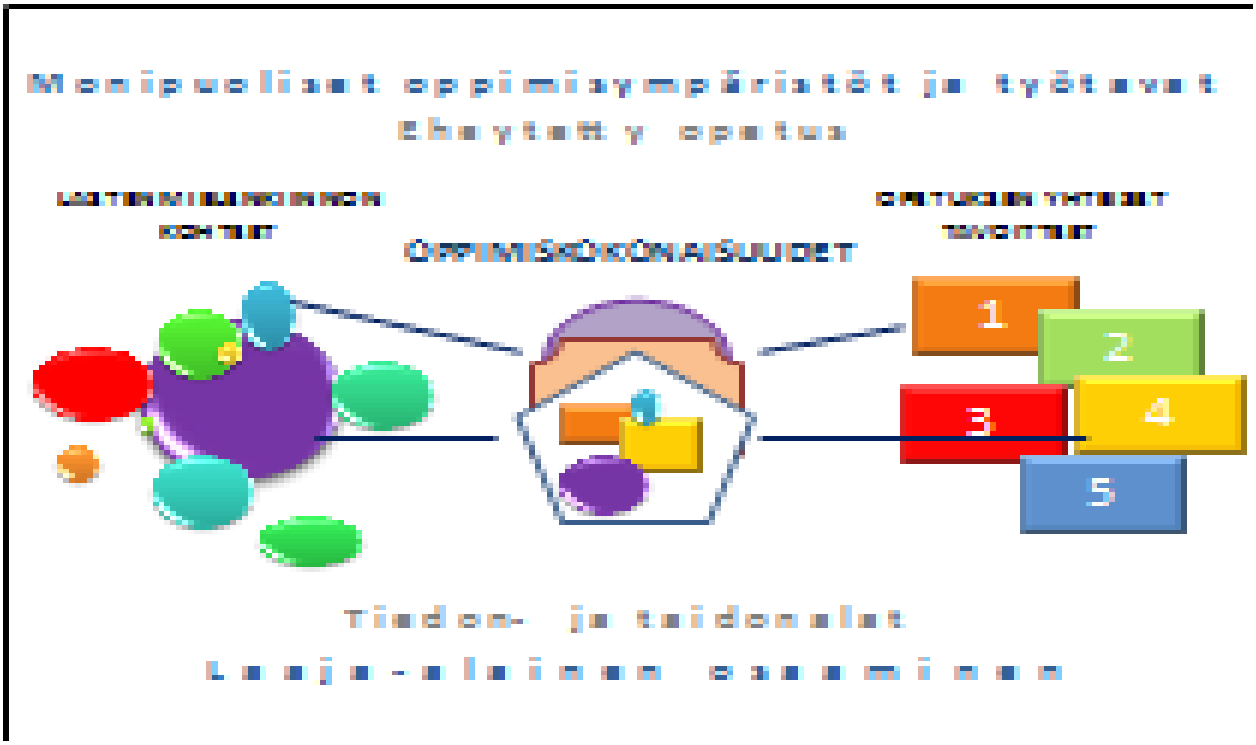

Kuvio 1. Oppimiskokonaisuuksien muodostaminen

Lapsen toiveita tulevalle esiopetusvuodelle.

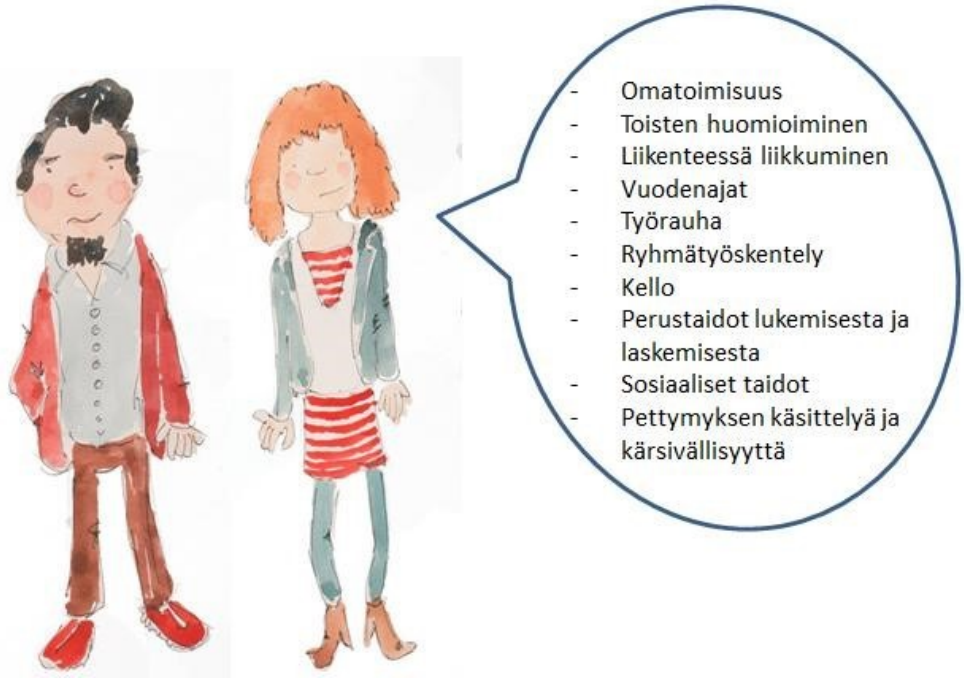

Huoltajien toiveita esiopetusvuonna opeteltavista asioista.

Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Harjoittelu tukee myös lasten keskittymiskyvyn ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua **musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun** perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja

vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
Esiopetuksen **musiikillinen toiminta** on monipuolista ja moniaistista, ja sen tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Lapsille tarjotaan kokemuksia heidän omista musiikillisista taidoistaan laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla. Heidän kanssaan opetellaan lauluja ja tutustutaan eri musiikkityyleihin ja soittimiin. Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan. Lasten kanssa havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa. Opetus tarjoaa lapsille kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä.
Esiopetuksessa harjoitellaan **käsitöiden tekemistä** ja erilaisten työvälineiden käyttöä. Lapsia innostetaan käsitöiden tekemiseen. Lasten kanssa kokeillaan sekä kovien että pehmeiden materiaalien käyttöä ja opetellaan niiden käsittelyssä tarvittavia tekniikoita ja perustaitoja. Lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä mielikuvituksensa ja omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa. Lapset suunnittelevat ja valmistavat opettajan ohjauksessa myös pitempikestoisen käsityön. Työskentelyssä voidaan hyödyntää paikallisia tai lapsiryhmän taustoihin liittyviä käsityöperinteitä.
Esiopetuksessa tuetaan lasten **kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun** kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia. Opeteltava asia suunnitellaan lasten kokemusmaailmasta ja kiinnostuksen kohteista lähtien. Lapsia rohkaistaan kokeilemaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja. Kuvan tekemisen taitoja harjoitellaan moniaistisesti esimerkiksi maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä. Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tuottamiensa kuvien lisäksi taideteoksia, median kuvia, esineiden muotoilua sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita. Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä. Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin.
Lapsia rohkaistaan **suulliseen ja keholliseen ilmaisuun** monipuolisten harjoitusten ja leikin avulla. Tavoitteena on, että lapset saavat kokemuksia siitä, miten kielellä ja keholla voidaan leikkiä ja viestiä monimuotoisesti. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun keinoin. Opetuksessa hyödynnetään loruja, runoja sekä lasten kirjallisuutta. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta prosessista. Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta ja tanssia.

Yhteistyö Vantaan kulttuuripalveluiden kanssa

Esiopetuksen kulttuurikasvatuksen tavoitteena on, että lapsi tutustuu esiopetuksessa vantaalaiseen kulttuuritarjontaan ja saa monipuolisia kulttuurikokemuksia. Esi- ja alkuopetuksen kulttuurikasvatuksessa painottuvat leikilliset ja toiminnalliset työtavat sekä esittävät taiteet.

Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut tukee esiopetusta kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustumisessa. Vantaan kulttuuripalvelut tarjoaa monia käyntikohteita esiopetuksen ryhmille kulttuuriin ja taiteen eri muotoihin tutustumiseen, kokemiseen ja itse tekemiseen. Jokainen esiopetusryhmä vierailee vuoden aikana vähintään yhdessä Vantaan kulttuuripalveluiden järjestämässä tapahtumassa tai kohteessa. Esiopetusryhmille suunnatut Vantaan kulttuuripalveluiden tapahtumat ja kohteet löytyvät puolivuosittain ilmestyvästä esitteestä, joka toimitetaan päiväkoteihin.

Kielen rikas maailma

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten **kielellisten taitojen** kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute ovat tärkeitä oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Esiopetuksessa lasten kielellisen ja kulttuurisen taustan monimuotoisuus tunnistetaan, sitä kunnioitetaan ja sen jatkuvuutta tuetaan. Eri kielten havainnointi tukee lasten kielitietoisuutta sekä kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieliin ja kulttuureihin. Lasten kielellisen tietoisuuden kehittymistä edistetään kielellä leikkien, loruillen sekä tutustuen monipuolisesti puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen. Lasten kehittyvää luku- ja kirjoitustaitoa tuetaan leikkien ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Opetus ja oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida, tutkia ja kokeilla puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä laajentaa sanavarastoaan. Opetuskielen lisäksi esiopetuksessa havainnoidaan muita kieliä. On tärkeää, että lapset, joiden äidinkieli on muu kuin esiopetuksen kieli, saavat vahvan tuen opetuskielen taidon kehittymiselle ja samalla kokemuksen, että heidän kotona puhumansa kieli on tärkeä ja arvokas.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Lasten **suomen/ ruotsin/ saamen/ viittomakielen taidon** kehittymistä tuetaan monipuolisesti esiopetuksen aikana.

Opetus tarjoaa lapsille mahdollisuuksia harjoitella kuuntelemista ja puhumista erilaisissa tilanteissa. Heitä ohjataan kertomaan ja keskustelemaan sekä eläytymään, ymmärtämään ja muistamaan kuulemaansa. Sanojen merkityksiä pohditaan yhdessä ja sanoilla leikitellään. Yhteisissä keskusteluissa lapset kehittävät taitojaan kysyä, päätellä ja arvioida kuulemaansa. Lapsia innostetaan tarinoiden tekemiseen ja taitoa harjoitellaan esimerkiksi saduttamalla tai digitarinoita tekemällä.

Lapsille luetaan erilaisia tekstejä ja niistä keskustellaan yhdessä. Tämä auttaa lapsia ymmärtämään lukemisen merkitystä. Opettajan mallintamisen ja erilaisten harjoitusten avulla lapset saavat kokemuksia siitä, miten puheen voi muuttaa kirjoitetuksi kieleksi ja kirjoitetun kielen puheeksi. Kirjoitettua ja puhuttua kieltä tutkitaan yhdessä. Lapsia ohjataan havaitsemaan, että puheen voi jakaa pienempiin osiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänteisiin.

Lasten lukutaidon kehittymistä tuetaan järjestämällä heille mahdollisuuksia leikilliseen kirjoittamiseen ja omien tekstien tuottamiseen tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Lapsia innostetaan yhdessä ja omatoimisesti tunnistamaan ja tuottamaan eri tavoin kirjaimia, sanoja ja tekstejä taitojensa ja mielenkiintonsa mukaisesti heille mielekkäissä asiayhteyksissä.

Opetuksessa käytetään monipuolisesti lastenkirjallisuutta. Lapsia rohkaistaan tutkimaan ja lukemaan oman taitonsa mukaisesti erilaisia tekstejä sekä kertomaan ja ilmaisemaan eri tavoin kuulemastaan tai lukemastaan.

Erilaisten leikkien ja harjoitusten avulla tuetaan lasten hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä heidän kykyään hahmottaa tilaa ja suuntia. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen kynäotteeseen ja näppäimistöjen käyttöön.

Esiopetuksessa tuetaan lasten kielellisiä valmiuksia havainnoimalla **eri kieliä** yhdessä lasten kanssa. Erityisesti tarkastellaan lapsiryhmässä ja lähiympäristössä puhuttuja kieliä. Näin tuetaan lasten kielitietoisuuden ja oman kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä. Samalla lapsia autetaan havaitsemaan ympäröivän maailman kielellinen ja kulttuurinen rikkaus ja kiinnostavuus. Opetuksessa voidaan käyttää esimerkiksi erikielisiä lauluja, leikkejä ja viittomia.

Yhteistyö Vantaan kaupunginkirjaston kanssa

Esiopetusvuoden aikana tutustutaan kirjaston käyttöön ja kirjastoon oppimisympäristönä. Vantaan kirjastot tarjoavat esiopetusryhmille erilaisia palveluita, joista saa tietoa olemalla yhteydessä kirjastoon. Esiopetusryhmille järjestetään muun muassa tilaussatutunteja ja kootaan lainattavia aineistopaketteja ryhmän toivomista teemoista. Kirjasto tukee esiopetusta mediataitojen ja monilukutaidon opetuksessa. Kirjastoautot tuovat palvelunsa myös suoraan monien päiväkotien pihoille. Kirjaston Satudiplomin suorittaminen on suositeltavaa esiopetusvuoden aikana.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimisille. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Kielen rikas maailma 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

Kuusivuotiaiden perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomen kielen oppimisessa. Suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen tavoitteet, sisällöt ja menetelmät kirjataan Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS). Suomen kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisesti kielellisten taitojen ja valmiuksien osa-alueilla kunkin lapsen tarpeista ja edellytyksistä lähtien. Lapsen suomen kielen taitoa kehitetään kielen eri osa-alueilla, joita ovat vuorovaikutustaidot, kielen ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavaranto sekä kielitietoisuus.

Suomi toisena kielenä opetus ja suomen kielen oppiminen nivoutuvat kaikkiin esiopetuksen oppimiskokonaisuuksiin. Suomen kielen oppiminen on prosessi, joka tapahtuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja suunnitelmallisessa toiminnassa. S2-opetukseen liittyvä ohjeistus löytyy *Vantaan ~~kieli- ja kulttuuritietoisen~~ kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjasta*.-

Ryhmässä tutustutaan esiopetusvuoden aikana lapsiryhmässä esiintyviin kieliin ja opetellaan joitakin yleisimpiä fraaseja ja sanoja. Kirjojen ja kerrottujen tarinoiden kautta tutustutaan eri maiden kansansatuihin ja niiden erilaisiin versioihin. Vantaan kaupunginkirjastoista on saatavilla lastenkirjallisuutta monilla eri kielillä. Kirjaston kanssa tehtävän yhteistyön avulla voidaan tukea lapsen oman äidinkielen kehittymistä.

Oman äidinkielen tukemiseen liittyvä ohjeistus löytyy *Vantaan ~~kieli- ja kulttuuritietoisen~~ kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjasta.*

Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään historiallisesta ja

yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista. Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyttä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä. Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin katsomuksiin ja uskontoihin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelylle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
Lasten kanssa tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen **historiallisesta** näkökulmasta. Aihetta lähestytään havainnollisesti ja moniaistisesti eri ilmaisutapoja hyödyntäen. Lisäksi opetuksessa voidaan käsitellä lapsia kiinnostavia muita historiallisia tapahtumia, henkilöitä, kulttuureja ja kulttuuriperintöä. Tiedon lähteinä voidaan käyttää lähiyhteisön jäseniä, esineistöä ja ympäristöä sekä hyödyntää lasten huoltajien asiantuntemusta omasta kulttuuriperinnöstään. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös juhlaperinteitä, kertomuksia, perinneleikkejä ja vanhoja lauluja.
Lasten kiinnostusta **yhteiskunnallisiin** asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista. Lasten kanssa tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti. Mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa. Opetuksessa tutustutaan lasten oikeuksiin hyödyntäen YK:n yleissopimusta lapsen oikeuksista. Lasten kanssa laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä. Samalla autetaan lapsia ymmärtämään, että yhteisön säännöt ovat ihmisten luomia sopimuksia. Lähiympäristöä hyödynnetään niin että lapsilla on mahdollisuus aitoon osallistumis- ja vaikuttamiskokemukseen.
Esiopetukseen sisältyy koko ryhmälle yhteistä **eettistä kasvatusta.** Kasvatus liitetään lasten arkeen ja käytännön tilanteisiin, joihin liittyy tunteita ja eettisiä valintoja. Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita. Lasten kanssa pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita, tyttönä ja poikana olemiseen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista. Yhteisten keskustelujen lisäksi luontevia tapoja eettiseen kasvatukseen antavat esimerkiksi roolileikit sekä sadut ja median kertomukset. Opetuksessa voidaan hyödyntää sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja kehittäviä opetusohjelmia ja materiaaleja.

Esiopetuksen **katsomuskasvatuksessa** yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä läsnä olevat uskonnot ja katsomukset. Uskonnottomuutta tarkastellaan esiopetuksessa muiden katsomusten rinnalla. Katsomuskasvatus liitetään arjen asioihin, juhliin ja ajankohtaisiin tapahtumiin, joilla on uskonnollista tai katsomuksellista merkitystä. Tavoitteena on auttaa lapsia ymmärtämään ja kunnioittamaan sekä omia että toisten lasten ja perheiden erilaisia katsomuksellisia perinteitä sekä niihin liittyviä tapoja ja käsityksiä. Lapsia rohkaistaan erilaisten elämänkysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa toimien. Samalla heidän valmiutensa ymmärtää uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä sanoja ja käsitteitä vahvistuvat. Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia.

Minä ja meidän yhteisömme Vantaan esiopetuksessa

Vantaalaisessa esiopetuksessa näkyy kulttuurinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus. Lasten esittämiä kysymyksiä, jotka liittyvät erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin ja kulttuureihin, käsitellään luontevasti esiopetuksen eri tilanteissa. Lapsi saa tukea katsomuksellisen ja kulttuurisen identiteettinsä kehittymiseen elämänkysymysten pohtimisen ja ihmettelyn sekä erilaisiin juhlaperinteisiin tutustumisen kautta. Näin vahvistetaan lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja opetetaan lapsia arvostamaan kaikkien perheiden perinteitä ja tapoja. Katsomuskasvatuksessa voidaan tehdä yhteistyötä lähialueen eri uskonnollisten ja katsomuksellisten yhteisöjen kanssa.

Ryhmässä tutustutaan esiopetusvuoden aikana lapsiryhmässä esiintyviin kieliin ja kulttuureihin. Ryhmässä läsnä olevista kielistä opetellaan joitakin yleisimpiä fraaseja ja sanoja. Perheiden asiantuntemusta omasta kulttuuritaustastaan hyödynnetään esiopetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kirjojen ja kerrottujen tarinoiden kautta tutustutaan eri maiden kansansatuihin ja niiden erilaisiin versioihin. Kirjastoista on saatavilla erilaisista kulttuureista kertovia kirjoja ja muita aineistoja. Lastenkirjoja löytyy myös useilla eri kielillä.

Tietoa ja toimintamalleja kieli- ja kulttuuritietoiseen esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen on koottu henkilökunnalle laadittuun *Vantaan ~~kieli- ja kulttuuritietoisen~~ kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan*.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Erityisen tärkeää opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä on **matemaattisten taitojen** opettelussa sekä **teknologia- ja ympäristökasvatusten** toteuttamisessa. Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja päättelemällä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille.

Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään omia ratkaisuja.

Opetuksessa tutustutaan tutkivaan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Lapsia kannustetaan kehittämään **matemaattisia taitojaan** toiminnallisesti, leikkien ja eri aisteja käyttäen erilaisissa oppimisympäristöissä. Opetuksessa tutustutaan matematiikkaan ja sen osaalueisiin havainnollisesti ja yhdessä toimien.

Lapsia innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan erilaisissa arjen tilanteissa opettajan mallintamisen ja kielellistämisen avulla. Havaintoja harjoitellaan esittämään itse ja kuvien sekä erilaisten välineiden avulla. Toiminta suunnitellaan niin että siinä on paljon mahdollisuuksia luokitella, vertailla, asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia. Opetukseen kuuluu muistia kehittäviä leikkejä ja tehtäviä. Lapsia kannustetaan myös toimintaympäristöön liittyvien ongelmanratkaisutehtävien päättelyyn ja ratkaisujen etsimiseen.

Lukukäsitteen kehittymistä tuetaan monipuolisesti leikkien ja työskennellen. Lapsia innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristöstä sekä liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin taitojensa mukaan. Lukumääriä vertaillaan ja tutkitaan lukumäärän muutosta käytännön esimerkkejä keksien. Erityisesti opetuksessa kiinnitetään huomiota lasten lukujonotaitojen ja nimeämisen kehittämiseen.

Erilaisilla harjoituksilla tuetaan lasten tason ja tilan hahmottamista. Lapsia kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan 2- ja 3-ulotteisuutta sekä opettelemaan sijainti- ja suhdekäsitteitä, kuten edessä, ylhäällä ja joka toinen, esimerkiksi liikuntaleikkien avulla. Lasten geometrisen ajattelun vahvistamiseksi heille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun. Opettajan ohjauksessa lapset tutustuvat ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoittelevat nimeämään niitä.

Esiopetuksessa kokeillaan mittaamista keholla ja eri välineillä. Opetuksessa harjoitellaan ajankäsitteitä, kuten joskus, eilen ja aamulla. Aikajärjestystä pohditaan yhdessä esimerkiksi vuorokaudenaikoja havainnoimalla.
Opetuksessa hyödynnetään muun muassa leikkejä, pelejä ja tarinoita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Esiopetuksen **ympäristökasvatus** tarjoaa lapsille luontokokemuksia sekä mahdollisuuden tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin**.** Ympäristöä havainnoidaan eri aistein sekä havaintovälineiden avulla. Opetukseen voi kuulua myös pieniä kokeita. Havainnoista keskustellaan ja havaintotietoa harjoitellaan luokittelemaan. Samalla opetellaan luontoon liittyvien käsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä sekä pohditaan syy-seuraus suhteita. Lasten luonnontuntemusta hyödynnetään opetuksessa. Lasten kanssa harjoitellaan tiedon hankintaa hakemalla yhdessä tietoa joistakin lapsia kiinnostavista asioista. Opetuksessa luodaan pohjaa kestävälle elämäntavalle tutustumalla luonnonsuojeluun. Lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä.

Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä **teknologisia ratkaisuja** ja niiden ominaisuuksia ja toimivuutta. Opetuksessa tuodaan esille, että teknologia on ihmisen luovan toiminnan aikaansaamaa. Lapset tutustuvat teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen. Lapsia kannustetaan kuvailemaan tekemiään ratkaisuja. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppimisympäristöjen välineiden lisäksi esimerkiksi lasten omia leikkikaluja ja miettiä niiden toimintaperiaatteita.

Matemaattisten valmiuksien arviointi ja tukeminen Vantaan esiopetuksessa

Matematiikka koostuu isosta joukosta erilaisia tietoja ja taitoja, jotka kehittyvät vaiheittain lapsen oman tutkiskelun ja oppimisen sekä opetuksen ja siihen liittyvän harjoittelun kautta. Vantaalaisessa esiopetuksessa korostetaan arkipäivän matematiikkaa. Esiopetuksen toiminnat, kuten pelit, arkitoimintatilanteet ja sääntöleikit, sisältävät paljon tilanteita, joissa harjoitellaan ja käytetään matemaattisia taitoja. Erityisesti esiopetusvuoden syksyllä yksittäisten lasten kohdalla on tärkeä pohtia paitsi senhetkisiä taitoja myös sitä, pystyykö lapsi oppimaan, kun taitoa harjoitellaan. Matemaattisten taitojen säännöllinen havainnointi ja kehittäminen ovat myöhemmän oppimisen kannalta tärkeää.

Ympäristökasvatus Vantaan esiopetuksessa

Vantaalaisessa esiopetuksessa luonto on helposti saavutettavissa oleva oppimisympäristö. Lähes kaikilla esiopetusryhmillä on lähimetsä kävelymatkan päässä. Tavoitteena on lapsen luontosuhteen vahvistaminen. Luonnossa lapset saavat kokemuksia ja elämyksiä yhdessä toisten kanssa, mutta metsässä on mahdollisuus myös rauhoittumiseen.

Kestävään elämäntapaan kasvattaminen perustuu Vantaan kaupungin arvoihin, joista yksi on vastuullisuus. Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita määrittää resurssiviisauden tiekartta. Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvaroja vastuullisesti ja harkitusti hyvinvointia ja kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Tiekartan toimenpiteet tarkentuvat varhaiskasvatuksen toteutussuunnitelmalla, jonka keskiössä on lasten luontosuhteen vahvistaminen: tutustutaan lähiympäristöön, pidetään luonnosta ja lähiympäristöstä huolta, kierrätetään, tehdään ekologisia valintoja sekä pohditaan syyseuraussuhteita. Lasten kanssa lajitellaan jätteitä ja kiinnitetään huomiota energian kulutukseen. Toimintayksiköt voivat osallistua Vantaan kaupungin järjestämiin EkoTeko-kilpailuihin, joissa esiopetusryhmät voivat olla aktiivisina toimijoina.

Vantaalaiset esiopetusryhmät tekevät yhteistyötä Vantaan luontokoulun kanssa. Vantaan luontokoulun toiminta tukee päiväkotien ympäristökasvatustyötä. Luontokoulun esiopetukselle suunnattuja toimintamuotoja ovat kummiluokkatoiminta, yksittäiset luonto-opetuspäivät ja kasvattajien kurssit. Luontokoulussa pääosa opetuksesta tapahtuu ulkona. Opetuksessa käytettävät menetelmät ovat toiminnallisia ja käytännönläheisiä. Opetuksen sisällöt ovat monialaisia.

Kasvan ja kehityn

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laajaalaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden** näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää liikkumisen yhteyttä hyvinvointiin ja terveyteen. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia lasten motoristen ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta tärkeiden havaintomotoristen taitojen kehittymiseen. Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä. Lapsia ohjataan kohtuulliseen kulutukseen. Opetuksessa pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä sekä tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään. Lapset saavat tietoja turvallisesta liikkumisesta lähiympäristössä sekä esiopetuksen oppimisympäristöissä.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
Esiopetuksen tavoitteena on innostaa lapsia **liikkumaan** monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa. Liikkumisen ja leikkien avulla lasten yhdessä toimimisen taidot kehittyvät. Samalla heidän kehonhallintansa vahvistuu sekä heidän taitonsa hahmottaa omaan kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan kehittyy. Ohjatun liikkumisen lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa. Esiopetuksessa harjoitellaan monipuolisesti ja säännöllisesti arkeen liittyviä motorisia perustaitoja eri ympäristöissä. Näitä ovat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot. Tasapainoa harjoitellaan pysähtymisiä ja harhauttamisia sisältävien leikkien avulla tai taitoradalla leikitellen. Liikkumistaitoja edistetään kierimistä, kiipeämistä, juoksua ja hyppelyjä sisältävillä harjoituksilla. Välineenkäsittelytaitoja harjoitellaan työntämällä ja vetämällä sekä käyttämällä monipuolisesti eri välineitä ja palloja. Lisäksi lapsia innostetaan harjaannuttamaan hienomotorisia taitojaan sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittävien pelien ja leikkien avulla. Tavoitteena on, että toiminta antaa kaikille lapsille mahdollisuuksia osallistumiseen ja onnistumiseen sekä tukee lasten hyvinvointia ja toimintakykyä.
Esiopetuksessa ruokailutilanteita käytetään päivittäisen terveyttä edistävän syömisen ja **ruokaan liittyvän**

osaamisen oppimisympäristönä. Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa mahdollisimman viihtyisiä ja lapsia ohjataan hyviin tapoihin. Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin lisäksi opetuksessa tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen.

Lasten kanssa tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa sekä pohditaan **kohtuullisen kuluttamisen** merkityksestä. Esimerkiksi lasten leikeissä ja piirroksissa ilmenevät tulkinnat kulutuksesta ja mainonnasta voivat toimia esiopetuksen kuluttajakasvatuksen pohjana.

Lapsia ohjataan ymmärtämään liikunnan, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä **hyvinvoinnille ja terveydelle**. Lasten kanssa pohditaan terveyttä ja sairauksia ja niiden syitä sekä ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan fyysiseen terveyteensä ja mielen hyvinvointiin. Hyvistä ihmissuhteista ja niiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille keskustellaan. Kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa. Lasten kanssa havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää sekä mietitään niiden yhteyttä päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon. Opetuksessa haetaan tietoa hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana esiopetuksen arkea.

Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudestaan **turvalliseen** elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuuteen. Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita. Tavoitteena on tukea lasten turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hankkia apua sekä toimia turvallisesti tavallisimmissa arjen tilanteissa. Lapsia rohkaistaan hakemaan aikuisen apua esiopetuksen ongelmatilanteissa ja kiusaamista kohdatessaan sekä kertomaan huolistaan. Opetuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä sekä turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla.

Liikunta Vantaan esiopetuksessa

Liikkuminen on lapselle ominainen tapa toimia. Lapset ilmaisevat itseään liikkuen ja kehittävät motorisia taitojaan leikin lomassa. Liikunnan tulee olla lapselle positiivinen elämys. Sen tarjoamat tunnekokemukset ovat oleellisessa osassa elämänikäisen liikunnan ilon löytämisessä. Liikunta on tehokas keino vahvistaa lapsen itsetuntoa, mutta myös heikentää sitä, jos liikunnan iloa ei osata hyödyntää oikein. Esiopetuksen liikunnassa tulee tietoisesti pyrkiä pois kilpailusta ja suoritusten vertailusta.

Yhteistyö perheiden kanssa on tärkeää, sillä liikunnallinen elämäntapa ei voi syntyä vain esiopetuksen aikana. Esimerkiksi liikunnalliset vanhempaintilaisuudet tai esiopetuksen erilaiset koko perheen tapahtumat lähimetsässä tai liikunnallisten tehtäväratojen merkeissä tukevat koko perheen liikkumista. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) -keskusteluissa keskustellaan lapsen päivittäisestä liikunnan määrästä. Alle kouluikäisen lapsen tulisi liikkua kolme tuntia päivässä (*Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä – Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset*, OKM). Osa tästä toteutuu kotona ja osa esiopetuspäivän aikana. Esiopetuksessa tulee pohtia, kuinka liikkuminen mahdollistetaan arkitilanteissa päivän aikana. Erityisesti vähemmän liikkuvien lasten aktivointiin kiinnitetään huomiota.

Esiopetuksen lapset osallistuvat uimaopetukseen esiopetusvuoden aikana. Matkat tehdään päiväkodin sijainnista riippuen kävellen, joukkoliikennevälineillä tai tilausbussilla. Esiopetuksen henkilökunta vastaa lapsista koko uimahalliretken ajan, myös pukuhuoneessa toimimisesta. Opetuksesta vastaa koulutettu uimaopettaja.

Yhteistyö liikuntapalvelujen kanssa

Vantaan liikuntapalvelut tukee esiopetusta aktiivisen ja monipuolisen esiopetuksen tarjoamisessa. Liikuntapalvelut ylläpitää liikuntavälinevuokraamoa, josta esiopetuksen ryhmät voivat lainata liikuntavälineitä. Uimahallit, urheiluhallit, lähiliikuntapaikat ja ulkoilureitit toimivat oppimisympäristöinä. Varhaiskasvatus, liikuntapalvelut ja urheiluseurat suunnittelevat yhteistyössä liikuntatapahtumia ja osaamisen kehittämistä. Lisäksi valtakunnallinen ~~Ilo kasvaa liikkuen – ohjelma~~ Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma tukee toimintayksiköitä liikuntamyönteisen toimintakulttuurin kehittämisessä.

Huoltajan vastaus kysymykseen ”Mitä liikuntalajeja tulisi mielestänne esiopetuksen liikuntaan sisältyä?” Uusi esiopetussuunnitelma Vantaalle –blogista.

4.4Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien lasten esiopetuksessa noudatetaan samoja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia esiopetuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan esiopetuksessa huomioon. Esiopetuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteettien kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Erityisenä tavoitteena on tukea kaksi- ja monikielisten lasten eri kielten taitoa.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Erillisessä ryhmässä esiopetus

voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä[50]. Huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana perusopetuslain mukaisella esiopetuksen opetuskielellä.

Erilaiset kieli- ja kulttuuri taustat esiopetuksessa

Saamelaislasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten saamelaista identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan sekä antaa lapsille mahdollisuus opetella saamelaisia perinnetietoja ja taitoja. Opetuksessa voidaan hyödyntää lähiympäristöä sekä yhteistyötä huoltajien ja saamelaisyhteisön kanssa. Esiopetusta voidaan järjestää saamenkielisenä tai kaksikielisenä kielikylpyopetuksena.

Silloin kun esiopetus järjestetään jollakin kolmesta saamen kielestä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa kielen ymmärtämistä ja kielen käyttötaitoja. Tavoitteena on lisätä lasten valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Romanilasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten identiteettikehitystä ja tietoisuutta omasta historiastaan ja kulttuuristaan. Lisäksi tuetaan kaksikielisyyttä yhteistyössä lasten perheiden kanssa. Lapsille annetaan romanikielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Romanikielen opetuksessa tutustutetaan lapsia romanikieleen ja -kulttuuriin, laajennetaan sana- ja ilmaisuvarantoa sekä rohkaistaan käyttämään kieltä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Viittomakieltä käyttävien lasten esiopetus toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisessä ryhmässä tai sekaryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Viittomakielisen esiopetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa lasten kieli- ja kulttuuri-identiteettiä antamalla heille mahdollisuus omaksua viittomakieltä. Tavoitteena on myös vahvistaa lasten suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakielistä ilmaisua ja viittomavarantoa sekä rohkaista käyttämään viittomakieltä ja lisätä lasten valmiuksia toimia erilaisissa kieliympäristöissä.

Esiopetuksessa tuetaan **vieraskielisten ja monikielisten lasten** kielitaidon sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien sekä ohjatusti että esiopetuksen arjessa. Erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta ja lasten oman äidinkielen/äidinkielten opetusta tarjotaan mahdollisuuksien mukaan. Maahanmuuttajataustaiset lapset voivat osallistua joko esiopetukseen tai perusopetukseen valmistavaan opetukseen tai molempiin.

Kieli- ja kulttuuritietoisuus Vantaan esiopetuksessa

Vantaalla ~~*kieli- ja kulttuuritietoisen*~~ *kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen* esiopetuksen tavoitteena on tukea lasten kielellisten ja kulttuuristen identiteettien kasvua sekä ohjata lapset kunnioittamaan eri kieliä, kulttuureja, uskontoja ja katsomuksia. Näin vahvistetaan lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia yhteiskunnan jäsenenä.

Vantaalla esiopetusryhmän kasvattajat vastaavat suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Alle kouluikäisen lapsen suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen tehtävänä on kehittää lapsen suomen kielen taitoa kielen eri osa-alueilla, joita ovat vuorovaikutustaidot, kielen

[50] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

ymmärtämisen taidot, puheen tuottamisen taidot, kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sanavaranto sekä kielitietoisuus. Säännölliset, tavoitteelliset, pedagogisesti suunnitellut suomen kielen oppimistuokiot ovat tärkeä toimintatapa S2-opetuksessa. Lapsi oppi ymmärtämään ja käyttämään eri tiedon- ja taidonaloille ominaista kieltä ja sanastoa.

Vastuu lasten oman äidinkielen säilymisestä ja kehittämisestä on perheellä. Esiopetuksen henkilöstö kannustaa ja tukee perhettä vaalimaan omaa kieltään ja kulttuuriaan. Esiopetuksen henkilöstö keskustelee perheiden kanssa oman äidinkielen merkityksestä ja ohjaa, miten omaa äidinkieltä voidaan tukea ja kehittää uudessa kieliympäristössä.

Vantaalla työskentelee kieli- ja kulttuurikoordinaattoreita, joiden tehtävänä on konsultoida ja ohjata varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökuntaa kaksi- ja monikielisten lasten asioissa sekä vahvistaa jo olemassa olevaa osaamista. Kaksi- ja monikielisten lasten suomen kielen oppimiseen liittyvissä asioissa esiopetuksen opettaja on ensisijaisesti yhteydessä kieli- ja kulttuurikoordinaattoriin.

Tietoa ja toimintamalleja kieli- ja kulttuuritietoiseen varhaiskasvatukseen on koottu henkilökunnalle suunnattuun *Vantaan ~~kieli- ja kulttuuritietoisen~~ kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan*.

Kaksikielinen esiopetus

Kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on hyödyntää lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyyskautta tarjoamalla tavanomaista esiopetusta monipuolisempaa kielikasvatusta. Opetuksessa luodaan motivoivia kieltenoppimistilanteita, joilla rakennetaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Tavoitteena on, että toiminta monikielisessä ympäristössä kehittää lasten kielitietoisuutta. Lasten kaksi- tai monikielistä kieliidentiteettiä tuetaan ja heille tarjotaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua kieliä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Myös monenlaiset kulttuurit, joita tuodaan tietoisesti esiin ja keskusteltavaksi, kohtaavat luontevasti tällä tavoin järjestetyssä opetuksessa.

Suppeamman kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto ja myönteinen asenne kieltä kohtaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä ja oppia opetuskielen lisäksi myös muulla kielellä.

Kaksikielistä opetusta voidaan toteuttaa usealla tavalla. Yhteistä toteutustavoille on se, kielet eivät ole pelkästään opetuksen ja oppimisen kohteena, vaan niitä käytetään oppimiskokonaisuuksien opetuksessa ja esiopetuksen arjen toiminnassa.

Kaksikielinen esiopetus Vantaalla

Vantaan kaupunki järjestää laajamittaista englannin kielistä esiopetusta ja ruotsin kielikylpyesiopetusta. Vantaalla tarjotaan myös kielirikasteista esiopetusta pääsääntöisesti englannin kielellä. Opetuslautakunnan päätöksellä kieli voi olla myös muu, kuin englanti. Kielirikasteisen esiopetuksen järjestämispaikoista päätetään vuosittain esiopetuspaikkojen hyväksymisen ja vahvistamisen yhteydessä. Perusperiaatteena Vantaalla esiopetuksen järjestämisessä muulla kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä on mahdollinen jatkumo samankieliseen perusopetukseen.

Laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy esiopetuksessa

Ruotsinkielistä kielikylpyä voidaan järjestää suomenkielisessä esiopetuksessa ja suomenkielistä kielikylpyä ruotsinkielisessä esiopetuksessa. Lisäksi sekä suomen- että ruotsinkielisessä esiopetuksessa voidaan järjestää saamenkielistä kielikylpyä. Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy on ohjelma, joka alkaa esiopetuksesta ja kestää perusopetuksen loppuun. Esiopetuksen ja koulun opetuskieli sekä toinen kotimainen kieli tai saamen kieli muodostavat kokonaisuuden. Esiopetus toteutetaan pääosin kielikylpykielellä. Lasten äidinkielen tai äidinkielten taitojen kehittymistä tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kielikylpyopettaja käyttää johdonmukaisesti ainoastaan kielikylpykieltä. Lapsia kannustetaan kielikylpykielen monipuoliseen käyttöön, mutta heillä tulee olla mahdollisuus tulla ymmärretyksi myös äidinkielellään. Lapsia kannustetaan opetuskielisen kulttuurin lisäksi myös toisen kotimaisen kielen mukaiseen tai saamelaiseen kulttuuriin tutustumiseen. Kotimaisten kielten kielikylvyn tavoitteena on antaa lapsille valmiudet jatkaa opiskelua sekä opetuskielellä että toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Esiopetuksen ja tulevan kielikylpykoulun välisessä yhteistyössä varmistetaan, että koulussa on käytettävissä riittävästi tietoa kouluun siirtyvien lasten kielenkehityksen vaiheesta.

Muu laajamittainen kaksikielinen esiopetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä. Jotkut lapsista voivat puhua kyseistä kieltä äidinkielenään. Toiminta suunnitellaan siten, että eri kieliryhmät saavat oppimiselleen tarvittavaa tukea. Ryhmissä voi olla myös lapsia, joille kumpikaan opetuksessa käytettävä kieli ei ole äidinkieli. Pääsääntöisesti nämä lapset ohjataan valmistavaan opetukseen, jos sellaista on saatavilla.

Kaksikielisessä esiopetuksessa toiminta suunnitellaan niin, että kahdella kielellä toteutetusta esiopetuksesta muodostuu kokonaisuus, jossa molemmat kielet ovat läsnä ja kehittyvät vähitellen opettajan mallintamisen ja lasten aktiivisen toiminnan kautta. Mikäli mahdollista, kukin opettaja käyttää vain jompaakumpaa kieltä aktiivisesti. Lapsia kannustetaan monipuoliseen kielenkäyttöön. Myös opetuskieliin liittyviä kulttuureita tuodaan lasten ulottuville. Tavoitteena on valmius jatkaa opiskelua molemmilla kielillä. Tavoite asettaa vaatimuksia oppimisympäristöille ja edellyttää yhteistyötä esiopetuksen ja perusopetuksen järjestäjän välillä lasten siirtyessä perusopetukseen.

Suppeampi kaksikielinen esiopetus

Kielirikasteinen esiopetus

Kielirikasteisella esiopetuksella tarkoitetaan esiopetusta, jossa alle 25 % toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla kuin perusopetuslaissa säädetyllä opetuskielellä. Kielirikasteinen esiopetus antaa luontevia mahdollisuuksia tuoda monikielisyyttä ja kulttuurien kohtaamisia esiin esiopetuksen arjessa ja toimintakulttuurissa. Tavoitteena on, että lapset olisivat sekä kielen oppijoita että käyttäjiä. Tavoitteena voi olla siirtyminen kielirikasteiseen tai muuhun kaksikieliseen perusopetukseen.

Kielirikasteinen esiopetus

Kielirikasteisessa esiopetuksessa hyödynnetään Vantaan monipuolista ja rikasta kieliympäristöä. Kielirikasteisissa ryhmissä tutustutaan englantiin kansainvälisenä yleiskielenä ja lisäksi esiopetusyhteisön kotikieliin. Toiminnassa korostuvat tutkiva oppiminen ja lasten aloitteisiin tarttuminen. Lapset ja henkilöstö yhdessä ovat kielten tutkijoita ja oppijoita. Yhteiseen tarkasteluun tuodaan lasten elinympäristöissä ilmeneviä erilaisia kieliä ja kulttuureja. Toiminta tapahtuu laulujen, leikkien ja keskeisten sanojen ihmettelyn kautta. Arkitoimintatilanteissa harjoitellaan tervehdyksiä, kiittämistä sekä muita keskeisiä fraaseja. Kielten ja kulttuurien ympärille voidaan rakentaa erilaisia projekteja. Lisäksi huoltajien osaamista hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi monikulttuuristen tapahtumien järjestämisessä. Tavoitteena on luoda luontevia mahdollisuuksia lasten kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiselle sekä kiinnostuksen heräämiselle erilaisia kieliä ja niiden oppimista kohtaan.

Kielirikasteisen esiopetuksen toteutuksessa huomioidaan lasten oman äidinkielen keskeinen merkitys kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymiselle. Kielirikasteisen esiopetuksen laajuutta suunniteltaessa huomioidaan ryhmässä olevien lasten tarpeet ja kielelliset taustat. Sanavarannon laajentamista ja käsitteiden oppimista tuetaan kielirikasteisessa esiopetuksessa sekä opetuskielellä (suomi) että tutustumisen kohteena olevalla kielellä (englanti). Tällöin suomen kielen käsitteiden oppiminen toisenakin kielenä (S2) toteutuu tarkoituksenmukaisesti. Kielirikasteista esiopetusta suunniteltaessa ja arvioitaessa hyödynnetään *Vantaan ~~kieli- ja kulttuuritietoisen~~ kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaa*.

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Monipuoliset työtavat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan,

- millaisia työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavia periaatteita paikallisesti käytetään
- miten henkilöstön itsearviointia sekä huoltajilta ja lapsilta saatua palautetta käytetään työtapojen kehittämisessä.

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennetaan perusteissa kuvattuja esiopetuksen arvioinnin periaatteita ja käytäntöjä. Lisäksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan,

- miten arviointia koskevan tiedon siirron käytännöt toteutetaan lapsen siirtyessä perusopetukseen tai lapsen vaihtaessa esiopetuspaikkaa
- miten henkilöstön itsearviointiin perustuvia tietoja sekä lapsilta ja huoltajilta saatua palautetta käytetään esiopetuksen laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä
- millaista osallistumistodistusta käytetään.

Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Paikalliseen opetussuunnitelmaan liitetään esiopetuksen yhteiset tavoitteet, jotta esiopetuksen yhtenäisyys voi toteutua. Lisäksi opetussuunnitelmassa kuvataan, miten lasten mielenkiinnon kohteet otetaan huomioon oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan tarkentaa yhteisten tavoitteiden kuvauksia.

Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa otetaan huomioon, että lasten kieli- ja kulttuuritaustat vaihtelevat. Opetussuunnitelmassa kuvataan eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetusta sekä kaksikielistä opetusta niiltä osin kuin paikallinen esiopetuksen järjestäminen edellyttää.

Opetuksen järjestäjä antaa ohjeet, miten mahdollisiin yksikkökohtaisiin esiopetuksen opetussuunnitelmiin kirjataan tarvittavat täsmennykset, jotta kansallisesti ja paikallisesti asetetut tavoitteet voivat toteutua.

5.Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta esiopetukseen paremmin sopivaa nimitystä kasvun ja oppimisen tuki. Kasvun ja oppimisen tuki ja lukuun 6 sisältyvä oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta.

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Esiopetukseen osallistuvat lapset kuuluvat perusopetuslain mukaisen kasvun ja oppimisen tuen piiriin. Lain mukaan lapsilla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä[51]. Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.
Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä.
Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista. Varhaisen tunnistamisen sekä kasvun ja oppimisen tuen tehtävänä on ehkäistä oppimisvaikeuksia sekä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä.

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Esiopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikki lapset saavat onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Näin tuetaan lasten myönteistä käsitystä itsestään. Monipuolista palautetta ja oppimisesta koottua tietoa käytetään suunnitelmallisesti lasten kannustamiseen ja ohjaamiseen. Tällä tehdään oppimisen edistyminen lapsille näkyväksi.

Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Opettajien, erityisopettajien, esiopetuksen muun henkilöstön sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö lasten tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Periaatteena on, että tuen tarve arvioidaan, ja sitä koskevat ratkaisut ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua. Usein lapsen tuen tarve on havaittu jo ennen esiopetuksen alkamista. Esiopetuksen, lapsen aiemman varhaiskasvatuksen, neuvolan ja huoltajien

[51] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

yhteistyöllä turvataan lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen jatkumoa. Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista tukitoimista hyödynnetään esiopetuksessa.

Tuen tarvetta arvioitaessa ensimmäiseksi tarkastellaan käytettyjä toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa lapselle paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja.

Tuki annetaan lapselle ensisijaisesti omassa esiopetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei lapsen etu välttämättä edellytä lapsen siirtämistä toiseen ryhmään tai yksikköön. Mikäli lapsi käyttää esiopetuksen lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa.

On tärkeää, että tieto lapsen tuen tarpeesta ja esiopetuksen aikana saamasta tuesta siirtyy myös perusopetukseen. Opetuksen järjestäjät vastaavat sujuvista tiedon siirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

Kasvun ja oppimisen tuki Vantaan esiopetuksessa

Kolmiportainen tuki Vantaan esiopetuksessa

Vantaalla kolmiportainen tuki alkaa varhaiskasvatuksessa muodostaen jatkumon esiopetukseen ja perusopetukseen. Vantaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on käytössä *Kehityksen ja oppimisen tuen linjaukset*, jossa on kuvattu tarkemmin kehityksen ja oppimisen tuen suunnitteluun ja järjestämiseen liittyvät rakenteet, prosessit ja vastuut sekä varhaiskasvatuksen että esiopetuksen osalta.
Käsitettä *kehityksen ja oppimisen tuki* voidaan siten käyttää *kasvun ja oppimisen tuki* -käsitteen rinnalla myös esiopetuksessa.

Tuen tarpeen arviointi esiopetukseen siirryttäessä

Vantaalla toimintatapojen, opetusjärjestelyiden ja oppimisympäristöjen arviointiin käytetään Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa ja esiopetusikäisen lapsen havainnointia. Ne auttavat esiopetuksen kasvattajatiimiä kehittämään työkäytäntöjään vastaamaan lasten yksilöllisiin tarpeisiin ryhmässä. Kehityksen ja oppimisen tuen valikko toimii pedagogisena työvälineenä lasten tarvitseman tuen ja opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Se haastaa kasvattajatiimit arvioimaan omaa toimintaansa, tunnistamaan muutoksen tarpeita ja etsimään kehittämisen tapoja. Kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla kasvattajatiimi käy keskustelua tuen tarjoamisesta lapsille mahdollisimman varhain ja ennaltaehkäisevästi. Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa hyödynnetään etenkin esiopetuksen toimintasuunnitelman laadinnassa, arvioinnissa ja ryhmän pedagogiikan kehittämisessä.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnissa, suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään lapsesta tehtyjä havaintoja, lapselle tehtyjen terveystarkastusten ja muiden arviointien tuloksia sekä aiemmin laadittua lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lisäksi henkilöstön tukena lapsen tuen tarpeen arvioinnissa ovat varhaiskasvatuksen erityisopettajat, esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon psykologit ja kuraattorit sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat tarpeen mukaan. Mikäli lapsen arvioidaan tarvitsevan tehostettua tai erityistä tukea esiopetuksessa, voidaan tästä tuen tarpeesta laatia pedagoginen arvio tai selvitys joko aikaisintaan esiopetusta edeltävänä keväänä tai esiopetusvuoden aikana. Pedagoginen

arvio tai selvitys käsitellään moniammatillisesti oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Myös tuen vaiheen muutoksesta keskustellaan aina oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Tuen järjestämisen lähtökohtia
Esiopetus perustuu opetuksen eheyttämiseen. Lapsen tarvitsema kasvun ja oppimisen tuki sisällytetään opetuksen yhteisiin tavoitteisiin ja oppimiskokonaisuuksiin. Eheyttämisen tavoitteena on luoda jokaiselle lapselle hänen edellytyksiään vastaava mahdollisuus oppimiseen. Leikkiä, toiminnallisuutta sekä tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia hyödynnetään kasvun ja oppimisen tuen järjestämisessä.

Lasta tuetaan erilaisin pedagogisin tukitoimin riippuen tuen tarpeen laadusta ja laajuudesta. Pedagogisia menetelmiä käytetään joustavasti ja lasten tarpeiden mukaan kaikissa tuen vaiheissa. Pedagogisia tukitoimia ovat esimerkiksi pienryhmätoiminta, toiminnan eriyttäminen, päivä- ja viikkostruktuuri, erilaisten oppimistyylien huomioiminen opetuksessa sekä puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiokeinojen hyödyntäminen.

Joustavissa pienryhmissä työskentely sekä kuvitettu päivä- ja viikkostruktuuri hyödyttävät kaikkia lapsia. Erityistä huomiota kiinnitetään esteettömään viestintään. Viestinnän sujuvuutta ja ymmärrettävyyttä voidaan tukea puhetta tukevin ja korvaavin kommunikaatiokeinoin: ilmein, elein, kuvin, viittomin tai piirtämällä. Esteettömän viestinnän tavoitteena on mahdollistaa lasten yhdenvertainen osallistuminen ja lasten erilaiset tarpeet sekä nähdyksi ja kuulluksi tuleminen. Esiopetuksessa hyödynnetään monipuolisesti kaikkia aisteja tuomalla erilaisia oppimistyylejä opetukseen. Asioihin tutustutaan näkemisen, kuulemisen, liikkumisen ja kosketuksen kautta.

Esiopetuksen eriyttämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset tavat oppia. Opetusta eriyttämällä lapsille voidaan tarjota onnistumisen kokemuksia ja sopivia haasteita. Opetusta eriytetään tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien osalta kunkin lapsen kehitystason, tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

Lapsen tarvitsema tuki pyritään järjestämään inklusiivisesti, hänen lähipäiväkodissaan. Lapsen tukemiseen osallistuu koko kasvattajatiimi, esiopetuksen opettajan tai erityisopettajan pedagogisella ohjauksella. Päiväkodin johtajan tehtävänä on varmistaa, että lapsi saa tarvitsemansa tuen. Konsultoivat varhaiskasvatuksen erityisopettajat ohjaavat ja konsultoivat esiopetuksen henkilöstöä. Pedagogisten tukitoimien lisäksi Vantaan esiopetuksessa on käytössä rakenteellisia tukitoimia. Näitä ovat muun muassa varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajan, kehityksen ja oppimisen tuen lastenhoitajan, taidepedagogin tai avustajan sijoittaminen ryhmään. Tämän lisäksi on käytössä integroidun, pienennetyn ja erityisryhmän palveluita sekä tulkitsemispalveluita.

Lapsen sijoittuminen esiopetusryhmään
Vantaalla lapsia ei pääsääntöisesti siirretä toiseen toimintayksikköön esiopetusvuodeksi. Jos lapsi on ollut integroidussa ryhmässä tai erityisryhmässä ennen esiopetusta, arvioidaan tapauskohtaisesti lapsen siirtyminen esiopetusryhmään. Integroidussa ryhmässä olevat esiopetusikäiset lapset osallistuvat mahdollisuuksiensa mukaan esiopetusryhmän toimintaan. Lapsi saa kokemuksen vertaisryhmässä toimimisesta omien edellytystensä mukaisesti. Toimintatapa edellyttää ryhmien opettajien välistä toiminnallista yhteistyötä.

Perusopetuksessa tarvittavan tuen tarpeen arviointi
Sujuvan koulunaloituksen edellytyksenä on lapsen tarvitseman tuen suunnittelu ennen koulun aloittamista. Osa lapsista tarvitsee koulun alkaessa tilapäistä tai jatkuvampaa tukea. Lasten tarvitseman tuen järjestäminen esiopetuksesta kouluun siirtymävaiheessa edellyttää tiivistä yhteistyötä esiopetuksen, perusopetuksen sekä oppilashuollon ammattihenkilöiden välillä. Vantaalla on käytössä Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi, joka määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa myös tukea tarvitsevien lasten osalta. Eskarista ekalle -yhteistyöprosessi korostaa tuen tarpeen osalta sekä moniammatillisen konsultaation hyödyntämistä tuen tarpeen arvioinnissa että esiopetuksen henkilöstön roolia tiedon kokoamisessa sekä lapsen tuen tarpeen että oppimista tukevien järjestelyjen osalta. Huoltajien osallisuus tulee toteutua tuen tarpeen arvioinnin, yhteistyön ja tiedonsiirron eri vaiheissa. Tarkemmat ohjeet prosessista löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetista.

Tietojen siirto esiopetuksesta perusopetukseen
Pedagogista arviota ja selvitystä hyödynnetään esiopetusvuoden aikana moniammatillista konsultaatiota varten tehtävässä tiedonsiirrossa, kun arvioidaan perusopetuksen ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa lapsen tehostetun tuen, erityisen tuen tai perusopetuksen aloituksen myöhentämisen tarvetta. Tieto lapsen erityisen tuen tarpeesta siirretään perusopetukseen pedagogisella selvityksellä, ja sitä mahdollisesti täydentävillä lausunnoilla.

Keskeiset dokumentit tiedonsiirrossa perusopetukseen ovat lisäksi lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Kevään arviointikeskustelussa voidaan yhdessä huoltajien ja tarvittaessa perusopetuksen tai oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa koota keskeisimmät tiedot, jotka tukevat lapsen siirtymistä kouluun. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden osalta toteutetaan lisäksi tiedonsiirtokeskustelu keväällä lapsen tulevassa koulussa.

Tilanteissa, joissa huoltajat eivät anna suostumusta tiedon siirtoon lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun, tulee kuitenkin opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirtää eteenpäin (Perusopetuslaki 40§). Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot koskevat ennen kaikkea lapsen tuen tarvetta ja tuen järjestämisen kannalta tarvittavia toimenpiteitä, ja niillä tulee olla merkitystä siirtymishetkellä. Esiopetuksen opettaja vastaa tietojen siirtämisestä. Esiopetuksen opettaja kertoo huoltajille, mitä tietoa siirtää ja millä perusteilla. Jos huoltajat edelleen vastustavat tietojen siirtoa, päiväkodin johtaja on yhteydessä ~~tulosyksikön~~ palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikköön ja ~~sivistystoimen~~ lakimieheen. Esiopetuksen opettaja siirtää tiedot perusopetukseen konsultoituaan lakimiestä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteet 2015.)

Kasvun ja oppimisen tuki 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Lapsella on oikeus pedagogisiin ja rakenteellisiin tukitoimiin 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa. Mikäli ennen esiopetusvuotta on tiedossa, että lapsi tarvitsee tehostettua tai erityistä tukea, on syytä aina yksilöllisesti arvioida yhdessä huoltajien kanssa, hyötyykö lapsi esiopetusvuoden aikana valmistavasta

opetuksesta. Valmistavassa opetuksessa järjestettävät pedagogiset tukitoimet suunnitellaan osana lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaa. Päätös rakenteellisesta tukitoimesta voidaan tehdä joko ennen valmistavan opetuksen alkamista tai sen aikana. Rakenteellisten tukitoimien päätöksenteossa toimitaan *Kehityksen ja oppimisen tuen linjausten* mukaisesti.

Eskarista ekalle -yhteistyöprosessi koskee myös valmistavassa opetuksessa olevia lapsia. Tuen tarpeen arvioinnin ja tiedonsiirron osalta tehdään yhteistyötä tämän yhteistyöprosessin mukaisesti.

5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea[52]. Kun lapsella on tuen tarvetta, huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Esiopetuksen henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön lapsen tukeen liittyvissä asioissa. Kaikille huoltajille on hyvä kertoa tuen mahdollisuudesta ja sen keskeisistä periaatteista. Lapset osallistuvat yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, heille sopivalla tavalla.

Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä huoltajaan heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Huoltajalle annetaan riittävästi tietoa esimerkiksi lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Huoltajaa kannustetaan tukemaan osaltaan lastaan tavoitteiden saavuttamisessa. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Huoltajien on hyvä tietää, että he tai lapsi eivät voi kieltäytyä kasvun ja oppimisen tuen vastaanottamisesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Lapsi voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Tämä perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää huoltajan suostumusta (katso luku 6 Oppilashuolto).

Yhteistyö huoltajien kanssa tuen aikana Vantaan esiopetuksessa

Kasvun ja oppimisen tuen aikana yhteistyö korostuu. Vastuu yhteistyöstä on esiopetuksen opettajalla. Huoltajilla ja esiopetuksen henkilöstöllä on lasten kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa omat, toisiaan täydentävät tehtävänsä.

Kodin ohella esiopetus on lapsen kasvulle ja oppimiselle tärkeä kasvuympäristö. Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että lapsi saa kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö perustuu avoimeen ja tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen.

Tuen antamisen käytännöistä esiopetuksessa tai valmistavassa opetuksessa keskustellaan huoltajien kanssa jo ennen esiopetukseen siirtymistä, jos lapsella on havaittu tuen tarve. Pedagogisen arvion tai selvityksen avulla tieto tuen tarpeesta ja käytössä olleista pedagogisista ja rakenteellisista toimenpiteistä tuen tarpeeseen vastaamiseksi siirretään esiopetukseen. Huoltajat saavat tutustuttavaksi tuen tarvetta ja tarvittavia tukitoimia kuvaavan pedagogisen arvion tai selvityksen.

[52] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

Lapsen tuen tarpeeseen vastaamisesta esiopetuksen tai valmistavan opetuksen aikana keskustellaan huoltajien kanssa lapsikohtaisten keskustelujen (LEOPS/HOJKS) yhteydessä. Jos perusopetuksen henkilöstöä tai oppilashuollon ammattihenkilöihin kuuluvia asiantuntijoita konsultoidaan lapsen tuen tarpeeseen vastaamisesta perusopetuksessa, huoltajilla tarjotaan mahdollisuus osallistua keskusteluun.

Kaikki esiopetuksesta tehtävä tiedonsiirto lapsen tuen tarpeeseen liittyen (LEOPS/HOJKS ja erityisen tuen tarpeen osalta pedagoginen selvitys) annetaan huoltajien tutustuttavaksi ennen niiden toimittamista eteenpäin.

5.3 Yleinen tuki

Laadukas esiopetus on perusta lapsen kasvulle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi erilaisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään esiopetuksen opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Huoltajan ja lapsen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana lapsen tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa soveltuvia materiaaleja ja välineitä, esiopetukseen soveltuvia opetusohjelmia ja osaaikaista erityisopetusta. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää yleisen tuen aikana.

Yleinen tuki Vantaan esiopetuksessa

Huoltajien tai esiopetuksen kasvattajatiimin havaitsemiin lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeisiin reagoidaan heti. Tuen tarpeet voivat vaihdella tilapäisestä jatkuvaan ja vähäisestä vahvempaan. Tukimuotoja määriteltäessä tulee huomioida kunkin lapsen oppimistyylit sekä perheiden erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat.

Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa ja esiopetusikäisen lapsen havainnointia käytetään yleisen tuen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Yleisen tuen antamisesta ja toteutuksesta sovitaan yhdessä huoltajien ja mahdollisuuksien mukaan lapsen kanssa. Lapsen tuen tarpeet sekä yleisen tuen aikana käytettävät tukimuodot kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan.

Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa ja konsultoi esiopetuksen kasvattajatiimiä yleisen tuen vaiheessa pedagogisten menetelmien tai välineiden käyttöönotossa, jos ryhmässä ei työskentele varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettaja. Lisäksi pedagogisten ratkaisujen suunnittelussa sekä ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon työntekijät että lasta mahdollisesti jo tuntevat asiantuntijat, kuten terapeutit, ovat tärkeitä yhteistyötahoja.

5.4 Tehostettu tuki

Lapselle, joka tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle laaditun oppimissuunnitelman mukaisesti[53]. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Lapsen tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Lapsi tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia esiopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Opettaja antaa palautetta lapselle ja huoltajalle lapsen edistymisestä sekä kuuntelee ja ottaa huomioon heidän näkemyksensä asiasta. Opettaja seuraa lapsen oppimista ja hyvinvointia säännöllisesti yhteistyössä huoltajan kanssa tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä lasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Tehostettua tukea annetaan pääsääntöisesti esiopetuksen loppuun saakka. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen päätöksen tekeminen esiopetuksen aikana tehostettua tukea saavalle lapselle on harvoin tarpeen.

Tehostettu tuki Vantaan esiopetuksessa

Mikäli yleinen tuki ei riitä, käynnistetään toimenpiteet tehostetun tuen järjestämiseksi lapselle. Tehostetun tuen tavoitteena on mahdollistaa säännöllisen tuen tarpeessa olevan lapsen täysipainoinen osallistuminen esiopetukseen. Tehostetun tuen aikana käytettävät pedagogiset tukitoimet kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS) ja lisäksi tehostetun tuen osalta arvioidaan aina rakenteellisten tukitoimien tarve. Tehostetun tuen aikana käytettäviä tukimuotoja Vantaan esiopetuksessa on kuvattu tarkemmin luvussa 5.1.

Lapsen tehostetun tuen tarve arvioidaan yhteistyössä huoltajan kanssa. Esiopetuksen opettajan vastuulla on käynnistää prosessi tehostetun tuen järjestämiseksi. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa ja konsultoi tehostetun tuen aloittamista. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu aina pedagogiseen arvioon, jonka laatii esiopetuksen opettaja yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Pedagogista arviota tehtäessä yhteistyö oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa on tärkeää, sillä tehostetun aloittaminen perustuu tälle yhteistyölle.

Tehostetun tuen aloittaminen ja lapsen mahdollisesti tarvitsemat rakenteelliset tukitoimet esiopetuksessa tai valmistavassa opetuksessa käsitellään Alueellisessa kasvun ja oppimisen tuen (AKOT)-työryhmässä, jossa asian esittelijänä toimii toimintayksikön konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päätöksen tekijänä ~~tulosyksikön~~ palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

Tehostetun tuen pedagogiset tukitoimet otetaan käyttöön heti, kun tuen tarve ilmenee. Rakenteelliset tukitoimet otetaan käyttöön, kun ~~tulosyksikön~~ palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö on ne myöntänyt.

[53] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

Mikäli esiopetusvuoden aikana todetaan, että tehostetun tuen tarvetta ei enää ole, tulee muutos viedä tiedoksi AKOT-työryhmään. Esiopetuksen opettaja vastaa siitä, että tieto siirtyy konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle, joka vie asian edelleen tiedoksi AKOT-työryhmälle. Tällöin lapsi siirtyy yleiseen tukeen.

Tarkemmat ohjeet tehostettuun tukeen liittyvästä prosessista ja vastuista Varhaiskasvatuksen intranetissa.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanne esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen kiinnostuksen kohteet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opettaja tai opettajat laativat yhdessä kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään muita asiantuntijoita. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa[54]. Tähän käsittelyyn ei tarvita huoltajan suostumusta. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Pedagoginen arvio Vantaan esiopetuksessa

Päiväkodin johtaja vastaa siitä, että pedagoginen arvio laaditaan lapsesta, jolla on tehostetun tuen tarve. Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen tai valmistavaan opetukseen siirtyvien lasten kohdalla, joilla on tehostuen tuen tarve, pedagogisen arvion laatii ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja keväällä ennen esiopetusvuoden alkua yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Tuen tarpeen ilmetessä esiopetuksen tai valmistavan opetuksen aikana pedagogisen arvion laatii esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Varhaiskasvatuksen opettaja tai esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja konsultoi esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon henkilöstöä (kuraattori ja/tai psykologi ja/tai terveydenhoitaja) laatiessaan pedagogista arviota, ja kirjaa konsultaation pedagogiseen arvioon.

[54] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään lapselle aiemmin laadittua lapsen erityinevarhaiskasvatussuunnitelmaa, lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaa huoltajan luvalla. Lisäksi pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään esiopetusvuoden alussa lapsesta tehtyä Esiopetusikäisen lapsen havainnointia.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana lapselle järjestettävä tuki kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan[55]. Oppimissuunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata lapsen edellytykset saavuttaa hänelle asetetut tavoitteet. Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa[56]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina lapsen tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava osa-aikainen erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- esiopetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

[55] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

[56] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana Vantaan esiopetuksessa

Kaikille Vantaalla esiopetukseen osallistuville laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS), joka sisältää tarvittaessa tehostetun tuen suunnitelman. Pedagogista arviota, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja muita asiantuntijalausuntoja hyödynnetään huoltajan luvalla tehostettua tukea varten laadittavaan oppimissuunnitelmaan.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma ja sen sisältävän tehostetun tuen suunnitelman laatii esiopetuksesta vastaava opettaja tai erityisopettaja yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa suunnitelman laadinnassa käytetään konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajan asiantuntijuutta. Laadintaan voi osallistua myös muita asiantuntijoita. Yhdessä lapsen huoltajien kanssa sovitaan niistä pedagogisista ratkaisuista, joilla lasta pyritään tukemaan.

Lapsen esiopetuksen tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Tehostettua tukea saavien lasten suunnitelma arvioidaan tarpeen mukaan esiopetusvuoden aikana. Arviointi tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa.

5.5 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman tai vakavan sairauden vuoksi. Erityisen tuen tehtävänä on antaa lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea sekä edistää hänen oppimisedellytyksiään. Myös erityistä tukea saavan lapsen on saatava kokea onnistumisen ja oppimisen iloa. Näin vahvistetaan hänen itsetuntoaan ja oppimismotivaatiotaan.

Lapsen erityisestä tuesta voidaan päättää joko esiopetuksen aikana tai ennen esi- tai perusopetuksen alkamista. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta lapsen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta[57]. Erityisopetus ja lapsen saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Opetuksen järjestäjä huolehtii, että erityisen tuen toteuttamisessa on käytettävissä erityispedagogista osaamista.

[57] Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

Sellaiselle lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan lapsen oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla lapsella on oikeus myös muuhun esiopetuksen tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Erityinen tuki Vantaan esiopetuksessa

Erityisen tuen päätökset koskeva pääsääntöisesti pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneita lapsia. Vantaalla rakenteelliset tukitoimet ovat saatavilla tarvittaessa jo tehostetun tuen aikana.

Erityisen tuen tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon huoltajien, esiopetuksen opettajan tai erityisopettajan sekä lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen näkemys lapsen tuen tarpeesta mm. palveluiden ja apuvälineiden osalta. Erityisen tuen tehtävänä on tarjota yksilöllisesti suunniteltua ja toteutettua kasvun ja oppimisen tukea.

Erityistä tukea saavat lapset sijoittuvat pääsääntöisesti integroituihin ryhmiin tai erityisryhmään. Erityisopetuksen toteuttamisesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Erityistä tukea saavien lasten osallistuminen esiopetusryhmään tulee toteuttaa kunkin lapsen edellytysten mukaan ja osallistumisen määrä ja tavat voivat vaihdella. Esiopetusryhmän toimintaan osallistumista tulee arvioida vuoden aikana, ja lisätä tai vähentää osallistumisaikaa / -kertoja lapsen tarpeiden mukaisesti.

Tarkemmat ohjeet erityiseen tukeen liittävästä prosessista ja vastuista Varhaiskasvatuksen intranetista.

Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys[58]. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- lapsen esiopetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta.

Näiden kahden selvityksen perusteella esiopetuksen järjestäjä tekee arvion lapsen erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi[59].

[58] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki 34, 35 ja 36 § (434/2003) [59]
Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010)

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- lapsen oppimisen eteneminen
- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilannetta esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama tehostettu tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta mahdollisesti aiemmin laadittua pedagogista arviota ja lapsen oppimissuunnitelmaa. Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Pedagoginen selvitys Vantaan esiopetuksessa

Vantaan esiopetuksessa pedagoginen selvitys laaditaan kaikista niistä lapsista, joille esitetään erityistä tukea. Varhaiskasvatuksen opettaja/esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa pedagogisen selvityksen laatimisesta erityistä tukea varten sekä ennen esiopetuksen alkamista että esiopetuksen aikana. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja auttaa tarvittaessa pedagogisen selvityksen laatimisessa. Lisäksi pedagogista selvitystä varten konsultoidaan oppilashuollon ammattihenkilöstöön kuuluvia työntekijöitä.

Esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja toimittaa pedagogisen selvityksen ja mahdollisen lausunnon konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle huoltajan kuulemista varten. Huoltajan kuulemisen jälkeen konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimittaa huoltajan kuulemislomakkeen ja pedagogisen selvityksen varhaiskasvatuspäällikölle erityisen tuen päätöksen tekoa varten. Erityisen tuen päätös tuodaan tiedoksi Alueelliseen kehityksen ja oppimisen tuen (AKOT) -työryhmään. Lisäksi mahdolliset muutokset rakenteellisen tuen tarpeessa, joista erityisen tuen päätöksessä on päätetty, käsitellään AKOT-työryhmässä.

Pedagoginen selvitys kouluun siirtymisvaiheessa

Jos lapsen arvioidaan tarvitsevan erityistä tukea perusopetuksen alkaessa, laaditaan pedagoginen selvitys perusopetukseen sovitun aikataulun mukaisesti esiopetusvuoden aikana. Pedagogista selvitystä tehtäessä hyödynnetään oppilashuollon ammattihenkilöiden asiantuntemusta. Pedagogiseen selvitykseen voidaan myös liittää asiantuntijalausunto, joka antaa lisätietoa lapsen tuen tarpeesta. Tarkemmat tiedot pedagogisen selvityksen tekemiseen liittyvistä yhteistyökäytännöistä ja prosessin etenemisestä Eskarista ekalle -yhteistyöprosessissa, joka löytyy Varhaiskasvatuksen intranetista.

Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi esiopetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös[59]. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava lasta ja huoltajaa[60]. Päätös tehdään hallintolain mukaisesti[61]. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää lapsen pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa lapsen esiopetuksen poikkeava järjestäminen[62]. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, koska huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla[63]. Päätös on aina perusteltava[64]. Päätöksen perustelut sisältyvät yleensä pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten[65]. Yleensä erityisen tuen päätös tehdään aikaisintaan esiopetuksen alkaessa. Ainoastaan pidennettyä oppivelvollisuutta tarvitsevalle lapselle se tulee tehdä viisivuotiaana. Jos erityisen tuen päätös tehdään esiopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua lapsen tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Perusopetuslain mukaan erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistaminen esiopetuksen aikana tarkoittaa yleensä jonkin erityisen tuen päätöksessä määrätyn asian muuttamista. Tällaisia ovat esimerkiksi muutos avustajapalvelussa tai erityisissä apuvälineissä. Tarkistamista varten lapsesta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli lapsi ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin lapselle ryhdytään antamaan tehostettua tukea. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen lopettaminen esiopetuksen aikana on harvinaista.

Erityisen tuen päätös Vantaan esiopetuksessa

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä kuullaan huoltajaa ja mahdollisuuksien mukaan lasta. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa huoltajien kuulemisesta yhteistyössä päiväkodin johtajan kanssa esiopetusta koskien. Huoltajan kuulemislomake ja sen liitteenä oleva asiantuntijalausunto ja pedagoginen selvitys toimitetaan varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee kirjallisen päätöksen erityisestä tuesta.

Erityisestä tuesta, huoltajan kuulemisesta ja pidennetystä oppivelvollisuudesta on erillinen ohje Varhaiskasvatuksen intranetissa.-

[59] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642 /2010)
[60] Perusopetuslaki 17 § 3 mom (642/2010)
[61] Hallintolaki (434/2003)
[62] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)
[63] Perusopetuslaki 42 § 2 mom. (642/2010)
[64] Hallintolaki 45§ 1mom. (434/2003)
[65] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi lapselle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä lapsen erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen[66]. Se on kirjallinen suunnitelma lapsen esiopetuksen ja oppimisen tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä pedagogisista menetelmistä ja lapsen tarvitsemasta tuesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa hyödynnetään lapselle mahdollisesti aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Lapsen opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä kehitykseen liittyvät tavoitteet, kuten tiedolliset, sosiaaliset, motoriset, kielelliset ja emotionaaliset tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa
- kuvaus lapsen esiopetuksen kuljetusten järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan lapsen ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen seuranta ja arviointi

[66] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

- lapsen ja huoltajan kanssa yhdessä tehtävä arvio lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kokonaistilanteesta
- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, lapsen tarpeiden mukaiseksi[67]. Sitä muutetaan aina lapsen tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, lapselle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) Vantaan esiopetuksessa

Kaikille erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, muita asiantuntijalausuntoja sekä lapselle laadittua pedagogista selvitystä hyödynnetään huoltajan luvalla HOJKS:n laadinnassa. Päiväkodin johtajan vastaa siitä, että erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille on laadittu HOJKS.

Lapsen esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa HOJKS:n laatimisesta, toteutuksesta ja arvioinnista yhteistyössä lapsen kasvatukseen ja opetukseen osallistuvien asiantuntijatahojen kanssa. HOJKS laaditaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajat ovat myös mukana HOJKS:n toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan mahdollisuuksien mukaan.

HOJKS:n toteutumista seurataan säännöllisesti. Erityistä tukea saavien lasten suunnitelma tulee arvioida vähintään kaksi kertaa esiopetusvuoden aikana. Arviointi tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Arvioinnin pohjalta suunnitelmaa tarkistetaan lapsen tarpeiden mukaisesti.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin[68]. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle lapselle annettavassa esiopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta[69]. Tarkoitus on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

[67] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)
[68] Perusopetuslaki 25 § 2 mom. (628/1998)
[69] Perusopetuslaki 9 § 2 mom. (628/1998)

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen[70]. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta[71]. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus esiopetukseen alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin[73] eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Pidennetty oppivelvollisuus Vantaan esiopetuksessa

Kun lapselle on asiantuntijalausunnossa suositeltu pidennettyä oppivelvollisuutta, järjestetään huoltajan kuuleminen koskien sekä pidennettyä oppivelvollisuutta että erityistä tukea. Vantaalla pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksenteossa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee ~~perusopetuksen aluepäällikkö~~ palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

Pidennetty oppivelvollisuus toteutetaan Vantaalla varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa yhdestä kahteen vuotta riippuen pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisen ajankohdasta ja lapsen yksilöllisistä tarpeista.

Pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisestä tuesta sekä huoltajien kuulemisesta on erillinen ohje Varhaiskasvatuksen intranetissa.

[70] Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

[71] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010) ja 26 a § 2-3 mom. (1040/2014) [73] Perusopetuslaki (628/1998) 27 §

5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Osa-aikainen erityisopetus

Lapsella, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun esiopetuksen ohessa[72]. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan lapsille, joilla on esimerkiksi kielellisiin, matemaattisiin tai motorisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, vaikeuksia oman toiminnan ohjauksessa, tarkkaavaisuudessa tai vuorovaikutustaidoissa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä ja ehkäistä kehityksen ja oppimisen vaikeuksia. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista esiopetuksessa tiedotetaan kaikille huoltajille. Sen toteuttamista suunnitellaan ja sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään lapsen saamaan muuhun opetukseen.

Osa-aikainen erityisopetus Vantaan esiopetuksessa

Osa-aikainen erityisopetus on joustava tuen järjestämisen muoto, joka on mahdollista järjestää kaikilla tuen tasoille. Esiopetuksessa ja valmistavassa opetuksessa tehtävä jatkuva havainnointi auttaa esiopetuksen opettajaa tai erityisopettajaa tunnistamaan tarpeet, joihin osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan vastata. Myös yhteistyö ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon kuraattorien ja psykologien sekä mahdollisten muiden lasta jo tuntevien asiantuntijoiden kanssa auttaa tunnistamaan ja suunnittelemaan osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämistä. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan mahdollisimman pian tarpeen ilmettyä, ja suunnitellaan osana lapsen esiopetuksen järjestämistä. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestäminen sekä tavoitteiden että toimintatapojen osalta suunnitellaan yhdessä huoltajien kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistapa kirjataan lapsen esiopetuksen tai valmistavan opetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS) tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteista ja toimintatavoista sovittaessa on tärkeää myös sopia, milloin osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen tarvetta ja järjestämistapaa arvioidaan ja tarpeen mukaan tarkennetaan.

Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisessä hyödynnetään aina varhaiskasvatuksen erityisopettajan osaamista. Jos ryhmässä ei työskentele varhaiskasvatuksen erityisopettajaa tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajaa, niin konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja konsultoi ja ohjaa esiopetuksen opettajaa osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisessä.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet

[72] Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

Lapsella on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla[73]. Tarkoituksena on turvata lapselle kasvun ja oppimisen perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikissa oppimisympäristöissä.

Lapselle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien lasten kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten lasten kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Lapsen kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea lasta kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Avustajan antama tuki edistää lapsen itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle lapselle tai opetusryhmälle. Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida lapsen ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee lasta päivittäisissä tilanteissa ja tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa esiopetuksen muun henkilöstön kanssa.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Lapsen kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat lasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti, niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Lapsen kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Lapsen tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota esiopetusyksikön omalla henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten lapsille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan lapsen opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen lapsen ja huoltajan antamia tietoja sekä mahdollisten esiopetuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan lapsen palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle lapselle tehdään lapsen tarvitsemista palveluista ja erityisistä apuvälineistä hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

[73] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet Vantaan esiopetuksessa

Avustajapalvelun järjestämisen osalta toimitaan *Kehityksen ja oppimisen tuen linjausten* mukaisesti eli avustaja rakenteellisena tukitoimena käsitellään alueellisessa kehityksen ja oppimisen tuen työryhmässä (AKOT).

Tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee omien erityistarpeidensa vuoksi tulkitsemispalvelua, oppimis- ja ohjauskeskuksen palveluja tai apuvälinettä oppimisensa tueksi, tarve arvioidaan yksilöllisesti ja moniammatillisesti. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päiväkodin johtaja ovat mukana suunnittelemassa opetukseen osallistumisen edellyttämien palveluiden järjestämistä ja erityisten apuvälineiden käyttöä. Tarkemmat ohjeet näiden palveluiden ja erityisten apuvälineiden järjestämisestä ja päätöksenteosta ovat Varhaiskasvatuksen intranetissa.

5.7 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestämisen käytännöt mahdollisimman konkreettisesti opetuksen järjestäjän määrittämällä tavalla. Opetussuunnitelmassa voidaan käyttää perusteiden tekstiä soveltuvin osin.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan:

Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen

- tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset
- ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit
- toiminta nivelvaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytänteet
- kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi, arviointi tuen aikana sekä seuranta
- yhteistyö, vastuut ja työnjako esiopetuksesta vastaavan hallinnon sisällä sekä muiden hallintokuntien kanssa
- yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa
- huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet kasvun ja oppimisen tuen kysymyksissä
- kasvun ja oppimisen tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä

Yleinen tuki

- yleisen tuen käytännön järjestäminen
- yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa

Tehostettu tuki

- tehostetun tuen käytännön järjestäminen
- pedagogisen arvion laadintaan liittyvät käytänteet

- toimintatavat lapsen tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä
- oppimissuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet
- yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä

Erityinen tuki

- erityisen tuen käytännön järjestäminen
- pedagogisen selvityksen laadintaan liittyvät käytänteet
  - huoltajan ja lapsen kuulemiseen liittyvä menettely
  - erityisen tuen päätöksen tekeminen
  - erityisen tuen päätöksen tarkistaminen
  - toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena
  - HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet
  - yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
  - menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä
  - menettelytavat ja yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
    - pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten kohdalla
      - lapsen ohjautuminen pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, monialainen yhteistyö prosessissa
    - opetuksen käytännön järjestäminen
    - yhteistyö muun varhaiskasvatuksen kanssa sekä muu yhteistyö, eri toimijoiden vastuut ja työnjako
    - yhteistyö huoltajan ja lapsen kanssa

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

- tuen käytännön järjestäminen
- yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- huoltajalle ja lapselle tiedottamiseen ja huoltajan ja lapsen kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät[74] hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

6. Oppilashuolto

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä[75].

[74] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

[75] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus[76].

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää[77]. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon[78]. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Esiopetuksen toteuttamiseen kuuluvasta kasvun ja oppimisen tuesta määrätään perusteiden luvussa 5[79].

~~Hyvinvointityö~~ Oppilashuolto Vantaan esiopetuksessa

~~Vantaalla esiopetuksen oppilashuoltoa kutsutaan esiopetuksen hyvinvointityöksi.~~ Esiopetuksen ~~hyvinvointityöhön~~ oppilashuoltoon sisältyvät ennaltaehkäisevä yhteisöllinen ja yksilökohtainen ~~hyvinvointityö~~ oppilashuolto.
Esiopetuksessa lasten hyvinvointia tuetaan yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Lisäksi esiopetuksen ~~hyvinvointityö~~ oppilashuolto kuuluu esiopetuksen psykologien ja kuraattorien sekä lasten neuvoloiden henkilöstön tehtäviin. Hyvinvointityössä mukana voivat olla myös muut yhteistyötahot.

Vantaan esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon käytänteet on koottu varhaiskasvatuksen henkilöstölle suunnattuun *Vantaan esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon käsikirjaan*.

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta.
(Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

[76] YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989
[77] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom.
[78] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 1 - 2 mom.
[79] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 6 §

~~Hyvinvointityö~~ Oppilashuolto Vantaan 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Valmistavan opetuksen ~~hyvinvointityötä~~ oppilashuoltoa toteutetaan osana esiopetuksen ~~hyvinvointityötä~~ oppilashuoltoa. Valmistavan opetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon tavoitteena on tukea lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edellytyksiä sekä luoda kieltä ja kulttuuria tukeva terveellinen kasvu- ja oppimisympäristö.

6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus[80]. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset[81]. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla[82]. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina[83]. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla[85]. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa[84].

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja[85]. Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisäävät oppilashuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia[86].

[80] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 1 mom.
[81] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.
[82] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 ja 2 mom.
[83] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 3 mom. ja terveydenhuoltolaki (1326/2010) 15 § [85] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
[84] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 15 § ja 17 §
[85] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 11 § 1 - 2mom.
[86] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 25 §

Monialainen ~~hyvinvointityö~~ oppilashuollon yhteistyö Vantaan esiopetuksessa

Vantaalla esiopetuksen ~~hyvinvointityössä~~ oppilashuollossa tehdään moniammatillista ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Vantaalaisen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon tavoitteena on ennaltaehkäisy, varhainen tukeminen ja asioihin puuttuminen tilanteen vaatimalla tavalla ja intensiteetillä.

~~Hyvinvointityötä~~ Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. ~~Hyvinvointityötä~~ Oppilashuoltoa ohjaavat luottamuksellisuus sekä lapsen ja huoltajan kunnioittaminen. ~~Hyvinvointityöstä~~ Oppilashuollosta ja siihen liittyvistä toimintatavoista tulee antaa riittävästi tietoa huoltajille sekä esiopetusvuoden alkaessa että esiopetusvuoden aikana.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Monialainen ~~hyvinvointityö~~ oppilashuolto 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa toimitaan monialaisen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon osalta samoin kuin esiopetuksessa. Valmistavassa opetuksessa olevien lasten ~~hyvinvointityössä~~ oppilashuollossa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että huoltajille annetaan riittävästi tietoa esiopetuksen ~~hyvinvointityöstä~~ oppilashuollosta sekä suomalaisen varhaiskasvatus-, koulu-, sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmien toimintatavoista ja käytännöistä. Vieraskielisten huoltajien kanssa toimittaessa tulee huolehtia siitä, että he ymmärtävät lapsen ja huoltajien oikeudet esiopetuksen ~~hyvinvointipalveluihin~~ oppilashuoltopalveluihin. Tarvittaessa käytetään tulkkipalveluita.

Oppilashuoltoryhmät

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano[87]. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon, kuten esi- ja perusopetuksen, yhteinen.

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen

[87] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 14 § 1 - 4mom.

oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu[88]. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

~~Hyvinvointiryhmät~~ Oppilashuoltoryhmät Vantaan esiopetuksessa

~~Vantaalla esiopetuksen oppilashuoltoryhmästä käytetään käsitettä yhteisöllinen hyvinvointiryhmä.~~ Esiopetuksen ~~hyvinvointi~~oppilashuoltoryhmien kokonaisuus muodostuu Vantaan esiopetuksessa ohjausryhmästä, ~~hyvinvointityön valmistelutiimistä~~, sekä yhteisöllisistä hyvinvointiryhmistä (YHR). Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen.

Esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon ohjausryhmä ~~ja valmistelutiimi~~
Vantaalla esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon ohjausryhmänä toimii esiopetuksen, perusopetuksen ja toisen asteen yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä vastaa myös esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon ohjauksesta ja arvioinnista. ~~Ohjausryhmän alaisuudessa työskentelee hyvinvointityötä oppilashuoltoa koordinoiva esiopetuksen hyvinvointityön oppilashuollon valmistelutiimi. Tiimi suunnittelee ja arvioi esiopetuksen hyvinvointityötä oppilashuoltoa sekä valmistelee tarvittavia muutoksia kaupunkitasoisesti.~~

Esiopetuksen yhteisölliset hyvinvointiryhmät (YHR)
Yhteisölliset hyvinvointiryhmät muodostetaan pienaluetasoisesti pienalueen johtajatiimien jakojen mukaisesti. Pienalueen johtajatiimistä yksi päiväkodin johtaja toimii hyvinvointiryhmän puheenjohtajana vähintään kahden lukuvuoden ajan. Hyvinvointiryhmään kuuluu kunnallisten ja yksityisten esiopetusta järjestävien päiväkotien johtajat, esiopetuksen opettajien edustajat, psykologi, kuraattori sekä terveydenhoitajien, huoltajien ja perusopetuksen edustaja. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida pienalueen esiopetuksen ~~hyvinvointityötä~~ oppilashuoltoa. Ryhmä keskittyy yhteisöllisen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon asioiden, ilmiöiden ja osaamisen jakamiseen. Ryhmä voi tarvittaessa kutsua muita asiantuntijoita tai edustajia ryhmän kokouksiin. Ryhmässä ei käsitellä yksittäisten lasten asioita.

Monialainen asiantuntijaryhmä
Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen yksittäisen lapsen ja / tai perheen tuen tarpeen selvittämiseksi, ~~ja hyvinvointipalvelujen~~ oppilashuollon järjestämiseksi sekä näitä täydentäviin muihin mahdollisiin palveluihin ohjaamiseksi. Ryhmän kokoaa huoltajan luvalla se esiopetushenkilöstön tai esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Yksittäisen lapsen asian käsittelystä laaditaan yksilökohtainen ~~hyvinvointi~~oppilashuoltokertomus, jota päivitetään tarvittaessa vuoden aikana.

[88] Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013

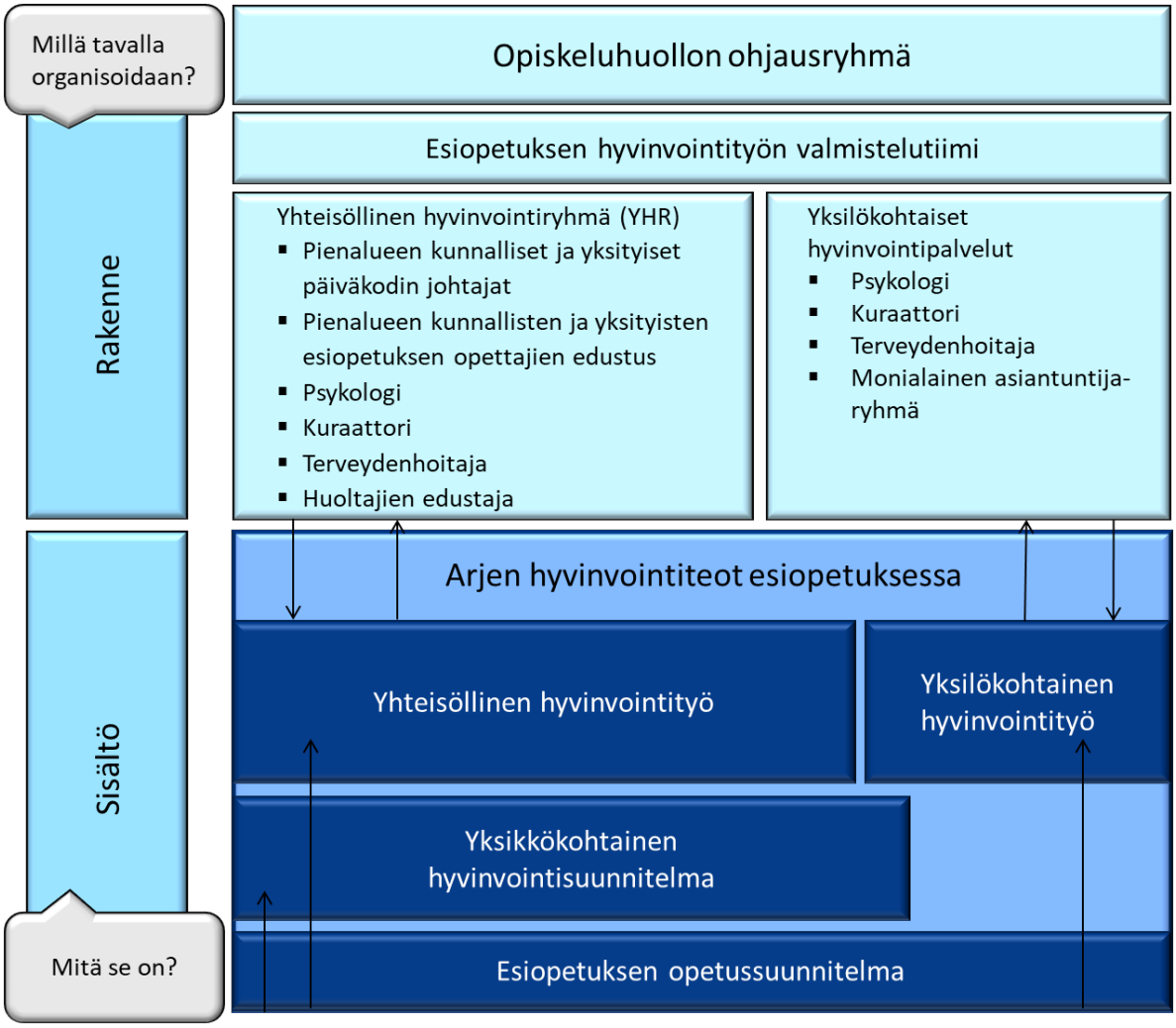

~~*Kuvio 2. Vantaan esiopetuksen hyvinvointityön rakenteet ja sisältö*~~ ***KUVIO POISTETAAN***

6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä[89]. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin[90], joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykkinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan

[89] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 mom.
[90] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille[91].

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa[94].

Yhteisöllinen ~~hyvinvointityö~~ oppilashuolto Vantaan esiopetuksessa

Yhteisöllisellä ~~hyvinvointityöllä~~ oppilashuollolla edistetään positiivista vuorovaikutusta esiopetusryhmässä ja -yhteisössä. Tällöin keskiössä ovat ryhmän lasten ja aikuisten väliset positiiviset kohtaamiset, leikillisyys ja aktiivinen toimijuus. Yhteisössä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla esiopetusyhteisön jäsenillä on hyvä ja turvallinen olo, tunne tasavertaisuudesta sekä kokemus kiusaamattomuudesta. Yhteisöllisellä ~~hyvinvointityöllä~~ oppilashuollolla tuetaan ryhmäytymistä ja ryhmädynamiikkaa sekä varmistetaan kaikkien lasten liittyminen ryhmään. Kulttuurien välinen vuorovaikutus nähdään arvokkaana ja monet kulttuurit tulevat tutuiksi esiopetusyhteisössä. Erityisesti ryhmän lasten kielet ja kulttuurit huomioidaan ja tehdään näkyviksi esiopetusyhteisössä.

Terveydestä ja terveellisyydestä keskustellaan esiopetusyhteisössä luontevasti erilaisissa arkitoimintatilanteissa. Terveellisiä elämäntapoja voidaan myös tehdä näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin kautta. Esimerkiksi lasten liikkumisen dokumentoinnin kautta lasten kanssa voidaan konkreettisesti tutkia liikkumista ja keskustella sen merkityksestä terveydelle. Dokumentoinnin pohjalta päästään kehittämään yksilö- ja ryhmätasoilla lasten liikkumistottumuksia yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

Yhteisöllisellä ~~hyvinvointityöllä~~ oppilashuollolla edistetään lasten osallisuutta. Esiopetusyhteisössä rakennetaan toimintakulttuuria, jossa jokainen ryhmän jäsen tulee kuulluksi ja kohdatuksi. Esiopetuksen ryhmässä tuetaan lasten aktiivista toimijuutta, jolloin lapsia rohkaistaan ilmaisemaan näkemyksiään sekä rakentamaan yhdessä muiden lasten ja aikuisten kanssa esiopetusryhmän toimintakulttuuria. Samalla harjoitellaan vastuunottoa omista teoista ja valinnoista.

Yhteisöllistä ~~hyvinvointityötä~~ oppilashuoltoa kehitetään ja toteutetaan yhdessä esiopetuksen henkilöstön, lasten, huoltajien sekä moniammatillisten yhteistyötahojen kanssa. Huoltajat otetaan mukaan yhteisöllisen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin. Vanhempaintilaisuuksien ja – toimikuntien lisäksi huoltajilla on mahdollisuus osallistua mm. palvelujen muotoiluun sekä erilaisiin tapahtumiin ja niiden järjestämiseen. Huoltajien edustajat ovat mukana myös yhteisöllisissä hyvinvointiryhmissä. Vantaan esiopetuksen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon psykologit ja kuraattorit osallistuvat aktiivisesti yhteisölliseen ~~hyvinvointityöhön~~ oppilashuoltotyöhön sekä alue- että toimintayksikkötasolla. Psykologit ja kuraattorit käyvät seuraamassa esiopetusryhmien toimintaa tarpeen mukaan ja kehittävät yhteistyössä muun henkilöstön kanssa uusia yhteisöllisiä toimintamalleja. Lisäksi he osallistuvat tarvittaessa esiopetuksen vanhempaintilaisuuksiin ja järjestävät vanhempain- ja lastenryhmiä.

Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa. Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta

[91] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013) [94] Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

~~Hyvinvointityö~~ Yhteisöllinen oppilashuolto Vantaan 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa

Yhteisölliset hyvinvointiryhmät mahdollistavat ajankohtaisten ilmiöiden käsittelyn ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon näkökulmasta. Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä voi kutsua kokouksiinsa ulkopuolisia asiantuntijoita esimerkiksi silloin, kun käsiteltävänä on kielellisiin, kulttuurisiin tai katsomuksellisiin teemoihin liittyviä kysymyksiä.

Huoltajilla on oikeus osallistua yhteisöllisen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon suunnitteluun ja arviointiin. Kaksi- ja monikielisille perheille tulee tarjota tasavertaiset mahdollisuudet osallistua yhteisölliseen ~~hyvinvointityöhön~~ oppilashuoltoon. Tarvittaessa käytetään tulkkipalveluja.

6.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa[92].

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen[93]. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti[94]. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi

[92] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 1 mom.
[93] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
[94] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.

osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä[95]. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta[96].

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat[97]:

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu[98].

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä[99].

Terveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen[100].

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi[104]. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot[101]. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä,

[95] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 1 ja 2 mom.

[96] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.

[97] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 - 4 mom.

[98] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 5 mom.

[99] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom

[100] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) [104] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 2 mom.

[101] Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta[102]. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä[103].

Yksilökohtainen ~~hyvinvointityö~~ oppilashuolto Vantaan esiopetuksessa

Yksilökohtaisen ~~hyvinvointityön~~ oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Ongelmia ennaltaehkäistään yhdessä huoltajien kanssa avoimeen yhteistyöhön, kunnioitukseen ja luottamukseen perustuen. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen ja konkreettiset käytänteet on kuvattu tarkemmin Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus neuvolan terveydenhoitajan, esiopetuksen psykologin ja kuraattorin palveluihin. Nämä yksilökohtaiset ~~hyvinvointi~~oppilashuoltopalvelut ovat perheille vapaaehtoisia. ~~Huoltajalle ja / tai lapselle järjestetään mahdollisuus keskusteluun viimeistään seitsemäntenä esiopetuksen työpäivänä sen jälkeen, kun huoltaja on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun järjestetään samana tai seuraavana esiopetuksen työpäivänä. Lisäksi yksittäisen lapsen hyvinvointiin liittyvän tuen tarjoamiseksi voidaan tarvittaessa huoltajien suostumuksella koota monialainen asiantuntijaryhmä. Esiopetusikäisen lapsen osallistuminen häntä koskevaan hyvinvointityöhön sovitaan tapauskohtaisesti.~~ Lapsen toivomukset ja mielipiteet huomioidaan häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa.

Esiopetusikäisten terveydenhoitopalvelut toteutetaan sosiaali- ja terveystoimessa äitiys- ja lasten neuvoloissa. Terveydenhoitajat työskentelevät omaterveydenhoitaja -periaatteella eli sama terveydenhoitaja hoitaa sekä raskauden ajan että lapsen kehityksen seurannan kouluikään asti. ~~Esiopetusikäisille tehdään neuvolassa 6-vuotistarkastus, jonka yhteydessä laaditaan yhteenveto lapsen neuvola-ajasta. Tarkastuksen taustalla on laaja 4-vuotistarkastus, jossa käytössä on perheen, neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyöhön perustuva Hyve-malli. Neuvolassa esiopetusikäisten käytössä on tarvittaessa käytössä myös neuvolalääkärin ja perheohjaajien palvelut. Terveydenhoidollista palveluohjantaa perheille annetaan esiopetuksen työpäivinä keskitetyn neuvolan puhelinpalvelun kautta. Kiireellisissä tilanteissa palvelu toteutetaan terveysasemien päiväpoliklinikan vastaanottona.~~

~~Hyvinvointityön~~ Oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut järjestetään opiskeluhuollon yksikön kautta esiopetukselle kohdennettuina palveluina. Aikaisemmat asiakkuudet esimerkiksi perheneuvolassa tai psykologipalveluissa, jatkuvat esiopetusiässä pääsääntöisesti niissä palveluissa, joissa asiakkuus on syntynyt. Oppilashuoltona järjestettävien tukitoimenpiteiden kanssa pohditaan usein rinnakkain myös kolmiportaisen tuen muotoja.

[102] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 3 mom.

[103] Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista. (Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.)

Yksilökohtainen ~~hyvinvointityö~~ oppilashuolto 6-vuotiaiden valmistavassa opetuksessa Vantaalla

Vaikka lapsella ei olisi voimassa olevaa oleskelulupaa, hänellä on oikeus valmistavan opetuksen aikana määräaikojen puitteissa annettaviin yksilökohtaisiin ~~hyvinvointipalveluihin~~ oppilashuoltopalveluihin (psykologi- ja kuraattoripalvelut, lasten neuvolapalvelut) ja niissä tarvittaviin tulkkipalveluihin. Kieli- ja kulttuurikoordinaattori voi osallistua lapsen yksilökohtaiseen ~~hyvinvointityöhön~~ oppilashuoltoon huoltajan luvalla.

6.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Esiopetuksessa opetussuunnitelma tulee myös oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[104]. Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat

- kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus[105]
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta[106]
- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma[107].

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

Vantaan esiopetuksen ~~hyvinvointityötä~~ oppilashuoltoa ohjaavat suunnitelmat

~~Vantaalla osana hyvinvointiohjelmaa laaditaan kaupunkitasoinen *lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma*. Suunnitelman tarkoitus on tukea toimintaa, jossa lapsi tai nuori on keskiössä. Lapsen, nuoren ja perheen tarvitsema apu muodostuu usein eri toimijoiden ja ammattilaisten palveluista. Keskeistä on huomioida myös arkiympäristön ja siinä olevien toimijoiden merkitys hyvinvoinnin tukemisessa.~~

~~*Vantaan esiopetussuunnitelma sekä sitä alueellisesti tarkentava pienaluekohtainen*~~

[104] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

[105] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

[106] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

[107] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 §

~~*hyvinvointi**oppilashuolto**suunnitelma* kohdistuvat hyvinvointityöhön oppilashuoltoon esiopetuksessa. Yhteisölliset hyvinvointiryhmät laativat syksyllä *pienaluekohtaisen* hyvinvointi**oppilashuolto**suunnitelman lukuvuoden työskentelylle. Suunnitelma tarkistetaan vuodenvaihteen jälkeen ja sen toteutumista arvioidaan ennen lukuvuoden päättymistä.~~
~~Toimintayksikkö- ja lapsiryhmätasolla esiopetuksen hyvinvointityötä oppilashuoltoa suunnitellaan ja arvioidaan mm. toimintasuunnitelmien, turvallisuussuunnitelman sekä *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen -suunnitelman* kautta.~~

Vantaan esiopetuksen oppilashuollon oppilashuoltosuunnitelmat muodostuvat neljästä kokonaisuudesta:

1. *Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman oppilashuollon osuudet* sisältävät ne kaupunkikohtaiset esiopetuksen opetussuunnitelman sisällöt ja linjaukset, jotka koskevat kaikkia esiopetuksen järjestämispaikkoja. Esiopetuksen oppilashuollon sisältöjä konkretisoidaan tarkemmin *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa*.

2. Kaupunkitasoiseen lastensuojelulain edellyttämään *lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan* sisällytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja valtakunnallisessa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt asiat. Suunnitelman tarkoitus on tukea toimintaa, jossa lapsi tai nuori on keskiössä. Lapsen, nuoren ja perheen tarvitsema apu muodostuu usein eri toimijoiden ja ammattilaisten palveluista. Keskeistä on huomioida arkiympäristön ja siinä olevien toimijoiden merkitys hyvinvoinnin tukemisessa.

3. Alueellisella tasolla esiopetuksen oppilashuoltoa ohjaavat *Vantaan esiopetussuunnitelma* sekä sitä tarkentava *pienaluekohtainen oppilashuoltosuunnitelma*. Yhteisölliset hyvinvointiryhmät laativat syksyllä pienaluekohtaisen oppilashuoltosuunnitelman lukuvuoden työskentelylle. Suunnitelma tarkistetaan vuodenvaihteen jälkeen ja sen toteutumista arvioidaan ennen lukuvuoden päättymistä.

4. Toimintayksikkö- ja lapsiryhmätasolla esiopetuksen oppilashuoltoa suunnitellaan ja arvioidaan mm. *toimintasuunnitelmien, turvallisuussuunnitelman* sekä *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen -suunnitelman* kautta.

6.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Opetussuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä yksikkökohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa yksiköissä. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään yksikkökohtaisesti.

Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma [108]. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman esiopetusyksikön yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja

[108] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 §

nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa[109].

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Yksikkökohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

1. *Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut* [110]

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio esiopetusyksikön oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitkä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee esiopetuksen käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa huomioidaan oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan esiopetusyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä esiopetuksessa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös lapsilta ja huoltajilta sekä esiopetuksen ja oppilashuollon henkilöstöltä saatava tieto.

- Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio esiopetuksen käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava monialainen yhteistyö
- oppilashuollon palvelujen kohdentaminen yksittäisiin lapsiin, yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. *Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat* [111]

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat esiopetusyhteisön ja -ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yksikkökohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonpano ja toimintatavat
- oppilashuollon yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa sekä erityisesti esiopetuksen siirtymävaiheissa

[109] Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.
[110] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. 1-kohta
[111] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. 2-kohta

- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- esiopetuksen kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet
- suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a. Suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä[112]

Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä lasten keskinäiset että lasten ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet esiopetuksessa. Suunnitelmassa kuvataan

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma[113]. Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä esiopetuksen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen [114]

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

[112] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2. mom. ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)
[113] Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §
[114] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2. mom.

- yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisten tukitoimien toteuttamiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa
- esiopetuksen oppilashuollon tuki lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys
- yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa, kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa [115]

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon toimintatavat lasten ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiksi. Suunnitelmassa kuvataan

- lapsen ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa sekä
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen [116]

Opetuksen järjestäjä seuraa esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista[117].

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi[118]. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho esiopetuksessa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen esiopetuksen oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen lapsille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta[119].

[115] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2. mom.
[116] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2. mom.
[117] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 4 mom.
[118] Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013
[119] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 26 § 1 mom.

7. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan esiopetuksen järjestämiseen[120]. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa esiopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa esiopetukselle asetettuja yleisiä tavoitteita sekä oppimiskokonaisuuksien toteuttamiselle asetettuja yhteisiä tavoitteita. Esiopetuksessa noudatetaan näitä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta lapsia tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatusjärjestelmän taustalla olevaan arvo- ja kasvatusfilosofiseen järjestelmään. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa[121].

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus Vantaalla

Vantaalla esiopetuksen järjestämislupa voidaan myöntää toimijalle, jolla on jatkumo perusopetukseen Vantaalla. Vantaalla järjestetään erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvaa esiopetusta yksityisten palveluntuottajien toimesta. Yksityiset palveluntuottajat sitoutuvat noudattamaan Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Näiden asiakirjojen lisäksi he noudattavat omia opetussuunnitelmiaan, joissa on kuvattu pedagogiikkaan liittyvät erityispiirteet tarkemmin.

7.1 Paikallisesti päätettävät asiat

Esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvan ja valtioneuvoston asetuksen asettamissa rajoissa. Paikallinen opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa esiopetusta koskevan lainsäädännön tai esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa sen lisäksi, mitä perusteasiakirjassa aiemmin määrätään,

- mitkä ovat erityiseen maailmankatsomukseen liittyvät esiopetuksen arvoperustaa täydentävät näkökulmat ja miten nämä näkökulmat näkyvät esiopetuksen toimintakulttuurissa, työskentelytavoissa ja oppimiskokonaisuuksien painotuksissa

[120] Perusopetuslaki 7 § (628/1998)

[121] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 3 § ja 10 §

- mitkä ovat miten erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään liittyvät pedagogiset periaatteet ja ratkaisut sekä miten nämä periaatteet ja ratkaisut näkyvät esiopetuksen toimintakulttuurissa, työskentelytavoissa ja oppimiskokonaisuuksien painotuksissa.

Esittelyaineisto: Keskeiset muutokset Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmassa 1.8.2021 alkaen

Opetuslautakunta 7.6.2021

Lukukohtaiset muutokset

Luku	Muutokset
2. ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET	• Laaja-alainen osaaminen • Digipedagogiikan ohjelman mukaiset muutokset monilukutaito- ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen –osioihin
3. KASVUA JA OPPIMISTA TUKEVA TOIMINTAKULTTUURI	• Digipedagogiikan yhteydessä kirjaus ”Vantaan Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tietoturvaryhmän hyväksymiä sovelluksia”
4. ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET	• Monipuoliset työtavat: • ”Vantaan esiopetuksessa noudatetaan *Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelmaa.”*
5. LAPSEN KASVUN JA OPPIMISEN TUKI	• Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen tekijä vaihdettu hallintosäännön (1.8.2021 alkaen) sekä varhaiskasvatuksen johtajan delegointipäätöksen mukaisesti perusopetuksen aluepäälliköstä varhaiskasvatuspäälliköksi.
6. OPPILASHUOLTO	• Vantaan osioihin niin tässä luvussa, kuin läpi koko asiakirjan päivitetty oppilashuolto-käsitteet (vrt. aiemmin esiopetuksessa hyvinvointityö -käsite) • yhteisölliseen hyvinvointiryhmään lisätty perusopetuksen edustaja • hyvinvointityön rakenteita ja sisältöä kuvaava kuvio poistettu • yksilökohtainen oppilashuolto: Vantaa-tekstiä tiivistetty • oppilashuoltosuunnitelmia kuvaavan Vantaa-osion rakenne on muokattu

Muutetut käsitteet

Käsite opetussuunnitelmassa 2019	Käsite opetussuunnitelmassa 2021
hyvinvointityö	oppilashuolto
Vantaan varhaiskasvatuksen tieto- ja viestintäteknologian pedagogisen käytön strategia	Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelma
Sivistystoimen lakimies	lakimies
tulosalue	palvelualue
tulosyksikkö	palveluyksikkö
Vantaan kieli- ja kulttuuritietoisen varhaiskasvatuksen käsikirja	Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirja
Ilo kasvaa liikkuen – ohjelma	Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma

17 § **Vantaan suomenkielisen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen / MM**

VD/5204/12.00.01.02/2021

Taustaa
Joulukuussa 2020 valtioneuvosto hyväksyi lain kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta. Kokeilu alkaa elokuussa 2021 ja päättyy toukokuussa 2024. Opetushallitus julkaisi 5.2.2021 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet kokeilua varten. Perusteet pohjautuvat Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus, 2014), mutta asiakirjaa on tarvittavilta osin muokattu kokeiluun sopivaksi ja laatimisessa on hyödynnetty myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (Opetushallitus, 2018). Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu toteutetaan kokeiluun valituissa kunnissa ja siihen osallistuu vain osa 5- ja 6-vuotiaista lapsista. Kaksivuotinen esiopetus ja siihen liittyvä toiminta on kokeiluun osallistuville lapsille maksutonta ja heillä tulee olla mahdollisuus osallistua esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Kokeilukuntien tulee laatia ja hyväksyä omat paikalliset opetussuunnitelmansa Opetushallituksen laatimien perusteiden mukaisesti ja ottaa ne käyttöön 1.8.2021 mennessä.

Vantaan kokeiluopetussuunnitelmassa noudatetaan Opetushallituksen laatimien perusteiden 2021 rakennetta ja käsittelyjärjestystä. Opetussuunnitelman perusteet on sisällytetty Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmaan. Paikallinen opetussuunnitelma on kehkeytyvä asiakirja, jota arvioidaan ja kehitetään yhteistyössä kokeilutoimipaikkojen henkilöstön, lasten ja huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden kanssa kokeilun aikana.

Opetussuunnitelman laadinnan prosessi

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmatyöstä on vastannut varhaiskasvatuksen johtoryhmän 11.2.2021 nimeämä opetussuunnitelmatyöryhmä. Työryhmän tehtävänä on ollut opetussuunnitelman valmistelun koordinointi, viestintä sekä työpajojen ja osallisuusprosessin suunnittelu. Opetussuunnitelmatyöryhmään on kuulunut varhaiskasvatuksen opettaja, päiväkodin johtajia, sekä hallinnon edustajia varhaiskasvatuksesta ja ruotsinkielisten palveluiden palvelualueelta. OPS-työskentelyn yhteydessä on käyty keskusteluja myös perusopetuksen palvelualueen, opiskeluhuollon palveluyksikön sekä liikunta ja kulttuuripalvelujen edustajien kanssa.

Kevään 2021 aikana työstetty Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma on koottu pääasiassa hyödyntäen Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman (2019) ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman (2019) kirjauksia. Opetussuunnitelma sisältää myös kokeilun kannalta olennaisia paikallisia nostoja, joiden työstämiseen ja kommentoimiseen ovat voineet osallistua kokeilutoimipaikkojen henkilöstön lisäksi lapset, huoltajat, opetuslautakunnan luottamushenkilöt sekä muut kokeilusta kiinnostuneet. Kokeilun opetussuunnitelmaan on tehty lisäksi vastaavat uudistukset oppilashuollon ja digipedagogiikan osalta, kuin mitä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan esitetään hyväksyttäväksi 1.8.2021 alkaen.

Kokeilutoimipaikkojen henkilöstö on osallistunut keväällä 2021 työpajoihin, joissa kokeiluopetussuunnitelman sisältöjä ja Vantaan keskeisiä nostoja on pohdittu ryhmäkeskusteluissa. Kokeilutoimipaikkojen vuonna 2016 syntyneet lapset ovat osallistuneet opetussuunnitelmatyöhön päiväkodeissa tehtyjen tehtävien kautta. Tehtävissä lapset ovat päässeet tarinallisin menetelmin kertomaan ajatuksistaan tulevasta esiopetuksesta. Kaksivuotisen esiopetuksen ilmoittautumisen

yhteydessä lasten huoltajilta on kysytty ajatuksia kaksivuotisesta esiopetuksesta osallistuvavantaa.fi -alustalla. Tätä aineistoa tullaan hyödyntämään kokeilun alkaessa syksyllä 2021.

Paikallista kehkeytyvää kokeiluopetussuunnitelmaa tullaan arvioimaan ja kehittämään kokeilun aikana yhdessä kokeilutoimipaikkojen henkilöstön, lasten ja huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden kanssa. Arviointien ja kokeilusta saatujen kokemusten pohjalta edelleen päivitetty opetussuunnitelma tuodaan opetuslautakunnan käsiteltäväksi kokeilun aikana.

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen nostot

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun keskeisinä toimintakulttuuriin liittyvinä nostoina ovat inkluusio, eheytyvä kokonaispäivä, pedagoginen dokumentointi sekä oppiva yhteisö ja kehittävä arviointi.

Inkluusio: Kaksivuotisen esiopetuksen tavoite on mahdollistaa lapselle ystävyyssuhteita, sekä ryhmään kuulumisen, osallisuuden ja toimijuuden kokemuksia sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muusta ominaisuudesta riippumatta. Kaksi esiopetusvuotta antaa aiempaa enemmän aikaa lapsen oppimisvalmiuksien tukemiselle.

Eheytyvä kokonaispäivä: Kaksivuotinen esiopetus tutustuttaa lasta häntä kiinnostaviin asioihin yhdessä vertaisten kanssa leikin, ilon ja tutkimisen kautta, monipuolisesti eri ympäristöissä ja eri oppimisen alueita eheyttäen. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Lapsi saa myös tarvitsemansa hoidon ja huolenpidon.

Pedagoginen dokumentointi: Kaksivuotisen esiopetuksen aikana toimintaa suunnitellaan, toteutetaan, dokumentoidaan ja arvioidaan yhdessä lasten sekä henkilöstön ja huoltajien kanssa. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tuetaan vahvuusperusteisesti lapsen myönteistä minäkuvaa ja mahdollistetaan onnistumisen kokemuksia.

Oppiva yhteisö ja kehittävä arviointi: Tavoitteena on kokeilla ja luoda työtapoja osaamisen kehittämistä tukien, sekä rakentaa kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuuria opetussuunnitelman mukaisesti. Paikallista opetussuunnitelmaa ja kokeilun vaikuttavuutta arvioidaan ja kehitetään oppivissa yhteisöissä. Lisäksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa arvioidaan ja kehitetään Vantaan esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen käytössä olevia dokumentoinnin, arvioinnin, kehittämisen ja suunnittelun työkaluja.

Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n 8 kohdan mukaan opetuslautakunta tehtäväalueellaan päättää hyväksyä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä päivä- ja aikuislukion opetussuunnitelmat.

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 17

Varhaiskasvatuksen johtajan esitys:

Päätetään

a) hyväksyä liitteen mukainen Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma
b) ottaa Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma käyttöön 1.8.2021 alkaen
c) oikeuttaa varhaiskasvatuksen johtaja tekemään Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmaan teknisiä muutoksia

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma 1.8.2021 alkaen
- Dokumentti Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman rakentumisesta
- Esittelyaineisto: Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma

Täytäntöönpano: Varhaiskasvatuksen palvelualue
- ote kaksivuotisen esiopetuksen kokeilutoimipaikat

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus opetuslautakunnalle

Lisätiedot:
Hanna Tuominen, 050 312 1661, hanna.tuominen1[at]vantaa.fi

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma 2021

Nimi	Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma 2021
Kunta	Vantaa
Pdf luotu	26.5.2021

SISÄLTÖ

1. Kokeilun opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen kokeiluopetussuunnitelma. 1
1.1. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet. 1
1.2. Paikallinen kokeiluopetussuunnitelma. 2
1.3. Kokeiluopetussuunnitelmaa koskevat paikalliset päätökset. 3
1.3.1. Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma. 4
2. Esiopetuksen tehtävä, järjestäminen ja yleiset tavoitteet kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa. 6
2.1. Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua. 6
2.1.1. Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua Vantaalla. 7
2.2. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun järjestäminen. 8
2.2.1. Kaksivuotisen esiopetuksen järjestäminen Vantaalla. 9
2.3. Kaksivuotista esiopetusta ohjaavat yleiset velvoitteet. 10
2.4. Arvoperusta. 11
2.4.1. Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun arvoperusta. 12
2.5. Oppimiskäsitys. 12
2.6. Laaja-alainen osaaminen. 12
2.6.1. Laaja-alainen osaaminen Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 15
2.7. Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä, järjestäminen ja yleiset tavoitteet paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa. 18
3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri. 19
3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet. 20
3.1.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 22
Oppiva yhteisö Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuurin ytimenä. 24
Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 24
Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 24
Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 25
Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 25

3.2. Oppimisympäristöt. 27
3.2.1. Kaksivuotisen esiopetuksen oppimisympäristöt Vantaalla. 28
3.3. Yhteistyö kaksivuotisen esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa. . . 29
3.3.1. Yhteistyö kaksivuotisessa esiopetuksessa Vantaalla. 31
3.3.2. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 32
3.3.3. Yhteistyö siirtymävaiheissa Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 33
3.4. Toimintakulttuuri, oppimisympäristöt ja yhteistyö paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa. 34
4. Opetuksen tavoitteet ja pedagoginen toteuttaminen kaksivuotisessa esiopetuksessa. 35
4.1. Monipuoliset työtavat. 35
4.1.1. Monipuoliset työtavat Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. . 36
4.2. Pedagoginen dokumentointi. 37
4.2.1. Pedagoginen dokumentointi Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 38
4.3. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena. 38
4.3.1. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 40
4.4. Oppimisenalueet kaksivuotisessa esiopetuksessa. 41
4.4.1. Kielten rikas maailma. 41
Kielten rikas maailma Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. . 44
4.4.2. Ilmaisun monet muodot. 44
Ilmaisun monet muodot Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 46
4.4.3. Minä ja meidän yhteisömme. 46
Minä ja meidän yhteisömme Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 48
4.4.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni. 48
Tutkin ja toimin ympäristössäni Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 51
4.4.5. Kasvan, liikun ja kehityn. 51
Kasvan, liikun ja kehityn Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 53
4.5. Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia. 53
4.5.1. Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 55

4.6. Opetuksen tavoitteet ja toteuttaminen paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa. 56
5. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki. 57
5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet. 57
5.1.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 58
5.2. Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana. 60
5.2.1. Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 60
5.3. Yleinen tuki. 61
5.3.1. Yleinen tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 61
5.4. Tehostettu tuki. 61
5.4.1. Tehostettu tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 63
Pedagoginen arvio Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. . . . 64
Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 64
5.5. Erityinen tuki. 64
5.5.1. Erityinen tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 68
Pedagoginen selvitys Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. . 69
Erityisen tuen päätös Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. . 69
Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 69
Pidennetty oppivelvollisuus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 70
5.6. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot. 70
5.6.1. Osa-aikainen erityisopetus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 71
5.6.2. Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 71
5.7. Kasvun ja oppimisen tuki paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa. 72
6. Oppilashuolto. 73
6.1. Monialainen oppilashuollon yhteistyö. 73
6.1.1. Monialainen oppilashuollon yhteistyö Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 75
Oppilashuoltoryhmät Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. . . 75
6.2. Yhteisöllinen oppilashuolto. 76
6.2.1. Yhteisöllinen oppilashuolto Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 76
6.3. Yksilökohtainen oppilashuolto. 77

6.3.1. Yksilökohtainen oppilashuolto Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 79
6.4. Oppilashuoltosuunnitelmat. 79
6.4.1. Oppilashuoltosuunnitelmat Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa. 80
6.5. Oppilashuolto paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa. 80
7. Perusteiden käyttäjälle. 82

1. Kokeilun opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen kokeiluopetussuunnitelma

1.1. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet

Nämä opetussuunnitelman perusteet on kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta annetun lain mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys[1], jonka mukaan paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja kaksivuotinen esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua koskevan lain ohella erityisesti perusopetuslaki ja -asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus[2].

Kokeiluperusteiden tehtävänä on tukea kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun toteutusta. Erityisenä tehtävänä on edistää sujuvia siirtymiä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta alkuopetukseen kasvun ja oppimisen polun jatkuvuus ja eheys turvaten[3]. Perusteet on valmisteltu sidosryhmäyhteistyössä hyödyntäen uusimpien tutkimus-, arviointi- ja kehittämistyön tuloksia.

Kokeilun opetussuunnitelman perusteissa määrätään kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetuksen tavoitteista, oppimisen alueista ja niiden keskeisistä sisällöistä sekä kodin ja esiopetuksen yhteistyön sekä kasvun ja oppimisen tuen ja oppilashuollon toteuttamisesta.[4] Esiopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet liittyvät yhteen ja muodostavat toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi perusteasiakirja sisältää esiopetuksen tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Näissä perusteissa jokaisen luvun päätteeksi on koottu ohjeet paikallisen kokeiluopetussuunnitelman laatimista ja kehittämistä varten. Opetussuunnitelman perusteissa on myös viittauksia lainsäädäntöön. Viittausten tarkoituksena on selventää perustetekstin yhteyttä lainsäädännölliseen perustaan.

Esiopetusta ohjaavista säädöksistä poiketen tässä perusteasiakirjassa käytetään oppilaasta esiopetukseen paremmin soveltuvana sanaa lapsi, oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki sekä opiskelija- ja oppilashuoltolain mukaisesta opiskeluhuollosta termiä esiopetuksen oppilashuolto. Käsitettä huoltaja käytetään tarkoitettaessa lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa. Kokeiluun osallistuvista opetuksen järjestäjistä käytetään kokeilulain mukaista käsitettä kokeilukunta ja esiopetuksen yksiköistä käytetään kokeilulain mukaista käsitettä kokeilutoimipaikka. Kokeilulain mukaisesta kaksivuotisesta esiopetuksesta käytetään myös lyhyempää käsitettä esiopetus.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmakokonaisuus on nelitasoinen. Se koostuu valtakunnallisesta perusteasiakirjasta, paikallisista opetussuunnitelmista, vuosittaisista suunnitelmista[5] sekä lasten oppimissuunnitelmista.

[1] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 3 § 2 mom.

[2] Perusopetuslaki (628/1998) 14 § 2 mom. ja Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

[3] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 7 § 2 mom.

[4] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 7 § 2 mom.

[5] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)

1.2. Paikallinen kokeiluopetussuunnitelma

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa mukana olevan kokeilukunnan tulee laatia paikallinen kokeiluopetussuunnitelma ja tehdä päätös sen käyttöön ottamisesta ennen kokeilun alkamista 1.8.2021[6]. Kokeilukunta voi tehdä yhteistyötä muiden kokeiluun osallistuvien kuntien kanssa myös paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa.

Paikallinen kokeiluopetussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee esiopetuksen järjestämistä kaikissa kokeilutoimipaikoissa. Kokeilukunta ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet sekä esiopetusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset opetussuunnitelmaa laatiessaan. Paikalliset suunnitelmat voivat tarkentaa valtakunnallisia perusteita, mutta ne eivät voi sulkea pois mitään lain, asetuksen tai perusteiden edellyttämää tavoitetta tai sisältöä.

Kukin kokeilukunta hyväksyy kokeiluopetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa esiopetusta varten[7].

Lisäksi kokeilukunnan tulee laatia kokeiluopetussuunnitelmaan perustuva vuosittainen suunnitelma ja tiedottaa huoltajille ennalta siinä päätetyistä keskeisistä asioista[8]. Suunnitelmassa tarkennetaan, miten paikallista opetussuunnitelmaa kussakin kokeilutoimipaikassa kyseisen vuoden aikana toteutetaan. Myös lasten oppimissuunnitelmat sekä kasvun ja oppimisen tukeen kuuluvat lasten yksilölliset suunnitelmat[9] laaditaan yhteisen opetussuunnitelman pohjalta.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa olevalle, tehostettua tukea saavalle lapselle tulee laatia oppimissuunnitelma. Erityisen tuen piirissä olevalle lapselle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)[10]. Näiden suunnitelmien laadinnasta ja sisällöstä määrätään tarkemmin näiden perusteiden luvussa 5 (Kasvun ja oppimisen tuki). Tavoitteellisuuden vahvistamiseksi opettaja voi laatia esiopetusryhmän kaikille lapsille oppimissuunnitelman yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa. Kokeiluun osallistuvista lapsista suurin osa osallistuu esiopetuksen lisäksi annettavaan varhaiskasvatukseen, jossa varhaiskasvatuslain mukaisesti on laadittava lapsikohtainen suunnitelma[11]. Lasten yhtenäisen päivän ja oppimisen polun näkökulmasta yhden lapsikohtaisen suunnitelman käyttö esiopetuksessa ja sen lisäksi annettavassa varhaiskasvatuksessa olisi perusteltua. Lapsikohtainen suunnitelma tukee myös huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Kokeilukunta voi päättää kokeilla yhtenäistä oppimissuunnitelmaa kokeilutoimipaikoissa. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden osalta noudatetaan luvun 5 määräyksiä.

Kokeiluopetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat, kuten:

- *varhaiskasvatussuunnitelma*
- *esiopetuksen opetussuunnitelma*
- *perusopetuksen opetussuunnitelma*
- *lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma[12]*
- *yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma[13]*
- *tasa-arvolain mukainen tasa-arvosuunnitelma[14]*

Paikallista kokeiluopetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää järjestää kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvalle henkilöstölle mahdollisuuksia tutustua kaksivuotisen esiopetuksen perusteisiin ja niihin tehtyihin muutoksiin, keskustella ja pohtia omien yksiköiden nykyisiä pedagogisia vahvuuksia sekä kehittämisen kohteita uudistuvan esiopetuksen näkökulmasta. Nämä keskustelut ovat perusta laadukkaan paikallisen kokeiluopetussuunnitelman laatimiselle ja käyttöönotolle. Keskustelulle työyhteisöissä sekä kokeilun yhteistyölle on hyvä varata mahdollisuuksia koko kokeilun aikana.

Kokeilukunnan tehtävänä on arvioida antamaansa esiopetusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin[15]. Kokeilukunnalla on myös velvoite osallistua kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun liittyvään ulkoiseen arviointiin ja tutkimukseen[16].

Mahdolliset muutokset näihin kokeilun opetussuunnitelman perusteisiin edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Kokeilukunta voi

tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

[6] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 7 § 3 mom.

[7] Perusopetuslaki 15 § 1 mom. (628/1998)

[8] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)

[9] Perusopetuslaki 16 a § ja 17 a § (642/2010)

[10] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (628/1998)

[11] Varhaiskasvatuslaki (540/2018) 23 § ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018), luku 1.3 Kokeiluopetussuunnitelmaa koskevat paikalliset päätökset

[12] Lastensuojelulaki (417/2007) 12 §; Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

[13] Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

[14] Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014)

[15] Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. (1296/2013)

[16] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 10 §

1.3. Kokeiluopetussuunnitelmaa koskevat paikalliset päätökset

Paikallinen kokeiluopetussuunnitelma ja sitä tarkentava vuosittainen suunnitelma[17] laaditaan kokeilukunnan päättämällä tavalla tässä luvussa kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteissa määritellään kunkin pääluvun lopussa, mitä paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa tulee kyseisen luvun osalta päättää ja kuvata. Perusteissa määrätään, mitä osia kokeiluperusteista liitetään paikalliseen kokeiluopetussuunnitelmaan, ja missä osissa on mahdollista tai välttämätöntä määritellä kaksivuotisen esiopetuksen toteuttamista ja tavoitteita paikallisesta näkökulmasta. Myös paikallisesti tarkennettavissa osissa voi hyödyntää soveltuvin osin perustetekstiä. Paikallisesti määriteltyjen osuuksien tulee olla perusteiden määräysten mukaisia.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa noudatetaan näiden perusteiden rakennetta. Opetushallitus suosittelee kaikkia kokeiluun osallistuvia käyttämään ePerusteet -palvelua paikallisen kokeiluopetussuunnitelman laadinnassa ja julkaisemaan opetussuunnitelmansa kyseisessä palvelussa. Yhteisen alustan käyttö tukee kokeilun yhteistyötä ja esiopetuksen kehittämistä.

Paikallista kokeiluopetussuunnitelmaa valmisteltaessa kokeilukunta päättää,

- *millä kielillä annettavaa opetusta varten kokeiluopetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään*
- *miten kokeiluopetussuunnitelma laaditaan, miten sen toteutumista arvioidaan kokeilun aikana ja miten sitä kehitetään*
- *miten kokeiluopetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoiden sekä muiden tarvittavien yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetaan*
- *miten paikalliset erityispiirteet, kehittämisen tavoitteet sekä lapsia koskevat suunnitelmat otetaan kokeiluopetussuunnitelmaa valmisteltaessa huomioon*
- *lapsikohtaisten oppimissuunnitelmien käytöstä ja laatimisen prosessista*
- *sisällytetäänkö tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain edellyttämät suunnitelmat osaksi kokeiluopetussuunnitelmaa[18][19]*
- *miten kokeiluopetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta suunnitelmasta tiedotetaan huoltajia, perusopetusta, sosiaali- ja terveystointa sekä muita sidosryhmiä*

[17] Perusopetusasetus (852/1998) 9 §

[18] Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014)

[19] Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

1.3.1. Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma

Käsillä oleva Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma koostuu opetussuunnitelman perusteista, sekä paikallisesti laadituista Vantaan esiopetuksen kirjauksista. Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain varhaiskasvatuksen toimintayksikköjen ja esiopetusryhmien toimintasuunnitelmissa.

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma (2021) on kehkeytyvä asiakirja, jota arvioidaan ja kehitetään yhteistyössä kokeilutoimipaikkojen henkilöstön, lasten ja huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden kanssa kokeilun aikana. Kevään 2021 aikana työstetty suunnitelma on koottu pääasiassa hyödyntäen Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman (2019) ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman (2019) kirjauksia. Opetussuunnitelma sisältää myös kokeilun kannalta olennaisia paikallisia nostoja, joiden työstämiseen ja kommentoimiseen ovat voineet osallistua kokeilutoimipaikkojen henkilöstön lisäksi lapset, huoltajat, opetuslautakunnan luottamushenkilöt sekä muut kokeilusta kiinnostuneet. Vantaan kokeilua suuntaavat nostot on kuvattu toimintakulttuurin kehittämisen luvussa 3.1. Kokeilun opetussuunnitelmaan on tehty lisäksi vastaavat uudistukset oppilashuollon ja digipedagogiikan osalta, kuin mitä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan esitetään hyväksyttäväksi 1.8.2021 alkaen.

Paikallista opetussuunnitelmaa tullaan arvioimaan ja kehittämään kokeilun aikana yhdessä kokeilutoimipaikkojen henkilöstön kanssa. Opetussuunnitelmaan perehdytään ja sen sisältöä reflektoidaan henkilöstön kanssa kokeilutoimipaikoissa, mutta myös kaupungin yhteisellä kuukausittaisella suunnitteluajalla. Kehkeytynyt opetussuunnitelma tuodaan opetuslautakunnan käsiteltäväksi kokeilun aikana.

Paikallista opetussuunnitelmaa työstetään myös esiopetuksen keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Perusopetuksen kanssa kehitetään opetussuunnitelmallista jatkumoa ja toiminnallista yhteistyötä. Myös kulttuuri-, liikunta- ja kirjastopalveluiden kanssa sovitaan yhteisesti toteutettavista oppimiskokonaisuuksista. Sosiaali- ja terveystoimen sekä opiskeluhuollon toimijat ovat kumppaneina paikallista opetussuunnitelmaa tarkentavan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjan vuosittaisessa päivittämisessä. Kokeilun aikana huoltajille tullaan kuvaamaan opetussuunnitelmatyön etenemistä, ja lisäksi heiltä tullaan keräämään kommentteja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta.

Opetussuunnitelman toteutuminen ja arviointi

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua arvioidaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen arviointimallin mukaisesti. Arviointimalli kokoaa vantaalaista varhaiskasvatuksen arviointia yhteen ja tekee näkyväksi arvioinnin eri tasoja. Arviointimallin sisällöt ja työkalut muuttuvat ajassa erilaisten ilmiöiden ja arviointitarpeiden sekä valtakunnallisen ohjauksen vaikutuksesta.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua toteutetaan kokeiluun valikoituneiden toimipaikkojen esiopetusryhmissä valtakunnallisen ja kaupunkitasoisen opetussuunnitelman pohjalta. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaa työstetään prosessinomaisesti arviointitiedon keräämisen, suunnittelun, kokeilun, sekä kehittämisen jatkuvana kehänä. Toimintasuunnitelma luo suuntaviivoja pedagogisen toiminnan, toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämiselle lukuvuoden aikana. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelman päivittyvistä tavoitteista keskustellaan päiväkodin johtajan kanssa ja/tai toimintayksikön johtoryhmässä vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Tämän lisäksi esiopetusryhmän henkilöstö arvioi

säännöllisesti itsearviointina omaa osaamistaan ja kehittämistarpeitaan niin yksilönä kuin tiiminä, sekä yhdessä päiväkodin johtajan kanssa ja kaupunkitasoisen yhteisen suunnitteluajan yhteydessä.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa mukana olevat päiväkodit vastaavat siitä, että huoltajat ovat tietoisia käytössä olevasta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta toimintasuunnitelmasta. Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma on huoltajien ja muiden sidosryhmien luettavissa Vantaan internetsivuilla. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvat lapset arvioivat opetussuunnitelman toteutumista lapsikohtaisen suunnitelma -keskustelun (LEOPS/ HOJKS) yhteydessä.

2. Esiopetuksen tehtävä, järjestäminen ja yleiset tavoitteet kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa

2.1. Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tarkoituksena on vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta, selvittää varhaiskasvatuksen sekä esi- ja alkuopetuksen välisiä jatkumoita, perheiden palveluvalintoja sekä saada tietoa kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, sosiaalisiin taitoihin ja terveen itsetunnon muodostumiseen[20].

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla[21]. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana.

Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kasvun tukemisen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä luvussa 3.3 (Yhteistyö kaksivuotisen esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa) kuvatulla tavalla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä. Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella kokeilutoimipaikoissa ja kokeilukunnan tasolla on tärkeä merkitys.

Esiopetussuunnitelman perusteissa (2014) kuvattu esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet koskevat myös kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua. Kokeilussa painottuu kuitenkin entistä vahvemmin kasvun ja oppimisen polun jatkuvuus ja eheys. Kokeilussa korostetaan myös lapsen päivän eheyttä.

Tavoitteena on, että kaksivuotisesta esiopetuksesta muodostuu pedagogisesti eheä kokonaisuus. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja otetaan huomioon lasten mielenkiinnon kohteet opetuksen järjestämisessä. Esiopetuksen kaksivuotisuus tarjoaa uusia mahdollisuuksia keskittyä ja syventyä oppimisen alueiden toteuttamiseen ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Kahden vuoden kesto antaa lapsille aikaa kasvaa ja oppia omassa tahdissa.

Myös lasten yksilölliset tuen tarpeet on mahdollista huomioida kaksivuotisessa esiopetuksessa entistä aiemmin ja paremmin. Kokeilu vahvistaa esiopetuksen merkitystä lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

Kaksivuotinen esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät kokeiluperusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen kokeiluopetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut pedagogisen toiminnan tavoitteet hyödyttävät lasten kasvua ja oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa ja oppimisympäristöjä kehitettäessä.

Kokeilun myötä esiopetuksen piiriin tulee aiempaa nuorempia lapsia, joiden tarpeisiin kiinnitetään erityistä huomiota. Kaksivuotinen esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon myös lasten tarvitsema hoito ja huolenpito.

Leikki eri muodoissaan on keskeistä esiopetuksen toiminnassa. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Tavoitteena on, että esiopetuksessa lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Kaksivuotista esiopetusta kehitetään inkluusion periaatteiden mukaisesti. Kaikki lapset voivat osallistua yhdessä esiopetukseen esimerkiksi tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta.

[20] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 1 § 2 mom.

[21] Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta, sivu 34./ Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 § 1 mom.

2.1.1. Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua Vantaalla

Kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuminen

Esiopetukseen osallistuminen on lapsen oikeus ja etu. Säännöllinen osallistuminen tukee lapsen ryhmään kuuluvuutta, ystävyyssuhteiden muodostumista ja oppimista, eli vahvistaa lapsen myönteistä kuvaa itsestään oppijana ja kaverina. Esiopetuksen toiminta perustuu leikkiin ja tutkivaan oppimiseen lapsen kiinnostuksen kohteita hyödyntäen. Nämä toimintatavat synnyttävät lapsen halun oppia.

Säännöllinen osallistuminen myös edellyttää esiopetuksen henkilöstöltä ja päiväkodin johtajalta esiopetuksen velvoittavuuden sekä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tavoitteiden ja sisältöjen avaamista huoltajille vanhempaintilaisuuksissa ja päivittäisissä kohtaamisissa. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aikana pyritään vahvistamaan aikaisemmin ja vaikuttavammin lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä yhteistyössä huoltajien kanssa. Esiopetuksen toimintaa dokumentoidaan ja kehitetään yhdessä lasten ja huoltajien kanssa. Kokeilun aikana myös kehitetään yhteistyötä niin varhaiskasvatuksen kuin alkuopetuksenkin kanssa.

Säännöllisen osallistumisen lisäksi esiopetukseen saapuminen ajallaan on olennaista. Esiopetuksen henkilöstö seuraa myöhästymisiä ja poissaoloja sekä puuttuu niihin voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Mikäli lapsen säännöllinen osallistuminen vaarantuu, ratkaisuja myöhästymisten ja poissaolojen ehkäisyyn pohditaan yhdessä huoltajien, lapsen ja esiopetuksen henkilöstön sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Esiopetuksen aikana tapahtuvista lomista sovitaan huoltajien ja esiopetuksen välillä voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Poissaoloihin ja myöhästymisiin puuttumista on kuvattu tarkemmin *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa*.

Lapsikohtaiset suunnitelmat

Vantaalla jokaiselle esiopetukseen osallistuvalle lapselle laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille henkilökohtainen

opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). HOJKS on kuvattu tarkemmin luvussa 5.5.

LEOPS sisältää lapsen puheenvuoron ja itsearvioinnin, sekä huoltajien puheenvuoron. Lapsen suunnitelmaan kirjataan rajattu määrä konkreettisia tavoitteita, miten pedagogista toimintaa ryhmässä kehitetään lapsen yksilölliset vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja tuen tarpeet huomioiden. Lapsen suunnitelman ei ole tarkoitus sisältää kokonaisvaltaisesti tietoa lapsesta, vaan siinä keskitytään joihinkin keskeisimpiin lapsen elämässä ajankohtaisiin asioihin. LEOPS sisältää tarpeen mukaan monikielisyyden suunnitelman, tai tehostetun tuen suunnitelman. Mikäli lapsi on esiopetuksen lisäksi muussa varhaiskasvatuksessa, voidaan varhaiskasvatusta koskevat tavoitteet ja muut huomioitavat asiat kirjata oppimissuunnitelmaan.

Esiopetuksen opettaja työstää kasvattajatiimin kanssa koonnin lapsikohtaisten suunnitelmien tavoitteista sekä lasten vahvuuksista ja kiinnostuksenkohteista. Lukuvuoden mittaan päivittyvä koonti toimii yhdessä muun pedagogisen dokumentoinnin kautta esiopetusryhmästä kerätyn tiedon kanssa toimintasuunnitelman perustana.

2.2. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun järjestäminen

Kaksivuotisen esiopetuksen järjestäminen perustuu lakiin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta[22]. Tässä luvussa käsitellään keskeisiä järjestämistä koskevia velvoitteita. Tarkemmat järjestämistä koskevat säännökset on määritelty kokeilulaissa.

Kokeilukunta, jonka koeryhmään kuuluu sekä suomen- että ruotsinkielisiä lapsia, on velvollinen järjestämään kaksivuotista esiopetusta erikseen molempia kieliryhmiä varten[23].

Kaksivuotisen esiopetuksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetusta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, jos se ei vaaranna lasten mahdollisuuksia seurata opetusta.[24] Tästä määrätään tarkemmin luvussa 4.5 Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia.

Kaksivuotisen esiopetuksen järjestämisessä otetaan huomioon opetusalaa koskevat kelpoisuussäädökset[25]. Kokeilua ei saa järjestää sellaisessa esiopetuksen toimipaikassa, missä lapsella ei ole mahdollisuutta esiopetuksen lisäksi annettavaan varhaiskasvatukseen[26]. Tarjoamalla esiopetus ja sen lisäksi annettava varhaiskasvatus samassa paikassa pyritään varmistamaan lapsen eheä päivä ja pysyvät vuorovaikutussuhteet.

Kokeilukunnan vastuulla on huolehtia kohdejoukkoon kuuluvien lasten ja näiden huoltajien riittävästä tiedottamisesta[27]. Kokeilukunnalla on velvollisuus ilmoittaa koeryhmään kuuluvan lapsen huoltajalle mahdollisuudesta hakea kaksivuotiseen esiopetukseen ja hyväksyä koeryhmään kuuluvan lapsen hakemus. Huoltajan vastuulla on huolehtia siitä, että koeryhmään kuuluva lapsi osallistuu kokeilutoimipaikassa järjestettyyn kaksi vuotta kestävään esiopetukseen tai muuhun kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan.[28]

Lähtökohtana on, että kaksivuotiseen esiopetukseen hyväksytty lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan[29]. Huoltaja, opettaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen. Kokeilukunta päättää ja tiedottaa huoltajille lapsen sairaudesta tai muusta syystä johtuvan vapautuksen hakemiseen liittyvistä käytännöistä. Kokeilukunta tekee huoltajan ilmoituksen perusteella päätöksen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistumisen päättymisestä kokeilutoimipaikassa[30].

Kaksivuotista esiopetusta annetaan kahtena vuotena yhteensä vähintään 1 400 tuntia, vähintään 700 tuntia kumpanakin vuotena[31]. Kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on myös oikeus esiopetusta esiopetuksen lisäksi annettavaan varhaiskasvatukseen[32]. Lapsen päivään voi kuulua enintään viisi tuntia esiopetusta[33]. Mikäli kokeiluun kuuluu lapsia, joille

on tehty pidennetyn oppivelvollisuuden päätös, voidaan heidän esiopetuksensa toteuttaa kaksivuotisena kokeilulain mukaisesti[34]. Kaksivuotisen esiopetuksen aikana lapsi ei voi osallistua perusopetukseen valmistavaan opetukseen[35].

Kaksivuotinen esiopetus voidaan toteuttaa kokeiluun osallistuvien kahden ikäluokan yhteisenä opetuksena. Lasten näkökulmasta asetelma tukisi oppimisen polun eheyttä ja mahdollistaisi joustavan oppimisen eteneminen taitojen ja tarpeiden mukaan ikäryhmästä riippumatta. Kahden ikäluokan ryhmässä opettaja voi myös hyödyntää kokeneempien lasten osaamista esiopetuksen käytäntöihin ohjaamisessa. Kokeilukunta kuitenkin päättää paikallisesti sopivasta tavasta muodostaa esiopetusryhmät kokeilun aikana.[36]

Kokeilukunta voi hankkia esiopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta[37]. Kokeilukunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään kokeilulainsäädännön sekä näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti[38].

[22] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020)

[23] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 8 § 1 mom.

[24] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

[25] Opetustoimen kelpoisuusasetus (986/1998) 7 § (ks. myös HE s. 34).

[26] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 8 § 3 mom.

[27] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 3 § 3 mom.

[28] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 6 §

[29] Perusopetuslaki 35 § (1040/2014), Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 6 § 2 mom.

[30] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 6 § 3 mom.

[31] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 7 § 1 mom.

[32] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 2 § 4 mom.

[33] Perusopetusasetus (852/1998) 4 §

[34] Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta, sivu 42 ja Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 2 § 3 mom.

[35] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 2 § 4 mom.

[36] Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta, s. 41-42.

[37] Perusopetuslaki 4 § 1 mom. ja 7 § 5 mom. (628/1998)

[38] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 8 § (ks. myös HE s. 42)

2.2.1. Kaksivuotisen esiopetuksen järjestäminen Vantaalla

Vantaalla suomenkielisen esiopetuksen järjestämisvastuu on varhaiskasvatuksen palvelualueella ja ruotsinkielisen esiopetuksen järjestämisvastuu on ruotsinkielisten palveluiden palvelualueella. Kaksivuotisessa esiopetuksessa sovelletaan opetuslautakunnan päättämiä esiopetuksen järjestämisperiaatteita, oppilaaksiottoalueita, oppilaaksioton perusteita, kuljetuksen perusteita, esiopetuksen järjestämispaikkoja sekä työ- ja loma-aikoja, kuitenkin ensisijaisesti noudattaen Opetus- ja kulttuuriministeriöstä kokeilun myötä tulevia määräyksiä.

Kokeilun aikana ryhmien muodostamisessa sekä toiminnallisen yhteistyön toteuttamisessa kokeillaan ja haetaan ratkaisuja, joissa kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteet voisivat toteutua

mahdollisimman hyvin. Kokeilutoimipaikat muodostavat kaksivuotisen esiopetuksen ryhmät pedagogisin perustein huomioiden kahden ikäluokan yhteisen oppimisen tavoitteen sekä toimipaikan paikalliset olosuhteet.

2.3. Kaksivuotista esiopetusta ohjaavat yleiset velvoitteet

Esiopetusta ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin sekä perusopetuslakiin ja -asetukseen ja niiden nojalla annettuihin säännöksiin ja määräyksiin sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin[39].

Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki[40], tasa-arvolaki[41], Euroopan ihmisoikeuksien sopimus[42] ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus[43].

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja[44]. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään esiopetuksen tavoitteita käsittelevässä valtioneuvoston asetuksessa [45].

Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten moninaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta[46]. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista sekä lapsensa esiopetuspäivästä esiopetuksen aikana. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetuksessa olevalla lapsella on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä suotuisan kasvun ja oppimisen edellyttämää tukea jokaisena esiopetuksen työpäivänä[47]. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen esiopetuksessa olevan lapsen kanssa työskentelevä noudattaa kokeilukunnan vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja muita toimintaa ohjaavia normeja.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia[48]. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu[49].

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön[50]. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt. Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Kaksivuotisessa esiopetuksessa voidaan tarvittaessa harkintaa käyttäen ja lasten ikäkausi huomioiden hyödyntää myös perusopetuslain mukaisia kurinpidollisia keinoja ja kasvatuskeskusteluja esiopetukseen soveltuvalla tavalla[51]. Kokeilukunta laatii opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kaksivuotiseen esiopetukseen soveltuvien kurinpitokeinojen ja kasvatuskeskustelun käytöstä ja niihin liittyvistä menettelytavoista[52].

[39] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

[40] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004)

[41] Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (609/1986)

[42] Euroopan ihmisoikeuksien sopimus, Valtiosopimukset (63/1999)

[43] YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

[44] Perusopetuslaki (628/1998) 2 §

[45] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2-4 §

[46] Perusopetuslaki 3 § 3 mom. (628/1998)

[47] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

[48] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003) ja Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom.

[49] Perusopetuslaki (628/1998) 31 § 2 mom.

[50] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

[51] Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 ja 36 a § (477/2003 ja 1267/2013)

[52] Perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)

2.4. Arvoperusta

Kaksivuotinen esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten yksilöllisyyttä sekä monenlaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen ja huolenpitoon. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunnetaitojaan ja kauneudentajuaan.

Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muusta henkilöön liittyvästä ominaisuudesta johtuvia ennakko-odotuksia ja rajoituksia[53].

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen monimuotoisiin perheisiin ja perheiden monenlaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkemyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta[54].

Esiopetuksessa noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita ja otetaan huomioon sen eri ulottuvuudet: sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen. Esiopetuksessa arvostetaan sivistystä, mikä ilmenee tavassa suhtautua itseen, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia oikein. Kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa.

Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

[53] Yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom. (21/2004)

[54] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2 §

2.4.1. Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun arvoperusta

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun arvoperustan lisäksi Vantaalla sitoudutaan Vantaan varhaiskasvatuksen arvoihin ja visioon, sekä Vantaan kaupungin arvoihin.

Iloiset, oppivat ja osallistuvat lapset kasvavat kestävään tulevaisuuteen on varhaiskasvatuksen visio, joka kuvaa varhaiskasvatuksen tehtävää. Visio innostaa ja antaa merkityksen yhdessä tehtävälle työlle.

Vantaan kaupungin arvot ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

2.5. Oppimiskäsitys

Kaksivuotinen esiopetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu. Oppimiskäsitys pohjautuu näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Lapset opettelevat esiopetuksessa toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle. Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat lapsen oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä. Tavoitteena on, että sopivasti haastava toiminta sekä uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

Leikki on lasten oppimiselle merkityksellistä. Se on lasta motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa. Esiopetuksessa tulee ymmärtää leikin itseisarvo lapselle sekä sen pedagoginen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa.

2.6. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laaja-alaista, tiedonalarajat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen kehittäminen otetaan huomioon kaikessa kaksivuotisen esiopetuksen toiminnassa: toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä kehitettäessä sekä kasvatus- ja opetustyössä.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä kulkee jatkumona varhaiskasvatussuunnitelman perusteista esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteisiin. Tehtävän toteutuminen

edellyttää suunnitelmallista työskentelyä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia sekä varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen yhteistyötä.

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Se tukee heidän valmiuttaan suuntautua elinikäisen oppimisen polulle ja luo pohjaa kestävän elämäntavan omaksumiselle.

Lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa opeteltavia tietosisältöjä enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan.

Näissä perusteissa kuvataan kuusi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta:

- ajattelu ja oppiminen

- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- monilukutaito

- tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä elämäntapa.

Alla kuvataan lyhyesti laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ja kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä kullakin osa-alueella. Lisäksi mainitaan esimerkkejä siitä, miten laaja-alaisen osaamisen kehittymistä voidaan esiopetuksessa tukea. Esiopetuksen pedagogista toteuttamista kuvataan tarkemmin luvussa neljä (Opetuksen tavoitteet ja pedagoginen toteuttaminen kaksivuotisessa esiopetuksessa). Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet on otettu huomioon myös oppimisen alueiden määrittelyssä (luku 4.4 Oppimisenalueet kaksivuotisessa esiopetuksessa).

Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon määrä ja sen nopea uudistuminen edellyttävät taitoja uuden omaksumiseen sekä oman oppimisen ohjaamiseen. Tiedon jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua. Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa heidän luottamustaan omaan osaamiseensa.

Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoinnin ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa. Monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset tukevat lasten oppimista. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita. Heitä ohjataan katsomaan asioita monesta näkökulmasta, kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Toimintaa dokumentoidaan, siitä keskustellaan, ja sen onnistumista pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla autetaan lapsia havaitsemaan edistymistään ja oppimistaan.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen moninaisuuteen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestävään elämäntapaan sitoutumisesta. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun, levon ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä.

Lapsia autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Lapsia ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa. Heitä ohjataan myös pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa. Lapsia ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti esiopetuksen oppimisympäristöissä, kuten luonnossa ja lähiliikenteessä. Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaidon perustana on laaja tekstikäsitys, jonka mukaan erilaiset tekstit voivat olla muun muassa kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Siihen sisältyy erilaisia lukutaitoja kuten kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä erilaisissa ympäristöissä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia arkielämässä sekä tutustutaan erilaisiin digitaalisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian

avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknologiaa edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Ohjelmoinnin periaatteisiin tutustuminen luo ymmärrystä digitaalisten sovellusten kehittämisestä ja vahvistaa lasten loogista ajattelua. Lapsia ohjataan tieto- ja viestintäteknologian turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä elämäntapa

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa[55]. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kestävän elämäntavan omaksumista.

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun.

Esiopetuksessa lasten kanssa tutustutaan luontoon. Myönteiset kokemukset ja elämykset lähiympäristöstä ja siihen kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luontosuhdetta. Samalla lapset oppivat hahmottamaan ympäristövastuullista toimintaa. Arjessa yhdessä tehdyt vastuulliset valinnat ja ratkaisut vahvistavat lasten osallisuutta ja opettavat kestävää elämäntapaa.

[55] YK:n yleissopimus lastenoikeuksista 1989

2.6.1. Laaja-alainen osaaminen Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Ajattelu ja oppiminen Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kiireettömyys kaikissa esiopetuksen tilanteissa on erityisen tärkeää ajattelun ja oppimisen kannalta. Esiopetuksen henkilöstöllä tulee olla aikaa pysähtyä lapsen oppimisen tilanteiden äärelle ja tukea ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä myös spontaaneissa arjen tilanteissa. Luova, kiireetön, salliva ja ratkaisukeskeinen oppimisympäristö antaa tilaa ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Eheytetysti toteutettu esiopetus erilaisten teemojen ja projektien äärellä tukee lapsen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Teema- ja projektityöskentely lähtee lasten mielenkiinnon kohteista ja he pääsevät aktiivisesti suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaa. Esiopetuksen henkilöstön toiminta on lapsilähtöistä ja jokaisen osallisuutta tukevaa.

Osa-alueen keskeisinä tavoitteina on tietoisuuden lisääntyminen omasta oppimisprosessista, oppimisen ilon vaaliminen, luottamuksen kehittyminen omaan osaamiseen sekä itsearvioinnin harjoittelu. Tietoisuutta omasta oppimisprosessista kehitetään monipuolisten toiminnallisten työtapojen kautta. Työtavoissa korostuvat vertaistyöskentely ja yhteistoiminnallinen oppiminen, leikki, liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden tukeminen sekä oppimisprosessista kertominen. Lasta kannustetaan auttamaan ja tukemaan myös muita oppimisessa. Opettajat rohkaisevat lapsia luottamaan itseensä tarjoamalla myönteisiä oppimiskokemuksia.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä seurataan ja arvioidaan LEOPS-/HOJKS -keskustelussa syksyllä ja keväällä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaa on Suomen monikulttuurisin kaupunki. Vantaan esiopetuksessa vahvistetaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoista toimintakulttuuria sekä edistetään kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteistä näkymistä osana esiopetusryhmien arkea ja juhlaa. Vantaalla kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisella esiopetuksella tarkoitetaan moninaisuutta, jossa kielet, kulttuurit, uskonnot ja katsomukset nivoutuvat osaksi esiopetuksen kokonaisuutta. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja myönteinen suhtautuminen perheiden eri kieliin ja kulttuureihin sekä uskontoihin ja katsomuksiin on perusta lasten kasvulle ja oppimiselle sekä hyvälle yhteistyölle huoltajien kanssa.

Esiopetusryhmissä tutustutaan ryhmässä läsnä oleviin kieliin, kulttuureihin ja katsomuksiin. Oppimisympäristössä eri kulttuurit näkyvät arjessa ja leikissä. Perheiden omaa asiantuntemusta käytetään apuna eri kulttuureihin tutustumisessa. Suomalaisen kulttuurin perinteet ja juhlat huomioidaan vuoden kierrossa. Ryhmän yhteisen kulttuuri- ja juhlavuosikellon rakentaminen syksyisin varmistaa kaikkien ryhmän lasten kulttuurin huomioimisen.

Lisää malleja ja toimintatapoja kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun osa-alueen kehittämiseen löytyy *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjasta.*

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen opettelun lisäksi jokapäiväiset arkitoiminnat ovat lapselle ominainen oppimisen lähde. Erilaisia arjen tilanteita hyödynnetään tietoisesti pyrittäessä saavuttamaan esiopetuksen tavoitteita. Näin arkitoimintatilanteet korostuvat leikin ja monipuolisen opetuksellisen toiminnan rinnalla tärkeinä pedagogisina mahdollisuuksina.

Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen harjoittelussa korostuu yhteistyö huoltajien ja esiopetuksen välillä. Jotta nämä taidot voivat kehittyä mahdollisimman hyvin, tulee toimintatavoista olla yhtenäinen ymmärrys esiopetuksen ja huoltajien välillä.

Tunne- ja kaveritaitojen tukemista sekä kehotunnekasvatusta ja turvataitoja kuvataan tarkemmin hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa -luvussa.

Monilukutaito Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksessa korostetaan tarinoiden kerrontaa, satujen lukemista ja niiden tulkintaa sekä harjoitellaan peruslukutaidon alkeita ja tutustutaan kirjoitettuun tekstiin sekä numeroihin. Tehdään huomioita siitä, että symbolijärjestelmiä on monenlaisia; isoja ja pieniä kirjaimia, numeroita, kuvia ja eri tavoin kirjoitettuja tekstejä.

Yhdessä vertaisryhmän kanssa tutkitaan ympäristöjä ja etsitään niistä erilaisia viestejä. Pohditaan, millaisia viestejä ympäristöistä voi löytyä ja miten ihmiset viestivät toisilleen.Monilukutaidon oppimisessa keskeistä on tulkinnan taitojen lisäksi erilaisten sisältöjen tuottaminen. Esiopetuksessa lasten omaa ilmaisua tuetaan leikin ja taiteen avulla. Myös digitaalisten välineiden käytössä painottuu lasten aktiivisuus ja uutta luovat menetelmät, kuten kuvaaminen, videoiminen ja äänittäminen.

Vantaalaisessa esiopetuksessa monilukutaitoa harjoitellaan tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Pääpaino esiopetuksessa on erilaisten sosiaalisten tilanteiden tulkinnassa ja vertaisten kanssa toimeen tulemisessa. Esiopetuksen aikana harjoitellaan tulkitsemaan ja lukemaan ihmisten kasvoja, toimintatapoja ja ratkaisukeinoja erilaisissa tilanteissa. Keskustellaan ja pohditaan sitä, kuinka tärkeää on osata lukea erilaisia tilanteita ja viestejä oikein pystyäkseen tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikka perustuu lapsen osallisuuteen, aktiivisuuteen ja uutta luovaan työskentelyyn. Digipedagogiikkaa ohjaa Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelma. Digivälineitä käytetään toiminnallisesti ja leikillisesti yhdessä ja vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä osassa toimintaa. Esiopetuksen aikana jokainen lapsi tutustuu TVT-laitteiden käyttöön. Lapset ja kasvattajat tutustuvat uuden teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin yhdessä. Eri taitotasoilla olevat tukevat toisiaan oppimisessa.

Digipedagogiikassa huomioidaan se, että tieto- ja viestintäteknologia, mediakasvatus ja ohjelmointi limittyvät tiiviisti yhteen. TVT-välineitä käytetään monipuolisesti ja luovasti osana leikkiä, tutkimista, liikkumista ja pedagogista dokumentointia. Lasten kanssa kiinnitetään huomiota teknologiaan arjen eri tilanteissa, mietitään eri laitteiden toimintaa ja tutustutaan ohjelmoinnin periaatteisiin esimerkiksi erilaisten leikkien ja omien laitteiden tai pelien kehittelyn avulla. Lasten kanssa tutustutaan ja tuotetaan erilaisia mediasisältöjä. Lasten erilaisista mediakokemuksista keskustellaan ja heitä ohjataan kohti tasapainoista, turvallista ja vastuullista mediatoimijuutta. Mediatoimijuutta on median kuluttaminen, vastaanottaminen ja tuottaminen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä elämäntapa Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Lapsi kasvaa ja oppii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja esiopetuksen henkilöstön kanssa. Lapsi tarvitsee kokemuksia siitä, että hän omalla toiminnallaan voi vaikuttaa omaan ja ryhmänsä arkeen ja hyvinvointiin. Esiopetuksen henkilöstön tehtävä on varmistaa, että jokainen lapsi saa myönteisiä kokemuksia osallistumisesta ja vaikuttamisesta, sekä tunnistaa ne lapset, joiden osallistuminen ja osallisuus jäävät herkästi toteutumatta. Lasten osallisuuden vahvistaminen edellyttää esiopetuksen henkilöstöltä hyvää lapsituntemusta sekä kykyä tarjota moninaisia keinoja osallistumiseen, itsensä ilmaisuun ja kuulluksi tulemiseen. Esiopetuksen henkilöstö luo edellytyksiä ja on mukana toteuttamassa lasten ehdotuksia, ideoita ja toiveita. Lähtökohtana on, että lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään. Lasten ja aikuisten tuottaman pedagoginen dokumentointi on tärkeä väline edellä kirjattujen asioiden tunnistamisessa ja näkyväksi tekemisessä.

Esiopetuksen aikana ryhmässä harjoitellaan kertomaan omia mielipiteitä, osallistumaan päätöksentekoon lähiympäristössä sekä sallimaan myös toisten ihmisten osallistuminen ja mielipiteiden ilmaisu. Lapset osallistuvat ja vaikuttavat jatkuvasti esiopetuksen toimintaan ja oppimisympäristöihin. Jokaisessa esiopetusryhmässä kehitetään ryhmälle sopivia tapoja osallistua ja vaikuttaa.

Esiopetusta suunnitellaan yhdessä lapsiryhmän kanssa kehkeytyvänä prosessina. Pedagogisen dokumentoinnin kautta kerätty monipuolinen aineisto ja havainnointitieto vievät toimintaa ja esiopetusyhteisön oppimista eteenpäin. Lapset osallistuvat pedagogisen dokumentoinnin eri vaiheisiin.

Lapsen esiopetussuunnitelmaa (LEOPS)/ henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa (HOJKS) laatiessa lapsen asioihin syvennytään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Lapsi osallistuu suunnitelman laatimiseen omien edellytystensä mukaisesti. Lapsen näkemyksiä kuullaan ennen keskustelua ja lisäksi lapsi voi osallistua osan aikaa keskusteluun. Lasten esiopetussuunnitelmista nousevia tavoitteita, toiveita ja mielenkiinnon kohteita huomioidaan kootusti ryhmän toimintasuunnitelman laadinnassa.

Ekologisesti kestävää elämäntapaa käsitellään luvussa tutkin ja toimin ympäristössäni.

Vantaan Vaikuttaja-päivä: Vantaalla lasten osallistumista ja vaikuttamista tuetaan koko kaupungin tasolla Vaikuttaja-päivän kautta. Vaikuttaja-päivän tavoitteena on saada lapsia ja nuoria osallistumaan omaa elämänpiiriään koskevaan päätöksentekoon ja keskusteluun sekä innostamaan heitä vaikuttamaan omiin asioihinsa. Vaikuttaja-päivän tehtäväksiannon kautta esiopetuksessa käsitellään vuosittain vaihtuvaa kaupunkitasoista teemaa ja tehdään päättäjille ja virkamiehille näkyväksi lasten aloitteita ja näkökulmia asiasta.

2.7. Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä, järjestäminen ja yleiset tavoitteet paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Paikallista kokeiluopetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää järjestää kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvalle henkilöstölle mahdollisuuksia keskustella, mitä tässä luvussa määrätyt esiopetuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet merkitsevät ja miten kaksivuotiselle esiopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa tulee olla perusteiden luvun 2 (Esiopetuksen tehtävä, järjestäminen ja yleiset tavoitteet kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa) mukainen luku.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa kuvataan:

1. kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun järjestämistä koskevat keskeiset periaatteet kokeilukunnassa. Tekstiä laadittaessa voi hyödyntää perusteiden tekstiä.

2. kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta. Tekstiä laadittaessa voi hyödyntää perusteiden tekstiä. Mikäli kunnan kokeilutoimipaikoissa on ns. joustavan esi- ja alkuopetuksen paikkoja, kuvataan tämä yhteistyö luvussa 3 (Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri).

Paikalliseen kokeiluopetussuunnitelmaan liitetään:

3. perusteissa kuvattu esiopetuksen arvoperusta. Arvoperustaa voi täydentää kokeilukunnan virallisissa asiakirjoissa määritellyn arvoperustan pohjalta.

4. perusteissa kuvattu oppimiskäsitys.

5. perusteissa kuvattu laaja-alaisen osaamisen luku. Lukuun voi tehdä lisäyksiä paikallisesta näkökulmasta.

Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon esiopetuksen toimintakulttuuria käsittelevässä kokeiluopetussuunnitelman luvussa.

3. Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muovautuu yhteisön vuorovaikutuksessa. Kaksivuotista esiopetusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiselle ja arvioinnille. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaksivuotinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä.

Esiopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista ja periaatteista

- työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta

- oppimisympäristöistä ja työtavoista

- yhteistyöstä ja sen eri muodoista

- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä

- henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta

- johtamisrakenteista ja -käytännöistä

- toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Toimintakulttuuria muovaavat tiedostetut, tiedostamattomat ja joskus myös tahattomat tekijät. Yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toimintakulttuuriin, ja se puolestaan vaikuttaa kaikkiin jäseniin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys vai ei. Henkilöstön on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapsille, jotka omaksuvat yhteisön arvoja, asenteita ja tapoja.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu antaa hyviä mahdollisuuksia rohkeasti kokeilla uusia toimintatapoja ja kehittää toimintakulttuuria. Kokeilulaki korostaa esiopetuksen vaikuttavuuden, lapsen eheän päivän ja yhtenäisen oppimisen polun merkitystä ja samalla haastaa kehittämään näitä. Kokeilussa etsitään uusia tapoja kahden ikäluokan yhteiselle laadukkaalle työskentelylle ja oppimiselle. Tämän lisäksi yhteistyötä tehdään aiemman varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa olevien lasten kanssa. Samalla kehitetään entistä sujuvampia siirtymäkäytäntöjä. Kokeiluun osallistuminen edellyttää myös muuta kehittämistä kaksivuotisen esiopetuksen onnistumiseksi. Tällaisia ovat muun muassa palveluohjauksen kehittäminen, lasten kuljetusten sujuva järjestäminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tuen ja oppilashuollon palvelujen ulottuminen viisivuotiaille.

Toimintakulttuuri vaikuttaa esiopetuksen laatuun. Sillä on keskeinen merkitys esiopetuksen toteuttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Hyvä toimintakulttuuri luo suotuisat olosuhteet lasten kehitykselle, oppimiselle, osallisuudelle, turvallisuudelle, hyvinvoinnille sekä kestävälle elämäntavalle. Esiopetuksessa kaikkien työtapojen tulee tukea lapsen kehitystä ja oppimista. Ne tulee myös pystyä pedagogisesti perustelemaan.

Johtaminen vaikuttaa keskeisesti esiopetuksen toimintakulttuuriin, sen kehittämiseen ja laatuun. Esiopetuksen johtamisen lähtökohtana on jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen. Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää pedagogista johtamista, joka on esiopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Se sisältää kaikki ne toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset henkilöstön hyville työolosuhteille, ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämiselle ja kehittämiselle sekä pedagogiselle toiminnalle.

3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Yhteisön toimintakulttuuri muuttuu jatkuvasti ja sitä arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen edistää arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä. Jatkuvan kehittämisen perusedellytys on, että henkilöstö ymmärtää oman toimintansa taustalla vaikuttavien arvojen, tietojen ja uskomusten merkityksen sekä osaa arvioida niitä. Kehittämisessä on tärkeää toisia arvostava, koko yhteisöä osallistava ja luottamusta rakentava dialogi. Esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja kehitettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Lapsen etua on harkittava yksittäisen lapsen, lapsiryhmän ja yleensä lasten kannalta tapaus- ja tilannekohtaisesti.

Johtaja edistää osallistavaa toimintakulttuuria luomalla rakenteita ammatilliseen keskusteluun. Lisäksi johtaja rohkaisee työyhteisöä säännöllisesti kehittämään ja innovoimaan yhteistä toimintakulttuuria. Johtaja tukee yhteisön kehittymistä oppivaksi yhteisöksi, jossa osaamista kehitetään ja jaetaan. Päämääränä on, että yhteinen toiminta-ajatus ja toiminnan tavoitteet näkyvät käytännöissä. Johtaja vastaa siitä, että yhteisiä työkäytäntöjä tehdään näkyväksi ja että niitä havainnoidaan ja arvioidaan säännöllisesti.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa yksi keskeinen työmenetelmä on pedagoginen dokumentointi. Pedagogista dokumentointia käytetään pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioimisessa ja kehittämisessä. Dokumentoinnin avulla saatujen tietojen perusteella esiopetuksen toimintakulttuuria, oppimisympäristöjä ja työtapoja muokataan ja kehitetään esiopetuksen tavoitteiden mukaisesti. Esiopetuksen pedagogista dokumentointia kuvataan tarkemmin luvussa neljä (Opetuksen tavoitteet ja pedagoginen toteuttaminen kaksivuotisessa esiopetuksessa).

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Esiopetuksen toimintakulttuuria kehitetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Esiopetuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille. Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia ja erilaisia toimintatapoja. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa kehitetään erityisesti uusia toimintatapoja kahden ikäluokan yhteiselle oppimiselle. Jatkuvasti toimintaansa arvioiva ja kehittävä yhteisö haastaa itseään sekä tunnistaa ja hyödyntää vahvuuksiaan. Oppivassa yhteisössä arvostetaan kunnioittavaa ja huomaavaista käytöstä. Yhteisö rohkaisee kokeiluun, yrittämiseen ja sinnikkyyteen sekä sallii myös erehtymisen. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä.

Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä. Terveen itsetunnon ja oppimismotivaation varhaista tukemista korostetaan.

Henkilöstöä kannustetaan itsearviointiin, tiedon ja osaamisen jakamiseen ja samalla ammatilliseen kehittymiseen. Yhdessä sovittujen tavoitteiden ja tehtävien pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi sekä huoltajilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute edistävät yhteisön oppimista. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen.

Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa.

Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstö tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Leikki saa näkyä ja kuulua. Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksille annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin edistää osallisuutta. Jokainen henkilöstön jäsen on tärkeä osa kasvatusyhteisöä.

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja tarpeitaan ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. Myös lasten nonverbaaliseen viestintään tulee kiinnittää huomiota. Lapset saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista tehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, uskontoon, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö tiedostaa omia ennakko-odotuksiaan ja rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Esiopetus on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. Kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen on perusoikeus. Esiopetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään suomalaista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista moninaisuutta. Erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan myös uusia tapoja toimia yhdessä. Samalla edistetään kulttuurisesti kestävää kehitystä. Tähän liittyvää esiopetuksen laaja-alaista osaamista kuvataan tarkemmin luvussa kaksi (Esiopetuksen tehtävä, järjestäminen ja yleiset tavoitteet kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa).

Kielitietoisessa esiopetuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä kulttuurisesti

moninaisessa maailmassa. Henkilöstön tulee tiedostaa, että he ovat lapsille kielellisiä malleja, ja kiinnittää huomiota omaan kielenkäyttöönsä. Henkilöstö rohkaisee lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti. Lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan, ja heille annetaan aikaa ja mahdollisuuksia vaihteleviin kielenkäytön tilanteisiin.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Esiopetuksessa arvostetaan terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Esiopetuksen yhteisössä liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona sekä vältetään pitkäkestoista istumista. Lapsia ja perheitä ohjataan mahdollisuuksien mukaan suosimaan kävelyä ja pyöräilyä oman auton käyttämisen sijaan esiopetuksen matkoilla. Lasten hyvinvointia edistetään antamalla mahdollisuus päivän aikana rauhoittumiseen ja lepoon sekä tarjoamalla monipuolista, terveellistä ja riittävää ravintoa. Toimintakulttuurin kehittämisessä huomioidaan yhteisön mahdollisuus toimia kiireettömässä ja keskittymistä edistävässä ympäristössä. Selkeä ja suunnitelmallinen, mutta joustava päivän rakenne edistää hyvinvointia.

Esiopetuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja ohjaaminen vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien suunnitelmallinen ehkäisy ja seuranta, turvallisuuskasvatus sekä tiloista ja välineistä huolehtiminen. Esiopetus edellyttää toimivaa ja sitoutunutta turvallisuuden johtamista sekä turvallisuusasiat hallitsevaa henkilöstöä.

Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävän elämäntavan välttämättömyys. Arjen valinnoilla ja toimilla ilmennetään vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Esiopetuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä. Samalla lapset saavat positiivisia kokemuksia kestävästä elämäntavasta. Lasten hyvinvointia edistää, että heidän turvallisuuden tunnetaan ja uskoaan tulevaisuuteen vaalitaan osana kestävään elämäntapaan liittyvää kasvatusta.

3.1.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaalaisessa esiopetuksessa tiedostetaan hyvän toimintakulttuurin merkitys lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjänä. Esiopetuksen henkilöstö sitoutuu työssään kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluperusteiden arvojen lisäksi vantaalaisiin arvoihin ja eettisiin periaatteisiin.

Kasvattaja on lapsille tukija, innostaja ja työskentelyn mahdollistaja ja hän näkee lapsen kasvun myönteisinä mahdollisuuksina. Esiopetuksen henkilöstö ymmärtää arjen merkityksellisyyden lapsen elämässä ja hyödyntää päivän tilanteita tukien, innostaen ja ohjaten lapsia tarkoituksenmukaisella tavalla. Esiopetuksen henkilöstön työn ydin on lasten ja perheiden kohtaaminen, joka edellyttää kasvattajalta aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja. Esiopetuksessa huomioidaan jokaisen perheen ja lapsen perhekulttuuri. Kasvattaja kohtaa lapsen hänen tarpeidensa, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti, siten että lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen ja yhdenvertainen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään. Esiopetuksessa huomioidaan huoltajien ja lasten osallisuus yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvissä asioissa.

Lapsiryhmissä pedagoginen dokumentointi ohjaa jatkuvaan toimintakulttuurin arviointiin ja kehittämiseen. Esiopetustiimissä kehitetään toimintakulttuuria esiopetusryhmän

toimintasuunnitelman avulla. Lukuvuoden aikana tiimissä kehittyvää suunnitelmaa pysähdytään arvioimaan vähintään kaksi kertaa vuodessa päiväkodin johtajan kanssa ja/tai toimintayksikön johtoryhmässä. Vantaan kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla arvioidaan ja kehitetään toimintakulttuuria kasvua ja oppimista tukevaksi. Valikkoa kuvataan tarkemmin luvussa 5. Tämän lisäksi henkilöstön työskentelyyn liittyvää toimintakulttuuria voidaan kuvata tiimisopimuksessa.

Toimintakulttuurin kehittäminen ja sen ylläpitäminen vaativat koko työyhteisöltä yhteisiä pedagogisia keskusteluja ja niitä tukevia rakenteita. Henkilöstö rakentaa positiivista ja kannustavaa ilmapiiriä päivittäisessä toiminnassaan. Henkilöstö tiedostaa ilmapiirin vaikutuksen ja on sitoutunut toisia arvostavaan ja myönteiseen vuorovaikutukseen. Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisestä ja sen arvioinnista vastaa yksikkötasolla päiväkodin johtaja ja tiimitasolla esiopetuksen opettaja. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattori ovat tarvittaessa yksikön ja esiopetusryhmien tukena toimintakulttuurin kehittämisessä.

Ammatillisen tietoisuuden ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa oman työn reflektointia tiimissä ja työyhteisössä. Henkilöstö tiedostaa erilaiset vastuualueensa sekä arvostaa ja hyödyntää moniammatillista osaamista. Vantaan esiopetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin omaksuminen ja kehittäminen ovat osa henkilöstön monipuolista osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittämisessä hyödynnetään monipuolisia työtapoja. Näitä ovat muun muassa pedagogiset keskustelut, vertaistapaamiset, perehdyttäminen, mentorointi, työnkierto, varjostus, kirjapiirit, verkkokoulutukset ja työparityöskentely.

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen nostot

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun keskeisinä toimintakulttuuriin liittyvinä nostoina ovat inkluusio, eheytyvä kokonaispäivä, pedagoginen dokumentointi, sekä oppiva yhteisö ja kehittävä arviointi. Nämä nostot on luotu kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aloituksen tueksi opetussuunnitelmatyötä ohjaavassa työryhmässä, sekä tarkennettu tässä esitettyyn muotoon kokeiluun osallistuvien toimipaikkojen henkilöstön, lasten ja huoltajien, sekä Vantaan opetuslautakunnan ja Osallistuva Vantaa -osallisuuspalvelun kyselyyn vastanneiden ajatusten ohjaamina.

Inkluusio: Kaksivuotisen esiopetuksen tavoite on mahdollistaa lapselle ystävyyssuhteita, sekä ryhmään kuulumisen, osallisuuden ja toimijuuden kokemuksia sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muusta ominaisuudesta riippumatta. Kaksi esiopetusvuotta antaa aiempaa enemmän aikaa lapsen oppimisvalmiuksien tukemiselle.

Eheytyvä kokonaispäivä: Kaksivuotinen esiopetus tutustuttaa lasta häntä kiinnostaviin asioihin yhdessä vertaisten kanssa leikin, ilon ja tutkimisen kautta, monipuolisesti eri ympäristöissä ja eri oppimisen alueita eheyttäen. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Lapsi saa myös tarvitsemansa hoidon ja huolenpidon.

Pedagoginen dokumentointi: Kaksivuotisen esiopetuksen aikana toimintaa suunnitellaan, toteutetaan, dokumentoidaan ja arvioidaan yhdessä lasten sekä henkilöstön ja huoltajien kanssa. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tuetaan vahvuusperusteisesti lapsen myönteistä minäkuvaa ja mahdollistetaan onnistumisen kokemuksia.

Oppiva yhteisö ja kehittävä arviointi: Tavoitteena on kokeilla ja luoda työtapoja osaamisen kehittämistä tukien, sekä rakentaa kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuuria opetussuunnitelman mukaisesti. Paikallista opetussuunnitelmaa ja kokeilun vaikuttavuutta arvioidaan ja kehitetään oppivissa yhteisöissä. Lisäksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa arvioidaan ja kehitetään Vantaan esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen käytössä olevia dokumentoinnin, arvioinnin, kehittämisen ja suunnittelun työkaluja.

Oppiva yhteisö Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuurin ytimenä

Oppivan yhteisön periaatteet toteutuvat lasten ja henkilöstön yhdessä tapahtuvana oppimisena: kokeiluina, yhdessä ihmettelynä, toisten kannustamisena sekä oppimisprosessista iloitsemisena. Vantaan esiopetuksessa tavoitteena on inklusiivisuuden periaatteiden mukaisesti tukea kaikkien oppimista ja poistaa tarvittaessa oppimisen esteitä.

Oppivaa yhteisöä on kuvattu lisää tämän luvun kohdassa *Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa*.

Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Leikki on esiopetuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Jokaisella lapsella on oikeus osallistua ryhmän yhteisiin leikkeihin ja toimintaan. Esiopetuksen henkilöstön tehtävä on muodostaa ryhmät niin, että kaikki pääsevät leikissä ja toiminnassa osalliseksi. Leikki näkyy ryhmän arjessa leikillisenä vuorovaikutuksena sekä hassutteluna. Leikillisyys ja huumori tukevat yhteisöllisyyttä, positiivista ilmapiiriä ja oppimista ryhmässä.

Leikille tulee olla riittävät tilat, välineet sekä aikaa ja rauhaa. Leikkiympäristöinä käytetään sekä sisä- että ulkotiloja. Myös ulkoleikkejä havainnoidaan ja kehitetään aktiivisesti. Tvt-laitteita käytetään leikin rikastuttajina ja dokumentaation välineinä.

Leikki ja sen sisältö muotoutuvat lasten kehitystason ja kokemusten mukaan. Leikinomaiset työtavat monipuolistavat oppimistilanteita, lisäävät oppimisen iloa ja ylläpitävät motivaatiota. Esiopetuksen henkilöstö ohjaa, tukee ja luo mahdollisuuksia monipuoliselle ja pitkäkestoiselle leikille sekä hyödyntää leikkiä pedagogisena menetelmänä. Esiopetuksen henkilöstön tehtävät vaihtelevat leikin edellytysten luomisesta aktiivisena leikkikumppanina toimimiseen sekä leikin havainnoimiseen. Leikkiä havainnoimalla esiopetuksen henkilöstö saa arvokasta tietoa lasten kehitys- ja oppimisvaiheista sekä kiinnostuksen kohteista. Tätä tietoa hyödynnetään lasten oppimisen ja muun toiminnan ohjauksessa. Lapsen leikkiin liittyvistä mielenkiinnonkohteista keskustellaan huoltajien kanssa ja mahdollistetaan innostavien leikkiteemojen jatkumoita kodin ja esiopetuksen välillä.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksessa lähtökohtana on aina ihmisten välinen tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus. Oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon kysymyksiä käsitellään luontevasti päivittäisten tapahtumien yhteydessä. Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla tietoinen omista sukupuoleen, kulttuuriin ja katsomuksiin liittyvistä ennakkokäsityksistään ja pohtia niiden vaikutusta lasten ja perheiden kohtaamiseen. Sukupuoli-, kulttuuri- ja katsomussensitiivinen kasvattaja viestittää lapsille ja perheille, että kaikki ihmiset hyväksytään sellaisina kuin he ovat. Kasvattajatiimillä on vastuu suvaitsevan ilmapiirin luomisessa.

Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Sukupuolisensitiivinen kasvattaja tunnistaa omia taipumuksiaan suhtautua lapsiin eri tavoin sukupuolen mukaan ja antaa lapsille tilaa olla omanlaisensa ilman sukupuoliodotuksia. Lapsella tulee olla sukupuolestaan riippumatta mahdollisuus leikkiä erilaisia leikkejä ja tehdä erilaisia asioita yksilöllisten mielenkiinnon kohteidensa mukaan. Vantaan esiopetuksessa kannustetaan kaikkia lapsia toimimaan omien mielenkiinnon kohteidensa mukaisesti. Leikki ja pienryhmät jaetaan pedagogisin perustein, ei sukupuoleen liittyvin. Sukupuolisensitiivisyyteen liittyvistä asioista keskustellaan huoltajien kanssa.

Esiopetuksessa yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan *Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman* mukaisesti. Esiopetuksessa huomioidaan jokaisen perheen ja lapsen perhekulttuuri. Esiopetuksen henkilöstö kohtaa lapsen hänen tarpeidensa, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti, siten että lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen ja yhdenvertainen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään. Esiopetuksessa huomioidaan huoltajien ja lasten osallisuus yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvissä asioissa.

Vertaisryhmään kuuluminen ja kokemus yhteisöllisyydestä edistävät oppimista. Esiopetuksen aloitusvaiheessa varmistetaan, että jokainen lapsi löytää paikkansa ryhmässä ja kokee kuuluvansa joukkoon. Yhdenvertaisuuden periaatteen mukaisesti lasten oppimista tuetaan tarvittaessa kehityksen ja oppimisen tuen erilaisten ratkaisujen avulla.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaalla esiopetus on kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoista. Tällä tarkoitetaan moninaisuutta, jossa kielet, kulttuurit, uskonnot ja katsomukset nivoutuvat osaksi esiopetuksen kokonaisuutta. Moninaisuuteen suhtaudutaan myönteisesti. Vantaalla on luotu monia malleja ja toimintatapoja, jotka tukevat kulttuurista moninaisuutta ja kielitietoisuutta. Nämä mallit on koottu Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan. Lisää kieleen ja kulttuuriin liittyvistä tarkentavista näkökulmista kerrotaan tässä asiakirjassa luvussa 4.5.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetus- ja varhaiskasvatusyhteisön arkiset toimet ratkaisevat sen, miten hyvinvointityö toimintayksikössä toteutuu. Esiopetuksen henkilöstö sitoutuu työssänsä lasten hyvinvointia tukeviin toimintamalleihin. Hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma. Esiopetuksen henkilöstön tehtävänä on ennakoida lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä riskejä ja haasteita, jotka nousevat lapsiryhmästä ja oppimisympäristöistä.

Kokemus turvallisuudesta, positiivisesta tunneilmastosta ja ryhmään kuulumisesta syntyy yhteisön vuorovaikutuksen tuloksena. Oppimisympäristöjen terveellisyyttä ja turvallisuutta pohditaan toimintayksikön henkilöstön sekä lasten kanssa. Esimerkiksi arkitoimintatilanteet, kuten ruokailu ja ulkoilu ovat luontevia tilanteita terveellisyydestä ja turvallisuudesta keskustelemiselle. Lapset osallistuvat ympäristönsä turvallisuussuunnitteluun. Vantaalla kaikissa varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä on turvallisuussuunnitelma, joka päivitetään vuosittain. Yksikön turvallisuussuunnitelma käsitellään koko henkilöstön kanssa joka syksy. Lisäksi Vantaalla on kuntatasoisia ohjeita lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyen. Ohjeita ovat muun muassa lapsen tapaturma ja sairastuminen, karkaaminen ja lapsen kiinnipito-ohjeet rajattoman ja aggressiivisen käyttäytymisen varalta. Linjaukset löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetistä.

Esiopetuksen oppilashuoltoa kuvataan luvussa 6.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 § mukaan esiopetukseen tulee laatia suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Kaikissa Vantaan varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä laaditaan *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma*, joka koskee myös esiopetusta. Suunnitelmaa varten on laadittu yhteinen kaupunkitasoinen pohja. Suunnitelmassa määritellään kiusaamisen käsite sekä kuvataan toimintayksikkökohtaiset toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja tilanteiden jatkokäsittelyyn. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan toimenpiteet lasten suojaamiseksi väkivallalta ja häirinnältä. Suunnitelma päivitetään vuosittain. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaan kirjataan

yksityiskohtaisemmin ryhmässä kokeiltavia konkreettisia keinoja ja tapoja kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen.

Henkilöstö toimii sensitiivisesti ja havaitsee lasten aloitteet sekä vastaa niihin lasten osallisuutta tukevalla tavalla. Lapset kokevat tulevansa kuulluksi sekä arvostetuiksi yksilöllisistä ominaisuuksistaan tai kieli, kulttuuri- ja katsomustaustastaan riippumatta. Välittävän ilmapiirin rakentaminen alkaa lapsen saapuessa esiopetuspaikkaan, jolloin lapsi otetaan lämpimästi tervehtien vastaan mahdollisuuksien mukaan lapsen omalla äidinkielellä tervehtien. Kasvattajat tiedostavat eri lasten kanssa käytettävät yksilölliset vuorovaikutustavat. Kommunikaation tueksi käytetään tarvittaessa puhetta korvaavia menetelmiä, jotta jokainen lapsi tulee aidosti kohdatuksi ja kuulluksi päivän aikana.

Kasvattajat huolehtivat siitä, että jokainen lapsi kokee olevansa ryhmän jäsen ja tuntee kuuluvansa ryhmään. Kasvattajat ovat kiinnostuneita lapsista ja tuovat heidän vahvuuksiaan esille päivittäin. Lasten kanssa iloitaan, ihmetellään ja hassutellaan. Kasvattajat tukevat ryhmäytymistä sekä varmistavat kaikkien lasten osallisuuden. Keskiössä ovat vertaissuhteet sekä lasten ja aikuisten väliset positiiviset kohtaamiset. Ryhmän vuorovaikutussuhteiden kartoittamisessa ja tukemisessa voidaan käyttää apuna esimerkiksi lapsiryhmän toiminnan havainnointia ja sosiogrammia. Yhteisössä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla on hyvä ja turvallinen olla, tunne tasavertaisuudesta sekä kokemus kiusaamattomuudesta. Kasvattajatiimi tekee yhteistyötä huoltajien kanssa ryhmän yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi sekä kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja puuttumiseksi. Yksikön yhteisöllisyys vahvistuu ryhmärajat ylittävällä yhteisellä toiminnalla ja avunannolla.

Ryhmässä harjoitellaan aktiivisesti tunne- ja kaveritaitoja sekä hyviä käytöstapoja. Leikin systemaattinen havainnointi ja lasten leikkiin liittymisen tukeminen auttavat ehkäisemään kiusaamista. Vaihtelevien leikki- ja pienryhmien avulla luodaan mahdollisuuksia monipuolisten vertaissuhteiden luomiselle. Kasvattajat varmistavat, että jokainen lapsi pääsee mukaan leikkiin. Kasvattajat tukevat ja ohjaavat lapsia tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelussa sekä toisten lasten kohtaamisessa. Ryhmässä tunnistetaan ja sanoitetaan tunnetiloja sekä lohdutetaan toinen toista.

Kehotunnekasvatus ja turvataidot

Lasten kanssa keskustellaan ihmiskehon eri osista, omaan kehoon liittyvästä koskemattomuudesta ja itsemääräämisoikeudesta. Lapsille annetaan oikeaa tietoa sopivassa määrin. Kehoon tutustutaan lapsen kanssa monin tavoin, lukemalla lasten kirjallisuutta, piirtämällä kuvia tai katselemalla nukkea. Lasten kanssa jutellaan tykkäämisistä, omista oikeuksista, sopivuus- ja turvasäännöistä. Seksuaalisuudesta puhutaan myönteiseen sävyyn ja lasten kysymyksiin vastataan lapsen näkökulma ja ikä huomioiden.

Lasten kanssa tutustutaan ns. uimapukusääntöön. Ne kehon paikat, jotka jäävät uimapuvun alle ovat yksityisiä ja arvokkaita, ja niistä lapsi saa määrätä itse, eikä niitä tarvitse näyttää muille. Kukaan ei saa koskea uimapuvun alla oleviin paikkoihin, katsoa niitä tai puhua niistä ikävään sävyyn ilman lapsen lupaa. Lapsi opettelee hoitamaan kehoaan itse. Lapsi oppii, että kehon osat ovat yhtä arvokkaita, ja että on tärkeä arvostaa ja hoitaa omaa kehoaan. Lisäksi lasten kanssa keskustellaan hyvästä ja turvallisesta kosketuksesta ja opetetaan tarvittaessa puolustamaan itseään, jos jokin asia tuntuu pelottavalta tai pahalta. Kaikille lapsille opetetaan turvataitoja vahvistamalla lasten omia taitoja puolustaa itseään positiivisella tavalla ja pitää huolta rajoistaan ja oikeuksistaan. Toisen ihmisen kehoa ja itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidolliset keinot

Perusopetuslain (1998/628) 35a § mukaisia kasvatuskeskusteluja ei käytetä lain tarkoittamassa muodossa esiopetuksessa. Perusopetuslain mukaisen kasvatuskeskustelun sijaan lapsen kanssa keskustellaan tilanteesta saman päivän aikana. Keskustelun tavoitteena on saada lapsi ymmärtämään tekojensa seurauksia. Yhdessä pohtien pyritään löytämään teoille syitä ja

oikeanlaisia ratkaisumalleja. Huoltajille kerrotaan tarvittaessa em. tilanteesta saman päivän aikana.

Perusopetuslain (1998/628) 36 § mukaisia kurinpidollisia keinoja käytetään esiopetuksessa lapsen ikään ja kehitystasoon soveltuvalla tavalla. Jälki-istuntoa, kirjallista varoitusta, opetuksen epäämistä jäljellä olevaksi päiväksi tai määräaikaista erottamista ei esiopetuksessa käytetä kurinpitokeinona. Esiopetustilannetta voimakkaasti häiritsevä tai aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi voidaan poistaa tilasta. Lasta ei jätetä yksin, vaan ryhmän työntekijä on hänen kanssaan. Lapsen kanssa keskustellaan tilanteesta. Huoltajille kerrotaan em. tilanteista samana päivänä ja tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun. Lapsen kiinnipidosta, poistamisesta, tarkastamisesta ja esineen haltuunotosta esiopetusaikana on erilliset ohjeet henkilökunnalle.

Ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävää elämäntapaa käsitellään tässä opetussuunnitelmassa useassa kohdassa läpäisevänä toimintaperiaatteena.

3.2. Oppimisympäristöt

Esiopetuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö[56]. Oppimisympäristön käsite on laaja, sillä oppimista voi tapahtua kaikkialla, erilaisissa olosuhteissa ja vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristön käsite sisältää muun muassa fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja kognitiivisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan muun muassa tiloja, paikkoja, yhteisöjä, toimintatapoja, käytäntöjä, teknologiaa ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa oppimisympäristöjä kehitetään siten, että esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Laadukkaat oppimisympäristöt ruokkivat kokeilun ja oppimisen halua ja luovat mahdollisuuksia yhdessä toimimiselle. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon fyysisiä oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä. Lähiluontoa ja luontoympäristöjä käytetään säännöllisesti eri oppimisenalueiden oppimisympäristöinä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristöissä.

Oppimisympäristöissä voidaan toteuttaa monenlaista pedagogista toimintaa ja ne muuntuvat tarpeen mukaan. Henkilöstön tulee ottaa huomioon lasten kiinnostuksen kohteet, yksilölliset taidot ja tarpeet sekä esiopetuksen toteuttamisen periaatteet. Esiopetuksen oppimisympäristöissä toimitaan joustavasti erikokoisissa ryhmissä, joissa jokaisella yhteisön jäsenellä on mahdollisuus osallistua toimintaan ja vuorovaikutukseen. Toiminta pedagogisesti tarkoituksenmukaisissa ryhmissä edistää lasten ja henkilöstön keskittymistä sekä lapsilähtöistä toimintaa kaksivuotisessa esiopetuksessa.

Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat auttavat luomaan ilmapiiriltään turvallisen, muita kunnioittavan ja yhteisvastuullisen oppimisympäristön. Turvallisessa ilmapiirissä erilaisten tunteiden näyttäminen on sallittua ja henkilöstö auttaa lapsia tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lapsia rohkaistaan kysymään, ja lasten kysymyksiin vastataan.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat inklusiivisuutta, yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tämä mahdollistaa vallalla olevien stereotypioiden rikkomisen. Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

Luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat myös esiopetuksen oppimisympäristöjä. Ne tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen. Niitä hyödynnetään liikunta- ja luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

Lasten käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä, ja niissä on tarvittaessa huomioitava lasten yksilölliset tuen tarpeet. Tieto- ja viestintäteknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Kaksivuotisessa esiopetuksessa kokeillaan ja kehitetään tieto- ja viestintäteknologian pedagogista käyttöä. Monet digitaaliset ohjelmat tarjoavat lapsille muun muassa kiinnostavia mahdollisuuksia havainnointiin, uusien taitojen kokeiluun ja välittömään palautteeseen. Digitaalisten välineiden käyttö avaa lapsille mahdollisuuksia laajentaa vuorovaikutusta, tehdä yhteistyötä sekä tutustua uusiin asioihin, ihmisiin ja kulttuureihin. Lasten omia digitaalisia laitteita, leluja ja muita välineitä käytetään kokeilukunnan määrittämällä tavalla, ja niiden käytöstä sovitaan huoltajien kanssa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ja vierailut esimerkiksi kirjastoon, museoon, kulttuuriperintökohteisiin, teatteriin ja huoltajien työpaikoille rikastavat lasten oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjen suunnittelu tarjoaa myös luontevan yhteistyömahdollisuuden henkilöstön ja huoltajien välille.

Oppimisympäristöjä muuttamalla ja rikastamalla lapsille tarjotaan uusia oppimisen mahdollisuuksia kaksivuotisen esiopetuksen aikana. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

[56] Valtioneuvoston asetus 4 § (422/2012)

3.2.1. Kaksivuotisen esiopetuksen oppimisympäristöt Vantaalla

Vantaalla kiinnitetään erityistä huomiota psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön kehittymiseen ja kehittämiseen esiopetuksen aikana. Esiopetuksen alkaessa annetaan aikaa ryhmäytymiselle ja turvallisuuden tunteen kehittymiselle. Eri kielet ja kulttuurit näkyvät oppimisympäristöissä. Esiopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto tukee psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristöjen rakentumista.

Psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö muodostuvat lasten keskinäisistä, kasvattajien keskinäisistä sekä lasten ja kasvattajien välisistä vuorovaikutussuhteista. Vuorovaikutus lapsen ja esiopetuksen henkilöstön välillä sekä lasten kesken on toimivaa ja monipuolista. Lapsi uskaltaa olla oma itsensä ja toimia itselleen luontaisella tavalla. Hyvässä psyykkisessä oppimisympäristössä on tilaa ja aikaa lasta kunnioittavaan läheisyyteen, kuten sylissä pitämiseen. Esiopetuksen henkilöstöllä on vastuu psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön luomisesta. Esiopetuksessa vahvistetaan kaveritaitoja ja huolehditaan jokaisen lapsen joukkoon kuulumisesta. Hyvä ryhmähenki ehkäisee kiusaamista ja vahvistaa lasten osallisuutta.

Lasten näkökulmasta ryhmän arkea jäsentävät päivittäistä toimintaa kannattelevat rakenteet eli struktuurit. Riittävä säännöllisyys päivän kulussa tuo ennakoitavuutta lasten elämään ja vähentää levottomuutta. Esiopetuksen henkilöstö luo ryhmään säännölliset toimintatavat, jotka vastaavat joustavasti lasten tarpeisiin ja muuttuviin tilanteisiin. Kuvien käytöllä ja kuvittamisella tuetaan lasten ymmärrystä päivän kulusta ja toiminnasta. Kuvat tulee olla käytössä ja lasten saatavilla tarpeen mukaan kaikissa päivittäisissä tilanteissa. Päiväkodin tiloja pyritään hyödyntämään maksimaalisesti esimerkiksi rytmittämällä lapsiryhmien ulkoiluaikoja. Esiopetuksessa on käytössä joustavasti vakaa päivärytmi. Käännetyn päiväjärjestyksen käyttö esiopetusryhmässä tuo lisää toimintatilaa ja -aikaa aamupäivän työskentelyyn.

Joustavat ja muunneltavat oppimisympäristöt tarjoavat lapsille haasteita sekä antavat tilaisuuksia lasten omaehtoiseen pohdintaan, tutkimiseen, ongelmien ratkaisemiseen ja kokeiluun. Oppimisympäristöjä rakennetaan yhdessä lasten kanssa ja pedagogiseen dokumentointiin tukeutuen. Lapset saavat vaikuttaa siihen, mitä leikkivälineitä, materiaaleja ja leikkejä

esiopetusryhmässä on tarjolla. Välineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja lapsia opastetaan ja kannustetaan huolehtimaan niistä asianmukaisesti. Lasten töiden esillepanossa otetaan huomioon lasten näkemykset ja ne asetetaan sopivalle korkeudelle. Esteettinen ja viihtyisä oppimisympäristö antaa elämyksiä, innostaa ja vaikuttaa myönteisesti oppimiseen ja henkiseen hyvinvointiin.

Esiopetuksessa hyödynnetään myös päiväkodin ulkopuolisia tiloja ja ympäristöjä. Esiopetusta toteutetaan päiväkotitilojen lisäksi ulkona, metsissä, puistoissa sekä muissa rakennetuissa ympäristöissä. Kirjasto- kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tarjoamia mahdollisuuksia käytetään säännöllisesti. Esiopetuksen aikana kirjasto tehdään tutuksi oppimisympäristöksi jokaiselle lapselle. Vantaan kulttuurikohteita tehdään tutuksi lapsille esiopetuksen aikana. Ulkoilureitit, urheilukentät ja muut lähiliikuntapaikat toimivat oppimisympäristöinä.

Vantaalla on panostettu TVT-laitteisiin osana oppimisympäristöä. TVT-laitteita käytetään kaikissa esiopetusryhmissä pedagogisesti ja suunnitelmallisesti osana oppimista ja toimintaa. TVT-laitteiden käytössä painottuu yhteisöllinen tekeminen, dokumentointi, tiedonhaku sekä lasten ilmaisun, leikin ja luovuuden tukeminen. Lasten kanssa hyödynnetään vain Vantaan Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tietoturvaryhmän hyväksymiä sovelluksia.

Esiopetuksen oppimisympäristöjä arvioidaan, suunnitellaan ja kehitetään esiopetusryhmän toimintasuunnitelman sekä kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla, yhdessä lasten kanssa sekä henkilökunnan säännöllisissä tiimipalavereissa. Sekä toimintayksikön että lapsiryhmän toimintasuunnitelmissa kuvataan oppimisympäristöjen kehittämistä. Tiimisopimuksessa voidaan kuvata ja arvioida ryhmän psyykkistä oppimisympäristöä.

3.3. Yhteistyö kaksivuotisen esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteena on, että varhaiskasvatus, kaksivuotinen esiopetus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Vastuu yhteistyön toteutumisesta ja suunnitelmallisuudesta on kokeilukunnalla. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä kokeilukunnan johdolla. Kokeilukunta vastaa myös siitä, että yhteistyötä toteutetaan tarvittaessa monialaisesti.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Esiopetuksen, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteisellä keskustelulla ja yhteistyöllä edistetään opetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aikana yhteistyötä vahvistetaan erityisesti alkuopetuksen kanssa, jotta lapsen oppimisen polun jatkumoa turvataan ja yhdessä oppimista vahvistetaan. Lasten kasvun ja oppimisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten kasvun ja oppimisen tuen sekä esiopetuksen oppilashuollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä esimerkiksi neuvolan ammattilaisten, lastensuojelun sekä muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden toimijoiden kanssa. Yhteistyön merkitys korostuu, kun jollain näistä tahoista herää huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista tai kun lapsen tukea suunnitellaan ja järjestetään.

Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan. Esiopetuksen yhteistyötahoilla tarkoitetaan kaikkia niitä alueellisia

ja paikallisia toimijoita, joiden kanssa esiopetuksen on luontevaa tehdä yhteistyötä. Yhteistyö esimerkiksi opetuksesta, liikunnasta, kirjastosta ja kulttuurista vastaavien tahojen ja muiden lähiympäristön toimijoiden kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee esiopetuksen tavoitteita. Muita esiopetuksen yhteistyötahoja ovat esimerkiksi järjestöt, seurakunnat, poliisi, pelastuslaitos sekä ravitsemus- ja siivouspalvelut.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö esiopetuksessa on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa käytetään erilaisia yhteistyömuotoja ja pienryhmätoimintaa. Lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla[57].

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys esiopetuksessa. Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen rakentaminen sekä tasavertainen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä. Laadukas palvelunohjaus ennen lapsen esiopetukseen hakemista on osa yhteistyötä. Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on kokeilukunnalla.

Yhteistyö esiopetuksen aikana edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

Huoltajien kokemukset lastensa aiemmasta kasvuympäristöistä, kehityksestä, oppimisesta ja mielenkiinnon kohteista otetaan esiopetuksessa huomioon. Opettaja keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon opetuksen toteuttamisessa ja lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsensa esiopetuspäivään sekä osallistua toiminnan tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Huoltajien kieli- ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa. Keskustelulle huoltajien kanssa varataan riittävästi aikaa.

Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kasvun ja oppimisen etenemisestä. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Huoltajan ja henkilöstön havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle. Erityisen tärkeää yhteistyö huoltajien kanssa on lasten kasvun ja oppimisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Huoltajien tulee saada tietoa kuljetusavustuksista, kuljetuksista sekä oppilashuollon palveluista sekä lapsille esiopetuksen lisäksi tarjolla olevista muista varhaiskasvatuspalveluista. Huoltajien ja lasten palaute otetaan huomioon opetusta, tuen muotoja ja toimintakulttuuria kehitettäessä.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa kehitetään siirtymäkäytäntöjä ja siirtymiin liittyvää ammatillista yhteistyötä suunnitelmallisesti. On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon.

Kokeilukunta luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta kaksivuotiseen esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen

tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kasvua ja oppimista tukevalla tavalla. Kokeilun aikana kehitetään erityisesti yhteistyötä alkuopetuksen kanssa. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä yksiköstä toiseen tai koulutusasteelta toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä[58]. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeuksellisesta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

Lapsen ja huoltajan kanssa keskustellaan kaksivuotiseen esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävästä sekä toimintatavoista. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat tutustuvat esi- ja alkuopetuksen oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön jo ennen opetuksen alkua. Perusopetukseen siirtyville lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

[57] Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

[58] Perusopetuslaki 40–41 § (642/2010)

3.3.1. Yhteistyö kaksivuotisessa esiopetuksessa Vantaalla

Yhteistyö eri alojen ammattilaisten kesken on tärkeää lasten hyvinvoinnin tukemisessa. Esiopetus tekee Vantaalla tiivistä yhteistyötä mm. perusopetuksen, kirjaston, liikunta- ja kulttuuripalveluiden, seurakuntien ja järjestöjen kanssa. Lisäksi monialaista yhteistyötä tehdään sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden kuntouttavien tahojen kumppanina. Esiopetuksen henkilöstön on tunnettava eri yhteistyötahojen työnjako ja osattava ohjata lapsi ja perhe tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin.

Esiopetus osana varhaiskasvatusta

Vantaalla suomenkielinen esiopetus järjestetään kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen palvelualueella. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ei tuo suurta kulttuurista muutosta varhaiskasvatuksen piirissä olleen lapsen elämään. Esiopetus toteutuu usein tutussa päiväkodissa, tuttujen aikuisten johdolla.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

Vantaalla on sovitut esi- ja alkuopetuksen yhteistyön rakenteet ja tavoitteet. Yhteistyötä tehdään kaupunki- ja aluetasoisesti sekä koulujen ja päiväkotien välillä. Jokaiselle koululle on nimetty yhteistyöpäiväkodit, jotka muodostavat esi- ja alkuopetuksen ryppään. Ryppäiden kokoonpano tarkistetaan vuosittain. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle sovitaan kaupunkitasoisesti yhteisen työn pedagogiset kärjet, jotka määrittävät vuosittain yhteistyön teeman.

Vantaalla on käytössä esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön malli, johon kaikki esiopetusta järjestävät päiväkodit ja alkuopetusta järjestävät koulut ovat sitoutuneet. Mallin tavoitteena on edistää lasten ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyden kehittymistä sekä mahdollistaa lasten tutustuminen koulun oppimisympäristöihin ja toimintakulttuuriin. Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun. Koulu kutsuu syksyllä esiopetusryppään suunnittelemaan lukuvuoden yhteistä toimintaa kaupunkitasoisen teeman puitteissa. Koulun ja esiopetuksen työpari järjestää lukuvuoden aikana vähintään kaksi yhteistä tapahtumaa ja / tai toimintakokonaisuutta, jossa esiopetukseen osallistuvat lapset ja koulun oppilaat toimivat yhdessä. Lisäksi luokanopettajat tutustuvat Vantaan esiopetussuunnitelmaan ja esiopetuksen opettajat koulun opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden lopussa päiväkodit ja koulut arvioivat toiminnallisen yhteistyön toteutumista.

Yhteistyö sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden toimijoiden kanssa

Erilaisten palveluketjujen saumattomuus on tärkeää lasten hyvinvoinnin tukemisessa. Jotta lapsi ja perhe voivat joustavasti saada tarvitsemansa palvelut, ja jotta yhteistyö vahvistuisi, on

esiopetuksen henkilöstön tunnettava eri yhteistyötahojen työnjako ja osattava ohjata lapsi ja perhe oikealle taholle.

Vantaan esiopetuksessa tehdään yhteistyötä neuvolan kanssa. Huoltajien luvalla voidaan olla yhteydessä neuvolaan ennen ikäkausitarkastuksia tai tarvittaessa. Perheneuvola puolestaan tarjoaa moniammatillista asiantuntija-apua lasten psyykkiseen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lasten huoltajat voivat hakeutua perheneuvolaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevien kysymysten vuoksi sekä perheen tuen tarpeen selvittämiseksi esimerkiksi haastavassa elämäntilanteessa.

Varhaiskasvatuksella ja esiopetuksella on selkeä toimintamalli ja rakenteet yhteistyön toteuttamiseksi lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden, kuten perhesosiaalityön kanssa. Lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden kanssa tehtävän yhteistyön toimintamalli ja ohjeistus käydään vuosittain läpi varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä. Ohjeet lastensuojelun kanssa tehtävästä yhteistyöstä löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetista.

Lisäksi varhaiskasvatus ja esiopetus tekevät yhteistyötä kuntouttavien tahojen, esimerkiksi lasten terapiapalveluiden ja muiden tutkivien tahojen kanssa. Yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehdään aina salassapito- ja tiedonsiirtosäädösten mukaisesti. Avoin yhteistyö lapsen asioiden käsittelyyn osallistuvien tahojen välillä on ensiarvoisen tärkeää mahdollisimman tehokkaan asioiden hoidon kannalta. Tiedonsiirtoon ja yhteistyöhön liittyvät lupa-asiat keskustellaan huoltajien kanssa hyvän yhteistyön hengessä.

Tarkemmat tiedot lapsiperheiden palveluista Vantaalla ja yhteistyökäytännöistä on koottu Varhaiskasvatuksen intranetiin.

3.3.2. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Toimivan yhteistyön luominen alkaa ensimmäisestä kohtaamisesta. Huoltajille tulee antaa tietoa kaksivuotisen esiopetuksen sisällöstä ja järjestämisestä, kasvun ja oppimisen tukimuodoista sekä esiopetuksen oppilashuollon palveluista. Tietoa näistä yleisistä, kaikkia esiopetuksen lapsia koskevista asioista saa Vantaan kaupungin internetsivuilta sekä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöltä.

Esiopetuksen ja kodin välisessä yhteistyössä huomioidaan perheen kieli- ja kulttuuritausta. Erityistä huomiota kiinnitetään eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden kohtaamiseen sekä lasten sensitiiviseen vastaanottamiseen ja tukemiseen ryhmän jäseneksi pääsemisessä. Keskusteluissa ja vanhempaintilaisuuksissa käytetään tarvittaessa tulkkeja.

Huoltajien odotukset ja tarpeet yhteistyölle vaihtelevat. Onnistuneen yhteistyön perusta on selkeä ja toimiva viestintäkulttuuri, joka rakentuu molemminpuoliselle arvostukselle, luottamukselle, avoimuudelle ja toisen osapuolen kuulemiselle. Hyvä yhteistyö ei edellytä kaikessa samanmielisyyttä, vaan ennemminkin kyse on tavasta etsiä yhteistä ymmärrystä lapsesta. Viestintäkulttuurilla tarkoitetaan tässä niitä yhteistyön muotoja ja kanavia, joiden kautta tietoa jaetaan ja vastaanotetaan. Huoltajien kanssa sovitaan, mitä viestintäkanavia käytetään. Viestintään liittyvät toiveet kysytään perheiltä itseltään. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään ensisijaisesti henkilökohtaisesti keskustelemalla. Dokumentoinnin avulla tuodaan lasten arkea varhaiskasvatuksessa näkyväksi huoltajille. Lapset osallistuvat dokumentointiin.

Esiopetuksen aikana huoltajille tulee antaa riittävästi ja säännöllisesti tietoa lapsen esiopetuksesta ja sen toteutumisesta. Jokaiselle lapselle laaditaan joko Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai erityisessä tuessa lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa. Huoltajat ovat mukana

suunnittelemassa lapsen mahdollisesti tarvitsemaa tukea ja heidän kanssaan arvioidaan säännöllisesti tuen toteutumista. Kasvun ja oppimisen tuen aikana tehtävää yhteistyötä on kuvattu tarkemmin luvussa 5. Keväällä huoltajien kanssa arvioidaan lapsen esiopetusvuotta. Toisen esiopetusvuoden keväällä käydään keskustelu kouluun siirrettävistä lapsen oppimista ja kehitystä koskevista tiedoista.

Jokaisessa esiopetuspaikassa järjestetään vanhempaintilaisuus syksyllä toimintakauden alettua. Tämän lisäksi järjestetään muita vanhempaintilaisuuksia ja yhteisiä juhlia tarpeen mukaan. Vanhempaintilaisuuksien sisällöistä viestitään jälkikäteen myös niille huoltajille, jotka eivät ole päässeet paikalle. Vanhempaintilaisuuksien tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä, tiedottaa esiopetuksen toiminnasta ja käytännöistä, tarjota huoltajille mahdollisuus osallistua esiopetuksen suunnitteluun ja arviointiin sekä tukea huoltajien verkostoitumista.

Yhteistyötä huoltajien kanssa arvioidaan ja kehitetään toimintasuunnitelmien sekä saadun palautteen ja asiakaskyselyiden tulosten perusteella. Kuntatasoisesti yhteistyötä arvioidaan ja kehitetään huoltajille suunnattujen eri teemoilla tehtyjen kyselyiden avulla.

3.3.3. Yhteistyö siirtymävaiheissa Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Lapsen siirtyminen esiopetukseen

Ennen esiopetuksen alkua pidetään kaikissa Vantaan esiopetuksen järjestämispaikoissa tutustumistilaisuus lapsille ja huoltajille tietyllä viikolla toukokuussa. Tutustumistilaisuudessa huoltajat saavat tietoa esiopetusryhmän käytännöistä, esiopetuksen sisällöistä ja toimintatavoista. Jos esiopetus toteutuu samassa päiväkodissa kuin aiempi varhaiskasvatus, voivat ryhmät käydä säännöllisesti vierailemassa ja leikkimässä tulevassa esiopetusryhmässä. Esiopetuksen alkaessa yhteistyö huoltajien kanssa on tiivistä ja päivittäistä. Ensimmäinen vanhempaintilaisuus järjestetään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua.

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Kahden vuoden aikana vahvistetaan lapsen luottamusta omiin taitoihin, tuetaan positiivisen minäkuvan kehittymistä ja vahvistetaan kokemusta esiopetusryhmään kuulumisesta. Esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön kautta lapset saavat kokemuksia koulusta oppimisympäristönä ja rakentavat yhteisössä ymmärrystä tulevasta kouluun siirtymisestä. Tiedonsiirrossa lapsen vahvuuksien huomioiminen sekä avoin yhteistyö huoltajien kanssa luovat perustan siirtymälle. Tavoitteena on tarkoituksenmukaisen tiedon siirtäminen kouluun huoltajien osallisuutta tukien ja tarvittaessa monialaista konsultaatiota hyödyntäen.

Vantaalla on käytössä *Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi*, joka määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa. Keskeisenä dokumenttina käytetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (LEOPS), jota hyödynnetään huoltajien luvalla tietoa siirrettäessä. Toisen esiopetusvuoden kevään LEOPS-keskustelussa keskitytään arvioimaan viimeistä esiopetusvuotta ja samalla pohditaan kouluun siirtymistä yhdessä huoltajien ja lapsen sekä tarvittaessa monialaisen henkilöstön kanssa. Tarkemmat ohjeet prosessista löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetistä.

Eskarista ekalle -yhteistyöprosessia kuvataan tuen tarpeen osalta tarkemmin luvussa 5.

3.4. Toimintakulttuuri, oppimisympäristöt ja yhteistyö paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa tulee olla luku, jossa käsitellään kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuuria, oppimisympäristöjä ja yhteistyöstä. Tekstissä voi käyttää perusteiden luvun 3 (Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri) tekstiä, mutta sitä on tarkoituksenmukaista muokata paikalliseksi, opettajan ja muun esiopetuksen henkilöstön toimintaa tukevaksi.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa kuvataan:

1. Esiopetuksen toimintakulttuurin paikallisen kehittämisen tavoitteet. Kuvauksessa noudatetaan perusteiden luvun 3.1 (Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet) määräyksiä toimintakulttuurin kehittämisestä ja sitä ohjaavista periaatteista:

- *oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä*
- *oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo*
- *osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo*
- *kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus*
- *hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa*

2. Esiopetuksen oppimisympäristöt perusteiden luvun 3.2 (Oppimisympäristöt) määräysten mukaisesti

3. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa perusteiden luvun 3.3 (Yhteistyö kaksivuotisen esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa) määräysten mukaisesti

- *yhteistyö esiopetuksessa*
- *huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö*
- *yhteistyö siirtymävaiheissa*

4. Opetuksen tavoitteet ja pedagoginen toteuttaminen kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksen pedagogisena tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä heidän laaja-alaista osaamistaan. Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet ja näissä perusteissa opetukselle asetetut tavoitteet. Monipuolisiin työtapoihin, pedagogiseen dokumentointiin, opetuksen arviointiin ja oppimisen alueisiin liittyvät tavoitteet ovat opetuksen tavoitteita. Lisäksi esiopetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon aiemmissa luvuissa kuvatut kaksivuotisen esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä toimintakulttuurille ja lasten laaja-alaisen osaamisen edistämiselle asetetut tavoitteet.

Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa, jossa lasten oppimisen mahdollisuuksista ja hyvinvoinnista pidetään huolta koko päivän ajan. Esiopetuksen opettajalla on vastuu esiopetuksen suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja kehittämisestä paikallisen kokeiluopetussuunnitelman mukaisesti. On tärkeää, että esiopetuksen koko henkilöstö tuntee opetussuunnitelman tavoitteet ja toimii yhdessä niiden saavuttamiseksi.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvien lasten ikäero vaihtelee alle viisivuotiaista seitsemänvuotiaisiin. Lasten ikäerot sekä henkilökohtaisen kehittymisen erot otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Lisäksi otetaan huomioon se, että lasten kokemusten kesto varhaiskasvatukselle tyypillisestä oppimisesta ja toiminnasta vaihtelevat. Lasten mielenkiinnon kohteet, osaaminen ja kehittyvät taidot sekä tarve tarjota kullekin lapselle sopivasti haasteita ovat opetuksen suunnittelun lähtökohtia. Eri ikäiset lapset voivat osallistua kokeiluun yhteisissä ryhmissä.

Useimmat kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuvista lapsista saavat esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta. Jotta lasten päivät olisivat pedagogisesti laadukkaita ja eheitä, on tärkeää, että esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstö sopivat arjen käytännöistä sekä suunnittelevat ja arvioivat toimintaa yhdessä.

4.1. Monipuoliset työtavat

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa kaksivuotisen esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kasvua ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa (luku 2.6 Laaja-alainen osaaminen) kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

Esiopetuksessa työtavat ovat sekä oppimisen väline että opettelun kohde. Ne ovat osa vähitellen kehittyviä oppimisen taitoja, jota lapset tarvitsevat oppimisen polulla. Tämän vuoksi on tärkeää, että opettaja ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti. Leikkiin perustuvat sekä kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimismotivaatiota. Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät muistiaan ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta. Yhdessä työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättelemään ja ratkaisemaan ongelmia sekä toimimaan tavoitteellisesti yhteisen päämäärän suuntaisesti. Lapsille järjestetään myös mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti.

Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, työtapojen valintaan ja tekevät erilaisia työtehtäviä. Tämä on arjen osallisuutta, jonka tavoitteena on tukea lasten aloitteellisuuden kehittymistä ja omaa vastuunottoa. Oppimista edistää se, että lapset ovat mukana miettimässä työskentelyn

tavoitteita ja he tietävät, mitä heiltä odotetaan. Tehtyjen valintojen ja työskentelyn onnistumista arvioidaan yhdessä.

Esiopetuksessa olevien lasten työskentelytaidot ovat kuitenkin vasta kehittymässä, joten opettaja vastaa siitä, että lapset saavat kokemuksia ja ohjausta eri tiedon ja taidon aloille sopivista työtavoista. Leikkiä, havainnointia, tutkimista ja fyysistä aktiivisuutta sisältävät työtavat ovat keskeisiä. Erilaiset työtavat tuovat myös vaihtelua lasten päiviin ja viikkoihin. Muun muassa riehakkaan leikin jälkeen lapset tarvitsevat mahdollisuuksia rauhoittua ja keskittyä työskentelemään jollain muulla tavalla.

Leikki on lapsille ominainen tapa toimia ja hahmottaa maailmaa. Erilaiset leikit edistävät lasten kehitystä, hyvinvointia ja tarjoavat lapsille monipuolisia mahdollisuuksia keksiä, harjoitella ja opetella uusia asioita. Leikkien mielikuvitusmaailmojen rakentaminen, erilaisten roolien ottaminen ja esimerkiksi sääntöjen määritteleminen tekevät leikeistä tärkeitä oppimisympäristöjä lapsille. Tämän vuoksi leikki eri muodoissaan on keskeinen työtapa esiopetuksessa.

Opettajan ja muun henkilöstön tehtävä on turvata leikin edellytykset, osallistua, ohjata ja rikastaa leikkejä pedagogisesti ja sukupuolisensitiivisesti. On tärkeää huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä. Lapsia kannustetaan tekemään leikeissä aloitteita ja ohjataan ottamaan toiset huomioon. Lasten leikkitaitojen kehittymistä tuetaan. Lasten omaehtoisten leikkien lisäksi yhdessä rakennetut pitkäkestoiset leikit luovat hyvän mahdollisuuden toteuttaa erilaisia oppimiskokonaisuuksia. Leikin juonen kehittelyssä ja leikkimaailmojen rakentamisessa voidaan luontevasti yhdistää erilaisia työtapoja, kuten draamaa, liikuntaleikkejä sekä leikillistä lukemista ja kirjottamista. Leikin aiheet voivat vaihdella lasten mielenkiinnon kohteiden mukaan vakavista teemoista hassutteluun ja ajankohtaisiin aiheisiin.

Leikin ohella tutkiva oppiminen on keskeinen työtapa kaksivuotisessa esiopetuksessa. Yhteisen tutkimisen kohteeksi pyritään valitsemaan ilmiö, joka nousee esille lasten leikeistä, keskustelusta tai kysymyksistä. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä, päätelmiä sekä keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin ja kokeilemaan niitä. Tutkivaan toimintaan ja oppimiseen kuuluu havainnointia, kysymysten muotoilua, tiedon hankintaa, kokeilua, päättelyä, ratkaisujen keksimistä sekä dokumentointia ja tulosten esittämistä. Dokumentit ja tulosten esittäminen tuovat näkyväksi lasten ajattelua ja tiedon kehittymistä sekä vahvistavat lasten osallisuuden kokemusta.

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Digitaalisten välineiden ja ohjelmien suunnitelmallinen hyödyntäminen rikastaa oppimista ja leikkiä. Monipuolisia tarjoumia sisältävät oppimisympäristöt luovat tilaisuuksia eriyttää lasten oppimista, sitoutua pitkäkestoiseen leikkiin ja kerrata opeteltua. Onnistumisen kokemuksilla ja työtapoihin liittyvällä kannustavalla palautteella tuetaan lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä. Tavoitteena on, että lasten halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta.

Työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearvioinnin sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella.

4.1.1. Monipuoliset työtavat Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa. Jokaiselle lapselle tulee löytää sopivia työtapoja, joiden avulla jo olemassa olevat taidot vahvistuvat sekä uusia taitoja on mahdollista oppia. Työtavat vaihtelevat lasten kehitystason mukaisesti. Esiopetuksen opettajalla tulee olla laaja-alaista osaamista ja opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Esiopetuksen henkilökunnan omia osaamisalueita hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vantaalaisessa esiopetuksessa painottuvat leikki ja leikilliset menetelmät työtapana. Leikki on tärkeä yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen väline. Esiopetuksen henkilöstön tehtävänä on huolehtia siitä, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus leikkiin ja ettei kukaan jää ulkopuolelle.

Kiusaamiseen ja erimielisyyksiin leikeissä puututaan heti ja ne käsitellään yhdessä lasten kanssa. Leikille tulee luoda tilaa ja mahdollisuuksia suunnittelemalla esiopetusryhmän toimintaa ja struktuuria leikkiä tukevaksi. Oppimisympäristöjä suunniteltaessa tulee huomioida mahdollisuus pitkäkestoiseen leikkiin myös niin, että leikki voi jatkua useita päiviä. Ulkoleikin pedagogiset mahdollisuudet tunnistetaan ja niitä hyödynnetään. Vantaalla metsä on kaikkien ryhmien saavutettavissa oleva leikkiympäristö. Erilaisin juonellisen ja tarinallisen oppimisen menetelmin voidaan toteuttaa lapsille mielekkäitä oppimiskokonaisuuksia. Myös opetuksen eheyttäminen tapahtuu luonnostaan näiden leikillisten työtapojen kautta. Esiopetuksen henkilöstön rooli leikissä voi vaihdella ulkopuolisesta havainnoijasta aktiiviseen leikkikumppaniin. Leikkiä havainnoidaan, dokumentoidaan ja arvioidaan samoin kuin kaikkea muutakin toimintaa ja havainnot huomioidaan suunnittelussa.

Liikunnan ja aktiivisen elämäntavan merkitys on lapsen kokonaiskehityksen kannalta suuri. Työtapoja valitessa tulee ottaa huomioon se, että työskentely ei ole liian paikallaan pysyvää ja liikkumattomuuteen kannustavaa. Lapsi oppii liikkuen, leikkien, toimien ja tutkien. Jokaiseen esiopetuspäivään tulee kuulua oppimista liikunnan ja liikkeen kautta. Esiopetuksen henkilöstön osallistuminen ja toimintaan heittäytyminen on onnistuneen liikuntakasvatuksen edellytys. Toimintaa rytmitetään niin, että rauhallisempi työskentely ja liikkuminen vuorottelevat sopivassa suhteessa. Oppimisympäristöä muokataan liikkumista tukevaksi turvallisuusnäkökohdat huomioiden. Ulkoiluaikaa sekä odottelu- ja siirtymätilanteita hyödynnetään liikunnan lisäämisessä esimerkiksi ohjattujen liikuntaleikkien avulla. Yhteisillä liikuntaleikeillä on myös muita tavoitteita, kuten leikkiperinteiden siirtäminen uudelle sukupolvelle sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusten vahvistaminen. Esiopetuksessa hyödynnetään lähiympäristöä ja luontoa mahdollistamaan monipuolista liikkumista.

Esiopetuksessa suositaan pienryhmätoimintaa, mutta pienryhmät eivät ole pysyviä, vaan joustavat toiminnan mukaan. Esiopetuksen aikana harjoitellaan työskentelyä monenlaisissa ja monen kokoisissa ryhmissä, sekä itsenäisesti työskennellen. Pedagogisesti muodostetut, tarkoituksenmukaiset pienryhmät mahdollistavat lapsen yksilöllisen kohtaamisen ja lasten osallisuuden. Jokaisella lapsella on oikeus ryhmän koko henkilöstöön. Esiopetuksen opettajalla on vastuu ryhmän jokaisen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen havainnoinnista ja tukemisesta.

Vantaalla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa pedagogisesti oppimisen ja leikin tukena. Jokaisessa esiopetusryhmässä on käytössä tablet-laitteita, joiden pedagogiseen käyttöön henkilökuntaa on koulutettu. Tablet-laitteiden lisäksi esiopetusryhmissä on käytössä mm. digikameroita, videokameroita, datatykkejä ja tietokoneita. Vantaan esiopetuksessa noudatetaan *Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelmaa.*

Työtapojen valinnassa ja arvioinnissa otetaan lapsilta ja huoltajilta saadut palautteet huomioon. Lasten ajatuksia ja aloitteita kerätään esiopetusryhmissä aktiivisesti ja erilaisin menetelmin. Esiopetuksen henkilökunta arvioi käyttämiään työtapoja säännöllisesti hyödyntäen mm. pedagogista dokumentointia, esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaa ja siihen liittyviä arviointikeskusteluja sekä henkilöstön tulos- ja kehityskeskusteluja.

4.2. Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on keskeinen osa kaksivuotisen esiopetuksen suunnittelua, toteuttamista sekä toiminnan arvioimista ja kehittämistä. Se on jatkuva prosessi, jossa havainnoinnin, dokumenttien kokoamisen ja näiden tulkinnan avulla tarkastellaan ja arvioidaan pedagogista toimintaa. Dokumentit voivat olla muistiinpanoja, valokuvia, lasten töitä tai vaikkapa videoita yhteisestä tekemisestä. Dokumentoinnin tavoitteena on tuottaa tietoa esiopetusryhmän toiminnasta sekä kunkin lapsen kehittymisestä ja oppimisesta sekä ajattelusta ja mielenkiinnon kohteista. Dokumenttien avulla opettaja voi tehdä kunkin lapsen oppimista ja kehittymistä näkyväksi ja samalla motivoida lasta oppimaan.

Pedagoginen dokumentointi on osa opettajan ja muun henkilöstön työtä ja osa dokumentoinnista voi olla vain henkilöstön ammatilliseen käyttöön tarkoitettua. Lapset osallistuvat dokumentointiin taitojensa mukaan ja heitä ohjataan kokomaan dokumentteja itselleen merkityksellisistä asioista. Esiopetusryhmän yhdessä valitsemien ja lasten henkilökohtaisesti valitsemien dokumenttien avulla voidaan havainnollisesti kertoa esiopetuksen toiminnasta huoltajille. Näin myös huoltajat pääsevät osallistumaan toiminnan arviointiin, ideointiin ja kehittämiseen.

Suunnitelmallisen dokumentoinnin avulla opettaja ja muu henkilöstö oppivat tuntemaan yksittäisiä lapsia, ymmärtämään heidän vuorovaikutussuhteitaan sekä lapsiryhmän ja henkilöstön vuorovaikutuksen luonnetta. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoitus on auttaa toteuttamaan esiopetusta lapsilähtöisesti. Suunnitelmallista pedagogista dokumentointia tarvitaan myös lapsen kasvun ja oppimisen tuen (luku 5 Lapsen kasvun ja oppimisen tuki) sekä oppilashuollon (luku 6 Oppilashuolto) toteuttamisessa. Lapsen oppimissuunnitelma, tehostetun tuen oppimissuunnitelma sekä erityisen tuen piirissä olevien lasten henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma ovat osa esiopetuksen pedagogista dokumentointia. Dokumentoinnin avulla saatua tietoa käytetään toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen, työtapojen ja arvioinnin käytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä esiopetuksen tavoitteiden mukaiseksi.

4.2.1. Pedagoginen dokumentointi Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Pedagoginen dokumentointi esiopetuksen työtapana

Pedagogisen dokumentoinnin avulla vahvistetaan lasten osallisuutta oman toimintansa suunnittelussa sekä tehdään näkyväksi lasten ajatuksia, kiinnostuksen kohteita ja oppimista. Esiopetuksen henkilöstön vastuulla on käyttää pedagogista dokumentointia työtapana niin, että lasten osallisuus mahdollistuu.

Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on auttaa henkilökuntaa yhdessä lasten kanssa arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään esiopetusryhmän toimintaa, oppimisympäristöjä sekä toimintakulttuuria lapsia yksilöinä ja ryhmänä tukevaan suuntaan. Pedagogisessa dokumentoinnissa havaintoja ja aineistoja kerätään monipuolisin keinoin yhdessä lasten, kasvattajien ja huoltajien kanssa. Kerättyihin dokumentteihin palataan ja niiden pohjalta tehdään näkyväksi hetkiä lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen arjesta sekä rakennetaan ryhmän yhteistä sosiaalista todellisuutta.

Lapsen esiopetussuunnitelma (LEOPS) tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) on tärkeä osa pedagogisen dokumentoinnin prosessia. Lapsen esiopetussuunnitelmaa hyödynnetään pedagogisen dokumentoinnin välineenä pitkin toimintavuotta arvioimalla ja kirjaamalla lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevien tavoitteiden toteutumista. Huoltajat tuovat esiopetuksen henkilöstölle tärkeää tietoa lapsestaan. Yhdessä lasten ja huoltajien kanssa tulkitaan eri tavoin tuotettuja dokumentteja sekä arvioidaan ja suunnitellaan toimintaa niiden pohjalta.

Dokumentoinnin erilaisten keinojen, kuten sadutuksen, videoiden, valokuvien sekä lasten töiden ja digitaalisesti tuottamien sisältöjen kautta voidaan lisätä huoltajien tietoisuutta lastensa esiopetuksesta. Tämä mahdollistaa osaltaan huoltajien osallistumisen esiopetuksen suunnitteluun ja arviointiin.

4.3. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta[59]. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen

muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä[60]. Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvuympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Näitä tietoja voivat antaa lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse. On tärkeää, että opettaja saa myös tietoa lapsen mahdollisesta tuesta ja tuen tarpeista esiopetusta edeltävästä varhaiskasvatuksesta. Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Suunnittelun apuna voidaan käyttää lapsikohtaista oppimissuunnitelmaa. Suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa otetaan huomioon, että opetussuunnitelman tavoitteet ovat opetukselle asetettuja tavoitteita, eikä esiopetuksessa ole yleisiä lapsille asetettuja osaamistavoitteita.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö seuraavat kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seuraamisen kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla[61]. Seuraaminen perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja kertomat kokemukset ovat osa havainnointia ja dokumentointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat arvokkaita. Kootun seurantatiedon ja sen perustalta tehtyjen arviointipäätelmien pohjalta opettaja kehittää opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja kehittämisalueista. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan[62].

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin[63]. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisen toiminnan onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat perusopetuksen opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapsikohtaista oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia. Kokeilukunta vastaa toimivien siirtymävaiheen käytäntöjen luomisesta (tarkemmin luvussa 3.3 Yhteistyö kaksivuotisen esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa). Tietojen siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

Lapsille voidaan antaa molempien lukuvuosien päätteeksi kaksivuotisen esiopetuksen osallistumistodistus[64]. Todistus annetaan huoltajan sitä pyytäessä. Todistukseen merkitään todistuksen, kokeilukunnan, koulun/päiväkodin ja lapsen nimet sekä lapsen henkilötunnus ja todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 5.2.2021 hyväksymien kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Toiminnan arviointi ja kehittäminen kokeilun aikana

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun toteutumista seurataan ja arvioidaan kansallisesti ja paikallisesti. Kokeilukunnan tulee osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin

kokeilulainsäädännön mukaisesti [65]. Ulkopuolisen seurannan ja tutkimuksen lisäksi kokeilukuntien tulee itse arvioida kaksivuotista esiopetusta[66]. Kaksivuotisen esiopetuksen järjestämisessä on kyse kansallisesti merkityksellisestä kokeilusta, joten oman toiminnan tavoitteellinen arviointi ja kehittäminen on osa kokeilua ja edellyttää suunnittelua ja johtamista heti kokeilun alusta. Kokeilukunta vastaa siitä, millaisia toiminnan arvioinnin ja henkilöstön itsearvioinnin menetelmiä kokeilun aikana käytetään. Arvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa esiopetuksen toteutuneesta laadusta, kokeilun onnistumisesta ja kaksivuotiseen esiopetukseen liittyvistä kehittämisen kohteista.

[59] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998); Perusopetusasetus 14 § 2 mom. (852/1998)

[60] Valtioneuvoston asetus 5 § (422/2012)

[61] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

[62] Perusopetusasetus 10 § 1 mom. (852/1998)

[63] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

[64] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998)

[65] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta 10§ 1 mom. (1046/2020)

[66] Perusopetuslaki 21§ 2 mom. (2013/1296)

4.3.1. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Arvioinnin tarkoitus on peilata toimintaa suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi edellyttää, että toiminnasta kerätään järjestelmällisesti tietoa ja sitä analysoidaan ja tulkitaan. Arvioinnilla pyritään vastaamaan siihen, onko saatu aikaan se mitä tavoiteltiin ja onko tarvittavia muutoksia toimintaan tehty.

Esiopetuksessa kehitetään jatkuvasti toimintaa, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä lasten tarpeita vastaaviksi. Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä toiminnan jatkuvalle kehittämiselle. Pedagogisen dokumentoinnin pohjalta tapahtuva arviointi ja suunnittelu varmistavat lapsilähtöisen toiminnan. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on auttaa henkilöstöä yhdessä lasten kanssa arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään ryhmän toimintaa, oppimisympäristöjä ja toimintakulttuuria. Pedagogisessa dokumentoinnissa havaintoja ja aineistoja kerätään monipuolisin keinoin yhdessä lasten, kasvattajien ja huoltajien kanssa.

LEOPS-/HOJKS-keskustelut ovat tärkeä osa esiopetuksen henkilöstön, lapsen ja huoltajien yhteistä arviointia. Lapsen oppimissuunnitelma sisältää lapsen puheenvuoron ja itsearvioinnin, sekä huoltajien puheenvuoron. Huoltajien tekemää arviointia ja palautetta tulee käyttää pedagogisesti osana lapsen esiopetuksen suunnittelua ja arviointia. Toiminnan suunnittelussa hyödynnetään kootusti lapsikohtaisten suunnitelmien tavoitteita ja teemoja sekä ryhmästä pedagogisen dokumentoinnin keinoin kerättävää monipuolista arviointitietoa. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaan kirjattuja kehittämisen tekoja lähdetään toteuttamaan yhdessä lasten kanssa arvioiden, suunnitellen ja kokeillen.

Vantaalla arviointia koskeva tiedonsiirto esiopetuksesta perusopetukseen toteutuu Eskarista ekalle -yhteistyöprosessin kautta, jota on kuvattu luvussa 3.3 ja tuen osalta luvussa 5.1.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vantaan kaupungin laatiman Opetushallituksen 5.1.2021 hyväksymien kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4.4. Oppimisenalueet kaksivuotisessa esiopetuksessa

Oppimisenalueet muodostuvat eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvistä, esiopetuksen kannalta oleellisista opetuksen tavoitteista. Vaikka oppimisen alueita muodostettaessa on otettu huomioon laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, on tärkeää, että opettaja ottaa ne huomioon opetusta suunnitellessaan. Oppimisen alueiden tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita. Lasten eheän päivän ja oppimisen jatkumon varmistamiseksi on tärkeää, että koko henkilöstö tuntee oppimisen alueiden tavoitteet ja muut luvussa 4 (Oppimisenalueet kaksivuotisessa esiopetuksessa) määritellyt opetuksen tavoitteet.

Tässä luvussa kuvatut oppimisenalueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi.

- *Kielten rikas maailma*
- *Ilmaisun monet muodot*
- *Minä ja meidän yhteisömme*
- *Tutkin ja toimin ympäristössäni*
- *Kasvan, liikun ja kehityn*

Kuhunkin kokonaisuuteen on koottu tavoitteita, joilla on toisiinsa liittyviä opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Eheytetyn opetuksen periaatteiden mukaisesti opettaja yhdistelee eri oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia suunnitellessaan.

Oppimisen alueiden rinnalla toinen opetuksen suunnittelun ja toteuttamisen kannalta tärkeä tekijä ovat lasten mielenkiinnon kohteet. Tietoa lasten mielenkiinnon kohteista saa muun muassa havainnoimalla lasten toimintaa sekä keskustelemalla lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Myös lasten aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on tietoa lasten kiinnostuksen aiheista. Opettaja käyttää koottua tietoa lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja lasten oppimisen yksilöllisessä tukemisessa. Lasten mielenkiinnon kohteet muuttuvat ja vaihtuvat esiopetuksen kuluessa, joten havainnointi ja yhteinen keskustelu ovat tärkeitä koko esiopetuksen ajan.

Lasten mielenkiinnon kohteiden huomioiminen on osa lapsilähtöistä esiopetusta. Kiinnostavien asioiden ja teemojen opettelu motivoi lapsia oppimaan ja iloitsemaan oppimastaan. Samalla lapset saavat kokemuksia siitä, että heidän ajatuksensa ovat tärkeitä. Opettajan tehtävä on myös ohjata lapsia kokeilemaan ja opettelemaan uusia tietoja ja taitoja oppimisen alueiden mukaisesti. Lasten kanssa tutustutaan oppimisen alueiden sisältöön ja jutellaan siitä, mitä ne tarkoittavat.

Esiopetus on eheytettyä opetusta, joka toteutetaan oppimiskokonaisuuksina. Oppimiskokonaisuuksien kesto ja toteutustapa vaihtelevat valitun aihepiirin, tilanteen ja lasten oppimisen etenemisen mukaan. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa kehittyvien taitojensa puitteissa. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja työskennellä omaan tahtiinsa sekä kehittää taitojaan vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajan ja muun henkilöstön kanssa monipuolisissa oppimisympäristöissä. Oppimiskokonaisuuksien tehtävä on tarjota lapsille uusia ja innostavia oppimiskokemuksia sekä mahdollisuuksia työskennellä kullekin lapselle sopivia oppimisen haasteita sisältävien tehtävien parissa. Opetuksessa otetaan huomioon lasten erilaiset tuen tarpeet ja annetaan lapsille riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

4.4.1. Kielten rikas maailma

Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen sekä oppimisen että tiedonhankinnan väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Kieli antaa lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa olevien lasten kielelliset taidot ja valmiudet vaihtelevat paljon. Opetusta eriyttämällä tarjotaan jokaiselle lapselle sopivia haasteita ja uuden oppimisen iloa. Esiopetuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin sekä tekstien tuottamiseen

ja tulkitsemiseen. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen (luku 2.6 Laaja-alainen osaaminen). Lisäksi se on yhteydessä seuraaviin laaja-alaisen osaamisen alueisiin: ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen. Esiopetuksessa lapsille annetaan kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoistaan. Myönteinen palaute on tärkeää oppimisen ja motivaation kannalta.

Esiopetuksessa tuetaan jokaisen lapsen opetuskielen taitojen kehittymistä. Opetuksessa otetaan huomioon, että lapset kasvavat erilaisissa kielellisissä ympäristöissä ja että he voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä. Kotien tavat käyttää kieltä ja olla vuorovaikutuksessa vaihtelevat, ja kodeissa voidaan puhua useita kieliä. Kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta tehdään esiopetuksessa näkyväksi yhteistyössä huoltajien kanssa. Tämä osaltaan tukee lasten kielellisten identiteettien kehittymistä. Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia esiopetuksessa käsitellään luvussa 4.5 (Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia).

Kielen oppimisen kannalta on tärkeää tiedostaa, että saman ikäiset lapset voivat olla eri vaiheissa kielen kehityksen eri osa-alueilla. ***Lasten kielelliset identiteetit*** *(kuvio 1) kehittyvät, kun heitä ohjataan ja tuetaan kielellisten taitojen ja valmiuksien keskeisillä osa-alueilla.*

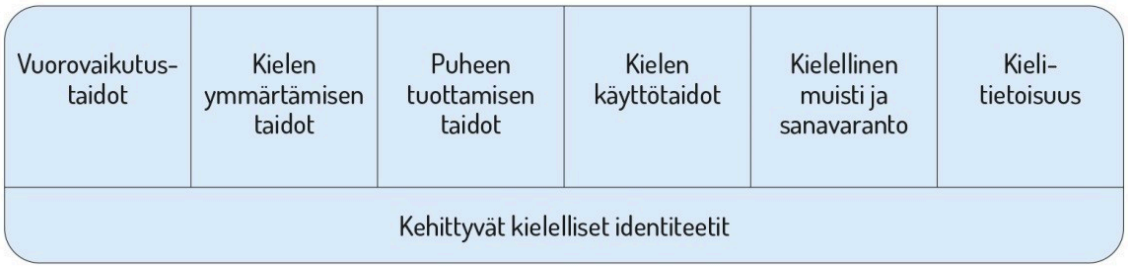

Kuvio 1. Lasten kielen kehityksen keskeiset osa-alueet esiopetuksessa.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

*Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa jokaisen lapsen **kielellisten taitojen** ja **valmiuksien** sekä **kielellisten identiteettien** kehittymistä.*

Lasten kielellistä kehitystä tukee monipuolinen kieli- ja tekstiympäristö. Lapsille tulee olla tarjolla monipuolista kuunneltavaa, luettavaa ja katseltavaa. Opetuksessa käytetään erilaisia tekstejä kuten lastenkirjallisuutta, lasten tietokirjoja, lehtiä, verkkotekstejä ja äänikirjoja. Lapsille luetaan ja kerrotaan tarinoita, ja heitä kannustetaan itse keksimään niitä. Lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä dokumentoidaan. Monilukutaidon kehittymistä tukee se, että esiopetuksessa laajan tekstikäsityksen mukaisesti puheen rinnalla käytetään muun muassa visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä sekä tekstejä. Oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia kieltä; lukea, puhua ja kirjoittaa sekä laajentaa sanavarantoaan. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen kynäotteeseen ja näppäintaitoihin.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

***Vuorovaikutustaitoja** vahvistavat lasten kokemukset kuulluksi tulemisesta ja se, että heidän aloitteisiinsa vastataan. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan rohkaisemalla lapsia vuorovaikutukseen toisten lasten ja henkilöstön kanssa. Lasten kanssa harjoitellaan kysymistä, pyytämistä, neuvottelemista ja toimimista erilaisissa tilanteissa. Opetuksessa voidaan käyttää erilaisia toiminnallisia menetelmiä kuten draamaa.*

*Lasten **kielen ymmärtämisen taitoja** tuetaan runsaan kielellisen mallintamisen avulla. Johdonmukainen toiminnan sanallistaminen, keskusteleminen ja erityyppisten tekstien käsittely tukevat lasten sanavarannon kehittymistä. Erilaisissa esiopetuksen tilanteissa käytetään kuvailevaa ja tarkkaa kieltä. Tarvittaessa käytetään kuvia, esineitä ja tukiviittomia.*

***Puheen tuottamisen taitoja** vahvistetaan ohjaamalla kertovaan puheeseen ja keskusteluun eri tilanteissa. Yhteisissä keskusteluissa lapset kehittävät taitojaan kysyä, päätellä ja arvioida kuulemaansa. Opetuksessa voidaan harjoitella keskittynyttä kuuntelua ja vuorottelua sekä intonaatiota, puheen sujuvuutta ja ymmärrettävyyttä.*

*Lasten **kielen käyttötaitoja** vahvistetaan tarkastelemalla kielen käyttämistä eri tilanteissa. Erilaisiin teksteihin tutustumalla tuetaan kielen käyttötaitojen kehittymistä sekä puhutun ja kirjoitetun kielen erojen havaitsemista. Lapsia ohjataan kertomaan, kuvailemaan ja selittämään sekä ilmaisemaan mielipiteensä ja eläytymään erilaisiin teksteihin.*

*Lasten **kielellisen muistin ja sanavarannon** kehitystä tuetaan esimerkiksi loruilla ja laululeikeillä, kielellä leikittelyllä, nimeämisellä sekä käyttämällä erilaisia kuvaavia sanoja ja uusia käsitteitä. Erilaisten tekstien lukeminen, tarinoiden kerronta ja yhteinen keskustelu luetun pohjalta auttavat lapsia ymmärtämään lukemisen merkitystä mikä edistää oppimismotivaatiota. Opettajan mallintamisen ja erilaisten harjoitusten avulla lapset saavat kokemuksia siitä, miten puheen voi muuttaa kirjoitetuksi kieleksi ja kirjoitetun kielen puheeksi.*

*Lähiympäristön eri kielten ja lapsen oman kielenkäytön havainnointi tukee **kielitietoisuuden kehittymistä**. Opettajan tehtävänä on lisätä lasten kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä sekä myös lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Lasten huomiota suunnataan sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten äänteisiin, kirjaimiin, tavuihin ja sanoihin. Lapsia ohjataan kirjoittamaan ja lukemaan leikillisesti. Lapsia innostetaan yhdessä ja omatoimisesti tunnistamaan ja tuottamaan eri tavoin kirjaimia, sanoja ja tekstejä taitojensa ja mielenkiintonsa mukaisesti heille mielekkäissä asiayhteyksissä. Heitä kannustetaan ilmaisemaan itseään ja tuomaan ajatteluaan näkyväksi tuottamalla omia puhuttuja, kirjoitettuja ja audiovisuaalisia tekstejä. Tekstien tuottamisessa hyödynnetään käsin kirjoittamisen lisäksi digitaalista tekstinkäsittelyä. Opetuksessa voidaan käyttää esimerkiksi erikielisiä lauluja, leikkejä ja viittomia.*

Kielten rikas maailma Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Arjen kaikkia tilanteita käytetään rikkaan ja monipuolisen kieliympäristön luomiseen. Tilanteita, asioita ja tunteita sanoitetaan ja esiopetuksen henkilöstö käyttää monipuolista, rikasta kieltä. Pedagogisesti suunniteltu ja toteutettu toiminta esiopetuksessa tukee kaikkien lasten kielellistä kehittymistä. Vantaalla panostetaan lasten kielellisten identiteettien kehittymiseen huomioimalla ja arvostamalla ryhmässä läsnä olevien lasten äidinkieliä. Eri kielet ovat luontevasti läsnä esiopetuksen jokapäiväisessä toiminnassa.

Yhteistyö Vantaan kaupunginkirjaston kanssa

Esiopetuksen aikana tutustutaan kirjaston käyttöön ja kirjastoon oppimisympäristönä. Vantaan kirjastot tarjoavat esiopetusryhmille erilaisia palveluita, joista saa tietoa olemalla yhteydessä kirjastoon. Esiopetusryhmille järjestetään muun muassa tilaussatutunteja ja kootaan lainattavia aineistopaketteja ryhmän toivomista teemoista. Kirjasto tukee esiopetusta mediataitojen ja monilukutaidon opetuksessa. Kirjastoautot tuovat palvelunsa myös suoraan monien päiväkotien pihoille. Kirjaston Satudiplomin suorittaminen on suositeltavaa esiopetuksen aikana.

4.4.2. Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset- ja vuorovaikutustaidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Eri ilmaisutavoissa toteutuvat hahmottamisen, tekemisen ja tulkinnan vaiheet.

Esiopetuksessa jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus taiteellisiin elämyksiin, kokemuksiin ja omaan ilmaisuun. Ilmaisun eri muodot tuovat näkyväksi lapsen ajattelua, tunteita sekä tapaa nähdä ja kokea maailmaa. Harjoittelu tukee hyvinvointia sekä lasten keskittymiskyvyn, vuorovaikutus-, ongelmanratkaisu- ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Ilmaisun eri muotojen harjoittelu vahvistavaa lasten kuuntelemisen, tavoitteellisen toiminnan ja vertaispalautteen taitoja. Erityistä huomiota kiinnitetään pienimpien lasten ilmaisutaitojen vahvistamiseen. Samalla heidän mahdollisuutensa osallistua ja tulla kuulluksi vahvistuvat.

Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua ***musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun*** *perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista moninaisuutta ja iloita siitä.*

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa. Taiteen, kulttuurin ja eri ilmaisun muotojen harjoittelu ja kokeilut edellyttävät esiopetuksen toimintakulttuurin systemaattista kehittämistä.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
*Esiopetuksen **musiikillinen toiminta** on monipuolista ja moniaistista, ja sen tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta ja omakohtaista suhdetta musiikkiin. Lapsille tarjotaan kokemuksia laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla. Heidän kanssaan opetellaan lauluja ja tutustutaan monipuolisesti eri musiikkityyleihin ja soittimiin. Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan. Lasten kanssa havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa. Lapset saavat kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehosoittamisesta. Opetus tarjoaa lapsille kokemuksia erilaisista tavoista tehdä musiikkia yhdessä sekä pienimuotoisten musiikkiesitysten harjoitteluprosesseista ja esiintymistilanteista.*
*Esiopetuksessa harjoitellaan monimateriaalisten **käsitöiden tekemistä** ja erilaisten työvälineiden käyttöä. Lapsia innostetaan käsitöiden tekemiseen, jolla vahvistetaan heidän suhdettaan käsityökulttuuriin ja myönteisiä osallisuuden kokemuksiaan. Lasten kanssa kokeillaan sekä kovien (esim. kivi, puu, metalli) että pehmeiden (esim. villa, sammal, kangas) materiaalien käyttöä ja opetellaan niiden käsittelyssä tarvittavia tekniikoita ja perustaitoja. Lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä mielikuvituksensa, kiinnostuksen kohteidensa ja omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa. Lapset suunnittelevat ja valmistavat aikuisten tuen avulla loogisesti eteneviä, pienten lasten osaamistasolle suhteutettuja, pitempikestoisia käsityöprosesseja. Työskentelyssä hyödynnetään paikallisia tai lapsiryhmän taustoihin liittyviä käsityöperinteitä sekä kierrätysmateriaaleja.*
***Kuvallisen ilmaisun** tavoitteena on kehittää lasten suhdetta kuvataiteeseen, muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön. Lapsilla on mahdollisuus nauttia kuvien tekemisestä sekä saada esteettisiä elämyksiä ja kokemuksia taiteen äärellä. Esiopetuksessa tuetaan lasten **kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun** kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia. Opeteltava asia suunnitellaan lasten kokemusmaailmasta ja kiinnostuksen kohteista lähtien. Lapsia rohkaistaan kokeilemaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja. Kuvan tekemisen taitoja harjoitellaan moniaistisesti esimerkiksi maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä. Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tuottamiensa kuvien lisäksi taideteoksia, median kuvia, esineiden muotoilua sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita. Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä. Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin.*
*Lapsia rohkaistaan **suulliseen ja keholliseen ilmaisuun** monipuolisten harjoitusten ja leikin avulla. Tavoitteena on, että lapset saavat kokemuksia siitä, miten kielellä, äänellä ja keholla voidaan leikkiä ja kehittää vuorovaikutus- ja ilmaisun taitoja monipuolisesti. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun ja vuorovaikutuksen keinoin. Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi toimintaan sopivia loruja, runoja, satuja, kertomuksia, näytelmiä sekä muuta kirjallisuutta. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhdessä suunnitellusta prosessista ja yhteisestä esittämisestä. Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta, tanssia ja sirkusta.*

Ilmaisun monet muodot Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Jokaisella lapsella on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin. Esiopetuksen kulttuurikasvatuksen tavoitteena on, että lapsi tutustuu vantaalaiseen kulttuuritarjontaan ja saa monipuolisia taide- ja kulttuurikokemuksia. Kulttuurikasvatuksessa painottuvat leikilliset ja toiminnalliset työtavat sekä monitaiteisuus. Kaikilla esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on oikeus saada kokemuksia taiteesta ja mahdollisuuksia kokea uusia asioita kaikilla aisteillaan. Keskeistä on taiteellinen ilmaisu ja yhdessä tekeminen. Esiopetuksen henkilöstö kannustaa lapsia kokeilemaan ja pohtimaan sekä antaa tilaa lasten luovuudelle ja aloitteille. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään monipuolisesti ilmaisun tukena. Esiopetuksen henkilöstö mahdollistaa lasten aloitteiden ja ideoiden työstämisen ja niiden saattamisen osaksi esiopetuksen toimintaa. Lasten erilaisia vahvuuksia hyödynnetään. Juhlat ja tapahtumat voivat olla esittäviä tai yhteistoiminnallisia hetkiä lasten, huoltajien ja henkilöstön kanssa. Vantaan esiopetuksessa vähintään yksi toimintavuoden juhlista on esittävä. Lapset osallistuvat juhlien ja tapahtumien suunnitteluun omaa kehitystasoaan vastaavalla tavalla

Yhteistyö Vantaan kulttuuripalveluiden kanssa

Esiopetuksen kulttuurikasvatuksen tavoitteena on, että lapsi tutustuu esiopetuksessa vantaalaiseen kulttuuritarjontaan ja saa monipuolisia kulttuurikokemuksia. Esiopetuksen kulttuurikasvatuksessa painottuvat leikilliset ja toiminnalliset työtavat sekä esittävät taiteet.

Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut tukee esiopetusta kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustumisessa. Vantaan kulttuuripalvelut tarjoaa monia käyntikohteita esiopetuksen ryhmille kulttuuriin ja taiteen eri muotoihin tutustumiseen, kokemiseen ja itse tekemiseen. Jokainen esiopetusryhmä vierailee vuoden aikana vähintään yhdessä Vantaan kulttuuripalveluiden järjestämässä tapahtumassa tai kohteessa. Esiopetusryhmille suunnatut Vantaan kulttuuripalveluiden tapahtumat ja kohteet löytyvät *Vantaan tapahtumakalenterista.*

4.4.3. Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin arvojen, katsomusten, perinteiden ja toimintamallien lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja ymmärtää moninaisuutta. Aihetta lähestytään ***historiallisesta*** *ja* ***yhteiskunnallisesta*** *sekä* ***etiikan*** *ja* ***katsomusten*** *näkökulmista. Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan vuoropuhelun harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen. Asioita on tärkeä käsitellä niin, että lapset voivat tuntea olonsa hyväksytyksi ja turvalliseksi.*

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyden ilmiöitä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin sekä pohtia tulevaisuutta. Opetetaan valmiuksia lähde- ja mediakriittisyyteen sekä digiturvataitoja. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen ajattelun ja toiminnan taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä. Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin uskontoihin ja katsomuksiin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelylle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
*Lasten kanssa tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen **historiallisesta** näkökulmasta. Aiheita lähestytään havainnollisesti ja moniaistisesti eri ilmaisutapoja hyödyntäen. Lisäksi opetuksessa voidaan käsitellä lapsia kiinnostavia muita historiallisia tapahtumia, henkilöitä, kulttuureja ja kulttuuriperintöä. Tiedon lähteinä voidaan käyttää lähiyhteisön jäseniä, esineistöä ja ympäristöä sekä hyödyntää lasten huoltajien ja isovanhempien asiantuntemusta omasta kulttuuriperinnöstään. Opetuksessa voidaan tutustua myös erilaisiin juhlaperinteisiin, kansanperinteen tarinoihin, perinneleikkeihin ja vanhoihin lauluihin.*
*Lasten kiinnostusta **yhteiskunnallisiin** asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista. Lasten kanssa tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä. Mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa. Opetuksessa tutustutaan lasten oikeuksiin hyödyntäen YK:n yleissopimusta lapsen oikeuksista. Lasten kanssa laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä. Samalla autetaan lapsia ymmärtämään, että yhteisön säännöt ovat ihmisten luomia sopimuksia. Lapsille tarjotaan osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksia lähiympäristössään.*
*Esiopetukseen sisältyy koko ryhmälle yhteistä **eettistä kasvatusta.** Kasvatus liitetään lasten kokemuksiin ja erilaisiin arjen tilanteisiin, joihin liittyy tunteita ja eettisiä valintoja. Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita. Lasten kanssa pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita, sukupuoleen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista. Tarkastelun kohteena ovat muun muassa ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuus. Yhteisten keskustelujen lisäksi luontevia tapoja eettiseen kasvatukseen antavat esimerkiksi roolileikit sekä sadut ja median sisällöt. Opetuksessa voidaan hyödyntää sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja kehittäviä opetusohjelmia ja materiaaleja.*
*Esiopetuksen **katsomuskasvatuksessa** yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä ja lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja katsomukset. Uskonnottomuutta tarkastellaan esiopetuksessa muiden katsomusten rinnalla. Katsomuskasvatus liitetään tapakulttuuriin sekä vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviin juhliin, joilla on uskonnollista tai katsomuksellista merkitystä. Tavoitteena on auttaa lapsia ymmärtämään ja kunnioittamaan sekä omia että toisten lasten ja perheiden erilaisia katsomuksellisia perinteitä sekä niihin liittyviä tapoja ja käsityksiä. Lapsia rohkaistaan erilaisten elämänkysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa ja heille tarjotaan mahdollisuuksia ihmetellä elämänkysymyksiä esimerkiksi leikkien, keskustellen ja luovasti itseään ilmaisten. Katsomuskasvatus antaa lapsille välineitä ymmärtää uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä käsitteitä ja kysymyksiä sekä valmiuksia rakentaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista identiteettiään. Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia.*

Minä ja meidän yhteisömme Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Lähtökohtana esiopetuksessa on yhdessä toimiminen ja lasten välisen ystävyyden tukeminen. Kasvattajat vastaavat ilmapiiristä ja huolehtivat, että kaikki pääsevät mukaan. Sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja harjoitellaan.

Vantaalaisessa esiopetuksessa näkyy kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus. Esiopetusryhmässä tutustutaan siellä esiintyviin kieliin, kulttuureihin ja katsomuksiin. Perheiden asiantuntemusta omasta kulttuuritaustastaan hyödynnetään esiopetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Katsomuskasvatuksessa voidaan tehdä yhteistyötä lähialueen eri uskonnollisten ja katsomuksellisten yhteisöjen kanssa. Erilaiset yhteistyötahot tarjoavat mahdollisuuksia laajeneviin oppimisympäristöihin. Yhteistyössä toteutettavat uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset järjestetään esiopetuspaikan ulkopuolella. Huoltajille tiedotetaan yhteistyön sisällöstä etukäteen. Huoltajat päättävät lapsen osallistumisesta. Tilaisuuksista pois jääville lapsille järjestetään aina vaihtoehtoista suunniteltua esiopetusta. Toiminta järjestetään siten, että kukaan ei koe jäävänsä ryhmän ulkopuolelle.

Tietoa ja toimintamalleja kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoiseen esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen on koottu henkilökunnalle laadittuun *Vantaan kieli-, kulttuuri ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan*.

4.4.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Matemaattisten taitojen tukemisessa sekä teknologia- ja ympäristökasvatuksessa on keskeistä lasten omien havaintojen ja toiminnan sekä esiopetuksessa syntyvien tilanteiden hyödyntäminen ohjauksessa. Matemaattinen toiminta kehittää lapsen taitoja monipuolisesti. Lasten ympäristöä koskevien ja matemaattisten havaintojen arvostaminen sekä niiden edelleen rikastaminen ja jäsentäminen tukevat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito havainnoida ympäristön ilmiöitä sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä tukee matemaattista ajattelua ja edistää myös muiden taitojen oppimista. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja päättelemällä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksessa tuetaan lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota ympäristössä ilmeneviin matemaattisiin piirteisiin ja tehdään arjen matemaattista ajattelua näkyväksi. Opetus ja toiminta luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen, geometristen käsitteiden sekä avaruudellisen hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa sekä tukea kaikkien lasten matemaattisia valmiuksia.

Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään ja perustelemaan omia ratkaisuja.

Tutkiva toiminta ja oppiminen ovat keskeisessä roolissa matemaattisten taitojen opettelussa sekä ympäristö- ja teknologiakasvatuksessa. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Matemaattisten taitojen perusta rakentuu jo ennen kouluikää. Lapsen matemaattinen ajattelu kehittyy, kun lapsi oppii tarkastelemaan ympäristöään ja toimintaa matemaattisista näkökulmista. Lapsia kannustetaan kehittämään ***matemaattisia taitojaan ja matemaattista ajatteluaan*** *toiminnallisesti, leikkien erilaisissa oppimisympäristöissä ja arjen tilanteissa. Opetuksessa tutustutaan matematiikkaan ja sen osa-alueisiin ja peruskäsitteisiin havainnollisesti ja yhdessä toimien.*

Lapsia innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan erilaisissa arjen tilanteissa opettajan mallintamisen ja kielellistämisen avulla. Lapsia innostetaan jakamaan toisilleen havaintojaan ja syventämään sitä kautta yhteistä ajattelua, ongelmanratkaisutaitoja ja toimintaa. Toiminta suunnitellaan niin, että se tarjoaa lapselle mahdollisuuksia opetella ja käyttää matemaattisia käsitteitä, luokitella, vertailla, asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia. Opetukseen kuuluu muistia ja loogista ajattelua kehittäviä leikkejä ja tehtäviä. Opetus on leikillistä ja siinä hyödynnetään leikkejä, pelejä ja tarinoita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

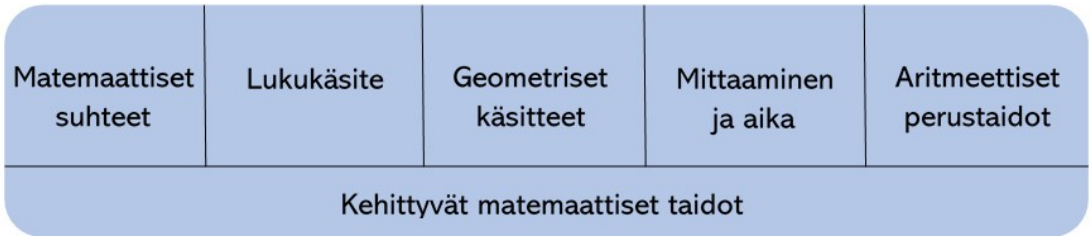

Kuvio 2. Lasten matemaattisen kehityksen keskeiset osa-alueet esiopetuksessa

Lasten matemaattiseen kehitykseen liittyvät osa-alueet eivät ole erillisinä opeteltavia toimintoja vaan matemaattisten taitojen oppiminen tapahtuu usein samanaikaisesti.

Matemaattiset suhteet

Matemaattinen ajattelu lähtee liikkeelle havainnoista, niiden sanallistamisesta ja käsitteellistämisestä. Lasten omaehtoisia ja yhteisiä havaintoja käsitteellistetään, niiden ominaisuuksia nimetään ja tunnistetaan ja havaintoihin liittyviä käsiteitä pyritään opetuksessa luokittelemaan. Matemaattis-loogisen ajattelun ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymisen kannalta on kuitenkin oleellista, että lapsilla on paljon mahdollisuuksia harjoitella vertailla, luokitella, asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia. Samalla harjoitellaan näihin liittyvien sijainti- ja suhdekäsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä. Lasten avaruudellista hahmottamiskykyä tuetaan arjen tilanteissa ja leikissä. Sijainti- ja suhdekäsitteitä ja niiden sanallistamista on erityisen tärkeä harjoitella ja tukea niiden lasten

kanssa, joille esiopetusryhmässä käytettävä opetuskieli ei ole ensisijainen. Muistia kehittävät pelit, leikit ja tehtävät tukevat lasten oppimista.

Lukukäsite

Lukukäsitteen muodostuminen alkaa jo varhaislapsuudessa. Lasten lukukäsitteen kehittymistä tuetaan esiopetuksessa harjoittelemalla monipuolisesti lukujonotaitoja ja laskemalla pieniä lukumääriä. Lukujen luettelemisen taitoa vahvistetaan esimerkiksi sormien käytön, laulujen tai leikkien avulla. Lasten kanssa harjoitellaan lukumäärien laskemista erilaisista esineistä tai kuvista tai havainnoista muodostuvista joukoista osana arjen toimintaa. Joukon osia yhdistellään, erotetaan ja hajotetaan sekä lasketaan lukumääriä uudelleen. Erilaisia joukkoja ja niiden lukumääriä vertaillaan keskenään ja asetetaan järjestykseen. Toiminta vahvistaa lasten ymmärrystä lukusanojen ja lukumäärien yhteydestä sekä luo perustan ymmärtää lukujonon lukumäärien jonona. Esiopetuksessa harjoitellaan myös lukusanan ja lukumäärän yhdistämistä numeromerkkeihin sekä niiden järjestämistä lukujonoksi. Lukukäsitteelle syntyy vahva pohja, kun lapset saavat harjoitella lukujonoon liittyviä taitoja riittävän kauan toiminnallisesti ja yhteisesti puheen tukemana.

Geometriset käsitteet

Geometriassa tutustutaan kuvioihin, kappaleisiin ja niiden ominaisuuksiin. Erilaisilla harjoituksilla tuetaan tason ja tilan hahmottamista. Lapsia kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan eri esineiden 2- ja 3-ulotteisuutta sekä opettelemaan näihin liittyviä sijainti- ja suhdekäsitteitä, kuten edessä, ylhäällä, vasemmalla ja oikealla ja joka toinen. Lasten geometrisen ajattelun vahvistamiseksi heille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun. Geometrian sisältöjä ja muotokieltä tutkitaan myös liikkuen ja visuaalisen toiminnan sekä luovuuden kautta. Opettajan ohjauksessa lapset tutustuvat ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoittelevat tunnistamaan ja nimeämään niitä.

Mittaaminen ja aika

Mittaamisen perusperiaate vakiintuu lapsilla jatkuvien harjoitusten ja leikin avulla. Mittaamiseen liittyviä tavoitteita tarkastellaan sekä pituuden ja koon, että tilavuuksien ja määrän suhteen. Esiopetuksessa kokeillaan mittaamista keholla ja eri välineillä. Standardisoitujen mitta-asteikkojen sijasta hyödynnetään omaa kehoa sekä pedagogista välineistöä. Mittaaminen yhdistyy vertailun ja järjestykseen asettamiseen liittyviin toimintoihin ja opettaja tukee lapsia konkreettisessa ja kehollisessa mittaamisessa. Opetuksessa harjoitellaan ajankäsitteitä, kuten joskus, eilen ja aamulla. Aikajärjestystä pohditaan yhdessä esimerkiksi vuorokaudenaikoja havainnoimalla sekä päivärytmiä visualisoimalla. Aikakäsityksen ja mittaamisen yhdistämistä esimerkiksi nopeuden arvioimisessa ja nopean ja hitaan vauhdin tuottamisessa hyödynnetään leikin kautta.

Aritmeettiset perustaidot

Esiopetuksessa aloitellaan yhteen- ja vähennyslaskujen muodostamista ja ratkaisemista. Harjoittelu aloitetaan pienillä lukumäärillä hyödyntäen leikkiä. Yhteen- ja vähennyslaskuja harjoitellaan havainnollisesti erilaisilla esineiden, kuvien tai havaintojen muodostamilla joukoilla samalla kielellistäen. Lapsia ohjataan ymmärtämään lisäämisen ja vähentämisen käsitteitä kuten yksi vähemmän/yhden suurempi. Tavoitteena on, että lapsi oppii liittämään yhteen- ja vähennyslaskun arkielämän tilanteisiin.

*Esiopetuksen **ympäristökasvatus** tarjoaa lapsille luontokokemuksia sekä mahdollisuuden tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin**.** Lasten luontosuhdetta ja myönteisiä luontokokemuksia tuetaan. Opetuksessa luodaan pohjaa kestävälle elämäntavalle. Ympäristöä havainnoidaan eri aistein sekä havaintovälineiden avulla. Opetukseen voi kuulua myös pieniä kokeita. Havainnoista keskustellaan ja havaintotietoa harjoitellaan luokittelemaan. Samalla opetellaan luontoon liittyvien käsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä sekä pohditaan syy-seuraus-suhteita. Lasten luonnontuntemusta hyödynnetään opetuksessa. Lasten kanssa harjoitellaan tiedon hankintaa hakemalla yhdessä tietoa joistakin lapsia kiinnostavista asioista. Lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä. Lapsia ohjataan kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä. Ympäristökasvatuksella*

edistetään kestävään elämäntapaan kasvamista, luonnonsuojelua sekä siinä tarvittavien taitojen harjoittelemista. Näitä käytännön taitoja ovat esimerkiksi roskaamaton retkeily, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelu, ruokailuun liittyvä vastuullisuus, energian säästäminen sekä jätteiden vähentäminen esimerkiksi kierrätyksen, tavaroiden korjaamisen ja uudelleenkäytön avulla. Samalla lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota tekojen vaikutuksiin. On tärkeä huolehtia siitä, että lapset kokevat voivansa omilla teoillaan vaikuttamaan kestävään elämäntapaan ilman että heidän tarvitsee kantaa lapsen kokoa suurempaa vastuuta siitä.

*Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä **teknologisia ratkaisuja** ja niiden ominaisuuksia ja toimivuutta. Opetuksessa tuodaan esille, että teknologia on ihmisen luovan toiminnan aikaansaamaa. Lapset tutustuvat teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen myös kierrätettäviä ja uudelleen käytettäviä materiaaleja. Lapsia kannustetaan kuvailemaan tekemiään ratkaisuja. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppimisympäristöjen välineiden lisäksi esimerkiksi lasten omia leikkikaluja ja miettiä niiden toimintaperiaatteita.*

Tutkin ja toimin ympäristössäni Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Ympäristökasvatus Vantaan esiopetuksessa

Kestävään elämäntapaan kasvattaminen perustuu Vantaan kaupungin arvoihin, joista yksi on vastuullisuus. Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita määrittää resurssiviisauden tiekartta. Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvaroja vastuullisesti ja harkitusti hyvinvointia ja kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Tiekartan toimenpiteet tarkentuvat varhaiskasvatuksen toteutussuunnitelmalla, jonka keskiössä on lasten luontosuhteen vahvistaminen: tutustutaan lähiympäristöön, pidetään luonnosta ja
lähiympäristöstä huolta, kierrätetään, tehdään ekologisia valintoja sekä pohditaan syyseuraussuhteita. Lasten kanssa lajitellaan jätteitä ja kiinnitetään huomiota energian kulutukseen. Toimintayksiköt voivat osallistua Vantaan kaupungin järjestämiin EkoTeko-kilpailuihin, joissa esiopetusryhmät voivat olla aktiivisina toimijoina.

Vantaalaiset esiopetusryhmät tekevät yhteistyötä Vantaan luontokoulun kanssa. Vantaan luontokoulun toiminta tukee päiväkotien ympäristökasvatustyötä. Luontokoulun esiopetukselle suunnattuja toimintamuotoja ovat kummiluokkatoiminta, yksittäiset luonto-opetuspäivät ja kasvattajien kurssit. Luontokoulussa pääosa opetuksesta tapahtuu ulkona. Opetuksessa käytettävät menetelmät ovat toiminnallisia ja käytännönläheisiä. Opetuksen sisällöt ovat monialaisia.

Vantaalla on viime vuosina kehitetty luonnontieteellisen ja matemaattisen ajattelun valmiuksien (LUMA) vahvistamista lapsiryhmissä. Kokeilun aikana hyödynnetään ja jaetaan yhteiskehittämisen kautta syntynyttä osaamista ja materiaalia.

4.4.5. Kasvan, liikun ja kehityn

*Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän kokemuksensa pätevyydestä ja taitonsa voivat vähitellen lisääntyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden** näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.*

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää fyysisen aktiivisuuden yhteyttä hyvinvointiin ja terveyteen. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia lasten motoristen ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta tärkeiden havaintomotoristen taitojen kehittymiseen fyysisesti aktiivisten leikkien kautta. Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä osana arkea. Lapsia ohjataan kohtuulliseen kulutukseen ja luonnosta huolehtimiseen. Opetuksessa pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä sekä tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään. Oppimisympäristöjä muokkaamalla voidaan edistää monin eri tavoin lasten fyysistä aktiivisuutta sekä motorisia taitoja. *Esiopetuksessa vahvistetaan lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja. Lapsia ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa. Lasten sosioemotionaalisia taitoja tuetaan ja kehitetään sekä edistetään myönteisten vertaissuhteiden ja ryhmässä toimimisen taitoja. Sosioemotionaalisilla taidoilla ja niiden ohjaamisella sekä ryhmän ilmapiirillä on merkitystä muun muassa kiusaamisen yleisyyteen ja erilaisten ristiriitatilanteiden ratkaisemiseen. Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota siihen, että jokaisella lapsella ja aikuisella on mahdollisuus tulla kuulluksi, kuulua ryhmään, olla aidosti osa kasvatusyhteisöä.* *Esiopetuksessa lapset saavat tietoja turvallisesta liikkumisesta lähiympäristössä sekä oppimisympäristöissä.*
Yksityiskohtaisemmat tavoitteet
*Esiopetuksen tavoitteena on innostaa lapsia **liikkumaan** monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa kaikkina vuodenaikoina. Liikkumisen ja leikkien avulla lasten yhdessä toimimisen taidot kehittyvät. Liikunnalliset pelit ja leikit kehittävät lasten matemaattisia ja kielellisiä valmiuksia. Samalla heidän kehonhallintansa vahvistuu sekä heidän taitonsa hahmottaa omaan kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan kehittyy. Ohjatun liikunnan lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa.* *Esiopetuksessa harjoitellaan monipuolisesti ja säännöllisesti arkeen liittyviä motorisia perustaitoja eri ympäristöissä. Näitä ovat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot. Tasapainoa harjoitellaan esimerkiksi pysähtymisiä ja harhauttamisia sisältävien leikkien avulla tai taitoradalla leikitellen. Liikkumistaitoja edistetään kierimistä, kiipeämistä, juoksua ja hyppelyjä sisältävillä harjoituksilla. Välineenkäsittelytaitoja harjoitellaan työntämällä ja vetämällä sekä käyttämällä monipuolisesti eri välineitä ja palloja. Lisäksi lapsia innostetaan harjaannuttamaan hienomotorisia taitojaan sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittävien pelien ja leikkien avulla. Tavoitteena on, että toiminta antaa kaikille lapsille mahdollisuuksia osallistumiseen ja onnistumiseen sekä tukee lasten hyvinvointia ja toimintakykyä.*
*Esiopetuksessa päivittäistä toimintaa rytmittäviä ruokailutilanteita käytetään hyvinvointia ja terveyttä edistävän syömisen, sekä **ruokaan ja ruokailuun liittyvän osaamisen** oppimisympäristönä. Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa viihtyisiä, lapsia ohjataan hyviin tapoihin ja kestävään elämäntapaan. Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin lisäksi opetuksessa tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen.* *Lasten kanssa tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa sekä pohditaan **kohtuullisen kuluttamisen** merkityksestä. Esimerkiksi lasten leikeissä ja piirroksissa ilmenevät tulkinnat kulutuksesta ja mainonnasta voivat toimia esiopetuksen kuluttajakasvatuksen pohjana. Esiopetuksessa rakennetaan osaamispohjaa luonnonvarojen kestävälle käytölle perustuvalle kiertotaloudelle, esimerkiksi pohtimalla yhdessä lasten kanssa miten roskasta tulee raaka-ainetta tai keskustelemalla teemoista omistamisesta yhteiskäyttöön ja kertakäyttöisyydestä korjattavuuteen.*
*Lapsia ohjataan ymmärtämään päivittäisen fyysisen aktiivisuuden, riittävän levon ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä **hyvinvoinnille ja terveydelle**. Lasten kanssa pohditaan terveyttä ja sairauksia ja niiden syitä sekä ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan fyysiseen terveyteensä*

ja mielen hyvinvointiin. Hyvistä ihmissuhteista ja niiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille keskustellaan. Kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa ja leikeissä. Lasten kanssa havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää sekä mietitään niiden yhteyttä päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon. Opetuksessa haetaan tietoa hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana esiopetuksen arkea. Esiopetuksessa ohjataan myönteiseen kehoitsetuntoon ja kehonkuvaan. Lasten ikätasoista uteliaisuutta seksuaalisuuteen ja kehoon ohjataan kunnioittavasti.

*Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudestaan **turvalliseen** elämään, arvostavaan kohteluun ja fyysiseen koskemattomuuteen. Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita. Tavoitteena on tukea lasten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hankkia apua sekä toimia turvallisesti tavallisimmissa arjen tilanteissa. Lapsia rohkaistaan hakemaan aikuisen apua esiopetuksen ongelmatilanteissa ja kiusaamista kohdatessaan sekä kertomaan huolistaan. Opetuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä sekä turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla.*

Kasvan, liikun ja kehityn Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Yhteistyö perheiden kanssa on tärkeää, sillä liikunnallinen elämäntapa ei voi syntyä vain esiopetuksen aikana. Esimerkiksi liikunnalliset vanhempaintilaisuudet tai esiopetuksen erilaiset koko perheen tapahtumat lähimetsässä tai liikunnallisten tehtäväratojen merkeissä tukevat koko perheen liikkumista. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) -keskusteluissa keskustellaan lapsen päivittäisestä liikunnan määrästä. Alle kouluikäisen lapsen tulisi liikkua kolme tuntia päivässä (*Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä – Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset*, OKM). Osa tästä toteutuu kotona ja osa esiopetuspäivän aikana. Esiopetuksessa tulee pohtia, kuinka liikkuminen mahdollistetaan arkitilanteissa päivän aikana. Erityisesti vähemmän liikkuvien lasten aktivointiin kiinnitetään huomiota.

Esiopetuksen lapset osallistuvat uimaopetukseen toisen esiopetusvuoden aikana. Matkat tehdään päiväkodin sijainnista riippuen kävellen, joukkoliikennevälineillä tai tilausbussilla. Esiopetuksen henkilökunta vastaa lapsista koko uimahalliretken ajan, myös pukuhuoneessa toimimisesta. Opetuksesta vastaa koulutettu uimaopettaja.

Yhteistyö liikuntapalvelujen kanssa

Vantaan liikunnan palvelualue tukee esiopetusta aktiivisen ja monipuolisen toiminnan järjestämisessä. Liikunnan palvelualue ylläpitää liikuntavälinevuokraamoa, josta esiopetuksen ryhmät voivat lainata liikuntavälineitä. Esiopetusryhmät voivat käyttää maksutta uimahalleja, lähiliikuntapaikkoja ja ulkoilureittejä, jotka toimivat monipuolisina oppimisympäristöinä. Varhaiskasvatus, liikunnan palvelualue ja urheiluseurat suunnittelevat ja toteuttavat yhteistyössä liikuntatapahtumia. Lisäksi vantaalaisissa varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä toteutettava valtakunnallinen Liikkuva varhaiskasvatus – ohjelma tukee toimintayksiköitä liikuntamyönteisen toimintakulttuurin kehittämisessä.

4.5. Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia

Esiopetussuunnitelman perusteissa kieleen ja kulttuuriin liittyvät näkökohdat koskevat jokaista esiopetukseen osallistuvaa lasta. Lasten kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet nähdään yhteisön moninaisuutta laajentavana. Kieli- ja kulttuuritietoisessa esiopetuksessa kielet, kulttuurit ja katsomukset nivoutuvat osaksi esiopetuksen kokonaisuutta.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tällöin tulee huolehtia myös lasten äidinkielenä olevan suomen/ruotsin kielen taidon kehittymisen tukemisesta. Erillisessä ryhmässä esiopetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä[67]. Huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana perusopetuslain mukaisella esiopetuksen opetuskielellä.

Opettajan, huoltajien ja eri kulttuuriyhteisöjen keskinäisellä yhteistyöllä edistetään lasten ja perheiden kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lasten mahdollisuutta ilmentää omia kulttuuritaustojaan. Kaksi- ja monikielisissä ympäristöissä lapsia ohjataan vuorovaikutukseen.

***Saamelaislasten** esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten saamelaista identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan sekä antaa lapsille mahdollisuus opetella saamelaisia perinnetietoja ja -taitoja. Saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jonka oikeuksista omaan kieleen ja kulttuuriin on säädetty perustuslaissa[68]. Opetuksessa hyödynnetään lähiympäristöä sekä yhteistyötä huoltajien ja saamelaisyhteisön kanssa. Esiopetusta voidaan järjestää saamenkielisenä tai kaksikielisenä kielikylpyopetuksena. Kun esiopetus järjestetään jollakin kolmesta saamen kielestä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa kielen ymmärtämistä ja kielen käyttötaitoja. Tavoitteena on lisätä lasten valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä. Opettaja vahvistaa saamen kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.*

***Romanilasten** esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten myönteistä identiteettikehitystä ja tietoisuutta omasta historiastaan ja kulttuuristaan sekä lisätä lasten osallisuutta yhteiskunnassa. Lisäksi tuetaan lasten kielellistä kehitystä ja vahvistetaan romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä lasten huoltajien ja romaniyhteisön kanssa. Romaneilla on perustuslain mukaan oikeus kehittää omaan kieltään ja kulttuuriaan[69]. Lapsille annetaan romanikielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Romanikielen opetuksessa tutustutetaan lapsia romanikieleen ja -kulttuuriin, laajennetaan sana- ja ilmaisuvarantoa sekä rohkaistaan käyttämään kieltä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.*

***Viittomakieltä** käyttävien lasten esiopetus toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Viittomakieli voi olla lapsen äidinkieli, ensikieli tai toinen kieli. Viittomakieltä käyttävät lapset voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia. Viittomakielisen esiopetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa lasten kielellistä ja kulttuurista identiteettiä antamalla heille mahdollisuus omaksua suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä yhteistyössä huoltajien kanssa. Tavoitteena on myös lisätä lasten valmiuksia toimia erilaisissa kieliympäristöissä sekä vahvistaa ja rohkaista käyttämään lasten suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakielistä ilmaisua ja viittomavarantoa.*

*Esiopetuksessa tuetaan **monikielisten,** mukaan lukien kotikielenä suomea ja ruotsia puhuvien lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Lasten opetuskielenä olevan suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeet ja edellytykset huomioiden. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia käyttää ja omaksua opetuskieltä monipuolisissa vuorovaikutustilanteissa ja oppimisympäristöissä. Kielen omaksumisen lähtökohtana on arkielämän konkreettinen kieli ja sen ilmaisuvaranto. Kielen ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa.*

*Osa **maahanmuuttotaustaisista** lapsista tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja suomen/ruotsin kieleen vasta tullessaan esiopetukseen. Esiopetus tukee lapsen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Huoltajille kerrotaan suomalaisen esiopetuksen tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä. Huoltajien kanssa keskustellaan perheen kielellisestä ympäristöstä, kielivalinnoista, monikielisten ja -kulttuuristen identiteettien muodostumisesta sekä äidinkielen tai -kielten kehityksen vaiheista ja merkityksestä.*

Kokeilutoimipaikoissa olevien maahanmuuttotaustaisten lasten opetuskielen oppimista voidaan tukea järjestämällä heille suomi tai ruotsi toisena kielenä opetusta. Opetus on tavoitteellisesti etenevää ja pedagogisesti suunniteltua ohjattua toimintaa, joka perustuu lapsen tarpeisiin. Opetusta toteutetaan kaksivuotisen esiopetuksen päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa ja eri oppimisen alueiden sisältöjen kautta.

*Lapsille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia käyttää ja kehittää myös **omaa äidinkieltään tai omia äidinkieliään**. Oma äidinkieli sekä suomen/ruotsin oppiminen rakentavat pohjaa lasten toiminnalliselle kaksi- ja monikielisyydelle. Vastuu lasten oman äidinkielen tai omien äidinkielien ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä.*

Tarvittaessa huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa käytetään tulkkia, jolla varmistetaan molemminpuolinen ymmärrys.

***Kaksikielisessä esiopetuksessa** noudatetaan vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa, luvussa 4.4 kuvattuja määräyksiä.*

[67] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)

[68] Suomen perustuslaki (731/1999) 17 § 3 mom.

[69] Suomen perustuslaki (731/1999) 17 § 3 mom.

4.5.1. Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Suomi toisena kielenä (S2) -opetus on osa kieli- ja kulttuuritietoista esiopetusta. Vantaalla annetaan S2-opetusta niille lapsille, joiden kotona puhuttu kieli (kielet) on muu kuin suomi. Näistä lapsista käytetään Vantaalla käsitettä kaksi- ja monikielinen lapsi. Kaikki esiopetuksen tilanteet ja oppimistuokiot ovat kielen oppimisen tilanteita.

Vastuu lasten oman äidinkielen säilymisestä ja kehittämisestä on perheellä. Esiopetuksen henkilöstö kannustaa ja tukee perhettä vaalimaan omaa kieltään ja kulttuuriaan. Esiopetuksen henkilöstö keskustelee perheiden kanssa oman äidinkielen merkityksestä ja ohjaa, miten omaa äidinkieltä voidaan tukea ja kehittää uudessa kieliympäristössä.

Vantaalla työskentelee kieli- ja kulttuurikoordinaattoreita, joiden tehtävänä on konsultoida ja ohjata varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökuntaa kaksi- ja monikielisten lasten asioissa sekä vahvistaa jo olemassa olevaa osaamista. Kaksi- ja monikielisten lasten suomen kielen oppimiseen liittyvissä asioissa esiopetuksen opettaja on ensisijaisesti yhteydessä kieli- ja kulttuurikoordinaattoriin. Kieli- ja kulttuurikoordinaattorit konsultoivat ja ohjaavat henkilökuntaa myös saamen- ja romanikieltä käyttävien lasten esiopetuksen järjestämisestä. Viittomakielisten lasten esiopetuksen järjestämisessä henkilökunta on yhteydessä konsultoivaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaan. Vantaalla kaikkien eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten esiopetuksen järjestämisen perusajatuksena on inkluusio sekä lähipalveluperiaate.

Vantaan varhaiskasvatuksessa on käytössä moniammatillinen Kettu-toimintamalli 5-vuotiaille kaksi- ja monikielisille lapsille. Kettu-toimintamallin avulla pyritään varmistamaan, että vahvempaa kielellistä tukea tarvitsevat lapset löytyvät riittävän ajoissa ennen koulun alkua. Päiväkodin johtaja vastaa siitä, että Kettu-toimintamallista tiedotetaan perheille.

Kaksi- ja monikielisten lasten huoltajien kanssa on tärkeää keskustella suomalaisen esiopetuksen tavoitteista ja periaatteista sekä suomalaisesta koulutusjärjestelmästä. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan erityisesti kaksi- ja monikielisten perheiden mahdollisuudet osallistua esiopetuksen suunnitteluun ja arviointiin. Lasten omia äidinkieliä arvostetaan ja eri kielet näkyvät ja kuuluvat esiopetuksen oppimisympäristössä. Huoltajien kanssa yhdessä laadittavassa lapsen esiopetussuunnitelmassa keskustellaan lapsen äidinkielen kehittymisestä ja sen tukemisesta sekä S2-opetuksesta. Yhteisesti sovitut tavoitteet ja toimintatavat kirjataan lapsen esiopetussuunnitelmaan sisältyvään monikielisyyden suunnitelmaan.

Tietoa ja toimintamalleja kieli- ja kulttuuritietoiseen varhaiskasvatukseen on koottu henkilökunnalle suunnattuun *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan*.

4.6. Opetuksen tavoitteet ja toteuttaminen paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee olla luku, jossa käsitellään opetuksen tavoitteita ja toteutumista kaksivuotisessa esiopetuksessa.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa kuvataan:

1. Esiopetuksen työtavat ja pedagoginen dokumentointi. Kuvauksessa noudatetaan perusteiden lukujen 4.1 (Monipuoliset työtavat) ja 4.2 (Pedagoginen dokumentointi) määräyksiä. Lukuja laadittaessa voi hyödyntää perusteiden luvun 4 (Opetuksen tavoitteet ja pedagoginen toteuttaminen kaksivuotisessa esiopetuksessa) tekstiä.

Paikalliseen kokeiluopetussuunnitelmaan liitetään:

2. Perusteiden luku 4.3 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena. Perustetekstin lisäksi luvussa voi olla tarkentavia tietoja esimerkiksi käytettävissä olevista teknisistä järjestelmistä tai lapsi-huoltaja-opettaja –keskustelujen käytännöistä.

3. Perusteiden luku 4.4 Oppimisenalueet kaksivuotisessa esiopetuksessa kokonaisuudessaan. Perustetekstin lisäksi luvussa voi olla paikallisen pedagogisen kehittämisen tuloksena syntyneitä lisäyksiä.

4. Perusteiden luku 4.5 Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia. Tarvittaessa lukuun voi tehdä paikallisia lisäyksiä. Jos kokeiluun osallistuvissa yksiköissä järjestetään kaksikielistä esiopetusta, liitetään paikalliseen opetussuunnitelmaan vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvun 4.4 mukainen kuvaus kaksikielisestä esiopetuksesta.

Mahdollisia paikallisia lisäyksiä tehtäessä otetaan huomioon erityisesti kokeiluun osallistuvat pienimmät lapset.

5. Lapsen kasvun ja oppimisen tuki

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa noudatetaan perusopetuslain mukaisia vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattuja määräyksiä lasten kasvun ja oppimisen tuesta. Tarkemmat ohjeet kokeilukunnille on koottu alalukuun 5.7

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta esiopetukseen paremmin sopivaa nimitystä kasvun ja oppimisen tuki. Kasvun ja oppimisen tuki ja lukuun 6 (Oppilashuolto) sisältyvä oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta.

5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Esiopetukseen osallistuvat lapset kuuluvat perusopetuslain mukaisen kasvun ja oppimisen tuen piiriin. Lain mukaan lapsilla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä [70]. Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista. Varhaisen tunnistamisen sekä kasvun ja oppimisen tuen tehtävänä on ehkäistä oppimisvaikeuksia sekä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä.

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Esiopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikki lapset saavat onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Näin tuetaan lasten myönteistä käsitystä itsestään. Monipuolista palautetta ja oppimisesta koottua tietoa käytetään suunnitelmallisesti lasten kannustamiseen ja ohjaamiseen. Tällä tehdään oppimisen edistyminen lapsille näkyväksi.

Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Opettajien, erityisopettajien, esiopetuksen muun henkilöstön sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö lasten tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Periaatteena on, että tuen tarve arvioidaan, ja sitä koskevat ratkaisut ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua. Usein lapsen tuen tarve on havaittu jo ennen esiopetuksen alkamista. Esiopetuksen, lapsen aiemman varhaiskasvatuksen, neuvolan ja huoltajien yhteistyöllä turvataan lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen jatkumoa. Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista tukitoimista hyödynnetään esiopetuksessa.

Tuen tarvetta arvioitaessa ensimmäiseksi tarkastellaan käytettyjä toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa lapselle paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja.

Tuki annetaan lapselle ensisijaisesti omassa esiopetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei lapsen etu välttämättä edellytä lapsen siirtämistä toiseen ryhmään tai yksikköön. Mikäli lapsi käyttää esiopetuksen lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa.

On tärkeää, että tieto lapsen tuen tarpeesta ja esiopetuksen aikana saamasta tuesta siirtyy myös perusopetukseen. Opetuksen järjestäjät vastaavat sujuvista tiedon siirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

[70] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

5.1.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kolmiportainen tuki Vantaan esiopetuksessa

Vantaalla kolmiportainen tuki alkaa varhaiskasvatuksessa muodostaen jatkumon esiopetukseen ja perusopetukseen. Vantaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on käytössä *Kehityksen ja oppimisen tuen linjaukset*, jossa on kuvattu tarkemmin kehityksen ja oppimisen tuen suunnitteluun ja järjestämiseen liittyvät rakenteet, prosessit ja vastuut sekä varhaiskasvatuksen että esiopetuksen osalta.

Käsitettä *kehityksen ja oppimisen tuki* voidaan siten käyttää *kasvun ja oppimisen tuki* -käsitteen rinnalla myös esiopetuksessa.

Tuen tarpeen arviointi esiopetukseen siirryttäessä

Vantaalla toimintatapojen, opetusjärjestelyiden ja oppimisympäristöjen arviointiin käytetään Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa ja esiopetusikäisen lapsen havainnointia. Ne auttavat esiopetuksen kasvattajatiimiä kehittämään työkäytäntöjään vastaamaan lasten yksilöllisiin tarpeisiin ryhmässä. Kehityksen ja oppimisen tuen valikko toimii pedagogisena työvälineenä lasten tarvitseman tuen ja opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Se haastaa kasvattajatiimit arvioimaan omaa toimintaansa, tunnistamaan muutoksen tarpeita ja etsimään kehittämisen tapoja. Kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla kasvattajatiimi käy keskustelua tuen tarjoamisesta lapsille mahdollisimman varhain ja ennaltaehkäisevästi. Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa hyödynnetään etenkin esiopetuksen toimintasuunnitelman laadinnassa, arvioinnissa ja ryhmän pedagogiikan kehittämisessä.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnissa, suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään lapsesta tehtyjä havaintoja, lapselle tehtyjen terveystarkastusten ja muiden arviointien tuloksia sekä aiemmin laadittua lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lisäksi henkilöstön tukena lapsen tuen tarpeen arvioinnissa ovat varhaiskasvatuksen erityisopettajat, esiopetuksen oppilashuollon psykologit ja kuraattorit sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat tarpeen mukaan. Mikäli lapsen arvioidaan tarvitsevan tehostettua tai erityistä tukea esiopetuksessa, voidaan tästä tuen tarpeesta laatia pedagoginen arvio tai selvitys joko aikaisintaan esiopetusta edeltävänä keväänä tai esiopetusvuoden aikana. Pedagoginen arvio tai selvitys käsitellään moniammatillisesti oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Myös tuen vaiheen muutoksesta keskustellaan aina oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Tuen järjestämisen lähtökohtia

Esiopetus perustuu opetuksen eheyttämiseen. Lapsen tarvitsema kasvun ja oppimisen tuki sisällytetään opetuksen yhteisiin tavoitteisiin ja oppimiskokonaisuuksiin. Eheyttämisen tavoitteena on luoda jokaiselle lapselle hänen edellytyksiään vastaava mahdollisuus oppimiseen. Leikkiä, toiminnallisuutta sekä tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia hyödynnetään kasvun ja oppimisen tuen järjestämisessä.

Lasta tuetaan erilaisin pedagogisin tukitoimin riippuen tuen tarpeen laadusta ja laajuudesta. Pedagogisia menetelmiä käytetään joustavasti ja lasten tarpeiden mukaan kaikissa tuen vaiheissa. Pedagogisia tukitoimia ovat esimerkiksi pienryhmätoiminta, toiminnan eriyttäminen, päivä- ja viikkostruktuuri, erilaisten oppimistyylien huomioiminen opetuksessa sekä puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiokeinojen hyödyntäminen.

Joustavissa pienryhmissä työskentely sekä kuvitettu päivä- ja viikkostruktuuri hyödyttävät kaikkia lapsia. Erityistä huomiota kiinnitetään esteettömään viestintään. Viestinnän sujuvuutta ja ymmärrettävyyttä voidaan tukea puhetta tukevin ja korvaavin kommunikaatiokeinoin: ilmein, elein, kuvin, viittomin tai piirtämällä. Esteettömän viestinnän tavoitteena on mahdollistaa lasten yhdenvertainen osallistuminen ja lasten erilaiset tarpeet sekä nähdyksi ja kuulluksi tuleminen. Esiopetuksessa hyödynnetään monipuolisesti kaikkia aisteja tuomalla erilaisia oppimistyylejä opetukseen. Asioihin tutustutaan näkemisen, kuulemisen, liikkumisen ja kosketuksen kautta.

Esiopetuksen eriyttämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset tavat oppia. Opetusta eriyttämällä lapsille voidaan tarjota onnistumisen kokemuksia ja sopivia haasteita. Opetusta eriytetään tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien osalta kunkin lapsen kehitystason, tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

Lapsen tarvitsema tuki pyritään järjestämään inklusiivisesti, hänen lähipäiväkodissaan. Lapsen tukemiseen osallistuu koko kasvattajatiimi, esiopetuksen opettajan tai erityisopettajan pedagogisella ohjauksella. Päiväkodin johtajan tehtävänä on varmistaa, että lapsi saa tarvitsemansa tuen. Konsultoivat varhaiskasvatuksen erityisopettajat ohjaavat ja konsultoivat esiopetuksen henkilöstöä. Pedagogisten tukitoimien lisäksi Vantaan esiopetuksessa on käytössä rakenteellisia tukitoimia. Näitä ovat muun muassa varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajan, kehityksen ja oppimisen tuen lastenhoitajan, taidepedagogin tai avustajan sijoittaminen ryhmään. Tämän lisäksi on käytössä integroidun, pienennetyn ja erityisryhmän palveluita sekä tulkitsemispalveluita.

Lapsen sijoittuminen esiopetusryhmään

Vantaalla lapsia ei pääsääntöisesti siirretä toiseen toimintayksikköön esiopetuksen ajaksi. Jos lapsi on ollut integroidussa ryhmässä tai erityisryhmässä ennen esiopetusta, arvioidaan tapauskohtaisesti lapsen siirtyminen esiopetusryhmään. Integroidussa ryhmässä olevat esiopetusikäiset lapset osallistuvat mahdollisuuksiensa mukaan esiopetusryhmän toimintaan. Lapsi saa kokemuksen vertaisryhmässä toimimisesta omien edellytystensä mukaisesti. Toimintatapa edellyttää ryhmien opettajien välistä toiminnallista yhteistyötä.

Perusopetuksessa tarvittavan tuen tarpeen arviointi

Sujuvan koulunaloituksen edellytyksenä on lapsen tarvitseman tuen suunnittelu ennen koulun aloittamista. Osa lapsista tarvitsee koulun alkaessa tilapäistä tai jatkuvampaa tukea. Lasten tarvitseman tuen järjestäminen esiopetuksesta kouluun siirtymävaiheessa edellyttää tiivistä yhteistyötä esiopetuksen, perusopetuksen sekä oppilashuollon ammattihenkilöiden välillä. Vantaalla on käytössä Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi, joka määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa myös tukea tarvitsevien lasten osalta. Eskarista ekalle -yhteistyöprosessi korostaa tuen tarpeen osalta sekä moniammatillisen konsultaation hyödyntämistä tuen tarpeen arvioinnissa että esiopetuksen henkilöstön roolia tiedon kokoamisessa sekä lapsen tuen tarpeen että oppimista tukevien järjestelyjen osalta. Huoltajien osallisuus tulee toteutua tuen tarpeen arvioinnin, yhteistyön ja tiedonsiirron eri vaiheissa. Tarkemmat ohjeet prosessista löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetista.

Tietojen siirto esiopetuksesta perusopetukseen

Pedagogista arviota ja selvitystä hyödynnetään viimeisen esiopetusvuoden aikana moniammatillista konsultaatiota varten tehtävässä tiedonsiirrossa, kun arvioidaan perusopetuksen ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa lapsen tehostetun tuen, erityisen tuen tai perusopetuksen aloituksen myöhentämisen tarvetta. Tieto lapsen erityisen tuen tarpeesta siirretään perusopetukseen pedagogisella selvityksellä, ja sitä mahdollisesti täydentävillä lausunnoilla.

Keskeiset dokumentit tiedonsiirrossa perusopetukseen ovat lisäksi lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Kevään arviointikeskustelussa voidaan yhdessä huoltajien ja tarvittaessa

perusopetuksen tai oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa koota keskeisimmät tiedot, jotka tukevat lapsen siirtymistä kouluun. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden osalta toteutetaan lisäksi tiedonsiirtokeskustelu viimeisen esiopetusvuoden keväällä lapsen tulevassa koulussa.

Tilanteissa, joissa huoltajat eivät anna suostumusta tiedon siirtoon lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun, tulee kuitenkin opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirtää eteenpäin (Perusopetuslaki 40§). Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot koskevat ennen kaikkea lapsen tuen tarvetta ja tuen järjestämisen kannalta tarvittavia toimenpiteitä, ja niillä tulee olla merkitystä siirtymishetkellä. Esiopetuksen opettaja vastaa tietojen siirtämisestä. Esiopetuksen opettaja kertoo huoltajille, mitä tietoa siirtää ja millä perusteilla. Jos huoltajat edelleen vastustavat tietojen siirtoa, päiväkodin johtaja on yhteydessä palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikköön ja lakimieheen. Esiopetuksen opettaja siirtää tiedot perusopetukseen konsultoituaan lakimiestä.

5.2. Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea[71]. Kun lapsella on tuen tarvetta, huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Esiopetuksen henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön lapsen tukeen liittyvissä asioissa. Kaikille huoltajille on hyvä kertoa tuen mahdollisuudesta ja sen keskeisistä periaatteista. Lapset osallistuvat yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, heille sopivalla tavalla.

Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä huoltajaan heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Huoltajalle annetaan riittävästi tietoa esimerkiksi lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Huoltajaa kannustetaan tukemaan osaltaan lastaan tavoitteiden saavuttamisessa. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Huoltajien on hyvä tietää, että he tai lapsi eivät voi kieltäytyä kasvun ja oppimisen tuen vastaanottamisesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Lapsi voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Tämä perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää huoltajan suostumusta (katso luku 6 Oppilashuolto).

[71] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

5.2.1. Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kasvun ja oppimisen tuen aikana yhteistyö korostuu. Vastuu yhteistyöstä on esiopetuksen opettajalla. Huoltajilla ja esiopetuksen henkilöstöllä on lasten kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa omat, toisiaan täydentävät tehtävänsä.

Kodin ohella esiopetus on lapsen kasvulle ja oppimiselle tärkeä kasvuympäristö. Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että lapsi saa kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö perustuu avoimeen ja tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen.

Tuen antamisen käytännöistä esiopetuksessa keskustellaan huoltajien kanssa jo ennen esiopetukseen siirtymistä, jos lapsella on havaittu tuen tarve. Pedagogisen arvion tai selvityksen avulla tieto tuen tarpeesta ja käytössä olleista pedagogisista ja rakenteellisista toimenpiteistä tuen tarpeeseen vastaamiseksi siirretään esiopetukseen. Huoltajat saavat tutustuttavaksi tuen tarvetta ja tarvittavia tukitoimia kuvaavan pedagogisen arvion tai selvityksen.

Lapsen tuen tarpeeseen vastaamisesta esiopetuksen aikana keskustellaan huoltajien kanssa lapsikohtaisten keskustelujen (LEOPS/HOJKS) yhteydessä. Jos perusopetuksen henkilöstöä tai

oppilashuollon ammattihenkilöihin kuuluvia asiantuntijoita konsultoidaan lapsen tuen tarpeeseen vastaamisesta perusopetuksessa, huoltajilla tarjotaan mahdollisuus osallistua keskusteluun.

Kaikki esiopetuksesta tehtävä tiedonsiirto lapsen tuen tarpeeseen liittyen (LEOPS/HOJKS ja erityisen tuen tarpeen osalta pedagoginen selvitys) annetaan huoltajien tutustuttavaksi ennen niiden toimittamista eteenpäin.

5.3. Yleinen tuki

Laadukas esiopetus on perusta lapsen kasvulle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi erilaisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään esiopetuksen opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Huoltajan ja lapsen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana lapsen tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa soveltuvia materiaaleja ja välineitä, esiopetukseen soveltuvia opetusohjelmia ja osa-aikaista erityisopetusta. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää yleisen tuen aikana.

5.3.1. Yleinen tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Huoltajien tai esiopetuksen kasvattajatiimin havaitsemiin lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeisiin reagoidaan heti. Tuen tarpeet voivat vaihdella tilapäisestä jatkuvaan ja vähäisestä vahvempaan. Tukimuotoja määriteltäessä tulee huomioida kunkin lapsen oppimistyylit sekä perheiden erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat.

Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa ja esiopetusikäisen lapsen havainnointia käytetään yleisen tuen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Yleisen tuen antamisesta ja toteutuksesta sovitaan yhdessä huoltajien ja mahdollisuuksien mukaan lapsen kanssa. Lapsen tuen tarpeet sekä yleisen tuen aikana käytettävät tukimuodot kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa ja konsultoi esiopetuksen kasvattajatiimiä yleisen tuen vaiheessa pedagogisten menetelmien tai välineiden käyttöönotossa, jos ryhmässä ei työskentele varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettaja. Lisäksi pedagogisten ratkaisujen suunnittelussa sekä hyvinvointityön työntekijät että lasta mahdollisesti jo tuntevat asiantuntijat, kuten terapeutit, ovat tärkeitä yhteistyötahoja.

5.4. Tehostettu tuki

Lapselle, joka tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle laaditun oppimissuunnitelman mukaisesti[72]. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Lapsen tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Lapsi tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia esiopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Opettaja antaa palautetta lapselle ja huoltajalle lapsen edistymisestä sekä kuuntelee ja ottaa huomioon heidän näkemyksensä asiasta. Opettaja seuraa lapsen oppimista ja hyvinvointia säännöllisesti yhteistyössä huoltajan kanssa tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä lasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Tehostettua tukea annetaan pääsääntöisesti esiopetuksen loppuun saakka. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen päätöksen tekeminen esiopetuksen aikana tehostettua tukea saavalle lapselle on harvoin tarpeen.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- *lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanne esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista*
- *lapsen saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista*
- *lapsen kiinnostuksen kohteet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet*
- *arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea*
- *arvio tehostetun tuen tarpeesta.*

Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opettaja tai opettajat laativat yhdessä kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään muita asiantuntijoita. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa[73]. Tähän käsittelyyn ei tarvita huoltajan suostumusta. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana lapselle järjestettävä tuki kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan[74]. Oppimissuunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata lapsen edellytykset saavuttaa hänelle asetetut tavoitteet. Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa[75]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina lapsen tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- *lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan*
- *lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet*
- *lapsen oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät tavoitteet*

Pedagogiset ratkaisut

- *oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut*
- *lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat*
- *lapselle tarjottava osa-aikainen erityisopetus*
- *lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet*

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- *oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako*
- *esiopetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako*
- *yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki*
- *lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa*

Tuen seuranta ja arviointi

- *oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat*
- *oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta*
- *suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt*

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia.

[72] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

[73] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

[74] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

[75] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

5.4.1. Tehostettu tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Mikäli yleinen tuki ei riitä, käynnistetään toimenpiteet tehostetun tuen järjestämiseksi lapselle. Tehostetun tuen tavoitteena on mahdollistaa säännöllisen tuen tarpeessa olevan lapsen täysipainoinen osallistuminen esiopetukseen. Tehostetun tuen aikana käytettävät pedagogiset tukitoimet kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS) ja lisäksi tehostetun tuen osalta arvioidaan aina rakenteellisten tukitoimien tarve. Tehostetun tuen aikana käytettäviä tukimuotoja Vantaan esiopetuksessa on kuvattu tarkemmin luvussa 5.1.

Lapsen tehostetun tuen tarve arvioidaan yhteistyössä huoltajan kanssa. Esiopetuksen opettajan vastuulla on käynnistää prosessi tehostetun tuen järjestämiseksi. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa ja konsultoi tehostetun tuen aloittamista. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu aina pedagogiseen arvioon, jonka laatii esiopetuksen opettaja yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Pedagogista arviota tehtäessä yhteistyö oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa on tärkeää, sillä tehostetun aloittaminen perustuu tälle yhteistyölle.

Tehostetun tuen aloittaminen ja lapsen mahdollisesti tarvitsemat rakenteelliset tukitoimet esiopetuksessa käsitellään Alueellisessa kasvun ja oppimisen tuen (AKOT)-työryhmässä, jossa asian esittelijänä toimii toimintayksikön konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päätöksen tekijänä palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

Tehostetun tuen pedagogiset tukitoimet otetaan käyttöön heti, kun tuen tarve ilmenee. Rakenteelliset tukitoimet otetaan käyttöön, kun palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö on ne

myöntänyt. Mikäli esiopetuksen aikana todetaan, että tehostetun tuen tarvetta ei enää ole, tulee muutos viedä tiedoksi AKOT-työryhmään. Esiopetuksen opettaja vastaa siitä, että tieto siirtyy konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle, joka vie asian edelleen tiedoksi AKOT-työryhmälle. Tällöin lapsi siirtyy yleiseen tukeen.

Tarkemmat ohjeet tehostettuun tukeen liittyvästä prosessista ja vastuista Varhaiskasvatuksen intranetissa.

Pedagoginen arvio Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Päiväkodin johtaja vastaa siitä, että pedagoginen arvio laaditaan lapsesta, jolla on tehostetun tuen tarve. Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtyvien lasten kohdalla, joilla on tehostuen tuen tarve, pedagogisen arvion laatii ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja keväällä ennen esiopetusvuoden alkua yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Tuen tarpeen ilmetessä esiopetuksen aikana pedagogisen arvion laatii esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Varhaiskasvatuksen opettaja tai esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja konsultoi esiopetuksen oppilashuollon henkilöstöä (kuraattori ja/tai psykologi ja/tai terveydenhoitaja) laatiessaan pedagogista arviota, ja kirjaa konsultaation pedagogiseen arvioon.

Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään lapselle aiemmin laadittua lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa huoltajan luvalla. Lisäksi pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään esiopetuksen aikana lapsesta tehtyä Esiopetusikäisen lapsen havainnointi -työkalua.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kaikille Vantaalla esiopetukseen osallistuville laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS), joka sisältää tarvittaessa tehostetun tuen suunnitelman. Pedagogista arviota, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja muita asiantuntijalausuntoja hyödynnetään huoltajan luvalla tehostettua tukea varten laadittavaan oppimissuunnitelmaan.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman ja sen sisältävän tehostetun tuen suunnitelman laatii esiopetuksesta vastaava opettaja tai erityisopettaja yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa suunnitelman laadinnassa käytetään konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajan asiantuntijuutta. Laadintaan voi osallistua myös muita asiantuntijoita. Yhdessä lapsen huoltajien kanssa sovitaan niistä pedagogisista ratkaisuista, joilla lasta pyritään tukemaan.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Tehostettua tukea saavien lasten suunnitelma arvioidaan tarpeen mukaan esiopetuksen aikana. Arviointi tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa.

5.5. Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman tai vakavan sairauden vuoksi. Erityisen tuen tehtävänä on antaa lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea sekä edistää hänen oppimisedellytyksiään. Myös erityistä tukea saavan lapsen on saatava kokea onnistumisen ja oppimisen iloa. Näin vahvistetaan hänen itsetuntoaan ja oppimismotivaatiotaan.

Lapsen erityisestä tuesta voidaan päättää joko esiopetuksen aikana tai ennen esi- tai perusopetuksen alkamista. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta lapsen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta[76]. Erityisopetus ja lapsen saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Opetuksen järjestäjä huolehtii, että erityisen tuen toteuttamisessa on käytettävissä erityispedagogista osaamista.

Sellaiselle lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan lapsen oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla lapsella on oikeus myös muuhun esiopetuksen tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys[77]. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- *lapsen esiopetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä*
- *oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta.*

Näiden kahden selvityksen perusteella esiopetuksen järjestäjä tekee arvion lapsen erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.[78]

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- *lapsen oppimisen eteneminen*
- *lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilannetta esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista*
- *lapsen saama tehostettu tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista*
- *lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet*
- *arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea*
- *arvio erityisen tuen tarpeesta.*

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta mahdollisesti aiemmin laadittua pedagogista arviota ja lapsen oppimissuunnitelmaa. Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi esiopetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös[79]. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava lasta ja huoltajaa[80]. Päätös tehdään hallintolain mukaisesti[81]. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää lapsen pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa lapsen esiopetuksen poikkeava järjestäminen[82]. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, koska huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla[83]. Päätös on aina perusteltava[84]. Päätöksen perustelut sisältyvät yleensä pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten[85]. Yleensä erityisen tuen päätös tehdään aikaisintaan esiopetuksen alkaessa. Ainoastaan pidennettyä oppivelvollisuutta tarvitsevalle lapselle se tulee tehdä viisivuotiaana. Jos erityisen tuen päätös tehdään esiopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua lapsen tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Perusopetuslain mukaan erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistaminen esiopetuksen aikana tarkoittaa yleensä jonkin erityisen tuen päätöksessä määrätyn asian muuttamista. Tällaisia ovat esimerkiksi muutos avustajapalvelussa tai erityisissä apuvälineissä. Tarkistamista varten lapsesta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli lapsi ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin lapselle ryhdytään antamaan tehostettua tukea. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen lopettaminen esiopetuksen aikana on harvinaista.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi lapselle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä lapsen erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.[86] Se on kirjallinen suunnitelma lapsen esiopetuksen ja oppimisen tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä pedagogisista menetelmistä ja lapsen tarvitsemasta tuesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa hyödynnetään lapselle mahdollisesti aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Lapsen opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- *lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan*
- *lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet*
- *lapsen oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä kehitykseen liittyvät tavoitteet, kuten tiedolliset, sosiaaliset, motoriset, kielelliset ja emotionaaliset tavoitteet*

Pedagogiset ratkaisut

- *oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut*
- *lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat*
- *lapselle tarjottava erityisopetus*
- *lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet*

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- *oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako*
- *erityistä tukea koskevan päätöksen mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako*
- *yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki*
- *lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa*
- *kuvaus lapsen esiopetuksen kuljetusten järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan lapsen ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta*

Tuen seuranta ja arviointi

- *lapsen ja huoltajan kanssa yhdessä tehtävä arvio lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kokonaistilanteesta*
- *HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat*
- *HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta*
- *suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt*

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, lapsen tarpeiden mukaiseksi[87]. Sitä muutetaan aina lapsen tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, lapselle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin[88]. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle lapselle annettavassa esiopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. [89] Tarkoitus on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.[90] Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. [91] Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus esiopetukseen alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- *Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.*

- *Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.*
- *Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin[92] eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.*

[76] Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

[77] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki 34, 35 ja 36 § (434/2003)

[78] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010)

[79] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642 /2010)

[80] Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010)

[81] Hallintolaki (434/2003)

[82] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)

[83] Perusopetuslaki 42 § 2 mom. (642/2010)

[84] Hallintolaki 45§ 1mom. (434/2003)

[85] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

[86] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

[87] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

[88] Perusopetuslaki 25 § 2 mom. (628/1998)

[89] Perusopetuslaki 9 § 2 mom. (628/1998)

[90] Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)

[91] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010) ja 26 a § 2-3 mom. (1040/2014)

[92] Perusopetuslaki (628/1998) 27 §

5.5.1. Erityinen tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Erityisen tuen päätökset koskeva pääsääntöisesti pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneita lapsia. Vantaalla rakenteelliset tukitoimet ovat saatavilla tarvittaessa jo tehostetun tuen aikana.

Erityisen tuen tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon huoltajien, esiopetuksen opettajan tai erityisopettajan sekä lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen näkemys lapsen tuen tarpeesta mm. palveluiden ja apuvälineiden osalta. Erityisen tuen tehtävänä on tarjota yksilöllisesti suunniteltua ja toteutettua kasvun ja oppimisen tukea.

Erityistä tukea saavat lapset sijoittuvat pääsääntöisesti integroituihin ryhmiin tai erityisryhmään. Erityisopetuksen toteuttamisesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Erityistä tukea saavien lasten osallistuminen esiopetusryhmään tulee toteuttaa kunkin lapsen edellytysten mukaan ja osallistumisen määrä ja tavat voivat vaihdella. Esiopetusryhmän toimintaan osallistumista tulee arvioida vuoden aikana, ja lisätä tai vähentää osallistumisaikaa / -kertoja lapsen tarpeiden mukaisesti.

Tarkemmat ohjeet erityiseen tukeen liittävästä prosessista ja vastuista Varhaiskasvatuksen intranetista.

Pedagoginen selvitys Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaan esiopetuksessa pedagoginen selvitys laaditaan kaikista niistä lapsista, joille esitetään erityistä tukea. Varhaiskasvatuksen opettaja/esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa pedagogisen selvityksen laatimisesta erityistä tukea varten sekä ennen esiopetuksen alkamista että esiopetuksen aikana. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja auttaa tarvittaessa pedagogisen selvityksen laatimisessa. Lisäksi pedagogista selvitystä varten konsultoidaan oppilashuollon ammattihenkilöstöön kuuluvia työntekijöitä.

Esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja toimittaa pedagogisen selvityksen ja mahdollisen lausunnon konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle huoltajan kuulemista varten. Huoltajan kuulemisen jälkeen konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimittaa huoltajan kuulemislomakkeen ja pedagogisen selvityksen varhaiskasvatuspäällikölle erityisen tuen päätöksen tekoa varten. Erityisen tuen päätös tuodaan tiedoksi Alueelliseen kehityksen ja oppimisen tuen (AKOT) -työryhmään. Lisäksi mahdolliset muutokset rakenteellisen tuen tarpeessa, joista erityisen tuen päätöksessä on päätetty, käsitellään AKOT-työryhmässä.

Pedagoginen selvitys kouluun siirtymisvaiheessa

Jos lapsen arvioidaan tarvitsevan erityistä tukea perusopetuksen alkaessa, esiopetuksen opettaja laatii pedagogisen selvityksen perusopetukseen sovitun aikataulun mukaisesti viimeisen esiopetusvuoden aikana. Pedagogista selvitystä tehtäessä hyödynnetään oppilashuollon ammattihenkilöiden asiantuntemusta. Pedagogiseen selvitykseen voidaan myös liittää asiantuntijalausunto, joka antaa lisätietoa lapsen tuen tarpeesta. Tarkemmat tiedot pedagogisen selvityksen tekemiseen liittyvistä yhteistyökäytännöistä ja prosessin etenemisestä Eskarista ekalle -yhteistyöprosessissa, joka löytyy Varhaiskasvatuksen intranetista.

Erityisen tuen päätös Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä kuullaan huoltajaa ja mahdollisuuksien mukaan lasta. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa huoltajien kuulemisesta yhteistyössä päiväkodin johtajan kanssa esiopetusta koskien. Huoltajan kuulemislomake ja sen liitteenä oleva asiantuntijalausunto ja pedagoginen selvitys toimitetaan varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee kirjallisen päätöksen erityisestä tuesta.

Erityisestä tuesta, huoltajan kuulemisesta ja pidennetystä oppivelvollisuudesta on erillinen ohje Varhaiskasvatuksen intranetissa.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kaikille erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, muita asiantuntijalausuntoja sekä lapselle laadittua pedagogista selvitystä hyödynnetään huoltajan luvalla HOJKS:n laadinnassa. Päiväkodin johtajan vastaa siitä, että erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille on laadittu HOJKS.

Lapsen esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa HOJKS:n laatimisesta, toteutuksesta ja arvioinnista yhteistyössä lapsen kasvatukseen ja opetukseen osallistuvien asiantuntijatahojen kanssa. HOJKS laaditaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajat ovat myös mukana HOJKS:n toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan mahdollisuuksien mukaan.

HOJKS:n toteutumista seurataan säännöllisesti. Erityistä tukea saavien lasten suunnitelma tulee arvioida vähintään kaksi kertaa esiopetusvuoden aikana. Arviointi tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Arvioinnin pohjalta suunnitelmaa tarkistetaan lapsen tarpeiden mukaisesti.

Pidennetty oppivelvollisuus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kun lapselle on asiantuntijalausunnossa suositeltu pidennettyä oppivelvollisuutta, järjestetään huoltajan kuuleminen koskien sekä pidennettyä oppivelvollisuutta että erityistä tukea. Vantaalla pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksenteossa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

Pidennetty oppivelvollisuus toteutetaan Vantaalla varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa yhdestä kolmeen vuotta riippuen pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisen ajankohdasta ja lapsen yksilöllisistä tarpeista.

Pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisestä tuesta sekä huoltajien kuulemisesta on erillinen ohje Varhaiskasvatuksen intranetissa.

5.6. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Osa-aikainen erityisopetus

Lapsella, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun esiopetuksen ohessa[93]. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan lapsille, joilla on esimerkiksi kielellisiin, matemaattisiin tai motorisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, vaikeuksia oman toiminnan ohjauksessa, tarkkaavaisuudessa tai vuorovaikutustaidoissa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä ja ehkäistä kehityksen ja oppimisen vaikeuksia. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista esiopetuksessa tiedotetaan kaikille huoltajille. Sen toteuttamista suunnitellaan ja sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään lapsen saamaan muuhun opetukseen.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet

Lapsella on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla[94]. Tarkoituksena on turvata lapselle kasvun ja oppimisen perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikissa oppimisympäristöissä.

Lapselle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien lasten kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten lasten kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Lapsen kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea lasta kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Avustajan antama tuki edistää lapsen itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle lapselle tai opetusryhmälle. Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida lapsen ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee lasta päivittäisissä tilanteissa ja tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa esiopetuksen muun henkilöstön kanssa.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään

esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Lapsen kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat lasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti, niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Lapsen kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Lapsen tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota esiopetusyksikön omalla henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten lapsille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan lapsen opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen lapsen ja huoltajan antamia tietoja sekä mahdollisten esiopetuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan lapsen palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle lapselle tehdään lapsen tarvitsemista palveluista ja erityisistä apuvälineistä hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

[93] Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

[94] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

5.6.1. Osa-aikainen erityisopetus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Osa-aikainen erityisopetus on joustava tuen järjestämisen muoto, joka on mahdollista järjestää kaikilla tuen tasoille. Esiopetuksessa tehtävä jatkuva havainnointi auttaa esiopetuksen opettajaa tai erityisopettajaa tunnistamaan tarpeet, joihin osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan vastata. Myös yhteistyö oppilashuollon kuraattorien ja psykologien sekä mahdollisten muiden lasta jo tuntevien asiantuntijoiden kanssa auttaa tunnistamaan ja suunnittelemaan osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämistä. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan mahdollisimman pian tarpeen ilmettyä, ja suunnitellaan osana lapsen esiopetuksen järjestämistä. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestäminen sekä tavoitteiden että toimintatapojen osalta suunnitellaan yhdessä huoltajien kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistapa kirjataan lapsen esiopetuksen (LEOPS) tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteista ja toimintatavoista sovittaessa on tärkeää myös sopia, milloin osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen tarvetta ja järjestämistapaa arvioidaan ja tarpeen mukaan tarkennetaan.

Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisessä hyödynnetään aina varhaiskasvatuksen erityisopettajan osaamista. Jos ryhmässä ei työskentele varhaiskasvatuksen erityisopettajaa tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajaa, niin konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja konsultoi ja ohjaa esiopetuksen opettajaa osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisessä.

5.6.2. Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Avustajapalvelun järjestämisen osalta toimitaan *Kehityksen ja oppimisen tuen linjausten* mukaisesti eli avustaja rakenteellisena tukitoimena käsitellään alueellisessa kehityksen ja oppimisen tuen työryhmässä (AKOT).

Tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee omien erityistarpeidensa vuoksi tulkitsemispalvelua, oppimis- ja ohjauskeskuksen palveluja tai apuvälinettä oppimisensa tueksi, tarve arvioidaan yksilöllisesti ja moniammatillisesti. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päiväkodin johtaja ovat mukana suunnittelemassa opetukseen osallistumisen edellyttämien palveluiden järjestämistä ja erityisten apuvälineiden käyttöä. Tarkemmat ohjeet näiden palveluiden ja erityisten apuvälineiden järjestämisestä ja päätöksenteosta ovat Varhaiskasvatuksen intranetissa.

5.7. Kasvun ja oppimisen tuki paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Kasvun ja oppimisen tukeen liittyvät paikallisesti päätettävät asiat on kuvattu vuoden 2014 Esiopetuksen perusteissa luvussa 5.7.

Paikalliseen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelmaan liitetään vuoden 2014 Esiopetuksen perusteiden mukaan laadittu, paikalliseen esiopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvä Kasvun ja oppimisen tukea käsittelevä luku. Mikäli luvussa havaitaan puutteita, voi niitä korjata.

Lapset, joille on tehty päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta[95] voivat saada perusopetuslain mukaisen esiopetuksensa osallistumalla kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun[96]. Tarvittaessa päätös voidaan tehdä kaksivuotisen esiopetuksen aikana. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) luvun 5.5 (Erityinen tuki) mukaisesti.

Opetuksen järjestäjä pitää huolta siitä, että kokeiluun osallistuva opetushenkilöstö tuntee perusopetuslain tukea koskevat säädökset sekä osaa toimia Esiopetuksen perusteet 2014 mukaisten tuen määräysten ja paikallisesti sovittujen käytäntöjen mukaisesti.

[95] Perusopetuslaki 25 § 2 mom. ja 26 § 1 mom. (477/2003)

[96] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta 2§ 3 mom. (2020/1046)

6. Oppilashuolto

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain[97] mukaisia Esiopetuksen perusteet 2014 asiakirjassa kuvattuja oppilashuoltoon liittyviä määräyksiä. Tarkemmat ohjeet kokeilukunnille on koottu alalukuun 6.5.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä[98].

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus[99].

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää[100]. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon[101]. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Esiopetuksen toteuttamiseen kuuluvasta kasvun ja oppimisen tuesta määrätään perusteiden luvussa 5 (Lapsen kasvun ja oppimisen tuki)[102].

[97] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (2013/1287)

[98] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.

[99] YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989

[100] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom.

[101] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 1 - 2 mom.

6.1. Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus[103]. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset[104]. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla[105]. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina[106]. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla[107]. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa[108].

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja[109]. Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisäävät oppilashuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia[110].

Oppilashuoltoryhmät

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano [111]. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon, kuten esi- ja perusopetuksen, yhteinen.

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu[111]. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

[103] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 1 mom.

[104] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.

[105] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 ja 2 mom.

[106] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 3 mom. ja terveydenhuoltolaki (1326/2010) 15 §

[107] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

[108] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 15 § ja 17 §

[109] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 11 § 1 - 2mom.

[110] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 25 §

[111] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 14 § 1 - 4mom.

Oppilashuolto Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksen oppilashuoltoon sisältyvät ennaltaehkäisevä yhteisöllinen ja yksilökohtainen oppilashuolto. Esiopetuksessa lasten hyvinvointia tuetaan yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Lisäksi esiopetuksen oppilashuolto kuuluu esiopetuksen psykologien ja kuraattorien sekä lasten neuvoloiden henkilöstön tehtäviin. Hyvinvointityössä mukana voivat olla myös muut yhteistyötahot.

Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käytänteet on koottu varhaiskasvatuksen henkilöstölle suunnattuun *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjaan*.

6.1.1. Monialainen oppilashuollon yhteistyö Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaalla esiopetuksen oppilashuollossa tehdään moniammatillista ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Vantaalaisen oppilashuollon tavoitteena on ennaltaehkäisy, varhainen tukeminen ja asioihin puuttuminen tilanteen vaatimalla tavalla ja intensiteetillä.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltoa ohjaavat luottamuksellisuus sekä lapsen ja huoltajan kunnioittaminen. Oppilashuollosta ja siihen liittyvistä toimintatavoista tulee antaa riittävästi tietoa huoltajille sekä esiopetuksen alkaessa että esiopetuksen aikana.

Oppilashuoltoryhmät Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmien kokonaisuus muodostuu Vantaan esiopetuksessa ohjausryhmästä sekä yhteisöllisistä hyvinvointiryhmistä (YHR). Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen.

Esiopetuksen oppilashuollon ohjausryhmä

Vantaalla esiopetuksen oppilashuollon ohjausryhmänä toimii esiopetuksen, perusopetuksen ja toisen asteen yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä vastaa myös esiopetuksen oppilashuollon ohjauksesta ja arvioinnista.

Esiopetuksen yhteisölliset hyvinvointiryhmät (YHR)

Yhteisölliset hyvinvointiryhmät muodostetaan pienaluetasoisesti pienalueen johtajatiimien jakojen mukaisesti. Pienalueen johtajatiimistä yksi päiväkodin johtaja toimii hyvinvointiryhmän puheenjohtajana vähintään kahden lukuvuoden ajan. Hyvinvointiryhmään kuuluu kunnallisten ja yksityisten esiopetusta järjestävien päiväkotien johtajat, esiopetuksen opettajien edustajat, psykologi, kuraattori sekä terveydenhoitajien, huoltajien ja perusopetuksen edustaja. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida pienalueen esiopetuksen oppilashuoltoa. Ryhmä keskittyy yhteisöllisen oppilashuollon asioiden, ilmiöiden ja osaamisen jakamiseen. Ryhmä voi tarvittaessa kutsua muita asiantuntijoita tai edustajia ryhmän kokouksiin. Ryhmässä ei käsitellä yksittäisten lasten asioita.

Monialainen asiantuntijaryhmä

Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen yksittäisen lapsen ja / tai perheen tuen tarpeen selvittämiseksi, ja oppilashuoltopalvelujen järjestämiseksi sekä näitä täydentäviin muihin mahdollisiin palveluihin ohjaamiseksi. Ryhmän kokoaa huoltajan luvalla se esiopetushenkilöstön tai esiopetuksen oppilashuollon edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmä nimeää

keskuudestaan vastuuhenkilön. Yksittäisen lapsen asian käsittelystä laaditaan yksilökohtainen oppilashuoltokertomus, jota päivitetään tarvittaessa vuoden aikana.

6.2. Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.[113] Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin[114], joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykkinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.[115]

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa[116].

[113] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 mom.

[114] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)

[115] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013)

[116] Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 §

6.2.1. Yhteisöllinen oppilashuolto Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Yhteisöllisellä oppilashuollolla edistetään positiivista vuorovaikutusta esiopetusryhmässä ja -yhteisössä. Tällöin keskiössä ovat ryhmän lasten ja aikuisten väliset positiiviset kohtaamiset, leikillisyys ja aktiivinen toimijuus. Yhteisössä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla esiopetusyhteisön jäsenillä on hyvä ja turvallinen olo, tunne tasavertaisuudesta sekä kokemus kiusaamattomuudesta. Yhteisöllisellä oppilashuollolla tuetaan ryhmäytymistä ja ryhmädynamiikkaa sekä varmistetaan kaikkien lasten liittyminen ryhmään. Kulttuurien välinen vuorovaikutus nähdään arvokkaana ja monet kulttuurit tulevat tutuiksi esiopetusyhteisössä. Erityisesti ryhmän lasten kielet ja kulttuurit huomioidaan ja tehdään näkyviksi esiopetusyhteisössä.

Terveydestä ja terveellisyydestä keskustellaan esiopetusyhteisössä luontevasti erilaisissa arkitoimintatilanteissa. Terveellisiä elämäntapoja voidaan myös tehdä näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin kautta. Esimerkiksi lasten liikkumisen dokumentoinnin kautta lasten kanssa voidaan konkreettisesti tutkia liikkumista ja keskustella sen merkityksestä

terveydelle. Dokumentoinnin pohjalta päästään kehittämään yksilö- ja ryhmätasoilla lasten liikkumistottumuksia yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

Yhteisöllisellä oppilashuollolla edistetään lasten osallisuutta. Esiopetusyhteisössä rakennetaan toimintakulttuuria, jossa jokainen ryhmän jäsen tulee kuulluksi ja kohdatuksi. Esiopetuksen ryhmässä tuetaan lasten aktiivista toimijuutta, jolloin lapsia rohkaistaan ilmaisemaan näkemyksiään sekä rakentamaan yhdessä muiden lasten ja aikuisten kanssa esiopetusryhmän toimintakulttuuria. Samalla harjoitellaan vastuunottoa omista teoista ja valinnoista.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa kehitetään ja toteutetaan yhdessä esiopetuksen henkilöstön, lasten, huoltajien sekä moniammatillisten yhteistyötahojen kanssa. Huoltajat otetaan mukaan yhteisöllisen oppilashuollon suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin. Vanhempaintilaisuuksien ja – toimikuntien lisäksi huoltajilla on mahdollisuus osallistua mm. palvelujen muotoiluun sekä erilaisiin tapahtumiin ja niiden järjestämiseen. Huoltajien edustajat ovat mukana myös yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä. Vantaan esiopetuksen oppilashuollon psykologit ja kuraattorit osallistuvat aktiivisesti yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön sekä alue- että toimintayksikkötasolla. Psykologit ja kuraattorit käyvät seuraamassa esiopetusryhmien toimintaa tarpeen mukaan ja kehittävät yhteistyössä muun henkilöstön kanssa uusia yhteisöllisiä toimintamalleja. Lisäksi he osallistuvat tarvittaessa esiopetuksen vanhempaintilaisuuksiin ja järjestävät vanhempain- ja lastenryhmiä.

6.3. Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- *lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina*
- *oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja*
- *yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.[117]*

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen[118]. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti[119]. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä.[120] Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta[121].

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat: [122]

- *yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot*

- *kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa*
- *kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa*
- *asian aihe ja vireille panija*
- *lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset*
- *toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet*
- *tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma*
- *toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.*

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.[123]

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.[124]

Terveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.[125]

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi[126]. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot[127]. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta[128]. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.[129]

[117] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 1 mom.

[118] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

[119] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.

[120] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 1 ja 2 mom.

[121] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta

(621/1999) 26 § 3 mom.

[122] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 - 4 mom.

[123] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 5 mom.

[124] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.

[125] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

[126] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 2 mom.

[127] Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)

[128] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 3 mom.

[129] Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)

6.3.1. Yksilökohtainen oppilashuolto Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Ongelmia ennaltaehkäistään yhdessä huoltajien kanssa avoimeen yhteistyöhön, kunnioitukseen ja luottamukseen perustuen. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen ja konkreettiset käytänteet on kuvattu tarkemmin Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus neuvolan terveydenhoitajan, esiopetuksen psykologin ja kuraattorin palveluihin. Nämä yksilökohtaiset oppilashuoltopalvelut ovat perheille vapaaehtoisia. Lapsen toivomukset ja mielipiteet huomioidaan häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa.

Esiopetusikäisten terveydenhoitopalvelut toteutetaan sosiaali- ja terveystoimessa äitiys- ja lasten neuvoloissa. Terveydenhoitajat työskentelevät omaterveydenhoitaja -periaatteella eli sama terveydenhoitaja hoitaa sekä raskauden ajan että lapsen kehityksen seurannan kouluikään asti.

Oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut järjestetään opiskeluhuollon yksikön kautta esiopetukselle kohdennettuina palveluina. Aikaisemmat asiakkuudet esimerkiksi perheneuvolassa tai psykologipalveluissa, jatkuvat esiopetusiässä pääsääntöisesti niissä palveluissa, joissa asiakkuus on syntynyt. Oppilashuoltona järjestettävien tukitoimenpiteiden kanssa pohditaan usein rinnakkain myös kolmiportaisen tuen muotoja.

6.4. Oppilashuoltosuunnitelmat

Esiopetuksessa opetussuunnitelma tulee myös oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[130]. Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat

- *kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus[131]*
- *paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta[132]*
- *yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma[133].*

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

[130] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

[131] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

[132] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

[133] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 §

6.4.1. Oppilashuoltosuunnitelmat Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaan esiopetuksen oppilashuollon oppilashuoltosuunnitelmat muodostuvat neljästä kokonaisuudesta:

1. *Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman oppilashuollon osuudet* sisältävät ne kaupunkikohtaiset esiopetuksen opetussuunnitelman sisällöt ja linjaukset, jotka koskevat kaikkia esiopetuksen järjestämispaikkoja. Esiopetuksen oppilashuollon sisältöjä konkretisoidaan tarkemmin *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa*.

2. Kaupunkitasoiseen lastensuojelulain edellyttämään *lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan* sisällytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja valtakunnallisessa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt asiat. Suunnitelman tarkoitus on tukea toimintaa, jossa lapsi tai nuori on keskiössä. Lapsen, nuoren ja perheen tarvitsema apu muodostuu usein eri toimijoiden ja ammattilaisten palveluista. Keskeistä on huomioida arkiympäristön ja siinä olevien toimijoiden merkitys hyvinvoinnin tukemisessa.

3. Alueellisella tasolla esiopetuksen oppilashuoltoa ohjaavat *Vantaan esiopetussuunnitelma* sekä sitä tarkentava *pienaluekohtainen oppilashuoltosuunnitelma*. Yhteisölliset hyvinvointiryhmät laativat syksyllä pienaluekohtaisen oppilashuoltosuunnitelman lukuvuoden työskentelylle. Suunnitelma tarkistetaan vuodenvaihteen jälkeen ja sen toteutumista arvioidaan ennen lukuvuoden päättymistä.

4. Toimintayksikkö- ja lapsiryhmätasolla esiopetuksen oppilashuoltoa ja hyvinvointityötä suunnitellaan ja arvioidaan *toimintasuunnitelmien, turvallisuussuunnitelman* sekä *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen -suunnitelman* kautta.

6.5. Oppilashuolto paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Vuoden 2014 Esiopetuksen perusteissa, luvussa 6.5 määrätään paikallisesti päätettävistä oppilashuoltoon liittyvistä asioista ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinnasta.

Paikalliseen kokeiluopetussuunnitelmaan liitetään

- *paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä, vuoden 2014 Esiopetuksen perusteiden mukainen kuvaus esiopetuksen oppilashuollosta. Mikäli kuvauksessa havaitaan puutteita niitä voi tarkentaa.*

Lisäksi kokeiluopetussuunnitelmaan kirjataan millä nimellä ja mistä ovat luettavissa

- *esiopetuksen yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma, jonka sisällöstä määrätään vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman voi myös lisätä kokeiluopetussuunnitelmaan liitteeksi.*
- *oppilas- ja oppilashuoltolain mukainen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma*

On todennäköistä, että osa kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvasta henkilöstöstä ei tunne opiskelija- ja oppilashuoltolakia ja sen mukaisia paikallisia toimintatapoja. Tästä syystä on tärkeää, että esiopetuksen järjestäjä pitää huolta[134] siitä, että esiopetuskokeilussa toimiva opetushenkilöstö tuntee oppilashuollon lainsäädännön, perusteiden mukaiset paikalliset toimintatavat.

[134] Opiskelija- ja oppilashuoltolaki (1287/2013) 26§

7. Perusteiden käyttäjälle

Joulukuussa 2020 valtioneuvosto hyväksyi lain kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta. Kokeilu alkaa elokuussa 2021 ja päättyy toukokuussa 2024. Opetushallitus on laatinut nämä kokeiluopetussuunnitelman perusteet kokeilua varten. Perusteissa määrätään kaksivuotisen esiopetuksen pedagogisesta toteuttamisesta.

Tämä perustemääräys pohjautuu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014), mutta sitä on tarvittavilta osin muokattu kokeiluun sopivaksi. Kasvun ja oppimisen tukea (kolmiportainen tuki) sekä Oppilashuoltoa käsittelevät luvut ovat vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia, sillä niihin ei ole lainsäädännössä tehty muutoksia. Perusteita laadittaessa on myös hyödynnetty Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2018), esiopetusta ja varhaiskasvatusta koskevan tutkimuksen, arvioinnin ja kehittämistyön tuloksia sekä perusteiden valmistelun aikana eri asiantuntijoilta saatua palautetta.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu toteutetaan kokeiluun valituissa kunnissa ja siihen osallistuu vain osa 5- ja 6-vuotiaista lapsista. Huoltajat hakevat lapsilleen paikkaa kaksivuotiseen esiopetukseen kokeilukuntien antaman informaation ja ohjeiden mukaisesti. Kaksivuotinen esiopetus ja siihen liittyvä toiminta on kokeiluun osallistuville lapsille maksutonta. Vanhempien on myös mahdollista saada avustusta lasten kuljetukseen tarvittaessa. Kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus osallistua esiopetuksen lisäksi annettavaan varhaiskasvatukseen.

Kokeiluperusteissa korostetaan lapsilähtöistä, leikkiin ja tutkivaan havainnointiin perustuvaa pedagogiikkaa sekä lasten hyvinvoinnista huolehtimista. Kaksivuotisessa esiopetuksessa kukin lapsi saa edetä oppimisessaan omaan tahtiinsa. Kaksi vuotta antaa aiempaa paremman mahdollisuuden keskittyä pitkäkestoisesti esiopetuksen tavoitteiden mukaiseen toimintaan sekä toiminnan kehittämiseen. Perusteet on laadittu niin, että sen mukainen toiminta ja opetus muodostavat luontevan osan lasten oppimisen polkua varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Kokeilukunnat laativat oman, paikallisen kokeiluopetussuunnitelman näiden perusteiden mukaisesti. Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa tarkennetaan kokeilun perusteiden tavoitteita. Erityisen tärkeää on ottaa huomioon aiempaa nuoremmat lapset sekä lasten eheän päivän järjestämisen. Merkittävä muutos on myös kasvun ja oppimisen tuen sekä oppilashuollon ulottuminen kokeilussa mukana oleviin 5-vuotiaisiin.

Kokeilun luonteen mukaisesti Opetushallitus kannustaa kokeilukuntia rohkeaan kehittämisotteeseen kokeilutoimipaikoissa!

KAKSIVUOTISEN ESIOPETUKSEN KOKEILUN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2021

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma 2021

Tämä dokumentti tuo näkyväksi värikoodein Vantaan opetussuunnitelman rakentumisen:

- Musta teksti on kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteista (Opetushallitus, 2021)
- Punainen teksti on tuotu Vantaan Esiopetuksen opetussuunnitelmasta 2019
- Sininen teksti on tuotu Vantaan Varhaiskasvatussuunnitelmasta 2019
- Vihreällä maalattu teksti koskee muutoksia, jotka esitetään tehtäväksi myös Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan 1.8.2021 alkaen
- Turkoosilla maalattu teksti on uutta tekstiä

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Määräykset ja ohjeet 2021:2a

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2021:2a

ISBN 978-952-13-6734-2 (pdf)
ISSN-L 1798-887X
ISSN 1798-8888 (pdf) Taitto:

Grano Oy www.oph.fi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

MÄÄRÄYS 1 (1)
velvoittavana noudatettava

5.2.2021 OPH-486-2021

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun järjestäjät (kokeilukunnat)

Voimassaoloaika 8.2.2021 – 31.5.2024

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:
Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) § 2 mom.
Perusopetuslaki (628/1998) 14 § (muutettu 477/2003) sekä valtioneuvoston asetus (422/2012) 13 § (muutettu 378/2014)

KAKSIVUOTISEN ESIOPETUKSEN KOKEILUN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2021

Opetushallitus on tänään päättänyt Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteista liitteen mukaisesti. Päätös on voimassa Opetus- ja kulttuuriministeriön päättämissä kaksivuotista esiopetusta järjestävissä kunnissa (kokeilukunnat) lukuvuosina 2021-2024. Päätös kumoaa määräyksen 102/011/2014 kokeilun ajaksi kokeiluun osallistuvissa kokeilutoimipaikoissa.

Päätös edellyttää kokeilukuntia laatimaan paikallisen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman. Kokeilukunnan tulee laatia ja hyväksyä kokeiluopetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä perusteissa on määrätty.

Kaksivuotisen esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma otetaan käyttöön kokeilukunnissa 1.8.2021 alkaen. Kaksivuotinen esiopetus järjestetään kokeiluopetussuunnitelmaa noudattaen kevätlukukauden 2024 loppuun.

Pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Opetusneuvos Marjo Rissanen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

LIITTEET Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet 2021

SISÄLTÖ

PERUSTEIDEN KÄYTTÄJÄLLE....7

1 KOKEILUN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLINEN KOKEILUOPETUSSUUNNITELMA....8

1.1 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet....8

1.2 Paikallinen kokeiluopetussuunnitelma....9

1.3 Kokeiluopetussuunnitelmaa koskevat paikalliset päätökset....11

2 ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ, JÄRJESTÄMINEN JA YLEISET TAVOITTEET KAKSIVUOTISEN ESIOPETUKSEN KOKEILUSSA....14

2.1 Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua....14

2.2 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun järjestäminen....17

2.3 Kaksivuotista esiopetusta ohjaavat yleiset velvoitteet....19

2.4 Arvoperusta....20

2.5 Oppimiskäsitys....21

2.6 Laaja-alainen osaaminen....22

2.7 Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä, järjestäminen ja yleiset tavoitteet paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa....30

3 KASVUA JA OPPIMISTA TUKEVA TOIMINTAKULTTUURI....31

3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet....32

3.2 Oppimisympäristöt....42

3.3 Yhteistyö kaksivuotisen esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa....45

3.4 Toimintakulttuuri, oppimisympäristöt ja yhteistyö paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa....51

4 OPETUKSEN TAVOITTEET JA PEDAGOGINEN TOTEUTTAMINEN KAKSIVUOTISESSA ESIOPETUKSESSA....52

4.1 Monipuoliset työtavat....52

4.2. Pedagoginen dokumentointi....55

4.3 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena....57

4.4 Oppimisenalueet kaksivuotisessa esiopetuksessa....60

Kielten rikas maailma....60

Ilmaisun monet muodot....64

Minä ja meidän yhteisömme....66

Tutkin ja toimin ympäristössäni....69

Kasvan, liikun ja kehityn....75

4.5 Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia....78

4.6 Opetuksen tavoitteet ja toteuttaminen paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa....83

5 LAPSEN KASVUN JA OPPIMISEN TUKI....84

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet....84

5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana....88

5.3 Yleinen tuki....89

5.4 Tehostettu tuki....90

5.5 Erityinen tuki....94

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot....102
5.7 Kasvun ja oppimisen tuki paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa....104
6 OPPILASHUOLTO....106
6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö....107
6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto....110
6.3 Yksilökohtainen oppilashuolto....111
6.4 Oppilashuoltosuunnitelmat....114
6.5 Oppilashuolto paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa....115

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

PERUSTEIDEN KÄYTTÄJÄLLE

Joulukuussa 2020 valtioneuvosto hyväksyi lain kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta. Kokeilu alkaa elokuussa 2021 ja päättyy toukokuussa 2024. Opetushallitus on laatinut nämä kokeiluopetussuunnitelman perusteet kokeilua varten. Perusteissa määrätään kaksivuotisen esiopetuksen pedagogisesta toteuttamisesta.

Tämä perustemääräys pohjautuu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014), mutta sitä on tarvittavilta osin muokattu kokeiluun sopivaksi. Kasvun ja oppimisen tukea (kolmiportainen tuki) sekä Oppilashuoltoa käsittelevät luvut ovat vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia, sillä niihin ei ole lainsäädännössä tehty muutoksia. Perusteita laadittaessa on myös hyödynnetty Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2018), esiopetusta ja varhaiskasvatusta koskevan tutkimuksen, arvioinnin ja kehittämistyön tuloksia sekä perusteiden valmistelun aikana eri asiantuntijoilta saatua palautetta.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu toteutetaan kokeiluun valituissa kunnissa ja siihen osallistuu vain osa 5- ja 6-vuotiaista lapsista. Huoltajat hakevat lapsilleen paikkaa kaksivuotiseen esiopetukseen kokeilukuntien antaman informaation ja ohjeiden mukaisesti. Kaksivuotinen esiopetus ja siihen liittyvä toiminta on kokeiluun osallistuville lapsille maksutonta. Vanhempien on myös mahdollista saada avustusta lasten kuljetukseen tarvittaessa. Kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus osallistua esiopetuksen lisäksi annettavaan varhaiskasvatukseen.

Kokeiluperusteissa korostetaan lapsilähtöistä, leikkiin ja tutkivaan havainnointiin perustuvaa pedagogiikkaa sekä lasten hyvinvoinnista huolehtimista. Kaksivuotisessa esiopetuksessa kukin lapsi saa edetä oppimisessaan omaan tahtiinsa. Kaksi vuotta antaa aiempaa paremman mahdollisuuden keskittyä pitkäkestoisesti esiopetuksen tavoitteiden mukaiseen toimintaan sekä toiminnan kehittämiseen. Perusteet on laadittu niin, että sen mukainen toiminta ja opetus muodostavat luontevan osan lasten oppimisen polkua varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Kokeilukunnat laativat oman, paikallisen kokeiluopetussuunnitelman näiden perusteiden mukaisesti. Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa tarkennetaan kokeilun perusteiden tavoitteita. Erityisen tärkeää on ottaa huomioon aiempaa nuoremmat lapset sekä lasten eheän päivän järjestämisen. Merkittävä muutos on myös kasvun ja oppimisen tuen sekä oppilashuollon ulottuminen kokeilussa mukana oleviin 5-vuotiaisiin.

Kokeilun luonteen mukaisesti Opetushallitus kannustaa kokeilukuntia rohkeaan kehittämisotteeseen kokeilutoimipaikoissa!

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

1. KOKEILUN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLINEN KOKEILUOPETUSSUUNNITELMA

1.1 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet

Nämä opetussuunnitelman perusteet on kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta annetun lain mukainen Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys[1], jonka mukaan paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja kaksivuotinen esiopetus toteutetaan. Opetussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaavat kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua koskevan lain ohella erityisesti perusopetuslaki ja -asetus sekä esiopetuksen tavoitteita määrittävä valtioneuvoston asetus[2].

Kokeiluperusteiden tehtävänä on tukea kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun toteutusta. Erityisenä tehtävänä on edistää sujuvia siirtymiä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta alkuopetukseen kasvun ja oppimisen polun jatkuvuus ja eheys turvaten[3]. Perusteet on valmisteltu sidosryhmäyhteistyössä hyödyntäen uusimpien tutkimus-, arviointi- ja kehittämistyön tuloksia.

Kokeilun opetussuunnitelman perusteissa määrätään kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetuksen tavoitteista, oppimisen alueista ja niiden keskeisistä sisällöistä sekä kodin ja esiopetuksen yhteistyön sekä kasvun ja oppimisen tuen ja oppilashuollon toteuttamisesta.[3] Esiopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet liittyvät yhteen ja muodostavat toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi perusteasiakirja sisältää esiopetuksen tavoitteita koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Näissä perusteissa jokaisen luvun päätteeksi on koottu ohjeet paikallisen kokeiluopetussuunnitelman laatimista ja kehittämistä varten. Opetussuunnitelman perusteissa on myös viittauksia lainsäädäntöön. Viittausten tarkoituksena on selventää perustetekstin yhteyttä lainsäädännölliseen perustaan.

Esiopetusta ohjaavista säädöksistä poiketen tässä perusteasiakirjassa käytetään oppilaasta esiopetukseen paremmin soveltuvana sanaa lapsi, oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä kasvun ja oppimisen tuki sekä opiskelija- ja oppilashuoltolain mukaisesta opiskeluhuollosta termiä esiopetuksen oppilashuolto. Käsitettä huoltaja käytetään tarkoitettaessa lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa. Kokeiluun osallistuvista opetuksen järjestäjistä käytetään kokeilulain mukaista käsitettä kokeilukunta ja esiopetuksen yksiköistä käytetään kokeilulain mukaista käsitettä

[1] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 3 § 2 mom.
[2] Perusopetuslaki (628/1998) 14 § 2 mom. ja Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 § 3 Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 7 § 2 mom.
[3] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 7 § 2 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

kokeilutoimipaikka. Kokeilulain mukaisesta kaksivuotisesta esiopetuksesta käytetään myös lyhyempää käsitettä esiopetus.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmakokonaisuus on nelitasoinen. Se koostuu valtakunnallisesta perusteasiakirjasta, paikallisista opetussuunnitelmista, vuosittaisista suunnitelmista[4] sekä lasten oppimissuunnitelmista.

1.2 Paikallinen kokeiluopetussuunnitelma

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa mukana olevan kokeilukunnan tulee laatia paikallinen kokeiluopetussuunnitelma ja tehdä päätös sen käyttöön ottamisesta ennen kokeilun alkamista 1.8.2021[5]. Kokeilukunta voi tehdä yhteistyötä muiden kokeiluun osallistuvien kuntien kanssa myös paikallisen opetussuunnitelman laadinnassa.

Paikallinen kokeiluopetussuunnitelma laaditaan siten, että se määrittelee, ohjaa ja tukee esiopetuksen järjestämistä kaikissa kokeilutoimipaikoissa. Kokeilukunta ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, lasten tarpeet sekä esiopetusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset opetussuunnitelmaa laatiessaan. Paikalliset suunnitelmat voivat tarkentaa valtakunnallisia perusteita, mutta ne eivät voi sulkea pois mitään lain, asetuksen tai perusteiden edellyttämää tavoitetta tai sisältöä.

Kukin kokeilukunta hyväksyy kokeiluopetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa esiopetusta varten[6].

Lisäksi kokeilukunnan tulee laatia kokeiluopetussuunnitelmaan perustuva vuosittainen suunnitelma ja tiedottaa huoltajille ennalta siinä päätetyistä keskeisistä asioista[7]. Suunnitelmassa tarkennetaan, miten paikallista opetussuunnitelmaa kussakin kokeilutoimipaikassa kyseisen vuoden aikana toteutetaan. Myös lasten oppimissuunnitelmat sekä kasvun ja oppimisen tukeen kuuluvat lasten yksilölliset suunnitelmat[8] laaditaan yhteisen opetussuunnitelman pohjalta.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa olevalle, tehostettua tukea saavalle lapselle tulee laatia oppimissuunnitelma. Erityisen tuen piirissä olevalle lapselle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)[9].

Näiden suunnitelmien laadinnasta ja sisällöstä määrätään tarkemmin näiden perusteiden luvussa 5 (Kasvun ja oppimisen tuki). Tavoitteellisuuden vahvistamiseksi opettaja voi laatia esiopetusryhmän kaikille lapsille oppimissuunnitelman yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa. Kokeiluun osallistuvista lapsista suurin osa osallistuu esiopetuksen lisäksi annettavaan varhaiskasvatukseen, jossa varhaiskasvatuslain mukaisesti on

[4] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)
[5] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 7 § 3 mom.
[6] Perusopetuslaki 15 § 1 mom. (628/1998)
[7] Perusopetusasetus 9 § (852/1998)
[8] Perusopetuslaki 16 a § ja 17 a § (642/2010)
[9] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (628/1998)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

laadittava lapsikohtainen suunnitelma[10]. Lasten yhtenäisen päivän ja oppimisen polun näkökulmasta yhden lapsikohtaisen suunnitelman käyttö esiopetuksessa ja sen lisäksi annettavassa varhaiskasvatuksessa olisi perusteltua. Lapsikohtainen suunnitelma tukee myös huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Kokeilukunta voi päättää kokeilla yhtenäistä oppimissuunnitelmaa kokeilutoimipaikoissa. Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden osalta noudatetaan luvun 5 määräyksiä.

Kokeiluopetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat, kuten:

- varhaiskasvatussuunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- perusopetuksen opetussuunnitelma
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma[11]
- yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma[12]
- tasa-arvolain mukainen tasa-arvosuunnitelma[13]

Paikallista kokeiluopetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää järjestää kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvalle henkilöstölle mahdollisuuksia tutustua kaksivuotisen esiopetuksen perusteisiin ja niihin tehtyihin muutoksiin, keskustella ja pohtia omien yksiköiden nykyisiä pedagogisia vahvuuksia sekä kehittämisen kohteita uudistuvan esiopetuksen näkökulmasta. Nämä keskustelut ovat perusta laadukkaan paikallisen kokeiluopetussuunnitelman laatimiselle ja käyttöönotolle. Keskustelulle työyhteisöissä sekä kokeilun yhteistyölle on hyvä varata mahdollisuuksia kokeilun ajan.

Kokeilukunnan tehtävänä on arvioida antamaansa esiopetusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin[14]. Kokeilukunnalla on myös velvoite osallistua kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun liittyvään ulkoiseen arviointiin ja tutkimukseen[15].

Mahdolliset muutokset näihin kokeilun opetussuunnitelman perusteisiin edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Kokeilukunta voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

[10] Varhaiskasvatuslaki (540/2018) 23 § ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018), luku 1.3
[11] Lastensuojelulaki (417/2007) 12 §; Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §
[12] Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §
[13] Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014)
[14] Perusopetuslaki 21 § 1 ja 2 mom. (1296/2013)
[15] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 10 §

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

1.3 Kokeiluopetussuunnitelmaa koskevat paikalliset päätökset

Paikallinen kokeiluopetussuunnitelma ja sitä tarkentava vuosittainen suunnitelma[16] laaditaan kokeilukunnan päättämällä tavalla tässä luvussa kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteissa määritellään kunkin pääluvun lopussa, mitä paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa tulee kyseisen luvun osalta päättää ja kuvata. Perusteissa määrätään, mitä osia kokeiluperusteista liitetään paikalliseen kokeiluopetussuunnitelmaan, ja missä osissa on mahdollista tai välttämätöntä määritellä kaksivuotisen esiopetuksen toteuttamista ja tavoitteita paikallisesta näkökulmasta. Myös paikallisesti tarkennettavissa osissa voi hyödyntää soveltuvin osin perustetekstiä. Paikallisesti määriteltyjen osuuksien tulee olla perusteiden määräysten mukaisia.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa noudatetaan näiden perusteiden rakennetta. Opetushallitus suosittelee kaikkia kokeiluun osallistuvia käyttämään ePerusteet -palvelua paikallisen kokeiluopetussuunnitelman laadinnassa ja julkaisemaan opetussuunnitelmansa kyseisessä palvelussa. Yhteisen alustan käyttö tukee kokeilun yhteistyötä ja esiopetuksen kehittämistä.

Paikallista kokeiluopetussuunnitelmaa valmisteltaessa kokeilukunta päättää,

- millä kielillä annettavaa opetusta varten kokeiluopetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään
- miten kokeiluopetussuunnitelma laaditaan, miten sen toteutumista arvioidaan kokeilun aikana ja miten sitä kehitetään
- miten kokeiluopetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoiden sekä muiden tarvittavien yhteistyökumppaneiden kanssa toteutetaan
- miten paikalliset erityispiirteet, kehittämisen tavoitteet sekä lapsia koskevat suunnitelmat otetaan kokeiluopetussuunnitelmaa valmisteltaessa huomioon • lapsikohtaisten oppimissuunnitelmien käytöstä ja laatimisen prosessista
- sisällytetäänkö tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain edellyttämät suunnitelmat osaksi kokeiluopetussuunnitelmaa [17] [19]
- miten kokeiluopetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta suunnitelmasta tiedotetaan huoltajia, perusopetusta, sosiaali- ja terveystointa sekä muita sidosryhmiä

[16] Perusopetusasetus (852/1998) 9 §

[17] Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja sen muutos (1329/2014) 19
Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma

Käsillä oleva Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma koostuu opetussuunnitelman perusteista, sekä paikallisesti laadituista Vantaan esiopetuksen kirjauksista. Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain varhaiskasvatuksen toimintayksikköjen ja esiopetusryhmien toimintasuunnitelmissa.

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma (2021) on kehkeytyvä asiakirja, jota arvioidaan ja kehitetään yhteistyössä kokeilutoimipaikkojen henkilöstön, lasten ja huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden kanssa kokeilun aikana. Kevään 2021 aikana työstetty suunnitelma on koottu pääasiassa hyödyntäen Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman (2019) ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman (2019) kirjauksia. Opetussuunnitelma sisältää myös kokeilun kannalta olennaisia paikallisia nostoja, joiden työstämiseen ja kommentoimiseen ovat voineet osallistua kokeilutoimipaikkojen henkilöstön lisäksi lapset, huoltajat, opetuslautakunnan luottamushenkilöt sekä muut kokeilusta kiinnostuneet. Vantaan kokeilua suuntaavat nostot on kuvattu toimintakulttuurin kehittämisen luvussa 3.1. Kokeilun opetussuunnitelmaan on tehty lisäksi vastaavat uudistukset oppilashuollon ja digipedagogiikan osalta, kuin mitä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan esitetään hyväksyttäväksi 1.8.2021 alkaen.

Paikallista opetussuunnitelmaa tullaan arvioimaan ja kehittämään kokeilun aikana yhdessä kokeilutoimipaikkojen henkilöstön kanssa. Opetussuunnitelmaan perehdytään ja sen sisältöä reflektoidaan henkilöstön kanssa kokeilutoimipaikoissa, mutta myös kaupungin yhteisellä kuukausittaisella suunnitteluajalla. Kehkeytynyt opetussuunnitelma tuodaan opetuslautakunnan käsiteltäväksi kokeilun aikana.

Paikallista opetussuunnitelmaa työstetään myös esiopetuksen keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Perusopetuksen kanssa kehitetään opetussuunnitelmallista jatkumoa ja toiminnallista yhteistyötä. Myös kulttuuri-, liikunta- ja kirjastopalveluiden kanssa sovitaan yhteisesti toteutettavista oppimiskokonaisuuksista. Sosiaali- ja terveystoimen sekä opiskeluhuollon toimijat ovat kumppaneina paikallista opetussuunnitelmaa tarkentavan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjan vuosittaisessa päivittämisessä. Kokeilun aikana huoltajille tullaan kuvaamaan opetussuunnitelmatyön etenemistä, ja lisäksi heiltä tullaan keräämään kommentteja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta.

Opetussuunnitelman toteutuminen ja arviointi

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua arvioidaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen arviointimallin mukaisesti. Arviointimalli kokoaa vantaalaista varhaiskasvatuksen arviointia yhteen ja tekee näkyväksi arvioinnin eri tasoja. Arviointimallin sisällöt ja

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

työkalut muuttuvat ajassa erilaisten ilmiöiden ja arviointitarpeiden sekä valtakunnallisen ohjauksen vaikutuksesta.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua toteutetaan kokeiluun valikoituneiden toimipaikkojen esiopetusryhmissä valtakunnallisen ja kaupunkitasoisen opetussuunnitelman pohjalta. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaa työstetään prosessinomaisesti arviointitiedon keräämisen, suunnittelun, kokeilun, sekä kehittämisen jatkuvana kehänä. Toimintasuunnitelma luo suuntaviivoja pedagogisen toiminnan, toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittämiselle lukuvuoden aikana. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelman päivittyvistä tavoitteista keskustellaan päiväkodin johtajan kanssa ja/tai toimintayksikön johtoryhmässä vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Tämän lisäksi esiopetusryhmän henkilöstö arvioi säännöllisesti itsearviointina omaa osaamistaan ja kehittämistarpeitaan niin yksilönä kuin tiiminä, sekä yhdessä päiväkodin johtajan kanssa ja kaupunkitasoisen yhteisen suunnitteluajan yhteydessä.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa mukana olevat päiväkodit vastaavat siitä, että huoltajat ovat tietoisia käytössä olevasta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmasta ja sitä tarkentavasta vuosittaisesta toimintasuunnitelmasta. Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma on huoltajien ja muiden sidosryhmien luettavissa Vantaan internetsivuilla. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvat lapset arvioivat opetussuunnitelman toteutumista lapsikohtaisen suunnitelma -keskustelun (LEOPS/HOJKS) yhteydessä.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

2. ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ, JÄRJESTÄMINEN JA YLEISET TAVOITTEET KAKSIVUOTISEN ESIOPETUKSEN KOKEILUSSA

2.1 Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tarkoituksena on vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta, selvittää varhaiskasvatuksen sekä esi- ja alkuopetuksen välisiä jatkumoita, perheiden palveluvalintoja sekä saada tietoa kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, sosiaalisiin taitoihin ja terveen itsetunnon muodostumiseen[18].

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla[19]. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana.

Laadukkaan kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kasvun tukemisen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä luvussa 3.3 kuvatulla tavalla. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä. Tämän varmistamisessa henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella kokeilutoimipaikoissa ja kokeilukunnan tasolla on tärkeä merkitys.

Esiopetussuunnitelman perusteissa (2014) kuvattu esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet koskevat myös kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua. Kokeilussa painottuu kuitenkin entistä vahvemmin kasvun ja oppimisen polun jatkuvuus ja eheys. Kokeilussa korostetaan myös lapsen päivän eheyttä.

Tavoitteena on, että kaksivuotisesta esiopetuksesta muodostuu pedagogisesti eheä kokonaisuus. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja otetaan huomioon lasten mielenkiinnon kohteet opetuksen järjestämisessä. Esiopetuksen kaksivuotisuus tarjoaa uusia mahdollisuuksia keskittyä ja syventyä oppimisen alueiden

[18] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 1 § 2 mom.

[19] Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta, sivu 34. / Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 § 1 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

toteuttamiseen ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Kahden vuoden kesto antaa lapsille aikaa kasvaa ja oppia omassa tahdissa.

Myös lasten yksilölliset tuen tarpeet on mahdollista huomioida kaksivuotisessa esiopetuksessa entistä aiemmin ja paremmin. Kokeilu vahvistaa esiopetuksen merkitystä lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

Kaksivuotinen esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Opetuksen tavoitteet määrittyvät kokeiluperusteiden ja niiden pohjalta laaditun paikallisen kokeiluopetussuunnitelman mukaan. Lasten osaamistasolle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita. Yksilöllisesti pohditut pedagogisen toiminnan tavoitteet hyödyttävät lasten kasvua ja oppimista, joten opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Esiopetuksen henkilöstö ottaa nämä tarpeet ja toiveet huomioon opetusta suunniteltaessa ja oppimisympäristöjä kehitettäessä.

Kokeilun myötä esiopetuksen piiriin tulee aiempaa nuorempia lapsia, joiden tarpeisiin kiinnitetään erityistä huomiota. Kaksivuotinen esiopetus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus innostua, kokeilla ja oppia uutta. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon myös lasten tarvitsema hoito ja huolenpito.

Leikki eri muodoissaan on keskeistä esiopetuksen toiminnassa. Leikkiessään ja toimiessaan erilaisissa oppimisympäristöissä lapset laajentavat osaamistaan eri tiedon- ja taidonaloilla. Tavoitteena on, että esiopetuksessa lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin.

Esiopetuksessa lapsilla on tilaisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojensa vahvistamiseen. Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

Kaksivuotista esiopetusta kehitetään inkluusion periaatteiden mukaisesti. Kaikki lapset voivat osallistua yhdessä esiopetukseen esimerkiksi tuen tarpeista, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta.

Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua Vantaalla

Kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuminen

Esiopetukseen osallistuminen on lapsen oikeus ja etu. Säännöllinen osallistuminen tukee lapsen ryhmään kuuluvuutta, ystävyyssuhteiden muodostumista ja oppimista, eli vahvistaa lapsen myönteistä kuvaa itsestään oppijana ja kaverina. Esiopetuksen toiminta perustuu leikkiin ja tutkivaan oppimiseen lapsen kiinnostuksen kohteita hyödyntäen. Nämä toimintatavat synnyttävät lapsen halun oppia.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Säännöllinen osallistuminen myös edellyttää esiopetuksen henkilöstöltä ja päiväkodin johtajalta esiopetuksen velvoittavuuden sekä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tavoitteiden ja sisältöjen avaamista huoltajille vanhempaintilaisuuksissa ja päivittäisissä kohtaamisissa. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aikana pyritään vahvistamaan aikaisemmin ja vaikuttavammin lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä yhteistyössä huoltajien kanssa. Esiopetuksen toimintaa dokumentoidaan ja kehitetään yhdessä lasten ja huoltajien kanssa. Kokeilun aikana myös kehitetään yhteistyötä niin varhaiskasvatuksen kuin alkuopetuksenkin kanssa.

Säännöllisen osallistumisen lisäksi esiopetukseen saapuminen ajallaan on olennaista. Esiopetuksen henkilöstö seuraa myöhästymisiä ja poissaoloja sekä puuttuu niihin voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Mikäli lapsen säännöllinen osallistuminen vaarantuu, ratkaisuja myöhästymisten ja poissaolojen ehkäisyyn pohditaan yhdessä huoltajien, lapsen ja esiopetuksen henkilöstön sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Esiopetuksen aikana tapahtuvista lomista sovitaan huoltajien ja esiopetuksen välillä voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Poissaoloihin ja myöhästymisiin puuttumista on kuvattu tarkemmin *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa*.

Lapsikohtaiset suunnitelmat

Vantaalla jokaiselle esiopetukseen osallistuvalle lapselle laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). HOJKS on kuvattu tarkemmin luvussa 5.5.

LEOPS sisältää lapsen puheenvuoron ja itsearvioinnin, sekä huoltajien puheenvuoron. Lapsen suunnitelmaan kirjataan rajattu määrä konkreettisia tavoitteita, miten pedagogista toimintaa ryhmässä kehitetään lapsen yksilölliset vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja tuen tarpeet huomioiden. Lapsen suunnitelman ei ole tarkoitus sisältää kokonaisvaltaisesti tietoa lapsesta, vaan siinä keskitytään joihinkin keskeisimpiin lapsen elämässä ajankohtaisiin asioihin. LEOPS sisältää tarpeen mukaan monikielisyyden suunnitelman, tai tehostetun tuen suunnitelman. Mikäli lapsi on esiopetuksen lisäksi muussa varhaiskasvatuksessa, voidaan varhaiskasvatusta koskevat tavoitteet ja muut huomioitavat asiat kirjata oppimissuunnitelmaan.

Esiopetuksen opettaja työstää kasvattajatiimin kanssa koonnin lapsikohtaisten suunnitelmien tavoitteista sekä lasten vahvuuksista ja kiinnostuksenkohteista. Lukuvuoden mittaan päivittyvä koonti toimii yhdessä muun pedagogisen dokumentoinnin kautta esiopetusryhmästä kerätyn tiedon kanssa toimintasuunnitelman perustana.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

2.2 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun järjestäminen

Kaksivuotisen esiopetuksen järjestäminen perustuu lakiin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta[20]. Tässä luvussa käsitellään keskeisiä järjestämistä koskevia velvoitteita. Tarkemmat järjestämistä koskevat säännökset on määritelty kokeilulaissa.

Kokeilukunta, jonka koeryhmään kuuluu sekä suomen- että ruotsinkielisiä lapsia, on velvollinen järjestämään kaksivuotista esiopetusta erikseen molempia kieliryhmiä varten[21].

Kaksivuotisen esiopetuksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetusta voidaan antaa muulla kuin edellä mainituilla perusopetuslain mukaisilla opetuskielillä, jos se ei vaaranna lasten mahdollisuuksia seurata opetusta.[22] Tästä määrätään tarkemmin luvussa 4.5.

Kaksivuotisen esiopetuksen järjestämisessä otetaan huomioon opetusalaa koskevat kelpoisuussäädökset[23]. Kokeilua ei saa järjestää sellaisessa esiopetuksen toimipaikassa, missä lapsella ei ole mahdollisuutta esiopetuksen lisäksi annettavaan varhaiskasvatukseen[24]. Tarjoamalla esiopetus ja sen lisäksi annettava varhaiskasvatus samassa paikassa pyritään varmistamaan lapsen eheä päivä ja pysyvät vuorovaikutussuhteet.

Kokeilukunnan vastuulla on huolehtia kohdejoukkoon kuuluvien lasten ja näiden huoltajien riittävästä tiedottamisesta[25]. Kokeilukunnalla on velvollisuus ilmoittaa koeryhmään kuuluvan lapsen huoltajalle mahdollisuudesta hakea kaksivuotiseen esiopetukseen ja hyväksyä koeryhmään kuuluvan lapsen hakemus. Huoltajan vastuulla on huolehtia siitä, että koeryhmään kuuluva lapsi osallistuu kokeilutoimipaikassa järjestettyyn kaksi vuotta kestävään esiopetukseen tai muuhun kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan.[26]

Lähtökohtana on, että kaksivuotiseen esiopetukseen hyväksytty lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan[27]. Huoltaja, opettaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen. Kokeilukunta päättää ja tiedottaa huoltajille lapsen sairaudesta tai muusta syystä johtuvan vapautuksen hakemiseen liittyvistä käytännöistä.

Kokeilukunta tekee huoltajan ilmoituksen perusteella päätöksen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistumisen päättymisestä kokeilutoimipaikassa[28].

[20] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020)
[21] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 8 § 1 mom.
[22] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)
[23] Opetustoimen kelpoisuusasetus (986/1998) 7 § (ks. myös HE s. 34).
[24] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 8 § 3 mom.
[25] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 3 § 3 mom.
[26] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 6 §
[27] Perusopetuslaki 35 § (1040/2014), Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 6 § 2 mom.
[28] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 6 § 3 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Kaksivuotista esiopetusta annetaan kahtena vuotena yhteensä vähintään 1 400 tuntia, vähintään 700 tuntia kumpanakin vuotena[29]. Kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on myös oikeus esiopetusta esiopetuksen lisäksi annettavaan varhaiskasvatukseen[32]. Lapsen päivään voi kuulua enintään viisi tuntia esiopetusta[30]. Mikäli kokeiluun kuuluu lapsia, joille on tehty pidennetyn oppivelvollisuuden päätös, voidaan heidän esiopetuksensa toteuttaa kaksivuotisena kokeilulain mukaisesti[31]. Kaksivuotisen esiopetuksen aikana lapsi ei voi osallistua perusopetukseen valmistavaan opetukseen[32].

Kaksivuotinen esiopetus voidaan toteuttaa kokeiluun osallistuvien kahden ikäluokan yhteisenä opetuksena. Lasten näkökulmasta asetelma tukisi oppimisen polun eheyttä ja mahdollistaisi joustavan oppimisen eteneminen taitojen ja tarpeiden mukaan ikäryhmästä riippumatta. Kahden ikäluokan ryhmässä opettaja voi myös hyödyntää kokeneempien lasten osaamista esiopetuksen käytäntöihin ohjaamisessa. Kokeilukunta kuitenkin päättää paikallisesti sopivasta tavasta muodostaa esiopetusryhmät kokeilun aikana.[33]

Kokeilukunta voi hankkia esiopetuspalvelut julkiselta tai yksityiseltä palveluiden tuottajalta[34]. Kokeilukunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään kokeilulainsäädännön sekä näiden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti[35].

Kaksivuotisen esiopetuksen järjestäminen Vantaalla

Vantaalla suomenkielisen esiopetuksen järjestämisvastuu on varhaiskasvatuksen palvelualueella ja ruotsinkielisen esiopetuksen järjestämisvastuu on ruotsinkielisten palveluiden palvelualueella. Kaksivuotisessa esiopetuksessa sovelletaan opetuslautakunnan päättämiä esiopetuksen järjestämisperiaatteita, oppilaaksiottoalueita, oppilaaksioton perusteita, kuljetuksen perusteita, esiopetuksen järjestämispaikkoja sekä työ- ja loma-aikoja, kuitenkin ensisijaisesti noudattaen Opetus- ja kulttuuriministeriöstä kokeilun myötä tulevia määräyksiä.-

Kokeilun aikana ryhmien muodostamisessa sekä toiminnallisen yhteistyön toteuttamisessa kokeillaan ja haetaan ratkaisuja, joissa kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteet voisivat toteutua mahdollisimman hyvin. Kokeilutoimipaikat muodostavat kaksivuotisen esiopetuksen ryhmät pedagogisin perustein huomioiden kahden ikäluokan yhteisen oppimisen tavoitteen sekä toimipaikan paikalliset olosuhteet.

[29] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 7 § 1 mom. 32 Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 2 § 4 mom.
[30] Perusopetusasetus (852/1998) 4 §
[31] Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta, sivu 42 ja Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 2 § 3 mom.
[32] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 2 § 4 mom.
[33] Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatuslain muuttamisesta, s. 41-42.
[34] Perusopetuslaki 4 § 1 mom. ja 7 § 5 mom. (628/1998)
[35] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta (1046/2020) 8 § (ks. myös HE s. 42) 39 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

2.3 Kaksivuotista esiopetusta ohjaavat yleiset velvoitteet

Esiopetusta ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin sekä perusopetuslakiin ja -asetukseen ja niiden nojalla annettuihin säännöksiin ja määräyksiin sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin[39].

Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Tällaisia ovat muun muassa yhdenvertaisuuslaki[36], tasa-arvolaki[37], Euroopan ihmisoikeuksien sopimus[38] ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus[39].

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja[40]. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään esiopetuksen tavoitteita käsittelevässä valtioneuvoston asetuksessa[41].

Esiopetuksessa otetaan myönteisellä tavalla huomioon lasten moninaiset kielelliset, kulttuuriset, katsomukselliset ja uskonnolliset taustat. Lasten mielipiteitä kuunnellaan ja heidän identiteettiensä kehittymistä tuetaan.

Esiopetusta koskeva lainsäädäntö korostaa huoltajien osallisuutta[42]. Huoltajilla on oikeus saada tietoa esiopetuksen tavoitteista ja toiminnasta jo ennen esiopetukseen ilmoittautumista sekä lapsensa esiopetuspäivästä esiopetuksen aikana. Huoltajien mielipiteitä ja tietoja kuullaan sekä heidän antamaansa palautetta hyödynnetään esiopetuksen kehittämisessä.

Esiopetuksessa olevalla lapsella on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä suotuisan kasvun ja oppimisen edellyttämää tukea jokaisena esiopetuksen työpäivänä[43]. Tämän oikeuden turvaamiseksi jokainen esiopetuksessa olevan lapsen kanssa työskentelevä noudattaa kokeilukunnan vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja muita toimintaa ohjaavia normeja.

Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia[44]. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu[49].

[36] Yhdenvertaisuuslaki (21/2004)
[37] Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
[38] Euroopan ihmisoikeuksien sopimus, Valtiosopimukset (63/1999)
[39] YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 1989
[40] Perusopetuslaki (628/1998) 2 §
[41] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2-4 §
[42] Perusopetuslaki 3 § 3 mom. (628/1998)
[43] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)
[44] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003) ja Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom. 49 Perusopetuslaki (628/1998) 31 § 2 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön[45]. Turvallisuus otetaan huomioon oppimisympäristöissä ja kaikessa esiopetuksen toiminnassa. Lasten kokeman turvallisuuden perustana ovat keskinäiseen kunnioitukseen ja huolenpitoon perustuva toimintakulttuuri ja esiopetukseen soveltuvat oppimisympäristöt. Turvallisuuteen liittyviä tehtäviä käsitellään tarkemmin luvuissa 3 ja 6. Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietoja koskevat säännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset. Kaksivuotisessa esiopetuksessa voidaan tarvittaessa harkintaa käyttäen ja lasten ikäkausi huomioiden hyödyntää myös perusopetuslain mukaisia kurinpidollisia keinoja ja kasvatuskeskusteluja esiopetukseen soveltuvalla tavalla[46]. Kokeilukunta laatii opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kaksivuotiseen esiopetukseen soveltuvien kurinpitokeinojen ja kasvatuskeskustelun käytöstä ja niihin liittyvistä menettelytavoista[47].

2.4 Arvoperusta

Kaksivuotinen esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten yksilöllisyyttä sekä monenlaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsityksiä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen ja huolenpitoon. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunnetaitojaan ja kauneudentajuaan.

Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muusta henkilöön liittyvästä ominaisuudesta johtuvia ennakko-odotuksia ja rajoituksia[48].

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen monimuotoisiin perheisiin

[45] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)
[46] Perusopetuslaki 35 a § (1267/2013) sekä 36 ja 36 a § (477/2003 ja 1267/2013)
[47] Perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)
[48] Yhdenvertaisuuslaki 6 § 1 mom. (21/2004)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

ja perheiden monenlaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkemyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta[49].

Esiopetuksessa noudatetaan kestävän elämäntavan periaatteita ja otetaan huomioon sen eri ulottuvuudet: sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen. Esiopetuksessa arvostetaan sivistystä, mikä ilmenee tavassa suhtautua itseen, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia oikein. Kiusaamista, rasismia tai väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa.

Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun arvoperusta

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun arvoperustan lisäksi Vantaalla sitoudutaan Vantaan varhaiskasvatuksen arvoihin ja visioon, sekä Vantaan kaupungin arvoihin.

Iloiset, oppivat ja osallistuvat lapset kasvavat kestävään tulevaisuuteen on varhaiskasvatuksen visio, joka kuvaa varhaiskasvatuksen tehtävää. Visio innostaa ja antaa merkityksen yhdessä tehtävälle työlle.

Vantaan kaupungin arvot ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys.

2.5 Oppimiskäsitys

Kaksivuotinen esiopetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset omaksuvat uusia tietoja ja taitoja vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu. Oppimiskäsitys pohjautuu näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Olennaista oppimisessa on lasten oma toiminta ja luottamus omiin mahdollisuuksiinsa oppijana. Lisäksi lasten tahdolla ja kehittyvällä taidolla toimia yhdessä on merkitystä oppimiselle. Lapset oppivat esiopetuksessa leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppimisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen aiemmat kokemukset ja hänen osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla tiedoilla ja taidoilla on yhteys lasten arkeen ja kokemusmaailmaan. Lapset opettelevat esiopetuksessa toimimaan yhteistyössä muiden kanssa ja asettamaan tavoitteita omalle ja yhteiselle toiminnalle. Lapsia kuunnellaan, kuullaan ja heidän kanssaan keskustellaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon

[49] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 2 §

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

toiset. Näin lapsille syntyy kokemus ryhmän ja yhteisön jäsenyydestä. Vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat lapsen oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä. Tavoitteena on, että sopivasti haastava toiminta sekä uusien tietojen ja taitojen oppiminen herättää lapsissa halun oppia lisää.

Leikki on lasten oppimiselle merkityksellistä. Se on lasta motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa. Esiopetuksessa tulee ymmärtää leikin itseisarvo lapselle sekä sen pedagoginen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa.

2.6 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laaja-alaista, tiedonalarajat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen kehittäminen otetaan huomioon kaikessa kaksivuotisen esiopetuksen toiminnassa: toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä kehitettäessä sekä kasvatus- ja opetustyössä.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämisen tehtävä kulkee jatkumona varhaiskasvatussuunnitelman perusteista esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteisiin. Tehtävän toteutuminen edellyttää suunnitelmallista työskentelyä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia sekä varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen yhteistyötä.-

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Se tukee heidän valmiuttaan suuntautua elinikäisen oppimisen polulle ja luo pohjaa kestävän elämäntavan omaksumiselle.

Lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa opeteltavia tietosisältöjä enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan.

Näissä perusteissa kuvataan kuusi toisiinsa liittyvää laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta:

- ajattelu ja oppiminen
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- monilukutaito
- tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

- osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä elämäntapa.

Alla kuvataan lyhyesti laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ja kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä kullakin osa-alueella. Lisäksi mainitaan esimerkkejä siitä, miten laaja-alaisen osaamisen kehittymistä voidaan esiopetuksessa tukea. Esiopetuksen pedagogista toteuttamista kuvataan tarkemmin luvussa neljä. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet on otettu huomioon myös oppimisen alueiden määrittelyssä (luku 4.4).

Ajattelu ja oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa ja muodostavat perustan muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Tiedon määrä ja sen nopea uudistuminen edellyttävät taitoja uuden omaksumiseen sekä oman oppimisen ohjaamiseen. Tiedon jäsentäminen ja uuden luominen edellyttävät luovaa ja kriittistä ajattelua. Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa heidän luottamustaan omaan osaamiseensa.

Lasten muistin ja mielikuvituksen kehittymistä tuetaan esimerkiksi lorujen, musisoinnin ja draamatoiminnan avulla. Leikin, pelien ja erilaisten ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien käyttö tarjoaa lapsille elämyksiä sekä oivaltamisen ja uuden löytämisen iloa. Monipuolinen liikkuminen ja havaintomotoriset harjoitukset tukevat lasten oppimista. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita. Heitä ohjataan katsomaan asioita monesta näkökulmasta, kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Toimintaa dokumentoidaan, siitä keskustellaan, ja sen onnistumista pohditaan yhdessä lasten kanssa. Samalla autetaan lapsia havaitsemaan edistymistään ja oppimistaan.

Ajattelu ja oppiminen Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kiireettömyys kaikissa esiopetuksen tilanteissa on erityisen tärkeää ajattelun ja oppimisen kannalta. Esiopetuksen henkilöstöllä tulee olla aikaa pysähtyä lapsen oppimisen tilanteiden äärelle ja tukea ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä myös spontaaneissa arjen tilanteissa. Luova, kiireetön, salliva ja ratkaisukeskeinen oppimisympäristö antaa tilaa ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Eheytetysti toteutettu esiopetus erilaisten teemojen ja projektien äärellä tukee lapsen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Teema- ja projektityöskentely lähtee lasten mielenkiinnon kohteista ja he pääsevät aktiivisesti suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaa. Esiopetuksen henkilöstön toiminta on lapsilähtöistä ja jokaisen osallisuutta tukevaa.

Osa-alueen keskeisinä tavoitteina on tietoisuuden lisääntyminen omasta oppimisprosessista, oppimisen ilon vaaliminen, luottamuksen kehittyminen omaan osaamiseen sekä itsearvioinnin harjoittelu. Tietoisuutta omasta oppimisprosessista kehitetään monipuolisten toiminnallisten työtapojen kautta. Työtavoissa korostuvat

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

vertaistyöskentely ja yhteistoiminnallinen oppiminen, leikki, liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden tukeminen sekä oppimisprosessista kertominen. Lasta kannustetaan auttamaan ja tukemaan myös muita oppimisessa. Opettajat rohkaisevat lapsia luottamaan itseensä tarjoamalla myönteisiä oppimiskokemuksia.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä seurataan ja arvioidaan LEOPS-/HOJKS -keskustelussa syksyllä ja keväällä.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osaamiseen. Myönteisten ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys identiteetille, toimintakyvylle ja hyvinvoinnille. Toimiva vuorovaikutus erilaisista kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevien ihmisten kanssa edellyttää oman ja muiden kulttuurin ja katsomuksellisen taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan. Juhlat, leikit ja yhteistyöhön perustuva toiminta luovat mahdollisuuksia harjoitella käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Lapsia kohdellaan arvostavasti ja heitä ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen moninaisuuteen. Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja. Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan ja heitä rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaa on Suomen monikulttuurisin kaupunki. Vantaan esiopetuksessa vahvistetaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoista toimintakulttuuria sekä edistetään kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteistä näkymistä osana esiopetusryhmien arkea ja juhlaa. Vantaalla kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisella esiopetuksella tarkoitetaan moninaisuutta, jossa kielet, kulttuurit, uskonnot ja katsomukset nivoutuvat osaksi esiopetuksen kokonaisuutta. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja myönteinen suhtautuminen perheiden eri kieliin ja kulttuureihin sekä uskontoihin ja katsomuksiin on perusta lasten kasvulle ja oppimiselle sekä hyvälle yhteistyölle huoltajien kanssa.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Esiopetusryhmissä tutustutaan ryhmässä läsnä oleviin kieliin, kulttuureihin ja katsomuksiin. Oppimisympäristössä eri kulttuurit näkyvät arjessa ja leikissä. Perheiden omaa asiantuntemusta käytetään apuna eri kulttuureihin tutustumisessa. Suomalaisen kulttuurin perinteet ja juhlat huomioidaan vuoden kierrossa. Ryhmän yhteisen kulttuuri- ja juhlavuosikellon rakentaminen syksyisin varmistaa kaikkien ryhmän lasten kulttuurin huomioimisen.

Lisää malleja ja toimintatapoja kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun osa-alueen kehittämiseen löytyy *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjasta.*

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Itsestä huolehtiminen, terveyteen ja turvallisuuteen sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestävään elämäntapaan sitoutumisesta. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun, levon ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä.

Lapsia autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Lapsia ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa. Heitä ohjataan myös pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa. Lapsia ohjataan toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti esiopetuksen oppimisympäristöissä, kuten luonnossa ja lähiliikenteessä. Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen opettelun lisäksi jokapäiväiset arkitoiminnat ovat lapselle ominainen oppimisen lähde. Erilaisia arjen tilanteita hyödynnetään tietoisesti pyrittäessä saavuttamaan esiopetuksen tavoitteita. Näin arkitoimintatilanteet korostuvat leikin ja monipuolisen opetuksellisen toiminnan rinnalla tärkeinä pedagogisina mahdollisuuksina.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen harjoittelussa korostuu yhteistyö huoltajien ja esiopetuksen välillä. Jotta nämä taidot voivat kehittyä mahdollisimman hyvin, tulee toimintatavoista olla yhtenäinen ymmärrys esiopetuksen ja huoltajien välillä.

Tunne- ja kaveritaitojen tukemista sekä kehotunnekasvatusta ja turvataitoja kuvataan tarkemmin hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa -luvussa.

Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Se liittyy kiinteästi ajattelun ja viestinnän taitoihin ja kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, numeeristen tai muiden symbolijärjestelmien tai näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaidon perustana on laaja tekstikäsitys, jonka mukaan erilaiset tekstit voivat olla muun muassa kirjoitetussa, puhutussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa. Siihen sisältyy erilaisia lukutaitoja kuten kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito. Monilukutaidon eri osa-alueet ovat yksilön, ihmisten keskinäisen vuorovaikutuksen, yhteiskunnan, kansalaisuuden ja työelämän näkökulmasta keskeisiä perustaitoja. Monilukutaidon kehittyminen luo perustaa muulle oppimiselle ja opiskelulle. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä erilaisissa ympäristöissä. Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä. Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan. Monilukutaitoisiksi kehittyäkseen lapset tarvitsevat aikuisen mallia sekä rikasta tekstiympäristöä, lasten tuottamaa kulttuuria sekä lapsille soveltuvia kulttuuripalveluja, kuten elokuvia, leikkiloruja ja musiikkia. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Samalla lasten maailma avautuu, jäsentyy ja saa uusia merkityksiä.

Monilukutaito Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksessa korostetaan tarinoiden kerrontaa, satujen lukemista ja niiden tulkintaa sekä harjoitellaan peruslukutaidon alkeita ja tutustutaan kirjoitettuun tekstiin sekä numeroihin. Tehdään huomioita siitä, että symbolijärjestelmiä on monenlaisia; isoja ja pieniä kirjaimia, numeroita, kuvia ja eri tavoin kirjoitettuja tekstejä.

Yhdessä vertaisryhmän kanssa tutkitaan ympäristöjä ja etsitään niistä erilaisia viestejä. Pohditaan, millaisia viestejä ympäristöistä voi löytyä ja miten ihmiset viestivät toisilleen.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Monilukutaidon oppimisessa keskeistä on tulkinnan taitojen lisäksi erilaisten sisältöjen tuottaminen. Esiopetuksessa lasten omaa ilmaisua tuetaan leikin ja taiteen avulla. Myös digitaalisten välineiden käytössä painottuu lasten aktiivisuus ja uutta luovat menetelmät, kuten kuvaaminen, videoiminen ja äänittäminen.

Vantaalaisessa esiopetuksessa monilukutaitoa harjoitellaan tiiviissä vuorovaikutuksessa toisten lasten ja kasvattajien kanssa. Pääpaino esiopetuksessa on erilaisten sosiaalisten tilanteiden tulkinnassa ja vertaisten kanssa toimeen tulemisessa. Esiopetuksen aikana harjoitellaan tulkitsemaan ja lukemaan ihmisten kasvoja, toimintatapoja ja ratkaisukeinoja erilaisissa tilanteissa. Keskustellaan ja pohditaan sitä, kuinka tärkeää on osata lukea erilaisia tilanteita ja viestejä oikein pystyäkseen tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on tärkeä kansalaistaito. Sitä tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Se on osa monilukutaitoa sekä media- ja opiskelutaitoja, joita tarvitaan opiskelussa ja työelämässä. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia arkielämässä sekä tutustutaan erilaisiin digitaalisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknologiaa edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Ohjelmoinnin periaatteisiin tutustuminen luo ymmärrystä digitaalisten sovellusten kehittämisestä ja vahvistaa lasten loogista ajattelua. Lapsia ohjataan tieto- ja viestintäteknologian turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikka perustuu lapsen osallisuuteen, aktiivisuuteen ja uutta luovaan työskentelyyn. Digipedagogiikkaa ohjaa Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelma. Digivälineitä käytetään toiminnallisesti ja leikillisesti yhdessä ja vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä osassa toimintaa. Esiopetuksen aikana jokainen lapsi tutustuu TVT-laitteiden käyttöön. Lapset ja kasvattajat tutustuvat uuden teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin yhdessä. Eri taitotasoilla olevat tukevat toisiaan oppimisessa.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Digipedagogiikassa huomioidaan se, että tieto- ja viestintäteknologia, mediakasvatus ja ohjelmointi limittyvät tiiviisti yhteen. TVT-välineitä käytetään monipuolisesti ja luovasti osana leikkiä, tutkimista, liikkumista ja pedagogista dokumentointia. Lasten kanssa kiinnitetään huomiota teknologiaan arjen eri tilanteissa, mietitään eri laitteiden toimintaa ja tutustutaan ohjelmoinnin periaatteisiin esimerkiksi erilaisten leikkien ja omien laitteiden tai pelien kehittelyn avulla. Lasten kanssa tutustutaan ja tuotetaan erilaisia mediasisältöjä. Lasten erilaisista mediakokemuksista keskustellaan ja heitä ohjataan kohti tasapainoista, turvallista ja vastuullista mediatoimijuutta. Mediatoimijuutta on median kuluttaminen, vastaanottaminen ja tuottaminen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä elämäntapa

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustaa demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle. Tämä edellyttää yksilöltä taitoa ja halua osallistua yhteisön toimintaan sekä luottamusta omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa[50]. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kestävän elämäntavan omaksumista.

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun.

Esiopetuksessa lasten kanssa tutustutaan luontoon. Myönteiset kokemukset ja elämykset lähiympäristöstä ja siihen kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luontosuhdetta. Samalla lapset oppivat hahmottamaan ympäristövastuullista toimintaa. Arjessa yhdessä tehdyt vastuulliset valinnat ja ratkaisut vahvistavat lasten osallisuutta ja opettavat kestävää elämäntapaa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä elämäntapa Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Lapsi kasvaa ja oppii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja esiopetuksen henkilöstön kanssa. Lapsi tarvitsee kokemuksia siitä, että hän omalla toiminnallaan voi vaikuttaa omaan ja ryhmänsä arkeen ja hyvinvointiin. Esiopetuksen henkilöstön tehtävä on varmistaa, että jokainen lapsi saa myönteisiä kokemuksia osallistumisesta ja vaikuttamisesta, sekä tunnistaa ne lapset, joiden osallistuminen ja osallisuus jäävät

[50] YK:n yleissopimus lastenoikeuksista 1989

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

herkästi toteutumatta. Lasten osallisuuden vahvistaminen edellyttää esiopetuksen henkilöstöltä hyvää lapsituntemusta sekä kykyä tarjota moninaisia keinoja osallistumiseen, itsensä ilmaisuun ja kuulluksi tulemiseen. Esiopetuksen henkilöstö luo edellytyksiä ja on mukana toteuttamassa lasten ehdotuksia, ideoita ja toiveita. Lähtökohtana on, että lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä kannustetaan ilmaisemaan omia näkemyksiään. Lasten ja aikuisten tuottaman pedagoginen dokumentointi on tärkeä väline edellä kirjattujen asioiden tunnistamisessa ja näkyväksi tekemisessä.

Esiopetuksen aikana ryhmässä harjoitellaan kertomaan omia mielipiteitä, osallistumaan päätöksentekoon lähiympäristössä sekä sallimaan myös toisten ihmisten osallistuminen ja mielipiteiden ilmaisu. Lapset osallistuvat ja vaikuttavat jatkuvasti esiopetuksen toimintaan ja oppimisympäristöihin. Jokaisessa esiopetusryhmässä kehitetään ryhmälle sopivia tapoja osallistua ja vaikuttaa.

Esiopetusta suunnitellaan yhdessä lapsiryhmän kanssa kehkeytyvänä prosessina. Pedagogisen dokumentoinnin kautta kerätty monipuolinen aineisto ja havainnointitieto vievät toimintaa ja esiopetusyhteisön oppimista eteenpäin. Lapset osallistuvat pedagogisen dokumentoinnin eri vaiheisiin.

Lapsen esiopetussuunnitelmaa (LEOPS)/ henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa (HOJKS) laatiessa lapsen asioihin syvennytään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Lapsi osallistuu suunnitelman laatimiseen omien edellytystensä mukaisesti. Lapsen näkemyksiä kuullaan ennen keskustelua ja lisäksi lapsi voi osallistua osan aikaa keskusteluun. Lasten esiopetussuunnitelmista nousevia tavoitteita, toiveita ja mielenkiinnon kohteita huomioidaan kootusti ryhmän toimintasuunnitelman laadinnassa.

Ekologisesti kestävää elämäntapaa käsitellään luvussa tutkin ja toimin ympäristössäni.

Vantaan Vaikuttaja-päivä

Vantaalla lasten osallistumista ja vaikuttamista tuetaan koko kaupungin tasolla Vaikuttaja-päivän kautta. Vaikuttaja-päivän tavoitteena on saada lapsia ja nuoria osallistumaan omaa elämänpiiriään koskevaan päätöksentekoon ja keskusteluun sekä innostamaan heitä vaikuttamaan omiin asioihinsa. Vaikuttaja-päivän tehtäväksiannon kautta esiopetuksessa käsitellään vuosittain vaihtuvaa kaupunkitasoista teemaa ja tehdään päättäjille ja virkamiehille näkyväksi lasten aloitteita ja näkökulmia asiasta.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

2.7 Kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä, järjestäminen ja yleiset tavoitteet paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Paikallista kokeiluopetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää järjestää kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvalle henkilöstölle mahdollisuuksia keskustella, mitä tässä luvussa määrätyt esiopetuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet merkitsevät ja miten kaksivuotiselle esiopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa tulee olla perusteiden luvun 2 mukainen luku.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa kuvataan:

1. kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun järjestämistä koskevat keskeiset periaatteet kokeilukunnassa. Tekstiä laadittaessa voi hyödyntää perusteiden tekstiä.
2. kaksivuotisen esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua paikallisesta näkökulmasta. Tekstiä laadittaessa voi hyödyntää perusteiden tekstiä. Mikäli kunnan kokeilutoimipaikoissa on ns. joustavan esi- ja alkuopetuksen paikkoja, kuvataan tämä yhteistyö luvussa 3.

Paikalliseen kokeiluopetussuunnitelmaan liitetään:

3. perusteissa kuvattu esiopetuksen arvoperusta. Arvoperustaa voi täydentää kokeilukunnan virallisissa asiakirjoissa määritellyn arvoperustan pohjalta.
4. perusteissa kuvattu oppimiskäsitys.
5. perusteissa kuvattu laaja-alaisen osaamisen luku. Lukuun voi tehdä lisäyksiä paikallisesta näkökulmasta.

Arvoperusta ja oppimiskäsitys sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet otetaan huomioon esiopetuksen toimintakulttuuria käsittelevässä kokeiluopetussuunnitelman luvussa.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

3. KASVUA JA OPPIMISTA TUKEVA TOIMINTAKULTTUURI

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia, joka muovautuu yhteisön vuorovaikutuksessa. Kaksivuotista esiopetusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiselle ja arvioinnille. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaksivuotinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä.

Esiopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista ja periaatteista
- työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta
- oppimisympäristöistä ja työtavoista
- yhteistyöstä ja sen eri muodoista
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä
- henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta
- johtamisrakenteista ja -käytännöistä
- toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Toimintakulttuuria muovaavat tiedostetut, tiedostamattomat ja joskus myös tahattomat tekijät. Yhteisön kaikki jäsenet vaikuttavat toimintakulttuuriin, ja se puolestaan vaikuttaa kaikkiin jäseniin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys vai ei. Henkilöstön on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapsille, jotka omaksuvat yhteisön arvoja, asenteita ja tapoja.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu antaa hyviä mahdollisuuksia rohkeasti kokeilla uusia toimintatapoja ja kehittää toimintakulttuuria. Kokeilulaki korostaa esiopetuksen vaikuttavuuden, lapsen eheän päivän ja yhtenäisen oppimisen polun merkitystä ja samalla haastaa kehittämään näitä. Kokeilussa etsitään uusia tapoja kahden ikäluokan yhteiselle laadukkaalle työskentelylle ja oppimiselle. Tämän lisäksi yhteistyötä tehdään aiemman varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa olevien lasten kanssa. Samalla kehitetään entistä sujuvampia siirtymäkäytäntöjä. Kokeiluun osallistuminen edellyttää myös muuta kehittämistä kaksivuotisen esiopetuksen onnistumiseksi. Tällaisia ovat muun muassa palveluohjauksen kehittäminen, lasten kuljetusten sujuva järjestäminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tuen ja oppilashuollon palvelujen ulottuminen viisivuotiaille.

Toimintakulttuuri vaikuttaa esiopetuksen laatuun. Sillä on keskeinen merkitys esiopetuksen toteuttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Hyvä toimintakulttuuri luo suotuisat olosuhteet lasten kehitykselle, oppimiselle, osallisuudelle, turvallisuudelle, hyvinvoinnille sekä kestävälle elämäntavalle. Esiopetuksessa kaikkien työtapojen tulee tukea lapsen kehitystä ja oppimista. Ne tulee myös pystyä pedagogisesti perustelemaan.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Johtaminen vaikuttaa keskeisesti esiopetuksen toimintakulttuuriin, sen kehittämiseen ja laatuun. Esiopetuksen johtamisen lähtökohtana on jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen. Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää pedagogista johtamista, joka on esiopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Se sisältää kaikki ne toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset henkilöstön hyville työolosuhteille, ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämiselle ja kehittämiselle sekä pedagogiselle toiminnalle.

3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Yhteisön toimintakulttuuri muuttuu jatkuvasti ja sitä arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen edistää arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä. Jatkuvan kehittämisen perusedellytys on, että henkilöstö ymmärtää oman toimintansa taustalla vaikuttavien arvojen, tietojen ja uskomusten merkityksen sekä osaa arvioida niitä. Kehittämisessä on tärkeää toisia arvostava, koko yhteisöä osallistava ja luottamusta rakentava dialogi. Esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja kehitettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Lapsen etua on harkittava yksittäisen lapsen, lapsiryhmän ja yleensä lasten kannalta tapaus- ja tilannekohtaisesti.

Johtaja edistää osallistavaa toimintakulttuuria luomalla rakenteita ammatilliseen keskusteluun. Lisäksi johtaja rohkaisee työyhteisöä säännöllisesti kehittämään ja innovoimaan yhteistä toimintakulttuuria. Johtaja tukee yhteisön kehittymistä oppivaksi yhteisöksi, jossa osaamista kehitetään ja jaetaan. Päämääränä on, että yhteinen toiminta-ajatus ja toiminnan tavoitteet näkyvät käytännöissä. Johtaja vastaa siitä, että yhteisiä työkäytäntöjä tehdään näkyväksi ja että niitä havainnoidaan ja arvioidaan säännöllisesti.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa yksi keskeinen työmenetelmä on pedagoginen dokumentointi. Pedagogista dokumentointia käytetään pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa, arvioimisessa ja kehittämisessä. Dokumentoinnin avulla saatujen tietojen perusteella esiopetuksen toimintakulttuuria, oppimisympäristöjä ja työtapoja muokataan ja kehitetään esiopetuksen tavoitteiden mukaisesti.
Esiopetuksen pedagogista dokumentointia kuvataan tarkemmin luvussa neljä.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaalaisessa esiopetuksessa tiedostetaan hyvän toimintakulttuurin merkitys lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjänä. Esiopetuksen henkilöstö sitoutuu työssään kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluperusteiden arvojen lisäksi vantaalaisiin arvoihin ja eettisiin periaatteisiin.

Kasvattaja on lapsille tukija, innostaja ja työskentelyn mahdollistaja ja hän näkee lapsen kasvun myönteisinä mahdollisuuksina. Esiopetuksen henkilöstö ymmärtää arjen merkityksellisyyden lapsen elämässä ja hyödyntää päivän tilanteita tukien, innostaen ja ohjaten lapsia tarkoituksenmukaisella tavalla. Esiopetuksen henkilöstön työn ydin on lasten ja perheiden kohtaaminen, joka edellyttää kasvattajalta aitoa läsnäoloa, herkkyyttä ja hyviä vuorovaikutustaitoja. Esiopetuksessa huomioidaan jokaisen perheen ja lapsen perhekulttuuri. Kasvattaja kohtaa lapsen hänen tarpeidensa, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti, siten että lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen ja yhdenvertainen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään. Esiopetuksessa huomioidaan huoltajien ja lasten osallisuus yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvissä asioissa.

Lapsiryhmissä pedagoginen dokumentointi ohjaa jatkuvaan toimintakulttuurin arviointiin ja kehittämiseen. Esiopetustiimissä kehitetään toimintakulttuuria esiopetusryhmän toimintasuunnitelman avulla. Lukuvuoden aikana tiimissä kehittyvää suunnitelmaa pysähdytään arvioimaan vähintään kaksi kertaa vuodessa päiväkodin johtajan kanssa ja/tai toimintayksikön johtoryhmässä. Vantaan kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla arvioidaan ja kehitetään toimintakulttuuria kasvua ja oppimista tukevaksi. Valikkoa kuvataan tarkemmin luvussa 5. Tämän lisäksi henkilöstön työskentelyyn liittyvää toimintakulttuuria voidaan kuvata tiimisopimuksessa.

Toimintakulttuurin kehittäminen ja sen ylläpitäminen vaativat koko työyhteisöltä yhteisiä pedagogisia keskusteluja ja niitä tukevia rakenteita. Henkilöstö rakentaa positiivista ja kannustavaa ilmapiiriä päivittäisessä toiminnassaan. Henkilöstö tiedostaa ilmapiirin vaikutuksen ja on sitoutunut toisia arvostavaan ja myönteiseen vuorovaikutukseen. Esiopetuksen toimintakulttuurin kehittämisestä ja sen arvioinnista vastaa yksikkötasolla päiväkodin johtaja ja tiimitasolla esiopetuksen opettaja. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä kieli- ja kulttuurikoordinaattori ovat tarvittaessa yksikön ja esiopetusryhmien tukena toimintakulttuurin kehittämisessä.

Ammatillisen tietoisuuden ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa oman työn reflektointia tiimissä ja työyhteisössä. Henkilöstö tiedostaa erilaiset vastuualueensa sekä arvostaa ja hyödyntää moniammatillista osaamista. Vantaan esiopetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin omaksuminen ja kehittäminen ovat osa henkilöstön monipuolista osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittämisessä hyödynnetään monipuolisia työtapoja. Näitä ovat muun muassa pedagogiset keskustelut, vertaistapaamiset,

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

perehdyttäminen, mentorointi, työnkierto, varjostus, kirjapiirit, verkkokoulutukset ja työparityöskentely.

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen nostot

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun keskeisinä toimintakulttuuriin liittyvinä nostoina ovat inkluusio, eheytyvä kokonaispäivä, pedagoginen dokumentointi, sekä oppiva yhteisö ja kehittävä arviointi. Nämä nostot on luotu kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aloituksen tueksi opetussuunnitelmatyötä ohjaavassa työryhmässä, sekä tarkennettu tässä esitettyyn muotoon kokeiluun osallistuvien toimipaikkojen henkilöstön, lasten ja huoltajien, sekä Vantaan opetuslautakunnan ja Osallistuva Vantaa -osallisuuspalvelun kyselyyn vastanneiden ajatusten ohjaamina.

Inkluusio: Kaksivuotisen esiopetuksen tavoite on mahdollistaa lapselle ystävyyssuhteita, sekä ryhmään kuulumisen, osallisuuden ja toimijuuden kokemuksia sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muusta ominaisuudesta riippumatta. Kaksi esiopetusvuotta antaa aiempaa enemmän aikaa lapsen oppimisvalmiuksien tukemiselle.

Eheytyvä kokonaispäivä: Kaksivuotinen esiopetus tutustuttaa lasta häntä kiinnostaviin asioihin yhdessä vertaisten kanssa leikin, ilon ja tutkimisen kautta, monipuolisesti eri ympäristöissä ja eri oppimisen alueita eheyttäen. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Lapsi saa myös tarvitsemansa hoidon ja huolenpidon.

Pedagoginen dokumentointi: Kaksivuotisen esiopetuksen aikana toimintaa suunnitellaan, toteutetaan, dokumentoidaan ja arvioidaan yhdessä lasten sekä henkilöstön ja huoltajien kanssa. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tuetaan vahvuusperusteisesti lapsen myönteistä minäkuvaa ja mahdollistetaan onnistumisen kokemuksia.

Oppiva yhteisö ja kehittävä arviointi: Tavoitteena on kokeilla ja luoda työtapoja osaamisen kehittämistä tukien, sekä rakentaa kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuuria opetussuunnitelman mukaisesti. Paikallista opetussuunnitelmaa ja kokeilun vaikuttavuutta arvioidaan ja kehitetään oppivissa yhteisöissä. Lisäksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa arvioidaan ja kehitetään Vantaan esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen käytössä olevia dokumentoinnin, arvioinnin, kehittämisen ja suunnittelun työkaluja.

Esiopetuksen toimintakulttuuria kehitetään seuraavien periaatteiden mukaisesti: **Oppiva**

yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Esiopetuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille. Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia ja

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

erilaisia toimintatapoja. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa kehitetään erityisesti uusia toimintatapoja kahden ikäluokan yhteiselle oppimiselle. Jatkuvasti toimintaansa arvioiva ja kehittävä yhteisö haastaa itseään sekä tunnistaa ja hyödyntää vahvuuksiaan. Oppivassa yhteisössä arvostetaan kunnioittavaa ja huomaavaista käytöstä. Yhteisö rohkaisee kokeiluun, yrittämiseen ja sinnikkyyteen sekä sallii myös erehtymisen. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä.

Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä. Terveen itsetunnon ja oppimismotivaation varhaista tukemista korostetaan.

Henkilöstöä kannustetaan itsearviointiin, tiedon ja osaamisen jakamiseen ja samalla ammatilliseen kehittymiseen. Yhdessä sovittujen tavoitteiden ja tehtävien pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi sekä huoltajilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute edistävät yhteisön oppimista. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen.

Oppiva yhteisö Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuurin ytimenä

Oppivan yhteisön periaatteet toteutuvat lasten ja henkilöstön yhdessä tapahtuvana oppimisena: kokeiluina, yhdessä ihmettelynä, toisten kannustamisena sekä oppimisprosessista iloitsemisena. Vantaan esiopetuksessa tavoitteena on inklusiivisuuden periaatteiden mukaisesti tukea kaikkien oppimista ja poistaa tarvittaessa oppimisen esteitä.

Oppivaa yhteisöä on kuvattu lisää tämän luvun kohdassa *Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa*.

Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa.

Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstö tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Leikki saa

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

näkyä ja kuulua. Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksille annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin.

Oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Leikki on esiopetuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Jokaisella lapsella on oikeus osallistua ryhmän yhteisiin leikkeihin ja toimintaan. Esiopetuksen henkilöstön tehtävä on muodostaa ryhmät niin, että kaikki pääsevät leikissä ja toiminnassa osalliseksi. Leikki näkyy ryhmän arjessa leikillisenä vuorovaikutuksena sekä hassutteluna. Leikillisyys ja huumori tukevat yhteisöllisyyttä, positiivista ilmapiiriä ja oppimista ryhmässä.

Leikille tulee olla riittävät tilat, välineet sekä aikaa ja rauhaa. Leikkiympäristöinä käytetään sekä sisä- että ulkotiloja. Myös ulkoleikkejä havainnoidaan ja kehitetään aktiivisesti. Tvt-laitteita käytetään leikin rikastuttajina ja dokumentaation välineinä.

Leikki ja sen sisältö muotoutuvat lasten kehitystason ja kokemusten mukaan. Leikinomaiset työtavat monipuolistavat oppimistilanteita, lisäävät oppimisen iloa ja ylläpitävät motivaatiota. Esiopetuksen henkilöstö ohjaa, tukee ja luo mahdollisuuksia monipuoliselle ja pitkäkestoiselle leikille sekä hyödyntää leikkiä pedagogisena menetelmänä. Esiopetuksen henkilöstön tehtävät vaihtelevat leikin edellytysten luomisesta aktiivisena leikkikumppanina toimimiseen sekä leikin havainnoimiseen. Leikkiä havainnoimalla esiopetuksen henkilöstö saa arvokasta tietoa lasten kehitys- ja oppimisvaiheista sekä kiinnostuksen kohteista. Tätä tietoa hyödynnetään lasten oppimisen ja muun toiminnan ohjauksessa. Lapsen leikkiin liittyvistä mielenkiinnonkohteista keskustellaan huoltajien kanssa ja mahdollistetaan innostavien leikkiteemojen jatkumoita kodin ja esiopetuksen välillä.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä. Lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin edistää osallisuutta. Jokainen henkilöstön jäsen on tärkeä osa kasvatusyhteisöä.

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja tarpeitaan ja että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. Myös lasten nonverbaaliseen viestintään tulee kiinnittää huomiota. Lapset saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista tehtävistä.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, uskontoon, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö tiedostaa omia ennakko-odotuksiaan ja rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksessa lähtökohtana on aina ihmisten välinen tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus. Oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon kysymyksiä käsitellään luontevasti päivittäisten tapahtumien yhteydessä. Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla tietoinen omista sukupuoleen, kulttuuriin ja katsomuksiin liittyvistä ennakkokäsityksistään ja pohtia niiden vaikutusta lasten ja perheiden kohtaamiseen. Sukupuoli-, kulttuuri- ja katsomussensitiivinen kasvattaja viestittää lapsille ja perheille, että kaikki ihmiset hyväksytään sellaisina kuin he ovat. Kasvattajatiimillä on vastuu suvaitsevan ilmapiirin luomisessa.

Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Sukupuolisensitiivinen kasvattaja tunnistaa omia taipumuksiaan suhtautua lapsiin eri tavoin sukupuolen mukaan ja antaa lapsille tilaa olla omanlaisensa ilman sukupuoliodotuksia. Lapsella tulee olla sukupuolestaan riippumatta mahdollisuus leikkiä erilaisia leikkejä ja tehdä erilaisia asioita yksilöllisten mielenkiinnon kohteidensa mukaan. Vantaan esiopetuksessa kannustetaan kaikkia lapsia toimimaan omien mielenkiinnon kohteidensa mukaisesti. Leikki ja pienryhmät jaetaan pedagogisin perustein, ei sukupuoleen liittyvin. Sukupuolisensitiivisyyteen liittyvistä asioista keskustellaan huoltajien kanssa.

Esiopetuksessa yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan *Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman* mukaisesti. Esiopetuksessa huomioidaan jokaisen perheen ja lapsen perhekulttuuri. Esiopetuksen henkilöstö kohtaa lapsen hänen tarpeidensa, persoonallisuuden ja perhekulttuurinsa mukaisesti, siten että lapsi kokee olevansa tasa-arvoinen ja yhdenvertainen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

taustastaan tai etnisestä alkuperästään. Esiopetuksessa huomioidaan huoltajien ja lasten osallisuus yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon liittyvissä asioissa.

Vertaisryhmään kuuluminen ja kokemus yhteisöllisyydestä edistävät oppimista. Esiopetuksen aloitusvaiheessa varmistetaan, että jokainen lapsi löytää paikkansa ryhmässä ja kokee kuuluvansa joukkoon. Yhdenvertaisuuden periaatteen mukaisesti lasten oppimista tuetaan tarvittaessa kehityksen ja oppimisen tuen erilaisten ratkaisujen avulla.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Esiopetus on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. Kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon ja katsomukseen on perusoikeus. Esiopetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään suomalaista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä yhteisön ja ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista moninaisuutta. Erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan myös uusia tapoja toimia yhdessä. Samalla edistetään kulttuurisesti kestävää kehitystä. Tähän liittyvää esiopetuksen laaja-alaista osaamista kuvataan tarkemmin luvussa kaksi.

Kielitietoisessa esiopetuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Monikielisyyden näkyväksi tekeminen tukee lasten kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa. Henkilöstön tulee tiedostaa, että he ovat lapsille kielellisiä malleja, ja kiinnittää huomiota omaan kielenkäyttöönsä. Henkilöstö rohkaisee lapsia käyttämään kieltä monipuolisesti. Lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan, ja heille annetaan aikaa ja mahdollisuuksia vaihteleviin kielenkäytön tilanteisiin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaalla esiopetus on kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoista. Tällä tarkoitetaan moninaisuutta, jossa kielet, kulttuurit, uskonnot ja katsomukset nivoutuvat osaksi esiopetuksen kokonaisuutta. Moninaisuuteen suhtaudutaan myönteisesti. Vantaalla on luotu monia malleja ja toimintatapoja, jotka tukevat kulttuurista moninaisuutta ja kielitietoisuutta. Nämä mallit on koottu Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan. Lisää kieleen ja kulttuuriin liittyvistä tarkentavista näkökulmista kerrotaan tässä asiakirjassa luvussa 4.5.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Esiopetuksessa arvostetaan terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Esiopetuksen yhteisössä liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona sekä vältetään pitkäkestoista istumista. Lapsia ja perheitä ohjataan mahdollisuuksien mukaan suosimaan kävelyä ja pyöräilyä oman auton käyttämisen sijaan esiopetuksen matkoilla. Lasten hyvinvointia edistetään antamalla mahdollisuus päivän aikana rauhoittumiseen ja lepoon sekä tarjoamalla monipuolista, terveellistä ja riittävää ravintoa. Toimintakulttuurin kehittämisessä huomioidaan yhteisön mahdollisuus toimia kiireettömässä ja keskittymistä edistävässä ympäristössä. Selkeä ja suunnitelmallinen, mutta joustava päivän rakenne edistää hyvinvointia.

Esiopetuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja ohjaaminen vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien suunnitelmallinen ehkäisy ja seuranta, turvallisuuskasvatus sekä tiloista ja välineistä huolehtiminen. Esiopetus edellyttää toimivaa ja sitoutunutta turvallisuuden johtamista sekä turvallisuusasiat hallitsevaa henkilöstöä.

Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävän elämäntavan välttämättömyys. Arjen valinnoilla ja toimilla ilmennetään vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Esiopetuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä. Samalla lapset saavat positiivisia kokemuksia kestävästä elämäntavasta. Lasten hyvinvointia edistää, että heidän turvallisuuden tunnetaan ja uskoaan tulevaisuuteen vaalitaan osana kestävään elämäntapaan liittyvää kasvatusta.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetus- ja varhaiskasvatusyhteisön arkiset toimet ratkaisevat sen, miten hyvinvointityö toimintayksikössä toteutuu. Esiopetuksen henkilöstö sitoutuu työssänsä lasten hyvinvointia tukeviin toimintamalleihin. Hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma. Esiopetuksen henkilöstön tehtävänä on ennakoida lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä riskejä ja haasteita, jotka nousevat lapsiryhmästä ja oppimisympäristöistä.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Kokemus turvallisuudesta, positiivisesta tunneilmastosta ja ryhmään kuulumisesta syntyy yhteisön vuorovaikutuksen tuloksena. Oppimisympäristöjen terveellisyyttä ja turvallisuutta pohditaan toimintayksikön henkilöstön sekä lasten kanssa. Esimerkiksi arkitoimintatilanteet, kuten ruokailu ja ulkoilu ovat luontevia tilanteita terveellisyydestä ja turvallisuudesta keskustelemiselle. Lapset osallistuvat ympäristönsä turvallisuussuunnitteluun. Vantaalla kaikissa varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä on turvallisuussuunnitelma, joka päivitetään vuosittain. Yksikön turvallisuussuunnitelma käsitellään koko henkilöstön kanssa joka syksy. Lisäksi Vantaalla on kuntatasoisia ohjeita lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyen. Ohjeita ovat muun muassa lapsen tapaturma ja sairastuminen, karkaaminen ja lapsen kiinnipito-ohjeet rajattoman ja aggressiivisen käyttäytymisen varalta. Linjaukset löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetistä.

Esiopetuksen oppilashuoltoa kuvataan luvussa 6.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 § mukaan esiopetukseen tulee laatia suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Kaikissa Vantaan varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä laaditaan *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma*, joka koskee myös esiopetusta. Suunnitelmaa varten on laadittu yhteinen kaupunkitasoinen pohja. Suunnitelmassa määritellään kiusaamisen käsite sekä kuvataan toimintayksikkökohtaiset toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja tilanteiden jatkokäsittelyyn. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan toimenpiteet lasten suojaamiseksi väkivallalta ja häirinnältä. Suunnitelma päivitetään vuosittain. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaan kirjataan yksityiskohtaisemmin ryhmässä kokeiltavia konkreettisia keinoja ja tapoja kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen.

Henkilöstö toimii sensitiivisesti ja havaitsee lasten aloitteet sekä vastaa niihin lasten osallisuutta tukevalla tavalla. Lapset kokevat tulevansa kuulluksi sekä arvostetuiksi yksilöllisistä ominaisuuksistaan tai kieli, kulttuuri- ja katsomustaustastaan riippumatta. Välittävän ilmapiirin rakentaminen alkaa lapsen saapuessa esiopetuspaikkaan, jolloin lapsi otetaan lämpimästi tervehtien vastaan mahdollisuuksien mukaan lapsen omalla äidinkielellä tervehtien. Kasvattajat tiedostavat eri lasten kanssa käytettävät yksilölliset vuorovaikutustavat. Kommunikaation tueksi käytetään tarvittaessa puhetta korvaavia menetelmiä, jotta jokainen lapsi tulee aidosti kohdatuksi ja kuulluksi päivän aikana.

Kasvattajat huolehtivat siitä, että jokainen lapsi kokee olevansa ryhmän jäsen ja tuntee kuuluvansa ryhmään. Kasvattajat ovat kiinnostuneita lapsista ja tuovat heidän vahvuuksiaan esille päivittäin. Lasten kanssa iloitaan, ihmetellään ja hassutellaan. Kasvattajat tukevat ryhmäytymistä sekä varmistavat kaikkien lasten osallisuuden. Keskiössä ovat vertaissuhteet sekä lasten ja aikuisten väliset positiiviset kohtaamiset. Ryhmän vuorovaikutussuhteiden kartoittamisessa ja tukemisessa voidaan käyttää apuna esimerkiksi lapsiryhmän toiminnan havainnointia ja sosiogrammia. Yhteisössä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla on hyvä ja turvallinen olla, tunne tasavertaisuudesta sekä kokemus kiusaamattomuudesta. Kasvattajatiimi tekee yhteistyötä huoltajien kanssa ryhmän yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi sekä kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja puuttumiseksi. Yksikön yhteisöllisyys vahvistuu ryhmärajat ylittävällä yhteisellä toiminnalla ja avunannolla.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Ryhmässä harjoitellaan aktiivisesti tunne- ja kaveritaitoja sekä hyviä käytöstapoja. Leikin systemaattinen havainnointi ja lasten leikkiin liittymisen tukeminen auttavat ehkäisemään kiusaamista. Vaihtelevien leikki- ja pienryhmien avulla luodaan mahdollisuuksia monipuolisten vertaissuhteiden luomiselle. Kasvattajat varmistavat, että jokainen lapsi pääsee mukaan leikkiin. Kasvattajat tukevat ja ohjaavat lapsia tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelussa sekä toisten lasten kohtaamisessa. Ryhmässä tunnistetaan ja sanoitetaan tunnetiloja sekä lohdutetaan toinen toista.

Kehotunnekasvatus ja turvataidot

Lasten kanssa keskustellaan ihmiskehon eri osista, omaan kehoon liittyvästä koskemattomuudesta ja itsemääräämisoikeudesta. Lapsille annetaan oikeaa tietoa sopivassa määrin. Kehoon tutustutaan lapsen kanssa monin tavoin, lukemalla lasten kirjallisuutta, piirtämällä kuvia tai katselemalla nukkea. Lasten kanssa jutellaan tykkäämisistä, omista oikeuksista, sopivuus- ja turvasäännöistä. Seksuaalisuudesta puhutaan myönteiseen sävyyn ja lasten kysymyksiin vastataan lapsen näkökulma ja ikä huomioiden.

Lasten kanssa tutustutaan ns. uimapukusääntöön. Ne kehon paikat, jotka jäävät uimapuvun alle ovat yksityisiä ja arvokkaita, ja niistä lapsi saa määrätä itse, eikä niitä tarvitse näyttää muille. Kukaan ei saa koskea uimapuvun alla oleviin paikkoihin, katsoa niitä tai puhua niistä ikävään sävyyn ilman lapsen lupaa. Lapsi opettelee hoitamaan kehoaan itse. Lapsi oppii, että kehon osat ovat yhtä arvokkaita, ja että on tärkeä arvostaa ja hoitaa omaa kehoaan. Lisäksi lasten kanssa keskustellaan hyvästä ja turvallisesta kosketuksesta ja opetetaan tarvittaessa puolustamaan itseään, jos jokin asia tuntuu pelottavalta tai pahalta. Kaikille lapsille opetetaan turvataitoja vahvistamalla lasten omia taitoja puolustaa itseään positiivisella tavalla ja pitää huolta rajoistaan ja oikeuksistaan. Toisen ihmisen kehoa ja itsemääräämisoikeutta tulee kunnioittaa.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidolliset keinot

Perusopetuslain (1998/628) 35a § mukaisia kasvatuskeskusteluja ei käytetä lain tarkoittamassa muodossa esiopetuksessa. Perusopetuslain mukaisen kasvatuskeskustelun sijaan lapsen kanssa keskustellaan tilanteesta saman päivän aikana. Keskustelun tavoitteena on saada lapsi ymmärtämään tekojensa seurauksia. Yhdessä pohtien pyritään löytämään teoille syitä ja oikeanlaisia ratkaisumalleja. Huoltajille kerrotaan tarvittaessa em. tilanteesta saman päivän aikana.

Perusopetuslain (1998/628) 36 § mukaisia kurinpidollisia keinoja käytetään esiopetuksessa lapsen ikään ja kehitystasoon soveltuvalla tavalla. Jälki-istuntoa, kirjallista varoitusta, opetuksen epäämistä jäljellä olevaksi päiväksi tai määräaikaista erottamista ei esiopetuksessa käytetä kurinpitokeinona. Esiopetustilannetta voimakkaasti häiritsevä tai aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi voidaan poistaa tilasta. Lasta ei jätetä yksin, vaan ryhmän työntekijä on hänen kanssaan. Lapsen kanssa keskustellaan tilanteesta. Huoltajille kerrotaan em. tilanteista samana päivänä ja tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun. Lapsen kiinnipidosta, poistamisesta, tarkastamisesta ja esineen haltuunotosta esiopetusaikana on erilliset ohjeet henkilökunnalle.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävää elämäntapaa käsitellään tässä opetussuunnitelmassa useassa kohdassa läpäisevänä toimintaperiaatteena.

3.2 Oppimisympäristöt

Esiopetuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö[51]. Oppimisympäristön käsite on laaja, sillä oppimista voi tapahtua kaikkialla, erilaisissa olosuhteissa ja vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristön käsite sisältää muun muassa fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja kognitiivisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan muun muassa tiloja, paikkoja, yhteisöjä, toimintatapoja, käytäntöjä, teknologiaa ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa oppimisympäristöjä kehitetään siten, että esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Laadukkaat oppimisympäristöt ruokkivat kokeilun ja oppimisen halua ja luovat mahdollisuuksia yhdessä toimimiselle. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon fyysisiä oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä. Lähiluontoa ja luontoympäristöjä käytetään säännöllisesti eri oppimisenalueiden oppimisympäristöinä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristöissä.

Oppimisympäristöissä voidaan toteuttaa monenlaista pedagogista toimintaa ja ne muuntuvat tarpeen mukaan. Henkilöstön tulee ottaa huomioon lasten kiinnostuksen kohteet, yksilölliset taidot ja tarpeet sekä esiopetuksen toteuttamisen periaatteet. Esiopetuksen oppimisympäristöissä toimitaan joustavasti erikokoisissa ryhmissä, joissa jokaisella yhteisön jäsenellä on mahdollisuus osallistua toimintaan ja vuorovaikutukseen. Toiminta pedagogisesti tarkoituksenmukaisissa ryhmissä edistää lasten ja henkilöstön keskittymistä sekä lapsilähtöistä toimintaa kaksivuotisessa esiopetuksessa.

Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat auttavat luomaan ilmapiiriltään turvallisen, muita kunnioittavan ja yhteisvastuullisen oppimisympäristön. Turvallisessa ilmapiirissä erilaisten tunteiden näyttäminen on sallittua ja henkilöstö auttaa lapsia tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lapsia rohkaistaan kysymään, ja lasten kysymyksiin vastataan.

[51] Valtioneuvoston asetus 4 § (422/2012)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat inklusiivisuutta, yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tämä mahdollistaa vallalla olevien stereotypioiden rikkomisen. Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

Luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat myös esiopetuksen oppimisympäristöjä. Ne tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen. Niitä hyödynnetään liikunta- ja luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

Lasten käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä, ja niissä on tarvittaessa huomioitava lasten yksilölliset tuen tarpeet. Tieto- ja viestintäteknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Kaksivuotisessa esiopetuksessa kokeillaan ja kehitetään tieto- ja viestintäteknologian pedagogista käyttöä. Monet digitaaliset ohjelmat tarjoavat lapsille muun muassa kiinnostavia mahdollisuuksia havainnointiin, uusien taitojen kokeiluun ja välittömään palautteeseen. Digitaalisten välineiden käyttö avaa lapsille mahdollisuuksia laajentaa vuorovaikutusta, tehdä yhteistyötä sekä tutustua uusiin asioihin, ihmisiin ja kulttuureihin. Lasten omia digitaalisia laitteita, leluja ja muita välineitä käytetään kokeilukunnan määrittämällä tavalla, ja niiden käytöstä sovitaan huoltajien kanssa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ja vierailut esimerkiksi kirjastoon, museoon, kulttuuriperintökohteisiin, teatteriin ja huoltajien työpaikoille rikastavat lasten oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjen suunnittelu tarjoaa myös luontevan yhteistyömahdollisuuden henkilöstön ja huoltajien välille.

Oppimisympäristöjä muuttamalla ja rikastamalla lapsille tarjotaan uusia oppimisen mahdollisuuksia kaksivuotisen esiopetuksen aikana. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

Kaksivuotisen esiopetuksen oppimisympäristöt Vantaalla

Vantaalla kiinnitetään erityistä huomiota psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön kehittymiseen ja kehittämiseen esiopetuksen aikana. Esiopetuksen alkaessa annetaan aikaa ryhmäytymiselle ja turvallisuuden tunteen kehittymiselle. Eri kielet ja kulttuurit näkyvät oppimisympäristöissä. Esiopetuksen yhteisöllinen oppilashuolto tukee psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristöjen rakentumista.

Psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö muodostuvat lasten keskinäisistä, kasvattajien keskinäisistä sekä lasten ja kasvattajien välisistä vuorovaikutussuhteista. Vuorovaikutus lapsen ja esiopetuksen henkilöstön välillä sekä lasten kesken on toimivaa ja monipuolista. Lapsi uskaltaa olla oma itsensä ja toimia itselleen luontaisella tavalla. Hyvässä psyykkisessä oppimisympäristössä on tilaa ja aikaa lasta kunnioittavaan läheisyyteen, kuten sylissä pitämiseen. Esiopetuksen henkilöstöllä on vastuu psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön luomisesta. Esiopetuksessa vahvistetaan kaveritaitoja ja

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

huolehditaan jokaisen lapsen joukkoon kuulumisesta. Hyvä ryhmähenki ehkäisee kiusaamista ja vahvistaa lasten osallisuutta.

Lasten näkökulmasta ryhmän arkea jäsentävät päivittäistä toimintaa kannattelevat rakenteet eli struktuurit. Riittävä säännöllisyys päivän kulussa tuo ennakoitavuutta lasten elämään ja vähentää levottomuutta. Esiopetuksen henkilöstö luo ryhmään säännölliset toimintatavat, jotka vastaavat joustavasti lasten tarpeisiin ja muuttuviin tilanteisiin. Kuvien käytöllä ja kuvittamisella tuetaan lasten ymmärrystä päivän kulusta ja toiminnasta. Kuvat tulee olla käytössä ja lasten saatavilla tarpeen mukaan kaikissa päivittäisissä tilanteissa. Päiväkodin tiloja pyritään hyödyntämään maksimaalisesti esimerkiksi rytmittämällä lapsiryhmien ulkoiluaikoja. Esiopetuksessa on käytössä joustavasti vakaa päivärytmi. Käännetyn päiväjärjestyksen käyttö esiopetusryhmässä tuo lisää toimintatilaa ja -aikaa aamupäivän työskentelyyn.

Joustavat ja muunneltavat oppimisympäristöt tarjoavat lapsille haasteita sekä antavat tilaisuuksia lasten omaehtoiseen pohdintaan, tutkimiseen, ongelmien ratkaisemiseen ja kokeiluun. Oppimisympäristöjä rakennetaan yhdessä lasten kanssa ja pedagogiseen dokumentointiin tukeutuen. Lapset saavat vaikuttaa siihen, mitä leikkivälineitä, materiaaleja ja leikkejä esiopetusryhmässä on tarjolla. Välineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja lapsia opastetaan ja kannustetaan huolehtimaan niistä asianmukaisesti. Lasten töiden esillepanossa otetaan huomioon lasten näkemykset ja ne asetetaan sopivalle korkeudelle. Esteettinen ja viihtyisä oppimisympäristö antaa elämyksiä, innostaa ja vaikuttaa myönteisesti oppimiseen ja henkiseen hyvinvointiin.

Esiopetuksessa hyödynnetään myös päiväkodin ulkopuolisia tiloja ja ympäristöjä. Esiopetusta toteutetaan päiväkotitilojen lisäksi ulkona, metsissä, puistoissa sekä muissa rakennetuissa ympäristöissä. Kirjasto- kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tarjoamia mahdollisuuksia käytetään säännöllisesti. Esiopetuksen aikana kirjasto tehdään tutuksi oppimisympäristöksi jokaiselle lapselle. Vantaan kulttuurikohteita tehdään tutuksi lapsille esiopetuksen aikana. Ulkoilureitit, urheilukentät ja muut lähiliikuntapaikat toimivat oppimisympäristöinä.

Vantaalla on panostettu TVT-laitteisiin osana oppimisympäristöä. TVT-laitteita käytetään kaikissa esiopetusryhmissä pedagogisesti ja suunnitelmallisesti osana oppimista ja toimintaa. TVT-laitteiden käytössä painottuu yhteisöllinen tekeminen, dokumentointi, tiedonhaku sekä lasten ilmaisun, leikin ja luovuuden tukeminen. Lasten kanssa hyödynnetään vain Vantaan Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tietoturvaryhmän hyväksymiä sovelluksia.

Esiopetuksen oppimisympäristöjä arvioidaan, suunnitellaan ja kehitetään esiopetusryhmän toimintasuunnitelman sekä kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla, yhdessä lasten kanssa sekä henkilökunnan säännöllisissä tiimipalavereissa. Sekä toimintayksikön että lapsiryhmän toimintasuunnitelmissa kuvataan oppimisympäristöjen kehittämistä. Tiimisopimuksessa voidaan kuvata ja arvioida ryhmän psyykkistä oppimisympäristöä.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

3.3 Yhteistyö kaksivuotisen esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteena on, että varhaiskasvatus, kaksivuotinen esiopetus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Vastuu yhteistyön toteutumisesta ja suunnitelmallisuudesta on kokeilukunnalla. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä kokeilukunnan johdolla. Kokeilukunta vastaa myös siitä, että yhteistyötä toteutetaan tarvittaessa monialaisesti.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Esiopetuksen, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteisellä keskustelulla ja yhteistyöllä edistetään opetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aikana yhteistyötä vahvistetaan erityisesti alkuopetuksen kanssa, jotta lapsen oppimisen polun jatkumoa turvataan ja yhdessä oppimista vahvistetaan. Lasten kasvun ja oppimisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten kasvun ja oppimisen tuen sekä esiopetuksen oppilashuollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä esimerkiksi neuvolan ammattilaisten, lastensuojelun sekä muiden terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden toimijoiden kanssa. Yhteistyön merkitys korostuu, kun jollain näistä tahoista herää huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista tai kun lapsen tukea suunnitellaan ja järjestetään.

Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan. Esiopetuksen yhteistyötahoilla tarkoitetaan kaikkia niitä alueellisia ja paikallisia toimijoita, joiden kanssa esiopetuksen on luontevaa tehdä yhteistyötä. Yhteistyö esimerkiksi opetuksesta, liikunnasta, kirjastosta ja kulttuurista vastaavien tahojen ja muiden lähiympäristön toimijoiden kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee esiopetuksen tavoitteita. Muita esiopetuksen yhteistyötahoja ovat esimerkiksi järjestöt, seurakunnat, poliisi, pelastuslaitos sekä ravitsemus- ja siivouspalvelut.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö esiopetuksessa on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa käytetään erilaisia yhteistyömuotoja ja pienryhmätoimintaa. Lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla[52].

Yhteistyö kaksivuotisessa esiopetuksessa Vantaalla

Yhteistyö eri alojen ammattilaisten kesken on tärkeää lasten hyvinvoinnin tukemisessa. Esiopetus tekee Vantaalla tiivistä yhteistyötä mm. perusopetuksen, kirjaston, liikunta- ja kulttuuripalveluiden, seurakuntien ja järjestöjen kanssa. Lisäksi monialaista yhteistyötä tehdään sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden kuntouttavien tahojen kumppanina. Esiopetuksen henkilöstön on tunnettava eri yhteistyötahojen työnjako ja osattava ohjata lapsi ja perhe tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin.

Esiopetus osana varhaiskasvatusta

Vantaalla suomenkielinen esiopetus järjestetään kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen palvelualueella. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ei tuo suurta kulttuurista muutosta varhaiskasvatuksen piirissä olleen lapsen elämään. Esiopetus toteutuu usein tutussa päiväkodissa, tuttujen aikuisten johdolla.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

Vantaalla on sovitut esi- ja alkuopetuksen yhteistyön rakenteet ja tavoitteet. Yhteistyötä tehdään kaupunki- ja aluetasoisesti sekä koulujen ja päiväkotien välillä. Jokaiselle koululle on nimetty yhteistyöpäiväkodit, jotka muodostavat esi- ja alkuopetuksen ryppään. Ryppäiden kokoonpano tarkistetaan vuosittain. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle sovitaan kaupunkitasoisesti yhteisen työn pedagogiset kärjet, jotka määrittävät vuosittain yhteistyön teeman.

Vantaalla on käytössä esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön malli, johon kaikki esiopetusta järjestävät päiväkodit ja alkuopetusta järjestävät koulut ovat sitoutuneet. Mallin tavoitteena on edistää lasten ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyden kehittymistä sekä mahdollistaa lasten tutustuminen koulun oppimisympäristöihin ja toimintakulttuuriin. Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun. Koulu kutsuu syksyllä esiopetusryppään suunnittelemaan lukuvuoden yhteistä toimintaa kaupunkitasoisen teeman puitteissa. Koulun ja esiopetuksen työpari järjestää lukuvuoden aikana vähintään kaksi yhteistä tapahtumaa ja / tai toimintakokonaisuutta, jossa esiopetukseen osallistuvat lapset ja koulun oppilaat toimivat yhdessä. Lisäksi luokanopettajat tutustuvat Vantaan esiopetussuunnitelmaan ja esiopetuksen opettajat koulun opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden lopussa päiväkodit ja koulut arvioivat toiminnallisen yhteistyön toteutumista.

Yhteistyö sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden toimijoiden kanssa

Erilaisten palveluketjujen saumattomuus on tärkeää lasten hyvinvoinnin tukemisessa. Jotta lapsi ja perhe voivat joustavasti saada tarvitsemansa palvelut, ja jotta yhteistyö

[52] Perusopetuslaki 47 a § (1267/2013)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

vahvistuisi, on esiopetuksen henkilöstön tunnettava eri yhteistyötahojen työnjako ja osattava ohjata lapsi ja perhe oikealle taholle.

Vantaan esiopetuksessa tehdään yhteistyötä neuvolan kanssa. Huoltajien luvalla voidaan olla yhteydessä neuvolaan ennen ikäkausitarkastuksia tai tarvittaessa. Perheneuvola puolestaan tarjoaa moniammatillista asiantuntija-apua lasten psyykkiseen kehitykseen ja perheiden hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lasten huoltajat voivat hakeutua perheneuvolaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevien kysymysten vuoksi sekä perheen tuen tarpeen selvittämiseksi esimerkiksi haastavassa elämäntilanteessa.

Varhaiskasvatuksella ja esiopetuksella on selkeä toimintamalli ja rakenteet yhteistyön toteuttamiseksi lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden, kuten perhesosiaalityön kanssa. Lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden kanssa tehtävän yhteistyön toimintamalli ja ohjeistus käydään vuosittain läpi varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä. Ohjeet lastensuojelun kanssa tehtävästä yhteistyöstä löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetista.

Lisäksi varhaiskasvatus ja esiopetus tekevät yhteistyötä kuntouttavien tahojen, esimerkiksi lasten terapiapalveluiden ja muiden tutkivien tahojen kanssa. Yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa tehdään aina salassapito- ja tiedonsiirtosäädösten mukaisesti. Avoin yhteistyö lapsen asioiden käsittelyyn osallistuvien tahojen välillä on ensiarvoisen tärkeää mahdollisimman tehokkaan asioiden hoidon kannalta. Tiedonsiirtoon ja yhteistyöhön liittyvät lupa-asiat keskustellaan huoltajien kanssa hyvän yhteistyön hengessä.

Tarkemmat tiedot lapsiperheiden palveluista Vantaalla ja yhteistyökäytännöistä on koottu Varhaiskasvatuksen intranetiin.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on tärkeä merkitys esiopetuksessa. Yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen rakentaminen sekä tasavertainen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä. Laadukas palvelunohjaus ennen lapsen esiopetukseen hakemista on osa yhteistyötä. Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on kokeilukunnalla.

Yhteistyö esiopetuksen aikana edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Huoltajien kokemukset lastensa aiemmasta kasvuympäristöistä, kehityksestä, oppimisesta ja mielenkiinnon kohteista otetaan esiopetuksessa huomioon. Opettaja keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon opetuksen toteuttamisessa ja lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsensa esiopetuspäivään sekä osallistua toiminnan tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa. Huoltajien kieli- ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa. Keskustelulle huoltajien kanssa varataan riittävästi aikaa.

Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kasvun ja oppimisen etenemisestä. Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Huoltajan ja henkilöstön havainnot ja keskustelut lapsen päivästä luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle. Erityisen tärkeää yhteistyö huoltajien kanssa on lasten kasvun ja oppimisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Huoltajien tulee saada tietoa kuljetusavustuksista, kuljetuksista sekä oppilashuollon palveluista sekä lapsille esiopetuksen lisäksi tarjolla olevista muista varhaiskasvatuspalveluista. Huoltajien ja lasten palaute otetaan huomioon opetusta, tuen muotoja ja toimintakulttuuria kehitettäessä.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Toimivan yhteistyön luominen alkaa ensimmäisestä kohtaamisesta. Huoltajille tulee antaa tietoa kaksivuotisen esiopetuksen sisällöstä ja järjestämisestä, kasvun ja oppimisen tukimuodoista sekä esiopetuksen oppilashuollon palveluista. Tietoa näistä yleisistä, kaikkia esiopetuksen lapsia koskevista asioista saa Vantaan kaupungin internetsivuilta sekä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöltä.

Esiopetuksen ja kodin välisessä yhteistyössä huomioidaan perheen kieli- ja kulttuuritausta. Erityistä huomiota kiinnitetään eri kieli- ja kulttuuritaustaisten perheiden kohtaamiseen sekä lasten sensitiiviseen vastaanottamiseen ja tukemiseen ryhmän jäseneksi pääsemisessä. Keskusteluissa ja vanhempaintilaisuuksissa käytetään tarvittaessa tulkkeja.

Huoltajien odotukset ja tarpeet yhteistyölle vaihtelevat. Onnistuneen yhteistyön perusta on selkeä ja toimiva viestintäkulttuuri, joka rakentuu molemminpuoliselle arvostukselle, luottamukselle, avoimuudelle ja toisen osapuolen kuulemiselle. Hyvä yhteistyö ei edellytä kaikessa samanmielisyyttä, vaan ennemminkin kyse on tavasta etsiä yhteistä ymmärrystä lapsesta. Viestintäkulttuurilla tarkoitetaan tässä niitä yhteistyön muotoja ja kanavia, joiden kautta tietoa jaetaan ja vastaanotetaan. Huoltajien kanssa sovitaan, mitä viestintäkanavia käytetään. Viestintään liittyvät toiveet kysytään perheiltä itseltään. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään ensisijaisesti henkilökohtaisesti keskustelemalla. Dokumentoinnin avulla tuodaan lasten arkea varhaiskasvatuksessa näkyväksi huoltajille. Lapset osallistuvat dokumentointiin.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Esiopetuksen aikana huoltajille tulee antaa riittävästi ja säännöllisesti tietoa lapsen esiopetuksesta ja sen toteutumisesta. Jokaiselle lapselle laaditaan joko Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai erityisessä tuessa lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) yhteistyössä huoltajien ja lapsen kanssa. Huoltajat ovat mukana suunnittelemassa lapsen mahdollisesti tarvitsemaa tukea ja heidän kanssaan arvioidaan säännöllisesti tuen toteutumista. Kasvun ja oppimisen tuen aikana tehtävää yhteistyötä on kuvattu tarkemmin luvussa 5. Keväällä huoltajien kanssa arvioidaan lapsen esiopetusvuotta. Toisen esiopetusvuoden keväällä käydään keskustelu kouluun siirrettävistä lapsen oppimista ja kehitystä koskevista tiedoista.

Jokaisessa esiopetuspaikassa järjestetään vanhempaintilaisuus syksyllä toimintakauden alettua. Tämän lisäksi järjestetään muita vanhempaintilaisuuksia ja yhteisiä juhlia tarpeen mukaan. Vanhempaintilaisuuksien sisällöistä viestitään jälkikäteen myös niille huoltajille, jotka eivät ole päässeet paikalle. Vanhempaintilaisuuksien tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä, tiedottaa esiopetuksen toiminnasta ja käytännöistä, tarjota huoltajille mahdollisuus osallistua esiopetuksen suunnitteluun ja arviointiin sekä tukea huoltajien verkostoitumista.

Yhteistyötä huoltajien kanssa arvioidaan ja kehitetään toimintasuunnitelmien sekä saadun palautteen ja asiakaskyselyiden tulosten perusteella. Kuntatasoisesti yhteistyötä arvioidaan ja kehitetään huoltajille suunnattujen eri teemoilla tehtyjen kyselyiden avulla.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa kehitetään siirtymäkäytäntöjä ja siirtymiin liittyvää ammatillista yhteistyötä suunnitelmallisesti.

On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon.

Kokeilukunta luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta kaksivuotiseen esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kasvua ja oppimista tukevalla tavalla. Kokeilun aikana kehitetään erityisesti yhteistyötä alkuopetuksen kanssa. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä yksiköstä toiseen tai koulutusasteelta

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä[53]. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeuksellisesta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

Lapsen ja huoltajan kanssa keskustellaan kaksivuotiseen esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävästä sekä toimintatavoista. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat tutustuvat esi- ja alkuopetuksen oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön jo ennen opetuksen alkua. Perusopetukseen siirtyville lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Yhteistyö siirtymävaiheissa Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Lapsen siirtyminen esiopetukseen

Ennen esiopetuksen alkua pidetään kaikissa Vantaan esiopetuksen järjestämispaikoissa tutustumistilaisuus lapsille ja huoltajille tietyllä viikolla toukokuussa. Tutustumistilaisuudessa huoltajat saavat tietoa esiopetusryhmän käytännöistä, esiopetuksen sisällöistä ja toimintatavoista. Jos esiopetus toteutuu samassa päiväkodissa kuin aiempi varhaiskasvatus, voivat ryhmät käydä säännöllisesti vierailemassa ja leikkimässä tulevassa esiopetusryhmässä. Esiopetuksen alkaessa yhteistyö huoltajien kanssa on tiivistä ja päivittäistä. Ensimmäinen vanhempaintilaisuus järjestetään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua.

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Kahden vuoden aikana vahvistetaan lapsen luottamusta omiin taitoihin, tuetaan positiivisen minäkuvan kehittymistä ja vahvistetaan kokemusta esiopetusryhmään kuulumisesta. Esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön kautta lapset saavat kokemuksia koulusta oppimisympäristönä ja rakentavat yhteisössä ymmärrystä tulevasta kouluun siirtymisestä. Tiedonsiirrossa lapsen vahvuuksien huomioiminen sekä avoin yhteistyö huoltajien kanssa luovat perustan siirtymälle. Tavoitteena on tarkoituksenmukaisen tiedon siirtäminen kouluun huoltajien osallisuutta tukien ja tarvittaessa monialaista konsultaatiota hyödyntäen.

Vantaalla on käytössä *Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi*, joka määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa. Keskeisenä dokumenttina käytetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (LEOPS), jota hyödynnetään huoltajien luvalla tietoa siirrettäessä. Toisen esiopetusvuoden kevään LEOPS-keskustelussa keskitytään arvioimaan viimeistä esiopetusvuotta ja samalla pohditaan kouluun siirtymistä yhdessä huoltajien ja lapsen sekä tarvittaessa monialaisen henkilöstön kanssa. Tarkemmat ohjeet prosessista löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetistä.

[53] Perusopetuslaki 40–41 § (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Eskarista ekalle -yhteistyöprosessia kuvataan tuen tarpeen osalta tarkemmin luvussa 5.

3.4 Toimintakulttuuri, oppimisympäristöt ja yhteistyö paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa tulee olla luku, jossa käsitellään kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuuria, oppimisympäristöjä ja yhteistyöstä. Tekstissä voi käyttää perusteiden luvun 3 tekstiä, mutta sitä on tarkoituksenmukaista muokata paikalliseksi, opettajan ja muun esiopetuksen henkilöstön toimintaa tukevaksi.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa kuvataan:

1. Esiopetuksen toimintakulttuurin paikallisen kehittämisen tavoitteet. Kuvauksessa noudatetaan perusteiden luvun 3.1 määräyksiä toimintakulttuurin kehittämisestä ja sitä ohjaavista periaatteista: – oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä
   - oppimisen, oivalluksen ja leikin ilo
   - osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

   - kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
   - hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

2. Esiopetuksen oppimisympäristöt perusteiden luvun 3.2 määräysten mukaisesti

3. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa perusteiden luvun 3.3 määräysten mukaisesti – yhteistyö esiopetuksessa
   - huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö
   - yhteistyö siirtymävaiheissa

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

4. OPETUKSEN TAVOITTEET JA PEDAGOGINEN TOTEUTTAMINEN KAKSIVUOTISESSA ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksen pedagogisena tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä heidän laaja-alaista osaamistaan. Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet ja näissä perusteissa opetukselle asetetut tavoitteet. Monipuolisiin työtapoihin, pedagogiseen dokumentointiin, opetuksen arviointiin ja oppimisen alueisiin liittyvät tavoitteet ovat opetuksen tavoitteita. Lisäksi esiopetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon aiemmissa luvuissa kuvatut kaksivuotisen esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä toimintakulttuurille ja lasten laaja-alaisen osaamisen edistämiselle asetetut tavoitteet.

Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa, jossa lasten oppimisen mahdollisuuksista ja hyvinvoinnista pidetään huolta koko päivän ajan. Esiopetuksen opettajalla on vastuu esiopetuksen suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja kehittämisestä paikallisen kokeiluopetussuunnitelman mukaisesti. On tärkeää, että esiopetuksen koko henkilöstö tuntee opetussuunnitelman tavoitteet ja toimii yhdessä niiden saavuttamiseksi.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvien lasten ikäero vaihtelee alle viisivuotiaista seitsemänvuotiaisiin. Lasten ikäerot sekä henkilökohtaisen kehittymisen erot otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Lisäksi otetaan huomioon se, että lasten kokemusten kesto varhaiskasvatukselle tyypillisestä oppimisesta ja toiminnasta vaihtelevat. Lasten mielenkiinnon kohteet, osaaminen ja kehittyvät taidot sekä tarve tarjota kullekin lapselle sopivasti haasteita ovat opetuksen suunnittelun lähtökohtia. Eri ikäiset lapset voivat osallistua kokeiluun yhteisissä ryhmissä.

Useimmat kaksivuotiseen esiopetukseen osallistuvista lapsista saavat esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta. Jotta lasten päivät olisivat pedagogisesti laadukkaita ja eheitä, on tärkeää, että esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstö sopivat arjen käytännöistä sekä suunnittelevat ja arvioivat toimintaa yhdessä.

4.1 Monipuoliset työtavat

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa kaksivuotisen esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

kasvua ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa (luku 2.6) kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

Esiopetuksessa työtavat ovat sekä oppimisen väline että opettelun kohde. Ne ovat osa vähitellen kehittyviä oppimisen taitoja, jota lapset tarvitsevat oppimisen polulla. Tämän vuoksi on tärkeää, että opettaja ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti. Leikkiin perustuvat sekä kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimismotivaatiota. Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät muistiaan ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta. Yhdessä työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättelemään ja ratkaisemaan ongelmia sekä toimimaan tavoitteellisesti yhteisen päämäärän suuntaisesti. Lapsille järjestetään myös mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti.

Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, työtapojen valintaan ja tekevät erilaisia työtehtäviä. Tämä on arjen osallisuutta, jonka tavoitteena on tukea lasten aloitteellisuuden kehittymistä ja omaa vastuunottoa. Oppimista edistää se, että lapset ovat mukana miettimässä työskentelyn tavoitteita ja he tietävät, mitä heiltä odotetaan. Tehtyjen valintojen ja työskentelyn onnistumista arvioidaan yhdessä.

Esiopetuksessa olevien lasten työskentelytaidot ovat kuitenkin vasta kehittymässä, joten opettaja vastaa siitä, että lapset saavat kokemuksia ja ohjausta eri tiedon ja taidon aloille sopivista työtavoista. Leikkiä, havainnointia, tutkimista ja fyysistä aktiivisuutta sisältävät työtavat ovat keskeisiä. Erilaiset työtavat tuovat myös vaihtelua lasten päiviin ja viikkoihin. Muun muassa riehakkaan leikin jälkeen lapset tarvitsevat mahdollisuuksia rauhoittua ja keskittyä työskentelemään jollain muulla tavalla.

Leikki on lapsille ominainen tapa toimia ja hahmottaa maailmaa. Erilaiset leikit edistävät lasten kehitystä, hyvinvointia ja tarjoavat lapsille monipuolisia mahdollisuuksia keksiä, harjoitella ja opetella uusia asioita. Leikkien mielikuvitusmaailmojen rakentaminen, erilaisten roolien ottaminen ja esimerkiksi sääntöjen määritteleminen tekevät leikeistä tärkeitä oppimisympäristöjä lapsille. Tämän vuoksi leikki eri muodoissaan on keskeinen työtapa esiopetuksessa.

Opettajan ja muun henkilöstön tehtävä on turvata leikin edellytykset, osallistua, ohjata ja rikastaa leikkejä pedagogisesti ja sukupuolisensitiivisesti. On tärkeää huolehtia siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä. Lapsia kannustetaan tekemään leikeissä aloitteita ja ohjataan ottamaan toiset huomioon. Lasten leikkitaitojen kehittymistä tuetaan. Lasten omaehtoisten leikkien lisäksi yhdessä rakennetut pitkäkestoiset leikit luovat hyvän mahdollisuuden toteuttaa erilaisia oppimiskokonaisuuksia. Leikin juonen kehittelyssä ja leikkimaailmojen rakentamisessa voidaan luontevasti yhdistää erilaisia työtapoja, kuten draamaa, liikuntaleikkejä sekä leikillistä lukemista ja kirjottamista. Leikin aiheet voivat vaihdella lasten mielenkiinnon kohteiden mukaan vakavista teemoista hassutteluun ja ajankohtaisiin aiheisiin.

Leikin ohella tutkiva oppiminen on keskeinen työtapa kaksivuotisessa esiopetuksessa. Yhteisen tutkimisen kohteeksi pyritään valitsemaan ilmiö, joka nousee esille lasten

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

leikeistä, keskustelusta tai kysymyksistä. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä, päätelmiä sekä keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin ja kokeilemaan niitä. Tutkivaan toimintaan ja oppimiseen kuuluu havainnointia, kysymysten muotoilua, tiedon hankintaa, kokeilua, päättelyä, ratkaisujen keksimistä sekä dokumentointia ja tulosten esittämistä. Dokumentit ja tulosten esittäminen tuovat näkyväksi lasten ajattelua ja tiedon kehittymistä sekä vahvistavat lasten osallisuuden kokemusta.

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Digitaalisten välineiden ja ohjelmien suunnitelmallinen hyödyntäminen rikastaa oppimista ja leikkiä. Monipuolisia tarjoumia sisältävät oppimisympäristöt luovat tilaisuuksia eriyttää lasten oppimista, sitoutua pitkäkestoiseen leikkiin ja kerrata opeteltua. Onnistumisen kokemuksilla ja työtapoihin liittyvällä kannustavalla palautteella tuetaan lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä. Tavoitteena on, että lasten halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta.

Työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearvioinnin sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella.

Monipuoliset työtavat Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa. Jokaiselle lapselle tulee löytää sopivia työtapoja, joiden avulla jo olemassa olevat taidot vahvistuvat sekä uusia taitoja on mahdollista oppia. Työtavat vaihtelevat lasten kehitystason mukaisesti. Esiopetuksen opettajalla tulee olla laaja-alaista osaamista ja opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Esiopetuksen henkilökunnan omia osaamisalueita hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vantaalaisessa esiopetuksessa painottuvat leikki ja leikilliset menetelmät työtapana. Leikki on tärkeä yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen väline. Esiopetuksen henkilöstön tehtävänä on huolehtia siitä, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus leikkiin ja ettei kukaan jää ulkopuolelle. Kiusaamiseen ja erimielisyyksiin leikeissä puututaan heti ja ne käsitellään yhdessä lasten kanssa. Leikille tulee luoda tilaa ja mahdollisuuksia suunnittelemalla esiopetusryhmän toimintaa ja struktuuria leikkiä tukevaksi. Oppimisympäristöjä suunniteltaessa tulee huomioida mahdollisuus pitkäkestoiseen leikkiin myös niin, että leikki voi jatkua useita päiviä. Ulkoleikin pedagogiset mahdollisuudet tunnistetaan ja niitä hyödynnetään. Vantaalla metsä on kaikkien ryhmien saavutettavissa oleva leikkiympäristö. Erilaisin juonellisen ja tarinallisen oppimisen menetelmin voidaan toteuttaa lapsille mielekkäitä oppimiskokonaisuuksia. Myös opetuksen eheyttäminen tapahtuu luonnostaan näiden leikillisten työtapojen kautta. Esiopetuksen henkilöstön rooli leikissä voi vaihdella ulkopuolisesta havainnoijasta aktiiviseen leikkikumppaniin. Leikkiä havainnoidaan, dokumentoidaan ja

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

arvioidaan samoin kuin kaikkea muutakin toimintaa ja havainnot huomioidaan suunnittelussa.

Liikunnan ja aktiivisen elämäntavan merkitys on lapsen kokonaiskehityksen kannalta suuri. Työtapoja valitessa tulee ottaa huomioon se, että työskentely ei ole liian paikallaan pysyvää ja liikkumattomuuteen kannustavaa. Lapsi oppii liikkuen, leikkien, toimien ja tutkien. Jokaiseen esiopetuspäivään tulee kuulua oppimista liikunnan ja liikkeen kautta. Esiopetuksen henkilöstön osallistuminen ja toimintaan heittäytyminen on onnistuneen liikuntakasvatuksen edellytys. Toimintaa rytmitetään niin, että rauhallisempi työskentely ja liikkuminen vuorottelevat sopivassa suhteessa. Oppimisympäristöä muokataan liikkumista tukevaksi turvallisuusnäkökohdat huomioiden. Ulkoiluaikaa sekä odottelu- ja siirtymätilanteita hyödynnetään liikunnan lisäämisessä esimerkiksi ohjattujen liikuntaleikkien avulla. Yhteisillä liikuntaleikeillä on myös muita tavoitteita, kuten leikkiperinteiden siirtäminen uudelle sukupolvelle sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusten vahvistaminen. Esiopetuksessa hyödynnetään lähiympäristöä ja luontoa mahdollistamaan monipuolista liikkumista.

Esiopetuksessa suositaan pienryhmätoimintaa, mutta pienryhmät eivät ole pysyviä, vaan joustavat toiminnan mukaan. Esiopetuksen aikana harjoitellaan työskentelyä monenlaisissa ja monen kokoisissa ryhmissä, sekä itsenäisesti työskennellen. Pedagogisesti muodostetut, tarkoituksenmukaiset pienryhmät mahdollistavat lapsen yksilöllisen kohtaamisen ja lasten osallisuuden. Jokaisella lapsella on oikeus ryhmän koko henkilöstöön. Esiopetuksen opettajalla on vastuu ryhmän jokaisen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen havainnoinnista ja tukemisesta.

Vantaalla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa pedagogisesti oppimisen ja leikin tukena. Jokaisessa esiopetusryhmässä on käytössä tablet-laitteita, joiden pedagogiseen käyttöön henkilökuntaa on koulutettu. Tablet-laitteiden lisäksi esiopetusryhmissä on käytössä mm. digikameroita, videokameroita, datatykkejä ja tietokoneita. Vantaan esiopetuksessa noudatetaan *Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelmaa.*

Työtapojen valinnassa ja arvioinnissa otetaan lapsilta ja huoltajilta saadut palautteet huomioon. Lasten ajatuksia ja aloitteita kerätään esiopetusryhmissä aktiivisesti ja erilaisin menetelmin. Esiopetuksen henkilökunta arvioi käyttämiään työtapoja säännöllisesti hyödyntäen mm. pedagogista dokumentointia, esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaa ja siihen liittyviä arviointikeskusteluja sekä henkilöstön tulos- ja kehityskeskusteluja.

4.2 Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on keskeinen osa kaksivuotisen esiopetuksen suunnittelua, toteuttamista sekä toiminnan arvioimista ja kehittämistä. Se on jatkuva prosessi, jossa

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

havainnoinnin, dokumenttien kokoamisen ja näiden tulkinnan avulla tarkastellaan ja arvioidaan pedagogista toimintaa. Dokumentit voivat olla muistiinpanoja, valokuvia, lasten töitä tai vaikkapa videoita yhteisestä tekemisestä. Dokumentoinnin tavoitteena on tuottaa tietoa esiopetusryhmän toiminnasta sekä kunkin lapsen kehittymisestä ja oppimisesta sekä ajattelusta ja mielenkiinnon kohteista. Dokumenttien avulla opettaja voi tehdä kunkin lapsen oppimista ja kehittymistä näkyväksi ja samalla motivoida lasta oppimaan.

Pedagoginen dokumentointi on osa opettajan ja muun henkilöstön työtä ja osa dokumentoinnista voi olla vain henkilöstön ammatilliseen käyttöön tarkoitettua. Lapset osallistuvat dokumentointiin taitojensa mukaan ja heitä ohjataan kokomaan dokumentteja itselleen merkityksellisistä asioista. Esiopetusryhmän yhdessä valitsemien ja lasten henkilökohtaisesti valitsemien dokumenttien avulla voidaan havainnollisesti kertoa esiopetuksen toiminnasta huoltajille.

Näin myös huoltajat pääsevät osallistumaan toiminnan arviointiin, ideointiin ja kehittämiseen.

Suunnitelmallisen dokumentoinnin avulla opettaja ja muu henkilöstö oppivat tuntemaan yksittäisiä lapsia, ymmärtämään heidän vuorovaikutussuhteitaan sekä lapsiryhmän ja henkilöstön vuorovaikutuksen luonnetta. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoitus on auttaa toteuttamaan esiopetusta lapsilähtöisesti. Suunnitelmallista pedagogista dokumentointia tarvitaan myös lapsen kasvun ja oppimisen tuen (luku 5) sekä oppilashuollon (luku 6) toteuttamisessa. Lapsen oppimissuunnitelma, tehostetun tuen oppimissuunnitelma sekä erityisen tuen piirissä olevien lasten henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma ovat osa esiopetuksen pedagogista dokumentointia. Dokumentoinnin avulla saatua tietoa käytetään toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen, työtapojen ja arvioinnin käytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä esiopetuksen tavoitteiden mukaiseksi.

Pedagoginen dokumentointi Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Pedagoginen dokumentointi esiopetuksen työtapana

Pedagogisen dokumentoinnin avulla vahvistetaan lasten osallisuutta oman toimintansa suunnittelussa sekä tehdään näkyväksi lasten ajatuksia, kiinnostuksen kohteita ja oppimista. Esiopetuksen henkilöstön vastuulla on käyttää pedagogista dokumentointia työtapana niin, että lasten osallisuus mahdollistuu.

Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on auttaa henkilökuntaa yhdessä lasten kanssa arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään esiopetusryhmän toimintaa, oppimisympäristöjä sekä toimintakulttuuria lapsia yksilöinä ja ryhmänä tukevaan suuntaan. Pedagogisessa dokumentoinnissa havaintoja ja aineistoja kerätään monipuolisin keinoin yhdessä lasten, kasvattajien ja huoltajien kanssa. Kerättyihin

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

dokumentteihin palataan ja niiden pohjalta tehdään näkyväksi hetkiä lapsiryhmän ja yksittäisen lapsen arjesta sekä rakennetaan ryhmän yhteistä sosiaalista todellisuutta.

Lapsen esiopetussuunnitelma (LEOPS) tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) on tärkeä osa pedagogisen dokumentoinnin prosessia. Lapsen esiopetussuunnitelmaa hyödynnetään pedagogisen dokumentoinnin välineenä pitkin toimintavuotta arvioimalla ja kirjaamalla lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevien tavoitteiden toteutumista. Huoltajat tuovat esiopetuksen henkilöstölle tärkeää tietoa lapsestaan. Yhdessä lasten ja huoltajien kanssa tulkitaan eri tavoin tuotettuja dokumentteja sekä arvioidaan ja suunnitellaan toimintaa niiden pohjalta.
Dokumentoinnin erilaisten keinojen, kuten sadutuksen, videoiden, valokuvien sekä lasten töiden ja digitaalisesti tuottamien sisältöjen kautta voidaan lisätä huoltajien tietoisuutta lastensa esiopetuksesta. Tämä mahdollistaa osaltaan huoltajien osallistumisen esiopetuksen suunnitteluun ja arviointiin.

4.3 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta[54]. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä[55]. Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvuympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Näitä tietoja voivat antaa lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse. On tärkeää, että opettaja saa myös tietoa lapsen mahdollisesta tuesta ja tuen tarpeista esiopetusta edeltävästä varhaiskasvatuksesta. Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Suunnittelun apuna voidaan käyttää lapsikohtaista oppimissuunnitelmaa. Suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa otetaan huomioon, että opetussuunnitelman tavoitteet ovat opetukselle asetettuja tavoitteita, eikä esiopetuksessa ole yleisiä lapsille asetettuja osaamistavoitteita.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö seuraavat kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seuraamisen kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla[56]. Seuraaminen perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja kertomat kokemukset ovat osa havainnointia ja dokumentointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat arvokkaita. Kootun

[54] Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998); Perusopetusasetus 14 § 2 mom. (852/1998)
[55] Valtioneuvoston asetus 5 § (422/2012)
[56] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

seurantatiedon ja sen perustalta tehtyjen arviointipäätelmien pohjalta opettaja kehittää opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja kehittämisalueista. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan[57].

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin[58]. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisen toiminnan onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat perusopetuksen opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapsikohtaista oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia. Kokeilukunta vastaa toimivien siirtymävaiheen käytäntöjen luomisesta (tarkemmin luvussa 3.3). Tietojen siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

Lapsille voidaan antaa molempien lukuvuosien päätteeksi kaksivuotisen esiopetuksen osallistumistodistus[64]. Todistus annetaan huoltajan sitä pyytäessä. Todistukseen merkitään todistuksen, kokeilukunnan, koulun/päiväkodin ja lapsen nimet sekä lapsen henkilötunnus ja todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 5.1.2021 hyväksymien kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Arvioinnin tarkoitus on peilata toimintaa suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi edellyttää, että toiminnasta kerätään järjestelmällisesti tietoa ja sitä analysoidaan ja

[57] Perusopetusasetus 10 § 1 mom. (852/1998)
[58] Perusopetuslaki 22 § 1 mom. (628/1998) 64
Perusopetuslaki 22 § 2 mom. (628/1998)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

tulkitaan. Arvioinnilla pyritään vastaamaan siihen, onko saatu aikaan se mitä tavoiteltiin ja onko tarvittavia muutoksia toimintaan tehty.

Esiopetuksessa kehitetään jatkuvasti toimintaa, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä lasten tarpeita vastaaviksi. Pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä toiminnan jatkuvalle kehittämiselle. Pedagogisen dokumentoinnin pohjalta tapahtuva arviointi ja suunnittelu varmistavat lapsilähtöisen toiminnan. Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on auttaa henkilöstöä yhdessä lasten kanssa arvioimaan, suunnittelemaan ja kehittämään ryhmän toimintaa, oppimisympäristöjä ja toimintakulttuuria. Pedagogisessa dokumentoinnissa havaintoja ja aineistoja kerätään monipuolisin keinoin yhdessä lasten, kasvattajien ja huoltajien kanssa.

LEOPS-/HOJKS-keskustelut ovat tärkeä osa esiopetuksen henkilöstön, lapsen ja huoltajien yhteistä arviointia. Lapsen oppimissuunnitelma sisältää lapsen puheenvuoron ja itsearvioinnin, sekä huoltajien puheenvuoron. Huoltajien tekemää arviointia ja palautetta tulee käyttää pedagogisesti osana lapsen esiopetuksen suunnittelua ja arviointia. Toiminnan suunnittelussa hyödynnetään kootusti lapsikohtaisten suunnitelmien tavoitteita ja teemoja sekä ryhmästä pedagogisen dokumentoinnin keinoin kerättävää monipuolista arviointitietoa. Esiopetusryhmän toimintasuunnitelmaan kirjattuja kehittämisen tekoja lähdetään toteuttamaan yhdessä lasten kanssa arvioiden, suunnitellen ja kokeillen.

Vantaalla arviointia koskeva tiedonsiirto esiopetuksesta perusopetukseen toteutuu Eskarista ekalle -yhteistyöprosessin kautta, jota on kuvattu luvussa 3.3 ja tuen osalta luvussa 5.1.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vantaan kaupungin laatiman Opetushallituksen 5.1.2021 hyväksymien kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

Toiminnan arviointi ja kehittäminen kokeilun aikana

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun toteutumista seurataan ja arvioidaan kansallisesti ja paikallisesti. Kokeilukunnan tulee osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin kokeilulainsäädännön mukaisesti [59]. Ulkopuolisen seurannan ja tutkimuksen lisäksi kokeilukuntien tulee itse arvioida kaksivuotista esiopetusta[60]. Kaksivuotisen esiopetuksen järjestämisessä on kyse kansallisesti merkityksellisestä kokeilusta, joten oman toiminnan tavoitteellinen arviointi ja kehittäminen on osa kokeilua ja edellyttää suunnittelua ja johtamista heti kokeilun alusta. Kokeilukunta vastaa siitä, millaisia toiminnan arvioinnin ja henkilöstön itsearvioinnin menetelmiä kokeilun aikana käytetään. Arvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa esiopetuksen toteutuneesta laadusta, kokeilun onnistumisesta ja kaksivuotiseen esiopetukseen liittyvistä kehittämisen kohteista.

[59] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta 10§ 1 mom. (1046/2020)
[60] Perusopetuslaki 21§ 2 mom. (2013/1296)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

4.4 Oppimisen alueet kaksivuotisessa esiopetuksessa

Oppimisen alueet muodostuvat eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvistä, esiopetuksen kannalta oleellisista opetuksen tavoitteista. Vaikka oppimisen alueita muodostettaessa on otettu huomioon laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, on tärkeää, että opettaja ottaa ne huomioon opetusta suunnitellessaan. Oppimisen alueiden tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita. Lasten eheän päivän ja oppimisen jatkumon varmistamiseksi on tärkeää, että koko henkilöstö tuntee oppimisen alueiden tavoitteet ja muut luvussa 4 määritellyt opetuksen tavoitteet.

Tässä luvussa kuvatut oppimisenalueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi.

- Kielten rikas maailma
- Ilmaisun monet muodot
- Minä ja meidän yhteisömme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn

Kuhunkin kokonaisuuteen on koottu tavoitteita, joilla on toisiinsa liittyviä opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Eheytetyn opetuksen periaatteiden mukaisesti opettaja yhdistelee eri oppimisen alueiden tavoitteita ja sisältöjä pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia suunnitellessaan.

Oppimisen alueiden rinnalla toinen opetuksen suunnittelun ja toteuttamisen kannalta tärkeä tekijä ovat lasten mielenkiinnon kohteet. Tietoa lasten mielenkiinnon kohteista saa muun muassa havainnoimalla lasten toimintaa sekä keskustelemalla lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Myös lasten aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on tietoa lasten kiinnostuksen aiheista. Opettaja käyttää koottua tietoa lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja lasten oppimisen yksilöllisessä tukemisessa. Lasten mielenkiinnon kohteet muuttuvat ja vaihtuvat esiopetuksen kuluessa, joten havainnointi ja yhteinen keskustelu ovat tärkeitä koko esiopetuksen ajan.

Lasten mielenkiinnon kohteiden huomioiminen on osa lapsilähtöistä esiopetusta. Kiinnostavien asioiden ja teemojen opettelu motivoi lapsia oppimaan ja iloitsemaan oppimastaan. Samalla lapset saavat kokemuksia siitä, että heidän ajatuksensa ovat tärkeitä. Opettajan tehtävä on myös ohjata lapsia kokeilemaan ja opettelemaan uusia tietoja ja taitoja oppimisen alueiden mukaisesti. Lasten kanssa tutustutaan oppimisen alueiden sisältöön ja jutellaan siitä, mitä ne tarkoittavat.

Esiopetus on eheytettyä opetusta, joka toteutetaan oppimiskokonaisuuksina. Oppimiskokonaisuuksien kesto ja toteutustapa vaihtelevat valitun aihepiirin, tilanteen ja lasten oppimisen etenemisen mukaan. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa kehittyvien taitojensa puitteissa. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja työskennellä omaan tahtiinsa sekä kehittää taitojaan vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajan ja muun henkilöstön kanssa monipuolisissa oppimisympäristöissä. Oppimiskokonaisuuksien tehtävä on tarjota lapsille uusia ja innostavia oppimiskokemuksia sekä mahdollisuuksia työskennellä kullekin lapselle sopivia oppimisen haasteita sisältävien tehtävien parissa.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Opetuksessa otetaan huomioon lasten erilaiset tuen tarpeet ja annetaan lapsille riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Kielten rikas maailma

Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen sekä oppimisen että tiedonhankinnan väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Kieli antaa lapsille uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa olevien lasten kielelliset taidot ja valmiudet vaihtelevat paljon. Opetusta eriyttämällä tarjotaan jokaiselle lapselle sopivia haasteita ja uuden oppimisen iloa. Esiopetuksessa vahvistetaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin sekä tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen. Kielen kehityksen tukeminen kytkeytyy lapsen monilukutaidon kehittymiseen (luku 2.6). Lisäksi se on yhteydessä seuraaviin laaja-alaisen osaamisen alueisiin: ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen. Esiopetuksessa lapsille annetaan kannustavaa ja johdonmukaista palautetta heidän kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoistaan. Myönteinen palaute on tärkeää oppimisen ja motivaation kannalta.

Esiopetuksessa tuetaan jokaisen lapsen opetuskielen taitojen kehittymistä. Opetuksessa otetaan huomioon, että lapset kasvavat erilaisissa kielellisissä ympäristöissä ja että he voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä. Kotien tavat käyttää kieltä ja olla vuorovaikutuksessa vaihtelevat, ja kodeissa voidaan puhua useita kieliä. Kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta tehdään esiopetuksessa näkyväksi yhteistyössä huoltajien kanssa. Tämä osaltaan tukee lasten kielellisten identiteettien kehittymistä. Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia esiopetuksessa käsitellään luvussa 4.5.

Kielen oppimisen kannalta on tärkeää tiedostaa, että saman ikäiset lapset voivat olla eri vaiheissa kielen kehityksen eri osa-alueilla. **Lasten kielelliset identiteetit** (kuvio 1) kehittyvät, kun heitä ohjataan ja tuetaan kielellisten taitojen ja valmiuksien keskeisillä osa-alueilla.

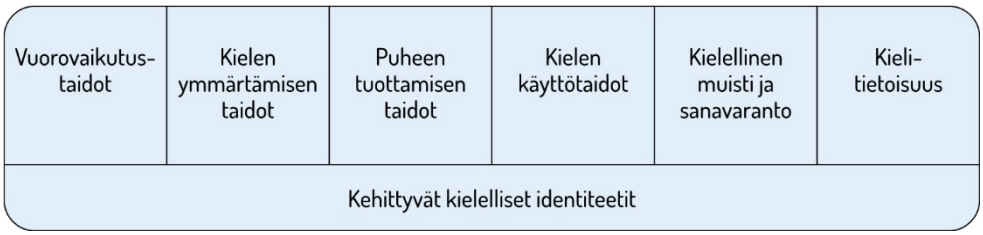

KUVIO 1 LASTEN KIELEN KEHITYKSEN KESKEISET OSA-ALUEET ESIOPETUKSESSA

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa jokaisen lapsen **kielellisten taitojen** ja **valmiuksien** sekä **kielellisten identiteettien** kehittymistä.

Lasten kielellistä kehitystä tukee monipuolinen kieli- ja tekstiympäristö. Lapsille tulee olla tarjolla monipuolista kuunneltavaa, luettavaa ja katseltavaa. Opetuksessa käytetään erilaisia tekstejä kuten lastenkirjallisuutta, lasten tietokirjoja, lehtiä, verkkotekstejä ja äänikirjoja. Lapsille luetaan ja kerrotaan tarinoita, ja heitä kannustetaan itse keksimään niitä. Lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä dokumentoidaan. Monilukutaidon kehittymistä tukee se, että esiopetuksessa laajan tekstikäsityksen mukaisesti puheen rinnalla käytetään muun muassa visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä sekä tekstejä. Oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia kieltä; lukea, puhua ja kirjoittaa sekä laajentaa sanavarantoaan. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen kynäotteeseen ja näppäintaitoihin.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Vuorovaikutustaitoja vahvistavat lasten kokemukset kuulluksi tulemisesta ja se, että heidän aloitteisiinsa vastataan. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan rohkaisemalla lapsia vuorovaikutukseen toisten lasten ja henkilöstön kanssa. Lasten kanssa harjoitellaan kysymistä, pyytämistä, neuvottelemista ja toimimista erilaisissa tilanteissa. Opetuksessa voidaan käyttää erilaisia toiminnallisia menetelmiä kuten draamaa.

Lasten **kielen ymmärtämisen taitoja** tuetaan runsaan kielellisen mallintamisen avulla. Johdonmukainen toiminnan sanallistaminen, keskusteleminen ja erityyppisten tekstien käsittely tukevat lasten sanavarannon kehittymistä. Erilaisissa esiopetuksen tilanteissa käytetään kuvailevaa ja tarkkaa kieltä. Tarvittaessa käytetään kuvia, esineitä ja tukiviittomia.

Puheen tuottamisen taitoja vahvistetaan ohjaamalla kertovaan puheeseen ja keskusteluun eri tilanteissa. Yhteisissä keskusteluissa lapset kehittävät taitojaan kysyä, päätellä ja arvioida kuulemaansa. Opetuksessa voidaan harjoitella keskittynyttä kuuntelua ja vuorottelua sekä intonaatiota, puheen sujuvuutta ja ymmärrettävyyttä.

Lasten **kielen käyttötaitoja** vahvistetaan tarkastelemalla kielen käyttämistä eri tilanteissa. Erilaisiin teksteihin tutustumalla tuetaan kielen käyttötaitojen kehittymistä sekä puhutun ja kirjoitetun kielen erojen havaitsemista. Lapsia ohjataan kertomaan, kuvailemaan ja selittämään sekä ilmaisemaan mielipiteensä ja eläytymään erilaisiin teksteihin.

Lasten **kielellisen muistin ja sanavarannon** kehitystä tuetaan esimerkiksi loruilla ja laululeikeillä, kielellä leikittelyllä, nimeämisellä sekä käyttämällä erilaisia kuvaavia sanoja ja uusia käsitteitä. Erilaisten tekstien lukeminen, tarinoiden kerronta ja yhteinen keskustelu luetun pohjalta auttavat lapsia ymmärtämään lukemisen merkitystä mikä edistää oppimismotivaatiota. Opettajan mallintamisen ja erilaisten harjoitusten avulla lapset saavat kokemuksia siitä, miten puheen voi muuttaa kirjoitetuksi kieleksi ja kirjoitetun kielen puheeksi.

Lähiympäristön eri kielten ja lapsen oman kielenkäytön havainnointi tukee **kielitietoisuuden kehittymistä**. Opettajan tehtävänä on lisätä lasten kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä sekä myös lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Lasten huomiota suunnataan sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten äänteisiin, kirjaimiin, tavuihin ja sanoihin. Lapsia ohjataan kirjoittamaan ja lukemaan leikillisesti. Lapsia innostetaan yhdessä ja omatoimisesti tunnistamaan ja tuottamaan eri tavoin kirjaimia, sanoja ja tekstejä taitojensa ja mielenkiintonsa mukaisesti heille mielekkäissä asiayhteyksissä. Heitä kannustetaan ilmaisemaan itseään ja tuomaan ajatteluaan näkyväksi tuottamalla omia puhuttuja, kirjoitettuja ja audiovisuaalisia tekstejä. Tekstien tuottamisessa hyödynnetään käsin kirjoittamisen lisäksi digitaalista tekstinkäsittelyä. Opetuksessa voidaan käyttää esimerkiksi erikielisiä lauluja, leikkejä ja viittomia.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Kielten rikas maailma Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Arjen kaikkia tilanteita käytetään rikkaan ja monipuolisen kieliympäristön luomiseen. Tilanteita, asioita ja tunteita sanoitetaan ja esiopetuksen henkilöstö käyttää monipuolista, rikasta kieltä. Pedagogisesti suunniteltu ja toteutettu toiminta esiopetuksessa tukee kaikkien lasten kielellistä kehittymistä. Vantaalla panostetaan lasten kielellisten identiteettien kehittymiseen huomioimalla ja arvostamalla ryhmässä läsnä olevien lasten äidinkieliä. Eri kielet ovat luontevasti läsnä esiopetuksen jokapäiväisessä toiminnassa.

Yhteistyö Vantaan kaupunginkirjaston kanssa

Esiopetuksen aikana tutustutaan kirjaston käyttöön ja kirjastoon oppimisympäristönä. Vantaan kirjastot tarjoavat esiopetusryhmille erilaisia palveluita, joista saa tietoa olemalla yhteydessä kirjastoon. Esiopetusryhmille järjestetään muun muassa tilaussatutunteja ja kootaan lainattavia aineistopaketteja ryhmän toivomista teemoista. Kirjasto tukee esiopetusta mediataitojen ja monilukutaidon opetuksessa. Kirjastoautot tuovat palvelunsa myös suoraan monien päiväkotien pihoille. Kirjaston Satudiplomin suorittaminen on suositeltavaa esiopetuksen aikana.

Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset- ja vuorovaikutustaidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Eri ilmaisutavoissa toteutuvat hahmottamisen, tekemisen ja tulkinnan vaiheet.

Esiopetuksessa jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus taiteellisiin elämyksiin, kokemuksiin ja omaan ilmaisuun. Ilmaisun eri muodot tuovat näkyväksi lapsen ajattelua, tunteita sekä tapaa nähdä ja kokea maailmaa. Harjoittelu tukee hyvinvointia sekä lasten keskittymiskyvyn, vuorovaikutus-, ongelmanratkaisu- ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Ilmaisun eri muotojen harjoittelu vahvistavaa lasten kuuntelemisen, tavoitteellisen toiminnan ja vertaispalautteen taitoja. Erityistä huomiota kiinnitetään pienimpien lasten ilmaisutaitojen vahvistamiseen. Samalla heidän mahdollisuutensa osallistua ja tulla kuulluksi vahvistuvat.

Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua **musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun** perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista moninaisuutta ja iloita siitä.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa. Taiteen, kulttuurin ja eri ilmaisun muotojen harjoittelu ja kokeilut edellyttävät esiopetuksen toimintakulttuurin systemaattista kehittämistä.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Esiopetuksen **musiikillinen toiminta** on monipuolista ja moniaistista, ja sen tavoitteena on vahvistaa lasten kiinnostusta ja omakohtaista suhdetta musiikkiin. Lapsille tarjotaan kokemuksia laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla. Heidän kanssaan opetellaan lauluja ja tutustutaan monipuolisesti eri musiikkityyleihin ja soittimiin. Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan. Lasten kanssa havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa. Lapset saavat kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehosoittamisesta. Opetus tarjoaa lapsille kokemuksia erilaisista tavoista tehdä musiikkia yhdessä sekä pienimuotoisten musiikkiesitysten harjoitteluprosesseista ja esiintymistilanteista.

Esiopetuksessa harjoitellaan monimateriaalisten **käsitöiden tekemistä** ja erilaisten työvälineiden käyttöä. Lapsia innostetaan käsitöiden tekemiseen, jolla vahvistetaan heidän suhdettaan käsityökulttuuriin ja myönteisiä osallisuuden kokemuksiaan. Lasten kanssa kokeillaan sekä kovien (esim. kivi, puu, metalli) että pehmeiden (esim. villa, sammal, kangas) materiaalien käyttöä ja opetellaan niiden käsittelyssä tarvittavia tekniikoita ja perustaitoja. Lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä mielikuvituksensa, kiinnostuksen kohteidensa ja omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa. Lapset suunnittelevat ja valmistavat aikuisten tuen avulla loogisesti eteneviä, pienten lasten osaamistasolle suhteutettuja, pitempikestoisia käsityöprosesseja. Työskentelyssä hyödynnetään paikallisia tai lapsiryhmän taustoihin liittyviä käsityöperinteitä sekä kierrätysmateriaaleja.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Kuvallisen ilmaisun tavoitteena on kehittää lasten suhdetta kuvataiteeseen, muuhun visuaaliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön. Lapsilla on mahdollisuus nauttia kuvien tekemisestä sekä saada esteettisiä elämyksiä ja kokemuksia taiteen äärellä. Esiopetuksessa tuetaan lasten **kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun** kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia. Opeteltava asia suunnitellaan lasten kokemusmaailmasta ja kiinnostuksen kohteista lähtien. Lapsia rohkaistaan kokeilemaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja. Kuvan tekemisen taitoja harjoitellaan moniaistisesti esimerkiksi maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä. Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tuottamiensa kuvien lisäksi taideteoksia, median kuvia, esineiden muotoilua sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita. Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä. Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin.

Lapsia rohkaistaan **suulliseen ja keholliseen ilmaisuun** monipuolisten harjoitusten ja leikin avulla. Tavoitteena on, että lapset saavat kokemuksia siitä, miten kielellä, äänellä ja keholla voidaan leikkiä ja kehittää vuorovaikutus- ja ilmaisun taitoja monipuolisesti. Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun ja vuorovaikutuksen keinoin. Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi toimintaan sopivia loruja, runoja, satuja, kertomuksia, näytelmiä sekä muuta kirjallisuutta. Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhdessä suunnitellusta prosessista ja yhteisestä esittämisestä. Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta, tanssia ja sirkusta.

Ilmaisun monet muodot Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Jokaisella lapsella on oikeus taiteeseen ja kulttuuriin. Esiopetuksen kulttuurikasvatuksen tavoitteena on, että lapsi tutustuu vantaalaiseen kulttuuritarjontaan ja saa monipuolisia taide- ja kulttuurikokemuksia. Kulttuurikasvatuksessa painottuvat leikilliset ja toiminnalliset työtavat sekä monitaiteisuus. Kaikilla esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on oikeus saada kokemuksia taiteesta ja mahdollisuuksia kokea uusia asioita kaikilla aisteillaan. Keskeistä on taiteellinen ilmaisu ja yhdessä tekeminen. Esiopetuksen henkilöstö kannustaa lapsia kokeilemaan ja pohtimaan sekä antaa tilaa lasten luovuudelle ja aloitteille. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään monipuolisesti ilmaisun tukena. Esiopetuksen henkilöstö mahdollistaa lasten aloitteiden ja ideoiden työstämisen ja niiden saattamisen osaksi esiopetuksen toimintaa. Lasten erilaisia vahvuuksia hyödynnetään. Juhlat ja tapahtumat voivat olla esittäviä tai yhteistoiminnallisia hetkiä lasten, huoltajien ja henkilöstön kanssa. Vantaan esiopetuksessa vähintään yksi toimintavuoden juhlista on esittävä. Lapset osallistuvat juhlien ja tapahtumien suunnitteluun omaa kehitystasoaan vastaavalla tavalla

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Yhteistyö Vantaan kulttuuripalveluiden kanssa

Esiopetuksen kulttuurikasvatuksen tavoitteena on, että lapsi tutustuu esiopetuksessa vantaalaiseen kulttuuritarjontaan ja saa monipuolisia kulttuurikokemuksia. Esiopetuksen kulttuurikasvatuksessa painottuvat leikilliset ja toiminnalliset työtavat sekä esittävät taiteet.

Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut tukee esiopetusta kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustumisessa. Vantaan kulttuuripalvelut tarjoaa monia käyntikohteita esiopetuksen ryhmille kulttuuriin ja taiteen eri muotoihin tutustumiseen, kokemiseen ja itse tekemiseen. Jokainen esiopetusryhmä vierailee vuoden aikana vähintään yhdessä Vantaan kulttuuripalveluiden järjestämässä tapahtumassa tai kohteessa. Esiopetusryhmille suunnatut Vantaan kulttuuripalveluiden tapahtumat ja kohteet löytyvät *Vantaan tapahtumakalenterista*.

Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin arvojen, katsomusten, perinteiden ja toimintamallien lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja ymmärtää moninaisuutta. Aihetta lähestytään **historiallisesta** ja **yhteiskunnallisesta** sekä **etiikan** ja **katsomusten** näkökulmista. Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan vuoropuhelun harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen ja kunnioittaen. Asioita on tärkeä käsitellä niin, että lapset voivat tuntea olonsa hyväksytyksi ja turvalliseksi.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyden ilmiöitä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin sekä pohtia tulevaisuutta. Opetetaan valmiuksia lähde- ja mediakriittisyyteen sekä digiturvataitoja. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen ajattelun ja toiminnan taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä. Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin uskontoihin ja katsomuksiin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelylle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Lasten kanssa tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen **historiallisesta** näkökulmasta. Aiheita lähestytään havainnollisesti ja moniaistisesti eri ilmaisutapoja hyödyntäen. Lisäksi opetuksessa voidaan käsitellä lapsia kiinnostavia muita historiallisia tapahtumia, henkilöitä, kulttuureja ja kulttuuriperintöä. Tiedon lähteinä voidaan käyttää lähiyhteisön jäseniä, esineistöä ja ympäristöä sekä hyödyntää lasten huoltajien ja isovanhempien asiantuntemusta omasta kulttuuriperinnöstään. Opetuksessa voidaan tutustua myös erilaisiin juhlaperinteisiin, kansanperinteen tarinoihin, perinneleikkeihin ja vanhoihin lauluihin.

Lasten kiinnostusta **yhteiskunnallisiin** asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista. Lasten kanssa tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä. Mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa. Opetuksessa tutustutaan lasten oikeuksiin hyödyntäen YK:n yleissopimusta lapsen oikeuksista. Lasten kanssa laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä. Samalla autetaan lapsia ymmärtämään, että yhteisön säännöt ovat ihmisten luomia sopimuksia. Lapsille tarjotaan osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksia lähiympäristössään.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Esiopetukseen sisältyy koko ryhmälle yhteistä **eettistä kasvatusta** Kasvatus liitetään lasten kokemuksiin ja erilaisiin arjen tilanteisiin, joihin liittyy tunteita ja eettisiä valintoja. Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita. Lasten kanssa pohditaan ystävyyttä ja toisten kunnioittamista, ilon ja pelon aiheita, sukupuoleen liittyviä oletuksia sekä oikean ja väärän erottamista. Tarkastelun kohteena ovat muun muassa ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuus. Yhteisten keskustelujen lisäksi luontevia tapoja eettiseen kasvatukseen antavat esimerkiksi roolileikit sekä sadut ja median sisällöt. Opetuksessa voidaan hyödyntää sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja kehittäviä opetusohjelmia ja materiaaleja.

Esiopetuksen **katsomuskasvatuksessa** yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä ja lähiympäristössä läsnä olevat uskonnot ja katsomukset. Uskonnottomuutta tarkastellaan esiopetuksessa muiden katsomusten rinnalla. Katsomuskasvatus liitetään tapakulttuuriin sekä vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviin juhliin, joilla on uskonnollista tai katsomuksellista merkitystä. Tavoitteena on auttaa lapsia ymmärtämään ja kunnioittamaan sekä omia että toisten lasten ja perheiden erilaisia katsomuksellisia perinteitä sekä niihin liittyviä tapoja ja käsityksiä. Lapsia rohkaistaan erilaisten elämänkysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa ja heille tarjotaan

mahdollisuuksia ihmetellä elämänkysymyksiä esimerkiksi leikkien, keskustellen ja luovasti itseään ilmaisten. Katsomuskasvatus antaa lapsille välineitä ymmärtää uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä käsitteitä ja kysymyksiä sekä valmiuksia rakentaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista identiteettiään. Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia.

Minä ja meidän yhteisömme Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Lähtökohtana esiopetuksessa on yhdessä toimiminen ja lasten välisen ystävyyden tukeminen. Kasvattajat vastaavat ilmapiiristä ja huolehtivat, että kaikki pääsevät mukaan. Sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja harjoitellaan.

Vantaalaisessa esiopetuksessa näkyy kielellinen, kulttuurinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus. Esiopetusryhmässä tutustutaan siellä esiintyviin kieliin, kulttuureihin ja katsomuksiin. Perheiden asiantuntemusta omasta kulttuuritaustastaan hyödynnetään esiopetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Katsomuskasvatuksessa voidaan tehdä yhteistyötä lähialueen eri uskonnollisten ja katsomuksellisten yhteisöjen kanssa. Erilaiset yhteistyötahot tarjoavat mahdollisuuksia laajeneviin oppimisympäristöihin. Yhteistyössä toteutettavat uskonnolliset tilaisuudet

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

ja toimitukset järjestetään esiopetuspaikan ulkopuolella. Huoltajille tiedotetaan yhteistyön sisällöstä etukäteen. Huoltajat päättävät lapsen osallistumisesta. Tilaisuuksista pois jääville lapsille järjestetään aina vaihtoehtoista suunniteltua esiopetusta. Toiminta järjestetään siten, että kukaan ei koe jäävänsä ryhmän ulkopuolelle.

Tietoa ja toimintamalleja kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoiseen esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen on koottu henkilökunnalle laadittuun *Vantaan kieli-, kulttuuri ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan*.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Matemaattisten taitojen tukemisessa sekä teknologia- ja ympäristökasvatuksessa on keskeistä lasten omien havaintojen ja toiminnan sekä esiopetuksessa syntyvien tilanteiden hyödyntäminen ohjauksessa. Matemaattinen toiminta kehittää lapsen taitoja monipuolisesti. Lasten ympäristöä koskevien ja matemaattisten havaintojen arvostaminen sekä niiden edelleen rikastaminen ja jäsentäminen tukevat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito havainnoida ympäristön ilmiöitä sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä tukee matemaattista ajattelua ja edistää myös muiden taitojen oppimista. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja päättelemällä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet
Esiopetuksessa tuetaan lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota ympäristössä ilmeneviin matemaattisiin piirteisiin ja tehdään arjen matemaattista ajattelua näkyväksi. Opetus ja toiminta luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen, geometristen käsitteiden sekä avaruudellisen hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa sekä tukea kaikkien lasten matemaattisia valmiuksia. Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään ja perustelemaan omia ratkaisuja.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Tutkiva toiminta ja oppiminen ovat keskeisessä roolissa matemaattisten taitojen opettelussa sekä ympäristö- ja teknologiakasvatuksessa. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

Matemaattisten taitojen perusta rakentuu jo ennen kouluikää. Lapsen matemaattinen ajattelu kehittyy, kun lapsi oppii tarkastelemaan ympäristöään ja toimintaa matemaattisista näkökulmista. Lapsia kannustetaan kehittämään **matemaattisia taitojaan ja matemaattista ajatteluaan** toiminnallisesti, leikkien erilaisissa oppimisympäristöissä ja arjen tilanteissa. Opetuksessa tutustutaan matematiikkaan ja sen osa-alueisiin ja peruskäsitteisiin havainnollisesti ja yhdessä toimien.

Lapsia innostetaan pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintojaan erilaisissa arjen tilanteissa opettajan mallintamisen ja kielellistämisen avulla. Lapsia innostetaan jakamaan toisilleen havaintojaan ja syventämään sitä kautta yhteistä ajattelua, ongelmanratkaisutaitoja ja toimintaa. Toiminta suunnitellaan niin, että se tarjoaa lapselle mahdollisuuksia opetella ja käyttää matemaattisia käsitteitä, luokitella, vertailla, asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia. Opetukseen kuuluu muistia ja loogista ajattelua kehittäviä leikkejä ja tehtäviä. Opetus on leikillistä ja siinä hyödynnetään leikkejä, pelejä ja tarinoita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

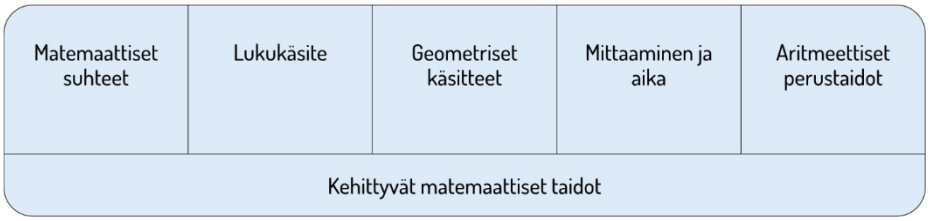

KUVIO 2 LASTEN MATEMAATTISEN KEHITYKSEN KESKEISET OSAALUEET ESIOPETUKSESSA

Lasten matemaattiseen kehitykseen liittyvät osa-alueet eivät ole erillisinä opeteltavia toimintoja vaan matemaattisten taitojen oppiminen tapahtuu usein samanaikaisesti.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Matemaattiset suhteet

Matemaattinen ajattelu lähtee liikkeelle havainnoista, niiden sanallistamisesta ja käsitteellistämisestä. Lasten omaehtoisia ja yhteisiä havaintoja käsitteellistetään, niiden ominaisuuksia nimetään ja tunnistetaan ja havaintoihin liittyviä käsiteitä pyritään opetuksessa luokittelemaan. Matemaattis-loogisen ajattelun ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymisen kannalta on kuitenkin oleellista, että lapsilla on paljon mahdollisuuksia harjoitella vertailla, luokitella, asettaa järjestykseen asioita ja esineitä sekä löytää ja tuottaa säännönmukaisuuksia. Samalla harjoitellaan näihin liittyvien sijainti- ja suhdekäsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä. Lasten avaruudellista hahmottamiskykyä tuetaan arjen tilanteissa ja leikissä. Sijainti- ja suhdekäsitteitä ja niiden sanallistamista on erityisen tärkeä harjoitella ja tukea niiden lasten kanssa, joille esiopetusryhmässä käytettävä opetuskieli ei ole ensisijainen. Muistia kehittävät pelit, leikit ja tehtävät tukevat lasten oppimista.

Lukukäsite

Lukukäsitteen muodostuminen alkaa jo varhaislapsuudessa. Lasten lukukäsitteen kehittymistä tuetaan esiopetuksessa harjoittelemalla monipuolisesti lukujonotaitoja ja laskemalla pieniä lukumääriä. Lukujen luettelemisen taitoa vahvistetaan esimerkiksi sormien käytön, laulujen tai leikkien avulla. Lasten kanssa harjoitellaan lukumäärien laskemista erilaisista esineistä tai kuvista tai havainnoista muodostuvista joukoista osana arjen toimintaa. Joukon osia yhdistellään, erotetaan ja hajotetaan sekä lasketaan lukumääriä uudelleen. Erilaisia joukkoja ja niiden lukumääriä vertaillaan keskenään ja asetetaan järjestykseen. Toiminta vahvistaa lasten ymmärrystä lukusanojen ja lukumäärien yhteydestä sekä luo perustan ymmärtää lukujonon lukumäärien jonona. Esiopetuksessa harjoitellaan myös lukusanan ja lukumäärän yhdistämistä numeromerkkeihin sekä niiden järjestämistä lukujonoksi. Lukukäsitteelle syntyy vahva pohja, kun lapset saavat harjoitella lukujonoon liittyviä taitoja riittävän kauan toiminnallisesti ja yhteisesti puheen tukemana.

Geometriset käsitteet

Geometriassa tutustutaan kuvioihin, kappaleisiin ja niiden ominaisuuksiin. Erilaisilla harjoituksilla tuetaan tason ja tilan hahmottamista. Lapsia kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan eri esineiden 2- ja 3-ulotteisuutta sekä opettelemaan näihin liittyviä sijainti- ja suhdekäsitteitä, kuten edessä, ylhäällä, vasemmalla ja oikealla ja joka toinen. Lasten geometrisen ajattelun vahvistamiseksi heille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun. Geometrian sisältöjä ja muotokieltä tutkitaan myös

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

liikkuen ja visuaalisen toiminnan sekä luovuuden kautta. Opettajan ohjauksessa lapset tutustuvat ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoittelevat tunnistamaan ja nimeämään niitä.

Mittaaminen ja aika

Mittaamisen perusperiaate vakiintuu lapsilla jatkuvien harjoitusten ja leikin avulla. Mittaamiseen liittyviä tavoitteita tarkastellaan sekä pituuden ja koon, että tilavuuksien ja määrän suhteen. Esiopetuksessa kokeillaan mittaamista keholla ja eri välineillä. Standardisoitujen mitta-asteikkojen sijasta hyödynnetään omaa kehoa sekä pedagogista välineistöä. Mittaaminen yhdistyy vertailun ja järjestykseen asettamiseen liittyviin toimintoihin ja opettaja tukee lapsia konkreettisessa ja kehollisessa mittaamisessa. Opetuksessa harjoitellaan ajankäsitteitä, kuten joskus, eilen ja aamulla. Aikajärjestystä pohditaan yhdessä esimerkiksi vuorokaudenaikoja havainnoimalla sekä päivärytmiä visualisoimalla. Aikakäsityksen ja mittaamisen yhdistämistä esimerkiksi nopeuden arvioimisessa ja nopean ja hitaan vauhdin tuottamisessa hyödynnetään leikin kautta.

Aritmeettiset perustaidot

Esiopetuksessa aloitellaan yhteen- ja vähennyslaskujen muodostamista ja ratkaisemista. Harjoittelu aloitetaan pienillä lukumäärillä hyödyntäen leikkiä. Yhteen- ja vähennyslaskuja harjoitellaan havainnollisesti erilaisilla esineiden, kuvien tai havaintojen muodostamilla joukoilla samalla kielellistäen. Lapsia ohjataan ymmärtämään lisäämisen ja vähentämisen käsitteitä kuten yksi vähemmän/yhden suurempi. Tavoitteena on, että lapsi oppii liittämään yhteen- ja vähennyslaskun arkielämän tilanteisiin.

Esiopetuksen **ympäristökasvatus** tarjoaa lapsille luontokokemuksia sekä mahdollisuuden tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin. Lasten luontosuhdetta ja myönteisiä luontokokemuksia tuetaan. Opetuksessa luodaan pohjaa kestävälle elämäntavalle. Ympäristöä havainnoidaan eri aistein sekä havaintovälineiden avulla. Opetukseen voi kuulua myös pieniä kokeita. Havainnoista keskustellaan ja havaintotietoa harjoitellaan luokittelemaan. Samalla opetellaan luontoon liittyvien käsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä sekä pohditaan syy-seuraus-suhteita. Lasten luonnontuntemusta hyödynnetään opetuksessa. Lasten kanssa harjoitellaan tiedon hankintaa hakemalla yhdessä tietoa joistakin lapsia kiinnostavista asioista. Lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä. Lapsia ohjataan kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä. Ympäristökasvatuksella edistetään kestävään elämäntapaan kasvamista, luonnonsuojelua sekä siinä tarvittavien taitojen harjoittelemista. Näitä käytännön taitoja ovat esimerkiksi roskaamaton retkeily, kohtuullisuuden ja

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

säästäväisyyden opettelu, ruokailuun liittyvä vastuullisuus, energian säästäminen sekä jätteiden vähentäminen esimerkiksi kierrätyksen, tavaroiden korjaamisen ja uudelleenkäytön avulla. Samalla lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota tekojen vaikutuksiin. On tärkeä huolehtia siitä, että lapset kokevat voivansa omilla teoillaan vaikuttamaan kestävään elämäntapaan ilman että heidän tarvitsee kantaa lapsen kokoa suurempaa vastuuta siitä.

Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä **teknologisia ratkaisuja** ja niiden ominaisuuksia ja toimivuutta. Opetuksessa tuodaan esille, että teknologia on ihmisen luovan toiminnan aikaansaamaa. Lapset tutustuvat teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen myös kierrätettäviä ja uudelleen käytettäviä materiaaleja. Lapsia kannustetaan kuvailemaan tekemiään ratkaisuja. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppimisympäristöjen välineiden lisäksi esimerkiksi lasten omia leikkikaluja ja miettiä niiden toimintaperiaatteita.

Tutkin ja toimin ympäristössäni Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Ympäristökasvatus Vantaan esiopetuksessa

Kestävään elämäntapaan kasvattaminen perustuu Vantaan kaupungin arvoihin, joista yksi on vastuullisuus. Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita määrittää resurssiviisauden tiekartta. Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvaroja vastuullisesti ja harkitusti hyvinvointia ja kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Tiekartan toimenpiteet tarkentuvat varhaiskasvatuksen toteutussuunnitelmalla, jonka keskiössä on lasten luontosuhteen vahvistaminen: tutustutaan lähiympäristöön, pidetään luonnosta ja lähiympäristöstä huolta, kierrätetään, tehdään ekologisia valintoja sekä pohditaan syyseuraussuhteita. Lasten kanssa lajitellaan jätteitä ja kiinnitetään huomiota energian kulutukseen. Toimintayksiköt voivat osallistua Vantaan kaupungin järjestämiin EkoTeko-kilpailuihin, joissa esiopetusryhmät voivat olla aktiivisina toimijoina.

Vantaalaiset esiopetusryhmät tekevät yhteistyötä Vantaan luontokoulun kanssa. Vantaan luontokoulun toiminta tukee päiväkotien ympäristökasvatustyötä. Luontokoulun esiopetukselle suunnattuja toimintamuotoja ovat kummiluokkatoiminta, yksittäiset luonto-opetuspäivät ja kasvattajien kurssit. Luontokoulussa pääosa opetuksesta tapahtuu ulkona. Opetuksessa käytettävät menetelmät ovat toiminnallisia ja käytännönläheisiä. Opetuksen sisällöt ovat monialaisia.

Vantaalla on viime vuosina kehitetty luonnontieteellisen ja matemaattisen ajattelun valmiuksien (LUMA) vahvistamista lapsiryhmissä. Kokeilun aikana hyödynnetään ja jaetaan yhteiskehittämisen kautta syntynyttä osaamista ja materiaalia.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Kasvan, liikun ja kehityn

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän kokemuksensa pätevyydestä ja taitonsa voivat vähitellen lisääntyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden** näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää fyysisen aktiivisuuden yhteyttä hyvinvointiin ja terveyteen. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia lasten motoristen ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta tärkeiden havaintomotoristen taitojen kehittymiseen fyysisesti aktiivisten leikkien kautta. Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä osana arkea. Lapsia ohjataan kohtuulliseen kulutukseen ja luonnosta huolehtimiseen. Opetuksessa pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä sekä tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään. Oppimisympäristöjä muokkaamalla voidaan edistää monin eri tavoin lasten fyysistä aktiivisuutta sekä motorisia taitoja.

Esiopetuksessa vahvistetaan lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja. Lapsia ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa. Lasten sosioemotionaalisia taitoja tuetaan ja kehitetään sekä edistetään myönteisten vertaissuhteiden ja ryhmässä toimimisen taitoja. Sosioemotionaalisilla taidoilla ja niiden ohjaamisella sekä ryhmän ilmapiirillä on merkitystä muun muassa kiusaamisen yleisyyteen ja erilaisten ristiriitatilanteiden ratkaisemiseen. Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota siihen, että jokaisella lapsella ja aikuisella on mahdollisuus tulla kuulluksi, kuulua ryhmään, olla aidosti osa kasvatusyhteisöä.

Esiopetuksessa lapset saavat tietoja turvallisesta liikkumisesta lähiympäristössä sekä oppimisympäristöissä.

Yksityiskohtaisemmat tavoitteet

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Esiopetuksen tavoitteena on innostaa lapsia **liikkumaan** monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa kaikkina vuodenaikoina. Liikkumisen ja leikkien avulla lasten yhdessä toimimisen taidot kehittyvät. Liikunnalliset pelit ja leikit kehittävät lasten matemaattisia ja kielellisiä valmiuksia. Samalla heidän kehonhallintansa vahvistuu sekä heidän taitonsa hahmottaa omaan kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan kehittyy. Ohjatun liikunnan lisäksi huolehditaan siitä, että lapsilla on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona. Yhteistyössä huoltajien kanssa lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa.

Esiopetuksessa harjoitellaan monipuolisesti ja säännöllisesti arkeen liittyviä motorisia perustaitoja eri ympäristöissä. Näitä ovat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot. Tasapainoa harjoitellaan esimerkiksi pysähtymisiä ja harhauttamisia sisältävien leikkien avulla tai taitoradalla leikitellen. Liikkumistaitoja edistetään kierimistä, kiipeämistä, juoksua ja hyppelyjä sisältävillä harjoituksilla. Välineenkäsittelytaitoja harjoitellaan työntämällä ja vetämällä sekä käyttämällä monipuolisesti eri välineitä ja palloja. Lisäksi lapsia innostetaan harjaannuttamaan hienomotorisia taitojaan sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittävien pelien ja leikkien avulla. Tavoitteena on, että toiminta antaa kaikille lapsille mahdollisuuksia osallistumiseen ja onnistumiseen sekä tukee lasten hyvinvointia ja toimintakykyä.

Esiopetuksessa päivittäistä toimintaa rytmittäviä ruokailutilanteita käytetään hyvinvointia ja terveyttä edistävän syömisen, sekä **ruokaan ja ruokailuun liittyvän osaamisen** oppimisympäristönä. Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa viihtyisiä, lapsia ohjataan hyviin tapoihin ja kestävään elämäntapaan. Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin lisäksi opetuksessa tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen.

Lasten kanssa tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa sekä pohditaan **kohtuullisen kuluttamisen** merkityksestä. Esimerkiksi lasten leikeissä ja piirroksissa ilmenevät tulkinnat kulutuksesta ja mainonnasta voivat toimia esiopetuksen kuluttajakasvatuksen pohjana. Esiopetuksessa rakennetaan osaamispohjaa luonnonvarojen kestävälle käytölle perustuvalle kiertotaloudelle, esimerkiksi pohtimalla yhdessä lasten kanssa miten roskasta tulee raaka-ainetta tai keskustelemalla teemoista omistamisesta yhteiskäyttöön ja kertakäyttöisyydestä korjattavuuteen.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Lapsia ohjataan ymmärtämään päivittäisen fyysisen aktiivisuuden, riittävän levon ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä **hyvinvoinnille ja terveydelle**.
Lasten kanssa pohditaan terveyttä ja sairauksia ja niiden syitä sekä ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan fyysiseen terveyteensä ja mielen hyvinvointiin. Hyvistä ihmissuhteista ja niiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille keskustellaan. Kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa ja leikeissä. Lasten kanssa havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää sekä mietitään niiden yhteyttä päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon. Opetuksessa haetaan tietoa hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana esiopetuksen arkea. Esiopetuksessa ohjataan myönteiseen kehoitsetuntoon ja kehonkuvaan. Lasten ikätasoista uteliaisuutta seksuaalisuuteen ja kehoon ohjataan kunnioittavasti.

Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudestaan **turvalliseen** elämään, arvostavaan kohteluun ja fyysiseen koskemattomuuteen. Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita. Tavoitteena on tukea lasten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuuden tunnetta, antaa heille valmiuksia pyytää ja hankkia apua sekä toimia turvallisesti tavallisimmissa arjen tilanteissa. Lapsia rohkaistaan hakemaan aikuisen apua esiopetuksen ongelmatilanteissa ja kiusaamista kohdatessaan sekä kertomaan huolistaan. Opetuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä sekä turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla.

Kasvan, liikun ja kehityn Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Yhteistyö perheiden kanssa on tärkeää, sillä liikunnallinen elämäntapa ei voi syntyä vain esiopetuksen aikana. Esimerkiksi liikunnalliset vanhempaintilaisuudet tai esiopetuksen erilaiset koko perheen tapahtumat lähimetsässä tai liikunnallisten tehtäväratojen merkeissä tukevat koko perheen liikkumista. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) -keskusteluissa keskustellaan lapsen päivittäisestä liikunnan määrästä. Alle kouluikäisen lapsen tulisi liikkua kolme tuntia päivässä (*Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä – Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset*, OKM). Osa tästä toteutuu kotona ja osa esiopetuspäivän aikana. Esiopetuksessa tulee pohtia, kuinka liikkuminen mahdollistetaan arkitilanteissa päivän aikana. Erityisesti vähemmän liikkuvien lasten aktivointiin kiinnitetään huomiota.

Esiopetuksen lapset osallistuvat uimaopetukseen toisen esiopetusvuoden aikana. Matkat tehdään päiväkodin sijainnista riippuen kävellen, joukkoliikennevälineillä tai tilausbussilla.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Esiopetuksen henkilökunta vastaa lapsista koko uimahalliretken ajan, myös pukuhuoneessa toimimisesta. Opetuksesta vastaa koulutettu uimaopettaja.

Yhteistyö liikuntapalvelujen kanssa

Vantaan liikunnan palvelualue tukee esiopetusta aktiivisen ja monipuolisen toiminnan järjestämisessä. Liikunnan palvelualue ylläpitää liikuntavälinevuokraamoa, josta esiopetuksen ryhmät voivat lainata liikuntavälineitä. Esiopetusryhmät voivat käyttää maksutta uimahalleja, lähiliikuntapaikkoja ja ulkoilureittejä, jotka toimivat monipuolisina oppimisympäristöinä. Varhaiskasvatus, liikunnan palvelualue ja urheiluseurat suunnittelevat ja toteuttavat yhteistyössä liikuntatapahtumia. Lisäksi vantaalaisissa varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä toteutettava valtakunnallinen Liikkuva varhaiskasvatus – ohjelma tukee toimintayksiköitä liikuntamyönteisen toimintakulttuurin kehittämisessä.

4.5 Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia

Esiopetussuunnitelman perusteissa kieleen ja kulttuuriin liittyvät näkökohdat koskevat jokaista esiopetukseen osallistuvaa lasta. Lasten kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet nähdään yhteisön moninaisuutta laajentavana. Kieli- ja kulttuuritietoisessa esiopetuksessa kielet, kulttuurit ja katsomukset nivoutuvat osaksi esiopetuksen kokonaisuutta.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tällöin tulee huolehtia myös lasten äidinkielenä olevan suomen/ruotsin kielen taidon kehittymisen tukemisesta. Erillisessä ryhmässä esiopetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä[61]. Huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana perusopetuslain mukaisella esiopetuksen opetuskielellä.

Opettajan, huoltajien ja eri kulttuuriyhteisöjen keskinäisellä yhteistyöllä edistetään lasten ja perheiden kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lasten mahdollisuutta ilmentää omia kulttuuritaustojaan. Kaksi- ja monikielisissä ympäristöissä lapsia ohjataan vuorovaikutukseen.

Saamelaislasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten saamelaista identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan sekä antaa lapsille mahdollisuus opetella saamelaisia perinnetietoja ja -taitoja. Saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jonka oikeuksista omaan kieleen ja kulttuuriin on säädetty perustuslaissa[62]. Opetuksessa

[61] Perusopetuslaki 10 § 1 mom. (1288/1999)
[62] Suomen perustuslaki (731/1999) 17 § 3 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

hyödynnetään lähiympäristöä sekä yhteistyötä huoltajien ja saamelaisyhteisön kanssa. Esiopetusta voidaan järjestää saamenkielisenä tai kaksikielisenä kielikylpyopetuksena. Kun esiopetus järjestetään jollakin kolmesta saamen kielestä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa kielen ymmärtämistä ja kielen käyttötaitoja. Tavoitteena on lisätä lasten valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä. Opettaja vahvistaa saamen kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä huoltajien kanssa.

Romanilasten esiopetuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa lasten myönteistä identiteettikehitystä ja tietoisuutta omasta historiastaan ja kulttuuristaan sekä lisätä lasten osallisuutta yhteiskunnassa. Lisäksi tuetaan lasten kielellistä kehitystä ja vahvistetaan romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä lasten huoltajien ja romaniyhteisön kanssa. Romaneilla on perustuslain mukaan oikeus kehittää omaan kieltään ja kulttuuriaan[63]. Lapsille annetaan romanikielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Romanikielen opetuksessa tutustutetaan lapsia romanikieleen ja -kulttuuriin, laajennetaan sana- ja ilmaisuvarantoa sekä rohkaistaan käyttämään kieltä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Viittomakieltä käyttävien lasten esiopetus toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Viittomakieli voi olla lapsen äidinkieli, ensikieli tai toinen kieli. Viittomakieltä käyttävät lapset voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia. Viittomakielisen esiopetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa lasten kielellistä ja kulttuurista identiteettiä antamalla heille mahdollisuus omaksua suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä yhteistyössä huoltajien kanssa. Tavoitteena on myös lisätä lasten valmiuksia toimia erilaisissa kieliympäristöissä sekä vahvistaa ja rohkaista käyttämään lasten suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakielistä ilmaisua ja viittomavarantoa.

Esiopetuksessa tuetaan **monikielisten,** mukaan lukien kotikielenä suomea ja ruotsia puhuvien lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Lasten opetuskielenä olevan suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä edistetään kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeet ja edellytykset huomioiden. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia käyttää ja omaksua opetuskieltä monipuolisissa vuorovaikutustilanteissa ja oppimisympäristöissä. Kielen omaksumisen lähtökohtana on arkielämän konkreettinen kieli ja sen ilmaisuvaranto. Kielen ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa.

Osa **maahanmuuttotaustaisista** lapsista tutustuu suomalaiseen kulttuuriin ja suomen/ruotsin kieleen vasta tullessaan esiopetukseen. Esiopetus tukee lapsen kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Huoltajille kerrotaan suomalaisen esiopetuksen tavoitteista, sisällöistä ja menetelmistä. Huoltajien kanssa keskustellaan perheen kielellisestä ympäristöstä, kielivalinnoista, monikielisten ja -kulttuuristen identiteettien muodostumisesta sekä äidinkielen tai -kielten kehityksen vaiheista ja merkityksestä.

Kokeilutoimipaikoissa olevien maahanmuuttotaustaisten lasten opetuskielen oppimista voidaan tukea järjestämällä heille suomi tai ruotsi toisena kielenä opetusta. Opetus on

[63] Suomen perustuslaki (731/199vasu9) 17 § 3 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

tavoitteellisesti etenevää ja pedagogisesti suunniteltua ohjattua toimintaa, joka perustuu lapsen tarpeisiin. Opetusta toteutetaan kaksivuotisen esiopetuksen päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa ja eri oppimisen alueiden sisältöjen kautta.

Lapsille järjestetään mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia käyttää ja kehittää myös **omaa äidinkieltään tai omia äidinkieliään**. Oma äidinkieli sekä suomen/ ruotsin oppiminen rakentavat pohjaa lasten toiminnalliselle kaksi- ja monikielisyydelle. Vastuu lasten oman äidinkielen tai omien äidinkielien ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ensisijaisesti perheellä.

Tarvittaessa huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa käytetään tulkkia, jolla varmistetaan molemminpuolinen ymmärrys.

Kaksikielisessä esiopetuksessa noudatetaan vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa, luvussa 4.4 kuvattuja määräyksiä.

Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Suomi toisena kielenä (S2) -opetus on osa kieli- ja kulttuuritietoista esiopetusta. Vantaalla annetaan S2-opetusta niille lapsille, joiden kotona puhuttu kieli (kielet) on muu kuin suomi. Näistä lapsista käytetään Vantaalla käsitettä kaksi- ja monikielinen lapsi. Kaikki esiopetuksen tilanteet ja oppimistuokiot ovat kielen oppimisen tilanteita.

Vastuu lasten oman äidinkielen säilymisestä ja kehittämisestä on perheellä. Esiopetuksen henkilöstö kannustaa ja tukee perhettä vaalimaan omaa kieltään ja kulttuuriaan. Esiopetuksen henkilöstö keskustelee perheiden kanssa oman äidinkielen merkityksestä ja ohjaa, miten omaa äidinkieltä voidaan tukea ja kehittää uudessa kieliympäristössä.

Vantaalla työskentelee kieli- ja kulttuurikoordinaattoreita, joiden tehtävänä on konsultoida ja ohjata varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökuntaa kaksi- ja monikielisten lasten asioissa sekä vahvistaa jo olemassa olevaa osaamista. Kaksi- ja monikielisten lasten suomen kielen oppimiseen liittyvissä asioissa esiopetuksen opettaja on ensisijaisesti yhteydessä kieli- ja kulttuurikoordinaattoriin. Kieli- ja kulttuurikoordinaattorit konsultoivat ja ohjaavat henkilökuntaa myös saamen- ja romanikieltä käyttävien lasten esiopetuksen järjestämisestä. Viittomakielisten lasten esiopetuksen järjestämisessä henkilökunta on yhteydessä konsultoivaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaan. Vantaalla kaikkien eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten esiopetuksen järjestämisen perusajatuksena on inkluusio sekä lähipalveluperiaate.

Vantaan varhaiskasvatuksessa on käytössä moniammatillinen Kettu-toimintamalli 5-vuotiaille kaksi- ja monikielisille lapsille. Kettu-toimintamallin avulla pyritään

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

varmistamaan, että vahvempaa kielellistä tukea tarvitsevat lapset löytyvät riittävän ajoissa ennen koulun alkua. Päiväkodin johtaja vastaa siitä, että Kettu-toimintamallista tiedotetaan perheille.

Kaksi- ja monikielisten lasten huoltajien kanssa on tärkeää keskustella suomalaisen esiopetuksen tavoitteista ja periaatteista sekä suomalaisesta koulutusjärjestelmästä. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan erityisesti kaksi- ja monikielisten perheiden mahdollisuudet osallistua esiopetuksen suunnitteluun ja arviointiin. Lasten omia äidinkieliä arvostetaan ja eri kielet näkyvät ja kuuluvat esiopetuksen oppimisympäristössä. Huoltajien kanssa yhdessä laadittavassa lapsen esiopetussuunnitelmassa keskustellaan lapsen äidinkielen kehittymisestä ja sen tukemisesta sekä S2-opetuksesta. Yhteisesti sovitut tavoitteet ja toimintatavat kirjataan lapsen esiopetussuunnitelmaan sisältyvään monikielisyyden suunnitelmaan.

Tietoa ja toimintamalleja kieli- ja kulttuuritietoiseen varhaiskasvatukseen on koottu henkilökunnalle suunnattuun *Vantaan kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen käsikirjaan*.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

4.6 Opetuksen tavoitteet ja toteuttaminen paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee olla luku, jossa käsitellään opetuksen tavoitteita ja toteutumista kaksivuotisessa esiopetuksessa.

Paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa kuvataan:

1. Esiopetuksen työtavat ja pedagoginen dokumentointi. Kuvauksessa noudatetaan perusteiden lukujen 4.1 ja 4.2 määräyksiä. Lukuja laadittaessa voi hyödyntää perusteiden luvun 4 tekstiä.

Paikalliseen kokeiluopetussuunnitelmaan liitetään:

2. Perusteiden luku 4.3 Arviointi oppimisen ja opetuksen tukena. Perustetekstin lisäksi luvussa voi olla tarkentavia tietoja esimerkiksi käytettävissä olevista teknisistä järjestelmistä tai lapsi-huoltaja-opettaja –keskustelujen käytännöistä.
3. Perusteiden luku 4.4 Oppimisenalueet kaksivuotisessa esiopetuksessa kokonaisuudessaan. Perustetekstin lisäksi luvussa voi olla paikallisen pedagogisen kehittämisen tuloksena syntyneitä lisäyksiä.
4. Perusteiden luku 4.5 Kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä tarkentavia näkökulmia. Tarvittaessa lukuun voi tehdä paikallisia lisäyksiä. Jos kokeiluun osallistuvissa yksiköissä järjestetään kaksikielistä esiopetusta, liitetään paikalliseen opetussuunnitelmaan vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvun 4.4 mukainen kuvaus kaksikielisestä esiopetuksesta.

Mahdollisia paikallisia lisäyksiä tehtäessä otetaan huomioon erityisesti kokeiluun osallistuvat pienimmät lapset.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

5. LAPSEN KASVUN JA OPPIMISEN TUKI

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa noudatetaan perusopetuslain mukaisia vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattuja määräyksiä lasten kasvun ja oppimisen tuesta. Tarkemmat ohjeet kokeilukunnille on koottu alalukuun 5.7

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta esiopetukseen paremmin sopivaa nimitystä kasvun ja oppimisen tuki. Kasvun ja oppimisen tuki ja lukuun 6 sisältyvä oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta.

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Esiopetukseen osallistuvat lapset kuuluvat perusopetuslain mukaisen kasvun ja oppimisen tuen piiriin. Lain mukaan lapsilla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä[64]. Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista. Varhaisen tunnistamisen sekä kasvun ja oppimisen tuen tehtävänä on ehkäistä oppimisvaikeuksia sekä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä.

Kasvun ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Esiopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikki lapset saavat onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Näin tuetaan lasten myönteistä käsitystä itsestään. Monipuolista palautetta ja oppimisesta koottua tietoa käytetään suunnitelmallisesti lasten kannustamiseen ja ohjaamiseen. Tällä tehdään oppimisen edistyminen lapsille näkyväksi.

Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöihin liittyviä ratkaisuja sekä lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Huomiota kiinnitetään erityisesti esteettömyyteen, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Opettajien, erityisopettajien, esiopetuksen muun henkilöstön sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö lasten tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Periaatteena on, että tuen tarve arvioidaan, ja sitä koskevat ratkaisut ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua. Usein lapsen tuen tarve on havaittu jo ennen esiopetuksen alkamista. Esiopetuksen, lapsen aiemman varhaiskasvatuksen, neuvolan ja huoltajien yhteistyöllä turvataan lapsen hyvinvoinnin ja

[64] Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

oppimisen jatkumoa. Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista tukitoimista hyödynnetään esiopetuksessa.

Tuen tarvetta arvioitaessa ensimmäiseksi tarkastellaan käytettyjä toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa lapselle paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja.

Tuki annetaan lapselle ensisijaisesti omassa esiopetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei lapsen etu välttämättä edellytä lapsen siirtämistä toiseen ryhmään tai yksikköön. Mikäli lapsi käyttää esiopetuksen lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa.

On tärkeää, että tieto lapsen tuen tarpeesta ja esiopetuksen aikana saamasta tuesta siirtyy myös perusopetukseen. Opetuksen järjestäjät vastaavat sujuvista tiedon siirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kolmiportainen tuki Vantaan esiopetuksessa

Vantaalla kolmiportainen tuki alkaa varhaiskasvatuksessa muodostaen jatkumon esiopetukseen ja perusopetukseen. Vantaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on käytössä *Kehityksen ja oppimisen tuen linjaukset*, jossa on kuvattu tarkemmin kehityksen ja oppimisen tuen suunnitteluun ja järjestämiseen liittyvät rakenteet, prosessit ja vastuut sekä varhaiskasvatuksen että esiopetuksen osalta.

Käsitettä *kehityksen ja oppimisen tuki* voidaan siten käyttää *kasvun ja oppimisen tuki* -käsitteen rinnalla myös esiopetuksessa.

Tuen tarpeen arviointi esiopetukseen siirryttäessä

Vantaalla toimintatapojen, opetusjärjestelyiden ja oppimisympäristöjen arviointiin käytetään Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa ja esiopetusikäisen lapsen havainnointia. Ne auttavat esiopetuksen kasvattajatiimiä kehittämään työkäytäntöjään vastaamaan lasten yksilöllisiin tarpeisiin ryhmässä. Kehityksen ja oppimisen tuen valikko toimii pedagogisena työvälineenä lasten tarvitseman tuen ja opetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Se haastaa kasvattajatiimit arvioimaan omaa toimintaansa, tunnistamaan muutoksen tarpeita ja etsimään kehittämisen tapoja. Kehityksen ja oppimisen tuen valikon avulla kasvattajatiimi käy keskustelua tuen tarjoamisesta lapsille mahdollisimman varhain ja ennaltaehkäisevästi. Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa hyödynnetään etenkin esiopetuksen toimintasuunnitelman laadinnassa, arvioinnissa ja ryhmän pedagogiikan kehittämisessä.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnissa, suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään lapsesta tehtyjä havaintoja, lapselle tehtyjen terveystarkastusten ja muiden arviointien

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

tuloksia sekä aiemmin laadittua lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lisäksi henkilöstön tukena lapsen tuen tarpeen arvioinnissa ovat varhaiskasvatuksen erityisopettajat, esiopetuksen oppilashuollon psykologit ja kuraattorit sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat tarpeen mukaan. Mikäli lapsen arvioidaan tarvitsevan tehostettua tai erityistä tukea esiopetuksessa, voidaan tästä tuen tarpeesta laatia pedagoginen arvio tai selvitys joko aikaisintaan esiopetusta edeltävänä keväänä tai esiopetusvuoden aikana. Pedagoginen arvio tai selvitys käsitellään moniammatillisesti oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Myös tuen vaiheen muutoksesta keskustellaan aina oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Tuen järjestämisen lähtökohtia

Esiopetus perustuu opetuksen eheyttämiseen. Lapsen tarvitsema kasvun ja oppimisen tuki sisällytetään opetuksen yhteisiin tavoitteisiin ja oppimiskokonaisuuksiin. Eheyttämisen tavoitteena on luoda jokaiselle lapselle hänen edellytyksiään vastaava mahdollisuus oppimiseen. Leikkiä, toiminnallisuutta sekä tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia hyödynnetään kasvun ja oppimisen tuen järjestämisessä.

Lasta tuetaan erilaisin pedagogisin tukitoimin riippuen tuen tarpeen laadusta ja laajuudesta. Pedagogisia menetelmiä käytetään joustavasti ja lasten tarpeiden mukaan kaikissa tuen vaiheissa. Pedagogisia tukitoimia ovat esimerkiksi pienryhmätoiminta, toiminnan eriyttäminen, päivä- ja viikkostruktuuri, erilaisten oppimistyylien huomioiminen opetuksessa sekä puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiokeinojen hyödyntäminen.

Joustavissa pienryhmissä työskentely sekä kuvitettu päivä- ja viikkostruktuuri hyödyttävät kaikkia lapsia. Erityistä huomiota kiinnitetään esteettömään viestintään. Viestinnän sujuvuutta ja ymmärrettävyyttä voidaan tukea puhetta tukevin ja korvaavin kommunikaatiokeinoin: ilmein, elein, kuvin, viittomin tai piirtämällä. Esteettömän viestinnän tavoitteena on mahdollistaa lasten yhdenvertainen osallistuminen ja lasten erilaiset tarpeet sekä nähdyksi ja kuulluksi tuleminen. Esiopetuksessa hyödynnetään monipuolisesti kaikkia aisteja tuomalla erilaisia oppimistyylejä opetukseen. Asioihin tutustutaan näkemisen, kuulemisen, liikkumisen ja kosketuksen kautta.

Esiopetuksen eriyttämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä erilaiset tavat oppia. Opetusta eriyttämällä lapsille voidaan tarjota onnistumisen kokemuksia ja sopivia haasteita. Opetusta eriytetään tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien osalta kunkin lapsen kehitystason, tarpeiden ja kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

Lapsen tarvitsema tuki pyritään järjestämään inklusiivisesti, hänen lähipäiväkodissaan. Lapsen tukemiseen osallistuu koko kasvattajatiimi, esiopetuksen opettajan tai erityisopettajan pedagogisella ohjauksella. Päiväkodin johtajan tehtävänä on varmistaa, että lapsi saa tarvitsemansa tuen. Konsultoivat varhaiskasvatuksen erityisopettajat ohjaavat ja konsultoivat esiopetuksen henkilöstöä. Pedagogisten tukitoimien lisäksi Vantaan esiopetuksessa on käytössä rakenteellisia tukitoimia. Näitä ovat muun muassa varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajan, kehityksen ja oppimisen tuen

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

lastenhoitajan, taidepedagogin tai avustajan sijoittaminen ryhmään. Tämän lisäksi on käytössä integroidun, pienennetyn ja erityisryhmän palveluita sekä tulkitsemispalveluita.

Lapsen sijoittuminen esiopetusryhmään

Vantaalla lapsia ei pääsääntöisesti siirretä toiseen toimintayksikköön esiopetuksen ajaksi. Jos lapsi on ollut integroidussa ryhmässä tai erityisryhmässä ennen esiopetusta, arvioidaan tapauskohtaisesti lapsen siirtyminen esiopetusryhmään. Integroidussa ryhmässä olevat esiopetusikäiset lapset osallistuvat mahdollisuuksiensa mukaan esiopetusryhmän toimintaan. Lapsi saa kokemuksen vertaisryhmässä toimimisesta omien edellytystensä mukaisesti. Toimintatapa edellyttää ryhmien opettajien välistä toiminnallista yhteistyötä.

Perusopetuksessa tarvittavan tuen tarpeen arviointi

Sujuvan koulunaloituksen edellytyksenä on lapsen tarvitseman tuen suunnittelu ennen koulun aloittamista. Osa lapsista tarvitsee koulun alkaessa tilapäistä tai jatkuvampaa tukea. Lasten tarvitseman tuen järjestäminen esiopetuksesta kouluun siirtymävaiheessa edellyttää tiivistä yhteistyötä esiopetuksen, perusopetuksen sekä oppilashuollon ammattihenkilöiden välillä. Vantaalla on käytössä Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi, joka määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa myös tukea tarvitsevien lasten osalta. Eskarista ekalle -yhteistyöprosessi korostaa tuen tarpeen osalta sekä moniammatillisen konsultaation hyödyntämistä tuen tarpeen arvioinnissa että esiopetuksen henkilöstön roolia tiedon kokoamisessa sekä lapsen tuen tarpeen että oppimista tukevien järjestelyjen osalta. Huoltajien osallisuus tulee toteutua tuen tarpeen arvioinnin, yhteistyön ja tiedonsiirron eri vaiheissa. Tarkemmat ohjeet prosessista löytyvät Varhaiskasvatuksen intranetistä.

Tietojen siirto esiopetuksesta perusopetukseen

Pedagogista arviota ja selvitystä hyödynnetään viimeisen esiopetusvuoden aikana moniammatillista konsultaatiota varten tehtävässä tiedonsiirrossa, kun arvioidaan perusopetuksen ja oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa lapsen tehostetun tuen, erityisen tuen tai perusopetuksen aloituksen myöhentämisen tarvetta. Tieto lapsen erityisen tuen tarpeesta siirretään perusopetukseen pedagogisella selvityksellä, ja sitä mahdollisesti täydentävillä lausunnoilla.

Keskeiset dokumentit tiedonsiirrossa perusopetukseen ovat lisäksi lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) tai lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Kevään arviointikeskustelussa voidaan yhdessä huoltajien ja tarvittaessa perusopetuksen tai oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa koota keskeisimmät tiedot, jotka tukevat lapsen siirtymistä kouluun. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden osalta toteutetaan lisäksi tiedonsiirtokeskustelu viimeisen esiopetusvuoden keväällä lapsen tulevassa koulussa.

Tilanteissa, joissa huoltajat eivät anna suostumusta tiedon siirtoon lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun, tulee kuitenkin opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirtää eteenpäin (Perusopetuslaki 40§). Opetuksen

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot koskevat ennen kaikkea lapsen tuen tarvetta ja tuen järjestämisen kannalta tarvittavia toimenpiteitä, ja niillä tulee olla merkitystä siirtymishetkellä. Esiopetuksen opettaja vastaa tietojen siirtämisestä. Esiopetuksen opettaja kertoo huoltajille, mitä tietoa siirtää ja millä perusteilla. Jos huoltajat edelleen vastustavat tietojen siirtoa, päiväkodin johtaja on yhteydessä palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikköön ja lakimieheen. Esiopetuksen opettaja siirtää tiedot perusopetukseen konsultoituaan lakimiestä.

5.2 Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea[65]. Kun lapsella on tuen tarvetta, huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Esiopetuksen henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön lapsen tukeen liittyvissä asioissa. Kaikille huoltajille on hyvä kertoa tuen mahdollisuudesta ja sen keskeisistä periaatteista. Lapset osallistuvat yhteistyöhön tarkoituksenmukaisella, heille sopivalla tavalla.

Esiopetuksen henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä huoltajaan heti, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Huoltajalle annetaan riittävästi tietoa esimerkiksi lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Huoltajaa kannustetaan tukemaan osaltaan lastaan tavoitteiden saavuttamisessa. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Huoltajien on hyvä tietää, että he tai lapsi eivät voi kieltäytyä kasvun ja oppimisen tuen vastaanottamisesta, eikä heidän suostumustaan tarvita tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Lapsi voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Tämä perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää huoltajan suostumusta (katso luku 6 Oppilashuolto).

Yhteistyö huoltajan kanssa tuen aikana Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kasvun ja oppimisen tuen aikana yhteistyö korostuu. Vastuu yhteistyöstä on esiopetuksen opettajalla. Huoltajilla ja esiopetuksen henkilöstöllä on lasten kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa omat, toisiaan täydentävät tehtävänsä.

Kodin ohella esiopetus on lapsen kasvulle ja oppimiselle tärkeä kasvuympäristö. Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että lapsi saa kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö perustuu avoimeen ja tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen.

[65] Valtioneuvoston asetus (422/2012)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Tuen antamisen käytännöistä esiopetuksessa keskustellaan huoltajien kanssa jo ennen esiopetukseen siirtymistä, jos lapsella on havaittu tuen tarve. Pedagogisen arvion tai selvityksen avulla tieto tuen tarpeesta ja käytössä olleista pedagogisista ja rakenteellisista toimenpiteistä tuen tarpeeseen vastaamiseksi siirretään esiopetukseen. Huoltajat saavat tutustuttavaksi tuen tarvetta ja tarvittavia tukitoimia kuvaavan pedagogisen arvion tai selvityksen.

Lapsen tuen tarpeeseen vastaamisesta esiopetuksen aikana keskustellaan huoltajien kanssa lapsikohtaisten keskustelujen (LEOPS/HOJKS) yhteydessä. Jos perusopetuksen henkilöstöä tai oppilashuollon ammattihenkilöihin kuuluvia asiantuntijoita konsultoidaan lapsen tuen tarpeeseen vastaamisesta perusopetuksessa, huoltajilla tarjotaan mahdollisuus osallistua keskusteluun.

Kaikki esiopetuksesta tehtävä tiedonsiirto lapsen tuen tarpeeseen liittyen (LEOPS/HOJKS ja erityisen tuen tarpeen osalta pedagoginen selvitys) annetaan huoltajien tutustuttavaksi ennen niiden toimittamista eteenpäin.

5.3 Yleinen tuki

Laadukas esiopetus on perusta lapsen kasvulle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi erilaisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään esiopetuksen opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Huoltajan ja lapsen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana lapsen tuen tarpeisiin vastataan käyttämällä esimerkiksi hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa soveltuvia materiaaleja ja välineitä, esiopetukseen soveltuvia opetusohjelmia ja osa-aikaista erityisopetusta. Oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää yleisen tuen aikana.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Yleinen tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Huoltajien tai esiopetuksen kasvattajatiimin havaitsemiin lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeisiin reagoidaan heti. Tuen tarpeet voivat vaihdella tilapäisestä jatkuvaan ja vähäisestä vahvempaan. Tukimuotoja määriteltäessä tulee huomioida kunkin lapsen oppimistyylit sekä perheiden erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat.

Kehityksen ja oppimisen tuen valikkoa ja esiopetusikäisen lapsen havainnointia käytetään yleisen tuen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Yleisen tuen antamisesta ja toteutuksesta sovitaan yhdessä huoltajien ja mahdollisuuksien mukaan lapsen kanssa. Lapsen tuen tarpeet sekä yleisen tuen aikana käytettävät tukimuodot kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa ja konsultoi esiopetuksen kasvattajatiimiä yleisen tuen vaiheessa pedagogisten menetelmien tai välineiden käyttöönotossa, jos ryhmässä ei työskentele varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettaja. Lisäksi pedagogisten ratkaisujen suunnittelussa sekä hyvinvointityön työntekijät että lasta mahdollisesti jo tuntevat asiantuntijat, kuten terapeutit, ovat tärkeitä yhteistyötahoja.

5.4 Tehostettu tuki

Lapselle, joka tarvitsee säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle laaditun oppimissuunnitelman mukaisesti[66]. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee. Lapsen tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Lapsi tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia esiopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Opettaja antaa palautetta lapselle ja huoltajalle lapsen edistymisestä sekä kuuntelee ja ottaa huomioon heidän näkemyksensä asiasta. Opettaja seuraa lapsen oppimista ja hyvinvointia säännöllisesti yhteistyössä huoltajan kanssa tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä lasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Tehostettua tukea annetaan pääsääntöisesti esiopetuksen loppuun saakka. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen päätöksen tekeminen esiopetuksen aikana tehostettua tukea saavalle lapselle on harvoin tarpeen.

[66] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Tehostettu tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Mikäli yleinen tuki ei riitä, käynnistetään toimenpiteet tehostetun tuen järjestämiseksi lapselle. Tehostetun tuen tavoitteena on mahdollistaa säännöllisen tuen tarpeessa olevan lapsen täysipainoinen osallistuminen esiopetukseen. Tehostetun tuen aikana käytettävät pedagogiset tukitoimet kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS) ja lisäksi tehostetun tuen osalta arvioidaan aina rakenteellisten tukitoimien tarve. Tehostetun tuen aikana käytettäviä tukimuotoja Vantaan esiopetuksessa on kuvattu tarkemmin luvussa 5.1.

Lapsen tehostetun tuen tarve arvioidaan yhteistyössä huoltajan kanssa. Esiopetuksen opettajan vastuulla on käynnistää prosessi tehostetun tuen järjestämiseksi. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa ja konsultoi tehostetun tuen aloittamista. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu aina pedagogiseen arvioon, jonka laatii esiopetuksen opettaja yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Pedagogista arviota tehtäessä yhteistyö oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa on tärkeää, sillä tehostetun aloittaminen perustuu tälle yhteistyölle.

Tehostetun tuen aloittaminen ja lapsen mahdollisesti tarvitsemat rakenteelliset tukitoimet esiopetuksessa käsitellään Alueellisessa kasvun ja oppimisen tuen (AKOT)-työryhmässä, jossa asian esittelijänä toimii toimintayksikön konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päätöksen tekijänä palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

Tehostetun tuen pedagogiset tukitoimet otetaan käyttöön heti, kun tuen tarve ilmenee. Rakenteelliset tukitoimet otetaan käyttöön, kun palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö on ne myöntänyt. Mikäli esiopetuksen aikana todetaan, että tehostetun tuen tarvetta ei enää ole, tulee muutos viedä tiedoksi AKOT-työryhmään. Esiopetuksen opettaja vastaa siitä, että tieto siirtyy konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle, joka vie asian edelleen tiedoksi AKOT-työryhmälle. Tällöin lapsi siirtyy yleiseen tukeen.

Tarkemmat ohjeet tehostettuun tukeen liittyvästä prosessista ja vastuista Varhaiskasvatuksen intranetissa.

Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilanne esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen kiinnostuksen kohteet, kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio tehostetun tuen tarpeesta.

Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opettaja tai opettajat laativat yhdessä kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään muita asiantuntijoita. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa[67]. Tähän käsittelyyn ei tarvita huoltajan suostumusta. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

Pedagoginen arvio Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Päiväkodin johtaja vastaa siitä, että pedagoginen arvio laaditaan lapsesta, jolla on tehostetun tuen tarve. Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtyvien lasten kohdalla, joilla on tehostuen tuen tarve, pedagogisen arvion laatii ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja keväällä ennen esiopetusvuoden alkua yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Tuen tarpeen ilmetessä esiopetuksen aikana pedagogisen arvion laatii esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja yhteistyössä konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Varhaiskasvatuksen opettaja tai esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja konsultoi esiopetuksen oppilashuollon henkilöstöä (kuraattori ja/tai psykologi ja/tai terveydenhoitaja) laatiessaan pedagogista arviota, ja kirjaa konsultaation pedagogiseen arvioon.

Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään lapselle aiemmin laadittua lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa huoltajan luvalla. Lisäksi pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään esiopetuksen aikana lapsesta tehtyä Esiopetusikäisen lapsen havainnointi -työkalua.

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana lapselle järjestettävä tuki kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan[74]. Oppimissuunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma lapsen kasvun ja oppimisen tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

[67] Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a § 74
Laki perusopetuslain muuttamisesta 1288/2013, 16 a §

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Tavoitteena on turvata lapsen edellytykset saavuttaa hänelle asetetut tavoitteet. Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa[68]. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina lapsen tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava osa-aikainen erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- esiopetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia.

[68] Perusopetuslaki 16 a § 1 mom. (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kaikille Vantaalla esiopetukseen osallistuville laaditaan Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS), joka sisältää tarvittaessa tehostetun tuen suunnitelman. Pedagogista arviota, lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja muita asiantuntijalausuntoja hyödynnetään huoltajan luvalla tehostettua tukea varten laadittavaan oppimissuunnitelmaan.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman ja sen sisältävän tehostetun tuen suunnitelman laatii esiopetuksesta vastaava opettaja tai erityisopettaja yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan mahdollisuuksien mukaan. Tarvittaessa suunnitelman laadinnassa käytetään konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajan asiantuntijuutta. Laadintaan voi osallistua myös muita asiantuntijoita. Yhdessä lapsen huoltajien kanssa sovitaan niistä pedagogisista ratkaisuista, joilla lasta pyritään tukemaan.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Tehostettua tukea saavien lasten suunnitelma arvioidaan tarpeen mukaan esiopetuksen aikana. Arviointi tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa.

5.5 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman tai vakavan sairauden vuoksi. Erityisen tuen tehtävänä on antaa lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea sekä edistää hänen oppimisedellytyksiään. Myös erityistä tukea saavan lapsen on saatava kokea onnistumisen ja oppimisen iloa. Näin vahvistetaan hänen itsetuntoaan ja oppimismotivaatiotaan.

Lapsen erityisestä tuesta voidaan päättää joko esiopetuksen aikana tai ennen esi- tai perusopetuksen alkamista. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta lapsen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta[69]. Erityisopetus ja lapsen saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Opetuksen järjestäjä huolehtii, että erityisen tuen toteuttamisessa on käytettävissä erityispedagogista osaamista.

[69] Perusopetuslaki 17 § 1 mom. (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Sellaiselle lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan lapsen oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla lapsella on oikeus myös muuhun esiopetuksen tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

Erityinen tuki Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Erityisen tuen päätökset koskeva pääsääntöisesti pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen saaneita lapsia. Vantaalla rakenteelliset tukitoimet ovat saatavilla tarvittaessa jo tehostetun tuen aikana.

Erityisen tuen tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon huoltajien, esiopetuksen opettajan tai erityisopettajan sekä lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen näkemys lapsen tuen tarpeesta mm. palveluiden ja apuvälineiden osalta. Erityisen tuen tehtävänä on tarjota yksilöllisesti suunniteltua ja toteutettua kasvun ja oppimisen tukea.

Erityistä tukea saavat lapset sijoittuvat pääsääntöisesti integroituihin ryhmiin tai erityisryhmään. Erityisopetuksen toteuttamisesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Erityistä tukea saavien lasten osallistuminen esiopetusryhmään tulee toteuttaa kunkin lapsen edellytysten mukaan ja osallistumisen määrä ja tavat voivat vaihdella. Esiopetusryhmän toimintaan osallistumista tulee arvioida vuoden aikana, ja lisätä tai vähentää osallistumisaikaa / -kertoja lapsen tarpeiden mukaisesti.

Tarkemmat ohjeet erityiseen tukeen liittävästä prosessista ja vastuista Varhaiskasvatuksen intranetista.

Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys[70]. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- lapsen esiopetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä
- oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta.

[70] Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010) ja hallintolaki 34, 35 ja 36 § (434/2003) 78
Perusopetuslaki 17§ 3 mom. (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Näiden kahden selvityksen perusteella esiopetuksen järjestäjä tekee arvion lapsen erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.[78]

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- lapsen oppimisen eteneminen
- lapsen kasvun ja oppimisen kokonaistilannetta esiopetuksen henkilöstön, huoltajan ja lapsen näkökulmista
- lapsen saama tehostettu tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta mahdollisesti aiemmin laadittua pedagogista arviota ja lapsen oppimissuunnitelmaa. Yhteistyö lapsen ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä lapsen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Pedagoginen selvitys Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaan esiopetuksessa pedagoginen selvitys laaditaan kaikista niistä lapsista, joille esitetään erityistä tukea. Varhaiskasvatuksen opettaja/esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa pedagogisen selvityksen laatimisesta erityistä tukea varten sekä ennen esiopetuksen alkamista että esiopetuksen aikana. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja auttaa tarvittaessa pedagogisen selvityksen laatimisessa. Lisäksi pedagogista selvitystä varten konsultoidaan oppilashuollon ammattihenkilöstöön kuuluvia työntekijöitä.

Esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja toimittaa pedagogisen selvityksen ja mahdollisen lausunnon konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle huoltajan kuulemista varten. Huoltajan kuulemisen jälkeen konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja toimittaa huoltajan kuulemislomakkeen ja pedagogisen selvityksen varhaiskasvatuspäällikölle erityisen tuen päätöksen tekoa varten. Erityisen tuen päätös tuodaan tiedoksi Alueelliseen kehityksen ja oppimisen tuen (AKOT) -työryhmään. Lisäksi mahdolliset muutokset rakenteellisen tuen tarpeessa, joista erityisen tuen päätöksessä on päätetty, käsitellään AKOT-työryhmässä.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Pedagoginen selvitys kouluun siirtymisvaiheessa

Jos lapsen arvioidaan tarvitsevan erityistä tukea perusopetuksen alkaessa, esiopetuksen opettaja laatii pedagogisen selvityksen perusopetukseen sovitun aikataulun mukaisesti viimeisen esiopetusvuoden aikana. Pedagogista selvitystä tehtäessä hyödynnetään oppilashuollon ammattihenkilöiden asiantuntemusta. Pedagogiseen selvitykseen voidaan myös liittää asiantuntijalausunto, joka antaa lisätietoa lapsen tuen tarpeesta. Tarkemmat tiedot pedagogisen selvityksen tekemiseen liittyvistä yhteistyökäytännöistä ja prosessin etenemisestä Eskarista ekalle -yhteistyöprosessissa, joka löytyy Varhaiskasvatuksen intranetista.

Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi esiopetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös[71]. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava lasta ja huoltajaa[72]. Päätös tehdään hallintolain mukaisesti[81]. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää lapsen pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa lapsen esiopetuksen poikkeava järjestäminen[73]. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, koska huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla[74]. Päätös on aina perusteltava[75]. Päätöksen perustelut sisältyvät yleensä pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten[76]. Yleensä erityisen tuen päätös tehdään aikaisintaan esiopetuksen alkaessa. Ainoastaan pidennettyä oppivelvollisuutta tarvitsevalle lapselle se tulee tehdä viisivuotiaana. Jos erityisen tuen päätös tehdään esiopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua lapsen tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Perusopetuslain mukaan erityisen tuen tarpeellisuus tarkistetaan aina lapsen tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistaminen esiopetuksen aikana tarkoittaa yleensä jonkin erityisen tuen päätöksessä määrätyn asian muuttamista. Tällaisia ovat esimerkiksi muutos avustajapalvelussa tai erityisissä apuvälineissä. Tarkistamista varten lapsesta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli lapsi ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin lapselle ryhdytään antamaan tehostettua tukea. Koska tuen vaikutuksia ei voida

[71] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642 /2010)
[72] Perusopetuslaki 17 § 3 mom. (642/2010) 81 Hallintolaki (434/2003)
[73] Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)
[74] Perusopetuslaki 42 § 2 mom. (642/2010)
[75] Hallintolaki 45§ 1mom. (434/2003)
[76] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen lopettaminen esiopetuksen aikana on harvinaista.

Erityisen tuen päätös Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä kuullaan huoltajaa ja mahdollisuuksien mukaan lasta. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa huoltajien kuulemisesta yhteistyössä päiväkodin johtajan kanssa esiopetusta koskien. Huoltajan kuulemislomake ja sen liitteenä oleva asiantuntijalausunto ja pedagoginen selvitys toimitetaan varhaiskasvatuspäällikölle, joka tekee kirjallisen päätöksen erityisestä tuesta.

Erityisestä tuesta, huoltajan kuulemisesta ja pidennetystä oppivelvollisuudesta on erillinen ohje Varhaiskasvatuksen intranetissa.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi lapselle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä lapsen erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.[77] Se on kirjallinen suunnitelma lapsen esiopetuksen ja oppimisen tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä pedagogisista menetelmistä ja lapsen tarvitsemasta tuesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa hyödynnetään lapselle mahdollisesti aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli lapsella on varhaiskasvatussuunnitelma, kuntoutussuunnitelma tai muita lapsen esiopetuksen toteuttamista tukevia suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla. Lapsen opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan

kuin lapsen esiopetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Lapsen hyvinvointiin, kasvuun ja oppimisen liittyvät tavoitteet

- lapsen näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet ja erityistarpeet
- lapsen oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä kehitykseen liittyvät tavoitteet, kuten tiedolliset, sosiaaliset, motoriset, kielelliset ja emotionaaliset tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut

[77] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- lapsen tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- lapselle tarjottava erityisopetus
- lapsen ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatukseen ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa
- kuvaus lapsen esiopetuksen kuljetusten järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan lapsen ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen seuranta ja arviointi

- lapsen ja huoltajan kanssa yhdessä tehtävä arvio lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kokonaistilanteesta
- HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata lapsen henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, lapsen tarpeiden mukaiseksi[78]. Sitä muutetaan aina lapsen tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, lapselle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kaikille erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa, muita asiantuntijalausuntoja sekä lapselle laadittua pedagogista selvitystä hyödynnetään huoltajan luvalla HOJKS:n laadinnassa. Päiväkodin johtajan vastaa siitä, että erityisen tuen päätöksen saaneille lapsille on laadittu HOJKS.

[78] Perusopetuslaki 17 a § (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Lapsen esiopetuksen opettaja tai erityisopettaja vastaa HOJKS:n laatimisesta, toteutuksesta ja arvioinnista yhteistyössä lapsen kasvatukseen ja opetukseen osallistuvien asiantuntijatahojen kanssa. HOJKS laaditaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajat ovat myös mukana HOJKS:n toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan mahdollisuuksien mukaan.

HOJKS:n toteutumista seurataan säännöllisesti. Erityistä tukea saavien lasten suunnitelma tulee arvioida vähintään kaksi kertaa esiopetusvuoden aikana. Arviointi tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Arvioinnin pohjalta suunnitelmaa tarkistetaan lapsen tarpeiden mukaisesti.

Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin[79]. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalle lapselle annettavassa esiopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta.[80] Tarkoitus on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.[81] Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta.[82] Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus esiopetukseen alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten esiopetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

[79] Perusopetuslaki 25 § 2 mom. (628/1998)
[80] Perusopetuslaki 9 § 2 mom. (628/1998)
[81] Hallituksen esitys Eduskunnalle koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997)
[82] Perusopetuslaki 17 § 4 mom. (642/2010) ja 26 a § 2-3 mom. (1040/2014)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin[83] eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

Pidennetty oppivelvollisuus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Kun lapselle on asiantuntijalausunnossa suositeltu pidennettyä oppivelvollisuutta, järjestetään huoltajan kuuleminen koskien sekä pidennettyä oppivelvollisuutta että erityistä tukea. Vantaalla pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksenteossa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee palveluyksikön varhaiskasvatuspäällikkö.

Pidennetty oppivelvollisuus toteutetaan Vantaalla varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa yhdestä kolmeen vuotta riippuen pidennetyn oppivelvollisuuden aloittamisen ajankohdasta ja lapsen yksilöllisistä tarpeista.

Pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisestä tuesta sekä huoltajien kuulemisesta on erillinen ohje Varhaiskasvatuksen intranetissa.

5.6 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Osa-aikainen erityisopetus

Lapsella, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun esiopetuksen ohessa[84]. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan lapsille, joilla on esimerkiksi kielellisiin, matemaattisiin tai motorisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, vaikeuksia oman toiminnan ohjauksessa, tarkkaavaisuudessa tai vuorovaikutustaidoissa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä ja ehkäistä kehityksen ja oppimisen vaikeuksia. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla.

[83] Perusopetuslaki (628/1998) 27 §
[84] Perusopetuslaki 16 § 2 mom. (642/2010)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista esiopetuksessa tiedotetaan kaikille huoltajille. Sen toteuttamista suunnitellaan ja sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään lapsen saamaan muuhun opetukseen.

Osa-aikainen erityisopetus Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Osa-aikainen erityisopetus on joustava tuen järjestämisen muoto, joka on mahdollista järjestää kaikilla tuen tasoille. Esiopetuksessa tehtävä jatkuva havainnointi auttaa esiopetuksen opettajaa tai erityisopettajaa tunnistamaan tarpeet, joihin osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan vastata. Myös yhteistyö oppilashuollon kuraattorien ja psykologien sekä mahdollisten muiden lasta jo tuntevien asiantuntijoiden kanssa auttaa tunnistamaan ja suunnittelemaan osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämistä. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan mahdollisimman pian tarpeen ilmettyä, ja suunnitellaan osana lapsen esiopetuksen järjestämistä. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestäminen sekä tavoitteiden että toimintatapojen osalta suunnitellaan yhdessä huoltajien kanssa. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistapa kirjataan lapsen esiopetuksen (LEOPS) tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteista ja toimintatavoista sovittaessa on tärkeää myös sopia, milloin osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen tarvetta ja järjestämistapaa arvioidaan ja tarpeen mukaan tarkennetaan.

Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisessä hyödynnetään aina varhaiskasvatuksen erityisopettajan osaamista. Jos ryhmässä ei työskentele varhaiskasvatuksen erityisopettajaa tai varhaiskasvatuksen resurssierityisopettajaa, niin konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja konsultoi ja ohjaa esiopetuksen opettajaa osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisessä.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet

Lapsella on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut ja erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla[85]. Tarkoituksena on turvata lapselle kasvun ja oppimisen perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikissa oppimisympäristöissä.

Lapselle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien lasten kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten lasten kohdalla

[85] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Lapsen kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea lasta kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Avustajan antama tuki edistää lapsen itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle lapselle tai opetusryhmälle. Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida lapsen ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee lasta päivittäisissä tilanteissa ja tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa esiopetuksen muun henkilöstön kanssa.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Lapsen kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat lasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti, niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Lapsen kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Lapsen tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota esiopetusyksikön omalla henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten lapsille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan lapsen opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen lapsen ja huoltajan antamia tietoja sekä mahdollisten esiopetuksen ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan lapsen palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan lapsen palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle lapselle tehdään lapsen tarvitsemista palveluista ja erityisistä apuvälineistä hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja erityiset apuvälineet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Avustajapalvelun järjestämisen osalta toimitaan *Kehityksen ja oppimisen tuen linjausten* mukaisesti eli avustaja rakenteellisena tukitoimena käsitellään alueellisessa kehityksen ja oppimisen tuen työryhmässä (AKOT).

Tilanteissa, joissa lapsi tarvitsee omien erityistarpeidensa vuoksi tulkitsemispalvelua, oppimis- ja ohjauskeskuksen palveluja tai apuvälinettä oppimisensa tueksi, tarve arvioidaan yksilöllisesti ja moniammatillisesti. Konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja päiväkodin johtaja ovat mukana suunnittelemassa opetukseen osallistumisen edellyttämien palveluiden järjestämistä ja erityisten apuvälineiden käyttöä. Tarkemmat ohjeet näiden palveluiden ja erityisten apuvälineiden järjestämisestä ja päätöksenteosta ovat Varhaiskasvatuksen intranetissa.

5.7 Kasvun ja oppimisen tuki paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Kasvun ja oppimisen tukeen liittyvät paikallisesti päätettävät asiat on kuvattu vuoden 2014 Esiopetuksen perusteissa luvussa 5.7.

Paikalliseen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelmaan liitetään vuoden 2014 Esiopetuksen perusteiden mukaan laadittu, paikalliseen esiopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvä Kasvun ja oppimisen tukea käsittelevä luku. Mikäli luvussa havaitaan puutteita, voi niitä korjata.

Lapset, joille on tehty päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta[86] voivat saada perusopetuslain mukaisen esiopetuksensa osallistumalla kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun[87]. Tarvittaessa päätös voidaan tehdä kaksivuotisen esiopetuksen aikana. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) luvun 5.5 mukaisesti.

Opetuksen järjestäjä pitää huolta siitä, että kokeiluun osallistuva opetushenkilöstö tuntee perusopetuslain tukea koskevat säädökset sekä osaa toimia Esiopetuksen perusteet 2014 mukaisten tuen määräysten ja paikallisesti sovittujen käytäntöjen mukaisesti.

[86] Perusopetuslaki 25 § 2 mom. ja 26 § 1 mom. (477/2003)
[87] Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta 2§ 3 mom. (2020/1046)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

6. OPPILASHUOLTO

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain[88] mukaisia Esiopetuksen perusteet 2014 asiakirjassa kuvattuja oppilashuoltoon liittyviä määräyksiä. Tarkemmat ohjeet kokeilukunnille on koottu alalukuun 6.5.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta esiopetuksen opiskeluhuollosta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä lapsi, oppilaitoksesta nimitystä esiopetusyksikkö tai esiopetus. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä[89].

Lasten kehitysympäristön ja esiopetuksen toimintaympäristön muutosten myötä oppilashuollosta on tullut yhä tärkeämpi osa esiopetuksen perustoimintaa. Oppilashuolto liittyy kiinteästi esiopetuksen tehtävään edistää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus[90].

Lapsella on oikeus saada maksutta oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää[91]. Esiopetuksen oppilashuolto koskee myös pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevia lapsia. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa

[88] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (2013/1287)
[89] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 1 § 3 mom.
[90] YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989
[91] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 4 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon[92]. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Esiopetuksen oppilashuollosta ja siihen liittyvistä suunnitelmista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Tässä luvussa määrätään oppilashuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan oppilashuollon tavoitteista sekä paikallisen opetussuunnitelman ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laatimisesta. Esiopetuksen toteuttamiseen kuuluvasta kasvun ja oppimisen tuesta määrätään perusteiden luvussa 5[93].

Oppilashuolto Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksen oppilashuoltoon sisältyvät ennaltaehkäisevä yhteisöllinen ja yksilökohtainen oppilashuolto. Esiopetuksessa lasten hyvinvointia tuetaan yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten kanssa. Lisäksi esiopetuksen oppilashuolto kuuluu esiopetuksen psykologien ja kuraattorien sekä lasten neuvoloiden henkilöstön tehtäviin. Hyvinvointityössä mukana voivat olla myös muut yhteistyötahot.

Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käytänteet on koottu varhaiskasvatuksen henkilöstölle suunnattuun *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjaan*.

6.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus[94]. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset[95]. Esiopetusyhteisön tai lasten hyvinvoinnissa havaittuihin huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä huoltajan kanssa.

Esiopetuksessa oppilashuolto on esiopetusyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista on esiopetuksen henkilökunnalla[96]. Oppilashuollon palveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina[97]. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen

[92] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 1 - 2 mom.
[93] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 6 §
[94] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 9 § 1 mom.
[95] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.
[96] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 ja 2 mom.
[97] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 3 § 3 mom. ja terveydenhuoltolaki (1326/2010) 15 § 107 Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla[107]. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa[98].

Lapsen huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja[99]. Lapsen ja huoltajan osallisuus oppilashuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja oppilashuollosta tiedottaminen lisäävät oppilashuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä oppilashuollossa.

Oppilashuollon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen välinen vuorovaikutus on tärkeää pohdittaessa oppilashuollon toimintaa. Yhtenäiset käytännöt tukevat eri kehitysvaiheissa lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Oppilashuollon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään esiopetusyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää oppilashuollon suunnitelmallista arviointia[100].

Monialainen oppilashuollon yhteistyö Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaalla esiopetuksen oppilashuollossa tehdään moniammatillista ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Vantaalaisen oppilashuollon tavoitteena on ennaltaehkäisy, varhainen tukeminen ja asioihin puuttuminen tilanteen vaatimalla tavalla ja intensiteetillä.

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltoa ohjaavat luottamuksellisuus sekä lapsen ja huoltajan kunnioittaminen. Oppilashuollosta ja siihen liittyvistä toimintatavoista tulee antaa riittävästi tietoa huoltajille sekä esiopetuksen alkaessa että esiopetuksen aikana

Oppilashuoltoryhmät

Opetuksen järjestäjä asettaa oppilashuollon ohjausryhmän ja yksikkökohtaiset oppilashuoltoryhmät. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano[101]. Kaikki oppilashuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi ikäryhmälle suunnattuja terveydenhoitopalveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

[98] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 15 § ja 17 §
[99] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 11 § 1 - 2mom.
[100] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 25 §
[101] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 14 § 1 - 4mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman opetuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla myös useamman koulutusmuodon, kuten esi- ja perusopetuksen, yhteinen.

Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Jos esiopetus järjestetään koulun yhteydessä, voi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä toimia myös esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä. Ryhmää johtaa opetuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Opetuksen järjestäjä ja oppilashuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen lapsen tai lapsiryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu[102]. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai lapsen läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää huoltajan suostumusta.

Oppilashuoltoryhmät Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmien kokonaisuus muodostuu Vantaan esiopetuksessa ohjausryhmästä sekä yhteisöllisistä hyvinvointiryhmistä (YHR). Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen.

Esiopetuksen oppilashuollon ohjausryhmä

Vantaalla esiopetuksen oppilashuollon ohjausryhmänä toimii esiopetuksen, perusopetuksen ja toisen asteen yhteinen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä vastaa myös esiopetuksen oppilashuollon ohjauksesta ja arvioinnista.

Esiopetuksen yhteisölliset hyvinvointiryhmät (YHR)

Yhteisölliset hyvinvointiryhmät muodostetaan pienaluetasoisesti pienalueen johtajatiimien jakojen mukaisesti. Pienalueen johtajatiimistä yksi päiväkodin johtaja toimii hyvinvointiryhmän puheenjohtajana vähintään kahden lukuvuoden ajan. Hyvinvointiryhmään kuuluu kunnallisten ja yksityisten esiopetusta järjestävien päiväkotien johtajat, esiopetuksen opettajien edustajat, psykologi, kuraattori sekä terveydenhoitajien, huoltajien ja perusopetuksen edustaja. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida pienalueen esiopetuksen oppilashuoltoa.

[102] Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013 113 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 4 § 1 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Ryhmä keskittyy yhteisöllisen oppilashuollon asioiden, ilmiöiden ja osaamisen jakamiseen. Ryhmä voi tarvittaessa kutsua muita asiantuntijoita tai edustajia ryhmän kokouksiin. Ryhmässä ei käsitellä yksittäisten lasten asioita.

Monialainen asiantuntijaryhmä
Lapsikohtaisia asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen yksittäisen lapsen ja / tai perheen tuen tarpeen selvittämiseksi, ja oppilashuoltopalvelujen järjestämiseksi sekä näitä täydentäviin muihin mahdollisiin palveluihin ohjaamiseksi. Ryhmän kokoaa huoltajan luvalla se esiopetushenkilöstön tai esiopetuksen oppilashuollon edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Yksittäisen lapsen asian käsittelystä laaditaan yksilökohtainen oppilashuoltokertomus, jota päivitetään tarvittaessa vuoden aikana.

6.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetusyhteisön ja ryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.[113] Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä muiden kunnan lasten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin[103], joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykkinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.[104]

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun

[103] Perusopetuslaki 29 § 1 mom. (1267/2013)
[104] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 § 2 mom. ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa[105].

Yhteisöllinen oppilashuolto Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Yhteisöllisellä oppilashuollolla edistetään positiivista vuorovaikutusta esiopetusryhmässä ja -yhteisössä. Tällöin keskiössä ovat ryhmän lasten ja aikuisten väliset positiiviset kohtaamiset, leikillisyys ja aktiivinen toimijuus. Yhteisössä rakennetaan ja ylläpidetään ilmapiiriä, jossa kaikilla esiopetusyhteisön jäsenillä on hyvä ja turvallinen olo, tunne tasavertaisuudesta sekä kokemus kiusaamattomuudesta. Yhteisöllisellä oppilashuollolla tuetaan ryhmäytymistä ja ryhmädynamiikkaa sekä varmistetaan kaikkien lasten liittyminen ryhmään. Kulttuurien välinen vuorovaikutus nähdään arvokkaana ja monet kulttuurit tulevat tutuiksi esiopetusyhteisössä. Erityisesti ryhmän lasten kielet ja kulttuurit huomioidaan ja tehdään näkyviksi esiopetusyhteisössä.

Terveydestä ja terveellisyydestä keskustellaan esiopetusyhteisössä luontevasti erilaisissa arkitoimintatilanteissa. Terveellisiä elämäntapoja voidaan myös tehdä näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin kautta. Esimerkiksi lasten liikkumisen dokumentoinnin kautta lasten kanssa voidaan konkreettisesti tutkia liikkumista ja keskustella sen merkityksestä terveydelle. Dokumentoinnin pohjalta päästään kehittämään yksilö- ja ryhmätasoilla lasten liikkumistottumuksia yhdessä lasten ja perheiden kanssa.

Yhteisöllisellä oppilashuollolla edistetään lasten osallisuutta. Esiopetusyhteisössä rakennetaan toimintakulttuuria, jossa jokainen ryhmän jäsen tulee kuulluksi ja kohdatuksi. Esiopetuksen ryhmässä tuetaan lasten aktiivista toimijuutta, jolloin lapsia rohkaistaan ilmaisemaan näkemyksiään sekä rakentamaan yhdessä muiden lasten ja aikuisten kanssa esiopetusryhmän toimintakulttuuria. Samalla harjoitellaan vastuunottoa omista teoista ja valinnoista.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa kehitetään ja toteutetaan yhdessä esiopetuksen henkilöstön, lasten, huoltajien sekä moniammatillisten yhteistyötahojen kanssa. Huoltajat otetaan mukaan yhteisöllisen oppilashuollon suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin. Vanhempaintilaisuuksien ja – toimikuntien lisäksi huoltajilla on mahdollisuus osallistua mm. palvelujen muotoiluun sekä erilaisiin tapahtumiin ja niiden järjestämiseen. Huoltajien edustajat ovat mukana myös yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä. Vantaan esiopetuksen oppilashuollon psykologit ja kuraattorit osallistuvat aktiivisesti yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön sekä alue- että toimintayksikkötasolla. Psykologit ja kuraattorit käyvät seuraamassa esiopetusryhmien toimintaa tarpeen mukaan ja kehittävät yhteistyössä muun henkilöstön kanssa uusia yhteisöllisiä toimintamalleja. Lisäksi he osallistuvat tarvittaessa esiopetuksen vanhempaintilaisuuksiin ja järjestävät vanhempain- ja lastenryhmiä.

[105] Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 16 § 2 mom. ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011) 12 § 117 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 1 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

6.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan

- lapselle annettavia terveydenhoitopalveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.[117]

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen[106]. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti[107]. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyö järjestetään niin, että lapsi voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai lapsen läheisiä.[108] Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa lapsen asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta[109].

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:[110]

[106] Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
[107] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 18 § 1 mom.
[108] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 1 ja 2 mom.
[109] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 19 § 3 mom. ja laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 26 § 3 mom.
[110] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 5 § 2 mom. ja 20 § 1, 3 - 4 mom. 123 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 5 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.[123]

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä lasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä lasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.[111]

Terveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen.[112]

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi[126]. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, rehtorille tai päiväkodin johtajalle ja opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot[113]. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta[114]. Sen sijaan

[111] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 21 § 1 mom. ja 22 § 1 mom.
[112] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 20 § 2 mom., laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) 12 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) 126 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 2 mom.
[113] Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (1288/2013)
[114] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 3 mom.

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle esi- tai perusopetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden esi- tai perusopetuksen järjestäjän pyynnöstä.[115]

Yksilökohtainen oppilashuolto Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Ongelmia ennaltaehkäistään yhdessä huoltajien kanssa avoimeen yhteistyöhön, kunnioitukseen ja luottamukseen perustuen. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen ja konkreettiset käytänteet on kuvattu tarkemmin Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa.

Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus neuvolan terveydenhoitajan, esiopetuksen psykologin ja kuraattorin palveluihin. Nämä yksilökohtaiset oppilashuoltopalvelut ovat perheille vapaaehtoisia. Lapsen toivomukset ja mielipiteet huomioidaan häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa.

Esiopetusikäisten terveydenhoitopalvelut toteutetaan sosiaali- ja terveystoimessa äitiys- ja lasten neuvoloissa. Terveydenhoitajat työskentelevät omaterveydenhoitaja -periaatteella eli sama terveydenhoitaja hoitaa sekä raskauden ajan että lapsen kehityksen seurannan kouluikään asti.

Oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut järjestetään opiskeluhuollon yksikön kautta esiopetukselle kohdennettuina palveluina. Aikaisemmat asiakkuudet esimerkiksi perheneuvolassa tai psykologipalveluissa, jatkuvat esiopetusiässä pääsääntöisesti niissä palveluissa, joissa asiakkuus on syntynyt. Oppilashuoltona järjestettävien tukitoimenpiteiden kanssa pohditaan usein rinnakkain myös kolmiportaisen tuen muotoja.

6.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Esiopetuksessa opetussuunnitelma tulee myös oppilashuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa[116]. Valmistelutyössä tehdään yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

[115] Perusopetuslaki 40 § 4 mom. (1288/2013)
[116] Perusopetuslaki 15 § 2 mom. (477/2003)

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat

- kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus[117]
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta[118]
- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma[119].

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä yksikkökohtaisia oppilashuoltosuunnitelmia.

Oppilashuoltosuunnitelmat Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa

Vantaan esiopetuksen oppilashuollon oppilashuoltosuunnitelmat muodostuvat neljästä kokonaisuudesta:

1. *Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelman oppilashuollon osuudet* sisältävät ne kaupunkikohtaiset esiopetuksen opetussuunnitelman sisällöt ja linjaukset, jotka koskevat kaikkia esiopetuksen järjestämispaikkoja. Esiopetuksen oppilashuollon sisältöjä konkretisoidaan tarkemmin *Vantaan esiopetuksen oppilashuollon käsikirjassa*.

2. Kaupunkitasoiseen lastensuojelulain edellyttämään *lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan* sisällytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja valtakunnallisessa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt asiat. Suunnitelman tarkoitus on tukea toimintaa, jossa lapsi tai nuori on keskiössä. Lapsen, nuoren ja perheen tarvitsema apu muodostuu usein eri toimijoiden ja ammattilaisten palveluista. Keskeistä on huomioida arkiympäristön ja siinä olevien toimijoiden merkitys hyvinvoinnin tukemisessa.

3. Alueellisella tasolla esiopetuksen oppilashuoltoa ohjaavat *Vantaan esiopetussuunnitelma* sekä sitä tarkentava *pienaluekohtainen oppilashuoltosuunnitelma*. Yhteisölliset hyvinvointiryhmät laativat syksyllä pienaluekohtaisen oppilashuoltosuunnitelman lukuvuoden työskentelylle. Suunnitelma tarkistetaan vuodenvaihteen jälkeen ja sen toteutumista arvioidaan ennen lukuvuoden päättymistä.

[117] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.
[118] Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)
[119] Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 13 §

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

4. Toimintayksikkö- ja lapsiryhmätasolla esiopetuksen oppilashuoltoa ja hyvinvointityötä suunnitellaan ja arvioidaan *toimintasuunnitelmien, turvallisuussuunnitelman* sekä *Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen -suunnitelman* kautta.

6.5 Oppilashuolto paikallisessa kokeiluopetussuunnitelmassa

Vuoden 2014 Esiopetuksen perusteissa, luvussa 6.5 määrätään paikallisesti päätettävistä oppilashuoltoon liittyvistä asioista ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinnasta.

Paikalliseen kokeiluopetussuunnitelmaan liitetään

- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä, vuoden 2014 Esiopetuksen perusteiden mukainen kuvaus esiopetuksen oppilashuollosta. Mikäli kuvauksessa havaitaan puutteita niitä voi tarkentaa.

Lisäksi kokeiluopetussuunnitelmaan kirjataan millä nimellä ja mistä ovat luettavissa

- esiopetuksen yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma, jonka sisällöstä määrätään vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman voi myös lisätä kokeiluopetussuunnitelmaan liitteeksi.
- oppilas- ja oppilashuoltolain mukainen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

On todennäköistä, että osa kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun osallistuvasta henkilöstöstä ei tunne opiskelija- ja oppilashuoltolakia ja sen mukaisia paikallisia toimintatapoja. Tästä syystä on tärkeää, että esiopetuksen järjestäjä pitää huolta[120] siitä, että esiopetuskokeilussa toimiva opetushenkilöstö tuntee oppilashuollon lainsäädännön, perusteiden mukaiset paikalliset toimintatavat.

[120] Opiskelija- ja oppilashuoltolaki (1287/2013) 26§

LIITE: Opetuslautakunta 07.06.2021 / 17 §

Verkkojulkaisu
ISBN 978-952-13-6734-2
ISSN 1798-8888

Opetushallitus www.oph.fi

Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma

7.6.2021 Opetuslautakunta

Kokeilun tarkoituksena:

- vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa
- kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta
- selvittää varhaiskasvatuksen sekä esi- ja alkuopetuksen välisiä jatkumoita
- selvittää perheiden palveluvalintoja
- saada tietoa kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, sosiaalisiin taitoihin ja terveen itsetunnon muodostumiseen.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu on osa opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia – kehittämisohjelmaa

- Esiopetussuunnitelman perusteissa (2014) kuvattu esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet koskevat myös kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua. Kokeilussa painottuu kuitenkin entistä vahvemmin kasvun ja oppimisen polun jatkuvuus ja eheys. Kokeilussa korostetaan myös lapsen päivän eheyttä.

- Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja, osallisuutta, tervettä itsetuntoa sekä myönteistä käsitystä itsestään oppijana ja ryhmän jäsenenä. Leikki ja tutkiva oppiminen on keskeistä esiopetuksen toiminnassa.

Kaksivuotisen esiopetuksen nostot Vantaalla

Kaksivuotisen esiopetuksen tavoite on mahdollistaa lapselle ystävyyssuhteita, sekä ryhmään kuulumisen, osallisuuden ja toimijuuden kokemuksia sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muusta ominaisuudesta riippumatta. Kaksi esiopetusvuotta antaa aiempaa enemmän aikaa lapsen oppimisvalmiuksien tukemiselle.

inkluusio

Kaksivuotinen esiopetus tutustuttaa lasta häntä kiinnostaviin asioihin yhdessä vertaisten kanssa leikin, ilon ja tutkimisen kautta, monipuolisesti eri ympäristöissä ja eri oppimisen alueita eheyttäen. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Lapsi saa myös tarvitsemansa hoidon ja huolenpidon.

eheytyvä kokonaispäivä

Kaksivuotisen esiopetuksen aikana toimintaa suunnitellaan, toteutetaan, dokumentoidaan ja arvioidaan yhdessä lasten sekä henkilöstön ja huoltajien kanssa. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tuetaan vahvuusperusteisesti lapsen myönteistä minäkuvaa ja mahdollistetaan onnistumisen kokemuksia.

pedagoginen dokumentointi

Oppiva yhteisö ja kehittävä arviointi

1. Tavoitteena on osaamisen kehittämistä tukien kokeilla ja luoda työtapoja, sekä rakentaa kaksivuotisen esiopetuksen toimintakulttuuria opetussuunnitelman mukaisesti. Paikallista opetussuunnitelmaa ja kokeilun vaikuttavuutta arvioidaan ja kehitetään oppivissa yhteisöissä.
2. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa arvioidaan ja kehitetään Vantaan esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen käytössä olevia dokumentoinnin, arvioinnin, kehittämisen ja suunnittelun työkaluja.

Lukukohtainen tarkastelu

- Musta teksti on kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteista (Opetushallitus, 2021)
- Punainen teksti on tuotu Vantaan Esiopetuksen opetussuunnitelmasta
- Sininen teksti on tuotu Vantaan Varhaiskasvatussuunnitelmasta
- Vihreällä maalattu teksti koskee muutoksia, jotka esitetään tehtäväksi myös Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan 1.8.2021 alkaen
- Turkoosilla maalattu teksti on uutta tekstiä

Luku/ Kaksivuotinen EOPS	**Huomiot** (mikä muuttunut/ mihin ei tullut muutoksia)
1. KOKEILUN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET JA PAIKALLINEN KOKEILUOPETUSSUUNNITELMA	• Vantaan kaksivuotisen EOPS • **Kehkeytyvä asiakirja** • Paikallista opetussuunnitelmaa tullaan arvioimaan ja kehittämään kokeilun aikana yhdessä kokeilutoimipaikkojen henkilöstön kanssa. Opetussuunnitelmaa työstetään myös yhteistyössä huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Kehkeytynyt opetussuunnitelma tuodaan opetuslautakunnan käsiteltäväksi kokeilun aikana. • **Opetussuunnitelma sisältää myös kokeilun kannalta olennaisia paikallisia nostoja** • Kokeilun opetussuunnitelmaan on tehty vastaavat **uudistukset oppilashuollon ja digipedagogiikan osalta**, kuin mitä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan esitetään hyväksyttäväksi 1.8.2021 alkaen

Luku/ Kaksivuotinen EOPS	Huomiot

2. ESIOPETUKSEN TEHTÄVÄ, JÄRJESTÄMINEN JA YLEISET TAVOITTEET KAKSIVUOTISEN ESIOPETUKSEN KOKEILUSSA	• **Painottuu lasten kehitys- ja oppimisedellytysten, sosiaalisten taitojen, osallisuuden ja terveen itsetunnon tukeminen leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla**.
	• Mahdollisuus aiempaa varhaisempaan ja joustavampaan tukeen esiopetuksessa.
	• Tuetaan lasten **luontosuhteen** ja **kestävän elämätavan** muodostumista.
	• Esiopetuksessa käytetään **varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa**
	• Kaksivuotisen esiopetuksen järjestäminen Vantaalla
	  • Säännöllisen osallistumisen ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys
	  • Kokeilun aikana **ryhmien muodostamisessa sekä toiminnallisen yhteistyön toteuttamisessa kokeillaan ja haetaan ratkaisuja, joissa kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteet voisivat toteutua mahdollisimman hyvin**.
	  • Kokeilutoimipaikat muodostavat kaksivuotisen esiopetuksen ryhmät **pedagogisin perustein huomioiden kahden ikäluokan yhteisen oppimisen tavoitteen sekä toimipaikan paikalliset olosuhteet**.
	• **Arvopohja**: Perusteiden mukainen. Sai lisätä viittauksen Vantaan arvoihin sekä Vantaan varhaiskasvatuksen arvoihin
	• **Oppimiskäsitys**: Perusteiden mukainen, lisäyksiä ei sallittu.
	• Laaja-alainen osaaminen
	  • Uusina asioina **tunne- ja vuorovaikutustaidot** sekä **kestävä elämäntapa**
	  • **Digipedagogiikan ohjelman mukaiset muutokset** monilukutaito- ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen –osioihin
	• Sekä peruste- että paikallisessa tekstissä **hyödynnetty Vasun kirjauksia**

Luku/ Kaksivuotinen EOPS	Huomiot

3. KASVUA JA OPPIMISTA TUKEVA TOIMINTAKULTTUURI	• **Uusi, Vasusta johdettu luku**
	• **toimintakulttuuri rakentuu vasun mukaisesti** arvoista ja periaatteista, työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta, oppimisympäristöistä ja työtavoista, yhteistyöstä ja sen eri muodoista, vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä, henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta, johtamisrakenteista ja –käytännöistä, sekä toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.
	• **Kannustetaan kokeilemaan rohkeasti** uusia toimintatapoja ja kehittämään toimintakulttuuria
	• Kokeiluun osallistuminen edellyttää **myös muuta kehittämistä** kaksivuotisen esiopetuksen onnistumiseksi: palveluohjauksen kehittäminen, lasten kuljetusten sujuva järjestäminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä kasvun ja oppimisen tuen ja oppilashuollon palvelujen ulottuminen viisivuotiaille.
	• Vantaan OPS
	  • *Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa* –osiossa **Vantaan kaksivuotisen esiopetuksen nostot**
	  • **Vasun tekstejä hyödynnetty etenkin leikkiin, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon tukemiseen, sekä yhteistyöhön liittyen**
	  • Digipedagogiikan yhteydessä kirjaus ” Vantaan Kasvatuksen ja oppimisen toimialan tietoturvaryhmän hyväksymiä sovelluksia”

Luku/ Kaksivuotinen EOPS	Huomiot

4. OPETUKSEN TAVOITTEET JA PEDAGOGINEN TOTEUTTAMINEN KAKSIVUOTISESSA ESIOPETUKSESSA	• Uusi otsikko (otsikko EOPS: Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet)
	• **Opetuksen tavoitteet**: Monipuolisiin työtapoihin, pedagogiseen dokumentointiin, opetuksen arviointiin ja oppimisen alueisiin liittyvät tavoitteet. **Lisäksi esiopetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon** kaksivuotisen esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä toimintakulttuurille ja lasten laaja-alaisen osaamisen edistämiselle asetetut tavoitteet.
	• **Lasten mielenkiinnon kohteet, osaaminen ja kehittyvät taidot sekä tarve tarjota kullekin lapselle sopivasti haasteita ovat opetuksen suunnittelun lähtökohtia**
	• **Eheä päivä** esiopetuksen ja sitä täydentävän varhaiskasvatuksen välillä
	• **Monipuoliset työtavat**: korostuu leikki (vasu), tutkiva oppiminen (uusi) ja osallisuus. Vantaan osiossa kirjaus: ”Vantaan esiopetuksessa noudatetaan *Vantaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen digipedagogiikan ohjelmaa.”*
	• **Pedagoginen dokumentointi**: uusi vasun mukainen alaluku, lasten ja huoltajien osallisuus nostetaan esiin
	• Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena:
	  • **Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun toteutumista seurataan ja arvioidaan kansallisesti ja paikallisesti**. Kokeilukunnan tulee osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin kokeilulainsäädännön mukaisesti. Ulkopuolisen seurannan ja tutkimuksen lisäksi kokeilukuntien tulee itse arvioida kaksivuotista esiopetusta
	• Alaluku Oppimisen alueet kaksivuotisessa esiopetuksessa → EOPS ”Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet”
	  • **Paikoitellen Vantaan EOPS –kirjauksia napakoitettu/ jätetty pois tarkan perustetekstin vuoksi**
	  • Tutkin ja toimin ympäristössäni: **Matematiikan osalta hyvin laajat kirjaukset perustetekstissä.** Kirjaus Vantaalla toteutuneesta kehittämistyöstä luonnontieteellisen ja matemaattisen ajattelun valmiuksien (LUMA) vahvistamiseen lapsiryhmissä liittyen.
	• Niin perustetekstissä kuin paikallisessa tekstissä hyödynnetty Vasun kirjauksia.

Luku/ Kaksivuotinen EOPS	Huomiot

5. LAPSEN KASVUN JA OPPIMISEN TUKI	• **Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa noudatetaan perusopetuslain mukaisia vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattuja määräyksiä lasten kasvun ja oppimisen tuesta**
	• Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet Vantaan kaksivuotisessa esiopetuksessa
	  • teksti eops mukainen (Kasvun ja oppimisen tuki Vantaan esiopetuksessa)
	  • muutettu oppilashuoltoon liittyvät käsitteet, sekä tehty aikataulullisia täsmennyksiä
	• **Pidennettyyn oppivelvollisuuteen liittyen tekstiä muokattu siten, että päätöksen tekee varhaiskasvatuspäällikkö**

6. OPPILASHUOLTO	• Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisia Esiopetuksen perusteet 2014 asiakirjassa kuvattuja oppilashuoltoon liittyviä määräyksiä. • **Vantaan osioihin niin tässä luvussa kuin läpi koko asiakirjan päivitetty oppilashuolto-käsitteet** (vrt. aiemmin esiopetuksessa hyvinvointityö-käsite) • yhteisölliseen hyvinvointiryhmään lisätty perusopetuksen edustaja • hyvinvointityön rakenteita ja sisältöä kuvaava kuvio poistettu • yksilökohtainen oppilashuolto: vantaa-tekstiä napakoitettu • oppilashuoltosuunnitelmia kuvaavan vantaa-osion rakenne on muokattu

18 § **Päätös oikaisuvaatimukseen virantoimituksesta pidättämistä koskevasta päätöksestä / IK**

VD/3907/01.01.03.04/2021

Asian esittely ja päätösesitys ovat liitteenä (salassa pidettävä, Julkl (621/1999) 24 § 1 mom. 25 kohta).

Opetuslautakunta 7.6.2021 § 18

Perusopetuksen johtajan esitys:
Päätetään hylätä oikaisuvaatimus.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Asian esittely ja päätösesitys liitteineen (salassa pidettävä, Julkl (621/1999) 24 § 1 mom. 25 kohta)
- Oikaisuvaatimus (salassa pidettävä, Julkl (621/1999) 24 § 1 mom. 25 kohta)

Liitteet on tallennettu opetuslautakunnan extranetiin salaiseen kansioon.

Täytäntöönpano: Valmistelu- ja lakiasiat
- ote oikaisuvaatimuksen tekijälle
- ote perusopetuksen palvelualueelle
- ote päätöksentekijälle

Muutoksenhakuohje: Kunnallisvalitus Helsingin hallinto-oikeudelle, valitusaika 30 päivää

Lisätiedot:
Ilkka Kalo, 040 707 1115, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Muutoksenhakuohje 1/ Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan opetuslautakunnalta.**

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan opetuslautakunnan yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta https://www.vantaa.fi/vantaa-info)
Puhelin: (09) 83911 (vaihde)
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus

Muutoksenhakuohje 2/ Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (käräjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15